

ECCLESIAE RAGUSINAE

HISTORIA

AUCTORE

DANIELE FARLATO

PRESBYTERO SOCIETATIS JESU,

ET JACOBO COLETO

OLIM EJUSDEM SOCIETATIS ALUMNO.

VENETIIS, MDCCC.

APUD SEBASTIANUM COLETI.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

ILLUSTRISSIMIS AC EXCELLENTISSIMIS DOMINIS

RECTORI
ET CONSILIARIIS
REIPUBLICÆ RAGUSINÆ

JACOBUS COLETUS.

SI qua unquam caussa, si qua ratio quemquam movit, ut sui ingenii, suæque doctrinæ, aut eruditio-
nis operibus virorum principum nomen inscriberet,
eorumque quæreret patrociniū, nulla æquior esse potuit, nulla ho-
norabilior, quam quæ jubet, librum hunc Vestræ Amplitudini ac Di-
gnitari dicari. Cum enim totus Ecclesiæ Ragusinae locupletissimam
republicæ sapientissima administratio, erat profecto officii mei, operi
huic Patronos comparare eos ipsos amplissimi Ordinis Viros, qui Ra-
gusini Imperii clavum tenent, & tractant gubernacula. Vos quippe
cum mente intueor, atque suspicio in suprema hac sede locatos, quid
aliud mihi præ oculis potest observari, quam ipsa totius Reipublicæ
fa-
* 2

facies, & recte sapienterque constituti regiminis præclarus adspæctus? Revera annon præclarissima semper illius Civitatis forma atque ditionis? quæ, Deo primum auctore & conservatore, ab ipsis exordiis tantum incolarum multitudine, tantum opibus ac potentia aucta est, ut finitimos aut populos in sui admirationem, & pene invidiam pertraheret, aut Reges in amicitiam alliceret, aut hostes quodam quasi formidinis ac reverentiæ freno coerderet; quæque, ut est humanarum rerum fortuna, variis licet temporum agitata vicibus turbisque, civium suorum sapienti consilio firmiter stetit, nec ullum optimæ curationis detrimentum passa in suo statu, ceu in tranquilla statione, vicens florensque conquiescit. Cujus felicitatis, quæ Vestræ obtigit Reipublicæ, duæ mihi causæ fuisse videntur. Altera, quod non sibi soli nata fuerit Civitas atque Respublica Ragulina, sibi soli, suæque gloriæ incrementum asserre studuerit; sed aliorum salutis, ac securitati prospicere, afflictisque vexatisque rebus præsidium effugiumque præbere, suum ipsa bonum, suumque decus, imperii vim & robur esse intellexit; ubi nimirum iustitia, ubi clementia, ubi pietas, ubi charitas quorumcumque vel maxime insensuorum devincit animos, (quod aptissimum est ad quiete feliciterque imperandum,) & sibi mutuo illinc bonitatis, hinc debitæ gratiæ consensione obstringit. Altera ad veras magnasque regnorum, rerumque publicarum utilitates causâ posterior Religio. Sane, cum prima ea tempora inspicimus, quibus Vestra hæc Urbs atque Respublica e ruinis vicinarum gentium cœpit assurgere, visâ certe Religio ipsa fundamenta locare, ipsa metiri spatia, ipsa totius ædificii molem ita disponere ad ea, quæ gubernationis, quæ munitionis, quæ ornamenti, quæ commodi, quæ lucri quæstulque futura essent, ut partes omnes uno Religionis vinculo neccerentur, una Religionis specie pulchriores nobilioresque apparerent. Quod si locus hic esset illustris in Religionem merita enumerandi, quibus Ragulina Natio ab die Urbis & Reipublicæ natali huc usque præcelluit, si templorum magnificentiam & decora, si divini cultus servandi augendique fervens studium, si fovendæ in moribus pietatis honestatisque curam nunquam remissam vellem dicendo celebrare, profecto haud deficeret oratio. Unum tamen est, quod præ cæteris admirationem efficiat, nulla erroris vel leviter offusam Civitatem Vestram atque ditionem, nulla schismatis vel tenuissima labe inspersam, ab Catholicæ Ecclesiæ dogmatibus ne minimum quidem deflexisse; cum proximi, qui Vos circumstant, populi foedis corrupti hæresibus, aut continuis schismaticorum turbati dissidiis, aut Mahumetica impietate turpiter adstricti facillime potuissent purissimum Religionis Vestræ nitorem tam propinqua frequentique cum iis consuetudine commaculare; quin tot inter & adeo crebras gentium illarum vicissitudines hæc Majorum Vestrorum, hæc Vestra laus est, ope, curis impendisque Vestris fuffultam, pluribus in locis Orthodoxam Fidem fuisse servatam, quæ suam in Vobis tutelam suumque næctæ perfigium, tantum Vobis tribuit, quantum per Vos possidet firmitatis adversus hostiles insidias atque incurtus.

Sed & alia ratio me impulit adegitque, ut hoc officium Vobis persolverem; gratiosa nimirum Ragulini Senatus munificentia, & impensa in hoc opere evulgando liberalitas, quo citius, quam ipse cogita-

gitaverim, e typis egrederetur. Quod igitur Daniel Farlatus insignis plane vir, Illyrici Sacri fere princeps auctor, & de Ragulina Ecclesia optime meritis, tamdiu concupierat, cum historiae hujus maximam partem apte dispositam mihi perliciendam reliquit, quod Joannes Maria Matthejus civis Vester aequae virtute ac doctrina pollens, qui selectissimam Ragulensium monumentorum supellectilem nobis collegit, in votis maxime habuit, id mihi fauste contigit, ut nobilissimi Ecclesiae Vestrae facti non solum in omnium adpectum tandem prodirent, verum etiam Vestro Nomine inscripti clariori luce splenderent. Nam ipsa Vestrorum Antistitum series quantum per sese essulget! quidve non obicit legentium oculis vere sacrum, sanctumque & vere magnum? quid non ea Metropoli dignum, quae parem cum aliis Illyrici Metropolitibus & honorem & auctoritatem praetulit, quamque suorum Praesulum integra religione, ac mira sapientia praestitisse illorum gesta testantur? Unde Reipublica Vestrae major crevit laudis letitiaeque seges & materia, quae in designandis Archiepiscopis Ragulinis unice religionis & ecclesiasticae disciplinae bonum, decusque semper intuita est; Clero autem totius eximia virtutum morumque norma proponitur, in quam conservandam atque tuendam alacriori incumbant animo; & Natio Vestra jure gaudeat, meritoque letetur, se a sanctissimis maximisque viris & olim puris Fidei doctrinis ac praecipis fuisse excultam, & ad haec usque tempora gubernari.

Si vero longior, quam aequum erat, mora interjecta videatur in edendo hoc opere, confido tamen, nullam mihi apud judicium Vestram, Vestramque humanitatem neque excusationem necessariam fore, neque defensionem. Nostis ipsi, quae publicae ac privatae clades cunctas Italiae regiones postremis hisce annis late pervaserint, quam immutata omnia, conversa ac prorsus scedata in Christiana aequae ac civili republica, quibus incommodis, calamitatibus, angustiis jactata, obvoluta pressaque fuerint. Interea angebar animo, vehementerque dolebam, ne cunctando me vel fidei deesse, vel observantiae meae adversus Rempublicam Vestram quisquam putaret. At ubi respirare cepimus, & e tot tantisque arumnarum fluctibus caput attollere, nihil diligentiae, curaeque, nihil sollicitudinis pratermissum est, quo liber celerrime perfectus atque absolutus ad Vos, & ad praesentiam Vestram properaret. Itaque hunc Vobis demisse sisto, ipsamque humanitatem Vestram suppliciter oro, ut illum, qui jam Vester est, e meis manibus perbenigne excipiat, meque Amplitudini Vestrae dum additissimum dignemini & gratia prosequi Dignitatis Vestrae, & patrocinio.

CONSPPECTUS HUIUS VOLUMINIS.

ECCLESIA RAGUSINA.

EPISCOPI EPIDAUROI, & ARCHIEPISCOPI RAGUSINI. Pag. 1.

530. I. **F** Abecianus Epidauroi Episcopus. 4.
532. II. Paulus. *ibid.*
531. III. Florentius. *ibid.*
630. IV. Joannes. 6.

EPISCOPI & ARCHIEPISCOPI RAGUSINI.

630. I. Joannes *idem*. *ibid.*
700. II. Andreas. *ibid.*
940. III. Joannes II. Archiepiscopus I. 40.
974. IV. Nicephorus. 41.
1022. V. Vitalis. 42.
1057. VI. Tribunius. 54.
1083. VII. Vitalis II. *ibid.*
1074. VIII. Petrus. 55.
1115. IX. Dominicus. 60.
1141. X. Geraldus. *ibid.*
1152. XI. Andreas II. 63.
1152. XII. Tribunius II. 78.
1180. XIII. Bernardus. 83.
1191. XIV. Salvius. *ibid.*
1194. XV. Gaufinus. *ibid.*
1197. XVI. Bernardus II. 84.
1205. XVII. Leonardus. 91.
1220. XVIII. Atrengerius. *ibid.*
1237. XIX. Joannes III. 100.
1252. XX. Jacobus. 105.
1256. XXI. Joannes IV. 106.
1258. XXII. Aleardus. 107.
1269. XXIII. Andreas III. 111.
1272. XXIV. Lucas. 112.
1276. XXV. Salvius II. *ibid.*
1284. XXVI. Bonaventura. 115.
1293. XXVII. Christophorus. 121.
1303. XXVIII. Bartholomaeus. *ibid.*
1312. XXIX. Bartholomaeus II. 122.
1317. XXX. Benedictus. 124.
1317. XXXI. Petrus II. *ibid.*
1322. XXXII. Laurentius. 125.
1324. XXXIII. Thomas. 124.
1324. XXXIV. Elias. *ibid.*
1361. XXXV. Hugo. 125.
1370. XXXVI. Petrus III. 126.
1380. XXXVII. Maphiolus. 125.
1388. XXXVIII. Andreas IV. 124.
1393. XXXIX. Nicolaus. *ibid.*
1402. XL. Nicolaus II. 126.
1408. XLI. B. Joannes V. 128.
1409. XLII. Antonius. 126.
1440. XLIII. Jacobus II. 128.
1460. XLIV. Franciscus. 168.
1462. XLV. Franciscus II. 173.
1463. XLVI. Antonius II. 177.
1467. XLVII. Timotheus. 178.
1470. XLVIII. Hieronymus. 182.
1470. XLIX. Bartholomaeus III. *ibid.*

1470. L. Joannes VI. *ibid.*
1490. LI. Joannes VII. 191.
1503. LII. Julianus. 206.
1510. LIII. Raynaldus. 209.
1521. LIV. Philippus. 219.
1544. LV. Pamphilus. 225.
1545. LVI. Joannes Angelus. 228.
1555. LVII. Ludovicus. 230.
1565. LVIII. Chrysothomus. 242.
1575. LIX. Vincentius. 245.
1579. LX. Hieronymus II. 252.
1583. LXI. Raphael. 254.
1588. LXII. Paulus. 255.
1591. LXIII. Aurelius. 256.
1602. LXIV. Fabius. 257.
1616. LXV. Vincentius II. 259.
1628. LXVI. Thomas II. 261.
1634. LXVII. Antonius III. *ibid.*
1640. LXVIII. Bernardinus. 262.
1647. LXIX. Pompejus. *ibid.*
1650. LXX. Franciscus III. *ibid.*
1665. LXXI. Petrus IV. 263.
1689. LXXII. Vincentius III. 266.
1693. LXXIII. Placidus. 267.
1701. LXXIV. Thomas Antonius. *ibid.*
1708. LXXV. Andreas V. 268.
1714. LXXVI. Joannes Baptista. 270.
1722. LXXVII. Raymundus. *ibid.*
1727. LXXVIII. Philippus II. 277.
1738. LXXIX. Angelus. *ibid.*
1752. LXXX. Hyacinthus. 280.
1757. LXXXI. Archangelus. *ibid.*
1767. LXXXII. Nicolaus III. 281.
1777. LXXXIII. Gregorius. *ibid.*
1792. LXXXIV. Aloysius. 285.

EPISCOPI SUFFRAGANEI

Metropolis Ragusina.

EPISCOPI TRIBUNIENSES & MERCANENSES. 286.

870. I. Joannes Episcopus Tribunensis. 289.
1143. II. Constantinus. 290.
1245. III. Salvius. 291.
1242. Nicolaus Episcopus Mercanensis I. 292.
1245. IV. Bonifacius. 294.
1245. V. Joannes II. *ibid.*
1248. VI. Joannes III. *ibid.*
1253. VII. Morihias. 295.
1270. VIII. Franciscus. *ibid.*
1278. Deffa, sive Uliis Episcopus Mercanensis II. *ibid.*
1285. Ratkus Episcopus Mercanensis III. 296.
1289. IX. Joannes IV. & Mercanensis IV. *ibid.*
1291. X. Jacobus & Mercan. V. *ibid.*
1297. XI. Joannes V. & Mercan. VI. *ibid.*
1297. XII. Dominicus & Mercan. VII. 297.
1335. XIII. Joannes VI. & Mercan. VIII. *ibid.*
1376. XIV. Michael & Mercan. IX. *ibid.*
1460. XV. Basilus & Mercan. X. 298.
1464. XVI. Blasius & Mercan. XI. *ibid.*
1481. XVII. Blasius II. & Mercan. XII. 299.
1481. XVIII. Donatus & Mercan. XIII. 300.
1493.

1489.	XIX. Georgius, & Mercan. XIV.	<i>ibid.</i>
1499.	XX. Georgius II. & Mercan. XV.	304.
1513.	XXI. Augustinus, & Mercan. XVI.	303.
1520.	XXII. Franciscus II.	304.
1527.	XXIII. Franciscus III. & Merc. XVII.	<i>ibid.</i>
1533.	XXIV. Thomas, & Mercan. XVIII.	305.
1562.	XXV. Jacobus II. & Mercan. XIX.	306.
1575.	XXVI. Simeon, & Mercan. XX.	307.
1606.	XXVII. Thomas II. & Merc. XXI.	308.
1609.	XXVIII. Ambrosius, & Mercan. XXII.	309.
1615.	XXIX. Chrysothomus, & Mercan. XXIII.	<i>ibid.</i>
1647.	XXX. Savinus, & Mercan. XXIV.	315.
1663.	XXXI. Scipio, & Mercan. XXV.	<i>ibid.</i>
1669.	XXXII. Antonius, & Mercan. XXVI.	<i>ibid.</i>
1703.	XXXIII. Antonius II. & Mercan. XXVII.	316.
1737.	XXXIV. Franciscus Hieronymus, & Mercan. XXVIII.	<i>ibid.</i>
1733.	XXXV. Sigismundus, & Mercan. XXIX.	317.
1760.	XXXVI. Anselmus, & Mercan. XXX.	<i>ibid.</i>
1792.	XXXVII. Nicolaus II. & Merc. XXXI.	318.
EPISCOPI ZACHLUMIENSES, live STAGNENSES. 318.		
877.	I. N. N. Episcopus Zachlumiensis live Stagnensis.	324.
928.	II. N. N. Episcopus Zachlumiensis live Stagnensis.	325.
1023.	III. N. N. Episcopus Zachlumiensis live Stagnensis.	326.
1044.	IV. Gabriel Episc. Zachlumiensis live Stagnensis.	<i>ibid.</i>
1121.	V. N. N. Episc. Zachlumiensis live Stagnensis.	<i>ibid.</i>
1143.	VI. Simpon Episc. Zachlumiensis live Stagnensis.	<i>ibid.</i>
1170.	VII. Donatus Episcopus Zachlumiensis live Stagnensis.	<i>ibid.</i>
1285.	VIII. Petrus Episcopus Stagnensis.	328.
1297.	IX. Joannes Episcopus Stagnensis, & Corcyrensis I.	<i>ibid.</i>
1314.	X. Joannes II. Episc. Stagnensis, & Corcyrensis II.	329.
1330.	XI. Gaddus Episcopus Stagnensis, & Corcyrensis III.	330.
1344.	XII. Marius Episc. Stagnensis, & Corcyrensis IV.	<i>ibid.</i>
1350.	XIII. Dominicus Episc. Stagnensis, & Corcyrensis V.	332.
1360.	XIV. Joannes III. Episc. Stagnensis, & Corcyrensis VI.	333.
1388.	XV. Joannes IV. Episc. Stagnensis, & Corcyrensis VII.	<i>ibid.</i>
1388.	XVI. Franciscus Episc. Stagnensis, & Corcyrensis VIII.	336.
1392.	XVII. Nicolaus Episc. Stagnensis, & Corcyrensis IX.	<i>ibid.</i>
1406.	XVIII. Andreas Episc. Stagnensis, & Corcyrensis X.	<i>ibid.</i>
1416.	XIX. Nicolaus II. Episcopus Stagnensis, & Corcyrensis XI.	337.
1416.	XX. Andreas II. Episcopus Stagnensis, & Corcyrensis XII.	343.
1441.	XXI. Joannes V. Episcopus Stagnensis, & Corcyrensis XIII.	346.
1447.	XXII. Joannes VI. Episc. Stagnensis, & Corcyrensis XIV.	<i>ibid.</i>
1450.	XXIII. Andreas III. Episc. Stagnensis, & Corcyrensis XV.	<i>ibid.</i>
1454.	XXIV. Lucas Episcopus Stagnensis, & Corcyrensis XVI.	<i>ibid.</i>

1463.	XXV. Thomas Episcopus Stagnensis, & Corcyrensis XVII.	347.
1503.	XXVI. Nicolaus III. Episcopus Stagnensis, & Corcyrensis XVIII.	349.
1541.	XXVII. Thomas II. Episcopus Stagnensis.	350.
1551.	XXVIII. Petrus Episcopus Stagnensis.	353.
1564.	XXIX. Bonifacius.	<i>ibid.</i>
1584.	XXX. Basilus.	354.
1583.	XXXI. Chrysothomus.	355.
1606.	XXXII. Joannes Baptista.	356.
1609.	XXXIII. Michael.	<i>ibid.</i>
1615.	XXXIV. Ambrosius.	<i>ibid.</i>
1632.	XXXV. Ludovicus.	357.
1635.	XXXVI. Paulus.	<i>ibid.</i>
1652.	XXXVII. Carolus.	358.
1664.	XXXVIII. Petrus III.	<i>ibid.</i>
1680.	XXXIX. Hyacinthus.	359.
1681.	XL. Augustinus.	<i>ibid.</i>
1683.	XLI. Joannes Baptista II.	<i>ibid.</i>
1688.	XLII. Carolus II.	360.
1693.	XLIII. Hyacinthus II.	<i>ibid.</i>
1694.	XLIV. Alphonsus Basilus.	<i>ibid.</i>
1703.	XLV. Vincentius.	<i>ibid.</i>
1710.	XLVI. Franciscus II.	361.
1741.	XLVII. Angelus.	<i>ibid.</i>
1745.	XLVIII. Hyacinthus III.	<i>ibid.</i>
1752.	XLIX. Petrus IV.	362.
1772.	L. Franciscus III.	<i>ibid.</i>

EPISCOPI CORCYRENSIS. 362.

1301.	I. Joannes Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis IX.	360.
1311.	II. Joannes II. Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis X.	370.
1330.	III. Gaddus Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XI.	371.
1344.	IV. Marius Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XII.	<i>ibid.</i>
1350.	V. Dominicus Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XIII.	<i>ibid.</i>
1360.	VI. Joannes III. Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XIV.	<i>ibid.</i>
1368.	VII. Joannes IV. Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XV.	<i>ibid.</i>
1388.	VIII. Franciscus Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XVI.	373.
1392.	IX. Nicolaus Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XVII.	<i>ibid.</i>
1406.	X. Andreas Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XVIII.	375.
1416.	XI. Nicolaus II. Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XIX.	376.
1416.	XII. Andreas II. Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XX.	377.
1441.	XIII. Joannes V. Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XXI.	<i>ibid.</i>
1447.	XIV. Joannes VI. Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XXII.	378.
1450.	XV. Andreas III. Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XXIII.	<i>ibid.</i>
1454.	XVI. Lucas Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XXIV.	381.
1463.	XVII. Thomas Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XXV.	380.
1503.	XVIII. Nicolaus III. Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis XXVI.	388.
1541.	XVIII. Marcus Episcopus Corcyrensis.	<i>ibid.</i>
1549.	XX. Claudius.	389.
1554.	XXI. Petrus.	390.
1561.	XXII. Benedictus.	392.

Di S. di in Trapanis paratibiles tempest.
Tondelle d'Agrius, Kaldasom, v'ig'ia illud
Kaldasom Ezzadecor ipius.

Illi vero in Illyrico profundo nigro flexio, sepulcrum ubi Harmonia Cadmige, turris condidit viris Excheles acule. Fiumen, de quo hic Apollonius, profundis nimium aquis nigrescent, ex Illyrici cognomento distinctum, Arion, sive Ombla esse nequit, cum ibi præterea monumenta viderentur Cadmi, & Harmonie, quæ Seylix ab Arione pœcul constituit: quare Drilonem ab Apollonio innui valde suspicor. Neque ab his dissentit Dionysius Afet, sive Alexandrinus de Situ Orbis.

Circaur hic tumulus, qui Cadmi dicitur esse Harmonieque simul, namque hic serpentibus illi corpora post tempus lavant mutasse servantur. In festis, postquam patriam Thebasque relinquunt. Cadmum Agenoris filium missum a patre ad perquirendam Europam, ab Jove raptam, in Bœotiam venisse, Thebas ab eo conditas, a Thebanis expulsum apud Illyricos regnasse testantur: regionem circa Epidaurum ajunt secarem fallis serpentum: id quod fortasse causam præbuit fingendi Cadmum & Harmoniam in serpentes esse conversos.

Uti vero, nostræ ne an Argivæ Epidauri adscribendus sit serpens Epidaurius ille Horatius, statuta non assum. In Argia regione apud Epidaurum erat delubrum, ut diximus, cuiusque vigeat Esculapii, cui figuram spectemque serpentis aliisq; veteres solabant; & Argorem Esculapium ad pellem depellendam Epidauri Romam advectum Plinius docet.

Esculapium inventorem, sive amplificatorem medicinæ, quem plerique Epidauri Argivæ attribuerunt, Ragusini sibi, sumque Epidauri Dalmatice vindicant, ex qua ipsi oriundi & profecti sunt; ejusque memoriam marmoris implesam servant. In Palatio Prætorio supra januam Ricarii publici officii Esculapii egregie sculpta videtur cum instrumentis, quibus medici utuntur, pulcherrime cælatis, & cum hac Inscrip-tione.

*Monstra Diva Patris q. Sola Apollis Artes
 Inventit Medicas P. Scil. quæ Septias
 Et docuit Cræven qd. ad nūm q. valeret
 Ille Esculapius Celatas Gloria vestra
 Ragusi gentis voluit quem grata Relatum
 Esse Deos inter veterum Sapia patrum
 Romanas laudes superet Rata q. omnes
 Quo melius toti nemo quasi profuit orbi.*

Post Gentium postremum Illyriorum Regem devictum captumque, anno ante Christum 168. & Scodram, sedem, atque arcem totius Regni, ad deditionem compulsum, omnis illa regio, quæ Naroni, Drilonique fluminibus interjacet, simul cum Epidauri in jus ditionemque Romanorum concessit. In hanc urbem Coloniam Romanam deductam fuisse auctor est Plinius lib. 3. cap. 26. A Narone annis C. M. T. abest Epidaurum Colonia; sed veretur, ne nota illa arithmetica mendo labiet, cum inter Naronem & Epidaurum duplo minor sit distantia. Exstat etiam apud Goltziolum vetus inscriptio:

COL. EPIDAVRVM. LEG. IX.

Hanc civitatem a Romanis habitatam, & cultam fuisse monumenta gentis & magnificentiæ Romanæ ostendunt, veluti aqueductus millia passuum fere viginti excurrent in longitudinem,

quæ e montanis fontibus aquas saluberrimas, & copiosissimas in urbem devehbat, cujus adhuc extant vestigia, itemque vetera numismata Romanis notis signata, quæ passim ex agro Epidauriensi effoduntur. Adde inscriptiones Romanas; nam ex rudicibus urbis effossam, quæ est hujusmodi in agro nobilis familie de Relis,

P. CORNELIO. DOLABELLAE. COS.
 VIIVIRO. EPVLON. SODALI. TITIENSI.
 LEG. PROPR. DIVI. AVGVSTI.
 ET. TI. CAESARIS. AVGVSTI.
 CIVITATIS. SVPERIORIS*
 PROVINCIÆ. HILLYRICI.

* ad Titien-
 tiam refer-
 rantur.

Ajunt præterea sepulcrum Dolabellæ, seu locum sepulcri apud Epidaurum ostendit. Dux vero ad portum Epidauri in rupe quadam insculptus, nunc vero seu vetustate, seu fluctibus maris rupem verberantibus, sive denique aeris fælligine exelais hic præfero inscriptiones, quæ antequam litteris omnibus abrais profus evanescerent, indidem exscriptæ fuerunt, & in Codicem Statutorum Ragusienum relatae. Sunt autem hæ nuperime editæ a Michaeli de Sorigo in notationibus subjectis Commentariolo Ludovici Cervarii Tabernoni de origine & incremento urbis Rhacufinæ, ab le typis Rhacufinis vulgato an. 1790.

LARTIDII. RECEP.TA:
 CLARIDI. CRISPI.
 COH. VIII. VOLVNT. ANN.
 XXVII. PATRONVS. POSVIT.
 H. S. E.

TERTIA.
 ISMARNIENSIS.
 ANN. XL.
 H. S. E.

Has præterea adjicio, quas ex eodem Michaeli Sorigo, & aliunde potui colligere. In hortu PP. S. Francisci Epidauri vetus lapis in fulcrum mensæ adhibitus.

P. MARCIO
 PETROM
 MESSIANO
 VARIUS FES
 TVS HERES
 EX TESTAM
 POSVIT
 J M. D. D. D.

*In pariete cujusdam domus Epidauri:
 NYMPHIO. CLEPI. HILARIO. CONS. POS.*

In Sarcophago perantiquo, quod videri Epidauri in vestibulo ædium Sebastiani de Georgiis patricii Ragusini.

EXYPERIVSVORTVNIVSVESTALISVALERIA
 PARENTES PIENTISSIMI EXYPE
 RIE FORTVNIE FILIE CAISSI
 ME MEMORIAM DEDERVNT
 QVE VIXIT ANNIS XXVII MENSES
 TRES DIES XV. SI QVIB VOLVE
 RIT SVPER HOC CORPVS PON
 EKE INFERET
 REIP P. XXXV

eum retinere nos posse, abuentem piis la-
crynīs, magni veneratione, & omnibus offi-
ciis profectus est. Indigena Speluncam osten-
dunt, quam *Scipam* appellant, altam, obscu-
ram, vastoque immanem hiatus, quæ aquas pe-
rennas & copiosas ad usus incolarum supple-
dit. Hinc exitalem illam & feram belluam
iussu, & imperio S. Hilariōnis educit, per-
dulantemque usque ad eum pagum, quem *Mole-
trinas* vocant, quique hincse terrestris ter mil-
le, & quingentos passus, maritimo bis mille
ab Epidauri distat, ibique exstructa pyra com-
bustam, ibidemque ad memoriam lemptiter-
nam casti Draconis, tamque pestis & cala-
mitatis divinitus depulsa, Templum in ho-
norem cultumque D. Hilariōnis, quod adhuc
extat, edificatum fuisse ajunt. Huc Epidauri
singulis annis, flato die, pia supplicatione
adire, & cum illis paginis, recordationem ac-
cepti beneficii, hymnis, & canticis, animis-
que gratissimis prosequi, & recolere confue-
rant; nec vera ante solis occasum domum re-
debant; & cum alii foras ab aliis brevissi-
mum illum maris tractum, parvis navigiis de-
voti transmittent, nocte ingroente, coorta
interdum tempestate, sæpe naufragia liebant,
aut certe periculum erat, ne vi impetique ve-
torum naviculæ in saxa & scyris impellerentur;
quam ob causam paucis ante annis pia illa con-
suetudo intermissa fuit; neque Epidauri illuc
advenit, sed tam hi, quam illi, qui apud *Mole-
trinas* habitant, conjunctis quidem animis,
sed disjunctis corporibus, eundem votivum diem
amittere solent supplicationibus, solemniq; gra-
tiarum actione concelibrant. Bonimicus in *Hi-
storia Dalmatæ* a se Italia lingua descriptæ au-
torit, draconem ab Hilariōne casum fuisse
ex illa anguim specie, quos Slavi *Kravolizæ*
appellant; sed ab illi a vero ejus opinio, cum
tantæ magnitudinis non sint, ut terrere queant
hominem turbos, & vix integrum palumbem
uno oris hiatus deglutiant.

Primus Epidauri Episcopus, tujus nomen me-
morie prodant est, Fabricianus fuit, qui an-
no 530. sub Honorio III. Salonarum Archie-
piscopo, Synodo Provinciali interfuit, ejusque
Acta & decreta sua sententia & subscriptione
approbavit; nomen suum inter Joannem Sile-
næ, & Constantinum Scardonitæ Ecclesiæ Ep-
iscopos interposuit: *Fabricianus Episcopus Ecce-
lesiæ Epidauritanæ subscripsi*, ut supra.

Fabricianum & vivis sublatum excepit Paul-
lus, ut mihi videtur, ejus itidem nomen Con-
cilio secundo Provinciali subscriptum reper-
itur, quod idem Honorius anno 533. Salonam
convocavit. Nomen quidem Ecclesiæ, ejus
erat Episcopus, adscriptum non est. Sed si in
utroque Concilio idem ordo servatus est in col-
locandis Episcoporum subscriptionibus, ut vi-
detur servari debuisse, sicut Fabricianus in pri-
mo, sic Paulus in secundo Concilio Provin-
ciali, post Iaderitum, Arbensem, & Sili-
cium Episcopos, suam approbationem nomenque
subjecit; ex quo conjici posse videtur utramque
subidem Ecclesiæ Epidauri Episcopum fuisse.

Anno 591. Ecclesiam Epidauri regerat Flo-
rentius, quem Natalis Metropolitæ Salonitarum,
de criminibus nescio quibus accusatum, & neque
convocato Episcoporum Provincialium Con-
cilio, neque causa rite cognita, e Sede Ep-
iscopali dejectum exilio multavit, contra quem
Canones precipiebant, qui vetant quemquam

Episcopatu antea privati, quam de criminibus,
quæ illi objecta essent, questione habita, &
gravium virorum testimonio convictus, & Con-
cilio Provinciali judicio damnatus fuisset. Ex-
tat Canon 12. Concilii Carthaginensis, quo
sanctum est, ut de causis criminosis Ep-
iscoporum Episcopi non minus duodecim judica-
rent: *A tribus vicibus Episcopi, si Diaconus
est arguatur, Presbyter a sex, Episcopus a duo-
decim Consecratisbus judicetur*. Cum igitur de
Florentio Episcopo præter juris formulam præ-
terque sententiam Episcoporum Provincialium
censurato Romæ Gregorio Magno Summo
Pontifici esset allatum; is Natalis judicium re-
scidit, atque irritum fecit; scriptisque ad eum
in hanc sententiam: *Florentium Episcopum
Epidaurum, quem neque juxta Canonica præ-
scripta, neque rogatus Episcoporum sententia
damnatus, ab exilio revocandum, ejus causam
in Concilio Provinciali retrahendum & cogno-
scendam esse; Antonino Subdiacono, Sedis Apo-
stolicæ Apocrisario, ab se per litteras mandatum
esse, ut quæ Natus precipiebat, omnino exequen-
dus curaret*. Epistola Gregoriana cum scri-
pta sit Indictione XI. mensis Novembris, hæc
nota chronologica congruit cum anno 592.

Gregorius Natali Episcopo Salonitarum,
Cum casta negotia indaganda sollicitudine veri-
tatis indigeant, tum quæ ad distinctionem Sacerdoti-
um graduum pertinent, distictius sunt tractan-
da, in quibus non tam de humanis consistit,
quam de divina quædammodo brevissimi re-
fragatione tractatur. Quæ res quoque nos in *Fla-
rentii Epidauritanæ Crisitalis* Episcopi persona
ad exhortationem vestra fraternitatis amovuit.
Necnon siquidem nobis est a quibusdam, fuisse
eum in causis criminalibus accusatum, & nul-
lis canonice probationibus exquisitis, nec Sa-
cerdotalis Concilii præveniente judicio, tum ad
hærentis officio, non jure, sed auctoritate depo-
situm. Quia ergo non potest quatuor Ep-
iscopatus gradus, nisi iusti ex causis eorum Sacer-
dotum sanasse sententia, hordam fraterni-
tatem vestram, ut præstatum virum ex eodem,
in quo detrusus est, ejus faciat exilio; cau-
samque ejus Episcopali disputatione perquiri.
Et si in his, in quibus accusatur, canonice fuerit
probatione convictus, canonice preest dabo
est ultione plendus. Quod si alias, quæ de
eo affirmatum est, Synodali fuerit inquisitione
comperimus, necesse est, ut & criminatus ju-
sti distinctionem sua exhorreat, & in crimi-
nato innocente sua severetur illibata fassagia.
Excusationem vero interpositæ negotii Antonius Sub-
diacono vestro ex vestra præceptione mandavi-
mus; quareus ejus insoluita, & quæ sunt le-
gibus canonisque placita decreverunt, & de-
creta, jussu Domini, muncipantur officiali.
Indictione XI. mensis Novembris.

Antonius Subdiaconus Ecclesiæ Romæ
per eos annos in Dalmatia titulum gerbat,
munusque obibat Apocrisarii Sedis Apostoli-
cæ, quem Latini *Respondentem* vocant. Utrius-
que vocabuli Græci & Latini etymologia
respondendo docetur; nam Apocrisarii live Re-
spondentes tum responsa Sedis Apostolicæ illis,
ad quos missi fuerant, reddebant, tum quæ ab
illis receperant, responsa ad Sedem Apostoli-
cam referebant. Hos non appellamus Nuncios,
vel Legatos Apostolicos; qui præterea in illis
Provinciis, ad quas mittebantur, apud Reges,
& quibus in locis hujusmodi legatione fungebantur.

Epistola
Gregorii
Magno ad
Natalen
Ant. Sal.
Indict. XI.

Don. Epistola
gr. facili
dist.

Tom. Flo-
rentio Ep-
iscopos etc.
590.

idem Pa-
triciae Pa-
triciae Ac-
postolicæ
Don. Sili-
cium Ep-
iscopum
et ut Flo-
rentio ju-
diciali sub-
scribat.

tur, Ecclesia Romanæ negotia curabant. Pontifex igitur ad Antonium litteras dedit eodem anno ac mense, quoniam superiores ad Natale scripserat; comque dare operam jubet, ut causa Florentii Episcopi Epidaurensis ad Synodum Provinciali referatur: & si quidem crimina, de quibus accusatus fuerat, legitime probentur, quam Natale in eum tulerat, sententiam exequendam curet; si vero nullius flagitii reus compertus fuerit, sua illi Sedes, relique sue restituantur.

Gregorius Antonino Sabiniaco.

Pervenit ad vos Florentium Epidauritana civitatis Episcopo, præceptis prius rebus ejus, pro quibusdam non approbatis criminibus, sine Sacerdotali Concilio fuisse damnatum. Et quia non debet in penam succedere canonice, in cuius damnatione non est canonica prolata sententia, precipimus experiri tua; ut Natali fratris & Coepiscopi nostro debeat immineere, quatenus supradictum virum de eodem ejus faciat, in qua nunc dicitur detrusus, exilio; convocatoque Episcoporum Concilio, si hæc, in quibus accusatus est, convicte fuerint approbata, prefati Natalis fratris, & Coepiscopi nostri volumus in eam propterea rebus removere sententiam: si autem generali fuerit iudicio absolutus, nec tunc delinquit capulibet præiudicio subiacere permittat, & prefata res districta tua sollicitudine relinquatur insensita. Necesse est ergo, ut questum gravissimum talium negotiorum propensius pondera, tantum ea maturarivi vigilanterque fluctat extenuare complere.

Mors Natalis sub initium anni 593. confecta Concilii Provincialis cogendi, & causa Florentii retrahenda scilicet ademit. Quinquaginta annorum fluxit, antequam Gregorius iterum jubere, de quibus arguebatur Florentius, inquisitionem fieri, & quæ comperta fuerint ad se referri, anno quippe 598. adhuc Florentium exulabat, ut intelligi licet ex epistola Gregoriana xii. lib. vii. ad Sabiniacum Episcopum Isidortinum, quem scripsit est mense Februario Indictione prima. Utraque hæc nota chronologica congruit cum anno 598. Cum Episcopus magnam desiderium sui Episcopi teneret, quem falsis criminationibus circumventum, contra sui falque sibi ereptum, indicta causa damnatum, atque exilio multatum dolebant, per supplices litteras & nuncios Gregorium humiliter rogant, ut Episcopum non huiusmodi ælimum, ubi & Ecclesia peritalem ac necessarium sibi restitui juberet, neve Epidauris Passoris sui, & Parentis amantissimi absentiam diutius ferre preteretur. Pontifex querelas illorum & preces hand negligendas esse putavit sed antequam eorum postulata faceret, nequid inconsiderate statueret, de vita & moribus Florentii diligenter doceri voluit, iussitque Sabiniacum Episcopum Iaderensem sibi referbere quid fecerat de causa Florentii Episcopi Epidauritani, quem in exilium a Natali Archiepiscopo Salonitano per injuriam ejectum Epidauris quærentur: si vero nihil cognitum haberet, in ejus dicta, factaque sedulo inquirat, ac prout res ipsa compertat, ita Pontificem de omni re certiorum faciat, ut inclusis necessitate cogenda Synodi Provincialis, de Florentio, quod jam & antiqua possidebat, ex iis, quæ ad se Sabiniacum retulit, per se ipse, & pro sua auctoritate suprema iudicare ac statuere possit. Hæc epistola Tom. II. Illyr. Sacri inscripta est

Actis Maximi Archiep. Salonitani per vim & passionem iustitiae & schismatici, a cuius consensu Sabiniacum se penitus segregaverat, & librum ex ejus consecratione concessam salubri penitentia eluravit. In extrema epistola hæc Sabiniacum Gregorius imperavit: *Patetra habitatores Epidaurenses Civitatis Florentium, quoniam fuisse esse dicant Episcopum, sibi a nobis resistendum studiosissime poposcerunt, afferentes frustra tam ad solam sententiam nostram Natalis quondam Episcopi detrusum in exilio, Et ideo quid de ejus causa Fraternitas vestra cognovit, nobis sola subscilicet epistola innotescet. Si autem necdum cognovit, requirat, nobisque renunciet; ut quid de eo statuentum sit, certe deliberare, adjutores Domino, valeamus. Quid vero Sabiniacum rescripserit, quidve Gregorius de Florentio decreverit, neque ex litteris Gregorii, neque aliunde nobis compertum est.*

Sunt qui existimant Florentio successisse Joannem in eodem Epidauritanam, idque ex litteris Gregorii M. lib. 12. Epist. Indict. vii. quorum licenda ad Ancyonem Episcopum Corcyrensem, tertio ad Bonifacium Diaconum agit de Joanne Epidauria, inquit, Ancyrite, qui exul ab urbe propter ingruentem habitarum metum, secumque D. Donati corpore exilio, cum Epidauriensis Clero non crederet 604. Calliopum Corcyra oppidum asugerat. Sed mox in Codices irrepsit, tum qui Epidauriam, tum qui Iustiniam, hinc plures, præterunt in Gregorianis Epistolis. Hinc Monachi Beodiditani & S. Mauri fidelitate, cum novis curis, & diligenti studio, tum vetustiorum Codicum fide & constanti emendatione proculdubio opera D. Gregorii, in lib. 14. Epist. Indict. vii. epistola septima ad Ancyonem hanc animadversionem subiecerunt: In excelsis mandose Iustin. In omnibus Mss. Aug. Norm. & in Paris. & legitur Iustin. In eadem Regio & Rm. versum in Iustin. Paris. Epistola civitatis, quod idem est. Hoc deprehendit etiam Lucas Holstenius in notis adjectis Geographia terre Caroli a S. Paulo, & ad Episcopum provincie Nicopolitane, inter quos Eusebius, subdit: Apud Gregorium Magnum lib. 12. ep. 2. & 3. Iustinia corrupte dictum est, quod ex Mss. Bizantinis corrigendum; ubi Eusebius fuisse legitur. Eusebius nunc apud S. Donatū dicitur in veteri Episcopo: hujus urbis Episcopum fuit Donatus seculo. xv. idem, qui pridie Kal. Majas, & 17. Kal. Novembris in Romano Martyrologio commemoratur, ejusque corpus Calliopum a Joanne Antistite Eriensis dicitur, nunc Venetiis in insula Muriano, & Mariam ade conditum est. Vide Flaminio Cornelli opus de monum. Eccl. Torrell. part. 2. Antuerpienses vero Hagiologi ad diem tricesimum Aprilis, cum Donatum Episcopum Eriensem a Donato distinguere videntur, cujus corporis meminit Gregorius in epistolis laudatis, profecto ab rei veritate dicendi sunt aberrasse: neque enim alius est Donatus, qui Eriensis præfuit Ecclesie, & colitur pridie Kal. Majas, ac is, cujus sacra Iliana Calliopum translata fuisse, & festa commemoratio inscribitur 17. Kal. Novemb. Hinc Basconi quoque detegitur error tum in Martyrologio Romano ad diem boice, tum in Annalibus, ubi ad annum 604. Joannem hunc Epidauritanæ Ecclesie Episcopum attribuit. Igitur hoc Joanne & Catalogo Antistitum Epidauritanum expunctis, post Florentium postulat

Epistola
Pontificis
ad Anton.
593.

de causa
epistolæ.

Inter
extremam,
non apud
dicitur.

Mors de
causa Flo.
598. in
quidam.

oportet Interregnum Episcopale ad annum circiter 630. Epidauri excidio insignem, quo alius hoc nomine Joannes, idem postremus Epidauri, ac primus Ragusis Episcopus fuit. In serie autem Epidaurienium Episcoporum hos tantummodo licet recenseat.

Anno 530. Fabricianus.

532. Paulus.

591. Florentius.

630. circ. Joannes, idemque postremus.

Anno 630. idem qui Salonæ urbi celeberrimæ, Epidaurum etiam sapientem exitum attulit; idem barbari, idem Avars & Slavi ex regionibus trans Danubium in Dalmatiam insensit agminibus profecti, qui Salonam, Epidaurum quoque sanctitatem eviterent. De Salonæ excidio satis superque dictum est Tom. II. Illyr. Sacri in Theodoro postremo Salonarum Episcopo cap. 2. & 3. Jacobus Lucareus in Annalibus Ragusis, Marcus Orbinius in Commentariis de regno Slavorum, & alii præterea eversionem Epidauri attribuerunt Gothis, resocantique ad tertium ævæ Christianæ sæculum, & cum ætate Valeriani vel Probi Imperatoris conjungunt. Verum sæculo sexto ad exitum vergente Epidaurum post alias foretasse elades a barbaris acceptas restitutum adhuc ita fuisse restantur epistola supra descripta D. Gregorii M., quas de Florentio Episcopo Epidauritano in suam sedem restituendo scripsit. Constantinus Porphyrogenitus cap. 19. de Admin. Imp. a barbaris, quos ipse Slavos vel Avars, & modo Slavos, modo Avars vocat, ut Salonam, sic Epidaurum subvertam fuisse tradit; quibus scilicet aliarum civitatum vastationem, atque interitum adscribit. Atque hi ipsi Ruffus olim reverterent urbem Pitaurum unperatam, & postea cum reliqua urbi expugnata essent a Slavys (inter quas Salonam adnumeravit) hæc etiam urbs ab ipsis expugnata fuit, & rixum esse interfectum, alio in visuoli ablati. Thimæ Archidiaconus cladem Epidauritanam Romanis neglecta quibus urbe pulsa attribuit; cui tamen, ut antiquitate antecedit, sic etiam auctoritate Constantini præferendum censet. Utrique tamen, sicut Salonitanam, sic Epidaurientem calamitatem illam fere temporibus innectit, neque alteram ab altera longo intervallo sejungit. Porphyrogenitus siquidem cum imperio Heracli, Archidiaconus vero cum Pontificatu Joannis IV. conjunxit. Heraclius anno 610. post captam Phocam interfectamque recum potius est; & cum imperasset annos sex unum & triginta, & vix decessit v. Idus Martias anni 641. Joannes IV. natione Dalmata anno 630. regimen Ecclesiæ universalis suscepit, & anno proximo Martinum Abbatem in Dalmatiam atque Illyriam misit, qui captivos ab Avaribus & Slavis regionis utriusque dispolatores redimeret, simulque factorum Martyrum corpora inanis barbarorum præterea Romam transferret. Biennium prætulit, & eodem, quo Heraclius, anno, sed post mensem ab obitu ejusdem Imperatoris septimum, morte sublati fuit iv. Id. Octobris. Itaque Pontifex Joannis cum extremis annis Imperii Heracliani congruit, in quos incidit clades extrema tum Salonitana, tum Epidaurientis.

Episcopi
salonitani.

Quomodocumque Salonitani, sic etiam Epidauri, eversa pariter, partim ad proximas insulas, partim alio atque alio migrarunt. Joannem Episcopum Epidauri una cum Clero, & non-

nullis civibus Burnum confugisse ajunt, quod mihi quidem non sit verisimile. Nam Ptolomæus, & Tabula Peutingeriana, & Procopius de bello Goth. Burnum inter civitates Liburniæ constitunt; Plinius vero, Burnis cum aliis Liburniæ populis Conventum Scardonitæno attribuit. Fortasse Burnum ex urbe erat, eam Strabo Liburnam vocavit lib. 7. ac ad Titium Burnum supra Scardoniam in Septemtrionem apposuit: sed Calanthon in notis Straboni subiectis, ubi legitur *Tadpura*, *Aulipura* & *hæc*, ita censet, locum hunc corrigendum *Scardonitæno*, *Scardona Liburnica civitas*. Burnum nominat Plinius in lib. 3. cap. 12. De Burni Liburnici situ vide, quæ dicta sunt in Tomo I. pag. 154. Idem vero Burnum esse a Plinio commemoratum lib. 3. cap. 22. ac Burnum, a quo Burnisæ cap. 21. ejusdem libri, ex eo convincimus, quod illius positionem constituit in hoc tractu, qui Salonam ab *Jadera* cum, m. possumus disjungit, idemque inter Liburnia facit, & in *Illyria Dalmatice*, quod *Scardonæ* equidem præter Titium antem in occidentem solem haud inde plurimum abest vetula urbis rudera, haud inde plurimum planities; ibique Burnum situm olim fuisse gravis est conjectura, quippe locus hic ultra Scardonem, & ad Titi dexteram cum positione in Tabula Peutingeri descripta, & cum Procopii testimonio optime convenit. Igitur idem Burnum est, quod Plinius cum Tribulio & Andetrio conjungit cap. 22. lib. 3. cum oppido Burnillarum, de quibus cap. 21. Ne vero putamus, Burni nomen veluti loco non suo injectum male in hoc caput 22. irrepsisse Codicum vicio, ut in Tomo I. pag. 154. & 155. suspicari sumus, omnino recat Pliniana editio Harduini diligentissime periclitæ, & petentibus illustrata; in eoque Burnum cum Tribulio, & Andetrio conjunctum legitur cap. 22., quin propterea necesse sit, aliud ejusdem nominis oppidum in ipsa Dalmatia comminisci, cujus positio prioris ignota est. Atque ex huius minime credibile sit, Joannem cum Epidauriis longinquam adeo fugam in Liburniam usque arripuisse. Ceterum ab Epidauri non ita procul voluntur quedam rudera, & vestigia partium demersæ in mare, partium licet superstrata ejusdem Castellæ, quod Burnum appellatum fuisse asserunt Ragusini fides in provincia Breni, atque illic post partium evertam phocæque Epidaurientium cum Joanne Episcopo se constitisse ajunt. Siquis vero aut conjecturæ, aut suspitionis locus, ego quidem vix simile censet, castellum hoc fuisse Durnum, de quo Livius lib. 44. cap. 3., Burnum corrupto vocabulo pulchre dictum, & in Cavis situm: hæc autem mihi suspicandi ratio. Gentius quippe Illyriorum rex, ut ait Livius, copias ad *Bullinam* urbem quatuor milia ab *Lisso* ultra *Dionem* in Boream ductis, fratre in *Cavlorum gentem* vi aut terrore subjugendam misit; & hic Gentium post obsidionem *Bullinæ*, quam Doujatius in notis Livianis ad *ostia Drionis* conlinuit, Caravantum in *Cavis Drionem* appellatam advententem lenigæ excepit, hinc conjecturas, & Cavos & Durnum in eadem Illyrici ora collocandum, ubi *Bullinæ*, sed ultra *Rhinicum* sinum, & ad *Enes Canalicæ*, quam modo appellat, regionem; fallunt enim Doujatius, qui Caravantum urbem aliam, & qua Gentius exclusus fuit, Illyrie, ac Panonice continnam fuisse assumat, quo longe nimis Gen-

tium

tium progredi vebant instantes a tergo Romanorum duces circa Apolloniam & Dyrrachium castrametati, quibuscum in com bellum gerebat. Propterea uti Diarium, ita Caraventinum & Caravantium Carvis adscribimus, Carvis vero populus tertii Naronenfis Consensus, licet in Tomo I. pag. 165. incertam iidem sedem attribuerimus. Hoc cum Ceramini Plinii lib. 3. cap. 22. ejusdem Conventus populi Donatius permiscet. Atque hac per conjecturam propolita aliorum judicio relinquitur definienda. Seraphinus Razius in Historia Mt. Archiepiscoporum Ragusensium ait, Joannem Episcopum longius a mari Tribulum se contulisse, eor. Tribonium, vulgo Tribignem, ab ipso intelligi, nam de Tribulo Liburnico eadem est, ac de Barno, a rei veritate dissimilitudo, ubi vero, subdit, eidem Episcopalem Epidauriam collocatam, quae deinde, ut ait, Dioclem, postea Mercanum, tandem Ragisum migravit. Sed praeterquamquod eadem supremam, evergentemque Epidauri ad annum 454. revocavit, multiplices sedis Epidauriae translationes confingens multa turbat ad historia & chronologia dissentiens, ut paullo post declarandum erit. Idem Razius in Historia Ragusina anno 1595. Loca vulgata, cum Epidaurum a Saracenis, & Gothis, sive Slavinis terra marique obsidum, & expugnatam, diuturnaque scriptis, atque Epidaurios Burnum confugisse, ibique sedem locasse, adificationem Ragusi in annum 545. coeque, & Polimiro, seu Paulimiro Regi Serbiorum attribuit, qui annis amplius trecentis posterior Sues nec minus sunt improbanda, quae Luccarna in Annal. Ragusinis concessit haec super re; quorum errores ex his, quae mox differemus, facile poterunt deprehendi.

Ragusi
propositum.

Salonitani, cremata patria, & domo profugii, ac navigii alii alio deventi partim insulas & regione proximas, veluti Olyntham, nunc Soltam, Bradiam, & Phalam, partim vero ab littore Salonitano longius dispersas, veluti Corcyram Melaniam, Melitam, & Icopulos alias, qui ora Epidauriensi adjacent, tenebant, & plerique ad eadem loca maritima deveniant, quae Epidauri eadem, quae Salonitani, Avatica clade percussis, & patria extorres ex fuga forecepterant, ubi usque tum victus parandi, tum rerum aliarum societatem inter se conerant. E Salonitanis, qui hac confugerant, principes erant, ut docet Porphyrogenitus, Gregorius, Asaphius, Pissarius, Pitalius, Prolitus, Archidiceus, Barentius pater Protospatarii Stephani. Hi exemplo popularium suorum, qui ex insulis littori Salonitano objectis, ubi vitam incopum, & arduam degabant, in partem secessi, cum eam incensam, & funditus everlam pressissent, nec satis ab Avevibus tutam, sedes ac domicilia collocarunt in Palatio Diocetiani, ex quo nova civitas consita, & Spalatrum appellata; auctores fuerunt tum Salonitanis fuga locis, tum Epidauriis exiliis, ut, relictis insulis, quae patre & maligne victim praebuerat, ad Continentem redirent, & locum opportunum, ac tum quarentem novae urbi condenda, quae utriusque communis patri esset, & fortunae miserae atque iactare portus ac perfugium. Horum auctoritas apud exules valuit, & sembris in patrias oras reventi, convocatique civibus, quos fuga in loca mediterranea alio atque alio di-

spulserat, senis maritimis fere millibus passum ab Epidaurio locum praecellum & praeruptum cepunt, qui tutiores essent ab incursionibus & injuriis barbarorum, ibique castrum inaudierunt, quod ex ipso situ & natura loci principis & laxi Lausum, sive Ragisum, deinde Ragisum appellatum est, ut prohibet Constantinus Porphyrogenitus, qui primordia Civitatis Ragusinae Epidauriis ac Salonitanis attribuit. Urbi Ragisum non appellatur Ragisum latina lingua, sed quia in laus praerupta posita est: praecipitium Graece vocatur λόος, unde inhabitantes navespatii sunt Lausai, id est praecipitium insidentes. Communis vero usus, qui saepe litterarum commutatione nomina corrumpit, commutato namque Laosus appellavit. Atque hi ipsi Lausai olim tenebant urbem Epidauriam navespatiam; ut patet cum reliqua vocabula expugnata essent a Salavis, qui in hoc Themate fuerat, hac etiam urbs ab ipsis capta fuit, & civitas illi quidam interfecit fures, alii vero in rivulis abdidit. Qui autem saepe salutem invadere poterant, loca praerupta inhabitabant, ubi nunc urbs est, prius exiguum illam edificantes, & postea illam iterum majorem, mox vastam, & quantum possiderent omnia multitudine pemoria praetulerunt. Ex his autem, qui aliunde immigraverunt Ragisum, hi sunt Gregorius, Asaphius, Pissarius, Pitalius, Prolitus, Archidiceus, Barentius pater Protospatarii Stephani.

Sunt qui docent locum illum praeruptum, in quo locata sunt fundamenta hujus nobilissimae civitatis, undique mari circumfuit, & ante adventum utriusque gentis Epidauriae & Salonitanae habitatum fuisse: quod non est vero abhinc; deinde autem angustissimum illud iterum, quo ab continente disjungebatur, iussu in alium molibus, ac terra super legessa completum fuisse, & inauditis prolaticque adificationibus ab hac parte urbem amplificatam. Post saeculum XI. ferunt, novis circum mœnibus urbem ipsam cinctam, & duobus inclasis oppidis, quorum alteri Castella nomen, alterum Castella S. Nicolai de Campo dictam, magno terrae spatio auctam fuisse, & idque memoria proditorum veridicis hinc carminibus, quae leguntur in Historiis Ragusina a Nicolao Ragina descripta saeculo XVI.

Diecta sunt moenia castrorum magno triumpho
Quae minabantur magna viriditate rubus
Castrorum, quarum nunc nomina scripta subandis,
Lausum vocant est; Castella altera tellus;
Tertium est Castellum S. Nicolai de Campo.
Hac tunc nomina trant, nunc sunt sive novissae
terre.

Ex hujus nata auspiciis illa inclyta Regni
Imperium terris Dalmae aquavit Olympia,
Tornas qua una fuit moen circumfuit arcis.

Thomas Archidiceus cap. 2. a Romanis, ut Epidaurum cepit & dictum, hic Ragisum conditum asserit; qui cum indigenis locustate inita haec urbem adificarent, & utriusque legum, & rerum publicarum communiorem, in populi unius corpus cohererent: Per idem tempus eadem advenit, ut ferunt, Romana urbi depulsi, cum longe ab Epidaurio radibus oppugnarent. Erat autem Epidaurus Episcopalis Civitas Salonitana Ecclesia suffraganea, quod ex Epistola h. Gregorii Papa concipitur, quam misit Natali Archiepiscopo Salonitano, arguens ipsum, quia quique sollicitate Syraculorum quenda-

Barentius
cum Epi-
dauri ha-
bitum ead-
dem tunc
di Archi-
diceus.

dem Florentium Episcopatus Ecclesia Episcopum pro quibusdam infidelis criminibus, sed non probatis deposuerat. Traversari ergo adven-
torem sibi in illis partibus collocantes, Civitatem Episcopum sapie impugnavit,
atque in salutem reverteretur. Romanos autem cum
eis permixti sunt, & facti sunt populi unus.
Edificaverunt Ragusum, & habitaverunt in ea.
Ex eo tempore vocari ceperunt passim suo Episco-
po obviare. Qui cum Epidauris indigenis
Ragusum extorserunt, vel certe habitarent,
quamvis teste Porphyrogenito Salonitani fue-
rint, eos tamen Romanos ab Archidiacono non
inerte aut temere appellari potuissent facile con-
cessissent; sed ab his Epidaurum oppugnatam
& captam esse ut peregrinam, compellere auctori-
tate Porphyrogeniti, quæ mihi sane potior
esse debet. Hoc pertinet quæ a nobis dicta
sunt Tomo II. Illyr. in Theodoro postremo
Salonitarum Antistite cap. xv. §. v., atque inde
hic rursus exhibentibus censeo. Romanam
urbem, quæ depulsa fuisse ait advenas illos,
qui ad litus Epidauri proximum aëres appli-
cuerunt, Salonam fuisse arbitror; quippe in
antiquis monumentis, unde hæc descripsit Archi-
diaconus, advenas eandem Romanos denomina-
tos esse inveniat; quo quidem vocabulo
Dalmatas ora maritima accolat appellari
solitos fuisse tradit Porphyrogenitus, quod
ab illis Romanis originem ducerent, quo-
rum colonis Diocletianæ, cum reliquis or-
bes Dalmatiz, tum potissimum Salonam op-
plerat, quinimo ante Diocletianum Pili-
nus Salonam appellavit Coloniam Romanam.
Veteris hujus appellationis, quæ jam dudum de-
fuerat exoleverat, ignarus cum esset Archi-
diaconus, non suspicari quidem potuit aliunde
Romanos illos advenas, quam ex Italia,
& urbe Roma in exilium pullos, transactos-
que in Dalmatiam fuisse: nisi forte in vetus-
tis codicibus reperiret Salonam ipsam dictam
esse urbem Romanam ab Romanorum familiis,
quibus olim referta erat, & habitabatur fre-
quentissime. Utomque res se habeat, certe ad-
venas illi, qui cum Epidauris ad Ragusum vel
condendum vel amplificandum operam contu-
lerant, alii non erant, teste Porphyrogenito,
nisi Salonitani, quos ex antiquo & adventi-
tio vocabulo Romanos rite appellaveris. Illi si-
quidem patriæ ab Avaribus incensa depulsi &
profugi ad insulas se receperant. Sed postea
insularum illius & grumæ commoratorum per-
tasti, melioris fortune cupiditate ac spe impel-
lente, cum Epidauris ad litus navigis de-
venti Ragusum condiderunt. Quod vero idem
Archidiaconus scripsit Epidaurum ab illis ad-
venis Roma expulsi, idest Salonitanis, oppu-
gnatum & captum esse, id longe abest a veri-
tate; nam neque verisimile est exulibus ac pro-
fugis cum instrumentis bellica, tum vires co-
pularum tantas fuisse, ut munissimam urbem
expugnarent; & Porphyrogenitos aperte docet
ab illis Slavos, qui ceteros Dalmatiz urbes
diruperant, & vastaverant, Epidaurum captam,
& civibus vel oculis, vel coactis in vincula,
vel fuga dilapsis, dirutam fuisse. Slavorum
autem vocabulo Abares etiam complexum esse
Porphyrogenitum diximus, qui evertores illos
Salona depopulatoresque Dalmatiz nunc Abares,
nunc Slavos promiscue & communiter ap-
pellat. At Porphyrogenitus quidem nullum

locum nominatim designat, unde proxime ve-
nerint Salonitani illi conditores, vel ampli-
ficatores Raguli; sed cum Archidiaconus navis-
bus eos advenas illos docet, constat ex insu-
lis venisse, ad quas post patris exilium con-
fugerant. Neque tamen ex Porphyrogenito satis
liquet, utrum exules illi Salonitani cum
Epidauris Ragusum condiderint, an vero post
urbem conditam supervenissent, tamque frequen-
tia incolarum auxerint, & domiciliorum ac-
cessione dilataverint. Sed Archidiaconus tradit
advenas Romanos, idest Salonitanos, una cum
Epidauris Ragusum edificasse, & utroque
communium legum & Magistratum descriptio-
ne, in populi unius corpus coassuisse. Inter con-
ditores, vel amplificatores Raguli quosdam e
Salonitanis vel genere vel dignitate primarios
nominatim percanet Porphyrogenitus, videlicet
Gregorium, Asaphum, Vitorium, Vitalium,
Valentinum Archidiaconum (idest Ecclesie Sa-
lonitanæ), Valentinum (Valentinum, five Pa-
sentinum legendum censeo Bandurii) patrem
Protopatriarchi Stephani. Non quippe patria Sa-
lonitanos fuisse Anselmus Bandurios collegit ex
verbis proxime subjectis: ex quo autem civis
Salonitani Ragum demigravit etc. quibus hæc
animadvertendum apponit: Nunc manifestum
recensitas a Porphyrogenito paulo superius vi-
res, qui Ragusum demigravit, fuisse civis
Salonitanos. Ceterum vel ipse Archidiaconus
subdiligere indicat Salonitanos advenas, cum
indigenis Epidauris, conditores fuisse Raguli,
cum hæc subjicit: Ex eo tempore vocari
ceperunt (Raguli) passim suo Episcopo ob-
viare. Quo enim jure, quibusve argumentis
innixi Epidauris habitatores novæ illius urbis
pretre audebant, aut poterant, ut Archiepi-
scopus sibi, suæque recentis conditæ civitati
diceret? Non id exigebat Sedes Episcopali
Epidauris Ragusum translata, cui nihil orna-
menti, splendoris, opulentie ex hujusmodi
translatione accreverat, quin potius multum
decreverat; vel nobilitas & amplitudo Ragusi-
næ urbis, quæ tunc quidem, ut rerum omnium
initia sunt exiguis, neque propter magnitudi-
nem ambitus, neque propter numerum adifi-
ciorum, aut frequentiam incolarum Archie-
piscopali titulo atque honore digna videbatur.
Erant igitur principes illi e Salonitanis, qui
cum Epidauris Ragusum condiderunt, qui jux
dignitatemque Metropolitancæ everis Salone
patriæ suæ ad se transferri, sibi que debere vo-
lebant; eamque ob causam de Archiepiscopatu
Salonitano cum popularibus suis Spalatensibus
conditoribus contendebant. Contra vero illi Sa-
lonitani, qui ex Palatio Diocletiani Spalatensem
urbem contruxerant, huic civitati Sedem Me-
ropolitancam Ecclesie Salonitanæ, sibi que in-
dicabant, nam quæ civitas in locum Salone
substituta, & in hujus territorio posita erat,
eandem in jura, & decora omnia, omnemque
dignitatem Salonitanæ urbis succedere æquum
est, ac plane necessarium affirmabant. In hæc
controversiam arbitror cum læpulis rixit Jo-
annes, cognomento Ravennas, Legatus Sedis
Apostolicæ, hic secundum Spalatensem senten-
tiam dixit, idemque primus fuit Archiepiscopus
Spalatenfis; & ipsi, idest Joanni, ut docet
Archidiaconus, concessum est a Sede Apo-
stolica, ut totius dignitatis privilegium, quod
Salona antiquitus habuit, obtineret Ecclesia Spa-
latensis. Hæc resora quæ dicta sunt Tomo III.

Salonitanos
ex Porphy-
rogenito
vel condito-
rum vel
archidiaconus
Raguli.

Castro-
di Archie-
piscopo
Salonitanos
nunc Spa-
latenses, &
Ragulenses.

Est Saloni-
tani fuisse
dicitur Jo-
annem
Phrygane-
m.

In Joanne primo Archiep. Spalatensium cap. 2. §. 3. Ceterum Salonitani & Epidaurii, qui, ne sub eodem jure solum, sed etiam nomine, omnes essent, ab nova urbe se Ragusinos appellari voluerunt, omnia conari ac tenere non aucti defuerunt, quam Sedem Archiepiscopalem sibi quoque obtinuerunt. Civitas quippe a parvis ortu inculta, alia atque alia loca appetendo, magis magisque in dies amplificari coepit, & magnitudine circuitus, operibus munitionibusque militaribus, pulchritudine aedificiorum & frequentia, commercio, divitiis, numero civium & incolarum co crevit, ut Metropolis Dalmatiae superioris haberi digne poterit, ac proinde digna videri, quae titulo & potestate Archiepiscopali decoraretur. Constantinus Porphyrogenitus hanc urbem ab ejus primordis usque ad suam aetatem, id est annum circiter 950, quadrupli accessione, & incrementis auctam atque amplificatam fuisse tradit: Quod autem saepe saltem invenire poterunt, loca praerupta inhabitant, ubi nunc urbs est, primo exiguum solum aedificium; & postea iterum majorem, tum vastum, & quartum, paulatim nulla multitudine, potentia praevalens. Joannes Lucius principatum Dalmatiae superioris Ragusio attribuit ex verbis quibusdam Porphyrogeniti: Ragusium in Orientali parte situm, a ceteris Dalmatiae diversum, sui quoque separatam habuisse invener videtur Porphyrogenitus; nam ait loco supra citato, Salonam transisse Ragusium, id est loco Salona totius antiquae Dalmatiae Metropolis, Ragusium partis Orientalis Dalmatiae maritimae, quae Graecis parcbat, in Metropolim successisse; lib. 1. de Reg. cap. 14. Quod sic intelligi velim, ut non quidem Batim ab suis primordiis, sed tempore praecedente, & numero aedificiorum & incolarum aucto, principatum Dalmatiae Orientalis sive superioris obtinuerit.

Sunt qui Ragusii aedificationem ad annum 449. revocandam censent, suaeque sententiae auctorem citant Constantinum Porphyrogenitum, qui cap. 49. de Admin. tradit ex quo Salonitani exivis patria proflugi Ragusium migraverunt, quod post Epidaurum ab Avaribus & Slavis exiliam conditum fuit, annos ipsos quingentos ad suam aetatem numerari ait: & si deo Salona restitueretur de Tauris, deinde deo a paxi tui obsequio, tunc restitueretur illi, tunc uel. Ex quo autem ab Salona Ragusium de migraverunt, eam sunt D. Inefficit septima anni 6457. Annoti ab orbis condito 6457. juxta computationem Graecorum, & Iodatio septima cohibet eum anno Christi 949. quo quidem anno Constantinus hanc scribat. Si anno Christi 949. annos quingentos adimas, quos, postquam Salonitani Ragusium venerant, & Avaria Dalmatiam vastarunt, usque ad sua tempora effluxisse ait Constantinus, eadem Avariam, Salonam & Epidauri eversionem, Ragusii aedificationem retrahat oportet ad annum 449. Attulitque iratem; id quod saltem esse cum Joanne Lucio aliosque probatissimis Chronologis, & Scripioribus Tomo II. in Theodoro III. cap. 3. §. 1. ostendimus. Itaque notum illam Graecam chronologicam, item D. Latinam, vitiatam esse oportet; ex quibus annos fere ducentos detrahi necesse est. Hic vero detraxis, ac trecentis reliquis, qui ab irruptione, & clade Avarica ad imperium Constantinianum intercederent, hos numerando retrosum rediis ad saeculum septimum.

Cum autem anno hujus saeculi 39. Salona excisa fuerit, ut loco supra laudato Tomo II. demonstratum est, & paulo post Epidaurus diruta; Ragusii aedificatio, & Ragusina Salonitarum migratio ab anno 645. vel proximo sequenti, dimoveri nequit; utraque enim consecuta est Salonitana cladem, & Dalmaticam vastationem, quam ipsemet Constantinus cum imperio Heraclii conjunxit; constat autem ex Archidiceo referendum esse ad postremum annos Imperii Heracliani; ei quidem proxime subjeit Pontificatum Joannis IV., qui Maximum Abbatem in Dalmatiam, atque Istriam misit, ut captivos ab Avaribus & Slavis redimeret, simulque Sanctorum Martyrum corpora, Iohannis barbarorum praepete, in urbem transferret. Joannes IV. intra finem anni 639. ut censet Baronius, vel anno 640., ut existimat Papebrochius, regnum universalis Ecclesiae suscepit, quod cum vita depoluit, ex Baronio quidem, anno 641. ad exitum vergente, ex Papebrochio autem anno 642. xii. Kalendas Octobris. Heraclius autem anno 641., mensis Martii, imperare ac vivere desit. Itaque Pontificatus Joannis congruit cum annis externi Imperii Heracliani; ex his autem, & ex illo desumi debet Epocha excidii Salonitani, & Epidaurensis: nec multis post annis Salonitana amissa patria proflugi, sane & expellata ab insulis depulsi, cum se ad continentem retulissent, alii Spalatium aedificarent, vel certe inhabitarent. Bonmannus historiae Dalmatiae numeris scriptor Italico sermone Ragusii aedificationem retulit in an. circ. 640. Si ergo Constantinus ab uris urbis erectione, quam cum Imperio Heracliano copulavit, primordia Ragusii repetenda esse docet, & migrationem Salonitarum, & Ragusii aedificationem ad suam aetatem, atque annum Christi 949. non quingentos, sed trecentos, & paucos praeter annos numerare debuerat, nisi vellet a se ipso dissentire. Idem ante nos animadvertit cum Joannes Lucius lib. 1. cap. 12. de Reg. Dal. & Croas. tum Antelmus Bandorius in suis animadvertionibus ad lib. de Admin. Imperii. Cum Porphyrogenitus dicit: ex quo autem Salona transiit Ragusium, anni sunt D. in hunc usque diem; ex hocque sibi quodammodo contradicere videtur, & innuere, Salona destrutta, Salonitarum Ragusium transisse, nisi mendas avariam numerum in Codice Porphyrogeniti ponatur, ipsum male supposuisse oportet, ne ad Attula tempora referret Salona destrutta referatur. Bandorius vero: Numeram autem hunc quingentorum avariam, quam post Porphyrogenitum ab anno Christi 949., quo hanc scribit, ad illud tempus, quo Salonitani Civis Ragusium transierunt, corruptum esse a librario, vel perperam Constantinum supposuisse potest Joannes Lucius; cum Salona ereptio nullo modo ad Attula tempora referenda sit, neque quo superius fuit indicatum tempore, maximeque commoda Justiniani Ducis bello Gothicis probatur. Itaque initia Ragusii in annum 645., vel in proximum conferenda sunt. Nec vero audientes est Presbyter Diocletius, qui Ragusium a Paulimiro Serblorum Rege conditum fuisse tradit, cum in e Romanam civitatem, ubi tum ejus avus Rastlavus regno expulsus, tum ejus pater Petrus-lavus exulaverant, in Dalmatiam venissent, regnum avicum recuperavit. Huc revoca quo scri-

Ragusium
Metropolis
Dalmatiae
superioris.

Mandatum
chronologicum,
ex quo
Constantinus
quod de
Constantino
Porphyrogenito
non innotat.

ab Joanne
Lucio &
Antelmo
Bandorio
colligatur.

Opinionem
hanc Diocle-
ti non colligit.

plimus Tomo III. in Georgio Archiep. Spalat. cap. 1. §. 3. Hujus Paullinisi advenus in Dalmatiam referendum esse existimo ad annum circiter 875. cum Ragusium ante annos ducentos & fere triginta conditum, regnante Paulimito, opibus & copiis, civium numero, mobilitate, imperio, & rerum civilium ac militarium gloria floreret. Ludovicus Tabero Abbas Melitenfis lib. 16. *Comment. de suis Temporibus* haec scripsit de Ragusii edificatione, quam Paullinito Sciblozorum Regi falso attribuit: *Veram naturam munusculi locus visus, licet nobis amplificanda haud satis esset commodas, ubi nunc Rhacola sita est, quoniam praeter quam quid edificari esset, atque magna ex parte praerogata, a circumfusa insuper mari pene undique ea temperata in peninsula modum alluebat. Campum enim illud, qui nunc publicis frequenter tabernis, rerum venalium forum est, post conditam urbem, detecta inde homines, constata esse castra. Rex igitur (Paullinitus), praequam urbis jaceret fundamenta, arcem in praeritis rapibus, mari subiecto imminuentibus, ubi nunc Diva Virginis aedes est, ac pilastrum, quod Sacra Virginis incolat, edificavit, munimentum & aduersus hostes fuerunt. Et urbanis facilius in officio continenda; locum Rhacofani Divam Mariam Castellanam vocant. Dubit deinde deinde muri stringere brachia, regionem Posternam nunc appellatam, & quidquid inde tellus ac accidentem Solem editionis loci erat, protectus munitioribus ad rupes Zephyro obiectas, moribus circumdatis, plantis omni extra munitiones relictas: quam partem sive, partem palustres solum id temporis obtinebant: nam quidquid urbi inde adiectum est, id tatum posita civis auxilii fortassis adjuvaret. Urbe condita & habitati excepta, illuc se contulit Joannes Episcopus cum Episcopis, qui cum eo Burnum, vel alio proluerant; ibique Sedem Episcopalem Episcopo translatam constituit. Hac sunt initia Episcopatus Ragusini.*

Joannes
Episcopus
Ragusinus
hic
urbem condidit.

Ragusii po-
sitio & de-
scriptio.

In ea Dalmatica superioris regione, quae inter Naronem fluvium, & Sinum Rhiconem interjacet, Ragusium, civitas aequo nobilissima atque opulentissima, sita est, & longe lateque dominatur. Ab infimis radicibus montis Vergatii partem molli facilitate assurgit, partem planissima in loco explicata mari afficit. Ejusdem montis in Septentrionem obverti, ab tergo imminuentis, opposita violentos Aquilones arcet, frontem soli fere meridiano exporrigit, etque sinum aperit ad ejus radios suapte naturae vitales, obijce nullo interposito, excipiendo. Nec vero ab sole assivo nimium fervet; quippe vim caloris retundunt, ac refrigerant imbres tempestivis, & venti subfrigidi, quibus pervium est utrumque latus, alterum in ortum, alterum in occasum spectans. Eminent Arx S. Laurentis loco praecellens, praeruptoque impolita, tum situs natura, tum bellicis operibus egregie munita. Urbis ipsa moribus, validisque propugnaculis sepea est, & passum millia fere duo circueas comprehendit. Adjacet portus non ita magnus, sed tutissimus, firmissimo aggere ac vallo clausus ad fluctus accendens, vimque procellarum infringendam, quasi ostio in meridiem atque orientem obverso, faciliem aditum, commodamque stationem navigis cujusque generis, & magnitudinis praebet. Ab occasu, in ipsa aditu atque ore portus insidet Castellum, sive Propugnaculum S. Joannis, cui alterum e regione

objectum est; utrumque arte atque opere militari scienter extructum, & omni telorum genere armatum, ad praesidium ipsius portus, atque ad naves hostiles repellendas accendit. In recessu intimo Navale olim erat remis, velis, antennis, rudentibus, clavibus, & armamentis omnibus instructum, quae ad naves adhaerendas, refarciendas, servandasque pertinet. Urbem intersecant viae plateaeque, partim lateribus, partim quadris lapideis stratae, quadris, & fora venales pulcherrime descriptae; quibus assident, vel circumjacent opificum tabernae, & cujusque generis officinae, rerum omnium referta, quas victus, cultus, vestitus, uliusque communis requirit. Nullo est vices, nullas angustias, quin colatur, & habetur frequentissime. Toto denique civitas vel pulchritudine, & numero testorum, vel commercio, & civitatis, vel civium & incolarum frequentia, cum principibus Italiae urbibus haud immerito conferri potest. Adificia publica sumptuosa sunt & magnifica, nec minus ornata & venusta; aedes privatorum, praeterea nobilium, & civium opulentorum, & lapideis sculis & politis constructae ad quartam fere conspersionem assurgunt; interiores parietes aulicis, tabulisque egregie pictis relictis, tellus laquearibus inauratis & viridioribus distincta, pavimenta marmoris quadris strata, speciem pulcherrimam praebent. Res familiaris & domestica, pro cujusque conditione, satis culta & copiosa; nec deest laeta & varia suppellex, non pretiosa vestis, non sumptuosus mensarum apparatus, non argentea vasa, ligna, & instrumenta, non famuli vel ad pompam, vel ad usum, nihil denique eorum, quae ad dicus & splendorem nobilium familiarum pertinent, ut Italiam apud Ragusioses lautitiam, elegantiam, magnificentiam non admodum requiratur.

Civitas universa quatuor in classes distributa est. Prima constat & Patriciis, qui antiquissima & descendentissima generis nobilitate, haud dubis testata monumentis, gloriatur. Classis altera cives secundi ordinis complectitur, qui quibaldam publicis obendis ministeriis praesunt; tertia eos, qui honeste rem quorundam mercatoris. Ad quartam pertinent opifices & navicularii, qui in artibus laboriosis, & servilibus ministeriis sciendis versantur, iisque exercendis victum quotidianum sibi comparant. Summa totius reipublicae administratio in Patriciis & Optimates incumbit, penes quos supremum jus est, & arbitrium juhendi, vetandi, & regende civitatis, omni ad Senatum, & primarios magistratus additum plebeis, tum civibus secundi ordinis intercolo. Est enim Respublica Ragusienfis peritica Aristocratia; quam ipsi urbis conditores praetere fudatam, sapientissimis legibus instructam, & cujusque extraneae dominationis immunem posteris tradiderunt; hi vero tum copiis atque opibus domi forisque auxerunt, tum in eadem, in qua nato fuerat, libertate perpetuo conservarunt. Descriptio magistratuum majorem & minorum ea est, ut nihil apertius, nihil sollicitius, nihil ad normam optimi regiminis magis accommodatum excogitari possit. Triplex est publicum Civitatis Consilium, Iugum & majus, constitutum ex omnibus Patriciis annuum aetatis duodecimum praetergressis, penes quos leges ferendi, & magistratus creandi potestas est. Consilium

Adificia
Ragusina.

filium minus & infimum constat ex Rectore urbis, & alim undecim, nunc septem Senioribus, delectis ex totidem familiis Patriciis, quorum est legationes Regum excipere, & audire, Legatos ad Reges mittere, & advenis, naviculariis, mercatoribus iudicium reddere, viduas, & orphanas ab iniuriis prohibere; si qua inter viros nobiles oritur discordia, eos inter se conciliare, regendis moribus civitatis praeesse, & in homines otiosos vituque deditos censores severitate animadvertere. Utique Interjectum, & Intermedium est Consilium Rogatorum, sive Senatorum, qui de rebus publicis consulti, & sententiam rogari solent; penes illos belli ac pacis arbitria sunt, & ius summum de rebus gravius decernendi. Complectitur viros Patricios septem & quadraginta, cum Principe civitatis; ius illud aduendi, & sententia dicenda habent septem Consiliarii minores, de quibus supra, tres Proviros, quatuor Iudices criminibus praesidendi, & quatuor controversis civilibus dirimendis praepositi. Horum magna est auctoritas, ad eoque appellari non licet; contra vero ad eos appellandi ius est cuiuslibet a cuiusvis magistratus & iudicis sententia. Ex his designantur, qui Armamentario praesunt, qui rem militarem administrant, qui stipendia militibus solvant, qui tributa impetrant, exigunt, in aerarium publicum inferunt, levis immoderati, pomparum, conviviis licentiam coercent. Ius habet Consilium Rogatorum nominandi duos Episcopos ditionis Ragusinae, Tribanensem & Stagnoensem. Omnibus dignitate licet primatu antecedit, qui primarius civitatis ac totius Reipublicae personam sustinet, primum Comes, deinde *Rektor* titulo praeditus, & *Triiceps*, sive *Dux* rite appellari potest. Ad eum pertinet convocatio Consilii Majoris, eique praesidet, & de quibus consulendum ac decretandum sit, ad Patres refert. Penes ipsum afferuntur claves civitatis, & sigilla publica. Tabulae vero, in quibus Slavonica, vel Latine, vel Italice descripta sunt bella antiquitus gesta, foedera, pacta, conventa olim inita cum Regibus, & Dynastiis Slavonicis, Serbis, Bosnis, Hungaricis, & cum Regibus Turcarum, itemque horum omnium Privilegia Ragusinae concessa, servantur in arcano Tabulario. Huic potestas olim erat amplissima; sed ne communi libertati officeret, neve in aliquam tyrannidis speciem deiceret, valde diminuta fuit, & angustissimis finibus circumscripta. Inferiorum magistratum numerum ingens est, nec facile iniri potest. Sunt enim qui urbis custodiam, qui nocturnis excubiis, qui militie, qui armamentario, qui salinis, qui opificiis, qui squadrilibus, qui arario sacro & profano, qui negotiationi maritimae ac terrestri, qui fisco rerum venalium, qui sanitati tuenda, qui annonae curandae, qui controversis civilibus dirimendis, qui malefactorum caussis cognoscendis, qui portoribus exigendis, qui aedificiis publicis reficiendis praesunt; nulla denique res est sive ad communem, sive ad privatam utilitatem pertinet, cui duo vel plures Praefides, seu Curatores, & plerique ex Ordine Patrie, constituti non sint. Huiusmodi autem Magistratus sere anni sunt, & suum cuique munus apte sciteque desertum ac dispositum est. Haec & alia ejusdem generis praeterea Jacobus Lucarus in suis Annalibus. Hujus publicae administrationis, & de-

scriptionis si qua deinde immutatio facta fuerit, mihi est ignota; hoc tamen assiduo vix alium Republicanum fuisse, aut sapientius institutum, aut exemplis diuturnum, aut per se ac veteris disciplinae magis tenacem; in quam nondum, quae propemodum ubique dominatur, cupiditas vel privatae magis, quam publicae augenda, licentia opinandi & agendi, vivendi & peccandi immigravit. In ea omnium virtutum documenta in illius monumento propolita intueri licet; unde tibi, familiar, civitati tuae, quod imitare capias; pro varietate temporum, quod ex usu futurum sit, petas; quod denique turpe & exitiosum est, dicas & vites.

Imperium Ragusinum fere ab omni Naronis, unde initium dedit, usque ad finem Rhizonicum protenditur; peninsula Nelli, nunc Stagni, insulae Lagullam, sive Augustam & Melitam, Jupaniam & Calamotam, & quae his duabus interjacet, Insulam mediam complectitur. Hinc addit tres exiguae insulae, Chromam, sive Lacomam, & Mercanam, & Bobaram, plures iidem scopulos vel nullis vel paucis focus habitatos. Ad singulas insulas regendas totidem Praefores, seu Praefidi, Comitum titulo insigniti, ex ordine Patricio eligi solent. In ora continentis Ragusinae possident haec oppida, sive castra maritima vel mediterranea, Canalicum, Ragusium vetus, sive Epidaurum, Brenum, Umblam, Portum S. Crucis, Malphum, Vallem nati, Canosam, Patram Silvam, Sianum, & alia multa cum villis, quae circa sunt, vel adjacent.

His oppidis custodiendis tuendisq. Comes seu Praefides, suos cuique praeposuit. Terristris, ac praesertim maritimis copiis valebant Ragusini vel plurimum; & multa bella cum Gentium populis, cum Regibus ac Dynastiis Bosniae, Serbiae, Rasciae, aequali Marte gesserunt, quibuscum etiam foedera & pactiones acquis conditionibus fecerunt. Saeculo decimo sexto Mauro Orbino, qui intra finem ejusdem saeculi floruit, his viribus atque opibus Ragusinae praeditus fuisse tradit, ut si quod bellum ingrueret, centum iuste magnitudinis naves, praeter alia minora navigia, instruit atque armata, militum vero quina, aut sena milia conscribere poterint. Naves amplius trecentas partim proximo, partim superiori saeculo, vel Carolo V. Imperatori ad expeditionem Tunetanam, vel Regibus Hispania ad Ragusini auxilio missas fuisse ajunt: ex urbe Ragusio 55. ex insula Calamota 7. ex insula media 38. ex insula Jupana 17. ex oppido Siani 32. ex oppido S. Crucis 3. ex veteri Ragusio, sive Epidaurico 2. ex Peninsula Stagni multo plures, & alias ex aliis Ragusinae ditionis oppidis, omnes omnino ad trecentas. Nunc vero his pacatis temporibus alunt militiam suis copiosam; alii sunt milites Praetoriani, quibus palatii publici, Principis, & Senatorum custodia commissa est; alii sunt milites praedictarii, qui ad excubias agredis, partim ad janus urbis, & super moenia locati, partim divisi per castra, ac distributi, suam quique stationem timentur.

Multis Regibus & Dynastiis durioris fortunae constitatis, expulsi, omnique dominata exstitis haec civitas saepissime perfunctio fuit; quos Ragusini suis copiis & auxiliis adjuvos in praesentium, ex quo dejecti fuerant, rerum suarum florentissimum statum restituerunt. Alios praeterea primariae nobilitatis viros, capitulum

Fino Imperii Ragusini.

Capitulum Ragusinum, Praefides & milites.

Ragusium, Brenum & Epidaurum, Palaia perfunctio.

Walterus Sen
Triiceps civi-
tatis, sive
dux, & tribu-
nus.

crimen sive suspectus, sive reus, cum se in fidem ac clientelam Ragusienum contulissent, ne ipsi quidem Regibus, repositibus adquisitionem, vel supplicium, tradere voluerunt; neque autem dimittere, quam eorum saluti ac libertati cautum fuisset, vel fidei custodiam commendassent, qua legi montique in alias regiones ab omni periculo eas se transferrent. Tanti fuit semper apud Ragusinos fides publica, & auctoritas Imperii; quam ut violarent, aut imminerent, nec prece, nec gratia, nec metu potentissimorum Regum ac Dynastarum unquam adduci potuerunt. Sed in eo potissimum magnificentia Ragusienum, amplitudo ac dignitas civitatis expenditur, quod multi Reges ac Principes viri, & praesertim Richardus Angliae Rex, Hierosolymitana expeditione perfunctus, & Sigismundus Rex Hungariae post calamitatem Nicopolitanam, cum Ragusium diversitellum, regio apparatu accepti sunt; & laute, splendide, copiosaque tractati cum fuissent, ac muneribus amplissimis donati, non sine admiratione urbis pulcherrimae atque ornatae, & cum illustri grati animi significatione discesserunt. Cum enim res ac tempus pollat, mirum est quam dilectum Ragusinos magnifici apparatu, & speciosa pompa cum elegantia & copia; in his significatione dignitatem, splendorem, ac decus Reipublicae suum esse existimant.

Indoles & mores Ragusienorum.

Civitas optime morata est, omnique urbanitate perpolita; ut merito cum quolibet vel cultissima Italiae civitate comparari possit. Sunt enim Ragusienae suapte natura ad omnem honestatem & humanitatem facti; sunt inter se preciosissimi, & suum cuique honorem pro cuiusque gradu & conditione tribuunt; comes vero ac benignus erga hospites & advenas, quot libenter excipiunt, & liberaliter tractant; etenim maxime decorum putant domos hominum illustrium illustribus hospitibus patere. Munditiam diligunt, elegantiam, ac cum opus est, magnificentiam ac splendorem in vestitu atque velibus, omnique urbanitatis officia in congregrationibus, salutationibus, omnique vitae civilis consuetudine diligentissime colant. Civis inferiorum Ordonum otiosos ac desidiosos esse non possunt, sed navos, industrios, laboriosos esse volunt; id quod ad vitam, quam plerumque ex otio & inertia nascuntur, accendat plurimum valet. Itaque alii mercatorem, alii episcopus cuiusque generis, alii servilibus ministeriis, plerique vero negotiationi maritimae dant operam; nam hac in primis quaestiosa est, ex qua civitas amplissima divitiis augeatur, fortunisque maximis privatae familiae locupletantur. Habent enim Ragusienae navigia quamplurima optime instructa, quibus ad mercatores evchendas, permutandas, invendendas utuntur, perque maria omnia Superum, & Inferum, Ionium, Aegaeum, navigatione nunquam intermissa, discurrunt. Nec minores proventus capiunt & mercimonio terrestri; nam Serbia, Bosnia, Bulgaria referta est negotiatorum Ragusienorum, qui emendi vel vendendi causa ultra citroque commorant. Territorium Ragusienae, quamvis non admodum late patens, & infolue ditiosis Ragusinae rerum fere omnium, quas natura desiderat, abundantiam, & copiam suppeditant. Vino, tritico, oleo, melle, pomis, oleribus, piscibus, armentis, ovibus abundat. E piscatu autem commodi,

utilitatisque vel plurimum percipiunt; nam lacus, fluvii, & mare praesertim exquisitissimos cuiusque generis pisces vili admodum pretioemptos in mensas divitum, ac tenorios largae copiosaeque sufficiunt. Ingeniem praeterea vuluerunt & firaram vim ad aucupium & venatum montes, silvas, saltusque contribunt. Denique rebus omnibus cum affluunt Ragusienae, nihil propemodum aliunde, non ad vicium modo, cultumque, sed ne ad delicias quidem & voluptates requirunt. In insulis, suburbanis, locisque non longe ab urbe disjunctis hac illac dispersae sunt, bellicae ad secessus activos, & autumnales ad dedicata Patriolorum & civium villae sane frequentes, opere eleganti, siroque peramamento, praesertim apud Gravosim & propter ripam utramque Ombla fluminis, item in utraque valle Juncheri, & Breni.

Sunt Ragusienae ingenio excellenti, acerrimo, & perspicaci, ad omnes naturalium ac divinarum rerum disciplinas percipiendas imprimis idonei; & cultumque doctrinae se dedecunt, & mentem animumque aliquantum acris velint intendere, in ea plerumque excellunt, & multis extraneis nationibus facile praestant. Nec desunt illis in patria magistri, & laudat literarum ad juventutem ingenius artibus extolendae, & simul hominis moribus imbuedae; sed plerique & famulis nobilibus & opulentis Neapolim, Romam, atque ad alias literatissimas Italiae civitates, tanquam ad mercaturam bonarum artium mittuntur, & cum in illis celeberrimis gymnasiis, tum fama sapientiae inclytis, tum magistrorum excellentia, & discipulorum numero florentissimis aliquot annos optimarum artium studiis tribuerint, varium disciplinarum merces, & eximie eruditionis opes in patriam conferunt. Itaque ex hac urbe sapientissimi viri prodeunt, alii alio doctrinarum genere praestantes; vixque alia civitas est, quae tantam Insectorum hominum copiam effuderit. Antiquiores saeculo decimo quinto profertur exire; propterea quod eorum nomina & scripta nimia vetustate posteritati praeripuit.

Unum tamen & saeculo duodecimo & decimo tertio Miletium commemorare libet, qui exordio sumpto inde utique ab Epidauris, & Ragusio conditis res quasdam Ragusienae memoria dignas rudibus atque impolitis verbis illigavit. Carminum Miletii exemplum, quaecumque illud sit, nobis postulantibus ex Bibliotheca P. Seraphini Cervarii Ord. Praed. descripte P. Joannes Maria Matthaeus Presbyter nostrae Societatis, & Patavinae transmisit. Unus totius distinctionis sonus, idem stylus, eadem concinnandi carminis ratio rudis, absorta, incondita, cum legibus metricis plerumque discrepans, & barbarie illorum temporum, in qua illius aetas incidit, inequata latine declarat unum esse eundemque hujus operis auctorem. Nec vero totum hoc esse atque integrum Miletii opus P. Matthaeus existimat, neque ullum illius exemplar perfectum explemque omnibus suis verbis extare, sed solum quendam ejusdem fragmenta mole consuta inventi, & quae ad nos misit, excepta esse ex Annalibus Ragusianis M. Nicolai Rogoziae, qui vertex Miletianus dixit, & hac illac dispersit, ac variis suorum Annalium locis intertextit, pro eo, ac possiduit ratio rerum ac temporum, in quorum descriptione versabatur.

Ingenium excellens.

vir doctus, ex praedictis.

Eorum negotiorum industria & sollicitudo, quae est sollicitudo.

Qui hos versus ex eisdem Annalibus, vel aliunde descriptis, non eos ex ordine, recteque collocavit, sed ut Nilis varie dispersis invenit, alios cum aliis temere permiscuit, & confudit, posteriores prioribus praeponit, & praepositis temporibus confusa aetate serie, perturbatoque ordine centuriam conficit. P. Sebastianus Dolci in *Epistola Antiquitatis de Antiquitate Ragusini Archiepiscopatus*, Miletium nulum quidem *Pontam*, sed *banum Chronographum* vocat; ex quo epocham aliquorum Archiepiscoporum tanquam certam, nullique dubitationi obnoxiam delumpit. Ad Chronographiam quod pertinet, equidem Miletio plurimum tribuo, ejusque auctoritas ad stabilendam epocham Archiepiscoporum quorundam apud me quoque valet; sed versus Miletianos, quas hic exhibeo, ut chronologica quaedam continuatio narrationis, serieque recte procedat, ex inordinatis in eum ordinem redigere oportet, quo ipse auctor, ut verisimile est, illos collocavit ac disposuit, nisi cum perturbatione rerum ac temporum processu existimemus. Miletius *huc* in saeculo duodecimo, vixitque usque ad initium saeculi proximi perduxit, ut ex ejus carminibus licet intelligi, quae non progrediantur ultra Leonardum saeculi decimi tertii inuentum Archiepiscopum. Itaque versus Miletianos, qualescumque sunt, lektorum oculis exhibeo, quos notis appositis explicare, corrigere, & consulos propter incertam, atque incogitantiam illius, qui eos collegit, & exterpavit, quomodo recte disponi, & quos quibus in locis collocari oporteat, ostendere conabor.

MILETII VERSUS

Ex Bibliotheca Ragusina P. Seraphini Cervarii Ord. Praed.

- 1 **U**bi Epidaurum (1) nomen donavit & esse temporibus Moysi fugientis Epidaurum Aegypti, Quam signis visis perituras novavit urbem... (2)
- 2 Quidam Romani (3) destruxit sic Epidaurum
- 3 bellum civile fugientes forte subintrant Pontam Dalmatiam, qui Gravius vocatur: hic pariter inopes fugientes ex Epidaurum in magnis ripis, ubi nunc est urbs Rhagusana, Castellum statuunt comitis atque Joannis (4), Qui jam praedicti sunt Archiepiscopus urbis, Atque arcem viri tutam munimine saxi, Spectu horrendo praefixo in vertice montis. Hoc castrum vocitat Epidaurica lingua Labula; Namque ripa sonat hoc idiomate Labus; A magnis ripis nomen traxere priores: Nunc L in R, G pro B mutato moderari Rhagulam dicitur, qua Sclavonice Dubrovnik dicitur a Sylva (5), quia Sylva fuit locus illa, In quo nunc urbs est, & Dubrava Sylva vocatur.
- 5 Ad decus & laudem Stephani (6) protomartyris extat Castellum, & templum fundant, & corpora condunt
- 6 Scullorum, quarum sunt nomina scripta, subendi Nerei, Achillei, Dumitilla, Petranilleque, Qua seculum sortem tulere Roma fugientes. Non multis post haec facta laboribus avis Quidam Randerius, qui Frantius est vocatus, A castro, Raderam quod dicitur, urbis Agae Urbem Rhagulam cum Teobio Zerbicem (7)

Teobolus: hic Praeful, haec Virgo, Martyr uterque:
Quos (8) Nicephorus Pastor metropolis hujus, Vitalisque Comes, qui dicitur est Veteranus, Picti simul ac populus in ade metropolitana Cam praet, cum plenis, cum laudis honore locerant
Sanctae Mariae Domini Gentilis in ade Anno millesimo Domini simul ac ducesse. Virgines tunc, & adduc sunt miracula multa Ipsorum meritis sanatis pluribus Agis. (Stephanus (9) hinc Dux Bosnae imperante (10) 9 10 ducesse
Comites Ecclesiae Divi Nicolai de Campo Castellum construxit, post patriamque revertere (11) 11
(Sub Constantino Gregorium Judice anno) 12
Post pacem (12) factam quidam tradiditque Castellum (13) 13
Rhagusi (14) dominis, vel opprimentibus (15) 14 15 cum.
Passant illud postea, mensibusque sinesse, Invenit eos quidam certare Gradibus (16), 16
Qui ex ejus custodia Rhagum, cognovimus Pakti, Accidit in die postea (17) Palatio triumphus Anno millesimo (18) partum post Virginis alma Centum his octavo narravit pagina praefixa. Post octiduum (19) tempus Vitale (20) Metro- 19 20 politiae,
Judice Lempridio, residentibus urbe Rhagusa Corpora Lavrentii, sed non illius edulsi, Andreae, Petri, non Christi discipulorum Cellas ostensa, simul translata fuerunt; Cum quibus & Nisi constat caput esse repositum, Millesimo videntur sexas annos fore annis. Hos versus edidit (21) Miletius hic inde testis. 21
Virum felices, quibus hic licet esset quentes, Tales reliquias videant, balneumque revera: Lis fugiet, maneatque pax, dat bona cuncta potenti.
Tempore post multo (22), quo praesidente (23) 22 23 Teobono
Judice Basilio Rhagula quo regnabat, Centum annos nulla vestigia currebant salutis. Quinquaginta novem etiam volantes divinas, Septima tunc erat anni. De cruce (24) signatus Teuconitorem nani proceram ab Hierosolymis urbe
Attolit Simocrita (25) Rhagulam honorabile corpus 25
Prophecia, qui dixit: vos rego, fratres, audite: Nunc Deus dimittit servum suum in pace. Quod sancti Viti (26) cum honore locarent in ade. 26
Incognito sic nomine malis tempore fleat Uique Leonardus (27) tempore Archiepiscopus: inde 27
Nobili Damiano Zade narravit proprium nomen, Quia & caravit eorum, & a phantasmate matum,
Sancti Simocrita, dicens, qui Christum in adea recepi, Quam Virgo peperit, & post partum virgo permanjit.
Post modicum tempus translatus in Virginis ade Telaris arcego est sub Altare majore, Temporibus nobilis qui fecit miracula multa. Postea (28) requirunt tanto charitatis ardore Pro quadam causa suum revivere corpus. Multorum obitu fletu sententia Patrum, Qui praepal cadito tunc subiverunt ad eum. Exinde reliqui cunctos ne morerentur, Villantur non ita sic dicunt usque praetatem Penitentiam Christi gloriam, qui maxime ipsorum 28
B Stat

*Stat illic arcans media in Virginis æt.
Hæc superlatæ narravit carmina nobis
Siquid tarpe sonat, non pagina scripta pro-*
batur.

39

*Gloria (39) fit Deo sæculi per sæcula Trino,
Qui nos indignos dicere muneret Tano.*

Notæ.

1 Miletius initium suæ scriptiōis ab condi-
ta Epidauri docuit: cujus nomen refert, atque
edificationem ad quendam Epidaurum tempo-
ribus Mosaicis æqualem, more pervulgato scrip-
torum, qui primordia urbium, ut antiquiora
faciant, ab ætate vel Noetica, vel Mosaicæ re-
perire solent.

2 Punctula ad tertium carmen apposita indi-
cio sunt deesse aliquot versus, quibus ædificatio
Epidauri describeretur. Maurus Orbi-
nus de Regno Slavorum pag. 180. & Jaco-
bus Luccarus lib. 1. pag. 1. a Gothis anno
205, sub Valeriano Imperatore, & Seraphinus
Razzius lib. 1. cap. 1. a Saracenis & Slavis
captam Epidaurum, & eversam fuisse tradunt.
Sed restitutum fuisse constat ex litteris Grego-
rii M. de Florentino Episcopo Epidauri ad An-
toninum subdiaconum, quæ paullo superius at-
tulimus; stetit autem urbs ab initia sæculi se-
ptimi, cum anno 639. ab iisdem barbaris Avari-
bus & Slavis, ut Salomon, sic Epidaurum
nobilissimas civitates, exulas, & sanctitas diru-
ta fuisse ex Constantino Porphyrogenico supra
diximus.

3 Hæc congruunt cum illis, quæ Presbyter
Diocheates Mileto propemodum æqualis in suis
Commentariis de regno Slavorum folius tradit
de Paulimiro, qui & Polimirus, & Bellus, &
Bellimirus, episcopi in Dalmatiam adven-
to cum Romanis suis consanguineis; sed Miletius Pauli-
mirus docem expeditionis Dalmaticæ tacitus
preterit. Paulimirus filius erat Petribavi,
nepos Rodoslavii Regum Serbiæ. Rodoslavus
ab Cuslavo filio expulso regno Romanæ exul-
tatum abierat. Post aliquot annos Paulimirus,
relicta Urbe, cum suis consanguineis in Dal-
matiam venit anno circiter 825. & summa o-
mnium gratulatione acceptus regnum arctum
recuperavit. De quo Diocheates: Per idem tem-
pus Romani parentes (idem consanguinei) Bel-
li, qui & Paulimirus, quod non possint susti-
nere Magnam Romanorum insidias agere inimici-
tias, to quod nolle sit humillius ac pacem
cum inimicis facere, exivimus omnes de Civitate
una cum Bellis, uxoris & filiis ac filiabus,
& milites numero quingenti, acceptis parvulis
& mulieribus venerunt Apuliam, inde intrantes
naves transfretantes in partes Dalmatiae venerunt
ad portum, qui Garofola dicitur, & Umble:
misericor autem Slavi Bello, qui & Paulimi-
rus, nuncios, ut veniret accipere Regnum pa-
trum suarum, & hoc de causa fecerit sunt illam
parentes ipsi. Igitur descendentes de navibus con-
struxerant Castellum, & habitaverunt ibi. Au-
dientes huiusmodi Epidauri civitatis, qui per sil-
vas & montana manebant, quod bellus cum Ro-
manis venisset, & Castellum fecisset, convoga-
tes se properant & una cum ipsi edificaverunt
civitatem supra mare, in ripis marinis, quas
Epidauri lingua sua Lani dicunt, unde et tri-
tas Lusum vocata est, quæ postea Ragusiam
appellata est. Ad Ragusii edificationem quod
attinet, utriusque salutaris: hæc quippe civitas
plurima ante adventum Paulimiri annis, &

eorum, quos Romanos vocat Miletius, civium
numero, divitiis, atque opibus florebat; &
Constantinus Porphyrogenitus, ut antiquior,
sic locupletior auctor, post Epidaurum, & Sa-
loniam urbes eversas, ab Epidauris & Saloni-
tans amica patria profugis sæculo septimo Ra-
gusium conditum fuisse docet, vel certe ab
his amplificatum, postquam illi prima funda-
menta fecissent. Ludovicus Tubero, & Sera-
phinus Razzius Paulimiro itidem, seu Polimi-
ro edificationem Ragusi attribuit; sed Ma-
rus Orbinius de Regno Slavorum, Joannes Gun-
dula in Synopsi Chronologica Ragusium a Pauli-
mirus non constructum, sed adificis, & pro-
pugnaculis auctum fuisse affirmant.

4 Suggeste Joanne, non illo quidem, qui
postremus Epidauri, primus Ragusi Episcopus
fuit, sed altero ejusdem nominis, qui ætate po-
sterior fuit, Episcopo Tribunensi, qui Pauli-
mirus Romam venientem excepit, & Tribu-
nium dedit, ut Ludovicus Tubero, & Sera-
phinus Razzius tradunt: hic autem fuit cojus
edmonitio, hæretique Romani, qui cum Pauli-
mirus venerat, Castellum illud non quidem
Ragusi, quod ante annos amplius ducentos
Epidauri cum Salonitanis edificaverant; sed vel
Tribunia, vel in alio loco Serbiano ditionis
condiderunt. Hic autem non Archiepiscopus,
sed Episcopus fuit.

5 Hoc vocabulum paullo aliter interpretatur
Diocheates: Sclavi vero Dubranich appellaver-
unt; idem Silvester, sive Silvestris, quantum
quando cum edificaverant, de Silva venerunt.

6 Templum S. Stephani a Paulimiro, sive,
ut Miletius, a Romanis, qui cum venerant,
constructum fuisse scribit Joannes Gundula, ibi-
que SS. Martyrum Nerei, Achilii et. non cor-
pora quidem, quæ adhuc Romæ aservantur,
sed reliquias ex urbe devotas, depositas fuisse.

7 De translatione Ragusina SS. Martyrum
Zenobii & Zenobii posita in Nicephoro Aichies
piscopo.

8 Nicephorus ab anno 1010. usque ad annum
1103. huc Metropoli præfuit.

9 Stephanus et. Dodecim vericulus, qui se-
quentur, quosque in hanc parenthesis () in-
clusimus, si cum septem proximis conferantur,
loco non suo collocatos esse satis declarat ipsa
ordinis chronologica ratio, quam hic pertur-
bati videmus. Nam quæ sæculo dodecimo ge-
sta sunt, antea narratur, quæ quæ sæculo
undecimo contingunt. Ita a rebus posteriorum
temporum ad res superiorum ætatum regressus
fit, contra quam continuatio serieque rerum
narrandarum posulat, quæ jubet, ea, quæ
narrantur, sic apte distribuere, atque ad sua tem-
pora, temporumque partes accommodare, ut pæ-
terea antecederent ætate, quæ quæ subsequen-
tur, ex ordine deberantur. Quocirca disposi-
tio ac distributio rerum chronologica post
septenos posteriores duodenis prioribus verbi-
bus anteponi, præsertim cum horum postremis
duobus primus illorum adordi oportet; & ex
ipsis verbis quam male inter se cōnectant,
cognoscit potest.

Anno millesimo partum post Virgilei elms
Centum bis ellare narravit pagina præfata
Post medium tempus Vitale Metropolitano.
Immo non modico tempore post annum mille-
simum centesimum decimum sextum; nam an-
nis nonaginta ante hunc annum Vitalis regnabat
Ecclesiam Ragusiam, & corpora SS. Martyrum
Ci.

Catharenium translata sunt Ragusium, anno scilicet 1026. Quanto aptius hic vericulus *Post modicum tempus &c.* cum vericulis coniungitur, in quibus narratur de translatione SS. Zinobii & Zinobie, quae facta fuit anno millesimo domini finis & duodenis; liquidum post modicum tempus, id est post annos duodecim corpora Martyrum Catharenium advecta sunt Ragusium. Perturbationem ordinis chronologici adhibendam censeo inscitia librarii, qui verus Miletianus, non illos quidem eo, quo Auctor, ejus exemplum non habebat, collocavit ordine, sed potius se junctos, ac dispersos in Annalibus Nicolai Ragninæ, vel in aliis Scriptoribus invenit, non observatis, notatisque temporibus descripsit. Hunc igitur vericulum post modicum tempus &c. & sex proximos retrahi oportet ad superiores illos, in quibus de translatione SS. Zinobii, & Zinobie, cum eisque conjungi.

10. Bodinus anno clesiter 1080. dominatum in Serbis adeptus, vitam & regnum usque ad superiores annos laetis proximis decimi tertii obtinuit. Principatum Bisenitem Stephano donavit, ut est apud Diocletianum: Deinde, inquit, *Bodinus cepit Bosnam, posuitque ibi Stephanum Ragninam*, id est Comitem, ut Joannes Lucius interpretatur. Hic Ragulinus cum infestis utque inimicis esset, Castellum construxit non longe ab Ragusio, prope templum S. Nicolai, quod patris ante annis Ragusini edificaverant, diruta Turci, quum Bodinus exierat, ut Ragusium in metu atque officio contineret, ut Lucianus tradit.

11. Stephanus castellum egregie munitum, armis praeditumque instructum Ucho, sive Ugno custodiendum tradidit, & pace cum Ragulinis redintegrata, in patriam reversus est.

12. Cum Ragulinus Castellum & propugnaculum, veluti quoddam frenum sui libertati injectum, ubique securitatis oppositum, indignissime fecerit; Praefectum Caltri muneribus & promissis adeo sibi conciliavit, ut, si non aperta, clandestina tamen proditorum, ejus loci perniciem necessitatem facultatemque praeberet. Rem omnem, quam Miletius breviter perstrinxit, & tanta verborum obscuritate involvit, vix ut intelligi possit, distinctum ac dilucidum exposuit Seraphinus Razius lib. 1. cap. 13. Hist. Italica Ragul. Cum Ragulenses omni ope, & opera sibi evitandum esse censerent, ut Castellum illud diruerent, quod Stephanus Rex, sive Comes Bosniae, prope a montibus Civitatis extruxerat, Ugonem Gradensem, Praefectum ejus Castellum, ut sibi amicitia & familiaritate devinceret, muneribus colere, promissis amplissimis allicere, mutuis convitiis oblectare cuperunt. Ubi autem quidam de Patria in se ejus animum & familiaritatem penitus infusissent, hominem leceato, & remotis arbitris tentare aggressi sunt, hortatique, ut relictis Stephanis, se ad Ragulinos adungeret; cum & civitate, & patria nobilitate, & jure Comitum donatum iri; ad omnes honorem gradus aditam ei futurum, si Castellum, cui praesidebat, in potestatem Reipublicae traderet. Nec vero ille abhoruit, modo id, sine ulla violata fide suspitione, & fove, tamem ad speciem, falsa exultatione, confecti posset. Res ita convenit, ut die ipso Paschatis, militibus praedictis opusculum convivium intruderet; cui tum epulas exquisitissimas, tum vina meracissima cujusque generis

Ragulini ex urbe suppeditarent. Sub mercedem, vigiliis, ac militibus, vino somnoque obrutis, hora conficta, signo dato, Ragulini ex nebro procedunt, & agmine tacito incidentes, janua custodibus ac defensoribus vacua reperiunt, ingressique sine vi ac tumultu, Castello potantur; milites inermes, tremulentes, gravi lapore oppressos, ad unum omnes captivos adducunt, cum ipso Ugone Praefecto, qui, ne quasi oppidi proditi suspicionem daret, simulacrum in simulas, inter milites temere jacebat. Ac illos quidem exiguo pretio redemptos dimiserunt. Sed Ugo retentus est; quum deinde in Collegium Nobilium cooptarent; eum coque nobilissima Gradiorum familia genus, ac nomen duxit: Castellum vero funditus diruerunt, matris omni, sive lapidea, sive lignea, in mare projecta dirueratque, ne quis ea in posterum ad aliam ejusmodi munitionem cultum ad uteretur. In eisdem autem vestigiis, in quibus Castellum steterat, Templum D. Nicolae edificatum. Hac Seraphinus Razius. Verum adem S. Nicolai ante aliquot annos Ragulini, post Bodinum ab urbis obsidione depulsum, ut Lucianus tradit, ex illa Turci construxerant, quum Bodinus suis praefectis montem ibidem reliquerat, idque satis apparet ex ipsi vericulis Miletii.

Stephanus hinc Dux Bosnae, imperante Bodino, Comitis Ecclesiae Divi Nicolai de Campo Castellum construxit &c.

13. Post pacem, quam Stephanus cum Ragulinis fecerat, Ugo, sive Wuchus, Castellum illud per prodicionem tradidit Ragulini Dominis.

14. Idem, patris Ragulinis.

15. Quae sequuntur: *Vel oppugnationibus cum, vastant illud postea, montibus claustris, insunt eos quidam cistare, obscuriora sunt, quam ut explicari vel intelligi possint.*

16. Gradikoa ille idem est, quem Razius nomine Ugonem, cognomine Gradientem vocat, Miletius vero nomine Gradinum, cognomine Vakam appellat, ut ex proximo vericulo apparet: Gradikoa, qui in ejus custodia stabat, cognomine Vakar.

17. Triumphum, seu Victoriam Ragulinorum ex Castello per prodicionem recepto ad diem Paschalem, ut Razius, sic Miletius asserit.

18. Annus millesimus, & centenus, hic octavus, id est 1116. Ea, quae hoc anno acciderunt, non coherent cum Constantio Graecorum Julice non. Hic nullus alius esse potuit, nisi Constantinus cognomento Monomachus, qui ante Bodinum Regem Serbie, & Stephanum Ducem Bosniae imperium Orientis tenuit, inter annos 1042. & 1054.

Post Constantinum Monomachum in suum Imper. Constantinopolis, nullus erat Constantinus, nisi postremus & gentis Palaeologi, sub quo civitas a Turcis capta fuit.

Ergo duodecim hos vericulos intra parenthesis conclusos, rejicias oportet post lepinos illos, in quibus de SS. Martyribus Catharenibus Ragulinum advectis, & Capite S. Blasii reperto narratur; id quod postulari successu feretque rerum ex ordine chronologico dispoluta.

19. *Post modicum tempus &c. ab anno millesimo domini finis & duodenis, cum Corpora SS. Zinobii & Zinobie Ragulum allata fuerunt, Ragulum quoque decessit fuit Corpora Martyrum Catharenium, cum Capite S. Blasii*

fit, anno scilicet millesimo, viceno sexto. Itaque ab illa ad hanc translationem medietatem temporis intercessit, anni scilicet duodecim, ab anno 1012. ad annum 1026. Quia igitur disjuncta sunt, ita conjungas velim *Anno millesimo Domini, simul ac duodecimo &c.* Post medietatem temporis *Vitalis &c.* duodecim carminibus intermedii in locum posteriores repositi.

20 Vitalis primus hoc nomine Archiep. Rag. profuit ab an. 1026. usque ad 1057. ad quem extat Epistola Benedicti VIII. de qua suo loco; ubi etiam de Translatione SS. Martyrum Catharensum, & de Capite S. Blasii ex Armenia Ragusium allato, quod Mithras reperit, ait, & tum hanc inventionem, tum illam translationem cum anno millesimo, viceno sexto conjunxit.

21 Neque hic versum cum septem proximis superioribus coherere potest; quippe Miletium rebus gestis anni millesimi viceni sexti tellis interire nequit; nam usque ad finem saeculi duodecimi, utraque vitam perdixit; adhuc siquidem vivebat sub Leonardo Archiepiscopo, qui anno 1202. ad Ragusium Ecclesiam regendam accessit, nisi forte exilimesimus eum annos fere ducentos visisse. Hunc itaque versum, *Hor versus aetatis Miletium hinc inde testis*, hinc dimoveri, atque inter postremos rejici oportet. Hoc exemplo, recte subduuntur tres illi versiculi.

*Vivunt felices, quibus hic licet esse frequentes,
Tales Reliquiae vident, habentque reuera,
Lis fugiat, maneatque pax; dant bona cunctis
perenni.*

Hic vero subdicias velim duodecim illos versus parenthesi () inclusos, & in hunc locum transferendos, quorum primus:

*Stephanus hic Dux Basina iuxtae Bodino,
duo autem postremi:*

*Anno millesimo partum post Virginis almae
Centum his ossibus, narravit pagina praesae.*

Hic aptissime subjunxeris:

22 *Tempore post multo, idest annis tribus &
quadraginta ab anno millesimo, centum, his ossibus,
1116. elapsis, scilicet anno 1159. ut infra:
Centum quoque mille nostra currente salutis
Quinquaginta nunc &c.*

Haec enim Miletium superiorum aetatum, diu inde saeculorum temporum res describit, quorum non solum aequalis fuit, sed etiam tellis oculis esse potuit.

23 Tribunus II. ab anno circiter 1152. usque ad annum fere 1177. Metropolim Ragusina gubernavit.

24 Saeculo undecimo exstant expeditiones saepe institui ceperant. Primum indixit Urbanus II. in Concilio apud Clatum Montem, Arvernac oppidum habito. Militum insignie Crux purpurea dextero humero allata; ex quo *Cruciata* nomen factum. Deinde aliae ex aliis susceptae. In arm fortassis nomen dederat hic Teutonicus Dynastes Miletianus, quam Eugenius III. anno 1147. indixerat; & quamvis Exercitus Cruce insignitus irritum redierit, bonus tamen ille Germanus, religionis causa, in illis sacris locis sibi mandatum censuit. Inde vero post aliquot annos discedens, Corpus S. Simeonis, seu furem sublatum, seu pretio emptum secum apportavit, & Ragusium attulit.

25 Vetus est apud Ragusinos opinio a maioribus accepta, Corpus S. Simeonis Propheta Ragusium olim e Palaestina delatum, in Aede Mariana perhonorifice depositum, & qua di-

gnum erat, veneratione satis dio cultum fuisse. Quis sacratissimum illud thesaurum, & quo anno in urbem adveniret, docet Miletius, hunc fuit auctor, aequalis illorum temporum, qui sacras illas juxtas Ragusinos adeptos fuisse scribit anno 1159. sub Tribuno II. Archiepiscopo; sed cujus esset corpus illud, annos fere quinquaginta Ragusinos latuit.

26 In eadem S. Viti Aedicula abhinc annos centum & quadraginta reconditus fuerat Sacer Panniculus, quo Christus infans cum ad Templum deferretur, involutus fuisse traditur, de quo in Vitali I. Archiepiscopo.

27 Leonardus Archiepiscopus suscepit anno 1206. quo praesidente nomen S. Simeonis Prophetae, cujus esse diebatur illud Corpus ante annos circiter quinquaginta ab Equite Teutonicis delatum, atque in Templo S. Viti reconditum, divinitus declaratum fuit; nec multo post in Aede Marianam translatum est, & longe majore religione, quam antea cultum, plurimis miraculis claruit. Sed alius Simeonis corpus, seu sacra liptans ea sint oportet, quae Ragusii in Aede Mariana coluntur, nam Simeonis Prophetae reliquiae saeculo VI. Constantinopolim translatae jam fuerant, ut in Additamentis nostris ad Tom. V. hujusce operis probatum est p. 69.

28 Quae sequuntur carmina, difficilem habent explicationem, & plurimis mendis infecta sunt; quae coarctari nequeunt, nisi verba & verborum constructio, verumque & sententiarum contritus reformetur.

29 In hunc locum ante penultimum carmen aptissime quadrat versiculus ille, & superioribus locis repositus: *Hor versus aetatis Miletium hinc inde testis*. Nam Scriptores ad calcem saeculorum operum suum nonne adjicere solent, & Miletius tum translationi Corporis S. Simeonis ad Templum Marianum sub Leonardo Archiepiscopo, tum miraculis per eum divinitus paratis, inspectator adfuit ac testis, vixitque usque ad prioris annos saeculi decimi tertii.

Extare plures post Miletium Ragusinos Scriptores non dubito, eosque vetustissimos, sed eorum & nomina & scripta adhuc incomperata. Multos autem ex extantibus infra saeculum decimum quartum habeo, quos ex Mauro Obino & Catalogis Scriptorum Ragusensium desumpsi. Sunt autem hi:

Dominicus Galeotti Rolandi Ragusinus anno 1294. in collegium Medicorum & Philosophorum Bononiae cooptatus, ibi meridianis horis Astrologiam & Medicinam docuit usque ad an. 1322. Jacet Bononiae tumulatus in aede D. Francisci: ex Alidonio de Bononiensibus Theologiae Doctoribus.

F. Georgius Salvato de Ragusio ex Ordine Franciscano Archiepiscopus Dyrrhachensis scriptor de Angelis, de Assumptioe B. V. M., de Dialectica, & duos praeterea libros, unum cui titulus, *Vexillum Christiana villoria*, alterum vero, *An libri Judaeorum Theodulidis sint supprimendi*: floruit saeculo decimo quinto iacente.

F. Jacobus de Ragusio Ord. Praed. Episc. Tribunensis, & Mercanensis, de quo nihil Eucharodus, sed in Catal. Ragol. Scriptorum tyndem Ord. Scriptis Expositioem in *versis Psalmis David*, quae in *Archivio Ragusio in Membrana servatur*. Obiit anno circiter 1400.

Joannes patria Ragusinus, cognomento Stolicus, Procurator generalis Ordinis Dominici, multiplici, & fere omnium doctrinarum geno-

re instigatus. Anno 1431. Basilien ante adven-
tum Juliani Cardinalis S. Angeli Legati Sedis
Apostolicæ ex hujus delegatoe simul cum Joanne
Polinario Editore Pontificio, convocati Epi-
scopi qui jam Basilien convenerant, in Eadem
Cathedralem, initium fecit Concilii Basilien-
sis, & in eodem Concilio orationem habuit de non
admittendis Laicis ad Communione sub utraque
specie, gravissimis argumentis sententiarum ple-
nam, longissimam, & copiosam.

Præterea eandem Catholicism contra Hussitas
esse continuus dies peroravit. Hinc Henricus
Canisius primus in lucem edidit, & Tomo XVII.
Collectionis Labbeæ in Additionibus ad Acta
Concilii Basilien-ensis inserta est. Concilii nomine
Constantinopolitana legatione perfunctus cum
Henrico Menger Canonico Constantiensis, & Si-
mone Frison Canonico Aurlantensis anno 1435,
duos annos ibidem de publicis Ecclesiæ rebus
transiit. Rursum anno 1437. Concilii legatus
Eugenium IV. Bononiæ convenit. Postea ad Fi-
licem Annapam decessit dictus, a quo Car-
dinalis creatus fuit, didicisse Cardinalis de Ra-
gusa. Dicitur etiam fuisse Argentinen-
sis Antistes. Obiit Basilæ anno circiter 1450. Græcos
suos Codices, Commentarios a se scriptos, to-
tamque litterarum fœdericillem Patribus Domi-
nicanis Basilien-ibus testamentum legavit. Vide
Echardum Tom. I. Script. Ord. Præd. pag.
206. 297. Extant, *Promissiones fælis Imperatori
Græci & Patriarchæ C. P. per ambassiatorem
Concilii Basilien-ensis, quorum primus Joannes de
Ragusa &c.*

Copia promissionis eorundem ambassiatorum.

*Propositis ambassiatorum Concilii Basilien-
sis fælis Constantinopolitani eorum Serenissimo Imperatori
Græcorum, cujus prima pars est nostri Joannis,
subdit Echardus.*

*Articuli Ambassiatorum Concilii Basilien-
sis. Hinc in Actis Concilii Basilien-
sis Tom. XVII. Labbeæ Concil. Collect.*

*Litteræ quatuor magistri Johannis de Ragusa
& Simonis Frizon ambassiatorum sacra Synodi.
Ms. in Bibl. Medic. Florent.*

*Ad Patres Concilii Basilien-
sis de illis quæ C. P. in sua legatione peregerat Relatio. Ms. ex cata-
logo librorum Leonis Allatii; Romæ, 1668.*

*Concordentia vocum indeclinabilium sacrorum
Biblæorum.*

*Oratio qua respondit per octo dies ec. de qua
paulo superius.*

*Alia ejusdem Oratio ejusdem argumenti, &
de communione pætorum, in qua respondit ad
replacæ M. Johannis de Rokizena. Ms. in Bi-
bliotheca Caesar. Vindobonensi.*

Item alia in Vatic. Biblioth. Cod. 3509.

*P. Joannis de Ragusa oratio FF. Prædicarum
formæ in fælis S. Benedicti, habitus apud sanctas
Apostolicas Romæ in præsentia Cardinalium A. D.
MCCCXXX. in die VIII. Ms. in Bibliotheca
Casimiri. Echardus ejus obitum rejicit in an-
num 1443.*

*Benedictus Cotruellus libros de natura florum
Italice composuit; Barbat anno 1460. Hunc
omittit Dolsius in Fallis; sed idem forte ac
Benedictus Cornigelli, cujus libri v. de Metæ-
ora, & Metæore perfectæ ab eo abfoluti an.
1476. primo editi anno 1573. Venetiis, & ma-
ximo habui in pretio.*

*F. Leonardus Ragusinus a patris & professio-
ne sic appellatus, & familia Trastia. Floruit
anno 1480. Fecit scripsisse, scholia, seu Com-*

*mentaria in S. Thomæ Theologiam universam,
& alia ejus generis opuscula, quæ in Venetis
Dominici Bibliothecæ servari ajunt, & in Ra-
gusina sui Ordinis Cannobio.*

*Georgius civis Ragusinus floruit an. 1480. &
volumen Ms. vocatum Illyricorum reliquit.*

*F. Scraphius Bona Ord. Præd. de quo in
Catalogo Script. Domin. Ragul. S. Theologie Ma-
gister studium a Superioribus missis pluribus ibi-
dem annis naturales & sacras litteras docuit.
Matthia Bianadi Corvino inter paucos charis-
simi, regemque optimis consiliis in administrando
imperio direxit. Disertus fuit memoriam pluribus
Commentariis reliquit, illi præsertim, quæ Scho-
lasticum disciplinam spectant. Obiit Ragul. anno
1489. Atque a Catalogo Echard.*

*F. Blasius Constantinus ex Ord. S. Domi-
nici Episcopus Mercanensis, de quo in laudato
Catalogo, postea sui regis monachatum reli-
quit, Sermones de Tempore, & de Sanctis præ-
lo edidit. Obiit anno circ. 1480.*

*F. Matthæus Bona idem ex Familia Domi-
nicana, & Echardus ignotus, de quo idem Ca-
talogus; Sacra Theologie Magister Romæ in Co-
ventu S. Mariæ supra Minervam Regens fuit,
ubi Olivæ Cardin. Cassia famulati consuetudi-
ne usque fuit. Missas fuit Pontias ad Caputem
Civ. an. 1486. Scriptis plura Theologia Com-
mentaria. Mortalem vitam exiit Romæ an. 1500.*

*Elisus Lampridius Cervarius poeta laureatus.
Duos libros Medicos, reliquit, alterum ligura,
alterum soluta oratione, utrumque latine scrip-
tum. Extant in Biblioth. Vaticana. Floreat
sub initium sæculi decimi sexti; extant ejus epi-
grammata procula an. 1499. ad librum Georgii
Bencini de natura celestium spirituum, &
poemata in Collect. Octaviu. Sommier.*

*Ludovicus de Cervo Tuberonus, Alisio Lampri-
dio æqualis, Abbas Melitensis, Commentaria suorum
temporum & librum de Origine, & eibus ge-
neris Turcarum latine scripsit, ac typis mandavit,
tam Commentariolum æ origine & incrementis
urbis Rhodensis, Ragulæ tandem editum anno
1790.*

*Andreas Ciobranovichius civis Ragusinus in-
neunte sæculo decimo sexto. Poeta Illyricum,
cui titulus Jeghupki, idest J. Zagav, edidit
in lucem, quod iterum ac lapsus reculum est.*

*F. Angelus Martinus Ord. Præd. de quo in
Catalogo Script. Domin. eadem condicione,
ac singulari pietate insignis, scripsit methodum
grammaticalem induendis juvenibus utilissimam
multa carmina in variis argumentis composuit
officium S. Hieronymi Illyrico idiomate donavit;
plures epistolas spirituales elegantissimo stylo scripsit,
& pleraque alia. Obiit, ut videtur, postquam
an. 1530. Ad annum 1530. refertur ab Echardo,
qui solius Melitæ, & Carminum mentionem.*

*Jacobus Bona Patriarcha in lucem exiit Poema
latinum de Vita, & gestis Christi in liberale
decim divinum an. circ. 1526. magni habitum
a Clem. VII. qui iussit, illud in linguam Sy-
riacam & Armeniam converti.*

*F. Augustinus de Nale Ord. Præd. Episcopus
Mercan. & Tribun. Obiit an. 1527. Hæc
ab eo scripta, ex Echardo Tom. 2.*

*Prima pars summe Theologie S. Thomæ de
Aquino. Venetiis 1509.*

*Apologia adversus Synodum Pisavam II.
Tractatus de universitate sanæ Preceptis.*

*Martinus Datta floruit anno 1550. cujus ex-
tat typis edita Coacta verbus Illyricum & Roma-*

posita, cui nomen *Tisida*, itemque varia poemata Illyrica.

Maurus Vetrarus Abbas Melitenis praeferat varia poemata Vitae patriarchae Abrahami versibus Illyricis descriptis. Anno 1550. praerat Congregationi Benedictina Melitensi.

F. Cherubinus Sorigo Ord. Praed. ab Echardo praetermissus, de quo laudatus Catalogus haec: *Nobili genere, sed moribus nobilior, & per plures annos ferventi spiritu declamavit ad populum, & ut postea etiam eruditionis suae ac pietatis copiam faceret, scripsit uberi & eloquenti stylo sermones latinos a septuagesimo usque ad centum feream post Pascha, aliisque plures. Obiit anno 1540.*

F. Bernardino Ghetaudus Ord. Praed. nobilibus ortus parentibus Ragusis, ut est in eodem Catalogo, scripsit historiam rituum illustrissimum Congreg. Dominici. Ragus. quam utinam usque ad nostra tempora pervenisset. Obiit, non ut *Attenuata* putat an. 1513, & Echardus an. 1510. sed 1548.

F. Clemens Ragusa sive Araneus ex Ord. Dominic. typis tradidit *Quodlibet Conciliarium, Expositionem super Epistolam D. Pauli ad Rom., & Mss. reliquit perbreves animadversiones in Magistrum Sententiarum. Adde ex Echardo Tom. 2. Senecam casam conscientiae, & sermones de laudibus B. Mariae Virginis. Vivebat an. 1540. eodemque tempore floruit Ambrosius Araneus ejusdem Ordinis alumnus, cujus erat epistola de illustribus sui aevi hominibus in Dominicanis familiis. Obiit an. 1550.*

F. Gregorius Natalis, ab Echardo Gregorius Norialis dictus, isdem Dominicanus, scripsit Commentarios Theosophicos, itemque Astrologicos contra haereticos, Expositiones in Decretales, Libros de Div. de Angelis, de homine, Dialogos Medicos, sermones de tempore, de Sanctis & Quadragesimales, de significationibus S. Catharinae Soteris, ut dicitur in varia argumenta volumina, uti perhibet idem Catal., ut ad integram Bibliothecam instructam satis esset. Echardus in Tomo 2. ad an. 1535. praeterea enumerat

Commentaria in Epistolas D. Pauli omnes Mss.

In Exodus, Parabolas Salomonis, Isaiani, Hieronimo, Martham, Marcum, & Joannis Evangelium, & in Apocalypsin.

S. per Decretum.

Tractatus de civitate & praesentia.

Tractatus adversus haereticos.

Alter de imagine Christi Jesu. Obiit an. 1550.

F. Bonifacius de Stephanis Franciscanae disciplinae alumnus, & Episcopus Segnonis, latinis literis, ac typis divulgavit Descriptionem Palaestinae, & sermones certissimos, supplicationesque ad Christi sepulcrum haberi solitas, itemque Opusculum de Vita Clericorum an. 1570.

F. Vitalis de Ragusa ex eadem familia D. Francisci concionator generis, plurimas, ac eruditissimas partim Illyricis, partim Italico sermone compolitas edidit Cantiones per feras facientes Iffanti, & Adventus Domini habebat, & alias praeterea doctrina ac eruditione refertas.

Dominicus Ragusa Eques S. Stephani librum carminum Illyricorum typis consignavit an. 1580.

Nicolaus Sagri civis Ragulinus scripsit, emittitque in publicam lucem undecim dialogos de vario statu, & ipsam Octavi Occidentalis an. 1574.

Nicolaus Nales an. 1570. scripsit & divulgavit Dialogos de Spira, & ingens volumen Poematum Illyricorum mss. reliquit.

Michael Bona floruit an. 1570. cujus supersunt mss. Tragedia Sophoclis & Graecis in carmina Italica convertit.

F. Paulus Zuzzeri ex Ord. S. Dominici, exactus in Italia Philosophiae & Theologiae studiosus, in patriam reversus, sacra eloquentia claruit, florebat anno 1580. & patrio sermone scripsit, ex Echardo Tom. 2. sermones de Adventu, Quadragesimalis, & de Sanctis, Libellum de Societate nominis Dei, & alterum de Societate Jesu.

Martinus Caboga an. 1580. typis tradidit Consultationes de praesentia Vicarii Episcopalis, & altarium Dignitatem in Ecclesiis Cathedralibus.

Eusebius Caboga Annales Ragusinos, & Vitae Ragusienium Archiepiscoporum descriptis; utrumque opus eximium, & mss. inter terramotus cinis deperditum fuit. Erat Eusebius Congregationis Melitenis alumnus.

Dominicus Satarich Eques Auratus in sermone Illyricum convertit duo dramata, alterum Torquati Tassi, quod Amyntas, alterum Sophoclis, quod Electra inscribitur. Fuit Rector Gymnasii Patavii, cujus honoris causa in eodem Gymnasio hoc monumentum positum fuit: *Terribilissimo viro Dominico Satarich, Simoni filio, Equiti Aurato, Rectori Spelaeisidionis, qui suo splendore ac vigilantia gradum Rectoris sine interitu praestitum condere resistit. Universae Philosophiae & Mathematicae in numerarias beneficii posuit an. 1590.*

Michael Monaldus an. 1580. in lucem protulit Dialogos de pulcritudine, de metaphysica, itemque omnia poemata Italico sermone compolita.

Basilius Gradus Monachus Melitenis, & Stagii Episcopus, edidit praeratum opus de Virginitate tum patrio, tum Italico sermone, & Causationes in Paraphrasin Psalmodiarum Joannis Baptiste Palengii ab haereticis violatam, vita sanctus an. 1585.

Salvius Bobalus an. 1589. carmina Italica in lucem emisit.

Antonius Medus Philosophus, idemque Astrologus an. 1590. praeto subiecit Animadversiones in Predicabilia Porphyrii, & Expositionem Metaphysicam Aristotelis. Extant mss. Meditationes Astrologicae, & Animadversiones in lib. XII. Metaph. Aristot.

Vincencius Perza Astronomus, idem & Poeta, duas Comedias carminibus Illyricis composuit, vulgavitque altera Gindza, altera Sifoniam inscribitur.

Benedictus Babbiehus & Dominicanus familia graviorum disciplinarum, & Mss. doctrinarius: plurimas scripsit orationes de Nativitate, Annuntiatione, Cena Domini &c., quae servantur in Bibliotheca Conventus Ragusini: obiit anno 1591.

Nicolaus Gorzalis saculo decimo septimo inuente multa scripsit Italice & Latine, partim edita, partim adhuc mss. Commentarios in Averrois de Substantia Orbis, Quaesiones de caelis, Opusculum de immortalitate intellectus, Dialogos de optimo statu Reipublicarum ex institutis Aristotelis, item de Amicitia, de Pulcritudine, de Metaphysica Aristotelis, de Oeconomia, de Anima, Dissertationes in Psalmos Davidicos, & alia plura. In Codice 351. Bibl. Ubinatis extant ejus

epi *Tractatus de Anima humana, de Dæmoniis, de Angelis, de Deo*, hoc titulo præposito: *Nicolaus Vili. Gergii Patricii Reip. Ragusinae Tractatus de, & notula adiecta, Nunc Sacra Theologia et Philosophia Doctore*. Tractus de Anima inscriptus est *Francisco Maria Ser. Duci Urbani* &c. *Ragusii 19. Cal. Febr. 1604.* quem Nicolaus se scripsisse testatur in sua *Arcaida* prod. Cal. Julii 1591. alter de Dæmoniis scriptus est raris 12. Cal. Junii 1592. tertius raris 3. apud Sexiles 1592. quartus raris 18. Julii 1593. hi tres nemini inscripti.

In Codice 502. ejusdem Bibliothecæ descripta est *servix Chronologia Pisanensis*, auctore Gasparo de Gozzis, quem Ragusium Scriptorem esse autumo, dicata *Francisco Maria II. Duci VI. Urbini, & Pisanæ Domini*.

Joannes Gundula cum multis poemata, sum quatuor opera drammatia Illyrici versibus elucubravit; unum est *Oliverus* haud vulgare, totum in vulgus edita, *Filius Prodigii, Ariadna, Proserpina*, quibus addi *Explanations in scriptis Psalmi Tenebrales*. Vivebat an. 1600. Eiusdem cognominis, ex gentis Franciscus Annales patriæ suæ mis. posteris reliquit; commentaria legationum a se gestarum; & dissertationem de civium magistratum jure judicandi immobilia Religiosorum bona.

Maurus Orbanus Abbas Melitensis Illyriam de regno Slavorum in locum protulit Pisanti anno 1601.

Jacobus Lucanus, *Annales Ragusii* Italice contexit, & Venetiis typographia Antonii Lazzardi emisit an. 1605.

F. Ambrosius Gozzius ex Ordine S. Dominici Episc. Mercenensis & Tribunicensis, Catalogum de *Scriptoribus Dominicis & Reformationis Calendarii perpetui juxta Calendarium Gregorianum* typis edidit; scripsit præterea *Tabulam Ordinationum omnium Capituli. Genes. Ord. ab an. 1542. usque ad an. 1602.* Librum similitudinem & exemplorem nulle & nonaginta pro *Prædicatoribus, Correctorem in Commentariis Ludovici Vires ad libros 5. Augustini de Civitate Dei, & ex Echardo, Aliterum familiæ Gozzie, seu Seneca & genealogica series Gozzie gentis, quæ mi. servatur.*

F. Archangelus Gozzius Ambrosii patrum ex Dominicana familiâ, præclaris ingeniis dotibus, pietate, eruditione, sacundia, gentisque moribus illustris. Scripsit Illyrica lingua de *Confraternitate Nominis Dei, & Reforio B. Mariae, tum Libellum alium de Religio: ex Echardo Tom. 2.*

Simone Slaterichius Poeta Illyricus primum Librum *Metamorphoseos* Orvidi sermone, & cunctis Illyrico donavit, anno 1610. adhuc vivus.

Georgius Ragusens Philosophus, Theologus & Orator insignis; de quo hæc Philippus Thomassinus in *Elogio virorum illustrium*, & Nicolaus Papadopoli in *Hist. Gymnasii Patavini* Tom. 1. lib. 3. sect. 2. cap. 24. num. 124. *Es ignobilis, & illegitimus thoro Ragusii natus, Venetiis, quorum opibus; quibus auxiliis adoleverit ætate, identitque, licet dissimulari. Clericibus incitatus ordinibus locupletis proventu donatus fuit a Joanne Baptista Milano Episcopo Bergomate. Præter Philosophiæ & Theologiæ Rudia Medicinæ, Mathematicæ, & Eloquentiæ totum se addidit; & Patavii anno 1601. Collegium Canonicorum S. Marci in Avancio Theologi-*

cis disciplinis instituit; inde ad secundam Philosophiæ Ordinariæ cathedram, quædrentia in stipendium aureis propolitus, contendeat, Cæsaris Cremonensis Philosophorum Principis amulus. Miræ & elegantis sacundia auctore docuit. Multa scripsit, primumque a se editum volumen de *Peripateticis Quætionibus* Desipere Virgilio dicavit, cujus exemplar thecæ argenteæ involutum in Olivetano templo eidem obtulit. Vir colore lubrogo, gravi vultu, ingeniis nobilitatem magna vestium pompa, & affabili morum majestate egregie decoravit. Lento morbo correptus, quem neglexit, inopinate decellit *Idibus Januariis an. 1621;* ut Thomassinus, anno post; ut Papadopoliis affirmat, cum annum ætatis ageret tertium supra quadragesimum. Celebris ejus bibliotheca, ædique perampli ornata. Fisco addita, quippe notus intellectus oblerat, & sub halla divendita fuerunt. Corpus humili elatum fuisse in D. Francisci Ecclesia sine honore tumuli jacet. Hæc ab eo scripta. *Disputationum Peripateticarum* volumus 1. cum *Responsionibus ad Tractatum Galæi Cremonensis de cornu elementorum. Epistolam Mathematicarum, seu de Divisione lib. 2. Parisiæ editæ an. 1632. quibus adjecta est Disputatio de natura & puelle qui & cunctis excellit revivisse putantur. Extant mi. præterea Libri 3. epistolæ de Logica, de Rhetorica, de Scientia; & Comment. in artem Reynoldi Lullii & in universum Aristotelis Philosophiam Tom. X. & Comment. in libros Sententiarum.*

Antonius Bona ingenio & doctrina maxime floruit sæc. XVI. utrum opus ullum hinc scripserit, siue eaderit, incompertum. Odis Patavii an. 1558. in atio Censibus Antoniani scriptus & hæc epigraphæ in tamulo ornatus. *Antonius Bona vob. Ragusina. cum per aliquot annos in celeberrimis Italiae Gymnasiis Philosophiæ maxima cum civium suarum spe operam dedisset, fortasse corporis & animi doctibus uratis, æque unicuique maris solatium morte immatura sublatus est. Tridit hinc Atati 1558. æt. natæ 21. Mæsi. IX. Dies XIX. Paqualis illius Avunculus mortuus P. C. Hanc tamen Antonium esse cenfeo, ad quem extat epistola Julii Pogiani edita Tom. I. Epistol. hujus litterarum viri & ejusdemque Antonii foras est epistola ad Pogianum ibidem in adnotationibus subiecta pag. 257.*

Joannes Bona florebat sub initium sæculi decimi septimi; Libros tres *Carminum Illyricorum de vita & laudibus S. Mariae Magdalene* composuit, ac typis tradidit.

Martinus Gheraldus insignis Mathematicus an. 1607. quinque libros *Mathematicarum institutionum* edidit, & libros quosdam desperditos Apollonii Pergæ, quos Apollonius reavivavit inscriptis.

Sabinus Gozzius duo drammatia Italica in Illyricum sermonem convertit, videlicet *Antyram Turquati Tassi, & Adriam Ludovici Grotii*, qui vulgo cognominatus est *Cæsar Adria*. Vivebat sæculo decimo septimo in ætate.

Paqualis Pinus Sabinus Gozzio æqualis Illyricæ composuit, & typis vulgavit cæcæm, quæ Euridæ inscribitur, tum carmen Illyricum de *Virtu Paganis; Cantica Ecclesiastica* fere omnia, & aliquæ *Psalmi* Illyrico versu donavit.

Joannes Gozzius superiori sæculo doctior & festo florebat; cum comœdias Mi. reliquit; al-

teram ipse Italico sermone compuluit, quæ in alteram e Latino in Illyricum conversit, quæ Leo Philosophus Imperator inlitteravit.

Stephanus Gracius. Callos Bibliothecæ Vaticanæ plures orationes latinæ typis commisit an. 1610. itemque carmina latinæ, & librum Appiani de bello Illyrico latinum fecit. Extant præterea, *Disputatio de opinione probabilii cum Honorato Fabri*, Romæ edita an. 1678. *Oratio in funere Kæsaris Cardinalis Rospontii*, item Romæ vulgata an. 1676. *Epistola ad Monachum*; *Apologia pro Tragarinensi fragmento Petronii*, sub nomine Martii Scattilii: tum carmen de laudibus Reip. Venetæ, & claudibus Patriæ suæ, editum anno 1675. Anno autem 1790. typis Ragusinis in lucem prodit ejusdem Diatribæ *Antiquitatum Rhafricanarum*. Venetiis in Bibliotheca Nannoniana extant Mss. oratio Horatii *ad priores*, Gracius interprete, orationes duæ Italice, altera academica, altera de Græci ad Italiam revocandis, tum ejus epistolæ ad Card. Desfrum, & ad Jo. Baptistam Nannum Eq. de M. Marci Procuratorem.

Nicolaus de Bona patricius Raguhinus, antiquitatis & jurisprudentiæ patris studiosissimus vixit sæculo proximo elapso, & Præxim judicarium concionavit juxta Hylum Cortis Raguhinæ, tum Descriptionem Raguhinæ editionis, illam an. 1784. hanc an. 1790. Raguhî editas.

Joannes Locatus Presbyter Societatis Jesu carmina plurima edidit sacra & prophana, tum orationem in funere M. Antonii Card. Francisci, Romæ an. 1666.

Bartholomæus Bettera plura carmina edidit, nimirum de Terramata Ragusino, *Ovata Cyprica*, & *Sigla amoris in Densæ ex septem Psalmis paravitina Davidica*: inspectione Mss. *Sylloga D. Augustini in Illyricum sermonem conversit*. Obiit an. 1712.

Benedictus Rogacius e Societate Jesu edidit Romæ anno 1690. Carmen didascalicum, cujus titulus est *Eubimbia, sive de tranquillitate animi*, *Explanationem illius sententia Dominice*, *Porro unam eil necessarium*, *Poema de Terramata Ragusius*, aliisque.

F. Michael Angelus a Ragusio ex Ordine Cappuc. inuente sæculo decimo octavo, de quo Bibliotheca Cappuc. *Michael Angelus a Ragusio in Piceni provincia professor*, & *Ordinis atque Orbis virtutum spectaculum*. *Nobili sacris sanguine*, & *Bolardis familia*, *superioris universi Ordinis Moderatus*, *Affectu*, *Theologus*, *Concionator*, & *Constitutus*, *Magnatibus et Principibus carus et venerabilis*. Edidit *Breve Methodum peragendi utiliter sacras exercitationes*, *Mediolani*, & *Bononiæ* an. 1705.

Anselmus Bandurius e Meliteni D. Benedicti sodalitate Theologicis & Canonici disciplinis, ac Græcæ præsertim lingue studio, & sacra eruditione floruit inuente sæculo decimo octavo. In Italia diffusissime commoratus Medicæ Bibliothecæ Præfecturam gessit, summis illius ætatis hominibus apprime carus, & a doctissimis vici, & Murina in primis Congregatione Guliciana, quorum die conferendæ ac doctrina Patris utæ est, plurimi habitus. Hæc vero præcipua sui ingenii ac eruditionis opera, quæ Patris typis præsens ipse vulgavit.

Serius & argumenta Operum S. Hieronymi Patristicæ, & *Græco in latinum conversum*, & *notis & observationibus illustratum*,

Imperium Orientale, sive Antiquitates Constantinæ, duobus voluminibus comprehensa.

Imperatorum Romanorum a Trajano Decis ad Tetrarchos Augustos nomenclata.

Ignatius Georgius Abbas Benedictinus a Congregatione Ragulina Meliteni, vie excellentis ingenii & exquisitæ doctrinæ, præter varia utriusque argumenti sacri & prophani carmina latinæ & Illyricæ, *Dissertationem eruditissimam de appulsu adventuque D. Pauli ad insulam Melitam non Africanam, sed Illyricam compuluit*, cui titulus: *D. Paulus Apostolus in mari, quod nunc Venetas Sinus dicitur, naufragus*, & *Melita Dalmatensis insula post naufragium hospes*. *Ventus* & *Typographia Christophori Zaus* an. 1730. Opus longe operosius moliebatur de veteri Illyrico, led morte præteritus conficere non potuit. Servantur plurimi Mss. inter hæc vita D. Benedicti Illyrico sermone descripta.

F. Scaphinus Cervarius ex Ord. Præd. sacris & prophetis disciplinis eruditissimè excultus. Quamplurima ab ipso locobrata sunt, scilicet, *Lectiones Italica in S. Scripturam*, & *Illyrica pro Quadragesima conciones*. *Vita S. Joanne Catharæsi latine descripta*, & *Paschalis Moscoviticæ cum Kalestario latinis notis illustrata*. *Monumenta Illyrica sue Congregationis*, & *Tomus IV. de viris illustribus Raguhinis*: demum *Historia Antistitum Ragulæ* in *Tomus IV. illustrata*; sed omnia latent clausa & manu tantum scripta in Ragusino sui Ordinis Cenobio. Obiit xxi. Cal. Julii an. 1754.

F. Scabianus Dolci Ordinis Minorum S. Francisci celeberrimus, torique Italiae notissimus concionator, qui, cum aliis eruditionis & doctrinæ suæ fides edidit præclaros, videlicet, *Monumenta Illyrica Provincie Franciscane Ragusine*, *Commentarium in res gestas D. Hieronymi*, *Dissertationem de Illyrica lingua rusticæ & ampliatæ*, *Catalogum virorum Illyrici illustrium citatorum Ragusine*, præsertim *Serium Chronologicum Antistitum Ragulensium* erudite conficci, vulgavitque Anconæ anno 1761. typis Nicolai Bellelli.

Benedictus Stay in Romano Archigymnasio publicus eloquentiæ professor, doctissimus Philosophus, idem & Poeta elegantissimus, Pii VI. P. M. a secretis Epistolis ad Principes viros, Newtonianam Philosophiam universam Lucretianis carminibus doctis oppido, & laboriosis exornatam decem libris complexus est, quibus nihil politius, nihil eruditius, perfectius eo in genere præferri potest; ex hæc sex tantummodo in vulgus prodire duobus Tomis comprehensi, antea vero & Cartesianam Philosophiam usdem carminibus illustravit, reique tum magna lepta obfcuritate, tum explicata difficillimis mira perspicuitate, & facilitate, copia & elegantia præsequutus est. Præfationes præposuit Christophorus Stay Benedicti frater eruditione & ingenio haud minus, quam latine linguæ elegantiæ ac venustate excellens.

Rogerus Joseph Boscovichus in Romano ac Ticinensi Gymnasio Mathematicos Professor, maximus Geometra, & Astronomus, in Parisiensem, ac Londinensem Academiam adlectus præclarissimis ingenii sui monumentis in lucem editis toti Europæ inclamavit. Celebriora, quæ vulgavit, opera sunt hujusmodi *De Turbine Romano anni 1749*, *Elementa statheos*, *De litteraria expeditione per Transilvaniam dittemam a Jo. lulio jussu & auspiciis Benedicti XIV. P. M.* cum

eum P. Christophoro Malee Soc. Jesu, *De inaugurationibus Astrae & Jovis; Philosophia naturalis Theoria*, praeter ploriam Mathematici, Philosophici, & Geometrici argumenti opuscula, quorum habes Catalogum ad calcem Operis *Theoriae Philosophiae naturalis* prae Remondianis Venetis impressi. Stayanam Philosophiam, & carmina de *Iride*, & *Aurea Noctali* a Caetolo Noceto Soc. Jesu elucidata eruditissimis notis, animadversionibus, & Supplementis illustravit; idem Poeta elegans vario carmine lufat, & probatissimum opus de Solis ac Lunae defectibus quinque libris complexus est, in quibus & poetica vis, & doctrinae ingens copia mire elucet: hoc autem titulo inscriptum fuit, *De Solis ac Lunae defectibus libri V. P. Rogerii Josephi Boscorovich Societatis Jesu ad Regiam Societatem Londinensem. Londini 1760.* Viro huic religione, scientia, politioribus litteris, & multis in Ragusina Republica meritis illustri, & vita jam defuncto Mediolani anno 1787. hocce Conceptum in Aede Metropolitana Ragusina positum fuit ex S. C., quod hic subiungimus, dignissimum tanto Civis monumentum.

Rogerio Nicolai filio Boscorovich summi ingenii viro, Philosopho, & Mathematico praestantissimo, Scriptori operum egregiorum, Res Physicas, Geometricas, Astronomicas suis etiam inventis auctis consuevit, celeberrimum Europae Academicarum Socio, qui in Soc. Jesu cum esset, ac Romae mathematico praefectus, multa labor, singulari industria, Benedicto XIV. mandata dimensus est gradum Terrae Circuli Boream versus per Pontificium diluvium transiit, ejusdemque ditioris in nova tabula situs omnes descripsit, stabilitati Vaticanae tabulae reddidit, portulus inferi, ac superi maris ad justam altitudinem replendit, resurgentibus per campos aquis emittendis consuevit viam; Legatus a Laurensibus ad Praefectum C. Calceum magnam Etruriae Ducem, ac amens ab eorum agro avertentibus obtinuit, merito ab illis inter patricios cooptatus; Mediolanum ad decendum mathematicas disciplinas evocatus praefectum erexit, instructisque servandis astris speculam; delata tam Societati sua sapienter Litteris Parisiis inter Gallia indigenas reclusis commissa sibi perficiende in usus navigationis optica munus adiecit, ampla a Ludovico XV. Rege Christianissimo attributa pensione; inter hoc & postea mira ubertate & facilitate excelsit, doctas non semel suscepit per Europam peregrinationes, multorum amicis, gratia virorum Principum ubique floruit; ubique animam Christianam virtutem, acque religionis studiosam praestulit; cum ex Gallia Italiam reverseret, ac jam senex & aevi operibus incubandis, & veteribus abluendis sese adieceret, diuturno confectus morbo obiit Mediolani M. Feb. an. MDCC. LXXXVII. cum vixisset aetate LXXV. menses IX. dies II. Huic optime merito de Republica civi, quod fecit, atque operam suam eidem saepe probaverit in arvis apud exteras nationes bene, utiliterque expenditis negotiis, quasque sui nominis celebravit, novam sua Patria deus attulerit, post suumque bonorem in hoc Templo cum Sacro, & laudatione publice dictum, ejusdem Templi Curatores Ex Sacrae Consilio M. P. P.

Bartholomaeus Boscorovich Societate Jesu Rogerii frater, idem ingenio, ac doctrina praestans, tum poetica hude clau, plura carmina mirae venustatis & elegantiae in locum emisit. Raymundus Cunich Graecis & Latini litte-

ris excultissimus Iesleia & Graeca Anthologia epigrammata Latino carmine donata typis vulgavit; grandius vero edidit opus in Homerum a doctis hominibus vehementer expectum.

Bernardus Zamagna Philosophus, & Poeta, Latina carmina de *Icho*, & *Navi aerea* concinnavit, ingenti plausu a litteratis hominibus excepta.

Joannes Maria Matthai juris civilis scientia, & eruditione illustris. Opus inscriptum de *Aris popularum*, & *urbium*, *Vitas D. Aloysii Gonzaga*, & B. Michaelinae *Pisanensis* Illyrico sermone, tum de *fragifera* sacrorum Myllerorum *frequentatione*, praeter alia, quae ab ipso sunt elucidata.

Hos ego & celebrioribus ingenio ac doctrina viris, quos edidit civitas Ragulina, tantummodo enumeravi; nam singulos recensere nec instituti nostri est, & ingentis esse laboris.

Sua tamen laus Ragulinae feminis non est hoc in loco deoranda, quae cum morum integritate litterarum scientiarumque studia haud raro conjunxerunt. Celebres ex illa virae secundo decimo saeculo Julia Bona, quae Illyric, ac Italicae Poeseos laude clausit, & Floris Zazzari praecellens forma, ac podicita, eruditione & poetica facultate multo praestantior, Scriptorum sui aevi testimonio luculentissime ornata. Maria Bionera eruditione & prudentia illustris plura scripsit carmina Illyricae pietate & morum doctrina magni aestimata; tum Lucretia Bogalina, quae Illyrici item carminibus historiam Tobiae contextit, Abrahami sacrificium descripsit, & eclogam de Nativitate Jesu Christi eleganter composuit: demum Anna Boscorovicha Bartholomaei, & Rogerii soror, religione ac ingenio illustris Venetis typis Illyricam Eclogam edidit in *Natali D. N. I. C.* an. 1758, praeter plura quodam carmina, quae manu descripta feruntur in vulgus. Aequae igitur ac sapientissima quaeque civitates perlustrantibus ingentis, doctrinae, & eruditione viris Ragulium hactenus flevit, summo graviorum disciplinarum, & artium bonarum commodo.

Sed illa praecipua laus est Ragulensium, quod fidem orthodoxam ab omni labe intaxam incorruptamque servarunt seduloque invigilant, ne illa nimia quidam opinandi, loquendi, & scribendi licentia, quae bonis moribus, & sinceræ pietati adversa, & infesta, prolepat, quae passim regiones multas pervasit, neque ullis jam viribus, atque opibus refrenari & coerceri potest. Nec solum ipsi Catholicae Religionis tenacissimi sunt, sed ad eandem tuendam in illis regionibus, ubi maximo in discrimine versant, plurimum studii operaque conferunt. Quod enim in Bosnia, in Serbia, in Bulgaria reliquae Catholicorum ritus latior (nam qui ritus Graecianus in illis locis colunt, ferre omnes Schismatici sunt) adhuc extant, viguantque, id potissimum Ragulensium acceptum referri debet. Siquidem urbes & oppida illarum regionum referta sunt colonis eivum, ac praefectum mercatorum Ragulensium, qui fidem iterum ac fortunarum suarum ibi collocarunt. Hi autem ubicumque domicilium sibi constituerunt, habent Templi, & rerum sacrarum Antiquitates, curatoresque Animarum, quibus omnia, quae ad vicum cultumque sunt necessaria, suppeditant. Horum autem opera aequae ad Ragulinos, atque ad indigenas Catholicos dogmatibus, ritibusque latini cultores, Christianis praecipue excolendos,

Ragul
Catholica
ad res
travertit

quoniam
liberis Ra-
gulis
Christiana
religio la-
regio
Ragulis
civitas in-
fuit.

dos, & divinis mysteriis imbucandos, impenduntur & plerique horum ad nationem Ragusinam sese aggregant, ut iidem, quibus Ragulenses, privilegii atque immunitatibus in Targarum ditione fruuntur: omnes autem sub patrocinio, & nomine etiam Ragusorum tenent, ab omni periculo metusque liberi Christianae religionis officiis exsequuntur. Ragulensis enim omnia, quae ad cultum divinum pertinent, palam libereque exercendi amplissima ab Imperatore Targarum facta est potestas. Huc siquidem pactam pecuniam penitent, non solum ut se suamque Republicam ab omni barbarica vexatione ac portorii redituant, & sub episcopi fide & clientela securi conquiescant; sed etiam ut civibus & popularibus suis in illis, quas dixi, regionibus liberi Christianae Religionis cultus permittatur, nullique molestiis & iniquis exactioibus subiant; qua libertate, ut dixi, & securitate gaudent etiam indigenae Catholici, quos Ragulini in suam tutelam, & eorum sacrorum societatem recipiunt, atque ab injuriis Targarum; itaque vexationibus Antilitum Graecorum diligentissime tuerentur; ac saepe accide, ut aliqui ex ipsis Serbis, & Rasciis, Phoenicio Iehismas ejurato, ad sinum Ecclesiae Catholicae confugiant, ut in Sacram communionem ab Ragulinis admitti, horum praesidio testi, inestimationibus Targarum, & gravissimis tributis, quae a Sacrificulis Graecis exiguntur, ipsos eximant; propterea quibus eorum populares & consociatione Ragulina gaudent, iidem ipsi quoque privilegiis, atque immunitatibus potestant. Hinc perspicui potest quam sint Ragulini de fide & religionis Catholicae praestare meriti; quam cum ipsi constantissime retinent, & studiosissime colunt, tum eidem apud extraneas gentes retinendae colendae egregiam operam navant. Cum recta in Deum fidei eximium erga res divinas studium propeniamque ad omnia religionis officia voluntatem conjungant: id quod Templorum in urbe multitudo & ornatus, festorum dierum cultus & celebritas, religiosa adversus Ordinem Clericalem & Sacerdotalem observantia, magna in Aedibus sacris frequentia, summos inter ecclesiasticas functiones ac caeremonias, Deo Divisioe adhibitis honori, & reverentia declarant. Franciscus Serdonatus, vir gravissimus, & eloquentissimus, cum Vincentium Porticum Archiepiscopum, Aedem Cathedralis primo advenientem, elegantissima oratione excepit, praclarum religionis ac pietatis testimonium Ragulinis arribat, quod quamvis longiusculum, huc tamen loco intextere libet.

Religionem
Francisci
Serdonati
de Religionis
ac pietatis
colonia Ra-
gulinensi.

Illa omnia, quae ad divinum cultum pertinent, hac Civitas summa diligentia omni tem-
poris parte comparavit, trallavit & servavit, in ad-
versis rebus semper ad Deum confugere, in se-
cundis ei gratias agere, omnia bona ipsi uni
accepta referre, & omnem spem salutis in ea
callicare conforsit. Dispensum Venerem, cuius
hoc Templum est, summoque precari, venera-
rique solita est; eique omnes dicat diti sum-
ma voluntate, & publico decreto celebrare,
atque in summo honore habere, & illius opem
& auxilium frequenter implorare; nec non omni-
bus Divis, & illi maxime, qui huc urbi, &
eius Templi praesident, quique omnium mentes
eorum, qui ad republicam adiant, maxime
perspicunt, semper conata est satisficere, ut ei
in aula celesti benevolum daretur, & periculo-

ram deprecatores essent. Veri porro cultus, &
Ecclesiae caeremoniarum tam amant semper, reti-
nent, & studiosi sunt, ut nulla unquam alia
diligentior fuerit in eorum religione, qua sibi
per manus a majoribus tradita sunt, tutela;
nulla majorem honorem Sacrificulæ & oribola-
nae Romanae Ecclesiae unquam habuerit; nulla se
magis obediunt summo Pontifici praestant;
& ut Religio apud se anni tempore suo loco
consisteret, & ne qua labor in ea haberet, &
qua illius nitorem aliqua ex parte contaminare
posset, aut pietatis fundamenta subvertere, ea
omnia relectent, perfectum est hujus sacratissimi
Senatus opera & diligentia, qui curat, ut qui
ab illis abducent, & haeresi nomine suspecti es-
sent, non solum domicilio, sed ne hospitium
quidem in hac urbe haberent, & ne commoran-
di quidem, nequam habitandi diversorium nancis-
cerentur. Atque hanc ejus pietatem declarant
Templorum multitudo, & amplitudo, in urbe,
& in universo Imperio, tum antiquitas, tum
nostra memoria extruitorum; indicant Sacrorum
Virgineum Collegia divinis cultui dicata; in quibus
castissime atque innocentissime Virgines dian-
tis nocturnisque laudibus Deum celebrant, &
pro hujus civitatis salute, & pro totius Eccle-
siae statu exorant, & placatum efficiunt; atque
ut hoc divinum plant munus continenter colere
possint, vere tam sanctum, tam solenne, tam
necessarium officium unquam intermittere cogun-
tur, sanctissimasque diti Senatus earum rationibus
ita consulit, ut semper ipsi suppeditent ea, quae
ad salubrem, & moderatum cultum viderentque
pertinent; attendant item plures sacra virorum
societates in honorem Divorum Beati, Domini-
ci, Francisci instituta & conservata, & omni-
bus rebus necessariis episcopi ornata, in quibus
multi Sacerdotes dies ac noctes corpore & ani-
mo exstant; ut sacrum Christi Evangelium in-
terprentur, & hymnis & laudibus Deum vene-
rentur; ut tam sacrificiis solemnibus propitium
reddant; quibus omnibus bi religiosissimi Patres,
& Senatores omnia honesta concedunt, largiun-
tur, tribuant; cum cum scient ornamentum reli-
gionis, firmamentum Republicae Christianae Sacer-
dotum ordini contineri, earumque omni rationes
non hominum tantum praesidio monitas, sed etiam
divino jure vallatas, nihil unquam quod ad eos
ornandos attineret, praetermisissent; itaque Sa-
cerdotibus, & sacra colentibus hominibus us-
quam majores fructus, aut comoda, quam in
hac civitate, & ejus ditione fuerunt; indicat ve-
ro praecipue sacrorum Religiosorum copia, qua
pie religiosique in hac civitate custodiuntur, &
colantur; ut hoc mihi vere affirmare posse vi-
deat, nullam esse in universo terrarum orbe Chri-
stianorum urbem, si unam Romanam excipias, in
qua aut major Religiosorum copia sit, aut ea
diligentius & sanctius observetur, aut in capi-
tulis, & receptaculis majore artificio, & ex-
pretiosiori materia fabricatis relectantur. Pe-
rum horum Patrum pietas, & publici omnium
Christianorum boni studium, cum aetate variis
temporibus facile ab omnibus perspicui potuit,
tum proximi belli tempore, Targis classes suas
ad hac littora appellatis; cum cum optimi
Patres viderent eorum tritum esse Christianos-
rum hominum omnium gentium & aetatum ple-
nas, qui tum in Junio, & Aegei mari, tum
in Adriatico sinu ex insulis Venetorum imperio
subiectis, abrepti essent, cogitarentque quid
domini Christianae Republicae salutaria esset, si eas
ho.

tu jecit anno circiter 690. Sed de primordiis Archiepiscopatus Ragusensis magna est inter Scriptores controversia. Sunt qui ejus initia referenda censent ad saeculum octavum, alii vero in saeculum decimum referunt. Auctores primae sententiae citantur auctoritate Zachariae Papae, qui Pontificatum suscepit anno 741. usque ad 752. perduxit; ab hoc Pontifice Ecclesiam Ragusinam jure ac titulo Archiepiscopali auctam, seu potius ex ejus testimonio jampridem donatam fuisse affirmant; ejusque Pontificatum Diploma in publico Urbis Tabulario extare sicut. Nemo quidem adhuc fuit, qui hoc Diploma in lucem protulerit; sed Callistus II. in suis litteris inscriptis *Geraldo Ragusina Civitatis Antistiti*, Zachariam instituit, seu confirmata potestate metropolitica Ecclesiam Ragusinam talem citat: *Ad exemplar*, inquit, *praecessorum nostrorum seu. mem. Zachariae, Benedicti & Paschalis, Sanctam Ragusinam Ecclesiam praesentis privilegii pagina communimus. . . .* Palla vero sum ex *Apostolica Sedis liberalitate tibi concedimus*. Verum si fides habenda est Presbytero Anonymo Diocetani, an. 877. Ecclesia Ragusina adhuc suberat Metropoli Spalatensi, cui attributa, seu potius relicta fuit in Coenobio Delmatino, quod eodem anno habitum fuisse diximus Tomo III. Illyr. Sac. in Georgio Archiepiscopo Spalatensi cap. i. §. 4. Haec liquidum Ecclesiam Metropoli Saloniensem, id est Spalatensem suscepisse persequitur, *Spalatam, Tragurionem, Scardamiam, Sisanjoviam, quod nunc est Castellum Jadra, Eucoriam, Arbium, Abiserum, Vegliam, & Epidaurum*, quod nunc dicitur *Ragusium*. Qui ergo fieri potest, ut Zacharias Ecclesiam Ragusinam dignitatem metropolitica contulerit, vel confirmaverit, cum hac uno amplius saeculo post Zachariam adhuc esset sub potestate Archiepiscopi Spalatensis? Nec vero ulla causa excogitari potest, cur Synodus Diocetana haec Ecclesiam sui titulumque metropolitici ademerit, cumque in ordinem Ecclesiarum Episcopaliump edegregit. Verendum itaque est, ne contra Zachariam in Diploma Callistiani per inconsiderantiam irreperit; vel fortasse Callistus aliter error deceptus, dignitatem Metropolitici Ecclesiae Ragusinae solutam sive confirmatam Zachariae afflixit; non enim desunt exempla, e quibus, cum de locis, de nominibus, de factis agitur, hujusmodi errata interdum in ipsis litteris Pontificis apprehendi queant. Sed omnem erroris suspensionem a Callistiano Diplomate amovere potest Diploma ipsum Zachariae, quod in Tabulario Civitatis altervari dicitur. Hoc si aliquando in publicum prodierit, initia Archiepiscopatus Ragusensis saeculo octavo, vel etiam superioris aetatis in dubium revocare nemo poterit.

Jacobus Luccarus, Angelus Banduricus, & alii plures Ecclesiam Ragusensem ex Episcopatu ad gradum Archiepiscopalem evectam fuisse tradunt intra finem saeculi decimi. Ajustentum per ea tempora Diocetam urbem Archiepiscopalem ab Simone Bulgarorum Rege funditus everitam; Joannem vero civitatis Archiepiscopum profugisse Ragusium, eique, cum ibi decesseretur, a Ragusinis, post obitum sui Episcopi, delatum fuisse illius Ecclesiae Episcopatum, quem, titulo Archiepiscopali retento, ad dignitatem Metropoliticae exivit. A Romano Pontifice haec omnia Sedis Apostolica

auctoritate confirmata fuisse sicut; & *compromissam*, ait Luccarus, Ecclesia Ragusi *clivum Archiepiscopalem adeptam fuit*, & nunc est apud nos *atque instituta Dignitas Metropolitica anno circiter 990*. Horum sententiae meam quoque libenter adjuverim; sed paulo altius, & inde usque ab anno hujus saeculi circiter tricesimo, initia Ragusensis Archiepiscopatus repetenda cenleo. Neque enim Samuel, sed Simeon Bulgarrorum Regi, qui tunc superior fuit, everbio Diocetam attribuerenda est. Siquidem Constantinus Porphyrogenitus, qui anno circiter 950. Commentarios suos de Admin. Imper. scribebat, Diocetam ex tempellate jam vacuum, & desertam ab incolis fuisse affirmat, annis amplius triginta antequam Samuel Regni Bulgari ci potiretur, qui saeculo decimo ad exitum vergente regnare cepit: *Dioclea*, inquit cap. 35. *nuncupata est ex regio*, ab urbe ibi constructa a Diocetiano Imperatore (imo longe antiquior urbe atque Imperio Diocetiani Civitas illa fuit), *qua nunc habitatoribus vacua*, in hodiernam diem *Dioclea appellatur*; *inque in ea regione urbes habitatae magne Graeciae, Naxos, & Lacedaemae*. Nec vero directus Diocetam quidem regionem dixeram, fuisse habitatoribus vacuam fuisse, cum Constantinus scriberet an. 950. non autem civitatem Diocetam, sed hanc fuisse incolentem usque ad regnum Samuelis, a quo demum funditus everta fuit: nam si locum illum Constantini Graeci verbis expressum recte interpretari velis, & verbum pro verbo reddere, ex eo urbem ipsam, sive Castrum desertum temporibus Constantini fuisse satis perspicue intelligitur. Locum ipsum, ut Graeci scripserunt est, & cap. 35. proferre libet. *Διοκλεα τι δεικνύσκει ότι ού το τῆ τριβόρυ γῆρας αὐτῆς, ἀλλὰ τὸν τόπον τῆς Βασιλῆως Διοκλεσιανῆς. Νῦν δὲ τὴν ἀποικισμένην, ὡς καὶ τὴν ἀποικισμένην Διοκλεαν. Διοκλεα ἀντὶ τὴν νῦν ἀποικισμένην Διοκλεαν. Διοκλεα ἀντὶ τὴν νῦν ἀποικισμένην Διοκλεαν. Διοκλεα ἀντὶ τὴν νῦν ἀποικισμένην Διοκλεαν.* Dioclea autem nuncupata est ab appido illius regionis, quod condidit Imperator Diocetianus; nunc autem est Desertum Castrum, & usque ad hoc tempus appellatur Dioclea. Ex eodem Porphyrogenito intelligi potest, quo anno, quove bello Dioclea caesa, & deleta fuerit. Provincia Diocetiana, quae denominata fuit a Diocle, urbe totius regionis primaria, una erat & quatuor illis Zupanibus sive Dynastiis, quae Serbis obtinebant in Dalmatia superiori, ut docet Porphyrogenitus. In hac parte Serbliae maritima rerum potiebatur Tihomirus filius posthumus Paulimiri, ut docet Anonymus Diocetanus; in altera vero parte Serbliae mediterraneae, quae ad Orientem vergit, & Meschia superior olim dicta fuit, regnum obtinebat ex Porphyrogenito Zacharias filius Pribeslavici qui anno circiter 925. Paulo Borani filio, patris sui, expulso, Regnum ademerat, ut tradit Porphyrogenitus. Huic autem, cum ad Graecos Bulgarorum hostes defecisset, Simeon Rex Bulgariae bellum intulit anno 925. Ingenti clade repulsi cum esset, anno proximo validiorem exercitum confregit, & Zachariam Bulgariis apparuit fama perterritum in Chrobotiam fugere coegit. Simeone vero, inquit Porphyrogenitus cap. 32. de Adm. iterum novas copias mittente contra Zachariam principem sub praefecto Corvo, Henrico, et Etabello, & missis simul trecentis militibus, tunc sibi Zachariam in Chrobotiam profugit; ex quo illud asinadverci velim hoc bello Bulgarico Serbos omnes perituros fuisse, cum

Adm. 30.
dum ad
venerunt,
boni faga-
di conser-
vati sunt.
Simeon
ex vico
prole tra-
xit.

mediterraneos, qui sub imperio Zachariae Mos-
siam superiorem, tum maritimos, qui Dalmatiam
superiorem incolabant, erant siquidem vel
alterius alteri rectigales, vel utriusque inier se,
ut penece & sanguine, sic fardere & amicitia
iuncti. Si enim huius belli nullus timor impen-
disset Serbiam Dalmaticam, hac sine tutum re-
cepisset Zachariam praebere poterat: ita autem
maluisset opinor se recipere apud Serbos fini-
timos, & confanguineos, quam fugam
adeo longinquam ad Chrobatos ulque capessere.
Post fugam Zachariae Bulgari per speciem con-
sistendi in viro Regno Serbiano Izeliblabi,
qui Clodomiri filius erat & regis Serbiorum
stirpe, pronepos Blasterii Regis Serbicae, Zu-
panos seu Praefectos urbium & provinciarum
unum in locum ad novam Regem excipiendum
convocat; tunc vero nihil tale metuens in
vicula conjunctus. Nemo illis cum obstitit,
Serbiam universam impune pervasit, Serbos
ingentes imperatoresque pariter cadunt, primum
captivos una cum Izeliblabo, & primoribus
Regni in Bulgariam abducent, reliquos hostili
gladio & servituti fuga subduxit, qui ad Re-
gem suum Zachariam in Chrobatiam se con-
tulit: Bulgari autem, ut est apud Porphyro-
genitum, Zupanis significavit, ut se conve-
niant, & Principum Izeliblabum exciperent;
jamentaque decepti, atque ad unum pagum
adducti praeterea in vincula coniecerunt, Ser-
biam exierant, populumque omnem a minimo
ad maximum in Bulgariam abducent; qui-
dam vero profugi in Chrobatiam se receperunt;
manifeste regio desolata. Hae Serbicae clades
& vastatio in annum incidunt circiter sextum,
& viciesimum decimi saeculi. Eadem vero Bul-
garica tempestate Dioeclesam disjectam ac diru-
tam fuisse arbitror, quamquam Constantinus
Porphyrogenitus, neque hujus, neque aliarum
Serbica civitatum, quae a Bulgariis disrepta &
incola vel exilia fuissent, mentionem facit.
Hibet igitur quo tempore, quoque infor-
tunis Civitas & Metropolis Dioeclesana interie-
rit, & quamvis post interitum Simeonis anno
932, extitit, utraque Serbica, ut docet Por-
phyrogenitus, & regio Dioeclesana iterum ha-
bitari & frequentari, urbesque restitui cepit;
Dioecles tamen anno 959, cum haec scri-
bebat Constantinus, inculta, vacua, deserta
jacebat, nomen tantum cum rudibus & ve-
stigiis adnichilorum rectiorum; neque ulquam po-
tellea relictam fuisse constat. Quocirca cla-
des Dioeclesanae, & clarissima urbis interitus
non Samuelli, sed Simeoni Regi Bulgavorum
adscripti oportet. Inter incendia & ruinas captae
urbis Joannes Archiepiscopus Dioeclesanus fuga
clausus Ragusinum se recepit; & paucis post an-
nis delatum sibi a Ragusinis Episcopatum illius
civitatis solcepit; quem quidem, cum ti-
tulum Archiepiscopalem retinisset, dignitate
ac potestate Metropolitanica decoravit, Romano
Pontifici annoque & approbante, ita fit, ut
initia Ragusini Archiepiscopatus, quae Luccarum
& alii in annum 990, vel 980, rejiciunt,
ad annum vel tricesimum vel quadragiesimum
decimi saeculi revocari debeant.

Scraphinus Razzius Florentinus ex Ordine
S. Dominici in Historia Italica M. Archie-
piscoporum Ragusensium, ubi de primordiis
egit Archiepiscopatus Ragusensis, multa pre-
cavit, quae brevissime perstringam, Epidauri
supremam everisionem in annum quadragiesimum

quinti saeculi confert; haec vero civitas adhuc
stabat incolens & florebat sexto saeculo exun-
te, ut constat ex Epistolis S. Gregorii Magni,
itemque saeculo septimo. Joannem Epidauri-
temque saeculo septimo, vocat Archiepiscopum Epi-
dauri; verum, satis constat Ecclesiam Epidau-
riam, quando stetit, subiectam fuisse Metro-
poli Spalatensi. Epidaurio a Gothis deserta
ta, & funditus evirata, Sedem illam, ut vo-
cat, Archiepiscopalem Triboniam ab eodem
Joanne translatam fuisse; sed nunquam inve-
nientes vel Epidauriam, vel Triboniosam Eccle-
siam jure tituloque Archiepiscopali praeditam
fuisse. Saeculo uno Sedem Metropolitanam Tri-
boniam ademptam a Nicolao I. Pontifice &
Dioecles collocatam fuisse ait; verum institu-
tionem Metropolitanam Dioeclesanam Pres-
byter Anonymus Diocretus Concilio Delmatia-
no attribuit, quod morte Nicolai I. decem an-
nis posterius fuit. Post exidmum Dioecles, quod
idem Razzius anno 980, adscripsit, Sedem il-
lam Metropolitanam una cum Joanne Archie-
piscopo Dioeclesensi ad Insulam, sive ad Scapu-
lum Mercane demigrasse ait, sed nullo re-
fle probat; inde vero post aliquot annos Ra-
gusinum translatam esse. & hujusmodi transla-
tionem a Benedicto V. Pontifice Max. appro-
batam fuisse. Atqui Benedictus V. vivere de-
cessit anno 985, videlicet annis omnino quinde-
cim ante calamitatem Dioeclesanam; & si haec
cum Razzius conjungenda est cum anno 980,
Benedictus illius Sedis Metropolitanus transla-
tionem Ragulinam anno quinto decimo, seu
viciesimo, postquam obiit, confirmavit. Ra-
gulina Metropoli haec Ecclesia idem Razzius
attribuit Catbarentsem, Aethiarentsem, Dalmatin-
sem. Hos Episcopos Synodus Delmatina in ju-
dicationem Dioeclesanam Metropolitanam transla-
tavit; anno 877. post Dioeclem eviratum in fidem
potestatemque Archiepiscopi Spalatensis redi-
erunt; siquidem anno circiter tricesimo saeculi
undecimi ad Concilium Provinciale Spalatens-
se convocati sunt, ut docet Archidiaconus,
Qui ergo fieri potuit, ut, cum intra finem
decimi saeculi ad Ragulinam Metropolitim ad-
scripti fuissent, h. Razzius audimus; hanc mul-
tis post annis in Provinciam Spalatensem mi-
graverint, ad quam certo pertinebant an. circiter
1020, cum auct. Dabralis Archiepiscopus Spa-
latensis iussu Spalatim venire ad Synodum Pro-
vincialem; ad quam hinc mare maritimo profecti
com essent, navigio in scopulis illis fractione
miserandum in modum cum Episcopo Savacensi
perierunt. Ex horum naufragio lumps est ne-
cessario instituenda Metropolis Antibarentis, eique
Benedictus IX. vel Joannes XX. proximus ante
Benedictum Romanus Pontifex, anno circiter
1021, Ecclesiam omnem Dalmaticam superiorem ultra
Ragulinam in eum ac meridiem vergentes
attribuit, dissoluto vinculo fidei, atque obe-
dientiae, quo Metropolis Spalatensis antea de-
vincita fuerat, ut docet Archidiaconus. Quan-
obrem Romanus Pontifex annis petitiis eorum,
omnesque Episcopi a Ragulo superius ablati
a vinculo, quo tenebantur antiqua Metropolitana
(Spalatensi), statimque novam Metropolitim
in civitate Antibarenti, & omnes Episcopatus
praefixit eorum subiecti. Hoc caetera revoca,
quae dicta sunt Tomo III. in Dabrali Archiep.
Spalat. cap. 1. §. 1. & 2.

Quae igitur de origine Metropolis Ragusinae
Razzius scripsit, rejicienda omnino, atque ab-
jicienda.

Joannes An-
thony de
Dioeclesi
de Anagni
Dioecles
Ragusa
Ragusa

Razzius
Razzius
Razzius

Archiepiscopus, iudicando censet. Cum autem ejusdem iuris alii ad octavum, alii ad decimum saeculum referant, uterque assensit, aut ab alterutro dissentire in animo est; non enim is ego sum, qui alterutrum fidem & auctoritatem addere vel detrudere aulam. Illud affirmare posse mihi videtur, Antistites Ragulinos neque ab initio, neque per multas deinde extiterint ut titulum Metropoliticum, quamvis approbatum a Sede Apostolica, pacatum, ab omnino contestatione immunitem habuisse, obfistente inprimis & repugnante Archiepiscopo Spalatensi, qui Ecclesiam Ragulinam ab sua ditione avelli aegerime ferebat; id quod ex aliis deinceps hujus historiarum locis perspicui licebit. Ab urbe condita usque ad saeculum decimum duos tantum Episcopos habeo, quorum nomina proferre possum; reliquos omnes vetustas obivit, ac delivit oblitio. Hos ego, ut alterutrum, quam expositi, Scriptorem sententiam de primordiis Ragulini Archiepiscopatus approbare, vel improbare videar, non Episcopos, non Archiepiscopos, sed Antistites appellabo; quod quidem vocabulum utrique commune, æque in utroque convenit.

Episcopi
Metropolitani
et Episcopi
Diocesanorum
Antistites
Ragulini
Episcopi

Metropolis Ragulina variis pro temporum varietate Episcopos sibi subiectos habuit, quos Suffraganeos vocant; nam quatuor tantum in ea potestate retinet, Stagenensem, Carzolensem, Trubuntensem, Mercatorensem; sed & duobus posterioribus unus conflatus est Episcopatus, Ecclesia utriusque titulo atque administratione cuncta. Ducebat Ragula tres illas Insulas, quas Filitus Elaphos vocat, Jupaniam, Mediam Calamotam, nemque Melitam & Lagutam; in ora continenti Ragulum veteris, sive Epidaurum, Brenum, Sianum, Canalicum Milphum, Ombiam, & pagos ac villas non ignobiles complectitur.

De Capitulo
de Ragula
Antistite

Nihil certiora sunt Capituli, quam Archiepiscopatus Ragulini insula. Ne ipse quidem Episcopos Epidauri Capituli Presbyterorum, & Diaconorum, quod nunc Capitulum dicimus, carere potuit; cum eoque Ragulum migravit, & Ragulina Ecclesia constituit. Ecclesia enim nulla esse potest, cui sua desit Hierarchia, quæ ex Episcopo, Presbyteris, & clericis conjugis ordinis constat. Principio Capituli Ragulini si non perfectio, at quædam tamen adumbratio fuit; deinde cum civitas pariter & Ecclesia majoribus in dies augeretur incrementis, Collegium quoque Sacerdotum, & Clericorum crevit; lechubique Clericis infirmitatem ordinum, in unum veluti corpus coeulit & solis Presbyteris & Diaconis, vel etiam Subdiaconis coactum. Hi Canonici appellati sunt, qui & præscripto sacrorum Canonum, peculiari quodam iure & nexu inter se conlocati, rebus divinis in Alt. Cathedrali & nocturne diurnæque plasmode operam dant, adhibiti ad placendum & sacris functiones præstandas administris ex ordine inferiori, tum Presbyteris, tum Clericis. Unum veluti Senatam, & Concilium constituit sub Episcopo totius Ecclesie præside, qui hos potissimum in consilium adhibet, cum his curas laborisque ecclesiastici regimini partitur. Ita Capitulum Ragulinum paulatim ad normam & disciplinam canonicam conformari cepit; & æque conventibus ac privilegiis auctum, in eum desique statum pervenit, quem nunc retinet. Constat autem & Canonici omnino duodecim; tres loco ac dignitate inter ceteros præstant, Archidiaconus, Archipresbyter, & Primicerius. Hi ad placendum adiutores sunt sex Presbyteri secundum ordinem, quos Macdonarios vocant; quibusque ex mensa Capituli stipendium dispertitur. Ex eadem mensa, seu massa communi portioniculam quandam præcipiunt quatuor alii Presbyteri, quos deligat alique Venerabilis Sodalitas Sacerdotum a S. Petro in Cathedra cognominata, ut choro, & sacris functionibus intersint.

Ades Cathedralis S. Maris titulo & patrocinio subest. Quænam sit ejus forma & descriptio saeculo decimo quinto, Philippus de Quartigliensis Lucensis Archiepiscopus Doctor & Orator, Ragulum aditus anno 1434, ut adolescentem hunc litteris ac disciplinis imbueret, his verbis expoliit. Adhuc Ragulini Ecclesiam Cathedralis sub honore B. Maris, cuius pulchritudinem, & ornatum brevibus verbis compellat, longitudinem, latitudinem, seu altitudinem omnino præteritis, Pariter lapideis, & marmoreis, sed et communi omnis ætatis, viginti diligent cura mirabilis, & multo studio perpoliti adificati sunt, extrinsecus autem locustæ circum, unde facili est gressus, & ambulatio circa Templum. Transversum autem locustæ sit in modum deambulantis capiam altitudinis marmorum, cum multis diversisq; ornatum simulacris votis insertis. Coopersora ipsius planities. Tres habet januas, unam magnam & principalem, qua ut plurimum ingreditur, & exiit matrone, & præsertim juvenes, & sparsa; alteram ab uno latere paulo minorem, qua solent ex majori parte ingredi viri cunctos conditionis exstant. Altera ab alio latere statua est, secunda paulo minor, per quam intrant & exiunt plerumque Domini Archiepiscopos, & quidam Canonicis, ac antiqua matrone, que apud eam januam intro divitibus exiit officia. Navem habet, & latera, que columis mægis & grossis a navi Ecclesie dividuntur. In lateribus sedet sexus famulus. Navis autem divisa est in locum, qui antiquitus dicebatur Sancta Sanctorum, & nunc Chorus, & in locum populo & universitati secularium concessum, ut ibi floret & orantes divinis vocibus intersint. Hic est sedes Domini Rectoris urbis deputata, & quædam subfella pro ceteris vasculis. In Choro vero sunt loca Canonici, & Sacerdotibus assignata, in quibus tamen interdum aliqui sacerdotes, præsertim nobiles, divina audiant. In summitate est Altare majus coopersum pulchro ciborio super quatuor columnis, ornatumque est distilla pala, seu Archana argentea. Juxta hoc extat Cathedra lapidea quondam, ubi Dominus Archiepiscopus vel Missam audit, vel solennem ritum celebrat, scilicet & moratur. Ad alio Altaris latere est quædam hæcuba lignea, lapide circumdata, ubi sedet Sacerdos cum Diacono, & Subdiacono. Extra sive infra chorum, scilicet in loco populi, est quidam pulpitum amplum super columnis miro artificio formatum; sub quo est quoddam Altare parvum lapideum quidem, ubi cantantur Epistola & Evangelia, & populo fides sanctiatur, & induitur jejunia. Alique fons baptismalis; solum enim in ea datur baptisma, cum nulla sit alia Ragulii Ecclesie parochialis. Tota est solata, seu pavimenta viros lapideis addecorum calcem. In parietibus utriusque alia, Testamenti veteris historia, & utriusque figuræ ascriptæ. Interim quædam non tam pulchra, quam cetera Capella, in qua multo-

Ades Cathedralis
S. Maris titulo
& patrocinio
subest

De ceteris
locis &
diocesanis
Antistites
Ragulini
Episcopi

rum 65. Reliquia argentea ornata sub clavibus servantur; & praefertim penae altissimas, in qua involuta sunt Domini vester Jesus Christus infans, cum ipsum in ulnis accepit Simeon propheta dicens: Nunc dimittis &c. Hic penae sanctissimus in quodam Tabernaculo crystallino tenetur &c. Mocharum etiam ibi, & inter cetera Reliquia diligentissime custodiuntur brachia duo S. Blasii, in quorum uno clare vulnus recens pessimum ferri, miranda res, cernitur; dicentes huius factum fuisse. Est Dom. Nostri Jesu Christi in hoc Templo pendens in Cruce forma argentea, statua communis, in cuius lateribus est, scilicet in uno S. Joannis, in altero Mariis Domini figura argentea inaurata, &c. Cetera diluunt. Vetus Basilica Cathedralis anno 1667. terramotu corruit, atque in eius locum altera longae aedificationis, & magnificentiae extructa fuit.

Idem de Archiepiscopo, Capitulo, & Clero. Aedificatio Cathedralis sui temporis: Archiepiscopus est, vel esse debet, ex Senatu/consilio, adveniens, & antiorator Metropolitanae gerit; hic palatium suum sibi exemplum habet iuxta Ecclesiam S. Mariae. Ibi introitus communis opinione sunt ducenti mille . . . Sunt deinde duodecim Canonici cives & nobiles, qui una cum Domino Archiepiscopo Capitulum constituunt, Archiepiscopi electionem habentes. Totidem sunt Capitularii, qui a Canonicis provisionem recipientes in Templo S. Mariae officia divina decem canunt, & celebrant. Sub illis sunt alii Sacerdotes praefertim advenae, & Sacerdotes, & Diaconi; omnes Sacerdotes dignitate fungentes baptizant, confessiones audiunt, & Corpus Domini cum secularibus impetrant de consensu & licentia Reverendissimi Domini Archiepiscopi, & Canoniarum, qui eorum animarum ei, & eis generalis impatiunt, cum illis participant. Quidam eorum ingenuorum Sacerdotum Sacrificia dicuntur, qui vestes sacras, libros, calices & huiusmodi sacra supplicilem custodiunt, & campanas pulsant debitis temporibus, quo conveniunt Sacerdotes, dicantque divina officia, illi sunt Clerici huius Ecclesiasticae maneri varantes. Ex ordine Laicorum quidam Theofaurarii, quidam Procuratores nominantur. Theofaurarii, & Procuratores S. Mariae claves Reliquiarum Sanctorum, quae compiae sunt auro & argenteo, diligenter cura conservant, dantes certis temporibus aliquas ex illarum numero Sacerdotibus, ut populo ostendunt, & ornatae Altare majus. At huius divina officia ad loca conservantia reportant. Procuratores autem Ecclesiarum quidam sunt S. Mariae, habentes curam ornatae, & reparandae illius Templi, cum opus est. Hi servant mittam, baculum, seu ferulam argenteam Archiepiscopus, & calices, & paramenta magis valoris; quibus omnibus usitas praefertim ipse Praefectus, cum celebraturus est in ferri Paschalis, & alii solemnitatibus magis. Quidam extant Procuratores S. Blasii, quidam Lacerarii, videlicet Monasterii intrantium; quidam S. Domitii, quidam S. Francisci, quidam S. Clarae, quidam Hospitalis pietatis; & alii Ecclesiarum diversarum Procuratores Reguli habentur; quibus omnibus totam commissum est, ut bona locorum eis commissam curent, ne male modo distribuantur, & ut illa teneantur, si quis ipsorum usurpationi vacet.

Idem de publicis supplicationibus: Antiqua & Catholica consuetudine, ad Dei & Sanctorum

honorem plures sunt annuatim processiones, quae summa statio peraguntur a Domino Revere, & Senatu Ragusino interdum Minari, interdum Regata, interdum Majori, accensio cereas gerunt, qui de bonis Communis emuntur. Earum prima est in ordine Processio, quae fit tercio Nonas Kalendas Februarii, in reverentia S. Blasii urbis Protectors, pro cuius quietem sollemnitate plura commedabilia servantur. Primum accendunt cassidia urbis vigilaturi, sive ames agricola, & nautici ex insulis, & aliis ruribus, tam basilis, arcibus, casibus, clypeis, & spiculis; quique sub eorum dute militanter dunt, & hinc praeceduntur thicicibus radicalibus. Hi Domino Revere se ostendunt, saluti ejus & Consilii mandatum; deinde omnes artifices civitatis, cupisris existant conditionis, ceteros & candles ardentes in vigilia ordine hinc in Ecclesia S. Mariae, ubi principale festum celebratur, offerunt, videntibus Domino Revere & ejus Consilio. Sed ad processionem, de qua est intentio, venimus. Quae fitiam praefertim venerabilis sit, Senatus Minaris decreto invitatur omnes Doctores salarii, & omnes advenae honorabiles, sive mercatores, sive alterius conditionis. Sed etiam Dominus Revere sub Archiepiscopi Palatii in medio Medicorum, nisi ibi fuerint qui altioris gradus sint vel dignitatis; & utrinque alii forentes cum Nobilibus Minoris & Regali Consilio, qui omnes adest debent illi processioni; dum Religiones Mendicantiae cum multis Reliquis Sacerdotum, & vestibus sacris ornatae, hymnos cantantes, ad Ecclesiam Cathedralis perierint. Tunc vero Dominus Revere praefertur certus accensus depillis, ceteris praefertur, digne cultibus tam civi illius Consilio, quam salarii & advenae invitato, similiter praefertur etiam accensus, sed non pilis. Hi omnes ceteri de bonis Reipublicae, sive S. Mariae, emuntur; & pulvis praecedentibus tubis Communitatis, illoribusque virginibus dopleria magna manu ferentibus, iuxta a Domino Revere, & ceteris ordine hinc ad Templum S. Mariae. Tuncque & feruntur ex loco, qui dicitur Sancta Catharina, Reverendissimi D. Archiepiscopus cum suis Reliquis, quem sociat Dominus Revere, vel cum lumine praecedit. Post vero Dominum Praefectum, graditur quidam nobilis adolescens, cuius officium est cum quodam virgula illos percutere, qui indifferente conqueant illas Reliquas tangere, vel indecore osculari. Deinde alii Sacerdotes, Abbates, Monachi, ac Religiosi mendicantes viribus descendunt, quarum quique Reliquas gerit, & singulum praecedit unus vel advenae, vel nobilis, tam certo ardente, ut decorantur Sancti Reliquae; & post quique tertium sequitur adolescentulus nobilis ea conditione, quae primus sequitur Dominum Praefectum; tam eo tempore non ferretur virga, quia forsitan plebs solito fassa est morator. Illi Reliquae ita numero existant, quot ferunt cereas, qui interdum LX. numerum excedunt. Itaque cum processione sic ordinata circum Ecclesiam; si autem utrinque personarum cohorti magna, habente candles benedictas, quibusdam illas Sanctarum Reliquas tangunt, & se ipsos signa Crucis, & eorum rassa manunt. Ornatur Altare majus illis Reliquis cooperitis auro & argento, quas Theofaurarii Sacerdotibus & Diaconibus conquirent super altari ponunt, ubi quidem nobiles affluunt illarum custodia; quarum officium deservit tanta Missa solennis; quoniam tunc concet illa

illa Reliquia ad Capellam Reliquiarum cum summe reposituræ. Post prædictam autem D. Reitor vocat nobiles iuvenes utriusque sexus, choralque & tripudia, solenneque delectabilia fieri solent, cum tibi, & tibi sonantibus; ac sicut animæ saluti vacatum est ante, ita post consecrationem corporum gaudio, & delectationi tempore adhibetur. Aliquoties item parvulus mensale, posita circulo argenteo quatuor annorum, in equis carris cum basiliis, & qui auralibus lancea ter fumpserit, illum recipit; & quo solent ampliora sint, & spectaculum gratius, tres comitantur debentur huiusmodi annuli, quarum nam ter accepto, per aliquem alter suspensitas, donec amicos traxit sint accipientibus, & turribus cum basiliis.

Sed illa die accedit Dominus Archiepiscopus, & secum Dominus Reitor & Consilium suum ad Templum S. Clare, ubi eo more ad honorem S. Blasii Missa solemniter celebratur. Quoties vero decima die iussu modo in Ecclesia S. Blasii apud Legum, solemniter solum ipsius calitur. Hoc triplex solum efficitur interpolati diebus, quoniam in tribus Ecclesiis Dominis Archiepiscopus, & D. Reitor solum interesse non possunt. Sed non possum prætere alius laudabilissimum, quod in reverentiam & honorem ipsius coram Processionibus peragitur, sancte, & pie servatur. Cum enim civitas ipsa sit ita, ut nullam est, mercatorum delite, nonnulli vel eorum instantia, aut sua mercandi ignorantia, debitis gravibus artem cogant deferre, aliquando carceribus recluduntur. Quo igitur cum existerentibus pacis valeant illi gravari, & civitatem, ac familiam, & amicos visitare, tri-duo ante festum, die scilicet ultimo Januarii summo more Arbo quodam altissimo habens longitudinem, & circumum ueris molis variis maxime, in medio plateæ, in quadam columna grossa quadra erigitur, & fortissime infigitur, quæ quidem columna, Carræ, & Glandæ dicitur, quoniam in illa est Orlandi forma sculpta colorem ueris tenentis, in figuram iussit, quæ ibi exercetur. Nam ad illum ligantur, & suspicantur aliquando sceleris homines, quibus etiam interdum barba concluditur, in ea item est signata mensura drachis communis, quo mensurantur tela, rassa, & res aliæ, quæ circum illam ad advenis spiritalibus, & aliquibus mulieribus venduntur. Illa autem cum tibi a nuntis crella, in cuius summitate posuit vestitum S. Blasii, tuto adveniunt, & urbem intrant omnes debiles, manus libere vi, alios conditionis, in quibus multi palle cum creditoribus contrahunt. Cum itaque illa die deponatur, illa septem diebus tacet omni civitatem, & criminalium causarum rumor, quoniam nemo cogit etiamq. in eo anno foret; & si quis male meritis perit in tempore foret passurus, præteritior eius palle usque ad arboris depositionem, quæ deponatur dicitur. Hoc malum sive fleturam item pari conditione levatur die secundo iussu ad honorem translationis sancti Blasii superius nominati, caput solum cum processione fit die v. ipsius mensis. Sed non est hoc processio tibi solemnitas & præstantia, cuius prius, cui hæc addit ad concurrendum similem Arboem, quæ bis in anno sicut infidelis conceditur. Alia processio, secunda scilicet ordine temporis, fit vii. Martii ut reddantur Deo, & XL. Martij, qui sua pietate, & illo-

rum intercessione, precibusque S. Blasii eo die liberavit urbem a tibi iugo servitutis, quod sibi conjuratione fuit a quibusdam, qui, conjuncta conjuratione ab ipsi festo, morte multati fuerit. Hanc tantum solent Nobiles de Consilio Rogatorum cum cereis accessis, itaque ad Ecclesiam S. Blasii, ubi prædicatur, & gratia libertatis conferretur a Domino solum ad memoriam illorum redduntur, ut Deo grati esse non desinant. In festo Prædictorum Dominis D. Reitor & Consilium Misere laudabilem instaurant Processionem, gratias reddunt pro spicacitate urbis recitata ea die, cum vizasset palle acerba anno MCCCXXXVII. Celebratur item festum quorundam Martyrum, scilicet SS. Laurentii, Petri, & Andreæ, quorum corpora inventa sunt divina revelatione apud Caracum, & Regiam relata, ad quorum etiam honorem die vii. Julii itur processioniter ad illorum Ecclesiam, quoniam ea die cessavit, ne audiri, palle quadam. Piant postremo, ut aliquando de processionibus concludam, quæ processiones; una in festo SS. Simonis & Jude, altera in festo S. Simonis Prophetæ, in quarum neutra ferantur cerei accessis, nec invitatur aliqui, sicut est in superioribus. In arceque tamen accedit D. Reitor, & cum eo multi Nobiles, & ædifici. Hanc quidem ad Ecclesiam S. Simonis, ubi habitant moniales, feruntque illuc panem ille pretiosus, in quo solum, non dissuas moritur, tunc videtur Sanctam Dominam, recepit Filium Dei præfentatum in Templo iuxta ritum legis Judæorum; poniturque super Altari, dum Missa solemniter per Prædictam celebratur, quæ processio refertur ad locum Reliquiarum.

Idem de Templis & Edificiis urbanis; sed de scripto Basilicæ S. Blasii deest.

Est præterea quædam altera Ecclesia precantia communibus adificata ad honorem SS. Idm. Petri, Laurentii, & Andreæ, quorum corpora, referentibus ipsi, divina revelatione apud Caracum per Ragusinos inventa & accepta, Ragusium summa cum devotione delata fuerit, & eis id Templum fabricatum.

Habetur & aliud Templum S. Stephani protomartyris valde devotum, ubi servantur Sanctorum Petronille filia S. Petri, & Domitilla corpora, & aliorum SS. copia grante Reliquiarum, argento inaurato creatarum. In Capella conservationis carum sapienter morbo caduceo exarati, & spiritibus malignis vexati, illorum Sanctorum, & Sanctarum miris, atque veteres sanctas liberantur; & aliis diversis languoribus laborantes interdum multis sanantur, ut nobis a fide dignis Regibus, & antiquis, ac doctis medicis dictum existit.

Duo habentur Coenaculi Mendicantium, unus de Mendicantibus S. Dominici, alter S. Francisci. Multa sunt Ragusina Ecclesia, & Capella, ut Ecclesia S. Petri in Cruce ad morem antiquorum solum Græcorum adificata; Inferius, in medio, & super, altaria & Capillar devotas habens; sine S. Nicolai Basilicæ, S. Marti, & aliorum multorum Sanctorum, quæ ne legentibus ratum afferat, testis dimittit. Cum autem in his omnibus Ecclesiis vivet Sacerdotes & tibi religiosi, sunt præter hæc septem Dominarum Monialium loca seu Monasteria; quinque scilicet Ordinis S. Benedicti, unum Ordinis Patriarum S. Dominici, & unum aliorum monialium palæstricorum, & amplissimum decessione virginum S. Clare, & suprala quæ sunt S. Processi, ubi solum nobiles

Idem de
Templis &
edificiis
urbanis

Ragusinae Virgines Deo dedicantur.

Idem de Templis, Monasteriis, Ediculis in
ditione Ragusensi.

Cum Senatus Ragus. a quibusdam Dominis can-
vicinis quamdam emisisset regionem, quem Cana-
liam vocant, ut imperio suo antea, augeretur
& fides Catholica, quamvis ea gens schismatica
erat, eo loci edificatum est quoddam Fratrum
Minorum Monasterium, quarum opera, ut ser-
vant, gentes illa fidem veram & Catholicam sa-
sciperant.

Est adeo quoddam Monasterium Monachorum
S. Benedicli, quod S. Jacobus dicitur, quo sa-
pius iter per terram decumbendi causa; distat
enim ab Urbe fere mille passibus; est autem Ab-
batia Ecclesia parva devota, & locus amoenus,
ubi dictum oratur ab Abbate & Monachis.

Juxta locum hunc in quadam Insula, quae
appellatur Laerma, aliud extat Monasterium,
& Abbatia Monachorum nigerram S. Benedicli,
qua quidem amplissima habet introitus, sunt
ibi Temple Beatissimae Virginis, & S. Benedicli,
& habitatio Monachorum, qui plures sunt,
& quoddam hospitale pauperum, qui ex introi-
tus Abbatia nutricantur. Ea tuta Insula Mo-
nasterio subest, in qua sunt multa vinea domi-
vici, fertiles hortus, & viridaria pulchra. Re-
mo tam cultis, seu habitis, exceptis Abbate &
Monachis, & illis pauperibus; nec est in ea
aliqua domus alia a conventu: cum Monasterio
illat, cum tranquillam esse mare, interdum cant-
etres, & advoce tam devotionis, tum recrea-
tionis causa.

Sunt & aliae Ecclesiae, ut S. Ursula, S.
Barbara, & aliorum SS. in Breco, & aliis lo-
cis, quae orientalem plagam respiciunt. Alia
Insula est occidentalis, quae Daza dicitur, ubi
tanta devotio, & oratus mirandi est quan-
tus Conventus Ordinis Minorum de Observan-
tia, quod cum devotissimis laicis, seu etiam Con-
ventibus oratis Italia aequa ratione posset com-
parari. Ad eam locum & Fratres, qui in eo
morantur devotissimi, ferreo mari iter aliquan-
do, ut cum illis servus Dei dominus afflictionum
& turbationum suarum remedia divina conse-
quantur, & animarum tristitiam meliorem susci-
piant. Habitat autem nullus ibi, nisi ipsi Fra-
tres pauperes, qui regulam Scraphici Francis-
servantes, vitam & vestitus mendicant.

Estat alia Insula, cui S. Andreas de pelago
nomen est, quamvis in ea est Ecclesia S. An-
dreae devota, quam colunt Monachi nigri sub
Priori; ubi solitum erat vitae honestissima vi-
ta respirare. Hanc describere aliter neque, quon-
iam illuc nos perrexi. Possent & Conventus
Fratrum Minorum, in Slavio consensu Senatus
Ragusini edificatum pro salute animarum ejus
regionis, quae etiam schismatica trans, hunc
loco inferre.

Est quoddam Ora, quae dicitur Uobla, per ter-
ram tribus milliariorum, per mare vero alia di-
stans ab urbe. Hanc diligens Canale amplum
abundans piscibus, & latum, ac Canale ma-
gnum Psectianum. Ab utroque latere pulchra
fuit vinea & domus privata cum viridariis.
Sunt & domuscula villarum, qui ibi moran-
tur vintus escentes, & pices capientes. Ibi est
quidam pulcher & oratus Conventus Fratrum
Minorum Vicentibus nomine, & Ecclesia devota,
ubi dignae complacet Fratres pauperes vi-
tae. Est etiam ibidem quoddam Ecclesia S. Fre-
phani, cuius curam gerit unus Sacerdos.

Myrici Savi Tom. VI.

Est hinc contrata contigua regio quodam Gra-
vosa nomine, ubi tantissimus, & amplissimus
portus currit adhaerens in modum arcus, mul-
tis viginti fertilibus, palatium magnificis, &
viridariis pulcherrimis, colonas ornatus. Ibi est
quoddam devotissimum Ecclesia S. Blasii, ad quam
concurrant fere omnes Ragusini vel iter susce-
pisti, aut aliunde venientes, ubi devote dis-
sam audiant, se sibi commemorantes, vel gratias
pro beneficiis agentes. Nam magna subsidia ter-
ra & mari suscipiant, ex devotione vel voles
filiis ei Capella ad honorem S. Blasii. Sunt
& Gravosa S. Martini, S. Michaelis, S. Felsen
Ecclesia, & plurimum aliorum Ecclesiarum. Hae
etiam eo loci edificata quodam nova Ecclesia
S. Crucis, & S. Nicolao dedicata nro tempo-
re cum Conventu seu Monasterio, in quo Deo
servire ex adfectionibus sententiae debebant Fra-
tres Praedicatores, qui observationis projec-
tar, & servant; sed cum hoc scriptis, nondum
colatur, quamvis non erat perfectus.

Sunt & aliae plures Ecclesiae parvae a Gra-
vosa, quae ab urbe distat terra vero militari
& medio, aqua vero quatuor vel sex, quas
omnes tacite praetero.

Quod ad Liturgiam attinet, quae utitur Ec-
clesia Ragusensis in sacris mysteriis, ea quid-
dem Romana est fere omnino, & in in ce-
lebrandis lingua Latina servatur ab antiquissimis,
ut servat, inde usque temporibus; Ragulit
vero in quibusdam Ecclesiis, praesertim sacra-
rum Virginum, psalmodia solennis pomeri-
diana Mijoris Hebdomadae Illyrico sermone
concitatur, eoque etiam descriptae leguntur his
diebus Evangelicae Historiae Dominice Passio-
nis; quam consuetudinem retinet aliae extra
urbem principes Ecclesiae, & Parochia Ragusi-
no Archiepiscopatus subiectae. Parochi autem
singulis diebus Isthis Epistolae & Evangelia in
sacrorum celebratione Latino primis, deinde
Illyrico idiomate recitare publice consueverunt;
& Slavonica lingua utuntur, cum Epistolam
& Evangelium, & Eucharistiae sacramenta
conferunt, quo populi fides, & pietas ipsa
verborum intelligentia magis augeatur. In de-
scriptione diocesis Ragusinae a Joanne Baptis-
ta Conventato Archiepiscopo Romano adhuc
dicitur ritus Orientalis Slavi sermonis adhuc
olim fuisse in Ecclesia S. Nicolai de Pre-
lio; & Jacobus Luccarum lib. 1. Annal. Ragul.
memoriae prodidit in Ecclesia S. Mariae ad Gra-
las prope Gravosam, quae diuturna postea fuit
saec. XIV. eundem ritum Graeco admixtum an-
tiquitus tenuisse; quin plura loca ditionis Ra-
gusinae ab schismaticis & haereticis olim habita-
ta, Slavum sermonem in eorum sacris ante
ultrapbant, quam in Republica potestatem,
& Catholicae religionis cultum transivissent; cu-
jusmodi ritus aliae erant per eam ditionem Ec-
clesiae; & ad Gravosam visum adhuc rudera
perantique Ecclesiae SS. Cosmae & Damiani
eodem, ut ajunt, more quondam exstare.

Praeter duas primarias Basilicas, videlicet
Cathedralem, & S. Blasii Patroni Civitatis, ad
quorum cultum, ornatum, & facta ista secun-
da sumptus omnes Civitas ex arario publico
suppeditat; Scraphimus Razzio in Historia Ita-
lica Ragulit, sacras Haec omnino ad quadra-
genta in urbe fuisse tradit; sed praesquam, si
quatuor excipias, vel quoque, verius quam
Templa, Ediculae & exiguas sacella. Virgines
Deo consecratae Ordinis Benedictini quinque

C 3 olim

lingua Ec-
clesia Ra-
gusina.

Templa de
curia
antiquae Ra-
gusinae.

olim in civitate cœnobiaz obtinebant, scilicet S. Maria de Castello, S. Simeonis, S. Marci, S. Andrea, S. Thomas; nunc primum tantummodo retineant, reliquis extinctis, quorum provenus priori sunt attributi. Duo erant Collegia Virginum Instituta Franciscani, primum vetustissimum S. Clara, etiamnum superflua, ad quod nullus aditus erat, nisi adolescentulis ex Ordine Patricio; alterum recentius S. Petri Novi conditum intra finem seculi decimi quinti. Post terræmotum anni 1667, utrumque in unum coarctavit; & Virgines S. Petri Novi cum suis bonis mobilibus & immobilibus migrarunt ad S. Clara. Unam antiquissimam Virgines Dominicanæ cœnobiam habebant & Templum S. Michaelis, quod ingenti ejusdem anni terræmotu corruit; nec vero ante initium hujus seculi restitutum fuit sub titulo & auspiciis S. Catharina Senensis, eodem in loco, ubi erat Monasterium S. Petri Novi, quod Virgines Franciscanæ possidebant. Nonnulla fuit etiam in urbe ac diocesi domicilia mulierum tertii Ordinis S. Dominici, itemque S. Francisci. Cœnobiaz Dominici, & Franciscani sub ipsa utriusque Ordinis primordia in civitatem recepti sunt; & sunt utriusque Monasterium habent; utrumque tum ædificii perpetcha descriptione & amplitudine, tum Fratrum numero, tum denique doctrinarum præsertim sacrarum studiis, & severa disciplina religiose custodia, celebre in primis, atque illustre; ex utroque plurimi doctrinarii, & sanctissimi viri, ac multi etiam Episcopi prodierunt. Alterum Dominicanæ Congregationis, alterum Franciscanæ Provincia Ragusina caput est, ac princeps; hæc e dicem, illa e quinvis vel semis Cœnobiaz ac domicilia constat, quæ sunt in ditione Ragusina, vel ab ea propriis abluunt. Ordo Monasticus S. Benedicti apud Ragusenses antiquus floruit. Nullum ejusdem illi in civitate Monasterium Instituti Benedictini. Teria præcipua sunt extra urbem, inter quas impetria Ragusini, quibus totidem præfunt Cœnobiarum; vetustissimum omnium S. Maria in Lacroma Insula, alterum scilicet S. Maria apud Insulam Melitam, caput & patrem Congregationis Benedictinæ Melitenis testium S. Jacobi de Viminis non ita longe ab ipsa Civitate, quæ in solem Orientem spectat; quibus adde quartum quem vocant Prioratum S. Andrea, Scopulo ejusdem nominis impositum, pertinereque ad Monasterium S. Jacobi. Congregatio Benedictina Melitenis e tribus consistit Cœnobiaz, videlicet Meliteni S. Maria, & Vitoiziceni S. Jacobi, cui annexus est Prioratus S. Andrea, itemque tertio S. Michaelis in Pekina in insula Japana. Monasterium Lacromense seculo decimo quinto ad Congregationem Patavinam S. Justinae aggregatum fuit. Sunt etiam in urbe plures priorum virorum sodalitates, & aliquot domus hospitalis vel ægrotis curandis, vel peregrinis excipiendis, & pauperibus alendis exstructæ.

Civitas Ragusina Sacrarum Reliquiarum ditissima est, ea fuit imper Ragusensium eximia pietas & religio erga Calices cum Christo regnantes, ut eorum exuviis, undecumque conquisitis, patriam suam locupletare inlasiabili quadam cupiditate studuerint. Cum ad omnes Orientis partes commercii causa navigarent, nunquam sece domum redibant, quin vel eor-

pora Divorum integra, siqua nancisci possent, vel ex eis aliquas particulas referrent; multo enim plaris, quam pretiosissimas quasque merces, hujusmodi sacras opes faciebant; quibus hæc Civitas adeo referta est, ut Franciscus Serdonatus, cum Vincentii Portici Archiepiscopi adventum gravissima & elegantissima oratione gratularetur, hoc sibi vere affirmare pollevisse fuerit, nullam esse in universo terrarum Orde Christianorum Urbem, siquam Romam exipias, in qua aut major Reliquiarum copia sit, aut ea diligentius & sanctius asserventur, aut in capillis, & receptaculis majori ostentio, & ex pretiosiori materia fadefactis cunctantur.

In Sacrario Edis Cathedralis sacra hæc Divorum pignora, & omnia quidem thesauri & capillis argenteis vel crystallinis præclaro opere artificioque elaboratis inclusa docentium numerum longe multumque excedunt, quæ die festo S. Blasii ad ejus Basilicam frequentissima & sollemnè supplicatione deferri solent; cui quidem supplicationi Seraphinus Razius cum intercessit anno 1588, scriptum in sua Historia Ragusina reliquit, centenas, & undenas Lipanthecas delatas fuisse, & alias præterea bene multas superavisse, cum quibus deferrent, Sacerdotes deferrent. In his præcipuam & summam venerationem habet, tum insigne quoddam e ligno Sanctissimæ Crucis frustum miræ magnitudinis, ac proceris tante, ut majus aut potius æquale, præterquam in Basilica Romana S. Crucis in Hierusalem, nunquam gentium inveniretur; a Margarita Chrobatæ Regina donatum seculo circ. undecimo; tum etiam Sacrosanctus ille Panniculus, quo puerum Jesum involutum tradunt, cum cum Simeon in suas manus recepit.

Nonnullas autem Reliquias hic recensere lubet, quæ peculiari aliquo nota præ cæteris distinguuntur: hujusmodi est frustum vestis Christi in pyxide argentea a Gregorio Patriarcha Constantinopolitano dono tradita Juno Gradio an. 1455, quam Patriarchæ signo obsignatam Michael Cerva, cui ex legato obtigerat, Senatus obtulit inter alias Cathedralis Ecclesiæ Reliquias asserendam. Plures basilicæ partitione ultra XX. in theca argentea, vel ut in alio Reliquiarum catalogo, cœnobiazum argenteum cum chrysallo, intus capsula basilicæ cum pedata; utrum consecratae sint, ignoratur; prodigiosum tamen simile est, illas tribus fere abbas sacculis ita inregras durasse, præsertim cum sexdecim annorum spatio aeris aperti vicibus, & pulveris edacitati fuerint expozita, ut recentissime esse videantur. Vetustate insignis tum ipsa Divorum Martyrum Nerei, Achillei, Domitiani, Stephani, Blasii & Petronille, seculo decimo Ragusum Roma delata a Paulinico Serblorum Rege: hæc in Ecclesia D. Sephani condita fuerant, in qua Razius sacrorum Reliquiarum frusta seu particulas omnino ad quinquagenas sua ætate enumeravit; sed post terræmotum in Edæ Cathedrali collectæ sunt. Plura quoque e corporibus Zenobii ac Zenobiaz frusta Ragusum delatæ an. 1022. Præterea quidam, seu Frontius, Constantinopoli inventus; eaque argenteis thecis inclusi an. 1235. ibidem in lignea capsula inservati servantur. Huc etiam post terræmotum translata sunt corpora SS. Marjuri & Catharæ, de quibus in Ecclesia Catharæ agemus, quorum pariter aliquot in cap-

Sacra Reliquia in alio Cathedrali.

Reliquia Ragusinae
quæ reli-
quæ sunt
in reliqui-
ariis

uno depicta, aliquot vero in thecis argenteo elaboratis conspiciuntur. Escutulum etiam e capite D. Andree Apostoli dono accepit Civitas Ragusina a Thoma Palaeologo Dynasta Peloponnesi, cum Ragusio transiens integrum beatissimi Apostoli caput ad Plum II. Pontificem indigne munus dederet. Augustini Ep. C. & D. prima celli vestibulo, quem Atlantem vocant, Ragusinis tradita an. 1350. quæ cum defuit integro hujus Divi corpori, quod Ticini visitor, uti Benedictus XIII. suo diplomate testatur dato x. Kal. Octobr. an. 1728, inde conjicias, curpa illud, de quo tot lites, contradictioneque diu agitatae sunt, apud Ticinenses revera conditum esse. Joannis Baptiste os brachii sinistri in arcula argentea chrysalis munita, a Georgio Dragichio Bolotini & Franciscanae familie illucum Ragusium allatum an. 1481. de quo vide, quæ in Joanne VII. Archiep. Ragulino dicta sunt. Arca lignea auro obdusa multa SS. Iupiana continens. Altera similis, in qua pariter Reliquia multa diversorum SS. continentur, post terramotum inter cuius veteris Edis Cathedralis inventa. Adde his denique Reliquias Spalatenses; quarum historiam hinc narrat Nicolaus Ragulina in Historia Ragulensi M. Anno Christi 1391. Spalatenses operantur fiant Ragusii mense Januario thecam argenteam auro obdusam, quæ quasdam Divorum Reliquias continet, pro nominis argenteis viribus multibus; quæ habent Ragusii extat. Singulas porro enumerat Reliquias, quæ potè innumere, ac pretiosissime in hoc templo pia Senatus magnificentia collocatae sunt, supervacuum omnino esse, & nimis longum putamus.

In Basilica S. Blasii, tum hujus Martyris Reliquia, de quibus alibi, itemque SS. Petri, Andree, & Laurentii, tum Dignus S. Pancratii, tum plures aliorum Divorum exuvie colebantur, quæ translatae sunt in Basilicam Cathedralē.

Extat Catalogus Reliquiarum, quæ in Templo S. Dominici aservantur, Monumentis Mis. Congregationis Dominicanae Ragulinae intertus, in quibus nominatim omnes presententur, videlicet

Lignum S. Crucis, Crux ex argento fusa altitudinis cubito longe majoris, binis utrinque brachiis attingit Patriarchalium extensa, & Ligni S. Crucis traxis tantum integris, sed eximia nullis fractis, arte simul in Crucem compallis refecta. Conventui nostro Gravissimæ certo tradita densa; verum in Sacello Conventus Ragulini ante annum 1618. reposita ad tantam rei pretium cultellata. Duo anno, & a quo Fratres nostri hinc thesaurum acceperint, incognitum est: cum tamen certum sit, & ex Cruce ipsa manifestum anno 1548. reparatam a Fratribus fuisse, antiquior pens. cor fuerit oportet. Exter capto Regno Desiderium, ut ajunt Mss. Mercatoris attulerunt. Indubie autem constat ex ipsorum Crucis superius monumento, idioma & characteribus Illyricis, filium Magni Regis Ursicii Stephanum Ursicium de familia Remagna, Ragulina Regem, qui anno Domini 1321. defunctus est, eandem Crucem esse formam a Gregorio II. Rascie Episcopo, distans SS. Apudolorem Petri & Pauli Basilicae causa, jussisse. Hæc est inscriptio ex idioma & characteribus Illyricis in Latinum reddita: Christus jussit Vidor. Hanc veram Crucem formavit Dominus Rex Stephanus Ursicicus

& filius Magni Regis Ursicii, Basilica SS. Petri & Pauli; hæc sit ei in sanctam & in salutem, & in remissionem peccatorum; & Crucem formavit Episcopus Rascia Gregorius Secundus; sicut & illa vidua duo minuta dedit; qui reseravit hanc Crucem capere e SS. Apostolis, si ve ab honorabili Ligua, sit maledictus. Crucem protegit, Diabolo adversor; non timemus tentationes ipsa & latratas, vade fortes confidamus protelli potentia in ligno cælesti Christi.

Ante annum 1612. in sacello nostro in vase crystallino aucta Spina Corone Domini servabatur, rux duo germana ejusdem, F. Raphaelis inscribit, adjuvante fuerunt; novissime quartam ceteris longiorem nobilis vir Jacobus Palomita an. 1603. Ecclesie nostræ donavit; simul omnes in pyxide ex argento incusato, & crystalli formata aservantur. Miram in eis adoceri soliditatem, ut ex chalybe, aut ore potius fusas dixeris, quam cuiusquam germinis ramulosum. Alibi sanguine videre videntur. Perunt quantum potest fuisse, & locus ubi fuerit, in ipsa pyxide testatur, & facti sublatam ante servationem memoriam perisse.

In capilla argentea ad speciem calve fusa, argenteam super patenam cranium S. Anne in nostro sacello reconditur.

Hæc insula anno 1614. recepitur. At ex ipsa opere longe antiquior videtur.

S. Luca Cranium argenteo clausum habemus. Antiquum videtur opus; ut in reperiis ante annum 1614. mixtus commemoratur. Brachium item argenteo inclusum insculpsit Sacerdos ex dono nobilis viri Stephani Montz ante annum 1511. in eodem Sacratia extat.

S. Nicajii Episcopi & M. Retomagensis vesicæ, an Rhemonensis Cranium in capilla lignea, præter crystalli ornatum, anno 1614. receptum pariter aservatur.

S. Damiani M. fratris Cosmi Cranium in Repertorio anni 1614. primo commemoratum extat.

S. Aureliani M. pære Capitis ab anno dicto in Capilla lignea in nostra Sacratia aservatur.

S. Stephani Vugarie Regis cranium fere integrum argenteo coopertum, licet antiquitas videatur, an anno 1618. in Catalogo commemoratum reperiatur. Eiusdem manus dextera, quæ resoluta corpore, ab elecomphus ab Apostolico Rege large profusa, lucetipia nectit cum carne & sanguine septem saecula superesse, in attitulis adhuc velut silepæ potius incitata, in Pyxide graphice fusa, cum Crystalli aservatur. Primo ut reperi, anno 1614. in Catalogo recensetur. Ceterum antiquior est; nam ex Capitulo Congregationis an. 1590. a F. Timotheo Tassalli sociæ argentea primo inclusa fuit.

Sed dextera D. biphani manus hinc adempta iussu Ragulini Sociatus, & nuperime ad Mariam Theresiam Augustam donum missum hunc hodie aservatur, & honorifice colitur; quæ impet. re Georgius Grayus eruditum commentarium scripsit.

Dextera Manus cum Brachio S. Thome donata Conventui nostro a Domino Nicias Clavoboridi mercatore, qui obiit anno 1569, ante primo in Repertorio an. 1614. aservatur. Ea insculpsit est, quem Andreas II. Vugarie Rex an. D. 1221. ad Expeditionem Tereca Sullia rediens, una cum aliis insignibus Ragulina in Europam detulit, ut Sigismundus Perastus narrat de reb. Ung. Trav. Perast. p. 1. cap. 2. Et

In Basilica
S. Blasii.

In Templo
S. Dominici
extat.

Joannes de Ravenna Historiam Ragusini scriptit faculo decimo quinto.

Bonifacius in Historia Rerum Hungaricarum pluribus in locis.

Bernardus Ghertaldus Historiam virorum illustrium patrie suae Ragusinae confecit anno 1671.

Hieronymus Romanus ex Ordine Eremitarum & Augustini in Libro, qui inscribitur De Republica 1515. Medicina Campi editor.

Martinus Rola ex Ord. Minorum in eo Libro, cui titulus, Compendium totius Nationis Illyricae, haec subnectit descriptionem Ragusinae Rep. sub umbra Aquila mixtae alearum.

Joannes Bodinus de Rep. Ragusina.

Philippus Aleget Monachus Benedictinus De Ragusina Nobilitate.

Justus Lipsius in Epistola ad Franciscum Sagrum inter ejus ad Italici Epistolae.

Ludovicus de Cerva Tuberio Abbas Melitenensis in Commentariis suorum temporum.

Lucas Ciada in Descriptione Orbis.

Marcus Obelinus Abbas Melitenensis, De Regno Sclavonum.

Abraham Ortelius in suo Theatro.

Franciscus Sanctorius de Ragusina Rep. in Opere Italico, Governo della Repubblica.

Palladius Falscus in Descript. Ora Dalmaticae.

Joannes Lucius in Lib. de Regno Dalm. & Croatia.

Jacobus Horivius de Ragusio in Orbe politico, & in Orbe imperativo.

Antelmus Bandurinus Abbas Bened. in Commentariis & Notis in Lib. Constantini Porphyri de Admin. Imper.

Vincencius Cosonellus in Theatro Geographico p. prima, & in suo Insulario: & alii plures, quorum Catalogum contineat P. Philippus Riciputus, & suis Collectaneis Mib. insertum reliquit.

Præter hos, tres potissimum Scriptores rerum Ragusiensium mihi suis maximo, & adjuvamento fuerunt ad Historiam Sacram Ragusiinam conficiendam, Seraphinus Razzius, Jacobus Lucarius, Sebastianus Dolci.

Seraphinus Razzius Florentinus ex Ordine Praedicatorum Historiam Ragusini tribus libris sermone Italico complexus est, atque ab urbe condita ad suam aetatem perduxit, & Lucæ ex typographia Vicerotii Buldraghi in publicum emisit anno 1595. Idem omnes Antiquitates Ragusinas atque ad Paulum Albertum collegit, & eorum Acta breviter summariisque descripsit. Hinc valius Epitoma in Bibliotheca

Cornelii Dominici Florentini reliquit, cujus exemplar ab illis religiosissimis atque humanissimis Patribus impetravit P. Philippus Riciputus. Pures annos P. Seraphinus Razzius Ragusii commoratus est; quippe titulo ac potestate Vicarii Congregationis Dominicans Ragusinae praesidebat; idemque post obitum Raphaelis Bonelli Archiepiscopi, cum a Canonicis Vicerotii Capitulis electus fuisset, Ecclesiam illam quinque ipsos menses sapientissime administravit. Per eos annos, dum Ragusii versabatur, facultas illi expedientissima fuit lucra illa jecurum ac lapsum percolandi, & vetera monumenta inspicendi, vias antiquitatis perituros, quibus civitas abundat, interrogandi, & consulendi, de moribus atque institutis civitatis propriis cognoscendi, omnia denique inve-

stigandi, & suis quorunque ponderibus examinandi, ex quibus Historiam civitatis, & Synopsum Archiepiscopalem, quanta maxima pollet vel diligentia, vel fide, concerneret. Quicquid nemo opinor dubitabit, quin hanc Scriptori auctoritas tribui debeat, praesentim in rebus illis, quas ipse solemni oculis viderat, legerrat, perceptorat. Quae vero & superfluous atque petenda erant, eorum pleraque ex idoneis auctoribus compta habuimus expropiari. Haud tamen negaverim in antiquis rebus describendis, ac praesentim temporibus digerendis ordinandisque, lapsus errasse.

Nihilominus fidem meretur Jacobus Lucarius Patricius Ragusinus, suae civitatis & Reipublicae scientissimus, cui arcana, & sacrorum publicae scientissimus, cui arcana, & sacrorum patriae suae tabularia patebant, unde fameret quae opus erant ad Historiam rerum Ragusiinam conficiendam. Hic Annos Ragusii a principis urbis exoritur quatuor libros colligavit; & politici Regiminis constantis & religiosi Patriciorum Consilio, omnium Magistratuum, & munerum publicorum descriptionem in extremum librum concessit, atque subiecit Catalogum Archiepiscoporum Ragusiensium. Anno 1605. Venetiis & typographia Antonii Leonardii prodierunt.

P. Sebastianus Dolci Ragusinus Ord. Min. S. Praedicatorum, Creation. Generalis, Sac. Theologiae S. Praedicatorum, Academiæ Patavinæ Sec. Nomina & Acta Antiquum Ragusiensem collegit, & observatis notatque temporibus breviter, accuratque exposuit sub hoc titulo: Ecclesiae Ragusinae Antiquum series Chronologica perpetua confirmata monumentis; cui praeposuit Epistolam anteviticam, oppido eruditam & idoneam ad probandum argumentis instructam, De Antiquitate Archiepiscopatus Ragusini subiecit vero duas Appendices, videlicet Seriem Episcoporum Alexanensium, itemque Seriem Episcoporum Stagenensium, alteram a saculo decimo quinto, alteram a saculo decimo sexto exortas. Opus sane praclarum, nonne laudem dignum, quod anno 1761. Ancone apud Nicolaum Bellisium typis consignatum fuit. Ac mihi quidem plurimum profuit tum ad luculentum seriemque Antiquum Ragusiensium recte atque ordine explicandam, & quibus ille utitur, aliisque monumentis confirmandam, atque illustrandam, tum vero ad vetustos anachronismos, in quos ignoratio veterum temporum ac tabularum impetumero Seraphinum Razzius, & alios induxit.

Ad conficiendam Historiam Ecclesiae Ragusinae subsidio etiam mihi fuit Epitoma quondam Chronologica M. Joannis Marini Gundulae Patricii Ragusini, qui tum res Ragusienses summariis attingit, & suam cuique annum praefixit, tum Catalogum Archiepiscoporum confecit, & suis quorunque temporibus innotuit.

Historiam Ecclesiae & Provinciae Ragusinae capite atque ad calcem perduxeram, cum Joseph Garampus, Praefatus dilectissimus Sac. Theol. Patris nostri Clementis XIV., eique ab antiquis notis, vir aequè humanissimus atque doctissimus, & antiquitatis ecclesiasticae diligentissimus investigator, rogato Francisci Fontanelli tunc Domestici Clementis XIII. ex Archivis & Apostolicis, videlicet ex Reptis Epistolarum & Diplomatum Papalium, ex Actis Consistorialibus, ex Tomis Obl. Cam. & Col. Sac. Coll., aliisque Romanis Codicibus, cert-

Joannes Lucius

Sebastianus Dolci

Seraphinus Razzius

Joannes Marini Gundula

Joseph Garampus

ritissima documenta suppeditavit, tum ad Historiam Sacram Illyricam lectis & illustribus rebus ac monumentis augendam, tum ad seriem chronologicam Antiquitatum Metropolis & Provinciae Ragusinae, & Antiharenis, recte acque ordine digerendam, & anachronismos corrigendos, qui nobis vel igniti, vel aliorum errore decipies insepierant. Quantum Praefuli eruditissimo debeam, verbis explicare via possum. Neque enim grave sibi ac molestum esse duxit, & gravissimis studiis & occupationibus, quibus adhuc distinetur, mentem & calamus abducere, ac bonas horas, tunc creptas, in evolvendis Curiae Romanae ac Tabularum Consistorialium Voluminibus consumere, ut nobis exhiberet quidquid in rem nostram esse, & nobis usui fore cognosceret. Amplissimus Praeful, litterarum, & litteratorum hominum fautor existimus, ardet insuperabile cupiditate tum suis praeclassimis commentariis antiquitates ecclesiasticas illustrandi, tum illis, qui in eodem studio versantur, quaecumque potest, auxilium & adjuvamentum subministrandi; ac nonnisi quidem non solum multa iam consultat, sed praeterea quidquid ex Romanis Tabularum opus esset ad Historiam Illyricam Sacram consiciendam, animo libenter prolixoque se collaturum pollicitus est. Pro hac singulari & egregia erga me voluntate, pro subtilibus litterarum iam acceptis, maximas ei gratias agere, majores etiam habere debeo. Sapius mihi quidem Illustrissimus hic Praeful honoris & grati animi causa nominandus erit; nunquam vero committam, quin illi acceptum referam quidquid ex ejus soliti ad me transmissis protulerit, live ad stabilendas epochas Episcopales, live ad fidem rerum gestarum faciendam. Quod ipsum de Joanne Maria Matthaeo gratissimo animi sensu hic testatur, cui plurimum debet historia Ragusinae Ecclesiae, quique ad eam illustrandam studium solers, & plurimum monumentorum operi nobis perhumsimè contulit.

Agnosco equidem & faveo hanc a me scriptam historiam videri posse nimis exilem, juvenam, ac rerum inopem, si cum dignitate & amplitudine Ragusinae Ecclesiae conferatur. Ac mihi quidem volantes non deest ejus dilatanda, ornanda, augendaque pro eo, ac nobilitas argumenti postulat, sed deficit uberior copia rerum illustriorum, ac praesertim monumentorum, quae in arcanis Reipublicae Tabularum aservantur, tam vigili oblectra, diligentique custodia, ut nec facilis illuc, nec cuiuscumque aditus pateat. Verum illud mihi solatio est, quod existentem atque inopiam historiae meae supplebit abunde cumulataque Historia Ecclesiae Ragusinae, longe & rebus copiosior, & monumentis locupletior, quam P. Seraphinus de Cerva Ord. Praedic. vir summo ingenio, & summa doctrina praeditus, ac diligentissimus investigator antiquitatis, accuratissime composuit, in eamque annos ferme triginta indempnit, ut scriptum reliquit P. Sebastianus Dolet in Praefatione ejus Operis, quod paulo ante laudavi. Nec vero dubitari potest, quin huc, utpote qui ex nobilissima erat, &

Patricia gente, omnis vel abditissima Reipublicae tabularia patuerint, ex quibus tum suas opes litterarias aliunde collectas augere, tum uberissimam selectarum rerum segetem ac materiam ad suam historiam ditandam ornandamque congerere potuit. Erat ille praeterea locorum omnium ditionis Ragusinae apprime gnarus, itemque institutorum omnium, ac rerum gestarum Ecclesiae & patriae suae, qualem cum esse oportuit, qui Ragusis clarissima stirpe ortus, in ea Civitate ac regione aetatem ferre omoem transigerat, cuius facultas & spatium fuit omnia per otium illustrandi, investigandi, vera a falsis discernendi, & suis quaque rationum momentis ponderandi; ut vel nemo alius, vel hic unus, rerum civilium & ecclesiasticarum Raguentium historiam perfectam, explicitamque omnibus suis numeris, & partibus, conscribere posset. Sed accidit perincommodè huic historiae, ejusque Auctori, ut morte praetereptus fuisse, antequam illam vel abbasset, vel in lucem proferret. Opus praeclassimum ad Patris Dominicanorum Consobii Ragusini haereditas legitimos, pervenit. Hic ego iterum ac lapsius rogandus curavi, ut Historiam P. Seraphini de Cerva cum Illyrico Sacro conjungi vellet, quae cum ceteris Illyricis Ecclesiis in unam Historiam Illyricam Ecclesiasticam corpus coalesceret. Ut quod capiebam impetrarum, omnia Patribus illis, quae operant, altro deferrebam; hac videlicet, ut Historia nostra Auctoris sui clarissima praeteriret; illius cuiusque vellet Patrono dedicanda, penes ipsos jus integrum foret; nullum in rem typographicam sumptum facerent; quotquot preterirent exemplaria, separatim ab aliis Ecclesiis edita, illis attribueret, quibus, si libere, titulus praerogaretur diversis ab eo, quem alii Tomi Historiae Illyricae gerunt; denique optio illis facta est, ut quaecumque voluissent, conditiones ferrent, ac praescriberent. Id mihi ut beneficii, gratique loco darent, recte postulabam, ut ex historia Patris Cerva nobilitas & excellentia Ecclesiae Ragusinae magis innotesceret, atque elucesceret, simulque ut me onere levarent, atque labore huius historiae scribenda, cujus amplissimo argumento pro dignitate satisfacere me posse diffidebam. Ac primum quidem Patres illi humanissimi spem mihi fecerunt, meis precibus ac votis obsequendi, quam postea revocarunt, & iustis gravissimisque de causis satis esse cecluserunt Historiam illam separatim edere, quam cum Historia universali Illyrici sacri conjungere. Nec tamen ex historia P. Cerva, quamvis levis ab Illyrico sacro, cum in lucem prodiret, nullum fructum, utilitatemque historia nostra percipiet. Illa siquidem multa, quae nobis propter ignorantiam rerum, & locorum errata exciderint necesse est, emendabit, & corriget; plurima vero, quae historia nostra defuit, Ecclesiae Ragusinae perhonorifica, & literis cognituque dignissima, proferet ac supplebit.

Nunc tota Series Archiepiscoporum Ragusinarum sub uno aspectu lectorum oculis subiicienda est.

De Seraphino
Ragusino P.
Ord. Praedic.

De Historia
Ragusinae P.
Seraphini
de Cerva
Ord. Praedic.

Episcopi & Archiepiscopi Ragusini.

I. Joannes anno 650. circiter.

II. Andreas 700. circit.

III. Joannes II. 940. circ. Archiepiscopus primus.

IV. Nicephorus 971. circit.

V. Vitalis 1027. circ.

VI. Tobanius 1057.

VII. Vitalis II. 1063.

VIII. Petrus 1074. vel 1077.

IX. Dominicus 1115.

X. Geraldus 1127.

XI. Andreas II. 1141.

XII. Tribunius II. 1153. circ.

XIII. Bernardus 1187.

XIV. Salvius 1191.

XV. Gaudenus 1194. circ.

XVI. Bernardus II. 1197. vel 1198.

XVII. Leonardus 1205.

XVIII. Arengerius 1220. circ.

XIX. Joannes III. 1232.

XX. Jacobus 1252.

XXI. Joannes IV. 1256. circ.

XXII. Alardus 1258.

XXIII. Andreas III. electus 1269. circ.

XXIV. Lucas 1272.

XXV. Salvius II. 1276.

XXVI. Bonaventura 1281.

XXVII. Christophorus 1293. circ.

XXVIII. Bartholomæus 1303.

XXIX. Bartholomæus II. 1312.

XXX. Benedictus 1317.

XXXI. Petrus II. 1318.

XXXII. Laurentius 1322.

XXXIII. Thomas 1324.

XXXIV. Elias 1342.

XXXV. Hugo 1362.

XXXVI. Petrus III. 1370.

XXXVII. Maphiolus 1380.

XXXVIII. Andreas IV. 1388.

XXXIX. Nicolaus 1393.

XL. Nicolaus II. 1402.

XLI. Joannes V. 1408.

XLII. Antonius 1409.

XLIII. Jacobus II. 1440.

XLIV. Franciscus 1460.

XLV. Franciscus II. 1462.

XLVI. Amoneus II. 1465.

XLVII. Timotheus 1467.

XLVIII. Hieronymus 1470.

XLIX. Bartholomæus III. 1470.

L. Joannes VI. 1470.

LI. Joannes VII. 1490.

LII. Julianus 1505.

LIII. Raynaldus 1510.

LIV. Philippus 1521. vel 1527.

LV. Pamphilus 1544.

LVI. Joannes Angelus 1545.

LVII. Ludovicus 1555.

LVIII. Chrysolomus 1565.

LIX. Vincentius 1575.

LX. Hieronymus II. 1579.

LXI. Raphael 1583.

LXII. Paulus 1586.

LXIII. Aurelius 1591.

LXIV. Fabius 1602.

LXV. Vincentius II. 1616.

LXVI. Thomas II. 1628.

LXVII. Antonius III. 1634.

LXVIII. Bernardinus 1640.

LXIX. Pompejus 1647.

LXX. Franciscus III. 1650.

LXXI. Petrus IV. 1665.

LXXII. Vincenzius III. 1689.

LXXIII. Placidus 1695.

LXXIV. Thomas Antonius 1701.

LXXV. Andreas V. 1706.

LXXVI. Joannes Baptista 1714.

LXXVII. Raymundus 1722.

LXXVIII. Philippus II. 1727.

LXXIX. Angelus 1728.

LXXX. Hiacynthus 1752.

LXXXI. Archangelus 1757.

LXXXII. Nicolaus III. 1767.

LXXXIII. Gregorius 1777.

LXXXIV. Aloysius 1792.

EPISCOPI ET ARCHIEPISCOPI RAGUSINI.

JOANNES ANTISTES RAGUS. I.

Inter pre-
sentem Ep-
iscopum Ep-
iscopum
112, 113

Hic fuit postremus Epidauri, idemque pri-
mus Ragusi Episcopus. Post Epidaurum
ad Avaribus, & Slavis anno 639. funditus
everit, urbe & Ecclesia amissa protulit, vel
in proximas insulas secesserat, vel Burnum
oppidum nostritimum, quod nunc Burnum vo-
cant, ut docent Scriptores Ragolini, vel alio
se receperat. Plures annos exulavit, antequam
stabilem certamque habendi exilii sedem ad-
pisceretur. Cum vero Epidauri, & Saloni-
tani, quos, cremata ab illidem barbaris tum Sa-
lona, tum Epidaurum, in eadem insulas fuga
compulerat, in oram continentem reversi, ur-
bem arduo collis præruptoque, atque in mare
imminente impostum edificarent, quam ex
ipsum loci natura *Lusium*, idest *paucipitum*,
deinde *Ranivum*, & *Ragisium* appellarent; com-
que nova Civitas domesticis atque incolis ha-
bitari cepisset; Joannes Episcopus illic se con-
stituit, atque ab urbis conditoribus Epidauri
& Salontanis perbenigne acceptus, illidem Se-
dem Episcopatum Epidaurum continuat, &
Ragusi Episcopatus initia poluit. De Epi-
scopatu Epidaurensi Ragisium translatum idem
omnes Ragulini Scriptores summo consensu tra-
dunt, quibus adscriptur Joannes Lucius lib. 2.
cap. 11. de Regno Dalm. & Croat. Sicat ab
Epidauritans *Ragisium* adscriptum *causas*, ita
Episcopatum *quaque* idem translatum argui
debet. Joannis adventus, & Episcopatus Ra-
gusini primordia ad annum septimi sæculi cir-
citer quingagesimum referri possunt. Tunc
Adis Cathedralis constructa, quam a S. Petro
Appollo primum cognominatam fuisse, pos-
tea vero nomine de religionis Sanctissime Dei
Genetrix conlocatam; tunc Collegium Pres-
byterorum & Clericorum institutum, cui for-
tasse præpositus fuit idem ille Valentinus Ar-
chidiaconus Ecclesie Salontiane, qui, ut docet
Porphyrogennus, cum suis popularibus,
& primoribus civium, in eadem insulas pro-
fugerat, ad quas Epidauri devenissent, ac de-
inde cum utriusque ad novam urbem condi-
dam incolendamque commigraverat; tunc de-
nique Epidauri, & Salontiani sub eodem no-
mine ac jure tum civili, tum ecclesiastico,
sub eodem Rectore & Episcopo in unius Ci-
vitatibus, & Ecclesie corpus coalescent. De re-
bus ab Joanne gestis nihil memorie proditum
est; illud quoque incompletum est quomodo
Ecclesie Raguline præfuerit, quove anno ob-
iit; is tamen vitam & Pontificatum a quin-
quagesimo fere usque ad septuagesimum sæculi
hujus septimi annum, ultraque perducere po-
tuit. Et qui successit, ignotus est; neque enim
ante initia sæculi proximi illum habeo, quem
proferre possem Ragulinum Antistitem. Interea
Civitas mitum in modum aucta est, tum nu-
mero adificiorum, tum frequentia incolarum;
& moribus præterea ac propugnaculis egregie
munita, commercio itidem tum maritimo, tum
terrestri, & opibus copiosius plurimum crevit;
jamque res Ragulina adeo valida erat, ut cui-
libet Episcopatum gentium bello par esset.

Anno circiter 700., ut est apud Luccarum,
Civitas a Slavis, sive Serbis obdela vehementer-
que oppugnata cum esset, hostium aggre-
ssiones atque impetus foris sustinuit ac re-
pelli. Tunc verum in Serbis potiebatur Ula-
duslavus, qui minime latus novæ origine orbis,
& nimis plus, quam satis tutum sibi esset,
rem Raguleniem crescere ratus, cum inter ipsa
initia opprimere ac funditus excindere conabatur.
Per eadem tempora illidem fere incrementis,
quibus res publica, res quoque Christi-
ana & Ecclesiasticaaugebatur.

Raguli-
na & No-
stratiana
invenitur

ANDREAS ANTISTES RAGUS. II.

Hunc Joanni proxime subiecit vir clarissi-
mus & doctissimus F. Sebastianus Dolei ex Fa-
milia Franciscana in *Serie Chronologica Anti-
stitem S. Ragulina Ecclesie*. Cum enim, ut Sa-
lonitanam & Epidauriam eadem, sic Pontifi-
catum Joannis primi Ragulienis Antistitis,
in annos extremos septimi sæculi rejecerit,
eundem usque ad initium sæculi proximi, ul-
traque producere potuit, & Andreas Joanni
subiuncte, nulla alio inter utrumque Episco-
po intermedio. Episcopatus Andreæ octavo sæ-
culo assisi testem erat S. Zachariam Papam,
qui ab anno 741. usque ad an. 752. Pontifi-
catum universali Ecclesie perit. Hujus Pontifi-
cis litteras extant ait in Tabulario Civitatis,
ex testificationibus Joannis Gundule, viri patri-
ci, olim Ragulinae Reipublice apud Scitam Apo-
stolicum Legati, & ingressi Ragulinorum Legum
Cancellarii, qui in *Analyssi Regumorum Anno-*
linum, quæ morte præfatus anno 1635. ab-
solvere non potuit, testatur ab se in publico
Tabulario lectam fuisse hanc Zachariae, Pul-
chrum Andreæ nostris Praesuli insignitæ. Hujus
Diplomatis auctoritate nituntur qui Metro-
politica dignitatem Ecclesie Ragulienis col-
latam inde usque ab octavo sæculo repetendam
centunt, eamque ipsi Zachariae acceptam fe-
rent. Nemo adhuc Diploma Zacharianum in
lucem protulit, ex cuius textu, & contextu
dignosci possit, quid & quantum fidei eidem
tribui oporteat. Post Andreæ nullum nobis
Episcopum nominatim, sive Metropolitam, ante
sæculum decimum suppeditat monumenta
Ragulinia. Ita unus ac dimidiis sæculi Epi-
scopos vetustas intercepit, quorum ne nomina
quidem, nedum acta, posteris reliquit.

Diploma de
Zachariae
Episcopi
dem locum
ad An-
drea 742-
752

Zach. An-
dreae mui-
lis obitu
Episcopatus
Episcopatus
Episcopatus
Episcopatus

Sæculo nono Ragulinum in tantas apes cre-
verat, ut distans, acerrimamque Saracenicam
obditiioni sustinenda par esse poterit. Sarace-
ni jamdudum Africa & Creta potiti, Siciliam
fere omnes, præter Syraculas, Calabriam in-
super & Apuliam occupaverant, maria omnia,
Mediterraneum, Jonium, Superum, Inferum-
que, armatis ejusque generis navibus, obse-
dere & infestare ceperant. Anno 867. sex &
triginta navium classe instructa, ex Africa in
Adriaticum transmissa; & aliquot urbes ma-
ritimas de improvviso adorti capivnt, discurrunt,
intendunt, in quibus Bostum, Rosam, & Ca-
tharum inferius; deinde ultra progressi, Rag-
ulinum, Metropolitam Dalmatiae litoris, terra

Saraceni
Episcopatus
Episcopatus

marique obsident. Quindecim ipsos menses ob-
sidio tenuit; neque vehementius & pertinacius
oppugnata, quam defensa Civitas fuit. Id tra-
dit Constantinus Porphyrogenitus Lib. de Ad-
min. Imp. cap. xxix. Post aliquos vero tempo-
res, & praeterito illo ac semper memorando Bessio
frana Imperii moderate, venientes ab Africa
Saraceni cum Soldano, Sclava, Calphone navibus
xxxvi. applicuerunt in Dalmatia, atque urbes
Butubam, Rofam, & Decetiam inferius expu-
gnarunt; inde adversus Ragulinum profecti, eam
urbem obsidione clausam quindecim tenuerunt men-
ses. Idem confirmat in Vita Basilii avi sui:
Aristes Agareni Carthaginienses occasione, con-
junctis viribus expeditionem suscipiunt; creasil-
que Duobus Soldano, Sclava, & Calphone,
qui nullata, bellicaeque rei experientia tribuit-
bus reliquis longe praestare adhibebantur, sex sa-
pae triginta naves in Dalmatiam miserunt, a
quibus Dalmatarum plures urbes captae sunt, Bu-
tuba, Rofa, & inferius Caterum. Sic cum se-
cundis aviti rei hostibus succederent, ad ipsam
venientes totius gentis Aetroporum, eamque ad
longum tempus circumferebant. Haud tamen fa-
cile expugnare potuerunt, ita, qui intra menses,
magno animo conatibus; sive ut ait Cedrenus,
fortiter urbem defendentibus, qui intue-
rant.

Plures jam menses Ragulini Saracenicam ob-
sidionem haud fortius, quam constantius susti-
nuerant. Sed cum urbem artius in dies obside-
re, vehementiusque oppugnare pergerent, &
commensibus atque auxiliis terra marique aditu-
m intercluderent; silum non est expectare,
dum aut necessitas urgeret deditionis facienda,
aut civitas a periculo barbaricae expugnationis
propin abisset. Votum itaque in consilium est
a Magistratibus, & primoribus civium de sum-
ma rei; & comque satis intelligerent, hostium
copiis & viribus, si longius oppugnatio traher-
etur, & resistendo non esse, ad externa &
longinquas, cum proxima non suppetere, auxi-
lia hinc confugiendum esse censerunt. Ergo
de communis sententia viros primarios Civita-
tis Constantiopolim mittunt ad Imperatorem,
oratum subsidia navalia, & revellita ad bar-
baros repellendos, & obsidionem solvendam.
Tunc Basilii, cui Macedoni cognomen fuit,
reum in Oriente potestatem, qui Michaele
interfecto Imperio invaserat. Hic legatione
Ragulienfium benigne audita, classem validam
ornari iussit, eique Nicetam cognomine Ori-
pham praefecit, ut quantum maxima celeritate
posset Ragulinis in exitum fore periculum
adducere auxilium ferret, civitatem obsidione
liberaret, Saracenos a littoribus Dalmatiae aver-
teret. Hac Porphyrogenitus: Tunc Ragulini
cives in angustia detuli, Basilii semper me-
morato Romanorum Imperatori significavit his
verbis, Mittere nesci, neque nos permittat ab
hostibus prelosum; & eque re Imperator per-
mitti Nicetam Patricium misit, Deugetium
rei navalis, Oripham cognominatum, cum Co-
laedris centum. Eadem paulo distinctius, &
accuratius in Vita Basilii; itemque Georgius
Cedrenus. Saraceni cum e transfigis cognovisse
legatos ad Ragulinum Constantiopolim mis-
sos auxilii petendi causa, & urbem eam ad-
venire classem Græcorum capi posse difficerent,
veriti ne hostilium virium multitudine obruerentur,
soluta obsidione in adversam Italia oram
transiituri, ut Saraceni, ait Porphyrogenitus,

ubi adfuerant xxx cum classe Patricium rei na-
valis Deugetium receperunt, ab obsidione Ra-
gulinae urbis discesserunt; & in Longobardiam
transiituri, ubi Bariensem circumierunt, & ex-
pugnarunt. Ragulienfes beneficii accepti memo-
res Basilio auxiliaries naves imperanti ad expu-
gnationem Bariensem, haud promptius, quam
libentius suppeditarunt, quarum accessione clas-
sibus Nicetæ aucta, eodem Nicetæ Oripha du-
cente, Bariem mari obsidi, cum eodem tem-
pore Ludovicus Rex Francorum, localis locu-
dere cum Basilio conjunctus, urbem eodem
terra oppugnaret, quæ demum expugnata ca-
pitque fuit anno 872. Constantinus Porphyro-
genitus inter illos Serbiam & Dalmatiam popu-
los, qui Basilio ad obsidionem & oppugnatio-
nem Bariensem subsidia navalia contulerunt,
nominatim Ragulinos precitavit.

Joannes Marinus Gundula Patricius Ragu-
lienfis in sua Synopsi Chronologica Ms. tra-
dit Aedem S. Stephani per hac tempora condi-
tam a Paulimiro Rege Serbiorum, & ibidem
honestissime depositam fuisse Reliquias SS. Nerei,
Achillis, Penetati & Domitilli, ex urbe al-
tatas. Hic filius erat Primislavi, nepos Rodol-
phi apud, qui a Cislavo filio per summam
impetatem regno expulso Romam exulatum
abierat. Porro Paulimirus Romani domicilii
peritus, & aviti regni recuperandi cupidus,
relicta urbe, cum filius & consanguineis mare
Superum transfectus ad portum, cui Gravolet
nomen est, prope ab Ragulio appulsi, quem
Ragulini, qui dignus erat, honore & appa-
rate accepturos, detende a Bani, & Primoribus
Serbiae, populoque universo invitatis, summa
omnium gratulatione, & latitia Regnum ma-
jorum sortum recepit. Hac Presbyter Dio-
chares, sed in eo fallitur, quod Ragulium a
Paulimiro cum ipsius aedificatum scrip-
sit auctum putius dixerim cum Marino Gun-
dula, qui Iticodum urbis incrementum Pauli-
mirus attribuit, cum in Dalmatiam adventus
conferri potest in annum 875. biennio ante
Concilium Delmatinum, de quo mox dicturi
sumus. Hic vero Templum S. Stephani extru-
xit, eodem Gundula auctore, & Divorum il-
lorum Martyrum Reliquias nobilitavit.

Anno 877. habitum est Concilium Delmati-
nam longe augustissimum & frequentissimum,
quod auctoritate & praesentia sua cononella-
bant Legati Pontificis Romani, & Constanti-
nopolitani Imperatoris, Episcopi, Reges, Du-
ces, Optimates Dalmatiae, Chiebatiae, & Ser-
biae. Hujus Concilii Acta decretaeque Presby-
ter Diocletius litteris mandavit, in Historia
Regni Slavorum. In hac Synodo Diocla ci-
vitas nobilissima & antiquissima Dalmatiae
perioris, sive Serbie maritimae, cum antea
Episcopalia esset, ad dignitatem Archiepiscopali
superioris extremitate Dalmatiae, id est Anagnini-
ensis, Androsensis, Catensis, Dalcianensis, Sva-
rientis, Scodrensis, Drivassensis, Pulatensis,
Sarbientis, Nivoleensis, Trilavensis, Zaratensis,
Metropolis Spalatensis ex decreto Concilii
ad Episcopos retinuit, inter quos Ragulinum,
olim Episcopatum, ut est apud Presbyterum Dio-
charem. De hoc Concilio suis superque dictum
est Tomo III. in Georgio Archiepiscopo Spala-
tensi. Si autem anno 877. Ancillis Ragulinus
Metropolis Spalatensis solus haberet, in dubium
revocari nullo est antiquitatem Ragulini Ar-
chiepiscopatus.

Ad h. syno-
dum con-
stituta Ra-
gu-
lini Ar-
chiepiscopatus.

Concilium
Dalmati-
cum an-
no 877.

no. tempore
Ecclesie Rago-
sinae vel
eiusdem
sedes im-
pugnata.

vel antea
aut postea
tunc Metropo-
litanus.

ANNO 821.
Ecclesia
Ragusi-
nae dis-
posita Me-
tropolitica
Catholica.

tempore ab
an. 928.

chiepiscopatus inde usque a Zacharia Pontifice repetitam, quem ante annos fere centum & triginta sollicitum fuerat. Hic mihi aqua haurit, ut ajunt; & qua ratione hac dubitatio dilui possit non reperitur nisi vel Synodo Delmitanae fides & auctoritas derogetur, vel Ecclesia Ragusina e gradu Archiepiscopalis dignitatis dejecta in primum Ecclesiarum Episcopatum ordinem redierit: id quod Sebastianus Dolci vir clarissimus arripuit ad hujusmodi dubitationem convellendam, in Epistola Anticritica de Ragusini Archiepiscopatus antiquitate. Ex Discrete Presbytero, inquit, nihil aliud eruitur, nisi fuisse usque ad annum 887. (877. juxta nostrum calculum chronologicum) sub Scretapulo, seu Sverepolo Dalmatiae Rite adeptum Archiepiscopalem dignitatem, tanquam inter eos aliquando decessisse. Idem confirmat in Andrea Antistite Ragusino II. in qua quidem Synodo (Delmitana) divisa est Dalmatia in inferiorem, & superiorem; & in Metropolim inferiorem Spalatensem, in superiorem vero Dioecesem constituta, dato in Suffraganeum Spalatensem Archiepiscopo Antistite nostro, videlicet Ragusino, Narrant id Presbyter Dioceles, Thomas Spalatensis Archiepiscopus, Joannes Lucius, Blondus & alii; & quamquam in eorum narrationibus consensum discernimus; nihil tamen minus hanc infirmam Metropolim nostram ad id tempus decessisse.

Sub initium saeculi decimi Ecclesia Ragusina adhuc parebat Archiepiscopo Spalatensi, vel certe primum, si quem habuerat, Metropolitica dignitatem noudum recuperaverat; siquidem in Concilio Nationali Spalatensi sub Joanne III. Archiepiscopo, quod habitum fuit anno circiter vicesimo quinto ejusdem saeculi, Ecclesia Ragusina Provincie Spalatensi adscripta est. D. hac autem & Cathacensis, quae aliquando uni eademque Episcopo parvisse dicebatur, sine uno idemque Episcopo fuisse, qui utramque administrabat, hoc decretum tot Canon VIII., ut cum alterutrum Ecclesiae Episcopus cleam obisset, alter jure suo Episcopi defuncti partes susciperet, monstrabatque ad tempus fungeretur, quoad scilicet viduae Ecclesiae novus Episcopus daretur; idcirco autem administratio temporaria Ragulina, vel Cathacensis Ecclesiae, si quando alterutra ob Pafloris obitum vacaret, in alterutrum horum Antistitem superfluum devolvere jubetur, quod utraque olim una erat Parochia, & uni Episcopo subiecta, cum videlicet ante Concilium Delmitanum, & ante annum 877. ad jurisdictionem Metropolitae Spalatensis vel utraque, vel certe Cathacensis pertinebat. In hanc intentionem interpretati somus Canonem illum VIII., qui est hujusmodi: De Episcopo Ragusiano, & Cathacitano, quorum manifeste una sedes designatur, ipsam Dioecesim aqua laeva inter se dividant; ita ut si unus illius Ecclesiae Paflor obierit, donec ordinatus Episcopus, restiterit (id est superflus) Episcopus ipsius Ecclesiae Ecclesiasticam curam gerat. Idem in Epistola Leonis VI. an. 928. ad Episcopos Dalmatiae inferioris, sive Provinciae Spalatensis, quos verbis gravissimis monet, ut se obsequentes Archiepiscopo suo praebeant, neve in aliena Parochia invadant, Ecclesia Ragulina inter Ecclesias Metropolitae Spalatensis subiectas annoveratur. Formam namque nosmet, ita Juam Parochiam retinere, quodmodum in antiquis temporibus mansit,

similiter Absteretur Ecclesiae Episcopo, & Archanum (id est Archaem) atque Ragulinam, Spalatensemiam Archiepiscopum &c. Acta Concilii Nationalis Spalatensis cum Epistola Leonis VI. itemque Epistolis Joannis X. descripta sunt Tomo III. in Joanne III. Archiep. Spalatensi. Ex his intelligi licet, Ecclesiam Ragulinam post Joannem primum Episcopum itemque Andream, ante Concilium Delmitanum ad tempus conjunctam fuisse cum Cathacensi, & unum utrique Antistitem praefici consuevisse; sub initium vero saeculi decimi pertransisse ad Provinciam Spalatensem.

Uno alterove anno post Concilium Nationale Spalatense, Simon Rex Bulgarie cum bellum Serbis intulisset, ut docet Constantinus Porphyrogenitus, Dioecetiam Provinciam, quae una erat de quatuor Zepaniis Serbiorum, terro & igni vastavit; Dioecetiam vero ejus regionis urbem primatiam sanctioris evexit. Hanc a Bulgaris excisam fuisse Scriptores Ragusini omnes ad unum confirmant; sed ejus exsistum in extremos annos decimi saeculi rejiciunt, cum Samuel regnum in Bulgaris obtinere; verum enimvero ad Regnum Bulgaricum Simeonis & annum circiter 928. ejusdem saeculi revocari oportet, si fides habenda est Constantino Porphyrogenito, qui, dum anno 949. vel sequenti suos Commentarios de Admin. Imper. ad Romanum filium scribebat, Dioecetiam habitaculum suum fuisse affirmat. Hae in Proemio hujus Historiae paulo fufius & accuratius explicata sunt. Si ergo a clade, & calamitate Dioecetiana repentina initia, ut plerique censent, Archiepiscopatus Ragusini, ea non ad Regnum Samuelis, qui saeculo decimo exortus, & proximo incunte imperavit, ut Lucas, Bandurius, & plures alii tradiderunt, sed ad Regnum Simeonis, qui ab exitu noni usque ad annum circiter secundum saeculi decimi regnavit, referantur necesse est. Joannes Archiepiscopus Dioecetensis, urbe dirota profugus, Ragusum se contulit, & post interitum ejusdem Ecclesiae & Metropolitae Dioecetanae Episcopi Anthebrensis, Cathacensis, Sciacenensis, Dulcinensis sub jurisdictionem Metropolitae Spalatensis redierunt. Dum Joannes Ragusini vitam privatam debebat, Episcopo Ragusini per tot annos vita tucto, Episcopatum hujus Ecclesiae sibi a civibus delatum suscepit, simulque titulum Archiepiscopalem tetinuit, atque ad suos successores transmisit, Romano Pontifici, ut ajunt, approbante. Ita dignitas metropolitica Ecclesiae Ragulinae vel totum primum instituta fuit, ut tradunt Scriptores paulo ante laudati, vel certe restituta, si quidem ejus primordia alios reperire liceat. Ragusini quidem inde usque ab urbe condita ad omni studio moliri, & conari caperunt, ut Ecclesiae suae praeter Metropoleos, & Episcopo suo primum acquirerent: Ex eo tempore, ait Archidiaconus, conari caperunt primum suo Episcopo obsequere. Quod vehementissime optabant, ut assequerentur, nullo illis adjuvamento esse poterat vel Sedes Episcopalis Epidauri Ragulinum tramata, nulla tunc neque magnificentia adificiorum, neque divitiarum copia, neque incolarum frequentia illustris. Itaque quod domi non habebant, foris petebant, afferbantque argumenta, cur sibi suaeque civitati dignitas metropolitica deberetur. Primarii quidam ejus Salonitani, et fu-

ANNO 928.
vel 929.
Dioecetia Me-
tropolitica a
Simeone Re.
de Bulgaris
capti evexit.

Joannes An-
chiepiscopus
Dioecetensis
Ragulinum
se contulit.

A principio
urbe condi-
ta Ragusini
in prima-
tione Me-
tropolitae Sa-
lonitanae ad
se translatam
volebant.

pra dictum est ex Porphyrogenito, Ragulium migraverant, vel cum Epidauris, quod prope vero est, civitatem edificaverant. His autem jus videbatur esse repolendae, ad seque transferendae Sedis Archiepiscopalis, quam Salona illorum patria per barbaros everta amiserat; ceteri autem Epidauris, qui cum Saloniensis, in societatem urbis confederat, vel inhabitanda adiecit, civitatis, & legum rerumque omnium communione in unius populi corpus coalescent, iure sociorum freti idem possidebant, idem sibi ac locis vindicabant. Utinque obulserant Salonicani, qui ex Palatio Diocletiani urbem Salonicensem construxerant, cui Sedem Metropoliticae Ecclesiae Salonicensem debere affirmabant; nam quae civitas in locum Saloniae substituta fuerat, & in huius territorio posita erat, eandem in iura omnia & privilegia cum civilla, tum ecclesiastica Salonia succedere aequum esse planeque necessarium; Epidaurios vero, eorumque socios itaque facere, qui jus alienum intenterent, ac sibi arrogare, & antiquissimam, nobilissimamque Metropolis iurisdictionem ad se pertrahere molirentur; Civitatem & Ecclesiam Ragulinam, veteris Epidaurianae urbis & Ecclesiae, cuius loco constructa, ab ipsa origine subiecta Metropoli Salonicensi, conditionem sequi, & Sede Episcopali Epidauria contentam esse oportere. Ioannis cognomento Ravennas, & Legatus Sedis Apostolicae, idemque postea primus Archiepiscopus Spalatensis, ad eam controversiam diemendam arbitre decessit, Sedem Archiepiscopalem Salonicitanae civitatis & Ecclesiae Spalatensis adjudicavit, ipsique (idest Joanni) concessum est, ut docet Archiepiscopus, a Sede Apostolica, ut totius dignitatis privilegium, quod Salonia antiquitus habuit, oblineret Ecclesia Spalatensis.

Ragulinenses Sedis Archiepiscopalis Salonicitanae adipiscendi contu itaque omni depulsi, nihil legimus moliri, ac tentare omnia perhorreuerunt, ut sibi suaeque Ecclesiae primatum Metropolitico obtinerent, quem a Zacharia Papa, vel ab aliquo alio ante Zachariam Pontifice impetrasse ajunt. Certe adveniens Joannis Metropoliticae Diocletiani opportunus visus est ad dignitatem Archiepiscopalem Ecclesiae Ragulinae vel constituendam, vel recuperandam. Hic Episcopatum urbis, quem sibi Ragulinenses ultro detulerant, honore tunc ac titulo Archiepiscopali, quem Diocletia secum avaxerat, & quoad vixit, ipse retinuit, & iure veluti hereditario ad successores transmisit. Quinimo videtur voluisse Sedem Diocletianam Archiepiscopalem, urbis illius celeberrimae interita evertam ipsique ruinis sepius excitare, & Raguli redituere; quam tamen saeculo undecimo ex auctoritate Sedis Apostolicae Antibarum translatam, & in hac civitate constitutam fuisse constat. Hinc repetita primordia Metropolis Ecclesiasticae Ragulinae, Jacobus Lucerus, Anselmus Bandarius, & veteres fere omnes, indigenae, & extranei Scriptores. Undecumque initium duxerit, Ragulini Archiepiscopus instituti nullum Sedis Apostolicae diploma, nullum decretum Pontificum extat, quod ego sciam. Decretum Zachariae, quod in publico Tabulario asservari ajunt, cum videre non liceat, ex eo judicare nequeo, utrum hic Pontifex jus Metropolitico Ecclesiae Ragulinae tunc primum concesserit, an & decessoribus antea concessum confirmaverit. Eisdem veto Archiepiscopatus confirmati plura posterorum Pontifi-

cum Diplomata proferunt, velut Benedicti VIII., Callisti II., & aliorum, de quibus suo loco & tempore.

Ragulina Metropolitico institutioni, sive re-institutioni scribitur disique respondentur Archiepiscopi Spalatenses, qui Ecclesiam illam ab ius provinciae divelli agere patiebantur, nec immo-tabilem quidem. Nam antiqui Canones fidei veterant Episcopis in eam partem aliquam ex eorum parochia detrahi, in qua novus constitueretur Episcopus, sic utam praecipiebant, ne sine consensu metropolitae Ecclesiam ullam intra illius provinciam ab ejus jurisdictione abduci, atque ad metropolitico dignitatem evertere liceret: id quod Ludovicus Thomassinus Tom. I. Parte I. L. I. c. 45. confirmat, duobus in hac eam exemplis allatis: Offa, loquitur, Rex Merciorum in Anglia in Lamberton Cantuariensis Episcopum excohibuit, circumscripto Hadriano Papa, civitatem Lichfeldensem Archiepiscopi apud decorari fecit, ut ne amplius Regi sui Episcopi Metropolitano parere cogerentur, qui eadem Regno ipsique Regi non pareret. Arguunt Merciorum, ut ait Martinus Polsemusius, Archiepiscopo eam insigne affectari, Pontifex longe priorem Archiepiscopatum Cantuariensis Iussuantes hinc novo subiecit Metropolitano, nequaquam revocante Archiepiscopo Cantuariensi. Responsum Offa fuisse, monuisse ab omnibus Anglia Episcopis, quantum detrimenti periret eius Offa Cantuariensi Ecclesiae intulisset, nec aget assensum est ipse, facillimum a Leone III. impetravit, ut quod interdictum Hadriano fuerat revocaretur. Hac nova Metropolitica revocatio falsa est interpellatio Regis, & Episcoporum omnium, qui eam institutionem assensu non erant, Guillelmus Malmshurgen-sis exco-municavit. Hadrianus Pape occupatores ait: Sunt occupati animi nostra illud sub-trahi, & surripere possunt, Utriusque praegravi est Gregorius V. relictis Metropoli, quam praefecit eius crearet; quod eum exco-municavit, non modo Principe primo sollicitante, sed etiam prae-ter assensum Ravennatis Archiepiscopi, cuius Me-tropolis transibat & provincia, adeoque prae-ter canones, & aequi leges; Placitum Eccle-siam, loquitur, in iustis sibi a meo Antecessore ablatam, & contra Canones &c. ex Epistola Gregorii ad Joannem Ravennatem Archiep. Idem de creatione novorum Metropolitico docet Thomassinus in Indice rerum praecipuarum ad Tomum III. addito, solo verbum Metropolis: Cum nova a Romanis Pontificibus cregebantur Metropoles, interve-nit consensu tum Prin-cipum, tum ipsorum Praesulum, Metropolitico scilicet, quibus ante aliq-uid aetate impositum; quoniam dissensu prioris Metropolitico non sem-per ratio habebatur.

Haud equidem negaverim Ragulinenses iterum ac saepius a Romanis Pontificibus posside-re, & summoptere contende-re, ut ius nomenque metropolitico Ecclesiae Ragulinae aut con-ferrent, aut confirmarent; de eam atque concedo, quod perbat, impetrasse, se Za-chariae, vel superiorum Pontificum, si qua ex-stant, decreta secundum Ragulinenses facta, aut Benedicti VIII. ad Vitalem, aut Callisti II. ad Gerardum Antistites Ragulium Episcopos in dubium vocare videat. Sed huiusmodi Pontifi-cia diplomata Spalatensis Archiepiscopi vel for-tasse ignorabant, vel quod le in eis aequi-livis data fuerant, & quasi furtim subrepta, nullius auctoritatis esse censent, praesentem

Joannis Pa-pae Apo-stolice Se-dis Legatus Spalatensis

Epistola Za-chariae Apo-stolice Se-dis Legatus Spalatensis

eum antiqui Canones, ut supra dixi, venissent
novos Episcopos vel Metropolitans constitui,
illis repugnantibus ut inconfulti, de quorum
parochia, vel provincia partem aliquam dimi-
tui oporteret. Ceterum & Joannes, antea Dio-
clesianus Metropolitae, & qui post Joannem Ec-
clesiam Ragusinam administravit, invenit licet
ac repugnantibus Metropolitae Spalatensis, vi-
tulum Archiepiscopalem usurparunt; nec tamen
ante saeculum omnium possessionem ejusdem
tituli pacatam, undemque controversia & con-
tradictionis expertam obtinuerunt. Hinc factum
est, ut, ex quo Joannes regimen hujus Ec-
clesiae sibi delatum suscepit, Antistes Ragusini
neque Concilii Provinciae Spalatensis interfuisse,
neque cum ceteris ejusdem Provinciae Episcopis,
Ducum, seu Regum Chrobatia Diplo-
mata, & Aduae publica subscripsisse invenian-
tur; exinde enim jux metropolitae exercere,
et imperium auctoritatemque Metropolitae Spa-
latensis palam abutere coeperunt. Neque enim
Joannis honorario titulo Archiepiscopi, vixitque
ab omni jurisdictione Archiepiscopali conten-
tentia sibi fuisse arbitror; sed cum suam Sedem
Diolectanam ab se Ragusum translata vellet,
illud quoque volebat, quod huc translationi
consentaneum erat, videlicet Ecclesiam Provin-
ciae Diolectanae Metropolitam sequi; quae ad Ra-
gusum migraverat, & huc adherere, eodemque
quo antea, vinculo obedientiae conjunctas per-
manere. Itaque omnes illas Ecclesias suscipere
induit Metropolis Ragusina, quam in locum
Diolectanae ipse auctoritate sua suscepit esse
videtur. Has autem urbes Episcopales Conci-
lium Delatinum anno 877. Metropoli Dio-
clesianae ad se instituta attribuerat, Antibarum,
Iadunam, Ecaterum, Dulcinum, Svacium, Sca-
drum, Drivellum, Palerum, Salsium, Tribanum,
Zachulum. Verum harum numero eximi oportet
Antibarum, Catharum, Obilium, Svacium,
quae post Diolectam exivit in fidem ac pote-
statem Archiepiscopi Spalatensis redierunt; hinc
enim subterit saeculo undecimo, cum eorum
Episcopi profecti ad Concilium Provinciale Spa-
latense, quod Dabralis Archiepiscopus convo-
caverat, naufragio interierunt: ex quo sumpta
est occasio, ut docet Archidiscopus, Metropo-
lis Antibarensis institueret, cui tres Ecclesias
Benedictus IX. attribuit, Catharesensem, Olchiden-
tensem, Svacensem, divulsas a Provincia Spa-
latensi: nisi forte existimemus has quatuor Ec-
clesias, antequam antiquae suae Metropoli resti-
tuerentur, Archiepiscopo Ragusensi aliquando
parvisset; nam cum ab Joanne primum Dio-
clesiano, postea Ragusino Archiepiscopo, ad Sedem
Metropoliticae Antibari constitutam anni
fere centum intervallum status illarum Ecclesia-
rum immutari, & primum a Diolectana ad
Ragusinam, deinde ab hac ad Spalatensem Pro-
vinciam earundem transitus fieri potuit. Hac
terere habui de initio, & institutione Archie-
piscopatus Ragusini, quae opinando magis, quam
affirmando scriberem. Convenit inter omnes Jo-
annem cum, qui post Diolectam a Bulgaria e-
vertem, Ragusum profugit, verum ac legitimum
haberi dicitur posse Archiepiscopum hujus Ec-
clesiae; primusque fuit, an ab Episcopis sus-
petiorum Regum repetenda sint primordia Me-
tropolis Ragusinae, id in controversia est. Ab
hoc igitur mihi ordinem fuit scribi Archie-
piscopatum Ragusinum.

JOANNES II. ARCHIEPISCOPUS RAG. I. TERTIUS EX EPISCOPIIS.

Hic primus est, de cuius jure ac potestate Joannes
metropolitae dubitari posse non videtur. Qui
exivitum Diochiae Samueli Bulgaria Regi at-
tribuit, Archiepiscopatum Joannis in annos
postremos saeculi desini reversione; nos eum-
dem ad annum ejusdem saeculi fere quadragesi-
mum revocare oportet, qui anno circiter 927.
Diolectam ab Simone Rege Bulgariae exci-
sam a funditus deletam fuisse ultrodimus; quip-
pe anno ejusdem saeculi quinquagesimo jam ab
incolis vacua ac deserta erat, Porphyrogenito
teste, ut sapienter dictum est. Post urbis illius
& Ecclesiae interitum, Joannes Archiepiscopus
Ragusum se contulit; & cum ibi aliquot an-
nos commoratus fuisset, Ragusi Episcopo vi-
ta functo, regimen hujus Ecclesiae ab Ra-
gusinis sibi delatum suscepit anno circiter 940.,
illudque Archiepiscopali titulo, quem secum
aveherat, ac dignitate auxit. Per idem tempus,
ut est apud Loccarum lib. 2. Annalium, Jo-
hannes Archiepiscopus Diolectae, abierit, & Vul-
gari habitu sumpto, ut seipsum celaret, & sine
saluti consuleret, Ragusum se recepit; & sibi
latendum tantisper ibidem exstitit, dum sedatis
bellorum tumultibus, securior in patriam reditus
pateret, quavis hac incensa, & redalla in-
cineret fuisset. Perum agnitus cum esset, Ra-
gusenses viri dignitatem admirari, rogarunt, &
obsecraverunt, manere apud ipsos ut vellet, in
urbis ac diocesis pacata, itaque ab omni metu,
& periculo; & post obtinui Episcopi, Eccle-
siae Ragusinae administrationem suscipere. Ausuit
eorum precibus Joannes, & Senatus sollicitum
eidem Episcopatum a Summo Pontifice approba-
tione caravit; nam primum hac Ecclesia titulum
Archiepiscopalem obtinuit. Atque Episcopales
eodem assignata fuerunt ad Sanctos Apostolos, pro-
pe Castellum, ubi tunc erat Basilica Cathedra-
lis. Ut vero personam Archiepiscopalem pro di-
ginitate fulginceret, ad vestium cultumque attri-
buti sunt cantores quidam, sive cantus, quos
domus urbana, & terra singulae agri Ra-
gusini solvebant. Cane deinde Civitas & propa-
gatione suam, & commercio terrestri, ac ma-
ritimo in multas opes crevisset, praeventum Men-
sa Archiepiscopalis ausu fuit, traditis eidem
in Japana Insula, itemque in territorio Burinensi
plurimis praediis, bene cultis, & fructuosiss,
amanisque in prunis. Atque ad hunc modum
orta est apud nos dignitas Metropolitana, annis
circiter 990. (seu potius 940. juxta meos
calculos) de qua tamen multa constitutiones Ro-
ma fuerunt, ac tandem Clero Ragusensi jux
ordinandi statuta Canonice permixtum fuit,
quod anno 1260. revocatum est. Archiepiscopi
Spalatensis, ad cuius provinciam antea pertine-
bat Episcopatus Ragusinus, ne in ab sua dis-
tante, & potestate disveleretur, & jux metropolitae ob-
tineret, obfistere ac repugnare volebat, sedique
Apostolica auctoritatem appellare & interpo-
nere; verum postea legatione Ragusensi delinitas
obfistere desistit. Haecenus Jacobus Loccarus
Annalium Rag. lib. 2. pag. 9. & 10. Ceterum con-
troverfia, & contentio de tempore ac dignitate
Archiepiscopali, quae Ragusina cum Spalatensi
Archiepiscopo ab initio fuerat, saeculo undeci-
mo vergente novum desuboratur, ut deinde
luc loco ac tempore declarabimus. Hoc inter

Joannes II.
archiepiscopus
Ragusinus
fuit, qui archie-
piscopale
potestate
suscepit.
Hinc factum
fuit.

Ecclesia
antea ante
Diolectanae
Metropoli
fuerat.
Ei re Me-
tropoli Ra-
gusinae vic-
dicunt.

Episcopus
tum Cle-
tis fuit a
Ragusinis
delatus in-
re ac titulo
Archiepi-
scopali au-
sit.

nos, & Luccarum interit, quod primordia Archiepiscopatus Ragusensis ille quidem ad annum faculi decimi nonagesimum affixit, nos vero ad annum ejusdem faculi circiter quadragessimum retraximus; nisi eadem inde ulque a faculo octavo & a Pontificatu S. Zachariae repeteret velis. Nostram de clade Dioclerana sententiam sequi si libet, Episcopatum Ragulium Joanni collatum, evehitque ad Metropolitancum dignitatem approbavit Stephanus IX. qui ab anno 939. ulque ad annum 943. Ecclesiae universalis praesuit. Joannes vitam, & Pontificatum perduxit ulque ad annum circiter septuagesimum hujus decimi faculi, si fides habenda est Seraphino Razzo, qui ejusdem regimini Archiepiscopali annos ipsius triginta attribuit. Sepulchrum est, eodem Razzo teste, in urbe S. Stephani, quam in urbe media sitam, & sepulchro Sancti Pancratii illustrem ac celeberrimum fuisse testatur Constantinus Porphyrogenitus: Ceterum in eadem urbe depositus fuit S. Paetratus in Aet. S. Stephani, quae est in media urbe. Quemadmodum Luccarus in Ragulini, sic etiam Marcus Marulus in Annalibus Spalatinibus, hunc primum Archiepiscopum agrariorum redditus attribuit fuisse docet.

NICEPHORUS ARCHIEP. RAG. IV.

Civis Ragulinus, cujus Pontificatum Scriptores omnes cum anno 1020. conjungunt; sed ejus initia ad faculum superius, & annum secundum vel proximum post obitum Joannis referenda censet; & nisi si quis alius inter Joannem & Nicephorum interjectus fuerit, cujus nomen & Episcopatum oblitio abolivit. Nicephori vitam, & Archiepiscopalem administrationem Jacobus Luccarus ulque ad annum 1016, alii vero ulque ad annum 1023. perducunt; quippe alii in hac, alii in illum annum succelloribus initia conferunt. Anno circiter 80. faculi superioris Stephanus Dux five Banus Chrobatia & Bosina, quem Luccarus Regem Dalmatiae vocat, cum Margarita conjugem Ragulium vendit; quem Archiepiscopus & Clerus, Senatus populique regio apparatu excepit, & nullis sumptibus pepercit, ut talis ac tanti hospitalis adventum convivii, ludis, & spectaculis quam magnificenter celebraret. Hic erat filius Cresimiri Ducis Chrobatiae, qui Cidomiro avo materno in principatum succellerat, ad quem Bosinam bello captam adjuvavit, ut tradit Presbyter Diocletus. Stephanus Ragulini ut gratiam referret, Castrum Brenum, Ombiam, Gravosam, & Malsiam donavit, ut Jacobus Luccarus tradit lib. 1. p. 5. Hac quidem loca non ad Chrobatiam, sed ad Regnum Serbliae maritimae, five Dalmatiae superioris pertinebant; eoque Cresimirus ex paterna hereditate sibi retinuerat, & Stephano filio reliquerat; nam Cresimirus filius erat Tiesimiri Regis Serbliae, qui filiam Cidomiri Bani Chrobatiae in matrimonium duxit, ex eoque Pradimirum & Cresimirus genuerat. Pradimirum natum majori Regem Serbliae obvenerat. Cresimirus autem, quem Cidomirus avus maternus principatus Chrobatiae haereditas instituerat, omni omnino paterna hereditate exortem esse non oportebat. Itaque Tiesimirus pater exiguum portunculam & Regno Serbliae detractam, idest loca illa supra nominata, & fortasse etiam alia, Cresimiro filio dedit; hic cum

Chrobatia & Bosina, particulam illam Serbliae maritimae, five Dalmatiae superioris, Stephano filio reliquit, quam ille Ragulensibus de le benemeritis gratificandi studio possidendam tradidit; eoque facilius ab se alienavit, quod longe disjuncta esset ab illis regionibus, in quibus ipse dominabatur. Haud multis post annis Stephanus diem obiit supremum; cui Diracilavus successit cum esset, primus inter Duces Chrobatiae titulum regum assumptus. Margarita vidua Stephani Ragulium se recepit, memor quam officiosi tum erga se, tum erga maritum, & munifici Ragulenses fuissent. Hae civitas tunc perfugio ac praesidio fuit adversus Bogoslavum privilegium, qui novitatem pessime occurrat; atque ut in suam potestatem traderetur Ragulensi constantissime abvenitibus, urbem nequidquam obsedit, oppugnavitque. Duo fragmenta ex Ligno Sanctissimae Crucis, cum aliis Divorum reliquiis, quae secum attulerat, pretiosis Ispanothecis inclota in Aede S. Stephani deposuit. Sacellum D. Margaritae Virgini opere elegantius exstruxit, & ibidem sepulchrum sibi paravit. Tum sebus humanis necio reus missio, deoensis capillis, reliquam vitam puerilibus transigere, & uni Deo vacare decrevit. Duas secum ancillulas duxerat Helenam, & Luciam, quae, tam illustri exemplo sibi ad imitandum proposito, tandem vitae rationem suscepunt, & in omni virtutum genere dominam suam ipsius v. s. g. persequentes, ad extremum ulque spiritum retinebant. Altera Diva Helena, altera D. Lucia Ediculam cecitantes. Hactenus ex Diocleto, & Jacobo Luccaro lib. 1. pag. 5. Sacellum S. Margaritae vestustate collapsis iterum ac sapienter restauratum; denum faculo decimo sexto, flagrante bello Cyprico, cum Turcarum dieptionibus oppositum esset, acceptum est intra membra munitionum validissimo propugnaculo, cui nomen Margaritae. A qua conditum fuerit, quo tempore, quorumque auctoritate atque opera contra Barbaros ea munitione obseptum, declarat Inscripcio supra januam in lapide albo quaedam incisa.

Regina Bosinae Margarita traditur

Dicasse Templum Margaritae Virgini

Olim deata cum sacra sacula;

Nunc sacellum transiluisse provide

Pater, sermone Marte circum moria;

Dum classe Cypro Rex Selymae imminet.

Altari superposita est Tabula, in qua effigies S. Margaritae, & SS. Joannis Evangelistae & Hieronymi, antiquo penicillo expressa visuntur. Hic ab latere adiacebat Adolea S. Lucia, Aedificia recentioris, quae ut ad faculum decimum referri possit, cujus vestigia adhuc visuntur.

Intera finem faculi decimi Silvester Rex Serbliae, filius Boleslavi, nepos Pradimiri regis Serbliae, cum regio universa bello incensum ardebat, cum matre Stiva Ragulium confugit. Post sedatos tumultus a Serblis in regnum avitum revocatus tres infulas, quas Pinus Elaphitis vocat, Ragulini vendidit, sui donavit, scilicet Jupanam, Calamagoram, & Mediam utraque interpres, quae ab oculis Ragulensium litioribus objacet. Ex Anonymo Diocleto, & Jacobo Luccaro.

Ad Nicephorum ut regrediar, hic Petrus Ursus lib. II. Duci Venetorum post Chrobatiam, & Narentaam expeditionem ad S. Maximi fecit.

Margarita
vidua Ste-
phani Rag-
ulensi ca-
piti, inscri-
psit
S. Margari-
tae Virgini
D. Margaritae
Virgini
D. Margaritae
Virgini
D. Margaritae
Virgini

Stefano
rex Serbliae
rex Serbliae
rex Serbliae
rex Serbliae

Stefano
rex Serbliae
rex Serbliae
rex Serbliae
rex Serbliae

Venerabilis
Ducem ele-
gitur.

pulum, & Insulam Corcyram Melanum ve-
nienti, cum honorifico comitatu obviam pro-
cessit. Expeditionis hujusce causis, & receptis
in Venetorum potestatem, ac tutelam Dalmat-
iam fole, copiosius enarrat Andreas Dandulus.
Ad Ragulium quod attinet, hæc illi bre-
viter: Hoc perislo visor Princeps S. Maximi
Ecclesiam recepit. Illæ Ragulienſis Episco-
pi cum suis convenerunt, tunc Principi sacra-
menta omnes facientes, & consensu multo detul-
erunt. Quæ verba Scriptores Ragulini sic in-
terpretantur. Cum Veneta classis in ea con-
tra Chrobatos & Narentanos suscepta expedi-
tione navim unam Ragulorum ex Apuliz liti-
oribus profectam mercibus & marcoribus Na-
rentanis onustam cepissent, passu missique Se-
natus Ragulini Archiepiscopum, & quidam pri-
marii claves de mari rependa ad Petrum Du-
cem venerunt, quam cum recepissent, juran-
do utrique dato & accepto, amicitiam in-
ter se pepigerunt, vel confirmarunt. Neque
enim Sabellium audendum putant, qui tra-
dit ejus legationis caput fuisse, ut quemadmo-
dum citari Dalmatæ, sic Ragulienſes suam
civitatem & rempublicam sub imperium Ven-
etorum subjungerent. Cur autem Dandulus Au-
thentici Ragulii non Archiepiscopum, quo ti-
tulo Petrum Spalatensem paulo ante donave-
rat, sed Episcopum appellat, id causa esse
potuit, quod in nomine Archiepiscopalis, re-
pugnante & contradicente Metropolitano Spala-
tensi, adhuc controversiam & litigium ge-
ratur.

Capitulum SS.
M. L. Leon.
II. & Zeno-
bia Ragul-
iense.

Dam Nicephorus hæc Ecclesiam regebat,
Ragulium delata sunt corpora SS. Marcyri
Zenobii & Zenobii anno 1012, teste Miletio,
qui fastidio duodecimo floruit, malo quidem
fortis, sed optimo Chronologo & Historico.
Universalis Martyris nomen in Martyrologio
Romano adscriptum est ad diem tricesimum
Octobris. Agæe in Christi passio Sanctarum Ze-
nobii & Zenobie sororis ejus sub Diocletiano
Imperatore, & Lydia Præfide. Agunt de his,
ut Baronius in notis, & Graeci etiam hæc die in
Menologio, rursusque martyrium describunt: sed
plenius Metaphrastes eorum acta refert: extant
apud Lipsianam Tom. VI. & Surium Tom. V
hæc die. Sacra laurus a quodam navicula-
rio, cui nomen erat Frontio, sive Frontinus,
ex partibus Orientis allata a Nicephoro Ar-
chiepiscopo, Vitali Veterano urbis Comite, a
Clero populoque summa veneratione acceptas
fuisse ex Miletio tradit Marinus Gundula in
suis Annalibus M. Hic versus ipsos Miletia-
nos licet apponi.

Quidam Nauclerus, qui Frontius est vocita-
tus,

A talis, Straculans quod dicitur, urbis Agæe
Urhem Rhagusam cum Zenobio Zenobio
Transiit: hic Præsul, hæc Virgo, Martyr
interque.

Dnos Nicephorus Pastor Metropolis hujus,
Fideliſque Comes, qui altius est Veteranus,
Plecti simul ac populus in Actu Metropolitano
Cum prece, cum plaudis, cum laudis hamis
lecorant

Sancta Maria Domini Genitricis in Actu,
Anno Milleſimo Domini simul ac duodecimo.
Mirum tunc & adhuc sunt miracula multa,
Horum necitis sanctis pluribus agis.

VITALIS ARCHIEP. RAGUS. V.

De hujus Archiepiscopo Ragulino dubita-
ti non sunt vetera monumenta, atque in pri-
ma epistola Benedicti VIII. intercepta Vitali Ar-
chiepiscopo S. Episcopatus Ecclesia & civitate
Labusci in regno Anconit. &c. qui Bullam
mittit insigni dignitate Archiepiscopalis. Da-
ta est in mense Septembris die vicesimo festino,
Juliis. VI. anno Pontificatus ejus antedicti. Hæc
nota chronologica cum inter se, tum etiam
cum anno ætæ vulgaris 1023. præclare con-
gruunt. Hinc efficitur Vitalem vel hoc anno
vel superiore ad hanc Ecclesiam legendam elec-
tum fuisse. Nam si ejus electionem conferre
velis cum Luccaro in annum 1016. septem an-
nos intercessisse oportet, atqueam Pallium a
Romano Pontifice vel petere, vel impetrare,
quod non est verisimile. Hanc Episcopulum Se-
raphinus Razius Benedicto V. ascribit, con-
tra quam docet subſcriptio Gregorii Scribæ Pon-
tificis, qui Typocalligraphus Domini Benedic-
ti VIII. episcopi appellat, & annum Pontificatus
ejus antedictum scribit, cum Benedictus V. vix
annuum Pontificatum gesserit. Nunc ipsa Epi-
scopa detumpta ex exemplari, quod asservatur
in Tabulario sanctiſſimi Reipublice Ragulini,
describenda est, in qua quædam sunt nec ita
pauca, quæ aliqua explicatione sive interpreta-
tione indigent.

Benedictus Episcopus servas servorum Dei, Epistola no-
vissima VIII.
Dilecti in Christo Filio (1) Vitali Archiepiscopo
po Sæſſe (2) Episcopatus Sedis & Civitatis (3) 1 2 3
Labusci in regno (4) Anconit. &c. Seraphini, 4
&c. (5) Tribunalis, vel Civitatis (6) Katarinensi, 5 6
est Antivarenſis, seu Uscini cum Ecclesia &
Parochiis eorum. Si pastores omnium sole gelu-
que pro gregis sui custodia die ac nocte contru-
li sunt, ut nequa ex eis aut evadendo prelat, aut
serenis moribus laxitate rapiantur: quanto favore
quantaque cura semper d. ejus privilegii
erga gregem Dominiſum nos, qui Pastores ani-
marum sumus, ut in die examinis præ-
destina. nostra ante summam Pastorem negligen-
tia reatus excusent. Unde modo bonorum reveren-
tia subſtituitur inter ceteros iusticiam. Pal-
liam autem Fraternitati tue more Antecessorum
tuorum ad Missarum solemniam ecclesiasticam diebus
vite tue tantum modo tibi concedimus. Conſe-
crationem vero successorum tuorum nobis nostris-
que successoribus in perpetuum referantes. Quod
Pallium non aliter utendum tibi concedimus nisi
solummodo in die Sanctæ Resurrectionis (7) &
Ascensionis, & Pentecostes, seu in Natalibus
Sanctorum Apostolorum, & S. Joannis Baptiste,
ut non & in Assumptione Beate Mariæ, verum
etiam in ordinatione Suffraganeorum tuorum. Pal-
lium vero sicuti a Predecessore nostro Donus Gre-
gorius hujusce alme Sedis Præſule ſancitum est, in
Secretario induere Fraternitas tua debet & ita
ad Missarum solemniam præſcripti. Et nisi tibi
amplius liceat assu temerarie præſumptivum ar-
rogare, quam Decessores (8) Trecentiſſimeſque
tuos viſus est inordinatum non habes. Ne dum in
exteriorum habitu inordinate aliquis arripitur,
ordinate etiam que licere potest, amittan-
tur. Mortamur itaque ut morum tuorum exor-
namenta huic conveniant. Quare hujus indumentis
hujus modesta assuetudine servandas est,
quatenus auctore Dom. recte utrobique poſſe iſſo
conſpicuus. Vita tua filius tuis sit regna in ipsa
ſi qua

si qua fortitudo illis ingesta est, dirigant in ea quod intuerent, aspiciant in ipsa semper considerant proficiant, ut tam nideantur esse possunt, bene quod vixerint, Cor ergo ne perprospere, qui temporaliter blandiuntur extollant, neque adversa desistant, nullum apud te locum nullam favor insipientis invenias. Mistrisorem te pro ac virtus patitur omnibus exhibitas, opprobria defenso tua iuste subveiat, nullum faciem contra insidiam accipias, ut talis possit esse, qualem Scriptura dicit: Operes Episcopum irreprehensibilem. Ecce Frater Karissimus inter multa alia ista sunt Sacerdotii, ista sunt Pallii, que si studiose servaveris, quod fors accepisse ostenderis, intus habebis. Sancta Trinitas Fraternitatem tuam gratia sui proclitionis circumdet, ut post huius amaritudinem ad eternam suam dulcedinem pervenire mereamur.

Scriptam per manum Gregorii Thencestarii Domini Nivissili Officiarii Pape in mensis Septembris die vicesimo septimo Indictionis VI. anno Pontificatus eius antecimo.

† Bene valete. (9)

NOTÆ.

1 Nemo ignorat, Romanorum Pontificum moris esse, ut Episcopos Fratres, non Filios appellent; quia immo Innocentius III, in suis ad Episcopum Attinensem Rescriptis docet, adulteritas & falsitas esse litteras Pontificias, in quibus Episcopi nomine filiorum affectantur. In hoc, inquit, admirari sumus, quia tales litteras a nobis credideris emanasse, cum scire debeas Apostolicam Sedem consuetudinem hanc in suis litteris retinere, ut Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos Fratres, ceteros autem, Reges, Principes, & alios episcopumque ordinis Filios in nostris litteris appellamus. . . in falsis autem litteris tibi presentatis, in salutatione Dilectio in Christo Filio appellaturis, cum in litteris, que aliquando tibi transmissimus, te videtur patris a nobis Fratrem Reverentissimum appellatum. Verum ante Innocentium non desunt exempla epistoliarum Papalium ad singulares Episcopos, que inscripserunt Dilectio in Christo Filio. Apud Ughellum Tom. I. Ital. Sacri. extant duo Joannis XIX. epistolæ, altera inscripta Dilectio vestro in Christo spirituali Filio Benedicto Reverendissimo Episcopo Sanctæ Portuenensis Ecclesiæ, altera Dilectio Filio Petro Laurenti gratia Episcopo Syracæ Candido. Joannes XIX. eodem sæculo undecimo intrante regimen universali Ecclesiæ susceptus, eique post interitum Sergii IV. Pontificatum anno ejusdem sæculi duodecimo successus est Benedictus VIII. cujus epistolam refert idem Ughellus eodem Tomo cum hæc inscriptione, Reverendissimo in Christo Confratri Benedicto Episcopo S. Portuenensis Ecclesiæ ex quo intelligi licet, eundem Benedictum VIII. in suis ad Episcopos litteris eos promittit & committit alios fratres, veluti Benedictum Portuensem, alios filios, veluti Vitalem Archiepiscopum nostrum appellasse.

2 Idem Epidauritanæ; nam cum sedes Epidauritana, ut dictum est, Ragulum translatam foret, & in hac civitate constituta, secundo Vitalis Episcopus, & Ragusii Amiles dici poterat, quemadmodum in litteris Pontificiis idem Salonitanus & Spalatensis, idem Diocletensis & Antiharenensis Archiepiscopus vocari solent, quod Spalatensis Salonitana, Antiharen Diocletana sedes migraverit hoc tamen intelli, quod

utraq; hæc Sedes, antequam demigraret, Archiepiscopali jure ac ritu gaudebat, non item Epidauria, quæ Ragusii primo ad honorem ac dignitatem adeptæ sunt. Nam Episcopum Epidauri Salonitanæ Metropoli subiectum fuisse constat ex epistolis D. Gregorii, & ex historia Thomæ Archidiaconi.

3 *Lazus*, ex *Lasio*, quo primam vocabulo appellata est civitas Ragulina, teste Constantino Porphyrogenito, propterea quod loco præcepto, ut idem docet, Græce vocatur *las*; inde oppidani dicti *Lazus*, id est præceptum insipientes. Pro *Lasio* autem pontificius amovendus vitiosis litterarum additione *Lazus* imperitissime scriptis, nisi legere velis in civitate *Lazu* sedenti in regno *Græcæ*. Hoc vocabulum alias atque alias mutationes subit. Civitas eadem primum *Lazium*, deinde *Ragium*, postea *Ragulum*, demum *Ragusa*, & *Rhodus*, dicta est.

4 Hoc est regnum Serblie, præsertim Dalmatizæ & maritimæ, cujus pars ad ditionem metropolitancam Archiepiscopi Ragulini pertinet. Tres provincie, seu regiones huic subiectæ, in eodem regno nominatim præsententur, prima est *Lachumia*, live *Zachumia*, vel *Zachumia*, interprete Sigismundo Todis Episcopo Metanensi; idque confirmat auctoritate epistolæ Calisti II. ad Geraldum Archiepiscopum Ragulinum, in qua discrete scriptum est *Zachumia*. Hæc erat una & quatuor Zupanis, e quibus regnum Serblie maritimam constabat. Hinc inter Oronium, live Natoneum, & Omblam flavio Porphyrogenitus locavit, a monte *Chumio*, ut ipse ait, nomen adpta. *Serblis* vocabulo quid regionis subiectum sit huius satis intelligitur. Calistus in suis ad Geraldum litteris supra laudatis *Serbalien* vocat; *Sabanian* & *Sersalia* idem mihi videtur esse ac Serblia; quo quidem generali vocabulo Serblia universa tum maritima, tum mediterranea continentur. Hic *Serbalis* nomen commune ad singularem regionem significandam adhibetur, videlicet alteram Serblie maritimam Zupaniam, quam Porphyrogenitus ab urbe Diocles Diocletianam, vocat a Catharo productam usque ad Drilonem fluvium, quo Dalmatia ab Epiro nota sequegitur; ad hanc liquidem pertinent tres illæ civitates, *Katarrin*, *Antiharen*, & *Ulcin*, quas paulo post nominat, a Ragusensi Metropoli attribuit.

5 Tertia Serblorum Zupania, quam eisdem jurisdictionis Archiepiscopalis Antistitis Ragulini continebat, erat *Trisania*, live *Terbania* cum Canali supra Ragulum, *Zachumia* ab occidu, Diocletiana Zupania ab ortu finitima. Hæc eisdem tres regiones, quas tria regna vocat, Calistus etiam in suis ad Geraldum litteris in provinciam Ragulinam includit.

6 Tres nominatim eorum locorum Episcopos Metropoli Ragulina subiecti, *Catharen*, *Antiharen*, & *Glabinien*. Verum hi cum Sacrosancti Episcopi per id tempus, si inde habenda est Thomæ Archidiaconi, ut certe haberi debet, lubant Metropoli Spalatensi, in cujus potestatem ac provocationem post Dioclesiam exilium redeuntes & anno circiter 1021. post hanc Benedicti ad Vrsalem episcopium octavo nova Metropolis Antidari constituta sunt, eique *Catharen*, *Antiharen*, & *Sacrosancti* Ecclesiæ attributa. Sed Antistes Ragulini ad

tuum

suam provinciam spectare illas aiebat, quippe Sedi Diocetane Metropolitane olim subiectas, quam Ragusum translatam esse contendebat. Nihil tamen Episcopi antiquo suo Spalerni Metropolitae, quam Ragusino obsequi volebant.

7 Inter dies maxime solemnes, quibus pallii induendi facultas concedi solet Archiepiscopis, adnumerari solet dies natalis Domini nostri Jesu Christi, quem per incursum Gregorii Ypocancellarii pratermissum existimo.

8 Hinc efficitur alios ante Vitalem Antistes pallio donatos & ulos fuisse, ac propterea dignitatem Archiepiscopalem Ecclesie Ragusinae ab antiquissimis temporibus repetendam esse.

9 Non desunt exempla veterum episcoporum pontificalium, quibus hæc conclusio subiecta est: *Sede vacante*.

Eodem anno 1023. xii. Kal. Aprilis, qua die D. Benedicti cultu consecrata est, repentinus & nocturno incendio magna pars civitatis confisravit: & parum absuit, quin tota, vehementi aquilone flammam agitante atque impellente, absumeretur. Sed cum Senatus popularisq; D. Benedicti opem implorasset, eique templum, & monasterium vovissent, ut est apud Lucanum lib. i. Annal., ignis subito extinctus reliquis ædificiis pepercit. Nec diu voti solvendi opportunitas deluit. Via enim Vitalis Pontificatus intrare, cum facultas oblata est, & jasta sunt fundamenta cenobii Benedictini Lacromentis. Ragusio e regione obiacebat insula quædam, seu scopulus ad ortum ac meridem vergens; Lacromen vocitatus; modico quidem est circuitu, sed fertilitate eximia. Erat in una ex tribus illis insulis ab litore Apulia haud ita late interjecto mari disjunctis, quæ olim Diomedes ab Diomede illic post Trojam evectam apullos, ibique metuis denominatas ferunt, nunc Tremitus appellant, perillustre Monasterium S. Benedicti, viroorum sanctitate insigniam admodum ferax, & famæ atque nominis celebritate ubique notum. Petrus quidam patria Ragusinus per finem decimi sæculi rerum humanarum preceps, & sibi Deoque vacandi percipiens illic se contulerat, & monachali habitu sumpto ad normam & præscriptum S. P. Benedicti vitam sanctissime instituerat. Cenobiarca sive Abbas per id temporis erat quidam nomine Rueticus, vir egregie pius doctusque, in cuius disciplinam se Petrus traderat, & maximos in omnium virtutum genere progressus fecerat. Cum multa & præclara de illius sanctitate Ragusini fama & auditione accepissent, Vitalem Archiepiscopum, & viros primarios civitatis cupidius incescit sanctissimi hujus Monachi in patriam revocandi, ut civis ac popularis suos revereret, totque suis verbis & exemplis ad studium virtutis & religionis excitaret. Agere ille quidem, sed tum auctoritate Archiepiscopis permotus, tum Abbatis iussa impulsus, monastica solitudine ad tempus relicta, illorum voluntati morem gessit. Ragusii cum esset, summam apud omnes benevolentiam & venerationem sibi conciliavit. Salutis consanguineis & amicis, discedere cum vellet, revertiturque ad suum Monasterium, omnes cum orate, & obsecrari ceperunt, in patriam ut maneret, & in insula Lacromenti locum idoneum assignaret Monasterio ædificando, ubi preceps regeretur, & hominum commercio institutum apud Monachos Tremitanæ cille pique

vivendi rationem coheret, ac retineret. Ne harum precibus obsequeretur, retrahabant illum Abbatis sui caritas, fratrum suorum, quos reliquerat, memoris, data redeundi fides, & desiderii metas. Sed cum vehementius illarent, & quidam viri nobiles divino spirito impulsus, inter quos Leo presbyter vi eximia virtutis, & magnæ auctoritatis probiteretur, velle se in ejus disciplinam tradere, & monasticum institutum amplecti, pie illorum voluntati reputare non potuit. Itaque Lacromen profectus ejus loci, quem Ragusini designaverant, possessionem adiit, ibique Monasterium ædificare cepit; quo abfoluto, & rebus necessariis infrocto, parandi, quam imperandi, cupidior Leonem presbyterum, ut sibi, & sociis, qui in monasticam sodalitatem nomina dederant, præfere voluit, & primum ejus loci Abbatem instituit. Hæc sunt initia Cenobii Benedictini Lacromentis sub titulo & suspensio Sancti Martini conditi, ex quo præclarissimi vel sanctitate, vel doctura viri prodierunt. Quæ omnia publicis tabulis consignata sunt in hæc verba.

In nomini Dei æterni mense Augusti Indiil. VI. temporibus Sanctorum Imperatorum Basilii & Constantini. Breve recordationis scilicet a nobis Vitali Archiepiscopo, & Lemprelio Preside Civitatis Ragusinae, una cum omnibus ejusdem civitatis Nobilibus; ex eo quod Dei insiniam, & exarscente flamma charitatis publice donatione fecimus Deo omnipotenti & quibusdam nostris concivibus Leonis Presbytero, & Petro Monacho; campum scilicet illud, cujus nomen est Pille in Lacromenti insula, cujus dandi occasio hoc fuit. Ille itaque prædictus Petrus Monachus de Tremitana insula, in qua sub Abbate Rueticus regula agebat, visum causa ad nos aliquæ vellus est. Qui cum omnibus nobis salutaris ad suum vellet reverti Monasterium, omnis cum rogare ropitens, ut in hac nostra parte sibi monasterium publico in loco, & publico amminiculo censuæ statueret. Sed cum omne hoc refutaret, & ad suam vellet reverti locum, tandem Dei dispensatione quidam illustres eorum eo reperit sunt, qui se prostiterant & promittunt monasticam normam, atque belitum sub eo velle suscipere. Hæc de causa quædammodo motus & crallus quadam ratione, videlicet ut sibi coopraretur illud Evangelium: Qui vocem non colligit, spargit; superatus nostris precibus assensum præbuit; & adeo ipso nobis consentiente, placuit nobis omnibus dare ei, & jam dicto Leonis Presbytero, quem sibi ille proposuit, campum illum, quem supranominavimus, cum omni quantitate sua latitudinis vel longitudo, tali ætatem ordine, ut sub monastico habitu & ordine illam possideant ipsi & successores eorum absque omni impedimento nostro vel sacerdotum nostrorum, & quidquid ædificare vel agere voluerint in nobis facti, adjuvent, liberque agant, & juxta regularem consuetudinem omnia ordinant, & dispensent ipsi, ut diximus, & successores eorum absque omni impedimento nostro, vel sacerdotum nostrorum, quousque Calix Pateris permissit. Siquis vero aut modo aut postea hoc nostrum reprehendere decerneret argueretur, omnibus clare voluntatis manifestis (sic) erit, illam non causam omnis Dei, sed diaboli insiniam vellet destrui hoc, quod æqueque saluti omnium nostrorum, & idcirco illam asseremus verbum se-

Monasterium
Lacromenti
anno
1023.

Tabula de
Monasterio
Lacromenti
sub titulo
Sancti
Martini.

Monasterium
Lacromenti
anno
1023.

rimas, ut si corrigi valuerit, & eis de hac re contraderere praesumpserit, eiusque vel successoribus eorum molestiam inferre temptaverit, ubique cum subsequatur maledictio Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & extraneus sit ab Ecclesia Dei, atque segregatus a consorcio Regni caelestis, & communionis iustarum. Hoc iudiciale decretum promulgatum a nobis omnibus Iudicibus, Nobilibusque ipsius civitatis, scriptumque per manus Petri Diaconi, & Notarii. Anno, mense, & Indictionis supranominatae.

Hoc instrumentum quatuor notis chronologicis interipeum est. Mensis Augusti, Basilii & Constantiarum Imperatorum, Indictionis VI., Vitalis Archiepiscopi; ex quibus elici oportet annum, quo illud confectum fuit. Basilii & Constantiarum fratres ab anno 975. usque ad annum 1025. simul imperarunt, annos omnino quinquaginta; in quo Indictio sexta quater incidit, eadem siquidem primum anno 978., deinde 993., tum 1008., postremo autem 1023. affixa est. Neque ad primum, neque ad secundum, neque ad tertium annum supra commemoratos Indictio sexta his tabulis adscripta transferri potest; in his enim cum nominetur Vitalis Archiepiscopus, triplex illa sexta Indictio jam praeterierat, cum Vitalis Archiepiscopus tum suscepit vel anno 1016. ut Loccarus docet, vel post annum vicissim ejusdem saeculi undecimi, ut verisimilius est. Restat igitur quarta illa Indictio VI., quae cum anno 1023. itemque Pontificatus Vitalis congruit, ex quo fit, ut confectio illarum Tabularum, sive illius Instrumenti ab anno 1023. dimoveri nequeat.

Cum hac scriptissem, ad meae manus pervenit pervenire Commentarium de Congregatione Melitensi, quod sermone Italico conficit D. Ignatius Georgius ejusdem Congregationis alumnus & Abbas. Vir doctissimus initia, progressus, vicissitudines Ordinis Monastici apud Dalmatas breviter quidem, sed observatis, notatque temporibus diligensissime persecutus est. Negat autem Institutum Benedictinum ante saeculum duodecimum in Ragusina ditoneam inventum fuisse. Nam Petrus ille, qui ex insulis Tremitibus, sive Diomedis saeculo undecimo ad consanguineos reverendos Ragusum venerat, Monachus quidem erat, non tamen ex illis, qui praesularem S. Benedicti disciplinam colebant, siquidem Monachi Tremitenses, unde discesserant, nullis certis legibus, ut Georgius Abbas censet, sed ad instituta majorum, & praecipua suorum Praesidum vitam monasticam exigebant. Hanc autem cenobiticam vivendi rationem, quae antiquissimis Monachis communis fuit, & latius patebat, quam Benedictina, in Cenobium Lacroenense a Petro Monacho Tremitano inventam fuisse idem Georgius existimat. Urbis incendium, & vocivam implorationem S. Benedicti, quam Lucretius anno 1213. affixit, referendam censet ad saeculum duodecimum; cujus quidem saeculi anno 1127. e monte Casaro tres Monachos accersitos fuisse, qui Ordinem, atque Institutum S. Benedicti in ditonem Ragusinae invexerunt; quod postea per insulas Ragusinas propagatum fuit, & in quinque Monasteriis viguit, ac floruit. Hujusmodi Georgianum Commentarium integrum proferam, cum illuc ventum fuerit, ubi commemoranda erunt primordia Cenobii Melitensis, quod caput deinde fuit & patens

Congregationis Benedictinae Melitensis.

Veram plura exant diplomatata, ex quibus intelligitur jam inde a saeculo undecimo Institutum Benedictinum inventum fuisse in his regionibus; & Petrus Monachus Tremitanus, ac Cenobii Lacroenensis fundator is est profecto, quem nominat Latovilius, seu Glutovichus in subscito diplomate. Hic filius erat Seltingradi Zachutmenis Dynastae, & initio saeculi undecimi isto cum Graeci tenderent adversus Serbicos dimicavit, aliquis illorum regionis parte sibi vindicans, unde Servus se quoque Ipaton, & Strategum, idell Rectorem, & Ducem appellat.

Sigillum Latovilli Protopateris Epitocrasso Trico Ipati, & Stratego S. rvis, & Zachut. Diploma, qua Benedictini insulam dantur est tibi Petro Abbati Lacroenense, & reliquis Fratribus mense Jul. die 7. Item praedictus Venerabilis Petrus Abbas, & Fratres ejus popularunt nobis Ecclesiam S. Pancratii de Babina Palla, quae est in Melita cum omnibus terris, quatenus in potestate sua omni tempore possiderent. Hae enim petito valde placuit nobis dare locum istum iisdem fidelibus servis pro salute vestra, & reviviscere animarum nostrarum omnium defunctorum. Sicut exordium & stabilitate damus eis praefatum Ecclesiam cum omnibus terris, & nullam vim, vel indolentiam patientur, neque a Ragusis, neque a Strategis, sive ab aliis quibuscunque dominibus Latinis, vel Sclavis, sed semper sine calagnia, & sine impedimento omnis hominis personae locum praefatum possiderant. Quicunque autem causa invidia eis impetitionem fecerit, & Dei Omnipotentis, & Virginis Mariae, & Principum Apostolorum Petri, & Pauli, atque omnium Sanctorum maledictionem habent. Dat. mense Jul. Indict. praescripta.

Latovilli donationem factam Petro Abbati Lacroenensi confirmat Gabriel Episcopus Zachutmenis an. circiter toq. cujus diploma est hujusmodi.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Ego Episcopus Gabriel Zachutmenia una cum Iudice Miralero & Rano Ratinuro, & Stratego, & Praetor Cratimir una cum omnibus Zachutmenis Nobilibus. Venit ad nos Abbas Vitalis de Monasterio S. Benedicti Lacroenense quarete locum insula quae vocatur Melita, & dedimus ei locum istum Babina Palla, in quo est Ecclesia S. Pancratii sub omnia, ut si aliquis Zachutmenia homo irritare hoc sellam voluerit, vel contrarium fecerit, sit omnibus Zachutmenis inimicus hominibus. Insuper maledictus sit a Deo, atque a duodecim Apostolis, nec non a Sancta Maria Mater Domini, & ab omnibus Sanctis. Et ego Prapster Milogaj S. Michaelis iussu eorum scripsi.

Et huic simile tertium est, quo Granchius quidam Bonus Zachutmenis possessionem Ecclesiae S. Pancratii in insula Melita iisdem Monachis attribuit. Hunc inter Bonos Zachutmenis adnumeramus, & ejus aetatem ad saeculum undecimum rejicimus, cum Melita Dynastis Zachutmenibus liberat autem, quam Della Comes Chelmenis cum Monachis Benedictinis perpetuo possidendam tradiderit, supremo tamen domino in Ragusenses collato.

Ego Granchi cum omnibus nobis Joannis, & Nobilibus Zachutmenis do, & stabilitate firmo Ecclesiam S. Pancratii de Babina Palla, quae est in Melita cum omnibus terris Monasterio S. Benedicti

auti sub his litteris precepto meo inscriptis, & signatulo meo sigillatis, quas venerabili Abbati Gaudio, . . . ut prefatum Ecclesiam S. Pantreati adhuc omni iudicatione obtineant, & ad voluntatem suam in perpetuum possideant. Si quis autem diabolica auidis impedimentum eidem facere praesumpserit, ultionem Dei, & iterum super se excites, etiamque Virginitatis Mariae, Sanctorumque omnium maleficialem incurat.

Præterquamquod sententia nostra firmata alio diplomate Rodolavi Regis, qui an. 1074. apud Serbios regnabat. Is quippe anno 1058. cum Julia conjugis suae in loco, cui nomen Baleni, apud Terboniatas, ut videtur, Connobium Monachis Benedictinis concessit, & donavit Monachis S. Benedicti de Lacroma; Temporalibus Vitalis Archiepiscopi, Petri Abbatis, & Dominici Prioris &c. Ego Rodolavus Rex &c. cum uxore mea Julia, & filio Bradislavo, vola quod constitutur Monasterium in Baleni, & acutur Monachis S. Benedicti de Lacroma &c. Igitur ante saeculum duodecimum Petrus patria Ragusinus, non Monachus Tremitanus, non solum Monasterium, sed etiam Benedictinum Institutum in Lacromenem insulam innoxerunt.

Sebastiano Dolci
Dolci enim
notatur, de
Vitalis III.
Arch. Cui
paulatim.

P. Sebastianus Dolci vir eruditissimus in Epistola Anticritica, & in Serie chronologica Constitutum Ragusinae Ecclesiae, ante hunc Vitalem, in cujus temporibus versamus, alterum eisdem nominis Archiepiscopum, quem Vitalem I. vocat, inter Andream collocavit, & Joannem, qui Dioecesim eversa prologus administrationem Ecclesiae Ragusinae suscepit: ita fit, utriusque Vitalis Archiepiscopus innoxerit, cum duos tantum ceteri Scriptores commemorent. Suam opinionem ut confirmaret, e tabulis supra descriptis argumentum sumpsit; nam Indictionem illam sextam conjunctam cum imperio Basilii & Constantini, & cum Pontificatu Vitalis altam esse non posse ait, nisi quae cum anno 978. cohereret; nam, inquit, reliquos annos 993. 1008. 1023. quibus itidem annexa est Indictio sexta, vindicant sibi partim Joannes antea Dioecetanus, postea Ragusinus Archiepiscopus, qui anno 990. partim Nicephorus, qui anno 1008. Sedem Ragusinam adepti sunt. Sed tota hac argumentandi ratio illorum opinioni innititur, qui putant Dioecesim ab Samuele Bulgarorum rege saeculo decimo ad exitum virgine dieutam fuisse; quod falsum esse ostendimus; & Dioecetanam cladem ad Simonem itidem Bulgariæ regem, atque ad annum ejusdem saeculi circiter vicissimum septimum revocandam esse diximus: siquidem anno 949. idem fere erisefimus, antequam Samuel regni Bulgariæ possetur, jam excisam ac desertam fuisse docet Constantinus Porphyrogenitus, qui cum suis de Adiminis Imper. commentariis ad Romanum finem scriberet an. 949. hac ibidem inseruit: *Dioecet autem unexcepta est illa regio ab urbe ita exadita a Dioecetio Imperatore, quæ nunc habitatoribus varia in hostem diem Dioecet appellatur.* Itaque Archiepiscopatum Joannis ab anno 990. cui Sebastianus Dolci eum assignat, retrahi oportet ad annum circiter quadagesimum saeculi decimi, quem annos triginta gessit, ut Razavus tradit, tenuitque usque ad annum 970. Nullus igitur fuit Vitalis ante Joannem, quocum conjungi possit Indictio sexta anni 978. Joanni succellit Nicephorus, nisi quis alius, ut supra dixi, inter hunc & Joannem interjectus fuerit. Itaque Indictio sexta,

quæ ad annum 978. pertinet, vel illi, si quis fuit, proximo post Joannem ante Nicephorum Archiepiscopo; vel ipsi Nicephoro adscribenda est; ad quem itidem referri debet duplex illa Indictio sexta, altera in annum 993. altera in annum 1008. incidens. Restat igitur, ut Indictio sexta anni 1023. in hunc nostrum Vitalem convenerit. Ita necesse non est, præter duos Vitales Ragusinos Archiepiscopos, hunc videlicet, de quo agimus, & alterum paulo inferiori ætate, alium eisdem nominis in Catalogo Archiepiscopalem ante Joannem & Nicephorum intradi, quocum copulari possit Indictio sexta anni 978. præsertim cum hic ab omnibus Ragusinis Scriptoribus & Catalogis absit. Id etiam argumenti attulit, cur tabule Lacromenles neque in hunc nostrum Vitalem, neque in annum 1023. Indictione illa sexta insignitum convenire possint; quod ille quidem mensis Augusto consuetus fuerit, Vitalis autem nollet, quem ille secundus vocat, non ante diem vicissimum septimum mensis Septembris an. 1023. Archiepiscopus dici posuerit, quo quidem die ad eum epistola Benedicti VIII. cum pallio missa fuit; nisi vero existimemus, Vitalem, antequam esset, appellatum fuisse Archiepiscopum; quare necesse est tabulas illas non ad hunc, sed ad Vitalem alium ætate superiorum, atque ad annum 978. sexta Indictione itidem prædictam referri. Hinc argumento quod respondeam in promptu est. Ante epistolam Benedictinam, vel eodem anno, vel superiori Vitalis jam electus & nominatus fuerat Archiepiscopus; itaque Archiepiscopali titulo donari putat in illis tabulis Lacromenibus, licet ante Septembrem consecratus; quamvis hunc titulum ante approbationem Pontificiam, & transpositionem Pallii nomen Electi apponi debuisse, quod per incuriam vel inciviliam prætermisum fuit. Præterea idem Sebastianus ad suam sententiam confirmandam ex vetustissimo Ms. Chronico consistit ait, Vitalem hunc, qui nobis primus, illi secundus est, in Ecclesia S. Stephani sepultum esse; quam dubitari nequit, quin Vitalis ille in tabulis Lacromenibus nominatus apud Monachos Lacromenles sepultus fuerit, ut docet interceptio tabule marmoreæ inculpta. Sed cum neque in eo Chronico, neque in Epigrapha Lacromenli ulla nota arithmetica, seu numerus II. Vitali Archiepiscopo appositus sit, intelligi nequit, uter Vitalis primus ne, an secundus, in Aede S. Stephani simulatus fuerit; nec video quid obesse possit, quoniam hoc sepulcrum in Aede S. Stephani Vitali II. attribui queat; et videlicet, quoniam 1003. regnum Ecclesiae Ragusinae suscepit, quem Sebastianus Dolci tertium vocat. Nihil igitur causæ videtur esse, cur præter duos Vitales, hunc nostrum, & alterum paulo juniorem, alium intrudamus utroque antiquiorem, ad quem tabule Lacromenles, itemque sepulcrum Lacromenle pertineat. Ceterum si hanc quoque retinere libeat in Catalogo Archiepiscoporum Ragusienum, non magis opere repugnaret, & huic locum inter Joannem & Nicephorum statuerim, ad quem referas per me licet tum initia Connobii Benedictini, tum tabulas Lacromenles, hisque adscribas Indictionem sextam anni 978. Anno quidem 970. Joannem obisse diximus; Nicephori autem initia edijci possunt in annum circiter millesimum, & annorum quod utrique interjectum

que sanctissimi hujus Martyris exuvie gloriantur: quod ad sacrosanctum ejus Caput attinet, illud sibi vindicare Constantinianus in Gallia Narbonensi, & Orbicellum Etruriae oppidum; summam autem ejusdem Capitis partem in Genobio S. Dionysii apud Montes Annonie, alteram vero ejus partem in Monasterio S. Gregorii Armeni ferrarii obtinendae ajunt. Sed cum plures fuerint Martyres, aut certe insignis sanctimonie viri Divorum salis adscripti, quibus Blasii nomen fuit, saepe ulvenit, ut reliquiae Divorum Blasiano nomine inscripserit illi possitum vulgo attribuantur, qui celebritate laetae & cultus universalis ceteris praestat. Ita fit, ut cum Caput ejusdem S. Blasii uno plus esse nequeat, tamen ubiqueque cultor sacrum aliquid Caput cum adscripto nomine S. Blasii, illud ad Episcopum & Martyrem Sebasteum longe inter omnes notissimum & celeberrimum refertur: quod etiam praefate animadversio Bolandus in loco laudat: Et ea causa esse videtur, ut Sancti unus tam multiplices dicantur veritas loca reliqua reperiri, ac nominatio Blasii.

Regularem
voti Caput
Blasii
cavalat
regem pax
hinc extra
celeberrim.

Verum enimvero tanta est apud Ragusinos antiquitas, celebritas, magnificentia cultus erga S. Blasium Episcopum & Martyrem Sebasteum, ut id satis magnum argumentum esse videatur, eorum quumque alibi quam Ragusii verissimum ejus & sanctissimum Caput asseruari existimemus. Hoc declarat publicae supplicationes, honores amplissimi, & maximi, qui beatissimo Martyri haberi solent, Patrocinium civitatis ac Republicae totius eidem commendatum, religio & frequentia civium atque accolum ad ejus opem in rebus dubiis & afflictis implorandum assensum, & supplicum variis praefata auxilium divinitus impensum. De festis diebus ad eundem S. Blasium insistentis, ac praefertim de primario, qui tertius est ante Nomus Februarii, & in actum usque diem producit, ejusque religiosissima, & magnificentissima celebratione alio in loco satis superius dictum est. Quare neminem fore arbitror, qui Ragusio potius, quam alibi quibusque civitatibus Caput S. Blasii Sebastei adjudicandum potest: quae vero civitates de ejusdem possessione gloriantur, in illo carere tam aequo animo pati debent, quam de splendore ac dignitate cultus eidem adhibitis Ragusinis concedant necesse est, atque alterius S. Blasii capite contentas esse oportet. Praeterea cum Ragusini ab ipsa urbe, & Republica condita maximo commercio dare operam expissent, quod faculo undecimo usque eo creverat, ut plurima navigia negotiationis causa ad longinquas Orientis regiones transmitterent, non defuit illis occasio & opportunitas Blasiani Capitis vel iurium suscipiendi, vel a Sebasteis civibus iuratae, seu pretio impetrandi; nam illis temporibus tanta Sacrarum Reliquiarum cupiditas Christianos iniecit, ut illas, dum obtinerent, nulla esset religio cui emere, aut furari. Ita mercatores Ragusini Caput S. Blasii cum essent adepti, in patriam deportarunt, longe ante, quam civitates illae, quas dixi, illud acquirere & possidere potuerint. Multa quidem Divorum Corpora & liptana & patibula Orientis in variis Occidentis regiones delata fuerunt; sed sine nulla ante sacras in Palastrinam expeditiones, saeculo undecimo ad exitum vergente institui ceptas, vel ante Constantinopolim Graecis ereptam. Nam his ferme temporibus multae Di-

vorum Orientalium exuviae in Galliam, Germaniam, Belgium, Italiam, aliasque occidentales provincias deferri coeperunt; ut praefate animadversio Joannis Bolandus Tomo ac die supra laudato. Nam quo tempore, inquit, Palastrinam Regia Francica tenere, quicquid earum rerum, post vastatas a Saracenis terras, iam jam annis provincias illas, reliquum fuit, huc certatim deportatum est. Quae vero ex toto Oriente Constantinopolim velut in Asylum devoluta erant, ubi illas Imperium occupaverit, deinde Comites, & ipsi ad sua ditissima armarum urbes, huc transmissere novum etiam sortem Praefatis data ad auxilia praevenerunt in bellum impetranda; multa alii vel decelerari reducere in patriam, vel satis inde miserunt.

Hinc loco subtertere libet singulas beatissimi hujus Martyris reliquias, quae magnifico pietatis cultu apud Ragusinos in Cathedrali sede servantur, illae post terrerem et collapso D. Blasii templo translatae. Principia est ipsius Divi Caput totum patinae superpositum, & in aurea theca, quae homani capitis formam exhibet, includunt: Cuius in pede inscriptum, si ve or, ut ajunt, inquit, quod Graeci hypsoides appellant, & Ralica delatum Ragusium anno 1428, a quodam Sebado Orlonius Martini filio: Brachium sinistram in theca aurea ad formam brachii; vel ut in alio catalogo vocantur, brachium sinistram incarnatum S. Blasii delatum Venetis an. Dom. 1346. die 3. mens. Julii; quo die hujus translationis festum celebrant Ragusini; idque mirum sane videri debet, quod cum post excidium urbis & templi Blasiani anno 1667. brachium illud facto luhatum, nescio quis Janum alportasset, et a Senatu comperto, is & carissima illa pignora per Andream Rektum presbyterum sibi reddi a Juvenibus obtinuerit, ac ipso die, quo antea translatum Venetis fuerat, 11. Nov. Julii anno 1674. redditum accepit. Unde tamen, & quantum ex Venetis ecclesiae brachium idem fuerit ademptum, haud facile compertis, fortasse ex alterutra & duabus, quae D. Blasio dicte videntur, altera in ea urbe patet, quae Castella dicitur, altera in insula Judaica, & utraque ex brachii D. Blasii se possidere testatur. Sunt vero Venetis atque D. Blasii reliquiae, nimirum in principe D. Marci templo, ac insigne laterario, duo ossa & portio maxillae cum quatuor dentibus S. Blasii Episcopi. & 31. & in ecclesia S. Mariae Crucigerorum deus S. Blasii Episcopi. Mart. cum potala ex jaspide Orientali. Sed ad Ragusinas reliquias redeamus: Brachium dextrarum in theca argentea brachium referent, quod Gio: Radovanovichius domo acceptum a Thomae Palakologo Dymitri Peloponnesi an. 1459. domo obtulit Senatu Ragusino: duo pariter digiti, & sibi denique auro insula, vel ut alter catalogus an. 1335. praefert, gemma cum pede S. Blasii Episcopi. quam una cum capite sanctissimi Martyris Ragusium latam ferunt an. 1026.

Neque abs te nostrae erit, si hic reliquiam, quae de loco, ubi D. Blasii & Episcopum gessit, & vitam pro Christiana religione profluit, non perire compertis ex litteris Michaelis Crickii Episcopi Alexiensis an. 1791. data ad nobilissimum virum, & Ecclesiae Macensis Canonicum atque Provicarium Joannem Josephum Paulovichium Lucivichum, cujus familia ante quingentos annos & domicilio & civitate Ragusina plurimum claruit, quemque mihi ani-

Inferenda
Blasii Reli-
quiae quae
ad Ragusinas

ex facili
opportunitate
in ea pal-
lura dicitur
in adventum
adventum
adventum

rebat
etiam in
Episcopo, ubi
ad Ragusinas

cicla conjunctissimum, & de re literaria, atque ecclesiastica optime meritis honoris causa nominato. Scribit itaque Crisostomus, in Albaniam sanctus antiquae urbis rudera conspici, cui *Sebastia* nomen, & proxima Patrum Franciscanorum domus *Sebastena* dicitur; ibi in ipsa urbis portae lapidis exitu praeclara, cui haec litterae inscriptae *Agricola Praefili* . . . , ceteras vetustas exiit. Proxime monti adiacet *Arga* appellatum communi filius gentis vocabulo; & qui eo circum ventitant pastores regionis, se patria lingua *monti Giusi* Agricolaes idest ad urbem *Agri-colae* pergere ajunt. Argo monti spelunca inest a S. Blasio antiquitus dicta, ubi altare vultus lujales Divi memoriae dicatum, & quocumque ingens sit undique populi concursus, nobilium etiam hominum, ut vota solvant, & Beatissimi Martyris opem implorent, ejusque tutela se tuque omnia committunt. Verum haec cum Blasiani actus aptissime conveniunt, quae 111. Non. Februarii leguntur in ecclesiastica liturgia; nam & in Argo monte latuisse dicitur S. Episcopum, & ab Agricolae Praefide morti additus; praeerea *Sebastia* urbs Armenia, quam Blasius & Episcopatu & martyrio sunt nobilitasse, in perampla planitie sua longissime abest a montibus; quo minus veri videtur simile, Blasium in remotissima montium jura aufugere potuisse, quin citius decerneretur in via, aut Praefidis milites adeo dicta ad venatum loca quassu. Ager vero *Sebastis* Epagotem Romaniam vulgo vocatur; unde etiam fortasse, ut corruptio facilius vocabulo *Armenia* urbs dicta foret, quae Romaniae civitas fuit, seu verius Epuri, licet ob temporum vicissitudines immutato aliqua ex causa territorii nomine. Quid quod parum ab urbe lacu distat, in quem olim amnis infudit aquis adhuc bituminosis scatens, sique quadraginta *Martyrum* lacus antiquissimis jam inde temporibus appellatus, quos tamen in Armenia prope *Schaltiam* frigore & glacie in propinquo lacu confusos perhibuit ipsorum acta 111. Id. Martii? Haec ex litteris Crisostomi, de quibus cum nostra quaestio non sit, calidiorum iudicio atque eruditioni proponimus examinanda.

Huic loco subexere libet hymnos propolis, versiculos, orationes, lectiones, quibus Clerus Ragulinus diem solemnem S. Blasii 111. non. Febr. facillime, & sanctissime concelebrant.

Hymni ad Vesperas.

Salutis arcem Blasius
Erexit; agri accurrite
Lamentumque vindicti
Potiva dona penite
Cumque tristes obsides
Angusta fauces, guttavis
Cui semitae mobilem
Obex iniquis perstratis,
Hic pharmericis mortaliibus
Cursusque spem, adrotes,
Postulare Martyris
Levandos arte & dextera,
Quam fortis ille & strenuus
Suas dolores perculit,
Tam viris & clementem opem
Pere omnium doloribus.
Invisibile Martyr servulus,
Tuas ab hoste protege,
Infer salutem corpori,
Refer quietem mentibus.

Sit summa laus & gloria
Tibi suprema Trinitas,
Dona precante Blasio,
Beata nobis gaudia. Amen.

Ad Matutinum.

Spillata pande munia
Celi torrens civitas,
Et glorioso Martyri
Planctus & hymnos prepara.

Non illius victorias
Mortalis aequet laurea,
Pes alma frontis incluta
De in coronam sydera.

Fracta inscutor serviens
Virges, evadunt praefixas,
Omnemque premunt ultima
Crudelestis machinas.

Nullator imperterritus
Miles, dolores, vulnera,
Mortem, Tyrannus, Demones
Agens vultu nobili.

Sit summa laus & gloria &c.

Ad Laudes.

Blasi Sacerdos incluta
Et Martyrum fortissimus,
Victor triumpho nobili,
Evellus es ad sydera.

Latentur omnes caelitus,
Quos rectas confertio,
Terraque plaudant inegle,
Quas at Patrocinii respicias.

Abissi tremantes inferi,
Quos reprimis praesentia,
Causta & creata sentiant
In te Dei potentiam.

Sub montis extra caudatus
Ut Christo adhaerens servus,
Hic obsequentes excipis
Feras nocendi immemores.

Inde a Tyranno periclitus,
Inter dolores fortior
Abibula, paucas, iudicem,
Ipsamque mortem displicis.

Sit summa laus &c.

Leslio IV.

Blasius Cappadocia nobili genere ortus *Sebastia* ^{Leslio} ^{Capadocia} in Cappadocia, ex medico Episcopus creatus est, ^{salutem} ^{invenit} ut corporum curationi, animarum cura succederet. Haec noviter cum seculari ac piam operam navaret, diva tempestas adversas Christianos a Licinio Tyranno excitata fuit. Blasius divino instinctu, Christi consilio & exemplo in montem Argeum se recepit, ac sese in speluncam addidit, in qua reverens divinarum contemplationi vacans, ab ipsi seculis, nemine servitute oblitus, quotidianum villam accepit, & multis obsequiis cultus est.

Leslio V.

Ibi tandem latuit, dum ab Agricolae Praefide millicibus caesa deprehensus, inde abstrusus, illius iussu in vincula coactus est. Sed vincula ipse multo, quos ejus sententia fama acceperat, a diversorum barbarorum vicibus liberavit. In his pater suus, qui desperato a medicis saluto, transversa spina faucibus iubarere, animam agebat. Sane tam corporum, tam animarum medicus, non humana, sed divina arte, non patris a natura remedii, sed Christi gratia com-

paratis, agros pristina saluti restituit. Omni se-
re miraculorum genere conspicuus; nam Christi
super aquas ambulantis, & Elia Saraptona
vidua autonum multiplicantis, miracula reus-
veravit.

Lectio VI.

Atrocissimis tormentis crudelissimi Tyrannidis in-
su cruciatus fuit, auris verberibus casus, tor-
tus in equulo, pectusque ferreis dilaniatus,
cadentibus lorica indutus, aliisque exquisitissimis
suppliciiis afflictiis est. Sed ejus fides probari qui-
dem potuit, non tamen vinci. Dilacerato corpo-
re infractus animus restitit. Tandem visio Ty-
ranus, capite plexus, illustre fidei testimonium
Ecclesiae reliquit, tertio nonas Februarii, anno
Christi trecentesimo decimo tertio.

Oratio.

Deus, qui Beatum Blasium Martyrem tuum
atque Pontificem, in suis persequendis suppliciis,
& in alterum depellendis inhumitatis admi-
rabilem effectum; concede propitius, ut illius & in
fide constantiam imitemur, & in periculis pa-
trotinla sentiamus. Per Dominum &c.

Huc adde quendam propriam, quam prater commu-
nia cuique Martyri recitari solent in solempni li-
turgia seu Missa S. Blasii.

Introitus.

Gaudemus omnes in Dominum diem festum cele-
brantes sub hunc S. Blasii Martyris atque Pon-
tificis, de cuius passione gaudemus Angelus, & col-
laudamus Filium Dei. Psa. Magnus Dominus, &
laetabilis nimis in Civitate Dei nostri, & no-
te sanctio ejus. Gloria &c.

Oratio.

Deus qui Beatum Blasium, ut supra.

Offertorium.

Transiit illum Dominus per aquam vivam,
& ab altitudine inferorum adduxit illum.

Secreta.

Hostias tibi Domine B. Blasii dicatas meritis
&c. ut in Com. an. Mart.

Communio.

Sicut juravi in Sancto meo, &c.

Postcommunio.

Percepto nobis Domine praebeant Sacramenta
subsidium, & praesidium B. Blasii Martyris, at-
que Pontificis meritis, & intercessionem, nulla
nobis nocet adversitas, & nulla dominetur ini-
quitas. Per Dominum &c.

Hac diligenter recognita approbavit Sacra
Rituum Congregatio his verbis.

Rogatus.

Ad reiteratas preces Rispablie Ragusina Sa-
crae Rituum Congregationis porcellas pro appro-
batione Missae propriae S. Blasii Episcopi & Mar-
tyris, ejusdem Risp. Protectors, humilissime sup-
plicavit, Sacra eadem Rituum Congregatio,
audito tam in scriptis, quam in voce R. T. D.
Prospero de Lambertinis Fidei Promotore, su-
prescriptam Missam propriam S. Blasii, ab Emi-
nentissimo ac Reverendissimo Dominico Cardinali
Barberino revisam diligenter, correptam, atque
relatam, prout jacet, approbavit, ac in die se-

no ipsius Sancti ab universo Clero supradictae
Risp. sacrali & regulari recitari debere in-
jussit, ac imprimi posse concessit, si Sancti.
Domini nostri placuerit. Die XI. Julii 1716.
falsaque deinde per me Secretarium ad praedictum
Sanctum. Domino nostro relatione, Sanctitas sua
benigne annuit, die prima Augusti ejusdem an-
ni 1716.

F. Cardinalis de Abdua Vassellus.

R. M. Tedebsi Episcopus Lipontinus

Sac. Rituum Congregationis Secretarius.

Sunt quaedam peccatorum formulae, quibus
pie creditur vii quadam saluberrima panis, vii
no, fructibus, seminibus, aqua, interposita S.
Blasii imploratione, indita esse ad morbos prop-
pellandos, ac praeteritum anginas. Harum bene-
dictissimum formulam (sic Joannes Bollandus) ex
venerabilissimo hereditario in membrana exarato
in Ecclesia S. Stephani Neapoli aservatas resti-
tat Camillus Tassinus, quas ab eo describimus,
ut his, si careant, etiam Ragusensis, pro eo
ac res postulat, & necessitas, ut possint.

Benedictio Panis: Sit unum Domini benedictum
&c. Adjutorium nostrum &c. Domine etiam
&c. Benedicite vobiscum &c. Salvator mundi
Deus Domine Jesu Christe, qui hodiernam diem
beatissimi Blasii Martyris consecrasti, & diversas
creaturas ad salutem hominum creasti, qui ex
quinque panibus, & duobus piscibus antiquae
millia hominum satiasti, ac populum judaicum
in deserto miraculose pavisti; ineffabilem miseri-
cordiam tuam suppliciter exoramus, & poscimus,
ut hos panes, quos plebs fidei tibi devote ha-
dit ad sanctificandam attulit, tua pietate be-
nedicere, & sanctificare digneris; ut qui ex
his comederint, vel gustaverint, ab omni qua-
litate plaga, & totius corporis infirmitate, me-
ritis, & intercessionem B. Blasii Martyris tui,
plenum recipient sanitatem, & nos servos tuos
ab omni corporis, & animae agitudine sanos
serves &c. Qui vivis &c.

Benedictio Vini: Domine Sancte, Pater omnipot-
entis, aeternus Deus, qui vinum, quod lesit
cor hominis, in Sacrificio offerri praecipis, &
in Cana Galilaeae aqua vinum fecisti; in qui
ex vitis vera, per intercessionem B. Blasii Mar-
tyris tui, multiplicas super nos servos tuos pi-
etatis tuae misericordiam, quemadmodum fecisti
cum patribus nostris, pietatem; bene tunc dicere, & san-
ctificare tuae pietatis dignetur hac creaturam
vini, quam ad servorum tuorum subsidium tri-
buisi, quatenus ubicumque fuerit solum, vel a
quidlibet potatum, divina benedictionis tuae
munere replentur, & cum gratiorum actione in
eorum visceribus sanctificetur. Per te Salvator
mundi, qui vivis &c.

Benedictio Fructuum. Domine Jesu Christe, qui
sanctum tuum Blasium hodierna die martyris con-
secrasti, benedecere, & sanctificare digneris hos
fructus arborum, quos indigne deservimus, per
invocationem nominis tui, & intercessionem glo-
riosae Virginis Mariae, & gloriosissimi Martyris
tui atque Pontificis Blasii benedecere, atque ad
praesentium praesentis familiae, atque omnium fide-
lium absentium proretere concede; ut in quem-
cumque locum deportati fuerint, salvi efficiantur,
& omnis iniquitas, sive illius ab eorum
habitatibus abscedat, & quicunque ex eis tene-
rint, vel gustaverint, tua gratia & benedictione
repleantur. Qui vivis & regnas in saecula &c.

Benedictio Seminum. Creator omnium Deus, qui
fenu-

Oratio, &
Introitus
Lectio VI.

Quae omnia
sunt in
sacra Com-
munionis
prohibita.

semine subter terram posita fructificare, & multiplicare facis, & in usus nostros misericorditer concedis; intercedente S. Blasio Martyre tuo, supplicationes nostras placenter intende, ut hac semina genera benedictis, & fructificare tua benignitate digneris, ut iuventus, quae ex eis commoretur, vel gressuaverit, a quacunque detineatur infirmitate plenam recipiat curationem. Per Dominum nostrum &c.

Broccidio aquae cum particula ex Reliquiis S. Blasii initium. De quibusdam Domino per adactum Reliquiarum Sancti et gloriosi Martyris ac Pontificis Blasii, virtutem hanc aquae, ut quilibet ea digne utatur, in monasterium & honorem Sancti et gloriosi Martyris Blasii, curata se impetrasse dicitur. Per Christum &c.

Pontificum Vitalis Archiepiscopi maxime illustavit Inventio Sacrosancti Panniculi, quo praequam Iesum involutum fuisse tradunt, cum in Templo Hierosolymitano a Desipula Virgine oblatum, S. Simeon Propheta in manus recepit, fuisse olim complexus est. Fama & traditione a maioribus acceptum, & possessum traditum esse apud, naviem Venetam anno 847. e Palaestina redeuntem ad portum Ragusii appulisse, qua Praesbyter quidam, nomine Joannes, natione Albanensis, sive Epirota relictus. Is cum sacra Palaestina loca, religionis & voti causa lustraret, pique inviseret, Panniculum illum nescio unde, aut quomodo natum est; quem plumbea capsula incluserat, & obligatum secum retulit. Ragulium cum venisset, eique Venetias, aut alio, iter esset necessarium; Sergio Praesbytero, Curatori Adis & parochiae S. Viti, populari suo, quem salutandi causa convenerat, capsulam illam commendavit, quod in ea rei contineretur, celatum esse voluit. Depositum illud ut diligenter custodiret, etiam atque etiam admonuit; ejusque fidem obtinuit, quod acceptum, redditum ita cum illo ille severius retinere. Joannes athenas, Sergius capsulam sibi credidit, ut quam tutissime servaret, uno de laterculis amoto, quibus constratum erat pavimentum Ecclesiae S. Viti, & scrobe effossa, ibi occultat, sublatum laterculum reposuit, & circumcirca cum aliis laterculis, tam diligenti aptaque junctura connexit, nihil ut rime appareret, quod rei subter lateris indicium eiret. Ille autem bonus Praesbyter postea numquam rediit, nullum apparuit. Quare Sergius morti jam proximus, locum, & capsulam sub desolam indicavit successori in praedictam ejusdem Ecclesiae designato; eumque admonuit, ut Joanni Praesbytero Albanensi, si forte redisset ac repeteret, depositum illud redderet, signis quibusdam ac notis expressis, unde hominem agnosceret. Hujusmodi loci & capsulae notitia per plures deinceps aetates, quasi per manus tradita ex aliis ad alios ejusdem Adis Curatores & Parochos pervenit. Post annos fere ducentos Antistes erat Templo S. Viti praepositos, vir bonus ac pius, cujus nomen literis non est praedictum. Hic praemissu Vitalis Archiepiscopi, Hierosolymitanam peregrinationem suscepit. Duos annos absuit. Inter ea Ragusini novum Palastram Archiepiscopale addiderunt in area circa Templum S. Viti, quod intraeam reliquit & Pontificis Adibus includi placuit. Ille vero in patriam regressus, cum sibi ejusdem Templi procuracionem, liberamque illuc adeundi facultatem adeptam videret; ne illius loci & depositi memoria inter-

cederet, rem omnem Archiepiscopo patefecit; qui omnibus aliis seculis, & uno silo totius rei confecto, atque indice adhibito, nocte incensata, Templum adit, laterculum evulsit, capsulam effodit. Hanc signis resecatis cum aperuisset, Panniculum invenit, quo praequam Iesum involutum fuisse debebat apostolica inscriptio. Admiratione simul percitus, simulque intima religione perfusus, summa cum reverentia exstitit. De hoc pretioso ac divinissimo thesauro ne quid ulli mortalium innoteret, Praesbytero illi, cujus indicio repertum fuerat, anathematis poena proposita, severissime interdixit. Illud ergo, quod vixit, in suo conclavi abditum retinuit, & privata veneratione coluit. Haud multis post annis, in extremum vitam discrimen adductus, Antistites Canonici S. Simeonis, fororem suam, accessit iussit; nihil sibi esse ait, quo suum ex ea illam fratrem amorem magis tellatum relinquere, nisi doctum quoddam insalutabilis pretii, planeque divinum; quid illuc rei tandem esset, curiosissime querenti, & quod promitteret, avidissime expectanti, Hierosolimam Panniculum ostendit; cujus olim fuerit, ad quem pertineret, certior fecit; unde, & per quem delatus foret, quam multos annos ignotus latuisset, quae demum ratione ad suas manus perveniret, accurate & singillatim exposuit. Illud apud se retinere, summo, quod dignum erat, honore veneraretur, in omnibus sine corpore, sive animi periculis atque angustis, ad cum supplex confugeret, praesidio ac saluti sine dubio futurum. Tali ac tanto munere laetissima domum rediit, & monitis optime fratris obsecro, nullam intermisit diem, quin illi debites cultus, & honores adhiberet, fuscque coram illo preces ad Deum emitteret. Et sane vim illi divinitus indicitam, in rebus adversis ac difficillimis temporibus, propitium sibi ac praesentissimum sensit. Moriente divinum illud donum Virginitus fororibus suis reliquit, admonitis, ut in Templo illud collocarent, publicaque venerationi exponerent. Ut primum fama de tam insigni thesauro in vulgus ad eam diem ignoto, & per annos amplius ducentos recondito, ac penitus abditio emanavit, civium animos rei novitate attroncos, non admiratione tantum, sed etiam religio incensa. Undique visendi, & colendi studio, concurrunt praeteriti longissimi temporis ignoracionem & incuriam certatim omnes, & pro le quisque, quantis maximis possunt, officiis & honoribus compensare geliant. Nec desunt divini beneficiis, vel agris, vel diuturne sortuna confidatis hominibus collata, ad hanc ac pietatem Ragulensium augendam; desunt qui ea singillatim rite consignata litteris producant. Vigint deinde, magisque crevit in dies religio cuiusque Sacri Panniculi, qui nulla unquam temporum diuturnitate exolevit, & rei maxime etiamnum apud Ragulinos efflorescit.

Sed Virginitus illis S. Simeonis sanctissimum illud depositum apud se perpetuo retinere non licuit. Antistites Canonici quibuscumque religionis & praesidio causa postulaverunt, ac praeterit mulieribus difficultate partes laborantibus partem ex illis Panniculo quantum exigitur exiguam liberaliter tamen, quam prout modum impetiri solebat. Ceterum & fama tenuit, & ipsorum sacrarum illarum Virginitum oculis computum fuit, nullam propterea equi-

Quem vi-
rum An-
themi-
pro eum
quod se in-
tulerit, de
sacramen-
to facti sine
Archiepiscopi
& Canonici
consensu.

Sacrosancti
Panniculi &
Palastrae
Ragulinae
descriptio
Vitalis

dem Panniculi diminutionem fieri, sed quantumcumque detractum esset, tantundem eidem divinitus accrescere. Forte evenit, ut femina quondam princeps & filipe Regum Serblia progenita Ragulium veniret, & cum templo, & cenobio S. Simeonis adisset, ab ejus loci Antistite scutulum & sacro panniculo petiit, impetravitque. Id minime gratum Deo fuisse declaravit eventus: quippe mulier illa Serblia- ni schismatis & dogmatis labe cum infecta esset, tali ex tanto dono proles erat indigna; vetatur enim, *Sacrum dare canibus, & pro- jicere margaritas ante porcos*. Itaque neque tunc fructuelli quod rescissum fuerat, rescari visum est, atque unquam postea contigit, ut ejus, quod inde avelleretur, reintegratio heret. Ceterum Virgines illae nihil parciores, quam antea, in decerpendis, dilargiendisque hujusmodi particulis se praebebant: ex quo fieri necesse erat, ut Panniculus magis in dies magisque decresceret: quod cum Ragusienles animad- verterent, palam tremere, atque indignari, & passim querebantur, si alias ex aliis particulis ex illo sacro monumento divellere pergerent, ut omnium postulatis ac votis latuisset, bre- vi nihil ex eo reliquum fore, & civitatem tam singularem, & insigni thesauro caritatem, quem inter omnes Divorum reliquias, quorum pos- sessione gloriabantur, longe pretiosissimum atque sanctissimum esse non immerito exilima- bant. Res ad Senatum delata cum esset, Pan- niculus illi suppensissimus, ac prudentissimi Sacro- sanctum Panniculum Virginibus S. Simeonis adi- mendum, atque ad Aedem Cathedralis trans- ferendum esse decreverunt, ubi diligentiori cura custodiri posset, & factum testum ab omni diminutione conservari. Porro ut Virgines il- lae tam insignem jecturam minus acerbe ferrent, tantique boni suo templo ac cenobio crepi- desiderium quousque modo lenirent, Rector, & Senatus promissit, in seque recepti, divinitus illud Panniculum semel singulis annis festo die solemni supplicatione ad S. Simeonis altatum iri, illis ut potestas esset ejus revivendi, vene- randi, osculandi, piaque erga illum cupidita- tis explenda, atque etiam retinendi, nisi Rec- tor idem, ac Senatus decem hyperperis Mona- sterio perlatis eundem veluti sedicerent, ac recuperarent. Translatio sacri Panniculi ad Aedem Cathedralis incidit, ut luteris prodium est, in annum 1779. supplicatio vero anniver- saria olim fieri solebat viii. Id. Octobris, quon- dam S. Simeonis Propheta nomine ac religione confectata est, ut docet Philippus de Quartig- nianis in *Discriptione Mt. sita, adhaeciorum Ora. lectyla Civitatis Regni Ora. in felle S. Simeonis Propheta, Dominus Rector, & cum eo multi nobiles & advena cant ad Ecclesiam S. Simeonis, ubi habitant Moniales, festaque illae Pavoris ille pretiosus, in quo Simeon ven- tisurum moriens, dante videret Sanctam Domini, recepit Filium Dei presentatum in Templo juxta ritum Legis Judaicae; posturque super Altar- em, dum Missa solemnis per Praefatum ubis ce- lebratur; qua perfecta, refertur ad locum reli- giarum. Postea vero eadem supplicatio trans- lata est, & abhuc ad diem Dominicum proximum post sacrosanctam Chelisi Domini Epi- phaniam; nunc autem ad illum Dominicum diem, qui proxima est alteri Dominici diei, cui cognomen in Albis; nec vero ad Ceno- bium S. Simeonis, quod jamdudum dissolutum*

fuit, sed ad Collegium Virginum Ordinis Be- nedictini, quo Virgines S. Simeonis demigra- runt, atque ad Templum eidem annexum S. Mariae de Castello progredi solet, institutum ac peragi magnificentissimo quidem apparatu, non majori tamen pompa, quam pietate ac religione. Pae sodalitates cum suis vexillis at- que insignibus argento auroque fulgentibus, Cuncti religiosi, Clerus, Presbyteri, Canonici longo & composito agmine praecedunt. Suble- quitur Archiepiscopus Pontificali vellicio atque ornato, Rector ac Senatu cum cohorte omni- que nobilitate, & civitate universa comitante. Inter hos & Archiepiscopum medium quatuor Sacerdotum humeris impositum Petrum de- fertur sane magnificum & pretiosa veste con- stratum, cui superposita est stola argentea at- que antiquo opere, & summo artificio ficta, laminis chrysalinis circumclusa, quarum interjuncto perlicido Sacer Panniculus ibidem reconditus, oculis intuentium praevis, & conspicuus pa- tet. Ubi ad templum S. Mariae ventum est, ea super Altare in loco sublimi & ornato collo- cata, Archiepiscopus pontificali rito, solemni- que sacrificiali facit; quo peracto, supplicatio eodem, quo processerat, ordine inter hymnos & psalmos ad Basilicam Cathedralis regreditur, & post Rectorem, Senatum, populum- que cum sacra & solemni precatione dimissum sacrosanctus Panniculus in sacrorum reconditur. Ita Pontificatum Vitalis sanctissimus ille Pan- niculus inventus, Caput S. Blasii receptum, corpora SS. MM. Catharantum Ragulium de- lata maxime insignem fecerunt, & sempiterna apud posteros memoria dignum.

Anno 1044. Vitalis Ecclesiam Ragusiensem adhuc regibat, ut docent tabulae Cenobii La- cromentis. Erat quidam monachus nomine Do- minicus, cui parentes donaverant praedium de viro quodam, cui nomen erat Balsamo, em- ptum cum aedibus eidem annexis. Quod quid- dam praedium cum Dominicis, salva religiosa, cui se voto obtrinxerat, paupertate, sibi re- tinere non posset ex praescripto illo canonico, & monastico, quidquid acquirat Monachus, ac- quirat Monasterium, in potestatem Cenobii La- cromentis transtulit. Cum autem esset conti- guum fundis & agris SS. Colmae & Damiani ad idem Cenobium pertinentibus, his adjo- nctum fuit, veluti quidam appendix, & heredi- tatis SS. Colmae & Damiani appellata est: quippe Dominicis bonis omnibus, suscepta mona- chali professione, se abdicaverat, ac proinde praedium illi traditum, cujus possidendi jure ca- rebat, quasi quondam caduca hereditas ad Mo- nasterium Lacromentis pervenerat, quam Abbas & Monachi tertis ac possessionibus SS. Colmae & Damiani annexam esse voluerunt. Hos praedium una cum aedibus adjunctis viri quidam no- biles ac praepotentes, & fortasse ex illis, qui rebus publicis praefidebant, per postulationem ac vim Monachis creptum abutulerant, neque ut redderent, ulla modo adduci vel cogi poterant. Postquam hi aut obissent, aut illis, quos ge- rebant, magistratibus persancti essent, Petrus Abbas, & Praes Conobii iussu Dominicum tum Abbatem, tum Monachorum nomine, com- mune causam agere, & bona sibi a parentibus donata repetere, ac perscqui lite atque ju- dicio. Erat tum Prior, vir Rector Civitatis Petrus Siba vir summe prudentia & equita- tis, apud quem Dominicis causam Monasto-

Tabularia
Aedem Ca-
thedralis

De gradis
Lacromentis
Cenobii
origo

riti sic probavit, ut, malicia & violentia iniquorum raptorum manifesto deprehensa, statim, quæ ablata fuerant, restitui juberet; impium & sacrilegum esse ait, quæ sunt Deo tradita & consecrata, atque ad domum Dei, id est ad domicilium servorum Dei pertinent, interverti, profanari, & violari simulque declaravit plenum ac liberum esse jus Dominico, seu potius Monasterio, in eo loco, quem recuperaverant, quicquid vellet edificandi; & ne quis in posterum eundem locum tripere auderet, ditarum omnium denunciatione obstruit. Fortassis verba illa hereditas SS. Cosma, & Damiani, aliter atque nos interpretati sumus, accipi oportet, sic proflus, ut nihil aliud per ea significari videatur, nisi ipsam Ecclesiam SS. Cosmæ & Damiani cum agris ac domibus eidem annexis, quas Dominicus a suis parentibus vel consanguineis dono acceperat. Quam Petrus Rector Civitatis secundum Monachos sententiam tulit, omnium Ordinum approbatione confirmatam, & plurimorum testium chirographo subscriptam, & signo obsequatam litteris publicis ad perpetuam memoriam mandari jussit: ejusque exemplar hic subijcio ex Tomo IV. Antiq. Ital. Ludovici Muratorii, dissert. Lit., quod in se accepisse testatur ex P. D. Bernardo Cosentino Monacho & Priore Benedictini; descriptum vero est ex membrana Licromensis Canonici, sed lacunis interruptum, latini sermonis barbarie fonde viciatum, & pluribus in locis tanta verborum obscuritate involutum, ut vix aut ne vix quidem intelligi possit.

In nomine sancte & unitæ Trinitatis. (1)

Uelutimo Calendas Martii Luna II. Indictione XII.

(2) Con. III. Temporibus piissimi Augusti (3)

Constantino scilicet Monacho nunc cum Damiano Theodora piissima Augusta: apud nos vero

degente (4) Vitalis Episcopus. (5) Prior quæque Petrus togaminatus Slaba. Ego deique

Petrus prefatus Prior cum amice pariter Nobilibus atque ignobilibus mei tam senes juvenes adole-

scerunt, quam etiam pueri securitatem quidem

bonam, atque utilitatem facimus dute Monachus

Presbiter Dominicus, tam ei quam & omni

parentes ejus, quo ad huc sit & esse usque in

suum seculi. Ex eo igitur qualiter Antecessores

nostri tulerunt ei per vim hereditatem Sancti

Cosmæ & Damiani cum domibus, que sunt circa

eam, quo quondam emerant parentes ejus ex

quodam vir nomine Bassamus, in centum & de-

cem solidis; & miserunt eum per pecuniam

6 Cretorum in publico (6) ut feret Pretorium;

plus miseri obsecrantes eorum mandata, quam

Domini precepta, qui dicit: Domus mea domus

orationis vocabitur. Por autem scitisti illum

speluncam latravimus. Et iterum: Vacate, & vi-

date, quoniam ego sum Deus. Et illud: In Ec-

clesia Dei aut orate seu psallite, verba atque

voluit dicere. Unde notandum est nobis, fratres

carissimi, ut si verba atque Dominus in Ecclē-

sia sua prohibet dicere, quod leve est: quanto

magis nos prohibet in domo sua lupanari facere,

quod nimis gravum est? Et si ego cautilis

homo nihil volo in domo mea cerere for-

didum, sed omnia palestra ac vitia: quanto

magis Deus, qui est Rex Regum, & Dominus

Dominantium, vult habere omnia pulcherrima,

ac vicinissima in domo sua? Quapropter timore

perterriti, operantesque nos ex antiqui hujus la-

queo tripere, rogavimus prædictos Monachos

unanimiter, ut in loco fabricæ consituto alter-

ant Pretorium . . . & prefatam hereditatem fiat

secundum Domini preceptum amodo & usque in

sempiternum liberam, ut decet domum Dei. Et

hoc factum est, sicuti prefati sumus, ex con-

sensu omni populo, & Domini Petri Pæncabili

Abbatis, quantis morabatur temporibus in

Insula, que vocatur Lucrono, sub cuius regu-

la degebat etiam & ipse monachus. Unde non

audet ei an nullas eximiales homo contradicere,

ne successor scilicet noster, nec Nobilis nos-

ter. Quod si quis nollet sive successor, vel No-

bilis noster temerare presumpsit, subterque

attemperaverit firmissimo patris nostro, habet

ille maucip. ut videatur itam Dei

Omnipotentis Patrie, filii, & Spiritus Sancti

incurrat & Sanctorum omnium, & a maledi-

ctionis vinculo terenturam & alio Patrum (7)

insolubilibus decedatur, & in novissimo (8) ma-

ranathia cum Diabolo, & ejus retro ministris,

ac Juda Scariothea in gehennæ horarum man-

retur, & statuta privilegii redintegrare dupli-

citer pretis iudiciali sententia perdonatur atque

conviciatur.

Attamen est hoc palam testibus corroboratum

tempore superscripto mense Februarii. Et nos-

metipsi scilicet privilegia qui dispolumus facere,

elegimus tametsi ac talis testis.

Primitus omnium ego presumimus Prior te-

stis sum, & hoc est & signum meum.

Signum & manu Stephani Presbiteri, filii, . . .

Signum & manu Domini Lampriadi Presbiteri frater

Joannis.

Signum & manu Lampriadi Presbiteri filius Jo-

annis Presbiteri.

Signum & manu Ursacii Diaconi.

Signum & manu Triphenii Diaconi.

Signum & manu Titore Diaconi.

Signum & manu Nicophori Diaconi.

Signum & manu Dabre Diaconi.

Signum & manu Petri Diaconi frater Georgii.

Signum & manu Andrei Diaconi.

Signum & manu Canabli.

Signum & manu Petri frater Ursani Presbiteri

com filio suo Dobro.

Signum & manu Andrei filius Norati Presbiteri.

Signum & manu Mitro-capod.

Signum & manu Joannis filius Serpi.

Signum & manu Abale.

Signum & manu Pernani Tusti.

Signum & manu Andemini.

Signum & manu Andarbi.

Signum & manu Proculi frater Ursani Diaconi.

Signum & manu Petri filius

Signum & manu Andrei filii Maraci.

Signum & manu Lampriadi filius Michaeli Ma-

nachi.

Signum & manu Zamati.

Signum & manu Ursacii filii Jacobi.

Signum & manu Andrei filius Silepi.

Signum & manu Ingalii cum fratre suo Ursacii

filius Sifui.

Signum & manu Lampriadi filius Bubenii.

Signum & manu Vitalis indiget meriti, prece-

torque, atque infami Subdiaconi, qui hanc

scripsit paginulam.

Nota.

1 Chronologicæ notæ Archiepiscopus Vitalis, & Indictionis XII. recte congruunt cum

E 2 an-

proterea
Toni Ro-
danti.

X 2 3

4 5

anno 1044. cuius mense Februario, subdit Muratorius, dicebatur Luce II.

2. *Litteras illas* Com. III. ex consensu, dum meliora docent alii, interpretor, Consulatu quarto. Murat. Ita enim, addit, & Censorum Primum, Secundum &c. Consulatum comiserant; vide Cassari *Consentes Anales* Tomo VI. Regiam Italie.

3. Aliquid hic obscuritatis inesse, recte Muratorius animadvertit, quique opinionem sequi juvat. Quid est enim, inquit, quod *Charta exarata* dicitur Temporis piissimi Augulli, Constantino scilicet Monomacho una cum Domina Theodora piissima Augusta? Utique sublato e vivis Michaelo Calaphata Gracorum Imperatore, Theodorum Zoem serventem populum Augustam recitavit. Id autem anno MXLII. Cedreno teste, uti animadvertit etiam Peglar in *Crisis*. Baronius. Hanc eodem anno ac mense Juxta Constantinus Monomachus nuptias cum Zoe celebravit, Imperator electus, post tres menses, teste Helle, Theodorum e gradu deiecit. Qui ergo Februario mense anni MXLIV. adhuc Ragusii imperasse dicitur Constantinus Monomachus cum Theodora Augusta? Duplex responsum habeto. Aut Constantinus Monomachus series quam tradit Theodorus excurrit: aut non ita oppressus, ut tam ab omni honore existeret. Et sane idem Cedrenus, & Joannes Cynopolates scribunt, quod anno MXLIV. Indictione XII. suborta seditione contra Monomachum et Basiliscum *apostropham* duces *xantoporus* et *elades*. Regius, sive Augustus (hoc est, Theodora & Zoe) de sublimi prospectantes multitudinem placerunt. Quae ratio multo est nobis, quam prima, veri similior.

4. Hinc arguit Muratorius, in Ragusina Republica regimini suae potestatis fuisse Vitali archiepiscopo: nobilitate vero agere ex ignobilibus suffragium retinuit in publicis consiliis. Sane hic mos ex aetate obtinebat in aliis Dalmaticis civitatibus.

5. Petrus Prior ibi commemoratur, primus fuisse viator Consulatus, qui totius Republicae verbis contraxerat istum celebrat. Item firmo in Italianis urbibus primo saltem. Murat. Sed hac regiminis forma diu multo usitatio fuit in Dalmatia. Vide, quae de Prioribus Jadrensis diocesis sunt in historia Jadrensis Ecclesiae ex Commentario Valerii a Ponte. Proconsulum vice, ac munere fungebantur; labente vero Graecorum imperio, hic Magistratus populi suffragiis creabatur; Ragusii idem ferme erat auctoritate, & officio, ac qui postea Rector appellatus.

6. Intelligendum forte ad a principibus quibusdam viris pecunia effectum, ut hereditas illa Praetorio exstiteret, scilicet publico cuidam edificio destinaretur.

7. Cum recentis decem & octo numerentur Concilii Niceni Patres, hic vox illa decem dresse videtur.

8. *Maranatha*, vocabulum ex duobus vocibus Syriacis maran-atha compositum, quae Dominus venit significant. Inopercantibus autem genus est quod in chartarum infrascriptis intendari solitam erat, inquit do-Freinius in Glossario; scilicet, ut in novissima vitae hora, cum Dominus venit cuiusque acta & mores iudicaturus, aeterni damnetur supplicii qui huiusmodi publicas sententias, sive decreta, aut supremas hominum morumque voluntates contemserit, etque violaverit.

Si Vitalis Archiepiscopi initia cum Luocario & aliis ad annum 1016. referat, annos quadraginta, si vero eadem cum Sebastiano Dolci & aliis rejiciat in annum 1037. annos sere quatuordecim & triginta Ecclesiam Ragusinam gubernavit, usque ad annum 1047. Hunc ex antiquissima & nobilissima familia ortum ferunt, cui olim *Petralis*, seu *Pecararia*, nunc *Gozze* cognomen est; eximia iustitiae floruisse ajunt, etque titulum *Beati* in antiquis monumentis attribuit. Arbori genealogicae Gozzata gentis inscriptus est Vitalis *Petralis* Archiepiscopus; sed cum ei sit affixus annus 1063. hanc notam chronologicam vitiatam esse ait Sebastiano Dolci; non enim congruit cum Pontificatu Vitalis, quem nos primum, ille secundum appellat. Sepultus est apud Monachos Lacromenenses, ad quorum cenobium condendum ipsemet Vitalis operam suam, & auctoritatem Archiepiscopalem contulit; etque apposta fuit haec interceptio tabulae marmoreae incisa.

Hic Regisuit Vi-
talis Archieps De-
ni Theodori Filius
P. cui, ama humilit. R.

Si cum Sebastiano Dolci alium Vitalem arate superiorem, ante Joannem & Nicephorum, seu potius utrique interfectum inter Archiepiscopos Ragusienles annuere libeat; hunc attribuis per me licet, cum sepulchrum, tum inscriptionem Lacromensem. Noster autem Vitalis, quem laudatus Auctor secundum vocat, sepulturam istam esse ait in aede S. Stephani, inde vero translatus putat in eum sarcophagum Gentis Gozzae, qui exat in claustris Cenobii Franciscani.

TRIBUNIUS ARCHIEP. RAG. VI.

Patria Ragusinus, sex annos huic Ecclesiae praefuit, ab anno siquidem 1057. Pontificatum & vitam usque ad annum 1063. perduxit, ut Scriptores omnes tradunt, praeter Seraphinum Razatum, qui ejus regimini annos quadraginta, & quatuordecim annos quatuordecim, & quatuordecim annos quatuordecim, quem ille silentio praeterivit, magna ex parte praeterit. Adem sive hereditatem SS. Colimae & Damiani, sub Vitali Archiepiscopo Monachis Lacromensibus adjudicatum confirmavit anno 1058. Indict. XI. Extat ejus Diploma in Tabulario Cenobii Lacromensis. Seraphinus Razatus tradit sub Tribunio Archiepiscopo corpus S. Simeonis Prophetae primum Ragusium & Palatinum decessum, deinde Jadrensem translatum fuisse. Verum Jadrensem sanctissimi illius Corporis translationem ad saeculum decimum tertium retulendum esse ostendimus in historia Ecclesiae Jadrensis. Idem Razatus scripsit Tribunium sepulchrum esse in aede S. Stephani Protomartyris.

VITALIS II. ARCHIEP. RAG. VII.

Civis Ragusinus, anno 1063., vel sequenti vitali II. administrationem hujus Ecclesiae suscepit, ut Archiepiscopus Ragusinus, Bonis initis tradunt Scriptores Ragusienles. Bonis initis ostus, tristes habuisse dicitur exitus Pontificatus. Rem ecclesiasticam annos haud ita multos bene ac prudenter gesserat; cum propter nonnullas etque gravissimas interpositas offensiones

stones in odium indignationemque omnium incurrit. Ajunt a seipso, ac primum virtute degenerate; & cogitatione curaque omni gregis sibi concediti abiecti, in tam licentiam libertatemque vivendi prolapsum, quæ ab ejus loci, quem tenebat, sanctitate longe abhorrebat: id pœntera crimini datum illi fuisse, quod usq. Palii abuteretur, illudque tum extra sacrum, tum quibus non liceret diebus, indurte ac gessere soleret; ad depravatos ejus mores corrigendos nomine & gradu episcopali profusus indignus, necesse fuisse Synodum cogi, quæ frustra & suam auctoritatem, & saluberrimam admonitionem adhibeat, ut eum ad veterem sanctimoniam, & sobrietatem revocaret. Hæc Ragulenses Scripserunt. Sed quæcumque illa causa fuerit, quæ Vitalem in summam apud omnes invidiam adduxit; satis constat eum a Ragulensibus captum, atque in carcerem detentum fuisse. Eo sedē episcopali depulso, alium sibi Episcopum elegerunt. Quæ res, utpote erat insignis infamia, Romam perlata cum esset, Pontificis animum vehementer commovit. Erat is Gregorius VII. anno 1072. in Sedem Pontificiam Alexandro II. sublektus, & ipse hanc prudentia, constantia, & sanctitatis, qui facinus tam atrox, atq. inauditum minime dissimulandum, & sine accurata inquisitione prætermittendum censuit. Legationem Dalmaticam decreverat Gerardo Archiepiscopo Sipontino, de qua dictum est Tomo III. in Laurentio Archiepiscopo Spalatensi. Hoc etiam in Pontifice mandatum habuit, ut Ragulum adiret, causamque cognosceret Vitalis Archiepiscopi, & litteras dedit ad Ragulos in hanc sententiam. Quæ fama & audientia acceptæ breviter explosit; illos humani divinique juris violati arguit, quod sacrilegas manus in Vitalem eorum Episcopum iniecerint, eoque in custodiam tradito, alterum in Sedem Episcopalem interlosum. Jubeo Vitalem & vinculis eximi, lictique coram Gerardo Legato Sedis Apollonicæ, ut eo audiente & judicante, ipsi quidem, quæ Vitali objiciebant, palam ac legitime probarent, Vitali autem objecta crimina diluendi, seque ipsum purgandi potestas esset. Quod si hujusmodi controversia per Gerardum dirimi & componi nequeat, jubeo Vitalem cum Electo Episcopo Romam adduci; sibi curæ futurum, ut judicium utrique reddat, causam utriusque recte cognoscat, feratque pro veritate sententiam; mandato pontificio nisi Ragulenses paruerint, denunciât illis ecclesiastica communione interdictionem sui. Hæc Epistola data est xiii. Kalendas Aprilis, Indictione xii., anno primo Pontificatus Gregorians, idest. ære vulgaris 1074.

Pervenit ad aures nostras vos Vitalem Episcopum nostrum capisse, & eo in custodia & vinculis posito, aliam vobis in Episcopum elegerisse. Quæ quidem res, quam sit inordinata, quam iniqua, quam criminosa, quam divina, & humanis legibus contraria, nulli fidelium in dubio esse credimus. Proinde missimus ad vos dilectum fratrem nostrum Giralduum Sipontinum Archiepiscopum, ut hac in re nostra legatione fungens, iustitiam inde decernere debeat. Admonemus itaque, & Apostolica vobis auctoritate precipimus, ut relaxato Episcopo, quem in captivitate tenetis, in præsentiam præfati Archiepiscopi conveniatis, & ad satisfaciendum super hac re canonici iustitiam, & in aliis etiam ecclesiasticis causis, quæ inter vos corrigenda sunt, cau-

dem, quam præsentia nostra deberitis, obedientiam & favorem exhibeatis. Quod si peccatis impedimentis, causa apud vos examinari & definiri non possit, volumus ut utrumque, videlicet Episcopum captivum, & eum, quem irregulariter elegeritis, in nostram præsentiam conducatis; quatenus adjuvante Deo, quod iustum fuerit, inde iudicare, & auctoritabiliter statuere valeamus: aliisq. in vestra, imo apostolica monita & præcepta contempniveritis; a liminibus Ecclesiæ, & omni Christianæ communione vos apostolica auctoritate pelentes, & sequestrandos esse sciatis. Data Rome decimotertio Kalendas Aprilis Indictionis duodecime: idest. ære 1074.

Haud equidem dubito, quin Gerardus iussu pontificis, quantum erat in ipso, executus fuerit. Controversiam discernit ne, an iudicatum reliquerit, tamque, cum propter discrepantiam tellum, qui utrinque producti sunt, unde jus, unde injuria staret, non liqueret, ad Sidem Apostolicam deferri oportuerit, mihi non est compertum; desunt quippe vetera monumenta, ex quibus id cognosci queat; neque ullas tabulas antiquas proferre possum, quæ ejusdem controversiæ exitum declararent, doceantque, utrum Gerardus vel Gregorius, secundum Vitalem, an secundum Ragulenses iudicaverint. Si Jacobum Luccarum audientem putamus, existimari potest Vitalem sententia Legati Apollonicæ, vel Gregorii Papæ, absolutum, atque in Sedem Episcopalem restitutum fuisse; is quippe inter Vitalem II., & Dominicum Venetum Archiepiscopos neminem interceptum; & cum hujus initia archiepiscopalia ad annum secundum sæculi proximi allexerit, ad hunc usque annum illius Pontificatum perducere videtur. Sed alii Scriptores Ragulini docent, quos sequi malim, Vitalem manifestis criminibus convictum, Apostolica sententia damnatum, priusquam Sacerdotio fuisset; in ejus vero locum, quem Ragulenses elegerant, Petrum nomine, iussu esse. De Archiepiscopatu Petri inter Vitalem II. & Dominicum interjecto, quod Luccarus, & Razzius silentio prætereunt, vetera monumenta debitate non sinit; sed ignotus est annus, quo Petrus huic Ecclesiæ præsidere cepit. Vitalis etiam absolutus fuisse, Pontificatum Ragulinum ultra annum 1075. vel sequentem retinere non potuit; nam ære 1076. Petrus jam regnabat Ecclesiæ Ragulinæ. Idem Vitalis II. potest esse ille, quem Sebastianus Dolci in ade S. Stephani sepulchrum fuisse docet.

PETRUS ARCHIEP. RAG. VIII.

Hanc a Luccaro & Razzio prætermisimus, Sebastianus Dolci ad Antibarenæ ad Ragulinam Metropolitim translatum fuisse scripsit, propterea quod Gregorius in suis ad Michaelem Regem Slavorum litteris, Petrum Antibarenensem Episcopum atque Regulensem, sive alios idoneos viros ad se mitti jubet; non enim his verbis duos, sed unum tantummodo Episcopum significari putat; qui primæ Antibarenæ, deinde Ragulinus fuit, Petri vocabulo appellatus. Verum si Petrus, Antibarenæ relictus, ad Ragulinam Ecclesiæ transfugeret, huic transiitioni consentaneum non erat Episcopatus, quem similiter, et eundem eidem attribui, nisi forte velis Petrum Ragulinum cum Antibarenæ Ecclesiæ reitituisse; quod credere veritas Canonis & disciplina ecclesiastica, præsertim temporum illorum.

desunt tabule
ex quibus
cler. nulla
causa, co-
gnosci pote-
st.

Ragulenses
venerunt
reponendi
in Gregorio
VII.

Epistola
Gregoriana
ad Ragulenses

Petrus Arch.
Ragulinus
Alibi ad
Antibarenæ.

illorum: nihil enim gravius, nihil accuratius, nihil severius eorum & sanctum erat, quam ne unus idemque Episcopus duabus Ecclesiis praesentem Metropolitam praesideret. Mihi longe verisimilius videtur Petrum Ragusinum alium esse, ac distinctum oportere a Petro Antibarensi Episcopo, ad quem extat Epistola Alexandri II. an. 1062. scripta, & Annalibus Barontianis, itemque Collectioni Conciliorum inserta. Ragusinum Petri Archiepiscopatum confirmant tum Diploma Bodini Regis Serbiae anno 1100. Indictione VIII. conscriptum, tum tabula duae Ragusientes apud Sebastianum Dolci, altera an. 1114. Indictione VII. altera anno sequenti Indictione VIII. obligatae. In his, atque in illo nomen Petri Archiepiscopi littera P, unde initium ducit, designatur.

Petrus vel anno 1076, si quidem Vitali se de Episcopali sedis hanc successit, vel anno 1075, aut sequenti in Cathedram Archiepiscopalem ascendit, si Vitalis de objectis criminibus absoluitur ad hunc usque annum Pontificatum perduxit. Ad Petrum siquidem pertinet contentio de Pallio impetrando, quae hoc ipso anno 1076, sursum Antistitem Ragusinum angere ac sollicitum habere cepit, cum se referri non posset ad Vitalem, qui iam Pallium obtinebat, ejusque uso adhibebatur, quemadmodum supra dictum fuit. Sub hoc igitur controversia illa relesbuit, quod de jure metropolitico Ragusini huius Ecclesiae adhuc plurimis annis inter duos Archiepiscopos Spalatensem & Ragusinum exortum fuisse diximus. Metropolis Spalatensis tum praesidebat Laurentius, qui nihilo segnius, quam veteres ejus decedentes, pagnavit pro revocanda ad suam potestatem Metropolitico Ecclesia Ragusini. Ex quo enim Antistites Ragusini inde usque ab urbe condita conari ceperant se subducere imperio, ac ditioni Metropolis Spalatensis, eorum constitutionibus repugnabant, & adversabantur Archiepiscopo Spalatensi, qui sui muneris atque officii esse existimabant, omni ope operaque eniti, ut jus metropoliticum, quod a maioribus acceperant, solum rectum ab omni detrimento servarent; nec vero salva fide & conscientia, ut ipsi putabant, pati poterant illud illa ex parte diminui, & huiusmodi archidiaconis circumscripti. Nec tamen efficere poterant, quominus plerique Antistites Ragusini & Pallium obtinerent, & jus nomenque metropoliticum usurparent, ipsi Archiepiscopi Spalatenses vii invitis, vel incitis, vel aliquando consentientibus. Laurentius igitur majorum auctoritate & exemplo omni ope operaque sibi intendendum censuit, ne Sedes Apostolica Pallium Petro novo Ragusino Antistiti concederet, quando sub initium sui Archiepiscopatus obliquisse nequiverat, quominus Vitalis proximas ante Petrum eo potiretur. Sed Petrus quicquid Laurentius facere & moliri velle, preoccupavit. Extat epistola Gregorii VII. ad Petrum Archiepiscopum Ragusinum data XI. Kal. Junias anno IV. Pontificatus, id est anno 1076. Et Pontifex cum titulo Archiepiscopali Pallium concessit, & eadem fere omnes Ecclesias attribuit, quas anno 1013. Benedictus VIII. Vitali Ragusino, & Alexander II. Petro Antibarensi Archiepiscopo subiecit. Eadem vero de usu, & significatione Pallii praescribit, quae aeterea Alexander II. Antibarensi praescripserat. Pon-

tificis epistola hoc initium.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei, Dilecto in Christo filio Petro Saolla . . . Sedes ex Civitate Labusini in Regno Zaccubini, & Serbali, & Tribunale, vel Civitatibus Cerre, & Aniveri, seu Ulicioli, & Drivadi, Tolati, atque Scodri, cum Ecclesiis, & Parochiis eorum. Si Postiores etc.

Scriptum per manum Joannis Scripaearii nostri Palatii. Benevalere.

Datum XII. Cal. Junii per manum Petri Diaconi Bibliothecarii, & Cancellarii S. Apostolicae Sedis Anno Domini Gregorii VII. Papa IV. Indictione quattordicesima.

Huius Privilegii explanatio alia est ab Archiepiscopo Bernardo studio, & procuratore Notarii Diaconi Marini Camuffi domi filii Ragusinae Matris Ecclesiae Canonici percurrente Anno Domini MDCLXXXVIII. Mens. Sept. die septimo.

Hanc vero epistolam Laurentius, se scilicet, Pontifici rerum ignaro per dolum & fraudem subreptam esse conquestus est; & Gregorium de antiquo Metropolis Spalatensis in Ecclesiam Ragusinam jure docendum curavit. Itaque res in controversiam est adducta, & sapientissimus Pontifex, ut sua illum aequitas admoneret, Ragusinum Antistitem a Pallio, tituloque Archiepiscopali tamdiu abstinere iussit, quoad ipse causam illam rite cognosceret, ac sententiam ferret. His temporibus Michael apud Serbios, sive Slavs regnabat, qui petrocincium Antistitis Ragusini, & causam suscepit. Erat is filius Dobroslavi, quem Michagilum Dalmatae, Michellam Scylitius vocat. Post mortem parentis anno circiter 1050. regnum Serbiam jure hereditario adeptus perpetuum cum Ragusinis amicitiam coluit. Hic ergo ut amicis suis gratificaretur, Gregorium VII. per suos Inter-nuncios rogavit, ut Pallium ad Ragusinum Antistitem mitteret, sive jam illud & concessum confirmaret. Insuper alterum postulatium adiecit, quod ad Regem ipsum pertinebat, & permagni ejus intererat, ut impetraret. Duo igitur Michael a Gregorio petebat, sibi quidem vexillum, Pallium autem Episcopo Ragusino. Insignia regni, videlicet vexillum, ensis, sceptrum, corona, ad Salinimum Regem Croatiae & Dalmatiae ab eodem Gregorio per duos Legatos Apostolicos Gebizonem Abbatem SS. Alexii & Bonifacii, & Folconium Episcopum Fori Sempraniti ante biennium deferri iussit, Michaeli item & vexilli & ceterorum insignium ab Gregorio impetrandi cupiditatem injecerat, cumque honorem sibi a Pontifice Maximo haberi magnopere optabat. Utrumque postulatium Gregorius praevidens accepit, sed quamvis Regi praestantissimo gratificari admodum cupisset, tamen ne temere concederet, quod polles negatum vellet, ante investigandum, & querendum censuit, num expediret, atque adeo aequum esset Michaeli a se impetrare, quod postulat. Suspicio erat, cum Graeci schismatis contagione infectum esse, ac proinde indignum, qui a Pontifice Romano insignibus regis donaretur. Sed longe difficilior erat deliberatio, utrum concedi oportere Pallium Antistiti Ragusino propter licet, quod, ut ipse Gregorius ait, inter Spalatensem Archiepiscopum, & Ragusinum erat, quippe cum ob contradictionem Metropolitae Spalatensis jus metropolitico Ragusini dubium esse videretur & contentiosum; nec vero huiusmo-

De jure metropolitico Ragusini, quae causae tractantur.

Michael Rex Serbiam cum duobus petitis a Gregorio VII. etc.

Quid Com-
pactum de-
scribitur, in
compositum
est.

Ad litteras Gregorii quid referat? Michæl, an duo illi Episcopi, quemadmodum jussu fuerant, Romam ierint vel ipsi procuratores delegaverint, an denique Gregorius litteras illas direxerit, & Pallium Ragulinum Analistæ tradiderit, vel jam tradidit confirmaverit, vixillum vero ad Regem Serbiorum miserit, inter cætera evasile incompetens, hoc quoque in incerto positum est, nulla enim aliorum temporum monumenta suppetunt, e quibus id cognosci possit. Sed quam exitum hæc duriora inter Antilles Spalatensem & Ragulinum contulerit habuerit, res ipsa, eventusque declarat. Cum ad hæc usque tempora Ragulini Praefectus titulum gererent, jussu metropolitico usurpant, repugnantibus licet, vel inveis Archiepiscopus Spalatensis; hi demum illi adversari ac repugnare desinunt. Nullam enim potestatem molestiam illis exhibuit, nullam litem eidem intentam reperio. Ita Ragulini Antilles, quam inde usque a decimo vel octavo saeculo adeptas est jurisdictionem archiepiscopalem, Pontificis etiam decretis confirmatam, subacta omni contradictione, quietam demum, pacatamque in perpetuum tenuit. Nec vero Antibarenis titulum dissumperit & Metropoli Diocletiana usque dimisit, idemque Diocletiana simul & Anchariensis Archiepiscopus appellari solet; quamvis inter hunc & Ragulinum de suffraganeis Ecclesiis ad de ipso titulo metropolitico non differunt controversie. Ceterum si non Gregorius VII., certe Palschali II., quarens ab Gregorio Pontifex, decessit legatum Ragulinum Ecclesiam; & seculis omni judiciali sententiis, ipso facto dignitatem metropoliticae ejusdem Ecclesie approbavit; quippe vel exunte saeculo undecimo, vel proximo insinuat Petrus Pallium misit, ut Callistus II. in suis ad Geraldum Archiepiscopum Ragulinum litteris affirmat.

medias res
grille
grille
grille
grille

Post obitum Michaelis Regis Serbiorum, anno circiter 1080. extincti, Radolavus frater Michaelis apud Serbos principatum obtinuit, cui Bodinus Michaelis filius, parvus per seditionem in eum coramibat expulso, regnum reliquit, & filius Radolavi ex Zantam regionem ademerat, bellum iniecit. Venerat auctoritate interposita Petri Archiepiscopi, quem alii Ragunium, alii Antihbreum vocant, depositis armis, patresque suos in gratiam & amicitiam recepit, & filium qui abduclum reliquit, Jacquantem Archivi, & hic potius Argvi Dynastam Bursilum filium in macedonium duxerat, facinoram imperio suo, lupis eam, crudelem, qua indignatur, & Grandilavum cum ejus filio Petro, & Brandilavum Radolavi filios, qui Seceram officii & honoris causa Regem salutatum venerant, immemor patris, quam cum illis paulo ante fecerat & juraverant confirmaverat, per fecerunt perfidiam, nihil tale mementes, in commonem conjecit; de quorum captivitate cum tristes nuntiis ad fratres illorum venissent, hi perterriti, quosque preditios discessi, Ragunium confugerunt. Eos ut sibi traderent, Bodinus petens Ragubines pacifice negavit; quod nefas esse ducere hostibus prodere, quos in suam idem ac tutelam receperant. Quo responso irritatus, exercitu collecto urbem obsedit, quam nihil vehementius oppugnata fuit, quam dictis illissem Radolavi filii, & captivorum fratresque, pro sua & eorum, a quibus recepti fuissent, salute ac libertate ferititer dimicant.

buz, Forte evenit, ut Ragufenſis nocturna eru-
ptione facta Collum ſuſmo ſopitum interce-
perint. Hic cum eſſet vel frater Jacquinus, vel,
ut alii volunt, admodum familiaris atque in-
timus, cujus amore illam deperſiſſe ajuſt, ſe-
nimus doloris itaque impetibus eo ejus ſi-
tem, non ante ſallere atque urgere deſiſſe,
quam Bodinum colligat vel invitum impu-
ſerit, ut duos illos fratres, quos vicioſus tene-
bat, in ipſo conſpectu fratrum, totuſque ci-
vitatē et moribus impetentia, jugulari julle-
rit. Quocirca fratres Brandinavi & Grandſi-
lvi, veriti ne, urbe capta, in Bodini poteſta-
tem venirent, cum ſuis filiis & familia, clam
hodieſe elapſi, & ſub Ragubenſium cultidia ſe
ſibi Conſtantinopolim abſceſſerit. Alii civitatem
a Bodino captam ajuſt, alii vero negant; &
cum tam vel expugnari, vel ad deſidionem per-
pelli poſſe diſſideret, ſuiſque copijs & machinis
belliciſſe deductis, obſidionem ſolvit, & duo-
bus ab urbe juperbiſ turrim continet, ſuiſque
per prædijſ communivit. Hanc turrim poſt
ea Ragulini, cum emiſſet preſio non exiguo
fundijſ diſcruerunt, ex ejus ruſeribus & laxiſ
Templum Divo Nicolao adificaverunt; & po-
ſtem ſempus, ſilva quadam excita, quæ ab S-
ptemtrione proxima eſt, urbem ab ea parti-
amplificaverunt, & ſoli quod arbores occupant
menſibus circumdeſiderant, atque adificijſ ſu-
ſtinentur.

Pace cum Raguensibus sedintegrata, Bodinus praeclarum fuit religiosum erga Beatum Benedictum, suae liberalitatis erga Monachos Lacomenses monumentum posteris reliquere crevit. Apud S. Martinum de Zoncho, qui locus erat possessionis regis, quoddam, ut ipse vocat, Testamentum fecit, quod irrevocabile fuit voluntatis testamentum esse voluit; cum scilicet locum S. Martini cum omnibus agris, vineis, pratis eidem annexis, Cenobio Benedictino Lacomensium possidendum in perpetuum, & eius litteris ite assignari iussit ab A. Cenobiarum Monasterii SS. Sergii & Bacchi in Diocesi Scodrensi, coram Petro Archiepiscopo Ragusino, & alijs alijs relictis viris.

In nomine Domini amen sibi sibi Christi; anno
ab ipso incarnatione millesimo centesimo,
resoluit ad illam. Testamentum hoc firmavit Rabbi-
nae solum a Me Dei gratia Bedina Regi, et
alio, qui vocatur Sanctum Martinum de Zau-
chet; scilicet notum sit omnibus ut de illis
illam. Et cum omni possit, tam de terra,
quam de viciis, qua pervenit ad eundem lo-
cum in Monasterio S. Benedicti; ita quidem,
ut illam habeant Monachi proficere illam. Et pos-
sunt personaliter, alioque contrarietate omnia
nosstrum presentium, et futurorum. Et si quis
contumax hoc vestre statuta deprecare alicui,
et aliam molestem inferre Monachis simplici-
ter, itam omnipotens Dei, et nobilissimum
omnium Sanctum intercedat.

Ego A. Abbas ex Cornubio SS. Martyrum Ser-
gii & Baccbi, per iussuam Domini Regis scripti
in praesentia Domini P. Archiepiscopi, & alio-
rum nobilium.

Sed Monachis Lacromensibus, post obitum Bodini Reges, quousque ejus loci ac diuturnis possessoribus esse non licuit. Bodinus vicam a regnum amisit anno circiter 1102. Hic post fratrem suum, sive hereditatem S. Martini, ante quam

Refuge
Monachio
Lucerna-
fieri villan
S. Maffio
in Zucca-
in. Jovio.

III	Villem S.
III	Maestri
III	Lacourne
III	6 Canalis
III	estium
III	Palatium
III	judeo re-
III	tail.

quam Monachis traderet, cuidam, cui nomen erat Labizzo, occulto impiorum dogmatum sectatori, villam eadem annis pensionem imposita locaverat, cui postea ereptam Monachis donavit. Labizzo post mortem Bodini, fundos illos & agros, quasi non locationis nomine sibi ad tempus traditus, sed proprii verique domini jure acquisitos tenuisset, per vim atque fallaciam Monachis admittit, & morti cum proximus esset, horum bonorum heredem Boleslavum reliquit, quem sibi filium adoptaverat. Sed vix Boleslavus possessionem adierat, cum quidam scelerati homines, eadem, qua Labizzo, opinionione haereticarum infamia laborantes, ad eam villam S. Martini, suam esse, ab se conditam, & olim possessionem impudentissime mentientes, Boleslavo depulso, invaserunt. Haud multis post annis Boleslavus, cum iudex causis cognoscendis dirimendisque constitutus esset, iniquos possessores, lata in eos sententia, ejecit; ne vero videretur aut illarum sibi injuriarum ulticem, aut sui, forique utilitatis causa, pro se contra illos judicasse, si quid juris ex testamento, sive donatione sui patris legalis acquisierat, ultra dimisit, Ecclesiam & villam cum omnibus vineis, pradiis, foveis, ancillis, gregibus & armentis, Cornobio Lacrocomensi tradidit, seu potius restituit; ignorans tam fuisse juris regis, & per errorem extitisse, ab hisque ad se per legitimam hereditatem pervenisse, quae omnia ex monumentis paullo post delictibus plenius intelligi poterunt. Hanc autem est Sententia Boleslavi promulgata mense Julio, & Indictione V., quae cum anno 1112. congruit.

In Nomen Domini Dei aeterni, Mense Julio, Indictione quinta. Ego Boleslavus Index Ecclesiam S. Martini, quae in Samito (Zancheto) esse videtur, olim ab haereticis fundatam atque possessionem, Dei auxilio fractam, cum ea vultororum antecessorem esset hereditas, necessarium duxi recipere eam ab eis, & tradere Catholicis, & orthodoxis viris; quatenus non solum mihi, verum etiam omnibus nostris propinquis Deus propitius esset. Uade continuo vocatis ad me Monachis S. Benedictini Cornobii, praedictam Ecclesiam S. Martini, cum omnibus, quae ei pertinere videbantur, sponte condonavi; terras videlicet atque vineas, domos & praedia, mobilia, & immobilia concessi. Insuper & decem oves, & novem servos, tria iuga bovum, & viginti quatuor vaccae. Itaque testamentum firmissimum eis facio; & nullus sit, qui contradicere audeat, vel aliquid tollere praesumat; sed magis ampliato munere pro vestris animabus, & sua salute fideliter tribuat. Si aliter egerit, & jam dictam Ecclesiam a Monasterio S. Benedicti separare temptaverit, iratum habeat Trinum & unum Deum, & a Sanctis Angelis, Prophetis, & Apostolis, & recentis & cetero Sanctis Patribus perpetuum in se maleficientem recipiat, in novissimo Dei iudicio cum Diabolo, suisque Mistris aeterna poena, & inextinguibilis flamma crucietur.

Et ego A. Abbas pro iussione Domini Regis (Michaelis filii Bodini) scripsi.

Vix uno aut alter annus ab hac sententia intercesserat, cum ecce tibi Marcus de Pari de Villa & Ecclesia eadem Monachis Lacrocomensibus litem intendit; utramque suam esse, sibi-que tamquam legitimam haereditatem a Majoribus tra-

ditam, tamque repetenti per Boleslavum Iudicem injussu ereptam, & Monachis Lacrocomensibus donatam audacissimo mendacio alliebat. Tunc juri dicundo praerat Gerdo, ad quem controversia delata est. Hic Lacrocomi poscitus, locupletis & idoneus ejus loci testis ad suum tribunal citari iussit, ut ex illorum testimoniationibus rei veritatem eliceret. Post diligentem inquisitionem adhibitam secundum Monachos iudicavit, & Ecclesiam & Villam S. Martini ad jus regionis partitionis declaravit, anno primo Georgii Regis Serblorum. Is filius erat Bodini, qui post tres brevissimos Reges interfectus Michaeli II. fratre Georgii, Rodoslavum II., & Vladimirem Iidem II., expulsos vel necatos, anno demum 1114., per totum regnum adeptus est. Exemplar hujus sententiae, multis mendis ac vitiis propter incertum latini sermonis iniquitatem, est hujusmodi.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo, centesimo, decimo quarto, Indictione 7., Mense Novembri, Regis Georgii filii Regis Bodini, primo anno, regnante praedicto Rege. Surrexit Marco de Pari, qui dicebat, quod Ecclesia S. Martini cum omni hereditate sua, quam Boleslavo Iudex dedit ad Monasterium S. Benedicti, qui vocatur Lacrocomi, est propria nostra, & donavit eam injussu, vim nobis faciendo. At eis Iudex Gerdo, Verum non dicitur, quoniam ab iustis regale fuit ipsa & Ecclesia, & sint adhuc homines senes, qui sciunt hanc illarum rem, videlicet Lamperti Monaci cognominis, Pelmoncho, & Bella naxi Traculi de Caxaria, filia Titiastava, quae fuit foror Domini Regis Dobroslavo. Pleuit autem ex utraque parte credere istarum testium, & ideo ad Lacrocomi interrogavit. Ego Gerdo cum meis consanguineis, & Nobilibus Ragusis, & de Tribuni; in primis Marigo, vel Marcus filii Regis Bodini, & Iudex Grubeffa filio Bravilava, & Drago Priori filio Slaba, & Luchano Priore filio Nicolita, & Gualtero filio Crispi, Zanello Caserio Savazino, Zabratovich Zupano de Comene, Theodoro Suetto de Canale, Gregorio Zupano de Tribuna, & David Ceruix de eadem Zupania. Ante istorum praesentiam interrogatus praedictos testes; & dixerunt, quia nos audivimus pro certo, quoniam ipsa Ecclesia cum sua hereditate, semper Regibus fuit; & Labizzo haereticus per iussu Regibus cum tenebat, & in vita sua tradidit omnia in manu Iudicis Bolislavi, & fecit cum sibi filium; ab illo quarto die omnia causa ipsius in potestate praedicti Iudicis fuit, & tunc ille dedit ipsam hereditatem ad Sanctum Benedictum. Quapropter Ego Iudex Gerdo, & cum meis supra scriptis consanguineis similiter tam affirmativam per verum medium nostrorum consanguineorum dissonantiam, & nostro. Hoc falsum est & definitum ante praesentiam de supra scriptis testibus.

Et ego A. Abbas scripsi pro iussione Domini Regis supra dicti.

Ne quis vero in posterum de Villa S. Martini Monachis Lacrocomensibus litem intendere, aut molestiam exhibere audeat, Georgius Rex donationem parentis sui Bodini, Regis diplomatis praedicti communivit. Hic anno 1115. Ragusina tuncmet devecus Ragulium venit; & regio apparatus acceptus, laetique & magnifice tractatus cum fuisset, postquam omnia avidis oculis, intertoque amio lustrasset, & palch-

Secre-
taria
Gualtero
Iudice.

Georgius
Rex Ragulium
perducere
S. Martini
Lacrocomi
Abbas Ma-
nachis tra-
ditum, dis-
ponere, &
convenire.

rodine urbis, Senatus amplitudine & majestate, legum & magistratuum descriptione, totiusque Reipublice administratione plenus aequitatis ac prudentia mirifice delectatus esset, donationem Ville S. Martini, quod Cœnobio Laceromeni Bodinus fecerat, cum matre Jaquinta, quæ Ragusum cum Rege venerat, suæ quoque auctoritate confirmavit; inde vero ad Melitam insulam trajecit, ut effugium Driparæ Virginis antiquæ religionis admodum celeberrimæ, & miraculorum fama innotuæ, castæ pieque videretur, in ejusque tutelam se ac regnum suum committeret. Hæc Jacobus Laccarus in An. Rag. lib. 1. Hæc autem est ejus regale Diploma, cuius extrax exemplar in Laceromeni tabulario.

Georgius gratia Dei Rex, una cum matre mea Domina Regina, & Gvidæ consobrinæ meo; & de quadam Ecclesia S. Martini, quem olim datam habuerunt Patres nostri & Domini, cum omni sua pertinentia ad Monasterium S. Benedicti cognominatum Laceromeni, modo nos assumamus eam suavitè, ut scire possident prædictam basilicam, quam supra scripti nostri priores dederunt; ut nullas de nobis parentibus præsumat contrariari; nam si quis temere probaverit, veniat supra illum ira Dei, & ex omnibus electis ejus.

Es Ego A. Abbat ex Cœnobio SS. Marcyrum Sergii & Bacchi per iussum Domini Regis scripti in præsentia Domini P. Archiepiscopi, & aliorum Nobilium Ragusi mense Augusto, Indictione quarta, quæ congruit cum anno Era vulgaris 1115, qui quidem annus videtur fuisse postremum Petri Archiepiscopi; cum nulla deinde reperiantur monumenta, in quibus inscriptum sit ejus nomen, litteræ P. expressam.

DOMINICUS ARCHIEP. RAG. IX.

Domitius
Archiep.
Rag. vel
qui inscribit
S. P. P. P.
S. P. P. P.
S. P. P. P.

Venerabilis orondus; & cujus initis pontificalia Jacobus Laccarus, & Joannes Gundula, & alii fecerunt omnes confirmati in annum secundum sacculi duodecim; sed Pontificatus Petri ex antiquis Tabulis prædictis usque ad annum 1115, cum in hunc anno, vel proximo adscribere cogit, P. P. P. II., qui Sedem Romanam ab anno 1099 usque ad annum 1118. tenuit, nisi Petrum, ut supra diximus, esse Dominicum Archiepiscopum P. P. P. donavit; cum enim utriusque aqua sit foret, id honoris atque ornamenti alterutri tribuere possit. Hoc quippe metropolitico dignitatis insignis Antistiti Ragusino a P. P. P. Pontifice collatum fuisse docet Callistus II. in suis litteris ad Geraldum Archiepiscopum, Epistolam P. P. P., si forte extrax in Tabulario publico Ragusina Reipublica, videre non liceat, & cujus notis chronologicis dignosci posset Petrum, an Dominico Pallum miserit. Quid verum litteris, ad memoria dignum Dominicus presbiter, mihi non est compertum. Sex annos hæc Ecclesie præfuit.

GERALDUS ARCHIEP. RAG. X.

Geraldus
Archiep.
Rag. vel
qui inscribit
S. P. P. P.
S. P. P. P.
S. P. P. P.

Quem natione Langobardum fuisse ajunt. Hanc Ecclesiam regionem intersit anno 1121. quem eandem anno, & episcopali consecratione, & Pallio Pontificali Callistus II. impertivit, ut ipse Pontifex testatur in suis ad cum litteris, quibus declarat se auctoritate, & exemplo decessorum suorum Zacharia, Brudisti, Paschalis, istidem, quibus illi, privilegiis Ecclesiam

sanciam Ragusorum communire atque ornare. Ecclesias perinde subiectas Metropoli Ragusina, de quibus in notis hæc Epistola supposita.

Callistus Episcopus Servus Servorum Dei, ^{P. P. P. II.} Penetrabili Fratri Geraldo Ragusina Civitatis Antistiti, vestris per Dei gratiam manibus consecrata, ejusque successoribus Canonice subalternis in perpetuum.

De Domini sapientia scriptum est, quod pertingit a fine usque ad finem fortiter, & disponit suaviter. Nostris dispositione B. Petro, ejusque Romana Ecclesia concessus est talis Ecclesia principatus, ut per hujus constantiam infirmitas fractam confirmetur; & per ejusdem tutelam, & protectionem diffusa per orbem Ecclesie muniantur. Ex propter Frater in Christo charissime Geraldè, quem nobis, tanquam B. Petri, manibus in Ragusina Civitate Archiepiscopum per Dei gratiam consecravimus; Nos, qui licet indigni B. Petri locum obtinere consuevimus, petitioni tuae elementè auximus; & ad exemplar prædecessorum nostrorum san. memorie Zacharia, Brudisti & Paschalis, sanctam Ragusorum Ecclesiam præsentis privilegii pagina communimus. Statuimus enim ad Persobis omnes, quas Ecclesia eadem præteritis temporibus possidisse dignoscitur, ubi usque successoribus iura sua in futurum, & integra conserventur, videlicet Zichalmia (1) regnum, & Pignora (2) 1 2 Servitio, Tribunalia (3) regnum, civitas (4) 3 quoque (4) Catharinensis, seu (5) Uole, (6) 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

Sancta Trinitas Fraternitatem tuam dextera sua protectione sustinet, ut ministerium tuum fideliter implens, & cum populo tibi commisso, duce bono, ad finem qui non fallit, perveniat.
Leco † sigilli.

Ego Callistus Catholica Ecclesia Episcopus.
Dat. Beneventi per manum Chrylogoni S. Rom. Ecclesie Diaconi Cardinalis, ac Bibliothecarii 4. Kal. Octobris. Indict. XIV. Internationis Domini MCXXI. Pontificatus autem D. Callixti Secundi Papa anno secundo.

Notæ.

1 Tria regna, seu potius principatus commemorat, in quorum Ecclesiis Archiepiscopi Ragulenses jure Metropolitico dominabantur. Zachulmii una erat & quatuor illis provinciis, quos Serbi obtinebant in Dalmatia superiori. Zachlunorum regionem hinc describit Porphyrogenitus: *A Ragus Zachlunorum principatus initium dedit, & protenditur ad Oravium flumen usque.* Ad Zachulmiam pertinebat peninsula Stagni, in qua civitas, & sedes Episcopalis Inagrensis sub Metropoli Ragulina.

2 Serbula, particula regni Serblorum, quod Dalmatiam Superiorem, itemque Moesiam Superiorem complectebatur. Sita erat in Dalmatia Superiori, cujus urbem primariam alii Sorbulum, alii Serblum vocant. Erat etiam civitas Servia in Macedonia, de qua Cantacuzenus lib. 4. cap. 19. *Servia urbs non parva ad eusina Bostia, & Thessalia jacet; adificata est supra montis ardua prominentia &c.* Carolus vero Duflesinus ex Constantino Porphyrogenito docet hanc urbem a quodam Regulo Serblorum adificatam, qui ab Heraclio Imperatore agrum in ea regione, condendæque urbi locum sibi & populis suis impetraverat. Cum duobus fratribus obtigisset *Serviorum Principatus*, alter, *sumpta populi parte dividit, Heraclium Imperatorem adiit, a quo benigne exceptus tractum, quem cum gente sua incoleret, in Thessaliam ducere, seu provinciam obtinuit, in qua Serviam urbem condidit.* Sed Sorbulum, sive Serblum in regno, seu principatu Serbula, de quo in Callisti diplomate, a Servia Macedonica, seu Thessalonicensi aliam longeque disjunctam fuisse oportet, & ramdem prolium urbem Episcopalem, quam Alexander II. in suis ad Petrum Antibatensem Archiepiscopum litteris *Sarbiensem* vocat. Hæc autem sita erat in Dalmatia Superiori, sed nulla extant vestigia, unde ejus positio dignosci possit.

3 Tribunia item, sive Trebunia & Canalis erant due regiones exigui, ex quibus altera in Dalmatia Superiori Serblorum Zepina, sive Dynasia constabat. Ejus gentis & regionis caput, & se primaria civitas erat Tribunia, sive Trebunia, nunc Trebigne, Ragusio aliquot millia passuum in Septentrionem ad montem distans. Hic Sedes Episcopalis perantiqua fuit, primum Diocletana, deinde Ragulina Metropolitica subjecta, & nunc eidem pareat conjuncta cum Metranensi.

4 Ecclesia Catharensis alias Spalatensis, alias Diocletana, alias Antibatensis, alias Ragulensis provincia adscripta fuit; nunc Metropolitica Bariensis subest.

5 Prope ab ostio sinus Rhizonici, vel Catharensis, ostium subentibus ad dexteram, sive ad Orientem erat olim oppidum Rosan, quod

a Saracenis nona sæculo captum, & iterum tradit Macedonibus, imperante Basilio Macedone, nunc est pagus exigui, cui a S. Maria de Rosi nomen est. Sed Callisti, cum Metropoli Ragulina Civitatem Catharinensem, sive hinc attribuit, censendum non est repensile ad hunc pagum tunc profus ignobilem, nec sane dignum Sede Episcopali, sed potius ad Rhizonium, quod antiquis etiam temporibus Rhizonem, & Rosonem appellari solebat, ut alibi declaratum est. Rhizonium autem erat civitas Episcopalis, & sæpe sub uno eodemque Episcopo cum civitate Catharensi conjungi solebat, qui Catharensis idem & Rhizonensis, seu Rosensis, seu Rhizonensis, atque hinc etiam Episcopus Rosæ cognominabatur. Cum vero sæculo duodecimo utraque civitas & Ecclesia uni subisset Episcopo, scilicet Callisto particula disjunctam exhibuit; *Civitas Catharinensis, seu Rosæ; quam in duobus quinque Patriarchatum metit, de quibus in Tribuno Archiepiscopo dicam, Episcopus Rosensis a Catharensi distinguitur.*

6 Budua, quam Bathum vocat Scylax; idemque oppidum civium Romanorum, Plinio testis. Ut antiquior, sic nunc etiam est civitas Episcopalis.

7 Hinc vocabulo quid gentis vel regionis vel oppidi subest, plane ignoro; nisi forte oppidum aliquod fuerit ab Avaribus populosis Dalmatiae olim conditum, quod adhuc ejus gentis reliquias, & nomen illi temporibus retinebat; vel Budua ipsa ab Avaribus cognomen accepit, quod Avars tam aliquot annos incoluerint, antequam a Serbis tota Dalmatia expellerentur, didicimusque est oppidum Avatorum, & fortasse unum idemque *Budua de Avatorum Episcopatus erat;* deleta itaque conjunctione &, non absurde dici poterat *Civitas Avatorum.*

8 Colchintium, nunc Dulcignum, oppidum sane perantiquum, quod a Colchis extrudum ferunt, a quibus etiam nomen accepit; posterum oppidum oræ Dalmatice, nunc latio piatarum.

9 Scodra civitas erat primaria Illyrici, eademque sedes Regum Illyriorum, nunc *Skradi* dicitur; sitaque est prope ab ostio Labestidis palodis; millia passuum circiter viginti ab ora maritima recedit.

10 Drivastus civitas neque infrequens, neque ignobilis, milliis fere septem ab Scodra in Septentrionem distans.

11 Pulatum, urbs montana exigui nominis & circuitus, ex qua Pulati populi cognominati; ab Drivasto millia passuum fere triginta disjungitur.

Si omnes Ecclesie modo nominatæ anno 1122. ad Provinciam Ragulinam ex diplomate Callisti pertinebant, ex his pleraque adimas oportet Metropoli Antibatensi, quas eidem Alexander II. anno 1062. in suis litteris Petro Ven. Archiep. Diocletensi, atque Antibatensi Ecclesie inscriptis attribuerat, videlicet Catharensi, Scodriensem, Drivastensem, Pulatensem, Sarbiensem, Tribunensem. Cum duo illi Archiepiscopi Ragulini & Antibatensis inter se finitimi essent, de provincialibus Ecclesiis multæ & magnæ inter eos contentiones fuerunt, & de quibus erat controversia, eas utroque suas esse dicebat, sibi que vindicabat; hinc factum est, ut eadem Ecclesia modo uni, mo-

do alteri adscriptis in aequalis monumentis reperiuntur. Cum autem Archiepiscopi utriusque metropolis recenter electi Pallium ab Romano Pontifice petebant, eisdem declarabant, ac nominatim percrebant Ecclesias, quos ad ipsam quousque provinciam pertinere exillimabatur. Eorum di-
 ctis cum fides haberetur, nomine contradicente aut repugnante, juxta illorum petitionem & voluntatem decretum fieri, & littera pontificis confecti solebant. Itaque eisdem fuit Ecclesia Alexander anno 1054. Antiharenis, Callistus vero II. an. 1121. & Celestinus II. an. 1143. alique Pontifices Raguthin Metropolitice attribuerant. Exerat altera epistola ejusdem Callisti II. die locoque scripta. Quas superiores epistolas Ecclesie Geraldo attribuerat, eas iterum nominatim percrent, subiicitque: tum monet Episcopos, ut Metropolitico ius se obediens prebiant, neve illius privilegia & jura diminuant.

Callistus Episcopus Servus servorum Dei, Omnibus Episcopis Superioris Dalmatiae, seu Diocesis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Omnis adiuvatio salutaris, quam Domino credimus aspirante contingere, in mercedem proficere debemus & Mitis. Et ideo nos hoc libenter aspicimus, quoniam placere Deo nostro non solum vultis, sed & omnium Fratrum, Causarumque nostrarum alibus solliciti. In nostram nempe reverentiam gratiam, si Ecclesie sic regantur, ut nullus quicquam aditus referatur. Sit igitur dilectioni vestra, Fratres carissimi, dilecti, & iuncta preceptis, quoniam Sedi Apostolica auctoritate servata, caritatis gratia movere nascitur. Nec vobis aliquid juris creditur immunitas, si tam praesentibus, quam futuris rebus videtur, ne illicitis praesumptionibus referat alius, praecaverit. Exigente hac a nobis Domino, qui Apostolica dignitatis beatissimum Apollonio Petrum Primatum pro fidei suae renovatione commisit, universalem Ecclesiam in fundamentis ipsius soliditate constituit, necessitates sollicitudinis, quam habemus cum his, qui Nobis Collegii caritate puniti sunt, faciamus. Ausculta igitur petitionibus carissimis filii, & Fratris nostri Gerardi, quoniam nostris tanquam Beati Petri mandatis Raguthie Civitati Archiepiscopum per Dei gratiam conferavimus, & ad exemplar Praedecessorum nostrorum eandem Ecclesiam privilegii nostri pagina communiavimus, statuentes, ut omnes Parochias, quas praeteritis temporibus possedisse cognoscitur, eidem Archiepiscopo quatenus in futurum, & integre conferantur. Insuper ad confirmationem privilegiorum vicem nostram si commissar in eisdem tantum Episcopatus, qui in privilegiis suis leguntur. Videlicet in Regno Zaeloni, & Regno Servillae, Tribusque Reges, Civitate quoque Catharinensi, seu Ryle, Brinamensi, Avatorum, Ucinatensi, Licinatensi, Trodianensi, Drivaltensi, & Polatensi cum Abbatibus, Ecclesiis, & Parochiis earum, cui in his, quas ad ecclesiasticam pertinet disciplinam, ut dilectioni vestra pareat, admodum. Non enim tam illi obtemperabit, quam nobis, qui hoc illi pro nostra sollicitudine per illam provinciam cognoscimus commississe. Ad Synodum quicunque evocatus fuerit, accurat, nec Congregationis se debeat, in qua ad Deum pertinentem causas novum esse tractandas. Quidquid canonum, ut assuet, in et Consecra-

tores evenerit eas, cui vicem nostram commissimus, examini referatur, ut illa sub timore Dei Praesule omnis ambiguitas solvantur. Nihil in eas, aut nostrum, contra hoc, quas constituitur, praesumat injuriam, quas vobis relatione, siquid referentium fuerit, investet. Ita enim vos ad illius sui pertinere volumus, ut ad vos vestrarum Ecclesiarum pertinet Sacerdotes. Quod ergo iure sibi debita non cupiant, Apostolica Sedi auctoritate concessa per suam confirmationem immutare non audeant. Ut vero vestra dilectioni Ecclesie ordinatio sua permittatur Sacerdotum, ita Fratrum, & Episcoporum nostrorum Gerardum de ordinando Antistite volumus consulatis, cui Episcoporum consecrationem statimam reservari, ut in Insuper, atque Casade, cum certis licentia modis impeditur, ecclesiastica disciplina in omnibus ordo servetur. Benevaleat.

Ego Callixtus Catholicus Ecclesia Episcopus.

Data Beneventi per manum Chrysogoni S. Romanae Ecclesiae Diaconi Cardinalis, ac Bibliothecarii, W. Kalend. Octobris, Indictione XIV. Incarnationis Dominicae Anno MCXXI. Pontificatus autem Callisti II. Papa anno II.

Per ea tempora Sabinus, incertum an & nobilissima familia de Gundula (licet isti cognominari afferunt in tabulis Caenobii Lacromensis), atque pius atque opulentus pro sua erga D. Benedictum singulari religione duos leprosus argenteos libratum novem hand minus opere, quam pondere egregius, dono misit ad Monasterium Calinum, & cultui divino consecravit. Litteras insuper ad Caenobiarum dedit rogans, obtestansque, ut & suo Caenobio Monachos aliquot, rei & disciplinae monasticae peritos deligeret, qui ad partes Dalmatiae profecti aliterum Ordinis Benedictini Monasterium in ditione Raguthina fundarent, atque ad normam regulamque S. Benedicti instituerent; & cultum divinum, & monachale institutum augendum nusquam operam eorum collocari fructibus posse. Abbas clarissimi viri postularis haud liberos, quam promptum morem gessit, relique Monachos tam praecario, sanctoque opere distinxit, quos sacris codicibus, suppellectili apparatusque ecclesiastico, & suis sapientissimis monitis instructos in Dalmatiam dimisit. Hos Sabinus peramante excepit, & Callisto Pontifice Maximo approbante, Geraldo Archiepiscopo assentiente, illis templum domumque Mariae de Rebiata in territorio Umbrensi (utrumque ad jus gentis Gundula spectabat) cum omnibus fundis, vestigalibus, & proventibus utrique annexis attribuit, ubi monastica vite initia, & fundamenta jacerent. Hac ex Annalibus Monasterii Casinensis, quae primum Leo Ostiensis litteris mandavit, deinde Petrus Diaconus persecutus fuit, suis vero animadversionibus illustravit Angelus de Nuce Monachus Casinensis. His quoque diebus Savinus vir nobilissimus, Dalmatico genere ortus, direxit in hoc Monasterium duos leprosus argenteos libratum civiter novem, rogans & multa praedeposens, ut de nostris Fratribus eidem Abbas ad Illustrium Ordinem demonstrandum in Dalmatiam mitteret, pollicens non minus profectum per hoc loco isti venturum. Abbas autem nihil moratus tres de hoc Monasterio ibidem direxit, divinarum Scripturarum codices, & ecclesiasticum apparatus illis abundantissime tribuens: susceptis namque Savinus eisdem Fratribus, per-

Epistola ad Episcopos Dalmatiae.

Tabula Gundulae gila monasterii.

istente *supradicto* Papa Calisto, et concedente Ragusensem Archiepiscopum, ab eodem Beato *Reverendissimo* Ecclesiam S. Maria in loco, qui dicitur *Rabiate* prope Civitatem Ragusam cum parva *Complantatione* sua, cum *servis*, et *ancillis*, et cum omnibus pertinentiis et *subsidis* suis. Ac Sabinus quidem domicilium, ac templum S. Mariae de *Rabiate*, quod alias de *Rogate*, alias de *Refato*, sive de *Rafeto* appellatum invenio, ad Congregationem Monachorum Casinensium aggregare decreverat. Nescio quid impedimenti intercessit, quominus cum Monasterio Casinensi conjungi posset. Itaque utrumque ad tempus traditum fuit Monachis Lacromenibus, ad quos interim omnia ejus iura & bona transierunt, ut docent tabulae Lacromenses, in quibus Sabinus nepos Sabini de agris quibusdam eidem Cenobio, ac templo per vim adeptis, & venditis reus agitur. Hæc confecta sunt anno 1194, cum jampridem, sublato omni impedimento, & Cenobio & Templum Marianum Umbriense, uti Sabinus constituerat, in jus ditionemque migrasset Monachorum Casinensium, ut postea dicitur. Seraphinus Razelus Geraldum decem Pontificatus annos attribuit, eumque ab Innocentio II. Sede Archiepiscopali depulsum, & Sacerdotio privatum fuisse tradit; quod non intraverit, ut ipse ait, per *officium* ad *quille* ovium, sed aliunde *ascenderit*. Verum Jacobus Lucerus et alii Scriptores Ragusini neque ulla hujusmodi tam insigni labo atque ignominia Geraldum afficiunt, a qua vel ipsum Caliste diploma eum plenissime vindicat, neque ante annum 1141. successorem eidem subjiciunt.

ANDREAS II. ARCHIEP. RAG. XI.

Patrias Laurensis, ex Italia adfuit ad Ecclesiam Ragusensem regendam ann. circit. 1147. Præter duos tredecim superiorum ætatum, & præter paucos posteriorum ac recentiorum temporum Antistites, vix unum aut alterum his interjectum reperies ortu Ragusinum; ceteri omnes sunt alienigenæ; quippe Senatusconsulto sanctum erat, ut nemini sive civi sive indigenæ editus ad Sedem Archiepiscopalem, & alienigenis pateret. Ragusinis extraneos iocundo præferendos esse existimabant, quod advenæ, cum nullos in civitate haberent neque consanguineos, neque affines, omni discrimine & delectu remoto, eadem cives omnes & singulos benevolentia sic amplexi videbantur, ut nulli magis, quam alteri faverent, æquabilem erga omnes iustitiam rationem tenerent, & si qua inter cives orta esset discordia, neutrius partis essent; quia tamquam boni, & communes parentes ab omni partium studio alieni medios se, atque interpretes ad pacem conciliandam interponerent.

Andreas electus Archiepiscopus, & a Nicephoro Antistite Catharesis, aliorum Episcoporum opera solenni consecratione donatus, Romam se contulit, & ab Innocentio II. perhumaniter acceptus Pallium, eodem Pontifice tradente, suscepit. Eundem Pontifex abrensem profectus est suis litteris commendatis Clero, Regiori, Populoque Ragusino inscriptis, in quibus ait preces Rogerii a Petro Leonis pseudopapa sacris ordinibus initiati ab se admitti non potuisse, contra atque veteris Concilium La-

teranense II. Can. XXX. & posterius. Ad hæc, inquit, Ordinationes factas a Petro Leonis, & aliis schismaticis & hereticis evocamus, & irritas esse testamur; eodemque anno & die Pontifex privilegia metropolitani Ecclesie Ragusine confirmavit.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei *Venerabili Fratri Andrea Ragusini Civitatis Antistiti, ejusque successoribus canonice promissionibus in perpetuum.*

Ex commisso nobis Apostolatus officio *scribitur* nostris tam vicinis, quam longe positis *paterna* nos convenit *provisio* consilium &c. Nosque *possessionibus* suis, debita benignitate *gratum* impertientes *assensum* &c. quacumque *Parochias*, . . . tibi tuique *successoribus* integras *permanere* sancimus, scilicet *Zachariam* regnum, & regnum *Stravilla*, *Tribunienque* regnum, *civitatem* quoque *Catharinensem* seu *Rosa*, *Buduenensem* *Ararorum*, *Ulcinatenam*, atque *Scedrenensem*, necnon *Drivastensem*, & *Pulastensem* cum *Abbatibus*, *Ecclesiis*, & *Parochiis* eorum &c. Si qua igitur in *futuram* Ecclesia, *secularive* persona &c. *Cunctis* autem *iura* servantibus sit pax D. N. J. C. &c. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus SS. Ego *Abbas* &c.

Datum in monte *Tributio* per manum *Gerardi* S. Rom. Eccl. *Presbyteri* Cardin. ac *Bibliothecarii* III. Id. Junii *Indulgenti* P. *Innocentii* Dominica anno *MCXLII*. Pontificatus *vero* *Dominici* *Innocentii* II. *Papa* anno *XIII*.

Jacobus Lucerus lib. 1. Annal. tradit *diffidiam* ac *disensionem* inter Episcopos *Provinciarum* Ragusinae fuisse, cum imperium Archiepiscopi Ragusensis alii reciperent, alii abnuerent. Eos in proximam concordiam ut rediret, *Cælestinus* II. omnes eidem *Metropolitæ* Ragusino subesse jussit, & Diploma Pontificum *affervit* ait in *Tabulario* publico; sed annos 1141, quem *Diplomati* adscribit, non coheret cum Pontificato *Cælestini*, qui non ante annum 1147. Innocentio II. subrogatus fuit. Episcopos etiam percerent, quos idem Pontifex eidem *Metropolitæ* attribuit, videlicet *Catharinensem*, *Drivastensem*, *Pulastensem*, *Dolchinensem*, *Buduenensem*, *Suacienensem*, *Serbinensem*, *Scedrenensem*, *Dyrrhachinensem*, *Zachlumenensem*, *Tribunienensem*, *Bosonensem*, quorum nomina hæc sunt apud *Mazarum* *Orbium* de Regno *Slavorum* & *Silvæ* *Rudæ*, *Nicephoras* *Cathari*, *Joannes* *Dulchinii*, *Basilius* *Suacien*, *Georgius* *Scedren*, *Gregorius* *Dyrrhachii*, *Petrus* *Drivasti*, *Theodorus* *Paleti*, *Cyrillus* *Serbinii*, *Uladislavus* *Bosæ*, *Constantinus* *Tribunii*, *Simæon* *Zachlamiæ* *Episcopi*. Ecclesiam *Dyrrhachinensem* neque in aliis Pontificis *Diplomatibus*, neque in ulla *Catalogis* *Ecclesiasticis*, neque apud alios *Scriptores* *Metropoli* Ragusinae *subjectam* invenies; cum ipsa *Metropolis* *Episcopi* *novæ* fuerit, & quidem longe antiquior quam Ragusensis. Vix dubium est, quin illic per errorem irreperit, nisi forte ad tempus *Metropolitam* illam commendatam Archiepiscopo Ragusino fuisse existimemus. Mirum, quod ab Antebarenis, cum huic *Metropoli* nulla restita sit Ecclesia, quia omnes *Metropolitæ* Ragusensi adscribantur. Sed cum post *Petrum* *Antibartenium* Archiepiscopum, ad quem extat *epistola* *Alexandri* II. cujusque meminit *Gregorius* in *luis* ad *Michaelum* *Slavorum* *Regem*

F a m.

Nota Geraldus de Sabinis.

Utrum Innocentius II.?

Nota inter Andreas & Episcopos provincie Ragusinae.

Anno 1194
Ant. Razelus
scripsit.

litteris, usque ad Gregorium Antiharensem Antiharensem, cujus extat eidem epistola ad Raynerium Metropolitam Spalatensem anno circiter 1177, nullas reperitur in monumentis illorum temporum, qui Provincia Antiharensem praesuerit, non est vero abissile, Antiharensem per annos fere octoginta cum Metropoli Ragulina ita conjunctam fuisse, ut omnes Episcopi illius Provinciae in ius ditionemque Archiepiscopi Ragulensis migraverint. Hujus conjunctionis & diuturni Antiharensis Archiepiscopalis interregni causa confertim potest in illa turbulenta tempora, Regibus & Dynastis Serblis tum inter se, tum vero cum Graecis acerrime depugnantibus, ut Presbyter Doctores, & Scriptores Ragulini tradunt. Quare Antiharensis civitas Serblis nobilissima, cum in istis, quorum omnia plena erant, timoribus, periculis, angustis versaretur, malefidam Archiepiscopis nationem, & rei Christianae bene gerendae inopportunitatem atque incommodum praebat. Satis igitur vidum est, Sedem Archiepiscopalem Ragulum in urbem tutissimam, atque omnique extraneo dominatu liberam, tanquam in locum quietis & tranquillitatis plenissimum transferri, & conjungere cum Sede Archiepiscopali Ragulina, ut unus idemque Archiepiscopus utriusque Provinciae praesideret, & dum seditiones & bella desisterent, res utriusque Christianae & Ecclesiasticae curaret. Creationem Archiepiscoporum Antiharensem per plures annos intermissis fuisse illud argumento esse potest, quod Gregorius anno circiter 1176, ad hanc Ecclesiam Antiharensem regendam electus nihil prius sibi faciendum censuit, quam ut eidem primum decus, honoremque metropoliticum restitueret. Quamobrem Raynerium Archiepiscopum Spalatensem per litteras etiam atque etiam rogavit, ut sibi ab Sede Apostolica Pallium impetraret; quo per illum obtento, Ecclesia Antiharensis sui antiquum, utique metropoliticum recuperavit. Hinc ratio reddi potest satis probabilis, cur Callistus II. & Celestinus II. Ecclesias Metropolis Antiharensis Metropolitae Ragulino attribuerint. Nec vero si per eos annos Ecclesia & Provincia Antiharensis Archiepiscopo carali, iecurum suum illi Praefulem desultis putis, expertum illum quidem potestatis metropolitice, sed Episcopalis characterem insignitum, qui, quavis propter eos, quos dixi, Serbiam tumultus, rerumque publicarum perturbationem ab urbe abesse plerumque cogere, tamen vel abiens Ecclesiae suae, & Christiani gregis sibi commissi rationibus, quibuscumque rebus poterat, prospicere & consolare non desisteret. Nam si Razum adimus, Andreas solenni ritu & caeremoniis consecratus fuit ab Episcopis Antiharensi, Catharensi, & Dulehinensi, & aliis, quos ejus Suffraganeos vocat; pallium vero ab Innocentio II. accepit, teste eodem Razum.

Andreas concessit Eugenio III. hujusque mandato mitram, lituum, sandalia dedit, ceterisque ornamentis atque insignibus pontificalibus utendi potestatem fecit. Comonibarche Lactemonensi, usque confluit ex testimonio tum Clemeorum, tum haecorum probatis extimae, qui coram Legatis Innocentii III. anno 1202, hujusmodi pontificia donationis fidem fecerunt. Primum Pharie, & Brastie Antiharensem ab Andrea Archiepiscopo Ragulino consecratum fuisse tradit Archidiaconus Thomas; cujus facti nar-

rationem fuisse persecuti sumus in Episcopis Phariensibus, cum etenim Martinus a neutro Metropolitae sive Spalatensis, sive Jadertici consecrationem recipere impune & sine alterutris offensione potuisset videretur, satis illi iusta causa fuit, cur sibi licere putaverit ab extraneo, & alienum Provinciae Metropolitae munus illud consecrationis exoptare: & hoc nullam ob ius alterutris Metropolitae violatum nosse Andreae, censuram in eum invento: qui cum more majorum tempore praefinito Romam ad sacra limina visenda proper incommodum vitium adire non posset, S. Presbyterum missis cum suis ad Eugenium III. litteris, qui legitimam, quominus ipse adesset, excommunicationem afferret, suo comite sacra limina videret, de statu Ecclesiae Ragulinae Pontificem doceret. Eugenius Intercunium, & excommunicationem perbenigne accepit, fuisseque litteras plenas caritatis & officii Aedem reddidit.

Eugenius Episcopus Serv. serv. Dei Pat. Ex. Ragulini. Archiepiscopo sal. & Apostolicae benedictio. Cognito fraternitatis tuae statum per litteras praesentium S. praesidentem tuum, qui ad nos Dominus dillere pervenit, infirmitati corporis tui debita cordis infirmitate, compati-mur, sed gaudent, quia in hujus igitur camino condider omnia Dominus radicem dilectum suum expurgans, te in filiorum sanctorum numero collocare dignetur. Tu vero inter haec ... a ... ad patriam erigens exiliis praesentis angustias ... oculis cordis excoget, & Plurim Dominicam regimini tuo commissam ... & exemplo gubernare & fovere non desinas. In lucrum animabus invigila ... r. ... restitutum esse sollicitus, utilitatem ecclesiae inique perire, vel deteriorari nulla urgentia vel supererogatione permittas, & in certis bonis operibus sacerdotali sollicitudine ita Dominum largiente invigila, ut ante tribunal aeterni Iudicis constanter fructus bonae operationis, qui ad mercedem tuam pertinet, eidem Redemptori nostris, in quo latari possit, exhibeas. Illud vero, unde a nobis sollicitudine indulgentiam postulas, scilicet, quod ex debito juramenti Apostolorum limina visitare astringitur, & gravi agitudine praepeditus id per te ipsum hactenus non potuisti efficere, tua fraternitati ex Apostolica sedis benignitate remittimus. Sed cum opportunitatem tibi Clementia Divina permisit, si per te ipsum non poteris, per tuum Nuntium Matrem tuam Sanctam Romanam Ecclesiam devotione debita sanctas visitare, quatenus nos de tua habitudinis statu, & tu de his, quae circa nos aguntur, pro praesentis Dominus informari, de ... pro visitatione tua fraternitati tuae gratias agimus. Datum ... X. Kal. Oclobris ...

In schedis Bibliothecae Alerianae, apud Sebastianum Dolci scriptum reperio, *Andreas Archiepiscopum Synodum celebrasse sub Eugenio III., qui Praesentem misisset, sed interim hoc Praesentem desunxit, ab Anastasio IV. ejus successore decreta Synodi fuisse approbata.* Hanc Synodum Provinciale fuisse tradit Seraphinus Razum, & Legatum ab Eugenio missum, qui Synodo praesideret, Gracianum appellat; forsasse idem fuit, quem postea Cardinalis titulo decoratum Alexander III. in Angliam misit. Idem Razum hunc Synodum diem duodecimum Maji assignat. Illud vero a recta chronologia discrepat, quod scriptum ab eodem Gratiano in altera Synodo Provinciali habita mense Septembris

Ragulini III. litterae ad Antiharensem.

Ex eodem Provinciale Ragulinae.

Episcopus illi insignia tradidit Abbatibus Lucis mand.

Gau-

Gaudium Spaltensem Archiepiscopum, quem Gilaucum vocat, ob Episcopum Tragurien- sem non rite consecratum pontificali officio & jurisdictione privatum fuisse; siquidem Gaudius anno 1158. Ecclesiam Spaltensem adhuc regeret, ut declarat duplex Privilegium Gayla Regis Hungariae, qui villas quidam cum Eccle- sia S. Bartholomaei, & alia praeterea donavit haei eodem anno 1158. Gaudio Archiepiscopo, Habet utrumque Diploma Tomo 3. Actis Gaudi cap. 3. insertum. Ceterum hic legationem Dalmaticam anno 1158. vel sequenti Gratiano iungendum ab Eugenio III. propositam fuisse patet, utque ad annum 1159. & ab Adriano IV. vel ab Alexandro III. confirmatum fuisse, haec recte asserit potest praesentia in Gaudium la- ta, qua ab omni Ecclesiae regimine amovus fuit, & ab omni tum ordinis tum jurisdic- tionis functione abstinere iussus. Joannes Gundula in Catalogo Archiepiscoporum Ragusini- sum, vel eundem, de quo Kazzius, vel alterum. Legatum, ab Anastasio IV. qui proxime Eugenio III. successit, Roma missum fuisse tradi- ut convocato Concilio Provinciali res ec- clesiasticas Dalmatiae Superioris variis incom- modis affligeret, & multiplex perturbatio agitatus efflueret, & componeret; simulque ut viros Principes, sive quosdam Dynastas illarum partium haereticos & schismaticos ad rectam in Deum fidem, & cum Ecclesia Romana in gra- tiam duceret; ab eo Episcopum & Consitem leonem Praetorem Cathari invehit periculos, quod Episcopum illum civitatis subjugum se Andream Archiepiscopum Ragusino, atque obedi- entem praebere haud invenit vetustius; duo- rum idem Episcopos Divisalem & Dolehinien- sem in ordinem coactos esse, propterea quod Synodo Provinciali Ragusino interesse volu- erant; Acta & Decreta Concilii ab Anastasio Pontifice confirmata esse, & Ragusienfibus pro eo, ac meruerant, gratias actas, quod Lega- tum Pontificium summo honore summaque be- nevolentia & venientem exceperint, & abun- tem profecti fuerint. Haec Joannes Gundula multo verius & rectius: nam qui alii Scrip- tores Ragusini non satis inter se coherentes con- fusius tradunt, quam rerum veritas & ordo po- testat, in plane & dilucide cognoscere possunt ex Epistola Anastasii IV., in qua Legato Pontifi- cio Henrici nomen tribuitur: hic etenim has legationes persuectus Roman rediit cum Inter- ventibus Ragusinis, quos Anastasius omni cari- tate & benevolentia complexus est; & regre- dientibus literas dedit ad Archiepiscopum & Consitem fide Rectorem Ragusi, ad Clerum & populum universum; atque hic contratio- nes sublimis.

Angelus Episcopus Servus servorum Dei
Venerabili Fratri A. Archiepiscopo, & dilectis
Filiis P. Comiti, & universo Clero, & Populo
Regnicorum Saluam & Apostolicam Benedi-
ctionem.

Eos hic commendat propter exhibitum Henrico S. R. E. Subdiacono, & Legato Pontificio honorem, atque praelitam ejus mandatis, preceptisque Pontificis nomine delatis obedientiam tum subdit.

Et quoniam longum est, omnia, quae vobis dicenda sunt, praesenti abbreviationi committere, depositionis & interdicti sententiam ab eo in quodam Fratrem nostrorum Episcoporum, pro eo quod vocati ad Concilium ejus accedere contem-

perant, auctoritate nostra prolata, a nobis
averitatis ratam haberi; depositionis in Triflitem,
(Dravallensem) & Dulicentem, Interdicti vero
in Catharincensem; excommunicationis quoque
sententiam, quam in Catharincensem Comitem pro-
mulgavisti, ratam habuerim, & donec Episcopus
suae Ecclesiae restitutus, sicut debet, abeire per-
mittat, ad universitatem vestram precipimus ob-
servari. Ad haec devotionis &c.

Det. Laccani VIII. Kal. Jannari.

Dum Andreas huic Ecclesie praeest, iudicet
ajet fundamenta Congregationis Benedicti-
ctine Melitensis. Melita insula est dictio-
Regularem ex dimensione Seraphini Razzi mil-
lia passuum fere triginta Raghu distans, et
toidem in longitudinem protenditur, circuitus
estem circiter septuaginta miliaribus patet.
Sex vici, quae mappula vocant, habitant, et
quorum primario, seu Babingtonis nomen, et
dem habet Comes seu Praetor ab Revere-
ntissimo Confilio majore missis, pari decore, totique
insula regende praepositis, et de qua insula
us insula dicta fuit Tomo I. part. 2. prologus
cap. 7. d. 2. conferenda tam cum aliis, quae

Prima Con-
cilio, la
Concilia-
zione. In-
cendio
Medio

Archie At-
chep, Ohio
181.

Et extingui, referendam esse ad seculum duodecimam, post annum 1122, cum Ordo Benedictinus per tres illos Monachos Casinenses iussus in Dalmatiam fuisset.

IX. Nam primum in Tabulis conditi Conventus Lacrocomensis supra laudatis, nihil de incendio, nihil de imploratione S. Benedicti, nihil de voto publico nuncupato, ac verbum quidem reperitur, de quibus sane mentionem fieri oportebat.

X. Deinde in eisdem Tabulis neque Petrus, neque Leo ex Insula Tremitanis ascripti fuisse dicuntur ad fundandum Monasterium Lacrocomense; sed Petrus Monachus de Tremitana Insula, in qua sub Abbatis Rocci disciplina degebat, cum sponte sua Ragusiam venisset, & omnibus suis salutatis ad idem vellet reverti Monasterium... superatis nostris precibus assensum prebuit, & ipso consentiente, placuit nobis omnibus dare ei, & iam dicto Leon Presbytero (Ragusino) campum illum (in Lacrocomia Insula) quem supra nominavimus.

XI. Præterea neque dicitur Petrus Monachus fuisse Ordinis Benedictini; sed apud Insulam Tremitanam, sub Abbate Rocci disciplina degebat, idem sine Regula scripta, ex Instituto Monachico illic scripto atque a Majoribus veluti per manus tradito, ad autum & præscriptiorem illius Casoblarcho; id siquidem antiquis temporibus Monachorum moris fuisse docet Thomassinus Vet. & Nov. Eccl. Discipl. P. 1. lib. 3. cap. 24. n. 4. atque in Tabulis Lacrocomensibus discrete additum est, ut Petrus, & qui ad eum se adjuverant, nullis Benedictinis legibus adstricti, libere agant, & juxta regulam consuetudinem omnia ordinant, ac disponant.

XII. Idem confirmat Historicus Casinensis, Petrus Olfenstis, qui tradidit Scholam a Casoblarcho Monacho Casini passasse Monachos, qui Ragusiam se conferrent, ad Monasticum Ordinem demonstrandum, idem peculiarem illam disciplinam, quod ex præscripto S. Benedicti Casinenses Monachi colerent, non vero Ordinem illum Monasticum, qui latius patebat, & cuius cultores nullis certis legibus adstricti erant; huic siquidem ante annos centum Petrus in Lacrocomensem Insulam invenerat, ad eumque plures jam se aggregaverant: Quidam illustres viri, ut est in Tabulis Lacrocomensibus, coram eo Petro recepti sunt, qui se prosternant, & promittunt Monasticum nomen atque habitum sub eo velle recipere. Non igitur quodcumque Monachale Institutum, sed speciatim Benedictinum in ditionem Ragusinam invedere Sabius cupiebat.

XIII. Ex his satis apparet disciplinam & regulam S. Benedicti & Monasterio Tremitano illatum non fuisse anno 1023. in Conventum Lacrocomense; ut ex eodem Lucaro scriptis sanctus Regi in sua Historia Mf. Republicæ Ragusæ, qui tamen neque de incendio neque de voto mentionem facit: utrumque accidere, & fieri parvit, postquam Monachi Lacrocomenses Institutum S. Benedicti suscepissent, a tribus illis Casinensibus Monachis, de quibus Leo Olfenstis, Ragusiam ante illatum. Tunc siquidem Ragusinos, ac civitatem ab incendio liberarent, vovisse arbitror novum Templum ex Casoblarcho sub titulum S. Benedicti in illa Insula, quod multo esset, quam vetus, & laxius, & commodius, & magnificentius, illi autem incendio ex voto cum nullum annum adscriptum Lucarus invenisset, utrum-

que visio, qua conjectura ductus, ad an. 1023. affuit; neque a posteriori primæ Lacrocomensis Consilii ac Templi edificationis distinctio.

XIV. Tres illi Monachi Casinenses, quos & Monasterio Montis Casini accitis Sabius excepit, hanc sane diu commorati sunt in eo loco Rarate, quem illi attribueret, vel ibidem se habituros quidem; sed ad Insulam Insulam transvelli, in quodam Pago, cui nomen Babynopoglie, apud Ecclesiam S. Michaelis sedem sibi ad domicilium collocarunt. Extremo ad Oricasam Insulam angulo adiacet sculpas, & quo eminebat parvum Cavadium, quod Reges Serbie Monachis ritus Græci edificaverant, & Templum sub titulo, & auspiciis Dripate Virginis. Hæc Monachi Casinenses, post breves commorationes ad S. Michaelis, cum se transfuissent, ab antiquis illis, si qui supererant, ad Monachos Græcos in cantabernium ac societatem recepti, Regulam S. Benedicti, & ritum latinum impleverunt.

XV. Ad efigiem illam Marcianum theomaturgicam Melitensem que etiamnum ibi colitur, tum et tota ditione Ragusina, tam e Dalmatia & Scythia, ingentes fieri solisbat hominum concursus, Deo ac Disparæ gratias agendum cō beneficiis divinitus accepta, & divinus opem in rebus assillit & angustis implorantium. Quinto ipsi Reges Serbie, licet schismatici, ad sacram illam usum visum, reverentiam, implorandamque, voti ac religionis causa itare solebant; ut docet Lucarus ad an. 1114. lib. 1. Annot. pag. 17. Seculo decimo quinto Catharina, comitissa Thoma Corissibij postremi Bosnij Regis, Virginem Melitenensem eade pieque invisi tam filio suo; qui cum ibi moratur esset, ei sepulcrum intra Templum ut Monachi darent, imperavit; idque declaravit scriptio sepulchralis: Hic jacet filius Thomæ Regis Boiæ. Hæc est illa Catharina, que post captam a Turcis Bosniam, se comitissæ hominem, & a Sixto III. Templum & hospitium S. Hieronymi nationali Slavonica donandam curavit, ut narrat Pachrochius in Propylæis, & Orbis pag. 370. Roma supremam diem obiit an. 1474.

XVI. Religio ac celebritas illius loci, & Monachorum ibidem argentum sanctitas Ragusini impellit, ut pecuniam & subsidia ad usum Templum & Conventum opere non solum eleganti, sed etiam magnifico edificandum, largge effluque conferret. Desi Cives Chelmonstis, cuius inditione erat, Melitem Insulam totam cum omnibus suis & provisorius anno 1151. Monachis donavit, ut tradit Orbis pag. 245.

XVII. Post Institutum Benedictinam a tribus illis Casinensibus Monachis in ditionem Ragusinam invellam, quod prius omnium Monachi Lacrocomenses susceperunt, alia deinceps ex aliis Canoniis ad normam disciplinam S. Benedicti traditam, vel nova constructa sunt, vel antiqua reedificata, primum sub titulo S. Michaelis in Insula Insula, quam Tauridem Histrix de Belle Alexandrino, uxorem de Insula Elaphiti Plinius vocat; alterum in exigua Insula S. Andrea; tertium & postremum an. 1222. in eo loco, cui Visinza nomen, SS. Philippi & Jacobi titulus consecratam. Huius auctor & conditor fuit Joannes Gaudula Patritius Ragusinus, qui liberis cum exeret, omnia bona sua Monachis reliquit.

XVIII. Igitur seculo decimo tertio quinque erant apud Ragusinos Monasteria S. Benedicti, Lacrocomense, Melitenense, S. Michaelis, S. Andrea, & SS. Apostolorum Philippi & Jacobi; sed

sed nulla secleritate vinculo inter se conuicta; verum alia seculum ab aliis, vitam religiosam et preceptis S. Benedicti, sub suo uniuersoque Abbate, agebant. Ex hac disjunctioe res & disciplina monastica longo post tempore quatiens deterior fieri, & mores in dies deteriores capere cepit; praeterito cum saepe accideret, ut Monasteria illa Abbatibus extraneis & alienigenis commendarentur; ac nihil proprium saluum esset, quam ut Ordo Monasticus in illis locis prorsus interiret. His malis ut remedium offerret Senatus Ragusinus saeculo decimo sexto, quatuor Monasteria Benedictina, Melitense S. Mariae, S. Jacobi, S. Michaelis, S. Andreae, inter se coniungenda curauit, ut sub uno Praefate in unius Congregationis corpus coalescerent; nam Lacramentisuperiori saeculo ad Congregationem Patavinam S. Iuliana aggregata fuerat.

XIX. Quatuor illa Monasteria sub uno cepti coniungendi auctor & consiliarius fuit D. Hieronymus Benesse Abbas Melitensis, vir eximia uirtutis & doctrina; Senatus vero a Clemente VII. impetravit, ut uellet ac iuberet & quatuor huius Monasterii uocem fieri atque institui Congregationem, cuius Praefate supremus esset Abbas Melitensis; de qua Institutione D. Paulus de Turo, Benedictinus Lusitanus, in eo libro, cui titulus: Privilegia Congregationis Portugalliae: "Casumque quoque uicendi rationem inuitatus Hieronymus Benessanus Patritius Ragusinus, Ordinis D. Benedicti Praefator eximius, ac omni uirtutum genere clares, aliam in Dalmatia sub temporalium Praefatorum regimine, Clemente VII. Pontifice iudice, Congregationem, quae hodie Melitensis nuncupatur, erexit."

XX. Sed cum hac quatuor Monasteria vel non desierint, vel paulo post iterum capere commendari Abbatibus extraneis, ex eorum absentia, & mala administratione, ea deueuerant, detritiori statu ut esse non possent. Pix duo, uel tres Monachi in singulis agebant; hinc & studia litterarum exolebant, & disciplina monastica prorsus exstiterat. In hac nova Congregatione ad Ordo Monachalis refluere, necesse fuit Abbatibus atterere & Congregatione Melitensi, ex qua ad Melitensem concessu Pontifici transiret, tempore reformaret, & in antiquum, ex quo Monasteria illa deciderant, statum restitueret. Id fuit D. Chrysostomus Calvinus, Monachus Amiliani in Calabria, idemque Abbas, etiam agens illius ac plus, qui cum Abbate D. Nistoro Clario, iussu missaque sua Congregationis, ad Concilium Tridentinum se contulerat; ad eoque rem perspicendam in prima idoneus uisus est Ludouico Becello Archiepiscopo Ragusino, qui insensum Concilii causa Tridenti uersabatur. De huius uetri singulari pietate & doctrina corripit fides cum esset Rector & Senatus Ragusini, fuit ad Pontificem, ad Chrysostomum, ad Congregationem Castorensis litteris, quod summo opere optabat & petebat, facile impetravit; quoniam Monachi Caluini ex se seruiant talem ac tantum virum ad se diuelli. Harum rerum auctor, ac testis habito laetipetissimus, Franciscum Serdanum in oratione sanctorum de sanctibus eiusdem Caluini, Maurus Ordinum pag. 200., & Strabonem Regium in III. Archiep. Ragus.

XXI. Itaque Congregatio Melitensis, Paulo III. Pontifice Alex., reuicta fuit, atque ad normam institui huiusmodi reformata, auctor ac

magistro Chrysostomo Calvino, discipline monastica scientissimo, & eiusdem religiosissimo cultore; qui haud lenius, quam effectus, rem feliciter confectis; ob tamque causam dignus fuit, qui & Praefectura Melitensi, postulantem Scoto, ad supremum Sacerdotium Ecclesiae Ragusinae euehatur. In famulo illi dignissimo, dilectissimo sua Congregationis Melitensis, cuius uitas alter Patris fuerat, obliuisci nunquam potuit; quam & sanctissimis praecipit magis magisque perscrutari, & quidamque possit, erantibus ac beneficiis cumulare non cessit.

XXII. Dum huius Congregationi praesidebat, multos libros eximia pietate & doctrina resector composuit, & multos Scriptores Graecos in laetum convertit, ueluti Sermones S. Dorothei, & alia opera Graecorum audiam. Egregius sua disciplina alumnos reliquit, Basilium Graduum Episcopum Stagiri, Basilium Cabogem, qui Apud Regium, & uitas Archiepiscoporum latinis litteris mandauit; sed utrumque opus immortalitatem dignum terrarum uicis obtinuit perit. His adde Ioannem Baptista Georgiam, & Chrysostomum Ragusium & Congregationis Melitensis ad Cathedras Episcopales euectos.

XXIII. Arnoldus Wion ligni uita part. 2. cap. 2. Aftanas Tamburinus Tom. 2. de Iure Abbatum pag. 421. Seraphinus Rezzius in Hist. Ragusina pag. 76. Caluinem uicem Auctorem, ac Perentem Congregationis Melitensis, quam tamen neque fundauit, neque condidit, restituit tamen, auxit, reformauit.

XXIV. Iuxta hunc saeculo XVI. & saeculo sequenti Congregatio Melitensis obnoxia fuit censuris & uisitationibus Apostolicis ex mandato Sixti V. anno 1585., Clementis VIII. anno 1604., Gregorii XV. anno 1621., Urbani VIII. anno 1635. & 1641. propterea sapienter apud eodem Apostolicum in suspitionem deprauata disciplina uocata est per columnas quondam, qui eo spectabant, ut Congregatio Melitensis dissolueretur, & Monachis adempta, Abbatibus extraneis commendaretur.

XXV. Anno 1669. cum ciuitas horribili terramotu concessa maxima ex parte corruisset, Templum Lacramentis, & per Monasterii, itemque Monasterium S. Andreae concidit, reliquis totius Concilii intallis.

XXVI. Coadiutor, & Praefidi Congregationis Melitensis id iuris ac privilegii concessum est, ut in publica supplicatione, cum Reliquia Diuorum auris & argenteis ipsauebeckis inclauda per uias urbis frequentiores, ac celeberrimas circumferantur, Pontificali habitu indutus cum Mitra, & prae pastoralis iocundat; itemque ad die festo S. Blasii, cum Archiepiscopo solemniter, ac carissima sacrificium facit, & respectum officium peragit, subsecutus tenet & regium throni Archiepiscopalis. Idem eodem pontificali ornata interit exsequis, quo persequi solet cum Archiepiscopo, nam Religiosis uita funtibus: si uero nullus adit Episcopus, qui uisum Archiepiscopo suauiter officium praestet, id noueris atque honoris defertur fuit ad Praefidem eiusdem Congregationis. Cum inter huius & Canonici Eius Metropolitanus de luci & honoris primatum controversia esset, sacra Aftanam Congregatio secundum Praefidem Melitensem iudicauit, cuius Sedes Metropolitana vacaret, & iurisdicte atque administratione Archiepiscopalis & Sacrorum Canonum praescripto ad Capitulum effect deulata.

XXVII. E Congregatione Melitensi, tanquam e palæstra omnium virtutum, sanctitate & doctrina viri plurimi religiosissimi, prudentissimi, sapientissimi prodierant, Episcopi scilicet, Consultores Republicæ, Theologi & Historici, Mathematici, Poeta, & in eo, quæ quisque sanctus est monach, & in ea, quæ quisque professus est, arte, vel scientia excellentissimus.

Notæ.

VII. Monasterium Lacromentense primum fuisse videtur. Sed ante adventum Monachorum Casinensium, quos Sabinus evocavit anno circiter 1123., vigebat in Cœnobio Lacromentensi disciplina monachalis S. Benedicti, ut constat ex Diplomate tum Bodini, tum ejus filii Georgii Regum Sæculæ; alterum datum est anno 1110., alterum an. 1114. In utroque commemoratur Monasterium Lacromentense S. Benedicti. Habet utrumque in Petro I. Ragulino Archiepiscopo; quolimo longe ante sæculum undecimum regulam ad disciplinam S. Benedicti a Monachis Lacromentibus cultam fuisse declarat diplomata allata in Viale I. Archiep. Ragulino, illud in primis Regis Radolavi datum anno 1078., qui Monasterium in Beleni constituendum, jubet dari Monachis S. Benedicti de Lacroment. Hinc apparet Georgium Abbatem frustra conari, & varias conjecturas congerere, ut ostendat Institutum Benedictinum in Cœnobium Lacromentense a Monachis Casinensibus anno circiter 1123., non vero a Trinitatis anno 1032. inventum fuisse. Nihil igitur causæ fuit, cur incendium illud nocturnum Ragulinum, quod Lucas an. 1032. affixit, in annum 27. sæculi proximi rejiceret.

XII. Ad Monasticum Ordinem demonstrandum, id est magis declarandum ex præscripto S. Benedicti, cujus disciplinam Monachi Lacromentenses ab initio quidem acceperant; sed cum nulum tum Monachis Casinensibus esset commercium, propter longinquitatem locorum ac temporum, paulatim relaxare coeperat.

XIV. Tres illi Monachi &c. Hanc e domicilio & Templo Mariano, quod illis apud Razaten Sabinus tradiderat, migrationem ad Melitam Insulam, unde Abbas Georgius acceperat, plane ignoro; nec video quamvis causa eos impulerit, ut præstatum sibi a viro illo præstantissimo, & optimam stationem relinquerent. Nihil illis ad victum cultumque deesse poterat; nam, ut ait Leo Ostiensis, susceptis Sabinus lisdem Fratribus, permittente supradicto Papa Callisto, ut concedente Archiepiscopo, obivit D. Benedicto Ecclesiam S. Marie in loco, qui dicitur Rabiata (sive Ratiata & Razatum), prope Civitatem Ragusam, cum portu & piscatione sua, cum servis, & arvis, & cum omnibus omnino pertinentiis, & finibus suis. Idcirco autem obitisse dicitur D. Benedicto, quia Adem illam Marianam, & Cœnobium ibidem edificandum, ad Congregationem Casinensem D. Benedicti aggregari voluit. Sed nescio quid impedimentum tunc intercessit, quominus statim cum Monasterio Casinensi conjungi posset; atque ad tempus utrumque commendatum fuit Monachis Lacromentibus, ad quos interea omnia utriusque jura & bona transferunt. Nec multis post annis & præscripto conditoris Templum & Monasterium Marianum Razatense in jussu potestatemque Abbatis, & Con-

gregationis Casinensis concessit; liquidem anno 1199. Alexander III. cum Monasterium & Monachos Mooth Casini in fidem & clientelam Sedis Apostolicæ recepit, cum omnibus bonis ac possessionibus eidem Congregationi annexis, in his Templum & Cœnobium Rabiatense, sive Razatense enumerat. Extat Diploma Pontificium in Bullario Casinensi. Cœnobiarca Casinensis tum Præfectorum Templi ac Monasterii Razatenfis, tum bonorum administrationem Monachis Lacromentibus commendavit; in quos etiam onus incubuit possessionum illam & jura Casinensium tuendi ab iniquis petitoribus & aggressoribus. Post obitum Sabini, Slaba ejus temporis an. 1190. de rebus ac bonis ejusdem Templi ac Monasterii multa intervertit, & alienavit; quam ob causam graviter levissime reprehensus ab ejus fratre Marino cum esset, nullo modo, nec Dei quidem ac caelestis ira metu tactus, adduci potuit, ut quæ abduclerant, restitueret; Marinus Grabe, ut est in Tabulis Lacromentibus, sic tum (Slaba) allocutus est alieni: Ecce frater de Ecclesia nostra S. Mariae plura in thesauris, terris, ac rebus vendidisti, quæ ad detrimentum animæ tue pertinent; tu scis quia avus noster statuit, ut si Monasterium Lacromentense decernerent, ut in ea Monasterium faceret. Quæ Slaba sic respondit: Verum est quod Marinus loquitur, sed nam melius vultu finire mentem, quam &c. Scio quod contra Deum, & animam meam facio &c. In An. Dom. Incarnat. Mil. cent. XC.

Anno 1197. Joannes Præfatus Sacello Pontificio, idemque Legatus Sedis Apostolicæ a Calistino III. de rebus ecclesiasticis ordinandis missus in Dalmatiam, Adem S. Marie de Razata, sive Rabiata, Cœnobiarca & Monachis Lacromentibus adjudicavit, possidendam scilicet nomine Congregationis Casinensis, ac retinendam, anathemate interpolato, siquis ex Monachis auferret, aut ejus bona disperdet. Joannis sententiam Marinus Diaconus scriptis mandavit, variis lacunis intercalatis, & mendis plurimis atque erratis repletam. In anno Domini Incar. mil. cent. nonages. sept. mens. Julii die Sæculi. Apostolorum P. P. quod Ragusa affans est, eorum presentia Dom. Camillis Lucari, & omnium Ragustarum in Ecclesia S. Marie . . . declaratum dum Abbas Stantius Lacromentis Monasterii, in ipsa . . . Missam celebrabat, & sacro silentio, antiquum Evangelium pronuntiaret, querente ad Camillum & omnem populum de Ecclesia S. Marie de Razata, quomodo . . . memorie Comes Savbo . . . sumptibus suis fecerit . . . foret, & quod Monasterium Lacromentense scilicet, cum omnibus suis pertinentiis fuerit habenda . . . & qualiter Fr. Joannes Dom. pp. Capellanus, Apostolicæ Sedis Legatus, videns instrumentum Scripæ, scriptum fecerit excommunicationis contra omnes, quod sui contradicentes, quod etiam scriptum est . . . legentes . . . it spontanea voluntate, hanc & firmo animo . . . de ipsa Ecclesia pertinentia . . . Lazari, Marinus Grabe, Bogdanus Petri Ruse cum filio suo, Johannes . . . Stephanus Scripæ, Petrus Givanus . . . Calisti, Rade gener Polcestus, Lazari, & quatuor Calisti nepotes, & Nicolaus Bile donantes ipsius nepos pro hic . . . veterum testantes idem . . . R. Abbas loquebatur . . . D. Abbas in omnibus renovantes Ecclesiam sepeditam . . . Monasterio.

S. B.

S. Benedicti de Lacromana habentem, & possidendam perpetualemente dederunt; ac ibi Monasterium habere. . . D. Comes Savigna sic statuit. . . & Gausonus Ragusina Ecclesia Archiepiscopi, cum universis Capitulis ipsius Ecclesie Lacromanensis interfuit, & Comes Lacum cum omnibus Nobilibus & populo. . . quidem omnium eam iudicet. & ego Marinus Diaconus, & Communis Notarius, quia interfuit his, scripsi & complevi. Hae pertinet quae paulo aliter ex Tabulis Lacromenibus scriptis in Gausono Archiepiscopo, & sibi discipant, alique interpretatione adhibita inter se conciliari oportet.

Anno 1337. quidam nomen Vitalis temere ac violenter in possessionem Templi ac Conventus Razatenfis invaserat. Conobiarcha Lacromensis, qui nomine Catinensium, ut praeterea utriusque ex auctoritate publici Magistratus legitime susceperat, sic suam partem esse duxit causam Catinensium iuri; ablata repetere, & persequi litaeque iudicio decrevit. Res dicta fuit ad Comitum seu Fratrum, & Judices civitatis apud quos Andreas de Ballistava advocatus Conobii Lacromensis, tabulis ac monumentis prolata, causam Monachorum sic defendit, ut eam obtinuerit; idque constat ex Codice Tabulari Lacromensis, in quem tum Acta, tum sententia secundum Monachos dicta, iusta sunt referri; sed laevis variis interrupta, & latini sermonis barbarie admodum inquinata: *Act. Incarn. Domini milles. ducentis. trigesimo septimo. mens. Octob. secunda die extante. Nos quidem Johannes Templi filius Dni. Jacobi Templi Illustris. Datus Venerabilis, Comes Ragusis, cum iuratis Iudicibus Ragusis, Paulo Raxane, Michaeli Pracati, Torio Sabali, Clemente Serfii. Nos, quod per sententiam adjudicavimus, testamur; nossemus enim coram praesente Andree de Ballistava advocato Monasterii Lacromensis ex parte ipsius Monasterii. . . Fratrum, contra Vitalem Theodori Grubisse dicens: Malignanter, & per fortium tenet Ratiatum, unde sola ut exas inde. Qui Vitalis. . . respondens dixit: Tu Andreas quavis per Monasterium, quod Monasterium est Ecclesia: & ego Vitalis. . . ante Archiepiscopum, & ante Ecclesiam respondeo: & Carta mondana nihil habet ad dicendum. Et Andreas dixit: Non potes tenere Ecclesiam, quia laicus es, & per fortium tenet Razatum. Et Andreas ostendit cartas, qualiter Razat, secundum in eis continetur, Abbate Monasterii Lacromensis visis in Razatum. Unde nos visis cartis Monasterii exhibitis nobis, quod dictus Vitalis per fortium tenebat Razatum: idcirco per sententiam affirmamus dictas cartas Lacromensis Monasterii, sicut in ipsis continetur, & diximus ut Vitalis exeat inde; & sicut in praedictis cartis continetur, dictam Monasterium Lacromense missimus in tenentem in Razatum: salva ratione omnium personarum. De hac autem sententia sunt duae cartae similes, haec & alia. Quod iudicium praed. D. Comitibus, & iuratorum iudicium, Ego Presbyter Palestalis & Notarius iuratus scripsi.*

Monachi Catinenses ne quis in posterum possessionem illius Templi ac Monasterii in controversiam vocaret, eam sibi a Gregorio IX. confirmandam curarunt. Habes Diploma Pontificium in Joanne Veneto Archiepiscopo Ragusino, datum Laterani vi. Id. April., Pon-

tificatus anno tertio decimo, idest 1245.

Itaque Monasterium apud S. Mariam de Razato, aere lampaque ipsius conditoris Sabini, vel ab ipso, vel certe ab ejus heredibus edificatum fuit, & Congregationi Catinensi annexum. Qui praerat Monachi ibi vitam ad normam Instituti Benedictini degentibus, is non Abbas, sed Prior vocabatur, suberatque juri supremo Conobiarchae Catinensi. Anno 1256. Joannes Presbyter, & Monachus S. Mariae de Razato, Prioris titulum gerebat, & munere fungebatur: de quo vide quae uberior differemus in Aleardo Archiep. Ragusino XXII.

Sub initium Saeculi proximi, Monachi sive sponte abeuntes, sive alieno coacti expulsi Monasterium Razatense vacuum reliquerunt, atque in possessionem honorum monachalium Mensa Capitularis Ragusina successit. Anno autem 1341. 16. Maji, ut constat ex Tabulis Ragusinis, in Aede Mariana Razatenfi instituta fuit quaedam pignora hominum Sodalitas, qui Oblatum fluvium accolunt, quique in Valle proxima Juncetuli habitant. His Monachi Razatenfes, antequam abirent, officio Parochorum praestabant. In albo praefectorum Sodalium, quem vocant *Matriniam*, nulla sive Monasterii, sive Monachorum Razatenfium mentio reperitur, praeinde ac si nunquam ibi fuissent. Post discessum Monachorum, cum mores incolarum quotidie in pejus ruerent, & schismatica laesae, ex hostibus regionibus illata, infestae capissent, Senatus Ragusinus Frater Franciscanus Bolsenses evocavit, qui gentes illas Christianas catechesi tradenda excolerent, & evulsis ex animis illarum pravus opinionibus ad rectam in Deum fidem, pietatemque vivendi rationem traderent. Idem ipsi (Bolsenses Minoriti) an. 1393. Umbra Conventus sub invocatione *Pistatoris Sanctissimae semper Virginis Mariae* 24. ab Urbe *Rhacensia* lapide (non longe a loco Razatenfi) esse tributus; ut scripsit Schallianus Dolci p. 22. m. ix. *Monum. Prov. Rhacis, Ord. Min.* Sub idem fere tempus Canonici Adis Catinensis Templo S. Mariae Razatenfis Parochum praefecerunt, qui ad Christianam illorum incolarum institutionem incumbere, etque quod ad victum cultumque sacris esset, ex proventus monasticis ad Mensam Capitularem adjunctis assignarunt, sibi vero jus eligendi nominandique Parochi retinuerunt. Saeculo superiori XVII. Senatus Ragusinus, ut Adis Mariana Razatenfis religio ac celebritas, quae jamdudum excolere coeperat, in pristinum statum atque honorem restitueret, per litteras supplices postulavit, ut Ragusinus & Conobii Catinensis mitterentur exempla veterum Diplomatum, quibus Romani Pontifices Ecclesiam illam S. Mariae Razatenfis amplissimis indulgentiis cumulaverant: id quod pacifice negatum fuit, propterea quod Catinenses querebantur se infestis, non praemolitis, non requisitis, Templum illud & Monasterium a sua Congregatione distectum & alienatum fuisse.

XVI. Desi Comes Chelensis &c. Tertium Monasterium Instituti Benedictini fundatum in ditione Ragusina, fuit Melitense, cum Desi Comes Chelmi, & Dux Dalmatiae superioris Insulam Melitam, ut docet Orbinus pag. 245. de Reg. Slavov. anno 1151. donavit tribus Monachis ex Ordine S. Benedicti, videlicet Marino, Simone, & Joanne, qui in extrema ejusdem Insulae regione ad arcem, Conobium

se Templum sub titulo & auspiciis Deiparae Virginis considerant; quod deinde Caput fuit & princeps Monasterium S. Benedicti sub imperio Reipublicae Ragusinae, ex quibus conflata Congregatio Benedictina Melitenis, de qua postea.

XVII. Sub titulo S. Michaelis &c. Monasterium S. Michaelis de Pechina conditum fuit ante faculum decimum tertium, aut sub hujus titulis in insula Japana, cujus descriptionem habet in Tomo I. part. 2. proleg. cap. 17. §. 3. Una est ex Elaphitis Planitiis, eaque major, sed alta ab insula Tauride, ut ibidem probatum est; verisimilior autem est conjectura Joannis Mariae Matthaei, qui in suis ad nos litteris auctoritate, nomen hujus insulae Cerasiam olim fuisse, eandemque ipsam esse, quam invenit Apollonius Rhodius lib. 2. Argonaut. vers. 973. postquam illam, & Diocladon, quae nunc Dufum est, Pripyum, forte Melisellum, & Corcyram Melaniam nominavit.

Tj 2^a 1^a 2^a 3^a 4^a 5^a 6^a 7^a 8^a 9^a 10^a 11^a 12^a 13^a 14^a 15^a 16^a 17^a 18^a 19^a 20^a 21^a 22^a 23^a 24^a 25^a 26^a 27^a 28^a 29^a 30^a 31^a 32^a 33^a 34^a 35^a 36^a 37^a 38^a 39^a 40^a 41^a 42^a 43^a 44^a 45^a 46^a 47^a 48^a 49^a 50^a 51^a 52^a 53^a 54^a 55^a 56^a 57^a 58^a 59^a 60^a 61^a 62^a 63^a 64^a 65^a 66^a 67^a 68^a 69^a 70^a 71^a 72^a 73^a 74^a 75^a 76^a 77^a 78^a 79^a 80^a 81^a 82^a 83^a 84^a 85^a 86^a 87^a 88^a 89^a 90^a 91^a 92^a 93^a 94^a 95^a 96^a 97^a 98^a 99^a 100^a

Post haec etiam Melitem suavi & secundo vento laetant.

Cassianus Cerasiam praetendit &c.

Melita autem prope abest a Japana, quae Cerasias recte dici potuit a Gracis *erōs* & *erōs* alius; quippe cornutum exhibet faciem in aliquot promontoriis procurrens, quae duos portus efficiunt, alterum ab occasu, alterum ab ortu solis obiectu insulae Chilianae, quae hodie Jaghiana vocatur, multo pulchriorem tuioremque. Recentiori vocabulo a Slavonica lingua deprompto inditum est insulae nomen Japana, quod administrari significat; cum certus ibi Elaphitarum Praefectus constitueretur, quem Slavi Japannum idem Domum appellunt, & Dynastis Zachariis subiectus ante, quam Silvester Rex Serbiorum anno circiter. 1080. huc insulae donaret Monasterium Ragusensium, qui Praetorem eo mittere primum solebant. Comitum insularum dictum; nunc suum Japannae, duobus reliquis alium praeficiunt. Tota insula millia passuum decem & octo circuitu complectitur; in ea mons eminet ab orientali latere, cujus summus in vertice ampla plantities protenditur soli ubertate praecellens, sed undique ipsis montibus apicibus ita oblecta, ut, oculo ventis & borea flantibus aditu, ardensiores impendentis & relictis solis affus ferat illatis & autumnis tempore, unde illi Slavonicum cognomen Pechina, id est fornax, quae subest huic nomini significatio; corrupto autem vocabulo Pechina, Pechlana, Pechlona dicitur; & hinc titulus Ecclesiae atque Monasterii S. Michaelis in Pechlana appellatus, & in ipsa planitie ad solem orientem extructis. Utrumque maximam praefert vastitatem; incerta tamen utriusque initia; interior Ecclesiae forma Graecae structurae similis est, sed facies aliquantum differt & ingenio architecti, & tempore, quo videtur polica perfecta; nec inanis est conjectura, Monachos Slaves Graeci instituti locum ante coeluisse, quam in potestatem cederet Ordinis Benedictini; monasterium sane exiguum est & vix exsurgendi octo aut decem Monachis aptum, cui praeforibus angustis atrioli, quod illi & Ecclesiae intermedium est, imposita videtur insignia familiae Tudichae titulo iurispatronatus sibi ab ipsa attributo; de quo paulo inferius dicemus. Primum hujus Monasterii monumen-

tum, quod competens hactenus fuerit, legitur in testamento Philippi de Picinigo condito 14. Novemb. 1572. & penes Lacionenses servato; is enim legat S. Andrea de pelago pp duo . . . ppum annu, S. Petro de dimidia mui ppum annu, Pechlana ppum annu, Pechlona ppum annu, & in libris Testam. Notar. Publ. describi censet an. 1582. insignis Monasterium Pechlone commemoratur, ut in tabulis testamenti Eliae Theodori de Restis 20. Augusti 1584. Monasterio de Pechlana gross. 4. Saeculo infensum Ragusensium decreto tres Procuratores curandis curandis Monasterii bonis praefecti fuerunt; Die 2. Februar. 1595. &c. In Minor. Conf. &c. quod per D. Comitem & Joann. Cassianum quolibet annu eligantur tres Praetores Monasterii Pechlana, & Monasterii Melitae, qui debeant videre & procurare omnia sua praedictorum Monasteriorum.

Marcelus Thudaspiti.

Thudaspiti de Ravana.

Joannes de Zelipa.

Cum vero an. 1523. Monachi de edificanda in extremo montis cacumine ecclesia S. Nicolai consilium cepissent, alio minoris Consilii decreto iussu sunt insulae orientalis parvis accolae suis sumptibus caeteram ad illud opus deferre; Die 2. Novemb. 1523. &c. In Minor. Conf. &c. quod tota caetera, quae est ad ripam maris in Japane, omnia homines indolenti systema, videlicet illi ex parte levantis levantant cum suis expensis portare super monte ubi edificatur ecclesia Monasterii de Pechlana, pena ad voluntatem Domini Comitis; & anno post eadem opera legitur praefinita, ut primus actus exstruendi ambitus muro validissimo cingeretur ad arcendos piratas Almalanos, & Slavorum quorundam incursionis repulsi; & proxime Stagni penitus dominobantur, & orientales insulae colonos, ipsamque Monasterium crebri latrocinii ac rapina vexabant; Die 5. Martii 1524. In Minor. Conf. &c. quod precipiatur hominibus Jule Japane emittas a medio Jule Japane levantem, quod deserat a ripa maris usque summitatem montis, qui vocatur Castellum, tria militaria de calce totum expensis &c. dimodo de calceina primo muretur circumdatus muri castri, quod debet fieri super dicto monte, & de faciendo primo dictum murum detur bona placaria de 50. perperis per Monasterium de Pechlana.

Martialis de Tedufo se placavit pro dicto Monasterio de Pechlana.

Subeant autem orientales insulae ecclesiasticae Monachorum cura, quorum unus Patrichi monas obibat; nam illi, qui oppositam in oceanum insulae partem habitant, aut semper Patrichi S. Stephani Protomartyris subiecti fore. Saeculo circiter decimo quarto constituta fuit in Ecclesia Monasterii Sodalitas piorum quorundam hominum sub titulo primum S. Michaelis, qui, cum adicula Deiparae a Gratis nuncupata postea edificasset, Presbyterum eisdem praefici voluerunt, sacerdos & domo penes ipsam adicula ipsi attinentis, cujus opera in rebus sacris, & animarum regimine ac adiumento uterentur. Vetus audis Sodalitatis reditus, anno circiter 1500. amplior etque nobilior Ecclesia erigi coepit, quo anno 1500. perfecta fuit; & anno 1560. sedes numerosa centum contulerunt ad exstruendam aem, quam adversus piratas construxerant fuisse Rag-

gusini in occidentali Monasterii parte: cum vero Aurelianus Novaricus Archiepiscopus Ragusinus suis Presbyteris hanc Ecclesiam praeficienti fidelibus denegasse videretur, decreto Camilli Borghesii Cismra Apostolica Auditoris edito vi. Kal. Septemb. an. 1594. confirmata iidem fuit potestas communi Presbyteri, qui hodie Parochi dignitatem gerit, & munus exerceat in orientalem insula partem.

Tres tantum habeo visitationes hujus Monasterii Praefides, five Abbates, quos nominem.

Mareus Abbas Pecklinensis ex testam. Petri Benvenutus 13. April. 1348.

Dominicus Abbas Pecklinensis ex tabulis Lacerantibus an. 1355.

Joannes Abbas Pecklinensis in Albo Sodalitatis Presbyterorum S. Petri in Cathedra an. 1474.

Hoc sacello decimo quinto Monasterium commendatario jure jam regitur: & primus, qui possessionem loci tenuit hic Commenda titulo, nescio quis fuit filius Palcojes Radichievichii, civis fortasse Ragusini, ab Eugenio IV. electus an. 1437., cui successit F. Blasius Constantinus Ordinis Dominici affilia an. 1451., post hunc an. 1480. Joannes Venerius Archiepiscopus Ragusinus, & hinc Franciscus Tudisius Nicolai filius, & Stephanus Francisci frater. Sed in potestatem Monachorum iterum transiit juxta eligendi & suis quem vellent Abbatem sacello decimo sexto: & Monasterium in Congregationem Melitenensem fuit adscriptum, cui Hieronymum de Ragusa Abbatem praefectum conscripto in Melitenensi conventu: hanc praefecturam postea gessit Chrysolomus Calvus, alique deinceps & Monachorum coetu usque ad an. 1741. quamvis Monachi aliquot ante annos alio saepe abuterentur Rabilem in Monasterio commorationem negligere coeperant: sed illicita abentia culpam quidam veriti, & admodum vertutis ac terra moribus satisfactionem ruinam, eodem an. 1741. a Romano Pontifice impetrarunt, ut Abbas & Monachi in dominicum Monasterii Vileguianensis prope Ragusium commigrarent.

Ad familiam Tudisiam quod attinet, hac inter Ragusenses nobilissima jux patronatus tibi ab antiquo adiecit in Pecklinense Monasterium, & cum anno 1477. Eugenius IV. filio Radichievichii visibus & cultui sancti essent, depositi lege servarentur, dum lis, quam insinuare cogitabant, Romae dirimeretur: diu tamen sub iudice fuit, cum Tudisii aut patrum aut clam repugnassent, quocumque ad Pecklinense sacerdotium quicumque eligeretur usque in annum 1480. quo Franciscum Tudisium Nicolai filium Monasterii Praefidem ipsi nominaverunt, eique quadrentio post defuncto Stephanus Francisci frater ab iidem successit fuit, quem Hieronymus Parentinus Vicarius Generalis Archiepiscopi Ragusini ita excepit, ut

ne jux Archiepiscopale, siquid esset in Canonibus Pecklinense, laderetur, & ab loci possessione prohiberet, quousque fuisse legitime declaratum, electionem illam ad Tudisios pertinere, quos patronos & a veris patronis & fundatribus artos appellat. Sed anno 1505. cum Julianus Magnus Archiepiscopus Ragusinus sacerdotium hoc sibi expetere, ita inter hunc & Stephanum convenit, ut cedens Monasterii cedrent Juliano, Stephanus Monachis praeflet: atque per supplices litteras a Julio II. Pontifice impetratum est, in quibus dicitur Monasterium Pecklinense esse de jure patronatus laicorum nobilium ex privilegio Apostolico, cui basiliensis aliquo derogatum non est. Pontifex autem idibus Novembris an. 1505. potestatem dedit Canonibarcha Melitenensi subiacendi Stephano Monachos Pecklinenses, ejusdemque, cum is vellet, admittendi in Ordinem Benedictinum: quod alterum utrum praefectum fuerit, incertum: Julianus quidem mortuus, Stephanus & Monachis praefuit, & honorum Pecklinensium possessionem adiecit. Inter ea agebatur de Benedictina Meliteni Sodalitate instituta, & Monachi Pecklinense quoque Canonibum in idem corpus conjungi volebant, ubi Stephanus decessisset: cum vero Clementis VII. auctoritate in id opus incumbere an. 1528. Tudisii omnes, & ipsi praefertim Stephanus veri contentione repugnare coeperant, & diu utriusque decretatum est magno partium studio. Stephanus autem Romae, quo ob eam causam profectus fuerat, vita functus est an. 1532., nec Tudisii quidquam propter Monachorum voluntati cedere: donec insequenti anno 1533. idibus Novembris, ne animi potius pervicacia, quam honesti, fin minus aequi ratione abduci in hujusmodi dissidium, petrisque viderentur, in conjunctionem Pecklinensis Monasterii cum Meliteni Sodalitate ita consenserunt, ut quousque intelligeret a se permittum fuisse Monachis Pecklinensibus, ut locum illam inirent, Hieronymum de Raguso illius Canonib Praefidem antea electum in Meliteni conventu ab se veluti nominatum, & Monachorum regimini praepositum, nec suis ipsos iuribus unquam in posterum celluros. Hac publicis tabulis consignata hic exhibeo ex lib. Diversi. Notar. Ragul. de 1533. fol. 10.

In C. nomine. Amen. Cunctis pateat evidenter, & notum sit, quod anno Nativit. ejusdem 1533. Indit. XI. die vero 13. Mens. Novemb. Pontificatus SS. D. in Christo P. D. Julii Div. Provir. Papa III. aevs 4. Constituti in praesentia viri Notarii & testium infra scriptor. Nobiliter viri S. Franciscus Joannis de Tudisio, S. Blasius Joannis de Tudisio, & S. Natalis Jacobi de Tudisio, tanquam illi, qui habent, vel habere pretendunt jux patronatus Abbatia S. Michaelis de Paklina de Giuppona districtus Ragusii, praesentaverunt in manibus viri Notarii praesentationem infra scriptam rogantes, ut illam in publici documentum formam redigerem pro illius majori robore, & firmitate, eorum praesentationem teneri illi est, ut sequitur: SS. in C. Patri & D. N. D. Julio Papa III. post debitum Sanctorum Petrum de solentationem, humiles & devoti filii & Oratores Franciscus Joannis de Tudisio, Blasius Joannis de Tudisio, & Natalis Jacobi de Tudisio felicitatem & tranquillitatem. Cum jam a die ultimo Martii an. 1532. nuper decessit Michaelis & Abbatia Ecclesia S. Michaelis de Pa-

thilina *Isola* *Cinque* *Ord.* S. Benedicti per-
marum R. D. Stephani de Tullio altius quā
possit vacaverit, in qua de antiqua & ap-
probata consuetudine ad nos presentatis idonea
persona, quævis vacaret, periret, ac ejus unio-
nem, amplexum, & incorporationem ab eis per
se, nec Clementi. PP. VII. de anno 1528. XII. Kal.
Decembris. Pontif. sui anno 1. cum aliis mona-
sticis, & abbatibus illis ordinis in Territorio Ra-
gusi. existentibus eam discrete rationabiliter &
idoneam suam perspirationem: nos attendentes, con-
sentientes vobis & consequenter illis volent,
amissioni, & incorporationi, dicto nostro pre-
sentabili jure, quod habemus, R. D. Hierony-
mum de Raguso Abbatem d. Ecclesie S. Michaelis
& Monachos pro presentatis beneficiis &
institutiis haberi volumus, & per presentes de-
claramus, & si, & quales opus fuerit, de nos
presentatum: supplicantes propterea SS. D. N.
prestito, quod si & quævis nova unione, con-
suetudine, & institutione opus sit, ipsi cum a nobis
presentatis, habiles & idonei imperpetuum,
gratioso admitti & recipere dignentur. Acta
sunt hac Ragusi in Notaria publica Civitatis
eiusdem sub die, mense, anno, indit., & sub-
scriptis quibus supra, presentibus ad hac D. Lo-
rentio de Gigantiis, & D. Blasio de Volapra
juratis Castellana Civitatis ejusdem testibus ad
premissa vocatis, habitis specialiter, atque vo-
catis.

Nihil præterea in hac controversia actum
comperio.

Altem in enigma *De* Monasterium S. Andreae
in Pelago, ad Insula media, quæ olim Dela-
paga, tria cuncter passuum millia in Aultrum
distat, viri nobiles familie Zriva, nunc Cer-
va, fundarunt. Huic qui præerat, primum
fortasse Abbatem, deinde Prioris titulum sum-
psit. In Tabulis supradictis Philippo de Piceno-
paulo ante dicti anni 1571. S. Andreae de
Pelago ppi. duo, Damiani de Volapra 1297.
Monasterio S. Andreae de Pelago ppi. 12. reliqui
leguntur: item in illis, quæ anno 1343. con-
tinetur Vitus Marini filius, Polo, etc, quod de-
betur Monasterio S. Andreae de Pelago ppi. 17. In
quodam Codice Lacerontis Prior S. Andreae
de Pelago, tacto nomine, commemoratur,
Vnus II. Præfecturam, sive Prioratum S. An-
drae de Pelago consule P. Marino de Reilis
alumno discipulo Franciscanæ: Erat is, ut tra-
dit D. Dolci in suis monumentis, plurimam
charam Pio II., utpote qui in Hungaria, una
cum ipso, ad tempora S. Joannis Capistrani ex-
stiterat. & ab ipso in suam Sacellanam ele-
ctus, & quodam Beneficio regulari in Rhodis-
is statu, hoc est S. Andrea de Pelago, donatus
fuit. Hic in eam Præfecturam successit anno
1463. F. Franciscus Folesi ex Ordine Prædica-
torum nominatus atque electus tum a Patronis
ejus Monasterii e gente Cerva, tum a tribus
Monachis D. Paulis de Legussa, D. Antonio de
Raguso, D. Michaeli de Catharo, ex quibus
tunc religiosi familia ejusdem Canonici consti-
bat. Hanc electionem rejecit quidem Timotheus
Maphæus Archiepiscopus Ragusinus; sed a Se-
de Apostolica confirmatum curarunt. Francis-
co alii deinde ex aliis subrogati sunt usque ad
annum 1667., cum Templum & Monasterium
terremotus corruit, neque unquam postea reli-
gionem fuit; titulus tamen Prioratus recentis,
qui uni de Monachis Congregationis Melitensis,
cum administratione honorum, conferri solat.

Patritius Ragusinus & c. Anno electi 1554.
Joannes Gundola edificavit & opulentius decoravit
Monasterium SS. Philippi & Jacobi
apud Vigniziam, non longe ab Ragusino ad hoc
incolumitate, & cum numero Monachorum, tum
discipulis monasticæ observantia foret, de quo
postea in Acerentino Archiepiscopo Ragusino.

Hic alia duo Monasteria Benedictina ditio-
nis Ragulina addenda essent, alterum S. Petri
in sedes maris, alterum Mercantile S. Martini,
quæ Abbas Georgius prætermisit: sed de his
in Episcopis Tribonienfibus, veluti suo loco,
agendum.

XIX. Quatuor illa Monasteria & c. Seculo de-
cimo sexto quinque omnino erant in Ragulina
ditione Monasteria S. Benedicti, Lacerontis,
Melitensis, S. Andree de Pelago, S. Michaelis
in Insula Jupana, SS. Philippi & Jacobi de
Vigniza; nam Rariente Monachis abundantius
desertum fuerat, aliud vero S. Petri in medio
maris, & Mercantile S. Martini in jux potesta-
temque Episcoporum Tribonienfium transierant.
Cum autem Lacerontis, omnium antiquissimum,
fretulo decimo quinto ad Congregationem Pa-
tavinam S. Justine aggregatum fuisset, de quo
plura in Precedens de Capitulis Archiepisco-
po Ragusino, quatuor supererant, Melitense,
S. Andree, S. Michaelis, SS. Philippi & Jaco-
bi, quæ nullo religiois societate nexu inter
se devincta cum essent, singula foris ab
aliis, sine aliorum consensu vel respectu, rei
suas agebant, nullius, præterquam sui Abbatis,
nullius inquam supremi omnium Præsidis po-
testati sequebantur: ex quo fiebat, ut res mona-
stica quoties in deteriorum statum laberetur.
Hieronymus Benedictus Abbas Melitensis, vir exi-
mitia virtutis, doctrinæ & prudentiæ, auctor fuit
quatuor illa Monasteria sub uno capite, tam-
quam membra, colligendi, & Congregationi
instituti, quæ a Cœnobio Melitensi, o-
mnium secundum Lacerontem antiquissimum, Me-
litensis appellaretur: nam pro sua sapientia le-
gis intelligebat, nihil validius esse ad certos re-
ligiosos conservandos, atque ad disciplinam mo-
nasticam tuendam, quam conjunctionem antiquam,
& societatem multorum in se, rerum-
que omnium communem. Quid si consi-
lii esset, Senatui Ragusino aperiri, qui tam
omnem de communi sententia approbavit; &
Clementi VII. supplicandum esset, ut ad
notam Congregationis Calientis Monachos
ditionis Ragulina inter se sub uno Prædile
conjungeret, & præscriptam in supplicibus ad eum
interce, magistratum, legum, totius regimini
monastici descriptionem, auctoritate Apostolica
confirmaret, simulque privilegia omnia,
quibus gaudet Calientis, Melitensis Congrega-
tionis impertiret atque communicaret; licet
præterea octo Monachos nationis Ragulina,
ex Italia, vel aliunde venientes, in hanc Con-
gregationem recipere, ad paucitatem Monacho-
rum suppleendam. Cæterum ante Nicolaus V.
ann. 1451. Monasteria Benedictina, quæ sub
imperio erant Republicæ Ragusensis, com-
munionem legem ac juri inter se conjunxerant.
Nicolaus litteræ perhibuit, in quibus, ut ex
aliis monumentis didicimus, id præterea Pon-
tificis jussu, ut Matthæus Abbas Monasterii
Vignizensis S. Jacobi totius Melitensis Soda-
litatis Præfex eligeretur. Incomptum tamen
est, quid ab eo sit prædictum regendi co-
teris Monasteriis, licet ad annum 1469. vitam
pro.

produxerit : cui in Praefectura Vigenzensi successit Paulus Rathovichius, antea Ecclesiae S. Blasii Parochus, ac inde, parochia abdicata, vii. Kal. Octob. ejusdem anni, Monachos Benedictinos. Sed cum Paulus II. Monachos Lacedaemonenses ad Monasterium S. Iustinae aggregavit, illa conjunctio disjuncta fuit. Itaque Clementem VII. rogatum esse voluerunt, ut quod olim Nicolaus decreverat, ipse confirmaret, & conjunctionem illam redintegraret, atque perficeret. Hic subijcto litteras supplices Senatus Ragusini, ex libro Excel. Rogatorum Consilii ann. 1528.

Beatissime Pater. Alias felic. recordationis Nicolaus Papa quintus S. P. Praedecessor ad supplicationem . . . humiliter supplicavit S. P., quatenus quo ad Monasterium S. Mariae Melitenis, & S. Jacobi de Puzos, ac S. Michaelis de Jopane, & S. Andrea in Pelago, per Priorem soliti gubernari, litteras pia recordat. Nicolai P. praedecessoris V., atque in eis contenta quaecunque, etiam si revocata . . . nunquam sortita essissent fuerint, approbare, revocare, ac de novo facere . . . Quod modernus Abbas S. Michaelis de Jopane quondamque, & quomolibet ceteris, vel decedens, dimittens, vel amittens, dictum suum Monasterium, statim & immediate intelligatur unitum, incorporatum atque colligatum Monasterio Melitenis, ac Monasterio S. Jacobi, & S. Andrea in Pelago; & ita quatuor ipsa Monasteria, unita, colligata, atque incorporata regulari secundum ordinem & regularia instituta Casimirus Congregationis, & sexcentum litteras Nicolai P. praedecessoris V. perpetuo regi debeant, & gubernari, nisi in his, qua hic aliter alio modo expressa fuerint; & quod ad summum officio Manacbi nationis & gentis nostrae ejusdem Congregationis, ex Italia, vel aliunde possint venire libere, & absque licentia sui Superioris, cum licentia tamen Capituli praedictorum Monasteriorum unitarum in Ragusina Diocesi, vel cum licentia Generalis ejusdem Congregationis Melitenis pro tempore existentis eorumque deputatis Visitatoribus; & quod licite & libere promittere valeant in praedicta Congregatione, absque alicujus licentia desuper requisita, non obstantibus quibuscunque privilegiis ipsorum Monachorum, qui venire valuerint . . . omnes suo nomina hic expressi fuissent. Qui Manacbi ad summum officio . . . venire in praedicta Congregatione Melitenis infra . . . a die facta unionis, & incorporationis, atque colligationis illorum Monasteriorum. Quodque singulis annis fiat Capitulum generale . . . ex praedictis Monasteriis, in quo eligantur Abbates, & Priores annuales. Ipsi vero Abbates, & Priores, seu electi, alios officiales in dictis Monasteriis deputare possint, & absque alia confirmatione eorum, regimine, & aliud ipsorum Monasteriorum, nec non alia quaecunque Abbates & Priores dictorum Monasteriorum, qui faciunt pro tempore, facere possint, aut consueverint, extirpare, facere libere, & licite valeant. Et praedictorum Abbatum, Priorem & aliarum . . . hujusmodi officia per annum duntaxat durent; & illis finito, praedictum Capitulum alios Abbates simul & Priores eligat. Ipsi vero si electi aliorum officiales deputare possint & debeant. Si autem dictum Capitulum viderit hoc esse clarissimum opportunitatem, possit Abbates & Priores hujusmodi, finito anno, ad alium annum reeligere; & ita in ano, & eodem Monasterio reeligere possit, usque ad triennium inclusive; in aliis vero

Monasteriis possint transferri Abbates & Priores singulis annis, secundum ordinationem, & institutionem Capituli Congregationis, atque in praedicto generali Capitulo tres Definidores ad minimum creentur singulis annis propter paucitatem Monachorum, donec Deo favente numerus augetur Monachorum. Quorum Definitorum petestas sit eadem ipsa, qua est novum Definitorium in Casimirus Congregatione. Postremo in praedicto generali Capitulo singulis annis eligatur unus Praefectus, sive Generalis, cuius officium simul & Definitorium duret per annum; nisi quod ex legitima causa Praefectus ipse, sive Generalis possit reeligere in aliterum annum, & postea vacet per biennium, secundum Ordinationes Casimirus Congregationis. Et quod in Monasterio Meliteni non possit eligi & esse Praefectus, sive Abbas, nisi Monachus sine subditis nostris. Et quod Privilegia omnia, immunitates, & concessiones, & exemptiones, quibus Monasteria Casimirus Congregationis utuntur, fruantur & gaudeant, uti, scilicet, & gaudeant Monasteria unius Melitenis possint & valeant: quodque Congregatio ipsa Melitenis sit exempta ab omnibus Legatis, Episcopis, & quibuscunque aliis iurisdictionem habentibus ordinariam, sive extraordinariam, delegatam sive subdelegatam; quod nullas consensumque dignitatis existat, possit accipere Commendam, sive administrationem dictorum Monasteriorum, vel sub eorum fructibus aliquam pensionem, vel jus acquirere. Postremo quod omnia & singula privilegia Congregationis Casimirus, atque S. Iustinae, indulta, indulgentiae a Summis Pontificibus concessa, vel in futurum concedenda, sint, & intelligantur esse praedictae Congregationis & unius Melitenis; quodque Congregatio ipsa Melitenis sit exempta ab omnibus & singulis illis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus uti, frui, & gaudere possit & valeat, ac si de verbo ad verbum omnia illa privilegia in specie & particulari hic expressa fuissent, qua in Privilegiis Casimirus Congregationis latius continentur; quorum tenorem hic volumus haberi pro expressis.

Hoc ut obtinerent Ragusini, Maurum Vitanum Abbatem Melitensem ad Pontificem legatum elegerunt; quo abeunte, et sufficiens Damianus Allegretus Ecclesiae Ragusensis D. Blasii Plebanus. Postulavit vero Ragusiensium annuit Pontifex litteris eodem anno 1528. datis xii. Kal. Decemb., ut constat ex tabulis anni 1533. in lib. Diversi. Notarius Ragusinus superius protulimus; & alii praeterea ad Praefectum & Abbates Congregationis Melitenis litteris tum eadem fere, quo Senatus postularaverat, explicatione, & correctione aliqua adhibita, tum alia intulit decrevit, ipsique petentibus concessit idem Pontifex an. 1530.

Clementis &c. Illustri filii Praefecti, & Praetati Congregationis Melitenis Ordinis S. Benedicti, regularis observantia, salutem & Apostolicam Benedictionem. Regularis observantia, qua gratum Altissimo sub sacri Religiosis iugo impensis servatum, promoveatur ut haec vestris petitionibus annuamus. Nunc est, quod nos vestris in hac parte supplicationibus inclinatis, vobis concedimus, quod Abbates, & Monachi Congregationis vestrae Melitenis, nunc & pro tempore existentes, tres Definidores, quorum duo de numero Praefectorum, tertius vero Conventualis, esse debeant, eligere, alios vero, quos ad id, de communis consensu, magis idoneos iudica-

venire, si necesse fuerit, admittere libere & licite valeant: cum autem de Monasteriis Congregationis hujusmodi numerus Monachorum ita terminatus fuerit, quod inter laudabilem ritum, statum & consuetudinem Congregationis Monachorum Montis Casinensis Ordinis vestri S. Benedicti, ad Capitulum Generale Conventualem destinari possint, tunc quilibet probatus Congregationis vestrae Melitensis, singulis annis, secundum modernas & antiquas Ordinationes Congregationis Montis Casinensis hujusmodi, aliquem Monachorum ad arbitrium Definitorem eligere possint de proprio & legitimum Conventualem, qui sic electus in Capitulo generali vicem gerat totius Conventus, & quo electus & missus fuerit, circa electionem Definitorem hujusmodi, vocem aliter & passim habere possit; ita tamen, quod inter illas tres Definitores, unus tantummodo Conventuale esse & eligi possit. Et ut unitas & pax in illa vestra Congregatione Melitensi semper vigeat, in illius Praetorem ac Praesidentem quilibet cuiuscumque nationis, vel patriae existat, eligi possit. Et si Praesidentis sic electi infra annum ab hominibus decederit, primatunc Visitator, atque ad proximum saturnum Capitulum generale, vicem Praesidentis gerere, & iuxta ejus disceptatum Dictam, in quo tres ad minus de ordine Praetorum, si commode haberi poterant, ac alios, si qui reperi fuerint, qui ipsa Congregationis Melitensis dignitatem, vel ordinem habeant, convocare, & in ipsa Dicta se convocati, Abbates creare, & alia jura & jurisdictiones exercere possint. Et si contigerit ipsum primum Visitatore decedere, existentium ille, qui primum locum, seu dignitatem, vel ordinem habere reperiatur fuerit, ad minus sex Monachos ex antiquioribus, ac Deum timeantibus, ex quolibet Monasterio Congregationis Melitensis hujusmodi, si ipsa Congregatio id permiserit, convocare; alioquin tota in Congregatione ipsa Melitensi, communi consensu, & volutate, Praesidentem, & Abbates creare possint, ipsique Praesidentem, & Abbates sic creati, electione de eis facta hujusmodi consensum praestare teneantur; ac jura, & jurisdictiones exercere possint. Et quia frequenter Praetorum mutatio non mediocriter Monasteriis gravamen afferre causavit ipsam Congregationis Melitensis iuxta dispositionem & voluntatem Definitorem, in unoquoque Monasterio Congregationis Melitensis hujusmodi, per quinquaginta annos, in unoquoque Monasterio Congregationis Melitensis hujusmodi etiam litteris & persuasivis ad se vocare, vocatque, de saeculo Praetorum licentia recipere, & apud se in eadem Congregatione Melitensi remanere, easque in ea incorporare, autoritate Apostolica, tunc praesentium concedimus, & indulgemus.

Et nihilominus Venerabilibus Fratribus vestris Constantinensibus (S. Corneleis) & Marticensibus Episcopis, ac dilecto filio Archiepiscopo Ecclesiae Ragusinae per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus ipsi, vel duo, vel unus eorum, per se vel alium seu alios, volis officii defensoribus auxiliis assistentes, faciant autoritate nostra vos praesentibus litteris, & etiam facere, & indulto in eis contentis pacifice frui, & gaudere: non permitteatis nec per quoscumque desuper indigne molestari, inquietari, aut contrariari, contradiutores, per censuram ecclesiasticam, & alia

juris opportuna remedia, appellationes postpositas, compellenda. Non obstantibus &c. Nulli ergo &c. Si quis &c. Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarn. Dominicae millesimo, quingentesimo trigesimo, VI. Id. Julii, Pontificatus vestri auctoritate septimo.

P. Martianni.

E. Gentili.

P. Altaviani.

Cell. B. Calargia.

XX. Deteriorata ut esse non possent. Ardor ille animorum & alacritas, quae bonos illos Monachos in una Congregatione coeundi, & discipline monachali relinquentes, ac studiosius colenda cupiditate incendebat, brevi deservit; neque rectus est numerus Monachorum, sed potius diminutus; & quae ad creationem Magistratum, regimemque monasterii, ex formula tum a Senatu, tum a Pontifice praescripta, passim neglectae sunt. Itaque necesse fuit Chrysolomum Calvinum, virum eximium sanctitatis & doctrinae, atque instituti monasterii scientissimum & Congregationis Casinensis evocari; qui, ut ab Franciscis Serdonatus in oratione elegantissima, Ragusii habita in funere Chrysolomi Calvinii Archiepiscopi, fere laudentem Melitensem Ecclesiam D. Benedicti dicentem, cateraque, quae ab illa praeferunt, fastidit, & constituit. tantum enim dirigentia industria profecti, ut cito illa Societas & numero hominum, & eorumdem divinarum eruditione aucta sit; itaque unumquemque operis, quod ibi facere est, penitere possit.

XXVI. Secundum Praesidentem Melitensem iudicavit. Verum anno 1672. aliter decreverat Sacra Rituum Congregatio: Cum alius Sac. Rituum Congregatio de anno 1661. ad preces Reip. Ragusinae intolerantem esse, ut Abbates Ordinis S. Benedicti, qui in Italia Ragusina reperiuntur, in quibusdam illius Civitatis saecularibus, ornamentis pontificalibus utantur; unde decreverat Canonice capitulariter incendebatur debere praesentiam supra dictis Abbates. Hoc vero deinde pro parte Capituli Ragusini supplicatum fuit declarari, ac tale decretum habuit locum si Abbates Pontificalibus induti sint. Et eadem Sac. Congregatio, referente D. Cardinali Hispano, affirmative respondens, declaravit praesentiam debere Capitulis, hac die 14. Maji 1672. Abbates Canonici Melitensis iure rituumque episcopali pigo & paratius insula iustitiae solent; & quae ad decorem, ornatumque sacrum adium, ad cultum divinum, ad rectam Christianae plebis instructionem, & disciplinam ecclesiasticam pertinent, Parochis & pignis praesentibus solent. Si qui tamen sacro Chrismate inungendi sunt, Archiepiscopum, vel alium quorumpiam Antistitem accersant; si qui ad clericalem cultum adscribi velint, eos, itemque Monachos sacris Ordinibus initiandos, cum suis litteris commendatitias ad Archiepiscopum Ragusinum dimittunt.

Haec multis ante annis Benedictus XIV. Congregationem Melitensem privilegiis omnibus, atque immunitatibus Congregationi Casinensi concessis, cursus imperavit, & cumulavit.

Benedictus PP. XIV. ad futuram rei memoriam. Melitensis Ecclesiae regimini per insignem Divinae Pontificatus abundantiam, collis illis meritorum vestrorum suffragio, praesidentibus, Religiosorum virorum Altijsus obsequiis sub sacra monastica vita iuxta manipulationem, ubique quo Ecclesiae Dei servit, aspirant superari favoris auxilio, proficere iugiter satagentium communi.

& felicitas in via mandatorum Domini progressibus, libenter confalimus, sicut ad omnipotentis Dei gloriam, religionis incrementum, & aumam salutem in Domino expedire arbitramur. Exponi siquidem nobis nuper fecerunt dilecti filii Praefatus Generalis, Abbates, ac ceteri Monachi Congregationis Melitensis, in Civitate, & Dominio, ac diutius Republica Ragusina existentis, Ordinis S. Benedicti, vulgariter nuncupati de Monachi neri, Benedictini, quod Congregatio praefata, nique a primaria illius erectione sub Regula, & Iurisdictione Congregationis Casertensis eiusdem Ordinis S. Benedicti auctoritate Apostolica iussu fuit, huiusque Congregationis Melitensis Monachi Regulam eiusdem Sancti Benedicti semper, & huiusque de praesenti professi fuerant, & profuturi pergitur; & quatuor ejus Monasteria, nempe SS. Philippi, & Jacobi in suburbis Civitatis Ragusinae positum, S. Mariae de Meleda parum ab eadem civitate distitum, S. Michaelis de Jappana, & S. Andrea in Pelago respectu nuncupati, licet in ultimis actibus quibus Monasteriis de praesenti Monachi non remaneant, attento quod nomen ex illis a terrarum, qui anno MDCCXXVII. accidit, totam eversum remansit, alterum vero propter malam fabricae statum glansum reparatur, existentibus tam Superioribus titularibus, reguntur ac gubernantur, ipsi exponentes, ut in ple, & salutaribus operibus ferventiores & alacriores ad divini nominis laudem & gloriam, ad barem exortationem, & Sanctae Matris Ecclesiae exaltationem de cetero persistant plurimum cupiant, pro majori ipsius Congregationis splendore, & decore privilegia Congregationis Casertensis, alias S. Justinae de Padua, & aliarum Congregationum illius Ordinis, ejusdem Monasterii, ex quibus Sancta Sedes Apostolica indulgentia, sibi economizari. Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, quatenus Monasteriis praedictis, & aliis illius Congregationis Melitensis in futurum congregandis, illorumque Praesidentibus, Visitatoribus, Abbatibus, Monachis & personis praesentibus, & futuris, ut omnibus, & singulis privilegiis, & indulgiis temporalibus, & spiritualibus praedictae Congregationis Casertensis alias S. Justinae de Padua, & aliis Congregationibus ejusdem Ordinis, & illarum Praesidentibus, Visitatoribus, Abbatibus, Superioribus, & Monachis, ac personis quibuscunque, illarumque Ecclesiarum & Monasteriorum etiam per viam communicationis, vel extensionis, aut alias quomodolibet per quoscunque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac etiam per vos fassam concessit & in futurum concedendis, ac quibus eorum Congregationum Abbates, Superiores, & Monachi, nec non Ecclesiae, & Monasteria huiusmodi de jure, & consuetudine, privilegio aut concessione Apostolica, in genere, vel in specie, hoc tam concessum, quam diversim, seu alias quomodolibet utantur, fruuntur, possint, & gaudent, ac uti, frui, & gaudere possint, ac poterint, annuo tamen sat in us, nec revocata, aut sub ulla revocationibus comprehensa existant, neque Sacris Canonibus, & Concilii Tridentini Decretis, aut Constitutionibus Apostolicis repugnent, pari modo uti, frui, petiri, & gaudere valeant perpetuo, concedere de benignitate Apostolica dignamur. Nos igitur ipsos exponentes specialibus favoribus, & gratiis praesequi volumus, & eorum singulares personas a quibuscunque excommunicationis, suspensionis, & interdicti,

aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet inordinati existant, ad effectum praesentium tantum consequantur harum serie abstergeant, & absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, praefata Congregationi Melitensi, ejusque Praesidenti, Abbatibus, & Monachis, ceterisque personis illius Congregationis, ac omnibus, & singulis privilegiis, & gratiis temporalibus, ac spiritualibus, quibus potuerint, & gaudent Congregatio Casertensis, & alia illius Ordinis S. Benedicti, potiri, ac gaudere possint auctoritate Apostolica tenore praesentium concedimus, & indulgemus. Decretantes eandem praesentis litteras semper firmas, validas, & effectivas existere, & fore, suasque plenarias, & integras effectus sortiri, & obtinere; ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quoviscunque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari. Siquae in praemissis per quoscunque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam casuum Valatui Apostolici Auditoris iudicari & desiniri debere, ac irritum & inane si secus super his a quovis quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus nostris, & Cancellaria Apostolica regula de non concedendis indulgentiis ad ius, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem ne eandem praesentium litterarum transmissis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo personae in ecclesiastica dignitate constituta munitis eadem prorsus fides tam in iudicio, quam extra illud adhibeatur, quae ipsi praesentibus adhibeantur, si forent exhibitis, vel offensis. Datam Romae apud S. Mariam Maiorem sub Anno Piscatoris die xxiii. Septembris MDCCXLIII. Pontificatus Nostri anno quarto.

D. Card. Passioneus.

Hic vero haud injucundum lectoribus fore arbitror, descriptionem subijcere Insulae Melitensis, quam idem D. Ignatius inferius Proemio praefixo Dissertationi doctissime, atque eruditissime, quae inscribitur D. Paulus Apostolus in mari, quod una Venetus Sinus dicitur, nasfragus, & Melita Dalmatensis Insula post nasfragium hospes.

Melita Illyriciana
Notitia.

I. Melita Insula, nunc Meleda, surgit in mari Adriatico, quod recentiori vocabulo Sinum Venetum nuncupamus. Supremum ejus dominum habet Republica Ragusina; utile prope totum Monachorum nigrorum S. Benedicti Microcratia, seu Congregatio, quae ab eadem Insula etiam nomen accepit. Corymba Melana ad Occidentem, & ad Orientem Japana Insula (quam Elephitem Thlinia, Tauridem Ilirica vocat, quod certum, vel potius certum frontem referat) laterat; & prima duodeviginti, ab altera sex millibus passuum distat, reliquae in adversis Italia littore prospicienti Gerganum montem Apollin, plus minus centum ac viginti milliarum intervallis. Tribus circiter passuum millibus a continente Illyrici, sexaginta ab Epitauri abest; plerumque sexaginta millia ambula complectitur, apertique praeter virescens multas, quingulis nullis, acque eximie portus, ingentium classium capaces, habet praeter montes, arva fetacula, passus,

Insula Melitensis descriptio.

fil.

Miletius Poeta saepe laudatus res gestas sub Tribunio, cui fuit aequalis, commemorans hanc epocham illi attribuit: *Cumam anno mille nona corrente salutis, Quingagesima nona etiam* &c. Sebastianus Dolci aut adnotatum se reperisse a Joanne Alorio in schedis, ab se vias fuisse litteras Tribunii Archiepiscopi exco-
municis in Suffraganeos, datas 4. Julii 1567. quae litterae in sacratione Reipublicae tabulario servantur: Archiepiscopatum certe anno 1573. suscepimus adhuc gerebat anno 1579. His temporibus servent Metropolitum Ragusinum ab veteri suo Primatē Archiepiscopo Spalatensi aulicum Gradenfis Patriarchae jurisdictioni subiectum fuisse: quod absolute affirmat Dominicus Manfius in suis animadversionibus ad Tomum III. Ludovici Thomassinii de Veter. & Nov. Eccl. Discip. Accessit anno secundo Adriani VI. nempe anno 1525. alterum Gradenfis Praefuli decem, nro se subante Michaelē (idest Tribunio Michaelē) Ragusino Archiepiscopo; sed hujus affirmatio iniqui minime potest auctoritati Ferdinandi Ughellii, quam Manfius inquit: liquet-
dem Ughellius in Tomo V. Ital. Sac. pag. 1126. Venet. edn. haec scribit: *Post Adriani Archiepiscopi subiectionem, sequenti anno (scilicet Dandulo) Filicrus (Tribunio) Michael Ragusinorum Archiepiscopus, consentiente Clero, & populo, se submisit Henrico Patriarchae Gradensi, eiusque successoribus, hoc tamen addita conditione, si hoc summo Romanoque Pontifici visum fuisset. An vero id a Pontifice assensum fuerit, non constat. Et recte quidem ad Danduli testimonium; scribit enim: Archiepiscopus contentus fuit, con-
suetudinis Clero & populo, suam Ecclesiam subiectionem Gradenfi Patriarchae, si hoc a Papa poterit obtinere. At id certe Veneti non obtinuerunt usque ad an. 1531. Nam in tabulis concordie, passim, & reconciliationis inter Civitates Ragus, & Dominum Ducem & Commune Venetiae, quae editae fuerunt an. 1532. in quodam episcopo de duobus Imperatorum Ruffia voluminibus, haec expressis verbis leguntur: Et si Dominus Dux a Domino Papa poterit obtinere, quod Archiepiscopatus Ragusi Gradenfi Ecclesiae subponatur, quae electionem praesentabant Domy-
no Patriarchae Gradenfi, confirmationem electionis possidentes, & confirmatione facta, veniet Electus ad Siderem Patriarchalem, & consecrationem de manu sua accipiet, facietque ei fidelitatem, reverentiam, & obedientiam debitam ei exhibere promittens. An vero post hunc annum Pontifex Venetorum postulat assensus sit, veri simile profecto mihi non est; tum quia Archiepiscopus Spalatensis totis viribus obfistere debuit, ne, Jaderensi Metropoli sibi adempta, Ragusina quoque Ecclesia Gradenfi Patriarchae subiectione Primatus sui dignitas, & jura tandem imminerentur; tum etiam, quod nulle extent Pontificiae litterae, quarum auctoritate Ragusina Metropolis Gradenfi Patriarchatu subijciatur; cum ex adhuc superest, quibus alia Ecclesiae in illius potestatem transiit antiquitus fuerunt.*

Eodem ferme tempore Micovanus erat Episcopus Boianensis, quem Luccarus appellat Episcopum Krefevan, quae civitas est Boina. Hic Tribunio Metropolitae Ragusensis detrahebat imperium, quod fortassis in suamque Ecclesiam in jus ditionemque antiqui Metropolitae Spalatensis referre cupiebat. Non vero Tribunio, quae ei exigebat, obedientiae officia

praestare vel invitum cogeretur, patrocinium operumque Borichii Bani Bolivae imploravit, eumque impulit, ut bellum Ragusinis inferret. Ergo Borichius bellum exercitus omnino circa urbem regionem, ac praefortem Brenae territorium igit ac ferru devallavit. Jam prope erat ut Ragusina obideret, cum Michael Bohallus imperator Ragusini exercitus, ad quem Catharum, Dulcianum, Perastum civitates federatae auxiliares copias miserant, hostem jussu praesto aggressus, magna clade illata, caelum victumque in fugam conjecit. Ille haud majori damno, quam ignominia repul-
sus, Episcopum Tribuientem de pace redire-
granda oratorem convenit, quae Ragusensibus aequae honorifice, ac perositas fuerunt; harum caput illa erat, ut Episcopus Boianensis Metropoli-
tam Ragusinum agnoscere cohereretur. Hae Jacobus Luccarus, & Mauro Orbis, qui Bo-
richii bellum in Ragusinis attribuit anno 1554, additque provinciam Zachulmiz in ejus jura potestatemque cessisse; quod confirmat eisdem Borichii diploma, quo veluti supremum Melite Dominus, cujus dominium teliceno ante Ra-
gusinis contulit fuerat a Delfo Zachulmiz Dynasta, restituit Monachis Lacromenibus sacrum
sectam Ecclesiam S. Pancratii in ea insula ill-
dem dono traditam saeculo undecimo, ut suo loco narravimus.

Quoties tempore facta est accusatio super Mo-
nachos S. Benedicli Lacromenibus insulae, quod is-
tius possiderent Ecclesiam S. Pancratii de Mile-
to eorum mo Bazo Borichii. Ego autem antea me-
corum fallacibus verbis non recte accomo-
davi usque dum venit aliqui ex fratribus Mo-
nasterii. Interca sigillum veniens D. Vincentis
Abbas praedicti Monasterii cum quibusdam de fra-
tribus ostendit nobis litteras ab aliis antiquis na-
pris decessoribus terra Principibus, in quibus
litteris data est illa Ecclesia S. Pancratii pra-
fata Monasterio S. Benedicli eorum sigillo porpo-
sito affirmata. Unde Ego Eamus horitum cum fi-
lius meo, atque propinquis, quorum univ-
ersus populo terra mea cum magno gaudio affirma-
torem Ecclesiam de Bahina Tolla, quae est in Me-
lita, cum omnibus terris, & planitie Monasterio
S. Benedicli his in litteris D. Vincentis ejusdem
Monasterii Abbati datis, & sigillo suo signa-
tis, ut sine omni impedimento possiderent, &
securi obtineant.

Ego, & filii mei defensores, prosectores, at-
que adjuvatores existimus illorum cum tempore,
Quicumque eorum eorum contrariam fecerit, ma-
ledictionem, & iram Dei super se conciet, ejus-
que ultione, & iudicio cum improbis damnetur.
Dat. Mense Augusto die 7.

Ceterum puillo post firmatum cum Ragusensibus pacem videtur in Zachulmiz antiquis illius Dynastis, & Delfis filius reddidisse; ut in historia Stagenensis Ecclesiae declaratur.

Tom Tribunius ad retinendos vel servandos in suam potestatem Episcopos, qui delicerant, litteras Apostolicas Cardinalium chirographo subcriptas impetravit ab Adriano IV., qui possessionem Ecclesiarum Dalmatiae Superioris eidem auctoritate Apostolica confirmavit.

Adrianus Episcopus Servus servorum Dei Pe-
nerabilis fratri Tribuno Ragusino Archiepiscopo,
ejusque successoribus canonice substituendis in per-
petuum.

In Apostolica Sedis Specula, Domino dispo-

Scilicet S.
Pancratii
Monachis
Lacromen-
ibus insulae

Litterae An-
dreae vi-
centi Mon-
achi Raga-
linae.

An Tribu-
nia Ragusi-
na subiectione
Patriarchae
Gradensi

Episcopus
Boianensis
detraxit
imperium
Metropolitae
Ragusinae

mente, consilium Frater noster Episcopus servare debemus charitate diligere, & eorum amicitia, ac tranquillitati salubriter auxiliante Domino providere. Ea propter, Venerabilis in Christo Frater Tribanus Ragusinae Archiepiscopus, tuis iussu postulationibus gratum importanter assensum, & praedecessorum nostrorum sel. mem. PP. Innocentii, atque Anastasii vestigiis inherentes, praefatum Ecclesiam, cui Deo auctore praesentis dignosceris, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitas. Confirmamus tibi, tuisque successoribus, & illudat vobis, omni tempore permanere decernimus omnes Parochias ad ius commissas, tibi Ecclesiae pertinentes, scilicet Regnum Zablumie, Regnum Serrillae, ac Regnum Tribunia, Civitatem quoque Catharinensem, seu Episcopatum, Regnum Avranum, Uscinatensem, sive Uscinatensem, Lissinatensem, Scodrovensem, Durrachinensem, & Polatensem cum Abbatibus, Ecclesiis, & Parochiis suis. Praeterea &c.

Siqua igitur in futurum Ecclesia, secularisve personae hanc nostrae Constitutionis paginam scientes contra eam temere venire tentaverint, secundo, tertiove communitas, si non satisfactione congrua emendaverint, potestatis, honorisque sui dignitate careat, etiamque se Divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat &c.

Cunctis autem eidem loco sua iura serventibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus &c.

Ego Adriani Catholicae Ecclesiae Episcopus. 55. Ego Habaldus &c.

Datum Satrii per manus Rolandi S. Rom. Eccl. Praebyt. Card. & Conciliaris III. Nonas Julii Indictionis VII. Anno MCXVIII. Pontificatus vero Domini Adriani Papae III. anno III.

Nihil obsequitur aut Tribuno Nicephorus Catharinensis, quam Micranus Boianensis Episcopus; atque ut hic Borichius Bini, sic ille Necmanis Regis, sive Megajupani Serbliae gravis & praedicti fretus impetrum Metropolitae Ragusensis pertinaciter abundat. Quare Tribunus, postquam Nicephorum anathemate perculisset, ad Alexandrum III. se contulit, illumque defectionis & contumaciae accusavit. Nicephorus vero ad No manem confugit, ut sibi contra Tribunal praesidio esset. Hic erat filius Desi, de quo supra mentionem fecimus, & provincia Chetumensi duobus suis fratribus Constantino, & Miralavo tradita, ipse regnam Serbliae & Dela parente Radoslavo creptum obtinuit, eique Ralciam adunxit, ex qua Vladimiro fratrem Radoslavi praebit victum expulerat. Tunc Magni Iupani, sive Archijupani titulum sumptis, & Pollina, quae civitas est Ralciae frequens ac nobilis, sedem constituit. Ab hoc geos & nomen traxit gens & familia Necmanis, victoris rebusque gelbis clarissima, ex qua descepsit orti sunt omnes Reges Dynastaeque Serbliae & Ralciae, quorum ab Necmane undecimus Stephanus cognomine Dalcianus regio non contentus titulum Imperatoris sibi arrogavit. Necmani veteres erant inimicitiae cum Ragusinis, propterea quod Radoslavo, & Joannem ejus fratrem, qui amissio Principatus Ragusini confugerant, sibi utrumque depolentem tradere noluerunt; & Ragusinis quatenus poterat omnis infestabat. Quapropter Nicephorum ad se confugientem benigne accepit, & hinc occasionem nactus sui contra Ragusinos odii expromendi, in eorum Archiepiscopo

pum Tribunalium acerbitatis sem vires evomali, atque ab ejus jurisdictione metropoliticae Episcopus Ragusinae Provincia, qua promissa illudat, qua minis perterritos, praesentem cum plerique in ditione essent ac signo Serbliae & Ralciae, sese omnes abstraxerit ut Orbis tradit in suis Commentariis de Regno Slavorum, qui Ecclesiam nominatim percellit, quorum Episcopus Necmanis a Metropoli Ragusina divulsus, videlicet Rudensem, Catharinensem, Dubachinensem, Sautensem, Scodrovensem, Durrachinensem, Serrachinensem, Sordichinensem, Polatensem, Tribunensem, Zablumensem. Hanc Ecclesiarum numero eximendam esse, delendaeque Durrachinensem supra in Andrea Archiepiscopo antedictum est. Ex illis Episcopis novam Ecclesiasticam provinciam constituto volebat, cuius Metropolis esset Oppidum Ralcianum S. Petri in territorio Novilazarii, quae civitas olim dicta fuit Atribantium, ut docet Lucerus lib. i. Annot. Ragul. Ne, quae decreverat, perficeret, bella obstitit, quae tum ipse tum Micranus frater cum Ragusinis & Radoslavo inselliciter gessit, itaque meus Imperatoris Emmanuel, qui Ragusinum & Radoslavi patrociniū suscepit. Tradit Cinnamus apud Carolum Duclenium de familiis Dalmatiae, & Serviae Regum §. 111. Necmanem tanta percellum fuisse pavore, ut cum missi ad Imperatorem legatos veniam oblatissent, ipse ad ejus tribunal veniret, capite aperto, nudatis usque ad cubitum manibus, fuit, ac cervice prosterne, gladium manibus tenenti Principi ita se dedit, ut quod vult de se faceret; usque stantibus animam commotum veniens duclisse. Lucerus vero prodit, ut est apud Duclenium, in Ragusinarum gratiam, quibusdam Necmani finitibus erat, Emmanuel hanc suscepit expeditionem. His itaque bellis curisque implicito Necmani oculum & facultas insinuanda Ralcianae Provinciae & Metropolis desuit.

At Tribunalis de Provincialibus Episcopis, quos Necmanis a Metropoli Ragusina distraxerat, quique contumaciter impetrum legimini Metropolitae detestabant, Alexandrum III. interea admonuit, ipsique opem, & auctoritatem ad illorum pertinaciam infringendam imploravit. Pontifex Tribunali praebuit benigne annuit, & Legatum anno 1167. Apostolicum misit, qui Episcopos illos anathematis poena proposita sub potestatem Metropolitae Ragusini redire cogeret. Tres vero epistulas scripsit eodem anno 1167. die, locoque datas, quarum una ad ipsum Tribunalium, cui jus metropolitae, & ulum Pallii confirmat, atque subiecta esse declarat Ecclesiam, quas eidem superiores Pontifices attribuerant.

Alexander Episcopus Servorum Dei Venerabili Fratri Tribuno Ragusinae Archiepiscopo, eiusque successoribus &c. In cunctis Apostolica Sedis specula constituitur &c. tuis iussu postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam Ragusinam, cui, antea Dominus, praesentis scripti privilegio communitas &c. in quibus hac propositis duximus expressa vocabulis. Omnes Parochias ad ius commissas tibi Ecclesiae pertinentes, scilicet Zablumia Regnam, Regnum Serrillae, ac Regnum Tribunia, Civitatem quoque Catharinensem,

Boianensis
hodie vo-
ca tur
abrevis
mendum.

Lucius Alex-
ander III.
ad Tribu-
num.

sem, seu Rho, Gubianensem, Avellanensem, Lincianensem, Scutrinensem, Drusalinensem, & Polatensem cum Abbatis, Ecclesiis, & Parochiis suis &c. Signa igitur in futurum Ecclesiis, sacrosanctis personis &c. Concilio autem ciuium loco sua iura seruauimus sit pax &c.

Ego Alexander Catholica Ecclesia Episcopus SS. Ego Bernardus &c.

Datum Beneuenti per manum Girardi S. R. E. Notarii 17. Kal. Jan. Indictione prima incarnationis Dominice Anno MCXVII. Pontificatus vero Domini Alexandri PP. III. anno nono.

Altera Pontificis epistola ad Clericos diocesis Dulchinensis, & Antibarenis missa est, quos vetuit suis Episcopis obedientiam praestare, nisi ipsi quoque imperium sui Metropolitae acciperent, ab eoque suppliciter petrent, ut sibi anathematismum vincula, quibus ab eodem illigati fuerant, dissoluerentur.

Alexander Episcopus Seruus servorum Dei. Dilectis filiis universis Clericis per Dulchinensem, & Antibarensem Episcopatus constitutis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sicut ex informatione Reuerendissimi Fratris nostri T. Ragusini Archiepiscopi nuper nobis innotuit Dulchinensis, & Antibarenis Episcopi . . . contra eum, & Ecclesiam suam contra elationis, & superbiam calcitrantes erant, per inobedientiam rituum adeo graviter deliquissent, quod auctoritate Rom. Ecclesiae, & sua ipsos excommunicatione subiecit. Sed ipsi in sua oblatione indurati delicti sui reatum recognoscere noluerant, nec ad satisfactionem redire curarunt. Unde merito de ipsis potest dici: Computruerunt fumenta in stercore suo: iam enim videntur insiti in limo profundi, & potius abyssus quam super eos clausula videtur. Sane scire debuit, quod obedientia virtus est sacrificiorum genus incomparabiliter antecedit, & per ipsam primum hominem, qui conuertat miserabiliter per superbiam, omnipotens Deus mirabiliter celesti gloria reparavit; unde nos per Apostolicam eis scripta mandavimus, ut in virtute obedientia praecipimus, quatenus a praedilecto Archiepiscopo absolvi, cum omni humilitate, & patientia posset, & sibi, & Ecclesiae suae iure metropolitano suppliciter, & devota obedientiam debitam, & reverentiam impendant. Quod si . . . superbia, & inobedientia dati in reprobam sententiam deponere voluerint, Nos, Legato, quem Deo favente ad partes illas dirigitur, firmiter mandavimus, ne sententiam Archiepiscopi inconvulsa faciat, & inviolabiliter observari, & alio modo, si nec sic responderint, in ipsos studeat vindicare. Vobis autem nihilominus praecipiendo mandamus, ut praedilectis Episcopis, donec in excommunicatione persistant, filialem devotionem, aut subjectionem aliquam nullo modo exhibeatis, nec eos reveramini, quousque Archiepiscopo tanquam Metropolitano suo studeat in his, quae Dei sunt, humiliter obedire.

Datum Beneventi 17. Kal. Januar.

Tertia denique ad tres nominatim Episcopos Dalmatiae Superioris, quorum contumaciam gravissimis verbis rearguit, & nisi Legato Sedis Apostolicae ipsos ad debitam suam Metropolitae obedientiam revocanti paruerint, verendum illis esse monet, ne honore & munere Episcopatus priventur.

Alexander Episcopus Seruus servorum Dei. Reuerendissimis Fratribus Polatense, Suardense, & Drusalinense, & dilectis filiis universis Clericis Suardi-

clensi, Scutariensi, & Polatensi, Ecclesiis, Sacerdotibus, & Apostolicis Benedictionibus.

Si quanta sit virtus obedientiae, homini meritis, & sanctae devotione consistere velletis, & quantum divinum de illius observantia praecedat, ad cor reducere, Praelatis vestris in omni devotio humilitate subservit, & eorum salubribus monitis, atque praeceptis tota cordis assidua curaretur parere. Obedientia enim sola virtus est, quae transcendit meritum; unde dicitur, melius est obedire, quam sacrificare; quantum quasi peccatum . . . est ignorare, & quasi scelus idolatriae velle acquiescere. Per inobedientiam enim privatus homo corrigit, propter obedientiam Filius Dei vocatur, quod est super omni novum, meritis abinere. Nec ideo dilecti in Domino filii vobis propinquamus, quoniam, sicut accepimus, hoc. m. m. Adrianus PP. Antecessor noster vobis per sua scripta mandavit, ut Ven. Fratris nostri Tribuni Ragusini Archiepiscopo, tanquam Patri, & Reverti animarum vestrarum debitam obedientiam, & reverentiam impenderetis. Vos autem, prout vobis suggeram est, ad hoc efficiendum, unde magis miramur, atque gravamur, cum filii obedientiae esse deberetis, aures vestras obturastis, nec hoc. m. m. Anastasi, & Adriani Rom. PP., qui super hoc satis patere vos instruxerant, mandatum, atque admonitionem attendere voluistis, unde quovis de inobedientia non solum . . . simplex Clericus gravi esset animadversioe plectendus, & ad periculum animarum vestrarum nisi citius cor . . . dabo pertinere per Apostolicam vobis scripta praecipiendo mandamus, & in virtute obedientiae, sicut Antecessores vestri Antecessoribus quas fecisse noscantur, plenam studeatis obedientiam. . . . Metropolitanus vestro fieri debet, & deo filii humiliter persolvatis: quod si forte neglexeritis . . . Legatus noster, quem ad partes illas dirigimus, propter hoc in vos Canonice prom . . . permanere. Quod si nec sic responderitis, tinendum vobis erit, ne depositionis sententiam . . . diffensionem Legati memoratus Archiepiscopus propter inobedientiam, & rebellionem vestram . . . curabimus firmam habere.

Datum Beneventi quarto Kal. Januariar.

An Episcopi illi, ad quos directae est haec Alexandri epistola, Pontificis mandatis obdierint, dubitari potest; certe tamen constet, Antibarensem, & Dulchinensem in sua pertinacia persistisse, ut docet Epistola ejusdem Pontificis ad Abbates, & Clericos Dyrrhachinenses, quos monet, ac jubet, ut Tribunal Archiepiscopi Ragusini honorifice ac benivole ascripant, ejusque mandatis, ac praeceptis obtemperant, quem ad eos vilendos, & excolenda, quae officium, & inferenda, quae tam Christianae, tum Ecclesiasticae disciplinae ac pietati profant, venisse intelligit: caveant vero, ne ullius rei commercium habeant cum Episcopis Dulchinensis, & Antibarenis, dum propter suam contumaciam anathemati subiant, quod illis Tribunalibus inhiit.

Alexander Episcopus Seruus servorum Dei. Dilectis filiis Abbatibus & ceteris Laicis tam Clericis quam Laicis apud Durachium commorantibus Sal. & Apost. Bro.

Ne cura Dominica vris his, qui in diversis mundi partibus sunt constituti, posset desisse, Romanus Pontifex alias in partem commissa sibi administrationis vacavit, ut sollicitudinem & curam quam praefatus non potest omnibus simul cu-

de id. C. Ragusini Archiepiscopi.

Alexandri Archiepiscopi.

ad Episcopos Polat. Suard. & Drusali.

perdere, per ipsas funderet diligentius insidiare. Unde quia vos non possumus corporali presentia visitare, nec Fratres vestri Cardinales, qui ad illustrem Constantinopolitanam Imperatorem per . . . destinaver, ibi possint apud vos sinu-
aliter moram habere, per Ven. Fratrem nostrum T. Ragusinum Archiepiscopum, viram huiusmodi praevidimus pariter, & discretam vos tanquam dilectos filios maxime visitandos, ut vice nostra, ea, quae inventis inter vos evolvenda, evolvat, & plantet, quae venerit complenda. Ideoque universitatis vestrae prudentiam per Apostolica scripta monemus, atque mandamus, quatenus praedictum Archiepiscopum ad vos venientem benigno recipiatis, & monitis, & mandatis ipsius in his, quae ad usum vestrum spectant, solentem, humiliter aequae & obediens curis, nec excommunicatis suis, praesentibus Antivar. & Dubrovnik. Episcopis, donec in excommunicatione perseverent, communicare praesumatis, ita quod vos devotionem vestram commendare possimus, & ipse in rebus bonam valeat suavitatem plantare. Dat. Brevissimi tertio Non. Januarii.

Cathacensis
Ecclesia ab
Metropolitano
Ragusino
disiungitur.

Interca Alexander ab Tribunio de contumacia Nicophoni iterum ac sapienter admonitus, cum tamen ille inter hunc & illum contritionem acui dissidio incensam intelligeret, ut neutrum alteri conciliari posse consideret, utriusque dispositionem faciendum censuit, & omnem dissensionem, & turbam occasionem praecedere voluit. Itaque Nicophorum & Ecclesiam Catharinensem ab Ragusensi avellam cum Baricensi Provincia & Metropoli conjunxit. Argumento est, quod biennio post obitum Tribunii an. 1179. in Concilio Lateranensi Episcopus Cathari inter Episcopos Provinciae Baricensis adnumeratur. Idem Alexander cum videret Metropolitae Ragusino cum Episcopis Serbicae multas & magnas & ite perpetuas esse dissensiones, de quibus supra, hos ite omnes ab illo disjungi, & primum Metropoli Antibarensi relictum oportere existimavit: itaque fecit, cum Pallium tradidit Gregorio electo Antibarensi, qui Raynerium Archiepiscopum Spalatensem, ut illud sibi ab Sede Apostolica impetraret, litteris supplicibus rogavit, ut in Andrea Archiepiscopo Ragusensi monuimus: Gregorius epistolam historiae Antibarensi integram referamus. Sed vix Alexander obierat, cum Tribunius Ecclesiam creptam sibi restituentem ab Urbano III. curavit, quarum restitutionem Clemens III. amplissimo diplomate, quod hic contestum exhibeo, confirmavit an. 1188. xi. Kal. Julii.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei Pergrabili Fratri Tribuno Ragusino Archiepiscopo etc.

In eminenti Apostolica Sede etc. Statuentes ut quaecumque possessione, quacumque bona etc. sive tibi, tuisque Successoribus illibata permaneat, in quibus haec propriis maxime exprimeretur vocabulis etc. scilicet Regnum Iaculmia, Regnum Strivilla (1) quod est Bosna, ac Regnum Tribunia, Civitatem quoque (2) Catharinensem, seu Bosna, Gudau, Antivaren, (3) Luciantum, Sacon, Teodricum, Diva Striven, & Polletum, cum Abbatibus, Ecclesiis, & Parochiis suis etc. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, seculari, quae persona etc. Causis antea eadem loco sua iura servandis sit pax etc. Amen.

Note.

1 Vide, quae animadvertimus in litteris Benedicti VIII. & Callisti II.; cum vero Pontifex subdit, Serbientem regnum idem ac Bolnense esse, ita intelligit, quod forte propter summam, quae his temporibus Serbicae, Bolinae, & Rasciae fines miscebantur, perturbacionem, Serbicae regnum a Bolnensi provincia vulgo haud satis discernitur. Fortasse etiam Bolnensem Episcopatum intelligit paulo ante a Metropoli Ragusina divellum, atque iterum eidem restitutum cum Bolnensi Provincia ope Calisti Bani Bolinae, ut inferius dicendum; sed nulla erat Bolnensibus Bani conjunctio cum Serbica Regibus, sique Bolnam fiduciario iure ab Hungaricis Regibus obtinebant.

2 Catharinensem Ecclesiam nominat, licet a Metropoli Ragusina huiusmodi, quod, illa sibi ut restitueretur cum ceteris Ecclesiis, Tribunus vehementer expetiverat.

3 Lige Olonicensis, sive Dulcivensem, ut in aliis hac de re Pontificum litteris.

In Notitiis quinque Patriarchatum adiectis Geographiae Sacrae Caroli a S. Paulo tribuntur Metropolitae Ragusino Ecclesiae Suffraganeis, Ruffensis, & Catharinensis, quae subiecta postea dicitur Archiepiscopo Barensi, utraque scripta videtur post an. 1145. cum in iis locum obtineat inter Metropolitanos Ecclesiae etiam Iadrensis, quae eo circiter anno & dignitate & iurisdictione Archiepiscopali donata fuit, sed ante annum 1190, quo Bolnensis Ecclesia, quae ibidem Ecclesiam Ragusinam subditur, in potestatem Archiepiscopi Spalatensis concessa. In prima & codice Regiae Patritialis Bibl. descripta legitur: Archiepiscopus Ragusinae haec habet Suffr. Stancensem. Tribunicensem. Viduanensem. Bosnensem. Bosna. Catharinensem, qui est Suffraganeus Barenensis: in altera Thuanus Biblioth. Archiepiscopus Ragusinus haec habet Suffr. Stancensem. Bosnensem. Tribunicensem. Catharinensem. Bosnensem. Barensem. Bosna. Viduanensem. Barensem. Barenis haec per errorem itecepit, quippe Archiepiscopatus Barenis iam ante suo loco delictus: neque alia esse potest Ecclesia, inter subiectas Ragusino Antistiti, quae, corrupto licet nomine culpa liberris, ullam habeat cum Barenis cognominis similitudinem.

Postea idem Clemens III. anno 1190. vel Callistus III. Ecclesiam Bosnensem Ragusino iterum ademptam Metropoli Spalateni attribuit, sive restituit, ut constat ex diplomate Pontificio, quod Tomo III. & Actis Petri VIII. Archiepiscopi Spalatensis inferimus. Certe anno 1172. ad provinciam Ragusinam spectabat, liquidum Radagium clivum Bolnensem, ut est apud Orbium, Colinus Bani Bosnae, qui Bosichio in ejus dominatum regionis successe, iussu Ragusium adire, & confectionem a Metropoli Ragusino suscipere, eique se obedientem praebere. Colinus enim dignitas & commodis gloriaque Ragusinum in primis favebat; idemque cum apud Bosnenses imperare cepit, cultorem se praebuit eximium Sedis Apostolicae, & fidei Catholicae deflorem accessum, quavis postea Paenitentium fallacia & praestigis illius infame & impudenter illius lecta patricinium suscepit. Quocirca multa & praeterea.

Religio
Ecclesiae
Metropolitae
Spalatensis
subiectae.

Litterae
Clementis
III.

1

2

3

pretiosa munera, ut docet Orbini, Radagasio Ragulium proficiscens dedit, quæ per Archiepiscopum Ragulinum ad Summum Pontificem deferri voluit. Sed cum Orbini proficiscens Radagissem Radagassi cum anno 1171. & cum Archiepiscopatu Bernardi conjunxit, ab eadem Chronologia longe multumque aberravit; neque enim ante annum 1188. Bernardus Sedem Ragulinum adeptus est. Nos quoque in eundem errorem induxit Orbini, qui in hiliocia Ecclesiæ Bosnensis in eundem annum 1171. conjecit & consecrationem Radagassi, & Archiepiscopatum Bernardi. Hæc autem disjungi oportet. Epocham tamen consecrationis Radagassianæ anno 1172. vel sequenti asfixam retinere si velis, ad Tribunal Archiepiscopum referas necesse est; nam Bernardi Pontificatus ab anno 1189. dimoveri nequit, ut paulo post constabit. Quamquam si cum Joanne Marino Gundula hæc Radagassi consecrationem referas in annum 1197. ut in Cosma Abiorenti Episcopo XL. animadvertimus, tum Bernardo II. Ragulino Archiepiscopo tribuenda erit. Sub Archiepiscopatu Tribunali Ragulienfes eximie sue religionis, piæque liberalitatis monumentum in Aede Cathedrali statuerunt, atque ad memoriam sempiternam posteris reliquerunt. Simulacrum Jesu Christi Servatoris ex ætate fuxit & solido argento ingentis ponderis mirabili arte solum sculptumque, & duas eidem argentas effigies, alteram Desiparæ Virginis ad dexteram, alteram B. Joannis Evangelistæ ad sinistram collocarunt supra januam, qua ingressus ad Sanctuarium, adituque ad altare maximum patet. Opus sane pulcherrimum & magnificum, quod senis milibus nummum argenteorum æstimatum ferunt. Tribuolus vitam & Pontificatum perduxit usque ad annum undecimagesimum sæculi duodecimi. Sepultus fuit in Aede Mariæ Cathedrali, eique titulus his versibus inscriptus, ut apud Seraphinum Razzium.

*Præfuit Tribuolus celeberrimis officiis
Dignus in mundo multa vivente præclarus.
Astra petie exaltansque subit ibique locatur.
Nunc requies & ævæque dies sibi nunc famulatur.*

BERNARDUS ARCHIEP. RAG. XIII.

Hic abest ab omnibus Catalogis & Scriptis Ragulinis; sed de illius Archiepiscopatu dubitare non sinit epistola Clementis III. Comiti & Populo Ragulino inscripta an. 1189. VII. Kal. Decembris, & ab altero Bernardo distingui debet, qui non ante annum 1197. Ragulinum Pontificatum suscepit; & duo Archiepiscopi totæ utrumque Bernardum interjecti alterum cum altero confundi vetant. Clementis Pontifex Bernardum consecratione Episcopali impetravit, Pallio donavit, & Ragulium milite cum hujusmodi litteris commendavit.

Clementis Episcopus Servas servor. Dei dilectissimis Nobilibus viris Ger. Comiti & universo Populo Ragulino, salutem & Apostolicam benedictionem. Cum Ven. Pater noster Ber. Ragulinus Archiepiscopus ad Sedem Apostolicam accessisset, ipsam sua probitate, honestate, & litterarum intuitu diligenter recepit, sique Pallium scilicet Pontificalis officii plenitudinem clementer curavit impetrari. Ipsum igitur, quem sua discretio & probitas consideratione sanctæ caritate diligimus, ad vos cum gratia Sedis Apostolicæ revocavit.

ter, universitatem vestram movemus, & per Apostolicam scriptam mandavimus, atque precipimus, quatenus eam benignè excipitis, & devote recipere, & ei obsequium & reverentiam debitam exhibentes ipsius salubris monitis & mandata reverenter, & sine revocatione servetis, & in his, quæ ad Deum sunt, ei tanquam Patri, & animarum vestrarum Pastori cum omni mansuetudine, ac devotione assistere studetis, & favorem vestrum fidei impetiri, ut ipse in suscepto ministerio vobis, & commissæ sibi Ecclesiæ utiliter proficere valeat, & vos de obedientia & fidelitatis observantia premium a Domino possitis indefectum expectare. Datum Laterani V. L. Kal. Decembris Pontificatus nostri anno secundo.

Bernardi Episcopatum admodum brevem fuisse oportet, ut locus sit duobus Archiepiscopis intra finem hujus sæculi duodecimi. Narrat Orbini Bernardum Archiepiscopum Raguliensem anno 1194. consecrasse in Zachariam Ecclesiam SS. Cosmæ, & Damiani, tum in Bonnam profectum, & a Colino Bano regis magnificentiæ exceptum duas eidem Ecclesiis eodem consecrationis honore dedidisse. Sed epocha harum consecrationum neque cum hujus, neque cum alterius Bernardi Pontificatu componi potest; quare vel immutanda est, ut alterutri conveniat, vel Zachariam saltem Ecclesiæ dedicatio ad Salvium debet referri, qui proximus post Bernardum hunc anno circiter 1197. Ragulinam Ecclesiam obtinuit, vel ad Gaussionem Silvii successorem.

SALVIUS ARCHIEP. RAG. XIV.

Civis Romanus, quem Jacobus Lucerus, & Joannes Gundula Tribunali proxime subjiciunt anno 1177. Sebastianus Dolet in annum septuagesimum sextum sæculi decimi tertii rejecit; cujus quidem sæculi anno octogesimo alterum ejusdem nominis Archiepiscopum Gundula innoxuit. Tempus Silvii Romano a Lucero, & Gundula adscriptum retineri non potest. Nam anno 1188. Tribunalis Ecclesiam Ragulinam regerat, & anno insequenti ei Bernardus successit, ut paulo superius declarabimus. Restat igitur, ut Salvius anno nonagesimo primo vel secundo sæculi duodecimi Archiepiscopatum inierit. Quid rerum gesserit, quove anno diem supremum obierit, compertum non habeo.

GAUSSONUS ARCHIEP. RAG. XV.

Cujus nomen & natale solum ignotum. Sebastianus Dolet & nomen & patriam eidem per conjecturas assinxit; utrumque mutavit ex Luca Urbinatæ, cujus Episcopatum Lucerus & Gundula in annum 1177. rejiciunt; arguit vero huic locum esse posse inter Archiepiscopos Ragulinos, nisi proxime post Bernardum statuatur; nam annum illum 1177. Salvius Romanus, ut ipse coeuset, sibi vindicat. Itaque cognomento quidem Gaussionis fuit, sed nomen illi Lucas, patria vero Urbinum civitas Umbriae primaria. Hæc ille acute arguteque conjecit. Fortassis, inquit, Lucas Gaussionis Urbinas, id est Lucas de nomine, Gaussionis a cognomine, & a patria Urbinæ. In hæc me convincit irruit Lucerus; ad hujus enim annum signat Salvium Romanum turpissimè integri sæculi

enli anachronismo, & non in collocatus, locum ubi natus est, cui alibi, ubi sit, locum non videtur collatum, Verum hic de Luca nomine, & patria simplex est conjectura, de Archiepiscopo Cassiano fidem faciente Tabula Lacromentibus confecta anno Incarnationis Domini millesimo centesimo nonagesimo septimo, mense Julio, de SS. Apostolorum Petri & Pauli, ad Joannem D. Papae Capellano, & Apostolicae Sedis Legato: his interfuisse dicitur Gaussonem Ragusina Ecclesiae Archiepiscopum cum universa Capitulo ejusdem Ecclesiae Gauriensem. Dies SS. Apostolorum Petri & Pauli, quantum martyrum festo Calendis Julii solemniter, cultuque celebratur, ad ipsam mensum Julium referretur, propterea quod Idibus Julii, ut in antiquis Martyrologiis, & Hagiographis tractatum est, anniversaria festaque commemoratione recolit solent Divisio Apostolorum, inter quos Petrus & Paulus, ut Principes erat Collegii Apostolici, ita & primas illius diei cultuque partes tenebant, & illorum potissimum nomen dies illa consecrata vulgo dicebatur. Joannes D. Papa Capellanus a Caesario III. factus ab anno 1191. usque ad initium anni 1198. Ecclesiae universae praesuit, in Dalmatiam de rebus ecclesiasticis ordinandis missus fuerat. Hic Ragusi cum esset anno 1197. mense Julio, ut est in tabulis Lacromentibus; Adem S. Mariae, quam alias de Ragate, alias de Nesce, alias de Rabatia cognominatum invenio, a Sabino Gundula viro possibillimo, ut diximus, consecratum in territorio Omblensi, & cum domicilio ibidem adjecto Monachis Lacromentibus ad tempus traditum (quando cum Monasterio Gauriensi, ut Sabinus constituerat, conjungi non posse videbatur) eidem Monachis Lacromentibus iure perpetuo possidendam dedit, antea denuncians, atque indignis cultuque tanta temeritate & audacia esset, ut eam Monachis adimeret, atque ad se transferre conareret. Quam Pontifici Legati exsecrationem insulamque iniqui raptores censuram Scantius Abbas ejusdem Cenobii in sede cathedrali S. Mariae coram Archiepiscopo, Capitulo, Rectore Civitatis, Senatu, populoque inter Intemne sacrificium pronuntiavit. Anno proximo cum filio nepos Sabini de agri quidam eidem templo & domicilio Mariano per viam ante aliquot annos adeptis, & venditis reos ageretur, ut eos reciperet, nulla dicitur denunciatum, neque coelestis ultionis metu adduci potuit. Haec & tabulis Lacromentibus: Nec vero evocatos quavis serus voluntate Sabini frustravit: nam faculo proximo dictum tempore Adem Mariam de Rabatia in Jus dominicumque Abbatibus & Monachorum Catenensium migravit. Joannem Legatum Caesarii III. eundem esse arbitror, qui lacquo post eum Sirmone Subdiacono interea legationem Dalmatiam subit ab Innocentio III. in iudicium obivide, de qua infra. Gaussonis intra finem ejusdem anni 1197. e vita decessit.

BERNARDUS II. ARCH. RAG. XVI.

Neque hujus patriae, neque cognomen litterae proditum est. Ragusinam vocat Luccarus, cui satis tuto credi non posse existimat Sabianus Dolci, ut ei solum qui vult. Nemo est, qui Bernardum inter Archiepiscopos Ragusinos laud adnumeret; sed ejus iustitia pontificatus

Maurus Oshinus in annum 1197. contulit, Jacobus Luccarus anno 1188. Razzus & Gundula anno 1190. attribuunt, a quibus non valde dissentit Bagalcinus in suis Annalibus apud Sebastianum Dolci, qui cum Ragusino Archiepiscopum datum affirmat a Clemente III. vita defuncto anno 1191. Hos menselli anachronismi coarguunt Tabula Lacromentibus anni 1197. in quibus Gaussonis Archiepiscopus nominatur; is, atque Bernardus I., cum incogniti essent, illis citandis causam praebere. Hunc ergo esse existimo, qui Radagallum Episcopum Bolnensem consecrationis munere impetravit, ut paulo superius dictum est, anno 1197. circiter exente, ut Gundula perhibet in Annalibus, vel proximo inrente. Culinus Banus Bolnae, dum adhuc in fide, & officio maneret, Bernardum Archiepiscopum anno 1198. simul cum Archiepiscopo Ecclesiae Ragusinae legatum ad Innocentium III. missi eodem anno. Pontificem creatum ex Id. Januarii, cujus quidem legationis mentionem fecit Innocentius in suis litteris: Nuper, inquit, praesenti Culinus venit. Fratrem nostrum Archiepiscopum & illi filium Archiepiscopum Ragusi, & cum eis quendam ex praesentibus hominibus ad praesentiam nostram destinavit petrus, ut aliquem de latere nostro in terram suam mittere dignemur. Litterae datae sunt XI. Kal. Decembris anno 1198. Pontificatus, ut est in Regest. anno V. epist. 117. id est anno Christi 1198. Hanc Bernardi legationem in annum circiter 1194. rejecimus, & apud Caesarium III. gestam esse diximus in Radagallo Episcopo Bolnensi III. quae corrigenda omnino sunt: cum vero Culinus a Fide Catholica iam decessisset anno 1199. ut constat ex litteris Vukani fratris Stephani Regis Serbiae ad Innocentium III. in Tomo IV. jam editis pag. 85. & ejusdem Innocentii ad Americum Regem Hungariae datis anno 1200. Accipitur, quod vir nobilis Culinus Banus Ragusinae Insulae (Patarenorum) non jam insulam, sed etiam praesidium contulit mensis: hinc est, quod Bernardi praefatio Romana hinc anno 1198. certe alligetur. Bernardum Roma reversum Culinus perhumaniter accepit, & rogavit, ut duo templa in Bolna ipsius aere sumptibus exstructa, consecraret, & multis muneribus donatum ad suam Ecclesiam remitteret. Sed paulo post reditum suum Bernardus iterum Ragusino decessit, neque unquam deinde reversus est. Exstant tamen litterae Innocentii III. scriptae anno 1199. ad Archiepiscopum, Episcopos, Abbatibus, & Clericos Provinciae Ragulinae, quibus illos docet de legem discimine, in quo versantur loca sacra Palastinae; tum hortatur, ac jubet, ut de suis quibusque conventibus ecclesiasticis quadraginta ad defensionem ac subsidium Terrae sanctae conferant, ejus colligenda ac custodienda rationem praestitent, ad succurrendum eidem etiam homines laicos admovent, existentes: atque inde collegimus Bernardum ante hunc annum ad Ecclesiam suam minime decessisse.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei Ven. filiis Ragusino Archiepiscopo, Episcopis, Abbatibus, & Clericis Provinciae Ragulinae, quibus illos docet de legem discimine, in quo versantur loca sacra Palastinae; tum hortatur, ac jubet, ut de suis quibusque conventibus ecclesiasticis quadraginta ad defensionem ac subsidium Terrae sanctae conferant, ejus colligenda ac custodienda rationem praestitent, ad succurrendum eidem etiam homines laicos admovent, existentes: atque inde collegimus Bernardum ante hunc annum ad Ecclesiam suam minime decessisse.

JOHANNES D. PAPA
CAPPELLANUS
CAESARII III.
LEGATUS
AD RAGUSINAM
ECCLESIAM
MENSE JULIO.

Innocentius III. p. litterae ad Ragusino Archiepiscopum, Episcopos, Abbatibus, & Clericos Provinciae Ragulinae.

cais exigentibus, destitue cogimur, quam referre, cum ad eam statum, si tamen statum dicendum est casus, ut quid dolentes dicimus, eadem Terra devenire, ut quid citius ipsius fuerit necessitati succurrere, & occursum ematibus Paganorum, pauci Christiani, qui se defensionis hereditatis Domini, & crucis obsequio advenire, hostes sagittas sui sanguinis effusione obtrivisti credantur, & Paganorum gladius sui sagittis placatur. Reliquis defolationis illius Terra sine spe humani subsidii perditis totaliter, & ad hostibus occupandis armis est, qui subveniat, cum de partibus illis pene omnes jam redierint Peregrini. Id enim hostibus Dominus Jesus Christus, ut probaret hostes factus fuisse nostram, & intelligeret plenius, quod suus ejus, misericorditer impedit manus eorum in ipsos convertere, & eos inter se multiformiter discordantes permittens ad invicem delinere, ut Christianis interim ad ipsam Terra subsidium excitatis, facillior daretur facultas recuperandi perditam, & de hostibus triumphandi. Receperunt enim Literas Venerabilium Fratrum nostrorum, . . . Antiochen. & . . . Jerusalemitan. Patriarcharum, Archiepiscoporum etiam & Episcoporum utriusque Provincia, simuliter & Caris. in Christo filiorum nostrorum A. Jerusalemitarum, & L. Armeniorum Regum illis, & dilectorum filiorum Magnificorum Jerusalemitarum Hospitalis & milicie Templi, aliorumque multorum ipsius Terra miseria & necessitates plenius exponebant, & postulantes subsidium diutius expectant, cum plus ibi sperent dante Domino pavor hoc tempore propter Saracenos discordiam profuturam, quam habemus copiosius exercitus profuturum. Adhuc est etiam, quod cum jam inter Saracenos de pace tractetur, si priusquam subveniant Jerusalemitana Provincia, inter eos fuerit concordia reformata, nisi Deus solus resistat, cum sit viris & viribus pene penitus destituta, non erit, qui eorum possit violentiam cohibere. Nos ergo cum Fratribus nostris, acitis etiam Episcopi, & aliis viris Religiosis apud Sedem Apostolicam existentibus, de ipsius Terra subventionem tractantes, ne videremus contra gravia damnis imponere subsidium, quia digno etiam movere volumus, dicentes tantum, & aut nihil, aut modicum facientes, ut a nobis ad vos, & a vobis ad Laicos demerendum devinuit exemplum, ejus exemplo, qui cepit facere & docere; decimam partem annuam reddituum, & proventuum nostrorum curiarum subventioni Orientalis Provincia deputare, subtrahentes non modicum necessitatibus nostris, quibus cum graviores sint solito, & ad hoc exigant graviores expensas, nostra non sufficiunt facultates; ut ei, etsi nihil largiremur de proprio, modicum saltem retriberemus de suo, qui nobis sua miseratione tribuit universa, & ut non solum in rebus, verum etiam in personis necessarium Terra subsidium destinemus, dilectos filios nostros S. Tit. S. Praxedis Trehyerorum, & P. Sancti Marie in Via Lata Diaconum Curiales Apostolicæ Sedis Legatos, quibus semperdem inopsumus signum Crucis, & hoc preposuimus desinare, qui exercitum Domini vices nostras exequendo præcedant, & ad tot tantumque ad annum caput universi recurrant.

Verum quia id quasi modicum, imo vere modicum ad tot necessitates ipsius Provincia sufficere nullatenus reputamus, universitati vestre per Apostolicam scripta mandamus, & ex parte

Dei Omnipotentis in virtute Spiritus Sancti sub inspiratione divini iudicii districte precipimus, quatenus singuli vestram silem quadragesimam partem omnium ecclesiasticorum reddituum, & proventuum suarum, prius tamen dedistis usuris, quarum solutio videri non possit, in subsidium Terra Sanctæ convertant; omnibus Clericis tam subditis, quam Prelatis, qui quadragesimam ipsam sponte & facilliter solverint, de Dei Omnipotentis misericordia, & Beatissimi Apostolorum Petri & Pauli audienter cunctis, quamvis partem iniqua sibi paucitatis relaxantes, dummodo nulla fraudis interveniat, & pia devotio suffragetur. Sciat autem se culpabiliter eorum, & dure culpabilis, qui tantillum subsidium in tanta necessitate Creatori, & Redemptori suo negaverit exhibere, a quo corpus & animam & universa bona, que habet, accepit, & nos qui licet indigni vices ejus exerceamus in certis, huius culpe duntaxat mittere diffidulare possumus; nec aliquomodo excusatis, quod per hoc in dispensum vestrum legitur vobis impendere intendamus, ut a vobis imposturam quadragesimam quasi debita, vel satisfacturam exigitur, immo vobis nullum ex hac præiudicium valeamus generari, qui tanta necessitate criticam nobis, & vobis supererogasti dolemus, & quod simile de cetero non contingat optemus. Volumus etiam, & nihilominus vobis precipiendo mandamus, quatenus vos Patres Archiepiscopi, & Episcopi, in Metropolita Ecclesia, vel si hoc ibi præter hostilitatem, vel aliud evidentis impossibilitatem fieri non poterit, in duobus vel tribus locis Regibus, Provincia sine dilatione convenire curitis, & inter vos iuxta formam mandati Apostolici de ipsius Terra subventionem tractare, & post revisionem suam quilibet vestrum in sua Diocesi Concilium convocare sine mora, auctoritate nostra præceptis Abbatibus & Prioribus tam exemptis, quam aliis, Archiepiscopis & Decanis, & universis omnino Clericis in ejus Diocesi constitutis, iuxta estimationem proventus & redditus suos taceant, & infra tres menses post fallam eadem denuntiationem, quadragesimam partem valoris eorum sub ipsius Episcopi testimonio, & aliquot virosam religiosorum, adhibitis nihilominus ad cautelam aliquibus Laicis fidelibus & discretis, in locum idoneum ejusdem Diocesis suo discreto consignare, quod & nos vobis, Patres Archiepiscopi & Episcopi, sub eadem districte mandamus. Ad hoc autem generaliter Monachos Cistercienses, Præmonstratenses Cistercienses, Eremitas Grandimontensium, & Castalis, eximimus, quibus super hoc mandatum injungimus speciale. Volumus autem, ut ii, qui redditus suos & proventus diligenter assimare curaverint, premissa transgressionem distictionis incurrant, si quidem non ex certa scientia, sed ignoranter potius quadragesimam forte aliquam subtraxerint, dum tamen, postquam recognoverint distictionem suam, quod minus solverint, plenarie recomparent. Si qui autem, quos absit, quadragesimam persolvenda aliquod ex certa scientia subtraxerint, cum digne satisfecerit, ab huius transgressionis debito penitus sit immunis. Nec miretur quisquam, aut etiam moveatur, quod hoc sub tanta districte precipimus, cum summa necessitas id exoptat; nam etsi voluntarium esse debet divina servitutis obsequium, legimus tamen in Evangelio de invaditis ad nuptias Dominum præcepisse, ut compellerentur intrare. Mandamus

nos preterea, ut vos, Fratres Archiepiscopo & Episcopi, quatequidum ipsam per vestras Dioceses instanter exallam & collectam fideliter faciatis juxta prædictam formam in toto loco deponi, summam eamdem per vestras litteras & speciales Nuncios nobis, quem citius fieri poterit, expressuri. Ad hac in singulis Ecclesiis truncum concavum poni precipimus, tribus clavibus consignatum, prima penes Episcopum, secunda penes Ecclesie Sacerdotem, tertia per aliquem religiosum laicum conservandis, & in eo fideliter quilibet, juxta quod eorum mentibus Dominus inspiraverit, suas elemosynas deponere in remissionem suorum peccatorum montantur, & in omnibus Ecclesiis sive in hebdomada pro remissionem peccatorum, & proferunt offerendum, Missa publice dicantur. Procedimus autem vobis, Fratres Archiepiscopo & Episcopi, ut circa eos, qui de bonis suis Terra Sancta volunt subvenire, de discretorum virorum consilio, qualitate personarum, & veram qualitate peccatis, & considerato nihilominus devotionis affectu, opus inanimata punitentia committat possit in opus elemosynæ faciende. Voluimus insuper, ne adhibitis vobis, ubi poterat inveniri, suavis Fratribus, nam Jerusalemitanis, Hospitalis, & alio Militia Templi, aliisque religiosis Laicis & discretis militibus vel aliis bellatoribus, qui signum Domitici Crucis assumpservunt, si in suis non poterat sumptibus transire, congrua de eadem summa stipendia ministratis, sufficienti ab eis cautione recepta, quod in defensione Terre Orientalis per annum vel amplius juxta quantitatem subsidii commoverunt, & si, quod absit, in via decesserint, susceptum subsidium non in alios usus converterent, sed reddant potius in stipendia bellatorum, qui etiam cum redierint non prius absolvantur a prædicta cantione, quam litteras Regis vel Patriarche, aut Jerusalemitan. Hospitalis vel Militia Templi Magistri, aut etiam Legati nostri vobis exhibuerint de mera ipsorum testimonium perhibentes. Quia vero summa necessitas exigit, & communis requirit utilitas, ut populus Christianus non solum in rebus sed etiam in personis contra Paganos in sacrum Terra Sancta sine dilatione succurrat, fraternitati vestra per Apostolicam scripta precipiendo mandamus, quatenus ad exhortandos & inducendos fideles per vos ipsos & alios viros idoneos provideat & diligenter instet, ut qui sufficienter fuerint ad bellum Domini præparati in nomine Domini Schach, signum Crucis assumant, alii vero juxta suam sufficientiam saculatum præ elemosynas largiantur. Nos enim de Dei misericordia & Beatissimum Apostolorum Petri & Pauli auctoritate confisi ex illa, quam Deus nobis licet indignis ligandi & solvendi contulit, potestate caritatis, qui labores hujus iunioris in personis propriis subierint & expensis, plenariam peccatorum suorum, de quibus cordis & ovis egerint penitentiam, veniam indulgemus, & in retributionem justorum salutis æternæ pollicemur augmentum. Eit autem, qui non in personis propriis illas accesserint, sed in suis tantum expensis juxta facultatem, & qualitatem suam, vires idoneas distinguant illas per annuum montantes ad minus, & illis similiter, qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis assumpta peregrinationis labores impleverint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Unde quoque remissionem volumus esse participes juxta quantitatem subsidii & devotionis affectum

omnes, qui ad subventionem ipsius Terre de bonis suis congrue ministrant. Personas insuper ipsorum, & bona eorum, ex quo Crucem suscepint, sub Beati Petri & nostra protectione suscipimus, nec non sub Archiepiscoporum & omnium Prælatorum Ecclesia Dei defensione confidit, statueret, ut, donec de ipsorum obitu vel redditi certissime cognoscatur, integra maneat, & quiete consistat. Quod si quicumque contra præsumpsit, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescatur. Si qui vero prescriptum illud ad præstandas usuras jumento tenerent astruunt, vos Fratres Archiepiscopo & Episcopi per vestras Dioceses creditores eorum, subdito appellationis obseculo, eadem discretionem cogatis, ut eos a Sacramento penitus absolveret ab usuram alterius exactione desistant. Quod si quicumque creditorem eos ad satisfactionem cogentis usuram, cum ad restitutionem eorum, subdito appellationis obseculo, discretionem simili compellatis. Judaei vero ad remittendas ipsi usuras per secularium compelli precipimus potestatem, & donec eas remiserint, ab universis Christianis tam in mercimoniis, quam aliis per communicationis sententiam eis habemus communione omnimodam denegari. Nos autem vos, Fratres Archiepiscopo & Episcopi, singulis in suis Diocesis exhortores esse volumus & mandamus, quæ tam diligenter & fideliter exequamini, ut in dicto varissime discussionis examine cum assiduis ante Tribunal Christi, dignam debeat reddere rationem.

Datum Laterani 7. Kal. Januarii, Pontificatus nostri anno secundo.

Idem Pontifex anno 1200. ad omnes Christianos Ragusienis itidem Provincie in eadem sententiam scripsit, hortatulusque est, ut vel per se ipsi Crucem & arma ferrent, vel pecuniam & sumptus contribuere ad expeditionem Hierosolymitanam.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei universis Christianis in Ragusensi Provincia constitutis salutem & Apostolicam benedictionem. Nisi nobis dissum a Deo per Prophetam, & in Prophecia servemus; Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam: nisi ad pastorale crederemus officium pertinere, quod inquit Apostolus: Insuper oportune, importune, argue, obsecra, increpa nisi gregis Domini nobis esset cura commissa, possemus nunc tandem a clamore discessere, cum cessi tuba exhortationis vestra sæpe sanum dederit non incertum, exhortando populum Christianum ad Terra Sancta succursum, paucos tamen adhuc ad bellandum bellum Domini excitavit. Quia vero magis instat necessitas, quam unquam institit, ut ipsi Terra celeriter succurrant, clamamus ad vos & pro illo clamamus, qui voce magnæ elemandi spiritum pro nobis misit in Cruce saltem obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis, ut vos ab æterna mortis eriperet cruciatus. Qui clamat . . . per seipsum, & dicit: Qui vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me. Recipimus enim litteras Vni. Fratrum nostrorum Antioch & Jerusalemitan. Patriarch. Archiepiscoporum & Episcoporum utriusque Provincie, & Christianorum in Christo filiorum nostrorum A. Ragusianorum & L. Armenorum Regum illarum, similiter & Magisterum Jerusalemitan. Hospitalis, & Militia Templi, quibus nobis expoluerunt necessitates & miserias Terre Sanctæ, affectus

Litteræ eisdem ad omnes Provincias Ragusina Christiani. Bionni.

inter illa, quod cum illis hominibus per discordiam separaverunt, qui se ipsos impugnant, Orientali Provincia peperisset, & jam ante inter eos de pace tractaret, si primum redirent ad concordiam, congruam subsidium mitterent, speraret pro certo, quod facile posset hoc tempore Orientali Provincia liberari. Si autem plura regerent ad concordiam, quam subsidia distinet, dimittit ab omnibus, quod resoluam Terram Seracorum de facili valeret obtinere, cum peregrinis ad propria iam reversis Terra rimensisset. & vix & viribus destituta. Moxerunt igitur universitatem vestram, & exhortantur in domino, & in remissione vobis inangurmas peccatorum, quatenus ante oculos cordis habueritis vexillum Crucis, qui potentes sint praelium domus praelii, & Crucem & arme conficiant, qui non sint habiles ad pagnum in expensis sui secundo proprias facultates aliquot dirigunt bellatores, nec sic qui se ob hujus obsequio subventiois excuset, quin aliquid saltem modicum propter hoc deprece ab libenter impendat, nisi qui aeterna voluerit esse remuneratio, immoretur. Quicunque enim cum impetrit coram hominibus, & ipse illam coram angelis habebit. Potest enim, & debetis confidat nobiscum, quod si Rex aliqua temporalia in caputatem quandam denuciat, nisi passali eius pro liberatione regis non solum res exponeret, sed personas, necne cum restituatur pristina libertati & acciperet tempus salutis iudicandi preditores eos regis, & quasi perfides & infideles damnohiles iudicaret, & excogitaret mortis haustus innoxigata torquata, quibus malis male perderet, & in hanc coram fidelis aliquos subtraheret. Nocte similiter Dominus Iesus Christus Rex Regum & Dominus Dominationis, qui corpus & animam nobis contulit, qui nos sanguine pretioso redemit, de ingratitudine vobis vixit, & vult infidelitatem criminis vos dampnabit, si et ictus de terra, quam prelo sui sanguinis comparavit, & quasi capivo in salutiferam Crucis ligis detentis negligenter subvenire. Sane cum nihil possit Omnipotens resistere, quia tamen Fidelis suus temporaliter prebere disponit in opore, quos aeternitate in praestigiatione cognovit praece arceam divini iudicii, quod nulli mortalium datum est possi servare, forte miseretur Deus, cum iam superabundasset iniquitatis refrigerentem charitate moneatur, velut fidelibus suis accessum parare salutis, una saluationis causam prebere, ut qui . . . dimiserunt, ipsum omnia in omnia invenirent. Cum enim Ierusalem civitas illa terrefacta fuerant interpretationem vocabuli, patet vixi sumptus, & ipsa vix iuendum modico tempore pacem potuerit obducere, promissa pacis. . . profecto transiit, qua iuxta est mater est nostra, in qua pax Dei, qua exoptat omnipotens Iesus, abundat ad hanc atque novi sub novo tempore Marabali, qui pro patris legibus & iuxta Civitatis sanctae . . . cum vult palatium videret ascendit inaccessibili gloria coronandi, quam militibus suis Rex glorie preparavit. Ceterum ne videremus olera gratia inopere haurire subditorum, qua digna nostro in opere . . . de ipsius Terra . . . transientes decimum partem presentium, & reddituum nostrorum ad eius subsidium duxerit decipiamus, Legatos nostros illuc dante Deo in proximis transmissuri, qui exercitum . . . bunditate procedant, & ad eos tanquam ob unum

caput universi recurrant, Ven. Fratres nostros Archiepiscopus, Episcopus, & dilecti filii archidiaconi, Presbiteri, Archidiaconi, Decani & alii Ecclesiarum Praetere, una etiam Clerici universi in virtute S. Spiritus, & sub eius iudicio obedientiae manentes, ut saltem quod angustiam parum ecclesiasticum regnum, & provinciam suorum ablatione habili distingi in subventioem Orientali Provincia non differant erogare. Ad hac in singulis Ecclesiis tantam concordiam peni praecipuum videtur clauis: configurant, una penes Episcopum, secunda penes Presbyterum Ecclesiae, tota per aliquam religiosum saltem conservandis, in quibus libelli quilibet deponere suas decemias in remissionem suorum criminum moneantur, & in singulis Ecclesiis semel in hebdomada pro remissione peccatorum praestitum offerantur Missae publicae recitarentur. Concedamus etiam Archiepiscopus & Episcopi, ad vices eis, qui de bonis suis Terrae Sanctae voluerit subtrahere, de discretorum virorum consilio pro qualitate personarum & rerum facultate possint, & considerato indolentiam devotionis affectu opus ipsorum pontificis convertire passim in opus electiois facienda. Ne autem Clerici vel Laici in hoc frustra se dolant aggesserint, sed jam nunc de sua sua quodammodo moneantur fidei, de Dei Omnipotentis misericordia, & illi, Episcoporum Terri & Pauli auctoritate cunctis ex illa, quam nobis Deus licet indignis ligandi & solvendi facultate, potestate, omnibus, qui laborem huius miseris in personis propriis & expensis subtrahunt, pleneque suorum peccatorum, de quibus etiam & caris egerint penitentiam, veniam indulgentiam, & in retributionem suorum facula aeternae pollicemur augmentum. His autem, qui non in personis propriis illud abstulerint, sed in suis tantum expensis iuxta facultatem & qualitatem suam vias idoneas destinaverint illic per auxilium miraturos ad movi, de illis similiter, qui licet in absentia expensis, in propriis tamen personis assumptis peregrinationis laborem impleverint, pleneque suorum cunctis veniam peccatorum. Huius . . . esse participes iuxta quantitatem subsidii, & devotionis appellationem omnes qui ad subventionem ipsius Terrae de bonis suis ministrabant, personaeque eorum & bona, ex quo Crucem susceperunt, . . . sub nostra protectione suscipimus, nec non & sub Archiepiscoporum & omnium Praetorum Ecclesiae Dei decessorum consensu firmantes, ut donec de ipsorum obitu, vel reditu certissime cognoscatur, integra maneat & . . . contra praesumpserit per consensum ecclesiasticum appellationem postposita conservetur. Si qui vero perspicuum illud ad praestandas suas iuramentum tradidit libelli creditoris eorum per Ecclesiarum Praetere remittant eis praestare iuramentum, & ab iuramento exaltatione cessant, eorum praecipuum districte compelli. Quod si quidquam creditorem vos ad solutionem coegerit usurarum, cum ad restitutionem eorum finit cogi inaccessumque moneamus. Iudaei vero ad remittentes ipsi usuras per sacilem compelli praecipuum potestatem, & donec eas remiserint, ab usura cessant. Considerabitis tam in meritis nobis vobis per excommunicationis sententiam habemus communicationem omnemque derogari. Datum Laterani II. Nonas Iun. Pontificatus nostri anno secundo.

Interita ferme biennio ante Joannes Sacello

mus, quatenus, nisi forsitan jam sedesisset, vos
pud mitem a receptione presentiam personam
vobis advenire in Archiepiscopum eligatis. Anno
PL idest 1203. Anno scilicet Bernardus Romanus
profectus rationem sui professionis & absentie
reddidit, probavitque Innocentio, sibi nimirum
Ragusii tunc esse non licuisse, propterea
quod inimici infestique homines infidias sibi
ac necem molirentur; & Ragusinum Pontificatum
voluntaria cessione depoluit. Pontifex igitur
anno 1203, vinculum, quo adstrictus erat,
Ecclesie Ragusinae dissolvit; & de illius abdic-
tione Canonice admonuit, atque ut novum
sibi Archiepiscopum eligerent, per litteras im-
petrav. Ut vero haberet Bernardus unde vi-
veret, & personam Episcopalem pro dignitate
sustineret, Ecclesiam Karlolemensem, & Sacer-
dotium Melebensis in Anglia, & Provincia
Eboracensi, modo Joannes Rex Anglie, &
Gulfridus Archiepiscopus Eboracensis assensum
preberet, ita eidem decrevit, ut Pallii Archie-
piscopalis usui abstineret. Epistolam Innocentii
Ecclesiam illam Bernardo conferenti citat Car-
dinalis eruditissimus Joseph Garampus (Reg.
an. vi. ep. 50. & lib. 1. cit. 8. c. 9. Decretal. Grego-
rii XL.) Datam esse ait pridie Idus Mali an.
1203. potestatem facit Bernardo descendendi Sa-
cerdotis Ragusini propter mortis periculum im-
minere, si ad suam Ecclesiam rediret; atque ut
posset absque usu Pallii Episcopale officium in
Karolensi Ecclesia exercere. Illum itaque In-
nocentius Joanni Regi Anglie, Joannes Rex
Gulfrido Archiepiscopo per litteras commun-
davit. Exant regis litteras, quibus infecta est
epistola Pontificis ad Regem, Tom. I. de publi-
cis Adit. Regum Anglie editis a Thoma Ry-
mero ex regis Archivis, Hagæ Comitum apud
Neaulme 1739.

Rex &c. Reverendissimi Patri in Christo Karissimo
Gulfrido Dei gratia Eborac Archiepiscopo,
Johannes eadem gratia Rex Anglia, Dominus
Hybernie, Dux Normannie & Aquitania, &
Comite Andegavia, Salute. Litteras Domini
Papa suscepimus in hac verba.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei,
dilecto filio Johanni illustri Regi Angliae sala-
tem, & Apostolicam benedictionem. Ad suppli-
cationem instantem Reverendissimi Fratris nostri Ar-
chiepiscopi Ragusini, cum ab cura, & sollicitu-
dine, qua tenebatur Ecclesia Ragusii, duxi-
mus absolvendum, quod ibi non poterat secure
morari; & si regressum habet ad illam, mortis
sibi periculum imminere. Ne vero idem Ar-
chiepiscopus in inveteratum ministerii nostri, de-
fessum in temporalibus patitur, Episcopatum
Karolensem, & Ecclesiam de Meleburn, cum
omnibus pertinentiis eorum, de beneficentia, &
liberalitate tua, & concessione Ven. Fratris Gul-
fredi Eborac Archiepiscopi, devigne cederis,
de Sede Apostolice benignitate concedimus, ad
ipsius indigentiam sublevari; & Reverentiam
regiam monentes attentius, & hortantes, qua-
tenus eandem Archiepiscopum, nostram pre-
cium obtineas, & officialis pontificalis intuitu,
recomendatum vobis habere; ejus necessitati com-
patis, & ipsius juvenitatis paupertati; &
dona presentia per illustrem manifestum red-
ditis ampliora; & per hoc Regi Regum, qui
sacerdos est in aeternum, victoris obsequium ex-
hibere, cum illud, quod ministris ejus impendit-
ur, sibi protestatur impendi.

Dat. Ferenti Idibus Mali Pontificatus nostri

anno sexto; idest 1203.

Nos autem iuxta petitionem Domini Papa
prescriptam, ipsi Archiepiscopo Ragusino pra-
dillam Episcopatum Karolensem, de mansuetudine, &
liberalitate regia ei concessimus, mandantes vo-
bis, quatenus ei tanquam Pallio & Episcopo
vestro in omnibus intendatis; idest tanquam Pa-
llio, & Coepiscopo vestro in omnibus favo-
rem praebeat.

Teste Domino Cantuari. Archiepiscopo apud
Merib, decimo die Januarii; anno autem 1204.

Fallitur ergo Richardson in Godwin de Prae-
sulis Angliae pag. 763. cum Episcopatum Kar-
lolemensem anonymo cuidam Episcopo Sclavo-
niae, qui alius esse non potest, nisi noster Ber-
nardus, collatum fuisse scribit anno 1203. ne-
que enim Bernardus hanc Ecclesiam obtinuit
ante annum 1204, ut constat ex epistola Jo-
annis Regis Angliae ad Archiepiscopum Ebo-
racensem data mente Januarii an. 1204. Ep-
iscopatum Karolensem Bernardo tradidit idem
Honorius III. qui confirmavit donationem Ec-
clesiae Bridekinensis diocesis Karolensis,
tradita Monasterio Gilsburnensi diocesis Ebo-
racensis, *scilicet a b. m. li.* *quantum Ragusi-
no Archiepiscopo, tunc Karolensi Episcopo.*
Hanc particulam epistola Honoriana, quae
data fuit 27. April. an. 1208, acceptam refero
Cardinali doctissimo Josepho Garampo, qui
cit. Regell. Honorii III. an. 11. Epist. 4054.

Desperato reditu Bernardi Archiepiscopi, co-
que ad Sedem Karolensem transiit, Canoni-
ci Ragusini & prescripto Innocentii ad comi-
tia conveniunt, & eundem per plerique ius-
fragii electus est Leonardus Venetus.

Priusquam ultra progrediar, de adventu Regis
Angliae pauca subnectam. Istra finem superioris
saeculi duodecimi, Basilica Cathedralis Ragusina
are sumptibus Regis Anglicani, sub antiquo
titulo S. Mariae Virginis, reedificata fuit ope-
re magnifico & elegantiori. Rem paulo altius re-
specti oportet. Henricus II. Rex Angliae, post-
quam de sacrilega necis, Thomae sanctissimi
Cantuariensis Archiepiscopi illata, coram Theo-
doro & Alberto S. R. E. Cardinalibus, & Le-
gatis Alexandri III. iurjurando se purgasset,
& qualemcumque nefarie traxis culpam, vel
suspicionem piis & piscularibus operibus sibi
prescriptis disuisset, voto se obligasse dicitur
expeditionis Hierosolymitane contra Saracenos
suscipienda. Sed in ipso apparatu & mediatione
sacri belli exitioclus cum esset, Richardus I.
Henrici filius paternum votum sibi solvendum
ac pia patris voluntati obsequium esse censuit;
& praestitum cum ipse quoque pro suis de-
lictis expiandis Deo & Ecclesie satisfacere ne-
cesse haberet. Anno igitur 1190. cum so-
genter exercitus profectus esset in Palistinam. An-
no proximo post Aconem captam, & multa
Saracenorum millia caesa, cum rediret, fada
in Ionio mari coorta tempestas, navis, qua
vehabatur, validis verberata fluctibus, hinc at-
que illinc jactata, vique ventorum in Adriaticum
impulsa, prope jam aberat a nostris.

Richardus, humana desperata, divinam Beatæ
Mariæ opem invocavit; eique, si ex illo extre-
mo vitæ periculo evaderet, Templum votis
in eo loco, ad quem incolatus appelleret, re-
gali sumptu, & magnificentia extruendum. In-
stulam tenuit ditioris Ragusinae, cui nomen
Lacromæ, ubi perverus est, & illustre Mo-
nasterium S. Benedicti. In terram egressus, ni-

Richardus
Rex Angliae
ad sedem
Leonensem
appetit.

de fr. Epil.
depos. Rag.
Ecclesia.

Littere In-
nocentii III.
T. 6. p. 300.
no Regis
Angliae.

hil potius habuit, quam ut votum dissolveret, ubique Monachis Benedictinis Basilicam Mariam addidit, subterit, in quem centum millia nummum argentorum impendere decrevit. Verum Rector & Primores Reip. Ragusinae, qui Regem ad urbem vitandam, suaque praecordia corroborandam invitarent, & convitiis, ludis magnificentissimis, omnique officiorum & honorum genere tractarent, magnopere illi susceptorum auctoritate fuerunt, ut, quam venerat Basilicam, impetrata loci communitati a Summo Pontifice potestatem, eam Ragusi, in celeberrimo & frequentissimo urbis loco edificare vellet, in qua Sedes Metropolitana collocaretur, & princeps esset ac mater omnium Ecclesiarum tum Civitatis, tum Provinciae Ragusinae; tunc enim Aides Cathedralis angustior, & minus elegans atque orata esse videbatur, quam nobilitas Civitatis, & dignitas Ecclesiae Archiepiscopalis postulabat. Richardus Ragusiensis voluntati morem gessit, sed ea tamen conditione, ut singulis annis 14. Nonas Februarii, qui dies facit est Purificationis Delparum Virginis, ius esset Canoniaribus in Cathedrali Basilica Ragusina, ac ipsius Regis sumptibus extructa, sacrificium solemne ritu ac cerimonia faciendi, cum suis Monachis rei divinae administris. Haec Jacobus Lucanus lib. 1. Annae. pag. 28., & alii Scriptores Ragusini. Verum Henricus Imperator, cum Philippum Regem Galliarum de Richardo per Leopoldum Ducem Austriae capto per suas litteras certiores faceret, ait Richardum in mari Adriatico non longe ab Istria naufragium fecisse: Nobilitati tuae, inquit, praestantiam temere declarare sumimus, quod inimicus Imperii nostri, & turbator Regni tui, Richardus Rex Ragusiae, tam esset, in transseundo mari, ad portus suos reversum, accidit, ut ventus rupta mari, in qua ipse erat, deceret eum versus portus Aliae ad locum, qui est inter Aquileiam, & Venetiam, ubi ipse Rex Dei permissione passus naufragium cum paucis evasit. De naufragio Richardi, & loco naufragii prope Istriam, Henrico hinc longe terrarum abienti, rumor vagi, incerti, confusi perlatis fuerant; & cum post suum Ragusio discessum, Dalmatiam Istriamque praecedens, inter Aquileiam & Venetias navim ad terram applicuisset, unde in Germaniam profectus in insidias incidit, quas illi paraverat Leopoldus, quod circa Lacroam acciderat, id circa Istriam evenisse fama, vera falsis intermiscens, vulgavit. De Richardo, vi tempestatis, non sine periculo naufragii, in Adriaticum delato, ejusque ad Insulam Lacroam impulsu dubitari non sinit Ragusini Historici & Chronologi, quos testes citant Rector & Consilarii Reip. Ragusinae in sui quidam testimonio. Saeculo decimo sexto exente, tum Archiepiscopi jampridem obire coepissent, ne Abbates Lacroenses in Aides Cathedrali, eo die, quo diximus, pontificali ritu solemne sacrificium facerent; Rector & Senatus ex antiquis historiis & monumentis testificati sunt ad iuris ac privilegii Canoniaribus & Monachis Lacroenses inde usque a duodecimo saeculo usurpasse, nullis superiorum statum Archiepiscopos repugnantes; quam testificationem publicis Tabulis rite consignari, atque in Tabulario Civitatis ad memoriam sempiternam posterorum assertari voluerunt.

Ex lib. Div. Cancellarii n. 98.
Rector & Consilarii Reip. Ragusinae etc. Quoniam iustum & rationi consonum est veritatis testimonium perhibere, universis, & singulis, ad quos spectat, & quomodolibet spectare poterit in futurum, huc testamur indubie, & notum facimus, qualiter, postquam Henricus II. Anglorum Rex, sub Alexandro III. felix. record. Pontifice Max. coram illustris. D. D. Cardinalibus legatis ad id deputatis, suspicionem in se, de nec B. Thoma Cantuarien. Archiepiscopi male conceptam, juramento purgasset, & contra Saracenos Hierosolymam ita, cum communi Christianorum hoste bellum facere proposuisset, nec illud morte praeventus fecisset; Richardus I. Henrici memorati filius, & Successor in Regno, postea pontificatum pro patre fulsurus, bellum gestis huiusmodi & subsequenter in navigatione suis itineris Angliam versus arripis, adversa maris tempestate jactatus, tandem non sine magno vitae discrimine in Dalmaticum sinum delatus est; quare ad Deum confugitus, in loco, quem prius adiret, si videretur, impensa ducentarum centum mille, votum condere sub voto solemniter Ecclesiam destinavit; & cum aliquando ad Scapulum Lacroensem discessum, ubi Monasterium P. Monachorum Ordinis S. Benedicti reperitur, apostolicis incensam, itaque votum pro gratia consecrata solvere proposuisset; ad preces Reip. nostrae, Indulto Apostolico procedente, Ragusiam illam, quae nunc Cathedralis, sub titulo B. Mariae Virginis nuncupatur, fundavit Ecclesiam & sub hac expressa conditione per Regem fundatorem apposita, ut Patres Lacroenses quotannis ibidem, tanquam in propria Ecclesia, singulis festivitatibus Purificationis B. Mariae Virginis, primas Vesperas, & Missam pontificali celebrare deberent, prout cum Innocentio III. favore Abbatum eorum ducum, multaque gentibus celebraverunt; & sine contradictione, immo in praesentia Ordinariorum, hanc ministerio benigniter acquiescentium, celebrare consueverunt, ab illis usque ad hac tempora recentia, in quibus per Archiepiscopos modernos, non sine scandalo Cleri & populi Ragusini, turbati, & inquietari videntur. Et quia de his omnibus praenotatis, & singulis, tum ex antiquis traditionibus, tum ex veridicis bibliothecarum documentis, tum ex certo nostrarum Chronicarum MSS. testimonio, nobis sufficienter coexistit; ideo, ut cui super hoc dubitari contingat, has nostras testimoniales patentes litteras, in iudiciis, & extra fidem salutaris, fieri ad instantiam Patrum Lacroensium, & per Cancellarium Reip. nostrae infra scriptum subscribi, ac sigilli nostri Protoclaris S. Blasii, quo in similibus utimur, impressione reborari, & committi iussimus. Datum Ragusi, a salutifera Nativitate Domini nostri Iesu Christi millesimo quingentesimo, & nonagesimo octavo, Indictione undecima, die vero vigesima Februarii.

Hoc ius & privilegium, quod Richardus Rex Angliam conditor illius Basilicae, Abbatibus & Monachis Canonibus Lacroensibus proprium esse voluit & perpetuum, post annum 1667, quo quidem anno Aides Cathedralis horribili terramotu corruit, delictu sine exolevit.

LEONARDUS ARCH. RAG. XVII.

Venetis ortus fuisse traditur, sed familie, unde ortus est, cognomen latet. Hujus episcopalia initia Jacobus Luccarus, Seraphinus Razzius & alii conferunt in annum nonagesimum septimum superioris seculi duodecimi; quo quidem anno adhuc huic Ecclesie praeidebat Gausonus ab illis pretermisus, cuius Episcopatus fidem faciunt Tabulae Laceromentes supra laudatae, & eodem anno 1197, consecrata, Gausonum excepit Bernardus, quem omnes ante Leonardum proxime constituunt. Nec vero Bernardus ante annum 1204. ad Episcopatum Karloensem Provinciae Eboracensis translatus fuit, ut docet epistola Innocentii III. ad Joannem Regem Anglia paulo ante descripta. Isteque Leonardus anno 1209. vel sequenti Sedem Ragulinam obtinuit. Atque ut ex uno errore in aliam facilius est, ac prope necessariis prolapsus, cum Pontificatum Leonardi ab anno 1197. ad annum 1217. perduxerint, huic necesse fuit, assiguerent ea, quae ad Bernardum pertinent, videlicet decessum de urbe & Ecclesia Ragulinam, itaque migrationem ad Episcopatum Anglicanum. Seraphinus Razzius hanc diffusionem Ragulinam causam fuisse tradit, quod cum ejus de urbe Venetis tradenda clandestina consilia deprehensa essent, voluntarium exilium sibi concesserit. Id si verum est, non in Leonardum, sed in ejus decessum convenit oportet; nam Leonardus Sedem Ragulinam usque ad obitum perpetuo retinuit, ut ejus sepulchrum & epitaphium in *Ede Cathedrali Ragulina* declarat; nisi vero cum eodem Razziio commissi velis, cum rogatus Venetorum ab Anglia revocatum, & in Sedem Archiepiscopalem restitutum fuisse.

Leonardus
Archiep.
1691.

Acta Episcopalia Leonardi litteris tradita sunt apud Scriptores Ragulinos: hae videlicet. Anno 1206. Provinciam invasit, & nominatim Tribuniensem & Bosniensem Ecclesias. De Tribuniensi nulla potest esse dubitatio; sed Ecclesiam Bosniensem Clemens III. anno 1191. ut dictum est in Tribunio, Metropoli Spalateni restituerat; idque constat ex ejusdem litteris ad Petrum VIII. Spalateni Archiepiscopum Tomo III. llyr. sac. inferius pag. 213. De quibusdam Ecclesiis sive Dalmatiae Superioris, sive finitimarum regionum, praefectum de Bosniae saepe inter Ragulinum, & Antiharensem Metropoles multa & magnae contentiones fuerunt, propterea quod in antiquis monumentis, & litteris Pontificis alias huic, alias illi attributae esse reperirentur. Haec itaque utique sibi vindicabat. Quamvis igitur Clemens III. haec multis ante annis Ecclesiam Bosniensem ad jus & obsequium Metropolis Spalatinae revocasset, Leonardus tamen hujus Pontificis auctoritate minime deterretus est, quominus illius Ecclesiae iustitiam jus sibi usurparet; quippe Benedictus VIII. & alii Pontifices Romani eandem Metropoli Ragulensi subjecerant.

Nec vero dignitas metropolitica nuper a Sede Apostolica Legatis, ut diximus, Ecclesiae Antiharensi restituta, & confirmata Leonardum absteruit, quominus iustitiam Archiepiscopalis causa ad urbem illam accederet; nam vel ipsemet Innocentius in suis ad Joannem & Simonem Legatos Apostolicos litteris abbat se in antiquis scriptis reperire, Ecclesiam Anti-

harensem inter Suffraganeas Ragulinae, Metrop. numerari. Sed idem Pontifex polles edocuit de jure metropolitico eidem Ecclesiae per Alexandrum II. collato Joanni Antiharensi electo Pallium concessit. Hujus autem pontificis seipsum concessione nulla ratione habita, Leonardus veterum scriptorum, quae laudat Innocentius, auctoritate nixus Antiharensem Ecclesiam ritu Archiepiscopali iustitiam jus sibi esse censuit. Sed advenientem Antiharensem non solum aditu intercluso, sed etiam iacta lapidum, ut tradunt Scriptores Ragulini, manoque armata repulerunt.

Anno 1215. Concilio Lateranensi interfect, ut est in Annalibus Ragulini, & apud Innocentium graviter quellum fuisse ajunt de aliquibus Ecclesiis, & praesertim de Antiharensi ab sua Provincia per injuriam avulsis. Pontifex ejus querimonias perbenigne excepit, sed ejusmodi rerum cognitionem in aliud tempus deferendam esse censuit, quod tunc majoribus universalis Ecclesiae negotiis dilutus esset, quam ut vacaret ad controversias peculiarium Ecclesiarum dirimendas cogitationem curamque avertere. Episcopo & Archiepiscopo Tragarienti haec causam Ragulinae Metropolis demandata fuisse ajunt, quam vel uterque vel alteruter cognosceret ac iudicaret. Illi vero quid sententiae toleret, mihi non est compertum. Certe Joannes Antistes Antiharensis jus ac titulum metropolitico retinuit, & nonquam deinde intermissum ad omnes suos successores transmisit. Ecclesiam vero Catharensem ab Leonardo editam, & jure ac potestate Archiepiscopali iustitiam tenent, nemine repugnante, neque invisit, sed libentissimis Catharensibus, qui Archiepiscopum summo cum honore acceperant, & ab eodem non sine gratiarum actione prolocuti sunt. Haec Scriptores Ragulini. Sed cum Alexander III. saeculo superiori Ecclesiam Catharensem Metropoli Ragulinae adeptam, ut dictum est, ad Provinciam Bariensem transfuderit, vixit ne a veritate abhorreant, quae de iustitiatione illa Catharensi scriptis tradiderunt. Sunt qui post obitum Leonardi statuerant Interregnum Archiepiscopale novem annorum; id quod esse non potest; nam neque Leonardus ante annum 1217. vel superiorum e vita migravit, neque ejus successoris initia ultra viciniam & secundam, vel tertium hujus saeculi annum discessi possunt. Qui titulum ejus sepulchro in *Ede Cathedrali* inscripsit, e nomine Leonardi sumpsit, unde illi elogium insculpsit, quam lapidus consecit.

& obitus.

*Te Leo, te decessit, sed dicat postea Nardus,
Quam vita sanctus fuit. Antistes Leonardus
Praevigilans Pastor, ut vaperet de grege raptor:
Si Leo habet mores, praestitit Nardus odore:
Pars movet haec tumba, in Culi par altera turba,
Cum qua non furda nos audit voce diurna.*

ARRENGERIUS ARCH. RAG. XVIII.

Quem ortu Romanum fuisse tradunt Jacobus Luccarus, Joannes Gundula, & alii; ejus vero ad gubernacula Ecclesiae Ragulensis accessum conferunt in annum 1217. Novem annorum interregnum inter hunc & Leonardum Gundula interjecit, neque cum Episcopum precos annos, sed Administratorem fuisse docet, anno vero 1227. & Episcopali consecratione initiatum esse, & vegum ac legitimum Archiepiscopum.

Arrengeri
Archiep.
1217.

scopum dici haberi que capisse alienat. Verum Sebastianus Dolei, qui Acta omnia, & monumenta Tabularii Lacromentis ab anno decimo septimo usque ad vicessimum hujus decimi seculi confecta diligenter inspexit, nullum se reperisse ait, cui nomen Archiepiscopi intra illud triennium inscriptum esset, sed solum obhignata fuisse signo, & subscripta nomine *Adm. Domini Papa Subdiaconi, & Sedis Apostolica Legati*, in *Aula Ragusina Sedis residentis*; post annum vero 1220. postem reperit nomen *Atrengerii Archiepiscopi* subscriptum; ex quo conicit potest Leonardum quidem obisse anno 1217. & annis aliquot Ecclesiam Ragusinam Pastore caruisse, cujus locum tenebat, & officioungebatur *Adm. Legatus Sedis Apostolicae*. *Adm.* idem est fortasse atque *Acontius* itidem Subdiaconus Pontificius, & Legatus Sedis Apostolicae, quem anno 1221. Honorius III. vel iterum in Dalmatiam misit, vel ei Legationem Ragusinam ante quadriennium traditam prorogavit, extenditque in universam Dalmatiam, Bosniam, & Hungariam. *Adm.* autem pro Acontio per notam compendiarium scriptus est, dubius litteris intermediis exemptis. Sed non aliunde certius dignosci potest tempus suscepti ab Atrengerio Archiepiscopus, quam ex epistola Honorii III. ad Archiepiscopum & Capitulum Ragusinum anno 1222. obhignata. Cum Ecclesia Ragusina jam inde ab anno 1217. Pastore destituta propter iniquitatem temporum circumqueque fecementibus lupis, idem Alimilanus piratis & hereticis Bosnenibus, magno in discrimine esset, Pontifex Canonici Ragulini imperavit, ut, nulla mora interposita, Archiepiscopum sibi rite & canonice eligerent, qui Christianum gregem orbem spiritali cultode, multis undique obfessum periculis tueretur, atque defenderet; & praeter ea eius magno opere hortatur, ut Acontio Legato Apostolico ad praedones maritimos coerendos, & hereticos Bosnenses convertendos, vel abigendos quicquid possent praedicti atque auxilii praebere.

Honorius Episcopus Servus serv. Dei. Dilectis filiis . . . & Capitulo Ragusino sal. & Apostolicam Benedic. Super gregem Dominicum vigilantes, quia vobis sunt oves Christi ex officio pastoralis commissi, lapsi ab eisdem arcibus, ne, quod absit, mercenario comparemur. Cursum inter operarios vinca Domini Saboth licet circa horam undecimam a Patrefamilias Evangelico constituti ad vulpeculas capieudas demolientes eandem, summo opere laboramus, ut, quod avertit Dominus, cum malis agricolis non perdamur, super eo etiam, quod inhabitatores Castra Alimilani, cum in Christianos immunitatem exercent, ut non Ecclesiis, aut personis eorum, viduis, pupillis, & senibus, nec cullibet parcent iuxta, & aetati, sed Pogavorum more universa vastantes, tanquam coram sint delicta operari perverte, in perditione verum & bonum gloriantur; quodam compassionis igne perstringimus contra pestem utramque, sicut possumus, occurrere cupientes. Cum itaque, sicut audivimus, vicini satis castro praedicti, & paritibus de Bosnia, ubi Haereticis quidem dogmatizanda palam sua pravitate errores, Christi gregem & vinum, idem sacrosanctum orthodoxam Ecclesiam exterminant, & disperdunt, & Ecclesiam vestra vacet Pastore, cuius, & vestram ad hoc, cognoscimus auxilium opportunum, Uel-

versitatem vestram movemus per Apostolica scripta mandantes, quatenus ad electionem Archiepiscopi canonice & concordem sablatio consuevit difficultatis oblatione procedatis; contra Haereticos, & Alimilani, eisdem dilecto filio Magistro A. Subdiacono & Capellano nostro Apostolica Sedis Legato pro vestris liberis viribus assistentes, huiusmodi etiam ex animo sic allati, quod Pater, qui videt in abscondito, reddet vobis, & nos vestra devotionis integritatem Apostolicis Benedictionibus prosequemur. Dat. Anagnini V. M. Martii, Pontif. nostri anno VI.

Itaque eodem anno 1222. Canonici Ragulini Atrengerium eundem suffragis Archiepiscopum creaverunt, vel certe initio insequentis.

Honorius Acontio Subdiacono Legationem Dalmaticam & Bosnensem simul cum Hungarica demandavit. Caput autem Legationis Dalmaticae & Bosnenis duplex fuit; primum ut Dalmaticis copias maritimas, & terrestres impareret, quibus Alimilanos, atqueque piratas infestis Christianis Cruce signatis, in Psalidum auxilii ferendi causa mari supere transmissis terra marique perirentur, & navigationem Adriaticam ab eorum infidiis & latrociniiis tutam praestarent; alterum vero, ut in Bosniam profectus ad convertendos haereticos Patrenos, illamque regionem ab omni haerese libe purgandam omni cura Rudique incumbere. De hac Legatione plura in Tomo III. in Actis Guncelli Archiepiscopi Spalensis, Maritimis praedonibus subactis, & lembis piraticis incensis, antequam in Bosniam discederet, Ragulinum venit, vel rediit anno 1222., qua in urbe, ut auctor est Lucarez, Episcopos ejus regionis ad Synodum in Aedem Cathedrali convocavit, ut inter se conferrent, qua potissimum ratione oporteret haereticos Bosnenses ad Catholicam rellamque in Deum fidem revocari, & pestem illam, qua jam infici Dalmatiam coeperat, avertere atque arcere; ejusque opera factum, ait Lucarez, ut Patrenses ex urbe Delmitana, qua nunc Dominos dicitur, totaque Dalmatia expellerentur. Raguli dum adhuc Acontius esset, Joannes Gundula vir aequo pius, atque opulentus novum Canonium ab S. Jacobo de Vissizza cognominatum in eo loco, cui Brenos nomen, non ita longe ab urbe disjuncto, are suo Monachis Benedictinis fundaverat, & copiosis redditibus instruxerat una cum Dobroslava uxore, lectissima femina; quod in clientelam & potestatem Romani Pontificis, salva tamen debita erga Ragulinum Archiepiscopum reverentia, contulit ac tradidit coram Acontio Legato Sedis Apostolicae, Blasio Episcopo Catharensi, Joanne Dandolo urbis Comite seu Revere, Jordano Canoniarum Lacromentis; vestes etiam adjuverunt Judices Civitatis, & alii vici primarii. De his bonis cum quae jam dederat, tum quae post mortem suam eidem Canonio obventura erant, omnia & singula nominatim percensit, & nequis ea furteret, fratres suos Damianum, & Grubesciam, eorumque filios & nepotes vindices ac defensores constituit. Abbatii eligenti potestatem prout ipsos Monachos esse jubet. Nec dubitari potest, quin Acontius Legatus Pontificis hac omnia confirmaverit, & nomine Sedis Apostolicae Canonium Pontifici oblatum, ac traditum receperit. Hac testata esse voluit publicis litteris, quae Presbyter Gathaldus in hac verba composuit.

Littera Hic-
aunt III.
ad Capitu-
lum Ragus-
inum.

Synodus
Pontificis
in Ragusa
fuit.

Tabula de-
scripta a
Joanne Cle-
m. de Gub.
Carolo de
Vito nate.

Anno Domini 1222. mense Octobris die 2.
ante, cum Dominus Alexius Domini Papa
Sabasiorum, & Capellanus, Apostolicæ Sedis
Legatus Ragusium accessisset, & in Archiepi-
scopali aula resideret, ipso præfente, & præ-
sentibus Blasio Cathacenſi Episcopo, Joanne Dan-
dalo Ragusino Comite, Iordano Locumnesi Ab-
bate, Dominico Alexio Patri, Dominico Mattheo
Basiliano, Domino Lucario Narmeri Iudicibus
iuratis, Balli Terenti, Nicolao Mauri, Matthæo
Bolesæge, Benedicte Petri, & ceteris ibidem
assignatis, Martinus Patragus, Joannes Bogardi
Tetrachebo, Petrus Rosini, & alii. Tunc Jo-
hannes Gaudula in iudicio astans iura, & propria
voluntate, & consensu sue conjugis Dobroslava
filia Mauri Manæ, qua interrogata assensum
in hoc placum præbuit, Monasterium S. Jacobi
Apostoli, quod præfatis suis construxerat, num-
mus in loco qui Brilas vocatur, sub proteclio-
ne Domini Papæ Romanæ Ecclesiæ statuerunt,
ut in illius sit potestate, atque ditione; ita ta-
men ut semper Monasterium sub R. Benedicli re-
gula consistat, & Abbatibus eisdem, & Fra-
tribus ibi degentibus, & ut nemo suorum tam
Clericorum, quam etiam Læicorum aliquem ha-
bere possit proprietatem, aut potestatem, salva
tamen reverentia Domini Ragusini Archiepiscopi;
quod quidem Monasterium præfatus Joannes
Gaudula una cum coniuge sua Dobroslava, per
sacramentum Evangelii statuentes firmaverunt,
ut hæc que scribuntur inviolabiliter perpetuo
perstiterent, durante illud suis donis, & pos-
sessionibus, videlicet tribuentes ei suas vineas
omnes, & terras que sunt in Brilo, & ceterum
pertinentias, & vineas, & terras suas, que
sunt in Vergate, quas de Comuni Ragusino
emerant, & vineas, & terras omnes, que in
circuitu ejus sunt, que de paterna fuerant ha-
reditate dicti Joannis, & Domum, que est ad
Palliarum, que fuit Patris ipsius Joannis, &
molendinum cum suis pertinentiis, & centum
quingenta pecora, & triginta vaccas, &
duos serenos, & quatuor parva bovum; & Do-
broslava per hoc sacramentum spopondit dare
eodem Monasterio post mortem suam Domum,
que olim fuit sui Patris. Statuerunt atque vo-
luerunt, & ut firmam haberetur in perpetuum
decreverunt, ut si Abbat, qui tunc est, dece-
deret, nullum alium in Abbatem eligant, nisi
quem Congregatio ipsius Conventus, ut decet com-
muni, & concordi voluntate, si eligere volue-
rint, secundum regulam Monachorum eligant.

Hæc autem omnia, que prædicta sunt, secun-
dam Benedicti Abbatis regulam disposita firmi-
ter observantur. Si forte aliquis hoc temere per-
turbare præsumpserit, decreverunt atque statu-
erunt, ut defensores existant, Damianus, &
Grubeſcia, Gaudula, fratres ipsius Joannis, &
ceterum heredes perpetuales. Ita tamen ut non
hereditarii sint, nec vacantes hereditarie, sed
solummodo defensores sint ipsius Conventus. Diffus
vero Joannes Gaudula, & ejus conjux Dobrosla-
va Retinuerunt firmiter, promittentes post obitum
ipsius Joannis, & conjugis ejus Dobroslava, ut
eodem Conventui decernerent omnes vineas, & ter-
ra, que sunt in Glencetto cum pertinentiis eor-
um, & domum, que est juxta domum Grubi-
ſce fratris ipsius Joannis; similiter, ut dictum
est, statuerunt ut eodem Conventui decerneret domus
cum omnibus pertinentiis etiam in qua ipsi nunc
habitant; decreverunt etiam & hæc, ut si quis
hunc illarum dispendium, ac dilapidationem ali-

quo modo dissiparet, vel infringere voluerit, ma-
ledictionem Omnipotentis Dei, & R. M. semper
Virginis, & S. Jacobi Apostoli, & sanctum
Apostolorum, omniumque Martyrum, Confes-
sorum, Virginum, atque omnium Sanctorum in-
currat.

Ego Presbyter Gubaldus communis Naturinus
juratus, qui etiam ibi omnia præfata scrip-
si, & testis permoneo.

Idem Joannes Gaudula post annos fere duo-
decim, cum in extremo viæ periculo versaretur,
Testamentum fecit, nec solum quæ Mo-
nasterio S. Jacobi jam donaverat, & in tabu-
lis supra descriptis constituit, confirmavit,
sed alia insuper multa de bonis avitis & pa-
ternis post suum & conjugis obitum eidem Mo-
nasterio in perpetuum possidendis tradi jussit,
præter plura, que jussit, plique vel consanguin-
e, vel pui locum & personam pro expiatione
suorum delictorum legavit. Testamentum in
hunc formulam concipiam fuit.

In nomine Domini nostri Jesu Christi Amen.
Anno Incarnationis ejusdem Domini 1234. mense
Februarii die 4. exente. Quoniam præfatus mo-
nasterium vltra decurrentis ævæ more quæsitè
labitur, & unicuique propria mente incertus est
dies, ac ignorat ævæ memoria, an sine memo-
ria obiturus sit. Mirro ego Joannes filius di-
tæbelli Gaudula in infirmitate corporis positus,
tamen sana & bona mente natus, una cum uxore
mea Dobroslava filia Mauri Manæ, dato, & firmato
inter nos consensu per hoc Testamentum,
de omnibus rebus nostris mobilibus, & immobi-
libus coram vobis subscriptis testibus hoc Testa-
mentum nostrum primum & ultimum facimus
ratum, & inviolabile in perpetuum, ut permane-
at, sine quæſtione, & querimonia, quiete.
Quod committimus Episcopis nostris, scilicet
Presbytero Sabo, Patri nostro spiritali debitas
suis, & Pallo nepoti meo, & heredibus fra-
tris mei, & eorum heredibus in perpetuum, &
Grubeſcia fratri meo, & heredibus suis, & co-
rum heredibus in perpetuum, & Presbytero
Elia Joannis Viriani debitas suis, ut in loco de
preſcriptis nostris personis habent plenam virtute-
m, & potestatem faciendi, dandi & ordinan-
di illud, sicut sablegitur, pro remedio & salute
animarum nostrarum, & mortuorum nostrorum.
Voluntus autem ut pro promissa dicti per-
petui annui, & secundum quantitatem nostram
caſſaram molitionem, donec ipsam decimam;
firmiter autem, & inviolabile volumus, ut Mo-
nasterium quod exa vestris decimis in loco, qui
vocatur Brilas, construximus ad honorem S. Ja-
cobi Apostoli, perpetualiter sit sub proteclione
Domini Papæ Romanæ Ecclesiæ, & in illius sit
potestate atque ditione, sicut continetur in pri-
vilegio ſello a Domino Honorio dignissimo Papa
Romano Ecclesiæ; & sicut continetur in carta
Domini Acanthi Domini Papæ Subdiaconi, &
Capellani, Sedis Apostolicæ Legati; & sicut con-
tinetur in carta quam Presbyter Cataldas Ne-
tarias in Archiepiscopali Palatio scripsit coram
eodem Domino Acanthio Apostolicæ Sedis Legato,
& coram cæteris, qui ibi fuerunt; & sicut
continetur in hac quarta carta & in alia car-
ta, que est ſeuilla & equalis huic carta. Ita
tamen volumus, ut Dec decem in æternum illud
Monasterium S. Jacobi sub R. Benedicli regule
consistat, & Abbatibus eisdem, & fratribus ibi
degentibus, & ut nemo nostrorum tam Clerico-
rum, quem etiam Læicorum, aliquem habere
posſit

Testamentum
nro Joannis
de Gubald.

posse proprietatem, aut potestatem super illud Monasterium, salva tamen reverencia Domini Nostri Archiepiscopi. Quod Monasterium per hoc Sacramentum in perpetuum stabilimus, & confirmamus, & etiam de bonis nostris eidem Monasterio S. Jacobi in perpetuum concedimus vicarias, & terras, que sunt in Isello, & omnium pertinentiarum, & vicariorum, que sunt in Isogato cum suis pertinentiis, & omnium terrarum, que incipiunt a Iglobena Mauriti, & videntur quod ad illud Monasterium, & totam illam quod est in circuitu ejus, & omnium, que est ad possitalem cum medietate, & cum omnibus pertinentiis ejus, que est iuxta domum Grubice fratris mei, ac post mortem nostram domus, que fuit Petri Dabroslave cum omnibus pertinentiis istius domus, in qua nudo manemus, que est ad latere domus Dabrove Procholi, & est super vicariam, que defendit ad nigros mercatum, & domum eam in perpetuum eidem Monasterio S. Jacobi, & post mortem nostram datur eidem Monasterio domum, quam per aliam cartam emi a Martino Zuite cum pertinentiis ejusdem domus, que domus fuit de Capali, & de Jacoba, & illa datur est ex latere pelagi, consistat domus Caterve Deligi, & ex latere novius consistat domus, que fuit Michaelis Patris regi, & istam domum cum suis pertinentiis, que fuit Petri mei, daturus Grubice fratri meo, & heredi sue in perpetuum, & sic in carta sua continetur: Sit firmum. Et hoc domum, quam dedimus eidem Grubice ex latere pelagi, consistat predictam domum, que fuit Capali, & Jacoba, & ex latere novius consistat alia domus Petri nostri Michaelis Gumbale, in qua nunc vivit inter Grubice, & post mortem nostram videlicet vacet, & pecora nostra, que sunt in terra nostra, domus eidem Gumbale, et post mortem nostram datur eidem Monasterio S. Jacobi, viceque Gumbale cum omnibus suis pertinentiis, & bonis, & coratilis, & hericilli, & herilli, & scavena, & buri, & reliquis argutium & lignum cum est in domo, in qua manemus, cum eadem domus datur eidem Monasterio, & illud argutium maneat in eadem domo. Li cenzia paravento, & libri datur S. Jacobi, & a vasa in ante datur eidem Monasterio quaterla pars istius vasis, & novum carta vasis in qua est Naveclius Lacerius Chusane, sit in potestate Dabroslave, & post mortem ipsius ista terris pars vasis, & vedium ipsius restantur, & predium totum datur pro anima sua, & mea. Et post mortem meam datur S. Jacobi variatula, & capella, & aslavum, & recta. Et post mortem Dabroslave Barcothi prodatur, & predium ejusdem datur pro omnibus nostris. Sanctus Albas S. Jacobi decedens, nullam aliam aliorum ecclesiarum, nisi quatuor Congregatio Coadiutorum ipsius, ut dicitur, communis, & conventus veluclate christi voluerit; secundum regulam B. Benedicti Monachorum eligant, licet autem omnia, que predicta sunt, secundum regulam B. Benedicti Abbatis in eternum adherentur firmius. Si forte aliquis hoc temere perturbare, perversumque, stabilius, & firmius veluclare, ut communitatem ipsius nostri, Pater Sabas Imperialis, Pater vester in vita sua, & Vallus apud nos in vita sua, cum hereditas fratris mei Dabroslave, & cum suis hereditibus in perpetuum, & Grubice frater meus cum suis hereditibus, & omnes hereditibus in perpetuum, Prebiter Elias Joann

Privium in vita sua, hoc confliteretur, & de-
fensoris ejusdem Monasterii S. Jacobi, ita tamē
ut non hereditatis sine, nec teneatur hereditas-
sine, hoc sollemniter confiteretur & defensor
sine illius Monasterii. Et Per S. Jacobi labora-
tor de una libra argenti, & detor Monasterii
& Villade dux illam Monasterio, & Dolor-
lance uxori me, sicut scriptum est, possidet cau-
sa nostras oleas sui. Verumtamen non possi-
mus illam minuire, neque detor alicui suo, neque suo,
neque extraneo pater que scripta sunt; sed pro
extinguenda nostris faciat elemosinas, & pro anima-
bus nostrorum mortuorum. Et post mortem
ipsum adimpleatur ieiunium quod ordinavimus.
Et post mortem nostram illam teneatur extra
portam Lemis, qui nulli pertinet, excepto illa,
nam detor Villade, & exel sua Rodige; ne-
potis mei filii Danielis fratris mei, videlicet
Pallens & Jacobus accipiant illam in suam
possessionem, & quantum volent illi meum terrenum
detor pro animabus nostris. Et caris qui con-
stitit super nostram Deijze, & omnes illa car-
ta, que sunt scripta in nomen meo, que ha-
bit Danielis fratris mei in compegnium suam
& meum, sint in possessione filiarum suorum Val-
lii & Jacobi, & post mortem meam, & Do-
lorlance, idem nepotes mei Pallius, & Jaco-
bus pro animabus nostris detor perperis 30.
in eternum habeant, & possident ad suam vo-
luntatem, & possessionem vineam cum suis per-
sonis, que est in Campo Glapensii juxta
Seissum, & juxta vineam fratris mei Gub-
ser, & juxta vineam S. Andree. Et post mor-
tem nostram Grubela felices, . . . cum sua ha-
bitate sint constituti in illa carta, quam sibi
fecimus, in eternum habeat ad suam voluntatem,
& possessionem, illos quosque felices de vi-
nea cum personis suis eorum, qui sunt juxta vi-
neam suam in Glupna, & alios tres felices de
vineis juxta vineam Calende de Mosca in Gi-
pana, & sibi constituti in sua carta ita sit
novum. Et post mortem nostram Petingus de Scap-
ulo detor perperis 30. alii Diabolus princeps
detor illos, & sit in sua illa carta constituti,
quam sibi fecimus, in eternum cum sua ha-
bitate, & ad suam voluntatem, & possident
libet illam vineam, que est in Jupana, que
sunt Petiolici, quam quondam evl perperis cla-
gizet, & sit constituti in illa carta Petioligii;
ita sit primum. Clerici autem S. Marie Majoris
Ecclesia detor perperis duo, & ad opera S. Ma-
rie perperis tres, & Lorumus perperis tres,
& Merco perperis uno, & S. Petro de medio
uari perperis uno, & S. Andree de Pelago per-
peris quatuor, & Melida perperis unum, & S.
Petri de Macaribus perperis unum, & S. Si-
monis perperis unum, & S. Andree perperis unum,
& S. Thoma perperis unum, S. Nicolas perperis
duo, & S. Maria de Castello perperis duo, &
S. Bartholomeo perperis duo, & recoils ad di-
midium perperis uno, & ad opera Fratrum Mi-
norum perperis tres, & Magistro Brati Calafati
pro Nicolis detor perperis quinq; & Tifalo
perperis uno, & post mortem nostram annos
septi nostri, & omnes ancille nostras in eternum
sint liberi, & seculum vadant per quatuor
partes mundi. Si autem aliqua carta, vel aliquis
carta facta sunt antea, vel post fuerint postea
promouantur privilegium Domini Pape Avani-
ti, vel contra pradiatum cartam Domini Acca-
ti, Apostolica Sedis Legati, live contra pradi-
ctam cartam, quam scripsit Presbyter Gualdus

Notarius coram eodem Damiano Legato, vel contra eas causas, videlicet contra haec, & contra alias, quae sibi similis, & aequalis bule, in aeternum sint raptae, irritae, vanae, & falsae, & sine vigore. Et promissionum privilegiorum Domini Papae Honorii, & promissionum carta Domini Aniclii Legati Sedis Apostolicae, et promissionum carta quam scripsit Presbyter Galeazzo Notarius coram ipso, & sua carta, quae sunt ad hoc similiter, videlicet haec & alia de quibus unam tenet Vallerius, & aliam tenet Grudefca, in aeternum permanent firmi, plena, sicut in ipsis continetur, & sicut praestiterunt, promissionum Petropoli nostrae, videlicet Presbyteri Eade pater meus spiritualis in vita sua, & Vallerius nepos meus cum hereditibus patris sui fratris nostri Damiani, & cum suis hereditibus in aeternum, & Presbyter Elias Joannus Privatus in vita sua permanent firmi in loco de propriis nostris presentibus. Quia nos bona vestra, bona voluntate per fidei sacramentum ordinavimus, & stabilitur, hoc omnia in aeternum sint firma, inviolabilia, & rata.

Quicunque autem hinc hoc vultum tenet-
veris, vel aliter praefatum facere, malum
utilis ultimum subiacet, & debet vultum
nem Del. Patris Omnipotentis, & Fili, & Spi-
ritus Sancti, & M. semper Virgini, & A-
postolorum Petri, & Pauli, & Jacobi, &
D. Blasii Episcopi, & gloriosi Martyris,
et omnium Sanctorum, & habes partem cum Dia-
bol, & Iuda traditor Domini, & cum Da-
dan, & Abiron, quos terra absorbit, & in
Inferno inferari. Amen.

Mac autem carta nullo domine, & testimonio
rumpi possit. Hi sunt Testes: Mathias Badarin
juratus Index, & Vitalis filius Joannis Coleda.
Ego Presbyter Pascualis Capeln & Communis
Notarius iuratus scriptor sum, & testis.

Dom Acontius legatione universalis Dalmatica & Bosnensis fungebatur, alterum Sedis Apollonicæ Legatum, ipsæque fortasse ad Ragusæ finem, millum introitum in tabulis Cornubii Lacroemensis, nomine Decentium, itemque Subdiaconum & Praefectum Sacelli Pontificii. Hic siquidem anno eodem 1222. mense Octobri, cum Acontius aut nondum, aut via Ragulio discesserat, duas vias, quæ in disceptationem & controversiam vocabantur, Jordano Cornubiarchæ Lacroemensi adjudicavit, ut isti in eisdem tabulis, præfate & sententiam approbante Legati Joanne Danulo Rægoe civitate. Vectores tamen, ne hic Legatus Sedis Apollonicæ, quem Decentium nominant, idem fuerit atque Acontius, qui eodem anno & mense eisdem Jordano Abbati vias quasdam in insula Jupana adjudicavit, ut docet ejus sententia his verbis expressa.

Anno Domini millo. ducentis. vigesima secun-
da Men. Obdormi. Com. Leonis Domini Papa-
Sediscom. & Cepilian. Apollinis Sedi Le-
gatus. in aula resideret Regnum fidei. & Regiam
scriptis adhiberet. dixit: hinc Jordanem
Lecrocorum Abbatem. & vincti Ippone
& eorum peritiam. quia olim Larii Insigni
fuerunt. mox jussit. utque scecula . . .
miseri. & statim. ut abbi cum fratribus
jam illi monasterii in perpetuum habere. &
obtinere ad sui militum. ut uocum a se
alienare quent. Si autem aliquis hoc memi-
tiam aliquo modo perturbare presumpserit.
& quum monasterium ad illa redeat & qui per-

tinuenter aliquam moleſtiam intuleris, Omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus S., & B. Mariæ ſemper Virginis, Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum, Virginum, omniumque Sanctorum maleſtitionem, & noſtram incurrat. Omnia hoc bene animo ſervantibus pax, & benediſſio Dei Omnipotentis, omniumque Sanctorum perpetua ſit. Amen.

Hæc autem carta nullo testimonio rumpi possit.
Hi sunt testes, qui præsentem fuerunt &c...
Dandulus Com. R. D. Mathiens Hollislova,
D. Lucarius Naivert, Mathiens Rodatus Ju-
dex iuratus. Cum quibus, & Ego Presbyter
Gastulus & Communis Notarius jur. scriptus
sum et testis.

Arregerunt Ragulienſi Anſiſite, jaſa ſont fundamenta Congregationis Dominicanae Ragulienſis, quae tunc quidem ad Provinciam Dalmaticam & Illyricam adjuſta ſuit, fed ſedem poſtea ſeſungi placuit, & cum aliis ejusdem Ordinis Caenobiis Dalmatiae in unius provinciae corpus coaſuit. Anno igitur 1237, B. Jordanus, qui univerſa Praedicatorum iſolatorum proxima a S. Dominico preſente, tum Evangelium tum Ordinis ſui propagandi cauſa, viros illos ingeniſi doctrinae & ſanctitatis praeditos, varias ubi partes quaſquiverſas diſmiſit. Et illis, quoniam ad Orientem, & Palaeſtinam deſtinaverat, cum plerique Ragulium appuliſſent, Arregerunt Archiepiſcopus, & Nicolaus de Sorrento tunc Reſtor Civitatis, eos perhumaniter, atque honorifice receperunt; & ſecum ipſe reputantes quantum emolumentum ad ſedem poſtea vivendum ex illorum concilioibus & ſanctiſſimis exemplis Civitas percipere eſſet, tales viros apud ſe retinendi cupiditate incenſi. Senatus Populoque auctoritas fuit, ut ab eis diſcedere ne pateretur. Summis igitur magnam ſollicitudine & precibus exorati cum fuilſent, viſ impetrari poſuit, ut, aliis ex mandato S. premi Praeſidis iter in Palaeſtinam proſequentibus, alii morerent Raguli ad hanc vicinam Dominicam excolendam. His primum aſſignatum fuit templum S. Jacobi ad maxima civitatis coeniguiſſimum hoſpitio: ſed cum utrumque agulius eſſet, quam pro numero Fratrum magis magiſque in dies excreſcente, triennio poſt nobiliſ quidam civis ad ſecellum & domicilium S. Jacobi templum Deiparae Virginis in Celis aſſumpſit, & domum ei proximam cum hortis adiunxit. Nec vero illorum induſtria, & examina in Deum pietas, & erga proximos caritas expulſationem iſtrahit eſſi Civitatis; nunquam enim illi religioſiſſimi Patres ad divinum cultum augendum, atque ad Chriſtianam plebem ſuis concilioibus erudiendam, excitandamque ad divini myſterii imbuedum tum Arregerio, tum reliquis deinceps Archiepiſcopis aliam ac perſentem operam navare deſtituerunt. Haec & Codice Mſ., cupis inſcripto eſt, Minusnum Congregationis S. Dominici de Ragulienſi ubi haec legitur: Anno 1237, cum diſcreti Evangelii ac propagaſda religioſis ſtudio decreto B. Jordanus ſecundum Ordinis Generalis Miſſiſi noſtri Praedicatoris in univerſas orbis regiones perreſſiſſet, eis, qui ad Terram ſanctam deſtinati ſerant, Ragulium quidem appulſante, iſtitutum inde navigationem preſtituſſent. Ad Arregerium Romanus Archiepiſcopus, & Nicolaus de Sorrento nobiliſ civis, perſone quae ſumma dignitas & auctoritas erat, impote Reſtor, ſen Comes, ut vocabatur eo tempore

Ragusii iohannem se passum arbitrati, nisi Apostolicis vires ad se diuenero starent, ut Civitatem deserant, summis precibus regerunt, & obtemperant. Quare Clero, magistratu, universisque plantente populo exceptis, Sacellum quandam ad moenia Civitatis, D. Jacobo Apostolo nuncupatum, quod adhuc extat in editiori Civitatis sinu, que in Orientem Sol vergit, proatorio, domusque, que circum erant, pro Convicta destinaverunt. Multiplicatis vero Fratribus (boni enim viri fore quadraginta) locum primo donavit, pro Fratrum numero augustinus visus est. Vnde nob, quidam civis de Palmata anno Domini 1228. Ecclesiam Virginis in calce assumptae sacrum, domum & hortum tunc extra muros, & iuxta praefatum S. Jacobi Sacellum, perpetua donatione publicis tabulis exarata Fratribus concessit.

Interrog.
Fratrum Mi-
norum Prae-
sident.

Sub idem tempus Civitas Ragusina Frates Franciscani Ordinis, paucos ante annos instituti, excepit, illisque domicilium stabile praebuit. Anno 1219. B. Franciscus Assisensis, Patres & conditor Ordinis Fratrum Minorum, Evangelii propagandi causa, & martyris capiti in Syriam missus, Ragusum venerat, ut doceret Locustas, qui ejus Ragusinum adventum anno 1223. per errorem adhibitis, qua in urbe tam illustri sanctitatis lux, & incredibilis studii, quo ardebat, humanae salutis procurandae documenta dederat, ut magnum sui, & familiae suae conditae desiderium reliquerit. Itaque haud multis annis post ejus & Syria regressum, Ragusinis expectantibus, missa est ex Italia exigua Fratrum Minorum colonia, quam summa laetitia & gratulatione acceptam in suburbio locarunt, extra muros illis Cenobio & Templo sub nomine & auspicio S. Thomae Apostoli, quod, cum numero Fratrum magis magisque augeretur, D. Bonaventura Minister Generalis in Comitibus Generalibus Narbonne habitis anno 1266. cepit esse valuit Cultoribus Franciscanis Dalmaticae, ut est in tabulis ejusdem Cenobii Ragusini.

Inter haec Arregerius, Metropoliticanus Ecclesiae lux dignitate, & validioribus praedictis sollicit, a Gregorio IX. Pontifice litteras impetravit, quibus Pontifici omnia privilegia, itemque possessionem omnium Ecclesiarum Dalmaticae superioris a Benedicto VIII. & aliis Pontificibus Metropol. Ragusinae attributas sua quoque auctoritate confirmat anno 1227.

Litterae Greg.
papa IX.
pro Metropol.
Rag.
Ecc.

Gregorius Episcopus Servus servorum Dei. Venerabilis Fratris Arregerii Archiepiscopi Ragusini &c. In emulanti Apostolicae Sedis &c. ad exemplar Praedecessorum nostrorum scilicet memoria Innocentii, Anastasi, Adriani, Alexandri, & Urbani &c. quaecumque possessiones, quaecumque bona &c. firma tibi, tuisque successoribus, & illis qui permanserint &c. scilicet Regnum Zachulae, Regnum Servitiae, quod est Baska, ac Regnum Trhunia, Civitatem quoque Cethrinam, seu Rosa, Gaudanensem, Austrariam, Olesiatem, Scardona, Divaslium, & Polaten. cum Abbatibus, Ecclesiis, & Parochiis suis &c. Signa igitur in futuram ecclesiastica, secularisque persona &c. Cunctis autem eadem loco sua pace servantibus sit pax &c. Amen.

Ego Gregorius Catholica Ecclesia Episcopus SS. Ego Velagus &c.

Datum Anagnini per manum Magistris Sinibaldi S. R. E. Vice-cancellarii VIII. Kal. Augusti Indictione XV. Incarnationis Dominicae anno

MCCXXVII. Pontificatus vero Domini Gregorii TP. VIII. anno primo.

Anno 1235. Arregerius, convocato Capitulo, Clero, Canonicis, aliisque religiosis viris, decretum fecit, quo lorum & pompam nuptialem, nimisque sumptus in stolis mulieribus, choreis, & convivia effusos coercuit, illique modum & rationem praefixit, anathematis poena illis inflicta, qui hanc saluberrimam, & sanctissimam legem violarent. Quod quidem decretum extat in tabulario Consilii Majoris, & Minoris, chirographo Arregerii Archiepiscopi subseriptum, praefatis DD. Canonicis, necnon Bessiano Abbate Lacromensi, Joanne Abbate Meliteni, Georgio Abbate D. Jacobi, & F. Xysto a Brixia, Ministro Provinciali Dalmaticae, cum nonnullis aliis Fratribus Minoribus. Decretum Archiepiscopi in Consilio Parvo & Magno confirmatum fuit, & insuper rescriptum, quantum quoque mulier sine dotis, sive ornamentorum multibulum ad sponsum afferre debeat, & simulque nominatim quaedam vetantur, quae vel superfluitate, vel inepte in solemnibus nuptiarum fieri solent.

Anno Incarnationis Domini millesimus ducentesimo trigesimo quinto, mensis Aprilis tertio decimo die intrante,

Interrog.
Ankipsi
fuit in
Ragusa
Consilio
archiepiscopi
adventu ele-
ctum in
magis.

In Consilio parvo, & magno more solito per campanam coadunato, & ordinata cura cum sponsum campana in publico foro a Petro de Belislava Vicecomite Ragusii, & a Judicibus, & Consiliariis de parvo, & magno Consilio, & a Populo Ragusii factorum, & laudatum est mulieris vicibus, ut a modo in antea nullus dare debeat alicui mulieri pliquam decorem perperos summe Tarchivii, & non debeat dare nisi tantum decem pensas auri pro armarum capiti, aurum & manuum, & hoc in auro, vel argento, vel perlis secundum voluntatem suam, non computatis fagellis, & speciebus. Alia autem ornamenta de auro, argento, & perlis, tam a dispensatis deponatur. Sponsa vero postea induat more Nobilis Domina secundum consuetudinem Civitatis Ragusii, quae talis est consuetudo. Clavis de sciatato, petilla de saivis coarpta de vitrici, vel de bruno, dipletis, vel zuppa de zendulo, vel de aramito, clavis de saia, petilla de seporinis & auxilia. Quae consuetudo nullatenus debeat multiplicari, sed minorari possit, qui voluerit. Respondeat quae felle sunt maveant, & possint eis uti, qui habeant, sed amodo antea aliquis, vel aliqua non faciat vel fieri faciat, vel oportere aliunde faciat resque, quae sit deaurata, vel quae habeat telum de seta. Et die quo nuptia vadit ad domum viri, celebratur nuptiae tantum, & non pluribus diebus, sive vadit die Dominica, sive alio die.

Item panis melatus, qui fiebat, amplius fieri non debeat. Et hoc non debeat portari post sponsum, & ceterum gallinarum, vel pavonum, vel anatarum, donaria, quae loco mandulorum faciebant, qui non habebant mandula, cessari ballenas debeat, & donaria, quae faciebant sponsum, & sponsa discalciatibus, non debeant amplius fieri, & sorta, quae fiebat, fieri non debeat. & sponsa ea die quo nuptiae sunt de eo, quod mitebatur, sicut de castrato, nihil debeat mittere sponsa, vel sponsa sponsa, & eo die, quo sponsa vadit ad domum viri consecratur, & ornatur secundum voluntatem suam, & sic possit mittere per alio die, & non plura.

Item

Ecclesia Vespertina, & *Jaurica* Diocesis; data vero Lugduni XIV. Kalendas Augusti, Pontificatus aucti quarto, idest 1246. Caput autem Epistola: sibi supplicatum fuisse, ut Ecclesiam Bosnensem, quam Jacobus Episcopus Prænitinus, Legatus Apostolicus, a Metropoli & Provincia Ragusina disponeret, cum Metropoli Colocenli remunerationis causa conjungeret, propter labores & sumptus a duobus Archiepiscopis Colocenlibus impensis, ut hæreticos, & hæreticam perfidiam eliminarent. Jubeat itaque illos, ad quos scribit, diligenter inquirere, utrum ea, quæ ad se delata sunt, veritate nitantur, atque ad se referre quidquid possit accuratam investigationem, compertum habuerint: ut pro eo, atque utilitas, & æquitas possit, statueret possit. Tum Anticlicum & Ecclesiam Ragusinam ab omni hæretica pravitate suspicione vindicare, tam ipsam Epistolam Pontificiam, a mendis & erroribus, quorum relecta est, purgare conabimur, nolitis in eandem Epistolam notis subiectis.

Altera
excenti IV.

Innocentius Servus servorum Dei dilectis filiis Abbatibus, Martinis de sacro Monte Penonice... Dilectis Thobasiano Ecclesia Vespertina, & Jaurica Diocesis, salutem & Apostolicam benedictionem.

- 1 Ex parte Ven. Fratris nostri ... Episcopi Bosnen. (1) fuit propositum coram nobis, quod cum dudum
- 2 Ecclesia Bosnen. (2) vacante etiam jam lapsa erat, peccatis exigentibus, in hæreticam pravitatem (3) .. Ragusin. Archiepiscopus (4) eo tempore ipsam Ecclesiam Metropolitani (5), quemdam hæreticum in Episcopum profecisset tandem, in eodem crimine (6), cum et eum (7) perconvict, quod tamen ipse, quem ejus subditi hujusmodi erant late dispersi, quodque in Ecclesia
- 3 Civitatis & Diocesis Bosnen. Officia non (8) exhibebantur debita, scienter tolerasse (9), eandem hanc memoriam (10) E. Prænit. Episcopus, tam in illis partibus Apostolica Sede Legatus, cognito legitime de tanta ipsius Archiepiscopi temeritatis (11) excessu, præfatam Bosnen. Ecclesiam Ragusin. Ecclesia cuius erat Suffraganea, exigente iustitia, subrahens, ipsam ab ejus subjectione ac jurisdictione prorsus eximit (12); postmodum vero hanc memoriam prædictæ Venerabili Fratri nostro ... Archiepiscopo Colocen. primo; ac deinceps idem Archiepiscopus hujusmodi negotium assumens, cum Colocen. Ecclesia in Civitate ac Diocesi Bosno. jurisdictionem habet temporalem, ad extirpandam exinde pravitatem prædictam cum multis, diversis temporibus, exercitiis, construendo, & resediendo in locis idoneis castra, pro defensione ipsius Bosnen. Ecclesia, tutioris Fidei, & hæreticorum extirpatione, non sine magno expensarum onere, ac personarum periculo laboravit. Vnde cum eadem Terra purgari pravitate prædicta nequeat sine magno auxilio Ecclesia Colocen. & Ragusin. Ecclesia in hujusmodi labem lapsa (13) dicatur, præfatus Episcopus, & etiam carissimus in Christo filius noster Rex Ungaria illis, vobis cum instantia supplicavit, ut prædictam Bosnen. Ecclesiam eidem Colocen. Ecclesia subdicere paternæ sollicitudinis curaremus. Quia vero in tanto negotio aliquid magna deliberatione, ac maturitate procedere volumus, nec debemus, mandamus, quatenus inquiratis super his diligenter veritatem; & quod invenitis, vobis fideliter referatis, ut exinde per vos instrati, quod expedire viderimus, disponamus.

Quod si non auctor his executionis interesse poteritis, non tamen vestram, & nihilominus exequatur. Datum Lugduni, XIV. Kalendas Augusti, Pontificatus nostri aucti quarto, idest 1246.

Note.

1 Tunc Ecclesie Bosnensi Aitimus præsidebat, quam B. Joannes Teutonius no. 1240. abdicatione voluntaria dimisit. Vide Tomum IV. in Episcopis Bosnensibus.

2 Hunc locum ita restituendum puto: quod cum Ecclesia Bosnen. vacaret, & jam lapsa erat, peccatis exigentibus, in hæreticam pravitatem.

3 Puncta hic, & paulo ante interjecta, aliquid esse significante.

4 Archiepiscopus alius esse non poterat, ut diximus, nisi Arrengerius, qui ab anno circiter 1223. usque ad annum fere sextum & trigessimum hujus sæculi Metropoli Ragusinæ præfuit.

5 Ecclesia Bosnensis alias Spalatensi, alias Diocetana sive Antihærensi, alias Ragusina Metropolitana præfuit. Anno 1291. Clementis III. vel Caietani III. cum Spalatensi Metropolitano restituerat; sed haud multis post annis Leonardus Archiepiscopus Ragusinus eandem sibi vindicavit; & sine injussu, sine permisso Sedis Apostolicæ, jus iustitiam Diocesis Bosnensis usurpavit. Arrengerius exemplo & auctoritate sui proximi decessoris Leonardi idem jus metropoliticum in Ecclesiam Bosnensem retinuit, & propterea dictus habitus fuit eo tempore Metropolitani illius Ecclesie.

6 Hac vitio depravata locutionis obscura sunt, & ambigua; ut nequeat satis intelligi, utrum eodem hæretico crimine non solum Episcopus, sed etiam Archiepiscopus argueretur.

7 Idem, fama perlatum fuerit, quod temere, idest Episcopus Bosnensis, quam ejus subditi hujusmodi erant late dispersi.

8 Hac referenda sunt ad ipsam Archiepiscopum, qui per incuriam linebat publica religionis officia, quæ ad divinum cultum pertinent, prætermitti, negligique in Ecclesia Bosnensi, quæ pars erat ejus provincie.

9 Scilicet eundem Archiepiscopum Ragusinum.

10 Jacobus Cardinalis Pecorarius, Episcopus Prænitinus, qui anno 1235, ut est apud Raynaldum, Legatione Apostolicam in Hungaria sumebatur.

11 Quod Ragusinus Archiepiscopus hominem hæreticum Ecclesie Bosnensi præfecerit, quod neglectum cultum divinum in eadem Ecclesia & Diocesi toleraverit, præcavit ille quidem, sed ignorantia magis & incuria, quam malitia & prava voluntate illum peccasse arbitror; quippe antiquam ei manus imponeret, in eum quisque eodem inquirere, ut deberet, per impudentiam omisit; nec diligentiam adhibuit, ut in Ecclesia ac Diocesi suæ Provincie divinus cultus vigeret ac floresceret. Adduci sane non possum, ut credam, Arrengerium, qui per id temporis Metropoli, & Provincia Ragusina præsidebat, voluisse, inspicere se tantum sceleris, atque impietatis, ut hominem hæreticos impudenter compertum, sibi cognovimus; ad

ad Ordinem Episcopalem proveheret. Nihil tale de illo, vel simile quid nostrorum Scriptis litteris traditum invenio: quin immo Episcopum bonum fuisse, vigilem, intentumque ad ex corrigenda, quæ Christianam moderationi ac disciplinæ repugnarent, vel illud decretum prudentissimum declarat, quod fecit de luxu nimio austerius compescendo. Ipse vero Legatus Apostolicus, quiquid Archiepiscopus peccaverat, non maluit, sed ignorantia atque imprudens tribuisse videtur, quam satis, pro eo ac meruerat, puniendam censuit, si eum diminutione provincie multaret. Nam si reus fuisset hæreticæ impietatis, qua ille imbutus erat, quem Episcopum insinuarat, longe gravioribus poenis in eum animadverti oportuisset. Verum Episcopum Bosnensis in suis ad Innocentium litteris culpam Archiepiscopi verbis odiosis exaggeravit, five delationibus parum sinceris deceptis, sive ut Innocentius sententiam Jacobi Legati Apostolici confirmaret, & Bosnensem Ecclesiam Ragusina acceperat cum Metropolitâ, & Provincia Colocenâ conjungeret.

12 Ille locus, tum ex omissione aliquarum rerum, tum ex vitiosa locutione depravatus est; qui sic editus posse mihi videtur: postmodum vero bona memoria prædictus (quem videlicet super nominaverat, id quod ab Amantissimi prætermissum est) *Pontifex* Inter vos-
ter Archiepiscopus Colocenâ primo ac deinceps ipsam Ecclesiam alter Archiepiscopus hujusmodi negotium assumens &c. Duos Archiepiscopos Colocenses hic nominari necesse est; nam & assumens, & paullo post & laboravit, ad duos referri oportet; alter fuit Ugolinus, quem anno 1245, post rem cum Tartaris infeliciter gestam & prælio fugientem cum Primatæ Srigonensi obvia pilos absoruit; alter erat Benedictus, qui post Ugolinum Ecclesiam & Provinciam Colocensem gubernavit, & an. 1254 ob exitum in rem Christianorum, & publicam merita Primatui Srigonensi obtinuit. Uterque pro expellendis hæreticis & Principatui Bosnensi, & fide Catholica restituta valde laboravit, nullique sumptibus, inenimodis, & periculis peregit, ut Episcopus Bosnensis in suis ad Innocentium litteris exposuit.

13 Scilicet ex incertis rumoribus, sine ulla auctore suis idoneo, *Ragusiensis Ecclesia* in hujusmodi labem lapsa dicebatur; & quidem falso; nullum enim in antiquis monumentis reperiri potest hanc Ecclesiam vel levissima pravæ doctrinæ macula rursus fuisse, quæ Catholicam fidem initio susceptam ab omni labe intactam perpetuo servavit. Haud equidem negaverim fieri potuisse, ut vagis illis & incertis rumoribus occasionem causamque præberent quidam sive cives, sive negotiatores Ragusini, qui fortassis ex assidua familiaritate, & commercio cum hæreticis Bosnensibus virulentas illorum opiniones imbibierint; quas licet metu pœnam animo inclusus teneret, celari tamen omnino non poterat, quia ex eorum sermonibus aliquis pestilentium dogmatum halitus efflaretur. Hinc fortassis accidit, ut, quæ paucorum labes erat, tam fama, quæ ex aliis ad alias aures perlata res omnes magis magisque amplificat, toti Ecclesiæ Ragusinae inureret. Cum vero Archiepiscopus Colocenâ, & Bela IV. Rex Hungariæ Ecclesiam Bosnensem ad Metropolitam Colocensem adjungi vol-

lent, Episcopus Bosnensis utrique gratificari cupiens, utriusque voluntatem & postulatum Innocentio IV. exposuit; & ex Pontifice Ecclesiam illam Archiepiscopo & Metropolitæ Ragusinae restitueret, ex his, quæ licet dubia & incerta essent, fama & auditione acceperat, alterum quidem in suspicionem hæreticis adduxit, quod homini hæretico consecrationem Episcopalem impetierit, alteram vero hæreticæ pravitate infectam esse denunciavit. Quamvis autem Archiepiscopus ille ante aliquot annos obisset, & huic Metropolitæ tunc præfuit Johannes III., in quem nulla vel hæreticis, vel illas cum hæreticis commercii suspicio cadere poterat, tamen culpa decessoris in ejus successoribus punienda esse videbatur. Ut vero Internuntius Ecclesiam Bosnensem Ragusino ereptam Metropolitæ Colocenâ subiceret, id causâ afferebat, quod nulli, quam huic, major esset commoditas & facultas Patenam impunitatis funditus extirpandæ; Cum eadem Terra, inquit, *peragari pravitate prædita regatur, sine magno auxilio Ecclesiæ Colocenâ, & cum Colocenâ Ecclesiâ in Civitate & Diocesi Ragusini jurisdictionem habeat temporalem*, traditam illi fortasse a Colomano fratre Regis Bela, qui Bosnam subjugerat. Pro tantis vero impensis, laboribus, periculis, quæ Ugolinus, & Benedictus Archiepiscopus susceperant, ut hæretici atque hæreticos e Bosna expellerent, Episcopus Bosnensis, cum Regis, tum Archiepiscopi nomine ab Innocentio postulabat, ut vellet jubereque Bosnensem Ecclesiam ad Provinciam Colocensem adjungi. Pontifex, ne quid temere, & inconsulte statueret, Cœnobiarthæ S. Martini, & Decano Ecclesiæ Vespriensem negotium dedit, ut rebus omnibus diligenter circumspicendis, viderent ac preponderent, utrum æqua esset postulatio Bosnensis Episcopi, & ea ea conducere, nec ne, ad Ecclesiæ Bosnensis utilitatem, & faciliorem hæreticos Patenam extirpationem. Illi vero quid rescriberint Innocentio, mihi non est compertum. Ab litteris Innocentii ad Cœnobiartham S. Martini, & Decanum Vespriensem datis anno 1246. xix. Kalendas Augusti, ne unus quidem mensis interceperat, cum idem Innocentius eodem anno tertio Idus Augusti scripsit ad Benedictum Archiepiscopum Colocensem & eique penam potestatem fecit concedendis militibus, & sacram contra hæreticos Bosnenses expeditionem edicendi, amplissimis indulgentiarum præmiis propolis, quæ imperiis solebant suscipiendis Crucem & arma pro fide Christiana, & Catholica defendenda. De Bosnensi Ecclesiâ quid decreverit Pontifex non invenio; sed nunquam postea Ecclesiâ huic sub potestatem Metropolitæ Ragusini cecidit; ex eo tempore Metropolitæ Colocenâ, Pontificibus Romanis vel permittentibus vel non repugnantibus, in Ecclesiam Bosnensem, nunc Diocensem, sui metropoliticum, quod etiamnum retinent, usurpare ceperunt; quamvis nunquam adduci potuerint Spalatenses Metropolitæ, ut ex antiqua possessione illius Ecclesiæ decederent, eamque adhuc in Catalogo sacrarum Ecclesiarum Provincialium nominatim recensent.

Ergo anonymus ille Episcopus, de quo in Archiepiscopo Innocentii supra descripta, idem est Anonymus, de quo in Archiepiscopo Arrengerio; nec vero alius esse potest, quia in

procell. Non Arrangerio Ecclesie Ragusinae praesidebat
anno 1227, cum Jacobus Cardinalis Pecora-
tus, Episcopus Praenestinus, & Apostolicus in
Hungaria Legatus, Ecclesiam Ragusinae
Episcopi, cujus erat suffraganeus, existeret
justitia, subtraheret, ipsam ab ejus subditi-
one ac jurisdictione prorsus eximit; propterea, quod
Ragusinae Archiepiscopus eo tempore ipse (Ec-
clesia Bolonensis) Metropolitae quendam haereti-
cum Episcopum praefecit idem, ut est in
Epistola Innocentii.

ut alios ann.
procell. An-
cipia.

Nec vero ab eodem Arrangerio distinguen-
dum esse centes aliterum Archiepiscopum anno-
nymum, quem idem Cardinalis Garampus com-
memorat ex duobus Episcopis Gregorii IX., qua-
rum altera anno 1236, dum idem Arrange-
rio nomen dignitatemque Archiepiscopi Ragu-
sini adhuc retinebat, altera data est an. 1237.
post ejus interitum; de quo in Epistola Gre-
goriana. Ut quae in utraque Epistola de ano-
nymo illo Archiepiscopo narrantur, Arrange-
rio accommodari, aptarique possint, ita se tem-
habuisse arbitror.

Anonymi
Ragusi
descriptio.

Arrangerius apud Clerum & populum, pro-
pter jurisdictionem Archiepiscopalem, detrac-
tione Ecclesiae Bolonensis, diminutam, cujus
rei culpam ipse sustinebat, non leviter offen-
derat; nec deesse fortasse, qui eadem, si mi-
nus plane & aperta, tacita tamen averti animi
significatione ejusmodi diminutionem, & am-
bitionem Bolonensis Diocesis exprobarent. Cum
igitur Curia eorum ac civium sensus & volun-
tates ab eis alienatis videret, ut se ab illorum
oculis, atque observationibus subtraheret, an-
no 1235, post decretum illud de compen-
dium nuptiarum luxu promulgatum, Ra-
gusinae discessit; ac tandem abesse statuit, cum,
quae in eam exarasset, invidia deservisset.
Post alias ex aliis regionibus peragratas, ob causam
nescio quam, in Galliam venit.

ubi descriptio
Anonymi
Ragusi
descriptio.

Fortè Divioni erat, cum in magna studio-
rum & voluntatum varietate ac dissensione ele-
ctus est P. in Abbatem Monasterii Divionen-
sis. Canonici quidam, cum ejusmodi electio-
nem plenam diffidit & temuluta, neque legiti-
mam, neque canonicam esse existimarent; pe-
trigrinum atque advenam Archiepiscopum in-
tergrum, ac ibi loco Abbatis remaneret: ita si-
quidem legitur in Epistola Gregorii IX. Verum
nocte proxima idem Archiepiscopus, cum
aliquibus de sua familia, per quosdam fideles,
solitudinem, & tenebras noctis, dejectus in la-
eum, & submersus miserandum in modum in-
terit. Sacrosancta & immanissima eadem audo-
rem fuisse ipsam P. Abbatem electum vehementer
suscepit; quippe nomen de nefario impio-
que homicidio delatum est ad Gregorium IX.,
qui suis litteris datis anno 1236. v. Idus Jun.
de facinore tam atroci & execrando diligentis-
simam ac severissimam inquisitionem fieri iussit.
Sed cum nulli testes nocturne eadem citari,
nullas probationes afferri possent, satis idoneae
ad illum Abbatem perpetrati flagitii convincen-
dum, idem Pontifex alteris litteris an. 1237.
xviii. Kalendas Julii mandavit, ut P. Abbas,
cum duobus aliis Cenobiaribus, & quatuor
Presbyteris, purgatione canonica, in seclum sibi
suspensionem dilueret. An ille Abbas impera-
tam purgationem subiecit, ex eoque innocentie
illius facti, ad reus declaratus fuerit, litteris
traditum non invenio. Divionenses corpus Ar-
chiepiscopi, exequium & lacu, honorifice se-

derunt; & sepulchro sacellum superpositum
est: & tunc dixerunt domum regionis illius,
quod ibi jacet Archiepiscopus Ragusinus: ut est
in Epistola Gregoriana. Veniat mihi quidem
in mentem dubitare, Ragusinae, ac alterius ci-
vitatibus esse Archiepiscopum ille, de quo haec
modo exposita narrantur in litteris Gregorianis;
sed omnem mihi dubitationem eximit
tum testificatio indigenarum assensum, quod
ibi jacet Archiepiscopus Ragusinus, tum vero
binus Gregorii IX. Epistola supra huc data; in
utraque enim semel, iterum, ac tertio nomi-
natus alius Ragusinus, alius Ragusinus, alius Rag-
usinus, Archiepiscopus; neque ulla est in Gal-
lia, vel alibi civitas Archiepiscopalis, cujus
vocabulum Ragusino affine sit, aut consimile.

Itaque duo illi anonymi Archiepiscopi Ra-
gusini (nisi omnia me fallunt) unus est idem-
que Arrangerius, cujus Archiepiscopatus in an-
nos utriusque incidit; & quae de utroque nar-
rantur in Epistolis Gregorii IX., & Innocen-
tii IV., ad Arrangerium referri possunt, in
cunisque optime quadrant. Seraphinus Razzius
Arrangerio annos Pontificatus unum & viginti
attribuit, videlicet ab anno 1217. usque ad
annum 1238. Sed primum sex priores annos
detrahi oportet, atque integro Archiepisco-
pali ascribi; neque enim ante annum 1222.
vel 1223. Sedem Archiepiscopalem obtinuit;
deinde si Arrangerius idem fuit, ut fuisse ad-
modum verisimile est, atque Anonymus apud
Divionem in laeu submersus, duos posteriores
annos eidem adimi necesse est: anno scilicet
1236, ut docet Epistola Gregoriana, in la-
eum dejectus interit; sepultus vero fuit Di-
vioni, non Ragusi in *Abbe Cathedrali*, ut Se-
raphinus Razzius tradit. Post hujus interitum,
duos vel tres annos Sedes Ragusina Archiepisco-
pali caruit, siquidem illius, qui proxime Ar-
rangerio successit, initium archiepiscopatus Raz-
zius & Lucerus in annum 1238. conserunt, Se-
bastianus Dolci in annum insequens rejicit.

JOANNES III. ARCH. RAG. XIX.

Hae civitas Venetiarum patria fuit. Anno
1232. inter Venetos & Ragusinos ita conven-
tat, ut hi non aliunde quam a Venetis sibi
Archiepiscopum & Rectorem Civitatis adscirent,
ut Joannes Gundala, & alii Scrip-
tores Ragusini tradunt; voluerunt autem Recto-
ris dignitatem biennio, certis atque admo-
dum angustis limitibus definitam esse. Hae
Joannes Martinus Gundala in sua Synopsi
Mf. Chronologica: antea siquidem & laepu-
saliticam a Venetis quam optime administravit,
Seraphinus Razzius lib. 1. Hist. Ragul. cap.
52. auctor est ab anno 22. usque ad annum
32. superioris saeculi duodecimi per annos tri-
ginta, Ragusinis petentibus, tertio quoque an-
no unum de Patriciis Veneris missum fuisse,
qui Pratorio regimine civitati praeset. Ita-
que Archiepiscopus datus fuit illi Joannes,
Rector vero Joannes Dandulus, qui superiori-
bus itidem annis hanc eandem urbanam Pratu-
ram gesserat, ut apparet ex ipsis Ragusini
anno 1221. & sequenti consuetis, quorum men-
tio facta est supra in Arrangerio Archiepisco-
po. Sed ad Archiepiscopatum quod attinet,
pacta illa & conventa vel abrogatione rescissa
sunt, vel certe derelictae exsoluerunt; nam
post Joannem nullum alium Archiepiscopum

Ve-

Venetis accessit invenio. Ergo Joanne anno 1538. ¹⁰ Superiori rite conlocatus Ecclesie sue administrationem suscepit, etiamque usque ad annum secundum & quinquagesimum seculi decimi terti. Intro Pontificatu, nihil prius fieri fecerunt, quam ut a Gregorio IX. idem sibi postularet, quod Argerius decessor petierat atque impetraverat; idem usum Pallii, jurisdictionem metropoliticae, ut omnes Ecclesie Dalmatiae superiorem, ceteraque privilegia sibi confirmaret: cujus postulatis annuit Pontifex litteris datis Lactarii per manum Magistri Guillelmi S. R. E. Vicecancellarii, Domini Pape Notarii, VII. Calend. Aprilis Indit. XI. Decretationis Dominica anno MCCXXVIII. Pontificatus vero Domini Gregorii Pape VIII. anno XII.

Disimus in Gassiano Archiepiscopo domitium & templum S. Marie de Rabiata Monachis Laceromenibus adjudicatum fuisse sententia Joannis Legati Pontifici, idemque anno 1537. utriusque possessionem tenebant, ut in sententia quadam Joannis Trupell Comitis Ragusii, anno eodem secundum Laceromenes protula, quam vide in notis subjectis superius opusculo de Congregatione Benedictina Malitensi.

At cum Monachi Cassinenses agere ferrent domitium illud & templum contra atque Sabinae patronus, & conditor constituerat olim ac voluerat, sibi ademptum fuisse, ut sibi finis ac quietis ibidem degeret liceret, eos Pontificem appellasse constat, quo stabilis & certa loci possessio ejus auctoritate sibi traderetur. Exiit in eorum sententiam Diploma Pontificum Gregorii IX. datum anno 1239. in quo nomen Archiepiscopi Serrus servorum Dei dilectis filiis Abbatibus, & conventui Monasterii Cassinensis Sal. & Ap. Ben. Cum a vobis petatur quod iustum est & honestum, tam viger acquiritur, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perveniat effectum. Quapropter dilecti in Domino filii, vestris postulamentibus grata concurrens officia Ecclesium S. Marie de Rabiata Ragusina. Dine, cum pertinentiis suis, quam ex concessione bone memorie R. Archiepiscopi Ragusini, Capituli sui, & quidem Sabini patroni Ecclesia ejusdem accidenti consensu proponitur vos adeptas, sicut cum iuste & pacifice possiditis, vobis & per vos Monasterium vestrum auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel si ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptaverit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Dat. Laterani sexto Idus Aprilis Pontificatus nostri anno tertio decimo.

Diu tamen eo in loco stabili non perstitisse Monachos Cassinenses inferius constabit: ea vero lex Monachis imposita, ut illius loci Praefes ab Ragusino Archiepiscopo iura acciperet, ejusque subsidio auctoritati; quod ex litteris patet Alcardi Antistitis Ragusini suo loco describendis.

Anno 1545. Joannes Concilio I. Lugdunensi

insertis, non cum proficisceretur, Venetis abiit, in eaque urbe Salvium Cavobium Monasterii Laceromenis, electum Episcopum Tribunalicem, solemnem consecrationem initurum; et est in monumentis Ecclesie Tribunalicis. Innocentius IV. cum post diuillium Consilium Lugdunensi moraretur, O. Diaconum Cardinalem Legatum misit ad parva Dalmatiam cum suis litteris ad Spalatensem, Jadertinam, & Ragusinum Metropoles, atque ad Provinciales illorum Episcopos, quos honorat, ut cum reverenter excipiant, equanimiter ac praeceptionibus obtemperant; quoniam neco is esset, & qua de causis, quasus in Dalmatiam partes Legatus, incomptum. Innocentius litterae sunt hujusmodi.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus . . . Spalacensis, Jadrensis, & Ragusini Archiepiscopis, ac curis suffraganeis sal. & Apostolicam bened. Quia corporali praesentia non possumus locis singulis immitti de his, quae in executione plenae potestatis assumimus, tuncquam in partem sollicitudinis destinamus, exemplo ejus instructi, qui pro salute humani generis de supernis clarum ad ima mundi descendens, discipulos suos elegit, in universum orbem transiit omni creatura Evangelium praedicari. De vobis igitur salvis paterna sollicitudine cogitantes dilectum filium nostrum O. Sancta Maria in Via lata Diaconum Cardinalem virum scientia praestantem, & morem bonitate decorum, ac in consiliis circumspicuum ad patris illes commisso sibi plenae Legationis officio, ut vestras, & dispersas, & ceteras, & plenas, sicut videret expedire, maxime destinandum. Quia vero ipsam inter alios fratres nostros specialis dilectionis brachiis amplectamur, universis vestris per Apostolica scripta mandamus, atque precipimus, quatenus cum, imo potius nos in ipso benigno recipimus, & honorifice pertractandis eidem tanquam Apostolica Sedis Legato intendatis humiliter & devote ipsius monita & precepta, & qua vobis ex parte nostra mandaverit, efficaciter adimpleatis. Aliquin sententiam, quam idem taliter in rebelles, ratam habebimus, & faciemus adjuvare Domino inviolabiliter observari.

Datum Lugdani XX. Kal. Maii, Pontificatus nostri anno quarto.

Interces multas Joannes, & graves contentiones habuit cum Joanne II. Metropolitano Antibracensi, & cum Episcopis Dalmatiae Superioris, quarum Ecclesias sibi, tanquam Metropoli Ragusinae vindicabat. At illi postulare omnem, imperiumque Ragusini Metropolitae abnuabant, freti potentia & patrocinio Regum Serbicae, in quorum erant ditione, quique nobiliter Episcopos Superioris Dalmatiae, idem Serbicae maritima, ullum alium Metropolitam praeter Antibracensem agnoscere, & colere. Ex hac contentione inter duos Metropoles orta est discordia inter Ragusinos, & Antibracenses, & mutui odii ac jurgii ac sceleris crevit, ut nihil propius esse videretur, quam ut in aperum bellum erumperet; & jam Ragusini injurias & damna Antibracensibus inferre ceperant. Quod cum Innocentio IV. nunciatum fuisset, Pontifex suarum partium esse dixit suis ad Commitem, Patrios, & Populum Ragusii litteris monere illos & hortari, ut a maleficio abstinere, & pristinum cum Antibracensibus pacem atque concordiam redintegrarent.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei dilectis filiis Comitibus, & civibus Ragusinis, &

Littera Innocentii IV. ad Joannem Archiepiscopum, & curiam Dalmatiae Ragusinae.

Joanni Antibracensi, & curiae Ragusinae.

Littera Innocentii IV.

Populo Ragusini, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Procurator parti contraria inter vos ex parte una, & citra. Antiarum, ex altera, gratia, discedit, ut asserimus, est exorta. Cum igitur tam in, qui longe, quam in, qui prope sunt, pacem omninoque assilientia, Universitatem vestram regendam in Domino duximus attentius, & mosuimus, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus pro vestra, & Apostolica Sedis reverentia a proditorum civium molestia, & injuria dissidentes, pacem cum eis, & veram concordiam habeatis, ut novum inter vos de castro civitatis sit viculum, quos separavit hactenus discordia seminat, dictum Lugdunum, Kal. Septemb. Pontificatus nostri anno scilicet.

At Joannes, ut jus quod ab se stare putabat, obtineret, auctoritate pontificis se muniendum existimavit. Itaque anno 1250. Lugdunum se contulit. Sed Pontifex ante causam cognitam, & eis inauditis, de quorum contumacia & violatione juris metropolitani queruntur, a sententia ferenda abstinuit, & nihil aliud Ragusinus impetrare potuit, nisi litteras & mandatum ad Salvium Episcopum Tribunicensem, quem iussit Episcopos illos, quorum nomines per Joannem delata fuerant, in Curiam Lugdunensem per praenotum ad Pontificem citare, quo le iocra menses octo ad causam dicendam conferrent.

Paruit Salvius mandato pontificio, & anno 1251. vi. Kal. Maii Dulcinensem Episcopum per Designum Presbyterum, testibus adhibitis ad Curiam Pontificiam citari iussit.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo ducentesimo quinquagesimo primo XVIII. die mensis Aprilis Indictione VIII. in curiam presentia, quarum nomina inferius conscribimus: Presbyter Designi nuncios Domini Salvii Episcopi Tribuni, presentavit litteras ex parte ejusdem Episcopi Dulcinensis Episcopo dunc tenorem habentes.

Vener. in Christo Patri Dei gratia Dulcin. Episcopo Salvino, eadem gratia Tribuni. Episc. sal. in Domine. Noveritis Paternitas vestra nos a Summo Pontifice tales litteras recepisse.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei. Vener. Fratri Episcopo Tribuni, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Vener. Frater noster Archiep. Ragusi. in nostra proposuit presentia constitutus, quod vacante olim Antibar. Ecclesia sibi metropolitane iure subiecta, ipsius Capitulum Fratrem Joannem de Ordine Predicatorum sibi in Pontificem eligentes, ac contumaciter ipsum sibi confirmandum ab ipso, penes ad eum pertinet praesentare, ad nostram presentiam accedere, cuius per nos citatione cassata, iustitia exigeret, suggello nobis ex parte ipsius Capituli, quod Metropolitana Sedes illa Antibar. Ecclesia existebat, obtinere eidem Ecclesia de Fratre Joanne de Ordine Minorum, cui consecrationis munus impendimus, per Sedem Apostolicam providere. Qui non solum eidem Archiepiscopo obtulit, remittit, verum etiam ceteros Ecclesia Ragusina Suffraganeos, Regis Servini citavit, ut dicitur, Gracorum tantum favore susculat sua citant. Insuper. Qui dicit Suffraganei sua non memores, & oblii salutis ab absentia Ragusi Ecclesia tenere decedentes, obdugit, & intercedit in animorum suorum periculum, secundum plurimum, & ipsius, & Ragusi Ecclesia, non modicum praevincimus, & gravamus. Propter quod personaliter ad Apo-

stolicam Sedem laborans postulavit instanter, ut sibi super illa exideremus iustitiam, & complementum. Nos igitur ejusdem Archiepiscopi, & Ecclesiae suae gravamen intolabilem saltem, sicut citum nec debemus, Fraternitati tuae per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis illis Antibar. & Bofens. Gudancum, Dulcinem, Suaven, Scodriem, Drivallens, & Pulatens. Episcopis, praefatis ejusdem, & jam dicto Archiepiscopo Ragusi. a die citationis terminum octo mensium, quo per se, vel per Procuratorem idoneum, cum illis, privilegiis, & munimentis, iuribus, & rationibus omnibus causam ipsam contigebimus nostris conspectui representent festinus, ac acceptari, quod visio dilaverit rationis. Data Lugduni X. Calend. Junii, Pontificatus nostri anno VII.

Cum igitur mandatum Apostolicum praerire non possumus, nec debemus, auctoritate nobis injuncta vobis precipimus mandamus, quatenus infra octo mensium spatium iuxta mandatum Apostolicum a die vobis citationis facta vobis tenore volumus duximus praesentiam, ut personaliter per vos, vel per sufficientem Procuratorem cum notis, privilegiis, & munimentis, iuribus, & rationibus omnibus summi Pontificis conspectui presentatis memoratis Archiep. Ragusi. & eius Procuratori legitime respondere. Illam est hoc in Ecclesia S. Mariae Majoris de Vulcinio, praesentibus Presbytero Philippo, Presbytero Salomone, Diacono Grato, & Diacono Zappano, & Subdiacono Grato, & ejusdem Ecclesiae Capitulo universo. Et ego Bonaventura Notarius supradictis omnibus interfui, atque scripsi, & compievi, & roboravi, anno, die, mense, & indictione praestituta.

Eodem anno & iidem verbis per eundem Presbyterum eadem denunciatio facta est Episcopo Drivallensi, Pulatensi, Scodrensi, & hincultim unicuique. An vero hi Episcopi Lugdunum intra tempus praestitutum adierint, literis proditum non invenio. Inter ea dum hac controversia adhuc sub iudice pendebat, Innocentius in suis ad Joannem Metropolitani Antibarensem litteris, quas hactenus Ecclesiastica Antibarensi reservamus, titulum Archiepiscopi non putavit ei denegandum esse i quippe de antiqua hujus tituli possessione illum dixisse, aequum non esse existimabat, antequam de iure ac titulo cognosceret, statueret, iudicaret. Sed cum in illis ejusdem Pontificis litteris ad Episcopos Drivallensem & Suacensem, itemque ad Cathartensem quodam exprimi viderentur, unde aliquod casus Ragusini Archiepiscopi praevinculum fieri posse apparebat, Leonardus Clericus de Tarrivio ejusdem Archiepiscopi Procurator in Curia Pontificia tum Lugdunum, tum postea Perusii, his litteris, antequam mittentibus, intercessit, neque eas valere atque admittendas voluit, ac obclavit, suamque intercessionem scripto consignatum reliquit, subiectamque tum litteris Pontificis Lugdunum anno 1250. tum alteris Perusii anno 1251. datis, ac prioribus quidem in hac verba: Ad ejusdem litteris Leonardus de Tarrivio Procurator Ven. Patris Archiep. Ragusini pro ipso in audientia publica adduxit (contradixit). Quas tandem ea conditione obclavit, quod nullum bonum Reg. Ecclesiae, nec super quodlibet, quo committitur a Sede Apostolica, inter Regi. & Antibar. super Antibar. & quibusdam illis Ecclesiis Cathedralibus, quas item Reg. dicit sibi in-

Episcopi
Dulcinensis
Episcopi
et Pontificis
citatio-

Pontificis
Dulcinensis
Episcopi
et Pontificis
citatio-

re metropolitanis esse subditos; nec super eo quod Antistar. vicarie Archiep. per illas litteras praedictas generetur quod pars altera promissum firmiter eorum nobis. In eorum rei testimonium praesentes litteras fieri fecimus, & nostro sigillo muniri. Dat. Lugd. Cal. Maii Pontificatus Domini Innocentii Papa IV. anno 7. Secunda vero Perusini litteris iterum intercesse in hanc modum: Eisdem litteris Leonardus de Ferris Test. Pen. Archiep. Ragus. pro ipso in audientia publica addixit (contradixit) & quae tandem ea condicione absoluit, quod lictus noster inter Antistar. ex parte una, & Archiep. Ragus. ex parte altera nullum eidem Archiep. Ragus. praesentium generetur; quod pars altera promissum firmiter eorum nobis. In eorum rei testimonium praesentes litteras fieri fecimus, & nostro sigillo muniri. Dat. Perusii Kal. Maii Pontificatus Domini Innocentii Papa III. anno 9.

Inter hae diffusa clerali quidam hominis, nescio cujus impulsu, iussure, violenta manus in Joannem Archiepiscopum Antiharensem iniecerant, & captum in custodiam tradiderant: qua ille paulo post exemptus ac libere dimissus cum fuisset, sacilegi & exherendi facinorosi culpam omnem in Clerum & cives Ragunos coniecit.

Anno 1252. nondum hac controversia judicata fuerat, ut intelligi potest ex epistola Joannis Archiepiscopi Ragusini data Perusii eodem anno vi. Cal. Martii, & inscripta Legatis sive Internunciis Civitatis Ragusii; quos de statu suae causae ac terrorem suarum docet; pecunia se indigere ait ad litem persequendam; quae contra Clerum & cives Ragusinos temere atque injuriose, & pro se & sua causa tuenda falso dixerit Antistes Antiharensem non sine indignatione commemorat. Si nondum Episcopus Boheniensis ex iuris formula citatus fuisset, quamprius citari iubet, & ipsam citationem scribi publice chirographo signoque obligatam ad se transmitti. Hac epistola brevibus locutis intercedit intermissa est, & aliquibus in locis oblectarius scripta, quae ut plane intelligi possit.

Joannes miseratione Divina Archiepiscopus Ragusinus dilectis in Christo filiis nobilibus viris Dabrado de Zelongo, Cernedo Vitegus, Theodorobodacie, Caylavo Grassi Ambasciatoribus, & Ronetis Civitatis Ragusinae salutem, & benedictionem in Domino Jesu Christo. Litteras vestras hilari susceperimus animo, ac benignae, in quibus intelleximus per Dominum Duem, & alios nobiles vos esse benigne susceptos, unde gratias referimus Creatori. Noveritis vos per gratiam Salvatoris sanas, & hilares Perusi in curia Summi Pontificis cum Presbytero P. Sabao, & Balco, & tota familia nostra permansisse, & ea, quae pervenire ad nos exaltationem Civitatis, & Ecclesiae Ragusinae viriliter, & utiliter promoveret, in quod cum Dei adiutorio credimus, & speramus ad finem laudare. . . . Significavimus multoties per litteras nostras Clero, & Populo Ragus. & vobis duximus significandum, qualiter nobiles viri Domini Angelus . . . amore, & dilectione maxima sine augmento aliquo 25. libras denar. grass. usque ad festum Apollodorum Petri & Pauli nobis . . . super hac vigilanter, & sollicitè intendit debeat, & alias in congreganda & inventienda pecunia laborare. . . . quoniam . . . Nos multa expendere, & summa maxima, & ardua negotia absque magis expensis promoveri

non valent, & in Curia Domini Papa in praesentia . . . Ab hisce narratis, quod Janus de Cerve nomine Sclavæ traxit nos in causam eorum Summo Pontifice super venisse, & ipse multum . . . propter hoc ter vocatus est in iudicium tanquam excommunicatus, & post ejusmodi ipsius Praelatus Antiharen. ostendit procuratorem Sclavæ Ibi . . . molestiam super negotiis civitatis, & Ecclesiae promovendis, & illius Janus de Cerve colligatus, & consuetus est cum Praelato . . . pro posse operando omnino inquietatus, & molestiam contra horem, & depressionem civitatis, & Ecclesiae Rag. ita quod Praelatus Antih. . . diffamatus ad Clerum, & Populum Rag. super captione sua propinqua quodam turpia, & inhonesta, quae de canibus & Saracenis . . . profectura, petendo a nobis duo millia . . . pro absolutione excommunicationis super ipsius captione vos absolventes exceptis damois . . . vobis oblatis, sicut videtur poteritis in libello nobis in iudicio porrecto, quem de verbo ad verbum duximus transmittendum super negotio Praelati . . . & contestari sumus litter, & juravimus dicendi veritatem super hac, & inter alias positiones quas fecimus per juramentum ultra centum ducatos . . . Regi sunt posita tria regna videlicet Regnum Zachariae, Regnum Servilia, quod est Balso, & Regnum Tribonia, & Regnum Zachariae . . . usque ad provinciam Spalatro. Regnum Servilia extenditur usque ad provinciam Colicere, Regnum Tribonia extenditur usque ad provinciam Dirschinam. Et Praelatus Antih. inter multa & inaudita dixit per suum juramentum, quod in tota Dalmatia ab antiquo non fuerant nisi duo Archiepiscopatus, videlicet Salona, & Dioclea, & in loco Salove est Spalatro, & in loco Dioclea est Antiharium, & Episcopus Ragusinus subiecit Archiepiscopo Spalatro, & Civitati Ragusina nihil plus debet fuisse, & non extendatur iurisdictioni, nisi usque ad montem qui finis est ante civitatem Ragusinam, & alia multa, & inaudita. Si citatio Boheniensis Episcopi falsum est, sine mora mittatis nobis scriptum, & roboratum per manum publicam, & si novum falsa est, fiat absque mora aliquo. Si vos deliberatis mittere Presbyterum Tuschalem, & Magistrum Bonaccursum, aut alium aliquem Notarium, citationem conscripserit, & roboratum per manum publicam nobis omni mora postposita transmittatis. Super ordinatione Antioii, quod nos rogastis, bene erit, nam credimus pro necessitate, & utilitate Civitatis, & Ecclesiae Rag. in proximo venire Perusiam. Datum Perusii in festo S. Matthiae.

Innocentius controversia Ragusina & Antiharensi ut aliquando finem imponeret, utrique Archiepiscopo Auditorem sive Disceptatorem dedit anno 1252. x. Cal. Maii Episcopus Sabinensem, eorum quoque litterae contestarentur, ac testes pro sua quique causa tuenda producerent ac nominarent ipse vero nomina testium, & ea singillatim, de quibus testes utrinque producti interpretandi essent, scriptis tradidit, suo chirographo subscripta signoque obligata ad Episcopum Anconensem transmittend. Hinc vero per litteras imperavit, ut scripta illa reciperet, testes in iis nominatos ad suum tribunal citari iuberet; de quibus percontandis essent, site interrogaret; ad singula quoque respondissent, Juratque affirmasset, in tabulis referret, quas sua manu, suoque annulo signaret ad

Antiharensem, & Anconensem Episcopum Ragusinae & Antiharensem testem.

Archiep. Antiharensem, in causam traditur.

Epist. Joannis Archiep. Ragusini ad Legatos.

ad Pontificem deferendas curaret. Hac questione, quam inter sex menses absolvi iusserat, peracta, tum Archiepiscopo Ragusino, tum Antiharenfensi, & aliis, qui ab eo stabant, Episcopis denunciarent, ut vel per se ipsi, vel per suos Procuratores intra secundum ab ea denunciatione mensem Periculum se conferret, ut quam ipse Pontifex pro veritate ac iustitia sententiam pronunciasset, humili obsequentique animo exciperent.

Littere Te-
necesse 27.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei Vener. Fratri Episcopo Anconitano sal. & Apost. Bened. Cum in causa, qua inter Vener. Fratres nostros . . . Ragusin. Archiep. ex parte una, & . . . Antiharen. Episcopum, ac . . . Gudaurum . . . Dalmatensem . . . Drivanensem . . . Scedum . . . Suanensem . . . & . . . Polaten. Episcopos ex altera, super eo, quod dictus Ragusin. Archiep. asserit, iudex Antiharen. non esse Archiepiscopum, sed Episcopum, & eam, ac praedictos Episcopos fore sibi, & Ecclesiae Ragusinae metropolitanis iure subiectos, veretur, Vener. Fratrem nostrum . . . Sabinum. Episcopum dederimus partibus audire, quia lite eorum eo legitime constituta utroque parti ad probandam intentionem suam intrandi producere quosiam testes, Fraternalitati tuae per Apostolica scripta mandamus, quantum per te, vel per alium, aut alios, testes, quos partes ipsa super articulis, quos idem Sabinus. Episcopus cum interrogatoriis eorumdem partium sub sigillo suo tibi transmittit inclusos, producere voluerit, usque ad sex menses post receptionem praesentium, prout recipere, ac secundum eadem interrogatoria diligenter examinare prooves, depositiones eorum fideliter in scriptis redallas sub sigillis tuis ad nostram praesentiam transmissurus, praefixa partibus praedictis tertio peremptorio duorum mensium, post praedictos sex menses quo per se, vel per Procuratores identos nostros se conspectui praesentent, iussim, dante Domino, sententiam recepturam. Non obstantes, si qui aliquibus ab Apostolica Sede indultum, nec de causis, quae per litteras Sedis communitantur eisdem, cognoscere teneantur, quae de indulto huiusmodi mentionem non faciant. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratis, vel odio, vel timore subtraxerint, per censuram ecclesiasticam, appellante cessante, compellat veritati testimonium perhibere.

Datum Urbis X. Calend. Maii. Pontificatus nostri anno nono.

Alias praeter litteras eodem anno & die xii. ante Calend. Majas dedit Innocentius ad Centibitum Episcopum Catharinensem, ut Antistitem Albanensem, qui in Ragusini Metropolitani imperium atque iurisdictionem sese contulerat, ad officium suum revocaret, adiretque sub potestate Archiepiscopi Antiharenfensis; sin vero obtemperare nollit, ut diem illi indiceret, quo Peruli causam suam adversus Antiharensem Metropolitam tueretur coram Pontifice.

Itaque Anconitanus Episcopus litteris Pontificis acceptis Ragusinum misit Cosmam Scribam suum, & suo domestico sacello praepositum, quem ad cognoscendam causam sibi a Pontifice delegatam actorem sibi sublinerat. Hic cum Ragusinum venisset, testibus adhibitis Archiepiscopum Ragusinum Antiharensem citavit ad audiendos testes iuratos, iisque respondendum, quos Archiepiscopus Antiharenfensis pro se & Episcopis, qui cum communis causa Procurato-

rem constituerant, in iudicium produceret. Aderat illi Stanchea Procurator ejusdem Archiepiscopi Ragusini cui Cosmas praecipit, ut fidem publicam ab Archiepiscopo, & Communi Antiharenfensi, itemque a Stephano Rodolavo Rege Rasciae sive Serbii, & ab Vladislavo itidem Rege, ejusque fratre litteris confirmatam Archiepiscopo Ragusino tradendam curaret, qua ille tutus ab omni detrimento & periculo Antiharensem ire, morari, redire posset. Nec Ragusinus abouit, & professus est, fide accepta vim & mollem omnem ab se fuisse rebus abstinentem, dum accederet, mineret, ac dilaceret, se paratum esse ad suam causam Antiharensem per se vel Procuratorem suum agendam. Haec sunt acta Ragulii, & publicis tabulis commendata his verbis.

Anno Incarnationis Dominicae MCCLII. Mensis Julii tertio die exeunte Indictione decima in Archiepiscopali Palatio Ragusini. Civitate eorum suprascriptis testibus. Cosmas Capellanus, & Notarius Domini . . . Episcopi Anconitani, ac ipsius Domini Subdelegatus statim terminum peremptorium Vener. Patri Archiep. . . Ragusino, ut nomine suo, & Ecclesiae Ragusinae recipienti, ut per se, & per idoneum Procuratorem compareret eorum ipso Cosma in Civitate Antiharensem, die octavo exeunte Mense Augusti ad videndum, & audiendum jurare Testes, quos voluerit introducere Dominus Antiharen. Archiepiscopus pro se, & procuratorio nomine aliorum Episcoporum, quorum, ut dicitur, est Procurator, aliquo preterit ad receptionem testium secundum quod de iure fuerit procedendum. Jam praecipit Dominus Stanchea Procuratori dicti Archiepiscopi Antiharen. praesentem, quod faceret, & procuraret ita, quod dictus Antiharen. Archiepiscopus pro se, Comitibus, & Communi Antiharen. & D. Rege Ragusini, & fratre ejus Domino Vladislavo inveniat securitatem dicto Domino Archiep. Ragusino, & ejus Procuratori, ut libere, & sine periculo aliquo tam in persona, quam rebus possint venire Antiharensem ad audiendum jurare testes praedictos, stare etiam, moram trahere, & redire pro suo arbitrio voluntatis. Item dictus Dominus Archiep. Ragusino, pro se, & Ecclesia Ragusina, dixit, & protestatus est eorum dicto Cosma, quod paratus est per se, & Procuratorem suum comparere eorum eo in Antiharen. ut dictum est, dummodo securitatem habeat secundum quod dictum est supra: & si per se, & Procuratorem suum dictam securitatem non poterit habere, ut dictum est, nullam praedictam fiat dicto Domino Archiep. & Ecclesiae Ragul. & salva sint dicta Domino Archiep. & Ecclesiae Ragul. omnes exceptiones suas, quae sibi de iure competunt tam in personas Testium, quam etiam in ipsorum dicta, quos dictus Antiharen. pro se, & procuratorio nomine aliorum Episcoporum, quorum, ut dicitur, est Procurator, voluerit introducere in causa, qua venit inter memoratam Dominum Archiep. & Ecclesiam Ragusina, & Archiep. Antiharen. & procuratorio nomine Episcopos, quorum est Procurator eorum Vener. Patre Episcopo Sabino, a Domino Papa Innocentio Quarto ipsi partibus Auditori concessio. Hi sunt testes. Presbyter Antonius, Blencus Ursacius Domestici Clerici, Notarius de Bouda, & alii. Et ego Presbyter Edualdis, & Communis Ragusini Notarius iuratus scriptor sum, & Testis compleri, & roborari.

Haec Bogus Episcopus, et Pontificis iussioni

pa-

Alia per
Episcopum
Anconitanum

patere quid Carthagensis Antistes egerit, mihi est incomperum. Sed hujusmodi controversia, de qua nihil prater scriptum invenio, jam inde a primordio Archiepiscopatus Antiharenis per annos amplius ducentos diu multumque, & magni utriusque contentione agitata, quem exitum habuerit, utri Archiepiscopo Innocentius vel hujus successores causam adjudicassent, nulla mihi sunt monumenta, quae doceant. Exinde tamen certe Antiharenis cum titulo Archiepiscopali possessionem fide omnium Ecclesiarum Episcopalem, quas illi Alexander II. attribuerat, pacatam retinuit, atque etiamnum nemine repugnante retinet; neque ullam aliam possidit de titulo, ac jure Archiepiscopali, sive de Provincialibus Ecclesiis licet Antiharenis ab Ragusino titulum invenio, i nisi quod proximus post Joannem III. Archiepiscopum non quidem de tota jurisdictione Archiepiscopali, sed fortasse de aliquaparte parte nescio quid controversie habuit cum Antiharenis, ut docet Sebastianus Dolci ex quondam instrumento, quod se comperisse ait inter sedes litteras Aletianis signatum anno 1257. tempore B. Innocentii. Papa 16. Julii X. die luna exsente mense Aprilis. In eo autem Jacobum Archiepiscopum Ragulinum nominari ait. Scilicet notis chronologicis citatis esse oportet; nam 1000. 1252. mense Aprilis ad exitum vergente nundum Jacobus Sedem Ragulinam obtinuit, & hunc Metropoli adhuc praeerat Joannes III. qui vitam prodixit usque ad mensem Quintilem ejusdem anni 1252., ut docet instrumentum Raguli confirmatum, quod paulo ante descriptum. Joannes totum intra finem anni 1252. vel ineunte proximo e vivis excessit.

F. JACOBUS ARCHIEP. RAG. XX.

Cum Patres Franciscani & Dominicani Ragulum recepti primo statim adventu illustris doctrinae & sanctitatis documenta videri ceperint, & utriusque Ordinis fama bonaeque odore manaret quotidie laetis, communis opinio civitatem pervasit, utraque familiam seminarium virorum omni laude praestantium fecacissimum fore, unde optimi Episcopi ad regendas Ecclesias sumerentur. Hujusmodi viros ad Episcopatum eligendi a Franciscanis initium Raguli factum est; quo quidem exemplo proposito, reliquis aditu patefacto, alii deinceps ex aliis utriusque disciplinae alumni ad Sedem Archiepiscopalem Ragulinam erecti sunt. Primus omnium fuit F. Jacobus patria Januensis, vir instituto Franciscani, vir omnium illarum virtutum, ac laudem genere cumulatus; quas Paulus Apostolus in Episcopo requirit. Anno 1252. vel sequenti ad hujus Ecclesiae nobilissimum gubernaculum accessit, & fere tres annos rem Christianam, & Ecclesiasticam sic administravit, ut Episcopi personam pro dignitate sustineret, & partes omnes cumulatiflime expleverit: ejus nomen in sedibus Aletianis, et paulo ante dixi, anno 1252. inscriptum est. Anno 1254. Innocentius IV. Monasterium Benedictinum S. Jacobi de Vintina, quod ante annos fere triginta Joannes Gondula condiderat, in clientelam Sedis Apostolicae recepit, & pluribus immunitatibus, beneficiis, ac privilegiis cumulavit.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei dilectis filiis Abbati Monasterii S. Jacobi de Vi-

niza, ejus fratibus tam praesentibus, quam futuris regularibus vitam professis.

Religiosam vitam alacritatis Apostolicum rogamus, ut vos esse praesulum, ne forte impellitis trinitatis incursus, aut eos a proposito recedet, aut rubeat, quod ab eis, sacra religione infringit. Quapropter, dilectum Domino filium vestrum iustissimum politionibus elementis amamus, & Monasterium S. Jacobi de Vintina Ragulina Diocesis, in qua diuino est obsequio municipi, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitus. In primis siquidem statuentes, ut ordo mansuetus, qui secundum Deum, & B. Benedicti regulam, in eodem Monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuo eodem temporibus inviolabiliter conservetur. Praeterea quaecumque possessiones, quaecumque bona idem Monasterium temporalium iustissime, ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum obtinuit, seu aliis iustis modis praesentis Domino patris adipsam, personam vestramque successores, & filios permanentes, pro quibus hoc praescriptum duximus exprimenda vocabula. Item ipsum, in quo primum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, vineas, & terras, quas habetis prope idem Monasterium, cum omnibus pertinentiis suis; vineas, & terras, & quas habetis in locis, qui Sabunde Ver-

gunt, & Jacobitanae vulgarietate nuncupantur, cum omnibus pertinentiis eorundem. Demum quas habetis in Civitate Ragulina cum omnibus pertinentiis eorundem, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, & palcis in bosco, & plano, in aquis, & molendinis, in viis, & semitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus suis. Sane novarum vestrorum, quae propriis manibus, & sumptibus ecclesiis, ut quibus aliquis haec non percipit, vel de vestrorum animalium nutrimento, nullas a vobis decimas exigere, vel extorquere praesumat. Licet quoque vobis Clericos vel Laicos liberos, & absolutos & servos fugientes ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum possit in Monasterio vestro profissa fuisse sine Abbatis sui licentia de eodem loco discedere, nisi iustis Religionis obtenta. Discedentem vero absque communium litterarum vestrorum cautione, nullas audet retinere. Cum autem generale interdictum terre fuerit, licet vobis clausis januis, exclusis, excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce divina officia celebrare, dammodo canonum non dederitis interdictum. Ceterum vero, Oremus Sanctam, consecrationem Altarium seu Basilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Ordinem fuerint promovendi, a Diocesano suscipiant Episcopi, siquidem Catholicus fuerit, & gratiam, & communionem Sacrosanctae Romanae Sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine pravitate aliqua exhibere. Prohibemus insuper, ut infra haec Parochia vestra nullas sine assensu Diocesani Episcopi, & vestro capellani, seu Oratorum de novo construere audeat salvis privilegiis Pontificum Romanorum. Ad haec novitates indubitanter exaltantes ab Archiepiscopo, & Episcopo, Archidiacono seu Decanis, aliisque omnibus ecclesiasticis secularibusque personis a vobis omnino fieri praedibemus. Sepulcrum quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ac eorum devotum, & extremam voluntati, qui se illi sepeliri delibe-

Basil. S. Jacobi de Vintina.

reverti, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, aut etiam publice ulcrati, nullas obsequii, sed tamen iustitiam illorum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora affluunt. Decimus praeterea & possident ad ius Ecclesiarum vestram... detineant, redimendi, & legitime liberandi, de omnibus totum, & ad Ecclesias, ad quos pertinent, revocandi, libera sit de vobis potestatis facultas. Obstant vero et non ejusdem loci Abbati, ac totorum qualibet successorem, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia propinquet, nisi quoniam Fratres communis consensu, aut Fratrum major pars consilii senioris secundum Deum, & D. Benedicti regulas provident eligendum. Posti quoque, & tranquillitati vestrae pacem impositum sollicitudine praevidere volentes, auctoritate apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum, seu gratiarum vestrarum nullas rapinas sive furta facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audent exercere. Praeterea exemptiones, libertates, & immunitates, a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus Monasteriis vestris concessas, nec non libertates, & exemptiones secularium exaltationum a Regibus, & Principibus, vel aliis Fidelibus liberaliter velis indultas, apostolica auctoritate confirmamus, & praesentis scripti privilegio confirmamus. Decernimus ergo ad nulli auctoritate hominum licet praefatum Monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quolibet vexationibus possidere; sed omnia integra conservare eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, assibus omnimodis praeservata, salva Sedis Apostolicae auctoritate, & Diocesis Episcopi canonica iustitia. Nulla igitur in futurum ecclesiastica, secularisque personae hanc nostra constitutionis paginam, scilicet contra cum temere venire temptaverit; & secundo, tertioque communita, nisi rectum suum congruae satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divinae iustitiae existeret de perpetrata iniquitate cognoeat, & a sacrosanctis Corporis, & Sanguinis Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi solvatur alioquin. Quibus autem eidem loco sua iura servationis suae pax Domini nostri Jesu Christi, patiens & hoc fructum bonae allionis percipiant & apud iudicem iudicem praevia aeterna pax intendant. Amen. Amen.

Ego Innocentius Catholica Eccl. Episcopus.
Ego Rainaldus Obisepus, & Pellicreus Episcopus.
Ego Stephanus Transilvanus Episcopus.
Ego Stephanus S. Mariae... II. Pr. Card.
Ego Frater Joannes titulo S. Laurentii in Lucina Presbyter Card.
Ego Frater Hugo II. S. Sabinae Pr. Cardinalis.
Ego Ricardus S. Angeli Diaconus Cardinalis.
Ego Obisepus S. Mariae in Via lata Diaconus Cardinalis.
Ego Joannes S. Nicolai in Aede Tulliana Diaconus Card.
Ego Pellicreus S. Insuper Diaconus Card.
Ego Ottobonus S. Adriani Diaconus Card.
Datum Augustus per manum Guillelmi...
Parvulus S. R. E. Vice Conciliaris XI. Kalend. Augusti Indict. XII. Incarnationis Domini ann. 1237. Pontificatus vero Domini Innocentii Papa IV. anno ducesimo.

His temporibus regnabat in Sicilia Neoman

II. cognomento Crapulus, successos Stephani Radoslavi, qui cum Ragusinis amicis coluit, atque, ut suam erga illos eximiam voluntatem declararet, Ragusum insulam Corcyra Melaniz a meridie proximam eidem donavit.

Jacobus, quo anno incertum post susceptum Pontificatum, vel Ragusinae Ecclesiae, vel humanam vicem pontium tenuit. Hic successos datus

JOANNES IV. ARCHIEP. RAG. XXI.

Qui nobis innouit ex monumentis Ecclesiae Torcellanae a clarissimo vico Flaminio Torcellio editis & illustratis. Extant in iis tabula ab ipso exemplari descripta, quae produnt Joannem Archiepiscopum Ragusinum accepisse in mandatis a Philippo S. E. Ravennatis electo, Apostolicae Sedis Legato, ut Torcellano Episcopo consecrationem Virginum S. Mathaei de Constantiano imperaret. Scripta sunt aevi millefimo ducesimo quinquagesimo septimo, Indictione quintadecima Rynaldi; quare ante hunc annum Ragusina Ecclesia adierit Joannes necesse est, quo etiam Venetis debeat. Eas vero hic subiecit de promptis ex autographis in tabulario Monasterii S. Mathaei de Mervio.

In nomine Dei Eterni Amen. Anno ab Incarnatione Domini Nostri Jesu Christi millefimo ducesimo quinquagesimo septimo, Indictione quintadecima Rynaldi presbiteribus Petro Manesio, Johanne Tavaligo, Angelo Zinzano & aliis, Dominus Venero Piebani Ecclesiae S. Lucie praesentavit, & dedit ex parte Domini Archiepiscopi Ragusini litteras ipsius D. Archiepiscopi ejus sigillo cetero sigillatas Domino Fratri Gostredo (1) de Ordine predicatorum Dei gratia Torcellano Episcopo, cujus tenor talis est.

Venerabili in Christo Patri Domino Fratri G. Dei gratia Torcellano Episcopo. In. eodem gratia Ragusinae Archiepiscopus salutem in Domino.

Reverentis nos nuper a Ven. P. D. Thy. Dei & Apostolicae gratia S. E. Ravennatis electo, Apostolicae Sedis Legato (2) litteras recepisse, cujus tenor talis est. Ven. in Christo Patri... Dei gratia Ragusinae Archiepiscopo Ph. Dei & Apostolicae gratia S. E. Ravennatis electo, Apostolicae Sedis Legatus salutem in Domino. Saepe vobis... Abbatissa & sorores Monasterii S. Mathaei de Constantiano (3) Cisterciensis, ordinis Torcellan. Diocesis petitione monstrant quod quamquam ipse cum humilitate Vener. Patrem... Torcellanum Episcopum duxerant requirendum, ut secundum ipsarum privilegiorum statorem eidem consecrationis munus impendere dignetur; idem tamen id recusant facere recusant. Quare nobis humiliter supplicarunt, ut providere sibi super hoc misericorditer dignemur, quaeque paternitati vestrae, quae singulorum auctoritate, mandamus, quatenus eandem Episcopum castissime monere, & inducere procurati, ut eisdem Abbatissa, & sorores iuxta indulta privilegiorum ipsarum infra octo dies post nostram mentionem munus consecrationis impendant, cum ab eisdem requisitus fuerit; quod si facere forte recusaverit, vos ipsi auctoritate vestra consecrationis munus earetis impendere, sicut vobis videbitur faciendum. Datum Argente (4) XII. Kal. Augusti XV. Indictione. Veram quia mandatum illi Domini preterire non possumus, nec debemus, auctoritate ejusdem Domini Legati vos caritative monemus, & inducimus, quatenus infra octo dies possit

post hanc presentationem ipse Abbatiss, & Joannis secundum ipsam privilegiorum tenorem conferentis manus impendere velitis. Alioquin in ipso negotio secundum formam litterarum illi Domini Legati nobis traditam procedemus.

Adm est in plathae que est ante Patriarchale (5) Palatium.

Ego Dominicus Russo Subdiaconus Capellanus S. Marci, & Notarius huius interfui, rogatus scripsi, compleri & observari.

Note.

1 F. Gottfredus e Dominicana familia ad Ecclesiam Torcellanam regendam erectus eam tenuit ad hunc annum 1257. Hinc Ughelli error, qui ejus Episcopatum ad annum solummodo 1254. perduxit. Vide part. 1. monum. Eccl. Torcel. pag. 26.

2 Philippus Fontana Ferrariensis, Episcopus primum patris sui, mox translatus fuit ad Sedem Florentinam, ac demum anno 1251. electus Archiepiscopus Ravennas Legationem Apostolicam obivit in bello federatorum adversum impissimum Ecclesiam Tyrannum. Corn. Procerat Ravennat Ecclesiam anno 1269.

3 Constantiana insula in aestuariis Venetis Torcello proxima, que nunc Majuriam vocatur.

4 Argenta oppidum est in agro Ferrariensi. Corn.

5 Intelligi debet de Area jacente ante Palatium Patriarchale Gradensis apud Ecclesiam S. Silvestri. Corn.

In foliis ab eruditissimo Cardinali Garampa nobis communicatis extat epistola mentio, qua Alexander IV. Ragusina Ecclesia Archiepiscopum prefecit Aleardum 19. Id. Februarii anno 1258. Pontifex Ragusinos duritiam seu perveritatem arguit, propterea quod suum Præfulem ab Episcopali regimine abscedere coegerit. Sane a Ven. Fr. nostro I. Archiepiscopo quondam Ragusina Ecclesia libera resignatione recepta, cum de ipsius Ecclesie ordinatione & populi Ragusini dicitur cogitaretur. Reg. an. 19. fol. 61. Archiepiscopus autem, quem prima tantum nominis littera indicat, idem est Joannes; atque hinc ediscimus illum gravissimis populi Ragusini molestiis lacessitum demum vel exente anno 1257. vel incunte 1258. Ecclesiam suam dimisisse. Neque a vero fortasse multum aberrat, qui autem, Joannem ideo a populo Ragusino graviter exagitatum fuisse, quod Patriarcha Gradensi vellet adherere, a cujus imperio Ragusini abhoruerint veriti, ne quid inde incommodi, ac detrimenti publica libertas pateretur. Num Romanus Pontifex ullo unquam diplomate Ecclesiam Ragusinam Gradensi Patriarcha subdidit, incertum esse diximus in Tribanio II. Archiepiscopo Ragusino; & acta Joannis in Episcopum Torcellanum promulgata Venetiis ante Patriarchale Palatium Gradensi, in tantum suspicionem impellunt, hunc Archiepiscopum, ut patet olim a Venetis cum Tribanio II. Archiepiscopo feceretur, Patriarchatus Gradensis auctoritatem in Ragusinam Ecclesiam studio aliquo coluisse. Sed Ecclesie Ragusina titulum retinuit Joannes; & eo certe dignitatis honore distinguitur in publicis etiam monumentis, ut constat

ex tabulis Consecrationis Templi Feliciani Veneti confectis anno 1267., quo Joannes Venetis adhuc morabatur, in illic nominatus Joannes Archiepiscopus Ragusinus universitatis Indulgentias eidem Templo cum Patriarcha Gradensi, & aliis Episcopis dicitur contulisse. Tabulas subijcio ex Tomo 2. Monum. Eccl. Ven.

Anno MCLXXII. Indil. X. die XI. intrante Julio, Cum Presb. Marcus Plebanus Ecclesie S. Felicii Diocesani Castellana coram nobis, vid. Leonardo Dei gratia Episcopo Equitensi, & Ven. Fr. Marini eadem gratia Episcopo Capruvi, humiliter supplicavit, ut suam Ecclesiam & Albaria, videlicet S. Felicii Confessoris, & Beatae Mariæ semper Virginis, consecrare atque deberemus; nos suis dignis postulationibus inclinati, suam prædictam Ecclesiam, & Albaria duximus consecranda, & omnibus vere penitentibus & confessis, qui ad Ecclesiam prædictam in die Consecrationis ipsius, & usque ad octavam diem accesserint, de voluntate & consensu D. Simonis Mauro Plebani S. Barabae Generalis Vicarii Ecclesie Castellane, pro quolibet anno una, & Pentecostibus Dominorum F. Angelii Dei gratia Patriarcha Gradensis, Joannis Archiepiscopi Ragusensis, Fr. Angelii Episcopi Civitatis Novæ, Fr. Alberti Episcopi Tarvisini, F. Agidii Episcopi Torcellani, Joannis Episcopi Padovani, anniversarium pro quolibet, & anni singulis in anniversario ejusdem, quadraginta dies de sibi imposita penitentia, autoritate nobis a Deo concessa, misericorsiter duximus relaxandum. Gratia, Felix ora pro nobis.

Cum vero unum eundemque esse Joannem Archiepiscopum Ragusinum censiam, qui in utriusque tabulis anni 1257. & anni 1267. nominatur, paulo inferius erit declarandum.

F. ALEARDUS ARCH. RAG. XXII.

Hunc natione Sardinum, patris Arborensis, ut ex litteris constat Joannis XXI. ad Salvium II. Archiepiscopum Ragusinum infra subijciendis, Archiepiscopum dedit Ragusensibus sanctissima Fratrum Minorum Sodalitas, in qua, ut primum instituta fuit, tanquam in opimo & fertilis agro, eodemque bono, ac diligenter subacta & excolto, viri doctrinæ excellentia, & vitæ sanctitate pensantes alii ex aliis, scilicet non interepta propagari, ac profeminari non desierunt. Extant litteræ Alexandri IV. quibus Ragusina Ecclesia Aleardum prefecit anno 19. Februarii, idest 1258. 19. Id. Februarii. Joannes Gundula asseruit, ipsam a Capitulo electum, ab Alexandro IV. approbatum fuisse. Anno proximo, mensis Aprilis, vis titulemque gerebat, & Archiepiscopi munera obibat, ut docent tabule Collegii Sacrarum Virginum Ordinis Benedictini S. Mariæ de Castello. In Dei nomine Amen. Anno Domini 1259. die 5. Aprilis, præsentibus D. Mattheo Theopoli &c. rogatis testibus, coram nobis F. Aleardo de Ordine Fratrum Minorum, Dei & Apostolica Sedis gratia Archiepiscopo Ragusino &c. Anno 1261. gravis dissensio Aleardo intercessit cum Joanne Præfide Cœnobii Rabiastensi, quod in ius ditionemque Cassinensis Monasterii ita migraverat, ut Ragusini tamen Archiepiscopi auctoritati subesse deberet, in iis præsertim, que Episcopalem jurisdictionem spectant. Verum Joannes diu nova molitus in apertum denique discrimen erupit, & Archiepiscopi mandata, ac iussa de-

Aleardus
Archiepiscopus

Joannes
Cassini
Rabiastensis
Præfide
subiectus

Joannes
Ragusinus
Episcopus
dicitur.

metens ejusdem (ele exemit potestati. Rem indignum Archiepiscopus illum canonico more hoc terque admonuit, ut resipiscens ad legitimi Antistitis subjectionem rediret; nisi obtemperaret, ecclesiasticis penis ejus contumaciam multatum iri: cumque nec monitionibus, nec minis quidquam se proficere Alardus sentiret, anathematis sententiam publice in Joannem pronuntiavit, & Rabiateni Ecclesiam interdictu subjecit ejus sententiae exemplum ex tabulario Ragusinae Reipublice hic describimus.

Nos F. Alardus de Ordel Fratr. Minorum Dei & Sedis Apostolicæ gratia Archiep. Ragul. Nunc facimus universis ad quos hæc sententia pervenerit: cum Joannes Sacerdos & Monachus Prior Ecclesie S. Marie dictæ de (1) Rabiata (2) uxor Diversi Dno (3) Joanni cessari nostro subditis, sibi que ac Monachis suis pro tempore (3) respondens ut tenebatur in Parochialibus sanctioribus, tanquam Prebato competenti Diversi elapsi jam auctis dydiciem & eo amplius sine interruptione legitima, utpote per B. Joannem instituit in d. Ecclesia & introductus in corporalem & spirituale possessionem, Nobis & in nostro Palatio Archiepiscopali coram pluribus magistris fecit obedientiam, sibi cum aliis collectam, visitationem nostram recepit, quietam prout antea dictis pluribus, ad Festum S. Blasii cum auctis Abbatibus, ut moris est, & ad Synodum venit, litigavit ubi solumus multoties coram nobis, recipiendo pro se & contra se sententiam, ne juris ordo ferebatur, nos solum Praetorem & ordinarium iudicem in praedictis & aliis competentiibus recognovimus. Nunc autem, ut sciamus quod spiritum datus, obediens contemnit, visitationem renuit, prout antea erat, ad Synodum vocatus contempsit, & (4) ad festum S. Blasii veniens respondit, iniurias pluribus de se comminationibus inferens, citatus bis & ter pro terminis competentiibus & legitime peropportunitate assignatis, dicens se non habere nobiscum facere, contempsit omnimodo compescere. Capientes ergo salubriter eum corrigere, sibi que & aliis quibusque reddere iura sua, iniuriam juris parochialis Ecclesie nostræ dissimulare de cetero vitando, sicut uti possumus, nec dedimus, cum dolore eximi, & compassione cordis nostri, auctoritate Dei Omnipotentis, & B. Apostolorum Petri, & Pauli, ac Beatissimi Blasii Martyris & nostræ, qua suagium, praedictum Joannem Priorem Rabiata pro his & similibus rebellem, incorrigibilem, & contumacem excommunicationis in scriptis, & excommunicationis denunciationis supponentes Ecclesiam praedictam interdictio usque ad satisfactionem condignam.

Alia est hic in palatio Ecclesie Archiepiscopalis Anno Domini MCCXXII. mensis (5) Januarii prima Dominica Quadragesimæ, presentibus D. (6) S. Trifonici Episcopo, & omnibus Abbatibus, Canonici nostris, cum Clericis universis, & populo Civitatis. Et quoniam verum testimonium sigillum nostrum pendens ad provisionem Presbyteri Paraguerii nostri Canonici, & (7) Abbatibus Ecclesie omnium Scullor. duximus apponendum. Et ego Diaconus Rubena Canonice Regimus, & auctoritate D. Archiepiscopi juratus Notarius his omnibus interfui, & de mandato ejusdem scripsi, compleri, & manere precepta roborari.

Nota:

1 Nomen est exigui collis, qui vivo & lapide exstergit prope ad fontem Arionis, sive Omble fluminis, coque ad Orientem Solem, & ad Austrum aliusit: summo in vertice insidet Ecclesia, cui a Drisara Virgine titulus est, & Patreusius per scriptum.

2 Joannes III. Venetus, & Archiepiscopus Ragulinus, qui Joannem hunc Cenobio Rabiateni præpositum in Archiepiscopatus jurisdictionem accepit.

3 Idem, ipsonem pro se, ac suis Monachis, 4 Cui interesse solebant olim Cenobiorum, ac Monasteriorum Præpositi, sive Priores, nunc Abbates tantummodo interfunt suis districti insignibus.

5 Error hic irrepsit, cum anno 1262. initium Quadragesimæ incidere in diem secundam supra vicissim Februarii: hinc dies prima Dominica consignari debet iv. Kal. Martii, die scilicet vicima sexta mensis ejusdem, 6 Is est Salvius, de quo in Episcopo Trifonitibus.

7 Hoc est, Rector Ecclesie Omnium Sanctorum, quæ ad portam occidentalem veteris urbis sita, ipsaque Sacerdotio Paraguerii fructuatur: nunc a S. Domino titulum habet.

Sed ex hoc Alardi decreto in dubium vocatur fides, & auctoritas ipsius tabule Lacrocomensis Cenobii, in qua idem Joannes Prior Rabiatenus dicitur electus Abbas Lacrocomensis an. 1256. Is enim est Joannes, quem Alardus scribit ante annos duodecim Monasterio Rabiateni præpositum fuisse. Non verouraque Cenobium regerat Joannes anno 1262. ut cur Priorem tantummodo Rabiatenem illum Alardus appellat? An forte hominem in iudicium vocat, & Ecclesiasticis penis subicit, qui Archiepiscopali subest jurisdictioni, quia Rabiata, non quia Lacrocomæ præfecturam multo illustriorem gereret? Quis ista componas? nisi aut Alardi sententiam, aut tabulam Lacrocomensem veluti confictas rejicias; quamquam error subesse facile potest tabulæ laudatæ in annis consignandis; & vel annus 1246. ac annus 1247. inscribi debeat, & alius est Joannes, quem tabula Lacrocomensis commemorat; vel si unus est, qui in Alardo decreto, & in tabula eadem legitur Rabiateni Cenobio præfectus, hinc conciliis velim, Joannem in suam præfecturam ab ipso Alardo restitutum, cum Archiepiscopi potestati semet subdidisset, postea Lacrocomensem Abbatem electum fuisse anno 1266. qui adis electionis prægendus est, uti tabula demum ipsa anno 1267. confecta fuerit. Multo tamen mihi est verisimilior Joannem electum quidem Lacrocomensem Abbatem anno 1256. ipsaque electionem eidem renuntiati anno 1257. post annum fere mensis; sed aliquam obstitisse causam, cur Lacrocomensem Præfecturam non adiret, aut Joannem Archiepiscopus homini sibi subiecti electionem ipsam se initio factam minime comprobasse; quod idem postea sentiret Alardus, & confirmaverit. Tabulam Lacrocomensem & membrana descriptam hic subijcio.

Anno incarnationis Domini null. ducent. quinquagesimo septimo mensis Januarii octavo die inscripte . . . Monachi Monasterii S. Marie . . . S. 20.

Tabula Lacrocomensis an. 1257.

S. Benedicli de insula Lactomonum, de Reg. videlicet Presbyter Domani, Slavo, Paulus, & Marcolus, bona voluntate omnium Fratrum & Monachorum predicti Monasterii in prefata insula scripturam testium ad hoc specialiter convocata in Ecclesia Monasterii Sancte Marie de Ragato presentem Domini Johanni Presbytero & Monacho Priori Tripartiti S. Marie de Ragato ratiorem ad emittenda predicta solam & sigillatam cum predicti sigilla dicti Monasterii Lactomonum, in ipsam prestatam D. Joannem tanquam in arbitrum & piosorem eorum. In cuius electionis carta sic incipit.

Anno Incar. Dom. mill. ducunt, quinquagesimo sexto Mense Decemb. quarto die altante, Vacante Monasterio S. M. & S. Benedicli de insula Lactomonum, de Rag. &c. prout in ipsa carta electionis continetur. Qui prestatum Domini Joannem . . . prestatam electionem dicens: Ad donatum Dei Omnipotentis, & Beate Marie semper Virginit, & Beati Benedicli secundum Dominum, & secundum regulam Beati Benedicli tanquam Monachi, coeternum. Cremonen. solo si ego sancte & exipio predictam electionem. Ut antem hoc instrumentum robur obtineat veritatis prestatum Monachi & Prior cum suis sigillis predictis fecer. communiere.

Actum est hoc in prestatam Ecclesia Sancte Marie Monasterii de Ragato. Illi sunt testes. & Ego Presbyter Elias Viriani Canonici Sancte Marie Ragulini, Ecclesie sum testis. & Ego Clericus Gregorius Petrus Canonici Sancte Marie Ragulini sum testis. & Ego Clericus Rabanus Viriani & Canonici Sancte Marie Ragulini Ecclesie sum testis. Et Ego Presbyter Pascalis de Capula Canonici Sancte Marie Ragulini Ecclesie & Communitas Ragulini Not. jur. scriptor sum, & testis, complicit & roboravi.

Ejus Pontificatum in ea tempora turbulenta & periculosa incidit, cum adducta est Respublica Ragulina in proximum discrimen amittende libertatis. Damianus Juda, cum Rector esset Civitatis, imperandi dulcedine captus plura concupiscere ac moliri cepit, quam in libera Civitate liceret; nam & elatus, atque insolentius se gerebat, & ordinem Senatorum despicere omnia ad suum arbitrium revocabat. Ut vero insana cogitata perliceret, quamplurimos cum plebeis, cum cives secundi ordinis, tum etiam extraneos beneficiis & promissis illuctis sibi concitavit: ex his quoddam elegavit, quibus maxime fidebat, cum quibus consilia tum patrie, tum sibi inimica capiebat. Anno Magistratus perfunctus, neque Fructu Palatio discedere, neque Prætorum dimittere voluit: sed totum, quos sibi conjunxerat, multitudine, armis, fiducia fretus a Comitibus habendis, novoque creando Rectore Senatores & Patricios abluente, ad extremum aperte tyrannidem occupavit: qui suis iniquis consiliis adversari audiant, eos in exilium eiecit, vel, timore infuso, ex urbe abscdere coegit. Petrus Bonella ejus gener, adolescens magni animi, & extima virtutis, sed patrie, quem socer, amicos, cum se illis factorem atque adiutorem esse simularet, in ejusdem perniciem cum quibusdam Patriciis, qui in urbe remanerant, clandestinis consiliis conspiravit. Cum ad tyrannum expellendum æque vires, neque cupie suppetere, nam milites praefidarios largitione corruptos in sua potestate habebat, dolo ac fraude in eum grassari constituunt. Has

vero partes sibi desumpsi Bonella, qui perspicacem negotiorum Venetis profectus, & perbenigne in periculo versaturum libertas, & res publica Ragulinum, ad jugum tyrannici dominatus depellendum oravit, ut sibi auxilio essent, simulque, quam ipse cogitaverat, rei periculis rationem exposuit. Duxit trimaris armis & militibus instructas fides daret, & per simulationem legationis mittere ad Michaelem Palanogium Imperatorem, qui anno 1567. Constantinopolim Latinis adeptam recuperavit, duos & primaria nobilitate Patricios dilerent, qui navigia illa concederent, & Ragulinum cum appulissent, legationem Constantinopolitanam emittentem ea de causa suscepit, ut nomine Venetorum Michaelem receptum Imperium gratularentur. Annuit Senatus, & Oratoris Ragulini postula fecit hanc libentius quam promissum. Cum itaque trimaris in conspectum Ragulini venissent, Bonella navigia in portum devectus, & exilium in terram fido, recta ad locum salutandi gratia se contulit, etque auctor fuit, ut pro amicitia, quæ Ragulinis erat cum Venetis, jubere Venetas trecentas in portum recipi, simulque duos illos viros nobilissimos, Legatos Constantinopolim profecturos, ad Palatium Prætorum vocaret, & quod digni erant, honoris acceptis convivium magnifice & splendide appareret. Bene monere vilis est Bonella, & quod iussit, ille non solum fecit, sed etiam prolixè canonicateque fecit. Post gratias actas, & consueta urbanitatis officia ultro citroque rediens redierunt ad suas trecentas. Pollero autem die miserant, qui Damianum ad prædium in summo altissimi trecentis tabulato sub veis carbiculis portentis, quæ solem acceret, hanc minori apparatu & magnificentia instructum per honorifice invitarant. Neque ille abominè & nihil doli fraudis suspicatus eum genero in trecentis concedit: nullum erga cum honorificentie genus pretermisum fuit, & mensa conquiescentis epulis exultantia suppare epulatus efficit hilarem in modum, fusi sunt remiges per speciem aure capenda, & mari tranquillo oblationis causa spaciando, trecentem e portu præpellexit. Lento remorum impulsu hac illic vagari incipiunt, & longius a terra paulatim recedere: in altum provecti cum essent, tum demum qui erant in insidiis, ex compposito Damianum adorti ad malum anconæ alligaverunt qui omni auxilio destitutus de se altum cum videret, sicut suamque demissionem inculcavit, quod libertatem ac vitam alienæ ignorare si dei credidisset, & generi perfidiam exacerat, desperatione & furore precepsit apertum impetum, & repetitis scibus malo impingente non ante desistit, quam diffracta cervix animam efflavit. Reverti in portum trecentem, Bonellum communis libertatis vindicem, ac relictorem Senatus, populusque gratulandi saluavit. Ut vero Veneti Legatis gratiam referrent, aliorum ex illis, videlicet Marcum Dandolo, honoris causa Rectorem Civitatis nominarunt, ea tamen lege adscriptam, ut nihil inconsulto Senatu decerneret, ageretur. Hæc Orbinas ad annum 1568. referenda esse censet. Scarpinus Raxius credit hanc urbem Prætorum per annos fere nonaginta Patricijs Venetis demandatam fuisse, & singulos, qui hunc Magistratum ges-

Conjuratio in Remo
brevi ha-
gelitio.

serum, nominatim percellat, Civitas maximo defensionis periculo, Seatus, populisque in Aed. Cathedrali Deo propitio, Superius cum hymnis & canticis gratis egit, Clero praeciente, Alardo Antistite pontificali ritu sacrificante.

His temporibus Patres Dominici Ragusini in Diocesi Ochintini & Cathacini aliquot facella & hospitia ex piorum hominum donatione adscripti sunt, quibus uteretur, cum ad ea loca Divini Verbi disseminandi causa venirent, Episcopi utriusque Diocesis approbationibus, Ragusi vero, cum Jacobiza quadam civis Ragusensis domum iidem legasset testamentum, quae postea in possessionem veniret Canonico-rum Templi Mercanti, si quo casu contingeret, Patres Dominicani ab urbe abituros, si Pontificum rogarent, ut sibi vendere illam liceret, quam iuxta vel instituti leges retinere non poterant. Ex assensu utroque Pontifex, dummodo Canonico-rum juri satis esset cautum. Litteras Pontificis e Tomo I. Bull. Domin. hic exhibeo.

Ulcio Cito-
reus IV.
ad PP. Do-
minicos
Ragusi.

Clementi Episcopo, Servus Servorum Dei, dilectis filiis Priori & Fratribus Ordinis Praedicatorum Ragusi, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex parte vestra fuit nobis expostum, quod quondam Jacobiza, filia Piri Capitefidi de Ragusi, tunc vidua, quandam domum suam in Ragusi sub domo Johannis Corrazi ad se spectantem, cum quibusdam pertinentiis, & mensuris suis vestris habundans, possidentem perperam, & tenendam, ex conditione adjecta in ultima voluntate, legavit, ut si casu aliquo vos contingeret de Civitate discedere Ragusi, domus ipsa deberet ad Ecclesiam Sanctae Mariae Majoris Ragusi, Canonici, nullis ab ipsis alienanda temporibus, devenerit. Cum igitur, ad offeritis, deliberatione habita firmaveritis nunquam illam desertere Civitatem se domum ipsam quam habeat, tenere, statum vestri Ordinis conservare, non possitis, supplicatis humiliter, ut vendendi eam, & pretium perscipiendum ex ipsa in utilitatem loci vestri rationaliter coevertendi, conditione non obstantia, praestida, licentiam vobis concedere curaremus. Nos itaque vestris precibus inclinati, devotioni vestrae auctoritate praestitum licentiam concedimus postulatibus ita tamen quod de excedendo sibi pretio hujusmodi, si de Civitate ipsa recedere vos contingat, ad cautelam praestitis sufficientem praestiti Canonici cautionem. Datum Viterbii viii. id. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Tertio. Idell. 1267.

Alardus
Archiepiscopus
ad
Antistitem
Ecclesiam
transfusa.

Alardus, cum annos fere 630 hanc Ecclesiam sapientissime rexisset, Sedem Archiepiscopalem Ragusinam cum Sede item Archiepiscopalem Arboreensem sive Arborensi in Sardinia ex mandato Clementis IV. commutavit: idque constat ex Reg. ejusdem Pontificis T. 3. pag. 240. ubi extat Diploma Pontificum datum III. Nonas Novemb. an. 1268. Sed aliquot ante menses Alardi translatio publicata jam a Pontifice fuerat, ut ipsius Diplomatis verba testantur: Te, inquit Clement, tuum Ragusinum Archiepiscopum . . . de plenitudine potestatis ad eandem Ecclesiam Arboreensem transfusimus . . . te a vinculo, quo eidem Ecclesia Ragusi, tenearis adstrictus, absolvens, penitus absolvendo. Cum vero moras necerit Alardus, subdit Pontifex: Ideoque mandamus quatenus humiliter suscipias impotum a Domino tibi omni ad praedictam Ecclesiam Arborem, accedere non possonas &c. Da-

tum Viterbii III. Nonas Novemb. Pontificatus nostri Anno Quarto. Actamen anno 1268. Arborensi Ecclesiae adhuc praerat octavo Idus Martii Homodus III. ut ex monumento consecrationis Bonacardensis Ecclesiae affirmat Vitas in Hist. Episc. Bolanensis; illudque descriptum Matthijs in Sardinia Sacra: Consecrata est Ecclesia haec in honorem Gloriosissimae Virginis Mariae . . . a Venerabili Patre nostro N. Joanne Archiepiscopo Arbore. &c. qui vel Homodus fuerit, vel alius quipiam, Alardus profecto non erat; annus vero peractae consecrationis signatur a Matheo sexagesimus octavus hujus saeculi decimi tertii; sed autem Martii octava, lotera Archiepiscopo Arborensi paulo post vita defuncto, Archiepiscopus, & Capitulum ipsius Ecclesiae, Arborensis . . . dilectum Filium Fratrem Johannem de Ordine Minorum in Arbore, Archiepiscopum concorditer elegerunt, ut ex laudato Clementis diplomate cognoscimus: ut electionem Joannis, qui minus canonice celebrata, irritaretur Pontifex, & Alardum Arborensium Antistitem jam designationem ad illam Ecclesiam posse proficisci eodem diplomate dato III. Nonas Novemb. anni 1268. Sed, ut rei gesta veritas certa sit magis, & confirmata, integrum illud describere libet ex Tomo 3. Bullarii Finescani, quod Joannes Hyacinthus Sbarra summo studio, & ingenti labore collegit, editique; est autem hujusmodi pag. 165.

Clementi Episcopo, Venerabili Fratri . . . (1) Archiepiscopo Arbore. Sal. & Apostol. Bened. Rationis oculis intuitus commoda, quae vacantibus Ecclesiis de salubri provisione promanant, reddimur corde solliciti, ut circa provisionem hujusmodi faciendam fratellorum attentionis studium habeatur. Sane Arbore. Ecclesia Praetoris salutaris desinita, dilecti Filii . . . Archiepiscopus, & Capitulum ipsius Ecclesiae convenienter in unum, spiritus Sancti gratia invocata, dilectum Filium Fratrem Johannem de Ordine Minorum in Arbore. Archiepiscopum concorditer elegerunt. Praesentato itaque Nobis & Fratribus vestris hujusmodi electionis actis: Nos de praedictorum Fratrum consilio electionem ipsam, quae cum loquimus minus canonice celebrata, cassationis iustitia fudente, penitus nollentes, & providere volentes, te tuum Ragusin. Archiepiscopum, de eorum prudentia, & circumspiciente plene confidimus, de praedicta Ecclesia Ragusi. Fratrum ipsorum communicato consilio, ut plenitudo potestatis ad eandem Ecclesiam Arborem, transfusimus, & te praedicta Arbore. praesentatur in Archiepiscopum & Praetorem: te a vinculo, quo eidem Ecclesia Ragusi, tenearis adstrictus, penitus absolvendo, concessa tibi licentia ad praedictam Arbore. Ecclesiam transfundis. Ideoque mandamus, quatenus humiliter suscipias impotum a Domino tibi omni, ad praedictam Ecclesiam Arborem, accedere non possonas, reverenti sollicite curam ipsi, Gregem Dominicum in illa tibi commissum doctrinae verbi & operis informando. Ita quod eodem Arbore. Ecclesia tua diligentia studio laudabilibus in spiritualibus, auxiliorum Domino, proberat incrementis.

Datum Viterbii III. Nonas Novemb. Pontificatus nostri Anno Quarto.

Nota,

Ver. Fratri . . . Aleardo, al. Adelardo
Ord. Min. quem anno 1273. sedisse discimus
ex Catalogo Anselmii Arborensium ab Archiepiscopo
Francisco Mafone Constitutionibus Synodali-
bus a fe anno 1712. editis annexis ut
notat Sforzales.

ANDREAS III. ARCHIEP. RAG. XXIII.

ELECTUS SEU VERUS ADMINISTRATOR.

Post dimissam ab Aleardo Ragusinam Eccle-
siam Andreas Gausonus anno 1269. cunctis
Capituli suffragis creatus est Archiepiscopus
Ragusinus. Patria Venetus erat ex Gausonia
familia, ut testatur littera Joannis XXI. in-
ferius subijctis: quod erroris redarguit Ra-
gusinus Scriptores, qui Pisaurensem civem
fuisse asserunt. Anno 1267. jam in collegium
Canonicorum Ecclesie Patavinae cooptatus fue-
rat; idque in tabulis legitur Archivi Capri-
talis ejusdem Ecclesie, in quibus Andreas Gau-
sonus appellatur; & in tabulis anni 1266.
die quatuor Augusti dicitur absolutus ab anathe-
mate eidem alique Canonici a Pontifice in-
dicto, qui Andream de Posono inter Cano-
nicos admittere voluerunt. Ne vero Ragusini
Archiepiscopus legitimam possessionem adiret,
cum mors Clementis IV. paulo post conse-
cuta, tum creatio Gregorii X. in annum 1272.
protracta obstituerunt. Sed ut Ecclesie Ragusi-
nae Rector interea aliquis praeferret, Philippus
Archiepiscopus Ravennae Legatus Sedis Apo-
stolicae Andream electum & expetitum Canoni-
cis Ragusinis, non illum quidem Archiepi-
scopum, sed Administratorem dedit. Hic si-
quidem anno 1269. adhuc Legatione Aposto-
lica sibi a Clemente ante biennium demandata
fungebatur in Aquil. & Grad. Patriarchatus,
& in Ragusin. Mediolan. Janu. Civitat. Dioc.
Provincie, necnon in Lombardia, Romanola,
& Marchia Trivisan. Has quippe regiones Cle-
mens IV. nominatione preceperat in suis ad Phi-
lippum litteris dat. Viterbi VIII. M. Julii. an.
Pauis. III. Idus 1269. in quibus provinciis,
inquit, plena Legationis officium tibi duximus
committendum, ut evellat, & destruat, disper-
dat, & dissipet &c. Philippus ergo Andream
Gausonum non solum ut totis & pollacis Ca-
pituli Ragusini morem gereret, sed etiam ut
Laurentio Thropulo Duci Venetiarum gratifica-
retur, qui, Andream cum plurimi faceret,
& summo opere diligeret, Legato Pontificio com-
mendabilem videret, Ecclesiam Ragusinam, quae
inter fines hujus Legationis continebatur, Guber-
natorem praeficeret, & Ravennae cum esset, litteras
ad eum dedit, quibus et curam atque admini-
strationem illius Metropolis ac Provinciae com-
mittebat.

Philippus Dei & Apostolicae Sedis gratia Ravennae,
Archiepiscopus, Apostolicae Sedis Legatus,
Viro discreti Andrae Gausoni Canonico Padua-
no Sal. in Domino. Admonet nos cura sollicitu-
dinis commissi nobis officii, ut circa easdem
Ecclesias infra Legationis nostrae terminos positas
conservationis intuitum dirigamus; sed eo am-
plius circa magis nobilia membra Romana Ec-
clesiae vigilare nos convenit, quo ab ipsis plus
exigitur, cum eis volucur probabiliter plus com-
munis. Cum igitur Ecclesia Ragusina vacante,

ad ipsius regimini sit assumptus, nos volentes,
ut ipsa Ecclesia, cum Metropolitana cunctis
tam in se, quam in subiectis sibi Ecclesiis non
passiatur defecisse, curam & administrationem
ipsius Ecclesiae tam in spiritualibus, quam in
temporalibus auctoritate, quae suavitur, tenore
praesentium, intuitu & contemplatione illius
& magnifici Viri Domini Laurentii Telepini
electi Ducis Venetiarum tibi fideliter duximus
commendandam sperantes, ut, cum ad eandem
Ecclesiam sis electus, cum majori assiduo di-
ligas, & circa ipsius commoda ferventiori asse-
ctu te debeat exercere. Ad praedictam ejus cu-
ram, & administrationem tibi commendandam
illa ratio nos inducit, quia ipse Ecclesia Ca-
pitulum te duxit in suam Archiepiscopum con-
corditer eligendum. Tu ergo, tanquam vir pru-
dens, ex nunc eandem curam & administram
nem suscipias, & omnia & singula in spiri-
tualibus & temporalibus facias, quae utilia cre-
deris, & videris expedire, ut praeferattributioni
suis divinae praemium consequaris ac hominibus
nomen bonae; contradietores, monitione pre-
missa, per censuram Ecclesiasticam compescas.
In cuius rei testimonium praesentes litteras fe-
cimus sigilli nostri munimine roborari. Dat. Ra-
vennae II. Kal. Maii an. 1269. Indul. XII.

Hae litterae ad Andream Gausonum alias
Donatus Presbyter S. Hieremia Ragusum de-
ditit, & Canonici in Aula Archiepiscopali
convocati dedidit, quae cum lecta fuis-
sent, communi omnium consensu receptae
& laudatae ac nemine repugnante, Admo-
nistratio Ecclesiae Ragusinae per Legatum Apo-
stolicum Andream Gausonum commendata, ingenti
gratulatione plausuque approbata, atque admissa
fuit.

In nomine Domini Amen. Anno ab Incarna-
tione Domini nostri Jesu Christi 1269. mensis
Junii die 4. Inveniente Indul. XII. praesentibus
Andrae de Zorzi, Marino filio Viti Burgi, Tre-
preda Matibaldi filio de Ragusio, & alius Pres-
byter Donatus S. Hieremia de Venetis praesen-
tavit, & dedit quasdam litteras Domini Philip-
pi Dei & Apostolicae gratia Archiepiscopi Ravennae,
sigillo cerreo sigillatas Capitulum Ragusin. novor
quarum talis est: Philippus Dei & Apost. Se-
dis gratia Ravennae. Archiepiscopus, Apost.
Sedis Legatus Viro discreti Andrae Gausoni Ca-
nonico Paduano Sal. in Domino. Admonet nos
cura sollicitudinis commissi nobis officii &c. ut
supra. Quibus visis & lectis, & diligenter in-
sultis, habita diligenti deliberatione inter eos
de Capitulo, unanimiter & concorditer, nullo
pervino adiacente, laudaverunt, acceptaverunt,
ac etiam approbaverunt administrationem factam
per dictum Dominum Legatum de persona Domini
Andrae aucto dicti, & ad maiorem certitudi-
nem mandaverunt hoc instrumentum Sigillo Ca-
pitulari communi. Dat. est hoc in Sala Archie-
piscopatus Ragusini.

Ego Nicolaus SS. Apostolorum Presbyter &
Notarius huius praedicti interfui, & rogatus scri-
psi, exempli & roborari.

Eodem anno Andream inter Canonicos Ec-
clesiae Castellum adfectus fuit, ut constat ex
tabulis Patavinae laudati Archivi Capitularis
confectis anno 1269. die Iulii vicinia quaer-
ta: & cum Ragusium postea accessisset, totos
Vicarios constituit, quorum opera rem eccle-
siasticam administraret, eoque nominatos in-
venio in Tabulis Canonici Lactronensis: An-

no Domini 1271. Indict. XII. die primo Janu.
 Nos Vicarii D. Andrea Gausoni Administrato-
 ris Ecclesie Ragusinae, scilicet Gervasio de Pe-
 tragne, & Rogano Rayfclari &c. Annos circiter
 tres Administratores nomine & auctoritate
 Ragusinae Metropolitae praefuit; quare Sebastia-
 nus Dolci, Jacobus Luccarus, & alii Scripto-
 res hanc rede Archiepiscopi dignitate, & iure
 illum donarunt, cum Electus solummodo Ar-
 chiepiscopus appellari poterit; quia in pleris-
 que Chronicis illi, *lucrarus* dicitur; non legi-
 time, sed temere, ac tantum non violenter in
 Sedem Archiepiscopalem invasisse fecerunt, nec
 minori temeritate ipsi munusque Archiepiscopi-
 le sibi usurpasse; hinc a Gregorio X. iussum,
 ut Archiepiscopi appellatione se abstineret. Suf-
 ficio fortasse fide Capituli suffragia venalis
 fuisse; vel eius administratio haud legitime ab
 illo suscepta, visa est nonnullis, propterea quod
 Legatus Apostolicus Philippi Archiepiscopi Ra-
 venennatis, ejusque auctoritas morte Clementis
 IV. an. 1268. tertio Kalendas Decembris ex-
 tincti, ipsi quoque expirasset: licet in aliis
 tabulis Canonibus Laceroneis anno 1270. con-
 fectis dicatur legitime Administrator. Certe hu-
 jus tituli, hujusque administrationis confirmatio-
 nem ab Sede Apostolica nunquam petiit An-
 dreas. Quocirca ab eodem Gregorio X. de ip-
 sa Administratione injussu Sedis Apostolicae
 suscepta severe admonuit, & Romam citari
 iussum fuisse tradit Joseph Garampus ex tabu-
 lis Romanis, nec multo post eandem admini-
 strationem ab eo voluntaria cessione depositam
 esse; idque confirmant laudata littere Joannis
 XXI. in Salvio II. Archiepiscopo deserviente.
 Post hac Andreas inter Venetos Canonicos Ba-
 silicæ Mirianæ adscriptus, paulo post Jader-
 ensis etiam Archiepiscopus electus fuit, de quo
 vide, quae scripta sunt in Tomo V. hujus Ope-
 ris: Ad paginam quidem 670. nota, testimo-
 nium de Patavino Andrea Canonico pag. 84.
 allatum retinendum esse; quam dignitatem vel
 retinuit semper, vel recepit cum in tabulis
 annt. 1288. & mensis Novembris ex archivo
 Capitulari Ecclesie Patavinae nominetur *Causu-
 rus Paduanus*.

LUCAS ARCHIEP. RAGUSINUS XXIV.

Suspensus quidem animo dubitavi aliquando,
 huncne inter Ragusinios Antistes adnume-
 rarem, an Electus tantummodo foret appellan-
 dus. Dubium movit Epistola Joannis XXI.
 ad Salvium Lucæ successorem, in qua, cum
 de Alardi Antistitis Ragusini translatione ad
 Archiepiscopatum Arhentem, & itea An-
 dreæ Gausoni electione meminisset, de ordina-
 tione ipsius Ecclesie Ragusinae scilicet pastore
 vacantis sollicitie se haereticis scribit cogitasse.
 Cur vero Lucas a Pontifice praetermissus? Hanc
 & patri Urbinatem, & Ragunum Archiepiscopus
 tradant Razzius, & Luccarus; sed Ar-
 chiepiscopalia initia cum referant in annum
 1277. ceteris arguuntur: etenim anno 1276.
 Salvium II. Ecclesie Ragusinae praefecerat idem
 Pontifex Joannes. Sebastianus Dolci Archiepi-
 scopatum Lucæ retraxit ad annum 1277., &
 eundem esse putat, quem tabula Laceroneis
 anno 1277. confecta Gausum appellat, &
 nomen ei quidem Lucas, cognomen vero *Gau-
 sou*, patriam *Urbina* fuisse per conjecturam

existimat; neque ullum aliud locum in tota
 serie Antistitis Ragusiniensium se reperisse ait,
 cui *Lucam Urbinatem* adnecteret. Verum ipsum
 vero post Andreae administrationem, & ante
 Salvii II. Archiepiscopatum aliquem hinc Ec-
 clesie Antistitem praefuisse intelligimus ex Ce-
 talogo Antistitis omnium, ad quos Grego-
 rius X. litteras misit, ut Lugdunensi Concilio
 interesset. Extat Catalogus in Librar.
 Conciliorum Collectione; atque in eo legi-
 mus:

In *Seleznova*
Ragusa & Archiepiscopi
Antistites

Inde sit perspicuum, Ecclesiam Ragusinam fuisse Ar-
 chiepiscopum non caruisse; ad eum enim Ecclesiam,
 quæ Episcopi vidus erant, missæ fuerunt litte-
 re Pontificis Canonico Collegii inferre;
 qui vero Antistites solummodo erant *Electi*,
 hoc titulo in istis litteris distinguuntur.
 Et nihil propterea obstat video, cur Ragusi-
 nus hic Archiepiscopus fuerit Lucas, quem
 Pontifex ad Concilium Lugdunense invitavit.
 Ignis Gregorius, postquam anno 1272. Ro-
 mam Pontificiam consecrationem adeptus est v. l.
 Kalend. Aprilis, ut docet Pagius in Breviario,
 causam instituit de Andrea Ragusini Ar-
 chiepiscopatus Administratore; cui, cum hoc
 munere per quendam procuratorem in manus
 Gregorii se abdicasset sub exitum anni ejusdem,
 illico successus fuit a Pontifice, & Archiepi-
 scopus renunciatus idem Lucas, ad quem litte-
 re de indulto Lugdunensi Concilio datæ fu-
 erunt Idibus Aprilis anni 1273. At in quan-
 diu Ecclesiam suam gubernaverit, nulla certe
 auctoritate comperto. Hinc ut causam aliquam
 conjiciam, cur in litteris Joannis XXI. ejus
 Archiepiscopatus silentio fuerit praetermissus,
 mihi est valde verisimile, Lucam, vix adita
 quidem sua Ecclesia, e vita migrasse, eoque
 in Ede S. Francisci sepulto, ut perhibet Raz-
 zius, Interregnum Archiepiscopale adhuc trien-
 nio cretito tenuisse.

SALVIUS II. ARCHIEP. RAGUSINUS XXV.

Pater Ragusinus, aut certe ex illius urbis
 agro, aut ditione, ut Joannis XXI. litteræ
 paullo inferius exhibende testantur, quibus
 Pontifex Salvii fervidam charitatem laudat circa
 propterea statum illius regionis, unde
 originem duxit. Hanc Seraphinus Razzius,
 & Jacobus Luccarus praeterunt, sed Joannes
 Gundula, & Sebastianus Dolci Gausono proxime
 subjuncto anno 1276. & ab Joanne XXI. Ar-
 chiepiscopum Ragusinis datum affirmant. Ve-
 rum Gundula in hoc erravit, quod hunc
 Lucæ Urbis praeposuit, quem hinc Seba-
 stianus Dolci excludit, & turpissimi anachro-
 nismi Luccarum arguit, quod Salvii Romani
 Archiepiscopatum ad annum 1277. revocavit.
 Sed nihil obstat, quinimus duo ejusdem
 nominis & patrie Archiepiscopi, alter decimo
 secundo, alter decimo tertio saeculo hinc Me-
 tropoli praefuerint. Utroque retinendum cen-
 seo: nam Razzius, & Gundula neminem ha-
 bent, ac Tribunio Michaeli, qui anno 1253.
 ad regendam Ecclesiam Ragusinam accessit,
 Salvium Romanum successorem fuisse anno 1277.
 vel 1280. summo, cum Luccaro consensu tra-
 dunt; quorum auctoritas tanti mihi est, ut
 si dem illis derogare non audiam; & Gundula
 utrum-

Andrea
 Gausoni
 Ragusini
 Ecclesie
 Administrator
 1271.

Lucas An-
 tiepiscopus
 1277.

Salvius II.
 Archiep.
 an. 1276.

utrumque Salvium, & quidem Romanum commemorat, alterum decimi secundi, alterum decimi tertii saeculi Archiepiscopus. De Archiepiscopo Salvii II. nullum dubitandi locum relinquens diplomata Joannis XXI. Nicolai III. & Martini IV. quae infra describenda sunt; idem continent tabulas Lacerationes horum temporum, in quibus semel atque iterum Salvium, sive Slaviam nominari Sebastianus Dolci testis locupletissimus aedit. Erat Episcopus Tribunensis, quem anno 1147. Venetiis Joannes Venetus Archiepiscopus Ragusinus consecravit, ut docent apud Sebastianum Dolci monumenta Ecclesiae Tribunensis. Hic cum Metropolitam Ragusinum, neglecto Antibarensi, agnosceret, colereque, neque ullis seu promissis seu minis Regis Rasciae abducere posset fide & obedientia, quam legitime suo Metropolitae praestare debebat, coactus est exilare, & Ragusum se recipere, ut Joannes Gondula scripsit. Tunc Regnum Rasciae sive Serbiae obtinebat vel Nemanus II. cognominatus Crapalot, vel ejus filius Stephanus, cujus imperio suberat Tribunia. Hic Provinciam diuinemque Archiepiscopi Antibarensis Metropolitae Serbolorum amplificare cupiens, et Episcopus Ragusine Province ad eam adjungeret, omni studio operaque continebatur si qui autem pro potestate imperanti obsequi molirent, eos ex urbibus Serblianis expellebat. Dam igitur Salvium Ragusii exilabat, eique ad suam Ecclesiam redire auctoritas regia intercludebat, illum Joannes XXI., quamvis utilem fuisse & esse posse Ecclesiae Tribunensi non ignoraret, cum utiliore tamen fore existimaret Metropolitam Ragusinae, hunc Archiepiscopum praefecit. Extant quinque epistolae Joannis XXI. ad Salvium ipsum, ad Capitulum, ad Clerum, ad Comitem & Commune, ad Episcopos Provinciales Civitatis, Diocesis, & Metropolis Ragusinae.

Joannes Archiepiscopus Servus Servorum Dei Petri, Fratri Salvio Archiepiscopo Ragusino, Salutem & Apostolicam benedictionem.

In suprema specialis dignitatis quemquam immeriti disponente Domino constituti circa generale curam ecclesiarum canonum juxta pastorem officii debent sollicita diligentia & diligentia sollicitudine vigilamus; sed ad illas potissime quae viduitatis deplorant incommoda tanta attentio nostra considerationis retorqueamus intentum tantoque studiosius ut eis pastores praesentantur ipsorum opportunos labores quantum nobis permittitur ex alto incessanter impudimus, quanto iunctura manifestum quod ex talium administratione pastorem fructus uberes spiritualiter & temporaliter eisdem possunt Ecclesiis provenire, ad quorum procuranda commoda promptis ac totis desideriis aspiramus. Velicis siquidem recordationis Clementis Papa praedecessoris nostri Vener. Fratrem vestrum Alardum professorem ordinis Almarum Arborem, tunc Ragusinae Archiepiscopum ad Arborem Ecclesiam transfecit, ac propter hoc Ragusina Ecclesia remanente destituta pastore, Capitulum seu Canonici Ragusini, Andream Gaussoem de Vercellis, Canonicum Paduensem de fasso in Ragusina Archiepiscopum elegerant, qui ad eandem Ragusina Ecclesiam accedens personaliter nulla licentia habita vel confirmatione obtenta a Sede Apostolica in spiritualibus & temporalibus inapudenter administravit ibidem. Et tandem ex parte pia memoria Gregorii PP. X. praedecessoris nostri citatus legitime in praefixa si-

bi termino peremptorio personaliter coram eo comparere precepimus, sed quomodo provocantes ad ipsius praedecessoris nostri Gregorii praesentiam destinasti, qui electionis impulsu & cum juri quod eidem Cae. competebat ex ea, nomen ipsius Canonici, a quo super hoc specialis mandatum habebat, ipse, & expresserant in vestris mensibus Praedecessoris eiusdem. Unde licet ministerium tuum Tribunensis Ecclesiae, cui sicut accepimus laudabiliter praesuli, utile valde foret; Nos tamen de ordinatione ipsius Ecclesiae Ragusinae, taliter pastore carens solliciti cogitantes, ac talem illi praeside praesentem assilantes, quem laudabilis sua merita redimerent, cupimus non esse dubia caritas erga plebem suam sollicitudini commendandam, in te tunc Tribunensis Episcopi, cui vita honesta, commendabilis conversatione & justissime litterarum scientia insignitur, quique spiritualium providentiam & compositionem temporalium obsequii, nec non servidam caritatem geris circa prosperum status illius regionis unde originem produxisti, aculas ardentissimas mentis vestras. Quapropter eam eidem Ecclesiae Ragusinae, cujus in hoc utilitatem evidentem specialiter attundimus, quem grigi Damasceno paterna intendentes diligenter providere, atque a vinculo quo tenebatur abstritus eidem Tribunensi Ecclesiae de fratre nostro Ragusino abstrahentes ac de persona tua eidem Ragusinae Ecclesiae providentes, te ad ipsam transfecimus de Apostolica plenitudine potestatis, transacti ad praedictam Ragusina Ecclesiam tibi liberam licentiam concedentes, potes videlicet quod est insignis pontificalis officii, tibi nichilominus assignato, forma nulli scientia quod tu, qui in commisso tibi episcopatus officio haecenus fideliter & utiliter diceris ministrasse, de talibus tibi creatis praestante Domino talenta vestras potiora, Ragusinae itaque fraternitatem tuam & hortamur attente per apostolica tibi scripta mandantes, quatenus ad praefatam Ecclesiam Ragusinae cuius plenam administrationem in spiritualibus & temporalibus tibi committimus, cum plenitudine vestra benevolentia accedens erga illum curam & regimini sic te studiosum reddas & sollicitum, quod tua fama clarescat per effectum & in dedicationem nobis veniat te speciali benevolentia prosequi, cuiusque votis congruis favorum propitium impetiri.

Dat. Aterbi Nonis Decembris Pontificatus vestri an. primo. 1276.

In eodem modum Capitula & Clero Ecclesiae Ragusinae.

In suprema &c. verbis congruenter mutatis ulque potiora, Ragusinae itaque universitatem vestram & hortamur attente per apostolica vobis scripta firmiter precipientes mandantes, quatenus eisdem Archiepiscopum, cui plenam administrationem ipsius Ecclesiae Ragusinae in spiritualibus & temporalibus duximus committendum, cum ad vos perveneritis admittentes pluries & devotis, sibi tanquam patri & pastori animarum vestrarum impendatis obedientiam & reverentiam debitam, ejusque salubribus mandatis efficaciter intendatis; ita quod ipse lateat in vobis devotionis invenisse filias & vos in ea per consequens patrem habere benevolam gaudentis; aliquam sententiam quam ipse tulerit in rebus factis, auctore Domino usque ad satisfactionem eandem dignum intellexerit observari. Dat. ut supra.

In eodem modum Coniti & Communi Civitatis Ragusinae.

In Suprema &c. usque animarum vestram
beneficentiam debent impetrari, usque sa-
lubritas &c. usque gratia, Dat. ut supra.

In eundem modum Suffraganeis Ecclesia Ra-
gusina.

In Suprema &c. usque deante, sibi tanquam
Metropolitano vestro imperatam obedientiam &c.
usque interdicti: Ita quod nostra Caritatis su-
dio valeat, & ei materia libere prosperandi pro-
ponatur, & tandem pacis aeternae solatium largiente
Dominus cunctis. Aliquam Sententiam &c. Dat.
Viterbi 3. Nonas Decembris &c. an. primo.

Annos fere tres Salvis hinc Metropolitani,
& Provincialis administravit: quoniam anno cir-
citer 1279. extinctus viduam, successori reli-
quit. Apud Seraphinum Razzum extat elogium
Salvis, in Sede Cathedrali simulato, inter-
ceptum, quod ipse quondam ad Salviu[m] Superio-
ris Seculi Archiepiscopum relatu[m] utriusque
sententiarum, an iunioris Salvis attribui oporteat,
merito dubitari possit. Est autem his verbi-
culis expressio.

Salvis, Antistes huius dignissimae Urbis
Festum huius, Speculum sine crimine
turbis.

Mirabilis & vita sancta, iacet hic annulatus.
Spiritus affra tenet, tum Christa glorificatus.

Post Salviu[m] tres Archiepiscopos electi &
nominatos inventio, & quidem omnes e so-
litate Fratrum Minorum S. Francisci, quorum
nemo, alius alia de causa, in Sedem Archie-
piscopalem consecravit. Primum fuit F. Marten
de Venetiis, in quem lustragium totius Capituli
convenerant: sed antequam approbatio Sedis
Apostolicae ad eius electionem confirmandam
accederet, mors illam Ecclesiam Ragusensem
percepit. Iterum homo creando Praefati indi-
dicti sunt Comitia, ad quae cum Canonici
frequenter essent, veriti, ne, quae appa-
rebat fustidiam ac voluntatem pariter, alio
atque alio lustragii distrahatur, & quae ad
unam ex duobus vel tribus competitoribus elig-
endam necessarii erant, nemini supplicare
posse videretur, de communi sententia ius &
arbitrium creando Archiepiscopi ad Nicolaum
III. derulerunt, litterisque ad eum supplices
Reverentiae & Senatus Civitatis una cum Capitulo
miserunt, ut quem maxime idoneum iudicaret,
sibi forsque Ecclesiae Antistitem praestaret. Ho-
minem postulat Pontifex benigne annuit, & F.
Philippum Mantuanum de Bononensi, Sacrum
Theologum Magistrum, tam eruditione, tam
probitate conspiciendum, qui tunc monere In-
quisitionis contra haereticam pravitatem fugebat
in Marchia Tarvisina, Ragusina Archiepisco-
pum deduxit. Exerat Epistola Nicolai, dilecti Fi-
lii Praefati Philippo Ellecto Ragusini intercepta.

Militanti Ecclesia &c. & quamquam assidue
circa singulorum commoda vigilans, tamen ci-
ra illarum, quae deplorata vicissitudine incommoda,
propulsari cura, & majori propulsantur instan-
tia, ne eis praebantur vias serventur cor no-
strum idoneum in pastores. Datum siquidem Ra-
gusina Ecclesia per mortem bone memoriae Salvis
Ragusini Archiepiscopi pastorem solatio destituta,
Canonici ipsius Ecclesiae quendam F. Mareum
de Punctis Ordinis Minorum in Archiepiscopum
Ragusinum, ut dicitur, elegerunt, sed eorum Fra-
ter Marcus antiquum effectus ecclesiae confirmata,
novam debuit persolvere, praedicti Canonici ad
studium & futuri substitutionis pastorem inspi-
ciali convenirent, & dubitantes ne si ad electio-

nem procederet, & non possent omnes pariter
in eam concordare personam, exinde oriretur
inter ipsos dissensionis materia, per quam eis &
ipsi Ecclesiae dispendia incurrerent, deliberaverunt
communi consensu & unanimi voluntate, ut no-
bis humiles preces pergerent, quod dignaretur
eidem Ecclesiae auctoritate Apostolica de Pastore
idoneo providere, ac super hoc consequenter tam
ipsi, quam dilecti filii nobilissimi viri Cones, Con-
siliarii, Commune Civitatis Ragusinae nobis
suis supplicatoriis litteris per certum eorum
nuntium destinarent. Nos igitur dilectorum Canonico-
rum votis volentes favorabiliter annuere in hac
parte, de ipsius Ecclesiae ordinatione ceteri, ne
prelixioris vacationis exposita maneret incommo-
dis, assente auxilio cogitandum, & post vigilem,
quem ad providendam idoneam approbatam idoneaque
personam appropinquamus diligenciam, in te praefati
ordinis proficere, tunc extensionis officii Inqui-
sitionis contra haereticos in Marchia Tarvisina
commisit tibi a Sede Apostolica insistentem, quoniam
Nobis & Fratribus vestris de litterarum scientia,
morum maturitate, prudentia, spiritualium &
temporalium providentia, sine digitorum testimonio
commentarum, direximus oculos nostra mentis.
Quapropter &c. te ipsi Ecclesia praefatum in
Archiepiscopum & pastorem &c. Datum Romae
apud S. Petrum 3. Id. Decembris anno 2.

Philippus electus ad Pontificem eorum, ob-
lervantique, ut Archiepiscopatu publicissime Ec-
clesiae, & suo tam honesto iudicio decessaret
alium digniorem, le tanto honore indignum,
& tanto oneri ferendo non esse, ac demum ita
conclusit epistolam, ut amissis ambagibus pre-
cise negaret, nisi pro potestate cogitur, se id
munus onerisve suscipiturum, iisque omne per
Pontificis electionem acquiescere dimisit. Hu-
jus exemplo F. Lucas de Puda ejusdem familiae
Franciscanae delatus sibi ad eodem Pontifice gu-
bernacula Ragusensis Ecclesiae recipere consilio-
tissime recusavit. Erant quippe huius sanctissi-
mi Ordinis viri in huiusmodi religiose humilitati
ita delicti, & ad honorem insignibus admitten-
dis usque adeo abhorrentes, ut, nisi pro im-
perio iuberetur, speciosis titulos, ac dignita-
tes ecclesiasticas, a spirito demissionis & pau-
peritatis Seraphice alienos, omni contentione de-
fugerent; praesertim cum illis temporalibus ad
Ecclesiam regendam Clerus populisque Francisca-
nos homines propter eximium illorum doctrinam
& sanctitatem passim exspectent: ex quo
illud etiam incommode sequeretur, ut familia
Fratrum Minorum summo viros, ac summa
sapientia & virtute praeditos, ipsaque Ordinis
lumen amitterent; & praeterea plurimum spiri-
tuali derivant capere posse videbatur: nam
quo divior instructi, quoque spiritu instructi &
constata erat, eodem alendam & conservandam
esse aiebant, non amplitudinis & splendoris ni-
mirum, sed humilitatis & pauperum studio.
Adde quod, si Fratres ad hoc ad honores,
opes, gradualis ecclesiasticas obviam esset, ac
frequens, periculum fore videbatur, ne multi
fortasse, & sunt hominum ingenia, magnitudi-
nem laborem, ac disciplinam austeritate defasti-
gi ad eos aspirarent, & blanda ambitionis per-
cepti viam sibi ad eisdem, quodcumque pos-
sent, bonis misive artibus munirent. Hec cum
Primates Patrum sapientissime providerent, ha-
uimodi incommoda ut averterent, ab Alexan-
dro IV. Pontifice diplomati impetraverant, quo
cavebatur, nequis ex Ordine Fratrum Minoro-
rum,

Salvis elec-
tus, & lo-
calitatis
interceptus.

Epistola
Archiepiscopi
Ragusini ad
Nicolaum III.

Franciscus
electus
pontifex.

Litterae
Ragusinae
ad Nicolaum
III. &
ad Philippum
de Punctis
Ordinis
Minorum.

rum, si forte in Episcopum eligatur, assensum electionis suae probatur, nisi Ministro Generali, aut Praefecto Provinciali approbante, & potestate suscipiente Episcopatus impertiente, vel ipso Romano Pontifice imperante. Id praeterea causa fuisse possit, ut duo illi Patres Franciscani Philippus & Lucas manus Archiepiscopales Ragulinum detestarentur, quod graves & molestas contentiones sibi suscipiendas esse prospicerent cum Regibus Ralcianis, qui Episcopos Serbiamque Provinciae Ragusinae adimere, & vicetiam, non auctoritate solum interposita Metropolitae Athonensis subicere conabantur. Cum ergo acriter summum Ecclesiae Ragulinae Sacerdotium sibi collatum suscipere voluisset, Nicolaus Pontifex sibi nominandi Archiepiscopi Ragulini sibi altero traditum retinuit, ac Sedi Apostolicae reservavit: sed dum nominationem ex die in diem differre, morte praesepit anno 1280, eam cooptationem eorumque successores reliquit. Hic fuit Martinus IV. alius II. qui anno proximo Pontificatum adeptus, nihil habuit antiquius, quam ut Ragulinis Ecclesiae vicariis consuleret, ne diutius Pallatis solatio ac praesidio destituta praevia in dei decemona caperet. Quotum ex eadem Francicana disciplina Archiepiscopum delegavit. E. Bonaventuram de Parma anno 1281, cuius singularem sapientiam, eximiamque virtutem ex idoneis testibus contemptam atque cognitam habebat. Ne vero haec quoque designatio Pontificia frustrata esset, voluntati Pontificis Bonaventurae motum periret necesse fuit, nam ipsaem Philippus, qui italem, monachis Episcopale recularat, postea imperanti pro potestate Vitaro Christi resistere non possit, quominus Tridentinae Mitter vel invitae caput supponeret. Haec est autem epistola Martini IV. ad Bonaventuram ex Tomo 3. Bullarii Franciscani pag. 477.

Martinus etc. Dilecti filii Fratris Bonaventurae de Parma Ecclesiae Ragulinae Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Dilecti Ecclesiae etc. Sane vacante dudum Ecclesia Ragulina per obitum bone memorie Salustii Archiepiscopi Ragulini; Canonici eiusdem Ecclesiae quondam Fratrem Marcum de Ventris Ordinis Fratrum Minorum in Ragulinum Archiepiscopum, ut dicitur, elegerunt; sed, eodem Fratrem Marcum, antequam esset ejus electio confirmata, naturae debilius percolante, praestitit Canonici ut tractandum de futuri substitutione Pastoris ipsorum convenirent; & habitantes, ne, si ad electionem praecederent, & si non possent omnes pariter in unam concordare personam, exinde oritura inter ipsos dissensionis materia, per quam eis, & ipsi Ecclesiae dispendia imminerent; deliberaverunt communi consensu, & unanimi voluntate sui, record. Nicolaus Pape praedecessori Nostrae humiles preces porrigere, ut designaret eadem Ecclesiam Apostolicam auctoritate de Pallatis iudicio providere; ac super hoc subsequenter tam ipsi, quam dilecti Filii Nobiliter viri Comes, & Consulum, & Commune Ragulini, eidem praedecessori suis supplicatorias litteras per eorum Nuncios destinavit, sicque dilata praedecessor eisdem Canonorum votis favorabiliter annuens de dilecto Filio Fr. Philippo de Martina ipsius Ordinis, Iussu, haretice praevitae in Marchia Tarvisina de Fratrum sacrum consilio Ecclesiae praefata praevitae; sed dilata Fr. Philippus provisionem huiusmodi non acceptam esse, si quod sibi ex provisione com-

petebat eadem, libere resignavit; & dilata praedecessor huiusmodi resignationem admittens de dilecto Filio Fratrem Luca de Padua ejusdem Ordinis Ecclesiae memorata de simili consilio litteras praevitae, Quo quidem Fratrem Luca provisionem de ipsa fallam minime acceptante, ac omnes, si quod sibi ex provisione simili competebat, similiter resignavit, dilata praedecessor provisionem Ecclesiae memorata illa vice dispositum Apostolicam reservavit. Nos autem Ecclesiae praefatae, qua diutius vacatione neglecta, ac Canonorum, & aliorum praedictorum vota ex praevitae contemptantes; illa proseguendo benignius de ipsius Ecclesiae ordinatione ceteri, ne praevitae vacationis expostio remaneret inconvoluta, diligentius cogitantes ac personam tuam, quam Nobis, & Fratribus Nostris de litterarum incursione, honestate morum, providentia spiritualium, & circumspessione temporalium fide dignam sollicitudinem commendavimus, direximus oculos nostrae mentis; itaque dilecti Ordinis praefatum litteras abstem de ipsorum Fratrum consilio nostrorum, praefata Ecclesia in Archiepiscopum praefatum, & Pastorem, administratorem ipsius Ecclesiae spiritualiter & temporaliter tibi plenarie committimus, firma spe, fideique suscepta, quod eadem Ecclesia per diligentiam, & iustitiam tuam, cum haberis bonitate conspiciatur, Religione honestate praclaris & sollicitudine circumspiciatur, ac in magnis & arduis comprobetur, laudabilis in spiritualibus, ac temporalibus suscipiet incrementum. Revertente itaque suscipe regem Domini, & suavi eius avari humiliter colla felle; namque litteras ad fratrem ipsius administrationem Ecclesiae praedictae exequi iudicas, & gregis tibi commisi custodiam praefatam diligenter, selenter, & constanti, oppositane te morum pro Domino Domini ascedentibus ex asperso, ut laudabili de ipso reddito in die dilecti exanimis ratione regnum Patris aeterni ab origine mundi preparatum ecclesiis accipias; in dilecti Domini Tabernacula laetabundus introceas; & eundem tibi commissum gregem ad uberioris maris restrictionibus commendamus intrudcas. Datum apud Urbem viterbo X. Kalendas Januarii, Pontificatus Nostrae anno primo.

Idem Pontifex de Bonaventura ab is constituto Archiepiscopo Ragulinae Metropolis Commitem quoque, live Rectorem Ragulini admanuit, eique illum, & Ecclesiam Ragulinam commendavit.

F. BONAVENTURA ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XXVI.

Inter Salvium & Bonaventuram Scraphiosum Razzini, Jacobus Luccarus, Joannes Gandula Christophorum Mediolanensem intersticiunt; sed hinc litterae utriusque Pontificis Nicolai & Martini illam excludunt; nam post Salvium tres tantummodo electos Archiepiscopos nominant, Marcum, Philippum, & Lucam, neque ullam aliam ante Bonaventuram, cui vel disponsa, vel decreta fuerit Ecclesia Ragulina, vel ejus possessio tradita. Christophorum Mediolanensem, siquis fuit, Bonaventurae subiectum censio. Bonaventura natus Parmae, & Ordini Franciscano adscriptus, e patria cognominatus est de Parma, quem Franciscus Bordonius in suo Thesoro S. Ecclesiae Praevidit Religiosorum primi Ordinis S. francisci fuisse, affirmat, ubi inf.

in legibus regum divinarum & sacrarum litterarum scientia excellit. Annus eius primus Archiepiscopalis optime congruit cum anno primo Martini IV. Papæ, qui ad summum Sacrosanctum evehit et 1181. Kal. Mart. anno 1281. & intra finem ejusdem anni x. Kal. Januarii Ecclesiam Ragusinam Bonaventuræ decrevit, quomodo anno proximo intrante 1281. post acceptas litteras pontificias confendit. Erroneus tunc Razerius, Luccarus, Gundulas cum ejus initia pontificata detulerint in annum 1289. Bonaventuræ cum Ragusum venisset, reperit non paucos de bonis & proventibus mensis Archiepiscopalis detractos esse; nec vero possit diligenter inquisitionem adhibere, a quibus vel dolose surrepta essent, vel malefide detractarentur, invenire poterat, idque per suas litteras Martino Pontifici significavit, & sedis Apostolicæ auctoritatem ad ea recuperanda impioravit. Pontifex Cænobitice Monasterii Laceronensis mandatum dedit, ut per se vel per alium in ædibus sacris coram populo nomine Pontificis denunciaret, ut quicumque vel Ecclesiæ resistere, quæ abulisset, vel eos prodiret, a quibus bona ecclesiastica occulte detineret non ignoraret, nisi intra tempus datum parerent, tum sacrilegos aspectos, tum eos, qui nomina illorum manifestare nollent, generali anathemate confixos sacrorum omnium communiône multaret. Episcopi Pontifici hujusmodi est.

Litteræ
Johannis
de bonis
Archiepiscopi
Ragusi
Legatus.

Martiani Episcopi Srv. Servorum Dei dilecti Filio . . . Abbat Monasterii Laceronensis Ragusina Diocesis Sal. & Apost. Bined. Saa nobis Ven. Frater noster Frater Bonaventura Archiepiscopus Ragusinus petitis monstravit, quid nonnulli iniquitatis sint, quos profus ignorat, Decimas, Terras, Possessiones, Censuras, Redditus, Damos, Legatos, Visitationes, & quædam alia bona ad Archiepiscopalem Sedem suam Ragusina spectantia tenere, & multas occultare, ac occulte detinere præsumant, non curantes ea dicto Archiepiscopo exhibere in animarum suarum periculum, & ipsius Archiepiscopi non modicum detrimentum. Super quo idem Archiepiscopus Apostolica Sedis remedium impioravit. Quocirca discretioni tue per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus omnes retores occulte decimarum, possessionum, & aliorum prædilectorum ex parte nostra publice in Ecclesiis coram populo per te vel alium moneas, ut infra terminum competentem, quem eis præfixeris, ea dicto Archiepiscopo a se debita restituant, & revertant, & de ipsi plenam ac debitam ei satisfactionem impendant. Et si id non impleverint, infra alium terminum competentem, quem tunc ad hoc preceptoris duxeris præfixeris, ex tunc in eos generale communicationalis sententiam præferas, & aliam ubi, & quanto existeris videtur, factas utque ad satisfactionem condignam saltemiter publicari. Datum apud Urbem Venerem Nonis Martii Pontificatus nostri anni primo.

Præter primus Martini Pontificis, idest annus 1281. per errorem hujus Epistolæ adscriptus est, & dies septimus Martii, cum Martinus nondum Ecclesiam Ragusinam Bonaventuræ decrevisset, ut constat ex oratione ejusdem Pontificis Epistola tum ad Bonaventuram, tum ad Comitem Ragulii data x. Kal. Junii anno primo, idest 1281. Itaque retinendus est annus secundus Martini, idest Julijus 1282.

Copia
Johannis
de bonis
Archiepiscopi
Ragusi
Legatus.

Johannes Prodanello Subdiaconus nescio quid

sive in Archiepiscopum, sive in leges ecclesiasticas peccaverat, non levi punitione dignum. Archiepiscopus ut sibi & Ecclesiæ satisficeret, ei centum hyperperorum multam interrogavit, et demum ad solvendum dictam edixit, anathematis interea propolita, nisi ad diem dictam impleta faceret. Sed quoniam illi preterea decem peccata, julius et pro quinquaginta hyperperis pignora ejusdem valoris traderet, propter fidei iustitiam dare. Adhuc Joannes die perlicita coram Archiepiscopo, & Collegio Canonico, qui in aulam Archiepiscopalem convenierant, delicti veniam petiit, & sibi laque causa dictius coram se in clementiam & misericordiam Archiepiscopi permisit, rogavitque, ut judiciali severitate, & formalis postulata jure ne secum ageret, ceterum quidquid vellet, juberet, ac decerneret, nihil se reculare, nihil deprecari. Valuit apud Archiepiscopum Joannis submissio, & humilis precatio illum tamen jurejurando adegit tum patendi mandati Ecclesiæ & Archiepiscopi, tum hanc satisfactionem proximo die Sabbati, imperatis pignoribus traditis, & idoneis fidei iustitiam interpositis pro multa pecuniaria indicta. Sed Joannes promissa non flevit, & sacramenti fidem violavit. Septem fere menses Joannes in sua contumacia perstitit; cum eum Archiepiscopus in curiam Archiepiscopalem pre preconem citari jussit ad suum tribunal, ut meritum tam pro perjurio & pertinacia sententiam, perbancque reciperet, præsentem Michaelē Mauroceno Rectore Civitatis, & in frequentissimo conventu Virorum nobilium, Clericorum, & laicorum, qui in Platium Archiepiscopale accessit conveniant. Comparuit ille vultu demisso, & voce supplicis rursus veniam oravit quod minus datum non præstiterit, id causâ fuisse ait, quod neque pignora, quæ impetrata fuerant, habere, neque invenire poterat, qui pro se fidei iustitiam. Omnibus, qui aderant, jussu visa est exculato, & habitus supplicis submissus, atque humilis misericordiam commovit. Omnes itaque una voce rogant Archiepiscopum, ut excusationem acciperet, & cum reconvictus ageret. Horum precibus ille annuit, & Joanni præcepit, ut jurejurando confirmaret, se non habere pignora, quæ pro quinquaginta hyperperis tradere jussus fuerat, ac simul rogaret, ut sibi multa pecuniaria cum aliqua penitentia canonica commutaretur. Archiepiscopus quinquaginta hyperperis ei quidem condonavit: sed pro reliquis quinquaginta eadem ac fidei iustitiam esse voluit, ac recepit Petrum de Scillo Canonicum Ragulinum; & Joannem de parendo mandatis Ecclesiæ, ac subeunda pena canonica, quæ illi indixit, juramentum dimisit. Hæc Jacobus de Carletis Archiepiscopi juratus Officialis, & Imperialis aula publica auctoritate Notarius publicis tabulis consignavit.

Annus Domini millesimo ducentesimo octogesimo quarto 12. Idid. die 18. intrante Aprilis Ven. Pater Dominus Frater Bonaventura Ordinis Minorum misericordie Divina Archiepiscopi Ragusini in præsentia Capituli Ragusini congregati ad solvendum campaus, ut moris est, in Sala Archiepiscopali præcepit Subdiaconos Joanni de Prodanello pro primo, secundo, & tertio percipere & sub excommunicationis pena, quam incurrit ipso facto contrarium faciente, ut usque ad diem foris proximo venturum satisfaciatur eidem Domino Archiepiscopo plenarie fuit aliqua ex-

cello
discenti.

in sala
venerabilis.

cu-

evulsione de centum ipsis, sicut in sententia lata per eundem plebanum continetur, currente anno, mensis, & Indictionis praedictis, scilicet de pignoris valentibus ad quantitatem quinquaginta ipsis, & de aliis quinquaginta de pignoris identis, alioquin contra eundem proceditur sua penitus inobedientia non obstante. Actum fuit hoc in Archiepiscopali Palatio, praesente Capitulo Ragusino, necnon Domino Archiepiscopo pro tribunali sedente.

Et ego Antonius de Carletis Civis Parmensis & praedicti Domini Archiepiscopi iuratus Officialis Imperialis Aula publicus auctoritate Notarius his omnibus interfuit rogatus, & de mandato eiusdem Domini scripsi & roboravi.

Anno Domini millesimo & Indictionis praedictis comparuit coram eodem Ven. Patre Domino Fratre Bonaventura Miseratione Divina Archiepiscopo Ragusino Joannes de Prodanella in terminis eidem assignatis petens misericordiam & remissionem Domini Supradicti, Ragusino Capitulo congregato ad sanum compars, ut moris est, in Archiepiscopali Palatio, volens praedictis Dominis Archiepiscopis procedere contra eum, sicut postulat ordo iuris, praedictus Joannes diffinitur de ipse suo dixit, quod paret se in multis dominis Archiepiscopis antecessis, & quod ipse faceret ex eis alio & deesse quicquid sibi placeret, absque iuris ordinis, & tunc in praesentia totius Capituli praedicti Dominis Archiepiscopis recepit ab ipso iuramentum de parentis mandatis Ecclesiae, & ipse talis Sanctis Evangelis iuravit parere, & obedire in omnibus & per omnia mandata Ecclesiae, & domini supradicti. Insuper recepto ab ipso iuramento preceptis eidem Joanni sub debito iuramento primo, secundo, & tertio peremptorio, ut usque ad diem Sabbati proxime venturum per totam diem compareret coram eo, & satisficeret eidem de centum ipsis, videlicet de quinquaginta in bonis pignoris, & de aliis quinquaginta in pignoris identis. Qui Sabbatum Joannes ipse totius Domini Archiepiscopi precepta & proprio iuramento in sua anima non modicum detrimere in praefixo termino mandatis non obediit, sed potius remisit, & contempsit. Actum fuit hoc in Sala Archiepiscopali praesente Capitulo supradicto.

Et ego Antonius de Carletis Civis Parmensis & praedicti Domini Archiepiscopi iuratus Officialis Imperialis Aula publicus auctoritate Notarius his omnibus interfuit rogatus, & de mandato eiusdem Domini scripsi, & roboravi.

Anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo quarta XII, Indictione die Martis XVII, intente Octobri in praesentia Nobilium Virorum Domini Michaelis Maroncelli nunc Comitis Ragusini, Domini Marini & Niccolai suorum Militum, Domini Antonii de Galoppa Clerici, Vitalis Bodeati, Domini Clementis de Gangulo, Domini Ursacii de Gleda Camerariorum Ragusini, Domini Pascei Pascali, Domini Janii de Cresco, Domini Luciani de Fusco, Domini Gradissa de Ranaia, Ursacii de Cornea, Palma de Bionella, Lauretati de Mone, Marici de Delejana, Arzui Savini Bondi, Paschali Maroncelli, Nicolo de Corbelli, & aliorum militum Clericorum, & laicorum in Sala Archiepiscopali. Cum Ven. Pater Dominus Frater Bonaventura Misratione Divina Archiepiscopo Ragusino citari fecisset pro primo, secundo, & tertio peremptorio per Presbyterum Pascalem Sacristam majorem Ecclesiae Ragusinae Sub-

diaconum Joannem de Prodanella, ut compareret coram eo ad audiendum sententiam, quem volebat ferre contra ipsum, tandem comparuit in praesentia supradictorum omnium, & utroque praedictis Dominis Archiepiscopis procedere ad sententiam, praedictus Joannes cepit petere remissionem & misericordiam dicens, quod nulla ratione praedictis Dominis dare poterat pignora quinquaginta ipsis, in quibus condempnatus fuit per eundem Dominum Archiepiscopum, nec etiam fideiussores de aliis quinquaginta, in quibus per eundem fuerat condempnatus. Tunc praedictis Dominis Archiepiscopis inclinatis precibus Domini Comitis & aliorum Laicorum, & Clericorum, qui praesentes erant, obtulit eidem Joanni tale iuramentum, videlicet quod si Dominus Joannes vellet irare ad sancta Dei Evangelia in praesentia omnium, qui astant, quod nulla ratione haberet pignora praedicta, nec habere poterat, quod ipse committeret sibi praedictam condempnationem quinquaginta ipsis, in aliam penitentiam quovismodum, quam oblationem iuramenti acceptavit in praesentia omnium supradictorum Joannes praedictus, & statim talis iuramentum Evangelis iuravit ad sancta Dei Evangelia, quod nec haberet pignora memorata, nec aliqua ratione habere poterat. Tunc Dominus Archiepiscopus recepit ab eo solus iuramentum Dominum Petrum de Scillo Canonicum Ragusinum de quinquaginta ipsis, & de aliis quinquaginta absolvebat eum de suscepto ab eo iuramento de parentis mandatis dicti Domini Archiepiscopi: inter alia precepta sibi sub debito praedicti iuramenti, quod posuimus, quam sibi imponit loco praedictae condempnationis quinquaginta ipsis, & excusationis mandatis, dummodo possibilia eidem praecipit. Actum fuit hoc in Sala Archiepiscopali praesentibus supradictis.

Et ego Antonius de Carletis Civis Parmensis & praedicti Domini Archiepiscopi iuratus Officialis Imperialis Aula publicus auctoritate Notarius his omnibus interfuit rogatus, & de mandato eiusdem Domini scripsi, & roboravi.

Anno 1284. Martinus IV. & insequentibus 1285. Honorius itidem IV. mandatum dedere Bonaventurae Archiepiscopo, ut Signensi & Tribunicali Ecclesiam praedicandis Antistites eligeret, eisque munus consecrationis impenderet: quippe de illius circumspectione fiduciam in Domino specialem gerebat Pontifex uterque. Ac Signensi quidem Ecclesiam Petrum praefecit Anacletum, Tribunicali vero quemdam dilegerit, incertum, ut in Tribunicali Ecclesia historia declarandum erit, ubi Pontificis quoque ad Bonaventuram litterae describuntur.

Cum Canonibus Dominicorum Ragusinis omni genere virtutum, & sanctissimis ac doctissimis viris fieret, & eorum praeclearis exemplis & Apollolicis liboribus majora in dies incrementa pietas Christiana capiebat, quo illorum religiosa industria latius pateret, preberetque fructus uberior, Henricus de Bibanis vicem appime pius atque opulentus sacellum quoddam Despara Virginis, & domicilium in oppido Priscovisium ab se jampidem adificatum, tum sacra suppellectilia, ac divorum reliquias, tum optimis vestigalibus instructum eidem Canonibus donavit, ut ibi aliquot ex Fratibus rebus divinis & incolarum saluti operam darent. Tabula donationis fuit hujusmodi.

Universis praefatis scriptum inspecturis Domini

Adm. Pri-
corum
tradiit
Domini
ma.

nus Henric de Nibanis salutem in Domino semper. Noveris universis vestra, quod habito sano cunctis Virorum utique discretorum, Capellam meam, quam in honorem Virginis gloriosae jamaudum construxeram, Fratribus Praedicatoribus de Ragusa obtuli, dedi, donavi jure perpetuo possidentem, sive totum quod dicti Fratres efficere iam nominatim Capellam eorum reventur, salvo hoc, si aliquo legitimo negotio ad modicum tempus fuissent praepediti. Insuper dono istidem Fratribus omnes ejusdem Capellae pretiosas Reliquias, necnon & calicem argenteum, cum aliis vestimentis Sacerdotalibus, & Altaris non modice ornamento. In cujus donationis testimonium sigillam dictae Capellae duxi praesentibus apponendum.

Datum in Praetoria, in qua sita est dicta Capella, in Dominica ante festum S. Dionysii Anno Domini MCLXXXV.

Bonaventura Archiepiscopus oblati sacelli acceptandi potestatem fecit; Dominus vero Episcopus Catharinus, in cujus ditione erat, donationem confirmavit, confecto in eam rem diplomate, quod in historia Ecclesiae Catharinensis descriptum est.

Seraphinus Raxelz tradit, Collegium Virginum S. Clarae in urbe conditum fuisse, eorumque curam commendatam Patribus Minoribus S. Francisci, qui confessiones exciperent, etque ad normam & praescriptum disciplinae Franciscanae inlitterarent, atque erudirent. Sed postea sub regimine ac potestatem Archiepiscopi, & sub tutam benatus transierunt.

Anno 1286. erat Romae Bonaventura, quo illam Ecclesiam huc negotia apud Sedem Apostolicam expeditenda evocaverat, & diplomati Indulgentiarum subscripsit cum aliis Episcopis dato Monasterio & Ecclesiae S. Mariae de Borgo Patavinae Diocesis; anno vero insequenti cum duobus Archiepiscopis Raynaldo Mellanensi, & Michaeli Antibarense, cum Episcopis vero duodecim, Orlando Episcopo Narniensi postulat, Indulgentias quadraginta dierum his omnibus concessit, qui ceteris statutisque diebus Basilicam Narniensem S. Juvenalis Episcopi & Martiris caelestis pieque viderent, atque ad ejus cultum & onerum aliquod subsidii conferrent. Tabulas hujusmodi Indulgentiarum, in quibus post Mellanensem & Antibarensem nominatur Bonaventura Archiepiscopus Ragusensis, Daniel Popebrochialis Tomo primo mensis Maji inscribit ad diem tertium ejusdem mensis; confectae autem sunt Romae anno 1287. pridie Kal. Junii. Paulo post Venetiis versabatur Legatus Nicolai IV. Pontificis ad Rempublicam Venetam, cui gravissima dissidia cum Patriarcha Aquilensi intercedebant ut constat ex Raynaldo ad annum 1. Nicolai IV. cujus litteras innot ad ipsum Bonaventuram, & ad Ducem Venetorum scriptas Reate XV. Kal. Septembris an. 1. ibique alias a Pontifice litteras accepit, quibus jubebatur, Patavium se conferret, & Rectorem urbis ac Magistratum seve admoneret, ut leges quodam abrogarentur, quae tum ecclesiasticam libertatem, tum Clericorum immunitatem gravissime laedebant; ut parvissent, in eos anathematis sententiam pronunciet, ac promulgari juberet, ipsoque, & civitatem & Gymnasium omnibus privilegiis interdictum esse ab Apostolica Sede collatis; Magistri vero, ac discipuli advenae ex urbe discederent. Haec ex litteris Nicolai, quas asserimus, quibusdam consentit Nicolaus Papsdopol in Hist. Gymnasii

Patavini lib. 1. cap. 5. asserimus; Patavini revera Pontificis interdictum multatius fuisse, docendi tamen munus in Gymnasio praestitisse, quod negat Thomassinus in historia ejusdem Gymnasii lib. 1. cap. 3. Jacobus Cavacius in lib. 3. hist. Crenobii Patavini D. Jolline etiam ita narrat: Etiam res ecclesiastica ea tempestate, anno scilicet 1285. fluxuere. Senatus Patavinus plura adversus ipsos libertatem saxit, quorum maximum fuit, quod siquis Clericum interficeret, non tantum denario teneretur, quem Veneti Grossum appellant. De his Martini IV. Pontifex certior factus iussu Raynaldo Turrino Patriarcha Aquilensi, ut Senatui ac urbi Patavinae satis interdicere. Pena Ecclesiastica tum maxima quantum Senatus cogerit, quamprimum impia decreta antiquare, tamen Pontifex in altiorum assasi late sanguinis distulit sacra urbi restituit. Tamen anno 1285. Nicolaus IV. Pontifex Patavivorum precibus epistolas mandavit Bonaventurae Archiepiscopo Ragusino, ut sublevis impiis leges, etque delictis sacrilegiis penae nuper a Patavini decretas cognoscere, & nihil religione salveret. Ita demum universae poenae quiveret. Equidem de Martini Pontificis, & Raymundi Patriarchae actis in Patavinam civitatem haud meminit epistola Nicolai ad Bonaventuram, quae scripta cum sit Kal. Octobris anno primo Pontificatus, idest 1288. atque conquiescit Pontifex, eas leges in Clericos latis crudelibus studiis observari, inde cognoscimus, vel Raymundum minime ecclesiasticis poenis Patavinos multasse, vel certe impia eorum decreta nondum ab eis abrogata fuisse. Haec autem sunt Pontificis litterae ad Bonaventuram.

Nicolaus Episcopus Serv. Servorum Dei Petre. Fratri Archiepiscopo Ragusino Sal. & Apostolicam Benedictionem. Mover animum mentemque sollicitate commissa Nobis a Domino super custodia grege sui cura sollicitudinis generalis, ut de dilectorum filiarum Pontificis, Antisnoram, Consiliariam, & Communis Paduae ac Civitatis ipsorum statu prosperi semper referendo successibus, patris more benevole ac sedulo cogitaret, eos, quorum profectus salutare exquirimus, ab eis, per quae Divina Majestas offensus, sollicito revertimus, & ad laudabilem exercitum aliorum, quibus gratia caelestis acquiritur, summo opere inducamus. Ab olim siquidem dum Nos minores staret haberet, audivimus, & postquam etiam Domino disponente, concessimus gradum Apostolicae Dignitatis, vestris hic arboribus incolatum, quod in Civitate praesidia novissima Statuta, nequum iniqua, quibus aequa, & horrendo, quod plurimum crudelibus studiis observata, quorum praetextu Clerus Civitatis, & Diocesis Paduae multitudine effusus impetitur, laesit in iuriis, efficitur consuetudinis & periculis expouitur dire moris, ipsa facti evidenter super his testimonium perhibente. Unde quia tanta, tamque horribilis, & execrabilis abominatio Statuta nolumus, sicut nec debemus, urgente conscientia mentem, eligentibus tolerare, cunctis displicant, turbent Ecclesiam, Ecclesiasticae praesidit Libertati, animorum & corporum dispendia generent, cedant in iuris injuriam & fideliū animos scandalizet, praesidit Pontificem, Antisnoram, Consiliariam, & Communem per alias nostras sub certa forma litteras monemus, rogamus, hortamur, attente per Apostolica Scripta mandantes, & advertentes solliciti quod per nefandam co-

Collegium
Virginum
S. Clarae.

Alia Nota
concernit Ac-
cipientes

Litterae Ni-
colai IV.
17. ad Bon-
aventuram.

tuum observantiam Statutorum, Potestatis, Auditorum, Consiliorum, & Communitatis Civitatis praedictorum sive laicalibus quamplurimum deulgrator, & grave, imo gravissimum salutis eorum praesentibus ingratum detrimant, Statuta omnia Civitatis ipsius publicis, & secretis, ordinantibus, scriptis, quacunque forma verborum scripta sunt, seu quacunque nomine censentur, sive specialiter nominentur ab eis, sive cognominantur generali vocabulo Statutorum, quae quantum contra Libertatem Ecclesiae & verum ecclesiasticum, & Personarum sunt, pro ne desubito procedant, dictum irritando, & declarandum nullum fore monstrant, ac nullas praesens existerit firmitatis, sublati cuilibet difficultati obstatulo de Capitularibus, seu Statutaris eorumdem, aut quovislibet libris, vel chartis infra quinquaginta dies a receptione praedictarum Litterarum Nostrarum distillarum sistem computando, abeque sunt scripta, curent penitus abolere, illa vel similia nulla antiqua tempore rescriptum, vel etiam servatum, ac nichilominus super his per synodum suam ad hoc specialiter constitutam coram te praesent publice juramentum in Mandatis nostris in hoc efficeret parituri, ut devotionis suae sinceritas aliqum commutationis titulum mereretur. Quocirca Praesentibus tuae per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus ad Civitatem praedictam te personarum conferre, Potestatem, Anticum, Consiliarios, & Commune praefatos ex parte nostra moves, & inducas, ut infra praedictum terminum huiusmodi monitis, precibus, exhortationibus, & mandatis illius humiliter, & efficaciter obedire procurent, aliquem ex tunc in Potestatem, Anticum, Consiliarios praedictos, & Officiales eorum, & alios quoslibet, per quos Civitas regitur, praedicta, Excommunicationis sententiam promulgare, dissolvere Potestatem, & eos eadem praesens inhabiles reddere ad Dignitates seculares, & Officia quoslibet, & honores. Et insuper Potestatem, Anticum, Consiliarios, & Commune praedictos generaliter, & specialiter fidei omnibus, quae a quibuscunque Ecclesiae & Monasteriis ad Personis Ecclesiasticis secularibus, vel Religiosis tenent communi, vel divisim, Civitatem quoque praedictam Studii dignitate, Privilegiis, & Immunitatibus omnibus eis & eidem Civitati super Synodo ipsa ab Apostolica Sede concessis, nec non Potestatem, Capitaneum, honore, ac dignitate quoslibet seculari, ita quod nullus in ipsius Civitatis Potestatem, Capitaneum, seu Rectorem, aut Consulem, vel Officiale aliquem possit eligi, vel assumi, sive ad aliquod in ea officium exercendum, & si quis aliquod ex eis recipere fortasse praesumpserit, ea ipso sententiam Excommunicationis incurrat, nec possit ulterius ad alterius Civitatis, vel Loci Regimen assumi, privare omnino auctoritate Nostra procurare. Univerfos quoque Magistros, & Sacerdotes alienigenas de Civitate praedicta praesens expellere non possint, ita quod ad eam absque specialis Sedis Apostolicae licentia nullatenus reverantur, & si secum attulerint praesumptio, & abeque beneficiis omnino priventur, & reddantur inhabiles ad alia obtinenda, & alias etiam contra Commune, & Civitatem praedictam spiritualiter, & temporaliter, prout falli qualitas suggeret, & videris expedire, procedas, Contradictores per Consensum Ecclesiasticum, appellatione postposita, compescendo. Datum Reati Kalendis Decembris Pontificatus nostri anno primo.

His litteris acceptis, Bonaventura Patavium profectus est, & cum Rectore, ac Civitate Magistratebus enixe egit, ut Pontificis iussus, ac voluntati obtemperarent; sed cum hi firmius obstitissent, Civitas Patavi fuit a Papa Nicolao interdicta cum tota diocesi per dies quadraginta, anni scilicet 1289. ut in additamentis, seu Mantissa Statuti Patavini legitur; quin & Bonaventura, ad oppidum Montis Silicis prope Patavium distans cum secessisset, antichristi sententiam in Rectorem & Magistratum Patavinum ad Pontificis imperium intromissum dicitur vi. Kal. Junii ejusdem anni. Hoc veluti salmoso idem conservari civium animi de pacificando cum Clero serio cogitavit, & ipsius Bonaventurae auctoritate & arbitrio interposito, is Synodum coegit, in quo in ea pacta utrinque conventum est, quae a brogatis iniquis in ecclesiasticos hominum legibus, Archiepiscopus probare facile potuit, ut in Additamentis Statuti Patavini; Statutum contra Clericos revocatum fuit per interpositionem fratris Bonaventurae O. M. Archiepiscopi Ragusini anno Domini MCCCLXXXIX. latum vero ab eo sententiam Petrus Columna Diaconus Cardinalis S. Lucei illi revocavit, quem Pontifex Patavium misit, ut ea, in quae Bonaventura confederat, diligenter inspiceret, & si aequae contententiae rationes viderentur, ipse confirmaret, tum civitatem a poenis ecclesiasticis exolveret; quae suo minus apta instituto fuisse narrat acriter, quam per effect, in Clericorum ordinem calamo Josephus Genarius in libello de antiquo iuramento eius per urbem, & egrum Patavium, eaque ex brevi Chronico Regiminum civitatis Patavinae, aliisque veteribus monumentis exerpit. Hac autem rectius persequitur Dominicus Maria Federicius in sua historia Equitum Gaudemium tum in Tomo primo pag. 155. tum in secundo, ubi pag. 221. in lucem profert illa quaedam Synodi Patavinae sub Nicolao IV. Romano Pontifice, legationem agente Fratre Bonaventura Archiepiscopo Ragusino, celebrata, a Petro Columna Diacono Cardinali comprobata. Ex his intelligimus, huic gravi sane dissidio finem impositum anno 1290. ut perhibet Pontificis diploma datum apud Vrbem viterbensem quarto nonas Augusti Pontificatus anno tertio, in quo Bonaventurae gesta pro merito laudat, & prohibitione confirmat: & in Codice Patavico Statutorum reformatorum anno 1420. pag. 324. legitur Pacta inter Clerum & Civitatem firmata per Archiepiscopum Bonaventuram Ordinis Minorum Ragusina Ecclesia Praesulem, Nicolao Papa IV. ad Patavium Legatum. Inscribuntur propterea Ragusinae Constitutiones Papalis de pallis Clericorum. Adde his, quae & Osgorellus scribit in suo Chronico ad annum 1289. Potestatem, Patavi, D. Ottolovo de Mantello de Mediolano composuisse facta inter Commune Patavi, & Clerum, mediante Fratre Bonaventura Ordinis Minor. Archiepiscopo Ragusino. Apostolicae Sedis Legato, decessit omnibus Statutis conditis contra Ecclesiasticum libertatem, & nunquam renovandis, vel consimilibus facientis. Post haec Bonaventura Ragulinum rediit.

Sabinus Gherardus Patritius Ragulinus testamentum condidit anno 1291. & omnia bona sua legavit Fratribus Franciscanis Cenobii Daxensis; testamenti tabulas huiusmodi acceptum ex ipso ejusdem Cenobii archivo.

In nomine Dei aeterni, anno ejusdem Nativitatis

Relatorum
Sabinus
Gherardus
Cenobii
Daxensis
F. Franciscanus.

tatis millefimo ducentesimo nonagesimo primo. Indictione V. die martima mensis martii Julii. Regulus coram Nobili, & sapienti Viro L. Audaces Dantula clara mem. q. D. Joannis Dandali Illustrissimi Ducis Rector. filio honorabili Comite Ragusino, & pariter Iudicibus Aulicis Brevem, Dimitrio de Saracis, Marico Tefogno, Juvo Pichoci, & etiam Savino Ivisdi de Rodicio, & aliis testibus ad hoc vocatis, & rogatis. Ego Savinus Obertali confiteor, quod humana vita fragilitas multis est subiecta periculis, & maxime vita sue terminis est incertis, dum vixit in corpore meo quies, & ratio regit mentem, quam siquidem rationem adeo sapis lexgor observabit, quod non solum necessitudinum verum, verum etiam sui ipsius cogit dominum laboribus vigetibus obsequi, necesse quod subitus mortis eventus me sublevar latissimum, tale cum videretur, & assensu auctoris mea Agypti profectus, & consecratis aem facia, & oratio Teplamentum, in primis namque volo, & opto, quod post obitum veram omnia mea bona stabilia cum omnibus suis pertinentiis, quae, & quas nunc habeo, & habitans sanz videretur, & apud quicumque invenirentur, devenerint in manibus, & possessionem Titoparam, sive Commissariorum meorum, qui debeant dare annuatim Fratribus Minoribus in loco S. Savini de Daza murantibus, & mortuorum pro vita, & sublevarione eorum omnes reditus, qui pertinent de istis possessionibus, sive domis, & intelligantur illi introitus, sive redditus tanti decessus, semper expensis, quae sunt pro possessionibus, & redditibus supradictis. In quo quidem loco sive Monasterio constitutur Fratres ejusdem Ordinis ad omnia ratione debent commorari pro diversis Officiis ecclesiasticis. Porro si aliquando contingeret quod illi Fratres aliquo de causa legitimo, seu imperitioso iudicio commorari non possent, volo, & opto, quod illi introitus meorum possessionum per ad meos Titoparos, seu Commissarios distribuantur pro animo meo, uxoris meae, & omnium meorum secundum consilium arbitrium, & voluntatem Reverendi D. Ministri Praetorum Aulicorum Provinciae Sicilae, qui pro tempore fuerit, non aliter.

Possessiones autem praedictas nunc habeo sunt istae, videlicet domus mea cum volta, & coquina, & omnibus suis pertinentiis, quae consistunt a parte Orientis cum via communis, & cum domo Obertali nepotis mei, & a parte Occidentis cum domo Vitalis nepis mei. Item vinea mea, & terra de Molini cum pertinentiis suis, quae consistunt a parte Orientis cum vinea, & terra Ragusina de Bellem, & a parte Occidentis cum vinea Massiani de Croffi. Item vinea, & terra mea cum pertinentiis suis posita in Bruni, quae consistunt a parte Orientis cum vinea Marini Prodianelli, & cum vinea Petri de Prodano, & a parte Occidentis cum vinea S. Michaelis de Loh & cum vinea, quam habet Martinus de Borgisulo pro uxore sua. Item vinea cum terris, & pertinentiis suis in Ubbia, quae consistunt a parte Orientis cum vinea, quam habet Martinus Birciola ex uxore sua, & a parte Occidentis cum vinea, quam habet Dux filia qu. Dabroslani de Risti, & si qui alii in istis possessionibus sunt consines, item vinea mea plantata Daza cum pertinentiis suis. Permanente si vinea mea supradicta de Breto expediantur remanere pro majori commo-

tate, & utilitate dilectorum Fratrum, vendatur per meos Titoparos, si videbitur supradicta ista nostra Provincia, non aliter, & penitus de venditionis deponatur per meos Titoparos in manus aliquas sibi dignae personae saltem in terram juxta consilium illi sibi illi ad lucrandum licite, & satis laetum, quod de illis decessu percipitur, devenerit ad illos Fratres Minores pro necessitatibus eorumdem. Quod si istam saltem venditionem videbitur de Ministri dilectam pecuniam converteri in rem stabilem, Titopari mei praedicti illam rem stabilem, sive rem secundum consilium d. Ministri de dicta pecunia emere reneantur, & ista possessio, sive possessiones habeant conditionem vineae, seu pecuniae nominata.

Titoparos autem, sive Commissarios, & exequentes meos ad supradicta, & singula facienda consilio, & ordine Archidiaconi de Ragusina cognatum meum, & Obertali nepotem meum, filium qu. Illi de Obertali, qui debent procurare exequi, & complere in vita sua omnia supradicta, & infra scripta. Post vero obitum Titoparum, sive Commissariorum meorum, vel alterius praedictorum, volo, & opto, quod haec heredes illius, vel illorum, qui mortuus, vel mortui fuerint, ille videlicet haeres masculinus capiat ipsum, qui tunc fuerit major aetate, sive Titopari, & Commissarii mei ad executionem, & executionem omnia, & singula supradicta, & infra scripta. Et si aliquis ex illis heridibus moreretur, alius haeres legatus masculinus, qui major fuerit aetate, illi mortui succedat in Titopari, & Commissariis meam, ita quod de heredibus transeat ad haec masculinus semper Titopari, & Commissarii praedicti ad executionem omnia, & singula, quae in presenti testamento continentur. Et si illi heredes ita deficerent, quod non remaneret nisi una haeres masculina tantum, volo quod Titopari S. Maria Majoris Ecclesiae, qui pro tempore fuerit, sive Titopari, & Commissarii mei cum dicta uno haere masculino, qui natus fuerit. Si vero acciderit illis haeres masculinus omnes deficerent, volo, & opto, quod illi Titopari Ecclesiae S. Mariae sint Titopari, & Commissarii mei, & praedicta omnia, & singula procurare, & exequi teneantur.

Item volo, & opto de speciali concessione, & voluntate illius uxoris meae praesentis, & consentientis, quod post mortem meam omnes divitii mei in quocumque loco reperitur (exceptis si forte extrahis percipere certum quinquaginta, quae ordinare intendo una cum dicta uxore mea, ut nobis videbitur convenire) devenerint in manus nominatae Agyae uxoris meae, quae quidem Agyae uxore mea cum consilio Ministri Provincialis si fuerit in exilio Ragusina, vel si non fuerit, Castoris, & Lelloris, & Gaudio ejusdem loci, & Titoparum sive Commissariis meorum illas divitias dare, seu deponere debent saltem in terram in manus aliquas sibi dignae personae ad lucrandum licite, ita quod lucrum, quod Deus exinde dederit, illa uxore mea retineat sibi quidquid voluerit pro necessitatibus suis, & de reliquo illis Fratribus.

Item de voluntate ejusdem uxoris meae volo, & opto, quod post mortem meam, & uxoris meae omnia mea mobilia, videlicet exequitur, aurum, argentum, massaria, quaecumque devenerint ad praedictas Frates Minores ejusdem loci de Daza expendenda, vel conservanda ad utilitatem illi loci secundum consilium supradictum;

sum; salva quod nominata uxor mea possit de praedicto mobili trahere exagias quinquaginta de auro, & de ipsis testari, & facere velle suam.

Hanc autem ultimam meam voluntatem volo jure testamenti valere; quod si forte jure testamenti valere non possit, valeat saltem jure codicillarum, & insublet alterius ultima voluntatis, quo meliori jure valere possit; & etiam hoc testamentum, & praesentium meam voluntatem omnibus testamentis, seu ultimis voluntatibus meis scilicet & faciendis omnimode prevaleat. Cōfirmari & affirmari Sacramento hoc meum testamentum, & singula praedicta.

Ego Agape uxor nominati Scrvini omnibus praedictis assentio, & praedicta omnia per factum sacramenti approbo, & confirmo, ut omnia & singula supradicta scripta firma & rata permanent, & sui irrevocabili, ac perpetuo durent.

Quicunque autem hoc meum Testamentum rumpere, vel violare praesumpserit, in tota, vel in aliqua parte sui, iram, & maledictionem Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Gloriosa Mariae semper Virginis & beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & SS. Nilsii, Francis, & Savini, & totius Curiae calchisi habeat in aeternum.

Hic autem Testamentum, & omnia suprascripta ante praesentiam praenominatorum D. Camilli, & paratorum Judicum sedentium pro Tribunali ad reddenda jura in loco consueto, videbunt in Legia Communis Ragusii congregatorum ad campum solum publicam facta fuerunt. Qui D. Comes, & Judices suprascripti ad ipsius testamenti & omnium supradictorum confirmationem, & valere perpetuum suam, & Communitatis Ragusii auctoritatem, & decretum interposuerunt, ut dictum Testamentum, & omnia supradicta irrevocabili firmis perdurent. Et de hoc Testamento facta sunt duae cartae similes, quae nullo testimonio rumpi possunt.

Ego Agape q. Jacobus de Titulis Juratus Cancellarius huius civitatis interfui, & de mandato, & auctoritate praenominatorum D. Camilli, & Judicum rogatus hoc scripsi, signaque meo solito roboravi et.

Et Ego Fr. Bernardinus Gattari exceptavi hoc Testamentum Domini Savini Ghetaldi.

Hic testamentum sonat, & terminatur.

Anno 1292. adhuc Bonaventura huic Metropoli praesidebat, ut fidem facit Codex Statutorum Reipublicae Ragusinae, in qua ejus nomen ad diem vicessimam secundam Maji eodem anno adscriptum reperitur; cum voluntate & consensu Reverendissimi Domini Bonaventurae Archiepiscopi Ragusini & totius Capituli. An vero ultra hunc annum vitam & Pontificatum produxerit, mihi fieri non est compertum. Cum autem anni fere undecim intercesserint, antequam Bartholomaeus Utinensis hujus Ecclesiae administrationem susceperet, de illorum numero aliquot excerpti possunt, quibus interferi quae inter Bonaventuram & Bartholomaeum Christophorus, quem Scriptores Ragusini Catalogo Archiepiscopali inscribunt.

CHRISTOPHORUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XXVII.

Quem Sebastianus Dolci peremerit; sed REXIUS, Luccarus, Gandola intere Antistites Ragusinos adjuverunt, quorum consentiens au-

thoritas tanti mihi est, ut eam negligendam minime putem, & religionis habendum duxerim, fidem illi abrogare, ac numero Archiepiscoporum Christophorum expungere. Haud equidem negaverim errasse illos in designando Antistitem scire, & suis cuique annis assignandis; sed falsa rerum veritate, quodquid peccarent, perturbantes peccarunt temporis atque ordinis: nam Bonaventura Christophorum praeposuit; sed inter Salvium & Bonaventuram Christophoro nihil loci reliquitur, si standum est auctoritate Episcoporum Nicolai & Martini, ut supra diximus. Ex his etiam constat, accessum Bonaventurae ad Ragusensem Ecclesiam anno 1281. assignandum esse, quem illi in annum undecimogesium ejusdem saeculi constituit. Neque Pontificatum Bartholomaei, de quo statim post Christophorum dicturi sumus, ante initium saeculi proximi constitui potest, quem illi revocarunt ad annum sextum & unagesimum hujus saeculi suprioris. Praeposita ac violata temporum seu aeternorum notatione emendata, quemadmodum Bonaventura, & Bartholomaei, sic Christophori Archiepiscopatus retineri debet, eique locus inter utrumque attribui. Erat igitur Christophorus natione Italus, patria Mediolanensis, qui post annum 1292. Bonaventura in Sedem Ragulinam successit, eamque tenuit usque ad initium saeculi decimi quarti. Ejus Pontificatum insaufum ac funestum fecit incendium immane anno 1297. incendio undecimatum, quo magna pars urbis consummavit. Non defuerunt, qui ex ea calamitate consilium capientium potuissent civitatem in alium locum transferendam, qui prope aberat a monte Acuto de Luzzo propter portum Gravina, & natura munitionis, & publicis-privaticis aedificiis construendis, laetandique aprior videbatur. Sed eorum, qui contrarietabant, auctoritas valuit. Itaque in eisdem, quibus antea imposita fuerat, fundamentis Civitas stetit, sed elegantius & magnificentius reedificata. Haec Luccarus lib. 2. pag. 42. Saeculo decimo quarto innotuit Christophorus e vivis discessit.

F. BARTHOLOMAEUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XXVIII.

Quartus ex Ordine Franciscano ad hanc Ecclesiam regendam assumptus, cui patria Unicum fuit nobilissima Carnorum civitas. Sebastianus Dolci Archiepiscopatus Ragusini Bartholomaeum collati, ab eoque gestu telles citat tum omnes rerum Ragusinarum Scriptores, tum vero litteras gratulatorias, quas ad ipsum Senatus dedit die Jovis 24. Maji, anno 1303. Alexianis schedis intertextis; ex quibus fit, ut ejus initia episcopalia ab eo anno dimoveri nequeant; ac probe Luccarus, & alii errarent, qui anno 1296. ejusdem initia adscribunt. Ragusa aberat, & Romae fortassis agebat, cum ea, quae de illius virtute ac doctrina excellens erat opinio, Canonicos impulerit, ut in eam suffragi fere omnia conferrent. Consecrationem Episcopalem, ut Gundula tradit, a Bonifacio VIII. suscepit nono ejus Pontificatus anno, eoque postremo; anno siquidem 1303. v. Id. Octobris diem obitae supremam.

Intra finem saeculi superioris Patres Dominicani, qui jampeidam ab exiguo & angusto domi-

Incedium
Ragusinae
anno.

Bartholomaeus
Ragusinus
anno.

Ordines Bonaventurae
Archiepiscopi
qui anno
Luccarus.

Christophorus
Archiepiscopus
Ragusinus
anno.

domitilio S. Jacobi ad laxiores edes migraverant, quas eidem cum Templo Desparae Virginis in Caelum assumptae vir nobilis, & opulentus de Palma cognominatus aerebuerat, demum ex liberalitate Senatus Populique Ragusensis certos ac stabiles proventus obtinuerunt, quibus familia Dominicans numerosior ali possit. Sub Bartholomaeo Archiepiscopo ista sunt fundamenta magnificentissimae Basilicae, quae sub nomine & auspiciis S. Patris Dominici Deo Optimo Maximo consecrata fuit, ad ejusque dedicationem Archiepiscopos & Senatus plurimum subsidii & pecuniae contulerunt. Haec ex tabulis ejusdem Cenobii duae postmodum 1295. perpetuum reditus primo Fratres habuerunt. In praefata Virginis assumpta Ecclesia sacra sui Institutii munera obtinuit: de hoc anno 1404. religiosi civium caritate, praesertim Senatus Ragusini, ac Bartholomaei de Ulivis fuit Archiepiscopi, novum Templum D. Patriciae Dominicae amplius fove ac magnificum ac nostra usque tempora & fundamentis circa praefatam Ecclesiam palatii erexit. Chronologica nota omnino corrigenda, & inaneum 1704. rejicienda est, quoniam & Bartholomaei Archiepiscopus convenit, & litterae Benedicti XI. hoc anno datae; in his enim certam delictorum indulgentiam omnibus elargitur, qui ad reedificandum illud templum opem subsidiumque contulerint, & Patribus Dominicis concedit, ut ad centum librarum pondus in sumptus ejusdem templi utantur ex pecunia, quam male parcam quia debuisse fuit creditoris reddere iusta praesentis satisfactione, si tamen creditor penitus sit ignotus. Utraque inest Tomo 2. Bull. Domin. quarum prima e pag. 96.

Brocillus Episcopus, Servus Servorum Dei, litteris Christi fidelium praefatos litteras illustrissimis, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ecclesiarum fabricis manum porrigere adjutricem piam apud Deum, & meritoriam arbitramur, frequenter Christi fideles ad impendendum Ecclesiae ipsi auxilium hujusmodi vestris munera litteris, & hortamur; ut ad id eo fortius aimentur, quo magis ex hoc animarum commodum speraverint adipisci, nonnumquam pro illi temporalibus suffragiis, spiritualia eis munera, remissionis videlicet, & indulgentiarum elargimur. Et quidem conveniens est, & dignum, ut fidelici ipsi loca Divina deputata curiae, devotione congrua venerunt, debitum illis honorem exhibeat, & ad eorum decorem sua etiam impendant studio, ut cooperantibus caritativis eorum subsidii, possint decorem, consummationem struere, Superet Reges laudibus apta reddi. Cum igitur Ecclesia dilectorum filiorum Prioris, & Fratrum Ordinis Praedicatorum Ragusini, in honorem B. Dominici opere sumptuosa, ut assertum, sit incepta, ad cuius consummationem operis sunt fidelium auxilia opportuna, necessitatem vestram rogamus, moveamus, & hortamur in Domino in remissionem vobis peccatorum impungentes, quatenus attendentes provide, quod inter holocausta virtutum, illud Deo acceptabiliter credatur, quod de pinguedine caritatis affertur, de bonis vobis a Deo collatis, eisdem Priori, & Fratribus, vel eorum nunciis pias elemosinas, & grata caritatis subsidia erogatis, ut per subventionem vestram opus hujusmodi valeat consummari, & vos per hoc, &

alia bona, quae Dominus inspirante, feceritis, ad aeterna possitis felicitatis gaudia pervenire. Nos enim de omnipotentis Dei misericordia, & B. Petri & Pauli, Apostolorum eius, auxilium coeque, orationibus vere paucitatis, & confessis, qui ad hoc ei maxime porrexerint ad precium, unum annum & quadragesima diei de injunctis sibi paucitatis misericorditer relaxamus, praesentibus post septennium minime valueris, quas vultis per quatuordecim distille probibemus, eas, si feceris fuisse fueris, omnino carere virtutibus decerentes. Datum Roma apud S. Petrum 11. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Primo.

Altero est hujusmodi pag. 97. Benedictus Episcopus, Servus Servorum Dei, dilectis filijs Priori, & Fratribus Ordinis Praedicatorum Ragusini, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Felix & laudanda Ordinis vestri Religio, quae in Domino donatim relinquitur, prosperetur, ac vestra fidei devotissimi affectus aique nos excitant, ac inducant, ut vobis in vestris opportunitatibus paterne sollicitudinis assessor, petitiones vestras, quantum cum Deo possumus, favorabiliter ad examinationis gratiam admittamus. Cum itaque, sicut assertum, Ecclesia vestra sumptuoso opere sit suscepta, & ad ipsius consummationem operis sit fidelium auxilia opportuna, Nos valenter vobis super hoc favorabiliter subvenire, ac de auri, reperti, ac alibi male acquisitis, dammodo si quibus locum resistit fieri debeat, omnino sciri non possint, usque ad summam centum librarum Vincenzorum Cressorum, in praesentium illi operis totoliter convertendum, dammodo alias a Nobis pro similibus receptione gratiam non fueritis concessi, recipere valeatis, ita quod illi, qui praesidia vobis contulerint, ad restitutionem aliam cuiquam faciendam de eo, quod taliter vobis acceperint, minime teneantur, auctoritate vobis praesentiam indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostram cancellante &c. Datum Roma apud S. Petrum 11. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno primo.

Bartholomaeus annos circiter novem Ecclesiam Ragusinam sapientissime gubernavit. Ei successorem Jacobus Lucerus Laurentium anno 1313, Sebastianus Dolci Petrum anno 1310 datum fuisse affirmant. Uterque salitur, & utriusque fuerant ignoti duo Antiquitates, qui post Bartholomaeum Sedem Ragusinam obtinuerunt, & alter alteri succedit.

BARTHOLOMAEUS II. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XXIX.

Hanc acceptum letissimum eruditissimo Cardinali Iosepho Giarro, qui cum nobis discipulis & tabulis Romanis, Patria & Canonice Traniensis, tempore suscepti Archiepiscopatus, cum satis perspicue distinguit a Bartholomaeo superiore, cuius patria Urinum fuit, Institutum Franciscanum, & qui anno 1203. in sedem Archiepiscopalem confectum. Hoc & viva crepto, Canonice, cum in locum Comisiorum convenissent, Jacobum Archidiaconum in suum Praesulem elegerunt; sed is oblatum sibi Sacerdotium, munusque Archiepiscopale recusavit. Tunc suffragia Canonico-rum conversi sunt in Bartholomaeum Diaconum & Canonice Traniensem, oblectum illum quidem, sed virtute

Paulicem
miserere
edificatio.

Deo Vires
Bened. XI.
pro Eccles.
Ragusina
Ep. Domin.
vires, co-
miserere.

Barthol.
anno II.
Archiep.
an. 1313.

ac sapientie fama cognitum ac commendatissimum; ut enim nunc, sic illis temporibus frequens commercium erat inter Ragusinos & Regnicolas Neapolitanos, & assidue altero citroque navigatio. Ubi Bartholomaeus cognovit se Archiepiscopum Ragusinum de communi Canonico et consensu designatum esse, statim profectum Gallicanam suscepit ad Clementem V., qui tunc Viennae praesidebat Concilio generali, ut ab eo Sacerdotii ad se delata approbationem impetraret. Et Pontifex quidem Capitalem electionem rejecit, sed eadem benigne recepit, & pro suprema sua potestate Archiepiscopatum Ragusinum eidem contulit. Nam, inquit, ex persona tua vult, sed cessis alibi de causis electionem illam abrogamus. Itaque Archiepiscopum creavit, & Pontificio diplomate declaravit, quod datum est Nonis Julii anno 1312. (ex Reg. an. VII. epist. 740.) Ipse vero Bartholomaeus eodem anno XIV. Kal. Novemb. Florentis ducentos pro communi servitute solvendi sponcione se obligavit. (Tom. I. Obl. Cam. p.) Anno itidem eodem XVI. Kal. Januarii Pallium laetemi caeremonia ritumque suscepit. (Reg. Clem. V. an. 8. ep. 8.) Anno proximo Ragulum venit, & annos fere quatuor in hujus Ecclesiae administrationem insumpsit. Joanne XXII. ad Metropolitani Tranealem in Apuliam cum migrare jussit, id quod constat ex tabulis consistorialibus in ejus successore describendis. Hunc Ughellus Tomo V. Ital. Sac. Archiepiscopum Traneensem interit his verbis: Bartholomaeus successit Odovis anno 1317. die 17. Septembris solium sublimis promissis Sacro Collegio in libris Oblig. Transulit ad Ecclesiam Sponsionem ab Joanne XXII. idibus Januarii an. 1317.

Inter annos 1295. & 1321. extinctum fuerunt Monasterium S. Mariae de Rabiata, Monachos ad Lacromente transductos, eorumque fundos & reditus Canonicis Ragusinis Ecclesiae Metropolitanae attribuitis. In testamento Dimiani Locatelli condito anno 1295. extat hujus loci mentio; at tabula anni 1321. Idibus Majis confecta pro instituenda quadam incolarum sedalitate in Ecclesia S. Mariae de Rabiata neque Monachorum, neque Monasterii proventus meminere; quo vero casu ad Monasterium abolendum impulerit, omnino ignoratur. Vide quae dicta superius in notis adjectis narrationi de Congregatione Milisensi.

Illis temporibus Orsius, sive Ursolius Rex Serbhae cognomento Milatinus, is, qui singulari pietate ac religione plurima monasteria edificavit, & Basilicam Bariensem S. Nicolai numeribus amplissimis illic transfudit ornavit, Insulam Lagulam repetere instituit, quam Nermanes cognomento Crapalus Ragulinis donaverat, seu venderat. Reddere nolentibus bellum intulit, & Ragulum archa obsidione cinxit. Sed re impetere gessa, copias abduxit, pacem redintegravit, possessionem Insulae pacatam Ragulinis reliquit, & insulares illos Rectori & Patribus magnopere commendavit. Hi vero populi illis in suam fidem ac potestatem commissis permittit, ut sua privilegia retinere, siveque legibus uterentur. Haec Maurus Orsionis & Jacobus Lucarus. Porro cum prope esset, ut bello jam indicto, Orsius civitatem obsideret, Monasterium Transilcanum S. Thomae, quod erat in suburbio, dirui oport-

uit, ne hostibus majorem oppugnanda orbis facultatem, opportunamque praebere. Interit autem in urbem immigravit, atque intra moenia Caenobium & Templum monasticum fuit sub nomine & clientela. S. P. Francisci anno 1317. De Patribus Transilcanis primo in liberium receptis, deinde in urbem translatis hoc scriptum reperio in Codice mss. Caenobii Ragulensis: *Transilchi Patris praesentia ipsa Provincia hujus praebuit iusta. Postquam enim Reip. Ragus. Scutatus ipsum vidit, tanta officia intuitum ab eo religionem fuit profectus, ut ipsiusdem demum ad se vocaret, ipseque ad suum habitaculum extra Urbis moenia Caenobium anno 1250. sub nomine D. Apostoli Thomae construxerit. Hoc est felix settlementumque sacris to quod statim in caput prima Castellae Dalmatinae Provinciae, ad ubi iter in Provinciarum divisione a D. Bonaventura in Ragubensi Capitulo facta, evenerit, fortissimè tamque felicissime fuit sub nomine D. T. Francisci, quod post dissolutionem praedicti Conventus causa Orsio Regis Servie & Ragusiae tant consensu Summi Pontificis locutum inter moenia Civitatis idem construxerit Scutatus 1317., quia & Caput Castellae tunc retinuit, & deinde Provincia Ragulina, prout & retinet, Joanne XXII. Praedicti & Patribus idem postea fecit incendi, possidenda, habitandique Caenobii, quod civis Ragulini intra moenia construxerant, ut esset in Tabula Consistorialibus. Insulam Guardiano & 11. Ord. Minorum Ragulini, quod licet intra moenia civitatis ipse per Civis consensum in compensationem alterius disti monasterii vicini, per eandem civis funditus diruit, dum Orsius Rex Servie ad expugnandum civitatem magnam gentis suae delinavit exercitum, tenere & inhabitare valeant, Constitutione Bonifacii PP. VIII. non obstante. Dat. Avinionae idibus Octobris anno Joannis 3. id est vulgari anno 1318. Eadem confirmat Lucas Waddingus in Tomo 3. Annales.*

Conditio ornatque templi, post multos annos insignis monumentum, ac prodigium accepit. F. Jacobus de Marchis ex Ordine S. Francisci, vir sanctitate & miraculis inclitus, qui post obitum apud suos titulum cultumque Beati obtinuit, dum sacri Quatuordecim muneris in Dalmatia, & regionibus finitimiungebatur, Ragulum venit. Cum apud suos in caenobio diversaretur, Templum ingreditur, effigiem ligneam Jesu Christi in Cruce suffixi summo artificio factam ante aram maximam a loco sublimi consecratam, trabique transversa insuppositam & iuxtam suspexit, atque mortali, & humana specie agullitur vultu est; quum intuem, attentissimeque contemplans intima erga illum maximamque veneratione se efficit, & calidiusquam voluptate perfundi sentit. Eius colum ac religionum ut magis suggeret, simpliciter bina Angelorum ex eadem matris, & eodem opere artificisque celata fieri, atque eorum manibus duo, quae vocant, thuribula appendi, aptarique iussit; unum ad dexteram, alterum ad sinistram sacrosanctae imaginis appoluit, & simul praedixit non disutura admiranda prodigia, quae declararent sanctissimam illam effigiem opus divinum potius esse, quam humanum, atque quamplurimos veneratores concitarent. Nec vero praedictionem fessit eventus. Nam statim, & maxime solemnibus diebus, praesertim Sabbato Sancto, dum canitur hymnus

Angelicus Gloria in excelsis &c., & cum insignis aliqua calamitas impendit, toto & frequentissimo populo inspectante, duo illa thuribula perpetuo motu divinitus impressio agitur, & verum ad Crucem, confusumque humani generis Servatorem impelli videntur eodem fere modum, quo a Sacerdotibus altaris, & imaginis Divorum thuris incenso adoleri solent. Hujus miraculi fidem faciunt multi graves, idonei, oculati testes, quorum testimonio juvando confirmata, & publicis tabulis rite consignata sunt. Idem confirmat Locis Waddingus in Tomo III. Annal. Geram. supremo altari super transversam trabem magni Domini crucifixi conspiciunt effigies, & duo hinc inde Angeli ex eadem materia subrepti thuribula manibus tenentes, quae in solemnibus festivitatibus, & ad potentis curasque invocantis iustitiam, nullo impellente, moventur eo modo, quo ad Acolythis thuriferatibus fieri solet in Ecclesiis. Apposuit B. Jacobus a Marchia, praedictae hae perpetuum miraculum his verbis: Aliquando hi Angeli miracula faciunt; uti ex processu ad Roma Romana Acolytes ante sexcentum pro eius Canonizationis transiit, & prae nos effertur &c. Sed qui huiusmodi miracula agere fidem adhibent, ajunt id ostendi fieri posse ex aere ipso, qui agitatione halitusque multitudinis frequentissima, & copia atque ardore cerorum comitatus motum filium thuribulis imprimit.

BENEDICTUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XXX.

Benedictus
Archiep.
anno 1317.

Hunc itidem tacitum praeterierunt Scriptores Ragulini, de cujus Archiepiscopatu dubitari non sinit tabula Consistoriales, quae cum ab Joanne XXII. e Suciensi ad Sedem Ragusinam translato docent: Translato Benedicti Episcopi Suciensis ad Episcopatum Ragusinum, per aliam translationem Bartholomaei Episcopi Ragulini ad Ecclesiam Transensem vacantem, cui fuit exhibitum pallium de Corpore S. Petri sumptum. Dat. Aven. VII. Id. Julii anno Pontif. 2. idest 1317. Idem confirmant litterae Joannis XXII. Nuper Ecclesia Ragulina Pallatis solatio destituta, quod Nos Rex. Fratrem vestrum Barthelemy Transensem tunc Ragulinum Archiep. &c. ad Transensem Ecclesiam doctissime transferendum &c. Nos ad te tunc Suciensi, Episc. &c. oculos dirigentes, te ad praef. Ragulinum Ecclesiam transfuimus &c. & Pallium tibi fecimus exhibere &c. Eodem Benedicto Ecclesia Solensis administratione data fuerat, ut est in tabulis Avenionensibus: Praefixi Episcopatus Biformis Ecclesiae cujus data sacrae administrationis ad tempus Benedicto Episcopo Suciensi, nunc vero in Archiepiscopatum Ragulinum electo &c. Anno Joannis XXII. 2. idest 1318. non 1317. qui error irrepsit in pag. 56. Tom. 4. Operis nostri.

Pallio suscepto, nondum Avenione discesserat, cum morte praereptus Sedem Ragulinam, atquequam confederat, successoris vacuum relinquit, ut colligitur ex Diplomate Joannis XXII. an. 2. Pontif. Anno 1317. mense Julio jam mortem obierat, ut docent tabulae Consistoriales, in quibus Ecclesia Suciensis, quam reliquerat, ejus successoris demandatur; ibi enim ejus nominis praeposita inventio: has duas litteras b. m. idest duae memoriae: Praefixio

Ecclesia Suciensis per translationem b. m. Benedicti Suciensis. Episcopi ad Archiepiscopatum Ragulinum vacantis &c. Dat. Aven. XVI. Kal. Augusti anno Pontif. 2. idest aere vulgaris 1318.

F. PETRUS II. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XXXI.

Quem de Martinis Jacobus Luccarus, & Sebastianus Dolci, de Martinis Scraphion Razzius cognominant. Sed idem Luccarus & Razzius falso Martinum appellant. Nazione Italum Joannes Gundula, Dalmatam & quidem Ragulinum fuisse Luccarus tradit. Vincencius Maria Fontana in Theatro Dominicano eum ex Ordine Praedicatorum ad hanc Metropolim regendam assumptum fuisse ex Plodius scripsit: Ragulinum sedem Metropolitensem, inquit, in Sclavonia Regendam obtinuisse P. Petrum Hieronymum Romanam Provinciam circa annum Domini 1320. ait Plodius in Appendice, asserens in Chronico Ordinis de eo mentionem fieri, quod confirmat Fernandez in Catalogo Archiep. Verumtamen a quo Pontifice, & quanto tempore in eadem sedere, sileat. Ignorato Archiepiscopatus Bartholomaei usque in annum 1317. producti, itemque Benedicti Archiepiscopi Plodius & Dolcium in errore induxit omninoque in hoc omnis est error, quod Petri Pontificale initium anno 1318. adferunt. Anachronismum resellunt, & coarquant litterae Joannis XXII. (ex Reg. an. 2. P. ep. 389.), qui xrv. Kal. Decemb. anno 1317. Ecclesiam Ragulinam Petro decrevit. Epistola Pontificis fragmentum hoc est: Vacante imper. Eccl. Ragulina per obitum d. m. Benedicti Archiep., qui nunc apud Sed. Apost. natura delitum persolvit &c. Te (Petrum) Ord. Praed. &c. eidem Ecclesiae Ragulina praeficimus in Archiep. &c. & deinde novae consecrationis per Vener. nostrum Nicolaum Ep. Officium fecimus impetrari; & subsequenter Pallium &c. fecimus exhiberi. Joannes Gundula Petrum e Sede Episcopali Caltrensi ad Metropolim Ragulinam translato docet. Sed vereor, ne Petrum solitum confuderit cum altero Petro itidem Hierulico, & alumnio Famulae Dominicae, qui statim posterior fuit; de quo Vincencius Fontana apud Ughebellum: Petrus de Tuscia Ord. Praed. Caltrensis Episcopus evasit an. 1350. obiit 1366. Capetanus Corentinus in Monum. Viterbiensibus italio sermone editis Romae an. 1774. Petrum patriam Viterbiensem & Caltrensi Ecclesia ad Ragulinam translato fuisse scribit. F. Petrus Viterbiensis ejusdem Ordinis (Dominicani) vir sanctissimus & doctrina clarissimus fuit Episcopus Caltrensis in Navarra, deinde Archiepiscopus Ragulinus sub initium seculi decimiquarti. Nobilis in Chron. m. Ecclesia & Canobii Gradui testatur se vidisse Ragulinum ejus sepulchrum in templo S. Dominici, & praeferat Razzii testimonium asserit aliud ex Chron. vetusto Canobii Urberetani. Pensiones anni 1315. debitas avario Apostolico, quarum solutionem Bartholomaeus & Benedictus decessores neglexerant, Petros cum aliis Episcopis perhorit, ut restantur tabulae Consistoriales: Recepta communiam servitiorum pro parte Dnorum Pape coniungente, quae ascendit in totum pro nro anno ad florens auri 59990. solatis ab infra scripta personis pro anno 1315. a Petro Archiep. Ragulino, florens 100. &c. Haec Ecclesiae praefuit

ab illi anno fuit Petrus fise quadriennium; vivere defuit
1322. 20. 1322.

F. LAURENTIUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XXXII.

F. Laurentius
Archiepiscopus.

A Seraphino Razzo ad annum 1296. revocatus, atque inter Christophorum & Bartholomaeum interfectus, ab Jacobo Luceno ad an. 1213. affixus, & Petro de Martino antepositus. Utrumque ratio temporum, & series Archiepiscopatus male digesta fessit. Erat ex monte Feretrano, sive Leopoli, urbe in Umbria, & Provincia Urbinata Archiepiscopus, ac ditione Pontificia. In familiam Franciscanam ab adolescentia nomen dederat; & singulari doctrina, eximisque virtutibus floruit. Hic Joannes XXII., qui juxta nominandi eligendi Episcopos ad se revocaverat, Metropolim Ragusinam decrevit anno 1322., & pontificatus fecit consecrationis Episcopalis iurisdictionem a quibuscumque vellet Episcopis, quibus cum Sede Apostolica Fidei orthodoxe, & sacrorum communio esset, ut scriptum reperitur in Actis Consistorialibus. Promotio Laurentii Ord. FF. Min. ad Archiepiscopatum Ragusensem, per edictum Petri apud Sedem Apostolicam praevia reservatione vacantem. Dat. Avinion. IV. Id. Feb. an. Pontif. VI. idest 1322. Facultatem Laurentio in Archiepiscopum Ragusensem, electi recipienti consecrationis munus a quocunque malaverit Episcopo &c. Dat. Avin. Novebris. Obd. An. Pontif. VII. idest eodem anno 1322. Exat Epistola Joannis XXII. inscripta.

Dilecto filio Laurentio Electo Ragusino. Romana Ecclesia &c. Olim signatum d. m. Petro Archiep. Ragusi. Ecclesia Ragusina regimini praesente, nos intendentes eidem Ecclesiae Ragusinae, cum vacaret, ut persona idonea providere, provisionem facientem de vice dictae Ecclesiae &c. dispositio nostra certis de causis duximus specialiter reservandum &c. Palmarum autem dictae Archiepiscopatus munus caris ingressu, nos &c. ad te Ord. Fratrum Minorum Professum in sacerdotio constitutum &c. diximus oculis mentis nostris; itaque illi Ecclesiae in Archiepiscopum praefecimus &c. Dat. Avinion. 4. Id. Febr. anno Pontif. VI. idest 1322. Vix annum Pontificatum gessit. Obiit liquidem anno 1323. pridie Kalendas Januariarum. Senatus eodem anno, dicitur, ut esset in sedibus Aelianis, tres nobiles elegit Viros, qui cum tribus aliis a Capitulo eligendis res & reditus Archiepiscopatus iurarentur.

THOMAS ARCHIEP. RAG. XXXIII.

Thomas
Archiepiscopus.
anno 1323.

Thomasius, etiam dictus, patris Braxientis, ut tradunt Scriptores Ragubini, Canonici Ecclesiae Alicantis sive in Piceno, sive in Apulia; tam in utraque Provincia civitas est Episcopalis, cui Alico nomen. Subdecessum Laurentii Ragusensis nulla ratione habita decreti Pontificii, quod nominationem Episcoporum Sedi Apostolica ad certum tempus reservaverat, conventum ad Comitum Capitulum, & Martinum de Martinello & Ivo Capitulo ad Archiepiscopatum elegerunt, qui de re hoc habere testimonium ex illa. Reform. sive Consil. Civit. Ragusi.

Die 5. Maii 1324.

In min. Consil. &c. Captum quod cum efflatus demorum Archiepiscopatus, qui erant edigati

ex spothecati Syme filio Paverati de Bressa pro pperperis 300. quos contraxerat frat. Peverico Picario Domini Fratris Laurentii el. Archiepiscopi Rag. pro sacra d. Archiepiscopatus, ut in Cancellaria Communis continetur, efflatus eidem Syme per Capitulum Ecclesiae S. Marie ablati pro expensis necessariis in servitio decemum electi Dicit. Martinus de Martinello electi in Archiepiscopum Ecclesiae Rag. debuit regressum in alius bonis redditibus d. Archiepiscopatus. Hanc electionem irritam fecit Joannes Pontifex, & pro jure sibi reservato Thomam Ragusinum Archiepiscopum dedit. Transiit Thomas Canonici Assensu ad Archiep. Ragusi. per edictum Laurentii apud Sedem Apostolicam, mediante reservatione vacantem; electa prae electis per Capitulum scilicet favore Martini de Martinello Consuevi Ragubini. Dat. Avinion. XII. Kal. Jul. ex Pontif. IX. idest 1324. Ex Actis Consilii. Idem Pontifex per litteras facultatem ei dederat eligendi, quem vellet, Episcopum, a quo consecrationis Episcopalis initiaretur. Verum Nicenolucus germanus Thomae litteras Pontificias ad eum perferendas sibi tradidit sive per incoziam, sive aliam ob excessum tandem apud se retinuit, ut intra tempus lege praestitum consecrari non potuerit: necesse itaque fuit, ut Pontifex facultatem ei concessam aliter litteris confirmaret, ut constat ex tabulis Consistorialibus: Facultas Thomae electo Ragusensi, concessa recipienti munus consecrationis a quocunque vultur Antistite, non obstat, quod nobilis vir Nicenolucus de Eseno miles, germanus ipsius, & Papa familiaris alias litteras similem facultatem continentes penes se contineret, propter quod dictus Electus consecrari infra tempus a jure designatum non valuit. Dat. Avin. Kal. Martii. Pontif. an. IX. idest 1325. Intra tempus eisdem anni Pontifex eidem tradit fuit a Cathacensi & Tiberiensi Episcopis, ut constat ex Actis Domini Episcopi Cathacensis. Aggravio Pauli pro Thoma electo Ragusensi, cum mandato desuper expresso, Dat. Avin. XII. Januarii an. Pontif. IX. idest 1325. In albo Fabricii lignitiorum, quod Matriculam S. Andree vocant, cum aliis quibusdam Archiepiscopis Thomae etiam inscriptus reperitur, cum ipse quoque ad Albani, sive Catalogum illum anno 1296. conditum corrigendum auctoritatem suam contribuerit: tunc vero abest Benedictus & Laurentius Archiepiscopi, qui ob brevissimum Pontificatum nihil operis sui beneficii in eam sollicitatem conferre potuerant. Alii sunt, qui correxerunt, & confirmaverunt hanc Matriculam S. Andree; in primis Bonaventura, Bartholomaeus, Petrus, Thomasius, & Elias, de Thoma Archiepiscopo meminit etiam Paynus in opere, cui titulus Calum S. Briziana Ecclesia; sed cognomen fuit; & annum primum tanti Archiepiscopatus per errorem consignat tertium ac trigessimum hujus saeculi decimi quarti.

Nondum Thomas Ragusinus venerat, cum de nullo pia quidam mulieres, quae in tectum Odi-nem S. Dominici nomen dederant, Sacellum S. Jacobi, & annexum eidem domitium, quod jampridem deseruerant Patres Dominici ad alias sedes, in quibus laxius, & commodius habitarent, commigrantes, concessa Capituli & Senatus obtinuerunt, ubi ab hominum consortio segregatae sub regimine & disciplina Patrum ejusdem Ordinis ad normam & praecipi-um

pram S. Dominici vitam degerent, & sibi ac Deo vacarent, de quibus in tabulis Cœnobii Dominici Ragusensis. Præterea anno 1324. Ecclesia & conventus domus S. Jacobi, non initio consilisse Fratres diximus, Sororibus assidue tertii habitus data fuerant incalenda, quoniam Fratres omnino curam susceperunt. Nihil laudare memini ac piis fidei ecclesiasticis in hospitalitate & prosperitate magna populi edificatio- ne vitam ducere annis fere trecentis sub Fratrum regimine coarctare.

Stephanus Banus, fidei Regulus Bofæ, cum a suis per seditionem expulsi Ragusium confugeret, Ragusensium auxilio & copia in paternum principatum restitutus est. Ragusini ei gratiam referret, peninsulam Stagni vendidit, sed donavit anno 1337. ejus urbem egregiis propugnaculis, & arce validissima munivit, ut Seraphinus Razzius & Jacobus Lucæ scriptis tradiderunt; quam donationem quidam Goeta his versibus plane rudibus, & infulsis apud Razzium celebravit.

Tendens quies, trecentis, milleque ternis Jano quinquagesima cum dol. . . in aqua Novo fuit anno data nobis Insula Stagni, Stephano qui rexit tunc temporis Ragusiam castellam.

Filius qui erat Caroli de silepe Bofensis, Quæ Deum accersat, & semper in pace quiescat.

Cum Thomæ abbas fere sexdecim Sedem Ragusinam tenuisset, vel morte subitus, vel voluntario discessu successori vacuum reliquit anno 1341.

ELIAS ARCHIEP. RAGUSINUS XXXIV.

Ex familia Saracæ patricia Ragusensi, quem vixit adhuc, floretque. Erat quidem Canonici Ecclesiæ Ragusinæ, sed versabatur Avinionensi in Cœli Pontificis, et tunc domitibus Cardinalis Columnæ, ut Razzius tradit, in cuius intima pervenerat familiaritatem. Hujus præcipuus auctoritas & gratia ad summum Ecclesiæ Ragusinæ incrementum illi aditum spernit, qui cateroquin civibus Ragusinis, ut supra dictum est, veteri Senatusconsulto, & lata lege interclusus fuerat. Benedictus XII. commendationem, & postulationem ejusdem Cardinalis obtinens Eliam Metropoli Ragusinæ præfecit, eique litteras tales consecrationis ab ipso Pontifice susceptæ cum facultate abunde de Curia tradidit. Utrumque proditum est in tabulis Consistorii. ibi. *Helias Saracæ electus Ragusinus præfector in Archiepiscopatum Ecclesiæ Ragusinæ. Dat. Avinionensi anno Pontif. VIII. idest 1342. Testimonialis consecrationis Helia Archiep. Ragusini cum licentia recedendi de Curia. Dat. Avin. an. Pontif. VIII. Kal. Aprilis, idest 1342. Insignis gentis Columnæ demum suo gentilitio intextit.*

Post obitum tamen vel decretum Thomæ Canonici Ragusini, cum ad Comitæ Archiepiscopalia convenerint, communi consensu Gratiam Episcopum Olcitaniensem in Archiepiscopum elegerunt. Ad Pontifex, qui Eliam hanc Ecclesiæ jam præfecerat, & ius præterea itque arbitrium delinquendi Anstiles omniibus Ecclesiis, quorum fides vacarent, ad se ante revocavit, Capitulum electionem abrogavit, tum hoc in Populo Civitate ac Diocesi Ragusina incipiens de Elia Archiepiscopo jam re-

nunciato admonuit.

Benedictus Episcopus Serv. Servorum Dei Dilectis Filiis Populo Civitatis & Diocesis Ragusinæ Salutem & Apostolicam Benedictionem. Pastoralis officii Nobis quovisq. committitur Imperia dispositione commisi cura frequenter sollicitudinem mentem nostram, ut de universis Orbis Ecclesiis pro ratione statu regendo salubriter, & facilius dirigendo, quamvis Nobis ex alio coarctetur, sollicitudine cogitamus, sed de illis Ecclesiis propensius cogitamus non cavemus, quas vacationem regularibus expensis detrimunt, ut tunc per nostram providentiam studium in Pastore viri præsidentis idem, per quorum circumspeditionem industriam Ecclesia ipsa illis commissa saluti & prosperitati Deo auctore rectius suscipiant incrementa. Olim siquidem Ecclesia Ragusina per obitum bonæ memoriæ Thomæ Archiepiscopi Ragusini, qui extra Rom. Curiam debitum natura persolvit, Pastoris solatio destituit, Dilecti Filii Capitulum ipsius Ecclesiæ Ragusinæ, vocatis omnibus, qui volebant, debeant, & potuerant commode interisse, die ad eligendum præfixa, ut mox est, convenientes in unum ven. Fratrem vestrum Gratiam Episcopum Dilectum in Ragusiam Archiepiscopum contulerit postularum, idemque Episcopus postulatione hujusmodi de se solita consentienti ad Apostolicam Sedem accessit in his omnia statuta a prior temporibus observata. Negotia igitur postulationis hujusmodi propo- in Consistorio coram Nobis, Nos postulationem ipsam ex iuris exactis rationalibus datim repudiavimus, ac devote attendentes, quod nullus præter Nos de provisione ipsius Ecclesiæ Ragusinæ, de ea viæ iuramittere poterat, pro eo quod nos alio aut vacationem hujusmodi provisionis omnium Ecclesiarum Cathedralium tunc vacantium, & in antea vacantiarum, cum postulatione de quibusdam personis tunc factis ad illas, & in posterum faciendis, per Nos repelli contingeret, dispositioni nostræ datum reservandas, decreverimus ex tunc irritum & inane, si secus super his per quoscunque quævis auctoritate scienter, vel ignoranter contingeret attemptari, ut provisionem ipsius Ecclesiæ Ragusinæ, ne prolixiori vacationis expoveretur incommodis, sollicitudine cogitantes, cupientes quoque eidem Ecclesiæ nullam & ideam præstare personam, post deliberationem, quem super his cum nostris intimis habuimus diligenter, ad electionem filium Eliam de Saracæ electum, & Ragusiam Canoniam in Diocesis ordine constitutum, quem prout ex testimonialibus fide dignis accepimus, nostram & integritatis insigni dote, litterarum scientia, præstantia spiritualium, & temporalium providentia, multaque alia virorum dona commendant, convertimus oculos nostræ mentis, quibus omnium debita meditatione præfatis, de personæ ipsius Helia electi, Nobis & eisdem Fratribus ob hujusmodi suorum exigentiam meritorum accepta, eidem Ragusina Ecclesia de aliorum Fratrum consilio auctoritate Apostolicæ datim providendum, ipsiusque electum illi præfatum in Archiepiscopum & Pastorem, curam & administrationem ipsius sibi tam in spiritualibus quam in temporalibus plenarie committimus, forma spe fiduciamque conceptæ ex laudabilibus suorum fratrum memoriam, quod aliter sibi asservit Divina, præfata Ragusina Ecclesia sub sua gubernatione illi & successoribus suis commisi & doctis. Quoscunque universitatem vestram ragusina, monemus, &hortamur attente per Apostolicam vobis scripta mandantes, quatinus præfatum electum devote

libro 4
f. 27.

Verba
fidei
Ragusini
consensu.

Thomæ
Archiep.
obit.

Elia
Archiep.
an.

libro 4
f. 27.

libro 4
f. 27.

libro 4
f. 27.

libro 4
f. 27.

recipientes, & bonis tractantes, ejus salubribus monitis & mandatis humiliter intendatis ita quod ipse in vobis devotissimus filius invenisse laetetur, voluit in eo Patrem habere assidue gratissimum. Datum Avinionae XII. Kal. Martii Transmissas nostri anno octavo.

Statim atque Ragusum Elias venit, primas curas impendit ad restaurandum, amplificandum, ornandumque Palatum Archiepiscopale. Nichilo legius ad rem Christianam bene regendam, Divinum cultum augendum, Cleri populique morum ad honestatem ac religionem rite conformandos incubuit. Incredibile dictum est, quantum ei conciliaverit animos hominum singularis illius erga omnes benignitas, comitas, affabilitasque sermōnis; cum aequo viris patriciis ac plebeis carus esset, omnium voluntates sic tenebat, ut eas quocumque vellet impelleret, unde cumque vellet abduceret. Extant tabulae ejusdem donationis ab Elia factae anno 1348. in quibus mira elucet ejus cum Capitulo Ecclesiae Cathedralis consensus, & Canoniorum nominum descensionem, qui consensit tabulis interfuissent scilicet D. Michael de Padazze Diaconus, Nicolaus de Ragusa, Don Pre Martin de Lacerisillo, Don Pre Dobro de Mingo, Don Pre Jacopo de Srepa, Don Pre Clemente Padura, Diaconus Nicolaus de Martinis, Diaconus Jacobus de Daras, Don Petrus Oliva, & Don Pre Petrus de Gondola. Erat praeterea plenus consilii, temporibus sapienter utens, peritus rerum gerendarum, animo maximo. Epus prudentiam, agendi industriam quanti & Senatus Ragusinus, & Romanus Pontifex faceret, gravissimas legationes ab utroque hinc Archiepiscopo demittente declarant. Cum Ludovicus Rex Hungariae Neapolitanam expeditionem, quam fratres eius ultionis gratia suscepserat, prospere successu anno 1349. in Hungariam rediisset, Ragusini tres Senatores miserunt ad Regem, vicentem gratulationi, huiusque legationis principem esse voluerunt. Erit Archiepiscopus, cuius operam & sollicitudinem ad ea, quae ab Rege optabant, impetranda magni fore existimabant. Nec dubium mihi est, quin obsecratam Eliae virtutem ac sapientiam Benedictus Pontifex Ragusensi Archiepiscopo tum subjecerit Cathacensem Ecclesiam, quam Joannes XXII. jurisdictioni Metropolitae Barientis excoierat ob Gundulphi Archiepiscopi contumaciam, qui ius nominandi Antistitis Cathacensis sibi arrogabat id consensum ex tabulis Ecclesiae Georgianae apud Petralum fixa, de quibus in Adamo Episcopo Cathacensi dictum est. Diu tamen eum in Cathacensi Episcopos auctoritatem non tenuit, quos Pontifex illi quodammodo commendaverat nam paulo post Barientis Archiepiscopus veterem in eodem potestatem Clementis VI. indulgentia concessaque recuperavit. Vide historiam Episcopatus Cathacensis. Anno 1351. Clementes VI. Eliam cum Antonio Dyrrhachensi Metropolitae, & Bartholomaeo Targariensi Episcopo misit ad partes Raetiae & Albaniae schismaticis & haereticis revertere, ut eos ad errorem revocaret. Lucas Waddingus Tom. IV. Annal. eccl. Episcopum Pontificem silem interscriptam, & Avinionae datum anno 1351. pridie Kalendas Septembris. Hanc Apostolicam expeditionem oppido diffidit, ac laboriosam cum sociis augenti anno suscepti. Res bene ac feliciter gesta est, multique ab haereticis praevitate, & schismatica societate abducti respuerunt,

non repugnante, quin immo favente Rege Raetiano, quamvis Graecorum schismate implicatos esset.

Ea tempestate regnum in Serbia, & Raetianis obtinebat Stephanus cognomento Ducasianus, nepos Uroslavi Milutini, filius Stephani, quem Uroslavi ex thoro non legitime generat. Hic anno 1337. regnum adeptus cum Hungaris, Graecis, & Turchis prospere pugnavit, & Serbiam regi finibus amplificatis, Imperatoris titulum sumptis, seque Romanorum, & Serborum, sive Raetianorum Imperatorem appellari voluit. Quam bene affectus esset erga Latinos, & illorum sacra, id argumento est, quod a Capitulo & Clero Basilicae Barientis S. Nicolai rogatus annuum pensionem, quam et Ragusientes eidem clientela causa contribuebant, Basilicae eidem donavit, ut ejus diploma Augustale declarat ex Tabulario regio Basilicae S. Nicolai desumptum.

Stephanus Dei gratia Romanus, Sclavonia, & Albania Imperator. Universis, & singulis hominibus Universitatis Civitatis Ragusinae praesentibus, quae futurae, devotis nostris, gratiam nostram, & bonam voluntatem. Speciebus illa devotio, quam erga Confessorem nostrum, & egregium beatissimum Nicolaum sileis recordationis Dominum Orselius Dominus avus noster, & hanc mem. Stephanus Dominus genitor noster, Illustres Reges quorundam Astracie habuerunt, & quos Nos multo magis habemus, specialiter nos inducit, ut Ecclesiam ipsius beatissimi Nicolai de Baro, in qua Corpus ipsius sancti venerabiliter requiescit, & de cuius tomba incessanter Mauna manat, bonore, & commodo benevole profsequamur. Cum itaque sicut pro parte Capituli iusta Ecclesiae petitione nobis exhibita continebat, in ipsa Ecclesia esse necessitas certa quantitas cera anno quolibet pro cultu Divino Nos autem considerantes, ut Divini Cultus in ipsa Ecclesia augeretur, & ut specialiter pro animabus Dominorum Avii, & Genitoris nostri praestillorum, ac etiam pro salute nostra, & Domini Nati nostri, & nostrae Consortis oratio semper fiat, de nostra tributa, quod habemus in dicta Civitate Ragusina, anno quolibet in perpetuum pro cera emenda in dicta Ecclesia ducenta perpera bonorum grossorum Venetiarum, ducenta pro quolibet perpera computarentur, concessimus, atque donamus, incipiendo videlicet a praesenti mense Augusti praesentis anni quaterdecimo Julii. Mandantes propterea Universis, & singulis hominibus, Consiliariis, ac aliis Officialibus dictae Civitatis Ragusinae, tam praesentibus, quam futuris, ut anno quolibet in perpetuum de nostra Tributa praestillo, quod habemus in dicta Civitate Ragusina, ad requitionem Diminorum Nicolai Archiepiscopi hyeris Aquaviva Baro, Dux, & Nicolai de Barolo Canoniarum, & Praenotarum Capituli dictae Ecclesiae, vel aliorum Praenotarum dictae Ecclesiae, qui pro tempore erunt a praesenti mense Augusti praesentis anni incipiendo, ducenta perpera grossorum Venetiarum, ducenta pro quolibet perpera computarentur, dati, & assignati, aut ab aliis consignari faciant, pro emenda cera praestilla, & de dicta perpera singulis vicibus a dictis Praenotariis praestillati, & futuris recipiatis hypodiam apostolicam, eorum sigillis sigillatam, ac certitudinem & cautelam tam nostra Curia, quam Universitatis Ragusinae. Datum Scopia sub pentecosti sigillo, & subscriptiōibus manus nostrae attestatis anno Domini.

Regis beatus hic in Capitulo in beatus.

Eius ad Ragusinum epistolae.

minis millefimo presentissimo, quadrigesimo sexto, Indult. quatuordecimo, die mense octavo, Augusti, Imperatoris nostri aera prima.

Ris
voluntate
facta. Luth.
anno 1554
post.

Stephanus Delianicus Imperator in communionem & gratiam Romani Pontificis redeundi se cupidum ostendit, & anno 1554. sub ad Innocentium VI. Internunciis suis propensam ad fiera Leticiorum suscipienda voluntatem declaravit. Verum postea cum Legatus & litteras Apostolicas plenae officii & paternae caritatis accepisset, ipem & expectationem Pontificis per summam leuitatem & inconstantiam fecisset. Nec vero dubitare possum, quis Elias cum foetis Scythianis Legationis Regiaminum, cum a Catholica fide non abhuc repperisset, ad tam amplectendum magis magisque extimulaverit, etque auctor fuit, ut ius ad Pontificem Internuncios mitteret. Ceterum Ragulini Oratores iusti, & quos quidam ipsi bene voluntatis semina Stephano ante aliquot annos prout omnino impetrarent. Cum enim Luthi presbyter ab eis male habiti veraxque de Benedictum XII. confusisset, opemque implorassent, hic Ragulini negotium dedit, ut Regem illis placere, & quique benevolentiam conciliare omni cura atque opera studerent, id quod per suos Oratores facile impetraverunt, ut Lucarum tradit lib. 2. Annal. Exinde Regis animus a Graeci ad Latina inclinatione quadam voluntatis propendere cepit. Ragulini autem illi iudicare amabat, illorumque in re publica iudicia aoda prudentiam & gravitatem plurimi faciebant itaque quidem pravorum antecorum consilio, ut ait Lucarus, impulsus fuerat, ut Ragulum in suam potestatem rediret, nunquam tanta addere potuit, et vel minimum mollitia Ragulini exhiberet, quin immo perpetuam cum illis antichristi colat, etque privilegia, ac beneficentia emulavit, & adventu praeteris suo, ac praesentis ubique committente soluit. Cum Heleni uxore, Ursulo filio, & ingenti pecuniarum ac militum comitatu duabus Raguliniurum timentibus directus Ragulum venit. Rector civitatis cum Senatu populoque, Archiepiscopus cum Capitula, Clero, & Episcopis fere omnibus ditioribus Ragulinae rectorum obviam prodierunt, & ingenti plausu exceptionem inter fustas acclamationis in urbem, atque ad Palatium Praetorium deduxerunt. Octo ipso dies commoratus est, quem quotidianis magnificentissimis convivis, ludis, spectaculis honorarunt. Omnia illi & singula per otium contemplatus, pulcritudinem additionum, mores civium ad omnem erigantiam & honestatem compulsi, legum sanctitatem, magistratum descriptionem, publici regiminis formam sapientissime constitutam admirari laus non posse videbatur. Quae civitatis privilegia vel ipse, vel superiores Scythia Reges contulerant, omnia confirmavit, & laudante Hutesa uxore, wedigal, quod a piscatu capiebat, Virginibus S. Clara persolvi, & ducentos ignovis laus modica vererit possit. Abrenuntiam eodem quo advenientem exspectant, bonitate profecti sunt. Hac Jacobus Lucarus lib. 2. Annal.

& Ragulini
sunt.

De fustis.
go Ragulini
sunt. Ragulini
sunt.

Hoc tempore quidam scelerati homines in illa Ragulina diocesi Ragulina sacilegas maxime impetrare in Andream Presbyterum, & sceleris vinculis constitutum in carcerem detulerunt. Exierundum factum Jacobus de Montalto Rector urbis, atque insula, adeo non impeditur, & improbatum, ut fieri possent, &

ratum haberetur. Innocentius VI. Censurarcha S. Joannis Baptista in urbe Traquari, & duobus Canonice Ecclesiae Traquariensis per litteras mandavit, ut talis ac tanti flagitii auctor, participes, & conficiis nominatim anathemate majore percelleret, & sacrorum omnium communionem privatis publice denunciari jubere, atque illorum colloquio congressuque Christianis omnibus interdicerent, neque in vinculis exsolvi possent, nisi pro illis injuriis satisfacerent, & a Sede Apostolica absolutionem impetrarent. Pontificis epistolae exemplar hic subijcio.

Epistola In.
Innocentii VI.
anno 1361.

Innocentius Episcopus Serv. Servorum Dei Dilectis Filiis Abbatibus S. Joannis Baptista, & Thomae Maritima, ac Constantino Sacerdotibus Ecclesiae Traquariensis, Sal. & Apostolicam benedictionem. Gravem dilecti Filii Andree de Traquaria Presbyteri Ragulini super reprobis querelam, contrarium quod Presbiterus Gerdesvillensis, Radinus Rodolphus, Jacobus Gualter, Martinus Malandrini, Martinus de Sale, Rectorius Scavich, Stancho Dragobovich, Caspa Preslavich, Bogdanus Bratislovich, Dragoslavus Faber, Milardus dicitur Forter, Semphas Gerdenich, Martinus Roslavich, Dragoslavus Puchich, Ivan Bartholomaeus, Zeccho Retbovich, Dobroslavus Rastbovich, Stephanus Rastbovich, Sacerdos Pribich, Simeon Malabovich, Brados Retbovich, Grapso Scavich, Vladas Retbovich, Dranico Predarich, Pristram Predarich, Bratan Calagari, Simeon Dragobovich, Bogdan Siliich, Milos Cujich, Basila Predarich laici habitatores Insulae Ragulinae Ragulini Presbyterum a sua sacilego iniuria manibus Dei timore possessio tenore violenter ipsam exasperant, & compellunt ferre, & ceteri nequiter mancipant, & per plures dies detinuerunt etiam mancipant, Jacobo de Monte alio laico Reftore, Piscoconite nuncupant, & Universitate illa Insulae sacilego mancipant, & post filium rata habentibus omnia supradicta. Ipsius itaque Presbyteri super hoc supplicationibus inclinati Discretionem vestra per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus, si ita est, illas Sacilegos, videlicet singulares persequi superius nominatos, nec non omnes alios & singulas de Universitate praedicta, quos invenieritis fuisse illi Sacilegi praecipuos paratores, tamquam, appellatione revocata, excommunicatos publice nunciatis, & faciliatim ab omniis actibus evitari, donec super his satisfecerint competentes, & cum vestram testimonio litterarum ad Sedem nostram Apostolicam absolventi, & inhibitionibus dictae Andree contra Universitatem praedictam facialis super his iustitiam complementum. Non obstantibus solis recet. Bonifacii Pape VIII. Profectissimis Restrictis, quae continent, nequis auctoritate litterarum Sedis Apostolicae ultra nomini Ditectione a se sua Ditectione ad iudicium evocetur, & aliis quibuscunque Causationibus in contrarium editis, per quas vestra iurisdictionis explicitio in hac parte vellet quomodolibet impediti, seu si aliquibus communitatis, vel singulis a Sede ipsa sit intulatum, quod interdicti, suspensi, vel excommunicati non possint per litteras Apostolicas uniuscuiusque plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de iudicio huiusmodi mentionem. Quod si non omnes eis exequendis poteritis interesse, deo Vobis a voluntatis exequantur.

Det.

Dat. Avinion. Kal. Octobris Pontificatus nostri anno primo. Jo. de Fulgineo.

Idem Pontifex alteras, itemque tertias ad eundem Abbatem & Canonicos litteras scripsit, ut de quibus accusatus fuit Andreas Presbyter & condemnatus ab Archiepiscopo, rite cognoscant, ac pro veritate & iustitia sententiam ferant: Andreas siquidem ad Sedem Apostolicam appellaverat. Eae vero in hac verba descriptae.

Innocentius Episcopus Serv. Servorum Dei Dilectis Filiis Abbat Monasterii Sancti Joannis Baptista de Tragarico, & Thomasio Maricula, ac Goulayo Sacerdoti Canonico Ecclesiae Tragarico. Sal. & Apostolicam bened. Petitis dilecti Filii Andrea de Seregna Presbyteri Ragusini, nobis exhibita continetur, quod olim falso suggestio Pen. Fratris nostri Archiepiscopo Ragusino, quod dictus Presbyter Dominicum Albanensem Presbyterum in Isula Lagusta Ragusina Diocesis commorantem, a quo ad sanguinis effusionem perorasset, & eum vulnerasset, & quod postmodum idem Andreas legatos excommunicationis sententia, quam propter praemissa incurrerat, immisitisse se Divinis, irregularitatis propter hoc maxime incurrendo, & novum alios excessus commiserat tunc expressis, praefatus Archiepiscopus contra dictum Andream propter hoc ad suam praesentiam vocatum super his ad inquisitionem descendit, & licet tunc Archiepiscopus eundem Andream per inquisitionem hujusmodi vel alias in praemissa, vel eorum aliquem culpabilem minime reperisset, ipse tamen perperam in dicta inquisitionis procedens negotio eundem Andream propter praemissa in quadam summa pecunie eidem Archiepiscopo infra certum terminum perfolvenda sententialiter uxoriter condemnari, a qua quidem sententia pro parte dicti Andrea ad Sedem fuit Apostolicam appellatum. Quocirca discretioni vestrae per Apostolicam scripta mandamus, quatinus rogati, qui fueritis evocandi, & auditis hinc inde propositi, quod iustam fuerit appellatioe remota decernatis, facientes quod decreveritis per Consuram Ecclesiasticam firmiter observari. Non obstantibus sel. record. Bonifacii Papae VIII. Praedecessoris nostri, qui caveatur, ut quis auctoritate Litterarum Sedis Apostolica ultra nam distans a fine sua Diocesis ad iudicium evocetur, & de duabus dietis in Concilio Generali, & aliis quibuscunque Constitutionibus in contrarium editis, per quas vestra iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, seu si aliquibus communiur vel divisim a Sede ipsa sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per Litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Quod si non omnes ista exequendis potueritis interesse, duo vestram ea nihilominus exequatur. Dat. Avinion. III. Nonas Octobris Pontificatus nostri anno primo. Jo. de Fulgineo.

Innocentius Episcopus Serv. Servorum Dei Dilectis Filiis Abbat Monasterii S. Joannis Baptista, & Thomasio Maricula, ac Goulayo Sacerdoti Canonico Ecclesiae Tragarico. Sal. & Apostolicam bened. Petitis dilecti Filii Andrea de Seregna Presbyteri Ragusini, nobis exhibita continetur, quod olim Jacobo de Monte alto Re.lore, Viccomite occupato, & Universitate Iunila Lagusta Ragusina. Diocesis falso sugges-

tibus Pen. Fr. nostro Archiepiscopo Ragusino, quod dictus Andreas duas aves falener, & Terquos occupatos in modo dicta Universitate consisteret, & ad ipsam Universitatem, & quoddam Barcoium ad Martinum Malandrinum laicum de dicta Isula Lagusta, & quodam alio lignamine ad duodecim homines ejusdem Isula praedictae Diocesis, quos nomine nominabant, ut dicebant, speculatis, violenter subtraxerat, a quibus in novem pecuniarum Janua tunc expressis Universitati praedictae, & Eubriano Dubreterovich, Jerocho Gislit, Martin Malandrinovich, Doxe Predemilavich, Redobre Marinovich, Dragoslavovich, Radene Petrasich, & Marino Rostich laici, & Balze Boxovi de Ragusino juncti in dicta Isula commorantibus praefata Diocesis ex diversis causis etiam tunc expressis tenebatur, eaque ipsi resistere intendere recusabat, dictus Archiepiscopus ad falsam suggestionem hujusmodi de ... nullaque super his cognitione praedicta, quomodoque etiam sibi de praedictis aliquantulum non constet, proat nec constare poterat, cum non essent notoria, neque vera, dictum Andream propter hoc ad suam praesentiam vocatum ad restituendum aves, Barcoium, lignamina, & pecuniarum summas praedicta infra certum terminum tunc expressum Universitati laicis hominibus, & Malieri praedictis per suam, ut dicebat, definitivam sententiam requirit condemnari, a qua dicta sententia pro parte dicti Andrea ad Sedem fuit Apostolicam appellatum. Quocirca discretioni vestrae per Apostolicam scripta mandamus, quatinus vocatis, qui fueritis evocandi, & auditis hinc inde propositi, quod iustam fuerit appellatioe remota, sive sententia, debito fine decernatis, facientes, quod decreveritis, per Consuram Ecclesiasticam firmiter observari. Non obstantibus sel. record. Bonifacii Papae VIII. Praedecessoris nostri, qui caveatur, ut quis auctoritate sacra Sedis Apostolica ultra nam distans a fine sua Diocesis ad iudicium, & de duabus dietis in Concilio Generali, & aliis quibuscunque Constitutionibus in contrarium editis, per quas vestra iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, seu si aliquibus communiur vel divisim a Sede ipsa sit indultum, quod interdici, suspendi, & excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Quod si non omnes ista exequendis potueritis interesse, duo vestram ea nihilominus exequatur. Datam Avinion. III. Nonas Octobris Pontificatus nostri anno primo. Jo. de Fulgineo.

Canonici & Canonici Tragaricenses mandatis pontificiis parantur, & facillimos Andream Presbyteri petuissimos, cum in iudicium vocati comparere noluerint, gravissimorum anathematism telis confixerant, atque, ut Innocentius praeceperat, ab Ecclesia cunctaque piorum hominum segregaverant. Tam insignis execratio contemptores illos divini humanique juris, & in malignitate obfirmatos adeo non perterruit, ut insidias sibi vulnere se decoris ulciscendi causa domum Andream, dum is aberrat Romam profectus, invaderent, ac diriperint, atque etiam ejus vires exheredant ac devastaverint. Innocentius tam profligam audaciam minime ferendam censuit, & suis ad Archidiscipulum, Primumque, Joannemque Canonicum Ecclesiae Tragaricensis litteris imperavit,

vis, ut, quam Abbas S. Iovannis superstitum cum duobus illis Canonicis in Legatione sententiam iurata, confirmarent, tamque exequendam, & Andree pro damnis illis satisfaciendam omnino curarent, ad idque efficiendum, si opus esset, auctoritatem, levitatemque Magistratus secularis in subsidium vocarent.

et quatuor

Invenimus Episcopos Ser. Servorum Dei Dilecti Filii Archiepiscopus, & Primicerius, ac Joanni Petri Canonicos Ecclesie Trigu-ran. sal. & Apostolicum bened. Exhibita nobis pro parte dilecti Filii Andree de Bergina Presbyteri Ragusini, petitio continebat, quod cum olim Prædicator Gradenich, Radinus Prota-facio, Jacobus Giclich, Marius Malandrini, Martinus de Spole, Radovan Stenich, Francho Brathofenich, Cosma Bratislawich, Dregio di-filas Zaher, Millar di-filas Saver, Sompcho Ger-danovich, Martinus Radoslavich, Dragoslavus Umerich, Ivan Avathovich, Zeebo Rezh-nich, Dobruan Arathovich, Stephano Rezhovich, Zeechi Prizovich, Bogdan Bratislawich, Bratzebo Rezhovich, Giuspa Seichovich, Pidas Bratzyuch, Drujbo Prizovich, Privan Prota-riach, Bradam Calagrich, Stryco Dragelovich, Bogdan Seichich, Marcho Cuzgebluch, Brichsa Pradarich laici habitantes Insula Ragusina, Duxerit in ipsam Andream anjo sacrile-gio injectis reventibus, Dei timore postposito, re-tinere violentius ipsam coepissent, & compellibus ferreis, & carceri repperit mancipasset, & per plures dies detinuerint eam mancipatum, Jaco-bo de Morte alio Revere Vici Comite nuncupo-to, ac Universitate dilecti Insula hoc fieri mandati-dum, & post factum rata habentibus omnia sapientia, licet, Antiquas nostras super his ad elapsas Edictis Abbatem Monasterii S. Salvatoris Baptista eius proprio nomine non expresse, & Thomam Marzula, & Goislavum Sleschi Canonicos Ecclesie Trigu-ran. Nostras sub ea forma litteras imperaverit, ut si esset ita, dictos sacrilegos, videlicet singulas perso-nas superius nominatas, & omnes alios & sin-gulos de universitate prædilla, quos invenirent dicti sacilligii præcipuos pattores tamen ap-pellatione remota excommunicatos publice nunciarent, & saggeret ab omnibus artibus eritari, donec super his satisfacerent, & cum suorum religionum litterarum ad Sedem venient Apostoli-cam abholerent, dictosque Laicos & Universi-tatem ad respondendum eidem Presbytero super his rigore litterarum huiusmodi coram dilecto Filio Dominico Abbate dilecti Monasterii, & Cameracis sapientibus fecit ad iustitiam evocari. Idemque Abbas & Canonici laicos & personar, ac Universitatem prædillam, quia citati legitime non comparere coram eis etiam præfixa laici Præfatis & Universitati prædilla ad hoc com-petenti & preceptorio termino non curarant, propter huiusmodi eorum contumaciam manifesta, in casum Laicos, & personas prædillas excommunicationis Universita-tem prædillam interdicti sententias promulgarunt, & tandem Laicorum, personarum & Universi-tatis prædillam contumacia exco-rente, laicos & personar Universitatem prædillam interdictum fecerunt publice nunciari, & ab omnibus artibus eritari, & licet idem Laici, & Uni-versitatis assensissent, se propter hoc ad Sedem Apostolicam appellasse huiusmodi non fuerint, quæquam potuissent intra tempus se-cretissimum præfatum Cæsa autem sicut eadem

petitio subijungebat, item laici & Universitas ad donum ejusdem Presbyteri ipse ad Rom, Curiam pro dictis litteris imperaverit venerat, ipsaque propterea tunc abente hostiliter accedentes fractis ostiis dilecti domus paucos, libros, lictos, capras, frumentum quæcumque bona ipsius Presbyteri tunc ibidem inventa fecerunt augetur alporiarum pro eorum libito voluntatis, ac deinde contra malis adicere non verita-tes ad quædam vitas ejusdem Presbyteri absclerent, & etiam adfruerint præsumpta veritate utovis, volentes, prout etiam nec passamus ea, salva conscientia, sub dissimula-tione transire, discretionis vestre per Apostolicam scripta mandamus, quatenus, si illi sit, pro-cessus huiusmodi per Abbatem & Canonicos su-prædictos habitis auctoritate nostra ad sacrile-gos aggre eosdem, & nihilominus voca-tis ipsi & aliis, qui fuerint evocandi in ipsa absentia, ut præmittitur, at-temptatis, faciatis auctoritate prædilla iustitiam complementum, invocato ad hæc, si apud fuerit, auxilio beatissimi secularis, contradi-toribus per Cusum Ecclesiasticum appellatis postpo-sita compescendo. Non obstantibus sel. rex. Be-nedicti Pape VIII. Prædecessoris nostri de re. & Consilii Generalis de duabus dietis, & aliis quibuscumque Constitutionibus in contrarium editis, per quas vestre jurisdictionis explicitio valeat quomodolibet in hoc parte impetri, ita si aliquibus excommunicatis, & divinis a Sede Apostolica sit indultum, quod interdicti, suspensi & excommunicati non possint per litteras Apo-stolicas non facientes plenum & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi in-tervenire. Dat. Avinion. II. Kal. Aprilis Tusci-ficatus Nostri anno tertio. Jo. de Trevis.

Anno hujus sæculi octavo supra quadragesi-mum atrox vis morbi contagione vulgata totam Europam pervasit. Nec civitas Ragusina communis cladis experta fuit. Et patricii cen-tum & septuaginta, & civibus secundis ordinis recretorum, & plebe ad septem milia hominum partim in urbe, partim in ditione Ragusenensi extinctos fuisse tradit Seraphinus Razzus. Fu-tiorem vero hujus calamitatis narrationem, & terribitum adipeum nobis exhibet liber tes-tamentorum Thesaur. Ragusenensis, in quo sceli morbi natura, & clades describitur ab eis ipsis, qui lucuosum urbis excidium ipsimet conspexerant, & in ipso libei iamto hoc mo-numentum posteritati legendum reliquerunt, sim-plici, & adhuc rudi Italici sermonis stylo expressum, quem Iudex hic omnino retinere. Cols. nome del Omnipotente Dio, Pace, Fiolo, & Spirito Sauto, & de Madonna Santa Maria Mare del Fiolo an Dominu MCCCLXXIII. La nostro Signor Dio mandò giudizjo oribile & inaudito in la nostro mondo, si seora li Crisiani, come seora li peccati, & se mortalitate de homeni, & pin di seora de infermita inaudita, & incurabile da getar fangue per la gula, & de nascerze in diversi parti del corpo, per tal modo che uno se impazzia del altro, intanto che solo scappava dal par, & ancora pin lo pere del fiolo, si che tutta l'aria d'Apocarte, Galeno, & Arizena non serviva niente, però che non vale arte al scienza contro lo Divino consiglio. La qual mortalitate comencò in Ragusi nel predicto millesimo die xx. de decembrio, & durò vi. mesi de longo, intanto che del die moriva persona una, & pin.

Relazione
Ragusa In-
venita ap-
parsi in
palla.

In la qual tempo miri gentilissimi di Confesso in numero ex. & altre persone di ogni condizione maschi & femine morivanoietro E poi vii Stefano de Binciola, Nicola de Mariz de Lucari & Giovanni di Pola de Goudola Testamenti di S. Maria considerando la grande quantitate de testamenti, li quali ne vone a mano in lo predetto tempo, ergo che non addesse in disordine, ordinassimo questo libro, in lo quale si debe scrivere tutti testamenti autigi & del tempo de la mortalitate, & ancora del tempo, che deli predetti testamenti, ergo che le ultime voluntate de li morti sia satisfati. Que quidem in latinum formam ita convertimus. In nomine Dei omnipotentis, Patris, Filii, & Spiritus Sancti, et Domine Divinae Marie Filii Dei maris anno Domini MCCCXLVIII. Deus Dominus noster horribile & inauditu in universum terrarum orbem iudicium exercuit, in Christianos ager ac Infideles, pessilientiam scilicet immisit, cuius morbus vi inmedicabili, nec audita nunquam antea & homines, & multo plures mulieres interierunt, sanguinem ex gutture exierunt, & corpore variis membrorum partibus insenscente; alter alteri vero tam facili passis attulit letalem morbum inferbat, ut filii a parentibus, parentes a filiis aufererent, nec Ripparetur, Galeni, & Aricuna ars quidquam praeferre poterat, nulla quippe artis scientiae vis est, quae Dei consilium evitat. Lata haec Ragusi se proferre cepit idibus Decembris illius anni, & sex continuis menses alio defecit, ut viginti supra centum eoque amplius mortuorum cadavera quotidie differantur; quo tempore viri patricii centum ac decem extiocti sunt, ex quavis autem genere viri & feminae Nos vero Stephanus Binciola, Nicolaus Mariz de Lucari, & Joannes Pauli de Goudola Testamento D. Mariae, ne tot perirent testamenta, qua hoc tempore nobis servanda tradita sunt, iussimus, hoc in libro tam ea, quam ventidua omnia describi, ut sapientia satisfiat mortuorum voluntati.

Annus idem Ragusina pessilientia signatur etiam in lapide impadit Ecclesiae frontis, qua in insula, seu maris, scopulo Tisui sane exigua exstructa eo ipso anno, postea a piratis diruta fuit, & ad Ecclesiam S. Stephani in insulam Iupanam delata, ubi hodie visitur.

Jam cunctis liquet telluris paginam istam Natum Maibie de Gradii ex stirpe Felicem Iccolam Ragusi, nobilem urbisque civem Ob deus ob meritis fabricavit Virginis eadem Hanc sacram, eoque medietatem contulit idem Insulae praesentis, cum necesse esset postea in urbe, Sextus cum Clemente faret antistes in Urbe. Xpi ab origine jam tuos preterierant aevi Milles & tertium decies quater & octo Inditione prima Janii sexto decimo die Scruator cum laetitia pariter cum aditu illam Asylum Basilicam transisse Virginis alme.

Tam horrido & perniciosa malo concenteri, quibus adhuc lues pepercit, caelestem iram placare, interposita S. Blasii Patroni civitatis imploratore, communi consilio statuerunt. Itaque conceptis & solemnibus verbis, Elia Archiepiscopo obsecrationem praetunte, Templum augustius & magnificentius Divo Blasio voverunt. Neoccupationem voti iuxta est consecuta, pessilientia impulsu, pessima civitati facies reddi coepit. Intra sexennium eodem in loco, ubi vetus erat, nova Basilica exstructa

est vel magnitudine, vel opere, ornataque longe praestantior, nec civium religione, nec orbis nobilitate indigens. In ejus aedificationem nummum argenteorum quadraginta milia impensa ferunt. Ad cultum S. Blasii augendum accellit Brachium ejusdem beatissimi Martyris, quod a quodam mercatore Ragusino Thoma Viziano, cum Elias hanc Ecclesiam regeret, ex partibus Orientis delatum fuisse scribit Joannes Goudola, & pretiosa theca inclusum, cum aliis Divorum reliquiis in lacario depositum fuit, ubi summa religione asservatur & colitur. Seraphinus Rozzius translationem Brachii Blasii Ragusum advechi in saeculum proximum reiecit.

Cum peninsula Stagni vel empta, vel ex donatione Stephani Bani Bolnensis in postulationem Ragusorum devenit, erat ibi Caenobium Basilianum ritus Graeci schismatici, Senatus Ragusinus pro singulari, quo flagrabat, studio haeretica & schismatici pravitate extrinsecunda, Catholicae fidei in quacunque adpisceretur regionis invehenda, vel restituta, Monachos illos, qui sacrorum & rei Christianae procuracionem in illis locis gerebant, cum bona gratia dimisit, & pecunia lati copia instruxit, ut sedes sibi & victum alibi & aliunde compararent. In eorum locum Fratres Franciscanos substituit, quorum opera atque industria brevi tota peninsula ad rectum in Deum fidem, & Ecclesiam sinum reversa est: iidem Caenobium ibi aedificatum est: ejus acceptanda possidendique potestatem fecit Clemens VI. suis ad Vicarium & Fratres Bolnenses litteris datis anno 1347. quorum initium apud Waddingum hoc est: Ex dono ecclesiae gratia illud Ordini vestro insse conspiciamus, quod nobis locorum, in quibus degitis, fidelis populus doctrina Verbi pariter, & exempli ad salutis gratiam evocatur. Ea igitur esse debet nobis & Apostolica Sedis felicitas cura loca vestra per orbem terrarum longe lateque diffundere, ut quanto loca ipsa diffusius propagamus, tanto per amplius possit etc.

Porro illi Monachi Basiliani & diocesis Ragulinae abeuntes recesserunt in altissimum Macedoniam montem, qui Athos dicitur, & Caenobitis ac Caenobitis ritus Graecis frequentissimum habitatur, ex antiquo cognomine Sancti inventi. Ibi duo Monasteria vel nova condiderunt, vel vetera, sed aliorum discissa viciis occupant, alterum S. Michaelis, alterum S. Georgii nomine & auspiciis consecratum. Cum vero ex antiqua ejus loci possessione tristes ac morientes dilacerarent, Rector & Senatus, ut amissis domiciliis eisdem lenirent, non solum illos antichristianis verbis & promissis profecti sunt, sed etiam quaedam cum iidem pacta fecerunt ad mutuum binevolentiam retinendam, & statim temporibus renovandam, quam muneribus ulterio citraque datis & acceptis altero quoque anno confirmarent. Hae autem sunt inter utroque conventa, sique ritus ad ea servanda adhiberi solet. Singulis quibulque biennii elapsis Abbates seu Praefidis utriusque Caenobii cum duobus vel tribus Monachis ex utroque Caenobio vel aetate, vel auctoritate primariis, Ragusum se conferunt, & frequentissimo populo locorum ejusdem generis ac ritus comitatu associati insigni pompa per celeberrimas urbis vias civium undique spectandi causa concurrunt celeratim ad Palatium pro-

mentis
Basilianis
schismatici
ritus Graeci
in Bolnensis
Pia.

Postea hinc
caenobium
necesse in
Basilianis
fuit.

procedant. In Aulam, five Curiam minoris Consilii, conspiciuntur Rectoris & Consiliorum admissi post officii salutatoris conceptus verbis, demisso vultu, totiusque corporis habitu ad venerationem composito persoluto, Antiphonam *Salve Regina* patria Slavonica lingua & modulatione laetissime decantant. Deinde quatuor, quae disrunt, lercula frustibus plena collectis ex agra atque hortis, quos illi suis manibus colunt, & serico velo cooperta Rectori & Consiliis tribui cupisdam nomine offerunt. Ac primum quidem nucleos pineos, alterum crassa aresceta, tertium avellanas, quartum denique torundas & filis tenuissimis croci confectas exhibent. Sub munerum oblationem Senatus populusque Ragusinus caussa omnia precantur, pro salute reipublicae vota faciunt, deum supplicibus verbis orant, ut velint jubescantque sibi conglarium dari, quod Candelam viciant, id est docentes marmos argenteos moneta Ragusina sibi ante suum & Peninsula discessum sub vocabulo *Candela*, five *elecmolyne*, ex constitutione promissos, ut altero quoque biennio ad ea, quae modo descripta sunt, obsequi & venerationis officia praestanda Ragusum veniant. Rector & Consilium humanissimis verbis, & officiosa grati animi significatione suam erga illos benevolentiam declarant, & ab se benignissime dinoscuntur ibidem adire ad Praefectus gratias, & Curatores Basilicae Cathedralis, ut ab illis, quod petunt, recipiant. Hanc igitur Magistratum isdem, quibus Rectorem, & Consilium, canticis, verbis, officis, muneribus colunt, idem ab petunt, atque, ut sibi donec velint, suppliciter rogant. Antequam & Ragusina ditione discederent, numisma aureum, seu potius argenteum inauratum magnitudinem nummi Philippii exequam, & Deivatae Virginis effigiem insculptam relictos discedunt scilicet, duasque in partes divisam partem superiorem Praefecti avario apud se retinuerunt, inferior data fuit Monachis illis abeuntibus, qui hanc inter se partiti cum essent, pars altera S. Michaelis, altera S. Georgii Conventui obtigit, & utrique diligentissime custodienda tradita fuit. Utamque Monachi, cum Ragusum venissent, secum referunt, & si quidem haec duas partes inter se, & cum illa, quae in publico avario asservatur, apte congruunt, tam denique pecunia ex pactis promissa Monachis numeratur. Hanc illi cum summa gratiarum actione accipiunt, laetique abeunt, & nihil fortasse illis longius videtur, quam ut, altero biennio elapso, opportunitas redeat sua ergastia hoc pecuniario subsidio sublevande. Ceterum nulla lege tenentur Ragusii adire, & munera illa deferendi, idque totum in eorum arbitrio situm est, ac potestate. Saepè autem accidit, ut itinera vel a praedictis infesta, vel propter mirum persilientia intercilia, aut alia impedimenta interposita facultatem professionis Ragusinae Monachis adimant.

Elis anno 1358. itemque 1359. Romam procuratorem misit, quicquid nomine sacra limina videret, conferretque ita in Tab. Oul. compendio Tomo 31. pag. 3. *Die vigesima quinta Junii 1358. Dominus Helyas Archiep. Ragus. pro uno termino proxime transito per D. P. Nigri de Austro Presb. procuratorem suum visitavit & pag. 28. Die 27. Mesi 1359. Dom. Helyas Archiep. Ragusini per nov. vir. Dayum Epif. Cathacen. pres. suu visitavit. Anno 1358. gravissime con-*

testationes pro bonorum administratione intercesserunt Comuni Ragusino cum Nicolao de Trugurio Abbate Lacemonensi, qui Pontificum Legatum appellavit in Italia commemorantem, & cumque factas pro sua sententia litteras ad Ragusinos detulisset, stande deserta, in concilio convocatus fuit Majoris Consilii decreto: quod esset hujusmodi. *Die 17. Sept. 1358. In M. Cons. &c. de danto libertatem D. Rectori & parvo Cons. posse expendere de bonis Monasterii Crema ad mittendum novum domum ad D. Legatum, ad denandand. qualiter Abbas Crema nobis apportavit litteras ex parte ipsius, quas credimus falsas esse. Et ad transandum, quod debeamus ipsam militere ad D. Legatum. Et ut oportet nobis absolutum de intermissione sibi facta. Item de exstinguendo P. Nicolaeum Ab. Crema in Concilio inferioribus. Ac anno sequenti coram eodem Archiepiscopo & Capitulo Edis Cathedralis quendam inter Rectorem, Judices, Consiliarios Civitatis, & Nicolaum Abbatem Canonici Lacemonensis pacta & conventa fuerunt constituta: quae sunt hujusmodi.*

Anno 1359. die 20. Augusti.

In pleno & generali Consilio Civitatis Ragusii more solito congregato, factis prius vulgari sermone Capitulis infra scriptis, & passis scriptis, & firmatis inter Nob. viros D. Joannem de Bona Rectorem Monasterii, & Judices, & Consiliarios Civitatis Ragusii ex una parte, & venerabilem virum D. Nicolaum de Trugurio ex altera, in praesentia infra scripti D. Archiepiscopi Ragusii, quorum Capitulum, & praesentiam tenores tales erunt. *Ortis multis scabellatis inter 2. viros D. Nicolaum de Trugurio Abbatem Monasterii Lacemonensis ex una parte, & regimino Civitatis Ragusii seu Nobiles de Civitate ex altera, convenientes in unum ad praesentiam Rev. Patris Elie Archiep. Ragusini una cum suo Capitulo praedicti Abbas pro una parte, & Nobiles, & Sapientes viri D. Joannes de Bona Rector, & Judices, & Consiliarii Civitatis ex altera, ad tales concordium pervenerunt.*

I. Quod Consilium Ragusii eligat tres bonos viros pro earum parte servitum antiquam consuetudinem pro Procuratoribus d. Monasterii, qui teneantur singulis duobus mensibus ita ad Administrationem ad videndum, si infra scripta pacta per Abbatem observentur.

II. Item quod Abbas teneatur singulis annis assignare distis bonis hominibus Procuratoribus d. Monasterii propter 200. de redditibus distis d. Monasterii.

III. Item quod d. Abbas cum distis Procuratoribus, & d. Procuratoribus cum d. Abbate teneantur & debeant distis propter 200. convertere & expendere in utilitatem d. Monasterii, seu domorum, aut vicinarum ipsius Monasterii, prout ipsi Abbati cum Procuratoribus praesentibus videbitur pro utilitate d. Monasterii, vel Ecclesiae d. Monasterii.

IV. Item quod disti Procuratores, & d. Abbates teneantur omni anno in minori Consilio datam assignare rationem ubi expenderint distis propter 200.

V. Et vice versa D. Rector cum minori Consilio & Majori teneantur & debeant libere relaxare d. D. Abbati omnes possessiones, domos, & bona, & redditus disti Monasterii ad tuncdam, regendum, & gubernandum, & praesentibus percipiendis, & habendis, pro se, & Conventu d. Monasterii.

nascenti libere & expedite tam pro tempore poterit, quam pro futuro.

VI. *Propter quod idem D. Abbas teneatur & debeat, ac promissis de distis redditibus, ac proventibus subvenire, & monasterio tot pauperes, quot assignabit ei, & videbitur minori Consilio secundum possibilitatem interstitum, & reddituum d. Monasterii in villa & villa secundum contractum, & statuta antiqua Civitatis Ragusina.*

VII. *Quod d. Abbas teneatur curam d. Monasterii tot Monachos, quot videbitur D. Rectori cum alia Consilia posse commodetere secundum possibilitatem d. Monasterii, & dare distis Monachis villam & vestitum.*

VIII. *Ita dicti Monachi semper remaneant ad correctionem, & disciplinam Abbatis secundum Regulam Monachalem: quod dicti Monachi recipiantur in Monasterium per electionem Abbatis, & conventus, si nonnulli est de jure.*

Sapientia omnia, & singula d. D. Abbas providit, & se obligavit attendere, & manerere sapienter se iurisdictioni, & sententia, & mandata d. D. Archiep., qui d. Archiep. tenetur ipsam d. Abbatem contingere ad observationem omnia predestinare. Omnia vero palia alia, & scriptura falsa, & falsa prius sit esse, & falsa & nullius valoris, & sapientia nunc falsa promittunt efficiam.

Postea pariter, ut moris est, expressum fuit & firmatum per 55. de alio consilio volentes, quod fiat, prout superscriptum est, & firmatum, & contra fuerit 17.

Anno sane plurimos huic Ecclesie Elias sic passus, ut semini alius offensiois causam praeberet, omnibus benigne ac bene fecerit, neminem tunc, quin cum summo opere coleret, ac diligenter, adeoque sanctorum animos tenebat, ut nihil a quaque pollicetur, quavis magnae arduum, cuius non facili negotio compos fieret. Letali morbo correptus, atque in extremo vitae discrimine constitutus, primarius Senatoribus accessit, arcanis, & occultis quaedam aperuit, a quibus nisi caveret, ingens periculum Reipublicae ac libertati immineret; illud praefertim eos ac potissimum admonuit: si utramque salvam vellent, ut omnem civibus ad Sedem Archiepiscopalem aditum obstruerent, ne callide, ac blande se paullatim in locum popularium animos infunderent, & collecta populari gratia, freti auctoritate ac potestate Archiepiscopali ad quilibet audenda abuterentur; sed quidem nihil factu facilius fuisset, quam urbis dominatum vel sibi occupare, vel ad alios transferre; sed patrie legibus, ac sine ulla illam caritati obtemperare satis duxille quam suis civibus suaeque civitati imperare, vel efficere, ut imperarent extranei. Haec admonitio ab eis suorum amantissimum & morti prope profecta In eorum animis insedit, coque impellit, ut de communi omnium sententia vetus illud decretum renovarent, quo cautum fuerat, ne quem civium Archiepiscopum fieri facerent. Haec Seraphinus Razzius in Synopsi Chronologica Annotatum Ragusenum. E vivis excelsis: dicitur annus 1359. hunc siquidem annum & mortalem in libro, quem Viridem appellat, Elias adscriptum esse Sebastianus Dolci testatur. Seraphinus Razzius, Joannes Gundula, Jacobus Luceras in annum proximum huius saeculi sexagesimum ejus mortem reperiunt.

Verum enimvero si monumentis Hungaricis, & regali diplomatibus libere habenda est, ut certe haberi debet, Elias multo longius vitam produxit. Ragusini se fuisse compellam, ut contra finitimas gentes, quae optibus copulati praepollabant, potestatem Regum patrocínio communicent, in horum fidem & clientelam conferre solebant. Horum siquidem praepotens auctoritas, reverentia, & metus ceteros populos, Dynastias, ac Reges abstergebat, ne Ragusini moliri viderentur, intencione. De nunc eos Imperatoris Turchorum, ita olim Imperatoris Graecorum, ac deinde Regum vel Serbicae, vel Hungariae patrocínio totos ab inimicis injuriisque praestabat. Cum Imperatorum Orientalium opus viretque quotidie magis decresceret, primum ad Serbiam, postea ad Hungariam Reges sibi confugiendum putarunt, in quorum tutela ac praesidio securi conquirebant. Saeculo decimo quarto rerum in Hungaria potiebatur Ludovicus Magnus, qui reges superiores tum imperii magnitudine, tum rerum gestarum gloria vixit. Ille igitur Ragusinos regum patrocínio exponentes in eam fidem benignissime receptus, atque ut ostendit, quam grata sibi fuisset illoque illorum pollulatio, quantoque honori sibi duceat patrocínio clarissime civitati & Reipublicae ad se delatum, Elias Archiepiscopo Ragulino, & ejus successoribus suis ad eundem Comitatus Hungaricos, sibi sibi proxime post alios Regni Archiepiscopos occupandi, ac innocentia decenda, ferendique suffragii concessit. Itaque decrevit Regum Hungariae condendis, ut ceteri Regi huius Antistites, sic Elias quoque interfuit, & subscripsit. Ejus nomen tribus Ludovici Regis diplomatibus inscriptum invenio. Primum illud est, quo idem Rex anno 1360. Virginibus D. Clarae donavit oppidum Montaras appellatum, tamque donationem suo clisographo approbavit. Nicolaus Strigonensis, inique eius Comes perpetuus, Summus Cancellarius, Thomas Colacensis, Ugolino Spalatenfis, Nicolaus Jadrensis, Elias Ragulinus Archiepiscopi. Nicolaus Agrinensis. &c. Alterum est Privilegium concessum Virginibus sacris Budensis: VIII. Kalendaris Mensis Aprilis, anno Domini millesimo trecentesimo, sexagesimo septimo. . . Penetrabilibus in Christo Patribus, & Dominis Thoma Archiepiscopo Colocensi ad Strigonensem, nunc vacantem, Dominis Episcopo Cavadensi ad illam Colocensem Ecclesiam pollulatis, Ugolino Spalatenfis, Nicolaus Jadrensis, & Elias Ragulensis Archiepiscopi, Demetrius Paradisus, &c. Tertio denique diplomate Ludovicus omnia privilegia Virginum de Valle Vespriensis confirmavit an. 1377. x. id. Kalendaris Augusti. Telles adfuerunt Valentinus Ecclesia Strigonensis, Ieffor, Vice-cancellarius, Thomas Strigonensis, F. Stephanus Colocensis, Ugolino Spalatenfis, Nicolaus Jadrensis, Elias Ragulensis Archiepiscopi, Michael Agrinensis &c. Tuncum igitur abest, ut Elias anno 1359. vel 1360. mortem obierit, ut ad annum usque 1373. vitam produxerit.

Verum dubitari nonquit, quin anno 1361. successore in Sedem Ragulino Elias datus fuerit Hugo Girardus, huic autem anno 1370. Petrus Calix; id eodem satis perspicue clarant Tabulae Romanae. Quapropter ut diplomate Ludovici modo laudata, & Tabula Romanae recte se conciliari possint, ego sic existimo, Eliam anno circiter 1360. sedem quidem Archiepiscopalem

Ex lib. Ar.
episcop.
p. 100
l. 10
d. 10

lem abdicatione voluntaria Hugoni vacuam reliquit, sed sicutum Archiepiscopi Ragusini, quod vixit, retinuisse, itemque ius ad eundem Comitatus Hungarici, & regni Diplomatum suum nomen & chirographum cum ceteris Episcopis Regni Hungarici subscribendi. Ita fit, ut, administratione Ecclesie Ragusinae disposita, titulo Archiepiscopatus retento, adhuc viveret anno 1373. cum hoc ipso anno Privilegium Ludovici Regis Hungarie Virginibus de Valle Vespertini concessum fuit nomine, suarum subscriptione approbaverit. In libro autem *Vitali*, quem ejus obitus testem citat Sebastianus Delci sub die 20. Augusti 1359., vel in hac notam chronologicam error strepit, vel ibidem non ejus obitus, sed obitus, dilectusque ex Archiepiscopatu cunctatur. Sententiam nostram confirmant decreta Senatus Ragusini, quae hinc loco Ragusini Historici classissimam afferunt lucem: sunt enim hujusmodi. Die 7. Madii 1360. in Consilio Regiarum &c. de mittenda ad Curiam Romanam Procuratorum Cancellarium prefato Archiepiscopatus nostri: Item quod nullum navigium terrigenarum vel forisum possit recedere de Ragusa per totam hanc diem sine licentia D. Ragusini. Etenim Patres Ragusini inopinata Elia abdicatione percussu illico Pontificem monendum esse censuerunt; tum optima sane Archiepiscopi, quem summo opere ventabatur, in patriam saltem retinendi percipiendi edicto caverunt, nequid navigium ex die, quod dilectum parabat Elia, & portu solviret, in eam Civitatis Ragusinae, si forte postea interea a proposito dimoveret: tum, quoniam in sententia abdicationis jam obnoxia peribat, & Majori Republica Consilio iussu, ut per litteras novae Pontificis Antilles polliceretur: Die eadem. Jo. Majori Consilio &c. de dato arbitrio D. Ragusini, & Consilio parvo ordinandi litteras mittende ad Romanam Pontificem, & ad alios pro Archiepiscopo eligenda, & ad faciem expulsa, & ad omnia alia nihil pro honore civitatis nostrae circa praestita. Quae littera videretur destinari per Venerabilem Cancellarium. Hanc tamen differeor, hanc Patrum decreta posse liquido intelligi de exortu inter Canonicos Ragunos dissidis, cum de Archiepiscopo eligendo tractarent; quare statuerit Senatus Archiepiscopi electionem Pontificis voluntati omnino esse permittendum, nequid secus dedecore huic nobilissimae Ecclesiae victa forte novi Praefuli creatione inpergeretur: de quo paulo inferius. Post annum 1377. incertum quo anno, quoque mense, Ragusi in domo paterna morte obijt; & cum ab ea se prope abesse cognovisset, praclarum illud monitum, quod supra diximus, sua in patriam caritatis & prudentiae plenum suis civibus reliquit. Hoc tempore Bolisensis, & Rhiziniensis Episcopatus suberat Metropolitae Ragusinae, de quibus paulo inferius dicendum: de Rhiziniensi quidem exant Pontificis littera anno 1360. Interprete Elia Archiepiscopo, quibus de Rhiziniensis Episcopi electione moeretur; etque alio in loco asseremus.

De Hungarorum Regum patrocinio, quo gaudebat Republica Ragusina, hoc etiam subdicere libet. Maria filia Ludovici Regis anno 1382. crevit, ut in Regnum, sic in tutelam Ragusinae civitatis, quem suum vocat, idem suae fidei & clientelae commissum, pariter successit. Extat ejus Diploma, quo iussum & privilegium Ragusienium cavet, veratque contra libertatem,

& antiquam consuetudinem ipsius civitatis, suum & vinum ad Castrum novum, quod Tauricus Rex Bolae, & Rasciae construxerat, nec alio deferri; id liquidum in damnum vergebat Ragusienium, quoniam ius erat per vetustum & suis vinis & italici vinum & saltem in ea loca transmutare.

Mos Maria D. G. Regis Ung. Dal. Croatiae &c.

Notum facimus tenore praesentium quibus expedit universis, quod scilicet nostri Rector, Judices, Consilium & Commune Civitatis nostrae Ragusini nostri ad nostram Misericordiam provideri viris, Petro de Gondole, & Stephano de Lucero eorum concubinis nunciis, & Ambasciat, nobis humiliter significaverunt, quod novelli forent homines in illis Regis nostrae Dalm. & Croatiae, qui vinum & solum ad quoddam Castrum de novo per D. Regem Rasciae & Bosniae inter praedictam Civitatem nostram Ragusini, & Civitatem nostram Gubari appellatam, in loco Dracovizza nominato construxerunt, & etiam ad alia loca incontacta contra libertatem, & antiquam consuetudinem ipsius Civitatis nostrae Ragusini, & in approbationem, & diminutionem iurium ejusdem Civitatis nostrae portarent, & deferrent, supplicaret nobis, ipsi super hoc providere de remedio opportuno. Nos itaque volentes illam Civitatem nostram Ragusini in suis libertatibus & consuetudinibus antiquis illibare conservare, ut inde illi Civis nostri assenti sub Principe gloriose devoti famulari, atque ab ipsis militatibus & honoris materia, lucraque fructuiferam Regia perveniant Majestati, de consilio, consensu, & benevolentia voluntate Sereniss. & Excellentiss. Principis D. Elisab. praemissa D. G. Ung. Pol. Dalm. &c. gentitricis nostrae carissima, Praeterea, & Beronius R. nostri praematuris, sanctis nationis committendum, ut a modo, & deinceps nullas incolerum Ragunos nostrorum memoratorum vinum & saltem ad praedictum Castrum Novum in loco Dracovizza, ut praefertur, construxerunt, & ad alia loca incontacta contra antiquam libertatem, & consuetudinem illius Civitatis nostrae Ragusini, & diminutionem iurium ejusdem Civitatis nostrae portarent, & hoc volumus in fors, & loca publicari in illis Regis nostris Dal. & Croatiae pelam ubique facere proclamari, prout etiam in formam nostri Privilegii redigi faciemus, dum nobis eadem in specie fuerint reportata. Datum Buda sub magno nostro sigillo sabbato prox. post quinque dies Pascha Domini Anno ejusdem 1383.

Ad annos superiores uti revertamur, dum Elia Ragusinae Ecclesiae administrabat, Stephanus Ursinus filius Stephani Duficani, qui post mortem patris anno 1356. & vixi crepti apud Serbilanos atque Rascianos regnare cepit, & quem pater sumptu, ritum Imperatoris sibi arrogavit, Bascio Barontello, & Tryphonio Bucebiae patricis Ragusini ob eximiam & perutilem operam sibi suae Imperio navatis insulam Melitam donavit. Hanc ante annos ducentos Dets Monachi Benedictionis, ut diximus, reddiderat, retento sibi suisque successoribus Serbis Rigibus supremo dominio; quae insula demum huius pecunia, sua bello acquisita in potestatem Republicae Ragusinae pervenit. Extat diploma Ursini anno 1363. confectum, quod & Slavonico in Itali.

Diploma
Marie Ra.
gusinae
p. 100
l. 10
d. 10

Ex lib. Ar.
episcop.
p. 100
l. 10
d. 10

cum, in latium ex Italico sermone convertum, omnia proinde, est huiusmodi: Cum in conspectum nostrum venerit sancta Baroncella Rispicibina vir nobilis Imperii nostri, itaque Treppe filius Michaelis Buechia, eorumque regem erga nos fidem, & precatorum in Republicam nostram merita, illi dono dedimus, & tradidimus Insulam Melitam cum plena potestate ejusdem alienandi vel dandi, vel donationis nomine, itaque Ecclesie, quicunqueque voluerit, attribuida, & in omnem suum usum commotionemque pro arbitrio redeunda. Nemo vero seu Dynastia, sive Imperatori licet base Insulam illi adimere, & siquid id conetur, in eum Dei Patris, Filii, & Spiritus Sancti, Virginis Mariae Dilectae, duodecim Apostolorum, omniumque Sanctorum Patrum execratio incumbat; cui ego quoque, licet peccator, Stephanus Ursellus Imperator, & mater mea Helena Imperatrix, & Spiritus Sancti Pater meus Syria Patriarcha, ejusque spirituales filii pones, distrahant omnes impræcatur. Quod igitur a nobis jancitum & confirmatum est, id omnes ita rationem habere & confirmare, quomodo ego Imperator iterum sanctis & confirmo, necque legitime signantur rite obligari. Ita Comitiolum Benedictinum ejus Insulae, quod deinde fuit patens, & caput Congregationis Melitensis, ad novam Dominum migravit, ac deinde sub Imperium Republicae Ragusinae transiit, & latitudinis magis in dies magisque cultum nunc uberemus & tota fere insula pioventus capit.

Vincentius Maria Fontana in Theatro Dominicano ad annum 1563. P. Joannem Præsidem Comitioli Ragusini Fratrum Predicatorum Catalogo Archiepiscoporum Ragusinum adscripsit. P. Joannes Prior Ragusinus hanc eandem conscripsit ad Archiepiscopalem Sedem Ragusinae ab Urbano V. 2. Id. Janii anno Pontificatus sui primo, qui fuit humanae salutis 1364. prout habetur in libro Præfationis Prælatorum ejusdem Urbani. Talem citat Ughellum ex ejus manuscriptis. Sed hic abest ab omnibus Catalogis & Scriptoribus Ragusinis, neque huic locus esse potest sub anno 1363., nati hoc Sedem Ragusinae occupasse proximus post Melitam

HUGO ARCHIEP. RAGUSINUS XXXV.

Quem alii Ciesdam, alii rectius Cigalam cognominant; erat liquidem ex Cigala Genuensi familia in primis clara & opulenta, filius Gregorii Ducis Republicæ, qui docet Petrus Crescentius in eo libro, qui Præsidium Romanum inscribitur, in quo plures ejusdem gentis Cigale præclarissimi viros percreant. Sed nova Archiepiscopali electio gravi contentioni fuit obnoxia, nam Dominicus Episcopus Corcyrensis, cum de Eliaz obdicatione quidquam forte præfensisset, per epistolam mendaciis, dolisque omnino imperitis Ragusii apud quospiam agebat, ut ipse in ejus locum succederetur. Quod ubi a Ragusinis compertum est, litteras Dominici, quas penes illum famulum deprehenderant, in frequentem Senatu 17. Nov. Maii an. 1360. legi jussurunt, easque ad Innocentium Pontificem deferri per Theodorum, quem pridie legatum elegerant, ut novum ab illo Antistitem totius Republicæ nomine postularet id ex actis Ragusini Senatus cognosci facile potest. Die 4. Maii. anni scilicet 1360. uti

paulo ante in Illa Archiepiscopo dictum est; in Conf. Reg. quod littera invenita famulo Episcopi Carzolei. legi debeant. Item de mittendo per Theodorum Caesarem, ad Curiam Rom. illas duas litteras Episcopi, Carzolei. que faciunt mentionem de Simoni, que allendere debeat Sum. Pontifici, si Theodorus videretur. Item quod dicitur in litteris Sum. Pont. & Cardinalibus, quod non est aliquis sufficiens ad hanc dignitatem Archiepiscopatus. Dominicus interea Ragulium advenerat, ut præfens ipse consilii sui fautores actibus suis obstringeret, aliosque in suam partem pertraheret, quorum ope sperabat, se ad concupitum Archiepiscopatus gradum facile ascensurum; verum adnon apertum impudenti homini ambitum non esse ferendum rati, cum prid. Non. Maii iterum Patres in Consilium convenissent, decretum abeundi ab ubi & proximis circum finibus Episcopo indixere; Ragulii tamquam ad dies octo conflueret, dante in ejus causam Consilii sententia decreverunt; & Theodorum quendam Drivastensem, qui litteras illas Dominici nomine scripserat, Ragulio eperunt. Die 6. Maii in Mai. Conf. Ore. quod auctoritate Episcopos Dominici Tobia non debeat morari Ragulii, nec in distrilla, & quod licentiar, nec debeat recitare vice usque ad octo dies rationibus & causis rationibus de ipsa in hac Confilia. It. de auctoritate D. Rectori & Conf. Reg. super facta Theodori ad Drivastem, qui scripsit litteras pro servitio Episcopi de Carzola contra bonorum & ordinem Reg. Die 8. Maii in Conf. Reg. de expellenda de Reg. Theodorum de Drivasto, dante ei terminum competentem. At Dominicus de sua causa posuit, & in Ragulio actum commotus, quod per fraudem minime poterat, id vi obtinere adhuc nitetur, & Ragulienles apud Hungarie Regem acculans da illis sibi, ut aiebat, injuriis graviter conquisitus est; nec desuere, qui Episcopum apud Regem turrentur: liquidem Ragulii a Legatis, quos in Hungariam miserrant, per litteras admoniti de illius audacia eo compulsi fuere, ut impudentissimum Episcopum facinus Regi ditterent legatorum opera, & quoque jore lata ab eis decreta probarent. Die 16. Decemb. 1360. in Conf. Reg. de mittendo Carzoles cum litteris per duas manus per viam Bosna & per viam Segne. Ambassadors exculando Civitatem Ragulii. super accusatore super facta per Episcopum Carzolei. Item de mittendo illas proprias litteras que mittend Episcopo Carzolei. fraudulentis & mendaces & falsas pro ejusdem Archiepiscopos Ragusinus, & quod pro his & aliis ab hominibus fuit expulsi. Hæc dum Ragulii agebantur, Theodorus ad Pontificem legatus Averione rediit mense Februario an. 1361. & latum ab Innocentio nuncium attulit, quo illas de electio jam Hugone Archiepiscopo certiores reddidit; quare, compositi etiam cum Hungaria Rege rebus, mox quies & tranquillitas turbatis civium animis restituta est. Hugo in Congregatione Cassinensi S. Benedicti nomen dederat, ut tradunt Joannes Gundula, & Eusebius Caboga Abbas Melitensis. Eximia doctrina cum prædixisset, & omnium victuorum laude floret, dignum se præbuit, quem Innocentius VI. ad Sedem Episcopalem Ragusinae eveberet anno 1362. ut colligitur ex tabulis Romanis (Tomo 35. Obl. pag. 141.) in quibus legitur obligatio solvendi pro communi servitute

Joannes
purpureus
archiepiscopus
Ragusinus

Stip. Al.
chop. an.
1364.

Episcopus
Corcyrensis
Archiepiscopus
Ragusinus

ante florentes ducentes, quam Hugo suscepit: ita eodem ibi scriptum est. (Obl. T. 35, pag. 16.)
 Die Jan. 18, 1362. Dominus Hugo Archiepiscopus Ragusinus, promittit pro suo communi servitio 200. Florens. Egregius viribus ad munus Episcopale pro dignitate sustinendum, & strenue obendum idoneis instructum fuisse illud vel maximo argumento est, quod eum delegit Innocentius VI. qui ut est apud Sandinum de vitis Romanorum spectatissimus pietate ac doctus vir, docuit Ecclesiasticas dignitates non generis, sed virtutis praevisse esse.

Quandam
 Diapensi
 de.

Aegidius Episcopus Sabiniensis jam inde ab anno 1359. Legatus Apostolicus quinque jam annos peragrando lustrandis Ecclesiis Dalmaticis & finitimis consumpserat; nec vero debitas ab Episcopis Dalmaticis procuraciones quatuor posteriorum annorum receperat. Nam ius Episcopale procuraciones exigendi, cum diocesani suae Episcopi lustrant, & praefectis Ecclesiis, commune erat Legatis Apostolicis, quibus Archiepiscopi, & Episcopi, quorum Provinciae & Ecclesiae obibant, inspicendi causa nunquid detrimenti res Christiana & Ecclesiastica capisset, & quibus utraque remediis vel auxilio indigeret, tantum tribuebant, quantum pro Ecclesia cuiusque facultate praescriptum singulis erat majori vel minori taxatione ad victum, & viaticum in primis necessarium. Hujusmodi autem contributiones procuracionum vocabulo appellari solebant. Anno igitur 1364, ut ecclesi Episcopi Dalmaticae, sic etiam Hugo Archiepiscopus Ragusinus tantundem pecuniae Legato Apostolico, vel ejus Procuratori, numerari jussit, quantum pro solutionibus quatuor annorum ab se, ac decessore suo neglectis persolvere debebat. Sed ejus Provincialis Episcopi, cum nulla illis taxatio imposta fuisset, nihil solverunt. Haec ex lib. 401. Intr. Extr. Can. pag. 200, sub hoc titulo, quem nobis descriptit Cardinalis Gorampus.

Taxa procuracionum debitum & solutarum Aegidii Ep. Sabiniensis pro 1. 3. 4. & 5. annis prima sua Legationis usque ad 1. Octobris 1364.

Provincia Slavonia (1) & litora supra mare.

Archiepiscopus Ragusinus, debet pro

qualibet anno Flor. 50.

Solvit pro illis 4. annis Flor. 200.

Episcopus Traguen, non taxatus.

non sol. Episcopus (2) Dysses, non taxatus.

perunt Episcopus Tribunien, non taxatus.

Episcopus (3) Rosset, non taxatus.

Episcopus (4) Bidanen, non taxatus.

Nota.

1. Huic titulo subest tum Dalmaticae, quae temporibus illis in Tabulis Romanis & Catalogis Ecclesiarum Slavonia vocari solebat, constabatque ex quatuor Provinciis Spalatensi, Antibratesi, Ragusina, Jadertina, tum Patriarchatus sive Provincia Gradensis, quae litora supra mare appellabatur, quo quidem vocabulo interdum etiam Patriarchatus & Provincia Aquilejensis comprehendebatur.

2. Idem Boleensis, Metropolitae Ragusinus aliquando Boleensem Ecclesiam sibi iuxtaque Metropoli attribuit; sed quamvis illam Metropolitae Ragusino ademerat, ut diximus, Jacobus Cardinalis Pecorarius Legatus Sedis Apostolicae, & eandem Archiepiscopus Colocen- sis sibi vindicaverat, adhuc tamen in Tabulis Romanis locum retinebat inter Ecclesias Provinciae Ragusinae; nec suspicionis causa desti-

quod Hungaricorum Regum favore, atque auctoritate aliquid juris in illum Episcopatum sibi recuperaverint Archiepiscopi Ragulinales & Bolensibus Principibus.

3. Rosset, idem Rhiziniensis Episcopus, qui & Rhizensis, & Rosensis dictus fuit. Haec Ecclesia his temporibus pertinebat ad Metropolitam Ragulinam ex Epistolis Clementis VI. data apud Villam novam Ariminensem. Dicesis annos IX, idem vix vulgariis 1370. ad Archiepiscopum Ragulinum, quem de Deymo novo Episcopo in ejus Provincia errato, & Rhizensis Ecclesiae praeposito certiorum fecit. Idem confirmat Waddingus in Rhizensi, inquit, sub Archiep. Ragulino p. obitum Nicolai F. Duinaei Spalaten. Tom. IV. Annal. edit. Lagdun. Habes epistolam Clementinum ad Duinum in Episcopis Rhiziniensibus. Et ad annum usque 1340. forte pertinetat sub Ragulensi Metropolitae; cum eo demum anno Ecclesia Rhiziniensis commendata fuit Episcopo Catharesibus, & qui subinde Auxiliis Rhiziniensibus creati solo titulo dignitatem gesserunt, & vicariam operam aliis Episcopis in extantibus Provinciis, ac Diocesis praestiterunt.

4. Bidanen, idem Boleensis Episcopus, qui Metropolitae Ragusino eidem erat subiectus, & anno 1448. sub jurisdictionem Archiepiscopi Antibratesis concessit.

Controversia, nescio quis, Hugoni Archiepiscopo, Capitulo, Rectori, Judicibus, Consalibus, & Comuni Ragulino intercessit cum Abbate & Monachis Casobii Laceromen- sis. Hanc Urbanus V. per suas litteras anno 1365. v. Id. Januarii (Vol. V. Indult. 20. 111. p. 108.) cognoscendam ac dirimendam dedit Episcopo Catharesi. Utri parti causam adjudicaverit, compertum non habeo. Hugo annos fere novem Ecclesiam Ragulinam summa vigilantia & sedulitate administravit: interfulse creditur Comitibus Bolensibus, quae anno 1367. Ludovicus Hungaricus Rex convoverat, epique nomen adscriptum est Diplomati ejusdem Ludovici dato secundum Abbatem Ecclesiam & civitatem ad infantiam Grigorense Stephani de Doinie (id est de Domini) Episcopi Arbesis (xxvi. qui tum Comitibus aderat) anno Domini MCCCLXXII. XPL. Kal. Octobris. Ugelinus Spalaten. Nicolaus Jadren. Ugo Ragusien. Archiepiscopi. Petro Rosset. Nicolaus Tinten. &c. Anno 1370. suam Ecclesiam jam dimiserat, quo successorem ei dedit Urbanus V. ut infra dicemus. Sed Ecclesiae huius administratione deposita, decessoris sui exemplo & auctoritate titulum Archiepiscopi Ragulini retinuerit oportet. Nam anno 1379. cum Ludovicus Rex Hungaria Privilegia adbatie de Petri-Vasada confirmavit, regio diplomati suum nomen suamque approbationem subiecit. Datum per manus Reverendissimi in Christo Patris & Domini Demetrii, noster. Divina tit. 53. Quatuor Coronatorum S.R.E. Presbyteri Cardinalis, Sancti Strigoniensis, Ecclesiae Cadenariensis perpetui. Anno Domini millesimo, trecento, septuagesimo nono, sexto Nonae Septemb. Regni antec. nostri XXXVIII. Reverendissimi & Venerabilibus in Christo Patribus, eodem Domino Demetrii, illa Ecclesia Strigon. Cadenariensis perpetui, Fr. Stephano Colocensi, Petro Jadrensi, Ugelino Spalatensi, Ugone Ragusino, Paulo Zagreb. &c.

Hugo anno ante, quam e sua Ecclesia de-

kerde-

et ab Ab-
 electione
 post anni
 1360.

cederet, litteras à Pontifice accepit, quibus illum graviter increpavit, quod hæreticos Romanenses in suam diocesim irrepere maxime cum religionis detrimento permisisset. Cum enim eo tempore plures à Bosnensi provincia hæretici infecti in finitimas regiones sese diffunderent mercimoniis exercendis causa, & à Catholicis excepti per pagos, domosque Spalatensis in primis ac Ragusinae diocesis nefarium errorum suorum virus late diffunderent, hinc eorum astu ac fraude alliciebantur Catholici ad impia dogmata amplectenda, à quibus ipsi morum honestas scelerissime foras infecta. Neque tam gravi Fidei periculo obfistere videbantur Ragusinus ac Spalatensis Archiepiscopi ceterique illarum provinciarum Episcopi ea, quæ par erat, vigilantia atque auctoritates quare Urbanus negligenter utrumque coarguit, jubetque suis interire, ut, propolita anathematis pœna, ab hujusmodi hæreticis in suas dioceses ac provincias recipiendis quamvis ob causam subiectos sibi populos deterreant, prohibeantque. Litterarum harum exemplar à Raynaldo in suos Annales relatum hic describo; utrique in primis Annalibus inscriptum fuit; sed in Hugolino Archiepiscopo Spalatensi LL. ad quem spectant, omnia diligentiam nostram in detegendis, inquitendisque illius actus effugerunt, Tom. 3. Hist. nostræ.

Urbanus &c. Spalatensi & Ragusino Archiepiscopis, eorumque Suffraganeis.

Nuper ad nostrum non sine mentis dolore fide digna relatione pervenit auditum, quod in partibus Bosnae, à vestris civitatibus & diocibus non remotis, quampluribus hæreticis commorantur, & à multis circa temporibus sunt renovati; & quod, licet id in eisdem vestris civitatibus & diocibus existat notorium, ac illi, qui seculum in domo vel terra sua hæreticos receptos vel fovere præsumunt, excommunicationis sententia in tales à exco. lata sint ligati, & prohibitum sit, ne catholici & fideles cum hæreticis negotiationibus seu commerciis exercere præsumant; tanto tamen idcirco hæretici de partibus prædictis & alii, volentes ad eas accedere, per vestras civitates & dioceses libere transeunt, mercedem deferunt, & cum vestris subditi, in quarum suspensibus mentibus heresim semem pissimam sapit spargunt, negotiationes exercent: siquidem in eorum perversitatibus consueverunt, & seducunt alios damnabiliter dogmate hæretice pravitatis. Quod vos molestis sententis ac vestra negligentia, qui supra intercedentes alimini, & debetis super greges vobis commissos vigilare attentius, imputantes; fraternitati vestre per apostolicam scripta districte precipiendo mandamus, quatenus omnibus & singulis subditi vestris in subditi vobis ecclesiæ & loci publicis, de quibus vobis videbatur, per vos vel alios seu alios districte inhibitis sub pœna excommunicationis (quam contra hujusmodi prohibitionem facientes, qui alias à canone foras excommunicati non erant, incurant in ipso) ne hæreticos hujusmodi scilicet in domibus vel terris eorum recipere vel fovere, aut cum eis negotiationem seu commercium exercere præsumant: ac omnes & singulas, qui contra hujusmodi prohibitionem fecerint, excommunicatos fore, proos ipsum fuerit, declaratis.

Et ne à fidei unitate præfati sub pretextu fideliarum in eisdem Bosnae partibus commorantium, qui tales perfides inter se morari permittunt,

et foveant sapienter & defendunt, ac scilicet eorum in præcipuum devotissimè immergunt, taliter foretetur; sub illi anathematis pœna publice in eisdem ecclesiis prohibeatur, nequis ad illas partes Bosnae, ubi illi hæretici (a) notorie consueverunt, quacumque res seu mercimonia aut deat mittere vel portare, in contrarium facientes suisque sententiam præstiterint: & eos, quos sententiam ipsam incurrisse repereritis (de quibus simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicii ex vestro officio vos informetis) denunciatis illi anathematis sententia irritatis, ac recitentur & mandentur ad alia evitari. Ad ceptum vero hæreticorum dissuadendi, cum ad vestras civitates & dioceses declinaverint, & ad ministrandum justitiam de eisdem, proas ad vestrum spectat officium, similiter procedatis; & si opus fuerit, invocatis auxiliis seculari, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum Id. Novembrii anno 1377.

Nota.

1. Post obitum Stephanii Bani Bosnensis an. 1377. qui rem Catholicam in eo regno fortiter adversus hæreticos defendit, Turcius in ejus locum successit hæreticus Bosnensis palam fovebat hoc tempore. V. Tom. IV. Hist. Sac. pag. 61.

Post Hugonis ex hac Ecclesia discessum eam Dobra de Menze Canonici Adis Cathedralis dicti obulit, & Canonici mox Capitulari convocati in eadem ipsam Cathedralis sacerdotia & proventus ecclesiasticos, quos ille mortuus reliquerat, inter se dividebant, Blasius de Gleda nondum illi quidem sacri Ordinis initiatus, Canonico tamen, & de Capitulo atque Ecclesiæ benemerito, templum & sacerdotium S. Salvatoris de communis sententia contulerunt, idque publicis tabulis testatum esse voluerunt.

Universis & singulis præfatis litteras inspecturis, seu ipsarum seriem quomodo libet audieritis, Nos Dilectus Nicolaus de Raguna Capellanus Domini Papæ, Diaconus Jacobus de Dorfa, Presbyter Petrus de Gondola, Presbyter Andreas de Borgue, Presbyter Marcus de Menze, Diaconus Thomas de Dorfa, Diaconus Dominicus de Ribiza, Diaconus Blasius de Reli, & Diaconus Paschalis de Dobalis omnes & singuli Canonici Cathedralis Ecclesiæ Ragusinae facimus manifestum, quod congregati ad Capitulum intus in dicta Cathedrali Ecclesiæ more solito pro faciendo divisionem inter vos beneficiarum & rerum vestri Capituli, vacantium per obitum b. m. Presbyteri Dobre de Menze vestri Canonici secundum nostras consuetudines approbatas, Ecclesiam S. Salvatoris prope Capstrum, ubi moratur Dominus Rector Civitatis Ragusinae, cum domo superiori contigua dictæ Ecclesiæ, exceptis rationibus inferioribus, Clerico Blasio de Gleda nostro Canonico Ragusino, tamquam benemerito præfati ibidem, volenti, & recipienti, sicut res vestri Capituli, cum omnibus suis juribus, & pertinentiis iustissime concedimus. In quorum omnium testimonium velle dñi robore perpetuo duraturum præfatis nostras patentes testimoniales litteras eidem Clerico Blasio exinde fieri fecimus per Notarium id. scriptarum sigillo præfati illi vestri Capituli committimus. Datus & Actus in Cathedrali Ecclesiæ præfata anno Domini MCCCLXX.

M 3

Podi.

Indictione VIII. die vero XX. mensis Octobris. Ego Theodoros Scaniafoga de Brundisio Publicus Imperiali auctoritate Notarius, & auctor juratus Cancellarius & Notarius Communis Ragusi praeiussit omnibus interfui, & rogatus scripsi, & publicavi.

PETRUS III. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XXXVI.

Petrus III. Archiep.

Patria Calensis et nobilissima Caliciorum familia, de qua Simon Claramontius in sua *Genealogia Triumphantis* pag. 127. Scriptores Censentis fecit omnes illius memoriam suam scriptis indicere; nemo tamen perhibet, Petrum indicatum Dominicum fuisse, & ante Episcopum, quam ad Ecclesiam Ragusensem transferretur. Hunc et tunc Episcopum Censentis ad Metropolim Ragusinam migralle credit P. Salsianus Dolci, quam translationem ad Petrum de Martini aetate superiorem Joannes Condola refert. Dux sunt civitates Episcopatus Cister vocabulo appellatae, altera in Provincia Hydruntina, altera in Ecoria; neutroque apud Ughellum reperitur Petrus Archiepiscopus noster, qui ab alterutra Ecclesia ad Ragusinam abierat; nisi forte de illo suspicari libeat, de quo Ughellus in Episcopis Castrensis Hydruntinae Provinciae ex Theatro Dominicano Vincentii Maris Fontane hae brevissime scripsit. Petrus de Tuscia Ordinis Dominici Episcopus Calensis transiit circa annum 1350. obiit anno 1365. Nomen quidem cum nullo congruit, non item vero patria & aetate emortuallit. Noster liquidem neque patria Etruscus fuit, neque obiit anno 1365. sed adhuc superstes erat anno 1378. ut docere tabula Ragulensis; sed tabula Romana, quibus fides & auctoritas maior rebus debet, Petrum & Provincia Hydruntina, & Ecclesia Ostiensi ad Metropolim Ragusinam translata docent. Petrum igitur Urbani V. 24. Non. Augusti an. 1370. Ostensentibus adnotatum, & sponsores quorundam solvendi ducentos Florentis avario Apostolico pro communi servitio Ragulensis Archiepiscopum dedit; de quo in Tab. Obl. T. 75. pag. 147. Die 1. Aug. 1370. Dominus P. Petrus Archiep. Ragus. promissit pro sua communi servitio 200. Florentes, item recognovit pro communi servitio F. Francisci praedecessoris sui in Ecclesia Ostiensi, cui praesuit, 50. Florentes, cuius praesentis obligatio facta fuit die 7. Aprilis de anno 1337. Item T. Obl. 40. pag. 66. Petrus Archiep. Ragul. solvit pro parte communis servitii Ot. 14. April. 1373. & pag. 80. Item pro parte communis servitiorum Ecclesiarum Ragul. cui praesit, & Ostiensi, cui praesuit Ot. solvit florentes 62. 6. Sept. 1373. Littera F. praeposita Petri nomini in prima notula indicat, Petrum ipsum alicui religiosae familiae nomini dedisse; sed cum ab iniquitanti obis, forte eadem in tabulas culpa ostentantis scribit irrepsit. Duo privilegia Gregorius XI. eodem anno 1373. Ragulensis concessit; altero pacta & conventa, quae de multis negotiationibus inter Ragulinos & Anconitanos constituta fuerant, auctoritate Apostolica confirmavit; altero Ragulinis potestatem fecit navigandi ad partes transmarinas, & commercii cum Regulo Babilonis & Turcis instituendi. Hujus postrema exemplar huiusmodi est.

Petrus III. Archiep.

Gregorius Episcopus Serv. Serv. Dei dilectis filiis Communi Civitatis Ragusinae. Sal. & Apo-

stolicam bened. Sincera devotionis affectus, quam ad Nos & Rom. Ecclesiam geritis, promoveat, ut petitiones vestras, quantum cum deo possint, ad exauditionis gratiam favorabiliter admittamus. Hinc est, quod Nos vestris in hac parte supplicationibus inclinat vobis duas naves semel annuatim ad Alexandria & alias partes, ac Terras ultramarinas, quae per Sclavum Bahiloua destinantur, cum navis & alia personae ad regimina illarum navium opportunit, & cum Mercatoribus, quos ad hac assumperitis, aut ratur mercatorum, exceptis armis, ferro, lignamentis, & aliis rebus prohibitis, constitutionibus, & proscriptis Apostolicae Sedis spiritualibus penas & sententias prolatas in transgressores eorum meritis ad partes & Terras praedictas contumacibus nequaquam obstantibus, auctoritate Apostolica de speciali gratia plenam & liberam licentiam largimur. Volumus autem, quod illi, qui distas naves principaliter conductas, & mercatorum mercatores, in manibus Diocesani loci, in quo eadem naves operantur, quod praemissa vel aliquo eorumdem in fraudem non faciant, praesentis corporales juramentum. Alioquin, nisi juramentum huiusmodi praestiterint, praesentem excessum haberi volumus pro non factum, cuius quidem juramenti praestitorem praesentis Diocesani duo consimiles consensu faciat publica instrumenta, quorum alterum Camera nostra sibi debet destinare, proci se reliqua referant. Nulli ergo a minio hoc quicquam liceat Ot. Datum Avinionae 12. Kal. Aprilis Pontificatus nostri anno tertio. Venerus.

Nicolaus Cenebricius Laceroneus, quia forte laicos procuratores sui Monasterii rejecisset, Republicam graviter offenderat, nec eo contentus Romam ad Pontificem adierat, quocum multa iniquitas est de Ragulensibus, in iuris tibi illata ab illis per suam vim impudentiam commisit, & calamitiam constitmans. Sed Ragulinum passio post reversum facti pernituit, & alio Petri Archiepiscopi, & Marini Menz Ragulensis Reclensis iudicio le sitens criminis vocati fidei demisse genibus poposcit, & impetravit, dammodo, quod iniquo animo in Ragulinos confinxerat, extraxerit, & procuratores ab his praefectos, in paucisq. moris erat, in aconomicam Cenebrici administrationem admitteret: cuius iudicii resiles tabulas exhibeo ex lib. Diversi. Notar. Publ. Rag. de promptis.

Die 28. mensis Octobris 1373. Indictione XI. Inc. in Cathedrali Ecclesia Ragulina in praesentia Venerabilium in Christo Patrum, & Dominorum, Dominorum Petri Dei, & Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopi Ragulensis, & fratris Francisci Episcopi Trivuncensis, & venerabilium, & iustiscriptorum Venerabilium Dyonisi Nicolai de Ragulina, Presbyteri Petri de Gauda, Presbyteri Marci de Muz, Dyonisi Damaugue de Ribiza & Dyonisi Savini de Regi Canoniarum, & Capituli Cathedralis Ecclesiae Ragulinae. ibidem praesentialiter constitutorum Venerabilium & Religiosus, Vir Fr. Nicolaus Abbas Monasterii S. Mariae de Crema Ragulina Dyonisi non vi, deo malo, metu indultis, nec suasionem aliqua circumventis, sed de sua bona, mera, gratuita, & spontanea voluntate coram Domino Martino de Muz Venerabili Rectore Communis Ragulensis, & parvo Consilio eiusdem Civitatis ibidem praesentialiter constitutis dicentibus sibi, quod Dominus Abbas infamali Nor, & No-

Nicolaus Cenebricius Laceroneus, in civitate de Ragulina.

et nostram Communitatem Ragusam coram Damiano nostro Papa et suo Sacro Collegio cum tuis satisfactionibus manifestis allegando quod Nos te expositum de Civitate Ragusi, et toto eius districtu, et praecipuum tibi sub praesenti vita, quod nos audeas excutere ad nostram dilectionem et quod incarcerationibus Presbyterum Paulum tuum Notarium, qui se induxit in possessionem Monasterii, et quod percipimus ad nostram utilitatem usufructus, et introitus Monasterii Laceronensis, et fecimus omnia illa illuc, quae continentur in littera quam imperatorem a Domino nostro Papa, Dominus Legatus Bosnia transmissa; quae omnia sunt, in factis, sunt manifeste falsas quam conscientiam habes ad divulgandum taliter sentiam nostram, et nostri Communitatis, et qualis homo es in? Respondit petrus misericordiam de praemissis genuflexus, et fuit contentus, et confessus se inique, et false praefata verba coram Domino Domino nostro Papa exposuisse, et sollemniter per apostationem suorum organorum illa verba dixisse, et sic ille retrahavit, adulteravit, et irritavit, ut si nunquam illa dixisset, et pro non dictis, exposisset, seu narratis voluit illa haberi. Et voluit idem Dominus Abbas sponte propria, quod in dictis Monasterio suo Laceronensi sint, et esse debeant Praeceptores Sacerdotes more solito cum omnibus modis, et constitutionalibus, prout soliti sunt pro temporibus transmissis.

Petrus Ragusina Ecclesiae adhuc praerat anno 1378, ut docuerunt ex tabulis Collegii Virginum Ordinis Benedictini prope Castellum; etique operam Vicarii generalis navabat Dominicus de Ribiza Diaconus, cui domus et cellis, nescio quam, firi dicitur: Damus, et cedimus Diacono Dominico de Ribiza, Reverendissimi P. D. Petri Archiepiscopi Ragusini in spiritibus et temporalibus Vicario generali, necnon dicti Monasterii Procuratori, prout constat ex litteris Praetoriarum Communitatis Ragusi 1378, sub die 4. mensis Septembris. Ante annum non ita multum, ut est in Codice, cui titulus: Brevis Notitia Provinciae Ragusinae Ordinis, de Observantia, Petrus Franciscani dominicum ac templum S. Sabini adepti sunt in sepulchro, siue insula exigua, cui DATA nomen, quod Sabina Ghelardus patricius Ragusinus ibidem construxit, et Patribus eidem testamento legavit. Petri Archiepiscopatum Jacobus Luccarus, Seraphinus Rezzus anno vel 1379, vel 1380. desinunt, cumque Romam diem supremum obisset, et sepulturae tradidit idem Rezzus scripsit. Sed nisi quinquennale interregnum Pontificum interponere velis, vitam et Pontificatum perdidit usque ad annum 1385, neque enim ante hunc annum ei successorem datum fuisse testantur tabulae Romanae. De Petro haec scripsit Joannes Baptista Braschius in Monumentis Calanensis cap. 22. Claruit inter cives Calanenses Petrus Calice, siue de Calicibus Archiepiscopus Ragusinus, et ab aliquibus attribuitur ei titulus Beati, Bernardinus nimirum Manzoni in Chronologia Calanense Petrum commemorat inter cives Calanenses, qui pietate insignes extiterunt: Petrus Caliceus de Calina Ragusi Archiepiscopus, Beatus. Et ipse in nostris monumentis vocatur; quem propterea Petrum Beatum appellavit Scipio Claramontius in Historia Calanae lib. XV. Memoravit Petrus Sacer, scripsit Petrus Calice, seu Caliceus Calanas, Ragusi, siue Episcopus

Dalmatarum Archiepiscopus. Solit ea in urbe praerant in vir, et patria sua memoranda Alamus, ac Ciris an. 1375. (1370.) et sequentibus dicitur autem in eadem civitate translata Calicorum familia, quae erit hic defuncta, siue illa profecta, siue in proximo Dalmatarum excidio sabata. Cum Provincia Dalmatica Hungarica numero Featrum et Canoniorum adeo excrevisset, ut propter locorum distantiam et multitudinem hoc imperio et praefectura unius Praefidi Provincialis neque contineri, neque lullari, neque regi satis commode posset, in Comitibus generalibus Caracloze habitis anno 1378. de communi consilio decretum fuit, ut Canabia Dalmatiae ab Hungaricis sejuncta, tribus additis et Provinciis Longobardiae Monasterii, ac Hungariae segregaretur, et sub uno Rectore Provinciali in unius Provinciae corpus coalescerent. Sed quia huiusmodi separatim, novaeque Provinciae institutio, quam illi inchoatorem vocant, ex praescripto peris Dominici rata esse non poterat, nisi eam deo proxima Comiticia generalia confirmarent, adeoque supplicatum fuit Urbano VI. ut epistolam confirmationem auctoritate Apostolica suppliceret ac sanciret. Postea annis, et anno 1380. decretum fuit secundum id, quod praescriptum Patrum suppliciter postulaverant.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Sedis Apostolica circumspella benignitas ad ea, per quae persona Ecclesiastica, et praesentem sub religiosis habitibus Domino militantes, secundum suorum Ordinum instituta quietis vivere, et in humilitatis Spiritu Domino ferventius deservire possunt, libenter intendit, illasque quantum cum Deo potest favoribus praefaturis opportunitis. Exhibita siquidem nobis super praesentem annuallorum Ordinis Praedicatorum petito continebat, quod olim dicti filii Magister, et Praesentis praedicti Ordinis in Capitulo Generali dicti Ordinis Caracloze celebrato provida attendentes, quod Provincia Hungaria secundum morem dicti Ordinis tractata amplius et diffusius, quod Prior Provincialis dictae Provinciae pro tempore existens non poterat singulis annis ut levatur secundum eisdem Ordinis instituta singula loca dicti Ordinis in sua Provincia consistentia per se, vel per suam Vicariam commodum visitare, propter hoc, et ex aliis causis rationabilibus, ad id eos moventibus ordinaverant, et etiam statuerant, ut natio, et Patria Dalmatiae, quae secundum morem dicti Ordinis de dicta Provincia existebat, et in qua tredecim loca eiusdem Ordinis, videlicet, Drazzen, Sinceren, Dulcimen, Catharen, Ragusien, Quaren, Spalaten, Tragaricis, Sibinaria, Jadrin, Veglia, Novara, Seguin, et Arden, consistebat, additis etiam tribus locis praedicti Ordinis de Provincia Lumbardia inferioris, videlicet Vincon, Civitacen, et Insulinopolitanen, esset Provincia per se, ac distincta, et separata a Provincia Hungariae superioris, et duominaretur, et appellaretur Provincia Dalmatiae. Cum autem sicut eadem petito subiungebat, in constitutionibus dicti Ordinis cavetur expresse, quod cum per Capitulum Generale dicti Ordinis ordinatum fuerit, quod aliquae Provinciae dicti Ordinis in duas Provincias dividantur, quae quidem ordinatio secundum morem dicti Ordinis inchoatio nuncupatur, huiusmodi ordinatio vigorem non habeat, nisi postmodum per duos alios

Provincia
Dalmatica
et Hungaria
superioris
et inferioris
Dalmatiae

Urbanus VI.
decreto.

Generalia Capitula dicti Ordinis approbata, & etiam confirmata fuerit, pro parte dictorum Fratrum fuit Nobis humiliter supplicatum, ut huiusmodi ordinationem per dictum Generale Capitulum, ut praefertur, solum de huiusmodi Provincia Dalmatia, quae ut praefertur, apud eas inchoatio nuncupatur, Auctoritate Apostolica, non obstant, quod ipsa per nos Generalia Capitula dicti Ordinis approbata, seu confirmata non fuerit, confirmare, & approbare de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur alienigenis, quod eas in plures divisiones facilius suppeditaret, & quod humana fragilitas tanto facilius ad illicita referretur, quanto pluribus fuerit gubernaculis coarctata; & intentis desiderantibus affertant, quod dictus Ordo, ad quendam specialem gerimus dilectionis affectum, spiritum alius semper praefertat incrementis, huiusmodi supplicationibus inclinati volumus, & Apostolica auctoritate accedimus, quod huiusmodi ordinatio, quae ut praefertur inchoatio nuncupatur, per dictum Generale Capitulum, ut praefertur facta, perinde a ceteris praesentium valeat, & plenam omnium rebus firmitatem, ac si per duo alia Generalia Capitula dicti Ordinis confirmata, & approbata officiter existisset; statuente, & etiam ordinante auctoritate, praedicta, quod decerni auctoritate, & patria Dalmatia praedicta, & praefata loca dicti Ordinis iuxta consuetudinem aduersus eis praefatis aliis tribus locis dicti Ordinis quae, ut praefertur habitus de Provincia Lombardia inferiori existunt, a nemine praesentium per se dissolvantur praefata Provincia Hungaria faciant, & Provincia Dalmatia existat, & nuncupetur juxta morem dicti Ordinis, prout in aliis Provinciis esse fieri consuetum, perpetuis futuris temporibus duretur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginem nostrorum voluntatis, constitutionis, statuti, & ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Roma apud S. Petrum V. Romanus Martii Pontificatus nostri anno II.

Franciscani, dum Petrus hanc Ecclesiam regeret, novum Conventum exstruxerunt, pietate ac munificentia Sabini Ghelaldi patricii Ragusini, uti narrat Waddingus ad an. 1370. hisce verbis, *Construxit circa hanc domum Sabinus Ghelaldus nobilis Ragusinus in elevatozoni collis Dasse ad tertium miliare a Ragusi urbe Conventum religiosum, cui perfectioz universa bona ex testamentis legavit. In Ecclesia conspiciunt miracula Christi crucifixi imago Ragusinis ob credita, quae coeferit deprecantibus, beneficia omnino viocanda. Totius praefati collis orbem circum oratoria, sunt facella decem a civitas Ragusinis constructa, quae locum venerabilium existant. Vide dicta in Bonaventura Archiep.*

MAPHIOLUS seu MAPHAEUS ARCHIEP. RAGUSINUS XXXVII.

Ex nobili inter Mediolanenses familia Lamascens, sive Lampugnana ortus, ut vere ex Didaco Pyrro celebri olim apud Ragusinos artium liberalium magistro docet Sebastianus Dolci; minime vero ex aliquo pago, sive oppido, quod ad Lacum Benacensem alioque, originem duxit, ut Jacobus Lucerus, & Joannes Gundula tradunt, horumque fides auctoritate Paynus

in opere, cui titulus *Column S. Brissiani Ecclesiae*, qui Maphaeum Brivianum apud Lacum Benacensem in Riparia Briziana ortum affirmat; nisi hoc Scriptores ita intelligat, ut putent, Maphaeum, cum ejus parentes ad Benacem lacum causa aliquo commorarentur, editum in lacum fuisse. Narrat Joannes Petrus Crescentius in *Asplicitate Romano*, Maphaeum hunc Olsradi Lampugnani patrem, vici dignitate & rebus pro patria gestis nobilissimis, diu apud Vicecomites Mediolani Dynastiis gratia & auctoritate polluisse; qui humanas vires peremptus Principum aulae demum nuncium remisit, & in clericalem militiam voluit adscribi. Vicecomitis Errarii Apostolici fangebatur, cum eum Urbanus VI. an. 1385. mensis Octobris Ragulina Metropoli Rectorem praefecit (T. 41. Obl. pag. 10.) Scriptores Ragulini Archiepiscopatum Ragulinum ab eo susceptum anno 1380, & annos fere septem bene ac feliciter gestum opinati sunt; quos tabula Romana modo laudat salutaris corrumpit. Vix integrum quidem triennium praefertur, cum eodem Urbano VI. ad Missanensem Ecclesiam in Sicilia regendam transire iussit; de quo Rocchus Pierus in Sic. Sac. Tom. I. pag. 418. Maphaeus Mediolanensis Lampugnani ex Ragula Ecclesia ad Messanensem Archiepiscopatum doctorem excolitur. Ex tab. Eccl. Melan. Fuit Sedi Apostolicae Referendarius & Rector &c.

ANDREAS IV. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XXXVIII.

Ortu Dyrrhachiensis ex Ordine Praedicatorum, de quo Vincentius Maria Fontana in Theatro Dominicano ad annum 1389. P. Arcades de Dyrrhachia a Bonifacio Papa IX. ad Archiepiscopatum Ragulinum Ecclesiam evectus, cum annos quattuor illi Ecclesiae praefuisset, ex hac luce detectus anno 1391. in Aede D. Dominici sepultus. Et recte sentire videntur tum Fontana, tum Ferrarius, si fidem praebas tabulis quibuscum Ceneosis Dominicani Ragulini confectis anno 1388. in quibus testis approbatorque fuisse legitur Maphiolus Archiepiscopus Ragulinus. Ac in flogio eidem adscripto in Tabulis Congreg. Ragulinae S. Dominici dicitur Andreas ab Urbano VI. initio anni 1388. electus Archiepiscopus; quia in Diplomate Sigismundi Regis dato anno 1389. pro Ecclesia Srigonienfisi Seden Ragulinam adhuc vacante comperto, cum nomen Archiepiscopi Ragulini abdit & numerum Antistitem ceterorum, qui illius diplomatis testes fuerunt, & subscriptores: sunt enim, Joannes Archiepiscopus Srigonienfisi loci eiusdem Comes perpetuus; Regis supremus Cancellarius, Valentinus tit. S. Sabinae Cardinalis, Episcopus Ecclesiae Quingue-Eccles. Gubernator perpetuus, Ludovicus Ecclesiaram Colocensis, & Basiliensis ultimarum, Petrus Jadrensis, Ugolinus Spalatensis Archiepiscopi, Sede Ragulina vacante. Sed hisce monumentis repugnat auctoritas Bullarii Dominici, cujus auctor affirmat, & publicis Ragulini, & antiquis monumentis Ceneosis Ragulini, Andream ab Urbano VI. anno 1387. creatum fuisse Archiepiscopum, & littera ejusdem Urbani Ecclesiam Ragulinam Andream conferentis datae hoc ipso anno v. Kal. Novemb. Idem confirmant tabulae Romanae, quae testantur Andream anno proximo idem 1388. VI. Kal. Junii promississe, ac recepit.

Maphiolus
Archiep.
an. 1381.

transitus
ad Eccle-
siam Mel-
itanensem.

Andreas
IV. Arch-
episcopus, an.
1381.

fratellitas personis ad illa conventibus posside-
torum necessitatibus commode subveniri, & ea,
quae propterea per Christi fideles pia festo, &
ordinata fuisse dicuntur, ut firma perpetua, &
illibata persistant, hinc inde tam a nobis petunt,
Apollitico maxime: ipsorumque; Fidei sum ex-
tremam honeste agendam ad exactionem gra-
tiam favorabiliter admittemus, prout consuevit
in Domino salubriter expedire. Hinc pro
parte dilecti. Filior. Conservatorum. Confraterni-
tatis viris/que sexus Fidei sum sub invocatione
Cathedrae S. Petri in Civitate Ragusina, instituta
Nobis super exhibitis petitiis commodes, quod
in ipsa Civitate, quae in partibus Dalmatiae ad-
modum infirma, & populoſa exiſtit, jam aevi
veneranda, & alia effluvia de consensu h. m.
Andrea, tunc Archiepiscopi Ragusini, & eam
beneplacito Consilio, & Nobilium d. Civitatis
pro diversis pils operibus adimplendis fuit insti-
tuta, & ordinata una Confraternitas Clerico-
rum, & Ecclesiasticorum, ac etiam secularium
personarum, quae ab eo tempore ultra distans,
quae quotidie pro amicum defunctorum & alia
divina Officia celebrat, & suis propriis sum-
ptibus in quodam hospitali iuxta consuetudinem pau-
perum, & infirmorum, & alias miserrimas perso-
nas Ecclesiasticas sustentant, & aliquos capti-
vos ex maribus Taurorum, qui eidem Civitati
circumſtante, & captivitate huiusmodi pecuniis pro-
priis redimunt, qui taliter redempti & in d.
hospitali reſtituantur, & multa alia opera cha-
ritatis exhibent cunctis ad eandem divini Na-
minis, & cum magno populi d. Civitatis con-
ſolatione; & pro directione d. Confraternitatis
novam ſtatuta, & ordinationes inter se ſecre-
tari, & ordinaverunt: videlicet quod quatuor
probi Viri, quos Conservatores d. Confraterni-
tatis appellav. iuxta deputarentur cum potestate
videndi coepta, & rationes introitus, & ex-
pensis. ipsius Confraternitatis. Similiter tres
Gastaldi, seu Procuratores ipsius, qui de-
beant habere normam capam cum anulis clavi-
bus, quae per duo ex his teneantur, & ipsa
capſa per tertium conservetur, in qua repone-
tur bona d. Confraternitatis; & illi Gastaldi
teneantur Conservatoribus illis per eos ex-
cellenter rationem, & computum ſolem ter
in anno; & quando Conservatores, & Gastal-
di praedicti manent, anni ſemper de antiquis
Conservatoribus, & Gastaldis praedictis pro
anno futuro debeat remanere in officio suo; quod-
vis nullus ex Conſervatoribus praedictis debeat, ſeu
poſſit eligi ad officia praedicta niſi fuerit in Sa-
cerdotio conſtitutus; et quod Conſervatores prela-
tati Capitaliter obediant coſegregari, quando
opus fuerit pro rebus d. Confraternitatis ad in-
structionem Conservatorum, ſeu Gastaldorum
praedictorum, ad quos Conſervatores memorati in-
tereſſe debeant, nec intelligatur Collegium eſſe
completum, niſi in eo praefatus interſuerint 30.
Conſervatores in ordine ſacrosancti conſtituti, &
cunctis aliquis Clericus recipiat in Conſratrem
d. Conſrat, teneatur ſervare de ſervandis ſta-
tutis, & ordinationibus d. Confraternitatis, &
quod leiſi viris/que ſexus poſſint iuxta recipi ad
participationem orationum, & horarum, quae
ſunt in d. Confraternitate, quodque Conservatores,
& Gastaldi d. Confraternitatis teneantur
habere Cancellarium, qui ſolas, & non alter
debeat ſcribere redditus, & oblationes, ac o-
mnia, quae ſunt in d. Conſrat., & Cappella-
mus, qui quotidie teneatur celebrare Miſſam pro

defunctis fratibus, & auctores in Obſer., qui
teneantur cantare d. Miſſam, & Veſperas mor-
tuorum, & quod auctores in Choro teneantur
in Miſſa cantare ſequentes mortuorum quando
ſit Anniverſarium Sacerdotis, ſive Clerici in
ſacris conſtituti, & ad eorum ſepulcrum, ſi
ibi ſepeliuntur, completa Miſſa cantare reſpon-
ſorium: Libera me Domine, & inſuper quod
quando aliquis Sacerdotum moritur, illi Con-
ſervatores, ſeu Gastaldi teneantur denuntiare
Conſratibus, ac eam ſepeliunt quod ſi talis
de ſuo non habuerit, ſepeliatur expenſis d. Con-
ſraternitatis; & etiam laici, qui recepi fuerint
in d. Conſrat., ſi de ſuo non habuerint, ſimili-
ter ſepeliuntur; quodque aliquis Conſratrum in
ſacris conſtitutorum extra Civitatem Ragusinam
decedente, audita ejus morte, Veſperi memoriam
ac in Miſſa per Cantores celebrentur pro anima
defuncti; & quod quando aliquis Conſratrum
Clericorum foret infirmus, & non habere deſuo,
providetur ſibi de neceſſariis expenſis d. Con-
fraternitatis; & etiam perſona, quae ſibi ſer-
viat: quodque tam inter officiales, quam inter
Conſratres in quavis eorum deliberatione utantur
iuxta, aliter nulla eorum deliberatio, ſeu or-
dinatio ſit valida; quodque quando corrigere,
ſtatuta, & ordinationes huiusmodi reformari
poſſint, & annullari per duas ex tribus parti-
bus d. Collegii, & nova ſtatuta poſſint condi
per maiorem partem Conſratrum d. Confraternitatis;
& quod prout impoſſibile Conſratibus debeat ex-
igere per diſtos Officiales, vel remitti per me-
iorem partem Conſratrum ipſorum; quodque ſi
aliquis ex illis Gastaldis removeret arbitrio
petente per eum recepte de pignus aequivalens,
& nulla modo quietetur niſi prius ſatisfactio de-
bito; & quod nullas eundem alteri in Collegio,
ſeu Congregatione inferre injurias ſub poena 4.
groſſorum, & ſi ſi injuria officiali, talis poena
ſit 8 groſſorum, & quod poena huiusmodi non
remittantur, niſi per Collegium; quodque in
Feſto Cathedrae S. Petri omnes Conſervatores Sa-
cerdotes & Clerici conveniendi iuxta ſuperſcriptum
in Cathedrali Eccleſia, & tunc ſolemniter
primas Veſperas, & Miſſam in ipſa die; &
quod expendatur uſque ad decem hyperperos; &
ſi aliquis ex Officialibus d. Conſrat., & diſtri-
ctu Ragusini exierit, & per meſem integrum
abſens fuerit, aliter loco ſui poſſit per Collegium
ſubrogari, & officium ſuum huiusmodi penitus
vacet; & inſuper quod Conſervatores poſſint
aliqui Conſratrum Clerico accommodare de bonis Con-
fraternitatis recepto pignore ſecuro, & teneantur
iuxta annum debitum exigere.

Quare pro parte Conservatorum praedictorum
nobis ſuit humiliter ſupplicatum, ut ſtatuis,
& ordinationibus praedictis pro illarum ſubſisten-
tia firmiori robore Apollitica conſirmatione
aſſidere, & alias in praemiſſis opportunitate provi-
dere de benignitate Apollitica dignemur. Nos
itaque huiusmodi ſupplicationibus inclinati ſtatuis,
& ordinationes praedictas auctoritate Apollitica
tenere praesentium approbamus, & confirmamus,
ac praesentis ſcripti patrocinio communitus,
ſupplices omnes & ſingulos deſectus, ſi qui
forſan intervenierint in eisdem, & nullo modo
eisdem Conſratribus, aut pro conſervatione d. Con-
fraternitatis, illiusque bonorum, quocumque alio
ſtatuta, & ordinationes, licet illa, & rationabi-
lia, ac a Sac. Cancellibus non deviantia cenſere
poſſint d. auctoritate per praesentes, non obſtan-
tibus Conſtatibus & ordinationibus Apolliticis
ceteris.

exterisque contrariis quibuscumque. Nalli ergo hominum licet hanc paginam nostram approbationis, confirmationis, communicationis, supplicationis, & concessione infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beati Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum apud S. Petrum de leon. Dominica 1483. 7. Kal. Februar. Pontif. nostri anno XIII.

Teor litterarum Apostolicarum Clementis VIII. P. M.

Clementis Episcopus Serv. Servorum Dei dilectis Dilectis P. Fratribus nostris Archiepiscopi Ragusini in Spiritibus Generali salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ad ea, quae pro piovum locorum quarumlibet praefatum Confraternitatem ad Dei Omnipotentis laudem, & praesentis subventionem pie instituta felici gubernio provida sancta sunt, libenter intendimus, & ut illa hujus ceteris Scidis antistitebus sive ordinata firmiter existant subsistent, ceteris, dum a nobis petitis, mandamus adici. Apostolicis munimentis firmiter. Datum siquidem f. reor. Sixto Pope III. praedecessori nostro pro parte dilectorum filiorum tuarum existentium Confraternitatis nostrae quae sexus Christi Fidei sub invocatione Caribaldi S. Petri in Civitate Ragusina canonice instituta exposita, quod in ipsa Civitate, quae in partibus Dalmatiae admodum insignis, & populoa existens, jam a novaginta annis, & ultra de consensu do, me, Andrea Archiepiscopi Ragusini, & cum demeritis Consilii, & Nobilitatis d. Civitatis per diversis operibus pie adimplendis insignita fuerat, & ordinata una Confraternitas Clericorum, & Ecclesiasticorum, ac etiam Sacerdotum personarum, quae ab eo tempore circa Missas quotidie pro animabus defunctorum, & alia divina officia celebrant, & suis propriis sumptibus in quodam hospitali loci consistere pauperes, & infirmos, & alios miserabiles personas Ecclesiasticas sustentabant, & aliquos captivos & manibus Turcarum, qui videm Civitatis circumstabant, ac ab ipsa circa servitute precumque propriis remanebant, qui sic redempti etiam in d. hospitali reforescebant, & multa alia opera charitatis continuo exercebant ad laudem Omnipotentis Dei, & cum magnis pagali d. Civitatis consolatione, Idem Sixtus Praedecessor dilectorum filiorum d. Confraternitatis supplicationibus inclinat per suas sub Dat. Romae apud S. Petrum An. incarnationis D. 1483. Sept. Kal. Febr. Pontif. sui an. 13. concessit litteras eidem Confratribus ut pro conservacione dilectae Confraternitatis, illisque bonarum quacunque statuta, & ordinationes honeste, & rationabiles, & a Sac. Causibus non deviantia condere possent, d. infirmitate concessit, prout in dilectis litteris plenius continetur, cuius quidem concessione vigore postmodum tunc existentis praefatae Confraternitatis conservatores, & Confratres inscriptas Constitutiones, statuta, ordinationes, & Capitula ceteraque, videlicet quod ex tunc de cetero quovisquaque contingeret aliquem ex Confratribus ipsidem Confraternitatis in Sacerdotali dignitate, seu in aliquibus tantum ordinibus sacris constitutum gravem sui corporis infirmitatem incurrisse, tunc ex Confratribus simili dignitate saepes ex Officialibus, qui pro tempore forent rogati, & in virtute S. Concordantiae missi ad visitandum agratum se conser-

rent, salutaria sibi mox tunc expressa praestarent, & eidem aegroto usque ad alimen vite spiritum assuerent. Quae quidem aegrotus vita nulla sex proli Sacerdotes ex d. Confratribus per Officialis electi ad habitationem d. defuncti sub certa pena recusanti imposita convenirent, & statim singulas noctes inter se alternarent, & repaeriantur, ut ex eis saltem duo infanctorum vigiliis submissa voce alterutrum eliceret, responsoria tamen aliter, & intelligibili voce decantent; & singuli, qui hoc fecerint, de bonis d. Confraternitatis elemosinarum duar. denariarum recipient. Quibus peractis defunctus ad sepulturam deferatur, idque tam in illis, qui suis sumptibus, quam qui non possunt sepeliri, omnino servetur. Statuantur etiam, quos Officialis accurate invigilet circa horam obitus Confratris, & statim auditio obitus anteas d. Sacerdotes, & ratidem Diaconos mercede competentem iam paratos illic mittent, qui corpus defuncti lavent, & vident; si tamen obitus nulla occurreret, ipsi isti psalteria pernoctant usque ad decem matutinum, quo facto praefati Sacerdotes ad vigiliis recitandas, & decantandas responderit, ut supra, convenirent, & duo cadaver ipsam ablueret, Psalteria, Miserere mihi Deus, de nocte recitarent, quo facto subingeretur Antiphona, & Oratio quoque inciperet, Adperget me Domine, & cetera alia tunc expressa, insuper dilecti Officialibus districte praeciperent sub pena aitas sperperis pro quilibet eorum contrahente, & negligente, ut omnia, & singula in huiusmodi statuto contenta ordinis suo congruo inviolabiliter observaret, & observari facerent; itaque para ipsi, & per ipsos in huiusmodi cerimonia aliter imposita remitti non possent, nisi de consensu, seu ad instantiam duarum ex tribus partibus generalis Congregationis, & una consensu singulis annis in creatioe novorum Officialium in Congregatione, seu Collegio publico legentur, & legi deberent. Praeterea, ut quovisquaque Confratris in Sac. Ordinibus constituti audire, seu per Officialis devotissime grati infirmum, omnes, & singuli Sacerdotes Confratres per tres dies per se vel alios in Altariis sacrificia pro recuperanda infirmi Confratris facilitate Divini humiliter orantes specialem collectam dicere tenerentur; & si talis infirmus ex hac vita divina voluntate dispartite migrare contingeret, in simili eorum itala celebratione aliam specialem, & ad hoc conventum collectam pro impetrando defuncti peccatorum remissione devote persolveretur; super quo omnino, & singulorum consensum auferret, ut huiusmodi cerimonia Confraternitatis salutis pro ordinatione contemneretur; quae quidem praeparis futuris temporibus observanda valuerunt districte Officialibus praecipiente sub pena sex grossarum per quolibet ex ipsis contravenientibus praestanda, quae nisi per duas ex tribus partibus generalis Congregationis remitti nequeat, ut infirmitatem se male habentium quando occurreret, diligenter Fratres cunctarent. Hanc autem ordinationem pia charitate vallatam singulis annis in Collegio, duo reliqua consiliorum publicis legantur, similiter legi, & cancellari valuerunt. Ad hoc si aliquis ex Confratribus quovisquaque dignitatis, status, & gradus existeret, Confraternitati debitor foret quovisquaque modo, via, & ratione tam in pecunia, quam etiam aliis quibuscumque rebus, talis debitor in Congregationibus celebrandis, sive in Collegio ad bal-

larent, seu ferendum suffragium sedere, vel ad aliquid aliud facendum interesse nullo modo poterit; immo nec ad aliquid officium eligi, vel assumptum sufficit, & si per errorem aliquis ex talibus nominationibus electus foret, nihilominus intelligatur & esse debet tamquam non electus, nullusque Confraternitas Sacerdotum, qui in aliquo officio in maiori Congregatione creati vel electi fuerint, audeat, vel presumat officium suum datum, seu electionem negligere, aut illi remanere sub poenarum suspensio statui solvendi, sed minus & officium huiusmodi diligenter caeteris transmitti, qua in se si negligenti extiterit, trina amercione praestanda erit: foret de eius negligentia, qua exerceatur post primam monitionem suam, post secundam vero, post tertiam vero a. perceptor in personis ipsa salis solvendi crederetur; & nihilominus obligatus esset ipsius officium omnino exerceere. Patremus ne ex tunc accipere officiales hospitalis d. Confraternitatis quomodocumque praesentibus unum vel plures Sacerdotes per casum ad curam & custodiam illius Confraternitatis spem d. Hospitalis vellet in maiori Congregatione, ex tunc ea vice non haberent amplius auctoritatem eligendi, seu praesentandi aliquem, vel aliquos Sacerdotes, donec in ipsa Congregatione generali de primatus praesentandi fuerint, vel determinatum foret, illique Sacerdoti, qui per Congregationem eandem confirmarentur, officiales darent, & assignarent, siquidem relaxarent curam & regimini praesentibus cum omnimoda libertate, & pacifica possessione, quam habere debent, & consequerentur alii Sacerdotes per similes Congregationes ad illi habitationem deputati. Quod si praesent officiales existerent, intelligerentur privati tali curam officio Sacerdotes vero, qui ad curam hospitalis sic elegerent, iuxta spatium trina amercione solvendi remanere, distamque curam gerere, & ad id tempus eligi deberet, prius vero, seu pluribus publicis disceptationibus conclusis de quatuordecim plenius dictis contracti.

Cum autem firmiora sint ea, & melius subsistant, ac etiam observentur, quae Apostolicae Sedis patrocinio commendantur, & sunt nobis nuper pro parte dilecti filiorum, moderato, Conservato, aliorumque Officialium, necnon Confraternitatis d. Confraternitatis exhibita petita sententia, reservationes, statuta, constitutiones, & Capitula praesentis ejusdem Sedis maxime roborari desiderant quare pro parte Conservato, & Officialium, necnon Confraternitatis praefarorum Nobis fide humiliter supplicatum, quatenus in praemissa opportune providere debeatulitate Apostolica dignemur. Nos igitur Conservatores, & Officialis, necnon Confratres praefatos, ac singulas personas d. Confraternitatis a quibusvis excommunicationibus, suspensionibus, & interdictis, aliisque Ecclesiasticis censuris & poenis a jure, vel ab homine quovis accessione vel causa factis, si quibus quomodolibet innotui existent, absolutionem poenae demerere consueverimus harum scribis absolventes, & absolvi jure censurae huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuae per Apostolicam scriptam mandavimus, quatenus ordinationes, statuta, constitutiones, & Capitula praesentia sine praevio Perceptor, & iurium Praeviculatorum, & omnino illi Sacerdotes, ut praefatur, eligendi approbati existant, perpetuo approbare, & confirmare, illisque omnibus perpetuo & inviolabili firmitate Apostolica roborari adhibere, et donec & singulis tam juris

quam facti defectibus, siqui desuper quomodolibet intervenierint, supplicare, ac insuper illa omnia & singula iuxta eorum formam, contententiam, & tenorem ab illis, ad quas scriptas, & speculibus in futurum sub poenis in ipsis expressis ineluctabiliter, & inconvulsa illam perpetuo observari debere, ut ad eis per quomodocumque illa unquam tempore recedi vel rescindi possit, necnon quodlibet fecerit super his a quomodocumque quavis auctoritate scienter vel ignorantem contrigerit attentari, auctoritate nostra irritum & inane decernimus & declaramus: & nihilominus eisdem Conservatoribus & Officialibus, ac pro tempore existantibus ejusdem Confraternitatis Conservatoribus, ne pro felici gubernio praesentis Confraternitatis illiusque hospitalium, & bonorum ad illam spectantium quomodocumque alia, constitutiones, statuta, ordinationes, vacua reservationes, & decreta, licita ratione & honeste ac Sac. Canonibus, & Concilii Tridentini decretis non repugnanti, & a te examinanda & approbanda censeat, illasque sic condita, quoties pro verum, temporem, & personarum qualitate videbitur expedire, in melius reformare, limitare, moderare, ac in tota vel parte mutare, & reformare, aliquas ex integro facere, & licite passus, omnimoda praesentibus, sine lita & honeste, & ante approbationem, plenam, liberam, & omnimodam praesentibus, facultatem & auctoritatem auctoritate & tenore praesentis concedas, & impartaris. Non obstantibus praemissa, ac Apostolice, Provincialibusque, & Synodali Confraternitatis, eorum statuta, legibus, & consuetudinibus, ac privilegiis, interdictis contrariis quibuscumque volumus autem, quod Administratores d. Confraternitatis rationem de receptis & administratis per eos tibi, quatenus a te requisiti fuerint, saltem semel quatuordecim iuxta decretum Concilii Tridentini dispositionem reddere teneantur. Dat. Roma apud S. Marcanum an. Incar. Dom. 1598. sexto Kal. Augusti Pontificatus nostri anno quarto.

Obiit Andreas anno fidei sexto post susceptionem Episcopatum, & scilicet S. Dominici apud suos Fratres sepulchrum obtinuit, hoc titulo inscriptum: hic jacet Andreas de Durasio Ord. Praedicatorum, qui cum esset Prior huius Conventus, fuit ab Provinciali Dalmatiae, deinde Archiepiscopo Ragusino, qui obiit 13. Julii 1592. In Tabulario Sublimitatis S. Petri sub insigni Andreae Archiepiscopi hoc elogium eidem ascriptum est. Andreas Dyrbachensis ex Ord. Praed. Archiep. Ragusinae pauperum solatus, defunctuum expiationis, religionis incremento, Congregationis Presbyterorum instituta, ac titulo S. Petri in Cathedra insignitus, Sacerdotii sui bene feliciterque gesti iterum reliquit munusculum, anno 1591. Obiit vero die 13. Julii anno 1592. In monasterio suum Ms. Congreg. S. Dominici de Regibus hanc de illo memoria prodita invenio. S. Andreas de Dyrbachio Archiep. Ragus. fuit singulari pietate & eruditione illustris. Pluries in Conventu Ragus. cuius alumnus erat, Prior, ac in Provincia Dalmatiae post eisdem crellitatem, Scunius Provincialis praefatus, qui vivere cum suogeretur, a Senatu Ragusino expulsum ab Urbem Pl. Idibus anni 1588. electus fuit Archiepiscopus Ragusinae. Romanam petiit ad hoc Provincialis. Inter cetera benevole pietatis opere hoc insigne posteris reliquit argumentum pietissimum Auctoris, quod Sacerdotum Congregationem sub

Episcopus, funderem, & elegit.

Invocations Cathedra S. Petri in Antiochia anno 1393. die 21. Augusti a Sixto IV. & Clemente VIII. confirmatum, quomodo etiam Summi Pontifices singularibus decorant Privilegiis. Hae sunt maxime flores temporibus Ragusi, Captivos cum pretio liberat, decem pauperibus puellis ubero tribuit, elemosinas ad celebranda pro defunctis sacra plurimas largitur, languentibus Presbyteris, & pauperibus hospitium, & quatuordecim sustentanda vite, ac recuperanda sanitati necessaria sunt, subministrat. His aliisque piis operibus maximam sibi venerationem conciliavit. Cetera, quae vir profecto summus ex aetate egerit, veterum itarum incomperata nobis sunt. Obiit Ragusi anno 1393. die 13. Junii.

Non levis hoc tempore contentio exorta est Monachos inter & Insulanos Melitenes, cum illi quidem Ecclesias & fundos Monasterii Melitenis, quorum iura & possessionem in omnem pene insulam sibi vindicabant, ab incolis Melitenibus occupari querebantur; hi contra & se, & ea, quae tenebant, ab omni potius Monachorum iure immunda esse contendere. Anno itaque 1388. deducta ad Iudices Insulae controversia, inter utroque certis conditionibus conventum, & concordia reddita utrique. Tabulas tum questionis coram Iudicibus habita, tum conventionis publica fide statuta hic subijcio.

In Classi Novius Amen.

Anno Nativitatis eiusdem MCCC. LXXX. VIII. Indictione XI. Mense Maji, die XII. Comparuit P. Abbas Fr. Andreas Monasterii Sanctae Mariae Insulae Melitae cum Fratre Gino Priore tunc Clericali, & Fratre Lazaro Monacho eiusdem Monasterii, & cum Nobili Viro s. Nicolao de Moxo Procuratore illi Monasterii coram Iudicibus Insulae Melitae, videlicet de Babino-Poglie, de Zorra, & de Balta, nominatim Gino Zet, Bogdan Craxovich, Marin Dragovich, Jacobo Lurich, Prihote Mircovich, Radich Joppa, eorum ipsi, & eorum tota Universitate Insulae Melitae, contra ipsos ante Ecclesiam S. Pangratii per suum Procuratorem supradictam coram Testibus inscriptis ad hoc specialiter rogatis, & vocatis, dicendo, & ascendendo quoddam Privilegium S. D. N. Honorii Papae tertii, quod vos Melitani occupastis Ecclesias, seu Capellas, & vos omnes scitis, & non potestis negare, quod omnes Ecclesiae seu Capellae, quae sunt in Insula, sunt, & fuerunt de Monasterio ne membra, pleno iure, tam in spiritualibus, quam in temporalibus cum omnibus iuribus, & pertinentiis, ac Terris, quo iure volumus scire, nec potestis asserere, nec amoveri Capellas, vel Capellanos, nisi quos, seu quos Abbas, & Conventus dederit vobis, videlicet Monachum, vel Presbyterum Sacularem, qui administrabant vobis Ecclesiastica Sacramenta, quia ita continetur in Privilegio S. D. N. Papae. Insuper occupastis vineas, & terras ubi fuerant vineae, quas monasterium possidebat antiquitus cum pertinentiis, quae vineae, & terra sunt in Babino-Poglie, etiam occupastis domum dictam Seebogianam cum pertinentiis, ac iuribus suis apud Cimiterium Sancti Pangratii, in qua saepebat Abbas venire, & habitare cum Monachis suis quoadcumque veniebat tunc.

At ipsi Melitani per suum Advocatum nominatum Milibz Rosticibz, respondit pro testaminiis, & ostendit eorum Instrumentum Epi-

scopi Petri Abbatis Monasterii Sanctae Mariae supradictae, quod erat consilium MCCC. XLV. Indictione V. quod vos summi liberi ab omni servitute Monasterii, & in Domino Abbatis, nec sui Successores nec Monachi habetis aliquod ius in Insula Melitae, nisi de Zorra Clara vestra Lajonum, quae Zorra Clara est in fine Duboglie, & pro residua parte Insulae damus vobis perperis trecentas annuatim grossorum Ragusi Monasterio Sanctae Mariae supradictae; & si accipimus aliquos terras, vel vineas, volumus reddere de pertinentiis, vos non debetis habere, quia non continetur in Instrumento nostro pro territorio Balta, & pro territorio sub Podvez, & pro territorio in Zorra, pro quo solvant illi de Zorra; non impedimus illis etiam quod Ecclesias occupavimus cum iuribus, & pertinentiis, ac terris, respondimus, quod nobis daverit, ac liberavit Fr. Petrus praedecessor vester pro pretio perceptorum trecentarum annuatim vobis dandi, & etiam confirmavit nobis D. Nicolaus Divina gratia Cardinalis Tit. Sancti Cyriaci Presbyter, Cardinalis Legatus D. N. Papae Urbani VI.; ad quem responsum supradictus Procurator dixit, ostendit Instrumentum Matthaei Abbatis, quod vobis Legatus confirmavit, & illi ostendimus Instrumentum Fr. Petri Abbatis, quod non erat confirmatum, & quod remanserunt confusi; quia ius non habebant.

Supradictus Procurator Monasterii respondit dicens, quod Fr. Petrus Abbas non potuit liberare, aut alienare sine licentia D. N. Papae nisi in vita sua solummodo in Insula. Ecclesias autem nec in vita, nec in morte potuit alienare, etiam in Instrumento vestro nulla mentio de Ecclesiis fit. Et ipsi responderunt per advocatum suum, quare nos damus vobis perperis trecentos? Procurator Monasterii respondit. Vos solvitis Monasterio supradicto annuatim perperis trecentos pro laboribus, & servitiis confectis, quia recedimini ligantur omnes vineae Monasterii supradicti, & seminare aliqum annu solutione cum expensis confectis, & alia laboreria Monasterii eodem tempore absque solutione, & pro territoriis, seu terraticis tenebantur dare annuatim quantum partem grani, vini, ac omnium naventiarum, & de Terris quae nunc possidetis, & de piscinis, illud quod vos in presentis collatis de omnibus istis supradictis Clericis Fr. Petrus non potuit vos liberare nisi in vita sua. Modo dico, quod si vos non vultis convellere, seu concordare cum Domino Abbate cum omnibus iuribus, & pertinentiis, ac terris, excommunicabit Vos D. Abbas, ac mittet ad S. Patrem D. Papam, ne publicet vos per modum omnes fore excommunicatos, quia istis inobedientes Privilegio D. N. Honorii Papae tertii; etiam faciet vobis annullare, seu deleri vestrum Instrumentum, & nullas valoris, nec auctoritatis est, quia non solvitis Monasterio pro introitibus modo, quod debebatis dare annuatim excepto pro terris, quae debebatis sicut solitam fuit, ut apparet in Instrumento Fratris Petri unde videndo ipsi fecerant consilium inter ipsos petendo inducias: concedimus: diffinimus, & terminaverunt facere pacem cum Domino Abbate.

Hoc modo terminaverunt dicendo, quod vos, de vestris Successores possideatis omnes Ecclesias, seu Capellas, etiam si quae erant acquisita in futurum cum omnibus iuribus, & pertinentiis.

de terris; quia nos non facimus Domini Tape, ad quem spectat conferre Ecclesias, nec ei volumus contradicere. Et de Capellanis unquam aliam curiam nobis, nec vicinam, sed fiat ad eum vestrum, & conventus vestri. & si aliquis occupavit Ecclesias vestras, vel possideret terram, vicinam iure vestro, de pertinentiis vicinarum vestrarum in Babion-Poglie quas possideratis domus amodo vobis vestrisque successoribus, & domum vicinam habebitis iusta iurisdictionem Sancti Petri cum vicinis iuribus sit vestra sicut fuit: pro affirmata illud quod pertinet ad Ecclesiam Sancti Petri videlicet quartam partem, regemus vestram Patrimoniatem domus vobis amoniam vram fiat alii pro lampada, quod etiam dicitur ante Corpus Domini Nobili in dicta Ecclesia, & Universitas adiungit pro reliquo tempore illud, quod deficiit. Et Abbas una cum Fratribus concessit, ut ita fiat. Et Universitas Melita fecit iuramentum dare fideliter quantum parum amos afflatur, incipiendo a supradicta Zarna-Clada usque Ceruaram ex ambobus partibus insula, si qui inveniatur a Monasterio preter medietatem, & illa medietas deveniat Monasterio. Super hoc Instrumento, seu obligatione iuraverunt ambae partes ad Sacra Dei Evangelia, ut nullo modo nec ingenui frangant hanc conventionem nec ipsi, nec ipsorum successores, remanentes, quod sit ratum & firmum in perpetuum, ut est oralitum. Et pro cautela, & fide, & roborantur praefatis Instrumentis appositum duo sigilla, unum D. Abbatis, alterum Universitatis Melitae. Nec autem carta ulla testimonio rumpi possit. Tunc ita supra Sc. Hii D. Fredericus de George Vicecomes, & Canonicus Ragusinus, Ecclesiam Praefbyter Petrus Lupa, Praefbyter Marinus de Corcina Capellanus eiusdem insula, ac Laurentius de Rizza, & de praedictis fecimus fieri duo Instrumenta similia pro parte unum ad maiorem cautelam.

Hinc instrumentum factum est ante Ecclesiam S. Paterati de Melita in loco consueto Sc. Ego Andreas olim Dominici de Bosoma publicus Notarius Imperiali auctoritate, necnon iuratus Cancellarius Communis Ragusi, ad hac specialiter rogatus, & vocatus ab utraque parte, sui praesens ad omnia cum supradictis testibus, & publicari, ac roborari, & minus signum consuetum apposui.

NICOLAUS ARCHIEPISC. RAGUSINUS XXXIX.

Hunc quoque praclarissima Patrum Praedicatorum sollicitas, virorum doctrina & sanctitatis insignium strex, Ragusensibus Archiepiscopum edidit. Ex Foro Cornelio, urbe in familia perantiqua & illustri, oriundum fuisse asserunt Razialis, Luccarum, Gandula, & Bullarium Dominianum, eique de Ovis cognomen attribuit. Sebastianus Dolci ex scholis Alentianis Beneventanum, & de Hostis cognominatum fuisse asseruit sed hic auctor quidam de Nicolao scribit, quod adest Nicolao illius successori omnino sunt tribuenda. Bonifacius IX. cum Ragusina Ecclesia Archiepiscopum praefecit anno 1393. viii. Kal. Septembris de quo Orl. T. 48. p. 111. Die 25. Aug. 1393. Nicolaus electus in Archiep. Ragusi. personaliter promissit pro suo com. servitio 200. florent. Item rectoris pro com.

munii servitio D. Andrea praedict. sui florent. 40. Item pro com. servitio D. Massoli antepredict. sui alios 100. florent. Praterea Orl. T. 51. p. 66. Die 14. Augusti 1394. Nicolaus Archiep. Ragusi. solvit pro parte sui com. servitii florent. 40. sicut promissit anno 17. Dom. Bonifacii PP. IX. His temporibus familia Franciscana diocesis Ragulina duobus Censibus cuncta est, altero in territorio Ombriae, ubi olim Rabinensis Monasterium, altera in valle Siani; hoc sub Divi Hieronymi, illud sub Desipam Virginis S. Elisabetham vicenit nomine & auspiciis ex collectis piorum hominum subsidii constructum fuit. Ombienis tamen Censobio saeculo XV. abolito, ibidem parocchia instituta est, quo iocularum religioni, ac pietati propiceretur. Narrat Jacobus Luccarum, Sigismundum Regem Hungariae, anno 1396. post cladem Nicopolitanam per Thraciae montes, & Aegaei maris insulas profugus Ragulum cum venisset, ab Archiepiscopo cum Clero, & Senatu cum populo & venientem perhonorifice excepit, & abeuntem regis manibus cumulat. Sed fugae huiusce per longinquas adeo regiones saltus coarctatur ex literis Blasii Cleri de Barz, qui Sigismundum in ipsa pagina praesentis vitae periculo eripuit, & in fuga miseriam, evasit per agros spissos, contraxitque, gravis criticis alui: ex his autem docemus, Sigismundum pifcatario leuobis superato libris in Palatium senex recepisse unde insequentem anno 1397. Strigoniensis Archiepiscopi & Reginum opo, qui fidem Regi consultationem consiliumque semper praestiterit, in regnum restitutus est. Hac Nicolaus Schmitt in part. 1. de Archiepiscopis Strigon.

Suam Ecclesiam octo ferme annos summa vigilantia, magna cura, & diligenter Nicolaus rexit; nec magis sapientissimis praeceptis instruxit, quam illustribus omnium virtutum exemplis ornavit. Anno 1401. a Bonifacio Pontifice translatus ad Ecclesiam Spontinam, Ragusio decedens aequae excellentem de sua virtute opinionem, atque ingeni sui desiderium reliquit. De hac Nicolai translatione ad Spontinam Archiepiscopatum habeo auctores Sarnellum in opere de Episcopis & Archiepiscopis Spontinis, & Ughellum in Tomo VII. Ital. Sacr. pag. 894. ex quo haec. Nicolaus de Insula Ragusina Ecclesia, ubi sederat annos octo, commutatione facta eodem die & anno 1401. (a Bonifacio IX.) Sed Nicolaus de Sacchis translatio in annum insequentem omnino rejicienda est. Sed et pacifice Nicolaus aliquot annos; eundemque esse illum suspicor, cujus meminit, tacto nomine, Theodoricus de Niem in *Nemot Uniovis* tract. 1v. cap. v., ubi dispositionem desiderit eujusdam *Theologiae Praefessoris quondam Archiepiscopi Ragusini* habdam pro legitimo Pontificatu Gregorii XII. dum Pontifex Lucam commoraretur, uti videtur, vel Senis, atque ideo eo temporis spatio, quod prorexit ab ingressu Septembris mense anni 1407. quo Gregorius Senas advenit, ad diem secundam mensis Julii anni 1408., quo Luca discessit: hic autem Ragusinus Antistes esse nequit profecto Nicolaus alter, qui Ecclesiam suam possessionem nunquam abdicavit, neque Joannes Damiani, qui mense Martio anni 1408. Nicolaus II. suffectus fuit: cur vero Niemi Spontinam Nicolaus Archiepiscoporum silentio praetereat, divinate non aulam. Interfuit Nicolaus

translatio ad Spontinam Ecclesiam an. 1401.

Bivallina
Archiep.
1390 (1393)

Ursino Consilio an. 1409. & murati in Grego-
rium fecerunt, ab eodem de sua Sede dejectus
fuit, in scribis Ughellus: quod tamen anno
1437. contritus summat, sed nullo firmo tes-
timonio: & veri mihi videtur simillimum,
id a Gregorio factum, cum Nicolaus, qui hoc
anno pro Gregorio luterat, vel paulo ante
Pisanum Concilium, vel in ipso Concilio ab
ipso decessit. Cum Laurentio filii in Archie-
piscopatum sufficere non simul decederat: tan-
dem circa annum Dom. 1415. mortuus est, ut
conferre licet ex lib. 1. Prov. Rom. 27.
Ughello eodem auctore, qui locum non indi-
cat, in quo decessit, & dubitationem iniecit,
utrum ad Sigontinam Ecclesiam unquam
rederit. Hinc alia mihi conjectura, Nicolaum
restitutum ad Sedem suam desperato, Ragusum
secessisse, ibique a civibus perhonorifice excep-
tum, habitumque, sepelium diem obisse. Hac
quasi divinando scribitur, ut Scriptorem re-
linquamus, quo fieri potest modo, componitur
Ragusini quippe auctores perhibent, Nicolaum
funere quam amplissimo clarum, doveclumque
in Adem S. Domitio, exequiis tota civitate,
cui carus in primis fuerat, celebrante, pater-
nem Andream ejus decessorem conditum fuisse:
sed elogium sepulchrale marmoreae tabule
inscriptum, affixumque parieti, litteris exilis,
fere totum vetustas abolivit.

Pater tamen, in historia Ecclesie Ragusinae ni-
hil esse turbatum magis, magisque obscurum, quam
hujus Archiepiscopi, tum insequentis certa in
regimine exegit, & eorum ab eis gestatum tem-
poris: ac veluti Catholica Ecclesia plures dis-
cessu in partes diro hac ætate schismate ve-
xabatur, ita ne contigerit veros Ragusini,
quos tristes persecutor communium turbarum
vires, & aliquando favoritis procellæ ictus in
se fuisse experta, quod enim statuendum de
Andrea Archiepiscopo Ragusino an. 1397. ve-
lus nomen aliud ab omnibus Ragusini Catalo-
gis, & Scriptoris? Id de illius Archiepiscopo
patet dubitare veras diploma Sigismundi Regis,
qui anno eodem doctus vici Hyngere &
Ryhlen Ecclesiam Strigoniensem locupletavit:
illis enim adfuit cum aliis Archiepiscopis &
Episcopis Andree Ragusien. Archiepisc. datum
quippe est per manus Reverendissimi in Christo
Patris & Domini Joannis Archiepiscopi Stri-
goniensis, locumque quidem Comitapropetui, Pri-
matis Hungaria, S. Sedis Apostolica Legati na-
ti, eula vestre Sancti Cancellarii, dilecti &
fideles vestri: anno Domini millesimo, trecentesimo,
nonagesimo septimo: octavo Idus Decembris:
Regni autem nostri anno undecimo. Venerabilibus in
Christo Patribus, & Dominis Valentini T. San-
ctæ Sabina, S. R. Cardinali ac Ecclesie Quin-
quevici. Gubernatore, rector Joanne Strigoniensi,
Nicolao Colocensi, Petro Jadrevici, Andree Spalaten-
si, alteri Andree Ragusien. Archiepiscopis.
Luca Varadin. &c. Num igitur, ut locus And-
ree tribuatur inter Antecessores Ragusinos, ali-
quot anni detrahendi sunt Nicolao, cujus Archie-
piscopatus initium sumit ab anno 1397. ut
convenit inter omnes? Obstat vero factum, &
Ughelli auctoritas, quibus sua fides debetur,
qui in annum 1401. producit illius Archie-
piscopatum: neque ulque ad quartum, ut Rag-
sinus, Luccarus, & Gundula, aut ad septimum
faciit decemquinti annum, ut affirmat Seba-
stianus Dolci, potest potest, cum certa sint
primordia alterius Nicolai de Secchia anno 1401.

Præterea idem ne Andreas hic, qui testis ad-
fuit, & subscriptus anno 1400. alteri Sigismun-
di Regis, & Imperatoris diplomati, quo confir-
matur possessionem hære pater in provincia Sla-
voniensi, quam Dynastæ de Kamla Comitis
S. Pauli primi Ecclesie innovaverat? datum
que est per manus Reverendissimi vici Joannis Pra-
positi Rudensis eula vestre Vice-cancellarii, Ple-
banus vestri dilecti, anno Domini millesimo quadrin-
gesimo vigesimo quarto Idus Augusti, Regno-
rum autem nostrorum anno Illegaria C. Ro-
manorum vero nostro, venerabilibus in Chris-
to Patribus Dominis Deymo Spalateni, &
Andree Ragusien. Archiepiscopis, Strigoni-
ensi, Colocensi, &c. Scribis vacantibus &c.
Quia ejus nomen adscriptum est privilegio a
Sigismundo concessum an. 1414. Collegio Vir-
ginum de valle Vespriandini, in quo ecclesie
leguntur Joanne Trepostris Rudensis Vice-can-
cellarii, Deymo Spalateni, Andree Ra-
gusien. Scribis Colocen. Jansen. &c. vacantibus
&c. Itemque alio diplomati, quo Sigismundus
sanxit anno 1434. ut in perpetuum valeret
immunitates Prepositus & Rectorum per manus
&c. anno Domini millesimo quadringentesimo vigi-
gesimo primo, decimo Kalendas Martii &c. Ve-
nerabilibus in Christo Patribus Dominis Georgio
Strigoniensi Archiepiscopo, Andree Ragusien. Archiepiscopo
&c. que omnia ex Schmittio descriptum
in Parte I. Archiepisc. Strigon. Hic autem
annus Ragusini Ecclesie legitime præstat An-
tonius Reatinus Archiepiscopus ab Alexandro
VI. creatus, qui perhonorifice ad Sigismundum
Imperatoris legatione posset. Iustus professus
exceptum minime fuisse, si Sigismundus vi-
ti dignitatem, & Ragusini Archiepiscopus in-
notum non probaret. Ut autem ab hujusmodi
rerum perturbatione memet ipsam, sic
conclueo, unum esse, eundemque Andream Ar-
chiepiscopus, cujus nomen triest Hungarici
tabulo: tum alterum omnino adveniens oportet,
donec lux aliqua ex vetustis monumentis
effulgeat, que hæc historice rectius referre
penitus querit: alterum nimum est, quod Ni-
colao I. electo Ragusini Archiepiscopo a Boni-
facio IX., cum Clementi VII. & paulo post
Benedicto XIII. schisma viduatum esset,
& regnum Hungaricum eodem tempore in-
stans Isidororum motibus agitarer, Andree
quoque a Clemente, ut a Benedicto pleuio-
pontifice electus fuerit, & approbatus fuit a
Proceribus regni, qui Sigismundo Hungarie Re-
gi adversabantur, hinc ab ipso Sigismundo, cui
nonnullæ aliquando similes fuerit cum Boni-
facio, & intima erat cum Venceslao Imperato-
re ipsa fratre sanguinis conjunctio, sedes vero
cum Carolo Galliarum Rege, qui Clementis
& Benedicti partes quandoque turbantur. Alter-
um, quod Sigismundus jure quodam sibi attri-
buto nominandi, vel certe approbando Ragusini
Archiepiscopi, cum Ragusien. in fidem &
clientelam Regum Hungarie se consubstant,
noluerit admittere Nicolao se inchoa fuisse,
atque inestultum, creatum a Bonifacio Archie-
piscopus, eoque triestio Andree nominasse.
Utrumvis sequaris, cum Andree legitimi Pon-
tificis approbatione caruerit, nunquam legitimum
Archiepiscopum haberi potuit, neque inest de-
bit Catalogi Antistitem Ragusinum: rigi-
vero nominatione frater, aut etiam Sigismundus
cum Bonifacio conventus, hujusque consensu
nomen Archiepiscopi ab omni citatione va-
uum

eum gessit; reliquitque usque ad supremum
vixit tempus; & in Comitibus Hungaricis locum
tenens Ragusensis Antistitis, regisque decretis
nomen suum & chirographum apposuit. Tre-
tia tamen addi potest conjectura, Andream a
Sigismando quidem nominatum fuisse Archie-
piscopum, sed a Pontifice rejectum, postea ita
convenisse inter utrumque, ut titulo Archie-
piscopali contentus nullam Ecclesiasticæ admi-
nistrationis partem attingeret. Hanc Andree li-
lla auctoritas, quæ ex Nisipio retulimus paulo
superius, opinio hanc aberit a verisimilitu-
dine. Sed hæc factis de illo in re adeo ambi-
gua sequi obicurat.

Sæculo decimoquinto incunte vi, Idus Martii
necatis in Republicam conjurata decreta
est; & ob depulsum periculum supplicatione
tunc civitatis indixit, Clero & Archiepisco-
po præsentem, Rectore ac Senatu cum universo
populo prosequente, in Eccle Cathedrali pie
sanctique Deo immortalis honor est habitus,
& secundum Deum B. Mariæ Virginis, & S.
Blasii Patrono Civitatis gratia actæ; ac de-
cretum fuit, ut eo die, qui quinquaginta Se-
culorum Martyrum nominis cultusque con-
secratus est, quoniam ad Basilicam S. Blasii
Archiepiscopus & Senatus frequentissima sup-
plicatione procedant, & Pontificali Sacrificio ibi-
dem facta, sacrisque hymnis & canticis primum
Deo Optimo Maximo, tum D. Blasii vota
rite persolvant, conservatæ Republicæ, ac li-
bertatis memoriam gratis lausque animis reco-
lent. Hæc dies sollemnis, & votiva cum in-
cidat in ferias sacrosancti quadragesimi juni, &
Concionator Aedis Cathedralis gravem & co-
piolam orationem in Templo Blasiano ad Pa-
tres & Senatum habere solet de republica recte
administranda, ejusque optimo statu.

F. NICOLAUS II. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XL.

Ex familia de Sacchis honesto loco natus.
Raguzis cum Benevento opundum tradit. Se-
bastianus Dulci Genium eidem patriam attri-
buit; ac cum Rialzo convenire quodammodo
videtur B. Joannes Dominici ex Ordine Pra-
dicatorum, Nicolai in Ragusino Archiepisco-
pato successor; qui illum le novisse coram te-
statur in epistola ad Paulam matrem suam da-
ta Constantiæ die decima sexta Februarii anni
1466, cumque nominat Reverendam Patrem Ma-
gistrum Nicolaum de Neapoli & in Tabulis Ragul.
Notæ. Divers. ad an. 1405, die 9. Junii F.
Nicolai de Ygorigio Episcopus Tridentinus
dictus Pictoris Generalis Nicolai de Brurven-
to Archiepiscopi Ragusini. Dominicane familie
alumnus fuit; & mirum sane videtur, Dolcium
allicere, Nicolaum hunc in D. Francisci Or-
dinem fuisse cooptatum, cum omnes, quos ego
viderim, Franciscanos Scriptores motu subre-
fingerit viri doctissimi, & insigni dignitate
comptici. Waddingus in Tomo IX. Annalium
Ord. Francisc. Nicolaum Dominicane Sodalitatis
adscriptum ad an. 1410. num. x. & Bonivium re-
darguit, quippe qui in suis Annalibus Nicolaum
hunc, & Joannem Dominici, ejusdem utrumque
Dominicani Instituti, a calumniis defendere,
quibus illos infestatur Theodoricus de Nizem
in libris de Ichismate, Dominicum vero Joan-
nem ex Ordine Franciscano, & ejusdem, ac Ni-
colai & Joannes, causa personam pro Gregorio

XII. Pontifice, nedum torqueret, descriptis etiam
Theodoricis in Dominicum parvis ac probris,
ipso præterea, iniqui hominis maledictis & con-
vicia vilis sit comprobasse. Neque Waddingo
tribuit debet error, quasi Nicolaum de Sacchis
cum altero Nicola, cui de Horris cognomen,
Dominicane itidem disciplinae assueti confunde-
rit; nam ex, quæ de Nicola, de Sacchis com-
memorat, hinc recte convenit, neque cum
Archiepiscopo Nicolai primi componi possunt,
ut paulo inferius declarabimus. Sed ex laudata
B. Joannis ad Paulam matrem epistola multo
gravius argumentum depromere licet, quo Ni-
colai Ordini Dominicano reddatur. Hæc pos-
sirema sunt illius epistolæ verba, quam Bischo-
nius inter ceteras Divorum Florentinorum litteras
primis edidit, eandemque ex processu M.
Cantellanum de Sanctitate B. Catharine Senensis
descriptam retulit in Commentariis de rebus
Coeregationis B. Jacobi Salomonis P. Bernar-
dus Maria de Robert. cap. 3. num. 2. *Ad quæ*,
inquit, *sen addo propter nullitatem aliorum, Re-
verendum Patrem Magistrum Nicolaum de Nea-
poli, qui mortuus est in Sena, tempore quo Cu-
ria residet, Archiepiscopus Ragusinus, cui
rogis in Archiepiscopatu successit, mihi dixit*,
non posse se cardinalis servare; quæ enim
Senæ (Catharine Senensis) implorata, &
*sumenda, quo illa nra fuerat, rebus obstric-
tissimis libere omnia usque ad matrem exten-*
dam fuisse, itaque mihi dixit paucos ante dies,
quam moreretur, & sic etiam anima inconstan-
tior: quare Dei servus omnia consilio est, in
alium motus quanta non fuerat, & beatus
fundiculum, qui carnem tegebat, & animam cinxit.
Quæ quidem Nicolai cum Joanne totius sen-
tus conjunctio, ac familiaritas, tum ab ipso
Joanne præstita eidem morienti officia majorem
inducant, quam religionis ac caritatis solus
tater utrumque conjunctionem, illam scilicet
ejusdem simul instituti, atque disciplinae, cui
merito fuerit obstrictus. Nec dubium est,
quin idem sit Nicolaus, de quo Thomas So-
nnensis in Actis pro cultu D. Catharine Senen-
sis confectis, editisque a Martino & Durando
in Collectione veterum monumentorum de Tomo
VI. hæc testatur num. 38. Et cum tunc ibidem
in curia advenisset quidam Archiepiscopus Ra-
gusinus ad virginem tanquam ad beatam matrem
affilius, & ad eam submissa pro virgine
consanguinitate paratus, quamplures scrip-
turas & litteras virginis, quæ apud se habe-
bat, dedit ipsi domino Papæ, quæ virgo directerat
domino Johanni VI. dum pro ischaia tunc schis-
mate affligeretur, quæ etiam scripturas illas
Archiepiscopus latinizavit, ut sic per dominum
Papam intelligibilis & habilis legeretur: ac
num. 41. De quo personarum numero, quæ ni-
mirum eximias Catharine virtutes admirari
sueant, inter alias fuit quidam reverendus D.
Archiepiscopus Ragusinus, qui ad virginem quædam
præcipue fuit affilius, prout id ipsum ostendit
ex multis de quibus dictum est supra: e quibus
multo clarius intelligimus Nicolaum Dominicane
sane Instituti affileam fuisse. Omnino vero
dubitationem admitti Theodoricus ipse Nisipius
in lib. 3. de Ichism. cap. 50. quidam etiam
Archiepiscopus Ragusinus, & in sacra pagina
missus, veniens ad civitatem Anagninam circa
festum S. Michaelis ad ipsam Ecclesiam (Geo-
gorgium XII. Pontificem) antequam ivit ad
Lu-

Cesaris
in
pudore
Anagnini.

F. Nic.
lani II.
ex
S. Ragul.
1410.

Lucam *Ore.* eundemvero in tract. 6. Labysinthii cap. 29. & Nicolaum appellat, & praedecessorem in Ragusino Archiepiscopatu Joannis Domitici, ad quem nulla imple consuegitur in terra hujusce cap. 29. epistola; hanc enim habet: *Nicolaus olim Archiepiscopus Ragusinus praedecessor tus.* Igitur sic statuendum, Nicolaum patris Neapolitanum, & Dominicane familiae alumnum, eum ipsum esse, qui a Bonifacio IX. Archiepiscopus Sipontinus salutus est, inquit Ughellius in Tomo VII. Ital. Sacr., an. 1308. 27. Februarii: & ab eodem post annos sui regiminis tres ad Ragusinam Ecclesiam translatus est an. 1402, cui etiam Sarnellus in lib. de Episc. & Archiepisc. Sipontinis consensit sed annus translationis consignandus omnino est 1402. uti perspicue perhibent tabula Romanæ (T. 54. Oblig. pag. 53.) in quibus electus Archiepiscopus Ragusinus dicitur *piid.* 14. Novemb. an. 1411. Pontificatus Bonifacii IX. idest 1402. nisi forte putes Nicolaum anno post dimissam Sipontinam Ecclesiam migraisse ad Ragusinam, dum Nicolaus primus statim ab Ragusinis relictus an. 1401. ad Sipontinam Ecclesiam transiit, & uno ferme anno Ragusinum Archiepiscopatum vacuum suo pastore fuisset: erroris autem arguuntur Razzius, Lucerus, & Gandula, qui initio Ragusinis Archiepiscopatus a Nicolaus suscepti in annum 1404. & Sebastianus Dolci, qui in annum 1407. reuoluit.

Annus circiter quinquies suae Ecclesiae regendae praesens Nicolaus aduerat, cum, ut in summa illi Christianae reipublicae perturbatione aliquam & ipse laboranti direo seculatim Ecclesiae opem afferret, in Italiam rediens Senas peruenit mense Septembri anni 1407. circa festum *Sancti Michaelis* Archiepiscopi, inquit Niemius, tempore quo Caria Romani Pontificis Gregorii XII. ibi resideret, uti scribit B. Joannes. Pagi- nus enim in Tomo 4. Breviaris Rom. PP. & Raynaldus in Anal. discessum Gregorii ab Urbe, & in Hetruriam iter chronologicis huius notis disponunt, ut Roma egressus an. 1407. die 9. Augusti Viterbium perueniret, tam inuente Septembri Senas adierit, ubi Nicolaus illum conuenit. Quid vero Nicolaus egerit Senis, quoque inuenerit, & orationis studio Gregorii causam tutatus fuerit, ut in legitima Pontificatus possessione eum retineret, praestat ipsis Niemii verbis ex lib. 3. de schism. cap. 50. describere, ut quae illi probro vertit infensissimus Gregorianae partis hostis, nos vera iustaque doctissimi Antistitis laudi tribuamus: Prima *vice* satis pulchrum & acceptum Cardinalibus sermonem coram eodem Errorio (Gregorio) fecit in publico exhortando eum multis pulchris rationibus ad eandem faciendam unionem, ut se quanto citius prepararet, subiungens quod omnino universali Ecclesiae, ac saluti animarum Christianissimum sic fieri expediret quem quidem Archiepiscopus etiam infra paucos dies postea praedicantem publice coram populo audiri, quod dicitur Errorius (Gregorius) suo Papali obsequio mortali peccato, & satisfactionis anima sua nullo modo cedere posset, nec ipsam ad hoc vota & iuramenta per eum praestita obligarent, fraudulenter a Gregorio inducitur: super quo tres fecit libellos, quas vidi iudicio multorum Magistrorum in sacra Theologia, & Doctorum in iure canonico, redam et rationes, sed haereticos. Hoc quippe iudicium

de Gregorianis fautoribus ferebant ei, qui vel praecipuum falso iudicio, vel iniqua voluntate schismaticae factioni favebant. Pauci tamen monitionibus benemeritis de Ecclesia & Gregorio gentile Nicolaus; nam dum in eadem materia, sollicit Niemius, tenendo multos scribentes apud se continuo diligentius laboraret, exiit in Italiam agritudo, & in illa *Epiphania*, idibus Iulii Januarius pridie decembris anno 1408. in Senis tempore quo Caria resideret, sit in laudata epistola B. Joannes. Gregorius vero Pontifex, & Romanorum, qui eum sequebantur, Curia Senis discessit, exiit Januario ejusdem anni juxta chronologicos Pagi & Raynaldi calculos. Cetera, quae Niemius inique obtrudit de morte Nicolai, testimonio Joannis viri sanctissimi refelli facile possunt; sit siquidem & Nicolao morienti adfuit, & probum Dei famulum fuisse testatur. Hujus Antistitis obitu vehementer doluit Gregorius; nec oblati veneni suspicio absuit. Eius cadaver privato funere elatum in eadem urbe conditum fuit, ut Niemius asseruit, cujus auctoritati plus est hac in re tribuendum, quam Ichedis Aletianis, in quibus legit Sebastianus Dolci, Nicolaum in Ecclesia Cathedrali Ragusina tumulatum fuisse.

B. JOANNES V. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XII.

Florentia natus est an. circ. 1378. ut ex Chronico Riccoboniano recte conicit Bernardus de Rubis cap. 3. num. 2. Comment. Greg. B. Jacobi Salomoni. Ejusdem dimissum Papebrochius rejicit in an. 1376. in notis subjectis ejus elogio A. Antonino descripto ad diem decimum Junii, idque sentit etiam Egidius in Tomo I. Script. Ord. Domin. Pasellianus in iisdem Papebrochii notis annum consignat 1340., ut Ursulinus in suo opere de Pontif. & Card. Flor. De Joannis genere plurimum controversatur; sed Chronici Riccoboniani fides est ceteris praepotenda: Hic vir sanctissimus fuit ex urbe Florentia, doctissimorum praetorumque parentum filius. . . . Eius pater Dominicus namque serici elaborandi artem exercebat; mater vero Paula diuina. . . . Illam conceperat, cum interea gestior ablit. Natus ut fuit, Joannis nomen ei voluit imponi. Hanc de Joannis parentibus, ejusque auitate Chronicon laudatum. Ursulinus patrem ei attribuit Dominico de Barchinis, a quo Dominicus vascorum patris nomen pro familia cognominat daretur, hinc a patre Dominico cognomen, vnde posthabito, accepit, disquisit est Joannes Dominicus, live Joannes Domitici. Quodcumque vero ejus genus dixeris, Joannes egregius sancti & virtutibus illud ad summum Ecclesiasticum Hierarchie gradus exiit. Ab incunabulis in suam optime matris educationem magnam spem afferbat summi ingenii, summique probitatis. Post pueritiam & domesticam disciplinam calce pique transactam divino spiritu indinctus anno aetatis decimoquarto, ut in Dominicis familiam cooptaretur, ardentissime petiit. Ad sollicita mater, ne optimi filii opus ac solatio careret, Joannem probocuidam mercatori commendatum Venetias misit sperans futurum, ut adolescentem consilium interea amplectenda religiose disciplina mutaret. Verum biennio post iussu matris Florentiam reuerteret, eadem inlece, Dominicanam vestim induit in Cœnobio Florenti-

Joannes Domitici
Florentinae
mater an.
1376.

Paganus
Sipontinus
pater. Ita
dicitur
Averlus
8102 1402.

Ortus pueri
ad Greg.
golum 7.
an. 1407.

aliqui lovent.

na S. Maria Novella. Facti hujus narratio, quod omnes ejus vitæ Scriptores laudat, in eodem Chronico ita legitur: Cum annus ageretur *Stichomythiarum in Ordinem* (S. Dominici) *ingressi* vellet. At dubitans mater, ne Florentini Fratres illum monachali habitu induerent, filium Pœtias misit, probo quodam meratore socio ita adjectis. Illic ex obedientia innotantem bonam desiderium in dies augens, & sape Ecclesiam S. Joannis & Pauli (a Dominicianis Patribus cultam) *invisitabat*. Duobus annis post reputans mater *studium vite religiosæ in filio jam singulare*, illum ad se revocavit, & cum Florentium redisset, habita S. Dominici indixit sibi in Cœnobio S. Maria Novella, infirma matre. Ceteris autem ætatis annis, quo in Dominicanam societatem admissus est, ab ipso Joanne innuitur in epistola ad matrem data æ. 1376. Scitis vos habere unum filium (seminum indicit), qui septem & decem annorum exiens est *Frater Prædicatorum* effluens; unde arguit licet, Joannem annis circ. 1375. Ordini Prædicatorum nomen dedisse. In Chronico legitur annus decimus sextus, at absolutum intelligi: Eius venerabilis mater mihi dixit, quæ, cum Ordinem ingressus est, annos sexdecim natum fuisse. Carolus in ejus vita consignat annum 1378. quo in Ordinem exceptus fuerit; sed, cum certus sit ætatis annus, quem tum agebat, inde inqueretur, Joannem obiisse anno ætatis septimo supra quinquagesimum, quod repugnat gravissimis testimoniis, quæ importunè ætatis ænigmæ probant alterum aut certum præter sexagesimum: erat autem & Utriusque, qui ingressum in Ordinem assigit æ. 1361. Porro Joannes in laudata epistola facit, vix id se impetratum, ut in Dominicanam familiam cooptaretur, quia nimium in modum habebat esset: qui linguam habebat taliter impeditam, quod in receptione sua sibi non modicum Frater resisteret, dicentes, ipsam nullatenus valere pro Ordine, sed potius ad hoc deprecari, ut annis joculariter Fratrum efficeretur. Hanc ego veriorum fuisse causam existimo, eos Florentini Cœnobii Præses, ceterique Patres, illum ineptum putarent. muneribus Ordinis abundans, non ob literarum infirmitatem, ut Carolus innotat cap. 2. ejus vitæ: quin egregia adolescentis indoles, & ingenium perspicax, quo a natura prædium fuerat, teste D. Antonio, facile quinquem impulsisset, ut in Ordinem admitteretur certa spe ingentis ab eo prodituri tum pietate, tum doctrina profuturus. Vix igitur in Cœnobium admissus est, statim se ad normam Dominicanæ Instituti ita composuit, ut vel ab ipsis religiosæ vitæ primordiis in omni virtute excelleret, & juvenis senibus, tyro veteranis tanquam exemplum constantiæ, tolerantie, frugalitatis, obedientie, omnium denique virtutum proponeretur. Tyrocinio perfunctus, & solemnibus votis Deo obstrictus Passibus studiorum causis proficisci iussus est, quod in Chronico legitur, & a ceteris auctoribus prætermisum est; inde brevi in patriam reversus multa scientia plenus de instituta vivendiratione adeo nihil remisit, ut, cum jam ad excellentem perfectionis Evangelicæ gradum pervenisset, ipse tamen quotidie ad sublimiora spectaret, leque ipso melior ac perfectior in dies evaderet. Cum accuratissimis religiosæ disciplinæ custodia, & cum omnibus tum pietatis,

tum reliquarum virtutum officiis studiis interea doctrinarum assidue conjungeret, in iisque tantis progressus habuit, ut absolutam præter omnium naturalium ac divinarum, & juxta utriusque scientiam perceperit; & multiplex ejusque doctrina non tam humanitas acquiritis, quam divinitus infusa videretur; unde recte de se juraturus testatur in libro, quem Nollis Latine appellavit, se in nulla scientia habuisse doctorem, ut hinc verbis perhibet D. Antonius in ejus Elogio. Ejus singularem eruditionem ac pietatem declarat libri ab eo compositi, & in publicam lucem editi, velut ille, qui Lucula nollis intercebitur, adversus Concilium Pierium Solutum, qui suis de fortuna & fato carminibus quendam immiscuit cum fide orthodoxa parum congruentia; tum illi in *Genesim*, *super Ecclesiasten*, & *Canticum Canticozum*; & *Conversationsum super Mattheum*, & *Psalmum Magnificat*; *Sermones in Psalmos* & *Cantica Canticozum*, tum de *Sacris* & aliis anni Festivitatibus; *Tractatus de amore charitatis*, de *Conceptione B. Virginis*, de *Possibilitatibus*, de *Corporis Christi*, de *Proprio*; *Quadragesimale novum* & alterum; *litterarum devotionis*; *Regula vivendi*; *Vita B. F. Marcolini Foroliviensis*. Hanc vitam habes in Tomo 7. Monum. Eccl. Ven. pag. 187. ubi nonnullæ ejus epistolæ leguntur, & in Tomo 1. pag. 133. cæ præsertim, quas ad Seniores Venetæ Cœnobii Corporis Christi scripsit, ac *litt. Persuasionem* ejusdem Joannis opus de illius Cœnobii edificatione; cum in Tomo 1. laudato pag. 138. fragmentum *litterarum devotionis*, ac in Tomo 7. pag. 218. fragmentum aliud *super Canticum Canticozum* vulgata typis reperies. Alias præterea Joannis literas edidit Bicionius; omnes autem pietate ac eruditione dignissimæ, quæ pie utriusque a cunctis leguntur. Mirum sane est, hujusmodi hominem, qui tot tantisque, uti dicam infertis, publicis Ecclesiæ lingue Ordinibus curis, atque negotiis implicatus erat, tantum temporis ad scribendum sibi reservare potuisse, quod totum certe somno, ceterisque animi ac corporis necessariis oblectamentis negabat. Nec scripsit solum, sed etiam verbis christianæ doctrinæ & pietatis mirifice profuit. In quo singularis erga illum Dei voluntas innotuit, manifestò etiam prodigio, ut, qui absolute habuit divini Verbi ministerio esset omnino ineptus, repente, implorata ope D. Catharina Senensis, expeditissimus ad loquendum redderetur; idcirco Chronici, ejusque ad matrem epistolæ testimonio certissimum est; inveniens se in Senis (sepius indicat matri), sentiensque se habere desiderium prædicandi, cum non videretur sibi secum auctus in scientia deprecari, solum de non posse docere propter vicium lingue præstilla, quod bis in sæculo incidere solevat. Et inveniens se quædam vice de nocte ante imaginem præstilla *Sacillæ* (Catharina Senensis) in Ecclesiam ipsam deprecatus est cum illa obligatione, quæ servio, & sub certa obligatione, ut sibi impetraret a suo largissimo Sponsò expedita densissimam linguam, ita quod pronuntiaret in saltem animarum divinum verbum, Quantum votum, & qualiter illa sibi concessa fuerit gratis, notum est *Reverentia vestra*, ac etiam magna partitatus mundi. Scripsit Joannes hanc epistolam Constantie die decima sexta februarii MCCCXXI. ad Paulam matrem, quæ tam Venetis dege-

Da Ordinem
Duo nica-
non abso-
luit anno
1371.

vitam,

Lib. 2. c.
10.

bat

bat religiosam vitam amplexam in Cenobio Corporis Christi, ibique eodem anno vita sancta est. die 4 Junii, ut innotuit litteræ, consilium Virginis ad Joannem missæ; hujus vero epistolæ fides tamen est certior, quod, eam narrati prodigii tellis, infecta fuerit Processionem. Confectionem de sanctitate S. Catharine, qui intererat in Bibliotheca Veneti. Cenobii Dominicani SS. Joannis & Pauli servatur. Hinc Joannes orator excellens conciones ferventissimas ad corrigendos depravatos populorum mores, atque ad honestam rectamque vivendi rationem revocandos tum sapissime toto anni decursu statim ac festis diebus, tum per ferias Quadragesimales in plurimis ac nobilissimis civitatibus, & quocumque adventabat, habere consuevit non ad ingenti & doctrina ostentationem, sed ad pietatem excitandam, populumque permoveendum accommodatis, suis verbis ac sententiis referent, quæ ardorem apostolicum, & divinum amoris ignem undique spirare videbatur; quin, ait Ursulinus, longa equæ non interruptis annorum intervallo singulis Quadragesimis Florentia in Cathedrali, & S. Maria Novella templo his in die convocationem habuit cum maxima gratia, inquit S. Antonius, & fructu propter fragrantem odorem sanctitatis ejus, & sanctam & sapientiam. Immo, teste Chronico Riccoboniano, quater quotidie Venetiis conciones dicebat per Quadragesimas singulas tota terminavit, tanto animarum profectu, ut Daemonum rabie, ac malorum hominum improbitate sæpe foret ad necem expetitus. Atcedebat ad hæc corporis praesentia, majestas uerit, sermone dignitas, vox ad speciem tubæ sonora animos inteme percellens, ac quo vellet facillime se inflectens itaque ejus perorationem non ineptus vulgi plausus excipiebat, sed alta suspiria, gemitusque, & vitæ anteaque desertio salutis. Inter hæc vigiter Joannes Venetiis missus est anno circiter 1287, nonnum annos triginta natus, ut publicum docendi munus obiret in Cenobio SS. Joannis & Pauli, eoque in urbe duodecim omnino annos exegit, id petente Senatu, apud quem & cives omnes summa erat de illo exultatio. Cum tandem triginta annos haberet, lectus missus fuit ad S. Joannem & Paulum, & hoc in loco fletu avos duodecim lectus & concionator, petente Domino, & volente ab omnibus amabatur; ut in Chronico perhibetur: quo tempore dici vix posset, quot pietatis ac virtutis fructus protulerit, & quantum utilitatis in quodvis hominum genus ex ejus religione, prudentia, doctrina, & agendi dexteritate proveniret.

Nec ejus caritas operam suam extraneis ita impendebat, ut domesticorum oblitisceretur. Illo possimum auctore & dote, collapsa in Italia sui Ordinis disciplina restituta est; idemque plurima Cenobia suis hortationibus & exemplis ad normam primævis instituti reformavit; quod in Fesulan ejusdem Ordinis congregatione ab ipso sancte constituta hætenus viget; ex illa enim sub ejus disciplina floruerunt viri excellentes, & de ejus schola prodierunt viri praclarissimi, nempe Antonius, alias Augustinus, postea Archiepiscopus Florentinus inter sanctos relatæ, Joannes Messius Florentinus, Andreas Duccius, Bartholomæus Lappetius, & Joannes Vissor, ut scribit laudamus Ursulinus, ac subdit S. Vincentius Ferrerius,

qui ejus aetate claruit, a Florentiis Genua exilium invitatus revulsi illic adire dicens, et eas civitates non reventuram, quæ alteri credula essent, qui sua doctrina & vita modesta homines inlitteratos, & emendaret de S. Joannis Dominici laqueator illi, cum hæc scribebat. Historiam Ordinis Dominicani hoc tempore illustrati habes descriptam in Commentario Thomæ Senensis insento Tomo 7. Monum. Eccl. Ven., tum inculentis in laudato alias opte Bernardi de Rubis, in quo prima suscepti, perfectique muneris partes Joanni tribuuntur, quod anno demum 1395, ipse absolvit. Præter ceteras vero Cenobiorum praefecturas, aliasque sui Ordinis officia, quæ gessit Joannes, præsertim Venetiis, Vicarii Generalis munere in tota Italia fungebatur an. 1394. Hinc novis Ordinem Cenobialis ausit, & viris plurimis doctrina ac pietate eximii frequentavit familiis & disciplinæ Dominicane adscriptis, inter quos singulæ commemoratione dignus S. Antonius, qui totum se illius præceptis excolendum tradidit, eoque magistro ad sublimem sanctitatis apicem pervenit; primus postea Florentinus Ecclesiam Archiepiscopus reuuntus. Nec minus laborum curarumque ab eo toleratum fuit, ut Sodalicis pullo ante instituta Fratrum ac Sororum tertii Ordinis de Penitentia S. Dominici novum decan & firmitatem adjungeret, et illa a Summis Pontificibus perpetuo confirmaretur. Extant hæc de se monumenta apud Thomam Senensem in Tomo 7. Monum. Eccl. Ven., & apud Bernardum de Rubis in suo Commentario. Equidem Joannes in ipsa Venetiarum civitate & Sodalitatem ipsam maxime auxit magno animarum profectu, & Cenobium sacrum Virginum ad normam Dominicane disciplinae nobile in primis instituit, cui a Corpore Christi nomen inest, & plurimarum feminarum sanctitate, quæ ipse & coram verbis & absens literis, dum vixit, ad omnem religiosæ vitæ perfectionem excoluit, summoque illustre. Conditi Cenobii Chronicon scriptum nobilissimum ejusdem alumna Bartholomæa Riccobona, cui cum Joanne incima fuit religionis ac virtutis consuetudo, & ejus vitam, res gestas, & laudes politerorum memorum in illo opte commendavit; hanc vero Riccoboniani Chronici partem primus illustravit laudatus sape P. Bernardus; alia pars, quæ acta quædam Gregorii XII. Pontificis, & Joannis ejusdem enarrat, inest Tomo 12. Monum. Ven. Eccl., & ex utraque parte ingens nobis lumen affudit, quo B. Joannis gesta certa rerum ac temporum luce effusione clare ac tuto exponeremus.

Dum Joannes hoc duodecim annorum decursu Venetiis degens, & cetera interea docendi ac concionandi munera flagrantissimo studio exercens tanta illustrium scinarum mole premebatur, contigit, ut propter incedum in urbem publicæ Alabatarum supplicationis ritum, quo cum hominum secta late per universam penam Italiam vagabatur, Patrum decreto, qui graviter tolerant, novam hanc religionis præciem abique Senatus auctoritate fuisse institutam, iussus est Venetiis decedere v. Kal. Decembres anni 1399. & quinquennio exulare. Rem ingenio illo descriptis in Chronico Riccobonæ & ille quidem, quo par erat, submissis obsequio promptissime paruit. Magnum jam

erat Joannis nomen in tota Italia pervulgatum, & excellens de illius integritate, sapientia, & sanctimonia opinio: quare cum Tifertium in Umbriae se recepisset, tum ibi, tum per Aemiliam Apostolicis saepe exhortationes peragebat, necnon in Talciam, & apud Florentinos, a quibus anno 1405. legatus missus est ad Innocentium VII. Pontificem ex parte Communitatis Florentinae, inquit Thomas Senensis in suo Tractatu, quam vero ob causam incertum est: suscepta tamen legatio fuit post Calendias Majas illius anni, cum Joannes Senis degeret, & Natis Quinquagesimo adhuc Romae versabatur, eodem Thoma vocatore, Innocentius autem post Natas Sextiles ab Urbe profugit. Insequens anno Venetias reversus ingenti civium laetitia exceptus est, qui hominis sanctitatem jam fuerant experti, ac post trium mensium commorationem, idell. Aprili circiter mense hujus anni 1406, quippe aut eodem anno 1405. cadente, aut incurre 1406. iter Venetiarum suscepit, ut scribit P. Bernardus de Rubis, demum Florentiam rediit, ubi gravior illam rerum gerendarum molis manebat, & majora pro Catholica Ecclesia ab eo ferenda discrimina. Nisi intra finem ejusdem anni 1406. Innocentio VII. e vivis sublato, brevi temporis intervallo Gregorius XII. in Romanam Sedem illi legitime successit, cui hanc cura omnis incubuit tesserit schismatis extirpandi, quod jam inde ab anno 1378. Ecclesiam duas in factiones distractam sede dilacerabat. Juvandis itaque ppe Pontifici comitibus Dux optimis maximis iussis si Dominum Fratrem Joannem Dominici Conabli nostri Patrem, ut illi solatio esset & adiutorio, quemdamque Mosyl Aeror, inquit Riccobona. Causa autem, cur Romam Joannes proficere, fortasse fuit alia legatio, qua illum a Florentinis legatum fuisse ferunt ad Pontificem, ut de tollendo schismate negotium ageret Reipublice nomine. Eisdem cum Gregorius ex primo edictis & sermone Joannis ejus fidei, doctrinae & prudentiae specimen cepisset, non modo hortationes libenter excepit, quibus ad bene capta prosequenda facillimeq. nansen procurandam illum excitabat, & quod is suaderet, comolatilime se facturum pollicetur illi, sed etiam Romae ipsum consistere iussit, ut ejus consilio & opera uteretur. Sane, cum inito jam anno 1407. de legatis ad Benedictum pleudo-pontificem mittendis Avenionem ageretur, Joannes se ultro obtulit Pontifici paratus pro divina gloria vite pericula subire, cum certo imminabant, quousque alii eodem ante munere functi pessime fuerant affecti. Abiit tamen Gregorius, & virum, cujus opem fidei omnino necessariam experiebatur in dies, apud se retinere voluit. Rem hanc, de qua nullus rerum Ecclesiasticarum Scriptor meminit, hinc verbis memoria prodidit Chronicon Riccobona: Quam Saxillus Pater vult illud praestare, quod promiserat, scilicet Legatum ad Pseudopontificem mittere, neminem, qui id oneri suscipere, inveniebat, quia antea multi pessime accepti fuerant. Joanne Dominici, quippe qui Dei gloriam quaerere, & pacem Ecclesia, quam qui maxime, exoptaret, se paratum obituli pro legatione tribunda apud Pseudopontificem: sed Gregorius intelligens, quam ejus adiutorio indigeret, eundem mittere coactus, ejusque socium misit, qui no-

men P. Martialis conversus, id autem gestum ante legationem postea suscepit ab Antonio Cossario, Guillelmo Toderzino Episcopo, & Antonio de Butrio Bononiensi 112. Kal. Martias hujus anni 1407. Invenit, cum Benedictus demum spopondisset, se Gregorium Saona in urbe Liguriae conventurum, ut die optata Catholicae Ecclesiae pax iniretur, Pontifex, quo tuto itinere proficisci ad conventum posset, Joannem Venetias ablegavit, ut suo nomina testres aliquos a Senatu peteret, quos Saonam constituto tempore ac sine vite discrimine devehere, & hanc Joannis legationem tam Riccobona, tum Thomas Senensis in suo Tractatu commemorant, qui praeterea tenuit, illum mense Augusto Dominici adventisse: cum ipse Frater Joannes Dominici Venetias Rancius Apostolicas de mense Augusti postmodum de Curia advenisset pro causa unionis Ecclesiae: quo tempore non ad Venetos solum, sed alios etiam Italiae Principes eodem Legati munere, eademque ob causam persequendum fuisse idem Thomas testatur in litteris suo Tractatu adjectis datisque, anno Domini MCCCVIII. mense Augusti, in Officia, videlicet B. Dominici, Patris nostri, qui tunc dies erat duodecimae Augusti. Cum ad mihi instantem . . . per Reverendum Patrem, Fratrem Johannem Dominici de Florentia, illi Ordinis Praedicatorum, tunc in Romana Curia existentem, & nunc in Provinciae illius negotio ubiensi Iussu Matris Ecclesiae ad diversas partes Italiae, & praesertim ad Venetias & Joannem speciem Rancium Sedis Apostolicae destinatum &c. hinc perfertur, Joannem ad Gregorium rediit, eumque secutus in itinere, quod Pontifex in Etruriam fuerat aggressus v. Id. Augusti, Senis jam moraturus insequenti anno 1408. Idibus Januariis, ubi Nicolao Archiepiscopo Ragusino addiit, cum die eodem e vita decessit. Quare, postquam Gregorius singularem ejus innocentiam, & intimo animi sensu divina gloria, & animorum saluti studio fegantes ex familiari consuetudine penitus cognovit, simulque exquisitam ejus doctrinam, tum in rebus agendis exemplum prudentiam, atque dexteritatem esset expertus: hominem tot tantisque virtutibus praeditum, quibus par erat, praemiss donare, atque ad sublimem Hierarchiae Ecclesiasticae gradum evhere constituit.

Cum igitur Sedes Archiepiscopalis Ragusina ob mortem Nicolai vacaret, illam Joanne, & Joannem illa dignissimum censuit. Verum ejus animi studio religiosae humilitatis ita defixam, & ab honorem insignibus admittendis usque adeo alienum reperit, ut, nisi pro potestate, nullo modo adduci posset, ut Pontifici tam illustre sacerdotum sibi deferenti assentiret. Quae animi de se humiliter demissique sententiae, repugnante satis per se incertum Pontifici studio vehementius inflammavit, & Joannem pro imperio jussu delata fide gubernacula, munusque sine tergiverbatione recipere. Silvanus Raxius in vitis SS. Etruriae affirmat, eum diu dissiluisse, ut ne consecrationem collata sibi dignitatis suscipere sperans, forte ut, sublato schismate, posset facilius illum abdicare. Ac eo quidem anno 1408. die Martii vicesima sexta Archiepiscopus Ragusinus electus est: quod constat etiam ex diplomate Pontificio Dat. VII. Kal. Apr. av. 2. Pontificatus Gregorii Tomo 2. inserto Bull. Domini. P. Senaphi.

phidus Cerva in epistola Ragusina scripta ad R. Berardum de Ruben autumn, Joannem Dominici ad insulas Ragusinas Archiepiscopatus anno defuncto 1407. evasit fuisse, subdit P. Bernardus in Adversis luo. Comm. pag. 309. Archiepiscopatus Ragusinus reuocatur Joannem Dominici non potuit, nisi postremis anni 1407. mensibus: et relictus in ipso Comm. pag. 45. cum Fontano errorem corrigens, qui prius Archiepiscopatus Joannis annum attribuit 1406., conuincit,olummodo post mensem Augustum anni 1407. illum in Ragusinam Sedem Nicolaum successisse: cum cum Carolo, Antonio, Lucaro consensit in annum 1408. de quo dubitare non sinit & Nemi, qui Nicolaus de celsis obitum configit in *officio Pesti Episcopatus* Domini hujus anni, & Pontificii diplomatis testimonium, quo Joannes Archiepiscopus eligitur 22. Kal. Apr. anno 2. Pontificatus nimirum Gregorii XII., qui fuit octavus supra millesimum & quadringentesimum, Supremus auctoritatem cum fas non esset resistere, Joannes ea, qua debuit, submissione oneri impolite reverenter humeros subiecit; quo suscepto, nihil ei longius videbatur, quam ut ad Ecclesiam sibi dispositam amplectendam, fovendam, regendam accederet. Sed Joannis prudentia antea opera magis Gregorio necessaria erat turbulenti illis temporibus, quam ut illo cedere posset. Quia paulo post Ragusini Archiepiscopatus honorem eidem collatum, quo splendidus in muneribus obsequio ejus auctoritati decus, & vim amplius addungeret, cum in Cardinalium collegium statim cooptandum. Id effectum die *Mercoris nona Maji synodus anni 1408.*, cum Gregorius adhuc Lucam commoratur, ut notat Pagius Tomo 4. Breviar. Rom. PP., & confirmatur a P. Bernardo adversus Fontanum pag. 46. laudati pluries Commentarii, Riccoboni in Chronico videtur, Joannis ad hanc dignitatem electionem referre in mensem Septembrem, quo Gregorius Senas profectus eodem anno novam iterum Cardinales creavit, sed chronologia ordinem minime servat, ut Consilium animadverit in subiectis Chronico notis. Certum vero est, Joannem anno 1408. amplissima Cardinalis dignitate decoratum fuisse titulo S. Sixti: & gravior est ceterorum Scriptorum fides, qui ejus electionem in mensem Majum consuevit, quam ut, ea rejecta, in Riccoboni sententiam concedamus. Addit Ursulianus, Gregorium a mente hanc dignitatem Joanni contulisse, ut ejus opera & consilio nitretur in *sebastiaca*, quod tunc in Ecclesia grassabatur, tum ut *Flaventinorum* gratiam iniret. Illi autem male gratiam retulerunt; nam, cum Gregorium odio prosequerentur, quod emissam secretam cum Ladislo rege Neapolitano haberet, in electionem Joannis Dominici iterum revertere, dicentes illum hypocritam, & quod ambitione illam dignitatem acceperisset; & hoc innovatum contra ipsum sperare, tum jussu Pontificis nihil tale cogitari ad Cardinatum fuisse assumptum. Invito etiam tribus dignitatem Gregorinam, ut refert S. Antonius his verbis: *Cardinales insinuat non illa quarentem, sed respicientem; praevaluit tamen voluntas Pontificis, ut divina voluntati videretur assensere.*

Verumtamen ab collata Joanni Ecclesia Ragusina aliquantum tempore intercesserat, cum Pontifex illum neque ab se dimittere vo-

lebat, neque spes erit, fore ut missionem in posterum daret. Quare, cum neque gregem sibi concessum per se ipse pascere & curare, neque abens Ecclesiam suam commodis utilitatisque satis consulere posset, de Ragusino Archiepiscopatu deponendo cogitavit, ac re deum vera depoluit. P. Cerva in epistola, qua paulo ante diximus, exilimatur, Joannem inter purpuras Ecclesiae Patris alitum, Ecclesiam illam addicisse; igitur eodem ferme anno 1408., bene ab eo tamquam commendae titulo commisit, ad initium anni 1410. retentum videri; quo autem fretus argumento id innovat, nullo modo patet. Sed incertum omnino fatendum est, quo anno id Joannes praestiterit. In tabulis Consistorialibus a Waddingo productis legitur: 25. Julii anno primo Alexander providit Ecclesiam Ragusina vacanti per promotionem ad Cardinatum F. Joannis Dominici de persona F. Joannis de Reate &c. Alexander hoc nominat quoniam Pontifex dictus est a Patribus Concilii Pisani vi. Kal. Julii an. 1409. unde fuit censio arguendum: ut Joannes, cum sibi Ecclesiam ipsam adire minime liceret, ut illam dimitteret, ante rogavit Gregorium, quam inter Cardinales addiceretur; vel Cardinalis iam renuntians omnino censuit statimque dimittentem, quippe alio Gregorio & Ecclesiam cuius cum vocabat. In alterutrum convenit annus 1408. in alterum vero etiam annus 1409.; cuius ex illico anno Archiepiscopatus dimissio illiganda est; nec mihi quicquam persuaserit, virum pietis & caritatis amantissimum sibi Ecclesiam illam Commendae titulo, licet a Gregorio commisit, retinuisse ad annum usque 1410.; cum jam Alexander anno 1409. praecipuerat Ragusini Archiepiscopi electionem, quam Gregorius forte neglexerat; idque satis eville esse potuit, ut Joannes, si nondum abdicasset, Ecclesiam suam illico alioquo dimitteret, ne Ragulina, simili, quo Catholica Ecclesia, schismate seinderetur. Seraphinus Ragusinus in vitis illudrum vicorum Lucie editis anno 1596. scribit lictam sibi Chronicon Ragusinum, in qua dicitur, quod beatus hic vir Ecclesiam illam, seu potius ad illam nominationem non itavit, nisi novam circumstanciam, ut illico verbis refert Papebrochius, ad initium scilicet anni 1409.; addit vero Ughelli auctoritate, Gregorium anno 1410. 16. Mail commendasse Ecclesiam Tropeasensem Joanni Dominici Cardinali, quam ille humiliter reliquerat in manus ealtoris, quia fore videbat, ut nunquam sibi rediret. Ecclesiam autem Ragulinam, quae illi demandata fuerat, licet nec videre nec adire potuerit, quanti fecerit, & quam curam habuerit, satis ostendit; nam cognomen ab Ecclesia Ragulina semel assumptum perpetuo retinuit, & cum in Cardinalium Collegium cooptatus esset, Cardinalis Ragusinus appellari voluit; mortem praetera eidem Ecclesiae, ut docet Razzius, omnem argentum superfluum, itemque pileum Cardinalium testamento legavit.

At Gregorius, cum res Ecclesiae novis in brevi pro Gregorio
dies turbis pelli agi, & schismaticorum fur-
ris omnia late incendi, etque conflagrari vi-
deret, Joannem anno 1410. ut ait apud Ray-
naldum, legatum misit in Dalmatiam, Hun-
garum, Poloniam, ut populos illos in prae-
sentia erga Joannem fide & obedientiam confir-
maret. Porro Joannes, ut cum sua fidelitas,
gratque animi eodem morabat, a Gregorio
com-

Abditi-
cipio
diacri-

in Cardine
in m. s.
habet.

in m. s.
habet.

constantissime stetit; neque illum abducere potuit auctoritas Concilii Pisani, in quo Gregorius XII. & Benedictus de Luna Pleudopape Pontificatus abrogator, Alexandrum V. ex Ordine Minorum subrogatum, quo intra undecim annos mentem extraxit, Joannes XXIII., antea Balchillus Colla, substitutus fuit anno 1410: nihil tamen aliud assensit fuit, quam ut ad duos Pontifices tertium adungerent. Nemo autem Ragusinus Cardinali visio viderit, quod Gregorius pariter summe fide, & constantia secutus fuerit. Eam ab omni culpa potiusque egregie vindicavit Joannes Carolus Florentinus ex Ordine Predicatorum, qui Joannis Dominici vitam accurate copioseque descripsit. Ego vero Joanni Dominico summe laudi dandam centesimam propositam, fuisseque consilio non deserendum Gregorii constantiam, &que potissimum, magnaque ex parte laus & gloria perinacissimam illius de digniori schismatis extincti attribuerenda esse mihi videtur. Nunquam enim monendo, hortando, rogandoque Gregorio succedendo, ut studio pacis & concordie Pontificis sponte accederet, illudque primum effecit, ut legationem ad Sigismundum Imperatorem decerneret, quam ipse Joannes ejus nomine obivit anno 1411, hujusque legationis caput erat, Sigismundo significare, certum ac deliberatum esse Gregorio, publicam Ecclesiam tranquillitatem ac salutem privatis suis commotis vel incommodis anteporre; nullam in eo gratiam futuram, quin Pontificatus se abdicaret, modo videtur Pontificis nomen & insignia deponeret Petrus de Luna falso appellatus Benedictus XII., & Joannes XXIII., quem Alexandrum V. in Comitibus Pisani clero & Bononia deponendo, Cardinales, qui a Gregorio & Benedicto secessionem fecerant, subrogaverant. Tum primum ex hac legatione turbatissima illa temporibus lux aliquis affluere, & fieri quaedam ad meliorem spem inclinationis visa est. Itaque Sigismundus, cognita & collaudata Gregorii voluntate, omnes curas & cogitationes ad schisma tollendum, Ecclesiamque pacandam convertit, & litteris & cohortationibus Joannem XXIII. vel invitum impellit, ut Synodum oecumenicam Constantiensis inisiceret, quam demum haberi cepit anno 1414. Iuxta Joannes nullis argumentis, hortationibus, precibus parebat, ut Gregorio voluntatem ac simplicem Pontificatus dimissionem, nullo aliorum respectu habito, funderet, nec vero illum monere, hortari, argere omnia valeret, quam et, quod volebat, demum perfunderet. Ergo ipsam Joannem cum Carolo Maiestate Dynasta Arimineni suum Legatum, sua Procuratorem ad Concilium misit, qui post chancellatum Joannis XXIII. fugam, eamque ob violatam jurisjurandam fidem omnium sententiam damnatum, atque in ordinem coactum anno 1415. in augustissimum illo conventu Patrum Constantiensium omnes ad pacem & concordiam ex qua pollebat, vi & copia dicendi cohortatus est, prolati sunt, quas Legati attulerant, ac receptis litteris Gregorii XII. quantum sententia erat, se ratum ac legitimum habere & appendere Concilium Constantiensis, & ab se mandatum esse suis Procuratoribus, ut nomine suo Pontificatus cederet, & quidquid juris ad eum retinendum haberet, simpliciter & absolute, sine fraude ac dolo, voluntaria abdicatione dimitteret. Sub ea litte-

ra Deo superisque gratulatio facta est, Gregorius cum laudibus acclamatus fuit, & a cunctis concessa plenus est multiplex datus. Joannes vero, ut qui tradidit legationis officio jam functus esset, Cardinalis titulum, paleam, ceteraque insignia a Gregorio accepta Patribus restituit, neque ad substitutum Praesulum inferioris ordinis transiit: quae hominis modestia ac demissio cum fuit omnibus admirationi, tum omnium exultationem ac benevolentiam ei concitavit. Itaque summo cum Imperatoris, tum Patrum applausu consensuque Cardinalis insignia recipere, & locum tenere iussus est, Deinde tanti habitus fuit ipse auctoritas, ut Sigismundus Imperator, atque universa Synodus Joannis doctrinam & prudentiam plurimum tribueret, ac nihil propemodum, nisi de consilio Cardinalis Ragulini decernendum putarent; id quod copiosius docet Joannes Carolus in ejus vita, ex qua patet libet depromere: igitur in hac ipsa Synodo plurimum apud omnes valuit Ragulini nostri auctoritas cum sermone elegantia & virtute, tum prudentia & ingenio singulari; non ex illius ore tantum videbatur pendere sententia; quippe & adire eum, quique horum, praclarum in oculi re sententia fieri, & apud singulos mira dignitatis existere solitas erat, maxime vero in perscrutando, qua vellet, dissimulans habebatur. Naque si interpretanda leges, si statuta condenda, si discordia componenda, si solutaria consilia, & pro amicum solus precibus, forent hominibus conferta, non Ragulini solus ingenio major, animo circumspiciens sollicitior, nemo ipsa habebatur illustrior.

Post Petrum de Luna exautoratum, qui obliuio animo umbrem Pontificis dignitatis retinere, quam publicis utilitatibus faciliare, moluerat, anno 1417. habitus sunt Comitibus Pontificibus, ad quem cum convenissent Patres Constantiensis ad id delecti, summo consensu Pontificis renouarunt Othone Cardinalem Columnam, qui, nomine Martini V. assumpto, pacem aliquando, & tranquillitatem Orbis Christiano preperit, ac perniciosum illud schisma anno quadragesimo, quam ortus fuerat, penitus extinxit. Huic Sigismundus Imperator ad hoc fuit, ut Joannem Dominicum in Bohemiam & Hungariam Hussitarum erroribus reforescere mitteret, eique summam potestatem ad eos populos Ecclesiae reconciliandos, remque Catholicam in illis regionibus restituendam attribueret. Exest Martini diploma datum Gebenisi v. Id. Julii anno 1428. Pontifex amplissimis laudibus Joannem exornat, ac provinciam impolitam magna animo & pari virtute obsequandam hortatur, summa iterum omnium gerendum pacellat impertit. In ejus particulam Joanni perhorrorificam! Ecce ad te, inquit, quem potestum quidem opere & sermone, & in vigiliis expertum & ardentem, eximia circumspicientis modestia, claritate scientia, probitate ac fide, & motum elegantia probatum, decem annorum humanarumque rerum notitia, ac gerendarum rerum experientia, maturitate & altitudine consilii insignitum; in casus essetibus geritur, prout indubitauer credimus, exsuperare duresci, veritatem Catholicam fidei labefactam & contumaciter haereticis iniquatione multarum ventibus sacris tuis alacris inferre. . . . Tetamquam Angelam de Fratrum nostrorum consilio ac regna Hispania & Bohemia, & tota et dominia ipsi

a quo fens.
mouet pte-
batur.

Deus in
hominibus
& Hange-
rum legem
venit.

et legem
Concilii
Constantiensis.

Sigismando Rumanorum ac Hungariae, Wenceslas Bohemiae Regibus illustribus subiectis, Apostolice Sedis Legatus in praefatum, ut in ipse exel-
let & agnoscat, displice ac disperdat, adifices
ac flauit, preuidimus destinandum cum
amplissima felicitate plenitudine &c. In
libro. Provis. sub primo Pontificatus Martini
anno dies ipse signatur, quo Joannes Gibensis
discessit in Hungariam profecturus; 17. Julii
Reverendissimus in Christo Petrus D. Cardinalis
Ragusinus de civitate Gebu. ad Hungariae, Bo-
emiae & Poloniae regna recessit Legatus. Decem
ciciter menses in eam legationem insumpsit
fructu quidem vel minimo, labore autem vel
maximo. Adde enim, populos illos in ha-
resi ac nequitia obfirmatos reperit, ut ni-
hil salutis non modo ad animos, sed ne
ad aures quidem admitterent. Cum igitur ne-
que arguendis, neque adhortationibus quid-
quam proficeret, Sigismundum admonendum
consult, ut eorum praesidium, quando nulla ra-
tionem ad bonum frangeret, viamque veritatis re-
ducere poterat, vii atque armis compelleret.
A quo consilio cum Imperatoris animum alien-
um esse animadvertere, enimvero soluit, post
zamos labores, re infecta, nullo animarum fru-
ctu perceperit, ex tradita sibi provincia disce-
densum esse. Sed tota se divinae voluntati com-
missa, Bodem se recepit, ubi, cum sibi ultimum
diem inlittere praestaret, omni alia cura abje-
cta totum se tradidit vigilis, precationibus,
jeuniis, aliisque pia operibus. Nec multo post
lethalem in morbum incidit, quo intra paucos
dies extinctus ad Superos migravit anno 1419.
Hae suprema ejus verba fuisse testator. Virili-
bus. Quomodo erga matrem, fratres & filii mei, in
praesenti vita pro mea & aliorum salute a Deo
consequi desideraverim, nihil tamen tantopre-
re capivi, quam ad hujus miseriae carnis dis-
solvi, & esse cum Christo: clausulae funere quam
amplissimo, tota civitate exequias celebrante,
sepultus est, ut ipse moriens praescripserat, in
templo suborbanico Heremitarum S. Pauli haud
minus honorifice, quam religiose. Nec de-
fectu miracula, quae viri sanctitatem, & co-
elstem apud Superos gloriam declararunt; de
quibus breviter in ejus vita Joannes Carolus:
Ferunt in eo templo ad ejus venerabile corpus
praedigia fieri multa, plurimasque ibi imagines
assere prodigiorum testimonia, ut ita dicam, re-
ferentes, quae meritis hujus viri Fideles sunt
conferent. In quadam synopsi chronologica Ro-
mae post Constitutiones Ordinis Dominicani
edita anno 1566., quae magna ex parte de-
cerptam fuisse tradit Joannes Altamura ex ve-
rustiore quadam Chronico F. Jacobi de Sufato
Colontensis Joanni Dominico aequalis, obitum
sanctissimi hujus Viri ad annum 1419. ad diem
decimam Julii asseripserit est; Camque ab eo,
idest Martino V. totius Germaniae Legatus sa-
latus fuisse, Bodem in Hungariam accedens ibi-
dem sanctissime obiit anno Domini 1419. M. Idus
Junii, Cardinales cum duodecim. Cadaver Bode
in Ecclesia Eremitarum S. Pauli primi Ere-
mitae honorifice conditum est: haec in synopsi
modo laudata. De die tamen, & anno emor-
tualiter vulgari diffident Scriptores; omni au-
tem dubitatio Tabulis Provis. Rom. eximitur,
in quibus ad annum 1419. Martinus Pontifex
haec fuisse inscribit; 13. Julii, quod Reverendissi-
mus in Christo Petrus, & D. Joannes Cardina-
lis Ragusinus obierit, Florentiae nobis nunciatum est,

ejus animus in pace quiescat, & ab his die deci-
ma Junii. Haece contentit Riccobona in Chro-
nicis, sed anni, quibus Cardinalis dignitatem
retinuit, omnino undecim numerandi sunt.
Richardus in eandem sententiam abiit, qui ta-
men Archiepiscopatus ionia perperam retulit
in annum 1407. Idem consignat annum eta-
tis sexagesimum tertium cum D. Antoni-
no; Chronicon Riccobonianum enumerat se-
xagesimum quintum. Qua in re et alius Ric-
cobonae chronologicis notis sic statuo, auctori-
statem secutus P. Bernardi de Rubis. Narrat
Riccobona, Joannem exsulem Venetis abissi
casente Novembri mense anni 1399. post duode-
cim Venetiae commorantibus annos: igitur Venetias
advenisset annis 1387. aucto, vel etiam ad
hunc vergente. Tunc vero usulam ipsam trigin-
ta annos natum fuisse memorat. Annos illos in-
telligit annorum completos: igitur natales ejus,
et suorum, igitur posuit cum anno 1358.
Inde vero ad diem 10. Junii anni 1419. novissi-
sexagesimus secundus completus, aut incubans
insequens sexagesimus tertius numerari potest;
quae sunt ipsissima P. Bernardi verba pag. 48. sui
Commentarii.

Cum Turce post Budam anno 1541. captam
 templum S. Pauli diruerint, & cuncta spoli-
 ethrum Joannis opprellum fuit, & si qua in-
 scriptio illi apposta fuit, hae rudibus literis
 ejus loco libet adscribere elogium, quod il-
 li attribuit, & paucis verbalibus illigavit Ugo-
 linus Verinus porta non ignobilis saeculi decimi-
 quini.

Fin. clo-
gion.

Dominici plebs domus splendore Joannis
Emicat illustris vita probitate vel ipsa
Dolentia insignis, morisque exemplar honesti.
Dominici sancti Paschalem contempsit Aeterni;
Cardinemque apicem sola virtute recipit.

An vero Christiani, antequam Turce Budam
 oppugnarunt, & caperent, sacra ejus alia effo-
 derint, atque in templum urbis primarium tran-
 sulerint, ut in iuribus & sacris legibus barbarorum praes-
 criptum, quod indicari videtur in Necrologio Do-
 minicano Canonici Florentini, id dubium est at-
 que incertum. Ut statim post mortem miracula
 clauit, sic pia Christianorum veneratione colli-
 cepit. Cultus antiquitatem testatur ipse effigies
 titulo Beati inscripta, quam in claustro Co-
 nobii Dominicani Florentini S. Marci egregio & eduo.
 penicillo expressit F. Joannes cognomento An-
 gelicus ex eodem Prædicatorum Ordine, pictor
 eximius, ejusdem discipulus, & conuivus, & quem
 Magistro suo attribuit, ipse quoque titulum
 Beati promeruit.

N^o JOAN^{ES} DOMIN^{ICUS}
 DE FLORENT^{INA} CAROL^{US}

Exemplum hujus perrexit imaginis ex ipso
 prototypo Florentino desumptum in Canonico
 Pasulano, cujus ipse B. Joannes Dominicus pa-
 tres & conditor fuit, supra posuit, quae ad
 hortum & claustro praebet ingressum, Patres Pa-
 sulani elegantia pictura effluendum curarunt, &
 quod desit exemplari Florentino, caput radiis
 redimiri voluerunt, hac epigrapha apposita: B.
 Joannes Dominici de Florentia Archiepiscopus Ra-
 gusinus, & Presb. Card. regularis vita in Italia
 reparator, & Canonici hujus fondator. Ambro-
 sius Altamura in sua Bibliotheca Dominicana
 cum totis Beatorum Confessorum Martyrologio Do-
 minicano his verbis inscripserit: hic ait: F. Jo-
 hannes Dominicus S. R. E. Card. excellenti vita
 pro-

professione, & multis mirantibus clavis, & vir
similium ore egregie laudatur. Nunc præcla-
rissimum virum, inquit Ursulanus, insinuat
Nietum, idem Theodorus de Nieto in Nemo-
re Uthioni, tanquam præcipuum uicinis diron-
preuere, & Gregorii persequere, consuetum etiam
pro Gregorii causæ tractatus editos, adeo-
que graviter eam insimulare conatur, ut etiam
epistolam fixerit, aut ab alio fissa retulerit
nomine Sabiane ad eam scriptam, qua ei gra-
tias agitabat, quod suis malis operibus, vici-
dissimis mendaciis, & iniquissimis prædicationibus
saugere, admirabile schisma in Ecclesia Christi
sagaciter conuenerit. Sed maleficio Nieti detra-
ctoris laudes sua virorum sententia: quod re-
ste asserunt Ursulanus, cum Nietum inter præ-
cipuos schismatici fautores, & causam Gregoria-
nam hostes insensibilis iure sit adnumerandus.

Habent itaque Ragusini, quorum causa po-
tissimum de hoc illorum Archiepiscopo, quem
vix adeptum amiserant, uberius & solius scri-
ptimus, quam instituti nostri ratio postula-
bat, habent, inquam, Patronum in celo illius
Ecclesie & Civitatis amantissimum; & quam-
vis, dum titulum Archiepiscopi gessit, neutri
per se Episcopalem operam præstare, ac suam
eandem patientiam impetrari potuerit, tamen
abieci utriusque invadendo, amplectendo, ju-
vando, & quibuscunque posset, beneficiis cu-
mulanda desiderio ardebat. Nec post titulum
Archiepiscopalem depositum ejus memoriam,
quoad vixit, & suam erga utramque benevolen-
tiam deposuit; argumento est cognomen Ragusi-
ni, quod ab ea Civitate & Ecclesia semel
accepterit, perpetuo retentum, itemque legata
Pontificalia, quæ mortens eidem Ecclesia reli-
quit. Jam vero dubitare non licet, quin, quos
vires summo pere dilexit, eisdem hac vita,
sive postea mortalitate exutus, atque in cele-
stem patriam receptus vehementius amare per-
gat, & beneficiis libenter esse cupiat, cum ejus
charitas ex aspectu & amore summi & insin-
tillius boni magis magisque incalcescat. In ejus
igitur eadem & clientelam Ragusini se & Rem-
publicam, Civitatem, & Ecclesiam conferant,
ad eum in periculis & rebus apertis confugiant,
quæ patrocini gloriantur & confidunt; memi-
nerint vero illius dici decem mensis Junii,
quem Joannes Dominicus beato suo natali, lax-
taque ad Sapientis migrationem conferavit; ipsi
quædam piis officiis, precibus, votis eundem con-
celebrare non omittant. Habent, unde eximius il-
lus vires, & præclare facta discant & imitentur,
ex Part. 3. Histor. S. Antonii ejus discipuli,
qui de illius vita & sanctitate elogium non ita
breve confectis, itemque ex ejus Vita, quam
solæ accurateque descripsit F. Joannes Carolus
Florentinus ex eodem Predicatorum Ordine;
hanc una cum elogio Antonianis Danieli Papa-
brachio Tomo II. ad diem decimum Junii A-
thoni Sanctorum interit, doctissime animadver-
sionibus illustravit.

Alter Joannes Cardinalis Ragusinus, sive de
Ragusa, paullo ætate inferior floruit, a quo
postumum distingui oportet. Sunt quædam utri-
que communia, videlicet nomen Joannis, vix
institutum Dominicæ, dignitas Cardinalis,
cognomen Ragusinus; sed noster ab Archiepi-
scopatu, alter vero a patria Ragusinus, sive de
Ragusa cognominatus est; nam huc proprium
& avitum cognomen Stoico fuit, & natus fuit
in Peninsula Stagoi, in oppido di-

tionis Ragusina; noster a patre suo cognomen
Dominici sibi adoptavit, & Florentinæ natus est.
Ille Basileensis, noster Constantiensis Concilio in-
terfuit; ille a Felice Antipapa, ad quem dicitur
descessisse, noster a Gregorio XII. galeum
& purpuram accepit; ille demum Basileæ anno
circa 1450, noster Bude anno 1470. diem
supremum obiit. Sunt qui tradunt, Joannem
Stoico, schismatici schismaticum patris, &
in potestatem Eugenii IV. contulisse, & Episco-
pum Argentoratensem creatum esse. Fuit vir multi-
plicitis & eximie doctrinæ.

ANTONIUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XLII.

Postquam Joannes Dominicus se Archiepi-
scopatu abdicavit, & in Collegium Cardinalium
cooptatus est, Sedes Ragulina plures menses
vacavit. Archiepiscopum Ragulinum præfice-
re cum Gregorius negigeret, Alexander V.
quem Cardinales, qui ab Gregorio & Petro de Lu-
na Antipapa desceverant, in Concilio Pisano
Pontificem anno 1409. elegerant, datæ preoccupa-
vit, ut est in tabulis Consistorialibus 29. Julii
anno primo Alexander prædixit Ecclesie Ragusi-
næ vacanti per prefationem ad Cardinales
F. Joannis Dominici de persona F. Antonii de
Reate Ord. Fratrum Min., Sacra Pagina Pro-
fessus. Ad verbum illud prefationem Lucas
Wadingus hanc interpretationem adhibuit To-
mo V. Annal. ad an. 1409. Ille est sensus pro-
fationis prædictæ, ut videlicet illegitimus præ-
dictus F. Joannes, etsi alias vir sanctissimus ex
Ord. Predicatorum, ad Cardinalatum assumptus
sit a Gregorio XII. anno proximo elapsi. Etenim
contra fidem sacramenti in electione sua de
non creatus Cardinalibus prædicti quatuor tunc
erat Cardinales, qui minime pro talibus ha-
biti sunt, donec in Concilio Constantiensi ipse
Gregorius sponte Pontificatum deposuit; tunc enim
tam ipse pro bono pacis, quam illi ex totius
Synodi fratritate in Cardinalium numerum sunt
recepti. Mattheus ex nobili Gurgurorum fami-
lia Canonicus, ut tradit Scrapianus Razzini
corrogatis Capituli suffragii se in Archiepiscopum
eligi curaverat; sed Rector & Senatus ex
veteri, & non multis ante annis renovato de-
creto, quod vetabat quemquam & civibus Ar-
chiepiscopum fieri, hujusmodi electionem im-
probavit, atque irritam fecit; qua relicta,
posterior valuit Pontificia electio & designatio.

Antonius natus est Reate, olim antiquo Sa-
binorum, nunc Umbrie oppido non ignobili,
ex quo, cum nomen dedit in familiam Fratrum
Minorum, cognomen accepit more institutoque
Franciscano, & dictus est F. Antonius de Reate.
Jacobus Laccarus cum a patria Pisanum,
a cognomine de Reate appellat. Sed mihi plu-
ris est auctoritas tabularum Consistorialium,
quæ de patris Reatione, seu de Reate cognomi-
nante. Fuit insignis Theologus, & sacrarum
Litterarum interpres, nec minus consili plenius
& ærum gerendum peritus. Archiepiscopus cum
esset, interfuit Concilio Constantiensi, in quo exi-
mis sapientia, & singulari prudentia documenta
dedisse dicitur. Illud quoque memorie proditum
est, Antonium sub initium Concilii missum esse in
Bohemiam, ut Joannem Husarium hæresiarum
cham, qui magnis in eo regno excitatis mo-
tibus quimplurimos a catholica veritate ad ex-
secrandos errores abduxerat, Patrum Constan-

Antonius
Archiep.
anno 1492.

Patris & Ma-
tris ex
Ordine Mi-
norum.

Inter
Concilium
Constanti-
ensem, &
pauca in
pauca in
pauca in
pauca in

Inter
Concilium
Constanti-
ensem, &
pauca in
pauca in
pauca in

etiam nomines ad Synodum invitaret. Hunc Legatum cum Bartholomaeo Capra Archiepiscopo Mediolanensi, Bertrando Episcopo S. Flori, Nicolao Abbate Florentinensi, Joanne Ulickio Praeposito Quinquagesimensi, & Joanne Stabino Anglo idem Patreslegerunt anno 1415., ut de rebus Concilii, atque in Italia negotiis pro Romana Ecclesia agerent, & Pontificis dilationis turbas seduloque sedarent, in primis ut Angelo Corrariorum, qui Gregorii XII. nomine, & Pontificatus depositi rei Christianae causae se in ordinem coegerat, amplissimas gratias referret totius Concilii parte, quod Ecclesia tranquillitatem suis commodis, suaeque dignitati praeferat, significaretque praeclara de suis meritis Patrum decreta, qui non modo in Cardinalium numero retinendum illum esse duxerant, sed etiam perpetuum Legatum a latere creaverant, totique Marchiae Picenae summa cum potestate praefecerant. Constat porro e monumentis Fanenensibus ab Amiano elictis part. 2. hist. Fanensis, Antonium cum sociis Fortune Fanum advenisse initio vix anno 1416. nam in decreto, quo Fanensis editus Concilii Constantiensis locum obtingent, hac legitur nota chronologica: *Anno 1416. Sede Apostolica vacante, die septimo Januarii . . . coram RR. Patribus & Dominis Archiepiscopis Mediolanensi, Archiepiscopo Ragusino, B. Episcopo S. Flori &c.* Tom Rectorem profectus est, ubi Corrarius morabatur in ditione quidem Romanae Ecclesiae, sed a Dynastis Malatestis occupata, qui impensis Concilii partibus faverant, dum Pontificatum gerebat: quorum ut potentia infringere-retur, itaque debito in Romanum Pontificem contineretur officio, Legati Concilii, & Antonius ipse cum constitissent Firmi, sedus adversus Malatellum inierant cum Anconitanis, Cameribus & Firmianis, federatque exercitus duces electi Ludovicus Melioratus, & Braccius Fortebraccius Montanensis. Extant in opere de Praefidibus Picenae a Pompejo Compagnonio descripto part. 1. lib. 6. pag. 300. litterae Antonii Archiepiscopi Ragusini, quibus fide data jubet, cives Macerataenses, qui neutram in partem se movere decreverant, secutos esse tutoque ab federatorum incur-sibus. Harum initium est: *Antonius Dei gratia Archiepiscopus Ragusinus in Prov. Mar. Aetate, pro S. R. E. & Sacrosancta Constant. Synodo Nuncios & Commissarios &c.* Datae sunt die 7. Martii xx. Iulianae 1416. Cum vero Malatesti viribus copiose deciderent, & Antonius Macerata ingredi, ibique moram trahere maxime coperet, cives, pactis quibuscum interpositis, in urbem ut reciperetur, assensu sunt; idque probant tabulae a Compagnonio editae, scripturae sub Anno Domini 1416. die 16. mensis Augusti nec multo post, datis induciis, auctor fuit idem Antonius pactis confectis a Malatestis cum Fortebraccio, ceterisque Pontificis federatis. Hac ab eo fors praecellere ac feliciter gesta narratur; quem alias legationes perhonorifice obisse tradit Joannes Gundula, videlicet ad Sigismundum Imperatorem, ad Republicam Venetorum, ad Philippum Mariam Ducem Mediolani, ad Regem Galliarum. Sed nec minora, nec pauciora sunt, quae domi pro sui gregis utilitate, & divini cultus incremento vel ipse fecit, vel faciendi curavit.

In singulis primum Parocciis Dioecesis foda-

litatem indidit sanctissimi Sacramenti, eliquet leges admodum piis praescriptis. Virgines Franciscanas S. Clarae & suburbio in vicem translatas, ut eas ab omni periculo, atque hostium praesentium barbarorum injuriis tutas posset; jam enim Turcae finitimas provincias vallare & incutere coeperant; & per ea tempora Ragusines pecunia ab incursionibus intusque Turcarum Civitatem ac Rempublicam liberare decreverant, ut tradit Razzius; quin etiam anno 1421., ut est apud Luccarum lib. 1. Anzal., duos legatos Petrum Luccarum, & Georgium Gozzeum cum magnificis muneribus Hadrianopolim ad Amurathum Regem Turcarum miserunt oratum, ut Rodoslavum Dynastam Populi & Tribalis Turci vigilem ab infestanda ditione Ragusina cohiberet. Antonius auctor fuit, ut Senatus incontinentarum Delphae Virginis Conceptui diem festum dederent, quem Clerus popularique singulis annis viis. idem Decembris religioso cultu celebraret; editumque hac de re hujusmodi decretum: *Annus Domini Millesimo Quadringentesimo undecimo die quinto mensis Decembris. In Praefidibus Majori Consilio loco ad more festis congregato, in quo interfuerant Consiliiarii centum unus, captam & firmatam fuit per quinquaginta duos de Dilecto Consilio, quod ad venerandum & reverentiam Virginis gloriosa singula anno in perpetuum celebraretur. Dies conceptionis praescripta Virginis, videlicet octavus mensis Decembris. Et festivitas in Libro nostro Cathedralis, & in tabula vestri Cathedralis, ubi sunt descripta nomina Sanctorum etiam ad perpetuam rei memoriam. Eodem autem Antonio hostante, Commune Ragusinum domum capitalem excipendis aliisque infensibus incerto patre ac matre procreatis exstulit, & idoneis preventibus dedit.*

Est quaedam vallis utrinque ab septentrione & meridie montibus clausa, quam Castellum vocant. In longitudinem millia passuum fere viginti ab Epidauri vetri usque ad finem Rhizonicum protenditur, ipsa latitudo amplius octo passuum millia patet. Est peramena, crebris fontibus irrigua, singulorum ejusque gentis firax, & quae vergit ad Orientem, frequentibus pagis habetur. Hanc Ragusines cum de Sandagio Hranichio Chelensis, qui dimidium ejus regionis, & de Rodoslavo Paulovichio Tribiolensi Dynasta, qui alterum dimidium possidebat, ingenti pecunia emisit, Antonius Archiepiscopus idoneo loco templum & Consobium edificavit sub nomine & auspiciis S. Blasii, utcumque vero tradidit Patribus Franciscanis, ut haereticos Patrenos, quorum totus ille territorium tractus erat relictus, ad rectam in Deum fidem tradiderent id quod illorum diligenti cultura, & apostolice doctrina brevi effectum est. Dum vero Antonius huic Ecclesiae praesidebat, Congregatio etiam Dominicana Ragusina apud Gravolam novo Cenobio aucta est. Gravola pagus est ditionis Ragusinae uno milliario ab urbe in occasum distans, quam ab antiquis Agravonensis, quos Titus Livius in tertium Illyrici propriis ab Romanis tripartito divisit regionem conjegit, & nominatam censent. Regio est aprica, mari adiacens, quae villis Pasirciorum saepe multis habitatur, eleganter scireque deliciarum caulae edificatis cum suis ejusque viriditatis pulcherrime descriptis. Marinus Bissa civis Ra-

Dionysius
pro die 6.
ho Corro
pro die 10.
pro die 10.
pro die 10.

Nova Poca
Episcopo
Dionysio
pro die 10.
pro die 10.

gulus caelestis quodam ostento admonitis templum & domicilium Patribus Dominicis exemplum & domicilium Patribus Dominicis exstruxit, cui ab S. Cruce nomen impulit, unde cognomen accepit *Pater S. Crucis*, qui conjungitur cum Omnia Buvis regione etiam ab oculis perscrutante. Sed cum novo edificando Convento oblatere decretum Pontificis Bonifacii VIII., quo veritatem erat, ne quis et Fratres Mendicantes, ut apertè, famulis plures, quam unam, domos quolibet locum incolerent, Eugenium Pontificem supplices adiuvare Partes Dominici, ut sibi Conventui alterius extruendi potestas fieret, concesserint consilio, quod restitutum plures ante annos Ordinis discipulum illic inducere, servarique maxime cuperent. Quam ob causam Eugenius, datis ad Ragusinos ejusdem Ordinis Conventibus litteris, eorum pollicitis humilissime assensit.

Donat Ba-
gash IV.
pro re-
vo PP. Da-
relsh. an.
Giacinto
Carrillo.

Angustias Episcopos, Seruos Servanos Dei,
 dilectis illis Priori & Fratribus domus Re-
 gis, Ordinis Fratrum Predicatorum, Saluam,
 & Apostolicam Benedictionem. Pii fidelium vo-
 luntati Nos decet praeferre assensum, & ne alia
 qua Religioni propagationem, divini quoque cultus
 augmentum recipiant, operum fortissime effec-
 tum, intercepimus sollicitudinis nostra par-
 ter. Sane pro parte vestra Nobis nuper exhibi-
 ta petitione considerat, quod per aliam in Ci-
 vitate Regis, vel extra illius muros Ordinis
 Fratrum Predicatorum domum de observantia
 fundare & confratere, sine fundis, & confratru
 facere officiales spirantes, quod pro eadem do-
 mo fundanda opportunum pium Christi fideliem
 largitionibus consequitur licet, in quo pro sua,
 & habitatione perpetuis Fratrum dilecti Ordinis
 Ecclesiam, sine capella, cum campana, cam-
 pantiis, ac aliis necessariis officialis pro Religio-
 nis propagatione, et divini cultus incrementis
 confratru poterit & edificare, si vobis Apo-
 stolica Sedis licentia fuerit concessa. Quare pro
 parte vestra Nobis fuit humiliter supplicatum,
 ne vobis in praemissa auerere, & desuper opor-
 tuerit providere de benignitate Apostolica al-
 gueretur. Nos itaque, qui Religiosis, & cultus
 eorumque propagationem reverentis desiderii effusa-
 mus, humilium suppliciorum instantibus inclinati,
 vobis in aliquo congruo loco, & hospitio, quem
 ad hoc vobis modis consequere poteritis, in di-
 lecta Civitate, vel extra eam, domum eiusdem
 Ordinis qua de observantia sit, cum Ecclesia,
 sine capella, aut Oratorio, & campana, cam-
 pantiis, hortis, hortaliis, & aliis necessariis
 officinis pro usu, & habitatione Fratrum dilecti
 Ordinis, qui inibi sub illius regularibus habitis
 & observantia degant, fundandi, & confratru-
 ci, sine fundis, & confratru sacerdoti, Diocesa-
 ni loci, & cuilibet alterius super hoc licen-
 tia minime requisita, & etiam facultatem. It
 insuper vobis, ac dilectis fundanda domus, post
 fundationem huiusmodi, ac ejus Prior, Fratres,
 & personae, qui inibi pro tempore rectorerint,
 quovis, & singulari privilegio, exemptione,
 indulgentia, liberationis, gratias, & indu-
 lgentie, aliis dilecti Ordinis domibus, Priori, Fra-
 tribus, & personis a Sede Apostolica, seu alias
 in genere concessis, uti, & gaudere valeant,
 Apostolica auctoritate praesentium serie indul-
 gentur. Non obstantibus solis recordationis Bo-
 nificii Papae Octavi, Praedecessoris vestri, pre-
 sidentis, ne Fratres Ordinum Mendicantium in

aliqua Cipitate, villa, caſtro, vel alio quavis loco, ad inhabitandum, quecumque domos, vel
lega de novo recipere, vel ſanciri recepta man-
nare preuenimus, aliquis Apolloniis Solis licen-
tia ſpeciali, faciente plenius, & expreſſum de
prohibitione huiusmodi mentionem, & aliis A-
polloniis conſtitutionibus contrariis quibuscumque,
iure ſancit Parochialis Eccleſie, & exar-
tatis alterius in ſancitis ſemper ſaluis, Nulli
ergo Or. Noſtre ſubſcriptionis infringere, Or. Si-
gilli Or. Noſtri ſeueritate infringere, Or. In-
terdictum Malicium Inuentioniſſimo Priuilegio
ſexto, Priuilegio ſexto Martii, Pontificatus noſtri
Apoſtolicum, idem 1437.

Caussæ & origo hujus Monasterii in Codice ms., qui inscribitur Monumenta Congregationis S. Dominici de Ragusa, exposta est in verbis. Indubie constat ex authenticis Marinum Bissum Regularem civem, qui septuaginta major anno 1463 ex hac luce migravit, hujus Consilii & Ecclesiæ fundatorem fuisse. Transiit autem, atque scripto commendatus, Marinum, cum Crapsum (pago est Ragusa ad oceanum mille passuum distans, ubi circa amplissimum portum ævum calis, & frequenti palustris ripa celsosum civium delicia sunt) alias causis diversisset, ad nullam rem feriam opportunitatem se ratum gratissimam rem. Deo sane monente, cogitante, studio cuius hostis servitio deditur Craci radiis circumspicere splendens villa est domus sue & horti Carlo penitus immixta. Deus evangelii Marini, semineque tacito confederat in apertum provolvit, ubi cunctis Cracis hominibus, quam in forma videret, pueris etiam ad festi palam se obiectis: qui se solumtantum specie minime illius antea præterit sancta Cracis Ecclesiam in eodem loco edificare constituit; se deinde servus discessit, & signis, quod videret, specie menti sue observanti lapidis oblectatis domum quoque religionis viris, qui vivisse Cracis calni operam darent, iuxta consilium decrevit. Ragsum igitur statim se constituit, ubi, exposta Fratrum nostris fuisse, domum, quæ sanctæ Craci dicendam voverat, in suo Ordine accessit, se vellent, famulis prædictis postulari; ejus vultu vorem gerentes brevi Consilium vicinij Religiosis incolendum nra cum Ecclesiâ ejusdem esse Frater constituerat. Cæterum, quod ad Crapsum S. Craci attinet, hic professio anno 1427. vel paulo ante confissi capitis est; ad elegantiorum vero formam, quæ nunc est, a P. Franciscio Albanensi 1594. redivisus fuit; Ecclesiâ vero a P. Dominico Januensi ex Ordine nostræ Episcopæ Sedesessæ solemniter consecrata anno 1517. die 4. Januarii sanctissimæ Craci dicata fuit.

Concilio Basiliensi, quod Martinus V. indixerat, & ejus indicationem Eugenius IV. Martino Iussibus anno 1431. confirmavit, interfuisset non legitur Antonius Archiepiscopus Ragusinus; sed Joannes cognomento Scioicus, patria Ragusinus, Procurator Ordinis Patrum Predicatorum cum Joanne Polmario Auditore Sacri Palatii ante adventum Joannis Cardinalis Legati Apostolici hujus nomine jussuque praesent. In eo Concilio ejus opera & doctrina magis fuit. Errores Hussitarum gravi & erudita oratione refutavit, eorum praecipuum erat, Eucharistiam laicis sub utraque specie impetrandam esse, id quod ipse laque lane, & acerrima disputatione in eod. ipso die producta, refutavit. Eam orationem Henricus Cansi-

Cabifus fuis Anequis Lectionibus interxit; & in Libbreana Venera Collectione Concilio- rum inferta eſt Appendici ad Acta Synodi Baſilenſis. Aſque præterea Joannem Legatum Conſtantinopolim miſſum, ut Imperatorem & Patriarcham cum omnibus Orientis Episcopis ad Concilium invitarer; de qua tamen legatione, & Joannis dignitate inter Cardinales con- ptaſi dubitavit Baſingius in nota Canoniarum Lectionum editione, atque ejuſdem orationem hæreticæ impudentia reſutat, Joanni iridem, epuſque ductionem; ſed cum noſtrum non ſit ad- verſus illum diſſentire, opandum foret, ut do- dus quis, & eruditus inter Ragulinos vir con- civiſi, ſui nomen & decus tueretur, tum hæ- retici hominis recanderet audaciam. Ex man- dato Concilii, ejuſque nomine Ragulinos cives ſuos harratus eſt, ut omni ſtudio, curaſque in id incurberent, ut Saſdaphium Hranichium Duem Chirmi, Georgium Vackovichium Deſpo- tam Scribie, Rodolſivum Puilovichium Duem Trebinia, Teuticum Regem Boſnie hæreticæ & ſchiſmaticæ lahe infectos ad ſuam Eccleſiæ Catholicæ revocarent, ejuſdemque au- ctiores eſſent ſuos Oratores mittendi ad Conci- lium Baſilenſe. Sed peculiaris Ragulienſium conſtitus, & ſaluberrimis ſuſceptionibus minime reſpondit eventus. Itaque duos ipſi ad Conci- lium Oratores miſerunt, Mattolium Georgium, & Laurentium Sörgam, qui Patres docerent, nihil ab ſe prætermiſſum eſſe, ut Concilii mandata exſequerentur, ſed omnem operam ab ipſis adhibitam nihil valuiſſe ad contumaciam ſilorum inſurgendam. Duo ab Senatu manda- ta habebant, alterum ut Reipublica nomine debitam ſacroſanctæ Synodo obedientiam proſte- terentur, alterum vero ut petentem poſtulatam fieri Ragulienſium in Syriam & Aegyptum na- vigandi, & commercii cum populis ab Chri- ſtiana religione alienis inſtituendi; quam quidem poſtulatam jampſidem ab Sede Apoſtolica impetratam Patres Baſilenſes confirmarent; idque teſtatum eſſe voluerunt ampliſſimo diploma- te, quod extat in publico ſabulario Ragu- ſino, ante conſectum, quum Synodus Baſilen- ſis, bonis initiis orta, ab his paulatim deſciſcens, demum & legitima & ecumenica in ſpuſum atque ſchiſmaticam degeneraret. Hæc Jacobus Luccarus lib. 3. Annal. pag. 91. Di- plomatæ vero hujusmodi eſt exemplum.

Sacroſancta Generalis Synodus Baſilenſis in Spi- ritu Sancto legitime congregata Univerſalem Ec- cleſiam repræſentans ad perpetuam rei memo- riam. Ad ſingulas Orbis partes debita conſide- rationis aciem extendentes ſingulis locis, prout ſpſorum requirit neceſſitas, cauſa ſuaduit ratio- nabiliter, Catholicæ populi fomentum expellunt, & ſalvi exigit publice libertatis, Noſtro Mini- ſterio commoda procuramus. Sane nuper ſide digna dilectiſſimi Eccleſiæ filii Sigifmundi Roma- nor. Imperatoris ac Hungariæ Boemia Dalmatia &c. Regis Miſtriſſi, reſolutione didicimus, quod Civitas Ragulienſis in littore maris, cuius in- undationibus ſæpe quaſitur, agitur & pluri- mum prædicatur ſuper ſaxo duriffimo & in pa- tria ſterili conſtituta ſit, quam Chriſtiani Ro- mani annis inſidelis & Eccleſiæ Catholicæ ad- verſarii diverſarum ſectarum hæretici & ſchi- ſmatici illi proximi variis perſecutionibus, & bellis inſanabiliſſimis ſæpe numero impugnare con- ſueverunt, quibus Civet, & incolæ Civitatis ejuſdem divino acciſſi & minuti robore non

parcendo laboribus, periculis, & expenſarum oneribus pro divini Honoris gloria, & ipſius Catholice ſidei deſenſione diverſis vicibus do- xera Domini ſecum faciente virtutem potentem ſe- liciter & interſicpe reſiſterunt, illaque miran- que ſecus ad amorem Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti ſuis honeſti, & Catholicæ converſatio- nibus devotique ſolicitationibus opibusque atque curis reducendo in multitudinem numerola beati- tati præcurarunt, & procurant in dies, quod- que illa Civitas in ſide ac Religione Chriſtiana, & obedientia fideliffima ipſius Regis Hun- garia perſeverare dogmata Sedis Apoſtolice & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ jugiter & humillime amplectatur, pluraque acceptiora alia laude di- gna, qua merito diſſim Civitatem Nobis & Univerſali Eccleſiæ commutabilem reddat & omni charitate ac favore proſequendam. Cum itaque ſint caetero relatio continetur, Civet & incolæ præditi propter ſterilitatem ſitis, & vicinitatem variarum Nationum ſidei & Eccleſiæ Catholice adverſarum aliter ſuam diſſe Civi- tatis, & ſuum manerunt niſi per miraculo- ſorum uſum, & mercediarum exercitium, & inſubidus, aliſque præditiſſi fidei, & Eccleſiæ Chriſti adverſaribus, proot lucuſque fideliffime ſecit, reſiſtere Religionique Hungaria grata, & conſueſta ſervitia pro tempore contra amicos præditiſſi exhibere commode nequeat: Item Im- perator conſiderans Civet & incolæ præditiſſi ad ejus obſequia per tot, a quadraginta ſeptem annis citra, in plerique opportunitatibus ex- hibita, viginti adhuc fidelitatis ardore facienſes ferventi ſollicitudine dilecti Eccleſiæ filii Jo- annis ſtatici de Ragulio Ordinis Fratrum Predica- torum Majoris in Theologia Nobis inſtantiſſime ſupplicavit, ut pro ipſius Civitatis converſatio- ne & ſubſidio civibus & incolis præditiſſi de- centi ſeu duci faciendi galeas & alias naves proprias vel alienas ad Terram Sanctam necnon inſidelium, & altera marinas terras cum navis, & aliis perſonis ad illarum regiminem requiſitis pro Chriſti fidelibus peregrinis eundemque ac mercimoniis exercentis, & cum ipſi inſidelibus in his perageſſis converſandi ac pro ipſorum animarum ſalute & conſolatione altaria porta- ſſia cum debitis honore & reverentia habendi in locis congruis, ac etiam Eccleſiis ac Capitulis cum Cimiteriis, in quibus per ſeculari, & Religioſis Preſbyteros totam conſeſſiones audien- tes, & a peccatis conſeſſis abſolventes, & Sa- cramenta Eccleſiaſtica miniſtrantes Miſſas & alia divina celebrari, & ſacilium mortuorum corpora ſepeliri facere valeant, erigendi con- ſtruenti & ducanti, nec non Conſulem vel Con- ſules proprios aliſque Officiales eis opportunos ordinandi & diſponendi in terris præſatis licen- tiam concedere, & Civitatem, Civet, & incolæ præditiſſi perpetua conſolationis gratia dona- rare dignaremur. Nos igitur præmiſſa attenta meditatione penſantes & quibidem etiam aliis rationabilibus ſuadentibus Nobis exaſi ad ſa- lum ſalutem, & commoditatem aſubolentis, hu- juſmodi ſupplicationibus inclinati Civibus, & incolis præditiſſi galeas & naves proprias vel alienas pro peregrinis ad Terram Sanctam & mercimoniis, ut præditiſſi concedendi, ſer- vatis tamen, & aliis aſſeſſionibus, & aſſeſſio- nibus, nec non viſitationibus, aliſque de jure prohibitis penitus exceptis, & extra tempus generalis paſſagii decenſis, cum inſidelibus con- verſandi, altaria, Eccleſiæ, & Capitulis cum

Legit Ragulini in Concilio.

Y dilectissimum Ragulino concilio Synodo Baſilenſi.

remetitur arigendi, constituendi, & dotandi. Illius, & Altera in eisdem locis, peccata sua de consensu sui Ordinaris censendi & absolvendi, Consulendi, alioque officialibus pro tempore ordinandi & disponendi in illis locis, & praesentur, & alia omnia in praesenti, & circa ea ad motum aliorum fidelium Mercatorum communicant Regiorum, Praevinciarum, & Civitatum per Sacrum Apostolicum & alia ad hoc faciendi in quocumque & in specie communi, & alioque perpetuo & ad tempus privilegiorum, favorum, & personarum, antequam Universalis Ecclesia licentiam plenariam largiatur. Et nihilominus venerabilibus Janus, Neapolis, & Messanae Archiepiscopis, per hac scripta disticta precipiendi mandandi, ne permittant Civem, & locales, seu naves & personas hujusmodi super praemissis & eorum actionibus impediri, aut alias a quocumque excoisitione status, gradus, praerogative, honoris & conditionis existeret quomodolibet molestari, ipsique Civibus, & incolis licentia per hoc eis concessa uti faciente periculis, & quocumque transgressores per censuram Ecclesiasticam, vel alia jure venientia, appellatione postposita, compescendo, inculpato ad hoc, si opus fuerit auxilio brachii secularis, non obstantibus Constitutionibus, prohibitionibus, & excommunicationibus Apostolicis, necnon Indultis, Privilegiis quibuscumque aliis concessis, quae ad effectum praesentium volumus non extendi, aut si aliquos communium vel diversim a Sede Apostolica praesentibus, per Constitutionem vel record. Praefati Papae VIII. vel alios sit indultum, quod introitus, supradicti, & excommunicationes aut ultra aut extra certa loca ad iudicium revocari non possint per litteras non facientes plenam & expressam et de verbo ad verbum de indulto seu constitutione hujusmodi mentione. Nulli ergo hominum liceat, hac paginam Nostorum claustrum & mandati infringere, & ei ausu temerario contraire. Qui autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei & Universalis Ecclesiae se noverit incurrendum. Dat. Basilae XI. Kal. Jan. An. Dom. 1423.

Antonius annos circiter triginta huius Ecclesiae iudicium praefuit: quem Philippus de Quartigianis eidem aequalis, & fere domesticus, qui latius litteras, & praecepta Rhetorice adolefcentibus Ragusis tradidit, illustri encomio exornavit anno 1428. in eo codice m. cui titulus: Discriptio vitae, & adfectionum, salutis &c. Iulij Civitatis Ragusae &c. Rome, inquit, est Archiepiscopus Reverendus Dominus F. Antonius de Reate, Ordinis Minorum, Sacrarum Litterarum doctissimus Magister, qui cum studens discipulus fuisset, multa disciplina sapax, sanctissima memoriae Domini Papae Callisti, qui prius Dominus Petrus de Candia dicebatur, Ordinis Minorum, suis sacratibus illustris, nullae praestantissimus Praedicator, & prelo divini singularissimus gratiosissimisque venerabilis habitus est, deus pluribus votis universis Ordinibus B. Francisci Praedicator in Sancta Curia Romana exstitit; fuisse postea virtutibus creatus dignissimus Archiepiscopus Ragusae, Legatusque Sedi Apostolicae apud Serenissimum n. l. Romanorum Imperatorem, scilicet Augustum Sigismundum, Regem Hungariae & Bohemiae fuit; necnon & apud Duces Dominum Venerabilium, & ad illusterrimum Principem Philippum Maritimum Dominum Ducem Mediolani, & ad Regem Franciae; & ad omnes fere illustres

fidei Christianitatis Principes, Reges, Dominos, & Dominia, seu Communitates. Fuit etiam Sacri Concilii Constantiensis in Italia Legatus universalis. Et breviter summus fuit Rex & Praetor in Ecclesia Dei: quare perpetuis temporibus gloriam poterit Civitas Ragusina se talem habuisse, & testi pretii Archiepiscoporum, Patrum, & Praetorum. Hec Philippus; nec dubito ego, quin in Antonii quoque Archiepiscopi meritum & laudem referri debeat, quod anno 1433. a Ragusini Senatus religione ac pietate constantissime fuit decretum. Cum enim Helena uxor Sandagli Hranichii principis inter Bolneses Dynastae, & latissima ditionis Dominio Ragusensi contemneret, a Patribus postulasset, ut schismaticis liceret, Ecclesiam aliquam suo ipsorum ritu, & suae linguae colere in suburbanis Ragusae, retineat simillimum animo Senatus Helene postulasset, eiusque auctoritatis ac potentiae vim omnem interpled repulit.

Nomen Antonii Archiepiscopi alio in Catalogo trium plarum localium inscriptum reperio, Malpensis anno 1427. Aurium 1424. denique S. Hilariensis Biscensis 1434. & anno quidem 1427. Ecclesiam & aram Virginitatis in insula Malta consecravit, ut vetustum monumentum testatur arceae plumbum insculptum, & in arceae proximae reperit, dum novis sumptibus, & egregio opere reedificari cepta est: hac vero formula descriptum fuit.

Hinc Ecclesiam & altare consecravit Reverendissimus in Christo F. Antonius de Reate Archiepiscopus Ragusinus Sacrae Theologiae Professor ad honorem Gloriosissimae Virginitatis Mariae de XII. Julii MCCCLXXXIII. die Dominico, & posuit in eo reliquias SS. Praxedis, & ad insulam, & requisitionem Reverendi in Christo Petri F. Andreae de Zere Abbatis S. Mariae Molentis Ord. S. Benedicti Monachorum agerum, praesentibus pro parte Capituli sextae morem Dominus Archiepiscopus affluenter Conventus Mattheo de Ragusina, & Mattheo de Giorgi, & consensu C. aliorum Indagantium in die Consecrationis, & XL. in die Anniversaria.

Tum acta Ecclesiae Catholicae tradunt, Merinum Antistitem Cithariensem, cum anno 1434. sibi potestas facta esset ab Eugenio IV. litteris datus Bononiae xv. Nonas Julii tradendi Sacerdotium quoddam Thomae Palchali Pribytero Ragusino, negotium Antonii Archiepiscopo Ragusino commisit, qui, accepto ab eodem Pontifice mandato vii. Idus Julii anni 1438., ut in locum Thomae, vita forte defuncti, sufficeret Tryphonem de Lampio Bozzam, Marino, rem, ut exquireretur, commodavit: quo item anno Philippus de Quartigianis ei scripsit de Antonio vivo, & superstiti, quae supra retulimus. Antonium Roma mortuum & sepulchrum fuisse tradit Scarpinus Razius; cuiusque obitus in annum 1440. commiseri potest.

JACOBUS II. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XLIII.

Rhincineti in Piceno natus ex gente Ventra, ut Lucardus & Gundula tradunt, non ex Jacobo II. familia de Bonjohanni, ut Sebastianus Dolci perperam suspicatur; hanc illi suspensionem inspicere deicio quis, a quo se interrogatum fuisse ait; au in Ecclesia Cathedrali exat tumulus

cum hac epigrapha: *Jacobus Bonjodaneri de Rhaeato Archiepiscopus Ragusinus*. In monumentis illorum temporum nominatur quidem Jacobus, sed nullum ei nisi a patria cognomen reperitur adscriptum, veluti in quibusdam tabulis sub ejus successore contextis anno 1464. post. Nonas Martii, in quibus hortum Archiepiscopalem colendum locasse dicitur: *Confratres Reverendissimi in Christo Pater & D.D. Franciscus de Capitulis Dei & Apostolice Sedis gratia Archiepiscopus Ragusinus*, quod hortus ejus Archiepiscopalis alias, nempe 1441. die 24. Novembris per olim D. Jacobum de Rhaeato ejus praedecessorem locatus fuerit &c. Sed Jacobi genus tuto eruditque indicat ex monumentis Rhaecintensibus Didacus Calcanicus in opere, cui titulus *Monumenta Rhaecintensia*. Nicolaus & genitrix Veneta Rhaecintum exsul aulogis saeculo decimo tertio, inque urbe Veneratam familiam fundavit, Rhaecintensi postea, & Anconitana nobilitate donatam. Jacobo patrem fuit alter Nicolaus, sive Cojaccus dictus, atque ex illo tres gentii fratres Antonius, Flavianus & Matthaeus, quorum primus Mariae Conducentiae nobilissime inter Venetas faminae maritus & Eugenii IV. Pontificis & Conducentiae gente affinis, Antonium Jacobum ex illa genuit Eugenio carum in primis, & a Sixto IV. post plurima egregie peracta facinora in Cardinalium collegium cooptatum. Jacobus interea noster aetate jam adultus strenuum patriae navavit operam, & ardore ac perhonorificis muneribus perfunditus, cum anno 1422. in Anconitano Nobilitiam concilio iudex electus fuit, qui Anconitanorum cum Firmianis dissidia componere, & anno 1431. Rhaecintensium legatus Romam adiit, ut Eugenio Pontificiam dignitatem gratulareretur. At Pontifex Jacobi indole probe perspecta cum apud se retinere constituit, & inter Clericos Cubicularios Pontificis adscripsit: ac puillo post Ecclesiam Ragusinam eidem decrevit pridie Nonas Septembris anno 1440. (Tom. 66. Oblig. pag. 31.) proximo post concordiam inter Latinos & Graecos reintegram, & Concilium Florentinum dimissum, cui quidem neque Metropolitani, neque ullum Episcopum Provinciae Ragusinae interfuisse comperio.

Hoc ipso anno, quo Jacobus Ragusinam Ecclesiam adeptus est, novum sedus sanctum est, vetulque firmatum inter Ragusienfes & Anconitanos, ut libera esset inter utroque eorumque locos mercatura exercenda, marisque navigandi ratio, portorio utriusque constituto. Anno 1367. adum antea fuerat hac de re, ut retulit Saracenus lib. 9. Monum. Ancon., ac rursus anno 1392. tertio autem per Marinum de Rhaetis Ragusensium legatum, & sexviro Anconitanos novi foederis sancto composita est solemnibus formalibus 13. Kal. Julii anni 1440. Sanctionis hujus exemplum tum a Saraceno descriptum, tum a Cyrico Anconitano & sexviris uno in oratione, qua Marinum legatum videtur publice excepisse, & civitatis utriusque laudes fuse persequutus: edita fuit Cyriaci lucubratio in Tomo 6. Bibl. mediz & infim. latinit. illamque es in parte hic exhibimus, quae ad Ragusienfes attinet.

Venisti tandem optime, praestantissimaeque Mariae, nostram hanc Anconitanam P. C. ex amplissimo vestra nobilissima Civitatis ordine Legatus, & Orator egregius, adveniens, quic-

quidam potius dicam in molles emolendandam, reformatandamque sedes jamjam intermissam inter Anconitanos, & vestros tamdiu nobis amicissimos Ragusinos: Civitatem scilicet aeternamque Civem inter, hinc inde societ, incolas, & colones. Opus quidem honestum in primis, & extorabile, piam, utile, dignum, humanum, & honorabile, opportunitatemque, & quodammodo hinc inde Civitatibus, gentibusque interem necessarium excitavit. Sed quo fiti, optime Marine, alacrior, avidiorque ad hac ipsa benevolentia fœdera incedenda, firmendaque, bene dabit habeto, quod foederata hinc ha antiqua nobiles, atque liberrima civitater maritima, invicem amicissima, Ancone, & Epidauria Ragusina, adamantinis benevolentia vinculis iuncta, una veluti stabilissima Illyrici, Adriaticae fœcis, ad aeternamque laetis inextinguibiles aetres extiterint. Hic de Ancona primum uberissime disserit: tum de Ragusio ista subiicit.

Explicarimus haeculae aliqua de Ancona, non vero de Ragusio aliquid delibandum erit. Dicam amodo aliquid vestra de antiquissima Delmatiae Epidauri nobilissima Illyrii Urbis, a qua insignis vestra Ragusina traxit originem (1) Ragusium olim vestrae a majoribus dicta. Conprimus enim Cosmographum istam Cl. Claudium Ptolemaeum (2) Alexandrinum suo eodem libro, eademque Cosmographia Epidaurum tres inter maritimos Illyrii urbes egregiam Delmatiae posuisse, atque servandam morituum civitatem: sed omnes inter Illyricas terras, marique primarias, novam inter quas Epidauram descriptam cognovimus habentem ab Occidente per longitudinem gradus XLV. $\frac{2}{3}$, latitudinem vero ab Aequinoctiali in Aetrum gradus XLII. & tertium gradus partem, quam & Anconae ipse Lucanus civilia inter bella scelerat.

Illyris Ionias vergens Epidaurus in undas.

Quam demum refulgentissimam Civitatem, a posteris apud Ragusinum oppidum duodenarium gradus partem australiorem restitutam in Calaniam deducam, Ragusinum nuncupatum percipimus. Quae quidem nobilissima urbs magne suorum Civium prebitate, solertia, cura, industria, & egregia cum virtute miscetis casta, una omnes inter Illyricas, praeterea, & polietiam optima, nobilissimam, & optime domumque postea municipali, & Aristocratica libertate floret. Reliqua res aut collesse perit, & omnibus delecta, aut Regum Potentatuumve disore, aut Tyrannica, & barbarica feritate subacta sunt. Quae quidem in va nostra cum Ancone tamdiu liberrime Civitate, tam dignam habere conformitatem, optimeque puritatem, luculentissime didicisti, optime, praclarissimeque Marine. Inire igitur bene amicus tam decess idonum, & beneficium nobilium Civitatum, & gentium aeternamque felicissimum sedas.

Ad Idem Jam fœdum, felicissimumque diem hoc inter Anconitanos, & Ragusinos novum sedus iutum, retrosque firmatum est. Marino Reffe Ragusacorum Oratore Viro cl. iustum in hac parte Legato, & Paulo Polydoro, Nicolao Bonarello, & Kyriaco Picentiale regulatorem, nec non eorum de Collegis Piliario Piliario, Stephano Farato, & Antonio Barotio V. Vir. Anconitanorum auctoritate Scitum egregie bajusei rei Commisissarie, ad futurum aique religiosum scoporum curam duraturam. In quo baf fets juvenatimque comprehensa sunt.

Sanctio.

Pax, amicitia, & benevolentia ipso populo Anconitano, sociisque. Item Ragusani, sociisque suis: Itemque per omnia Rhagusorum maris, portus, & litorea Anconitana, sociisque mercatare gratia, beneficis de causis navigare licere, commoque navigare in quibique locis impune percolando, quo eis non exorauit mercer adierit, immunitas esse, nihilque solvendo.

Eodem itaque more Rhagusani, eorumque sociis navis per maria, litusque istius beneficiis de causis navigare utique licet, prius ac liberat. Hoc sed enim praeceptum unum vero hoc in fovere additum, & decretum est, quod omnia Rhagusorum navigia, quae ex quaque Illyrici suae parte, quomodolibet intras Anconitanos portus similes applicuerint pro qualibet in Illyrico perceptarum rerum centeno eximantur valoris aereum unum ac tres altaris auri pater pro dubana publico Anconitana Civitatis auri profolvendo.

Exemptis quidem, penitusque libere praestantibus auro, argento, mercantibus pretiosisque omnifariam generis, la ceteris vero aliis prius contentis, immunitate antiqui, internisque fuerit pallia servando.

Qui vero aduersus huiusmodi fuderit praecipula, ita, secus se sit, mille auriis pater multante.

Sit igitur felix, faustum, & beatum hoc ipsum, rectus, commendatus, confirmatus, benedictusque fides, beatissimis auspiciis Martiribus, & Pontificibus vestris Rorato, atque Eliaque publicarum rerum ambarum protectores optamus, & patronis. Aliisque iuramentis atqueque Civitatem Divis alius, possuntque Numidibus, Exaltum Aconae XII. Kal. Quintiles. Eugenii Papa anno X.

Notiz.

t Fallitur certe Cyriacus, cum Ragusum olim appellatum fuisse Rhisum affirmat: cum de Rhisio nomen fere nihil cum Raguso conveniat, & easdem apud antiquos Scitopores inventas Ragusum huiusce nominis appellatione distinctum.

a Prolemae locus hic est cap. 17. de Illyris, Dalmatiae, & Liburniae sive. Plerumque 7 h. p. 7. Eudaeus p. 7. h. p. 7. Idem Rhisum 44. 40. 42. 20. Epidaurum 44. 40. 42. 15. ubi Epidaurum a Rhisio disiungit, licet ad eisdem fere latitudinis & longitudinis gradus utraque ubi posita sit.

Biennio post aditum Archiepiscopatum, cum Frater Minorum Iulius Daxa bona quorundam stabili fidei a suis viris legata, salva paupertate Franciscana retinere non possent, eisdem in usus pauperum convertenda Sedis Apostolicae arbitrio permisissent. Eugenius itaque Pontifex illorum administrationem Praefectis Atracii publici ita commendavit, ut fructus inde percipiendos in egenos erogarent, vel aliis suis operibus addicerent quod ex litteris ipsius Pontificis constat, ad Praefidem Daxensis Canonici scriptis, quas subiungimus.

Eugenius Episcopus Serv. Servorum Dei dilectis filiis Gueraldo & Fratribus Dami loci Iulii Daxe Ragusini. Dilecti. Ordinis Fratrum Minorum sal. & Apostolicam benedictionem. Praefatis officii debui singularem Fidelitatem, &

praefertim altissimo in Religiosis decore sua voto exolverent supplicibus votis libenter annuimus, ut exinde ipsorum devotionis amplius prodire valeat incrementum. Sane pro parte vestra Nobis antea exhibita petitis continetur, quod ad domum vestram, in qua ad praesens Regularis Ordinis vestrum Minorum viget observantia, aliqua divitibus, & bona immobilia, ac redditus pertinere dignoscuntur, & pro eo quod iuxta regulam dispo. a glorioso Consi. Consi. S. Francisco traditum bona propria habere non potestis, quod divitibus, bonis, & redditibus praedictis in alios pios usus converterentur, vosque ad illis penitus exonerari affertis. Et sicut eadem petitis subiungatur, si Thebanarum Civitatis Ragusinae, qui per dilectos filios Civis & Commune illius Civitatis ad respiciendum necessitatem pauperum pro tempore deputantur, & mulieribus & redditibus, quae ex divitiis, & bonis, ac aliis praemissis pro tempore obveniunt, colligerent, & ad ipsas pauperum, sive ad alias causas applicarent, & converterent, vestris conscientiis, & animarum quieti plurimum consulerent, & devotionis vestrae propagatio proveniret, pro parte vestra Nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his opportunis providere et benignitate Apostolica dignemur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati praesentis perpecto vultu Constitutioem edicto Apostolica auctoritate facimus, ac statim & ordinamus, quod ex nunc in aeternum Thebanarum, qui in fervorem pauperum in illa Civitate pro tempore deputati fuerint, omnia & singula redditus ac emolumenta ex divitiis, bonis, ac redditibus praedictis, quorum tamen proprietatem ad Rom. Ecclesiam perpetuo removere volumus, & decernimus, quomodolibet obvenientia colligere, percipere, ac levare, itaque in usus pauperum, vel alias ad alias causas, pro uti voluntas, quas super hoc intramus, amplius expedire visum fuerit, plenarie & integre convertere, ac exponere possint, debeant, & citum teneantur. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac domus & Ordinis praedictarum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia redolenti, statuti, & consuetudinibus contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hoc. Datum Florentiae anno Incarnationis Dominicae MCDXXXII. VIII. Idus Aprilis, Pontificatus nostri anno duodecimo.

Jo. de Pierbio.

Contingit etiam per hac tempora, quod, cum Monasteria Ragusina utriusque sexus ex incuria, & mala bonorum administratione non parum detrimenti cepissent, Rector & Consilium civitatis viros ex ordine laicorum idoneos, & speciatim fidei diligentes, qui monasticis possessionibus tuendis, & curandis praerant, fructus & proventus colligebant, atque in communem utilitatemque Canoniorum administrabant. Id vero, quippe Monasteriis valde utile, ut Sedes Apostolica approbare, ad Eugenium IV. petierunt. Pontifex scriptis ad Canoniarum S. Mariae Lacromentis, eique imperavit, ut, si rem ita esse contingeret, quemadmodum sibi exposita fuerat, auctoritate Apostolica & constituto sine Procuratione, quaque per eos acta fuissent, confirmaret, & alios deinceps ex aliis consensibus facultatem Rectori & Consilio impertiret: quod subiecta testatur Pontificis littera.

Ergo.

Littera Eugenii IV. ad Thebanarum Canoniarum S. Mariae Lacromentis.

Atque istud est postea monasterium Iulii canonici.

Eugenius Episcopus Serv. Servorum Dei dilecto Filio Abbati Monasterii S. Mariae Lacrimarum Ragusinae Diocesis Sal. & Apostolicam bened. Ad hoc nostra sollicitudo, & Apostolicae auctoritatis maxime libenter impendimus, ut monasterium quorundam praesidio inique damno secularium statui valeat indempnitatis salubriter providi. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte dilectorum Virorum usque virorum Rectoris & Consilii Civitatis Ragusinae petito contabatur, quod dudum ipsi consueverant nonnulla monasteria tam virorum, quam mulierum diversorum Ordinum in illa Civitate ac Diocesi Ragusina consistencia, ex incuria & negligentia eorum, qui eis catenus praesuerunt, in spiritualibus & temporalibus multipliciter deformata esse, nec non & quamplurimas possessiones, & bona eorumdem alienata, & postmodum per quosdam Laicos ut ipsorum Monasteriorum fructus, & redditus auerere, & recipere, ac in usus & utilitatem Monasteriorum eorumdem & in illis pro tempore degentium, converterent, in Procuratores, aut negotiorum gestores, & directores deputantes, Monasteria ipsa laudabili ipsorum deputatorum assidue administratione, continuum, dente Domino, in eisdem spiritualibus & temporalibus, suscepimus, prout in diis suscipimus, incrementum. Quare pro parte Rectoris, & Consilii praefatorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut omnia & singula per dictos deputatos circa monasteria, possessiones, & bona praedicta gestis, & administrata, approbare, & confirmare, & alias super his opportuna providere de legitimis Apostolica dignaretur. Nos igitur, qui de praemissis certam notitiam non habemus, huiusmodi supplicationibus inclinati discretioni tuae per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si ita est, & postquam vocatis, qui fuerint vocandi, de praemissis tibi legitime constititis, super quo tam consensum obtinueris, quatenus per ipsos deputatos circa monasteria, possessiones, & bona praedicta, alias rite gestis, & administrata, & quaecumque inde secuta, auctoritate nostra approbes, & confirmes. Et ubi lionibus Rectori, & Consilio praedictis, quod de cetero aliquos, de quibus eis videbitur, ad hoc esse sufficientes & idoneos bene reputationis viros, pro praemissis deputare, & constituere possint, dictis auctoritate concedas non obstantibus Constitutionibus Apostolicis nec non Monasteriorum, & Ordinum praedictarum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alias roboratis, statutis, & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Roma apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae Millesimo quadringentesimo quadragésimo quarto pridie Nonae Janii, Pontificatus nostri anno quatuordecimo.

Mandatis Eugenii paruit Gregorius Abbas Lacrimarum idque testatum esse voluit hoc publico edicto rite obligato.

Universi & singuli praesentes hae litterae, sine praesentibus instrumentum in posterum, visuris, pariterque & audituris Gregorius Abbas Monasterii S. Mariae Lacrimarum Ragusinae Diocesis exerceat vicem ac infra scripta a Sede Apostolica specialiter deputatus, Saltem in Dominum sempiternam, & praesentibus solum indubium adhibere. Litteras Sanctissimum in Christo Patris & Domini Eugenio Divina Providentia Pope II., tunc vero Balle plumbica, cum

cordula more Romanae Curiae impendente bullatar, sanas, integras, non cancellatas, & vinitas, nec in aliqua sui parte suspensas, sed omni prorsus vicio, & suspitione carentes, Nobis pro parte Venerabilium, & Nobilium Virorum Dominiarum Rectoris, & Consilii Civitatis Ragusinae eorum Divinae publicae, & Testibus infra scriptis praesentatis, Nos cum ea, quae decessit, reverentia noviter recepisse, quarum tenor de verbo et verbum sequitur, & est talis. Eugenius Isteque. Ita ut supra. Post quarum quidem litterarum Apostolicarum praesentationem & receptionem Nos, & per Nos, ut praemittitur, factis, fuimus pro parte eorumdem Dominorum Rectoris & Consilii Civitatis Ragusinae debita cum instantia requisiti, quatenus ad executionem dilectarum litterarum Apostolicarum, & eorumdem in eisdem, iuxta traditam, seu directam a Sede Apostolica nobis formam procedere dignerentur. Nos igitur Gregorius Abbas, & Executor praefatus, volentes huiusmodi mandatum, Nobis in hac parte directam, reverenter exequi, ut tenemus, de & super in dictis litteris Apostolicis contentis, & servatis, eorumque circumstantiis anteverbi, & vocatis per nos positis, seu de mandato vestris, qui fuerant evocati, & per vestres fide dignos in forma iuris receptos, iuratos, & examinatos, & alias diligenter informatos, & quia per huiusmodi informatum in eisdem depositum reperimus, dicta Monasteria tam virorum, quam mulierum diversorum Ordinum in Civitate & Diocesi Ragusina consistencia, de quibus in dictis litteris mentio facta est, ex incuria & negligentia illorum, qui eis catenus praesuerunt, in spiritualibus & temporalibus multipliciter deformata, nec non quamplurimas possessiones, & bona eorumdem Monasteriorum alienata, in eisdem cultum Divinum plurimum debilitatum fore, & postmodum ea Monasteria per quosdam circumspicias, ac fidei & foma praestatos Laicos in Procuratores seu negotiorum gestores, & ipsorum Monasteriorum directores, per praedictum Rectorum & Consilium Civitatis Ragusinae deputatos, ex laudabili, & fructuosa eorum administratione, & continua vigilencia continuum & evidens in spiritualibus & temporalibus suscepisse, & in diis suscipere incrementum, ac omnia alia & singula in eisdem litteris contenta annuuntia veritate scilicet, Nunc auctoritate Apostolica nobis commissa, & qua fingimus in hac parte, omnia & singula per dictos deputatos circa monasteria, possessiones, & bona praedicta alias rite gesta & administrata, & quaecumque inde secuta, aut alias quomodolibet procurata, in toto & in parte, committere & divison approbavimus, & confirmavimus, nec non recurre praesentium approbamus & confirmamus, & ita super Rectori & Consilio praefato, quod de cetero aliquos, de quibus eis videbitur, ad hoc esse sufficientes & idoneos bene reputationis viros, pro praemissis deputare, ac constituere possint, eadem auctoritate Apostolica confirmamus, ac concedimus, & licentiam plenam impertimur per praesentes. Non obstantibus omnibus & singulis in praemissis, qui item Dominus noster Papa in eisdem litteris Apostolicis voluit non obstat, aliisque omnia ut cancellos in praemissis, prout in dictis litteris Apostolicis recepimus in mandatis. Quae omnia & singula vobis vestris & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Monachis, Praebendis, Abbatibus, Monialibus, &

Suo.

Scritibus quorundamque Monasteriorum in Civitate & Diocesi Ragusina consilientium, ipsorumque Monasteriorum agrariis, laboratoribusque, receptoribus, & administratoribus, & Procuratoribus, ac quibusvis aliis, quorum interest, inter se, seu quomodolibet interesse poterit in futurum, quibuscumque nominibus designentur, aut quacumque praeferantur dignitate, communiter & divisim, iustitiam, iustitiamque, notitiamque, ac ad vestram & cuiuslibet vestrum notitiam deducimus, & distuli vobis per presentes. In quorum omnium, & singulorum fides, & inscriptiones praefatas litteras, siue hoc praefatis publicum instrumentum, huiusmodi nostrum processum in se continentes, siue continerent, exinde fieri, & per Notarium publicum inscriberetur subscriptis, & publicari mandavimus, nostrisque sigilli iussu appensione committimus. Datum & actum Ragusi in Domo Abbatii Lacerna, solite Residencia praefati Domini Abbatis, Anno Domini millesimo quadringentesimo quadragésimo quinto die XXVIII. Januarii, Pontificatus eiusdem Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Eugenii Divina Providentia Papa quarti anno quartodecimo, praefatus Venerabilissimus & Religiosissimus Vir Dominus Andreas de Sora Canonicus, Dominus Petrus de Vignia, Dominus Dmetrius de Antibato Sacrista Ragusinus, & alii quamplurimi testibus ad praedicta vocatis specialiter, & rogatis.

Ego Delphinus ga. f. Pauli de Tayabobus de Cremona publicus imperialis auctoritate Notarius, me nos juratus Notarius & Cancellarius Magnifice Communitatis Ragusinae praemissi receptionis, requisitionis, approbationis, confirmationis, executionis, atque alius & singulis supra dictis, dum per Venerabilissimum in Christo Patrem Dominum executorum praefatum ut praedictum, sic exierunt, & fecerunt, nec cum praesentibus testibus praefati interfuerunt, eaque de mandatis praefati Domini executoris scriptis, & publicari, & in hanc publicam formam redegi, siquidem meo solio, & consilio a praefato Dominio Restore & Consilio Civitatis Ragusi rogatus, & requisitus fignari, sub anno, indictione, mense, die, & Pontificatu, quibus supra.

Anno 1444. Eugenius clausi Pontificatus, quam ad fructum Ragusinarum oblidendum, transiitque Turcis intercludendum, ornari iussit, Franciscum Conduclmerium fratris filium hominem cum imperio praefecit. Ad clausum augendam tum Dalmatas omnes, tum praesertim Ragusinos suis litteris sollicitaverat. Ac duci virescentes optime instructas, atque oneratas unam cibicis & comestibus plenam, itemque pecuniam & subsidia cuiusque generis largae effusae illi contulerunt, ut Joannes Conducla scriptum reliquit.

Jacobus Archiepiscopus quinquennium ferme ad Ecclesiae suae gubernacula federat, vir eximia solertia, summi consilii, magnique animi ad res maximas gerendas; ejusque operis cum indigeret Eugenius IV., anno 1446. eum Romam accessit, & Perusinum civitatis divisionis Pontificae Gabernatorem praefecit. (Tom. 8. Bullar. Eugen. IV. pag. 184.) Eundem Nicolaum V. anno proximo in Sedem Romanam Eugenio successit Restorem Potrimonii S. Petri constituit (Tom. 8. Bull. Nicol. V. pag. 20.) Utrique Praefectura perfundus ad ipsam Ecclesiam irruit. Aderat autem Ragus-

ino, cum idem Nicolaus Pontifex ad Consilium, & Commune Ragusinum scriptis, ut Thomae Episcopo Phariensi, qui Apostolica legatione Regnum Bosniense peragrabat, favorem & auxilium, si quod peteret, ad rem Christianam in illis locis bene gerendam prompte alacriter conferret; ubi in litteris ad ipsum Thomam datis Roma die xxvi. Januarii MCCCCL. scriptum distulit Filio Nobili viro Francisci Forlani Duci Venerabilium, ac Restori, & Consilio Communitatis Civitatis Ragusinae, exhortantes eos, ut quiesce et si esset requisitus, auxilia, & suffragia exhiberent, ad hoc negotium Deo dante & eorum favoribus ad optatum finem deduceretur; quas litteras licet in Tomo IV. hujusmodi Operis non ediderimus, ubi de Phariensibus Episcopis, neque hunc loco putavimus integre inserendis. Eandem legationem gerebat Thomas in provincia quodque Ragusina anno 1452., ut indicant aliae Nicolai litterae ad Thomam hinc verbis inscriptae: Nicolaus Episcopus Sacrae Sacrorum Dei Men. Fratri Thomae Episcopo Phariensi in Bosnia & Croatia regis, ac in provincia Ragusina, illorumque Comitibus & diocesi nostris & Apostolicae sedis legato &c. in illoque Thomam monet Pontifex, ut pacem conciliandam omnino curet inter Ragusinos, & Ducem S. Sibbe, Comitensem Drinientem: Cum autem nupte nobilis vir Stephanus Dux S. Sabbe & Comes Drinien. postquam per nos accepto, quod ipse cum copioso positum & equitum exercitu, nulla per eum indidit bile, civitatem Ragusinam seu illas territorium invaderet, & innumerables elates & maxima detrimenta illi intulerat, nonnulla quoque gravia, & contra fidem catholicam molendo, & in antichristi scelera tunc expressa etiam in maximam Christiani nominis ignominiam, & fidei Catholicae opprobrium commiserat, per Venerabilem fratrem nostrum Paganinum Episcopum Dalcinam, ut ab investitionibus huiusmodi penitus desisteret, moneri feceramus, quosdam ad nos destinaverit oratores sui nuntios; ex quorum relationibus non solum inter praefatum doctorem, & dilectos filios Restorem & Consilium dista Civitatis concordiam & pacem subsequi, sed etiam ejusdem ducis mortifera haerese huiusmodi per eum depositis erroribus ac riam vitiatam, fidei redditionem, sique totalem dista haerese de praefato regno eliminationem, ac extirpationem subsequi posse speramus &c. Nos constitutionem, deputatorem, conciliationem, ac confirmationem, ac omnia alia & singula tam in nostris, quam in praedecessoris litteris praedictis contenta, hanc serie approbantes, & viribus subsistere decernentes, illasque ad provinciam Ragusinam, & civitates & dioc. praedictas, & ipsam quamvis extenderet, se legatum missum in illis cum potestate legati de latere usque ad nostrum, & dista sedis beneplacitum, auctoritate apostolica facimus, constituimus, & deputamus, ut inibi omnia & singula gerat, ordinet, & disponat, quae ad illarum pacem, necnon Ducis, Restoris, & Consilii praedictorum pacem & concordiam expedire cognoverit, & sicut sibi Dominus inspirabit. Et ipsius cum summo potestate deservimus Ducem, Restorem, & Consilium praedictis, si fieri poterit, ad pacem & concordiam reduci, aliquam absque iudiciorum suspitione in praemissis iustitiam habenti ministrari, fraternitati tua pariter ipsas ad pacem & concordiam reducendi, seu auditis hinc inde per utramque partem praestilla-

Thomae
Phariensis
Episcopi
legato in
provincia
Ragusina.

quibus
etiam
Jacobus

tum propositis, etiam summarie similiter, & de plano sine strepitu & figura iudicii sola fidei veritate inspecta, quod iustum fuerit appellatio- ne remota, distraxit, & qua decreveris per censuram ecclesiasticam, & alia juris remedia prout opportuno fuerit, observari faciendi: necnon super huiusmodi, & contrariis, & singulis aliis negotiis, hactenus extirpationem, & alia fidei negotia, potius quoque & concordiam ac tranquillitatem tunc dilecti & aliorum ac- celerando prefati regni, quam Religionis & Consti- tuti civitatis & diversis praedictorum illorumque statuum conservandis, prout sibi expediret vi- deretur, agendi &c. Non obstantibus &c. Dat. Roma apud S. Petrum An. Incarn. Dominica 1472. Kal. Julii, Pontific. nostri aucto- ritate, Piceno deinde consecutus esse testatur Ordi- nos, sed alium ob causam, quoniam nimirum Tur- ecis Imperatoris, & Ladislavi Hungaria Regis militibus perterritus fuerat Stephanus, quorum Prin- cipum opem sibi adversus Stephanum Ragusini- sis adfuerant.

Interea Jacobus Archiepiscopus cum animad- verteret, redditus mensis Archiepiscopalis, qui sexcentis florentis aestimari solebant, valde dimi- nutos esse, promissa quod superiores Archie- piscopi, praeterquam ex Ordine S. Francisci sumpti fuerant, tum proventus ex Quarta Portuum, tum alia ejusmodi emolumenta ad- minis- traverant, atque in commodum utilitatemque Praefatum Censuum Franciscani Ragusini trans- stulerant, supplicibus litteris ab Nicolao V. petiit, Imperatorem, ut jubere, quae mensis Archiepiscopali detracta fuerant, restitui. Sed postea idem Pontifex, cum ex idoneis auctoribus cognovisset, bonos illos Patres, quicquid sibi ex illis emolumentis proveniebat, in piam causam impendere, ac potissimum in sublevandum egredientes Christianorum, quos Turci tyran- nici dominum oppressos tenebant, quod iulle- rat, revocavit: & quae illi de iuribus ac re- ditibus Archiepiscopis ex donatione prio- rum Antistitis acquisierant, illis ut redderentur, aliorum suis litteris imperavit dat. xvi. Calen. Maii an. 1453. (Reg. Secr. Nicol. V. Tomo XIV. pag. 230.) Haec litteras ex Cod. ms. Monument. Ragusini. hic exhibeo.

Nicolas Episcopus Servus Servorum Dei ad futuram rei memoriam. Intenta salutis ope- ribus Romae Pontificis circumspecta benignitas indulta sibi de seipso plenitudine potestatis iuxta commis- sionem sibi a Domino dispensationem, singulis rebus gerendis se nititur, & oportuit providere assidua, quod per sua operationis munificationem, quo interdu a Sede Apostolica ad importunam aliquorum instantiam emanavit, Temperum & necessarium personarum necessitate, ac publica utilitate succedens, reformet in melius, & ad statum debitum consulat reducere, sicut pro per- sonarum, locorum, & temporum qualitate pen- sata in conspectu in Domino salubriter expedire. Dilectam quidem pro parte Pn. Fratris nostri Jacobi Archiepiscopi Ragusini. vobis exposita, quod fecit, reddidit, & proventus mensis Archiepiscopalis Ecclesiae Ragusinae, qui communiter ab Imperatoris Praefati auri de Camera an- nuata, ac assidue, & desiderant, quorundem Praedecessorum suorum Archiepiscoporum Ragusi- ni, qui ad plurimum Ordine Fratrum Minorum Praefati fuerant, quique Ecclesiae praedictae iura tunc non curantes, in quarta Parochiali fide decima a Conventualibus Ragusinis, & alia-

rum prope Civitatem Ragusinae ad duas millia- ria Domorum ejusdem Ordinis Fratribus dispen- dari permisissent, incuris, seu negligentia alio- rum fassus erat & exigui, quod ex eis ipse Jacobus Archiepiscopus dignatus huiusmodi, quae incuriebant, extra supportare comotos non poterat, quodque a certa tempore tunc antea decimas, praefata Domus per quosdam Fratres dilecti Ordinis Regularis Observantia reformata extiterat, qui intendentes re & nominis exposita- te & observantia iuxta eorum regulam vivere, quae plurimum bona immobilia, casus, & red- ditus olim per Fratres Conventuales donorum earundem percipi solita, realiter dimiserant, & subvertit Nobis, quod si bona, casus, & red- ditus huiusmodi ad summam quatuorcentorum, vel circa Florentinum similitum annuatim ascendit, quae tunc per dilectos Filios tres Nobiles Vir- gatusios Thysaurarios nuncupatos, qui ex qua- dam lege Municipali dilecti Civitatis potius de- fecta, quae de iure ad excusationem Testamen- torum, & quorundamque aliorum piam lega- torum, non sine praesentibus iurisdictionibus Archie- piscopalis, ac ipsarum animarum salute adminis- trantur, praefata Mensa perpetuo conservetur, appropinquetur, & assignetur, nec me- dium exinde alius Archiepiscopus suscipere relevaret. Nos itaque Praedictis Praefatis nobis Petrus Spoletinus in Rom. Curia resi- dens, & eorum propter neminem non expressis Curialem, & Dilectis, Episcopis aliis no- stris litteris dedimus in mandatis, quod ipsi, vel duo, aut unus eorum, si, & postquam vocati dilecti Praefatis, nec non alii, qui forent exorandi, eis de praemissa legitime consultis, amica, & singula bona, casus, & redditus, in quibuscumque Terris consisterent, cum omni- bus iuribus, & pertinentiis suis praefata Ec- clesiae, tanquam bona Romanae Ecclesiae, perpetua donare, assignare, & applicare auctoritate no- stra curaret, prout in dilectis litteris plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita vobis nuper pro parte Communitatis ac Civium dilecti Civitatis petitis continetur, bona, casus, & redditus huiusmodi per Thysaurarios praedictos, ac dilectos Filios procuratores dilectae domus S. Francisci a decem annis citra diligenter custodi- ta, & gubernata, ac ex eis provinciales red- ditus in reparandis Ecclesiae, & dilectae Domus, ac ornamentorum, librorum, & aliorum ad usum Fratrum earundem, commoditate, & utili- tate ac alias in piam causam expensis, & con- versis fuerint, prout etiam petitis, & opor- tione exponitur, & desiderantur ad pra- fectum, & ex illis adum Praefatis dilecti Do- mus, qui socioginta, vel circa numero ex- stant, decum etiam & aliis circumstantiis Ma- nasteriorum, & Domorum tam ejusdem, quam aliorum Ordinum Fratrum, & Religiosis pau- peribus & egenis, qui ad hospitalibus in illis parvulis egenis aliquod subsidium, sive ele- mosinam non percipiunt, subvenire, ejusque rite necessaria, quae aliunde, quam ex dilecta Civita- te mendicare nequeunt, ministrare oportet, pro parte Communitatis, ac Civium praedictorum No- bis fuit humiliter supplicatum, ut auctoritate praedicta, ut tam pia, ac humiliter aperta depre- cetur, ipsique Religiosi fructus solis huius- modi, indigentia optimarum lacrimarum, deu- tionem, affectionem, & applicationem, ac litteras praedictas revocare, cassare, & annu- lare, ac nullius rebis vel personis fuisse &

De Jacobo
celo.

Nicolaus V.
Brixia.

iste decernere, istas quoque possessiones, bona, census, & redditus per Thesaurarios & Procuratores in usus hospitalium pios distributurus gubernari, & erogari debere, committere, & mandare de benignitate Apostolica assignatur. Nos igitur expressis, & ceteris aliis rationabilibus nobis expressis casibus, quas praesentibus haberi volumus pro expressis, huiusmodi supplicationibus inclinati, devotissime, officiosissime, apostolicissime, & litteras disuper concessas, ac quancunque iude fecerit auctoritate Apostolica ex certa scientia revocamus, cassamus, & annullamus, ac pro cassis, nullis & infectis haberi volumus & mandamus. Statuentes, quod ex nunc in aucta perpetua futuris temporibus bona, census, & redditus praefata per Thesaurarios, & Procuratores memoratos gubernari, contumque reddendi & proveniendi in huiusmodi ac alios pios usus, prout habuerunt consuevit, conservari, distribui, & erogari debeat penitus, & amano, non obstantibus omnibus praemissis, ac Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo hominum licet &c. Datum Roma apud S. Petrum aqnos Incarnationis Dominicae MCCCLXII. Id. Kal. Idus Pontificatus nostri anno VI. Christophorus de Patis, Petrus de Anzeto, Ugelinus.

Cum hoc anno 1452. Declinante S. Michaelis sacerdotum, sive Abbatia, ut vocant, quae Commendae titulo regitur, Commendatario Antistite vidua esset, haec ad se decessit, sibi que possidendam tradi Jacobus Archiepiscopus postulavit; sed obtinentis Regulensis, in primis familia Tullia, quae iulpatronatus sibi in sacerdotum illud vindicabat. Quare ob repulsum graviter indignatus Ragusina discessit; nec ulla postea sollicitudine, nullis obsequiis quae humanitatis officio, blanditiisve adduci unquam potuit, ut ad suam Ecclesiam reverteretur, quam tamen per Vicesarios sedula, vigilantique cura gubernare non desit. Itaque anno 1453. Roma cum esset, Nicolaus Pontifex et legationem Constantinopolitanam, & Praefecturam pontificia classis demandavit. Cum enim fama periculum esset, obsidionem & exitum Constantinopoli a Mahumete Rege Turcarum imminere, Pontifex Graecorum, testifusque Christiana republicae vicinis sollicitus, tum omnes Reges et Principes ad iterandum Imperio Orientis laboranti auxilium per suos nuncios & litteras excitavit, tum vero ipse classem quam potuit maximam instruit, & Constantino Palaeologum postremo Graecorum Imperatori subsidio mittit. Jacobum Ragusinum Archiepiscopum classis praefectum iussit, simulque Legatum Sedis Apostolicae ad eundem Imperatorem accurrere. Huic autem in primis id mandatum dedit, ut oras insularum omnes Ioni & Aegei maris peragraret, & populos illos, atqueque Dynastas, praefectum Iacovenfes, qui Chrysocheram fero Peram, & alia loca obtinebant, ad suppetias urbi periclitanti ferendas sollicitaret, urgeretque. Extat Pontificis epistola ad Jacobum in hac verba.

Venerabili fratri Jacobo Archiepiscopo Ragusina, in Civitate Constantinopolitana, ac aliis Christianis, necnon Provincia, Insula, Terris, & locis tam ibidem in Christo filio nostro Constantino Romanorum Imperatori, quam dilectis filijs nobilibus tuis fratribus, et Duci & Communitati Iacovenfi in partibus Graeciae subditis Apostolica Sedis Legato Salutem &

Apostolicam Benedictionem.

Divina dispensans Clementia &c. Cum ergo quod non absque mentis amaritudine referendum est, intelleximus perfidos Turcos tam perterram, quam per mare cum magno exercitu & classe velle obsidere & expugnare Civitatem Constantinopolitanam, & deinde alias Graeciae partes fidelium invadere, nos ad illorum solatium, quantum nobis permittitur obviamus, & ad partes illas iurisi, & aliorum fidelium praesidii defendendos, cum certam classem juxta facultatis nostrae possibilitatem parari procuraverimus, matura super hoc deliberatione praehabita, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio te praesente, & doctrina praeditum, in rebus agendis expertum, & in nostris & Romana Ecclesia pluribus negotiis laudabiliter versatum, ad Aliissimam quampiurimarum virtutum altorum deos insignitum, nostrum, & Sedis Apostolicae Legatum, & cum potestate Legati de Latere ad praefatas Civitates, Provincias, insulas, terras, & loca, tuumque bonum fidei propagandam destinatum, ut consulas in eo, cujus est opera ferre indigentibus, classi nostrae praesentis, & ad civitatem & partium praefatarum loca accedens, omnium & singulorum tam Principum, quam Populorum, & singularum personarum pro defensione Graecorum laudatam auxilium implores, & singula egas, facias, & disponas quae tibi pro defensione, tuitione, & statu civitatum, provinciarum, insularum, & partium praefatarum adversus Turcorum potentiam & insultus tibi videbuntur quomodo libet expedire &c.

Dat. Roma apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae 1453. Id. Cal. May, Pontificatus nostri anno VII.

Sed tarda & fecunda nimis haec Legatio fuit; & ipem omnem auxiliorum celeritatem se frustratam Mahometis praevixit. Jam enim eodem anno, ab die secunda Aprilis Constantinopolim terra marique obsidebat, & vehementissime oppugnabat. Classis autem Pontificis vix in altum procecta erat, vel nondum fortassis e portu solverat, cum de urbe capta 15. Kalendas Junii, fœdique directa tristes nuncii venerunt. Ita totus ille Pontificis apparatus ad nihilum recidit. Constantiniana Imperatore interfecto, Rex barbarus ingentes nobilitatis & vulgi caedes edidit, ac Sedem Imperii Turcici Constantinopolim transtulit. Tunc postquam hospitalitas, charitas, beneficentia Ragusiensis explevit. Cum enim multi ex Imperatoris stirpe, veluti Comeni, Lascari, Palaeologi, Camerachini, & alii, ut est apud Luccarum, ex hostium manibus & ferro, ceteri fuga elapsi, vagi, egentes, rebus omnibus spoliati, Ragusium contigissent, Senatus non solum perhumaniter accepit, sed ex tanta calamitate laeto & magnifico hospitio recreavit, vestibus pretiosis donavit, pro eo actualium virorum nobilitas postulabat; illorum egestiati, quibuscumque indigebant rebus, subvenit, ac demum liberali viatico instructis dimisit, quocumque fors illos, & spes afflictae fortunae lublevaret tulisset. Literatissimos etiam Viris, & nobile genere ortis, veluti Joanni Lascaro, Demetrio Calcondila, Marfilio Marulo, Paulo Tarcagnora, & pluribus aliis, quos eadem tempestas alio atque alio dispulerat, cum Ragusium venissent, eadem humanitatis officia Ragusienses praestiterunt.

NI-

Alia classis ad Constantinopolim, praefectus Jacobus Ragusinus, Archiepiscopus, pontifex, filius patris, &c.

Ragusienses, cum egestis, pauperibus, & aliorum, praefectus Jacobus Ragusinus, Archiepiscopus, pontifex, filius patris, &c.

Nicolaus ex amissa Constantinopoli metropolis incedibili afflictus, ut Sedem Imperii Græci recuperaret, Turcorumque, in exitum Christiani orbis infusa rabie & cupiditate imminuentium, progressus arcebat, ac repellere, nihil ausus operaque prætermittit, Christianis Ragubus ac populis per suos Interuncios sollicitandis ad sacrum fœdus inter se iungendum. Sed quæ tunc inter eos fervebat discordia, hortationes omnes conatque optimi Pontificis elusit. Nicolaus in ipso apparatu & meditatione Turcici belli extincto, Callistus III. æque in Sedem Pontificiam atque in eandem sollicitudinem, cursumque successit anno 1455. & suscepto Pontificatu, nihil prius sibi faciendum censuit, quam ut Legatos in omnes Europæ partes quaquaverum dimitteret ad subsidia undique in sacram expeditionem contrahenda. Jacobum Archiepiscopum eodem anno 1455. iterum Praefectum classis Pontificie designavit. (Tom. 5. Bull. Call. III. p. 300. & Tom. 30. pag. 70.) F. Marianum de Senis ex Ordine Franciscano, vicem eximie fidei ac solertiae ad Dalmatiam preiit, nominatim vero ad Ragulinos, cum litteris ad eundem, in quibus suam erga illos egrégiam voluntatem, & præclarum de illorum putate, & munificentia opinionem declarat. Hæc Vadinius ad annum 1457. Movet, inquit, ut in Provinciam Dalmatiam, & præcipue ad Civitatem Ragusi debeat personaliter se conferre, atque petat, ut omnes aut pecunias, aut personali subsidia bellici factum in Turcas parandum assument. Ragulini dixerunt suum Breve super collectione negotio, in quo exposuit quam haberet de Ragulienis speciallem spem & opinionem pietatis. Raguli consensum est collectionem penitentiarii cuius ab ipso Papa Martinus Clerici Mercatoris plurimum. Nec vero pietas, & liberalitas Ragulianum opinionem ac spem Pontificis fecit. Nam cum Senatus & populus, tum Clerus, Pastori & cives, pro sua quique facultate, aurum, argentum, & alique subsidia in pium opus large & copiose contulerant. Quæ liberalitas Ragulienium to majori laude digna fuit, quod ea tempestate sæda Raguli gravitatur lues, quam anno superiori 1456, cum mercibus infectis illata, menses fere duos & viginti tenuit, ut Razius tradit; & contagione vulgata, ex ordine patritio quinquaginta, ex plebe quingentes obimptis gravioresque in dies minabatur Civitati cladem. Nec vero terror mortis instantis Ragulinos retardavit, quin prompte atque alacriter Christianæ Republice periclitanti, quibus quicunque poterat, opibus & auxiliis subvenirent. Ceterum Ratim atque Tempum Deipara Virginis supplices adfuerunt, depulso divinitus morbo, pristina Civitas sanis reddi coepit. Cum anno 1458. Antonius Venerus Jacobi frater suum diem obisset, is in tabulis testamenti eodem anno confectis, & die Novembri octava arbitrium dedit Jacobo, ut pro sua sententia dissidium tollere, quod inter ejus, & Jacobi Consuluerit filios intercedebat: quo tempore Jacobus certe in Italia commorabatur. His temporibus ingens Divorum reliquias Turcarum impetierat, & sacrilegiis præceptas, Ragulum delatus, & in Sacratio Basilicæ Cathedralis recondita fuisse invento. Joannes Cervæ Patrius, qui apud Thomam Palæologum Illustrum in Peloponneso Despotum, nomine

missique Senatus legationem obierat, Caput hanc Re-
S. Andree Apostoli, quidam Abbas Gracur
dexteram S. Joannis Chrysostomi, itemq. dex-
teram S. Joannis Elemosynarii, Georgius
Cephus civis Ragulianus Brachium S. Blasii de-
tolerant. Hæc ad Urbem appropinquanti Re-
fator, Senatus, Cierus populique solemnî sap-
plicatione obviam procedit, & sacrosanctum
illud Patroni sui pignus summa veneratione
læctisque acceptum, in argenteam lipanochecam
pondere atque opere egrégium inclusit. Hæc
Joannis Gundula. Ad Caput S. Andree quod
attinet, rem aliter narravit Jacobus Luceras
lib. 3. Annalium; ait quippe ipsum Thomam
e gentis Palæologa, fratrem Constantinii, pos-
tremi Græcorum Imperatoris, Ducem Ma-
gnezæ, quæ regio est Agæ minoris, Principa-
tu amissâ, Raguliam venisse, & summo ho-
nore, pro viæ dignitate, acceptum, antequam
tractatum esset, Caput vero S. Andree, quod
secum afferebat, Romam ad Pium II. Pontif.
Max. detulisse. De Capite ejusdem Sanctissimi
Apostoli Romam delato idem tradit Odoarius
Raynaldus ad annum 1461. & Pio II. dona-
tum fuisse ait ad eundem Thomam, quem ipse
Dynamium Peloponnesum vocat. Annus 1460.
Jacobus Archiepiscopo vivendi formam struit
quem Raguli diem supremum obiit, & hono-
rificè tumulatum esse scriptum reliquit Sera-
phinus Razius; sed falso; neque enim Jacobus
Ragulius post rediit, quam de Peloponneso
sacerdotis repulsum tolerat a Ragulianis;
& Romæ diem supremum obiit. Eodem quippe
anno 1460. 14. Non. Septembris Pius II. Ja-
cobo testamenti condendi potestatem fecit,
& ex alteris ejusdem Pontificis litteris eodem
anno dieque datis constat, eum mortuum fuisse
quippe in his Dignitatem Archiepiscopalem
approbavit, quam Canonici ad augendum de-
corum ornatumque Capituli instituerant de con-
sensus h. m. Jacobi Archiepiscopi; & Qui-
nem de Saracha primum Archiepiscopatum ab
eis electum confirmavit. Verba illa h. m. Jacobi
Archiepiscopi satis declarant eum jam
vita functum fuisse: hæc ex Pil II. Reg. Tomo
XI. pag. 45. Eodem igitur die, qui fuit ante
Nonas Septembris, cum a morte propius abes-
set, & testamentum fecit ex facultate, quam
petierat, sibi a Pontifice traditis, & pallio post
animam efflavit.

Heredes habuit Venerium, & Matthæum
Flavianii fratris filios, & Joannem, eum for-
tasse, qui ex Venerio genitor Ragulianus & ipse
præfuit Ecclesiæ: id ex tabulis comperio a Ja-
cobo Jannio scriba Rhecinensi confectis pri-
die Cal. Februarii anni 1461. in hæc verba.
Spiritalibus viri D. Venerii, & Joannis, &
Matthæi de Veneriis de Ragusa eorum nomine,
& tamquam heredes filii. record. Reverendissimi
in Christo P. & DD. Jacobi de Veneriis de Ra-
gusa, Dei, & Apost. Sedis gratia, olim Ar-
chiepiscopi Ragulini, fecerunt quatuordecim Ven-
ero D. Christophoro Antonio Cav. Ragusano.
de anni eo toto, qualiter præfati petere possent
occasione administrationis gisse per ipsum, tam
de bonis Archiepiscopatus, quam de bonis in
Civitate Ragusana, seu quocunque alia occasio-
ne. Rhecineti in Ecclesiâ Mariani a Castro
novo dicta visitat sepulchrum marmoreum, in
primis nobile, quod Jacobus erigi jussit Flavi-
ano, & Matthæo fratribus, eorumque posteris,
hæc epigraphæ insculpta Gothico charactere.

re: Flaviano, & Matthæo Colacci filijs de Ferraria de Regno Picti clarissimis, Rex. In Christo Pater DD. Jacobus noster altissime Divina Archiepiscopus, Reginensis, & decretorum Dilecti DD. Fratres mei dilectissimi, & reverendi Potestis Episcopum deit aucto duximus MCCGCCXXXV. Hæc ex Culeaneo.

Hic temporibus floruit in Congregatione Dominicana Ragusina F. Joannes Olearius, vir eruditus, doctus & sanctitatis, idemque æqueque conciatoris, & catholice religionis terminus ac propagandæ fidei studiosissimus. Hæc potest ac postulatori Nicolaus V. expeditionem Apostolicam Buldenens mandavit; et quippe regio cum propter hæreticos Patrenses, quorum erat cetera, tum propter hostilissimos Tectos, sub quorum tyrannidem laud multos post annis vindicandum in modum occidit, in maximo fidei periculis amittenda periculo verabatur, & paucitate Operarum Evangelicarum laborabat. Itaque Pontifex Joannem summa rerum gerendam potestate imperitum, & amplissimis privilegiis instructum cum selecta Fratrū ejusdem Ordinis manu in Bosnam Catholicorum subsidio pacificis iussit. Extraxit epistola Pontificis ad eum his verbis scripta.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei dilectis Filiis Jo. de Regno Ord. Predic. Professores salutem, & Apostolicam benedictionem. Ad hoc nos prelatissimus Dominus benignissime clementia salvatoris, ut ad missum suum, abieruntque illa voluerit, colligendam, ac acquirendam, totiusque felicitate illorum, qui propugnatores barbaris infidelibus, in maiora et quotidiana discrimina, nisi in Catholica fide instruantur, venissentque sunt casui, immutaret Verbi Dei transmittere, & sua opportuna remedia adhibere indefessa sollicitudine studuimus. Exhibite igitur vobis super pro parte sua petito constitit, quod in provincia ista, sive Servia pauci Religiosi, ac viri ecclesiastici existunt, qui Verbum Dei habitaculis, ac in ecclesiis ejusdem provincie prædicant, ab quorum seculum incolæ & habitatores prædicti, qui infidelibus sunt vicini, in fide Catholica non instruantur, & inibi fides ipsa cum paucitatem diminutione quotidie minuitur. Unde cum pro consideratione nostra nos cum monialibus fratibus Ord. Frat. Pred. Professores ad agendam huiusmodi Ordinem, & pro salute incolarum & habitatorum prædictorum ad præstatam provisionem de parte illas personaliter accedere, & eandem provinciam Dei prædicare ac aliquos Dominos illi Ordini de novo erigi, censuit, & assignari facere servantes capias, damnaque tibi, & illorum Fratibus super hoc, per Sedem Apostolicam litem conceperit. Quare pro parte tua Nobis seu humiliter supplicatum, ut Tibi, & Fratibus prædictis licentiam huiusmodi concedas, abique in premissis opportune provideas, de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur, qui Catholici fidei incrementum, & animarum salutem supremam assidue desideramus, humiliter supplicationibus inclinati, Tibi, ut petitis, & obtemperas Generali ejusdem Ordinis, seu cuiusvis Provincie licentia, una cum aliquibus Fratibus ejusdem Ordinis in lege Domini eruditis, & viribus fidei, & voluntariis ad præstatam provisionem accedatis, & quales sibi videbitur, alios ipsius Ordinis professos recipiendi ac illi Verbum Dei prædicandi, & annuocia- di, ac non Christianissimum eandem Provinciam convertere, quæque opportuna fac-

ia, concessiones per se vel alios Fratres audieris, ac pro commissis iacta dissolvas, & criminum per eos commissorum qualitates, & exigentiam, etiam si Sedes Apostolica super his consulenda esset, debitas absolutionem impendatis, et penitentiam satisfactoriam innungas, & ad hanc Catholicam venientes cum criminosis consociis hospitandi, omnique alia sacramenta facilius Christi, & baptizandi huiusmodi ministrandi, necnon coherentes, & domos illi Ordinis de consensu & concessione Domini temporarii illius Provincie, in Civitatibus, Oppidis, & locis ad id aptis, & accommodatis, & per ipsam Dominicam Tibi assignandi, conservandi, & edificandi, seu conservandi, erigi, & edificari faciendo, & illas pro sua & habitatione Fratrum illi Ordinis recipiendi, ac omnia, & singula, quæ Rectori Parochialis Ecclesiarum de iure vel consuetudine facere possent faciendo, disponendi, & exequendi plenam & liberam licentiam tenore præsentium largimur. Nos obstrictis fili. vrom. Bonifacii PP. VIII. prædecessoris Nostri prohibitionibus, ne Fratres Ordinis Mendicantium in quacunque Civitate, Castro, Villa, vel loco, ac inhabitandum de novo recipi seu alium recepturi mutare præsumant absque Sedis prædictæ licentia specialiter, faciente plenam & expressam de prohibitionibus huiusmodi mentione, & alia Apostolice Constitutionibus, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ MCDL. tertio Idus Martii, Pontificatus Nostri anno quarto.

FRANCISCUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XLIV.

Petro Caplo, sive Lapio parente, Senis ortus est, ut tradit Ugurgierus in Pompiis Senensibus, quem alii Campanum cognominant; utraque familia inter Senenses nobilissima, & aliquo fuisse amicitatis, ut hereditatis studio alterutra ab altera aliud sibi cognomen adjuvit. Ordinem Servorum B. Mariæ Virginis ingressus provinciam Ecuruz gubernavit anno 1446. & anno 1459. ad supremam totius Ordinis Præfecturam Vicarii Generalis titulo electus fuit a Pio II. Pontifice. De Francisco multa & præclara Giannius Ceccarelli 3. lib. 2. cap. 8. alique Scriptores, & Historici ejusdem Ordinis habuit anno 1500. Hæc illi non solum patris communis, sed etiam amicitia cum nobilissima familia Piccolominis, & Pio II. Pontifice, qui Franciscum nos tam propter cognitionem, quam ob ejus egregias virtutes, & excellentem doctrinam Archiepiscopatum Ragulinum contulit anno 1460, ut ei ad sublimiores dignitates viam moneret, quippe quem in Collegium Cardinalem cooptare decreverat, ut docuit monumentum, quæ affectuatur in Tabularum Monasterii Senensis Servorum B. M. V. Ecclesie in Illyrico Ecclesia Episcopi Pius II. præfatum F. Franciscum cavere, & assensum suum ille Archiepiscopali insula donavit, ex qua deinceps illum ad Cardinalatum promoveret. Ab interitu Jacobini septimus dies interceperat, cum Pius II. Franciscum, eraxit Archiepiscopum Ragulinum, ut constat ex diplomate ejusdem Pontificis Senis conscripto v. Id. Septemb. anno 3. idest 1460. (Tom. 7. Orl. pag. 191.) non

librol V.
p. 2. marg.
ad F. Joannem
Olearium.

Franciscum
Archiep.
anno 1460.

anno 1477. ut prohibet Franciscus Mafettus in Monumentis Senensis. Episcopi consecratione suscepti & pulvis donatus Venetis addit anno sequenti, & hospitio acceptos a Fratibus sui Ordinis in ea civitate dies aliquot transigit, ut memoria causa scriptum reperit in Ephemeride accepti & expensi, quæ in Tabulario Canonici Veneti Servorum asservatur: Anno 1461. mense Aprilis in hoc Monasterio apud nos hospitatus est F. Franciscus Campani ex Ordine Servorum Mariae, Archiepiscopus Ragusinus.

Consuetudo
Lacromensis
Monasterii.

Cum Ragusium venisset, reperit epistolam Pontificiam huius inscriptam, & Romæ datam postridie Idus Februarii anno 1461. quæ illi potestatem delegabat, manulque iungebat Canonici Lacromensis iustitiam, ac reformandam; siquidem de collapsa monachali disciplina, & quid requireret remedi, Rector & Senatus Ragusinus Pontificem admonuerant, atque aliud in peiorem statum ut restitueret, Pontificiam auctoritatem exposcebant. Id negotium curaque Pontifex Franciscus Archiepiscopo dedit. Hæc autem, de quibus admonitus & rogatus fuerat, potissimum & nominatim illi præscripsit, ut videlicet duobus viris religiosi secum adhibitis, omnia percurreret, atque inspicere; quidquid sine Præfide, sive Monachi delinquerent, omnino, & interposito etiam notarum metu corrigere, ac reformare: Abbas & Præfide Præfectus specio unius anni definire, quo transacto alii duo suffragii Capitularibus electi in locum utriusque succederent; normam regendi Monasterii, & monachali institutionis ac disciplinæ colende prætere, & Congregatione Patavina S. Iulianæ, ad cuius exemplar tum suam administrationem, tum vitam monachorum exigerent; ne liceret Abbati de bonis stabilibus, & rebus pretiosis Monasterii quidquam alienare; demum quod Rector & Senatus cupiebant, Monasterium Lacromense ad Congregationem S. Iulianæ aggregari iuberet, illudque omni iurisdictione tum seculari, tum Archiepiscopalis dominatus exemptum esse declararet; nisi quod ad tempus Francisci Archiepiscopi, quoad viveret, potestati & correctioni subiectum esse Pontifex voluit. Erat tunc Cænobiarca Gregorius, qui supremam illam monachicam Præfectorum anno circiter 1440. sumptam adhuc gerebat. Hic ergo, juxta leges supra descriptas tam deposuit, titulo Abbatis ab omni administratione vacuo relicto; eique, dum viveret, ex bonis Monasterii annua pensio assignata fuit. Omnia, quæ Franciscus constituerat, & sanciverat, Pius II. confirmavit.

quod Can-
onagium
Patavina S.
Iuliane ap-
pugnat.

Quod vero decreverat de aggregando Cænobio Lacromensi ad Congregationem Patavinam S. Iulianæ, id perfici non potuit ante annum sexagesimum sextum hujus sæculi, cum Abbat & Primores Congregationis Casertensis & S. Iulianæ Mantuam ad Comitæ generalia convenirent. In eo conventu tum Senatus Ragusinus, tum Monachorum Lacromensium nomine Patribus supplicatum fuit, vellet ac juberent, Cænobium Lacromense ad Congregationem S. Iulianæ annecti, cum eaque tanquam membra cum suo capite conjungi. De comuni sententia visum est obsequi supplicanti valentem; & quæ petebatur conjunctio, decreta est in hæc leges: ut Monachi Lacromenses cum omnibus suis bonis, immunitatibus, & privilegiis in jura societatemque Congregationis Iulianæ migra-

rent, sed sumptus omnes, quot in hæc conjunctionem, & diploma Pontificia approbationis fieri oporteret, contribuerent ex ærario publico Civitatis: ut qui tunc Cænobio præsedebat, omni Præfectura se abdicaret, æconomus tamen, si liberet, titulum Abbatis cum annua pensione: ut curam excipiendo alendique pauperes in domo hospitali Cænobio annexa, solitudinis vitæque monachicæ incommodum, Monachi missam facerent, & reditu sibi assignati ad præsentis Monasterii agenda acciderent; pauperibus vero hospitium & alimenta Commune Ragusinum aliunde suppeditaret: ut si qui & Monachi Lacromensibus decreta conjunctionis repugnarent, nolentique se ad leges Iulianæ Congregationis accomodare, Ragusensibus curæ foret, ut in aliud Monasterium reciperentur, & ne illis ad victum cultumque necessaria deficerent, in eorum vero locum antequam alii subirent, ades, officium, dormitorium, triclinium, ac cetera, quæ reparatione indigerent, de publico rescisceretur, & pro numero Monachorum laxarentur: ut tam Monachi quam eorum bona sive mobilia, sive immobilia, itemque cultus agorum monachalium omni prorsus immunitate gauderent: ut ex proventibus monachicis, quod Monachi possiderent, divendi, & quicquid ad usus vitæ necessarios requireretur, tum in urbe, ac ditione Ragulina emi, tum foris alportari possent sine ulla pensionatione, vel levissimi vigilsis seu portorii: ut quicumque vice advenit, sive indigente Monachi vitam religiosam in Lacromensi Cænobio persequi & peragere voluerint, nemo impediat, quinminus recipiantur: ut bona Cænobii ab iniquis raptoribus detecta, si publice potestatis adhibita, sine ulla lise & impensa recuperentur. Siquid autem aliens Monasterium ad eam diem contraxerit, vel contrahat, ejus dissolutio omni in Congregationem S. Iulianæ ne incumbat. Quicquid & quantalibet rerum sive stabilium sive manentium aut emptione, aut jure testamentaria, aut donatione acquisitum fuerit, licet Monasterio retinere. Demum ne ulla civilis potestas, neve ullus Magistratus in ea, quæ præsentem ad regimen Monachorum, atque ad rerum temporalium administrationem, se intèrat, atque intèrdat. Hæc omnia in Comitibus generalibus Benedictinis Mantuæ anno 1466. iv. Kalendis Junius constituta, decreta, confirmata sunt, quæ P. D. Iulianus Januensis Ragusium attulit, & cum in Consilio publicæ Civitatis expoluisse, ac declarasse, ab omnibus, nemine repugnante, recepta sunt, & approbata eodem anno v. Kal. Augusti. Paulus vero II. Pontif. Max. tum omnia, quæ Franciscus Archiepiscopus pro reformando Monasterio Lacromensi ante quinquaginta decreverat & præscripserat, tum nuperim episcopo Monasterii cum Congregatione S. Iulianæ conjunctionem auctoritate Apostolica approbavit, & ipsam Monasterium in suam ac Sedis Apostolicæ clientiam recepit. Hic vero subscribere hæc tum epistolam Pii II. ad Archiepiscopum Ragusinum, tum diploma Pauli II. itemque Senatus Ragusini, ex quibus, quæ nobis modo expolita sunt, elicendis & distinctis appareant.

Pius Episcopus Serv. Servorum Dei Venerabili Viri Pater Franciscus Archiepiscopo Ragusino Sal. & Apostoli. Bened. Inter cetera, quibus ex susceptis vigintiis vixit nos vigiliantius intrudere conve-

times tu
II. ad Vir-
etiam ac-
cipi.

nit hoc summi. . . debemus, quod deformata
quavis Monasterii reformationis debita nobis
temporibus contingant remedium, ac eis de op-
portunis orationibus ope salubriter consulatur.
Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro par-
te dilectorum Filiorum Regiorum, & Consilii Civi-
tatis Ragusini, petitis cunctisque, ipsi ex magna
devotione, quam ad Ordinem Benedicti gerunt,
magispre desiderant, ut in Monasterium S. Mariae
Latomen. d. Ordinis Ragusini, Dico. ad regula-
rum observantiam reducat, pro parte Regiorum,
& Consilii praedictorum nobis fuit humiliter
supplicatum, ut huic coram pio desiderio patri-
nae caritate annuere, ac ejusdem Monasterii
statui super hoc opportuno providere de beni-
gnitate Apostolica digneremur. Nos igitur, quin-
que Ecclesiarum, ac Monasteriorum omnium cu-
ra principaliter est suprema dispensatione commis-
sa, capientes in illis exceptis sententias novas
propagantes, quae totum reditus vineam Domini
fructuosum, plantare, hujusmodi supplicationibus
inclinat, fraternitati tuae, de qua in his, &
alia spectemus in Domino fiduciam obtineamus,
per Apostolica scripta mandavimus, & manda-
vamus, quatinus ad praefatum Monasterium per-
sonaliter accedes, & habens pra oculis solum
Deum, illam auctoritatem nostram pro semel tunc
solubilis tecum duobus Religiosis ad hoc idoneis
visitis, corrigas, & reformas secundum juris
dispositionem, ac ejusdem Ordinis & Sacri Co-
nventus instituta, tam in capite, quam in mem-
bris, nec non quacunque alia circa ipsas, &
personarum in eo degentium directionem, & re-
formationem exsequaris & facias quae in eo re-
formationis & visitationis officio averte indi-
gere: & nihilominus eadem auctoritate statuas
& decernas, quod de cetero in dicto Monasterio
pro tempore degentes personae sub regulari ob-
servantia dicti Ordinis vivere, ac per Abbatem
& Priorem annualem pro ipsius Monasterii con-
ventum aulis singulis eligendum iuxta regularia
instituta, ritus, mores, & consuetudines Mon-
achorum Congregationis S. Iuliani Paduense di-
cti Ordinis Monasterium ipsum regi & governa-
ri, ipsique Abbas seu prior sua administrationis
& officii auro compicto in Capitulo per eam &
Conventum praedictos in eodem Monasterio cele-
brando regimini & administrationi ipsius Mon-
asterii cedere, & alius idoneus ejus loco eligi,
ac ad ipsius Monasterii regimen & administra-
tionem assumi debeat, nullaque ex dicti Monas-
terii Abbate, seu Priore, qui erunt pro tem-
pore, illius immobilis, seu pretiosa mobilia bona
alienare valeat quocumque Hospitali vero di-
cti Monasterii in suo statu remaneat: & in re-
liquis secundum antiquam consuetudinem in o-
mnibus & per omnia dictam Monasterium ga-
beretur, Nos tamen, si visitationem, correctionem,
reformationem, & alia praemissa per te
rigore praesentium fieri contigerit ut praefatur
ad hoc, ut Abbas seu Prior, & Conventus
praedicti eo quietis Altissimi famulari, & in
observantia mandatorum Domini perseverare valeant,
4. Monasterium una cum personis in eo
pro tempore degentibus ad instar aliorum Mon-
asteriorum Congregationis praefatae ad omni iurisdic-
tionem, dominio, potestate, visitatione, correc-
tione, & superiarietate quovismode Ordina-
tionum, & aliorum Judicium eadem auctoritate
extinguas, & perpetuo liberas, ac illud tibi
duce praedicta Ecclesia praesentis, auctoritate
Apostolica, recte praesentium subijcimus. Volumus

autem, quod tu dilecto Filio Gregorio ma-
dero Abbati d. Monasterii, si in illa sub hujus-
modi observantia regulari remanere acquiescit,
pro ipsius sustentatione de praesentibus d. Monas-
terii ita ut decenter se valeat sustentare, prout
discretionis tuae videbitur, providere, & portu-
m congruam eadem auctoritate assignare pro-
curas. Et insuper eidem Gregorio Abbati, ut et-
iam post reformationem hujusmodi per te ut
praefatur faciendam Abbas nuntiari, & pro
Abbate nihiliter praeterquam in d. Monasterio,
seu illius regimine libere, ac licite possit, ac
valeat se gerere, concedimus per praesentes. Non
obstantibus tuis vel vicariis Innocentii Papa III.
praedecessoris nostri, quam aliis constitutionibus,
& ordinationibus Apostolicis, nec non Statu-
tis, & consuetudinibus Monasterii, & Ordinis
praedictorum juramentis, confirmationibus Apostoli-
ca, vel quacunque firmitate alia roboratis, &
eterisque contrariis quibuscunque. Dat. Romae
apud S. Petrum Avo Incar. Domini Millelesimo
quadringentesimo sexagesimo primo, decimo septi-
mo Kal. Martii Pontificatus nostri anno quarto.

Laco & plumbi. S. Spade.

Paulus-Episcopus Servus Servorum Dei ad
perpetuum rei memoriam. Inter varias, quae
nobis ex officio pastoralis existerent incumbere, cu-
ras illas libenter amplectimur & tenemus, per
quas in Ecclesiis & Monasteriis quibuslibet de-
voto sollicitudinis studio benedicatur Altissimo,
auctoritas quoque propagata salute, divinatorum
cultus cum religione, continuam suscipiant
incrementum, ac ita, quae properterea provide pro-
cessisse comprobamus, ut propicio illius per-
sistant Apostolici mandati firmitatem. Olim
siquidem felicis recordationis Pio PP. II. pra-
decessori nostro pro parte dilectorum Ragusini
Regiorum, & Consilii Civitatis Ragusini expostis,
quod ipsi ex magna devotione, quam ad Or-
dinem S. Benedicti gerant, Monasterium S. Mariae
Latomen. d. Ordinis Ragusini, Dico. ad regula-
rum observantiam reduci magispre assidue,
idem praedecessor bone memoriae Francisco Ar-
chiepiscopo Ragusini, pro alias suas litteras de-
dit in mandatis, ut ad ipsam Monasterium per-
sonaliter accedes, & habens pra oculis solum
Deum &c. Refert reliqua Bulla N. retrotran-
scriptae. Postmodum vero sicut exhibita nobis
nuper pro parte D. Gregorii Abbatis, nec non
Regiorum, & Consilii praedictorum petitis conti-
nebat, idem Archiepiscopo ad ipsarum litterarum
executionem illarum forma servata duobus
Religiosis idoneis secum adhibitis tunc proce-
dens, Monasterium ipsam tam in capite, quam
in membris visitavit, & reformavit, ut statuit,
& decrevit quod regulari observantia hujus-
modi in illo de cetero augeretur ut praefatur, &
eidem Gregorio Abbati postquam ipsius Monas-
terii regimen in manibus ejusdem Archiepiscopi
extra Romanam curiam sponte efferat, pro ejus
sustentatione certam pensionem annuam tunc ex-
pressam eadem auctoritate assignavit, atque om-
nibus aliis ac singulis statuit & ordinavit juxta
ipsarum contentum litterarum. Penam vero
pro cretione, & institutione regulari obser-
vantiae, secundum ritum, & mores Monachorum
Congregationis ejusdem in Monasterio antea,
& illius conservatione, ac persequendo in eo
pro tempore degentium quietis & pace, inter
ipsos Regiores, & Consilium, nec non dilectos
filios praesentes Congregationis ejusdem vnum
la Capitula antea & firmate fuisse, in quibus
inter

Diploma
Tav. II.

inter cetera continetur, quomodo inter partes ipsas expressè conuenientia erat, quod hospitale praedictum totaliter supprimatur, & extinguatur, illiusque fructus, redditus, & proventus eidem Monasterio pro usu, & sustentatione personarum Congregationis eiusdem in illo pro tempore degentium applicentur, & pauperibus in ipso hospitali degentibus aliunde iuxta ipsorum necessitates per ipsos Rectorum, & Consilium providendi deberet, pro quarum omnium soliditate, & complemento postquam praemissa omnia reservata semper in praemissis quibusvis nostris, & Apostolica Sede beneficiis inter partes ipsas conuenit, & conclusa, atque Rectoris, & Consilii praedictorum Capitula, & Conventiones huiusmodi sigillis manita extiterant, idem Gregorius Abbas cessionis suae per eam, ut praemittitur, facta indecedo, & illam satisfactionem pro potiori cautela suffragio iterum coram eodem Monasterio publico, & illius fidelitatem extra d. Curiam Isonis cessit, & iuravit in praemissis quantum in se esset confirmari praestitit iterum, prout in quibusdam instrumentis publicis desuper consilii, ac non Capituli, sive Conventionibus antea illis dicitur plenius contineri. Cum autem, sicut totum petitis continetur, praemissa omnia ad divina Majestatis honorem, & gloriam, divini cultus augmentum, reformationem ipsius Monasterii, & religionis propagationem cum salute civitatis eadem digniscentur, pro parte Abbatis, Rectoris, & Consilii praedictorum Nobis, suis hominibus supplicatum, ut eidem praemissis omnibus, & singulis pro eorum subsistentia fieri robore Apostolica Confirmationis iussit, ac alias super his appropinquavit providere de singulis Apostolica dignaretur. Nos igitur, qui Monasteriorum, & locorum regularium institutionem & reformationem, ac in eo degentium personarum disciplinam, ac vitam praescriptam, & saltem tam ampliatam servamus, & animarum salutem intendit desiderii assidue, huiusmodi supplicationibus inclinati cunctis, admissis, assignationem personarum, statum, ordinationem, ac protectionem per eundem Archiepiscopum habitam, Capitula quoque sive Coenones praedicta, & prout illa continent alia sicut praemittitur gesta, rata habentes, & grata, illa auctoritate Apostolicae auctoritatis approbamus, & confirmamus, Nos ipsi omnes decimas, si qui factas interveniant in eisdem, & nihilominus pro potiori robore praemissorum, cessionem praedictam denuo adscribentes Monasterium praedictum, cuius fructum, redditum, & proventuum verum valorem annuum praesentibus haberi volumus pro expressione omnibus iuribus, & pertinetiis suis Congregationis praedictae, pro illius Monachos secundum ritum, mores, & instituta praedicta tenendum, regulam, & gubernandum perpetuo concedimus, & applicamus. Hospitale vero praedictum univoco supprimeamus per praesentes, & se vel alium, seu alios temporalem possessionem auctoritate propria libere apprehendere, & perpetuo retinere alicuius super hoc licentia minime requiritur. Non obstantibus Consilio, & Ordinariis, Apostolicis, necnon Statutis, & consuetudinibus Monasterii, & Ordinis praedictorum, ac omnibus illis, quae item Praedictis in dictis litteris valde non obstat ceterisque contrariis quibuscumque: volumus autem, quod pauperibus in d.

hospitali degentibus de habitatione, & victu necessarii per Rectorem, & Consilium praedictum, perpetuo providendi debeat, ac et moris, ac ipsi Abbati omnia singulis perfolvantur petitis cunctis, & aliis quae praesentibus nullius sui roboris vel momenti. Nulli ergo hominum licet haec paginam nostram transgredienti, approbationis, confirmationis, confirmationis, supplicationis, adiuturum, concessione, applicationis, suppressionis, & revocationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius se noverit incursurum. Dat. Romae apud S. Marcum anno Incarnationis D. Mili. quadring. sexagesimo sexto, undecimo Kal. Sept. Pontif. nostri anno sexto.

Jo. de Tarsatius.

Inscriptae sunt Capitula, quibus Monasterium S. Mariae de Lacerama Ragusina, Diocesis incorporatum fuit cum Congregatione S. Iustinae de Pula Ordinis S. Benedicti.

In nomine D. Amen. An. 1606, die 19. Maii Inscriptae sunt Capitula Illa, & ordinata per Praet. Congregationis Monachos, de observatione S. Iustinae Ordinis S. Benedicti congregationem in Capitulo Generali in Monasterio S. Bruni de Paphlagonia Diocesis. Idemque confirmamus, approbamus, & executioni demandamus si & quantum videbitur per magistrum Regimini Communitatis, sive Civitatis Ragusinae, circa reformationem Monasterii S. Mariae de Lacerama iuxta, & prope d. Civitatem positi.

1. In primis quod praedict. Monasterium S. Mariae de Lacerama Ragusinae. Dioc. agitur, & incorporatur praedicta Congregatio S. Iustinae regendum, & gubernandum secundum mores, ritum, & consuetudines Congregationis eiusdem plene iure, ac omnibus iuribus, pertinentiis, jurisdictionibus, possessionibus, libertatibus, & immunitatibus, tam a iure, personis, & locis Ecclesiasticis, quam etiam per Apostolica privilegia praedictae Congregationis concessis.

2. Item, quod illa d. associationis, univocis, sive incorporationis impetrantur a Sede Apostolica nomine, & ad preces d. Regimini sive Communitatis, atque sumptibus.

3. Item, quod moderatus Abbas, si hactenus non renuntiavit, teneatur prius, & ante omnia reformatione administrationi d. Monasterii plenarie tam in temporalibus, quam in spiritualibus, reservatis tamen sibi, si ita videbitur, titula, & concordanti praesent, ut si d. Monasterium melius, & apius per dictam Congregationem reformari & gubernari possit.

4. Item quod post praefati d. Abbatis cessionem, vel decem annis, ac dignitas Abbatialis omnique & singuli fructus, redditus, atque proventus praefati d. Abbatis referantur ad Conventum d. Monasterii, & Monachos Congregationis praefatae libere referantur ac ipsi Monasterio pleno iure consolidati intelligantur.

5. Item quod Hospitale quoddam, quod in praefato Monasterio ad praesens reperitur, totaliter supprimatur, ac extinguatur, & redditus, fructus, ac proventus ipsius applicentur eidem Monasterio ad vitam personarum d. Congregationis in eo degentium, pauperibus autem, seu personis ibidem ad praesens existentibus aliunde iuxta eorum necessitates per d. Dominum providendum, & huiusmodi, & impetrantur illa omnia ad preces praedictae Regimini, seu Communitatis ac sumptibus.

Capitula
aggregationis
Monasterii
S. Iustinae
Ordinis
S. Benedicti
in
Capitulo
Generali
in
Monasterio
S. Bruni
de
Paphlagonia
Diocesis
S. Iustinae
Ordinis
S. Benedicti

6. Item, quod si d. Monasterium habet aliquos Mendicantes Professos, vel Sacerdotes in d. Monasterio, & sub observantia regulari observantia, & sub obedientia Congregationis in dicto Monasterio, sine Congregatione secundum eius morem, ritum, & iudicium regularia vivere, procurat d. Communitas eis providere vel providendi facere ito, & taliter, quod Monasterium ex hoc nullatenus se sentiat aggravatum. Et quoniam habitumque necessarii, & confesso disciplina regulari ordinem, & decreta magister perturbatione, et confusio, petunt, antequam illis mittatur Conversus ordinarius, d. Monasterium prius fabricetur, & officium necessarium, et opportunitate pro habitatione dictorum Mendicantium, quoniam illam pro seipsum Petrius forensiumque insuperandis, et recalcigandis, rebusque et suppellectilibus necessariis componenda fuerint.

7. Item, quod d. Monasterium tam in personis, quam in omnibus bonis rebus, & immobilibus, possessioibus, redditibus, & fructibus eorum per rata colorum gaudeat exemptione, libertatibus, & immunitatibus tam a jure feodali, & concessis, quam eorum eidem congregationi per Apostolicas privilegia indultis, non subditiis quibuscumque consuetudinibus, statutis, decretis, & ordinationibus a d. Conventu ratum edictis, vel in futurum edicendis in contrarium factis.

Si. Item quædā. Monasterium possit quantumque necessarium pro suo usu, & perfectione inchoare decorem, ac consuetudinem, nec nos & fraternitas Monasterii, ac omnium adscriptorum ipsius Monasterii spectantium, ac etiam infirmorum ipsiusdem monasterii curæ, vel extra decorem, & civitatis, propriæ, sive longæ, adscriptorumque voluerit, & conquire, & conquisivisse, tamque aliquo emendare, vel gravamine, & aliquæ solutione abstinere danti, gabelle, propositi, domus, vel consuequæ alterius operis, quocunque nominis censaturæ juxta, & serventiam tenentis exemptionis, ac privilegiorum nostræ Congregationis, per Sedem Apostolicam concessionem, non obstringitur, &c. ut super &c.

rum. Non continentur &c. in imperio.
2. Item quod d. Monasterium, seu ager
pro eo possit libere vendi in parva vel
magis quantitate vinum, oleum, praestatum
bladi, & quoscunque alias fructus recalcitra-
dos super possessionibus d. Monasterii aliquo solati-
onem aliquam danti, gabellam, Decimam, seu alterius
censuramaverit overis imposui, vel imponendi quo-
cumque nomine censuram.

10. Item quod Fratres & Fratres d. Congregationis unicevangae venientes possint libere
visi a Praetore, vel Superiore Monasterii, quo-
cumque tempore, absque aliqua contradictione
d. Communitatis, nec praesentis suspiciantis pre-
sulis prohiberi.

11. Item quod omnia, & singula bona d.
universitatis tam mobilia, quam immobilia, qua
hactenus tuta ac posseda fuerunt, vel que in
praesenti teneantur, ac possidentur inante, illi
et, ac ad sodicte per quacunque personas, libere
& expedito sine strepitu, & figura iudicii re
stituatur praesato universitati de Sacramen
tis rei executione teneatur ac Communitas
eorum sollicitudinem, & possibiles diligenter
facere, & quacunque favores possibiles pro
stare, exhibere, & impartiri: & hoc ac omni
ocasso litigandi, & contendendi de medio tol
latur, & amittatur.

12. Item quod quodcumque contingat vendi aliquid de iuribus livellaris, amplexibus, censualibus, vel feudalibus d. Monasterii, si & eo casu, quo Monasterium voluerit illud emere, habeat d. Monasterium terminum trium menseum post proclamationem vel denunciationem huiusmodi venditionis ad excedendum, seu redimendum dictum ius.

13. Item attento quod reddita d. Monasterii ad praefatum valde tenent fam. & exiguam iam pro sustentatione conventus, quam pro reparacione etiam ipsius Monasterii, si dicitur adnosciturum, vel Communis expensis vel expensarum aliquid in aliquibus Bullis vel litteris Apostolicis pro reformatione ipsiusd. Monasterii, vel etiam pro sollicitudine, quod dicitur adnosciturum nuntiar Congregationi alicui ad eam tractanda possessioni, Monasterium praefatum, seu dicta Congregatio nullatenus ad eiusmodi expensas teneatur, nec etiam ad debita aliunde contrahenda, nec ad eorum acceptationem,

14. Item quod prefatum Regimen, seu Communitas nullatenus se intromittat in dispositione, & gubernatione personarum, necque in administratione, & estimatione possessionum, & rerum temporalium dicti Monasterii, sed hoc omnia sit in libera dispositione Patrum regentium dicti Monasterii, nec obstantibus consuetudinibus, Statutis, & ordinamentis quibuscumque in contrarium ferentibus.

15. Item quod dictum Monasterium possit libere acquirere quoscunque res, ac bona mobilia, vel immobilia relicta, legata, donata, et quoscunque alia causa seu causa fidei obsequentia, ac ipsi libere frui, ac gaudere in quibuscunque locis, terris, ac civitatibus dilectae Communitatis; non obstantibus quibuscunque ordinacionibus, statutis, reformationibus, et prohibitionibus di. Communitatis editis, vel edendis, saltem non facienda in contrarium dispositis, vel facienda.

Nos Rector cum nostro Consilio, & Rego-
 rano Capitla, lectis, & diligenter examinatis
 dictis Capitla nobis presentata per V. Patrem
 Dominum Infulam de Iana Oratorem RR. PP.
 DD. Transiens et Definivimus, & ita Ca-
 pituli Congregationis S. Iuliane de Patna Grati-
 a S. Beudisii, regno electi dei Capitula-
 rum, habito diligenti peramto, servata for-
 mulante Consiliorum nostrarum, praticia omnia
 Capitula, et omnia, & singula, in eis,
 & quilibet eorum contenta, nomini Regimini, &
 Communitati Reguli acceptamus, laudamus,
 comprobamus, rotemur, ratificamus, & pri-
 vatis confirmamus, ac promittimus nomine Re-
 gimini, & Communiti Reguli ipsi D. Iuliano
 ibi presenti, & omnia d. Congregationis dis-
 pulanti, & recipienti praticia omnia, & sin-
 gula Capitula, ac omnia & singula in eis con-
 tenta perpetuo firma, rata, & grata habere,
 manducare, attendere, & observare, & atten-
 di, manentem, & observari facere, & in ali-
 quo non contrarie, vel contrasacere, vel veni-
 re, vel attulerit aliquo modo vel ingenio mudi-
 fi, in quavis fidei, & religionis presentem
 fieri iustum, & regulari, siquidem nos
 consensu unanimitate rotemur. Datam Reguli die
 28. Iulii 1466. Indiviliu 14.

Franciscum Archiepiscopum anno 1465. pelle
extinctum, sepultumque in Ede Cathedrali tra-
dunt schedæ Alvaræ apud Sebastianum Dol-
ci; nec diffidentur Jacobus Luccarus, & Jo-
hannes

nes Gaudula: Giannius vero in laudatâ Annali-
bus cap. xi. obitum Francisci rejecit in an-
num 1461. Hic inquit, per Generalem perierit,
indefinitum ex illyrico nuncius defertur, M. Fran-
ciscum Archiepiscopum Ragusini vice defunctum esse,
quæ res tanto more Generalis cum toto Ordine af-
fecti, quante jam de eo spes concepta fuisset, ut præse-
dent Cardinalatum promoveretur &c. in sacra-
da Cardinalium creatio, quæ non multo post
facta fuit &c. idque monumentis Canonici Sen-
sentis, & Pontificii Chronico confirmat Aloy-
sius Garbuis in notis Giannio subscriptis. Hinc
mihi tota opinio, Franciscum hunc ab alio
Francisco, de Capitebus, sive Capiteo esse distin-
guendum, quem Lucarus anno 1462. Ragusi-
num Antistitem etratum scribit. Itaque post
mensem Aprilem anni 1461, quo anno &
mense adhuc erat Venetis in Canonico sui
Ordinis, ut constat ex lib. *Existi*, seu ex-
pressionum ejusdem Canonici, ubi tum hospes fuisse
dicitur D. Franciscus Campanus Senensis
Ordinis Sacerdotum *Notie*. Archiepiscopus Ragusi-
nus, cum is Ragusum appulisset, & magnam
sui expectationem in Ragusensium animis ex-
citasset, eodem anno vita functus est: quem
propterea Ragusini ut aliquo præcens honoris
testimonio decoraret, ejus effigiem in *Adæ* Ca-
thedrali pingi voluerunt. Huic eorum opinio-
ni Giannius faveret auctoritas, qui nulla Francisci
gesta in Archiepiscopatu commemorat, sed ipse
talem modo innotuit rerum ab eo gerendarum,
quam Civitas Ragusina conceperat, & honorem
depictæ imaginis ob eximiam ejus probitatem,
vix ut senserunt, maximi habitam eidem col-
latum: P. Franciscus in eo curandi gregis pascu-
rali munere quantum adhibuisset curam, quæ-
que tandem & decem Episcopatus affectus fuisset,
testatum voluerunt, neque ad hanc diem Ragusi-
ni cives, qui ejus imaginem in peristylo Cathedra-
lis Ecclesiæ ad perpetuum hujus probitatis me-
moriam egregie ponendam curaverunt. Sed & Can-
onici Senensis Patres inscriptum Ecclesiæ suæ
monumentum Franciscus Archiepiscopo poluere,
quo de illius obitu sententia valde probatur;
est enim hujusmodi. Reverendissimus Franciscus
Capieus Senensis Ord. Serr. Vicarius Apostolicus
atque a S. S. D. Pio PP. II. Archiepiscopus Raguse
consecratus, cujus encomium Senensis Respublica, Re-
ligio, Raguseque Civitas ita comprobare viden-
tur. Clavis 1460. Quod tamen, subdit Garbuis,
pluribus elibet ante desideratur, eo quod variis
Ecclesiæ subiectis videret.

Francisco plurimum debet, inquit Giannius,
Monasterium Serrorum, cuiusvis gravissimi &
manifestissimi Testis deus aulam, atque di-
catum: ex vivo certe patrimonio prædia quan-
dam testamentum legavit duobus Canonici Ordinis
Serrorum, videlicet S. Martini, & S. Mar-
tie, quod Senense esse arbitramur. Paulus II.
quod utrique Monasterio relicto ad donatum
fuit a do. mm. Franciscus Archiepiscopus Ragusi-
nus, ratum esse voluit, & auctoritate Apostolica
approbavit. (Reg. Pauli II. Tomo 2. pag. 120.)

Ad Francisci Archiepiscopi statem pertinet
sepulchrale monumentum, quod Roma videtur
in templo Despare de Populo auctoritate, &
a Franciscæ formæ Ragusini positum fuit hu-
mi Nicolao Machinensi civis Catharensi, &
Modestus Episcopus, cujus erat, consobrina.
Equidem hujus lapidis versiculi editi fuisse in
Tomo IV. Illyr. Sac. pag. 109., non tamen in-
tegra inscriptio exhibetur, quam Petrus Aloy-

sus Gallerthius vulgavit inter Inscriptiones Ve-
netæ infimæ avi Romæ extantes, & typis Ro-
mæ excultas, quare illam huc referre libuit,
tum ut error, qui in Tomo IV. atreptus, cor-
rigatur, tum ut hujus femine inter Ragusinas
pietate clara, quippe tertio Ordini D. Francis-
ci obdita, & fuisse nobilitate etiam illustri
memoria posteritati servetur.

S. Mariæ de Popale.

Pauli, Lapis sæculi XV.

Deo Opt. Max.

Quem aulam latine studium, vis nulla loquendi,

Utraq; regie celeberrimæ quantula Nescitum.

Hic meruit post te ceteras Hieronymi laudes,

Alter haussit & spes Illyris ora tibi.

Occidit an vivis Præsul? Parca improbis vixit;

Non timet ac rapas parva Nostra decus.

Francisci (sic) confessoris B. M.

Tertii Ord. S. F. Regule F.

FRANCISCUS II. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XLV.

Cognomen de Capitebus, seu Capiteus, *Franciscus*
alter a Francisco Capio, sive Campano, quo-
tum confundere illum videntur Scriptores qui-
dam rerum Ragusensium. Hujus Archiepisco-
patus initia a Lucaro referuntur ad annum
1462., sed ad annum superiorem potius revo-
canda sunt.

Fama erat præ hæc tempora sativilla quidem
constans, sed vagis adhuc incertisque auctori-
bus, Mahometem Regem Turcarum post Boli-
nam anno 1462. subjugatum ad bellum Ra-
gusinis inferendum impetare. Peropportune ac-
cidit, ut Sigismundus Malatesta Arimini Dy-
nasta, a Pontificis copiis devictus, & cap-
tus, Ragusum confugeret, eo quidem animo,
ut ad Mahometem se conferret, ejusque arma
in suum auxilium & periculum Italiae confice-
ret; quem Ragusenses ab eo sceleris dehortati
apud se retinuerunt, curantibusque, ut victis,
& ceteris rebus quam liberalissime, commodis-
simeque haberetur. Erat is insignis archiepiscopus,
& muniendarum arrium, atque omnium machi-
natum militarium peritissimus, cumque Ragusi-
ni orarent, ut mentis civitatis, qui sperant
in Septentrionem, novis operibus munitioni-
bus firmaret. Quod egregie præstitit, & ab
ea parte propugnacula validissima Tureis op-
posit. Amplissimis muneribus donatus in Italiam
redivit, & Ragusensium atque aliorum prin-
cipum virorum commendatione tam veniam a
Pontifice impetravit, tum amissa recuperavit.
Quidquid villarum atque adificiorum erat circa
urbem, demolendum fuit, ne civitatis oppug-
nanda facilitatem majorem barbari præbe-
ret. Hæc Jacobus Lucarus lib. 3. Amalium.
Dum Pius Anconæ sedebat, & Dux cum co-
pulis, locustique bellis sacri, quos ad Turcorum
expeditionem sociali federe junxerat, expecta-
bat, tristes ab Ragusio nuntii venerunt, ex
quibus cognitum est quanto in periculo civi-
tas illa scilicet, vix enim triginta milia
passuum ab ubi Mahometem castra posuisset,
nec dubitari posse, quin cum toto suo ingenti
exercitu in exitum clarissime civitatis immine-
ret. Pontifex non solum Ragusi, sed etiam
Italia vicem sollicitus, cum ubi illa capta,
suis Italia periclitaretur, e fuit, & locum
capulis, quæ jam conveniant, aliquos manu-
los subditi Ragusinis transmitti jussit, qui

Francisci
II. Archiepiscopi
Tureis ob-
posito.

Monumen-
tum Roma
videtur a
Franciscæ
formæ Ragusi-
ni.

implemet, ut est apud Ragusum ad annum 1464, si Ragusum obsideretur, cum classe Pontificia, & sociorum, ad ferendum auxilium, urbemque oblatione liberandam proficisci jam creverat. Sed optimis Pontifex gravior jam ætate, & valetudine male affecta in lentam se pertinacem incidit febrem, cujus demum tabe consumptus, dum totus esset in meditatione apparatus belli Turcici, ad laborum suorum premis migravit in caelum. Obitis Antenor anno ejus taculi sexagesimo quarto, cujus interitu Turcica expeditio evenit, ad quam confidam nullis ipse neque curis, neque incōmodis prepererat. Ragulenses Pontificis auxiliis delictos, exercitus Tartarum adventantis metu suspensos & sollicitos alia nihilo levior calamitas percussit. Pestilentia ante aliquot annos suppressa recruduit, quæ claras juxta & obscuras domos populas, cives quomplurimos absumpsit. Vereor equidem ne quæ hoc anno 1465, lues grassata est, illa ipsa fuerit, quam Seraphinus Ragulæ, & Jacobus Lucceres ad annum 1453, revocant. Sed utcumque live alia, live eadem fuerit, dubitari non potest, quin hunc annum 1465, atrox morbi vis, contagione vulgata, funestum Ragulensibus, & exitalem fecerit. Itaque ad malum utrumque siue quod extrinsecus a Turcis imminerebat, siue quod intus civium strages edebat, arcendum & repellendum, ad vota, Divinæque opem implorandam Civitas conversa est; nec ipse precesque in ipsum credere: nam una & eadem die, sollemni sacrosancti Corporis Christi commemoratione consecrata, utrumque malum, & periculum propulavit in quippe die postea veluti Divina manu absteris, funebus finem attulit, & nunciatum est, Mahumetem copis in loca remotiora deductis, alio cogitationibus bellique apparatus convertisse. Quare Senatus ad gratias agendas Deo sospiti, & antequam beneficii memoriam perpetuo recolendam, septimum singulis annis pridie ejus diei, in quem incidereit anniversaria & sollemnis veneratio Sacrosancti Corporis Christi, instituendum & ab omnibus servandum esse decrevit, illudque tum civitati tum Diocesi universæ, ut Blasius Constantinus Episcopus Mercanensis, & Tribunitus, idemque Vicarius generalis Archiepiscopi ediceret, curavit. Decretum ab Senatu editum extat in Codice Statutorum Reip. sub titulo, De Feste Corporis Christi, altum ad diem octavum Junii anni 1465. Servetur Vigilia Festi SS. Corporis Christi, caro vendi nequeat; & regitur Vicarius Archiepiscopi, ut per Civitatem & Diocesim dictam Vigiliam servari edicatur: quod scilicet ab omnibus Christianis in maxima veneratione haberi debet; sed maxime & presentem civitatem nostra, quæ ipse oculis contempsit Episcopus efflavit; & quæ vidit trauelictissimam hostem Turcarum Imperatorem, in ruinam nostram properantem, dicti festi die mutasse propositum.

Cum Joannes Guzzottus Rector & Abbas S. Petri Majoris diem extremum obiisset, viri nobiles ejusdem Ecclesie patroni Marinum Ragusinum siue Araneum, Canonicum Ecclesie Cathedralis, Rectorem & Abbatem ab se nominatum coram Francisco Archiepiscopo statuerunt, qui cum approbavit, atque in possessionem illius Ecclesie & Sacerdotii induxit. Postea eisdem Marino suborta est dubitatio, an legitime & nominatus & Institutus fuisset. Quam-

obrem ut omnia sibi scopolum eximeret, a Paulo II. suppliciter postulavit, si quo forte vicio canonico nominatio, & institutio illa infesta esset. Postulatus Marini Pontifex perbenigne annuit, & Mattheo Abbati S. Jacobi de Vinizza per literas mandavit, ut, si post diligentem inquisitionem exhibuit Marinum ad Ecclesiam illam legendum idoneum esse reperisset, et Sacerdotium illud nomine ipsiusque Sedis Apostolicæ consecraret, atque in ejus possessionem rite ac legitime mittat.

Paulus Episcopus Servus Servorum Dei Dilecto filio Abbati Monasterii S. Jacobi de Vinizza extra muros Ragusæ, & Apostolicæ sedis, dignum arbitramur & congruum ut illis se reddat Sedes Apostolicæ gratiosam, quibus ad id propria virtutum meritis laudabiliter suffragantur. Exhibita siquidem Nobis super pro parte dilecti filii Marini de Ragusina Cathedralis Ecclesie, & Abbatii nuncupata S. Petri Majoris Ragusæ, & quæ de jurpationibus laicorum existit, ac quæ quondam Joannes Garziti illius Rector Abbas nuncupavit, dum viveret, obstitit, per obitum dilecti Joannis, qui extra Rom. Curiam diem clauserat extremam, vacante, dilecti filii ipsius Ecclesia Viri Patroni existenter in possessione & quasi jure presentandi personam idoneam ad eandem Ecclesiam, dum pro tempore vacat, eundem Marinum ad eandem Ecclesiam sic vacantem Ven. Fratri nostro Francisco Archiepiscopo Ragusino infra tempus debitum prefecerant, ipse Archiepiscopus ad presentandam eandem ipsam Marinum in Rectorem dictæ Ecclesie ordinari auctoritate instituit, ac deinde presentationi ac institutioni eorundem vigore ipse Marinus Ecclesiam prædictam assensit, illam esse tunc tenuit, & possidet, prout tenet & possidet nunc de presenti. Cum autem sicut eodem petitis subiungat, prefatus Marinus dubitet presentandam, ac institutionem prædictam esse certis causis, viridus non subsistere, & sibi acceptimus, dicta Ecclesia adhuc vacare nesciat. Nos volentes dictum Marinum de vita ac morum honestate, aliisque laudabilibus probitatibus & virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu favore prosequi gratioso, ipsumque Marinum a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & penis a jure, vel ab hominibus quavis occasione vel causa latis, si quibus forsitan quomodolibet innotuit existit, quoad hoc, & ut presentem duntaxat consequatur effectum, auctoritate Apostolicæ hanc serie abolvere, & absolutum fore censentes, ac omnia ac singula beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, quæ ipse Marinus etiam ex quibusvis Apostolicis dispensationibus obtinet, & in quibus, & ad quæ ipse sibi quomodolibet competit, quacumque, quovisque, qualitatemque sint, eorumque fructuum, reddituum, & proventus veros valores annuos, ac hujusmodi dispensationem tenere presentibus pro expressis habentes, discretioni tua per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus, si per diligentem examinationem eundem Marinum ad hoc idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam contramus, Ecclesiam prædictam, cujus fructus redditus, & proventus quos, forentium curi de camera, seu eandem emolumentum alimulorum, valorem annuum, ut Dominus Martinus asserit, non excedat.

politica
senatus,
de aliis vero,
que multo
longius.

De Instituti-
one S.
Petri Ma-
joris.

dunt, sive ut promittitur, sive alias quovis modo, aut ex alterius causaque persona, seu per liberam illius Joannis, vel alicuius alterius designationem de illa extra dictam Curiam etiam extra Notarium publicum & testibus sponte factam, seu constitutionem sel. rec. Joannis Papa XXIII. praedecessoris nostri, qui incipit Execrabile, valet, nunc si tanto tempore vacaret, quod ejus collatio iuxta Legem, statuta Concilii ad Sedem praedictam legitime devoluta, ipsaque Ecclesia dispositioni Apostolica specialiter reservata esset, & super ea inter aliquos litis, cuius statum praefectus nunc haberi volumus pra expresso, pendens indecisa, dummodo supra Dat. praefatum non sit in ea alicui specialiter ius quaesitum, cum quibus iuribus & privilegiis suis eadem Curia auctoritate nostra conservet, & observet, inducat per te, vel alium, seu alios eundem Mariam, vel Procuratorem suum ejus nomine in corporalem possessionem Ecclesiae, iurisque & pertinentiarum praedictarum, & defensoris indebitam amodo excludit quolibet illicito detractori, & faciens sibi de ipsius Ecclesia fructibus, redditibus, prebendis, iuribus, & obsequiis universis integre responderi, non obstantibus constitutione, & ordinamentis Apostolicis contrariis quovismodeque, aut si aliqui super praefundis sibi facienda de huiusmodi, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in aliis partibus speciales vel generales illa Sedis, vel Legatorum ejus Litteras impetraverunt, etiam per eas ad inhibitionem, reservationem, & reservationem, vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus dictam Mariam in affectione dictae Ecclesiae volumus antefieri, seu nullam per hoc eis quoad effectum deusficiorum alteram praerogativam generari seu si Archiepiscopo Ragusino, pra tempore existentis, vel cuiusvis alius coadjutoris, vel divisi ad ipsa sit fide indultum, quod ad receptionem vel provisionem aliquis minus teneatur, & ad id compelli, aut quod interdicti, suspensi, vel excommunicati non possint. Quodque de huiusmodi, vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem, praesentationem, seu quovis aliam dispositionem consensum vel separatim spectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indultis huiusmodi mentionem, & quolibet alia dictae Sedis indulgentia generali vel speciali causaqueque tenoris exhibita, per quam praefectus non expressam, vel totaliter non inferam effectus huiusmodi gratia impediti valeat quomodolibet vel differri, & de qua, ejusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Nos enim, si dictas Mariam ad hoc receptus fuisse idoneam, ac praefectam, ex nunc prius inde iuribus determinari, & itane, si fecit super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, ac si eis Dat. praesentium eidem Mario ad hoc recepto idonea de dicta Ecclesia cum interpositione decreti mandavissimus provideri. Datum Roma apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quinto XII. Kal. Aprilis Pontificatus Nostri anno primo.

Matthaeus post litteras Pontificias cum Francisco Archiepiscopo, cum Capitulo ostensas & declaratas, omnia, quae Pontifex imperaverat, diligenter curavit & fecit: ac possessionem Marini tradidit ab omnibus approba-

ri iuste, eique contradicere, & obistere vetuit, anathematis poena in eum propolia, qui quovis modo repugnarent. Eius decreti hoc exemplum.

Reverendissimo in Christo Patri, & Domino Dominus Dei & Apostolica Sedis gratia Archiepiscopo, ac Vex. & circumscriptis Viris Dominis Capitulo Ragusino, omnibusque & singulis aliis, quorum interest, vel interesse patris, & quos inscriptum tanget, seu quomodolibet tangeret negotium in futurum consilium, vel divinum, quibusque nominibus vel vocabulis vocantur, & appellentur, & quocumque praesentent dignitate, Mattheus eadem gratia & Rom. Ecclesiae benignitate Abbas Monasterii S. Jacobi de Pizgaiza Dioc. Ragusi, iudex, & executor unicus ad inscriptura & S. Sede Apostolica specialiter deputatus saluam in Domino, & nostris huiusmodi, imo verius Apostolicis firmiter obstrictis mandatis, Litteras Sanctissimae in Christo Patris, & Domini nostri Domini Pauli divina providentia Papa III. cuius vera Bulla plumbata cum corollis exapla ipsius Domini nostri Pape impressanti bulla, sanas quidem & insignitas, non vitatas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte falsas, sed omni profusa veritate, ac suspitione carentes, ac in eis prima facie apparuit, Nobis per Ven. Virum D. Mariam Blasii de Reggina Commarium Ragusinum, principalem in specie litteris, & principaliter nominatum coram Notario publico, & testibus inscriptis praefectis, Nos ea, qua licuit, ac decuit reverentia recepisse novitatis, Quaram quidem Litterarum Apostolicarum tenor de verbo ad verbum evolutus ut sequitur, & est talis. Paulus Episcopus Cr. (ut supra.) Tolli quaram quidem Litterarum Apostolicarum praesentationem & receptionem Nobis, & per Nos, ut asportum est, fallat, saluam per dictam Dominum Mariam Blasii de Reggina dubit cum instantia requisitis, quatenus ad executionem dictarum Litterarum Apostolicarum procedere curemus iuxta eorumque tenorem. Nos igitur Mattheus Abbas, iudex, & executor praefatus attestante requisitionem huiusmodi iuxta & honestam esse, valentes Apostolicum mandatum Nobis directum & specialiter injunctum reverenter exequi, ut decet, eundem Dominum Mariam de Reggina coram nobis personaliter ad hoc constitutum diligenter examinavimus, & quia per examinationem huiusmodi eundem Dominum Mariam sufficientem & idoneum ad regendum & gubernandum dictam Ecclesiam S. Petri, ut supra asportum, reperimus, & quia etiam per diligentem investigationem & inquisitionem per nos multifariam factam, Rectorem, Abbatem nuncupatum, dictam Ecclesiam, ut in Bulla continetur, vixi suum esse, & dictam Ecclesiam vacare, & praesentationem a Patre suo factam & admissam, & narrata in Bulla, prout narratur, ita esse invenimus. Ideo auctoritate Apostolica vobis commissa, & qua fungimur in hac parte, dictam Ecclesiam & Rectorem Abbatem nuncupatum dictae Ecclesiae S. Petri cumque Dominum Mariam constitimus, & assignavimus, conferimusque, & assignamus, & ipsum in corporalem possessionem dictae Ecclesiae, ac iurium & pertinentiarum praedictarum Rectorem Abbatem nuncupatum iuxta Apostolicarum Litterarum tenorem inducimus, & investimus, & tenore praesentium iusticiamus, & iureiuramus de eodem, annuo

eo ab eo quolibet detestatore, quem nos, in quantum possumus, amoveamus, perque hac nostras denunciamus amatum. Quia omnes, ac singuli, ac praedictas litteras Apostolicas, & hinc usque processum vos, & omnia ac singula in illis contenta vobis universis omnibus & singulis suppliciter infirmamus, iuvemus, & vestramus, & ad vestram, & cuilibet vestrum iurisdictionem deducimus, & devoti volumus. Et nihilominus vos, Dominus Archiepiscopus, & Capitulum, omnesque alii ad singulas praedictas, quibus praefati nostri processus dirigunt, eisdem auctoritate & tenore requirimus, & monemus, primo, secundo, & tertio termino peremptorio communiter & divisim, vobisque & vestrum cuilibet in virtute S. obedientiae, & sub penis infra scriptis districte precipiendo, mandantes, quatenus infra VI. dies post praefatam litterarum Apostolicarum & praesentis nostri processus, vobisque seu alteri vestrum pro parte illius Domini Martini de Ragusa immediate sequentes pro hoc factis, quatuor VI. diebus ante pro primo, duas pro secundo, & reliquos duas dies vobis supra scriptis pro tertio ac peremptorio termino hac monitione canonica assignemus, eandem Dominum Martinum sine ejus Procuratorem ejus nomine agentem in corporalem, assuetam, realemque possessionem Rectoratus Abbatis noncupati districte Ecclesiae S. Petri, juriusque, ac praesentium illi, iudicantis auctoritate nostra, imo verius Apostolica, & indubium defendatis, amodo exinde quolibet detestatore, ac facientes ipsum Dominum Martinum ad hujusmodi Rectoratum Abbatem noncupatum, ut de more est, admitti, sibi de ipsius Rectoratus Abbatis noncupati districte Ecclesiae fructibus, redditibus, & proveniendis, iuribus, & obventionibus universis respondeatis, & ab aliis, quantum in vobis est, integri responderi, ac plenarie. Quod si forte praemissa omnia & singula prout superius mandatur, non adimpleveritis, mandatisque & monitionibus nostris hujusmodi, imo vero Apostolice non parueritis cum effectu, Nos in vos omnes, & singulos praedictos, qui culpabiles fueritis in praemissis, & generaliter in contradiCTORES quoslibet, & rebelles, ac impediens ipsum Dominum Martinum, vel ejus nomine in praemissis agentem, aut aliquo praemissorum, ac ipsi favorentibus dantes auxilium, consilium, vel favorem publice, vel private, aperte, aut occulte, directe, vel indirecte quavis quaesito colore, consueque dignitate, hanc, gradus, ordines, vel conditionum existant, ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc singulariter & in singulos, praedicta sex diebus canonice monitione praemissa, Excommunicationis, in Capitulo vero districte Ecclesiae Ragusinae, & in hujusmodi Ecclesiam, & alias Ecclesias & Capellas in his factas delinquentes interdicti Ecclesiastici sententias ferimus in his scriptis, & etiam promulgamus, vobis vero Domino Archiepiscopo Ragusino duxerit excepto, cui ob reverentiam vestra Pontificalis dignitatis deferimus in hac parte, si contra praemissa aliquod praemissorum feceritis per vos, vel submissas personas praedicta sex diebus canonice monitione praemissa legesset Ecclesiae interdicimus in his scriptis. Si vero hujusmodi interdictum per alios sex dies immediate sequentes sustuleritis, vos in his scriptis eodem canonice monitione praemissa suspendimus a Divinis. Permittimus si praefatus interdicti & sol-

personas sententias per alios sex dies praefatas XII. immediatè sequentes, quod ab sit, annos sustuleritis inflexato, vos in his scriptis canonice monitione praemissa excommunicationis sententia auctoritate Apostolica interdicimus. Ceterum cum ad executionem praemissam alterius faciendum ad praefatos non praesentis personalem interesse pluribus aliis etiam praedicti negotii, universis & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Praepositis, Archidiaconis, Cantoribus, Subcantoribus, Thesaurariis, Sacristis, Capitulis, tam Cathedralium quam Collegiarum, Cathedraliumque Ecclesiarum, Rectoribus, seu locum tenentibus eorundem, Plebanis, Vicariis, Archipresbyteris, Capellanis, & Beneficiis perpetuis, Curatis & non Curatis, ceterisque Presbyteris, Clericis, & Religiosis, & Tabellionibus publicis per Civitatem & Diocesis Ragusinae, ac aliter ubilibet constitutis, & eorum cuilibet in solidum super ulteriori executione illius Mandati Apostolici, atque nostri hujusmodi faciendae auctoritate Apostolica praedicta tenore praesentium committimus plenarie vestris iustis, donec ear ad nos, specialiter duxerimus revocandas, quas & eorum quolibet eisdem auctoritate & tenore requirimus & monemus primo, secundo, tertio & peremptorio communiter & divisim, eisque nihilominus, & eorum cuilibet in virtute S. obedientiae, & sub excommunicationis pena, quam in eis & in eorum quolibet nisi infra VI. dies postquam pro parte ipsius Domini Martini fuerint super hoc requisiti, seu eorum alter facit requisitus, quos dies eis & eorum cuilibet pro tertio & peremptorio termino, ac monitione canonica assignamus, facitis executioni mandata, qua in hac parte committimus, & mandamus, praedicta canonice monitione praemissa ex nunc prout ex tunc, & e contra, in his scriptis districte precipiendo mandamus, quatenus ipsi & eorum singuli, qui super hoc fuerint requisiti, vel fuerint requisiti, ita tamen, quod in his exceptis alter alterum non expellet, nec unus pro alio se excuset, ad vos Dominos Archiepiscopum, Capitulum, omnesque alios & singulos praedictos, personaeque & loca alia, de quibus expeditio facit, personaliter accedent, seu accedat, & praefatas litteras Apostolicas, & hanc vestrum processum, ac omnia & singula in eis contenta vobis communiter, & divisim legent, insinuant, & fideliter publicare procurant, ac eundem Martinum vel Procuratorem suum ejus nomine in & ad corporalem, realem, & assuetam possessionem praedictae Ecclesiae S. Petri, juriusque & proveniendarum praedictarum inducant vestra, imo verius Apostolica auctoritate, indubium defendant, & quoslibet detestorem amoveant, quem nos ex nunc amoveamus, in quantum possumus, & denunciamus amovum. Nec nos ad Rectoratum Abbatem noncupatum districte Ecclesiae, ut moris est, admittant, & admitti faciant, siveque de hujusmodi Ecclesiae fructibus, redditibus, proveniendis, iuribus, & obventionibus universis, prout ad eos communiter vel divisim pertinet, respondant, & faciant ab aliis, quantum in eis facit, plenarie, & integri responderi. Et nihilominus omnes & singula vobis in hac parte commissa juxta praedictarum Litterarum Apostolicarum & praesentis nostri processus contentam, & tenorem; ita tamen, quod illi Sublegati vestri, seu quivis alius, ac in praesentibus

tium prædixit Domini Merini attentari volent
quomodolibet, vel immutare in processibus per
nos habitis, & sententiis per nos latis absol-
veret. Et, vel superfluo. In ceteris vero,
que eadem Domino Marino nostre possent, ipsi
& quibilibet aliis potestatem plenariam denega-
vunt, & si contingat nos super præmissis in ali-
quo procedere, de quo nobis potestatem omnium-
dam referamus, non intendimus propiores com-
missionem vestram hujusmodi in aliquo revocare,
nisi de revocatione ipsa specialiter & expressam
in vestris Litteris fecerimus mentionem. Præsa-
tasque Litteras, & hanc vestram Processum, &
omnia & singula hujusmodi negotia tangentia
valamus penes dictum Dominum Marinum, vel
ejus Procuratorem remanere, & non per vos,
sed aliquem vestrum, aut quemcumque ipsi iuris
aliquislibet duxerit, contrariam vero senten-
tiam volumus sententiam, ut supra, per vos late,
& declarata immutari subiacere. Mandavimus
tamen copiam fieri de præmissis eam petitionis,
& habere debitum, precoribus quidem sumptibus
& expensis. Absolutionem vero omnium &
singularum, qui præstas vestras sententias sen-
tiam aliquam incurrerint, vel incurrerit quo-
modo modo, nobis, vel Superiori vestro tantum-
modo referamus. In quorum omnium, & sin-
gularum præmissorum fidem & testimonium præ-
stetis Litteras & processum superscriptum exar-
datis continere, & conservare, fieri & per pu-
blicum Notarium subscribi, & publicari man-
davimus, nobisque sigilli vestri appensione mun-
dari. Datum in Civitate Ragusi anno Domini
millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto la-
dis... die xv. mensis Maji præsentibus Ven. Ra-
gusi D. Mattheo Pitti de Gerge Archiepiscopus Ra-
gusino, & Domino Ruffino de Saraca Canoni-
co & Archiepiscopis Ragusino, & Domino
Nicola de Mente Canonico Ragusino, & aliis
quampiamlibet, sed his specialiter ad hoc pro-
testibus habitis, vocatis, & rogatis.

Ego Xeonophus Philofas publicus imperiali
auctoritate Notarius, & Juxta ordinarius, &
juratus Cancellarius Magnificæ Civitatis Regu-
si, quia præmissis presentationi, receptioni,
collationi, assignationi, indultione, ac proes-
sus decreto, omnibusque aliis & singulis, dum
sic, ut præmittitur, per præfatum Dominum
Judicem & Commissarium peracta & operantur,
una cum præminutis Testibus præfatis in scriptis,
eque sic fieri vidi, & auctori, ideo hoc præ-
sentem publicum instrumentum, hujusmodique præ-
cessum conscripsi, & publicavi, signisque & no-
mine meo solius una cum appensione sigilli a-
postolici Domini Adaldis, Judicis, & Commis-
sarii signavi, & roboravi rogatus & requisitus
in fidem & testimonium omnium, & singularum
præmissorum.

ANTONIUS II. ARCHIEPISCOPUS
RAGUSINUS XXXVI.

Cui cognomen de Allis. Sine, qui eum
Volaterræ ortum tradunt: sed Allia gens inter
Florentinas illustis erat, unde Allia familia
propago Ancorum translata esse perhibetur, ex
qua, Francisco patre, genitus Antonius no-
ster ejusque frater Bernardus, atque ex hoc
Joannes Baptista, & Antonius, quibusdam
Alliorum domus Ancorum interitis ut Eugenius
Gamarrinus tradit in sua historia genealogica.
Sed Joannes Baptista Calottus in Monumentis

Ecclesiæ Dispersæ Virginis ab Imperatore num-
cupatæ ejus genus hinc describit, Antonium
Bellincionis ipsum appellat ex nobili Al-
liorum stirpe, ex eoque stirpe, cui de Caris
cognomen additum, quique Florentia digressus
quare Calottus patriam Florentiam tribuere li-
bi videtur. Ughellius in Ital. Sacr., Martho Gio-
vannellus in Chronico Volaterranæ antiquitatis,
& Scipio Ammiratus in Episcopis Volaterra-
nis Antonium & Florentina Alliorum familia-
natum esse scripsit: quin Ammiratus in E-
piscopi Fulanis id aperte confirmat. An-
tonius humanis divinisque litteris probe ac-
cultus, ac præsertim Philosophiæ studio tan-
tam apud omnes sibi existimationem concilia-
vit, ut in clericalem ordinem adscriptus &
inter Canonicos Basilicæ Laurentianæ fuerit
coopatus, cui collegio Decani quoque dig-
nitate ac munere sapientissime præfuit. P. Ric-
ca in Tomo 4. Monum. Eccl. Florent. pag. 47.
Præfaturam Ecclesiæ S. Apostoli Antonio an-
te attribuit, quam is Paternis Patricum usque
ab Imperatore dicit in agro Florentino obtinui-
set anno 1439, & utramque Ecclesiam retin-
uit, cum ad Ragusinum Archiepiscopatum
elected fuit: sed Imperatoris Patricum usque
ad extremum sue vite diem administravit.
Ceteris tamen contis monumentum, nullius lu-
cri, pecunieque accumulanda cupiditate ductum
fuisse, ut in possessione utriusque sacerdoti per-
staret quo enim pietatis studio la beatissimam
Virginem ferebatur, ejusque inaginem eo in
loco miraculis & eximio Florentinorum cultu
celeberrimam, eodem incensus quidquid ec-
clesiasticis redditibus sibi obveniebat, fere to-
tum in sumptuosissima illius templi, & ædium
proximarum ædificia splendide insumpsit: Quo-
quid enim, ait laudatus Ricca, magnificum præ
se ferunt turres, ædes, templum, & altaria il-
lius Sacerdotii, Antonii pietatis ac munificentie
pæ totam monumentum esse cum hoc præterea
in sumptus, duodena nomum argenteorum
milia, quos florenos vocant, & paterni patri-
monio contulerit, ut scribit Calottus, qui ha-
rum ædium magnificentiam pluribus auctat.
Idem testatur Dominicus Corella Dominicanæ
familie alumnus, inique præ doctus poeta in
opere, quod Theoteroico inscripsit, ejusque plu-
ra carmina in laudem Mariani templi ab An-
tonio exstructi ornatique tum Ricca, tum Ca-
lottus in sua monumenta retulerit: ex quibus
hæc libet exhibere.

Quam sacra marmoreis nupre præsepta columnis
Arte dicta sibi suscipis ora vetus.
Sed melius monere voluit Antonius illam
Ut cum plebe senai tuus ipse foret,
Dum rex Aregonum populos Alphonsus alienos
Terræque vagans nomine sæpe suo,
Ut validam firmis præcinctis turribus arcem,
Ne fors orta sibi bella nocere queat.
Quæ licet humano videatur robore fulsa
Præfatis ejusdem sumptibus ædæ præbi,
Et tamen illa magis celestis nominis freta &c.

Multo tamen impensis Ruditi, ut ecclesiæ
fieri cultus splendore templum illud iniret,
& pio populorum concursu frequentaretur;
quare Peristherorum collegium instituit, qui
rem divinam quotidie persperant, ceteraque in
animarum adjumentum sacerdotum munera obli-
rent, tum optimis decretis Patricum, ac templi
regimini sapienter consulunt. Hinc intencus
curis,

dis mon.
in & p. 47.

teris, & *etiam* a se gestarum laude apud omnes illustri, ad Ecclesiam Ragusinam regendam intellectus fuit a Paulo II. Pontifice, quod cum lux doctrinae ac sapientiae commendatione plurimum valeret, Ejus Archiepiscopatus in Italia priusquam in annum 1466. conjuisset (sed ad annum superiorem referenda esse declinat ut hujus Romane, que illum a Paulo II. Archiepiscopum Ragusinum anno 1465. mense Novembri renunciatum esse affirmat. (Tomo 4. Obi. Sac. Coll. pag. 110.) Nonquam illum venisse Ragusum, atque ad gubernacula Ecclesie fidei creditur accessisse sermo *S. Albanus Dolci*. Sed epistola Paulo II. ad Ragusinum Archiepiscopum anno 1467. tertio Idus Januarii data, cujus erit mentio, argumentum esse videtur, cum illis diebus fuisse Ragusum, verum ut ita est, certe periculum abstinere, praesidioque Episcopalis functionis, et reque Christianae administrationem Vicario generali demandavit. Abiit sane anno 1467. mense April, ut coarcti potest ex tabulis galbaldam, qui erat Dolciis, eodem anno, & mense consecutus cum liquidum febribus Capitulum, non Archiepiscopus sed *magus Archiepiscopi*, vel *quis* *licet* dicuntur esse subjugando. Cum Monachus Lacroensis, cuiusque bona ab iniquis hominibus vexari, ac dissipari Pontifex intellexisset, mandatum dedit Antonio tertio Idus Januarii anni 1467., ut illos tueretur, gravissimis ecclesiasticis penis in quemquam propositis, qui vel hac interverteret, vel eis molestiam exhibere auderet. Atrox a sacropto Archiepiscopo alterum annum exegerat, cum Paulus II. eodem anno, non superiori, ut alii conser, ad Ecclesiam Feiu-

sumopere usque ad superum visum spiritum
colitis, atque dilectis, Præpositis titulis dis-
tinguitur ornantur: & opus Calottum exant-
has de re tum Anonit litteræ, tum Ponsi-
genæ diploma. Vultus in templo S. Marie ab-
Imprænta ipsi Centostrophium, quod facie ma-
ginificæ ex albo marmore confluit humo affu-
gens ad æres cum dimidia altitudinis unat, ad
muro inferum. Disceper uroam insculpta, et
albo lapidi figuræ rotundæ effigies. Disceper
puerulum Iesum unius completissimis, opere af-
fabre perpulcro, medietate una titulus im-
positus, quem duo hinc & hinc pueri sum-
rentant.

*Antides Templi facit hac Antonius non
 alius infans moribus & genere.
 Nobilis hic sibi nisi inquit & dixerit egens,
 Conspicue gravi profuit atque spera,
 Dumque pime Taffor Volaterris ad Epidauri
 Dugmate parit ovem, non timere Lupam
 Vixit. An. LXXVII. Mesi. X.
 Dicit. X.
 Subtus urum alius trinus legitur flemmate
 Allez fiamia ornatus, & albo, lapidi spheci-
 cis signa lapidea circum tertia caualis colo-
 ris distindto ita inscripuit.*

Obit. Jo. D. MCCCCLXXVIII.

Dejanira Fratrís

Filter

T. P. L.

Hæc Rices & Colonus, qui recte animadvertit, fecimus: huic nomen *Dianora* iussit: et proprio vocabulo *Stronæ*, seu *Lianora* corrupte derivatum, hinc tituli auctorem suo potius ingenio, quam rei veritatem indulsisse, ut *Dejanira* pro *Leontea* scriberet. Hoc titulum habet descriptio etiam a Placido Puccinello in monumentis sepulchralibus *Abbatia Florentina*; sed in altero ab illi nota dixerim, in altare de *Sanaria* perperam legitur pro *Dejanira*. Fuit autem *Dianora* filia *Francisci Beltrionis* ex *Allia* familia *Antonii fratris*, & *Tedisci Albizzi* primus, deinde *Stronæ* Stronæ uxore. *Antonii* corpus huius conditum est subter cenotaphum, iussu *Filii Cappelli* impetrante *Præpositi*, ut ante *visitationis* alacriter testantur: *Corpus Episcopi Allenfis*, quod vidimus, in *terrenum* conductum. In aditu S. Crucis ejusdem templi exstant olim eliges *Antonii Episcopi*, & *Juliani ejus fratris*, germani, qui secundus fuit ab *Antonio*. *Præpositus* ejusdem loci, tum *Bernardi*, quæ *Francisci* fratre *Antonii* nepos, & *Equus Hieronimus* institutum a bonis *hujus Præpositi*, re *Commendatum*, ut ajunt, sui *Ordinis* primus administravit; sed temporis injuria huc vetustatis monumentum iniecit.

TIMOTHEUS ARCHIEPISCOPUS
RAGUSINUS XLVII.

Verone ex illustri Miphejorum familia, & venerat
Marelli
Agnelli
apud ele-
ctum.
Guillelmo patre natus, Jacobus ante dictus,
quam ab incunte aetate in ecclesiam adoluitatem
Canonicum Regularium Litterarumque, quos
vocat *Rebetteiros*, nomen daret; uti Toton-
sinus tradit apud Scipionem Miphejum part.
11. lib. 121. Verone illustres *Timothaeus Ma-*
seius, frater Jacobus *dellus*, *Guilelmi filius*,
Archipiscopus & *Pavlo ejusdem familiae*, atque
Ordinis viro celeberrimo propinquus, ejusque
discipuli.

discipulus erat, a quo inter Regulares Canonicos cooptatus fuit. Tum ingenio, tum doctrina in primis excelluit; ac Paravil in Monasterio S. Marie, cui cognomen est a *Virgilio*, Theologiam alumnus sui Ordinis tradidit, ex quibus auditorum habuit Mathæum Bossum virum strenuum, atque doctrinæ æmulum; ique in suis epistolam libro 11. ep. 199. de Timotheo scribit, illum in sacris litteris sibi ducent fuisse, eumque in lib. 1. epist. 3. Magnæ cognomen appellat, & lib. 3. epist. 60. sui Ordinis sacrosanctum caput. Fere totam Italianam doctrinis, & Apollonicis concionibus peragravit, ut docet Celsus Rosinus in Lycæo Lateranensi, & Concionatorum ejus ætatis facile princeps vulgo habebatur, inquit Philippus Novariensis; itcirco ab Italianæ Dynastiæ vehementer appetitus, in primis a Colina Magno Etruriæ Duce, quocum diu Florentiæ egit familiarissime. Iterum, ac tertio supremam, ac generalem sui Ordinis Præfecturam gessit mirifice sanctissimam illam Congregationem propagavit: tamque scientiæ multiplici singularum virtutum ac plenam adjunxit, præclaras quoque in utroque genere locutiones reliquit, nimirum in magnificentiæ Colmæ Medici deatralium, de Sanctis Monachis, de Confessoribus, & penitentibus, de Obsequiis vocabulorum, & Hortatorium ad Italia Principes post Constantinopolim expugnatam, quas Scipio Maphæus laudato in loco summa cum laude commemorat; ibique Timothei effigiem exhibet ex nummis Gomberti Jalti hac citum insculpta epigraphæ: *Timotheus, Veronensis. Canonico. Regal. Dic. Præconi. Insigni.* In adversa vero parte Phoenix visitur medius inter ignes vivens, & euloris nomen hinc expressum: *Matthias, Pulvis. Veronensis. Opus.* Ecclesiasticas dignitates a Pio II., & Archiepiscopatum Mediolanensem a Nicolao V. sibi delatum indigni modestia, & animi demissione recusavit: tales sunt ejus litteræ sane gravissimæ, quibus ad Nicolaum refertur, ac plurimis argumentis se tanto oneri sustinendo imparem omnino offendere cenatur. Has vulgavit Ughellius in Tomo IV. Italix Sacra, sed falso attribuit Bartholomæo Coche Canonico itidem Lateranensi, quem Timothei loco Mediolanensem Antistitem designatum autumat quod de re vide Scipionis Maphæi monumenta in parte 11. lib. 111. operis superius indicati. Verum Paulo II. pro potestate imperanti existere non potuit Timotheus, quomodo Ragulensem Archiepiscopatum demum susceperet. Gravissimum illi Pontifex in eorum defectu habendo, qui Ecclesiis præsent, acri judicio magnaque diligentia sibi opus esse cernebat, ut optimos quoque præficeret: æquebat, ut est apud Sandium in Vita Rom. Pontif. Summum Pontificem in rebus aliis hominem esse posse, ac in Ecclesiarum erendis Rectoribus Angelum, in constantibus Cardinalibus Deum esse oportere. Hinc exultant vellem, quanti ecclesiæ sapientissimus ille Pontifex doctrinam & virtutem Timothei, quem, cum ad regendas Ecclesias aptissimum cognovisset, ut Ragulensem Metropolis administrationem, & Episcopale onus subiret, vel invitum repugnantiemque compulsi. Anno 1467. xv. Romæ Majas nominatus fuit Archiepiscopus, ut colligitur ex Tomo VIII. Obl. pag. 16. Ab anno hujus sæculi sexagesimo septimo usque ad septagesimum

præfuit, omnibus, qui sunt Episcopi, muneribus diligentissime fungens: ac ex quo temporis momento Archiepiscopus fuit reamitatus, nunquam lata fronte, hilarique vultu pariter amplius testatur Mathæus Bossum in ep. 311. lib. 1. Ejus nomen semel atque iterum in tabulis Ragulins, anno videlicet 1468, & sequenti cum laude commemoratum invenio hæc verbis: *Reverendissimus in Christo Pater & Dominus D. Timotheus de Maphæis de Verona, dignissimus Archiepiscopus &c.* Anno 1469. mensis Julio Ragulum venit, quem Clerus, Senatus, & Civitas obviam effusa ingenti lætitiis, & gratulatione accepit. Quam gratias jucundæque fuerit ejus adventus, ex eo perspicitur potest, quod cum Senatus serica veste pretiosissima aureis & argenteis filis opere pulcherrimo contexta donavit, quam a Regi Turcarum officii & benevolentia causa non ita pridem acceperat, Statim atque Pontificis solium concessit, cogitationem curamque omnem convertit ad omnia Episcopalis munera & officia exsequenda. Auctor fuit Patribus Ragulins, ut potestatem navigandi ad partes Orientis & Asiaticæ negotiationis exercebant, quam a Concilio Basiliensi impetraverant, a Paulo II. confirmandam currebant. Et forte suum Oratorem hac de causa Romam miserant Pater Ragulins, quem Timotheus Cardinali Papiensi summo prope commendatæ videtur ex litteris ejusdem Cardinalis. Is autem Jacobus Ammannus erat. Pio II. Pontifici carus imprimis, a quo & sua gentis cognomen donatus fuit, quare se ipse Jacobum Piccolominum quandoque nominat; idemque Papiensis Cardinalis dicebatur, quia illius urbis Episcopatum tenebat. Intima vero amicitia, & animi ingenique conjunctio Timotheo intercedebat cum Jacobo, quam motus literis inter abiectiones favellant; Timotheus vero paulo post, quam Ragulum venerat, epistolam Jacobo misit officii & benevolentie plenam, eidemque & Ragulins Oratorem commendavit, & que agri ac regionis illius variata erant, & Italia minus nota, muneris loco obtulit. Quare Jacobus, ut amicitia sentis liberius expromeret, amantissimas Timotheo litteras dedit, ex quibus facile agnoscat, quantum Archiepiscopus noster, gratis & auctoritate valeret apud Cardinalem, & Cardinalis in illum esset estimatio & charitas. Jacobi litteras hic excerimus, quam cum aliis plurimis ad suos epistolis editæ fuerunt Francolurti an. 1614. post Pio II. & ejusdem Jacobi Commentaria uno volumine comprehensa: sunt autem hujusmodi pag. 593. Facile est credere intermissionem conjuncturam nostram, a quibus ut semper dilectas, molestum tibi esse. Id enim humani sensus est proprium, ut quæ accidis multis, pluribus in diem continget. Verum tu, si consolari nos potes caris precantia, quod proximum est, consolatorum ex spiritu accipe. Vel scribendo, vel litteras nostras legendo fac, ut tibi ante oculos simus, ac sic desiderium finire. Neque enim minus jucunda esse solent mentis, quam corporis confortia. Ego vero tui oblivisci non possum, nec est, ut de Papiensi tale aliquid timeas. Humanitas tua, & fraternæ dilectio, & gloria divinus predicationis, quam in Ecclesia assecutus, faciunt, ut exidere animo nullis intervallis vel locorum, vel temporum possis. Oratorem Ragulins ante tactum tibi notum, nunc vero Pater

et alia.

Epistola dno
Card. Pa-
pæ ad
Timo-
theum.

sui testimonio commendatam benigne accepi, & me illi totum impoſui. Hottatus quoque pluribus sum, & ad Conventus hanc exhortationem immo-
 ti, ut te colant, ubique anſcultent, nec pu-
 gnet, totum grato nobis futura, quam tibi, ſua
 devotionis obsequia. Dicam uoſ, uerbo; in il-
 lo promittendo deſiderio ita ſuſcipi & meo.
 Que uero ex eris iſtiſſimis humaniſſime of-
 fert, amia te uocare accepi, qua offeruntur,
 ubique gratias ago. Nil autem inpraſentiarum
 eſt, quod optum iſſimum; hoc tantum peto &
 rogo, ut ualeas ſemper, usque opus Dei digne
 amplecti. Etenim his in locis ex poſiti, in
 galbas uoſ ſolum credito, ſed & circumſtanti
 gregi poſſe uſitatem præſtare. Fidei doctis vi-
 cibus eſt, perſectio aſſidua. Hottandi ergo a te
 illi, & ſublevandi ſani, & in conſeſſione ſæci
 retinendi, quorum ſeruos uolunt hoſtite gladiis in-
 iunxi. Cum uoſ uicini ſis, & uicinia ſancti
 priuſſis plurimum potueris habere, non erit ſi-
 ne ſtudio cura hoc ſumpta. Talente nobis a Do-
 minus credita circumſcriptum locum uoſ habere,
 conſeri ubique ad lueram poſſant. Treſſat ille
 alii non poſſit, miniſterium bene impleſſi, qui
 ſua tantum diſcreſſam curant, quod in uicinis,
 deſertuſſimis alibi, gregi poſſe uſititer uideri,
 per negligentiam deſerit. Per ſola peruerſum li-
 qua in ſyluam, & uiciniſſimum gregium mouet;
 ſed, ſed te quom laudatiffimum, Corſiliari
 uero illos quam aduſſitimum cupio, ſideli ſum
 imprudentia iſſus. Vale.

Cum autem Orator ex Italia digrediens Ja-
 cobi litteras ad Timotheum, quas ſe latum
 ipſondierat, non quæſiſſet, ſi aliam ſcripſit
 epistolam ſine humaniſſimum, illamque uer-
 ſis neceſſitatibus, & conſtantis amoris teſtem
 perhorroſificum ipſi Timotheo, cujus inde e-
 ſſam uirtus maxime comprobatur. Eſtat epi-
 ſtola laudato in loco pag. 643.

Orator Ragusi, qui proximo neceſſus de-
 tulit ad nos litteras tuas, ideo ad te non reſcri-
 bitur, quod diſcreſſam uoſ petuſſet, ut ſellu-
 rum ſe ipſe receperat. Scripta autem apud me
 erant, & obſequante, ut uenienti darentur; quas
 mitto nunc, ut teſtimonium habitis eſſici meo.
 Que de tuo in me animo pluribus repetis, pro-
 batione illa non egent. Sicut eadem eſſe Ragusi,
 que fuerat Roma, & nec ſan aduſſitum litem
 eſſe aliquid, ut tranſiſſit obſeruandum fuerit
 conſuetudinis noſtra. Quod iterum quoque agere
 tua omnia, dico iterum me tibi gratias agere,
 & iterum poſſalere, qua ab exemplo diſtate e-
 piſtola poſſalata agnoſces. Timothee mi, uiciſ-
 ſim tu hunc Papieſem, quaniſcunq; eſt, ad-
 ſide in conſideratione tua, & tuum eſſe ſine excep-
 tione exiſtens. Scripta hac ex Pienſia; quando me
 ſum Roma, prohibet poſſibilitate. Cardinalis (i)
 Sordani, & Gregorius Lotſian, qui mecum ſunt,
 te ſalutant. Vale.

Nota.

i Franciscus Piccolomineus fororis Pii II.
 Pontificis filius, vir ſua ætate doctus, qui
 auuſſimo ſuo monumentum poſuit in Baſilica
 Vetricana, & Timotheo familiaritate con-
 ſuſſimus ſuit; poſtea Pontifex Pii III. nomi-
 ne creatus.

Sed ut redeam; unde digreſſus ſum, extat
 epistola Pauli ad Timotheum, ut, quam
 Reſtor & Conſilium Civitatis petierat, ſa-

cultatem commerci cum Turcis inſtituendi
 concedat Ragusiſis; dubium etenim erat, ne
 hæc a Patribus Baſilienſibus jam conceſſam
 iterum feciſſet Eugenius IV., qui ad Baſi-
 lenſium magis ex parte reprobaſſet, & Syn-
 odum diſſoluerat. Paruit autem litteris Pon-
 tificis Timotheus; & ex aduſſitate ſibi tra-
 dita Turcis negotiationis extendere potuiſ-
 ſet tribuit, itemque eligendi Preſbyteri idem
 nei & approbati, per quem ab omnibus cen-
 ſuris, quibus illigati fuſſent ab commercio
 cum Turcis habitum, abſolui poſſent. Cavere
 tamen eos iubet, nequid in poſterum cum
 Turcis contrahere audeant, niſi ante ſcien-
 tiam ab Epilcopo impetraverint. Pontificis li-
 teræ & Archiepiſcopale decretum in hæc uer-
 ba publicata fuerunt.

Paulus Serv. Seruorum Dei Ven. Fratri Ar-
 chiepiſcopo Ragusiſo Sal. & Apoſtolicum Bened.
 Sincera devotionis aſſectus, quom diſſecti Fili
 Reſtor & Conſilium Civitatis Ragusiſe ad nos,
 & Rom. gerunt Eccleſiam, premeretur, ut uoſ
 carum in his praſentis, quo praſecta Civitatis
 oppoſuitatem & æquom concurrere dignoſce-
 tur, quantum cum Deo poſſimus, ſuſceptibiliter an-
 nuſſamus. Sicut ſicut exhibita uoſ ſuper pro parte
 Reſtoris & Conſilii praſentium poſſito continen-
 ter, quia loca Civitatis Ragusiſe uicinis, ex
 quibus incola Ragusiſi uſitanda habere, & in
 quibus eorum mercantias exercere conſueverunt,
 a uoſuſſis temporibus extra pro magna parte
 in Turcorum diſſorum uenerunt, adeo ut quodam
 loca etiam iſſe duo militariſſe diſſa Civitatis
 propinqua per eſſam Turcorum occupantur, incola
 praſati cum iſſam Turcis uerſari & mece-
 ri quodam quaſi neceſſitate coguntur, nec poſ-
 ſunt a mercatore, & conſervatione huiſſim
 abſtere ſine maximo iſſorum incommodo, &
 ſellaria. Quare pro parte Reſtoris & Conſilii
 praſentium, aſſentiam quod alii ei per Se-
 dem Apoſtolicam uſque ad certum tempus ſine
 expreſſum, & jam diſſam, quod mercatorum
 quancunq; exceptis ſecro, & armatoriſſi, ad il-
 los deſerre, & in illorum terriſſi mercando uer-
 ſari, & ab illis mercantias & bona quancunq;
 emere, & ad Civitatem praſentiam, & alia loca,
 de quibus ei uideretur, deſerre poſſent, conceſſum
 erit. Uoſ ſunt hominiter ſupplicatum, ut
 eis, quod incola Civitatis praſentia & Terro-
 ri eſſam de cætero in partibus diſſoni Turcorum
 huiſſim ſubſellia uerſari, & ad eos, eorum-
 que loca mercantias, & bona quancunq; rebus
 oſſenſibilibus duntaxat exceptis, deſerre & ad
 Civitatem praſentiam, & alia Corſiliuſſum loca
 ompta ab iſſam Turcis reportare libere &
 ſelle poſſunt, & ualeant, indulgere, nec non
 illis, qui huiſſam praſentia ab eſſam Turcis
 detrahunt, ſeu cum illis conſerſati ſunt, ut
 Conſeſſorem iſſam ſibi eligere, qui eos, &
 quancunq; iſſorum a praſentia exceſſa abſolvere,
 & eſſam penſentiam ſalutarem inſurgere ual-
 eat, eligere poſſunt, concedere, & alii iſſi,
 & eorum ſtatu ſuper his opportune providere
 de benignitate Apoſtolica dignemur. Nos igitur,
 qui de praſentia certum noſſum non ha-
 bemus, Reſtor & Conſilio Civitatis praſentia pro
 & petros compatientes aſſectus, & eorum in hac
 parte ſupplicationibus inclinati Fraternitati Tue
 per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, ſi
 eſt ita, Univerſitati Civitatis praſentia, quod
 incola Civitatis & Terrori eſſam de cætero
 in partibus diſſoni Turcorum huiſſim ſubſellia
 ſellia.

illis versari, & ad eos eorumque loca mercantias, & bona quocunque, rebus, cum quibus Christiani impugnant, seu illis quomodolibet nocere possint, damnas exceptis, deferre, & ad Civitatem predictam & alia Christianorum loca impio ab ipsius Turcis reportare, quodque iocula predicti Sacerdotum idoneum, qui illos, qui post lapsum illa concessione mercantias, & alia praeiusta eidem Turcis detulerunt, & in petitione illis concessa sunt, a reatu huiusmodi, ac severitate Excommunicationis, quam propter incurrent, absolvere, & alia praeiusta facere, & exequi possint, valeant, in omnia talia qualem ioculis pro modo culpa penitentia saluati & aliis, quae de iure fuerint iniqua, gressu, auctoritate nostra concedat. Non obstantibus constitutionibus, Ordinibus Apostolicis, & contrariis quibuscunque, Praesentibus concessione ac litteris, quoad licentiam concessandi, ac mercantias deferendi, & reportandi huiusmodi ad exemplum nostrum tamammodo decretis, Datum Roma apud S. Petrum anno incarnationis Dominica millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo X^o Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno quinte. — D. de Spinola.

Timotheus miseracione divina Archiepiscopus Civitatis Ragusinae, Diocesisque & Ecclesiarum eiusdem antistes, & singulis Christianis, ad quos nostra praesentis Documenti sive Privilegii Nostri, imo veritas S. Sedis Apostolica pertinet, saltem & sincerum in Domino obsequium. Noscitis Universitates vestrae, qualiter felicissimo, Iulio, Messis, Pontificatu, & Illustrissimis personarum est continuas coram Nos humiliter & reverenter, & pro parte Magnifica Communitatis Illustrissimi Domini Ragusini circumscriptis & egeris de S. Bartholomaei de Syndratis de Crenosa dignissimi Secretarii praesata Communitatis, & Domini, qui nuncupati praesentavit nobis suam Bullam Sanctissimi Domini Nostri Papae plumbis bullatam, prout ac sicut sua Beatitudo de praesenti attitit, ad Coramam capitis mure, & hys Sacrosanctae Romanae Curiae vera bulla, de qua fuerit per fidei descripta bulla, non aboluta, non vitata, non cancellata, non obesa, nec in aliquo sui parte suspecta, sed omni prosois vitio & suspitione carens. Cuius quidem Bulla praebat Illustrissimi Domini Nostri tenor talis, videlicet. Paulus Episcopus Dei, ut supra. Quam quidem Bullam nos cum petitione in ea inserta Nos Archiepiscopus praesens ea, quae decet, reverentia & humilitate recipimus, & tanquam filium obedientiae circa commissionem & mandatum nobis factam tota posse, & diligentia, sicut ac prout tenemus, mandatoque supra Nobis expresso praesentem, quocumque modo tenemus ex Pastoralis Officio valentes ad praesentia omnia & singula, sicut dicta, gesta, exposita, narrataque, & aliter procedere ad aliter auctoritate, attenta prius supplicatione praesata Communitatis, ac Domini nobis facta, ad quam relatio habetur supra praemissis emissa, & singulis, sicut supradictis expositis, allatis, & scriptis ad praebitam Sanctissimum Dominum nostrum Papam Paulum secundum per praesentem Excellentissimum Dominum, & Communitatem Ragusinam, considerataque merito consideranda, quoniam prius habuimus consilium Sapientum, auctoritate praebat Illustrissimi Domini Nostri Papae, cuius in hac parte curam gerimus, dicimus, respiciamus, confirmamus, & approbamus supplicationem, & petitionem

praesati Domini & Communitatis in omnibus & per omnia, quocumque modo, ac prout & sicut in ea petitione, & supplicatione facta tenore antelato Sanctissimo Domino nostro per fidei mentis, huc attento, & obsequio, quod nuncquique emiseris conditionis, & gradus existat, tentaret, & ab eis sibi eligere idcirco & sufficientem Confessione tam de praemissis petitis, & praeparatis per ipsos, & quolibet praemissam, quam & ad futurum si quis agere & nocere voluerit dicit, inde cum Turcis, semper prius obtentolentia a praebat Reverendissimus Dominus Archiepiscopo supra praemissis omnibus & singulis, mandata praesentis Reverendissimi Domini nostri Thomae Archiepiscopo praesata Civitatis Ragusinae Francisco de Pombis, quatenus praebat Excellentissimus Dominus, & sua Magnifica Communitati consilium praesentis publicum & autentice Documentum & Privilegium ad futuram rememoriam, quod quidem praesentis Domini Praesentis iussu, & mandatis suo majori Sigillo praedicti muniti & reborati exco Nativitatis Domiticae millesimo quadringentesimo sexagesimo nono Leditione secunda, die vero Sabbati octavo Octava mensis Octobris. P. de Pombis Notarius praebat Reverendissimi Domini Archiepiscopi las mandato scripti, & in hanc formam redigi.

Aliam ab eodem Pontifice epistolam accepit, ut Patribus Dominicis Ragusinis postulat largiretur Bibliotheca & domus ex pte legatis, quamvis ad alios usus solitis, extruendum & perficiendum: cuius huiusmodi est exemplum.

Paulus Episcopus Servus Servorum Dei, venerabili Fratri Archiepiscopo Ragusino, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Sacra Religioni, sub qua dilecti filii Prior & Fratres Domus Ragusinae, Ordinis Fratrum Praedicatorum in humilitatis spem devotam & seculam exhibent. Illiusmodi famulatum, promeretur honestas, ut eorum vite, quantum cum Deo possunt, favorabiliter amemus. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte Prioris & Fratrum Praedicatorum petitio continet, quod cum ipsa domus in suis aliquibus perficere non sit, sed adhuc careat multis necessariis officinis ac etiam libraria, quibus praesati Prior & Fratres commode careere non possunt, ipsi ex pte legatis, quae nuncquidam eidem domui pro possessionibus, sive domibus, aut aliis perpetuis pro illa emendis redditibus per fideles suae, ex quibus ipsa domus in suis officinis & libraria perfici, & Praeterea in illa pro tempore Altissimi famulatum commoditibus causis possit, domum ipsam libenter perfici faceret. Quare pro parte Prioris & Fratrum praedictorum Nobis suis humiliter supplicavit, ut ipsi, quae de legatis eis, & alia eorum domui fuerint huiusmodi, ac si illa pro domibus, vel possessionibus aut aliis perpetuis pro illa emendis redditibus, aut aliis ipsius domus, & eius Praeterea usus relictis fuerint, usque ad summam sexcentorum ducatorum aut in contrarium, perficerent, & Librariam domus praedictae converterent, & exponeret, aut converterent & exponeret, libere, & licite valeant, licentiam concedere, ac alias super his opportunitate providere de benignitate Apostolica dignaretur. Nos igitur de praemissis certam notitiam nos habentes, huiusmodi supplicationibus inclinat, Praeterea nos per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis, qui fuerint evocandi, de praemissis omnibus &

Papae II.
P. Iulius
et Thom.
dum.

singulis, ac eorum circumstantiis universis auctoritate nostra per te ipsum te diligenter informet, & prout tibi videbitur, capis super hoc consilium auctoritate nostra, super praemissa, sive de tota praedicta summa, sive de parte, Priori & Fratribus praedicti auctoritate nostra licentiam largiaris, non obstantibus testatorum voluntatibus, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscunque, praedictum, quod si licentiam huiusmodi per te videret praesentium concedi contingit, praedicta summa in alios, quam praedictos usus nullatenus convertatur, Datum Roma apud S. Petrum Anno incarnationis Domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Nono, Tertio Idus Septembris, Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Cum Lucia vidua Vni Leuitichii ad eam S. Nicolai in valle Jancheria Monachis Lacromensibus sibi loquens filio repetere, quod illum in solo avito viro sui confectionem esse alliceret, causam delata est ad Timotheum, qui monumentis & rationibus, quae in utramque partem allicebantur, accurate perpendit secundum Monachos sententiam tulit. Quamvis inter Senatum & Archiepiscopum summa esset horidiorum & inimorum consensio, sequi inter se motus benevolentia officiis colebant, facere tamen Timotheus non potuit, quin Senatum graviter severique admoneret, ut quidam leges, quae immunitati ecclesiasticae efficere videbantur, e publicis tabulis eraderet. Respondit est Archiepiscopo, nihil unquam Republicae antiquius fuisse, quam ut libertatem Ecclesiae servatam etiamque servaret: exponeret ipse, quoniam esset illa legum Ragusinarum capita, quae sibi displicerent. Erat Senatusconsultum in hac verba: Die 21. Februarii 1469. Prima pars est, quod Rector, & Consilarii alloquentur Archiepiscopum; nec credere orationes vestras esse bonas; quod si videret ei aliquam disciplinam contra haereticos dedit, & libertatem Ecclesiae habere, illam libenter audimus, & optime rationes divinae voluntati conformari. Petiit Archiepiscopus, ut sibi ad Senatum adire liceret, & coram Patribus, quae leges abroganda sibi videretur, palam declarare, actum declarationis rationem reddere. Vidum non est Senatus eius petitioni annuere; id liquidem neque priusquam ac recentem temporum consuetudini, neque dignitati Archiepiscopali consentaneum esset, itaque totum anno 14. Martii, de communi sententia decretum fuit, excusationem satisfecisse esse tunc Archiepiscopo, pro petitione, quam fecit veniendi ad Consilium Registorum. Verum Timotheus cum hac excusationem fecit, quam oportere, acciperet, & Senatum de indolentia tergiversari existimaret, severius fortasse, quam prudentius, universam civitatem interdictis ecclesiasticis supposito; ex quo ingens motus & tumultus factus est in urbe admodum religiosa, & huiusmodi censuris non allata. Apprehensum sollemnem Paschalia, quare Senatus Archiepiscopum rogandum censuit, ut ne sanctissimis illis diebus civis templum aditu, & divinorum mysteriorum perceptione prohiberetur; id quod apparet ex Senatusconsulto: Die 28. Martii 1469. Prima pars est, quod rogatur Archiepiscopo, ne permittat populum nostrum abire & commutare propter maximum tumultum existentem in Civitate; alioquin nos operemur damnum, ut cognoscat, id nobis displicuisse, &

voluntarium esse. Annuit Timotheus praedictis Senatui, & civitatem interdictis exemit; praeterea cum antea viro quatuor ex ordine patricio missi fuissent, qui eum certiores facerent, Senatum paratum esse antiquare omnia, quae Summo Pontifici, ipseque displicerent. Et quidem promissis fessit, nam post maturam consultationem omnes leges, quae immunitatem ecclesiasticam laedere videbantur, abrogavit. Multa deinde Senatus fuit erga Archiepiscopum reverentiae ac submississimae documenta dedit, quae omnem praestantissimae memoriam abolerent. Siquid decretandum esset, quod ad ius ecclesiasticum quoquo modo pertinere videretur, Senatus, quamvis multis Privilegiis a Sede Apostolica concessis antiquis ac recentibus munus esset, nihil tamen antea, quam Archiepiscopum consulere, statuendum putabat: Archiepiscopus, aiebant, consulatur ostensis scripturis & litteris Oratoris nostri, qui est Roma, & ejus causam nobis referatur. Questionem in quendam Clericum inditum capiam ad Archiepiscopum remisit: Archiepiscopo processus restituitur, qui praecedat; quantum ad ejus formam spectat, quia non intelligimus mittere saltem in medium alienum, nec procedere contra Ecclesiasticos, quoniam spectat ad nos, sed ad ipsum Archiepiscopum. Ut Archiepiscopo gratificaretur, tam virum, quam famulam aditum, ingressumque ad Collegia sacerdotum Virginum Senatus interdixit; & Archiepiscopum oravit, ut interdictum auctoritate sua committeret, eique praedictum cerneret: Die 5. Maii 1469. Prima pars est, quod Monasteria Monialium clausurae singantur; & cum effectu fiat, minis Consilium allegatur Archiepiscopo, & sollicitetur executionem. Cum quidam & Senatus & Archiepiscopo veritatis imperium abnuerent, decretum fuit, ut Archiepiscopi cum Rectore & Consiliariis penitus civiles & ecclesiasticas in contumaces constituerent: Die 19. Iulii. Prima pars est de dando libertatem D. Rectori, & suo minori Consilio essent cum Archiepiscopo, & poenitent pro parte Domini nostri illis penas, quae eis videbantur, pro illis qui ingrediantur Monasteria.

Anno 1470. invitatus cum esset ad Comitum Hungaricos, nam ius sublelli & suffragii Ludovicus Rex Hungariae Archiepiscopo Ragusino contulerat, ut supra didicimus, culgum fere utrumque, & malloviem argumens non magis pondere, quam opere egregium fieri iussit, quo vel ipsum Matthiam Regem Hungariae, vel aliquem ex primariis Regni Dynastiis honoris & officii causa donare statuerat. Sed dum in Hungariam cogitabat, levalem in morbum incidit, quo intra paucos dies extinctus est. Utrumque vero illum nomen absolutum & perfectum Christophoro fratri filio legavit, cuius ministerio ad res domesticas & agrarias curandas utebatur. Ille Bartholomaeum de Sfondratis Scribam & Tabellionem Communitatis Ragusinae rogavit, ut patrum de periculo mortis imminentes admoneret, ipsumque ad condendum testamentum horeretur, & chirographum auctoritate publica, quae praeditus erat, conficeret, ex quo constaret quid superius ejus voluntatis fuisset. Postulanti morem posuit Scriba, & haec scripto tradidit.

Die 20. Aprilis 1470. Reverendissimus D. Timotheus Archiepiscopus Ragusinus iacebat inle-

liatus,
mortuus,
60

signatus
de Legi
ecclesiasticis
et Senatu
Ragusino
indictum

Ille infirmus, tamen sanis moris & faceret intellexit, ad quem gratis visitationis iuxta egi Bartholomaeus de Vindictis de Cremona, iuratus Notarius & Cancellarius Communis Ragusinae; & ita quia Christophorus de Massis exstiterat Darius Archiepiscopus nepos me rogaverat, ut infirmum apud ipsum D. Archiepiscopum, quod si Deus aliter de eo vellet, praevidetur ipsi Christophoro de ejus tempore, quo foris erat ipsi D. Archiepiscopo. Post multa verba, quae bene inde de variis rebus locuti fuimus, cum mihi videretur, quod infirmitas sua esset gravis & periculosa, persuasus a me, ut siquid intendebat pro salute animae suae faceret, faceret, quia Deus cum coram conscientia facere pararet, faceret, quia specialiter, quod hoc esset via, qua Deus cum coram conscientia resisteret, respondit. Nunc sum multum gravatus, eras si Deus mihi vitam concesserit, dicam & faciem id quod erit mea intentio. Ego vero aucto D. Archiepiscopo respondi: Dominus Archiepiscopo, qui habet tempus, non expellit tempus. Ad quae ipse D. Archiepiscopus respondit: Habeo libros, pecunias, & argentarias, quae intendo distribuire pro anima mea, pro animae autem dico, quod inter alia habeo vocale & bacile de argenteo, quae fieri feci pro itinere Hungaria, quod bacile & vocale est adhuc in manibus Arisifex: distans vocale & bacile dono, tracto, & assigno Christophoro nepoti meo: sibi tibi Notarius recipiet pro ipsa Christophoro, quia ipsam amari mihi sciam, & mihi sibi solvi pro mercede sua annorum velum, quibus mihi servivit: vult quod distans vocale, & bacile sit suum, & quodammodo intelligat suum, & tanquam res sua propria, & quod videatur compunctum precantiam, quas habuit Arisifex pro dicto vocale & bacile, & si quid restat solvi pro restis pretii ipsius vocale & bacile solvatur de meo pecunia dicto Arisifex: de libris autem, & pecuniis ac aliis argenteis meis, Deo mihi vitam concedente aras faciam id quod mihi videbitur pro anima mea. De qua donatione, traditione & assignatione vocalis & bacile ipsi Christophorus redditus certior per me Bartholomaeum Notarium, rogavit & rogavit me, ut pro ejus causa ipsam donationem, traditionem, & assignationem iuxta debere in illis Notaria Ragusi, & sic pro debito officio meo, quod omnibus recte & fideliter impetiri debet, distans donationem, traditionem, & assignationem fieri & notari. Hec autem charta valla testimonio summi possit. Joannes P. Bartholomaeus de GAZZ. & Marinus Flori testis. Die 27. Apr. an. 1470. Christophorus de Massis, cui fassa fuit donatio, traditio & assignatio conscripta vocalis & bacile de argenteo, confessus fuit, quod habuit & accepit a Joanne Dragovich Arisifex dictum vocale & bacile, quod vocale & bacile ponderatum fuit, & receptum est ad restum pondus libras sex vocem suam exagia quatuor & c. Mortuus est Timotheus 22. Kal. Majis anno 1470. Eum ex acerbissimo animi luctu & dolore interisse tradit Seraphinus Razzius, quem ceperat ex injuria gravissima & ignominiosa sibi a nobili quodam viro illata, & sepultum esse in Aede Cathedrali.

HIERONYMUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XLVIII.

Nobili genere natus est Petrus in urbe cla-

ssima Gallie Togatae, live Amilii ex illius ^{Notarius.} ^{vi. Archiep.} ^{4000.} ^{1471.} ^{1472.} ^{1473.} ^{1474.} ^{1475.} ^{1476.} ^{1477.} ^{1478.} ^{1479.} ^{1480.} ^{1481.} ^{1482.} ^{1483.} ^{1484.} ^{1485.} ^{1486.} ^{1487.} ^{1488.} ^{1489.} ^{1490.} ^{1491.} ^{1492.} ^{1493.} ^{1494.} ^{1495.} ^{1496.} ^{1497.} ^{1498.} ^{1499.} ^{1500.} ^{1501.} ^{1502.} ^{1503.} ^{1504.} ^{1505.} ^{1506.} ^{1507.} ^{1508.} ^{1509.} ^{1510.} ^{1511.} ^{1512.} ^{1513.} ^{1514.} ^{1515.} ^{1516.} ^{1517.} ^{1518.} ^{1519.} ^{1520.} ^{1521.} ^{1522.} ^{1523.} ^{1524.} ^{1525.} ^{1526.} ^{1527.} ^{1528.} ^{1529.} ^{1530.} ^{1531.} ^{1532.} ^{1533.} ^{1534.} ^{1535.} ^{1536.} ^{1537.} ^{1538.} ^{1539.} ^{1540.} ^{1541.} ^{1542.} ^{1543.} ^{1544.} ^{1545.} ^{1546.} ^{1547.} ^{1548.} ^{1549.} ^{1550.} ^{1551.} ^{1552.} ^{1553.} ^{1554.} ^{1555.} ^{1556.} ^{1557.} ^{1558.} ^{1559.} ^{1560.} ^{1561.} ^{1562.} ^{1563.} ^{1564.} ^{1565.} ^{1566.} ^{1567.} ^{1568.} ^{1569.} ^{1570.} ^{1571.} ^{1572.} ^{1573.} ^{1574.} ^{1575.} ^{1576.} ^{1577.} ^{1578.} ^{1579.} ^{1580.} ^{1581.} ^{1582.} ^{1583.} ^{1584.} ^{1585.} ^{1586.} ^{1587.} ^{1588.} ^{1589.} ^{1590.} ^{1591.} ^{1592.} ^{1593.} ^{1594.} ^{1595.} ^{1596.} ^{1597.} ^{1598.} ^{1599.} ^{1600.} ^{1601.} ^{1602.} ^{1603.} ^{1604.} ^{1605.} ^{1606.} ^{1607.} ^{1608.} ^{1609.} ^{1610.} ^{1611.} ^{1612.} ^{1613.} ^{1614.} ^{1615.} ^{1616.} ^{1617.} ^{1618.} ^{1619.} ^{1620.} ^{1621.} ^{1622.} ^{1623.} ^{1624.} ^{1625.} ^{1626.} ^{1627.} ^{1628.} ^{1629.} ^{1630.} ^{1631.} ^{1632.} ^{1633.} ^{1634.} ^{1635.} ^{1636.} ^{1637.} ^{1638.} ^{1639.} ^{1640.} ^{1641.} ^{1642.} ^{1643.} ^{1644.} ^{1645.} ^{1646.} ^{1647.} ^{1648.} ^{1649.} ^{1650.} ^{1651.} ^{1652.} ^{1653.} ^{1654.} ^{1655.} ^{1656.} ^{1657.} ^{1658.} ^{1659.} ^{1660.} ^{1661.} ^{1662.} ^{1663.} ^{1664.} ^{1665.} ^{1666.} ^{1667.} ^{1668.} ^{1669.} ^{1670.} ^{1671.} ^{1672.} ^{1673.} ^{1674.} ^{1675.} ^{1676.} ^{1677.} ^{1678.} ^{1679.} ^{1680.} ^{1681.} ^{1682.} ^{1683.} ^{1684.} ^{1685.} ^{1686.} ^{1687.} ^{1688.} ^{1689.} ^{1690.} ^{1691.} ^{1692.} ^{1693.} ^{1694.} ^{1695.} ^{1696.} ^{1697.} ^{1698.} ^{1699.} ^{1700.} ^{1701.} ^{1702.} ^{1703.} ^{1704.} ^{1705.} ^{1706.} ^{1707.} ^{1708.} ^{1709.} ^{1710.} ^{1711.} ^{1712.} ^{1713.} ^{1714.} ^{1715.} ^{1716.} ^{1717.} ^{1718.} ^{1719.} ^{1720.} ^{1721.} ^{1722.} ^{1723.} ^{1724.} ^{1725.} ^{1726.} ^{1727.} ^{1728.} ^{1729.} ^{1730.} ^{1731.} ^{1732.} ^{1733.} ^{1734.} ^{1735.} ^{1736.} ^{1737.} ^{1738.} ^{1739.} ^{1740.} ^{1741.} ^{1742.} ^{1743.} ^{1744.} ^{1745.} ^{1746.} ^{1747.} ^{1748.} ^{1749.} ^{1750.} ^{1751.} ^{1752.} ^{1753.} ^{1754.} ^{1755.} ^{1756.} ^{1757.} ^{1758.} ^{1759.} ^{1760.} ^{1761.} ^{1762.} ^{1763.} ^{1764.} ^{1765.} ^{1766.} ^{1767.} ^{1768.} ^{1769.} ^{1770.} ^{1771.} ^{1772.} ^{1773.} ^{1774.} ^{1775.} ^{1776.} ^{1777.} ^{1778.} ^{1779.} ^{1780.} ^{1781.} ^{1782.} ^{1783.} ^{1784.} ^{1785.} ^{1786.} ^{1787.} ^{1788.} ^{1789.} ^{1790.} ^{1791.} ^{1792.} ^{1793.} ^{1794.} ^{1795.} ^{1796.} ^{1797.} ^{1798.} ^{1799.} ^{1800.} ^{1801.} ^{1802.} ^{1803.} ^{1804.} ^{1805.} ^{1806.} ^{1807.} ^{1808.} ^{1809.} ^{1810.} ^{1811.} ^{1812.} ^{1813.} ^{1814.} ^{1815.} ^{1816.} ^{1817.} ^{1818.} ^{1819.} ^{1820.} ^{1821.} ^{1822.} ^{1823.} ^{1824.} ^{1825.} ^{1826.} ^{1827.} ^{1828.} ^{1829.} ^{1830.} ^{1831.} ^{1832.} ^{1833.} ^{1834.} ^{1835.} ^{1836.} ^{1837.} ^{1838.} ^{1839.} ^{1840.} ^{1841.} ^{1842.} ^{1843.} ^{1844.} ^{1845.} ^{1846.} ^{1847.} ^{1848.} ^{1849.} ^{1850.} ^{1851.} ^{1852.} ^{1853.} ^{1854.} ^{1855.} ^{1856.} ^{1857.} ^{1858.} ^{1859.} ^{1860.} ^{1861.} ^{1862.} ^{1863.} ^{1864.} ^{1865.} ^{1866.} ^{1867.} ^{1868.} ^{1869.} ^{1870.} ^{1871.} ^{1872.} ^{1873.} ^{1874.} ^{1875.} ^{1876.} ^{1877.} ^{1878.} ^{1879.} ^{1880.} ^{1881.} ^{1882.} ^{1883.} ^{1884.} ^{1885.} ^{1886.} ^{1887.} ^{1888.} ^{1889.} ^{1890.} ^{1891.} ^{1892.} ^{1893.} ^{1894.} ^{1895.} ^{1896.} ^{1897.} ^{1898.} ^{1899.} ^{1900.} ^{1901.} ^{1902.} ^{1903.} ^{1904.} ^{1905.} ^{1906.} ^{1907.} ^{1908.} ^{1909.} ^{1910.} ^{1911.} ^{1912.} ^{1913.} ^{1914.} ^{1915.} ^{1916.} ^{1917.} ^{1918.} ^{1919.} ^{1920.} ^{1921.} ^{1922.} ^{1923.} ^{1924.} ^{1925.} ^{1926.} ^{1927.} ^{1928.} ^{1929.} ^{1930.} ^{1931.} ^{1932.} ^{1933.} ^{1934.} ^{1935.} ^{1936.} ^{1937.} ^{1938.} ^{1939.} ^{1940.} ^{1941.} ^{1942.} ^{1943.} ^{1944.} ^{1945.} ^{1946.} ^{1947.} ^{1948.} ^{1949.} ^{1950.} ^{1951.} ^{1952.} ^{1953.} ^{1954.} ^{1955.} ^{1956.} ^{1957.} ^{1958.} ^{1959.} ^{1960.} ^{1961.} ^{1962.} ^{1963.} ^{1964.} ^{1965.} ^{1966.} ^{1967.} ^{1968.} ^{1969.} ^{1970.} ^{1971.} ^{1972.} ^{1973.} ^{1974.} ^{1975.} ^{1976.} ^{1977.} ^{1978.} ^{1979.} ^{1980.} ^{1981.} ^{1982.} ^{1983.} ^{1984.} ^{1985.} ^{1986.} ^{1987.} ^{1988.} ^{1989.} ^{1990.} ^{1991.} ^{1992.} ^{1993.} ^{1994.} ^{1995.} ^{1996.} ^{1997.} ^{1998.} ^{1999.} ^{2000.} ^{2001.} ^{2002.} ^{2003.} ^{2004.} ^{2005.} ^{2006.} ^{2007.} ^{2008.} ^{2009.} ^{2010.} ^{2011.} ^{2012.} ^{2013.} ^{2014.} ^{2015.} ^{2016.} ^{2017.} ^{2018.} ^{2019.} ^{2020.} ^{2021.} ^{2022.} ^{2023.} ^{2024.} ^{2025.} ^{2026.} ^{2027.} ^{2028.} ^{2029.} ^{2030.} ^{2031.} ^{2032.} ^{2033.} ^{2034.} ^{2035.} ^{2036.} ^{2037.} ^{2038.} ^{2039.} ^{2040.} ^{2041.} ^{2042.} ^{2043.} ^{2044.} ^{2045.} ^{2046.} ^{2047.} ^{2048.} ^{2049.} ^{2050.} ^{2051.} ^{2052.} ^{2053.} ^{2054.} ^{2055.} ^{2056.} ^{2057.} ^{2058.} ^{2059.} ^{2060.} ^{2061.} ^{2062.} ^{2063.} ^{2064.} ^{2065.} ^{2066.} ^{2067.} ^{2068.} ^{2069.} ^{2070.} ^{2071.} ^{2072.} ^{2073.} ^{2074.} ^{2075.} ^{2076.} ^{2077.} ^{2078.} ^{2079.} ^{2080.} ^{2081.} ^{2082.} ^{2083.} ^{2084.} ^{2085.} ^{2086.} ^{2087.} ^{2088.} ^{2089.} ^{2090.} ^{2091.} ^{2092.} ^{2093.} ^{2094.} ^{2095.} ^{2096.} ^{2097.} ^{2098.} ^{2099.} ^{2100.} ^{2101.} ^{2102.} ^{2103.} ^{2104.} ^{2105.} ^{2106.} ^{2107.} ^{2108.} ^{2109.} ^{2110.} ^{2111.} ^{2112.} ^{2113.} ^{2114.} ^{2115.} ^{2116.} ^{2117.} ^{2118.} ^{2119.} ^{2120.} ^{2121.} ^{2122.} ^{2123.} ^{2124.} ^{2125.} ^{2126.} ^{2127.} ^{2128.} ^{2129.} ^{2130.} ^{2131.} ^{2132.} ^{2133.} ^{2134.} ^{2135.} ^{2136.} ^{2137.} ^{2138.} ^{2139.} ^{2140.} ^{2141.} ^{2142.} ^{2143.} ^{2144.} ^{2145.} ^{2146.} ^{2147.} ^{2148.} ^{2149.} ^{2150.} ^{2151.} ^{2152.} ^{2153.} ^{2154.} ^{2155.} ^{2156.} ^{2157.} ^{2158.} ^{2159.} ^{2160.} ^{2161.} ^{2162.} ^{2163.} ^{2164.} ^{2165.} ^{2166.} ^{2167.} ^{2168.} ^{2169.} ^{2170.} ^{2171.} ^{2172.} ^{2173.} ^{2174.} ^{2175.} ^{2176.} ^{2177.} ^{2178.} ^{2179.} ^{2180.} ^{2181.} ^{2182.} ^{2183.} ^{2184.} ^{2185.} ^{2186.} ^{2187.} ^{2188.} ^{2189.} ^{2190.} ^{2191.} ^{2192.} ^{2193.} ^{2194.} ^{2195.} ^{2196.} ^{2197.} ^{2198.} ^{2199.} ^{2200.} ^{2201.} ^{2202.} ^{2203.} ^{2204.} ^{2205.} ^{2206.} ^{2207.} ^{2208.} ^{2209.} ^{2210.} ^{2211.} ^{2212.} ^{2213.} ^{2214.} ^{2215.} ^{2216.} ^{2217.} ^{2218.} ^{2219.} ^{2220.} ^{2221.} ^{2222.} ^{2223.} ^{2224.} ^{2225.} ^{2226.} ^{2227.} ^{2228.} ^{2229.} ^{2230.} ^{2231.} ^{2232.} ^{2233.} ^{2234.} ^{2235.} ^{2236.} ^{2237.} ^{2238.} ^{2239.} ^{2240.} ^{2241.} ^{2242.} ^{2243.} ^{2244.} ^{2245.} ^{2246.} ^{2247.} ^{2248.} ^{2249.} ^{2250.} ^{2251.} ^{2252.} ^{2253.} ^{2254.} ^{2255.} ^{2256.} ^{2257.} ^{2258.} ^{2259.} ^{2260.} ^{2261.} ^{2262.} ^{2263.} ^{2264.} ^{2265.} ^{2266.} ^{2267.} ^{2268.} ^{2269.} ^{2270.} ^{2271.} ^{2272.} ^{2273.} ^{2274.} ^{2275.} ^{2276.} ^{2277.} ^{2278.} ^{2279.} ^{2280.} ^{2281.} ^{2282.} ^{2283.} ^{2284.} ^{2285.} ^{2286.} ^{2287.} ^{2288.} ^{2289.} ^{2290.} ^{2291.} ^{2292.} ^{2293.} ^{2294.} ^{2295.} ^{2296.} ^{2297.} ^{2298.} ^{2299.} ^{2300.} ^{2301.} ^{2302.} ^{2303.} ^{2304.} ^{2305.} ^{2306.} ^{2307.} ^{2308.} ^{2309.} ^{2310.} ^{2311.} ^{2312.} ^{2313.} ^{2314.} ^{2315.} ^{2316.} ^{2317.} ^{2318.} ^{2319.} ^{2320.} ^{2321.} ^{2322.} ^{2323.} ^{2324.} ^{2325.} ^{2326.} ^{2327.} ^{2328.} ^{2329.} ^{2330.} ^{2331.} ^{2332.} ^{2333.} ^{2334.} ^{2335.} ^{2336.} ^{2337.} ^{2338.} ^{2339.} ^{2340.} ^{2341.} ^{2342.} ^{2343.} ^{2344.} ^{2345.} ^{2346.} ^{2347.} ^{2348.} ^{2349.} ^{2350.} ^{2351.} ^{2352.} ^{2353.} ^{2354.} ^{2355.} ^{2356.} ^{2357.} ^{2358.} ^{2359.} ^{2360.} ^{2361.} ^{2362.} ^{2363.} ^{2364.} ^{2365.} ^{2366.} ^{2367.} ^{2368.} ^{2369.} ^{2370.} ^{2371.} ^{2372.} ^{2373.} ^{2374.} ^{2375.} ^{2376.} ^{2377.} ^{2378.} ^{2379.} ^{2380.} ^{2381.} ^{2382.} ^{2383.} ^{2384.} ^{2385.} ^{2386.} ^{2387.} ^{2388.} ^{2389.} ^{2390.} ^{2391.} ^{2392.} ^{2393.} ^{2394.} ^{2395.} ^{2396.} ^{2397.} ^{2398.} ^{2399.} ^{2400.} ^{2401.} ^{2402.} ^{2403.} ^{2404.} ^{2405.} ^{2406.} ^{2407.} ^{2408.} ^{2409.} ^{2410.} ^{2411.} ^{2412.} ^{2413.} ^{2414.} ^{2415.} ^{2416.} ^{2417.} ^{2418.} ^{2419.} ^{2420.} ^{2421.} ^{2422.} ^{2423.} ^{2424.} ^{2425.} ^{2426.} ^{2427.} ^{2428.} ^{2429.} ^{2430.} ^{2431.} ^{2432.} ^{2433.} ^{2434.} ^{2435.} ^{2436.} ^{2437.} ^{2438.} ^{2439.} ^{2440.} ^{2441.} ^{2442.} ^{2443.} ^{2444.} ^{2445.} ^{2446.} ^{2447.} ^{2448.} ^{2449.} ^{2450.} ^{2451.} ^{2452.} ^{2453.} ^{2454.} ^{2455.} ^{2456.} ^{2457.} ^{2458.} ^{2459.} ^{2460.} ^{2461.} ^{2462.} ^{2463.} ^{2464.} ^{2465.} ^{2466.} ^{2467.} ^{2468.} ^{2469.} ^{2470.} ^{2471.} ^{2472.} ^{2473.} ^{2474.} ^{2475.} ^{2476.} ^{2477.} ^{2478.} ^{2479.} ^{2480.} ^{2481.} ^{2482.} ^{2483.} ^{2484.} ^{2485.} ^{2486.} ^{2487.} ^{2488.} ^{2489.} ^{2490.} ^{2491.} ^{2492.} ^{2493.} ^{2494.} ^{2495.} ^{2496.} ^{2497.} ^{2498.} ^{2499.} ^{2500.} ^{2501.} ^{2502.} ^{2503.} ^{2504.} ^{2505.} ^{2506.} ^{2507.} ^{2508.} ^{2509.} ^{2510.} ^{2511.} ^{2512.} ^{2513.} ^{2514.} ^{2515.} ^{2516.} ^{2517.} ^{2518.} ^{2519.} ^{2520.} ^{2521.} ^{2522.} ^{2523.} ^{2524.} ^{2525.} ^{2526.} ^{2527.} ^{2528.} ^{2529.} ^{2530.} ^{2531.} ^{2532.} ^{2533.} ^{2534.} ^{2535.} ^{2536.} ^{2537.} ^{2538.} ^{2539.} ^{2540.} ^{2541.} ^{2542.} ^{2543.} ^{2544.} ^{2545.} ^{2546.} ^{2547.} ^{2548.} ^{2549.} ^{2550.} ^{2551.} ^{2552.} ^{2553.} ^{2554.} ^{2555.} ^{2556.} ^{2557.} ^{2558.} ^{2559.} ^{2560.} ^{2561.} ^{2562.} ^{2563.} ^{2564.} ^{2565.} ^{2566.} ^{2567.} ^{2568.} ^{2569.} ^{2570.} ^{2571.} ^{2572.} ^{2573.} ^{2574.} ^{2575.} ^{2576.} ²⁵⁷⁷

Des habenda Tabulis Romanis, anno 1470. prid. Idus Septembris Paulus II. et Ragusinus Archiepiscopus contulit. (Tomo 82. Obl. pag. 33.) Cum Archiepiscopo, concelsi Sedis Apostolicæ, conjunxit Sacerdotium facti opulentum Intale Ispanz, ut colligatur ex Libr. Diverf. (Necropolis apud eundem Dolci: Sub die 20. Decembris 1481. Reverendissimus in Christo Pater, & Dominus D. Joannes Dñi & Apostolicæ S. S. gratia Archiepiscopus Ragusinus: tanquam ille totius Archiepiscopatus per Sædem Apostolicam incorporata est Adria Poteptione de Insula Japana &c. Et in tabulis Sodalitatis Desipaz Pektioensis a Gratia dictam an. 1483. confectis hæc leguntur: An. 1483. &c. Joannes de Ragano Archiepiscopus Ragusinus, tanquam Commodatarius Monasterii Pæline de Zapana per se & successores suos laceravit Gastalis Confraternitatis S. Michaelis de Zapana primum terreni mudi soldi positi apud Ecclesiam S. Marie de Testina, & hoc pro domo construenda per ipsum Confraternitatem pro sustentia & habitatione Capellani S. Fraternitatis pro illius annis libris cere nitide singulis annis tradende illi Ecclesie in filo S. Michaelis &c. De hac Sodalitate igitur in notis ad monumenta Congregationis Melitenis, Alia etiam Sacerdotia libi collata a Rhegnetensibus Sodalitatibus Mercatorum, & D. Lucia usque ad ultimum Joannes retinuit.

Quædam erant ad religionem, & rempublicam spectantes, quæ ut recte gererentur, Pontificis assensum pollebant: cum itaque Rector & Senatus ex Sixto IV. Pontifici supplices postularent, in cumulatiore omnia concessit anno 1477., ut ex libello supplici, & responsis Pontificis apparet, quæ hic habentur.

Beatissime Pater. Alas sel. rex. Paulus Papa secundus Prædecessor vester instillat læmentabili querela dixit non Oratorum suorum Communitatis Civitatis Ragusine impetrant, quod sava, posside, & horrida Turcorum gens Christiano nominis particulares quosdam odio inimica, postquam posuæ, & magnam Slavonia, & Dalmetia partem usque ad loca Civitatis prædictæ summe decapitarent, terramque feritate & habitibus insensibilis disse Civitatis & illius temporali Dominio subditorum locorum incolis gravissimum damna intulerat, ac Christianum sanguinem siccantes cœlantes ultra progredi ad ipsam Civitatem & loca ei subdita expugnandum, & occupandum, quoque damna eis inferendum se parabant, quoque incolæ prædicti per scripto illorum furoris resistere non poterant, sed erant Christianissimi auxilium plurimum oportum, item Prædecessor omnibus & singulis Christianissimis tam disse Civitatis subditis, qui personaliter vel compariant, vidualibus, armis, aliisque rebus & bonis præfate Civitatis Ragusine contra illi. Dea Turcos & alios ejusdem fidei inimicos auxilium darent, subsidium, vel favorem, illi plenariam indulgentiam, remissionem, & remissionem peccatorum concessit, quæ concessi consuevit proficentibus cum Civitate in subsidium Terra Sanctæ, & Sepulchri Domini, cui aliis pro Christianis fidel defensione ipsi pro retributione illi boni æternæ salutis præmia pollicendo per quasdam suas litteras biennio dimittat valere voluit. Et deinde biennio hujusmodi ad aliud biennium a fine illi primi biennii prorogavit, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, biennium pri-

marum, & pars secundi jam transierit, præfateque Insula Civitatis Ragusina, & locorum ejus prædictorum adhuc in simili periculo sunt constituti, supplicavit S. V. Oratores præfati, quatenus concessione Prædecessoris præfati in longius tempus extendere, & porrigentibus auxilia, ut perferret, etiam post decursum illorum secundum biennium usque ad decennium, ex tunc proximo futuram eandem indulgentiam, & peccatorum remissionem concedere dignetur de gratia speciali, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque.

Fiat, ut petitur, ad biennium.

Pro Clausura, & reformatione quingue Monasteriorum Monialium Ragusina. Prædecessor concessit certam indulgentiam ad biennium primo, & deinde ad aliud prorogavit, Petitur prorogari ad hexapellam S. V.

Item, Pater Sancte, eidem Prædecessori pro parte disformi Oratorum expostit, quod in disse Civitate erant quingue Monasteria Monialium, quorum Moniales sub clausura minime vivebant, quodque Archiepiscopus Ragusinus illarum statui providere intendens easdem Moniales ad vivendum sub perpetua Clausura Monasterii Sancti Flaviani, & desiderium Oratorum reducere intendebat, ut sic ab illorum & mundanis spoliis separatim liberius corda sua & corpora in tranquillitate confiderent, & earum vota Deo reddere Creatori: sed quia hujusmodi solvenda Clausura summe duorum milium plebiscorum antea necessaria erat, quæ ut ex Monasteriorum eorumdem redditibus, quia tunc erat, redigere, nec ab Oratoribus, qui illi temporibus pro descendendo Civitate prædicta ab oppressibus Turcorum, præ solito gravata erat, habere poterat, id efficere non poterat, quodque si concederetur eidem Archiepiscopo, quod incolarum Civitatis prædictæ & locorum illius temporali Dominio subditorum vota quatuordecim saltem per eas emissæ, & pro tempore mittenda, in primum opus clausura forent, eorumdem commodare possit, reperirent aliqui Civis Ragusini, qui pecuniam pro constructione clausuræ ejusmodi mutarent ipse illarum rebus de precibus, quæ provenirent ex commutatione hujusmodi, item Prædecessor præfatus Archiepiscopo vota hujusmodi emissæ, etiam infra biennium tunc proximo futurum mittenda per quoscunque Civitatis prædictæ ad Dives Ragusina, ut non locorum ejusdem Civitatis temporali Dominio subditorum personas tam Ecclesiasticas etiam Religiosas, quam seculares, etiam si talia forent, super quarum commutatione Sedes Apostolica foret alias merito consulenda (legitimus Ragusina, & ceteris vobis dimittat exceptis) in hujusmodi opus fabricæ clausurarum prædictarum, prout fidei videretur commutandi, disse durante biennio dimittat facultatem suis litteris concessit. Biennium prædictum ad aliud biennium deinde per alias suas litteras prorogavit, prout in eisdem litteris plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, ex commutationibus hujusmodi votorum opportuna pecunia pro fabricæ præmissæ redacta non fuerit, sed amplius summe necessaria existat, supplicavit S. V. Oratores præfati, quatenus sanctitatem prædictam post finem illi secundi biennii ad aliud tempus, de quo S. V. videtur, prorogare dignetur de gratia speciali, non obstantibus quæ item Prædecessor in illis suis litteris voluit non obstat, ceterisque contrariis quibuscunque.

Fiat ut petitur ad aliud biennium.

Quod modernis Archiepiscopus procedere posset ad executionem litterarum Prædecessoris super violationis Civitatis ad defensionem Civitatis.

Præterea, Pater Saulte, cum alias pro parte differant Oratorum eadem Prædecessori expedit, quod ipsi ad obsequium forenti Turchorum prædilectum salar & profusum fossas extra & circa muros Civitatis prædilecti firi fecerunt, & ex terra inde extraxit certum Conteritum inibi vitium, cum quamparumvis sepulchris coeperant, & subterraneum existeret, & in ipso loco una domus de ipsorum Oratorum mandata constructa, in qua bombardæ conlabantur, & alia pro defensione illius Civitatis necessarie disponebantur, ipsi Oratores dubitabant singulares personas illius Civitatis aliquas committere incurrisse, idem Prædecessor præfatus Archiepiscopo concessit, ut personas vulnibiles in præmissis aboleret, & eisdem Oratoribus, quod domus prædicta ad eandem usum tenere possint, damnum ipsa & corpora inibi sepulta ad aliud Conteritum, si commodè fieri possit, deferantur, prout in litteris desuper concessis plenius continetur. Cum autem Pater Saulte, ad litterarum eorundem executionem, qua de morte Martii præcedente obitum Prædecessoris præfati expedita fuerant, novam processum exitum, & modernis Archiepiscopo pro eo, quod Prædecessor vivente sub præfata non fuerant, dubitare videretur, an ad illarum executionem procedere posset, supplicanti S. P. Oratores præfati, quatenus eisdem Archiepiscopo pro novum Breve mandare dignemur, ut ad prædictarum litterarum executionem procedat in omnibus & per omnia perinde ac si dicto Prædecessore vivente litteræ ipsæ sub præfata fuissent.

Fiat ut petitur juxta tenorem litterarum Prædecessoris Nostri.

Quod Archiepiscopus exercere possit iurisdictionem suam civiliter & criminaliter in Clericis sue iurisdictioni subiectis, licet exemptis, & Officialibus Sedis Apostolicæ.

Et insuper cum unumvis Clerici Civitatis & Diocesis Ragusina sub præfatu, quod Apostolica Sedis Acolythi, Protochartarii, Camera Apostolica Clerici, litterarum Apostolicarum Abbreviatores, sive alior Sedis Apostolicæ Officiales existunt, voluntur iurisdictionem ordinariam deinde, & suorum excessuum impositum violare in auctoritate sua periculo, & in periculo exemplum & scandalum plurimum, supplicanti S. P. Oratores præfati, quatenus Archiepiscopo Ragusino pro tempore existenti, ut sua ordinaria auctoritate ad quascunque Civitatis & Diocesis prædilectarum Ecclesiasticas personas, alias sue iurisdictioni subiectas, citamque Sedis Apostolicæ Acolythi, Capellani, Subdiaconi, Camera Apostolica Clerici, seu alior præfati Nostri, litterarum prædilectarum Abbreviatores, seu alior illius Sedis Officiales, aut quorumvis Criminalium familiaris forent, uti, & illorum exercere in civilibus & criminalibus libere & licite possit, & valeat in omnibus & per omnia perinde, ac si personæ ipsæ, ut præfator, qualificata non existant, concedere dispensationem de gratia speciali, non sub conditione sed. rei. Januarii XXII. & Augusti II. Rom. Pontificum Prædecessorum vestrorum Privilegiis, excoptionibus, & indultis, & aliis Apostolicis Constitutionibus & subdilectionibus in contrarium editis, factis quibuscunque cum clausula opportuna & coequis, &

perpetuas;

Fiat, & licet perpetuas, & quoad omnes prædictas personas quascunque sunt.

Abolutio pro iis, qui servum ad minutum vendiderunt infidelibus, & equos & gravam ad montem baricaram destituerunt cum licentia in ... durante bello.

Ceterum, Pater Saulte, cum nonnulli incolæ Civitatis & locorum prædilectorum incolis locorum circumvicinorum alium illius Civitatis subdilectorum, namque antea dictum Turchorum subdilectorum, a quibus Oratores præfati non parvam commoditatem futuram pro tempore consequuntur, nonnullique servum ad minutum in Civitate prædicta vendiderunt, & propterea censuras incurrunt & penas in vindictam servum infidelibus a fore & Sedis Apostolicæ promulgatas incurrisse. Novimus, si vero duo in Tertio Turchorum fuerant, equos etiam vendiderunt, dubitante se propterea tali censura irrecitios esse. Aliqui vero ex eis gravam in Alexandria & Syria portaverunt, illaque pro aliis mercantibus inibi pernoctaverunt, et nonnullum eorum gravam ad montem baricaram similiter portaverunt, & cum infidelibus illarum partium homines nigros infidelis pro præfatu businam loco pernoctaverunt & cambii habuerunt, quos postmodum tanquam servos Christi tamque infidelibus donatas vendiderunt, supplicanti S. P. Oratores præfati, quatenus omnes ipsius Civitatis & locorum subdilectorum incolæ, qui ex præmissis casibus, & alijs casibus censuras & penas businam incurrisse, ab excessibus & censuris & penis ejusmodi, cuiuscunque conditionis & qualitatis existant, absolvi mandare, eorumque infamiam maculam, & inhabilitatem, quam propterea incurrisse, aboleri, ipsique in pristinum, & tam statum, in quo antea erant, reintegrari, remitti & repam mandare, quodque de cetero præmissa libere & licite valeant durante bello turcorum Turchorum, & usque ad Dalmatiam & Bosnam, & alia portis hostium per illas occupata recuperata fuerint, eis concedere dispensationem de gratia speciali, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscunque, cum clausula opportuna & coequis.

Fiat, ut petitur, pro præteritis, & pro omnibus, quicunque fecit, Civitatis & locorum subdilectorum incolis. Et cum dicta concessio quod in futurum præmissa facere possint durante bello, attenta præmissa necessitate villanum, (Fiat ut supra).

Indulgentia pro Capella in Monasterio Monialium S. Clara Ragusina XX. Anorum.

Rogatus, Pater Saulte, in Capella Monialium S. Clara Ragusina Ordinis ejusdem S. Clara Ragusina, in quo Monasterio quamparumvis Nobiliter Moniales illius Ordinis vitam ducunt laudabilem & honestam, congruas frequentantur honoribus, & ex Coristipendium singulis ipsarum Capella & Monasterii alidum repartitione indulgentia reparari & conservari valeant, ac fideles ipsi ad id præsumptis manibus portare adjuverint, dixerunt S. P., omnibus Coristipendibus uter presentibus, & concessis, qui Capellam ipsam in laudibus suis in Conciliis exprimebat, amir singulis devote visitaverint, & ad præmissa manus portaverint esortituri, XX. annos & totidem quadragesimas, aut alias, de qua S. P. videtur, indulgentiam ac peccatorum remissionem claverit.

Vias, ut petitur, de totalgentia XX. annorum. Et ut duobus scilicet. Et ut totalgentia XX. annorum, & totidem quadragenas. Fiat, ut supra, & ante perceptus.

Quod Fratres domorum S. Francisci locorum Vicariorum Civitatis Ragusinae, exonerentur a cura animarum exercenda, & loco ipsarum deputentur Presbyteri seculares.

Demum, Beatissimus Pater, in singulis Canonibus, & clauis, ac Censuris, & singulis locis Ragusinae Diocesis non multis distantibus a Civitate padula, dum illarum iocula ad Catholicam fidem redacta fuerant, pro salute animarum illarum singula domus Ordinis Fratrum Minorum constituta, & competentibus redditibus, pro sustentatione inibi Fratrum in decore numero dotata fuerunt de bonis Quatorum praefatorum, ac eisdem Fratribus cura animarum vicinarum locorum gerendum commissa Apostolica auctoritate, & ipsa domus, quae pro tunc de Picaria Bujina erant, postmodum ab eadem Vicaria segregata, & Provincia Dalmatiae aggregata, ac illius Provinciali Picario submissa extiterat, & Guardiani, ac Fratres in eis pro tempore regentes capitis ad huiusmodi animarum curam exonerati, & boni, quae habent domus praemissa, carere, & iuxta regularia instituta commode, & sub illius observantia vitam ducere, supplicavit S. V. Quatuor praefati, nec non Vice-Propriales, & Fratres illius Provinciae, quatenus domus praedictas, & illarum Guardianos ad omne cura praedicta profusum & unum liberare, ac bona eisdem domibus dudum assignata eisdem domibus assignare, & quod de cetero ad ipsas domus non pertinerent, sed in plenius Rom. Ecclesia existant, statum conservare, & domum eorum cum libera facultate illorum fructus, redditus, & proventus percipere per se, vel alios perpetuis futuris temporibus Thesaurarios, qui pro tempore per Communitatem praedictam deputantur ad inspicendum erogandum committere, quaque cura animarum praedictarum per aliquos Sacerdotes idoneos per eisdem Thesaurarios pro tempore ad eorum nomina assignabiles de consensu Ordinis deputandos exerceant, & domorum praedictarum fructus ac per eisdem Thesaurarios pro parte in eorumdem Sacerdotum sustentationem, altariumque personarum ministrabilium, de quibus eisdem Thesaurariis videbitur, necessitates convectantur, erogare & concedere dignum de gratia specialis, non obstantibus in eorumdem facientibus quibuscunque cum clausulis opportuni & consueti.

Fiat, quod Ordinarius provident. Et quod cura exoneretur per sacerdotes ad vitam assignabiles, ut praefatis, & fructus domorum distribuantur ad Thesaurarios, Fiat, ut supra.

Communitas voluntatis Testatorum ad opus Monasterii Monialium Sanctae Mariae de Angelis Ragusinae Ordinis S. Augustini sub habitu, cura, & secundum instituta Ordinis Fratrum Praedicatorum, Redactis sunt adeo trones & exiles, ut CLX. Rerorum anni de Cetero communi sustentatione valorem annuum non excedentes, quod devota Graciter vestra Priorissa & Conventus illius Monasterii ex eis se sustentant, & intra alia eis incommoditate perferre commode nequeant; verum si pia voluntas quondam Nicii de Borgo Clivi Ragusini, qui conditum de bonis

ejus in sua ultima voluntate testamentum, inter alia voluit, quod de fructibus etc. eisdem possessori tunc expresse sita in loco, qui de Massie dicitur extra Muros Ragusinae. ascendenti ad valorem annuum florenarum L. vel circa, darentur vii Sacerdoti, qui celebrant Missam in quadam Capella sita in dicta possessione, & fieri quatuor prandia personis quatuordecim Monialium tunc expensorum, & aliis pauperum, prout in dicto testamento, cuius tenorem etc. placeat pro expresse habere, plenius continere, in piam sustentationem Priorissae & Monialium praedictarum, & eorum eis incommoditate committerent, distantes possessione, & illius fructus, qui in praemissis casus restator converti valuit, eidem Monasterio in perpetuum concederetur, ita tamen quod Priorissa, & Conventus praefati tracentur, eisdem Missas, quae Testator in dicta Capella celebrari mandavit, in Ecclesia sine Capella illius Monasterii facere celebrari, praefata Priorissa & Monialium eorumdem necessitatibus opportuno consolaretur, quaqueque illius Testatoris exinde pro eius salute non minora suffragia consequeretur, quam ex sua ordinata praedicta; supplicavit igitur S. V. depositi Quatuor praefati, & Conventus Ragusini, & Graciter praefato, quatenus eorum necessitati providentes de consensu eorumdem illius Testamenti piam voluntatem praedictam Testatoris praefati in piam sustentationem eorumdem ad sustentationem potorem illius Monasterii committant, & dictam possessionem illius Monasterii de Angelis dari & concedi, & perceptu applicari modeste dignum de gratia specialis, non obstantibus testamentum praedictum, cui pro hac vice placeat derogare, ac constitutionibus & ordinamentis Apostolicis, monasticisque contrariis quibuscunque cum clausulis opportuni, & consueti.

Fiat, ut petitur, cum consensu quorum interest.

Datum Roma apud Sanctam Petram sexto Idus Martii anno primo.

Quod ad hoc postremum attinet, integrum habeo Sixti diploma ex Tomo 3. Bull. Dominie, pag. 499. quo Blasius Episcopo Mercanensi facultatem tribuit Pontifici, ut, & perpena, & legitime probata, propositis petitionibus satisfaciatur.

Sixtus Episcopus, Servus Servorum Dei, Reverendissimi Fratri Blasio Episcopo Marchanensi, in Civitate Ragusina commoranti, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Unique petitiones illas ad gratiam exactionum admittimus etc. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Priorissae, & Conventus Monasterii Monialium Sanctae Mariae de Angelis Ragusinae, Ordinis S. Augustini, sub habitu, cura, & secundum instituta Fratrum Praedicatorum, Nobis nuper exhibita petitione continetur, quod fructus, redditus, & proventus illius Monasterii sint adeo trones & exiles, & sequitur eadem, quae superius, postulat. Quare pro parte Priorissae & Conventus praedictarum Nobis suis humiliter supplicavit, ut piam voluntatem testatoris praefati in huiusmodi piam sustentationem, & eorumdem illius Monasterii sustentationem, distantes possessionem eidem Monasterio dari, & concedi, ac perpetua applicari, mandare, aliasque eis in praemissis opportuno providere de benignitate Apostolica dignemur.

Diploma
Sexti VI.
pro Blasio
libro Rag.
ms. 16.

remus: Nos igitur, qui de praeiis certam
notitiam non habemus, huiusmodi, necnon dilecto-
rum filiorum Communitatis Ragusinae, Nobis super
hoc humiliter supplicantium, supplicationibus in-
clinati, Fraternitati tuae per Apostolicam scriptam
mandamus, quatenus, si, & postquam de prae-
iis tibi legitime confiteris, de consensu quo-
rum interpres, plura voluntatem testatoris prae-
sti in piam opus sustentationis Prioris, & Con-
ventus praedictorum, ac sustentationis eorum
curaveris, ita tamen quod Prioris & Con-
ventus praedicti tui Missas in Ecclesia Monasterii
praefati celebrari facere teneantur perpetuis sa-
crae temporibus quot Teller praefatus in Ca-
pella praedicta celebrari debere ordinavit, assis-
tente nostra communi, dumque possessionem
praefato Monasterio eadem auctoritate applicet,
& appropriet, non obstantibus testamentis prae-
dictis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus
Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.
Datum Roma apud S. Petrum Anno Incarnationis
dominica millesimo quadringentesimo septua-
gesimo primo, sexto Idus Martii, Pontificatus
nostri Anno Primo.

Idem Pontifex propensam in Ragusensibus
voluntatem, & promptam praeterea animam
declaravit in illorum defensionem ac subsidium,
cum illis a Terris oppressor, quippe Ragusi-
ne ditioni tandem imminebant, petuisset, fru-
mentis & ceteris ad defensionem necessariis ma-
xima jura, ut legitur in monum. mss. Ponti-
ficis legationis, quem Episcopus Thaurinensis
hoc tempore obivit penes Imperatorem & Re-
gem Hungariae. Exstat in Cod. q. 1. Bibl. Nan-
niane Venet.

Ragusium hoc tempore sua praesentia, fuit-
que virtutibus ornavit vlt. p.issimus Joannes
de Pistorio familiae Dominicanae alumnus; qui,
cum singulari ac prope caelesti fecunda pre-
ditus esset, ingentes penitentie fructus per
Italiam rotulerat evangelicis excursionibus. Hinc
Sixtus Pontifex in Aemiliam proficisci iussit, ut
anno 1474. Forliviis sacras conclusiones ha-
beret per statos quadragentarii jejuniis dies; ve-
rum suam operam Ragusinis eodem anno pollicitus
fuerat; quare rogatus Pontifex a Ferdinando
Siciliae Rege, ut Joanni potestatem faceret abeundi
Ragusium, facile assensus est, ne tanti viri
siloquio & doctrina caretet ea civitas. Nec
sperni seculis eventus; ubi etiam illud accidit
sunt paelorum de Ragusensium religione, &
victore Joannis testimonium; quod, cum is
ad urbem adventasset, & Senatus ac tota civi-
tas obviam magnibus exisset, ut publico ho-
nore exciperetur, Joannes, re composita, diver-
tit e via, & humanas veritas plausus per ab-
ditos calles urbem occulte intravit, populum
sancti salvere, ut scribit Ecdas. Tomo I.
Script. sui Ordinis pag. 879. En vero Sixti
litterae ad Joannem.

Dilecto filio Johanni de Pistorio Ordinis
Praedicatorum
Sixtus PP. IV.

Dilecto fili, Salutem & Apostolicam
Benedictionem.

Mandavimus tibi superius mensibus, ne ad
Civitatem nostram Partibus Verbum Dei doceri-
namque evangelicam praedicatorem accederes; igna-
vis, quod Ragusinis spero dedisses, pollicitusque
esset proxima Quadragesima, re apud eos pra-
dicatum. Cum vero propter pollicitationem

huiusmodi, cupis ipsi Ragusinis, sicut carissimus
in Christo filius noster Ferdinandus Siciliae Rex
illustri sua ad Nos litteris testatus est, satis-
facere posse, tas in hoc honesto desiderio annue-
ret, mandavimus tibi per Nos, ut praesentem, sa-
lum relaxamus, & apud Ragusium juxta po-
llicitationem tuam, ire possis concedimus, con-
trariis non obstantibus quibuscumque. Datum
Roma apud S. Petrum sub anno Pontificatus die
xxviii. Novembris MCCCCXXIII. Pontifi-
catus nostri Anno tertio.

L. Crispi.

Paulus II. Pontifex litteris ad Timotheum
Archiepiscopum datis benigne summat, ut Pa-
tres Dominicani Ragusientes, qui illidem
bona sua largientur p. hominis aut legarent,
Archiepiscopi consilio & voluntate in Biblio-
theca consultanda, & Canonico perficiendo pos-
sent impedire. Verum quoniam fere anni ex-
cesserant, quibus nihil adjuvamenti vel pecuniae
vel rebus aliis fortiter erogatum in Patribus
qui propterea, cum nec incipit opera fabricari,
nec sui commodis providere ferre desperave-
runt, iterum Pontificem orarunt, quo huius
cultas esset cum Archiepiscopo tam consensu
ex legata insumendi in necessariis Canonici
vltus, quibus jam antea donati fuerant. Itaque
Pontifex hoc anno 1474. assensus est & ad
Joannem Archiepiscopum scripsit, ut pro sua
aquitate, ac iustitia id praestaret, quod utile
quidem Canonici fabricae, sed legatum rerum
vltibus non videretur injurium.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam
Benedictionem.

Nuper nobis exponi curavit dilecti filii Prior,
& Fratres domus S. Dominici Ragusinae. Ordinis
Praedicatorum, quid quoniam ipsi a
felicitate recordantis Paulo II. nostro immediate
Praedecessore, ac ei de p. legatis domus ipsi
faciendis pro Bibliotheca conferenda, dumque
ipsos fabricae abstruendo disponendi, prout sua
consuetudo videretur, licentiam largiri manderi
obtinuerant, jussuque ad executionem litterarum illi
Praedecessoris super hoc tibi directarum procedere
paratos, tamen, quia abstruendo legam, ac quodam
modo infinitum esset expellere, dum tot legata per-
venirent, quae sat erant ad fabricam perficiendam,
& Bibliothecam parandam, nec Bibliothecam pere-
re nec fabricam, ut necessitas exigit, complere pos-
sunt. Quare pro parte ipsorum supplicatum, ac com-
moditatibus eorum ornamentoque demum praefato,
benignitate paternae consulere, & ut de legatis
jam factis eissent Priori, ac Fratribus licentiam
disponendi, alias tamen juxta servem, ac reus-
tem litterarum illi Praedecessoris concedere possis,
tenore praesentium, tibi Apostolica indulgemus
auctoritate, Constitutionibus Apostolicis, volun-
tatis testatorum, & aliarum in contrarium fa-
cientibus, non obstantibus quibuscumque. Datum
Roma apud S. Petrum sub anno Pontificatus
die xv. Februarii MCCCCXXIV. Pontificatus
nostri Anno tertio.

Paucos ante annos duo Canonici Ordinis
Praedicatorum Ragusientes in unam societatem
conjuncti fuerant cum Canonici Langobardi-
cia in Italia, & ex utroque una etiam pro-
vincia constituta fuerat consensu ipso, atque
voluntate Senatus Ragusini. Sed cum plurimum
inde incommodi obveniret Patribus Ragusini-
tum propter locorum distantiam, & maritimi ite-
neris

de p. p. p.
rem An-
throp. p. p.
Benedictio
Dominici.
VI.

Benedictio
Ragusientes
ob Italiae
jussu.

p. p. p. p.
Pistorio
Ragusini
p. p.

litterae ad
Joannem
p. p.

paris difficultates, tum maxime ob linguæ Illyricæ infœcitiam, quæ plerique ex Iulis ignorabant, Iulio Pontificis iterum sejuncti illos oportuit & hac super te data litera hujusmodi ad Leonardum de Manfianis totius Ordinis Præsidentem.

Dilecti filii Leonardo de Manfianis de Persio, Sacra Theologiae Professori, Ordinis Predicatorum Generali Magistro.

SIXTUS PP. IV.

Dilecti filii, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Prædicti ad supplicationem dilectorum filiorum Civium Ragusini, nimirum Societatis Lombardici tui Ordinis de Obsequiis tuius Conventus ipsius Ordinis, & observantis, alterum intra, & alterum extra muros Ragusini, vulgo Vicario dictæ Societatis subiectum, prout in nobis de super concessis literis plenius continetur. Sed cum, ut nuper tua devotio Nobis exposuit, unio hujusmodi plurimum communis utrique parti esse videtur, tum ob difformitatem linguarum, tum ob locorum distantiam, marisque periculosa, atqueque Conventus ipsi bene regi per ipsam Societatem minime possunt, propterea nominis utriusque partis, quæ hoc deprecantur, Nobis supplicasti, ut amicum ipsam, promissi atque, dissolvere dignaretur. Itaque cum donum regimen quatuordecim Religiosorum assidue, præsidiis easdem, apte rationabiliter, pateris transisterent officia, si ita sit, utrum serie Conventus ipsos Ragusinos a dicta Societate Lombardica, ejusque Vicarii regione liberamus, & dissolvimus, volentes tui in primo flecti placuisse perinde ac si litera nuntio prædicta nullatenus emanasset. Præmissis literis, recessisse in contrarium facientibus sub obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum sub anno Piscatoris dicti. Julii MCCCCLXXV. Pontificatus nostri Anno quarto.

L. Grifus.

Tum aliis literis idem Pontifex monuit Præsidentem Vicarium Provincie Dalmaticæ Dominicanæ, cujus regimen tulerant Cenobia severioris disciplinæ, sepositum fuisse ab Italis Patres Ragusinos, atque sub potestate generalis Ordinis Præsidiis ac Magistris constitutos.

Dilecti filii Thoma, Sacra Theologiae Professori, Vicario Conventuum Reformatorum Ordinis Predicatorum Provinciae Balustine.

SIXTUS PP. IV.

Dilecti filii, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Nuper de certis respectibus duos tui Ordinis Conventus, unum intra, & alterum extra muros Ragusini, a Societate Lombardica, cui uniti erant, separatim, insinquantem hujusmodi dissolvimus, prout in literis nostris in forma brevis, de super concessis, & dilecti filii Leonardo de Manfianis de Persio dicti Ordinis Generali directis plenius continetur. Quod de votum tua significandum duximus, ut tu quoque hujus rei notitiam habes, & scias Conventus ipsos sub præfatu Generali, sicut prius, esse, & gubernari debere. Datum Romæ apud S. Petrum sub anno Piscatoris dicti. Julii MCCCCLXXV. Pontificatus nostri Anno quarto.

L. Grifus.

Eodem anno Petrus Dominicans de injuriis sibi per quosdam viros nobiles illatis conque-

sti sunt ad Sedem Apostolicam; & cum contra præpositionem hominum factionem opusculum sibi esset in arce periculum, dixit IV. opem imploravit. Pontifex Archiepiscopo, Archiepiscopo, & Vicario generali Ecclesiæ Cathacenæ imperavit, ut de his, quæ ad se delata fuerant, quæstionem insisterent, & pro eo, ac iustitia & equitas poscerent, sententiam ferrent. Pontificis epistola hæc forma.

SIXTUS Episcopus Servus Servorum Dei Dilecti filius Archiepiscopo, & Archiepiscopo Ecclesiæ Cathacenæ, ac Vicario Fec. Fratris nostri Episcopi Cathacenæ in Spiritualibus generalis Sal. & Apostolicam bened. Conquesti sunt Nobis Prior & Frater Domini S. Dominici Ragusini, Ordinis Predicatorum, quod Martinus de Constola, Bellus de Bona, Jeronymus & Martinus de Gradi, Martinus de Gorgis, & quidam aut Clerici & Laici Ragusini, quosdam graves iniurias eis intulerant. Cuius autem illi conquestantes, sicut afferunt, potentiam ipsorum injuriantium merito perhorrescentes eis ipsæ Civitates seu Diocesis Ragusinae, nequeant convenire fecere, Discreti Vester per Apostolicam scripta mandamus, quatenus vocati, qui fuerint evocandi, & auditi hinc inde propositis, quod iustum fuerit appellationis remota decretis, facientes, quod decreveritis, per eorum Ecclesiasticam promittere observari. Quod si non omnes his exequendis preceperitis intueri, duo anni vult vestrum ea rebus hinc exequantur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo septingentesimo quinto Kalendis Julii, Pontificatus Nostri Anno quarto. A. Grifus.

Ad sedendis sopientibus controversias, quæ Ragusini cum ceteris Franciscanis Dalmaticæ sane pleris erant, nec dici posse videbantur, alteros ab alteris legere placuit, & Dalmaticæ vel præfate, Vicarius datus est cum potestate convocandi habebatque Capituli, seu Conventus provincialis, Ragusini vero Sixtus IV. Oratores ab Senatu missis postulanti, Præsidentem dedit Petrum Thaurinum Vicarium Provincie Romanæ, titulo Commissarii Apostolici ornatum, iure tamen elegendi Capituli Provincialis curam. Hæc Waddingus ad an. 1477. & 1478.

Joannes Archiepiscopus in Italiam & in patriam rediit anno 1479. publico Rhectorum sum decreto perhorrescentis exceptos fuit, & numeribus ornatus; anno vero sequenti, cum Jacobus Antonius Venerius Cardinalis diem ignem obisset, Joannes ipse consobrinus Rhectorale illius palatium sibi coarctavit, & civium suorum Rudium omni, opemque expectavit illi, qui communis consilio decreverit, quod omni tempore in perpetuum, quanto opus erit, & Communis civis requisivit, semper undique & favoribus & auxiliis opportunis assistetur per Cameræ, & favorem possit illi Palatii pro dicto Archiepiscopo, & successoribus de domo sua, prout in litteris continetur, quibusque contrariis non obstantibus, quæ Bulla ad propriam memoriam registravit in Cancellaria, & hoc juxta prædictum præfati Rhectoris Archiepiscopi Ragusini, uti tradit Calaneo; Sub hæc tempora Franciscani Ragusini ditioni duo templa de Cenobia are collectio plurimam hominum adhibuerunt, alterum in Intela Media inter Juvanum & Calaneum, ad cultum & honorem sanctæ Virginis Mariæ,

Transfudit Ragusini a Dalmaticis.

Sancti Joannis Conventus in Cancellaria, ad cultum.

partem, alterum in veteri Epidauro Diva Mariae ad Nivem nomine consecratum, quod deinde anno 1490. Francisco Gogzeo Patricio Ragusino pecuniam & sumptus suppeditante, abbasolum iussit. Cum familia Franciscana in hac diocesi Ragusina numero Fratrum & Conventuum eo crevisset, ut ad formam & magnitudinem iustae Provinciae accederet, ex Decreto Capituli Generalis, quod anno 1483. in monte Alverniz habitum fuit, in novemque Provincias dividit. Conventum Ragusinum S. Francischi simul incolentium tum Fratres illi, quos Conventuales vocant, tum illi, qui ab inferiori disciplina Observantes appellantur, bonum numero excreverunt, anno 1480., ut est apud Waddingum, illi alio demigrare iussu totum domicilium antea utriusque commune soliti Observantibus reliquerunt. Per hosce annos iterum ac tertio magnos terremotus in Urbe totaque circum regione facti esse memorie proditum est, & multis edificiis tum publicis tum privata corruisse. Pestilencia quoque Ragusum invasit, quae non solum & plebe plurimum, sed etiam & nobilitate non paucos absumpsit. Anno 1482. in eadem, quam supra nominavi, Insula Media iacta sunt fundamenta templi ac Conventui Dominiciani, sub titulo & auspiciis S. Vincentii Ferrerii, cum ad edificationem utriusque & solum & pecuniam contribuisset Nicolaus de Zamagna res votumque sue gratissimae utrumque voverat pro sua incolunitate. Tabulas facti solutique voti testes in hac verba fieri voluit. Die 16. Julii 1481. Ser Nicolaus filius olim Ser Viti Michaelis de Giamaqua, animo & intentione satisfaciendi eandem solvendi voto per eum, ut dixit, salvo gloriosissima Virgini Dei genitrici Mariae, & glorioso S. Vincentio de Ordine Praedicatorum, ex certa scientia & deliberata deit. & consignavit in perpetuum dictis Gloriosissima Virgini, & glorioso S. Vincentio, seu Venerabili sacrae patris Professori Magistro Matthaeo de Ragusio Ord. Praedicatorum, Vicario generali dicti Ord. in Ragusa, & eius diocesis, praesenti & accepturi pro dicto Ordine suo, pro Ecclesia, & Conventu, & hospitalitatis fabricandis & conservandis in Insula de Medio, sub titulo & vocabulo dicti S. Vincentii, & hoc, si & in quantum dicta Ecclesia & Conventus fabricabuntur & conservantur in dicta Insula; aliter voluit hoc testamentum esse nullum, & nullius efficacia vel momenti; sedes circa tres, vel plures, vel minores, & totum illud de terreno, quod ipse Ser Nicolaus habet in plans ejusdem Insulae Mediae; ita quod praedictus Ordo Praedicatorum, seu agentes pro dicto Ordine, si dicta Ecclesia & Conventus fabricabuntur, amodo in antea, in perpetuum, dictam terram habeant, teneant, possideant, & usufructent, montes, arbores, fabricent, & conservent, & jure proprio perpetuo teneant; & in ipso terreno faciant hortos, pomaria, vineas, veridarium, Conventum, domum, dormitorio, cellas, refectorium, Capitulum, & singulas officinas, seu singulas fabricas, & stalla laboraria, quae tunc ad usum & commodum Fratrum, qui per tempora habitabant in dicta Ecclesia & Conventu constituta, & fabricanda sub titulo & vocabulo gloriosi S. Vincentii Confessoris de Ordine Praedicatorum; & hoc fecit pro satisfactione voti per eum facti, & in remissionem peccatorum suorum, & pro salute animarum de-

fectorum suorum, & praecipue matris suae; per sacrificium cuius dictam terram dicti Ser Nicolaus perveniat. His tabulis hanc autem subiectam invenio in codice ms. Conventui Dominicanis Ragubensibus servam ac angustia loci, rerumque inopia (parum enim tanto operi loci Nicolaus contulerat) ab incipit Fratres recitarentur, Terrarum, quas praefatus de Giamaqua, quem donasse diximus, & Simon Danciani de Mero indivisis in praefata Insula possidebant, residuum in novi Conventui censum & decimis Nicolaus & Simon, Ragusini Conventus ac Fratres committunt, praeter se in constitutionem erogatam; id enim studium dilataunda Religiosis Fratribus infestabat.

Interita cum Joannes Ragusium reversus esset, sacerdotium S. Stephani Joppae insulae per Patrem illius Ecclesiae Franciscum de Zamagna collatum confirmavit anno 1482., uti ex ejus decreto, quod subijcitur.

Joannes de Veneris Del & Apostolica Sedis gratia Archiepiscopus Ragusinus dilecto nobis in Christo Francisco de Zamagna R. R. R. Ecclesiae S. Stephani de Joppaensis parvis superioribus nostrae Diocesis Ragusinae, Salutem in Domino sempiternum. Genui Nobilitas, vita ac morum honestas, aliaeque laudabiles probitates & virtutum merita, quibus apud nos fide dignis testimoniis comprobis, nos incitant, ut te favoribus, quibus possumus, praefigamus. Cum si quidem super Ecclesia S. Stephani de Joppaensis Diocesis Ragusina, quae sine cura, & de jure patronatus Lactorum existit, per obitum b. m. Martini de Regola aliam & immediatam dictae Ecclesiae Rectoris, qui tunc nunc clausi extiterunt, vacaret, Nobilibus Viri S. Bartholomaeus, & S. Christophorus fratres filii olim S. Martini de Zamagna vi Patris, & a viris Patris & Sponsatoribus dictae Ecclesiae S. Stephani orti, ad quos tam de jure, quam de eo ipsa consuetudine Rectorum in & ad dictam Ecclesiam S. Stephani praefatore spectat, & perierit, te infra juris terminum ad dictam Ecclesiam S. Stephani de Joppaensis parvis superioribus, & in eas Rectorum decimas nobis praesentaverunt, petentes humiliter dictam rerum praesentationem de persona tua ad dictam Ecclesiam saltim, si praesentet, admitti, approbati, laudari & confirmari, teque in praedicta Ecclesia sui praesentatum institui & investire, ac in corporalem, & aliqualem possessionem ejusdem, jurisqueque, & pertinentiarum ejus induci; Nos Joannes Archiepiscopus praefatus habita prius diligenti informatione tam circa personam tuam, quam etiam circa jura dictorum patronorum, quos semper fuisse in continua possessione praesentandi ex illis fructuiferorum vestrorum reperimus, dictam praesentationem de persona tua per praedictos Patris Joannis saltim admittimus & admittimus per praesentem, tamque tamquam a veris Patris saltim iuxta formam Sacrorum Canonum laudamus, approbamus, & confirmamus, teque in & ad dictam Ecclesiam instituiamus, & investimus, quomodoque alia praesentatione de persona ejusdemque alterius ad dictam Ecclesiam saltim non obtineat, mandantes nihilominus eximio virisque juris Dottori Domino Matthaeo de Ragusio Canonico Ragusino, quatenus vadit ad locum, & vice & nomine vestris praefatum te sic institui in dicta Ecclesia corporalem, realem, & aliqualem possessionem, ac jurium & pertinentiarum ejus inducat, & investiat, prout vocis est, per te-

Decretum
Joannis Archiepiscopi
Ragusini
Franciscum de Zamagna
R. R. R.
Ecclesiae S. Stephani
de Joppaensis
parvis superioribus
nostrae Diocesis
Ragusinae

ditionem & effugationem clarioris, & pale Altaris, factaque tibi de omnibus & singulis fructibus, redditibus, proventus, ac juribus ac obventionibus auctoritate integratiter, ac absolute. In quorum totam & singularem fidem, robor, & testimonium prædictorum præfectorum nostris sigilli appositione munitur. Datam Suppana Diocesis Ragusinae anno Domini MCDLXXXIII. indictione XV. die vero XX. Martii Pontificatus SS. in Christo Patris & Domini nostri Domini Sixti Divina Providentia Papæ, anno XI.

Eodem instanti eximialis auctoritate juris Doctor Domini Althibero de Raginis Canonici Ragusinae ecclesiæ, iussit ad locum, & mandatis præfatis Reverendissimi Domini Archiepiscopi insinasset, & iussu huius præfatum Franciscum de Zamagis in illa Ecclesiæ realtem, abbasalem, & corporalem possessionem traditione clericali, & pale Altaris assignationem, scripsitque eidem Clerico Francisco Restori, ut supra, S. Stephani de omnibus fructibus, & presentibus huiusmodi testibus Venerabilibus Viris Domino Andrea de Cananis Acolytho Apostolico, & Canonicis Dalmatibus, ac etiam Domino Nicolao de Gualtero Canonico Ragusino ad premissa habitis & vocatis, & ego Stephanus Ab. Gaudens de Casualtis Presbyter Ragusinus publicis impetrati auctoritate Notarius & Index Ordinarius, ac in præfatorum Curia Archiepiscopali Ragusina scribis, & Cancellariis iuratis præfatis omatibus, & singulis, dum sit ferret, & ageretur, interius nos cum præfatis testibus, & in rogatus scripsit, & in hac publicam formam regendi, quod & nomine nostræ appositionis solitis & consuevit.

Sixtus IV. anno post congregationem Clericorum & Latorum sub titulo Cathedra S. Petri antiquioribus instituit, ejusque laudabiles leges præfatos custodientes atque opera ad Dei cultum, & virorum atque mortuorum subsidium ipsius auctoritate Apostolica approbavit. Diploma Pontificum misit ad Episcopum Metropolitam, atque ad Cathedraliarcham Melitenensem & Laceronensem, qui locallibus ejusdem Congregationis illud divulgarent, illidem essent præsidio atque auxilio, & quæ consuevit atque confirmata fuerant, ad omnia servanda curarent.

Sixtus Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili Fratri Episcopo Metropolitano, dilectis filiis Melitenensi, & de Lacerona Monasteriis Ragusina Diocesis Abbatibus Sal. & Apostolicam benedictionem. Hinc nonnulla statuta & ordinationes per dilectos filios Confratres Confraternitatis sub invocatione Cathedra S. Petri in Civitate Ragusina instituta sæpè approbatione & confirmatione, et ipsam Confraternitatem, ut quæcumque alia statuta & ordinationes honeste & rationabiliter condere possint, curavimus, prout in nostris iudicialibus litteris plenius continetur. Quocirca dilectissimi vestre per Apostolicam scripta mandantes, quatenus vos, vel alius, aut unus vestrum, si & postquam illa Littere vobis præfate fuerint, per vos vel alium, seu alios prædictos litteras ubi & quando expedierit, ac quoties pro parte dilectorum Confratrum facitis super hoc requisiti, sollemniter publicantes, ejusque in premissis efficaci defensionis præfatis assentes, factis statuta, & ordinationes prædictas tam salta, quam facienda inviolabiliter observari, non permittere cosdem Confratres contra sta-

tutorum & Ordinationum huiusmodi tenore per quoscunque quomodolibet molestari. Contradictoribus per Consarum Ecclesiasticum appellatorem postposita compescendo, non obstantibus omnibus, que in illis litteris volumus non obstat, aut si aliquibus communitur vel diversis ad Apostolicam sui Sede instatorem, quod interdicti, suspensi, vel excommunicationi non possint, per Apostolicas litteras non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hominibus mentionem. Datum Rome apud S. Petrum Anno Incarnationis Domini MCCCCLXXXIII. VII. Kal. Februarii Pontificatus Nostri anno XIII.

Rome anno 1484. verborum Joannes, & cum Innocentius VIII. in Senatu Cardinalium de referendo in Divorum numerum Leopoldo sanctissimo Austriae duce Patres sententiam rogaret, proximus post Cardinalis suffragium voluit, ut illi in Codice m. Carignorum D. Brochardi Clerici Argentinensis, & Magistri Carmoniarum Capella Pontificia Die 27. Decembris in Consistorio secreto pro Canonis S. Leopoldi habito ad Innocentium VIII. anno 1484. immediate post Cardines Rev. in Christo Pater Dominus Johannes Archiepiscopus Ragusinus &c. Is Innocentio Pontifici carus fuit prae ceteris, & anno 1485. tum Piceni præfectorum, tum Datarum munere ab illo ornatus fuit, quin cum anno insequenti nuptia Baptista Pontifici propepter cum Ludovico Aragonico Romæ celebraretur, Joannes ad id honoris, ac muneris electus, ut curam Pontificis & nobilissimum Cardinalium, ac Principum conventu regios ipsorum ecclesiastico ritu conjungeret, quod a Ciceronis memoris proditum: Placuit Papa, ut si præfente, & multis Cardinalibus & Principibus vocalis nuptialis daretur &c. & Archiepiscopus Ragusinus cum iuribus conjunxit. Anno 1490. Papi Faciem præfectorum gerebat, quo etiam anno ibidem vicesum fuit. Id. Augusti, & fontis pompa, cui principes civitatis viri interfuerunt, elatus est, ac in templo Fratrum D. Augustini perhonorifice conditus. Hæc Ammianus in Historia Panenti. Huic Angelum nescio quem Ariminensem suffectum fuisse anno 1492. Razetum, Lucetum, Gendula erudant, idemque confirmat Julius Casar Ricciardellus pater. &c. Episcopi Ecclesie in catalogo illustrium virorum Ariminensium quos salutaris arguit liber Tartini, seu Decretorum Senatus Ragusini, ubi ad annum 1480. diemque undecimum Junii scriptum est: Dicitur Canonici, ut eligant Archiepiscopum F. Marinum de Urbe Arimini Ordinis S. Augustini. Repugnant Canonici, quod cum ipse ferret Senatus, ad Innocentium VIII. Archiepiscopum pollicebat. Hinc consuevit Joannem anno ante, quam decederet, Archiepiscopatu se abdicasse. Per idem fere tempus Collegium Canonicorum Ragusinae Ecclesie beneficentia voluit de Dominicana familia, & ut in exaltandum eorum Consobium subsidii augeretur, unanimes Canonicorum consensu ac decreto agri partem quandam, quam in Insula Media Canonici possidebant, dono tracta fuit Patribus Dominicani, & donata publicis tabulis consignata. Sed, cum rata hæc & firma esse non poller, nisi Pontificis auctoritas & assensus intercedere, Innocentius VIII. tum a Canonici rogatus, tum ab ipsis Patribus, quæ inter utroque tractatu jam fuerant, hinc litteris confirmavit.

Cells. rex.
don. post.
ali. Arch.
clergy.

et oblati.

Papalium
litterarum
pro Can.
proventus
Cathedra
& ceteris.

Innocentius VIII. dilecti filii, Salutem,
 & Apostolicam benedictionem. Dudum, sicut ac-
 cepimus, dilecti filii Canonici, & Capitulum
 Ecclesie Ragusinae, capitulaverunt congregati vobis
 fidei solida terra, in Isola, qua Nodia dici-
 tur, sita, antea fructibus duxerunt sacrorum, ad
 aspicendum in ea Ecclesiam, domum, furni-
 camentum, thesaurum, classem, hospitalia, ali-
 quaque necessaria officina, ut haberetur tempo-
 re pisse, quo confugere possitis, liberaliter do-
 naverunt, prout in publico instrumento desuper
 confesso, & in actibus Cancellaria Ragusinae
 ascriptis, cuius tenorem hic haberi volumus pro
 expresse, plenius dicitur contineri. Cum autem
 vos deservatis donationem praedictam pro illius
 subsistentia firmiori Apostolica auctoritate con-
 firmari, & Nobis tam vos quam Canonici, &
 Capitulum praefati desuper humiliter supplicave-
 rint, Nos huiusmodi supplicationibus inclinati,
 donationem tantum vobis, ut praefatur, fa-
 ctam, Apostolica auctoritate, praesentium tenore,
 approbamus, & confirmamus, & quatenus apud
 sic de novo etiam concedimus, supplemus amicos,
 & singulis defectibus, siquis forsan in ea interve-
 nerint. Nos obstantibus constitutionibus, & or-
 dinationibus Apostolicis, ac Ecclesie Ragusinae,
 & Ordinis vestri statuti, & consuetudinibus
 vel iuramento, & confirmatione Apostolica,
 vel alia quovismodi rebotari, ceterisque con-
 trariis quibuscumque, Datum Roma apud S. Petrum
 sub aequali Piscatorum die xix. Decembris
 MCCCCLXXVI., Pontificatus nostri Anno tertio.
 Hier. Balzani

IOANNES VII. ARCHIEPISCOPUS
 RAGUSINUS LL.

Molitis honorificis praefecturis, imperiis, ac
 muneribus magna cum gloria fundus, eccle-
 siasticis, civibus, bellis laudibus abundans.
 Natus est Siroli in agro Anconitano anno 1449.
 ex vetusta familia, cui cognomen Sacer, seu
 de Saceri fuit. Hanc Ecclesiam Marione & Pla-
 tea vidit in sua urbe Principatum Innocentius
 VIII. Ragusinenses precibus Archiepiscopum
 dedit, Anno 1490. 29. Augusti, ut est in Actis
 Consistorialibus, providit de persona R. P. Do-
 mini Joannis de Saceris sui Sanctitatis Vatricii
 Ecclesiae Ragusinae per obitum D. Joannis nuper
 defuncti illius alimii Archiepiscopi extra Rom.
 Curiam vacantis. Erat in Bibliotheca familiae
 Florentinae Lucensis vetustus Codex chartaceus
 in fol. cujus a se inspecti meminit Franciscus
 Antonius Zacharia in suo itinere literario,
 part. 1. cap. 1. continens librum Taxarum omnium
 Ecclesiarum, & Monasteriorum diligentissime emen-
 datum ad exemplar libri sacri Collegii & Ca-
 merae Apostolicae, in hac legitur: Explicit liber
 Taxarum beneficiorum & impensis Reverendissimi in
 Christo Patris & Domini Domini Joannis Sacri
 Auctoritatis Archiepiscopi Ragusini, Innocentii
 VIII. Pontif. Max. Vatricii diligenter, fideliter,
 studiose scriptus, correctus cum libris Camerae
 Apostolicae, percellaque per nos Simonem de Por-
 cellis de Navarra ipsius Joannis Pontificis Scuti-
 feram, Taxarum planis collectorem 3. Kal. Fe-
 bruarii A. D. 1491. Pontificatus ejusdem anno
 septimo. Vir talis dignus visus fuit, qui sine
 ulla cunctatione ad Sedem Archiepiscopalem
 administraret; factamque est decretum in hac
 verba: Accipiat Archiepiscopus a Papa da-
 tas, videlicet Joannes de Ancona SS. D. Papa

Datarum. Eodem anno post tertium Domini-
 cam diem solemniis jejuniis Ragusium ven-
 nit ingenti omnium letitia & gratulatione,
 quem eleganti oratione laudavit Martinus Bie-
 chemus, qui cum literis potiores adiecit
 titulus Ragusinis tradidit. Annos fere quin-
 ciam Archiepiscopatum Ragusinum tenuit,
 sed fere semper absuit, cum cum praefectura,
 legationes, & gravissima quaque negotia Cu-
 riae Romanae alio avocarent. Quocirca plerum-
 que absens Ecclesiam administravit per suos Vi-
 carios.

R. Georgius Drachisch ex familia Francisca-
 na de paribus Orientis Ragusum veniens Bra-
 chium S. Joannis Baptista secum deferrebat.
 Forte evenit, ut letalem in morbum incidere-
 & in extremum vicem praeparatum adductus sacro-
 sanctum Brachium apud Nicolaum Boas, &
 Paschalem de Gozzos viros pariter sub ea
 conditione deposuit, ut illud, siquidem ipse
 moreretur, apud se tenerent; si vero isaperita
 evaderet, sibi redderent; nam preciosissimum
 illud munus Florentinis, quorum civitas tan-
 tissimi illius Pictoris patrocino subest,
 despolium ac delinatum fuerat. Ex Georgius
 quidem convalescit; sed Brachium repensiter re-
 stituit; constantissime illi adhaerebat; atque ali-
 is rationibus & precibus adduci poterant, ut
 tali ac tanto thesauro se & pariem privarent.
 Cum Florentini semel atque iterum a Ragusi-
 nis, quod sibi promissum fuerat, & debitum,
 nequidquam repetissent, primum Romani Pon-
 tificis, deinde Imperatoris Tugarum auctori-
 tatem interponendam curarunt; ad quem huc
 scripta epistola a Bartholomaeo Scala Reipubli-
 cae Florentinae nomine, qui tum publicum ac
 princeps inter scribas Cancellarii, ut ajunt, mu-
 nus gerebat; & extat etiam in Collic. Vet.
 Monim. quae Bindinus edidit an. 1771.

Gloriosissime Princeps, & Excellentissime Do-
 mine Salutem. Jure sospes quis nunc mirabitur,
 quod Nos a Te religiosum munus exoptamus,
 sed erant alimur, qui ita mirarent, indidit
 Natura tuae, & Magnitudinis animi & reli-
 gionis. Cur enim Nos ad eum Principem, qui
 semper pro Religione sua pugnat, dabimus
 beneficia petere: quod ad nostram pertinet?
 Adde amicitiam nostram; adde consuetudinem
 tuam gratificandi Nobis, qua omnia faciunt ut
 in maximo quidem desiderio nostro & Florenti-
 nae Gentis ad tuam operam refugiamus, ut quod
 jura (nisi nosmet fallimur) petimus, tuo mun-
 nere consequamur. Res est huiusmodi. Rediens ab
 Hierusalem, & a Christo Sepulchro Frater Geo-
 rgius Drachisch Jacensis homo Ungarus, Religio-
 ne Divi Francisci clarus, secum assererat Bra-
 chium Joannis Baptista sivebraum, ut id ad nos
 perduceret, ac domi daret, quod novisset ita rem
 esse Nobis gratissimum fallurum. Ragusiam cum
 advenisset, incidit in aggrammum, & venit in
 ritae suae habitationem. Quare Brachium apud Ni-
 colam de Boas, & Bartholam Gatis Ragusos
 Civis deposuit, & quidem ea conditione, ut si
 mori eam contingeret, ipsi possessionem Brachii
 liberam laissent, sui superviveret, & morbo li-
 beraretur, redderet illi depositum, ut quod an-
 te intenderat posset perficere, atque hunc ad
 nos Joannis Baptista Brachium asserit. Quod
 ita esse publicis etiam quibusdam scriptis ad id
 factis declaratur. Cum deinde convalesceret, huc
 se contulit, & cum rem omnem, ut se habu-
 erat, narravisset, tandem se donare Civitatem Flo-
 renti-

Expositum
 Item ab
 eodem
 asserit.

Continua-
 tis de
 eodem
 Brachio.

De qua
 Brachio
 cum Brachio
 ad Ragusum
 Taxarum.

Elle impetrata licite cui possit, dignaretur
hincum praevidit, quod dictum Monasterium
melius perfici possit, ac aliquod aliud tempus
etiam prorogare. Nec vestris huiusmodi suppli-
cationibus inclinati benivolum praeferat ad trien-
nium ab illius fide computandum Apostolica au-
thoritate praesentium tenore extendimus: & pro-
rogamus; praemissis, ac voluntate dicti Re-
ctoris, nec non Constitutionibus, & Ordinationi-
bus Apostolicis, extirgimus in contrarium sa-
cientibus non obstantibus quibuscunque. Datum
Romae apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscis-
toris die XIII. Aprilis millesimo quingentesi-
mo nonagesimo primo, Pontificatus vestri anno
septimo.

Sed post triennium huic prorogatum edi-
ficationi, ex legata pecunia constructum non
fuit, & fortasse ne inchoatum quidem Tem-
plum ac Monasterium. Hujus conditi ac per-
fecti laus debetur Martino Imperio civi Ra-
guisino; nisi forte, ut mihi venit in mentem
suspiciam, Martiano Imperio idem sit atque
Martinus de Bone, cui Imperii alterum cognom-
en fuerit. Certe pauci post annis ex testa-
mento de pecunia Martiani Imperii Monaste-
rium illud & Templum edificatum fuit pro
Virginibus illuc recipiendis, quae ad Institu-
tum ac disciplinam S. Clarae aggregari voluit,
ut declarat epistola Alexandri VI. anno 1501.
Romae apud S. Petrum data, & incipit Dile-
cto Filio Vicario Pat. Fratris nostri Archiepi-
scopi Ragusini. Huic commendat Collegium
Virginum Ragusensium S. Clarae ante aliquot
annos apud S. Petri Novi conditum; & quae
pro illis Virginibus alendis, eisdemque attien-
dendis. Aide S. Petri Senatus postulaverat, con-
cedit, iubetque ea, quae ad rectam institutio-
nem ac disciplinam pertinent, illis praestare,
in hac sententiam.

Dilecto Filio etc. Injunctum nobis desuper etc.
Nunc siquidem per nos accepta, quod Ecclesia
S. Petri Majoris Ragusinae, quae de iure patrona-
tus laicorum exhibebat, & quae quondam Fran-
ciscus de Gradis ipsius Ecclesiae Rector, tam vi-
veret, obdecebat, per obitum ejusdem Fran-
scisci, qui extra Romanam Curiam diem clausit ex-
terminum, vacaverat & vacabat tunc, & pro
parte dilectissimi filiorum Rectoris & Consilii Civi-
tatis Ragusinae, nobis exposcit, quod ipsi Rector &
Consilium ex ordinatione quondam Martini Imperii
(Imperii) Civis Ragusini, novum Monasterium Mo-
nialium Ordinis Sanctae Clarae Regularis Obser-
vantiae constitutum illarum pariter, tam vi-
veret, contra facere intendunt, & tam pro
adimplenda pia voluntate dicti Martini, quae
etiam ad hoc ut puellae Virgines, & aliae mu-
lieres sub regulari Observantia dicti Ordinis San-
ctae Clarae divinis officiis vacare possent, locus
ejusdem Ecclesiae communis & honestus existi-
bat pro erigendo velis Monasterii Monialium
Regularis Observantiae dicti Ordinis Sanctae Clarae.

Nos tunc dictorum Rectoris & Consilii in ea
parte supplicationibus inclinati sibi aliis nostris
litteris dedimus in mandatis, quatenus per te
vel aliam, seu alios in dicta Ecclesia, quae sine
eius erat, eummoda illa ad prephanis usus non
reduceretur, & ad hoc dictorum patronorum ex-
pressus accederet assensus, nomen & titulum be-
neficii suppremit & extinguere, ac dictis Re-
ctori & Consilio apud eandem Ecclesiam, in qua
aliquando divinis officia celebrarent, novum Mo-
nasterium cum Oratorio, Ecclesiae, Campanili,

humili campana, cymeterio; refectorio, dormi-
torio, horis, & hortatibus, ac aliis officiis
necessariis construi, & edificari facere in-
venire & facultatem concedere, & illud pos-
quam sufficienti clausura munitum foret, in Mo-
nasterium Monialium dicti Ordinis Sanctae Clarae,
quae inibi sub Regulari Observantia, & sub cu-
ra dicti Vicarii Provincialis Assisimo famula-
rentur sub invocatione SS. Apostolorum, sine al-
liquis praevisionibus erigere, illaque sic erecto
clausuras & aedificia, ac bona omnia dictae Eccle-
siae perpetuo applicare & appropriare, dictam-
que Monasterium sic erigam cum illius Abba-
tissa pro tempore, ac conventui, Monialibus &
personis, cura, directioni & visitationi & cor-
rectioni dicti Vicarii subiacere & submittere, &
ab aliquo quovismode visitatione, correctione
& superioritate praeter extimere & liberare;
verum dicto Vicario Provinciali, ut Monaste-
rium ipsum sub eius cura recipere, & aliquas
Moniales aliquosque aliterum Monasterii dicti Or-
dinis Sanctae Clarae Regularis Observantiae, & eius
cura committi, quae ad hoc voluntarius inveniret,
ex eorum Monasterio ad dictum Monaste-
rium sic erigendum, possumus erigam fore, ut
praefertur, transferret, & eis Abbatissa, &
alia officia in huiusmodi Monasterio contenta ad
tempus, de quo sibi videretur, committeret, ac
quod in eodem Monasterio recipere Moniales
in rita, moribus & Regulari Observantia dicti
Ordinis Sanctae Clarae instruerent, eis inange-
ret, & quod per eos cum ejusdem fieri, pro-
curare mandaret, & unum illa alia tunc expressa
facere ad hoc ut vestra erueret, prout in res-
cripto litteris plenius continetur.

Et deinde, sicut exhibita nobis nuper pro parte
curatorum Rectoris & Consilii petitis contin-
ebat, cum tu ad eandem litterarum execu-
tionem, illarum forma servata, procederes, in
dicta Ecclesia nomen & titulum suppressisti, &
eisdem Rectori, & Consilio huiusmodi Monaste-
rium constitutum litterarum eandem litterarum
vigore extirgisses, ipsi Rector & Consilium dic-
tum Monasterium alias juxta voluntatem dicti
Martini contra & adversari fecerant, seu sal-
tem pro maiori jam parte dictum Monasterium
constructum existit & quia bona per dictum
Martinum ad hoc relicta non sufficiebant, ipsi
Rector & Consilium magnam partem pecuniae ex
bonis dilectorum filiorum Communitatis Ragusinae,
expensarunt: tuque dictum Monasterium pos-
quam convenienti clausura munitum fuerat, in
Monasterium Monialium dicti Ordinis Sanctae Cla-
rae eandem litterarum vigore eregisti.

Cum autem, sicut eadem petitis subiungebat;
praefatus Martinus voluerit, quod in dicto Mo-
nasterio nova Moniales viverent sub Regulari
Observantia, & in eodem secundum primariam
institutionem dicti Ordinis Sanctae Clarae, quibus
non licet habere bona in comuni, attenta con-
ditione dictae civitatis, quodammodo impossibile
foret, quod in dicto Monasterio nova Moniales
pro tempore degentes sub illa villa & Villa
Regulari observantia viverent; sed capient ipsi
Rector & Consilium, ac voluntas dicti Martini
in reliquis adimplant, ac in dicto Monasterio
nova per illius Moniales pro tempore illi modi
& ritus observantia, qui observantur in Monas-
terio Sanctae Clarae Ragusinae, dicti Ordinis Sanctae
Clarae: & ad hoc ut in dicto Monasterio nova
Moniales honeste vivant, & instructionibus re-
gularibus instruantur, apud sit aliquas Monia-
les

ipſos Priorem, & Fratres, poſtquam ad diſtans Eccleſiam Tribuniſem eſumpſerunt ſuis, ejus ubi-
tas ad illud vicum, prout ſexta ſtanta diſti-
ctus potterat, deputata, & apud ipſam E-
piſcopum tempore ſui obitus exiſtencia, tenere
& multoſque occultare, & occulte detinere præ-
ſumant, non caventes, ea Priori & Fratribus
preſentis exhibere in animarum ſuarum pericu-
lum, iſtorumque Prioris & Fratrum, & do-
mus non modicum detrimentum, ſuper quo idem
Prior & Fratres Apoſtolicæ ſedis remediorum im-
plorant. Quoniam diſſertenti vœſtra per Apo-
ſtolicæ ſcriptæ mandatis, quatenus omnes in-
juſtiſſimi ſeculares detentores, ecclieſiam, crucem,
& aliarum honorum prædiſtorum, ex parte noſtra
publite in Eccleſiæ coram populo per vos, vel
alium, ſeu alios vocaveris, ut iuſta competentem
terminum, quem eis præſcripſeris, ea Priori
& Fratribus præſentis, a ſe debito reſtituant,
& reſpiciant, ac de ipſis plenam, & debitam
ſatisfactionem impendant, & ſi id non adim-
pſerint, iuſta alium competentem terminum,
quem eis ad hoc præſcriptum duxeris præſcriben-
dum, ex tunc in eos generaliter excommunicationis
ſententiam proferatis, & eam ſacratè, ubi,
& quando expedire videbitur, uſque ad ſatisfa-
ctionem ſanctam ſolemniter publicari, quod ſi
non ambo hic exequenda potueritis interſiſſe, aliter
veſtra non nihilominus exequatur, Datum
Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationalis
Dominicæ Miſſiſſimæ Quadageſimiſſimæ Nonageſi-
mæ Secunda, Quarto Kal. Januarii, Pontificatus
noſtri Anno Primo.

Cum a ſinecimis Turcis civitati, ac Repu-
blica ingens & ſere quotidianum periculum
immineret, idem Pontifex rogatu Riccio, de
Conſilii, & Communitatis Ragusiſi pleniffimam
deſideriorum veniam omnibus & ſingulis conceſ-
ſit, qui a primis velperis ſeicæ ſecunda poſt
diem Dominicam Pentecoſtes uſque ad occa-
ſum ſolis diei ſequentis eidem Cathedrali
ſite conceſſi & expiaſti caſte pieque viderent,
& ſubſidium aliquod pro Civitate, ac ecclieſia
Ragusiſa contra hoſtes Chriſtiani nominis tenen-
da concederet.

Alexander Papa VI. univerſis & ſingulis Chri-
ſtiſſimis præſentes Litteras inſpecturis Sal. &
Apoſtolicam Bened. Cum Civitas Ragusiſa in ul-
timarum partibus cauſitatis proxima ſit domi-
nis Taraborum Chriſtiani nominis inimicorum,
& ſicet nobis ſiſe digna relatione innotuit, di-
lecti filii Reſſor & Conſilium, ac Communitas
& incolæ diſta Civitatis ad preſentem aſtra,
que eis tam pro deſolatione diſta Civitatis, ac
illa recuperare ab ipſis Turcis, qui ad eam
maxime anhelant, & aſpirant, quem alias in-
commodis perſequeret, congreſſu ſacratiffimo nos a-
bundant, ſed ſiſi Chriſtiſſimum ſuffragia pro
premiſſis plarium opportuna, nos, quibus cura
Dominici Regis miris licet inſufficientibus
conſiſſe eſt, capientes quantum cum Deo poſſu-
mus per Theſauri calchit, qui propierea nos
diminuat, providam diſpenſationem providere
in premiſſis ſam eidem Civitati, Reſſori, &
Conſilio præſentis, ut incumbens oera commodius
perſerire poſſint, ac etiam cupientes, ut Eccleſia
Ragusiſa, que ſuis invocatione Dei Genetricis
Beate Mariæ Virginiſ fundata & dedicata eſt,
congreſſu frequenter honoribus, ac Chriſtiſſi-
mæ & libenter devotionis cauſa conſervare ad
aſuetudinem, quo ex hoc nobis duo calchit gra-
tia ubertius conſpexerit ſe referret, & Qual-

poterit Dei gratia, ac Beatorum Petri & Pa-
li Apoſtolorum ejus auctoritate conſeſſe, conſilios
& ſuggeris utriusque ſexus Chriſtiſſimorum vere
penitentibus, & conſiſſe tam his qui a primis
Velperis ſeicæ ſecunda diei Feſtum immoleſſe-
quentis Pentecoſtes uſque ad occaſum ſolis diei
ſequentis tandem Eccleſiam perſonaliter viſita-
verint, & iuſti pro premiſſis manus aſſuſſe
perſerant, quem eis, qui nos valentes prædi-
ſtam Eccleſiam die diſta Feſte ſecunda uſque ad
occuſum ſolis huiusmodi, ac præſentis, viſita-
re, ad eandem Eccleſiam de dimiſſi ſui, prout
eis conſcientia diſſerit pro premiſſis pia ſuf-
fragia miſerint, aut pro quibus aliam ignoran-
tibus, & poſteriorum ſalam habentibus eorum
nominibus ad Eccleſiam prædiſtam erogata fac-
tæ, plenariam omnium peccatorum ſuarum re-
miſſionem & indulgentiam miſericorditer in Do-
minum clariorum, & concedimus, Præſentibus
poſt diſtans diem ipſam ſeicam ſecundam ſeque-
ntem minime valentem. Palam autem, quod ſi
etiam diſtans Eccleſiam viſitaverint, & propo-
ſiſſe manus aſſuſſe perſerant, ſeu alia
aliqua alia ſalutaria in præſentem, vel ad
certum tempus omnium claſſum duratura per nos
conceſſa ſint, eadem præſentes littere nullius
ſint robore, vel auctoritate. Dat. Romæ apud S.
Petrum ſub Anno Piſtoris die XXVI. Ja-
nuarii. MCCCLXXXVI. Pontificatus Noſtri
Anno quarto, L. Pontificatus.

Interea Joannes Archiepiſcopus abſerat, & ſecun-
do anno 1495. Gubernatoriſ titulo Uſus Prae-
ſentem geſſit, ut conſtat ex tabulis Romanis.
(Div. Cam. Tom. 22. pag. 24.) Cum abſeſſet,
& conſecrationis munus impertiri oportere eui-
dam altari in inſula Melita, in rogorum adve-
nit Chriſtophorus Modeſſus Corbavianus E-
piſcopus, qui illius ara dedicationem rite con-
ſecit, ut ex monumento quodam editiſſimo
nuper in conſecrato ejusdem altaris marmore
comperit, quod eſt huiusmodi.

Reverendiſſimus in Chriſto Pater & Denu-
sus, Dominus Chriſtophorus de Ragusiſ Epico-
pas Moduſſenſis, & Corbavianus conſecravit
hoc altare, in quo recandis reliquiis inſcrip-
tis, videlicet S. Stephani Protomartyris, S.
Stephani novi, S. Joannis Elemeſſynarii, Anno
Domini 1494. die vero XVI. menſis Januarii
Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & D.
N. Alexandri Div. Prov. Papa VI. anno ſe-
cundo rogatus a Ven. Vicario, & Capitulo Ra-
guſiſa ad laudem Dei. Amen. Et tunc conſe-
cravit gratis ultra LXX. altaris portatilla con-
templatione amorem.

Hinc duo animadvertit, quæ ad quantum
Hiſtoriam noſtram Tomam ſpectant, alterum,
Chriſtophorum Epicoſcopum patriæ Ragusiſimam
ſuiſſe, quod ibi in Epicoſcopis Moduſſenſibus
omniſium eſt; alterum, Corbavianus Eccleſiam
ſimulam adhuc perſiſſe, licet ejus Sedes E-
piſcopalis Moduſſam etiamſam ſam fuiſſet ante
annos plures, quam triginta. Ragusiſimam
etiam patriam fuit hoc tempore Michael electus
Segnienſis, ut perhibent acta an. 1495. conſe-
ſſa die Sept. 10., quæ inſunt lib. Diverſi. Con-
cell. Ragusiſi, & dicitur Michael de Raguiſo
electus Segnienſis; ejus patria nobis ignota erat,
cum de eo ſcripſimus in Tomo IV. hujus Op. p. 34.

Interea Reginaldus Canonicus Viſtudentia
Procurator ejusdem Archiepiſcopi, a quo ſpacia-
lem mandatum habebat Vicarii generalis con-
ſtituendi, ad id munus Seraphum Canonici

cum & Archidiscipulum Ecclesie Consecutus delegaret: sed postquam Stephanus annos aliquos Vicarii officio sanctus fuisset, cum Joannes, incertum quam ob causam, exactionem ab omni administratione amovit, & anno 1496: Romæ cum esset, in ejus locum substituit Magistrum Georgium de Argentina ex Ordine Fratrum Minorum, eique eorum gerendarum potestatem amplissimam concessit, ut ex ejus diplomate singulat.

visum
fuit de
eodem.

Universis & singulis presentes Litteras, sine presentibus publicum instrumentum inspecturis, lecturis pariter, & audituris Invenit Dei & Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopus Ragusinus salutem in Domino, & presentibus fidei iustitiam adhibere. Sollicitum nobis curam regimini Ecclesie nostrae Ragusinae nos advenit, ut, cum ipsas Ecclesie negotia propter aliasque incumbentes intra presentialis exequi & exercere non valeamus, Vicariatus & procuratoris officium ipsius Ecclesie personis providere & circumspici committamus. Propter de fidelitate, probitate, industria, sollicitudine, aliisque virtutibus, quibus illorum Summus Legatus personam Ragusii & egregii viri Magistri Georgii de Argentina Ord. Min. Sancti Theodori professoris eximii insignivit, non immerito eorum spera sumamus in eodem habere, quod ea, quae fidei maxime committenda, fideliter & expedite faciet, & exequatur: sponte & ex nostra certa scientia revocando primitus, & destituendo Pen. Virum Dominum Stephanum Antonii Archidiscipulum, & Canonici Curialium Vicarium nostrum datum a Pen. Viro Dominico Reginaldo Carovico Visitanensi tunc Procuratore nostro ad hoc speciale mandatum habere constitutum & deputatum, ac deinde per nos confirmatum, approbatum, & gratificatum, nec non de nova la hujusmodi Vicariatus officio etiam constitutum & deputatum, ac ad eodem forsas substituit, & substituendus speciali ac directa protestatione, quod, si quid per eos, seu eorum aliquem in & circa negotia nostra infrascripta fieri contigerit, id nullius sit rectoris vel auctoritatis, & pro infesta habeatur, omnibus melioribus modo, via, jure, causa, & forma, quibus melius & efficacius possumus & debemus, facimus, constitutum, creamus, & deputamus eundem Dominum Georgium nostrum in spirituali Vicarium, & Officium generalem, Procuratorem, aliorum, scilicet, negotiorumque nostrarum infrascriptarum gestorem & nuntium specialem & generalem ita tamen, quod specialiter generalitati non deroget, nec e contra, absentem tanquam presentem solum & in solidum specialiter & expresse ex noster, & a Deo Ecclesie Ragusinae omnibus, & aliis ab eo forsas substituit, vel substitutis sit, ut presentibus, revocatis, revocationem hujusmodi irritandum, infirmandum, & annullandum, ipsique & eorum cunctis, ut de negotiis nostris infrascriptis se de cetero quomodolibet intramittant, inhibendum, nec non Ecclesiam nostram Ragusiam in spiritualibus & temporalibus regendam, & gubernandam, ejusque curam, regimen, & administratorem gerendum, & exequendum, omnesque, & singulas causas, lites, quaestiones, & controversas, tam beneficiarias, quam prophanas, civiles, criminales, mixtas inter quascunque Personas Ecclesiasti-

cas & seculares, de & super quibusvis beneficiis Ecclesiasticis, ac rebus & bonis, ac aliis quomodocunque habentibus ortas, & in posterum orientas, etiam appellatorias, quarum cognitio ad nos ratione dictae nostrae Ecclesie de jure, vel consuetudine, aut alia qualicunque etiam ex mandato, & commissione S. Sedis Apostolicae spectat, & pertinet, cum omnibus, & singulis emergentibus, deprecatoriis, incidentibus, & connexis, etiam simpliciter & de pleroque scriptis & figura iudicii, sola fidei veritate inspecta, prout sibi Dominus Georgio Vicario placebit, et visum fuerit expedire, audiendum, cognoscendum, decidendum, et sine debito terminandum, iurisdiccioneque nostram iudici exercendum, sententias tam definitivas, quem interlocutorias iuxta iura dispositionum, et casus exigentiam ferendum, et promulgandum, easque exequendum, et debite executioni demandandum, et demandari faciendum, ac Capitulis et congregationibus quibuscunque vice nostra interfutendum, et illis omnibus, in quibus bene requiritur, decretum et auctoritatem nostram approbandum, et praestandum, ac consentiendum, vel dissentiendum, iudices, advocatos, procuratores fiscales, ac Causarum Notarios et Scribas, nec non Iudices Causarum civilium, et criminallium, pendentium, Clientes, servientes, et alios quoscunque Ministros et Officiales, ac etiam Confessores et Penitentiariorum in et per totum Archiepiscopatum hujusmodi nostrum, praesentem in Ecclesia, Civitate, et Dioecesi Ragusina pontificum, respicientem, facientem, creandum, instituendum, deputatum, et ordinatum, ipsique toties, quoties opus fuerit, mandandum, & ponendum, ac amovendum, ac eidem Confessoribus et Penitentiariorum potestatem absolventi, ac aliis Ministris, ac Officiariis sua eis commissa officia exercendi dandum et concedendum, dictaque nostram Ecclesiam Ragusiam, et alias Monasteria, Prioratus, Capitula, et alia pia loca ubilibet constituta, et eorum personas, in quibus nobis tam de jure, quam consuetudine ratione dictae nostrae Ecclesie visitationis efficiant locum, et spectat, tam in capitulis quam in membris, visitandum, eorumque delicta, criminum, excessus, & delicta supplicandum, demonstrandum, & corrigendum, ac quae reformationis fuerint, & reformationis indigerint, in melius reformatum, & emendandum, procuratores debitas, ac alia subsidia, jura, & debita exigendum, & recuperandum, et contradiutores et rebelles quoscunque ab hoc & alia per Censuras Ecclesiasticas, & alia jure remedia exigendum & compellendum de subditorum nostrorum, & alienam quancunque in Civitate, & Dioecesi nostris tam secularium, quam Regularium, in quibus nobis iurisdiccio competat, criminibus, excessibus & delictis, ac inhabilitatibus & inhabilitatibus inquirendum, audiendum, & cognoscendum, ipsique delinquentes etiam per edictum publicum in casibus a jure permissis, si opus fuerit, citandum, monendum, excommunicandum, denunciandum, aggredendum, reaggredendum, interdiciendum Ecclesiasticum, causa legitima praecedente, ponendum, & obsequari mandandum ac faciendum, & contra criminarios & delinquentes quoscunque tam per viam denunciationis, quam accusationis & inquisitionis etiam usque ad invocationem auxilii brachii secularis inclusive procedendum, & procedi faciendum.

duo, ac ipsos criminosos & delinquentes, nec non quoscunque Officiales, Beneficiarios, Clericos, & Laicos, ac alios nobis subditos delinquentes a suis officiis vel beneficiis, aut alias perptus vel ad tempus juxta excessum qualitatem, quantitatem, vel enormitatem suspensendum, amovendum, privandum, ipsosque incarcerationem, & alias corrigendum, condemnandum, puniendum, & annullandum, nec non ipsos excommunicatos ab omnibus censuris absolvendos, interdicta relaxandum, & relaxandum, absolventem, & relaxationem committendum, electiones, postulationes & presentationes quarumcumque personarum idoneas ad quascunque Ecclesias, Monasteria, Collegia, Dignitates, personarum, administrationes, officia & beneficia alia quacunque, etiam de jurepatronatus, canonice factas, & celebratas, quarum confirmationes, admissiones, & inductiones ad nos ratione illius Ecclesie Ragusinae spectant, confirmandum, admittendum, & inducendum, ac de personis solutibus, & unigenitis, aut alias non canonicis factis & celebratis cassandum, & revocandum, electoresque postulationes & presentationes ad Ecclesias, Monasteria, Collegia, Dignitates, personarum, administrationes, officia, & beneficia hujusmodi annullandum, & de illis investigandum, proclamationes, & edicta consueta promulgandum, & faciendum, ac cum electis, postulationibus, & presentationibus hujusmodi, ac aliis subditis nostris super criminibus, excessibus, & delictis quibuscunque, ac cum illegitimis, & de illegitimis natis, super descensibus natalium, quos perantur, nec non cum in gratia prohibito contrahentibus adulteris, & aliis quibuscunque, cum & super quibus secundum iura ordinem & dispositionem dispensare possumus, & secundum quod nobis a jure premissum est, quomolibet dispensandum, fundationibus beneficiarum Ecclesiasticarum, & illis concordiis, compositionibus, tractatibus, aliisque scripturis publicis & privatis, quae decreta ordinatio indigent, decretum hujusmodi, & nostram ordinem auctoritatem interponendum, quascunque Apodolicas & alias nobis directas litteras, processus, & mandata cum ea, quae debet, reverentia recipiendum & exequendum, Registrationes quarumcumque beneficiarum Ecclesiasticarum curatum, & non curatum nostram Civitatis & Diocesis praedictarum simpliciter & ex causa permutationis factas & fecundas recipiendum, & admittendum, ac si resignata, & alia quacunque beneficia Ecclesiastica, titulis Canoniciat, & Praebende, Dignitates & personatus, administrationes & officia, seu Clericatus & simplicia faciant, per resignationem hujusmodi, aut per abitum ultimam possessorum, & privationem, seu alias qualitercumque vacata, & vacatura, etiam illa, quae ad iustas collationem, provisionem, presentationem, electionem, seu quavis aliam dispositionem, sive jure devolutionis, aut alias qualitercumque ad nos spectantia, & pertinentia, tam ea permitta, & aliis personis idoneis conferendum & assignandum, & de illis providendum & disponendum, translationes quascunque, quae de jure facere possumus, faciendum, nec non quoscunque Praelectos ordinarios, Abbat, Priores, Presbyteros, Clericos & Be-

neficiatos ad Praelectalia, & Synodalia Concilia, Capitula, & Congregationes, quousque opus fuerit, convocandum, legitimum, & compellendum, ac Concilia hujusmodi indictum, & illis interessendum, & ibidem ordinandum, & illata quacunque licite & honeste pro informatione Praelectorum ordinarios, Presbyterorum, Clericorum, & Beneficiarum necessaria providendum, praestandum, conservandum, & disponendum, & faciendum, nec non haecumque observata conservandum, & illis, in quibus nostra auctoritas ac auctoritatem & diffinitio erigitur, hujusmodi nostram auctoritatem, & consensum, & diffinitum interponendum, praestandum, conservandum, & diffinitum, & generaliter omnia alia & singula faciendum, defendendum, gerendum, exequendum, & procurandum, quae in praemissis, & circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna, & quae nos ipsi faceremus, si praemissis omnibus & singulis presenset, & personaliter interessimus, etiam talia facere, quae mandatum exegerint magis specialia, quae praesentibus est expressum. Praemittentes insuper media nostra corporali iuramento, quod propter ad Sacra Dei Evangelia munus nostrum dexterae ad possit ponere, nullatenus Nos eorum, gratiam, aique firmum perpetuo habueris remanere id, & quicquid per dictum Dominum Georgium Vicarium nostrum alium, dictum, factum, gestum, procuratorem fuerit in praemissis, seu aliquo praemissorum, nec non cum eis ad concilia, & singula clausis necessarii & opportuni sub hypochir & obligatione omnium & singulorum bonorum nostrorum mobilium & immobiliarum, presentium & futurorum, cum quolibet iure & facti renuntiatio ad hoc necessaria, patet, & canela. In cuius rei testimonium praesentes litteras, hae praesentibus publicum instrumentum exinde fieri, et per notarium nostrum publicum infrascriptum subseribi, et publicis mandavimus, sigillique nostri iussimus et fecimus oppositum committeri. Datum et actum Romae in domo habitaculorum nostra sub anno Nativitatis Domini MDCCLXXVI. Indictionis XIV. die vero Dominica prima mensis Martii Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Alexandri Divina providentia Papa VI. anno II. praesentibus ibidem praefato Dominis Reginaldo, & Venerabili Viro Domino Andrea de Ragis Canonico Parmensi familiaribus nostris, testibus ad praemissa vocatis specialiter, atque rogatis. Volumus autem & illis Domino Magistro Georgio tenore praesentium concedimus, quod eandem mercedem, & simile salarium habeat a nobis, & percipiat, prout & quomodocumque praefatus Dominus Stephanus ante revocationem hujusmodi percipiebat, & habebat, perciperetque & haberet, si revocatus non esset.

Ego Simon Velurus Clericus Trajectensis Diocesis publicus Apostolica & Imperialis auctoritate Notarius, quia Vicarii Constitutioni, & aliter revocationi praefati, datam, imulsi, quae aliis, & singulis praemissis, tam sint praemissis, per praesentem Reverendissimum Dominum Archiepiscopum fecerit, & ageretur, una cum praevocatis testibus praefatis interfui, eaque sic fieri vidi & audiui, ac in notam summi, ideo hoc praefatum publicum Vicarium in-

strumenta, magis electis fideliter scriptis, suam propria subscriptis, signatis, & nomine meo solitis, & consuetis signavi, & publicavi, & in hac publica forma redigi rogatus, & requisitus in fides & testimonium etiam, & singularem promissionum, cum approbatione verborum, videlicet *Clausula Volumus autem &c.* in ultima linea apposita, utque in fides, quae per eorum scriptorum emissam fuerant, & ego illa meam propria apposi ad fides &c.

Verum Georgius Vicarius monas omnesque subire recusavit: Stephanus vero, cum liquid apud Joannem offenderat, idonea exultatione se purgasset, in pristinam dignitatis gradum relictus fuerat oportet; siquidem eodem anno Joannes etiam tamquam Vicario suo litteras quasdam Apostolicas tradi iussit, quas evulgaret, & Canonici explicaret; ipsique Stephanus, cum eis promulgavit, se Joannis Archiepiscopi Ragusini in spiritualibus & temporalibus Vicarium generalem appellat. Episcopus Pontificia, quam subiecit, haec est sententia. Redditus hae pensiones, quas Canonici & sui quisque Sacerdotio percipiebant, iniquales erant, illae majores, illae minores; ex quo quaedam inter Canonicos amulatio, & contentio existeret salubris, cum unusquisque pinguioribus sibi concessisset, & pro illis contentaret. Joannes Archiepiscopus ut omnem huiusmodi aviditatem, ac dissensionibus viam praediceret, auctor fuit Alexandro VI. ut iuberet, omnes Capitulares provectos in unam massam redigi, ex qua duodecim pro numero duodecim Canoniarum partes haberent, & pariter aequaliterque in singulis distribuerentur; pensiones autem quas tunc perciperet, quae duodecim totius massae partem excederent, nihil ex illis diminuerandum esset, & eas quique quoad viveret integras retineret cum vero illis per obitum, vel per voluntariam relaxationem vacuas & caducas reliqueret, qui in ejus locum subrogaretur, duodecima parte contentus esse deberet; hinc quod superesset inter alios Canonicos, quorum redditus partem duodecimae massae Capitularis non aequarent, pro rata portione divideretur, ac deinceps idem fieret, quoties idem casus contingeret, donec ad pensionum aequalitatem perveniretur. Quod Joannes prudenter sibi suggessit, Pontifex approbavit, & secundum ejus sententiam ac popularitatem fecit, cujus exsequenda potestatem duobus Episcopis Tribunalibus & Mercanibus, ac Vicario Generali Archiepiscopi demandavit. Litterae Pontificiae Canonice, ad quorum numerum pervenerant, more Capitulari in Eadem Cathedrali convocati ex mandato Archiepiscopi Stephano Vicario obtemperant, quas summam cum reverentia susceperat eorum ipsi Canonici, Rector Civitatis, & Consilio muniti, qui simul convenientes, recitari iussit, sententiam illarum exposuit, rationem redigendi omnia provectos Capitulares in unam massam, ex eaque duodecim portiones conficiendi, & singulas in singulos distribuendi a Pontifice praescriptam explicavit; deinde Canonice tempore praefinito, intra quod Pontificis mandata exequi, & illae assensum, & obedientiam praebere deberent. En vero Pontificis epistolae exemplum.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei Ven. Fratribus Mercanibus, & Tribunalibus, Episcopis, ac

dilectis filijs Vicario Ven. Fratris nostri Archiepiscopi Ragusini in spiritualibus Generali sal. & Apostolicam Brod. Curia Orbis Ecclesie merito licet insufficientibus disponente Damiano prefatores circa illarum praefertim stereopolitum, in quibus statum praesentem, & tranquillum sollicitudinis studii vigilantes, eas sic cupimus nullis provisionibus nostris ope dirigi, ut Ecclesie ipsae, & illarum persone vitia prosperitatis & quietis jactiter proficiant incrementum. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte Ven. Fratris nostri Joannis Archiepiscopi Ragusini, Responderii nostri petitio contentis, quod si frustas, redditi, & provectus omnium Præbendarum suarum Ecclesie Ragusinae in unum summam, sive massam redigeretur, & summa ipsa in duodecim partes divideretur, & statueretur, quod tunc de cetero annis Præbenda illius Ecclesie aequaliter esse, & ad eam summam fluerent, ad quam huiusmodi duodecimae parti ascenderet, ascenderet & illam excedere non deberet, quodque ipsius Ecclesie Canonici, qui nunc sunt, quoad viverent, contentis per eos Præbendis etiam, quarum fructus, redditus, & provectus duodecimae partem praedictam transirent, perirentur & gauderent; illis vero, ac aliis illius Ecclesie Canonici etiam, qui Præbendas ad illam duodecimam partem fructuum, reddituum, & provectuum non ascendentes obtinent, credentibus vel decedentibus, aut Præbendis ipsarum alias quomodolibet dimittentibus, Præbenda, quam talis cedens vel decedens, aut dimittens obtinebat, inter eos, qui loco illius sic cedentis, decedentis, vel dimittentis succederent, & alios ipsius Ecclesie Canonici, quorum Præbenda ad illam duodecimam partem non ascendunt, aequaliter divideretur, sique observaretur usqueque annis Præbenda illius Ecclesie ad aequalitatem, & illam duodecimam partem totius massae fructuum, reddituum, & provectuum Præbendam ejusdem Ecclesie vacarentur, profecto amulationibus, & vitis inconvenientiis ex inaequalitate praedicta providentibus opportune obviaretur. Quare parte illi Archiepiscopi, qui etiam Urbis Gubernator exiit, nobis fuit humiliter supplicatum, ut Præbendas praedictas ad aequalitatem sic, ut praefertur, statuendo, & ordinando vacantes, statimque & ordinationem huiusmodi observari mandare, aliasque in praemissis opportuna providere de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur, qui ad ea, per quae exultant Christianissimi tranquillitati consulimus, & ut quos per labor, & conditio conungit, paria exinde emolumenta percipiant, libere intendimus, huiusmodi supplicationibus inclinati, Discretioni vestrae per Apostolicas scriptas mandamus, quatenus Vos, vel duo, aut unus vestrum de consensu expresso, quorum interest, fructus, redditus, & provectus huiusmodi omnium Præbendarum praedictarum in unam summam, sive massam redigere, & summam ipsam in duodecim partes dividere, & ad quam summam, aut ad quem valorem unaqueque partis eorumdem duodecim ascendere annuatim, si portiones ipsae aequales fuerint, declarari, & quod de cetero omnes Præbenda praedicta aequales esse, & aequale eorum ad illam summam, ad quam duodecima parti huiusmodi ascendet, ascendere, & illam nullatenus transgredere debet, quodque ipsius Ecclesie Canonici, qui nunc sunt, quoad viverent, contentis per eos Præbendis etiam duodecimam partem praedictam transgredientibus pos-

vi & gaudere debeant, & illis cedentibus, aut decedentibus, aut obtentis per eos Præbendas hujusmodi alias quomodolibet dimittentibus, præbenda, quæ talis cedens, aut decedens vel dimittens inter rum, qui loco cedentis, decedentis, vel dimittentis succedat, & alius ipsius Ecclesie Causarum, quarum Præbenda ad dictam diocesis partem tunc non ascenderent, æqualiter dividi, & donec omnes Præbenda existant, sic observari debere, statueri, & ordinare auctoritate Nostra cariss, & si Statutum & Ordinationem, & Resolutionem hujusmodi per nos rigore præsumitur fieri contigerit, per nos, vel aliam, seu alios Statutum, Ordinationem, & Resolutionem hujusmodi observari faciat. Contradictores per Conjuram Ecclesiasticam appellatione passus compescendo, ac legitimis super hiis habendis servatis Processibus, illas, quæque opus fuerit, iteratis vicibus aggravare curetis. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac illa Ecclesie juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate aliis rectoris Statuti & Consuetudinibus contrarie quibuscunque, seu si dictis filiis Causulis dicta Ecclesie, vel quibuscunque alitis communitatibus vel divinis a Sede Apostolica indultis existat, quas interdictis, suspendis, vel excommunicatis non possint per Litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verba ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominice Millesimo quadringentesimo novagesimo sexto XV^{to} Kal. Julii, Pontificatus nostri anno quarto.

Rogatus Pontifex a Rectore & Senatu decrevit etiam, ut in R^{ed}e Cathedrali Clerus secundi Ordinis numerum duodenum ne excederet, totaque ex eadem Presbyteris, ac duobus Diaconis constaret, qui superpellicio induti Divinis rebus interserent. Hos vero ab Archiepiscopo, vel ejus Vicario eligi jussit, requirit tamen consensu duorum Procuratorum Capituli, & Ecclesie. Insuper pensiones, quæ illis a mensa Capitulari suppeditari solebant, augeri voluit, & per Archiepiscopum, vel Vicarium singulis pro rata portione distribui.

Alexander Episcopus Serv. Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. In omnia Apostolica dignitate specialis meritis licet insufficientibus superna dispositione locati, ad ea, prout ex consensu nobis Pastoralis Officii debito convenit, nostre considerationis aciem diligenter extendimus, per que in singulis Ecclesiis, præsertim Metropolitanis insignibus continue brunditur. Illis namque, illique debita laudes per idoneos, & doctos Ministros assidue persolvantur, ac Ministri eisdem, ac divinis officiis commodius intendere valeant, de aliquis (subvenientes auxilio opportune providantur, prout inspectum in Domino salubriter expedit. Sane pro parte dilectorum filiorum Rectores & Consilii Civitatis Ragusina nobis nuper exhibita petito continetur. Quod in Ecclesia Ragusina que in partibus illis plurimum insignis existit, conservaretur esse duodecim Capellani, qui Missæ & alia Divina officia in dicta Ecclesia celebrare debent, ac per Capitulum & Canonicos ipsius Ecclesie eligi, & deputari, eisque pro eorum servitiis tercenti & quinquaginta Iperperi, vel circa moneta ipsius partis, utinamque & directi Ducatus de Camera vel circa nos excedentes, de fructibus, redditibus, & proventus mensis Capitularis dicta Ecclesia si-

gulo anno assignentur. Verum quia sæpeannos propter multitudine difforum Canonorum eligentium, ac favores, minus idonei Capellani deputantur, qui in dicta Ecclesia deservire, & Divinis interesse non curant, & etiam cum habitu minus honesto incedant, si staretur, quod de cetero perpetuis futuris temporibus essent in dicta Ecclesia duodecim Capellani ad deservendum debiti in communis Officii divinis cum superpellicio, quorum decem essent Presbyteri, & duo in Diaconatus ordine Consistat, & qui annis per Archiepiscopum Ragusinum pro tempore existentem, seu eo absente per illius Vicarium in spiritualibus Generalem cum consensu duorum Canonorum Procuratorum Capituli prædicatorum, ac etiam Procuratorum dicta Ecclesie pro tempore existentium deputantur, & eligantur, & alii quinquaginta Iperperi similes, ultra dictos tercenti & quinquaginta ipsi Capellani de melioribus denariis fructuum, reddituum, & proventus dicta mensa qualibet anno assignentur, & omnes quinquaginta Iperperi in nostro per dictos Procuratores pro tempore dicta Ecclesia in eorum Prædicationis Officio tamen conserventur, & ipsi Capellani deserventibus secundum eorum servitium per præfatum Archiepiscopum, seu in ejus absentia, per ejus Vicarium etiam cum consensu duorum Canonorum, Procuratorum Capituli, & etiam Procuratorum pro tempore Ecclesie hujusmodi, & postea, que de eis in dicta de dictis Capitulari fierent secundum modum consuetum, illis Archiepiscopo, seu in ejus absentia Vicario darentur, & per eandem Archiepiscopum, seu Vicarium similiter de consensu Procuratorum Capituli, & etiam Procuratorum pro tempore hujusmodi Ecclesie distribuerentur, & ex hoc perfecto decore, & venustate dicta Ecclesia, divinique cultus incrementum plurimum consisteret. Quare pro parte eorundem Rectores, & Consilii nobis suis humiliter supplicatum, ut præsmissi opportune providere de benignitate Apostolica digneremur. Nos igitur, qui Ecclesiarum gubernabit, præsertim Metropolitanarum insignium decorem & venustatem, divinique cultus in eis incrementum nostris potissimum temporibus, supremis desideris affectamus, Rectores & Consilium præfatos, & eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & penis a jure vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innotati existant, ad effectum præfatum damnavit consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censes, hujusmodi supplicationibus inclinati auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, decernimus, & ordinamus, quod decem perpetuis futuris temporibus dicti duodecim Capellani ad deservendum in dicta Ecclesia in dictis Officiis cum superpellicio, quorum decem sint Presbyteri computato uno Cantore, & duo in Diaconatus ordine Consistat, per Archiepiscopum, & eo absente, per Vicarium suo tempore existentem præfatum cum consensu duorum Canonorum Procuratorum Capituli, ac etiam Procuratorum Ecclesie hujusmodi, ut præfatur, eligi, seu deputari debeant, & quod alii quinquaginta Iperperi ultra dictos tercenti quinquaginta de melioribus denariis fructuum, reddituum, & proventus prædicatorum singulo anno assignentur, quique omnes qua-

8 decem centis Rege aliquam (8) quatuordecim-
namque majorum sanctorum Gallie Regum vestigia
imitabitur, qui in simili expeditione, & omnes
propterea Regi sui operi ultro obsecrant, ac Rom.
Pontificis Septe & vocationibus & oppressionibus
proterunt, plerique etiam Ecclesia Terras de
portantibus hostium manibus Prespicat
quanta sit fides in huiusmodi Regnalicis collo-
canda; quod etiam multi alii Reges expertes
sunt; nec etiam sibi perscrutari ex Regis villor-
is, etiam si illi possint, tantum sibi gloriam
accrescant, quantum ex hac expeditione contra
gentes Turcorum pro Fidei defensione Maj. sue
spem licet; qua procul dubio cum immorta-
lem videt. Apprehendat ergo Celsitudo sua cum
beneficentia Domini arma & sanctum, & in Fi-
dei Catholica adiutorium vestigia Praedecessorum
9 iuramentum imitandis exurgat; consueque Regni (9)
Sicilia iustitia subiciat, si sui aliquid in eo
Maj. sua compertit, sicut etiam Carolo Regi ob-
tulimus. Ita etiam Nos libenti animo iustitiam
admirationem ostendimus, qua aqua laus sibi
per Nos administrabitur, & ad quam vestra
iustitia amplectendum horribilium Maj. suam.

10 Si de Ducata (10) Mediolanensi aliquid Maj. sua
in medium deducet, respondetur, Nos omnino
accessum dignitatis & glorie Maj. suae vehementer,
& non minus quam nostrum & Romanam
Sedis optari; verum animadvertat, quod cum
Prægenitores sui Austriacenses Duces, & ipse
quinguentis annis sua elapsi vel circa per Do-
minum Sfortianum Ducatum possideri passus fuit,
qui etiam ab Imper. se de illo Ducatu iure-
iuramentum, & pro Ducibus eiusdem Ducatus
precipue & ubique apud Christianiss. Reges Fran-
cis habitus fuit, convenientius & utilius Chri-
stiane Reipubl. & Maj. sua honoris congruentius
esse iudicabit, cum diutina potentia per se &
suis habitus habita pacifice pertrahere, quam
autantibus hoc tempore Fidei Cathol. & Chri-
stiana Religione fundamētis, utpote longo Tur-
corum bello & maxima potentia quassatis con-
stitutionem ante de illo Ducatu quinguentis an-
nis elapsi non motum, & nova bellorum fortu-
ta excutere. Nos certe confiamus dilectissimum
filium Mediolanensem Ducem Maj. suam cum eorum
obsequantia & reverentia prosequenturum, ac omni-
bus in rebus boni officii & filii suae Celsitudi-
nis officia praestiturum, ac Corone suae regali de-
votionem & reverentiam, quam exposcet, non mi-
nus quam Praedecessores sui in Ducatu exhibita-
rum. Et quoniam pacem & quietem universalem
Christianorum ab eadem aliquam & praecipue
huius Ducatus turbamēti Nobis admodum molestem
esset, omnino operam nostram ad compositionem
& pacem inter Maj. suam, & praedictum Du-
cem offerimus, siquid in ea re Nos efficere po-
tuerimus. Quod si Maj. sua respondendum sen-
sit, & ad tractandum dictum Ducatum animam
induxerit, diligenter advertat, quod urbem ex-
cidia, populorum clades, animarum perditiones
tanta belli mola & Italiae & Galliae nationi sit
allaturus, & quod pluri calamitatis & infamiae,
quam honoris & glorie ex huiusmodi novis bel-
lorum modis sit suscipiendus; nec primitias Re-
gni sui Christianae religionis destructioni causam
praestare patitur. Quod ad ius super Ducatum
antiquo, Imperatoris partes esse de illo asserue-
re non ambigit; nostrarum partium est inter quo-
cumque Principes & praecipue inter Maj. suam
& Ducem praedictum, quoniam Regiae Corone suae
seculum esse decissimum, quo possimus studio &

diligentia curare.

Si de (11) rebus Grana verba facit, respon-
detur, Nos nequaquam dubitare, quid Dux
Mediolani pro Domino Genoa & Saena & ad-
iacentium Terrarum, quae a Francorum Regibus
in studium obiectae, fundatariis obsequia praestet.

Quotum (12) ad Florentinos attinet, si de
eis verba facit, respondetur, quod cum ad
universalem pacem Italianam & Christianorum
amicum nostris studio dirigamus, o-
mnino causam, quae pacem ipsam impedire pos-
set, de medio tollendam duximus; & propterea
populum illum Nobis & Apostolicae Sedis de-
votissimum in libertate & auctoritate sua prote-
gere Nobis plurimum cura est, ac libenter ad-
imus, quod Majestas sua cum quoque saluti
nobiscum intrare velit.

De (13) civitate Pisana, si quando sermo per
Maj. suam fit, dicatur Nos prompto animo pa-
ratos, ut Florentini in eorum iura reintegren-
tur, ut omnia belli semina prout erellantur.
Et praeterea Maj. suam hortamur, ut cum Venetis
& aliis, cum quibus opportunum iudicave-
rit, operam dare velit, quo Florentina Respu-
blica Civitatem suam praedictam Pisaram, quam
propter adventum Caroli Regis in Italiam ami-
serant, auspiciis sui Maj., cuius illa Respubl.
devotissima semper fuit, recuperare valeat; si-
que nobiscum in auxilium contra Turcorum ex-
pansionem adesse possit.

Quod (14) Usinor & Romanenses, & alii
Domiciles Ecclesiae Romae, subiectos Maj.
suam nomine nostro munemus, ut illis sine li-
centia vestra ad stipendia sua non conducatur,
nec forsitan condidit tentat; ne cum milicibus
Maj. suae Dominae nostrae, ituranteque ad Ro-
manam Curiam molestandi eis occasio praebatur.

De Praefecto (15) Urbis si mentionem fecerit,
significabitur Maj. suae, quod Praefectus non
solum publicam rapinam in terris nostris con-
tra Nuncios Nostros, quos in carcere inclusit,
& contra Legatum Turcorum Principis convul-
sit, illi quadraginta milia florentinum pro ex-
pensis inscriptis, quae apud nos magna cum
impensa custodiri faciebamus, & alia pecunia-
rum & honorum magis valoris quantitates au-
ferendo, veram etiam gentem nostram & Bari-
tholomaeum Terram illarum dultorem, & san-
guine nobis iustitiam per terras nostras iter fa-
cientem invadendo, spoliando, & captivos detin-
endo se in manifestam rebellionem erexit, &
quod molestie magis tulimus, falsis machinati-
onibus semina nostram maculare conatus est con-
tra nos fingens quod cum Turcis sentiremus;
cum per sententiam Camerae Apostolicae pro meri-
tis excessuum suorum excommunicatus fuit, ac
propterea dignitatis, pœndis ac bonis pri-
vatus esse; nolit Maj. sua, cum de bonore no-
stro agitur, eadem Praefecto favorem praestare.
Nos enim itidem contra rebelles & hostes Maj.
suae facere parati sumus, & a pluri Patris of-
ficio erga Maj. suam & ius nullo unquam tem-
pore cessabimus. Potest namque sua Maj. intel-
ligere & Consiliariis ipsius Caroli Regis, quod
ipse Carolus, cum hic personaliter esset, promi-
sit per propria scripta restitui Nobis omnino
facere per illam Praefectum 40000. ducato-
rum, quae postea nunquam saluta sunt

Notæ.

1 Ludovicus Dux Arelanensis in Gallia-
rum

rum regem fecerit Carolus VIII. abique illi-
bris yta defuncto an. 1498. quocum quarto
conflagulationis gradu conuictus erat; Remis
solenni more triumpho consecratus vii. Kal. Ju-
lii illius anni, postea ipse Kalendis Sexti-
bus regium coronam sumptis, regisque posses-
sionem apud S. Dionysium ad urbem Parisio-
rum; quare Pontifici leges, qui Roma dis-
cesserat pridie Nonas Junius non ita com-
mode lassitudo Sextil. Calendarum pompe in-
terelle, seuque ipsi praesentia illam angere, ac-
que curare potuerunt. Nota Burchardi erro-
rem, qui scribit millos ad Ludovicum legatos
ad exordium de obitu patris sui.

2 Obiit vi. Id. Apr. an. 1498, apoplexia re-
pente exstinctus.

3 Id contigit anno 1497. quo Carolus VIII.
Romae cum esset cum exercitu, primum qui-
dem de submouendo ex Pontifice Alexandro
ob ingentis sedaeque viris cunctis inuiso erat
serio cum Cardinalibus, quos sui consilii fa-
utores esse poterat; deinde compositis rebus,
& tandem inter Pontificem & Carolum facta,
hic publicum obediens officium Pontifici pre-
stitit die xix. Januarii ejusdem anni, tutum-
que seie Romae Ecclesiae obsequiis de morte
secessit.

4 Nimirum mense Octobri an. 1494. cum
ingenti exercitu in Italiam venerat, ut regnum
Neapolitanum potiretur, quod & Ferdinando re-
ge jam mortuo viii. Kal. Febr. illius anni, ad
se persequere contendebat hereditario Andega-
uensi Ducum jure, dum Alexander Pontifi-
cus sperare iussit Alphonsus II. Ferdinandi fi-
lio, eiique illius regni possessionem Pontifici
conservare contulit.

5 Hanc bellicam expeditionis curam adversus
Turcos constituenda serio suscepit an. 1499.
tum an. 1500. bellum Turcis indicit nominis
Romanae Ecclesiae, eiisque gerendo se ducem
assurum testatus est, vando aut Galliarum,
aut Hispaniarum rex socium se illi adju-
gere; quia Pontificum classem jam instruxerat
an. 1502., cui Episcopus Paphlagoniae praeside
iussit; sed protractis nimium consiliis, disque
diutis classis profusione, omnis belli appa-
tus intercidit, & ipsi proligandi teterint hoc
sibi profus evanuit.

6 Callistus III., ante Pontificatum Alphonsi
ex nobilissima familia Borgia, frater Ha-
bellae Borgiae, quo Gonsalvo Lenzolio nupta
Rodrigum Borgium genuit, an. 1492. Innocen-
tius VIII. in Romanam Sedem factum
nominis Alexandri VI. legem vero emicuit
Callisti ardor in suscipiendo fovendoque so-
ciali Christianorum bello adversus Turcos,
quod magno Christianae Republicae hunc sa-
pe, ac pluribus in locis feliciter gestum fuit.

7 Idem ante Pii II. Pontificis studium in
bellica expeditione contra Christiani nominis
hostes & paratam Antiochae classem, auxiliari-
bus Venetorum copiis aditum, ipse consensit
et, Turcas omni ore conatque aggrituros,
nisi inopina morte ejus consilia, & commo-
nem omnium spem, atque expectationem in-
tervertisset.

8 Haec enim praecipua laus Regum Gallo-
rum fuit, his praesentem temporibus, ut totis
viribus se suaeque omnia barbarorum minis,
quaeque fortiter, ac diu obicerent pro
religione tutanda.

9 Cum Alexander palam Friderico Regi Nea-

politano faveret, qui in Alphonsi; ac Ferdi-
nandi regum locum successerat an. 1496. ejus-
que partes iueretur, vix sibi quos persequeret,
hoc mandatum serio legatis innotum fuisse,
praestitum cum initum paulo ante factum cum
Carolo VIII. ipse Pontifex abruptisset, atque
in illos Hispaniae Reges eandem ob causam
concitaret, tum Friderico illius regi juri li-
berissime contulit, eumque in ejusdem posses-
sione retinere adversus Carolum viribus omni-
bus aditus est. Sed, cum legati Pontificis
mandatis certe parerent apud Ludovicum,
hic anno 1500. per Robertum Episcopum Tre-
corensem suum ad Pontificem oratorem Nea-
politani regis debita sibi jura persequutus est;
frustra tamen; siquidem Roberto Regis nomi-
ne orante, Papa *substitit*, & nihil respondit,
sic Burchardus apud Raynaldum Tomo 30.
Annal. ad hunc annum; anno autem insequen-
ti & titulo Regis Neapolitani, & vestigii,
quod Romano Pontifici a Regibus Neapolita-
nis impenditur, ipsum donavit.

10 Valentina filia Joannis Galeatii Viceco-
mitis Mediolanensis Ducis nuptae Ludovi-
co Duci Anselmiano & Ludovico XII. Gal-
lorum regis avo, & praeter dotem, quam ma-
rito deluit, jura quoque sibi, salique filius a
Galeatio patente traditum acceperat in Me-
diolanensem Ducatum, hic forte Vicecomitum
genus exstingueretur. Mortuo itaque an. 1447.
Philippo Maria postremo ejusdem generis In-
fantis Duce, ac Valentina decessit, Austriacae
dynastiae jam cum in Infubrium spectare
comperant, quam sibi hereditario jure debuit
concedebant & Ludovicus ante, quam res
genum adipsam, Ludovicum Mariam Sfor-
tiam, cognomento Maurum, Mediolani Ducem
armis aggressus est an. 1495., ut, eo pulso,
totius Infubriae possessionem sibi vindicaret,
sed infelici conatu. Verum, cum in Galliarum rex
renunciatus fuisset, iterum adversus Sfortiam
bellum instruxit anno 1499., quo devicto, fugatoque ipse victor Mediolani solenni pompa
exceptus, & totius Infubriae Dux salutaris
fuit. Hinc patet, aut nullum cum Legatis collo-
quium hac de re ab illis habuit, aut is
eo neglectus fuisse Pontificis cohortationes,
qui, mutato repente consilio, secus init cum
Ludovico contra Mediolanensem Dynastiam,
eumque ad occupandam Infubriam valide ju-
vit. Ceterum Joannes Galeatii primus Me-
diolani Dux regionem illam sibi adsevit, cum
Imperatoris nomine Vicariam ageret in his
provinciis, & Ludovicus Maurus earundem re-
tinentiarum potestatem sibi fieri petierat a Ma-
ximiliano Imperatore, quippe quo Romani
Imperii juri subiecta essent; quod a superio-
ribus Infubriae Ducibus praetermissum fuerat,
cum supremum in eam dominum sibi vindica-
verant.

11 Genueses pressi armis Alphonsi Arego-
nin, & utriusque Siciliae Regis an. 1478. in
fidem & clientelam Gallorum se tradiderunt,
quorum Rex Carolus VII. Liguriam admini-
strandam commisit Joanni Lotharinga Duci;
hinc attributum sibi met & Gallicis regibus su-
premo totius Liguriae imperium. Sed anno
1487. Joannes Galeatii Dux Mediolanensis
factione Pauli Fregosii adjuvus Genuum, No-
nam, totamque oram Liguricam in sui pote-
statem adegit, & Infubriae principatus adju-
xit. Quare Carolus VIII. Rex Galliarum an.

1495. cum in Ludovicum Sfortiam Mediolani Ducem arma ventisset, ut Aurelianensem Dy-
namam Novariam a Mediolanensibus obsecrum
ob extremo libertatis & viciu discrimine libe-
raret, hac lege pacem cum Sfortia sancivit,
ut in Genum, sique subjectam Liguria pro-
vinciam Gallorum regum beneficentia acceptas
referret: hoc autem spectat Pontificis ad Lega-
tionis mandatum, quo suam fidem pro Mediola-
nensi Duce interponi jubet apud Ludovicum
Regem: hic tamen, Sfortia ab Iulubria ejecto,
Mediolani potius est an. 1499. & Genuenses
missa ad Regem legatione vii. Kal. Novemb.
felse-jurejurando Galli regis dominio itum
subdiderunt.

32 Insuper enim fuerant Florentini Carolo
VIII. cum is ex Italia in Galliam rediit an.
1495. & contra podicem fidem, que cum
Rege sanciverat, plurimos Gallorum ad Pon-
tem sacrum crudeliter obruncaverant. Itaque
veritus Alexander, ne Ludovicus injurias Car-
olo illatas ulcisci vellet, per legatos agit, ut
e consilio inferendi in illos bellidimoveretur,
si forte humilium expeditionem molireretur: &
ita quidem vera nulla eo militari molestia sa-
cessit.

33 Hac preterea dissidiorum causa Floren-
tini cum Carolo intercedebat, quod Petrus
Medices, qui Florentia dominabatur, Pisa-
nam urbem, aliisque Florentini ditionis arcis
Gallorum fidei, ac tutela permiscerat. 1494.
ipsaque Carolus Pisanos Florentinorum impe-
rio subducos libertate donaverat, cum eodem
anno in Italiam advenit. Tuerit itaque Pon-
tifices Florentinorum partes, qui anno 1495.
post Caroli ex Italia discessum adempta sibi
oppida praeer Pisas recuperant. Nihil tamen
gestum legitur a Ludovico hanc ob causam
adversus Florentinos: Pisas autem libere ex-
stiterunt: eaque semel anno 1495. itaque iterum
anno 1498. a Florentinis obsessis inani cona-
tu, demum, pecta ab his cum Gallo & His-
pano Regibus ingenti pecunia, an. 1508. in
eandem potestatem redactas fuisse plures hi-
storici affirmant.

34 Notae sunt Columnensium & Ufinorum
Procerum factiones, quae per haec tempora Ro-
manam urbem, & subjectas Pontifici provin-
cias gravibus molestiis, ac damnis diu affe-
cerant. Sub Alexandro Pontifice Gallorum par-
tes sequi visi sunt: praeterea eidem in visi,
quos ne suo patrocinio tutaret Ludovicus rex,
per legatos orat: cum tamen anno 1496. aut
1497. opera Federici Sanseverini Cardinalis
in gratiam Pontificis redissent. Caeteri, quos
Domesticorum nomine distinguit, erant Roma-
nae urbis & curiae principes visi, atque clica-
tes, qui Alexandro ejusque consiliis adver-
sabantur.

35 Erat in Joannes Robureus Juliani Car-
dinalis S. Petri frater, Pontificis intensus, in-
fensusque quam qui maxime: quo auctore, dum
Senogalliae versaretur, ferent deprehensum fuisse
Buzardum quemdam, qui ad Turcas legatus
Alexandri nomine Bajazethem adversus Gallo-
rum regem concitaverat, & penes illum rerum
cum Turcis transigendum capita comperit, de
quibus tractanda a Pontifice accepterat. Ita
Raynaldus in Annal. ad an. 1494. num. 28.
sed hac falsa esse hic testatur Alexander in
mandatis, & nunciolorum nomine, quos a Prae-
fectu carceri inclusos quaerit, forte Buzar-

dum ipsum intelligit. Quam vero delegatus Tur-
cico scribit, referri fortasse queat ad histo-
riam Zizini filii Mahometis II. Turca Impera-
toris, is enim a Bajazethe ex Asia pulsus,
cum apud Rhodios Equites se receperit, ab
isdem Innocentio VIII. Pontifici traditus, ac
commendatus fuerat, & ab Alexandro dimissum
Caroli regi in potestatem concessit an. 1495.
Est tamen veri similis, aliquem quempian in-
gatum Bajazethis inani ad Alexandrum mis-
sum, quocum de his ageret, quae Pontifex ad-
versus Carolum VIII. Regem Gallorum moliri
dicebatur.

Hac rerum summa cum Ludovico rege ab
Archiepiscopo Ragulino agendatur, Gulcriste-
dinus in historia Italia sub initium libri quati-
ti affirmat tum Pontificis, tum Florentinorum
legatos perhumaniter exceptos fuisse a Ludovi-
co rege, quibuscum seio diuque de propositis
Italie negotiis tractavit. Sed de his, quae ex
Joannis nostri legatione conficuta sunt, cum
ad historiam hanc minime spectent, satis est
nonnulli in notationibus indicasse, ut sensus
mandatorum dignoscere possit, quae ab Alexan-
dro Joanni ejusque collega fuerant injuncta.

Anno 1499. jam Romanam redierat: nam pa-
gina 166. Cod. Barchinensi dicitur ipse
interfuisse Consistorio habito, die XI. Mensis Mar-
tiii, qua recepti sunt Oratores Reginae Francie,
Duchesse Britannie.

Eodem anno die 14. mens. Decembris Re-
verendissimi Domini Cardinales Ulixbonensis, Urbi-
nus, & Reverendus Dominus Archiep. Ragulino
invenit ad aperienda portas sanctas ad Ec-
clesiam Lateranensem, S. Maria Majoris, & S.
Pauli, prout eis a Pontifice commissum fuerat,
dam in Portam Auream S. Petri aperierat.

Anno 1500. die 1. Januarii, finita Missa,
Sanctissimus Dominus Noster sancta benedictione
vocavit ad se Reverendissimum in Christo Pa-
pam D. Johannem Archiep. Ragulino, qui
viens laudavit plurimum, & fecit eum Ca-
cellaria Apostolica Regentem, & Reverendissimi
Domini Cardis. Vicecancellarii Locumtenentem,
qui Sanctitati sue gratias agit, & pedes ejus
decolatus est.

Eodem anno litteras gratulatorias de colla-
ta sibi dignitate, ac munere ab Senatu Ragu-
sino accepit. Dum vero Romae constitit, di-
ploma ab Alexandro impetravit, quo Canonici
jubebantur linteari & cum insignibus Capitu-
laribus tam intra Eadem Cathedralis cho-
ro interesse, & palam opera operam dare, tum
extra ad sacra deducenda procedere. Datum
est prid. Id. Aprilis an. 1502. in hac verba.

Alexandro Episcopo Servus Servorum Dei ad
perpetuam rei memoriam. Super universis Orbis
Ecclesiis vestra vigilantia divina disponente clem-
entia commissas eo disponente, qui cunctis im-
perat, Creatore, meritis licet insufficientibus
constituti ad ea libenter intencimus, quae ad ipsa-
rum Ecclesiarum praesentium Metropolitanum, dico-
rem, & divini cultus augmentum cedant, &
in his vestri Pastoralis Officii partes solubiter,
& utiliter impendimus efficaces, prout eas ra-
tionales suadent, & in Domino conspicimus sa-
lubriter exoptare. Sane pro parte V. Patris
Nostri Joannis Archiepiscopi Ragulini Referen-
darii Nostri, ac dilectissimi Filiorum Nostri
& Consilii Civitatis Ragulino, vobis super exhi-
bita petitio continet, quod dilecti Filii Cano-
nici

ANNO AD.
INDIC. VI.
INDIC. VII.
Cronica
Ragulina.

nici Ecclesie Ragusinae, seu saltem eorum major pars per quamdam consuetudinem, seu potius abusu, aut negligentiam, & incuriam Archiepiscoporum, qui eadem Ecclesia bellum longo tempore successu praeservant, data in Ecclesia praedicta divinis officii interitus, superpellicia alba, seu iuxta vulgare Coltas albas, & Almutia Zampardas nuncupata, prout in ipsa Ecclesia Ragusina erat, & in aliis Ecclesiis Cathedralibus moris est, non deserant ita, ut data in ipsa Ecclesia cum aliis secularibus interitus, seu acumbolati, viz a laicis deserantur, & velut non semper Missae & Vespere, & aliis divinis officiis Dominici diebus, & aliis Festivitatibus in dicta Civitate observari solitis interitus, ex quo non solum, ut creditur, ad Dei gloriam erit, sed etiam apud seculares hominum eorum habitus scandalum generat. Verum si statueretur, & ordinaretur, quod ipsi Canonici in ipsa Ecclesia, ac etiam in processibus & funeralibus publicis, ac Anniversariis Martirum superpellicia alba, seu Coltas albas, & iuxta vulgare partium illarum Zampardas nuncupatas Almutas hominibus ad instar aliorum Canoniorum Metropolitanorum, seu aliarum Ecclesiarum Cathedralium deferre, ac etiam Missae, & Vespere Dominici diebus, & Festivitatibus hujusmodi interitus tenerentur, praestito hoc ad decorem dictae Ecclesiae ceteris, & ut creditur, Divina Majestati gratum, & acceptum foret, ipsique Canonici in majori veneratione apud laicos haberentur, quam nunc habeantur, cum quoadmodum laicorum Seculi videntur, dum cum eis in habitu, quo deferre consueverunt, incedunt. Quare pro parte Joannis Archiepiscopi, & Vespere ac Consilii praedictorum nobis humiliter facti supplicamus, ut in praemissis opportuno providere de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur, qui Ecclesiarum querevimus, qua Domus Dei sit, decorem & pulchritudinem intus desideramus assiluisse, attentius hoc capiente, ut Ecclesiastica Persona tanquam Lucerna ardeat etiam in his, qua fors sunt, exemplum bene vivendi aliis praebeant, hujusmodi supplicationibus inclinati, quod de cetero praeteritis futuris temporibus amos & singuli Canonici dictae Ecclesiae Ragusinae, nunc & pro tempore existant, & quando in Civitate praedicta Ragusinae faciant impedimento cessante legimus, Missae & Vespere Dominici & aliis Festivitatibus in ipsa Civitate observari solitis in ipsa Ecclesia, ac singulis processibus publicis tam in dicta Ecclesia, quam extra eam protempore celebrandis & faciendis cum delatione superpelliciorum alborum, & Almutiarum ad instar Canoniorum aliarum Metropolitanorum, & Cathedralium Ecclesiarum interesse teneantur, ac quod tempore celebrationis divinarum Officiorum in ipsa Ecclesia tam in Choro, quam extra Chorum Ecclesia praedicta Ragusina, nec non in funeralibus Defunctorum absque superpellicia, sive Coltis albis, & Almutis hujusmodi, nisi solum solum funeralibus non ut Canonici, sed ut consueverunt, vel officio Defunctorum interesset, interesse non possint, aliquis Canonici praedicti & contra singuli quocumque in praemissis, vel aliquo eorum contraxerint, sententiam excommunicationis lata sententia, & trium Ducatum poenae in utilitatem dictae Ecclesiae converterentur eo ipso incurrant. Quodque Procurator dictae Ecclesiae pro tempore existens dictae res Ducatus a contraxerint exigeret &

in utilitatem dictae Ecclesiae converteret sub finisli poena Excommunicationis teneatur, auctoritate Apostolica tenore praesentium statimus & ordinamus. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, & dictae Ecclesiae Ragusinae jaraminis, confirmationis Apostolicae vel quavis firmitate alia roboratis statuis, & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat &c. Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo secundo Tridie Idae Aprilis, Pontificatus nostri anno decimo. Barotius.

Extra. Die nona Augusti MDLII. Ilesia & intimata fuit haec Bulla in minori Consilio DD. Causarum praesentibus, audientibus, & intelligentibus, videlicet Dominis Martino de Barchia Archidiacono, Dominis Junio de Luca Archiepiscopo, Dominis Vito de Gorze, Dominis Lore de Malhognia, Dominis Francisco de Zemaquo, Dominis Andrea de Boballo, Dominis Petro de Gorze, Dominis Michaele de Rellis, & Dominis Casare de Ragusina, praesentibus magnificis Dominis Rellere qu. Reverendis Dominis Archiepiscopi Vicario, & Reverendis Patre Dominis Andrea Vago Reverendissimi Domini Archiepiscopi Vicario; superius etiam Ilesia Bulla Dominis Joannis de Menze. Omnes itaque ad unum conciderunt se paratos obire, solum se gravabant de gravitate poena Excommunicationis, & Ducatorum trium. Assignatus eis fuit terminus trium mensium proximo futurorum ad providendum de Zampardis.

Jacobus de Servolis de Gualdo Vicarius Generalis Rectorum & Abbatem Ecclesiae S. Mariae in Angelo salutem de Gravodis, qui pagum duo lere millia passuum in oceanum ad Ragusina distat, praefecit Nicolaum Barnecam, quem Patroni ejusdem Ecclesiae nominaverant. Rector & Consilium minus, ut nimis & praefectus luxu corereret, tam dorem cuiusque familiaris nobilis, sumptus, qui fieri deberent, in velles, ornatus molibres, atque in apparatus nuptiarum Senatusconsulto praefixerant. Hac lex sapientissime & prudenter constituta jampridem deluetudine antiquari & obsolescere coepit. Nam plerique cum ad filias non tam bene moratas, quam bene dotatas respicerent, ut eas in matrimonium ducerent, dotes opulentiores, quam praescriptum fuerat, a parentibus exigebant, & recipiebant. Qui vero genere & fortuna inferiores erant, ut filias suas nupti in domos nobiles & locupletas collocarent, quibuscum affinitatem jungere cupiebant, dorem illis multo majorem conficiebant, quam tenuitas rei familiaris ferebat. Omnes vero sollemniter nuptiarum celebrandis extra modum sumptu & magnificentia prodibant. Quamobrem pollutatum fuit a Julio II. Pontifice, ut, anathematis poena proposita, inordinaret, nequis in posterum legem illam violaret de nuptiis constitutam, & Julius quidem hisce litteris assensus est.

Julius Episcopus Serv. Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Intenti quantum nobis ex alto conceditur circa singulorum Christianissimum praesentem & felicem statum, ut ea qua propterea provida ratione facta dicuntur, in sui firmitate praesentia, nostri Pastoralis Officii pariter favorabiliter inspicimus, prout locorum & personarum qualitatibus diligenter consideratis conspiciamus in Dominos salvosque expedit. Sicut

Decretum
Augusti
Ragusinae

et Julii II.
et Innocentii
in hunc
modum

qua parte dilectorum Filiorum Rectoris & Consilii, & Communitatis Civitatis Ragusinae nobis super exhibitis petitis continebat, quod ipsi considerantes, quod hodie temporibus volentes auctores accipere potius ad ampliam dotem, quam ad mores & Nobilitatem, ac alias animi dotes & virtutes auctorum, quas dedisti sunt, respectum habent, & etiam volentes eorum filios seu consanguineos vel affines nuptiis tractare, quomodo aliquando humilis conditionis existant, ut illas in Domibus & Familiis nobilissimis statim & conditione collocent, ampliores dotes, quam eorum statui, & conditioni conveniat, dare, seu constituere, etiam ultra quam eorum facultates ad hoc sufficiant, ex quo eorum facultates plurimam attenuantur, & quoadque consumantur, & quomodo Rector, Consilium & Communitas praefati volentes in praemissis pro felici statu & conservacione illius Civitatis, & illius Civium, ac aliorum personarum opportune & salubriter providere, certa statuta & ordinationes, ac decreta in certis libris, seu Regestis desuper consilia contenta fecerunt, & eaderunt, & in illis maxime in libro Ritali Capitulo centesimo septuagesimo primo, & in libro Cento secundo & triginta, ac triginta septima chartis contractis & scriptis exprimitur, quantum quilibet Civis Ragusinus tam pro dote, quam vestibus & ornamentis mulierum nubentium opte debeant, attamen huiusmodi Statuta, decreta, & ordinationes non observantur, sed per fraudem volentium ad invicem contrahere Statutis & Decretis praedictis derogatur, cum inter se de dotibus conveniunt, & concordant, & illas, ac alia ornamenta, & vestimenta secreta, & aliis diversis exquisitis viis persequantur & exhibeant, ultra quam Statuta, Decreta, & Ordinationes praedictae continentur. Quare pro parte Rectoris, Consilii, & Communitatis praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut quod omnes & singuli Cives Ragusini, qui de cetero matrimonia contrahant, & qui dotes persequere habeant, si contra Statuta, Decreta, & Ordinationes praedictas circa huiusmodi dotes edita fuerint, sententiam excommunicationis incurrant, perpetuo statuere, ordinare, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur, qui singulorum Christianorum commoditatem, quantum cum Deo possumus, consulimus, Rectorem, Consilium, & Communitatem, ac Consilium & Communitatis praedictarum singulares personas a quibuscumque excommunicationibus, suspensionibus, & Interdictis, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & Pœnis a iure, vel ab homine quavis occasione vel causis latas, si quibus quomodolibet inveniendi existant, ad effectum praefectum damnetur consequendum horum serie absolventes, & absolvi fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica tenore praefentium perpetuo statuimus, ordinamus, atque decernimus, quod omnes & singuli Cives Ragusini, qui de cetero matrimonia contrahant, velibet tam Sponsus, quam Pater Sponsae, seu alii, qui dotem promittere & solvere habeant, si contra Statuta, decreta, & ordinationes in Libris, Capitulis, & chartis praedictis scriptas, & auctoritate edita & facta, postquam praesentes litterae in Civitate praedicta, publicata fuerint, quomodolibet publice, vel occulte fecerint, seu contraverint, ac etiam mediatore, ut pluri pro huiusmodi dotibus, &

vestimentis, ac ornamentis detur, & persolvatur, quam in Statutis, Decretis & Ordinationibus praedictis per Rectorem, Consilium, & Communitatem praedictas, ut praefertur, editis continetur, ac etiam scientes, eas qui Decretis, Statutis & Ordinationibus praedictis contraveniant, nisi infra tres dies, postquam hoc ad eorum notitiam pervenerit, revertantur, seu ad notitiam Rectoris, & Minoris Consilii della Civitatis detulerint, sententiam Excommunicationis eo ipso incurrant, a qua praterquam a Nobis, seu Rom. Pontifice pro tempore existente, canonice interdicti, seu sedis praedictae, praeterquam in meritis articulo constituti, absolutionis beneficium negantur obtinere. Non obstantibus praemissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non della Civitatis iuramento, confirmacione Apostolica, vel quavis firmitate illa roboratis Statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum sitet &c. Datum Roma opud S. Petrum anno Incarnacionis Dominicae millesimo quingentesimo quarto Id. Novas Obisbris, Pontificatus nostri anno primo. — P. Robiani.

Sci cum plerique legem illam violarent, ac passim seipsi in laqueos anathematum inducerent, ut quod private publicoque utilitatis causa statum fuerat, in perniciem animarum suarum verteret, Leo X. rogatu eisdem Rectoris & Consilii decretum Iulianum, & poenam in eo constitutam abrogavit anno 1520.

Anno 1503, cum Alexander Pontifex vita excessisset, & in orbem omnes meos & periculi plena essent, Cardinalium Collegium, quos penitus summa erat auctoritas & potestas, Joanni ob ejus singularem viritatem & prudentiam urbis tutelam & custodiam tamquam Praefecto tradidit cum armatis militibus ducentis: quod mox egerit praestitit. Cum vero eodem anno Julius II. ad Romanam Cathedram erectus fuisset, in subsequenti statim anno 1504, ut Sazacenus in Hist. Ancon. Tomo 2. scribit, vel etiam postea 1505, Benicela de Benicasis Episcopo Anconitano vita functo, Joanni patrium Ecclesiae decrevit (Jul. II. Brev. Tom. 2. pag. 276.), atque ita regendam dedit, ut Archiepiscopatum Ragusinum retineret; quam, ut ait Ughellius, per tres annos (vix enim) solertissime administravit, cum esset Archiepiscopus Epidaurensis, inque rebus gravissimis variis legationibus persequutus esset. Carus vero in primis fuit civibus suis, qui ut Joanni suum in ejus merita obsequium testarentur, illius familiarium patri nobilitate donarunt: is autem ante quam obiret, Abbatem S. Joannis in Penobchiara extra muros Anconae sitam, qui fuerat ipse ditatus, Canonicis Literaribus possidendam concessit. Romae decessit anno 1505, cui marmoreum sepulchrum in Aede urbanae S. Onuphrii duo Cardinales Prænestinus & Tusculanus ejus testamentum executores sciendum curarunt, ejus effigie in morem decumbentis superposita, & cum gentilibus ejusdem insignibus hoc elogium inscribendum, quod res ab eo praclare gestas, & amplissimos honores eidem oblatos breviter summamque complectitur.

Joannis Apo-
stolice obli-
vis, sepul-
chrum, de
eiusdem.

LADOK. ET. GLORIA. VITA. FUIT.
MORS. REQVIES.

IOANNES. SACCO. ANCONITANO. ARCHIEP. RA-
GUSINO. EPO. ANCON. FONT. MAX. INNO-
CEN. VIII. ET. ALEX. VI. REFEREN. Q. ET.
ADISTENT. PONTIFICIS. LEGAT.
HONORIFICENTISSIME. AD. PRACOR. REG.
MISSO. PRINCIPI. MORTE. ALEX. VI. ILLO
TUMULTU. FORMIDABILI. AD. VRBE. RO. QVA.
ANTEA. DIV. REVERTAT. COMUNI
PATRIS. DECRETO. OV. VALIDO. PRESIDIO. GU-
BERNADA. PEFECTO. TOGATA. CALLIA
SELLO. ARDENTE. IMINETEQ. HOSTE. POTEN-
TIS. AR. IVLIO. II. BONONIE. ET. OMNI
ROMANDIOLE. GUBERNAT. PRÆPOSITO. FLERIS-
Q. CIVITATIB. RECEPTIS. PROVINCIA
FAGATA. HONORE. PLENO. PROBATO. POPULO.
PATRIE. CARO. IN. SUMA
MODERATIONIS. DOCT. ABSTINET. INTEGRITQ.
INGENTE. LAVDE. ADEPTO
OMNIV. MAG. MERORE. SUMAQ. CURIE. PON-
TIFICIE. LACTURA. EXTINTO
VIXIT. AN. LVI. M. VIII. D. III.
ANT. EPS. PRENEST. CARD. S. PRAX. ET. IO.
EPS. TUSCUL. CARD. ALEX. CUM. FRE
CHERUSINO. FERRARIEN. HUIUS. CENOBII. PRIO-
RE. EYEQVY. PONEND. CUR. M. D. V

Cum Sebastianus Dolci tradat in patria mor-
tuum fuisse, & sepultum in Ecclesia Patrum
Conventualium, Romanum verius Cenotaphium,
quam sepulcrum appellari oportere,

JULIANUS ARCHIEPISCOPUS RAGU- SINUS LII.

Hic quoque Ecclesiam si minus sua presen-
tia, certe sui nominis splendore, & lauro
virtutum fama longe lateque vulgata illustravit.
Natus est Volaterris, urbe & colonia antiquis-
sima Etruria, anno 1435. e clarissima gente
de Maphis. Ab incunte adolescentia Ordini
Minorum S. Francisci adscriptus tantos habuit
progressus tum in aliis artibus liberalibus, tum
praesertim in Philosophia & Theologia, ut apud
doctissimos, & eruditissimos quosque illius aeta-
tis viros magnam sibi existimationem & gratiam
conciliaverit. Basilium Cardinalem Nicannum cum
plurimum fecit, atque studiorum forum adiutor
esse voluit. Per familiaris fuit Paulo II.
& Sixto IV. qui ejus doctrina consuetudineque
mitissime delectabantur. Sacrae Romanae Peniten-
tariae praepositus plures annos huic muneri gra-
vissimo summa cum laude praefuit, quocum
Episcopalem duarum Ecclesiarum administra-
tionem conjunxit anno ipsidem 1477. Sixtus
IV. Fortipemili & Bertinorii Episcopatum ei
contulit. At Julius II. eidem Metropolitum Ra-
gusinum decrevit prid. Kal. April. anni 1503.
ad quum ne accederet, Praefectura Sacrae Peni-
tentiariae, itemque Bibliothecae Vaticanae, ali-
que Romanae Curiae negotia gravissima impedi-
menta fuerunt. Ad eam regendam & munera
Episcopalia abunde usui est opera vicariae Geor-
gii II. Episcopi Mercanae ac Tribuniae; item-
que ad curandos proventus ecclesiasticos Pro-
curatorem constituit Joannem Hieronymum de

Volaterris utriusque nomen in variis codicibus
tabularum Archiepiscopalis reperitur. Dom Ju-
lianus huic Ecclesiae praesidebat, Censuarius ac
Templum Benedictinum S. Michaelis in insula
Pachina sive Juponia sibi commendatum habuit,
ex quo sacros centenos singulis annis percipie-
bat: utramque vero voluntaria cessione potius
dimisit, ut sibi tamen illius fructus & pro-
ventus retineret. Hoc sacerdotum Julius II.
contulit Stephano de Tufisio Clerico Ragusino,
qui monasticum habitum sumere, & sub Re-
gula S. Benedicti votis solemnibus Deo se ob-
stringere decreverat. Pontifex Abbatem Melinensem
commendavit, ut ejus sollemnem professionem
exciperet, eumque in ejusdem loci possessionem
induceret, diplomate hujusmodi dato an-
no 1505.

Julius Episcopus Servus Servarum Dei Dile-
cto filio Abbati Scilla Maria Insula Melina
Ragusia. Dilectis fil. & Apostolicis bened.
Solicite considerationis indulget, prout Passio-
nalis Officii sollicitudo requirit, circa statum Ec-
clesiarum & Monasteriorum omnium prospere di-
rigendum operosa diligentia studium libenter in-
tendimus, ut ipsis, ne in spiritualibus & tem-
poralibus detrimenta sustineant, de celsis pro-
visionis remediis salubriter succurratur, ac Per-
sonis Ecclesiasticis praesertim nobilitate generis
pollentibus, ut in suis opportunitatibus sub-
stantiae relevamen, & alias cupientibus vitam
ducere regularem, ac totum primum propostum
posuit ad laudem Divini Nominis adimpleri, &
pastorali subsidio favorem libenter impertiamur.
Cum itaque Monasterium S. Michaelis in insula
Pachina Ordinis S. Benedicti Ragusinae Diocesis,
quod de jure Patronatus laicorum Nobilium ex
privilegio Apostolico, cui habemus in aliqua de-
rogatum non est, existit, & quod Ven. Frater
noster Julianus Archiepiscopus Ragusinus ex con-
cessione & dispensatione Apostolica in Commenda-
dam nuper obtinuit, Commendam hujusmodi,
ex eo quod dictus Julianus Archiepiscopus illi
hodie in manibus nostris sponte ac libere esset,
nosque cessionem ipsam duximus adjuvandum,
cessante adhuc ex, quo, dum eidem Juliano Ar-
chiepiscopo commendatum fuit, vacabat, modo
vacare nascatur, & sicut accepimus, dilectus
filius Stephanus de Tufisio Clericus Ragusi-
nus, ob meliori viam frugem cupiat in dicto Mona-
sterio una cum dilectis filiis illius coeuvantibus
regularem habitum virtutum Domino famulari. Nos
valentes eundem Stephanum, qui, ut ostendit,
in vigesimo primo, vel circa, sua aetate anno
constituit, & de nobili genere procreatur, ac
unius ex Patribus laicis dicti Monasterii filius
existit, in hujusmodi suo laudabili proposito
cooperari, ut se commodius sustentare valeat,
& aliorum subventionis auxilio providere, ac
cupientes eidem Monasterio, ne longa vacante
nisi exponatur incommodis, de persona sua secu-
ndum cor nostrum utili & idonea, per quam cir-
cumspicte regi, ac salubriter dirigere valeat, pro-
videri, ut non de meritis & identitate ipsius
Stephani apud Nos, & Religiosis, zelo, nobili-
tate generis, vite mundicie, beneclate morum,
spiritualium providentia, & temporalium cir-
cumspicentia, aliisque virtutum dotibus multipli-
citer commendati certam utilitatem habent, ipsam-
que Stephanum a quibusvis excommunicatione,
suspensione, & interdictione, aliisque ecclesiasticis
sententiis, censuris, & penis a jure vel ab ho-
mine, quavis occasione, vel causa lazis, si qua-
bus

Julii II. di-
lectus filius
Stephanus de
Tufisio Me-
nario Mo-
nasterii.

bus quomodolibet innovatus existit, ad effectum prefatum duxerit consequendum, harum serie abstinere, & obsequium fore censentes, nec non omnia & singula beneficia ecclesiastica cum cura & sine cura, quae dictus Stephanus eorum in quibusvis dispensationibus Apostolicis abstinere, & expectare, ac in quibus & ad quae sui sibi quomodolibet competat, quaecumque, quodcumque, & qualescunque sint, eorumque fructuum, reddituum, & proventus veros annuos valores, ac huiusmodi dispensationum tenores, nec non verum & ultimum dicti Monasterii vacationis modum praesentibus pro expressis habentes, Discretionem tuae per Apostolicam scriptam committimus, & mandamus, quatenus Monasterium praedictum, cuius fructus, redditus, & proventus centum Florinarum aut de Camera secundum communem estimationem valorem annuum, ad dictum Stephanum etiam asserit, non excedat, quovis modo, & consensumque persona vocet, etiam si tunc praevius ex quavis causa ad idem praedictum specialiter vel generaliter perierat, damnum tempore data praesentium non sit eidem Monasterio de Abbate provisorum, aut alteri communitatem canonice non existat, cum omnibus iuribus & pertinetiis suis eidem Stephanum per eam, quantum dictus Iulianus Archiepiscopus vixerit, seu omnes & singulos fructus, redditus & proventus reservavimus, concessimus, & assignavimus, prout in illis plenius continetur, tenendum, regendum, & gubernandum, alienatione tamen quovismodeque bonorum immobilium, & pretiosorum mobilium dicti Monasterii eidem Stephanum penitus interdicta, commendare, & deinde cedere, vel decedere dicto Iuliano Archiepiscopo, seu reservationi fructuum sui causae praedictae revocante, aut libere perceptionem fructuum praedictorum eidem Stephanum dimittente, vel etiam ante, si ipse Stephanus voluerit, eundem Stephanum, si sit idoneus, & alius Canonicum non elegerit in dicto Monasterio, sive ibi sit error Monachorum numerus, sive non, in Monachum, & in Fratrem recipere, sique regularem habitum iuxta ipsius Monasterii consuetudinem exhibere, ac ipsam ibidem fuerit in Domino civitate tractari facere, nec non ab eo Professorem regularem per Monachos dicti Monasterii emitri solitam, si illam in suis manibus emittere voluerit, & admittere, eoque per se recepta & admissa de meritis & idoneitate huiusmodi te diligenter informare, & si per informationem eundem dictum Stephanum ad regimen, & administrationem dicti Monasterii utilem & idoneum esse reperieris, super quo tuam conscientiam overamus, de persona ejusdem Stephani praefato Monasterio providere, ipsiunque illi in Abbatem praefate civitatis nostrae praeretur, curam, regimen, & administrationem ipsius Monasterii sibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo, ac facientes sibi etiam huiusmodi Commenda durante a conventu praefatis obedientiam & reverentiam debitas & devotas, nec non a dilectis filiis Vassillis, & aliis subditis ejusdem Monasterii consueta servitia, & jura sibi ab eis debita integre exhibere, contra-dictores per Censuram Ecclesiasticam appellationibus postposita compellendo. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Monasterii, & Ordinis praedictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis & consuetudinibus contrariis quibuscumque, aut si per alio, vel

alias in dicto Monasterio scripta Apostolica seu sine sine, seu si conventui, Vassillis, & subditis praefatis, vel quibusvis aliis canonice vel civiliter a dicta sit Sede indultum, quod interdicit, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nos cum eum eodem Stephanum, si cum de persona sua eidem Monasterio per se vigore praesentium providere, ipsiunque in Abbatem praefici contingerit, ut praefertur, atatis legitime non fuerit, ac eidem Monasterio in Abbatem praefici, ac illi praesentibus illudque in eisdem spiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare libere & licite valeat, decessu atatis praemissa, quem ipse Stephanus ad hoc etiam tunc gratiorum, ac Constitutionibus, & Ordinationibus praedictis, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus exhereditate Apostolica tunc praesentibus de speciali dono gratis dispensamus, sicutque, ut a quacumque maiore Catholico Archiepiscopo gratiam & commendationem dicta Sedis habere, tunc benedictionis recipere, ac eidem Archiepiscopo, ut illud sibi impendere licet possit, licentiam concedimus pro praesentibus. Velamus autem, quod idem Archiepiscopo, qui praefato Stephanum monachum benedictionem impendat, postquam illud sibi impenderit, ab eo vestra, & Rom. Ecclesiae nomine fidelitatis debita solum recipiat juramentum iuxta formam, quam sub bulla nostra mittimus introclausam, ac formam iuramenti, quod ipse Stephanus praestabit, nobis de verbo ad verbum per ejus patentes litteras sui sigillo signatas per propriam Rationem quatuordecim diebus procurare, ac quod per hoc Archiepiscopo Ragusino pro tempore existenti, cui monasterium ipsum ordinario iure subesse cognoscitur, nullum imperium preiudicium generetur, quodque dicta durante Commenda ordinis cultus, ac solitus Monachorum, & ministrorum numerus in ipso Monasterio nullatenus minuat, sed illius, ac conventus praedictorum congruus sustentetur cura antedicta, ac quod quovismode dictus Iulianus Archiepiscopus deciderit, seu revocaverit, aut dimiserit, ut praefertur, praefatum Stephanum habitum suscipere, & praesentibus huiusmodi emitte, & postquam de persona sua eidem Monasterio provisorum, ipsi-que illi in Abbatem praefici fuerit, ut praefertur, quae, ut praefertur, obstat, & si illa interim assequatur, in quibus ius sibi competit, & quae ex tunc vacare decernimus, beneficia huiusmodi omnino dimittere recusat, aliquem iuri sibi competenti huiusmodi cedere omnino recusat, & insuper quoad Commendam huiusmodi ex nunc irritum decernimus, & inane, si secus super his a quopiam quavis auctoritate scilicet vel ignoranter contigerit attentari. Datum Roma apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae Millesimo quingentesimo quinto Idibus Novembris, Pontificatus nostri anno secundo. — C. Balbus.

Julius idem Virginibus S. Clarae novi Conventus non ita pridem sub titulo SS. Apostolorum institui facultatem concessit velendis carnibus, & caligas pedibus induendi id quod Patres Franciscani rigidioris disciplinae, sub quorum regimine erant, illis interdixerant. Pontificum diploma in hanc sententiam datum est.

Julius Episcopus Servus Servorum Dei Dilectis in Christo Filio Abbatibus & Monialibus Monasterii novi Ragusini per Priorissam soliti

habent
aliam
pro Virg.
anno S.
Clarae.

gubernari Ordinis S. Clara sel. & Apostolicam bened. Religionis vestrae zelus, & devotissimi sinceritas promeretur, ut illi vobis benigno favore concedamus, per qua sueta & antiqua mente possitis Divinus in ista benedicti famulari. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petito omnibus, quod licet nuper dilecti Filii Communitatis Civitatis Ragusinae vigore licentiae Apostolicae auctoritate eis concessae Monasterium vestrum novum Ragusinum Ordinis S. Clara pro Monialibus in eo Altissimo famulari volentibus constitui, & assideri fuerint, illudque in Monasterium Ordinis S. Clara eligi, usque tunc, & directioni dilectorum Filiorum Fratrum Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum ita quod in eodem Monasterio vestro, prout alie Moniales aliterius Monasterii dilectae Civitatis ejusdem Ordinis S. Clara vivunt, supererit, subijci obtineant, ipsaque divinales aliterius Monasterii caribus vescantur, & calcamentis utantur, tamen Praetere praedicti ad arctorem Regulam, ipsaquam oportet, vos astringere volentes, regimine & administrationem vestri recipere recitent, nisi abbas ab eis carum, & pedibus nudis incedatis juxta primam institutionem Regulae ejusdem S. Clara, licet vos credatis sana conscientia, ipsaquam vobis concessum existit, ut secundum morem aliarum Monialium praedicti Monasterii, qua caligis utantur, & caribus vescantur, vivere possint, caribus vesci, & caligis uti licito possit. Quare pro parte tam vestra quam Communitatis praedictorum vobis fuit humiliter supplicatum, ne vobis in praemissa oportuit providere de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur vos, & singulos ex vobis a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodata estis, ad effectum praesentium dimittat consequendum, harum serie absolventes, & absolvas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, & Priorissae, ac Monialibus dilecti Monasterii praetempore existentibus, quod caribus vesci, & calcamentis deservit prout alie Moniales antiqui Monasterii Civitatis & Ordinis S. Clara hujusmodi vesci, & deservit concesserant, libere & licite valeant, Auctoritate Apostolica tenore praesentium de speciali gratia concedimus pariter & indulgemus. Mandantes istem Fratribus sub Excommunicationis sententia poena, quam contrascentes incurret eo ipso, quatenus eorum & regimine vestri recipient, & vos caribus vesci, & calcamentis deservit permittant, prout alie dilecti antiqui Monasterii Priorissae & Moniales deservit & deservit. Non obstantibus constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac aliorum Monasteriorum & Ordinum praesentium confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statuti & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat Oc. Datum Roma apud S. Petrum Anno Incarnationis Domini millesimo quingentesimo sexto IV. Kal. Maji, Pontificatus nostri anno tertio. V. Filioles.

Cum autem per haec tempora Bernardus Gondola ex Laceromensi ad Conventum Melitense gubernandum de communi Monachorum Melitense consensu cretus annos sex & viginti huic Monasterio summa cum laude praesulisset, ac dubitare postea inciperet, tunc ne an legitime in Abbatem electus fuisset, Pontifex ipse, quem Bernardus rogaverat, ut omnem sibi

dubitationem eximeret, literis datis ad Vicarium generalem Archiepiscopi abentis iudice Bernardum Pontificis auctoritate illi Conventui regendo Abbatem iterum eligi, & quae proponi.

Julius Episcopus Serv. Serv. Dei dilecti Filio Piaris Ven. Praetere nobis Archiepiscopi Ragusini in Spiritualibus generali Sel. & Apostolicam bened. Sollicitudine consideracionis indagant, prout Officiis Pastoralis sollicitudo requirit, circa statum Ecclesiarum & Monasteriorum omnium prosperè dirigerendum optrose diligentia studium libere impendimus, ut ipsi, ne vacationis cuiusvis praeventas incommodis, de salubris praesentium remedia succurrant. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Bernardi Gondola Monachi Monasterii de la Corona Ordinis S. Benedicti Congregationis S. Justinae de Padua Ragusinae Diocesis praetere contraxat, quod alias Monasterii Beatae Mariae in Insula Melita Ordinis & Diocesis praedictorum certo modo vacante, dilecti Filii Conventus ejusdem Monasterii Beatae Mariae pro futuri inibi abbas electione celebranda vobis omnibus, qui voluerunt, praesentem, & debuerunt electioni hujusmodi commode interesse, die ad eligendum praefixa, ut moris est, convenientes in unum praesentem Bernardum, Obedienti ipsam expresse professum, in eadem legitima constitutum, in eorum, & dilecti Monasterii B. Mariae Abbatem concorditer elegerant, ipseque Bernardus de licentia Superioris sui electioni hujusmodi, illas sibi praesentem Decreto, concessit, ac de Monasterio de la Corona ad praesentem Monasterium B. Mariae se transferebat electionem praesentem per tunc Archiepiscopum Ragusinum, seu ejus Vicarium ad Spiritualibus generalem ordinariis auctoritate confirmari obtinuit, ac electionis, & confirmationis praedictorum vigore possessionem, vel quasi regimini, & administrationis ac bonorum ipsius Monasterii B. Mariae extitit assignatas, illudque per viginti sex annos, vel circa laudabiliter rexit, & gubernavit, ac pacifice tenuit, & possedit, prout regit & gubernat de praesentem. Cum autem, sicut edictis praesentibus subiungebat, dilectus Bernardus dudum electionem, & confirmationem praedictas ex certis causis viribus non sufficeret, & sicut accepimus dilectum Monasterium B. Mariae adhuc, ut praesentem, vacante vescatur, Nos cupientes eodem Monasterio B. Mariae de persona secundum eam vestrum utili, & idonea, per quam circumspicere regi, & salubriter dirigi valeat, providere, & de meritis, & idoneitate dilecti Bernardi apud Nos, de religionis zelo, vita innocetia, honestate morum, Spiritualium providentia, & temporalium circumspicione, aliisque virtutum meritis multipliciter commendari certam noscitur non habentes, ipsamque Bernardum a quibusvis excommunicationis & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodata estis, ad effectum praesentium dimittat consequendum harum serie absolventes, & absolvas fore censentes, nec non verum & ultimum dilecti Monasterii B. Mariae vacationis modum, eam si ex illo quavis generalis reservatio etiam in corpore juris clausa resultat, praesentibus pro expressis habentes, Discretionem tuam per Apostolicas scriptas mandamus, quatenus de meritis & idoneitate dilecti Bernardi auctoritate vestra te diligenter informes, & si per informationem bene eundem Bernardum ad regimen & administrationem dilecti Monasterii B. Mariae utilem & idoneum esse reperieris, super quo tuam conscientiam avertimus, de persona ipsius Bernardi praefato Monasterio B. Mariae, cuius fructus, redditus, & praeventus quolibet decimatorum anni

Inditum
littera pro
Andae Mo-
nasterio.

de Camera secundum communem estimationem valorem suum, ut idem Bernardus etiam asserit, non excedens, quous modo, & ex casu quocumque persona vacet, etiam si ex quavis causa ejus provisorio ad Sedem Apostolicam specialiter, vel generaliter pertineat, dammodo tempore dato praesentium non sit eidem Monasterio B. Mariae de Abbatibus canonice provisorum, dicta auctoritate nostra provideat, ipsiisque illi in Abbatibus praefatis, curam, regimen, & administrationem ipsius Monasterii B. Mariae sibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo, ac faciendo sibi a praefatis conventui obedientiam & reverentiam congruentem, necnon a dilectis filiis Vassallis & aliis subditis illius Monasterii B. Mariae consueta servitia & jura sibi ab eis debita integre exhiberi, contradictores autem nostrae appellationis postposita compescendo. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, & Monasteriorum etiam Congregationis & Ordinis praedictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alias roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque. Aut si Conventui, Vassallis, & subditis praefatis, vel quibuscumque aliis communiter, vel divisim a dicta Sede indultum, quod iuratales, suspendi, ut de verba ad verbum non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verba ad verbum de iudicio huiusmodi mentionem. Nos enim eidem Bernardus, si de persona sua dicta Monasteria B. Mariae per te vigore praesentium providere, ipsiisque illi in Abbatibus praefatis contingerit, ut praefatur, si nondum munus benedictionis suscepit, ut a quocumque malitiae Catholicis Antistes gratiam & communionem dicta Sedes habende munus benedictionis recipere, & eidem Antistiti, ut illud sibi impendere licite possit concedendum per praesentes. Volumus autem, quod idem Antistes, qui praefato Bernardus munus praedictum impendit, postquam illud sibi impendit, ab eo nostrae, & Romae Ecclesiae nomine fidelitatis debita solum recipiat remunerationem, juxta formam, quae sub Bulla nostra iustitiam incusam, ac formam juramenti, quod ipse Bernardus praestabit, nobis de verba ad verbum per ejus patientes litteras suo sigillo signatas per propriam Rationem quantocius destinare procuret. Quodque per hoc Pater. Fratris vestri Archiepiscopi Ragusini, cui Monasterium ipsum ordinario iure subesse dignoscitur, nullum imponere praedictum generet. Datum Romae apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sexto VII. Idus Maji, Pontificatus nostri anno tertio. P. Filiolevis.

Julianus Archiepiscopus Romae obiit anno 1510., etque apud S. Petrum in Monte aureo Marcus Cardinalis Vigerius, quocum conjugalissime vixit, honorificum monumentum posuit, ac titulum fecit.

D. O. M.

Juliano Municipi Volaterrano

Archiepiscopo Ragusino

Ex Ordine Ill. assumpta

Philosopho Theologoque clarissimo

Essariano Cardinali Niceno

Stadiorum Adjutori

A Sixto IV. & Paulo II. Pont. Max.

Quibusdam consuetissimè vixit

Dignitatis honesto

Pauitentiariae Apssal. Annes XXV. Regenti.

Vixit Annos septuaginta quingue Mens. septem.
Marcus Vigerius Savonarola, Card. Senegallensis,
Amico & Centubernali juvenitissimo
Savello communicato posuit
Anno MDX.

RAYNALDUS ARCHIEPISCOPUS
RAGUSINUS LIII.

Raynaldus Gratianus illustri genere natus est Cotroneus, quod est oppidum Galiae Targatae, sive Amiliae, frequent, ac nobilis. Post primam aetatem politioribus litteris excultum in sodalitatem Fratrum Minorum S. Francisci nomen dedit. Tyroneis peractis, confectoque Philosophiae curriculo, cum perspicax in eo acutumque ingenium elucere, sublimiorum studiorum causa Lutetiam missus ad rerum divinarum scientiam animum applicuit, in qua ita excelluit, ut iudicio doctissimorum hominum summus Theologus illius aetatis haberetur. Reversus in Italiam ad primarius sui Ordinis scholas regressus adhibitus fuit. Nec solum ingenio & doctrina, sed etiam prudentia & seram gerendarum industriam plurimum valuit. Argumento est, quod cum Julius II. de gravissimis rebus Internuncium militi ad Ferdinandum Regem Hispaniae, apud quem omnia, quae habebat a Pontifice, mandata & sententia confectae illudque in primis, ut Rex juberet Castrem Borgiam, cui Gundisalvus Prorex Neapolitanus favere videbatur, vinculum in Hispaniam transmitti. Pontificia legatione perfunctus anno 1506. in Comitibus Generalibus Minister Generalis totius Ordinis Franciscani renunciatus est; quam supremam praefecturam quadriennio gessit. Cum Franciscanis, quos Conventuales vocant, plus nimio obsequii videretur, omnesque sectatores Instituti Franciscani in unum corpus sub eodem jure, eademque regulari disciplina redigere vellet, ob hanc, vel aliam causam, sexennio nondum expleto, quod universale illius Ordinis regimen definiti sollet, summam illam dignitatem, atque administrationem depolite, etque Philippus Porcettus substitutus fuit. Ne autem, ait Waddingus Tomo VIII., omnino inglorius remaneret Raynaldus, cum fecit Pontifex Archiepiscopum Ragusinum; etque, ut alias dixi, sodalitates, quae in praedictum Observantiam praeraverat, indignabundus revocavit. Ob hanc gestam legationem Hispanensem, & praecleara ejus merita idem Julius II. ei contulerat primarium Sacerdotium Sedis maxime Cotroneensis S. Stephani, quem Archiepiscopatum vocant, ejusque cum instituto monachali Franciscano conjugendi potestatem fecerat. Hoc ille, antequam Archiepiscopus renunciatus fuisset, se abdicavit. Ceterum in diplomate, quo D. Stephani ipsius de donasse testatur Ecclesiae Cotroneensis an. 1515., titulum Archiepiscopatus Cotroneensis, quom ob causam nescio, retinuit ita enim incipit: Raynaldus Gratianus Dei & Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopus Ragusinus, & Theobaldus S. Stephani de Cotroneo Archiepiscopus &c. Pontifex vero, ut declararet quanti faceret vitum omni huiusmodi genere cumulatum, Marco Gratiano Clerico fratri ejus filio, quousvis annum aetatis undevicesimum vix attingeret, illud sacerdotium mandavit, ut est in litteris Pontificis inscriptis Nicolao Barbarario Praeposito Sedis Cathedralis

Raynaldus
Gratianus
et Ord.
Minor.

Minister
Generalis
totius Ord.
Francisci.

et Arch.
episcopus
Cotroneensis.

lis Faventine, quum juber possessionem ejusdem Sacerdoti Marco ex iuris formula tradere: Cum igitur postmodum Parechiali Ecclesia Archiepiscopatus nuncupari Oppidi Civitatis de Faventia dilectis per liberam resignationem dilecti filii Raynaldi de Gratiano Ordinis Min. Professoris, de illa, quam tunc ex dispositione Apostolica obtinebat, in manibus nostris sponte fuisse &c. Dat. an. 1510. tercio Kal. Julii.

Post abdicationem Sacerdoti Continentalis eodem anno 1510. Novis Junii ad sedem Archiepiscopalem Ragulinam evectus, ac deinde Episcopali consecratione initiatus fuit. An vero statim Ragulum ad gubernacula Ecclesie huius tradidit accessit, mihi non est computum: ante annum hujus seculi decimum quartum nullum habeo monumentum, ex quo ejus Ragulina presentia, & commoratio dignosci possit. Cum Julius de cogensa Generali Concilio cogitaret, quod anno 1518. denunciavit, diemque Episcopis ad conveniendum Romanum in Basilicam Lateranensem edixit, noluit, opinor, Pontifex Raynaldum ab Urbe discedere, ne augustissima illa Synodus talis ac tanti viri auctoritate, doctrina, consilio careret. Sed cum nec prima, nec secunda Sessio, quae habitae fuerunt anno 1518. mense Maio, Raynaldi nomen subscriptum reperitur, hinc suspicio esse potest, eum Ragulum fuisse, & fere biennium in ea civitate commoratum esse, ex qua Romam causa Concilii advenit rediit anno 1518. ad exitum vergentes sed nullum extat, ut dixi, ejus presentiae vestigium anni 1513. Certe intra finem anni 1512. erat Romae, & Sessioni tertiae habitae eodem anno tertio Nonas Decembris, & quartae ejusdem anni ac mensis, quatuorque anni proximi & mensis Februarii sed Julio II. itemque sextae & septimae mensis Aprilis & Junio sub Leone X. interfuit; his enim inter Archiepiscopos subscriptis legitur Raynaldus Pater & Dominus Raynaldus Ragulinus: ab octava & reliquis absuit. Hoc igitur anno 1513. Ragulum adiecit, vel magis oportet, ejusque a Concilio absentiae causam conferendam censio in professionem, & commorationem Ragulinam. Extant certe Leonis litterae Archiepiscopo Ragulino inscriptae die Junii xxv. anni 1513. quibus numerum consecrat Virginum, quae in Monasterium S. Angeli Ragulinum sub cura Fratrum Praedicatorum de Observantia recipi in possessionem debent pro ejusdem Monasterii redditibus, ac proventus, quos in Virginibus alendis satis sunt: unde vel Ragulinus reditus, vel proximus ab urbe dilectus eodem mense hujus anni 1513. comprobatur.

Anno 1514. mense Decembris Ragulii fuisse declarat ejus decretum & sententia secundum Patres Dominicanos. Hi scilicet S. Luca iam inde a primo in urbem adventu possidebant ex donatione duorum fratrum de Vulpeto, quod hocrum ex sumptibus propter illorum Cenobium exstructum fuerat, eamque donationem Franciscus Archiepiscopus anno 1245. xv. Kal. Maji Iodich. xxi. confirmaverat, ut docent monumenta ejusdem Cenobii. Anno 1430. Senatusconsultum fassum est de dilandis, & proferendis moribus Christianis, quae in Orientem spectant, & validiorum operum, ac propugnaculorum molitione firmandis ad repellendas Tartarorum impressiones, quae ne farent ab hac parte, quae debilius videbatur, periculum

erat. Haec munitiones peritiles ac opportuna fuerunt Cenobio Dominicano ibidem sitio, & barbarorum oppugnationi atque injuriis magis exposito. Tunc Senatus decrevit, & Archiepiscopo assensiente, dirui placuit aediculum proximam S. Lucae, cum angustior esset, quam pro frequentia civium ad sacrorationis causa confluentium, atque alteram eidem S. Evangelistam prope ab eodem aedibus Dominicani ex parte Orientis de publico exstruere aliquanto majorem & elegantior, quae eidem ex decreto Senatus & Archiepiscopi Patribus S. Dominici tradita fuit. De hac Raynaldus litteras Fratribus intemit, eamque illis admittere, atque jurisdictioni Archiepiscopali subicere volebat. Sed cum Patres jam antiquissimo possessionis duorum Antistitem & Senatus auctoritate munitum opponerent, urgentem, Raynaldus, ut erat aequi bonique servatissimus, non solum ab omni contentione ac litigio desistit, sed etiam possessionem illius laicali, omniaque jura eidem annexa Patribus Dominicani adjudicavit, & confirmavit. Extat ejus decretum in hac verba.

Raynaldus Gratianus de Coisgola Dei &c. &c. pollicetur Sedis Gratia Archiepiscopos Ragulinos dilectis Nobis in Christo Fratri Francisco Patri Priori, & Fratribus Conventus Sancti Dominici de Ragulina Ordinis Praedicatorum salutem. Sane pro parte vestra nobis exposuit fuit, quod alias Ecclesia Sancti Lucae sine cura tunc extra, nunc autem intra Civitatem Ragulii prope portam dille Plocae passim per Joannem, & Vitalium filios Stephanus de Polipetro tanquam Patronos dilla Ecclesia fuit vobis concessa, quodque dilla concessio per Dominum Joannem Archiepiscopum praedecessorem vestrum de aucto Domini 1245. xv. Aprilis fuit confirmata, & continuis ab illo tempore in dilla Ecclesia in Festo Sancti Luca singulis annis Vesperam, & Missam Majorem celebrasset, & elemosinam a Fraternitate in illa Ecclesia pro tempore existente, Candelas quocumque illa die, sicut ad vos, & Conventum vestrum pertinentia receperitis, quodque, & Capellanorum pro tempore in eadem Ecclesia deputatorum electioni semper Prioris Conventus vestri praedicti pro tempore existentis consensu intererit. Cum autem ut assertuissis praefata Bulla confirmationis per Praedecessorem vestrum ne praefertur fassa, perita, aut forte vobis sublata fuerit, vobis humiliter supplicastis, ut praedictam Ecclesiam ad vos, & Conventum vestrum pertinere, nec non consuetudinem celebrandi divina in Vigilia, & Festo Sancti Luca ac candelas ibidem offerendas colligeretis, & ad electionem Capellanorum pro tempore futurorum interveniendi decerneret, & decernere dignaretur. Nos igitur capitales, prout ex officio decernimus, nunquamque in suo iure conferre, & ad devotionis officium, quem erga vos, & vestrum Conventum, ac universam Religionem vestram in Domino gerimus, hujusmodi vestris supplicationibus inclinati, attento quod de veritate dilla Bullae, & continuis in eadem per vestros fassu dignus, & de consuetudine accipiendi candelas in praefato Festo Sancti Luca per publicam sententiam, & legata eidem Ecclesiae fassa per liberos distributionum Cancellaria publica Ragulinae, suavis utique informati, Vos Patres Priorem, & Conventum vestrum in dilla Ecclesia Sancti Luca jura habere per praesentes decernimus, & declaramus, confirmantes vobis

fr. Archiep.
Ragulin.
an. 1510.

et decernimus
idem locum.
idem, datus
Dominicanis
con. Ragulinae.

gr. Senatus.
1514.

emulationem celebravit divinis in Vigilia
 & in festo praedicti Sancti Lucae, sicut per
 litteras commisit, & demonstrat a dicta Prae-
 sentatione recipienti, nec non ut ad electionem
 Capituli, qui pro tempore institutus erit,
 interveniat, Et insuper pro pace servanda in-
 ter vos, & Capitulum dictae Ecclesiae volumus,
 ut praedicti Capituli in dicta Ecclesia, & in
 festo Sancti Lucae candelis de cetero offerendas
 colligant, & in signum recognitionis, & re-
 compensationis portionem illarum, quae in dic-
 ta festo colligere consueveratis, vobis, &
 conventui vestro unum librum illarum in pre-
 sento festo singulis annis presentare debeant,
 & teneantur; pre tamen vestro, & successorum
 vestrorum in praefatis reservato. In quarum o-
 mnium & singularium factum, & testimonio pre-
 missorum praesentis litterarum, sive hoc praesentis pu-
 blicum Instrumentum confirmacionis, & declara-
 tionis nostrarum huiusmodi in se continentes, si-
 ne tuncquam, extitit fieri, & per Notarium
 publicum Secretarium nostrum infrascriptum sub-
 scribi & publicari, & in haec publicam formam
 redigi mandavimus, nostraque notandi sigilli,
 quo in talibus actibus, iuribus & fecimus op-
 portere committi. Actum & datum Ragusi
 in Palatio nostro Archiepiscopali anno ab Incar-
 natione Domini 1514. Indictione secunda die vera
 22. Mensis Decembris, Pontificatus Sanctissimi
 in Christo Patris & Domini Nobis Leonis Di-
 vine Providentia Papae X. anno eiusdem II. praef-
 festibus idibus Februariis Viris Fratre Bernar-
 dino de Baguavallo, & Fratre Matthaeo de
 Monte Altilis Ordinis Minorum, testibus ad pre-
 missa habitis, vocatis specialiter, atque rogatis.

Hoc tempore nonnulla compendio diplomata
 a Leone X. variis de rebus data pro Ecclesia
 Ragusina, in eam pervenit cum numerum
 adolescentulis in Collegium Virginum S. Clarae
 exciperent, cum illius institutum amplexi-
 ri cuperent, qui ex annis ejusdem Collegii
 proventibus alii & sustentari possent; idque Vir-
 gines ipsae a Pontifice postulaverant. Datum est
 diploma prid. Kal. Aprilis anni 1514. in haec
 formulam.

Leo Papa Decimus. Venerabili Frater, Sal.
 & Apostolicam Bened. Pro parte dilectionis filio-
 rum Regularis, & Conventus Civitatis Ragusinae
 nobis nuper expostum fuit, quod superius habet
 temporibus Communitas, & habitus dictae Civi-
 tatis crederent, & obtinebant unum Monasterium
 monialium Sanctissimum Apostolorum universa-
 lem Ordine Sancti Clarae regendum sub cura
 Fratrum Minorum Ordinis S. Francisci de ob-
 servantia maxime, & in eodem nonnullas
 moniales posuerant, & insuper ordinaverant
 quod deinceps perpetui futuri temporis tot
 moniales in eodem poni, & esse deberent, quot
 commode subitari, & vivere possent certa au-
 ctore aliter non expressis, & quod decedente una
 ipsarum, una ipsius aut alia Pargo major natu-
 de deserviret, & humiliter in votulis consignatis
 ceteris Procuratoribus pro illarum receptione de-
 putatis intercessionem Ordinarii auctoritate por-
 teretur. Cum autem sicut eorum Expositis subju-
 gunt, & alia praedicta alie moniales in dicto
 Monasterio recipiuntur, Monasterium praedictum,
 ac alie ipsae moniales in spiritualibus & temporalibus
 succingerent incommoda, & detrimenda, & forsan
 succedat temporis ipsae regulares observantiae dissolu-
 rantur, & deinde aliqua scandalosa materia posset
 praesenscendere, cavere, si in eodem plures moni-

les ponerentur, quam eius facultates supplicarent,
 & sustentari non possent, & forte minus ide-
 neas in eo intrudi cogerentur, unde pro maiori
 praedictarum rebus firmitate, pro parte ipsarum
 Regularis & Conventus nobis humiliter supplicatum
 existit, ut Fraternitati tuae committere & man-
 dare digneremur, ut hac re bene considerata au-
 thoritate vestra Naturae, & decerneret, quod
 deinceps nulla monialis in dicto Monasterio alie-
 ter, quam ut praefertur, poni, recipi, & ad-
 mitti possit, & debeat, ac Abbatissa & Mo-
 nialibus pro tempore existentibus in aliquam no-
 nialem praeferat & contra tenorem Statuti, &
 Ordinacionis, & Decreti huiusmodi recipere seu
 in eo recipere audent, vel praesumant sub Ex-
 communicationis, & alius sententiarum, excom-
 municationis, & alius ecclesiasticis. Quare Fraternitati
 tuae per praesentis committimus, & manda-
 mus, ut re hac bene intellecta, notarioque
 considerata in praemissis facias prout tibi cum
 Dei iussus expedit videbitur, curaris non
 obstantibus quibuscumque. Datum Romae apud S.
 Petrum sub anno Pontificatus die ultionis Martii
 MDXIII. Pontificatus nostri anno secundo. F.
 Capitulum.

Extra. Venerabili Fratri Archiepiscopo Ra-
 gusino.

Anno 1517. Prioratum sive Praesenturam S.
 Andree de Pelago Ordinis Benedictini Hilario
 Goxeco Monacho per patronos laicos collatam
 idem Pontifex confirmavit, cum de legitima
 possessione ille dubitaret, & Hilario tunc ac
 legitime in possessione illius successoris immu-
 ti iussit, diplomate hoc eidem Hilario inscrip-
 to 19. Kal. Aprilis.

Les Episcopus Serv. Servorum Dei Dilecto
 Hilario de Goxe Priori Prioratus Sancti An-
 dreae de Pelago Ordinis S. Benedicti Ragusinae
 Diocesis Sacerdoti & Apostolicam Bened. Religio-
 nis Reguli, vita, ac morum honestas, alique lau-
 dabilia probitas, & virtutum merita, super
 quibus apud nos fide digno commendari testimo-
 nio, nos iuvant, ut tibi redamur ad gratiam
 liberaliter. Exhibita siquidem nobis nuper pro par-
 te tua petitio continebat, quod alias Prioratus
 S. Andree de Pelago Ordinis S. Benedicti Ragusi-
 nae Diocesis, qui de iure Patronatus laicorum
 videlicet Altiliorum Filiorum Nobilitate familia
 de Cerva ex privilegio Apostolico, cui non est
 habentur in aliquo derogatum, seu de antiqua
 approbata, habentisque pacifice observata con-
/>
 servandae existit, tunc per obitum quondam Ja-
 cobi de Cerva olim ipsius Prioratus Prioris ex-
 tra Rom. Curiam defuncti vacante, dicti Patro-
 nis existentis in pacifica possessione, vel quasi-
 vis praesentis personam idoneam ad idem Pri-
 oratum, dum pro tempore vacat, se ad dictum
 Prioratum sic vacantem loci Ordinarius infra tem-
 pus debitum praesentavit, ipsique Ordinarius te
 ad praesentationem huiusmodi in dicti Prioratus
 Priorem instituit, itaque praesentationis, & in-
 stitutionis huiusmodi vigore dicti Prioratus pos-
 sessionem assequens fuit. Cum autem, sicut eo-
 dem petito subiungebat, tu dubites, praesentationem,
 & institutionem huiusmodi ex certis
 causis iuribus non subsistere, & si tibi acceptum,
 dictum Prioratum adhuc, ut praefertur, vacare
 nesciat, Nos tibi, qui, ut asseris, ipsam Or-
 dinem expresse professus existis, praemissorum me-
 ritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere
 volentes, itaque a quibusvis excommunicationis,
 suspensionis, & interdicti, aliisque ecclesiasticis
 sen-

Almon de
 Probatus
 S. Andrea
 in Pelago.

Exposit
 diploma
 pro Virg-
 inis S.
 Clarae.

senectutis, ceterisque, & pœnis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innotuit exitus ad effectum prelationis dumtaxat consequendus, eorum serie absolventes, & oblationum fore censentes. Prioratum prædictum, qui conventuali est, & ejus fructus, redditus, & proventus quinquaginta Ducatorum anni de camera secundum communem estimationem valorem annuum, ut asseris, etiam non excedant, sive, ut promittitur, sive aliis quovis modo, aut ex alterius cujuscunque persona, sive per liberam illius Jacobi, vel cujusvis alterius resignationem de illis in Rom. Curia, vel extra eam, etiam totam Notario publico & testibus Joanne Sallam, antea constitutionem fel. record. Joannis Papa XXII. Prædecessoris nostri, qua incipit execrabilis, vel assequutionem alterius Beneficii Ecclesiastici quavis auctoritate colati, videret, etiam si tunc tempore vacaverit, quod tunc voluit juxta Lateranensis Sanctae Concilii ad Sedem Apostolicam devoluta, ipsique Prioratus dispositioni Apostolica specialiter reservatas exstiterit, eique cura imminet animarum, super ea quaeque infra aliquos lit. causis statim prædictum haberi volumus pro expresse, penitentibus iusticia, dummodo tempore dato prædictum non sit in eo alieni specialiter ius quavis, cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis Apostolica Tibi auctoritate conferimus, & de illo etiam providemus. Et nihilominus Ven. Fratres vestri Episcopi, ac dilecti Filii Vicarii Ven. Fratris nostri Archiepiscopi Ragusini in Spiritualibus Generali per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se vel aliam, seu alios, Te, recepto prius a Te missis & Rom. Ecclesia usque firmitate debita iuxta formam, solito juramento, vel Procuratore suo iuxta ius usque in corporalem possessionem Prioratus, iuramento, & pertinentiarum prædictorum indicant auctoritate vestra, & defendunt iudicialiter, amodo exinde quolibet illicito decedere, ac faciant Te, vel pro Te Procuratorem prædictum ad Prioratum huiusmodi, ut in iuris, admitti, Tibique de illius fructibus, redditibus, presentibus, iuribus & obventionibus universis iureque responderi, Contradictorie auctoritate vestra, appellatione postposita, compellere. Non obstantibus pie memorie Benedicti Papa VIII. etiam Prædecessoris nostri, & aliorum Apostolicis Constitutionibus, ac Privatis & Ordinibus prædictorum etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscunque. Ant si aliqui super provisionibus sibi faciendis de Prioratu huiusmodi speciales, vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis in illis partibus generales dicti Sedis vel Legatorum ejus litteras impetraverint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem, decretum, vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus Te in assignatione dicti Prioratus volumus antefieri, sed nullum per hoc eis quoad assequutionem Prioratus aut Beneficiorum aliorum præjudicium generari, seu si Ven. Fratri nostro Archiepiscopo Ragusino, & dilecti Filii Conventui dicti Prioratus, vel quibuscvis aliis communiter vel diversimodum ab eadem sit Sede indultum, quod ad receptum vel provisionem alienius minime innovari, & ad id compelli, aut interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint, quodque de Prioratu huiusmodi vel

aliis Beneficiis Ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem, presentationem, seu quavis aliam dispositionem conjunctam vel separatam prædictibus nulli valeat provideri per Litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de soluto huiusmodi mentionem, & quilibet alia dicta Sedis indultu generali, vel speciali, cujuscunque tenoris exstiterit, per quam prædictus non expressum, vel totaliter non inferant effectus huiusmodi gratie impediri valeat, quomodolibet, vel differri, vel de qua cujuscque tunc tenere habenda sit in nostris Litteris mentio specialis. Nos enim ex nunc decernimus nullum, & inane, si secus super his a quocunque quavis auctoritate scilicet, vel ignoranter contigerit attemptari, Nulli ergo omnino hominum liceat &c. Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo decimo septimo Id. Kal. Aprilis. Pontificatus nostri anno quinto. Cypranus.

Joannes de Sacchis Archiepiscopus Bernardum Abbatem Melitensem eo munere, eaque dignitate, cum se indignum præbasset, privatum in ordinem coegerat. Connobium Melitenae jam annos aliquot Rectore & Praefide carebat, cum Julius II. illud Congregationi Monachorum Cassinensium annexit, ac subiecti, & singulis annis unum de civibus Ragusinis eligi jussit, qui Monachis Melitenensibus præficeret, ejus Praefectura unum anno spatium finiret. Quod Julius decreverat, idem Leo confirmaverat; sed Petrus de Albis Clericus Ragusinus, idemque unus de Cubiculariis, ac de familia Pontificis, cum sacerdotum illud monasticum ad se pertinere diceret, conjunctionem illam dissolvere volebat, eique vehementer obstitit. Quapropter Leo X. rogata Rectoris & Consilii tandem conjunctionem iterum confirmavit, postquam Petrus eidem repugnare desinset, & jux illius Praefecturam retinenda vel obtinenda ultro dimisit: quod subiectum Pontificis diploma testatur.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Pastoralis Officii Nobis ex alto concessi debimus feliciter exequi cupientes ad ea libenter intendimus per qua in Monasteriis quibuscvis regularis disciplina normae servatur, divinus cultus augetur, caritas viget, humilitas perseveret, ac omnis brevis vivendi institutio valeat salubriter adimpleri. Datum siquidem Monasterium S. Mariae Insulae delitit Ordinis S. Benedicti Ragusinae Diocesis tuar ex eo quod Ven. Frater noster Archiepiscopus Ragusinus dilectum suum Bernardum tunc ipsum Monasterii Abbatem ad sui praesentiam legitime vocatum suis culpis ac demeritis exigentibus regimine & administratione dicti Monasterii, cultum præerat, per suam dignitatem strenuam, qua nulla provocatio suspensa rem transferat iudicatum, ordinaria auctoritate privaverat, & amoverat, realiter ab eodem vocatus, & quod alias fel. record. Julius Papa secundus Praefectus noster per quasdam suas, quar nos per Nos in forma Brevis approbavimus, de cetero per Abbatem, sive Priorem assumum, Civem, vel subditum dumtaxat Civitatis Ragusinae regi & gubernari voluimus, & concesseramus Congregationi Monachorum Montis Cassinensis dicti Ordinis per Abbatem assumum Civem vel Subditum illius Civitatis, qui per Conventum dicti Monasterii eligi deberet juxta ritus &

Testem de
Melitenae
Conventu,
Iustit
Praefectum.

marco

morem dictae Congregationis, regendum & gubernandum per reliquas nostras Litteras univocum, annexum, & incorporatum, prout in illis plenius continetur. Et deinde sicut exhibita nobis nuper per parte dilectorum filiarum Religionis & Consilii dictae Civitatis petitio continet, quod ante aulam inter eos, & dilectum filium Petrum de Albiis Clericum Ragusinum Capitularium secretam & familiarem nostrorum eandem communem, super dicto Monasterio, quod sit vacans Rector & Consilium eidem Congregationi, ut praefertur, unitum, annexum, & incorporatum fuisse, dictumque Petrum aversum, & incorporatum praeiudicium se opposuisse, & tunc opponere, impedivisseque, & impedire, ac fecisse & facere, quominus ante, annexo, & incorporatio praedicta suum debitum consequatur fuisset, & consequenter effectum, Petrus vero praefatus Monasterium ipsum ad se de iure sponte asserbat, materia quaestionis, Nos causas huiusmodi, non obstante quod ad Romanam Curiam legibus devoluta, & apud nos de iuris necessitate tractanda & futura non esset, dicto filio Magistro, Paulo de Capisacchi Capellano nostro, & consensu Talatii Apostolici Auditori ad dicti Petri instantiam auctoritatem commissionis, & sua debito terminandam, ipsosque Paulus Auditor in causa huiusmodi ad omnem aliam extra tamen conclusionem ulcitur processisse. Cum autem lite huiusmodi coram eodem Paulo sit intercessa pendente, dictas Petrus liti & causa huiusmodi, ac omni iuri suo in dicto Monasterio regimine & administratione, vel ad alia quomodolibet competentia hodie in manibus nostris sponte & libere cesserit, Nalque quascumque speciales, vel generales reservationes, annexiones, & incorporaciones, suspensiones, & extinctiones perpetuas, & temporales, comminationes, accessus & regressus, ac reservatos, vetendi, annullandi, & incorporandi, ac comminandi, & aliis conferendi, commendandi, jupprimendi, accedendi, regrediendi, & aliis facultates, litteras, mandata, & indulgentias, & gratias quascumque etiam cum provisionibus, commendis, & aliis dispositionibus ex tunc quibusvis personis cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existitibus, & quacumque etiam Imperiali, Regali, Reginali, Ducali, sive Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel majori dignitate, auctoritate, praeminentia, nobilitate, & excellentia, ac etiam Cardinalatus honore fulgentibus, & familiaribus nostris continuis, commendatibus etiam descriptis, & antiquis, & in eorum ac Ecclesiarum Cathedralium, vel Metropolitaniarum, ac Patriarchalium, & Prælatuum, Monasteriorum, & aliorum Beneficiorum quorumcumque cum cura & sine cura secularium, & quorumvis Ordinum Regularium, licetorum piorum, Universitatum, Simplicium, & aliorum quorumcumque, aut in nullis favorum, ac eorum, nec non iurium cessum, vel ablatum, aut spoliolum, damnorum passorum, & obsequiorum etiam Nobilibus & Romane Ecclesiae, vel Sedi Apostolicae, aut pro Sede Catholica imperforam, seu quorumvis aliorum execrabiliū, ac arguentissimorum, & necessariis exprimentum casuum consideracionis, contemplacionis, instantia, intuitu, ratione, vel respectu, ac metu proprio & ex certa scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, & cum quibusvis antelacionum pravo-

gatiis, declarationibus, concessionibus, favoribus, suspensionibus, & gratiis, & restitutionibus, modificacionibus, exceptacionibus, & annullacionibus, irritacionibus, ac derogacionum derogacionibus, vel non praesidium & aliis quascumque concessis, & concedendis gratiis suspensionibus, ac illis derogacionibus, nec non mentis & intentionis, ac perpetuae voluntatis nostrae fuisse & esse de non revocando aut suspendendo gratias easdem, & illis non derogando quomodolibet attestationibus, ac in praesentium & in futurum statum repositicionis, restitutionis, & plenarie reintegracionis, ac per modum pelli initii contractus, ac perpetui statuti, nec non gratias ipsas, ut de alia vacantibus existere, & ex tunc vere & non fuisse etiam quoad possessionem dicti Monasterii plenam esse sortitas effectum decorentibus & declaracionibus, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolutis clausulis per Nos & Sedem praedictam, aut ejus Legatos in genere vel in specie etiam nominatim de dicto Monasterio concessis, seu concessis, & aliis quomodolibet emanatis, seu emanatis, etiam si in illis, quod illa nunquam certis modis & formis inhibi expressis, ac verbis & signis inhibi oppositis, & cum diversarum Litterarum Apostolicarum expeditione & intimatione, etiam diversis temporibus facienda, ac de consensu eorum, quorum interesse concernerent, aut etiam nullatenus suspensi, moderari, revocari, aut eis in aliquo derogari possit, & quaticumque suspenderentur, aut illis derogaretur, quocumque de novo, & sub quacumque causa per illos, quorum interesse concerneret, eligeret concessa, & facta essent, & esse cesserent, expediti possent, & sic & non aliter per quoscumque Iudices & personas iudicari deberet, cavendo expressis, illorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis ac de verbo ad verbum inseritis, ac mox & forma huiusmodi pro individuo observatis habentes ad effectum praesentium omnino suspendendo, & in dicto Monasterio vacatione effectum sortiri, aut locum sibi vindicare non posse, nec debere decernendo effectum huiusmodi doctrinas admitterdam, & sicuti eadem petitio subiungebat, a novellis offeratur Monasterium ipsum alias, quomodo ut praemittitur, vacasse, & vacare, Nos Rectorem & Consilium praedicti, & eorum singulas a quibusvis suspensionibus, excommunicationibus, suspensionibus, & interditiis, aliisque Ecclesiasticis sententiis, excoisuris, & penis a iure vel ab homine quavis occasione & causa latis, si quibus quomodolibet innovati existant, ad effectum praesentium duntaxat consequentem, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, easque huiusmodi ad nos advenientes, eorumdem Rectoris & Consilii in hac parte supplicationibus inclinati, volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod littera, ac solo, annexo, & incorporato praedictis, ac nostra & singula in dictis posterioribus litteris nostris contenta, & inter se cum quacumque ad datam praesentium valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant in omnibus & per omnia, etiam si Monasterium praedictum, cum fructibus, redditibus, & proventus eorum ducatorum auri de Camera secularium communium existimacionem valorem annuam, ut Rector, & Consilium praefati afferunt, non excedunt, quavis modo, & ex cuiuscumque persona ducet, etiam si ejus personae ex quavis causa ad Sedem praedictam specialiter

& generaliter pertinet, & super regimine & administratione hujusmodi inter aliquos aliosque, caput statim praesentibus hujusmodi volumini pro expresso, pendat indicio. Non adductis fil. rector. Bonifacii Pape VIII. etiam Praedecessoris nostri, & aliis Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, ac Monialibus, Congregationibus, & Ordinibus praedictorum etiam juramento confirmatis, Apostolicis, & quavis firmitate alia roboratis, statuti, & constitutionibus, nec non omnibus illis, quae in dictis posteroribus litteris hujusmodi volumini non obstat, & ceterisque aliis quovismode. Nulli ergo omnino hominum licet sit, Datum Roma apud S. Petrum anno Incarnationis Domini MDXVII. Kal. Junii, Pontificatus nostri anno quinto. Cyprianus.

Haud multo vero post annis iussu & auctoritate Rectoris & Senatus religiosissimi Caenobii Benedictinae dilectissimae Ragusinae ad pristinum Institutum Benedictinae disciplinae revocata cum fuisset, sedulam in id operam dantibus tum Hieronymo Benella, tum Chrysostomo Calvino doctissimis & sanctissimis Monachis, omnia praeter Lacomone in unum Congregationis corpus coalescent, cui supremo imperio praesidebat Abbas Melitenus, eademque ab omni alia Congregatione Benedictina segregatur. Paulo post idem Leo praefinitis dotem, quam Collegii sacrarum Virginum Ordinis Benedictini affert, & contribuere debent adolescentulae, quae illi Instituto nomen dare cogerent, venietique plates recipi, quum eis alendis & sustentandis annui cujusque Collegii praevenerit sufficere.

Quarta
pro Virg.
plur. Rector.
dilectis.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Petris Ven. Fratris nostri Archiepiscopi Ragusini in spiritualibus generali Sal. & Apostolicam bened. Hujusmodi supplicum votis libenter assensimus, eaque favorebus prosequimur opportunitas. Exhibita hincdem Nobis super pro parte dilectionis filiorum Rectoris & Consilii Civitatis Ragusinae petitio continebat, quod dilecti in Christo filii Abbatissa, & Moniales Monasteriorum S. Mariae de Castello, ac Sancti Andree, & Sancti Marci, nec non Sancti Simonis, & Sancti Thome Ragusini. Ordinis S. Benedictini vellet recipere aliquas puellas in Monasteria dilectorum Monasteriorum, nisi eis decretorum decretum, & quovismode major summa praevenerat persolveretur, quae profecto Civibus dilectis Civitatis minus honestum, & in Abbatissarum, & Monialium exarantem animarum periculum erdere videtur. Quare pro parte Rectoris & Consilii praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut Abbatissa, & Moniales praedictae de cetero in singulis Monasteriis praedictis tot puellas, quot ex eorundem Monasteriorum banis, seu praesentibus poterant abique pecunia inibi sustentari, recipere debant, quodque ipsae Abbatissa & Moniales ad id cogi valeant, & ultra nonaginta sacatos auri, & conjuncta vestimenta a singulis ex puellis inibi recipendis petere, aut quovis titulis seu colore recipere nequeant, & statim, atque in praesentia opportuno praevenerit de legitimata Apostolica dignetur. Nos igitur Rectoris & Consilium praedictum, ac ipsorum Consilii singulares personas & quovismode excommunicatos, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latitis, quibus quovismode interdicti existant, ad effectum praesentium decanta-

xat consequendum harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati discretionis tuae per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus vocatis Abbatissis & Monialibus praefatis, & aliis, qui fuerint vocandi una cum dilectis filiis dilectorum Monasteriorum Praetoratoribus, procedatur, quod Abbatissa & Moniales praefatae de cetero perpetuis futuris temporibus in singulis Monasteriis praedictis tot puellas, quot ex eorundem banis seu praesentibus poterant abique pecunia inibi sustentari, recipere debant, quodque ipsae Abbatissa & Moniales ad id cogi, & compelli valeant, & ultra nonaginta sacatos auri, & conjuncta vestimenta a singulis ex puellis inibi recipendis petere, aut quovis titulis seu colore recipere nequeant, de dilectorum Praetoratorum, vel majoris partis eorum consensu statueri, & ordinare auctoritate nostra procures. Et nihilominus si Statutum, & ordinationem hujusmodi pro te fieri cogeris, illa perpetuo inviolabiliter observari facias. Contradictores per censuram Ecclesiasticam compescendo, innovata etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus Apostolicis, & Provincialibus, & Synodalibus Constitutionibus & Ordinationibus, nec non Monasteriorum, & Ordinum praedictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis contrariis quovismode, nec si Abbatissa & Moniales praefatis, vel quibuscumque aliis communiter vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdicti, suspensi, vel excommunicati non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Roma apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo decimo septimo VII. Idus Augusti, Pontificatus nostri anno quinto. Cyprianus.

Virgines autem S. Clarae, quae se Fratrum Minorum, quos Conventuales vocant, regimini eximii, tradique in curam & disciplinam Fratrum Minorum capitebant, quos Observantes appellat, Leo ultro solatus illorum consilium & voluntatem approbavit diplomate eisdem incipiente sub exitum anni 1518.

Leo Papa X. dilectis in Christo filiis sal. & Apostolicam bened. Exponi nobis super scriptis, quod licet vos & Monasterium vestrum sub cura & regimine Fratrum Ordinis Minorum Conventualium nuncupatorum Provinciae Dalmatiae juxta morem dicti Ordinis fueritis, tamen pro spirituali consolatione vestra, & ut reus gratiam dilectis filiis Rectori & Consiliariis, & toti populo Civitatis Ragusinae facere voleatis, in loco Capitali ad solum campum legitime congregata, & in praesentia tunc Vicarii Pae. Fratris nostri Archiepiscopi Ragusini, & eorum Notario & testibus fide dignis expressis de cetero velle amplius esse sub cura dilectorum Fratrum Conventualium, sed cura & regimini dilectorum domus S. Francisci Ragusinae dicti Ordinis de Observantia, de quorum ordine bene scitis, & rite scilicet satis bene informata eratis, subici summo per desiderare ac velle, quod nunc ex Fratris dictae domus S. Francisci de Observantia in Capitale eorundem Fratrum de Observantia pro tempore, & in ipso Capitale electus tunc declarari Capellani Ecclesiae vestri Monasterii, ac Confessor vestri, & curam animarum vestrarum habere, & confessiones audire, & Sacramenta Ecclesiastica vobis ministrare debe-

Quorum
de vobis
alios S.
Clara sub
Fratrum
Minorum
regimine
cohabitau-
du.

dehere eo modo, quo tunc Confessor & Capellanus ex Fratibus Conventualibus facere consueverat, ac Minister Fratrum de Observantia Provincia Ragusina juxta dictam morem pro tempore existentem officium, ac modos, ritus & ceremonias, quos & quas dictus Minister Fratrum Conventualium Provinciae Dalmatiae hujusce tenetur in vobis tam in receptione Monasterii vestri Monasterii, & professionis constitutione, quam alia ad ejus officium pertinentibus quas spiritualia exercere consueverat, exercere possit ea tamen conditione, quod vos sub regula sub qua, & modo vivendi quo tunc tractis, perpetuo remanere sine aliqua innovatione videatis, quodque Confessor & Capellanus, & Minister, & ceteri Fratres de Observantia dictae Provinciae Ragusinae novae leges, seu vivendi modum aut formam vobis imponere nequeant, nec de bonis temporalibus vestris, & Monasterii vestri quocumque modo se intrumittere, cum illorum administratio ad Procuratores dicti Monasterii per Rectorum & Consilium Civitatis hujusce deputari solitas de antiqua consuetudine pertineat ad Rectorem & Consilium hujusce, ut requisitis ipsi praevisorem omnium confirmationem a vobis & Sede Apostolica impetrare, & eidem Fratribus de Observantia Provinciae Ragusinae hujusce sub ponit & censuris, ut curam vestram suscipere debeant, per normam, obtinere velint, constituentes etiam certos procuratores vestros ad praemissa peragenda, & adiuvanda, prout in instrumento publico desuper confecto, quod diligenter inspicere & legi fecimus, plenius continetur. Quare tam pro infrascriptis Procuratoribus vestris, quam Rectoris & Consilii hujusce parte vobis humiliter fuit supplicatum, ut praemissis quolibet pro illorum subsistentia firmari robas Apostolica Confirmationis adhibere, alioquin in praemissis opportune providere de benignitate Apostolica dignemur. Nos itaque attendentes, quod litteris concordia eorumdem Fratrum Conventualium & de Observantia cedat, quod si Fratribus Domorum Fratrum Conventualium Fratribus de Observantia adhaerere voluerint, adhuc certo modo tunc expresso permittere hujusce pro & honesto desiderio vestro, ac Rectoris, Consilii, & Communitatis hujusce libere annuimus, & propterea omnia praemissa auctoritate Apostolica tuore praesentium approbamus & confirmamus, praesentisque scriptis tractatibus commanamus, supplices omnes & singulos desistat juris & facti, si qui forsitan intervenierint in eisdem. Et nihilominus pro priori cautela vos a cura & regimine dictorum Fratrum Conventualium Provinciae Dalmatiae perpetuo eximimus, & totaliter liberamus, resque eam & regimini dictorum Fratrum de Observantia Provincia Ragusina hujusce modis & formis supra dictis, cum ad haec dilecti filii Petri de Albi Clerici Ragusini Familias & Camerarii vestri, Procuratores vestri ad hoc a vobis speciebus mandatum habentis, expressus accedat assensus, perpetuo subijcimus, ac eidem Ministro Provinciae Ragusinae, & Fratribus dictae domus S. Francisci de Observantia sub excommunicationis lata sententia poena mandamus, quatenus curam, regimen, & administrationem animarum vestrarum & Monasterii vestri modo praemissa recipiant, illamque exercent, ut animas vestras Deo inserviant. Quocirca dilecti filii Archiepiscopo & Archiepiscopo Ecclesiae Ragusinae, ac Vicario praefati Archiepiscopi in

spiritualibus generali per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus ipsi, & duo, aut unus eorum per se, vel per alium, seu alios, praesentes litteras, ac omnia & singula in eis contenta, vel ea, quando opus fuerit, ac pro parte veliam super hoc fuerint requisiti, solemniter publicent, reddique in praemissis efficaciter deservientes praesidio assident, faciant auctoritate nostra praesentes litteras, & omnia & singula in eis contenta inviolabiliter observari; non permittantque vos super illis praedictis Ministorum & Fratrum Conventualium Provinciae Dalmatiae hujusce, seu quocumque alios quoscumque qualitatis, status, & conditionis fuerint, quomodolibet molestari, contradiutores per censuras Ecclesiasticas, & alia juris opportuna remedia compescendo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus Monasterii & Ordinis praedictorum iuramento, confirmatione Apostolica, & quavis firmitate alia roboratis, nec non privilegiis & indulgentiis Apostolicis illis & vobis forsan concessis, quibus quoad praemissa, & illorum firmitatem ac validitatem laesione derogamus, exoneratis quibuscumque, aut si aliquibus communitatis, & diversimodum Apostolica Sede sit indultum, quod interdicti, suspensi & excommunicari non possint per litteras Apostolicas facientes plenum, & expressum, ac de verbo ad verbum de indulto hujusce mentionem. Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris MDXVIII, die VII. Decemb. Pontificatus Domini nostri Damiani Papa Leonis X. anno sexto.

Extra. Dilectis in Christo Villabus Franciscan Abbatis & Monialibus Monasterii S. Clarae Ragusini Ordinis ejusdem Sanctae.

Quoniam litteris acceptis, Alvisius Cervinus Abbas Monasterii S. Jacobi de Vilginea extra muros Ragusini, & Reverendissimi in Christo Patris D. Raynaldi Gratiani de Cotignola Archiepiscopi Ragusini in spiritualibus Vicarii generalis cum Martino de Buccia Archiepiscopo, ac Vito de Gozze Archiepiscopo in claustrum Monasterii cum convenissent, praesentibus Auxiliis, ac ceteris Virginibus, eisdem publice legi, & hoc decreto promulgari iussimus.

Universis & singulis has nostras litteras praesentes, sive hac nostrum publicum & autentico instrumentum visuris, lecturis, pariter & audituris, quoscumque infrascriptum tangit negotiationem, seu tangere poterit quomodolibet in futurum, quibuscumque nominibus censentur, aut quacumque praesurgant dignitate, Nos Alvisius Cervinus Abbas Monasterii S. Jacobi de Vilginea extra muros Ragusini, & Reverendissimi in Christo Patris D. Raynaldi Gratiani de Cotignola Archiepiscopi Ragusini in spiritualibus Vicarii generalis, & Martinus de Buccia Archiepiscopus, ac Vito de Gozze Archiepiscopus Ecclesiae Ragusinae, Iudices & executoris ad infrascripta Sede Apostolica specialiter deputati saluti in Domino, & nostris hujusce, invocato Apostolice summi obsequio mandatis. Litteras SS. in Christo Patris, & Domini nostri Domini Leonis divini praesidentis Papa X. sub annulo Piscatoris sigillatas, janus sigillatas & integras, non titolatas, non cancellatas, neque in aliqua sui parte suspectas, sed omni vitio prorsus & suspitione carentes, ut in eis prima facie apparebit, vobis personaliter constitutis in Claustro Monasterii S. Clarae per principales, in eis-

In hac
non Vicarii
Archiepiscopi
regali de
cunctis.

den litteris Apostolicis principaliter nominatas, coram Notario publico, & testibus infra-
scriptis presentatas, illa, qua deinde reverentia,
acceptum hujusce sub errore. — Leo Papa X.
Cc. — Post quarum, eisdem litterarum Aposto-
licarum presentationem & receptionem vobis
& per nos, et praemissis, factas, fuimus
per dictas Domus Praefectam Abbatissam,
& Moniales principales in praemissis litteris
Apostolicis principaliter nominatas debita
eum instantia requisiti, quatenus ad executionem
dictarum litterarum Apostolicarum, & contem-
torum in eisdem providere dignarentur juxta tra-
dictum, seu directam per eas a Sede Apostolica
praedita vobis formam. Nos igitur Alvisius
Abbas, & Vicarius, Marianus Archiepiscopus,
& Pater Archipresbyter Judices, & executori,
attendentes requisitionem hujusce fore iustam, &
rationi consonam, volentesque mandatum Apo-
stolicum supradictum vobis in hac parte direc-
tam reverenter exequi, ac tenore idcirco Au-
thoritate Apostolicae vobis commissa, & qua-
sumus in hac parte, litteras Apostolicas,
praedita vobis processum, ac omnia & singula
in eis contenta vobis omnibus & singulis su-
pra-
dictis, quibus praesent noster processus dirigitur,
intimamus, injungimus, & notificamus,
ac ad vestrum, & cujuslibet vestrum iustitiam
deducimus, & deduci volumus per praesentes,
velque nobilissimos, & vestrum quolibet in
solidum tenore praesentium requirimus, monemus
primo, secundo, tertio, & peremptorie communi-
ter, vel divisim, ac vobis & vestram cui-
libet in solidum in virtute S. obedientiae, & sub
infra-scriptis sententis districte precipiendo man-
damus, quatenus infra sex dierum spatium post
presentationem seu notificationem & requisitionem
pro parte dictarum Dominarum Abbatissa
& Monialium principalium vobis seu alteri ve-
strum desuper factas immediate sequentes, quod-
cumq; sex dierum, duce pro primo, duce pro se-
cundo, & reliquis duas dies vobis universis &
singulis supradictis pro tertia & peremptorio
termino, ac monitione Canonica assignamus, pra-
nominatas litteras Apostolicas, & hanc nostrum
processum, & omnia & singula in eis contenta,
vbi, & quando opus fuerit, & pro parte mo-
derna, & pro tempore existentium Abbatissa
& Monialium dicti Monasterii super hoc faciente
requisiti, solemniter publicantes, eisdemque Do-
minabus Abbatissa & Monialibus in & circa
in eisdem litteris, & processibus officialis dis-
finitis praesentibus obstantes, faciat eisdem praesent-
atas litteras Apostolicas, & processus nostros,
ac omnia & singula in eis contenta invariabiliter
observari, non permittere eas per Mi-
norum Provincie Dilectas, seu quocumque alias,
cujusquam status, qualitate, vel conditionis fuerint, quomodolibet molestari.
Johibentes sub sententia, censuris, & penis in-
fra-scriptis dictis Abbatissa & Praevidibus con-
veniebatur, ac vobis omnibus & singulis supra-
dictis, quibus praesent noster processus dirigitur,
omnibusque aliis, & singulis, cuiuscumque di-
gnitatis, status, gradus, ordinis, vel conditio-
nis exsint, & quocumque ecclesiastica vel mu-
dana praesuleant dignitate, ne praesatis Domi-
nabus Abbatissa & Monialibus dicti Monasterii
nunc & pro tempore existentibus, quominus
praemissis litteris Apostolicis, & praesenti no-
stro processu ac in eis contentis omnibus & sin-

gulis gaudere possint & valeant, impedimentum
aliquid praestent, seu praestent, quovis quocumque
colore vel publici vel ecclesiastici directi
vel indirecti. Quod si forte praemissa omnia &
singula non adimpleveritis, seu neglexeritis, aut
recusaveritis, seu recusaveritis contumaciter ad-
implere, seu quocumque in contrarium facieritis,
seu fueritis, aut aliter praemissis mandatis,
ac monitionibus nostris hujusce, imo vero Apo-
stolicis non paraveritis, seu paraveritis realiter,
vel cum effectum, nos in vos omnes & singulos
supradictos, & quolibet, qui fueritis seu fuerint
in praemissis culpabiles, & generaliter in
contradictores quolibet, & rebelles ex nunc
prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc sin-
gulariter in singulis praedicta sex dierum Canoni-
ca monitione praemissa excommunicationis, in
Capitula vero, Conventus, & Collegia quocumque
in his foras delinquentes suspensiois a
divinis, & in ipsarum delinquentium & rebel-
lum Ecclesias, Monasteria, & Capellas inter-
dicti ecclesiastici sententias fecimus in his scrip-
tis, & etiam promulgamus. Ceterum cum ad
executionem praemissarum altitatis faciendam ne-
queamus quoad praesent personaliter interesse,
pluribus aliis etiam legitime praepositis negotiis,
universis & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus,
Praepositis, Decanis, Archiepiscopis, tam
Cardinalium, quam Collegiarum Canonis,
Parochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, seu loca-
tenentibus eorumdem, Plebanis, viceplebanis,
Archipresbyteris, Vicariis quoque perpetuis, Al-
tariis, Capitulis, Presbyteris, Curatis & non
curatis, ceterisque viris ecclesiasticis in quibuscumque
dignitatibus, gradibus, vel officiis,
Clericis, Notariis, & Tabellionibus quibuscumque
publicis per Civitatem, & Diocesim Ragusi-
nam, ac alias ubilibet constitutis, & eorum
cuiuslibet super ulteriori executione dicti Mandati
Apostolici, atque nostri facienda, auctoritate
& tenore praesentium plenarie committimus vi-
ces nostras, donec eas ad nos specialiter & ex-
presse duxerimus revocatas, quos nos etiam,
& eorum quolibet eisdem auctoritate & tenore
praesentium requirimus, & monemus primo,
secundo, & tertio & peremptorio termino, ac
monitione Canonica assignamus communiter, &
divisim, eisque ubilissimos, & eorum cui-
libet in virtute S. Obedientiae, & sub excommunicationis
pena, quam in eis, & coram quolibet,
nisi feceritis, qua mandamus, ferimus in
his scriptis, districte precipiendo mandantes,
quatenus infra sex dies post praesentationem,
seu notificationem praesentium, & requisitionem
a parte dictarum Dominarum Abbatissa & Mo-
nialium principalium eis seu eorum alteri desu-
per factas immediate sequentes, quod dies ipse,
& eorum cuiuslibet pro omni dilatione, termino-
que peremptorio ac monitione Canonica assignamus ita tantum, quod in his exequendis alter
alterum non excuset, nec unus pro alio seu
alium se excuset. Ad vos omnes & singulos
supradictos, quibus hujusce noster processus diri-
gitur, nec non ad Ecclesias hujusce personarumque,
& loca alia, de quibus alii, quando, & quomodo
expetitis fueritis, personaliter accedat, &
praesatas litteras Apostolicas, hujusceque no-
stri processum, ac omnia & singula in eis
contenta vobis omnibus & singulis supra dictis
torum, & divisim legant, intiment, & fideliter
publice procurant praesentatas litteras Apo-
stolicas, & hanc nostrum processum, ac omnia
& sin-

& singula in eis contenta, ubi & quando opus fuerit, & pro parte nostrorum & pro tempore existentium Abbatissa & Monialium illi mandantes super hoc fuerint requisiti solenniter publicaverunt, easdem Dominabus Abbatissa, & Monialibus in & circa contenta in eisdem litteris & processibus observari defensionis prefatis assistere faciant easdem praesentibus litteras Apostolicas, & processus nostros, ac omnia & singula in eis contina inviolabiliter observari, non permittentes eas super illis per Monachum & Fratres Conventus Ordinis Moniarum Provinciae Dalmatiae, seu quoscunque alios consueque qualitates, status, & conditionis faciant, quomodolibet molestari. Et generaliter omnia alia, & singula nobis in hac parte commissa plenarie, & integre exequantur juxta praedictarum litterarum Apostolicarum, & praesentium nostri processuum vim, formam, & tenorem, ita tamen, quod illi subdelegati, & quicunque alius seu alii nihil in praedictum dictarum Dominabus Abbatissa & Monialium principalem valent attemptare quomodolibet in praesentibus, neque in processibus per nos habitis, aut sententias per nos latis obviando, & suspendendo aliquid innovare. In ceteris autem, quae eisdem Dominabus Abbatissa & Monialibus in praesentibus necesse possint, & quomodolibet obesse, praesentibus subdelegatis nostris, & quoscunque alios potestatem omnimodam decernimus. Et si contingat nos super praesentibus in aliquo procedere, de quo nobis potestatem omnimodam reservamus, non incontinentim propterea commissum nostrum ducesse in aliquo revocare, nisi de revocatione ipsa specialiter & expressim in litteris nostris fecerimus mentionem. Per processum autem hujusce modum notum, nec intendimus nostris in aliquo prejudicare collegii, quominus ipsi, & eorum aliter servati tamen hoc nosse processu in hujusce negotio procedere valiant, prout eis visum fuerit expedire. Praefatas quoque litteras Apostolicas, hujusque nostrum processum, ac omnia & singula ducesse negotium tamquam volumus per nos dictas Dominas Abbatissam & Moniales remanere, & nos per vos, aut aliquem vestrum, seu quoscunque alium ipsi iuvatis, & ad eorum voluntatem quomodolibet detineri. Contrarium vero facientes praefatis nostris sententis, prout in his scriptis latae sunt, ipsi facta volumus subvertire. Mandamus tamen capitulum hoc de praesentibus cum precibus, & habere debitum, precantibus quidem sumptibus & expensis. Absolutionem vero omnium, & singularium, qui praefatas nostras sententias, aut eorum aliquam incurserint, seu incurserint quoquo modo, nobis, & superiori nostro tamquammodo reservamus. In quibus amari, & singularium fidem & testimonium praesentibus litteras siue praefatis publicum instrumentum processum hujusce modum in se continentes, siue continemus, exinde fieri, & per Notarium publicum infra scriptum subscribi, & publicari mandavimus, sigillaque praefati Reverendissimi Domini Archiepiscopi moderni Ragusini ob certitatem nostris propriis sigillis, & scitis appensione committimus. Datum & alium Ragusini in Claustro praefati Monasterii S. Clarae sub anno, a Nativitate Domini MDXIX. Indictione VII. die vero tertia mensis Decembris, praesentibus illisdem For. vitiis D. Nuncios Barthelemy Parisiensi Dilecto, & D. Martino de Bonifacio Artium Magistro, & Praeceptoris Ragusini istudum ad pra-

missa vocatis, habitis, & rogatis.

Et ego Joannes Zappala Clericus Ragusinus publicus imperiali auctoritate Notarius, & Curia Archiepiscopalis Ragusinae Curiae, & Capitularium paratus, quia dictarum litterarum Apostolicarum praesentationis, receptionis, mentionis, & requisitionis processuum, sententiarum, & censurarum submersioni, subdelegationis, praesentiumque processuum petitioni, & decretis alijsque alijs & singulis, dum sit, ut praemissis, per praefatos Reverendissimos Patres D. Aloysium Vicarium, D. Martinum Archiepiscopum, ac D. Petrum Archiepiscopum, Judices & executores praefatos, ac eorum eis fuerint, & agerentur, ita cum superscriptis istudum, praefatis inter se, itaque omnia & singula fieri fieri vidi & audi- vi, ac in notum summi, itaque hoc praefatis publicum instrumentum manu mea propria scriptum, & subscriptum, & in hunc publicum formam fideliter redigi, signoque & nominis mei soliti, & consueti una cum praefati Reverendissimi D. Archiepiscopi moderni Ragusini sigilli de mandata praefatorum DD. Iudicum & executorum appensione figendi in fidem omnium & singulorum praemissorum rogatus & requisitus.

Ragnaldi cum paucis annis ad gubernacula Ecclesiae sedisset, in Italiam discessit anno, ut not. 1726, cum Leo mandata pro Vigintio Claris superius relata exsequendum munus Vicario generali Archiepiscopi committeret: anno certe 1730. Achilli de Grassi Episcopo Bononiensi Vicarii generalis operam navavit, ut docent tabulae, quae apud Gratianum Coccorentensis observantur, in quibus ipsomet fidem fecit ab illo creatum Doctorem fuisse ex facultate sibi tradita a Leone X. Marcum fratrem sui filium Archiepiscopum oppidi Cotroneensis: Anno 1539. 7111. M. M. per nos Ragnaldi Gratiani de Certina Dei & Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopus Ragusinus, necnon Reverendi in Christo Patris & D. Domini Achilli Grassi S. Mariae Transylv. Presb. Card. Episcopi Bononiensis Suffraganeus & Ple. Gen. &c. Dum aberat, ecclesiasticam administrationem commendavit Matthaeo de Vitaris ex Ordine Franciscano Metropolitae Amideni, siue Amide, qui civitas est Archiepiscopalis Mesopotamiae; cujus vicaria opera in Episcopali munere etiam ante discessum utebatur, ut docet Petrus apud Petrum Rodolphum lib. 2. Histor. Seraph. Reliq. Anno 1547. Episcopus Amidenis Suffraganeus Ragusinus F. Matthaeus de Vitaris: idem confirmat Vazdingos Tomo VIII. Annal. eademque operam illi navasse legitur etiam Aloysius, siue Ludovicus Tubero Cervatus Abbas S. Jacobi de Valsura; in, qui finem temporum Commentarios diligentissime scripsit; ita enim ex laudatis litteris Leonis anni 1518. ejusque Aloysii decreto; tum in Matricula S. Georgii Gravissimum reperio: Nos Aloysius Abbas S. Jacobi extra muros, necnon Vicarius generalis Reverendissimi D.D. Ragnaldi Gratiani, Judexque Ordinarius, & Cognitor casuum &c.

Illis temporibus ingentem ex terramotu calamitatem Civitas & Respublica accepit. Anno 1540. 19. Kal. Maji, quem in diem inciderant sollemnia Christi redemptoris in caelum, maximus terre motus, & horribilis exitus, qui plurima tam in civitate, tum extra in villis circumjacentis aedificia dirigit, viculosque terre integros praestavit, & omnes vias illi

Ragnaldi
Archiepiscopo
Ragusi
directas.

Terramotu
Ragusi.

Mont Vergatus, ac propendere in ruinam & exitium urbis, cui a tergo supremo necesse; sed beatissima Virgo Deipara, quæ cum S. Blasio quibuldam pils hominibus spectandam prebuit dicitur, supposita dextera eum iulauit, ne radicibus evulsus collaberetur. Civitas ope divina gravissimo periculo exempta solita Deo, Superflue gratias egit, & Sacellum prope Connobium Franciscanum ad honorem cultumque Christi ascendens in eandem edificavit, quod singulis annis memorie tam insignis beneficii civitatis accepit recolende causâ, publicis supplicatione, pio proutque animo insisteret solet. Tristitiam horum maiorem aliquantum immisit mors Salinis regis Tuscæ, de cuius obitu, quo ingenti metu Christiani omnes, & pericula levati fuerunt, Rector & Senatus letissimum novitium ad Leonem miserunt, ilique subiecta litteris de gratias quam amplissimas egit & illorum erga Sedem Apostolicam egressum studium & extimam voluntatem colaudavit.

Leo X.
Imperator de
vallis Sicil.
vni. Regis
Tuscanæ.

Leo Papa X. dilectis filiis sal. & Apostolicam benedictionem. Non potuit vobis gratias tantarum affiri re, quæ ad nos multa diligentiæ a vobis missis Damiani Alegetti nobis actibus de morte Sclini Tuscæ Tyranni, quem quidem ordinis omnia & prout expositum libentissime audivimus, gratiasque de ea re Deo optimo maximo regimus, qui sue Religionis & Christianissimas invicem crudelitissimas, patientissimæque hostem suboritur, neque omnes securos ab illo, atque tunc facti. Ea diligentia devotissime vestram valde in Domino commendamus, quæ quidem cum vobis semper grata fuerit, tunc vero hoc tempore accessit fore iucundissima. Hortamur autem vos, ut quæ post hoc ex Oriente ad vos perferantur, ea ad nos, quemadmodum hastenus fecistis, perferenda curatis. Ea enim certa putamus, quæ a vobis accepimus, Reliqua ad eodem Nuntio vestro intelligere, quem vobis remittimus, & commendamus. Datum Rome apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die VIII. Decembris MDCX. Pontificatus nostri anno octavo. — licet.

Extra. Dilectis filiis Rectori & Consilio Civitatis Ragusæ.

Cum vero pars Connobii S. Marie, de Castello tertissimo corruisset, vitum est illud sparti, quod ex ea ruina vacuum fuerat, converti ad laxandam & explicandam plateam, quæ ante Basilicam Cathedralen admodum angusta erat; itemque ut aqua & proximis montibus ad commodum & levamen Civium derivaretur, eam per agros & fundos, quæ ad Monasterium Locomente & S. Clara, alique pia loca spectabant, traduci oportuit. Utinamque, quod ex decreto Senatus factum fuerat, ut ratum haberet, Leonem Pontificem rogatur, polliceri compellatur iri, quicquid detrimenti ex agrorum & soli diminutione Monasteria illa capissent. Illud quoque postulatum est, ut Prefectibus Monasteriorum & Ecclesiarum liceret ex fundis ecclesiasticis partem aliquam ante vendere, aut in perpetuum emphyteusim tradere, ut pecunia inde confici posset ad restituenda vel restauranda sacra ædificia, quæ eodem terramoto vel collapsa vel labefacta fuerant. Et Pontifex suus ad Archidiconum, & Archiepiscopum, ut Primicerium litteris iussit his omnibus postulatis indulgere, in hanc

Indulgentiam.

Leo Papa X. dilectis filiis sal. & Apostolicam benedictionem. Exposit nobis nuper fecerunt dilecti filii Communitas Ragusæ, quod alii ipsi volentes pro publica utilitate ita secularium quæ regularium personarum Civitatis Ragusæ agant ad fontem disse Civitatis conducti sacro, aquas ipsas per certas pretas terrarum ad S. Clara, & de Locorum Monasteria diviserunt, & forsitan loca pia spectantur ita fecerunt, & cum pars caput domus Monasterii Manialium de Maria de Castello prædictæ Civitatis prope Cathedralen Ecclesiam existentis ex terrarum, quæ præfati adus in die Ascensionis Domini in ea Civitate sunt, directa fuisset, pro decore ipsius Cathedralis Ecclesie, quæ platea forebat, ad usum plateæ illam caperent ex tamem intelligen-
ne, ut Monasteriis & Ecclesiis, ac locis prædictis congruentem daret recompensam, proinde parati existunt, & quia ex huiusmodi terrarum quamplurimum adificia Ecclesiarum, & Monasteriorum disse Civitatis & Diocesis Ragusæ partem directam, partem vero aliam emphyteusim fuerunt, ut ranciam voluntur, sique semel deinde, nisi ceteri reparantur/succurrant, quod adificia ipsa brevi tempore sola, aquata erunt, illaque per illos, ad quæ illarum reparatio pertinet, reparari, & restaurari non possent, nisi eis aliqua bona Ecclesiarum, & Monasteriorum huiusmodi in emphyteusim perpetuum pro iusto & rationabili canone concederetur, aut illa pro iusto pretio venderetur, & pretium inde proveniret in reparandum & restaurandum huiusmodi convertendi licentia concedatur. Quare pro parte Communitatis prædictorum Nobis suis humiliter supplicatum, ut Vro. Fratri Archiepiscopo, & dilectis filiis Ragusæ, & illarum Collegiarum Ecclesiarum Capitulis, nec non Monasteriorum Abbatibus, & Abbatissis, illarumque vel Prioratum tam vicorum quam mulierum, quorumvis Ordinum in Civitate, & Diocesi prædictis consistentium Conventibus, seu Prioribus ac Priorissis, aliisque personis beneficiis Ecclesiasticis secularibus & regularibus in vestrum Civitate & Diocesi obviantibus, tot bona immobilia & proprietates, quæ de eorundem Communitatis consilio ad eorundem adificiorum Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratum, & Beneficiorum prædictorum reparandum fuerint necessaria, emphyteusim perpetuum concedi, seu libere vendendi, & alienandi licentiam, & facultatem concedere, aliisque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaretur. Nos igitur de præmissis certum vestitum non habentes huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestre auctoritate Apostolica reverentius prefatum committimus, & mandamus, quatenus eorundem Ecclesiarum Capitulis, & Monasteriorum Abbatibus, & Abbatissis, & aliis Prioribus, aut Beneficiis huiusmodi obviantibus pro adificiorum Ecclesiarum, & Monasteriorum, ac Beneficiorum huiusmodi reparandum adus necessarium, ut ea non nulla, vana maxime viximiliter formidari possent, tot bona & proprietates, quor pro huiusmodi necessaria reparandis fuerint necessaria, in emphyteusim perpetuum pro iusto & rationabili canone concederetur, seu pro iusto & rationabili pretio libere venderetur, & pretium, quod inde proveniret, seu eandem huiusmodi in reparandum, & restaurandum adificiorum huiusmodi, et vix in illis vixi convertendi, dimittendo Monasteriis et Beneficiis prædictis remaneret bona, ex quarum fructibus pisset

just

sunt Moniales et Rectores Hospitalium sustentari, ac eadem Communitati solum pro aqueductu huiusmodi, et partem domorum pro platea Ecclesiae Cathedralis, et residuum, data prius Monasterii, & aliis Ecclesiis, & locis piis congrua recompensa, pro publica utilitate perpetua ratiōem licentiam auctoritatem nostra concecit. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinibus Apostolicis, ac quibuscumque statutis, & consuetudinibus, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum in Villa nostra Manifana sub anno Piscatoris die X. Decembris MDXX. Pontificatus nostri anno octavo. — Bonhus.

Extra. Dilectis filiis Archidiacono, & Archipresbytero, ac Primicerio Ecclesiae Ragusinae.

Interea hoc anno 1520. Raynaldus voluntaria cessione nuperum Ecclesiae Ragusinae remisit; & post obitum Achillis Crassi Episcopi Bononiensis anno 1523. extincti, in partem locavit. Mortuus est Cotronele anno 1529. & in aede S. Stephani, quae princeps est totius oppidi honorifico loco sepultus fuit, eoque post tricenarium ejus fratres germani amantissimi, ac nobilissimi ad latas Ara maxime monumentum ex marmore exstruxerunt, in quo ipsius corpus humili tumulo exceptum condiderunt, & hunc titulum tabula marmorea inscribendum curarunt.

Raynaldus Gratiano Thrologorum vicario, quos narra elaboravit, totius Ordinis Minorum Generali Ministri, inde ob egregia ejus in utraque Hispania pro Religione factura, ab Julio II. Pont. Max. in Ragusinum Archiepiscopum delecto.

Frater pietissimi arte propria perierunt.

M.D.XXXII.

Anno annos fere quatuordecim cum fater quidam, cui nescio quid operis imperatum fuerat, parietem a tergo ejus monumenti seu consilio, seu calu perfodisset, arca detecta est, eaque repleta, corpus Gratiani inventum arduum illud quidem, & exloccum, sed plane integrum, atque intactum, ne ipsis quidem vestibus pontificalibus ulla ex parte vetustate tinnere abactis, vel exhis: id quod cum miraculo simile visum esset, litteris mandari, & subscriptione duorum scribarum Communitatis Cotroneensis confirmari, signoque obligari placuit. In Coenobio Cotroneolensi Patrum Minorum S. Francisci, quos Conventuales vocant, inter eliges Ministrorum Generalium totius Ordinis pius in tabula ovali visitor Raynaldus pontificali habitu atque vestitu cum pallio super impoſito: circa epistitem grandiloculis litteris inscriptum legitur: F. Raynaldus Gratiani & Cotronele Generalis XXXXI. electus Romae MCCGCCV., qui post quadricennium creatus fuit Episcopus Ragusinus. Et infra tabulam subiecta est inscriptio. F. Raynaldus Gratiani Generalis XXXXI. liberalium artium cognitionem affectum Parisiam se contulit, ut solidioribus litteris vacaret; quibus comparatis Bononia & Pavia Thrologiam eximie professus est. A Julio II. in praetio habitus missus est Orator in Hispaniam: inde Romanam reversus in Supremam Graeciae Ministerium delectus est. Principii obsequii simul cum Farinieris Constitutiones a F. Francisco de Rovere, mox Sixto IV. editae, ab eodem Pontifice postea Ragusinae Ecclesiae Praefectus suffraganeus. Vita sanctus est Cotroneole MDXXIX. tumulatusque apud M. G. Sed adverte-

te, & verissimum fuisse Archiepiscopum Ragusinum, nec ipud Minores Conventuales sepultum, sed in aede S. Stephani, ut ante annos non ita multos compertum est ex ejus corpore ibidem invento. Cateum falla illa opinio ante inventionem illius corporis apud bonos illos Patres vagabatur. Basilice Cathedrali Ragusinae in pie irreliquit non levia sed erga illum memoris bene-

nificae animi monumenta, videlicet Cratem argenteam, quae Archiepiscopo per vias urbis incidenti praefata solat, & donum ejus esse declarat nomen Raynaldi litteris majusculis insculptum; itemque mitram petriolam, & chirothecas pontificias, quae adhuc sui temporis servata fuisse ait Seraphinus Ragusinus. Jo-

hannes Baptista Capallius in libro de Viris Philosophorum, auctoribus Juvio, & Jonio, scribit Marcum Marulum, eruditione & humanioribus litteris Graecis ac Latinis optime excolutum, a Leone X. Archiepiscopum Ragusinum creatum fuisse. Item affirmat Nicolaus Pappadopi in Historia Gymnasii Patav. Tom. I. lect. 2. cap. 6., addidit Marcum Manuelli Rhalla domini Graeco Archiepiscopo Epidaurensi in Dalmatia suffectum fuisse, & Romae mortuum an. 1527. Sed neutri locum esse potest in Catalogo nostrorum Antiquum, non Rhalle, quippe Jiliano Archiepiscopo vita fuisse an. 1510. successore illico dato est Raynaldus in Sedem Ragusinam, neque Marulo, cum anno 1519. Raynaldus adhuc hanc Ecclesiam obtinebat: hinc reor, verum utrumque non Epidauri Dalmaticae Archiepiscopos, sed alterutrum Epidauri Peloponnesiacae Episcopos situlatos, ut ajunt, extitisse, nisi velis, & Rhallam, & Marulum, cum Raynaldus jam de Ragusino dilectus, deque Archiepiscopatus obducendo cogitaret, nominatos quidem a Pontifice Archiepiscopos fuisse, morte tamen ante praereptos, quam & Raynaldus Ragusio dilectet, & decretam illis Ecclesiam possent ipsi adire, unde contigit, Jorium, qui primus id memoriae prodidit, audita Pontificis nominatione, & vulgi freto sermonibus utrumque Ragusienſi Archiepiscopo: doxaverit, veluti electi revera, & rite consecrati fuissent. Adde & id possimus, Manuelem ac Marcum ante Raynaldum, electos fortasse fuisse Ragusini Antitiles, sed gravi intercedente causa, dignitate utrumque se abdicaſſe: id tamen quod tato affirmet, cum & Ragusini Scriptores, & tabulae Romanae eorum nomina penitus liceant?

PHILIPPUS ARCHIEP. RAGUSIN. LIV.

Ex antiquissima & nobilissima gente Trivul-tia Mediolanensi, ex qua plerumque principes viri sagu togaeque illustres, Episcopi & Cardinales prodierunt. Parentes habuit Joannem Trivulium Mediolani Senatorem, & Angelam Martinengam primarum nobilitatis feminam Brixientem, fratres vero Angulium Cardinalem, & Petrum Archiepiscopum Rhegensem in Calabria. Ab Leone X. designatus fuit Archiepiscopus Ragusienſis, successore futuro Raynaldus. Collatum illi Archiepiscopatum confirmavit Adrianus VI. eumque Ragusinae Ecclesiae praefecit, ut est in tabulis Consistorialibus. 1521. 12. Martii praevide Ecclesia Ragusina, in Dalmatia de persona Philippi Trivulsi. Errat tunc itaque Scriptores & Catalogi Ragusini, qui primordia Archiepiscopatus Trivulsi-

Philippus Trivulsi Archiep. Ragus. an. 1521.

conferant in annum 1527, edique erroris coarguant non solum tabula modo laudata, sed etiam epistola Adriani VI. anni 1522. prid. Kal. Septemb. ad Episcopos Suffraganeos Ecclesie Ragusinae, quibus illum commendat, eique ut debitam obedientiam praestent, monet ac jubet.

Adrianus VI.
littera ad
Suffraganeos
Ecclesie
Ragusinae
de obedi-
entia.

Adrianus Episcopus Servus Servorum Dei
Pater, Fratribus universis Suffraganeis Ecclesie
Ragusinae sal. & Apostolicam bened. Datum sol.
ter. Leo Papa X. praedecessor noster Ecclesie
Ragusinae nos ex te, quod Pater. Frater noster
tuos suas Reynaldus Archiepiscopus Ragusinus
regimini, & administratio illius, cui tunc
praerat, in manibus illi Praedecessoris & libe-
re cessat, & illius Praedecessor cessavimus ipsam
doctrinam admittendum apud Sedem Apostolicam,
pateris solatio debetur, de persona dilecti fi-
lii Philippi electi Ragusini filii & Fratris
suis, de quorum numero licet absentes tunc tra-
mus, ob suorum exigentiam meritorum accepta,
de Fratrum coram consilio Apostolica auctori-
tate providit, ipsamque in Archiepiscopum
profecti, & Tolorem, curam, & administra-
tionem ipsius Ecclesie sibi in spiritualibus &
temporalibus plenarie committendo, prout in no-
stris inde testibus litteris, cum dilectus Prae-
decessor antiquam eius litteram desuper conferen-
tem, sicut Dominus placuit, rebus fuisse doman-
is exemptis, plenius continetur. Quocirca Val-
desitatem vestram invenimus, & hactenus ac-
tente per Apostolica scripta vobis mandantes, e-
dem Philippo electo tanquam vobiscum capiti ob-
sequenter exhibitis ut obedientiam, & reveren-
tiam debitas, & devotas, ita quod vestra in-
ter vos, & ipsam gratia gratos sortiantur effe-
ctus, & nos devotionis vestrae possimus pro-
prietate in Domino commendare. Datum Romae
apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae
MDXXII. Pridie Kal. Septembris, Pontificatus
nostri anno primo. — B. de Rohis. —

Intra finem ejusdem anni Philippus Ragusinus venit, omniaque honore pro eo, ac talis viri excellentia, & generis nobilitas pollulabat, exceptum fuit. Eate anno proximo mense Februarii Ragusini erat, cum ei Achilles de Graffa Cardinalis Bononiensis ex mandato Adriani Pontificis potestatem fieri significavit illi omnes absolviendi ecclesiasticis censuris, qui arma & alia, contra quam herbas, ad hostes christiani nominis detulerant modo tamen ante promitterent, se nihil tale in posterum ausuros.

Reverendo in Christo Pater, ahi Frater amenitissime, salutem. Sanctissimus Dignatus noster ad supplicationem & expositionem vestram viris vobis gratia hodie nobis fello contentatur, quod Paternitas vestra debita monitione procedente de evadenda in futurum, de praeterito demeraxat absolvat Mios, qui prohibita infidelibus praestiterunt. Poterit igitur totidem Paternitas vestra, quoadunque occurreret, hoc modo, & sub hoc forma tales ad respectum suum abolvere, & pro concessis huiusmodi debitam, & congruam penitentiam illis imponere, de qua quidem facultate per eundem S. D. N. illi attributa tenere praesentem manu vestra subscripserunt fidei facimus, & attestamus. De novis autem, & antiquis supradictis diebus, Paternitas vestra nomen, dedit recepto eidem rursus gratias agimus, vosque affectamus, & commendamus, qua bene valeat. Romae XI. Februarii MDXXIII. Tanquam Frater A. de Graffa Cardinalis Bononiensis.

et Card. de
Graffa ad
Ragusanos
de rebus
suis
de huius
de Tullio

Extra, Reverendo in Christo Pater ahi Frater nostro amantissimo Dominus R. Archiepiscopo Ragusinus dignissimo.

Ceterum paulo post idem Adrianus censule potestatem permittendam esse Ragusinis non solum exercende cum Turcis mercaturae, sed etiam huiusmodi arma & alia vendendi, quae per Ballam in Cena Domini ad illos deferri prohibentur, non cupiditate lucrandi, sed necessitate cogente, ut salutem ac libertatem ab infensissimis hostibus tuerentur. Datum est diploma eodem anno die Martii vicissim.

Adrianus
Papa VI.
papa ad
Ragusanos

Adrianus Papa VI. Dilecti Filii sal. & Apostolicam bened. Exponi nuper nobis fecistis, quod vos qui in conspectu Turcorum habitatis, & ipsorum Turcorum Tyrannum, ne penitus vos opprimat, ac destruat, tributum annuum multarum milliarum Ducatorum persolvere cogimini, illis Turcis in vestris conspectibus habitantibus, vel cum trementibus ad portas vestras accedentibus, ac illas transiunt facientibus fuerit, salutarum, ac alia pro ipsi trementibus opportuna, nec non vobis, & arma, ac alia eorum iuxta Ballam, quae in Cena Domini legitur, prohibita, dum illi haec a vobis petunt, ne civitatem vestram occupent, vosque eius Civis & incolae in omnimodum servituti vendant, proa verisimiliter eos solvatis timore, si impuniti res eis per vos negarentur, quinvis eis praemissa, dum illa possunt, subministratis, necesse ea, vel illi denegare non audiret. Quare cum sicut nobis similiter exponi fecistis, vos ab securitate vestrarum domiciliorum, licet non lueri cupiditate sed iusto timore, cum ut plurimum gratis, & sine pretio praemissa dare cogimini, res prohibitas huiusmodi concessistis, cunctis a censuris contra talia infidelibus ministrantes per illam Ballam fulminatis, si quae forte incurrent, absque, nobisque humiliter supplicari fecistis, ut vobis & Civibus vestris super his, prout alias Rom. Pontificis praedecessores nostros fecisse asservit, absolventis beneficiis quoad praeteritum, & ut in futurum praemissas res modo, quo praesentis, hoc est iusto metu exhibentes, censuras praedictas minime incurralis, concedere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos consensu vestra securitate consulere volentes huiusmodi vestris supplicationibus inclinati, vos & quolibet vestrum a quibusvis excommunicationis, aliisque sententis, censuris, & poenis, quae occasione praemissorum quomodolibet incurreritis, & excommunicationis huiusmodi, dummodo iusto timore, ut nobis exponi fecistis, prohibitas res huiusmodi dilectis Turcis detuleritis, absolvimus, & ut praemissas res alias in dilecta Balla infidelibus exhiberi prohibitas ipsi Turcis nequaquam cupiditate lueri, ut praesentis, super quo uniuscuiusque vestrum conscientiam in conspectu Dei, qui cordium inspektor est, ostendamus, sed iusto metu & in constantem viam eadem in futurum exhibendo, illas censuras in foro conscientiae demeraxat nequaquam etiam incurrendis, vobis per praesentes concedimus, & indulgemus. Non obstantibus quoad haec dilecta Balla, & alios Conspectibus & Ordinamentis Apostolicis, cunctisque in contrarium facientibus quibuscumque. Volumus autem, quod Confessor, quam quilibet vestrum ad hoc duxerit eligendum, praemissam salutarem vobis, & vestrum cunctis injungat, quoniam per omnino impie terramini, & quod vos praemissas & alias rei per illam Ballam Cena prohibitas non ali-

tor quam meto, qualem praediximus, scalli, & abique loci capitato dillis Teneis ministris. Alioquin absolutio quoad praeteritum & concessum praestitum quoad futurum nullius fuit roboris vel momenti. Datum Romae apud S. Petrum sub anno Vicentis die XX. Martii MDXXIII. Pontificatus nostri anno primo. — Theodoricus. Hecque. —

Extra. Dilectis filiis Rectori & Consilio Civitatis Ragusae.

Hanc eandem potestatem ab Adriano traditam Clementis VII. confirmavit suis litteris datis anno 1543. 15. Kal. Septemb., & Dilectis filiis Rectori & Consilio Civitatis Ragusae inscriptis.

Anno 1526. quidam sacerdos solvem Anconae cum suis centonibus & seruth pellem Ragulum invexit, quae mox fere viginti urbem ac ditionem Ragulinam depopulata est: ad viginti nulla capium extincta secant. Senatus ut sibi suae salutis consulere, ad pagum Gravolae in Cenobium Dominicorum recepti. Dilectis urgente pestilentia, templum S. Rochi civitas vocat, quod post reddidit sanitatem res voti dissolvit, & are publico templum Divo solpiti extructum est. Eodem circiter anno, vel sequenti Romam protectus est Philippus: nam certe Romae versabatur, cum Carolus Borbonius duce exercitus Caesaris, admovent ad Urbem copias, Romam obediens; eoque, dum inter primos moenia confendit, glands plumbea trajecit, milites urbem captam sede diripuerunt. Tanta cladis & calamitatis Philippum non spectatorem modo, sed etiam participem fuisse tradit Scraphius Razius, & in vincula conjectum, & verberibus caesum, neque intra dimissum, quam ingenti pecunia vitam & libertatem redemisset. Idem confirmat, & sulus enarrat Dominicus Berninus in Tomo IV. suae Hist. Anno 1528. Ragulum rediit: adus Pontificatus magna ex parte labantes refecit, atque in pristinum nitorem, cultumque restituit. Assidua cura & vigilantia in salutem concedit sibi gregis incubat: atque ad pietatem virtutisque omnes Christiani homines dignas populum hortari solebat crebris & aptissimis ad animos erudiendos ac permovendos concionibus, quarum honorificam mentionem facit P. Clementi de Aranea Congregationis Dominicae Ragulinae egregius illius aetatis concionator in suo Drelematoris, quod typis mandavit, & inscripsit Reverendissimus Dominus D. Philippo de Trivulzio Mediolanensi, Archiepiscopo Ragulino. Clara enim, inquit, tua virtutes ultra vestra Domus Trivulzia in utrique viris gloriam, honestate vice, ac doctrina claritate, necnon, quod nostris temporibus rarum est in Archiepiscopis, gratia declarationis ad populum te, nostramque Ragulinam civitatem clarioris ostendunt: & quocirca ego sua minime Apostolorum, tamen nec me a suis charis alienum fecisti, immo & pluries coram te ad populum declamare voluisti. Ecclesiastica disciplina & levitatis cultus & cultor studiosissimus fuit. Ut alia, quae in hanc rem proferri possent, exempla praeteram; agebatur de affinitate familiaritatis cum familia de Sorigo jungenda; sed designato matrimonio, cuius vinculo adolescentula Iulissima de Tudis cum adolescente patris nobilitatis de Sorigo jungenda erat, nescio quid impedimenti canonici obitare videbatur: non erat illud quidem cer-

tum satisque competum, sed dubium & controversum. Et quae ac fere omnes Theologi pro matrimonio habant; sed cum illorum sententia, quamvis optimis rationibus nixa, non omnem dubitationem tollere videretur Archiepiscopo, in assensum noluit, & maluit in eam partem, quae tunc esset, peccare, quam committere, ut periculo vel levissimo iudicanda sanctissimae Ecclesiae leges suam conscientiam exponeret: Et Reverendissimus Dominus Philippus de Trivulzio (ut in Codice Tabularum Archiepiscopalis) vixit suam dare soluit.

Cum pleraque Cenobia Benedictinae ditionis Ragulinae commendata fuissent Abbatibus extraneis, Senatus anno 1528. ut esset apud Razium, a Clemente VII. per suos Oratores impetravit, ut ad veteres Dominos ac Cenobia biarchas redirent: & tunc restituta fuit Congregatio Melitensis, eique attributa duo Cenobia, videlicet Melitense, & S. Jacobi de Viscignia cum duobus illis Praefectis, quae vocant Prioratum S. Andreae in Pelago, & S. Michaelis in Insula Jovani; de quo multa differimus in Andrea II. Archiepiscopo Ragulino XI.

Equidem Viscignense Monasterium S. Jacobi an. 1527. jurisdictioni Archiepiscopi Ragulini subiectum erat, prout quem eligendi Praedicti sacralis erat, licet Innocentius IV. an. 1254. in totalem Apostolicam Sedem illud recepisset, ut suo loco monuimus. Extant vero litterae Michaelis Clementis de Rellia Vicarii Archiepiscopalis ad Maurum Abbatem & Monachos Ecclesiae ac Congregationis Melitensis, quibus eidem Mauri possessionem Viscignensis Monasterii, & alterius S. Andreae in Pelago attribuit, unde conjiciamus Congregationem Benedictinam Melitensem a Nicolao V. institutam, non fuisse omnino disjunctam per haec tempora, & aliquam nomine saltem conjunctionis speciem retinuisse. Litterae haece subiectum ex Lib. Divers. Notarum Ragul.

Die XXI. II. Mosis Junii 1527.

Michael Clementis de Rellia Canonici Ragulani, nec non Reverendissimi D. Philippo Trivulzio dignissimi Archiepiscopi Ragulani in spiritualibus Vicarii Generalis Perreabili Domino Mauro Abbati, ac Officialibus aliis, & Monachis Ecclesiae, ac Congregationis Melitensis Ragulinae Diocesis salutem in Domino sempiternam. Quoniam domi peioris est circa curam gregis fidei ad Alissinos concessi sedulo invigilare, & eo magis, quo populi devotionem, animabus salutem, divinae cultus augmentum conferre poterat. Facientibus itaque duobus Monasteriis, altero sub invocatione Divi Jacobi de Viscignia extra moenia Ragulinae mortis D. Aloisii Cervini, dum in bamaus ageres disti Monasterii Abbatii, extra Ragulum in Curia (s. Romana) defuncti, ac omnino ipsius Monasterii Monachorum, altero vero sub invocatione S. Andreae de Pelago extra moenia disti Civitatis ejusdem anno Ragulinae Diocesis morte D. Hilarii de Gorge sam vivere, disti Monasterii Priori dignissimam, ac omnino ejusdem loci Monachorum Ragulani Divi Benedicti in omnibus profectum. Quorum collatio, provisio, & omnino dispositio vacat ad Nos virtute disti ordinarii nostri Officii spectare, & prout dignoscitur. Potestatem Derivam cultum sub codici vestra, quae pie fundatorum animae ea Monasteria venerant, in quibus cum Dno possint, istum exte.

Monasterium Viscignense
in S. Andreae
de Pelago
abbatibus
vestri Monasterii

vestri Ragulani
adus quodam
vota.

philippus
archiepiscopus
adus quodam
vota.

excitare, & argere. Considerantes Reverentiarum Vestrarum ac totius Congregationis vite ac nominis honestatem, aliisque laudabilibus propositis, ac virtutum meritis, quibus merito una omnium voce commendamus. Vobis est Nobis, & Sacra Congregationi nostra Ecclesiam ipsam, ut supra vacantes, addicere, amittere, & incorporare, & perpetuo Divini Nominis invocatione, a quo bona cuncta procedunt, Ecclesiam Vestram sic, ut pramittitur, vacantes cum plenitudine juris Canonici, ac omnibus aliis necessariis, modo, die, jure, causa, & forma, quibus melius possimus, ac de jure, vel ex consuetudine fieri potest, cum omnibus, & singulis eorum, & quibuslibet ipsarum pertinentiis, juriis, & allodionibus Vobis, & vestre Congregationi praefectum tenere conservamus, providemus etiam Tege Reverendum D. Maurum Abbatem, & vicem totius dicte Congregationis eorum Nobis personaliter cooptantem in corporalem possessionem dictarum Abbatia, & Prioratus Ecclesiarum, iuriumque eorum, & pertinentiarum per annuam vestri traditionis inductionem, & investituram. Recepta primitus a te, & pro tua nomine dicte Congregationis praefecto juramento quo sapienter Matris Ecclesiae mandatis, eisdemque Abbatibus, & Prioribus, ac ipsi Ecclesiae S. Jacobi, & S. Andreae secundum eorum Statuta, regulas, Canones, & Sacra observatis, & deservitis facietis in Divinis, juraque & libertatibus eorumdem Ecclesiarum maxime tenetis, & pro posse defendetis. Nihilque quod ad dictas Ecclesias vel eorum aliarum pertineat, alienabit, seu dissolvat. Ius alienata & distracta ad jus, & proprietatem eorumdem reducetis, & reduci procurabitis pro posse. Quos circa universis, & singulis personis Ecclesiasticis, & praefectum Monachis dictarum Ecclesiarum separatim, seu pro tempore futuris, aliisque Notariis, & tabulariis publicis quibuscumque per Civitatem, & Diocesis Ragusinas, ac alias nobilibus constitutis tenes praefatum committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel eorum alter, qui super hoc fuerit requisitus, ad praedictas Ecclesias accedat, seu accedat, volque dictis nominibus, vel per Curatorem vestrum in corpore, reale, & allodiale possessionem Ecclesiarum praedictarum, iurumque eorum, & pertinentiarum ponant, & inducant, ac indolus descendant, amodo exinde quolibet illicito decedere, & vobisque de ipsarum Ecclesiarum fructibus, redditibus, proventus, juriis, & obventionibus universis integre faciant, quantum in eis fuerit, & plenarie respondeant. Contradictores quoslibet per Censuram Ecclesiasticam compescendo. In quorum omnium & singulorum fidem, ac testimonium praesentes litteras per Notarium Publicum inscripsi fieri, & publicari mandavimus sigillisque vestris fuisse, ac festinus appensione muniti. Datum Melitae in Cortivo Ecclesiae, five Monasterii Melitensis. Praesentibus ibidem Reverendis Patre Fratre Evangelico Episcopo Mocarantensi Tribanensiq. clesio, Presbytero Luca Parrachiano de Terhono, D. Francisco Pangratii de Bressa, D. Andrea Nici de Rethis, ac D. Marino Bonelli de Gendula, Testibus ad praesentia vocatis, habitis & rogatis. Sub Anno a Nativitate Domini Millesimo Quingentesimo Viginti primo. Indictione XV. Die vero XXVII. Mense Junii.

Et ego Fraciscus Syl. de M. Pileci Tablinus Apostolica auctoritate Notarius, & me-

do Juratus Notarius & Cancellarius Intelle Civitatis Ragusinae.

Necito quid injuria seu contumelia a quodam, ut ajunt, presbytero Philippo accepisset, de qua civitas universa lammopere doluit, & Rector ac Senatus Clericorum VII. admonendum censuit, qui ita elapsus, ut intelligeret se quoque gravi molestia affectum fuisse, & iustis satisfactionibus lumen munus, & auctoritatem in Procuratore ac Ministros Ordinis Minorum de Olevantia contulisse.

Clemente Papa VII. dilecti filii sal. & Apostolicam bened. Graviter & molestis talibus ea, quae nobis per vestras litteras significastis, Pater Frater Philippo Archiepiscopo vestro accidisse. Eam enim & pro dignitate Archiepiscopali, & pro nobilitate generis & animi sui, & quod dilecti filii vestri A. Card. Trivulsi frater germanus est, peculiariter diligimus, ne debemus. Vestram igitur pietatem in solacis, diligenter in vobis id significanda plurimum committimus. Quid vero pro qualitate casus decreverimus, ac Presbyteri & Ministri Ordinis Minorum de Olevantia hic ordinaverimus, Devenientes vestra plenius & perspicue ab eis intelligant. Datum Roma apud S. Petrum sub anno Piscatoris die V. Novembris MDXXXII. Pontificatus nostri anno nono. — Blasius.

Extra. Dilectis filiis Rectoribus & Consilio Civitatis Ragusinae.

Hoc Pontifice & vivis subato, Paulus III. ubi ad Pontificale fastigium erectus est, de summo Pontificatu sibi collato perhonorificis, & permaxime litteras dedit ad Rectorem, & Consilium Republicae Ragusinae, quas hic subscriptis dilectionis & honoris testes, quae Romani Pontificis Republicam hanc summopere compleri sunt, atque profecti.

Paulus Papa III. dilecti filii sal. & Apostolicam bened. Inter ceteros Christianitatis insignes populos, praefectum ab Italia remanens, quibus nostram ad Pontificatum assumptorem sociare de more institutus, occurrit in primis in nostris animis & benevolentiis vestra Civitas, quae licet circumdata Turci, tamen opportunitate sua & cultu vera Religione universis Christianissimis alium, commercium, & charitatem communis exhibet. Quod, etsi ex nobis ipsis facere parati fuimus, sumus etiam a dilecto filio nostro Augustino Card. Trivulsi vestri amantissimo, & nobis probatissimo adjuvante, libenterque ejus causa id facimus, quod nostra sponte faceremus libenter. Itaque assumptam nostram, licet ex aliorum litteris jam fassus vobis notam, his & nostris vobis significantis, vos hortamur, ut Deo gratias in Ecclesia vestra agatis, precelque offeratis ad nos in tanto opere digne suffragando consurgendo, atque vos nostra tempore solitam pietatem, ac studium erga Republicam Christianam & Christianissimam habere delatos continetis. Nec eam virissem erga vos in quavis honesta gratificatione, & exhibitione nostra benevolentia nulli Praedecessorum nostrorum cedere intendimus. Datum Roma apud S. Petrum sub anno Piscatoris die XXV. Octobris MDXXXII. Incepti a nobis a postulatibus officii anno primo. — Blasius.

Extra. Dilectis filiis Rectoribus & Consilio Civitatis Ragusinae.

Paulo post Philippo Archiepiscopo potestate Alie plenam fecit eodem Pontifice totiusque sacrosancti in Sede Cathedrali sub velis Sabbati Sancti chiep.

Elav. VII.
Intra ad
Rag. pro
Philippo
Archiep.

Paul. III.
Intra ad
Rag. pro
Philippo
Archiep.

cele.

celebrandi eo more etoque, qui tunc apud Censuratus Ordinis Sacerdotum B.M.V. inde utique ab antiquissimis temporibus deductus vigebat cum anno 1537, pridie Kalend. Augusti cum syngrapha pontificia & fide publica communis, qui fretus totaque ab omni periculo ad Concilium generale passio ante inditum se conferre posset (Beriari. Pauli III. an. 1537. Tomo 2. pag. 219.) & eodem anno 17. Kal. Decemb. iam Philippo auctoritate imperit, ut Rectorem & Magistratum Ragusi viculis anathematum exsoleret, quibus scilicet illigaverat propter licum quendam homicidam e sacrostradio, & supremo supplicio addictum: tum suis ad eundem Philippum litteris facultatem Ragusinis concessit dicendi sacras artes, & loca pro suburbana pro monenda tandemque civitate. Datæ sunt in hanc sententiam anno 1539.

Paulus Papa III. Ven. Frater Sal. & Apostolicam bend. Cum sicut dilecti filii Rector & Consilium Civitatis Ragusinae, nobis nuper exposuissent, ipsi pro communienda eorum Civitate adversas quolibet hostium insulas, qui contra eos quomodolibet fieri possent, amove Burgis dilecti Civitatis dilecti & solo equari fecerint, cognoscere etiam Ecclesias & Hospitalia in eisdem Burgis consistentia, quibus mens conferantur habitationes peccetunt, ut eisdem habitationes recepturi aliquando esse possent, diem facere, ne his humiliter supplicari fecerunt, ut eis, quod Ecclesias & Hospitalia in dilecti Burgis consistentia dilecti, & solo equari facere possent, licentiam & facultatem concedere, aliasque in potentissimum oportuno providere de benignitate Apostolicæ dignemur. Nos igitur eorum in hac parte supplicationibus inclinati fraternitati tue per praesentes committimus, ut, si ita sit, eisdem Rectoribus, & Consiliariis, quod Ecclesias & Hospitalia in dilecti Burgis consistentia dilecti, & solo equare, seu dilecti & solo equari facere libere, & licite possent, & voluerint, ita tamen, quod prius & ante ipsam devolutionem & valiam loco singularem dicendam Ecclesiarum singula Altaria, ad qua Missa & alia divina officia in Ecclesiis dicendis huiusmodi celebrari solita celebrantur, & alia illarum mens consueta congrue supportentur; nec novam Hospitalium etiam, ut praesertur, dicendum, alia Hospitalia, si quibus prosperes recipi & nutrir, & si in dilecti Burgis aliqui Conventus, aut Collegiate Ecclesiae existant, alia loca, ubi Conventus & Collegia huiusmodi manere possent, intra mox dilecti Civitatis constituant, erigant, & adificent, licentiam & facultatem auctoritate nostra concedas. Nos obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volentes autem, quod circa defuitorum in Ecclesiis dicendis huiusmodi sepulcrum, ac superfluitas terra eorumdem dicendarum Ecclesiarum ad alias Ecclesias intra dilectam Civitatem consistentes omnino deferantur. Datum Romae a quo S. Petrum sub Avella Pilatoris die X. Februarii MDXXVIII. Pontificatus nostri anno quinto. — Bistur.

Extra. Ven. Fratri Archiepiscopo Ragusino. Exant praeterea biam ejusdem Pontificis epistola in eisdem sententiam, altera anno 1540. 17. Non. Octobris, altera anni sequentis 12. Kal. Novemb. utraque inscripta Archiepiscopo & Archidiacono Ecclesiae Ragusi-

nae, ut Rectori & Consilio Civitatis ex mandato & auctoritate Pontificis praesertim largiatur eadem hospitalia pro pauperibus agendis recipiendis & curandis construendi sub titulo Domus Christi in eo loco, cum opportunitas non suppetret, quod appellatur Hospitalia Magna, sensibus quibuscumque melioribus ibi degentibus alio transferatis, & veteri dicto, novam ibidem faciem addiscandi.

Conquesti sunt hoc anno 1542. Patres Dominicani Ragusinae apud Paulum Pontificem, quod Laurentius Michaelis de Luceria Patricius Ragusinus ibi hereditatem eripuisse, quam illi reliquerat Petrus Laurentius de Luceria. Itaque Pontifex ad Episcopum Stagnosensem, & Marcum Palmottum Canonicum Ragusinum litteras dedit, ut de hac causa quætionem agerent vel ambo, vel alteruter, & illi definitio dirimeretur. Hæ Pauli litteræ ex Tomo VII. Bull. Dominic. pag. 145.

Paulus Episcopus, Servus Servorum Dei Ven. Fratri moderis Episcopo Stagnensi, in Civitate Ragusina commoranti, & dilecto filio Marco Palmotta Canonico Ecclesiae Ragusinae, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sua Nobis dilecti filii Prior, & Fratres Domus Sancti Domini Ragusinae. Ordinis Praedicatorum petitione monstravit: quod postquam quondam Petrus Laurentius de Luceria, dum viveret laicus Ragusina, cupiens terram in calistia, & transitoria in aeterna felici commercio commutare, contenti de bonis suis in ejus ultima voluntate testamento, quod in quodam sua possessione, sive pradio tunc expressa sua Ecclesia sub invocatione S. Petri Apostoli, ac sua Domus pro Fratribus dilecti Ordinis sub certis modis, & forma similiter tunc expressa, de ejusdem suis bonis construerent, quaque centas numeras Fratrum cum non Conversis pro celebratione Missarum, & aliorum divinorum officiorum pro sua, & suorum progenitorum animarum salute ibidem residere deberent, inter alia disposuerat, & quendam aliam magnam suam possessionem, similiter tunc expressam, pro alimentis Fratrum, & Conversi huiusmodi deputaverat, ac deinde eisdem Priorum, & Fratres suas heredes universales instituerat, dilectisque Fratribus Sancti Domini hereditatem, & alia praemissa non acceptantibus, dilecti bona hereditaria cum eisdem qualitatibus, modis, & formis Guardiano, & Fratribus Domus Sancti Francisci Ragusinae. Ordinis Minorum legaverat, Laurentius Michaelis, etiam de Luceria laicus Ragusinus. expedit per eum Venerabili Fratri Antonis Episcopo Albanensi majori Penitentiario nostro, quod dilectas Petras Laurentius testator, postquam, ut praesertur, disposuerat, quodque Ecclesia, & Domus pradiis dilecti, quam in possessione per eum ad id deputata pradiis constructi non possent, inhabitarat, ac per duodecim annos, vel circa postmodum supervixerat, postcessoremque pro fabrica Domus, & Ecclesiae pradiarum per eum, ut praemittitur, depositum minime constructi procuraverat, quibus possessionem pradiarum post sex, aut septem annos alienaverat, & deinde post quatuor annos nullo alio per eum condito testamento ab eadem excesserat, prosperaque pro parte ipsius Laurentii dilecti eidem Episcopo Penitentiario humiliter supplicato, ut sibi assensum se nobis, & praesertim, ac ejusdem testatoris proximum existere, bona hereditaria huiusmodi pro sua sustentatio-

Littere Pauli III. pro Dom. Ragusinae.

ratione sibi concedere dignaretur, idemque Antonius Episcopus Penitentiarum huiusmodi supplicationibus inclinat. Per Fratres usque Archiepiscopo Ragusino, vel eius Vicario in spiritualibus generali suis litteris inter alia dederat in commendam, quotiens, vacatis eisdem Fratribus Sancti Domitii Ragusini, & aliis, qui forent evedendi, si ita esset, prefato Laurentio Michaelis hereditatem prefati testatoris pro satisfactione sua, ac satisfactionis ejus necessitate, citius praeiudicium applicaret, & concederet, voluntatem dicti Testatoris, quotiens opus foret, ad praevia, committens, prout eisdem litteris dicitur plenius contineri; prefatus Laurentius Michaelis litterarum praedictarum vigore fecit eisdem Priorum, & Fratres Sancti Domitii totam prefato Archiepiscopo, sive illius Vicario in spiritualibus generali, ad iudicium evocari, idemque Archiepiscopus, sive prefatus ejus Vicarius dictis litteris pro parte ipsius Laurentii Michaelis coram eis exhibitis aliter non verificatis, neque illarum forma servata in causa, sive arguendi huiusmodi perperam procedens, eisdemque Priorum, & Fratres Sancti Domitii super spolio de bonis hereditariis praedictis per dictum Laurentium Michaelis latenti potentia sustulit, contra eos bonorum praedictorum iura hereditario pacifice possidere fasces, & in actis ex his huiusmodi deductis, auctori revolet, definitivam, ut dicebat, per quam bona hereditaria dicti Petri Laurentii Testatoris eidem Laurentio Michaeli, ut dicitur, adjudicavit, voluntatemque dicti Testatoris in ea parte commutavit, sententiam promulgavit nullam, & iniquam, a qua pro parte dictorum Priorum, & Fratrum Sancti Domitii ad Sedem sancti Apostolicam appellatum, & de nullitate protestatum, dissiluit Archiepiscopus, sive prefatus ejus Vicarius pro responsione Apostolorum terminum juris eis assignavit, & deinde frustra distinxit bonorum ejus ad decisionem causa huiusmodi sub sequestro retinere debere ordinavit, reoritur uttutendo. Quocirca discretioni vestrae per Apostolicam scripta mandamus, quotiens vocatis, qui fuerint evocandi, & auditi hinc inde propositi, quod iustum fuerit, appellatione revocata, decreveritis, facientes, quod decreveritis per eosdem Ecclesiasticam firmiter observari. Testis autem, qui fuerint nominati, si se gratia illis, vel timore subtraxerint, censura finit, appellatione cessante, compellatis reitatis restitutionem perhibere. Quod si uno ambobus resistendum potuerint interesse, alter vestrum illa nihilominus exequatur. Datam Roma apud S. Martini Anno Incarnationis Dominicae MDCLII, Septimo Idus Obliis, Pontificatus nostri Anno octavo. — D. de Saza.

Philippus
Archiep.
Ragusinus, et
fratres eius
in illis apud
Senatum de
populum
Ragusinum.

Philippus annos fere sexdecim Ecclesiam Ragusinam sapienter rebusque administravit, nec ulla, quae fuit optimi Episcopi partes, ab se desiderari passus est. Verum in eo graviter apud Senatum ac populum offendit, quod nimis aperte Rudolphi de favoreque Gallorum offenderet. Summa illa tempestas fuit ac fere perpetua inter Franciscum I. Gallie Regem & Carolum V. Imperatorem Regesque Hispaniarum disjunctio, acerbisque inimicitia incensa contentio; & cum utroque alterius sortem gloriaque invidere, insectoribus animis quam armis pugnavit. Philippus sive propter injurias ab Hispanis militibus in Urbis disce-
ptione acceptas, sive quod inusta inclinatione

voluntatis in Gallicam nationem propendebat, non solum tacito quodam sensu studioque, sed palam etiam aperteque, quacumque in re posset, contra Hispanos Gallie & eorum Regi operam navabat. Rex Gallorum claudelimum belli locustatem adversus Carolum cum Solimano Turcarum Rege coarctat. Philippus vero, ut, quantum in ipso erat, Gallicanas partes juvaret, tabellarios & litteras ab Gallia Ragusina ad se missas Constantinopolim transmittit, inde vero receptas in Galliam remittebat. Siquid vero accideret, quod scire utraque regna interesset, utroqueque admonendum curabat. Litteras Sinatus Veneti ad Provionem Generalem Dalmatiae missas, quibus hic de fodere Venetorum cum Carolo Imperatore & Hispanis contra Turcas isto certine fiebat, de mandato Archiepiscopi interceptas fuisse ajunt, & Constantinopolim ad Oratorem Francisci Regis apud Sulimanum portatas. Quae omnia tam nota & manifesta omnibus erant, ut celari non possent; & nihil propius esse videbatur, quantum per Italiam & alias regiones vulgarentur, neque Archiepiscopum modo, sed etiam Ragusinos tamquam conficos & participes huiusmodi impudentiae ac temeritatis in summam invidiam apud Christianos gentes adducerent; atque in hos arma iraque Hispanorum & Venetorum converterent. Praeterea Ragusinis quatuordecim erat & peritulum cum regno Neapolitano & cum Hispania commercium, quod propter imprudentiam Archiepiscopi abruptum si esset, id magno detrimentum rei publice & privatae futurum fuisset. Quare tota civitas in summa sollicitudine motaque versabatur. Suppliciter quidem saepe a Senatu admonitus Archiepiscopus & rogatus fuerat, ne Regem ac Principum negetis se immisceret, ex quorum gestione a viro ecclesiastico aliena ingens Republicae periculum, magnum ejus nominis dedecus imminere. Nequid gravius in eum decernerent, auderentque, obstat auctoritas & metus Solimani Regis Turcarum, qui Philippum in sua fide ac tutela esse monebat Ragusinos; caveant propterea ne quid molestiae illi exhiberent; & proventibus saepe copiosis Quinquagesimarum, quamvis ad suam ditionem in regno Hungariae adjungeret, eum liberaliter donaret. Haec Scraphinos Rozzini in Catal. Archiep. & Hist. Ragul. lib. 2. cap. 13.

Sed annos 1543. cum adhuc inter Gallos & Hispanos bellum teneret, vitam Philippo admittit, & omni sollicitudine metusque Ragusinos liberavit. Obiit autem Ragulii post Junium mensem anni ejusdem, vel sub initium insequentis, ut ejus litterae declarant ad Ludovicum & Angelum Canonicos Corcyrenses scriptae die xxvii. Junii anni 1543. qui veluti Pontificio nomine delegati quaelibet ab eo petierant controversia cujusdam Ragulii inter Patres Dominicanos & Laurentium de Luccaris coram Archiepiscopo habitam, & in tabulas relatum. Respondit Archiepiscopus se ad illas quaestiones hujus exemplum libenter missurum, simulque de inurbis ab Ludovico & Angelo acceptis litteris graviter conqueritur. Harum litterarum formam hic exhibeo ex ipso Philippi exemplari descriptam.

Venerabilibus Dominis Ludovico & Angelo Commissariis Apostolicis Canonis Caroloanis nobis carissimis. Venerabilis Domini, per litteras

Elm. ref.
pavlo 22
Archiep.
Ragusinus
et fratres
eius in illis
apud Senatum
de populum
Ragusinum.

teras vestri Notarii intelleximus, qualiter ad vos mittere deberemus processum agitarum iam coram vobis inter Fratres Ordinis S. Dominici Ragusina Civitatis, & Laurencium de Lucca-
 & quod pluri sub preceptis nobis mandant, ut peractum vestri Delegatis Apostolicis, Jam Prior S. Dominici Ragusina Civitatis, ac iuxta-
 por & homo parvi iudicii minatus est Notario vestro, ad illi protestatus est, si diffusi processum illi non protestaretur, quod volebat dapus
 & interesse. Item casus est cum vestro Notario, Officiarius vestrum erat, Venerabiliter Domini, ad nos scribere litteras manu vestrorum subscripserat, ac etiam sine preceptis hoc a vobis civiliter expetere, quod quidem fecisse-
 mus libenter: quippe qui non molestum vobis est, quod qua iudicemus, reverentur ad hominibus prout & integre conscientie, prout vos estis, & quia videtur magis oculi quam s-
 culus: si bene aliter sentitis, non vobis obpro-
 brium esset, & nunquam negleximus parere man-
 datis Satisfactum, prout vos in vestris litteris ostenditis, scribendo ad nos litteras preceptorias per manus Notarii: quod quidem nec per vos conductus erat, sed minus per eum: addito Me-
 tropolitano vestro scribere litteras nomine No-
 tarii vestri. Item perierat ad Satisfactum, vel ad aliquem Rectorissimum, vel ad aliquem
 Ducem: & scimus quod hoc non faceret, sed
 propriis nomine scriberet. Propterea hinc in an-
 tea civiliter agendum est... ut quicumque sit
 processum coram vobis agitarum putati sumus
 mittere, dimittendo subsistens in hac Civitate
 Ragusina denique aliquem probum, quem vobis
 videbitur, qui eam Notario alteri quam vestro
 ascribit, & calliditate hunc processum: ne per partes solemniter ea & inutiliter ibi
 opponatur, quod non fuisse hoc transcriptum.
 Et hoc per vos factis, nos mittimus ad vos dis-
 fusi processum: addito, quod adversarii solvant la-
 bores scripturam, ut decens est. Et bene valete.
 Ragusa XXVII Iulii MDXIII.

Philippus Trivultius
 Archiepiscopus Ragusinus.

Ragusini ut lætiamur, quam e depello ab
 ejus morte periculo gravissimo percepserant,
 dissimularent ac tegerent, et fano quam am-
 plissimum fieri decreverant: & piis Sodalitati-
 bus, viris religiosi, Capitulo Civitatis præun-
 ctibus, Senata populoque prosequente, illatus
 est in eadem Cathedrali. Post Missæ sacri-
 ficiam, quod unus de Provincia Ragusina Epi-
 scopus fecit, solemini ritu ac cerimonis decan-
 tatum, honorifice conditus fuit: cum præterea
 quatuor Abbates mitra ornati ad ejus exequias
 cohonestandas convenissent. De spoliis illius
 opulentissimis, quorum Inventarium ex aucto-
 ritate Senatus iussuque publico legitime confe-
 ctum est, cum Trivultius consanguineis con-
 troversis fuit. Nominis sui memoriam Jaculo
 adium Archiepiscopatum in insula Ispaña
 inscriptam reliquit.

PHI TRIVULTIUS MEDIOLANENSIS
 ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS.

PAMPHILUS ARCHIEP. RAGUS. LV.

Illustris est apud Carnos, sive Fotolien-
 ses, & opibus clara rebusque gestis & hono-
 ram insignis gens Strabolis in plures fami-
 lias divisa, ex qua Pamphilus insignis & dis-

tilitatem generis duxit: Nicolaus de Ragusina
 Patricius Ragusinus in suis Annalibus apud Se-
 raphinum Razzium tradit Pamphilum obinven-
 te adolescentia rei bellicæ operam dedisse, at-
 que in armis tractandis, ordinibus ducendis
 maximam partem moris sue contrivisse. An-
 nos natus quinque & quadraginta æque mili-
 tare cum toga ecclesiastica commutavit. In
 maxima gratia erat apud Paulum III. qui
 eam, antequam clericus fieret, copis Pontificis
 præferebat, ut territorium Romanum a predon-
 nibus & grassatoribus tunc maxime infestum
 purgaret, cunctumque viscosibus præfaret. Cum
 intere Protonotarius Romana Ecclesiæ adlectus
 fuisset, nihil habuit antiquius, quam ut ope-
 ram suam omnem Pontifici volentat, & im-
 periti impenderet: eique studium, quo incen-
 sus erat, pro Ecclesiæ utilitate adeo probavit,
 ut in iis cogendi ecumenici Concilii curis,
 & seculis studijs, quibus Pontifex agitabatur,
 Pamphilum elegerit, quem apostolicum,
 consiliarium suorum administrum hanc ob cau-
 sam mitteret ad Regem Poloniæ, illiusque
 regni Episcopos, ut ipsos ad id operis pro-
 movendum urgendumque hortaretur & ad Con-
 cilium huius ætham præsentia, suisque studiis
 recte sapienterque dirigendum invitaret. Mem-
 nit huius legationis Odoricus Raynaldus in
 Annot. Eccles. ad an. 1536, & Pontificis
 litteras protulit ad Sigismundum Regem Bo-
 hæ Romæ apud S. Petrum X. Septembris Mo-
 XXXVI. anno 11., in quibus, causis indicen-
 di Concilii propositis, & laudata Regis exi-
 mia religione ac pietate, hæc postea subdit:
 Mittimus ad te acuta opera dilectum filium Pam-
 philum a Strabolis Sedis Apostolicæ Protoco-
 tariam, & intimum Camerarium, ac Nun-
 tium nostrum præsentium litterarum, ut Majestati tue
 hoc sanctum, & salutare opus particula-
 riter significet, deindeque cum Metropolitanis, &
 Episcopis tuarum Regni & Dominiorum idem ag-
 get, & exsequatur &c. At præter litteras Re-
 gis delectandas habuit etiam Pamphilus in man-
 datis totius negotii tractandi rationem, & la-
 gationis obeundæ formam certis legibus descri-
 ptam, quo sue ac Pontifici dignitati ei, qua
 par erat, vitæ honestate, ac consiliorum pro-
 dentia & gravitate prospiceret: quæ quidem in
 commentariolum relata, & ex archivo familie
 Strabolis excerpta hic subiicio.

Instruit data Dom. Pamphilo a Strabolis
 Prothonotario Apostolico & Satisfacti D. N.
 Dom. Pauli PP. III. pro Institutione, & pu-
 blicatione Concilii generalis ad Sessu. Polonia
 Regem, & ejus Regni Prælatos Nuntio destina-
 to die Idibus Septemb. 1536.

Hæc sunt, quæ Dom. Pamphilus a Strabolis
 Prothonotarius Apostolicus, & Satisfacti D. N.
 Dom. Pauli Pape tertii ad (1) Sessu. Polonia
 Regem, & ejus Regni Prælatos Nuntius
 destinatus procurare & præparare habet ante
 suum ad Urbe discessum. In primis procurat du-
 cere secum familiam, quæ habita & moribus
 clericalem modestiam præferat, & præstat, ut
 ubique de se bonum odorem relinquat. Ferat se-
 cum Brevia ad Sessu. Regem & (2) Sessu.
 Regium, ad Archiepiscopos, Episcopos, Uni-
 versitates generalium studiorum Regni Polonia,
 Ducem Lituanie, & Provincia Livonia in X.
 jam sibi datam Catalogum omnium Iurisdictionum,
 Habere item secum nuntiosque generis di-
 lorum brevium exempla.

Strat

Lapis
 Pontificis
 ad Regem
 Polonia.

Dom. Pam-
 philo Nuntio
 destina-
 to.

Pamphilus
 Archiep. a
 Strabolis
 Nuntius

Perat pro numero Brevisium sibi datorum totidem copias Bulla indultis Concilii sigillo D. Anteriori Camera, & subscriptis aliquos Notarii publici authenticas, & quibus illa, quam Regi praesentare debet, sit in membrana impressa, & aliquantulum doctae compingata, Quibuslibet 3 libro tazarum Camera Apostolicae numerum Abbatis huiusmodi Regni, & Ducatus, & etiam (3) Livonia, qua in spiritualibus & temporalibus ad Archiepiscopum Rigaensem spectat, & iuxta illarum numerum totidem similes authenticas Bullas copias ferat prout inferius ordinabitur distribuendas.

Non obliuiscatur ferre etiam iam dictum itinerarium, & catalogum Praetoriam Regni Poloniae, & quibus facile & recte negotium sibi commissum legationis faceret Dominus exequatur.

Et quia priores Salzburgerenses usu admodum distat ab illis, qui in Poloniam iter, idcirco faciat sequi Brevia & Bullas authenticas copias (4) ad Reverendiss. D. Card. Salzburgerensem, ac omnes eius Salzburgerenses, necnon totidem Bullas similes, qui in Salzburgerensi provincia Abbates reperiantur, prout inferius ordinabitur, distribuendas.

Perat etiam Breve ad (5) Georgium Marchionem Brandenburgensem, qui in Moravia, quater in Poloniam est, aliquod Dominium habet, & illic commorari ut placitum consuevit.

In primis D. Pamphilus implorato pie & sancti Divini auxilio, & habita scilicet his, quae pro conditione huius sancti operis, & SS. D. N. commissis prius in urbe procuranda, & preparanda erant quanto diligentius poterit, huiusmodi omnia valentius conservata ratione, ad Reverendiss. Card. Salzburgerensem recte se conferat, cui Brevia & authenticas Bullas copias tam ad dictum Card. quam ad eius Salzburgerenses directas praesentabit, & totidem Bullas, quae in totum Diocesis Abbates inveniantur, quae omnia praedictis Rev. D. Card. iuxta Brevis foramen sibi a SS. D. N. scriptis distribuenda procurabit, ut autem id maturius fiat, D. Pamphilus etiam suam diligentiam & potest adhibebit.

Episcopi, etiam praefato Rev. D. Card. formam litterarum sibi, quas saltem sunt omnes illius Provinciae Episcopi & Abbates super praesentatione illarum Bullarum sibi facta, non tamen similes litteras sibi a praefato Revere. D. Card. requirit, sed sicut Dominacionem suam Reverendiss. ut ad SS. D. N. de praesentatione huiusmodi sibi facta referat, & Suffraganeorum & Abbatum sua Provincia litteras sibi mittat.

Quod si praefatus Rev. D. Card. adeo procul a civitate sua abest, ut ad eum non nisi magno dispendio D. Nuncius declinare possit, tunc praefatus Breve, & praedictas Bullas copias eas Facia generalis, ad ab eo non solum perat, ut quae SS. D. N. praefato Rev. D. Card. scribit, faciat & diligenter exequatur, verum etiam fieri litteras super praesentatione huiusmodi sibi facta praefato D. Nuncio etc.

A Rev. D. Card. Salzburgerensi absolutus Nuncius Austriam pergit, & inde per Moraviam iter faciens Breve praesentabit una cum Bulla capite Marchionis Brandenburgensi Georgio, qui si forte longe a sua Residencia abest, tunc D. Nuncius mittat ad eum Breve, & Bullas copias una cum suis litteris, quibus se excuset, quod non poterit a destinata in Poloniam ite-

nere ad D. N. desistere. Et quia per Olomucium Moravia civitatem transire debet, visitabit illius omnino Rev. P. D. Stanislaus Furla Episcopum eius loci, virum praclarum & doctum, cui Breve & Bullam praesentabit, & tot alias Bullas copias, quot intellexerit in eius Diocesi esse Abbates, Cracoviae visitabit Rev. P. D. Episcopum, (6) non tamen illi Breven, aut Bullas alias praesentabit; ea de causa executionem suam commissurum a Regia Majestate incipere in mandata habet, sicut ratio postulat; gerere se tamen dicat ad praefatum Episcopum Breve & Bullas tam pro se, quam pro Abbatis sua Diocesi, quas Dominatio sua post praesentationem Regie Majestatis & Archiepiscopi Regni factam sit suo tempore brevi habiturus: utatur erga dictum Episcopum omni humanitate, & as-facilitate, cum sit vir omni laude dignus, & multa auctoritatis in Regno Poloniae, a quo etiam accepto viam ducere facit, & tunc ad Sereviss. Regem & Reverendiss. Archiepiscopos (7) Gnesensem & Leopoliensem deducatur.

Postea ad Sereviss. Regem recte pergit, ut quo interim aliquid quicquam praesentet.

In praesentatione autem Brevis & Bullae Regie Majestati ferenda detulit optimam mentem SS. D. N. quam habet super dicti Concilii celebratione, & Ecclesiae Dei reformatione iuxta tenorem Bullae & formam sibi datam.

Potestque, si vult, etiam addere, gaudere plurimum Sanctitatem suam & gratias agere Deo, quod in hoc desiderio exoptat & exaudiat Ecclesiae Dei talem Regem habeat cum sua voluntate conformem.

Habet Sereviss. Rex apud se D. (8) Joannem Valentianum Medicum & Canonicum Cracoviensem non paucis apud praefatum Regem & Regiam auctoritatis & gratia, cum quo D. Nuncius multa amicitia facile poterit tam apud Regem, quam apud Regiam commissionem suam exequi.

Post huiusmodi praesentationem Regie Majestati factam, ac acceptis a Majestate sua super hoc re ad SS. D. N. responsorii litteris D. Pamphilus Sereviss. Regiam visitat, etiam Apostolicam Breve, quae deest reverentia, praesentet, parvulis additis verbis praedicti Brevis sententia consensu; una tamen Bullam Concilii praesentet, aut Concilium sancti Regis intinet, vel litteras Fidei aut quidquam tale hoc dare petat, Pateris autem apud eum uti etiam opera Rev. Mag. Marci Panti Ord. Minorum Conventualium, qui in ea Provincia Minister sui Ordinis praedicta Regia admodum curat, atque, si recte memini, eius confessor est. Visitabit etiam Sereviss. Regi (9) Illium iam in Regem a Rege acceptam, apud quem non est opus aliis verbis nisi SS. D. N. Celestinationem suam cum Benedictissime Apostolica salute, & se offerre, felicemque ei successus a Domino precari.

Quod si Regina, aut etiam Regis filius longe distans a Curia, id quod nunquam vel rarissime contingere dicitur, procedat D. Nuncius ante omnes alios ad Gnesensem Primum Regni Poloniae, & Legatum natum, apud quem omnia tractabit, sicuti apud Reverendiss. D. Card. Salzburgerensem, excepto quod ex eo quadam dexteritate poterit litteras facientes sibi praesentationem Brevisium, aut Bullarum huiusmodi sibi factam, & similes litteras ad Suffraganeos, & Abbatibus sua Provincia expeditas quanto citius poterit ad SS. D. N. mittere.

Verum quia facile fieri posset, ut Rex in Livonia esset, ut Archiepiscopus Gnesnensis plurimum dilaret, & Leopoldensis sibi proximior esset, tunc habebit presentare Brevia, et Bullas praestito Archiepiscopo Leopoldensi, servando semper formam sibi datam.

In Livonia constitutus praedictus D. Nuncius, si cognoverit posse tuto in Livoniam proficisci, fiat pro suo iudicio & consilio Regi & aliorum Archieporum, quos iudicare poterit huic Sanctae Sedi esse benevolae, & Brevia & Bullas Archiepiscopo Rigeni tam in spiritualibus quam in temporalibus Livonia Domus iuxta formam solitam praestet.

Aliter si videret, iter in Livoniam vel nimis longum & difficile, vel etiam fortasse non tutum esse, scilicet cum Archiepiscopo Leopoldensi aut alio magis propinquo Episcopo, interponendo etiam ad hoc, si necesse erit, consilium & auctoritatem Regis Augusti, ut hostilitas expensis ipsius Nuncii unus aliquis ferat Brevia & Bullas ad Archiepiscopum Rigensem praestitum eam pro ipso, quam pro Suffraganeis & Abbatibus suae Provinciae, et quem idem Nuncius servabat causam, quare non potuerit illas personaliter accipere, & per eum, quem mittet, fidei praestantibus in scriptis accipiat, restituta ordine, ut medio illius Episcopi, cuius opera in Livoniam praedicta Brevia & Bullas D. Nuncius destinaverit, ad S. D. N. litterae fidei super praestantione huiusmodi mittantur, usque quo D. Nuncius iam in itinere esset.

Operante autem si forte Brevia & Bullas prius Leopoldensi aut etiam Rigeni Archiepiscopo D. Nuncius praestante contigerit, quam Gnesnensi, cunctis se postea apud sanctam Consensum, quod quia post praestantionem factam Regi, praedictis Leopoldensi & Rigeni dixerit prae factas, iudicio ne his ad eorum usum via dispendio sibi retinenda esset, hanc occasione tam opportuna non passus sit frustra praestare.

His, ut promittitur, executioni, auctore Domino, demandatis, D. Pampilius Nuncius cum Dei nomine ad pedes suae Sanctitatis felici litterae reverentur, ab eo pro se bene & panderetur, ut ne speraret, beneque accipietur.

Quod superstitum est, acceptis Regis Majestatis responsionis fidei litteris, intelligendum est, si desiderat aliter eum non sua petenda, sicut nec ab aliis, quam Ecclesiasticis.

Sigillum Annuli Piscatoris, Fabius Pigil.

Notae.

1 Sigismundus Jagellonius Dux Glogoviensis, Alexandri Regis Poloniae frater, huic successit in regnum, electus Petricoviae an. 1507, & sollemni more coronatus ab Archiepiscopo Gnesnensi p. Kal. Februar. Ad hunc Poloniae regem missus a Pontifice Pampilius noster.

2 Erat haec bona Sfortia Joannis Galeatii Ducis Mediolanensis filia, qua Sigismundo nupsit an. 1518, quo etiam Cracoviae regis insignia accepit.

3 Jam cum in Livonia grassari coeperat haereticus Lutherana, profertur Torpeti, cum vita decederet ante annos aliquot ab hac Pampili legatione Joannes a Blankenfelde Episcopus Torpetensis, & in provincia Gnesnensi vicarius. Vir arctae religionis vindex fortissimus, qui Iodocus a Reck successit aequae, ac Jo-

annes, religionem praestans. Vid. Raynoldi, ad an. 1524.

4 Praerat hoc anno 1536, Salisburgensis Ecclesiae Matthaeus Langruius, anno ante ab ipso Paulo III. Pontifice renuntiatus Episcopus & Cardinalis Albanensis, cum a Clemente VII. in Cardinalium collegium jam cooptatus fuisset titulo S. Angeli. Vid. Hanfmanni Germ. Sacri. Tomo 2.

5 Georgius cognomento Tilius, filius Frederici ex illa Marchionum Brandenburgensium stirpe, qui Pauli Duci postea appellatus utique ad an. 1594, quo stirps eadem defecit. Georgius vero Onoltzbachienfem ditionem tunc tenebat, Albertus ejus frater minor aut, princeps Prussiae Dux an. 1525.

6 Samuel Maclovichii electus Episcopus Cracoviensis an. 1536.

7 Gracius Archiepiscopus Gnesnensis summa hoc tempore auctoritate pollebat in Polonia.

8 Joannes hoc ipso anno 1536. Cracoviensis Ecclesiae Praepositum adeptus fuerat.

9 Sigismundus Augustus in regni locum a Sigismundo patre aditus an. 1530.

Bene gerit a Pampilio legationis testimonium esse potest ingens Sigismundi Regis studium, quo de Concilio cogendo sollicitus anxiusque fuit, utque citissime celebraretur, oratores suos ad Pontificem misit an. 1540, ut in Raynoldo legimus ad hunc an. num. 32, qui tamen salutar, cum ad an. 1537, attestat, Pampiliam jam Ragulienfem Antistitem in Poloniae profectum.

Incerta vix Trivulsius obierat, cum Ragulini statim litterae supplices Romam miserunt, ut si Praefat sibi a Paulo III. daretur, qui nullatenus partium esset, sed aequae erga omnes nationes bene affectus, ne iterum se in eadem sollicitudine, molestias, & pericula coniecisset, quibus sub Trivulsi diu multaque constituti fuerint. Pontifex iustissimis polularis morem gerit, & Pampiliam Serailidum, virum integerrimae fidei, ab omni partium Rustia

lencium, Ragulini Archiepiscopum dedit, quem per omnes sacrorum Ordinum gradus ad Sacerdotii Episcopatus apicem evertit; ei-que potestatem fecit resinendi, qua antea obtinebat Sacerdotia. Ita enim in Tabulis Consistorialibus scriptum invenio: 30. Januarii 1544. providit Ecclesia Ragulina

ut per obitum bona memoriae Philippi de Trivulsi extra Rom. Curiam, de persona Reverendi D. Pampili Strassoldi cum veneratione etc. Meno Mayo Roma praefectus Laetorum venit, atque in Basilica Lauretana primum sacrum obavit, ut Ranzius docet. Navi directus ad Insulam Lacroam appulit, ubi cum apud Monachos Benedictinos aliquot dies subsistisset, ad urbem accessit. Venienti Rector & Senatus, Civis populusque obviam processit; & magna omnium gratulatione novum Archiepiscopum ad eadem Cathedrali deduxit; ipsaque adventum Magister Gymnasii publici laetitia & eleganti oratione gratulatus est. Sed ejus eximii virtutibus, & sapientissimo regimine haud diu frui licuit Ecclesiae Ragulensi; nam tertio vel quarto mense, quam venerat, Romam regressi debuit, missus ab Senatu, ut suam, & Ecclesiam suam cursum ageret; nam de spoliis, quae Philippus intellectus decedens reliquit, item intenderat Augustinus Cardinalis Trivulsi, frater Philippi. Eam Paulus III. composuit, & par-

Episcopus
Agulino

& patrum illorum spoliis satis copiosam ipsi Pamphilo, & Ecclesie Ragusinae adjuvavit, ut Ragusini doceri, dum Archiepiscopales sedes admodum dimissae erant, quae non amplius quadringenti nominis argenteis, ut ex tabulis constat, Pamphilus ad triennium locaverat. Lis illa per compositionem direpta cum fuisset, Pontifex in Germaniam Pamphilum misit, ut Dynastis ac Processibus illarum partium ad Concilium Tridentinum jam indictum vocaret. Hae legationi immortuum esse tradit P. Sebastianus Dolei; Romae diem soporem obisse scripsit Sebastianus Ragusini. Sed de anno immortali, qui fuit 1545, alia vulgari, nulla est inter scriptores controversia.

JOANNES ANGELUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS XVI.

Patrum genus illi fuit clarum in primis ac nobile ex Medicis Mediolanensibus, quibus erat commune sileps & sanguinis cum Medicis Florentinis, Magnisque Ducibus litteris. Nichilo minus illarum genus matrem ex amplissima familia Sorbellonia Mediolanensi, copis & opibus affluente. Patrem habuit Bernardum omni laude cumulatum, matrem vero Caelicam matronam illustriam & optimissimam. Notus est pridie Kalendas Aprilis anno 1499. Politioribus litteris Mediolani, Philofohia, & jurisprudentia Ticiui, deinde Bononiae operam dedit, & Doctoris nomen atque insignia sumptis. Romam profectus, & clericatui militie adscriptus, sub Clemente VII. inter Protomarios Apostolicos locum obtinuit. Multis & honorificis praefecturis ac magistratibus egregie fundum Paulus III. Pamphilo Strabulo in Sedium Archiepiscopatum Ragusinum subrogavit, ut scripsum est in Tabulis Constitutorum ut 14. Decemb. 1545: *Transiit Ecclesia Ragusina, cum per alium d. n. Pamphilum apud Sacram Antichiam assensu vacante, de persona d. n. Jo. Angeli Medici Clerici Mediolanensis, Sacerdotis sui ad nuncium Participavit. Notat, ut, ipseque ibi in Regiam praefectus cum relictis, ut f. 1. Notat, & omnino obsequantur. Anno istius Archiepiscopatum relinquat, & abbas Ragusinum per suos Vicarios gubernavit. Interceps gravissimis muneribus praefectus, & legationibus obsequat, operam peritalem Sedi Apostolicae praebuit cumque idem Paulus III. ob illustri praestantissimi viri meritis in Collegium Cardinalium cooptavit, tituloque S. Petri iniquavit, ut docet Acta Constitutoria 8. April. 1549. creavit in Cardinale Joannem Angelum Medici Archiepiscopum Ragusinum. 30. April. 1549. Transiit sui excepte Cardinale Ragusinum, & dedit illi Titulum, sc. Mari virginis os idem, & dedit illi Ragusinos, cum de Archiepiscopo suo ad Cardinalem numerum aggregato sanctissimum nuncium accepissent, incredibili exultantur laetitia. Solemne triduum institutum fuit, & publicis supplicationibus hymnis & cantibus, effusus in pauperes largitionibus, plaufibus, clamoribusque, & speculaculis nocturnorum ignium, ad gratias Superis agendas, debitumque Archiepiscopo suo Cardinali honorem tribuendum, roganti omnium Ordinum frequentia celebratum est: Romam missi sunt cum magnificentia donis, qui ei nomine Senatus populi, dignitatem amplissimam collatum*

praeferantur. Hae legatio & congratulatio tot ex tantis exultantibus laetitia significacionibus tellata, ut humiliter, & iocundissima Joanni Angelo fuit, qui, ut sui grati erga civitatem, de se bene meritis, animi voluntatem declararet, ab ea cognominati voluit *Cardinale Ragusino*, & Palatium suum patre Ragusinum, qui Romam venirent, praeterit viris Ecclesiasticis, quos videri ceterique rebus quam liberalissime, commodissimeque tradere volebat. Nichil magis optabat, quam ad forum Ecclesiam, cum primam liceret, ripodum accedere, & propterea Pallium, quod ad eam diem potere neglexerat, cum plurimis gravissimisque negotiis implicatus illae adire posse disideret, suppliciter a Pontifice postulavit, & quae anno post intercepit Archiepiscopatum quinto traditum atque impositum fuit, ut constat ex Tabulis Constitutoribus 4. Julii an. 1550. *Reverendissimo Domino Carolo de Medici Capidate, cuius fuit ad eam, quoniam laetitia*

Anno 1547. Margarita de Bona nobilissima, sed exiguis opibus praedita, quae sibi docem conficere possent, pecuniam quandam a Martino Blasi de Ragusa, cui praenotum erat, legatum Patribus Dominicis sibi debet praestaret tum ob inopiam rei familiaris, tum quia suo ipsorum juri cessisse illam arbitrat, qui per annos fere sexaginta legati acquisitionem neglexerat, jamque Canonico quorundam judicio, qui supremi Romanae Ecclesiae Penitentiarii auctoritate ad id electi fuerant, legatum ipsa obtinebat. Quod cum agere ferebant Dominici Canonicis, Pontificem appellarunt, ut nova de hac causa institueretur questio, & aliorum iudicium sententia in decerneretur. Lis assensu est Pontifex, & dato diplomate, quod subsecutus, Significum Episcopum, & Abbatem Monasterii Lactemendi delegavit, qui rem totam deinceps cognoscerent, ac iuste necesse definirent.

Paulus Episcopus, Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri nostro Episcopo Stagnesi in Civitate Ragusina residenti, & dilecto filio Abbati Monasterii Sancti Benedicti de Lactemendi Ragusina Civitatis, vel Domestici, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sua Nobis dilecti filii Prior, & Fratres Domini S. Dominici Ragusini. Fratrum Praedicatorum, vel aliorum Ordinis, petitiones considerant, quod tuce vestro, & Sedi Apostolicae majori Praesentatione per parte Margaritae filiae Lucae Nicolai de Bona mulieris Ragusinae, expulso, quod alias postquam Martino Blasi de Ragusa, dum in humanis ageret, eversa terra in ecclesia, & transitoria in aeterna felicitate cum ea convivere, in sua, quod de bonis suis considerat, testamento, eorum eligenda incursu sibi ipsi Priori, & Fratribus pro suffragiorum per eos recedendum decernimus, & ut domus pro eis exoneretur, legaverat: idemque Fratrum per annos electis sexaginta legatum huiusmodi potere fuisse neglexisse, & quod ipsa Margarita, quae dilecti Mar-

A. 1500 fuit
Agrippa in
Civitate
Ragusa, d.
hila.

1500 fuit
Agrippa in
Civitate
Ragusa, d.
hila.

Abbas Co-
clatus per
fuit Prae-
positi Galati-
nensis.

In Colle-
giis Co-
clatus
conspicui.

Capidate,
cuius fuit
ad eam,
quoniam la-
etitia

Litterae
Pauli III.
pro Domini-
cano Ragusa.

propositis, & iniqua erat; ac unde se iuxta sua qualitates exigentiam duci posset, non habebat, caperet legatum huiusmodi sibi in suum dotum augmentum applicari, ipse maior Pontificatus supplicatioibus eisdem Margarita iulianus centis Canonici Ecclesia Ragusina, & eorum cultus deiti in mandatis, ut si ita esset, legatum praedictam dilecti Margaritae in hac dotis augmentum applicaretur, dilecti Telesphori voluntate in, & quoad hac commutatio, ac in dilecti Majoris Pontificatus litteris desuper concessis, plenius dicitur contineri. Et licet ipsi Canonici ad executionem ipsarum litterarum, nisi eis claret, & per dilectam Margaritam narratis, & expositis coudaret, providere non debuissent, vel eorum alter debuisset, nihilominus ad eorumdem litterarum executionem procedentes, vel eorum alter procedens, ipsi Priori, & Fratribus alter non vocatis, neque citatis, ipsam legatum praesentia Margaritae applicaverant, seu eorum alter applicavit in non mandatis, sed maxime eorumdem Prioris, & Fratrum praedictorum. Quare pro parte Prioris, & Fratrum praedictorum, assensum se dictum legatum potere per tempus dictum minime negasse, sed contra haeredit dicti Testatoris super ipso legato, illud eis assignari, & tradi petentes, eorum erroris iudicibus secularibus litigasse, & eam sententiam in eorum favorem, & contra ipsos haeredit obtulisse, ac ipsam haeredit nobilissimum legatum huiusmodi tradere, & assignare habere, & distingere, Nobis fuit humiliter supplicatum, ut literas praedictas, tanquam facta veritate, & falsa exposita haec obtenta, subreptitias, & obsequitias fore, ipsique Margaritae minime satisfacti debere de cetero, illudque, ac eorum erroris sententia, quatenus per aliquem probolem suorum revocari mandare, aliasque sibi in praesentis iustitia minime iudicari, paternam diligentiam curaremus. Quicquid discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis, qui fuerint evocandi, & auditis huiusmodi propositis, quodcumque fuerint, appellatione remota, decernatis, facientes, quod decreveritis per consensum Ecclesiae suae frimere observari. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gentia, odio, vel timore subtraxerint, censura simili, appellatione cessante, compellatis veritatis testimonium perhibere. Quod si non erit his exequutionis potestatis interesse, alter vestrum nobilissimum exequatur. Datum Romae apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicae Millesimo Quingentesimo Quadragesimo Septimo, Undecimo Kal. Maii, Pontificatus nostri Anno decimotertio.

M. de Lucis.

E Vicariis, qui pro Joanne Archiepiscopo Ecclesiam Ragusinam interea gubernabant, unus fuit Thomas Cervinus, Episcopus Mercantensis & Tribulinensis, laque nominatus in Decretis Senatus Ragusini, velut in eo, quod candidum fuit 13. Maji anno 1549. Dominus Rylor, cum ejus Consilio, & interventu Dominus Thomas Cardinalis Ficarini Ragusini Archiepiscopi & Cardinalis nostri debet per viam processum inquirere. Alter fuit autem Cervinus, de quo Tabulas Archivii Episcopalis Catharensis, Rescriptas Salinas de Firmo J. V. D. & Reverendissimi Domini Joannis Angeli Medici Archiepiscopi Rag. Vic. Gen. Quo tempore cum Canonici Ragulenses ab iis indignis Capitularibus detentis, quam ob causam nescio, sese abstin-

rent, quos inducere possent fuerant ab Alexandro VI. in ubiandis ecclesiasticis muneribus, Redemptis Constituiti iussu Alexandri Pontificis, litterae iterum litterae fuerant in Capitulari conventu, monitricae Canonici, ut Pontificio decreto obtemperarent, itaque in publicas tabulas relatum.

Die xxviii. 1550. Iulii. xxi. Ad iustitiam Magistri Domini Ryloris Ser. Meriti Jacobi de Obertalis, & sui Consilii praefatus Bole, idem Alexander VI. litterae & iustitiae fuit Reverendo Domino Natali de Bona Canonico & Pictaria Reverendissimi D. Joannis Angeli Medici Cardinalis, & Archiepiscopi Ragusini, Domino Nicolao de Gerzo Archiepiscopo, Domino Tulliano de Guadalupe, Domino Simone Joannis de Arago, & Domino Martinus Joanne de Tachia Canonici ibi praesentibus, & auxiliantibus. Praesentibus itiam ad hunc alium Ser. Michaele Vah de Largo, & Ser. Joanne Mart. de Guadalupe Procuratoribus Ecclesiae S. Mariae. Transmissis Parisius Notariis.

Ex quibus Natalis quique de Bona vicariam operam Joanni Angelo Archiepiscopo praestitisse cognovimus.

Cum in proximis in dies curis, & occupationibus argueretur, quae neminem Ragusinae protectionis ipsum adhibere, religiosi habitus divitius retinere. Pontificatum illius Ecclesiae, quomodo invadere, neque regere per se ipse poterat. Itaque illum exponere, & permittit Pontifici Maximo tradere Sebastiano Portico Lucensi constituit, quo contentissime tum rebus ecclesiasticis, tum ius cognoscendi Sacerdotum, itaque ad Ecclesiam illam regressurus, si forte per cessionem vel mortem ipsius Sebastiani vacaret, sibi relaxavit. Julius III. ejus postulatus annuit, & omnia, quae petebat, approbavit, ut apparet ex Tabulis Constitutionibus 1. Martii 1553. Prae. Ecclesia Ragul. vacavit per cessionem Reverendissimi Jo. Angeli Cardinalis Medici in manibus J. M. Jo. de fella, & per eandem admissionem, de persona Sebastiani Portici Clerici Lucae. J. V. D. ipsamque illi in Archiep. praefecti & Pastorem, reservatis eidem Joanni Angelo fratribus & juribus, adventibus & emolumentis mensis Archiepiscopi Ragusinae, nec non collatione Beneficiorum. . . . de ipsius Sebastiani cessione, nec non regressu per eam vel diffusionem illi Sebastiani etc.

Jam Sebastiana Anconam venerat, ut illinc Ragubum trajiceret, cum Seraphinus Zamagni Patricius Ragubus ab Senatu Onor. ad Pontificem vestras Anconam appulsi, ejusque iter rememorat illi: negavit liquidem illum a Ragubinis in civitatem receptum firi, atque iam ipse, quae ab Senatu habuerat, mandata Pontifici exponeret. Ragubines ageremus tulerant Ecclesiam suam, ab Joanne Angelo Cardinali relictam, seque iustis alteri demandatam fuisse; utramque sibi dixerit docuerant, cum ab eo neglectis dispectique esse viderentur. Patreza Ecclesiam suam liberam, & nulla pensione gravatam, ab omnique onere immuni, statim omnino volebat. Haec Seraphinus Zamagni gravi libere oratione quibus illi apud Julium, urgebatque in prima canoniam illam iustitiam, quam veritas Episcopum populi subactibus de iustis obtulerat. Sed neque Pontificem, neque Cardinalem ab eo, eod. decurrerant, abducere potuit. Etenim hac contentum ten-

Eum cum ad hunc nos pater, pro- nio pre- cipue, ba- lium, bo- niam in- quita.

repositi- onem, et- huiusmodi, etiam, etiam.

nuit, cum utrique parti obfirmata in proposito inflexione consilio permaneret: quo tempore id evenisse patet, quod narrat Zacharias Boverius ad an. 1561. in Annal. Capuc. Ragusinus scilicet Archiepiscopus sibi postulatum Jacobum patris Melphitensem, studiosissimum Ordinis Capuccinorum abbatem, virumque tum vite sanctimoniam, tum doctrinam illustrem, qui aliquot annos Apostolicum munus Ragusi exercebat uberrimo cum animarum lucro: at, Jacobo contra obstitente, Ragusienfium voco irrita cesserunt. Vicere tamen paulo post sententiam adversus Sebastianum; nam Paulus IV., post brevissimum Marcelli II. Pontificatum, Julio subiectus, secum ipse reputans episcopatum Ragusienfium erga Romanam Ecclesiam fidem, etque observantiam, & illustria in rebus Christianis merita, Sebastianum & Ragusina transiit Ecclesie Fulginsienfem, quemvis invitum Joanne Cardinali, viis. Id. Julii 1555. Episcopum praefecit; qui ne omnino iure suo decedere videretur, titulum Archiepiscopi Ragusini retinuit; Ragusienfibus vero, quem postulabant, Praefulem dedit Ludovicum Beccatellum Ecclesie Ravennensi ademptum, ut docent tabulae Consistoriales, mensis Septembris anni, 1555.

Joannes Angelus Cardinalis Mediceus subrogatus illam Ecclesiam abiens per Vicarium a se constitutum Joannem Bernabonem Fulginsiem Protomaximum Apostolicum administravit. Tertio post anno tam reliquit, tradiditque Joanni Antonio Sorbellonio custoditum suo, qui Episcopali consecratione insignitus idibus Maji an. 1559. ad Ecclesiam Fulginsiem accessit. Hac ex Ughello. Ipse vero intra finem anni 1560. ad summum Pontificatum erectus, vos praefatissimus, gessit literis ac memoria dignis, ac praetertim Concilium Tridentinum a Paulo III. locohortum, redintegratum a Julio III., ab eo renovatum absolute ingreſſi rei christianae honori: Rector & Scoutus Ragusinus literis officiosissimis sine obedientia ac laetitia cultibus summuſque Pontificatum eidem gratulatur est, quibus ille literis interea reddidit paternae caritatis ac singularis benevolentiae plenas.

PO IV. De-
votio ad Sa-
nctum Sa-
lutaris.

Pius Papa IV. dilecti filii sol. & Apostolicam benedictionem. Literas vestras, in quibus laetitiam expressistis, quam vobis attulit hoc, quod exoptate meriti vestri Omnipotenti Deo, & sua tantum benignitatis abundantia per vos. Fratrum vestrorum ministerium, admirabilemque consensum nobis egere placuit, sicut eximiorum filiorum nostrorum grata libenterque legimus animo, in quibus cum magnopere delectati sumus vestra erga nos pietatis sollicitudo, tum quod vestra significatis vera, & vera: Praeterea vestri Indulgent Archiepiscopi vestri diligentia, utque exemplo perfectum fuisse, ac religio apud vos in, quae tam constantem possit, reſectis, pura integreque movere, & divina Majestate hoc nomine gratias agimus, & vos plurimum in Domino laudamus, hortantes Devotionem vigilar, ut pari cura, & studio ad cives vestros in vera & Orthodoxa fidei, & Religione educatis, ut & huius Ecclesie gemis incrementis, ipsorum vestri Activitas nobis probatissimum piam munus adjuvare perſeveretis, sicut pro vestra talis perfectio vultis, gravitate, constantia, fides vos esse confidimus. Quod deo ad no-

strum assuet erga vos voluntatem, personarum vobis esse expians, cum reliquos omnes populos fidei vestra, & pastoralis episcopi a Deo commiserit in filiorum loco a nobis diligere, tam vos & Civitatem istam iam inter ex quo ejus Pontificatus gessimus, non communi quidem, sed principio amore in nostra caritatis visceribus habuisse, & quoniam bene de ea mercedi divina bonitati plerumque preestaret vobis augere, peratos nos fore semper, quantum cum Domino liceat, ad incrementum precibus, & desideris vestris, atque ipsius Civitatis. Regnum vestrum, quod hic dilectus filius Alexander de Jacobo sel. recor. Pauli IV. Tradecessoris nostri tempore procurabat, dilecto filio & consanguineo nostro Carolo Diacono Cardinali Borromeo vocato commissimus, sicut et ipsius Alexandri literis cognoscitur. Reliqua, quae reſpectum curastis, libenter observamus, eoque nominis vobis gratias agimus, ac vestram diligentiam laudamus. Datum Roma apud S. Petrum sub Anno Pontificatus die III. Februarii MDLX. Pontificatus nostri anno primo. — Antonius Florbellus Lavellanus.

Extra. Dilecti filii Rectori, & Consistoria Ragusina.

Quinque ipsos annos Ecclesie universalis praefuit, & intra annum 1565. e vita decessit. Sebastianum Porticum, qui titulum Ragusini Archiepiscopi gessit, catalogo Archiepiscopali, cum ceteri Scriptores non insinuerint, neque ego adscribendum putavi.

LUDOVICUS ARCHIEP. RAGUS. LVII.

Vitam Ludovici Beccatelli eximiae virtutibus praeditam, laudatissimam & religiosissimam, etiam, Italiane scriptam, & Artimio ac Vincentio filijs fratri Ludovici, lectissimis ad seſcentibus inscriptis Antonius Gigancius, qui totam ejus vivendi agendique rationem penitus perspicuam, & plane cognitam habuit; quippe cum ejus domesticis atque intimis familiaribus, siquae ab episcopalis fuerit, & per annos tres ac viginti nunquam ab ejus latere discessit. Totum ejus ab innente aetate, studiorum, reſerorum, & acutum praefere gestarum ordinem seriemque articulatissimam distincteque persequitur sed uberius, & fulius, quam hujus loci, ac nostri instituti ratio patitur. Ideoque quae ille longa & copiosa narratione expoliit, percuribus verbis complecti, & quendam veluti eorum Epitomam conficere debet.

Beccatella familia in primis inter Bononienses antiqua est, ac nobilitas. Pomponius ejus familia princeps Praesidentum Manellianam aequae clari generis formidinem dedit uxorem, ex qua Ludovicum suscepit, inter omnes, quos gessit liberos, nata maximum. Editus est in locum anno 1592. vi. Kalendas Februarii. Ab incunabulis in fine optimorum parentum educatione, pueritiam egit ex torumdem gravissima, & optima disciplina. Eluebat in eo vel puerulo rare indoles animi & ingenii, aequae in literis, ac singularis erga Deum reverentia propensae; neque illi defuit vel diligentia parentum, vel solerti cura magistrorum, qui cum ingenio artibus, & bonis moribus imbuerent, atque ad omne Christiani officii munus erudirent, Politiorebus literis & Philosophicis satis instructus cum esset, missus est a parente ad studia jurisprudentiae animum appetere, quae

Genae L. A. dicitur de. hinc ac de. hinc.

viam

viam illi ad opes honoremque munitur: illi enim sperabat nobilissimam familiam, quæ ob civiles discordias, & communium temporum casus ab excelsa fortuna ad inclinam ac praeipitem descenderat, in pristinam amplitudinem atque opulentiam restitui posse. Sex ipsos annos legum scientia tribuit, magister alius Carolus Ruino, Joanne Grotto, Ludovico Gozzadini, qui jurisprætorum filius civitatis facile principis habebatur. Eodem tempore versabatur Bononia studiorum causa Joannes a Casa Florentinus, cui summa erat cum Ludovico amicitia & familiaritas, quam ingeniorum morumque similitudo conciliaverat.

Verum uterque subiles illas & sponsores disputationes petatos, in quibus juris disciplina veritatem, innata quadam animi incitatione ad studia amonitiora propinquaret. Itaque per ipsos exercendi se in quibusdam difficultioribus de jure civili questionibus, quæ certamini publico exponere debebant, uterque bona venia parentum suorum Bononia in Etruriam profecti, in villam paternam Joannis, cui nomen est Mugello, fecerunt. In eo solitario secessu, codices legum sepositi, cum totos se lectioni atque imitationi Ciceronis, & optimorum Latinorum auctorum tradidissent, jucundissimis latine scriptiorum & eloquentiæ studiis mensis septemdecim impendebat. Sed cum latinas litteras fide Græcarum cognitione mancas quodammodo & imperfectas esse animadvertent, consilium capere migrandi Patavium, qua in civitate longe doctissima studia lingue utriusque maxime florebat. Ergo Ludovicus Bononiam reversus, se patrem a se deludi velle videtur, ei palam & sincere, quid sui consilii esset, ostendit. Pomponius quamvis ægre ferret a suspensæ jurisprudentiæ studiis filium avelli, tamen, ut erat, cum æquitate postulabat, indulgens in liberos, non solum Ludovicæ ingenio & voluntati obsequendum censuit, sed etiam pecuniam suppeditavit quod fas esset in professionem, & commorationem Patavinam. Paterna concessione & indulgentia lætus, cum Joanne de Casa, amico & contubernali suo, Patavium se contulit.

Annus ætatis vicimum septimum agebat, cum illuc venit; eoque in urbe latinas litteras græcæque se arripuit, quasi diuturnam sitim expleere cupiens: ibique cum Petro Bembo, Triphone Gabriello, Benedicte Lampridio, & aliis doctissimis viris, utriusque linguæ scientiam illis, amicitiam juxxit. Sed ne sacrogrum quidem annum in hinc studiis exegerat, cum cum mors parentis in patriam revocavit, ut matris viduitatem solaretur, simulque rebus ac rationibus domesticis provideret; nec tamen interea exercitationes litterarias intermisit, & Romulum Amaleum frequens adibat, qui Græcam Latinamque humanitatem in Gymnasio Bononiensi tradebat. Anno 1529. Clemens VII. cum Bononiam venisset, ut Carolo V. augustale diadema more majorum & solemniori ritu imponeret, eo secum duxit Cosmam Gerium Pistoriensem, juvenem excellentis ingenii, eximique virtutis, quem Episcopum Fanensem designaverat. Is haud minori, quam Ludovicus, bonarum artium studio flagrabat, quorum addiscendum causa, ipse quoque Patavium ire statueret; utque Ludovicus, quocum summam familiaritatem coarctavit, comes itineris, & socius domicilii Patavi

vini esse vellet, magnopere orare & obsecrare institit. Homini amicitium quod præbat, regere non potuit, & ceteros domesticos utcumque compositis, viduæ matris cura forsitanque consanguineis, experte probitate & fidei, commendata, cum Cosmo Patavium rediit. Uterque maximis in literis politionibus progressus habuit; eruditiorum & eloquentium virorum amicitias sœvit, præsertim Petri Bembi, Nicolai Leonici, Lazari Bonamici, qui domum eorum assidue frequentabant, ubi familiares & literarii congressus, doctissimæque disputationes haberi solebant. Quatuor ipsos annos Patavii cum Gerio transiegit nisi quod singulis annis, cum majores a scholis vacationes feræque indiciebantur, Bononiam, ut matrem revivisset, cum eodem Gerio redibat, & mensibus æstivis atque autumnalibus, in villam quandam paramoniam agræ Bononiensis, quæ Predalino vocatur, secedere consueverat, ibique a frequentia hominum, scriptique urbis remotæ, tempus omne ad studia paullisper intermissa, tum lectione, tum exercitatione inter se recolendo, conferebant.

Anno 1535. Culpæ Cardinali Congressus, vir eximie iactatus & doctior, cum de Ludovicæ ingenio, eruditione, probitate, ex communi fama & sermone, multa & præclara inaudisset, ut cum apud se familiarem, a studiorum suorum adiutorem habens, tum suis, cum interpolitis principum virorum literis, ac precibus impetrare vix potuit. Gerio Patavii relicto, a quo divelli ægerime feribat, Romam profectus est, quem Cardinali diu multumque expetitionum perhumaniter scriptis, magnæque benevolentia complexus est. Sed vix internum annum ei litterarum operam navaverat, cum Ludovicum urbem & aulam redere cepit; Patavium, libertatem amissam, jucundissimum Gerii, & doctorem virorum consuetudinem respiciens, quorum honorum desiderium diutius ferre cum nequirit, simulavit tristes nuncios ad se perlatos esse de incommoda matris valetudine, seque ab ea in patriam revocari. Cardinalis cum obitare non posset, quominus debitum pietatis officium matri agerenti præstaret, facultatem abeundi, seque ad tempus deferendi vel invitæ concessit. Bononia apud matrem dies non ita multos commemoratus cum esset, Patavium ad Gerium veterem amicum se retulit. Aula & Roma valere jussit, quodcumque ex utraque emolumentorum atque honorum sperare poterat, otio literario, & eruditorem virorum consuetudinem posthabere statuit. Litteras officii ac reverentia plenas ad Congressum Cardinalem scripsit, suppliciter postulans, ut se ab aulico simulato strepituque missum faceret. Sed tantum abiecit, ut missionem impetraret, ut, si alio desiderio magis magisque animem Cardinalis inflammaverit, qui aliis atque aliis epistolis, manu sua amantissime scripsit, inflare atque urgere institit, ne se deferret, rursus societatem atque operam iacundissimè sibi atque utiliorem esse, quam ut ea carere posset; quocirca nullam matrem interponeret, quin statim Romam rediret. Optimo Cardinali, suique studiosissimo, verbis quam humanissimis, & gravissimis Romam revocanti, ac tantum non pro imperio jure humani, obsequendum reuluit, vel ipso Gerio fudente; præsertim cum ipse etiam Patavium relinquere atque ad gubernandam Eccle-

Patavium
maior, &
Italiæ
mensis
mensis.

Roma
Cardinali
Congressus
intercessionem
operam ob
tulit.

Patavium
relinquere.

Chas. Jean-
no de Casa
autentum
jungit.

Patavium
se contulit.

Quo patris
autem in
patrum ob-
sequio.

elefiam fibi traditam fe transfere decreverat. Uterque Patavio profectus Bononiam adiit, & Ludovicum, matre falvere ac valere juffa, Pa-
nam utque Gerrium comitatus eſt; ab eo-
que difpectus Roman perrexit anno 1536. Inredi-
bile dictu eſt quantum ex ejus reditu volup-
tate Cardinalis caperet; & quo magis de-
clararet quanti cum faceret, nollum ſingulaſce-
re illum benevolentia officium Ludovicum con-
jungeret, cum ſibi ab epifcopis eſſet, & o-
mnium ſerum & confiliorum participem fieri
voluit; in omni negotio ſeu domeſtico ſi-
ve publico auctorem, & actorem adhibebat.
Vix ab ejus reditu annus interceſſerat, cum
eum ab urbe revocavit mors immatura Gerrii
ſui amiſſione, Epifcopi Faenſis, qui moriens
Ludovico matrem, & fratres commendatos vol-
uit; quibus ille, quantum in ipſo erat, nol-
la re deſuit; omnia fraternal cura & pietatis
officia preſtitit. Cum Paulus III. longinquum
ab Urbe profectum inſequebatur eſſet, ut apud
Nicaeam Provincia urbem cum Carolo
Imperatore, & Franciſco Galliarum Rege age-
ret de pace inter utrumque componenda, &
Cardinalis Conſtantiam in ſuo comitatu eſſe
voluiſſet, hic Ludovicum in eo itinere ab ſe
abſiſſe noluit, cui adminiſtrationem curamque
familie ſue commendavit, quo in manere ea
fide, ſedulitate, prudentia ſe geſſit, ut ſibi &
Cardinalis benevolentiam auxit, & omnium
domeſticorum amorem conciliaverit. Anno
1570. Reginaldus Cardinalis Polus, de Anglia
ad fidem orthodoxam revocandis Legatus de-
cretus tum ad Caſarem, tum ad Regem Gal-
lia, a Cardinali Contarenno, quocum erat ei
lumina neceſſitudo, Ludovicum ſocium ejus le-
gationis poſtularit, atque impetravit; hujus
liquidem conſilio ac ſolertia ad rem bene ge-
rendam plurimum fidebat. Sed ea legatio eſſe-
nda caruit. Anno 1541. cum ipſe Car-
dinali Contarenno legato Apoſtolico ad Con-
ventum Ratisbonenſem proſeſſus, rei Catholica
adverſus hæreticos non parum proſuit. Anno
proſeſſo idem Cardinalis Ludovicum ſocium
ſibi eſſe voluit, & conſilium in legatione
Bononiensi, in qua nihil propemodum, niſi
de illius ſententia & conſilio geſſit. Sed vix a
ſolſcripta legatione quinque menſes effluerant,
cum optimus & ſapientiſſimus Cardinalis, mor-
te ſublatus, tracte ſui deſiderium bonis omni-
bus reliquit. Tum vero Ludovicus, tali ac
tanto Patrono amiſſo, auſus & publicis ne-
gotiis nuncium remittere decrevit, ſequens ad
domum paternam recuſis, priorum cum mater-
nim ſine decrepta ejus ſolatio, & ſubſidio in-
digeat; ac ſtatorum eloquentia ac honorum
arctum ſtudia retenta animo, intermiſſa tem-
poribus, repetere. Verum hæc diu ipſi que-
reſſe, & ſecundo illa otia literario ſui li-
cuit. Nam non multo poſt & domeſtica ſolitu-
dine in ſolem ſe polverem cum revocavit Mar-
cellus Cardinalis Cervinus, idemque Epifco-
pus Regii Lepidi, qui cum juſſu ad urbem
ſeſſum proſeſſiſſet, ut graviffimas, quæ Vicario ge-
nerali cum Canonici erant & Clerici, acer-
biſſimæque diſſenſiones componeret; id quod
mira dexteritate, ac tanta prudentia perfecit,
ut magnam exultationem & benevolentiam
apud Capitulum, & Clerum inferioris ordinis
ſibi conciliaverit. Quocirca, cum Vicarius ge-
neralis hac munere ſe abſcediſſet, Canonici &

Clerici, ut Ludovicum ſibi Vicarium diceret,
maximis precibus Cardinalem Epifcopum exor-
tarunt. Tum primam, ut juſtitiarum ec-
cleſiaſticarum capax ſerret, tollant, & ſacros
Ordines minores ſolſcript. Mox Vicarii ge-
neralis, quod menſes undeviginti pro dig-
nitate ſuſtinuit, & lumina cum hic ac ſolertia
geſſit, translato Cardinali Cervino ad Ec-
cleſiam Eugubiam, anno circiter 1544. depo-
ſuit. Cum vitæ private quietique miſo deſi-
derio teneretur; ecce tibi nuncios a Cardinali
Morono, qui cum ſibi ab epifcopis eſſet, ejus-
que conſilio atque opera ad Legationem Bo-
nonienſem uti volebat. Dum operam ſuam Le-
gato aſſiduam ac diligenter ſpirum prebebat, matri
morienti ad extremum uſque ſpirum aſſiſit,
& quæ ſibi amantiffimi erant, ſuprema pietatis
officia preſtitit. Per idem tempus a Paulo
III. juſſus eſt Venetias ſe conferre, ut quo-
rundam Cenſurarum acerbiſſime inter ſe diſ-
ſidentium diſcordias ſedaret quos lumina leni-
tate & prudentia uſus, in priſtina concediam
reduxit, tanta totius Civitatis approba-
tione, ut ei Dux & Senatus ſingularibus ver-
bis gratias agendas eſſe duxerint. Cum idem
Cardinalis Moronus ad Imperatorem de rebus
graviffimis legatus decreto fuiſſet, Ludovicum
difficillime illius legationis ſocium ſibi ad-
jutorumque deſtinaverat; ſed a Paulo Perulium
accitus eſt, juſſuque Patavium proſeſſiſſet, ut
Ranocetio fratris ſuium, qui tum in eo Gy-
maſio litteris operam dabit, in ſum curam
ac diſciplinam reciperet, nec ſolum litterarum
preceptis, ſed etiam bonis moribus imbueret,
atque ad omne Chriſtiani hominis officium o-
rudiret. Sed vix ſex menſes Patavii tranſe-
gerat, cum eum Pontifex Tridentinum miſit anno
1545. ut tribus Cardinalibus Legatis Sedis
Apoſtolice, & Concilio Tridentini Praſidibus
Joanni Maria de Mone, Marcello
Cervino, & Reginaldo Polo ab archanis, &
epifcopis eſſet. Nec multo poſt, cum neſcio
quid graviffimi momenti rebus gerendis inter-
ceſſiſſet, Praſidium miſſo Romam proſeſſus eſt,
ut Pontificis quo loco res eſſet exponeret, eum-
que conſulere quid illis faciendum eſſe judica-
ret, & quam celeritate potuit, Pontificis mo-
nitis ac mandata ſuſtinuit, Tridentinum re-
diit. Cum vero Ranocetia Patavio Romam re-
greſſus, ad Cardinalium numerum aggregatus
fuiſſet, eique legato Piccoli decreta eſſet, Pon-
tifice Ludovicum Tridentum revocatum, ei con-
ſilium adiutoremque adiunxit, in quem Car-
dinalis totum Legationis ſonus reſecit, atque ad
omnia ſeu decreta, ſua gerenda, ipſe qui-
dem nomen atque auctoritatem, Ludovicum vero
conſilium atque operam conſerebat. Idem Car-
dinalis Legatus, ut etiam Ludovicus ſeſſe
meritis aliquam gratiam receret, Epifcopatum
Ravennatem in Regno Neapolitano ei deman-
dandum a patre curavit anno 1549. Epifco-
pali conſecratione ſuſcepit, ad regendam Ec-
cleſiam ſibi traditam ſtatim proſeſſiſſet. Hæc
ſed proſeſſione retardavit mors Pauli
III. & Julius III. ei ſubrogatus anno 1550.
Pontificiam apud Venetos Legationem Ludovi-
co mandavit, quam biennium pro dignitate
ſuſtinuit, & ſuam fidem atque integritatem,
prudentiam, atque diſtinctam ſapientiſſimam
illis Patribus ita probavit, ut Pontifex, Jo-
hannem Ducis ac Senatus, et Venetam legatio-
nem in alterum biennium prorogaverit, quo
exple-

Caracena
vix ſeculo
ipſe regem
ſoluit.

Cordiali
Morono
legatus
Ravennat.
Epifcopus
vix ſeculo
ipſe regem
ſoluit.

Tridentinum
miſſus ad
Conſilium
Tridentinum
Praſidibus
Joanni Maria
de Mone.

In ſignificum
Ravennat.
ſoluit.

explesio Romam revertem Pontifex Vicarium generalem constituit, simulque factis rectis curandis Basilice Vaticanæ præfuit. Carolus Morano Legato in Germaniam profecturo ad comitis, quo Angelica Vindicorum de gravissimis rei Christianæ negotiis habundabat, et Ludovicum adjuvavit, ut ei auctor esset in causis capendis, adiutorque in rebus gerendis; atqueam Pontifex tum dimitteret, bono animo esse iussit, sibi cunctis illis, ut laborum atque itinerum Ecclesiæ & S. d. s. Apostolica causa succurrerem tum non possit, non reducem, ut graves auctores sunt, illum in Cardinalium Collegium cooptare decreverat. Sed vix iter ingressi fuerant, cum mori repentina Julii III. utrumque revocavit, & ipse Ludovico iniecit præcidit.

Erat tunc Romæ Scraphinus Zamagna Patricius Ragulensis orator a Senatu missus, ut electionem Sebastiani Portici, de qua supra diximus, rescindendam curaret, simulque rogaret Pontifex, ut Ludovicum Beccatum Metropolitam Ragulensem præficeret. Quod neque ab Julio III. neque a Marcello II. paventem dierum Pontifice impetrare potuit, Paulus IV. perbenigne concessit, & Ludovicum vinculo, soluto, quo affectus erat Ecclesiæ Ravennati, Archiepiscopum Ragulensem declaravit an. 1555. xiv. Kal. Octobris, ut est in tabulis consistorialibus: Cum D. Joannes Angelus Card. libere in monibus sua familiaritatis omnia jura... qua habebat in Ecclesiâ Ragulensi vacante per translationem Sebastiani ad Ecclesiâ Fulgin., & Sedes sua cessionem inassequi duxisset ad succedendum, ideo absolvis Reverendissimus Patrem Dominum Ludovicum Episcopum Ravennatensem a vinculo, quo dicta Ecclesiâ tenebatur, & ad Ecclesiâ Ragulensem transiit, ipsamque illi in Archiepiscopum præfuit, & Pastorem etc. Illum Pontifex fuit literis commendatitias eximiarum ejus virtutum, & prælate factorum testibus ornavit, quo inscripta fuit Senatus Ragulino; & eorum partem & tabulis Vaticanis editam a Joanne Patruccio in Tomo 2. hui operis de Scripturibus Bononensibus pag. 17. hic subiungimus. Esti Ven. Fratri Archiep. vestri consilio, & opera uti in animo habebamus ad res res, quas ad Dei Omnipotentis gloriam, & Sancta ipsius Ecclesiæ utilitatem agere, ipso Dei amore, continuamus, propter spemque ipsius multis in rebus magnæ Sedis Apostolicæ commoio integritatem, pietatem, atque prudentiam multaque alia celestis gratiæ munera: Idcirco Ecclesiâ vestrâ Pastore orbatæ commodum nostro & Sedis Apostolicæ commodo anteposimus, statimque plurimorum a nobis in Domino dilecti præsentis opportunitate nos privare maluimus, quam non vobis, Cleroque ipsi ac populo maxime idoneum, & nobis probatum Transiit, et Pastorem dare etc. Datus sunt vi. Id. Octobris ejusdem anni. Intra hiem illius mensis Ludovicum Romæ discessit, & Anconam profectus, navigium contendit vi. Nonas Novebris, sed propter adversam tempestatem non ante septimum & tricesimum ab dilecto Anconitano drem, Ragulum appulit. Urbem ingredienti obviam processit Clerus popululque, qui eam solenni pompa fastulique acclamationibus in Aedem Cathedralém deduxit. Ecclesiâ Pastoris præsentia, & providentia jamdudum desiderata, plurimis incommodis affectam recepit, quæ opportunis remediis indigebant. Cle-

rus a recta disciplina delinquerat, pectus Christiana elanguerebat, proventus mensis Archiepiscopalis, propter negligentiam agrorum culturam, decreverant. Nisi studii operaque prætermittit, ut Presbyteros & Clericos a summa vivendi licentia, dissolutisque moribus ad virtutem honestatem, ac vivandis rationem, a sacris Canonibus præficientem revocaret, civium animos ad Deum studiosius colendum, æternæque vitæ cogitationem excitaret.

Nihil itaque Ragulæ, Palearum diviso fuerat instituta; una quippe Cathedralis Ecclesiâ sacrum baptismum fontem servat; parochialia jura ad Archiepiscopum pertinent, si que octo presbyteros præbent animarum curæ, qui vicariam parochi operam in urbe exercent; catechismi vero Christianæ doctrinæ a presbyteris, per ipsum delecti, traditi, in Cathedrali, aliisque urbis Ecclesiis. Cum hæc ecclesiastici regimini formam & incommodam civibus & parum salutarem Ludovicum cognovisset, agi cepit cum Provicaribus urbanis de parochiis aliquos antinquantis, qui saluberrimam Archiepiscopi cogitationem maxime probaverunt; atque in eorum sententia & auctoritate brevis sui consilii specimen Senatui exhibendam proposuit, in quo commoda & utilitates urbanæ per parochias divisionis, & parochiarum novitatem ac finis, re etiam cum quibusdam & Canonicorum collegio communicata, ipse accuratè prudenterque discipulit; integram autem pulcherrimam utilissimamque hujus institutionis formam hic subiungimus, quæ, utriusque Ragulæ Ecclesiæ profectui, & animarum subsidio quantum esset profutura, vel ipse sui conspectus manifeste declarat.

Illustrissimi Domini mei.

1. Post prædictam civitatis visitationem, præterito jam Julii mense significavi DD. VV. nulli animarum regimini opus esse in primis, ut urbs hac ætæ utilitate ac celeberrime illustris parochiis, in quas dividatur, non careat: Parochiarum sui Præfatis administrari & adiutorij sunt in animarum procuratore. Quæ parochiarum institutionem consuetudine ab ipsi Ecclesiâ instituta capta ubique præfuit inter Christianos; &, sicuti ipsam, tam recteque præfuit, servat in hac urbe frequentissima, bene ambigua, in qua Archiepiscopus ipse & natione & lingua civibus advena aliorum maxime indiget auxilio.

2. Parochi, ipsam, sui Præfatis, præfuit sunt; & ex illi quæque concessa sibi, quæ partem commodari præfuit, quæ sicuti saltem quorvis aucto ad divinum Eucharistiam fumentum excipit, vult eorum vicem, utrum Christianam legi, & Ecclesiæ præceptis sit conformis, inspicere facile possit.

3. Præterea præfuit, nequæ sua ipsorum cura sublevis abque sacramentorum opere vita decedat.

4. Resertur etiam egeret, quæ parte præfuit a querenda vicatim sibi, cum alias, qui eorum sublevis parochi, parum inopiam Archiepiscopo præfuit sique qui præfuit agnitas; hinc præfuit eorum sublevis, quam si recti non esset Parochi consilij, tam quippe consilij satis experientia, & sole & negligenter pauperum egroti sublevis.

5. Hinc in plebsorum matrimonij oportuna libere invigilat, qui male plerumque sublevis gravi seminarum pernicie, quæ discipi inferre solent.

Epistola
de
Torneo
in
vite
in
vite
in
vite.

A
Paulo
IV.
Archiepiscopo
Ragulensi
scripta.

Ragulum
venerit.

6 Omittit ea, quæ in publicis aut pessimis, aut caritatis calamitatibus multis utilitas præbenda civitatibus possunt & parochiis ita instituitur, per quos civitas ecclesiis tantum exploratur, & ceteris Magistratibus innotescit.

7 De hisce Parochiarum sententiam quæreri, & sane necesse quique consilium hoc maxime probat, cui nihil est quod opponatur, nisi si diabolus æmula ferat in quomodam animis, quos aut avaritia, aut privata sui utilitatis cogitatio occupat, quæque rerum consilio in proprium commodum optime vertitur.

8 Quoniam vero hæc de re cum Præfatis colluctans sum voluntati obsequens DD. PP., eorum dissenso satisfacere volui totius consilii rationem hæc communitati complexas, ut res ipsa perscrutetur, & hinc majores nihil animi obstantur ad ea præterea existenda, quæ aggregatæ nobiliter propolui spirituali ac temporario huius Ecclesiæ statui profuturas.

9 Nequis autem opponat, huiusmodi Parochiarum divisionem pias quasdam exercitationes auferri, & alia recte instituta pro eximiam opæ, certo sciant, velim, DD. PP., nullam ideo piceatū opæ intervertit, quin unicuique liberam erit, quæ ei libet, religiosam exercitia, & ubilibet confessionem agere, dummodo tempore Paschali suo se præstent Parochia sacram Eucharistiam sumpturi.

10 Et ut rem quodammodo disponeamus, & ab aliquo ardeantur principio, quibusdam & Canonizarum collegio adiutoribus, insuetudine intra urbem Parochias descripsi, quas necesse est instituisse, & quasdam veluti ideam effluxi, quam hæc scriptura expressam conspiciant DD. PP. atque præpendant adentes quicquid, aut dirigentes, quod videatur utilis fore. Provisam enim, ne capaciore & commodiores Ecclesiæ diligantur.

11 Parochiis constitutis, Parochi ita præfiguntur, quos curabimus, ut optiores sint, quam fieri possit, numerari hinc, etque aut proventus aliquos, aut certis elementis, ut par est, tribuere oportebit.

12 Oro itaque DD. PP., ut opus hoc adeo necessarium pio curatissimè intatu inspicere velint, & subeant consilii, ut in navi quodammodo consisterent navis optime instruita item ad portum salutis, Deo optulante, deducam. Spiritus Sanctus tum in hoc, tum ceteris in consiliis DD. PP. semper assistat.

Parochia Urbana.

1 Parochia Ecclesiæ Cathedralis Mariana ab ortu contemina Palatio, quod complectitur, ab occasu via a D. Barbara nuncupata, hæc tamen scilicet, a boreali parte via sive via, ab Austro via, quæ recta ad Monasterium S. Simonis protrahitur usque ad D. Barbara Ecclesiam, hæc præstantia.

2 Parochia Ecclesiæ S. Iohannis contemina ab ortu montibus urbis, ab occasu via Bobiana, hæc scilicet, a boreali latere, & ab Austro montibus itidem urbis.

3 Parochia Ecclesiæ S. Stephani contemina ab ortu via Bobiana, hæc comprehensa, ab occasu via S. Petri, a boreali parte aditum Archiepiscopatus, ab Austro montibus urbis.

4 Parochia Ecclesiæ S. Lucie; eius fuerit ortum via ipsius Ecclesiæ itera sive ipsos contemina, in occasum domus Ecclesiæ Mariana de Castello sub ipsa, ut appellatur, montium campum, domus eadem per rectam ad D. Anna-

nie viam comprehensa, in borealem partem Ecclesiæ S. Petri, & domus hancum Oisati Sargo super Incunam, in Austro campum & montibus urbis.

5 Parochia S. Barbara; eius fuerit ab Oriente sole domus S. Maria de Castello sub campum montium, nescimus citius campana Petri, bœvici per viam rectam comprehensa, ab occasu via S. Maria de Castello, quam contemina, a boreali parte Fontes per viam montis, quæ proxima ad S. Jacobum de patris præcurat, & in viam futuram desinit, ab Austro Ecclesiæ S. Maria de Castello, ea scilicet.

6 Parochia Ecclesiæ omnium Sanctorum incipit in ortum a Monasterio S. Maria de Castello usque ad viam futuram, ab occasu contemina est nescimus domus Christi, & D. Mariæ ac S. Andrea Monasterii usque ad arborum montis, nescimus tamen, & Monasterii scilicet, a parte boreali per viam futuram finitur, ab Austro montibus urbis & Monasterio S. Maria de Castello.

7 Parochia Ecclesiæ S. Jacobi finit in ortum cum via S. Barbara, hæc contemina, in occasum cum Ecclesiæ S. Clara, & partem cum Ecclesiæ omnium Sanctorum, in latere boreale cum majori piazza, & in Austro per viam futuram.

8 Parochia Ecclesiæ S. Blasii, ab ortu finitur Palatio Rehoris, hæc exelso, ab occasu via S. Barbara, hæc exelso, a boreali parte per majorem plateam, ab Austro per viam futuram.

9 Parochia Ecclesiæ S. Petri & Laurentii; qui sunt via aurificam ab ortu, quem comprehendunt, ab occasu via S. Francisci, a latere boreali cum via Prædicta per viam communem, ab Austro cum majori piazza.

10 Parochia Ecclesiæ S. Nicolai Confessoris contemina in ortum boreali publicæ Ecclesiæ S. Jacobi, ab occasu via aditum S. Viti, ab Austro via Prædicta.

11 Parochia Ecclesiæ Sanctæ Transfigurationis, quam in ortum finit via S. Viti supra Prædictam, ea exelso, ab occasu via Ecclesiæ, ea itidem exelso, in partem borealem montis, ab Austro via Prædicta.

12 Parochia Ecclesiæ Assumptionis ab ortu cum via S. Transfigurationis, hæc inclsa, finitur, ab occasu cum via S. Francisci, a boreali parte cum montibus urbis, ab Austro cum via Prædicta.

Parochia extra Urbem.

13 Parochia Ecclesiæ S. Antonii ad Mozzam extra urbem ab ortu finitur cum Ecclesiæ D. Ursula ad montem, qui in Brocam vergit, Ecclesiæ ipsa comprehensa, ab occasu cum molendinis possit sub monte, in scilicet, a latere boreali cum villa S. Andrea quatuordecim solomodo domibus comprehensa, qui adiacet latissimum Marti Gorgii, & Petri Gerula, ab Austro cum mari.

14 Parochia Ecclesiæ S. Andrea extra urbem, quæ ab ortu contemina est porta urbis & molendinis in forea sita per viam, quæ recta in montem ascendit, molendinis omnibus comprehensa, in ortum, qui sub monte sita sunt, ab occasu latissimum Iohannis & S. Petri Marti Gorgii per viam, quæ recta pergit ad mare, & canali ad montem usque S. S. Gergii & S. Petri, ab Austro Ecclesiæ S. Maria de Dagonis, & Castellum S. Laurentii, hæc scilicet.

DD. PP. obsequens
Ludovicus Archiepiscopus Ragusinus.

Et

Et Ludovici quidem consilium perhonorifico Senatus decreto probatum fuit, ut constet ex lib. Excell. Consilii Rogat. Die 10. Novembris 1566. Martii, prima pars de accipiendo ecclesiarum 12. Parochiarum saltim per Reverendissimum D. Archiepiscopum nostrum D. Ludovicum Baccatellum secundum formam sui memorialis per 27. etiam 13. Sed, quomodo causam necesse, ejus perficiendi facultas nunquam patuit.

Int. hanc Munia Archiepiscopalis curam non negligebat, illius fundos fidulit agricolis locavit, ac praeteritum agros insulae Japontae, cum essent incoliti, & incolis carent, villa ibidem extraxit, cultissimos fructuosissimisque reddidit. Quinque ipsos annos hanc Ecclesiam sine ullius offensione, magnaeque omnium Civitatis ordinum approbatione gubernavit. Summam illius eruditionem, rationem atque prudentiam rei ecclesiasticae gerendae, sollicitam Christianae institutionis curam, flagrans ad omnia religionis opera studium, studiosam in egenos & miseris beneficentiam omnes suspiciebant, atque admirabantur, tantae erat ejus affabilitas & comitas cum gravitate & auctoritate conjuncta, ut exultationem simul & benevolentiam omnium sibi conciliaret, ac difficile erat intelligere utram eum magis revereretur, an diligerent. Lobet hoc in loco describere partem quamdam ex Italo in latinum sermonem versam epistola Joannis Baptistae Amalthei, qui ab episcopis erat Reipublicae Ragusinae, missa Venetiis v. l. Kal. Novemb. an. 1560. ad Nascimbenum Nascimbenum, quo illum invitat, hortaturque ad publicum docendi Ragulit humaniores litteras manus est enim Ludovico, ac Ragulina civitati perhonorifica. Siquidem, inquit, constat nummi auri decemtis majore pretio, quos ducebat, & decem argenteis pro caudicula domo, quos sicut voluit, & quae summa triginta, nil fallor, supra decemtis argenteis nummis consistit. Veram tamen est, auri lucrum posse supra trecentos nummos argenteos praeter stipendium; in more steim civitatis positum est, patriciorum, aut popularium virorum summa publica plerumque oratione ab humaniorum litterarum doctore hincitari, cui candelis aliquot, & non saltem argenteo nummo, saepe antea quatuor, aut quinque, aut decem, modo pluribus, modo paucioribus gratificatur propinquus; sicut vero privatarum largitiones, privilegia, & publica munera plurimi ostentabunt. Optima est enim temperies delicatissimi caribubus, vitis, piscibus, ac fructibus adeo abundat regia, ut quinquaginta, aut sexaginta nammi argentei tui villis, & famulo tui, atque famulae altius sufficiant.

Perhonorificum manus est, quippe principis Magistri, cui duo alii subiant, in libera republica, caque illustri, iustissima, quatuor ac tranquillitatis plena, in qua sua videntur boni est, & ingens illius exultatio, quousque huiusmodi Magister diligens, coluit, & summa benevolentia complectitur.

Summum vero, & nobilissimum tibi erit Ragusensium ex ordine patris consuetudo, atque advenarum, quos inter, ut aliquot nominem, fortasse tibi summa cognita est Ludovicus Baccatellus Archiepiscopus Ragusinus, cujus extimae doctores quatuor tui similes egerunt hominum huc ad veniendum libenter impelleret. Bene-

dinum Patrem nosceri, & Casarem Burgensium Medici, ac viros illustres, Transilvanum Parium, Mercurium Sforzatum Cardinalis vire jam sancti consilium, & Guilhelum Dondinum, Itale amice, & ab episcopis Reipublicae, in quibus germanis Italia mori, & Italiam hanc manifestam perspicies. Quid porro de ipsi Ragusensibus patriciis scribam? quorum sic existimamus vellem summam esse bonitatem, liberalitatem, magnificentiam, affabilitatem. Ego etiam, & frater meus tui erimus, qui Reipublica inservimus. Dies sibi placeat, quoniam in Italia, agantur, nulli feriat, & mensura per autumnum stadium vacatio concedatur. Mirum porro, quantam astra tempore villa quidam delectat, & amena loca accipio, venatui, piscationi opportuna &c.

Anno 1560. Romam adit, quo ilium gravissima Ecclesiae sae negotia expediendo impellebant. Pius IV., Paulo IV. successus, antea Angelus Cardinalis Mediceus, & Archiepiscopus Ragusinus, Ludovicum perhonorabilem accepit, & dignitatis, quorum causa venerat, & sententia confectis, cum ad suam Ecclesiam redire maxime cuperet, Pontifex discedere vetuit, & cum ad Concilium Tridentinum iisdem intermissis revocandum & absolendum jam suos Legatos Tridentum permississet, eos Ludovicum sequi iussit, quatenus auri ultro nec petenti traditis, ut haberet, unde necessarios sumptus in professionem & commorationem Tridentinam faceret.

Contigit hoc tempore, clerum Ragulinum secundi ordinis, qui Aeli cathedrali inserviebat, gravi sui detrimento, & Ragusensi Ecclesiae dedecore ex pensione haud raro caruisse vel partim, vel omnino, quoniam illi erogari decreverat Alexander VI. & mens Capitalium. Huius incommodum ut occurreret, ab ipsi Canonici statum fecit, ut certo anni die pecunia Clero eidem debita persolveretur; siqui vero Canonici in ipsam & suis praeventibus partem non contribuerent, pecuniaria multa penam denegare penamque lucent, ipsamque multam pretium ex illorum laetitia detractam Procuratoribus Capitalibus, qui minoris clerici pensionem exigant, mercedis eiusdem, seu muneris loco deberetur. Canoniconum decretum Pontifex confirmavit, ipsique assensum ac voluntatem Raynotti Presbyteri Cardinali S. Angeli Ragulensi Capitulo hinc litteris significavit.

Raynottus miseratione divina S. Angeli Praebyter Cardinalis dilectis in Christo Archiepiscopis, Canonice, & Capitulo Ecclesiae Ragulinae salutem in Domino. Ex parte vestra nobis oblata petitio continetur, quod cum ex antiqua, & per continuum observantiam approbata consuetudine, cuius initii memoria hominum non existit, Ecclesia Ragulina per certum numerum Presbyterorum, qui Capitali nuncupantur, & qui per Canonicos pro tempore existentes iuxta Ecclesiae praenotum, & auferantur, diservire consuevit, & pro Capitaliarum beneficiorum mercede certa pecunia de ipsius mens Capitali contributa sunt, qua per diversos Canonicos exigi, & persolvi solent. Vos super provide attentius, quod saepe contingebat, quod pecunia praefata cum difficultate, & non sine maximo scandalo, & Ecclesiae detrimento, ac ipsorum Capitaliarum iurammodo a praefatis Canonice exigebatur, & valenter huiusmodi incommodis, &

A Ho. Tr.
Tridentinum
ad Concilium
Ragulinae
vires.

Ragull
Card. S. An.
27. Iunij
1560.
et Ragulinae
vires.

inconvenientibus providere capitaliter, ut mox est, congregati flammis & circumflis, quod de causa perpetua futuris temporibus precum praestare quidem die et hoc constituta pro antiqua servituti illius Capituli persolveri debent, & si aliquis causatorum pecunias per contumaciam debitas et die in Capitulo pro satisfactorio dilis Capituli facienda non reportaverit, tali exaltatione perpetuo privatus existat, & de sua praesentia de melioribus penalis quadragesima Tempore mortis illarum parum vel alia summa pro pars extrahatur, & Procuratoribus ipsius Capituli, qui pecunias praestatas pro solutione illarum Capitularum exigere debeant, applicentur ad alias prout in statuto, & ordinatione hujusmodi, qua de communi consensu per vos etiam medio sacramento approbata fuerint, dicuntur latius locuturi. Cuius autem, sunt etiam subrogatibus petitis, quia firmitas sunt ea, quibus Apostolica Sede intercedit auctoritas, vos cupitis statum & ordinem hujusmodi pro illorum subsistentia firmiter Apostolica commendationis manibus roborari, supplicari fecistis humiliter, vobis super his per Sedem eandem de opportuno remedio misericorditer providere. Nos igitur illarum statuti, & ordinationis tenorem, ac si de verbo ad verbum inservirent praestantibus pro sustententia expressi habentibus, hujusmodi applicationibus insinuat, auctoritate Domini Papae, cuius Pontificatus etiam gerimus, & de eius speciali mandata super hoc vira vobis oraculo fasso, statum & ordinationem praestatos, Ordinarium illis non committentes timore praesentium approbamus & confirmamus, illisque perpetua firmitate robur adjuvamus, ac omnes & singulos tam iuris quam facti defensas, si qui sedes intervenire in meliorem, supplicamus, tamen, ac consuetudinem ponemus, & auctoritate Capituli praestatos, ut praenuntiat, de vobis observantia existentem perpetuo inviolabilitate observari. Itaque per quoscunque tam Ecclesiasticos, quam saeculares iudices & personarum cuiuscunque status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, & quorumque etiam Pontificali praesolentia dignitate, vel auctoritate, subditi sit, & totum cultum quousque aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari & obsequi debent, ac iterum & sane, quidquid fecerit sceleriter vel ignoranter contigerit attemptari, decernimus, non obstantibus Apostolicis, & tam provincialibus, quam synodalibus Constitutionibus, & Ordinationibus, dissiptae Ecclesiae retem iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statuti & consuetudines, privilegia quoque, indultis, & litteris Apostolicis per nos, vel alios Rom. Pontifices in praedictam praesentiam quomolibet fasces concessis, confirmatis & innovatis, quibus coarctas inferamus tenores, ac si de verbo ad verbum inservirent praestantibus, pro sustententia expressi habentibus illis alias in suo robore permanentibus, hac vice domaxat specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quovismodeque. Datum Roma apud S. Petrum sub sigillo Officii Pontificarii Novo Kalendas Octobris, Pontificatus Domini VII Papae Quirini anno secundo. — P. Bonatus.

Extra. Vidi in libro Diversorum Nos. Rag. sub die ultima Decembris 1562. pag. 270, ubi R. DD. Marini ac Gileza Archidiatoni, Dominus Nicolaus Gergini adhibe-

presbyter, & idem Dominus Marini, ac Dominus Michael de Rosa Caxovici tamquam Procuratores Capituli DD. Causarum Ecclesiae S. Mariae declaraverunt, se nullo, quod per interpretationem praesentium litterarum aliquod praedictum inferatur Etila, quam magnificus Dominus Rector & Consilium obtulerunt a se. recor. Alexander Papa sub datam Roma apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae 1496. sexto Kal. Februarii, Tonsuratus sui anno quinto, ut ibi latius conscriptum in instrumento, ad quod habetur relatio.

Ludovicus anno 1561. mense Octobri Tridentinum pervenit. In augustissimo illo summorum ac principum vicorum conventu, multa & egregia sapientia, integritate, & eruditionis specimina dedit; ejusque doctrina atque opera Praefides Cardinales in privati congressibus sapissime utantur praesentem vero com de his agebatur, quae ad reformandum Cleri & populi mores pertinebant, nullius offensam veritus, quam coram Deo potius essentem veritus Ecclesiae, festentiam libere edentemque dicebat. Erat Tridentinus Joannes Scrozzius Orator Cosimi Magni Ducis Etruriae apud Patres Tridentinos, qui Ludovicum nihil minus cogitantem nomine ipsorum Sedem rogavit, ut administrationem Archiepiscopatus Pisani suscipere vellet, quem Joannes Cardinalis Medicus Archiepiscopus vita sanctus intra finem anni 1562. gubernatoris desinitum reliquerat; spemque laudabilis filius potius fecerat. Praeterea summi precibus ab eo postulavit, ut Fridericum alterum Cosimi filium admodum adolescentem, non his eidem titulo & insignibus Cardinalis ornatum, in suam disciplinam recipere, bonis litteris ac moribus imbuedum, Agere tunc Ludovicus se ad Ecclesiam Ragusina sibi carissima direxisset, & pro oblata tam illustri opulentique Sacerdotii obtinendi, ac tam honorifico de se iudicio, cum maximis gratias egisset, respondit se sui iuris non esse; sed e summi Pontificis voluntate non tunc pendere proinde cum illo agendum esse se, quidquid ille iussisset, id vero sine mora facturum. Pontifex non solum Duci voluntatem fecit eius nominandi, quem sibi in Sedem Ragusinam sobrogari vellet; simulque suis Legatis Tridentinis mandavit, ut Ludovicum quamprimum Florentiam dimitteret; quem Dux & Cardinalis persequente ac piramante accergerant, quoniam iniquos viros & sacerdotio dignos, & tanto muneri aptos elegerat, ac nominavit, videlicet Cyrillum Commendatorem S. Spiritus, Angelum Solimanum ex Ordo S. Domini, Franciscum Martellum, & Christissimum Calvinum Monachum Benedictinum; Ragusini pontificem opinione fecit, ut ex his, quem maxime vellet, elegeret. Illi vero ceteris Calvinum praetulit, quem etiam ante aliquot annos sibi Archiepiscopum dari cupiebant, illumque summopere a Romano Pontifice postulaverant.

Ludovicus cum Cosimo Duce, & Friderico eius filio, cum in exitu iam esset annus 1563, Pisas migravit. Sex menses ibidem traiecit, quos partim ad regendam illam Ecclesiam, partim ad Fridericum bonis artibus ac disciplinis instituendum contulit. Inter ea titulum dignitatemque Archiepiscopi Ragusini retinebat. Non

primus
solusque
sacerdos
sanctus
domini
archiepiscopus
pari ritu
est, sed
in partem
de officio.

Tudum al-
propon-
Archie-
piscopi Ra-
gusi mil-
tati.

Non deirant Romæ, qui ejus commodis atque
omnibus adversarentur, eique dispendium Ec-
clesiam Pisani inviderent; horum opera re-
tardari consilabat literas Pontificias, quibus
Ludovicus dimittendi, Chrysolomus Calvino
lucipendi Sacerdoti Ragusini potestas fecer.
Vehementer illi dolebat, quod Ecclesie Ragu-
sine tamdiu Pastoris præsentia & providentia
careret, idque sibi religioni habendum puta-
bat; & parum abfuit, quin objecto ejus abdi-
cenda consilio, re adhuc integra, quamprimum
ad ejusdem administrationem retinendam se
conferret; præsertim cum spem adipiscendi
Archiepiscopatus Pisani Angelus Nicolaus ad-
demisset, qui eodem anno 1564. mense Ju-
lio obtinuit. At Cosinus Magnus Ezerius
Dux, ne Ludovicus longius ab sua diocesi
discederet, cujus consilium & operam in qui-
buslibet arduis, ac difficilioribus negotiis ex-
pediendis, sibi opera esse censabat, Propositu-
tam Ecclesie Præsentis opulentiam in primis ac
nobilibus eidem contulit; cujus in Ludovicum
liberalitatem hinc carminibus ornavit Marius
Columna Romanus, elegans illius ævi poeta;
cuius titulum præfixit.

*Ad Cosinum Medicum de ipsius liberalitate in
Ludovicum Decretulum Archiep.*

*Quis celebrare novum digno nunc carminis
posset.*

*Quem tibi, Cosme, paris Lædæ tam gra-
ta voluit?*

*Quod fesse requies tam tempestiva senectæ,
Et tempestivam portus, quas portatæ olim,*

*Saule homini & dolo per te, Dux ma-
gis, peras?*

*Cujus summi fides pietasque & maxima locge
Religio & morum candor gratissima Divum*

*Concilio apparuit, castæ cæcæ rite Camina
Et Pœnibus pater ipse faret &c.*

Ac postquam Ludovicus facultas quidem re-
linquenda, Calvino adenda Ragusina Ec-
clesie data est, ad gubernacula Ecclesie tibi tra-
didit aliter ac latus accessit loque sulchi curis,
& negotiis solum esse magnopere gratus est;
ut liberius sibi literis, Deo, reique Christianæ
& Ecclesiasticæ vacare posset. Annos fere
septem Chro populoque Præsentis summa vigi-
lantia & sedulitate præfuit; & nihil prætermi-
sit, quod ad disciplinam clericalem vel recti-
tuendam, vel stabilendam, ad laicorum mo-
res reformatandos, ad Christianam pietatem ex-
citandam, divinumque cultum augendum per-
tineret. Septies quidem literis perofficiosis tum
amicorum, tum Cosmi Duci, & Friderici
Cardinalis, alias Romæ, alias Florentiæ in-
vitasit fuit, spe amplissimarum dignitatum ob-
jecta, nunquam tamis ab statione Præsentis, &
sui gregis custodia abscedere voluit; nisi quod
interdum Buoniam solabat digredi ad re-
videndos consanguineos & amicos, eoque functus
officio, Predicandum in villam paternam secede-
re; cujus amicitia, orio, solitudine mis-
ericordie delectabatur, ibique paucos dies commo-
ratus cum fuisset, ad suam Ecclesiam se refe-
rebat. Postremis annis valetudine præm
propera usus est, neque tamen hujus incommodis
se præcipiti pariebatur, quominus omnia sui
sacerdotii munera & officia exsequeretur. Ex-
tremo vite annis, qui fuit ætæ vulgaris 1572,
apoplexia percussus, & moræ, senisque fere
omni lateris dexteri amisso, menses quinque
lectulo alitus exegit, hincque apoplecticus

ictus, cum in eum Septembri mense vehemen-
tior ingruisset, insensibilis quidem integrum
reliquit, sed audienti, videndique festolante
reliquit. Demum Jisibus Obscuris, post Ec-
clesiæ Sacramenta pie suscepta, placido animam
efflavit. Fanebat ac solenni pompa clatus, in-
vehitque in Adem S. Stephani, pœnariam op-
pidi Præsentis, ibidem honorifice sepultus est.

Sibyllianus Dolci in Fallis, Ludovicum ad-
scribit tertio Ordini S. Francisci, ut in Pre-
viciis talibus abbatibus a Jacobo de Lucaris
tunc Provinciali Ministro, & deo Mercurio
Episcopo.

Statuta sunt medicæ, grato placidoque as-
pectu, corporis habitudine sequebatur, valetu-
dine tenui, crebris, dum adolerec, sed ha-
bitus morbis obnoxia, quos somno & inda-
corabat, ætatis vero maturitate plane dis-
cussit. Erat natura paulo servidior, atque ad
terram propensior, ut plerique homines viridi,
& solerti ingenio; sed accurata meditatione,
& pertinaci exercitatione patientie ita seipsum
adomuit, ut inditos iracundie igniculos, ra-
tione atque excitarentur, compelleret. Animus
& vultus in utraque fortuna semper idem, ne-
que rebus adversis desit, neque prosperis ef-
ferri solebat. Divitiis eumque, in victu
cultuque singularitatem non inceptam amavit.
Præsentis Ecclesiasticos nunquam quæsit, ob-
blatos non illos quidem omnino respuit, sed
ut acciperet, si non cogendus, certe hortan-
dus fuit: nihil enim esse in vita magnopere
expetendum censabat, nisi honestatem ac lau-
dem. Quamvis autem neque paternis, neque
Ecclesiasticis bonis abundaret, tamen erga om-
nes, præsertim familiares ac domesticos libe-
ralis erat, & munificus. Ambat equitatem,
odebat litres, & si que ad suam trivalem de-
lata fuisse, eas sine parvum dispensa ex
aqua & bono componere solebat, quam su-
perfluum disceptat omnibus committere, & jure
summo disjungere. Literas præsertim politias
Græcæ Latineque, & hominis litteratos
sumopere coluit, qui ejus eruditæ consuetu-
dine & familiaritate miserie delectabantur in
his fuerunt doctissimi quique & principes vi-
ri illius ætatis, Petrus Bambus, Jacobus Sa-
doletus, Reginaldus Polus, Fridericus Pro-
pogius, Gaspar Cantareus, Bernardinus Ma-
phæus, Joannes a Cæsa, M. Antonius Flami-
nius, Cosinus Gerrius, Aloysius Priolus, Pe-
trus Accinus, Petrus Victorius, Paulus Sa-
cratus & alii plures, quos tam arcta sibi am-
icitia devinxerat, ut nisi eorum morte dirimi
potuere. Extant hinc Prioli epistole ad Ludo-
vicum inter epistolæ typis vulgaræ Reginal-
di Poli; altera Londino scripta fuit idid. De-
cemb. anno 1556. ubi tum Priolus aderat Re-
ginaldo Pontificis legato ad regem Britannia
quam ita exorditur. *Domine plurimum vobis
reverende, & sanctæ obsequantia dignissimi.*
Ita enim videntur tibi esse merito nuncupandi
Episcopi omnes, notum Archiepiscopi, qui in
suis Ecclesiis commorantur. Tum se ad eum
*mittere scribit epigrammata duo Italica Jo-
annis Francisci Stelles de relictis Londini prin-
cipale Monasterio S. Benedicti, & indicia per*
*Hispaniam Cæsariorum ejusdem Ordinis visi-
tatione certiorum facit; que nuncia Chryso-
stomo Calvino, & Meliteni Benedictina so-
lidalitati gratissima fore condidit; illum denique*
a Legato plurimum diligit, & plurima salute
impet.

et al-
mi)

habendo
compend. &
artific.

Proposita
Ecclesie
Præsentis
oligit.

Calvus Ho-
morum &
hominum
litteratis
maxi

impertiri testatur. In altera vero post Reginaldum obitum missa Londino idibus Junii anni 1550. desiderium suum redeundi in Italiam Ludovico significat, cupere se tamen magis ipsum invitere, & una cum Chrysostomo reliquum for vitae tempus Ragusi transigere, eorumque suae consuetudine, quorum causa Ragusienso domiciliis amantibus Italia laetis praefaretur libenter; tum mirari, & de hoc sepe cum Reginaldo collocutum esse, providum supremi Nominis consilium, & paternam erga Ludovicum curam, qui impediret, ne ab Ecclesia suae regimine delinqueret, in alia utiliora divinae gloriae, ac periculosa munera, quibus sustinendis carcerumque aptissimus esset, gratias agit de epistola consolatoria ab illo accepta, cujus lectione animi sui tristitia & moros mirifice levatur, & aliam ad se delatam Chrysostomi suavisiori epistolam innotuit, eximia viri pietate & benevolentia plenam, ac brevibus quidem monitis, ac spiritali succo fluentibus, quae & scire se cupit, quo modo existeret, & exsequi posse.

Apud Semmos Pontifices, praesertim Iulium III. & Marcellum, praecipuum gratiae, & benevolentiae locum obtinuit, & cum uterque Ludovicum in Collegium Cardinalium cooptare decrevisset, mors atriisque hanc illi proximam a sonum dignitatem interceptit. Quam Philippus II. Rex Hispaniarum, cum unum & singulis nationibus Cardinalem fieri optaret, ex Italia Ludovicum Beccatellum designavit, ut tradant Christophorus Cardinalis Madruetus Episcopus Tridentinus, & Philippus Geresius Episcopus Assisensis, qui tum in Aula regia Hispaniensis versabatur. Eximia ejus fuit erga Deum religio, erga parentes, praesertim matrem, pietas ac reverentia; his quippe, secundum Deum, bonam adoleam & tolerantem educationem acceptam ferebat. Dum adhuc haec esset, nullum sese diem inermis, quin preces canonicas pie attentaque recitaret; laque autem, ac praecipue solemnioribus diebus animae suae sacra confessione expiabat, & Sacrosancta Eucharistia mystera percipiebat. Postquam vero Sacerdotio initiatus fuit, semel saltem singulis hebdomadis rem divinam faciebat, quod sermo in solitum erat illis temporibus; religionis vero habuit vel unam diem praeterire, quin sacrificio interesset. E plurimis selectissimos codices tum Graecis tum Latinis Bibliothecam confecerat sane copiosam, quam loco hereditatis Arsenio, & Vincentio fratribus filius, selectissimis adolecentibus, testamentum legavit. Ut vero gratum animi sui senium Cosimo Magno Etruriae Duci significaret, qui litteratorum hominum studiis mirifice delectabatur, & instructissimam vetustissimorum Codicum Bibliothecam Florentiae jam institutam augere magis magisque pretiosis antiquitatis monumentis sollicito curabat, eidem tunc codices & sua libraria suppellectili ademptos dono obtulerat anno 1560. quos Bandinus commemorat in Catalogo Codd. Graecor. Bibliothecae Mediceae Laurentinae. Ex hisce primis complectitur D. Basilii verba, & est vicissim septimus numero in loculo IV.; alteri decimotertio loculi IIX. insunt *directorum scriptorum opera varia*; tertius vero, qui est ordine decimus quintus in loculo LXXV., continet *Platini Enchiridion Pl. & Maximi Tyrii Dissertationes XI.* singulis atque hac verba inscripta

Sante Ludovici Beccatelli Bannoniensis Archiepiscopus Ragusinus & Praepositus Praetensis Mediceae Bibliothecae dicavit MDLXX. Multa ingenii & eruditionis huius monumenta reliquit, tum Latina, tum Italica, & ex iis quidem typis edita sunt Vita Italica Francisci Petrarcae, cum Petri Bimbi, Righinadi Poli, & Calpurnii Contrarii; cetera manu scripta servantur in Bibliotheca Familiae Beccatellae Bannoniensi, quae sunt huiusmodi, partim Italo sermone scripta, nimirum *Notationes in Historiam supradictae Aethiopie*, *Relatio & tempora corrigendi scripta Francisci Petrarcae*, *Libri de ratione suppositi consuetudinis*, *Commentarii Historici de rebus in Italia gestis a Carolo Magni aetate usque ad an. 1560.* *Libri de Rebus, Narrationes rerum a Constantino & Quirico Pontis patribus gestarum*, *Narrationes de quorundam in Romano concilio Pontificum electione*, *Fulmina decem epistolarum vel suo vel alieno nomine scriptarum, varia & multa Cornelia Eusebiae partim vero latine, scilicet, de Deo & Angelis, bonis & malis, de peccatis, & casta, introductio in Aristotelis moralia*, *Conjura de quibusdam libris Aristotelis*, & de Amicitia ad Antonium Gigantem, *Tractatus de immortalitate animae*, *Scholae in epistolis D. Pauli ad Rom. & in Actibus Apostolorum*, *Orationes varia*. Scriptae praeterea latina lingua *Chronologia universalis a Nini regis usque ad Christum & ex post usque ad an. 1550.*, & Italica, *librum cultus, utrum nobere magis expediat, an non, & alterum de civili & Christiana liberorum institutione*, tum *Chronicon Ragusinae Civitatis*, & *Historiam Concilii Tridentini* sed ubi lateant, incomptum est, at Joannes Maria Mazzuchellus in historia Italorum literis illustrium. Quanti porro fuerint doctissimi viri scripta, & literarii labores, testatur est Marius Columba hoc latino epigrammate in libellum nescio quem ex hisce a Ludovico descriptum.

Felicem vitam Masie & Apollinis dixto
Dilectum calamo cupiat qui cerneret, librum
Te legat antea; sed, si pietate bonisque
Moribus ornatus felicem degere vitam,
Omnia metui & modico desieret apte,
Auctoris magni, qui te conscripsit, boves
Assiduis mores & falsa imitetur, amaretque;
Tunc erit & verbis & re tum denique felix.
Quondam etiam supersunt opella Ludovico honoris causa inscripta; nam Aldus Manutius libellum illi dicavit an. 1556. de elegantia *versusque lingua Latinae & Graecae*, Achilles Boeckius septimam supra septuagesimam & Symbolicis suis *Qualibusque* ejus nomine ornata, & Benedictus Varchius decimam quintam *Lectionum* suarum eidem inscripsit.

Nunc reliqua, quae ad ejus Archiepiscopatum Ragusiensem pertinent, huc rejecit, ne scirem rerum, quas & Gigantio majores ex parte retulimus, interrumperem cogitamus.

Ludovici Archiepiscopi adventum in Urbem, quem Gigantius in mensem extremum anni 1555. rejecit, revocari oportet ad mensem Maium vel Aprilis ejusdem anni, si standum est auctoritate libri *Decretorum* Senatus, quem curat Sebastianus Dolci; in quo dicitur ab Revere Civitatis, permisso Senatus, Ludovicum ad prandium invitatum fuisse die 16. Maji, anno 1555. D. Reitor postea vocare Archiepiscopum ad prandium, atque quod in itinere juve-

visito &
gratia.

visito
gratia, &
opera scri-
pta.

Adversus
Ludovici
Ragusi
an. 1555
in quo
mensem
inscribit.

nam

nam cum eo contraxit familiaritatem. Ex quo fit adventum Ludovici retrahendum esse ad mens-
em Aprilem, vel Majam ejusdem anni 1555, cum easterisq. Gigantis tradat, neque ante mens-
em Octobrem creatum fuisse Archiepiscopum, neque ante mens-
em Decembrem ejusdem anni 1555, Ragulinam pervenisse. Vencor
ne in illo Libro Decretorum, vel in mens-
em, vel in annum irreperiri mendum; & vel anno
revento 1555, Decembrem pro Mayo substitui
oporteat, vel Mayo retento, annus 1556. pro-
ximus post ejus adventum, inferri debeat.
Nunc enim Ludovicus creari posuit Archie-
piscopus Ragulinus, antequam Paulus IV. via-
culum dissolveret, quo Sebastianus Porticus Ec-
clesiam Ragulinam strictius fuerat, eumque ad
Sedem Fulginatam transferret anno 1555, ut
est apud Ughellum, viii. Idus Julii. Si ergo
hoc anno ad die, Sebastianus Ecclesiam Fulgi-
neti, Ludovico Metropolitae Ragulina decreta
fuit; hic mense Mayo, & anno 1555, neque
Raguli esse, neque a Rectore ad prandium
invitari potuit. Si vera cum Seraphino Razi-
zio in annum superiorem 1554. Ludovici
electionem retrahimus, contra quam docent
Gigantis, & Ughellus, tunc ejus ad-
ventus inferri potest ad mens-
em Aprilem vel Majam anni 1555, & sua quidem auctoritas
Libra Decretorum confirmat; sed Gigantis &
Ughelli fides concedat necesse est. Ex his du-
bus epochis, altera ab Gigantis tradita, alte-
ra libro Decretorum inscripta, quae inter se
cohaerere nequeunt, utram velis, alteri prae-
feras per me licet. Ceterum inscriptio adibus
Archiepiscopalibus sufficientis, adhuc in solo
Jupate, quam Tauridem appellat, nuper, pos-
tquam hac scripturam, accepta, retinere jubet
annum Archiepiscopatus ab eo suscepti 1553,
qui cum anno secundo 1557. ab ejus in Dal-
matiam adventu recte conjungitur.

Ludovicus Seraphinus Ragulinus

Archiepiscopus Ragulinus

Tauridis insulae scholasticus alumnus

Ecclesiam fundavit sua pecunia obdolum

Vixit multiplici consilio exhiberavit

Suave comendo & successorum consulens

Prisus abbas restauravit curas addidit

Cum hario & duplici Cisterne

MDLVI.

Anno ab ejus in Illyricum adventu II.

Ludovicus in secunda Ecclesia sua se gessit,
ut parvis omnes optimi ac diligentissimi Episcopi
commulatae expleverit; ita omnibus satisfecit,
ut cum multa in eo, quae laudarent, nihil
quod reprehunderent, reperirent. Ab omni
fastu & moribus imperiosis abhorrebat; in vi-
dus, vestitus, suppellectili, ornatumque palatii
mediocritatem illam tenuit, quae est inter
humum & parum, quae dignitatem Episcopalem
neque excedit, neque deducit. Edes Pontificis
hospitibus illustribus ac praesertim litte-
ratis parere volebat, & quondam fore aliquos
viros primarios, vel amicos ad mensam invi-
tabat, lutum illam quidem, non tamen sum-
ptuosam. Benignus fuit atque affabilem erga
omnes praebuit; sed comitatus ita cum gravitate
nihilcui, ut neque facilis de audacitate,
neque severitas quidquam de suavitate detrahe-
ret. Ceteri disciplinae, & recte institutio maxi-
me illi cordi fuit, quam sua sapientissimede-
ditis, & probatissimis exemplis refovere ac fir-
mavit. Scholam in Palatio Clericis aperuit,

quibus ipse divinas litteras statis diebus inter-
pretari solebat; quorum gratia praestitos Com-
mentarios in Epistolam S. Pauli ad Romanos,
itemque in acta Apostolorum contexit. Singu-
lis festis diebus cum Canonici choro interce-
rat, & divinae Palmodiae, ceterisque laici
fouditionibus operam dabat. Paucissimi Eccl-
sialitici quod superaret, large stultique eroga-
bat in pauperes; quorum causa parum abuit,
quia apud quosdam primarios lesatores offendit,
quippe administrationem atque distribu-
tionem pitorum legatorum, quae ad pauperum
inopiam sublevandam relicta fuerant, ad se atque
ad successores suos Archiepiscopos terrocare de-
creverat, quod per ecclesiasticos rectos & fi-
delius, quam per laicos homines, administrari
ac distribui posse existimabat. Hinc decreto
vehementer ab illis, quos dixi, laicisq. re-
clamatum est; tantaque fuit repugnantis con-
sentio & oblatione, ut, ut in apertam di-
cordiam erumpere, ab eo comando, quod sine
gravissima offensione obtinere non poterat, de-
stiterit oportuerit. Neque illud efficere potuit,
quod sapientissime constituerat, ut Civitatem
in plures parochias divideret, quo melius con-
sultum illis commodis utilitatisque plebis Chri-
stianae; cum unica esset in Ade Cathedrali
Parochia, & voces Parochias, qui curam a-
nimarum gereret, cui tamen non deerant ei
Clero, adjucores, quorum opera vicaria ute-
retur.

Antequam Ludovicum Ragulinum discedentem
in Italiam prosequamur, inferenda hic videtur
epistola Card. Reginaldi Poli ad Senatorem Ra-
gulinum, quae celebrissimi nobilitate, pietate,
ac doctrina viri propensius in Ragulinum an-
imus, ejusque praecara de Ludovico existima-
tio innuunt. Plures eo tempore Ragulinum
mercatura faciebant causa in Angliam naviga-
bant, praesertim ut emptos inde panes algo-
tarent, qui textili opere, & pigmentorum hu-
nitate nunc etiam plurimi sunt; cum vero
nescio quid dissidi intercessisset, quod diffi-
cilem redderet negotiationem mercatoribus
Ragulinibus, Senatos ad Polum scribendum
censuit, quippe cui summa inerat apud Regem
auctoritas, nequid detrimenti caperent, eorum
mercibus, ac navigiis, qui Londinum appel-
lebant, nihil grave ac molestem inferretur. In
eamdem sententiam Ludovicus ipse. Polo con-
junctissimus hujus gratiam & opem per litte-
ras poposcit; & utrique Poles humanissime
respondit, se studium suum, operamque o-
mnem praestitum, ut eorum voluntati, &
iusta postulationi satisficeret; quid autem jam
egerit, eos ex ipsis Ragulinum litteris, qui
Londini degant, facile intellicemus. Poli lit-
terae ad Ludovicum fortasse perierunt; ex tan-
tum exscripto, quae Senatus reddita sunt, ex
Tom. V. epist. Card. Regini. Poli pag. 31.
Regin. Card. Poli Raguli Consiliumque
Ragulinis.

Reddiderant mihi curae vestrae, qui hic mer-
ectura gratia commorantur, epistolam, quae vo-
rum causam quod ad panes hinc importandos
attinet, mihi diligenter commisit; quibus
ego libenter & studium meum sum pollicetur,
& quiesce opus erit, praestabo, cum de hac re,
tum in ceteris, in quibus me aliquid esse po-
tuisse posse intelligam. De panis autem expo-
sitione quid alium, & consilium nunc fuerit,
ex ipsarum litteris cognoscetis. De cetero re-
cipi

Epistola
epist. poli
ad Ragul.

Epistola
Card. Poli
ad Senatorem
Ragul.

Epistola
modesta &
graciosa.

Epistola

Epistola
modesta &
graciosa.

expi etiam Archiepiscopi vestri literas, paterni erga vos amoris ac fidei plenae, quae quidem apud me tantum valebant, quoniam valere debet hominibus multo amissis, et in Christo consensuissimum commentum pro eorum commodo suscepit, qui a Deo ipsius curae & fidei committuntur, in quo semper cum recordari pil desiderii vestri, quo adacti ante saepe apud Sanctos Pontifices egidit, ut in vobis Pastor praesentaret, qui vestri curam praesens gereret, idem quidem gratulatus sum, quod his praesentem temerariis, & periculosis temporibus cum habeatis, qui vos tanquam filios paternae caritatis complacent, mactari vos erga salutem vestram optime satisfacere & possit & velit, cuius pietate, doctrina, atque exemplo ut vobis magno cum fructu fuit licet, opus, ac Deum precor. Bene valeat. Londini die 11. Julii MDCLIII.

Roman
dilectum
Vicarium
aliquis
et
Monachum.

Anno itaque 1560, & ipso sanctissimo die, qui religione & cultu anniversarii Sacrosancti Corporis Christi consecratus est, post solemnem supplicationem Ragonis dilecti, Romam profecturus, ut novo Pontifici Pio IV. debita submissionis ac reverentiae officia praestaret, simulque Ecclesiae suae quendam negotia expediret. Simonem Mencium Canonicum admodum iovenem, posthabitis senioribus, Vicarium generalem, summa rerum gerendarum potestate praeditum reliquit. Incredibile dicta est, quam iniqua animo toleret Canonici cum sibi prelatum ac praepositum, quem nique maturitas aetatis, neque excellentia doctrinae, neque exercitatio usulorum rei ecclesiasticae administranda commendabam; praefectum cum elatus se gerere, insolentiusque capesseret, & quendam indebita sibi arrogaret, veluti primum in conventu Canoniorum, supra Primates Capituli, subilem; ex quo factum est, ut perpetua & acerrima illi fuerint contentiones cum Canonice, potissimum vero cum Archidiacono, & Archiepiscopo, qui ejus arrogantiae & conatibus vehementer resistebant. Eo res adducta est, ut ad inimicitias apertas, discordiasque implacabiles spectaret. Ha obviis ite censais Senatui & cum Vicario, atque patetia nobilitati faveret, atque injuriam eidem fieri iudicaret. Archidiaconum & Archiepiscopum, pecanis multatos, in exilium specit. Ut eos revocaret, atque in integrum restitueret, Pius IV. paternis, & gravissimis literis anno 1564. x. Kalend. Julii datis Senatui ammonuit. Romam itidem citatus est Simon Mencia Vicarius, quem opinio erat auctorem fuisse utriusque exilio aliciendi, ut rerum ab se praestatum rationem redderet. Haec Seraphinus Razius, sed quem exitum habuerint huiusmodi turbae & contentiones, declarare omisit. Dabitur non posse, quin Senatus si non statim, certe non multo post pro sua erga Sedem Apostolicam observantia, Pontificis monitis ac mandatis paruerit.

Eximius
vero
dilectus
pater
quis
quis
quis

Quinque ipsius annos Ragusensis Ecclesia Pastoris sui praesentia, atque administratione caruit, his discordiis, quas dixi, molestisque concertationibus confictata. Quoniam enim Ludovicus consilium cepisset, Archiepiscopatus dimittendi, transferendique in Chrysolanum Calvinum, quem Ragusini tribus aliis ab eo propositis praeferrent, neutri tamen a Sede Apostolica potestas facta fuit, alteri quidem disponendi, alteri vero suscipiendi ejusdem Sa-

cordotii ante annum 1565. & ut supra dictum est. Io. Vita Gabrielis Palanti Card. & Archiep. Bononiensis a Francisco Bruno concinnata, & a Martenio & Durando typis vulgata in Tomo VI. Collect. vet. Monum. reperio, Ludovicum, cum Tridentis esset per haec tempora Inter Concilii Patres, cum Gabriele egisset, ut Ragusinum Archiepiscopatum, de quo amittendo cogitabat valendinis causa, ipse suscipere, quippe tanto muneri maxime idoneus, sed Gabriel, qui de se quam demississime sentiebat, nullis precibus, obsecris adduci potuit, ut Ludovico assentiretur. Ipsa Beati verba in medium attulit: Ludovicus Beccatellus Bononiensis magna integritate & sapientia praeditus, Archiepiscopus Ragusinus, qui cum valentibus causa ecclesiae illius administratione locari cuperet, in domum Gabrielem oculos converterat, cui consentire fuit haud commotis illam tunc gubernandum tradere; sed Gabriel neque precibus neque argumentis ullis unquam in Beccatelli sententiam atque officia flecti potuit, utpote cui regendi ecclesiae potestas rei ipsae quae in Concilio praesentibus habebat, formidanda ostendebantur gratissimum tamen voluntariae quoque animo eius erga se propositum voluntatem assilant, ipso demortuo fratre filium Ludovicum Beccatellum viam religiosi studii atque ingenio elegantis, liberalique praeditum, inter suos intimos familiares habuit.

Ludovicus
& Chrysolanum
Calvinus
duo
quoniam
et
amantissimum
patrem
habuerunt
sec. Julii.

Interes Beccatellus & Calvinus de rationibus & commodis Ecclesiae Ragusensis assidue cogitabant; illud praesentis illis cordi erat, ut exiguam quendam coloniam Presbyterorum Societatis Jesu Ragusum deducta, eodem subleum in ea civitate collocaret, & pro ratione sui instituti virescentem illam Dominicam excoleret. Utrique enim satis perspectum erat, quam ceteris fructus ex eorum industria, & laboribus Apostolicis Christianae pietatis percipere possent; annuquidem 1559. Mortuo Calvino Judaeis, itemque Ludovicus Ragusinus Archiepiscopus ab Jacobo Lainio secundo Proposito Generali Societatis, aliquot operarios evangelicam postulabant, qui Diaconum ac Provinciam utriusque Apostolicis excursionibus praesentaret. Datus fuit P. Nicolaus Bobadilla, unus & decem locis S. P. Ignatii, vir magnae doctrinae, solidae perfectaeque virtutis, qui post integram ac perutilem operam Ecclesiae & Archiepiscopo Jadedensi navatam, Ragusum venit, & suis catechismis, concionibus, vitisque probatissimis exemplis, adeo civium animos promoveit, sibi que concillavit, ut miram Societatis cupiditatem omnibus iniecerit. Itaque Primoribus civitatis vilum est ad Senatum referre de stabiliendo in Urbe domicilio Presbyteris ejusdem Societatis. Res in consultationem deducta est; & in libro Concilii Ragaronum hac notata invenio.

Die 6. Mensis Junii 1560.

Prima pars est de deliberando pro conducendo D. Dilectum Bobadilliam cum aliquo numero saniorum suae Religionis.

Secunda pars de dissendendo, & interim D. Reitor debeat cum eo loqui, ut eum roget ne recedat, donec praesentis Consilium statum quid agendum.

Die 7. Mensis Junii 1560.

Prima pars de dando libertatem D. Reitori Consiliarii, ut hoc tempore procuraret obtinere Dilectum Bobadilliam Theologum Hispanum, qui-

quosque fecit duos, causa reformandi Cleri, in civitate nostra.

Secunda pars est de differendo.

Denum eodem anno, ac mense, pauci post diebus, de communi sententia decretum factum est de postulandis aliquo Societatis operariis, qui cum P. Bobadilla Cleri populi que moribus reformandis operam darent; & de Collegio eisdem in civitate fundando. Pro illis obtinendis erant tres epistole in Codicem Decretorum relata dataque eodem anno, disque, idest Idibus Junii, in eandem fere sententiam; prima ad Pium IV. Pontif. Max., altera ad Cardinalem S. Georgii, tertia denique ad Jacobum Lainium Præpositum Generalem Soc. Jesu. Sed paucitas operatum vetuit plures, quam duos, Ragusensibus dare, videlicet ipsum Bobadillam, & Lucam Salernitanum cum uno Fratris rei domesticæ curatore. Reculato lauro domicilio, quod in adibus Curie ultro crederetur, cum locis se recepit in Monasterium S. Jacobi extra Urbem, invitata Chrysothomi Calvini Abbatissæ, cuius rogatu, præter ministeria apostolica Civitatis, oppidique ditionis Ragusinae, ad mores civium & incorum corrigendos, Christianamque pietatem excitandam impensa, tribus Canonibus Congregationis Benedictine Melitenis plurimum opera in Monachos ad normam religiose disciplinæ, atque sanctimonie instituendos, & erudiendos derivantur. Hæc Franciscus Sacchini p. II. Hist. Soc. Jesu lib. 2. ad an. 1560. his verbis expulit: *Nicolas Bobadilla Sacerdos huius Ecclesiæ & Archiepiscopus opera utiliter narrata, Episcoporum, ubi fuerat ab ejus Reip. assistente rogatus, excurrit. Ejus non multis concionibus auditis, & cetera ferendi proxima ratione perspicua, ac dexteritate, Collegium Societatis instituit, communi consilio Republica decrevit, eaque de re ad Lainium litteras dedit. In his litteris ait famulum sibi fuisse in vocis Collegium instituit Sacerdotum, cuiusmodi, ex quibus & ceteri sacri viri exempla, & populares præcepta Christiane vivendi ceperunt: habere enim persuasum, oportere in Episcopatu Republicæ Christianam sanctitatem florere vel maxime, ut, quoniam adeo vicinos habet Christi hostes, adversus eorum corruptelas tanta sit, & vera etiam innocentia morum eos arguat, & pudore suffundat. Quales sperat Sacerdotes autem se fando audivisse, modo ex Bobadilla nota, altissimisque vidisse Sacerdotes esse Societatis Jesu. Quare aliquot sibi concederet, tres minimum apertis inchoando. Satis intelligebat Lainius peropportunitatem fore societati sedem Episcopatu, tum propter Illyricæ linguæ ipsam late patentem, tum etiam, ut inde ad Turcorum quoque provinciarum prædicandum aditus caperetur. Sed operatum angustia non permittit nisi duos Sacerdotes caute, ipsum Bobadillam, & Lucam Salernitanum cum uno vice domesticæ adiutore, forebat hos Civitas in Curie adibus diversari; sed Bobadilla, cum quartana permoles implicitus esse, Monasterium S. Jacobi, quod est Religiosorum S. Benedicti, prætulit. Erat in eo Abbas Chrysothomus, doctus vir & pietate reus, & nostri Ordinis, cuius in Tridentino Concilio, cui ipse quoque interpretat, specimen cepit, studiosus in paucis. Hic tria, quæ ibi sunt Ordinis Monasteria, in quam optiam revocare solam instituit, Lainium cui-*

us rogavit, ut ea per quæpiam Sacerdotum quatuorque inspicenda, præceptisque formanda suscipere, atque ad id epus, Bobadilla consilio & laboribus uti cupiens, cum apud se habuit, miraque ægrum pietate travellit, nec fuit Bobadilla, quævis esset valitudine, vel civitate, vel Monasterio deat. Ad cetera Societatis cuncta monera, quæ P. Lainius quoque strenue obides, ubi faciliores dies recurreret, verba ad populum facies in primario Templo, ac ter in hebdomada, in Monasterio, Abbatis Chrysothomi rogatu, junioribus epus Monachis, quos idem multos ediscipulat, Magistris sequeciarum librum quatuor interpretabatur, cælestemque ad pietatis disciplinam apostolica B. P. Ignatii formula excolebat. Ceterum ne hic quidem Collegii institutio fortis est exitum.

Dum Bobadilla & Salernitanus in vincta Dominica Ragulensi excoeli naviter laborabant, Beccatellus Archiepiscopus, & Calvinus ejus successores designatos, consilium rationemque instituendi Collegii Ragulensi apud Pium Pontificem, & Lainium urgere non desistebat; sed tunc ubi pacitatem locorum nihil feci potuit; nec vero ante initium proximi sacri milissimi sexcentissimi statim Ragulii paucis sacris assignata fuit, qui Societatis nostræ moneribus obsequens operam daret. Hæc vero post varios casus rerumque vicissitudines, anno denum 1684, in Collegium iustæ formæ ac magnitudinis excrevit. Nec tamen interea desitum est bisos, vel ternos et societate operariis Ragulum mitti, quorum evangelicis ministeriis Archiepiscopus & Parochi ad plebem Christianam divinis præceptis erudiendam, & sacris coactionibus expiendam uterentur.

Porro Ludovicus Beccatellus post depositum Archiepiscopatum, annos fere octo Ecclesiam Pratensem sapienter pieque administravit, utque ut decreta Concilii Tridentini in eapulum latum vigerent, vimque suam apud omnes obtinerent, mira dexteritate & prudentia effecit. Obiit xvi. Kal. Novemb. an. 1721, & in æde primaria oppidi Pratenfis sepultus est. Antonius Gigantius, qui per annos tres & viginti ei familiaris, & ab epistolis fuit, titulum eidem fecit, & lapidi sepulchrali insculpsit.

Regi glorie immortalis

Et memorie Ludovici Beccatelli Petricelli Bononiensis, qui a Paulo III. Episc. Ravenn. creatus, a Julio III. ad Venerum Senatum legatus missus, eo munere ultra quadraginta summa cum laude obito, max. in urbem Vicarius adfuit, a Paulo IV. ad Regisuram id posulatum Archiepiscopatum transiit, a Pio IV. ex Tridentina Synodo evocatus, in quo doctrina ipsa & sanctitas quasi lumen aliquod clarebat, in gratiam Magni Evaria Danti, qui ob illius egregias virtutes sibi missi Florentiam servat deputatus, Pratenfis Ecclesiæ præpositus est; ubi post octo annos, vita decedens, maxime sui omnibus reliquis desiderium. Vir præf. moris, innocentia, pietate, literarum omnium peritissimus, victimis, carumque prædicatorum amantissimus, in amicos affluens, in reges beneficentis, in omnes tam privati, tam publicis muneribus optime de Christiana Republica meritus, honoris ut minime ambiret, ita pie, prudenter, integre administravit. Vixit an. LXX.

Magna ei fuit confortio & familiaritas cum Aloysio Psolo, qui cum optimo, & suavissimi virum, ejusque fodalitatem sanctam appellat in literis ad Archiepiscopum Beccatellum sapientiam allatit, & cum ipso Ludovico Beccatello, quam molium & studiorum similitudo, eodem in utroque excellens doctrina, idem divini cultus propagandi, & Christianae pietatis augendi studium conjunxerat. Tanti autem Ludovici Chrysothomum faciebat, ut cum Ecclesia Ragusina nuntium remittere statueret, hunc etiam cum tribus aliis praeclarissimis viris proposuisset Ragusinis, ut quem voluissent, sibi in Archiepiscopatum eligerent; illi vero sine ulla contradictione ceteris Calviolum praeposuerant; quem ante aliquot annos, post obitum Philippi Trivulzii, nondum illum quidem de facie notum, sed illustri fama, atque omnium sermone celebratum, a Paulo III., ut Metropolitae Ragusinae praetere, summis precibus postulaverat. Sed quod a Paulo III. impetrare non poterant, a Pio IV. facile obtinuerant, qui cum Chrysothomum Calvinum, & Archiepiscopum Ragusensem plurimi faceret, alterum altero dignissimum esse existimavit. Itaque anno 1564. xv. Kal. Decembris Archiepiscopum creavit, & anno proximo xv. Kal. Junii Pallium eidem imponi iussit: in quo eratit Arnaldus Wisen, qui ejus electionem retulit in annum 1560. Antequam Ragusinae sedes, an. 1565. iussus est a Pontifice Catharum de conferre, ut de criminibus iudicii in vitam morsque Pauli Bilasii, rapetitia Catharenus Episcopi, quationem habere; post diligentem inquisitionem adhibitam, calumniantur fraude compta, illum non modo ab omni culpa immunem esse declaravit, sed etiam summis laudibus, & huncce verborum affectu. Ita Paulus, superatis obstrictis adversariarum calumniis, a Paulo IV. Catharenus experientis datus est Episcopus, & Ecclesiae sibi tradidit possessionem adivit. Initio Archiepiscopali Chrysothomi regimine, Ecclesia Cathedrali Ragusina insignis Indulgentiae munere donata fuit a Pontifice Pio V., cujus litterae habet hic exscribere ex Cancellaria Curiae Archiep. Ragel. ad nos transmissas.

Pius PP. V. Universis Christianissimis praesentibus litteris inspecturis Sal. & Ap. benedictionem. De salute gregis Dominici cura nostra Divina dispositione commisi sollicite cogitantes, illa Fidelibus singulis gregis ejusdem libenter concedimus, per quae ad pia & meritoria opera incurrenda incitatur, ut per eorum exercitium suarum abolita macula delictorum ad aeterna beatitudinis gratia facilius pervenire mereantur. Cupientes igitur ut Ecclesia Ragusina ad eisdem Christianissimum congruis frequentetur honoribus, & devotis visitant, ipsaque Christiani cohererent ad eandem Ecclesiam devotissime causa cohaerent; quo ex hoc dono caelestis gratiae plenius confpexerint se refectos, precibus quoque dilectionem Filiarum Religiois & Consilii, necnon Communitatis dilectionis civitatis nobis super hac humiliter porrectis inclinatis, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatissimae Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate concessi, omnibus & singulis utriusque sexus Christianissimis vere poenitentibus & confessi, qui dictam Ecclesiam in tribus diebus Pentecostes a primis Vesperis usque ad occasum Solis tertii singulis annis in

perpetuum visitaverint devote, & ibi pro peccatis Christianis Principibus confervando, ac beneficiis extirpando, & a. Martis Ecclesia exaltatione pia ad Deum preces effuderint; vel si infirmi aut alius impediti, & moniales, & alii regulares non valentes personaliter ad Ecclesiam visitare praemissa per alium adimplerint, quoties id fecerint, toties plenariam omnium & singulorum peccatorum suorum indulgentiam & remissionem misericorditer in Donis contineantur & elargiantur; atque quod similis indulgentia p. sel. res. Alexandrum VI. primo, & deinde Julius II. Romanus Pontifex praedecessores noster, ac praesentis, dilectae Ecclesiae exaltationem indulgentiarum cum clausula perpendit manuum adpascere per nos factam iussit fore. Et ut Christianissimos indulgentiam donum illi & peccatorum remissionis facilius participare esse possint, V. Fratri Archiepiscopo Ragusino nunc, & pro tempore existenti, sui ejus Vicario in spiritualibus Generali deputati omnibus gregis durante praesentis indulgentiae ut Praedecessores suos concesserint, qui diebus Pentecostes, ac praesentis, & illis diebus ipsum Solium praedecessorum ad praesentis Ecclesiam exaltationem eorundem confessionibus diligenter auditis eis pro commissis per eos excessibus, & peccatis, & in singulis Sedi Apostolicae reservatis casibus (exceptis contentis in Bulla, quae in die Condamni legitur) absolutiois beneficiis Apostolica auctoritate impendant, & pro commissis poenitentiam salutarem inquant, necnon vota quaeque per eos emissis pro tempore (visitantibus tamen hinc Apostolicum, & Sacerdotibus in Compellenda, ac Religiosis & Castitatis votis dantur exceptis) in alia pietatis opera commutare auctoritate Apostolica libere & licite valeant, auctoritatem & facultatem concedimus. Praesentibus, quas sub quibusvis similibus vel dissimilibus Indulgentiarum revocationibus, annulationibus, suspensionibus vel limitationibus per Nos & quoscumque Romanos Pontifices pro tempore existentes, etiam in favorem Civitatis Sanctae, Fabricae Basilicae Principis Apostolorum de Urbe, necnon Sanctissimae Hieronymitanae, & quorumvis aliorum hospitalium, & piorum locorum faciente, nisi de illis eorumque toto tenore de verbo ad verbum inserto falsa, & illorum data apposta fuerit minime comprehendendi, sed specialiter ad illis exceptis esse & censeri debere decretis perpetua sanctorum temporibus. Ceterum quia difficile foret has litteras originales ad singula quoque loca, ubi expeditur fuerit, deferre, volumus ut eorum transumptio etiam impressis & sigillo alicujus personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, notariisque publici manu subscriptis eadem omnia fides adhibeatur, quae praesentibus adhibebatur, si fuerint exhibita vel alteris. Dat. Romae apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die v. Februarii MDLXIII. Pontificatus nostri Anno tertio.

Calixtus Clericus.

In Archiepiscopatu quam moderate, & abstinenter secum ipse, quam quibilibet & prudenter erga populum sibi commissum Chrysothomum se gesserit, Franciscus Sordanius in ea, quam dixi, oratione funebri laeulenter exposuit. In villa, inquit, ac resita, & amulculis genere quam parum esse, omni nocte, neque etiam egredere vestibus & priusque alius, neque profusa epulae dicebatur; sed namque optimum cibum sequebatur, & porroque continet.

Chrysothomus in Archiepiscopatu Ragusino, & praesentibus.

Episcopus
olim a Ragusino, ut
dicitur in
proposito
episcopatus
pro.

P. T. II.
Ragusina
Episcopus
Ragusina.

omnibus in rebus simplex, & sincerus erat, & supervacuum omne fugiebat. Omnes ejus virtutes nominatim persequitur, quæ Episcopalem statum maxime decet, utique dominum generi faciant, videlicet prudentiam, justitiam, fortitudinem, temperantiam, eximiamque ejus erga Deum fidem, spem, charitatem. Monumentum illud præceptumque Pauli Apostoli, ne cui eam manus imponeret, accuratissime servavit: *Id optavit, ut ait Sardonatus, & diligenter illi, qui sacris ab eo initiarentur, quos Ecclesie præficeret, quæ ad Dei aras perduceret, quos Sacrorum habere participes atque administratores, diligentissimus fuit; cum enim Sacerdotes Christianæ stabilitatis ac felicitatis firmamentum esse putaret, in iisque proram, & poppam nostræ tranquillitatis, & Petri navicula consistere judicaret, eos indignos tanto honore ducibat, qui casu & pæne non viderent, qui salubri doctrina non audirent, qui ab omni labe non abhorrent, qui tota mente, toto animo, toto corde morati, & inextincti non essent. In egentibus ac miseris maxime liberalis fuit; & Ludovici Beccatelli, ut est apud rudentem Sardonatum, sapientis gloriam solatus erat, & litteris huc ad amicos scriptis non semel testatur est, per se hujus provincia pauperibus optime esse consultum, postea quam huic Ecclesie optimum hunc virum impulsisset. Levitatem cum severitate coniunctam misit, ut in plurimarum controversiarum disputationibus ab omni diligeretur, idque consequeretur, ne eos ipsos, quos contra statuerat, ipsos plane cunctis dimitteret: itaque isti gratia causa nihil faceret, omnia tamen grata essent, quæ faceret; tamque natura ejus levitatis dulcis, voluntatem etiam, & studium ad eam adjuvit, ut qui seivit D. Paulum pluribus in locis, Episcopis id præcipisse, ut in spiritu levitatis populum instruerent; itaque non parum ex ratione profecit, nam præbenda a delictis magis, quam violenter, populum in officio continebat. Nec sine delectatione qui cum nimis mitem, nimis continentem esse arguerent, & nimiam indulgentiam ei vitio darent; præsertim cum Concionatorem quendam, qui in Aede Cathedrali temere, petulantem, contumeliosum in Capitulum & Clerum invehebatur, nec pauca a Fide Catholica discrepantia effutiebatur, admodum leniter ac remisse admonuisset, ut ab ejusmodi maledictis, & contumeliis desisteret, non vero, ut dehuere, impositum perpetuo silentio, cum suggestu prohibuisset. Ille adeo conceptis non abstinuit, ut apertius etiam atque serius Canonicos & Clericos probris & convitiis a superiore loco proferderet. Romam vero profectus, multa de iniquitatis, ut aiebat, illorum moribus ad Gregorium XIII. per summam calumniam detulit; nec ipsi pepercit Archiepiscopo, eo cuius incuriam & inertiam, multa in Clerum & plebem vitia irrepsisse dicebat. Ad fidem fidei criminatorem conciliandum testem adhibuit Ragulinum quemdam patricii ordinis virom, qui tum Romæ veritator; hic enim nihil minus, quam ille, nescio quam ob causam, Capitulo & Clero infensus erat, præsertim Mario Caboga Archiepiscopo, viro gravissimo, qui unus palam aperteque concionatoris calomnias, etrotelque stillare ausus fuerat, His Pontifex permotus,*

Valentorem Apostolicum mittere statuit; qui diligenter in Clerum populumque inquireret; & si quos aberrare comperisset, ad rectum Christianæ legis, & disciplinae ecclesiasticæ tramitem revocaret. Is fuit Episcopus Pelreus, qui Ragulum profectus an. 1573. in rem peractam cum venisset, nihil coram illo dignum invenit. Ita calumniatorum frus & malitia patuit, illique nefaria in Canonicos & Clericos conspiratio dissoluta est. Concionator vero ille, cum manifestis peccatorum opinionum indicibus teneretur, matore sibi fuga consuluit. Hac Seraphinus Razzius.

Chrysolomus tam operoso regimini difficultatibus, & molestiis oppressus, tum graviore in dies valetudine, ætateque urgente, cum sibi minus idoneus esse ad sustinendum opus Episcopale videretur, Archiepiscopatum sese abdicare, seque ad solitudinem Melitensis recessus statuerat: quod cum vulgo innotuisset, magnus animorum motus illi factus, & summi priores Senatus, tum cives inferiorum ordinum ad eum coeunt, rogantes obstantesque, ut alia omnia cogitaret; se quolibet posset, quam alium Præfulem, ipso vivente assurus, lasque licet invito, & religioso quærens, vitæque privatæ avidissimus, Patrum tamen autoritati, & civium precibus cedere debuit. Cum eum sentiret, ait Sardonatus, vos passum jam ab senectute ista infernum ac dubium fore esse, ut eadem, quæ antea solliciti eratis, labores sustinere non posses, ne divinas litteras interpretari ægre admodum valeret, & denique mortem ab se non longe abesse intelligeret, quamvis officio & pietate satisfecisset quoniam, sibi ipse tamen minime satisfecisset, Archiepiscopatum deponere, seque illo movere abdicare cogitavit, & de turba & negotiis, in litterarum aciem & Melitensem solitudinem transire statuit. Sed cum vos amore, & liberalitate veritatis, summi precibus, & locum ab eo contenderet, ne gregem desereret, qui, vivente illo, nullum alium pastorem pati posset, ebrietate delusus nihil vobis derogandum statuit, Sardonatumque illum Tarentinum Præfulem Martium imitatus dixit: Si adhuc populo sum necessarius, non recolo laborem; & in hoc supremo magistratu tamen in extremo pietatis ælla, quoad Deo, & vobis placeret, sibi perseverandum decrevit.

Non ita multis post mensibus in morbum extremum incidit, quo intra paucos dies extinctus est, anno ætatis 80. Æræ vulgaris 1574. xav. Calendis Martias, ut testimonio R. P. Bernardi Sargo Abbaris Melitensis scripti Armellini in Bibliotheca Benedictina-Cassinenis; sed oratio in ejus funere habita fertur anno 1575. xv. Calend. eisdem Martias; qui non emortualis Chrysolomus, isleque vero obitus annos credi potest, cum anniversarium suum celebraretur in Aede Cathedrali, uti quontum in templo Benedictino D. Jacobi adhue illi parentant solemnibus sacris Monachis ejusdem Monasterii. Si tamen pia ejus mors confirmanda sit hoc anno 1575. mensis quidem Februarius fuit, quo decessit, dies autem ante decimam sextam mensis illius: hinc naxlem quoque Chrysolomum annum licet conficiat, nimirum nonagessimum quartum, aut quantum clericis supra millesimum quadringessimum. In Regellis Cassinensibus ejus memoria hoc ornato elogio: Archiepiscopus Ragulianus

Episcopus
Pelreus
Vilensis
Apostolicus.

Chrysolomus
non de ad-
dividit
Pontificatus
cogit.

Minister
sum, & in-
dulgenter
accusatus.

Et. an-
no.

pie.

pietate & religione insigni: fuit ad Concilium Tridentinum. Piam ejus mortem Sardonatus his verbis describit: Sanctissimum illum spiritum, animamque innocentissimum Deo redditurus, quae ad secula spirabat, efflavit: ut vaticum Eucharistia sibi praeberetur potest. & praeterea proxima praeterita velle, ut corpus suum sacro oleoINGERERETUR postulat: ac deinceps omni convocata familia, tanquam novus Jacob, omnes agnatis omnibus, & ne ita loquar, benedictionibus praefectus est; & Deum oravit, ut omnia illis tranquilla & placida traderet, & elacer ac letus, & immortalitatis spem plenus, ex hac vita migravit, ut ad Christum servatorem suum, cui per tot annos militaverat, praeficeretur. Relatus est funes quam amplissimo, invehitque in Aedem cathedralem, Cetero populoque prosequente, & exceptis sanctis pompa concelebrante. Ante aram Desparae Virginis, communi Archiepiscoporum sepulchro conditus fuit. Ejus virtutes & laudes oratione eloquentissima expoliavit Franciscus Sardonatus Florentinus, qui per eos annos, liberali, & honorifico stipendio a Senatu conductus, Ragusinis adolescentibus praeterea Rhetorice tradebat. In ea viros illustres ac literatos, quorum amicitia claruit, his verbis commemoravit: Floruit etiam illustrium & doctorum virorum amicitia; nam & Reginaldus Palas Anglus Cardinalis amplissimus, & totius Christianae Reip. lauro clarissimus, in quo uno nihil desiderari potuisse videtur ex iis, quae a mortali homine, & Christiano viro requiruntur, & cujus iudicium in amicis diligendis prope singulare semper fuit, hunc nostrum Chrysothomum valde amavit, & quocumque tempore ac loco illi potestas ejus praesentis fuit, amicum moderatorem consilium suorum habuit. Mercellus Cervinus, vir omnibus perfectis artibus, omnique doctrinae genere eruditissimus, & de Christiana Rep. optime meritus, qui Pontifex etiam maximus factus est, magnopere Chrysothomum dilexit: & nisi tam cito dicto suum obisset, suae voluntatis specimen in hunc sanctissimum suum praebisset; eamque praesentem sancti finis suis consiliis voluisset, & ejus opera ad rem Christianam constituendam profecta usus esset. Caspar Contaremus, & ipse Cardinalis, vir doctrina & moribus praestantissimus, cujus prudentia, & virtus in maximis, & difficilissimis rebus est spectata, magna benevolentia ipsum praefectus est, salique ipsi cum eo magni usus, & summa utriusque officii constituta necessitudo. Guilelmus Siricetus, & ipse Cardinalis & Calaber, praestanti dignitate, vir omni liberali doctrina politissimus, Chrysothomum semper in ore, & amore habuit, quem seio ex illius morte non modicorem dolorem percepit. Ludovicus Beccatellus, vir nunquam satis laudatus, quantum sanctissimum hunc Patrem fecerit, omnes nollit; cum in hoc grege curando, pascendo, & instituendo plures annos, illum suorum amicum, adiutorem, sustentatorem, voluntatum, rerum denique omnium socium, comitemque habere voluisset, & postremo cum ad alia negotia vocaretur, ideoque Archiepiscopatum deponere cogitaret, cum sibi successorem, cum seiret se id summa hujus sanctissimi Senatus voluntate facere posse, delegerit, quo nullam viam argumentum benevolentiae, quo Chrysothomum complectebatur, afferri potest. Denique ut in paucis conferam, quocumque hac nostra tempestate suc-

runt sanctitate vita, & doctrina praestantia viri insignes, aut cum eo familiaritatem habuerant, aut de ipso audientes ex avaritia, & laudaverunt, vel potius admirati sunt.

In Supplemento Domini Placidi Romani, Diaconi Calionensis, ad opus Petri Diaconi Calionensis, de Viris Illustribus Canonici Calionensis, haec leguntur.

Chrysothomus de S. Gemiliano Calaber, Monachus Casertensis, factus sub Chrysothomum Ragusiano Abbate, postea Archiepiscopus Ragusinus creatus est; vir sanctissime ingenuus, reformator Monasteriorum infelix Melita prope Ragusium, in scientiis delissimus: sed & in grata lingua valde eruditus. Transiit diversis gradibus (& S. Dorothei Sermones) & praece in latinum sermonem. Claruit temporibus supradicti imperatoris (Caroli V.). Obiit Ragusii temporibus nostris, & sepultus est in suo Archiepiscopatu.

Quia Moratius Tomo VI. Script. Rep. Ital. hanc notam adiecit.

Chrysothomus fuit electus Archiepiscopus, sedente Ludovico Beccatello Ravennate, die 21. Octob. 1564., ut ex Actis Const.

Errat tamen in anno dimissi a Beccatello, & a Chrysothomum in Archiepiscopus, qui fuit 1565., ut superius dictum.

VINCENTIUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS LIX.

Post obitum Chrysothomi Calvini, Senatus per litteras mandavit Joanni Guodum suo apud Sedem Apostolicam Oratori, ut nomine Republicae & Gregorio XIII. Archiepiscopum peteret, neminem quidem nominatum, sed quem Pontifex maxime idoneum aptumque huius gravissimi muneris iudicaret. Ille nominavit, praefecitque Metropolitae Ragusinae Vincentium Porticum, ut docent Tabulae Consularia: 9. Martii 1575. promittit Metropoli Ragulinae Pallaris solatio destituta, de persona R. D. Vincentii Portici Lucen. Praefati, nati in Curia & probati, cum attente decerneret Ecclesiae Lucensis, & eorum compatibilium. Post duos menses ac decem dies fuit ei Pallium impositum: 20. Maji mandavit dari Pallium Archiepiscopo Ragusino praesenti cum ceremoniis honoris. Natus est Lucen, quae civitas est nobilissima Italiae, & sedes augustissima Reip. Lucensis, patre Hieronymo Portico, viro patricio, & amplissimis in sua Civitate magistratibus atque honoribus sancto. Ante aliquot annos Lucae adhuc exatbat nobilissima Porticorum familia, de qua haec scribit Hieronymus Legomastinus in adnotationibus ad Votum IV. epistol. Julii Poggiani pag. 400. Ex eadem Vincenzi hujus Portici nobilissima apud Lucenses familia habu- olim adolescens in Clemenio Praetori collegio tubernalem, postea vero in Societate Jesu etiam sodalem Franciscum Mariam, hominem summo ingenio, excellenti doctrina, singulari praestantia, sanctissimisque moribus praeditum, qui, Senis in Ercuria collegii S. Vigili restor cum esset, die 26. Jul. anno 1748. aetatis suae 57. decessit virore: cujus fratrem Hieronymum, ex insulae Martis dii fidelitate, nulla laude Francisci Maria concedentem, suspexit, dum viveret, atque amavi. Eorum fratres, haec ipsa domi scribimus, tunc superius, Hippolytus sacerdos, Iulius Eques Hierosolymarins, Guisibilis paterfamilias, qui graviter jam uiam, sacrorum rituum prole,

Vincenzo Portico Archiepiscopus & Gregorius XIII. Ravennate datus.

Vid. Sim- ni de pri- cipio, qua- rum conditio classis.

etiam delegamus ex prelati dilectum hunc filium Vincencium a Portici, Sedis apostolice preconatorum, viximus nobis probatissimum atque gratissimum, capis opera, consilio atque doctrina uti consuevimus in nostris & huius sanctae Sedis negotiis a quo molestas tunc plane edoceri potuisti de nostra erga te paternae voluntate, & de curae, quam pro commissio nobis officio, habemus salutis regni tui, & quidem tanto maiorem, quanto videmus illud perturbatum esse videmus tum externo bello, tum intestinis hereticorum scissis. Non esse fortismodum maiestatem tuam, satis scimus, ut cum advenientes benigne excipias id enim, pro sua erga Sedem apostolicam pietate & reverentia, salutarum esse, certum habemus, ut & hoc tempore & in posterum, quibusvisque de rebus tecum ager, partem ei siuem habere velis, ac si nos ipsos audires: quod erit nobis gratissimum. Datum Rome apud S. Petrum, sub anno piscatoris, die 18. Februarii 1568. Pontific. nostri an. 7.

Eisdem ferme exemplis ad ceteros quoque Polonici regni principes, tam ecclesiasticos quam laicos, a Pontifice epistolas Vincencio traditas fuisse, diserte in Varsaviensi tabulis asseritur.

Porticus in Poloniam cum advenisset, egregie de Apostolica Sede, & re Christiana meritis est: nam illius iura vindicavit, catholicae fidei plurimum profuit, quam propemodum labentem sustinuit, atque in pristinum statum restituit, haereticorum conatus infregit, effectusque apud Sigismundum regem, ut decreta sacrosancti Concilii Tridentini edicta regio ab omnibus recipi servarique iuberetur: quare Spondanus in Annal. ad an. 1571. tom. 25. scribit, Porticum egregium operam pro reformatione morum, & incremento religionis catholicae in Polonia praestitisse. De illo ista Gebelius in vita Pii V. lib. 3. cap. 10. pag. 108. Pius Rogerius Pius Vincencium Porticum, integrum virum, quem deinde Episcopatum Archidiecepiscopum vidimus, intermedium pontificem apud Polonia regem constituit. Huius autem opera Pontificis ibi multa, etque praecleara ita expressit, ut magnam integritatis, animi magnitudinis, ac liberalitatis laudem sit consecutus. Sed etiam a Vincentio gressum summo rei Christianae in Polonia honore luculentissimum testimonium esse possunt ea litterae, quas Annus Sigismundi foror ad Pontificem misit dignitatis ac benevolentiae in Porticum plenae, ut Pium permoveret ad conferendum illi summum Cardinalatus honorem, quaque Franciscus Goubau inter Apostolicos Pii V. litteras reulit lib. v. epist. 2. eas vero ex adnotationibus Lagonarsii hic transferimus, quippe Vincentio nostro perhonorificas.

Anna, Sigismundi Augusta, Poloniae Regis, foror, Pii Papae V. Sanctissime ac beatissime patris, et domini clementissime. Quotiescumque mecum ipsa considero, quam aperte ac sapienter Sanctitas tua clementer planque paternum erga me amorem suum per litteras mihi testatum esse volueris, toties me, scilicet innocentiam, corripit premis quidam, atque obviat, nec, quibus verbis illi gratias agam, invenio. Velim equidem, clementissime pater, te ipsa praestare id, quod in sacrosanctae Sedis apostolicae gratiam apud prime cupio, atque ita, quo in me beneficia conferas, large contemnas, sed frustra: haud respicere voluntati. At vero propensum ac preconceptum animi tui placuisse in rebus

perspicere potui reverentis Internuntius, qui pro munere suo de religione sollicitus mihi nonnulla communicavit. Quod reliquum est, id ego per hanc, qua mihi sese offert, Sanctitati tuae respondendi occasione, tum pro consuetudine rationibus, tum etiam pro eo, quod Christiana religio in hoc regno jam resplendit, atque adeo ecclesiae Dei praestare debet, aperte non latere non quo: nempe si mihi liceret Sanctitatem tuam in huius regni sedes adducere, ut ipsi ipsamet oculis intueri posset, quos sanctus in huius dominum moribus tractandis, ad huius tranquillitatem regni, & ad imminentes rerum difficultates tollerandas, praeberet ac proferat in dei ipsius Internuntii apostolici splendoris virtutis, ac dignitatis egregia, cum vix integritatis, modestiae prudentiaeque consilio, haud dubie Sanctitas tua, pro ardenti suo religionis atque huius regni felicitatis studio, & meli & regis maiestatis & Catholicorum, ac denum pietatis munitione, id videre expectemus, vix responderet, summae dignitatis ornamenta in ipsam Internuntium conferendo: quod omnino, praestitit hoc tempore, & Christiana religio & regni quia videtur exposcere. Illud quidem vulgatum esse cognosco, id solum ad maiorem dominum salutem ecclesiaeque incrementum ab omnibus rebus moveri optari. Datum Varsaviae prid. non. Apr. 1571.

Ex litteris vero Decii Anzolini Cardinalis ad Internuntium Pontificium apud Regem Poloniam datis an. 1581. id etiam intelligimus, publicis Internuntiorum adus magnifice & commode a Vincentio partim factas fuisse sumptibus, partim a fundamentis Cracovia exstructas.

Interca Pius Pontifex, ut maiori regni Polonici utilitati conferret, celeberrimum et tempestivum, & Cardinalis dignitate insignem Joannem Franciscum Commendonum cum potestate Legati a latere ad Sigismundum Augustum misit, Porticum vero in suo munere consistere iussit, nec illum pro supplicibus Annis votis in Cardinalium senatum, quod illa optaverat, tum consuit cooptandum; unde non levis dissensionis origo, qua offensum in Commendonum Vincentii animus paruit, veluti in eum, qui sibi alium ad expertum honoris gradum hac legatione occlusisset, & in molestum, qui suas actiones inspicere, & ac prepediret, speculatorem. Et sane Commendonum ab inita istam legatione Portici actiones cepit improbare. Haecenus agebatur de divorzio Sigismundi Augusti cum eius conjugis Catharina Austriacae & de re tam gravi ad Commendonum jam antea Porticum scripserat litteris datis Lublino idibus Januariis an. 1569. quibus illum monuit Archiepiscopum Gnesensem cum laevissimis & aristocraticis variis momentis palam in senatu orasse Regem, & ab eo postulasse ut uxorem ad se revocaret. Huius orationem, inquit, ex Senatoribus plane ad rem sunt profecti; nam adolescentem verbum nescio quod protulit de solido praecurando, servandove regia familia posteritatem sed nemo ei animam incendit. Ego hoc obliata occasione, quo nra sunt partes, exsequar suo tempore. Fuit Deus, ut quod opto veniat: idem amica tua parati, qua, ut perhi potest, divitibus emoliant &c. Ex hisce quidem Commendonum respondit egregia epistola ad Porticum milia Vindobonae, ubi cum morabatur, 10. Kal. Febr. eisdem anni.

Teti.

Rem a via.
conu in
Polonia
gethe.

de quo lit.
tate Anna
regis Pol.
et locu
ad Pontif.
com.

Littere
Comm.
Anz.
et
Pii.

Totius falli in Senatu de reditu Regina plurimum, si res ita constaret, laudare illius caritati promeretur, qui, Regina ipsa & Imperatori silentibus, tamen ad id periculum ex seculo voluit adduci. Utinam vero nova hinc exordium ne sumeret, & postremo illam alia non confugeretur de regia solio ac posteritate, tam alia quam inde proficiscera suus de quibus opus non est, ut ad te scribam, & id repetam, de quo diu Regna collecti sumus. Ipsemet adeo, & prudentia tua perspicies ac plane cognosces, quo modo, a quoniam, quo tempore, & quem in finem hac postulata falli fuerit, & acrum hoc inferiserviis respiciat ardore nonnulli te forte spectant, ut ignem incendant, & late finant exardescere. Principis obstantem est, in quo ipsa turbantem impedienda initio; hoc caput est rei totius. Interca certo scias, nihil eo utilius, ac Deo & Regi gratius a te impendi id hic posse ad multas & magnas tanti negotii consecutiones. Quo quidem nostro, qui animi affectus Regem perturbat, & pro eo, quo illam praefragor vera dilectionis obsequio, tanto magis dolo, quanto graviore morbo ipso & persalutisorem necessitatem esse sentio, qua illi paratur, quippe in overisum, & totum integram totius regni ruinam. Verum qui primi communi casu obnoctent, ipsi auctores essent & fautores consiliorum tam exitalium; quod iusto Dei iudicio expertus est Ebracensis in Anglica calamitate; idque, si nonnulli velius isthic velle meminisse, libere a me distam est in Periculis hinc sapere re Episcoporum conventu, & Regi ipsi iteratim; cui etiam Maria Regina de Hincio Rege ac patre suo fideliter enarraui, quos illam in Anglia communicaverat: tot enim, & tam infamia Regis convulsio cum perpendere animo, nihil sibi a Deo optabilius esse agetur saepe suspicari, quem ut aliquot illas eorum cursum prospicere possit. Sed Regi nostro, ita quippe cum appello pro deo, qua in ipsam feror, observantia, hanc gratiam Deus clargitur est, ut exemplum Anglici Regni per oculos habeat. Equidem cum huiusmodi esse isthic rei statum intellexissem, parum absit, quin scriberem ad Regem. Tuis tamen litteris certior factus, paucis quidem, & eaque nullius momenti innotuisse solummodo ad adolescente Senatore, satis duci tibi uni hoc epistola sententiam meam expovere, a quo valde spero istiusmodi cordia prudentissime praepeditum iri: etenim Divina gloria, & maxima Regis utilitati consulitur; cum in secus & tranquillo quietis porta, quod duci deberet, in arduosissimum curam turbamque procellam misere perverebatur a Deo & munusculis nullius impenduntur ob eas causas, qua optime tibi sunt perspecta &c.

Verum Commendonis, Polonae legationis munere iam suscepto, quid sibi in Portico hanc ob causam postea displicuerit, quodam ejus ad Card. Rusticium epistola, quem affert, particula non obscure significat. Die enim 19. Nov. an. 1571. Viennae scribens, Ad Interuencio Poloniae, inquit, litteras hostis accipi datas vii, idem huius nensis, quibus me scriberem facis, sibi a Rege postremis hisce dictis responsum traditum esse brevis, ut ajunt, Pontificis epistola per Maggiam ante plures menses ad Regem ipsam delata; cui quidem responso videtur ipse plurimum acquiescere, & hinc de re tota sperare, ut in quoque ex ejus litterarum exemplo hisce inclusio, cognosces, Ve-

rum aut ego id non assequor, quod Interuencio aliquotum obscure scribit, aut a Rege quoniam missam in significat, qui illius nomine divortii facienda facultatem pollicetur a Pontifice, & hoc quam agerrime fero; cum in ea semper sententia fuerim, huiusmodi negotium Romanum non esse deducendum; si enim ibi produdatur, ea praeval dabo sequentur, qua in Anglia consecuta sunt. Quia hoc nimis spectant ii, qui Regem consulant, quosque facti non est, si sponte sua divortium faciat, sed praeterea curant, ut ante ab Apostolica Sede repulsum ferat, quo facultas regnum illud a Catholice religionis destituiat. Hoc ipsam, cum ego illic essem, per obsequii speciem in Romanum Pontificem aggressus est Archiepiscopus Cusqueus; hoc unum tunc habui bona responsa, qua Interuencio ab Rege se accepisse scribebat, scilicet in re hac saluam fere Pontificiam auctoritatem; & hoc etiam epistola hiberna indicare videtur. At intelligere sciti neque, quid sibi velint hoc illius verba, cum utriusque partis facilitatione; utram fortasse significet, regem & regnum communi consensu totum dissolutionem esse postulatum; quod ego de regina nunquam creditur; etiam autem adeundi licentiam ab Imperatore jam petiti, omnino tamen cum eo ante colloqui solo de re tota, quam abscedam. . . . Utinam ut nunc ego decipiam, & res ipsa eo jam via hac progressa sit, immo ita constituta, ut meum in Poloniam iter frustra sit futurum &c.

Postquam vero Variasiam advenit, haec iterum de Portico ad Rusticium die 16. Januarii anni 1572. Te divinae pato, qui epistolam per me ad Interuencio miseris cum mandato, ut omnia necesse communicaret, quod ego hercle necessarium non duxeram; sed sentio, ne id quidem satis esse, & gravi officio animi engere; nam, si rem ingredi vellet, verior ne in pejus erat, & frustra loquer; cum non totum solum rei summum me ceter, sed etiam nihil aperte dixerit, liberum sibi non esse illam mihi satisfacere: perspicere autem cognosco id fatigi, ut negotium in Convencum adducatur, & nisi praedictum fuerit, absque remedio nullo adducatur. Tam ad eundem die 16. Apellis illius anni: Cum Interuencio ad me venisset, se isthic agisse de pecunia in Proceres regni distribuenda Federatorum nomine, quod postremis ad te litteris significavi, ut ipsi privato iure exercitum comparent aduersus Turcas, & de re hac ipsa ad Venetos scripisse, clare cum eo sum collocutus, ut ostenderem, quantum detrimentum modo afferat negotii huius propositum &c. Sed molto gravius dissidit causa cum Portico extitit Commendonis post Sigismundi Augusti obitum; nam de Rege eligendo diu multumque inter Poloniam Proceres devertatum est, & alii, quibusque Porticius consentibat, Anna Sigismundi foror ferebat hac conditione interpola, ut Hieronimo Rodulphi II. Imperatoris frater nobere, alii Henricum Valeham Ducem Andegavensem, & Caroli IX. Galliarum Regis fratrem ad regnum potestant. Hinc Commendonis epistola ad Cardinalem Rusticium plena querelam in Porticum, Solicoe scripta die 2. Octobris ejusdem anni; qua totum Interuencio rationem in re hac gerenda gravissime imponebat hisce verbis.

Andivi postea ab ipso Lasko, Interuencio litteras ad se missas, quibus eum suadebat, ut sine partes impensius proreheret, etiam aque

etiam

etiam opus requirit meum de hoc communica-
tio; quod Luki animam graviter offendit, quin
etiam suspitionibus quibusdam perstrinxit; pra-
sertim cum deprehenderit, Internuncium hinc dis-
simulare, quod negotium cum administris Casa-
ria transigatur, illuc rem aliter esse ex ipso-
rum litteris proli Aique ita rem quidem
notam circumvenit, ut de Hernali nihil modo
proponatur, quippe fuerit nomen familia Au-
strica esse nimis persensum; sed Anna solamen el-
lido, ipsa vero sponte nulli praterquam Her-
nensi nupturam, & ut negotium facillius cedat,
primitus ex ordine Senatoris viri innatur in-
terea, ipsoz, cum Anna ad regiam dignitatem
fuerit evecta, per vires regem mandaturor:
& huiusmodi quidem est Internuncii alio; quod
ex ipz litteris sua ipsas membris descriptis ca-
pervi, ac multis inde animo suspensus incidit,
doceat consilium ab eo agitari, qui Pontifici In-
ternuncii munus gerit, in quo la fieri necesse
est, ut hereticis quibusdam & Senatoribus illis
regni gubernacula obtineat, & religio sui doque
veretur Si in agit pro Hernali causa,
& dicitur hinc modo, quod alteri illud, ne
hac quidem agendi ratio videtur dignitas con-
veniens Mihi ego, qui illud ad me voca-
ret, ut esse quidam monerem, qui litteras in-
tercipiant, quique in ipsam, & in me nonnulli
ad osium commoveret, quic presensum est,
nec iniuria, si de specie rerum advenimus, o-
mnis me permittit, si minus iudice, tra-
clari sciam, tam praesentem quos ipse rogat,
ut necum silant de re tota, qui existimatio
plurimum immittitur. Quare etiam ab eo vo-
lum, utrum prior illa Pontificia iusto revocata
sit, qua contritus fuerat, ne non modo singula
meum communicaret, sed illud praterea dis-
sequeret, quod ego licet & Regem adiecti illi
significavimus; secus amovebo, maxime exco-
dam sibi, quavis nec consili a me, nec diri-
gi expellat, ut contumacia, & minoris, quam
par est, erga Pontificem fidei, & erga tuam,
qui Pontificem praesensum sustinet, observantia
arguatur; sui agat, & uti mueris esse, pro
Pontificis mandato Austriaca familia inferre,
non ita vero, ut quidquam Pontificem letat,
multoque minus ut usque tricus omnibus invol-
vatur, nec ita, ut suspicetur alii, consentire
nos rei cuiquam, qua Pontifici minus prebetur,
aut munus conferre, aut in privatum com-
modum officii nostri partes convertere, quid totum
illi debitum est: desingulas autem Pontifici, &
animi magnitudo ea est, qua Internuncii sui la-
hores & zella optime nascat, ac velit pro
meritis remunerari, modo ut ad id oblique alieno
cuiuspiam studio adigatur. Denique de rebus o-
mnibus libere & singillarim ita loquitur cum il-
lo, ut cognoscant quid agere, quid respondere
constituerit, & perturbatum negotii ordinem
quiete oblique ulla violentia discorsaque offensa-
que componant. Patientia multis in rebus neces-
saria est; & Intellectu optime novis, quantum me
illa non animo oportuit in praeterito regi com-
mendata: profecto perniciosa nimis res est ambitus
Cardinalatus in Internuncii, quibus ea haec ali-
quantum via patuit Principum interesse. &c.

Hac Commendatione de Portico ad Rulli-
eucum: reliqua jam ab eodem de illius actis
princeps scripta ad Cardinalem Comitem per-
sequamur. Etenim litteris die 28. Octobris
an. 1572. Solicita datis, Quid Internuncius

sentiat, igitur, inquit, vultem in eius percipi-
entem scribere, & verum ut magis silens us-
etiam; etenim eadem eius agendi ratio fuit in
proximo conventu, & negata, qua mihi &
illi commuois, aliter, atque ego, egressi &
gerere pergit, cum nihil mecum communicat ex
illi, qua de divortio, de concordia in causis re-
ligionis, aliisque rebus gravissimis, & legenti
discrimini obnoxio tractata sunt: eo quidem ad-
datus est, ut sciretur, se perscrutando addi-
tam esse, ut rerum arcana cuiquam patefaciat; sed,
quamvis aperte Pontificis mandato omnia
mihi, velat ipsi Pontifici, significare debuerit,
numquam affectui potui, ut ad illa sacramenti
solationem per litteras pallaret. Interca dispo-
latus est conventus, & Pontifex (Pius X.)
vita decessit. Idem a te mandatum modo acci-
pit, Pontificis nomine (Gregorio XIII.) et sin-
plex. Ego ad illum scripsi, ut huc adveniret
gravem ad causam, qua moras sine non pot-
erat, nec venit huiusmodi & episcopus misit cum
litteris, quibus se mihi de pluribus advenit
sui imprudenter excessit, primum de qualiam
pecunia ratione ab se Anna nomine componen-
da, de litteris pro eadem in Italiam mittendis,
tum de revisionem defellu, ilque similibus
cassit Pontifex hinc responsi perum
acquiri, cum periculum mihi videtur, intan-
ta, qua famas, locorum propinquitate dubius
fere abbinet moribus nec sponte sua, nec tam
sollicito vocatus huc adveniret, praetertim cum
in inciner his tantummodo & proci ecclesiasti-
cor vires sit illi pernoctandum Pares ad
me aliorum episcopos misit, qui illuc perse-
ratur, nullam unquam e suis, Equidem huius-
modi rerum neglectas ad infanchem morum
illas perducit, cuius contagione omnes deinceps
Internuncii Sedi Apostolica graviter afflicti-
tur. Si iterum cum imperio illum effusum, aut
agitativum simulabit, aut minime veniet, aut,
si veniet, quo detegi se magis suaque aliorum
periculis, quo propius hinc Principibus accedet,
quoque impositus rei cum illis tractaverit, ea
facilius & commendatibus litteras ab illis ob-
tinere, & majore illorum gratia favori pote-
rit: nec cum illa rella agi existimo, si in aper-
tam dissensionem iramper; quod parum prodes-
set, & aliorum animos maxime offenderet. Pon-
tifice sapientia plurimum pollet, & probe novit
cum impedimenta, qua Dei obsequio opponatur
hac Internuncii cum Cico conspiratione, tam de-
deus, quo legationem nostram inspergi videri,
sive in regno consilium, sive hinc ascendam, ex
alibus illi, quibus nobiscum nititur, tum rem-
diti adhibendi necessitatem. Quod ad nos attinet,
nemini detrimentum afferi capio; libenter obli-
bo, etsi mansuetum non abnus; & abdicantia
avice intendo, qua optime mihi regula est allu-
num miramur.

Et Kalendis Decembris ejusdem anni ad
eundem Cardinalem Solicitoria iterum scribens,
ab Internuncio novi nihil se accepisse affirmat
ab ipsa forme die vicellum mensis Octobris.
Hicce tamen diebus, subdit, per litteras ex An-
na aula scriptas ix. Kal. Decembr. intellixi,
ipsum misisse, qui illam erat, ut ad aulam
semit accesseret, tam a quibusdam ex Scatori-
bus, qui Austriacis favent, rixit agi, ut in
regno consistat, qua Anna causa, to fante,
simulter vigeat, Andegavoris repello, & An-
ebisepiscopus in illorum porte consistatur, qui,
ut dixi, hac spe illud est, se Restare regi
su.

sanarum. Hoc ego curo, & pro viribus ca-
rator, ut Interuentibus legibus & regno cogatur;
ita enim fieri conuenit: ut si in hac ratione
negotia gerit, ego autem pro acceptis a Pontifi-
ce mandatis, Austriaci & Galli suspicantur
necesse est alia mihi atque adhibitis id culpa ver-
tatur, praesertim mihi; existimant enim Inter-
uentis assistens a me dirigendus esse, quod ipse
negat, & iussa Pontificis callide celat; admoni-
tiones vero nostras nihil exseruant, prae-
terquam in Austriaci difficultati de me. Ego
quidem libertatem feram, eamque guerras &
effusionem in me potius, quam in Pontificem ca-
dere, quod etiam accidit in superflua legatione
Angolanis mihi quippe sit esse, communi utilitati
& Dei interesse periculum & bonam famam,
& gratissimum est, siqua licet cum vestri no-
ta res ipsi tractatus in Dei obsequium conuertatur.

Hec aliaque ejusdem generis legato Commen-
dano in Portico displicuerunt; quia re factum
est, ut Gregorius XIII. haud ita multo post
in Polonia in Italiam redire Porticum iussit,
cumque in posterum tempus ab omni publica
eiusmodi rerum administratione prohibe-
ret. Ex Polonia autem quando revocatus fuisset,
ex Comendanti binis ad ipsam Cardinalem Com-
mentum litteris cognoscimus: ad quem die 8.
Jul. an. 1573. Schernovicio Romanum haec scripsit:
Privati ad publicum conventum congressus inci-
piunt Kal. Septemb., quo tempore habuit esset
an Rex (Henricus Augustus) huc (in Polo-
niam) perveniret, & cum eo Episcopus Mori-
siegensis, quoniam optime ad hoc munus (Inter-
uentis) Pontifici elegit. Ad Ponticem missi
litterae breves Pontificis & epistolam eam de
illius revocatione, & quoniam eas ita precipi
prae, ut Ignorantibus Pontificis voluntati non
finiret, ipsam auditionem assensum necesse Var-
savianis dimisi dedita opera, qui Annam invasit
vero nomine, & ex tuo mandato Pontificis ius-
sum dextere elevari significet, ipsasque litteras
suis ipsius Pontici manibus tradat. Aliis deinde
litteris dual decimum mensis ejusdem, Hic inter-
venit, inquit, aviepi epistolam affloris mei
Varavia scriptam; subdiuque ea ipse epistola
hujusmodi, Hic vane epistolam & breves Pon-
tificis litteras statim ac Varavianam perveni,
Interuentis obitu, qui, ut eas legit, Voluntas,
inquit, Pontificis mihi legit insar semper fuit.
Hoc unum displicet, non posse me atco, ut wis-
sem, reterere dicit proficisci quatuor ad caus-
sas: prima est, ut duodecim equos mihi necesse-
sario eorum; altera pecunia deficiat, cum
Pontificem sperandum propter impedita qua-
sum hic anno non accepimus; tertia, ut multa
pendere necesse sit ex domesticis suppellectilibus, qua
in Italiam acquirere oportet; quarta epheli
meras, quoniam solam hunc in loco nullum re-
linquere; at tamen, ut ubiuisque dispersum
terre prima Saxicili hichimada, & mensis Se-
ptembris Romae fuarum. . . . Mihi a horum di-
llam est, quoniam ad Annam detulisse, ut illi
conferretur: non autem suspicio est, Inter-
uentum cui opera & Cardinalis Varmionis revoca-
tum fuisse ita, ut malum alium infestis ede-
retur; tunc vero, quam intutor, rerum muta-
tio, & excusationum varietas, mihi facile sua-
det, hac omnia ex cuius molestia exsurgit,
quam Anna perferret de revocatione Interuentis
cum, ut ego reor, si quidam dixerit, Bar-
se negotium, Interuentis absente, raturum;

ipsasque (cum rege Henrico) comendans allu-
derunt obnoxiam fore.

Itaque Porticus sua legatione perfunctus Ro-
mam pervenit ipso anno 1573, cumque Gre-
gorius XIII. Pro V. sublevis, ne praclara ca-
teroque ejus merita in Christianam & Eccle-
siam rempublicam neglexisse omnino vider-
etur, licet propter mutuum cum Commen-
dano offensiones nonnulli ab eo alienus animi
esse deberet, primum quidem amplissimum Sa-
cerdotio Ecclesiae Lucensis donavit, quem vo-
cant Decanatum; deinde vero Metropoli Ra-
guisina Archiepiscopum praefecit.

Anno 1577. Ragusium venit ingenti omnium
civium letitia & gratulatione; locum pompa
& frequentissimo comitatu, in Aedem Cathedra-
lem deductum Franciscus Sardonatus copiosissi-
ma atque ornata oratione laudavit. Erat
frater Sebastiani Pontici ejus, quem ante Bec-
cacciolum a Pontifice designatum Archiepisco-
pum Ragusini ob eas, quas supra exposui,
causis respuerat. Vincentium tamen per sua
erga Sedem Apostolicam observantia, qua dis-
pnam erat, reverentia & submissio excep-
erunt; quoniam quod frater ante repudi-
asset, id satis causae videretur esse, ne Vin-
centium reciperent, veritē fecit, ne propter
fratris regulam minus erga se propitium ha-
bitus forent. Suscepit Archiepiscopatu, an-
tequam ex Italia discederet, nihil prius si-
bi sciendum decreverat, quam ut mores
Cleri ac populi reformaret, quos nimis su-
perbia indolentia depravatos fuisse inau-
derat. Id ut perficeret, operarios evan-
gelicos ab Eusebio Pasquino Generali Socie-
tatis Jesu, precibus etiam Senatus Interposi-
tis, postulavit. Pro egregio cum Archiepi-
scopo, tum Republicae Ragusinae in nostram
Societatem meritis, datus est vicarius, cum Li-
merico de Bonis, Julius Mancinellus, vir plu-
rimis apostolicis literis, qui Africam, Gra-
eciam, Germaniam, Poloniam, & Annam ex-
cursionibus evangelicis, cum ingenti rei Chri-
stianae incremento, & gentium illarum utili-
tate peragravit. Hanc Ragusinum expeditionem,
& fructus ex ea perceptos Franciscus
Sacchini Parte IV. lib. III. H. H. Soc. Jesu
his verbis exposuit: Pari studio Epidauri-
si Republicae auxilia postulavi, insinuaque Vin-
centius Ponticus, recens ad eum Archiepiscopatu
creatus, vir & pro sua dignitate omni di-
gnus obsequio, & pro eximia studio, quo Roma-
ni Pontificis Societatem in Polonia fovebat,
omnia vestigia, Ergo Sacerdotum egregium par,
Americus de Bonis, & Julius Mancinellus cum
conite in eam lecti Provinciam. Hi cum Ar-
chiepiscopo & legatis ad Republicam ad Pontifi-
cem missi, brevi consensu, quotidiano Litania-
rum ipsa invellio, nautis ac rectoribus piarum
gratia donavit, perque cum opportunam ad
venerationem divinae Matris, ac frequentem pre-
candi usum excitavit, felicem carum reaverant.
Magna voluntate a summi, modis, iustis
accepti, illud prius, tempore adveniente, pie-
tatis incitamentum admovent. Præter Kalendas
Septembris, cum paulo ante percessissent, inter
Canonicos, & Clerum, numero supplet seza-
ginta, post sacrum maximum, missarum distri-
butionem Sacerdotum ferre, adhibita explicatio
ne accommodata utilitate, quam ex eo religionis
genere par esset accipere. Atque Archiepiscopo
fuit, ut in subditi sublevis, qua nomen

postea ex
legatione
Polonia in
Interuentis
Romae

et Ecclesia
Ragusina
Archiepi-
scopo epi-
scopo

Ragusum
venit cum
duobus
Provincia
& Soc. Jesu

bris, mandata Reverendissimi in Christo Patris
& Domini D. Sideronis Mercii, Dei & Apo-
stolicæ Sedis gratia Episcopi Mercensis, & Tri-
bituricensis; nec non Reverendissimi in Christo Pa-
tris, & Domini D. Vincentii Poterii Lucensis
Archiepiscopi Regentis in spiritualibus Vicarii
Generalis, ad instantiam Magnifici & Illustrissi-
mi Rebovis, & eius Minoris Consilii.

Sed gratia et concordia fœmel disrupta, licet reſerta foret; facile tamen diſſolvitur, nec ſtabilis eſt: ſolus Partium et memoria veterum, parum ex interventa novorum offentionum, diſcordia recedunt; quam auxil ſama vulgo credita, Vincenſium per literas ſive nuncios claudentes auctorem fuiſſe Anconitanis, ut et merces Ragufienſium recipirent; nam ex partibus Orientis delatæ cum eſſent, eandem, que in illis regionibus graſſabatur, contagione infectas eſſe. Certe Anconitanis ſive a Vincenſi, ſive ab aliis, ſeu vere, ſeu falſo admo- niti, omnem cum Ragufinis mercatoribus negotiationem interdicere; id quod Ragufino commercio plurimum detrimenti aſſerbat. In eo præterea graviter offendiſſe, quod cum quidam mercator opulentus ac plus amplam et copioſam pecuniâ pauperibus teſtamento le- gulle, et quique in gentes ac miſeros erogan- tes eorum quorũdum ſuis amicis commendave- rit, quibus maxime fidebat; Vincenſium totam illam pecuniæ ſummam, pro poſtore: itæm ad ſe deſerri juſſet et quibus ipſi vellet, pauperibus diſtribuendæ arbitrium ſibi uni arro- gavit. Interceſſit Senatus, et Archiepiſcopum admonendum curavit, ne potius ſui juſſu eſſe ſupremam illius, quæ legitime ſcithæus deſceſ- ſit, voluntatem, irritam facere, quæ apud omnes gentes ſancta et inviolabilis haberi debet. Hac graviffima Senatus auctoritas et Interceſ- ſus nihil profuit, utramque viſam eſt conce- dere; nec pecuniâ quibus ex teſtamento commiſſa fuerat, reddere voluit, ſed ſam om- nemque ad ultimum obolum quibus li- beris properebat diſtribuit. His aſque aliis de

horum gelat, quam adhuc retinebat anno 1886, ut licet cognoscere inter litteras Cardinalis Azolinii ad ipsam scriptis v. r. id. Decembris illius anni. Anno insequenti Sixtus V. per litteras ipsius Cardinalis Vincentium Romanum vocavit, ut de Poloniae rebus illam consulere; et tanta illi exsultatione Anno animi infensatis Poloniae Reginae, ut ad Pontificem scribens ro anno 1886, et de munere summa rosa ad se missa gratias agens hac sua manu epistolae adiecit: Ob hac ergo me epistolam v. r. humillimas Solicitudinis vestrae gratias habeo, cui plurimum reverentium Potestatem commendo. Fuit etiam Gubernator Urbis Romanae, quoniam anno mihi est incomptum; et ex litteris ipsidem Azolinii, quam inter epistolae Iulii Pogiani reducti Lepagomarius in loco fugitivum iudicio, respiciat postquam Sixtum Pontificem de compando Vincenzio in Cardinalium Senatum cognovit: data autem sunt t. p. Januarii an. 1886. Hieronymus Porcicus, frater Sebastiani et Vincetti, Loca in R. de S. Romani Centocapitulum honorarium utrique potestati, et elogium inscripsi. Uterque in eo appellatur Archiepiscopus Ragulianus, Sebastianus quidem designatus ac decretus, Vincentius vero non solum designatione, sed et ipsa Archiepiscopus Sebastianus Fuliginis Episcopus vocatur. Vincentius non item.

P. O. M.

Schafflane Antonia Guber. Episcopo Fulgii.
Archiepiscopo Ragusino & Vincentio Pericli.
Archiepiscopo Ragusino. Urbis Veteris, Cam-
pania, Piceni, Aconna, Alma Urbis Guber. &
Pilegerenti, Stat. Eccles. Vrbist. gener.
apud Maximil. Impr. Sg. H. Polui, Regem
Tit. W. & F. Gregorii XIII. Iussu. P. Pauli,
Iussu Nuncio, Horumque daor. Conso. fratri-
dru amantiss. patris Lucen, longi iugiter
honorum gratias, nisi immatura morte obse-
deset, conseruandis, Hieronymus Pericli fateri
posset VII. mensis Augg. Ann. MDXC.

HIERONYMUS II. ARCHIEPISCOPUS
RAGUSINUS LX.

Natus est Firmi, quæ civitas est Archiepiscopalis in Piceno, diœcesis Pontificæ, per vetus ac nobilis. Familia Matthæucci ortum & cognomen ei dedit. Erat *Referendarius aulicæ signaturæ*; annum ætatis tricesimum quintum vix attigerat, cum cum Gregorius XIII. ob indices ejusdem viros Archiepiscopum Ecclesiæ Ragusine prefecit: anno 1579. 2. Janu. (ut est in Tabulis Consistorialibus) providit Metrop. Ragusina per cessionem Vincenti Pœtiti in manibus suis Sanctissimæ Sæc. & Admissæ vacanti, de persona R. D. Hieronymi Matthæucci Clerici Firmati, Sanctissimæ Sæc. Referendarii. Deinde: 3. Augusti Pallium consecravit R. D. Ragusino præfatus, tradendum per Cardinalem Eusebium Archidiononum. Eodem anno, mense Novembri Ragusiam venit; eoque adveniens ingenti omnium Civitatis ordinum gratulatione plausuque celebratus fuit; nam præfatus de illius virgine ac probitate fama præcurrebat. Et sine optime poluit initia illi Archiepiscopatus, quo prosperi sine ulla offensione progressus, exultaque ipse favebat. Elocebat in eo summa vix integritas, & contentia in victu omni atque cultu, assidua Christianæ institutionis cura, rerum hu-

Vierm.
Hag vora
rue afen
Korn, 2
defendee
pau caal
für 112
buit.

*Flora in
perfectas
Arctolepis
scapularis
dissoluta.*

Hietanen,
Matti M.
Hietanen,
Aarne
Hietanen,

Wang, J. and
Wang, J.

manarum contemptio, divini cultus augendi studium, effusa in agros ac miseris liberalitas, mira erga omnes affabilitas & benignitas, quibus ille rebus efflicti, ut ab omnibus cederent parere atque amaretur. Sed preclaris capitis, rectissimi malum, discordia, & animarum disjunctio interveit, cui causam praeferunt multiplices ultra citroque illarum & acceptas oblationes, ac praefertim gravissima de immunitate Ecclesiastica controversia, quam Archiepiscopus a Senatu, & magistratibus violatam fuisse querebatur; qua de re accusatorias, & plenas acerbissimas litteras ad Curiam Romanam scripsit. His ut responderet, ac de quibus accubatur, Senatum purgaret, remque omnium, quae deinceps, aut fecerat, rationem redderet, missus est Romanam Joannes Gualala. Hujusmodi dissidia acriter in dies contentioibus exasperata, eo demum creverunt, ut publica tranquillitatis causa, Senatus ultra missionem Hieronymum dederit; quam ille veluti expertum libenter accepit; & Capitulo Clerico in Aedem Cathedrali convocato, postquam rem divinam fecisset, omnesque ad virtutem ac pietatem colendum exhortatus esset, supremum vult dixit; atque inter omnia letus & lacrymas impunitate, sibi ex decreto Senatus dilectum imperatum fuisse, neque amplius faciem suam esse visuros, Romam profectus anno 1583, quem a Gregorio XIII. accepit, eidem reddidit Archiepiscopum Ragusinensem; & eodem mandante Pontifice, Ecclesiam Sarnensem, sub Metropoli Salernitano, regendam suscepit. Hieronymus Matthaeus Firmianus, ut docet Ughellus Tomo VI., Eudauri Archiepiscopus, die 8. Augusti 1583, Sarnensem fuit illi Episcopus, cum retentione italici prioris dignitatis. Anno 1589. apud Venetum Interduci Pontifici munere fungebatur, & pluribus legationibus Apostolicis orandis tum in Italia & Gallia, tum in Belgio, & Pannonia multam operam & peritiam Sedi Apostolicae praebuit. A Sarnensi ad Viterbiensem Ecclesiam migravit anno 1594, quam antea ipse quondam gubernavit. Viterbi decessit; conditus est in Aede Cathedrali; et hunc Titulus sepulchralis inscripsit est hujusmodi:

D. O. M.

Hieronymus Matthaeus Firmianus, Ragusinorum Archiepiscopus primus, deinde Sarnensis, decessit Viterbiensis Episcopo, Legatione apud Venetorum Urbis Praetoria, summa exercituum Ecclesiasticarum administratione in Gallia & Belgio, Pannonia, ac Ferrarisiensi bello, maxima cum laude peritissimus, & industria perfusus, antea in laboribus, ac rebus adversis perseverans infatigabilis, in secundis, quas tantae vix usquam asperit, moderatus. Obiit XIII. Kal. Febr. MDLIX. aetatis vero suae LXX.

His temporibus, dum huc Ecclesiae praesidebat Hieronymus, Ragusini negotiatores, qui suppositis verbis verabantur, Templum suae nationis, quod in ea civitate possidebant, Patribus Dominicis custodiendum tradendumque suberitis quousque conditionibus tradiderunt anno 1581. Rem passio altius repetendum crederet. Jam inde ab antiquissimis temporibus commercium cum Januensibus instituerat, & merces vel invendendi, vel exportandi, vel commutandi causa sapissime ad eam urbem appellere solebant. Dum item rebus, quas intulerant, distrahendis, & rebus, quas referrent, compe-

randis operam dabant, hujusmodi negotiorum sane quassata acrisitatem diuturna in ea civitate commemoratio illis afflicta. Quoties Templum huc Sacellum nationis suae, ut hunc Ragusini hodie religionis, ac pietatis munus dediti, in eadem Urbe addicendum consilium cepissent, quod populus fore frequenter, dum commercii causa Janue morabantur; eoque ad Deum colendum, seu divinas peragendas, & sacra mysteria percipienda istis praesentim diebus convenirent. Itaque Duci ac Senatus permissu Sacellum, exiguum illud quidem, sed opere ornatuque elegant sub titulo & auspicio Drepara Virginis in Coelum Assumptae, ac D. Blasii Civitatis, & Reipublicae Ragulinae Patroni, ac communi construxerunt. Altaris facies insculpta est haec inscriptio.

D. O. M.

Gloria Virgini Mariae Miseric.
ac Dno Martij Blasii Patroni.

Extremis illius vocis Miseric. litteras vel brevitas loci mutilavit, vel veritas exdit legendum forte Misericordiae, vel Misericordia.

Deinde post annos plurimos, ne huc Aedem, dum mercatores aberant, debitus desisset cultus honorque, cum Patribus Dominicis S. Mariae de Castello tradiderunt; horum quippe Templo proxima erat, & ab hujus latere Janua aperta fuit, quae ostio illius Aediculae regione respanderet, ut transitus ultra citroque pervius foret. Sacellum autem illud traditum fuit, & acceptum in his conditiones, ut quilibet navis Ragulina, quae ad portum Januae applicaret, viis illis religionis quatuor libel- libas moneta Januensibus contribueret, jure omni per Ragulinos abdicato sibi vindicando quicquid vel dedicaretur, vel alterius generis numquam olidum esset, eoque in Fratres translatum. Illi vero Conventus, siquis Ragulius in ea civitate diem supremum obiret, ei funus honorificum faciendum curarent, ac pro illius expiatione majus & solemne sacrificium, itemque aliquot minora sacra ad aram Pontificis privilegis indignitatem peragerent; deinde trina singulis hebdomadis sacra fieri vellent, unum pro mortuis, duo pro nata & vectoribus nationis Ragulina; singulis autem annis tum festissimo illa die, quo Beatissima Virginis ad caelum sublata commemoratio colitur, tum tribus diebus SS. Blasii, Hieronymi, & Nicolai nomini, cultuique consecratis Missae sacrificium solemni ritu, ac caeremonia decantare iidem Fratres jubentur. Arculam vero nummariam, in qua pecunia religionis causis oblata servarentur, penes Custodes & Praefectos illos, quos Praef. & Primores Conventui deligerent, esse volunt, eorumque potestati & arbitrio hic permiserunt, ut tamen ea in commodum utilitatemque suae rationis, quod opus esse videretur, suppeditaret. Hae omnia acta transacta sunt anno 1581. vii. Kal. Octobr. & eorum, quae inter utramque partem convenerant, factum est, ut rogar, Insinuationum tabula marmorea insculptum, quod in ipso sacello extat, vibraretur.

Cum autem Ragulini plurima & maxima beneficia ab Augustino Justitiano semel accepissent, Dece Genuesium accepissent, ut suos erga illum memores gratiae animos declararent, in eodem suae Nationis sacello locum sepulturae eidem ejusque conjugi Mariae Palaeque concesserunt; sepulchrum autem tum indignum

gentilibus familie Iustiniane faciendum curatum anno 1598. & cum Maria uxore ante biennium obdita, illic post conditum sepulcrum illata fuit. Inscriptio circa sepulcrum figuram quadrangularem incisa est. Sed anno primo Principatus Augustini decessit una chronologica C. D. quae notis alphabeticis ibidem inscriptis MXCII. ante X. intercedit esse: calus vero nominativus, ad quem referri debet verbum *Posuit*, expectandus est ex prioribus verbis Iustiniensis, inscriptum Regisvorum Gini. Anno autem 1600, addita est donatio sepulcri & eidem tabula lapidea inscripta. Praeterea in ipso aditu ex vestibulo Sacerdotum alterum sepulcrum extat figura ovalis, & inscriptio circa incisa.

Nunc ipsam Inscriptionem, sepulcrum utrumque, & itam utrique appositam inscriptionem subiungo.

D. O. M.

Inclita Regisvorum gens, quem olim Alexander ille Magnus tota terra maxime privilegiis donavit simulque praclaris fidei, & fortitudinis insigniis, nunc maritimus iteribus illustis, sed Christiana pietate clarior, Sacellum hoc Delphico, ac Diva Blasia tutelari dicavit, & aexit, publica fide posuisset, se pro qualibet eius navis Genae appellenti quatuor epa mousa libera Patribus nostris Conventus S. Mariae de Cathedra constitutum, quod iuramentum fore, legatque eorum se additum, et tamen lege, ut Patres in Regibus singulos, qui per aliorum Genae, propriis amonitis sanctissimis honestis suis bonisque exornatis sacro radeo die ad aram priusque iugurum solenni pompa percedit, cuique M. J. ad sublemandum eas animas advenit. Ceterum flagitii & hominibus in eius altaris missis pro e sanctis, ut per navigantibus ipsam Genua celebrat: Quatuor in vero in solibus altaris missa deata M. J. seu Octava, Sullorum Missa, Hieronymi, N. calat diebus, Missa ibi decantent. Cui rei auctor Generali M. J. deo Ordinis Praedicatorum S. vi. Fabri Lucis Patet omnes assensu, ipsum Regisvorum auctoritatem hic loci concedentes, quae auctoritatem arbitrio reservata, et quaeque nationis sit commoda. Qua publico instrumento Jo. August. Paterni Notarii ratum fuit omnia suis anno MD. LXXXI. die xxv. Septembris. Denique Regisvorum benedictum memoris, eorum protettori, ac Patre Blasia, D. Jo. Augustino Iustiniano, ejusque uxori, una antea postea illis, sepulchri locum hoc eadem in sacello impetrantur. Anno Salutaris MDC. Mense Decem. die vii.

Inscriptiones sepulcrales.

Blasia Jo. Augustino Iustiniano Duci Reip. Genovae, Serenissimo anno MXCII. & XCIII. ac Maria Pasqua sua uxori, uxori, quae obiit an. XCVI. aetatis vero sua an. LX. posuit an. MXCVII. die vi. Mart.

S. D. Marii Augusti Micheli Q. D. Jacobi Hieronymi, & successorum suorum.

In medio figura ovalis.

Fuit, non sum; Egit, nec erit. MDCXXXVII. Per hac quoque tempora Marcus quidam ex nobilissima, & antiquissima familia Graeca Melisseni, quam affinitate cum Comnena conjunctam ferunt, titulum honorarium Archiepiscopi Ragusini, nescio qua ex causa assumptum gerbat, qui cum fratre Theodoro, antiquum Ecclesiasticum militis nomen daret, copulis auxiliariis & Graecis collectis, Joanni Austriaco contra Turcas praclarum operam nav-

vit: de quo Carolus Dufresnoy Tomo XXV. de Familiis Augustis Byzantinis pag. 145. Collecti. Venetis: Memorantur, inquit, Theodorus Melisseni, qui se Kai, Xanthi, Smit, Miletis, & aliorum in Thracia, & Peloponneso episcoporum Despotas titulo tenas sequebatur, & Marcus Melisseni Ragusinus Archiepiscopus, frater, qui Joanni Austriaco in bellis contra Turcas se adjuverat, aduulsi pedum viginti quatuor militibus, ac equitibus tribus militibus, ex suis, vel certe Graecorum provincis caesis, quarum ope belli pontis biennio sustinere, Poram hostis potestatem viribus eadem caesis, concesserat Neapolim, ad obtentis a Philippo II. Hispaniarum Rege pensionibus subsistere, & tandem mortem obiit, ac Theodorus quidem xvi. Martii 1582, Marcus vero xii. Septembris anno 1583. Utinque Epitaphium legitur lingua Graeca exaratum in Ecclesia SS. Petri & Pauli Gracorum, quod ab Ughello descriptum sit.

RAPHAEL ARCHIEP. RAGUS. LXI.

Ortundes ex Barulo Apuliae oppido, cui Bonellio cognomen fuit. Gregorius XIII. ei concessit Metropolitum Ragusinum, & pallium concessit, ut docent Tabulae Consistoriales. 1583. 7. Octob. providit Eccles. Ragus. per translationem D. Hieronymi ad Ecclesiam Sarnensem vacanti de persona Raphaelis Bonelli presbyteri Barchinensi J. P. D. Eccl. 26. Octob. concessit eidem de more pallium. Hinc Ecclesiae annos quinque praefuit: nec exemplo minus, quam doctrina profuit. Apud Censuram Patriciam SS. Sergii & Bacchi instituit, ac datus ex pecunia Martini Stephani Gradis, quam testamentum legaverat, ut Christianis illorum gentium instructioni, utilitque serviret. Conciones de rebus laicis, divinitus preceptis ad pietatem excitandum, populum erudiendum, & peccandum accommodatas composuit, primum Romae, deinde rursus Venetis editas, & inscriptas Michaeli Bonello Cardinali Alexandrino. Editionis Venetae praeposuit et titulum Archiepiscopi Ragusini.

Anno 1586. Romae erat, quo anno fortasse superiori advenit, ut Ecclesiae hae negotia cum Pontifice tractaret; idque valet ex litteris, quibus Decius Azzolinus Cardinalis cum Ragusinum redeuntem Reipublicam commendavit Pontificis nomine: sunt enim haecmodi. Redi ad regimen Ecclesiae tuae Archiepiscopi Ragusini, & cum Pontifex satis intellexerit de illius bonitate, diligentia, & optimo vite exemplo, quae eidem praestit, mihi commisit, ut ad Amplitudinem vestrae Illustrissimae scriberem, si bi pergratum fore, si vos benevolentia & honoris officio cum compleremini, eaque in omnia tua, quae sui muneris sunt, obtemperabitis: quod pro certo habet, a vobis pro vestra religione ac pietate praestitum iri: nobisque iturus offere atque commendare. Romae vi. Kal. April. 1586. Egredit Raphael, cum Romae esset, ut, quod Collegium Canonicorum praefectum expectabat, piteolis, quo untrus Clerici in novandis Ecclesiasticis muneribus, alii, ac communis figura contumetur: verum illius lenientiae ac petitionis assensum non est: & Ragusinum reversus, quoniam esset Pontifex de re hac voluntas, Canonicis & Clero significavit. Itaque tamen ad Pontificem litteris iterum ut Archie-

Mariae Melisseni Regisvorum Archiepiscopi inscriptum fuit.

Raphael Bonellus Archiepiscopus Ragusinus

Ein doctus, na, & via. 1583.

Rogatus advenit.

archiepiscopi & totius Cleri postulati annue-
ret, etiam atque etiam merent; quibus hæc
Azzolinus Cardinalis Pontificio numine retri-
bit, epistola incipiens Archiepiscopo & Cano-
nicis Ragusensis Ecclesie. *Redditus hos sacrauti
litteræ vestre de pilestis clericorum, At saluti
fuisse fortasse, si Archiepiscopus, ut immutaretur,
ad id non insistit; parum enim ad Eccle-
siasticam disciplinam sive hæc petitis, sive illa
formæ contineat. Certe optatum erit, si Ampli-
tudinis vestre, quæ id æger ferant, passim obedi-
ent. Antistitis vestri hæc in re, quam Magni-
ficatus præbuit, cui acquiescent ceteri, quæque
communis clericorum usus est conformis, præfer-
am eam ea forma imaginem crucis præferat,
quæ pilesti fuit honorabilior, subit itaque
Pontifex, ne Archiepiscopi iussu obstitit; &
ita litteris vestris scriptis x. Kal. April. ut res-
ponderem, volui committi, Deo Amplitudinis
vestræ præseperat servit. Roma xxi. Kal. Maii
1586.* Extat alia Azzolini epistola ad ipsum
Archiepiscopum, quam cum superioribus dea-
bus excerpti ex notis Ligomarsini ad litteras
Poggiani in Vincaturo Portico Archiepiscopo
laudant, qui salu petavit de Vincentio ipso,
& ad Vincentium scriptas fuisse. Eam, quæ cer-
ta est & brevissima, hic subiicim: Seraphinus
novum Pontificem addit, ut de illis, quæ ad me
scribit, ipsum doceret. Cum vestris, in libe-
rum hominem audiet, litteræ ad Ecclesiam inveni-
entem incedere ac præcedere ac sollicita, quæ
loci natura postulat; & omnia, quæ honesta pos-
set, certo scitis illi Pontificem commendatam.
Roma prid. Non. Junii 1586. Quin eodem an-
no interfecti solenni consecrationi templi SS.
Viti & Modelli, quam die Martii vicinissima
perlegit Henricus Cyprianus Card., ut discimus
ex inscriptione parietis ejusdem templi adhuc:
P. O. M. MDLXXXVI. &c. die xx. Martii.
Ejusdem anni, Henricus. S. R. E. M. S. Podu-
stianus. Presb. Card. Cisterciensis. Patriarcha.
Alexandrinus. Assens. Sibi. Raphael. Bonello, Archi-
episc. Ragusino. Camillo. Dadda. Ep. Bruga-
to. Cæstio. Cingano. Diacon. x. Xpbaro. Buba-
lo. Subdiacon. Camis. Basil. S. M. M. confere-
vit. ad. honorem, SS. Viti, Modelli &c.

Anno 1587. Seraphinus Razzius Florenti-
nus, ex Ord. Predicatorum, Ragulium appu-
lit, ut cum titulo ac postulate Vicarii gene-
ralis Congregationis Dominicane Raguline præ-
esset; qui postea illorum Ragulii ab urbe
condita usque ad exitum sæculi decimi sexti
perdidit Luce typis commisit anno 1597.
S. miserie delectatum esse ait familiarita-
te æque sancta, & docta Raphaelis Archi-
episcopi ex qua jucundissimos & saluberrimos
fructus vix, inquit, gustari experiam, cum
iter, quod illi Ragulum necessarium erat, hanc
mihi hominum voluntatem, utilitatemque ade-
mit. Romam igitur reversus est eodem an-
no, quo Razzius Ragulium venit; ut more
majorem sacra Limina videret, coleretque, &
Summo Pontifici rationem administrationis si-
bi tradere redderet, simulque apud Sedem A-
postolicam gravissimam quandam Ecclesie sue
negotia curaret. Anno sequenti 1588. repre-
diens, ex magna iactatione maris, metuque
navfragii morbum letalem contraxit, quo in-
tra decimum ab suo reditu diem extinctus est,
prædicte nonas Aprilis; & quæ dignus erat, ex-
sequiarum pompa & celebritate in Ais Ca-
thedrali sepultus fuit. Petrus Subdiaconus Ra-

gulium hos illi versiculos inscripsit.

*Hec quantum vigili potuerat tempora solvi
Hæc quam leniter flammis vestre Dæi
Pontificum splendor, sanctorum lauda marum
Regula, sicut sacri currit eloqui,
Auribus Raphael, vixit sed sava, recepte
Colum animam, hæc gelidum tumba eade-
m habet.*

De singulari religione, ceterisque virtutibus
Raphael Bonelli tantam, ex brevissimi tem-
poris consuetudine cum eo pacta, eximiam
torem Seraphinus Razzius animo conceperat,
ut illius vitam dignam putaverit, quam ad
exemplar posteritatis, litteræ ac memoria tem-
pæternæ mandaret. Sed ejus describenda cu-
ram laudemque Razzio, ut ipse ait, præ-
cipuit quidam ex intimis familiaribus Rapha-
elis, qui ex illis, quæ ipsemet vidit, vitam
hujus præstantissimi Archiepiscopi latius le-
mone conscripsit. Idem vero Razzius tam fi-
bi apud omnes doctrinæ, probitatis, pruden-
tiæ famam conciliaverat, ut Vicarius Capituli
cunctis Canoniorum suffragis erratim
fuerit: quod munus æque laboriosum atque
honorificum ut suscepit, summis tum Capitu-
li, tum Senatus precibus vix adducti potuit,
& maxima omnium approbatione sapientissime
gessit. Id Razzius ipsemet testatur, cum Ra-
gulium, inquit, Ecclesia mensis quatuor, &
dies septuaginta vacasset, in libro, cui titulus,
*Commentaria scripta Ragulii an. 1587. &
1588.*, qui m. servatur in Florentina D. Mar-
ci Bibliotheca, ubi & perbreves Commenta-
rii de Archiepiscopi Ragulii, & liber de
natura & proprietate Apum, Ragulina Repu-
blica inscripsit, discitur includi ab Ecardo
in Bibliotheca Scriptorum Ordinis sui, sique
antiquat, posterum hoc opus a Razzio con-
fectum fuisse an. 1588. cum Ragulii degeret
vie præstantissimus, & de Ragulina Ecclesia,
ac Republica optime meritis.

PAULLUS ARCHIEP. RAG. LXII.

Patria Romanus, quem alias Alberum, alias
Alberum, alias Alvarum cognominatum in-
venio. Inter Præfules Romanos, Referendarii
locum munusque obtinebat, etatque Domestici
Sixti Pape V., qui Paulum quamvis in-
vitum ac repugnantem oneri Episcopali hometo
subiicere jussit. 21. Augusti 1588. promi-
dit Ecclesie Ragulina vicariis per octiduum alius
Archiepiscopi bonelli de persona R. P. D. Refer-
endarii Alvari Clerici Romani, Sanctissimæ
Prælati Domestici, tam retraxit compellenti-
m. Post consecrationem Episcopalem, &
pallium susceptum, menses fere novem in Ur-
be commoratus est, ob quædam negotia sive
domestica, sive ecclesiastica expedienda, post-
quam abiens possidit Ecclesie sibi tradita
per Archiepiscopum Nonis Decembris adisset.
Diu multumque expatiatus, dum mensis
Majo anni 1589. Ragulium advenit. In Tu-
hulis anni 1590. X. Kalendas Augusti consecratus
nominatur Paulus Alvarus Archiepiscopus.
Sub ejus Pontificatu compositi est illa contro-
versia, quæ superioribus Archiepiscopis cum
Senatu fuit acerrimis ac diuturnis contentioni-
bus agitata. Sub quatuor clavibus ecclesiæ
diligentissime custoditorem Divorum Reliquie,
quarum ditissimum est Sacramm. Ais Cath-

Ex vita de
viti. fuit
lud. fuit
dilectus.

seraphinus
Razzius
Vicarius
Capituli
an.

seraphinus
Razzius
Vicarius
Capituli

Paulus A. l.
bon. A. l.
clav.

Quia Ra-
gulii de
clav.

De clericali
bono statu
eum Rati-
onem in
compositis

dralis. Has quatuor Senatores, qui aetate par-
tite atque auctoritate ceteris praeabant, apud
se habebant, & eam quique magna cum fi-
de servabant. Harum collodium juris ecclesia-
stici esse sibi quae debet commendatam Archie-
piscopi, praes quos summa est rerum omnium,
quae ad Religionem, ac Dei Divorumque cul-
tum pertinet, potestas atque auctoritas. Dom
Paulus Ecclesiae Ragusinae praesidebat, ea hic
& contentio referbat, quae ad Sedem Aposto-
licam dotebat cum illis. Sixtus V. ita compo-
nendam censuit, ut & quatuor illis clavibus
una quidem Archiepiscopo traderetur, tres ve-
ro reliquas tres Senatores, unam quisque se-
paratim ab alia retinerent.

Hac & M. Ragusina. Ceterum ex vico-
rum Ragusensium sententia audiri, tribus
tantummodo clavibus sacrosanctas illas Reli-
quias occidit, ex hisce duas paret aetatis fa-
cti Praelectos, eam penes Procuratores S. Ma-
riae & servatas semper fuisse, licet aetatis, &
contra obstitissent Archiepiscopi, & etiamnum
servari, cum illorum custodia ad jus regium per-
tineret, nisi forte una ex illis Sixti V. sententia
tradita fuerit Paulo Archiepiscopo, qui, ter-
tium anno a Pontificatu nondum elapso, volun-
taria eissione illum dimisit.

Off. Rag.
Ius Rag.
Ius Rag.
Ius Rag.
Ius Rag.

Anno ante, quam is se Ragusinae Ecclesiae
regimine abdicaret, Janus Gradus Patrius
Ragusinus, facta sibi jampidem a Gregorio
XIII. potestate, esse nobilium quendam vi-
rorum, & praesertim, ut fama erat, Stephani
Regis Bohemae inus in aedem S. Stephani trans-
tulit, cum extra jaceret sub dio tumulata,
& sepulchri lapidi huic titulum inscripsit.

Janus Gradus Matthei filius pietate motus ossa
ex sepulchris aede hanc aedem posita jam pene
reperite dirigit, in quibus etiam Stephanus Re-
gis Bohemae, caput utroque Margarita hanc aedem
Divo Viri eximium pollicetur, condita fuisse
fama ferunt, cui & hominum imperii odori-
pia, in hoc sepulchrum impensa factam, an-
nueret Summo Pontifici Gregorio XIII. trans-
ferebat curavit anno MDLXXX.

Ad dexterum vero janua principis laeta tu-
mulus exitit, cui haec inscriptio inerat vetu-
stissima.

Anchora, spes, portus miseris, Gervasius artus
Nobilis urbana praedans de stirpe Petrus
Abbas, Protector, laetis illis quoque Reflor,
Qui venerabatur pro cunctis, hic tumulatur,
Ipsas atque mel si memor Alma Dei.

Sed falso dicitur a Gradulo, templum S. Ste-
phani regis Margaritae impensis fuisse extru-
ctum; nam multo ante Stephani regis aetatem
conditum erat, ut legitur in Constantino Por-
phyrogenito. De Stephano & Margarita Bosae
& Chrobatia Bani seu Ducibus normulla di-
ximus in Nicephoro II. Archiepiscopo Ra-
gusino.

Patres Domiacani Ragusenses infensissimam
omni librorum genere ac copia Bibliothecam
suo, totiusque civitatis commodum in dies or-
nabant, auguebantque; sed vel Perfidum negli-
gentia, vel nimia commodandi liberos facilitate,
vel etiam illorum fraude, qui studi causa
illos cooverire simularent, plures inde auferri
deperditque codices, ac libros detectum est. Qua-
re, ut ne in posterum quamvis ob causam li-
braria haec suppellex ingens sine, ac praedives
quidquam detrimenti pateretur, diploma a Pon-
tificis impetravit, quo, gravissimis penis in-

dictis, cuiuscunque libri & Bibliotheca a spo-
tatio omnino vetatur. Est autem huiusmodi &
Tomus V. Bull. Domini, pag. 470.

Sixtus Episcopus, Servus Servorum Dei. Ad
Perpetuum vel Memoriam.

Officiis vestris debitum exigit ita providere, ut
Monasteria &c. nulla &c. etiam in corporali-
bus detrimenta sustineant &c. Sane pro parte
dilectionis filiorum Prioris, & Fratrum Domus
S. Dominici Ragusinae, &c. petitis continere,
quod cum sapienter accidit, tam dicta do-
mus Fratres, quam etiam alias seculares perso-
nas ex dicta domus Bibliotheca libros extrahere
&c. nunc plures ex illis deteriorari, & amitti
contingit &c. ita in praemissis opportune provi-
dere de benignitate Apostolica dignemur &c.
Nos igitur &c. huiusmodi supplicationibus in-
clinari, omnibus, & singulis talem Domus
Prioribus, & Fratribus, ac Fratratibus, aliisque
personis tam ecclesiasticis, quam secularibus,
quavis dignitate fungentibus, ne de cetero per-
petuo futuris temporibus aliquos libros ex dicta
Bibliotheca sine excommunicationis lae sententia
pene ipse facto invenerint, una pro trina ex-
communicatione sententia, extrahere, amovere, sine
aliquo mutuo dare audeant, seu praesument, Apo-
stolica auctoritate, tenore praesentium, districte
prohibemus, decretemus, ipsos libros nunc, &
pro tempore exstantes in dicta Bibliotheca per-
petuo conservari debere, irritum quoque & inane
&c. Non obstantibus &c. Nulli ergo &c.
Siquis contra &c.

Datum Romae apud S. Petrum Anno Incar-
nationis Dominice Millesimo Quingentesimo Octi-
gesimo Quarto, Kal. Decembris, Pontificatus no-
stri Anno Quinto.

AURELIUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSIN. LXIII.

Cognomento Novarinus, patria Cremonen-
sis, assumptus ex Ordine Fratrum Minorum,
quos Conventuales vocant. Hanc Ecclesiam in-
decessit, & Pallium dedit Clemens VIII., qui
anno 1591. 31. Julii admisit efferentem Eccle-
siae Metropolit. Ragusinae a R. T. Alvaro Archie-
piscopo in manibus suis sanctitatis sponte factum,
eisdemque Ecclesiae sic vacanti providit de perso-
na religiosa Viri Magistri Aurelii Novarini, Ord.
Min. Convent. ipsiusque Viri Superioris testimo-
nio, & aliorum, ob doctrinam, providentiam,
& vitam integritatem insigniter commendatum,
eisdem Ecclesiae Archiepiscopum praefecit & Pa-
lorem. Eodem anno, 13. Septembris concessum
Pallium pro Elio Ragus. Hanc Sedem tenuit
annos circiter decem, nec minus pluribus exemplis,
quam egregius institutus illustravit. His tempo-
ribus nihil propius factum est, quam ut Res-
publica & Ecclesia Ragusinae sive Ragusinae
Augustam Insulam amitteret, quae a Coreya
Melana decem fere miliarium intervallo in me-
ridiem, a Melita duplo minus in oceanum di-
stat; quippe Insulares illi Ragusinorum imperium
petebat, Oratores miserant ad Philippum Pa-
schalicum Praeviosorem generalem Damnatiae, ut
Insulam in fidem ac ditionem Venetorum reci-
peret, tamque ad Diocesanum Coreycensis Epi-
scopi adjungeret. Paschalicus pro sua equitate
ac prudentia utrumque abiecit, hortatusque est
populos illos, ut in antiqua erga Republicam,
& Ecclesiam Ragusensem fide, atque obe-
dientia manerent, eisdemque ad Senatu Ragus.
1899

Diploma
Sixti V. pro
Bibliotheca
Domus
Ragus.

Aurelius
Archiepiscopus
Ord. S.
Francisc.

Eno extinguita tentatque defectionis venim impetravit. Aurelius in tabulis Archiepiscopalis Ecclesie & Civitatis memoriam sui nominis inscriptum reliquit. Anno 1601. Ragusinam Metropolitam cum Ecclesia Episcopalis S. Marci in Calabria ceteriori commutavit, quam in provincia Calentia, sed Archiepiscopali jurisdictione exemptam collocavit Michael Antonius Boudrandus in Catalogo Archiepiscopatum & Episcopatum totius Orbis.

His temporibus Ragulsi, Cathari, & in alia finitimis locis Deus exaravit spiritum quorundam piorum hominum nationis, & lingue Illyricæ, ex utraque Clero, Ecclesiastico & Regulari eorumque animis minus ardorem, & cupiditatem iniecit Religioni Catholice turne de ac propaganda apud gentes infideles, atque ab orthodoxy Nominis cultu alienas. Quid sit consilii & voluntatis divino iussu illis indicium esset, Clementi Papæ VIII. significandum curantibus; ac eoque facultatem, & protectionem Apostolicam ad suscipiendum & exercendum opus Evangelicum, suppliciter petierunt. Pontifex illorum precibus libentissime annuit; quoque de preclara illorum studia suis litteris plurimum commendavit Archiepiscopis & Episcopis illarum partium, itemque Præfatis Ecclesiasticis & Monasteriorum; ut scilicet pios eorum conatus adjuvarent; & modis Sacerdotio institi essent, idoneisque ad Christianam doctrinam tradendam, & sacra mysteria impertienda, ac nulli Ecclesie sive curatui amillarum addicti, illos litteris commendatissimis, & Sacerdotiis; quo præditi erant, testibus instructos, in eam expeditionem Apostolicam nulla mora, nulloque impedimento interposito dimitterent. Amplissimam vero illam desideratam ventam largitus est tum ipsi opus aliud & ministerium Evangelicum susceptoris, tum omnibus & singulis, qui favorem illis, operam, & subsidium præbent, quæ ad sacra Palæstrina loca, vel ad religionis causam, proficiscerentibus impertiri solet.

Clementis Papa VIII. Universis Christi fidelibus præfatis litteras inspecturis Salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum novissimi Christianissimi Presbyteri, & Clerici, tam saculares, quam Regulares, Ragulini, Afervices, & aliorum locorum lingua Illyrica, Christianæ fidei, & pietatis juvenia, & conservanda studio promoti, & animarum salutis zelo accensi, ad partes infidelium voluntarie accedere intendant; Nos piam, & laudabile opus huiusmodi plurimum in Domino commendantes, ac promoveri cupientes, Venerabiles Fratres Nostros Archiepiscopos, & Episcopos, nec non dilectos filios quorumvis Ecclesiarum, tam secularium, quam Regularium Prælatorum, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium, & Congregationum Superiores, omnes, quo possimus, affectu hortamur in Domino, quatenus eos omnes ad illas partes accedere volunt, viros tamen probatos, & qui Presbyteri fuerint, ad exerceendam curam animarum, & ad Ecclesiasticis Sacramenta ministranda idoneos, curæ animarum, & personalis residentia non affligat, libere & absque ulla prorsus contrahitione profectis permittant, litterasque dimissorias, & commendatitias, seu testimoniales concedant. Ut autem Presbyteri vel Clerici, in libertate, & promptius præmissa effecere possint, illis, ac omnibus & singulis aliis necesseque secundum Christi fideles, & vere penitentibus, & eorum

filiis, qui ipsos Presbyteros, & Clericos ad partes infidelium huiusmodi accedentes, seu profectus adjuvant, seu eis consilium, auxilium, vel favorem præstiterint, de Omnipotentis Dei misericordia, ac B. B. Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate consili, cum peccatorum indulgentiam, & remissionem, quæ profectis totibus in Terram Sanctam, aut subsidium ad id præstabitur, cunctis conferat, Apostolica Auctoritate, tenore præsentium, concedimus, & largimur. Nos obstantibus vestris de non concedendis subsidii, ad instar, ad instar, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque in contrarium quibuscumque. Volumus autem quod præsentium transumptis, etiam impressis, & manu alicuius Notarii Publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibetur, quæ præsentibus adhibetur, si forent exhibita, vel ostensa.

Datum Roma in Monte Quirinali sub anno Piscatoris die XXI. Maji 1592. Pontificatus Nostri Anno I.

Festinus Barbiæus.

FABIVS ARCHIEP. RAGUSINVS LXIV.

Ex Monte Falco, Umbrie oppido, & perillustri Familia Tempelstria oriundus; quem Clemens VIII. Archiepiscopum Ragusinum dedit, ut est in Tabulis Consistorialibus. 1602. 12. Augusti Provisit Ecclesie Ragusina per translationem Aurelii ad Eccl. S. Marti, de persona Fabii Tempelstri de Monte Falco, Presbyteri Spoletini. Administratione suscepta, eo potissimum spectabat, ut morem Synodi Diocesana singulis annis cogenda, jamdiu intermissum, longo intervallo revocaret; nam quæ habita fuerat sub Vincenotio Portico, Præfide Sebastianio Portico Visitatore Apostolico, propter lites nescio quas, ac dissensiones exorta, nihil perficere potuit; & quæ condita fuerant Decreta, cum firma & rata non essent, nec vim, neque auctoritatem obtinebant. Sed ne statim eam convocaret, aliud ei alio impedivit. Interea eadem suburbanam Delphæ Virginis nalcenot nomine consecratam, ad vetustate collapsam restituit, ornavit, & declaravit inscripto eidem affixa.

Delphæ nalcenot Sacratam Edem

Temporibus injuria collapsam

Fabius Tempelstria

Primo sui Archiepiscopatus anno

Restituit, ac restauravit in formam redegit

Anno Domini

MDCIII.

Demum anno 1606. conventum diocesanum indixit, & Præpositis Ecclesiarum, ac ceteris, quibus Synodi alenda, & sententia dicenda sui erat, in Sacratio Cathedralis Basilicæ congregatis, plura sapientissime decrevit, & constituit, quæ ad splendorem ac dignitatem divini cultus, ad honestatem ac disciplinam clericalem, ad rectam Christianam pluri institutionem referuntur. Hanc Synodum Maccrata typis mandavit sub hoc titulo Monita, Decreta, Constitutiones felle & publicæ ad illustrat. & Reverendiss. Domino Fabio Tempelstria Archiepiscopo Ragusino in sua prima Synodo Diocesana habita in Metropolitana Ecclesia anno Domini 1606. 19. Maji. In ea Synodo veteres omnes Sacramentorum precationum, psalmodia

Fabius Tempelstria
vix. Arch.
Ragusin.

synodum
Diocesanam
hanc con-
vocavit ac
typis edi-
dit Ma-
ccrata.

dis & Hæresis foemles, quibus ad tollendum Deum Divinque venerandos uti solebat Ecclesia Ragusina, aboluit & abrogavit. Hæc vero solum peculiaris, quæ vocant Officia, retinenda esse decrevit, videlicet S. Blasii Ep. M. dupl. cum Officiis 3. S. Petri. Quadragesima Martyrum dupl. 10. Martii. Georgii Martyr. dupl. 23. April. Petri & Pauli atque Crescentii duo. dupl. 19. Junii. Sergii & Bacchi & Apostoli Martyri. semel, cum commemoratione S. Marci 9. Octob. Illorumque Ad. duplex & commemor. S. Ursula & S. Ursula. Triduum Ep. St. & Zenobia M. semel. 30. Octobris.

Operibus
Ecclesiarum
e hoc loco
Ragusanis.

Sub totius Archiepiscopatus & Claudio Aquaviva Proposito duos aut tres Societate operarios pollicuit, & Clemente VIII. jubente imperavit, qui per aliquot annos Raguli, atque in ditione Ragusina, tum re Christianæ, tum litterarum puerorum institutioni perutilem operam præstavit. Huius Paulus V. suis ad Romam publicam & Senatui litteris laudissime commendavit.

Quam Tota
Ragusa V. R. Ep.
& Senator
commendavit.

Paulus Ox. Dilectis filiis Raguli & Consil. Ragul. Ragulæ. Scilicet & Ap. Braci. Cum nullam aliam ad rem, nisi ad populi ad Christianam religionem, & Catholicam fidem erigendam, & ad corruptos mores emendandos, & omnes nobis cura, & pastoralis vigilia dirigatur; nunquam latuit maxime affirmari, quæcumque intelligentes Religiosos et præstantes Viri virtutissimos huic vestro desiderio, tanto animo ac viribus inservire. Cum ergo accipimus sollicitudinis Clementis VIII. præfationem vestram, aliquot Sacerdotes Religiosos S. J. ad vos destinasse, qui conversationibus, exhortationibus, aliisque pietæ exercitiis, fortasse lapsam aliquam ex parte veterem disciplinam restituerent, & rudes & imperitas, si qui sunt, privatis & publicis institutionibus ad omnem religionem & virtutem informarent; Nos ipsam Clementis consilium valde in Domino commendantes, pleneque liberam eandem omnino impediri cupientes, & quod certissime in Rag. vestra commendamus, & amorum sollicitudinem duximus retardari, summoque cupimus id, quod modo præfati Sacerdotes exarsi sunt operi, non solum non retardari, verum etiam exaltesci, & prius quæque tempore ad extremam produci. Quare si existimare debitis gratissimum vobis hoc esse salutaris, & magnam insuper laetitiam allaturos, si prius, ac diligenter hos Operarios, quibuscumque poteritis, officiis prorsusque facietis; & si ad eos labores, quos ex præfatione ipsorum instituto ad proximorum salutem impendunt, statim, & apertè vestram costaveritis. Digni sunt enim, qui a vobis, & maxime recipiantur, & jam recipi, omnibus grati animi significationibus retineantur, cum perspicuum sit eos vestram rem agere, & hoc gloriæ, & salutem animarum quam dignissimè quaerere. Quod si egregie præstitueritis, præcò dubio vestram laudibus gratiam, neque præterea rerum vestrarum deputares, & defensoris benignissimum habebitis.

Datum Roma apud S. Marci die 18. Octobris 1607. Anno primo.

Erat Vicarius generalis Archiepiscopi Chrysothomus Agidius, qui Sororibus tertii Ordinis Dominicani, Templo & ædificiis S. Jacobi excedere possit post æream admonitionem cum non præsens, solenne & publicum anathema infudit. Patres Dominicani causam Sororum suarum susceptam, delatamque ad Curiam Ro-

manam obtinuerunt. Rem omnem in Monasterio Congregationis S. Dominici de Ragulo, his verbis descriptam invento. Anno 1534. Ecclesia & conventus Domini S. Jacobi, non initio constitisse Fratres diximus, Sororibus nostris testibus habitis data fuerant incedente, quarum Fratres omnes coram Josephorum. In labore manuum, ac pietate fidelium elemosinis, in hospitalitate, ac paupertate, magis populi edificaverunt, vitam ducunt, non sine fructibus, sub prætorum regimine coarctaverunt. Ad die tertii decima Junii ex. 1607. Joannes Chrysothomus Agidius, Vicarius generalis Archiepiscopi Ragusini, Fabii Tempellivi de Monte S. Jacobi, tunc nobilis civis Ragusini Franciscus Resti, qui in eam Ecclesiam assidue successisse jam habere consueverat, eisdem Sororibus sub anathemate nunciatum cum laetitia, atque alacritate, animo deferentibus quibus penitus non obsequerentur, v. l. in Ecclesia Cathedralis officia pro more tabella, Ecclesiam communione interdixit. Pro Sororibus Fratres ex ipsius Roma inquisitis, scribit eorum coram Innocentio X. Archiepiscopo Alexiensium jam comprobatis, a Petro Paulo Crescentino generali Camera Apostolicae Audite, ac in similibus causis ordinario Judice, anno 1608, die 21. Octobris, sententiam pro vobis revocare; & aliud nil in hac causa litteris produm invenio. Hoc verò duximus habere vestra hac ætate, non conventum Ragusinum, aut Sorores nostras, sed nobilitatem familiam de Resti in eandem Ecclesiam ac domos jam habere. Ceterum usque ad annum 1612. in Capitulis Congregationis nostræ Confessionibus ex more illatissima reperi.

Paulus V. anno 1608. die 27. Novembris duos Cassinates Monachos, Felici in Pulzeto, & Benedictum Sangiugum Congregationis Melitensis Visitatores constituit.

Mita propria, & ex certis nostris sententiis vobis, ut domos regulares, seu monasteria quæcumque Monachorum Ordinis S. Benedicti Congregationis Melitensis Civitatis Ragusinae etiam forent exempta, ac nobis, & apostolica sedis immediate subiecta existant, tam in capite, quam in membris distare, ac eorum statum, vitam, mores, regulas, ritus, & instituta diligenter inquireret, ac evangelica, & apostolica doctrina, severamque canonum, & generalium conciliorum decreta inibatendo quæcumque mutationes, correctiones, emendationes, reformationes, & reformatione indigere cognoveritis, reformare, mutare, ac de novo etiam condere, condita sacris canonibus non repugnante confirmare, abusus quoscumque tollere, regulas, institutiones, & ecclesiasticas, & regularem disciplinam, abiciuntur illa existierint, modis omnibus restitueret, & reintegraret, Concilii Tridentini decreta, si nonnulla introducta sint, proponi, & castigari præcipere, ipsique monachos ad debitum, & honestum vite modum revocare, & quidquid statueritis, & ordinaveritis observari faceret, ac inobedientes per censuras, & poenæ ecclesiasticas, aliisque opportuna juris, & facti remedia cogere, & compellere, aliisque etiam in præmissis necessariis, & opportuna facere, mandare, & ordinare, ac exequi libet, & licet volueritis, auctoritate apostolica revocare presentium facultatem concedimus, & impartimur &c.

Res bene cessit. Visitatores ipsos Congregationis Prædictæ electos, & Benedictus Abbas S. Maria Melitensis prænunciatus fuit die 9.

Scilicet
S. J. Agidius
Dionysius
m. Adm.
S. Domini
S. Jacobi
et qui in
habitu
vestirent.

ex Roma.
ex Agidius.
ex Camera
Apostolica
electos.
1608.

Vicarius
Congreg.
S. Maria
Raguli
Paulus V.
scilicet.

Janii 1609: quippe summa cum laude munus tam eximium fuit, omnibus casti, & in primis Republicae Ragusinae praestitum.

Per eos annos Congregatio Dominicana Ragusina, in territorio Brencensi, novum Caenodium & Templum adepta est. Utrunquē sub nomine & auspiciis S. Vincentii Ferrerii coepit aedificari anno 1613, ac primum lapidem iocundis precatione initium posuit Fabius Tempellivus Archiepiscopus: In Brencensi distictu, ut est in eisdem Monumentis supra laudatis, ad quinquages mille passus Regio ad Orientem distans, Maura filia Blasii Goggi, vel de Goggi, Conventui Ragusino praedium insigne dimisit anno 1539, ut postea tempore se recipere in Prateris. Id vero Congregationis amplificanda, atque novorum hominum augendi, quibus Praeterea praedicta fuit in Christianorum ibi degentium solamen expedirent, studiosissimi, in ea loco Templum & Caenodium sub protectione & nomine Divi Vincentii Ferrerii, quibus primam lapidem insigne solemniter Fabius Tempellivus Ragusinus Archiepiscopus, creaverunt, atque brevi, ad ipsi Caenobii speciem aedifici redacto, anno 1621, a Capitulo generali in Conventum eorum est.

Anno 1683. Paulus Pontifex precibus Ragulini Senatoris amonens Archiepiscopo Ragulienso portum hunc illius impedimenti amovendi, quod ex quarta gentis consanguinitatis & alliantis oritur in matrimonii celebrandis; cum enim fere inter omnes ritos patricos, ipsique aliqui, aliisque Ragulini ditioni subiecti aliqui esset communio sanguinis & generis, id pollueretur a Pontifice, ne cogere tot filios suos nuptum in extraneis civitatibus collocare, vel ex hactenus populi uxores filia sua trahere. Pontificis epistolae huiusmodi est exemplum.

Paulus Papa V. Venerabilis Prater Sal. & Apostolicam bened. Exponi nobis nuper fecerunt Dilecti filii Magistratus Republicae Ragusinae, quod ipsi cupiant, ut tam Civis, & Nobilis Ragusini, quam alii eorum subditi cum circumvicinis populi matrimonium contrahere cogantur, & ad conservandum eorum Republicam etiam si aliqua a fore possibilibus gradu laudum conjuncti sint, matrimonium inter se contrahere libere possent. Quare pro ipsorum parte Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus sibi in praemissa opportuna provideret de bonitate Apostolica dignemur. Nos igitur cui specialibus favoribus & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & penis a jure vel ab homine quovis occasione, vel causa latitis, si quibus quomodolibet invocata excommunicatio, vel interdictum denotat, consequentium harum serie absolventes, & absolutos fore credentes huiusmodi supplicationibus inclinati, Praetentis ita per praesentes committimus, & mandamus, quatenus deinceps anni spe capessamus, quatenus in eadem quinquaginta annis, quatenus competeret infra quinquaginta annos proximum denotat, ex ista & rationabili causa coarctari occasione cum eadem Civibus, & Nobilibus, aliisque eorum subditiis quovis consanguinitatis, vel spiritualis gradu in eadem conjunctis, vel se attinentibus, & impeditis huiusmodi, quibusvis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, contrariis contra-

riis nequaquam obstantibus, dummodo molitres propter hoc rapti non fuerint, matrimonium inter se servata forma Concilii Tridentini per verba de praesenti contrahere, & illud in facie Ecclesiae solemnizare & in eo possumus remanere libere & licite valeant, & specialis deus gratia disponat, nec non proinde exinde suscipiendum legitimum nutrire Apostolica auctoritate iuvet, super quo tibi per praesentes litteras fecerit rationem impartiamur, te hanc serie committimus, ut manus a movere, praesens praesenti omnia eadem, aliisque a regimine & administratione tua Ecclesiae, ejusque fructuum percipiatur, ac Penitentialium exercitio tantum sit suspensus, donec a Sede Apostolica relaxationem suspensionis huiusmodi per satisfactionem consequatur merueris obtinere, & absolutionem dispensationis a te facienda nullius tui roboris, vel momenti. Praescriptis post lapsum illi quinquagesimo mense valuerit. Datum Roma apud S. Marcan. sub Anno Piscicarii die xxi. Maii. MDCLXIII. Pontificatus nostri anno octavo.

J. Coddicini.

Anno 1619. Roma regrediens, quo se ad Sacra limina redeunda, & rationem administrationis suae reddendam contulerat, Ancone litteras dedit vi. Id. Novembris ad Ambrosium Goxzeum, Episcopum Mercatorum & Tribunalium, quo Vicario generali utebatur. Caput autem litterarum erat, sibi a Procuratoribus Collegii Virginum S. Michaelis Ordinis S. Dominici significationem facta, Presbyterum minus idoneum consensumque rarum excipiens praepositum esse; alterum in ejus locum sublitum habere, qui de destituti & prudentia ad munus illud gravissimum obsequium necessarium praeditus esset. Ragulum reversus anno proximo vivere desinit mense Februario.

Talia
abst. Rag.
geli.

VINCENTIUS II. ARC. RAG. LXV.

Natione Ligur, ortu Ventimiliensis, cognomen Lanturini. Presbyter Congregationis S. Philippii Nati. Paulus V. 18. Maii, 1618. praeside Ecclesiae Ragulinae vacanti per obitum Fabii Tempellivi, de persona Vincentii Lanturii Praebyteri, Ventimiliensis. Ad hunc eodem anno praedixit Kalend. Junius Senator litteras gratulationis dedit, ut in Schedis Bibliothecae Aletianae annotatum vidit Sebastianus Dolet. Sub istum Archiepiscopatum item habuit cum Cosimbarcha Lucronensis. Inter Montem Vergatum, qui Ragulo supereminet, & alios montes, qui magis ad Septentrionem vergunt, valles quendam pertransit, cui nomen Giambeto, vineis conferta, & pomorum copulque generis ferax, ita circiter passuum mille in longitudinem a Valle Umbicini usque ad Brencianum porrigitur; duo ferme in latitudinem extenditur; aliquot pagos, & villas Nobilibus Vinorum habitatur. In ea videntur quatuor Ecclesiae sacrae, videlicet Sanctissimae Trinitatis, S. Nicolai, Christi Domini ad Calum ascendentis, & S. Martini. Hanc vallem tum ex donatione Rodini Regis, tum ex sententia Bohemari Julii an. 1112. quem Grato, itemdem iudex, biennio post concesserat, Monachi Laceromeni possidebant; & penes Abbatem jam erat tum Saccella illa rivo Episcopali vitandis, tum Rectores eisdem. Iam cuiusque praesidendi. Erat tunc Abbas Flavianus Patavinus, cui Vincenium Archiepiscopus acriter ob-

Vincenium
Lanturini
Arc.
Aug.

De his
affertur
quidem in
tunc laudat
sunt cano-
nizati in la-
ceromeni.

ob-

Altitudo
Caenobii
Brencensis,
et Brencensis
di.

Talia V.
Bona ad
Folium Al-
titudinis
de eadem
avaliu Rag.
geli.

collabat, ne jure suo *Ades* illas vilendi la-
strandique uteretur. Ille ad Sedem Apostolicam
appellavit, impetravitque a Paulo V. litteras,
quas inhibitorias vocant, quibus jubebatur Ar-
chiepiscopus ab incepto desistere, illaque omni
in eas ecclesiastica jurisdictione interdictum
erat. Tunc quidem hoc litigium deservit;
sed post annum amplius triginta actius exar-
sit, & tunc etiam Archiepiscopus causa ce-
didit.

Vincentius Bartholomaeus Cassium cum duo-
bus aliis Presbyteris & Soc. Jesu, anno 1619,
Ragusum evocavit, quos a Mario Vittelesco
Prapostolo Generali ad vincam illam Domini-
cam excolendam depoposcit, atque expulit. Et
Bartholomaeus quidem undecim ipso anno in
eorum gentium Christianam instructionem uti-
litatemque impendit; & cum linguam Illiry-
cam optime calleret, & latine in Illircum con-
vertit, ac typis commisit Rituale Romanum,
Evangelia, & Epistolae, quae dictis festis inter
Sacramenta recitari solent, Catechesim Ven.
Roberti Cardinalis Bellarmini, Speculum Pen-
itentie, Hilluciani Aedii Lauretanz, Vitam S.
P. Ignatii, itaque S. Francisci Xaverii, plura
quidam Commendationes: quae omnia magno
ulso fuerant, tuncque etiam in universa
Dalmatia ignavis latini Italique sermonis.

Cum Republica & Senatus Gregorio XV.
in locum Pauli V. suscepto Summo Pontifi-
catum gratulati fuissent; Pontifex litteras re-
didit plenas amoris & officii. Eorum protue-
nda contra Turcas hostes finitimos, atque im-
manissimos non solum libertate, sed etiam Re-
ligione, servens studium, militarem virtutem,
invalicam constantiam, & singularem adversus So-
dem Apostolicam fidem atque observantiam ver-
bis amplissimis laudat; suum illis patrocinium
& auxilium pollicetur.

Dilectis Filiis Rectori & Consulari Respu-
blicae Ragusinae.

Gregorium Papa XV. Dilectis Filiis salutem, &
Apostolicam Benedictionem. Exercituum Deorum,
& ministrorum vestrorum Pater omnino credendus est
Republicam vestram commuovere: nam cum Tur-
carum tyranni, & Mahometis impietas hostium
vestrae regionis provincias jampridem oppres-
serit, vos non solum libertatis arcem in urbe
vestra, sed religionis etiam templum erexistis,
ac tam praecurae miseris Dei beneficia arma-
tum vi, & pietatis studiis gloriose tutamini,
atque etiam quotidie augetis; istis artibus vo-
stram jampridem brevesalientium conciliavistis;
non vero cum in Apostolica sede regnare vi-
sist, licet imparis virilis, Deus jussit, & laudi-
bus vestris semper jacebimus, & tanquam viri-
ce distictos filios atque in ipsis barbarorum bo-
solum sanctibus positos penulari nos semper sol-
licitudine turbemus, ac patrociniis vestris complacemur. Jam vero gratulationis vestrae officio
plurimum dilectis sumus, cum vos non tam de
libertate & maxime & militaris rei prae-
stia, quam de singulari ac perpetua in Apostolicam
sedem pietate, atque observantia gloriemini; hanc
potem, quod Deus ipse jecit, fundamentum dum
Republica vestra ianitur, sancta tam, ut spi-
ramus, immortalia praeclara terebant; & si
adversus vos impietum castra condiderint, for-
tissimo & laus vestra Dominus erit, qui civita-
tem istam custodit, & totam hanc magni-
tudinis sua facile iomiserunt copias profligabit.
Apostolicum vobis Benedictionem peramanter im-

partimur, cum vestro nomini gloriam exopta-
tes, ac quantum loco proximi commemoramus, tan-
tum moribus ab impia solitiorum Turcarum in-
munitate distare praedicemus. Datum Romae apud
Sanctum Mariam Majorem sub anno Pontificatus
die xxi. Augusti MDCLXXI. Pontificatus no-
stri anno primo.

Anno 1627, cum in sacra Congregatione
cautum fuisset de iustitiam Ragusinae Provin-
cia, hi Episcopatus recentis iura Metropolitae
Ragusinae subiecit, nimirum Mercanensis & Tri-
bunensis, Rodanensis seu Rhizianensis, Corcy-
rensis, & Siphacensis; sed de Siphacensi
vide, quae in Chrysothomo Episcopo Mercan-
ensis & Tribunensis fide differimus; de Rhizianensi
vero jam diximus in Hugane Archiepiscopo Ragusinae.

Vincentius interea hanc Ecclesiam gubernavit
spas duodecim; & cum alia sui postera
legimus vestigia, cum nuntiis sui memo-
riae reliquae inscriptae tabulis Ragusinis, in
quibus nominatur Reverendissimus in Christo Pa-
ter & Dominus D. Vincencius Lanterius Dei &
Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopus Ragusi-
nus. Anno 1628, ad Ecclesiam Verulanam in
Hecuria legendam transivit; de quo Ughel-
lus Tom. I. Ital. Sac. Vincentius Lanterius Li-
gur Pontificatus Archiepiscopus Ragusinus ad
hanc Sedem translatus 1628. die 24. Junii ab
Urbano VIII. in festa Visitationis B. Mariae Ve-
rulae solemniter ingressus, Rectoris officio
plurimum, quare ipse olim apud Turres Oratorii,
Philippi, coepit alumnus fuisse, didicerat, Cle-
mentem educat, populorum ad pietatis cultum re-
vocavit &c.

Eximium de sua virtute, & flagrantissimo
totandae Christianae religionis ardore, perfectum
in Turcarum ditione, testimonium accep-
erunt ab Urbano VIII. Pontifice Patres Do-
minali Ragusini anno 1624. Cum enim
dom Canobia caltrare illis opus esset, & spe-
ri manus jam admovent, tunc rei frumenta-
riae quantitates certam in Apulia emere qui-
dem vellent, ac inde alportare non possent ob-
que gravissimis portoris, quibus seivendis hanc
pars erat propter & Canobis paupertatem,
& adhaerentem impensam, Pontificem orantem,
ut a Philippo Hispaniarum Rege, & Apuliae,
totiusque regni Neapolitani domino se portu-
rio levati, sibi pro periculis Canobis
aliquam pecuniae summam erogari obtineret.
In hanc rem missus in Hispaniam F. Delde-
rius Nenchius, quem praecurae sedulium fun-
sum commendatione Pontifex prolecurus est,
hinc ad Regem literis dedit.

Clarissimo in Christo filio vestro Philippo
Hispaniarum Regi
Urbano PP. VIII.

Carissime in Christo fili mihi, Saltem, &
Apostolicam Benedictionem.

Ragusinae Dominiceorum Fratrum Conventus
arx esse videtur Christianae Religionis in Tur-
carum serventium hostibus constituta, quae Por-
tici Maximi patrocini, & Catholicorum Prin-
cipum beneficiis armari par est. Nos micen ab
ea familia allegata ad majestatem suam dilectus
Filius Religiosus Sacerdos F. Discretus Nenchius
subsidium aliquod Austriaci pietate dignum a
regali magnanimitate petitarum. Ex fertillimis
Apuliae campis triticum alportare Ragusum Do-
minali Canobia cupimus, & cum paupertate
colant, a se nullum exigi vellent ob tam rem

Vincencius
ab Xp-
fianis ad Se-
dem Veru-
lanam
repositus
relegit.

Urbani
VIII. litterae
ad Regem
Hispaniae
pro Turci-
bus Ragus.

veſtigal. Porro autem cum duo Monasteria ex-
truxerit in ea regione caperint, sentiant se più
tanti Regis elemosinis egere, ha certe molin-
tur, pangam casta pietatis, unde in finitima
Tanarum Provincia immittere possint Sacerdo-
tes gladio salutis armatos, ne illic Christiano-
rum milite servitutem reliquias infernalis pra-
do crudelis populorum. Causa ius satis beata-
do Mithetiam tenet, ut beneficium aliquod ab
eo Conventui deberi sibi velit. Testatur tamen
salutis nostra fore ad auxilia, qua illi prohibet
pietas Majestatis sua, cui Apostolicam benedi-
ctionem amantissime impartitur. Datum Romae
apud S. Mariam Majorem sub Aenulo Piscatoris
die VII. Junii MDCCXIV. Pontificatus nostri
Anno primo.

THOMAS II. ARCHIEP. RAG. LXVI.

Pistorii in Hetruria ortus ex gente Cel-
lesia clita in primis ac nobilis. Archiepiscopo-
rum Ragusinum ei desule Urbanus VIII. an-
no 1628. mense Septembri, ut tradit Salvius
in Hiltor. Pistor. T. III. & Pallium eidem pe-
tenti concessit: a. Olybrii, petivum est Pallium
per Eclle Ragulinu praesenti, mandavitque sua
Sacrosancti Troreri Diocesisque ut recederet ex mo-
re. Senatus per litteras v. Id. Novemb. datat,
Summo Pontifici singulares gratias epist, quod
sibi palliorem dedisset viram haud generis no-
bilitate, quam eximie integritatis, doctrinae,
& omnium virtutum laude clariorum. Anno
proximo v. Kalendas Septembris Ragulum ad-
venit, & Pontificatus initium ab Urbe ac Dioc-
cesis laudanda fecit. Sacram Ediculis Christi
Domini redeuntis ad Superos, Canobio ac ju-
ri Franciscano amplexam, Fratribus nequidquam
obstantibus, pro potestate Episcopali adire,
visitare, inspicere voluit. Jam inde ab anno
hujus laetali undevigesimo, tres vel quatuor
Presbyteri Societatis Jesu, cum Fratre sui do-
mestico, curatore, sedem precariam concessa
Reclivis & Senatus obtinebant; cum Marinos
Gondula Patrius Ragubensis, antequam sole-
mini profectione se Deo, & Societati obstrin-
geret, pecuniam omnem, qua ad se pertine-
bat ex avito patrimonio, anno 1624. tempori
dedit, cujus annos fructus, partem in alimen-
ta Socratica, Statuans Ragulina impenderetur,
partem in senatus ad sortem augendam reponere-
retur: quae cum eo crevisset, ut ad Socios
minimum duodecim, alendos satis esse videret-
ur, tum demum Statio illa temporaria, congre-
gio loco, aedibus constructis, in formam julli
ac Nobilis Collegii vertebatur.

Thomam ad Ecclesiam Verulanam transla-
tum fuisse tradere Joannes Gondula, & Seba-
stianus Dolle. Uterque fallitur; & Verulanam
translationem Vincentii Lanteri Thomae Cel-
lesio per errorem assignant. Episcopatum Veru-
lanum Lanterii Ughellus usque ad annum 1670.
perduxit, ab obitu Cellesii decimumseptimum;
& Laurentio Alexandram Argilum proxime sub-
rogavit; ex quo fit nihil facti inter Verulanum
Episcopos esse posse Thomae Cellesio. Huc ad-
de, quod Tabula Consiliarios Metropolitani
Ragulinum anno 1633, non per translationem,
sed per obitum Thomae Cellesii vacante ducent,
Thomae itaque anno 1633. e vita decessit.

De Thomae Cellesio apud Scriptores Pi-
storienſes haec litteris Italicis tradita inven-
tio, Anno 1576. natus est Pistorii, Joanne

Cellesio parente, viro clarissimo. In Gymnasio
Pisano juris utriusque lauream adeptus est. Cum
se Romam contulisset, Auditoris munus fun-
gitur est apud Cardialem Vicarium Urbis, cu-
que controversis ecclesiasticis cognoscendis ac
distingendis operam navavit. Anno 1607. com-
ptatus fuit in Collegium Canonicorum Aede
Metropolitanae Florentinae; ex quo illum Ur-
binus VIII. ad Sedem Archiepiscopalem Ragui-
nam crevit. Anno 1633. Romam venit ad
sacra limina colenda; egrediens ad suam Ec-
clesiam, ex itinere patriam & consanguineos
revisit; ibique dum Ragulum cogitat, letali
morbo correptus, ad superos migravit. Seba-
stianus frater amplissimum ei funus faciendum
curavit; & monumentum posuit hoc titulo in-
scriptum.

D. O. M.

Thomae Cellesio Archiepiscopo Ragulina, Viro
amatissimo, qui Romae ad Ecclesiam recedens, & paxatiss.
natali suo ad Caium diverſit 17. Nov. Decem-
bris 1633. aetatis suae anno 57. Sebaſtianus Cel-
lesius I. C. Senator Florentinus, & Magni Ducis
Consiliarius Fratri optimo spoleterum pignus,
& universaria consilium.

Antiquitatem, & nobilitatem familiae Cel-
lesiae, quae cognomen trahit ex vico suo distin-
ctis non ignobilis Pistorienſis agri, ab urbe tri-
pissum millia diſtinctis, qui nomen Cellesio,
testatam posteris esse voluit idem Sebaſtianus
frater Thomae in Aede primaria ejusdem vici,
quam a majoribus conditam restauravit, & an-
num reditus auxit. In ea signum hunc Epi-
graphem tabulae marmoreae incidi jussit.

D. O. M.

Plebanius S. Pancratii de Cellesio Signoreſſo Cel-
lesii Severi filio, ejusque posteris in perpetuum
Patronatus an. 1052. a Leone Pistorienſi Epi-
scopo concessam, una cum decimis decem & se-
ptem Villorum ad ipsam pertinentibus; avita
pietatis haeres Senator Sebaſtianus Cellesius, Con-
siliarius & aulicus Auditor Caii II. Magni
Ducis, & annis ex tutoribus adiectis Severiano
de II. Plebanis Patronis, propt jam collapsam
restauravit, ac redditibus adauclum detulit. 1577.

Huc Inscriptioni hanc noiam subſcribere debet
ex Ludovico Antonio Muratori, Tomo I. An-
tiquitatum Eſtenſium & Italicarum. In mare
quoque fuit eisdem conſerre in beneficium Dec-
imas, Cortes, Caſtra, alioque hujusmodi ad Ec-
clesiam pertinentia. Quare cum Nobilis Cel-
lesiorum Pistorienſium Familia olim advocatis ma-
nore fuingeretur ad deſerendum Pistorienſis Epi-
scopatus, verſimile proſus videtur S. quareſſum
Severii filium, qui eisdem familia propagator
perhibetur, ea de causa antiquitas, hoc est an-
no 1052. a Leone Episcopo Pistorienſi donatum
Decimis, & Primitiis Plebis, & Ecclesiae S.
Pancratii, & S. Joannis Baptista, quae est ad-
scripta prope Cellesio, & compledebatur decem, &
septem villas, quarum prima dicitur Cellesio. Par
est credere hanc etiam donationem auctoritatem
inter praemis Nobilis Piti, qui pro Pistorienſi
Episcopatus tota illi labori percelat. Deo
autem dante, si quando etiam alterum Totum
Antiquitatum Eſtenſium, & Italicarum, conſer-
vatis hujus charta preſtabit, quoniam olim ex Ar-
chivio ejuſdem Episcopatus diſceſſi &c.

ANTONIUS III. ARCHIEP. RAG. LXVII.

Civis & Clericus Ecclesiae Faventinae in
Aem.

Thomae
Cellesio
Antiep.
Rag.

Thomae
Cellesio

Collegium
quarere ad
Cellesium
Episcopatum
Societatis
Jesu facti
Andreas.

Obitu
Thomae Cel-
lesii.

Ante parit
in libro de
Ragulina

Thomae
Cellesio

Antiquitas
& nobilitas
familiae Cel-
lesiae.

APUD
RAGUSINAM
ARCHIEP.
RAG.

Mordis, cui *Severolo* cognomen fuit. Eam Urbanus VIII. Metropoli Ragusinae Archiepiscopum praefecit: 1634. 3. Aprilis providit Ecclesiae Ragusinae vacanti per abbatem Thomam Cellis de persona Antonii Severoli Clerici Faventini, cum dispensatione super eo, quod sex ante mensibus in sacris Ordinibus non esset constitutus. Diebus cum Episcopali iussit, ut licet intelligi ex monumentis paravie S. Stephani in Insula Juponia, in quibus memorie commendatum est, plures ab eo ibidem sacro Chrismate benedictos fuisse anno 1636. xv. Kal. Junii. Post triennium, relicta Ragusensi, Sedem Nazaretham in Calabria itidem Archiepiscopalem adeptus est: de quo Ferdinandus Ughellus Tom. VII. It. Sac. Antonius Severoli Faventinus, ex vetusta & nobili progenie natus, cujus proceres, & gesta per saecula ipsos annos, non minus patriam, quam Italiam illustravit, plures ac suis immortali gloriae pepererunt. It. inris utriusque laudibus, cuius fuit victoris Romae clerici: ab Urbano VIII. Ragusinam Archiepiscopum creatus, quoque in eadem Cathedra exegit annos 8. & ad hanc Ecclesiam Nazaretham ab eodem translatus est anno 1649. 3. Octobris &c. In Additionibus idem Ughellus: In suis sedem praefectis oritur, sed aliorum etiam peribitandis adducitur ... dum ad maiora properaret, diutius dilectus morbo, ad caelestes mansiones evasit anno 1665.

BERNARDINUS ARCH. RAG. LXVIII.

APUD
RAGUSINAM
ARCHIEP.
RAG.

Hunc quoque Urbanus VIII. genere Apulum ex familia Larizza, Archiepiscopum Ragusinum dedit. 1630. 16. Januarii, providit Eari, Ragusina vacanti per translationem Antonii Severoli ad Episcopatum Nazarethum, de persona Bernardini Larizza &c. Hoc ipso anno Diecestem suam Episcopali praegravit: & plures ab eo sacro Chrismate initia in monumentis illarum Ecclesiarum reperiuntur. Ex postulat sibi facta ab Urbano VIII. in oppido atque insula Calamata (quae una est de tribus, quas Vincentii Elephas vocat) Parochiam novam instituit, atque primum Parochum praefecit F. Martinum ex Ordine Franciscano indidem oculundum, qui tam ex bonis matris dotavit, & suis popularibus per multos annos, quoad vixit, verbis & exemplis plurimum profecit. Bernardinus septimo post susceptum Archiepiscopatum anno Raguli obdormi an. 1647. Biennio ante, cum sub initium belli Cretici classis Turcica Aegeum mare, & Ionium, nec longe ab ostio sinus Adriatici pervaseretur, & quocumque appelleret, cladem terroremque inferret, Innocentius X. Ragusinam vicem sollicitus pro sua in eos patris providentia & caritate arma & alia bellica subsidia Ragulum transmissit, amantissimis ad eos huius litteris scriptis.

Elle solita

APUD
RAGUSINAM
ARCHIEP.
RAG.

Innocentius Papa X. Dilectis Filiis Nobilibus Vincentii & Salustii & Apollonii Benedictionem. Et praestamus ipsi vos solliciti, & vestra nobis littera denotavit, quibus sese obicit periculis sentiat vestra Republica, late jam Turcia classem pervegens maria, quibus armis vim audire infestantibus, luto quia vestram constantem religionis fidem, & qua praestite, fortitudinem jampridem novimus, paterna caritate fovendo ducimus, ut vos omni profecto vellet, eoque vestra ditiori esse quam maxime capiamini. Militaria erumante, quae temporis tulit,

transmitti et vos jussimus, vestram incolamitatem perperam optantes, quam & Dns ipse exterrum firmatam & Celo, ut speramus, esse vellet, & nos ab eo jamvis praestitis vobis appretiamur, neque levelet impetimus Apollonium Benedictionem. Datam Romae apud S. Mariam Majorem sub Consulatu Tiberitiorum die xii. Sept. MDCCXXXV. Pontificatus nostri anno primo. Gaspar de Sincobus.

Extra.
Dilectis Filiis Nobilibus Petris Reffori & Con-
siliariis Reip. Ragusinae.

POMPEJUS sive POMPONIUS ARCHIEP. RAGUSINUS LXIX.

Nobilissimo genere natus in oppido diace-
sis Aliculanae Provinciae Picenae, ex familia il-
lustri, & praeclaris, quam ab idemque, alii
Mignoriani vocant. Ordinem Equitum Hiero-
solymitanum adeptus, duo amplissima illius
Ordinis Sacerdotia Polentini S. Joannis, &
Gradiscanum S. Nicolai obtinuit. Hanc Ragusi-
nam Archiepiscopum ab Innocentio X. acceperunt, qui 18. Septembris an. 1647. providit
Ecclesiae Ragusinae vacanti per abbatem Bernardini
Larizza, de persona Pompeji Mignocci &c. Eodem
anno tertio Kalendas Augusti consecra-
tionem Episcopalem suscepit. Cum integram quidem
triennium praefecit, Nam Innocentius ob-
itusam, & sacrisque eadem Christophori
Giudei Episcopi Cilicenses in Hieraria, Ca-
stro funditus everto, deiecitque, Sedem illam
Episcopalem ad oppidum Aquapendenti, quod
Aquilam, sive Aquilam Philippus Ferrarius vo-
cat, Aquas Taurinas oim appellat fuisse docet
Michael Annarius Baudrandus, transiisset,
Pompejum Magnicum, Ragusinum ademptum,
huius Ecclesiae huius constituit praefecit: ut
sedem illam tam claritate generis, tum splen-
dore virtutum illustraret, & memoriam ex-
celsi seculi aboleret. Praestantissimum fuisseque
fuisse (ut est in Additionibus ad Ughellum
Tom. I.) in novo administrando Episcopatu,
tanta praestitit gratia, ut successores devote
nomi veri Pastoris futurus esset. Decessit dignissi-
mus Praefecit an. 1655.

Pompejus
Ragusinus
Archiep.
RAG.

Idem Episcopatus
in oppido
Aquilam
ad
Aquas
Taurinas
fuisse docet
Michael.

FRANCISCUS III. ARCHIEP. RAG. LXX.

Sunt qui Franciscum ex eadem Perotina fa-
milia, ex qua proditi Nicolaus Perotinus
Archiepiscopus Spontinus saeculi decimi quoniam
vir doctissimus, ortundum fuisse dicunt, illi
que tandem, quae Nicolai fuit, patriam ad-
ferbant, videlicet Perotinam, sive Saxifera-
tam, oppidum Umbrae non ignobile. Aliter
ro natione quidem Umbrae, sed patria Cal-
lensem, vel Perotinensem fuisse opinantur: utraque
civitas Callium, & Peritia Umbrae huius
conciuntur. Idem Innocentius X. post Pom-
pejum Sede Archiepiscopali amovum, anno 1650.
27. Junii providit Ecclesiae Ragusinae vacanti per
translationem Pompeji ad Aquapendenti, de
persona Reverendi D. Francisci Perotti &c.
Quem Casonici post discessum Pompeji Vica-
rium Capitulum elegerant, eundem sibi opem
tam munusque Vicarii generalis navare voluit.
H. fuit Sabinus Florentinus ex Ordine Franci-
scano, Episcopus Mercanensis, & Tebanensis,
vir eximia doctrinae & integritatis, qui vocat
se in suis editis, atque interdictis Piaris-ge-

Franciscus
Perotinus
Archiepiscopus
Umbrae,
RAG.

neralem Reverendissimi in Christo Patris & Domini D. Francisci Perotti Archiepiscopi Ragusini, Franciscus itaque anno 1659, Metropolitum Ragusinum administrandum suscepit; & biennio post, cum dimissum lustraret, ius visitandi, inspicundique Ecclesias juncturas, vel invitatis Monachis Lacromenibus, ad quorum jurisdictionem spectabant, sibi arrogavit. Cum Fulgentius Monachus obdiceret ac repugnaret, cum anathemate feruit, & Ecclesias illas interdictio suppedit. Res ad Sedem Apostolicam delata fuit, quae hujus causae cognitionem delegavit duobus Praefatis Caris Romae. Hi secundum Monachos judicaverunt; & irritam visitationem illam, irritum anathema Fulgentio Monacho inflixit, irritum denique fuisse interdictum Archiepiscopale declaravit. Archiepiscopo autem, si quid tale in posterum conaretur, tum ingressu ad Ecclesiam, tum omni Episcopali functione interdictum esse voluerunt.

Cum ante annos fere sexdecim tres illi Presbyteri Societatis Jesu, qui vel Christiana, & literariae pietatis institutioni operam dabant, propter nonnullas interpositas offensiones, relictae Urbis Ragusinae absissent anno 1654, cupiditas illis revocandi Ragulinos incensis, & rursus postea a Praeposito Generali, jubente Alexandro VII, tres alios impetrarunt, duos Presbyteros Orientum Ragulinum Patetium Ragulinum, & Adalbertum Grebennium, qui Evangelicis ministeriis utilitati illarum gentium interserent, unum Clericum Michaelen Schenderichium, qui pueros latinis litteris, & bonis moribus imbueret.

Cum iter necessarium Francisco Archiepiscopo Romanum esset, sub initium anni 1664, tacta discessit ex urbe profectus, in Iupanium insulam trajecit; ibi dum ventos propitios ad insulam expectabat, litteras dedit v. Kalendas Februaris ad Caesarem Gothofradum Priorem Conventui Lacromenensi; eamque de sua Romana protectione adiungit, Vicarium generalem constituit, qui sui absentis vices fungeretur; liquidum Subitus Florianus Episcopus Mercanensis, cujus opera vicaria annos circiter decem usus fuerat, ante triennium obierat. Dum Romae vel sui privatae, vel publicae Ecclesiae negotia curabat, & civis excessit.

PETRUS IV. ARCHIEPISCOPUS RAGUSIN. LXXL

Ex Hispaniensi nobilissima gente de Torres arduum fuit. Dum Reges Hispaniae Regnum utriusque Siciliae obtinebant, ex hac stirpe antiquissima cum familiarum fide essent divortia, una ex his spem Transiit, quae civitas est Apulia, sedem omnium rerum ac fortunatum laetum collocavit. In hac civitate natus est Petrus, quem Alexander VII. in locum Francisci Ragulinensis Metropolitani substituit: 12. Januarii 1665, praevidit. Ecclesiam Ragulinam vacanti per obitum Francisci Perotti, de persona Petri de Torres. Et. Hujus Archiepiscopus in haec tempora sanctissima incidit, cum Civitas universa magno terremotus corruit; & quod reliquum ex clades fecerat, incendio consumptum est. Anno 1667, vii. Id. Aprilis die quarta majoris hebdomadae, qua memoria recolitur humum salubris morte Christi reparata, hora ejus die tertia, terra ingenti concussu motu est. Cum pleraque loca districti Raguli-

sinæ, veluti Scagnum, & alia, tum vero ipsius Ragulinum caput ac sedes Republicae, totius ac templi frequentes, exortibus magnificis edificis, & variis ac semperulis generibus operum, sic ruinis oppellat concidit, ut ex multis millibus incolarum evaserint vix mille, in quibus non pauci Nobilium virorum. Calu-ignorum ac tabularum in locos, ignem cum rationibus accensis vix deinde vehementer coortus deulit quaquaversum, coque reliquias diruta Urbis partem maximam asere. Abs re-entem non esse, nec lectori sane injucundum, vixissimum tanti casus descriptionem huc locum intexere, quam Benedictus Sixy doctissimus, & quae Philocephus, ac poeta elegantissimus, & civis Ragulienis interitum eximio opitri de Philocepho Lucretiano Nyllo, ac carmine ab te concinnato. Extat ad calcem lib. iv. operis ejusdem integra haec narratio, in qua potius aenergia & nitor nihil detrahant hilloceum veritatis.

Tempus erat, vernali quo primas floribus herbas Tingebat natura, dumque ferebat ad Aethra. Jamque ex lux astra, calum qua fata parabant. Horrentes colum nubila tegere nobile visa, Imber vicina traxis de nubis placuit. Equitibus infectis subsiderat nuda recessus: Praeterea audit gentis sunt totae magna Munera, atque cavis alae ungere cavernis. Ecce veniens iuncto subsistat cardine tellus! Not mora; deficient sola iam praesidia pressam Labitur omnis, & ingenuis resoluata ruina Urbis ita cunctis hominibus se pulveris ingere Praeterea in caelum nubes agit, & atque lucem Jovis nubes nectitque refert. Qua in turba tanto Mox animosque fuit rerum in vertigine tanta Deprensus? iterum tellus concussa videtur Jam trepidare (cuiusque vix ita concupit horror) Sub pedibusque subire solium, rursus ardus tellus Incipit. Illa fuit qua nubes, qua iuncta demum Alia salutarum pluvium super, imaque tellus Hilaret, obnocti fragor aures, laetitia taligo, Effugiamque nubes sepositi arcebat ruina Confluentior? vocem praeterea nix ipsa populi Sabidus hanc miseris, jamque amica villa fovegere

Succedere hirsutum, tectum, mare, sidera ventis, Corripuit super altis, & omnis abolita una, Sopivique animi sensus formidine tacta, Ut, quod in adversis sit rebus, tollere palmas Scilicet in calum, superoque exaltare pacem, Nisi neque possimus nostri incrementi, neque nitas Aut oculis larymari, aut pressare fonsare vixit. At neque sancta Divum si templa fuisse, adeo Mox nobis, tali in facina ne ardeat esse. Usquam inventa forent totam quaestio per urbem, Omnia namque sola misere prostrata iacebant. Quae templa, theatra, later, & publicae tellus Undique precipitata iunctis cretae ruina. Aote alia illud in his miserandum magnepere annum

Rebus erat, vultus plenum modo millibus urbem Vixisse & populo ferventia strata vicorum, Urbis post laterum simulacrum & domos iuncte Aspicere, & cuncti quod iam semperosa iuncta Inciderent, facta & volucrum nulloque lateris. Ad collis, praesentibus tanta de gente, quid illis Fallum est de populi strata iuncte arde sepultas decivere, atque animas lapidum sub nocte, subsistere Radat amolitis tantum resonare quivela. Undique, confusus ferri super aedera claver. Quis

et Bened.
Sixy doctissimus
& quae Philocephus

et Philocepho
Lucretiano Nyllo
ac carmine ab te
concinnato

et Philocepho
Lucretiano Nyllo
ac carmine ab te
concinnato

Quis memoret tantas seu parve in tempore
causas?

Præcipites domibus tota cum gente penates
Contraxerunt, suos excolatque turba Petres
Incubuit super, & gentem quoque templum vitæ
Sacerdotum subita convulsit versa ruina;
Omniumque viri circum amboque antiquæ vulgus
Eruicantur: nullo deficiente læti
Corporumque agræfcentium, juvenumque valentia,
saxa

Fœmineque, mulierumque virum, imbellesque puella
Et parvi infanda correpti omnes peribant.
Et nos, reliquia fatum & cladis æterna
Quidam agere lætissimis rebus patelaque suisque
Mortales alii Divos exposcere mortem
Credebant, alii contra non vulneris illa
Experire, tamen huc atque illuc vociferantes
Vitæ nimium cupidi mortem fugitabant,
Et terram effusa signabant sanguinis impet.
Interdum tamen a tergo velociter instanti
Mors vocabat ad exhaustas vel decolque vires,
Vel quia mortuorum deprimos desuper iacentes
Mollabat cassus, nonnulli membra trahentes
Post secula læta & sanctorum libidinis artus
Requibant per saxa, hosque in opem vocitabant
Denuum opti experire, desisti, ne hæc sacra

Tristem exhalantes animam inter saxa cedebant.
Qui fuerant autem juvenili valore fœti
Viribus intactis, & amor pietatis suorum
Quis mestum desiderio cor fixerat ævi,
Ibunt huc illuc, evolebantque ruinas,
Et collapsarum credebant saxa domorum
Errare, amissam præloso, seniumque parentum
Cum genibus & lacrimis & lachrymonum ululatu
Querentes sub eis, iterumque iterumque vocantes.
Flamma vorax totam dein ingens vix per urbem
A consanguinitate dirigitur denique vestras
Corporibus, sanguisque ingratia, probo fœta fata
Vulsi ad effusio. Nollitis hoc ætate decras
Errantibus, ubi quoque confeceritis ut ipsum
Triste cadaver, & in miseris quoque dira ruinas
Sævisse fontana: cremanitur corpora passim
Examini & pariter virorum; namque sub ipsi
Lapsi qui domibus vitabant sancta læti
Sub signis, sub fornacibus, sub pariete fœcto,
Subque capis cinem occisus obstruuntque iuvis,
Passeribus tamen hoc lecti vix exscriptibat
Saxia, heu! vires dissolvent ignibus artus,
Ardebant, collapsa licet, tamen aurea tellus,
Arataque trabes, veterum monumenta paruo-
rum,

Templorum decora, atque antiqua insignia gentis.
Quin etiam lapides flamma liquescentia per ipsos
Fuit atque argenti vis ingens, divitiæque
Manebant rivis ferventibus, atque fluctant
Lætarum in prædam: nam præstita nondum lapsi
Illi vicinis & montibus adveniebant,
Et collecta domum spolia ample impant ferebant.
Divique in exilio tanto, insensuque ruina
Quis superaret datum est, alias pars quare-
re terras

Exilio, pars ingenti telluris amore
Commisit campis habitare potentibus artem
Juxta, & flammigeras passurum interda penates
Incolere; & saxi fugiebant namque domorum
Edita trista metum propter, quia crebra tre-
mores

Magnisque suas reperibat terra minaces
Ex imo; donec non longo tempore ab ipsi
Surgentes Urbis, Urbisque prior fortunamini.

Inter eam Ragum & amicum, ea fuit pri-
ma Archiepiscopi cura, ut Virgines Deo sa-
cratas, quarum monasteria corruebant, huc il-
lic dispersas colligeret, easque in navigium im-
positas commendaret P. Oratio Ragum Præ-
bitero Societatis Jesu, qui easdem Anconam
traduceret; & permilla Episcopi Anconitani,
ad quem litteras dederat, Collegio Virginum
S. Scholasticæ ad tempus custodiendas traderet.
Ubi ab ea clade & confirmatione respiratum
fuit, omnium cogitationes curaque convertit
ad reficienda publicæ & privata ædificia, civi-
tatemque in periculum statum reficiendam;
quæ veluti erata ab secunda origine, longe
magnificentior, pulchrior, ornatio, & vicio-
rum ac vitarum descriptione commodior extitit.

Præcipua vero Raguseulum cura & solli-
citudinis in sacras adeo reficiendas convertit fuit,
atque in id opus a Pontifice imperatum, ut
quidquid sacre suppellectilis ex auro & argento
inter urbis ruinas desolatum fupereffe ab recer-
tissima illa clade repercerat, ad Ecclesiarum re-
edificationem impenderetur. Pontificia hæc de
re litteræ hujusmodi sunt Petro Archiepiscopo
inscriptæ an. 1668.

Clement PP. IX.

Vener. Frater, Salutem & Apostolicam Benedi-
ctionem. Nuper pro parte dilectionis filiorum
Magistratum Resp. Ragusina nobis exposuit
fuit, quod cum ipsi miserandum calamitatem
quæ hies sacra Civitatis Ragusina consueverant
atque corruebat, superius multa res argenteæ,
vid. statua, vasa sacra, aliæque utensilia ma-
jorem partem corrupta, atque ad pristinum usum
inapta, nunc vero urgent necessitas reedificandi
Ecclesias collapsas, seu partem earum, & præ-
sertim Metropolitana Ragusina, ipsi exponen-
tes licentiam vendendi res argenteas præfatas ear-
umque pretium in reedificationem id. Ecclesie-
rum convertendi a nobis concessi plurimum desi-
derat. Nos igitur eorumdem expentiam desi-
derio hac in re quantum cum Domino possumus
favorabiliter annuere volentes, & eorum singu-
larem personas a quolibet excommunicationis,
suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis
sententiis, censuris & penis a iure vel ab homi-
ne quavis causa laici, si quibus quomodolibet
laxatione cassant, ad effectum præfatum conse-
quuto, harum serie absolventes, & absolutos fore
sententes, supplicationibus eorum nomine super
hoc humiliter precebus inclinasti, de VV. Fratr.
nostrorum S. R. E. Cardinalium Conc. Trid. In-
terpretum consilio, Fraternitati tuæ per presen-
tes complicitas & mandamus, ut veris existen-
tibus narratis præfatis res argenteas ad effectum
reedificandi tantummodo Ecclesiis, ad quas eadem
res argenteæ respective pertinent, alienare ausu-
vitate nostra Apostolica pro tua arbitrio, & con-
suetudine permittas, dummodo in eisdem Ecclesiis,
quibus statim argenteæ, ut præfatis, alienan-
de donata reperiantur, apponatur aliqua perpe-
tua durabilis de singulis donatoribus respective
memoria, & quatenus ad ipsas aliquæ infuse re-
liquiar, conservetur, et salva semper in præ-
missa auctoritate Congregationis consensum Cardi-
nalium, non obstantibus quibusvis etiam ultimi
voluntatibus, quas quoad præmissa sufficienter &
expresse committimus, ac sol. rec. Pauli II. &
aliorum Rom. Pontificum Prædecessorum nostrorum
de rebus Ecclesie non alienandis, aliisque
Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, nec-
non dd. Ecclesiarum etiam juramento, confirma-
tio-

Virgines
Deo sacra-
tas Anconam
tradidit.

Clau. 29.
Iuxta ad
Antiquam
Rag. de
Ecclesia
restitutio-
dis.

11

rum, aut ad hoc apud Legato Michaeli Miesce Ragusini Civis, pro illeum crucium suis Monasterium D. Catharinae Severi dicatum; ubi ante terremotum Monasterium SS. Apolloniarum Petri & Pauli fuit, quod sorores S. Clara incolabant. Idcirco die 3. Februarii anno 1705. duae ex sororibus S. Mariae a Castello Ord. S. Bernardi, Summi Vniuers. dispensatione probata, ad novam S. Catharinae Monasterium cum illo paucis, quarum plures sanguine uoluit, moribus ingenio, uelo facie donatis, se contulerunt. Haec proinde nostra habuit assumptio, admissique aliis numero supra viginti, in qua a Fratribus nostris instructa fuerant, constituta quauis extra Ordinis obedientiam, nam Archiepiscopo in omnibus iurasset, Ordini deuotissima, perfectissima Altitudo famulatum exhibere.

Anno 1684. Italo Ragusina Presbyterorum Societatis Iesu formam nomenque Collegii adepti est; & cum Templo admodum angusto, & parum commodo, idoneoque ad functiones Institutii nostri erigendis uideretur, intra haec huius saculi Tempulum facti amplum elegantem opera & structura edificari cepit. Primum laudem solenni precationis & rita locavit Antonius Primus Episcopus Mercanensis.

Ingenium per haec tempora merorem attulit Ecclesiae & Civitati Ragusinae obitus illustrium uirorum Bernardi Sargo, Stephani Gradis, & Petri Rosdarii ex ordine patricio, quorum eximios doctes & personarum munda felicitate gesta testantur sepulchrales inscriptiones. Decessit Bernardus Patavii, & in Basilica Antoniana sepultus fuit prope columnam, quae dextere parti altaris D. Iosepho sacri adiacet, hoc titulo colamine ipsi inscripser. D. O. M. Bernardus Sargo de RHACUSIO. Principum proles, uirtute, nobilitate, legalibus clarus, uulnere mentis, immortalis obit An. D. 1681. die 11. mensis Martii, cuius aetate gloria non uana, sed quiescant, aetatis suae XXXV.

Biennio post rita functus est Romae Stephanus Gradis uir apprimis excultus grauioribus disciplinis, & humanioribus litteris. De hoc, episcopo editis libris suis in catalogo Scriptorum Ragusensium; quanta ejus caecitas in patriam fecerit, cognoscere potest ex litteris ab eo scriptis ad Jo. Baptista Nannium patricium Venetum, & D. Marci Equitem ac Procuratorem, quae in Nanniana Bibliotheca seruantur, cum eo tempore grauissima turba de Narentanis salinis excitata fuisset aduersus Ragusinos, & percreta bellum hi sibi metuerent ab Imperatore Turcorum, Stephano Illyrica Nationis in urbe Praefecti, cum uiveret, monumentum posuit jam defuncto, & titulum fecit in templo Hieronymiano Georgius Georgicus Spalatensis & ejusdem templi in ipsa urbe Archiepiscopus, eademque inscriptione Joanni Lucii, ac Joanni Paschii laudes complexi est, qui Illyrica Nationis & ipsi praesuerant, ac in eodem Sephani sepulchro quiescunt.

D. O. M.

Illyrica Nationis in urbe Praefectus, Joanni Lucio Nobili Treuarum qui Dalmatiae, Croatiae, pariterque historiam illustravit & conscripsit. Ob. III. Id. Jan. MDCLXXIX. Stephanus Abb. Ordinis Patricii Ragusini, Bibliotheca Patriciae Praefecto, S. Inquisitionis Consistorio, Christinae Sacerdotum Reginae Academicae: Ob. VI. Nov. Maii

MDCLXXIII. Joanni Abb. Paschii Spalatensi in Collegio Urbano de Propaganda Fide Theologiae Polemica Lectori emerito, Academiae de Conciliis Inspectori, emigrae traditione extititque linguis ornatiss. Ob. XIII. Kal. April. MDCCVII. Georgias Georgianus Spalatensis hujus Temp. Archiepiscopus uirum pietate ac doctrina clariss. Ob. D. S. Pasch. MDCCXLI.

Petrus demum Rosdarius, cum Romae vitam inisset, in eodem D. Hieronymi templo tumulatus fuit amplissimo funere, hac inscriptione lapidi insculpta.

D. O. M.

Petro Rosdario Pres. Apostolico J. U. D. Patricio, & Canonico Ragusino, variarum linguarum uicem Conciliarum & sacrae traditionis peritissimo, uorum suauitate & integritate rita conspicuo, Principibus uirum aequae ac popularibus charo, post praecare gella Episcopatus in uicere Generalis Vicarii Archiepiscopi Ragusini, Genoa in Legatione ob angustias (sic) temporum destitutus, Romae in promouendi publicis negotiis Ragusini apud Summum Pontificem de patria optime uicario, Anno aetatis XXXIX. in ipsi dignitatem sine morbi & terrore cepto desiderium obari capitis non sine dolore seruente. FF. Amati. Praefecti palatii anno Domini MDCLXXV.

Petrus Torres annos fere quindecim, calamitosis ac difficilissimis temporibus, Ecclesiam Ragusinam summa sapientia & pietate gubernauit, in partem societatemque Ecclesiasticam ac laboriosum regiminis adiecit Antonio de Primis ex Ordine S. Francisci, Episcopo Mercanensi ac Tribunum, quem sibi Vicarium generalem constituerat. Sub initium anni 1688. Ecclesiae suae nuntium remisit, & primum ad Sedem Episcopalem Potentiam, quae ciuitas est Lucaniae praetentia, migravit; deinde post quinquennium Metropolim Tranensem in patriam regendam suscepit, ibique mortales exuuiis deposuit 17. Kal. Novemb. 29. 1709.

VINCENTIUS III. ARCHIEPISCOPUS RAGUS. LXIII.

E patritia Lucina familia Lucensi. Nomen dederat in sodalitate Seruorum B.M.V., in quantum naturalium, & diuinum seram doctrinam in primis floruit, tam per omnes inferiorum magistratum gradus ad supremam totius Ordinis Praefecturam ascendit. Virum omni laude cumulatum ad Sedem Archiepiscopalem Ragusinam designauerat Innocentius XI., quo rita functo, ante, quam Vincentius solenni consecratione inauguraretur, is de abdicando se ab hoc munere cogitabat ex animi firmitate, quae alios aetate sponte sibi oblatos Episcopatus recusauit. Virum resistentem licet, atque inuitum ad eandem hanc Ragusensem Sedem euegit Alexander VIII. in Innocentii locum successus, ut docent Tabulae Cardinaliales: 29. Novemb. 1689. prouidit Ecclesiae Ragusinae vacanti per translationem Petri Torres ad Ecclesiam Potentiam, de persona Joannis Vincentii Lucinae Pres. Ordinis Ser. B. M. V. Eodem anno tertio Id. Decemb. contensionem Episcopalem suscepit, & eodem die litteras ad Senatuum, Canonicos, & Clerum dedit, sui proximi aduentus pronuntias, hortantes obsecrantque, ut omnes pro sui status ratione humiliterque uiverent. In Templo Virginium S. Clarae, D. Philippo Bioisio amplificato, qua-

sq̃ue

Collegium
S. Petri
Ragusini

Trin. de
S. Petri
Ragusini

Petrus de
Torres
Ragusinus
Episcopus
Mercanensis
deinde Ar-
chiepiscopus
Ragusinus

Vincen-
tius
Lucinus
Archiepiscopus
Ragusinus

figue alteri precenti sodalitatis religioſe Seru-
rum I. M. V., quam ipſe fummo cum impo-
ſui admiſtravit, aram elegantem exſtruxit,
& plurimis Dierorum reliquiis locupletavit. Pa-
tribus Dominicis potestatem ſecre recipiendi
Domus illi & Sacella S. Marti de Carmelo,
quod in pago *Fallis* vocis Dominicus Ruzzus
civis Ragulius illis tradidit, ut ibidem Chri-
ſtiani ſcolarum inſtitutioni ſalutique operam
impenderent; id quod in Monumentis Miſi-
Dominicis ſæpe laudatis memoriam prædixit
et illi verbis: *Leones Dominicis Ragulius*

Reg. Domini & Capellani S. Marie de Carmine
S. Stephano parentis suo extruenda, plurifera
agras in Paga Vallis nunci Reg. Dice, ad fin-
tem mille passus Regadio ad Occidentem, in
locum collis edito, distans, 25. Apr. an. 1690.
P. Dominiciani adorat, ne extruendi ibi Con-
ventui, spiritibus paganorum cultui operam de-
dicent. Frater locum acceptatissimum, habiti fu-
calitatis, praefatum Archiepiscopi Reguli, in
hoc verba supplicet Patrum libella referentibus
Die 10. Julii anno 1690. Multifidus & Re-
verendissimus D. F. Joannes Vincencius Lucifinus
Parvulus Lucifinus, Ord. S. S. Delip. Eggerensis
S. R. Inquisitoris Qualificator, Dni & Ap-
ostolici gratia Archiepiscopi Reguensis, vobis supplicet
Sedulo Ore, concessit licentiam Et, velis prae-
ter pia fidem eleemosynas, quo Imperatricis
Elementa, praefatum vero Regulum Conventui,
veteri Ecclesia dapio in ampliorem firmam pro-
pale, F. Alberti de Thaidina opera, qui primo
datus fuit in Picarian, S. Rofe Virginis Lina-
nae parvam Conventum extruenda est. Inde
acceditis, si castra esset, praedictus, Parvulus
Berardi Spargare subditus anno 1700. Tarris in
loco Civitatis crella fuit, hujusmodi infans
lapidis monumentis: Multifidus Domini Domini
Parvulus Lib. Bar. Spargare, Padman Tribuni,
Confiliarii Apostoli & Belli S. M. Cafarea,
siquae apud hanc Rem. Reguensis Relictus,
subdito Rofea dicit Tarris crella est anno D.
1690.

Adum a celsupto Archiepiscopatu quinquennium exegerat, cum cum Innocentio XII. Atropoli Raguzina ad regimen Ecclesie Alfonsi transire iussit. In Additionibus Ughelli hoc elogio decoratur: F. Joannes Vincen-
tius Eusebius Nob. Luceo. Ord. Serrorum h. V., qui operibus discipulis, & multiplici studio idem illis, sumptis, que veritatem floru-
ebant, in alios diffudit, sacrum litte-
rarum ministerio decoratus, plures egregie per-
it in his Ordine profectus, donec ad genera-
tum pervenit. Causulas etiam adhibuit in sa-
ctis libris Congregationis, & Qualiter
in ea universis Inquisitionibus. Hinc infatig-
anter, ad Regulam Archiepiscopatum am-
plius fuit 28. Novemb. 1698. quod ante cum
egressus fuisset, ad proximam S. Romanae
Ecclesiam, scilicet ad Afflictem vocatus est.
April. 1699. Obiit aet. 1698. In Aede Patavi-
ana Serrorum B. M. V., cum Patris illi co-
pialenti Clementi X. Pontif. Max. ob Philip-
pum Beatum Divorum fatis adscriptum,
sati animi causa, monumentum posuissent, in
nomen Joannis Vincenit inscribi voluerunt,
unde is, dum universis Serrorum Ordini pre-
sbat, plurimum cultus atque commoditas.
B. Philippo fundi honorifice Divorum de-
coratus.

Clementi X. Pont. Max. quod laudans pre-

cibus Augusti Cafarii, Lepidii, & Serruillii maior Sen.
Nicetia M. Duxit Gaius III. ac totius Orbis Imperator
Præfatus, præcipueque *Hydro Nervii* Card. M. V.
Cassius, *Crassus*, *Servorum* B. M. V. & *Palma*
Card. Alterii, S. R. E. Camerarii, post *quatuor*
seculorum vota, *anno* reperta *salutis* 1672.
fatigant *Iuvenis* *Flaventis* *Lutefinis* *Vit. gen.*
apologetico, & *clausi* *Generali*, B. *Pollipum* *Be-*
licium *Flaventium* *ampliatorum*, & *fre* *alio-*
rum *Consistorum* *capituli* *Ordinis* *Servorum* *De-*
pense, *inter* *Sanctos* *relatit*, *idem* *Ordo* *pre-*
ter *erat* *amici* *invenit* *colorem*.

PLACIDUS ARCHIEP. RAG. LXIII.

Chris Mellanenſis, Clericus Regularis Theſaurarius, Scæpe cognominatus, ſuſcipi doctrinam & virtutem prædixit, qui cum Philoſophiam a Joſephum ſat Ordinis traderet, auſtorem habuit Joſephum Marianum Thomalem, ut docent litteræ Ephemerides Italiae Tom. XVIII. virum ob linguarum ſapientiam & ſanctitatem toti Orbī celeberrimum, atque noſtiſſimum, quem Clemens XI. ſæpe meritoque in Collegium Cardinalium cooptavit. Rector & Senatus Regium ſub Innocentio XII. litteris loquacibus Præſulem poſuerunt, quem magis opportunitum atque utilem fore judicaret. Pontificis reſponſiſſe cordi in petitis eſſe Eccleſiam Regiam, ſiſteret ſibi, tum in illis Præſulem ac Paltorem dare, cujus integritatem, prudentiam, doctriſſimam perſpectam habebat. Itaque anno 1697. 8. Juſſu providit Eccleſiæ Regiæ, per translationem Lubiciſi ad Eccleſiam Aſſenſiem variati, de perſona Placidi Scæpe. Annos ſere ſexos hanc Eccleſiam ſancta cum laude, communicæ omnium approbatione adminiſtravit, nullum vigiliſſimam, & diligentiſſimam Pæſoris officium prætermiſſit. Anno 1699. tertio Idus April. Archiepiſcopalem Reginam cum Sede Episcopali Venetiæ in Apſidibus commutavit.

THOMAS ANTONIUS ARCHIEP.
BAGUSINUS LXXIV.

Vigebant apud Indibres familia Scorta, ex qua duxit originem, dicitur et, & noviss. Duo fratres ante Rugosini Religio, & Pallor amittunt caratant, cum Clemens XI. ante 1701. 14. Januarii proutit Ecclesia Regul. vacanti per translationem Placidii Suppa ad Ecclesiam Venetiam, de persona Thomae Antonii Strati &c. Nulla est deluit virus, quae in Episcopo desiderari possit, non innocentia & sanctitas vix, non doctrinae reuerentia, non affinis & diligens cura gregis fidei concedit, non charitas erga pauperes & liberalitas, non denique benedicta voluntas omnibus gratificandi, quibus illa virtutibus id affectus est, ut morte repentis subleues, non Archiepiscopatus septimo magnus in fide desiderium reliquerit. Ejus cadaver post tolemania fuisse fidei pericula depositum fuit ad tempus in templo S. Dominici: postea vero quam Edes Cathedrales, quae tunc corruerant, magnificenter & elegantius restructa fuit, illuc translatus est, condignumque in Sacratio, cui titulum fecit Joannes Aletius, qui Republicae sub Epistolis, & arcibus consilis erat.

D. O.

Thymus Asotensis Greene *Highwayensis*, olim & sp. n.

Z.

21-

phism

Ticiorum Ecclesie: Picea generis, Regibus, Archiepiscopis fero data, cito eripias, honorum Maximas, pauperum Tutor, animarum Pater optimus, iussu Pater, Ecclesie sua brivio amor, meoque dolor, immortale solatium: Obiit v. M. Martii MDCCXIII.

Dum Thomas Antiochus Ecclesiam Ragusinam regeret, anno 1706, nocte proxima post diem sanctissimum Pentecostes Basilica S. Blasii immensi incendio consummavit. Ornatum erat princeps & summum altare magnifice splendideque pro eo ac requiebat sollemnia illius diei, & plurimis Divorum simulacris ex auro & argento egregie factis pulcherrime cultus refertum. His intermedia locum tenebat honorificentissimi effigies argentea & aurea Divi Blasii. Mira res dictu visque. Cum omnia illa signa & simulacra ardore vique ignea liquefacta, metallis permixtis & confusis, in unam alteramve massam coadulissent, una inventa est flamma S. Blasii & flammis proflus intacta, ac ne levi quidem fumi afflatu intusca. Rex omnibus, qui aderant, miraculo tum, ac certe esse debuit: nulli enim, nisi divina virtute, huic mediis ignis, qui cetera omnia vel absumperant, vel eliquaverant, servati poterat; quippe vim flammarum inspiegare propterea ille Deus, qui tres potius ab ignita solenne Babylonica illasos vindicavit. Itaque cum intra novem annos Basilica Blasiana magnificentiori structura ornataque, & ambitu ampliori restructa fuisset, insidioso perlegens, & perbrevis admirandi sciti narrationem completens tabule marmoreis incisa, & parieti ab cornu Evangelii affixa est, quo illustris ac relictus foras tanta ac tam insolite rei adpositus monumentum.

D. O. M.

Simulacrum hoc argentum D. Blasii Martyris disgregato ejus vetiti Templo A. D. MDCCXIV. e rudibus & cinere cinam ceteris omnibus signis atque ornamentis ex auro, argento, aut, abstritis colligens, Servator Rhodanus Lucilio Patrobo hunc Ejus prioribus ampliatis vestigiis cum angustiorum existisset, rursus in Ara Basilica, tanquam sua in sese & publice securitatis ore flammulam erexit colendamque A. S. MDCCXV.

ANDREAS V. ARCHIEPISCOPUS RAGUS. LXXV.

De quo, & ejus vita ante Archiepiscopatum Ragulinum in Additionibus Ughellianis Tom. VII. & in Episcopis Polichianis: Andreas de Robertis, Petri & Hippolyta Fortunata de Gifusibus filius, virique generis nobilitati novum addidit praeclaris virtutibus decus. Neapolim argue Romae, cum amantioribus agere, ac severioribus literis egregiam navasset operam, in alma urbe utriusque juris lauream accepit; ubi in Emulativissimi Constantii aula diu commoratus, vacante per obitum Innocentii XII. Sede Apostolica, Conclavia Dapifer creatus est. Hinc per quinquennium complures Urbis ecclesias Visitator Apostolicus perambulavit, gravem ei demandante provinciam Emulativissimam Paracensis Congregationis Praefectus &c. Cum itaque eximius virtutibus, & rebus praeclare pectus ad sublimem Hierarchiae ecclesiasticum gradum viam sibi aperuisset, Clemens XI. anno 1708. 3. Odisi, providit Ecclesiam Ragusinam vacanti per obitum Thomae Sicci, de persona Andree de Robertis Tho-

hyteri Salernitanz Diocesis &c. in qua scilicet solum natale sortitus fuerat. Scastilianus Dolci non solum de Robertis, sed etiam Campagna-Gifanensem cognominat. Suscepit Archiepiscopatu nihil prius sibi sciendum putavit, quam ut Civitatem ac Diocesim istu Episcopali illustraret. Itaque anno 1709. a Capitulo Aedificatio Cathedralis & Clero lultationis initium fecit. Acta hujus visitationis dilectis iussu, quo hic subicienda censio; in his quippe pleraque tum urbis, tum Diocesis Ecclesiae, Parociae, Aedificula nominatim percreverunt. Hinc scilicet collegioi intelli, qua sit circumscriptio & magnitudo Diocesis Ragulina, quae loca completatur.

In Capitulo Cathedralis Ecclesiae sunt tres Dignitates, Archiepiscopus, Archiepiscopus, & Primicerius. Olim fuerant alio Presbiter Canonico, nunc vero una diminuta est, & antiquae Canonice datur una Praebenda. Incendit Canonici cum cotto & alvario. Olim erat Praebenda Theologiae, nunc vero non est. Horum Canonici ex debito quotidie persolvunt; olim decem habebant, nunc sex tantum Capellani, quibus ex Capitulari massa solvuntur sancta centum; & hi tenentur interesse choro, & antiphonam cum R. D. Canonici recitare divinum officium, & decantare Missam Conventualis per turnum, exceptis diebus, in quibus cantat Archiepiscopus, sive alia Dignitas. Mantinentur per Pen. Confraternitatem RR. Secordorum S. Petri in Cathedra quatuor Monasterii, & uniusque ex illis ab eodem solvantur decati quinquem singulis annis; & hi possunt recitari recitare divinum officium in choro. Capitulum Canonico-rum insulturn habet Apostolicum pro recitando Matutinum post Vesperas diei praesidentis, registratum in libro Divisum caria Archiepiscopalis.

Ecclesia S. Nicolai ad Petras anno 1709. inserviebat etiam per Collegiatam S. Blasii principalis Patroni Reip. Ibi Francisci Polanti Plebanus erat Collegiata, & Merinus Presbiter Ecclesiae S. Nicolai Rector. Utinamque erat commendabilis supellex. Per Procuratores Collegiata sex Capellani alantur, qui tenentur quolibet die decantare Missam, interesse Vesperis & Conspicietis tamen in choro decantantis per ipsos. In Ecclesia S. Nicolai est Confraternitas Lavionum, qua per propriam Capellanum ceteris diebus solemniter Missam decantant carat.

Ecclesia & Monasterium S. Mariae de Castello habet pones se Capellam S. Sergii, ad cujus altare magis tenentur cantare Vesperas, & Missam in die illi S. Sergii RR. Sacerdotes S. Petri in Cathedra. In Ecclesia S. Mariae sunt quinguae Capellani pro decantandis Missis per turnum, & Organista, qui solvantur a RR. Ministris, quae statim horis octave intersunt choro, utriusque officium recitant. Viginti septem tunc erant, ex quorum numero quinguae nunciam Praefecta. In Monasterio erant puella in educatione quinguae, & Conventus septem. Qualiter Monasteria det pro dote ducatos centum, qui pannunt ad Rexam publicam; & quolibet anno Monasterium percipit fructum ducatorum centum.

Ecclesia S. Catharinae Scenensis, huius Monasterium tunc habebat alia Praefecta, huius Monasterii qua omnes sanctis horis divina intersunt officio de mane & Vesperis faciunt orationem mentalem. Sumptibus Excellentiss. S. S. S. aliorum Benefactorum extructum fuit Monasterium.

Strena illa
luna appen-
sa de 1709
petri inter-
fecta.

Adm. In-
dian. Ego-
Gopala.

Reclata
Civitas.

Andreas de
Robertis
Archiep.
Rag.

elium. Manobande ferunt duratos centum, qui ponuntur ad zeccum publicum. Semel in hebdomada debent confiteri, & communicare.

Capella S. Viti est de jurapatronatus Nobilium de Patre. Ad altare S. Viti, ubi omnes celebrandi quodlibet.

Ecclesia S. M. V. de Carmelo habet Confraternitatem, qua regitur per officiales, qui quolibet anno mutantur. In hac Ecclesia est Rector, ac quatuor electi est de iure Archiepiscopali.

Capella S. Corisbopori in Tolleris de jurapatronatus Nobilium de Sapia.

Ecclesia S. Lucia regitur per Callidum, & duos officiales, qui quotannis mutantur.

Ecclesia Assumptiois S. V. prope Portas est Rectoralis, & de iure Patronatus Exce. S. uatur Reg. Ad altare S. V. omnes celebrandi quodlibet.

Ecclesia alia Assumptiois S. V. Abbatialis, & Rectoralis de jurapatronatus Nobilium de Bana. In hac Ecclesia olim aderat omnes celebrandi hic in hebdomada per Adhucum & Rectorum, sed quatuor obbie ante non celebratur, obtem ad id dispensatione per Dominos Patronos, pro reformatione Ecclesie in terram dirata.

Ecclesia S. Joseph, olim nuncupabatur S. Jacobi ad Patres, regitur per Confraternitatem Fabricum Ugaziarum. In hac Ecclesia est Rectorum de jurapatronatus Illustriorum Theaurariorum, & Rector tractat hic in festinatione celebrare. Hi Altare, quod dicitur domo mortis.

Ecclesia S. Dominica, in qua duo Rector, quorum alter ab Excellentiss. M. neri Confilio, alter a Familia de Danie eligitur, qui alternatim teneant in villa GO. SS. primas Vesperas, & missam dicantur. Hi est Confraternitas Cameratarum, cum omnes pro tertis celebrandis, & dicantur Missis.

Hospitalis Domini Christi pro infirmis, qua regitur a tribus Dominis Procuratoribus, ab Excellent. Senen Reg. electis.

Ecclesia S. Margerite, ubi D. Abbas Janus Maria Regi est Rector cum nullo celebrationis omne.

Ecclesia S. Stephani Protomartyr, & Collegiata, in terram dirata; qua Collegiata est jurapatronatus Illustri, DD. Theaurariorum S. Maria. In hac Ecclesia anticum Nat Altare S. V.

Ecclesia S. Clara cum Ministerio Monialium. In ea Altare S. Aloysii Gonzaga, in quo adiant multa Reliquia, cum omne quodlibet celebrationis, ex legato Revere, quantam Aloysii Alipreti, & eternamque suppeditat Confraternitas RR. Sacerdotum S. Petri in Cathedra. Ne Moniales habent quatuor famulas Cuocer, et, qua Monasterio non exant.

Ecclesia S. M. de Signari, ubi Confraternitas Fabricum Ferrariorum.

Ecclesia S. Rachel, ubi ejus Confraternitas. Ecclesia Assumptiois Domini de jurapatronatus Digni Exce. Senatis, in qua est Confraternitas SS. Conceptiois.

Extra Urbem in Diversis.

In Jesula M. ierensi Ecclesia Parochialis de Basilopogio. Ecclesia S. Petri in Blatta, Capella S. Joannis Baptista, Capella S. Andrea, Ecclesia Assumptiois Domini, Capella S. Michaelis; Ecclesia Parochialis in Blatta, Ecclesia Parochialis SS. Pauli & Modesti, Ecclesia S. Maria de Civitate, Ecclesia S. Maria Gratiarum, Ecclesia S. Martini in Pregiura, Ecclesia S. Antonii in Alaravich, Ecclesia S. Michaelis de Okubys, Ecclesia S. Maria de Samaris.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Tapoles, Ecclesia S. Anna, Capella S. Michaelis, Ecclesia SS. Trinitatis, Capella S. Stephani.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Ofelio, Capella S. Viti, Capella S. Joannis, Ecclesia S. Rofit, Ecclesia S. Petri, Ecclesia S. Nicolai.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Linex, Ecclesia S. Martini, Capella S. Rofit, Capella S. Elia, Ecclesia S. S. Petri, Ecclesia omni. Sanctorum, Cap. S. Nicolai, Cap. S. Anna, Ecclesia S. Michaelis, Cap. Nativit. S. M. V., Cap. S. Viti.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Dolle, Ecclesia omni. Sanctorum, Ecclesia S. Georgii, Ecclesia Assumptio, S. M. V.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Slans, Ecclesia S. Maria Magdalena, Ecclesia omni. Sanctorum, Ecclesia S. Rofit, Cap. S. Joannis, Cap. S. Ursula, Cap. Assumptio, S. M. V., Ecclesia S. Petri, Cap. S. Maria Misericordia, Ecclesia SS. Trinitatis Margine, Cap. S. Stephani, Ecclesia S. Joannis in Dalmavice, Ecclesia S. Francisci.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Cania, Ecclesia S. Anna, Ecclesia S. Maria ad Nivem, Ecclesia S. Michaelis, Ecclesia S. Nicolai, Ecclesia S. Rofit, Ecclesia Assumptio, S. M. V., Ecclesia S. Hieronymi.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Klisevo, Ecclesia S. Stephani in Roga, Ecclesia S. Nicolai de Malavignaz, Cap. S. Joannis Baptista, Ecclesia S. Simonis in Mirero, Ecclesia Nativit. S. M. V. in Gramata, Ecclesia S. Crux in Glavac.

In Continenti Ecclesia Parochialis Panti Noci, Ecclesia S. Rofit Ord. Padua, Capella S. Rofit, Cap. S. Georgii, Capella S. Nicolai, Cap. S. Maria ad Nivem.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Melfi, Cap. S. Francis, Cap. Nativ. S. M. V., Ecclesia Assumptio in Petriga.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Giarica, Cap. S. Elia, Capella S. Anna.

In Continenti Ecclesia Parochialis Epideuro, Cap. S. Maria Lauritano, Cap. S. M. V., Cap. SS. Annunziationis, Cap. S. Anna, Cap. S. Rofit, Ecclesia SS. Petri & Pauli, Cap. S. Elia, Cap. S. Demetrii, Cap. S. Martini, Ecclesia Nativit. S. M. V. Ecclesia S. Georgii, Ecclesia S. Nicolai, Cap. S. Joannis Baptista, Cap. S. Dominica, Ecclesia SS. Rofit, Cap. S. Francis, Cap. S. Luca.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Gradda, Ecclesia S. Thome Apostoli, Ecclesia S. Nicolai de Radavich, Cap. S. Luca, Cap. Assumptio, Cap. S. Nicolai de Saitone, Cap. Nativit. S. M. V. de S. Ania, Ecclesia S. Thome Apostoli de Dobray, Ecclesia S. Petri, Ecclesia S. Barbara, Ecclesia S. Michaelis in Margine, Ecclesia S. Rofit in Margine, Ecclesia Assumptio, Capella SS. Rofit, Cap. Visitationis S. V., Cap. S. V. de Plano.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Piarige, Capella S. Anna de Puglitz, Cap. S. Georgii in Misalich, Capella S. Joannis de Prior, Cap. S. Andrea de Bovi, Cap. S. Viti in Padavaglia, Cap. S. Joannis de Fafale, Cap. S. Pauli de Pangel-Bardo, Ecclesia Nativ. S. M. V., Cap. S. Elia in Poglitz, Cap. SS. Colmi & Domini, Cap. S. Nicolai, Cap. S. Joachum, Cap. Assumptio Domini, Ecclesia S. Nicolai in Pangelina.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Pradivice, id est supra Pelatum, Ecclesia Assumptio, Cap. S. Elia, Cap. S. Anna, Cap. S. Georgii, Cap. S. Joannis, Cap. S. Nicolai de Slans, Cap. S. Thome, Cap. S. Michaelis, Cap. S. Maria in Piero.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Strania, Cap. S. Stephani, Cap. S. Nicolai, Cap. S. Lucae, Capella Assumptiois Domini.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Molini, Cap. Spiritus Sancti, Cap. S. Joannis Baptista, Cap. Assumptiois, Cap. S. Nicolai, Cap. SS. Rosarii, Cap. S. Petri, Cap. Assumptiois Domini, Ecclesia SS. Colinae & Damiani, Cap. S. Stephani, Cap. S. Rofae, Cap. S. Lucae, Cap. S. Ruchi, Cap. S. Michaelis.

In Continenti Ecclesia Parochialis S. M. Magdalene Bruni, Ecclesia Assumptiois in Portuque, Cap. S. Domitiae, Cap. S. Georgii, Cap. S. Francisci, Ecclesia S. Lucae, Ecclesia S. Martini, Cap. S. Eliae, Ecclesia S. Annae de Bruni.

In Continenti Ecclesia Parochialis de Ubbia, Capella S. Petri, Cap. S. Spiritus, Cap. S. Nicolai, Cap. SS. Rosarii, Ecclesia S. Stephani, Ecclesia Assumptiois Domini, Ecclesia B. M. V. de Indigne, Cap. SS. Colinae & Damiani.

In Continenti Ecclesia Parochialis Gravosi, Cap. Assumptiois B. M. V., Ecclesia SS. Trinitatis, Cap. S. Hieronymi, Cap. S. Nicolai, Cap. S. Mariae de Monte Carmelo, Cap. SS. Rosarii, Cap. Conceptiois B. M. V., Cap. S. Crucis, Ecclesia Assumptiois B. M. V., Ecclesia S. Georgii, Cap. S. Clementis, Cap. S. Hieronymi, Cap. B. M. V. Lauretana, Cap. S. Ruchi, Cap. Pfratensis B. M. V., Cap. S. Nicolai, Cap. S. Annae, Cap. S. Blasi, Cap. S. Gregorii, Ecclesia S. Mariae gratiarum.

In Suburb. Ecclesia Parochialis de Velle, Cap. S. Felicitatis, qua olim Abbatia, Ecclesia S. Mariae de Danze, ubi Iun B. V. magna devotio, ad cuius tutelam sunt quatuor Ministri Treriana S. Francisci, Cap. S. Gregorii, Cap. S. Crucis, Cap. Nativitatis, Cap. S. Joannis Baptista, Cap. Praesentationis B. M. V., Cap. S. Annae, Cap. SS. Trinitatis, Cap. S. Antonii, Cap. S. Felice, Cap. S. Assumptiois, Ecclesia S. Antonii Ab., Cap. Assumptiois, Cap. S. Nicolai, Ecclesia S. Laurentii, Cap. S. Jacobi Apostoli.

In insula Calamata Ecclesia Parochialis, & nulla praeter istam; cetera enim sunt diruta.

In insula Maia Ecclesia Parochialis, Cap. S. Joannis, Cap. S. Mariae Magdalene, Cap. S. Andreae, Cap. S. Mariae de Palatio, Cap. S. Spiritus, Ecclesia SS. Trinitatis, Ecclesia S. Catharinae, Ecclesia S. Annae, Cap. S. Martini, Ecclesia S. Vincii.

In insula Japona Ecclesia Parochialis de Padellana, Oratorium S. Thome Apostoli, Cap. S. Georgii, Ecclesia Parochialis de Luca in dista insula, Cap. S. Michaelis, Ecclesia S. Michaelis, Ecclesia dicata S. Spiritui.

Controversia fuit Antea cum Patribus Dominicis, cujus initium & exitum his verbis expressum reperio in monumentis Mhi. Congreg. Dominici Ragusini. Antea de Robertis Chioensis Archiep. Ragusi, ad Convantum nostrum Ragusi accessit, Episcopum Card. F. Franciscum Pavic per comitatum invilare. Primum fratres agere sermone contra antiquum morem, immo & contra Apostolicam inhibitionem esset. Crux ad nostrum Convantum accessit, Cruxifera statim, in foveam ut pisset, immeruit. Rem proinde ut advertit, de injuria se vindicaturus Archiepiscopus, Ecclesiam interdicto nostram supplicavit, atque in tres ex Patribus Censui Excommunicationis conjuravit tolli.

Sed causa ad Sac. Congregationem delata, huiusmodi tandem decreto expedita fuit: In causa Ragusina delatanti Cruci, & interdicti, & censuratum vertente inter Archiep. ex una parte, & Patres Dominicorum ex altera; Sacra Congregatio EE. & RR. S. R. E. Cardinalium negativis & consultativis Episcoporum & Regularium proposita, paribus oculis, referente Rucantissa, Card. Cusius censuit & declaravit licuisse, & licere eidem Archiep. ingredi Convantum praefatum Patrum Dominicorum cum Cruce trieta, Interdictum vero & censuras fuisse nullas &c. Romae 26. Martii 1711. G. Card. Carpene, P. A. Nivoni Secretarii.

Anno 1713. v. Kal. Decemb. Clement XI. Andream, vinculo, quo adstrictus erat Metropoli Ragusina, dissoluto, Ecclesiam Policastrensi in Provincia Salernitana Episcopum praefecit.

JOANNES BAPTISTA ARCHIEPISC. RAGUSINUS LXXVI.

Picenas et monte Granario, cognomento Canestatus, Peshyter Congregationis S. Philippi Neri in D. uicli Firmam, qui anno 1702. e typis Romanis emisit Oratorem Missarum cognatione nostralem de sancta filii Dei natalitate, & interpreti Card. Ursino Archiep. Beneventano, qui postea, Benedicti XIII. nomine assumpto, summam Pontificatum obtinuit. Clement XI. ab. 1714. 17. Febr. providit Ecl. Ragusi, vacant per transitionem Andrea de Robertis ad Ecclesiam Policastrensem de persona Joannis Baptista Conventuali Peris, Firmam Duce. Congreg. Oratorii S. Philippi Neri &c. Eundem Innocentius XIII. post annos ferme octo ad Ecclesiam Episcopalem Terracinae, quae civitas est Latii, olim Anagnini appellata, regendam migrare fecit.

RAYMUNDUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS LXXVII.

Orta Ragusinus, cognomento Gallanus, ex Ordine Dominicano. Hic primus et civibus Ragusinis aditum ad Sedem Archiepiscopalem, veteri Senatufconsilio interclusum, longo intervallo, sibi, suisque successoribus relevavit. Nihil enim periculi Patris illi sapientissimi et popularibus suis, praeterit illis, qui e familiaribus religiosi desompi essent, sibi, suaeque Reipublicae metuebant; quin plurimum utilitatis ex eorum prudenti praeque administratione obventurum confidebant. Erat Vicarius Apostolicus Constantiopolis, idemque Archiepiscopus Ancyranus, quem Clement XI. Archiepiscopum designavit & collatum illi Sacrosanctum confirmavit Innocentius XIII. ab. 1722. Constantiopolis in patriam regresso Romam iter necessarium erat, ut more majorem a Pontifice Max. & approbationem Archiepiscopatus sibi traditi, & Diploma Pontificum praesens acciperet. Excusatione senectutis, valetudinis, cegitatis usus postulavit, ut lege ac necessitate orbis adeunda eximeretur; idque ut impetraret, auctoritatem praefecit interposuit Cardinalis Spinola, qui Innocentio XIII. ab arcibus consiliis erat; etique epistulam scripsit ex qua praecata ejus in rem Christianam merito cognosci possunt, & quae laudabiliter consistit, dum Constantiopolis munere Vicarii Apostolici fungebatur. Hanc Epistolam ex Italia

Composita
Ex Antea
Archiep.
Ragusi,
cap. dim
mille.

Antea ad
Ecl. Polica-
strensi, trans-
fuitur.

Joannes Ba-
ptista Ar-
chiep. ab.
1714.

Raymundus
Gallanus
ex Or-
dine Do-
minici
Archiep.
Ragusi.

Ad Card.
Spinola
mulum scri-
psit, ut
epistula
legem ex-
titerit.

en in Latium convertam hunc loco inue-
niendum censui.

Vide
Ergo
Rag.

Postquam Constantinopoli multos annos, titu-
lo Archiepiscopi Aegypti insignitus, & mu-
nere Vicarii Apostolici functus, inter assidue
aratus, & gravissima pericula, atque inco-
mmoda exieram; valitudine attrita, predica-
que ad annos fere septuaginta aetate, cum
me jam vires escherent, a sacra Congregati-
one missum ac reditum in patriam postulavi;
jundia enim exieram mox me Cirobio Ragusio
restituere, & vix quod speraverat, cum Fratri-
bus mihi carissimis transpaleis placebique tradi-
ere. Nondum Constantinopoli discesseram, cum
de Ragusina Ecclesia mihi a Clemente XI. anno
superiori vita sancto decreta nunciis ad me per-
venit. Quam impolitum; quomodo vultu gravior
esset, quam ad corporis mei atque animi imbe-
cillitas sustinere posset, nimis tamen detestan-
dum putavi, ut in patriam & alios meos in-
gratus, atque insensuosus viderer, qui delatum
mihi bonorum insolito omnium Ordinum plausu
approbarent, & summo gavisum sunt, quod
in hac nobilissima Sede Metropolitana, quum per
annos crederet quatuordecim alienigena occupa-
verat, tandem aliquando civem suum colloca-
tam viderent. Quapropter licet vitæ capiti ef-
fere salutaria et religiosa quæritis, hoc tamen
sanctis civium iuram erga me audis, & be-
nignissime voluntati prædicandum esse existimavi.

Cum viderem Ragusiam, incredibili me to-
tus Civitatis lætitia & gratulatio excepit, quæ
mihi ad gratissimam omni subeundam magnam
alacritatem ingruit. Ipsi cum essem, & plane
inopertum tam a periculis, tam ab omnibus re-
bus, at ex paravala, quæ ad suppellectilem, orna-
tamentum, cultumque Episcopalem pertinent, quan-
tum pecunie mihi opus erat, Senatus publico
arario mutuum dari iussit. Societas, paupertas,
valerius male afflicta me a possessione hæmæ
suscipienda deturbaret. Necessitate coactus per-
tini, quem mihi hunc constitui, Prætoratum
etiam quædam rogavi, ut Pontificum col-
lati Archiepiscopatus Diploma mihi absenti mi-
tetur; neque enim eum sine salutis & vitæ pe-
riculo, & magno dispendio, me tam longe vi-
nari fere terrecerit, sine maritimo committore pos-
sum. Quot postulabam, nondum impetravi. Con-
siliis epi auctoritatem optime vestre Emi-
nentia imploravi, ut Beatissimo Patri persua-
deat justum esse, quomodo hanc venire pos-
sum, et legitimam excusationem, meque arbis
adenda lege ac necessitate extimulorum carere. Ne
vero indignus viderer, cupis humillimis precibus
Sanctissimæ vobis benignis indulgeat, quæ Constanti-
nopoli, religionis causæ, pro mea tenuitate
gesserit ac persolverit, pance exponam.

Quamvis Constantinopoli personam sustinui &
munus Vicarii Apostolici, omni studio, optaque
ad divinum cultum ingredier, & solum Catholi-
cam tendens, ac subsistentem incubans, nullis
populi laboribus, & periculis, nullis inopi-
diis & incommodis. Nihil antiquius habui, quam
ut legatos Principum Christianorum mihi cove-
laret, & partem apud eos gratiam assidue ef-
fusa conservarem, ut mihi & Catholicis Turci-
ce ditius auxilio essent, ac præstato.

Auctoritate Ragusio Oratoris interposita, Fra-
tribus Franciscanis Discretisbus Templi ac Co-
nventus Pontificis refectis facultatem impetravi.

Cum Patriarcha Teuchensis Constantinopolim ve-
nisset, ut Patriarcha ejusdem Ordinis Franciscani,

consilii in eos criminatus, ex universa Ecclesia
expelleret, sedas interpositio Legati Regis Ma-
sevia, illius calumnia diffusi, comminatus
infregi.

At Christianus Macedonæ atque Albanie, a
corruptione exaltationis, & trinitas eximios,
sapiens apud & patrocinium Legatum Regis
Gallie, neque amicus a fructibus imploravi.

Sic qui Christianorum in nobis ac directi Sen-
atensi diem supremum olisset, Batum avarum
Turce, qui se illas confangebat, falsi testi-
bus prodaliti, et legitimos hæeres profiterer-
tar, & quidquid haurum reliquisset, interverte-
rent, ad seque transferret. Curæ effecque, ut
Magistratus, quem Magistram vocant, constituta
lege, Turcis omnibus omni ad Christianorum be-
neditates animi intercederet, quæ lege, non solum
Societatis, sed Christianis omnibus cautum est,
qui sunt sub Imperio Turcorum, in quæ frans
ubique, & avaritia dominatur.

Flagrante bello postremo Peloponneso, domus
mea perfugio & solatio suis Christianis capti-
vit, Constantinopolim abduci; quibus nullum a
me potestate officium defuit; ut sepe vestes mihi
detrahi, ut nobilium virorum nuditate solveni-
rem; quidquid vero pecunie habebam, insumpsi
ad illorum expellendam sublevandum, vel ut capto
et servitute barbarica, & periculo deferenda si-
del redimerem.

Auctoritate optaque interposita Oratoris Ca-
sare, ab Rege Turcorum Diploma impetravi,
quo Christianis Censibus potestas fideret, tum
Templi publici obtinendi, tam sacras functio-
nes libere Latinerum palam ac libere peragendi,
tam denique illa privilegia recuperandi, quibus
antea fruebantur. Item beneficium prædictum
Catholicis Armenis, nisi quorundam avaritia so-
stiteret.

Antequam Constantinopoli discederem, nunci-
tam mihi fuit, in quodam Edicta, quæ Gra-
cis & Latini est communis, aram Latinerum
per quendam Episcopum Schismaticum eversum
fuisse, tumque in agere, & eam, ut Catho-
licis Templum S. Maria Rotariorum respectu
Oratoris Galli patrocinio saltem curavi, ut Vi-
situs subiret Episcopum illum suis pompis
erari reficere, tandemque tota ex Edicta ex-
pelli.

Sedi Apostolica, sacra Congregationi de Pro-
paganda, relique Conciliane, annos ipsos unde-
viginti, Constantinopoli veram assidue narra-
vi; quos quidem annos dies calamitatis & mi-
serie venissime appellare possum; & nulla fere
dies a calumnia, insidiis, periculis, vexationi-
bus mihi vacua fuit. Sæpenumero me, post
sacras functiones, & Templo prædicantem Turca,
strictis gladiis, & igneis balistis in meum pro-
pulus intentis, adorti sunt; & nihil prope eis
salvum, quam ut interficerent; neque ex eorum
manibus, nisi numerata pecunia, evadere potui.
Sæpiissime calumpniis capiti, pugnis calcibusque
confectus, contumelias, maledictis, ignominiosis omni-
bus appetitis, necesse habui, eos solum omnia
fios querimonia sufflere, sed etiam pro iniuriis
illatis argentum salvere. Namque mea pro-
prie in capite & vitæ discretem aditum fui,
quam cum quidem ex militia prætorum, de
Christianis captivo, quem ipse curat, trans-
fuge, damnum meum recepto, atque ad partem Chri-
stianorum transmissa, vixit meum aculeis ad
Magistratus Galatice & Constantinopolitane quorum
tribunalia abreptis cum fuisse, capiti son-
ten.

Vide
Ergo
Rag.

tentia, extremeque supplicio ut me farrigerem, pecuniam non modicum profecti oportuit. Quinque postillam decem annis iuravit, quod duas Trevisyeras sacello domusque proposuisset, duas famulas, & Fratrem lucum vel familiaris cooperatorum, mihi praeponeret.

Ad te, quae mihi opus erant, siue ad meum villam & villam, siue ad familiam ascendam, siue ad alios sumptus, non exigam & necessarios, quos vi ad Christianorum inopiam subleuandum, vel ad expellendum Turcorum avaritiam fieri oportebat, magna ex parte ministraverunt, ut Apostolus apertat, manus illae, id est pura iudicia, mea fragilitas, mei laboris in aliorum utilitatem impensis; neque talis, ut mea & meorum indigentia consulerem, ac personam Archiepiscopi & Vicarii pro dignitate sustinerem, sufficientes decem argenti, quos sacra Congregatio suppeditabat.

Adiungam Constitutionem accedentem, ex mandato sacrae Congregationis, Vincentio Zmajevich Archiepiscopo Antiocheno, Albaniam, Macedoniam, Serbiam peragratores Apostolica iustitiam, assiduum & laboriosum operam prebui, discriminum periculumque omnium comae ac periculis, inter ferocissimas gentes, partim ab Ecclesia communione segregatas, partim capitales Christianorum hostes, a quibus nihil tutum, nihil non metendum. Cunctis Albano, quod post illas provincias peragratores Alirium convocavit, ipse quoque cum aliis Episcopis interfuit & Alia decretaque sacri illius concilii, quae vix litteris mandant.

Tot ac tantis aditis sollicitudine periculis, laboribus, anxietis, ego quidem nunquam alio speculi, nisi ad incrementum divini cultus, ad solvendum atque utilitatem Christianorum, qui Turcico dominio premuntur; si quid tamen apud sacrum Pontificem merui, hoc meum primum loco suppliciter peto, ac ne rogat fecerint, videretur, ergastium meum incommodis, periculis, sumptibus iunctis Romam abire. Quod mihi a Sanctissimo Patri impetrare volui, hinc utinam vestrum non aique obsecro.

Anno 1722, ut docet Schallianus Dolci, possessionem commisit sibi Metropolis adire. Haud magis sapientissimis institutis, quam exemplis sanctissimis profuit. Diaconum Episcopali more ritibus perulstravit; & communitas, quae in Clerum & populum irrepleant, pravos conductus extirpavit, tam perversam illam opinionem ex animis fere omnium evulsit, quae vulgo Avalorat, scilicet Ragusini non tungi lege illa universalis, quae vetitum & tantum est, ne quis libros fidei ac moribus perniciosos, qui nominatim perculentur in Romano Indice Librorum prohiberentur, vel legat, vel apud se retineat; hanc quippe legem in Civitate ac ditione Ragusina ex iuris formula & praerogativa promulgatam non esse adebant. Hunc errorem, qui quotidie latius sequebat, omnibus & singulis eripuit, poenique gravissimis propositis, exitalem illam horum vitiis, & proscriptis retinendi ac legendi licentiam libertatemque coercuit; ut ipse in suis ad Sacram Cardinalium Congregationem litteris testatur his verbis: Cum venerationis manus peragerem, scandalosam quandam, & in praxi perniciosam opinionem in hac Civitate irrepsisse animadverti; quae pieque sedulo operabatur latam legem de librorum proscriptis, Ragusinam Diaconum, ex defectu legitima promulga-

tionis, non ardeat, atque possim libros quoscunque, etiam suspectos, novelli legant; unde qualis in juventutem praecipue morum curam, prela pedestrum subditi capis, per ipsi perproditi, hinc delatam ad me fuit, per ora aliorum oblationes iniurias de iunioribus, de carnis maceratione, alijque hujusmodi Christiani exercitationibus citra vagari; haecque audaciam a prava illorum librorum, & maxime ab Auditoribus Gallicis cultorum scilicet natam esse. Ut huius mali obviarem, publico edicto, librorum in Romano Index contrarium prohibitionem, graviter citam poenae propositi, promulgandam curavi; quoniam hoc idem in Synodo Diaconis institutum fuerit a meo praedecessoribus. Hoc exemplum imitatus est hac Ragusina, quae Sensusconsulto impium Tolandum Hebraeorum publice comburi iussit.

Anno 1724, Benedicto XIII. ex Ordine Praedicatorum, primum in Collegium Cardinalium completum, deinde ad Iamum Christiani Orbis Sacrodotium erecto, suis ad eam litteris, Pontificatum gratulatus est; a quo eidem litteras benignissimas recepit.

Beatissimus Pater.

Eti mira illa, & auctoritas vestra Dominice Familiae felicitas plura, reliqua celeberrimis talia: Pius, illorum tum sanctissima vita, tum claritas doctrinae, altissimum secundae Dei Patriis feligium deceraverit, ac tamen post illam P. P. Pontificatum videbatur quasi suaveri in eo orando agendaque vires effusisset, & quem Sanctissimus Pontifex ac Principi parem exinde sufficeret, sacerdotum non habere; in eadem aliquando, Pater Beatissime, te manifeste celestis Flaminis fratre, hereticisque singulari, licet invitam, & diu repugnantem, videntem ac reverentem in supremo Regali Sacrodotio constitutum, habet profecto quod, etiam supra P. P. Pontificatum, abs te audiat expectatorem accessum san. primum dignitatis ac splendoris. Hinc omnino iure auctoritate incredibili gaudio perfunditur Ecclesia; nec mirum vultu te spem concepit, ut brevi tua virtute, tua innocentissima vita illudis exemplis excitatis, te imitetur; & suis paucis reformatis moribus, tua, hoc est opinio, vivat; & te Regere non sit habitura, quod aere illis temporibus, quibus non tam laetantur in titulis, & facis ascitui splendoris, sed in tua simplicitate morum, & solida pietatis cultu, & nervis severioris disciplinae, vii omnis & dignitas, & decet Christi Spuria vigeat, invidere possit.

Sed ante reliqua Ecclesia haec Ragusina a te plura etiam expectat, atque in suis sabbatibus Barbarorum populi, quo magis in dies premittitur mea tam mala vicinia, eo major fiducia eriguit a tuis ingentibus caeli, quae omnium incoluntur, omnium Patrum amantissimas, impetrit, non modo illam te non excluderem, sed etiam pro tua excessa pietate ac clementia scilicet, ut quomodocumque hactenus Christi, eiusque pietatis maiestatis auctoritatem illis, sollemnemque se preberet, ita in posterum futura sit Arx servanda in his regionibus fidei, tuis beneficiis omnium montissimas, & a barbarorum exitibus, incursionibusque secuta. Cuius ego vota & preces humiliter deferens, meque, & illam sacris pedibus Sancti tuis, quos tota cordis affectu & devotione descender, libentissime non minui, quem summa cum reverentia subijci, prece Deum Opt.

M. X.

Ragusa
litteris.

Ragusa
litteris
litteris
litteris

extere sub immediata preestione hujus Reip., exempta, existant. Quamvis autem priorum Legatorum adimplentia, fueritbus carendis, aliisque quibusvis operibus incumbant.

Extant etiam in civitate, & extra illam per Diocesis diffusa Domus mulierum de Penitentia, quas Beggas vocant, collegialiter, & honeste vivunt, tam ex elemosynis, tam ex labore manuum, sine ulla tamen voto.

Tota vera Diocesis, quae ad eam triginta circiter miliaria in longitudinem protenditur, viginti sex Parochias Ecclesiarum sub se continet, quarum fructus sua exigui sunt, ut quotidianum villorum necessarios suis vix aliqua, sed aliqua non sufficiant. Illa est, ut, quia Sacerdotes docti, prudentia, aliisque requisitis praediti, ad illas regendas non concurrunt, vacante aliqua, exoritur Archiepiscopus ex velox idoneis aliquo conventum, vel Parochiam ad ipsius curam praestitit; quomodo credi non potest quantum inde famuli perveniunt, quippe cum imperitus sit Pastor, & omnes suae non Sacerdotum Contumacia, nec Distinctio Christiana alimonia refectere, nec consilio, aliisque subsidiis parare valet. Locustabile profecto est, non modo pueris, sed etiam adolescentibus, imo & viris, senesque sit ignaves esse, ut ne prima quidem fides rudimenta possint. Ad hoc, aliud accedit incommensurabile, quod cum aliqua Parochia amplius sit & plurius in locis ipsorum Demibus referat scaturit, & haec laxa alimonia distat ab Ecclesiis, & prope etiam extremam, ac diffusissimam sint, pauci propter ea ceteros velis, plerique his, terre, ad sumum, multo semel duntaxat in anno ad sacrum audientium, & sacramenta suscipiunt ad Reddendum conveniunt; quodque magis dolendum, fieri nullatenus potest, ut huic incommensurabili opportune occurratur. Beneficia enim nulla sunt quae parochialibus his Ecclesiis ad augendum earum fructus ad mentem Sac. Con. Trid. viri possint Parochialium vero alteri simili nutre, autem illarum invicem distantia, periculosum esset; ut nequa potius Parochias, ad animarum periculum committerent, insidiamque necessariam esse omnino sentiam, etiam per discriminationem illarum fructuum, si ergane incolarumque insipia dissolutio insistentem, vel exiguitas circumstantiarum patet.

Hac cum ita sit, EE. Patres, & fratre dilecti, quanto in dispendio animarum salus vestrae, quantisque praeter ceteras meas sollicitudines, mentis ac civis salutis hac de causa angatur conscientia mea; exploratum liquidum mihi est, summam Episcopalis cura in ea sitam esse, ut Ecclesiae regendae habiles praesententur Rectores; tanquam felicitate commissi Gregis salutem promoveant, cum & Pastores cultiore sentiant, & Gregis Pastorem vitem & audit frequenter, & ad audientium commodum convenire possit. Haec praedicti vobis exposui, Rmo. Domini, ut siquid opus, siquid consilium in hisce angustiis affere possit (malum autem potestis) pro vestra pietate, animarum harum saluti sedulo praestitatis.

Ut vero huius rei calamitatem in praesentia habueris, nunc duntaxat Ecclesiae Parochialis statum exponam. Plurimis alibi annis vacavit Ecclesia S. Viti Inula Melitensis, quam cum exiguis admodum fructibus veloxem fecerant, neminem minora Romana non excedentes dabat, siquae ab avaritatem montium, & interea incommode, itaque sua est ardua, neminem adhibere suscepit. Quare & mori & perirebus,

ac propulsis etiam praemis compelli oportet faceret, & velut dispartire ad rem solam, ut saltem singuli per annum ad binae illam advenissent. Nunc advenit me querele, & lamenta Sacerdotum; & quandoque necesse fuit de tenui mea mensa aliquo pecuniarum subsidio pauperi caudam Sacerdoti illius destinato subveniri, ne insulam deservire cogatur. Quoniam qualem in populo praesentem huiusmodi Sacerdotes, quos vix ita egre praestitit cogit.

Cum visitationi manus pergerem, scandalosam quamdam, ac in praei perniciosis opinio-nem in hac civitate interfuisse animadverti, quae plerique fructus opinabantur latam legem de librorum proscriptio Ragusam Diocesis ex despectu legitima promulgationis non ardere; siquae possent libros quosvisque etiam suspectos nonnulli legere, nunc quis in pariterum praecipue morum corruptela pedetentum subiacui leperit, vos ipsi pervideris. Haec delatum ad me fuit per eam aliquorum inimicis oblationis de jussu, de carnis incontinentia, aliisque huiusmodi Christianis excretionibus circumvagari, hancque anticiam a prava doctrina librorum & maxime ad antichristos Galis editorum lesione natam esse. Ut huic male obviari item publico edicto librorum in Romano indice contentorum prohibitionem, gravioribus etiam poenis praestitit, promulgandum curaret; quocirca hoc idem in Synodo Diocesis inditum fuerit a meo praedecessoribus. Hoc exemplum imitata est hac Republica, quae Sinarum impium Thaum Hobraviam pulvis comburi iussit. Haec remedia ultimo proscriptum cum opotuerent, quae hic adeo invaluere. His litteris statum meae Ecclesiae, utique in vos testimonium exposui. Reliquam est, ut me, EE. PP., famula servas a Deo Opt. Max. vixit precantibus vestra auctoritate, & benignitate turavimus; dum ego quae maxima possum veneratione sacrum vestrum Tapasum delectator.

Ragusae 20. Octobris 1724.

Huic. Adulsi. & Oleg. Servas F. Ray-mundo Gallani Arch. Ragus.

Cum adolescentulum quendam, superstitionibus Turcis innatum atque inutritum, ad Christianam religionem tradidisset, cum Romanissimum dandi ordi Sanctissimo Patri Benedicto XIII., qui eum de divinis mysteriis se praecipue erudiendum curaret, & hoc ipse manu liberalibus aquis abduceret. Id muneris sibi gratissimum fuisse, eoque se magnopere gavissimum esse Pontifex, his ad Raymondum litteris datus ostendit.

Venerabili Fratri Raymundo Archiepiscopo

Ragusino Reverentissimus PP. XII.

Venerabilis Frater, Salatem & Apostolicam Benedictionem. Quamquam virtutis tui preciarum, & pastoralibus tuis meritis parum gerimus opinionem, eam tamen magis in his augere, ac summum Pontificem sibi benevolentiam amplius demereri Fraternalis tua non praetermittit. Haec in subsequenstissimi litteris, & in faciliore tua pietatis officio, quo Turcom adolescentem Christianis institutis inductum, & liberalibus aquis christianum ad nos misisti, animi ergo nos tui observantiam, animarumque redimendum studium praecipue; atque ad eam misericordiam opera, in qua sumptus liberaliter erogare consuevisti, hanc etiam laudem adiungam esse gratissimum. Salutari autem iuramento, postquam Christianae religionis mysteria adolescenti ille ostendit, abiecit, ut quousque tibi doto edidit esse

Turci ad
idem Galis
si, curavit
in h. Ray-
mond ad
Benedictum
XIII. misit.

Episcopo
Benedictus
ad
Raymondum.

voluisti. Redemptori omnium Christo reatum, in libertatem filiorum Dei redicens. Ceterum quam grato erga te animo, & quam propensa in Fraternitatem tuam voluntate sumus, ubi se opportunitas suggeret, scripta declarare vehementer optamus. At tibi, Ven. Frater, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimus. Datum Roma apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die xi. Maji MDCCXXV. Pontificatus nostri anno primo.

Raymundi
Galliani.

Anno quinto Archiepiscopatus, Christi 1727. xi. Kal. Aprilis ex apostolice interit; atque apud suos, in ad S. Dominici, honorifice conditus fuit. Cum Raymundus Archiepiscopus Ancyranus titulum gerebat, atque ad Sidem Archiepiscopalem Ragulinam crederetur, rerum ac bonorum omnium, quae tunc possidebat, heredes instituit, futuros post suam mortem, Fratres Congregationis Ragulinae S. Dominici; idque litteris suo chirographo & annulo obsequens testatum esse voluit. Post saecularem exequias Canonici Aedii Cathedralis domum Archiepiscopalem ingressi, supellectilem omnium gemmam, argenteam, aeneam, ligneam, tum faciem, tum domesticam, & quidquid erat pecuniae, nullo habito discrimine, veluti haereditatem eandem, Ecclesiae debitam, abstulerunt: quae de re cum Patres Dominicani apud Benedictum XIII. queri essent, sapientissimus Pontifex, quae dum Ancyranus esset, & quae dum erat Ragulinus Archiepiscopus acquisierat, dignatus, & illa ab aliis fecerit, iussit: & haec quidem Canonici, & Ecclesiae Ragulinae, illa vero Patribus Dominicis adjudicavit; ex hac parte, quae in obitibus, si quod ante susceperat Archiepiscopatum Ragulinum, ex altera quae Canonici hunc Ecclesiae obvenit, si quod pulchra ac altissima contraxerat, dissolvendum esse, Antonio Rigbio Episcopo, qui paulo ante Ecclesiam Tribunalis dimiserat, imperavit, ut sententiam Pontificam, minus interpolitis penarum ecclesiasticarum, tuendam & exequendam curaret.

Benedictus PP. XIII. Ad perpetuam rei memoriam.

Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filii Fratres Congregationis Ragulinae Ordinis Praedicatorum, quod bona memoriae Raymundus Galliani, dum vixit alium Ancyranus, & deinde Archiepiscopus Ragulinus, in minoribus constitutus habitum per Fratres illi Ordinis gestari solium suscepit, & praestitum per eodem emitti consuevit, expressis tunc regularum, nullaque bona sua Congregationis praedictae, ante suam Metropolitanam Ecclesiam Ragulinam praestitum acquiescit decessit: in vim vero nostrae & Apostolicarum constitutionum, ipsi exponentes spoliis bonorum memorati Raymundi Archiepiscopi ad ipsos spectare debere minime dubitant. Cum autem, si quis eadem expensis subiungeret, dilecti pariter filii Capitulum & Canonici praefata Ecclesiae Ragulinae statim, secus memorati Raymundi Episcopi obitu, spoliis de illius iocalibus, gemmis, supellectilibus, aliisque rebus fecerint: illi vero exponentes, attenta coram perperat, cum supra dictis Capitulo & Conventu, pro ejusmodi, & aliarum rerum recuperatione, litigare nequeant, nobis propterea humiliter supplicari fecerant, ut sibi in praemissis opportune providere, & in infra, indulgere de benignitate Apostolica dignarentur. Nos igitur exponentes praefatos spoliis favores, & gratis prosequi volentes, & coram singularibus personis a quovisque extor-

municationis, suspensionis &c. si quomodolibet innotata existant, ac effectum praestantium duntaxat consequendum, statim serie absolventes, & absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, amos & singulas donationes, per dictum Raymundum Episcopum favore Congregationis & Fratrum praedictorum factas, ac praefatas, Apostolica auctoritate, tenore praesentium confirmamus, & approbamus, illisque invariabilibus Apostolica firmitate robore adhibemus: ac eadem, & singulas iuris, & facti defensas, si qui desuper quomodolibet intervenire, ac intervenisse dici, praetendi, vel censeri possint, sapienter. Nec non omnia bona cuiusvis generis, per eundem Archiepiscopum quomodolibet acquisita tempore Archiepiscopatus Ancyranus, ante ingressum ad eundem Archiepiscopatum Ragulinum, minime intrare, nec esse comprehensioni sub spolio favore Ecclesiae Ragulinae, seu ad eandem Congregationem iuxta Apostolicarum Constitutionum dispositionem libere spectare declaramus: ac illas per Capitulum, & Canonicos praedictae Ecclesiae Ragulinae, & Fratres Congregationis ipsiusdem libera & exempta ab omnibus, & aliis censuris post adeptam possessionem dicti Archiepiscopatus Ragulinae, consignari harum tenore mandamus. Quae quidem omnia, & omnia adimpleri, & ex bonis post dictam possessionem Archiepiscopatus acquisitis, & fructibus incrementis ad praefatam huiusmodi Ragulinam, titulo spolio, vigore indultuorum Apostolicorum speculantes, dissolvi ordinaamus. Discrepantes praesentes litteras validas, firmas, & effectivas existere, & fore, nosque piamus, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac praefatis exponere in omnibus, & per omnia saecula; sique in praemissis per quoscumque iudices ordinarios, & delegatos, etiam eandem Palatii Apostolici Auditors iudicari & deserviri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quopiam, quavis auctoritate, scientes vel ignorantes conigerint attentari. Quocirca Ven. Fratri Antonio Rigbi, alium Episcopo Mercatorum, per praefatos commissarium, & mandamus, quatenus per se, vel per alium seu alios praesentes litteras, & locis contenta quarumque, ubi & quando opus fuerit, & quoties pro parte interesse habuerint in praemissis, seu aliquis eorum, desuper requisitus fuerit, solemniter publicum, illisque effectus dissonis praefatis assilens, facias auctoritate praefata illas, & eorum quomodolibet praesentium litterarum, & in contentis huiusmodi communi, & effectus pacifice sui & gentis &c. Non obstantibus &c. Quibus omnibus & singulis, illarum tenores praesentibus, pro plenae & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertos habentes, illi alius in suo robore permanere, ad praemissum effectum hac vice damnetur specialiter derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Roma apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris, die xxi. Julii MDCCXXVII. Pontificatus nostri anno quarto.

Pontificia sententiam integre promptaque executus est Rigbius Episcopus, cujus exemplar decreto Senatus Ragulini descriptum extat in lib. Diversi. Indrum. Publ. Ragaria Ragulinae pag. 31. t. & hic a nobis subijcitur.

Die xxvii. Mensis Martii 1728. Mandata Illustriss. & Excell. Dom. Ragaria, quaeque illius Consilii hic infra citi registrata infra scriptum Decretum aeternis debitis requisitis, cujus tenor est qui sequitur, videlicet

manuale
facile
facile

Arginus Righi Dei, & Apostolica Sedis gratia olim Episcopus Meconensis, ac Tribunensis, nec non Judex, & Executor ad Infrascripta a SS. Domino Nostro Specialiter Delevimus.

Cum Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Benedictus Divina Providentia PP. XIII. per suas litteras in forma Brevis ad futuram rei memoriam sub anno Pfectoris Regnatis die XXI. Augusti auctoritate anni MDCCCXVII. vobisque legimus, ac iuridice eorum testibus praesentatis, ut in alio ad quod Sr. omnes, & singulas donationes per h. m. Fr. Raymundum Gallani Archiepiscopum olim Anagninum, postea Ragusinum, Severo Congregationis, & Fratrum Oreris Proprietarium Ragusini, ex huius ante suam Metropolitanam Ecclesiam Ragusinam praesentibus acquisitis factas auctoritate Apostolica confirmasset, & approbasset, illisque inalienabili Apostolica firmitate robur adhiberetur, ac omnes, & singulos iuris, & facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenirebant, aut intervenire alii, preterendi, vel censeri possint, suppleretur; nec non omnia bona cuiusvis generis per eundem Archiepiscopum quomodolibet acquisita tempore Archiepiscopatus Anagnini ante ingressum ad eundem Archiepiscopatum Ragusinum minime intrare, nec esse comprehensa sub spolio favore Ecclesiae Ragusinae, sed ad remanentem Congregationem iuxta Apostolicarum Constitutionum dispositionem liberè spectare declarasset; nobis insuper commississet, ac mandasset eorundem Litterarum executionem cum auctoritate, ac potestate in istis litteris contentis, ac expressis, ad quos Sr. Nos igitur Antonius Righi Episcopus, Judex & Executor ut supra, debita cum instantia requisitis a praedictis RR. Patribus Ordinibus Praedicatorum Congregationis Ragusinae, volentesque Mandatum Apostolicum nobis in hac parte directum reverenter (prout tenetur) exequi, citatis, ac examinatis testibus, probatisque literis, ac legitime rei veritate, quod summa Realium sex mille, vel major, aut minor summa, quaecumque illa sit, qua reposita Constantinopoli in vobis D. Dominici Pisani, vel cuiuscunque alterius alium eadem Dominici Pisani, vel cuiuscunque alteri tradita a praefato h. m. Fr. Raymundo Gallani Archiepiscopo tunc Anagnino, ab eodem acquisita fuerit tempore Archiepiscopatus Anagnini ante ingressum ad Ecclesiam Ragusinam; vobis litteris eiusdem Fr. Raymundi Archiepiscopi, in quibus praefatur per ipsum Fratrem, eandem summam Ragulium sex mille Constantinopoli donasse, eaque re per litteras probata, vobis litteris, ac rationibus eiusdem Dominici Pisani de summa huiusmodi exstantibus; vobis designe orandis, & singulis, qua hac in re, & circa eam videbitur, & considerata fuerint, & sunt; Christi nomine invocata auctoritate nostra, imo veritas Apostolica nobis in hac parte commissis, & delegatis, qua fuggimus praefatam summam Realium sex mille, vel maiorem, aut minorem ut supra minime intrare, nec esse comprehensa sub spolio favore Ecclesiae Ragusinae, sed ad Infrascriptam Congregationem, & Fratres iuxta Sanctissimi D. N. vigore Apostolicarum Constitutionum dispositionem ad supra declarationem ex duplici capite devotissime confirmari ut supra, & approbata in litteris Apostolicis, nec usu acquisitionis tempore Archiepiscopatus Anagnini ante ingressum ad Ecclesiam Ragusinam spectare, & pertinere iudicamus, declaramus, ac tenore praesentium decernimus. Referentes de ceteris

rebus, ac bonis ipsarum Archiepiscopos Gallani iudicium simile, seu aliud, vel alia decretum, vel decreta, quousque opus fuerit scriptis probata rei veritate iuxta praemissa litterarum Apostolicarum formam, & tenorem. Non obstantibus in contrarium quibuscunque, prout in istis Apostolicis litteris minime ob stare debere declarat, & decernitur. In quorum amicum, & singulorum robur, fidem, & testimonium praesentes has litteras, seu praesentis decretum fieri per Infrascriptam nostram Notarium, & eorum Infrascriptis testibus publicari mandavimus.

Datum, & actum Ragusi in Ede nostra solita Residencia die XIV. Decembris anni MDCCCXXII.

Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri Benedicti PP. XIII. anno quarto.

L. S.

Antonius Righi Episcopus, & Judex qui supra.

Joannes Schumacherich Not. ass.

In Diego Marghibi sui praesente.

In Matteo Svecich sui praesente.

Ego Balthassar Svecich Publicus, ac iuratus huius Illustrijs, & Excellentiss. Ragusinae Republicae in Cancellaria Causarum rogatus, & requisitus Infrascriptam Capitani ex quas Originali manu mea propria fideliter extraxi, saltem diligenter collatione de verbo ad verbum, in omnibus concordare literis, nullius semper salva.

In fidem subscripti, meoque solus, quo in his, & similibus uxor, signo manui. Lenz Dio &c.

Per eos annos Senatus Ragulium insignis pietatis ac religionis exemplum posteris suis extititque omnibus Christianis Principibus imitandum praeiit. Abbas Vladislavichius inter Dynastas Serbiana nationis nobilissimus ac divitiis praepollens, idemque apud Imperatorem magnae Russiae gratiosus in paucis, palatium sibi cum hortis latius amplo ac bene cultis Raguli coemerat. Hic Photiano dogmatis & schismatis addictus cum effec, pollulavit suppliciter, ut sibi potestas daretur fani in hortu suo exstirpandi, in quo liceret more ritumque Graecorum sacra fieri, quibus tum ipse, tum eius familia interesset; idemque ancillae matri suae sepulcrum pararet. Id facile ab se impetrari posse sperabat, non solum ob veterem amicitiam, quae illi erat cum Senatibus primariis, & summas necessitudinem multis officiis utroque citroque collatis & acceptis constitutam; sed etiam praeteritis litteris commendatitiis Magni Russorum Imperatoris, quae non tam rogandi, quam imperandi vim habitorum esse videbantur. Verum sua illam opinio ac ipsa selesit: ejus postulata Senatus constantissime repulit, nec prece, nec gratia, nec metu poteritissimi Regis adduci potuit, ut vel tantillum concederet, quod fides orthodoxae quoque modo officere posset. Tunc nimis temper sapientissimis illis, ac religiosissimis Patribus certum deliberatumque, nihil extranei cultus, alienaeque ab Ecclesia Romana & Catholica in suam ditionem admittente, ut illis consilio paulatim serpens latius manaret, ac faceret incolarum fidem inficere. Nec minus illustri deinde superius rebus actibus documenta, quam sibi eredi effectum tam religionem ab omni cum heterodoxis commercio ipsamque ab omniq. labe inactam fieri. Sex annis auctorum nulla Graeci schismatis sponderant, aliaque peritias conditionis obulerant, modo vellet haberetque Senatus.

Senatus Ragulii coemerat in eum palatium latius cultis

status eos recipi, & vel in civitate, vel in aliis oppidis ditioribus Ragusina stabile illis domicilium attribui. Anno 1667. cum terramotus horribilis multa hominum milia et domorum ruinam obstruxit, iidem Schismatici ad regionem desertam a plebe, atque a cultura hominum sequendum colendumque sacrosanctas laicum familias se dedecunt, & quinque in singulos annos aureorum milia & quinquagena solutorum polliciti sunt. Nihil his aut illis Senatus indultit, & eadem, quae semper illis fuerat, constantia animique firmitate omnia eorum proculsa respuit, postulata rejecit, omnemque iidem spem domicilii apud Ragunos obtinendi praecidit: quod & superius factum, cum schismatici auctoritate & potentia fecit Comes Orlovski, qui Rasthorum cladi, & bellica in Turcas expeditioni praerat, iterum sibi aditum in Ragusinam discessionem ut speriretur totis viribus postularent, sed irritis consiliis, nam iterum a Ragunis, licet his gravissimis obsequiis difficillimosque rerum suarum incommodis, fortissime repulsi sunt.

Raymundi Ragulini eximia virtutes & proclara in rem Christianam merita Patres Dominici Ragulini hoc elogio complexi sunt supra sepulchrum inscripto.

A latere sinistro:

Fr. Raymundus Gallesae suo olim Alumno et moderatori, nunc Apostolice Albanoensis Conventus, Nuncio Patellari, Constantiopol. ac Archiepiscopo Anagnino, demum Ragusino Archiepiscopo, amicis, moribus, obsequiis argumentum vestigiis Fratri Praedicatori.

A latere dextro:

Religione confirmata, superstitione devicta, libertate captivus esse comparata, divinus cultu amplificata, libris doctis & doctrina proscriptis, omnibus beneficiis voluntaria, non integritate, pietatis, pacis, virtutis studio parva gloria parata sepulchro igitur morte diu praevia extulit, obiit. Vixit annos LXXX. M. a. D. LXXI.

PHILIPPUS II. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS LXXVIII.

Ex Ordine Carmelitano, primam Venosionis Episcopos, deinde Sidentis, postea Ragusinae Archiepiscopus, de quo Christophorus Siay vir eruditissimus & eloquentissimus ex Actis Consistorialibus hac nobis pro sua eximia humanitate descriptis: Fr. Philippus Thibide Ordinis Carmelitarum natus in oppido de Tuleja nullius sui Tirasae, Duce, in 40. aetatis suae anno consiliarius Professor Metaphysicae in Studio sine Archiepiscopo Almo Ubeli, & Defensor generalis perpetuus anno 1726. 31. Julii creatus Episcopus Venosionis 1727. 17. Martii idem, divisa Ecclesia Venosionis, designatus Archiepiscopus Sidentis 1727. 25. Junii idem sui Archiepiscopus Ragusinus. Ut duas superiores, sic etiam Ragusinam Ecclesiam dimisit.

ANGELUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS LXXXIX.

Civis Ragusinus, cui Franca familia ortum & cognomen dedit. Ordini Fratrum Minorum adscriptus excellenti ingenio, atque doctrina floruit, & quodam nomenque Lectoris iubilati S. Theologiae adeptus est. Coniunctiones habuit atque fructuosas atque elegantes, quas magna

& assidua non modo plebs, sed etiam magistratum vicorum frequentia colonebat tum in variis Italiae urbibus, tum Ragusa in Aëthea thedrati. Provinciae Franciscanae Ragusinae Praefectus & a Senatu Orator nullus est ad Carolum VI. Imperatorem, cum Vienna negotia Respublicae Metropoli Ragusina praefecit anno 1728. Post bicanonicum Synodum Diocesis nam convocavit, tamque sapientissimis decretis, praecipis, monitis reformatam Anconae typis mandavit. Dum Ecclesiam hanc regeret, Benedictus XIV. Sodalibus S. Petri in Cathedra quidam leges praescriptis ad suos conventus agendas, nequa inde suspicio oriri posset, quae tranquillitatem Respublicae perturbaret. Has vero Angelo Archiepiscopo cum suis ad eum litteris misit, easque ut iidem indultus denunciaret, & ab omnibus servandas curaret, mandavit.

F. Angelus Frauchel Ordinis Minor. Dei & Apostolicae Sedis Gratia Archiepiscopus Ragusinus.

RR. Priori, & Officialibus Rever. Confraternitatis S. Petri in Cathedra & vicinis, & singulis Sacerdotibus ejusdem confraternitatis pro praesentis notam facimus, & denunciamus, quod inter vos itaque terram nobis praesentibus compertum Dominus Antonius Alenti Vice Secretarius hujus Ecclesiae Risp. nomine & pro parte Excell. ejusdem Risp. Sinarum exhibuit nobis litteras Apostolicas in forma Brevis expeditas pro nos recognitas a S. Domina Nostre Dominus Benedictus PP. XII. feliciter signante nobis auctoritate, quarum tenor est, qui sequitur, vid. Extra. Item Fr. Angelo Archiepiscopo Ragusino. Intus vero:

Benedictus PP. XII. Venerabilibus Fratribus, salutem & Apostolicam Benedictionem. Non sine gravi dolore nostri dolore atque sollicitudine inter dilectos filios Confratres Confraternitatis sub invocatione Cathedra S. Petri in ista Civitate ecclesia saepe excitati solita eo processisse, ut ne quidquam vel minimum praedicti ac detrimenti tranquillitati Risp. Ragusina esset aliquando contingit, nostri Apostolice muneris usque doctores novella ad pacem conciliandamque inducendam providissimae decerneret, quoniam modum ex aliis nobis in simili forma Nostre litteris hac ipse die ad futuram memoriam datis te intelligendum forecognoscimus. Fraternitati itaque tuae committimus & mandamus, ut statim atque ad te reddita fuerint laudata nostra littera, easdem his, ad quos spectant, vatas facias, ac denuncies, nec non omnia & singula in litteris continere debita promptaque executioni citius quatenus opus fuerit sub Ecclesiastica censuris praescriptis Canonici mandandi, & servari curas, satagas, & assiduas, salva semper Archiepiscopali tua jurisdictione, & auctoritate. Ceterum de pastoralis obsequio ita erga nos, & Apostolicam hanc familiam eidem obsequio in exequendis Apostolicis mandatis nostris officia alacriter praestando certi, et quoslibet necessarios auspiciis Fraternitatis tuae Apostolicam Benedictionem praeveniente Imperpetuum. Datum Roma apud S. Mariam Majorem sub aevulo Pilae toris die 21. Augusti MDCCXCVI. Pontificatus nostri anno 14.

Cajetanus Amatus.

Deinde praesentibus nobis aliter litteras Apostolicas in simili forma Brevis expeditas, per nos pariter recognitas, quarum tenor est, qui sequitur, videlicet.

Ex Ordo
Anagn.
Episcopo

Ex Ordo
Anagn.
Episcopo

Ex Ordo
Anagn.
Episcopo

Benedictus PP. XV. ad futuram rei
memoriam.

Insuperum imbecillitati vestre in suprema Co-
tholica Ecclesie praevaricatione gravissimum munus
attribuendi non modo pro sacrarum eorum cultu,
sed pro publicorum etiam eorum tranquillitate, a
Pastorali vestra sollicitudine, & Apostolica au-
thoritate jure et merito exigite, si qua dissidia
bono consilio utramque velicem quomo-
dolibet invenire, & perire oportuit, & sta-
tim oportuit, ac salutaria istis dissidiis com-
ponendis extirpandisque Apostolica providentia
potestatis vestra remedia exhibere satagamus.
Quoniam autem sicut accepimus, Confraternitas
virescens sexus Christifidelium de causis B. M.
Antoniae Archiepiscopi Ragusini, & cum benefice-
to Consilio & Nobilium Civitatis Ragusinae pro
diversis piis operibus adimplendis sub invocatione
beatae S. Petri in Civitate Ragusina olim
instituta reperiatur, cujus deinde peculiariter qua-
dam Sancta Apostolicae sedis auctoritate per
Apostolicas sedis, sacros. Sixti IV. & Clem. VIII.
Romanorum Pontificum praedecessorum vestrorum
litteras, quarum tenores his praesentibus hostis
in forma brevium litterarum pro expressis & inser-
tis haberi volumus, & in quibus auctoritas dicitur
contineri, approbata, & confirmata fuerunt.
Hujus rei Confraternitatis Confratres Presby-
teri praesentium secularium, potius quos reddituum ac
honorum privative resistit administratio pro tem-
pore existentes cum de rebus negotiisque quibus-
cumque ad memoratam Confraternitatem quomo-
dolibet spectantibus per ipsos agentem delibera-
tione esset, suis votis, siue conventus siue Con-
gregationes in quodam prope Metropolitanae Ec-
clesiae loco, siue conclavi siue monasterio habere
solebant, Verum ab contrariis & dissensionibus
pro ut pariter accipimus ab istis secularibus
Presbyteris super eorumdem reddituum dispensa-
tione nuper excitatis timentes nos ne quidquam
praesentium aut detrimenti capropter immunitatem
Reipublicae Ragusinae, qua Orthodoxa Religione
hodie adhaerens habet, importari posset, atque
ex eo periculum, quod Confratres Presbyteri
seculares hujusmodi siue multi siue pauci congre-
gari solent, non modo ad aream, & insurran-
dam ferendam abigantur ne quidquam suorum
consultationum deliberationumque eniquum commu-
nicent, verum etiam siue conventus, siue
congregationes suas hanc in designata loco, ut
praenotatum, sed ubicunque istis Confratribus
congregandis libet, celebrare audeant; unde non
nulli in suspicionem etiam venimus non levem,
quod ipsi Presbyteri Confratres hoc pacto de ne-
gatis ad Republicam etiam pertinentibus inter-
dum agere, atque ista istem negotiis sese immi-
sere tentent, Expropterea nos ut omni injuria
suspectu hujusmodi incassusque moti e medio per-
minu auferatur, etsi nullum Ecclesiasticae liber-
tatis praesentium aut detrimentum esseri capi-
mus, imo omni Apostolatus vestri potius ad
utramque vicandam conferre admittimus, tamen
ad pacem, concordiam, tranquillitatemque concili-
andam, servandam, custodiendamque par, &
quomodo esse decimus, ut iussit & prece, ac
Sacerdotio & Imperio sese invicem secularibus
nonnulla de integra decernamus, pro ac tenore
praesentium Apostolica auctoritate decernimus.

I. Ut nimirum deinceps singulis eorumdem Con-
fratrum capitulis siue conventibus, siue Congre-
gationibus bene statim, quomodo quomodo ex cau-
sa totius gentis opus fuerit indicetur & haberi-

dis semper interesse debeant duo nobiles viri ex
ordinis Senatorio singulis mensibus forte extrahendi.

II. Ut ipsi Confratres non alibi ad ipsorum
libitum, & arbitrium, sed in solio prope Metro-
politanae Ecclesiae, ut praemittitur, loco aue-
ant coeunire & congregari possint.

III. Ut nobiles viri qui ut praemittitur in ca-
pitulis, siue conventibus, siue congregationibus bu-
iusmodi interesse tenentur, nullum simpliciterque
in ipsis praesentibus praesentibus, sedam quod sim-
pliciterque agendum deliberatarumque rerum no-
titiis habentes, nullas omnia in consultationi-
bus, deliberationibusque per Confratres inveniendi
statuendi, nullas in reddituum administratione,
ne & ista quovisquidam ratione, nullas com-
mendationem in Confratrum electionibus, nullas
denique in rebus negotiisque quibuscumque ad ean-
dem Confraternitatem quomodolibet spectantibus
partes sibi arrogent, atque ita sese gerant, ut
nulla penitus commoda Confratrum libertati
praesentium per ipsos praesentibus inferri possint.

IV. Ut laudati duo nobiles viri in eorumdem
Confratrum capitulis, siue conventibus, siue congre-
gationibus ad inviolabile omnium & singulorum
rerum per ipsos Confratres vel deputatarum,
vel deliberatarum, vel gestarum secretum servan-
dum districte teneantur.

V. Ut omnes & singula resolutiones delibera-
tionesque, quas ab istis Confratribus Presbyteris
non in loco designato, sed alibi ad libitum con-
gregatis deinceps capi ac statui aulam fuerit, nullo
pro tunc, nullo, irrita ac inanes, & nullius
proferat momenti, & roboris et ipsa sint, & ha-
buerint.

VI. Nolamus denique per huiusmodi providen-
tia decreta quidquam vel minimum praesentium
aut detrimenti detractum aut illatum iuri ad Ar-
chiepiscopum pro tempore Ragusinum super ean-
dem Confraternitate juxta sacros Canones, ac praesentium
Concilium Tridentinum competentem, sed sua
eiusmodi semper illatum & integrum esse, &
fore atque intelligi debere volumus ac mandamus.

Decretantes easdem praesentes litteras, & in
eis contenta quaecumque semper firma, & effica-
cia existere & fore, suasque plenarias & integros
effusus sortiri, & obtemperare, & illis ad quos
spectat, & pro tempore quodcumque spectabit,
in omnibus & per omnia plenissime suffragari,
& ad eis respectu inviolabiliter observari; sic
que ut praemissis per quoscumque Iudices ordina-
rios, & delegatos etiam tenorem Palatii Apo-
stolici Auditores & S. R. E. Cardinales, ac quos-
vis alios, quaecumque praesentibus & potestate
fungentes & suofructos, soluta eis, & eorum
cuiuslibet quavis aliter indicaverit & interpretandi
facultate, & auctoritate, iudicari, & deservit
obtemperare, ac irritum, & inane si secus super his
a quocumque quavis auctoritate fecerit, vel igno-
rante contigerit attentari. Non obstantibus no-
stra, & Cancellaria Apostolica regula de iure
quasito nos tollendo, nec non ejusdem Confrater-
nitatis statuta, & consuetudinibus per laudatos
Sixtum & Clementem praedecessores nostros, ut praemittitur
confirmatis, quibus quoad hanc partem qua-
tenus opus sit ad effectum huiusmodi dumtaxat
derogamus ceterisque contrariis quovisquidamque.

Præterea ut debita promptaque executioni ean-
dem praesentes nostrae litterae demandentur, Ven. F.
Angelo Archiepiscopo Ragusino, salve semper
ipsius auctoritate, & jurisdictionis committimus,
ut laudatas nostras litteras ipsi Confratribus in-
tinet, & ab istis omnino observari faciat.

et ceteris, atque etiam, quatenus opus sit, sub ecclesiasticis censuris, & canoniciis poenis arbitrio suo imponendis precipiat et mandet. Voluerunt autem ad seque dillarum nostrarum litterarum transmissis, seu exemplis etiam impressis, muniti aliquos notarii publici subscriptis, & sigillo persona in dignitate ecclesiastica constituta munitis, eadem prius fides subhibetur, quae adhibere non praesentibus, si forent exhibita vel ostensa. Datum Roma apud S. Mariam Majorem sub anno Visitationis die XI. Augusti MDCCXLI. Pontificatus nostri anno VI.

Cajetanus Amatus.

Quas quidem litteras ea, quae deest reverentia accepimus, nosque Apostolicis humilissimi mandatis insistenti praedicti Domino Vice-Secretario pro illarum plena executione prompte ac humiliter parere capientes, idcirco superadditis R. Priori & Officialibus, nobisque omnibus & singulis memoratis Confratritatibus Sacerdotibus praefatas Apostolicas litteras ac decreta omnia, & singula in istis contenta hanc serie deinceps ad nostram notitiam deducimus, atque omnia & singula in ipsi Apostolicis litteris decreta, & ordinata studio obsequare, & attente exequi debemus, ac hisce nostris, seu verius Apostolicis humilissimi mandatis devoto obsequio parere studemus, sub penis nostro arbitrio etiam censurarum retractionis districte precipimus, & mandamus. In quatuor &c. Datum in Urbis S. Mariae Magdalene Breni ex palatio nostro die 31. Augusti 1746. F. Angelus Archiepiscopus Ragusinus.

R. de Angelis Cancellarius.

Ad infringendos & repellendos Schismaticorum conatus cum ipse omni vigilanter, studio, solertia incumbere, tum consilium & auxilium petitis a Benedicto XIV. qui suis litteris Rationem ac Senatum Ragulinum admonuit, ut eis religionis integritas, & sedis Archiepiscopalis dignitas cordi esset, nequid detrimenti vel dedecori alterari et commercio Schismaticorum obveniret. Ad ipsum vero Archiepiscopum scribens illum magnopere hortatur, ut apud Praefectos & Magistratus assidue inleret, atque urgeat, ne Schismaticis facultatem stabili domicilio in urbe, vel intra fines ditionis Ragulinae collocandi permittant; & siquid ad fidem incolarum depravandam moliantur, eos exterminandos curet; ne haec Calogeros intra suam provinciam ac diocesim sacra mysteria suis gregalibus impertiri; vitium ecclesiasticum seque, singulari probitate, & prudentia praeditum, qui Schismaticis, dum in urbe negotiationis causa versantur, argumentis ad eorum caput accommodatis ostendat, quam longe aberrant a veritate, eosque errorum suorum conversos ad finem Ecclesiae reducat.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Ragusino Benedicimus PP. XII.

Unusquisque
XIV. hinc
in des. ad
Angelicum
Antiquum.

Venerabili Fratri, Sicutem &c. Laudabili Ratione, quod pro gregis tibi crediti incolantibus adversus impios Schismaticos conatus datum Benedicimus, dum ad Apostolicas vestri Iudicium admisse illas referre, praestitumque nostrum implere non distulisti, plurimum commendamus. Nec nos, quibus amicum Ecclesiarum habenda sollicitudo est, occurrentibus ipsis malis opportuna remedia praestare curasti sumus, datis ad Senatum litteris, per quas Religionis incolantibus, & Ecclesiae eius dignitati satis consultum speramus. Simul autem Fraternitatem tuam secundo in Domi-

no hortamur, ut semel bene capta perficias atque apud istos religiose Republicae moderatores pro viribus instilar, ne in coram Catholica ditione nulla temporalis utilitatis obsecuta schismatice homines stabiles figere sudes, atque eorum tyrannici radices agere suaveris sed eos adversus Catholicam Religionem quidpiam molientes a suis finibus arceant, Plendamentis vero, quos Calogeros vocant, sus sedit hominibus sacramenta praefatos Schismaticorum vitiis ministrare etiam pro imperio inhiabant. Quotum vero ad Schismaticos, quorum memora ad breve tempus negotiationis causa tolerandam iudicabimus, curabit Fraternitas tua ecclesiasticam soligere vitam moribus ac scientia probatur, qui potius & aptius sit eos in hanc Catholicam inducere, atque in finem Apostolicae Matris Ecclesiae, tunc erroribus reducere. Quicquid autem in humilissimi negotio necuerit, vobis accurate remaneat, quos rebus curandis vestris praesto fore persequam esse volumus. Fraternitati tuae, cui Apostolicam interm Benedictionem praestantes imperimus. Datum Roma die 24. Decembris 1743.

Sed paulo post, cum ingravescente atque molestissimo praeter Schismaticorum turbis, & infensiores conatus existeretur, de Archiepiscopo abdicando cogitavit; eaque de re Pontificem consuluit, tam de adulescente quodam quid sibi foret agendum, & Schismatico errore ad veritatem Catholicam religionis converso; veritatem enim, ne violentis adversariorum minis, & impia fraude rursus in animam perniciosam inseritumque impelleretur. Reddidit ei Pontifex humanissimas litteras, & ad consolationem acimique firmitatem servandam atque ad supremum vitae spiritum adhortatus ab cogitatione abdicandi Archiepiscopatus dimovit. Pontificis epistola hoc est exemplum ex Italico in latinum sermonem converso.

Benedicimus PP. XII.

Venerabili Fratri, Sicutem &c. Apostolicam Benedictionem. Graviter esse Episcopatus onus, tibi assentimur; & illud nos quoque sumus experti: graviter vero Ecclesiae Ragulinae regenda curam esse eum exemplo intellegimus, qui ab illa se abdicavit, & ab his ditionibus, qui suae nobiscum causilla hac de re communicaverunt. Id autem vos minime movet, ut causillum tuum de remittendo huius Ecclesiae nuncia probemus, cum neque gravis aetas, neque obicula vestre Ecclesiarum administrationi dissimula quidquam vis habere queant Canonice iure, ut ab eorum regimine distiteret cessaret. Valere moritur miles, qui super caedente maximo propugnaculo mortem oppetit; & in supremum Nominis consilia palatior ad Episcopos interitus, qui animae plenus Dei causae minime cedit. Consiste igitur, Frater, tamen illi commenda, persequere, quae pro illius gloria hactenus et persequitur; certum spero habere, maiora tibi in oculis nostrae retribuenda fore, quam si privatam religionis hominis vitam inter Comorbos clausula effugisset. & quidquid opis atque praesidii, abesse non libet, tibi largiri poterimus, ne veritate, quia a vobis in re professus, impressionibus tui causae exhibitio prae Republicam officio. Ad adulescentem quod attinet, quem ad Schismaticorum secta in finem Catholicam Ecclesiam perduxisti, illum Romanam solitas volo; ac nostra interire, eidem vestram, atque institutionem aliquam in collegio urbano praestare; quippe locum ei rectius deesse in Lavretano. Facillius sanum litare facit in Amarna

A. 2. 1. 1746.

Adelung
F. 1746

transferebat ad Iosephum Storum illius Ecclesie Archiepiscopus, cui mandata dedimus, ac adulescentem ipsum ad urbem adducendum iuvet. Tunc interea ad Deum precibus noster committimus, neque Apostolica benedictione peramittere imperimus. Dat. Romae apud S. Mariam Maiorem die 23. Mili 1749. Pontificatus nostri anno quarto.

Harum litterarum sententia acquiescit Angelus; & cum annos fere viginti quatuor praefuisset, omnique vigilantissimi, & sollicitissimi Episcopi partes cumulatissime expleisset, vita suavis est anno aetatis octogesimo, ac tumulatus apud Fratres suos in sepulcro, quod sibi vivens in Odeo Templi Franciscani paraverat, hoc titulo inscripto.

D. O. M.

Fr. Angelus Franchi Ordinis Minor. Archiepiscopus Ragusinus pulvis virum sui postevi martis paravit An. MDCCXXXV.

HYACINTHUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS LXXX.

Huic etiam patria Ragusum fuit, & cognomen Milcovichius. Ad sodalitatem S. Dominici aggregatus plures annos vitæ religiosa haud magis doctrinam quam virtutum studiis impensus in Cenobio Ragusina Congregationis exegit. Et Ragusina in Provinciam Dominicicam Longobardiam transmigravit, Theologiam per aliquot annos docuit, & magisterii Theologici nomen ac privilegia prosperitus sate. Genus apud Magistratum Sacrae Inquisitionis munere Vicarii functus est. Ragubii vero Quæstor controversis de fide & hæreticis pravitate cognoscendis ac iudicandis præfuit. Illum in patriam revocatum Senatus Ragusinus Episcopum Stagenensem nominavit; hanc Ecclesiam cum annos non ita multos administrasset, Benedictus XIV. ad Ecclesiam Archiepiscopalem Ragusinam evehit anno 1752. quam quinquennium tenuit, & eximiiis virtutibus decoravit.

Ordinis Ecclesiastici doctrina, vitæque integritas illi curæ fuit; per duos ipsos annos Clericis & Presbyteris iunioribus ipsemet Theologiam moralem, & Juris Pontificii præcepta tradidit; deinde hoc munus in utraque disciplina illius eruditiori Patribus Societatis Jesu demandavit. In aggregandis ad Clerum adolescentibus magnum delectum adhibuit; & neminem sortis initiavit, de cujus indole, ingenio, moribus ac studiis non antea diligentissime inquisivisset; & siquis a recta pieque vivendi ratione discesserit, eum statim habitum clericalem exuere iubebat. Nihilò segnitior se præbuit in corrigendis ac puniendis atque Presbyteris ac Clericis, siquis gravius deliquissent, Seminarium Clericorum influere decreverat, ex quo sacerdotes doctrina & sanctitate præditos, atque idoneos curatores animarum educeret; ob eamque causam nobili viro ac Presbytero Mathæo Clasio auditor fuerat, ut Seminarium bonorum suorum heredem ex testamento relinqueret. Verum moris præceptis, quod summo opere operabatur, perficere non potuit; nec defuerunt qui post ipsos obitum præclaris ejus capis & conatibus obstarant. Semel Parochos omnes congregari iussit apud Patres Societatis Jesu, ut piis conversationibus & exercitationibus ex præscripto S. Ignatii animum excolerent, & se præberent, atque ad munus suum longe gravissimum fungendum aptiores fierent. Ad omni-

cupiditate accumulandi opes abhorruit; quæ Schismatici & Hebraei Pontificatum inveniunt ad ejus patrocinium sibi conciliandum ex more antiquo munera obtulerant, omnino repudiavit, postulat nullam illis ab se molestiam flatum iri, modo ipsi leges a Senatu præscriptas servarent, quibus interdictionem est, nequid in contemptum ac perniciem Catholicæ & Christianæ religionis auderent. Pace & singulari vilitatebat, ut sibi multum lopperet, quod pauperibus large effluere donaret, erga quos prodigus etiam, non solum liberalis esse videbatur. Hujus Archiepiscopi prudentiam & singularem in omnibus vel gravissimis negotiis expediendis sollicitudinem Senatus Ragusinus quam faceret declaravit, cum ei legationem Reipublicæ nomine apud Carolum Regem utriusque Siciliæ obendum decrevit. Anno 1756. xxi. Kal. Aprilis lateris dolore consumptus triste tui deiderium reliquit. Moriens se tumulari iussit in templo S. Dominici pater Fratres suos, apud quos sanctioris vitæ tyrannia poscerat. Orbem aureum aureis radiis circumdatum ad Divinam Eucharistiam publice venerationi exponendam, quem fulcrum tridem aureum præclaro opere cultum sustinet, Aedi Cathedrali donavit. Bibliothecam Fratrum suis Ragubis, museum ex antiquis & selectis nominis constantem Romano Minerviano Collegio, septingentis augeantibus in senore positos Cenobio S. Dominici Neapolitano, ad quod aggregatus fuerat, testamento legavit. In sacris Aedi Dominicane hoc illi elogium incisum tabulæ marmoreæ attributum legitur.

D. O. M.

Hyacinthus Milcovichius Ragusin. pietate, doct. & eloquio, eloquio Dominicane Decus Familie, in Clericum Italia Urbis. Evangelii amovisset, Obed. Fidei Prognator, Distribua. Conuque apud Ignorios Quæstor, Stagen. Eccl. Antistes, Ragusini Archiepiscopi utramque distribuit, ad Carolum VII. utraque Sic. Regem Oratoris munere pro Repub. expedit feliciterque functus, accessit ad xxi. Kal. April. A. C. MDCCCLVI. An. Cæsar. hoc, in quo res virtutis insignibus olim tyro profusus, munificæ meritis Fixit A. LXVI. M. XI. D. XXIII.

Tumulo inscriptum est:

Fr. Hyacinthi Milcovich Ord. Præd. Archiepiscopi Ragusini clares.

ARCHANGELUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS LXXXI.

Duo primi superiores Antistites Ragusini documento fuerunt, rem Christianam & Ecclesiasticam optime geri sub regimine civium suorum, qui & Dominicani & Franciscani familia tamquam & schola omnium virtutum ac virorum doctrina & sanctitate præstantium altrice prodidit. Itaque Archangelum de Lupis discipline Dominicane alumnus & divini verbi præconem eximium, omnibus fere suæ Congregationis magistratibus & muneribus egregie functum, sibi a Benedicto XIV. datum Archiepiscopum an. 1757. ingenti gratulatione & lætitiis exceperunt. Erat in eo excellens doctrina, singularis erga Deum pietas, flagrans divini cultus augendi & humanæ salutis procurandæ studium. In Aedi Cathedrali aut marmoream S. Joanni Nepomuceni ære suo extruendam curavit. Synodum Diocesanam ha-

Angeli obiit.

Hyacinthus et Ordinis Dominicani Archiepiscopus Ragusinus.

Episcopus.

Episcopus.

Archangelus et Archiepiscopus Ragusinus.

habuit, in qua multa sapienter utiliterque decreverit. Hanc Ecclesiam annos circiter novem sine ulla offensione & summa omnium approbatione cum gubernasset, pie decessit anno 1768. vi. Kal. Septembris: & apud Fratres suos tumulatus est, hac illi inscriptione apud:

Archangelo de Lapis Archiep. Ragus. catolice ex Ordine Praefatus PP. PP. PP. & D. MDCCCLXII.

NICOLAUS III. ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS LXXXII.

Ex oppido diocesis Ragusinae, cui Missi nomen, orlandus, & e gente Pugliese in primis nobilis, quae plures in familiis divisa opibus ac splendore Panormi praestitit & Civitas in Sicilia excellit. Clericali militia adscriptus in Collegio Illyrico Laureatus, vel Firmiano, Philologiae, ac Theologiae operam dedit; & in utraque facultate Doctoris nomen & insignia promeruit. Reversus in patriam, & Sacerdotio initiatus curam animarum suscepit, & omnia, quae sunt optimi Parochi, munera diligentissime plures annos peregit. Archiepiscopatum Nicopolitanum in Bulgaria plurimis difficultatibus & arduis implicatum, magnis incommodis & curis exercitum, periculis & insidiis obseptum inter Turcas & Schismaticos per annos circiter quatuordecim summa assidua & vigilantia gessit, nullis laboribus, nullaque in se sibi parcenti, ut reliquias Catholicorum in illis partibus fuerit, Populos illos terrarum divinarum ignotas, crassis errorum ac superstitionum tenebris obscuras invenit, quos mira patientia & caritate Christiatis mysteriis & praeceptis erudit, pravos & superstitiosos ex illorum animis opiniones evulsit, recte credendi pieque vivendi rationem omnibus tradidit. Caecitas & dementia quorundam eo venerat, ut in edico colle aram extruxerint, in qua statis diebus Numini sacro cui artem imolabant. Nicolaus supplicatione indicta incolas aecolae convocavit, atque ad illum locum deduxit, ubi pro concione impium illud & facilem facinus vehementissimis verbis exsecratus aram eversi, & serpentem prodigiose magnitudinis subter aram inventum oculis posuit. Eadem distinctus comprobatur videtur, nam statim, ut Archiepiscopus praedixit, imbres largissimi caelo effusi agros diuturna siccitate seculentes, & agricola spe copiosae messis recreverunt. Cum semel ad quendam Dynastam Valachiae, quem *Gaspardum*, vocant, se contulisset, non solum benignus, sed etiam primum hunc exceptus fuit, & cum Schismaticis Gaspardi suis literatis, ut illi captus illorum, de vera religione disceret ac vi argumentorum, & tanta eruditionis copia, ut alios quidem ad rectam in Deum fidem converteret, alios convictos & obsequiosos dimiserit. Nec vero effugere potuit calumnias Tatarorum, quae saepe ad pecuniam emungendam commisit illis; & propter falsas criminationes in vincula conjectus docentis aureis se redimere necesse habuit. Anno 1765. cum Blaudius de Paulis Episcopus & Vicarius Constantinopolitanae hoc munus se obtulisset, Sacra Congregatio de Propaganda Fide, quem in ejus locum substitueret, nominem Archiepiscopo Nicopolitano aptiorem invenit. Sed cum Sedes Ragulina ob mortem Archiepiscopi vacaret, Nihilam expertum a

Senatu & populo Ragulino Clement XIII. hunc obinde Ragulino Metropoli Antikeim praefecit an. 1767. Romanus praefectus Pontificali & Sacrae Congregationis rerum ab se gestarum rationem reddens, se valde probavit, & utriusque de statu rei Christianae in Bulgaria accuratissime docuit. Summa laudibus, & multis beneficiis cumulatus ex Urbe discessit. Ragulum vacentem Capitulum & Clerus, totaque civitas obviis solis ingenti gaudio & honore accepit. Pontificatum bonis initiis orsus, quam de se animis omnium iocunditate expectantem, non explevit modo, sed etiam superavit. Alienis ab omni saepe & elatione, mira erga summos & infimos affabilitate, singulati omnibus beneficiis studio, indefessis curarum pastoralium sollicitudinibus civium omnium usque benevolentiam ac venerationem sibi conciliavit. In primis illi cordi fuit cultura & disciplina clericali. Clerici in Theologia morali usque potissimum erudirentur, caute studuit. Multa egregie pacifice, decrevitque praestitit cum anno 1776. quo sollemnis Jubilaei supplicatio in universam Ecclesiam indicta fuit, non utitatem, plurimumque morum ingenuit publicae excolendi sacris D. Ignatii exercitationibus Praebyteros Ragulinos in Aedem Cathedrali cultu lectos. Asperiores locorum difficultate diocesis suae partem invisit, Sacerdotum quorundam adjuvus ministerio, quorum flagrant erat studium in salutem animarum, & quoque ipse flagrantius incensas linguas eorum in ea insula frequentissimum ordo continuus dies, cum ibi adellet, caelestis doctrinae pabulum receperat. Inter haec inopinato quidem consilio Archiepiscopatum abdicavit an. 1777. ut vicariam Constantinopolitanae Ecclesiae curam susceperet, quam summa omnium approbatione, & ingenti animarum lucro gesserat ante adeptum Archiepiscopi dignitatem.

GREGORIUS ARCHIEPISCOPUS RAGUSINUS LXXXIII.

Honestis, & satis opulentis parentibus Antonio Lazari, & Catharina Bolovicis civium Ragulini ortus est in urbe anno 1722. Cum decimum sexum annos attigisset, familiae Benedictinae nomen dedit polioribus litteris jam excoluit ibique adeo pietate, ac divina tum humanitatum rerum sapientia profecit, ut Sacra Congregatio Episcoporum ac regularium Ordinem praesens de illius virtutibus monita ab Angelo Franco Archiepiscopo Ragulina, & a Canobiarcho Beccario, qui Monasterium Lacromense sui Ordinis auctoritate insisteret, Gregorium regimini Canobii S. Andree in pelago ultro praeposuerit an. 1741. Annos fere sexdecim hac praefectura pertransiit, & in generali conventu Congregationis Benedictinae Melitensis Canobiarcha creatus principis S. Mariae Melitensis Monasterii an. 1757. summa cum prudentia ac vigilantia laude praestitit decem annorum cursus, cum anno demum 1767. & totius Congregationis praefecturus, & Canobii Jacobus in agro Vilegnae administrationem cum illi Monachorum suffragis adeptus est; ac utroque munus ac dignitatem ad annum 1776. perhonorifice retinuit, quae Pii VI. Pontificis iussu in alterum poene quinquennium illi rogatus fuerunt. Habito Pontificis litteras, quibus & Gregorii merita comprobantur, & dignitas commendatur, in hac sententiam exarata.

Tus PP. VI.

TO VI. ad
sua hist.

Dilecte fili, sal. & ap. bened. Religiosis zelus,
vita ac morum honestas, alique laudabiles pro-
bitatis, & virtutum merita, super quibus apud
nos fide digno commendatis testimonio, nos in-
ducunt, ut tibi reddamus ad gratiam liberales.
Exponi signum nobis super sinceris dilecti filii
Nobilis viri Senatus Reipublicae Ragusinae, quod
tu, qui (ut asseritur) Monachus expressè pro-
fessus Ordinis S. Benedicti Congregationis Meli-
tensis nupta, ac Praefecti illius Congregationis
& Abbatis Monasterii S. Jacobi Civitatis vel
Diocesis Ragusinae existis, fere a decem annis
Praepositus & Abbatibus ipsius Monasterii obitas,
in quo sane munere iuxta regulas praescriptas seu
approbatas die XVII. Novembris MDCCXXI. a
Congregatione tuae existentium San. Rom. Ecclesiae
Censuram negotiorum, & consultationibus Episco-
porum & Regularium praepositorum confirmari
minime potest absque speciali vestra & hujus
Sanctae Sedis dispensatione, seu iudicio; verum
quia in munere huiusmodi clara nimis argumen-
ta praestitisti sollicitudinis & diligentiae tua in
regulari observantia conservanda, atque foren-
da, simulque in sanctae ream Congregationis &
Monasterii huiusmodi administratione, hinc dilecti
exponentes utilitatem & bonum Monasterii hu-
iusmodi & Congregationis quam maxime exoptant,
& te ad aliud quoquevis in officio Prae-
fecti generalis & Abbatis Monasterii praestitisti
quod alia extiterit, per nos confirmari placuisse
desiderant; nobis propterea humiliter supplicari
sincerum, ut tibi in praemissi opportune provi-
des, & ut infra, indulgentiae & benignitatis Apo-
stolicae dignemur. Nos igitur laudabilibus expo-
nentium votis, quoniam cum Deo possumus,
favorabiliter annuere, ac te specialibus favoribus
& gratiis prosequi volentes, & a quibusvis ex-
communicationis, suspensionis, & interdicti,
aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pen-
is a iure vel ab homine quavis occasione latitis,
si quibus quomodolibet innotatas fuissent, ad ef-
fectum praesentium tantum consequendum hanc
sententiam absolventes, & absolutum fore censentes,
huiusmodi supplicationibus inclinati, te in praefato
Praefecti eiusdem Congregationis, atque Abbatis
praefati Monasterii officia ad quinquennium ab ultima
die memorati decreti computandum cum omnibus
& singulis privilegiis, auctoritate, facultate,
preeminentiis, prerogativis, gratiis, & indulgentiis
ac honoribus & meritis solitis & consuetis au-
thoritate Apostolica tenore praesentium confirmamus;
videlicet idem Praefecti generalis, & Abbatis as-
serimus ad quinquennium huiusmodi prorogamus,
& extendimus ac ampliamus. Mandantes prop-
terea in virtute sanctae obedienciae, ac sub in-
signiaticione nostra, alicuique arbitrio nostro imposui-
mus penam omnibus & singulis d. Congregationis
demachis & personis, ceterisque, ad quos spe-
ctat, & spectabit in futurum, ut te in dicto
Praefecti generalis & Abbatis officio, ejusque
libera exercitia iuxta tenorem praesentium conti-
nuare sinant & faciant, videlicet in omnibus idem
officium conservantibus favere & assistant, pa-
ram & obedienciae respectiva decernentes ipsas
praefatas litteras firmas, validas, & efficaces
existere ac fore, suasque plenarias effectus integros
fieri & obtinere; ac tibi in omnibus & per
omnia plenissime suffragari; sique in praemissi
per quosvisque Iudices Ordinarios & Delegatos,
titulis consueverunt Palatii Apostolici Auditorum, ju-
dicum & aliorum delecta, ac irritum & inane, si

secus super his a quoquam quavis auctoritate scien-
ter vel ignoranter contrigerit attentari. Non obstan-
tibus Constitutionibus & Ordinationibus Apo-
stolicis, ac Ordinibus & Congregationibus huiusmodi
etiam juramento, confirmationis Apostolicae, vel
quavis firmitate alia roboratis, statuti, & con-
suetudinibus, privilegiis quovis, indultis, & con-
suetudinibus, privilegiis quovis, indultis, & inno-
vatis. Quibus annuimus, & singulis, illorum tenores
praesentibus pro plene & sufficienter expressis, ac
de verbis ad verbum insertis habemus, illis alias
in suo robore permansuris, ad praemissorum effec-
tum hac vice dumtaxat specialiter, & expressè
derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.
Dat. Roma apud S. M. Majorem sub Anno
Piscatoris die XXIV. Augusti MDCCXXVI. Pon-
tificatus nostri an. secundus.

I. Card. de Comitibus.

Hae litterae sunt animi Cardinalis Gregorius, co-
que ferventius curam sollicitudinis omnem con-
tulit ad explendas suorum munus partes;
nihil enim a se praetermissum fuit, quo Mo-
nachorum disciplina integra servaretur, ac flo-
resceret, ipsique Monasteriorum redditus ac
proventus in majus eorumdem commodum, &
Congregationis ornamentum fierent copiosiores,
sola regum cultura, & provida bonorum
administratione. Sed vix annum transierat,
cum, abdicato jam a Nicolao Pogliesio Ar-
chiepiscopo Ragulino, cunctis Senatus suffra-
giis, summoque civium favore ac plenus ad
hanc Ecclesiam regendam expectus esset; tanta
eum erat apud omnes ordines de illius probi-
tate sapientiaque existimatio, tam certa proba-
re suum virtutum, & singularis in aliis re-
gendis prudenter specimina dederat, ut nemo
aptior huic oneri, nemo hoc honore dignior
visus sit Reipublicae Patribus. Quare mense
Novembris anni 1777. Roman illico peregrinus
ad Pontificem & perhonorifice exceptus & Episco-
pali consecratione donatus fuit; unde Ragu-
lium reversus an. 1778. solemnem pompam rituum
suae Ecclesiae adiecit xv. Id. Martias, eorum
possessionem paulo ante acceptam per Maxi-
mum Ragulinam Aedis Cathedralis Archidia-
conum.

Statim ab initio Archiepiscopatu pastoralis sol-
licitudinem ad sui gregis utilitatem converterit, &
qua verbis, qua exemplo, insistere, hortari,
monere, suae praesentiae invicere ac solari non
desistit; quin & capiola erogata pecunia am-
pliori Cathedrali Ecclesiae decori ac ornamen-
to providit. Sed harebat animo sui Ordinis
cura, & Melitensis Congregationis, cui hacten-
us praesertat, quaque, magis magisque immu-
tato in dies Monachorum numero, non brevi
esset interitura, verebatur; itaque Senatus con-
sensus, atque auctoritate id sibi a Pontifice po-
stulandum censuit, ut Melitensem Praefecturam,
quam gerebat, ita retineret, dum, rebus in
meliolem spem confluxis, totius Ordinis ho-
no, atque alumnorum incremento, cum Con-
gregationis ejusdem firmitudinis consilium foret.
Annuit Pontifex, iussitque praeterire, ut
Pontificio nomine ac potestate Monasterii singu-
lae ditionis Ragulinae insisteret; tempus tamen
prorogatae praefecturae arbitrio Romanae Sedis
definitum decrevit, ut in voluntate Pontificis
esset, terminum eidem imponere, idque mune-
ris in alium quempiam conferre. Hae Pontifex
litterae huiusmodi.

P. Archiep.
file. Rag.
ragulina.

Pius P. VI.

Enchiridion
Hollanderi
et a Parisi
Soc. precum
gale.

Venerabilis Frater, Salutem & Apostolicam benedictionem. Aliter nos, utpote die xxvi. Augusti MDCCCLXXVI. opportuno consilii utilitati ac bono Ordinis S. Benedicti Congregationis Illustrissimis occupati & Monasterii S. Jacobi Civitatis Ragusinae ad preter dilectorum filiarum Nalacium virorum Socius Ragusini, hujus Ordinis proutque, ac reformationis summoque exemplum, non obstitit prefati Ordinis ac Monasterii regulis preceptis seu approbatis die xvi. Novembris MDCCCLII. a Congregatione tuae existentiam secunda Rom. Ecclesia Cardinalium orationis & consultationibus Episcoporum, & Regularium praepositorum, te ad quinquaginta in statu Praefidis generalis, & Abbatis Monasterii prefati ob iugiter a te praestitam sollicitudinem ac diligentiam in regulis observantia conservanda, atque fovenda; simulque in sedulo verum Congregationis & Monasterii hujusmodi administratione cum omnibus & singulis privilegiis, anfractibus, facultatibus, praerogativis, privilegiis, gratiis, & indulgentiis ac honoribus confirmatis. Cum autem nobis litterarum expost fecerit prefati dilecti filii Nobiliter viri Fratres Ragusini, quod cum nuper ad Ecclesiam Ragusinae promissis talibus, unde Praefidis Generalis praefata Congregationis ac Abbatis prefati Monasterii manus in possessionem suam venisset, & eadem causa adhuc daretur, quibus iam ad quinquaginta praefatum officium tibi proutque, propterea bonum & utilitatem Congregationis & Monasterii hujusmodi plurimum exoptaret, nobis humiliter suppliciter fecerunt, ut sibi in praemissa nemum opportuno providere, sed etiam tandem in Visitationem Apostolicam deputare, & ad infra indulgere de benedictione Apostolica dignaretur. Nos igitur communitatem eorumdem expostitionis vultu, quantum cum Domino possumus, favorabiliter auctor, ac re specialibus favoribus, ac gratiis prosequi volentes, & a quibusvis suspensionibus & interdictis, aliisque ecclesiasticis sententiis, & poenis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innotuisset, ad effectum praesentium decernat revocandam harum serie abstantes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinat, te in praefato Praefidis ejusdem Congregationis, atque Abbatis prefati Monasterii officio ad nosse beneplacitum cum omnibus & singulis privilegiis, auctoritate, facultate, praerogativis, praerogativis, gratiis, indulgentiis ac honoribus & oneribus solitis & consuetis auctoritate Apostolica revere praesentium confirmamus; tibi quoque idem Praefidis generalis, & Abbatis officium proutque, ac extendimus, & ampliamus: teque in Visitationem Apostolicam deputamus. Mandantes praeterea in virtute sanctae obedientiae, ac subordinationis nostrae, aliisque arbitrio nostro imponendis poenis, omnibus & singulis dilectae Congregationis Monachi & personis, cunctisque, ad quos praesentia & speciales in futuram, ut te in dilecto Praefidis generalis & Abbatis officio, ejusque libero exercitio iuxta tenorem praesentium continuare sinas, & faciant, tibi quoque in omnibus idem officium & Visitationis manus concernentibus favores, & assistant, parentque & obediant respectu. Decernentes ipsas praesentes litteras firmas, validas, & effectivas existere ac fore; iussusque plenarius & integros effectus suos & adituros, ac tibi in omnibus & per omnia plenissime suffragari. Sicque in praemissa per quos-

cumque iudices ordinarios, & delegatos, etiam censeamus Palatii Apostolici Auditoris, Jucorum & defensori debere; ac irritum & inane, si secus super his a quocumque quavis auctoritate scientes, vel ignorantes contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, Ordinibus ac Congregationibus hujusmodi, cum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Ratibus, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illarum reorere praesentibus pro plenius & sufficienter expressis, et de verbo ad verbum interitis habentes, illis alias in super addere permittimus, ad praemissorum effectum hac vice damtaxat specialiter, & expressis derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romae apud S. Petrum sub anno Pascatoris die 11. Janu. MDCCCLXXVIII. Pontificatus nostri anno tertio.

Pro D. Card. de Comitibus

Bernardinus Maricotti subscit.

Praeterea, quo impendit instauranda disciplina, & Ordini iure eximio in pristinum formam revocanda implere incumbere possit, quo tamen Episcopali muneri ne minimum quidem deficiat, hoc ab eodem Pontifice imperavit anno insequenti, ut ipse tyronum sui Ordinis novitiorum moderator esset, quos famulantes monastica vita instituta, & perfectiorum divitiarum regulam impleret edoceret: Pontificis decretum hujusmodi est.

Die 3. Julii 1779.

Sanctissimus D. N. audita relatione infraferentis Secretarii, cupiens te, qui ad Divinum cultum, & Christianam religionem augmentum, ac universalis sollicitudinis conservandam & utilitatem ordinata sunt, paternae sollicitudine atque Apostolica sollicitudine conservare, resistere, ac illis, quibus melius fieri possit, modis augere curam, & amplificare, hinc ad Congregatio Militaria Monachorum S. Benedicti Civitatis Ragusinae, quae ad servitium figniter Dns in spiritu & opere instituta est, ab Monachorum inopia longevitas, & hinc, vel, quod D. N. aperiat, penitus intereat, sed reviviscat, amplifietur, & crescat in Domino, Archiepiscopi oratoris ipsius Congregationis olim Monachi, ac per litteras Apostolicas SS. in forma Brevis expeditis Abbatis Praedictis, necnon Visitationis Apostolicae & Congregationis, precibus huiusmodi annis, eidemque Archiepiscopo oratori concessis facultatem, ut manus Magistri Novitiorum ea ratione, quae ad bonam Congregationis finem, & spiritalem Dilectae Ragusinae utilitatem & beneficium magis commoda & opportuna videbitur, per se ipsum exercere possit & valeat cum facultate ipsi tantum, nec alteri cuiquam communicanda minuat, seu brevians tempus novitatus a SS. Examinibus, Constitutionibus Apostolicis, Concilio Tridentino, & statuto Ordinum vel Congregationis praescriptum, prout a spiritu & prudentia suggerit, & magis expedire in Domino iudicaret quibuscumque in contrarium non obstatibus.

I. S.

I. de Comitibus P.
F. Carra Secret.

In tot ac tam variis curas intentus nunquam difcigari videtur optimum Praefidis, nec ullam tamen mentis aut corporis quietem quorere. Anno 1778. cum Episcopalem Illustrationem in-

luze

felix Iugonia indiciffet, eo promiffis duobus
 Prefbyteris, qui Chriftiana carchedi & laici
 rationibus incolas de religione, & divini le-
 gis preceptis eruditent, ipfe praefens laetis ac
 uberes fufcepit gratulationum fructus tunc nam
 praefer rifultum clero & populo morum dico
 feptima, & optima eidem fervande leges
 praefcriptas, illius quoque agri bono, & tutela
 adferens noxas impellentes fandissime profpe-
 xit, Septendecim fere abhinc annis quo infula
 erebri gradatibus aliffique & celo calamitati-
 bus diversatur, quo logetes, & omnes late
 teffe arborumque fructus, quotannis depopula-
 ti funt, unde incipiam ferequm, catervatimque
 setum, quae ad vivum pertinent & vitae col-
 um, colloqui necesse erit. Veriti tamen in-
 iustitiae, ut quo forte communis pifcarii, aut
 anachematis vinculo effent obstricti, tamque ibi
 causam vindicem in fe fupremi Numini iam
 experirentur, a Romae Pontifice auxilium im-
 petrarunt, ut famula qui praefidit eis potestate
 plenam cupiflet Ecclefiafticae poene abfolutio-
 nem Imperii fibimet concederet, ita enim,
 & debita fuorum criminum poenitentia cum Deo
 in gratiam reconciliati fperarent, tam gra-
 tamque difturtam malorum pifcem a poenite
 infula propuliam effi. Gregorius Archiepifcopus
 adhuc in infula verfabatur, cum Pontificum
 diploma ro perlatum efl, quo expetita abfolu-
 tionis facultas ipfi Archiepifcopo tribuatur,
 fuae culpam, quae in hunc munerit diffoluitur,
 erat autem in hunc lentum difcriptum.

THE P.F. VI.

Ven. Frater, seu dilecti Fili, sal. & p. hanc. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti Illi Universi & homines Malesi Giuanna Regina Nica. Illaque terroris insola, quod coram acri, possibiles et hinc quærentur a copiose uicinos uicinos multitudinis, & præsertim a proculdubio, salvandis, & respectibus, aliis que informis ita infestantur, ut maximum in-ferius Universitati, & hominibus, insolitis præse-ntis damnum provint; cum autem præmissa ab aliquam vicissim maledictum, antequam Ec-clesiasticis a præfata Universitate, & homini-bus, ac locis, aut aliquibus ex eis foris in-ferius cognere possit, ad divinum in personis ele-ctionis consocium est. Nos divinum itam potestatem hominum promeritis quodque crescentum tunc maxime placere posse censeat, cum in po-ssibiles necessitates caritas eade divinum opem applicet exarum, Fraternitatis tua, Frater, præfatorum infamiam, ut per te, vel aliam in dignitate Ecclesiasticæ constitutum a te deprecandam, Universitatem, & homines, interque præfatorum nostro nomine in Domino moneat, & hortetur, ut præterita reminiscantur, ac præsen-tis & imminutis damna considerantes ad Deum & contrita corde convertantur, ac præ-atorum suorum unum humiliter petentes, spi-ritualibus & temporalibus præstitis ac assiduis charitatis operibus, & humilibus supplicationibus suum fidem Catholicam, & spem salutem perveniendi ad gloriam æternam, & claritatem in Deum, & proximas argere satagat. Porro ut divinum gratiam & peccatorum veniam, nec-que, ut quod nunc maxime possunt, promovere-ntur, celsis delectationibus illustrare, quoniam dispendentes in rebus a Domino castigati

sumus, illis elargiri deservimus. Hic enim
Prætoratus tuus, Frater Archiepiscopo, seu Al-
teriuscuique tunc, fili Officiali, committitur: & man-
datur, ut in illis triennio incensum in fasale præ-
statum, illiusque territorio, & facta aliqua publi-
ca Processione arbitrio tuo incensenda, aliqua pu-
blica elemosyna in pauperes erogata, expensis præ-
fatos a quibusvis malisfactionibus, illiusque ecce-
ssibus, punitive Ecclesiasticis etiam contentis in
nulla causa homini legi solita, per eos aut co-
ranea auctoritates ingenuitate iustitiam incensat,
Auctoritate Apostolica hac vice dominatur per te,
sed alium a te deponendum, aut præfatos, al-
iosque, ac eos quoque personas, xpijs, pos-
sibiles & donec quantumque ex parte Omnipoten-
tis Dei, & vestra beneficiis, animalibus vero
vulvis præfatos, seu spiritibus immundis eis in
damnum expocutionem scripturis, ac agros, posses-
siones, & bona præfatos percibendi, sequeban-
tur: etiam nunciantia aliqua inferunt, sed iugiter
a facie sacrosanctæ Crucis, quam illis ostendit,
& molestia sua ad gloriam Domini nostri J. C.
relinquant, ex parte eiusdem & nostra præfatos,
& mandas, ac propterea omnibus virisque se-
culi Christi fidelibus vere pauperibus, & con-
fessis, qui Dominica, aut alia die post expulsum
sejournant in te statumque Sanctissimum Eucharistiæ
Sacramentum sumptuunt, & Ecclesiam a te per-
ficerentur devote miserrimis, ibique pro ar-
runtibus huiusmodi calamitatibus, ac alijs, pro
vulvisque suggerit devotis, pias ad Deum preces
funderet, plebalem omnium precatorum suorum
sollicitudinem & misericordiam misericorditer in Do-
minum acciteret. Apostolica concedas. Non ad-
sentibus Constitucionibus & Ordinationibus Apo-
stolicis, eæque contrariis quibuscunque. Da-
tum Roma apud S. Petrum sub annulo Piscatoris
23. Decembris MDCCCLXXII. Pontificatus nostri
anno tertio.

Pro Domino Cardinali de Conitibus

Bernardinus Moscolotto subditus;
Iraque is omnibus rite expletis, quæ Pontifex iusserat, Gregorius habitu ritique pontificali innumquam penitus incolarum turbam, qui undique confluerant, solemnè absolutione impertitis; et cunctis animo faventibus conceptum deprecationis formulam in omnes aëris temperatas & noctis fragibus bellis premonstravit, totique insula, quam sacro pulvere Romæ de loco hac illuc voluit inspergi, laudæ omnia ac læta, præcunte sacerdotum ac ministrorum choro, bene precatus est. Ragulum reverens nihil linguam sibi potius duxit, quam ad sui Ordinis, suæque Ecclesiæ regimen se totum impendere, & omnium utilitati providere. Is his felicitates sanctique persequendis eximie eluxerit animi virtutes, & præclaræ ingenii domos, quarum ope ac meritis adeptam sibi iamdudum sanctissimam exultationem fovit, auxitque.

Annos fere quatuordecim cum præfisset huic Ecclesie, gravi morbo correptus pie sanctæque vita decessit vi. Idus Januariæ anni 1792., & in Ede Cathedrali confucto pro Archiepiscopi funere tumulatus fuit.

ALOYSIUS ARCHIEPISCOPUS
RAGUSINUS LXXXIV.Aloysius
Archiep.
Ragusinus
an. 1761.

Stagnat natus est nobilibus parentibus Antonio Spagnoletto, & Francisca Natalis, xvii. Kal. Januarii anni 1726. Pietate deinde, ac litteris sedulo excoluit, & in ordinem ecclesiasticum vite adfectus sacra mysteria primo peregit jam Sacerdos xiv. Kal. Aprilis anni 1751. Nec multo post, quod animo jam ante concepit, desiderium perfectionis vite inchoare explevit, & in familiam Franciscanam Ragusinae Provinciae ut cooptaretur, seu merito obtinuit Nonis Julii ejusdem anni, Michaelis nomine, quod in sacra baptismate ei fuerat impositum, in Aloysium commutato. In ipso tyrocinio pietate, prudentia, ac doctrina cum se omnibus probavit, eo absoluto, Concionatoris munere probe functus est, praeterea Ragusis, qua in urbe quater per sacros & Adversus Dominici, & Quadragesimae jejuniis dies dicendi vi & copta non exigens recitavit fructus animorum, Regendis sui Ordinis Conventibus aptissimus praeceptor aetatis, & in fine Franciscanae sodalitatis praeterea praestitutum, totae Provinciae Ragusinae praeterea iussus fuit an. 1761., quo tempore generalibus

Ordinis Comitibus Martore interfuit cum dignitate, suamque Provinciam iterum administravit anno 1786. Atque hinc quidem & muneribus & meritis auctum jam fuerat nomen Aloysii, ejusque perspecta ceteris, atque doctrina omnium in illum oculos animosque converterant. Quare cum Senatus Ragusinus de novo Archiepiscopo in locum Gregorii eligendo consulere, unus fuit Aloysius, quem tanta dignitati parem cunctis laudibus approbavit pridie Idus Jan. an. 1792., & ut a Pontifice ejus electio rata firmaque haberetur, enixe petivit. Assensus est Pontifex, nulla mora interposita, Aloysium perhumaniter excepit, Archiepiscopum Ecclesiae Ragusinae usitato ritu declaravit viii. Kal. Aprilis ejusdem anni, & ab amplissimo Cardinali Francisco Xaverio Celada iussu consecrari. Ragusium reversus Aloysius solenni pompa, & effuso totius civitatis plausu sui demum Archiepiscopatus possessionem adit xi. Kal. Iodinis, jamque egregia vite ac muneris ratione iustam sui expectationem aequat, eumque se futurum ostendit, qualem & nobilissimum hujus Ecclesiae decus, & ampliatio sui Ordinis, & priorum Antiquitatum sanctissima recordatio exoptant.

EPISCOPI SUFFRAGANEI METROPOLIS RAGUSINÆ.

EPISCOPI TRIBUNIENSES ET MERCANENSES.

Tribuniensis
vocalibus
piscis Geo-
graphis
ignota.

Ux regio inter Naronem & Sinum Catharentem longe latiusque protenditur, in qua sita est Tribunia, cum antiquis geographicis civitatum ac gentium vocabula referam invenio: ex his quodam sit illud, quo designata sacris civitas & provincia, quae postea Tribuniensis appellata fuit, haud facile dictum est. Tribunia seu Terbania nullas veterum Geographorum ante Constantium Porphyrogenium mentionem fecit. Plinius Tribunum cum Andetrium coniunxit lib. 3. cap. 22. in hac tribu, scilicet Salona inter, & Jadertam, Barum, Andetrium, Tribuniam, nobilitata populi Romani praefata castra, nimirum militari in Dalmatiam Tiberii expeditione, de qua Dio Cassius lib. 56., qui Andetrium ad ipsas Salonas constituit, in moenia aptissime, ac instructa rupe adificatum, profusum canalibus, & in quibus essent torrens, cinctum: & in veteri quodam Sponiano marum legitur, teste Harduino in notis Pliniani, *Plum Galatinam ab Salona Andetrium spectam, ac muniam fuisse.* Andetrium vero, de quo late omnes antiqui Geographi, ex communi sententia idem est acque castrum illud, quod nunc Clissam vocamus, & ad rudibus Salona quatuor, vel quinque passuum millibus distat in boream. Hinc si oculos inter & septentrionem pergas ad dextram Verba amnis laus, pagum illic exiguum occurrit, cui *Tribunja* nomen corrupto vocabulo, idemque sane Tribunium Plinii, a quo praeter Titium amnem haud plurimum absunt vetula quidam urbis rudera in Buchovizza planitie, ibique Barum situm olim fuisse gravis est conjectura, quippe locus ultra Scardonam ad Titii dexteram ripam, & mille passus circiter viginti quatuor Nedisio distans, quos intra fines vetus Barum continetur in Tabula Peutingeriana. Sane Barnabidi in Scardonitaco Conventu locum tribuit Plinius lib. 3. cap. 21. cuiusque Barni incolae esse non dubitamus, quod cap. 22. commemorat; neque recte suspicatur Harduinus Barnam a Barnitarum urbe, & agro esse diversum: castrum enim erat ad veteris Liburniae fines ultra Scardonam, quae Dalmatiae infimus, ait Plinius, & ad Titium amnem, qui provincia utriusque confinia dividit. Hoc igitur regionis tractus, quae Salona inter occidentem, & boream procurrit in agrum Jadertinum, cum Andetrium, Tribunium, & Barum tuto repereris, Tribunium Plinianum a Terbania nostra distingui oportet, quae longissimum terrarum tractu in ortum abest ultra Epidaurum; & Topographus magni Regni Hungariae profecto erravit, qui Tribunium, sive Tribu-

nium vetus a Terbania nec sita, nec appellatione distinguit. Sed & nostra corrigenda sententia est, qua in Tomo I. huius Operis part. 2. prolegom. cap. 3. §. 4. censuimus Tribunium Plinianum ultra Naronem rejiciendum inter urbes Illyrici proprii, & urbem illam esse, quam Terhensem vocant, ipsam nimirum Terbaniam, de qua nunc agimus. Terbania, seu Terbania vocabulum huic regioni & civitati a Serbis, gente Slavonica, illarum vel impostum fuisse existimo. Constantinus Porphyrogenitus cap. 34. de Admin. Imperii, Terbanienles genere Serblos, cum Canalicis populi ejusdem nationis, in sam regionem Dalmatiae superioris conjecit, quae inter Zichlunor, & Diocletensis, ab occasu in ortum porrigitur. Nam Serbi, inde usque a Serbia septentrionali profecti, cum Dalmatiam omnem mediterraneam a Tiarosque ad Drilonem fluvium, expulsi Avaribus, ut saepius dictum est, concessu Heraclii Imperatoris occupassent, quatuor partes fecerunt, quarum una obtigit Atrantiam sive Narentanis a Narona civitate nomen adeptis, altera Zichlunis, tertia Terbanitibus & Canalicis, quarta demum Diocletanis, qui a Diocle, urbe clara in primis, ac pervetusta, nomen traxerunt. Tribunienles & Canalicis loca illa mediterranea incolabant, hi ad meridiem, illi ad septentrionem, quae Zichlunensis & Diocletanis interjacent. Eos inter Ragulium & Catharam Porphyrogenitus locavit cap. 30. A Decateris vero incipit Terbania principatus, porrigitque se Rastion usque; ac versus montem Serbiam (mediterranea) adiacet. At plura de Terbanitibus, & Canalicis idem Porphyrogenitus cap. 34. Terbanitarum, Canalicitarumque eadem regio est; iuxta vero a Serbis non baptizatis (id est Septentrionalibus) deferuntur; qui illic habitabant ab eo usque Principe, qui a Serbia non baptizata ad Heraclium Imperatorem confugit, usque ad Drilonem Serbiorum Principem, qui filia sua maritum dedit Cratanam Bela Terbania Zupani filium; ex quoque honoris ergo Principem appellavit, & ut sui iuris esset effecit; atque ex illo Thallomeris natus est, ex quo Trzutzmeres. Terbania vero Principe semper Serbia Principi parerant; & regio ipsa lingua Slavonarum, locum suumtram significat, quodquidem multa in ea mutationes sunt; etque sub ea alia adhuc regio, quae Canale vocatur. Canale vero vicum planitiae Slavonarum idioma significat; nam propter loci planitiam, servituti omnes planities praestant. Habent autem tam Terbania, quam Canale oppida, quae habitantur, haec, Terbania, Horum, Ribjese, Lucabete, & Zetebete. Hae regio ante adventum Serbiorum, iidem sive, quibus Dalmatia, dominia antiquitus pa-

Tribunien-
les, seu Terban-
ienles, nomen
in ortum
traxerunt
Dalmatiae
regionem
consecravit.

Tribunia,
& Canale
palium de
delatipia.

Antiquitas
vulgaris
regibus
demon
Imperato
re & Gra
cia.

fuit, videlicet Graeci, Liburni, Celti. Gen
tio postremo e natione Celtica Regi Illyrio
rum a Romanis devicto, in fidem potestatem
que Populi Romani concessit. Post Romanam
Monarchiam constitutam, primum Romanis,
deinde Constantinianis Imperatoribus sub
jecta fuit; nisi quod quinto saeculo exoriente
Imperium Gothorum accepit retinuisse usque
ad Justinianum, qui anno primo belli Gothi
ci, Rex vulgaris 533. Salonem, cum reliquis
Dalmatia fere omni, praeter regionem Praevali
tanam, Gothi tripartit. Saeculo septimo Hera
clius Imperator, ut Chrobatim inferiorem, sic
Serbia superiorem Dalmatiam mediterraneam ha
bitandam tradidit. Hanc Serbi quadrupartito
divisam incoluerunt, partem unam Arentani,
alteram Zachlumi, tertiam Tribunienses cum
Canalicis, quartam Diocletani. Quoadmodum
Arentani, Zachlumi, & Diocletani, sic Tribu
nienses, & Canalicis, suos eius gentis Rectores,
seu Jupanos habebant, qui tum Regibus Serbie
universis, tum Imperatoribus Graecis annuam tri
butum pendebant. Saeculo nono, cum Michael
cognomine Balbus, patris Amoreus, rerum
poterat, Imperium adeptus anno 820. in Dal
matia maritimi, & Chrobati, Serbique omnes,
sic Tribunienses a Graecis defecerant, atque in
libertatem se vindicaverunt, quam per annos
fere quadraginta cum retinuerunt, Basilio Ma
cedone Imperante, sub Imperium Orientis re
cederent Imperante, Jupati seu Rectores Tribuniae ante
seculum nonum mihi sunt ignoti. Saeculo nono
vergente quatuor a Constantino Porphyrogenito
commemoratos invenio, *Balam, Craxianum,*
Thalimerum, Tzatzimerum, Basilimerum Rex Ser
biae mediterraneae, live Mediae superioris, ille
qui bellum gessit cum Pseudono Rege Bulgaro
rum, ut est apud Porphyrogenitum cap. 35.
demum eorum in Oriente positebat Basilus Ma
cedo, anno circiter 890. filium suum meprum
dedit Craxiano filio Balis Jupati Tribuniae,
eumque Archontis titulo decoravit. Saeculo igitur
nono, & decimo principatum in Tribunia
& Canali obtinuerunt *Bala,* hujus filius *Craxi*
anaz, nepos *Thalimeres,* pronepos *Tzatzime*
res, ex Porphyrogenito; post *Tautomerem,*
saeculo decimo & undecimo *Boleslavus* filius
Prædimitri Regis Serbiae, deinde *Dragimirus*
filius Chaslumit itidem Regis Serbiae, ut do
ceat Presbyter *Diocletas,* & *Maurus Orbinius.*
Dobenslavus filius *Dragimiri,* Rex Serblorum,
anno circiter 1040. moriens, quinque filios ex
se reliquit, qui cum divitem a patre regnum
accepissent, *Goylavus* & *Prædimitas* in Tribu
nia regnarunt, quibus interfecit, Tribunienses
Domanecho principatum detulerunt; quem *Ro*
doslavus filius *Goylavi* & *Prædimitri* necavit,
sibi que Tribuniam vindicavit, & insuper Zeniam
ad suam ditionem adjunxit, quem eidem *Micha*
el seu *Michael* frater, Regnum Serblorum adeptus
eripuit; Tribuniam tamen retinuit; ibique mor
tuus est, & in Aede S. Petri de Refeia sepultus
fuit. Hæc Presbyter *Diocletas,* & ex eo *Ma*
urus Orbinius. Hanc regionem deinde tenuerunt,
vel ipsi Reges Serbie, vel eorum fratres, aut
fili usque ad *Rodoslavum* postremum e pro
fapia illorum Regum, live *Dynastarum,* quorum
primus & Serbia septentrionali protectus in *Da*
heracio Imperatore fides sibi fuisse in *Media* superiori
impetravit. *Rodoslavus* Regnum in Serbia ob
tinuit anno 1157. Ab eo cum plerique Proce

ribus defecit *Dissa* filius *Uroclii* Jupati *Ratcia*,
in, a quo *Geos Neemanis* propolles opibus
aque armis originem traxit; & Zeniam primum
& Tribuniam *Rodoslavo,* deinde Regnum to
tius Serbie ademit, quod ad filios & nepotes
jure hereditario transmisit. Reges ac Principes
e *Alpe Neemanis* Tribuniam in sua potestate
reintegrerunt. Ex his *Serphanus* frater *Vulcani*
Regis, qui saeculo decimo tertio insensit rerum
in Serbia poterat, in suis ad *Homonium* Ill.
litteris ad regis titulos, quos sibi adquisit,
unum adjunxit, sumpsum e Tribunia: *Serpha*
nus Dei gratia Serbia, Dioclia, Trikonie, Del
matia, atque *Ochlamia* Rex coronatus. Post Re
gum Serbie cum familia *Neemanis* extinctum
saeculo decimoquarto, Tribunia ad alios ex aliis
dominos migravit, qui hinc inde in regionibus
dominabantur, inter quos fuerunt *Duces S. Sa*
by, & *Cernagore,* live *Manis nigri,* *Comi*
tes Chelmones, *Comites Zente,* itaque *Ba*
ni, & *Reges Bosnia.* Saeculo decimo quinto
hos Tribuniam Comes live *Toparchas* fuisse
invenio, *Paulum Chelmonem,* quem *Stepha*
nus Dabicia Rex *Bosnia,* ob insignia ejus er
ga se merita, Tribuniensi principatu donavit
saeculo decimo quarto exeunte; *Petrus* live *Ra*
doslavus anno 1415., hujus filium *Paulum Ja*
blanovichium an. 1430., *Stephanum Thom*
asum *Pauli* filium, cui *Proceres Bosnenses* anno
1443. regnum detulerunt, & hujus ex thoro
non legitimo filium, *Stephanum* itidem Regem
Bosnia an. 1458., quem *Turca* vita & regno
spoliavit anno 1462. Non defuit qui Tribu
niam aliquando parvulis Reipublicis *Ragunin*
asserant. Denum in potestatem *Turcarum* con
cessit, cui vel invia etiamnum subest.

Sunt qui Tribuniam in Comitatu *Chelmonis*,
live in *Doratu S. Sabæ,* fuit qui in *Bosnia*,
fuit qui in *Ratcia* constituit; tum quia illi
regionibus erat finitima, tum quia Reges seu
Dynastes eandem regionem Tribuniam ad suum
imprimi alii aliis temporibus adjungerant. Nunc
his terminis desinit. Qua in occasum spectat,
prope ad *Chelmonem* Comitatum initium do
cit, & ad finem usque *Rhizonicum* in orien
tem protenditur; a septentrione finis *Herzegov*
ina, a meridie *Raguninam* dissonem attingit,
Canalis regio est quæ nunc ad *Reipublicam*
Raguninam pertinet; Tribunia subest ad mero
diem; & montibus ad *Bosnam* clauda inter *Epi*
daurum, & finem *Rhizonicum* millia passuum fere
triginta in longitudinem porrigit; ejus latitudo
passuum millibus circiter quatuor patet. Hanc cum
Tribunia *Porphyrogenitus* conjunxit, & utrique
Tribuniatu & Canalicis urbes omnino quinque at
tribuit; videlicet *Trebuniam,* *Horem,* *Rhi*
enam, *Leucahetem,* & *Zetlehem.* Tribunia &
Rhena, id est *Rhizanicum* adhuc extant reli
quorum ne vestigia quidem supersunt.

Tribunia civitas, & quæ tota regio denomi
nata est, cum totius gentis caput sit ac prin
ceps, alias *Trebunia,* alias *Tribaria,* alias *Tri*
bunium nunc vulgo *Trebigne* appellari solet.
Urbem hanc aliam omnino Tribuniam, qui no
men vel civitati dedit, vel ab ipsa accepit;
Trebisignia indigne vocant. Hic *Popovici* val
lem interfluit, ex quo egressus urbem ipsam
præterfluit in septentrionem vergens, deinde
Herzegovinam versus in lacum dehinc ad op
idum *Bilechiam.* Tribunia olim numero in
colaram, copis & divitiis florebat, & aliquan
do regie civitatis titulum dignitatemque obti
nuit.

episcopi re
tribus
Tribunia
et ad do
mum ad
ga li.

Nunc fruct
Turcarum
inquinat.

Tribuna
subest ad
meridie.

& ab aliis
tui, ac di
gnitas sa
mpta.

inde Re
go pater
La Serbia
vel nonum
Gentem aut
filium.

nuit. Nam cum Paulinurus Roma in Dalmatiam profectus anno circiter 870, ut avitum regnum recuperaret, ad portum Gravolae appulset, ingens ex tota fere Serbia concursus ad eum est factus, & magnus omnium gratulatione latissimae Tribunianae deductus, ibi solemni pompa & plausu regium diademata suscepit, itaque & regni Serbiani sedem in eadem urbe constituit; atque ibidem vite sanctus perhonorifice sepultus fuit in templo S. Michaelis titulari oppidi primario. Tiesclimirus filius posthumus Paulinuri, cujus tutelam cum regni administratione mater suscepit, Tribunianae eidem regnavit. Cum ab eo Serbia fere tota praeter Tribunianam descivisset, aetatem regno maturam adeptus, caesi viciliique perducibus, regnum recuperavit, atque apud Tribunienfes, quoniam ibi servaverant, sedem regalem retinuit. Haec Presbyter Diocletius & Maurus Orbinus. Ad hunc fortasse regium statum atque honorem, ad quem antequam erecta fuerat haec civitas & provincta, respexit Callistus III., cum in suis ad Geraldum Archiepiscopum Ragulinum litteris *Tribunianae regem* nominavit. Post Tiesclimirus nomen quidem & regium decus amisit Tribunianae, sed tamen veteris amplitudinis & splendoris non parum sub Regibus Serbiae & Dynastiis illarum regionum, itaque sub Banis & Regibus Bosniae eidem reliquum fuit. Verum postquam huius imperium ditionemque Turcarum excidit, ab antiqua excellentiae fortuna ad inclinatum & prope jacentem sic declivis, vix ut decembris statu esse possit.

Ut ceteri Dalmatiae populi, sic etiam Tribunienfes inde usque a principio Christiani nominis ab ipsis Apostolorum discipulis edocti verum Drum & Christum humanae salutis vindicem coluerunt & res Christianas in his locis eisdem, quas in finitimis regionibus, iniurias & vexationes ab Ethnicis, haereticis, & schismaticis illatas sustinuit, eundemque alias adversum, alias proferum cursum tenuit. Hoc revocat, quae diximus in proemio ad historiam Ecclesiae Zachlamerensis & Coreyensis. Primordia Tribunienfis Episcopatus ignota sunt; neque illius indicia, live argumenta ante saeculum nonum apparent. Ab saeculo nono usque ad decimum quantum quatuor tantum Episcopos habeo, & quidem longo annorum intervallo alios ab aliis disjunctos, quos nominatim proferre possum. Ita quingeniorum annorum Episcopos partim Episcopatus interregis Ecclesiae Tribunienfis ademerunt, partim vetustas & oblitio notitiae posterorum praeripuit. Ad initio autem saeculi decimi quinti continuarius serieque Antistitem Tribuniensem nullis lacunis interruptis ad nostram aetatem pervenit. Aedes cathedralis titulo cultuque S. Michaelis Archangelus consecrata fuit. Erant in urbe alia templa, live sacella, quorum plebsque barbaras & superstitio Turcarum aut everit aut inquinavit. Extat praeantiquum ac celebre Monasterium, quod a Constantino melico quo fuit Imperatore Orientis, live fratre Neomantis Regis Strablorum, live Episcopo Tribunienfis adhaeratum fuerat. A monachis disciplina Basiliana, ritusque Graeci cultoribus, habitatur. Dioclesia Tribunienfis ab occasu Maccarenfis, & septentrione Bosniensis, ab ortu Rheiminensis, a meridie Supmenfis & Ragulini Episcopatus fines attingit. Quatuor circiter itinere, ut in litteris ad Sacram Congregationem superiorem saeculo datus reperio, in longitudinem positi-

ciunt. Regio magna ex parte montuosa est, sterilis, inculta, praeterea cum bellum Peloponnesium, quod Veneti cum Turcis gesserunt, locis illis late vallitatem intulerit. Castris, vicis, villisque non paucis frequentissime colitur. In ea valle, quae urbi subest a meridie ad occasum vergens, & Tribunianae immo interluit, aliquot extrinseca castris idooeo loco ad eam vallem munendam constituta, & pagus incolis vicique frequentissimus, quem *Popovatz* vocant; ibique videtur Cerebium alterum Basilianum vicus Graeciani. Catholici inter schismaticos & Turcas habitant ferme ad terna milia & septingentos. Viginis sunt Catholicorum Ecclesiae, quibus annexa est procuratio animarum, sed propter vetustatem male materiatas, & prope modum ruinosa; et multo pauciores Parochi, quibus illarum administratio committitur, alia plucium, alia pauciorum. Episcopalis palatii in urbe ne vestigium quidem supersit. Episcopus Ragulini domicilium sibi constituit; ex eaque urbe utilitati commodisque gregis sibi concedit invigilat & consulit, opportuna subsidia eidem subministrat, & statis temporibus diocesim hollrat & diocesi Tribunienfi nuncios salubres ac certos proveniunt praecipit, & praeter centum argenteos annuos & scopolae Mercanenfi, de quo infra, nihil aliunde illi ad vicum cultumque suppeditat. Ecclesiae Episcopalis Tribunienfis alius Diocletianus, alias Ragulino, alias Antiharenfi Metropolitani parit; nunc subest Ragulino. Episcopi Tribunienfes simul & Mercanenfes, quos vetustas & oblitio reliquosceit, hi sunt.

- I. Joannes an. circ. 870.
- II. Constantinus an. circ. 1143.
- III. Salvis an. 1245.
- Nicolaus Episc. Mercanenfi I. solum an. 1222.
- IV. Bonifacius an. 1344.
- V. Joannes II. post an. 1344.
- VI. Joannes III. an. 1349.
- VII. Matthias an. 1375.
- VIII. Franciscus an. 1370.
- Della Episc. Mercanen. II. ante an. 1378.
- Rathus Episc. Mercan. III. ante an. 1385.
- IX. Joannes IV. & Mercan. IV. an. circ. 1389.
- X. Jacobus & Mercan. V. an. 1391.
- XI. Joannes V. & Mercan. VI. an. 1417.
- XII. Dominicus, & Mercan. VII. an. 1425.
- XIII. Joannes VI. & Mercan. VIII. an. 1435.
- XIV. Michael, & Mercan. IX. an. 1436.
- XV. Basilus, & Mercan. X. an. circ. 1460.
- XVI. Blasius, & Mercan. XI. an. 1464.
- XVII. Blasius II. & Mercan. XII. ante an. 1481.
- XVIII. Donatus, & Mercan. XIII. an. 1481.
- XIX. Georgius, & Mercan. XIV. an. 1492.
- XX. Georgius II. & Mercan. XV. ante an. 1499.
- XXI. Augustinus, & Mercan. XVI. an. 1513.
- XXII. Franciscus II. an. 1520.
- XXIII. Franciscus III. & Mercan. XVII. an. 1527.
- XXIV. Thomas, & Mercan. XVIII. an. 1532.
- XXV. Jacobus II. & Mercan. XIX. an. 1563.
- XXVI. Simeon, & Mercan. XX. an. 1575.
- XXVII. Thomas II. & Mercan. XXI. an. 1606.
- XXVIII. Ambrosius, & Mercan. XXII. an. 1609.

XXIX. Chrysolomus, & Mercan. XXIII. an. 1615.

XXX. Savinus, & Mercan. XXIV. an. 1615.

XXXI. Scipio, & Mercan. XXV. an. 1663.

XXXII. Antonius, & Mercan. XXVI. an. 1669.

XXXIII. Antonius II. & Mercan. XXVII. an. 1702.

XXXIV. Franciscus Hieronymus, & Mercan. XXVIII. an. 1737.

XXXV. Sigismundus, & Mercan. XXIX. an. 1733.

XXXVI. Anselmus, & Mercan. XXX. an. 1760.

XXXVII. Nicolaus II. & Mercan. XXXI. an. 1791.

JOANNES EPISCOPUS TRIBUNIENSIS I.

Qui ante hunc Episcopi Tribuniensis fuerunt, eorum acta & nomina vetusta obrepit, obliuio atolevit. His nobis non aliunde, nisi ex testimonio Ludovici Tuberonis Abbatis Melitenensis, & Seraphini Razzii, cognitus est: uterque eum nunciat. Joannem Episcopum Tribuniensem, vel Tribuniensem, Tubero quidem lib. V. Commentariarum sui Imperii, Razzius vero lib. I. cap. 7. Hist. Regni. Joannes Episcopus Tribuniensis, ut illi tradunt, Paulinuro Roma venienti anno circiter 875, cum ad portum Gravosam appulisset, obviam processit cum Optimatibus, & Proceribus Regni Serbiani, eumque ingenti Sublitorio comitata Tribuniam deduxit: qua in urbe magna omnium læticia & gratulatione regium diadema suscepit, avitæque possessionem Regni patrum suorum adiecit. Paulinurus, ait Tubero, postquam in Dalmatiam appulit in porta, qui circiter 2115. fidei ab urbe Regula abiit, quem incolæ Gravosum nuncupant, eo loci a Joanne Tribuniensi Pontifice, Regique Proceribus, qui officii casu eodem anno Regi frequentes progressi erant, latius eximio, summoque honore est exceptus, atque in episcopum Tribunium, quod tunc se tempestate, pro capta Myrica, satis erat apulentum, deductus, quo ibi, insignibus de more acceptis, regnum intravit. Hinc eum postquam (id est Serbiorum) Reges, qui eam partem Dalmatiae obtinebant, imperium amplexantur, & serena insignia tunc exspectant, Radem fore illis verbis Razzius confirmat: uterque ex Commentario Presbyteri Diocletiani, quod Regnum Selaveram inscribitur. Sed unde nomen & Episcopatum Tribuniensem Joannis præterierit, cum Diocleates utrumque tacitum acceperit, mihi non est compertum. Si ergo Ludovico Tuberoni, & Seraphino Razzio hæc habenda est, nec video cur haberi nequeat, hic primus fuit Episcopus Tribuniensis, cuius nomen profertur possimus. Cum Paulinuri adventus in Dalmatiam ad sæculum nonum pertinet, huic etiam sæculo Episcopus Joannis innocendus est. Cæterum hic temporibus Episcopatum Tribuniensem vigilsse, aut certe institutum fuisse constat ex Concilio generali Delmatiano, quod post adventum Paulinuri habitum fuit anno 877, ut dictum est Tomo III. Iliyr. Sac. in Georgio Archiepiscopo Spalatensi. In hoc enim Concilio, cum Diocletana Ecclesiæ Episcopalis jure ac titulo metropolitico aucta fuisset, has illi Ecclesias attributas invenio in Actis ejusdem Concilii apud Presbyre-

rum Diocleatem, Antiberum; Svarium, Scodram, Drivatum, Polletum, Sorbium, Zofenium, TRIBUNUM, Zaelinum. Nihil ad hanc Synadum referenda sunt initia Episcopatus Tribuniensis, quem antea, si Razzio & Tuberoni credimus, statisse oportet, priusquam in potestatem Archiepiscopi Diocletiani migravit, intra fines Spalatensis, vel Scodrensis, vel etiam Ragusini, si hæc antiquior fuit sæculo nono, Metropolis & Provincia constituebatur. Siquidem ante Metropolim Diocletianam nulla erat Sedes metropolitica in Dalmatia; nisi quæ apud Spalatrum, quæque apud Scodram, vel fortassis apud Ragisium, in quibus Ecclesiæ Dalmatice domabantur. Episcopatus Tribuniensis ab Joanne suscepti, ut tempus non est satis certum, sic ejusdem ab illo cum vita restitit annus est incertus. Paulinurus quidem vitam & regnum perduxit usque ad annum circiter 914; & Tribuniam in Ede Cathedrali S. Michaelis Archangelii perhonorifice simulatus fuit; utrum vero Joannes, adhuc supellex, ejus regio sancti interierit, id quoque in incerto positum est.

Ab Joanne primo Tribuniensem Episcopo, & initio sæculi decimi, usque ad sæculum duodecimum, & Constantium Episcopum Tribuniensem ingens annorum circiter quadraginta supra trecentos lacuna intercedit, quæ omni longissimi hujus intervalli Episcopos, cum eorum acta & nominibus, absorbit. Vix dubitare possum, quin per eos annos ecclesiastica Tribuniensis iterum ac sæpius ad interregnum Episcopale redierit, propter multiplices, & varias conversiones, perturbatoresque rerum publicarum, & bella vel civilia, vel extraneis, quæ Reges Serbiam ac Dynastæ cum inter se, tum cum Regibus Bulgaria, & Imperatoribus Græciæ gesserunt. Illis temporibus Ecclesiæ Tribuniensis ex aliis in alias Provincias migravit. Anno 1023. Benedictus VIII. in suis ad Vitalem Archiepiscopum Ragusinum litteris Tribunium Provinciam Ragusina adscripsit. Episcopum longe antiquiorem Zachariam Papæ, quia ab anno 741. usque ad 753. Ecclesiæ universali præfuit, observari aput in publico urbis Tabulario, ejusque meminit etiam Callistus II. in suis ad Gerardum Archiepiscopum Ragusinum litteris. Zacharias igitur, in ea, quam dixi, epistola Paulum ad Ragulinum Antistitem misit, inigne potestatis metropolitice. Cum illam videre mihi non liceret, scire neque quæ Ecclesiæ Pontifex eidem Antistiti attribueret, atque inter illas an forte etiam Tribuniensem adnumeret; sed sæculo octavo nondum fortassis institutus fuerat Episcopatus Tribuniensis. Post Benedictum VIII. Alexander II. in suis litteris inscriptis Petro Pæ. Archiepiscopo Diocletiani, atque Antiberensi Ecclesiæ, datique anno 1063. hujus potestatis metropolitice subiecit Ecclesiæ Tribuniensem, quam Callistus II. Petrobr. F. Gerardo Ragusia Civitatis Antistiti anno 1121. restituit in suis ad eundem litteris. Idem confirmavit Callistus II., ut est apud Jacobum Lincarium in Annalibus Ragusinis lib. I. pag. 19., qui Diploma Pontificum asserunt ait in Tabulario S. Marie; sed in eo testatur, quod Diploma illud confectum fuisse scripsit anno 1141., cum Callistus non ante annum 1143. Innocentio II. subrogatus fuisset. Ex Epistolis Papalibus, quas modo laudavi, illud animadverti valem, Ecclesiæ Tribuniensis illis annis, quibus eadem Epistola con-

Joan. Joannes
Episcopus
Tribuniensis

Epistola
Tuberoni
ex aliis
Razzio, &
Antiberi
ex aliis
Ragusi
Episcopis
Metropolitice
potestatis

Joannes
Episcopus
Tribuniensis
Paulinuri
advenerunt
non postea
fuerunt
non postea
fuerunt
non postea
fuerunt

Episcopus
Tribuniensis
Paulinuri
advenerunt
non postea
fuerunt
non postea
fuerunt

scriptum fuerant, videlicet annis 23. & 62. saeculi undecimi, & 43. saeculi duodecimi, suos Episcopos non defuisse, quos, ut alios fortasse bene multos illis interfectos, nimia vetustas notitia posterorum praeposuit.

CONSTANTINUS TRIBUNIENSIS II.

Catholici
non Tribuni
enim, quia
in Tribuni
archiepiscop
habetur.

Maurus Orbinius de Regno Slavorum pag. 247. Episcopatum Tribuniensem Constantini conjunctum cum Archiepiscopatu Ragusino Andream Lucensem, qui ab anno circiter 1195. usque ad annum fere tertium & quingagesimum hujus saeculi duodecimi Metropolitum Ragusinam gubernavit. Cum enim illud ipsius Diploma commemorasset, quod Jacobus Lucarus lib. 1. pag. 19. Celestino II. attribuit, non solum eandem Ecclesiam, quae idem Pontifex Andreæ Metropolitæ Ragusino subiecta esse declarat, cum eodem Lucaro omniatim preceperit, sed praeterea ipsos nominat Episcopos, qui per idem tempus illis Ecclesiis, suis quisque, praesidebant: Constantinum autem Tribuniensem praepositum fuisse 217. & Diploma illud datum esse ad Andream Lucensem Archiepiscopum Ragusini. Anno 1194. Borichlus Banus Bosniae a Ragusinis, quibuscum bellum gerebat, magna clade accepta, ad pacem redintegrandam oratore atque interprete usus est Episcopo Tribuniensi, ut docent Orbinius pag. 349. & Lucarus lib. 1. pag. 20. & quamvis deuter Episcopum proprio nomine appelleret, dubitari vix potest, quin fuerit Constantinus, qui sub Pontificatu Celestini II. & Archiepiscopatu Andream Lucensem inter annos circiter 1193. & 1197. Ecclesiam Tribuniensem regebat: & nihil obstat, quo minus ejus Episcopatus in annum 1194. cum Borichlus regnabat, utraque perdisi possit, Constantinus igitur in hac conditione pacem composuit, ut Banus numerata pecunia sumptus compensaret, quos in id bellum Ragusini fecerant: simulque ut Commune & Civitatem Ragusensem insigni aliquo honorario dono muneraretur, quod Republica Ragusina, seque dignum esse existimaret. Post Constantinum series Episcopalis iterum ac saepius interrupta est: & per annos circiter ducentos si qui fuerunt Episcopi, eorum nomina, rerumque gestarum memoriam oblivio intercepti: cujus quidem rei causam in illa turbulentiissima & plena dissidiorum tempora conferendam censio, cum Reges, & Toparchae illarum regionum erant fere perpetuo in armis, & vel aliena occupandi, vel sua recuperandi studio incensi, acerrime inter se pugnantibus: plerique vero schismatici labe infecti obstabant, ne civitatibus ac provinciis, quas in suam potestatem redegerant, Episcopi Catholici praesententur: ex quo fiebat, ut Sedes Episcopales non raro vacarent. Qui vero fuerunt Episcopi, eorum nomina atque acta, inter armorum tumultus, tantaque in conversione rerum ac perturbatione, vel nemo litteris & memorie tradidit, vel si quo scriptis publicis privatisve consignata erant, uribus atque oppidis vastatis, dispersisque, & tabulariis incensis pleaque interfuerant. Licet nunc mihi seculum illorum Regum, Dynastiarum, ac temporum breviter strictione percurrere, atque usque ad Regnum Serblianum extinctum & saeculum decimum quartum perducere. Plures temporibus illis Serblia Regni, vel Dynastia, alii ex aliis

pervenit
sunt
habetur
& Basil
cibus Ba
sileus

sedes Epi
scopalis
recta in
templa.

Reges Serb
lii, qui
Tribuniam
dominabantur
fuerunt

principatum Tribuniam obtinuerunt. Desi filius Vroslci Jupani Rasciae, idemque princeps & dominus potenter regis Germaniae, cum plerisque Serblis Proceribus, a Radoslavo III. Rege Serblorum saeculo duodecimo ad exitum vergentis defuncti: cuius Tribuniam & Zentem utramque eripuit. Deinde post fratrum suorum interitum, Radoslavo expulso, universa Serblia potius est, quam mortuus tribus filijs tripartitam reliquit, Nezmano, Miroslavo, & Constantino. Sepulchrum fuisse tradunt Tribuniam in Ecclesia S. Petri de campo, Nezmanus autem maximus Regnum Serbliae adeptus, fratribus suis Tribuniam, Zentam, aliisque Serblis Regni particulas attribuit. Nezmano Thimomilus filius successit, qui vix annorum gestis imperium; Thimomilo Simeon alter Nezmani filius, qui primus hunc Regem Rasciae appellari voluit: & cum Serblia, Dalmacia Superiori & Zachlumania, Tribuniam obtinuit. Simeonis filii Stephanus & Vulcanus bipartitum regnum a patre acceperunt: ac Stephano quidem Tribuniam obtigit: nam ex provincia, in quibus post obitum fratris dominabatur, hunc sibi titulum ascripsit in Epistola ad Honorium summum Pontificem anno circiter 1200: Stephanus Dei gratia Servia, Dioclia, TRIBUNIA, & Ochlimia Rex & Despotas. Reliqui ex eadem Nezmania familia hi sunt: Nezmanus II. filius Nezmani, cognomento Crapulus, hujus filius Stephanus II., & ab eo gentis Stephanus III., cognomento Dragutin, hujus frater Vroslci Mitutin, Vladislavus filius Dragutini, Stephanus IV. ejusdem Vroslci, & thoro non legitimo filius, & quo natus est Stephanus V. cognomento Dulcinus, qui titulum Imperatoris Rasciae & insignia sumptus ac denique hujus filius Vroslci II., quorum stirps ac gens Nezmania interit anno 1268. Hinc vitas & regnum eripuit Ucalensis, quo a Turcis acie victo, interfecto: quae a quodam episcopo honorario an. 1271. regnum Serblis extinctum est. Ucalensis quatuor filios reliquit, quos Turci postea quidam quidam donatos cum ceteris Serblis & Rascia Dynastis tributarios sibi fecerunt. Ita Serblia fere universa in Turcarum potestatem concessit. Sub his, quos nominavi, regibus Serblia, vel sub Dynastis, qui vespugali iisdem Regibus pendebant, Tribunienses fuerunt: illorum autem plerique Catholicis inimici erant, & bellis fere continuis inter se, vel cum extraneis hostibus dimicabant.

Per eadem tempora, dum stabat regnum Serbliae, nihil pacatis & tranquillior Tribuniam fuit a finitimis Bosniae Banis, ac deinde Regibus, qui si non omnes, certe plerique impudenter Patrenorum sedes, quae in ea regione latissime dominabatur, nomen dederant, ejusque patrocinium susceperant: & cum Stephanus Banus rerum in Bosnia potestatem, Bosnenses, ut est apud Orbiniu, Tribuniam & Constantinam ac ferro vallarunt. Hic adde Comes Chelmenet, quorundam aliqui eadem, atque Patreni, impium opinionum infamia laborabant. Tribuniam autem interdum ad Comitum Chelmenet, ejusque Dynastis perminit. Cum itaque in illis regionibus res catholica ab haereticis & schismaticis direxeretur, & omnia seditionum vel hostium plena essent, & nihil a precibus aut metu vacaret, mirum videri non debet, si Ecclesiam Tribuniensem propter iniquitatem temporum Episcopo identidem crearet necesse

Ecclia
Tribuniam
in ab hac
recta est
non.

esse fuit & Episcoporum, quos per eadem tempora sibi propósitos habuit, plerumque somnia in tanta turba & confusione rerum omnino intercederet. Ceterum inter hos tumultus, relique publicæ & Christianæ vicissitudines & calamitates non semper suos Ecclesiæ Tribuniensis retores deservisse existimandum est. Anno 1206, Leonardus Archiepiscopus Ragulinus, ut auditor est Joannes Martinus Gaudula, tum alias tum Provincia, tum vero Ecclesiæ Tribuniensem pontificali more ritumque inivit: nec tamen id satis argumenti est, per id temporis fuisse, qui scdem hanc Episcopalem oboleret; nam etiam Bolonensem Ecclesiæ intravit, quæ tunc certo Episcopo carebat, ut in historia ejusdem Ecclesiæ dictum est. Unum tantummodo Tribuniensem sæculi decimi tertii Episcopum habeo, cujus nomen & memoriam monumenta illorum temporum conservant.

SALVIUS EPISCOPUS TRIBUN. III.

Salvius E.
pisc. Tri-
bun.

Quem alii Slavium vocant, patria Ragulinus, idemque Cœnobita, & Abbas Monasterii Benedicini Lacromentis, ut docent tabule ejusdem Monasterii, Anno Dominicæ Incarnationis 1245, die 6. Martii coram vobis subscriptis testibus ego quidem Slavius Abbas Lacromentis Cœnobii cum toto Capitulo Fratrum constitui &c. Hunc etiam a Canonici Tribuniensibus Joannes Archiepiscopus Ragulinus Venetis consecravit an. 1245, testibus tabula cum Cœnobii Lacromentis, tum Archiepiscopi Tribuniensis Ragulinus fortasse translatis, quas citat Sebastianus Dolci in Archiepiscopi Ragulinus Joannes & Slavio, Joannes Archiepiscopus anno illi ad Concilium primum Lugdunense profecturus Venetias se contulit. Lugduno reverlus multas & graves contentionis habuit cum Joanne Metropolitæ & Episcopi Provincia Anthracensis, quos ab sua jurisdictione contra jus salique abusus esse querebatur. Hi vero Regem Serbici & Rascie patrocinio secti superius Metropolitæ Ragulinum constantissime abstant. Joannes ab Innocentio IV. mandatum impetravit ad Salvium Episcopum Tribuniensem anno 1250, quem Pontifex iussit Episcopos illos, de quorum defensione & pertinacia quæstus fuerat Ragulinus Antilles, ad Curiam Lugdunensem per præconem citare, quo se intra menses octo ad suam causam agendam conferret. Paruit Salvius, & anno 1251. mandatum pontificum per presbyterum Designum denunciavit Episcopi Drivarsensi, Polatensi, Scodrensi, Occhinenti, qui Metropolitæ Ragulino subiecti esse volebant. Eius acta & litteras de hujusmodi controversia protulimos in Archiepiscopi Ragulinis.

Chrysolomus Antichas Episcopus Tribuniensis in suis ad Sacram Congregationem litteris datis an. 1616. auctor est Salvium a Nerone II. Rege Rascie, cui Crapulo cognomen fuit, vel potius ab ejus filio Stephano II. sua civitate & Ecclesiæ expulsum fuisse, propterea fortassis, quod ex mandato Romani Pontificis causam Ragulini Metropolitæ tuebatur, acque Episcopos, qui ab eo deciderant, ad ejusdem auctoritatem, anathematis poena proposita, redire jussit. In sedem vero Tribuniensem idem Rex Episcopum schismaticum intravit. De Salvio igitur Chrysolomus hoc scriptum reliquit. *Salvius ex Canonici Cathedralis Ecclesiæ Ragulins in Episcopum Tribun. electus a Canonici*

Trib. fuit, & circa annum 1248. a schismatico Rege Ragulins sede sua Tribun. expulsum, & domi expulsum Ragulins in toto se contulit. Tunc enim schismaticus Rex Ragulins archiepiscopo profectus eos in ipso bello oppugnatis frustra: quo tempore idem schismaticus Rex, exurbato Salvo Catholico Episcopo Tribuni, schismaticum Episcopum sibi faventem intravit. Hinc dicitur Tribun., quæ late patet & procedit, inter Catholicos schismaticosque divisa: quam divisionem intravit occupavit & obtulit schismaticus Episcopus. Reliquia tamen Catholicorum intermisse schismaticis in Tribuni, Cicovo, Cionomie, Deservizza, Topova, & Szegalla per totam diocesim perseverant. Nec autem constant partem ex processu ambicionis factis jam circa annum Domini 1252., qui in Archiepiscopo Ragulini Religiarum Cathedralis Ecclesiæ Ragulins reperitur & conservatur, partem ex constanti & certa traditione. Sed errat Antichus, cum Salvium Canonici Ecclesiæ Ragulins aduvertit: annus vero, quo is dicitur ab Episcopatu depulsum, consignatus est 1257. vel insuper, si denotatio mandati pontifici Episcopis illis per eum facta in causa fuit, cui e sede ab schismatico Rege deiecerunt. Itaque Salvius ab Ecclesiæ suæ & diocesis in exilium pulsus ad Lacromentum Cœnobium se restitit, sed rursus a Monachis Abbas creatus præfectorum illam monasticam relinquit, ut intelligi patet ex tabulis ejusdem Cœnobii Lacromentis: Anno Incarn. Domini 1260. mens. Novemb. 2. die. Coram vobis subscriptis testibus, nos quidem Slavius Episcopus & Abbas Monast. Lacroment., cum Fratribus nostris Pascali & Naya existimus &c. De hoc autem felle fuit des curis, hoc & alia: de quibus raris non tuit D. Episcopus cum Fratribus, & alteram &c. Ego Presb. Pascali & Com. Not. Jur. scriptor sum & testis. Anno 1262. lententia anathematis intererat, quam Alcaudus Archiepiscopus Ragulinus publice innotuit in Joannem Præpositum Cœnobii Ragulins. Sedem Tribuniensem intravit schismaticus quot annos tenuerit, etque an schismaticum alter infectus fuerit, mihi non constat. Satis tamen constat, vel utroque vel priore tantum aut mortuo aut cecido, Slavium sedem Tribuniensem recuperasse, quam anno 1275. adhuc retinebat.

Hoc itaque anno, cum Ecclesiæ Juvenacii, quæ civitas est Apulie in provincia Bariensi, tum videtur esse passio, Canonici Juvenacenses de communis sententia in Episcopum sibi egerant Salvium Antichensem Tribuniensem, de cuius doctrina & virtute jampridem multa & præclara fama & auditione acceperant. Itaque a Gregorio X. qui tum Belliacedi in Gallia post Concilium Lugdunense II. dimissus videbatur, supplicibus litteris postulavit, ut electionem auctoritate Apostolica confirmaret. Renat Pontifex, atque ad Canonicos rescripsit, Slavium nihil minus prodesse posse Tribuniensi, quam Juvenacensi Ecclesiæ, & hanc nihilo magis quam illam ejus opera & vigilantiæ pastoralis indigere. Ei vero potestatem alterius Episcopi eligendi, quem huius Ecclesiæ utilitorem fore putarent, ultro concessit. Episcopo Pontificia hoc est exemplum, quod ad nos transmissit eruditissimus Card. Joseph Garampes ex Reg. Bull. Gregorii X. an. IV. num. 18.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Capitulo Ecclesiæ Juvenacensis. Salutem

quæ nec,
provis
pulsus.

Episcopo
non. juve-
nacen-
tem.

set. tradi
Pontifici.

a sua Ec-
clesia pul-
sus.

et Apostolicam benedictionem.

Petitiō vestra nobis exhibita continebat, quod Ecclesia vestra Juvencien. Pastoris solatio destituta, vos convenientes in unum ven. fratrem vestrum Salvium Tribuniensem. Episcopum in Juvencien. Episcopum concorditer postulasset, ac postulandum vobis postulationem hujusmodi presentaret, scilicet nobis humiliter supplicari, ut postulatores ipsam advocari de benignitate Apostolica curaretis. Nos igitur attendentes, quod idem Episcopus, Ecclesiam potest auxiliare fructuosam, postulatores eandem non duximus admittendum. Ceterum nolentes quod praedicta Ecclesia Juvencien. ex vacatione divina in spiritualibus vel temporalibus subiret detrimentum, universitati vestrae aliquam personam idoneam in Episcopum et pastorem praed. Ecclesiae Juvencien. libertatem concedimus, quilibet praesentium facultatem, Dat. Bellisacii 2. Idus Maji Pontificatus nostri ex. 10.

A. gratia
no. de An.
chips. R.
p. 10.

Anno 1296. Joannes XXI. Salvium e. Tribuniensi sede ad Ragulinam Archiepiscopalem transiit, ut constat ex litteris ejusdem Pontificis ad Salvium, ad Capitulum, ad Clerum, ad Comitem & Communes Raguli, itemque ad Episcopos Provinciae Ragulinae, Viterbi datis mensis Decembris, Pontificatus anno primo, idest 1296. Hae litterae historiae Metropolis Ragulinae inferimus. Post Salvium series Episcopalis intercisit est, neque ullum habet Episcopum, quem nominatum proferre possim ante annum egresser veterum seculi insequentis.

Episcopi
Ragulinae
seculi.

Inter ea seculo decimo quarto intus iacta sunt fundamenta Episcopatus Mercanensis, qui cum Tribuniensi conjunctus fuit. Mercanae scopolus est exigui circuitus in ditione Ragulinae a veteri Epidauri non ita lato interfecto mari disjunctus, cui prope adjacet scopolus alter, quam Bobaram vocant, nec longe ab utroque in septentrionem distat scopolus S. Petri. Erat Mercanae praeterea quoniam Canobium Benedictinum ac templum S. Mariae: utrumque Episcopis Tribuniensibus donatum ferebat an. 1284. a familia praenobili de Theophilis, quae ditionem scopolis, et in Canobium illud sui patronatus sibi tribuebat; quae Sebastiani Dolci opinio est; qui vero primus ex Episcopis Tribuniensibus in ejus sacerdotii possessionem missus est, non Abbatem, sed Episcopum Mercanae se nominavit: hinc ortus titulus Episcopatus Mercanensis. Sed Jacobus Loccerus in Annal. Ragul. lib. 3. pag. 101. scripserit reliquit, sacerdotium illud Mercanense cum omnibus provenitibus a Republica Ragulina Episcopis Tribuniensibus donatum fuisse an. 1456. quo quidem anno strox Raguli grassabatur lues, & civium plurimis absumptis, contagione late vulgata, Monachos Mercanenses excoxit. Cumque vero scopolus Mercanensis donatio Tribuniensibus Episcopis facta sit tribuenda, nequit certo definiti. Chrysolomus Antichius Episcopus Tribuniensis in litteris ad Sacram Congregationem scriptis an. 1671. hac memoria prodidit: Haec Mercana sub dominio Republicae Ragulinae fuit; ea interit devota, & per modum donationis iuxta Episcopatum Tribuniensem ab ipsa Reipub. Ragulinae Sanctissimus. Ceterum tamen est, Monachos in Mercanensi Canobio extitisse usque ad annum 1296. & titulum Episcopatus Mercanensem usurpari ceptum iam anno 1322. a Nicolao Episcopo Tribuniensi IV. qui pro-

terea Mercanense Monasterium, & alterum S. Petri in medio mari tum possidebat, us in ejus adhuc dicemus.

Episcopi Tribunienses sacerdotum Mercanense adepi cum fuissent, ab hoc alterum sibi titulum episcopalem adqueperant, perinde ac si duas sedes episcopales obtinerent, alteram Tribuniensem, alteram Mercanensem, clientem Ecclesiae, quibus duo Episcopi, suis cuique, praefici possent, vel unus idemque utriusque praeficeretur, Tribuniensis idem & Mercanensis. Saep enim accidit, ut Tribunienses Episcopi ab haeretis & schismaticis Serblianis, qui illi in civitate & regione dominabantur, male habiti, multumque vexati contumeliis & injuriis, aut etiam expulsi ad scopolum Mercanensem se recipere, ibique habitarent; idem vero, qui Tribunienses, & Mercanenses erant Episcopi. Nunquam fere hos titulos in duas personas distrahos, sive in duos Episcopos inventio, alterum qui Mercanae, alterum qui Tribuni praesiderent. Ceterum Mercanensis magis videtur esse honorarius, quam veri Episcopatus ac legitimi titulus; neque enim scopolus ille dignus erat jurisdictione ac sede episcopali; & Canonis antiqui plenissime vetant in oppidis locisque infrequentibus & exiguis Episcopos constitui, ne videlicet dignitas Episcopalis vilificetur. Adde quod diocesis & parochiae Episcopi Mercanensis, h. r. tamen hoc nomine appellandus est, in tantis angustias includitur, vix ut tres aut quatuor scopulos complectatur, qui fere omnes deserti sunt a plebe, & cultura hominum; ipsaeque scopolus Mercanae aedificis atque habitatoribus propinquum vixit, & praeter rudera, ac vestigia templi ac cenobii praerupti nihil extat, nisi turris una, & domus exigua, itemque duae viculae, altera S. Michaelis, altera S. Mariae ad Nivesi: ejus tamen prius aliqua colitur, ex eaque Episcopus centum annuos nummos argenteos percipere solet. Cum igitur hic scopolus Ecclesiae Tribuniensi donatus fuisset, Episcopi utramque titulum tum a Mercana, tum a Tribunia sumptum sibi adscribere conperunt, & alius alterutro, alias utroque uti: modo autem Tribuniensis Mercanensis, modo hic illi praepositum consuevit. Verum in tabulis Consistorialibus utramque titulum his Episcopis fere nunquam attributum invenio, antequam Pius II. anno 1464. Ecclesiam Mercanensem, quaeconque tandem esset, cum Ecclesia Tribuniensi legitime & canonicis conjunctis, ut scripserit est in quodam Vaticano Codice, quem magno libere, ut docet Titulus, excoxit antiquus Cardinalis Petrus Ascanius, Camera Apostolicae Notarius; quique inscribitur, Catalogus titulis orbis terrarum cum Patriarchalibus, quam Metropolitanis & Cathedralibus Ecclesiis. Ex quo hanc particulam decerpit: Tribunes. sive Tribunes, & Mercanens. unde. Visita fuit Ecclesia Mercanens. xrv. Kalendas Aprilis anno 6. Pii 3. Ceterum inde utique ab donatione illius scopolis traditi Ecclesiae Tribuniensi ex consuetudine invaluit, ut idem Episcopi & Tribunenses, & Mercanenses vulgo haberi & appellari solerent.

Mercanae
& Tribuni
Ecclesiae
tituli.

Episcopi
Ragulinae
seculi.

Ab translatione Salvii ad Metropolim Ragulinam annos octavus intercellerat, & Ecclesia Tribuniensis adhuc Episcopo carebat; cum Martinus IV. sollicitus vicem illius Ecclesiae, quae destituta spiritali cultu, & schismaticorum infidiis, atque injuriis exposta in maximo declinamine versabatur, jussu ejusdem Episcopi, quod

propter diuturnum Episcopatum Interregnum ad sedem Apollinensem devolutum fuerat, in Bonaventuram Archiepiscopum Ragusinum transiit, eique anno 1289. per suas litteras imperavit, ut religionis ac prudentibus viris in consilium adhibitis Ecclesie Tribunalis gubernacula ei traderet, quem circumspiciens omnibus ad illum referendam maxime idoneum putaret. Post biennium Honorius IV., quem Bonaventura sua ad eum litteris admonuit de mandato, quod a Martino IV. acciperet, in tandem sententiam redegit ad Bonaventuram Archiepiscopum. Uterque autem Pontifex eidem litteris eidem Archiepiscopo imperavit, ut non solum Tribunalis, sed etiam Stagionis Ecclesiam orbitati consularet; quoniam, in scriptum est in Illustri Ecclesie Stagionis. Utrique enim iudicium Episcopo carabat. Epistolam Pontificis utramque et studiosissimo Cardinali Josepho Garzupio ad nos transmissam hic subiicit, alteram Martini ex Tomo I. Bullarum anni 12. num. 69. alteram Honorii ex Regillo Bullarum anni 1. num. 205. descriptam.

Epistola Bonaventurae ad Bonam. Ragusini. Regil.
Martini Episcopi Servus Servorum Dei. Ven. fratri . . . Archiepiscopo Ragusini. Salutem & Apostolicam benedictionem.

Ad audentiam nostram pervenit, quod Tribunalis & Stagionis Ecclesie Cathedralis tue provincie metropolitice tibi jure subesse tanto tempore pastoralis jam vacavit, quod ratum prout est ad sedem Apostolicam secundum generalis Concilii legitime devoluta: nos itaque quibus ex impulso nobis Apostolicis officio sollicito Ecclesiarum imminet generaliter, dispensatio qua ex divina vacatione impollerum Ecclesie prout possunt incurrere per vestra providentia ratione occurrere intendentes ac gerentes de tua circumspicientia fiduciam in Domino speculamus, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus si tunc consuleris ita esse, praedictis Ecclesiis singulis videlicet singulas personas idem de praesentibus & religionum vicorum consilia hoc vice auctoritate nostra praebitis in Episcopos & pastores, eisque, ascitis ubi tribus vel duobus Episcopis, minus consecrationis impedias, faciens ipsi a suis subditis obedientiam & reverentiam debitam exhiberi. Contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstat si aliquibus a Sede Apostolica sit instalatus, quod excommunicari nos interdicti nequeant vel suspendi per litteras dilecti sedis non facientes plebem & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Dat. apud Urbem Veterem idibus Junii Pontificatus nostri an. IV. idest an. 1284.

Epistola Honorii ad Ragusin.
Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Ven. fratri . . . Archiepiscopo Ragusini. Salutem & Apostolicam benedictionem.

Lettera coram nobis tua petito continet, quod dudum ad aures sel. record. Martini PP. IV. praedecessoris nostri pervenit quod Tribunalis & Stagionis Ecclesie Cathedralis tue provincie metropolitice tibi jure subesse tanto tempore pastoralis jam vacavit, quod ratum prout est ad sedem Apostolicam secundum generalis Concilii legitime devoluta, praedecessor ipse dispensatio qua ex divina vacatione impollerum Ecclesie prout possunt incurrere, per tua providentia fiduciam intendentes occurrere, ac gerentes de circumspicientia tua in Domino speculamus tibi per suas deinde litteras in mandato, ut

si tibi constaret ita esse, praedictis Ecclesiis singulis videlicet singulas personas idem de praesentibus & religionum vicorum consilia, ea vice, auctoritate tua praebitis in Episcopos & pastores, eisque, ascitis ubi tribus vel duobus Episcopis, minus consecrationis impedias, faciens ipsi a suis subditis obedientiam & reverentiam debitam exhiberi; contradiutores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Verum quia praedecessor ipse antiquum praedicta ejus littera tibi praesentata fuisset, debitum natura persolvisti, nobis humiliter supplicasti, ut ne ex divina vacatione praefata Ecclesia dispensatio patiantur, providere super hoc misterius crederetur. Nos itaque quibus ex impulso nobis Apostolicis officio sollicitudo Ecclesiarum imminet, hujusmodi dispensatio occurrere expicimus, fraternitati tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus super praemisissis auctoritate nostra procedas juxta praedictarum scriptum praedecessoris nostri constitutionem litterarum.

Dat. Roma apud S. Sabinae V. idus Martii Pontificatus nostri anno primo.

At Bonaventura a quidem, his litteris acceptis, Ecclesie Stagionis Petrum Episcopum dedecit in vero suum quoque Tribunalis vicorum praefecerit, nihil non est compertum. Certe post Salvium ad Metropolim Ragusinam transiit sedes Tribunalis annos plures vacare videtur. Nullum sane Episcopum ante priores saeculi proximi annos invicis, cujus nomen litteris proditum fuerit.

NICOLAUS EPISCOPUS MERCANENSIS.

Patria Ragusina ex familia Franciscana, cui nomen deditur, ad regendam Ecclesiam Tribunalis jam accesserat anno 1321. Hic primus Mercanensis Episcopus titulum praefert, uti constat ex libro Consil. Ragubi. Ragul. cui inscriptum est hoc decretum: Die 25. Decemb. 1321. In Merito Consilio &c. quod pro electione ad hunc infra scripti sperperit de aere Communis, videlicet Fratris Moaribz sperperit 5. Fratris Pradicator. sperperit 5. Dominus Episcopo Mercanensis sperperit 2. Ex quo consicis, liberum ad suam Ecclesiam Tribunalensem additum tunc non putasse Nicolao, unde a schismaticis privatus aut Raguli aut Mercanensis vitam aliorum ope sustentabat. In libro T. II. Notar. Ragul. haec praeterea leguntur: ex testamento Gerualdi Junii de Bona; 8. Februarii 1325. Episcopo Mercanensis sperperit 2. in alicui Petrus xxviii. Obijt 2. 28. Junii 1325. Episcopo Mercanensis graff. 7. Anno 1326. 4. Idus Majas testamentum condidit, luxque voluntatis exequenda: postestatem fecit Radz cuidam nobili feminae, & uxori Joannis Ziuppe, ut pia pio arbitrio operam subdolum animae eidem impendenda curaret: tum e numeracionem suorum sedebibus tantum fuisse, quantum fuerit procurando satis esset. Hac monasteria duo erant, alterum Mercanense, alterum S. Petri in medio mari Tribunalis Episcopo ab antiquo ante donata ad regendam lubendam, qua laborabat. Mercanensis S. Maria Monasterii nullam reperio memoriam antiquiorum saeculo decimomodo. Anno 1380. Michael de Mus Abbas Lacromensis vicem forebat pastorem in Brno, qui confusus a parte Orisiani cum vieta Monasterii de Mercana; ex Codice Lacromensis. Petrus Benelli anno 1284. 6. Ja-

Michael Ep. an. 1321. obiit an. 1326.

Monasterii
S. Martini
Mauritiani
Galliarum

uarii quondam pia legata Monasterio Mercanen-
si reliquit. Dominus Matthaeus eodem saeculo ad
exitum vergente Abbas erat Monasterii Mercan-
ensis, ut constat ex instrumento ejusdem loca-
tionis: *In Christi nomine Amen. Anno Dom. mil-
les. ducent. nonag. quarta indle. 7. die quinta in-
stante, mense Februar.*, Ragusini coram vobis sub-
scriptis testibus, ego quidem Dominus Matthaeus
Gruberius Ragusani, Abbas S. Martini de Mercan-
no, de voluntate, & consensu haereditariam Ec-
clesiae predictae, videlicet Theophili fil. q. Vitalis
Theophili, & nobilis Johannis filii sui confessor,
quod terram d. Ecclesiae positam in Sabrano &c.
qua confusit . . . ex parte montis cum Finca S.
Petri Majoris, quam tenet Martinus Jesta, desi-
et locari ad usum Alexio fil. q. Vitalis Theo-
phili haereditario Ecclesiae praestitit, ad tertium
generatum &c. Hinc apparet, familiam in pri-
mis nobilissimam de Theophili Monasterium
hodie ac templum condidisse, & idcirco vesti-
gibus fuisse ab eadem infrastrum; unde consi-
derans ipsum Monasterium de consensu saltem Theo-
phili familiae donatum paulo post fuisse a Ra-
gusini Episcopo Tribuniensi. Eodem anno Mat-
thaeus filius Gruberius Ragusina quidam terras
frugiferas tradidit Abbati S. Martini de Mercan-
no in territorio Brenesii, ut ex aliis tabulis li-
quet; & Gualava uxor Petri de Maurelia in ta-
bulis supremis an. 1296, 8. Novemb. Mercana
pro illius propter sex legavit: quae quidem co-
muni probant post annum omnino 1296. esse
rejectionem hujusmodi donationem, Monachis
sive extantibus, sive alio translatis. Idem senten-
tia est de Campio S. Petri in medio mari,
quod item a Senatu Ragusino eidem Episco-
po traditum fuisse ferunt. Sirom illud est in
parva insula, quae tota vix milia passuum cir-
cuitu comprehendit ab Epidaurio, seu veteri Ra-
gusio exiguo interfecto maris spatio distans.
Non est vero abissimil illud esse, quod Radosla-
vus rex Serbolorum saeculo undecimo condidit,
& Monachis Lacinionensibus donavit, ut in Ca-
dice Tabulari L. cronensis: Anno 1078. tempo-
re Vitalis Archiepiscopi, Petri Abbatis, & Do-
minici Prioris &c. Ego Radoslavus rex una cum
uxore mea Julia & filio meo Branslavo volo
quod constructus Monasterium in Belui, & deat
Monachis S. Benedicti de Lacinione &c. Pars
maritima Tribuniensis Ispania, a qua non lon-
ge abest scopulus in medio maris, ad tamque
pertinet, in antiquis monumentis Beluam ap-
pellatur; ex quo intelligi potest, quam ob cau-
sam locum, in quo Monasterium S. Petri in
medio maris Radoslavus edificari voluit. Be-
neum siquidem fuisse. Hujus antiquissimi Mo-
nasterii mentionem in scriptis perrevelis saepe sa-
ctam invenio. In tabulis supremis Philippo de
Piemonte Ab. 1272. in S. Petri de dividio mari
propter mare &c. item anno 1284. 2. Au-
gusti Elias de Rellis legavit S. Petri de medio
mari grossi duci: Lucia de Zivra nobilis femi-
na an. 1295. reliquit Monasterio S. Petri de
medio mari pro opera & idem pro factis suc-
cundis propter mare 30. Monasterium hoc, post-
quam in ditionem Tribuniensem Antislum
concessit per hanc clericum tempora, funditus di-
tutum est; tamen adhuc extrat incolunt.
Eodem anno 1326. Nicolaum obisse ex ipso
testamento conjicere licet; quae Sebastianus Dol-
ci in suis monumentis perpetam sane Nicolai
Episcopatus initia in eundem annum rejecit.
Quum Nicolaus is sit Episcopus Tribuniensis,

qui cum Catharesis pallium tradidit Thoma
Archiepiscopo Ragusino an. 1325. diviserit
non licet. Quotum Episcopus Tribuniensis
saeculi decimi quarti nobis athen ignotis nostrae
hujus historiae suppeditavit Card. doctissimus Jo-
seph Garampus ex tabulis Romanis, quorum
duo verior, ut in catalogo Antislum Tribu-
niensium possint referri.

BONIFACIUS EPISCOPUS TRIBUNIENSIS IV.

Neque eruditissimus Card. neque nobis a-
liunde notus est, nisi ex Reg. Bullar. Clementis
VI. an. 2. lib. 5. pag. 69. ubi dicitur transla-
tus fuisse a Clemente VI. a Tribuniensi ad Si-
bericiensem Ecclesiam anno 1344. Absit ille qui-
dem ab historia & catalogo Antislum Sibenici-
entium; sed interitus potest inter Martinum II.
qui Concilio Provinciali Spalateni interfuit an-
no 1344. mense Martio sub Dominico Luccano
Metropolitae, nec multo post dem obiit supre-
mum, & Tolonem, corpus initia episcopalia,
quae nos eodem anno 1344. molli auctore satis
certo affiximus, transferri possunt in annos po-
steriores, ut Bonifacio locus sit inter Episco-
pos Sibenicienses; nisi forte hic binominis fue-
rit, & Tolonus idem ac Bonifacius vocaretur,
vel ei nomen quidem Bonifacio, cognomen an-
tem Tolonia esset. Bonifacius Episcopatum Tri-
buniensem, quem cum Sibeniciensi commutavit
anno 1344, quot annos possedit, quove anno
suicuperit, incomptum est.

JOANNES II. EPISCOPUS TRIBUNIENSIS V.

De cujus Episcopatu dubitare non solum lit-
terae Clementis VI. ad Joannem III. electum
Tribuniensem anno 1349. in hac verba: *Da-
tum siquidem, be. m. Johannes Episcopo Tribu-
niensi regimini Tribuniensis Ecclesiae praesentia
&c. & paulo inferius, Postmodum vero illa
Ecclesiae per obitum ipsius Joannis Episcopi, qui
extra Romanam Curiam debitam naturae perso-
nae, pastoralis solatio destituta &c. Eundem hunc
ille centio, quoniam cognomen de Mobilibus,
& Monachum Cisterciensem Cenobii de Benedi-
dictis Dei Diocesis Lugdunensis inter Bonifa-
cium, & Joannem de Rupella interjecit do-
ctissimus Card. Joseph Garampus in solita ad
nos transmissis.*

JOANNES III. EPISCOPUS TRIBUNIENSIS VI.

Cui de Rupella cognomen fuit, ex Ordine
Patrum Carmelitarum. Hanc quoque acceptum
referre debemus clarissimo viro Josepho Gara-
mpo, qui Joannem ab eodem Clemente VI. Episco-
pum hujus Ecclesiae datum fuisse docet anno
1349. xiv. Kal. Junii, citatque Regest. Bull.
Clementis VI. lib. 1. p. 1. p. 126. Clementis
litteras hic deferimus ex Bullar. Carmelit.
Tom. 3. pag. 59.

Clementis Episcopus Servus Servorum Dei dis-
tincto filio Johanni de Rupella Electo Tribuniensi
salutem & Apostolicam benedictionem.
Provisoria Regis athenae &c. Dubium siquidem
be. m. Joanne Episcopo Tribuniensi &c. Post-
modum vero illa Ecclesia per obitum ipsius Jo-
hannis &c. Nos &c. sapienter ipsi Ecclesiae Tri-
buniensi

Episcopus
trans-
latus ad
episcop. Si-
beniciensem,
an. 1344.

Joannes II.
rebus 2444
1344

Joannes III.
anno 1349

Clementis
VI. ad eum
litterae

hominis vel potius præsens personam, quæ sciret, vellet, & posset eam præferre a nobis & advertere, ac in suis manere iuribus &c. ad eum ordinis Fratrum S. Mariæ de Monte Carmeli professorem in sacerdotio constitutum, quem litterarum scientia præditum, vita ac morum honestate decorum, in spiritualibus proximam, & in temporalibus circumspiciam, & aliis multiplicem virtutum laudabiliter instructum ex testimoniis ipse dignis accepimus, convertimus aciem nostræ mentis &c. requæ illi præfimus in Episcopum & Pastorem &c. Datum Avinionæ decimoquinto Calendæ Junii, Pontificatus nostri anno septimo.

Dixit in Bullæ diebus mensis dies xv. a die xiv. quæ in Garzampi solis signatur sed nota Bullæ ad diem Maji xviii. aperte indicat; quare in solis potius errorem itaque existimo. Eundem ab eodem Pontifice migrare iussum fuisse ad Garzampum ad Ecclesiam Potentis, quæ civitas Episcopalis est Locum in Provincia Acherentina. In Episcopum Potentim apud Ugubulum Joannes Episcopus legitur anno 1351. vita sanctus anno 1364.

MATTHIAS EPISCOPUS TRIBUNIENSIS VII.

Hunc de Altramura cognomine subiecit Joannes III. idem Garzampum. Monachus itidem Cisterciensis ex Conventu Lubensi diocesis Utavastensis ab Innocentio IV. prid. Calendæ Augusti an. 1355. ad Sedem Tribuniensem evectus.

FRANCISCUS EPISCOPUS TRIBUNIENSIS VIII.

Ex Ordine Minorum S. Francisci, quem nobis Joannes Maria Mathæus exceptæ a tabulis Diversæ Notariæ Ragulinæ in quibus illum nominatum invenit sub anno 1370. Interfuit cum Petro Archiepiscopo Ragusino publico in Nicolaum Cernobiarum Laceroniensem iudicio an. 1373. ut ex tabulis constat in Petri vitæ descriptione. Franciscus proxime successit.

DESSA sive ULIAS EPISCOPUS MERCANENSIS II.

Episcopatus Mercanensis ab eo gestu administratque fidem faciunt tum Tabula Tragurineses, quas citat Joannes Luchus lib. 6. cap. 1. Monum. Tragur. tum litteræ Urbani VI. qui eum Uliam vocat, cum in tabulis modo laudatis Dessâ nominetur. Absent quidem titulus Tribuniensis, sed dubitari nequit, quin Ecclesiam utramque gubernaverit. Annes suscepti Episcopatus est ignotus; ab Urbano VI. potestatem accepit anno 1378. dirimendi controversiam de decimis inter Ragusinos & Episcopum Stagnum: ejus mors incidit in annum 1384. vel insequentem. Erat patris Tragurinis, ex Ordine Franciscano Prælatum Minorum id Episcopatum assumptum. Cum patris revivenda Rodio Tragurium venisset, letali morbo correptus in ea civitate interitus decessit. Aurore tercentos inter ejus spolia repertos Commune Traguriniensium in abluendam adificationem Conventui Franciscano impendendos esse decrevit. Obstitit Collectores Contra Apostolicæ, qui summam illam pecunie ab Episcopo restituit, voluitque ut ab eodem additam, veluti rem caducam gratia

pontificio deberi aliam. Nam repetentibus cum reddere nollet Tragurientes, illi perita accipere facultate a Nicolao Presbytero Catechizante S. Cyrilli, qui tunc in Dalmatis legatione Apostolica fungebatur, urbem & Ecclesiam interdicto supplicatum, cui, ut & civitatem eximeret, Tragurientes pollicite sunt, et se pecuniam dituros, cui dari jubere Urbanus VI. Bonifex Max. qui ab anno 78. usque ad annum 89. saculi decimi quarti Ecclesiæ universali præfuit. Dum in eam rem existeret episcopus ejusdem Pontificis, altera Genovæ iv. Kal. Aprilis an. 1386. altera Luca data xv. Nonis Junii an. 1387. Hujus posterioris exemplum mihi desit; superior vero epistola est in hac verba.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Judicibus & Canonis Civitatis Tragurii salutem & Apostolicam benedictionem. Datum ex certis rationabilibus causis dispositionem omnium bonorum mortuorum ac defunctorum & reddituum quæ fuerant bone memorie Ulis Episcopi Marchionensis, vel dum viveret pertinerunt quomodolibet ad eundem, quæcumque, quæcumque, & qualiacumque forent, & in quibuscumque rebus, & apud quascumque personas existent, specialiter duximus reservandum, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scientes vel ignorantes contigerit attemptari. Cum itaque fuerit nobis fidelissimis relationibus super locis, eodem Episcopo vita functo 300. decati anni vel circa de bonis ipsius Episcopi apud vos post ejus obitum remanserint, nos volentes indemnitate Camera Apostolicæ, ad quam ipsiusmodi bona vigere dista reservationis legitime pertinet, utiliter providere, discretiorem vestram bonamque artem, & requirimus & monemus vobis adhibere in virtute sancte obedientie districte precipiente mandante, quatenus humiliter sumamus 300. decatum anni, & quicquid de bonis ipsius Episcopi ad vos qualitercumque pervenerit, disto filio Viriano Decano Cruciferorum Magistris, fructuum & proventus dista Camere decursum in vestris & aliis nominatis partibus collectores, vel qui nuncio aut succedent in e. specialiter deputato absque mora dispendio integre tradatis, & effusivè affertis, mandatum hoc nostrum quod & debitum vestrum est, taliter adimplentes, quod non oporteat super his de aliquo remedio providere. Ipse enim collector, seu tantus aut succedens vos de receiptis prout a nobis in mandatis habet, quietabit & perpetuo absolvet. Dat. Janne 4. Kal. April. Pontificatus anno octavo.

Post alteras Urbani litteras acceptas Tragurientes mandatis pontificis paruerunt, pecunia, quibus Pontifex iusserat, sine ulla diminutione percoluta.

Hoc seculo decimo quarto post regnum Serbilia extinctum Tribunum obtinuerunt alii, etque alii Dynasti Serbiani, alias Turci vestigales, alias Turcarum domatæ exempti, inter quos Nicolaus Almonius, quem Lazarus unus de Principibus Serbilia, auctorque nobilitatis gentis Lazarum prælio victum oculis obtinuit, & cum ad Balas Zenta dominos, ut habere unde viveret, confugisset, hanc vltro post obitum anno 1374. ac deinde Tribunia ab ipso Balas Serblianis Dynastis pervenit, a quibus ad Stephanum Turcoman, deinde Regem Bosnie. Hi non secus ac plerique reges Serbilia vel heretici vel schismatici cum essent, a fide catholica

de quo supra
vita. Ulis
vi. ad
Tragurini-
fca.

Episcopus
h. de civ.
dem hanc
consequere
fia.

Eutholico abhorrebant, & vel cum finitimis Dynastijs, vel inter se bellis fere perpetuis decetabant. Hinc intelligi potest, quam multis vexationibus & injurijs obnoxia esset res catholica apud Tribunienses, & in quantis periculis versaretur, & quam saepe Episcopi, ut saluti, ac libertati consisterent, ad scopolum Mercanensem, vel Ragusum de recipere necesse haberent: qui postea libelli commemoratione Mercanensem de recuperandae vitam ex reddidit duorum Monasteriorum S. Marini in insula Mercana, quod etiam S. Michaelis dictum fuit, & S. Petri in medio mari usque sustentantur. Anno 1399. Elisei Sarata Archiepiscopus Ragusinus nuncio quo iure Monasterium Mercanense obtinebat; quippe pater Mercana & Bonaria locavit, ut docet tabula locutionem eodem anno confecta. Post aliquot annos in utroque Monasterio noloscomium curandis contagione afflicti, & meritis ac rebus expurgandis pestilentia contacta & Senatusconsulto extructum fuit, & redditus, qui Episcopus ex illarum ad idem locatione percipiebat, ex xario publico perfolvi iussum est. Nunc etiam Episcopi Tribunienses in uide S. Petri in medio mari iure suo, nemine repugante, sacros Ordines conferunt, ceterisque functionibus episcopales exercent; qui tamen a sacra Congregatione de Propaganda Fide dicuntur facultatem exercendi ibidem Pontificalis impetrasse, & cetera obtinendi muneris Episcopalia, ut testatur Thomas Antonius Scottus Archiepiscopus Ragubus.

RATKUS EPISCOP. MERCAN. III.

RATKUS E.
p. 176, 177.

Huius Episcopatus ab eo gestis fidem solum facient tabulae Directorum Notarie Regni, in quibus nomen Ratki Dei gratia Episcopi Mercanensis inscriptum reperitur an. 1385. v. Kal. Decembris. Via quadricennium praefuit.

JOANNES IV. EPISC. TRIBUN. IX. MERCANENSIS IV.

JOANNES IV.
Episc. an.
1389.

Anno circiter 1389. ad Ecclesiam utramque rependam accessit. Vivere debuit anno altero & nonagesimo huius saeculi vel superiori. Cuius debitum xario Apostolico praedictum solvere non glexerit, Jacobus proximus post eum Episcopus an. 1391. v. Id. Iulii, ut pro se florentes tres & triginta, sic totidem pro Joanne decessore contribuendi sponcione se obligavit. Oblig. Cam. T. 48. pag. 106. Ex his tabulis nifi nobis Joannem Episcopum Tribuniensem cognicum fecisset Joseph Garampus, nulla suppetebant monumenta, ex quibus ejus nomen de Episcopatum cognoscere possemus.

JACOBUS EPISCOP. TRIBUN. X. MERCANENSIS V.

Jacobus
Episc. an.
1389.

Patria Ragusina, alumnus disciplinae Dominicae, cui Bonifacius IX. Episcopatum Ecclesiae universalis contulit anno 1391. ut constat ex tabulis modo laudatis. Fallitur ergo Vincentius Fontana, qui ejus initium pontificale retulit in annum 1413. P. F. Jacobus de Ragusa Mercan. & Tribuniensis Episcopus in Sclavonia creatus fuit ante a parte Virginitis 1413. quibus Ecclesiae ad invicem mittit praefuit annos 101, & mortalis innotuit anno 1416. in Mercanensi Cathedrali exultans, ut testatur Ragusinus de Vir. Il-

lust. Ord. & Ferrarius de rebus Hungar. Provinciae. Errorum Fontana, itemque Cavallerii contraxit Auctor Monum. Congreg. S. Dominici de Ragusino, sed annum suscepit Episcopatum non designavit. P. Jacobus a Ragusa Episcopus Mercanensis & Tribuniensis electus est, ut ait Cavallerius, a Joanne XXIII. anno 1413. sed hoc falsum est; nam ex Instrumentis. Notaria Ragusinae anno 1399. canonicus Episcopum fuisse constat. Vir fuit doctissimus; nec aliud ei eo repertum nisi quod anno 1416. obiit; septuaginta fuit annis, ut ait Cavallerius, in Cathedrali Mercanensi, quae tunc nulla erat, sed Ragusina in Ecclesia Metropolitana: Tum alio in loco: P. Jacobus de Ragusa scripsit Expositionem in curia Palmarum David, quae in Archivio Regni, in membrana, nunc volumine aservatur. Quod autem huiusmodi sit praefatus Jacobus, asserere nil verior, licet annus Expositionis deservatur, quippe in fuit voluminis ipsius episcopi tribuniensis P. Jacobus. Ord. Trib. Tribun. & Mercan. ubi cognomen Ragusinae dictum est; alium eum ex notitia hactenus nemini eadem Ecclesiam exisse nulla est memoria. Obiit an. 1416. Echarius hunc praetulit in Bibliotheca Script. Ord. Praed. Jacobi cognomen indicat Ripollus in Bull. Romani. T. 2. pag. 467. nimirum Norregius dicitur, & patria Tribuniensis, sed initii Episcopatus annus falso intertribuit 1473.

Episc. an.
1417.

JOANNES V. EPISC. TRIBUN. XI. MERCANENSIS VI.

Nobili genere natus & clarissima Muzarchia Tribuniensis familia, quae amicitiam junxit cum Ducibus S. Sabae, five Herzegovinae; quippe Maria Constantina Muzarchia optis, ut tradit Carolus Dufresnoy in Familis Slavonicis & Dalmatinis; Sandogho Hranichio Duci S. Tabae natus. Joannes splendidissima & opulentissima domus divitiis & honoribus contemptis Deo servituri, & vitae religiose colenda studio incensus ad Coenobium Dominicanum Ragusinum aggregare se voluit. In eo cum plures coner aliquid litteris & virtutibus operam dedisset, Martinus V. Joannem theologici Massilieri nomen & laurum adeptum Tribuniensis & Mercanensis Ecclesiae rectorem praefecit, ut docet Tabula Consistorialis: Anno 1417. xvi. Kal. Januarii provisorum est Ecclesiae Tribuniensis. Provinciae Ragusinae de persona P. Joannis Muzarchae Ord. Praed. Magistri in Theologia an. primo; de quo breviter Vincentius Maria Fontana in Theat. Dominici. P. F. Massareti Sclavoniae post praefatus Jacobus decessum a Martino & ipse ipse, huius Ecclesiarum creatus est xvi. Kal. Januarii an. 1418. sic lib. 1. Prop. Praed. ejus. Tantum testatur. Nihil copiosius de illo Auctor Monum. Congreg. Dom. Rag. P. Joannes Massareti Episcopus Mercan. & Tribuniensis, a Martino V. die 17. Decemb. an. 1418. electus fuit, & alius nihil de hoc Antistite imperium minus. Utroque erroris redeagunt Tabula Consistorialis; quippe Tribuniensis Sacerdotum Joanni collatum in an. 1418. conjunctum; non annus primus Martini, ut est in Tabulis, cum anno superioris & die decima, septima Decemb. die xvi. Kal. Januarii cohereret. Sed idem Fontana paulo post ex Miss. Ragusinae mendum illud chronologicum, quoniam ipse non satis animadvertens, concessit tamquam cum initium pontificatus Joannis ad primum annum Martini, & men-

Joannes
Martinus
Episc. Episc.
Trib. &
Merc. an.
1417.

sem Decembrem perperam affixit. Beovius autem creatorum episcoporum Joannis recte quidem ad annum primum Martini V. sed male ad diem octavum ante Kalendas Januarii retulit. T. F. Joannis *Mafarec Dalmata & Martinus F. an. 1418. in disceptis Joanni locum creatus, de quo Eggeriana mss. Jo. Mafarec Ord. Præd. Ep. Tribunus. & Mercanus. in Sclavonia Provin. Ragusina & Martino F. S. Caled. Januar. an. 1.*

His temporibus duo Episcopus Tribunicus annexum Adm. Confistorialis Nicolaum & Dominicum: 1431. 13. Augusti primum est Ecclesia Tribun. per obitum Nicolai vacanti de persona Duxati officialis Ecclesie Trib. Utrumque & catalogo nostrorum Antistitem Tribunicium expellendam esse præclare animadvertit Joseph Garampus, ac referri oportet ait ad Ecclesiam Tribunicam in Hibernia sub Metropoli Armachano, & Donum inter Episcopos Tribunicos provincie Armachane repetiri apud Jacobum Varcum de Praefiliis Hibernie pag. 80. *Deiatus fuisse, qui præfuit ad annum usque 1442.* Neutri locus esse potest inter Episcopos Tribunicos Provincie Ragusinae. Joannes quoque anno 1417. usque ad an. 1427. vel superiorum vitam & Pontificatum perduxit. Expunctis igitur hinc duobus Episcopis, Joanni Muzarestio subrogatus fuit

**DOMINICUS EPISC. TRIBUN. XII.
MERCANENSIS VII.**

Cleus Ragusinus ex Ord. Prædic. cognomine de *Gravere* & Tomo 3. Bull. Dom. pag. 706. quem Martinus V. ad Sedem Episcopalem Tribunicam erexit, ut docent tabule Confistoriales 1425. 17. Novas Julii primum est Ecclesia Tribun. vacanti per mortem Joannis de persona F. Dominici de Ragusa Ord. Prædic. Item Dominicus eodem anno v. Non. Octob. tres & triginta flores pro communi servitute solvendi obligationem suscepit. T. 60. pag. 115. In tabulario Cænobii Dominici Ragusini nomine Dominici Episcopi Tribun. & Mercan. subscriptum reperitur quibuldam tabulis confectis an. 1433. tertio Id. Martii, quibus inscripta est locorum quorundam agrorum scopolum Mercanensis, qui ad mensam episcopalem pertinebant. Sebastianus Dolci in Appendice prima ad Archiepiscopos Ragunos, Dominicus de *Gravere* cognominato, ut dixi, Ecclesie utrique præfidente, 3. Confilio Majori & Minori Ragusino donatum esse affirmat Ecclesie Mercanensis Scopolum de Moluto, citatque tabulas donationis istas confectas anno 1433. sed hac nota arithmetica mendosa est, si referatur ad Episcopatum Dominici. Nam si fides habenda est Adm. Confistorialibus, uti certe haberi debet, non ante annum 1415. Dominicus adeptus fuit Episcopatum Tribunicum. Itaque revocanda est ad Episcopatum Joannis V. proximi ante Dominicum Episcopi ex istis tabulis modo laudatis, ut me admonuit Joannes Maria Matthæus, qui verba ipsius Senatui consulti refert: *Die 28. Julii 1423. Prima pars est ob reverentiam Omnipotentis Dei de donando Episcopatu Mercana scilicet Tribunicæ Scopolum de Moluto, capta per vota 97. contra 3. Est exigua hoc nomine provincia quinque milia passuum circumcomplectens, quam habemus fabulosus histori Canalis annectit non ita longe in oceanum ab ostiis sinu Rhizonici,*

habitoribus vacua, sed palcosi & arboribus cædulis abundat, marique piscium feracissimo circumcluit. Eisdem nominis insula sine exigua et in orientem obijcet brevissimo diffusa intervallo, seu veros scopolus, de quo in allato Senatu consulto.

Ut ad Dominicum redeamus, nominatur in tabulis Cænobii Lactemonis anni 1428. de voluntate Dei, & consensu R. T. F. Dominici de Ragusa Dei & Apostol. Sævis gratia Episc. Mercanensis &c. Annos circiter decem Ecclesiam utramque gubernavit. Obiit an. 1437. 11. Kal. Ochober.

His temporibus Rodolaphus Paulovichius unus de Dynastiis Serbiam, ut est apud Luccarum, dominus erat Tribuniz & Popovi, qui alteram partem Canalis vendidit Ragusini, cum partem alteram ante aliquos annos & Sandogio Hranichio Duce S. Sibon emississet.

**JOANNES VI. EPISC. TRIBUN. XIII.
MERCANENSIS VIII.**

De quo Auctor Monum. Congreg. Domini Ragus. F. Joannes de Ragusa Mercan. & Tribun. Antistes a Senatu Ragusino in Concilio, quod Rogatorum appellant, die 30. Decemb. an. 1435. presens fuit. De eodem mensis sit in libris ejusdem Rogatorum Concilii an. 1436. sub die 3. Januarii. Nil amplius repert, uti quomodo vidi de eo scripsisse. Sed vel Sedis Apostolicæ approbatione caruit, vel paucorum mensium Episcopus fuit: nam eodem anno 1436. Sedem vacuam successoris reliquit.

**MICHAEL EPISC. TRIBUN. XIV.
MERCANENSIS IX.**

Quem Auctor Monum. Congreg. Domini Ragus. & Sebastianus Dolci Michaelis a Tribuniz vocant, cognomine & solo natali, ut ipsi putant, idest civitate Tribunicensi disampert sed filius in erat N. Ilenki Ghavighien civis Ragusini, uti nos monuit Joannes Maria Matthæus: & in tabulis Romanis, quas citat Garampus, Natalis cognominatur, & Presbyter Ragusinus dicitur, qua in urbe domum habuit, ut constat ex lib. Vendit. Cancell. Ragus. Die 2. Novemb. 1436. Cuius DD. Consensus vendit Adm. Giosovich domum in Sexteris S. Nicolai. Consensu a tramontana iam domo Duxati Michaelis Episcopi Mercana &c. Non igitur Tribunicus patriæ, sed diuturniori in ea civitate familiarum commemoratione fortasse dici poterit. Eum Eugenius IV. an. 1436. xviii. Kal. Septemb. Episcopum Tribunicum dedit. Peront tamen anno 1437. ab Archiepiscopo & Collegio Ragusinum Canonice electum fuisse: unde coniecere licet, exortam inter Senatum, & Archiepiscopum contentionem de iure eligendi Episcopi Tribunicis aut Pontificis arbitrio, qui Michaelis præpulerit Joannes VI. a Senatu, ut diximus, in Episcopum electum, aut ipsius Joannis morte dirumpent ita fuisse, ut Michaeli electo jam facta an. 1436. suffragia Patrum probaretur, qui vellet sui nominationis jacti quidquam detractum intelligi: de quo postea dicemus.

Michael annos circiter quingens & viginti Ecclesiam utramque administravit: & anno 1475. Roman missi, qui nomine suo sacra limina videret, coheretque, ut est in tabulis Romanis,

omne ad
Episc. Trib.
& Mercan.

Joannes VI.
Episc. Trib.
& Mercan.

Michael
Episc. Trib.
& Mercan.

Dominicus
Ep. Trib.
& Mercan.

Gregorius de
Moluto a
Ragusa
donatum
Scop.
el. Mol.

quas idem Garampus laudat T. 61. pag. 28. T. 64. pag. 241. Jacobus Luccarus lib. 3. Annal. Regal. pag. 101. tradit Michaelen, postquam Ecclesiam & Diocesim Canonici S. Petri de Cicerro, itemque Joanni, qui Comes fuit Dominus erat Popovi & Tribuni, commendasset, Ragusinum se consultisse an. 1456., ut praedictis coemptis, e quoque fructibus vidicaret, ac domo ibidem condita reliquum in ea civitate vitam transigeret. Quinam facerint illi Canonici S. Petri de Cicerro, quibus Michael Ecclesiam suam se absteat commendavit, ex Luccaro non facit intelligi potest. Erat quidem apud Tribuniam Ecclesia S. Petri de Campo, in qua Rogationum saeculo xii., Desam saeculo xxi., Reges Serbici, cum Tribuna mortui essent, sepultos tradentes illi etiam prope eam urbem in loco, cui Sankir cognomen, Ecclesia S. Petri, quam adhibitam tenent ab uxore cuiusdam Principis Bosnensis, cum ejus filius in Tribunia ante latrocinii interiret & in quadam descriptione Tribuniensis diocesis a Chrysostomo de Antiquis Episcopo Tribuniensi Romam missi huc leguntur: *Continer territoria Diasterige, ubi Rissana & Caphura novam, Cicerri, Glabomiri, Tribunia, Popovi, Salsiccia & Balania in Responsa constituta*. At Cicerum sicut videtur huc procul a Monte Negro in septentrionem, & Tribuna aliquanto remotius in orientem solum; cujus cognominis duo loca parum inter se distat exhibet tabula topographica Ragusinae diocesis a Luca Drobos accuratissime descripta; in agrovis erat Collegium Presbyterorum, quos Luccarus Canonicos vocat: Joannis Comes Popovi & Tribunia filius fuit Radoslav Psuolovich, qui pater in urumque Principatum succederat; nam Radoslav patrem Joannis idem Luccarus appellat. Michael Episcopus fuit propter Dynastis finitimarum regionum schismaticos vel hereticos sibi inique Ecclesiae infestis, fuit propter metum Turcarum, qui post Constantinopolim captam Bulinam, Herzegovinam, & alia loca contemmina incursionibus vastare ceperant, cum Ragusinum confugeret, ibi mortuus est anno circiter 1460.

his notis, anelli Episcopos Tribunienses in Ragusino non debentur

Jacobus Luccarus loco supra laudato docet jus nominandi Episcopi Tribuniensis ex donatione Michaelis ad Ragusinos provenisse, ab his vero Abbatiam Mercanensem S. Michaelis, Monachis paulo ante pessimam extinctis, ejusque proventus ad Episcopatum Tribuniensem adjunctos fuisse. Utinamque falsum est, nam Michael jus illud, quo ipse carebat, Ragusinis donare non potuit, Canonibus vero ac Templum Mercanenfe S. Michaelis, seu verius S. Mariae, ante annum 1221, conjunctum fuit cum Ecclesia Tribuniensi. Jus itaque eligendi Antistites Tribunienses ab antiquo fuit pones Archiepiscopum & Canonici Ragusinos, quod ad Michaelis usque electionem retinuit: Respublica vero Ragusina id juris tunc videtur acquisivisse, cum anno 1417. ut est in tabulis Ragusinis, quae citat Sebastianus Dolce, Dominico de Grancore seu potius Joanni V. Episcopo scopulum de Molano donavit; non quod Episcopatum Mercanensem, sive Tribuniensem fundaverit, sed quod eandem ex donatione uberioribus proventus auxerit. Et sane jus nominandi Episcopi istum usurpavit, cum F. Joannes de Ragusino proximus post Dominicum de Grancore Episcopus, Archiepiscopo tamen & Canonici obstitentibus, a Senatu Ragusino in Consilio, quod Ra-

gatorum appellatur, anno 1437. propositus fuit, ut docent monomacha Congreg. Ragusinae Dominic. & Jacobus Luccarus in Annalibus scriptis, nominationem Episcopi, ut Stagnensis, sic Tribuniensis, ad Consilium Ragusinum pertineret; idque ex libris Consilii ragustorum esse manifestum in Georgio Episcopo Tribuniensi & Mercanenfi.

BASILIIUS EPISCOPUS TRIBUN. XV. MERCANENSIS X.

Erat Monachus Benedictinus & Canonio aut Latromensi, aut S. Jacobi de Vilcigniza. Ladislavus filius Stephani Colacici Ducis S. Sabae, cum in parentem ob spem sibi sibi rapina acerbo esset, iratoque animo, consilii & auxilii petendi causa ad Ragusinos confugit, qui cum Stephano non solum graves inimicitias gerebant, sed etiam semis decebatant. Itaque haud libenter, quam promptius Ladislavo pecuniam & milites suppeditant, quibus aditus ad suam insuriam ulciscendam parenti bellum inferret. Cum vero Ragusini non dubis, sed certis auctoribus compertissent, Stephanum ad fœdus cum Venetis jugendum spectare, ut illorum opes terrestres ac maritimas, quibus plurimum polebant, non solum ad filii conatus reprimendos, sed etiam ad Imperium Ragusinum evertendum sibi adjungeret, Basilium Monachum, virum multa in quibuslibet negotiis gerendis dexteritate, & industria praeditum, Romam ad Nicolaum V. oratorem, deprecatorumque miserunt, qui a Pontifice, quod Respublice nomine postulabat, facile impetravit ut videlicet Venetos, auctoritate pontificis interpositis, abjungenda cum Stephano homine schismatico, & Catholicis infensissimo societate averteret. Basilium post aliquot annos propter hanc legationem bene ac feliciter gestam Episcopatum Tribuniensem obtinuit anno circiter 1460. quem ei Ragusini, Michael & vixis sublati, a Pio II. conferendum curarent. Hæc Maurus Orbinius in suis Commentariis de regno Sclavorum, & Seraphinus Ruzsini lib. 2. cap. 5. Hist. Ragul. Basilium via quadricanum praefuit.

Basilium Episc. an. no circiter 1460.

BLASIIUS EPISCOPUS TRIBUN. XVI. MERCANENSIS XI.

Quem Pius II. ex Canonio Ragusino Dominicanum assumptum anno 1464. xiv. Kalend. Aprilis Episcopatum Tribuniensem creavit, ut docent Tabulae Rom. Orig. Sac. Coll. T. 4. pag. 79. & Pio II. Bull. Tom. 29. pag. 188. Patria illi Ragusinum fuit, Constantina familia; in Bononiensi Canonio praefuit gymnasio sui Ordinis sane celeberrimo, ut perhibet Echarius in Tomo I. Scriptorum Dominic. Anno 1444. Dalmaticae provinciae praeses interfuit generali Capitulo Divionensi, & anno 1460. praedictum gerere Ragusini Canonii, Lucas Waddingus in Tomo XIII. Annal. ad annum 1465. æd litteris Pauli II., quos producit, ad Vicarium Archiepiscopi Ragusini, commemorat Epistolam Pii II. *Praeclari Praetori nostro Blasio Episcopo Tribuni. & Mercanenfi etiam tunc in Civitate Ragusini praesentibus inscripsum*. Pontifex in ea jussit, ut quatuor Canonici Franciscanitionis Ragusinae, Stagni nimirum, Slane, Umbla, & Canalis, si res ita se haberet, quemadmodum sibi Rector, Consilium, & Commune

Basilii Episc. an. 1460.

Ragusi significaverant, Fratribus Boloniensibus admissa, Vicario Provincia Dalmatice subesse nique ad generalem Ordinis Minorum conventum, in quo Ragusienium Fratrum adversum Bolonienses ac Dalmatinos diffidum foret componendum. Celebrato Assisi conventu inter Majum annum et Junium anni 1464, tantum adfuit, ut ad illius decretum Vicario Dalmatie subijci vellent Ragusini, et apud Senatum etiam Ragulinum vehementer obstitissent, ne Pii II. Pontificis litteræ, quæ graves indicabantur in contumaces colorare, Ragusi publicarentur. Sed cum acrior in dies contentio ferreter, missi a Senatu oratores ad Pontificem Paulum tantum valuerunt, ut alii litteris, Disseta Filio Picario Venerabilis Fratris nostri Archiepiscopi Ragulini, in spiritualibus Generali incipiens, xiv. Kal. Junii anni 1465, in decreverit, ut Fratres Ragulias, & Candida quatuor, de quibus ibi erat exorta, & jurisdictione Dalmatice Vicarii exempta, Generali totius Ordinis Vicario unice essent subiecta, P. Sebastianus Dulcis in Francisco de Capitibus Antistite Raguliano Senatufconsulitum descriptis latum die 8. Junii anni 1465, & Vicario Archiepiscopo indictum, quem fuisse scriptum hunc Blasium Mercanensem, & Tribunensem Episcopum. Sed titulus pontificia epistola data die mensis Maji decima nona ad Vicarium Ragusienis Antistitem in nomine Vicario Episcopo tribui a Pontificibus fuit, qui omnis omnino Episcopos antiquissimum Fratrum appellatione distinguunt; nisi forte putet, litteras paulo ante datas quam Blasius ad hoc munus gerendum fuisse invitatus.

Cum Tribunensis Episcopatu retinuit Blasius sacerdotum Monasterii Pekkimenfis sibi collatam commendam titulo an. 1473. Hujus Episcopi, inquit Richardus, fit mentio in alio Mozisiri Ordinis Leonardi Manjeti, qui de eo sic habet fol. 115. Reverendissimi Dominus F. Blasius de Ragusia Ord. Trad. Episcopus Mercanensis potest annum Fratrum tenere in locum, quem nullus inferior possit molestare. Datum Romæ anno MCCCCLXXI. die 21. Febr. De Blasio Auditor Monum. Congreg. Dom. Rag. hæc litteris mandavit. F. Blasius Constantinus, Ragusinus civis, Episcopus Mercana & Tribunensis, assumptus post annum 1460. quo Prior fuit Ragusii. Cuiusmodi anno 1464. Episcopum eum fuisse liquet, unde Cavalierius, qui eum electum anno 1475. putat, profusa fallitur. Hic fertur a Senatu Ragusino in Abbatem S. Maria de Melita . . . destinatus hac conditione, ut depositi Prædictorum, sacrum D. Benedicli habitum indueret, deliberandi indutias petiisse; sed nocte D. Patriarcha Dominicus illi appereus, data ad nudas spatulas, ut moris esset in Religione, disciplinæ, a proposito cum dimisisset, (idem narrat etiam Richardus;) unde ad Episcopatum assumptus nil de pristina regulari disciplina retinere innovasse. Tempore modestum, frugalitatem, secularis vite contemptum, habitum ipsorum, & quidpiam dignitatis non oberrat, pro industria in Ordine consequenda profectus est. Regens Bononia fuit, Provincialis Dalmatia anno 1444. Capitulum Generale sub P. Bartholomæo de Traversis Generali Magistro in Provincia apud Divonem interfuit. Eruditione ac pietate insignis obis Ragusii anno, ut verius puto ex Episc. Mercan. Catalogo, 1478. in S. Dominici ad Fratrum pedes temulo donatus. Blasii opera lo nostro Scriptorum Ragusienium Catalogo enumeravimus. Ad hunc Blasium scripse sunt littere Sixti IV. anno 1471. pro Monasterio Ragusienis S. Ma-

rie de Angelis, quas habet in Joanne VI. Archiepiscopo Ragusino.

BLASIUS II. EPISCOPUS TRIBUN. XVII. MERCANENSIS XII.

Blasio Tribunensi Episcopo alterum ejusdem nominis in sedem Tribunensem substituit Pontifex in Theatro Dominicano; P. F. Blasius alter a superiori circa annum 1475. & Ferrarius in Comment. de rebus Provinc. Heng. Dominic. F. Blasius alter a superiori in Tribunensi sede, regit Fernando, successit anno Christi 1480. Blasius secundus Episcopatum in dubium revocat Echarius Tom. I. Script. Domin. pag. 152. Alterum ejusdem nominis Dalmatiam aliquando Provinciatum, & in eadem Tribunensem & Mercanensem Ecclesia suffraganum (Bischo I.) successorem laudat. Idem Ragusini ex Gerggo (in Catal. Script. Dom.), quos excipitur Fernandez, Pius, Sigismundus, Ferrarius & alii, quorum apud nos plurimum notat fides; nam neque Gerggo aperte loquitur, & quæ ex quodam qui epistola refert Ragusius, de priore facile intelligantur: nec fortasse utriusque tempora et et distinguat, immo contra & paginam præstat; nam ubi in Mercanensibus priorem a Sixto IV. datum Episcopatum dixerat, & anno 1478. adhuc florentem, secundam vero eiecerat ad annum 1479. sui postea obitus, ubi de Tribunensibus, priorem jam ab anno 1460. infatatum, secundum vero anno 1475. jam et successit statui. Quæ cum parum præstat sint, animum & cunctis libenter crediderim dignum in eas ab illis divisam; præsertim cum de secundo nulla præferat ex illis pontificis aut Ordinis testimonia. Hæc Echarius, qui cum consentit Auditor Monum. Congreg. Ragul. Dom., nec Blasium Mercanensem, sed Methonensem in Peloponelo Episcopum fuisse existimat. F. Blasius a Ragusio Methonis in Peloponoso Episcopus a Sixto IV. renunciatus vir eruditissimus . . . Quidem Episcopum Mercanensem putantes de Episcopos nullo disputant. De rebus, quæ certa traditione non liquet, nil statuendum puto. Ceterum cum ex variis monumentis constet, præter Blasium Constantinum Episcopum, de quo superior, alium Blasium in Coarctum Ragusino eodem ætate floruisse, & eundem Scripturam fama sit, hunc etiam fuisse Episcopum, & quidem Mercanensem, siquid opinari verum Scripturibus licet, hæc mea sententia est, nempe Blasium duce ex Ragusino Canobio in Episcopum Methonensem assumptum; jam cum tot Scriptorum testimonia constet post Blasium Constantinum alium ejusdem nominis ex Coarctum Ragusium Episcopum prodidisse; sed hic Mercanensis minime fuit Episcopus; quod quidem post Blasium Constantinum, qui successit Michaeli de Tribunio (Basilio Monacho Benedictino) sedit Donatus Georgius, inde Georgius Marinus a Cruce usque ad annum 1513. (quod paulo inferius examinandum) subiecit alii, qui in rebus Mercanensium Antistitem Catalogo referuntur. Verum a Catalogo Methonensium Episcoporum, quem Flaminius Cornelius Senator amplissimum eruditissime, ac diligentissime confect, abest Blasius, & annos, quos illi attribui oportere, sibi vindicant partim Grevinus, partim Andree Falco, partim Joseph, quorum Episcopatum Methonensem idem Flaminus ab anno 1475. usque ad annum 1505. perduxit. De Methonensi Blasii Episcopo hæc

Blasio II.
Episcopus
Methonensis
fuit, sed
Tribunensis
in S. Mon.
catale -

præterea addit Echarodus in Fontanam; Natanda altera Fontana aberratio; nam, ubi de Episcopis Mercuriensibus (rebus Methoniensibus,) eandem Blasium de Regibus jam non Mercanensem, sed Methoniensem Episcopum creatum dicit a Sixto IV. eandemque alia Blasii Ordinis Leonardi Mauri ad hanc Methoniam refert, lapsu certe memoria, quem emendare fortis ad 1481. non improbandum sequi debuisse. Atque ex hisce ego quidem se statuo. Eadem, qua Blasius I., ut ait, floruit in Cenobio Ragusino Blasius alter Dominicanæ discipline alumnus, vir eruditissimus, & Provincia Dalmatica sui Ordinis Praefectus, ut perhibet laudatus Auctor Monum., & Gozzarus, ac Ragusis apud Echarodum; hanc Scriptores fere omnes Ordinis Dominicani dignitatem episcopalem attribuant alii quidem Mercanensi, alii Methoniensi Ecclesiae; inter vero Methonienses Aspidites locus isti non patet. Quæ inter Episcopos Tribunienses & Mercanensis illam retinendam censeo, eique locum tribuendum inter Blasium I. & Donatum. Hic sedem Tribuniensem & Mercanensem ante annum 1481. adeptus non est; ille vero morte sublati eandem reliquit anno 1478. Ita Blasius II. intermedium fuit, & fere tricenarium utrique prædicere poterit.

**DONATUS EPISCOPUS TRIBUN. XVII.
MERCANENSIS XIII.**

Donat Ep.
fuit epi-
scopus

E nobili Ragusina familia Georgiorum, & ex ordine S. Dominici, quem Sixtus IV. anno 1481. xvi. Kal. Januarii utrique Ecclesie præfecit, ut docent tabule Romanæ Obi. Sac. Coll. T. 25. pag. 81. In Codice quodam Theologiae Facultatis Gymnasii Patravini penes Patre Dominicano Patavii servato nomen Donati inscriptum comperi, cum anno 1478. publicum Theologiae docendæ munus illi collatum fuit, sique inter Licentiatos, ut appellanti, admixtus est; cupis doctrinæ ac sapientiæ tanta erat apud omnes Lycei illius Doctores estimatio, ut præter morem fere biennio post in eorum Collegium, acceptis Theologici Doctoris insignibus, summo totius civitatis plausu fuerit cooptatus. De illo Auctor Monum. sepe laudatus: Donatus Georgii Patris Ragusinus Episcopus Mercan. & Tribun. Sac. Theol. Magister regularis Observantie rector acerrimus Ragusii prius fuit Prior, & Vicarius Gener. Conventuum regul. Observantia in provincia Dalmatica, inter quos ex nostris Ragusinus & Gradusinus Conventus annuerebantur. In Capitulo Generali Montepessulani sub F. Martiale Arvillo, uti Defensor Provinciae Dalmaticæ 1456. & Romæ 1474. ubi electus fuit unanimiter in Magistrum Ordinis F. Leonardi de Mantibus Persuasio Provincialis Dalmaticæ, interfuit. Iste Episcopali dignitate inauguratus circa annum 1478. (1481.) vitam in religione jam institutam prosecutus est. Nominis desiderium sui amicus ressequens obit anno 1483. (1492.) sepultusque fuit in Capitulo Conventus Ragusini, quem Episcopus propriis expensis ornaverat, & ubi familia sua, qua nunc etiam extat, monumenta sunt, cum hoc Episcopo sub eius naturali effigie marmore sculpta, & parieti laterali affixa.

Qui fuit istius Prior, atque Vicarius Edit,
Mystica necnon religiosi apex,
Ille sacri Arvillis tui, o Mercana, Tribuni,
Sæcra quem simul sculpta figura præst.

Quæ probitas vix merito, quem sacra Favilla,
Quæ celeberrimæ exhibuit religionis honor,
Hinc via Donato parit latissima caelo,
Cui licet aeterni Nominiis ore fini. Obiit 1483.

Sed error subest huic notæ chronologica; nam & alius certo constat, Donatum undecim fere annos Ecclesie suæ præfuisse; obit enim Kalendis Decembris an. 1492. ut constat ex tabula statim subiicienda, & ex litteris Alexandri VI. ad Cnobiarcham Lacrocomensem datis xv. Kal. Januarii an. 1492. ut Dominicanos Ragusenses in possessionem immittent rerum omnium, quas Donatus ab ipsis in sui usum & commodum acceperat, quæque a nonnullis post ejus obitum furto fuerant ablata. Vide Pontificis litteras in Joanne VII. Archiep. Ragul. Anno 1483. Sixtus IV. mandatum dedit Donato, ut decretum ab eum missum pro Ragusina localitate S. Petri una cum Lacrocomensi & Melitensi Cnobiarchis exsequeretur: de quo in Andrea IV. & Joanne VII. Archiepiscopis Ragusibus.

**GEORGIUS EPISCOPUS TRIBUN. XIX.
MERCANENSIS XIV.**

Georgius
Episcopus
electus de
Alexandria
72.

Donato proxime subijciatur Georgius in Indict. Electionum Episcoporum Tribuniensem in Consilio Ragatarum Reipubl. Ragusine, inserto ejusdem Consilii libris: Die prima Decembris 1493. Electio Episcopi Mercan. & Tribun. loco Revocatusque D. Donati defuncti hujus, R. D. Georgii de Croza. S. d. irota, electi, ut videtur, Senatus electio; nam Alexander VI. 1493. 19. Julii providit de persona R. P. Dam. Fratris Georgii Franciscani Tribun. & Mercan. Ecclesie vacantis, ut esset in tabulis Consilior., & Provif. Sac. Coll. pag. 60. r. Idem confirmat epistola Pontificis ad Clerum Mercanensem & Tribuniensem, cui dignum commendat, ut Episcopum suum quo dignus est honore ac reverentia excipiant, ejusque monitis ac præceptis obsequantur.

Alexander Episc. Servus Servorum Dei, Dilectis Filiis Clero Civitatis & Dioc. Mercan. & Tribun. salutem & Apostolicam benedictionem. Hodie Ecclesie Mercan., & qua in partibus infidelium est constituta, Tribuniensem. Ecclesiam invicem unitis, nunc per obitum don. meo. Donati Episc. Mercan. & Tribuniensem, extra Romanam Curiam defuncti, Pastoris solatio desolati de personis dilecti filii Georgii illius Mercan. & Tribun. vobis & Fratribus nostris &c.

Datum Roma apud S. Petrum an. Incar. Dam. milles. quadringent. unoz. tertio xiv. Kal. Augusti, Pontif. nostri. anno primo.

Hanc alii appellant Georgium Martium, eundemque Scriptores Ragulani constantem cum altero Georgio Ordinis Benedictini alumnus, de quo inferius dicemus. Is sub exitum ejus anni 1493. erat Episcopus solum Tribuniensis, ut declarat chiographum Georgii II. inferius producendum, quo se Mercanensem Episcopum eodem anno appellat, & eam solummodo Ecclesiam retinuit usque ad vitam suam finem, idque ostendunt alia ejusdem Pontificis litteræ Inter. Tribuni Mercan. & Tribuni, Episcopis &c. testiptr., ut Ragulani Archiepiscopi Consilium & Interioniam de redditibus Ragulensiom Capitulo, non aqua parte in singulos dividenda cæquestratui habes hæc litteræ in Joanne VII. Archiep.

Episcopus
electus de
Alexandria
72.

chiep. Raguf. LI. Ante annum 1498. Georgius jam cluier, cui sufficit est.

GEORGIUS II. EPISC. TRIBUN. XX.
MERCANENSIS XV.

Georgius a
Cruce Coe
nobilitatus
1470.

Est patritius Ragusinus ex antiqua & clara familia, cui a Cruce cognomen fuit. Gravissimis disciplinis excelsus Magisterii dignitatem obtinuit; ac matura jam ætate adolefcent, ut Deo se totum devoveret, an. 1470. xix. Kal. Iulii bona sua partim in consanguineos, partim in ædium sacrum cultum ac religiosas familias testamento distribuit, & in Hungariam cedens Ordini Cisterciensis nomen dedit, ut Ragusini Serripores perhiberent; cumque pietate ac doctrina ita excelleret, ut exemplo atque auctoritate præfere ceteris posset. Pilsentis Monasterii Praes electus fuit. Hæc ex tabulis suis testamenti, quas subijcio: verum Pilsentis Concordium illis idem summo, ac Pilsentis ex loco paræ cognomine vulgo Prilina in Mæsis superiorem, quæ nunc Serbia, in diocesi Scipienli.

ex tabulis
testamentis
di. an. 1470.
1470.

Testamentum Magistri Georgii de Cruxi. MCCCLXXXV. III. Indictione prima die xxi. Februarii Ragufi. Hoc est Testamentum Reverendi Dominii Georgii de Cruxi ad præsentem dignissimum Episcopum Tribunicem, & Mercanensem: quod Testamentum ipse Dominus Georgius condidit, & solvendum debet in Notaria Communis Ragufi cum aliis Testamentorum videtur, dum esset secularis, & ante quam iret in Hungariam, ubi subijt eorum Religiosi monasteria: & cui Testamentum erant ascripti in Testis s. Bartholæus de Gorgi, & David Bercatius Notarius Testis. Cuius autem, quæ intercessit de caritate registrandi hæc in Notaria diffusi Testamentum, fuit hæc videlicet. Quod dignissimus Dominus Consules registrationis dicti Testamenti suspendi debere mandarent, quousque per coram Tribunali deservaret, an admittenda foret quædam dicti Testamenti Aditio, quæ ipse Dominus Georgius ipso Dominis Consulibus direxerat post Professionem suam, & cum jam creatus esset Abbas Pilsentis. Quæ Aditio tandem rejecta fuit, & non admissa per ipsos Dominos Consules. Et idem inde registratum, & in illius Testamentorum scriptam, & notatum fuit dictum Testamentum, cuius tenor talis est videlicet.

Iesus, Iesus, Iesus. 1470. ad 20. de Giugno in Ragusa. Ego Magister Georgius de Cruxi voluntarius vitam humanam caducam, atque perituram esse, omniæque dies tanquam postremum dijudicans facta hoc novissimum Testamentum. In primis Animam meam Divina Misericordia commendo; Corpus deinde terra universali matri committo. Relinquo pro Deo, & Principibus Ecclesiæ piissimam, atque beatissimam Matrem nostram Mariam. Meam sperperam uxorem, ejusdemque misericordissimam in Ecclesiâ ad Danzas reliquo sperperam uxorem. Relinquo Conventui S. Francis in Raguso sperperos quatuor Conventus S. Dominici in Raguso sperperos tres; Conventui S. Francis in Dura sperperos tres; Conventui S. Dominici in S. Cruci in Cravosio sperperos tres; & Monasterio S. Symonis sperperos decem. Quæ Religiosa, & Religiosi supradictarum Conventuum pro salute Animæ meæ clementissimum Deum deprecantur, atque exorant. Bonam vero causam habilitatem, quæ nostra fuit, & quousque nobis attulere possent, reliquo fratri meo

Martino, & Drago nepoti meo; ut ex æqualiter inter se dividere deberent. Marti tamen, si post me sperperis erit, in vita sua causa vestra bona habilitatem servanda relinquo. Relinquo etiam fratri meo ex uxore mea dñam dñam vivam meam anno sperperos sex. Libros meos omnes in Astrologia reliquo discipulis meis scilicet Theodoro de Prodavellio, Martino Gregio, Bartholæo de Rana, & Martino de Gorgi, ut inter se æqualiter dividant. In reliquis vero scriptis libris reliquis reliquis illi Nepoti meo, qui in Gymnasio Italia per triennium vacaverit, Et si forte aliquæ ad annos triginta nullus repereretur, vendantur, & pro donibus Nepitum sollicita pecunia succurratur. Facio postremo Episcopum meum Matrem meam, Martinum fratrem meum, Iuxam de Martinis, & Nicolam de Prodavellio. Amen. In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum. In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum. Hoc autem Testamentum nullo testamento rumpi possit.

Epitaphi, quos hic nominat Georgius, erant testamentorum curatores, ut suprema delibendum voluntati satisficeret.

Cum Georgius a Senatu Ragusino Episcopus Tribunicus ac Mercanensis remercatus fuisset, ejus electio pontificia approbatione canit; ita, Senatu Ragulino instante, ut conjuncte licet, ne Georgius a se nominatus ad utriusque Ecclesiæ regimen penitus rejiceretur, altera Ecclesiâ ab altera ita juncta fuit, ut Georgius I. Tribunicus, Georgius vero II. Mercanensis præficeret; nam eodem anno, quo Georgius I. electus est Tribunicus & Mercanensis Antistes ab Alexandro Pontifice xix. Kal. Augusti, Georgius II. se Mercanensem Episcopum nominat in chirographo, quo die 27. Novembris testatur Reliquias triginta octo de argento &c. in Ecclesiario S. Stephani asseruari; illud autem hujusmodi est, & familiaria a Cruce perhonoratum, quippe inde videlicet, sacrum Reliquiarum, quæ in templo D. Stephani coluntur, custodiam penes fratrem ejusdem familie virum dignissimum fuisse, Georgio vero Episcopo traditam hoc anno huncvis fortasse ac reverentia causa, ut illas revivere, suosque testimonio veras esse Divorum, quorum nomina præferunt, Reliquias & ecclesiastico cultu dignissimas confirmaret.

XXVI. Novembris MCCGCCXIII. Rex D. Georgius Episcopus Mercanensis, cui assignata fuit Ragus Reliquiarum S. Stephani, quæ hactenus in manu antiquioris de fratre illorum de Cruce, & hoc de consensu Ser Drago Andreæ de Cruce, cui legitime spectabat ad tenendum dictam suam, fecit de sua manu suum scriptum suum, quod positum fuit in Thesauraria, quod scriptum est hujus tenoris videlicet.

Anno salutis Christianæ MCCGCCXIII. die xxv. Novembris Reliquia de argento decorata sunt in totam triginta octo, & anni calix in sanctuario S. Stephani contenta. Item plura ossa SS. Corporum. Item una pelle bone quantitatis ligui Domini.

Georgius Episcopus Mercanensis m. p.
Ego Theodorus Prodavellii præsentis fui.
Georgius iste unus ex his duobus Episcopis est, quibus Pontifex potestatem fecit exsequenda sententia Archiepiscopi Ragusini, quam intulimus in Georgio I. Hoc autem vita sancto, Ecclesiâ utramque regendum suscepit, eique præerat an. 1498. ut dicunt tabulæ testamenti.

Cc

De

Episcopus
Episcopus
Episcopus
Episcopus

Andreas
Tribunicus
in.

X. pridie hinc Martini anni ejusdem, ut li-
teris: Pontificis celsissimus, una scilicet & cupi-
entibus ante Sessionem illam Concilii, cui ad-
fuit Joannes Tribunensis Episcopus. Potest tamen
inter Antistes, nostris collocari eo tempore,
quo Georgius II. Mercatorum totum Ecclesiam
arcebat, uti diximus; & vero pulchre abstru-
tum, quidem Tribunensis forte Episcopus
reminiscit, quos regimen Georgio reliquerat,
cum hic & Tribunensis & Mercatorum Ecclesia
aliquot annis ad obitum usque profuerit. Quo-
quam vero propositi sit, Joannem hinc reus in
Hiberniam posse, ubi Tribunensis civitas Episco-
palis provincie Armeanæ; de cujus Episcopo
Jacobus Valeus in suis Commentariis de Pre-
sulis Hibernia.

AUGUSTINUS EPISC. TRIBUN. XXI.
MERCANENSIS XVI.

Angelina
Oct. 7, 1904.

Civili Rationis cognomento *Nallian* (sen-
de *Nale*, et Ordine *Pandicorum*, qui (sep-
tem *Nectum* appellat. Ad Ordinem *Dominicanum*
Rogatus admittitur in celeberrimis Longobardis
Provincia *Cereobis* graviorum studiorum cu-
ram persequitur, in iisque doctrinis et pietate cla-
rum divinae litterae docuit. Anno 1709, cum
Veneritis egeret *Stadram*, ut auctor, *Præfex*
in *Cereobis* *St. Joannis* et *Pauli* hunc librum
edidit, easque integram titulum juvas ex *Echa-*
do describere: *Prima Pars Summe Theologiae* S.
Thome d' Aquino, *Venerabilis Philippi Pius* *Marian-*
ti et *Gualteri de Gante* 1709. fol. *Mares Gra-*
eciae patristicae Pseudo *museopii* P. *Augustinus* *Nal-*
lianus *Agostini* et *synopsis* *St. Joannis* et *Pauli*
foliule: et in *Echadus* libere collata *Parisijs*
apud *Sebastianum* *Ave* *Maria* editis. *Cyrbio*
quod nulla in *margibus* concordantia. P. *Dol-*
et in *Falco* *summa* *Nalli* cognomen in *Nal-*
lianus fuisse novum librorum olicitantia; sed
cum ipse hujus libri editioni præfatus, quod
tunc illum adde. *margibus* in loco cognome-
rent non reprehendit? Sic autem probata est
Angulius eruditio in *Theologiae* disciplinis,
ut *Thomas Cajetanus* de *Vio* totius *Occis-*
is *Megister*, et insignis vii doctrinae vii centus
obiter *Commentaria*, que in *Summa* *d.*
Thomas ipse consecrat. Dum vero *Bononi-*
ensium *studiorum* *Præfectorem* gereret, *Philas-*
mus fuit ab ipso *Cajetano* anno 1714, cum *Bar-*
tholomæo *Rondanino*, et *Matthæo* de *Lulio*
viis ejusdem Ordinis docuissent, ut eadem
seminaricus *Concilium* *adversus* *Julium* *I.*
Pontificem dissolveret; quod cum ceteris vii fan-
tibus *sodalibus* et *scriptis* et verbis invictissime pre-
stitit. Hæc vii meritis *Senatus* *Ragusiensis*
ad *Tribunenlem* et *Mercenalem* *Episco-*
pum *pulsavit*, ipso tamen et *Cajetano* con-
tra obstititibus; quos dignitatem hæc in-
vixit eo diuque acceptavit, ut *confinio* vii si-
dem de *quæ* *conferia* *Reipublicæ* *datam* *libera-*
ret, *Echardus* et *Fontana* afferunt, *Reclæ* *Tri-*
butenlem et *Mercenalem* *Angulinum* *decretis*
seisse 7 *Julio* *I.* *an.* 1714. Utamque episcopi
salutaria arguunt tres epistole *Leoni* X. eodem
anno disque scriptæ, quæ *Angulinum* *Episco-*
pum *debet* *Tribunenlibus* et *Mercenlibus*, idem
prius. *Nom.* *Martii* *anni* 1713. qui fuit *re* *com-*
muni 1714. In libro *lupæ* *laudato* *Senatus* *Ra-*
gusiensis *electio* *Augustini* *hæc* *verbis* *interp-*
ctis *die* *21.* *Novemb.* 1713. *Electio* *d.* *Episcopi*
Mercen. et *Tribun.* *Megister* *Augustinus*

Diei Ord. Viri. Sac. Theol. Professor. Sed jam
Lenius literas impetramus. Primum inquit modum.
Leo Apostolicus Serv. Servos. Dicit. Dilecti Filii
Angustinus Nale clleto Mercator. & Tribu-
nien. Julstus & Apoll. deces. Divina in-
scuti Clementia, cum inferatibus providentia-
discretionem accipiant antea, in Apostolica di-
gnitate spoliati, licet innocent, conditi, ut
inductus Orbis Ecclesiarum actum nullis confusio-
nibus exordibus, & pro eorum statu salubri-
ter diffundat, Apostolicus favore auxilium adhi-
beamus, sed de illis propositis nos rigitare con-
veniat, quia propriis ceteris Passibus inturam,
ut eis a sacra cor usque, viri profectum idem,
qui commissa sibi populo pernam ceterum
seclorum providam, salubriter dirigat, & in-
formet, ac bona Ecclesiarum ipsarum, non so-
lum gubernet melius, sed etiam multitudinem
esse, incrementis. Quam liquidem hoc. mem.
Georgio Mercator. & Tribunen. Episcopo regim-
ni dicit. & Trib. Ecclesiarum inveniunt peripsum
comque unitatem prefecerit, nos capituli
ecclesiarum, cum vacaret, per Apostolicis
sedis providentiam, nullam ac idoneam profere-
re possum, per ipsum carumque Ecclesiarum, or-
ginationis, & propriis nullis auxilium ea
ipse specialiter observandum, decessum ex tunc
irritum, & nunc, si cum ipso his per quos-
damque parvis, assistente, lenius, ut ipso-
rumque tenigere actum. Voluntatem illam
ecclesiarum per obitum ipsius Georgii, qui extra
Romanam Curiam ditionem nactus passibus, Pall-
ria solati delitente, ut videretur inassequi, si
ignis retinendum, ut illud, ad proprium ipsi-
rum Ecclesiarum ceterum & felice, de qua vider-
etur, prater nos intransmittere possit, sine potest,
reformatione, & decreto assidue, ut ipsius
ecclesiarum ipsa laque videretur exponere inco-
mmodis, paternis & sollicitis studiis intente-
re, post deliberationem, quam de propriis
ecclesiarum ipsarum actum, & etiam fructum,
cum Fratribus nostris habuimus diligenter, de-
sum ad te Ordinis Fratrum Praedicti, Praefectum,
in Presbyteratus ordine constituto, litterarum
scripta praedictam, vix, ut mirum foret de-
cessum, in spiritualibus providam, & tempore-
libus circumspiciam, aliquid multiplicem vider-
etur deinde, prout per dignorum ipsorum ac-
cessum, multipliciter inquit, decessum, ac-
tor, nostris mentis quibus omnibus obsequi
mentem possit, & prout nos videri & illud
Fraternis, obsequium exequiamur, meritorum, ac-
cepta, de ipsorum Fratrum consilio, assistente
Apostolica providentia, legat illis praefectum
in Episcopum & Pastorem, eorum & administrati-
onem ipsarum Ecclesiarum tibi in spiritualibus
& temporibus plenarie committimus. Dicit. Roma-
nae apud S. Petrum anno Iul. Domini. milles. quing-
entes. tertio decimo praedicti Non. Martii, Pontif.
nostrum anno primo.

Altera epistola hæc est: Les Evêques &c.
Dilectis filijs Clero Merico, & Trib. Civit. ac
Diac. sal. & Ap. bened. Hæc Merico, & Tri-
bun. Ecclesijs per obitum bon. mem. Georgij Episc.
Merico, & Tribun. Ecclesiasticæ &c. de persona
dilecti filij Anthonij &c. Dia. ut supra.

Tertia denique ad Populum utriusque Ecclesie :
Leo Episc. &c. dilectis Filiis Populo Civis, &
Dior. Mercator, & Tribus, Ecclesiarum scilicet,
& Ap. bened. Hadic Mercator, & Tribanus, Ec-

Dilectos Filios Populum Civit. & Dioc. Tribun.
& Merc. Inter electionem & rector electionem
Thoma in diem vicissim nonam Octobris an-
ni episcopi, hinc verbis adiectis, cum confir-
matione Summi Pontificis renunciant consuetum;
cum nimirum a Pontifice renunciant Antistiti lo-
beret h, quem Senatus postulabat, ab illo au-
tem electus Episcopus eisdem Senatus decreto
eligi a se, & idem in illarum Ecclesiarum
possessione dicitur. Post Episcopatum Thoma
ius nominandi eligique Episcopi Tribu-
niensis & Mercanensis omnino & libere Re-
spondebant. Thomas annos circiter novem utri-
que Ecclesie praeferat, cum Paullus III. post-
quam Stagnensem Ecclesiam a Coneyensi se-
junctis, illum Episcopum Stagnensem renuntiavit
an. 1541. & prioris utriusque titulum atque ad-
ministrationem retinere iussit. Episcopatum Sta-
gnensis Ecclesie anno eodem anno, quo sulci-
perat, voluntaria abdicatione depoluit, nec ta-
men Tribuniensem, & Mercanensem antea dimi-
xit, quin e vivis excederet an. 1562, ut tra-
dit Monumenta Congr. Domin. Ragusinae,
Sulcipecor tamen huiusmodi ante aut Episcopatum
Mercanensem dimisit, ut vita illi defunctum,
ut locus sit inter Mercanenses Episcopos Fran-
cis IV., de quo postea inferius. Cetera quae
ad eam pertinent ex historia Ecclesie Stagna-
sis repetenda sunt. Vincencius Maria Fontana in
Thes. Domin. c. mitem Thoma ad an. 1555.
reversus, cum Thoma utrique Ecclesie praef-
ferat, duos Episcopos Tribuniensis comperto,
qui etiam Romae deponit Cardinalis non-
quam satis laudandus Joseph Maria Garzanti,
Albertum & Mariam de Mignori anno sigil-
lem 1538, ut id in Actis Consilior. prolixum
fuit Ecclesia Tribuniensis, in pariter isidellum va-
lenti per eorum Alberti & persona Mariani de
Mignori Priori S. Nicolai Ducesis Agrigentinae.
Eundem commemorat Rochus Pirrus in Tomo
I. Sicil. Sier. in notis, Ecclesie Agrigenti. Pri-
vatorum S. Nicolai de Latina iuxta portam anti-
quam S. Nicolai Sacerdotis nobis in Provincia
Agrigentina a. 1542. erat Prior F. Marius
de Migno seu Marcus Successus Episcopus Tribu-
niensis. Testatur Regius Visceris Vicar. hanc vi-
sisse Episcopum Ordinis Benedictini anno 1634.
Hic Titularis, ut vocant, seu Honorarius Epi-
scopus fuisse arbitrat; eiusque titulum e nostrar
Tribuniensi Ecclesie lumpum, Augustino &
Thoma consensientibus, collatum fuisse; & ne-
cessitatem episcopalem otiosam atque ab omni
curacione vacuum gerentem, quo sunt Episcopi
manu in regno Sicilia peragendi facultas illis
data fuit, obsequium Sicili Episcopi auxilium
solum requirerent. In Catalogo Episcoporum,
qui Concilio Tridentino interfuerunt, Tom. XX.
Collectio, Concil. Venero Libraria Inferio,
Praefatus Ragusinus Ordinis S. Fructus de Ob-
servantia Episcopus Mercanensis nominatur inter
eos Episcopos, quos Pius IV. ad Episcopalem
dignitatem revocavit & Praefatus Episcopus Mercan-
ensis meminere praeter Joannes Petrus Cres-
centinus in eo libro, qui inscribitur Traditum
Romanum, ubi affirmat cum Tridentino Conci-
lio interfuisse, & P. Antonius di Veneris in
Vindicta Seraphico, qui Franciscus Episcopatum
recepit an. 1548, quo certe Thomas regerat, Sed
idem in est, ac Jacobus Luccarius, ut ex Pa-
ulis Dolciensis paulo inferius monemus, qui
proxime post Thomam utrique Ecclesie regem-

de Episcopos praefatus fuit.

JACOBUS II. EPISC. TRIBUN. XXV. MERCANENSIS XIX.

Quem gens Luccari imprimis inter Ragusi-
nos clara & nobilis familia Francigena alu-
minum egerunt, hac vero Ecclesie Tribuniensi
& Mercanensi Episcopum singularem doctrina &
virtute praeditum dedit, electum a Ragusino Se-
nato 17. 18. Novembris an. 1562, ut est in In-
dice Electionum &c. Die 10. Novembris. 1562.
F. Jacobus de Luccari; quem Pius IV. sus-
probatione & auctoritate in dignitatem & iuri-
dictionem episcopalem commisit an. 1563. Ita
enim legitur in tabulis Consilior. hodie Sanctis-
simis in Christo Patris & Domini noster D. Pius
in suo Consilio secreto ad relationem Reveren-
dissimi Card. tit. S. Marci in Montibus Presb.
Card. Borromei nuncupati providit Trib. & Mer-
can. Ecclesiis iuxtae perpetuo vultis, quibus b.
m. Thomas Carvino Ep. Mercan. & Tribun. dum
vivere praerat, de persona religiosissimi Domini
Jacobi de Luccari, Romae huius anno Natalis,
Domini. 1562. die vigesima Julii, Pontificatus
praefatus Sanctissimi Dom. 108. PP. anno 17. Car-
dinalis Borromeus litteras istas dedit
utriusque Episcopatus Jacobo collati & postea
eisdem tradite, ut a quolibet Episcopo Ca-
tholico consecrari posset, Missam Episcopos
Theatinos vices gerere Card. Sabelli Vicarii
generalis in Basilica Lateranensi cum duobus
Episcopis administris consecrationem episcopa-
lem impetrat, & ab eodem consensum iusu-
randum in verba Pontificis & Romane Ecclesie
recepit.

Carolus nostratus divina tituli S. Martini in
Montibus S. R. E. Presbyter Card. Borromei
nuncupatus. Notum facimus & attestamus qualiter
hodie Sanctissimus Dom. noster Pater Divinus Provis.
Papa IV. qui Ecclesie Mercan. & Tribun. iuxta
eum vultis per obitum huius, nem. Thomae Carvini
eius Episcopi extra Romanam Curiam defuncti
Postoris solatio destituti de Rever. & Religiosi
viri Jacobi de Luccari Ord. Prae. S. Praefatus
Presbyteris persona providit, ipsamque illis in
Episcopum praefatus & Tribun. curam & regim-
ina praefatarum Ecclesiarum sibi committendo sup-
plicationibus ipsius Jacobi electi per nos portatis
iussimus, eisdem Jacobo, ut a Reverendissimo D. meo
Cardinale de Sabellis Alma Urbi Praefato, vel ab
Episcopo Theatino eius vices gerente, aut alio
Catholico Antistite in Romana Curia residente, &
gratiam Sedis Apostolicae habente agnoscendo, in
ipsa urbe assistentibus duobus Catholicis Episcopis
manus consecrationis quacumque die festivo reci-
pere, & eisdem manus dicti Jacobi electi serva-
tis solitis caeremoniis impendere vultis, videretur
oraculo vobis super hoc factu auctoritate Apo-
stolica licentiam concessit. In quorum fidem praes-
entes manu propria subscripsimus, nostrisque
patri sigillis, quo attente in talibus, fecimus impres-
sum commaneri. Dat. Roma in Palatio nostro se-
ditate Rescripta die 17. mensis Augusti, Pontifi-
catus praefati D. N. Papa 20. 17.

Carolus Card. Borromeus.

Marcus Antonius Missus Dei & Apoll. Sedis
gratia Episc. Theatinus, Illustrissimus & Reveren-
dissimus Dominus Jacobus Sabelli tituli S. Marci in
Caelio S. R. E. Presbyteri Card. de Sabellis
Sedentissimus D. N. Papa & Sedis Apostolicae Vi-
carii generalis vices gerens, nostrisque & singula

Abie ante
accus
1562.

Idem Tit.
fuit Trib.
& Mercan.
an. 1562.
probat.

Jacobus
Episc.
1562.

Amor Ca-
ruli Card.
Borromei.

Episcopi
Theatini.

profertur litteras vñs, inspectis, lectis, auditis &c. natum facinus & attentum per pignus, quod nos habet. Dat. prefationem in Lateranensi Basilica vigore potentium litterarum Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Caroli Miserat. Divini S. R. E. Presbyteri Card. Borromæi auspiciis manu sua propria subscriptum, & suo sigillo munitum, quorum tenor sequitur: Carolus Miserat, Divini, tit. S. Martini &c. adhibitis & assistentibus nobis Reverendis Dom. Atherio Dominio Vegglesii, & Antonio Maria Episcopi in Romana Curia residentibus gratiam & communionem Apostolica Sedis habentibus, & in scriptis Magistro Cerebularum, prefatum R. D. Jacobum electum Mercan. & Tribun. Ecclesiarum perpetuo unarum prefatum in Episcopum & Prefectum Mercan. & Tribun. Ecclesiarum ac prefatur unarum cum solemnibus & ceremoniis consecravit, prædixit prius per eum in manibus nostris iuramento inferius descripto, in Lateranensi Ecclesia & die inscripta iuxta ritum & morem S. R. E. consecravimus, huiusmodi prædiximus insensibilis, ac ipsam Episcopum per prefatum consecravimus fuisse & esse deinceps, Caput quidem paravimus tenor talis est. Ego Jacobus de Lucaris electus Mercan. ab hac hora in antea fideles pro R. Petro, & sequens Nam, Eccl. &c. Dat. Romæ in Lateranensi Ecclesia sub an. a. Nativit. Dom. 1565. Idibus, 6. die vero 16. mens. Augusti, Pontific. prædixit Dom. nostri Pii Papæ IV. æt. 19.

Obiit huiusmodi.

Jacobus biennio Ecclesiam unarumque gubernavit, mortuus an. 1565. & Ragusi apud Fratres suos in R. S. Francisci tumulatus. Substitutus Dolci in Felis ierit Jacobum ad Mercanensem & Tribun. insulas sub Pio IV. an. 1565. evulsionem Tribunem interfuisse Concilio rectius scriptum electum an. 1562. a Senatu Ragusino, & a Pio IV. an. subsequenti episcopali consecratione donatum fuisse, in Episcoporum unarum Catalogo, subdit idem Dolcium, præterea Franciscus electus, qui error in novissima ipsius Concilii editione facta per Balthus an. 1563. jam correctas, Juris Canonici peritissimus fuit, & additis ab ipso libro Decretalium quamplurimas notas in multis Dacensi Bibliotheca vidi. Excessit anno 1575. aetate LXIII. De hoc anno immortalis lege quæ paulo inferius notabimus. Ex litteris Maffei discimus Albertum Episcopum Vigiletem Romæ fuisse an. 1563. forte Tridento redierit, quam in orbem Pius IV. Synodum Tridentinam revocaverat an. 1562. & itaque a nobis omisus est in Tomo V. huius Operis pag. 310.

SIMEON EPISCOPUS TRIBUN. XXVI. MERCANENSIS XX.

De Simeone Episcopo

Petrus idem & Canonicus Ragusinus, a Senatu electus Idibus Augusti an. 1565. ut est in Indice electionum &c. sed vel error scribit huius notæ chronologica, vel post annos fere decem suam Ecclesiam obtinuit an. 1575. cum Jacobus Cardinalis Sabelus in Senatu Cardinalium retulit de Tribunensi & Mercanensi Ecclesiis Simeoni decernendis, ut constat ex ejus epistola, quam hic subiungo, ad Cardinalem nuncio quem scripsit in ea Simeonem Vicariis generis, qui operam præbuit Ludovico Beccatello Archiepiscopo Ragusino, & apostolicum esse muneris episcopali gerendo testatur. Mirum vixit tunc debet, si tantum moræ inter Senatus elec-

tionem & possessionem apprehensionem intercessit, quippe idem Sabelus Archiepiscopum Mercanensem & Tribunensem tum fuisse scribit Episcopum Ficularem & itaque per annos fere quinquaginta contigit post Simeonis decem, ut paulo inferius dicemus.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Ego Jacobus Card. Sabelus in proximo Consistorio restans Ecclesias Mercan. & Tribun. ut viderem antea vacanti, per ab. F. Jacobi Lucaris in personam Simeonis Vicarii Cantuarii in Metropolitanâ Ecclesia Ragusina.

Episcopo
Cath. Rag.
Sabel.

Ecclesia Mercan. & Tribun. ad Episcopum Titularem & nullam ipsius curam habet antiquam cum Tribunem fuerit & modo est occupatum ab ipsius & Tarcis, & Mercan. sit scopolis parvus & nudus in Domibus Ragusino, in quo scopolis nullus habet, & Episcopo Mercan. & Tribun. pro tempore existens ceteris & confectis Ragusi ad spectandum & servandum ipsas Civitates, nec uno ad eisdem Civitatibus commisso, & saltem pro administrandi Sacramenta abfuit vel inspectio R. P. D. Archiepiscopo Ragusino, & Episcopato Metropolitanâ Ecclesia Ragusina.

Præfatus fuit carali in libris Camera ad folios 33. & 34. valor autem annuus ascendit ad ducentos septuaginta vel circa.

Præfatus vero Simeon ex Civitate Ragusi oriundus de nobilitate parentibus & legitime matrimonio procreatus, autor, circiter æt. in fere Presbyteratus ordines a pluribus annis altera consecutus. Ex licet non sit in fere Canonice velle, ut Theologia Dollet, est tamen ad huiusmodi Ecclesias obtinuit idoneus, est enim Catholicus & laudabilis vita, optimæque & Christianæ moribus ornatus, & fuit per sex annos Vicarius, D. Ludovici Beccatelli dum vixit Archiepiscopi Ragusini in ipsa Ecclesia Ragusina, quod officium laudabiliter exercuit, & in ipso officio plures commissiones Apostolicas una cum laude & diligentia fuit exercuit.

Et omnis professionem fidei in manibus Vicarii R. P. D. Archiepiscopi Ragusini.

Quæ omnia evolvunt ex præfata in partibus eorum Vicariis confecta, & per Reverendissimos D. D. meos Capita Ordinis, & nos inscripta, & etiam ex litteris testimonialibus ipsius Republicæ Ragusina cum reservatione præfati Canonici.

Cardinali Sabelo assensum est de Simeone utriusque Ecclesie prædicando, & Gregorius XIII. v. Non. Octobris an. 1575. ut est in Actis Consistorii, Simeonem Ecclesiam Mercanensem & Tribunensem præfuit. Fuit Vicarius generalis Vincentii Pontici Archiep. Ragusini. Anno 1599. Sedem vacantem successores reliquit. Post Simeonem obitum Senatus Ragusinus ad Tribunensem & Mercanensem Episcopatum nominavit die 26. Nov. 1599. Fr. Archangelum de Gorge Ord. Pred., quem Vincentius Maria Fontana & Cavallarius inter huius Episcopos adnumerat, tum etiam Egidius in Tomo II. Script. Dom. electum, ut auct. an. 1595. Sed Auditor Montum. Congreg. Ragul. Domin. nominatum quidem fuisse tradit, sed neque approbationem neque consecrationem. Fr. Archangelus Gorge in seculo 70. vixit. Ragusina, filius Antonii, quem Cavallarius putat Episcopum Mercan. & Tribun. a Clemente VIII. 1595. etiam, præfatus nominatus fuit a Senatu Ragusino an. 1599. in Episcopatum electus, sed naugam induci potuit, ut Ragusini præ-

Gregorius
Ab. de
1599. & F.
Archangelus
electus.

vari ad vineam Dominicam excolendam; quod Collegium Orthodoxorum Antichianum appellatur vulgus; hanc vero pecuniam Neapoli perpetuo favore jam collocaverat: & aliquot post dies vitæ piissime decessit, æque in æde D. Mariæ Constantinopolitane sepultus fuit. De Thoma hæc Chrysostomus Antichius in Catalogo Episcop. Tribun. & Mercan. Romanæ transmissio; Thomæ Natalis Antichianæ Ragusinae, Canonicæ Græcofrons, Comes Bobovii, Eques, Doctor, ac Theodoricus, Episcopus Tribun. & Mercan. postquam clivus & confirmatus fuit antiquam residentiam & Episcopatum adiret, Roma discedens Neapoli diem suum obiit an. 1608. ibidemque in Ecclesia S. Mariæ de Constantinopoli sepultus est. Hic ex legato pie Collegium Orthodoxorum Ragusii erigendum mandavit, ipsaque Reliquæ Episcopos Tribunens. & Mercan. insinavit. Post aliquot annos, jubente sacra Congregatione de Propaganda Fide atque urgente, Collegium quidem conditum fuit; etenim, cum Confratres Socialitatis Ragusinae S. Rochi rem hanc sibi a Thoma commissam vellet sui testamenti executoribus non curarent, Antichius opt. Archiepiscopi Ragusienis id obtinuerat an. 1615; sed cum leges, quas bonus Episcopus præstiterat, neglexisset, de illis Romanæ vel Neapolim transferendæ cogitatum fuit: sed demum redditis, qui Clerici alocendi necessarij essent, magis ex parte imminutis atque absumptis, penitus abstinuit, sive, ut dicimus inferius.

AMBROSIIUS EPISC. TRIBUN. XXVIII. MERCANENSIS XXII.

Hic Paulus V. Tribunensem & Mercanensem Ecclesiam decrevit, ut tradunt tabulae Constitutionales Ab. 1609. 15. Jani prævidit Ecclesiæ Mercan. & Tribun. tractum unius per octiduum Thomæ Natalis vacatibus de personis Fr. Andree Gæzzæ Ord. Præd. Theol. Ord. S. Basilij Natalis decem Senatui Ragusienis die 16. Julij 1608. conferret in electionem R. D. Jacobi Luciani, qui morte præceperat voto, quam Roma tollenti rite inauguratus fuisset, libram reliquit succedenti Ecclesiam utramque; & in quos locum ipsi Ambrosius sufficiens est a Senatu die 2. Februarii 1609. ut ex Indice Electionum cognoscimus. Hanc ludas Echarius in Tomo II. Scriptorum sui Ordinis, & Archangelo Gæzzæ sufficiens scriptis; sed de Archangelo Episcopatu paulo superius diximus in Simone Episcopo. Nonnulla ab Ambrosio in lucem edita feruntur apud ipsum Echarium, scilicet Catalogus Virorum ex familia Prædictorum in litteris insignium; Opus de similitudinibus & exemplis tam Alberoni familia Gæzzæ, seu Henrica & genealogica series Gæzzæ gentis, quæ duo postrema non sunt edita. Dum hæc Ecclesias regeret, de utraque perbreves litteras scriptas ad Sacra. Congreg. quæ attulerunt in Tabulario de Propaganda Fide Relatio Episcopatus Mercan. & Tribun. facta tempore F. A. Gæzzæ Episcopi, Episcopatus Mercan. & Tribun. est partim in Domini Illustrissima ex Excellentissima Reip. Ragusinae, & partim inter ipsas sub dominio Taurinæ. Mercana est quædam insula sita in mari Adriatico, longe ab urbe Ragusii per seu nullum passuum, & est sub distione Illustrissima Reip. Habet duas Ecclesias, nomen in Palatio Episcopali (seu potius inter audea, & parietis seminatorum Palatii) sub nomine S. Michaelis; alteram

in inferiori parte insule, sub nomine S. Virginitatis ad Rives, & S. Dominici. Tribus est laicea Civitate Ragusina sedentim nullius passuum, sub distione Taurinæ; habet sub se & Castellum nomen, in quo sunt doctores domus Catholicorum, qui sunt obedientiam; est etiam & aliteria, sive villa Poporum annexata, in qua circiter quatuor calata Catholicorum. Sunt multe Ecclesie diruta ad insubelibus, quarum videntur fundamenta & muri; & facile possent in primitivum rediri, si aliqui præberet auxilium, & favorem. Episcopus residet in Civitate Ragusii, ac habet Palatium speciale ab antiquo, & aliam domum, & possessiones vicariorum Brevi, & Mercanæ; habet & reditus annuatim, congruatis omnibus, ad sanctorum Ducatum Tribunia, annuatim visum totam Ditionem sed ab periculis, quod imminebat, ultra non processit; sed excois est Ragusium, excois iterum (esse te privata) reduci ad Ditionem ditionem, Episcopatus est aliquot Clero & Ecclesia; suam suam tota tunc servitote.

F. A. Gæzzæ Episcopus.

Ambrosio gravi fuit communio cum Antichiano Catharico per jurisdictionem Calli Novi, quam is Tribunensis Episcopus, ubique vindicabat; sed causa recens; ut quæ fuit in Episcopis Antichianis & Catharicis. Anno 1615, Senatus Ragusinus pollicente, & Paulo jubente, utramque Ecclesiam cum Staguriensi commutavit; & anno ætatis octogesimo a vita decessit, tertio id. Julij an. 1628. clausique hunc quem amplissimo, in Ecc. Catharicis Staguriensi sepultus fuit. Auctor Mem. Congreg. Domini Ragusii, hæc de Ambrosio scriptis mandavit. F. Ambrosius Gæzzæ nobili genere Ragusii ortus, Episcopus Mercan. & Tribun. nominatus a Senatu Ragusino die 4. (24) Februarii, anno 1609. Romæ in Consistorio præpositus a Paulo V. die 15. Julij, & consecratus die 3. Julij ipsodem anno a Cardinali Acquaviva apud S. Joannem Florentinorum. Iussu ab eodem Senatu Pontificis ad regendam Staguriensem Ecclesiam insensum an. 1615. die 23. Martij. Quo fuit viri Palatii insula sollicito explevit. Vir fuit satis eruditus, in Sic. Theologia Magister; & plana posteris scripta reliquit, (de quibus supra, & in Ecclesia Staguriensi.) Omni autem penæ allegaverat Staguriensi an. 1624. die 23. Julij; siquæ in Catharicis separatæ requiescit. Epius obitum Echarius non recte consignat an. 1620. in Tomo II. Script. Dominic.

CHRYSOSTOMUS EPISC. TRIBUN. XXIX. MERCANENSIS XXIII.

Hic cognomen fuit Antichii, fide de Antichianis: natus est in insula Delphida, cui nomen de Mello cognomen, patre Martino Antichio, & Maria Crivonossia civis Ragusina. Ad Congregationem Melitenensem S. Benedicti aggregatus cum esset, Theologicis disciplinis, & litterarum litterarum doctrina excellens; quem Paulus V. Reclorum Ecclesiis Tribunens. & Mercan. præposuit. Anno 1615. 2. Decemb. prævidit Ecclesiæ Mercanens. & Tribunens. per translationem Ambrosii ad Staguriam, de personis Chrysostomi de Antiquis, Ord. S. Benedicti Congreg. Melitenensis, Theologi Ragusini Ord. Hinc quippe Senatus Ragusinus nomen mansueti Theologi Rob. poli, connotat & Episcopum elegerat, dum Illustriss. S. Andree in Pelago præfuit; ita enim In-

Tribunens
et Eccle-
sia Mercan-
ensis.

Ambrosius
Gæzzæ
Episc.

Alis de
virore
principatus
Iuxta ad
per. Con-
sue.

Chrysosto-
mus Ep-
iscopus
Mercan-
ensis
& Tribu-
nensis
per trans-
lationem

Index Episcoporum &c. Die 4. Aprilis 1813. R. D. Chrysothomus de Aarabio Prior Monasterii S. Andreae in Tellego Congreg. Melitensis. Extat epistola Pauli V. Dilectis filiis Chrysothomae de Aarabio &c. ex Ambrosio Gozzaro translato ad sedem Sagralem Chrysothomam renunciavit Episcopum Mergen. & Tribun. Sac. Theologia Professore, & vixit Dei Traditorem &c. Dat. Roma apud S. Mariam Maiorem anno Incarn. Domin. 1615. 711. Kal. Jan. Pontificatus nostri anno octavo. Sicut Episcopatus, nihil prius sibi sciendum censuit, quam ut e precepto Sixti V. omnia, quae ad antiquitatem, & Episcoporum Ecclesiae Tribunienfis pertinent, summatim colligeret, & scriptis tradita posterorum memoriae commendaret; scripseratque Episcoporum contextum.

In Christi natalis Anno, Anno Nativitatis eiusdem 1616. die vero vigesima mensis Aprilis, Nos Chrysothomus Antiquus D. & Apostolica Sedis gratia Episcopus Tribunensis, animadvertentes ut, bona, & iura Ecclesiae nostrae Tribunensis, cuius Diocesis huc pertinet, & praetenditur, cui & multa ex Abbatia Mercanensi, temporum signis crepta, neglecta, ac fere delituita, & publicata fuisse, ac de vltimo bonis, iuribus, ac rebus Archidivum aliquod, uti aribant, & concessiones fecerant, iuxta Constitutionem fel. recordationis Sixti P., quae incipit, Provisi Romani Pontificis circumspiculis &c. sub dat. Roma, die 2. Januarii 1567. qua statutum & mandatum fuit omnibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque Ecclesiasticis Praetibus, Archidivis sacre de iuribus, bonis, ac rebus omnibus Ecclesiarum suarum; Nos igitur hanc Constitutionem inherentes, & Ecclesiae nostrae praesentibus, quae res, iura, & bona possibilia, neglecta, & fere antiquata, ac omnia intererant, ita, quae penitus, cura ac diligentia adhibita, ex notis, reliquisque Scripturarum hinc inde (quasi ex nefugio) collectis, & vetustate avitis hoc in libro redigere curavimus, & ordine & serie, de qua infra.

In primis autem conspectu Episcopatum Tribunensem antiquissimum esse ex notis, quae disceleret. & Augustus Cernarius Tuder Abbas in V. libro Commentariorum sui temporis annotavit, referens Poloniam (sive Paenitentiam) Bistritiam (verum Polidromum) Regis reditam ex Italia in Myram. Radio aviti Regi recuperanti. Quam Polidromam suae redentem, exceptum refert: Polidromam postquam in Dalmatiam oppulit, in portum, qui dicitur XIII. Radio ab urbe Ragusa abest, quem ipse Graevium nuncupavit, eo loci a Joanne Tribunensem Pontifice, Regique Praetibus, qui officii gratia obviam novo Regi frequenter processerant, latius ausim, summaque honeste est exceptus, neque in oppidum Tribunum, quod fane ea tempestate, pro capite Myrica, suis erat equitatum, de bellis, quibus, insignibus de more acceptis, Regem introit. Illic enim Bistritiam (id est Bistritiam) Regi, qui cum patre Dalmatiae obviabant, imperium suscipiebant, & fortasse insignia tunc accipiebant. Nec entem ex praefato Abbate decreta contingit circa annum Domini 890. Tunc enim Polidromam a Joanne Tribunensi Avulsa exortus, residuo insignibus acceptis, Regnum sinit. Quinam autem Joannem hunc antecesserit, vel si in Tribunensi Episcopatu usque ad Constantium, & Sicutum successere Episcopi, temporum injuria, barbaraque irrasione, & neglecta cura, memoria crepuit. Primus

igitur in serie Episcoporum Tribunensium hucusque ex allegatis potestus fuit.

I. Joannes circa ann. Domini 890, apud nos anno circ. 870.

II. Constantinus circa annum Domini 1167. apud nos 1143.

III. Salsus &c. Deinde tredecim post Salvium Episcopos enumerat, alios praetermissis, quos ipse Catalogo & Hystoria Episcoporum Tribunensium, & Mercanensium internumis seriem vero episcopalem perduxit usque ad sumum Episcopatum, de quo hac subiicit.

XVI. Chrysothomus Antiquus Regisimus ex festino Divi Bernardi Congreg. Melitensis Abbas, ab Illustissimo Senatu Regisimo nominatus, deinde a Sanctissimo Domino N. PP. Paulo V. electus, ac confirmatus Episcopus Tribun. & Mercan. in Ecclesia S. Joannis Hieronymorum Roma die 20. Decemb. anno 1613. ad Illustissimum & Reverendissimum D. Paulum Sfondrati Cardinalem tit. S. Cerulae consecratus fuit. Ille dicitur ecclesiae suae Diocesis in Toporo, Soratho, & aliis relictas, & consecrandas corripit; quibus etiam in partibus Verobiteris parochiales praestitit, & cura animarum praestitit; atque hactenus quosdam spiritualium Cardinalis, ac benevolentissimi, iam fere delituita Diocesis, in partibus infestis, ac Catholicos mores, & observantiam, ac poenitentiam, & videret. Meritam Isidorum D. Michaeli Archiepiscopo inter alios, Sacello a Joannem relictas, & oraque & hunc vltimum, domus habitatus Episcopali accommodata, totius ac propagandae munierum, itaque redactis, & usque Abbatia praedia, & possessiones, sicut, & qualesque delitescerent, sicutibus ac sumis oblatas excoluit, domusque vastatas, relictis parietibusque, ac conatibus relictis, opportunas habitationes fuit.

Quae vero de rebus hactenus, iuribus Ecclesiae, & scripturam supra pollicetur fuit, & nobis desunt. Anno 1819. Diocesim more ritusque episcopali peragravit, & usque huius peragrations scriptis mandari iussit. Illa visitationis Chrysothomus Antiquus Anno 1819. visitavit loca Castellum novi sui Tribun. Diocesis, & populum sacro Chrysomate confirmavit &c. visitavit loca de Gradaz, Moserovich, Pilsagrich, Dobran, Obatino; consecravit Ecclesiam de Gradaz sub titulo Mariae Assumptae, & alias Ecclesias consecravit visitando locum Tribunensium, & de Poporo, ibidem primatium lapidum & fundamenta pro reaedificanda Ecclesia sub titulo Assumptae benedixit &c. Cetera nobis desunt. Illud hic animadverti vult, quod Castellum novum, sive Castrum novum, cuius loca sui Tribunensis Diocesis esse asserit, etiam huius accessit Ambrosius Gozzaro sibi, suaeque Diocesis vindicabat, ut dictum est in Episcopo Rhizinensibus. Verum cum ab Hieronymo Ralea Episcopo Catharensi, usque Vicario Jacobo Bilancio eductus fuisset, & argumentis evidenter convictus Castrum novum intra fines contineri Diocesis Rhizinensis, cuius administrationem Sides Apostolica Episcopis Catharensibus demandarat, non invito ab oppido illa altera jurisdictionis se abstulit. Sed Chrysothomus nullis rationibus adduci potuit, ut sibi persequeret Castrum illud non fore, sed alteri ditionis esse; nec vero continere se potuit, quin loca territorii Catharensis usurparet. Ceterum, postquam cum Rhizinensibus, cum Castrum novum

Chrysothomus in p. 310.

Diocesis tribunensis.

Turcis ademptum sub imperium Venetorum transiit, non fuit, qui de Christianis loci utrumque que propretatione Episcopi Cathacensis litteras intulit.

Sed Episcopatum suum diocesis Iustrationem de sua Tribusensis & Mercanensis Ecclesie scripsit ad Sacram Congregationem Concilii & brevis utriusque notitia paravit, quam hic subiecto confectam an. 1820. aut infensum.

Episcopatus Tribusensis & Mercanensis est parva in districtu Illustrissima Reipublica Ragusina, parva vero inter infelices sub domine Turcorum. Caret quidem Clero, non tantum Ecclesia & populo.

Tribusensis, quod in continenti est, olim, cum in eo dignitatem regis insignia regni aspiciebantur, erat oppidum pro capite Myrica salis opulentum; nunc autem delicti vix erant vestigia. Huc, ex qua Turca Ducem S. Saba subegit, cum eodem Ducem abbat sub Tarea designat. Distat a Ragusa xvi. mille passus, habetque territorium eodem nomine Tribusam novopopulum, Populum titulum sancti Petri, & Gubimie, & Cambram Dobruam, Risanum & Castellam novam, a qua Ratanam versus huc Diocesis ad centum viginti mille passus extenditur. Insuper in ea vixit quondam, quoniam viginti excepti, qui cum Catholicis vivunt, reliqui schismatici cum Turcis intermixti sunt. Risanum & Castellam novam Turci incolunt, habent tamen domos & familias catholicas. Sicut in hac Diocesi pluribus opportunit locis Ecclesia, in quibus catholicis ritu sacris percipiuntur convocationes, & harum quondam parva adhuc annis ex venustate restant, alia vero a fundamentis reciditae sunt.

Mercanensis insula est in Adriatico mari adiacens Episcopus, a capite continenti mille passus, a Ragusa vero, sub cuius Illustrissima Reipublica electione reposita, sex mille passus distat. Extant in ea duae Ecclesie, quarum altera ut littoraria sub titulo S. Mariae ad Nives sita, altera vero in Iapeto Palatii Episcopalis sub titulo Dedicantium S. Michaelis Archangelus est. Ecclesia haec cum in multis annis & saecula possibilia essent & decore, tunc vetustate collapsa erant, nunc tamen cura Episcopi a fundamentis restaurata, & ad opportundum formam redacta, ad hunc venit. Tullas & possessiones episcopales, quae in ea oppida sitas, divitesque materiam faciebant inopia, novellata fella & exulta industria Episcopi reperiuntur.

Episcopus moratur aliquando Mercana, reliqua tamen Ragusi, ibidemque habet veterem quandam Tolatiam, quod divitum ex vetustate restauravit, & alteram domum, quam indubitat. Tantum cum ei possibilia, & Episcopatus, praeter eas quae sunt Mercana, Bressi, & in Aquaductis prope Ragusum, Tempus & annis redditus ad huc tenet habet, ut summa centum ducatorum vix & raro afferant, sperat tamen, deo cupiente, ex honestis possibilibus proveniunt & legatis sub huius Ecclesie debitis se cor in dies cultum, hunc deinde inter Clericos familiares, & alios rei domesticae interfectores quinque personas.

Diocesis hanc suam in partibus infidelium situm Episcopus sui iterato visitavit, & proprio rei populum Dei verba aspicitum sacro Christiane numerorum confirmavit, tres Ecclesias in ea, vix locis consecrata multo cum pietate consuetante populo, schismaticos aliquos Fidei Catholica, & gremio S. Ecclesiae restituere restituit.

Adhuc denique, quo liberius sua munera exerceret & populo sub credito provideret, perlegatos Illustrissima Reipublica Ragusina ad Otum Tyranno Tauracum mandatum ad quatuordecim Regibus & Praefectos eius regionis, in qua sua Diocesis est, ne eam impederent, sed libere sua munera exercere & exequi iuxta legem Christi, & Catholicam ritum facerent. Causavit . . . qui curam animarum haberet, Presbyterum namque ad fulgibile, & alium regularium senem in Populo ad hoc facultatem habentem. Sed quia quidem multa, operari vero pauci, ob hoc ad suppliciter rogat Episcopus in Domino Illustrissimos Reverendissimos D.D. Cardines Sacri, Tridentinae Synodi Interpres, & Trajanum sacrae limitis Apostolorum adunatum negotium praepositos, ut habito verbo cum Sanctissimo D.N. concedere ei facultatem assumeret, cuiusvis Ordinis Regularium tres aut quatuor Regularium etiam sine Superiorum licentia, qui, si Superiorum forent, eos cura animarum inter infelices facilius praepararet, sine autem promissi non forent, eas promissis facultatem habet. Insuper & seculares aliterius Diocesis etiam nactus Clericos, qui aliquo crimine non sunt obstricti, ad eam, possit ad Clericatum assumere, & ad sacras Ordines promoveri, etiam sine Ordinis dimissionis, quod ad hoc eis delegata forent.

Hanc Notitiam ipsam Imperatoris Turca diploma habet aspicere, de quo Chrysostomus monuit, cuius exemplum ad nos Ragulo transmissum perhumamiter fuit.

Praeceptum Sultani Otum Imperatoris Turca ad Sangiacum, id est Praefectum Ilerz gavinu locutus S. Saba, & ad eum Kati, id est inferius vix oravit admittit, qui in eadem Diocesi sunt, pro plurimum Reverendus Dominus P. Chrysostomus Episcopus Tribusensis & Mercanensis, possibilibus Legatis Ragusinis.

Cum Imperatorum hoc, & gloriolum, Calatranque Praeceptum vobis sacra exhibuit, noscatis velle, huiusmodi petitionem a Legatis Reipublica Ragusina fallam fuisse, & coram Imperatorio atque iurisdictione nostra propositum. Testem ut Imperatorum Praeceptum vobis concedatur pro Chrysostomo Episcopo Tribusensis & Mercanensis civi nostro Ragusino. Volamus igitur, ut hic Episcopus, cum regionem & pagum Sangiacorum & Ducatus S. Saba, Populi, Gradus, aliaque loca omnia peragraverit, in quibus degat Christiani, libere & absque ulla impeditio, aut obseculo advenire, commorari, cum illis egere, concitari, & Evangelium pulchre legere possit iuxta Christianorum legem, & acquiescant illam quidem tangat, aut e suis quemquam, qui ei assensu, eumque comitantur, aut e Presbyteris & Fratribus eidem subiectis, commodo pacifice utantur convivio, & in rebus, quae Presbyteris & Fratribus & capisque suorum dunt pro sua ipsorum custodiantur, neque egant, aut spoliabilibus, aut arma, quae eis essent licita ad vitam tuendam. Hoc itaque Imperatorum Praeceptum ita exsequentes, ut ipsum est, ut talia quidem eis obsequentes. Et omnia, quae rationis praeparans haec Praeceptum, cum vobis sit exhibuit, exsequentes firmabit, ut idem Episcopus qualiter Christianorum loca, & domos quascunque, quo vobis subest Praefectura, libere ingredi quod, in eis honorari, coactiones habere, Evangelium pulchre illorum exponere, ut illi legis Christianae insinuant, neque sit solummodo, sed Presbyteri etiam & Fratres, qui ab

Episcopo Imperatoris in Turca pro Chrysostomo.

in propoliti fuerint, ut illius gerant vices, et
 illi pacifice agant. Certe, ut quisque aliquod
 legitimum esse vel alii in respectu ad hunc
 tum Episcopum ipse, tum Manichæi, aut Presbi-
 teri, aut Theophrasti, aut alios, quolibet pa-
 ribus sit illorum consensu, quisque propriis in-
 doliis velibus iudicant; immo et ad equis, qui-
 bus insident, et rebus, quas secum deferunt:
 hoc enim ita est subditi voluntur, et nolo
 civibus per aeternum incriminatum meum, ut
 quisquam illius læsetur, et iniuria illa et in-
 commensurata esset. Ut gloriose hinc me Præcepto
 diligenter obtemperet, quidnam subter sap-
 tem, præstabilis nec vestra culpa detur occasio,
 ut ea iterum precipiantur: sed gloriose hocce
 signum vestrum exequantur, intuentque etiam, qua
 per eos, experientia et summissive illis inclinato
 capite veneramus, et cæcipientis maxibus annuo
 refectissimus.

Das. & scriptum mense Silestadi, Anno 1610.
Constantinopoli.

1. Cum Duceles Archiepiscopi Ragusini, et Episcoporum Stagnensis ac Tribunensis essent inter se hinc inde, de quibusdam illorum partium Ecclesiis, quas vel a Turcis everitas, vel nimis vetustate collapsas Catholicis restituere, ac resecrante, orta esset controversia inter illos Antistes, cum res tibi quique vindicare, se fas esse diceret. Iuxta ex prececepta p[ro]missione ab Tribunensi Episcopo habita. Eam quidem illi p[ro]fuit ad Ecclesias illas considerandas evocarent; neque etiam se velle abesse agnoscere & colere Episcopum, nisi Tribunensem. Christofolum non solum illas sollemniter consecratione initiaverat, sed etiam suos cuique Patris sui praeceperat. In pago, cui nomen Gradex, in ipsius bellum continuata, isti Christiani, etque antiquum praefidebat P. Blasius ex Ordine Franciscano. In biennio post controversiam illam exorant Christofolum Episcopum Tribunensem, qui invitari, ut quatuor Templis, quae sibi a fundam[en]tis exstiterat, episcopalis ritus ac caeremoniis dedicaret, simulque indigens illos sacro Christiane innungere, qui quoniam una voce affirmabant se a maioribus acceptis nullum, nisi Tribunensem, proprium esse: ac legitimum eius loci populi Episcopum. Hac ex literis ad Sac. Congreg. transmissis, qui in Archivo Collegii de Propaganda Fide asservantur.

Cum tres illi Antistes de illis Ecclesiis inter se contenderent, ecce tibi nova & molitior controversia, quam exaravit Dominicus Andrieus, qui se dici habere volebat Episcopum Stephonensem. Hic erat Episcopus Scodrensis & cum a Turcis Ecclesia sua capulus fuisset, a Sacra Congregatione se hujus impetrasse jubebat, quibus potestas fidei fuisse Scodrensis commutanda cum Episcopatu Stephonensi, apud Naronam urbem perantiquam, sed abhinc antea amplius neglegens evertebat, quam quis Stephanensem titulum ipse sibi optimis erroribus nazerat. Erat quidem olim Sedes Episcopalis Naronae, quae civitas erat amplissima & frequentissima, ad fluvium Naronem affluens, colonia civitum Romanorum, sed a primariis vestigiis Conventus Illirici, ad quam civitatem undemonijans juris petendi causa venerat Narona scilicet. Sexto saeculo Martellus Episcopus Ecclesiae Naronensis interit, & subscriptis utique Concilio Provinciali Salentino, quod Honorius III. Archiepiscopus a usupra quingentis annis intercegit, & transito secundo concilio

verat. Saeculo septimo cum Narona, atque Dalmatica urbes ab Avaribus dirute fuissent, Episcopus Naronenſis creari deſinit, & cuius illa celeberrima in exiguum vicum rediit, iſtulum tamen episcopalem, licet ab omni curatulatione vacuum, ita reſtituit videtur, cum ſaculo duodecimo Clemens III. in ſuis ad Beorn VII. Archiep. Spalantem litteris inter Eccleſiam archiepiſcopalem, Naronenſem ex antiquo Eccleſiarum Catalogo annoveravit. Ceterum jam inde & plurimis ſtatibus adminiſtratio Eccleſiarum Diocęſi Naronenſi ſubſtituta Episcopis demandari ſolbat. Hunc Episcopatum longo inter-
vallo reſtitui voluit Dominicus Andrealis, quem permiſſa Sacra Congregationis, ut arſbat, Seneſſenſi Eccleſia tranſiit. Ut quod cupiebat obtineret, ſuorum ſibi atque adiutorum adiunxerat Benedicſtum Uſinum Episcopum Aſtenſem in Epſco nova, ſub Archiepiſcopo Dyrrachino. Utroque pro reſtitutione Episcopatus Naronenſis inſtabat, urgebatque litteris ad Sacram Congregationem datus; caput autem litterarum Diocęſin Narona ampliffimam eſſe, oppidum eius præcipua Moniſta, Papum, Zaribiam, ſive Gradaz, cum ſuburbis, ac territorio Narona, quæ licet eſſet a barbaris turritæ, equare tamen adhuc arcem, & hac tempore a Turcis, & Chriſtiani vocari Narentam & Godellem, cum his urbibus ſive oppidis paſſus ad centum & triginta compreſſis, in quibus Chriſtiani ſere quinquem mille habitant, cum Turcis & ſchismaticis triplo pluribus, Eccleſiam Cathedralenſem eſſe apud Moniſta, illos Narona tranſiitæ, ſub titulo & auſpiciis S. Stephani Pyramitaris, a quo Eccleſia, quæ Moniſta-
renſis potius atenda eſſet, paſſim, & frequenter Stephaniſſis denomiatur, ubi advenit Turcorum omnis prope centum & ſexaginta, Episcopum nullum habere, præter Nicolaum Ugrinovicium. Hac illi in ſuis litteris ad Sac. Congreg. Ad hæc Eccleſia S. Stephani, quæ admodum exigua eſt, vix ſacelli magnitudinem excedens, nec ſane digna Sede Episcopali, Dominicus Andrealis cognominari ſe volebat Episcopum Stephaneum. In Tabulis Aſtorum Conſiſtorialium memoratur quidem Eccleſia quædam Stephaneſis, cui tres Episcopos præpoſitos invenio, Georgium Legatum an. 1530. F. Suſſerianum Ord. FF. Min. an. 1584., & F. Nicolaum Ugrinovicium Episcopum Ord. an. 1591. Nicolaum autem Ugrinovicium non Stephaneſis, ſed Seneſſenſis Episcopos fuit. Sed hæc Eccleſia Stephaneſis, quæ alias aliter ſortale nominatur, longe abſt a Narona fluxu, & a communione illa Eccleſia Moniſtarenſi ſeu Stephaneſi, licetque eſt in Epſco nova, ſive in Albania, & in ſtinde Ad Conſiſtorialibus dicitur eſſe in Provincia Albania, nec vero ſubſi Raguzino, ut Aduertus Miſeris ſolito tradit, ſed Dyrrachium Metropolitani. Cum ſuſſum aliqui Eccleſia, atque Episcopatus Stephaneſis reſcribat, ab hoc Episcopato Episcopatus titulus a Sacra Congregatione datus videtur fuiſſe Dominico Andreali, qui Eccleſiam illam Episcopalem ſub dominata Turcorum, a quibus capſas fuerat, ex Epſco nova in Dalmatiam, ex Dyrrachium in Raguzinam Provinciam tranſiitæ voluiſſet videbatur. Cum ergo, poſtea Episcopos Narona creari deſiſſet, Eccleſia Diocęſis Naronenſis, quæ ſic utraque Naronem erant, Episcopos ſubſtitui inter ſe partiri volabant, & huc quidem temeribus citionibus ſchismaticis Episcopis

Registre
diapire, &
Tobac. At
paires de
passions
quand on
écrit sur
les de
cette date.

1. *Phaeocystis*
 2. *Adiantum*
 3. *Isotria medeolae*
 4. *Epipactis atrorubens*
 5. *Phlox pilularis*
 6. *Epipactis atrorubens*
 7. *Phlox pilularis*

Myiophobus
tus. Single
small, pale
bird, with a
black cap.

Episcopus
Macerensis
& Tribuni
Episcopi
et Ecclesie
circa Ragus
monasterium
Benedictinum
etc.

Episcopus Macerensis, alteriores Chrysofostomus Episcopus Tribunensis administrabat. His itaque Dominicus Andreas licet intendit; ab antiqua Ecclesiastica illas repetebat, quas ad eum, quem ipse consecrasset, Episcopatum Stephanensem pertinere affirmabat; jamque in eas invadere coepit. Res delata cum esset ad Sacram Congregationem, mandatum fuit Abbati Falsano Archidiacono Ecclesiæ Tribunensis, ut de controversia illa rite cognosceret, & quid sua sententia esset, perferret. Hic vero ex ipsius planta seu chronographiæ locorum, & relatione personarum prædictorum locorum, & ex propria sua scientia, scripturis eorum exhibitis, censuit Macerensem, & Tribunensem Episcopos in antiqua possessione illarum Ecclesiarum, quas tunc gubernabant, retinendos esse, & restitutos utrique Patet, quas Episcopus ille Stephanensis eidem eriperat. Archidiaconi sententia non displicuit Sacre Congregationi; præsertim cum in Regiis Romanis Ecclesiis Episcopatum situm Ecclesiæ Stephanensis seu Monasterii non invenisset, sive in iis locis extra utraque Nationem, quos Dominicus designabat, sive in Provincia Ragusina, inter quas fuit Ecclesiæ illam considerari debet. Ac tantum quidem Archidiaconi confirmavit; id de Stephanensi Episcopo nihil in alteram partem statuendum putavit; ac totius rei dissolutionem in aliud tempus rejecit. Dominicum vero, qui ad suam causam agendam Romam se contulerat, & propter suam importunitatem Episcopos illarum partium, ut ex eorum literis accepit, plurimum molestis exhibebat, servumque novandum studio multa turbabat, in Urbem mittere, & in aliquo Cenobio Fratrum Minorum recipi jussit. Quod Sacra Congregatio decreverat, Pontifex tacuit habuit, approbavitque die 27. Septemb. an. 1629. Eadem Sacra Congregatio eorum in eandem sententiam decretum fecit.

Episcopus
Ragusinus
Com.
Episcopalis

Die 6. Februarii 1629. Relata iterum ab Illustrissimo Domino Cardinali Casalese causa veniente inter Episcopos Stephanensem ex una, & Episcopos Macerensem & Tribunensem ex altera parte, Sacra Congreg. sessit in Decretis in prædictis a Sanctissimo Domino prædictis; ut scilicet Episcopus Stephanensis Roma remaneat, & in aliqua Conventu Ord. Minorum de Observantia collocetur, illique de villa profectus, & fratre Convento, qui illi inferret, providetur, & duo Brevia expediantur, in quibus Episcopi Macerensis, & Tribunensis, tamquam Sedis Apostolicæ delegati concedatur facultas extendendi jurisdictionem, & potestatem Ordinis in paribus Dioc. Stephanens. controversis, juxta divisionem inter eos factam ante vocem per dictum Episcopum Stephanensem licent; salvo tamen juribus eorum trium Ecclesiarum circa consuevis suis locis, et tempore melius visitandis.

Franciscus Regelas Secr.

Tertium eadem Sacra Congregatio fecit, præcipue secundum Episcopum Tribunensem, quem præterea jussit lex ipsius manere in illis locis commorari, qui a plurimis Catholicis & frequentissime habitatur.

Sacra Congregatio particularis habita die 18. Martii 1631. Fuit in voto, ut monasterium Episcopus Macerensis, seu Tribunensis, in possessione Poporo, & Gradac, & Sarabia, de quibus controversatur, salvo jure in petitorio Episcopo Stephanensi, juxta decretum alias factum in hac eadem causa, in plena Congregatione de

Propaganda vide die 27. Septemb. anno 1628. terrarum Sanctissimus. Innotuit fuit Episcopo Macerensi, & Sacerdotibus, ut solum per sex menses in dictis locis haberentur 12. nulla Catholicorum capitum residere debant, & reneatur. Dierum est anno 1629. ut Stephanensis Episcopus detineatur tam latro in aliquo Monasterio, donec vixit; & ut Catholici Episcopi Stephanensis, qui sunt in magna numero, in ipsius locis pascantur, contra illa est eorum administratio Episcopo Macerensi & Tribunensi, juxta divisionem inter eos factam, ante dicti Episcopi translationem ad Episcopatum Sentarentis etc.

Quæ hæcque de hac controversia distinxit, excerptis sunt ex Codicibus Mss. Archivii Collegii de Propaganda. Hæc etiam pertinent, quæ Tomo IV. Illius, Sac. in Bartholomæo Episcopo Macerensi a nobis expulsi fuerunt. Compositus est Dierum Sac. Congregationis Ecclesiæ illæ circa Narponem fluxum attributa fuerit partim Macerensi, partim Tribunensi Episcopis. Archiepiscopos Ragubus, & Episcopos Signentis, ab ea lite, quam, ut supra distinxit est, de illis Ecclesiis intulerant Tribunensi, destituerat oportuit. Ita Chrysofostomus ab hujusmodi litigii, & molestiæ quietem nactus, summa vigilantia & sollicitudine ad populum illam fidei commissa regendus, & Christianis disciplina divinitusque præceptis excolendus, incohibuit. Illud in primis sibi curandum censuit, ut quod Thomas Natalis Budislaus superius tabulis decreverat de Collegio Clericorum Tribunensium Ragusi condendo, illique alendis ex annuis fructibus illius pecunie, quam sane collegium Neapoli depositam reliquit, id aliquando ad voluntatem & præscriptam optini Prælati perficeretur. Literas supplices ad Sacram Congregationem dedit, ex quibus engoseli potest, quod in statu res tunc esset, quemadmodum pars non exigua illius pecunie ab eis, quos Thomas Curatores testamenti constituitur, interveit, & ex mandato ipsius Congregationis recuperata fuerit. Ac Collegium quidem Ragusi conditum fuerat, seu potius informis quidam ambiguitas sed ex eo nullis Clericalis institutionis fructus perceptos esse querebatur, propterea quod neque leges servarentur, quas conditor testamenti præscripserat, neque illi, quos ille jussit, alumni recipiantur. Ad extremum mihi exemplar testamenti & codicilli, quod Sacra Congregatio postulaverat, ex quo discedere possent, in salva tunc, quod utrumque liceret, voluntate Collegium Romanum vel alibi transferri liceret, quæ omnia in ipsa literis ex Italico in latinum sermonem per nos conversis dilucidius ac planius explicatur.

Thomas Episcopus Mercana & Tribunia, cum a Paolo F. privilegium & potestatem solis bonis etiam obtinisset, testamentum composuit an. 1607. VIII. Kalend. Junii, eique codicillis quoddam inseruit. In his quadringentos & septuaginta sapra septem milia argenteorum Neapolitanos novote, quos Neapoli favori dederat, utique mille argenteos Accusa litem in favore potestatis legabat ac reliquas ad Collegium Ragusi fundandas, in quo Clerici Tribunenses latini dicerent, et bonis moribus impudenter, & ad vincum Dominicans in eadem Diocesi excolendum evaderet, ut idem; si qua res causa subaret, quoniam in Collegium Ragusi collocari possent, subaret Ragusa sui ali emendare adolentes Ecclesiæ Tribunensis augmento futuri, quod fructibus ex illa

tri quod
Thomas
Budislaus
de Collegio
clericorum
tribunensium
condendo
mandaverat,
per
Christum
Christum
mon con
cedit.

servantia pecunia percipiendis sufficere possent.

Ubi aliam Episcopi tantum abfuit, ut eas suprema voluntati obsequeretur sedulitas S. Rectori, cui ille testamenti exequenda curam delegaverat, ut fere quatuor milia argentearum, quae ex illa pecunia intra sexdecim menses pure sancti perciperentur, in alios usus converteretur.

Episcopi Tribuniensis & Mercanensis hostiliter Ragusini apud Magistram sedulo inliciti, ut pecunia interverfa rationem reddi juberet, sed nihil impetravit. Libelli suppliciter, quem ad Magistram detulit, exemplum Romae misit.

Sacra Congregatio nihil diligentius operaque promissit apud Senatum Ragusinum, ut ejusmodi Collegium vel Ragusini vel Neapoli concederetur; jussit praeterea Legatum S. dis. Apostolicum apud Trojeum annuo provectus ex ea pecunia Neapoli evellata repetere, quos tandem sedulitas S. Rectori recipere; sed tunc nihil pecunia exprimi permisset, rem ita transigi placuit, ut provinciae jam percepti, & alio distracti ad summam sive forem augendam acciderent, & pro singulis centenis percepti hinc argentei cum dimidia solverentur. Itaque eo fore crevit, ut ad decem argentearum milia perveniret; quo cum excrevisset, tam devota candore testamento Collegium iustitiae jubeat. Tandem Sacra Congregatio die mutuoque iustitiae, atque urgente, Senatus Ragusinus in actibus ad id vel contemptis, vel conditis, Collegium inlicitum iussit. Sed, cum domus operis, collegium preclari, nullius ad hoc diti fructus consistit, ut vero constare possit, praeter quod & magistri desunt ad juvenes istos erudiendos idonei, & praescripta leges ad conservandos in officio alumnos negligunt, & sedulitas S. Rectori consanguineis, ac servis sedulium, pecunia Ragusini, atque adeo implevit Collegium, ut nihil illi reliquerit adolentibus Ecclesiarum Tribuniensis, & Bisceps, quibus tantummodo ablitam patere veluit auctor & parens Collegii quocirca literam ac faplas tam Archiepiscopus Ragusinus, tam Episcopi Tribuniensis, ejusdem Collegii Rector tam annua profectione centum argentearum in sapientis Thomae Rodilari tabula constituit, rem omnem ad Sacram Congregationem devolvit, ut pro sua sapientia & auctoritate huic malo prospiceret, juberetque hujusmodi Collegium vel Romam, vel Patavium, vel Bononiam, vel alio transferri: id quod cum mente ac scientia illius optimi Praefulsi omnino congruit. Responsum fuit illis ac mandatum, ut tabulas testamenti illius optimi Praefulsi adirent inspicere, ex quibus consilium, & voluntas aemulorum Episcopi liquida intelligi posset; verum ut ear proferret, sedulitas illa nunquam adduci potuit. Itaque Neapoli negotium datum est. Iternantia Sedis Apostolica, ac ecclesiasticum, in quo ipse Collegii deliquit, & descriptio constituit, invenirentur curaret. Sed cum esset ignarus scriba, seu Notarius, qui eum confecerat, nihil reperiri potuit. Nunc autem Chrysolomus Antiquus, Episcopus Mercane & Tribuniensis, exemplum integrum & suaverum, quod post diligentem investigationem, curaque solertissimam additum tandem nactus fuit, Romae transmittit, simul orati obsequioque, ut Collegium in Urbem transferatur, & sua sibi avara pensio solvatur, nam ad transitum & insipiam sui Episcopatus pecunia illa magnopere indiget; mover autem, ut pro hac postula erigendi ex sanctorum illa Neapolitana & Arantiana pecunia apud sequestrum depositi juberetur; vnde de preventibus jam pre-

ceptis, vel de rebus ac bonis Thoma Episcopi, ex manibus sedulitas S. Rectori vix, aut ne vix quidem aliquid extorqueri poterit.

Sed Collegium illud nuncquam extat, neque Ragusini, neque Romae, neque alibi. Summa illius pecuniae aut adduc exeat, an intersit, an in alios usus conversa fuerit, mihi non est compertum.

Anno 1631. Chrysolomus erat Roma, qui in urbe alteram hanc Ecclesiam notitiam Siccae Congregationi Concilii Tridentini Interpreti exhibuit; ex qua nonnulla excerptimus, quae hujus Ecclesiae statum clarius exponunt.

Carbolici, qui sacram communionem percipiunt, circa mille quingenti sunt. Ex Ecclesia praecipua est ea, quae de Tridone vocatur, sub titulo Assumptionis B. M. V. in Popora, & altera ab ea circa sex milia distans de Ravus sub titulo Nativitatis B. M. V., in Gradaz de Salsicchia est Ecclesia sub titulo Assumptionis B. M. V., in Vidogor Ecclesia sub titulo Nativitatis S. Joannis Baptiste, in Dolenti sub titulo Nativitatis B. M. V. in . . . Capella, in Graboro dicata Ecclesia, in Golabibus sub titulo S. Nicolai, in Zurevichi sub titulo S. Petri, in Novo sub titulo S. Aue.

Sed pleraque ex hisce Ecclesiis nunc evicta sunt.

Cura animarum ab Episcopo praestiti sunt duo Presbyteri Parochiales, quorum unus in Ragno de Popora moratur, & residet aliter in Gradaz. Tertius, qui in Castello moratur, serviens istudum posse & magistro populo disceptat. In Zurevichi & distis circumvicinis ad Episcopum Fratris S. Dominici de Brevo cura animarum devotus est.

Episcopi Tribuniensis, alias Mercane, id est fragmentum Archiepiscopi Ragusini.

Hae Mercane sub domino Ripubli. Ragusinae sunt & exstist, donata & per modum donationis unita Episcopatus Tribuniensis, ad ejusdem Risp. Ragus. Senatus.

Inquit deinde Chrysolomus controversiam, quae illi cum Episcopo Siodreni intercesserat, & superius a nobis narrata iam est.

Presentem Episcopum Tribuniensis, super possessione Amelarae molestavit quidam F. Dominicus Episcopus olim Suterem, qui commutata titule abbacie quatuor superioribus annis sub titulo invictus Itephanensis nupugatus erat. Hic per modum intercessionis attulerat occupare Parochias de Popora & Gradaz, quae Tribuniensis Diocesis sunt & fuerunt; post motam ab adversario litere, & post agitationem curam Sac. Congreg. de Propaganda fide de controversia, a SS. D. N. praefatus Pontifex Urbani VIII. praefatus Episcopus repetita decreta obtinuit in favore sui juris, quibus decretis manoteneri in possessione distarum Parochiarum Episcopum Tribuniensem Sanctitas sua statuit.

Residuas & annuos provectus tenes Episcopus habet, qui ad summam 100. Ducatorum ascendunt, quos ex vineis, quae Mercane, Risp., & Gouigna locis habet percipit.

Data Roma, & perlausit per Episcopum exhibita fuit haec relatio an. D. 1631, die Aprilis.

In Tabulario Tribuniensis Episcopatus servatur Ragusini doctum oppido commentariolum, quod Chrysolomus adversus fideiolum Dominici Siephanentem Episcopatum composuit: siquidem anno 1647, aut superioris de utraque sua Ecclesia preclare meritis & vita decessit.

Altera Tab.
locus ubi
habetur copia
actuum.

Chrysolomus,
ad alibi.

SAVINUS EPISCOPUS TRIBUN. XXX.
MERCANENSIS XXIII.

1647
1648
1649

De quo Index Electionum &c. Die 14. Febr. 1647. Fr. Savinus Andrea Ord. S. Francisci & Tabula Consistorialis. An. 1647. 16. Septem. providit Innocentius X. Ecclesiam Mercanensem & Tribunem, simul unitis vacantibus per obitum Chrysothemi Catigini de persona Fr. Savini Floriani Ord. Mtu. S. Francisci de Observantia, Idem confirmat Innocentius X. epistola Dilecto Filio Sereno Floriano Episcopo Tribuni & Mercanensi; in ea Chrysothomo demortuo se substituere ait in utramque Sedem Savinum Florianum Ord. Mtu. atatis an. LX. Theologia Lectorem &c. Data est Roma apud S. Mariam Majorem an. Incar. Dom. 1647. Cal. Gibr. Pontificatus tertio. Hujus Episcopatum illustravit conversio ab Græco schismate ad communione Catholicam, & accessio ad Sedem Apostolicam, Romanique Pontificis auctoritatem Monachorum ex Ordine Basilicani Censui Tribuniensis S. Marie. Hujus Censuarius Romam profectus supples se abiecit ad sacrosanctum pedes Alexandri VII. & suam suorumque obedientiam eidem Pontifici & Ecclesie Romanæ solemniter sacramento obstrinxit. Præterea litteras attulit Basilii Episcopi Herizogorini seu Monachi Nigri, ejusque fratris plenam officii atque observantiam, quibus uterque profectus erat, se in fide ac potestate Pontificis Romani in perpetuum futuros. Res digna vita est, quæ tabulis & codicibus in Archivo Collegii de Propaganda asserendis ad memoriam sempiternam ardeat, ut.

Marianum
Wondel
plur. Tri-
butum &
Savini
et consilii
con. com-
muni
despectus

R. Archie-
piscopus
Herizogor-
inus

Cum Abbas S. Mariæ Tribuniensis in Dele-
tia grati ritus ad urbem se contulisset, fideique
Catholicæ professionis causâ obedientiam Satisfac-
tione Domino nostro Alexandri VII. tam suam quam
suorum benedictorum unanimes præstiterit, litteras-
que Fr. P. D. Basilii Archiepiscopi Herizogorini
in Servia ejusdem ritus ac sui Fratris abli-
neris, Sanctissimæ sue ejus fidei ac zelati patre-
ne amplissimas, tam ipsius cum suis Monachis,
quam Archiepiscopi cum ejus fratre in gratulam
S. Mariæ Ecclesiæ benignè excepit, easdemque
novantibus Catholicis sui nominis commendatas esse
voluit, ut tamquam vere Catholici habentur ab
omnibus, fraternæque caritatis officia ac ser-
vitiis, ubi opus fuerit, minime desistant. Verum
cum eadem Abbas non dissimularet insulterit,
ut ad continuandam fovendamque in posterum eam
Apostolica Sede commendatam, firmiterque stabi-
licandam, ac conservandam in Catholica Ecclesia
unitate Archiepiscopi, Abbates, Monachosque sue
essentis satisfactum aliquo statuto tempore decer-
neretur pro accessu ac recessu Monachorum, qui
ad obedientiam præstendam & annuam Catholi-
cam professandam ac renovandam ab illis missi fue-
runt, Sacra Congregatio ipsius pietatem commen-
dati eisdem in Dominum hortata est, ut talibus lu-
minibus, quod ipsi divine largitas impendit digna
est, gratos sese præstarent, materaque dile-
ctionis moneretur, quam hac Sancta Sedes vigetis
exhibuit, & parata exhibere, nullatenus præ-
termittit suffragiis quadranteis deos ex eisdem
Monachis literis obedientibus Catholicam reli-
gionem professantibus instructis ad Urbem trans-
mittit, atque ne id committatur curæ id im-
permittere interdum egatur, sua Sanctitate an-
nuente, decrevit, ut vicarium suorum 70. pro
utroque, postquam ad Urbem pervenerint, sub-

ministraretur, & in Audibus Sacra Congreg. recipiantur
hospitio, certo salutaris gratia semper animo
se fore excipientes, gratificus spiritualibus, quibus
se dignos præstiterint, ab hac Sancta Sede
servulos ac decorandos.

M. Mercurius Strer.

Savinus octogesimo atatis anno, Christi 1661.
x. Kal. Januarii pie decessit, & apud Fratres
luos in Ede S. Francisci post tertium huius ma-
nimus tumulatus fuit. Possibile ab ejus obitu
electus fuit successor a Senatu Ragusino

1661
1662
1663

SCIPIO EPISCOPUS TRIBUN. XXXI.
MERCANENSIS XXV.

Ut est in Index Electionum &c. Die 24. Decem-
bris. 1661. eximius doctor scriptor de Martiniis
artis medicinæ stellaris Physicus noster. Erat octu-
centesimo, aut, ut placet Ughello, Murarovi,
que Brutorum civitas est, sed Ragusina civi-
tate donatus, quem in urbem patentes ejus com-
tota familia migraverant. Fere biennio post Se-
natus de illa electionem Clement IX. Ecclesiam
Tribunensem & Mercanensem eidem decrevit.
An. 1663. providit Ecclesiæ Tribuniensis & Mercan-
ensis, simul unitis perpetuo vacantibus per ob-
vitiu Floriani de persona Scipionis de Martiniis &c.
Annos circiter quinque utramque Ecclesiam sa-
pientissime gubernavit, & gregi suo nulli re-
disuit, quem quibuscumque potest humanis ac
divinis subsidis juvit. Anno autem 1668. utri-
que voluntatis celliose nuntium remisit. Post
triennium Sedem Polymontensem in Apulia &
provincia Bariensi adeptus est: de qua Ughel-
lus in Epist. Polymontensi. Scipio de Martiniis
et civitate Marti, a mira Maritima (Mercana),
que est Suffraganea Episcopatus, ad hanc Poly-
montani ab Clemente X. an. 1672. die 2. Maji
translatus.

Scipio
1661
1662
1663

1668
1669
1670

ANTONIUS EPISC. TRIBUN. XXXII.
MERCANENSIS XXVI.

Cui de Primis cognomen fuit: eumque ex Or-
dine Minorum S. Francisci electum a Ragusinis
die 28. Decembris. 1668. Clement IX. ad Sedem
Episcopalem evertit anno subsequenti. An. 1669.
15. Julii. Providit Eccl. Trib. & Mercan. va-
cantibus per liberam electionem Scipionis de per-
sona Fratris Antoni cognomine Primi de Observ.
Theologiae Lectoris, committendo eam decreto,
quod residere teneatur in aliquo loco sua Direc-
tis juxta Decretum Congreg. de Propaganda fide
pro Ecclesiis inter Schismaticos & Impiis con-
firmatis. Hoc pertinet epistola Clementis IX. Di-
lecto Filio Antonio Primo de Merce. & Tri-
buni. Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem an.
Incarn. Domini. 1669. Idibus Julii. Pontificatus
anno tertio.

Antoni
Episc. an.
1669

Annos amplius triginta utrique Ecclesiæ sum-
ma cum vigilantia & sedulitate præfuit. Cum
inter initia belli Peloponnesii Maccari, sive Ma-
ceria, & alia deinde atque alia Dalmatæ loca
in Venetorum potestatem redissent, post huius
felicitate gestam & confectam ad Episcopum
Macerensem tres Patres in Narbonne
suburbano, qui Veneti in eam dilectionem re-
degerant, Tribuniensi Episcopo adeptas ad-
jungere placuit: quibus Patribus, summaque
Episcopus Macerensis præfuit. Sub initium
seculi huius decimi olavi Antonius et vita sub-
latus. Postquam utramque orbem, & perijt

Palloria interitu mercentem reliquit an. 1703. Idibus Januariis. Ante Episcopatum toti Provincia Franciscana prefuisset. Duae legationes perhonorificas nomine iussuque Reipublice suscepit, alteram ad Ludovicum XIV. Regem Galliarum, alteram ad Clementem IX. Pontificem Maximum; & utramque feliciter gessit. De Antonio hac P. Sebastianus Dolci in Fastis Literario-Ragulinis. Antonius Primi Ord. M. An. 1669. ad Mercan. & Tribun. Episcopatum promotus iussuque gessit uberrimo Christiana rei commisso, quod ad annum 1703. Indulget autem illius temporis mores, cum Pontifex anno 1703. per Hieronymum Albricium Romanensem illam vulgavit Fabulam, cui titulus, la Lega della Onella e del Valore.

ANTONIUS II. EPISC. TRIB. XXXIII.
MERCANENSIS XXVII.

Annus
Ragulinus
1703. Ep.
scopus.

Natus Raguli anno 1679. parentibus Nicolao Righio & Anna Volpeta, quae doctissima inter secundis ordinis civis honestissime. In Clerum cooptatus officiorum librorum, sacrorumque Canonum scientia maxime excellit, ingenio istum usus satis apto humanioribus literis, praesertim poeticae arti, quae plura scriptis latina carmina, & tria epigrammata edidit laudi Bartholomaei Beterae, & quique operis, Psalms Pontificales inscripsit, ac Venetis typis divulgati anno 1702. Annum agebat tertium omnino in officium, cum summa Senatus commendatione pollulatus fuit Tribuniensis ac Mercanensis Episcopus, quippe Sacerdos optimis moribus vitaeque forma omnibus & venerationis esset. Exemplo, quem Clemens XI. utrique Ecclesiae praeposuit. An. 1703. 16. Julii providit Ecel. Tribun. & Mercan. iussuque uniti p. obitu. Antonii Primi de persona Antonio Righi Presbyteri Ragulini & exat ejus epistola inscripta Dilecto Filio Antonio Righi clerico Mercan. & Tribun. Dat. Romae apud S. Mariam Majorem an. Iterum. 1703. Kal. Augusti Pontif. an. tertio. Senatus Ragulinus ob ejus praeclara merita biennio post illum vestigium levavit, quod pro pecunia ecclesiasticae patrimonii sibi e mensis Romanis debita quotannis ab eo erat solvendum. Cum in omnibus viciis, quae decepit Episcopum, tum maxime effusa in omnes egenos liberalitate, ac praesertim in eas familias, quae a florenti fortuna ad statum deteriore delapsae, praesertim. Turcarum magistratus muneribus coluit, ut eos sibi, & gregi suo sub eorum potestate constituto conciliaret, neve ad rem Christianam his in locis tuendam suspendamque obstarant. Cum tum vires & valetudo deficerent, atque episcopali oneri sustinendo jam se non esse animadverteret, utramque Ecclesiam premisso Romani Pontifici dimisit anno 1727. Eodem anno idibus Martii electus fuerat extra ordinem Vicarius Capitularis Ecclesiae Ragulinae cunctis scilicet Canonicorum suffragiis, eum statim Interrogum Archiepiscopale post Raymondum Gallani Archiepiscopum excoham; munus tamen honoremque obdidit. Cum is inter Canonicos Adm. Metropolitanam Ragulinis, & Patris Dominicans Ragulinae localitatis exorta de ejusdem Raymondum hereditate Pontificio decreto dirempta fuisset, sententia exequenda facultatem Antonio commisit Benedictus XIII. plurimum enim ejus integritati fidebat; buique ista habes in Archiepiscopis Ragulinis defect-

Episcopus
tribuniensis
1703. 1727.

pta. Reliquos annos e curis publicis vacuus sibi ac Deo vixit, omni profus depensis dignitate episcopali, de qua nihil praeter virescens retinuit. Mortuus est anno 1734. vi. Kal. Augusti, & in aede S. Francisci in sepulchrum familiae Righii illatus.

Episcopus

FRANCISCUS HIERONYMUS EPISCOP.
TRIB. XXXIII. MERCAN. XXVIII.

Patricius & Canonicus Ragulinus ex antiquissima & clarissima gente Bona. Fuit Vicarius Joannis Baptistae Conventuali Archiepiscopo Ragulini; sed propter nonnullas interpositas obfensiones iussu est munus illud deponere. Romanum se contulit, & Cardinale Barberinum, antea si non infensum, parum certe sibi perperum ita conciliavit, ut post obitum Raymondum Gallani Cardinalis ejusdem foyore ac patrocinio apud Benedictum XIII. suffragante deligatus fuisset Archiepiscopum Ragulinum; sed huc designationi obstantes leges patriae, quibus jamdudum aditus ad Sedem illam Archiepiscopalem civibus ac patribus Ragulinis interclusus fuerat. Anno 1727. iussuque Antonii Righi a Senatu nominatus Ecclesiam Tribuniensem & Mercanensem regendam suscepit a Benedicto XIII. Hic Pontifex ut mensis episcopalis egeat subveniret, ex parentibus sine copiosis Congregationibus Ragulinae Presbyterorum S. Petri in Cathedra ducentes numeros argenteos monete Romanae Episcopo singulis annis contritui peculiari suo chirographo iussit, donec aliunde episcopali indigere praesentem esset. Id cum Rector & Senatus agerere ferret, per suum Internuncium quam potius demississime, quae subiectionis expulsi, quantum detrimentum localitatis Presbyterorum ex illa suorum reddituum diminutione caperet; rogavit atque obtulerat, ne Congregationem illam, quae iniquum ecclesiasticum pietatis ac disciplinae incrementum, nec minus civitati ornamentum afferebat, eo subsidio distracto dissolveret, vel certe ad extremam inopiam redigere. Aequa vita est Pontifici postulari, & suum chirographum sive decretum revocavit atque iterum fecit; simulque Senatum pia horatatione admonuit, ut, quando ipse praesens Rector & Senatus benignè annuerat, ipsi quoque Pontifici benignitati responderent, & proventus isontos aliunde assignarent, qui Episcopo Tribuniensi & Mercanensi sumptus necessarios ad victum cultumque dignitatem episcopali congruentem suppeditarent; praesertim cum vitae patriciae & de re publica benemeritis utrique Ecclesiae praesent, qui fuis etiam precis interposuit, ne sui causa proventus illius localitatis ulli ex parte diminuerentur.

Franciscus
Hieronymus
Episcopus
tribuniensis
1727.

Deponitur
Episcopus
tribuniensis
1727.

Benedictus PP. XIII.

Dilectis Filiis Nobilibus viris Rectori & Capitulo Resp. Ragulinae sal. & Apud. laudatissimo. Cum Episcopalem Mesam nostrum Ecclesiarum Mercan. & Tribun. ad quam inopiam ecclesiae esse scitemus, ut Episcopo ad vitam donec sit, ac pro dignitate sustentandam sufficere non possit, antequam ad eam jam vacantes successores distulerimus, animam indaximus, ut ex redditibus Congregationis Ragulinae Presbyterorum S. Petri in Cathedra annuos sanctos ducentes Menda aedificia muerent, donec illi aliter assideretur; quod deinde motu proprio venim detrimentum esse ferre intendentes per nostras litteras in forma prout persequimus. Postquam autem dilectus filius

Episcopus
tribuniensis
1727.

Lu.

Locat Republica Gotze Patritius videri, quem ad nos adlegat, decessit nobis expulsi munera amicum reddimus, qui Sacerdotibus claretis vestra Ragusii dilectionem, in mariam detrimendum contemni esse collorum, qui- bus scilicet valde necessariis detraherentur egellatis sublimis, nos per infirmi & prolixas paterna voluntate, quam erga publicas privatasque Nobilitatem detraherent rationes grimus, antedictas lateras motus proprii, secretorumque animi, & quancunque propter tam alta sunt, libetis animi revocamus, etiamque nullum proferat vim & robur esse voluimus. Peripicitiis an- tem, dilecti Fili Nobilit viti, quam equum sit, ut qui Presbyterorum illarum impie inserui sumus, pro Episcopo iam collectato & epi deore praticum sollicitudinem adhibeamus; cui sane per nos ipse equino satisfecerimus, si ratio & opportunitas scilicet gereret, quomodo pro vi- tii parte nos habitum scilicet non ignoramus. A vestra igitur pietate & filiali observantia optum posse benignitati vixit expellamus; volque in- ventos consilium, niquid Episcopo Patritius ve- stro, denique de Republica misit, qui pro eodem revocatione suas etiam prece abaliti, ad digni- tatem sublimem deesse possit. de Nobilitatis vestris Apollitiam benedictionem peremerit in- portitur. Dat. Roma etc. die tertia Februarii etc. 1728.

Patritius
Episcopus ad
Patritium
Nobilitatem
Ragusiensem
Dilectum
Fili

Franciscus Episcopus sex annos de Ecclesia utraque prelate meritis, titulum postea mu- nique Patritia Constantinopolitana aque pe- riculorum ac laboriosam obtinuit; quod cum annos fere undecim cum laude & magna Chri- stianorum in illa urbe commorantium utilitate gessisset, Basso fratre sui filio Canonico Ra- gosino confiderandum coravit. Reverlus in patriam privatus Ragusii, quod reliquum vite fuit, e- gressus. Divi superius obit an. 1749. vi. Kal. Jan. & apud Patres Dominicanos, uti antea ipse iusserat, in eodem, quo conditus fuerat Ray- mundus Gallanus, sepelito tumulatus fuit.

SIGISMUNDUS EPISC. TRIBUN. XXXV.
MERCANENSIS XXIX.

Patritius
Episcopus ad
Patritium
Nobilitatem
Ragusiensem
Dilectum
Fili

Patritius idem & Canonici Ragusii & Tu- diti nobilissima familia natus; vir doctissimus & diligensissimus investigator antiquitatis Ragusi- ensis sacra & profana, qui de Ecclesia & Episcopo Provincia Ragusina multa cognita di- gressus collegit, suisque Mss. consignavit, & in tabulario episcopali, quod est Ragusii, luc- culosioris reliquit. Cum a Collegio Canonico- rum sponte discessisset, ut ibi, literis, Deo vi- veret, omni suum tempus partim doctrinarum studii, partim piis operibus ac praesertim con- fessionalium audiendis tribuebat; miro enim ju- vandi proximorum desiderio flagrabat. Cum atrox morbi vis contagione vulgata peninsulam Stagoi fere totam pervasisset, illuc statim accurret, & lucu contactis assiduam ministerium, & omnia, quae ad corporum atque animarum salutem per- tinent, humana & divina subsidia praestitit. Hoc tam excellenti caritatis officio, quod ipse eximie doctrine, & egregiis, quibus praeditus erat, vir- tutibus vel plurimum momenti addebant, dignum se praebuit, quem Senatus nominaret. Clemens XII. Episcopum Tribunitium & Mercanen- sem creavit. Anno 1733. Ecclesiam utriusque Episcopatum suscepit, & domicilium in ditione Tercaron collocavit, ut gregei sui concedit

necessitates proprias inspicere, etque citius re- videre possit. Sed inter Turcas commoratus, pla- nimis incommodis & periculis expulsa fuit. Unus de principibus Turcis multum quendam Christianum insano amore dilectabat, quam ut secum matrimonio jungeret, non precibus solum & promissis, cum illucire consilium, sed vim etiam adhibere statuerat. Huius mali & periculi ut obviam iret, id consilii cepit Episcopus, ut statim femina illa viro Christiano nubere-
Nemo Parochorum invenit est, qui Christi-
nis illis nuptiis copulandis praeire vellet, cum
sibi ab homine praeposito ac feroci metuerent.
Episcopus, omni metu periculoque posthabito, ut-
rumque Christiano ritu, alterum cum altera,
legitimo connubio iunxit; & Turca spem omnia
multitudine illius puerorum ademit. Suspicio erat
Presbyterum quendam, cui multa cum Turcis
familiaritas, ad sacrilegiam a fide defectionem
impetare, & per summum Ordinem sacerdotum
dedecus ad seclum Mahometicum velle delatit-
re. Hunc Tordusius sub fide custodia Romam
misit, quem amicum suum Turca cum ira
reppererat, acuta manu in Episcopi domum
inradune; nisi redderet, atrocissima quoque ac
noctem ipsam minitaretur. Clamor & tumultus
feminas Christianas proximae vicinis excitavit,
quae, culis & fustibus arreptis, in aggressores
irruunt, & tanta multitudine audacia perterritas,
ac male militatos in fugam compungit. Cum di-
gimundus inter Turcas nihil ibi ab infideli-
periculis, vexationibus intum, esse cererit,
exemplum defectionum suorum imitari statuit,
et statim illa armento & male fide relicta,
petit a Sacra Congregatione, impetravitque, ut
Sedem suam Ragulium transiret, & ibi stabili
domicilio sibi constitueret licet. Itaque Ra-
gusii domum coeduxit satis commodam, ac di-
gnitate episcopali congruentem, quam omnibus
tuis dilectionis, & Turcia ditione ad se ve-
nientibus, patre voluit, & hospitium, vicum,
viaticum praebere. Ex urbe statim trecentis
suam gregem inter Turcas per agros & pagos
dispersum intervillae solabat, & salutaris do-
ctrinae atque sacramentorum studio reficere,
ac recreare. Anno post suscepit Episcopatum
septimo & vi. clamo, viii. Kalendas Quinti-
les, meritorum, quatuor annorum prior adu-
peros migravit.

Patritius
Episcopus ad
Patritium
Nobilitatem
Ragusiensem
Dilectum
Fili

Patritius

ANSELMUS EPISC. TRIBUN. XXXVI.
MERCANENSIS XXX.

Cognomento Cassibius Stravica natus, in
vico non ignobili Canaliccia regionis. Apud
Patres Societatis Iesu polioribus literis opti-
mam dedit; in quibus, ac praesertim in aet-
poetica, hic excellit, ut inter aequales suos &
condiscipulos longe praestaret. Ad illam Pra-
etium Minorum S. Francisci aggregari cum vo-
luisse, in gravioribus disciplinis tradendis, tan-
tam vim ingenii, & copiam eruditionis osten-
dit, ut Liberti subleat p idem ac titulum ob-
tinuerit. Cum ab omnibus, & maxime a viti-
patricis magis heret, & summoque amaritudo
tam ob singulari doctrinam, praedictam, vi-
taeque integritatem cum Senatu Episcopum
utriusque Ecclesiae nominavit, Clementi XIII.
nominatorem approbavit, & Tribunitium, ac
Mercanensem Ecclesiam Episcopum praefecit anno
1760. Quinque ipsos annos inter Turcas non
Tribuna quidem, sed & pago, cui Tribu-

Patritius
Episcopus ad
Patritium
Nobilitatem
Ragusiensem
Dilectum
Fili

gna nomina, commoratus, in salutem, Christianisque institutionem gregis sibi commisi, incredibili sedulitate ac labore incubuit. Sed cum Torcular vexationes, & iniurias, quibus assidue conflictabatur, ferre non posset, in ditionem Ragusinaam sibi commigrandum cecidit; atque apud Principem regionem maritimam in rivo, quem Gedicuchiam vocant, domicilium collocavit. Ibi nulla in se sibi parens, ut gentium illarum indigentia atque utilitati prospiceret, nullum optimi & vigilantissimi Pastoris officium praetermisit. Post annos duos supra triginta episcopalis regiminis sanctissime oblit vixit. Kalendas Februarii, & in oppido Slano in Ecclesia Hieronymiana honorifice sepultus est anno 1792.

NICOLAUS II. EPISC. TRIBUN. XXXVII. MERCANENSIS XXXI.

E familia Erclechia Ragusina moribus & optimis honoribus. Clericali ordini nomen dedit, omnibusque optimi Sacerdotis numeribus praeditus est. Id annum aetatis septimum ac quinquagesimum, cum Senatus illum Tribunensem ac Mercanensem Episcopum designavit. v. Kal. Februarii anno 1792, & Pius VI. Pontifex paullo post uterque Ecclesiae praeposuit, ut ex Actis Consistorialibus.

Sanctissimus Dominus noster in proximo Consi-

torio proposuit Ecclesias Mercanen. & Tribunen. invicem perpetuo canonicis unitas, Archiepiscopi Ragusini suffraganeas, vacantes, per obitum v. m. Adolphi a Ragusa, ultimi Episcopi extra Romanam Curiam defuncti, ac referret praedictarum Ecclesiarum statum, nec non qualitates R. D. Nicolai Ferrieh Presbyteri Ragusini ad eadem Ecclesias ex benignitate Sanctitatis suae promovendi. Civitates Mercanen. & Tribunen. &c.

Ad illas Ecclesias promovendus est de legitimo thoro, & Catholicis huiusmodi parentibus in civitate Ragusina ortus, in quinquagesimo sexto saeculo anno constitutus, jussu Ragusini, & sacrorum Canonum Doctores, qui in praefata Ragusina civitate vices Parochi, Apostolici Missionarii, Examinatores Synodales, nec non Missionarii S. Clarae Confessarii numeribus cum zelo & animarum utilitate functus est. Per gravem, prudentem, doctam, optimis moribus imbutam, reverentem experientiam praeditus, & in ecclesiasticis functionibus recte versatus, quae de causa dignus reputatur, qui praedictis Mercanen. & Tribunen. Ecclesiis indigne unitis in Episcopatum praefectatur.

Nicolaus episcopali consecratione Romae donatus inde Ragusum rediit, suarumque Ecclesiarum regimine suscepto partes omnes amantissimi Pastoris agere jam coepit; utnam vespere gregi diu parit, ac proficit.

EPISCOPI ZACHLUMIENSES, sive STAGNENSES.

Zachlumiensis
episcopus
anno.

Zachlumi una erat ex quatuor Zupantiis, sive Provinciis, quae in Dalmatia superiori Serbis obnoxiae. Herzegovinam in boream dividens quam respicit ab oriente, Ragusum ac Tribuniam versus, Narone sive Orontio flumine ab occasu, a meridie mari terminatur. A Ragusa (sic Constantinus Porphyrogenitus cap. 30. de Adm. Imp.) Zachlumorum principatus initium habet, & protenditur ad Orontium flumen usque. A septentrione Bosniam attingit, a meridie adiacet meti. Huius regionis incolae Porphyrogenitus Zachlumer vocat, a Monte Chlumo nomen adeptos, unde etiam regio ipsa Chlumi, & Chlumi & Chlumi dicta fuit, quae nunc pars est Ducatus S. Sabae, sive Herzegovinae. Hanc Presbyter Dialectales Zachlumi, Chlumi, & Chlumi vocat, Thomas Archidiaconus Chlumi & Chlumi. Mons Chlumi ab ortu Zachlumiam intersest, cujus binis jugis dum arces insidebant Roma & Chlumi ejus vero radices ab occasu praeterfluit Buna fluvius, vel ab Ardio monte, vel a latere ipsius montis Chlumi exoriente. Quidquid autem terrarum est inter fluvios Naronem & Bosnam, moxque Chlumi, ultraque Ragusum usque, id Zachlumi incolabant, oriuntur ab illis Serbis, qui saeculo septimo conterriti Heraclii Imperatoris, ut alibi, & saepe dictum est, hanc loca, expulsi Avaribus depopulatoribus Dalmatiae, tenuerunt. Praeter duo illa Cistella, Chlumi, & Ragum, quaeque illas civitates in hac regione collectavit Porphyro-

genitus, Ragum, Micritsch, Isle, Galamanthel, & Dobritsch. De Zachlumi idem Porphyrogenitus cap. 33. de Adm. hac literis mandavit: Zachlumerum terra Romani primum dominabantur, illi nimirum Romani, quos Dialectales Imperator Roma eo velut in coloniam deduxit; quemadmodum & in Chrobartorum historia dictum est. Romanorum igitur Imperatori prius pariter Zachlumarum regio; sed ab Avaribus postea subjugata, & in vicinis adhaesit ipsius incolis, tota haec regio deserta fuit. Qui vero nunc illic habitant Zachlumi, Serbi sunt ab illo principe, qui ad Heraclium Romanorum Imperatorem confugit; & Zachlumi dicti sunt a monte Chlumo nuncupato; & alia Sclavorum dialecto Zachlumi dixerat ii, qui post collem habitant, quandoquidem magnus ibi collis est, in cuius vertice arbor duo sunt, Buna & Chlumi, retro autem huic collem flumen Buna nuncupatum decurrit. Cum Porphyrogenitus Zachlumeri post collem, seu montem Chlumi habitare scripsit, id intelligi oportet ratione habita urbis Constantinopolitanae, ubi ille scribebat; huius enim respectu mons Chlumi faciem in orientem, tergum in occidentem obvertit; quare habitare post Chlumi idem est, atque habitare a tergo Chlumi, sive ultra Chlumi. Antelms Bandurius ad locum Porphyrogeniti modo laudatum hanc notam apposuit: Atque si ita est, Zachlumi agnoscendi sunt populi, quam Zachlumi, neque ita Sclavorum dialecto vocandi sunt omnes, qui post collem habitant, sed tantum qui post montem Chlumi habitant, quippe Sa Sclavi populi Benfici.

Zachlumi
ab Serbis
etiam.

Dynastia illarum regionum invaserunt, itaque ex amplissimo in angustum dominatum conclusum, Populum ultra Narocum, & Peninsulam Stagni, utraque maritimum retinuit, & moriens sine suis reliquit, ut docet Maurus Orbinius in suis Commentariis de Regno Slavorum. Petrus quidam, sive Peccatiarius, quem alii Predicam vocant, pieque loca inter Talarum & Narocum fluvios occupavit. Hunc Thomas Archiepiscopus Dominum Chelmie, sive Comitum Chelmensem appellavit. Exat enim summi consilii & maximi auctoris, rei militaris peritus, nec minus rei civilis administranda, quem Spalatensis Rectorum Verbis, sive Comitum, ut ipsi vocabant, filii delegerant. Sed cum nefariis Peccatiariorum erroribus inbutus, impudissime illas hargens infamia laboraret, tum boni omnes, tum maxime Clerici, virique religiosi ab eo vehementer abhorrebant; eoque, tamquam publico & manifesto haeretico, Adis Cathedrali, ad quam accesserat, fores occluserunt: verum populum illum per vim ac tumultum in ecclesiam introduxit; quem ob causam Aconensis Subdiaconus, qui ab Honorio III. missus in Dalmatiam atque Bosniam, legatione apostolica fungebatur, urbem universam interdicto supplicavit anno 1224. Idem Petrus peninsulam Stagnam Andree vel ejus filii, Mislavici nepotibus eripuit. Petrus in principatum Chelmensem successit Tolsens, quem Nepotem ejusdem Petri vocat Thomas Archiepiscopus cap. 33. Hist. Salonit., & cap. proximo Tolsenam de Chelmia appellat, atque obtulisse tradit anno 1238. Post mortem Tolseni, Andreas filius Misravici, seu potius Andreassalter, filius Andree, & nepos Mitrosavi, Principem Chelmensem recuperavit, ut colligitur ex Tabulis pacis ab eo redintegratae cum Spalatensibus, anno 1241, consensu. In Christi Nomine Amen. Petrus Comes Andreas de Chelmia per duas vires in Spalat, ad reformandam pacem & concordiam inter se suos venire ex una parte, & illorum Commune ex altera; denique ad totam concordiam, & pacem perpetuam pervenirent. Etc. Extant haec Tabulae apud Lucium in Notis ad Hist. Thomae Archiepiscopi, quas ad suos libros de Regn. Dalm. & Croat. adjunxit pag. 471. Sed non multis post annis Hyginus quidam, filius vel frater Neiprili, ut illi apud Maurum Orbinium, Stagnum & alia loca Andree filius ademit; Hyginus autem extincto, Proceres ejus regionis provinciam Chelmensem inter se partiti, tam quosque portiones tenerunt. Intra finem hujus locuti decimi tertii quatuor filii ejusdem Bravici Dynastae ejusdem regionis, ex Barga oppido, Michael, Dobrovius, Brancus, & Bratcus, juvenes excello, & magno animo, populis suis, qui terrore armorum perculsi, quae benevolentia sibi conciliati, Principatum Chelmensem sibi vindicant, ejusque finis ab Talarum, sive Zetina fluvio Catharam usque protulerunt. Hoc anno circiter 1310. Stephanus Basus Bosnae devicit, & regionem illam fere omnem in suam potestatem redegit. Hac Maurus Orbinius de Regno Slavorum pag. 393. itemque Jacobus Luceras in Annalibus Ragusinis. Stephanus hac provincia potitus ad suos titulos Chelmensem quoque adungi voluit: ut declarat Episcopi Tragurini, apud Joannem Lucium lib. V. de Regno Dal. & Croat. an. 1366. prid. Idus Junii data, & inscripta Magna potentis Dominus Stephano, libero Principi, & Joannis Rasse, Officis, Salas, & plurim locor-

um, atque Chelini Comit. Hic Elisabetham filiam nupiam dedit Ludovico Hungariae Regi, qui post mortem Stephani, principatum Chelmi, jure uxoris cum ad se pertineret censeret, reperiit a Tuarico, filio Vladislavi fratris Stephani, qui in Banatum Bosnensem successerat, neque Tuaricum, quem ad se in Hungariam vocaverat, antes dimisit, quem illum sibi tradere, pacis quoddam calulis in Dalmatia inter Narocum & Talarum eadem, veluti compensationis nomine, concessit. Sed mortuo Ludovico Tuaricus Chelmensem provinciam recuperavit. Hanc ille Utisko filio Uk Hranz sive Ukrance, quod Turcas a Bosna, quam invaserant, duplici praedio fufos, atqueque propulsaverat, renouationis causa donavit. Utisko in Chelmensem principatum successit Sandagus filius, qui paternam hereditatem pijsimis locis auxit, quae ob preclara merita ab Officia Rege Bosnensium accepit. Cum nullus ex se liberis & haereditis reliquisset, Stephanus filius Ukafii fratris Sandagi, patris diuotum obtinuit. Hic apud Coisac oppidum natus cum esset, Hranz cognomine vivo possibilibus, de Coisacum, suumque posteritatem Coisaciam cognominari voluit; cujus filia Catharina Coisacia Thoma nupie penultimo Regi Bosnensium, A Friderico IV. Imperatore dignitatem ac titulum Ducis accepit; & qui antea Comes, postea Dux vocari coeperunt. Regio vero Chelmonis Hertzogovina, a Germanica voce Hertz, qua Ducem significat, appellata fuit; sive etiam Ducatus S. Sabbe, quod ejus corpus in hac regione conditum fuerat. Is fuit filius Simeonis Regis Serbibus nato minibus, nomine Ralsus, qui sumpto baptis monachali, nomine Sabbe sibi adoptavit, de ejus sanctitate excellens illarum gratum populo fuit, & cultum numerumque Discorum apud suos obtinuit. Ducatus Hertzogovina, sive Sancti Sabbe ab occidu & Tuarico seu Zetina fluvio in ortum Noviciviarum usque, quae civitas est Ralscia, dierum fere novem stans protendebatur. Hunc Vladislavus, & Vlaskos post obitum Stephani Coisacii patris, inter se partiti cum essent, huic pars inferior, illi superior obtigit. Utamque illi eripuit saeculo decimo quinto exuvie Mahometes II., sive Bajazethus II. Regis Turcarum, quem successores utriusque adhuc tenent. Ab his duobus fratribus duo nobilissima familia, ab Vladislavo Balza, ab Vlasko Cassacia propagatae sunt. De Toparchia, & Toparchis, sive Comitibus Chelini quae diximus, discepta sunt ex Orbino, Lucero, & alii Latini, Graecique scriptoribus, qui tamen in disceptanda Comitum Chelmonum serie & temporum ordinibus explicandis inter se dissident. Ceterum regio Chelmonis latius patet, & longius protenditur, quem Zachumi in terminis circumscripta, quibus illam Porphyrogenitus designavit; hac liquet illius pars esse. Nunc vero quidquid amplius Hertzogovina, sive Chelini vocabulo continetur, Turcarum Imperio subest, praeter oram maritimam Zachumie, & peninsulam Stagni, quae ad Ragusiam Republicam pertinet.

Peninsula Stagni pars est Zachumie, sive Chelmonis Principatus; hanc olim dictam fuisse Peninsulam Nefsi ab Neflo sive, nunc Najentano, quo superius ad septentrionem latius peninsula alluitur; alias Sabonellam, alias Ponsam, alias Stagnam vulgo appellant. Distinguentia est a peninsula Hyllis, sive Promont-

Quoties
regradi
licentia
in hanc
regradi
ceteris
sem hanc
indicat.

Alli Com
in Chel
inducit

Alti Com
Ducis H
regradi
S. Sab
ve-

regradi
S. Sab
regradi

corio Dionedis: hoc liquidem hinc longe dis-
 junctum, inter Sibiricum, & Tragarium in ma-
 re prominet. De utraque peninsula Tomo I.
 Illust. Sic. P. 1. Proleg. cap. v. §. 3. Penin-
 sa Stagni millia passuum ferme triginta ab Ra-
 gusa ad occasum distat, quam Isthmus huius-
 que porrectus continens adnectit. Multo lon-
 gius, quam latus in mare prodegit, desin-
 git inter Phariam & Corcyram nigram, in
 angulum, quem Pandum Stagni vocant, occi-
 dentem obversum, non uestigium solum, ut in Tomo
 I. Part. 2. Proleg. pag. 128. descriptum est. La-
 tus septentrioni obversum Simas Narconanus,
 & fretum, quo a Pharia dirimitur, latus al-
 terum ad meridiem vergens alioit euelpis, qui
 Melitam, & Corcyram præterfluit. Montium
 continuatio serieque ab octo in occasum perpe-
 tuis jagis producta peninsulam interfecat: cis
 ultraque montes plurimis pagis, villis, & op-
 pidulis frequentissime habitatur. Isthmo ab
 septentrione insidet, adiectaque ad Sinum Na-
 rentanum Stagnum vetus, five parvum, illud
 idem, ut mihi videtur, quod Porphyrogenitus
 inter civitates Zachlunæ adnumerat; eratque
 tunc fortassis caput ac principis totius regionis
 ac gentis, quæ vel peninsula dedit, vel a pen-
 insula nomen accepit. Hic duplex inest Cas-
 tellum, portus subest plurimum navigiorum ca-
 pas. Stagno veturi seu parvo a mundo, fer-
 meque e regione, in ipso peninsulae aditu situm
 est Stagnum novum, five Magnum, egregio mun-
 ditione & propugnaculis cinctum, aliisque ad
 fretum, spectans in solem orientem, quod sub
 montibus oppidi, utrinque argeribus clausum,
 obiectu laterum efficit portum, totamque sta-
 tionem navibus præbet. A parvo Stagno ad ma-
 gnum nigrum perducitur, qui utrumque iungit,
 atque hostibus ad peninsulam aditum intercla-
 dit. Vallis interjacent peramantæ, oleis, & vituli-
 bus continet, e quibus ingens copia tam olei,
 tum vini optimi cuiusque generis, non item
 tristicæ, & cæterarum frugum. Tota peninsula in
 longitudinem millia passuum circiter quinquaginta
 porrigitur; latitudo ejus variis, quæ latus pa-
 tet vix decem milliaria præceditur, Mare cie-
 menium piscibus abunde, unde uberrimi In-
 sulatium quæstus, & proventus. Anno 1233.
 peninsulam Stagni a Stephano Bano Bolina
 detradidit e Principatu Chircensi, quem filius
 Branivici ademerat, ut supra diximus, Raguli-
 nis venditam fuisse tradunt Jacobus Luceras,
 Seraphinus Razzias, Maurus Orbini, annua
 pensione ejusdem impostæ quingentorum hyperpe-
 torum, qui centum & quinquaginta argenteo-
 rum, quos Dacæ appellare, summam efficiunt.
 Ragusini utrumque Stagnum validis operibus,
 munitionibusque circumdederunt, præsertim no-
 vam seu magnum, cui ab occasu castellum su-
 premitur, excelso arduoque monti, quem Pe-
 dius five Tofis vocant, impolsum, naturæ &
 loco munitioni, quod murus decivis cum ipsa
 civitate conjungit.

Anno 1439. novis operibus munitionibusque
 septum fuisse docet inscriptio: *Actum de Conspen-*
tentis dei hoc laudabile Opus perficendum fuit die 20.
Julii 1439. Civitas et loco subalpino vergeat ad
meridiem planissimum in loco explicatur, trigoni
speciem habuit, descriptio viarum & adifici-
orum perpalchra, quam monia, & turre inter-
jectæ undique claudunt. Cælo quidem utitur
parum salubri propter salinas adjacentes; sed
aquas habet saluberrimas & perones per can-

les faciles & longinquis montibus deductas. Lau-
culo decimo sexto, ut declarat inscriptio: Per-
dalla ex D. S. R. Præfere operi facinus Sa-
biens Palmetta, & Adreas Bona. Anno
1439. LXXX. Stagnum parvum cepidi veritas,
quam urbs speciem præbet, et Stagnum ma-
gnum civitas est, coliturque, & olim habita-
batur frequentissime; eademque Sedes est Episcopi
Stagenseis. Penes Consulum majus five in-
fernum Ragusini est Magistratus, ut cæte-
rum oppidis ac locis Ragulinæ ditionis, sic etiam
hinc peninsula præsidetur. Tres autem sunt pri-
marii, Comes seu Prætor Stagni, Capitaneus,
five Præfatus duo, alter Jagnius, alter Tasse-
niza regiioni præpositus, præter alios minores
magistratus, qui juri dicundo, reique civitati
auxilium administrande præfunt. Cohortes quos-
que præsidaria impolite sunt, tum Stagno utri-
que, tum abis peninsula archibus, five castris.

Religio Christiana in hac regione inde usque
 a temporibus Apostolicis, per ipsos Apostolos,
 vel eorum discipulos, ac præsertim S. Dominum
 primum Dalmatæ & Salonarum Antistitem il-
 latus, viguit floruitque. Cum in præcipuis Dal-
 matia civitatibus Episcopi constituti coepissent,
 alii civis, alii ferus, hanc Dalmatiam particu-
 lam attributam fuisse aditorem Narconiano, vel
 Epidaurio, vel Rhazinensi Episcopo; his enim
 interjecta, vel finitima erat horumque Episco-
 patus initia sæculo sexto equalia sunt, vel
 antiquiora. Nec vern ante sæculum novum his
 populis Episcopum datum fuisse sepius. In hac
 & finitimis regionibus tres Christianæ & Catho-
 licæ varias & multiplicis indicationes, tum ad
 idolorum cultoribus, tum ad hæreticis & schi-
 smaticis perpessa est. Sæculo quinto exarante
 Ostronius genere Gothus, Totila frater, Go-
 thos & Slavos hac inivit, partim Actiana labe
 infectos, partim idololatrica superstitione imbu-
 tos; & ex utroque populo, confusumque, le-
 gume, utrumque civium communione inter se
 iunctis, Regnum constituit, atque in Provincia
 Prævalitana fundavit. Plures ex se orientes,
 alios ex aliis successores habuit usque ad sæculum
 septimum. Ex his non pauci Christianis infestis
 atque inimici fuerunt, præsertim vero quatuor po-
 tissimi ex progenie Ostronii Reges, quos, tacto
 nomine proprio, Presbyteri Diocletius in suis
 Commentariis de Regibus Slavoniarum, & Marcus
 Marulus in suo Codice Slavonico commemorant,
 colique vocant Tyrannos, propterea quod Chri-
 stianos rabie & immanitate tyrannica direxa-
 runt. Sæculo septimo hanc regionem cum tota
 Dalmatia superiori, præter oram maritimam &
 insulas, expulsi Avaribus, qui Salosam, Epi-
 daurum, aliaque Dalmatiae urbes creterant,
 Serbis, gens Slavonica, concessa Heraclii Im-
 peratoris obtinuerunt, quatuor in partes divi-
 sam, quarum unam Narconiani, alteram Zachlu-
 niam, tertiam Turloniam, & Canalia, pos-
 tteram Diocletiani sibi vindicarunt. Hi tunc
 omnes, cum avitis idolorum superstitioni addidit
 essent, alii septimo, alii sæculo nono Christi-
 anæ religioni nomen dederunt, præter Narconia-
 nos, quos Porphyrogenitus Paganos, id est cul-
 tores idolorum vocat. Sed hic eoque eodem
 sæculo nono lex divina tandem oborta baptis-
 mi suscipiendi cupiditatem secessit, & Basilio
 Macedone imperante ad Ecclesiam aggregati sunt.
 Hæc vox quæ dicta sunt Tomo III. Illust. Sa-
 cri in Joanne primo Spalatrum Archiepiscopo
 cap. 11. Post Narconanos ad Christi fidem cul-

Religio
 Christiana
 inde usque
 a tempori-
 bus Aposto-
 licis in hac
 peninsula
 floruit.

Peninsula
 Stagni de
 Stephano
 Bano Bolina
 detradidit
 e Principatu
 Chircensi.

unquam adjunctos, Religio gravissima, quae ab hominibus Christianis nominis ingroebant, periculis & vexationibus pressa, prosperum sine offensione cultum tenuit usque ad initium saeculi decimi tertii, cum ex proxima Boleslavicus Paterna, huc tertia in has regiones invasit, & orthodoxos incolarum fidem sacrum in modum depravavit; & praefertim longelateque propagata fuit sub Petro Comite seu Dynasta Chelmensi, qui Paternorum fallacis, & praestigis illisus, ipsorum se spurcissime sectae nomen dederat, ejusque patrocinium suscepit. Huc quoque dogma & schisma Graecorum irrepit, quod in peninsulae Sagrai praefertim dominabatur: illudque archidiaconi tenebant, ac turbantur Monachi Basiliani, veras ibidem Censuras innotuit, qui animos incolarum pravis opinionibus, insidique erroribus imbuerant. Verum anno 1337. Ragusini, cum ex de Stephanus Bano Boleslavicus fuisset, nihil habuerant antiquius, quam ut, Basilianis alio migrare soliti, omnia haeretica, & schismaticae pravitas religioe profus abolerent. Censuribus Basilianum Patrius Franciscanis tradiderunt, qui assiduo studio, opereque ad populos illos fallam doctrinam, a Graecis acceptam, deducendos incubantes; & omnium lethalium dogmatum viris evulsis, totam peninsulam ad rectam in Deum fidem, & suam Ecclesiae Catholicae revocarunt. Exinde Stagnensis fides orthodoxa ab omni libere intussum constanter ac perpetuo retinuerunt.

Episcopus Zachlumiensis, sive Stagnensis incerta sunt primordia. Instituit fuisse arbitror anno 877. in celebratissimo illo Concilio Delmitano, de quo plura Tomo III. Illyr. Sic. in Georgio Archiep. Spalatensi. cap. 1. In Historia hujus Concilii apud Presbyterum Dioecetensem mentionem hujus Ecclesiae & Episcopi primum factam invenio. Deo ibidem commemoratae sunt Metropoles ecclesiasticae Salonitana, seu Spalatensis, & Dioecetana. Sub prioris regimine hae Ecclesiae Synodus Ratuit, videlicet Spalatensis, Fagavium, Scardoneum, Sranfianum, quae nunc est Castellum Sadere, Eozium, Atkuzum, Aschorum, Vigiliam, & Episcopus quod nunc dicitur Ragusum. . . . Simili modo, inquit, Dioecetana Ecclesia pro jure antiquo statuerunt Metropolim, sub cujus regimine hae Ecclesiae declarant, scilicet Antibarana, Rudana, Ecetorum, Dalmata, Stracium, Siodrum, Litzium, Pelitum, Bolecium, Tribuleum, & OLIMUM. Si ordinis chorographici ratio habenda esset, Zachlumi Salonitana seu Spalatensis potius, quam Dioecetana Metropolitae videtur attribuenda fuisse; haec enim regio inter Nationem & Ragusum constituta, propriis Spalatio obicit, quam Ragusum, quod licet longius disjunctum, Spalatensi tamen Metropolite attributum fuit, nec deest ratio suspicandi Anonymum illum Presbyterum in eo errasse, quod Zachlumiensis, contra quam Concilium Delmitanum statuerat, Metropoli Dioecetanae adscripsit. Primordia Episcopatus Zachlumiensis ad synodum Delmitanum referenda esse illud argumentum est, quod per ea tempora Zachlumiensis ad Christianam Religionem conversi, & baptismum initiatum fuisse videntur. De triplici Slavorum baptismo, quae scriptum Tomo III. Illyr. Sic. in Janne primo cap. IV. in Petro III. cap. 1. & in Georgio II. Spalatensi Archiepiscopo, memoria repetita est. Primum baptismum aggregati fuerunt ad Ecclesiam plerique Chro-

batum & Serbatorum anno circiter 870, secundo reliqui Chrobatum anno 873, tertio demum anno 888. ceteri Serbi, qui nondum ad Christum se converterant; & pauci post annis ipsi quoque Narentiani, postremo omnium Slavorum, Christianam religionem susceperunt. Ad tertium baptismum Zachlumiensis pertinere arbitror, qui cum Narentianis gentibus eandem veterem superstitionem exerceant, vel si qui ex illis Christianis sacris initiati fuerant, tum ab Imperio Graecorum, cui subjeti erant, tum a fide ac religione Christiana per summam impietatem deliquerant; ut Constantinus Porphyrogenitus scripsit in vita Basilii Imperatoris: Plerique vero Serbi majoris desolationis spectantes etiam baptismum ejurarunt; ut nullum erga Romanos amicitiam, & subsellium pignus retineant. Praeterea si non omnes Zachlumienses, ceteri qui regionem inter Nationem & Bismum Havius incolabant, ab Christi cultu alieni erant; ut dicit Porphyrogenitus, qui ab his Zachlumiis, baptismi expertibus, secessione facta quondam & posteritate Michaelis Proconulsi & Patrini, qui filius erat Bulebutis, Principis Zachlumorum, migrasse ait, & Bismum, sive Dioecetiam amnem transgressus lacus novum, & apud Havius Zachlumiensis sedes terram suam collocasse: Tunc venit praefectus Proconulsi & Patrini Michaelis filius Boleslavus Princeps Zachlumorum, & non baptizatus acceit flammis Bismum, quod & Dioecet cognominatus, hactenusque apud flumen Zachlumiensis. Cum igitur Slavi omnes, qui Dalmatiam incolabant, Chrobati, Serbi, quae suae Christi jugum subdidit, tunc habuerunt est Concilium illud Delmitanum in planitie Dalmatae, ut Presbyter Dioecetensis, sive in Curia Civica, ut Marcus Marulus; quoniam in locum convenient Rex Serbiae, Dux Chrobati, Proceres utriusque regionis, & cum Episcopis Dalmatiae legati tum Pontificis Romani, tum Imperatoris Constantinopolitani. In eo descripto & divisio facta cum esset Ecclesiis & Provinciis, Zachlumiensis ante annos non ita multos latro baptismi expiatis, primus Episcopus datus est; ejusque sedem episcopalem Stagnum constitutam fuisse arbitror, quae civitas videtur praerogativa laude totius gentis ac regionis; hanc Equidem Porphyrogenitus in recensendis urbibus Zachlumiensis primum locum attribuit. Nec vero Episcopus ab urbe episcopali, sed ab regione Zachlumiensis appellatus fuit, postea vero Stagnensis cognominari cepit. Primi hujus Episcopi, itemque posteritum nomen usque ad saeculum duodecimum memoriae prodium non est, & horum omnia acta vetusta atque obli-vio intercepta. Quinimo post duos, tertio priores Episcopos Zachlumienses usque ad saeculum undecimum nulla superest monumenta, in quibus vel tenuis hujus Episcopatus vestigium appareat, perinde ac si nullus fuisset. Etenim superiore tempore emergere, & quodammodo reviviscere videtur anno 1053. in Epistola Benedicti Papae VIII. ad Vitalem Archiepiscopum Ragusinum, in qua Pontifex Zachlumiensis, id est ZACHLUMUM (interprete Sigismundo Tuffio. Episcopo Mercanensi) jurisdictionem Metropolitae Ragusinae subiecit. Callistus II. item Zachlumiensis Archiepiscopo Ragusino attribuit in suis litteris anno 1122. Incipit *Vener. Fratri Gerardo Ragusini Civitatis Antistiti. Callistus II.* omnes inter Dalmatiam superiorem Ecclesias cum Zachlumiensis ad Ecclesiam & Provinciam Ra-

Ragusini
habetur,
de Zachlumi-
ensis episcopi
lati.

Episcopi
Ragusini
habetur,
de Zachlumi-
ensis episcopi
lati.

non
habetur
habetur
Concilium
Zachlumi-
ensis habet
habetur.

in quo
habetur
Zachlumi-
ensis
Episcopus
datus est,
videtur
esse in
loco
episcopali.

Ecclesia
Zachlumi-
ensis
habetur
Episcopus
datus est,
videtur
esse in
loco
episcopali.

gulinam adjacent in quodam diplomate, quod Ivoius Luccatus afferret ait in Tabulario S. Marini. Idem annus 1141. quoniam diplomati adscribitur, non habetur cum Pontifice Celestino, qui anno eodem 1141. Innocentius II. in Solim Romanam fecerit. Thomas Archidiaconus cap. 17. Hist. Sicolitane, hujus Episcopatus mentionem facit, postquam narravit de nostro Episcoporum Imperiorum Dalmatiae, & de primordiis Metropolis Ancherolis anno circiter 1070. instituta; eamque videtur attribuisse Provincie Spalatinæ, cujus Ecclesias & Episcopos nominatim persequitur: In Stagno videlicet suis Episcopatus, sequit. *Parochia erat in Comitatu Chusina*. Calistinus III. vel Clement III. anno 1191. in suis litteris ad Patrem VIII. Archiep. Spalatinum, huic Ecclesiam Stagensem sine Stagensem tribus Metropolitane pro temporum varietate paravit; primum quidem Diocletianum ex Synodo Dalmatiana an. 177. postea Ragusino ex Epistola Benedicti VIII. an. 1012. deinde Epistola Calistini III. vel Clementis III. an. 1191. demum reddit sub pontificatu Ragusino, quoniam etiamnum vicolo subsistebat, & obediens colligata est.

Hæc dimensio omne idem fere, quibus peninsula terminis definitur. Ab ortu Ragulinæ, & circa Micetium diocesim antequam, & septentrione, & meridie mari circumlatus. Sedes Episcopalis constituta est in urbe Stagni, & quæ peninsula, & Episcopus denominatur. Sed duplex est Stagnum, ut supra distinximus, utrumque illius impositum, alterum ad finem fere Narentis, alterum e regione incavillo ex quo natus milliarius disjunctum, ipsam in litem orientem, vergentemque ad occidentem; hoc arxum & marem, illud *vetus & parvum* appellant. Utrumque Ragusini validis muribus & propugnaculis muniunt, utrique & Magistros, qui juri dicundo, & iustitiam ad custodiam ac defensionem imponunt. Stagnum parvum aquilonariis ventis expositum, qui natus & meritis æstivæ ventis dispartit, ut remaneatque, celo saluberrimo legitur non item Stagnum magnum propter ventos australes, quibus obnoxium est, & præsertim propter exhalationes & proximis salinis emissis, quibus se conerescere & solui solet. Apud Stagnum magnum, quæ civitas est adificiorum atque turris frequens, sedem stabilem habet Episcopus, & palatium dignitatis pontificis non indecorum: ibi *Ædes Cathedralis* satis ampla & pulchra, iunco & sulphurei sancti Blasii Martyris coelestis, ibi Collegium olim Canoniceorum, nunc Clerus secundæ ordinis, qui vel quodvis vel fides diebus plurimodis ac liturgie officium & diligenter operam navant. Exat in urbe templum & Conventum S. Nicolai, quod, Calogeris ritus & dogmatis Græci expulsi, Patribus S. Francisci severioris discipline strenuam fuit, itaque *Ædes sanctissimi Nominis Jesu*, cui rector unus de Præcipuis præpositus est, & localis Presbyterorum, quibus plurimæ legatorum administratio committi solet.

In peninsula atque diocesi plurima sunt templa & sacella. Totius peninsula tres par-

tes fixerunt Ragusini, eam ibidem propriam in ortum solam, quoniam *Conventus Stagni* vocant, quod quilibet parvulus, Comitatu duntaxat solutus, & primarius est magistratus, qui utroque civitate Stagni sedem & centum domum habet, alteram septentrionem obversam *Capitanatam* Iagrine, tertiam, quæ vergit ad occidentem, *Capitanatam Tarquinia* appellatur, præsertim quod magistratus utriusque populi Capitanatus nominatur. In *Conventus Stagni* situm est *Stagnum parvum*, oppidum neque infrequens, quod ignobile, ubi ades primaria S. Antonii Abbatis, cui Parochus præstet, eique habent quatuor sacella in pago, cui nomen *Holighe*, videlicet S. Viti Martyris, B. Virginis in lucem editæ, S. Joannis Baptiste, & S. Anthoni Patavini. In planitie seu territorio Stagni magis templum B. M. V. ab Angelo salutis iure pinguis parietis insignitum, & præter alias capellis ædificas fere duodecim finem S. Michaelis Archangeli, & S. Catharine Virginis & Martyris huic forum tertii Ordinis Franciscani, ibi forum tertii Ordinis Dominici domusculam adiunctam. Apud Brozium templum est ædificium S. Marie Patrum S. Domitii & Congregatione Ragulina, & tria in eodem pago sacella Omnium Sanctorum, SS. Felici & Adelfi, & B. Virginis ab Angelo salutis in vicis & agro Poniquesti templum & parietis S. Joannis Baptiste cum la aliis ædificis. In *Zarra Gura*, id est Monte nigro, templum S. Michaelis, B. V. de Roserio, S. Marie Magdalene, S. Anne, Sanctissimi Trinitatis. In vico, cui nomen *Cabale*, tria sacella, S. Hieronymi, B. Maris de Carmelo, S. Antonii Patavini. Adde quatuor alias villas *Danielagor*, *Sabrie*, *Prislim*, *Pabam*, & quatuor templa, suum cuique, videlicet S. Michaelis, S. Magdalene, S. Margarete, S. Nicolai Pontificis.

In latere peninsula ad septentrionem ibi situm est *Capitanatus Iagrine*, in cujus oppido & territorio templum & parietis S. Blasii, addeque S. Stephani; apud *Cavani* est Ecclesia iure parietali prædita cum tribus ædificis S. Francisci, Christi Domini in celum ascendentis, S. Antonii Abbatis. Exat præterea *Ædes* pulchra S. Marie Lauretane insigni popularum frequentia & veneratione culta cum Conventu magistrali Fratrum Ordinis Franciscani. In pago *Quercosano* tria sacella S. Nicolai, S. Catharine, Sanctissima Trinitatis Tarpagi in vicis non ignobili templum S. Petri Apostoli, itaque S. Marie de Carmelo, S. Rochi, S. Antonii Patavini.

In altero latere peninsula ad occidentem longe lateque protenditur *Capitanatus Tarquinia*, in quo oppidum *Saboncelli*, ubi duæ parietis S. Marie de Carmelo & S. Michaelis Archangeli, itaque templum B. Virginis in celum assumptæ, & Conventum Dominicanum, itaque Franciscanorum severioris discipline, ac tria in super sacella S. Rochi, S. Stephani, B. Virginis ab Angelo salutis. In oppido, cui *Pondice* Juliane nomen, parietis S. Martini, templum S. Juliani, ades S. Marie Gratiarum. Hic ad *Frankovicium*, & duas ædificas S. Georgii, & S. Jacobi, *Peglisagor* cum quatuor sacellis S. Laurentii, S. Anne, B. Virginis ab Angelo salutis & S. Lucæ, *Narzan* cum tribus videm sacellis B. Virginis nati, S. Georgii, & S. Eusebii. Alia parietis hinc oppidis hinc pagis vivit.

in hac peninsula frequentissime habitatur, quæ ad reticorum vel Stagni vel Tagnini vel Tardentis pertinet, et, ut quique sunt vel templa vel facellæ in his *Parochia* tum superior, in qua ades SS. Colmæ & Damiani pre ac titulo parochie insignis, cui subest facellum S. Dimerii *sermo* dicitur; tum inferior, in qua edificæ S. Georgii & S. Marie Majoris. Plurique hujus peninsulæ templis adjuncta sunt fossilis piorum hominum, qui festis diebus ad sacra divini cultus officia præcogitaverunt; et sive omnibus aliquis Sacercos præpositus est; qui vel singulis vel statis diebus sacrificium cum annuo stipendio facere solet. Nunc descibenda est *series* Episcoporum Stagenensium sive Zachlumensium.

I. N. N. Episcopus Stagenensis sive Zachlumensis an. circ. 877.

II. N. N. Episc. Stagen. an. 928.

III. N. N. Episc. Stagen. an. 1033.

IV. Gabriel Episc. Stagen. an. 1044.

V. N. N. Episc. Stagen. an. 1122.

VI. Simoen Episc. Stagen. an. 1143.

VII. Donatus Episc. Stagen. an. 1170.

VIII. Petrus Episc. Stagen. an. 1285.

IX. Joannes Episc. Stagenensis, & Corecyrensis an. 1391.

X. Joannes II. Episc. Stagen. & Corecyren. II. an. 1313.

XI. Gaddus Episc. Stagen. & Corecyren. III. an. 1330.

XII. Marius Episc. Stagen. & Corecyren. IV. an. 1342.

XIII. Dominicus Episc. Stagen. & Corecyren. V. ante an. 1350.

XIV. Joannes III. Episc. Stagen. & Corecyren. VI. an. circ. 1360.

XV. Joannes IV. Episc. Stagen. & Corecyren. VII. an. 1368.

XVI. Franciscus Episc. Stagen. & Corecyren. VIII. an. 1385.

XVII. Nicolaus Episc. Stagen. & Corecyren. IX. an. circ. 1392.

XVIII. Andreas Episc. Stagen. & Corecyren. X. an. 1406.

XIX. Nicolaus II. Episc. Stagen. & Corecyren. XI. an. 1416.

XX. Andreas II. Episc. Stagen. & Corecyren. XII. an. 1426.

XXI. Joannes V. Episc. Stagen. & Corecyren. XIII. an. 1441.

XXII. Joannes VI. Episc. Stagen. & Corecyren. XIV. an. 1447.

XXIII. Andreas III. Episc. Stagen. & Corecyren. XV. an. circ. 1450.

XXIV. Lucas Episc. Stagen. & Corecyren. XVI. an. 1454.

XXV. Thomas Episc. Stagen. & Corecyren. XVII. an. 1463.

XXVI. Nicolaus III. Episc. Stagen. & Corecyren. XVIII. an. 1503.

XXVII. Thomas II. Episc. Stagen. an. 1541.

XXVIII. Petrus II. Episc. Stagen. an. 1551.

XXIX. Bonifacius Episc. Stagen. an. 1564.

XXX. Basilus Episc. Stagen. an. 1584.

XXXI. Chrysostomus Episc. Stagen. an. 1585.

XXXII. Joannes Baptista Episc. Stagen. an. 1606.

XXXIII. Michael Episc. Stagen. an. 1609.

XXXIV. Ambrosius Episc. Stagen. an. 1615.

XXXV. Ludovicus Episc. Stagen. an. 1612.

XXXVI. Paulus Episc. Stagen. an. 1635.

XXXVII. Carolus III. Episc. Stagen. an. 1653.

XXXVIII. Petrus III. Episc. Stagen. an. 1664.

XXXIX. Hyacinthus Episc. Stagen. an. 1680.

XL. Augustinus Episc. Stagen. an. 1683.

XLI. Hyacinthus II. Episc. Stagen. an. 1699.

XLII. Alphonsus Episc. Stagen. an. 1694.

XLIII. Vincentius Episc. Stagen. an. 1703.

XLIV. Franciscus II. Episc. Stagen. an. 1710.

XLV. Angelus Episc. Stagen. an. 1741.

XLVI. Hyacinthus III. Episc. Stagen. an. 1745.

XLVII. Petrus IV. Episc. Stagen. an. 1752.

XLVIII. Franciscus III. Episc. Stagen. an. 1772.

N. N. EPISCOPUS ZACHLUMIENSIS, sive STAGNENSIS I.

Hujus Episcopatus exordia rependa sunt, ut diximus, ab anno circiter 877. & Concilio Delmatiano, capis auctoritate, & decreto conditus fuit, & Metropoli Diocletianæ attributus, ut est in decretis ejusdem Concilii: *Sub eius regimine (id est Metropolis Diocletianæ) has Ecclesias declarant Antistarum, Zaclumium, Peim Anisitis Zachlumia præpositi, orque nomen prædium est, neque acta litteris consignata. In eo igitur Concilio cum Provinciarum atque Ecclesiarum fides esset divisa, & Metropolis Diocletianæ instituta, hanc Episcopatus Zachlumensis subiectus fuisse dicitur, comis quam recta ordinis chronologica ratio polulare videbatur. Nam cum Ecclesia Episcopalis Ragusina, ex ejusdem Synodi decreto, in fide ac potestate permaneret antiqui sui Metropolitæ Spalatensis, hujus ad dispositionem adjungi etiam debuerat Ecclesia Zachlumensis, quæ proprius, quam Ragulina, Spalati abesset. Post Concilium Delmatianum, cum Chrobati, & Dalmatæ impulsu cum Basilii Imperatoris, cum Photii Patriarchæ Constantinopolitani, & Romani ad Constantinopolitanum Patriarcham defecissent, horum exemplum, ut ceteri omnes Serbi, sic etiam Zachlumenses secutos fuisse arbitror; sed quemadmodum illi anno circiter 880, via pariter Serbis cum Zachlumensibus ad patriam erga Joannem VIII. Pontificem Maximum, & Patriarcham Occidentem, fidem atque obedientiam se resulerunt. De hac Dalmatiam & Chrobatum Serbiorumque defectione ac reversione plura diximus Tomo III. in Georgio II. & Marino Archiepiscopis Spalatensibus. Per ea tempora Serbi pariter & Chrobati, quidam veluti conspiratione facta, Dalmatas maris accolæ, & insularum cultores, qui sub ditione erant & clientela Græcorum, terra marique piraticis latrociniis direxerant. Basilis Imperator, ad quem Dalmatæ auxilii implorandi causa confugerunt, gravissimis curis bellicisque implicatus cum esset, non prepossellat & imperio, aut armis utroque a melioribus cohorsione posset; sed necesse habuit permittere Dalmatis, ut humiliori vexatione precunia redimerent, & annui vestigalia, quæ sibi & Imperio debebant, Chrobatibus & Serbis perfolverent, quibus illi peccati ac delicti ab injuriis inferendis desisterent. Hæc Constantinus Porphyrogenitus cap. 30. de Adm. Imp. qui simul decrevit, quid & quantum pecunia Saviis contribudum, linguæ Dalmatæ Civitatis imperator fuerit; ac*

Notae p. 1.
qui Antis-
is Zachlu-
miam
Synonem.

Zachlum.
te cum
Dalmatis,
Chrobatibus
& Serbis,
& Patriarchæ
Constantinopolitani
Romani
Imperatoris
decreto,
non
adhibere
potest
adhibere
potest.

hanc Regionem Zachelmiam, & Terbuniam, quibus erant intermixti, vestigales fieri oportuit. *Latius Ragusiam, ut ait, melius scire inter has duas regiones, nimirum inter Zachelmiam regionem, Terbuniamque, & habere hanc ipsam sive in utraque hac regione viueat, pendetque Zachelmiam Principi quidem nominata ingens fex, Terbunia vero Principi totidem.*

Quid iterum gererit, quamdiu profuerit, quove anno obierit primus Antistes Zachelmien-
Antistes Episcopus
 tis, quod doceant, nulla sunt monumenta. Per annos fere quinquaginta nullus in veterum scrip-
 tis Episcopus Zachelmie ulquum apparuit.

N. N. EPISCOPUS ZACHELMIENSIS sive STAGNENSIS II.

Sæculo decimo hujus Episcopi, tacito nomi-
 ne, & Episcopatus mentionem fieri reperio in
 Actis Synodi Provinciali Spalatensis, quæ sub
 Joanne III. Archiepiscopo, & Præsule Madalberto,
 sive Adelberto Ligato Sædis Apostolica habita-
 tæ anno circiter 920. In ea hæc Ecclesia non
 ab Zachelmia regione Zachelmiensis, sed ab ut-
 raque Episcopali Stagensenis diocesis, & cum
 Jaderensibus, Nuntius, Arbenis, Veglesis, Ab-
 solvens, Carstensis, & aliis Ecclesiis, Metropoli-
 tana Spalatensi attribuitur. Si Ecclesia Zachel-
 miensis ab hac exordio, ex decreto Concilii Del-
 mitani, ad Diocletanum pertinet, quid am-
 ratione ordinis geographici, ut diximus, non
 videtur contrarietate evidentem, post Diocletanum
 ab Simone Rege Bulgarorum evertam, antea ci-
 ter 950. cum alia Ecclesia Dalmatice supradic-
 tæ sui Imperii Metropoli Spalatensis univ-
 ersæ, nem anno 960. ad Provinciam Spalatensem
 pertinebat ex decreto ejusdem Synodi Provin-
 ciali Spalatensis, in qua cum ceteris Ecclesiis
 ejusdem Provincie etiam Stagense, sive Zachel-
 miensis nominatur. Post commutationem Ecclesiis
 occidentales, quæ suberant Metropoli Spalatensi,
 hæc subduntur Ecclesiæ vicinæ, quæ erant
 subter, id est Stagense, Ragusana, & Car-
 stiarum eadem plenius, &c. Si ergo hæc
 Ecclesia Stagensenis vigebat, fuit quoque illi
 Episcopus præbuit, quoniam vel per se, vel per
 suam procuratorem eidem Concilio interfuisse
 arbitror, sed ejus nomen latet, nam præter Joannem
 Archiepiscopum Spalatensem, Formosum
 Jaderensem, & Gregorium Nonensem Episcopos,
 aliorum Annullum Ecclesiæ, quidem commemo-
 ratas, non vero nomina literis expressa in-
 venio. Extat tamen ejus nomen, qui per eos
 annos Zachelmie, sive Chulmice principatum ob-
 tinebat. Ille erat Michael, ad quem etiam spe-
 ctat Epistola Joannis Papa X. ad Tamislavum
 Ducem Chrobatæ, & Michaelis Ducem Chul-
 morum, ad Episcopos, Presbyteros, & primates,
 populum Slavonicæ ac Dalmatice data anno circiter
 924. Sub hæc inscriptio: *Joannes Episcopus Ser-
 vus servorum Dei, dilecto filio Tamislavo Regi
 Croatiarum, & Michaeli excellentissimis Duci Chul-
 morum, nec non & Reverendissimis ac Sanctissimis
 Casaribus nostris Joanni Sanctæ Sclavonicæ Eccle-
 siæ Archiepiscopo, amabilibus Ep. Suffraganeis,
 venerabilibus etiam & omnibus Episcopis, cuiusque Sa-
 cerdotibus, & universis populo p. Sclavonicæ,
 & Dalmatice excommunicatis, dilectionis filii
 nostri.* Tunc habitum fuit Spalati Concilium
 nationale ex Episcopis Provincie Spalatensis &
 Diocletane conflatum anno videlicet 924. qua-

ritimo ante Synodum provincialem, de qua
 supra dictum est, & præsentibus Legatis Sædis
 Apostolicæ Leone Præfinito, & Joanne An-
 toniano Episcopis. In hoc Concilio, præter alia
 decreta, quæ ad rem Christianam, & ecclesi-
 asticam pertinebant, sapientissime constituta, in-
 terdictum est, ne quis Episcoporum vel Presby-
 terorum lingua Slavonica ad divinam Liturgiam
 & psalmorum psallendam uteretur, & decla-
 rata fuit, & confirmata potestas metropoli-
 tana Archiepiscopi Spalatensis, ad retinendam
 arrogantiam quorundam, qui se illi sub-
 jectos esse volebant, ac præsertim Gregorii Na-
 nensis Episcopi Slavorum, qui se suæque Dia-
 cione Spalatensis Metropolis eximie vo-
 lebat, ac sibi jam nomenque metropolitani ar-
 rogabat. Hinc Synodo Tamislavus Dux Chro-
 batæ, & Michael Dux Zachelmie sive Chul-
 mæ cum Proceribus nationis Chrobatæ & Ser-
 bianæ interfuerunt. Convoctant autem Ep-
 scopi si qui omnes, ecce aliqui ex utraque Pro-
 vincia Spalatensi, & Diocletana, cum fili Met-
 ropoli, Joanne videlicet Spalati, & Joanne
 Diocletæ Archiepiscopis, nisi forte hic pro-
 curatorem miserit, qui suum locum tenet, suæ-
 que vice fungatur. Inter Episcopos hujus na-
 tionalis Conventus locum tenuit & labellum
 Stagensenis, aut certe illius procurator, hinc o-
 nim jam erat hujus Synodi agenda, & senten-
 tiæ dicenda, sive tunc ad Diocletanum, sive ad
 Spalatensem Provinciam perirent. Hic autem
 quadecim post suberat Archiepiscopo Spala-
 tensi, ut intelligi potest ex Actis Concilii Pro-
 vinciali supra laudati, in quo Ecclesia Stagense
 inter Ecclesias Provincie Stagenses annun-
 tiatur, quamvis enim, si standum sit auctorita-
 ti Concilii Delmitani, antea in ditione fuit
 ac possidere Metropolitani Diocletani, tamen an-
 no altero post nationale Concilium, ubi æ
 Metropoli Diocletæ per Simonem Bulgarorum
 Regem funditus eversa, cum plasticis Episcopis
 Dalmatice superioris ad imperiam Archie-
 piscopi Spalatensis accessit, ut remigravit. De
 utroque Concilio nationali & provinciali, quæ
 hic breviter, summèque attingimus, fultus &
 accuratius expulsa sunt Tomo III. In Joanne III.
 Archiepiscopo Spalatensi cap. 1. & 2.

Michael Dux Chulmorum, sive Zachelmie,
 ad quem etiam missa fuit Epistola supra lauda-
 ta Joannis Papa X. qui quæ nationali Concilio
 Spalatensi interfuit, illi idem illi, de quo Con-
 stantini Porphyrogenitis cap. 32. Hujus quippe
 principatum Zachelmiensem conjunxit cum Re-
 gno Simone Regis Bulgarie, qui ab exitu sæculi
 noni usque ad annum tricesimum secundum & tri-
 cesimum regnavit, ut diximus, in annum circiter 924.
 cum Simone apud Bulgros, Michael apud Za-
 chelmum rerum potestatur. Hic Petrum Regem
 Særbie in solipocem amicitia & societate
 intus cum Romano Crespene Imperatore apud
 Simonem adfluxit, qui tum bellum cum Gre-
 cis gereret. Iuxta autem, ait Porphyrogeni-
 tus, ob hanc rem moris Michael Zachelmorum
 Princeps significavit Simonem Petrum Principem
 a Romano Imperatore numeris illi, qui Tar-
 carum copias contra Bulgariam invadit: erat quip-
 pe id temporis bellum inter Romanos & Bul-
 gos ad Constantinopolim. Fuit itaque quadammodo
 hæc unitas Simonis contra Særbia Principem Pe-
 trum, missa ex eo exortum Theodorum Sigizetum,
 & Alaricum &c. Hæc sunt initia bellorum,
 &c.

Episcopi
 Stagensenis
 Spalatensis,
 & qui ad-
 ministrant
 Ecclesiam
 Stagensem,
 sive
 metropolitani
 Spalatensis.

Michael,
 Dux Za-
 chelmus
 sive Chul-
 morum,
 &c.

Sæculo de-
 cimo hujus
 Episcopi,
 tacito nomi-
 ne, & Episcopatus
 mentionem
 fieri reperio
 in Actis Synodi
 Provinciali
 Spalatensis,
 quæ sub
 Joanne III.
 Archiepiscopo,
 & Præsule
 Madalberto,
 sive Adelberto
 Ligato Sædis
 Apostolicæ
 habitæ anno
 circiter 920.
 In ea hæc
 Ecclesia non
 ab Zachelmia
 regione Zache-
 lmiensis, sed
 ab utraque
 Episcopali Sta-
 gensenis diocesis,
 & cum Jaderen-
 sibus, Nuntius,
 Arbenis, Vegle-
 sis, Absolvens,
 Carstensis,
 & aliis Eccle-
 siis, Metropoli-
 tana Spalatensi
 attribuitur.

Michael,
 Dux Za-
 chelmus
 sive Chul-
 morum,
 &c.

que Simeon cum Sublia acerrime gessit; neque antea bellare destitit, quam Subliam universam, excelsis oppidis, incolis partim cæcis, partim expulsi in solitudinem redigeret, ut docet Porphyrogennitus. Tunc vero Dionis funditus exterit illi; cujus nobilissimæ urbis rapidissimæ ad annum circiter 920. referendum esse diximus.

Post secundum Episcopum Stagnensem, live Zachlumiensem anonymum, annis fere octo-
Episcopus Zachlumiensis, live Stagnensis.
 saltem quatuordecim, cum de hoc Episcopato, perinde ac si abditus fuisset, nihil litteris, aut memorie proditum fuit.

N. N. EPISCOPUS ZACHLUMIENSIS, live STAGNENSIS III.

Benedictus VIII. in suis litteris ad Vivalm Archiepiscopum Ragusinum datis in Mensis Septembris die vestigia septima, Idibus, 11. anno ipsius Pontificatus undecimo, qui congruit cum anno æræ vulgaris 1035. Zachlumiensem, id est Zachlumiensem, interprete Sigismundo Tudisio Episcopo Meranensi, Metropolitæ Ragulini attribuit. Hoc igitur anno & Ecclesia & Episcopatus Zachlumiensis exstiterunt; sed Episcopi nomen ignotum est. Quam Ecclesiam Synodus Provincialis Spalatensis anno 918. Stagnensem vocat, & Metropoli Spalatensi adscribit, eandem Benedictus Leobnitzersem, id est Zachlumiensem appellat, & sub jurisdictionem Archiepiscopi Ragulini subijungit. Inter centum annos statum & descriptio Provinciæ ecclesiasticæ, pro cerum ac temporum conversione & varietate commutari potest, & Ecclesiæ Episcopales ex alia in aliam proximam Provinciæ transferri. Pleraque Ecclesiæ Dalmatiæ superioris plures Ragulini, alias Archibrensi, alias Spalatensi Ragulini attribuitur inventio; sed Stagnensis, live Zachlumiensis post Diploma Benedicti VIII. paulo ante laudatum, a Ragulino nemquam videtur fuisse abjecta, nisi forte ad breve tempus, vel potius per errorem, cum eum Clemens III. vel Callistus III. intra finem sæculi duodecimi inter Ecclesiæ Provincie Spalatensis annoveravit in suis litteris ad Petrum VIII. Archiepiscopum Spalatensem, quas Tomo III. Actis ejusdem Petri intexuimus. Post institutam Metropolim Antibarensem anno circiter 1035. Alexander II. anno 1062. omni hujus Metropolitæ ac Provinciæ Ecclesiæ nominationem preteritis in Epistola inscripta Petri V. Archiepiscopo Dioclytis, atque Antibarensi Ecclesiæ. Sed ab illis abest Ecclesiæ Zachlumiensis, live Stagnensis; abest itidem ad Actis Concilii Provincialis Spalatensis, quod habuit fuit ann. 1185. in eoque descriptis sunt fines harum tantummodo Ecclesiarum, Thioninensis, Traugurien-
a quo tempore desinit decessit fuit.
 sis, Scardonsis, Novæ, Senensis, Corbavensis.

GABRIEL EPISC. ZACHLUMIENSIS, live STAGNENSIS IV.

Hic primus est, cujus nomen mihi cognitum est ex litteris Joannis Mariz Mathæi: anno 1044. Gabriel Episcopus Stagnensis, cum ex diplomate, quo Gabriel ipse confirmat Monachis Benedictinis possessionem Ecclesiæ S. Pictæ in insula Laetoma; vide historiam Antillium Raguliniensem. Post hanc quartum Episcopum Zachlumiensem intervallum annorum fere octoginta intercessit, antequam Ecclesiæ & Episcopo

partus Zachlumiensis, live Stagnensis e filio ac tenebris rursus emergeret; obviione ac recentis scriptorum hic obitus, ut nulloquam in scriptis ac monumentis temporum illorum appareat. Fontale per eos annos hæc Ecclesiæ Episcopo caruit atque ad annum hujus sæculi postquam videtur Thomas Archidiaconus, qui postquam de naufragio quatuor Episcoporum Provincie Spalatensis, ac de illicita ob eam causam Metropoli Antibarensi anno circiter 1075. narravit, scriptis fuisse antea sedem Episcopalem apud Mucærum, & Episcopatum in Stagno; Init etiam, loquitur, Episcopalis sedes apud Mucærum, eratque sua Parochia in confinio Graia usque Stagno. In Stagno nihilominus fatis Episcopatus, inquit Parochia erat in Comitatu Chama. Utrobique autem tum apud Mucærum, tum apud Scagnum per eos annos interregnum Episcopale fuisse ex verbis Archidiaconi videtur colligi posse; certe per annos, ut dictum est, octoginta hæc Ecclesiæ Episcopo caruisse videtur; quam tamen in suo potestate metropolitice retinuit Archiepiscopus Ragulinus; & cum eam Archidiaconus cum Ecclesiæ Mucærensis Provincie Spalatensis adscripsit, ad tempora superiora ante Pontificatum Benedicti VIII. respexit.

N. N. EPISC. ZACHLUMIENSIS, live STAGNENSIS V.

Anno 1121. Ecclesiæ Zachlumiensis, diuturno interregno persculta, sum Episcopum excepit, ut intelligi potest ex Epistola Callisti II. ad Gerardum Archiepiscopum Ragulinum anno 1121. consignata. Pontifex hanc Ecclesiam ex antiquo jure subjectam eidem Archiepiscopo esse declarat. Statuimus, inquit, ut Parochia omnes, quas Ecclesiæ eadem (Ragulina) præteritis temporibus possidere dignoscitur, tibi, tamque successoribus iustis in jurem, & integre conserventur. Videlicet Zachlumiensem Regnum, & Regnum Sorbilla, Tribunatque Regnum &c. Hæc Epistola inserta est Actis Gerardi Archiepiscopi Ragulini.

Episcopus Zachlumiensis, live Stagnensis, a quo tempore desinit decessit fuit.

SIMEON EPISCOP. ZACHLUMIENSIS, live STAGNENSIS VI.

Hic alter est, cujus nomen ex antiquis monumentis depremiptum Maurus Orbini suis Commentariis de Regno Slavorum inferunt pag. 247. Per hæc tempora, cum Episcopo Prostocia Ragulini inter se, & cum suo Metropolitâ dissideret, eos Callistus II. qui anno 1143. Innocentio II. in Sedem Romanam successit, in concordiam reduxit, & Archiepiscopo Ragulino subesse jussit, ut Jacobus Luccarus tradit Lib. I. Annot. pagina 19. & litteras Pontificis in Tabulario S. Mariz allervari sit. Omnes autem Ecclesiæ eidem subjectis Orbini, & Luccarus nominatim præterfuit, in quibus etiam Zachlumiensem, cui tunc Simeon præsedebat. Æqualis siquidem fuit, ut docet Orbini, Andreas Luceni Archiepiscopo, qui ab anno 1141. usque ad annum 1153. Provinciam Raguliniensem administravit.

Episcopus Zachlumiensis, live Stagnensis, a quo tempore desinit decessit fuit.

DONATUS EPISCOP. ZACHLUMIENSIS, live STAGNENSIS VII.

Ante annum 1180. ad hanc Ecclesiam regemdam accessit, cum Neomagus Megajupanus, &

Episcopus Zachlumiensis, live Stagnensis, a quo tempore desinit decessit fuit.

Episcopus Zachlumiensis, live Stagnensis, a quo tempore desinit decessit fuit.

ut Rex siculum bellum gereret cum Ragulino, quod hi Radolavus, quem Delfi patens Neomani regno expulserat, per fugam profugissimè, et quique hosti depolenti tradere noluisse: sed metu deterius, minisque Emanuili Imperatoris, cuius apud Ragulino implerarent, depoliti armis pacem illi quidem facere coactus fuit, versus Miroslavus, qui suae Comes Chelmenis ab inferendis damnis hanc abstinbat, ut illi apud Lucarum lib. 6. pag. 25. Donatum Episcopum Zachemianum, quem Neomani cum ceteris Provinciis Ragulino Episcopo a Teubino Ragulino Metropoliti abstrahere voluerat, obsequi nolentem e sua Ecclesia, totumque diocesim, ad ditionem Chelmenis eiecit, ut docet Joannes Gundula in suo Chronico III. Etial Episcopus Ragulino profugit. Dum exsultat, Clement III. vel Cassilinus III. anno 1197. in litteris ad Petrum VIII. Archiepiscopum Spaltensem, cum aliis Ecclesiis Provinciae, quas eidem Petri subiectas esse declaravit, Stagenensem quoque per errorem connumeravit. Hæc liquidem jampetum in suo dictonem Archiepiscopi Ragulino transferret: sed illam diocesim inter Ecclesias Metropolis Spaltenfis annoveravit, qui in veteribus quibusdam indicibus hanc aliquando adscriptam fuisse reperit. Sed his temporibus, in quibus verisimur, ad Metropolim Ragulianam pertinebat, ut docent monumenta hujus status. Petrus Comes Chelmenis hæretica labe infectus, de quo Thomas Archiepiscopus cap. XXIX. qui Andriei huius Miroslavi principum Chelmenem, et Stagenum peninsulam cernerat, Donato Episcopo liberum ad suam Ecclesiam redeoant, obsequiuncque Metropolim suam Ragulino postulatam eiecit, et recentos yperbos filii Ragulini contrahunt, ut quod hi reorant, veritas neque habet limina: hac hajusmodi condicione lateret. Sed initio sæculi proximi Donatus Ecclesia sua incensis decem supremum obit apud Monachos Sacrorum; cuius nomen Taluili Lacromianensis cum Tribuno Archiepiscopo Ragulino subierunt inventis 15. Septembris 1166.

Post mortem Donati Petrus Dyalla Chelmenis iterum per suos munus Leonard Archiepiscopo Ragulino, qui anno 1205. hanc Sedem Archiepiscopalem adeptus fuit, optionem fecit creati de Antichy Stagenensis, sive Zachemianensis, quem vellet e suis Canonici, modo huius a Republica doctoribus aures audierunt curat. Verum Sinuus eque hanc ut piovorem conditionem, veluti limoniacam, respicit, ac rejectit. Hæc Joannes Gundula in Synopsi chronologica M. æram Ragulianum, quam supra laudavi. Denno per annos fere octoginta hæc Ecclesia Episcopa erant. Huius Episcopalis interregii causa partim in ipsam Petram, quippe successores Chelmi Dynasti vel hæreticos, vel schismaticos, partim in varias ac multiplices eorum publicitatem conversiones ac pitorutiones congerendam esse arbitror. Petrus Lucæ Talinus, quem nepotem Gualteri Petri de Chelma vocat Archiepiscopus cap. 32., et capite proximo Talucum de Chelma, idem Dominum Chelmenem appellat, eamque obisse tradit anno 1278. Illis temporibus Andreas filius vel nepos potius Miroslavi, partem diocesis Chelmenis recuperavit, quam eidem postea Spaltenensis ademerat, ut declarant conditiones pacis, qua inter ipsam et Spaltenensem compulsa fuit anno 1241. Erant apud Joannem Lucium in ejus animadversionibus

bis ad cap. 37. Hist. Saloniensis: in dei No-
mine *Ambr.* *Flavianus Comes Andree de Chelone*
etc. *Frater Hieronymus Dynia Chrobate*, quem
Ugonem Lucarum, Hyginum Orbium vocem,
Stagnum, & alia loca, Andree, vel eius filii
expulsi, filii vindicavit. Ugonem, vel Hyginum
mortuo Chelensiem principatum diffidum, &
in plures partes diffidum Dynia illius re-
gionis occupavit: Hoc quatuor egressi fratres
eadem oriendi, filii consilium Braniavi, belli
adorti cum essent, multis praeliis fractos ante
acriter non dominati Ipossunt: & fere totum
tum Chelensem tradum in suam possessionem
redegunt, & imperii sui finis a Tulo, ve-
lo Cettia fluvio usque ad Catharenum finem
propagant. Sedem vero in urbe Stagni vel
Calrum S. Michaelis filii constituerunt. Is e-
gitur ab Catholica fide Comitum Chelensium
alienatione, in eo more temporum, tanquam
in convulsionem rerum & perturbatione, nulla
secundi praevidenda Zachariam Episcopo
qui locus relictus esse videtur: vel certe si qui
temporibus illi diffidillimis designatus fuit, huius
non aditus eadem ad suam Ecclesiam potuit
eandem ejusdem regende incultas fuit: certe qui
conque fuerit, ejus nomen ac memoriam veta-
tas & oblitio aboleret. Adde quod, dum hi
civilibus belli tunc illa regione ardebat, Stagnum
diorum fuit, quod confluit ex Tabula Rago-
sialis anno 1523. confectis, in quibus Civitate
Metropolitana Ragusis subiecit, nominatim pre-
sententur, inter quos Stagnum nunc defrastrum se-
non anno circiter 1260. reedificatum fuisse quae
Helena uxore Stephani Regis Serbia, qui Ne-
manji, cui Crapalo cognomen fuit, successit
canonibus in urbe tuncdu Monachis Basilicis,
qui delinde tunc penitiam labefcentem
sica inferunt, Hae quidem Regina, & filii
Regum Galia oriundi, multas civitates Serbia
impetu armorum hostilium crevit refecit,
plurima Tempia & Monasteria edificavit: &
Basilicis, & Orbibus tradunt. Polignam igitur
sacres illi Braniavi stabili & pacatam pos-
sessionem Principatus Chelensium adepti sunt
qui quavis fortasse vel haereticis, vel schismi-
tici esset, tamen postea illis cura erat imperio
sui parti firmandi, manducande, cum Catho-
licos devotum, tum demum a periculis & mu-
tu respicere promptum esset, & fieri quadam-
modo eorum ipse inclinatio vix esset, ac proinde
opportunitas data esse videbatur Episcopatus Tra-
chianensis, fide Stagnensis relictum. Ceterum
anno 1384. adhuc Ecclesia Stagnensis Episco-
patus creavit, ut collat ex literis Martini
IV. an. 1284. & Honorii ibidem quarti
an. 1286. ad Bonaventuram Archiepiscopum Rago-
sinum, Utrosque Episcopos sententia hae est.
Cum propter diuturnam Ecclesiae Stagnensis vir-
ditatem sui electionis Episcopalis ad Sedem
Apotholicam devolutum fuisset, utroque Pontifi-
cis Bonaventurae postulatione fecit Episcopos Tra-
chianensis eligendi, quae impende admonuit, ut
quicquid de conflictu pendente ac religio-
sorum vicibus huc Ecclesia Rediret: spem
aut moneri, praecederet, Utroque Episcopum Pon-
tificatus rejecit in Historiam Ecclesiae Tri-
bunensis non huc quoque in Episcopum prae-
ficeret, Pontifici utroque libere iterum impravit.
Si non prius, certe secundo literis & man-
data parvi Bonaventurae, & virum doctorem
ac virtutis, filii cognita se percepit, Petrum
nominis, Episcopum Stagnensem nominavit.

Dynal
Chelmer
Inc. an
val. Inc.
ci, val.
folding
ing

2011 12 15
 2011 12 15
 2011 12 15
 2011 12 15
 2011 12 15

2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345
 2346
 2347
 2348
 2349
 2350
 2351
 2352
 2353
 2354
 2355
 2356
 2357
 2358
 2359
 2360
 2361
 2362
 2363
 2364
 2365
 2366
 2367
 2368
 2369
 2370
 2371
 2372
 2373
 2374
 2375
 2376
 2377
 2378
 2379
 2380
 2381
 2382
 2383
 2384
 2385
 2386
 2387
 2388
 2389
 2390
 2391
 2392
 2393
 2394
 2395
 2396
 2397
 2398
 2399
 2400
 2401
 2402
 2403
 2404
 2405
 2406
 2407
 2408
 2409
 2410
 2411
 2412
 2413
 2414
 2415
 2416
 2417
 2418
 2419
 2420
 2421
 2422
 2423
 2424
 2425
 2426
 2427
 2428
 2429
 2430
 2431
 2432
 2433
 2434
 2435
 2436
 2437
 2438
 2439
 2440
 2441
 2442
 2443
 2444
 2445
 2446
 2447
 2448
 2449
 2450
 2451
 2452
 2453
 2454

1. **Yamaguchi**
 2. **Yamaguchi**
 3. **Yamaguchi**

Savannah
at Archbp
Bap. in
a Master
IV. & Ho
rado IV.
Episcopal
Savannah
Savannah
Savannah

consecravit. Exinde vero Zachlumiensi titulo possidebatur, tum Petrus, tum ceteri, qui deinceps secuti sunt Episcopi, Stagnenses perpetuo appellari ceperunt.

PETRUS EPISC. STAGNENSIS VIII.

Petrus Episc. Zachlumiensis titulo consecravit. Exinde vero Zachlumiensi titulo possidebatur, tum Petrus, tum ceteri, qui deinceps secuti sunt Episcopi, Stagnenses perpetuo appellari ceperunt.

Equales Bonaventurae Parmensis, Archiepiscopo Ragusino, a quo ex mandato Martini IV. & Honorii IV. hunc Ecclesie prepositus anno 1283. quique ab anno 1281. usque annos circiter 1293. hunc Metropoli possedit. Petri Episcopus Stagnensis mihi etiam notus est ex diplomate Indulgentiarum, quibus Archiepiscopi, & Episcopi variorum Ecclesiarum, Basilicam Cathedralis Narrensem, S. Javenalis primi Narrensis Episcopi titulo, auspicio, & exornis ibidem conditi consecratur, cumulatant. Roma coactum fuit anno 1287. pridie Calendas Janis.

Incer Præfatus largitoris Indulgentiarum annuunciat Petrus Stagnensis, cum Bonaventura Archiepiscopo Ragusino. Initium diplomatis, quod extat apud Hagiographos Antiquitates Tomo I. Mij. 31 dicitur totum ejusdem mensis addicimus: Universis Christi fidelibus presentibus litteris inspecturis. Prater Reynaldus visitatione divina Messanenſis, Michael Antiberensis, & Bonaventura Parmensis (idest patris, Ragusini) Archiepiscopi Romanus Grosfius, Bartholomæus Grifstanus, Agidius Tartibacensis. PETRUS STAGNENSIS, Aldebrandus Saravicus. P. Orlandus Narrenſis Episcopi. Capientur igitur ut Ecclesia Narrenſis, Cathedrali præfuerit dignitate, concessit honoribus frequentibus, omnibus vero presentibus, & confisſis, qui de. Singulis singulis quadraginta dies detrahuntur eis peccatis mortuorum relaxantur. Et Orlandus vero Episcopus Narrenſis locum diplomate & Indulgentiam concessas approbavit, & insuper eandem diem Indulgentiam addidit. Datam Romæ anno m. lxxxviii. diebus octavo, octavo Idibus Aprilis, quarta, eundemque, qui supra Antilles, singulis legatur subscripsi. Ad Petram Stagnensem hinc notam appositum Daniel Reptbrochius, qui Sedem Stagnensem ignorat sibi esse fatetur. Nec enim, inquit, hac posset esse Stabienſis sed Archiepiscopo Saravicus, nullo Castell a more de Stabia, qui enim Episcopus ab anno 1283. ad 1293. vocabatur Thobaldus, quæ quidem ignoratio ex ignoratione Episcopus Stagnensis profecta esse videtur. Atque idem fortasse Petrus est, qui in schedis Humanitatis Slavici dicitur ex litteris Guillelmi Vitiſi Viciſi generalis in Episcopatu Paravino, quibus anno 1288. approbationem a pluribus Episcopis concessas honorat. Et Ecclesia Sancti Martii deburgo Omniau Sanctorum in ipsa Paravina civitate anno 1286. nisi pro Stagnensis legendum putet Stagnensis in Albalis Episcopus sub Antiberensis Metropolitani. Cum autem tres ex Dalmatia Præfatos, Ragusinus, Antiberensis, Croienſis, quæ civitas est Epitri nova, sive Albalis, in eo diplomate nominantur, ne dubitari quidem potest, quin ex eadem Dalmatia fortit Petrus ibidem nominatus Episcopus Stagnensis, idest Stagnensis. Quæ causa illos e Dalmatia Episcopus Romanus compulſit, mihi non est omnino comperta. Sed cum illorum Ecclesie, vel diocesis ab hæreticis & schismaticis essent infectæ, ad Sedem A-

postolicam præsidium operumque fortasse imploraturi se contulerant. Auctores Ragusini M. credunt Petrum una cum Bonaventura Archiepiscopo recognovisse, & ratum habuisse ac legitimum Decretum Pontificium, quod Clement IV. ante annos circiter triginta secundum Patres Dominicanos Ragusini fecerat, illudque in eorum tabulario assertari ajunt, & ab his verbis initium ducere. Obtenit Divi Domini. Affuerat præterea Petrus ex Ordine S. Dominici ad regimen Ecclesie Stagnensis assumptum fuisse sed neque Petri mentionem apud Scriptores Dominicanos factam, neque titulum præfati eidem prepositum in diplomate supra laudato invenio.

JOANNES EPISC. STAGNENSIS IX. CORCYRENSIS I.

Ragusii clero genere natus ex illustri familia, cui de Croſio, vel de Craſſo, vel de Cruce cognomen fuit. In sanctissimum Divi Domini cognatum nomen dedite: eaque probitatis & prudentie documenta præbuit, quorum commendatione natus, in sedem Episcopalem Stagnensem ascendit intra finem sæculi decimertii. Totam peninsulam hæreticis & schismaticis reſectis reperit, qui non solum salutaria ejus monita respuebant, sed etiam iniquis schismaticis animis illum incubantibus, & qui sapienter pieque ad depravatos incolarum mores corrigendos, ac disciplinam ecclesiasticam restituendam decernebat, ea ne perficere posset, persequenter obſtabant. Præterea proventus Mensis Episcopalis magna ex parte interverrant: vix ut illi, nec satis esset ad vitium cultumque suppetrent. Cum igitur inter homines adversos, utque infensos Catholicæ fidei nec sibi tuto & quieto esse liceret, nec rei Christianæ bene gerendæ facultas daretur, Sedis Pontificis alia transferenda consilium cepit. Peropportuno accidit, ut insulam Corcyram Melens, seu Nigra, brevi turpi interſus a peninsula Stagnensis disjuncti, sedis Episcopalis apud se constituerendæ miro studio fugerent. Erant illi in ditione ac potestate Episcopi Phariensis. Hinc illi mentem & cupiditatem inſeruerat Sibenſes, qui paucis ante annis post diuturnas & acerrimas contentiones, interposita Comitum Biberienſium auctoritate & gratia, impetraverant a Bonifacio Papa VIII. ut ab diocesi Tragariensi disjungerentur, & suum proprium Episcopatum haberent. Hinc occasione ad sedem commutandam sibi oblata esse Joannes putavit, neque prætermittendam censuit. Quid sibi consiliis esset, Corcyrenſibus significavit: statim Stagnensem male fidam sibi & permolesum esse se, recipere se vellet, primum apud illos Episcopum futurum, & auspiciis, auctoremque fundandi Episcopatus Corcyrenſis. Sibi vero partes desumpſit tum Pontificis approbationis impetrandæ, tum sumptus omnes facienda, si Phariensis, ob eam insulam ab hæ Ecclesia divulsam, Corcyrenſibus licet intendere. Cum Veneti sæculo superioriori Corcyram in suam possessionem redigissent, hanc insulam patriſſima Georgiorum Venerorum familie ſubſtitutam dederant. Ragusini autem Martine ex eadem familia Georgiæ, ut Prætorum Civitatis ante aliquot annos dederant, sic ob eam bene gestam Militum insulam jure ſubſtituti poſſidendam tradiderant. His itaque temporibus utrique feudali nomine præ-

Joannes Corſius ex ordine Pontificum Episcopus (sæculo 13) regnavit.

Consilium cepit sedis Episcopalis Corcyrenſis fundendam.

gratificabit Martinus Georgius Comes Curzola & Militer. Itaque ex istula duo intermuncii missi sunt, qui nomine Corcyrensiū & Marini Camerieri rem omnem cum Joanne Episcopo transigerent. Convenerunt Ragusum in aedes S. Domitii, & coram relictis ad vocatis, utrimque in eas conditiones consentium est, quas Tabula hinc descriptis declarat.

In Christi Nativitate Anno currentis a Nativitate ipsius MCC, Indit. XII. ieiunante Junio.

Ego F. Joannes de Gressio Misericordie Divinae Curzolensis, & Stagnensis Episcopus solemniter sine aliqua exceptione juris, vel falli promissa, & convenio, & in concordia exiit cum Ser. Blasio Corvethic, & Ser. Copreda Obredich Ambasciatoribus Universitatis Civitatis Curzola, relictis vix & nomine Nob. Viri Domini Marini Georgio Comitibus Curzola, & Milite, & di. Illi Communi, & Universitati omnia & singula infra scripta inviolabiliter adimplere.

In primis quod ego procurator apud Summos Pontifices per me, & per viros pariter & amicos meos, quod Sedes Stagnensis translatabatur, & appellabatur in Sedem Curzoleensem, & volo facere.

Item quod quintum decimum in decimas percipiunt & non plus; & pro reliquis decimarum tenebitur mihi dare Communitas praedicta vicariam suam in Lombardo, & annuam campam apud S. Vitum.

Item quod faciam Canonicos, qui possint post obitum meum aliam Episcopum, secundum quod eis placuerit, eligere.

Item quod si tempore aliquo quiescit erit, vel arceat intra Episcopum Pater, & metropolitanam Curzola, quod tenet ipsam questionem vel questionem meam exposcit propriis terminare & defendere.

Item quod quintum decimum praedictum tenet in quatuor partes dividere, videlicet quod annuam partem pro hac rebus, pro Ecclesia aliam, tertiam Canonici habeat, & quartam pauperibus ereget.

Item quod huc primo anno decimas aliquas non recipiam a Comuni.

Item quod alia praedicta nihil aliud a Comuni vel Universitate Curzola debemus requirere in futurum.

Item quod infra medium annum postquam episcopaverit Curzola, faciam Canonicos.

De hac autem facta sunt tres chartae similes, una pro dicto Episcopo, alia pro Comuni Curzola, tertia apud Patres Praedicatorum in Ragusio.

Actum est in Ragusio in Ecclesia FF. Praedicatorum, praesentibus discretis religiosis viris Fr. Stephano de Sentari Vic. Fratrum Mtu. Conven. Ragusii, & Domino Petro de Peragino Camerario Ragusii testibus ad hoc specialiter rogatis & vocatis, utraque alia.

Ego Joannes Adrici de Martina Imperiali auctoritate Natus publicis omnibus praefatus fui, & rogatus scribere scriptis, & mea sigilla solio & nuncio rebores.

Et ad firmitatem & ratificationem ego dictus Episcopus meum duxi sigillum praefato aliter apparere. hanc publicis, & autentico instrumento.

Bonifacius VIII. & institutionem Episcopatus Corcyrensis, & translationem sedis Stagnensis huc approbavit. Joannes vero Corcyrensem ita suscepit, ut Stagnensem Episcopatum non dimitteret; sed utrumque retinere, & sollicitudi-

nem suam eorumque Episcopalem utrique Ecclesiae impendit. Cum in istula & urbe Corcyrae domicilium collocasset. Status tamen temporales gregem suum Stagnensem transiebat, & quibuscumque poterat humanis diviniq; subsidio parabat & solabatur.

De Joanne huc Ballarium Domitianum Tom. II. pag. 77. F. Joannes & Cente Ragusinus Episcopus Stagnensis in Dalmatiam, sub Archiepiscopis Ragusinis. In istulam autem Adriaticis Corcyrenem nigrum, vulgo Curzola, nuncupatam sedem transiit anno MDCC. Joannes, qui in Stagnensem retinebat. Id habetur ex antiquis monumentis Archivii Curiae nostrae Ragusinae. Hinc Joannes huc anno eiecit Episcopum fuisse ex illis: qui fuerit inauguratus, incertum. Anno tunc eiecit Ecclesiam utramque lumina cum vigilantia & sedulitate gubernavit; nec vero annum hujus saeculi decimum tertium praetergressus longius vitam perduxit: nam anno proximo Ecclesiae utrique praesidebat.

JOANNES II. EPISC. STAGNENSIS X. CORCYRENSIS II.

Ex ordine Fratrum Minorum S. Francisci, ^{perno 15} qui non aliunde mihi notus est, nisi ex ejus ^{Episc. an} litteris, quibus diploma quoddam Bonifacii Papae VIII. a se diligenter lectum & recognovisse fuisse, illudque nulla ex parte vitiatum, aut abersum, aut interpolatum esse, sed sincerum ac legitimum haberi oportere testatur & confirmat. Pontifex autem ex diplomate mandabat Praefidi Provinciae Franciscanae Slavonicae, ut duos & Festibus suis Ordinis viros singularem doctrina & solertia praeditos diligeret, qui in partibus Serviae, Haeciae, Dalmatiae, Croatiae, Bosniae atque illius montis sacrorum locutionum ad praesentem hereticam eliminandam fungerentur. Multi siquidem haeretici, praeteritum Patentes, cum in Bosnia haec dominabantur, tum vero inde in alias regiones transierant, & pestifera leralium dogmatum contagione populos illos inficere studebant. F. Joannes de Ragusio Ord. Mtu. miseratione divina Episcopus Stagnensis & Curzolensis. Universis praefatum paginem respectu salutem in Domino sempiternam. Reverenti nos vidisse & legisse, ac diligenter inspectis quasdam litteras sanctissimi in Christo Patris Domini Bonifacii Dei gratia Summi Pontificis non abolitas, non abersas, non cancellatas, non vitiatas in aliqua parte sui cum vera bulla plumbea, & sili serico bullatas, reoritur hujusmodi continentes, quas quidem litteras conscriptissimus propria manu, nihil addendo, non mutando vel mutando. Bonifacius Episcopus Servae Servorum Dei servus filius Ministri Provincialis Ord. Frat. Minor. in administratione Provinciae Slavonicae salutem & Apostolicam benedictionem. Licet de omnibus istius partibus, qua Christiana religio exultat, teneamus ex officio debita extirpare scitram pestem hereticae pravitate, in partibus tamen Serviae, Haeciae, Dalmatiae, Croatiae, Bosniae atque illius provincia Slavonicae omnes vobis hac sollicitudine propensius, ubi tandem pestem propter multam temporis, qua in deservitum fuit Catholicae perverfae gemitus gemavit, ex eruditae operis & fave nostris persensissimus fecerit. Celeriter ergo & c. praefendo mandamus, quatenus de consilio Fratrum aliquam ipsius Ordinis eligas duos de Fratribus ipsius Ordinis Ord. Dei. Ragus apud S. Petrum

titulo *Kalendar. Maji. Pontif. nostri an. 8.*

Pontificio diplomati huius Joannes subiecit: *ad majorem auctoritatem gratissimum firmitatem presentem paginam sigilli nostri munimine roboravimus. Dat. Regisii tertio Id. Martii anno Domini MCCCLIII.*

Ignoratio hujus Joannis II. Episcopi Stagenensis & Corcyrensis pleniorque in errorem induxit, & causa fuit, ut Joannis I. Episcopatum eiusque ad annum 1324. producerent verum huius alterius Joannis Episcopi Ecclesiam utriusque fidem facient littera modo laudata. Epus annos emortualis nobis ignotus est; sed videtur aliquot annos utraque Ecclesia pastore caruisse.

GADDUS EMSC. STAGNENSIS XII. CORCYRENSIS III.

Hunc quoque inter Episcopos Stagenenses adnumerandum censetis: quippe Ecclesiam Corcyrensem, quam Stagenensis conjuncta erat, praefatus dicitur. Eius familia & disciplina Dominicae alumnus, de quo in Bullario Dominici. Tom. I. pag. 121. *F. Gaddus Titianus Episcopus Guidonis filius Episcopus Provinciae Romanae; Eodem Alberti filius excipit: transiit ad ad Archiepiscopatum Corcyrensem an. 1340. ita Bullariis. Stephanus Hines Baline cum peninsula Stagen. Principatum Chelmsipem quinque filii testatur filius Braxioi; de quibus supra, exceptum in suam potestatem redegit, solique hos titulos inscribat: Stephanus liber Princeps & Dominus Bosag, Ufava, Sula, & plurimum terrarum, atque Chelini Comes. Ad hoc penultima Stagen. Ragafinus venditum an. 1332. sub conditione pensionis annuae quingentorum propterum Bank. Balenibus subinde fuisse tradit Rastala, Orlinot, Luceros; quam Ragafini adepti cum effusa, incredibile dictu est, quam immensos fecerint sumptus, ut eam & penitus castellis loco idoneo transfugerent, & penitus millium exculis ac praesidiis committerent ad piratas arcendos repellendosque. Sunt qui Stagenum parvum ab illis adhaerentem ferbant, certe utrumque & parvum & magnum novis operibus & validissimis muribus ac propugnaculis circumdederunt, crassissimo insuper muro ab aethra ad alterum perducto, qui totum illumque obstrueret, omnemque ad peninsulae aditum hostibus intercluderet. Nihilominus in eam coram intubuit, ut totam peninsulae ab errore & schismate purgaret. Fuit enim illa Ragafinorum perpetua laes, & pia consuetudo a mixtibus accepta, ut liquet populus ad suum imperium adjunderet, eodem ad Ecclesiam adjuvandum omni ope studioque curaret, nec latus dominationem suam, quam Religionem Catholicam proferri volebant. Ita quoque Calogeros sive monachos ritus Graeci & schismatici vitales & pecunia instructos ad aliam stationem extra fines Ragafini dominatus sui comprandam migrare iusserunt; & Genuarium Merianum, quod illi apud Stagenum magnam incolebant, Patribus Franciscanis assignarent, illidemque ad viduum & vitiumque perstitant, ex avaritia publico suppeditando esse decreverunt; sed si videretur pravis opinione ex antibus incolatum exellerent, illorum divina legi & sana doctrina praeripere imbuere. Tunc videbatur opportunitas esse sui Stagenibus Epi-*

scopi restituendi, & sedis Episcopalis Stagenum in urbem totius peninsulae principem reocandam; sed quo minus id efficit possit, causa nequaquam intercedit. Corcyra tamen post paucorum annorum interregnum, ut supra diximus, Episcopus Phariensis sub ultro consensibus, vel nequaquam volentibus, suos Episcopos receperat, quorum aliqui, quamvis titulo Stagenensis Episcopatus adhaerere viderentur, utrique tamen Ecclesiae sollicitudinem utramque pastorem impetierunt. Itaque post Gaddum

MARINUS EPISC. STAGNENSIS XII. CORCYRENSIS IV.

Ex Ordine F. Minorum S. Francisci, Corcyrensem Episcopatum anno Stagenensi suscepit anno 1342. ut docent Tabulae Corcyrensis, a quibus abest titulus Ecclesiae Stagenensis; nec tamen propter huius curam neglectus, de quo plura in Episcopis Corcyrensis. Hinc de jurisdictione Episcopali, & decimis Stagenensibus magne, & scribae contentiones fuerunt cum Commune sive Rectore, Magistratibus, & Communi Civitatis Ragufi, a quibus multis sub damno, & multis injuriis illatae querebantur; & quavis iterum ac sepius admoniti fuissent, delicta tamen a corpore aolebant. Itaque Avenierem professus apud Clementem VI. suas quereimonias exposuit; ut sibi, laqueos Ecclesiae dictam reddere juberet, suppliciter oravit. Tum Ragufini, ut Episcopatum omnino delinirent, quam publico seculo quo decreto in eum huius graviter irritaverat, decretum ipsam abrogari iusserunt, ut consiliis in publicis tabulis: *Die 18. Octobris 1342. in Majori Consilio etc. in qua interfuerunt 75. Consiliarii, expressa fuit etc. quod praerogativa & Consilium saltem tempore Nob. Viri Johannis Palestrae al. honor. Cam. Reg. contrafratrem Marinum de Spallio, qui se dicit Episcopum pen. Ragusa usque etc.* sic cassum vocant & nullum valens. Tum die ejusdem mensis vicem quanta eicci duo ex Senatusconsilio Marinos de Canea, & Mathias Daria, qui Republicae causam coram Pontifice agerent advenit Marinum. Interam Pontifex Villumum Decanum Ecclesiae Lancelienis, Praefectum Sacelli Pontificis, controversiae ecclesiasticae decisionis praeposuit, cognoscere crasse & quicquid ad se delata, ac iudicem dedit. Hoc vero, instanti atque urgente Marino, Rectorem, Iudices, Commune Ragafinorum citari sic, dicuntque ad ubique excommunicationis excommunicationis adire. Cum neque illi, neque illorum procuratores tempore praesentis adfuissent, in eos anathematisque interdicti sententiam pronuntiavit. Pauci post dies, coram Villumum iudice delegato compa-ruit M. Neapolio de Porolivio, Procurator Comitum, Senatus & Communi Ragufini; ac litteras protulit rursus obsequens, procuratoris sibi commissa testes; quibus inspectis & lectis, Villumum illum Procuratorem esse legitimum declaravit, ac diem illi ad causam pro suis clientibus agendam praefixit. Interam Villumum, cum renunciatus fuisset Episcopus Ecclesiae Narvicensis, ex urbe discessit. Pontifex vero in eius locum substituit, & parti utriusque Iudicis dedit Thomam Fallatum, iuris utriusque Doctorem, & Archiepiscopum Ecclesiae Narvicensis, Praefectum Curiae Romanae, quoniam Neapolio rogavit, ut antiquam adiret & cognos-

Cubili E.
118. an.
119.

Ragafinus
erat p.
procurator
Ragufi, &
Romae
pate.

de a. h. h.
118. an.
119.

Matthias
Episcopus
de decimis
Ragufi
pate.

sciret, quæ ipse pro causa Ragusina dicturus esset, interdictum & anathema, per Vilelmum Ragulinum indictum, rescinderet, atque irritum faceret; neque enim iustitiam constantem esse alicuius parti potius terrogare ante causam quolibetque partem ita perspicam & cognitam. Quibus viis est postulatum, & quod Neapolim petebat, Thomas non inire prestitit. Hæc ex Actis iudicialibus, quæ Raguli in publico Tabulario asservantur, unde pauca quædam decernimus, quæ ad hujus controversie statum pertinent.

Alia un-
dum habet
de dicta
re Rag.
gratula.

In Nomine Domini Amen. Orta dudum metropoli quæstio inter Rever. Patrem & Dominum Dominum Fratrem Marinum, asserentem se Episcopum Stagnensem ex parte una, & Rectorum, Judicem, Communitatem Civitatis Ragusina, super quibusdam iuribus, jurisdictionibus, ac decimis ad Ecclesiam Stagnensem pertinentibus, necnon ingruitibus, ad damnum dicti Fratris Marini, ut dicebatur, per ipsos Commitem, Rectorum, & Communitatem illarum, ex altera; Sacchissimum in Christo Patrem, & Dominum Dominum Clementem Papam VI. causam tandem, ad instantiam dicti Fratris Marini, Rever. Patris Dominus Vilelmus de Norvico, nunc Episcopus Norvicensis, tunc vero Decanus Ecclesie Lincoliensis, Capitulum suum, atque sacri Palatii audientiam, audientiam, decidendum, & sine debito terminandum, transiit, etiam cum potestate citandi, prædictos Commitem, Rectorum, Consiliarios, & Communitatem, & alios, quorum interesse poterat, committens & assignans. In prædictis vero Dominus Vilelmus eisdem, ad instantiam dicti Domini Fratris Marini ad respectum libelis per eundem Fratrem Marinum dato, citari, mandavit peremptorie ad certam diem; in qua quidem die comparuit coram prædicto Domino Vilelmus prædictus Frater Marinus, & adhibitis non comparuitibus; & post citationem præfactam in prædictis audientia testem, & ipsius audientia sigillatim a tergo, & citatorum in eandem sententiam contumacia excusata, citavit. & insuper dicta Dominus Marino petente prædictum Commitem, Civitatem & Communitatem Ragusina, excommunicari, & interdicti per dictum Dominum Vilelmum, propter eorum contumaciam, & contumaciam prædicti Dominus Vilelmus, præfatos citatos non comparuerunt, quo ad alium prædictum, repetitis, exigente iustitia, contumaces; & ipsos superabundanter, ad dicendum causam, & litibus citari mandavit peremptorie ad certam diem. In qua quidem die comparuit in iudicio coram præfato Domino Vilelmus, & prædictorum non comparuerunt contumaciam D. Fr. Marini asserens, petens humiliter, & requirens. &c. Præfatus vero Dominus Vilelmus præfatos citatos reputans exigente iustitia contumaces, propter præfatos eorum contumacias, & contumaciam, in præfatos Commitem, Civitatem, & Communitatem Ragusina excommunicari, & interdicti in scriptis sententias pronuntiavit. Subsequently vero comparuit in iudicio coram præfato Domino Vilelmus Magister Neapolitanus de Esclivio, asserens se Procuratorem auctoritatem Dominorum Commitem, Consiliarios Civitatis, & Communitatis Ragusina, & de eius procuratorie fidem fecit per quoddam publicum Instrumentum; & procuratoris nomine pro eisdem petit se ad causam iniquitatis admitti, presente præfato Domino Fr. Marino, petente sibi copiam Instrumenti procuratoris dicti M. Neapolitanus decerni, & ad dicendum, & contradicendum sibi terminum assignari, Præfatus vero Dominus Vilelmus, co-

piam decernendo eidem Fratri Marini, ad dicendum contra illum, terminum ad certum diem suum statuerunt. Deinde vero, præfatus Dominus Vilelmus se absente, Sacchissimum Patrem Dominum Clementem Papam transiit tandem, nec non absoluturam in posterum a dictis sententiis nobis Thomæ Falloise legum Doctorem, Architectum Neapolitanum, Capitulum suum, atque sacri Palatii causam, audienti, audientiam, decidendum, & sine debito terminandum committit, cum omnibus integritatibus, dependentiis, & annexis; cuius quidem commissionis vigare, & præfatum Marinum principalem ad dicendum citari mandavimus. &c. Tandem vero idem Magister Neapolitanus conduxit in iudicio coram nobis sponte & libere suo nomine proprio præfatus, & convenit se facturum, & curaturum sit, & realiter, quod prædicta Communitas &c. annua per singulis, & tertio ratiocaretur, & rata haberet. Subsequently vero idem Magister Neapolitanus, nomine Civitatis & Communitatis Ragusina, prædictum, petit a nobis & humiliter supplicavit, interdictum in dictis Civitatibus & Communitate per dictum Dominum Vilelmum possum, per nos elevari, Nos tamen Magister Neapolitanus, & Dominus Frater Marinus ad audientiam voluntatem nostram, supra citationem interdicti, designavimus peremptorie ad hanc diem; in qua quidem die comparuit coram nobis Magister Neapolitanus prædictus, & petente & humiliter supplicavit in prædictum possum, &c. per nos elevari. Nos petitioni dicti Magistri Neapolitanus, ut juri consensu antecessi, ad elevationem dicti interdicti processimus in hanc notam: Christi nomine invocato, pro responsali fecerunt, & habentes præ oculis Iulianum Deum, de Dominorum nostrorum Consiliorum consilio & assensu, in his scriptis interdictum possum in Civitate & Communitate Ragul, propter contumaciam, per Fr. Patrem D. Vilelmum de Norvico, tunc sacri Palatii Audientiam, tunc vicem Episcopum Norvicensis, in certis causis, & rationabilibus, nos in hac parte morantibus, relaxamus, ordinantes nihilominus, quod nisi in termino &c.

Datum, & aliam Arreque in Palacio Apostolico, ubi tunc redierunt, anno a Nativitate Domini MCCCXLIII. Indicti. 15. Pontificatus dicti Domini Clementis Papæ VI. anno secundo, mense Septembris, die 27.

Ad controversia ista discrepantia non fuit. Duo quoque amplius annos agitata res fuit; & aliquot & sapientibus Reipublicæ viis electi, qui in ejusmodi quæstione incumbere, simulque decerneret cum Comitibus Ragusina quidquid iustitiam iura, ac Reipublicæ dignitas postularet. Exat hujus electionis decretum in hanc formam. Die 28. Junii 1345. Indicti. &c. In Consilio Regiarum &c. In qua interfuerunt 33. Consiliarii &c. Capitulum &c. quod consiliatio honeste quaerant, quam Commune habet in Curia D. Papæ & pro majore cautela, quæstiones, quod eligantur sex sapientes & doctores quique alii sapientes, qui annis singulis cum D. Comitibus habeant eandem libertatem, quam habent primi quinque sapientes, & prout in reformatione, &c. Ac cum quæstio longius protracti videretur, quam incommoda ferrent & luppis, quos subire oportebat, & nelectum cum in tanta locorum distantia, ubi Pontificis curia eo tempore morabatur, id consilium Ragulanis caperant, ut Maritima perlasserent, & ex fore parte utriusque, si a Pontifice imperassent, ut hujusmodi causa iudicium Elie Archiepiscopo Ragulino permisteretur, quamque

Alia un-
dum habet
de dicta
re Rag.
gratula.

in intentionem tulisset, & Pontifex prohiberet, & ipsi ratam ac firmam haberet; itaque sanctum die 22. Februarii 1346. post. *Gr. in Majori Consilio Gr. in quo tractatum fuit. Confil. Gr. capitulum fuit Gr. quod Dominus Comes cum Consilio Sapientum depositam super questione Episcopi Cargolan. habet libertatem imperare sua cum Episcopo Cargolano a D. N. Papa litteras cum pium auctoritate, in quibus continetur, qualiter ipse D. Papa consilialis personam D. Heliae de Syrachia nunc Archiepiscopum Ragusinum Judicem Arbitram qualis, qua est inter D. Episcopum Cargolan. & Commune Ragusi; ita quod d. quodlibet prout est in Curia ad prout, sit in iudicio & Arbitrio d. D. Heliae, & quod d. D. Heliae iussu iudex Arbitri constitutus a D. Papa d. qualibet possit regnare, & hinc, & suare et iure & de facto Gr. de iustitia quod a D. Papa impetratur expressis, quod sententia, qua lata fuit per d. D. Heliam, sit firma & valida in perpetuum & ultra. Sive autem Marinus, sive Pontifex abbasset, irrita cessit Ragusiniensium postulatione: hinc novi cives dilecti & sapientiores, qui sedulam operam darent diffinire controversiam; Die 10. Maii 1346. deputati sunt antea Sapientes super questione, quam habet Commune in Curia Papa: cumque nihil decerneret, ac consilium posset, quod causam abolveret, annu insequentem Matthaeum de Grede abolveret, mittendum censuerunt, qui Reipublicae nomine permississimam ex temporis canonici ac civilis Iuris Magistris ex illo celeberrimo Gymnasio consulerent, ac sententiam rogarent; et perhibere decretum de pecunia Matthaei expensis pro sumptibus Bononiensis itineris, cum Ragusium iam redisset; Die 5. Iunii 1347. in Consilio Sapientum super questione, qua habuit in Curia D. Papa, capitulum fuit, quod de avert Communitas de iure Matthaeo de Grede pro meritis & provisione ejus itineris, quod fuit Bononiensem de mandato D. Comitis, & d. Consilii ad habendum consilium super dicta questione perperam quidem. Post Bononiensem consultationem videtur contentio eodem anno quiescere, cum Matthaeo Darleia Avenionem intra missus an. 1347. inde Ragusium reverfus fuisset, ejusque arduum Marinus de Crana jam processisset, quod confirmant acta rationis, quam Matthaeus reddidit de sumptibus toto controversiam tempore pro se, & proque lite finienda peractis Die 24. Octobris 1347. in Min. Conf. Gr. Matthaei 1. l. Junii de Darleia veniens ante praesentiam nostram. . . & Consilii Sapientum super dicta questione quam habuit Commune Rag. cum F. Marino de Spalato Episcopo Cargolano in Curia D. N. Papa fecit rationem de omni quantitate pecuniae, non perverit ad manus ejus Matthaei tanquam Syndici, & Procuratoris d. questionis in d. Curia tam pro expensis sua personae in curia, sicut & reditu de Curia, quam etiam pro expensis personarum ad d. item Gr. Sed in sub iudice iterum fuisse videtur, cum Joanni IV. Ecclesiarum utique agerem suscepit; & tunc pro compositione discrepata fuit. Marinus vel ipso anno 1347. vel paulo post a vivis excessit. Cum is huic Ecclesiae praesisset, statim sine ad initio Episcopatu Rides Cathedralis Stagnensis extructa coepit esse, & publicis etiam impensis magnifice aratque intra triennium perfusa fuit; quod indicant duo Ragusiniensium decreta. Alterum est: 12. Iuli 1344. in C. Regat. Gr. de deo liberatam D. Comiti & suo diti. Conf. post. &*

proinde illis ducatus, quos Commune debet recipere pro venditione frumenti. . . & convertere in attenda Ecclesiam S. Blazii de Stagno. Alterum: Die 21. Aprilis 1345. in Min. Conf. Gr. quod ad hoc ut compleatur Ecclesia S. Blazii qua sit in Stagno, decernitur de avert Communitis perperam 22. Hanc Ecclesiam an. 1667. Ragusienis terrae motus clade penitus ecclesiam iterum decretis iussimui Senatus & publico sumptu reedificari iussimui est. Martino item Anthonio, Clementis VI. suo diplomate dato Avenione anno 1346. facultatem tribuit Fratibus Franciscanis Ragusinis, ut Coenobium Stagnense constituerent, praefinito Fratrum numero, quod licet incohereret; & idem hoc esse autem, ac Coenobium Marianum Monachis Graecis adimpleum a Ragusinis, & Franciscanis concessum an. circ. 1324. Nunc D. Nicolai titulo ad eisdem familiae Fratibus Ragusinis habuit.

Ex anno caelestis gratie illat Ordini vestro vobis iussu conscriptum, quod ubique totum, in quibus degit, fides populi doctrina veritasque & exempli ad salutis gratiam evocant. Ea igitur esse debet nobis & Apostolica Sedis curia sollicitudo vestra per eorum terrarum longe lateque distendere, ut quanto loca ipsius diffusius propagant, tanto per amplius, prout in gratiarum omnium largitate consistimus, maiorem fructum operam vestrorum ad edificandam Christianam sententiam. Nos igitur, qui cupimus curas iustificare, & Divinum cultum quantum cum Deo possumus adaugeri, vestris in hac parte supplicationibus inclinet recipiendi nos loca, namque videlicet in civitate per provincia Stagnensi, & alium in Dominio quinquagesimo Dieris, & in utraque horum locorum duodecim fratres iuxta morem illi Ordinis inibi pro tempore servandi decerneret & coeque valent sustineri, sua tamem praedictis parochialibus Ecclesiis aliorum locorum & capellanis alteris aliis, considerant felicitate recordationis Benedicti Papa VIII. in qua quoniam obdante, vobis auctoritate Apostolica plenam & liberam tenore praesentium licentiam concedimus. Nulli ergo Gr. Dat. Avon. 22. Iul. April. anno 5.

DOMINICUS EPISC. STAGNENSIS XIII. CORCYRENSIS V.

Natione Albanensis sive Epiroti, disciplinae Dominicianae alumnus, erat Episcopus an. 1350. ut constet ex tabulis Ragusinis, & hoc Respublicae decreto: Die 8. Novembris 1350. in Majori Consilio Gr. capitulum Gr. quod 1. in C. P. D. Fr. Dominicus q. Comiti Tobia Dei & Apostolica Sedis gratia Episcopus Cargolan. & Stagnensis Episcopus & Commissarius Dragles filii q. Regis de Passa Stagni possit vendere parvam Stagni Gr. Joannes Lucius ibi. 1. cap. 7. Monum. Tragur. & Valerius a Poete Archidiaconum Jaderensis in Catalogo Archiepiscoporum Iudicentium Episcopum Corcyrae, non item Stagni, appellant.

Erat ex nobilissima Tobia familia, de qua in Historia Albanensium Ecclesiarum erit agendum; quomodo anno 1360. Elias Archiepiscopus Ragusinus sua Ecclesiae nomen transmutavit, Dominicus, cognito ante Elia consilio, qua vi, qua doli, tum praesumptione, & potestatem quoniam gratiam alios est amovendi, ut, competitioribus repulis, ipsa Archiepiscopatum dignitatem conciliaret. Hae dum calide

Chloria Marina

Cathedralis Ecclesia Stagnensis extructa

Dominicus Episcopus Stagnensis

& occulte Dominicus gerebat, interceptæ sunt ejus litteræ per Theodorum Delvalensem scrip-
tam, quæ fortasse aut Canonico Ragusiano collegium, quos penes jus erat eligendi Archiepiscopi, aut competitora suos simonica labe insperato ejus evulgabat; quare lectis in literis in Sinatu, cunctis suffragiis decretum est 27. Non. Maji, ut Theodorus quidamque ad Innocentium VI. Romam missas lita-
ras Dominici secum deferret, & detecta, forasque ipsius testimonio comprobata homini pu-
dici, de fletu Ragulina Ecclesiæ certior fieret Pontificem, simul optari, ut ipse, quem mallet, eidem Archiepiscopum præficeret. Poge-
retur prid. Non. ejusdem mensis Dominicus jussu est Senatusconsulto Ragulæ abcedere, donec
alio diuturno spatio tota ejus causa iuxta ac so-
lemni iudicii forma decideretur; postmodum au-
tem Theodorus Divisensis exilio damnatus fuit.
Quæ sententia Dominicum multavit Rag-
ulenses, mihi competant non isti; ceteri in
eos graviter, & inique offensus animo ad Lu-
dovicum Hungariæ regem profugit, & in Ra-
guleses ita illum commovit, ut opes fuerit
Senatus decreto omnia in Episcopum acta per
litteras atque legatos tueri apud Regem, con-
sueque negotium & sapientiam plane compre-
hendere. Die 16. Decembris, 1360. Jo. C. Rag.
de missis Cariores cum litteris per duas manus
per viam Raginæ, & per viam Seginæ Ambassi-
toribus exequendo Civitatem Rag. super assen-
sione super facta per Episcopum Corcyrensem.
Item de missis illas proprias litteras qua-
minabat Episcopus Corcyrensis fratulentas &
moredas & falsas per officio Archiepiscopi
Ragulinae, & quod pro his & aliis ab homini-
bus suis expulsi. Cetera in Dominicum Sena-
tusconsulto, quæ superius innuimus, in Hugone Ra-
gulesensi Auxiliare relata sunt.

Dominicum ad suam Ecclesiam postea rediisse
non tempro; sed auctoritate & gratia tantum
velint apud Ludovicum, ut anno 1367. Archie-
piscopum Lugdunensem adeptus fuerit; vide in
Tom. V. Oper. quæ de illo fuisse persecuti so-
mus. Ceterum ejus actionum ratio, & ambitio-
sis cupiditas necesse Ecclesiæ Ragulinae pa-
rum cum in congruent, quæ laudat illi & a
nobis & a Scripseribus Dominicani tribuimus.
Certe turbulenti in Dominico animum, & mi-
ni capium honorum ambitione hinc deprehend-
des, quod ejus cum Jaderensibus dissidia con-
firmant; unde & illorum ad regem postulatione,
& regis ipsius consilio necesse est tandem
fuerit ab Jaderensi Ecclesiâ semet abdicare.

JOANNES III. EPISC. STAGNENSIS XIV. CORCYRENSIS VI.

Hanc nobis ignotum suppeditavit eruditissi-
mus Josephi Garapum ex tabulis Romanis, in
quibus Episcopus utroque Joannes nominatur.
Eum Innocentius VI. Rectorem utriusque Eccle-
siæ præfeci, & tribuit, quod Curia debebat,
solvendi onere eximit die 27. Martii anni 1360.
ex quo conjicias Stagnensem a Corcyrensi Ec-
clesiâ tum fuisse disjunctam; nam Dominicus
Joannem decessit Corcyrensi Ecclesiâ certe præ-
erat sub exitum hujus anni, ac constat ex de-
creto superius allato, in quo tamen dicitur E-
piscopus solum Corcyrensis, cum in alio decreto
& Corcyrensi & Stagenensi Episcopus nomi-
natus & præterea Corcyrensis tantummodo appe-

latur a Lucio, & Valerio, ut movimus. Hujus
dispositionis causam ignoro; sed ita eve-
nerit necesse est, nisi duos utriusque Ecclesiæ E-
piscopos præficeret velis uno eodemque tempore.
Ceterum alia subest huic loco difficultas quæstio,
quæ in tabulis Romanis Joannes utriusque Ec-
clesiæ Episcopus inscribitur die 27. Martii an-
ni 1360. cum Dominicus adhuc Corcyrensem Ec-
clesiam teneret die 16. Decembris ejusdem anni.
Forte tamen, servato Corcyrensis Episcopatus
titulo, hanc quoque Ecclesiam veluti pauperi-
mam ac ignobilem sponfam haud minus quam
Stagnensem abdicaverat; cum & ingenuis familie
nobilitas & cupidissimi honorum ac dignitatum
animos illum ad amandas illustiores Ecclesias
pertraheret; ut se quidem vera patuit in re-
lectione Archiepiscopi Ragulina. Cum itaque,
ut ad Joannem rediam, in libere ejusdem Curie
nulla his dubiis Ecclesiis taxatio imposita re-
spectetur, & præterea Joannes religiosus quoque
pupercitatis angustias peremerat, hinc causa fuit,
cur ab tribuit solutione illam Pontifex exi-
meret; ex lib. Oblig. Cam. Tom. 36. pag. 179.
Hic quoque ex eadem Franciscana religiosa fa-
milia ad hanc dignitatem Episcopali gradum
ascendit; idem fortasse, qui Vicem Martii
Episcopi appellatur in tabulis Corcyrensis,
quæ in historiâ Ecclesiæ Corcyrensis sub Ma-
rino Episcopo describitur. Septem, cum octo
annos Ecclesiam utramque gubernavit, etique vi-
sunctio loccessor datus est.

JOANNES IV. EPISC. STAGNENSIS XV. CORCYRENSIS VII.

Hic natus est Vegia, quæ civitas est, & in
sula finis Francici. Nomen dederit in sodali-
tatem Fratrum Minorum S. Francisci; ex qua
ad Ecclesiam utramque regendum accessit anno
1368. vel sequenti. Urbanus VI. in suo quod
dam rescripto Joannem Episcopum Corcyrensem
vocat, Stagnensem non item. In suis vero li-
teris, quas paulo post describimus, alius Sta-
genensem tantum, alius Stagensem, & Corcyre-
nem appellat; ipsemet vero Joannes, in quodam
suo Mandato titulum Episcopatus utriusque sibi
adscribi voluit: 1366. Indict. II. & die primo
Augusti, Reverendissimi Patris Dominici Fr.
Joannes Dei gratia Episcopus Corcyre & Sta-
geni. &c. Receptum Pontificum, Mandatum
Joanni, & alia quæ ad insulam, & Ecclesiam
Corcyrensem pertinent, historiæ hujus Ecclesiæ
relevanda esse duximus.

Ex quo Ragusini peninsulam Stagni de Ste-
phano Robino Bano emptam, sine potius per
fiduciario, sub conditione annui tributi, sibi tra-
ditam, in suam potestatem redegerat; gentes
illæ assiduo studio, ac diligenti opera Fratrum
Minorum S. Francisci, ad rectam in Deum fi-
dem instructæ, agilitate schismatico expulsi,
in finem Ecclesiæ Catholicæ se contulerant.
Verum Episcopi a quo Stagni, ac Corcyre nul-
læ & peninsulæ decimas, nullas proveniunt præce-
perant, incolis tributum unius constantissime
abstinentibus. Hinc querela Episcoporum, qui
iure suo se fraudari dolabant, causa obtinendi
causâ sepe tum Ragulina peninsulæ dominis,
tum ipsi Stagenensibus litem intenderant. Tan-
dem omni judiciali & forensi concitatione pos-
sibilitate, de communi consilio rem ita compo-
nendam esse statuerant, ut Episcopo pro decimis
centeni singulis annis tunc ex utroque publica
Ra-

Joannes 12.
Ep. pag. 8.
Cor. 27.

quæ depel-
lae eligit
Archiepiscopi
judicium
27. 1367.

Joannes
Episcopi
1360.

terez Pictaria, & Ordinis prædicatorum in ipsa loca degentes, ab hismodi schismaticis infideles, & Turbatores ad cultum nostræ fidei salutaribus rationibus monitis, & concionibus, & predicationibus adducunt, colque in ipsa fide nutriti, & alias schismaticis infideles, & Paterosque huiusmodi de partibus Bosne, ab hismodi schismate pro posse recedere satagunt incessanter; quodque si recata & obstinatos prædelli destinamus necesse graventur infasito iuxta Canonice sanctiones, verificari debuitur, ne ipsi, & Civitas, humani generis inimici sagacissimos seducti, ad partes Bosne, & eorum errare priusquam temeraret, Civitatem Scargen, prædellum totaliter deserentes; & quod illi Commune Ragus, periculum attulerent, & exonerare eorum conscientias de huiusmodi decimis assensibus eorum super huiusmodi decimis et aliquam compositionem deprecari proponunt, & de bonis suis tibi, & sacerdotibus tuis Scargen, & Curzolen, Episcopis, qui præ tempore fuerint, pro decimis ipsi quolibet anno, iuxta compositionem solvere certum Cum autem sint eadem petitioni satisfacturi præfatorum Communitatis, pro gubernatione ipsius Civitatis Scargen, in fide prædelli, tam in solutione disti certis, quam citata in mariorum, & fortificationum ipsius constructione, ac soluti & vigili custodie Civitatis ipsius, ne ipsa Civitas de huiusmodi schismaticorum infidelium, & Paterorum circumvicinorum minus & periculis debeat, in disti fidei deprimantur, sed patius Christianus cultus, excipis statu prospera, in ipsi circumvicini partibus ingeatur; gratia voluntaria subire oportet onera expensarum, pro parte tua, & ipsorum Communitatis, nobis humiliter supplicatum fuit, ne cum eis benigne agere in premissis, ac tibi sacerdoti cum eis compositionem huiusmodi literarum concedere de benignitate Apostolica digressumur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tue sacerdoti compositionem ipsam de huiusmodi decimis pro præterito tantum tempore, tibi & prædecessoribus tuis Scargen, & Curzolen, Episcopis debitis cum eorum Communitate, prout tibi secundum Deum videtur expedire; dam ex hoc ipsa tua Scargen, & Curzolen, Ecclesie non decipiantur, constitutionibus Apostolicis, & aliis contrariis non obstantibus quouscunque, plenum & liberam concessimus tenere presentiam secularitatis. Dat. Janne XII. Kal. Octob. Pontificatus nostri anno octavo, idest 1386.

Commissio
de pœnitentiis
& pœnitentiis
pœnitentiis.

Ita concordia de decimis Scargensibus tunc quidem compulsa fuit, sed post annos circiter triginta vehementius referbit. Joannes vero post biennium et vix excessit. Ad hæc tempora spectat alia controversia de pœnitentiis, quas Fratres Franciscani magno cum animarum commodo, & Catholice Religionis incrementum administrabant. Ragolini post peninsulam Stagni pecunia numerata exemptam ad 1333. Ragusitanus Frater Boleslaus evocavit, qui schismaticus & hæreticus, quorum regio illa infesta erat, ad rectam in Deum fidem traducerent. Ibi tunc Joannis XXIII. tunc Gregorii IX. privilegiis freti, monitum cum plerisque schismaticorum ad Ecclesiam Catholicam aggressissent, per annos amplius quinquaginta omnia illis Parochiarum officia assidue & laboriose præstiterunt; cum quidam & Clero seculari ad moliri & coarctari cœperunt, ut Patribus Franciscanis curam animarum, etque Christianam administrationem adimerent, ad seque transferrent: siquidem minus Parochi non ad Monachos, sed ad Presbyteros

ex Instituto Ecclesie datos Episcopis ad pregem Dominicum curandum ac regendum pertinere stabant. Hi Patres Boleslaus ad eam causam tuendam opportuerunt tum longinquam iuris de officio parochialis in illis locis possessionem, tum privilegia Romanorum Pontificum, tum denique diuturnos & assiduos labores impensis, ut gentes illas Deo & Ecclesie reconciliarent. Hanc igitur apologiam scripto tradiderunt.

Se Nominis Domini Amen. MCCCXXXIII.
Propter pusillam, & motiva infidelitatis Fratres Minores Vicarie Bosne commorantes in Panfilla Stagni cum bona conscientia usque modo per annos quinquaginta ministraverunt Sacramenta Divina populo illi, & ipsi sunt privilegio eis concessa a Sede Apostolica inter infideles & schismaticos, licet per Prælatos, & alios multos petierint contrarietates & primo

Cum illa terra antequam perveniret ad manus Dominorum de Ragusa, fuit subiecta schismaticis, & Pateranis per annos forte trecentos, nec erat mentio illi de cultu Catholice fidei, immo Calogiteri, & Secedentes Ragusani ibi habitabant; postmodum vero Deus disponente cum prædelli Domini Panfilla illam occupasset sub certitudine, dante Regi Ragusa tunc Rex Bosne singulari auctoritate perperat, & insuper volentes Panfilla illam conservare, & tenere contra potentiam schismaticorum, & hæreticorum, fecerunt castro duo fortissima, & perduxerunt murum magnum cum turribus ab uno castro usque ad aliud per unum vallium; in quibus ædificiis, & aliis necessitudinibus expendere circa centum viginti millia ducatorum de Camera Communitatis & sub pallio renunti illi Calogiteris, & Secedentes prædellis; tamen fient Catholici fidei illi Romanum plebenerunt, & propterea collatae sunt Fratres prædelli, & locum eis constituerunt, qui Fratres Dei gratia operante populum illum converterunt & baptizaverunt, & usque modo convertunt reuerentes quousque de terris schismaticorum aditram illam & hoc pure propter Deum, nullius lucra causa: videtur eis prædellum etiam illius populi dimittere non debere juxta consilium Dilectorum eis datum, donec per Apostolicam Sedem de populo illi aliud fuerit ordinatum. Ad hæc autem conclusionem reverendæ voluerunt privilegium Apostolicum, de quibus infra scripta clausula sunt expressa.

Et primo in privilegio magno Domini Joannis Papa continentur hæc clausula. Ut autem ministrum nostrum beneperat plenam, & honorabilem impietat; Prefectum vobis auctoritate concedimus in terris, que adhuc Magisterie Scitis Apostolicæ non subdantur, proponere verbum Dei, & causam eorum ibidem, non obstantes si aliqui sunt excommunicatione ligati, in verbis, officio, & ceteris, ac in aliis secure communicatione, & ipsos, seu etiam alios converti ad unitatem Christianam fidei cupientes, recipere, baptizare & aggregare filios Sanctæ Ecclesiæ possitis & vobis.

Et ad hæc sit verbum aliquotendi potestas necessario clericorum, & religiosorum personarum in prædelli partibus constitutarum, fundandi de novæ Ecclesiæ, & reconciliandi illas, que sunt causa aliquo profanate, & de novæ fundatis de Restoribus ibidem providendi.

Et iterum in declaratione facta per Dominum Gregorium Papam XI. super. xxix. dubia tangente opera facti in illa Vicaria Bosne, habetur hæc clausula illa responsiva ad tria dubia 8. & 9. & 10.

Et iterum ad 9. Articulum in quo queritur etc. Respondetur, quod cum Bulla eius fuit acta, et terminis seu conditionibus iustis, non infideliter, et schismatici habitant, si prout communis reputatio, dicunt ad eos fratres licite posse supplere defectum Sacerdotum absentium in administratione Sacramentorum, sicut privilegia, non obstante, quod illa patria sub dominatione Christianorum existant, maxime cum in illis locis seu terminis sui defectus Sacerdotum, nec sunt prohibita ordinare, prout praefati articuli praesupponit.

Et iterum ad 9. Articulum in quo queritur etc. Respondetur, quod sicut commissum est Fratribus, et concessum per Dominum Papam infideles et schismatici unitati Sanctae Ecclesiae aggregare, ita etiam in fide usque et conservare per Ecclesiasticam Sacramenta, donec ipsi converserint prout est Ecclesiae et Caritati, nec de oppositis cadatur in privilegio, ut patet innotuit. Quocirca illi Fratres in administratione Sacramentorum impediri nullatenus debent a praefatis Sacerdotibus penitentibus, sive infidelibus.

Et iterum ad 10. Articulum in quo queritur: si Sacerdotes etc. Respondetur, quod cum solis Fratrum privilegium dirigatur, Sacerdotes ibi non vocantur, vel de sepe advenientes, eorumque, vel similes nullatenus habeant, vel obtineant potestatem.

Et iterum in quodam Bulla Domini Papa Gregorii illi concessa pro loco, habetur ista clausula: Et nec animarum saluti providere cupientes opportunitatibus remediis, vobis et singulis vestrum in praedicta terra et aliis locis huiusmodi usque ad partem Pruthium, in quibus distilla Persecutio et Catholicis Religiosis Ecclesiasticis parochialium instituta, necnon omnibus potestatis, seu facultatibus et privilegiis, vobis in terra schismaticorum, haereticorum, et aliorum infidelium a memorata Sede concessis, plenam concessionem tenore praesentium facultatem.

Et item Dominus Urbanus Papa VI. in quodam epistola Bulla concessa praedictis Fratribus sic alibi: et concedimus etiam, et decernimus, quod dicto privilegio Joanni Papa nil possit, quod omnia in eo contenta, non obstante quod Episcopus Catholicus in locis, seu partibus ipsi resident, vel praesent existat, Commendo Clerum, vel Sacerdotes, aut Curatorum copiam non habeat, qui illis suis noviter conversis pariter caritatem sufficienter praestare valeant, in ministrando eis Ecclesiasticis Sacramenta, et eadem Catholicis praedicando.

FRANCISCUS EPISC. STAGNENSIS XVI. CORCYRENSIS VIII.

Franciscus
1472-1494

Hunc aeternum retinere debemus Tabulis Romanis, et quibus illam nobis dispense Card. clarissimus Joseph Garampus, eumque ab Urbano VI. et Sagenensis ad Scardonitanam Ecclesiam migrare iussu ab eodem Pontifice docet ex iisdem Tabulis, quibus citat sub his notis: Div. Cam. Rom. l. pag. 302. Vix integrum annum Sedem utramque tenuit. Anno liquidum 1388. mense Augusti Joannes IV. adhuc Ecclesiam utriusque praesidebat, ut constat ex ipsa mandato anni 1388. quod supra laudavimus; cum eodem Urbano VI. anno sequenti 1388. Octobris videretur decessit, hunc anno translationem Scardonitanam Francisci assigni oportet: nec vero respici possit in annum 1393. ut nos ex Valerio de

Ponte Archidiacono Iudrensi scriptimus in Episcopis Scardonianis. Ita fit, ut Ecclesia utraque post Franciscum, tres vel quatuor annos Episcopo careret.

NICOLAUS EPISC. STAGNENSIS XVII. CORCYRENSIS IX.

Fuit Episcopus Lavellensis in Provincia Surrentina, de qua Ughellus Tom. VII. Ital. Sic. in Episc. Lavellensibus: Episcopus XII. Nicolaus eandem Episcopatum honorem gessit sub Bonifacio IX. a quo anno 1394. ad Gregorium et Cuiusdam Ecclesiam transiit, ut in Tab. Gbl. habetur. Sed Joseph Garampus saepe laudatus ejus initia Episcopalia refert ad annum 1392. xix. Kal. Junii; eoque ait, cum a Bonifacio IX. Ecclesiae utriusque Stagnensis et Corcyrensis praepositus fuisset, promissum ab eo solummodo utriusque originis fideles pro communis servitate; etiamque lib. Gbl. Cam. l. 48. pag. 135. et T. 51. pag. 68. Nicolaum hinc Tabulis Corcyrensis incipit inveniri in prioribus anni 1404. Corcyrensis tantummodo, in posterioribus anni 1405. Corcyrensis et Sagenensis Episcopus appellatur; itemque in Tabulis anni 1404. 5. Novembris sibi ab utraque Ecclesia titulum sumptis, in Nomen Christi. Amen. Ego Nicolaus Episcopus Stagni et Corcyrae concordia et permisso pro mea auctoritate, ut Dobriga et Taardiga ejus socia possint ac debeant, divina gratia episcopatus, eamque apud Ecclesiam SS. Petrus et Dominici, sicut prope urbem Stagni, ibique relictis Des Januarius etc.

Post annum 1405. Nicolai mentio nusquam reperitur.

ANDREAS EPISC. STAGNENSIS XVIII. CORCYRENSIS X.

Quem habemus ex Tabulis et scriptoribus Corcyrensisbus. Theodorus Dierbus Episcopus Corcyrensis saeculi decimi septimi, qui diligenter in re Ecclesiae suae, ejusque Annelum, solum libris BH. percursum est, quos inscribit Dierborem Episcopatum Ecclesiae Corcyrensis, nomen Andreæ anno primo, et septimo saeculi decimi quinti innotuit; verum initia Episcopatus Corcyrensis Andreæ tradit, non ad primum, sed ad sextum circiter ejusdem saeculi annum referri jubet Episcopatus Nicolai usque ad annum 1405. perductus, ut docent Tabulae Corcyrensis lapsa laudata. Post Joannem II. Episcopum Stagni et Corcyrae, qui cum deinceps consecutus sunt, alii quidem utriusque Ecclesiae titulum usurparunt, alii autem Corcyrensi assumpto, Stagnensem neglexerunt, quoniam hi omnes administrationem utriusque Ecclesiae susceperunt agerent. Andreas Corcyrensis ac Stagnensis Episcopus titulum etiam, non regimen solum, ita sumpsit, et conjunxit, ut omni deinceps, qui post eum fuerunt Episcopi usque ad annum 1541. utrumque usurparint ac retinuerint, idque fortasse ex mandato Sedis Apostolicae, quod unum eundemque non solum esse, sed etiam appellari Episcopum Ecclesiae utriusque volebat, ut conjici posse videtur ex Tabulis Corcyrensisbus anno 1407. concessis, in quibus Andreas et titulus traditus, et administratio utriusque Ecclesiae ab Sede Apostolica demandata fuisse dicitur: Reverendissimo in Christo Patri et Dominis Andreas Episcopus Curianus, et Stagnensis.

Andreas
1404-1420

Ughellus
Ecclesiae
Historia
Europae
vol. 1
cap. 1
Episcopi
Corcyrae

Joannes
et Ecclesiae
non Scardonitanam

graculis, Tullas a Deo, & a Sede Apostolica p^{ri}-
mo, deinde totiens concessas. Hinc facti quæ-
dam veluti renovati, sine confirmatio p^{ri}-
vilegiis conjunctionis Ecclesie Stagenensis cum Cor-
cyrensi, quæ sub Joanni Cruallo, primo Cor-
cyrensi Antistite, anno 1300, constituta fuerat.
Utique quidem Ecclesia, eidem Episcopo dote-
ni solebat, ut eam utriusque præterea. Sed
Episcopi Corcyrenses, cum in urbe & insula
Corcyra sedem collocassent, Stagenensem Eccle-
siam perinde habebant, ac si hæc non Episco-
patus, sed quædam quali appendix esset Corcy-
rensis; ac proinde alii titulum ex illa non to-
mebant, alii parvi facere videbantur; præsertim
cum nullas e peninsula Stagni decimas, nullos
proventus perciperent, ex contenti pensionem non
ita magna, quam pro gubernatione Stagenensis
Ecclesie Communi Ragulini solebat. Hujus re-
censurate conjunctionis, sine confirmata ipso
Ragulini auctoritate fuisse arbitror, cum Corcy-
ra Melana in potestatem Republicæ Ragulini
redit anno 1404. Hanc sequens Hervora Dux
Spalati, & Duxius insulæ Ragulini jure
hujusmodi possidendam dedit, ex cujus auctori-
tate & mandato unum de suis Patriciis hanc
insulæ præfere solebat; atque anno 1409, ut
est in tabulis Ragulini, præerat Joannes Cor-
cyra de mandato Duxius Hervora Duxi Spalati,
Camer Corcyra. Cum autem Hervora, ob crimen
læte majestatis, ab Sigismundo Rege Hungarie
anno 1413, tum Spalati, tum insularum Prin-
cipatus exutus fuisset, Ragulini concessu ejus-
dem Regis Corcyram retinuerunt; & præterea
Pharum & Bistum adepti sunt, ut docet Ta-
bula Ragulini: N. N. de mandato gloriosissimi
Sigismundi Regis Hungarie, electus in Consilio
generali Ragulini, Comes Corcyra, Phare, &
Mazze. Cum itaque tum Corcyra, tum pen-
insula Stagni sub eodem jure civili, & Raguli-
ni Republicæ imperio esset, sub ejusdem tituli
Episcopi jure & ratione ecclesiastica utraque
que ita conjungi vitium est, ut idem Episcopus
æque Stagenensis & Corcyrensis semper in pu-
blichem appellaretur, & æqualem utrique Eccle-
siam eam impenderet. Ita Ragulini consensum
esse voluerunt dignitari Ecclesie suæ Stagenensis,
& hæc tituli atque hobori fortissime parem fu-
ri cum Corcyrensi. Confirmarunt decretum an-
nan pensionis centum aureorum, quam Episcopo
Corcyrensi propter administrationem Ecclesie
Stagenensis concessuere solabant. Proventus ac de-
cimas peninsula Stagni, ex quibus suppetere
oportebat quod satis esset ad vicium cultumque
Episcopi Stagenensis, atque ad Episcopalem por-
tionem pro dignitate sustentandam, Ragulini in
altius vias maxime necessarios converterant; par-
tem scilicet in alendos Franciscanos & Presby-
teros, in variis peninsula locis constitutos, par-
tem in annuam pensionem, quam banis ac deinde
Regibus Bohemæ ex pacto solvebant, partem
denique in calidissimam ac defensionem ipsius pen-
insule, quæ Catholicorum & hereticorum
invidiis atque expugnationibus expugnata erat; hi
quippe cum ægerimus ferrent, se expulsi, Ca-
tholicam religionem resistentem fuisse, in omnem
occasione ejusdem peninsula invadenda ac re-
cuperanda imminere. Itaque inter Ragulinos,
& Episcopos Corcyrenses ita convenisset, ut hic
quidem administracionem ac titulum Ecclesie
Stagenensis suscipere, efficeret propriis æque Sta-
genensis atque Corcyrensem Episcopus; illi
vero pro sollicitudine & cura pastoralis Stagenen-

bus impensa, ad eos centum singulis annis ei
contraherent, quibus decimas, carisque pro-
ventus Episcopales, & peninsula eidem debui,
quoquomodo compensarentur. Ut vero Eccle-
sia sub eodem Episcopo constituta primarum
tribus, utraque debere præfere, intertra-
dum non invenit. Voluit æqualis utrique
dignitas habere fuisse. Sed iniquis illi Episco-
pi inscriptis, aliqui ad Stagenensem Corcyrensi,
ipsius tamen hic præferebat. Andream Episco-
pi Corcyrensis & Stagenensis neque patris,
neque vice institutum aut solentem Episcopatu-
tam memorie produm est. Utique Ecclesie
vigilantissime præfuit annos ferme decem. E vi-
vis excessit anno clirico 1415.

NICOLAUS II. EPISC. STAGENENSIS XIX. CORCYRENSIS XI.

Patria Ragulini, caputem Mentius, ex
patritia familia, & ex Ordine Eremitarum S.
Augustini. Anno clirico 1416, regionem Eccli-
as utriusque suscepit. Anno 1420, cum Dal-
matia, & insula, facti omnes sub potestatem Ve-
netorum redissent, Corcyra Melana quoque,
voluntaria deditione, imperium Venetorum ex.
Kalendis Maji recepit. Vis hujus insule Episco-
patus de decimas peninsula Stagni licent redin-
tegrare, & cum civibus vel concedere cupit,
neque eam patris & conventus stare volebat,
quæ Ragulini cum Joanne IV. Episcopo per-
missio Urbani VI. seculo superiori fecerat; nec
vero se passione illa teneri agebat; quippe tem-
pus eidem a Pontifice præteritum exerat, ut
diserte addidit illi in Epistola Urbani VI. ad
Tribunicium Episcopum. *Si finis, inquit,
huiusmodi decimarum, alibi AD PLAGITIO-
REM ANNO a data presentium compulsi,
prestitis Communi ad firmam concedere valeat*
(Joannes Episcopus) pro certa summa pecunie
annuatim eidem Episcopo, vel successoribus suis,
qui erant pro tempore, persolvenda. Quamvis
vero Ragulini Corcyrensi Stagenensem Episcopatu-
tum conjunctionem esse voluerant, æquum esse di-
cebat, Episcopum utriusque Ecclesie, insule &
peninsule, decimas ex utraque exigere ac per-
cipere. Itaque repudiata pensionem annua centum
aureorum, de qua inter Joannem IV. & Raguli-
nos conveniat, jus decimarum Stagenensium,
quod Ragulini usurpabant, ad se revocavit.
Rector, Consilium, Commune Ragulini,
ut molestiam Episcopi postulatum repellerent,
Martium V. per sum inermancios Roman mil-
ites, de sumptibus immentis docuerant, quos
jam fecerant, & porro, ac fere quotidie fieri
oportuerat, & oportebat, tum pro insula illa
acquirenda, & tuenda, tum pro insula fide
ibidem, atque in Regno Bohemæ conferenda
propagandaque; deinde Pontificem suppliciter or-
rari, ut vellet jubereque, Nicolaum, ejusque
successores annua illa pensione contineri illi;
decimas vero Stagenensium ad gravia illa impen-
denda opera subeunda & servanda Ragulini pro-
pria sponte & equitate adjuvaret. Quod, &
quantum in ejusdem peninsula acquisitionem, cultu-
dum, defensionem, fidique Catholicæ utilitatem
& propagationem sumptus impenderent, atque im-
pendere obeam, singularium commemorant. Sed
quid circumstantes esse & obsequos infensissi-
mi Catholici nominis hostibus, hereticis atque
schismaticis, qui terra marique circa in-
sula

Archiepiscopus
vult.

Archiepiscopus
vult.

Archiepiscopus
vult.

et alia didicis Ragulina dixerant, alios cedunt, alios in leprosum obducunt, domos expilant, & graves addunt, necesse fuit eis multos alios milites, qui variis in locis, & praefidis collocati, perpetuas vigilas agant, hostiles incursiones arcant, & repellant, indigenas & cedibus & maleficiis tuentur. Patribus Francigenis, qui apud Ragulina conversioni haereticorum, & Chirilaeam illorum gentium indictionis, & operam navant, & communi erario pecuniam, & subsidia sine intermissione contribui & submitti oportere, ne quid illud dicit, & de vi vitam tolerandam, five ad lucras esse extendendas, vel reficiendas. Pontium, five pontificalium Stagis, quae jam inde a saeculo duodecimo ab antiqua erga Sedem Apostolicam obedientia desierant, quae ab haereticis & schismaticis frequentissime habebatur, Civitas & territorio Ragulina adeo insellum fuerit, ut si qui transibat, vel tineret causam, illic propius accideret, eos inimicis illi homines, immensi odio perciti, vix espedirent, aut possibatur, aut injuriis & verbis affligos, & male molitionem dimittant. Quotiesse vel necessitate compulso fuisse, ut pontificalium quantolibet praetores, & annuo pensionis non exigua Banis Bapponibus pendenda obligatione vel obligarent. Ut civitatem Stagis limitissimis tenebris & propugnaculis, totaque pontificalium castris ac praefidis ubique communitur, nullis laboribus & sumptibus petere. Ut vero incolis ab errore & schismate ad Catholicam veritatem, atque ad fidem Ecclesiae reducerent, quomodo in urbe, Calogeri septuaginta, & novis adificis atque officinis crederent aedum, Patribus Francigenis tradidisse, & Presbyteros vixag Dominice curiae variis in locis collocasse, qui ex earum gentium animis pravae opinionis evellerent, & omnique ad recte credendum, Deumque venerandum divinis praecipis erudirent. His vero evangelicis operariis, ad vicum & velleum quae sunt necessaria, de publico suppeditari. Cum totam pontificalium aedibus & diligenti cultura praeparasset, & erroribus radicibus extirpatis, Religio Catholica ubique flueret, tunc ipse Stephanus Banus, de quo pontificalium lub obligatione anni tributi emanat, tunc Rex Raicia, idest Stephanus Dulaian, qui titulum Imperatoris subiecit, tunc hujus filius Vroclius, indignatione schismaticorum & haereticorum incrementis rei Catholicae invidiam, bonumque assiduis querelis impulsu, id moliri, quasque non desisterat, ut vi atque armis Staginetium pontificalium in potestatem redigeret, & illuc, expulsi Latiorum sacris, sicut Graecorum, errorumque pristinos reverterent. Cum Regnum Latinum Turca occupasset, ab hac quidem parte secuti esse turcae ab schismaticis & haereticis videbatur: sed eodem modo impetare illos videntur, qui succellerant in Bolnisi principatum, eadem, atque deciores, opinionumque praetere infecti; videlicet Turcius cognominatus Scima, & Stephanus Oltricus, qui post Ottomam Christum eam, Regnum Bodin inter se partiti fuerant, Ab his aliisque Dyabolistis finitimus vel haereticis, vel schismaticis periculum erat, ne tembis armatis fortim transiret, & pontificalium ex insidiis adeo subiigaret. Quare ad locum illam praefidis, excubis, armis munitionum, magnos sumptuos opus elegerant. Videtur igitur pro his sapientia Pontificis, atque fecum ipse statuit, quem sit ratione

& regulari contentum, decimis et fructibus
territorii Stagenibus, & navibus apertis por-
teis, in commune azarum inferri, atque in
defensionem penitus, & Christiana religioni
impedi. Aequi vili est postulat. Pontifex
tamen, ne quis temere & inconsiderate concederet,
quod pectus negatum videt. Comarobische Mon-
nasterii Lacroemium per litteras mandavit, ut di-
bit, quae penebant Ragulini, accurate cognosceret,
et rationum momenta in utrumque partem
prenderet: & si postulat Ragulienium velle
taxa esse compelli, si decimas Stagenes
esse adjudicare: Nicolium vero Episcopum,
et plures lucubros, annoa centum azorum pen-
sione contenti esse plures. Epistola Martini V
ad Abbatem Lacroensem hac est.

Metropolitani Episcopi Servus Servorum Dei. Dilecto filio Abate Monasterii de Lacrimis prope Ragusam sal. & Apostoli. venerabilissimi, salutem & benedictam supplex petis, illis prefationem, per qua beati Catholici non solum defenditur adversus hostes communis fidei Christi, sed per suam adolunt, & salubria documenta Evangelizationis Peribum Dei, ipsorum quoque concorporum ad Dominum in barbarorum non credentium regionibus abducitur, liberetur animarum, eoque facilius profugiarum opportunitas. Sane pro parte dilectorum filiarum Religionis, & Consilii, & Universitatis civitatis Ragusae, nosse nosse exhibitis petitis curabatur, quod alio ipsi praevidet attentantes, & considerantes, quod praesentia curam civitatis terris, & locis schismaticorum, & infidelium, qui in sanguinem Christianorum sanguinem dehebantur, eoque eorum domus per sequebantur, ac in infantes inferrent, & sellant, ultimam vicinam exhiberet, quodque properaret, & alia ad civitatem ipsam, & partem finitima pro tempore declinantes, elucubrando, praedando, & spoliando, varias persecutiones, & molestias inferrebat; incutientes se quantum in eis erat, ad huiusmodi vexationibus liberare, & ad ipsarum infidelium tolerantes, furorem, & rabiam comprimendum decumbere, multis expensarum profuturis, diversisque suis & suis salutariis, molestiis etiam dilectis filii Fratris obvis. Alacritatem de Patria vestra, in illis partibus respicientem, qui per Evangelium doctrinae praedicationis ministerium ad fidem Christi, & divina maiestatis obsequia eosdem infideles in via salutis aeternae dirigunt, & convertunt; quales etiam iidem Religiores, & Consilium, & Universitas, ac praesentibus insignitum tam fructuosae operibus, ac publicis alimentis tribuunt, & ministrant, praesentia loca, ac Ecclesias pro ipsorum via ac habitaculo, ac orthodoxae fidei defensione, & incrementum, magnis sumptibus, & laboribus contraxerunt, & etiam coarctant; huiusmodi infidelium loca eis propinquae sibi subiti periculis, & praesentibus etiam praesentibus, nullis patientibus laboribus, vel impensis, & licet pro praesentibus huiusmodi, praesentibus Religio, Consilium, & Universitas ab illis quoad loca, nonne inter cetera ex locis illis, Praesentibus Singulis civitatem occupantur, intra mare consistentem, eidem civitati consuetudinem, & primatibus notitiam, in quo infideles ipsi pro tempore commorantes, cives, habitatores, & locales civitatis praesentibus, quibusque territorii & obsequiis, & alios eis subditi orthodoxae fidei cultores, quales vestras locum ipsam transfractantes, transfractantes facere congeriebant, capiebant, & spoliabant, & variis effectibus, violenter, iniuriis, atque damnis, a Patre vestro, ac Rege Religio illius loci

Ab Karl-
en- und Schrift-
behalter, ge-
richtliche Be-
ratung Catho-
lica. Inge-
nerale. Inge-
nerale.

Yeni bir
nəpəs, 10
dəqiqə
Stagmofila
siti cəllə-
yənət pe-
rəkət.

Epitaph
Maurice V
and Constance
Marjorie
Lorraine
1900

100

monitiones contraxerunt, quoniam assensientes
non Peregrinus ex praescripto Pontificis quatuor
sem habuit: scilicet, & ad hoc huiusmodi rem
mittere, in iudicium productus, diligenter in-
terrogatus, non quid videret, non quid sciret, in
quibus quibus visis, ad Pontificem de-
latum fuisset, in hocque ad se litteris enunciatum
fuit. Omnia veritas constanter esse cum re-
perisset, illarum testimoniorum preparando con-
firmata, legenda tradidit Andrea Archidiacono
Ecclesiae Concyensis, quoniam Nicolaus Episcopus,
iterum in iudicium vocatus, legitime
procuratoris litteris instructum, pro se iuravit.
Hic iussit cum esset dicere, se denotare, si
quid haberet, quod huiusmodi testimoniorum
& litteris Pontificis opponeret atque objiceret,
respondit neque se, neque Episcopum velle quid-
quam contrariare, aut scripsit Apollonici re-
sponsum: Iacopo Peregrino, Nicolao Episcopo,
& eius procuratoribus vel contententibus, vel
certe non dissentientibus, secundum postulatam Re-
ctoris, Sanctus, Communis Regalis hanc sen-
tentiam tulit: ut scilicet Nicolaus ejusque suc-
cessores pro decimis Stagnensibus actionem
singulis annis, scilicet Paschalis, nihil praeterea sine
Nicolaus, sua illius sine floribus exigere, aut
petere. Acta huiusmodi, secundum postulatam Re-
ctoris, ad testium, qui a se, in chirographo
subscriptis referri iussit, quae quidem promulga-
ta & cognita esse vult Archiepiscopus, Episcopus,
Viceris Generalibus, Auditibus, Archidiaconis,
Capitulis, & Rectoribus Ecclesiarum;
itemque Dynastis, & Magistratibus, &
Gubernatoribus civitatum, quibus pro illa, quae
praedictis erat auctoritate Apollonica, impera-
vit, ut Rectori, Consilio, Communi Regali-
tati, ad sententiam, quam secundum hoc iuraverat,
effectum obtinendum, auxiliari, si quod ab illis
requiritur esset, & favorem praebere. Ven-
it autem diversimode, & percurator ecclesiasti-
carum comminatione interposita interdixit, ne
quoniam quicunque ordinis ac dignitatis, contra
quam ipse iudicaverat, quocumque modo vel ap-
petu vel occulte, quidquam operetur vel moliretur.
Venerabili & Regali RR. in Christo Patribus
& Dominis Illis gratia Archiepiscopis, Episcopi
& C. Abbatibus, Prioribus, Praepositis, Archidiaconis
& C. nec non Illustribus Principibus,
Domini Ducibus & C. Peregrinus permittit di-
vina Abbas Monasterii de Lierova, Commissarius
& Executor, unicus ad inscripta & Sole
Apollonica specialiter deputatus, & licet in Do-
mno, & praesentibus suis instabam exhibere,
& mandatis vestris, seu veris Apollonicis ob-
dicere. Litteras Sanctissimi in Christo Patris, & Do-
mini nostri, Domini Maximo, divina providen-
tia Papa V. & C. nobis per Nobilissimos Mar-
tinum Simonis de Rebus, Andream Martialis de Pal-
zo, & Indrilem Martialis de Gozzis Civis Ra-
gusi Syndicos & Procuratores Magnificorum Vi-
cariorum Domine Regalis, Consilii, & Univer-
sitalis Civis Regalis & C. praesentatus, nos cum
ea, quatenus reverentia, recepisse veneritis, qua-
rum quidem litterarum tenor de verbo ad verbum
legitur, et illis illis: Martinus Episcopus & C. Post
legitimus Apollonicarum praesentationem, & re-
ceptionem, factam per Nobilissimos Martialis & C.
cum instantia debita requisitis, quatenus ad exca-
vationem illi, liti, Apost. & contrarium in eis
procedere dignaretur juxta & C. Nos igitur Po-

regimus Abbas Commissarius & C. Examine pro-
fatus, & volente mandante Apollonico veneratis
exequi, ut tenore, videtur tamque prius, & el-
tato, & requisito praefato Domino Nicolao Episcopo
Cavallensi, de quo in praefatis litteris
Apollonicis fit mentio, per actus nostras etiam
vires litteras per Rectorum, Consilii, Praepositorum
Regiarum & C. quatenus infra duos menses
& intermissione sibi competente terminis praefatis, &
assignatis, coram nobis ad informandum nostrum
nostrum, & dicendum quidquid dicere vellet
super contentis & narratis in dictis litteris Apol-
lonicis, pro parte Rectoris, Consilii, Universitatis
praedictorum, nec nos ad videndum produci, re-
cipi, jurare, & examinari vellet super contentis,
& narratis in praefatis litteris Apollonicis, nos
non possumus de praedictis narratis nobis plene
constare, ac convincendum, & concordandum
nobiscum, quatenus in locis & terminis idem Domi-
nus Episcopus illam causam, sive causam
causam ducatorum & C. de quibus in dictis litteris
Apollonicis fit mentio, voluerit, seu velit sibi
solvi, & alia receptionis in omnibus publicis
complementum per se, vel Procuratorem suum
debet legitime comparere. Et deinde praedictum Do-
minum tam informavit, quam alii legitimos, &
iusti iuramentis praepositis, sive nobis plene,
& sibi eorum testimoniorum standum, deinde non
valuit, Martinum Curiali, ut eam transmissi, qui
transferebat eorum nobis, cum quibusdam litteris
praefati Episcopi creditur, suo magno sigillo
Pontifici sigillavit, iussit alia depositionem
huiusmodi praesentibus, nobis nati in praefatis
terminis, vice & nomine illi Domini Episcopi
comparere, & illarum litterarum vigare, & praefati
Domini Episcopi parte, & committere, & man-
dato, ut ipse Martinus afferret, nobis dixit, &
tenore, quod ipse praefatus Dominus Episcopus de
genere huiusmodi decessit, per eandem sanctissi-
mum Pontificem nostrum Papam, praedictis Domini
Rectoris, Consilii, & Universitatis, erat
contentus, & contentissimus, petente, & dixit,
ex praefati Episcopi parte, ut de hac causam
intervenire, quod uniusmodi actus, sive decessit
causam exortum sibi solvere, sicut bullam in
praesentibus sibi solvi sibi constaret, videlicet
annuunt in sibi Pischabio Domine Rectoris
nostrae, Insuper etiam praefato Domino Episcopo, ut
praesentibus, eterno circulo pro forma vice, in
causam & terminis, per se vel Procuratorem suum
legitimam noxam comparere & C. Et quia per
diligentem informationem huiusmodi, ex dictis
& depositionibus nostrorum istum sibi dignam,
coram nobis pro parte dictorum Rectoris, Consilii
& Universitatis Reg. praedictorum, receptionem,
admissionem, iuramentum, & facit examinationem,
invenimus, ideo confidencia vestra, contra-
ta in dictis litteris Apollonicis veritate fuisse,
& deinde post quatuor examinationem istum,
ut praesentibus, per nos factam, Praeclaris Viris
Domini Andrea quondam Michaelis, Archidia-
cone Ecclesiae Cavallensis, Procuratore illi Do-
mini Episcopi, de iure procuratoris mandata
nobis plene constabat, publico informante eorum
nobis vice & procuratore nomen illi Domini
Episcopi, post legimus dicti seu terminis, com-
parere, deindeque per eundem Procuratorem vi-
si, & diligenter illis & examinatis Apolloni-
cibus, & illis, ac attestantibus testium, po-
nos, ut praesentibus, examinationem, illorumque
scriptis sibi datis vestrae postea praefato Proc-

1. iudicium
tenentibus
voluntate
Regalis
fuerit

1. illis
regalis
quoque
substantia

utatur per nos iudicet, si contra depositiones, dista, & attestaciones huiusmodi testium valebat dicere, vel allegare, vel alias aliquid aliud dicere, seu obijcere, apponere, seu reprobare, seu contra huiusmodi dista, quam contra verba, & contenta in distis litteris Apostolicis, ipsaque Procuratore huiusmodi depositionibus, distis attestacionibus in vallesse opponere, vel contra dicere; ita expresse, presentibus infra scriptis testibus, dicere, & respondere, pro parte, commissione, & mandato, ac vice & procuratorio nomine disti Domini Episcopi, qui etiam huiusmodi dista, depositiones, & attestaciones testium praticularum, ut idem Procurator asseruit, dicebat, legere, & examinator, velle aliquid dicere, contradicere, obijcere, vel opponere; idcirco auctoritate Apostolica, nobis in hac parte commissis, de consensu, & voluntate disti Reverendi Archiepiscopi, Procuratoris pratici, vice & procuratorio nomine disti Reverendi Patris in Christo D. Nicolai Episcopi Corqulesis, alias Stagenensis, Salimutis & decanatus, quod prefatus Dominus Episcopus, Consilium, & Universitates Civit. Ragusi, aciem suam, seu eorum eorum dacionem, ac annuam ipsi Domino Nicolao Episcopo Corqulesis, alias Stagen., seu alteri Episcopo per successores suos tempore existentis, sive Administratores, vel Commisarios, aut carumque alteri persona vicem Episcopi inibi gerenti, ratione jurisdictionis Episcopalis Sedis Corqulesis (in Stagenensi) de qua in distis litteris Apostolicis fit mentio, videlicet in Palschate Domini Archiepiscopi, ac in Civitate Ragusi, prout hactenus videm Dominus Nicolaus, & alii predecessores Episcopi Corqulesis huiusmodi decemum, sive eorum tenum dacionum auri, solvi, fuit consuetum, persolvere tentant. Et nihilominus ratione auctoritate Apostolica eisdem Dominis Ragusi, Consilio, & Universitati concedimus, ac statimur, & decernimus, quod postquam prefatus Dominus Nicolaus Episcopo eadem, & successores sui Episcopi, qui erant pro tempore, non proutur, decemum, sive eorum huiusmodi dacionum auri, in termino, & loco prescriptis, auro quolibet effecit persolvere, ad aliquod aliud, ultra eorum distam dacionem, valeant huiusmodi decemum, distis Dominis Episcopo, seu Administratores, & quomodolibet persolvendum minime tentant, nec ad id a quoquam iuribus direxerit, vel indurere valeant compelli, vel quomodolibet coartari &c. Qua omnia & singula, nec non distas litteras Apostolicas, & hanc nostram provisionem, ac in eis contenta vobis nunciis & singulis praticis intimamus, infirmamus &c.

Acta sunt in Civitate Ragusi in legia Penitentiarii. Rectorum Domitorum Canonice Ecclesie Ragusi, presentibus Reverabilibus & circumscriptis Vicis Dominis Mathias de Ragusa &c. sub anno Domini 1412. Idibus. XV. die XVII. mensis Februarii, tempore Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri D. Martini, divina providencia Pope P. Pontif. sui anno quinti.

Post litteras Martini Florentie datas anno 1420. vi. Idus Martii, annus integer, & novem fere menses intercesserant, ante quam Peregrinus inquisitorem & questionem sibi delegatum aboleret, ac sententiam sibi delegatam ex Episcopo Peregrini ad universos Archiepiscopos &c. modo descripta, datamque anno 1422. die XVI. Februarii. Bullamque Matheo Curiani, & Andreas Archidiaconum Corecyrensis,

quos Nicolaus Episcopus, in iudicium vocavit, quos Nicolaus Episcopus, in iudicium vocavit, cum esset, suos procuratores miserat, de suis gnegulibus decimis, quos Martinus scripserat, nomine ipsius Nicolai in approbate dixerant, augere nolle contradiere & repugnare, ipse tamen, mutata voluntate, illorum dicta & responsa retraxisse, atque improbatas aditus & Peregrini introitus, epulque actus iudicialibus apud Martinum per suas interces vel intercessionem reclamasse; atque ad causam fuisse arbitror, tunc Martinum, quod principibus litteris anni 1420. Peregrinum mandatum dederat, alterius ad eum litteris revocavit. Sed hoc serm, quam necesse erat, licetque fuerant, nam Peregrinus ante has posteriores litteras, quos habebat a Pontifice, mandata contempsit; & prolati sententia, impetrata questionem finem impulerat. Id tamen valde, ut venisset Peregrinum ultra progressi in mandatis Pontificis ratiocundi. Hec in causa Martini V. ad Peregrinum Episcopi.

Martini Episcopus Servus Servorum Dei dilecto Filio Abbati Monasterii de Lucerna preste Ragusiam sal. & Apost. bened. Romanus Pontifex nonnquam commissis & iniquis per Apostolicam Sedem suspensis, prout notum, temporum, & personarum qualitate pensata expensis esse cognovisset, tunc una devotum ad instantiam dilectionis filiorum Ragusi, Consilio, & Universitatis Civit. Ragusi, nolle similiter supplicacionem, per alias litteras commisisse, & mandasse memoriam, quatenus de expensis nobis pro parte dilectionis Ragusi &c. in litteris ipsis commisisse, & auctoritate informaret, & si re inventis veritas foret per informationem huiusmodi, super qua tam cunctisiam occurrimus, passat Ragusi &c. (Martini idem mandatum, superioribus litteris anni 1420. traditum, videmus verbis explicat). Nos igitur ex moralibus, quos ad aures nostras pervenerant, & ex certis rationabilibus causis animam nostram commovens, eadem litteras, & nostra, & singulis in eis comprehensa, ac commisionem & mandata huiusmodi, & quatenus alibi scripta, auctoritate Apostolica prefationem recte suspensionem, nisi simile huius serie precipiendo, mandantes quatinus praticis proutis omnino supercedas, nec ad alterum rigare distam litterarum quavis modo procedas; donec aliud a nobis habueris in mandatis, decernimus ex tunc iterum & iterum, si flexus per te, vel per aliam quavis auctoritatem, vel ignoranter, circa ex contingerit attemptari, Datum Romae apud S. Petrum 27. Novembris. Pontif. nostri anno 8. Idibus 1422.

Postero die scriptis ad Blisum Archiepiscopum seditionem; de his, que super decimis Stagenensibus filiis a Ragusiis expulsa fuerant, diligenter inquiri iubet; quid veri, aut quid falsi esse compertit, ad ea ratiocundat, ut ipse, aliquid acquiescat & sollicitudine, statueret ad decemum possit. Postquam Nicolaus Episcopus, respectu Peregrini, quoniam suspensum habebat, alium a Pontifice questionem & iudicem sibi equitatem postulaverat per suum intercessionem Andream Archidiaconum Ecclesie Corecyrensis, quem cum suis litteris Romanam miserat.

Martini Episcopus Servus Servorum Dei dilecto Filio Archiepiscopo Jaderensi sal. & Apost. bened. Iulius & huiusmodi supplicacionem proutis animamus, tunc quatenus cum tuo possimus, favoribus prefationem apponere. Sane pro parte dilectionis Ragusi &c. (Cetera omnia idem verbis commemorantur, que in prelo-

Episcopo
Martini
V. apud

Martini
mandatum
peragere
litteras
venit.

Martini
idem anno
datus
Abate Ar-
chiepiscopo
Jadrensi in
Idibus.

Episcopo
Martini ad
Archiepiscopo
Jadrensi.

ribus ad Pergepinum litteris explicata fuerant; qua sequuntur paululum dilata sunt.) Nosque de promissi certum notitiam non habentes, ne volentes in hac re quae maxima consultatione procederet, ne alia debimus aliqua paritum praegressum, Praefectusque tui per Apostolicas scriptas commendatus & mandatus, quatenus, vocati qui fuerint vocandi, de promissi omnibus & singulis, & eorum circumstantiis, & praefectum ad quanta summum quilibet anno huiusmodi decem committere assueverit, ac quae expensas praedictis Rectoribus, Consiliis, & Universitatibus pro cathedris & iuribus illis loci, & aliis universitatibus, iudice singulis annis assueverit: & si praedictis Receptoribus, & Episcopis faceret huiusmodi decimas, pro centum annis illis, Rectoribus concederet, vel pro se & Receptoribus retineret; ac omnibus consideraret, quantis censibus pro huiusmodi decimis anno quolibet per utraque parte esset conveniens; & de aliis omnibus, quae ad praedicta pro utilitate habenda spectare viderentur, te diligenter informaret; ac ea, quae pro informatione huiusmodi te expedire viderentur, nobis per tuos potestates litteras, namque publica conspectas, tuo sigillo munitas, datum sereno continentes, quantascunque referret & inferre procuraret ad praedictam relationem super praemissis sufficiens instruksi, in praedicta ad quod debemus & iussimus sit, consule procedere volumus. Datum Romae apud S. Petrum tertio Nonas Maii, Pontificatus nostri anno F. id. 1275.

Hic literas ad Bistum decessit Archiepiscopus Ecclesie Concrvensis. Nefcio quid co-
minteresset, cur executionem mandati Pa-
pifici in mentem Obsequii duxerit. Inter
Pontifex ista fecimus totius questionis, et
Perceptum habuit super negotio decedentem Sta-
gnerium, ad se transmissi, ab Jordano Ep-
scopo Abbatibus examinari, ac ad iura normam,
et discipline judicialia precepta perpendisse.
Hic omnia diligenter legit, recognovit, et
trotum acquiescit ac iustitia expediret et pol-
licituram considerationem approbavit, lauda-
vit, legitime esse iudicavisse, prefertim cum re-
pessisset ipsomet Nicolaum per suum Procura-
toris illis omnibus assensum fuisse.

Cum Ragulini cognovissent illi Nicolaum Episcopum ab actis & sententia Præteriti Abbatis ad Sedem Apostolicam appellasse, Nicolaus de Porta Refugio Civitatis, convocato Senatu, de communi omnium consilio, quatuor Oratores sine intercessionibus constituit, qui Romanam provinciam inter Summo Pontifice, vel quolibet eorum iudicibus sine Cardinalibus, sine Præfatis Curis Romanæ, causam Ragulini Civitatis agerent, ac defenderent adversus Nicolaum Episcopum Corcyrensem & Sagnaensem: illi autem nullam potestatem largientur nullis limitibus circumscriptam, omnia tenendi, molendi, agendi, quæ ad causam obtinendam expedire viderentur: contraria argumenta diluerent, adversarii levitatem conproberent, populi Ragulini æquitatem ostenderent, & disposuissent, orationibus decimis Sagnaensium cum annua solutione centum aureorum, quod Pergrinus decreverat, ipse Suprema & inextinguibili auctoritate confirmaret.

in Christi Nomen Amen. Auso Nativit.
eiusdem 1422. Indict. 15. die tertia mensis Fe-
briarii. Actum in Civitate Ragusi in loco, in quo

minor consilium congregator, praesentibus reli-
 giosis, preter circumspiculis, Regula Domini Jo-
 hannis Cusaneensis de Firmo, & Thomae Bartholomaei
 de Trato, ambobus Cancellariis Communis Regu-
 lis, & aliis reliquis ad infra scripta vocatis &
 vocatis; ibique per illorum & sapientis Dominus
 Nicolaus quondam Petri de Pozza, honorabilis
 Rector Communis Regulis, cum suo patre Con-
 silio, & cum Consilio Regiarum, ad sonum con-
 tempane, loco & more solito, ad plenum & suffi-
 cientem numerum congregatis, & novis & vici-
 tis Civit. Regulis, & pro ipsa Civitate Reguli-
 tati, crebris, assiduis & privatis, iussu Con-
 silio & Civit. Regulis vero & legitimis Syn-
 dicali, & Procuratoribus, aliorum, salutaris,
 & certos nuncios speciales, & quidam alios meli-
 us, & convenientius fieri, & licet possint: Re-
 gularum & Rector, vicem F. Rectorum de Men-
 de Ord. Min. & Dominum Augustum Mettelbi de
 Drincas, circa Regulis praesentes, & acceptan-
 tes, & confirmatos, & regendas Dominus Do-
 minus Guillelmus de Gallo, & Dominum Petrum
 de Ortinobordo, scriptoris Apudlicis, licet ab-
 sentes, sed tamen praesentes & acceptantes &
 pro causa decima Pante Sigel, & pro gratia
 supplicum per ipsos habenda a Sed. Apostolica, ad
 compendium, & se ipsorum nominis praesentationem,
 & representationem in Curia Romana semel
 & pluries, & quatuor religiosi Socii, & Pro-
 curatoribus pluries etiam Sanctissimo Dnorum
 nostro Papa, nunciusque si Curia reperiret, sive
 quae Cardinalibus, Praetoribus, Auditoribus,
 iudicibus, & quibuscumque aliis officiis, & officialibus Romane Curiae delegatis, vel subdelegatis,
 ordinariis, vel extraordinariis, praesentibus
 & futuris, contra Dominum Sigisfuum Corzele,
 vel ipsi Procuratoribus, vel aliis quacumque
 personam, quae contra praedictam gratiam digne
 Pante Sigel, praevocanda, vel retrahenda ali-
 quodlibet noverit. Ad agendum, conclusum,
 petendum, & defendendum, replicandum &
 precavendum, item vel illius contumaciam &c. licet
 ad supplicandum, & supplicationes persequendum
 circa praedicta etiam Sanctissimo Domino nostro Pa-
 pa, & in ipsi supplicationibus insistendum,
 prosequendum, & quolibet circa praedicta Bol-
 las, & gratias impetrandas, & compleri & bol-
 las facienda, & confirmari secundum usum
 & consuetudinem Curiae Romanae, & quacumque gra-
 tiam & supplicationem dicti Domini Nicolai
 Corzele iussu genitum, & non legitimum, ar-
 restatam aut suspensam, vel non, cessantem,
 suspensam, & retrahatam, seu revocari petendum,
 & faciendum &c. Quae, quae inquirunt, perti-
 nent ad magis maxime explicandum & pugn-
 dam potestatem amplissimam, quam Ius Pro-
 curatoribus & interuentis tradidit.

Blasii Archiepiscopi Iaderensis, quinto fe-
re nobile post litteras a Martino V. missas, &
acceptas, mandatum Pontificum exequendum li-
cepit. Quid tibi a Pontifice Imperatui foret,
Rectori, Consilio; & Communi Ragusino per
suas litteras denuntiavit, in quas Interfuit tibi
Martini Epistolam includit. Diem illis edixit
ad comparandum vel per se, vel per suos Pro-
curatores in Curia Archiepiscopali, ut ad re-
ponderent, quæ Nicolaus Episcopus, vel eius
Procurator per vendicandis tibi decimis Stagne-
libus dicturus esset: nisi paraverit, lege in eos,
tamquam contumaces, tibi audent fore.

Elafus miseratus divina Jacta. Archiepiscopus, iudex arctus, & exequutor ad infrascripta

CHURCH
Dresses
Bustle
with, an
extra 10%
reduction
on the
cost of the
garment.
In the
case of the
garment
the
cost of the
garment
is reduced
to 10% of
the original
cost of the
garment.
In the
case of the
garment
the
cost of the
garment
is reduced
to 10% of
the original
cost of the
garment.

Three genera
fragments

à Sede Apostolica deputatus magnifice viris, Re-
tori, Consilio, & Universitati Civitatis Ragusini
salutem in Domino, & perpetuum gaudium. No-
vestis nos à Sanctissimo Domino nostro Divino
placito quapropter suscepisse litteras Apostolicas,
hulla plumbra ad cordulum canapis affixa more
Romana Curie, suas & integras, non violatas,
non cancellatas, non abrasas, nec in aliqua sui
parte suppelatas, sed omni pressa vitio, salu-
tate, & suspitione carentes; quas cum omni de-
bita sollemnitate venerabiliter, mandatore tale con-
stitueret, videlicet: Martinus &c. ut supra. Post-
quam omnia & singula, per venerabilem virum An-
drea Archidiaconum Curzulem, qui nobis pre-
fatas litteras Apostolicas presentavit, & deinde,
nos accuratissime requirendo, ut juxta tenorem con-
tentionem in prefato negotio procedere dignare-
mur. Nos igitur Blasius auctoritate, volentes man-
dato Apostolicum exequi reverenter, vobis au-
thoritate, quæ singulorum, mandamus, quatenus
per vos, vel ipsosdem idcirco, quicunque illa-
die post receptionem prefatarum, quæ termi-
nam vobis, per datus fuisset, & tenet, pu-
rioris assignamus, apud Archiepiscopatum Sa-
lomon Jaderensem, nostra consensu representatis,
vel representatis, illis Divino Episcopo Curzu-
leni, vel qui Praetoratus, seu Syndicus, susce-
perit, vel qui Ecclesia responderet, vel respon-
deret, aliquem, prout ordinis exigit, in causa pro-
cedamus, vellemus contentari, vel quæ non obstan-
te. Quod si prefatus terminus in diem veniret
non festinatis vobis, vel sibi; pro peremptorio ter-
mino . . . assignamus. Et ut de prefatione
harum nulla possit oriri dubitatio, vobis per hanc
nostram prefationem nuncium Georgium dillum Zu-
blanum, quæ ad hoc specialiter deputamus, sus-
cipimus illas prefatas, cujus relationi plenam
prefationis fidei ad quorum uberiori exco-
lutione, in illis Curia nostra regimini scimus,
nostraque sigillo, quo in Ecclesia Poloni; (ex
qua ad Jaderensem translatus fuerat), acceperat,
possumus communi. Dat. Jadre die 8. Mensis
Octobris 1422. Indult. 15. Pontif. ejusdem Domini
nostri anno supra scripto.

Mandato & edicto Archiepiscopi Jaderensis,
quod iano imperiosius, aut certe minus hono-
rificum videbatur esse, quam majestas Imperii,
& dignitas Republicæ requirebat, à Rectore Ci-
vitatibus, Senato, & Communi Ragusino retri-
butionem esse, ac de omnium iustitia ad Marti-
num V. & Sedem Apostolicam appellatum fuit.
Hinc edicto multa queribundi obijciunt: deci-
mas Segurienfes sibi adjudicatas fuisse, & cum
annuo solutione centum aureorum commutatas à
Peregrino Abbate Laceroniensi, Judice legitimo
ab Sede Apostolica delegato; sententia ab hoc
prolate ne mentionem quidem, quam tamen fieri
oponebat, factam esse in litteris Apostolicis,
quas Blasius suis litteris inferuerat. Mirari se,
quod Nicolaus Episcopus Corcyrensis, & Segu-
rensis, cum commutationem illam coram Pe-
regrino per suos Procuratores laudaverit, ap-
probaverit, receperit, deinde eandem repudiet,
& respiciat quod sibi personam auctoritatis attingat,
& loco tenum haberi velit Ragusinos, quos ab
Jaderensi Archiepiscopo in iudicium vocandos cu-
ravit; nec vero se intelligere, quomodo cogni-
tus hujus causæ delegatus poterit eidem Archie-
piscopo, cum per Vallemum de Calio ad Cur-
iam Romanam haberi fuerit, & Pontifice au-
sente, vel jubente, litteras illas cognoscere
& dijudicandum suscepit. **J**ohannes de Thoma-

sis, Auditor causarum sacri Palatii, sibi susce-
ptas esse litteras Martini V. ad Archiepiscopum
Jaderensem; neque hunc ab se haberi posse de
agnosci aliquam legitimam Judicem à Sede A-
postolica constitutum, cui parere debeant; & si
talis etiam esset, qualem se ipse nominat, non
putavit tamen eos ad suum Curiam & tribunal
evocare, qui non minus, sed plurimum dierum
iterare à finibus ditionis Duceolis Jaderis; id
dispendium diletissime veteris Sacrosanctæ Aposto-
licæ.

In Christi Nomine Amen. Anno Nativitatis
Christi 1422. Indult. 15. die septimus mensis No-
vembrii, illam Ragusi in loco solito audientie
Domini Rectoris, & Consilii, presentibus testibus
inscriptis, Cum die 4. prefatis mens. No-
vembrii per Georgium dillum Zubanum, assensum
nuncium Domini Archiepiscopi Jaderis, prefata
fuerit vobis, Rectori, & parvo Consilio Civitatis
Ragusii quædam littera citatoria, ex parte dilli
Archiepiscopi Jaderis, vigore commissionis, ut as-
seritur, sibi facta per Sedem Apostolicam, cujus
citatoria tenor per omnia sequitur: Blasius miser
divina (ut supra). Nos vero Lampre de Sango
(hic liquidem in Prætorum Civitatis Nicolao
de Pozza successerat) Rector prefatus cum no-
stro parvo Consilio, & Universitate illius Civi-
tatis Ragusi, visa citatione prefata, consideramus,
& memoramus, quod olim de tunc conti-
nente prefata citationis, & commissionis, ut
asseritur, emanante à Sede Apostolica, facta fuit
supplicatio coram Sanctissimo Domino nostro Papa
pro parte nostra; & per ipsum Sanctissimum Do-
minum nostrum Papam dilla causa commissæ fuit
Petr. viro Dominico Abbati Laceroniensi, per quem
ipsum Dominum Abbatem, vigore dilla commis-
sionis, vocatis vocantibus, & observatis omnibus,
& singulis observantibus in similibus, & de consue-
tudinibus, & assensu dilli Domini Episcopi Curzu-
leni, & in nihilo juris & mandati prefati or-
dine prætermisso, decreverunt, & declaratum
fuit, quod si nos Rector prefatus, cum parvo
nostro Consilio, & Universitate Ragusi solvimus
annuatim in festo Paschæ Resurrectionis
Domini, prout et idem ipse Episcopus, per annum
unumquemque, censum auri centum pro de-
cima Seguri, et Tualia, eidem Domino Episco-
po, vel successori, vel alii ejus videri gerenti
in nihilo ulterius regi possimus occasione dillerum
decimarum, prout latius continetur in determina-
tione prefata; de qua commissione facta eidem
Domino Abbati Laceroniensi, et processu & deter-
minatione extanti per eum factis & executis, in
ipsis affectis Apostolicis litteris, quas idem Do-
minus Archiepiscopus asserit se recepisse, nulla
mentio facta est. Admirante ideo nos Rector pre-
fatus cum parvo Consilio, et Universitate Ragusi,
quod dillas Dominus Episcopus Curzula re-
tractare cœneret, quod sibi fecit placuisse, et
maxime quod coram Domino Archiepiscopo Jaderis
comquam Judice delegato, dilla citatio facta est,
tamquam si ipse Episcopus Curzula esset actor,
& uti rei, quod minus videtur iniquum Do-
mini supradicti Archiepiscopo Jaderis, per litteras
affectas Apostolicas, in ipsa illa citatoria regi-
strata, quas ipse Dominus Archiepiscopus asserit
accepisse; & etiam maxime cum illa ipsa causæ
commissa fuerit decidenda in Romana Curia Do-
mino Joanni de Thomasis de Romanis Decretorum
Dilecti egregio sacri Palatii causarum Auditori;
& superinde citatus sit idem Dominus Episcopus
Curzulanus, & inhibitus sit ad partes, ut ad al-

juris procedunt; ut patet per litteras publicas, a Rom. Curia emanatas. Quare nos praedictus Regulus cum patre Consilio, & Universitate Regula, firmiter in praedictis nos nominat Regulator, & dilectam Universitatem gravari, immutari, & possessionem nostri gravari; maxime cum dictum Dominum Archiepiscopum habere se ingerat ad causam, tamquam potest delegatus, cum in veritate non sit, & faciat per citationem praedictam nos temerari nos, & Dominum Episcopum Corozale temerari asserit, de qua re libertatem nos emittimus via debet, per litteras apostolicas supradictas. & citamur esset iudex delegatus, quod tamen negamus, non posset trahere partem extra iura districtum aliter unum dicens, cum iudex a finibus huius districtus, & etiam ad Episcopatum ipsius Corozale fore de quo pluribus diebus dicit, quod esset expresse contra constitutiones apostolicas. Item coram infra scripto Notario publico, tamquam publica persona, & testibus infra scriptis, a praedicta citatione, & omnibus in ea contentis, & sententiis per dilectum Dominum Archiepiscopum, & a dilecto gravamine, in his scriptis appellamus ad Sanctissimum Dominum nostrum Illustrissimum Papam V. & ad eius Sanctam Apostolicam nos, & contra, & Universitatis praedictae iura sacrosancti & protelissimi eius sublimitatis; protestantes, quod praedictae huiusmodi appellatione, nihil per eam, aut aliquem eius nomine debeat evenire. Et postquam insisteret, indicant & illustrissimum, eique protestantes de omnibus etiam, expressis &c. Regamus quatenus Notarius infra scriptum de praedictis publicum conscribere instrumentum &c.

Marcello V.
Gammeli
Abbas
Abbas
Abbas
Abbas

Reclamatio, & appellatio Restor, Consilii & Communis Regulini valuit apud Martinum Pontificem praefatum cum quatuor illi orationibus, quod tertio Nomen Regula ibidem ministrant, illorum polluta, & causam Regulini egregie Pontificis proboluit. Itaque Martinus sententiam, quam Abbas Lactonensis Iacobum Regulini tulerat, auctoritate apostolica confirmavit: Nicolaum Corcyrensem & Stagenensem Episcopum aureis centum annis contentum esse iussit: decimus Stagenensis Regulini ad iudicavit.

Marcello
Abbas

Martinus Episcopus Servus Servorum Dei ad praeposita rei memoriam. Sincera devotissima affectus, quem dilecti filii Regulus, Consilium, & Universitas Civitatis Regulini ad nos, & Sedem Apostolicam habere voluerunt, non indigna iuretur, ut ea, quae a vobis dignis pollueret, & alias rationabiliter processerat, apostolice maxime roboramus. Dudum siquidem pro parte illorum Rectoris, Consilii, & Universitatis, nobis exposito, quod cum ipsi proinde circumdeter, & considerantes, quod praefata eorum Civitas tertius & latus schismaticorum, & infidelium &c. (ut in Epistola Marciali V. ad Cenobitarcham Lactonensem.) Nos de praefatis certum notitiam non habuerit &c. dilecto filio Abbati Monasterii de Lactonia prope Regulini, eius proprio nomine non expresse, nobis dedimus in mandatis, quatenus si ita esset, praefatis Rectori, Consilio, & Universitati, postquam ipsi praefatis Nicolao &c. (ut in Epistola modo laudata.) Lactonensi revo-
catis, suam exhibita nobis vix per parte Rectoris, Consilii, & Universitatis praefatae petitione contineret, dilectus filius Peregrinus modernus Abbas dicti Monasterii ad excusationem dilectam litterarum, iuxta ipsorum contentum atque formam rite procedendi, vocate dilecto Nicolao Epi-

sopo, qui in ea parte fuerat concubitus, per dilectum infirmationem, super his habundant, praenotata omnia, prout superius sunt expressa, neca iuravit & vult per parte eisdem Episcopi legatione non per se, sed per Malician fratrem, vel sororem suum filium & comparentem, in contrarium, & quod executionem huiusmodi impediret, allegatum aut obiectum extiterit, quia immo in praefatis executione per dilectum filium Antonium Archidiaconum dilecti Ecclesiae Corgolensis, Praetorem suum ad id specialiter constitutum, expresse consenserat, & concessit praedictum, & de consensu & voluntate praefati Episcopi ita potest concurrebant, statuit, & decrevit, quod ipsi Rector, Consilium, & Universitas decimum fore censum centum decaturam anni annuatim ipsi Ecclesiae, sine alteri Episcopo Corozale, &c. (hanc sententiam Praegrius habet in ipso actis, & de his in eisdem verbis expressum fuit. Quare per parte Rectoris, Consilii & Universitatis praefatorum nobis soli humiliter supplicatum, ac constitutum, & concessum per ipsam abbatem in praefatis factis, ac instrumentis praedictis pro ipsorum subsistentia reor apostolica confirmatione aspicere degeremus. Nos igitur, intendentes praedictum, sine praefatis, & illis iuribus infirmis, praemissa per Nos Praetorem nostrum Jordanum Episcopum Albantensem examini facimus diligenter; qui annibus diligenter recognoscit, prout postea nobis resultavit verba vix, cognovit praemissa per ipsam abbatem in actis &c. extorta rite, & rationabiliter capientes ut ipsorum Rector, & Consilium & Universitatem de tota erga nos, & Rom. Ecclesiam in servitibus augeret, quo amplius eiusdem sedis privilegio se videret commoveret, huiusmodi supplicatibus inclinat, condonatum, concessum, & instrumentum praedictum, & omnia in eis contenta, & quaecunque inde facta, rata habuit, & grata, & auctoritate apostolica in certa sententia confirmavit, & praefatis scriptis praefato communitas, ac supplicavit illor dilectis, si qui ad solvendum omnes, qui a iure in talibus requiruntur, intercesserit &c. Nulli ergo auctoritate humanae liceat hanc paginam nostrae confirmationis &c. Dat. Romae apud S. Mariam Majorem XII. Kal. Decemb. Pontific. nostri anno quarto.

Ab his litteris Martini mensis unum, & aliquot intercesserant, cum idem Pontifex tertius ad Peregrinum litteras dedisset. Alia quaerimus, nam de decimis Stagenensibus habuit, abjurando Episcopo Albanensi recognovit & approbata, & sententiam, quam Peregrinus secundum Regulinas pronuntiaverat, laudavit in confirmavit. Quod ipse decreverat, exequendum curaret: si quid contra atque ipse indicaret, Episcopus Corcyrensis moliretur, Regulinas defendere, velque in firmo & stabili decimarum Stagenensium possessione retineret; modo Episcopo Corcyrensi & Stagni centenos singulis annis aureos prefoverat. Secundum litteras, quibus illam ab illius quaestione liberanda, & sententia secunda superaddere iusserat, revocavit, atque irritas fecit.

Martinus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto filio Abbati Monasterii de Lactonia prope Regulini salutem & apostolicam benedictionem. Dudum siquidem pro parte dilectorum filiorum Rectoris, Consilii, Universitatis, Reguli, nobis exposuit, quod ipsi pro acquisitione loci Sancti Stagni &c. in aliis litteris supra descriptis. Postmodum vero expientes super factis illorum acrimiamque

Marcello
Abbas
Abbas
Abbas
Abbas

Marcello
Abbas
Abbas
Abbas
Abbas

dem luti, & de processu super præmissis per te habito, & formato, habere notitiam plenariam, Ven. Fratri nostro Jordano Episcopo Albanensi consuevit oraculo vixit, ut super præmissis inquirere diligenter veritatem, & quia dicitur Jordanus Episcopus, præstis nobis pfecta retella vixit, nro, & examinato diligenter processu habuimus, per te, ut præfatus, habito, & formato, in iura executionis Ven. Fratri nostro Nicolai noscitur Episcopi Curgole, fuit confusus admittit, cognovit vixit per te circa habuimus, si negotiorum decimarum gilla, & exorta, rite & rationabiliter processit, contentamus & volumus, ac mandamus, ut illis tibi tuo processu in suo prius regere, & robore permanere, ad executionem primarium litterarum nostrarum, si forsitan in eis aliquid exagitationis præterit, ipsorumque Reli. Consil. Venerabilis, deservimus a quibus, qui cor ad summo, & licet in diffi processu super iniquitatis decimarum tam episcopi luti, quam etiam hanc, ut ipse vixit, ac fortassis transgressus sunt, & gravitas sumptuum & soliditate præsumunt, perinde processit, insequitur, neque desecras, ac si illa nostra littera de supersensu, & suspensum commissionem & mandatum tibi primis, per nos fuit, tibi disticta notitiam fuisse, quæ, & illa nostra litteras super reformationis iniquitatis decimarum disticta Ven. Fratri nostro Archiepiscopo Jaderensi, cui super hac materia simili modo scribimus, nullas esse decimas primitivas, roboris, atque momenti. Dat. Roma apud S. Petrum vi. kal. Januarii, Pontificatus nostri anno sexto, id est 1472.

In tandem fere sententiam & eodem die scripsit ad Bladium Archiepiscopum Jaderensem, & quod decessit prioribus litteris mandatum super agitione decimarum, revidit atque abrogavit, vixitque ultra progredi, sequi illi controversia immittitur, ut decessit tamen consilium & auxilium Ragulini, si quod forte ab eo ad sua fuit obtinendum, secundumque expectaret.

Martino Episcopo Servati Servatiani Del. Ven. Fratri Archiepiscopo Jaderensi, salutem & Apostolicam benedictionem. Datum siquidem pro parte disticta filiarum Reli. Consil. Venerabilis Ragulini, nobis expressit &c. (ut supra in tertio ad Peregrinum episcopo.) Et deinde per alios litteras Præfatus tui super iniquitatis materia commisit, quatenus recitas qui fuerit vacanti &c. (ut in superioribus ad eundem Archiepiscopum litteris.) Postmodum vero copiosius super falso decimarum assilum inquisitum luti, & de processu per tandem Abbatem desiderate nostra habito, & formato habere notitiam plenariam, Ven. Fratri nostro Jordano Episcopo Albanensi &c. (ut in tertio supra laudata ad Peregrinum episcopo.) Palam & mandamus, quatenus de præmissis te nullatenus intermitteas, sed potius ipse Reli. Consil. & Venerabilis Ragulini, quatenus pro ipsorum parte facias requisitus, cisteras & assilum, & si qua per te, ut præfatus, ex causa commissionis habueris circa iniquitatis informationem gilla esset, ordinata, vel exorta, cassas, revocet, & annullas, quæ nos etiam pro cassis, & irritis volumus, & infelici, præmissis litteris circa hoc tui disticta, & alia contrariis non obstantibus quibuscunque. Dat. Roma apud S. Petrum vi. kal. Januarii, Pontificatus nostri anno sexto.

Ita decum sedata & discreta est controversia de decimis Sageniensibus, quæ inter Nicolaum Episcopum Corcyrensem ac Sageni, & Senatum ac Civitatem Ragulini anno 1470. interducat,

& deus fere annos nobis vixitque commotionibus agnata luti. Scutaria & confusio in Apollonia Nicolaum hanc ac patere debuit, ut vero precipue decimas penitus Stagniensibus penes R. in publicam pulita ætatem est, & onere solvendi Episcopo Stagnensi nuncius, & con-

onere solvendi Episcopo Stagnensi nuncius, & con-

ANDREAS II. EPISC. STAGNIENSIS XX. CORCYRENSIS XII.

Erst Archiepiscopus Ecclesie Cathedralis Corcyrensis S. Martii, & Venerabilis gentis patris Michaelis, quem Martinus V. Nicolaus in usumque sedem abrogavit, ut est in tabulis cathedralibus 1426. P. M. Decembris præfatus est Ecclesie Stagnensis & Corcyrensis, fuit nobis, vacationis per obitum Nicolai alii Episcopi, de persona Archiepiscopi Michaelis, Archiepiscopi S. Martii Corcyrensis, Anno proximo, i. e. 11. Januarii, in conspectu tribus translatione obdormit, & pro illa habitationem se constituit Joannes Archiepiscopus utique Ecclesie, Ob. Ca. 1. 60. pag. 146. Præfatus annos circiter quinquies.

Stat Episcopo Eugenii IV. ad Episcopum Stagnensem Ferraria data anno 1478. xxviii. Kalendas Januarii, Stagnensis Episcopus & Ecclesia obtinam gentiam sit, ignorare se quæ Papebrachius, & Vaddigius, nolumus eadem in Catalogis Ecclesiarum & Episcoporum Romanæ Sedis subjectionem invenire. Quis illi ignis, cor dubitemus, quoniam illi Episcopo Stagnensi, cui episcopo Eugeniano isidoriga est, idem illi atque vultus Andreas Episcopo Stagnensi, præfatum cum in eo diplomate insolentiam, quibus Ecclesiam Cathedralis Narnensem an. 1287. res Archiepiscopi & plures Episcopos commolant, Petrus Stagnensis Episcopus appellatur Stagnensis, ut supra in eodem Foro declaravimus. Et hunc annum 1478. episcopo Andree adscriptus cum Episcopum Stagnensem Andree congruit. Fortasse Andree in Italiam venit, ut Concilio Concilio interducat, quod Eugenius de reconcilianda inter Latinam & Græcam Ecclesiam concordia Ferrariam convocaverat, & eodem anno in eadem urbe haberi cepit, quod deinde Florentiam transiit, & vel quod vero propius est, cum schismatici & heretici Stagnensis penitus recuperanda causa obnoxi infelici esse non desinere, Andreas, in a S. de Apollonia opem petrat, in Italiam discesserat, & dum in hisce locis degere, se nihil ageret, ad omnique curatione & administratione eorum ecclesiarum vacaret, Episcopo Urbinati, in eadem Vaddigius, opem vicariam navabat, forte, inquit, Venerabilis Urbani, Hanc igne Eugenius mandavit, ut, quem Martinus hinc pulset, conjunctionem colligi Verginium S. Silvestri, quæ primæ S. Græce disciplina deservit, collegio Verginium S. Lucie auctoritate Apollonia confirmaret, utrumque autem fuit erat in diebus Urbis. Hæc illi episcopo Eugenio.

Pet. Fratri Episcopo S. Martii, Al. 21, quæ pro schismaticis &c. Datum siquidem pro parte disticta

Mar. Nicolai
in Ep. Ragulini
in Corcyrensi.

ad quædam
episcopo
Ragulini.

ad quædam
episcopo
Ragulini.

Litteræ
Nicolai
Episcopi
Ragulini
ad quædam
episcopo
Ragulini.

In nobili Viri Gaidenensi Episcopi Montis-Ere-
rit Petrus, Dux, fil. iuxta. Martinus Papa
F. praefecti nobile episcopus, quod Monasterium
Sancti Sylvestri Ordinis Sancti Clarae Urbis.
diocesis in loco campitri sum, & in quo ad-
hibitis & novis Monachis in castrensis pui-
sant, sub Religiosis balium, vota sua Adhuc
exhibere consueverunt, a novis circa tempori-
bus laxato potestate frant, & vitem ducit ad
per omnia distans, & quique ad huiusmodi
fructu summo, si Monasterium ipsum, Ab-
batissali degerit in eo suppressa, Monasterio San-
cti Luciae Vicari, & c. natus, incorporaretur,
& annuere, domus ipsius Monasterii melius
gubernetur, Monachique ibi degeret ad mona-
stium vitem rursus, & c. deinceps per eundem
Conventum pro huiusmodi nomine humiliter supp-
licato eodem praedecessori, idem praedecessor dilecti
filio Leopoldo Ecclesiae Urbis, qui proprio no-
mine non expressit, suis litteris dedit in muni-
cipio, ut si videret Abbatissae, & conventui dilecti
Monasterii Sancti Sylvestri, & illis, qui fuerit ex-
tremi, per aliquem informationem super pra-
missis habuerim, ea vera esse reperire, Abbatissae
dignitate in ipso Monasterio Sancti Sylvestri sup-
pressa penitus, & extirpata, illud cum eodem
iuribus, & pertinentiis suis praefato Monasterio
Sancti Luciae adfuerit, Apostolica interponere, p-
suerit, & auerit, prout in litteris eiusdem pra-
edecessoris, quarum tenorem praefectus haberi vo-
luerit, pro expresso, dicitur plenius contineri. Cum
autem, sicut exhibitis nobis nuper pro parte dile-
ctarum in Christo filiarum Abbatissae, & conventus
Monasterii Sancti Luciae praefati, petito con-
tinuerit, idem Praeposita ad litterarum dilecti pra-
edecessoris executionem praecedens, Abbatissalem di-
gnitatem in dilecto Monasterio Sancti Sylvestri sup-
pressit, ac ipsum cum annexis iuribus, & perti-
nentis Monasterio Sancti Luciae praefato in perpetuum annexit, unius, & incorporavit, quarum
venerit, annexit, & incorporationis vigore,
Abbatissae, & conventus praedicti possessionem di-
lecti Monasterii Sancti Sylvestri alienam, illius re-
tulerunt, & possederunt, prout tenent, & pos-
sident de praefatis p-cessit, & quare. Quare pra-
eunte Abbatissae, & conventus praedicti nobis
suis humiliter supplicavit, & c. Nos igitur, & c.
fraternitati tuae per Apostolicam scripta mandamus,
quatenus de praemissis omnia, & singula, au-
thoritate nostra, te diligenter informes, & sup-
pressionem, annexione, & c. alia omnia iode-
cure, prout videris, & providere facias, auctori-
tate nostra approbes, & c. Datum Ferrariae 20-
no Dec. 1438. XVII. E. Anton. Januarius, anno
etiam.

JOANNES V. EPISC. STAGNENSIS XXI. CORCYRENSIS XIII.

Anno 1441. Ecclesiam utramque regendam
suscepit. Nobis fuit incognitum, nisi cum Jo-
seph Card. Grassano nobis ex tabulis Romanis
ejusdem anni notum fecisset. Div. Cam. T.
20. pag. 106.

JOANNES VI. EPISC. STAGNENSIS XXII. CORCYRENSIS XIV.

Circa Corcyrensis ex familia de Paulis ho-
nora in primis & copiosa, cui tabulae Romanae
Diverf. Cam. Tom. 26. pag. 134. cognomen
Rubini adscribitur. Cum esset Episcopus Bu-

daensis, Nicolaus V. soluto vinculo, quo Ec-
clesiae illi erat obstrictus, eum ad regendam Ec-
clesiam Corcyrensem & Stagnensem migrare iussit
an. 1447. ut docent litterae Pontificiae apud Wad-
dingum scriptae. Dilecto filio Jacobo de Sere-
rio ellecto Budensi, quem in locum Joannis ad
Corcyrensem & Stagnensem Ecclesias transiit
Episcopum Budensem, dederat. Nuper, in-
quit, venerabilis Frater noster Joannem Cor-
cyrensem, & Stagnensem, nunc, Budensem Episco-
pum tuum, apud dilectam fidem constitutum &
vocalem, quae ipsi Ecclesiae, cui praerat, tradi-
tur, de Fraterni consilii consilio, & Apo-
stolica potestate plenissime obsequens eum ad
Corcyrensem, & Stagnensem, indecens canonicas natus
Ecclesias, tunc Praetor exierit, datusque Apo-
stolica auctoritate transierit, praefectum ipsam
dilecti amplexi Ecclesiae in Episcopum & Pastorem
& c. Dat. Roma apud S. Petrum anno 1447. XVII.
Kal. Novemb. anno primo. Anno post inter-
itum Episcopatum tertio morte labatus eodem
utramque partem successori reliquit.

ANDREAS III. EPISC. STAGNENSIS XXIII. CORCYRENSIS XV.

Nobili genere natus Corcyra, cognomine
Canavellas, an. circ. 1450. regimen Ecclesiae
utriusque suscepit. Quamvis dubitari nequit,
quod & Andreas, & duo superiores, itemque
tres posteriores Episcopi eandem curam & sol-
licitudinem pastoralem acceperunt Stagnensi & Cor-
cyrensi Ecclesiae impendunt: tamen cum apud
Corcyrenses idem habitum & domicilium con-
tum haberent, nulla fuit episcopi actus, quae ad
Ecclesiam Stagnensem pertineant, in tabulis Sta-
gnensibus illorum temporum descripta invenien-
tur. Andreas diem obiit supremum anno 1454.
Kal. Martii, & in eadem Cathedrali Corcyrensi
humatus fuit.

LUCAS EPISCOP. STAGNENSIS XXIV. CORCYRENSIS XVI.

Huic Ecclesiae utrique Episcopum dedignum
Leonida paritia Viceri. Hic doctor iuris ex-
nominis, cui Ecclesiam utramque decrevit Nico-
laus V. an. 1454. ut colligitur ex lib. Obli-
gam. T. 76. pag. 98. qui scriptum est eodem
anno tertio Nonas Junii obligationem ab eo sus-
ceptam fuisse solvendam quinquaginta florensis pro
communi servitio. Ad hanc Ecclesiam praefectorum
Nicolaus litteras commendatitias dedit ad Re-
torem & Senatum Regium praefecturas, quae
sunt huiusmodi.

Nicolaus Servus Servorum Dei dilectis filiis
nobilibus viris Rectori & Conventui Civis Regis.
Cum hodie Corcyrensem, & Stagnensem Ecclesias iuri-
bus suis per obitum bon. mem. Andreae Cor-
cyrensis, & Stagnensis Episcopi, qui extra Rom.
curiam decessit, Pastoris solus destinatus ut per-
sona dilecti filii Lucae Leonis de Fraterni nostrorum
consilio amamus auctoritate Apostolica providen-
tiam, praefectura ipsarum dilectarum Ecclesiarum in Epi-
scopum & Pastorem, eorum & administrationem
ipsarum Ecclesiarum sibi in spiritualibus et tem-
poralibus plenarie committimus, prout in litteris
nostris confectis litteris plenius continetur. Nos
ipsam dilectam exigerentur fuit meritis pastora-
li benevolentia praefecturae empuerunt quos dilecti
Ecclesia sub ipsius dilecti regimine in spirituali-
bus et temporalibus sibi suscipiant incrementum.

Joan. VI.
Episc. p-
rom. 26.
20. pag. 106.

Andreas III.
Episc. an.
1454.

Leonida
Viceri.
an. 1454.

Andreas III.
Episc. an.
1454.

44. ubi etiam vestram rogamus, & hortamur
argute, quatenus concessit Ecclesiam & praefatas Ec-
clesias sua cura commisit habentes pro nostra &
Apostolica Sedis reverentia propensius commenda-
tos ipsam & ipsas designis servare persequen-
tis ita quod idem illarum vestra nobilitatis sat-
elites praesidio in consilio sibi cura pastoralis ef-
fecto pesser deo propitio prosperare, se nobis ex-
tra de personis vestra a deo praesentibus, & a nobis es-
sentialibus praesentibus alio gratularum. Dat. Roma apud
S. Petrum anno Incarn. Domini. MCDLII. XVI.
Kal. Maji, Pontif. nostri anno octavo.

Praefectum Ecclesiam uniusque illi traditam
declarat inscriptio proposita ejusdem litterae ac
mandatis: Lucas LXXXV. DII & Apostolica
Sedis gratia Ep. Carzolei, & Staguri. Universis
&c. Dat. xx. 1455. Vivam & Pontificatum per-
duris usque ad an. 1462.

THOMAS EPISC. STAGNENSIS XXV.
CORCYRENSIS XVII.

Thomas
Episcopus
25. 1462.

Civis Venetus ex illustri familia Malombra,
qui ab inerte adolescentia, cum in sodalita-
tem Patrum Praedicatorum nomen dedisset, Coe-
nobium Veneto S. Dominici adherere voluit, quod
ad provinciam Domenicanam Langobardiam spe-
ctat. Insigni doctrina floruit, & varia opuscu-
la philosophica & theologica typis mandavit.
Pater illi Thomam utique Ecclesiam Stagnensem
& Corcyrensis Episcopum praefecit an. 1452. 29.
Kal. Februarii ut est in lib. Obl. Cam. T. 79.
pag. 47. Cum ad suam Ecclesiam adventisset,
omnem in illius utilitatem, ac decus augendum
curam atque operam contulit & anno 1469.
tribus pie mulieribus tertii Ordinis Franciscani
allectis postulatam fecit commorandi in dis-
trictio quodam extra urbem Stagni erecta apud
Ecclesiam SS. Cosmae & Damiani, vicque ibi-
dem ad normam solliciti Franciscani agende,
quam quidem facultatem concessores sui alibi hu-
milibus & religiosis mulieribus tertii ordinis Do-
minicani concesserant, tum nequis illis mole-
stiam afferret, diligenter curavit, sanxitque hoc
decreto.

Thomas
Episcopus
25. 1462.

Thomas Malombra Dei & Apostolicae Sedis gra-
tia Episcopus Stagnensis & Carzoleis dilectis
nobis in Christo Marcella, Rebeccae & Catha-
rina professis tertii Ordinis S. Francisci salutem
in Domino semper. Vita ac morum honestas, ac
liquet probitatis ac virtutum merita, quibus apud
nos estis multipliciter commendata, nos conducunt,
ut vobis reddamus ad gratiam liberales.
Sane pro vestra vestra fuit nobis nuper exposuimus,
alias certis bonis ac religiosis mulieribus nostri
Ordinis a nobis praefectoribus fuisse concessum,
quatenus pro eorum quiete & devotione &c. a-
pud Ecclesiam SS. Cosmae & Damiani extra mu-
nem Stagni stanti ac enumerantur facultatem ha-
beret: quod nos fuimus & mulieres praefatae
nobis assensu & obsequio desideratis praeinde ve-
stris in hac parte supplicationibus inclinati vobis
religiosis & honestis mulieribus praefatis, quate-
nus apud istam Ecclesiam SS. Cosmae & Damiani
stanti & mirandi quomodo modum per vestra & ho-
nestas vos, & quae vos antea fuerunt, casus-
vobis, & casusvobis, auctoritate praesentium po-
testatem & licentiam concedamus & impertiamur,
Nihilominus universis & singulis tam Curatis
quam Religiosis & aliis tam civitatibus quam dioc-
cesis Stagnensis in virtute S. obedientia districte
praecipimus, ne vos mulieres praefatas apud supra

istam Ecclesiam degentes, & alias quae forte in
religiosis vestra fuisse admetropolis admittantur,
per se vel alium quovis modo audiant impedire, vel
aliquid super hoc impedimentum afferre, ut
contra praesumptores huiusmodi compellamus iuris
remedia providere. In quorum omnium fidei &
testimonium has patentes fieri, & cum impressio-
ne nostri amplexus sigilli munivimus. Datum
Carzole ex nostro Episcopatu Palatio Anno Do-
mini 1469. die 26. Februarii. Pontific. vere SS.
D. N. Pauli P. Tercii. Pope II. ex. vii.

Hoc ipso anno in Italiam rediit, & Patavi
confestim vicariam apream, seu potius admi-
nem cum Marco Nigro Episcopo Catharini co-
avit Jacobo Zeno Antistiti Patavino, ut cor-
ruptos hujus Ecclesiae mores corrigere, & ec-
clesiasticam disciplinam restituere, quod docent
ad an. 1470. tabula Caelebi Veneti Domini-
cani SS. Joannis & Pauli. In tabulis vero Ar-
chivi Episcopali Patavino ad an. 1470. dicitur
Joannes de Roma Vicarius Generalis Patavino,
& Marcus Nigro Episcopus Catharini Suffra-
ganeus; & ad an. sequentem 1471. dicitur
ex istem 911. Id. Martii, & v. Id. Junii
Nigro Patavinae diocesis sacris Ordinibus in-
stituta fuisse a Thoma Malombra Episcopo Co-
rcyrensi in Civitate Patavina moram trahere, de
licentia D. Episcopi Paduani. Ragusini interea
agere fortiter praesidium Stagensem Episcopo
Corcyrensi solerte, praestitum eum 45, ex quo
Corcyra ad Venetorum imperium transiit, & sta-
tantes esset, neque Ragusinae diocesis, sed a-
liunde ad tam Ecclesiam regendam eligi con-
fisset. Quare apud Sedem Apostolicam id molis,
& agere coepit, ut Ecclesiam Stagensem a
Corcyrensi disjunctio fieret, & sua cuicque Ep-
iscopos praeretur. Sed Thomas Episcopus, qui
tum ob hanc causam, tum ut sacra limina mo-
re majorem invaderet, se ad urbem contulerat,
vehementer obstitit, corumque conatus & pre-
ces elisit. Dum Roma verabatur anno 1490.
Nicolai Niconis, five Nigrevichius civis &
patrius Corcyrensis Archiepiscopus S. Mariae
de Barbano diocesis Patavinae, jussu & nomine
Thomas Episcopi pensionem Stagensem hujus
anni recepit, quam Rector & Senatus pecunia
numerata solvi jussit, ut declarat syngrapha re-
lita soluta pensionis, quae in tabulario Ragusino
servatur his verbis compuncta: 1490. 3. April.
Petr. D. Nicolaus Nigrevich Archiepiscopus
plebis S. Mariae de Barbano Patavinae diocesis,
tanquam Procurator noster R. in Christo Patris
D. Thoma Malombra Episcopi Carzolei & Sta-
guri, prout de praevia consult. instrumento falso
Roma 1490. Indult. 8. die 23. Martii a me jussu
& illis, concessus fuit habuisti & recepit, sunt
revera habuit & recepit per manus nati Notarii
a magnifico Rectori & Consiliariis Civitatis
Ragusi ducatus ac civitatis Patris pro integra
& completa solutione decimarum Stagni & Pon-
ta pro uno anno futuro ad Talcha Ragnensis
proximo restitutum. Ego Hieronymus de Spon-
dris Cretensis vicarius Notarius Com. Ragusi
fideliter scripsi.

25. 1462.

Episcopus
Stagenensis
Corcyrensis
diocesis

Episcopus
Stagenensis
Corcyrensis
diocesis

retur, emendatque ab eo pecuniam pro sacra
expeditione suisle recantata munitionum milia ex
argenteis. Hoc munus postmodum Romanus
reversus est, itaque ad Pontificem orator no-
minis Garentis Episcopi, anno scilicet 1502.
Cumque Patavii constitisset in itinere, ibidem
tem ac Senatui Vinctorum scripsit xxi. Kal.
Novembris, se ad urbem profectum, sedemque
litteras deferre Maximilianum Imperatoris. Ista
priele nuntius Augusti, quas ejus ipsa Patribus
ulundaret. Itaque Venetis venit die Octobris
vicesima, & in Curiam perhoratorem exceptus
ad dextrum Ducis laus afficit, & elegantiora-
tione istius Dorem ipsum, & Imperatorem lau-
davit, qui de bello in communem hostem cum
Venetis insurgendo constituerat, se Romam per-
gite hanc ob causam, & gratias Senatui red-
dit, iheri se sursum commisit. Anno sex-
quadraginta post Episcopatum luseptum Thoma-
sus automodem erate proventus, cum se oneri
episcopali non esse intellexeret, Nicolium Ni-
conium ab Sede Apostolica hui auctororem po-
tulavit, & iure successione donandum coravit.
Alexander VI. ejus precibus obsecutus, quem
petebat, auctorem & successorem in 1503. vi.
id. Maji designavit, sed, Alexandri morte pro-
tergo, Julius II. designationem confirmavit, &
Pontificum diploma concessit xi. Kl. Dec. an.
2. Pontif. idem 1503. Anno proximo xvi. Kal.
April. Nicotius lusepti eligationem pro suo
communi servitio contribuendi ariis Apostolica
florens octoginta, ut docent Tibula Romane
Oblig. Cam. T. 88. pag. 132. & Diversi. Cam.
T. 57. pag. 96. Provis. Sacr. Colleg. pag. 119.
Itaque Nicotius Episcopatum consecratione immo-
raturus omnia, que sunt Episcopi munera &
officia ensequi cepit. Cum Ragusibus solatio-
nem annue pensionis Episcopo Stagnensi debita
ex die praesentia in aliis aique aliud tempus
differrent, Thomas iura Pontificis, tota Car-
dinali Neapolitano iura impetravit ad Recto-
rem & Consilium Ragus, quos hortabantur &
monebant, ut pensionem annu praeteritis quam-
primum solterent. Has cum suis litteris Nico-
tius Marino procuratori suo praefectus de-
dit. Has istius epistolae Rector cum Senatu,
quae dignae erant, reverentia ac demissione ac-
cepit, rescriptisque ad Nicotium in hanc sen-
tentiam: sibi Pontificum diploma cum epistola
utroque suum Cardinalem, tunc ipsius Nicotii al-
latus fuisse, quorum munus atque hortationi-
bus quam promptissime parendum esse censue-
runt: & quamvis ugeret solatio pensionis Tur-
ticis, & propter impensas communitas, varias,
& multiplices difficultate pauperum laborarent,
nullam tamen ad se morem interpositionem, qua
statim centum aureis Marino ejus procuratori
numerasi jubebant. In extrema epistola Nico-
tius humanitatem extulitque virtutes commo-
dant, & suam ipsa propensissimam vo-
luntatem & observantiam verbis amplissimis de-
clarat, & eique perlatum esse volumi, quidquid
a se ejus causis publice aut privatim fieri possit,
ad imper copiosissime facturus. Intercepti epi-
stola hae est: Reverendissime in Christo Patri &
Domino Nicolae Nicotio Cardinali & Corpore
Corcyren. & Stagnen. Dominos & Patres
Colendissimi. Reverendissime in Christo Pater &c.
Conclusio vero & habet: Inquit Deus vult
fuerit vestra, ut ait Deus praesentis argu-
mentum. Ragusa die 24. Januarii 1505. Rector
& Cons. Ragus. His temporibus Ragusini civi-

tatem Stagni, qua pari alluitur, validissimis
operibus, aggeribus, & molibus ad impetus
cellarum retundendos sumant, ut rescribit
scriptio janus urbis insculpta his verbis.

Ne male defensum locum populus, & alius

Aditior trahat praeterea horum equis

Opposuit bimaris ut propugnacula Stagni

Ragusa, & Blasi nomen magis fari

ad. D. M. DPL.

Anno 1510. Thomas alius Episcopus Bie-
chelin: utriusque retinebat, & vicario Nicolai
Niconi opera ad regendam utramque miteba-
tur. De Stagnensibus decimas eandem, quem
antes, tamquam mover, & tunc sententiam Po-
regim Abbati Lactonensis, tunc decretum Mar-
tini V. Pontificis nec ratum haberi posse, non
contumaciter fieri oportere aibat, propterea quod
jus Episcopi Stagnensis enoverit. Idebant. Itaque
litem illam, ac si adhuc integra res esset,
conquiescendam ac dijudicandam de alit ad Ma-
thiam Episcopum Nucernum Auditoris caus-
larum fieri Patiti locum tenentem, qui Ragus-
inis insiditis, & que ab illis habant, rationi-
bus & argumentis incoquavit, decimas Stagna-
nsium Thomae Episcopo, quales successores ad-
judicavit. Alii supse sententia Ragus & Senatus
ad Julium II. appellavit. Hoc vero alit judi-
cialibus anno 1522. hac super ac confectis, &
epistolis Martini V. diligenter recognitis, & ex-
aminatis sententiam Peregrini ac decretum Mar-
tini V. auctoritate Apostolica confirmavit, &
insuper Archiepiscopo Ragusino, Episcopo Tre-
buntensi, & Cameracensi Monasterii Laco-
mensis imperavit, ut Rectori & Senatu Ragus
sino ad jus suum obtinendum & possessionem de-
clatatum Stagnensium retinendam auxilio essent
ac praesidio.

Julius Episcopus Sernus Serravalle Dux ad pre-
petuam rei memoriam. Ad Apostolica dignitate
episcopi sapientia dispositione vocati &c. Undum
sequens praesentem filii. recordationis Martini Pa-
pae V. praedecessoris nostri pro parte tunc Rectoris
& aliorum filiorum Consilii et Communitatis
Civit. Rag. expostum fuerat, quod olim ipsi pro-
vide attendentes & considerantes, quod praesentia
civitas terribi & locis habitationem etc. (in
supra in litteris Martini ad Peregrinum Abba-
tem, atque ad Bladium Archiepiscopum, Iude-
tinum superius in Nicolao II. relatis) tamquam
Pater. Fr. Rector Thomas Episcopus praesentem ex
praesentibus confessione, fuit, discretis, observationibus
et confirmationibus Ecclesiam suam exornantes lausam,
causam desuper do. ut. Mattheo Episc. Perusino
tunc Nucerni locum nunc ex Auditoribus con-
sularum sacri Palatii apostolici de mandato nostro
terret. . . . ipseque Mattheus Episc. iuribus
dilectum Rectoris. Consilii et Communitatis non
visi in ea causa peripatam praecedens. . . . Eccle-
siam et Episcopatum Corcyren. sui Stagnen. con-
suetudine laus ac refectusque fuisse, ac ius dis-
criminet et decimas huiusmodi percipiendi ad ipsam
Episc. Corcyren. pertinuisse et pertinere decla-
vit, et sententiam promulgavit, a qua dilata-
tissimi monentis Rector alia Civit. et Consilium
et Commune quinquaginta de illa sententia
habuerat, ad nos et Sacram Apostolicam appella-
vit etc. De vestra iura deliberatione, et exerce-
re sententia, ac de Apostolica auctoritate statu-
tine licet penitus exagimatur, ac Martini pra-
decessoris nostri litteras approbandas, et postu-
tis scripti patreloco communitatis. Et videtur
nos iura proprio &c. decimas, statim.

Episcopus
Stagnensis
huiusmodi
litteras

litterae
dilecti
Episcopi
Stagnen-
sis

directo
ad
nos
et
tunc
tunc

dicamus, decem annis Iustitiam prefatus Thoma-
mas in pro tempore cunctis Episcopis Corcy-
læ, & Stagnæ recipere debere annis singulis a
dilectis Rectoribus, Consilio & Communi consensu cen-
tentum ducatorum duntaxat ratione decemorum pre-
dictorum iuxta tenorem sententiæ sibi Abbatibus &
confermatibus Martini prædite, nostri, & nobis
ulteriori ratione promissa ad eisdem Rectoribus &
pariter & exigere possit &c. & præterea a lesio-
ne dilectis Rectoribus &c. majorique consensu solvendo
populorum saluti temporibus absolvimus et libe-
ramus eidemque Tempore & pro tempore existen-
tibus Episcopis perpetuum sicutum imponimus &c.
Quare &c. Datum Romæ apud S. Petrum ex-
lucens. Dom. 1510. vi. Id. April. Pontif. os-
tens ævum VII.

NICOLAUS III. EPISC. STAGNEN. XXVI.
CORCYRENSIS XVIII.

Ex familia Nicolaisive Nigrevichia in pri-
mari inter Corcyrenses nobili & opulenta, quem
Betrus Nicolaius genuit & Matres Juhaginitia
uxore ejusdem patris & parvi nobilitatis
femina. Ante Episcopatum erat Archiepiscopus
S. Mariae de Barbano diocesis Patavinæ, ut lu-
puri dictum ex tabulis Ragusinis, quibus in-
dam in hoc loco descriptio: quippe nulla est
in Patavis diocesi hujus cognominis Ecclesia,
& forte legendum est S. Maria de Rubano, aut
de Spallano. Annos fere triginta Ecclesiam us-
triamque gubernavit. In oppido Tethynæ tunc
solenni consecravit Templum B. Virginis, in
Caelum Alampis Cœnobium Patavicum, ut doc-
et tabula marmorea ad latas aie maxime in-
fusa parietis, in qua inscriptum legitur Nicolaus
Nicolaitellus Episcopus Corcyrensis & Stagnen-
sis de quo iteum in Ecclesia Corcyrensi.

Cum Ragusini ad incoluntatem Reipublicæ
placitum interire oxillarent, Stagnensem a
Corcyrensi Episcopatu disjungi, supplices litte-
ras miserant ad Angulimum Trivultium Cardina-
lem, ut a Clemente VII. hujusmodi disjunc-
tionem impetrarent. Hoc est exemplum episto-
læ Ragusina, quæ videtur referenda esse ad an-
1585.

Pater & Domine Reverendissime.

Optamus vestram Reverendissimam Dominationem
perpetuo felicem esse. Consequamur habere vestram
magnitudinem in nos, & Civitatem nostram au-
mo esse amissimam, quod quoniam ex litteris vestris
alitudinali, tum ex civibus nostris, qui aliquan-
do vestram altitudinem officii gratia aderunt, sapient
intelligimus: vocari enim Civem nostram con-
cizili loqui amaram cum vestra amplitudine, quoniam
nobis nunciatum vestram altitudinem nostri esse
fluitissimam. Quæ quidem benevolentia vestra tu
nobis precandis, atque gratior est, quia vobis
nobis erga vestram Reverendissimam Dominationem
officii est comparata, sed ob insita dignitate ves-
træ profectus nisi quod latius summoque (i) fru-
nem vestram Rationem dicit Aristoteli: unde
Civitas nostra parentis, ut patrem loco altitudi-
nem vestram habere constituit, & quæ vestra in-
teresse arbitramur ad eam cum primis deferere, si
quæ nro singulari prosequi amore capilli, in
clementem suspensum, nunciatum ducit.

Et oppidum dicitur nostri, Stagnum novum,
quod aliquando per se habuit Aristoteli, Catholi-
cum, ad sedumque incertum: quantum autem
concordia aliqui personarum, sedumque fuisse ar-
bitramur. Quod quidem eorum & triginta cir-

citer ab hinc annis de (2) Stephano Nequissimo Rag-
usarum Rege in vestram potestatem id oppidum
cum suo territorio concessit, nulla profecto res,
aut cuiusquam injuria, sedipsum Stagnum pro-
prium solvorum militum impellit transire volun-
taria, quæ sane res domini jure acquiritur natu-
rali convenienter in aliam transferantur, itaque
quæ tempore Stagnum cum agris, & regionibus
oppido adjacentibus vobis acquiritur est, Corcyra
nigra, quam vulgo Corculum vocant, & nostra
Civitas jura petebat, Tras Alique hinc missi Cor-
culum jura dicebant, atque justissimam obedi-
entiam, qui id tempore ipsam insulam, nro
administratorem tradidit, imperio obediunt.
Itaque prout nostri cum insulam perpetuo in po-
testate Rationem manifestat, (3) Stagnensi Episcopo
ad hunc exarum. Sui pollicemur Corculum
fraude cuiusdam Martini Principis a nostra potes-
tate alienata in custodiam potestatem ducant: Pro-
piti tempore in id insulam, ut cum suo terri-
torio hinc nostri petendo aliqui ex suis civi-
bus Corculum Episcopus designaret, spe etiam in-
sulationibus hujus Episcopatus amplexu accepta, in
consilio, ut Franciscus Civis sui haberet Stagnensem
diocesis insulam, atque justissimam obedi-
entiam cum nostra plebs jure corret. Quan-
quam nos eorum hinc sicuti consilia cum nos
permittimus per diocesis Stagnensem exteriore
reclutur, sed noscor Civis eorum gerere animam
nos, ne sicuti petat solutur exteriore homini-
bus per speciem religionis animas populi soluti-
tati, itaque Civitatis nostra co-fusa insulan-
di. Et licet sumus vigilantissimi in custodienda
Reipublica nostra, atque in incredibili felere ca-
pudum Civis nostri, qui Stagni demissum sui
constituerat, in maximum ducunt in oppidum
hinc dicitur consilium fuit, & nro potestate in-
sulationem consilium singulari Civis legitime ma-
nare dicitur fuisse, atque impio Civis altitudinem
supplicium sumptum, tum Stagnum in potestate
insulam, itaque quæ quidem calamitatis accepta,
proinde dicitur Reipublica nostra emissa fuit: co-
eata vobis conciliatissima: quod quidem illius
regionis fructibus & privatim dignitatem soluti-
onem, & publice pacem, tributum Turca inde
magis ex parte subvendo, redimamus. Agri enim
in potestate, oppidum Stagnensem annis, postea pro-
pugnis soli Dalmatibus satis & latis, & ferece
sunt, quippe qui ad quæquaginta nullis personis
in longinquitatem protrahunt, licet latitudo qua-
draginta stadia usquam extendat.

Quare, Pater, & Domine Reverendissime, sum-
mi precibus vos obsecramus, ut nomine nostro
cum sanctitate Romani Pontificis agere vestitis,
ut Episcopatus Stagnensis a Corculensi authorita-
te Sedis Apostolicæ separatur, ne, ut dicitur,
cuiquam exteriore, per speciem justissimæ obedi-
entiae, necesse dicitur impendunt potestatis Civis ad
nova consilia contra Reipublicam nostram inco-
ndi. Non fugit vestram altitudinem, quæ vobis
est presentia, & rectum alius, quantum authori-
tatis obtineat apud plebem, qui Tras Alique magis-
tratus populi sui dicit: quæ voluntas nro
iure, plebem trahit, retrahitque: neque id ab
ex, quod quidem Rege etiam religioni parant.
Secerat igitur Stagnensem diocesis a Corcu-
lensi authoritate Sedis Apostolicæ, quoniam fuit
mare interdictum dicitur. Res Episcopi Cor-
culensis, modo modestior esse vult, egre ferre
debet, si Beatissimus Romani Pontifex soluti,
& incoluntati nostra propicietur, Civem nostrum
Stagnensem Ecclesiam prefecerit, quoniam prefecit, si

aliter sinceritatis nostrae consilium nequeat, nihil, dum ille in humanis exeret, deceptum sumus de evanescencia, quod Corvulenti Episcopus & Stagenses Episcopus percipere solent, quoniam subditi jurisdictioni recte conculcavimus quae tolli debeat. Hoc enim illius causa videtur. Ceterum autem ceteros nuntios quocumque saltem Corvulenti Episcopo per sola jurisdictione in Stagenses claretis obediatis quandocumque officium ita ad hanc claret Corvulenti Episcopi obire curaverunt, ut sola per omnia percipere sola Episcopo Stagenses esse videretur. Igitur parati sumus pecunia summam arbitratu Sedis Apostolicae Episcopo Corvulenti satisficere, ac jurisdictionem ceteris, ut vivas quidem sui deperdere videatur.

Quid obdat, quin in omnium inducat Sanctitas Rom. Pontificis nostrae auctoritati prospicere & Curiam nostram Stagensem Episcopatum iustitiam esse pastorem. Quibus operam, ut Episcopus ibi iustitiam non modo commode, sed etiam dignitate sua Ecclesiae praestit, quantum per iustitiam Turcarum avertitur, qui graves aculea nostris sunt, licet. Nos igitur, Pater Reverendissimo, existimantes summa Clementis VII. benignitate, velles vobis aperire, nos modo a motu calamitatis magis ex parte defensas esse, sed etiam in tuto collocari, si Stagenses oppido a jurisdictione Corvulenti Episcopi exempto, civis nostris Episcopo constitutus fuerit. Et praefecto S. Sedis Apostolica, ut Christianis viris principis, satisfactionem, quando ad calamitatem evadenda nobis est valde necessaria. Atque quam nulli Principum magis cura esse debeat, quam Rom. Pontifici, ne desuper et insolerantiam eorum superbia opprimatur, quibus nos vos res, nec altera communitate existant habendi auctoritatem, idcirco prius Clementis VII. conventu, qui praeter ceteros videntes appetens est huius laudis & gloria, que consequitur rex Principis, qui nos iunctis affligi impotentes indubium sumus & necessarium auxilium. Iustitiam, inquam, quando ubi de Roma civitatis agitur, Ecclesia magis, quam Episcopo consulendum est. Sed non auctoritas & gratia, quibus apud Sanctitatem Pontificiam vestra celsitudo multum valet, benevolens possunt aliquam conferri. Plane exploratum vobis est vestram celsitudinem nos minus posse, quam velle. Scito autem, Reverendissime Dominus, nos studio & officio vestri ita munere facturos, ut gratissimis benivolentibus operam praestitisse sentiri possit.

Notae.

1. I. fuit Philippus Trivulcius, de quo in historia Metropolis Ragusinae.

2. Stephanus Nemanta rex non Bulgavorum, sed Serbhorum fuit; neque de illo, sed de Stephano Bano Bosnia Ragusini emerunt peninsulam Stagensem anno 1323, ut tradunt omnes Scriptores Ragusini; quare ad hanc emptionem ad annum 1345, cum hac epistola data fuit, non centum de triginta anni, sed centum & amplius nonaginta forecesserant.

3. Anno tertio & tricesimo ante quam Stagnum in potestatem Ragusinarum veniret, Corcyra Phariacibus Episcopis adempta, Joanne Crocio Episcopo Stagensi auctore, conjuncta fuit cum Ecclesia Stagensi, an scilicet 1300, & uni dante, eidemque Episcopo multis annis paruit, qui Stagnum idem & Corcyrensis appellabatur.

Sed quod tunc Ragusini a Clemente VII. impetrare non poterant, id demum post mortem Niconii a Paulo III. obtinuerunt, qui Ragusinum postulatam alienationem Ecclesiam Stagensem a Corcyrensi disjunctis, & Stagensi suum de proprio Episcopatum dedit.

Decretum Pontificum in Actis Constitutissimis in Christo Patre, & Dominis patre Paulus divina providentia Papa III. in suo Consistorio secreto ut moris est, ad relationem Reverendissimi in Christo Patris Domini Adolphi SS. Quatuor Cardinalium Presbyteri Cardinalis, Stagenses & Curculensis Ecclesiae iuramentum perpetuo Apostolica auctoritate annuit, annexis & incorporatis per obitum h. m. Nicolai olim Episcopi Stagensem, & Carfolen, extra Curiam Romanam defuncti, Paulus solatio dilectis; innotuit, annuatim, incorporatum huiusmodi, etiam, & quibusvis, quantumvis arduis, sive necessariis, & urgentibus causis, quos favellat sua haberi velint pro expresse, solita existeret, de Reverendissimum Dominorum S. R. E. Cardinalium consilio, dicta auctoritate Apostolica, perpetuo, & in forma generalis dissolvi, ac eadem Ecclesia Stagenses, ut praefertur, vacanti, non vacante & Capitulo carere deprecaretur, de persona R. P. D. Thomae Episcopi Tribunicus, & Mercator, de simili ratio, eadem auctoritate providi, ipsamque illi in Episcopum praefecti, & Pastorem verum & administratorem ipsius Ecclesiae Stagenses, sibi in spiritualibus, & temporalibus committendo, & ita autem quod per hoc Tribunal, & Mercator, Ecclesia, quibus olim de ejus, tunc Cardinalis Praetor Praetoratus praefectus, personam praefectum fuerat, & quibus praepositi praefecti diversis fuerat, praefecti non deficeret; sed tam Tribunicus, & Mercator, quam Stagenses Ecclesiae in Episcopum praefecti, & illarum Praefecti, & Praefecti existeret ab omnibus curia D. Thomae a censuris ad effectum & in quorum fidei hanc praesentem etiam nunc non propriam subscriptionem fieri, & nulli saltem fidei inscriptionem moveri, ac per secretarium nostrum infrascriptum subscribi mandavimus. Dat. Romae A. Dominici MDLII. die 2. mensis Decembris, Pontif. Sanctissimi D. N. P. P. aucto auctor.

In hanc eandem sententiam extat Decretum Pauli III. conjunctionem illarum Ecclesiarum dissolvendis, itaque eae ejusdem Pontificis epistole, dux ad ipsam Thomam Episcopum, veritas vero ad populum Civitatis & diocesis Stagenses, cui eundem Thomam commendat: Quapropter universitatem vestram rogemus, & hortamur attente, vobis per Apostolica scripta mandatis, quatenus eundem Thomam Episcopum, tamquam Patrem & Pastorem animarum vestrarum devote suscipientes, & debita honorificentia prosequentes, ejus monitis & mandatis salubribus humiliter intendatis; ita quod dictus Thomas in vobis devotionis filius, & vos in eo per consensum Patrem benevolam iuventutis gaudeatis. Dat. Romae apud S. Petrum anno Incarn. Dominice 1541. v. Non. Decembris, Pontif. aucto auctor.

THOMAS II. EPISC. STAGNEN. XXVII.

Ragusini natus, Cervinus cognomine, ex amplissima & paritissima familia Cerva, ex qua genus & sanguinem traxit. In Congregationem Ragusinam Dominicanam coepatus Sacra Theologiae ma-

Paulus III.
Episc. an.
no 1541.

Thomas II.
Episc. an.
no 1541.

magisterium, & juris utriusque laudem obtinuit, sapientemque Vicarii generalis praefectorem adeptus, eidem Congregationi praefectus, postquam alius minoribus magistratibus egressus fuisse fuisset. Eum Clemens VII. Tribunum & Mercatum Ecclesiae Episcopum anno 1532. praefecit: Paulus vero III. cum Stageniensis & Coreyensis Ecclesiae Aijuniatum, Episcopum Sragonium rounavit anno 1541. & prioris utriusque Ecclesiae administrationem retinere iussit, ut constat ex Actis. Confessoribus paulo superioris prolatis. Deas literas habes, alteram anno 1542. in Philippo, alteram anni 1547. in Joanne Angelo Archiepiscopo Ragulensi, quibus Paulus Pontifex controversias dilandas committit Thomae Episcopo Stageniensi, quod Patres inter Dominicanos & Laurentium Micharin de Locceris ac Margaritam de Bona intercesserunt, cum Laurentius & Margarita fide injuria arbitrabant, quod legati iure illi debebant.

Cum Ragusini in urbe Stagni Aedem cathedralem arc. Isagogice publico, opere ornatuque magnifico cultuissent, & praefertim cum proventus Mensae Episcopalis augere decrevisset, ab eodem Pontifice impetrarent, ut sibi potestas in perpetuum fieret designandi, nominandi- que Episcopi Stagenienses, ut conflat ex diploma Pontificio, quod est hujusmodi.

Paulus Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Rectori, & Confilio, ac Communitati Civitatis Raderense salutem, & Apostolicam benedictionem. Invenit devotissimi affilii, & eximie fidei constantia, quibus in nullo, & Apostolica Sedis respectu clarescere disimulandi, preme-
reantur, ad votis vestris, per quos Ecclesiarum præfectorum Cardinalem militarem, & statim, dominum vestrorum securitatis consulari, quantum cum Deo possumus, favorabiliter evanescimus. Sed pro parte vestra nobis super exhibitâ petiti-
o continebat, quod cum fractus, redditus, & proventus illius Episcopatus stagnantis eorum de-
duntur auri largitus, fecimus carissimum as-
sistimentum vestre æquum non excedit, & propterea ad communem pro tempore existentis
Episcopi Stagensis sustentationem non suppetunt:
vas qui ad Ecclesiam Stagenensem, qua in parib-
us limitibus Ratis & Domini vestrorum
providendum consistit, & cui Reverendi Preter
vobis Thomas Episcopus Stagensis præfatus di-
scit, singulare gerit devotissimi officium, &
quorum pro Rati & Domini vestrorum hoj-
modi securitate plurimum interit, in illa Ec-
clesia pro tempore vacanti, de persona idonea
nobis fide, & non suspensa providentur, simi-
li, redditus, & proventus prædicti ad tax-
torem augere propius, & dominum nobis Pa-
tronatus dile Ecclesie, & presentibus nobis,
& Successoribus nostris Romanis Pontificibus
nostris interantibus, personam idoneam, & qua-
dam Ecclesie, quod illam quavis modo vetere
contingit, per nos, & Successores nostros præfati,
ad presentantem omnimodum, providetur,
Apostolica auctoritate reservatur, & conceditur.
Quare pro parte vestra nobis fidei humiliter sup-
plicamus, ut nos Patronatus dile Ecclesie, &
presentibus nobis, & Successoribus præfatis,
personam idoneam ad dilectam Ecclesiam, quod illam
de extero prepetuis suis temporibus per co-
sum, vel recessum suum Thoma, & pro tempo-
re existentis Episcopi Stagensis, seu alias quavis
modo, etiam apud dilectam Sedem vacare con-
tingit, nobis reservetur, & concedere, ac alius

gratificari oportuit providere de hisque: Apostolica dignemur. Nos igitur, qui Ecclesiarum omnium prefertim Cathedralium prefatum, & profertim ecclesiasticarum subordinationem sincerè desideramus, officium, nos, & vestram fignatores, a quibusvis excommunicationibus, suspensionibus, & interdictis, aliisque ecclesiasticis luentibus, censuris, & penis a jure, vel ab homine quavis occasione, non casu factis, si quibus quovismodi fuerit innodati existitis, ac effectum prefatum contineat consequendo, harum serie alii sumus, & absolutos fore censentes, hujusmodi suspensionibus, vel interdictis, vel excommunicationibus, & prefationibus, & interdictibus prefatis ad dictam Ecclesiam, quocirca illam de cetero perpetuis futuris temporibus per vestram, vel accessum dicti Thomæ, & per tempore capituli Episcopi Bolognensis, seu alius quavis modo etiam apud Deum prædictum valere censeamus, periculum incurreo, de quo eadem Ecclesia per nos, & factiores prefatos ad prefationem hujusmodi providetur, vobis, postquam scilicet, redditis, & proveneritis prædictis ad contumaciam de propriis domis reclusis, accessitis, ut prefatis, dictæ auctoritate, tenore prefationis purpureo relectum, & concedimus, ac per Patrum nostrorum & prefatum hujusmodi vobis, non ex privilegio Apostolico, sed ex detestabili, & sustinente compunctis, ac ipsi natura efficit, ut illud vobis obtineat in omnibus, & per omnia, quousq; illis, & quod roboratur, si illud vobis ex plura, & de propriis domibus vestris facta ipsius Ecclesie fructuaria quantitas fuerit, & sit tale, sub designatione iuris Patrum nostrorum ex privilegio Apostolico quæsitæ minime comprehenditur, nec si quavis modo, etiam si de illa prefationis expressa mentio fieret, derogati, & si illi derogari contingat, derogationem hujusmodi etiam suffragari non possit, ac quævisque provisiones, & provisiones, seu adquisitiones, appropriationes, & alias dispositiones de illa Ecclesia, cum iuris Patrum nostrorum hujusmodi derogatione, seu contra concessionem hujusmodi etiam per nos, & successores prefatos, & Sedem eandem per tempus factas, & inde factas quovismode, nulla, & invalida, nulliusque robore, & momenti fore, sique per quoscunque iudices, & commissarios quavis auctoritate fuerint, etiam si veritatis fratres vestros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorum Collegium, ac eorumque Palatii Apostolici Auditores in quavis causa, & in hac, sublati eis, & committitur quavis autem iudicari, & interpretari etiam si familiare, & auctoritate, iudicari, & definiti debere, ac quicquid fecerit super his a quocunque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contrigerit attemptari, irritum, & inane declinamus, non obstantibus contrariis, & ordinibus Apostolicis, ac ipsius Ecclesiæ iuramento, confirmatum Apostolicis, vel quavis firmata alia auctoritate Romanæ, & contrariis, ceterisque contrariis quovismode. Nulli ergo omnino hominum liceat hæc paginam nostræ prohibitionis, reservationis, censuræ, & Decreti infringere, vel ei adversariis contraire. Si quis autem hæc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Domini millesimo quingentesimo quateragesimo nono, quinto Nonas Aprilis, Pontificatus nostri anno 15.

BARRENE LOANES, Petrus, Cardellus &c.

Ita enim
mendi Ep-
scopi huc
gredis Ra-
gusini hui-
usmodi

Ita juxta eligendi Episcopi Stagnensis ad Re-
ndem & Consilium Ragusinum darentur; juxta
tamen decimas Stagnenses colligendi, at-
que in commune statum inferendi; Episcopo
autem annuum pensionem duplo majorem ali-
guis, auctis eidem decimis in singulos annos
decretis. Quamvis Stagni non desit palatium
episcopale satis commodum & ornatum, plerum-
que tamen Episcopi commorantur Ragusa, pra-
terea mensibus illis; quippe cum natura lo-
ci, & celi Stagnensis, propter exhalationes &
propinquas falces, & aëris emillas, valetu-
dini non parum officiat.

Monachum quendam mulieres sibi Deoque vacandi
studio incensum supplices Thomam Episcopum a-
dierunt, & quid sibi valentius esset, cum ex-
peditente loco ac templum S. Michaelis edi-
ficium colli ac permansu impotum ut sibi daret
petierunt mille pallas ab urbe disjunctum, in
quo procul negotia hominumque commercio ad
normam tertii Ordinis Dominici atque pre-
scriptum vivendi rationem insisterent. Piam
consilium collaudavit Episcopus; nec libentius,
quam promptius, quod postulabant, concessit,
ut ex eas literis apparet, in quibus potestatem
illis fecit tum apud loci ac facili possiden-
di, tum religiose vite peragenda, tum denique
vel tertii Dominici, vel alterius, quod
vellent institui amplectendi. Eorum vero quieti
& solitudini eorum esse voluit, anathematis
pœna propolita, in quam incurrerent quicum-
que illis aliquid negotii facerent, vel quid-
piam molestie exhiberent.

Episcopus
dedit illis
mulieribus
sibi quod
venerunt
tulerunt.

Episcopus
dedit illis
mulieribus
sibi quod
venerunt
tulerunt.

Frater Thomas Cerepius Dei & Apostolice
Sedis gratia Episcopus Stagnensis ac Tribunicus
Bilestis nobis in Christo Lucia Reschibio-
ra, & Nikola Vlahovska, & Maria de Nicolao
Ragumica, ac ceteris benefici mulieribus, quas
vobis in vestram facultatem duximus ac religiosam
dilectionis amittimus, salutem in Domino sem-
piternam. Sane per parte vestra super nobis ex-
posita fuit, quod vos Deo inspirante Christi-
anam & religiosam simulatim exhibere Deo
veneremus cupitis; quod ad hoc desiderium ex-
pectandum idoneum existimetis locum quendam vest-
ra dilectionis possumus juxta Ecclesiam S. Michaelis
in colle extra muros Stagni, quem locum &
mansuam eam plurimis vobis probis vidimus,
& satis idoneam invenimus; & quia vos ex
debito officii debemus esse prout ad eorum commo-
ditatem tribuimus capitulum Christiane & reli-
giose vivere, & a plurius pro hoc rogati fui-
mus, imo inter alios a quodam Mercovich Ga-
stadio Fraternitatis dilecti S. Michaelis apostolice
nobis testimonium reddente de vestra vicia Chri-
stiana & religiosa, quapropter supplicationibus
vostriusmodi inclinati auctoritate qua fungimur sa-
vum vobis prefatis mulieribus licentiam & fa-
cultatem mandavi & flevi in dicto colle prope
Ecclesiam S. Michaelis, & debitum famularum
exhibendi sub regula & instituto dictarum de ter-
tio Ordine S. Dominici, vel aliter, ut vobis
Consistens & religiosus videbitur; volens ta-
men, ut in signum quoddam sublevis & ob-
servantia, quod nomine Cathedralis offerat quod-
libet anno agrum paschalem nobis & successoribus
nostris, quibus per hanc concessam novum
venerimus alium praevidendum facere. Verum quia
superius videtur hac concessio nostra, nisi tam
debito modo munieris, idcirco praecipimus omnibus
& singulis tam laicis quam clericis & religio-
sis cujusqueque sine status & conditione, in vir-

tute & obedientia, & etiam sub pena excommu-
nicationis, nequis praesentem contra hanc nostram
concessionem & gratiam dilas mulieres aut alias
in facultatem suam religionem & hospitium admi-
sas, aut aliquam ipsarum sine nosse sine in fu-
turum per se vel per aliam quavis modo impe-
dire aut molestare, quominus pacifice quiete hac
concessione & facultate niti possint, & debitum
Deo famularum reddere juxta suam devotionem.
De quorum omnium & singulorum fidem, nobis
& testimonium praesentes per Consiliarium nostrum
fieri passimus, appositione sigilli nostri
in simulacris consueti muneri mandavimus. Dat.
Stagni in sela nostra solita habitationis, Indict.
8, die vero 27. Mens. Iovis. Sanctissimus
in Christo Pater Julius PP. III. auctor primo.

Josephus Stagnus, Cancell. pred. illustrissimus
Reverendissimi de mandato.

De his Sororibus tertii Ordinis Dominici
Auctor Monumentorum Congregationis S. Do-
minici de Ragusa: Haec vero mulieres post
dictam vocationis experimentum tertii habitus Sa-
crorum nostrarum institutum pro reliquis selege-
runt. Re ad Capitulum Congregationis anno 1508.
delata, quatenus petierant, habitum nostrum tertii
Ordinis donare fuerunt. Harum earum Vicarius
noster Generalis statim suscepit. Verum Stagni at-
que in ista diebus nulla iam temporis Predicato-
ribus domus erat, & Stagnum ad 30. millia pas-
sam Ragusa distat; Sacrodotem ex secularibus,
qui tunc in istis diligenter, & sacramenta mi-
nistraret, designabat; vestitus tamen recipiendi,
ac instituti Principis, sine visitationis tempo-
re, sine deputato ad id munitis, quoniam velis ex
Fratribus, sibi jam reservavit. Uique ad annum
1679. Ordini nostro paraverunt; dante P. Carolus
Olavet ex nostra parte Episcopus sibi in rem
demum jus omne vindicavit. Hoc monasterium
ad hoc sub Episcopi cura extat.

Thomas Ecclesiam Stagnensem, cum annos
amplius novem sanctissime gubernasset, volun-
taria abdicatione dimisit; de quo idem Auctor
hac scriptis mandavit. F. Thomas Corva patri-
tia Ragusi stirpe gentini, sacra Theologiae & ju-
ris utriusque Doctor eximius, Episcopus ad Mer-
cantensem & Tribunicensem Ecclesiam petens Ra-
gusino Senatu a Clemente VII. die 16. Decemb.
an. 1532. electus, mox ad Ecclesiam Stagnensem
moderatam assumptus fuit Episcopus primas.
Nec cum usque ad annum 1500. Episcopus Sta-
gni sedisset, F. Joannes de Cruce Episcopus, de
quo superius, eandem sedem Corcyram transi-
it, juxta in Stagnensem retinens. Verum anno 1541.
Ecclesiam Stagnensem, & Corcyren. a Paulo III. pe-
tente Ragusino Senatu invicem divisis, ad Sta-
gorem regendam primas nostras F. Thomas Ta-
stor datus fuit, in priorem tamen Ecclesiam Mer-
cantensem videlicet potestate retenta. Habente vero
an. 1550. Stagnensem Ecclesiam resignavit. Sta-
gni Monasterium pro Sororibus nostris tertii ha-
bitus constituit, quod hodie, ut nominamus, ex-
tat. Multoties Prior in Congregatione nostra ac
senatui Vicarius generalis fuit, summa potestas in
regenda praestantia. Detinuit & monasterio S. Jacobi
de Vignitza, quod Monachi D. Benedicti
ad hoc iunctis, mille passibus extra civitatem Ra-
gusum rediens apostolica repute acceptas, sed
rationis laetitia bandquam extolles morosen-
tiae, capellani sui, qui forte aderat, precata
coessus est, & in ipso itinere lapidi iuxta
obit an. 1562. In Cathedrali Ecclesia Ragusi Pa-
tristiani more sepultus, huc ad hoc juveni Castra-

qd. tpi.
Episcopus
dedit illis
mulieribus
sibi quod
venerunt
tulerunt.

huc

aus Cardinalis scripsit apusculam de expulsiore
vum raptum in bello iniusto, quod altissimam
Toni secundi die 25. Novembris 1529.

Errat autem P. Sebastianus Dolci in suis Fa-
lis, cum scribit, Thomam Episcopum Stagna-
si nuper insitanti administratore solummodo
fuisse illum enim Patrem & Pastorem Stagna-
si Ecclesie Paulus III. re vera declaravit: nec
ingraro loquens, quia Joannes Angelus de
Medicis, postea Pius IV. Archiepiscopatum Ra-
gusinum gessit, hoc semper absente ipse unus
Thomas manus Vicarii Generalis obivit, ut idem
Dolcius asseruit, plures quippe Angelo Archi-
episcopo vicariam operam navant, quod in Ar-
chiepiscopio Ragusini monimus.

PETRUS II. EPISC. STAGNEN. XXVIII.

Petrus Episc.
An. 1515.

Ex gente Gozzes in primis inter patritias Ra-
gulinas clara & nobilis, alumnus discipulus Do-
minicane, & Magister Sacra Theologie, quem
Senatus nominavit Episcopum Stagnensem, Ju-
lius vero III. nominationem ratum habuit, &
delectum illi Sacerdotium approbavit, ut est in
Actis Consistorialibus 25. Februarii 1515. pre-
vidit ad presentationem Rehoris & Consilii Ci-
vitis. Ragusi. Ecclesie Stagnensis vacanti per assen-
sum Reverendi Patris D. Thome Episcopi Trika-
niensis. & Miraculi. in manibus Ecclesiasticis sua
sponte solam, & per eandem admissam, depre-
ssam Petri Gozzes Ord. Fratrum Predicatorum,
& Theol. Profess. ipsamque illi prefecit in Epi-
scopum & Pastorem, referentia eidem Thome Epi-
scopo accessit pensio annua medietatis fructuum
mensis Episcopi. Stagnensis de ipsius Petri electi
consensu, qua transiit ad successorem &c. cum
elementis. Prefuit annos tredecim, nec minus
vita integritate sanctissimi exempli, quam ex-
imide doctrine salutissimis praeceptis profuit,
de quo in monumentis ipsius laudatis hac li-
teris tradita reperio: P. Petrus Gozzes patritias
Ragulinas Sacra Theologie Magister Episco-
pas Stagnensis: Patritia sapientia studii operam de-
dit, ac in celeberrima illa Universitate Declaria
lauream meritis sibi oblatam citius, ne in ar-
chiculum Conceptionis h. Virginis, ut moris erat in
ea Universitate post Basilicenses Concilium a Gesione
Basilicensi Cancellario totatum, exivit D. Thoma
mentem iuxta. Lovanium inde petens Magister
insigne ab Universitate suscepit, in qua pluribus
annis docuit, Ragusino inde remansit Privatus Ra-
gusini ac Gravissimi Consensus maxime presulatus,
dam Congregationem moderaretur Vicarius Genera-
lis, post reconvalescentiam P. Thoma Cerna a Sina-
tu Ragusino in Episcopum Stagnensem nominatus a
Julio III. die 25. Februarii an. 1521. confirmatus
fuit. Ragusi diem suum obiit an. 1524. &
in Capitulo sub hac episcopi marmorea ejusdem
effigiei supposita constitit suis.

Nunc, Petre, Ragusino tanto se fecistis alumnus,
Et Gloria vixit gloria clara domus.
Caliculus Regi primos sacraverat annos,
Stellatusque puer sub Duce signa tulit.
Periplexis rerum causis & lumine mentis
Natura magnam perpoliarit opus.
Sed vigili Antistes Spiritus dum pascue servas,
Eripuit fato: Spiritus altera teves.
Adde hoc ex Falsti Dolciensis: Quod plurima
temp versu quam prosa elucubravit, scimus tan-
tum (quod mirum) a Jacobo Flavio Eberensi,
qui inter auctoritas carmina ejusdem habet Epi-
scopum, famigeratissimum quidem ob versum

hunc:

Ille situs est ille, qui scripsit opuscula mille.

BONIFACIUS EPISC. STAGNENSIS XXIX.

Patris Ragusini, cognomento de Stephanis, natus
ex gente Diacolinis, quam Sebastianus Dolci totum
Crassum appellat in Falsti: & Titinus in lib. 1.
Reg. cap. 1. v. 1. Stephanum Ragusinum: Ste-
phanus Ragusinus citatus a Duce Ragusino
patet hanc Ragusina illum esse civitatem, qua pra-
fixa littera A. dicitur fuit Armatibus: quos ver-
bis innuit fortasse librum a Bonifacio compo-
situm de peregrinatione cultu Terra Sancta, & festina-
sa peregrinatione, & Venetiis 1501 an. 1522. In-
scriptum Gregorio XIII. In Ordinem S. Fran-
cisci tertiorum discipulorum cooptatus Parisis gra-
vioribus discipulis operam dedit, Felici Peretti,
qui postea Sixti V. nomine sibi dedito Ro-
manum Pontificatum consecravit, aequalis & col-
lega. Hanc a Senatu Ragusino electum Pius IV.
Episcopum Stagnensem dedit an. 1564. qua di-
gnitate ornatus Concilio Tridentino Bonifacius
interfuit magna cum sui estimatione & laude.

Dum Tridentum pergeret, Bononiae fortasse
constitit, ut Aloysio Georgio civi Ragusina-
si, & graviorum discipulorum scientia maxime
illius impetum officia praestaret jam moerore,
quippe cui amicitia conjunctissimus esset. Equi-
dem Aloysio vita sanctio hoc anno 1565. sepul-
crum monumentum poni jussit in Ecclesia sui Or-
dinis Bononiae extra muros extructa, cui Tri-
pari ab Angelo salutata nomen est, ac titulus,
& fuit amicitia ac Aloysii doctrina testem hanc
epigrapham monumentum locuti.

Aloysio Georgio Epidaurio ex Dalmatia viro,
tam Philosopher ac Medicum scientia eximie vir-
tute, tam Historiar. Astrologie, in primisque Cosmo-
graphiae ac Geographiae, quos nos tam ex illius
quam ex diuturna terreorum perquisitione sibi scilicet
verat, cateratque Mathematicar. Artium omnium
cognitione clarissimus, amico ac Civis optime merito
Bonifacio a Stephano Episc. Stagnensi Mest. pos-
suit. Obiit anno MDLXV.

Tridento ad suam Ecclesiam rediens Floren-
tiam profectus est, ibique anno 1568. Eccle-
siam S. Clarae solenni ritu consecravit, ut tes-
tatur monumentum parietis ejusdem templi affi-
xum in tabula lapidea hisce verbis inscripta.

Hoc sacrum Templum D. Clara dicatum a Re-
verendissimo Bonifacio Stagni Episcopo consecratum
fuit An. MDLXVIII. in festo SS. Simonis & Jude.

Annos fere septendecim ad gubernacula Ec-
clesiae suae paene perpetuo affixus in Christianis
institutionum utilitatibusque gregis sibi concessi-
ti, cura nulla praeferenda, incubuit. Flora My-
steriorum Christi, & Divorum ipsius a Boni-
facio donata compertio, ut publico honore co-
lesceret, inter hac particulam sacrae Columbae,
quam Ierosolymis detulerat, argenteo pyxidi la-
chylam obtulit Senatus Ragusino an. 1564. &
Dominici Sepulchri fustulatum argentea capsula
serretum; tum a ligno Sanctae Crucis fragmen-
tum dono dedit famulit Polia Stagnensi, quod
nunc in theca ex argenteo ad formam crucis ac-
fuso fides in Cathedrali Ecclesia Ragusina con-
spicitur, an. 1520. Senatus oblatum a Paschali
Polo Presbytero Stagnensi. Eum anno 1520.

Gregorio XIII. Visitationis Apostolici munere
ac potestate praedictum illustrare jussit Turcica re-
giones, ut perhibet Massius in Annal. Grego-
rii XIII. Tom. 2. & Christianis illis barbaris

Monum.
ita quo de
illo exant.

Episc. sta-
gnensis, ob-
iit, & que-
ritur.

Episc. Apo-
stolici mu-
nere in
Turcica
regiones.

ca. servitute oppressis solatium pariter & auxilium afferere. Eidem comitem atque adiutorem adjuvavit P. Bartholomaeus Sfondratum Presbyterum Societatis Jesu. In Dalmatiam, inquit Sacchini lib. viii. part. iv. Hist. Soc. Jesu num. 6., P. Bartholomaeus Sfondratius missus est cum Episcopo Stagnensi Visitatore Apostolico. Initium expeditionis Evangelicae fecit a Chrobatia & Dalmatiis Turcia, cum Bosnia, Servonia, partem Hungariae, & Transylvaniae peragravit, Chiriliani illos infidelios, ejentes, ac multos divinis humanisque studiis recreavit, caelestium mysteriorum ac praeceptorum ignaros erudit; hortabatur omnes, ut vitam religionem constantissime sectarentur; arumnas & vexationes, quibus affligi consueverant, Jesu Christi caussa alacriter ferrent; ne ullis detrimentis, ulloque poenarum metu ad fidem Deo datam salendam se adduci paterentur; quicumque iter habuit, ubique extimae suae caritatis ac beneficentiae vestigia reliquit; Rursus Ecclesiam Desipere nam titulo consecravit. Antequam hanc Apostolicam expeditionem susceperet, in Ecclesia Desipere, quam Franciscani seculis infestioris incolunt in insula Media, tumulum sibi paraverat cum hac epigrapha, cujus pars extrema persfraso lapide interit:

Hanc domum omnium certorem
E. Bonifacius Episcopus Stagni
Fieri fecit sibi Juliano cognatis

Sed, cum neque sepulchrum centus sit suis cuiquam locus, Bonifacius, nondum omnibus usque sibi provinciae partibus exploris, difficilis ac laboriosa peregrinationis incommodis fractus apud Temelvariam obiit an. 1582. Muneri Episcopus Bosnensis ad extremum usque spiritum afflicto, omnia divina postulata, quaeque illi temporis tribui solent pietatis officia praestitit; idemque Romam profectus, rerum omnium, quas Bonifacius praecare pieque gesserat, & provinciae ab eo administratae rationem Gregorio XIII. a quo missus fuerat, diligentissime reddidit. Pontifex vero ad persequendum, consuevandamque Apostolicam illam expeditionem Augustinum Quintilium Episcopum Conycensem Bonifacio subrogavit. Fuit Bonifacius neque concionator, & Theologus insignis. Libros aliquot pios pauperum, atque eruditus typis mandavit in his Commentariis de peregrinae solis Terra Sanctae. In Codicem quondam Capodoli Franciscani Regulensis hoc ille ornatus elegans Codicis Tridentini Patris, Terra Sanctae Circulator, Legatus Vagator a Gregorio XIII. missus, marinas in Temelvar, ibique sepultus.

Multa sunt hujus praecleari & illustri facti ante susceptum Episcopatum, praesertim cum Praefecturae Capodoli Hierosolymitani praeret, quae P. Sebastianus Dolci in suis monumentis historiarum Provinciae Ragubinae breviter commemoravit. P. Bonifacius a Stephano Ruzsinszky, ex ipsius Elaphitana, ecclesiae capodoliensis Cardinalatum Hierosolymitanum. Ex sacra Theologia generali Lectore ad praefatum munus assumptus est; & inter cetera praecleara in sacris sacrisque sacrosanctissimum Danici usque Jesu Christi Sepulchrum maxime interessit. Particulari Sepulchri usque, nec modicum quidem usque Reipublicae donis donis, & quotannis ad usum Ecclesiam, assidue post Pascha, solenni sacra deferat supplicatione. In ipsum sepulchrum vix sanctissima Coenae fides reperti, quae (ut constat ex ipsius litteris

Archivio Terra Sanctae transmissis) ita ab eo fuisse oratas, primam inter Papam Pium IV. Cardinalem Caspium, & Cardinalem Arcelesianum divisit, alterum Philippo II. Hispaniarum regi clariusque ibi servitum tandem pro se acceptam Cathedrali Stagnensi Ecclesiae (nunc partem quandam ibi superest) donavit. Ex sacra Cuiusmodi, ad quam servatur flagellum calceus est, Paulus II. Summus Pontifex, Ferdinando I. Imperatori Imperatori, ac Reipublicae Vicerarium partem dedit. Concionatores Apostolicos interius declaratos non solum inter Patres Ordinis a Comitibus generalibus an. 1563. celebratis commemoratis fuit, verum & inter Theologos Tridentinos locum habuit. Librum de Ordo Clericorum in Ecclesia, dictum Chrysostomo Calvinio Archiepiscopo Rhodensi an. 1568. alterumque de peregrinae solis Terra Sanctae, usque fructuosa peregrinatione Gregorio XIII. nuncio an. 1572. typis dedit. A Pio IV. ad praefatum Philippum Hispaniarum regem pro gravibus Terra Sanctae negotiis Nuncios missus est, & in Hungaria Visitatoris Apostolici munus non solum edidit, sed quoque abiens, Stagnensemque Ecclesiam regens (cui datus anno 1564.) eo fungebatur officio. Hinc est, quod cum Stagni Regis causa perenisset plurimum, more Apostolorum poenam pulvere excessu (& quidem insidia sibi abfessissimis virgineis statim habuit Deum) Theophrasti periclitatus civitatem, sua, ut diximus, Visitatoris concilio, ibique anno 1584. exiit maritimum: vetus an. 1582.

Idi quoque de Bonifacio traditum est, ab ejus fuisse Parochos, antequam comitibus situ Christiano jungerent, Caput primum Evangelii S. Matthaei Syroonice sermonem recitare, ut, qui naberent, intellexerint matrimonium institutum fuisse a Deo, neque Diabolium inventum esse, quod Manichei, & qui ab his oriuntur, Patrent per summam infamiam & impudentiam aebant; horum Equidem reliquia adhuc fortassis in illis locis superant.

Didacus Eborensis suis carminibus apud Valgratum typographum Venerum editis an. 1596. inseruit hoc Elogium Bonifacio Episcopo Stagnensi pag. 219. quod epitaphii loco esse potest. Occidit ille rotas umbrata cultor istius.

Quisquis ater, plebs illa sperge mater,
Tutaque da flammis, iteraque precavit pira
Caerina, & extremam Moebius adde vale.
Qua breviter donares... se crederet istius,
Non male comissum paverat ille peregrem.
Nam licet infans peccati furque lapique,
Non peccati furci, non novae lapide.
Tutus in frigida pascitur vallis juvenens;
Tuta domus fera velle restat ovio.
Saepe innocens tamen adestis expulsi arvis,
Iusti & exteros claudere rure dico.
At nunc ille pui meliori in parte recepti
Lucret, & antiqui pascua cernit agri.

BASILIIUS EPISC. STAGNENSIS XXX.

Familia Gradia inter patritias Ragusinas illustris & perantiqua egregios viros multipliciter laude cumulat in lucem protulit, ac praesertim saeculo proximo sequebatur Stephanum Gradium eundem Bibliothecae Vaticanae, jurisutrilque scientia atque omni eruditionis genere praestantissimum, qui orator idem fuit, & poeta clarissimus. Ex ea ortus est Basilius, qui avitavitare & paternae domus opulentia pollicebatur seipsum ab iuventute adolescentia Deo consecravit

Basilii
Episc. an.
1584.

Alia via
non est
per hanc
episcopatum

in Ordinem Benedictinum adscriptos, & æque doctrinam ac virtutum splendore inclamit. Rectore & Consilio Rogatorum experientibus Gregorius XIII. Basilium Ecclesiæ Stagnensi Episcopum preposuit, ut ad in Actis Consistorialibus: *Ad. 1584. præsidi Ecclesiæ Stagnensi vacanti per obitum Basilei Episcopi de persona religioſi viri Domini Basilii Monachi Cassinensis a Regibus Republica presentati, qui sibi professus est, & sui Superioris testimonio commendatus, ipsamque dicta Ecclesiæ profectus est.* Vix inquam Episcopatum gessit, & morte sublevis anno 1585. ingens sui desiderium reliquit.

Tunc obitus
Basilii.

De Basilio hæc Armellius in Bibliotheca Cassinensi. Basilii Grati natus Ragusi nobili familia, quæ etiamnum ibidem clara existit, Monachus fuit æt. admodum, Adriaticæ maris parva admodum insula, contra ætus Episcopatus, valde Meleto, nostri Ordinis Monasterio, & iudicia Congreg. quæ ad ea nomen fœcit, dumtaxat recubuit; ad nostram vero Consistorium Congregationem postea transiit, inter professus Monasterii S. Mariæ de Lacerna præpositum Ragusi præpositus anno 1520. die 8. Decembris, adfuit & eruditione inclamit. Quamobrem cum Gregorius XIII. Pontifex Maximus, egregium sibi Baptista Falcogii apud in Placuit, quod hactenus libellum, patris speris erantibus, in pristinum candorem per Monachos nostræ Congregationis restituit, vellet, Basilium nos cum alio Monacho ad id dignitatis, hunc prævinciam sedulo, glorioſque obitu, ac deinde ab eodem Pontifice Stagnensis Episcopum, in Dalmatia creatus fuit anno 1585. (1584.) Cui Ecclesiæ vix biennio (vix anno uno) præfuit, nam morte præoccupatus ad Celos abiit, his reſtitit ingenii monumentis.

Caligationes in Paraphrasim Placitum Joannis Baptiste Falcogii, quæ multum laudat Arnoldus Wion. Item Italice, Tractatus dicta Virginis, opus in 8. confert 288. paginis, dicatum D. Mauri Lucie, Paraphrasin Martini Parmensis impressam Romæ anno 1584. apud Bartholomæum Basiliensem: quæ Tractatus M. in Bibliotheca S. Georgii Minoris Vrb. vidi anno 1713. sumptus lingua etiam Slavica (quæ Ragusi inscribitur) ad eodem Basilio conscriptam, & impressam (ante Romanam editionem italicam, quæ peracta est, cum Basilio Stagnensis esset Episcopus, ut libet titulus indicat, quem ipsemet vidit) ad usum Monasterium Ragusiensem ego quidem accepi a Reverendissimo P. D. Bernardo Sargo nobili Ragusino, & Congregationis Melitensis Abbate, ex Præsidi, qui anno 1710. mense Novembri Romam venit.

Agunt de eo supralaudatus Wion Lige. Vir. libr. 2. cap. 52. pag. 358. Gabriel Bocellius in Benedictio Religiosæ ad annum 1587. Arcimius Tolseus in Appar. Suer. part. 1. pag. 127. edit. Colon. 1608. Felix Egger Monachus Pataviani in *Ita Ordinis Hierarchia-Benedictini impressi*. Campidani anno 1717. lib. 2. part. 2. differt. 4. pag. 269. virum multæ traditionis cum vocant, iterumque eadem lib. 2. part. 3. differt. 8. pag. 324. inter viros scientia illustrares Criticam Sacram appellans. In nostris regibus m. pag. 123. in margine, Episcopus Stagnensis a Gregorio XIII. Vir eruditissimus obiit anno 1586. (anno 1585.)

Addit hic ex P. Sebastiano Dolci in suis *Fabulis Illyricæ claustravit librum de Virginitate & Ritu virginali*, dicentemque *Nagledena Coenobio, & Pauline Grati Monialibus S. Clare, vulgare Præfatis per Jo. Baptista Guerra anno 1585. Eam-*

dem verit Italice, & contrapuntum D. Maria Lucie Farnese Sanctissimæ alius, & Paul. li Parmæ elidit Romæ an. 1584. per Basiliam. vnam Bonasium, & Titum Diani, Quodvna librum ipsam redidit Polonice P. Simon Ursuschi Apollonia & S. J. & apud ibidem colligit an. 1607. testatur *Allegoria in lib. de Virginitatis dicta Societatis*, item nosse Basilium librum de Oratione Tullii Crispini & Latina lingua translatum in Illyricam, nonnullique suis locupletatum additionibus edidit supradicti S. Clara Monialibus ex eisdem *Præfatis typis*, quia & eodem anno 1585. Idem Dolcius diem ejus obitus consignat octavum Januarii anni 1585. hæc subiungit: Quod & Congregatione Cassinensi ad Ragusina-Melitensem transiit, ex titulo, quem in fronte libri de Virginitate subdit, confectis alio tunc tamen scribit Armellius.

CHRYSOSTOMUS EPISC. STAGN. XXXI.

Nobili genere Ragusi natus ex Aranea familia, quam Ragusini vulgo appellant; ex qua illustres viri, & excellentis doctrinæ præditi prodierant, veluti F. Clemens Ragusina ex Ordine S. Dominici, qui hunc seculo flauit, & illustra ingenti fuit, & sacre traditionis monumenta parum edita, partim m. reliquit; itemque Dominicus Ragusina Eques S. Stephani, qui librum Carminum Illyricorum typis condidit an. 1585. Chrysoſtomum & Congregatione Benedictina Melitensi, in qua admodum adulescentem nomen dederat, ad regendam Ecclesiam Stagnensem evocaverunt Rector & Senatus Ragulinum, acque delatum ad eum sacerdotium approbaret, Gregorius XIII. Summum Pontificem rogavit, qui 18. Martii 1585. præfuit Ecclesiæ Stagnensi in Provincia Ragulina per obitum, m. D. Basilii ultimi Episcopi vacanti de persona R. P. D. Chrysoſtomi Monachi professi Ord. S. Benedicti Congreg. de Italia a Rep. Ragusina præfatus, abbas &c. Exuit episcopum Gregorius XIII. ad Chrysoſtomum electum, Gregorius Episc. & dilectio filia Chrysoſtomo Arati Electo Stagnensi salutem & Apost. bened. Apostolatus officium &c. Sane Ecclesiæ Stagnensis, quæ de jure patronatas dilectionis illorum nobiliam Virorum Rectoris & Consilii Reg. Rag. ex privilegio, Apost. cui non est habitum in aliquo derogatum, esse dignificatur, & cui h. m. Basilii Ep. Stagnensis dum viveret præfatus, per obitum ejusdem Basilii Episc. qui extra Rom. Curiam diem clausit extremum, Pædoris solatio desinit, nos &c. ad te Monachum Ord. S. Benedicti Congreg. Melitensis de legitima matrimonio procreatum, & in Presbyterali Ordine, ac state legitima consuetudine, necnon Theologia Professore, quem prædixi Rector & Consilium juxta privilegium insumptum vobis ad hoc per suas litteras præfaturus, ac ejus religionis zelo, vite munditia, honestate morum, spiritualium prævidentia & temporalium circumspiciente, aliquam multiplem vitarum donis, fide digna apud nos testimonio præbentur, directissimas oculis mentis vestras &c. quibus amabilis debita meditatione præfuit, de persona tua . . . dicta Ecclesiæ . . . providemus, teque illi in Episcopatum præfatum & Ragulinum &c. Dat. Romæ ap. S. Petrum an. Incarn. Dom. 1585.

Annos ipsos viginti huic Ecclesiæ præfuit. Verum in Episcopatu tam diuturno quid litteris ac memoria dignum gesserit, vel decreverit,

Chrysoſt.
an. 1585.
an. 1585.

Gregorius
XIII. P.
Episcopus
Chrysoſt.
an. 1585.

Gregorius
XIII. P.
Episcopus
Chrysoſt.
an. 1585.

ris, mihi non est comestum.

JOANNES BAPTISTA EPISCOPUS
STAGNENSIS XXXII.

In Re-
gula Episc.
et. 1794.

Hunc quoque civitas Ragusina & Georgis patritius orationum, & Congregatio Benedictina Melitensis Episcopum Stagnensem dederunt. Supremum ejusdem Congregationis Praefecturam obtinebat, cum Maurus Orbisio Praefectus Monasterii Melitensis exitum opus scripsit de origine Slavorum, editumque an. 1601. quo in opere ipsum Joannem Baptista inter doctos sui Congregationis viros commendat pag. 300. Ipsum vero suis muneribus egregie fundum Senatui Ragusino elegit an. 1605. ad summum Ecclesiae Stagnensis sacerdotium; & Paulus V. electionem approbavit: 14. Aug. 1606. ad praesentationem Rectoris & Consilii Republicae Ragusinae provexit Ecclesiam Stagnensem in Dalmatiam per obtinuit Chrysolomum Galvini de persona Joannis Baptista Georgii Ragusini Ord. S. Benedicti Congreg. Melit. Theologi Profissi. Haec sedem biennium tenuit, & egregiis institutis sanctissimisque exemplis nobilitavit. Diei septimum obiit Stagni an. 1608. viii. Kal. Decembris. cum annos aeger, quingis supra septuaginta, & in Aede Cathedrali humatus fuit, hac epigrapha sepulchro inscripta, quae integra legi non potest, cum interstitia vestigia lateris ejusdem aere lapidebus oblecta sint.

1608 an.
1794.

D. Joanni Baptista Or. *causis. Pendens.*
Exiit Episcopo St. *anno Aetatis suae*
LXXV. M. LXXX nato.

De Joanne Baptista nomen P. Docti in Ferris literarum hisce verbis: Joannes Baptista Georgii Congreg. Melit. Stagnensem regit Pontificatum ab anno 1605. usque ad annum 1609. Sub disciplina vero Chrysolomii Galvini adeo in Graecis profectus literis, ut Graece differens longa oratione Summus Pontifex, alique eruditissimi viri ad id convenerint summa cum admiratione audierint. Bibliotheca S. Jacobi debet ipsi non exiguum Gracorum Codicum, quorum referta est, partem.

MICHAEL EPISC. STAGNENSIS XXXIII.

Michael
1610. an.
1794.

Cui patria Ragusium, genus & cognomen & Relia gente patritia. Erat presbyter & Canonici Aede Cathedralis Ragusinae, cum cum Rector & Senatus ob singulares virtutes dignum censuit, quem Ecclesiae Stagnensis Episcopum praeficiendum curaret; idque a Paulo V. postulavit. Pontifex annuit, & 19. Octobris an. 1609. praevidit Ecclesiam Stagnensem vacanti per votum Joannis Baptista Georgii, ad praesentationem scripsit Ragusinae de persona Michaelis Relii Presbyteri Ragusini Sac. Theol. Doct. &c. Postquam sex annos hanc Ecclesiam sapienter pieque administrasset, cumque consanguinitate propter gravissimas interpoliticas offensiones in odium atque indignationem Senatus populi que incurrisset, ipse quoque eadem, atque illi, invidia conflagravit, itaque in Italiam discessit, & cum redditum ad suam Ecclesiam impetrare non potuisset, cum idem Paulus V. ad respondendum Ecclesiam Nulanensem Regni Neapolitani sub Archiepiscopo Salernitano migrare iussit, de quo Ughellus Tom. VII. lib. I. Sac. Michael Relius, dei Relia Episcopus, Episcopus Stagnensis ad hanc Ecclesiam (Nulanensem) translatus per gloriosum Augustum Zucati die 23.

translatus
ad Eccle-
siam Nulanensem
an. 1610.

Martii 1611. iterum translatus est ad Ecclesiam Nulanensem in Aprilis 6. Augusti 1639. Per sua cuncta virtute ac pietate praeditus, Ecclesiastica immunitatis indefessus propugnator.

AMBROSIIUS EPISC. STAGNEN. XXXIV.

E gente Gozzes patritia, patre Martino Gozzeto Rugina, ortus est an. 1565. Ordini Praedicatorum cum fuisset sacerdos 14. Kal. Maji an. 1578. Bononiae ac Neapoli in graves doctrinae sedulo inebuit, & cum insigni doctrina summam vitae integritatem, & omnes, quae in statum religiosum exdote possunt, virtutes conjunxit. Ad gradum Episcopalem evehit Ecclesiam Trilivanensem annos quinquaginta sapientissime gubernavit, quem, postulate Senatu, & Paulo V. jubente cum Ecclesia Stagnensi commutavit, ut docent tabulae Consistoriales: An. 1617. 23. Martii ad nominationem Resp. Ragusinae Ecclesiae Stagnensem, vacante per translationem Michaelis Relii ad Ecclesiam Nulanensem, persona F. Ambrosii Gozzeti Ep. Meritanensis & Triliviani, transferret illam &c. Vir religiosissimus, ut erat Ordinis Dominiciani amplissimus peritissimus, & amabat omnes Fratres suos, hoc avidissime receptis in suam Diocesium, tamquam sibi divinitus datus ad pregem sibi commissam curandum alendumque adjutor. Nicolaus Brancipus honoris loco natus apud Bozium, qui pignus est Comitatus & Diocesis Stagnensis passum mille circiter quingue distans ab urbe, ultimus & stirpe familiarum, Episcopus Sarisina in Emilia, cum patriam suam, cupis revisenda actus, mentis condendi causa in Dalmatiam venerat, insigni beneficio ac decore ornare vellet, domum avitam, agros, bibliothecam, nomenque domesticam suppellectilem Congregationi Dominicianae Ragusinae donavit, eidemque aream nobilissimam Urbis addicare constituit. Ambrosius Episcopus Nicolai liberalitate ac munificentia laetus tum donationem approbavit, tum Patriam Dominicianam recipiendi, quae ille sponte obtulerat, Canonice constituti potestatem fecit, atque insuper eadem proximam S. Marini ab Angelo salutis eidem ad tempus concessit, in qua pismodis rebolque divinis operam darent, dum propriam sibi templum edificarent. Exat diploma Ambrosii in haec verba.

F. Ambrosius Gozzeti Sac. Theol. Magister Ord. Pred. Dei & Apostolice sedis gratia Episcopus Stagnensis. Cum nobis humiliter exposuisset A. P. F. Joannes Chrysolomus Sac. Theol. Lector & Vic. generalis Congregationis Ragusinae ejusdem Ordinis nomine ejusdem Congregationis, Magistris & Reverendissimi Domini nostri Episcopum Sarisina praesentem velle Broli loco nostra diocesis Conventum seu Monasterium eidem Congregationi & Religioni propriis expensis fabricare, ac eidem annuales redditus, quot commode vivere possint, fundare & assignare, simulque petierit, ut huic operi annuere vellemus, ac licentiam libere fundendi praedictum Conventum concedere dignemur, nos igitur annuentes hoc esse opus pium, sanctum, & a clementissimo Deo misericorditer provixum pro maxima utilitate fexus Christianissimae utilitatis, quare revere praefatum nostrum Episcopum saltem, ac Congregationem P. Praedicatorum Ragusinae fundendi & fabricandi dictum Conventum in loco, ut supra, servatis servandis.

Ambrosius
& Relia
translati
an. 1611.

translati
an. 1610
an. 1639

simulque cœlestium cœdem Fratibus, ut in Ecclesia nostra S. Annunciationis posita in dislo loco Ratium possint ac valente libere celebrare, cœnantes facere, foramentum ministrare (salvis tamen iuribus parochialibus) ac alia divina officia recitare ad gloriam Omnipotentis Dei, & ex utilitate & proficuum spirituum Christianissimum, non obstantibus in contrariis quibuscunque. Datum Stagni ad Palatium nostrum Episcopali die 10. Feb. 1626.

F. A. George Episc.

Nicolaus Glubisch Castellarius.

Annos fere septendecim hanc Ecclesiam sapientissimis institutis, & sanctissimæ vitæ exemplis illustravit. Ecclesiasticæ discipline præsertim in sacris numeribus obediens curam gelens maximam. Societatem Presbyterorum Stagnensium altari quodam pretiosius Divorum ipsius egregie ornato donavit an. 1626. & annos natus novem supra sexaginta piissime decessit Stagni 3. Id. Julii an. 1622. & in cathedrali Ede tumulatus fuit. Audax Modum Congreg. Dominici Ragul. ejus artem ad annum fere octogimum filio produxit. Plura ingenii & doctorum viri ex grati monumenta vel typis edita, vel manu descripta, que in Catalogo Ragulensium scriptorum indicavimus.

LUDOVICUS EPISC. STAGN. XXXV.

Patrius Ragulinus et nobilissima familia Zamagor, egregius alumnus sanctissimæ discipline Dominicanæ, anno inenitæ 1622. id egendum Ecclesiam Stagenensem accessit. Ne biennium quidem præfatus de quo in laudatis sape Monum. F. Ludovicus Giamagna nobili sanguine genitus, Stagenensis Praeal. postquam xix. fere annos in quibus in Congregatione monachis perfructus explicet, præfatus F. Andreas successit, ob singularem eruditorem ac pietatem ac Urbano VIII. renumelatus. In Episcopatu, ut in religione consueveret, vixit, modestum, frugalitatem, solitudinem, & id genus multa, quæ & religiosum vitam, & Episcopum decet, emulavit. Verum præpropterea, quippe quadragenis minor, 18. assumptionis suæ mensis Ragulii die obiit 24. Julii 1634. & in sacris catholis ad petra beatam fuit. De hoc sermo, sicut adrecti, scripsit.

PAULLUS EPISC. STAGNENSIS XXXVI.

Oriondus ex insula Melita, cognomento de Gratiis, prebyter Mellensis, & Parochus Ecclesie D. Stephanii in insula Jupana, quam Tauridem appellavit, cui regendæ præpositus fuit an. 1622. Quibus doctrinæ, ac dignitatis honoribus efficit cumulatus, quæ ante Episcopatum munera obtulerat, contemptum nobis fuit ex vetulo sue Paræcie, Ecclesiæque libro, in quo hæc leguntur, licet, ex his pluribus literis, non integra. D. Paulus de Gratiis Mellensis Paribona Princeps, scientiarum doctor. Vicarius Stagenensis, Assessor Vicarii Ragulini Sarsina, necnon Vicecomes in Roma perreventis die ob peccata Rector Ecclesie D. Stephanii insula Tauridis a Virginis partu 1622.

Hæc Senatus perhonorificum singularis doctoris, ac virtutis testimonium tribuit, cum in suis ad Urbanum VIII. litteris commendatitius suppliciter postulavit, ut eam Ecclesiam Stagenensem prælorem & Episcopum præficeret. Pontifex Rei-

publicum præfatus morem prædixit, & anno 1637. 9. Julii, ut est in tabula Consultoralibus, quondam Ecclesie Stagenensis per obitum Ludovici Giamagna vacanti de parloca Domini Pauli de Gratiis Sec. Litteras autem Republicæ honorificentissimas reddidit, quas hic appendimus cœnito.

Dilecti Filii, Nobilissimi viri salutem &c. Sollicitudo, quam Nobilitas vestra non navigare assensum, ut populus Ragulina Republica subest præstet, ac sedulo animarum Pastores a nobis præficiatur, certissimam et argumentum insignis pietatis ac religiosi, quibus humani rationi præce Catholici fidei saluam atque incolumem conferretis. Nec sane nos in vestrum utilitatem sponte propensum redemptum invenit, ut quæ vobis spirituali fore profectu intelligent, vobis indicemus. Igitar dilecto filio Paulus de Gratiis Stagenensis Ecclesie Episcopatum, quemadmodum vobis in optatis significatum est, liberaliter dimissimus. Regere veris sumus, ac qui vestre satisfactione, & diarno virtutum experimento fidem atque integritatem suam adhuc omnibus præbuit, ab infirmis discedere velit, sequæ morum suorum dissimulæ præstet. Ceterum etiam illud pro certo habemus, nihil officii a vobis desideratum sit, quod in Antiquis non modo prohibetur ac virtute præstantem, sed etiam publicè expellitur, conferri oportet, Nobilitatibus vestris Apostolicæ Benedictionis &c.

Ecclesie sibi tradita possessionem adit ingenti civium conjugie ordinis leticia & expectatione, quam pollea non explevit modo, sed etiam superavit. Per annos fere septendecim in re Christiana, & Ecclesiasticæ administratione ita se gessit, ut nullum opini atque amantissimi patris officium prætermiserit; ubique omnium benevolentiam ac venerationem conciliavit. Aliquid controversie habuit cum Patribus Dominicanis Brottensis. Cum et proventibus Canonici Brottensis, pauci ante anni conditi, sumptus necessari non suppetere, ad Fratres duodecim alendos, illos Episcopum jurisdictionis de visitationi Episcopali omnino esse contendebat. Verum eisdem Sacra Congregatio de Propaganda Fide singulari privilegio exemit, ut docent Monumenta sapientis laudata S. Congregationis S. Dominici de Ragulio: Cum Paulus de Gratiis Episcopus Stagenensis in munum Canoniam Sanctissimæ Annunciationis seu Divinis Doctorum, audientis Fratrum numero, et Apostolica lege cœnito, delictum, jus habere visitandi concessisset, Fratres prople queritis consueverat, Fratres Hyacintho benedictio Romani missi, a Sac. Congreg. de Propaganda decretum exemptionis obtinuerat; simul etiam pro tota Congregatione Ragulina, si quos in posterum sine coarctatione exoneraretur conventus, a Sacra Congregatione Episcoporum ac Regularium accepto decreto, ab Ordinationis jurisdictione relaxaretur.

Hujusmodi privilegium neque animam Episcopi a Fratribus alienavit, neque illius erga hoc benevolentiam & charitatem diminuit. Nam cum Templo Divæ Virginis ab Angelo salutata admodum angusto, atque ad sacras functiones, & Religionis Dominicane usus parum idoneo ad eam diem usi fuissent, ut potestas libi fieret novi & augustioris Templi, sub titulo & auspiciis Beatæ Mariæ de Rosario condendi, ab Episcopo perierant: id quod illis libenter his verbis concessit. Die 15. Octob. 1646. Quoniam, ad quorum horum qualitercumque præficeret nostram pervenerint, indubie notificantur, quod nos apostolicæ

Lettere Ue.
bati 713.
F. 25. 26.
sacra Ragulini.

Paulus an.
nos fere septendecim
cum laude
præstet.

Privilegium
Sac. Cong.
Patris
Dominici
de Ragulio
concedit.

& sacra
a Paul.
Episcopo
concedit
Templi
salutari.

Obiit an.
1634.

Ludovicus
Episc. stag.
1634.

Obiit an.
1634.

Paulus
Episc. stag.
an. 1637.

ranter augmentum divitiarum, Sanctissima Dei-
parca Virginia Maria exaltatissima, Sanctissimum
idemque, nec non Christi fidem, & maximam
nostram sollicitudinem committimus, gratiarum spi-
ritualium in Domino profectum, jam prateritis
temporibus viva voce concessimus, prout & in-
ter hac scripta continetur liberam facultatem
admodum R. P. P. F. S. Dominici Congreg.
Reg. confirmavit Beatisimum in Christo Patri-
archam Dilectissimum in Christo Patri-
archam Dilectissimum in Christo Patri-
archam Sanctissimum in Christo Patri-
archam, Datum die 15. Octobris
an. 1645. Paulus de Gratia Episcopus Stagnens.

Multa illi & molestia contentiones fuerunt
cum mulieribus terti Ordinis Dominicanorum S.
Michaelis, cum terti Ordinis Franciscani SS.
Columae & Damiani, quas claustrum monachalis
lege obstringere volebat; idque ut efficere cu-
raret, a Sacra Congregatione Concilii man-
datum accepit die 17. Junii 1645. Sed quod
ipse operatur, & Sacra Congregatio urgetur,
efficere non potuit. Anno 1652. Paulus de Sta-
gna Ecclesiam optime meritis ad Superiorem in-
gravi. Sepulchrum est in Aede Cathedrali, eloque
hic titulus inscriptus: Paulus de Gratia Dilectis-
simus scientiarum Magister, Stagnensis Episcopus,
hic gloriosissimum expellit Tudent.

CAROLUS EPISC. STAGNEN. XXXVII.

Quem alias Julianum, alias de Fredis, alias
Jesum cognominatum invenio. Triplici cogno-
mine praeditum fuisse opinor, patre, matre,
tertio autem aliunde accepto. Avus Ma-
namentorum Congreg. Dominici. Ragul. Caro-
lum Ragulsi natum inde tradit, patre Veneto
Andrea de Fredis, matre vero Ragulina. Fa-
milia Dominicana aggregatus cum esset, mul-
tiplici doctrina & eximii virtutum atque hu-
manitatis claruit. Item & Magister Sacrae Theo-
logiae fuit, & Conciliator egregius; Con-
siliarius Fratrum regendis praeposuit, demum
Vicarius generalis totius Congregationis Raguli-
nae. Reclor & Confilio Civitatis postulatus.
Innocentius X. Episcopum Ecclesiae Stagne-
nsis praefecit, ut est in Actis Consistoriali-
bus. Anno 1653. 3. Februarii providit Ecclesiam
Stagnensem vacantem per obitum Pauli de Gratia,
ad dominationem sui praesentationem Religiosi &
Concilii Reip. Ragulinae, de persona P. Caroli Ju-
liani Ord. Praedicti. cum decreto, quod Sanctis-
simam sacrae suppellectilis sufficienter instruat. An-
tequam undecim laudabiliter, & utiliter praefuit, de
quo in iisdem Monachis Congreg. Dominici.
Ragul. P. Carolus de Fredis, sine apellu cor-
poris venerabilis, sit animi datibus incipias, sa-
crae facultatis eximius Professor, etatistua Prae-
co celebrissimus, postquam in Ordine 23. annos
egisset, & Lectoris, Conciliatoris, ac Vicarii
Generalis nostrae Congregationis munera obisset,
anno aetatis 50. aetate Christiana 1653. electus fuit
Episcopus Stagnensis a Senatu Ragulinae & ab
Innocentio X. confirmatus die 3. Februarii 1653.
Anno XI. dissimulata, ac vicinorum exemplo gregem
juam parvit, Tandem sexagenario major 1652.
tertio Nonas Decembris vita defunctus est, id-
que in Cathedrali Basilica solenni rita, inter pia-
ri Cleri populique laetitia, sepultus traditus fuit.
Cavaleris eodem solenni requiescit et an.
1655. et profecto prater ipsiusque subscipiantes
in variis Conventibus Ragulsi illius, ac Praefec-
torum Religiosi, profuturum cum fuisse familiae de
Fredis; filioque Andrea de Fredis Prout,

qui uxorem Ragulsi duxerat, ab illis, qui cum eo
venerant, accepi. Mense vero quis Scripserat
Vita Joannis Baptista de Martini, Generalis olim
Magistri, reverens Episcopus sub hoc Generali ex
nostra Ordine assumptus, Carolus nostram Pro-
vincia Romanam alumnus fuit; sed quo per-
fuit sibi habuerit argumentum, cum, prater
id, quod a Sculpsit nobis traditum fuit, cer-
tum sit quod Ragulsi novum Religionis dedisset
& prater paucos juvenum, quos extra Congre-
gationem nostram expleat, constat cum Ragulsi
communitatem, unde virtutis merito ad Episcopatu-
sum fuit assumptus.

Mulieres terti Ordinis veni Dominicanorum, cum
Franciscanis, quas Sacra Concilia Congregatio,
in ipse collegialiter divites decreverat. Octo-
bris an. 1653. perpetui claustrum lege obstringen-
das, nihilo felicius quam ejus decessor, ad ob-
temperandum adigere potuit; ut & successit.

PETRUS III. EPISC. STAGNEN. XXXVIII.

Cui patria Ragulinum fuit, genus & cognom-
en ex amplissima, & potentissima Familia Lincea-
ra. Erat Canonicus Aede Cathedralis; quem ab
Rebus & Senatu Ragulina electum, Alexander
VII. Episcopum Ecclesiae Stagnensis creavit
anno 1654. 23. Junii providit Ecclesiae Stagne-
nsi, per obitum Caroli Juliani vacanti, de persona
Petri Lincari, praedicti a Rep. Ragulina. In
ea regione ad meridiam ubi, quam ex com-
muni Provincia vocabulo Sabinaeclum vocant,
extat pagus latis frequent, cui nomen Vigag.
Cum ibi magna esset penuria Sacerdotum, qui
Christianis incolumem institutioni operam darent,
Marcus Karthege nobilis, tricararcha, aquo
opulentus & pius, consilium cepit Canonici ad
Templi edificandis, tradendisque Patebus Domi-
nicanis, qui in eorum animatum eorum & sa-
lutem incumbere; idque ut subsisteret, a Pa-
tro Episcopo impetravit, ut in Monum. Congre-
g. Ragulinae his verbis traditum est: In re-
gione amplissima ad extremum fines Ragul. Reip.
Sabinaeclum pagus est, cui Vigag nomen nostrae
etatis posuit. Hujus incolae cum Sacerdotum copia
carceret, Marcus Karthege, vir auctoritate, ac
divitiis inter nobilissimos tricararchas, qui optum in
illa pago crevit, praestitit, p. R. Ragulinae
de Passate a Fratibus Congregationis ob-
tinuit, ne acceptante Ecclesia, & Monasterium
idem fuit impeditis aditandum. Igitur in pro-
posita Insula Curialevis constituit novi Curabii
fundamenti, Petrus Lincari Episcopum Stagne-
nsis supplere libello, ne amoveret, precatus est;
cui Episcopus in hac verba respondit. Nos Be-
nigni Lincari Dei, & Ap. Sedis gratia Episcopus
Stagnensis: Attentis expositis, licentiam concedimus
Gratioribus erigendi, & fundandi Ecclesiam &
Monasterium, de quibus in praedictis, ad praesentem
Sac. Concilii Tridentini, & Sacrosancti Patri-
stici nostri Constitutionum, & sequentibus, record. Grego-
rii XV. & sine praedictis iuribus Episcopatu-
m, & Parochialium, & praesentem quarta fu-
neralis. Dat. Graviae in Aetibus nostrae XI. Jul.
anno Domini 1671. Petrus Ep. Stagn. Matthaeus
Bolani Cancellarius. Fratres Mm. de Observan-
tia, qui in Pago Orribici ad rita fere milia
passuum, Conventum habent, se opposuerunt ac
opera F. Joannis Baptiste Natalis, rei compo-
sita est Roma an. 1672.

Ecclesiam Stagnensem Petrus summa proden-
tia, & tranquillitate sine ulla offensione

Ragulina

Caroli Ju-
liani in
Ordine Do-
minicorum
Episcopus
Stagnensis
an.
1653.

Petrus Lincari
Canonici Aede
Cathedralis
Episcopus
Stagnensis
an.
1654.

Concilii
Tridentini
et aliorum
canonum
in
vita, cui
nomen Vi-
gag, pagus
Ragulinae
est.

Titulus. Ceteris quindecim gubernavit. E vivis sublatus est X. Kal. Decembris anno 1679. & sepultus in *Aide cathedra*. Ritus omni ecclesiastici servatissimus fuit, dilexit decorem domus Dei, & nihil in ea poterat pluri, quod ejus sanctitatem quoquo modo dedecet, & sua dignitate Episcopali, sibique Dei personam sustinenti debitum hominem habere voluit. Ecclesia Stagnensis Collegio Canonico caret, unus est Archiepiscopus, qui Clero praesidet. Itaque post obitum Episcopi Senatus Ragusinus ut Episcopi, sic Vicarii generalis, qui, dum Sedem vacaret, res ecclesiasticas curaret, eligendi jus ad se pertinere exclaimabat, ad quem dicitur a *Sede Apostolica* permissum, Stagni sede vacante, Vicarii Generalis officio, ut praesentatio spectaret per Archiepiscopum Ragusinum. Quocirca vix Petrus obierat, cum Senatus Presbyterorum quendam Simonem filium Andream nominavit Vicarium Generalem, & Petrus de Torres Archiepiscopus nominationem ratam habuit & confirmavit.

HYACINTHUS EPISC. STAGNEN. XXXIX.

Hyacinthus de villa de ordine S. Augustini, non Episcopus.

Insula Media inter Jupanam & Calamaram, et solum metis fuit, familia de Passatis ortum & cognomen dedit. Ad Congregationem Dominicanam Ragusinam adscriptus, multiplices doctrina excelluit, scriptis Monasteriis praefuit, Praefectorum supremam totius Congregationis gessit, quam Canonibus Vigantensi auxit. Cum annuum gratia insignis ageretur, Episcopum Stagnensem, ab Senatu designatum, Innocentius XI. approbavit, & 17. Maji 1680. praeside Ecclesiae Stagnensi, vacanti per obitum Petri Pascari, de persona Hyacinthi Mariae Passati, Ord. Praed. & Romae se consulti congregationis Episcopalis suscipiendae causis, & possessionem Ecclesiae sibi tradidit per procuratorem edicti, Ragusinum vix redierat, cum morte praerupta, quae Ragusinis expectationem solennem moverat, & spem optimae administrationis eidem injectam infellit. In Monumentis Congreg. Ragusinae S. Dominici hoc illi elogium attributum invenio. F. Hyacinthus Maria de Passatis ex Insula, quae Media dicitur, in Ragusino districtu, Sac. Theologiae Magister, Episcopus Stagnensis, quindecim annos natus, Ragusii habitum Ordinis induit, assiduisque legentis in Probatione vijs est, ita ut spiritum suum sufficienter etiam litterarum auferret. At tunc naturalibus, cum sacris scientiis applicatis, oratione media, ac ceterarum virtutum exercitiis, regularis disciplina tenacissimus, in omni scientiarum genere admodum profecit, ut & athen Regentis in Romano Collegio S. Mariae super Alburnum exercere coepit, & Magisterii lauream adeptus est. Fuit in Congregatione Vicarii generalis, ac pluries Prior, summa usus in regendo moderatus, parique tota monachali disciplina, in eo profecto summa erat omnia, eruditio, pietas, regularis vita studium, prudentia, & hominum doctus, quibus venerationem sibi maximam conciliavit. Quare anno 1680. atheniensi LX. nominatus in Episcopum Stagnensem a Senatu Ragusino, caput & consilium ejus est, theologiae exitu Reg. eijt, & consilium praesuit, quippe Censorator celebris fuit, & in pluribus cum Italia, tum Dalmatia civitatibus, pari fructu & honoris incremento coactione habuit. Confirmatus fuit ab Innocentio XI. die 17. Maii, quam dignitatem consensu sua est acceptasse,

non nisi in. *Urgens* Coactione de Pignori in Stagnensi Districtu, qui a se iustis suspensis, etiam persequitur. At Roma Ragusinum rediens, Episcopatus possessione per procuratorem suum, eodem anno, 8. Augusti die, mortalitatem explevit, sepultusque fuit in sacristia Ragusinae Coactionis, a Clero suum, & populo more desideratum, qui nec videre eum potuit. Scriptis plura delibationis viri, ac extra Religionem aequali, vix quinque Tomi Sacrarum Coactionum, ceteris, ut fere consuevit, deperditis, reliqui sunt, quos recuperavit Frater, & in Archivis reposituram.

AUGUSTINUS EPISC. STAGNEN. XXXX.

Ex Ordine Fratrum Minorum S. Francisci, Flavianus Macedonius cognominatus; Innocentius XI. Anno 1681. 27. Januarii providit Ecclesiam Stagnensem vacanti per obitum Hyacinthi Mariae Passati de persona Augustini Flavii Macedonius Ord. Min. de Observantia, Insignis Theologus fuit. Ne integrum quidem biennium praetulit, Romae diem supremum obiisse tradunt polidide Idus Novembris anno 1682.

Hunc laudat Dulcino in Fidis hisce verbis, Augustinus Flavii Macedonius Ord. Min. Anno 1681. Stagnensem indigne Episcopatum, post biennium Romam reversus est, ubique ex potibus decessit. Securus passus se a loco, qui nobis Sclerino, vocantur Flavium; uti etiam dicitur Iulius Macedonius ab Hyrice ragusinae Arbanensis, Ante conciones de Adventu P. Vitalis decessit, extant in hujus laudem duo ipsius Epigrammata, Hispanicum unum, Hispanicum alterum, quoniam & Elegiam Hispanicam contextum Leopoldo de Kollesch, cui praedile oblate conlocat.

JOANNES BAPTISTA II. EPISCOPUS STAGNENSIS XXXXI.

Tarpagni in vicu pontisulae Stagni natus est familia Natalis, qui rebus humanis muncio remisso, apud Patres Dominicanos viam religiosam tyrocinia posuit. Confecto studiorum curriculum, totum se consensibus bibendis, confessionibus audientis tradidit. Plures Canoniarum praefectura laudabiliter gessit, ac titulo ac munere Vicarii generalis Congregationi Dominicanae Ragusinae praesuit. Plurimum valebat, tum eloquentia, tum rerum divinarum doctrina, tum denique controversiis, quae ad mores pertinent, discutendis. Innocentius XI. Senatu Ragusino postulante cum Ecclesiae Stagnensi Episcopum dedit 15. Novembris, 1682. praeside Ecclesiae Stagnensi vacanti per obitum Augustini Flavii Macedonius, de persona Joannis Baptiste Natalis Ord. Praed. Tres annos, & menses circiter novem ita praesuit, ut omnis optimi Episcopi partes cumulatisse expleverit. Pauci mensibus antequam e vita decederet, Templum Coriohi Dominicanorum Vigantensis, sub titulo, & auspiciis Sanctae Mariae de Rosario, ritu solenni consecravit. Ex immensi quodam & sacrelego fastidio tantum materiam hausit, ut per lucum sagrare, vite solmaque similitudine sibi doratum esse affirmaret. Repentina morte percussus diem supremum obiit pridie Nonas Augusti an. 1687. Vixi immortalitatis dignissimi memorum scriptis impressum reliquit Auctor Monumentorum Congregationis Ragusinae S. Dominici: F. Joannes Baptista Natalis Ragusinus, Stagni Episcopus, vix in Philopodia, ac Sacra Theologia, quam per

Joannes Baptista Natalis ex Ordine S. Dominici.

Episcopus Stagnensis 1682.

Templum Coriohi Dominicanorum Vigantensis.

Tit. 20.
Tit. 21.

per annos plurimos a celeberrimo F. Gabriele Mar-
lette Regipoli in Collegio Almo deo antea,
singulis Consecratoribus vero, ac Confessariis na-
dere, & in talibus conscientia respondenda exoriri,
Apodoli Civitatis Ragusinae nomen adhae-
rentes fortiter, post mortem reliquit. Multoties
in Congregatione Prior, ac semel Pictarius gene-
ralis praesit. Denique in Episcopum Stagnensem pro-
positus a Regimine Episc. Senen. ab Innocentio
XI. confirmatus fuit die 15. Novembris, anno
aetatis 50. Domini vero 1683. quo in eam opti-
mi Palloris partes adimplevit. Contigit autem
Iulio mense Aprilis 1685. ut Venetorum dila-
tioni, qui erat Dolmitta incoluit, praedecus, & ve-
nomina lingua Heliduzi, (h. ex variis Dolmitta
castris & villis collecti, depraedatum hic terra
marisque contra Turcas a Venetis tempore deliti-
abantur,) in villa Glilava Stagenensis Diocesis,
immense facinus perpetrarent; nam acerbatis agris,
expoliationi villorum, saepe igne supposito concre-
mentis; Parochus praese viam, nihil religionis
innocentiae sublevis, fractus parochialis Ecclesiae ja-
nuis, quidquid in vestibus, vestique sacrum re-
periret, ad profanos usus converterendum, inde ex-
porterent; & quod vix fides habet (de Catholici-
tate enim loquimur) praesidi in terram ex Sa-
crario Eucharistiae species, sacrum altum Ty-
ximen suppositum, Gravissimi sacrilegii intum
extolli suspensio exceptio nuncio Episcopus noster,
ex periculis est dolor, ut iurjurando, Archidia-
conus, & Fictorio Generali Caris Ragusinae, quem
litteris alius de re certiorum fecerit, testari po-
tuerit, amissioni sibi vitae casu sublatum. Dum
vero tunc iuxta in illa, qui Christiani homines
consistebant, impatiens, acceptis de pure rebus,
et informis & acriter ad adiectionem illi,
Ragum ad summum Pontificem ire pararet, Sta-
gus impetita morte noctu correptus, quoniam An-
geli dicit illuxisse novissim, quarta Episcopatus
sui anno, Domini vero 1687. aetatis 56. in Ate
Cathedrali obijtque titulo.

CAROLUS II. EPISC. STAGNEN. XLII.

De quo in Tabulis quidem Consistorialibus:
Providit (Innocentius XI.) 31. Maji 1688.
Ecclesiae Stagenensi, vacanti per obitum Joannis Ba-
pistae Natalis, de persona Caroli Olaviti Ord.
Praedicti. In Monumentis vero Congreg. Domini-
canorum Ragusinae: Per Carolum Olaviti Stagenensem
Episcopum, terra & naturali conditione praedicta,
25. annorum spatio, in Religione vixit, Phi-
losophiae ac Sacrae Theologiae Professorem, fuisseque
concionibus sibi nomen fuit Prioris, ac Pictarii
generalis munus in Congregatione usque obitus,
et erat claritate, & praesentia illustratus, ut o-
mnium planius & affertum promeruerit. Tandem
vacante Stagenensi Ecclesia, Regipoli, ut variis et
in Senatu Episcopum nominatus fuit, & ab Inno-
centio XI. confirmatus sub die 31. Maji, anno
1688. aetatis vero suae 39. Recurrens autem anno
1692. pridie Iulii Novembris 22. aetatis 44. Ra-
gusini jamus omnium morem vixit fuitque, &
ad pedes Patrum, in sacella sepulchus.

HYACINTHUS II. EPISC. STAGN. XLIII.

Hominis loco natus, in pago non ignobili
Canalicum, ex familia Tauricovicha. Abs-
orante adolescentia Ordini Fratrum Minorum
S. Francisci adscriptus, cum singulari doctrina
victus, omnes copulavit, quae erant religionum

decant. Hunc Innocentius XII. Ecclesiae Sta-
genensi Episcopum dedit anno 1693. 13. Aprilis,
1693. providit Ecclesiae Stagenensi, vacanti per
obitum Caroli Olaviti de persona F. Hyacinthi
Tauricovich. Ord. Fratrum Minorum de Observantia.
Ne annum quidem Pontificatum gessit,
morte subitus anno eodem, Novis Decembris;
de quo P. Schallhaus Dolci in Monum. Histore.
Provinciae Ratis. P. Hyacinthi Tauricovich fuit
Canalicus Rhaecianus, Sacrae Theologiae generalis Pro-
fessor, tum hujus, tum Ratisbonensi Provinciae alios
Commissarius Provinciarum, itemque Pictarius, & Mi-
nister Provincialis; ac denique 1693. Stagenensis
Episcopus. Vir iste pietate morum insignis, febri
in sua Diocesi correptus, anno 1694. Rhaecum
inter nos quiescit.

ALPHONSUS BASILIUS EPISCOPUS STAGNENSES XLIV.

Patrius Ragusinus, ex illustri familia de Ghe-
taldis, Canonicus Alti Metropolitani. Sanctia-
ria vix cupiditate impulsus, Capitulum sublevis
decernens, ad Congregationem Benedictinam Me-
litenstem se aggregavit. Studiorum causa in Ita-
liam missus, Perulii, & Paterni apud Moni-
chos Congregationis Cisterciensis, Philosophiae,
Theologiae, sacri Pontificis operam dedit. In
patriam reversus, cum Prioris & Abbatii titulu-
m ac praefecturam gessisset, cum Innocentio
XII. Visitationem Apostolicam Congregationis Me-
litenstem coalluit, deinde vero idem Pontifex
19. Iulii 1694. providit Ecclesiae Stagenensi
vacanti per obitum Hyacinthi de persona Alphonsi
Basili Ghetaldi. Presb. Congreg. Meliten. Pri-
s. Benedicti. Annos circiter duos hactenus Vi-
glantiissimi, & infatigabili officio functus, ex-
celsis decessit possidere Idus Septembris an. 1702.
& sepulchus est apud suos in Templo S. Iosephi
de Villanova.

VINCENTIUS EPISC. STAGNEN. XLV.

Humiis loco natus Gradus, in vico Vallis
Canalicarum; ei de Lupis cognomen fuit. La-
tinae litterae vix satis imbutus, sed bona indole,
& ingenio excellens praeditus, familia Fran-
cescana filium sibi adoptavit. Vir iste, ut Schal-
haus Dolci in suis Monumentis laque laudatis,
in Sacra Scriptura doctissimus fuit, acutum oblatio-
nis laurea insignitus est, est etiam in praedictio-
nibus Italiae Civitatibus perambulator sacras con-
cionum habuit, quibus hic egre quoque Consecrator
rem in Rhaecina Cathedrali Ecclesia. Mantua
praesepio in honore habuit est, ubi & Guardiano
negotii illius Canonici officium gessit, ac Dolci per-
vincendo Caris a Theologiae Consilio interivit.
Ad Stagenensem Episcopatum evectus, & per so-
letis (ut passim distulit) solus facies libris
habuit, Opus quoddam in Helviam, cui titulus
Campi Pugnae, deduxit ab se incipsum Italico
idiotismo, liberas tractatissime, typis ipsum datu-
m, si comes vix fuisset. Servavit hic Mantua
in Bibliotheca Familiae Francescae ex Ord. Min.
Hic igitur Clemens XI. Ecclesiam Stagenensem
Senatu Ragusino possidente decrevit, ut et in
Tabulis Consistorialibus: 4. Iulii 1702. provi-
dit Ecclesiae Stagenensi vacanti per obitum Alphonsi
Ghetaldi de persona Vincentii Lupi Ragusini Ord.
S. Francisci de Observantia. Ex mandatis
Sacrae Congregationis potestatem fecit Praesidi
Provinciae Franciscanae Ragusinae recipere Tran-

Tit. 20.
Tit. 21.

Tit. 20.
Tit. 21.

Tit. 20.
Tit. 21.

Tit. 20.
Tit. 21.

Tit. 20.
Tit. 21.

Tit. 20.
Tit. 21.

Tit. 20.
Tit. 21.

paribus
Parochia-
ris potes-
tas locis
scripturis
Templi S.
Marie Lau-
rentine, &
Monasterii
salutem edi-
candi.

pli S. Marie de Laureto apud Cunam oppidum
Dioecesis Stagnensis, & Monasterii ibidem con-
sistendi, Parocho ejus loci cupiente etiam &
pollulante, non solum confessiones; quippe qui
opera Fratrum & auxilio indigebat, ad gregem
suum numerosum & longe lateque dispersum,
qui regendo se non esse lentibus, divinis my-
steriis impetundum, & Christianis præceptis
excolendum. Potestatem eadem concessam hoc
diplomate testatur esse voluit.

F. Vincenzini Lupi O. Min. S. P. N. Francis-
ci, Dei & Ap. Sedis gratia Ep. Stagnens. Di-
ocesis plurimum in Christo P. Ministri Provincia-
lii Observantia Ragusina Provincia, ipsique
successoribus, & Fratribus salutem in Domino
sempiternam. Pastoralis vestri officii ratio posu-
let eam curam diligentiusque addidere, quæ cul-
tus Dei, & profectus eorumque semper magis
ac magis augeretur. Cum in Parochia Cane no-
stra Stagnensis Dioecesis venerabilis existeret Ecclesia
in honorem SS. Disparæ, sub titulo S. M. de
Laureto univocata, nuper ipsi plurimam elemosy-
nam edificata, divinum ac rationis earumque si re-
dicta sacris præceptis ministris, qui laudes divi-
nas ingerit dum adque persolvendo, & sacra
mysteria celebrando ei inferriant, quod non solum
insulae ipsi Parochia, sed & adjacentes summo-
pere optantes, nobis humiliter supplicantes, &
supplicare nos discessunt, ut ibi Fratres Minores
Ord. S. P. N. Francisci de Observantia nuncu-
pati Provincia Ragusina instituantur. Et nos
quidem mature considerantes manum eundemque
Parochiam, tam ab fiscalibus, qui ibi vivunt, co-
piam, tam ab locorum, & Communitatum in ead-
em Parochia existentium distansiam, & omni sibi
impositum, satisficium non esse, nec non ipsam
Dei Genetricis generatorem pro viribus studuimus,
& prædictis ipsi supplicationibus benignæ
assentes, tibi P. Provinciali Provincia Ragusina
Idem de Observantia, ipsique successoribus, &
eiusdem Provincia Patribus, eandem Ecclesiam
concedere decrevimus, prout præfati decreto con-
cedimus, & assignamus; & hoc ex speciali lu-
dulo, & commissione S. Congreg. Episcoporum,
& Regularium, sub die 6. Febr. 1705. & acce-
dente etiam casu, immo & supplicante Para-
cho ipsius Parochia, eam omni supplicanti, &
aliis siue mobilibus, siue immobilibus, ad ead-
em Ecclesiam quomodocumque pertinentibus, vel
in futurum advenientibus, nec non facultatem ibi
Conventum constituendi, in quo Fratres commode
ac libere habitare, & absque ulla dependentia
vivere queant, prout in ceteris vestris Conventibus,
clarigimus, consensimus vestram overcuram
ad libitum religiosis & idoneis constituendis viris,
qui in concordantia, divina administrando, ani-
maque fiscalium per vias salutis ducendo, eidem
Parocho assistori esse possint. Et ut præfati no-
stram Decretum invariabile robore obtineat, illud
propria subscriptionis manu, & nostræ Curia ma-
jori munimine sigillo. Datum Stagni parvi ex no-
stra Episcopali Palatio, die 30. mensis Augusti
an. 1705.

F. Vincenzini Episcopus Stagnensis.

Anno sexto post susceptum Episcopatum, &
feliciter atque utiliter gestum, obiit tertio No-
næ Novembris 1709. Stagni, cum annum age-
ret octavum super sexagesimum, & ad gradum
ære maximæ impulsus fuit in Aede Cathedrali,
nullo titulo inscripto.

FRANCISCUS II. EPISC. STAGN. XLVI.

Civis & Presbyter Ragulinus, cognomento de
Volante, Propositus Ecclesie collegiatæ S. Bla-
sij quæ dignitas & præfectura caret quidem cu-
ratione animarum, sed magno in honore ha-
bitur & idemque erat ab episcopis, & arcana
consiliis Reipublicæ, ex morte antiquo longo inter-
vallo e temporibus superioribus revocato, cum
viti & Clero & Capitulo ad id munus deliquit
solitane; cui gerendo idoneus nemo esse cen-
suebatur, nisi honesto loco, & fide, & industria
cogatus; quod necesse est omnium consiliorum
eum esse participem. Ergo propter fidem ac
diligentem operam Reip. navatam, Senatus Fran-
ciscum designavit Episcopum Stagnensem, & præ-
stanti munere elaborati in mollium ac lega-
rum argenti cum Reipublica inimicis donavit.
Designationem approbavit. Clement. XI. & 1710.
7. Maji providit Ecclesie Stagnensi, vacanti per
obitum Vincentii Lupi, de persona Francisci Vo-
lanti Presb. Ragulini, Communi & singulari om-
nium approbatione annos triginta præfuit, ac
de omnibus bene meriti studuit sed præsertim
de pauperibus, in quos de patrimonio, domes-
tico etiam, non solum ecclesiastico, quanti-
tatis subsidia large effusaque erogavit. Synodus
coegit anno 1713; ac saluberrimis decretis Ec-
clesiasticæ discipline, ac morum sanctitati præ-
vidit. Arcidium Deillacum Presbyterum Socie-
tatis Jesu, celebrissimum ea tempestate in Dal-
matia operarium Evangelicum, ad gregem lum-
curandum, & excolendum sibi adiutorem annos
haud paucos adhibuit. Mortuus anno secundo sa-
p. æ. ægeum mortuus est v. l. Aprilis
1741. & in æde S. Francisci sepulchro majo-
rum suorum illatus.

ANGELUS EPISC. STAGNEN. XLVII.

Filius fratris Francisci Episcopi Stagnensis,
disciplinae Dominicae alumnus, insignis Theo-
logus & Conciliator, Macerata, in urbe no-
bilissima Dioec. Sacri Quintoris officio functus.
Anno 1731. Clemens XII. Episcopum Tribu-
nientem ac Mercantensem illum elegit, quam
tamen dignitatem a se quam modestissime aver-
tit. Efficere tamen non potuit, quin ob singu-
laria ejus & patris merita nominatus & Senatus,
& Benedicto XIV. Ecclesie Stagnensis Episcopus
constitueretur anno 1741. Multa gessit dignitate,
& memoria, sed plura & majora molie-
batur, cum cum letali morbo invaluisset. E le-
tulo transferri cupiebatur in Monasterium Do-
minicanum, ut apud Fratres suos; & ipse con-
fectas illorum preces animæ efflaret; sed
pio desiderio periculum mortis accelerandum
obstitit; id cum fieri non posset, quod proximum
fuit, se apud eos sepeliri iussit. Decessit 19.
Kalendas Julii anno 1744.

HYACINTHUS III. EPISC. STAG. XLVIII.

Cui Ragulinus patria, Milcovichio cognom-
en, viæ religiose institutum professio disci-
plinæ Dominicæ fuit, de quo plura in Ar-
chiepiscopo Ragulinus. Anno 1745. ad Ec-
clesiam Stagnensem, pollulante Senatu, jubente
Benedicto XIV. regendam accessit, quam ex man-
dato ejusdem Pontificis an. 1752. cum Metro-
poli Ragulina commutavit.

Franciscus
II. Episc.
an. 1705.

Angelus Ep.
an. 1741.

Hyacinthus
III. Episc.
ad Stagn.
Ragul.
instituitur.

PETRUS IV. EPISC. STAGNEN. XLIX.

Petrus Rud.
vicarius Episc.
1776

Presbyter Ragusinus e Budmana familia, in primis inter cives secundi ordinis clara & copiosa. Juvenlem aetatem pueri erudiendis apud Patres Societatis Jesu, & litteris latinis tradendis exegit; quo in munere lane laborioso & mollesco miram diligentiam ac assiduitatem adhibuit; quodvis temporis ab illa institutione privari vacuum erat, id omne in confessiones audiendas, & proximis juvandos, praesertim aegrotos, ac moribundos cooptabat. Propter eximiam probitatem, solertiam, fidum servandorum animarum, magnam existimationem, gratiam, & benevolentiam apud primarios ac nobiles viros sibi conciliaverat, quorum plerisque, non magis latine loquendi, quam bene vivendi primariis praeceptis inbuatur. Translato igitur Hyacintho Misicovichio ad Sedem Archiepiscopalem, cum nomen ad Ecclesiam, quem ille persequeretur, gubernandam Petro Budmano magis idoneum esse censeretur, illum Senatus de communis invitante elegit, Benedictus XIV. creavit Episcopum Stagnensem anno 1752. Subinitium Episcopatus, incredibilem morem contempit ex interitu Georgii Grifichii, quem sibi Vicarium generalem constituit, virum omni doctrina & virtute praeditum, rerum omnium hujus Ecclesiae gerendarum scientissimum; quippe qui per annos fere quadraginta Episcopis Stagnensibus operam vicariam summa cum laude, & communis approbatione navaverat. Parochias omnes dioecesis mente animoque complexus, qui res Apostolicas excusationibus peragebant, divinisque praeceptis excolebant, e nostris Societate operarios Evangelicos deligebat, & quaqueveram dimittit; sed cum hi diutius in uno eodemque loco haerere non possent, quam cetera illorum infirmitas ministerii permittente, id consilii cepit, ut e Clero Ragusino Presbyteros doctos & graves evocaret, & binos in singulos totius Dioecesis pagos distribueret, qui stationi, qua cuique obtingeret, per duos menses affici. Christianismi plebem catechismi & concionibus paullim erudirent; & omnes sacra confessione expiatis, divinis mysteriis impetirent; quod vero in forum vicum & vicum satis esset, de publico illi contribuendum curavit, ne propter sumptus necessarios populi illis oneri essent. In oppido Subinocelli, quod princeps est illius regionis, quam Tarletoniam vocant, quaque tertius est Peninsulae Capitanatus, cum unica esset parochia, sed extra oppidum, ingens territorium complectens, latius pateret, ac numerosior esset, quam ut ab uno

Parocho administrari, requiri posset, cum la duos parochias diviserit, & in pago, cui nomen Vagana, alteram in ade personula S. Michaelis insinuit; & cum in tota Peninsula Stagnensis decem omnia sint parochiae, de illis supradictis viginti illis cogitabat, ut gregis sui commodis utilitatque magis ac magis consulere.

Sed praeteritis ejus consiliis mors inopportuna intervenit. Hoc eodem anno 1772, lenta febre consumptus 19. Nonas Aprilis Ragusini diem supremum obiit; & post solemnia exequia in sacro S. S. Cathedra tumulatus fuit in sepulchro Episcoporum; ac pridie Nonas Aprilis eundem Senatus laudabilis successit ei datus est.

FRANCISCUS III. EPISC. STAGNEN. L.

Ex antiqua & perillustri familia Sora, filius Stephani viri clarissimi, & amplissimi Republicae magistratus & muneribus egregie functi, Ravennae in Collegio Patrum Societatis Jesu positioribus litteris animum excoluit. Post praecipuum Italiae civitatis eruditionis adipiscendo, de voluptatis ingenium causa peragrata in patriam revertens, divino spiritui afflatus, commodis ac divitiis domos paternae posthabitis, in Societatem Fratrum Minorum, quos Observantes vocant, nomen dedit. Philosophiam & Theologiam Fratribus alumnis tot Ordini tradidit, & gradum nomenque Litterarum subtiliter promeruit. Conciones oppido elegantes, doctas & fructuosas tum in urbibus Italiae, tum Ragusini eorum Senatu per sexus quadraginta habuit. Ab Senatu ad Regem Galliarum gravissimi ejusmodi negotii causa missus cum fuisset, illud & sententia, & feliciter confectis, Ragusium reverso annum in perpetuum pensionem, rei bene gestae praemium, Senatus cum summa ejus meritorum sollicitudine decrevit. Titulum monique adeptos *Ministri Provincialis* toti Ragusinae Franciscanae Provinciae ingenti cum laude praefuit, sique Rex Poloniae amplissimo diplomate titulum Regii Theologi perhonorificum contulit. Incredibile dictu est, quanta & quam insolita omnium ordinum laetitia, faustaque acclamatione electionem illius aequae Ragusini ac Stagnenses exuperant; quippe eximii sui virtutibus cum singulari benignitate comitateque consensu omnium & singulorum existimationem ac benevolentiam humilimum sibi conciliavit. Deus Optimum Maximus vitam illi diuturnam, vitaeque suppetat, ut, quae ad Dei cultum, & animarum salutem bonus quilibet sibi pollicetur, recipi peragere, ad exitumque felicem perducere possit.

Franciscus
Sora Ep.
an. 1774.

EPISCOPI CORCYRENSIS.

Corcyra Insula dicitur, & ppe-
tula.

Corcyra est insula maris Adriatici, quae ab occasu in ortum millia passuum fere quinquaginta in longitudo porrigitur; latitudo ejus varia; quae maxime patet, ultra novam millia passuum non protenditur; circuitu autem, propter varios anfractus, centum miliaria excedit. A Pharia millibus passuum fere decem distat in meridiem; extrema ejus pars in ortum spectans, adjacet ad angulum itidem castrorum peninsulae Stagai, a qua brevi siculo interitus distimulatur. Corcyra ab oriente proxima est Melita; subest a meridie Liguria, milliaribus circiter decem disjuncta. Supra Corcyram a septentrione jacet Torcula, exigui circuitus insula, inter ipsam Corcyram & Phariam interjecta; & utrinque per angulum fere disjuncta. E regione montis Gargani sita est, a quo mari latissimo, & centum milliarium spatio se jungitur. Ab nemorum frequentia, & procerarum arborum opacitate, cognomen Melanae apud Graecos, Nigra apud Latinos adepta fuit: quoniam cognomine ab altera Corcyra, Joni maris insula, distinguitur, quam olim & Phazaciam, & Scheriam appellatam ferunt. Constan- tianus Porphirogenitus Curcum, sive Caer, Itali Carcolam, Slavi Karky hanc insulam vocant. Veterum Geographorum & Historicorum literis Graeci, Latiniq. celebrata fuit. Apollonius Rhodius in Argonautis ei nomen Corcy- ra obvenisse tradit a Corcyra Alopei filia, quam Neptunus & Philune, oppido Peloponnesi in regione Sicyonis, amoris caussa raptam, illuc de- vexit, ibique reliquit.

Vetus post istam ex intervallo pertulerunt Corcyram.

Ubi Neptunus destitueret Alopei gratiam, Compexit Corcyram capillis, proci a regione Phlantica.

Abreptam amoris imperio: et quia istam hanc nigrantem

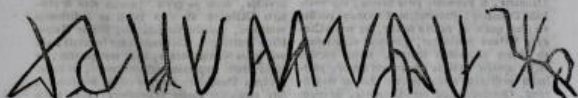
Undequaque caliginosa sita, Nunc ex mari

Contemplabuntur, Corcyram Melanam cognomina-
rent.

Sunt qui existimant Corcyram nostram ab Corcyra Joni maris insula nomen traxisse, in-
vectum a Corinthiis, qui Cherierate duce, ut
Serabo docet, pulsis Libuicis hanc insulam oc-
cuparunt anno secundo Olympiadis x. & Romae
condita xix; inde vero ab illis coloniam Con-
stinthorum in Adriaticum mare transmissam fuisse
ajunt, qui, cum in nostra insula sedem re-
rum ac fortunarum suarum collocassent, cum ab
insula, unde discesserant, Corcyram nomina-
runt. Schymnus Chius, sive Marcellus Hira-
cleota, Corcyram, quae nigra dicitur, Caidi re-
luciam vocat, ab Caidis inde, ubique a Caria
regione Asiae minoris profectis, deductam. Cum
Schymnus consentiunt Serabo, qui Corcyram Mel-
anam appellatam, & urbem a Caidis sanctam
tradit, & Plinius: Ad huc Corcyra, Melana co-
gnominata cum Caidis oppido, distat &. An-
tonius Caramaneus Presbyter Phariensis, vir do-
ctus in primis, & eruditus, in quadam sua epi-
tolari dissertatione ad Nicolaum Paulinum Ca-
nonicum Ecclesiae Corcyrensis, hanc insulam ha-
bitatam fuisse ait a Phoenicibus, qui ante bel-
lum Trojanum longe itaque pervagati, cum
Africam, Graciam, Illyricum, aliasque regio-
nes orbis sui gentis opplevissent, hic quo-
que sedes suas collocaverint: argumento esse tunc
ipsam vocabulum Karky, quo Slavi ad hanc in-
sulam nominandam utuntur, quod non Saxonum,
sed Phoenicium esse putat, tunc vero acce-
ptos saxorum, qui in supercilii montium adhuc
erant, subterraneis locis impolitos; & mors
fuisse ait Phoenicum in locis excelsis sepulchra
effodere, in quibus corpora virorum illustrium
recondent, eaque lapidibus superpositis contegere;
praeteritum cum prope animum ex illis locis
animadvertitis brevem quendam scalam, & stris-
tus gradibus lapideis artificie composuissent, &
gradum intermedium his notis inscriptum, quas
ipse litteras Phoenicias esse existimat.

Karky
Phoenicia
vocabulo
appellata
existunt
Antonius
Caramaneus
Presb.

Melana
sive nigra
cognomina-
ta.

Ab Antenor-
e postquam
& in hanc
insulam de-
ductus, no-
biscum con-
duci iussit,
et valguis
apulo.

Propius ad veritatem accedit vetus opinio,
quae in ore atque sermone omnium versatur,
Antenorem post Trojam incensam, in Adriaticum
classe subvectum, antequam ad Euganeos
deveniretur, in hanc insulam adventisse, ibique
ab eo urbem conditam, insulae cognominem,
quam aliquot locis suae fugae & peragrationsis,
ab suo comitatu divisiss, habitandam tradidit.
Antenoris adventus in Corcyram Melanam te-
stis est, & auctor gravissimus Ditis Cretensis
lib. xv. de bello Troiano: Ita coactas (Ante-
nor) cum omni patrimonio a Troja navigat
devenitque ad mare Adriaticum, multas interitum

gentes barbaras praevertens. Ubi cum his, qui
secum navigarant, Civitatem coactis appellatam
Corcyram Melanam. Veterum parentum & con-
ditorum memoriam Corcyrenses fecerant, iur-
moreo janus supereminari impellens his
litteris: Hic Antenorida Corcyra prima Melana
Fundamenta locas &c. caetera vetulis abrepti;
& cum Antonius Leonus Comes, sive Praetor,
maenia civitatis restauranda curavit, janus ma-
ritimae huius versiculos incidit iussu.

Post huius cineres hanc moenia condidit olim

Antenor: verum ne veterata manui,

Antanis cura fuit restaurata Leonis,

Hh a

Red.

Reddita & antiqua forma diceque loca.
Huius opinionis de adversu Antenorae subser-
buit plerique Scriptores, in quibus D. Ignatius
Georgius Abbat Melitenis in quodam suo Pos-
tulate, quod Epantion vocat, & inscripsit Co-
miti Tullio Smechitz:

Hic, Tulli, patriam linguam Corcyren aucto
Imperio teni, statimque nitentia primas

Mentis, & iustitiam sociis poscentibus arcem.

Cum varix sint & multiplices de antiquis hu-
jus insulae colonis scriptorum sententiae; omnes
inter se conciliari possunt, si ex populis diver-
sae originis, alios alitis temporibus illuc venisse,
ibi que habitasse, urbem vero ab aliis funda-
tam, ab aliis restitutam vel aedificatam fuisse di-
camus. Praeter eos, quos supra laudavi, antiqui
sive Geographos, sive Historicos, Corcy-
ram Melitarem suis scriptis commendaverunt Sey-
lax Carlandensis, Pomponius Mela, Ptolemaeus,
Antoninus Augustus in eo, quod ei passim ad-
scribitur, Itinerario, Auctor Tabulae Peutingeri-
anae, Polybius, & alii plures.

Hae insulae tamen fere populi ac Dynastis
perpetuis permixti, quibus reliquis, vel omnes,
vel plerique Adriatici maris insulae, cum Illy-
rico maritimo; primum Pelasgis, deinde Li-
barnis, & Siculis, postea Celticis. Hae enim gen-
tes ante aram Christianam in Illyrico domina-
tas fuisse diximus Tomo I. Parte I. Prolegomeno-
rum. Post Gensium pulcherrimum Illyriorum ex-
tinctioe Celtica Regem a Romanis devictum, &
regnum exortum, Aniclus Praetor ex Illyris,
quos subegerat, alios liberos & immunes, alios
vero liberos quidem, sed vestigales esse iussit.
Ex his constat, esse Illyria Romanorum Pro-
vinciam, quae ab Narone fluvio usque ad Delon-
tem protendebatur; neque dubium est, quin
Corcyra Melitana sita & regione illius ora ma-
ritima, hujus Provinciae finibus contingeret.

Cesar Octavianus Augustus, cum alios Illyrii
populos sub potestate redegerit, tum vero Cor-
cyrenses, & Meliteneses, qui delectantur a fide,
& piraticis levis mare infestum habebant, pro-
prium ad interfectionem delivit, ut est apud
Appianum de Bell. Illyr. Desiderat vero Me-
litenses & Corcyrenses, qui insulas impulerant, &
propterea quod mare latrociniis infestabant, de-
levit, interfecitque pueribus, caeteris sub corona
venandis. Idem Octavianus Augustus post Dal-
matias debellavit, nam ex Jopydia, Liburnia,
Dalmatia, & Pannonia citra Savum, sub voca-
bulo Dalmatiae, Provinciam Romanam consti-
tuit; ad quam ex caetera insulae, sic etiam Cor-
cyra Melitana pertinebat, quae post vastationem
ab eodem Octaviano illatam, rursus incolae,
atque oppidis vicisque frequentari cepta, psal-
latum praesidium rerum suarum iterum recupera-
vit. Quomodoque vero Dalmatia, sic etiam
haec insula Imperatoribus Romanis parvis; dein-
de post Imperium bipartito divisa ad Impe-
rium Orientis accessit. Ab antiquis Romanis,
quorum plures colonias, tum florenti Republi-
ca, tum post conditum Monarchiam, praesertim
a Diocletiano, ut auctor est Porphyrogenitus,
in Dalmatiam deductas fuisse constat, hoc quoque
insulam ubiqueque cultam esse atque habita-
tam indicio est vel unica Inscripcio Romana se-
pulchralis, abhinc annos multos reperta apud
Cenobium Franciscanum; sed plures fortasse
subter humum alius desolae latent.

D M S
VRINVS. ET
EVTYCHIA. PARENTES
INFELICES. VRINO
FILIO. PIENISSIMO
POS.
AN. XXV.

Alla in via Latina effossa fuit, atque eruta se-
pulchralis inscripcio ejusdem Nonii Africii civis
Corcyrensis, & militis Leg. II. Aeg. quam So-
bastianus Donatus nuper in typis edidit in
Supplem. ad Thesaur. Veter. Inscrip. a Mora-
torio vulgatum; eique hujusmodi in Tomo II.
class. 15. pag. 337.

NONIVS. ARVSIVS. N. F
PVVIL. PAVC. AESTA. NATI
CORCYRA. NIGRA
MIL. LEG. II. AVG. MILIT
ARMAT. SIMPLAR. ANN
XVI. VIX. ANN. XXXIII
H. S. E.

Saecula quinto exoritur, ut Dalmatia universa,
sic etiam Corcyra, Gothis longe lateque do-
minantibus subesse coacta fuit; quibus ab Ju-
stiniano devictis & expulsi, iterum sub Impe-
rio Gecorum rediit. Saecula septimo, cum
Scribit ab Heraclio Imperatore sedes, & agros
in Dalmatia superius imperantem, quatuor par-
tes fecerunt, & quae Tullum & Naronem in-
terjacet, Narontanis, sive Pagani obvenit, ad
quodum ditionem, sive amicitiam & societatem,
cum tribus aliis insulis, Corcyram adjunctam
fuisse testatur Constantinus Porphyrogenitus cap.
30. de Adm. Habent quoque Paganus Insulas qua-
tuor in propinquo, nimirum Melitam, Corcy-
ram, Buzam, & Phariam, omnes pulcherrimas, fertilissimasque &c. & cap. 31. Possident
item Arctatis Insulas quatuor, sive Cor- &c.
id est Corcoram, sive Corcyram.

Saeculo undecimo inuenit, Petrus Urscolus
Dux Venetorum, rogatus a legatis Dalmatiae,
ut oram maritimam, & Adriaticam navigatio-
nem, a piraticis latrociniis Savorum infestam,
atque Venetis ac Dalmatis tutam praestaret, &
urbes ac gentes Dalmatarum in clientelam ac
potestatem recuperet, armata classe primum Chro-
bati, ac deinde Serbii, praesertim Narontanis
devictis, mare purgavit. Incolas vero & ci-
vitates Dalmatiae ultro in fidem ac dedicationem
venientes, solenni iuramento, sibi ac Respu-
blica obtulit. Corcyrenses autem soderati, vel
vestigales Narontanorum, cum repugnarent, ut docet
Andreas Dandulini Cursula insulae habitatores,
sua respuantes parere iussibus, valida manu
aequalit, suaeque potestati subiegarunt. Anno
circiter tricesimo hujus saeculi Dalmatiae domi-
nus Venetorum depulso, ad Graecos Imperato-
res redierunt; quos anno 1070. Dominicus Syl-
vius Dux Venetorum cum ab iniuriis & incur-
sionibus Northmannorum vindicasset, hoc be-
neficio obstrictos, & praesertim Graecorum auxi-
liis diffusos, in dedicationem recepit. Post saecu-
lum undecimum plurima pro Dalmatia vel re-
tinenda, vel recuperanda Veneti cum Hungaris
bella alia ex aliis gesserunt; & quomodoque
Dalmatia, sic etiam plerumque Corcyra, aliat
Venetis, alias Hungaris paruit, nisi quod an-
no circiter 1168. Emanuel Imperator Orientis
egressus

Veneris
Gruyera
Gruyera.

Adm. Habent
quoque Paganus
Insulas quatuor
in propinquo,
nimirum Melitam,
Corcyram, Buzam,
& Phariam, omnes
pulcherrimas,
fertilissimasque &c.

A Coman-
do Imp-
tum ad-
da.

A Gualdo
fuerit, ab
Johanne
Imp. secen-
to, ad
principi-
tum Dalmatiae
transiit.

A Petrus
Urscolus
Venetorum
Dux cu-
pauerit &
capta.

teraque Hungaris eripuit: sed post impetum
Emendati, Dalmatæ sub impetum Hungaricum
redierunt: nam Bela III. Rex Hungariae, an-
no fere 1181. Dalmatiam et Chrobatiam Gra-
ecis ademptam recuperavit. Corycenses jampe-
dit Comitus Chelovechius dominari subie-
runt, a quo cum defecissent, Constantinus fra-
ter Miroslavi Comitis Chelmei, ad eos huc
impetum revocavit, armatis navibus ad in-
ulam transvectis, & copias in terram expositis
annis late populante. Dum ille longius ab
navium statione progressus, loca mediterranea
fecit & igne devastavit, Corycenses cum le
in uno confluebant, navis militibus & defen-
soribus vacua incedit; hique in suam portu-
m redactis, exitum, redemptumque ad eam
continentem huiusmodi intercedunt. Tunc agni-
tus confectio la eos inruit, ad interfectionem
cadunt, & Constantium undique circumven-
tum capient, nec vero ante dimittunt, quam
rius trecentes, videlicet Miroslavi, & Niemehs
Rex Serbiorum, le iurejurando obstringent,
nulli molestie in posterum abessefiliant tibi Cor-
eycensibus, ac totius insulae dominatu decedent.
Corycenses liberatem adepti per aliquot
annos suae libe leges considerunt, suos fusi
navistras creant. Hæc Maurus Orbinius in suis
Commentariis de Regno Slavorum pag. 241. Sed
cum ab extraneis videretur, necesse est Serbis

rius infans, et postulat Henrico transire. Cum vero idem Henrico, relicto Ladislao, ad Sigismundum remigrasset, et lubique imperium sedendū auctor Dalmatiae infans, ab eo facile impetravit, ut principatum Spalati, atque: ius: iularem: regeretur. Hic vero Corycram infulam Ragusina, et ius et Magistratus, et Rectoris penderent, commendavit. Anno 1413. Henrico ab emigrantibus exierat Sigismundum infidelitatem, impiamque ad Turcas devotionem, late majestatis reus, et Regis hostis declaratus, tum Spalati, tum iularem dominum amittit. Sigismundus Corycram infulam, cum Pharis, et Bractia, Ragusina iure fiduciarie possidendam dedit. Sed post triennium infans alius ab Ragusina repetit, atque Vladislavo Arvalio regendas tradidit. Anno 1417, et illi post Orbicum pag. 366. de Regno Silyorum. Anno demum 1430. Corycorum cum Dalmatia terra universa, post varias ea aliis ad alios dominos migrationes, voluntaria deditione, ac perpetua hinc de Vicerorum imperio subdidit. Vilium erat Vociti familiam Georgiorum, in antiquam fiduciarum hujus infula possessionem restituisse: id cum infanilis illi molle ferret, perperam illius possessionis Georgis adempta est: his amio illius infans, cum quodam Caselio agri Tavrisiani, cui nomen Zemelle, concessit. Erit.

Hæc Insula temperata ac saluberrimo col-
fructu, atque adeo miti, ut litis, & mala ci-
tiora ne summa quidem hyeme longescant:
neque illi indigant repugante vel minime
ad vias frigoris accendunt. Aquæ dulcis penuri-
laborat: & propter duos fontis, & quibus miti-
tas ac perennes undæ, nullas venas utilitatis
invenit, quæ lymphis puralibus lateant. Quæ
cisteris, ad excipiendis, colligendis, purgan-
dis, & aquis pluvialis, incutitur. Oleum
quod solis est ad oleum lodigianum lippeditas
est critica, & altatum frogum, quod iidem a
quatuor menfis sufficit, ex tota insula vis col-
ligitur: verum penuria domesticæ frumenti a
lunde invecti poppætur, quæ abundè compe-
nsetur cum copis vini optimi, quod extrane-
siterendum, atque aperturum uberrimis qua-
vis affert, tum multiplici proventus, quem co-
pulat, et silvis cadus, & navigiorum additio-
nem capit. Totæ enim insula amoralis est,
& ingentem vim lignorum, visæ ad comburen-
dum, visæ ad ædificandum, visæ ad altum ali-
um in regiones habitatas, tum Venetias cum
magno lucro compendique transmittit. Ad naves
etiam construendas, præsertim æstivas visæ
onerarias, copiosam optimamque materiam visæ
visæ suppeditat: ad eas vero obolunda ex ar-
boribus vel plurimum visæ perceptum manet, &
fluit: unde illud Ovidianum de Arte *Myrica*
piceæ nigres. Corymbales vero navium additio-
nem scientia in primis valent, & navigis fa-
bricandis aliisque datæ operam habentibus navale
instrumentis ac rebus omnibus ad naves con-
struendas ornandasque necesse est relictum: nec
desunt qui Corymbensibus nostris adscribenda
censent inventionem navium. Libaniscorum, quæ
veterum scriptis lumppere celebrantur, hæc
insula Narentas cum sociali sedere jun-
cta, ad supradicta fuerit, vis dubium, quin
navali Corymbensi mire opportuno, & comodo
ad sua piraticos leonibus vel construendis, vel
struendis illi uteretur. Cum apud veteres plu-
ra multiplici & variæ formæ atque fructus.

Quercus
fulva L.
quercus L.
quercus L.
quercus L.
quercus L.

de Vesperis
dilectis, qui
electissimum
fignitum Pa-
trium Infa-
tem meo
fideiario
potestas.
dum nulli
deest.

*Thysanotus
Vandera
romanae,
de perenne
de colla-
to.*

Caryocarpus
Each sym-
podium, 10
in. in diam.

1. *Phragmites*
 2. *Scirpus*
 3. *Spartina*
 4. *Typha*

2264
 Croglin
 cepta va.
 in domo
 punit.

diversique nominis navigia in usu essent; atque in his, qui *Corcyra*, & *Paros* appellabantur; quemadmodum *Paros* a *Pharo*, sive a *Pharia* insula, sic *Corcyra* a *Corcyra*, Græcis *Corcyra*, originem & nomen traxisse videntur; idque affirmat Christianus Buchmanus in eo libro, qui inscribitur *Manuductio ad linguam latinam verbo Corcyra: Ab insula Pharo, & Corcyra navigia Paros & Corcyra*. Plures sunt, & multiplices tum in insula, tum præterit in quodam scopulo, brevi maris tractu ab urbe disjuncto, cui nomen *Terenis*, sive *Terens*, lapideæ, venæque marmoris verlicoloris, flavi, & candidissimi, nec valde dissimilis *Carratensis*; in his lapidebus, & marmoribus effodendis, secandis, poliendo lapideæ plures assidue laborant, ad quarum ædificia sive construent, sive ornanda aptissimæ. Ex his autem alio atque alio transectis, præterit *Ragulum*, nihil minores, quam ex materia & lictione lignaria, naviumque fabricatione, quælibet obvenit. Tota insula portuosa est, undequaque stationes & sinus aperit opportunos tutosque ad navigia recipienda; omnium maximus, naviumque capacissimus *Portus Carbonis* ad occidentem obrehtus, quem septem scopuli circumstant, vique ventorum ac procellarum infringunt, & repellunt.

Civitas ejusdem atque insulae nominis, totius regionis princeps, sita est in extremo latere ad septentrionem & orientem, ferme e regione *Stagoneis* peninsula, passus circiter tercentis circuitu completitur, mari fere undique circumfusa, mœnibus ac propugnaculis egregie septa, publicis & privatis, sacris & profanis ædificiis præclare ornata; quam plateæ, vique lapidebus strata, concinneque descriptæ intersecant. Similitudinem quendam præst, speciemque cordis humani; hinc *Corcyra* nominata ferunt; ad quam urbis formam voluit alludere quidam non minus Poeta his verlicolis, quibus causam explicat, cur insula *Corcyra* *Melana*, & *Corcyra* *Corcyra* foret appellata.

Corcyra voce dicit, *starram Corcyra* *Melana* *Dilla* prius; merito novem utrimque gero, *Nam* *maris* *Arctici* *Gorgonea* *litora* *contra*, *Desider* est *spissis* *insula* *nulla* *jugis*. *Iude* *Melana* *vacor*, *sed* *ut* *altera* *vetior* *ad* *Arcton*.

Hinc ne *Corcyra* nomen habere puta, *A* *nova* *vox* *venit*, *quia* *ceteræ* *opculas* *urbem*, *Et* *parvi* *cordis* *maris* *nomen* *habent*.

Quia *referto* *vagari* *speciem* *pulcherrima* *cordis*; *Nam* *divus* *centrum* *Mæneus* *in* *urbe* *tenet*.

Urbis exquisitatem tollent adjecta suburbia

frælis atque habitatoibus repleta. E tribus incolarum ordinibus civitas constat. Ad primum ordinem pertinent viri nobiles ac patricii, & equibus conflent *Senatus* & *Consilium* publicum; ad secundum cives gradus inferioris, qui mercaturæ dant operam, & quibusdam etiam civibus muneribus funguntur; ad tertium denique opifices, & nauticarii, qui in artibus servilibus versantur, quarum præsidio vellicum victumque quotidianum sibi comparant. Insula & civitas bene mœnata est; sunt enim *Corcyrenses* ad omnes humanitatis & bonitatem facti, & cum inter se, tum erga hospites atque advenas peremptorii ac liberales. Ingenio sunt acuto ac perspicaci; ad omnes humanas, divinalque disciplinas percipiendæ idonei; nec minus militaris scientiæ & virtutis, & rerum quarumcumque gerendarum solertia valent. Places ex hac urbe

tum doctrinæ, tum aliarum laudem genere illustres viri prodierunt, quorum aliquos, ubi se obstatet occasio, suis locis & temporibus, honoris causa, nominandos mihi esse censeo. Unus de patriciis familiis *Veneris*, Comitæ idem, ac *Proviloris* nomine prædixit, juri dicendo potest, & rerum publicarum summam administrat; ique magistratus duorum ætriginta mensium spatio debetur. Insula repleta est incolarum, in eaque ad quinquæ milia hominum censei apert, Prætoris, qui urbem, & suburbia colunt ferme ad mille, ceteri omnes oppiditum, aut vicatim habitant. Blatta oppidum est admodum frequens & nobile, in extremo ad occasum insula latere situm; duplo numerosius, quam urbem ipsam, habitari ajunt. Multæ ibi familiæ sunt avites nobilitate illustres, quibus, itemque ceteris insule nobilibus viris, ad publicum *Consilium* aditus patet, & jure comitiorum gaudent. Sex præcipui vici, præter *Maritam*, seu *villæ*, sunt hæc illuc per insulam dispersæ; idest *Smaguræ*, *Kara*, *Papata*, *Racischa*, *Zerova*, *Lombarda*. Ad *Corcyra* territorium spectat *Trucola*, sive *Torcula*, exiguæ circuitus insule, inter *Phariam* & *Corcyram*, itemque alii scopuli vel ab incolis vacui, vel pauci locis habitati; inter quos scopulus *S. Maximi*, & scopulus *S. Mariz*, qui ab ortu, scopulus *S. Joannis* de *Gradina*, qui ab occasu, insulae proxime obiacent.

Christiane Religionis primordia *Corcyrensis* temporibus & viris Apostolicis accepta referunt; neque enim dubitari posse videtur, quin *S. Domitius* primus *Salonarum* Antistes, qui ante, vel post illum e schola & disciplina *Apolloniarum* in *Dalmatiam* ad fidem Christi propagandam missi fuerit, ut ceteris *Dalmatæ* populis, sic etiam *Corcyrensis* lumen Evangelii attulerit. In hac insula res Christianæ, tribus prioribus Ecclesiæ sæculis, eadem, quas ceteri *Dalmatæ*, ab hostibus Christiani nominis illatas injurias & vexationes sustinuit. Sed vel gravissimæ afflictæ sunt, acerbissimæque exagitata sub *Diocletiano*, qui Christianis toto terrarum orbe internecionem bellum indixit; præterit cum deposito Imperio, *Salonas* fecisset, & in eo, quod sibi extruxerat, palatio magnificentissimo reliquam vitam transegit; nec tamen, quibuscumque poterat, supplicis Christianos direxerat.

In regione hujus insulae ad orientem extrema, tertio ferme ab urbe lapide, in cavilla, qua dicitur *Lombarda*, eminent solo velligia duplicis ejusdem adificii quadranguli oblongi, ab ortu in occasum perducti. Alteram orientale pedes octoginta & septem, alterum occidentale pedes circiter octoginta in longitudinem protenditur; utrumque ejusdem fere latitudinis est. Ab uno ad alterum transire præbet veluti via quadam intermedia, utrinque parietinis clausa, super terram paululum extraxitibus, longa est pedes ducentos, lata fere quatuordecim. Area illa quadrangula, qua ad occidentem vergit, distincta est quindecim loculis admodum angustis, qui terre superficiem vix excedunt, & muri, singulis interjecti, alios ab aliis separant. Aream alteram orienti soli obversam tellus superposita sic obruit, operuteque, ut nihil veteris adificii emineat; tanta vero est terre superpositæ congeries, ut vitiis conseri, & aratro prokindi possit, semenque sparsum excipiat, & latus segetes progignat. Verum si agricola altius aut levius imprimit, aut

Corcyra
autem
Corcyra,
hinc
dixit
mari.

Christi
patri
Basilidis.

per insula
Mæneus,
et
Corcyra
insula
insula

Civitas
etiam
locus
locus
locus
locus

Veritas
magistra
videtur
pro
posita.

Christi
patri
Basilidis
locus
locus

veritas
magistra
videtur
pro
posita.

sunt lignibus terram effodiant, reliquia, & rudera struunt, conficiunt alteri quadrangulo, flammæ apparent. Hoc autem genus edificatio- nis, cum neque sepelirent, neque comobii, neque ullius domus illi speciem præbeat, commu- nis est indigendarum opum, a majoribus, ut ajunt, accepta, his fidei carceres ab Diocletia- no medicari jussit, in quos includeret Christianos, & sic, podore, inedia conficeret. Ne deesset ergastula, ubi laboribus operibus, de- stituti interirent eos defarietur solaciat; cum plures enim essent lapidescere, in his latuitatis conjici, ad lapides excidendos damnabatur. Postquam vero, extinctis tyrannis, Conflanti- nus Magnus pacem Ecclesiæ attulit, ut in illis Dalmatiae regionibus, sic etiam in urbe atque insula Corentyn Religio Christiana, & præsti- torum temporum austeritate, metuque respirare, & fluctibus & tempestatibus attollere caput, erigere animam visa est; & quamvis ex illis Regibus permixti generis, Gothici & Slavonici, qui Duce Otheysio in regionem Praxallita- nam, que pars est Dalmatiae superioris ad orientem extrema, sæculo quoque exente, una cum dominatu impietatem Arianam & superstitionem idololatricam invexerunt, nonnulli fuerint, qui Christianos scribissimum diverxerant, horum tamen furor & rabies neque Corentyn, neque Asia Adriaticas insulas pervasit; erant siquidem sub potestate ac tutela Imperatorum Orientis. Na- rentanis gens Serbiana, qui concessu Heracli Imperatoris sæculo septimo cum partem Dal- matiae occuparent, que Narorum Thyllurique fluvius interjuncta est, inanes Deos colebant, atque idcirco Pagani a Constantino Porphyrogeni- to vocantur, neque vero ante sæculum novum adduci poterunt, ut Religiosi nomen daret. Corentyn cum proximis insulis ad Narentanos pertinebat, ut docet Porphyrogenitus, five quod Corentynensis subditis essent, & vicinias Narentanis, five quod cum illis piraticam societatem colerant. Quamvis autem Corentynibus assidu- um esset cum Narentanis certum omnium vi- sium & navium commercium, exhorum ta- men moribus, & impura superstitione labem nul- lam Christiana illorum fides contraxit; quin- immo Religionem, quam a majoribus accepto- rant, puram ab omni extraneo, & superstitione cultu constantissime retinebant.

Principio Ecclesie Corcyrensis, atque in aliis Dalmatiae civitatibus sedes episcopales, a se ipsae atque aliae constituerunt, ad parochiam, sive dioecesim Metropolitam Salonitanam pertinebant. Cum Narona civitas praeantiqua, eodemque olim Romanorum colonia, quae nunc erat et tribus Dalmatiae Conventus frequentissimum, sedem episcopalem adeptam esse, forsitan Episcopi Naronen- sis potestatis fuberat insula Corcyra, quippe cum propius a Narona, quam a Salonitana civitate abesset. Cum autem ann. 132. in secundo Concilio Provinciali Salonitano fuit Honorio III. Metropolitae, Maccareum seu Macrum, nunc Mac- cary, civitas non ignobilis, ex decreto eodem Concilii titulum ac dignitatem episcopalem obtinuit, dubitari non potest, quin Corcyra, cum aliis proximis insulis, sub iurisdictionem hujus novi Episcopi transferretur; siquidem in Actis ejusdem Concilii, praeter alium meritum, Episco- po Maccarensi attributum fuit quicquid in insulis continetur, quae sunt Brachia, Pharis, Corcyra, et aliae minores insulae huius interiectae. Primus Maccarensis Episcopus fuit Stephanus

qui huc deinde successerunt in hanc sedem Episcopi, nobis igitur hunc, quæque illum habuerint solum decimum quæstum, quem profere possim. Anno 899. Avars post incensam & everiam Salomam, ut plerisque Dalmatiz urbibus, sic etiam Mucuram, & Naronam expulsi sunt, ac disperunt. Tunc utraq; civitas sedem episcopalem amittit, quam Mucuram quidem, sive Macarsis, non item Narona, recuperavit sæculo decimo quarto innotuit, ut in Episcopis Macarsensibus, sive Macarsensibus dictum fuit. Cum igitur episcopus Macarsensis abholutus fuisset, quæ ad illum pertinebant insula, Brachia, Pharia, Corcyra lub potestate diocesana Metropolitani Salonitani, tunc Spalatensis, redierunt. His insulis Archiepiscopi Spalatenses præficerent solabant Sacerdotes iudicare virtutes & doctrinæ, honorifico Archiepiscoporum titulo insignimus, qui etiam sanitarum gereret, & rebus divinis & ecclesiasticis præberet. Anno cetero 1126. novus in Dalmatia Episcopatus institutus fuit, cuius diocesis, sive parochia omnes illas insulas complecteretur. His Episcopis, alias Insularum, alijs ab duabus insulis Phariensis, & Brachienis, alias tanquammodo Phariensis appellari solent, propterea quod sedem in insula ac civitate Pharia Episcopalem collocasset. Huc vero Coreyam attributum fuisse constat ex adhuc Concilii Provincialis Spalatensis, quod lub Petro VII. Metropolitano anno 1180. habitum fuit. Hæc quippe Synodus inter insulas fuit parochias, & loca manitus Episcopi Phariensis Coreyam annoveravit: Phariensis Episcopus dabat sedem suam in Phar, & dabat hæc Parochias Phar, Bracium, Lissim, Coreyam, Lallam & Mulier, & totam Crænam. Annos supra centenos quinquaginta civitas & insula Corcyra Episcopo Phariensi præerat; cum ejus jurisdictionis excepta ipse quoque jus ac titulum Episcopalem adeptæst. Primus Episcopus fuit Joannes a Croce, qui sedem Episcopatus Sargensis Coreyam transiit; & cum ipse, tum ejus successores, per annos ducentos & quadraginta, Ecclesiam utramque administraverunt. Episcopus Coreyensis simul inditus, & attributus est Metropoli Ragusina, & quæ nunquam disjunctæ fuit.

Diocesis Corycoriensis iisdem fere, quibus insula, terminis circumscriptur, nisi quod, qui proxime circumibant, itoplosi, sine insula exiguos complectitur. Unde Episcopus Corycor, inde etiam Capitulum Corycoriense initium dedit; confluit et Canonici octonius, quos nominant Summus Pontifex & Episcopus; sed hec quatuor, ille octo menses eternales sibi vindicant. Tres universo Collegio Canonicorum, dignitatis gradu, ac tituli honore praelati; Archidiaconus, Archipresbyter, Primicerius. Singuli nomines argenteos centum singulis annis percipiunt. His addit Propositum, quod quidem sacerdotum sui nobilis et domo Zilberum insisterent, eique provenient fatis copiosius assignant, sui iulique hereditas patre Propositi eligendi retento, quem Episcopus confirmat; cumque et sua familia esse, si qui haberent idonei, voluerunt, E. Capitulo vel e Clero iustiori deligii solet, qui Clericos latinos, & potioribus literis imbut. Qui potestatem omnium aggregat et ad Capitulum, in tum incumbit procuratio animarum, quam non solum in urbe exercere debet, sed etiam in suburbia extendere. Hanc autem, si quando necessitas postulat

litium al
Salonia-
fura de
Spalano.
Lira, de-
rexit ad
Thronum
Dionysii
petitum.

*Epiloma
adiposa*

Dietrich
Coccyzus,
de Capita-
larum Coccy-
zidae.

Kodak
Compensation
primaries &
balancing
redesigned
Machete
form.

unus aut plures & cento Canoniceorum, ex mandato Vicarii generalis, subsidariam operam præstam. Antiquissimam esse ajunt omnium in Civitate conditarum Ecclesiam S. Petri, quæ adhuc extat, & optimo Sacerdotio gaudet; huic officium & munus Parochi olim annexum fuisse; quod deinde translatum fuit ad Eadem Cathedralicam, quæ mediis in Civitate opere, cultusque magnifico affurgit, sub titulo & auspicio S. Marti Evangeliste, & jam hæc maxima superposita: *D. O. M. B. M. P. Divoque Martio Evangeliste sacrum*. In supercilio Templi eminet effigies maritima, regionis diademæ capiti impositum gerens, quam plerique ad Reginam quandam Hungaricæ referunt, cujus ære sumptuose hoc Templum sagittissimum extructum asserunt; sed falluntur, qui eo signo maritimo designari existimant vel Mariam filiam Ludovici, & uxorem Sigismundi Regum Hungaricæ, vel Elisabetham ejus matrem & conjugem Ludovici; nam multo ætate habet ea, quæ nunc videntur, moles, & magnificentia, quam utique nata esset, & multo antea, quam regere capisset. Hanc siquidem basilicam nisi antiquiores esse velis saculo decimo tertio, certe hoc saculo edificari cepit, & saculo proximo intineat, cum ibi sedes episcopalis constituta fuit, absoluta jam erat & perfecti. Si cui Regine Hungaricæ hoc Templum & simulacrum attribuendum est, utrumque adscriptum Maria Lascaris, conjugi Bela IV., qui ab anno trecentimo quinto usque ad annum septuagesimum quintum sæculi decimi tertii regnavit in Hungaria.

Præter Eadem Cathedralicam, & vetustissimam S. Petri Templum, de quo supra mentionem fecimus, alia sunt vel Tempia, vel sacella, idest Omnium Sanctorum, quo Societas piorum hominum festis diebus conveniunt, psalmis & precibus hæc operam, rei divine intersunt; S. Michaelis, cui adjacet domus hospitalis agrotis curandis structa; Sanctissimæ Trinitatis, nunc S. Barbare, quæ pertinet ad Basilarios; S. Ursule; B. Virginis sine labe conceptæ; itemque B. Mariæ ab Angelo salutatz, quam ædem cum ejus proventus Andreas Canavellus Episcopus ad Capitulum adjuvavit. Prope ipsam civitatis, quæ continetur obversa est, tertia hæc est Desparæ Virginis, in qua ejus effigies colitur in tabula lignea, manu atque arte Græcæ, plurimis ejusque generis miraculis inclita, ut declarat votivæ tabellæ; quam cives, advenæque indigni religione & frequentia venerantur. Sita cum sit ante platform quadratis lapideis strata, ex eo appellatur, *Le Madonna del Salizzo*. Diem solum anniversarium, eidem antiquitus decretum, Corcyrensis solenni cultu ritusque concelebrant Nonis Augusti; quem ad diem adscripta est in Martyrologio Romano, *Dedicatio Basilicæ S. Mariæ ad Nives*; eamque ob causam vocari etiam solet, *S. Mariæ de Nives*.

Haud longe ab urbe in ortum distat scopulus exigui circuitus, alius a scopulo S. Maximiliani, quem in secunda Parte protul. cap. 7. §. 1. Tom. I. cum hoc eundem esse male descripsimus; hunc loculum Patres Franciscani severioris disciplinæ, ibidem domicilium nati & templum; cui magnam celebritatem conciliat sacrum Christi morientis Simulacrum, miraculorum fama, & accolarum peregre viantium frequentia

maxime inclitum: Ab illis Patribus religiose pariter, atque honorifice allevatur; & a fidelissima populi, muneribus juxta, & votiva tabellæ oblatis, singulari veneratione colitur. Ejusdem Templi religionem augeat imago Virginis Desparæ, quoniam propter insignem beneficentiam ad ejus opem contigebatibus divitiis collata, indigens pariter atque advenæ placipuo quoddam culto veneratur. Septem pagis seu villis majoribus insula habitatur, & suis cuicque Parochias præfinitur. Est villa Lombarda & patencia S. Rochi; villa seu verius oppidum Blata ad lacum cognominem, & parocia omnium Sanctorum; villa Smogizza, & parocia B. Virginis se purificantis; villa Popusta, & parocia ejusdem Sanctissimæ Virginis natæ; villa Kazza, & parocia S. Petri; villa Rascissa, & parocia S. Nicolai; villa Zernova, & parocia S. Martini. Hæc alitæ minores villæ & adacula sacra interjecta sunt. Est præterea templum S. Joannis de Gradina in regione insule ad Occidentem extremum scopulo indens, ubi olim Conventum Benedictinorum fuisse dicitur. Id nunc cum suis proventus viro ecclesiastico commendatur, ejusque custodiæ præfici solet pius aliquis Eremita. Nunc successio sanctæ Episcoporum Corcyrensum exponenda est.

- I. Joannes Episc. Corcyrensis, & Stagenensis IX. an. 1301.
- II. Joannes II. Episc. Corcyren. & Stagen. X. an. circ. 1312.
- III. Godeus Episc. Corcyren. & Stagen. XI. an. 1330.
- IV. Martinus Episc. Corcyren. & Stagen. XII. an. 1342.
- V. Dominicus Episc. Corcyren. & Stagen. XIII. an. 1350.
- VI. Joannes III. Episc. Corcyren. & Stagen. XIV. an. 1360.
- VII. Joannes IV. Episc. Corcyren. & Stagen. XV. an. 1368.
- VIII. Franciscus Episc. Corcyren. & Stagen. XVI. an. circ. 1388.
- IX. Nicolaus Episc. Corcyren. & Stagen. XVII. an. 1392.
- X. Andreas Episc. Corcyren. & Stagen. XVIII. an. 1406.
- XI. Nicolaus II. Episc. Corcyren. & Stagen. XIX. an. 1416.
- XII. Andreas II. Corcyren. & Stagen. XX. an. 1426.
- XIII. Joannes V. Episc. Corcyren. & Stagen. XXI. an. 1441.
- XIV. Joannes VI. Episc. Corcyren. & Stagen. XXII. an. 1447.
- XV. Andreas III. Episc. Corcyren. & Stagen. XXIII. an. 1450.
- XVI. Lucas Episc. Corcyren. & Stagen. XXIV. an. 1454.
- XVII. Thomas Episc. Corcyren. & Stagen. XXV. an. 1463.
- XVIII. Nicolaus III. Episc. Corcyren. & Stagen. XXVI. an. circ. 1505.
- XIX. Marcus Episc. Corcyren. an. 1541.
- XX. Claudius Episc. Corcyren. an. 1549.
- XXI. Petrus Episc. Corcyren. an. 1556.
- XXII. Benedictus Episc. Corcyren. an. 1565.
- XXIII. Augustinus Episc. Corcyren. an. 1573.
- XXIV. Raphael Episc. Corcyren. an. 1605.
- XXV. Theodorus Episc. Corcyren. an. 1611.
- XXVI. Jacobus Episc. Corcyren. an. 1626.

XXVII.

Ades Ca.
Hedilic.
tala, Hæc
et Cæcæ.
mæ.

Ades Ca.
Hedilic.
tala, Hæc
et Cæcæ.
mæ.

Corcyrensis
de Tran-
sitione
eiusdem
se quo effi-
cit rian-
tæculis
Crucifixi.

- XXVII. Franciscus II. Episc. Corcyren. an. 1645.
 XXVIII. Hieronymus Episc. Corcyren. an. 1665.
 XXIX. Nicolaus IV. Episc. Corcyren. an. 1673.
 XXX. Marinus II. Episc. Corcyren. an. 1708.
 XXXI. Vincentius Episc. Corcyren. an. 1731.
 XXXII. Michael Episc. Corcyren. an. 1761.
 XXXIII. Joannes VII. Episc. Corcyren. an. 1772.
 XXXIV. Simon Episc. Corcyren. an. 1774.
 XXXV. Antonius Episc. Corcyren. an. 1784.
 XXXVI. Joseph Episc. Corcyren. an. 1787.

JOANNES EPISCOPUS CORCYRENSIS I. STAGNENSIS IX.

Sæculo decimo tertio vergente, cum civitas & insula Corcyra, tum commercio, & cultu, tum civium, & incolarum numero magis magisque in dies augeretur, eo amplitudinis creverat, ut sedes Episcopalis digna esse videretur. Mox ad ipsamque mero studio flagrant Corcyrenses, quo vehementius ut eam caperent, stimulis addebant, spemque ejusdem obtinendæ inferre Sibenitenses, qui post aëres, ac diuturnas contentiones, interposita apud Bonifacium VIII. auctoritate, & gratia Comitum Heberichorum, a Pontifice quod jamdudum operaverant, impetrant, ut scilicet potestate Episcopi Tragurienfis eximeretur, & suum in possessionem ac proprium Episcopum haberet. Tunc Joannes de Cerce, sive Cressius, patricius Ragusinus, ex Ordine S. Dominici, Stagnensem Ecclesiam ac Diocesim, Corcyra proximam, regabat. Di. consilio Corcyrensiū & voluntate cum cognovisset, hinc oblatam sibi occasionem sedis sue episcopalis apud eos collocandæ arripendam censuit; jamdudum enim sue illius stationis Stagnensis pœnebat, quæ non solum erat ei molesta, sed etiam malefica & periculosa. Nam peninsula Stagni hæreticis, & schismaticis repleta cum illic, inter homines inimicos infensolique Religioni Catholica, sibi ab infidiis rursus, vacuque a metu & periculo esse non licebat. Adde quod non solum illius monia salutaria respuebant, quibus eos ad rectam fidem traducere studebat, sed etiam Catholicum gregem ab ejus præceptis & doctrinis avertere, pravique opinionibus insere conabantur; nec sibi, nec aliis eum prudesse ferebant; & quicquid poterant mali, si non aperte, tamen occulte ad eum moliri non desinebant; ad hæc proventus minis episcopalis magna ex parte intervertebant. Itaque stationis computandæ cupidus, ultro Corcyrensis seipsum obtulit; & quando sedis episcopalis apud illos constituturæ tanta eos cupiditas incoheret, quam ipse Stagnis tenebat, eam ad civitatem Corcyrensem se transferretur spondebant, sique illi, si vellent, futurum primum Episcopum, & auspiciem auctoritatem condendi Episcopatus Corcyrensis. Optimi visa est propositio; & nemo fuit, quin eam probaret, laudaretque. Tunc Comes erat, sive Rector Corcyra Marinus & familia Veneta patricia Georgiorum, ad quam jure fiducia, ut diximus, tum Corcyra, tum Melita pertinebant; alteram siquidem Venetus, alteram Ragusinus Senatus Marino Georgio, ob ejus insignia in utramque Rempublicam merita, si-

quidam dederat. Hic igitur ad frequentissimum Civitatis æque insula Concilium, quæ de his Joannes Episcopus Stagnensis propulerat, cum convulsisset, de communi consensu cœtantes duos, viri nobiles, Blasius Cernotich, & Cepreda Obradich decreti sunt, qui nomine Marini Comitum, & Communis Corcyrensis cum Episcopo agerent de pactis & legibus, in quas utrinque consentiendum esset, totumque illud negotium transigerent. Habitus est conventus Ragusini in templo Patrum Predicatorum, cui tamquam testes interfuerunt F. Stephanus Vicarius Canonici Dominici Ragusini, & Petrus de Petragio Canonicus sedis cathedralis Ragusini. Joannes Episcopus hac potestatem Corcyrensis promittit, ac recepti sanctissimi esse observatum, diligentissimeque facturum, videlicet curatum se, ut translationem sedis Stagnensis ad civitatem Corcyra, seu potius conjunctionem Ecclesiæ utriusque, Pontifex Summus approbaret; ad proventus episcopalis mensuræ quod pertinet, se contentum fore quanta pars se destinaret; quod resto integre decime darent, supplerent Corcyrensis, duobus fundis Luggeris Episcopo assignatis, scilicet vineæ una in villa Lombarda, & agro uno apud S. Vitiom; nihil præterea a Corcyrensis sibi exigendum esse; si forte Phariensis Episcopi, ad quorum diocesim Corcyra pertinebat, insulam repeterent, & quid sui potestati decetum erat, periculum vellent liti atque iudicio, se sumptus omnes facturum, quos ad causam agendam opera & adio forensis requirerent; sexto mense post suum adventum ab se institutum iri Collegium Canonorum, qui quotidianæ plimodis operam darent, & sibi & vivis crepto alium Episcopum substituerent. Hæc sunt præcipua promissa, quibus Joannes fidem suam Corcyrensi conventum cognoscit possunt, quas ex historiis Ecclesiæ Stagnensis hic iterum describendas cenavi.

In Christi nomine Amen. Anno natiuitatis ejusdem MCCCLXXIII. intrante Janio. Ego Joannes de Cressio miseratione divina Curzoleus & Stagnensis Episcopus, saluamini sue aliquæ exceptione jura & promitto, & convenio, & in concordia existo cum ser. Blasio Cernotich, & ser. Cepreda Obradich, Ambasciatoribus Universitatis Civitatis Curzole, recipientibus vice, & nomine Nob. Viri Domini Marceli Georgio Comitum Curzole, & Melite, & dñi Communis & Universitatis amala, & singula infra scripta irresragabiliter adimplere.

In primis quod ego procurabo apud summum Pontificem per me, & per meos parentes, amicos meos, quod Sedes Stagnensis translatabitur, & appellabitur in Sedem Curzoleensem; & volo facere.

Item quod quintum decimum in decimas precipiam, & non pluri; & pro residuo decimarum tenetur mihi dare Communitas prædicta vicem unam in Lombarda, & annum campum apud S. Vitum.

Item quod non faciam Zapannus; sed mei Canonici, vel quæ habuerit de familia, colligent meum quintum decimum.

Item quod faciam Canonicos, qui possint post alium meum alium Episcopum, secusquam quod eis placuerit, eligere.

Item quod si tempore aliquo qualis erit, vel orietur intra Episcopum Thoren. & meam Eccle-

Provisio
Joannis
Episcopi.

Corcyrensis
dixit sedes
Episcopi
adipiscenda
cupit

Joannes de
Cerce Episcopus
Stagnensis.

Conventus
Ragusini
pacta erant,
que appro-
bata.

consilium
suum sedes
Stagnensis
illuc trans-
ferenda ex-
plicit.

fiam Corcyren, quod tenet ipsam quæstionem, vel quæstiones nec impensis propriis terminare, & defendere.

Item quod quintum decimum prædictum in quatuor partes dividere debeas; videlicet quod novam partem pro ut tenet, per Ecclesiam aliam; tertiam Canonici dabo, & quartam pauperibus erogabo.

Item quod hoc prius anno decimas aliquas non recipiam a Communi.

Item quod infra prædicta nihil aliud a Communi, vel Universitate Corcyren debeam requirere in futurum.

Item quod infra medium ænum, postquam applicaveris Corcyren, faciam Canonicos.

De hoc autem facta sunt tres chartæ sentes, una pro istis Episcopis, alia pro Communi Corcyren, tertia apud Fratres Prædicatores.

Attamen illi in Regula in Ecclesia Prædicatores, præsentibus discretis & religioso viro F. Stephano de Scatari Picario Fr. Min. Conv. Regis, & de Dominis Petro de Parraguis Canonicis Regis, relictis ad hoc specialiter rogatis & vocatis, nec non aliis.

Ego Joannes Adriani de Marina Imperiali auctoritate Notarius publicus omnibus presentibus, & rogatis scribere, scripsi, & meo sigillo sigillo, & nomine roboravi.

Et ad presentiam & unitatem ego illius Episcopi meum aut sigillum presentibus apponere hinc publico & autentico instrumentum.

Quia Joannes pollicetur fuerat, cum illis presentibus, Nisi primum supplicibus litteris impetravit a Bonifacio VIII. ut institutionem Episcopatus Corcyrensis, & translationem Sedis Stagnensis rite approbaret, atque diplomate Pontificio communiter adversus Episcopos Pharienses, si forte de Corcyra ad sua Diocesi divulsis litteris inveniendæ. Deinde obo delegebat Clero Corcyrensi, viros omnium præstantissimos, & quibus Collegium Canonicorum institueret, & his Archidiaconum, & Archiepiscopum præpositum, quibus postea dignitas tertia, id est Præmicerius accessit. Suis quoque satisfactiones proventus Commune Corcyrensi assignavit. Jam omnis ad Episcopum ipsum expectandum apud Corcyrensis in promptu erant, & parati præterit Templum S. Marci primum totius civitatis, ex mole & magnificentia constructum, & in ipso cathedra Episcopalis pro dignitate collocari posset; itemque Aedes pontificie, in quibus Episcopus laxe & magnifice habitaret. Anno igitur 1306. vel proximo, novus Episcopus Corcyren apud, ingentique omnium letitia, & gratulatione inter faculas acclamationes processit ad Basilicam S. Marci, & in eam Episcopale ascendit. Corcyrensem vero Episcopatum ita suscepit, ut Stagnensem non dimitteret, sed utramque retineret, & curam ac sollicitudinem pastorem utriusque Ecclesie sedulo impendit. Ut Collegium Canonicorum, sic fidelitatem plebium humanam instruit, etque rursus ad honorem & Christiane vivendum leges præcipit, tum etiam Adem Omnium Sanctorum attribuit, unde nomen sumptum, in quam festis diebus sociales ad sacrum audientium, & Deum precibus, aliisque religionis officiis conveniunt. Hinc est omnium, qui sunt in urbe atque insula, plebium fidelitatem antiquissima, quæ quidem estimam viget florereque. Triennio post sedem episcopalem Corcyren constituit, in Italiam

discessit, & anno 1304. erat Patavii; qui in urbe cum aliis quatuordecim Episcopis, quorum sane multi venerant de Damiatina, interfecti consecrationi altaris S. Nicolai in Templo Augustiniano Patrum Prædicatores, & Nicolao Episcopo Gignensi, ex tradita sibi potestate ab Goffredo Vicario Pagani a Turri Ancillis Patavii, cum solemnibus sacris operantibus ministris præbuit, ut docet Jacobus Salomonius, qui nomina Episcoporum tabula marmorea inscripta refert, quibus nollet interfecti est, & Episcopos Scortulentus vocatur, in Appendice ad Inscriptiones urbis & agri Patavini.

Corcyren reverens ita Ecclesiam Corcyrensem gubernavit, ut partem cogitationum suarum & curarum Episcopatum etiam in Ecclesiam Stagnensem derivaret. Anno 1312. vel proximo a vivis sublatus est, sedem utramque vacuam successoris relinquit.

JOANNES II. EPISC. CORCYREN. II. STAGNENSIS X.

Oriundus et Cherso insula & civitate finis Fianarici. Ex Ordine Minorum S. Francisci, cui ab adolescentia nomen dedit, ad Sedem Corcyrensem & Stagnensem evehit est an. circ. 1312. vel sequenti. Unusquisque Episcopus ab eo gesta fidem faciunt ejusdem litteræ, quibus testatur ab eo vilius, lectum, recognovim Diploma quoddam Bonifacii Pape VIII. missum et illissem Provinciali Ord. Fr. Minorum; de quo in historiis Stagnensis Ecclesie. Nisi esset harum litterarum testimonio cognitus, hunc vestitus, et alios insignes viros bene multos, obliuiscere obivisset. Post Joannem II. nullum invenimus, qui Ecclesiam Corcyren præfuerit usque ad annum 1334. An usque ad hunc annum Joannes vitam & Episcopatum perduxerit, mihi non liquet. Interregnum paucorum annorum interfulsit arbitrator, cujus causam conferendam censio in Episcopos Pharienses, qui Corcyren se inscipientibus, vel etiam repugnantibus ad sua diocesi a nullum fuisse æquo animo ferre non poterant, & diploma pontificum Bonifacii VIII. cujus auctoritate nititur institutio Episcopatus Corcyrensis, in ignis, inauditis, inconsultis dolo & fraude subreptum fuisse querebantur; eum autem Canones viderent, aliam coqueque diocesanos inasistentiam fieri, Episcopis ejusdem invitati vel non cogitentibus. Sed cum Sedes Apostolica ratum habuerit, quod secundum Corcyrensis decreverat, illique Veneti tunc insularum domini faverent, Pharienses quiescerent oportuit, ab omni contentione desisterent. Ante hanc controveriam compositionem Mallicetæ, live Mellicetæ, qui ab anno circ. 1326. usque ad an. 1328. Ecclesiam Catharen præfuit, Catalogum contentum Ecclesiarum Episcopatum Urbis & Orbis, quem & Codicum mss. Bibliotheca Vaticana desumptum Emmanuel a Schellera Tomo II. Antiqu. Ecclesie illustr. invenit. Hic auctor illum temporum æqualis Episcopatus Provincia Regulina percrepant, in his desideratur Corcyrensis, quem sub initium hujus sæculi institutum fuisse diximus: Archiepiscopus Regulus habet suffraganeos Stagnensem, Bosphorensem, Tribunensem vel Triburalem, Bolensem, Bisanthinensem. Quæ Corcyrensem ab eo prætermisum fuisse arbitrator, quia tunc controversia illa inter Pharienses & Corcyrenses adhuc sub iudice erat, & necesse

Joannes
Episcopus
Corcyrensis
Episcopus
Stagnensis
Episcopus
Phariensis
Episcopus
Bosphorensis
Episcopus
Bisanthinensis
Episcopus
Tribunensis
Episcopus
Bolensis

Episcopus
Corcyrensis
Episcopus
Stagnensis
Episcopus
Phariensis
Episcopus
Bosphorensis
Episcopus
Bisanthinensis
Episcopus
Tribunensis
Episcopus
Bolensis

Episcopus
Corcyrensis
Episcopus
Stagnensis
Episcopus
Phariensis
Episcopus
Bosphorensis
Episcopus
Bisanthinensis
Episcopus
Tribunensis
Episcopus
Bolensis

Episcopus
Corcyrensis
Episcopus
Stagnensis
Episcopus
Phariensis
Episcopus
Bosphorensis
Episcopus
Bisanthinensis
Episcopus
Tribunensis
Episcopus
Bolensis

de legitima institutione Episcopatus Corcyrensis, Phasensibus contradicentibus, satis constare videbatur.

GADDUS EPISCOP. CORCYREN. III. STAGNENSIS XI.

Alumnus disciplinae Dominicanæ; de quo in Bullario Dominic. Tom. I. pag. 121. F. Gaddus Episc. Curculæ, circa an. 1320. ut tradit Bernardus Gaddus in Episcopo Provincia Rom. Leander illius excipit. Translatus est ad Archiepiscopatum Corcyrensem in Iunii maris insula an. 1341. Ita Cavallerius.

MARINUS EPISCOP. CORCYREN. IV. STAGNENSIS XII.

Ex Ordine Fratrum Minorum ad regendam Ecclesiam Corcyrensem accessit an. 1342. & Vicarium gentilem sibi ex eodem Ordine delegit F. Joannem, quem ad Episcopatum sibi traditi possessionem nomine suo adendam, & res necessarias ad suam adventum comparandas Corcyram præmisit. Dum hæc sedes propter translationem Gaddi ad Archiepiscopatum Corcyrensem vacabat, Archiepiscopus Ragusinus, ad cuius provinciam pertinebat, Presbyterum quemdam nomine seu cognomine Berillum rebus ecclesiasticis & redditibus mensæ Episcopalis curandis præfisse iussit. Hic vero statim atque Vicarius Marini Episcopi Corcyram appulit, administrationem sibi commissam deposuit, quodque ex annuis proveniuntibus ac bonis ejusdem mensæ collegit, ipsorum ac fidei custodia reconditum habebat, curam Petro Gorgio insula Vicedomino, sine insula sub dominio supremo Reipublicæ Venetæ jure fiduciario possidente, ac testibus ad fidem faciendam idoneis Vicario ejusdem Episcopi ite ac legitime tradidit, ut esset in tabulis Corcyrensis. An. 1342. die 27. Odoberis. Alnus Curculæ in domo Episcopatus Curculæ in presbyterio Nobiles ac Sapientis viri Domini Petri Gorgia honorandi Vicedomini insula Curculæ, presensibus Presbytero Marinich Canonico Ecclesiæ S. Mariæ de Curculæ, Marini Chrysanich de Curculæ testibus ad hoc vocatis & rogatis etc. Cum hoc esset, quod banclias & reliquias vie Dominice Frater Joannes Ordinis Fratrum Minorum Vicarius Pater, Patris ac Domini Fratris Marini Dei gratia Episcopi Curculæ, nuper tunc ad ipsum Episcopatum pervenit, & ibidem invenit Vicarium D. Presbyterum Berillum missum per Dominum . . . Archiepiscopum Ragusinum pro cura & conservatione horum ipsius Ecclesiæ ac illi Domini Archiepiscopi; qui Dominus Presbyter Berillus consignavit eidem bona etc. Marinus anno 1344. ad gubernaculum hujus Ecclesiæ jam sedebat, eodemque Vicario utebatur, id quod declarant tabule supremae Nicii Sullivarchii, qui eidem Vicario & Presbyteris Corcyrensis summam pecunie non ita parvam legavit, ut pro expiatione delictorum horum facilius facerent in primitiis reliquis omnia Presbyteris civitatis Curculæ, necnon Dominis Vicario & Socio ac omnibus aliis Presbyteris insula Curculæ Gressus duodecim pro quilibet ipsorum pro Missis celebrandis pro annuo etc. an. 1344. exstante Septembris die etc. Annos fere decem Marinus huic Ecclesiæ præfuit, sed in Episcopatu suo diuturno quid gesserit aut decreverit, literis aut memorie proditum non est. Quam-

vis autem titulus ab Ecclesiâ Stagnensi sumptus ex defectu veterum tabularum eidem inferius non invenitur, nullus tamen dubio, quia si quique Ecclesiæ quantum in ipso fuit, licetque per hæreticos atque schismaticos, quorum erat repleta, suam vigilantiam & curam impendit. Nam cum Joannes Crotius sedem Episcopalem ex urbe & peninsula Stagoi Corcyram transtulit, ita Corcyrensis Ecclesiæ administrationem suscepit, ut neque sibi, neque suis successoribus Stagensem negligendum putaret. Idem succitavit Joannes III. uterque enim ab Ecclesiâ utraque titulum sibi adoptabat.

Dum Marinus huic Ecclesiæ præfidebat, ferente bello Ligulico, res Ligurum citremesin finem Adriaticam invadebat duas insulas Corcyram & Pharum igni ac ferro devastant; cum vero ad Ligulicum accessit bellum Hungaricum, Dalmatias fere universas cum insulis Venetiis ad Hungaros deficit an. 1357. Camigitur Corcyra in potestatem Hungarorum venisset, Ludovicus rex Hungariæ, Joannes Gorgia insula domino expulso, dominium ejusdem insule Gorgiorum familiæ eripuit, & Corcyram itemque ceteras insulas, quas sub imperium redegerat, unum de Proceribus Hungariæ vii Dalmatiae Ecclesiam præfexit. Pauci annis post Dalmatiam Venetiis adeptam Marinus Episcopus demum supremum obiit, ei que successit.

DOMINICUS EPISCOP. CORCYREN. V. STAGNENSIS XIII.

Natione Albanensis, erat Episcopus an. 1350. de quo satis in historia Jadertina ac Stagnensi Ecclesiæ. E monumentis Ecclesiæ Glumonsensis constat Dominicum Corcyrensem Antiliem, & huiusmodi Episcopos septendecim anno 1356. certis criminum indulgentiis sit tribuisse, qui Ecclesiæ Vexationis oppidi in Foro Julio prænobilis religiose inviserent, Valerius a Ponte Corcyrensem Episcopatum Dominiaci protulit ad annum 1367. quod convenire minime potest cum actis Joannis III. qui Dominico successus fuit de utroque autem vide, quæ scriptis in Episcopis Stagnensibus.

JOANNES III. EPISC. CORCYREN. VI. STAGNENSIS XIV.

Idem fortassis, qui in tabulis Corcyrensis supra descriptis Vicarius Marini Episcopi appellatur, ex eadem Franciscana familia, ex qua Marinus ad Corcyrensem Episcopatum assumptus, de quo nonnulla movimus in Episcopis Stagnensibus. Præerat huic Ecclesiæ an. 1360.

JOANNES IV. EPISC. CORCYREN. VII. STAGNENSIS XV.

Innoctio loco natus est Vogle, quæ civitas est & insula sive Phasiciæ. Aggregatus cum esset ad cæcum S. Francisci Fratrum Minorum, insigni sanctitate & doctrina floruit; cumque Urbis V. dignum censuit, quem ad Episcopalem dignitatem eveheret, & post Dominicum ad Metropolim Jadertinam translatus Ecclesiæ Corcyrensi præcedit an. 1368. Cum insula fere omnes essent in potestate Ludovici regis Hungariæ, hic an. 1369. Camitet (seu Rectorem tum Phariæ & Brachia, tum Corcyra præpositus Baltharem ac Sorba civem Januensem, quem præ-

Corcyra
Trenti. 1361.

Dominicus
Episc. an.
1350.

Joannes
Episc. an.
1361.

Corcyra
Metropolis
subdit.

Gaddus
Episc. an.
1320.

Marinus
Episc. an.
1342.

Joannes
Episc. an.
1361.

fectum regis classis constituerat, ut docente ejus litteris ad Univerfos, & singulis Insularum Civitatum Regi sui Dalmat. Refloris &c. Com. Inquit, nos aliqua vobis per faciem familiarem nostrum Baldassar de Sorba de Janna Comitum Fara, Bracia, & Carzula, & Amiratam nostram meritis generaliter commissimus referenda &c. Dat. Buda Jertia proxima post Dominicam Letare. Anni Domini 1369. Idem & iidem insula anno propeque Almissi tradiderat, ut extrahitis Tragurionibus percipi potest. An. 1370. Indit. 8. regnante rege Ludovico &c. tempore Domini Stephani Episcopi Fara & Braccia, & Mega. & potentis viri D. Baldassari de Sorba de Janna Regis Amirati, & Comitum Castell. Almissi, & Insularum Fara, Bracia & Carzula. Ludovicus non contentus Dalmatia Venetis adempta, mari etiam dominatum eisdem eripere cupiebat, ad quem occupandum & retinendum premagis ingerat tum classem maritimam sollicita, tum vero insulas in potestate habere. Itaque superam classis praefecturam, itemque principatum & gubernationem insularum Balchiffaci Joannis demandavit, viro res navalis & bellicae scientissimo, cui plurimum fidebat; quippe eodem, quo sui populares, animo a Venetis averfissimum erat, quibuscumque Ligures multis & acerba bella gesserant, ac noudum inextinguibile, quo in Venetos flagrant, odium depolstant; quod paucis post annis rursus in aseptum bellum erupit, cum videlicet ad imperium & nomen Ventum delendum cum Hungaris, Francisco Carciario Uyassla Patavino, & Marquardo Patriarcha Aquilejensi conspirarent. Praeparata opus erat Ludovico pacata maris potestio, ne quida Venetis impediendi obviaretur, cum illi necesse esset copias Hungaricas in Italiam transferrere ad Carolum Dyrbachensem cum Margaria uxore in Apuliam transfrahendum, quem Regi Neapolitani, post obitum Joanne Reginae, heredem declaraverat; vel etiam, si Joanne obdiceret, ad Regnum ipsum vi atque armis occupandum. Eandem ob causam, post Balchiffacem de Sorba, alterum egregium virum Simonem de Auria iidem Januensem, Corcyra, & aliis insulis Comitum praefecit anno 1375. quem magistratum anno 1381. adhuc retinebat; quippe in tabulis illorum annorum Comes Fara & Carzula inscriptus reperitur. Nominis enim tutius, quam Januensibus, antiquis Venetorum hostibus, commendari posse censuit praefecturam ac defensionem illarum insularum, qui omnes Venetorum insulas, vel conatus ad eas recipiendas crecent ex repellerent. Harum autem insularum possessio ad maris possessionem adipiscendam ac retinendam magno adjuvamento esse poterat: eadem vero insula, cum bellum illud iocile contra Venetos exarsit anno 1377. Ligustice classis sederat, quam opus fuit, non solum receptum, sed etiam cognatum, armamentis, & ceteris, quibus indigebat, peropportune praeberunt.

Joannes Episcopus atque cum Balchiffaci de Sorba, & cum Simone de Auria amicitiam coluit, & periosque auctoritate atque opera usus est ad rem Christianam bene gerendam. Neque minus ipse, quam illi, erat in gratiam apud Ludovicum Regem Hungariae, qui quemadmodum Dominico Albanensi Metropolitum Jaderinum, sic etiam fortasse Joanni Episcopatum Corcyrensem ab Urbano V. conferendum cura-

vit. Hujus favore & praesidio nixus, ut mihi videtur, dioceses suas fines amplificavit, etque insulam proximam Lagustam adunxit. Haec insula Corcyra obiacet a meridie, paucorum miliarium intervallo disjuncta; passuum millia circiter triginta circuitu complectitur, & vicis non infrequentibus habitat. Longissimum maris tractu abest Ragusia, ac centum millia passuum, si recte hanc distantiam metitus est Scraphinus Razzius; qui auctor est hujus insulae dominos fuisse Templarios, quibus extinctis, quod a primaria institutione ac disciplina degenerasset, cum plerique illorum opes ac possessiones ex decreto Clementis V. essent devolutae ad Hospitalarios S. Joannis, his quoque Lagustam acerbam fuisse ait. Illi vero insula sibi tradidit possessionem adire omiserunt. Lagustani autem, atque civis, atque ecclesiastico regimine destituti cum essent, se in fidem ac ditionem Reipublicae, atque Archiepiscopi Ragusini contulerunt anno circiter 1310. Ilac Scraphinus Razzius in Hist. Ragul. libi 33. Verum quomodo cumque, & undecumque haec insula in potestatem venerit Antistitem Ragusenium, illi curam illius Christiani gregis propter longinquitatem perinde neglexerat, ac si ad eos non pertinisset. Porro insularibus illis, ut prius erat, sic promptior & opportunior res videbatur tum praesentis, tum opera Episcopi Corcyrensis. Joannes Ludovico Regi, itemque Pontifici Romano, vel per se, vel per literas exposuit, quanti ad Christianam Lagustanorum institutionem utilitatemque interesset, illos in potestate Corcyrensi Antistitem esse: inter Corcyram & Lagustam brevem esse ac facilem ultro citroque transitum, neque inmodicum & insularium ad Episcopum, & Episcopi ad insulares accessum. Lagustanis igitur vigilantiam eamque pastorem facilius & commodius a Corcyrensi & propinquo, quam ab ulla Antistite longius distante, impendi posse. Utiumque tamen & Regem & Pontificem de jurisdictione ejusdem insulae Archiepiscopo Ragusiano olim tradita celsae videtur, siue quia id fortasse ignorabat, siue quia non minus gratum fore eidem Archiepiscopo exillimabat, gregis ab eo remitti, atque longinquum curandi onere levare, quam perutile Lagustanis vicinum habere Episcopum, a quo regerentur, quique illis necessaria ad honeste atque vivendum praeparata & subsidia ex insula proxima, vel etiam praesent, suppeditaret. Bene monere visus est; atque monitum & consilium Ludovicus Rex valde approbavit, atque ad literas supplices Joannis ad Pontificem regiam commendationem adunxit. Gregorio XI. rebus humanis exempto in Sedem Romanam Urbanus hujus nominis VI. successerat. Hunc a factione Gallicana Robertus Cardinalis Gemenensis Pseudopontifex objectus lustras, & Clemens VII. appellatus, ad quem discesserat Joana Regina Neapolitana, & partes schismaticum suo favore ac praesidio fovebat. Porro Urbanus ut sibi voluntatem & auxilium Ludovici potentissimi Regis conciliaret, nihil est negandum putabat; quem etiam clandestinis litteris ac nunciis hortatus fuerat, ut, traditum in Italiam exercitu, Regnum Neapolitanum invaderet, illudque aut sibi, aut Carolo Dyrbachensi adipisceretur. Quod igitur Ludovicus sua commendatione, & Joannes suis litteris, de conjungenda Lagusta cum diocesi Corcyrensi postulabant, Pontifex

San Joann. an clerici de concordiis regis ad Episcopum Corcyrensem, quoniam haec

Joannes insulam Lagustam ad rem Christianam adjuvavit.

haud libenter, quam promptius preliis. Ex-
tat Rescriptum Pontificum, ex quo apparet
ignoscere fuisse Urbano Insuper illum ad dia-
cesim Ecclesie Ragusinae olim adiunctam fuisse,
et eamque vltimam possessionem quandam eadem
cum & vacuam tradidit Episcopo Corcyrensi.

Urbanus Episcopus Sacerdos Sacerdotum Dei ad
perpetuum sui memoriam. Ex suscepta servituti
officio ad ea libenter intendimus, per quae au-
xiliarum saluti consulitur, & Ecclesiarum militum
procuratur. Exhibita ipsidem nobis nuper pro
parte Ven. Fratris nobis Joannis Episcopi Cor-
cyrensis, petitis antichor, quod in partibus Sela-
vicia est quodam insula Lagalla nuncupata, qua
ad Episcopatu Corcyrensis, per ostio duntaxat mili-
taria distat; in qua fides, & Catholica perso-
na habitare consuevit, quodque huiusmodi perso-
na nullum alium superiorem Praetulum recognos-
cerent, nec alium Episcopum, vel Praetulo de iuri-
dictione Ecclesiastica respondere; quodque prope-
tendum insulam per singulas villas, nulla alia
Civitate, vel Cathedrali Ecclesia, prater Eccle-
siam Corcyrensis, existit: quando pro parte dicti Epi-
scopi nobis suis humiliter supplicatum, ut eadem
insulam Episcopatu suo, & dicta Ecclesia
Corcyrensis, subiret, & eam Diocesi Corcyren-
sibus, & incorporare de benignitate Apostolica
dignaretur. Nos vero animabus incolarum, &
habitatorum praefatae insulae providere, & con-
cedere Ecclesiam Corcyrensis, honorare valentes, hu-
jusmodi supplicationibus inclinati, praefatam in-
sulam, praesentium tenore, praedicta Ecclesia
Corcyrensis, quoad iura spiritualia, auctoritate Apo-
stolica subijcimus, & eam de dicta Corcyrensis, dia-
cesi ex nunc fore decernimus, filiales, & or-
dinantes, quod deinceps incola, & habitatores
praedictae insulae, quoad huiusmodi iura spiritualia
praefato Joanni Episcopo, & ejus successoribus
Episcopis Corcyrensis, qui erant pro tempore,
tamquam totius Diocesis Episcopo, ac Pastori
animarum suarum, se subesse consuevit; & co-
muni concordia salubriter humiliter parant, &
intolant, quodque vero Episcopus, & successor
in personas & incolas praedictae insulae juris-
dictionem ecclesiasticam libere possit & valeant
exercere, quodque incola & habitatores praefatae
insulae praefato Joanni, & successoribus suis de
juriis ecclesiasticis debent respondere. Nullas
ergo hominum huiusmodi nostra concessione &
nostris litteris audeat infringere, vel eis ausu
temerario contravenire, si quis autem hoc tentare
presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, &
beatorum Apostolorum Petri & Pauli se noveris
incursurum. Datum Roma apud S. Mariam in
Transpherym, Pontificatus nostri anno quinto;
Idem 1378.

Ita Joannes quod optabat facile impetravit,
& suam diocesim huius insulae accessione auxit;
verum haec die in sua potestate retinere potuit;
Maphaeus Archiepiscopus Ragusinus Legatum
ab ipsa ditione divellam aggerere tulit; & cau-
satum Rescriptum illud Pontificum irritum esse,
quod per fraudem surreptum fuisse Urbano,
ignaro ad quum administratione, & iurisdictione
ecclesiastica illius insulae pertinet, post mortem
Ludovici anno 1382, extincti, Joanni acerrimam
litem interendi; atque ut sibi redderetur illa
insula, tum apud Urbanum, tum apud Mariam
Ludovicum filium, Hungariam Reginam, quae ci-
vitatem Ragusinae in suam fidem & clientelam re-
ceperat, repolere, inlure, urgere non ante de-
clit, quam illum recuperaret, atque in prae-

nam Ecclesiae suae petentem redigeret. Nunc
etiam habet iurisdictionem Episcopi Metropoli-
tan Ragusini, qui Vicarium ibidem constituit
solet, etque rerum sacrarum procuratorem de-
legare. In angulo insulae Corcyrae ad orientem
extremo extat villa neque ignobilis, neque in-
frequens, cui nomen Lombarda. Erat ibi ades-
peretulla S. Joannis, quam olim cuidam Con-
nobio annexam, atque a Monachis possidem,
de religiosissime cultam fuisse ajunt sed magis
ex parte diruta, incolata, deserti. Hinc Jo-
annes Episcopus pro eximia sua religione erga San-
ctissimum Apostolum, vel Praetorem, ejus no-
mine & patrocinio gloriabatur, suo arte sum-
pueque reficere, atque in pristinum nitorem re-
stituire decrevit. Huius negotii atque operis
procuratorem dedit Sircio Bargalovichio, ho-
mini gauro & solerti, simulque imperavit, ut
bona ejusdem templi vel per incertam amissa,
vel per malitiam intercepta studiose perquire-
ret ac recuperaret. Extat ejus mandatum in haec
verba: 1388, Idem, 11. & die prima mensis Au-
gusti. Reverendissimus Pater Dominus Fr. Joannes
Dei gratia Episcopus Corcyrensis, & Stagnensis,
omnibus modo, via, jure, & formalis, quibus
melius potuit & felix, commendans Ecclesiam S.
Joannis de Lombarda decessit & desolatam,
sacris constituit, & ordinavit per Sircium Bar-
galovich, illis praesentem, & acceptantem, verum,
& legitimum Procuratorem, altarem, ... in-
teriorum gesserem, & specialiter ad recuperandum
iura ipsius Ecclesiae, & ipsam resipiscendam, datus
&c. vltimus &c. Adm. supra. vltimus potuit,
praesentibus per Joannem Miesch, & D. Antonio O-
derovich testibus &c. Joannes ipse finem huius
saeculi & vltis decessit.

FRANCISCUS EPISCOP. CORCYR. VIII. STAGNENSIS XVI.

Quem Urbanus VI. anno dñicler 1389, Ec-
clesiae utrique Episcopum praefecit, post trian-
niam ad sedem Scardonensem transiit; ut docent
Tabula Romana Div. Cam. Tomo I. pag.
302. de quo in Episcopis Stagnensibus, & Scar-
donensibus.

NICOLAUS EPISCOP. CORCYREN. IX. STAGNENSIS XVII.

De cujus patria, genere, familia, nihil mo-
morie aut literis proditum est. Nobis tamen
ejus nomen, & Episcopatum ex Tabula publici
Archivi Corcyrensis innotuit. Praenomen Fratris,
ejus nomini praefixum, indicio est eum ex Or-
dine religioso vel Franciscano, vel Dominica-
no fuisse. Primum accessit ad regendum Ec-
clesiam Lavellensem in provincia Sacerdotum.
Deinde Bonifacius IX. illum anno 1392. ad Ec-
clesiam Corcyrensis, & Stagnensis, migrare iussit,
ut constat Lib. Olig. Tom. 48. pag. 437. Huic
Ecclesiae praedebat an. 1401, ut docent Tabu-
lae supra laudatae: 1401. Idem, septima. (nona)
vir nobilis per Muzze Coviatalis de Antonio Vi-
carium Curiale Magnifico Domini Georgii Sira-
metri de Balis, ut patet littera parenti sub sig-
illo praefati Domini Georgii, constituit in prae-
sentia Reverendissimi Patris Domini Fratris Nicolai
Episcopi Corcyrensis, suorumque Canoniarum &c.
Haec tabula non solum Episcopatum Corcyren-
sem Nicolai confirmat, sed insuper declarant
dominatum insulae per eos annos fuisse pene-
1: G:or.

Episcopus
Corcyrensis
& Stagnensis
in villa
Lombarda
habuit
ecclesiam
dominam
dominam
dominam

Episcopus
Corcyrensis

Episcopus
Corcyrensis
in 1392

Episcopus
Corcyrensis
in 1401

Episcopus
Corcyrensis
& Stagnensis
in villa
Lombarda
habuit
ecclesiam
dominam
dominam
dominam

Georgium Strascimerum de Balis, qui Menzium, virum nobilem Antobarentem, suum in eadem insula Vicarium constituerat. Verumque ratione, quare anno hac insula in potestatem Georgii Balis perveniret, satis compertum non est. Post obitum Ludovici Regis, in ea contestatione rerum ac perturbatione, in qua tum Hungaris, tum Dalmati versabantur; plerique civitates ad Hungaris ad alios dominos transierunt. Carolus Rex in Dalmatia, cum a perduellibus ad Regnum Hungarie occupandum evocatus fuisset, homines avertit factionis per insidias interfecerat; ad ipsam vero perduellibus Maria Regina Hungarie, filia Ludovici, cum Elisabetha matre capta, & Novigradi in custodiam tradita fuit. Quamvis autem hac, hostium manibus erepta, cum Sigismundo conjugio, Venerabili Imperatoris fratre, regnare coepisset, reliqua praeprimis quiesca fuerunt, nusquam tamen ab omni sollicitudine metusque vacua esse videbantur; nec vero Stephanus Tustikus Rex Bosnie, & Joannes de Palina Princeps Auranze, qui auctores precipui fuerant conspirationis adversus Mariam, ejusque matrem confidens, Dalmatis & Spalatensibus infensae esse desistebant, utque ab Imperio Hungarico ad suas partes pervaderent; qui dum auxilia Hungaricis deservirent, hostibus magis magisque in dies urgentibus, & premunitibus, se Regi Bosniensi credere coacti sunt; sed duobus post annis, cum Stephanus Dablicia, Tuartko in Regnum Bosniense sufficiens, rerum potiretur, in fidem ac potestatem Sigismundi redeunt. Post Mariam Reginam Hungarie anno 1392, e viis ereptam, cum totius Regni Hungarici summa devoluta esset ad Sigismundum, rursus varias ob causas magna ab eo animorum ac voluntatum alienatio facta est. Plerique ex optimis Hungaris & Dalmatibus clandestinis coniugiis & consiliis de illa expellendo conjurabant; sed externis auxiliis indigebant, quibus ad id, quod moliebantur, egrediendum, & perficiendum uterentur, itaque ad auxilia transmarina, & ad Ladislavum Regem Neapolitis, filium Caroli, spectabant. Hunc igitur litteris ac nuntiis iterum ac saepius evocarent. Horum hortatu & sollicitatione, Olloja Christichius, post Dabliciam, Rex Bosnie, & Heroyja Magnus Vayvoda Bosniensis, Nephripas Comes Cetinae & Chlize contra Sigismundum sociis bellicis societatem conjungunt. Dum hac consociatio & societas intra finem anni 1398, confecta oculis cunctantibus alectur, & magis magisque in dies invalerebat, interea accidit, ut Sigismundus procerum quorundam dolo & fraude circumventus caputque in arctam custodiam includeretur; sed non post multo ex ea, illustri cujusdam somnii opera, exemptus in Bohemiam apud Vencelavum fratrem Imperatorem & Regem Bohemiae se recipit; ac deinde cum valido exercitu in Hungariam rediit. Nec vero Ladislavus ante annum 1402, in Dalmatiam transfectus Jadera Regni Hungarici & Dalmatiae insignia sumptis, omneque civitates maritimas, praeter Ragusum, in suam potestatem accepit.

Res turbulentissimas illorum temporum breviter summariique commemorari oportuit, hinc enim arbitror occasione oblata fuisse Dynastis de Balis Corcyra inter eos tumultus & seditiones occupanda. Genis Balis aequo nobilis ac vetusta originem alii ex Albania, sive Epi-

ro nova, alii inde usque ab Italia repetendam coequent; quum in Italiam cum Carolo I. Siciliae usque Rege profectum esset, & in Regno Neapolitano multas civitates & Principatus obtinuisse tradunt; ex ea plures familias profeminas esse; quorum una vel altera in Episcopum migravit cum viris illis principibus ex Andegavorum regis stirpe, qui Dyrrhachium aliaque ejus regionis urbes in suam potestatem redegerunt. Ceterum undecunque gens Balis sive ex Albania, sive ex Gallis originem duxit, certe in Dalmatia saeculo decimo quarto copis, episcopibus pollebat, & longe lateque dominabatur. Zentam utramque superiorem, & inferiorem possidebat; ex qua Balis Comes, seu Dominus Zenta appellatus esse constat. Hac regio extrema est Dalmatiae superiorem ad orientem, & praeter Drivallum & Scodram alia oppida non ignobilis complectebatur. Saepo cum Dynastis, sicuti Balis scilicet pugnarent; & praefertim multa bella cum Cathacensis gesserunt. Ex hac igitur nobilissima & potentissima gente oriundus erat Georgius Strascimerus, seu potius filius Strascimeri de Balis, qui, cum bellicis viribus ardore Dalmatiae, ut alii alias regiones, sic ipse Corcyram ad suum dominium adjunxit, seu potius in suam potestatem sponte venientem recepit; eique regenda Vicarium praeficere solebat, ut est in tabulis supra descriptis. Haud tamen diu illam retinere potuit. Num simul atque Vicarius Georgii abierat ex insula, Corcyrenses professi sunt in suis litteris, Communi Spalatensium redditis, aperteque declarant se imperium Sigismundi Regis Hungarici, & quem ille Rectorem insulae praeficeret, recipere velle. Praefectus Veneris filius Adriatici nos horabatur, ut in fide ac potestate manerent Georgii Strascimeri de Balis, quo cum Veneri, & cum omnibus Dynastis de Balis amicitiam, & societatem jungerent. Contra vero eodem sollicitabant cum Olloja Rex Bosniae, cum Heroyja Vayvoda Bosniensis, cum Philippo praefecto Regiae classis Neapolitanae, quam Ladislavus Rex in Dalmatiam praemiserat, ad suas partes adiungere studuerat; cum atque Corcyrenses Spalatensibus ad Castrum Almisae eundem, retinendamque in fide ac potestate Sigismundi Regis auxilia socialia polliciti fuissent. Spalatenses autem temere incusabant Corcyrenses, quod promissa stare nollent; quippe in suis ad eos litteris ita hinc, sibi a Praefecto Veneris classis significatum fuisse eos alieno animo esse a Sigismundo, quem Spalatenses, & plerique Dalmatarum adhuc lumina obstantia & fide colebant. Hanc inculationem ut depellerent, seque Spalatensibus de objectis sibi ab Sigismundo alienatione purgarent, hoc illis responsum reddiderunt, communi Episcopis inter scripta: Nobilibus & egregiis Dominis Judicibus & Consiliariis Civitatis Spalati suscipiendis dicitur.

Solita salutatione praemissa, Majores illustri, respectu litterarum vestrarum Dominationi convenientes summiorem informationem a vobis habuimus; quod nos Capitaneus Gulsi, & alii, qui credere non velint de nobis. Verba quae nos habuimus cum Capitaneis Gulsi sunt haec. Ipse Capitaneus pro parte Magnifici Domini Georgii Balis vertebat nos & rogabat, ut sumeremus Vicarium praefecti Domini Georgii, & praefectum sicut prius, qui Fiscarius erat ibi praefectus. Nos dedimus tale responsum; quod una vice recedamus dare tributum, & aram Comitum habere, & ad praesentem nos.

Rex in Hungaria & Dalmatia civilibus seditionibus de Balis perstitit.

Capitaneus seu Vicarius Sigismundi Regis Hungarici, propter voluntatem praesentem.

Corcyra in possessionem pergens athena de Balis.

se fuit ibi, etiam ad ipse locum.

assensum Civitatem non cognoscimus, nec intendimus aliam respondere, nisi Regi Ungariae, vel cui ipse Rex dabit Comitatum: & quod ex una parte petebat ipse Dominus Georgius, ex alia Rex Bohemae, sive Karolus Heruoy, ex tertia Dom. Philippus Georgii Admiratus Regius, ex quarta Dominus Spalatensis petuit subsidium ad manutentionem Castellum admodum pro D. R. Regi Ungariae: & de nobis alia mentio in veritate nostra scilicet non fuit ipsi Capitaneo: si ipse Capitaneus plura verba protulit de nobis ad nos, hoc non fuit nostro iussu, sed, ut comprehenderimus, potius indultu D. Georgii Stralsundensis, vel eius Vicarii talem suspensionem, & aliam si habuisset de nobis, deponatis: quoniam nos nostra semper attendit ad bonam vestram. Valete feliciter, & gaudete.

Datum Carulae die 28. Novembris anno 1405.

Inditione novæ.

Judices &

Consiliiarii Carulae.

Sed cum paulo post Jadera, Spalatum, aliæque urbes Dalmatiae, Heruoy plurimis emolumentis & præmiis propositis instigante, se Ladislavo per dedicationem tradidissent, Corcyra quoque sub ejus imperium migravit. Porro Ladislavo in Dalmatiam classe transgressus anno 1405. cum aliquot naves Jaderæ commoratus fuisset, antequam in Italiam regresseretur, Heruoy Vaivoda Bosnensis ob hujus erga se merita singulari Corcyram aliasque insulas donavit, eundemque Ducem ac Dominum Spalatensibus proposuit.

Ad Nicolaum Episcopum ut revertatur, ejus nomen reperitur etiam anno 1405. Inscriptum tabulis supremis Bogdani Grapichii Canonici Corcyrensis: 1405. Eodem millesimo Inditione 7. (13) Die 6. Septembris. Dominus Bogdani Grapichii Can. Carula, per Dei gratiam sanus mentis, memoria & intellectu, licet infirmus corpore, & senectute oppressus, cum licentia Reverendissimi in Christo Patris & Domini Domini Nicolai, Dei, & Apostolice Sedis gratia Episcopi Carulensis, & Stagenensis. In hunc modum suum condidit testamentum &c. In his tabulis nota arithmetica Inditionis viciata sit: & pro septima decimam veritatem Inditionem adscribas potest esse, Nicolaus temporibus extremis sui Episcopatus, cum administratione jam inde ab initio suscepta, titulum etiam sumpsit Ecclesie Stagenensis: nam in hisce tabulis modo descriptis non Corcyrensis solum, sed etiam Stagenensis Episcopos appellatur, non item vero in superioribus anno 1405. confectis. Post annum 1405. ejus mentio nullquam reperitur.

ANDREAS EPISCOP. CORCYREN. X. STAGNENSIS XVIII.

Ad Ecclesiam Corcyrensem gubernandam accessione anno circiter 1406. Cum Heruoy, ex donatione Ladislavi, Spalatum atque insulas obtinisset, Corcyram Raguzinensibus tradidit: ex cuius auctoritate & mandato illi unum de Periculis Comitum seu Rectorem hanc insulam præficere solentibus eique anno 1409. ut est in tabulis Raguzinis, præcepit Joannes Corcyrensis, de mandato Haruoy Ducis Spalati, Comes Corcyrae. Tunc arbitror Raguzianos consilium cepisse tituli principum restituendi Ecclesie Stagenensi, periculum enim erat ne proitus exstolliceret. Nam post Joannem hoc nomine H. Corcyrensem, & Stagenensem Episcopum nonnulli ex his, qui deinde secuti sunt, veluti Marinus, & Domi-

nicus Albanensis, titulo Corcyrensis contenti, Stagenensis Episcopatus, quoniam curam non neglexerint, titulo tamen abstinuerunt. An verò his intercepti Joannes III. & Franciscus hunc titulum usurpaverint, incertum est: nullæ siquidem inscriptiones existant, quæ ad eisdem pertineant, unde id cogosci possit. Joanne IV. & Nicolao proximus ante Andream, temporibus extremis sui regiminis, ad Corcyrensem Stagenensem quoque titulum sibi adjunxerunt: & usi fuisse videntur Episcopos utriusque conjunctionem, non reipsa quidem, nam antiquam utriusque administrationis dispositionem, sed ut verbo ac titulo tenas redintegrare. Cum igitur Raguzini, concessa Heruoy, potestatem Corcyrae insule regendi, eique magistratus præficiendi adepti fuissent, cum Corcyra peninsulam Stagenem ita conjungi voluerunt, ut non solum sub eodem utraque civili, & ecclesiastico jure ac regimine in posterum esset, sed etiam Episcopos Corcyrensis idem & Stagenensis diceretur: nec solum administrationem utriusque Ecclesie suscipere, sed insuper titulum Episcopalem utraque Ecclesia sumere. Exinde unus idemque, uti antea, & Corcyrensis, & Stagenensis Antistes appellari cepit, modo usus, modo alterius titulo præposito: idque præterea fortassis statutum fuit, ut idem Episcopos statim temporibus, alias Stagenis, alias Corcyrensis domicilio uteretur. Hanc duram Ecclesiastice, sive tituli utriusque conjunctionem redintegratam Romanus Pontifex confirmavit, ut siplemit Andreas non obscure declarat, cum se Restorem a Deo & a Sede apostolica, populo utriusque loci datum esse affirmat. Cum enim quidam vir nobilissimus Corcyrensis templum in honorem Augustissime Trinitatis extruere, & sibi, ac suis posteris jus eligendi Presbyteri, qui sacris ibidem operaretur, reservare concessisset, ad id efficiendum petiit impetravitque facultatem ab Andrea Episcopo, qui piam ejus voluntatem morem gessit, & secundum ejus postulata decretum fieri iussit: cui præpositus titulus, & Andream inscriptus, hic est: Reverendissimus in Christo Pater, & Dominus Dominus Andreas Episcopus Carulensis, & Stagenensis, Restor a Deo, & Sede Apostolica populo duarum locorum concessus. Petrus Paulus Aravantus, Scriba, sive Notarius Curia Romanæ, ex antiquis Codicibus Catalogum confecit Ecclesiarum totius Orbis terrarum tam Patriarchalium, quam Metropolitaniarum, & Cathedralium, cum earum vulgaribus nominibus, juxta veterem traditionem &c. In eo Ecclesie Corcyrensis cum Stagenis conjunctionem ad diem undecimam Octobris an. 1447. adduxit: Carulensem, sive Scaurulent. in Sclavonia, insula Ecclesie Stagenensi die 21. Octob. 1447. Sed ad annos superiores conjunctionem hujusmodi revocandum esse jubet ipse Andreas, qui cum reliquis decemque post se Episcopis usque ad an. 1547. titulo ab utraque Ecclesia sumpto, Corcyrensem se, & Stagenensem nominavit.

Cam Heruoy relictis Ladislavo ad Sigismundum transisset, & præter Jaderam, sub imperio Sigismundi universam Dalmatiam evocasset anno 1408. ab eo facile impetravit, ut insulam, quas sibi donaverat Ladislavus, & Spalati principatum reineret. Verum post aliquot annos secundis rebus elatus, opibus & copiis, quibus abundabat, insolentius abotens, plurima miscere cepit, & majora concupiscere. Eo demum audacia, impietatis, & perfidia venit,

Indite
item Ep.
scap. in
cum Cor-
cyrensis
& Stagen-
sis Episcopi
conjuncti

Nicolaus
Episcopus
Corcyrensis
italicus titu-
lus. Ecclesie
in sui tito-
lari.

Andreas Ep.
Corcyrensis
Stagenensis

Sigismundus
dux Heruoy
se possit.
Andreas Cor-
cyrensis & Stagenensis
conjuncti.

ut ab ipso Sigismundo aperte deficeret, & sacrilegam cum Turcis societatem coiret. Eum itaque Sigismundus anno 1473. manifestam Regni hostem ac perditionis regum declaravit, titulis, honoribus, infamis, oppidis, castellis, bonisque omnibus spoliavit. Infamis vero eidem adeptus Corcyram, Pharum, Bractiam Ragusinarum fidei ac potestati commisit, qui magistratus & Rectores eidem praeficerent, ut docent tabulae Ragulinae: N. N. de mandato gloriosissimi Sigismundi Regis Ungariae, etiam in Consilio generali Ragusii Comes Corcyra, Tharsus, & Graeciae. Quoties, & Maurus Orbinus auctor est, haec infamis Ragusinis in perpetuum possidenda tradiderat. Sed post triennium, intelligente Barbara Regina eius conjugis, femina superba & imperialis, eam donationem revocavit. Quamvis autem Corcyra insula, & civitas ab ditione Ragulina divalla, non illidem dominis & magistratibus a Ragulino Senatu praepositis in potestatem pariter, quibus subest Peninsula & Civitas Scigoi, utraque tamen sub ejusdem Episcopi potestate ac jurisdictione permansit usque ad annum 1542. cum Paulus III. alteram ab altera Ecclesiam disjuncte, & suam utraque & propriam Episcopum ut haberet, Pontificiis diplomate sancivit. Andreas Episcopus vitam, & Pontificatam perduxit usque ad aetatem circiter 1415. de corpus patriae, sanctae, rebusque gelis, nihil litteris ac memoriae proditum invenio.

NICOLAUS II. EPISCOP. CORCYREN. XI. STAGNENSIS XI.

Patricius Ragulinus & familia Mencia, aequae opulenta & nobili, Monachus Augustinensis. Utriusque Ecclesiae administrationem suscepit anno circiter 1470. Post quatuordecim in Dalmatiae universa, sic etiam Corcyra, depulso Hungarorum imperio, Venetis antiqui dominis se pridus atque fide adeo firma & constanti adhaesit, ut nulla deinde vel volubilitate fortunae, vel incoustantia, & mutabilitate communium temporum, ab acquisitione, & mississimo illorum dominata unquam divelli potuerit. Tabulae dedicationis conscriptae sunt in hac verbi.

Anno 1470. Iudicii. 12. die Mercurii 25. Men. April. In Consilio nomine Amici: ac interemerat eius Matris Mariae, ac totius Curiae ecclesiae, & specialiter Beati Marii Evangelista. Ad requisitionem Magnifici D. egregii viri D. Petri Suriano, Capitani honoratissimi felicissime Armatae Serenissimi Ducatus Domini Venetiarum &c. eundem fuit Vexillum B. Marii per Nobiles Curia, offerebant, & dantes latenter cum toto populo, praesidio D. Capitano, novissae Serenissimi Ducatus Domini accipienti, omnem debitum subjectionem, reverentiam, & honorem, quem, & quam quilibet fideles, ac legales servitorem debent, reverentiam praesidio Domini gratioso Venetiarum, Insuper praesidio Domini Capitani voluit habere distum Sacramentum ab amicos Nobilibus civitatibus, & insula, qui latenti animo fecerant debitum iuramentum de fidelitate, concordia, & honore servando Serenissimo & gloriosissimo Domini praesidio Venetiarum. Eodem die inscripti Nobilibus constituti in Ecclesia S. Marci, in praesentia egregiorum virorum Nobilium D. Marii Miano, & D. Lucae Throno, Patronorum duorum Galiarum in portu Corcyra, ab eorum suum cum praesidio D. Capitano, specialiter & expresse fecerunt eorum debitum iura-

mentum.

In primis J. Dobrisslavus Petri Rector.
J. Franciscus Videsi
J. Marinus Xigleovich
J. Raphael Angelis
J. Obdradus Do. . .

Judices.

Aequum & rationi consentaneum Ventis esse videbatur, familiam patriciam Georgiorum ipso veterem ac fiduciarum Corcyra possessionem restitui, ex qua illos Ludovicus Rex Hungariae deiecerat. Sed cum id Corcyrenses molire serent, eorum voluntati obsequendum esse putarunt, & Pancratium Georgium, cui, ex iure haereditario ejus familiae, insulam illam fiduciarum Veneti reddiderant, ab omni ejusmodi dominatus titulo abstinere, & Censui nomine contentum esse voluerunt, quod ceteris Ventis Delmatiarum civitatum Magistratibus erat commune, nec suo, sed nomine Ducis & Senatus Corcyrensis praestare. Amisam vero insulam Callesio quodam, cui nomen zumelle, in agro Tarvisino, Georgis tradidit, compenlatum.

Aetate hostia potissimum operaque Nicolai Episcopi Corcyrensis dedicationem adepti fuerant, quem propterea hujus Ecclesiae administratione, ac regimine fuisse maximopere laudabant. Sed Corcyrenses graviter molesteque commoverat civi Ragulino se esse subiectos, hanc ob causam inter alia postulata, quae Duci ac Senatui supplices obulerant, quantum illud fuit, ut, quod ad episcopalem electionem pertinet, vellet jubere utque veterem consuetudinem servari, neve ullum sibi & natione Ragulina Episcopum dari sinitent. Haec postulata Franciscus Polcrus Dux Venetorum suo & Senatus nomine hoc responsum reddidit. Ad quantam, per quod supplicatum, ut Ragulinarum observari regum consuetudines in fello electionis, & non agerentur eos in dante eis aliquem Ragulinum in Episcopum? Respondit, quod ille Frater Nicolaus, quemvis destinaret ei in Episcopum, licet statim se Ragulinus, propter ejus opera, repatriare debet proprias Venetias, & non dubitavit, quod ipso episcopo regere. Et si nihilominus pro tempore non deus tractaverit, ipsi semper habere poterunt ad nos recursus, & nos providentibus superinde. Dat. in nostro Duce. Palet. die 23. Men. Julii Iudicii. 3. 1475.

Nicolaus Episcopus duas Ecclesias regebat Corcyrensem sub imperio Venetorum, Stagnensem sub domino Ragulinum. Vix Corcyra in Venetorum potestatem & clientelam se contulerat, cum ille Venetorum auctoritate, & gratia fretus de decimis peninsulae Stagoi Ragulinis suis civibus licem intulit, potestatem enim Ecclesiae suae Stagenensis quam patris rationem utilitatemque habendam esse credebant. Causa deo data fuit ad Sedem Apostolicam, ab hac vero delegata Peregrino Caelestino Monasterio Laceroniensi, & Blasio Archiepiscopo Iaderino, qui secundum Ragulinus iudicaverunt, itaque potestatem percipiendas decimas Stagenenses permiserunt, ea tamen lege, ut Nicolaus ejusque successoribus centum aureos annuos, loco decimarum, contingerent, quemadmodum inter Andream proximum Nicolae decessorem & Ragulinus convenerat. De hac controversia, quae insim ac dissimulata exposita sunt in Andrea, & Nicolaus Episcopi Stagenensibus, huc revocari oportet. Ut quae ad regimen, utilitatemque Ecclesiae Stagenensis pertinet arbitrabatur, Nicolaus aliud, quantum in eo erat, diligenterque

De offi-
da in re-
beron Eccl-
scopo Con-
cyrensi
Episcopum
Senatus Ve-
neti.

parva
episcopi
in Venet-
norum po-
testate in-
finita.

quod de
insula.

scribit
Episc. alia
& decreta.

curabat, sic multo impendius ad Ecclesiam Corcyrensem bene gerendam, & Clericorum populorumque sanctissimis decretis ac preceptis excelsis, quæ incombentibus illi potissimum corde erat disciplinæ clericali, quam ab omni labe ac depravatione intactam esse volebat. Haud pauci ex ordine ecclesiastico mercatura operam dabant, contra quos Sacri Canones plenissime veant; neque illi sibi probro, aut criminis esse credebant: ad id prava illa consuetudo invaluerat. Hanc Nicolaus ut penitus aboleret, Synodum convocavit; & cum alia multa & præclara decrevisset, vel ad corrigendos corruptos plures Christianum mores, vel ad veterem Cleri sobrietatem & sanctimoniam restituendam, vel denique ad divini cultus splendorem ac dignitatem augendam, tum vero, gravissimis interdictis, & pœnis propolitis, Clericos ab omni negotiatione absteruit. Hinc vero decretum referendum curavit in Codice Statutorum Corcyrensi. Cum enim civiles magistratus nihil sibi in Clerico licere intelligerent, tamē, ut ipsi jure, permixti Episcopis, qui ipso Episcopo jubente, eandem, quam Synodus contra Clericos negotiatores, legem tulerunt, & pœnas etiam graves statuerunt: Et hæc Pars, inquit, posita & scripta fuit, obtemperare licentia & homini Episcopo Corcyra, qui sic fieri iussit, & mandavit.

Anno 1445. adhuc Paucatus Georgius, non suo quidem, sed Ducis ac Senatus Veneti nomine, ex ejusque auctoritate, Prætorum Civitatis atque insulæ greebas. Hæc pro suo erga divinum cultum pio studio Ducem & Senatum admonuit, ut vellet jubereque provenire Ecclesie S. Joannis in Lombaria, quam Joannes III. Episcopus reficiendam curaverat, restitui ac reperi ab iniquis hominibus, qui eos interverterant, ad seque transducerent, simulque eandem Presbyterum præficeret, qui rem divinam facis diebus ibidem faceret, facta tecta tueretur, & ex ejus proveniunt, cum recuperati fuissent, quæ ad victum & vestitum sibi essent necessaria perciperet. Nominavit vero Presbyterum indigenam, nomine Junium, singulari integritate ac religione præditum, quem dignum esse atque idoneum crederet, cui præfectura, & procuratio illius Ecclesie demandaretur. Et per iusta & pia visa est postulatio, ipsoque negotium datum est ad perficiendum quæ petierat, his ad eum literis receptis.

Franciscus Falsenti Dei gratia Dux Venetiarum. Nobili & sapienti viro Pangeratio Georgio, de suo mandata Comiti Curzelen, & successoribus suis, fidelibus, dilectis salutem, & dilectionis affectum. Receptis vestris literis, per quas hortamini, quod quædam Ecclesia tituli S. Joannis, juxta Casale nominatum Lombardie, illius insulæ, quæ dudum fuit Monasterium, & ejus redditus dividitur inter seculares, redeant in terminum, quod est iustum, quod tales ejus redditus in ipsam Ecclesiam redeant; & quod ipsa Ecclesia, & locus ille decantent in manus aliqui Presbyteri boni, qui divina ibidem celebret, & in calamine illam teneat, qui teneat Missam in ea, saltem tribus diebus in hebdomada, celebrare, & de illis redditibus eandem tenere de tempore in tempore, in augmento & bono culmine, & eorum reddituum remanere Presbytero præfata pro suo vitæ. Et quoniam quædam Dominum Junium filium Joannis Petri, tamquam ad hoc locum, commendatis vobis per vestras literas nos adhibentes fidem indubiam hinc, quæ nobis de ipso,

de sufficientia & pietate sua scriptis, contenti sumus, & volumus, & quod si est de libertate nostri Domini, vel nostri regimini provideretur, per materiam superscriptam, providetur, & nos de tempore in tempore super iusto, prout fuerit, pedem, atque decorem, pro honore Dei, & conservatione Ecclesie prævidetur, præfatus gradulum Dominum Junium in eam Ecclesiam, & quoniam, ut superius est dictum, multipliciter commendatis. Datum in nostra Ducali Palatio, die primo Oltobris, Inditi 4. (3) 1445.

Nicolaus Mencia & vivis salutato, in utramque sedem successit.

ANDREAS II. EPISC. CORCYREN. XII. STAGNENSIS XX.

E gente Michaeli Veneta & patria oriundus, Archidiaconus Ecclesie Cathedralis S. Martini, cuius Martinus V. Ecclesiam utramque decrevit, ut docent tabule Consistoriales 1476. v. Id. Decretis provisionem est Ecclesie Stagen. & Curzelen. simul antea per abbatem Nicolai olim Episcopi vacantibus, de priore Andrea Michaeli Archidiacono Ecclesie S. Martini Curzelen. Idem confirmant Codices Obl. Cam. Tom. 60. pag. 156. ubi Andreas electus an. subsequenti 14. Id. Januarii fidem legit collatorum la tres ac triginta forentis in atriarii Apostolicum, interposita sub-jussione Joannis Archidiaconi utriusque Ecclesie. Tenuit sedem utraque annos circiter 14. Aliquot annos abuit. Certe aberat anno 1438. cum Eugenius IV. anno eodem Florentiam ad eum litteras dedit, quibus jubebatur translationem Virginis S. Silvestri ad Virginis S. Lucie, atque utriusque Monasterii, in diocesi Urbis, conjunctionem, Apostolica auctoritate confirmare. Hanc Epistolam Pontificiam inscriptam Episcopo Stageni, idest Stageni, habes in Historia Ecclesie Stageni, hanc ipsi Andreas Episcopo Stageni XX. apponit, ubi etiam cognoscitur quæ causa illum in Italiam compulerint. Anno 1440. vel hinc proximo vivere desinit.

JOANNES V. EPISC. CORCYREN. XIII. STAGNENSIS XXI.

Mihi non absconde notus nisi ex tabulis Romanis anni 1441. Div. Cam. Tom. 30. pag. 166. Dom Ecclesiam utramque regebat, Michael Michaelis Civitatis atque insulæ præfidebat ex eadem gente Veneta Patricia oriundus, ex qua erat Andreas Michael Episcopus. In partibus extremis insulæ, quæ ipse erat in occasum, illi populus, quem Blattam vocant, assidens ad lacum cognominem. Hinc e regione obspicit parvus scopulus, cui vetus insidet Monasterium ac Templum S. Joannis de Gradina; & cum ante omnem memoriam a Monachis desertum fuisset, postea in eorum sedes, & callidam coramque illius Templi pii quidam Eremitæ subierunt, qui pace & frugaliter vivebant, & victum fere omnem & piscatu sibi querebant. Locum ac templum eo tempore tuebatur solitarius quidam, Lucas nomine, cui licet intendere traducere vestigii piscarii, hic siquidem ei non esse ajebat sui piscandi, ac pisces vendendi, nisi vestigii, piscatoribus impoñitur, ipse quocumque penderet. Solutionem hujusmodi tribuit abnuntiem in Curiam per eulosum prætorum citandum curavit ad Comitum sive Prætorum Civitatis, qui

De excep-
tando bo-
na Ecclesia
& Joannis
in villam
Lombardie,
et quæ Presby-
terus præ-
fatus

Receptum
Duci Venetiarum.

Andreas
Michaelis

Episcopo
Stageni
et Curzelen.
Idem confirmant
Codices Obl. Cam.
Tom. 60. pag. 156.

Michael
Michaelis
Civitatis
et insulæ
præfidebat
ex eadem
gente Veneta
Patricia oriundus,
ex qua erat
Andreas Michael
Episcopus.

adventaria incipit, iussuque ab illa petitione desistere, tum ipsum Lucam, tum omnes ejus Eremitae cultores ab omni vestigali piscarii resolutione immunes fore declaravit.

1446. Iudicium 9. die 29. Aprilis in villa Pletta. Spectabilis ac generosus vir Dominus Jas Michael Michael, honorandus Comes Carzula, sedens ad hancum solium iuris, cum ser Joanne Miksch, & ser Stephano qu. Andrea dandus suis iuribus; auditis orationibus petitione ser Nicolai Jagerwicz consistorii dandi piscaria, petentis cogi Lucam Eremitam S. Joannis de Gradina ad solvendum sibi Ere. terminavit & sententiavit; & per hanc ipsam sententiam dictum Patrem Lucam, & omnes ejus successores Eremitas dicti S. Joannis de Gradina, a dicta petitione dicti S. Joannis absolvit, ita quod ne ipse Pater Lucas, nec aliquis Eremitarum dicti S. Joannis presentium, seu futurorum, nullo modo possit cogi ad solvendum datum alicui personae, de piscibus per dictos Eremitas capitis, nec in futurum capitis.

Mors Joannis referri possit ad annum 46. vel 47. saeculi huius xv.

JOANNES VI. EPISC. CORCYREN. XIV. STAGNENSIS XXII.

Pater Corcyrensis, cognomento de Paulis, v. Rubius, Episcopus Budus, quem Nicolaus V. j. illi Dodonensem, cui ne integrum quidem annum praefertur, cum Ecclesiis Corcyrensis & Stagnensis committere anno 1447. idque constat ex Epistola ejusdem Pontificis ad Jacobum de Probertis eisdem Budensibus, quem in locum Joannis, ad illas, quas dixi, Ecclesias translati, substituit: Data est Roma apud S. Petrum anno 1447. xvii. Kalendas Novembres, Nuper, inquit, venerab. Fratrem nostrum Joannem Carzula, & fratrem nostrum Budensem Episcopum tuum, apud Sedem Apostolicam constitutum, a vinculo, quo ipse Ecclesiae, cui tunc praerat, tenebatur, & Fratrum nostrorum consilio, & Apostolica potestate solvit, absolventes, cum ad Carzulaensem & Stagnensem Ecclesias invicem unitas, tunc Patres caros, duximus Apostolica auctoritate transferendum, praesentibus ipsam dictis unitis & his in Episcopum & Pastorem Ere, Ecclesiam utroque vicinam praefuit.

ANDREAS III. EPISC. CORCYREN. XV. STAGNENSIS XXIII.

Patricius Corcyrensis ex illustri familia Carzella, qui Ordinem Eremitarum S. Augustini professus anno circ. 1450. administrationem Ecclesiae utriusque suscepit. Erat vir animosus, ingenio solerti, impiger, laboriosus, omnis Episcopalis officii diligentissimus, fugitans litium, cultor aequitatis & iustitiae. Multa sunt huius praerogae facta; unum alterumve commemorabo. Diffensiones & discordias composuit, quae non sine magna perturbatione publicae tranquillitatis erant inter Clerum et populum Corcyrensem olim quondam antiqua jura & privilegia, quae homines haec ex veteri consuetudine usurpabant, & dignitati utilitatique ordinis ecclesiastici officere videbantur. Haec controversia ad Episcopum, quamvis populo suspectus esse poterat, ac propensior videri ad partes cleri tendas, tamen propter perfectam ejus aequitatem & sapientiam de communis consensu de jure succurrat, hic vero, ut erat juris Canonici

et scientissimus, & iustitiae amantissimus, privilegia illa, quae sibi populus arrogabat, neque immunitati ecclesiasticae adversari, & legitima esse declaravit. Ita populum cum clero in concordiam reduxit. Totum Aedificium studiorum sumptu replevit ac replevit; nam viros, imbricibus ac tegulis ut templatum ac ventorum fractis aut disjunctis, tignis & trabibus carie & vetustate exotis, aut illudiciorum lapsu putrescentibus, magnum laborem fecerat, & nihil propius aberat, quam ut corrueret. In ipsa Cathedrali Basilica pulpitum opere ornatuque eleganti elaborandum curavit. Subter pulpitum aram D. Jacobi Apollolo, aequae venustam ac nobilem arae suae extruxit Vitus olim Canonicus & civis Corcyrensis, tunc vero Episcopus Cortharig, atque ante illam sibi & sua sepulchrum paravit. Andreas vero, ut ejus qui altare illud edificaverat, memoriae extaret, ibidem inculpa iustitiae flamma gentiliūm Viti, ibidem Leo erectus, pedibus posterioribus insistent, & pars dimidia Aquilae bicinctus cum diducendo utriusque capiti impolito; quatuor autem angulis ejusdem stemmatis quatuor litteras incipit: V. O. P. C. id est, Vitis Officiorum Praeful Corcyrensis.

Andreas Venetum licet, ac Romanum nobis producit litera Francisci Barbari ab Angelo Quirino Cardinali S. R. E. typis edita an. 1737; cum utriusque professionis casibus, & exortis inde eidem cum principibus Republicae viris, & cum ipso Barbaro conventiones atque similitates. Sed rem ab ipso exordio aggrediamur.

In insula Venetae urbi proxima, quae a S. Spiritu cognominis habet, Conventum Ordinis Eremitarum S. Augustini extructum fuerat an. 1421. auctore in primis ac duce Andrea Bonadumio Patrio Venetis, qui religionis ac pietatis causa illuc fecerant cum aliis ejusdem propoliti sacris tribus Michaelis Mauroceno, Francisko Contarino, ac Philippo Paruto; hi quoque omnes a Gabriele Spoltiano ejusdem Ordinis habitum sumperunt. At post septennium fere in hac vita instituto transactum novo consilio Canoniceum Regularium S. Augustini sodalium constituitur ibidem placuit, & anno 1430. Idibus Januariis novi Ordinis vitam ac leges professi sunt coram Thoma Tomasio Episcopo Tragurienis, id approbante Martino V. Pontifice, Dio floruit haec religiosa sodalitas, & non minimum incrementum cepit; cum sodales duo natione Dalmata, primum a Canonibus profugis, postea in gratiam restituti imprudens factus molitur, ut antiquos Eremitarum Ordo in insulam ac Canonibus revocaretur. Re itaque cum Andrea Episcopo Corcyrensi per litteras communicata, virum sui Ordinis studiosum, ac nimio flagrantem assu Venetis accessit simulque Romam clam profecti sunt, ubi multa conquesti de corruptis sodalium moribus, & eversa legum disciplina id tandem a Pontifice consecuti sunt, ut Andreas ipse inviscendo canonibus, & corrigendis, qui irreperant, abusus atque corruptelis praeretur. Quod ubi cepit in insula sodales, plerique in urbe principes viri compertum habere, patim dolores, patim injuria indignatione graviter commoti sunt; nota enim, & probata vulgo erat Canoniceum vultus ac religio tum Eremitici Ordinis fama, praefertim in Dalmatia non bene audiebatur, unde brevi discedere coactus fuit duos Dalmatae animi vivere, & abigenda potius, quam re-

Historia
Ducatus.

Summa de
Paulis & S.
Iacob ad
Corcyren.
& Stagn.
Ere. 1447.
1448.

Andreas Ep.
Corcyren.
an. 1450.
adventaria
huius
Eremitae
et Stagn.
Ere. 1450.
1451.

Andreas
Episcopus
Corcyrensis
an. 1450.
adventaria
huius
Eremitae
et Stagn.
Ere. 1450.
1451.

novande disciplina stimulo incensos, Episcopum cæco impetu in eorum partes abreptum, omnia vi ac dolo in eorum perniciem ac ruinam machinari, jam fuerat exploratum. Quare in Canonico patrociniū verba est omnium sollicitudo, in primis Francisci Barbati, hominis quæ ingenio & doctrina, ac auctoritate tum Venetis, tum Romæ facile principis, qui hic de re anno 1457. gravissimam scripsit epistolam Francisco Condulmerio Cardinali, qui maxime apud Pontificem Nicolaum V. pollebat. In ea scilicet invehit adversus Corcyraensem Anacletum ejusque socios; Canonicoſque vitam moriſque omnes laudat; denique rogat, ut visitandi Canonici potestas Andrea Episcopo suferatur; siquid vero culpe in piis illis hominibus inesse videret, sit Pontifici, emendationis cura Laurentio Jusliniano Patriarchæ Veneticarum prædicatione probatius tota mandetur. Extræ epistola inter ceteras Francisci Barbati & Cardinali Quintino typis vulgatas, cujus exemplum hic profero.

Franciscus Barbatus Franciscio Cardinali Veneto Vice-Cancellario S.

Agere & molisse scirem, Reverendissime Pater & Domine, detegenda cunctis saluberrima causa mihi data est, nisi pietatis, & religionis, ac innocentie patrociniū suscepisse judicaret, ut Canonici Regularis Sancti Augustini, qui p. Duo serviant in Monasterio Sancti Spiritus apud nos, a malefidiis, & falsis accusationibus liberentur, & Sclavoni quidam Apostate, qui partim aperte, partim clandestinis bonos viros habitantes in alio Monasterio persequuntur, intercedere dignam capiant veritatem suam. Solus Abbatensis, qui fuit natus ex septem sapientibus Græciæ, tenuit, sine iustitia, & sine premio, & p. una civitate stare non posse, & licet qui infidelitatis bonis, male vivendo satis parum dederint, daturique sint, ex his tamen provincia nostra exterminandi essent calamitatores isti, ut omnes intelligerent, apud iustos, & mercedem invidiam, apud sanctos, & bonos iudices veritatis licum esse. Sed ac e quibus fontibus emanant hæc maleficia videtur, quodam modo sunt paulo altius repetenda. Est Monasterium satis propinquum urbi nostræ, quod sub nomine Sancti Spiritus celeberrimum est, ubi a Cæsaribus Regularibus Sancti Augustini religiosissime calitur Deus noster, & in tanto honore est apud civem nostrum, ut brevi tempore non adificia solum, sed etiam moribus majorem in modum ornatus, ac amplificatus sit. Quo quidem complures peritio loco nati, & ingenio, industria, ac opibus præditi, Præter Andrea Bonitinerio nobili, ac prælati viro, quasi duce, & magistro facti, velut in portum tranquillitatis se contulerant, et cum tanto rerum humanarum contemptu perseverarent usque ad hanc diem, ut documento, & exemplo p. viis ceteris, in hac vita præter Deum nihil magis cura, & sollicitudine quæri oportere. Convertebant quoque alii, & plebei, & peregrini, quia viderent, et doctrina illius Prælati Andrea, quasi signum quoddam propoluerat amicum ad ducere, deatque vivendum. Sed quia non amore capiente verbum hoc, duo Sclavoni, qui Invere Religiosis iugum ferre aut voluerant, aut non poterant, inde fugerent prius, postea concitatis, deservierunt, interque clandestino consilio cum suis similibus, ut dicitur, cum Episcopo Carzolanis, qui Ordinis est Eremitarum, Romanum iterant, ac multis artibus, ut p. viamque sit, infuso forte Romano Pontifice, impetraverunt, ut Monaste-

rium Sancti Spiritus ad Episcopum Carzolanum transferretur (& fideles omnia in hoc loco) non ut corrigeretur, qui bene, & p. illis viderent, sed ut extirparetur, & p. erentur ex illo loco, & Monasterium illud, quod, ut ita dixerim, monasticæ viæ speciem est, ad Fratres Eremitarum transferatur, quarum magis p. rebus illi Carzolini moribus, & iustitiis, ita videntur jam pridem, ut præter nomina nihil Eremitarum penitus habere proficiantur. Quod cum alias sanctæ synodales magis conatus voluissent, non cum illis falsis fratibus, cum illis Episcopo Sclavo, sibi que consensuissimum, cum illis malefidiis, & falsis criminibus tentant revocare hunc locum ad pristinum sui Ordinis desolationem; unde cum Episcopum præditi, qui deinde audire in spiritibus, & manifestatissimis, diligenter examinare, postea graviter, præterque iudicare debuisse, levitatem, furorem, & iracundiam ante tempus ex omni consensu præstetisse, & ante iudicium præiudicium fecere cavatus est; insissa enim causa locutionem jam talis adversus servos Dei videretur. Quod cum jam vulgatum esset, honestissimum, ac amplissimum viri civitatis nostræ inter ipsos Senatori supplicaverunt, ne pateretur apud nos tam iniquam falsitatem plus posse, quam veritatem, quod facile impetraverunt. Nihil est enim apud nos isti servus Dei quodammodo carius, nihil illi iudice servus, aut contemptus; unde Carzolanus iste, qui non examine, sed examinare viros istos, ut dicitur, consiliorum, interim tempus habebit ad cogitandum quid agendum sit ei, qui de rebus dubiis, & magis sit iudicaturus, postquam non successit ei consilium, quod dicitur edisse calamitatoribus istis, qui non solum Apostata viderentur, accusatores, & falsi testes esse bonorum voluerant. Quare cum causa ista dei sit, & qui accusantur digni sint patrociniis optimis cuiusque, & nostra Responsa Monasterium hoc velut sanctuarium præcipuum habeat in honore, & quidam Fratres Eremitani illud cum tanto dederint, & cum luminibus calumnia ad pristinum servitium, & ignobiliter revocare voluerint, adhibenda diligentia est apud Sanctissimum, & clementissimum Romanum Pontificem, ut Carzolanus iste, qui ferrum & arma trellare consuevit, non ad commendandum nobiles vestras, qui servi Dei sunt, sed ad dimicandum cum Tarcis se parat, & artem belli sumas sibi; sapientibus autem, & iustis viris modestum, gravitatem, & aequitatem relinquat iudicant. Horum autem (ut hominem dicendi faciam) ut optime, ac excellenti viro Laurentio Jusliniano, Patriarchæ Veneticarum, mandetur visitari Monasterium huius, qui, cum plenus Dei gratia sit, decernat quæ Spiritu Sancto digna sunt, nec ulla inveniat, qui sine magna culpa recedere cum iudicio possit. Natura enim, & doctrina, ac virtute, & gloria sit excellenti, ut cum omni viri sanctis viris conferri possit. Cura igitur, ut, si cum aliquando apud majorem vestros nisi Senatori de Senatore iudicare non licebat, ita nunc non permitatur nisi servo Dei de servis Dei ferre sententiam. Hoc mihi, & Civitati nostræ ita gravis scias fore, ut nunc nobis gratius facerem nihil posse.

Ventus n. Venetis Martii MCCCLII.

Quid a Condulmerio responsum, quid pro Canonicoſum cæco illo actum sit, nulla produnt litteræ. Et Andreas quidem Episcopus, cum temeritatis sibi notam, & Venetorum malevolentiam non immerito intulisset, Corcyram

revertus est; Canonici vero tutiorem, pacatioremque adepti insulae & canobii possessionem ad dividendum fere saeculum decimum septimum ibidem permanserunt; cum eorum fidelitatem Pontificis auctoritate extingui fuit, & locus populi Fratrum Franciscanis observantior disciplinae S. C. attribuitur.

Flaminius Cornelius Dec. XII. Monum. Eccl. Vener. affirmat Andream Bondumierum Canoniarum solummodo institutum impleverunt fuisse cum locis: ac rerum letis facile ostendit, eos primum Eremitarum S. Augustini vestem induisse, quos propterea Mozzagrugius a Corbello productus cucullator nominat, & duo illi Delmatae, ac Andrea Episcopus eremiticum Ordinem tollitute conturbant, quod ibi prius obtingerat; hinc scribit Barbarus, Fratres Eremitarum Monasterium illud ad pristinum fervorem, & rigorem revocare voluisse, cum hic Ordo omnibus fere contempit esse cepisset. Tertio post susceptum Episcopatum anno de antiqua Ecclesia egregie meritis e vita migravit an. 1473. Kalendis Martii, & post solemnes exequias in ipsi Cathedrali Basilica sepultus fuit.

Eodem die, quo Andreas sepulture traditus fuerat, Junius Archidiaconus Ecclesiae Corcyrensis cum Canonicis, qui aderant, ceteris obsequiis, ad consentiendum in Palatium Episcopale diem post obitum Andree tertium edixit, ut Comitibus Episcopalis celebrarent, & Episcopum eligere, qui Ecclesiae Corcyrensi & Straguenti praesideret. Editum valde Biblice Cathedralis affigi iussum est hoc: Nos Junius Archidiaconus, D. Marcus Marti, ceterique Canonici Ecclesiae Corcyrensis, nosse praesentes in Capitulo nostro Corcyrensi, representante totum Capitulum, vobis omnibus & singulis Canonicis, & Fratribus nostris, in Diocesi existentibus, tenore praesentium notificamus, qualiter bonae memoriae Reverendissimi in Christo Patris Dominici Andree Episcopi nosse, die Veneris, prima Martii praesentis, sicut placuit Domino, ab hac saepe subtrahis est, et corpus eius traditione sepulture intendimus, & decrevimus congregari, & coadunari ad electionem futuri nostri Pontificis canonice celebrandam; quare tenore praesentium omnes & singulos vos rogamus, hortamur & requirimus, quatenus velitis & debeatis, qui commodum poteritis, personaliter comparere in Episcopali Palatio Corcyrensi, in Capitulo nostro, hinc ad tres dies proxime futurus ad tractandum de electione canonica, & ad ipsum celebrandum legitime, Spiritus Sancti gratia invocata: quorum trium dierum primum pro primo, secundum pro secundo, tertium pro tertio, ultimo, & preceptorio termino, & consultatione canonice damus & assignamus; quibus revocatis, non obstante absentia, aut contumacia cuiuscumque vestri, procedimus, Deo inspirante, & Spiritu Sancto cooperante, ad electionem futuri Pontificis & Episcopi nostri, ac Ecclesiarum simul canonice unitarum Straguentis & Corcyrensis. Et ne alius vestrum praesentem ignorantiam obitus praesentis Junii Andree Episcopi nostri, mandavimus praesentem citationem vestram, per Nuncium nostrum Simonem Clericum Sacramentum Ecclesiae Cathedralis, publice affigi in vestris ipsam Ecclesiam Cathedralis S. Martii. Datam in Episcopali Palatio Corcyrensi, die prima Martii, sepulto jam supra dicto Domino Andrea, 1474.

Notum est, quod cum diebus constitutum, qui fuit quartus ante Nona Martias, conveniunt Canonici ipsi tunc, quibus nec facultas defuit, nec voluntas a-

deundi ad comitia; & divini Spiritus lumine atque auxilio impulsi, cunctis suffragis Episcopum renunciantur Bonivum de Tolentis abentem. Erat civis Corcyrensis honesto loco natus, Doctor Juris Pontificis, vita integerrimus, consilii plenus, discipulis reique ecclesiasticae scientissimus, Canonicus Ecclesiae Corcyrensis, identique Canonicus, & Archidiaconus Ecclesiae Straguentis, qui tunc Vicarius generalis monereungebatur apud Jacobum Venerum Archiepiscopum Ragusinum; in cujus decretis non saepe nominatum invenio. Noster, inquit Veneris in quodam suo edito, nosse Vicario generali in spiritualibus Venerabili viro, Discretorum Doctori, Domino Bonivum de Curcia, Canonico eisdem, & Archidiacono Straguentis, & ejusdem Canonico &c. Alios praeterea titulos honorariorum gerebat; nam in quodam suo decreto, quod fecit, dum esset Vicarius Archiepiscopi Ragusini, se Domini Papa, sedique Apostolice Capitulum, & Acolytum appellat. Sub finem comitiorum Junius Archidiaconus, & Canonici litteras supplices miserunt ad Nicolaum V. Pont. Max. & cum de legitima & canonice electione Bonivum, ac de hujus eximia doctrina & virgine Pontificem certiores fecissent, orantur uti obsecraverunt, ut Acta comitiorum Episcopali confirmaret, si quid illis ad vim suam obtinendam defuisset, auctoritate Apostolica suppleret, collatque Bonivum Episcopatum auctor fieri vellet, approbaretque. Haec est Capituli Corcyrensis ad Nicolaum Epistola.

Sacratissime ac beatissime in Christo Pater ac Dominus, sacrosancta ac universalis Ecclesiae sanctissime Pontifex, post obitum patrum nostrorum &c. Sacris Canonibus normata esse cauta, ac ultra tres menses proprio Pontifici Cathedralis non vacet Ecclesia, ut lupus rapax, pro stessu Pastoris, gregem invadat Dominicum, aut in suis facultatibus, Ecclesiae viduata grave dispendium patiatur. Ea propter bonae memoriae Andrea Episcopo nostro Straguentis & Corcyrensis, die Veneris, prima Martii praesentis, sicut placuit Domino, ab hac saepe subtrahis, & corpore ipsius, prout moris est, ecclesiastica tradito sepultura; nos Junius Archidiaconus Corcyrensis, Presbyter Marcus Marfieb, Presbyter Antonius Jurgenevich, Presbyter Marcus Johannis, Presbyter Matthaeus Johannis, Presbyter Antonius Simonis, Presbyter Marinus Nicolai, Canonici Ecclesiae Corcyrensis, convenientes simul in unum ad electionem futuri Pontificis nostri canonice celebrandam, competentem terminum duximus statuentibus. Citati igitur interim, & tunc praesentibus omnibus, qui electioni celebranda deberemus, voluerunt, & potuerunt commodum interesse, in Capitulo in Episcopali Palatio Corcyrensi, habita prius inter nos matuta & plena deliberatione, ac diligenti, & canonice tractatu procedente de persona idonea & sufficienti providenda, favente nota Dei, omnes Canonici ibidem praesentes, & totum nostrum Capitulum representantes, unanimiter & concorditer, quasi per inspirationem Spiritus Sancti, nomine discrepante, prius etiam ipsius Spiritus Sancti gratia invocata, & ejusdem Missa solemniter celebrata, nominavimus, & canonice elegimus, omnibus meliori modo, via, forma, & jure, quibus posuimus, & valuimus, egregium virum Presbyterum ser Bonivum de Tolentis, de Curcia, eximium Discretorum Doctorum, Concavonum nostrum Corcyrensis, ac ad praesentem Reverendissimi in Christo Patris Dominici Jacobus Archiepiscopi

Episcopi de-
monstrare.

Andreas
fuit in
Episcopatu.

Junius
Archidiaconus
Corcyrensis
ad Comitia
Episcopalia
convocavit.

Ut electio
non constet
nisi Nicias
luz V.

Corcia
supplicat
ad non
interit.

Notum est,
quod cum
diebus
constitutum,
qui fuit
quartus
ante Nona
Martias,

Regulæ Vicariorum generalium ac per præfatus publicum instrumentum, nominavimus, & elegimus in nostrum, & Ecclesiarum suarum canonicis nostrarum Stagnæ, & Curzulen, Episcoporum & Pastorem; ac ipsam electionem sic canonicis celebratam, per præfatum Presbyterum Janum, Archidiaconum, alia & intelligibili voce, nomine, ac vice omnium nostrum, pronuntiari, & publicari fecimus; eorundem omnibus assensibus, cunctis: Veni Creator Spiritus, & hymnum Te Deum laudamus; & ipsam electionem sic celebratam & publicatam, ne præmissum est, presentavimus præveniente Presbytero Romano nostro electo, petentes ipsam assensum, qua præsentata & eidem percella, humiliter & devota præbuit assensum suum totalem præfata electioni, per nos de ipso celebrata; qui utique Presbyter Romanus electus, est vir plene & mature ætatis, qui jam quinquagesimum annum ætatis sue exegit, vir vero iusticiæ, idoneus, de matrimonio legitime susceptus, morum vita, & sacrorum Canonum scientia merito commendandus, providus & interpresibilis, Deo, & hominibus placens; & superascriptam electionem, presentatorem, & consensum ipsius electi, in his scriptis vestra Beatitudinis decrevimus presentari, Denum Sanctitati vestre duximus annuuntiare, ac humiliter gressusque, & tenore presentium supplicare, ne si quid in ipsa electione, aut dependentiis, seu circumstantiis ipsius obmissum, ac neglectum fuit, quod sacris Canonibus, aut forma electionis, sive stilo sacri Palatii obviaret, aut superfluum quid gestum foret, eadem vestra Beatitudo, de ipsius specialitate, ex plenitudine potestatis, dignetur supplere, & emendare; & prænominatam electionem, presentatorem, & consensum ipsius electi ratificare, & legitimare Apostolica confirmare; & electo nostro prædicto munus conversationis, per sacram vestram impositionem manuum impertire; quatenus auctore Domino, nobis velut Pastor idoneus, & toti Episcopatum, in his, que ad Episcopatum, & Pastorem spectant, præesse valeat pariter & proficere; nosque & alii sibi commissi, sub eius saluberrimo regimine valeamus eorum Deo salubriter militare. Ut autem omnium nostrum, & totius nostri Capituli vota, in prædictis omnibus, & singulis unanimiter concordasse, & in hac electionis petitionem, & confirmationis convenisse Beatitudo vestra noscat, præfatus electionis decretum, sic unanimiter & concorditer factum, fecimus per infra scriptum publicum Notarium, & Cancellarium Communis Curzula, notari, & in Actis Capituli scribi, in bancque formam publicam redigi, nobisque sigilli Capitularis impressione manari ad robur, æstimationem, & testimonium omnium, & singulorum præmissorum. Dat. Curzula in Episcopali Palatio, die Luna mensis Martii 1454. prima Indictione. (Indictio prima cohercet cum anno 1453. ac proinde hunc relictum oportet; & hoc ipso anno xvi. Kalendas Junii.)

Et ego Paulus filius quondam Andree de Surdis Venetus, publicus imperialis auctoritate Notarius, & in presentiarum Communitali Curzula Cancell. his omnibus & singulis præmissis, citationi, pronuntiationi, presentationi, consensui, dum sic fieret, & ageretur, præfatus fui, rogatusque scriptis; & in Actis Capituli notari, & in hac publicam formam conscripsi & publicari sub meo sigillo & nomine consensui.

Sed iamdudum Sedes Apostolica, ut occasionem omnem præcipere dissensionibus schismaticis,

illis, illicitis patris, flagitiis Simoniacis, aliisque canonicis vitiis, quibus peripse Capitulares huiusmodi Episcoporum electiones turbant, atque infici solebant, iam eligendi etiamque Episcopos ad se revocare coeperat, sibi que se servabat. Itaque Nicolaus V. electionem Boni, ut rescribit atque irritam fecit, & Lucam Leonium Episcopum Coreyrensis & Stagnensis dedit anno 1453. xvi. Kalendas Junii, ut constat ex Tabulis Romanis Obl. Cam. Tom. 73. pag. 60. Hic autem anno proximo, tertio Nonas Junii sponsonem fecit contribuendi florenos quinquaginta gratia Apostolico. Obl. Cam. Tom. 76. p. 98.

LUCAS EPISCOP. CORCYREN. XVI. STAGNENSIS XXIV.

Ex familia Leona Veneta patricia, Doctor Juris Canonici, quem Nicolaus V. Rectorem utriusque Ecclesie præposuit anno 1453. Sodalitatem priorum hominum confirmavit, & multis privilegiis auxit, quam instituerat Joannes a Cruce primum Coreyrensi Episcopos, etique eadem Omnium Sanctorum attribuerat. Hæc ab exiguis initiis orta in tantam frequentiam, amplitudinem, splendorem creverat, ut plurimi ex omnibus Civitatis ordinibus in eam certatim nomina darent; & clarissimi viri & primarii nobilitate eidem se adscriptos esse gloria sibi duccent. Itaque ex patriciis, civibus secundi ordinis, & plebeis constabat. Congregatio Verberatorum ex eo appellabatur, quod sodales statim diebus terga flagellatis credentes ad sua, & aliorum delicta expianda, & divinam misericordiam sibi ac patris propitiandam, pia supplicatione, per viros & plateas incedere solebant. Hanc itaque Sodalitatem Lucas Episcopos diplomate amplissimo confirmavit, cujus initium est: Lucas Leono Venet. &c. Episcopos Curzulen. & Stagnen. &c. Reperimus in nostra Diocesi Curzulen. Congregationem quorundam fratrum laicorum Verberatorum dictam; in qua Congregatione magistri erant numerati & nobilissimi, & civium, populique, captam & fundatam anno Domini 1301. 8. mensis Octob. tempore Domini Joannis Cruxi Ep. Curzulen. & Stagnen. qui omnes & diligunt Deum &c. ultra mediam partem auri verberantes per Civitatem omni die Dominico, ac se congregantes in Ecclesia Sanctorum Omnium &c. Dat. Curzula an. 1456. &c. Vices Olivivichii Episcopos Cordavensis, qui sacellum, & altare S. Iacobi Apostoli in ade Cathedrali Coreyrensi extruxerat, & ibidem sepulchrum sibi, suisque faciendum coraverat, ut supra dictum est, Sacerdotium perpetuum instituit, cui coascendendi jus esset penes familiam Olivivichiam, & vestigibus idoneis docavit ad Presbyterum altitudinem, qui quotidie pro se, suisque consanguineis, ac posteris, ad arm S. Jacobi sacrum faceret. Ab Luca Episcopo petit, ut hæc omnia, memoris causa, scriptis mandaret, ratique haberet: Lucæ Leonis Ven. Dei & Sed. Ap. gratia Episc. Curzulen. & Stagnen. Reverendus in Christo Pater, & Dominus D. Virus de Curzula, Corbervien. Antistes meritis, nobis significavit fecit, quod pro anima sua, suorumque discessorum salute, nec non hereditum & posterorum suorum memoria, & adificatione, capellam novam cum altari ad honorem Dei, & Beatiissimi Jacobi Apostoli in nostra Cathedrali Curzulen. Ecclesia, una cum sepulchro, ante altare, pro eo-

Paulus ex-
tra taliter
relato.

Exor. Leona
Veni. Episc.
Coreyren. Curz.
an. 1453.

Sodalitatem
Verberatorum
sancti Jacobi.

Item con-
firmavit So-
dalitatem
an. 1453.

am Reverendo Patre & Domino, suadavit, adificavit, & construxit de bonis propriis, & ecclasiastica fide vidimus, auctoritate & licentia obrita a Reverendissimo in Christo Patre, & D. D. Andrea Episcopo Corcyrensi, & Synagoga, predecessore nostro &c. Dat. Corcyrae in Episc. Palat. sub anno Incar. Domini 1456. Calixti D. P. III. an. 1. De actis, decretisque Lucae Episcopi, praeter haec, nihil aliud reperio. Anno 1462. Venerit cum esset, diem obiit supremum, Nonis Julii, & in sepulchrum majorem suorum fuisse & solenni pompa illatum fuit.

Venerit obiit.

Canonici Corcyrensis
Episcopi
Lucas de
Venerabili
Archidiacono
Sibi in Episcopo
Corcyrensi
Episcopo

Cum Corcyram de morte Leonii Antistitis esset allatum, Canonici Corcyrensis repulsi & rejecti superioris electionis non absteruit, quomodo statim ad novum Episcopum eligendum, velus convenirent: tanta cor antiqui iuris reperiendi, praeterea consuetudinis revocandae cupiditas incitavit. Habitus ergo comitibus communis consensu, & una voce Episcopum declaratum Lucam de Tolentis abicimus, Bonini vel fratrem, vel certe consanguineum. Hic erat Archidiaconus Ecclesiae Corcyrensis, magnus sane homo, maximis virtutibus praeditus, amplissimis honoribus, & numeribus perfectus; de cuius egregiis factis, & eximii meritis si pauca dixerim, ab huius loci insistori haud plane aberraverim; haec enim ad decus pertinent ornamentumque Ecclesiae Corcyrensis, in qua ille proximum a solo Episcopatu sibi sublimem tenuit, & ipsemet Episcopatu dignus totius Capituli suffragis habitus fuit. Vir ad dignitatem & gloriam, atque ad rem publicam, & ecclesiasticam prouidentem ac strenue gerendam talis esse videbatur: valebat acumen ingenii ad difficillima quaeque expediri, intelligendi celestia, decernendi consilio, agendi industria. Delegationibus perquam honorificis, quas feliciter gessit, de testimonio illustrium virorum, ac meritorum, quae Pontificis, Duces, Imperatores ei tribuerunt, non pauca diximus in Historia Ecclesiae Sibirienensis, cuius Episcopatum Paulus II. eidem contulit: quae ibi desunt, hic splendida cenleo. Pius II. de arduis & gravissimis negotiis oratorem misit ad Stephanum Regem Bosniae, an. 1462. litteris ad eum datis in haec verba: Pius Episcopus Ser. Ser. Dei dilecto filio Lucae de Tolentis Archidiacono Corcyrensi, sal. & Ap. ben. Cum tua magna circumspectionis industria, alique maturitatem consilii, & profundam providentiam praecipuam in agendis, qua in te, prout nos magna rerum experientia docuit, vigere sentimus, nec non tua devotiois sinceritas, quare ad nos, & Romanam geris Ecclesiam &c. te ad carissimum in Christo filium, Stephanum Regem Bosniae illatorem, & ad dilectum filium nobilem virum Stephanum Ducem in Bosnia duximus transmittendum &c. Hac legatione perfuncto, alteram Paulus II. eidem demandavit ad Philippum Ducem Burgundiae: apud quem ita se gessit, ut quidquid Apostolicae Sedis nomine petebat, obtinuerit; & abeuntem anno 1465. Philippus litteris commendavit, officii & benevolentiae plenius, prosecutus fuerit: Philippus Dei gratia Dux Burgundiae universis & singulis &c. Universitatem nostram, & vestram quomodo affectuose regamus, maxime vero subditis & servitoribus vestris districtis praecipientes mandamus, quatenus dilectum & fidem Consiliarium nostrum, Dominum Lucam de Tolentis, Archidiaconum Corcyrensem, Subdiaconum, & Nuncium Sanctae Sedis Apostolicae, qui expeditis mi-

nisteris Legationis, quam ad nos habuit, ad carissimum Dominum nostrum Papam, & ejus Romanam Cameram nunc revertitur, nostri contemplatione, & favore recomponi recipiat &c.

Itera dum abisset, ad eum, ut diximus, Canonici Corcyrenses Episcopum unanimi consensu detulerunt. Sed Pius II. cum aliis ob causis, tum etiam propter quod Sedes Apostolicae Lucae consilio atque opera indigebat, Capitulum electionem valere noluit; quod cum Canonici agere tulissent, iratum & offensum animum, quem erga Pontificem non poterant, contra ipsum Locum declarare, & exprimere voluerant; illique litteram intulerunt de fructibus & proveniunt Archidiaconatus, quem obtinebat; quos percipere non posse astant, cum Ecclesia & choro abesset. Verum Paulus II. ei cavendum & providendum pavore, ne quid incommodi ac detrimenti eis absente caperet; ut se facturus testatur in suis ad ipsos Canonicos litteris: Proindebimus, inquit, per opportuna remedia idemunitati ipsius Lucae, qui continet in nostris, & S. Romanae Ecclesiae negotiis confisit. Idem Paulus II. anno 1469. tamen Archidiaconum Lucae decrevit; noluit tamen a Romana Curia discedere, ut eo consiliario atque adiutore ad gravissima quaeque negotia expedienda uteretur. Sixtus IV. anno 1476. iterum Lucam in Burgundiam misit ad Carolam Ducem, a qua deinde missus fuit Legatus extraordinarius ad Ducem & Senatum Venetum; utrinque praestata doctrina, solertia & virtutum suarum testimonio resultit, quae in Historia Ecclesiae Sibirienensis adis ejusdem Lucae inferimus. Nihilominus fide existimationem & gratiam conciliavit apud Fredericum Imperatorem, & Maximilianum ejus filium Regem Romanorum. Duceptem legationem sibi a Frederico imposuit suscepit; primam anno 1486. ad Principes & Dynastas Italiae, alteram anno 1488. cum Legato Regis Poloniae ad Collegium Cardinalium, auxilii petendi causa ad repellendos Tartaros, qui Poloniam invaserant. De utraque in Hist. Eccles. Sibirien. Tertiam utrique interfectam eidem mandavit anno 1487. sociosque legationis adiunxit Maximilianus Caesar: Cum D. D. Lucas Episcopus Sibirienensis . . . Consiliarii & Oratores nostri, nobis summe dilecti, in nonnullis negotiis nostris ad diversos Reges, Principes, Civitates, ac alia loca diversa & Decima progressus suas habebant dirigere &c. Ac Maximilianus quidem semel, iterum, ac lapsus scripsit ad Innocentium VIII. & litteris pollicens, quod iape antea fecisset, rursus Pontificem orat obsecratque, ut Lucam, ob egregias ejus virtutes, & singularis in rem publicam, & Christianam merita, tandem aliquando in amplissimum Cardinalium Collegium cooptare velit. Unam ex his Caesaris Epistolis integram habes in adis ejusdem Lucae Episcopi Sibirienensis. Nescio quid causae fuerit, quod viro clarissimo, & summis honoribus dignissimo purpuram & galero praeripuit. Anno 1491. morte iobacis importunum sui nominis memoriam manuscripta domesticis impressam reliquit. Fratrem habuit Nicolaum, qui patriam hanc iterum iterum gloria illustravit, quemque Fredericus Imperator ob insignia ejus merita, Comitis Palatini dignitate, aliisque honorificis titulis decoravit.

Ex Cod. CIL. Bibl. Nanniae Venetae ejusdem mandata, quae Pontifex Lucae dederat, ut legationem suam ad Burgundiam Ducem prode-

Pius II.
Episcopus
Lucam
electum
restituit.

Paulus II.
Episcopus
Sibirienensis
Lucam
electum
restituit.

Lucam
venerabilem
in Christo
filium
Sibi in Episcopo
Corcyrensi
Episcopo

Lucam
venerabilem
in Christo
filium
Sibi in Episcopo
Corcyrensi
Episcopo

reges gereret, atque rei ecclesiasticae utilia, quibuldam subiectis notationibus, hic excerpta subiicio.

Institutiones pro R. in Christo P. D. L. Episc. Sibenicensi S. D. N. ad lib. (1) Ducem Hungaricæ Nunciis & oratore missio die XXV. mensis Februarii 1746.

Primo post salutem & benedictionem Ap. dicit gratias Orator S. D. N. multa commoveret de primogenitiarum suarum, (2) & suis praerogativis analysi in Republicam Christianam, multa de profutis in Ap. Sciam & sedentes in ea callatis, multa etiam de obligationibus suis & pers. in defensionem Christianae religionis, nisi ejus pietas probe cognosceret Ducem ipsum & religiosum & devotissimum Principem esse, & singulari zelo in subsidium Catholicæ fidei ardere, ut ejus Beatitudo ambigat de ipsius Ducis optima voluntate & firmo succursu fidei proposito, sed perierit ejus Sanctitas antiqui hostis insidias, qui in vuln. hominis humanam gentem in primo parentis decepti nec desinit exagilitis viis falsa pro veris, vana pro certis pro aeternis suggerere, & salutaria hominum proposita ad aliquid vicia forma dilatare, ut simul cum eis in perpetuum dedecus & ignominiam perant. Atque ejus Beatitudo statim Evangelicam sequi doctrinam & eandem sanam ad universos Christi Principes converteret, maxime hoc tam calamitoso & suavis Republicae Christianae tempore, quo immensissimum Tartarorum tyrannum post tentum & tam immodicam cladem & innumerabilia vulnera rebus Christianis infusa novissime (3) Cassam praerogativam Janusium urbem cum pluribus aliis adjacensibus civitatibus capere, ut & elatus ingenti viros terra marique formidabilis exercitus classis, quae preparat a vultu non solum Ungaris & Valacis, namque Ellaspontico ad ipsi Italia, sed universo Christiano populo existimam clademque extremam minatur.

Dicit praeterea primam D. N. non dissimile esse praerogativam S. Cullimiani, quia cognoscat & agnoscat aliquando praerogativam suis & antecessorum suorum esse obligationem & velle adstrictam, & illud semper in religiosissimo pectore suo succurrenda fidei desiderium versari. Verum ex emergentibus causis, urgente necessitate & imminente fidei maximo periculo S. D. N. proprium Nuncium & Oratorem vultus mittere ad sollicitandam & accelerandam praesidia, Intellexit enim per diversas vias & a vultis id S. Beatitudo Tartarum validos exercitus terribiles atque navales parare. Ideo horata est non semel, sed sapienti Principes Christianos ut opto fidei in tanta necessitate consistant sequat. Similiter & (4) rege Hungarici Nunciis fuerunt ad requirendum praesidia, & continuo quousque litteris interpellant ipsa praesidia, sine quibus magnum Christianis immineret periculum.

Considerat S. vultus sua periculum majus, quam nunquam antea immineret & omnia necessarium esse ceterum subventionem & exercitum intrare ad defendentes reliquos Christianos fieri, ut Hungarica expugnata Germaniam totam penetraret, & ne sperata Dalmatia & Illyria subitus periret in Italiam irrumperet, Insidit ergo intellegere praesidia orator, quid ipse Dux pro praefati in animo habeat, si velit exercitum emittere, sine subministrare pecuniam, an ipsius vultus & desiderium suum exopto proponat. Si statim exercitum mittere, necesse est ut validum & potentem militat, & ducem aliquem sui Gen.

& sanguinis, rei militaris expertum, fide & honorate praedictum exercitum praeficiat, quo assu requirit orator, ut numerum statim bellatorum, designet ducem, & sine mora exequantur, cum validissimum vultus & praepositum habeat exercitum, & deceleret tempus missio, & quia via incendet, & quo loco consistere debet exercitus, Ut provident de convenientibus & de religiosis hosti apparitionibus, ut hoc celebrare fiat, ut de quo modo in terrarum Tartarorum fama spargatur. Et in casu huiusmodi exercitus mittendi poterit d. orator dare spem, quod ea qua proveniunt ex decimis in terris suis, dabuntur in subsidium exercitus sui cum ei, soli, rei, Pius et Paulus praedecessores S. D. N. ad stipendia militum in exercitu missio exercitus consistere, et hoc in tentum mittendi exercitus et non alius.

Si vero praestitit pecuniam erogare in subsidium fidei, quod etiam expeditis videtur attente difficultate exercitus & gravi impensa inveni, qua sufficere possit ad bellum aliquo tempore pro cautis milites exercendo, praepositum est, quod in ipsa commisionibus oratori datis statuatur, redemptionem voti, scil. in subsidium fidei esse iure taxatum per diversales Episcopos (5) Innocentii Tertii ut in cap. Magna Or. quod super his de voto, quibus inducere oportet, et expen. quas subiacent erat in tanto studio & redando, & labor itacis alimetur. Et propterea S. D. N. nolle sibi majus onus imponere, sed etiam non accere S. suam a potum sollicitate recedere maluit in tanta Christiana respública necessitate. Idcirco orator non descendat ad aliquam limitatam summam, sed requirit se ad ea, qua alias S. Cullimiani ad insignis memoria ejus Petri declarata sunt, ut probe novit idem orator. Sed quare orator aliter ab ipso Duce summum, quam pro redemptione voti sui ex compensatione pro personalis perfectione dignum existimat, & habito responso per praeprium Nuncium si opus erit consulat S. D. N. antequam aliquid concludat. Constat enim extra semper orator augere, & ex rationibus allegatis sibi per S. D. N. & ex magnitudine Principatus, & ex gloria vultis sui, & ex ratione acceptorum beneficiorum, necesse ex multis tam decimis quam solatiis suis ac aliis tam per eum & suis receptis ad majorem ergandam inducere.

At si ut credit S. D. N. in suo sancto perficit proposita suorum progenitorum exempla imitatus aliquando personam propriam & praeprium sanguinem pro Christiana religione devovere, & illi qui pro ipso & universo eum fidem mortem subivit, ipse etiam non dubitet, non evadit desideris affectus se, expet suam, sanguinem praeprium, militiam & thesaurum pecuniae pro honore Salvatoris oblatum, comprobabit dicit orator eius voluntatem, & dentur nonnulli S. D. N. ut in hac sacro proposito perseveret, & sine mora in tanta necessitate fidei accipiat se. arat Christianis, se vultis fidei signaculo, & professionem suam declarat, ut & S. D. N. & S. J. Imperator Christianissimus Rex Francorum ac omnes alii reges & principes sine exemplo doli vel in persona proficiantur, vel subsidia subministrant, cum satis declaratum fuit S. D. N. quod Francorum Christianis obligavit se ad praesidia secunda non parva, & patri & societate geret ipsorum aliquem personaliter proficiat.

Itaque intellexit super hoc deliberatione Principis intellegit etiam d. Orator, quem vultis proponit facere, quo tempore proficiat, & quos exer-

etiam suis expensis propriis decere precepit, ut D. N. S. faciat diligenter circa alios Principes, ut de eodem tempore per se ipsos vel eorum praesidia concurreant, ut aulice viribus amicum Gallicorum Principum facilius inimico crucis Christi & fidei suae exterminari occurrere possit.

Et in eventum suae personalis profectiois poterit orator laudare, ut tunc honoris suus ipse Dux & ad Imperialem Majestatem & ad Christianissimum Regem Francorum, & ad reliquos Principes fidei amicos conjunctos ad invitandos eos ad personalem profectioem vel referenda subsidia juxta coram devotionem, quia iidem S. D. N. cognito de voluntate sua Celsitudinis facere precepit & curabit cum viribus suis optima ferre, quae etiam sua beatitudo pro tua sancta pia & necessaria re non dubitat eundem omnia remedia fidei subsidia adhibere, sed etiam propiorum sanguinem si necesse fuerit effundere more pii Patris & Pastoris, qui pro grege suo morti non dubitavit.

Et quia beatitudo sua intellectus Celsitudinis Angliae Regem fratrem suum Celsitudinis ejusdem precepit & vult esse sequi adstrinxisse intravertum tempus personaliter profectus in subsidium fidei contra nefandissimos Turcos, sua Celsitudo poterit assidue cum invitato vult allicere, ut vel sciam profectus rei digna tanto Principe subsidia subministraret, ac etiam voto & obligationi sua convenientia, quod ipsam pro religioe amicum suo S. D. N. optime futurum cospicit, sua etiam beatitudo cognita voluntate Duci faciet apud Celsitudinem praedicti Regis subsidia diligenter & paternis amonitionibus, commemorabit ultiones divinas in transgressores voti, insamiam & excuriam Apostolicam, quam prius Transgressores in transgressores vult excoercent eos, jure primogenitura & successione regni privati, ut patet ex Decretali, licet (6) de voto.

Si vero Dux ipse hoc facere proposuerit, cum illud exequi hoc aum fere impossibile videtur propter magnas apparatus commutationem, impedimentorum, & aliorum rerum ad tam longum iter necessarium & tam grave bellum habere... ne interim violentissimis ductis Turcorum Tyrannorum potentissimis executionibus & numerosis elasse, quae iam terra motique paravit, majorum quam habere fuerit, eladem Christianitati inferat, succurrere esse illarum & alius in periculo constitutis, ut interim ferecissimum imperat crudelissimum Tyranni subintrant, quia usque sua Celsitudo cum reliquis Christianorum auxiliis ad tantum bellum concurrant, poterit orator praedictus confesum ut leventur decima ex patris & domini sui ditioni subiectis ac civitatibus & diocessibus illis... & attentibus, ut aliquod refrigerium illi, qui tam longo fere bello acrius & consumpti impetum subintraverit, subministraret.

Si etiam sua Celsitudo aliquod de proprio subministrare p... interim quo se patet, orator cum inducat omnibus possibilibus modis & exhortationibus pro parte S. D. N.

Praeterea orator praedictus hortabitur nemine S. D. N. praedictum Ducem, ut apparatus favoreis possibilis, quod aum subleat, quia ipse per oratores & per litteras patitur, devote & debite in suis dominis publicetur cum salute animarum universi populi commisi & profectus fidei in tanta necessitate constituta, cum S. D. N. & illas quae ex domini sui provenient pecunias, & omnes alias quas undecumque conquirent... in subsidium contra infideles devotus ac dedicavit, prout in litteris ipsius laus contineatur.

Statuit orator publicare annum jubileum cum omni diligentia & sollicitudine accessus & requisitis praedictis, primo praedicti Illustrissimi D. Ducis, deinde Ordinationum & officialium eorum ac etiam omnium Praedicatorum & Theologorum communium Ordinum ac Religionum, necnon Curatorum & totius cleri, ut devote, rite & debite exequatur, praeterea coram S. D. N. pro acquirenda salute animarum suprema dispositione fidei commissarum, & de praeventibus qui tunc venerint, curabit cum omni diligentia transmutare, prout in commissariis datus super his plenius continetur, ad loca fidei per S. D. N. commissa, ut Principes bello implicati cognoscant & Pontificis carum, & diligentiam, & illius populi suam devotionem & observantiam, & melius aum tantis apparatibus ipsius Turi occurrere possint.

Et quum ipse Dux requisivit, & supplicavit, ut specialiter in quibusdam oppidis Patrum suorum collocetur plenaria Tolgentia, & annua jubilans, statuit orator in his solva dignitate rei & fidei commoditati sua Celsitudinis complere, cuius Dominationem S. D. N. erant non potere nec velle aliter quam & dignitas tanta rei & necessitas fidei expellant.

Cum autem S. D. N. iam probe cognoscat magnanimitatem aum illi Ducis singulariterque virtutem, quae licet semper S. Sanctitati profectus fuerit, nec tamen magis ac magis elicit, cum intellexit eum tanti bellis fuerim impotens, quae & in Germania (7) & in Gallis adhibant, ad hunc saltem furtum ut se inque pro defensione fidei devoveret, mirum in modum sua beatitudo religionum amicum ipsius compellit, & non immerito tam felicitas & gloriosis successibus ubique Divina Majestas sua divina illustravit eum... & ipsam ubique fere para illustravit. Ideo memor paterni voti & sui, aum praestantia, qui personaliter profectus contra inhumanissimos Turcos proprio sanguini non peperit, in coram vultissimam, qui tanto a bismphem Turcarum gente profectus est, sua Celsitudinis amicum intercessibus semper fuit & est, ut S. D. N. & Sacrum R. Cardinalium collegium probe intellexerant, nec ambigunt quae Celsitudinem illius esse precepit. Reducere tamen ad meliorem vult ejus beatitudo, ut dum vires vult ex existant, dum rigor aum praestat, ut dum corpus optile est, suum voti & sui satisfactori dum Divina Majestas expellat ne de transgresso voto eum corripit, & ardenter gravitate supplicii non compescit, nec expellit majorum atatem, quae & aum frangit & vires debilitat, & ad hoc S. Celsitudinem exemplum paternum satis movere patris.

Statuit orator praedictus quam elissime inter omnes praedicti Ducis voluntatem intelligere, & eundem diligentem exallum facere, ut subsidia conquirantur, & D. N. de omnibus quae celebrare sit observetur, ut etiam sua beatitudo possit subsidia subministrare possibilis ad ea quae opportuna erant ad levandas decimas, & ad rem indulgent. devote conducendum.

Ceterum si praedicti Duci rham fuerit necessarium, poterit illam orator & Imperialem Illustratam convenire, & Reges ipsos cum Anglia quam Francia ad exhortandos & incitandos eo in conspectu fidei declarando in quantis necessitatibus & periculis fidei & conspectu est fidei nostrae, quod Imperatori notam est ex rebus depositis

tionibus, quæ in patris & terris suis fiant, nec aliquid omittat idem orator agendo quod ad ceterum expeditionem attineat, cum satis per se intelligat, quanta sit fidei necessitas, cum eas etiam totam civitatem Tarei crebris incursionibus spoliarent, & quod reliquum est spoliare conantur. Dicit insuper idem orator Preclaræ pietatiarum Duces & ipsius antecessores, maxime his quibus sanguine illustrius Ducis procerat fuit, ut opem ferant, auxilia subministrarent, consilia & assiduas exhiberent sue Sanctitati & suis Nunciis & Oratoribus. Dicit etiam Episcopum (8.) Lodovicum alio genere natum, ex regia & Ducali stirpe procreatum, more progenitarum suarum præfata sue Sanctitati possibilia subministrare. Convenit & Episcopus (9.) Cameracensis (tunc Cameracensis) qui ex bonis Ecclesiæ multis maximeque exquisitis operi, per elemosinam tam piam, tam salutarem, tam necessariam locum sibi & habitaculum in ceteris laborantibus præparare; quod ipsum pro sua religione & zelo & animi magnitudine S. D. N. optime futurum confidit. Interest etiam Transilvanus (10.) Episcopus, qui opulentem a Sede Apostolicâ suscepit Ecclesiâ, qui multis nobilibus militibus & Baronibus stipatus existit, ut in causa fidei generosum animam suam demonstraret, & elemosynas se in dei causa ab antiqui hostis insidiis moviat. Reliquos vero Episcopos (11.) Toracensem, (12.) Morinensem, (13.) Arethensem, Archiepiscopum (14.) Bisuntinam, Episcopum (15.) Metensem, (16.) Tulensem, (17.) Verdunensem, (18.) Cabillonensem & reliquos commemorat, & ipsos requirit in tanta fidei necessitate ad arbitrium suum in subventionem fidei persolvant.

Indubitat præterea apud Reverendissimum D. Card. (19.) Hildensem, ut pro sua religione, pietate & zelo, quæ maximam suam beat. in eo cognoscit, ut Reip. Christianæ ad suis & eorum opibus pro virili sua & devotione faverent, sicut ex semper optima voluntatis omnes esse cognoverunt. Declaravit etiam S. Reverendissimus Paternitati tam cunctis necessitatibus quæ nunc imminet, & quam celerrime opari sit, occurrere constantibus Turcorum, & ab eo in orationibus suis agere prædictus orator anxiosum, consilium, & favorem exquirat, sicuti faceret a S. D. N. si præsens esset.

Utatur prædictus Nunciis infirmis illis in prædictis cum omni modestia, & proceratâ, ac etiam secundum temporis exigentiam. Ita quod in causis fidei prædictis Dux ipse sua exasperaret, nec etiam relaxaret; & signa pro tempore videbantur obtinenda, tacebit, prout melius & convenientius & opportunius dicit Nuncius videbitur. Ceterum mandat S. D. N. ut idem orator promoveat cum omni cura & diligentia, quod prædictus Ill. D. Dux permittit (20.) aliam S. Sanctitatis navigare ad patrias suas, cum omni aliam Ecclesiâ S. Sanctitas dispenset pro subventionem fidei & alendis pauperibus nobilibus, & aliis personis cum Ecclesiasticis quam laicis, qui de manibus Turcorum assagerant. Sit iusta causa aliam prædictis orator informari Ducem omni rationi rite, quæ poterit, reducere S. Celsitudini ad memoriam si opus sit, quod non potest excludere Aliam Cruciatam, cum xxi. anni nondum effluerint a conventionem sua facta cum camera, & S. D. N. non potest prohibere res Cruciatæ, cum ipse promissit scilicet omnia in subsidium contra infideliter quacumque sibi erant possibilia, & omnia faciat dicit orator quod habeat consensum diti Duci, quod possit con-

ci, introducti & vendi aliam S. D. N. pro pretio, pro quo poterit.

Notæ.

1 Carolus Philippi filius Burgundiæ Dux anno 1457. in patris ditionem successit; vir natura ferax, & amplissimis opibus, ac potentia, qui a Renato Lotharingo Duce anno 1477. in acie victus occubuit; unica filia Maria relicta, eademque Maximiliano Imp. nupta. Burgundiæ tamen Imperium Ludovicus hoc nomine XI. Galliarum Rex sibi, cuiusque posteris occupavit.

2 Lege, progressurum. Philippus in primis Caroli pater, qui cum Pio II. & Venetiis foedus adversus Turcas interit. De hoc foedere Plus idem ita scribit in Commentariis: Dicitur præcedentibus convenerant Legati Burgundi ac Venetiæ cum Pontifice, atque in hunc modum factus interit. Illam totis viribus contra Turcas in annum, duas, tresve annos, si se respiceret, gesturos se promissit, ea conditione adjuncta, ut sine factis nulli liceret a bello distorsere. Addebatque Pontifex, veniente Philippo Duce ad Balicæ oras, & in Græciam profecturus, se simul ituram; legati, quibus esset ampla potestas, his viribus suos domines obligare, simile foedus & Matthias Rex Hungariæ cum Venetiis pepigit.

3 Muhamodes II. Turcarum Imperator victoribus & triumphis potentissimus, qui regna duodecim, urbes tredecim expugnaverat, etiam Caffam urbem Taurica Cheronesi Genuensis absultit hoc tempore, & ingenti armorum apparatu totæ Europæ, præsertim Italiæ, militabatur.

4 Mattheus Gurjonis Rex Hungariæ, pro religione & regno fortissimus adversus Turcorum oppressiones.

5 Innocentius III. in hæc verba respondit Trecenti Episcopo, qui huiusmodi votum solutorem a Pontifice petierat; Respondit, quas fuit in eandem, morando & retardando solutus, in necessarios usus Terre illius, h. e. sanctæ, sine diminutione transferat &c. idque Duci Burgundiæ faciendum pro sua religione ac pietate proponitur. Exat Innocentii epistolæ inter Decretales Gregorii IX.

6 Idem Innocentius ad Andream Hungarum Ducem, cum post obitum patris nondum rex Hungariæ esset solemniter renunciat, scribit, ut votum implet patris sui de Hierosolymitanæ expeditione, quod is ejusdem nomine sese obstrinxerat; nisi fecerit, eum & ipse primogeniti & regi hæreditate spoliaturum se denunciat. V. Decretales Gregorii IX.

7 Innot bella, quæ in Helvetiis & Lotharingis gerbat Carolus; ab his vero hoc ipso anno 1476. acie fusa, victurus fuit.

8 Erat Joannes Borbonius, qui per insidias interfectus est an. 1482.

9 Joannes hoc nomine VIII. Episcopus Cameracensis, & filius spiritus Philippi Burgundiæ Ducis, vita functus an. 1479.

10 David ejusdem Philippi filius legitimus & Caroli Ducis frater; obiit an. 1496.

11 Ferricus a Clunio J. U. D. ejusdem Caroli Consiliarius, Torenensis Episcopus electus an. 1473., in Collegium Cardinalium cooptatus an. 1480. & veneno extinctus an. 1487.

12 Henricus Lotharingus ad Metensem Episcopatum translatus an. 1486.

13 Petrus Raschicentis, vita decrevit an.

1499.

14 Carolus de Novo Castro, obiit an. 1498.

15 Georgius de Baden Jacobi Marchionis & Catharinae Lotharingae filius vitam & Episcopatum dimisit an. 1485.

16 Antonius a Novo Castro mortuus an. 1490.

17 Guillelmus Haraucoctus an. 1500. vitam finivit.

18 Joannes de Poupet, qui Episcopatu se abdicavit an. 1489.

19 Philibertus Hagonesas Burgundus, Carolus Duci in primis acceptus, etque ad Sixtum IV. Pontificem Orior, creatus Cardinalis an. 1477. Aedensis Ecclesiae praerat an. 1476. Roma obiit an. 1484. & in templo S. Martini de populo tumultuatus. V. Ciacconium Tom. III. inter Cardinales Sixti IV.

20 Alamen, genus quoddam herbae ac lapidis mineralis, quo videntur fullores in lani, alioque tingendis vellibus. Hujusmodi mercatores ex Asia in Italiam deferabatur ingenti Torcarum lucro, qui aureorum fere trecenta millia, quorundam ab Italis mercatoribus extorquebant. Sed paulo post captam a Turcis anno 1453. Constantinopolim Joannes quidam de Castro, Pius II. Pontifex, cum apud Tollam verus oppidum Pontificis ditionis vicinos montes lustraret, alumen in his pignis certa experientia deprehendit. Quia se ad Pontificem delata, & novum inventum fama per Italiam, altisque provinciis effusa, mercatores, fullores sibi hoc mercis genus inde comparare cuperent minori, quam a Turcis pretio atque incommodo. Hinc magis accessere proventus arario Pontificum, qui redditus, & lucra ex aluminis venditione in pios usus impendebant, praecipue in sacras adversus Turcas expeditiones. Cumque Caput vauisset, ne Romani aluminis mercatorem Burgundi facerent, curavit Sixtus Pontifex, ut per suum oratorem et sententia dimoveretur, & libera esset in Burgundia hujusmodi negotiatio. Aluminis in Italia inventi narrationem fuisse descriptam habes a Gobelino in Comenentarii Pii II. libro 111.

Ut Boniaci, sic Luca de Tolentis electio irrita fuit, alteram Nicolaus V. alteram Pius II. abrogavit. Itaque Pius II. Thomam Episcopum Corcyrensem & Stagenensem dedit anno 1483. v. Kilen. Februarii. (Obl. Cam. Tom. 79. p. 46.)

THOMAS EPISCOPUS CORCYREN. XVII. STAGENENSIS XXV.

Thomas ita.
Iohannis Ep.
Corcyren.
an. 1483.

Vita illius
ex alio dno
no.

Ex illustri familia Malambra, ortu quidem Venetus, sed ex antiqua origine Cremonensis; cuius maiores ante annos fere ducentos Venetiam commigraverunt; & tunc jure sibi filii domicilii, tum praestatis meritis civitatem adepti sunt. In hac domo apud Venetiam constituta duo potissimum juris civilis omnium iuris suae peritissimi doctores: Comes Riccardus, cui Senatus Venetus leges quidam recognoscendas, & expolendas dedit, quas Laurentius Thyssopolis considerat, & conscriptas reliquit. Venetis obiit anno 1374. & sepultus est apud Basilicam SS. Joannis & Pauli, etque titulus sepulchralis inscripsit his versibus continetur.

*Vas juris, legumque iubar, sacre compare Doctor,
Mittis & Comitis, vestra ratione Cathedra,
Ducatus titulus Riccardus, prole Malambra,*

Mallent eris umbrae, Patria decus atque Cremonae.

*Qui gratas Venusi facit hic, sed nunciandis
Fivert saepe Viri, nullum peritura per amam.*

Obiit anno Domini 1334.

Alter ex eadem domo Jurisconsultus clarissimus prodixit, Nicolaus Malambra; cui monumentum positum fuit prope janam Consobii Patavini PP. Praedicatorum, cum hac inscriptione.

*Edite nobilibus cella Nicolae Malambri
Urbe Cremonensi, solitis avarisq; Professor
Juris, causidicum doctissimum, aequae futor
Justitiae, vivas, oro, per saecula felix.*

Malambra familiae splendorem auxit Aloylius Episcopus Ardensis, vel frater Thomae, vel certe consanguineus, & aequalis; uterque enim eisdem temporibus, alter Corcyrensem, alter Ardentem Ecclesiam regebant. Thomas admodum adolescentem, de animi salute sollicitus, paternam domo relicta, ad Cenobium Venerum S. Domitii se contulit, & monachali habitu sumpto, religiosae vitae tyrocinium posuit. Ingenii ac doctrinae suae aliquo monumenta reliquit in variis Opusculis Philologicis, ac Theologicis, quae typis mandavit. Post Capitalem electionem Luca de Tolentis decreto Pii II. rescissam, idem Pontifex Ecclesiam Corcyrensem & Stagenensem Thomae decrevit anno 1463. Anno proximo cum Corcyram venisset, approbavit electionem ejusdem Canonici, quem in locum & subellium alterius vite sancti Capitularis substituerant; tunc eum juxta nominandi creandique Canonici penes Capitulum erat; quod diu Summus Pontifex, & Episcopus sibi vindicarent, ita distributum, ut hunc quatuor, illi octo mentes obtigerint, in quo mors ejusque Canonici incidere. Lucam de Tolentis velabentem summo opere coluit & dilexit; ejusque consanguineus, interis etiam Christophori Mauri Ducis Venetorum commendato, Sacrorum ab omni curandarum soliarum immuni contulit, ex cujus fructibus sumptus necessarij suppetere, dum Patavii litteris operam dabat.

Vir nobilis & familia patris Corcyrensi Ziliorum, ex potestate ab Sisto IV. sibi facta, Capitulum Corcyrense nova dignitate, quam Praeposituram vocant, auxit, & decoravit; tanque vectigalibus sane opulentis indiguit. Jus nominandi Praepositi sibi sumque familiae redevit, idque Sacerdotum in suos nepotes ac posteris, ex aliis in alios, jure hereditario derivari voluit, in eum scilicet, qui per electionem ceteris praelatus foret. Hujus nobilitatis familiae stirps ultimam, idemque postremum Praepositos, fuit Franciscus Zilius, quocumque linea masculina ejusdem familiae extincta est anno 1749.

Anno circiter 1479, classis Ferdinandi Regis Neapolitani, qui cum Venetis inimicis gereret, ad insulam Corcyram appulit; & Neapolitani cum sociis federatis, excelsu & navigium in terram sacro, postquam villas & agros, disceptionibus, caedibus, incendiis peragrasset, urbem ipsam terra marique obseffam vehementer oppugnare ceperunt. Civis hostium adventu conterriti, tum a milibus deserti, tum ab omnibus rebus, ad defensionem necessariis, imparati, jam fugam spectantes: eos Thomas Episcopus gravi oratione reinvitavit, & notantes, dissidentes ac desperantes rebus suis consuevit. Comes itidem, sive Praetor civitatis, non minus exemplo, quam verbis hortatus, non ducem modo, sed etiam socium ac participem,

In egressu
Corcyrensem
ad Sagenensem
Pontificem,
& Episcopum.

Episcopus
Praepositus
Corcyrensis
an. 1463.

Episcopus
Corcyrensis
an. 1463.

locum & periculum se præpuit. Itaque Corycenses ex primo impetu animi recepti, pro aris & focis ad extremum usque spiritum pugnatæ decoreverunt. Obidionem aliquot dies impavidi sustulerant, cum hostes ipsis admo-
 nis muros incenderent, & si atque aggressionem urbem capere conantes, omni militum genere in sui effuso, despicunt, obruant, ingenti cla-
 de repellunt; tum portis erumpentes, infusa-
 tis pugna, eum dedere impetum, ut, plurimis
 casis, omnes in fugam converterent; atque contra
 fugientes insequi desisterent, quam ad suas na-
 ves se recipere cogerent. Castris hostium dire-
 ptis, omni genere committatum, & bellicorum
 instrumentorum refectissimis, magna æque pre-
 da & victoria potiti sunt. Litteras de pacis ob-
 fidionis, & lætissimæ victoriæ nuncios ad De-
 cem & Senatum misit Thomas Malumbræ Episcopus.
 Joannes Mocenicus Dux scripsit ad
 Prætozem & populum Corycorum; fidem, vir-
 tutem, magnificentiam Corycorum summopere
 collaudat; ad præcæta illorum in pacem, &
 Respublicam merita remuneranda, si quid
 vellet se postulare, nihil a se, nihil a Senatu
 futurum: Joannes Mocenico D. G. Dux Ven.
 sapientissimi & egregii viri Comitis & populi
 Corycorum, fidelissimæ sollicitudinis salutem &
 gratiam salutem. Et litteris hys. Patris Thomas
 Malumbræ Episcopi Corycorum, fidelissimæ sollicitudinis
 salutem, & integritatis fidei vestri cognovimus.
 Hæc vicissim, quæ in diem Augusti quædam
 & vicissim D. Bartholomæum sacrum incidit,
 Corycorum sanctissimo Apostolo, cuius opem
 imploraverant, acceptam retulerunt, eumque
 religiosi & grati animi causa inter Cives ur-
 bis patronos numerandos & habendos esse de-
 creverant. Singulis vero annis tam insigni be-
 neficium sibi ab eo divinitus collatum solemniter
 gratias agunt, & pia supplicatione conce-
 lantur: Cyprius hostibus ereptis, sub tholo
 Basilicæ Cathedralis suspendi voluerunt, post-
 eris ut essent lætæ pietæ ac celeberrimæ vic-
 toriæ monumentum perpetuum; illique appo-
 sita hæc fuit inscriptio.

Parthopæi regionis faciesque hinc classe repulsa
 Tridantur natis fœta nitata thola.

Nec majori curæ fuit Thomas Episcopo fa-
 lia patriæ, cuius magno & fœdè animatundæ
 auctor Corycorum & hortator fuerat, quam
 defensionem iurium Episcopatum, de quibus acule-
 la fieret diminuto, summopere laboravit. Ra-
 gusini graviter ferebant peninsulam suam & Ec-
 clesiam Stagenalem, sub his Corycorum Episcopo
 alieni dominatus & opus sibi impostum eidem
 cogebantur centum aureos singulis annis, si
 non speret detrectabant, tamen ad eos statuto
 tempore numerandos se difficiles ac morosos per-
 behant, & solutionem ex aliis in alios menses
 differbant, ut aliquando necesse fuerit eos lit-
 teris tam Alexandri VI. Pontificis, tum Car-
 dinalis Neapolitani ad dilatan prædionem solven-
 dam vel impelli vel certe sollicitari. Quapro-
 pter Ragusini apud Sedem Apostolicam id agere
 ac moliri coeperunt, ut Pontifex Stagenensem
 a Corycorum Ecclesiâ disjungeret, & suum utri-
 que Episcopum præficeret. Thomas veritas ne
 Ragusini quod volebant impetrarent, sibi que
 Stagenis Ecclesiâ adimeretur, Romam petere
 festinavit, eorum postulatis obstitit, & conatus
 omnes eludit. Romæ dum esset, anno 1490. nu-
 mium pensionem a Ragusini accepti per suum
 proceretrem Nicolæum Nicomifium sive Nigro-

vichium; & anno 1501. idem Nicolæus, quem
 Thomas abhinc tribus annis concessa sedis Apo-
 stolicæ ad minera Episcopalia obdundi sibi ad-
 iutorum adiunxerat, & futurum successoris de-
 signaverat, Pontifex & Cardinalis Neapolitanus
 auctoritate interposita, eandem pensionem a Ra-
 gusini solvendam curavit. De utraque solutio-
 ne in actis Thomæ Episcopi Stagenensis dictum
 jam est.

Ad turrim Basilicæ Cathedralis jamdudum
 opere & ornato addidit capram perficiendam
 absolvendamque plurimum pecuniæ a Thomæ Episcopo
 collatum fuisse iudicio illi stemma genti-
 litium domus Malumbræ fastigio turris insitum,
 cui intra Episcopalis superposita est. Idem Tho-
 mas ab latere sinistro summi Altaris aram egra-
 giam ære suo calcauit Chirillo Dominio Serrato-
 ri fultum in Cruce, cuius effigies media vitu-
 tur inter alias Divorum Imagines eximio pen-
 nacillo pictas; opus esse dicunt Basilici pictoris
 ex tempore celeberrimi: Palatium Episcopale
 pennis pensili intermedium cum æde Cathedrali
 conjunctum, qui transitum Episcopis commodato-
 rem, inhihus ac ventis impetuum, utro clim-
 que præberet. Ad summam atque jam perva-
 nerat, cum Pontifex Summi permisso Nico-
 laum Nicomifium Regularis virtutis & doctrinæ
 virum sibi Adjutorem ad munus Episcopale fun-
 gendum delegit post successum donatum. E vi-
 ta decellit anno 1513. quod certo liquet & mis-
 sionibus Marini Summi consilii Scriptoris, illa-
 tusque in eadem cathedrales fuisse quam am-
 plissimo, & post solennes exequias tumulatus
 fuit ante aram, quam ipse Jo. Chirillo Craci
 alioque edificaverat. Nicomifius vero Thomas fue-
 rat ad iam eisdem ære cenotaphium mura-
 muscum et terra sublimi pariter adnexum et fa-
 ciendum, & opusculo finaliter Episcopalis ha-
 bitu atque ornato superponendum curavit. Ti-
 tulum fecit, & medium inter duo stemmata, alter-
 rum Malumbræ, alterum Nicomifii gentis, Ce-
 notaphio inscribi iussit.

Thomas Malumbræ Episcopo Corycorum & Sta-
 gensi præfectori Nicomifius Nicomifius
 Episcopus successit possit.

In Monumentis sacris Convenit S. Donal-
 di Venerabilis, auctor F. Dominico Armano
 eisdem Convenit aliam Ord. Præd., & Thomæ
 Malumbræ Episcopo Corycorum hæc litteris tra-
 dita invento, pag. 93. Præter Thomam Ma-
 lumbræm Prælatum Corvobii nostri Andreas Ravet-
 ta, et Joannes Michael Cavalieri, Provincia Lon-
 bardæ aliquam effugant Michael Tini et Vincen-
 tium Friaia, quæ duo non repugnant, (nam Con-
 nobium Venetum S. Dominici ad Provinciam
 Dominicorum Longebardiam pertinet.) Plerum
 fuisse gratiam et consilium perhibent auctoritas
 dictum consilium disputare Episcopali in Corycorum
 Melaxia, vulgo Carzola. De ultionibus ad seve-
 rant diffidit laudat scriptores. Annalis pro ad
 annum 1488. Andreas Bonetta. Ann. 1498. ipsius
 clarissime narrat. Andreas Alamura, et Joannes
 Michael Cavalieri: eundemque deservit ad annum
 1520. Vincenzus Maria Pontana. Deservit nihil do-
 cumenta, quibus res obscura et incerta clarior
 faciem addam. Sub tabula Romanæ omni-
 dubitationem eximuntur. h. h. quippe a Pio II.
 Episcopus, uti hujus Ecclesiæ creatus fuisse dicitur
 an. 1472. v. Kal. Februarii. Obl. Cam. Tom.
 79. pag. 46.

Episcopus
 quatuor
 dies, &
 solutio.

die Ecclesie Corcyrensi vocant per ebitum Nicolaus Riccioffius extra Cur. Rom. defuncti, sive per dissolutionem unionis ab Ecclesia Sigeunti, de persona Marti Malipieri, Clerici Venturiani, familiaris sua Sanctitatis &c. Taxa Florentinum 40. Post episcopatum consecrationem Romæ susceptam, Venetias se contulit, quæ ex urbe nondum anno 1545. discesserat, ut constet ex eius litteris ad Clerum & populum Corcyrensem: Nos Marcus Maripetrus Dei, & Apostolica Sedis gratia Episcopus Corcyrensis &c. Datum Venetiis in domo habitantis nostre apud Fratres Mies. anno Domini 1545. Pauli III. vicesimo. Nulla sunt monumenta, ex quibus cum vellemus Corcyram venisse apparere; suis tamen litteris Clerum ipsum ac populum iterum se lapsus invisse, & salutaribus monitis ac præceptis ad omne Ecclesiasticum, & Christianum officium manus instruxit. Vicarium generalem & Capitulum delegit Angelum Gabrielem Archidiaconum, virum doctissimum, consilii, vigilantie, industria plenum, qui tribus Episcopis Corcyrensis operam vicariam diligentissimè navavit; & illis assistens, per annos fere duodecim, in eum unum totius Ecclesiæ administratio incubuit. Marcus vel abfens Ecclesiæ sue rationibus consulere, & incommoda avertere non omisit. Cum laici homines multis molesterent, quæ commodis & privilegiis Clericorum officiebant, ab Duce & Senatu, semel atque iterum litteras regis impetravit ad Comitem, seu Prætorum Civitatis, quibus in admoneretur, ut caveret, ne quid res & immunitas ecclesiastica detrimenti caperet, neve magistratus secularis in ea, quæ pertinet ad jurisdictionem ecclesiasticam, se ipsos inferrent atque intruderent, aut bona Ecclesiæ interverterent, ac sibi attribuerent. Verum hæc admonitio parum profuit; quæ quidem ut vim suam obtineret, instituit Vicarius quantum potuit, sed frustra; tunc enim opus fuisset auctoritate Episcopi presentis, cujus respectus & reverentia vel invitato ad regia mandata exequenda compellere potuisset: tunc refert, ac tantum obest Episcopum adesse vel abesse, præsertim cum agitur de iuribus & bonis Ecclesiæ tuendis, ac libertate ecclesiastica vindicanda. Anno 1546. ad Tridentinum Concilium profectus, conventibus ibidem habitis interfuit, & anno sequente transiit cum esset Bononiæ ob metam pellens, quæ in locis finitimis grassabatur, cum Patribus Tridentinis illuc se contulit. Concilio autem ad tempus intermisso, Romam abiit; quem Paulus III. Corcyrensis ademptum, Phariensibus Episcopum dedit anno 1549.

CLAUDIUS EPISC. CORCYREN. XX.

Senis in Etruria natus stirpe antiquissima & nobilissima Ptolemæorum, ex eadem sortissis familia, ex qua prodit Gubertus Ptolemæus Episcopus Montis Falicii, insignis Theologus, & consanguineus Phil. II. Summi Pontificis. Natus est anno 1492. & Romæ plures egit adolescentie annos, & gratia somnoperæ valuit apud Clementem VII. Pontificem, ejusque partes secutus est, cum in esset Senensis insensu, infestusque; quare Republicæ Senensis decreto anni 1526. patria & urbs Claudio interdicta est. Romæ iterum degreßus anno 1527. unde Bononiæ digressus est anno 1528. ut celeberrimo Clementis cum Carolo V. Imperatore congressu

sui interesset; quo finito in ea urbe constitit ad annum 1532. Insequenti vero Vicennam pervenit, ut Cardinalis Medici nomine gravia curaret negotia, acque expeditur. Sed cum ejus vicus, & probe gusti per Italiam fama efflueretur, talem civem sibi esse in patriam revocandum decreverunt Senenses anno 1532. eique petitionem resistentem dignitatem, & quæ de re Claudio luculentissimis litteris gratus & republicæ egit. Nec tamen in patriam reversus est; nam cum Paulo III. qui Romanus Pontifex post Clementem creatus fuerat, acceptissimus esset, Romæ iterum versari constituit, & singulari erga illum Pauli benevolentia, ac prebendis confectudine frui. Sine cum Pontifex Parmensi ac Placentino principatu donasset Petrum Aloysium Farnesium anno 1545. Claudium eidem locum, atque administrum adjoinxit, rebus sapienter consilio nova dominatio Italia firmis tutisque stabilimentis; res autem ipsas anno in Petro fideliter assidue, ejusque nomine auctoritate aliquem magistratum gessisse videtur. At cuius Petri perniciem conjunctionem interempto anno 1547. Claudius paulo post Parisium fecit tum moribus levandi causa, quo ob Principis sibi castissimi necem gravissime fuerat afflicus, tum valetudinis curanda; quæ se infirmum esse sentiebat; jamque Romam redierat anno 1549. & Paulus Pontifex, ut quamprimum honoris atque amotis significationem Claudio redderet, eum Corcyrensem Episcopum renoavit XII. Kal. Septembris ejusdem anni. Hinc a vero abelli quam longissime, quod scribit Sidorus Ugarigius in libro, cui titulus *Tempe & Senes*, Claudium Episcopum Teloniarum creatum fuisse ab Henrico II. Galliarum regi, cui Senensis Republica animo adhererebat; nam in Gallia sacra & Samaritanis descripta trix sibi invicem fortendant Teloniarum Episcopi ab anno 1524. ad annum usque collati in Claudium Corcyrensis Episcopatus; & vix crediderim, Henricum nominationem tantummodo distulisse pro Claudio, quam ipse repulit. Exiguam præ Claudio meritis Pontifici munus suo stylo perstrinxit Petrus Arrizius in epistola ad Corvinum commentum suum cum conquirens, *Justinum Episcopatum* fuisse a Claudio adsumptum; verum si anno proximo possessionem quidem Ecclesiæ sibi concedere adivit per suum procuratorem Angelum Gabrielem, quem suum Vicarium generalem constituit, eoque summam rerum gerendarum potestatem tribuit, ipse tamen Ecclesiæ Corcyrensis neque præsentiam unquam, neque suam operam perhibuit. Interit anno 1552. in patriam tandem reversus est, & a civibus regni cum gaudio exceptus, qui de immanando Republicæ forma cupidi atque solliciti Claudium cum ludicem ex primoribus vicis tanto degusto præferret; moxque ut adversus Hispaniarum præpotentem vim se defendere, Claudium ipsam, reliquos alios & civitate præclaros ad regem Galliarum legatos miserunt, qui ejus operam atque subsidium pro libertate implorarent. Quo in munere per duos fere annos Compendii eos moratos est apud Henricum regem, suæque legationis persequens anno 1557. primum Senis, deinde Romæ regressus est, ubique anno post 1556. obiit. Kal. Aprilis, ut tradit Lucas Antonius Rodolphus in suo dialogo *Antipolla* inscripto. Annotat vires & longævitas; qui vero illius mortem in annum 1557. conjiciunt, eos infra Confessionis læs fidei arguunt, quæ infra subjungitur.

Kk 3 Ad.

Corcyrensis
Episcopus
adit.Concilium
Tridentinum
interfuit.Claudius
Ptolemæus
Episcopus
Corcyrensis.Fuit
Senis
natus
ut
que
trouit.Sic Episcopus
per Corcyram
morsu
1549.Sic Episcopus
per Corcyram
morsu
1549.Legatus in
Galliam
morsu
1556.Morsu
1556.

Aequè hæc ex Execrationibus Virorum primis Joannis Politi, qui de Claudio nostro copiose eruditè differt, et imprimè ab illo operum enarrac in libro Virorum. Cæterum erac Claudius multiplici doctrina, atque optimègum artium studio eruditus, Philosophus idem, Jurisconsultus, et Orator eloquentissimus, sed potissimum in Græcæ linguae et poesi excellens. Virorum ejus gratia doctissimorum amicis in clariuit, quicquid illi fuit aliudum litterarum commercium. Ejus Epistolæ plene eruditissimæ atque elegantissimæ typis inæque fuerant aut tequæ, apud cum aliq illustrium virorum literis. Multa ingenii et doctrine monumenta, partim oratoria, partim poetica, acicidissimè ferè Constantio Etrusco compolita, reliquit. Academiæ, seu Conventus litterarum hominum Romæ instituit, in quibus cum exercitatione, tum illius lingua Græcæ magis inique augeretur et perscricaretur. Elucebat in eo tum aliæ virantes, tum præsertim insignis animi moderatio; atque ita de his rebus demissè acque humiliter sentiebat, ut Paulo Manutio, libri exteroquin amicissimè, de multumque obliuiscit, de suas Epistolas typis committeret, quod æs luce publicæ non satis dignis esse existimaret. Hic celeberrimo viro amplissima singulari doctrinæ et eruditissimè politissimè præbore nobilissimi tum sap, tum posteritatis ætatis Scripsores fero omnes, qui de Etrusco sermone libros præsertim ediderit.

PETRUS EPISC. CORCYREN. XXI

Patritius Venustus et gente Barbadiæ. Erat
Canonicus Ecclesiæ Patavinæ; episcopus Ecclesiæ
extat in laterano Capitulari, inter Episcopos,
Cardinales, summosque Pontifices, qui et nobili-
ssimo illo Canonicorum Collegio ad amplissi-
mum quingue, et summa Sacerdotia gerenda pro-
duceretur. Incipitio eidem apposita hæc est: *Per-
traxit Barbadiæ Episcopus Gordioffus, Canonicus
Patavinus, anno Domini MDLXXXIX. Romæ ver-
labatur, et lucam tenebat inter Præfules hono-
rarios familiari Pauli IV. qui eum ad Episco-
patum Ecclesiæ Coryventis creavit, ut docent
tabule Confessionales: 27. Julii 1556. Probatur
Ecclesiæ Cordogæ, variatur per obitum Episcopi
in Curia, de personis D. Petri Barbarici, Clerici
Pencasteris, Sæculi, sui familiaris; ipsiusque illi
in Episcopos & Pallages prefecit; cum revo-
catione omnium, & solis Canonici Ecclesiæ Pa-
tavinæ, qui illius Petri tunc obibat; quia
exit Sæculi, quod primordium illi retulit
probita sui moderaretur; & tunc clausula &c.
Anno 1556. nominatus ad gubernacula Ecclesiæ
illius traditus accessit. Coryventis veriti, ne
quemadmodum Mirri, et Claudi, hic etiam Pe-
tri præstanti aique optata tempore, aut diu ca-
renter, Hieronymum sumarium Episcopum &
hæntem ad Altem Cathedralium consecran-
dam crocavit. Hic eorum voluntati morem
p-ficet; & solemniter ac pompa, ingenti ci-
vium, & advenarum frequentia, & laetit-
e, dedicationem peregit, quibus majores nostris sum-
ma religione cuncti ceremoniasque voluerunt.
Tunc iussu maxime sub fastigio Basilicæ im-
portans fuit simulacrum S. Marci Evangelistæ,
Episcopis habuit aique ornavit; & incipitio
subiecta: D. O. M. D. N. P. DVOQUE MAR-
CO EVANGELISTÆ SACRUM. Petrus simul
et ipse Episcopus creatus fuit, ipse quoque Al-*

gelo Gabrielis munus Vicarii generalis manda-
vit. Sed hujus mors, quæ in annum 1557 in-
cidit, Vicarii solertissimi ac vigilantissimi ope-
ram illi præcipuit: quæ caussa fuit, ut ad Ec-
clesiam suam proficisci maturaret.

Anno 1578. Cœcoryam venit, magna lætitia
et gratulatione omnium civitatis ordinum excep-
tus, quibus perpetuo, vel diuturnæ absentia
metum ademit. Superest administratio nihil
prius fibi faciendum putavit, quam ut pravas
quidam consuetudines aboleret, quæ per incur-
iam vel absentiam superiorum Antistitem
reperirent. Id moris jampdum invaluerat, ut
infantes a fonte baptizatis suscipiendos mul-
ti ex utroque sexu parvini, ut vocant, adhibe-
rentur, ex quo fiebat, ut cognatio spirituali
inter cives latus in dies propagaretur nec ve-
ro religioni vulgo habebant, qui hujusmodi com-
pensatione conjuncti essent, matrimonio etiam in-
ter se conjungi; et lane parvi erant five parti-
ci, five cives laicandi ordinis, five plebej, qui
hoc impedimento canonico dirimente filiationem
non essent. Hoc incommodum ut præcaveret
neve plerique matrimonio irrita essent, vœni-
turus a parochiis plures quam decem parvini
viam felicitæ ac molierum, ad baptismum suum
liberorum adhiberi; Parochos eisdem vœni-
baptismum conferre, si plures id muneri per-
landi caussa adessent; secus si facerent, hos
omni cœlesti benedictione et officio, illis fa-
croium amicum communione privavit. Ex for-
tasse, cum postea interfuit Concilio Tridentino
ipse præcipuus auctor fuit Peribis Tridentinis
ut idem præscriberetur, nam cap. 2. Decreti
reversoribus Matrimonii hoc statutum est: *Vol-
uitque sacra Synodus ubi incommoda præcederent
& a cognationis spiritualis impedimento inciperent
statim, ut uxori tantum sibi vir five mulier juxta
sacramentum Conjugum indigita, vel ad summam uxo-
rem, una baptismum de fonte suscipiente, inter qui
esse baptizatum ipsum, & illius patrem & ma-
trem, necnon inter baptizantem & baptizatum
baptizantem patrem & matrem tantum spiritum
liberis contrahatur.*

Nihilò levius peccare Canonicos animadvertit; sibi enim arbitratu suo abesse a choro, cum vellent, atque a quotidianis psalmis licere pascant; astant singulis chori singulis diebus audiendi, & cum Clero secundi ordinis psallendi lege duos tantum & Capitulo teneri, scilicet Praefatum sacrasse, & quem vocat *Romanis*, cum scilicet, qui choro praesident, die munere fungitur, ea nimirum, quae cuique obtingit, hebdomada, divinaeque liturgiae ac psalmis peragenda: rationem singulis diebus praescribit. Haec ab ecclesiasticis functionibus officio vacationem, quam sibi vel privilegio quodam, vel consuetudine, vel denique fallaciarum Canonum interpretatione premittam esse voluerat, Petrus Episcopus pro sui muneris ratione ferendam non esse extimavit; nam cultum divinum, Basilicæ Cathedralis decorem, & populi ad sacras functiones concursus ac frequentiam imminuerat, Canonicos itaque, cum ejus benignis admonitionibus & cohortationibus obsequi nollent, primum penam pecuniaris in passeres erogandi ad suum munus fungendum compellere lituigit. Sed vix pars dimidia Capituli, non huiusmodi penam subire cogerebat, adduci potuit, ut choro singulis diebus interesset. Deinde vero ad Concilium Tridentinum processit, cum esset, veritus non properet for-

Full bio-
nomic ab for
creation
Copyright
2010

Elles dérivent
non de po-
sibles ba-
phtisants.

de je Cap-
sules et
de laque
d'acier.

Depress. T.
 f. adn. as
 H. f. f. f. f.
 f. f. f. f. f.
 f. f. f. f. f.

basis derogatarum derogationis, aliisque effectibus ac infelicis clausulae interdictis, ac aliis decretis etiam iteratis verbis quomodolibet expressis, approbatis, ac iuratis.

Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, earumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, etiam, seu quavis alia expressis habenda, et aliqua alia expressa forma ad hoc servanda foret, retores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, ac forma in illis expressa observata, lapsi forent praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, illas alias in suo robore permanens, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Rome apud Sanctum Petrum sub anno Jo. Piscatoris de xxvi. Anglii MDLXI. Pont. Maximi anno sextimo.

Mela Angelus Spatha.

Antequam in Italiam ad Concilium Tridentinum evocatus proficisceretur, alia praeterea pie sapienterque decrevit fide ad populi mores corrigendos, fide ad disciplinam clericalem conservandam & stabilendam. Anno igitur 1562. cum Pius IV. Concilium Oecumenicum intermissum intra finem anni 1560. Tridentum revocasset, Corcyra designat, & Venetias transvolatus inde Tridentum se contulit, si non prioribus anni 1562. certe reliquit omnibus Patrum Tridentinarum conventibus, fide iustitibus intactis, & aequae & decetis omnia suo christiana subleptis, & confirmavit. In Catalogo Annulatum, qui Concilio Tridentino interfuert, Petrus Barbaricus Venetus Episcopus Curialibus numeratus inter Episcopos Pauli IV. Sub finem Concilii Venetiae se retulit, ibi dam ceter, litteras a Pontifice acceptas, quibus monabatur ut quibuscumque praevitiis & vitiis, quae laborant Ecclesia Corcyrensis, corrigendis & reformandis ad eam inciperet, quae in Decretis Tridentinis sancta fuerant. Haec ille litteras misit ad suum Vicarium generalem, eique simul modum & rationem praescripsit, quam adhibere oportebat, ut quae Pontifici corrigi iussent, ea leniter ac praedentis sine offensione obsequium emendatis & abolere possent. Anno 1564. unus Episcopale, cum sint graviter videatur, quam ut valeatque male affecta possit suis humis ac virgibus sustinere, ipso deponit. Reliquam vitam, alienis & multiplicibus curis abiecit, fide atque aeternae salutis tranquillae pique tractavit.

Carolus Cardinalis Borromeus de Corcyrensi Ecclesia per legitimum abdicacionem Petri Barbarici vacante, ac de substituendo in ejus locum Benedicto Eremita Ordinis Camaldulensis ad Pontificem & Senatum Cardinalem retulit, ut consilium ex ejus Epistola ad N. N. Cardinalem, in qua de statu, & praevitiis ejusdem Ecclesiae pater subiecit.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Ego Carolus Carr. Borromeus propinam in proximo satore Consistorio Illustrem Corcyrensem, per cessionem R. D. Petri Barbarici Episcopi Corcyrensis, in favorem R. & Religiosi viri Francis Benedicti ord. Camaldulensis.

Civitas Corcyrensis, est in Dalmatia & in insula Corcyra nigra nuncupata posita, maribus circumdata. In ea est Cathedra, Ecclesia sub invocatione S. Mariae, in qua sunt duae dignitates, videlicet

Abbas canonici & Propositus, ac alia Canonici. Habet sanctam omnibus necessitatibus ornam.

Episcopus habet communem Episcopatum.

Est ipsa Ecclesia suffraganea Episcopis Ragusini, habet diocesim, cuius fines cum insula terminantur.

Primum in Episcopatu ascendunt ad valentem annum trecentos, Dux, moneta Veneta. Sunt tamen in libris Camerae ad hunc quadraginta sex cum duobus tertis.

Causa ob quam ipse D. Petrus Episcopus ad aliam Ecclesiam accedere & oneri sui iunctio impingere non potest, sunt haec. Item D. Petrus Episcopus a septem annis circa laboravit, prout laborat capitis vertigine & doloribus colicis ac calculo, & clima, ubi sita est illa Civitas, est complexio ipsius D. Petri Episcopi novum ita, ut obsequio periculo vel apud ipsam Ecclesiam manere non possit.

Ipsa Frater Benedictus habet omnia a Sacris Canonibus, & Trident. Synodo requisita, & ut talia a suis superioribus approbata existit.

Supp. SS. D. N. ne velis cessionem huiusmodi admitti, & ipsi Episcopo de ipsius Ecclesiae Reordinari possit, providere.

BENEDICTUS EPISC. CORCYREN. XXII.

Illustris genere Venetis natus ex familia Lanterana patricia, qui, opulenta domo, & parentibus solitis, uno Deo ferventi studio, & religiosa solitudinis desiderio capus, ad Monachos Eremitas S. Romualdi transiit, sequens tamen in disciplina tradidit anno 1556. die xix. Februarii in Patavina eremo Rhodani, magistro ac dux B. Hieronymo Susiano ejusdem eremi conditor, ut praebent ad hunc annum Angeles Camaldulensis, & Codex quidam Ermi Patavini. Post vitam maximam ex parte sua & laboriosis exercitationibus exactam tanta incrementis ejus sapientia, & sanctitas fama, ut anno 1559. die xi. Decembris ad Venetum Patriarchatum pollulari fuerit; quod eodem Annale memorie prodiderunt ad an. 1554. & cum jam septuagesimum aetatis annum attingeret, Pius IV. cum ex eremo ad regendam Ecclesiam Corcyrensem evocavit, ut, quae sibi praesidia divinarum virtutum & charitatum acquireret, ea in communem utilitatem conferret, & Episcopum declaravit anno 1564. xiv. Kal. Janii; in laudatis tamen Annalibus in annos haud recte consignatur 1565. Corcyram profectus ab diocesi laudanda initium sibi ad ministrations Episcopalis. Ecclesiam urbanam invisit, ac diligenter altaria, suppellectilem, ornamenta inspicit, & cultum divinum, sicuti exoluerat, in pristinum nitorem restituit. Totam insulam peragravit, fidelissimis ubique decretis ac praeceptis ad honeste pique vivendum Clero & populo relictis. Post illustrationem peractam Synodum indixit sed necessitas Venetae professionis, quam illi nec opinati quidam Ecclesiae suae opera in illa urbe expedienda incessant, Synodum differe in aliud tempus cogit.

Antequam discederet, concione in Aedem Cathedrali convocata, gravissimam orationem habuit, quae omnes ad salutarem Dei meritum, acerrimae vitae cogitationem excitavit, ac praerelatum ad pacem inter te colendam, & concordiam servandam cohortatus est. Neque inutilis fuit Capitulo & Clero absentia Episcopi, & Veneta commoratio. Dum Venetia esset, Solimus

Scire la.
tunc Eas.
vile Tra.
duntur.

venetia
Episcopo
vile Tra.
duntur.

Carolus
Card. Borromeus
Propositus
Episcopi
Corcyrensis.

Benedictus
Episcopus
Corcyrensis
an. 1560.

Episcopo
vile Tra.
duntur.

venetia
Episcopo
vile Tra.
duntur.

aliumque Rex Turcarum Cyprum insulam nobilitate & potentissima adipiscenda cupiditate inclinatissimum Venetis fuit anno 1569. Pius V. per mortis magnitudinem perterritus, & imperatorum, quæ in bellum fere optinebat, Veneris potentibus potestatem fecit totius extraordinarii, nomine subsidii, Clericis Venetis diuisionis imperandi. Ut Clerus Coryceusis eiusmodi tributo existeret, plurimum valuit presentia atque opera Benedicti Episcopi. Duobus Patriarchis Venetis & Aquilensi, quibus negotium datum fuerat, ut Iusludum imperatorem exigerent, diligenter exposuit, quomodo exiguæ ac tenuis client præsentis ecclesiastici Coryceusis, & quoniam decemcenti viginti sex ex recenti incursione Turcarum, qui à Cistionovo, hincque Catharini transfecto, post Valtam oppidum & pugnam deceptum magnam insulam partem exedibus, locodum, rapinis loca vastaverant. Facile igitur ab utroque Patriarcha impetravit, ut Canonici & Clerici Coryceusis ab eo tributo immunitatem darent, nec illarum Sacerdotis quidquam aeris impingeretur.

Dum bellum Cyprium feruerebat, illis Turcica Africa, ducere Usatit regulo Algeris, in Adulatum transgessit, terram & Aragon larectusquebat. Jani Orsiniatum, & Ancharium contra, Bontor & Tivibz Arctum diripuerat, & eandem illam Delphinat etiam depopulata fuisse. Coryceusis barbarorum adventum tanta fuma exterius, atque animi contentum fumi parabant. Civitas tunc erat praesidia ac defensoribus, bellicis instrumentis & commatibus propemodum vacua: omnis locus erat plena pavoris ac tumultus, & peragebant a desperatione. Comes seu Prætor eodem, quo ceteri, mera periculo, participem auxilii petendi, Jaderam profugerat, & primoque vicinum partem abierat, postea consilio advenit capessit. Jam clausa Turcia erat in urbis conspectu, cum rebus afflictis ac ferre periculis superveiret. Antonius Rosinus Archidiaconus, vir strenuus, magni animi, & plenus consilii, qui increpandis hortandoque sapientes revocaret, reliquos & longa comasione, & cum ego commetate toga ecclesiastica, omnibus se ducem ad patriam tuendam præbuit. Illis vocibus, & præteritum exemplo viri fortissimi, patriaque amantissimi omnes excitati animi erant, moria confidendo, parati promptique ad omnia pro sua ac suorum libertate ac salute subeunda. Haud ita expectandum fuit, dum hostes propius accederent, & anchora positis, naves terro applicerent. Parte copiarum expulsa, & loco castri idoneo capto, urbem trema manu, cumque telorum genere oppugnare ceperunt. Vix ducenti erant animi ferendis & trallandis apti, qui hostilis impressiones sustinerent, ac repellerent, sed oblitivæ animi vincere, aut mori, prius anxia stationem cuius traditam deferret, quam vitam amittere. His non solum sua præsentia, sedque cohortationibus animos addebant, sed etiam, quæ poterant, subsidia feriebant senes invalidi, mulieres, parvi puellique, tela propugnaculis minuebant, exedibus agebant, cibaria, sulphorem pulverem, glaucas plumbæ ad munera comparabant, dychnique nulli parentes labori, omnia, quæ per artem, vel sexus imbecillitatem poterant, opera militaria impigre exequabantur. Utinque conventiones magna gerebatur rex, nec Turce invadendi oppugnandique urbem, nec Coryce-

tes, Rolando hortatus ac fecit, repugnandi ac repellendi hostes modum illius facitanti ut locus nullus, aut punctum temporis obliuio ceterarum vicaret. Ad hostes deterrendum tale commensum excoGITANT, quo illi spem urbis postmodum adimerent, dum acris pugna feruerebat, quotque erant in urbe mulieres, hominesque senes, ac pueri, galeæ, lorice, catroque militari ornati induti, iubeantur magna seandere, itaque dare in conspectum hostium exercitus, qui spem omnino rei bene gerenda in paucitate armatorum nutuaret; cum in ea repentina urbis aggreSSIONE milites conficendi, & auxilia contrahendi spatium nullum dedisset. Vix ergo tanta multitudinis armatorum, Universalis animus ardens, & cum urbem intra pios dies, ut sperabatur, & sine magno labore & periculo obtineri posse diffidit, ac tempus rebus majoribus gerendis idoneum crederet, multibus in naves impulsis, aliter, quam appropinquæ, die clausam abduxit. Coryceusis illas mulieres viri habitu indutas, armatasque, cuncta imbellium paratissima ac lenum turba, & moribus in hostium conspectum obiecta, ad terrorem incutendum, fabella non illepidæ argumentis deducit ad hunc modum contexta: Civitatem non solum praesidio militum profusa destitutam, sed a viris omnibus, quos pavor in fugam confecerat, omnino desertam, & solas feminas relictas fuisse, quæ mulieribus imbecillitatis oblate, viri quæ animæ, atque habitu sumpto, suis corporibus oppositis, hostium impetum, ac telorum procellam impavide sustinerent, & oppugnantibus tumens contentione resistendo, pili, saxi, missilibus atqueque generis in eos ejaculandi, ita hostes res fatigant, ut eos absidione absolvere cogunt. Rex non solum vulgo credita fuit, sed etiam scriptorum literis celebrata; nec desunt, qui mulieres Coryceusis cum antiquis Amazonibus compararent. Falsum singulari commemoratorem dignum, si veritas contentens falsi sit, sensio præterea non putat Antonius Rolandus, qui urbis defensionem, rebusque omnibus gerendis non interit solum, sed etiam præfuit, ac totius rei gestæ narrationem scriptam mandavit, quæ quidem narrationem integram nancisci cum mihi non liceret, pauca ex ea, quæ habeo, fragmenta hic subiungo.

Hostes in terram confecta, impetu montium, remigum nixu alle, exterritis casu advalant sub ipsa muris. Coryceusis ad bellum bombardat, mox cum visceribus in se & hostis. Coryceusibus emittit ex turretibus ignem pilæ, multas ad simul clamor altorum, clangor tubarum, propius inspicit, & contra hostes bombardat. Tum glaudia minime in muris, & pariter, & tela dampna grandine morte insidant, sagitte eorum ibidem insidant. Pile autem ferreæ, & laterum claudunt afflicta ex mortariis quoque triplo majores lapides pile, admodum nexa revolvant, ac hostes nunquam cessant. Nec ita mox ferunt, sicut in ipso prælii incursu principio parvis & perterritis, & quidam animi remembris videmus, tamen postea copia pugna, adeo clarescere, ut ipsorum quodam divinis dicitur nobis, autas, nec ipse ostenditur. Rex videt, ubi eorum obsequiosos discedit, hostes, ita minime, perterritis opera, tanquam hostes, exercere. Hostes non amplius parva, molles, more se in bellum dabant, sed ex-

Bartholomæus
alio appo-
siti.

trahit ex
capite
Cistionovo
de navi-
lio, Arca-
dio hostis
non cessat.

Coryceus
appropinquat.

daller arma trahebant; puella solita ad avam
respicere, armis ministrantibus indigne accubebat,
pueri atrocitate quiescit, praeter aliam, hostibus
erant damno & formidini vires tandem, qui in
verbo inspirant, ingent fortitudine numia ob-
stant, nullas vitantes vires, nec ulli parentis
labore, ... Tum militari more procedentes tam vi-
ri & pueri, quam mulieres ac puella indomen-
tis virilibus inuenta, omnes armati, ita ut speciem
procederent plurimum quam milite armatarum &c.
quorum scilicet numero ac specie hostes perter-
runt absciderunt.

1706
Corcyra
Gen. Ord.
in divo sp.
Augusti.

Victoria Corcyrensi, & depulsio Turca-
rum ab urbe atque insula in annum incidit
1571. diebus decimum quintum Augusti,
uno mense, & viginti ac duobus diebus ante ce-
lebratissimam navalem victoriam, quam Chris-
tiani federati ad Naupactium, Christiathinus
oppidum, de Rege Turcarum reportarunt. Il-
lum diem, sublata in Caelum Despari sacrum,
Corcyrensis summa religione, grata piaque re-
cordatione singulis annis concelebrant propter
hanc memorabilem victoriam, quam secundum
Deum ipsimet Sanctissima Dei Genetrici ac-
ceptam referunt, cuius opem auxiliumque im-
ploraverant. Nam simul atque de Turcica classe
propinquante fama percrebuit, supplicationem
ad eadem urbanam B. Mariae Virginis, cui a
Salizzo cognomen est, insinuerant, eaque pa-
triae tutelam, communis salutem ac libertatem
commendabant. Franciscus Gonzaga Minister
Gen. Ord. Franciscani in suis Commentariis,
*De Origine Seraphicae Religiois, eiusque progres-
sus, auctor est e scopolis, qui ab urbe tribus
sepe milia passibus in ortum distat, ubi Tem-
plum & Conventum Franciscanum, Terciae Ob-
servationis periculo iam imminente, a Patribus il-
lis duas athenatagias effugit, quae ibidem
coluntur, alteram Christi in Cruce morientis,
alteram Augustissimae Virginis Desparae, altas
fuisse, ut civitati, ad barbaros repellendos, au-
gustio essent ac presidio: Summa veneratio, in-
quit, servatur Curgolan in duplicem Frasci-
senorum imaginem. Altera quidem est gloriosissi-
ma Virginis Maria, altera dilectissimi ejus Filii
Cruci affixi. Vigente bello Turco, in Civitatem
utraq; deduxit est pro securitate. Accidit, ut
insistente hoste, quotquot essent Curgolani homines,
relictis mulieribus, atque deserta Civitate, sa-
gum exspererent: quo latere erant eorum summa
nihil magis terribile, ac totam speciem in bu-
jasmodi imaginibus potentes, tanta constantia,
tantisque viribus, Turcis resistere, ut illas loco
cedere, atque pedem referre coegerint: nec non
gloriosam de illis victoriam retulerint, ad quo
etiam tempore Curgolani religio ad hujusmodi
imagines mirum in modum accrevit.*

Epist. An.
Gen. Ord.
in divo sp.
Augusti.

Corcyrensis victoriam partem, & barbarica op-
pugnationis divitiis repulsa ut momentum
quo pollicetur extaret, aliquae pilae seu globus
ferreus in Basilica Cathedrali, ad sempiternam
memoriam, parieti affixos, sive e tholo suspen-
sos, in perpetuum esse voluerunt. Additis est
titulus accepti a Deo ac Desparae beneficii testi-
ficus. Duo mihi sunt hujus tituli exemplis, &
cum alterum ab altero fere paucis versibus dis-
versum esse appareret, utrumque hic apponen-
dum censo.

Epist. An.
Gen. Ord.
in divo sp.
Augusti.

Virginitas a partu quingentis mille periculis
Et decies septem proximis annis erat.
Ave pilae nunguam Virginitas additis
Discessit hinc passus per mare classe fuit.

Cessa die rei est, quo Virgo ascendit vespem
Uris memet hinc Dixit partu trophaea dicit.
In altero exemplo sit mentio illius victoriam,
quam de classe Neapolitana ante annos fere centum
Corcyrensis, D. Bartholomaeus Apollonio
optulente, reportarunt.

Virgo tua a partu quingentis mille periculis
Et decies septem proximis annis erat.
Lux quoque fulgebant, qua Coloni vincta periculis,
Cum bene res cessu animi gesta tunc.
Inter mille rases solpes Corcyra Melana,
Virgo polio, partu trophaea dicit.
Te nos servasti, servatas ante parentis
Cum fuit in vestrum Bartholomaeum opem.
Nec tibi commendo Marti tutela Beati,
Et pice Calitum pice fervore tui.
In te spes nostra est, per te ubi vicimus atque,
At sine te sumus semper adfuit tui.

Nuncios obsecra, videremusque oppugnatam
Corcyra Venetis cum venisset, ingenti solli-
citudine ac merore Patris afflicti: sed mox al-
ter nuncios Civitatis strenue defensa ac libera-
tae, clausae Turcarum repulsa, superveniens
gaudium insperatum attulit, metumque ac solli-
cudinem disculcit. Aloysius Mocenagus Dux
Venetiarum amantissimis litteris (inscriptis spe-
ciali Communitati Curgola, & charissimis, & fed-
lissimis nostris, fideis, constantibus, virtutem ex-
tremam Corcyrensi collaudavit; quae, quamvis
numero & viribus longe inferioris, hostem ta-
men potentissimum depulsum ac, atque, &
patriam sibi, urbem nobilissimam Reipublicae
conserassent: Illius & pulcherrimi facti me-
moriam nulla posteritatis oblivione abolendam
elles; sibi & patribus curae futurum, ut quid-
quid ad deum illorum, praedictum, utilitatem
pertinere, vel ipsi peterent, prolixae & cumu-
latae grallarent. Alteras litteras dedit ad Ange-
lum Trivisanum, qui in Jacum Comitibus ablen-
tis, sub eius, titulum Vicecomitis gerens: Il-
lius vigilantia, & solertissima cura: Civitatem
atque solulam magnopere commendat, in-
tellectum erga illas optimi atque amantissimi Re-
ctoris ac patriae officium ac, desiderat, paratur,
Corcyrensis certiores facere jubet summam bene-
volentiae & gratiae, quam pugnando pro patria,
ac terribis communi hoste repulsa promer-
iti fuerint apud Senatum, a quo suis comen-
diis, ac rationibus nihil subsidii atque firmamen-
ti defuturum pro certo habere, & impositum
non fore ignaviam Praetoris, qui eos in maxi-
mum discrimen adductos defecerat. Ducenas
nulli, centenos saltem modios Venetis submi-
sum ari, quos magistratus Communitatis Corcyren-
sis, in praepres erogant.

Epist. An.
Gen. Ord.
in divo sp.
Augusti.

Epist. An.
Gen. Ord.
in divo sp.
Augusti.

Benedictio. Episcopo Venetiae commoranti
quantum metus ac doloris incussit gravissimum
periculum, in quo Casiro & Ecclesia Corcy-
rensis vergebatur, tantummodo letitiae & hi-
litanis paulo post attulit nuncios soluta ob-
dianis, & potentissimis hostis Corcyrensi virtute
propulsis, reddiditque ubi pristinae tran-
quillitatis. Nullam moram interposuit, quin
immo letum, ad gregem suum revolvendum,
& ita praesentia consolandum Venetis discedit.
Ejus adventus & conspectus incredibili gaudio
cives affecit, omnemque praeteritis calamitatibus
merorem adhibuit. Ille adhuc pavidos, & re-
centissimi periculi recordatione obtutus ac per-
rentes erexit, affixos & perditos tum blandis
oratione, tum quibusvisque potestate subsidii
recreavit & partem victoriam, patriamque leti-

patam incolonem gratulatus, ad gratias Deo ac Desipam solipiti maximas agendas eorum animos excitavit. Id unum sibi dolere affirmabat, quod cum illis discriminum & laborum sociis ac particeps esse non potuerit. Ecce autem nova calamitas, hoc exitiorum quo latius diffusa, quæ Benedictionis, ut se antea optasse ajebat, in partem ac societatem communium malorum vocavit. Post discessum Turcarum vix unius mensis intercesserat, cum atrox morbi vis, contagione vulgata, totam insulam pervasit; & cum in villis oppidisque, tum in Civitate magnus edebat strages civium atque incolarum. Hac nobilium campum aperuit, in quo charitas Episcopi excurrere, exterrereque posset. Neque ille solatus sibi occasionem amantissimi sui gregis solandi juvandique pratermisit. Nulla salutis ac vite propria ratione habita, omnibus, quibus potuit, & omnia quæcumque posuit subsidia humana pariter ac divina impertire non antea desistit, quam pristina Civitati sanitas reddita fuit. Eo postissimum auctore Civitas de communi consilio votum D. Rocho nupcepavit; & quique imploratum auxilium petentiam disculsi. Hæc clara juxta, & obscuras, nobiles ac plebejas domos depopulata, præter plebem, civem & nobilium quamplurimos absumpsit, quorum corpora illata sunt in commune cæmeterium intra Eadem Cathedralē, nam ex parte, quæ in Austrum spectat. Pellen- tentia depulsa, magistratus publice valetudini tuende prepositus iussit omnia illa sepulchra, in quibus humata fuerant cadavera hoc infecta, ferreis laminis occludi, & plumbo rimas omnes diligentissime obstrui, ne quis inde pestilens hylis efflueret. Tabulatum etiam ex æstibus superpositum fuit, quo totum cæmeterium obtegitur, ne umquam in posterum referari posset. Alterum, quod erat sub dio, sepulchretum Basilicæ adiacens, & plebejis corporibus humanis additum effossis crematissimè cadaveribus purga- runt, & muro circumdant, sedibusque coopertum adjungi æneisque ad ipsam Basilicam vo- luerant, quæ dupes ædificii accessione, quamvis de ordine ac venustate rectius architectura all- quantum amiserit, tamen in latitudinem crevis; cum antea paulo angustior esset pro civium numero & frequentia. Ibi & locus cuique datus est, in quo sibi quisque, ac suæ familiæ sepulchrum pararet; & Aia exstructa est Divo Rocho Solipiti, quam pro peste avertenda vove- rant, ut declarat inscriptio: Ex Foro Civitatis, ob memoriam salutis receptæ, anno Domini 1571. Sane qui tradunt pestem hanc antea exortam & extinctam, quam Turca Corcyram oppugnaverat.

Proventus ecclesiastici, sive propter incuriam, & neglectam terrarum colituram, sive propter vastitatem, quam Turcæ non semel insulam depopulati, villis, agris, vineis intulerunt, adeo decreverant, vix ut tercentos & viginti argenteos mense Episcopali, & Capitulari sup- pederent. Uæ suæ, & Capituli clerique ege- rati consuleret Benedictionis, Venetiis iterum se contulit, ut subsidium & publico ærario con- ferendum a Veneta munificentia & pietate pos- tularent. Sed morte præsepsit, id, cojus causa venerat, efficere non potuit. Illud etiam mo- liebatur ad sublevandam Ecclesiæ suæ inopiam, ut hæc rursus conjungeretur cum Ecclesiâ Sta- ginesi, hujusque reditus ad se derivaret. Sed ne hujusmodi conjunctio redintegraretur, Sta- gineses pariter & Ragusini obstituerunt; hi qui-

dem, quod nolent peninsulam suam signati sub- jectam esse Episcopo alienæ ditionis; illi vero, quod sibi non conducere proventus Ecclesiæ suæ alto distrahi, acque asportari.

In codice Rheni jam laudato & an. 1600. descripto dicitur Benedictus Corcyre obitus, ubi in Cathedrali Ecclesiâ tumulatus miraculis & pia papali frequentia ad ejus expetendum pa- trocinium inclauit. De illo hæc præterea me- morie prodiderunt Annales Camaldulenses ad an. 1562. Factus Episcopus nil profus semine de austeritate incommodique vite eremice, quibus abjunctis sancta pietatis exercitia, zelante incredibilem animarum sibi commissarum; mira- culis insuper claris tum in vita, tum post obitu- rum; ob quæ papali ejus insula ipsum ut fa- ctum a die defunctissimi veneretur. Patriarcha Venetus Joannes Theopulus in primo indice San- ctorum & Beatorum Venetorum titulum Beati eidem attribuit. Fateor tamen nihil ejusmodi in monumentis Corcyrensis reperiri, ex quibus cognoscimus Benedictum non decessisse Cor- cyram; nam in tabulario Corcyrensi Canonico- rum extat hoc decretum: die. . . . Cum de- nunciata est, publica fama præcedente, ac per litteras nonnullas a Venetiis mors bona mem. Reverendissimi in Chr. P. & Domini Benedic- ti Laurentii Episcopi Carpalensis meritis, Rev. D. Nicolai Pauli Propositi & Canonicus major Reverendi Capituli Curialis. mandavit Rev. Pri- byter D. Hieronymus Barenis Sacrificæ citari Rev. Dominos Canonicos ad se Capitulariter congre- gandos pro creando Rev. Domino Vicario Cap- itulari sede vacante, & Otaviano ad spolia Epi- scopatus juxta solitum. Hinc consicis illum Venetiis fuisse viri descriptum, & anno quid- em 1573. quippe historia quardam manu de- scripta, quæ in Cennobio Badensi prope Cor- cyram servatur, narrat, Vicarium Capitularum exiguo temporis spatio hoc munus egisse, & succedere Benedicti die Julii 17. an. 1573. Corcyrensis Ecclesiæ Episcopum renunciatum fuisse; sed Julio mensi præcedens Junius sub- stitui debet, ut ferunt Acta Consistor.

Benedictio in sedem Corcyrensem Scriptores Dominicani sublevent F. Angelum de Spala- to, de quo Vincentius Maria Fontana in Theo- ro Dominicano: P. F. Angelus de Spalato ex provincia Dalmatia, Curculensis Episcopus crea- tur a Gregorio XIII. die Mercurii 17. Julii an. 1573. Ex Aff. Consistorial. ejusdem Pontificis. Verum, cum in Tabulis Consistorialibus F. Au- gustinum eodem anno 1573. & die 17. non Ju- lii, sed Junii Episcopum Corcyrensem renun- ciatum inveniam, vix mihi dubium esse pos- set, quin vel unus idemque sit Episcopus, cui duplex nomen & Angelus, & Augustinus fuerit, vel erraverit Fontana, qui Augustinum nomen Angelus alinxiit, ut certe erravit, cum ejus Epi- scopalem creationem, Junio mensi affixam, in mensent Julium rejicit. Itaque Angelus præter- missio, sive alius fuerit ab Augustino, sive idem sub duplici nomine Episcopus Benedictus Lau- retano successit.

AUGUSTINUS EPISC. CORCYR. XXIII.

Monacho loco natus est in pago vallis Poli- tientiæ, quam Politizam vocant, sitaque est in diocesi Spalateni. Sed cognomen fuit Quinifio. Vel a poero summam spem & animi, & inge- nii affectabat. Vix & pueritia excellerat, cum

Benedictio

ubi sup. abbas.

F. Angelus

de Spalato

qui successit

Augustinus

Episcopus

Corcyrensis

ex ordine

Benedicti.

in sanctissimam B. Dominici sodalitatem nomen dedit; & tyrocinio confecto, studiorum causa missus fuit Romam, deinde Bononiam. In utriusque disciplinam, philosophicam, & theologicam tantos progressus fecit, ut evolare, non excurrere videretur. Magister Generalis totius Ordinis ex christiana iustissima gente, indolis adulescentis, ingenio, doctrina mirifice delectatus, Augustinum magni facit, & summo opere amat. Cum in eo jam emitterent indicia maturae prudentiae, & solertia rerum agendarum, viis studiorum curam conlecerat, cum illum ad magistratum, & praefecturam cenobiorum gerendum adhibuit. Anno circiter 1563. Rectorem praeterea Cenobio Dominicano Chienis in insula maris Aegaei, quae insula cum erepta Genuesibus in potestatem Turcarum venisset, ipse captus est, abductusque Constantinopolim. Tres annos in captivitate Turcica exegit, quos ne sibi otiosi, ab omni studio & actione vacui esserent, tum in captivum iuvandos, solandis, retinendisque in fide Christiana, tum in addiscendis linguis Arabica & Turcica impendit; antea vero Graecam vulgarem apud Chienenses didicerat. Post triennem captivitatem ipsemet Magister Generalis Ordinis Praedicatorum haud exigua pecunia & servitute redimendum curavit; & Cenobio Neapolitano S. Catharinae Rectorem praeposuit, eidemque titulum honorarium Praedictis provinciae Dominicae Palatini contulit. His magistratibus & muneribus perfunctum, sibi locum, consilium atque adiutorem in rebus decernendis ac regendis esse voluit. Neque illum ab se dimittere statuerat, cum ipse in Collegium Cardinalium cooptatus fuit; sed Jacobo Pufcense imperatori classis Venetae Augustinus praesent, ut sibi a consensionibus esset, cum negare non posset. Postea vero Gregorius XIII. illum vel invitum, & praestudio religionis humilitatis ac ecclesiastici dignitatis admittendis alienum (multas enim iam respuerat) Episcopatum Corcyrensem pro imperio quamvis renuente suscepere coegit. 17. Julii 1573. *provisit Ecclesiam Corcyra Negra, sive Curzulem, in domino Pontificatus per obitum Benedicti ultimi Episcopi vacanti de persona Religiosi viri F. Augustini de Spalato ord. Praedicatorum a suis superioribus commutatus &c. ipsamque dista Ecclesiam in Episcopum praefecit cum decreto, quod ante aditionem possessoris fidem proficiatur &c.*

Episcopus de tem-
plum an-
tiquum
restituendo.

Sumpto Episcopatu, nihil habuit antiquius, quam ut decorem domus Dei, & sanctitatem ab omni violatione vindicaret. Animadvertit sacros homines tantum sibi licentiae vel potius auidiae tribuere, ut non vererentur in eadem ipsa cathedrali, perinde ac si essent in foro aut alio profano loco, otiose loquaculare, hoc illos discurrere, & confabulari voce adeo plena & libera, ut psalmodiam intercurrerent, ac divinis laudibus obstrerent. Haec irreligiosam & intolerantem licentiam edictis penisque gravissimis deterripit, compescit, & fuditus fustulit, suam ac debitam sacris locis ac rebus divinis reverentiam restituit.

Anno 1579. Augustinus Valerius Episcopus Veronensis, qui Gregorius XIII. iustitiamem Apostolicam Dalmatiam Venetis demandaverat, ut ecclesiasticam disciplinam, sibi collapsam esset, restitueret, remque omnium Christianam ubique ad leges & decreta Concilii Tridentini componeret, post alias urbes atque insulas ingreus incolarum bono, & Ecclesiarum illarum

utilitate peragratis Corcyram appulit, quem Episcopus & clerus & populus Corcyrensis eo, quo dignus erat, honore excepit. Multa ille ad incrementum ac splendorem cultus divini, ad decus & praesidium utilitatemque huius Ecclesiae providentissime ac sapientissime constituit; in his decrevit, ut unus de collegio Canonorum sacramento Penitentiae administrando praefectus, quem Penitentiarium vocant, cui praeterea id munus corque commissum esse voluit, ut Clericos latini litteris imbueret; nam Seminarium Clericorum juxta praescriptum Tridentinum condendi nulla tunc supponebat facultas. Controversias sane plurimas, quae Episcopo erant cum Capitulo, parte utraque contententis & approbante, composuit. Quelli erant Canonici de lege sibi a Petro Barbado impolita, & a Pio IV. confirmata, qui singulis diebus choro & psalmodia quotidiana interesse iubebantur: id onus sibi nimis grave esse agebant, ac propemodum intolerabile, praesertim propter exiguitatem reddituum, quos & suis sacerdotibus percipiebant. Hanc legem illi moderandam censuit, atque conformandam ad regulam Tridentinam, quae Canonici tres menses singulis annis a choro vacandi licentiam permisit. Theodorus Dedos Episcopus Corcyrensis in unum volumen cum aliis monumentis ad hanc Ecclesiam pertinentibus decreta Augustini collegit, ejusque responsa plena doctrina, prudentia, aequitatis ad singula, de quibus interrogatus fuerat ab Episcopo, a Canonici, a Clericis, quae fore omnia vel ad sacra caeremonias & functiones rite peragendas, vel ad quendam iurisdictionis ac disciplinae ecclesiasticae capita referuntur. Dalmatica expeditione Apostolica perfunctus Iaderam rediit, & Episcopus omnes Dalmatiae Venetae in eam urbem ad Concilium Nationale convocavit. Augustinus Quintinus Antistes Corcyrensis invitatus cum esset, legitima excusatione adhibita, non interfuit. Quod Benedictus Lucretianus frustra comatus fuerat, id ut efficeret atque obtinere, Augustinus omni studio operaque innoxius est. Magni Ecclesiae Corcyrensis interese intelligebat, eam rursus coniungi cum Ecclesia Stagenensi, ut ex huius praesentibus illius inopie subveniri posset. Decretum illud, quo Paulus III. alteram ab altera disjunxerat, Pontifici ab Augustino sumptum fuisse agebat, dum sedes Corcyrensis ob mortem Nicolisii Episcopi vacabat; & nemo erat, qui postulatibus Augustinensi obsequeret, atque ostenderet, quantum ex ea disjunctione detrimenti caperet Ecclesia Corcyrensis. Rationes scripto editas Gregorius XIII. Pontif. Maximo composuit, ob quas veterem Ecclesiae Stagenensis, & Corcyrensis disjunctionem redintegrari oportere agebat.

Anno Domini MDLXXVII. Pont. SS. D. N. Gregorii PP. XIII. anno xi. Processus in causa Stagen. contra Communem Regium.

Duo sunt qui devotas S. P. servus & creatura Augustinus Quintinus Episcopus Curzulem, pro debito eius officii pastoralis humiliter exposuit ut infra.

Alterum est quod civitas Curzulem, & oppidum Stagen in Dalmatia semper & continuo habuerit unicum Episcopum nuncupatum Curzulem, & Stagen, territoriaque utriusque loci tametsi in temporalibus distincta, in spiritualibus tamque fuerant una & eadem diocesis ab anno 1301. usque ad annum 1541. de quo anno de quibus deus

Agitur de
nova in-
gressa Ec-
clesia cum
Corcyrensi
conjugata.
cc.

Augustini
Valerii Apo-
stolici Viri-
tutis de-
coris pro-
fectus
Corcyrensis.

cc.

combi illa eadem Ecclesie per obitum h. m. m. Nicolai, qui tunc ei præsente, Possoris salatio acclatata reprobatur. Fel. rec. Paulus PP. III. cum verisimiliter sibi plene non innotuisset Stagnensem Ecclesiam illi fere omnibus carere, qua Episcopalis dignitas suo quasi iure requirit, eas dissolvit, & Stagnem Ecclesiam sic destituta & dissoluta, & separatam quendam Thomam in Valtrem & Episcopum proficere, nulla desuper illius regionis & locorum & qualitatum informatione habita, sed ad suggestionem Dominorum Ragusi, qui illum oppidum & territorium Stagni solum aliter illarum partium Principi subesse solitum ad eorum dominium traxerant, & propterea etiam quoad spiritualia a Civitate & Principatu Curzulen. Potius jurisdictionis existens, separari iudicavit procuravit. Quapropter eadem creatura S. P. humiliter supplicat, ut eadem sic dissoluta Ecclesia ad eam pristinam & antiquam unitatem & priorem statum reduceret, Curzulesenque Ecclesiam reintegrare dignetur, atque sic infra dicendis.

Et primo propter summam paupertatem & tenuissimos fructus utriusque Ecclesie, eumanaque ipsarum ultra duratior decemur in redditibus annuis non habuerit, nec de presentibus habet, & propterea vilesque dignitas & auctoritas Episcopalis in illis praesentibus paribus, & fructibus infidelium. Et hac causa paupertatis paupertatis semper fuit & legitima intendendum Cathed. Ecclesiarum cap. unico 2. q. 111. c. postquam xvi. q. 1. c. propolissi & ibi Abbas de Preben. Clem. 8. ad hac de Res. mem. & nomen. Sacrol. Concil. Trid. sess. 24. cap. xxi. quoniam pro loco,

2. Propter aliarum vicinitatem, qua maior esse non potest, cum territorium Stagni ad unum, alibi ad duo, alibi ad quatuor milliaria insula Curzula ad plurimum cohercet. Quae vicinitas iustam pariter unionis causam de iure praebet constituit c. & temporis in prin. & c. seq. xvi. q. 9.

3. Quia propter contiguas Torcarum incursiones, & novissime praesentem bello magis atque magis exoritur populi decimationem, & non parva illius regionis perturbatione, itaque agri glorieque sine cultoribus inficiantur, ut est notorium, & hac quoque iustissima reparatur unionis causa c. praecipuum, & d. c. postquam xvi. q. 1. c. quia monasterium, ubi Abbas p. ut. de rei. dom.

Cum ergo utraqueque harum causarum de per se notorem expoliationem ex superius adductis & traditis per Curzulen. tract. de union. qul. art. v. Et Petrus de Petris in simili tract. c. 111. fortiter omnes que in causa nostra militent simul iungat.

Et cum sufficerent ad novam faciendam unionem, fortis ad primariam antiquam unionem, seu verius unitatem restituendam, cum facilius restituantur omnia ad pristinum statum & primariam eorum naturam L. si unat. §. pallus in fin. & ibi sero q. 3. de pact. c. ad exordia xxxv. distit.

Et eo magis cum dissolutio, de qua supra, emanaverit, ut verisimiliter, atque plena causa cognitione, & tempore, quo sedes illius Ecclesie vacabat, nec erat qui Episcopale jus intraret, ut ad sit, in his propriis inquit hinc, III. c. p. ut sede vacav.

Et eo quoque magis, quia in hac causa nulla aliqua accessio fructus singularium Ecclesiarum ageri possunt, neque aliud remedium a Concilio provinciali examinari expellari potest; minus benehitis aliqua in eam directi existant, de qua-

har eadem Episcopo in Supplementum providendi posse, prout considerat Trid. Concil. d. c. x111. Accedat quod oppidum Stagni parvam ultra 100. familliar, & eas quidem omnino inopes, & in sustinere vultus vultum querentes existunt; nullique ibi prius civit. Capitulum nullum, nullaque in Ecclesia dignitas, & denique nulla Cathedralis Ecclesie insignia; ita ut potius Pericholeum, prout ante praedictam dissolutionem erat, quam Cathedralis esse profecto debeat.

Et Deum omnipotens diu serpet facilitatem vestram.

Causam itaque Ecclesiam lax commendavit Cardinali Iustiniano, cujus erga se benevolentia & auctoritas apud Pontificem plurimum confidenda. Sed ab ipso Cardinali adiunctus est, ut ab eo conato, & urgendo, quod alioqui non poterat, omnino desisteret; nunquam enim futurum, ut Pontifex eorum utramque Ecclesiam conjungeret, repugnantis vel invidi Ragulini per se Christiana & Sede Apostolica peregrine meritis.

Bonifacius de Grassis Episcopus Stagontis, cum a Gregorio XIII. iussu fuisset invitare, solari, & quibuscumque posset divinis humanisque subsidii iuvare Christianos, in Dalmatia, Croatia, Bosnia, Hungaria, Bulgaria, Macedonia crudeli Torcarum domito afflictos & oppressos, in medio fere horum expeditionum cursu diem supremum obierat, & ad tam conficiendam Pontifex neminem aptiorem censuit Augustino Quisio, praeteritum cum is plerisque linguis illarum gentium optime cerneret. Hunc igitur sapientissimam monitis & preceptis instructum, & extraordinaria potestate praeditum an. 1581. ad eos populos misit, quos Bonifacius morte praeterea adire non poterat. Post regionis illius cum legenti Christianiorum solatio & utilitate praegratis Romam se consulti, ut lux illustrationis Apostolicae rationem summo Pontifici redderet. Huic industriam tam o-

g. relatio
Augustini
Episcopi
1581.

perantque ad rei Christianae ac civis cultum incrementum praestitum ita probavit, ut eum remanerationis & honoris causa Interuentum Sedis Apostolicae ad Regem Hispaniae designaverit. Sed ille huiusmodi legatione quamvis honorifica & periculi posthabita ad suam Ecclesiam redire maluit, ne per absentiam longiorem sui Pastoris maiora in dies detrimenta caperet. Revocavit igitur gregem suum, & siqua ex parte a recta semita, se absente, aberraverat, eum ad pristinam aeternam salutem iter revocevit. Anno 1603. Michael Priolus Episcopus Vicerionis, idemque in tota Provincia Dalmatiae Visitator Apostolicus iussu missusque Clementis VIII. Ecclesiam Dalmatiae illustravit. Corcorum cum venisset, Augustinus Episcopus Legatum Apostolicum omni honore & officio coluit, eique ad manus impotens obsequium nolle re neque opera neque consilio defuit. Tum in civitate, tum in insula reperit omnia Episcopii vigilia & sedulitate bene constituta, & recte atque ordine procedere; ac fere nihil ingenti, quod peculiari correctione indigeret. Decreta visitationis Valeriani confirmavit, iisque pro tempore nihil addendum censuit, nisi quod iussu e massa Capitulari communis portionem integram, attribuitque Canonico Praebendario, quem Augustinus Valerius instituerat, eique omnes erudiendi Clericos impulerat. Ita Episcopi, Cleri, popularique religione collaudata, ex tanta discessit. Annot. amplius triginta Augu-

hinc hanc Ecclesiam summa cum laude communi- que omnium approbatione admittit, et cum cum Clemens VIII. Romanus evocavit, & Corcyrensem cum Episcopatu Massæ Labrentis in regno Neapolitano sub Metropoli Surrentino commutare iussit an. 1605. E vitâ migravit an. 1611. Hic Echarid errorum animadversus, qui in Tomo II. Script. Ord. Domini, & Ragusium patriam Augustino attribuit, & ejus Corcyrensis Episcopatus initia recitat in an. 1604. Illyrica Grammatica eidem subscripsisse illum affirmat, auctore Fontana; unde con- jicitur in hoc opere pariter habuisse.

RAPHAEL EPISC. CORCYREN. XXIV.

Civis Venetus, cui a Ripa cognomen, & luminis disciplinae Dominicae. Hinc ab ineunte adolescentia se tradiderat in Cœnobio Veneto SS. Joannis & Pauli, quod & patriam egregiis suis doctibus mirum illustravit, Orator, Philosophus, Theologus, Ecclesiasticus ubique praestantissimus, inquit Echaridus T. II. Script. Ord. Domini. Patavii, ubi studiorum cultum exegit, ac philosophicam, & theologicam lauream promeritus est, ingenii sui speciem illustre protulit habiles in templo sui Ordinis oratione in funere Bernardini Patavini Licet Rectore, & Theoricæ Medicinæ publico Doctore, quam Patavinis typis vulgavit eodem anno 1592. quo III. Kal. Februarii eam recitaverat, & F. Hieronymo Bernerio ejusdem Dominicae fami- liariter viro doctissimo, ac Cardinali Alculano inscripsit. Is tunc annam agebat vicesimum se- cundum, ut perhibet Echaridus, unde natum esse consiciat anno 1570. Utramque scientiam philosophicam, ac theologicam in amplissimis quibusque sui Ordinis gymnasiis posita docuit; & ex majore sui famam comparavit, Echaridus addit, quod cum profunditate doctrinæ elegantiam & puritatem orationis conjungeret. Bononiæ cum esset, Cardinalis Bernerius eximia illius & multiplici eruditione captus, eum Ro- manum secum adduxit, & sibi officium, munus- que Theologi, & Confessarii navare voluit. Hoc tempore edidit Romæ Commentaria & Quaestiones ad S. Thomæ Aquinatis de ente & es- sentia tractatum, anno nimirum 1598. & Cardi- nali Alculano dicavit; in epistola vero ad Cardinalem data, totiusque operis præfatione celebratissimæ suæ familiæ viros commendat, quos se Patavii, ac Bononiæ in scholis audivil- se testatur. Eodem Bernerio Cardinale postula- nte, septennio post Corcyrensis Episcopus re- nunciatus est a Paulo V. Pontifice, ut est in Tubuli Confessorialibus: An. 1605. 12. Septem- bris providit Ecclesiæ Corcyreni, per translationem Augustini Quinti ad Eccles. Massaliensem vacan- tis, de persona Raphaelis Ripa, Presb. Vene- ti, Ord. Præd. Theologie Magistri &c., atque ætatis annum is tunc agebat quintum supra tri- gesimum. Dum hinc Ecclesiæ præsidebat, Epi- scopus quidam schismaticus, nomine Gradalis, se in insulam futurum intravit, seque fallacissime, tamquam Vicarium Apostolicum, insularibus illis vendidit, clam illic missus a Patriarcha Phebeni, ut populum illos per speciem evan- gelicæ doctrinæ disseminanda, schismatica con- tagione inficeret, atque ad jurisdictionem ejus- dem Patriarchæ anjungeret. Sed vigilantissimi Palloris solertiam latens lupo sub specioso illo thulo malitia, & sub oris pelle rapacitas non

secessit. Opem auctoritatemque Comitris, & Ma- gistratus Corcyrensis imploravit, a quo ille sibi meruere repentina fuga saluti suæ, ac libera- ti consilium. Cum episcopali regimio studia rerum divinarum conjunxit, & tantum com- mentationi ac inscriptioni tribuebat, quantum vacabat a publico munere & officio. Quare cum Ad S. Thomæ Aquinatis totam primam partem quaestiones & disputationes scholasticas ab se in- ceptas in lucem promere jam statisset, Vene- tias adiit; & absolutum opus apud ædes SS. Joannis & Pauli die Sabbati XI. Martii MDCVIII. atatis XXXIX. scilicet inchoatum, eidem Cardi- nali Alculano nuncupavit & Venetiis Kal. Dec. 1608. & in vulgus emisit anno 1609; cujus in prologo studiorum suorum rationem eleganter exponit, inchoate hoc anno Templum sui Or- dinis Divo Dominico sacrum Venetiis consecrav- it XI. Kal. Februarii; ut marmoreo inscriptio testatur jense Chori affixa in eodem Templo, & a Cornelio relata in Tom. VII. Monumenti, Eccl. Ven.

Anno Domini 1609. die XX. Mensis Januarii.

Priore R. P. Fr. Jo. Vincenzo de Mediol. S. T. L. Reverendiss. D. F. Raphael Ripa Ven. Ord. Præd. Episcopus Corcyreni, consecrav- it hanc Ecclesiam, & Altare magis ad honorem S. Domini, & in anni Assumptionis ipsius Dedicatio- nis dat, & concessit cum devote visitantibus 40. dies de Indulgentia S. F. G. U. C.

Ad suam Ecclesiam illum tranfisse verisimili- est, atque hoc etiam tempore ad tertiam par- tem S. Thomæ quaestiones & disputationes scholasticas scribere incipisse aggressus est, ut, auctore Cherubino Torni, Echaridus testatur; & quæ forte res, servantur apud sodes suos. Sed anno quarto post incipit Episcopatum, & ex vulgari 1610. ex mandato ejusdem Pontificis Pauli V. die 14. Novembris ad regendam Ecclesiam Clodiensem translatus est; tamque ad- venit die Aprilis decima septima anni incipientiæ 1611. Verum cum sibi quavis non ætate pro- vecta, mortem tamen propinquo imminere præ- sagiret, ad eam pie sancteque obendum Vene- tias in Cœnobium SS. Pauli & Joannis apud Fratres suos se recepit, ibique, ubi religio- siorum tyrocinium poluerat, mortales exuvias de- posuit XVI. Kal. Augusti anni ejusdem 1611. testio ab initio Clodiensi Episcopatu mense, an- nos natus ætatis duos supra quadraginta. Sepul- tus fuit in ipsa SS. Martyrum Basilica ante aram maximam; & sub ejus effigie Episcopatus in opusculo marmoreo insculpta hæc titulus in- cisus.

Hic jacet Reverendissimus Episcopus Corcyren- sis primus, deinde Clodiensis Magister Fr. Ra- phael Ripa Ord. Præd. hujus Conventus filius, in omni scientiarum genere Excellentiss. Obiit MDCXI. die XIX. Julii. Aetatis sue anno XXXIX.

At in consignando ætatis anno vel ætatis, vel ejus, qui titulum hunc exscriptit, error inest; & cum Raphael ipse afferret in Opere ab se absolute anno 1608. trigessimum & non- num annum se tum egisse, hic tæd addas, qui ejus vitæ superferunt ad annum 1611. ætatis summa annis duobus supra quadraginta omnino constabit.

THEODORUS EPISC. CORCYREN. XXV.

Ex familia Deda five Dieci in primo post patrum civium Veneorum ordine illustris.

& of Ec-
clesiam
Massa-
labrentem
consecra-
vit an. 1605.

P. Raphael
Episcopus
Corcyren-
sis, de
Mediol.

Episcopus
Corcyren-
sis (1611).

schismati-
cum Epi-
scopus ex
jussu 16-
11-4

& Cor-
cyren-
sis
Episcopus
Clodiensis

obit an.
1611.

Theodori
Deda ex
Ordo, tra-
dit.

Q. 28

quæ divitiis, honoribus, & rerum gestarum gloria maxime floruit, duoque, quos vocat *Cancellarius Magnus*, & *Reipublicæ dedit*. Theodorus opulenta domus fortunæ & commodis contemptis, ut se totum Deo, rebusque divinis traderet, vel invitis parentibus ad Patres Predicatores transfugit, in quorum cœtum receptus magnos tum in litteris, tum in virtutibus religiosus progressus habuit. Plures magistratus sui Ordinis & præfecturas mira prudentia gessit. Dum Cenobio Veneto SS. Joannis & Pauli præsedebat, Paulus V. Theodorum gratioso Senatus Veneti commendatione suffragante, Episcopum Ecclesiæ Coreyrensi præposuit. Anno 1611, 14. Martii prævidit Ecclesiæ Curgulæ, vacanti per translationem Raphaelis de persona Theodori Dedi Ord. Prædic. Sac. Theol. Magistri: de quo Vincentius Maria Fontana in Sacro Theatro Dominicano. P. F. Theodorus Dedit Raphaeli in Curgula Episcopali Sede successit die 14. Martii 1611. Paulus V. Pont. Max. promovente ex Prioratu consecratus SS. Joannis & Pauli de Venetis assumptus ad Veneti Senatus instantiam; in qua pluribus annis vixit cum sua & Ordinis laude.

Hujus sunt multa egregie facta. Ter universam diocesim intravit, ubique pravas consuetudines evulsit, Clerum & plebem Christianam; sicuti a recta semita discesserat, in viam salutis reduxit, multa præclare constituit, quæ ad pie vivendum ritque Deum colendum pertinebant; plurima ubique suarum virtutum exempla, præsertim singularia erga omnes caritatis & beneficentia reliquit. Consuetudinem Synodi diocelane cogenda jamdudum incuria vel difficultate superiorum temporum intermissam longo intervallo revocavit. Semel atque iterum Canonicos & Parochos in Ede cathedrali convocavit primum anno proximo post suum adventum, Christi 1612; deinde anno 1616. multos Canones condidit plenos sapientia ac religionis, quibus sacramenti conferendi, sacras functiones rite peragendi, populum de divinis mysteriis ac præceptis docendi ratio præscribitur, & ecclesiastici muneris atque officii descriptio continetur. Priori Synodo hunc titulum inscripsit: *Sinoda Diocelana Synodi Decreta & Determinationes Curgula in Cathedrali S. Marci publicè habita a Reverendissimo Dom. F. Theodoro Dedit Veneto Ord. Prædic. cjssem Diocelæ Episcopo juxta Determinationes & Decreta Sac. Concumeni Concilii Tridentini*. Munditatem & decorem domus Dei, ac divini cultus in primis dilexit. Nihil in templis, in altariibus, ac ne in ipso quidem sacrario pati poterat, quod sordidum, pulverulentum, indecorum esset. Mappas altarium, & vestes sacerdotales lineas & lericas non laceras, non obsoletas, non maculosas, sed candidas, integras, decentes esse volebat, omnemque sacram supellectilem nitidam, venustam, atque concinnam. Ad sacrosanctum Missæ sacrificium vinum rubrum adhiberi vetuit, quod maculari necesse est lineola, quibus calix abstergitur, & vini albi quod satis esset ad sacrificia totius anni, cum adesset tempus vindemiæ, ab æditulis parari ac ferveri iussit.

Monachos quidam Calaber religiose vitæ ac disciplinae defector, alieno habitu sumpto, cum Corcyram venisset, scholam aperuit, & pueris elements grammaticæ mercede docendis victum sibi quærebat. Hunc Episcopus ex iudicii haud

dehensum & sacrilegæ defectionis convictum Prædictibus & Fratibus sui Ordinis, a quo desciverat, puniendum & corrigendum tradidit. Ne viro deesset, qui pueros præsertim pauperes primis litteris & gratuito quidem imbueret, magistrum satis idoneum constituit, eique de lus mensa Episcopali annuum stipendium assignavit. Huic etiam curam tradendi Clericis præcepta lingue latine commisit; nam Canonicos Penitentiarios, cui Augustinus Valerius Visitator Apostolicus id munus dederat, propter alias graviores occupationes se huic oneri ferendo non esse ajebat. Sed ut melius Clericorum studiis conduceret, suscepti cognitionem & curam suæ sollicitudinis & providentiæ dignissimam, ut Seminarium Clericorum institueret ad præscriptum & normam Concilii Tridentini; jamque locum designaverat adibus constitutendis, quæ duodecim alumnos exere possint, ad relique aliosdem partem non tamquam veltigium ex pie legatis consecraret. Verum præclaram hujusmodi institutionem cum aliis laudaret, alii improbarent, hæc civium dissensio consilium utilissimè & pulcherrimè operis disiecit. De fundendo etiam collegio Virginum Deo sacrarum dies noctesque cogitabat, atque ut id perficeret, omni ope operaque contendit; sed quod Seminarium, idem hujus Collegii instituendi ex civium inter se dissensionibus discordia impedimentum obiectum fuit. Qui munere pallandi organi poemarum fungebatur, huic & stipendium auxit, & id munus impoluit, ut Clericos tantum Gregorianum doceret. Blatta oppidum est ad lacum ejusdem nominis, ejusque territorium longe ac late porrigitur, coliturque ea pars insula in ocellum spectans, & habitatur frequentissime. Familiæ nobiles Coreyrenses bipartito divise sunt; alia urbane, quod in urbe domesticum habent, alia insulane, quod pie insulam disperse sunt, appellantur; utriusque ad Consilium nobilium civitatis aditus patet. Earum autem familiarum, quæ incolunt insulam, pars maxima ex oppido Blatta oriunda ibidem in suis adibus avitis commemoratur. Itaque Theodorus & propterea loci nobilitatem & propter numerum incolarum oppidum illud dignum censuit, in quo Vicarius constitueretur, & hunc Magistratum ecclesiasticum, ut perpetuus ibi esset, consensu & auctoritate Synodi Diocelane approbandum confirmandumque curavit. Concedendi facultate, in qua se multa arte, & multis annos exercebat, dum in Cenobiis Dominicani vitam debebat, plurimum valuit; nam singularis in eo eminebat doctrina, cum eloquentia. Erant ejus conciones spiritus ardorisque Apostolici plene, siue homines a vitis deterrebat, siue illos ad virtutes coleandas hortaretur. Vellementer in parentis invehebatur, qui nolabant filias suas, quævis grandifecula, & nubiles etiam, sellis diebus templum adire, & Sacrosanctum Sacrificium interesse, ut scilicet earum pudicitia, & modestie consulere, easque ab hominum aspectu arcerent. Sed contra, quam putabant, saepe accidebat; nam cum sola domi remanerent, parentum custodia delitente, graviores, quam si in publicum prodirent, periculis erant expozitæ, & fortivis amoribus, acque amissis operam dabant: id quod saepe fetus abortivi, nec raro cædes infantium, ex illicito concubitu susceptorum, declarabant. Ut hujusmodi flagitii viam procluderet, simulque fistorum diem sanctissimam

et cultum debita potas faceret, venit absolutum sacramentaliter imperatoris parentibus, qui filias suas sine cultore domi relinquerent, & illis precepto ecclesiastico obtemperandi facultatem admitterent; eodemque edicto proposito, & valvis Basilicæ affixo, anathemate confixit. Ad promulgationem hujus interdictionis ingens in Civitate motus factus est, & magni exitus civium offensio atque indignatio; neque ullis adhaerentibus, vel meti pecuniarum adduci potuerit, ut morem antiquum continendi adolescentulas intra septa domestica, vel ipsius majoribus solemnibus, accessumque ad sacras ades prohibendi dimitterent.

Multa ille sapientissime tum in utraque Synodo, cum per se ipse, suaque auctoritate constituerat, quæ ad optimum statum rei ecclesiasticæ pertinebant, & præsertim ad Capitulum & Clerum spectabant. Ea his quædam erant, quæ duplicabant Canonibus, nec facile adduci posse videbantur, ut ex comprobarent, ac reciperent. Peropportune Corcyram appulit anno 1683. Octavianus Garzadinus Archiepiscopus Jaderinus, quem Urbanus VIII. ad juvenandas Iulianalque Ecclesias totius Dalmatiz Venetæ cum summa potestate delegaverat, ut quicquid ad rem Christianam & disciplinam ecclesiasticam, sive relictam, sive stabilendam opportunitatem exhiberet. Hic rebus omnibus, quæ sua legationi erant ac muneris, in Diocesi & Ecclesia Corcyrensi rite constitutis atque ordinatis, quidquid esset controversiarum inter Episcopum & Capitulum composuit, & decreta Episcopi, de quibus contentio erat, confirmavit, ilque Canonicos teneri atque assergi declaravit. Hæc autem possibilia erant, ut qui postremum omnium ad Collegium Canonicorum aggregatus esset, in tum in urbe, tum in suburbis, Parochi officio fungeretur; reliqui vero Canonici, cum opus esset, et vicariam operam ad munera parochialis exsequenda, pro sua quisque parte, navarent; ut singulis Dominicis diebus Christianæ catechesis tum pueris, tum viris adultis ab illis traderetur, quas Episcopus magistris designasset. In villa Popatzæ numerus incolarum eo creverat, ut Parochus villæ Zernatzæ, ad cujus potestatem & curam illa pertinebat, ad gregem utrumque pascendum & curandum non sufficeret. Itaque Visitatione fieri iussit, quod Episcopus decreverat, alteram scilicet ab altera segregari, & suam Popatzæ, ac proprium Patrocinium constituit. Illud præterea, quod volebat Episcopus, ratum habuit, ut singulis hebdomadis, die præscripto, Presbyteri omnes, ac præsertim illi, qui confessionibus excipiendis operam darent, in Palatium Episcopale, vel in Saccharium Edis Cathedralis convenirent, ad dirimendas controversias, quæ ad morum scientiam ac disciplinam referrentur. Theodorus Apostolica fuerunt decretorum approbatione mirifice letus, haud multo post, cum hanc Ecclesiam annis fere quindectim sapientissime gubernasset, plebs dierum ac meritum ad superos migravit, x. Kalendas Septembris anno 1685. cum annum ætatis ageret quinquagesimum quartum, teste Cornilio in Tomo VII. Monum. Eccl. Ven. qui tum in configurando mente, & obitus anno erravit. Præclarissimum industriae suæ, ac providentiæ Episcopalis monumentum successoribus pergit, ac plane necessarium reliquit. Primo ipso anno suscepti Episcopatus,

omni studio, omnique investigatione adhibita, descripsit fundos, possessiones, vestigia, decemta, privilegia, jura denique omnia, tum Basilicæ Cathedralis, tum aliarum Civitatis, atque insulae ecclesiarum, tum denique Episcopatus & Capituli atque in duo volumina congestis, quibus hunc titulum præposuit, *Discretissimum Episcopatum Ecclesiam Corcyrensis, digestum a Reverendissimo Domino O. Theodoro Deo, ex Ordine Prædicatorum assumpto, ejusdem Diocesis Episcopo, Præfatus sui anno primo 1681. Gestis posteritas paucos verbulos utique volumini adscripsit, quibus totius operis argumentum, quamvis minus eleganter ac dilucide expressum, continetur.*

De me oculorum quoscunque petis, idcirco videbis; Dirige ego lesos ab mea scripta viros.

Hæc enim ex multis fluxerunt tempore cunctis,

Archetypas verum cum sane nullas erat.

Vidimus hinc nostri Corcyra tellure perit.

Abstinemus, dedimus jam sua quisque loca.

Multa immutanda iurant, repetenda, & multa vetanda.

Præcipienda satis; Primas (Liber) in omne caput.

Jura viginti quartis, Pastoris jura quatuor.

Læticæ, omnes cunctis (Liber) secundas habet.

JACOBUS EPISC. CORCYR. XXVI.

Cognomine Papaneus, quem alii Ventili, alii Bergomi in Italia transpadana, alii apud Forum Livii in Æolia nomen tradunt; sed Venetum fuisse constat ex Monumentum Gymnasii Ferrariensis editis a Ferrante Borletti, in quibus part. 2. pag. 482. ubi de Laureatis in Sacra Theologia, legitur, anno 1606. Jacobum Papaneum, Pæter, Ord. S. Hier. Doctorem Theologici insignibus ornatum fuisse. Ad Congregationem Palulinam S. Hieronymi aggregatum cum esset, administrabilis, ut erat ingenuitas & perspicacia, in omni disciplina prætere procacitas effecit. Aliumque sui Ordinis Theologiam docuit. Inter Doctores laureatos Collegii et Gymnasii Ferrariensis vel maxime excelluit. Venetis cum esset, singulari, quæ præditus erat, doctrina & eruditione, sermonis urbanitate atque elegantia, facile sibi summorum virorem, ex ipsa nobilitate patricia, existimationem, & benevolentiam conciliavit. Unus ex his, qui Mari Adriatico tuendo præpositus fuerat, Jacobo eruditione & consuetudine mirifice delectatus, antequam cum ceteris eorum & portu solveret, cum sibi socium esse voluit, ut dactis & jocundis colloquiis cum eo miscendis tandem itineris maritimi levaret. Corcyram cum appulisset, rogatus Jacobus a sociis, quibuscumque venerat, velle ad recreandum ex longis & molesta navigatione animam, pila majore ludere; ille ut erat urbanus, & facilis ad obsequendum amicis, respondit se verolibere lusurum. Corcyrensis hujusmodi ludere certaminis destinaverat plateam, quæ ante Basilicam Cathedralis longe lateque explicatur. Age igitur, in eam palatram descendit; Jacobus habuit monachali succinctus, pila tum excipienda, tum retorquenda, miram dexteritatem, atque agilitatem ostendit; & conferta multitudinis, quæ spectarum convenit, plausus & acclamationes exhaussit. Prope tum aderat dies cineralem, ac tempus majoribus ac solemnibus jejuniis consecratum. Forte evenit, ut anno illo, ob eandem causam quam, deditis qui Corcyra in Æde

Duo volumina de possessionibus, pñt. lesu, m. lesu, ecclesiæ, cuo ab le ecclesiæ, Theodorus reliquit.

Jacobus Papaneus & Bergomi, Palatinus S. Hieronymi.

proclama-
torem
consecra-
tione
habuit festi.

cathedrali concionis quotidianas haberet. Ad hoc munus fungendum apertissimum fore videbatur Jacobus, qui doctrina & eloquentia plurimum valebat, & in amplissimis quibuscunque Italia civitatibus, magna & assidua, non solum plebs, verum etiam nobilium & præstantium virorum frequentia, e loco superiore verbum Dei diffusimaverat. Erant permulti, qui apud Canonicos inflabant, urgebantque, ut occasione audiendi Oratoris excellentissimi, præter spem civitati oblatam, elabi ne sinerent. Verum qui paucis ante diebus, in foro publico, ac toties ferme Civitatis conspectu, laforem, ac palatissimam egerat, cum ad sustinendam gravissimam Præconis Evangelici personam, atque ad populum de rebus futuri docendum, excitandumque ad Christianam moderationem, continentiam, & pietatem, idoneum non esse censebant: nimium enim a luforia levitate munus gravitatemque Concinatoris Apostolici distare sputant. Itaque illum Canonici constantissime repudiarent; ignari aliquando futuri, ut quem tunc Concinatoris repellant, eum postea Episcopum habituri essent. Non multis post annis idem Prædictus Sinus Adriatici, qui in illo excursu maritimo, docta & jucunda Jacobi consuetudine usus fuerat, cum Romæ apud Sedem Apostolicam Veneti Oratoris munere fungeretur: & per eos dies de morte Theodori Corcyrensis Episcopi novitatem esset; Urbanum VIII. etiam atque etiam oravit, ut Jacobo Faganco sibi amicitium, viro præclara eruditione & doctrina instructo atque ornato, Ecclesiam illam decerneret. Pontifex ejus precibus morem gessit, & anno 1626. 28. Januarii, prævidit Ecclesie Corcyrensi in Delmatia, vacanti per obitum Theodori Dico, de persona Reverendi Fratris Jacobi Fagani, Ord. S. Hieronymi, Congreg. Palanque, ætatis annorum 30. Sac. Theologie Bacc. cum decreto, quod quando Aule Episcopalis divita erat, & in expeditione a Sacro Collegio gratia injuria ferret, tunc pro eorum repetitione quovis anni impenderet sine centum.

Corcyram cum venisset, omnium oculis in se convertit, statim ostendit se cum habitu ac persona gravitatem etiam, atque augustitatem Episcopalem suscepisse; & si quid olim luforia illa levitate peccaverat, egregiis satas & virtutibus compensavit, omnemque illius equivoque munusculi culpæ ac licentiæ memoriam abolivit. Ipse vero minor præteritis repulsa, coldam episcopio Aula Episcopalis Davidicum illud inscripsi voluit: *Lepidem, quem repræbuerunt, hic fassus est in lapso augali.* Administrationis ecclesiasticæ ab Diocesis iustitiatione initium fecit, quæ, cum ingenti tum divini cultus incremento, tum incolatum utilitate, sedulo ac laborioso perassit, statim atque in urbem rediit, quæ vive in Clero, vive in populo, correctione indigere jam ante competerat, his, partim admonendo, partim vitando, partim iubendo, saleberrimis hortationibus, decretis, & præceptis remedium adhibuit. Iussit in primis Patrochos in id omni studio operaque incumbere, ut sanctas dierum festorum castæ pieque colebatur; simulque populos ab illis admonitos esse voluit, ne reliquias habundum putarent, servilibus ministris operam dare illis diebus, quorum celebrandum consueverant, non Ecclesiæ præcepto, sed pietas quidam popularis innoxerit. Hæc præterea edixit atque iussit, ut quæ de habitu, & vestitu clericorum la-

cri Canones præcipiant, ea ab omnibus accuratissime fervarent; ut ne curatores animarum sine permisso Episcopo stationem sibi traditam decernerent, ab eoque plures dies abessent. Venit Presbyteros plura Milliarum onera suscipere, quam ea, quibus satisfacere possent intra tempus ab illis præscriptum, qui sine collata scribitione pro se fieri jussissent. Cum oppidum Blarea a nobilitate & plebe frequentissimum esset, constituit ut singulis diebus per festiva jejuniis quadragesimali, sacra conciones in templo majore haberetur. Cum jus Canonicos singulis anni mensibus in eorum, qui decederant, locum substituenti, penes Sedem Apostolicam esset, impetravit ab Urbano VIII. ut sibi ac sacerdotibus quatuor nentes emortuales concederet, & potestatem daret eligendi Canonicos, si quod sublellum Capitulare illis mensibus ob morem alievis Canonici vacaret. Quod sibi a Sacra Congregatione mandatum habuerat, studiose curavit; & Aedes Episcopales collabentes & ruinosis non solum succavit, restituit, ornavit; sed etiam altius extulit, & supremam conspersionem impoluit; tum quoque fastigio stemma tum gentilitium, maiori insculptum, affixit. Hieronymum Lucichium, designatum Episcopum Divisali, in Basilica Cathedrali Corcyrensi consecravit, administris atque adiutoribus ad locum illam consecrationem adhibitis Bartholomæo Cacicchio Macarenensi, & Nicolao Georgio Pharisani, Episcopis. Omnium opinione doctissimus habebatur; & si qua de re theologica, philosophica, morali, aut de iure utroque perdiscessit, & perorabat quæstio esset, ad eum ex omnibus Delmatia partibus recitari solebat; & nemo erat, quin ejus decissioni, & sententia standum esse existimaret. Venerat Regulum Anglus quidam paterfamilias, qui studio incensus cognoscendi literatos viros, & cum eis de re quolibet literaria differendi, nobilissimas quasque Europæ civitates ac regiones peregrare consueverat. Cum multa & præclara de multiplici & variâ Jacobi Episcopi Corcyrensis scientia, rerumque omnium cognitione, fama & auditione accepisset, statim Corcyram se contulit, & cum in ejus congressum colloquiumque venisset, plures dies, de rebus omnibus sive humanis, sive divinis, quæ in quæstione cadere possunt, in contrarias partes acute arguteque disputando, doctissime & jucundissime cum illo transiit. Tantam vero ex illius ingenio, doctrina, eruditione, admirationem simul, & delectationem cepit, ut discidendis, his eum verbis allocutus, valere iussit: *Altera & magna de te audivi sed plura & majora vidi & cognovi.* Verum quod optatos Antistes summoque ceptebat, aliqui non patuit, ut vidisset hominem a recta in Deum fide aberrantem, ad Ecclesiam, certamque æternæ salutis semitam reduceret. Cum in eo virtutes omnes Episcopales exspicere desideraret, tum maxime contemptus pecunie ac divitiarum elucebat; quidquid sibi, suæque familis, de victu frugum, ac vestitu supererat, vel in pauperes erogabat, vel ad cultum ornatumque templorum consecrabat. Itaque moriens iterum suarum nihil, sed magnum desiderium sui, omnium animis infixum, reliquit. Anno Episcopatus decimo sexto, Ætate Christianæ 1642. Kalendis Augusti pauperissimus, sed plenus meritorum obiit atque in Aede Cathedrali, summo Civitatis luctu, & maxime tumulatores fuit.

Disputatio
non debet
per se
haberi
cum homi
ne Anglo
perorante.

passerol.
non obit.

FRANCISCUS II. EPISC. CORCYR. XXVII.

Franciscus
Manola
Episcopus
Corcyrensis.

Hic primus familiam Manolam Spalatensem, in qua ortus est, honestam illam quidem, sed mediocriter ab re familiari & domestica illustratam, mitra Episcopali decoravit, atque ad pontificiam dignitatem duobus & sua prosapia speruit. Joanni Manolæ fratris filio, qui Nonentem, & Didaco Manolæ, qui recentiore memoria Tragurientem Episcopatum obtinuit. De utroque Tomo IV. in Episcopis Nonæ, & Tragurii. Franciscus primæ ætatis commendationem a pietate ac litteris duxit. Romam profectus, studiorum suorum curriculum ibi confectis; atque in urbe illa omnium principe, nec obliuiscens, nec æquæ doctrinæ & probitatis suæ specimen quædit. Sacerdotio initiatus cum esset, primus ei gradus ad ecclesiasticos honores fuit Canonatus S. Hieronymi nationis Illyricæ. Ex hujus Ecclesiæ collegio in patriam cum esset reversus, in collegium Ecclesiæ Metropolitane Spalatenis migravit; in quo deinde, titulum ac dignitatem Archidiaconi adeptus, primum filius Capituli sublevisse tenuit. Jacobo Fagnano Episcopo Corcyrensi & vivisubato, Urbano VIII. Ecclesiæ illam demandare constituitur Antonio Drodato, & Lagolla isola quundo, Archiepiscopo vero eisdem Ecclesiæ urbane S. Hieronymi. Verum ille summis, quas debebat, gratias Pontifici actis, ad honorem recipere, operisve lubre regulavit; auctorque igitur Urbano fuit, ut Episcopatum illum Franciscus Manolæ, hominis sibi amicissimo, atque ad illud munus pro dignitate sustinendum, utiliterque obtinendum idoneo conferret; contulitque an. 1643. prid. Idus Januarii.

Franciscus
Manola
Episcopus
Corcyrensis.

Ergo Franciscus post Episcopalem consecrationem suscepit, Corcyram venit. Illud primum sibi curandum censuit, ut purgaret Civitatem, & victoriam ac libidinum illicebas abigeret. Mulierculus quidam, qui vulgato corpore quantum faciebant, magistratum auctoritate & auxilio fules eiecit, atque eliminavit; eamque ob causam in odium quorundam incurrit, qui nefarias illas voluptates sibi ademptas esse ægerime ferebant. De vita, honestate, vestitu clericorum multa sancivit, ad honestam præscriptumque Concilii Tridentini; & poenis gravissimis propositis, venit clericos vestibus & calceis uti aliis, quam nigri coloris. Ut erat ipse cultor diligentissimus disciplina ecclesiasticæ, sic eam custodiri volebat, colique ab omnibus cuiusque ordinis clericis; nec vero quomodoque pati poterat, qui ab eisdem præscriptionibus aberraret; & cum ad hanc regulam mores vitæque omnium paullo severius exigeret, quorundam animos sic exasperavit, ut cum nimis severitatis accumularet, tum Romam apud Pontificem, tum Jaderæ apud supremum Dalmatæ magistratum, tum denique Venetiis apud Senatam. Ac Romæ quidem habuit, qui se defenderet, ac de nimia severitate purgaret, videlicet Antonium Drodato, veteri amicitia sibi conjunctissimum. Ad vero tam Jaderam, tum Venetiis sapius illi, non sine magno dispendio & molestia, ascendum fuit, ut obiectis sibi criminationibus depelleret. Fervente bello Cretico, quo etiam archiepiscopus Dalmatæ, eisdem theomatorgicam Christi Domini ad Conventum illi, & templo Patrum S. Francisci, quod situm est in proximo scopulo, sublatam,

Franciscus
Manola
Episcopus
Corcyrensis.

in ade urbana Omnium Sanctorum deposuit, ut sua civium frequentia culta, civitati atque insula præsidio esset; ibique tandem servari iussit, quoad redintegrata cum Turcis indota huic bello finem afferrent; verobrevi enim ne sacrosanctum illud simulacrum injuriis & sacrilegiis præter Turci violarent, si forte illos appellerent. Ad hoc Pontificis multis commoditatibus, & ornamentis auxit. Porticum pulcherrimum circa palatium Episcopale jampredem edificari cepit, suo ære lampaque absolvit, ac perfectis; ex qua delapsus est in plateam ante Basilicam Cathedralis latissime expositum, & a tribus lateribus pucundissimum in mare profectus. Hujus operis absoluti perfectique auctorem declarat stemma gentilitium familiæ Manolæ marmoreum, ibidem affixum, cui pileus Episcopalis superpositus est, & subiecta inscriptio: Anno Domini 1653. Franciscus Manola Spalaten. Episcopus Corcyren. perficit. Idem stemma insidet superliminari janus, maxime palatii, cum mitra Episcopali, & his litteris: F. M. 1659. id quod janum illam variis & elegantibus ornamentis a Franciscus Manolæ decoratam docet. Anno suscepti gestique Episcopatus altero, & vicesimo, æra Christianæ 1664. pridie Kalendas Septembris & vix decessit, atque in ade Cathedrali apud decessores suos tumulatus fuit. Quidquid habuit, Ecclesiæ & pauperibus legavit, immenso in testando suorum complagutorum; sed virtutum suarum hæredem, atque imitatorem Joannem fratris filium reliquit, qui Ecclesiæ Nonenti præfuit, & patris vestigia egregie persequutus est.

Franciscus
Manola
Episcopus
Corcyrensis.

HIERONYMUS EPISC. CORCYR. XXVIII.

Familia Andronica, sive de Andrels, in primis inter Tragurientes antiqua est, & nobilis; ex qua tres egregii Episcopi, huius fere temporibus prodierunt, Hieronymus post Corcyren, Franciscus Nonæ, Joannes primum Phariæ, deinde Tragurii, Antillæ, hic parcellis, ille frater Hieronymi. Huic Alexander VII. Ecclesiæ Corcyrensem regendam tradidit; 12. April. 1665. providit Eccl. Corcyren. vacanti per obitum Francisci Manolæ, de persona Hieronymi de Andrels. Erat in Hieronymo summa comitas, affabilitasque sermonis, quo he illi animos hominum conciliabat, ut nemo esset, quin ei sive jubenti, sive pollicenti libenter obsequeretur; sed lenitatem ita cum gravitate miscbat, ut neque facilitas de auctoritate, neque severitas quidquam de suavitate detraheret. Multa decreta fecit; quibus, licet nova, inserta, aut difficilia; & paulo etiam severiora viderentur, ab omnibus tamen obtemperatum fuit. Maxime illi cordi erat dignitas, rectaque administratione Sacramenti Pontificis; venit confessorum mulierum, vel ante ortum, vel post occasum solis audiri; itemque laicorum utriusque sexus, præterquam agnoscantem, peccata usquam excipere, cloique sacramentali absolutione, nisi in adibus sacris, atque in exerdii ibidem constituti, & cancellis ferreis utriusque munitis. Presbyteros, quibus facultas esse venit audiendi, & absolvendi, serio & severe admonuit, ut, qui peccata letalia ad sacrum tribunal detulisset, cum ne permitteret, eodem, quo confessus est, die mensam eucharisticam accedere. Clericis huius alearum cuiusque generis interdixit. Nulla illi potior fuit, quam

Hieronymus
Episcopus
Corcyrensis.

De sacro
mentis
eucharistie
sacramenti
sacramenti
sacramenti
sacramenti
sacramenti

solicite Christianæ institutionis cura; ediditque gravissimo & severissimo, januis Basilicæ Cathedralis affixæ, parentibus, & patribusfamilias imperavit, ut filios & famulos, Dominicis diebus a prædicatione, ad templum vel ipsi ducerent, vel suberent cogereque conyente, ut de mysteriis, præceptisque divinis erudirentur: quare si negligentes ac desides se præberent, facultatem eos absolvendi sibi uni reservavit. Sacrorum rituum observantissimus ipse fuit, & vindex diligentissimus. Mox antiquo apud Iodales Congregationis Sanctissimi Sacramenti receptum erat, ut tertio quoque cujuslibet mensis Dominico die facrum votivum de Sacrosancta Eucharistia fieret. Hanc consuetudinem Hieronymus, quamvis multarum ætatum ulu firmatam fuisse, quod a præscripto, ritusque ecclesiastico aliena esset; & Iodales illos, non in vestis, his religionis officii, pique supplicationibus, quibus eo die Divinum Sacramentum coli solet, concentos esse jussit; sacrificium vero non aliud fieri, quam quod cum psalmodia, & liturgia illius diei congrueret. Alia præterea facta multa decrevit, quæ vetustissimis quidem, sed a communi consuetudine abhorrentibus institutis, parum consentanea, & minus grata in vultus fore videbatur. Verum sua quadam bonitate, & mira in jubendo lenitate perfecit, ut nemo illius decretis intercederet, nemo non ea probaret, ac reciperet. Venerabatur præcipue quadam religione S. Joannem Ursinum Episcopum & patronum Civitatis Tragurii. Ejus cultum in urbem atque insulam iniecit, auctorque fuit, ut Senatus populisque Corcyrensis de communi sententia, auctoritate decreti publicè interposita, cum sibi ac civitati totum ac patronum adoptaret. Lychnum argentum non exigui ponderis, & præclaro opere calicatum, qui in sede Cathedrali ante Sacrosanctam Eucharistiam perpetuo arderet, suæ religionis ac munificentie relictum reliquit. Tragurium, seu valetudinis recuperanda, seu patriæ revivenda causa, cum se contulisset, in ea civitate letali morbo oppressus ad superos migravit tertio Idus Februarii anno 1673. condisque voluit ante aram S. Joannis Episcopi, quem eximia veneratione colebat; Ex amissione optimi Præfultis civitas Corcyrensis incredibilem dolorem cepit, & funus ei publicum atque magnificum faciendum curavit.

NICOLAUS IV. EPISC. CORCYR. XXIX.

Genus Spanorum, cujus ultimam originem ab Hispania ac Theodosia Magna aliqui repetendam censent; inde vero Spanos in Epirum novam, quæ nunc Albania, transmigrasse ajunt; in hac regione olim divites, honoribus, rerum gestarum gloria floruit. Spanos cum gente Calliota, totius Epiri nobilissima, cognatione, & affinitate conjunctos fuisse tradunt. Michael Spanos, ut est apud Carolum Dufresne, uxorem duxit Volsavam sororem Georgii Calabriæ, live Ducis, live Regis Epirotarum, qui Scanderbegus cognominatus fuit, is, qui sæpe ingruentes cum pluribus millibus Turcarum Reges parva manu superavit, & ipse semper, quoad vixit, terrarum fuit. In omnibus vero præliis, quæ hic fecerit cum Turcis commisit, & victoriis, quas reportavit, Spanos committentes habuit, & horum operam magni fuisse Scriptores asserunt. Post interitum Sout-

derbegi, & Epirum sub imperium Turcarum reductum, Spani Turcicum jugum indignant, alia atque alia quæsuere docta, & alii alio migrarunt. Ex his quidam Corcyram se receperunt; eoque quidquid habebant pecunie, & de suis bonis quæ moveri poterant, cum transiissent, in ea civitate rerum ac fortunarum suarum idem collocarunt. Iis civitatis adepti, ac deinde Spanicis denominati, ipsius civitatis, in quam suscepti fuerant, decem atque præsidio fuerunt. Neque enim Corcyram transiitæ præterenni contestatque virtute majorum degenerarunt; sed eorum vestigia persequentes, laudibus potissimum bellicis incluserunt. Anno 1479. cum Nespolitani & Catalani Corcyram vehementissime oppugnarent, annis de gente Spanicis, præfuit equitum, & moribus strenue pugnando, hostesque repellendo, gloriosam mortem oppetit. Numquam vero e Spanicis defuerunt, qui V. nris, tum contra Turcas, tum contra Moscovicos præduces maritimos, egregium operam nasarent. Hac igitur antiquissima & nobilissima stirpe ortus est Nicolaus. Patrum habuit, nomine fratrem Nicolaum, qui Canonicus ideam & Archidiaconus, & Vicarius Capitularis fuit; fratrem vero Vincentium, quem, ob bellica, & præclara in Republicam merita, Senatus titulo Comitibus ornavit, decrevitque ut hujusmodi titulum ad posterum jure hereditario transmitteret. Nicolaus neglectis militaribus majorum exemplis ad domesticum armorum decus evocantibus, patri, quam fratri, vestigia sequi maluit, & doctrinæ gloriam bellicæ præcavit laudi. Postquam in patria politicis factis imbutus literis sibi visus est, Patavium iter intendit; atque in illo florentissimo omnium disciplinarum Gymnasio primum Philosophiæ, deinde Juris utriusque scientiæ operam dedit, nomenque Doctoris & insignia sumpsit. In patriam cum rediisset, & clericali militia acceptus esset, ob insignem ejus doctrinam, & morum gravitatem, viæ secundum, & vicissum ætatis annos prætergessit, singulari privilegio, in collegium Canonorum computatus fuit; ad eum autem, utpote omnium postremum, precorator animarum ex decreto Theodori Didi Episcopi pertinebat; cui capiende & gerende, cum per ætatem idoneus non esset, datus est illi adiutor secundum Presbyterorum ordine, qui omnia Parochi munera & officia exsequeretur. Ex infirmo ad superiora deinceps sublevis confidens, demum ad summum pervenit, & Archidiaconi nomen ac dignitatem obtinuit. In omni gradu & functione Capitulari, tam illustri doctrinæ, religionis, prædicationis documenta dedit, ut dignum se præberet, quem Clemens X. ad ipsum Ecclesiæ Corcyrensis Sacramentum evocaret: 1673. 17. Idus providit Ecl. Corcyren. vacanti per obitum Hieronymi, ac persona Nicolai Spaneb J. U. D. Precib. cum decreto, quod Archidiaconatus, & Canonatus, & præbendam illæ Ecclesiæ, quos obtinet, eo ipso vacent.

Annos ipsos quatuor & triginta hujus Ecclesiæ Nicolaus summa sollicitudine & sapientia præfuit. Ab novis legibus evadendis abstinent; factis esse ratus ad Clerum & populum in officio continendos, & rem Christianam atque Ecclesiasticam recte administrandam, decreta illa, quæ tres proximi decessores Episcopi fecerant; in ut his consisteret ac vigeret auctoritas, atque ut motus illidem obsequeretur, sui vigilantia, equitate, & diligentia efficeret. Si quid a discipli-

Ex eo Spani, live Spanicis Corcyren.

ex quibus Spani, live Spanicis Corcyren.

Ritus ecclesiasticus antiquissimus, ut ipse fuit, & vindex diligentissimus.

S. Joannem Ursinum Episcopum & patronum Civitatis Tragurii.

Episcopus.

Genus Spanorum, cujus ultimam originem ab Hispania ac Theodosia Magna aliqui repetendam censent; inde vero Spanos in Epirum novam, quæ nunc Albania, transmigrasse ajunt; in hac regione olim divites, honoribus, rerum gestarum gloria floruit.

Ejus vero Ecclesiæ præfuit, ab novis legibus evadendis abstinent; factis esse ratus ad Clerum & populum in officio continendos, & rem Christianam atque Ecclesiasticam recte administrandam, decreta illa, quæ tres proximi decessores Episcopi fecerant; in ut his consisteret ac vigeret auctoritas, atque ut motus illidem obsequeretur, sui vigilantia, equitate, & diligentia efficeret.

na, & pessimo more insinuatque desolaret, ad illa confugere, illorum vim urgere, ex illa media petere conservet, ita, cum magis, quam sua, desolatorum suorum auctoritate Ecclesiam regeret, ac vitam Clericorum, morsque Christianam plebem ad illorum insinuatque pergeret, omnem ab eis invidiam, potiusque severitatis averteret, ac prospera quæta sub hoc pœnole, & tranquilla omnia fuerant. Nec vero suas cogitationes, curasque diuicias Corcyrensis finibus circumscriptis, sed in aliorum quoque gentium salutem derivavit. Bello Peloponnesio cum Veneti Maritimum Turcis eripissent, & omnem circa Narceum fluvium regionem occupassent, iussus est Nicolaus terras illas obire, & populos nuper ex barbarica servitute emensos, solari ac reherere, & quibus indigebant, hominis divinisque subsidii recreare, neque antea episcopalem illam curam, & Christianam institutionem deponere, quam Episcopus jam locis illis destinatus, ad eos erudiendos, regendosque accederet. Eodem bello flagrante, Christiani quidam disjuncti Turcæ, patrio solo relicto, ad Venetos confugiunt, orantes obsecrantque, ut in eis fidem, & potestatem reciperent, agros sibi ac sedes assignarent. Ex his plerique in Corcyram insulam migrare possunt, & vitem Rasclitiam ipsam habitandam tradiderunt. Adveniens, rebus omnibus egentes Nicolaus finis suis charitatis complexus, subsidia & pecuniam ad calas constituendas, ad agros colendos, ac vitam tolerandam benigne suppeditavit. Templum præterea illis adificandum curavit, quo ad consueta religionis officia persurgenda convenirent. Ex his novam parochiam instituit, cuique Presbyterum curatorem animarum, & rerum divinarum administrum prefecit, in cujus vichum cultumque quod latius esset, illi novi habitatores, pro sua quisque parte, contribuito solent. Ducasas & selectis marioribus, opere omnique eleganti construxit, alteram in Cathedrali Basilica, D. Iulio Virginis Despota Spanis, Antonio Patavino, & Joanni Episcopo Treguelensi; alteram S. Petro Martyri in templo S. Dominici. Singulari cultu venerabatur cum S. Cajetanum, quem in Patavinos civitatis decreto publico referendum curavit, tum presertim D. Antonium Abbatem, cujus adicula, & ceterum, quæ non longe ab urbe colli perameno insident, elegantissime ornata, & ibidem sibi sepulchrum statuit. Gregia ejus pietas & charitas erga pie defunctorum animas fuit, qui piacularibus flammis purgantur. Summam pecuniam latius copiose collocavit, ut ex annuo ejus fructu unum singulis mensibus, in ade Cathedrali, pro illarum expiatione, sacrum solenne fieret, illud etiam præclarum ejus institutum fuit, ut ex collectis novulis, quot pie homines conferrent, atque in capillas ad illas destinatas consisterent, sexta illa feria, quæ diem Dominicum a Palmis cognominatum proxime antecedit, solemne anniversarium ad sublevandas animas ex hac vita pie decedentes, quanta maxima fieri posset pompa, & ceterorum adulationum copia, celebraretur, atque ipsemet Episcopus rita pontificali rem divinam persolveret. Ad ipso quoque æcum habuit sacra illa & laboris consuetudo, quæ viget etiamnum, ut quotannis octo ipsi dies, post solemne Commemoratum æcum cœnæ sacrum defunctorum, non solum in urbe atque in ade Cathedrali, sed etiam in quibusvis villis, & pa-

reciis, ad eisdem animas expiandas, funtoreo apparatu, ingenti luminum copia, palmis, & sacrificiis matutinis, & vespertinis impendantur. Anno 1707, tertio Kalendas Decembris, egregius Præsul, de plebe & pietate Christiana eximie meritis, magno omnium ludu, & vita decussat, Post solemnes exequias in Cathedrali Basilica peractis, funebri pompa illatus est in adicula S. Antonii Abbatis, ibique in eo, quod vivens sibi paraverat, sepulchro tumulatus fuit; eidemque simplex ac modestissimus, quem ipse sibi fecerat, titulus inscriptus: *Nicolaus de Comitibus Spanis Episcopus Corcyrensis, Vultum pontificalem, & ministrorum, solemni carmenis sacris mysteriis intercessionum velles argenteas lætæque opere phrygio contextas, cum mitra geminis pretiosis ornata, ad Cathedrali tabulis supremis legavit.*

MARINUS II, EPISC. CORCYR. XXX.

Cathari natus ex illustri Dragonum familia, de quo in Episcopis Cathacenis; ex illa quippe Ecclesia ad regendam Corcyrensem migravit, jubente Clemente XI. Pontifice Max. 1708, 3. Idus. ab Ecclesia Cathacenſi Marinum Drago transiit ad Corcyrenſem, vacantem per octiduum Nicolai Spanis, cum retentione pœnitenti, quem percipit ex Monasterio S. Joannis Evangelicæ, Ord. S. Bernardi Tragaris, quod commendatarius habet, Quam in Catharoni interat, tandem in Episcopatu Corcyrenſi administrando, prudentia, disciplina, religionis viam tenuit. Nihil mutandum ratus eorum, quæ invenerat a suisdecessoribus sapienter vel consuetudo, vel interdicta; hæc non solum confirmavit, sed etiam insuper jubendo, aut vetando illa adjunxit, quæ consuetas, & prævas consuetudines accerere, & Cœcum populumque ad omnium bonitatem, & sinceram æga Dium Divisque pietatem conformaret. Hæc ejus propria & præclara instituta. Primus ille in morte Civitatis induxit festas novendialis ante solemnia natalis Christi Domini, quæ sub preces vespertinas, singulis diebus, in ade Cathedrali, coram sacrosancta Eucharistia, publicæ venerationi inter ceteros ardentes expolita, magna populi frequentia & pietate nunc celebrari solent. Illud etiam curavit, effectique, ut sacra communio, quoties maximo fieri posset apparatu, & sanali copia ad agros deferretur, eamque quamplurimi cum facibus ægentis prosequerentur; omnesque, signo & tunc areis tintinnabulis dato, contrivare jussit, atque invitari; premulgarique a Parochis voluit præmia Indulgentiarum, quibus possunt quicumque ad religionis & charitatis officium præstant. Necessarium & salutare ministerium tradenda pueris Doctrina Christianæ, quod ab illis, ad quos pertinebat, minori quam oportuisset, studio ac sedulitate peragi videbatur, ut Parochi, clerici, & laici etiam, omni diligentia & sedulitate obirent, non solum eas suis monitis, cohortationibus & mandatis urgebat, sed etiam sua præsentis & exemplo excitabat. Nam ipsemet scholas eisdem intervire solet, Catechizæ munere fungebatur, a pueris eorum, quæ didicerant, rationem repolebat, illosque, ut quæ docebantur, avidius & promptius perciperent, ac memoria retinerent, piis monialibus allicibat. Singulis annis Presbyteros & Clericos, ut quilibet conscientia libet elucet, & correptio-

Estis
sua, sunt,
sepulchro
interfecto.

Martin
Drago &
Cathacenſis
Episcopus
Corcyrenſis
1708.

Christiani
& paucis
dicere
Conversos
peractis
peractis
peractis

Ubi
dicitur
dicitur

Singulis
anno
anno

scribit
litterali.
in exco-
lutione ca-
noli.

tes animos ad Dei amorem ac virtutum studium excitarent, aliquot dies e præscripto S. Ignatii sacris exercitationibus, piisque commentationibus impendere volebat & duos Societatis Jesu evangelicos operarios statim temporibus eveniebat, qui eos exercere, atque ad omne ecclesiastici officii munus diligenter instruerent: idem postea jussu missique Episcopi, excursionibus Apostolicis rotam insulam peragrabant. Memor præcepti Paulini, ne *in circuitu manus impo-neret*, in sacris officiis conferendis magnum dilectum, & summam cautionem adhibuit: ac nullius gratia, vel auctoritate se adduci passus est, ut ad clerum aggregaret, quos eo nomine atque ordine dignos non esse censabat. Nihil in vestitu clericorum, cultuque corporis pati poterat, quod ab ecclesiastica modestia & gravitate abhorreret; ales illis, choreas, taberos vi-narias severissimis poenis interdixit. Si quid peccassent, quod reprehensione, atque animadver-sione indigeret, impune illos abire non permit-tebat; sed antequam pro modo delicti punirentur, quam lenissime operam dabat, ut suam ipsi culpam agnoscerent, seque punitione dignos esse saterentur, quam tamen, ex confessione contem-tus, ita moderabatur, ut multum de acerbitate minueret. Palatium Episcopale rellauravit; ædem cathedrali plurimis ornamentis auxit; in ea sibi, suisque successores sepulchrum pa-ravit, & lapidi sepulchrali hunc titulum in-scripsit.

Marius Drago Cathacen. prius Episcopus pa-tris, modo Corcylen. sibi & successoribus 1732. Obiit die 9. Octob. 1733.

VINCENTIUS EPISC. CORCYR. XXXI.

Vincentius
Corcyrensis
Episc. an.
1735.

Nobili genere natus est Cathari ex antiqua familia Corcyvichis, quæ olim in Bosnia coe-pit, & opibus florebat; ex qua multi clarissi-mi viri prodierunt, hanc igitur, quam roga præ-fationibus. Clero adscriptus, primum Cancellarius Episcopalis, deinde Parochi, & Conciona-toris Apostolici munere perquam laudabiliter functus est; & quamplurimos e militibus Teuto-nica, quæ sub imperio Venetorum in bello Turcico stipendia faciebat, ab hæretica præva-rice ad religionem Catholicam convertit. In æde cathedrali Cathacensi sublellium inter Ca-nonicos obtinuit. Clemens XII. biennio post obitum Marini, Vincentium ad sedem Corcy-rensem evexit an. 1735. Cum rationem admi-nistrationis redditum Episcopatum, dum sedes vacabat, præceptorum impo-neret a Capitulo instituisse, multas cum Canonicis, & diuturnas contentiones habuit. Sex & viginti annos satis utiliter & non sine laude præfuit. In æde me-dia cathedrali sepulchrum sibi parari jussit, & titulum cum insigne gentilitis incolpi; si vero id per procuratores Ecclesiæ non liceret, corpus suum Catharum transferri. Procuratores obstituerunt; & in tumultu temporario depositum fuit pænes sepulchrum Episcoporum, usque dum ejus, quo ille jussit, transportandi facultas & opportunitas adisset. Obiit XII. Kalendas Au-gusti an. 1761.

MICHAEL EPISC. CORCYREN. XXXII.

Michael
Tyndal.

Patricius Jadedtinus ex Trialia admodum il-lustri familia. In Collegio Lauretano, ubi gra-vioribus disciplinis operam dedit, præclaram in-

genit ac nominis sui, admirabilis in omni do-ctrinarum genere progressus, innocentia vitæ, & singulari erga Deum pietatis memoriam reliquit, quam adhuc viguisse testatur est qui mul-tis post illum annis in eodem collegio studio-rum causa versabatur. Ravatus in patriam, & in collegium Canoniorum computus, primum *Panitentiarum*, deinde Archidiaconi sublellium tenuit. Quidam temporis a choro, & a cate-chis suorum munerum officiis vacabat, id omne in aliorum utilitatem ac salutem conferbat. Annos fere duodeviginti Virginibus S. Mar-cellæ regendis, atque ad normam religiosæ per-fectionis dirigendis præfuit; nec pauciores an-nos in opibus de mysticis ac præceptis di-vinis erudiendas impendit, quibus Christi-anam catechism singulis Dominicis diebus in templo Virginum S. Demetrii tradebat; & nul-lum erat opus plium, atque ad proximorum sa-lutem utile, quod vel sibi oblatum non sus-ciperet, vel in ejus partem admitti non vel-let, aut cuperet. His egregiis factis & virtu-tibus etiam sibi ad lupremum sacerdotii Chri-stiani gradum speravit. Clemens XIII. haud ig-narus, quam idoneus esset Michael ad rem ecclesiasticam bene gerendam, & munus Episcopale recte obsemdum, an. 1761. Nonis Se-ptembris in augustissimum Cardinalium consilio eum Corcyrensem Episcopum renouavit. Ro-mæ consecratione Episcopali inauguratus cum esset, anno proximo Nonis Martii possessionem Ecclesiæ sibi tradita per procuratorem adivit. Post menses fere duos ad insulam appulit, & urbem ingressus magno comitatu, solemnique pompa ad ædem cathedrali processit ingenti civium omnium læticia & expectatione, quam fama de illius eximia doctrina & virtute ex-citaverat. Vix, ab itinere martirio longo & mo-desto quiescenti ac respiciendi spatium lumerat, cum statim ad purgandum & excolendum agrum Dominicum manum admovit, atque in eam cogi-tationem curamque incubuit, ut ætatis tolleret, quæ per incursam superiorum temporum, ac distortam inter Episcopum & clerum contentio-nes lucreverant. Anno 1763. Synodum dioc-elesiam convocavit, in qua multa & salu-berrima decreta coedidit, quæ ad rectam in Deum fidem profitendam & conservandam, ad viciæ ac animis incolarum evellendam, inferendisque virtutes Christiano homine dignas, ad sacra-menta rite administranda & suscipienda perti-nent, tamque typis mandavit. Sub titulo & auspiciis B. Virginis sine labe conceptæ lode-litatem piorum hominum instituit, quibus curæ esset pænos divina mysteria & præcepta doce-re, Christianis moribus & pietate imbueri; & si-que leges ad hujusmodi institutum accommodatissimas præscripsit. A Senatu Veneto decretum impetravit, cujus auctoritate statas, non sine tamen multo labore multaque impensa, quan-dam bona membris Episcopali partim deperdita, partim alio distracta recuperavit. Blatam op-idum insula admodum frequens ac nobilis Pa-rochi dignitate auxit, & Parochum ipsum Ple-bani titulo ac potestate condecoravit; eique sacerdotes aliquot adjunxit tum sacrarum fun-ctionum, tum curandarum animarum admi-nistros. Parochi & parocæ rurales fere omnes reddituum inopia laborabant; harum & illorum egestati ut quocummodo subveniret, quadam Ge-neralibus, quæ vocantur *simplicis*, quorumque con-ferendorum jus ad Episcopum pertinebat, cum illis

Episc. Cor-cyren. an.
1761.

Tyndal
Plebanus
eius egiit.

2105 Feb.
1771.

illis conjunxit. Non solum verbis & factis, sed etiam scriptis Ecclesia lux prodelle studuit. Ad divinum cultum rite ac libris temporibus peragendum, itemque ad plerisque Christianis institutionem pia quadam opuscula composuit, quibus hoc titulos inscripsit: Ordo divini officii recitandi, & missa celebrande pro Ecclesia ac diocesi Curcyensi. Regula & præscriptio horarum, quibus grecæ canonica singulis mensibus in Cathedrali Curcyensi, deservimus ex Cetero. Epist. Pontificali, rubricis &c. laudabili consuetudine, brevis Synopsi corum, quæ maxime necessaria sunt homini Christiano ad salutem eternam consequendam: hæc vero tum Italico, tum Slavonico sermone excudendam curavit. Tra optimus & vigilantissimus Præfati nobis prætermisit, quod ad eruditionem, utilitatem, religionem Christi ac populi Corcyrensis prodelle possit. Annos circiter decem hanc Ecclesiam humum omnium approbatione gubernaverat, cum cum Clemente XIV. ad Metropolim Iadertinam migrare jussit an. 1771. Quam potro ipse ob singularem erga omnes humanitatem ac beneficentiam, & flagrantem divini cultus amore humanæ salutis procurandæ studium summis jura & infinis carus esse, ejus ab urbe digressus ostendit: omni enim fuit, qui talem patrem ac pastorem ab se divelli non ægerime videret, & abundantem sletu & lacrymis non prosequeretur.

JOANNES VII. EPISC. CORCYR. XXXIII.

2106 Febr.
1771.

Cui *Carfaxa* cognomen. Jaderæ honesto loco natus a prima ætate militie ecclesiasticæ nomen dedit, & humanis divinisque litteris excoluit, ac in sacrum Presbyteratus ordinem admittitur, in Spalatino ac Jaderino Seminario docendis primùm legendisque illarum Ecclesiarum clericis præfuit; deinde in Ecclesia Metropolitana Jaderensi Canonici Theologi dignitatem ac munus obtinuit, cum antea Theologici Doctoris insignia ei Patavii collata fuissent; deinde principum Archiducum locum in Canonicorum collegio adeptus totum clero Jaderino regendo, sacrisque disciplinis & moribus imbuedo præpositus fuit. Verum cum Matthæo Caramano Archiepiscopo Jaderensi probe peripetia esset Joannis religio, doctrina, & virtus, idem Antistes Ecclesiæ curam ipsi commiserat. Provinciarum generalis muneris nec multo post, Matthæo jam senescente, & infirma valetudine afflicto, Viscarii generalis titulo & auctoritate ornatissimè viginti annorum spatio ita se, summe operam omnibus probavit, ut decem ferme integros annos illam diocesim solus administrasset, cum Matthæo senio propemodum confectus esset; quo tempore, licet gravissimis præterea negotiis a sacra Fidei propaganda Congregatione occupatus, cui etiam cumulatissime interesset, & urbanum clerum morum doctrina, & infamam pichem Christiana cathedra certis cujusque hebdomadæ diebus inflicere atque erudire non desist. Quare hoc exitum de illo testimonium confectis ipse Caramano.

Matthæo &c. Universis &c. Attestamus adu. R. D. Joannem Carfaxa viginti annis usum in temporalibus & spiritualibus Vicarium Generalem, sacri Ecclesiastici Patavini Collegii

Theologia Doctorem, civem Jaderensem, ætatis suæ annos 43. a teneris annis hunc Metropolitam Ecclesiæ interpretasse; in hoc Seminarium Florin primæ alumnus, deinde vero Philosophiæ lectionem suscepisse; per plures annos Missionarii officio in præfata Ecclesia personarum fastidii, modis catechesi atque doctrinam Christianam omnibus dictibus scribis explanasse, in eoque officio nobilis abbas annis iussisse se exercere; Administratorem, & decanum, atque Conventum Theologum ipsam Metropolitam esse; propensius quæstiones morales pro clero nobili urbane eruditione, illis que coram nobis sacrorum quædam publico omnium planu solutione, & plana quidem admi nobis satisfactione subirent; nobis Consultatoriis manus obire, nostrasque vires in regenda tota diocesi pari prudentia ac potestate per viginti annos, etiam sua hanc gravibus curis per hinc inde decessit fuimus, & alio tempore gessisse; nunquam nos aut prædecessorem nostrum lucas vexasse; quin omni obedientiam, & reverentiam, quam Ordinario suo promissit, sedulo præstasse, Quam propter nepote vivam apertis moribus ornatam, in ecclesiasticis scientiis ac disciplinis egregie instructum, atque de catholica religione optime meritum ad quascunque dignitates in Cathedralibus Ecclesiis, & in præfata nostra Metropolitana etiam ad primarias dignitates præ ceteris idoneum ac dignum existimus, & S. Sed. Apostolica in Duobus exite commendamus &c.

Et sane Matthæus adolvebat animo, ut, Antonio Tripovichio Episcopo Nomeni viti fons, Joanni ad hanc Ecclesiam legendam adiutum aperiret. Sed magno Corcyrensis Ecclesiæ bono factum est, ut ad Episcopatus honorem, quem sua virtutibus & rebus gestis promeruerat, a Clemente XIV. erectus, in locum sedemque Michaelis Antistitis Corcyrensis succederet. Vix ad suam Ecclesiam accessit, at et optus fuerat sui Metropolitæ jurisdictionem, & auctoritatem firma animi constantia tuetur. Jacobus Bolnich deponit Antonio Millatio Corcyrensi, cum nescio quid offensantis inter utrumque incidisset, rei quæstione ad Michaelis Episcopum delata an. 1771. hujus sententiam libi adversantem detrectavit, & Archiepiscopum Spalatensem tamquam totius Dalmatiae Primatem appellare constituit. Eius itaque intercessionem ratam habuit Alexander Antonius Thomæus Canonicus Spalatensis & Archiepiscopi Lascantensis, qui Michaelis Episcopi intentionem sollicit, etiamque irritam a se haberi præstavit est, & ejusmodi revera esse suo edicto jussu lato 22. Jul. Januarii an. 1771. quod hic subijcio.

Alexander Antonius Canonicus Thomæus J. U. D. Antist. Generalis & Locumtenens Illustri, fuit, & Reverendissimi D. D. Jo. Luca Caraxia intercessionem divina, & S. Apostolica Sedis gratia Archiepiscopi Spalatensis olim Salontani, Dalmatiae ac totius Croatiae Primatus.

Dilectis nobis in Christo Reverendissimo Domino Fianzo Generali, Capitulari, vel Episcopali Curæ, omnibusque assistentibus Curia diocesis præfate Curæ, nec non Antonio filio Marini Millati, omnibusque aliis, & singulis, suis communitatibus, vel divisionibus, ac quomodolibet intercessit patribus, in executionem præsentium nostrarum nominationis, & cognominandis, Jaderem in Dominio, & nostris, immo veris Apostolicis fructus obsequio mandatis. Ad instantiam, & requisitionem etiam nobis in Christo dilecta Jacobus filius x. Hieronymi Bolnich, alias Godardic, supradicta diocesis

2106 Febr.
1771.

2107 Febr.
1771.

2108 Febr.
1771.

2109 Febr.
1771.

Coram vobis & tribunali nostro nra ordinaria causam, & causas appellantis, & appellatum, pro parte sua interposita, & interpositarum a quodam asserta sententia seu decreto contra se, & ad favorem Antonii Millat lata vel lato sub die 17. Julii proxime expulsi, pro revocatione contraditionis a prefata Jacobina interposita liberati prefati Antonii Millat.

Ut deinceps lata, vel lata, cujus mentio fit in instantia, sub hac die prodacta in albis.

Et ut in ea &c. nullitatis, & nullitatum, iniquitatis, & iniustitiae ipsidem asserta sententia, ac tunc processus desuper habiti, atque formati, attentatoremque & innovatorum quorumcumque tam conjunctum, quam divisum, prout sibi melius expedire videbitur, introducere, & prosequi volent, & intendunt. De qua quidem appellante nobis constare fecit per instantiam illam sub hac eadem die, per Excellentem Dominum Joannem Muller Arciepiscopum, & novius ipsidem Jacobina principalis.

Tenore presentium, auctoritate Apostolica nobis concessa, & qua sumimus in hac parte, vos ostenditis Reverendissimum Dominum Vicarium Generalem Carolum, & officiales illius Curie, nec non Antonium Millat, omnesque alios & singulos suos communitis, vel divisim, ac quovislibet interesse puerant, in executione presentium nostrarum nominandos, & excoominandos, preceptorie citandos, quatenus trigesima die proxime futura, post presentium nostrorum intimationem vobis facturam per quorumcumque juratum notarium, sive publicum notarium, si dies ipsa iudicia fuerit, seu antea, prima die iuris ex tunc immediate sequenti, de mane hora iustitiarum, vel circa, audientie causarum consueta, in loco infra scripto, coram vobis in iudicio, cum omnibus, & singulis actis affatis, litteris, scripturis, instrumentis, processibus, privilegiis, aliisque iuribus, & monumentis, causam, & causas huiusmodi tangentes, ac eam, & eas quovislibet convenientibus, legitime comparere studeatis, ad illas causas, & causas appellantis, & appellatum, nullitatis, & nullitatum, iniquitatis, & iniustitiae, attentatoremque, & innovatorum quorumcumque tam conjunctum, quam divisum, prout sibi melius expedire videbitur, pro parte appellante introduci, & prosequi, nec non ad procedendum, procedique videndum, & audendum in eisdem ad omnes, & singulos alios & terminos iudiciorum, necessarios & opportunos gradatim, & successivis, usque ad sententiam definitivam inclusive, debitis tamen citationibus interpositis iustitia complementum recipiendum: certi fiant vos nihilominus sic, ut praemittatur, citatio, quod si in dicto citationis termino comparueritis, sive non, nos nihilominus ad parit comparitis, causamque & causas huiusmodi prosequi curantis instantiam processum in eisdem prout iuris fuerit, vobis amplius non citatis neque monitis nisi per cedulas citationum affigendas velut infra scripti palatii loco patentis, contumacia & absentia vestra in aliquo non obstant, & iustitia sit exigente. Et insuper eam juri & aequitati convenienti, ut causis huiusmodi sit ad praemittitur coram vobis & tribunali nostro iudicis pendentes quicquam per quorumcumque attenteur, seu innovetur, iccirco tenore & auctoritate praedictis omnibus & singulis Dominis Iudicibus, Commissariis, delegatis, & subdelegatis, ordinariis & extraordinariis quocumque auctoritate fungentibus, necnon personis quibuscumque,

quibus presentes nostra intimatione futura, praesentem eidem Domino Iudici a quo, ac vobis omnibus & singulis infra scriptis, in virtute sanctae obedientiae & in parit subditiis sub excommunicationis in singulis aliisque arbitrariis respectivis penis subhibemus, ac in iurisdictionibus nostris, immo veritas Apostolica Sedis contemptum, immo pendentes huiusmodi obsequio parit appellantis nec parium iurum praesentium per se vel alios seu alios publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis qualitate colore vel ingenuo aliquid in causa & causis huiusmodi innovare & attentare audeant, nec praesumant, nec vos auditis vel praesumat. Quod si secus factum fuerit, id totum revocare, & in statum praedictum reducere, & nihilominus contra insolentes ad graviora procedere iurisdictionis, iustitia mediante. In quantum &c.

Datum Spalati ex Metropolitana ac Primate Curia Cancellaria die 18. Decembris 1771. Significimus prout.

L. S. Alexander Antonius Canonici Thomaus Auditor & Locumtenens Generalis.

Vitus Nicolob J. U. D. Althausius.

Aberat tum e ius Ecclesiae Joannes, cum edictum Spalatense promulgari jussum fuerat: quare Colmas Lessius eius Vicarius diei ad esse ferendum dedit, & suis litteris prid. Kal. Decembris an. 1772. ad Thomaeum per eorum hominem missa, atque legitima testium praesentia oblatis dolere se maxime testatus est, quod is aliena iura occuparet, Corcyrensem Ecclesiam nunquam Spalatensem Archiepiscoporum iurisdictioni subiectam fuisse, ideoque latum ab eo decretum nullum esse auctoritatis, nec valere quidquam: tum in coram episcopalem non esse admittendum expressis verbis declaravit, vetuitque admitti. Equidem Ecclesiae Corcyrensis ab ipsis exordiis suberat Archiepiscopo Ragusino, nec ulla extant vetera monumenta, quibus jura aliquod Spalatensi Aristili in illam tribuatur. Porro Metropolita Ragusinus Spalatensi quidem Primati subiectus in Hierarchia Dalmaticae Ecclesiae: sed titulum Primatus, quem Romani Pontifices Metropoliti Spalatenses concesserunt, honorarium esse, ideoque ferme inane ac vacuum ab ea potestate, qui sine simplicissima antiqui Primatus donari solebant, dictum jam est in Tomo I. hujus Oper. pag. 311. Joannes Episcopus Lessi litteras suas ipse auctoritate postea comprobavit, usque intercessione quascumque in hanc causam Curiae Archiepiscopalis Spalatensis irritas esse voluit, edixitque, Lessi litterae, seu potius decretum in hac verba evulgatum fuit.

Die 7. Novembris 1771. Praesentate per Excellentem Dominum Matthaeum Carazich partem & nomine Reverendissimi Domini Canonici Colma Lessi Vicarii Generalis Carcolae. &c. & de mandato &c. in Curia &c.

Vobis Reverendissimo Domino Auditori Generali significamus nos maxima animi nostri admiratione & maxime accepisse, quodam asserta iurisdictionis illius Curiae Metropolitanae datas Spalati die 18. mensis Decembris anni proxime praeteriti relaxatas fuisse ad instantiam, & requisitionem Jacobina filia G. Hieronymi Bosnich alias Corne hujus Carcolae, diocesis, cum notum, & manifestum sit Curiam hanc Episcopalem Carcolae, non esse suffraganeam Curiae Metropolitanae Spalatensis. Nec ne ea nostro silentio alio aliquo tempore in iuribus suis vel minimam patiaris detrimendum,

per sed vi.
ex illi fore.
has recore.

maxime attenta obsequia exhibuerunt, & Reverentissimi Domini nostri Augustissimi, proteclati sumus, & proteclamus de eisdem incompetentia fore, in omnia, & solenni forma &c. & in eventu, quod nos credimus, processus ad alterius, proteclati pariter sumus, & proteclamus de nullitate et tribus &c. quorumcumque aliorum, & excoꝛdamus in omnia, & solenni forma, necnon de receptis, & gravaminibus ad quos de iure, ac etiam ad pedes Reverentissimi Principis. Hoc ad opus meliorem fore, & essillam vobis Reverendissimo Domino Auditori Generali apertendum, & significandum duximus, & ita &c. omni &c. Ita est concordat.

Vitus Cassianus Nicolae J. U. D. Affarius.
Die 30. Novembris 1772. Carule perennam suis praesens exemplum, & de Mandato &c. reposuim in Actis Cancellariae hujus Curiae.
Ita est concordat.

Vincenzo Giberico Curia Episcopalis Carulico. Cancell. fideliter exemplavit &c.

Causa tamen sub Joannis successore dirempta omnino fuit & obdoluta. Joannes hanc Ecclesiam ferme tricenno administravit, & omni cura studioque in id incubuit, ut creditum sibi gregem optimo nutriet coelestis doctrinae pabulo, & omnem, quam posset, operam, quod utilis foret levamen, eidem afficeret. Praeclara caritatis paternalis exempla praebuit, cum ad institutionem clerici Corcyrensis sui ipse impensis idoneum praetorem intra aedae Episcopales excepit, alique, suoque sanctae dilectionis totam sustulit, naquid deservienti, & ne incommode quidem caperent Corcyrenses. Anno 1774., Michaele Trialio Archiepiscopo Jaderino vita defuncto, idem Pontifex Clement XIV. iussit Joannem ad Jaderensem Ecclesiam concedere, etque in sede Corcyrensi succedere.

SIMON EPISC. CORCYREN. XXXIV.

Hic Arbi e nobilissimis parentibus Michaelo Spalatino patricio Arbeni, & Maria de Domini primariz dignitatis femina ortum duxit, & a prima etate in clericalem ordinem adscriptus pietatem ac litteras humaniores impense coluit, & cum ministerio Ecclesiae Cathedralis puerorum in Christianae religionis rudimentis institutionem conjunxit. Arbenus Episcopi, & Canonicoꝛum voluntate, qui adolescentis amorem ad optima quaque probe moverant efformatum, Litterarum profectus est, ubi in collegio Illyrico ad eloquentiam & philosophiae studium sollicitissime incubuit; deinde Venetiis in Gymnasio Societatis Iesu omnibus theologicis disciplinis sedulam operam perquam studiose navavit. Arbum cum redisset, totum sese in a-liorem commodum, & Arbenus Ecclesiam bonum impendit; nec ullum concionandi, decedendi, potuque illustrandi munus praetermisit, quo ceterorum consuleret utilitati. Quare, anno jam triginta natus Canonici Theologi locum munusque sibi delatum in Arbeni Ecclesia modestè accepit, decore tenuit, magis cum ingenii & doctrinae laude gessit: nec multo post Primicerii dignitate auctus ab his nunquam desistit muneribus, ad quae exercenda ardor divinae gloriae & solonorum salutis procuranda continue illum incendebat. Ad hac Vicarii Generalis opera & auctoritate integre cumulateque perscunctus est; quin ab universo Canonicoꝛum Collegio Vicarius Capitulatus aliquando renunciatus summi in

rebus agendis prudentiam & dexteritatem, in sacris doctrinam, pietatem, religionem tota Arbeni diocesi maxime comprobavit. Horum meritum praesidio ad summum Corcyrensis Ecclesiae Sacerdotium ascendit ann. 1774. & ingens quidem Arbenus civium, par Corcyrenium laetitia fuit & exultatio: illi quippe summo erat dilectus ob maximam morum innocentiam, animi mansuetudinem, misericordiam, affabilitatem, lenitatemque plane singularem; hos vero iusta ejus benefactorum expectatio in spem exaltavit spiritualis conjugis boni assequendi. Porro hac spe frustrati non sunt: praesertim iuxta Ecclesiae vigilantissimus Pastor summis aequè ac infimis caris & acceptis, Episcopatus decus, & honorem servavit, jura sustinuit, ac defensione firmitatem praedecessoris sui Michaelis Trialii adversus Jacobum Bolinichum, de qua in Joanne Episcopo diximus, suo iudicio suae auctoritatis forti animo confirmavit, & petiti voluit: piissimum cultum erga Divinum Jesu Christi Cor, & Augustissimum ejus in salutem mortalium caritatem per suam diocesim instituerat, eoque studio, & eaque omnia, quae Episcopum decant, & Episcopi sunt, munera verius ac egregie factis praestavit. Verum Ecclesiae Corcyrensi diu non licuit tam eximio Antistite esse felici; nam fere sexennio post iussu Pii VI. Pontificis ad Auxerensem Ecclesiam regendam migravit; eique succedens

ANTONIUS EPISC. CORCYR. XXXV.

Jaderæ natus est, quo pater ejus Nicolaus e familia Belgava inter Buducenos nobilissima, & Antioch. Episc. 46. ad 7742. egeritis Venetæ Reipublicæ stipendiis oratibus, mox sese receperat pulchre functus muneribus, & primas adeptus dignitates, Adoliceo Theologiae, & sacrorum Canonum studiis excelsis in Gymnasio Patavino, quibus sibi viam aperuit ad ecclesiasticae militiae in clerum jam aditum. Nam Nonentis primum, deinde Jaderensis Canonici ad theologicas disciplinas tractandas a Benedicto XIV. renunciatus est, cum antea Nicolaus Dinaricio Spalatensi, ac Matthæo Carmano Jaderensi Archiepiscopis suam operam egregie navasset Cancellarii officio. Maximo in honore fuit apud principes Dalmatiae magistratus, quorum auctoritate gravissima plurimum Episcoporum negotia felici exitu conficere. Dum in Illyricam liturgiam in corrigendam incumbere iussu Praesidis Congregationis pro Fide propaganda susceperat, Pius VI. Pontifex Zacynthi Ecclesiam ei destinavit; quam cum abdixisset, paulo post Corcyrensi Episcopatu ab eodem Pontifice insignitus fuit ob praecara ejus merita anno 1781. Eodem anno pridie 8. Octobris consecrationis munus Venetiis accepit in templo D. Petri a Friderico Maria Giovannelli Patriarcha; & XVII. Kal. Decembris suae Ecclesiae possessionem adivit per Dominicum Beorium Archidiaconum Corcyrensem, & generalem Vicarium. Vix sexcentum egie in sua diocesi, valitudine parum firma, & gravibus saepe molestis patetibus; quare anno 1787. 16. Kal. Octobris Corcyrensem cum Gregorini Ecclesiae commovit, ipso Pio Pontifice astante.

JOSEPH EPISC. CORCYREN. XXXVI.

Joseph
Cathaculi
papa &
papa.

Familia Coffrevichia Sibenici quatuor abhinc
seculis maxime excellit nobilitate, opibus, &
longa illustrium virorum serie, qui militaribus
terra marique bellis summam laudem & am-
plissimas dignitates sunt consecuti cum ab ex-
teris Principibus, tum præcipue a Republica
Veneta, pro qua linguam sapit, vitamque
ipsam sortiter profuderunt. Ex hac oritur Jo-
seph Coffrevichius post exactos studiosum cur-
sus clericali militiæ nomen dedit, in qua in-
gentem animum magnisque rebus aptum Ec-
clesiæ præstare, totumque impenderet pro di-
vina gloria, & animarum procuranda salute,
totiusque. Nam Canonicus primum Ecclesiæ
Sibenicensis, deinde visitandæ diocesis, exami-
nandis ad varia munera Classicis, Paucis, aliis-
que Sacerdotibus rite doctus, tum Archidia-
conus, & generalis Vicarius renumlatus nullis
unquam laboribus pepercit, nullum discrimen
effugit, nullum prætermisit officium, quo o-
mnibus adiutorium, opem, solamen, subsi-
diumque quibusque in rebus afferret. Quatuor
parvas ingenti cum fructu diversis tempo-
ribus administravit; interea modo puellis per ur-
bem catechismum, modo virginibus sacras af-
fices in monasteriis tradebat; carcerandi munus
in civitate, & per pagos lapsissimè obivit, præ-
sertim vero in excipiendis piscalariis confes-
sionibus sese exercuit, ubi pius ejus ardor emi-

Eius
papa
et
papa.

nit; cum milibus luc laborantibus nihil sibi
cuiusvis diu nobisque afflicta anni sacrorum offi-
cium genere; cumque ades pyris pulverisler-
vando destituta repente & cæcis tectis maximas
circum alyorum edificiorum minas excutisset,
& clives fragore, cœmque perierint autogerent,
Joseph animo fervens impavido, & hac illas
discurrens septantes per disrupa murorum ad-
idumque passio fuit miseris, qui a ruinis op-
pressi extremos spiritus elebant. Tanta vero,
tamque pressa erat ejus caritas ac pietas effi-
cax erga moribundos homines, ut nilum sibi
adjutorem, & consolatorem omnes optarent in
summo æternæ salutis periculo; & Carolus Do-
nadosos, ac Hieronymus Blasius Bonacelchius
Episcopi Sibenicensis, tum Scardonedis Domi-
nicus Palchalius moxi proximi nihil, cæcis,
nililque duxerunt nullius, quam ut se, forsque
omnis Josephi cura committerent. Hicce consula-
tos virutibus, & actus meritis, iussus a Pio VI.
Cathedram Corcyrensem concedere, vnde il-
lustrari loco piissimus vir sub oculis universæ
Ecclesiæ emicasset, iv. deinde Kal. Octobris an-
ni 1787. in Consilio publice renunciatus est
huius Ecclesiæ Antistes, ac paullo post prid,
ides Octobris Vocatus in templo patriarchali
ab ipso Patriarcha Friderico Maria Giovanelli
consecratione donatus, administris Cremenis &
Capriensis Episcopis, mox suam Ecclesiam re-
gendam suscepit, cui insigni viarum morumque
probitate parit, & uberioris in dies pastoralis
vigilantiæ & amoris fructus pollicetur.

Hic Episc.
Corcyrensis
vixit.

EPISCOPI RHIZINIENSES.

Abbas
ficus & va-
rio appo-
lino.

AD medium curipum Sicut Rhizonis, arduum collem Boream obverum insidet Rhizonium, civitas perantiqua Illyrici primigenii ac proprii, quam Polybius, & Livius Rhizonem, Ptolemaeus Rhizonum, Plinius Rhizonem & oppidum civium Romanorum, Constantinus Porphyrogenitus Rhizenam vocavit; nunc Rhizonem vulgo dicunt; e cujus possessione hic diligenter descripta vide, quae in Tomo I. pag. 170. corrigenda sunt, tum e Cathari fici, de quo inferius, Ptolemaeus Diocleae & Sondra Rhizonem interjicit, quam urbem aliqui putant eandem esse ac Rhizonem, & Ptolemaeum his eandem civitatem vocabulo paululum diverso nominasse existimant; sed si recte illa est positio, quam idem auctor Rhizonem attribuit inter Diocleam & Sondram, ab Rhizonio, cum longe abest, distingui oportet. Ab Rhizonio Sinus Rhizonicus, qui nunc Cathariensis, denominatus fuit; qui hunc sinum circumcolunt, eos Rhizantias, & Rhizos veteres appellavit. Cum reges Illyriorum copias, atque opibus florent, itaque imperarent, Rhizon civitas erat sine oppidis & laetitia; ex quo illa quidem memoriam ambulo laeta, sed natura & loco egegit monita, ad quam Tenta vidua Agronis regis, qui mortem coniugium filii Pietris corclam, tum regni administrationem commiserat, Romanorum armis & victoriis perterrita, tamquam ad periculum letissimum se recepit, ut docet Polybius lib. 1. Tenta cum oppido paucis Rhizonem exisset; id nomen est oppidulo egergeti vocavit, iuxta accedens a mari, ad ipsum Rhizonem flavium. Sed hunc Polybius locum aliter interpretatur est Ignatius Georgius Ccenobiarca Miletensis in suis Antiquit. Illyric. m. & Rhizonem oppidum a Polybio memoratum ibi collocat, ubi veteris castris indaga visitant in agro Rhizonis, cui Razon nomen; fluvium vero cognominem oppido eundem esse ac Trebigniziam recenti vocabulo ita appellatur, qui prope Rudinem affluit; inquam sententiam huiusmodi ratione adducit, quod Rhizon procul positus a mari dicitur a Polybio, cum Rhizonem ad ipsum Sinus Rhizonici oram insidet; & nullus illic fluvius praeterfluit, ut Polybius affirmat, sed exiguis & obliquis nominis torrent. Georgii tamen ratio, seu potius conjectura falsa convincitur, quippe Polybius ait Rhizonem oppidum esse dixit; proinde ad eam insulam, idem introitus a mari recedens, quod Graeci insant vocabulo; & huiusmodi plane est Rhizonis litus exiguo terete tracta a litore distant; nec exiguis profecto fluvius collem lambit, in quo oppidum illud extructum, sed alio latius, & grandia aquarum copia redundans proximum curipum insluit; ut topographice Sinus Rhizonici tabula perspicue ostendunt. Sub imperio Gentii postrema regis

Illyriorum Rhizantiae inter Illyrios gens erat non incelebris; quos Anicetus Praetor post Regem victum captumque, ut tradit Livius, non solum liberos, sed etiam immunes fore iussit, propterea quod, incolunt Gentio, ad Romanos defeissent; & cum idem Anicetus in tres partes Illyricum divisit, Rhizantias cum Agrionitis, & Olcinatis in tertiam coniecit. Post constitutionem Romanam Monarchiam, Rhizantiae, amissa, quae donati fuerant, libertate atque immunitate, hisdem, quibus cetera gentes, legibus & conditionibus obstricti, primum Romanis; deinde Graecis Imperatoribus parcerunt, Saeculo septimo cum Serbis, gens Slavonica, Dalmatiam superiorem inter Thaurum ac Drilonem, expulsi Avribus, concessa Heracli Imperatoris obtinuerunt, tunc illa regio divisa est in partes quatuor, quarum unam incolabant Zablini, alteram Terbonitae, & Conaliti, tertiam Diocletani, quartam qui ipsorum lingos Pagani, ab Romanis vero Aretati appellabatur. Haec Constantinus Porphyrius, lib. de Admin. Imp. cap. xxxi. qui Terbonitae, & Conaliti has civitates attribuit, Terbonitae, Theronum, Rhizonem, Lucadeti, & Zeebe. Cum inter urbes Serblicas Catharum non annoveret, haec, ut videtur, Serbiorum dominata eximpta, tunc in potestate ac ditione Imperatorum Occidentis permansit, Saeculo nono Saraceni ex Africa, ut Rhizonem, & Theronum captum se, dispersant.

Rhizonem postea, quod captem a Turcis deinde recuperavit.

non incelebris; quos Anicetus Praetor post Regem victum captumque, ut tradit Livius, non solum liberos, sed etiam immunes fore iussit, propterea quod, incolunt Gentio, ad Romanos defeissent; & cum idem Anicetus in tres partes Illyricum divisit, Rhizantias cum Agrionitis, & Olcinatis in tertiam coniecit. Post constitutionem Romanam Monarchiam, Rhizantiae, amissa, quae donati fuerant, libertate atque immunitate, hisdem, quibus cetera gentes, legibus & conditionibus obstricti, primum Romanis; deinde Graecis Imperatoribus parcerunt, Saeculo septimo cum Serbis, gens Slavonica, Dalmatiam superiorem inter Thaurum ac Drilonem, expulsi Avribus, concessa Heracli Imperatoris obtinuerunt, tunc illa regio divisa est in partes quatuor, quarum unam incolabant Zablini, alteram Terbonitae, & Conaliti, tertiam Diocletani, quartam qui ipsorum lingos Pagani, ab Romanis vero Aretati appellabatur. Haec Constantinus Porphyrius, lib. de Admin. Imp. cap. xxxi. qui Terbonitae, & Conaliti has civitates attribuit, Terbonitae, Theronum, Rhizonem, Lucadeti, & Zeebe. Cum inter urbes Serblicas Catharum non annoveret, haec, ut videtur, Serbiorum dominata eximpta, tunc in potestate ac ditione Imperatorum Occidentis permansit, Saeculo nono Saraceni ex Africa, ut Rhizonem, & Theronum captum se, dispersant.

Rhizonem postea, quod captem a Turcis deinde recuperavit.

Rhizonem postea, quod captem a Turcis deinde recuperavit.

Rhizonem postea, quod captem a Turcis deinde recuperavit.

Rhizonem postea, quod captem a Turcis deinde recuperavit.

bello Peloponnesiaco sub imperio Venetorum rediit; atque inter ceteras conditiones pacis illud discrete additum est, ut Rhizinium, & Castrum novum, cum agro utrumque suo, Venetorum esset. Nunc oppidulum est, seu potius vicus, & præter nomen, de pristina forma & structura, mentionibus & operibus, quasi nihil retinet, vel paucas quædam rudera ænequatis.

Primordia Christianæ Religionis apud Rhizinienses repetenda censet ab ipsis Apostolicis temporibus, atque ad S. Dominum primum Salonæ Antistitem referenda, qui vel per se, vel per Evangelicos & suos discipulos præcones, Dalmatiam tere omniem ad Christum adjuvit. Sed initia Episcopatus Rhiziniensis vetusta quidem sunt, sed plane ignota. Quos nominare possum Episcopos, paucissimos habeo; & nullum quidem ante Sebastianum, ad quem extant Epistolæ S. Gregorii Magni. Creationem & successionem Episcopatum sæpe interrupti oportuit propter inquietudinem temporum, incursions barbarorum, vastationes regionum, infestationes & injurias schismaticorum; vel si qui inter eas turbas & calamitates fuerint Episcopi, eorum nomina & acta vetustas obruit, & oblivio delevit. Demum eo res venit, ut jamdudum Episcopi Rhizinienses creati differant; & hujus Ecclesiæ ac diocesis administratio Episcopis Catharensibus commendata solet. Quæ citra finem Rhizonicæ ad oceanum, quæque supra eundem finem ad superiorem vergunt, imperio ac jurisdictione Episcopi Rhiziniensis continetur; ejusque diocesis finitima est Triblunensis, Bosnesis, & Ragusina; quæ in ortum spectat, confinis est Catharensis; quæ ab oriente ultra finem superiorem, longe lateque porrigitur. Principio cum reliquis omnibus Dalmatice Ecclesiæ ad jurisdictionem Metropolitæ Salonitani pertinebat. Seculo quarto, vel quinto, cum instituta fuit Metropolis Scodrensis, in hujus ditionem potestatemque cum Diocetana, & fortassis etiam Catharensi Ecclesiæ migravit. Seculo nono in Concilio Delmatino, Scodra in ordinem urbium Episcopatum redacta cum esset, Diocletia civitas primaria Serblorum, ex decreto ejusdem Concilii, sui nominis metropolitico obtinuit; eique fere omnes Episcopi Dalmatice superioris attributi, & cum Catharensi etiam Rhiziniensi Ecclesiæ. Post Diocletiam & Simionem Balgarorum rege versam anno circiter tricesimo sæculi decimi, Ecclesiæ Rhiziniensis, & Catharensis, cum plerisque aliis, in sui potestatemque Metropolitæ Spalatensis, antea Salonitani, redierunt. Seculo demum undecimo, cum quatuor Episcopi Dalmatice superioris, Antibarensis, Dulecinensis, Catharensis, Svacensis, Spalatun navigio profecti ad Concilium Provinciale, naufragio perisissent, Dalmatice superior iterum a provincia Spalatensi divulsæ fuit, & suam propriamque Metropolitim ecclesiasticam adeptæ est, vel potius recuperavit; siquidem restituta fuit Metropolis Diocletana; & sedem Archiepiscopalem Antibari, quæ civitas nobilissima erat, prope a mari, nec ita longe a Diocletiana rudibus remota, concilio pleuit, eique attribui Ecclesiæ Dalmatice superioris ultra Ragulium, quibuscum Rhiziniensis quoque Ecclesiæ in ditionem migravit ejusdem Metropolitæ, qui *Dulcinensis*, & *Antibarensis* dici solebat, cum in locum ipsius Diocletiani suffectus fuisset. In monumentis & scriptis posteriorum ætatum Ecclesiæ Rhizini-

sem alias Antibarensi, alias Ragulium Metropolis subjectam invento. Nunc Rhizinium, ut supra dixi, vicus est exiguus; & sede Episcopali plane indignus; ac multo frequentius ab Ralciensis ritus Græci, quam a Catholico ritus Latini habitatur; diocesis vero Ecclesiæ Rhiziniensis administratio committi solet Episcopo Catharensi. Illud ad extremum hic animadvertendum, Rhizinium non solum nostris, sed etiam antiquioribus temporibus *Ragovan*, sive *Ragovinam* appellari, *Ragovæ*, inquit Petrus, *avis Dalmatice*, alium *Rhiziniam*. Hinc hæc diocesis *Ragovensis*, & *Ragovæ*, Episcopi vero *Ragoven*, *ser*, & *Ragovæ* dicti. In Geographia Ecclesiastica cum alii reperiantur Episcopatus ejusdem fere nomine, veluti *Rosenensis* Archiepiscopatus in Calabria ceteriori, item in Hibernia, Sardinia, & alibi, diligenter nobis cavendum erit, ne qui alio pertineant, eos inter Episcopos Rhizinienses annumeremus. Non deerunt nota, vel certæ, vel probabiles iidem appellationes; ex quibus interuenire possint. Nunc antiquioribus Episcopis Rhizini ante sæculum sextum prætermissis, quos nimis vetustas, & veterum tabularum injuria posteritati præcipuit, paucos illos, quorum nomen & memoria ad nostram ætatem pervenit, ex ordine chronologico subiiciemus.

SEBASTIANUS EPISC. RHIZINIENSIS I.

Duas habemus Epistolas S. Gregorii Magni ad eum scriptas, alteram primo pontificatus anno, æra vulgaris 591, alteram quinto, æra istiusdem vulgaris 595. Priori argumentum hæc est: *leuiter ac blande ejus oblivionem & incuriam fugillat, quod nullas adhuc ad se litteras dederit. Anastasi Patriarchæ Antiocheni sui sedis expulsi, quem ad urbem venire cupiebat, animum diligenter explorat; atque ad se periclitatur, utrum Romam venire decreverit, ubi vitam honestic traducat, quando sedem & Ecclesiam sibi ereptam recuperare nequeat.*

Gregorius Sebastiano Episcopo Rhiziniensi. *Quamvis nulla merui beatitudinis vestra scripta suscipere, tamen ego etiam obliviscens me non obliuiscor, negligens pulso, torpente avaris stimulis inquit: ut qui ex semetipso non vult impendere, vel passus sit reddere quod debet. Præterea indicio suggestiorem me apud piissimos Dominos summi precibus plenam fecisse, ut virtutem beatissimum Dominum Anastasium Patriarcham, concessu alii pallii, ad Beati Petri Apostolorum Principis limina, necum celebratum solemni Missarum, transmittere debuissent: quatenus si ei ad sedem suam minime reverti liceret, saltem necum in domo suo viveret. Sed quæ causa contigerit, ut talem scripta retinerem, præsentium lator vobis exponit. Eiusdem tamen Domini Anastasi animam cognoscere: & quidquid ei de hac re placuerit, vestris mihi epistolis indicare.*

Alteræ Epistola in hanc sententiam scripta est: *he laboriosissimi regiminis lapsus, & vna hujus curæ atque arduis sollicitudinibus usque adeo cadere, ut nihil optet vehementius, quam ad cælestem patriam quietemque transferri: incredibile dictum esse, quantas sollicitudines & molestias sibi creaverit Romanus Exarchus: præ cuius avaritia, & malignitate læva videri possum, quæ ad urbis Italique vastationem Langobardi hostis insensibilis intulerant. Quod oblatum ab*

Nunc com-
mentum
Episcopo
Catharensi.

Sebastianus
Episcopus
Rhiziniensis
I., ad
quæ S.
Gregorius
M. duas
epistolas
dedit.

Anastasio Patriarcha Antiocheno, in suam sedem relicto, Ecclesiam regendam suscepit, id vero sibi valde probari, multas esse in Sicilia Ecclesias, quae tunc carebant Episcopis; in illi potestatem optionemque facere, ut eligat quem velit; Ecclesiam Siculam hoc praestare Antiochenis, quod ab urbe, Beatique Petri liminibus propriis abest.

Gregorius Sebastiano Episcopo Rhizinensi.

Dilectissima, atque sanctissima fraternitatis tuae scripta sepepi, quae mihi, quamvis nunquam ego a civitate, sanctissimam tamen vestram quasi corporaliter praesentem fecerunt. Sed omnipotentem Deum rogo, ut sua vos dextera protegat, nobisque & hic tranquillam vitam, & quando ei placebit, patriam aeternam concedat. Sed peto, si illo antea me diligitis, quo praesente semper amaris, ne pro me curas semper cessetis, quatenus omnipotens Deus a peccatorum meritis nobis me ciliis solvat, & corruptionis huius poenae exutum, quo compuncti liberam existere faciat. Quamvis enim inestimabilis sit caelestis patriae dulcedo, quae trahat, malis tamen in hac vita debetur suae, qui ad eorum coelestium quotidie impellant. Qui mihi in hoc saeculo vehementer placeat, quia placeat in hoc mundo aliquid non permittit. Quae igitur, Frater Sanctissime, et amici vestri Domini Romani persona in hac terra gaudent, loqui minime valeamus. Brevis tamen dico, quia ipse in nos multis gloriosos Langobardorum viciit; ita ut benigniores videantur hostes, qui intermunt, quam reprobis iudices, qui nos militia sua, vapulis, atque satellitibus in rogatione consequuntur. Et nos tempore curam Episcoporum atque Clericorum, moderatum quoque & populi gerere, contra hominum insidias sollicitum vigilare, contra Ducum satellitas, atque multas insidias semper existeret, quos labores, cupis donari sit, vestra fraternitas tanto verius pester, quanto me, qui hoc pastor, parvus amat. Praeterea delitum solatationis aliquantulum solvere, indicio quod ad me, Bonifacio Desfralove referente, pervenerit, quia vir sanctissimus Frater noster Dominus Anastasius Patriarcha in una suorum civitatum regendam vobis Ecclesiam committere voluit, & consensisse melius. Quem sequens, ac sapientiam vestram valde ego libenter amplexus sum, laudavi vehementer, & vos felices, me infelicem deputari, qui hoc tali tempore regimen Ecclesiae suscipere confisus. Si tamen animus vester fortasse fratribus condescendendo, & misericordia operibus intentus, ad hoc nunquam consentire decreverit, peto ut amari vobis alium minime proponatis. Sive enim in Sicilia insula Ecclesiae vacantes Episcopi, & si vobis placeat audire Deo Ecclesiam regere, juxta B. Petri Apostoli lumina, camque adiutorio melius potestis. Si vero non placeat, felicitari insula, ne ista in vobis intentio permaneat; & pro nobis infelices exora. Omnipotens autem Deus in quocunque vos esse loco voluerit, sua precatione custodiat, & ad celestia vos dona perducat.

Ex his Gregorianis litteris tum cognosci potest, quanti Gregorius Sebastianum faceret, quantoque opere diligeret, tum intelligi hunc eximii virtutibus ac meritis praeditum fuisse, qui talis ac tanti Pontificis singularem gratiam atque amorem sibi conciliaverit. Illustrem quoque ac celeberrimum virum fuisse oportet, quem Romanus Exarchus Ravenna sua dignam amicitia existimavit. Ex utraque vero Epistola videtur

conjeti posse vel Sebastianum ab Ecclesia sua extorrem, tunc diversatum solum in partibus Orientis, ubi Anastasius, cognomento Synasta, Patriarcha Antiochenus exulabat, vel certe hunc sedem Antiochenam expulsum, se Rhizinum apud Sebastianum, vel in aliquod aliud oppidum Dalmatiae recepisse. Nam vel ibidem utrumque, ubi aliter erat, fuisse necesse est, vel neutrum ab altero longinquitate locorum distasse; quippe Sebastianum ex mandato Gregorii conventus erat Anastasius, ejusque animus explorandus, eum ad profectum Romanam inclinaret nec vero iter in Asiam ejusque periculosum ac longinquum Sebastianum Gregorius impetasse crederem. Anastasium virum sanctissimum, calumnias laqueorum hominum circumventum, Iustinus Junior Imperator & Patriarcha Antiocheno deiecerat, atque in exilium expulerat. In ejus locum successit Gregorius, qui cum anno 594, obisset, Mauritio imperante, & Gregorio Papa existente, sedem Antiochenam Anastasius recuperavit, cum annos quatuor & viginti exulasset. Ex secunda Gregorii ad Sebastianum Epistola anno 595, data, luculentius apparet illum ab Ecclesia Rhizinensi depulsum fuisse, aut certe ob tempora illa rei publicae, & Christianae calamitosa, tam dimittere voluisse; nisi enim aus Ecclesiam suam amisset, aut illum relinquenda coelestium cepisset, nihil causae erat, cur aliam vel Anastasius in diocesi Antiochena, vel Gregorius in Sicilia Ecclesiam illi regendam offerrent.

Nunc vero investigari oportet, quae causa, quaeve rerum ac temporum illorum acerbitas Sebastianum Rhizinum expulserit, vel in tam mentem addiderit, ut Ecclesiam Rhizinensem deferendam sibi esse censuerit. In ea Dalmatiae superioris extrema regione, quae ad orientem & meridium vergit, ac Praevalitana dicitur, Ostrogothi generis Genshus, ingenui Gothorum & Slavorum exercitus illuc transiit, Regnum Genshus Slavum fundavit inter haec saecula quatuor, quod annos cecidit centum & quadraginta fessit, viginti. Ostrogothi successores ac posterit, quamvis aut Ariana labe infecti, aut Deorum inanum superstitionibus obstricti, nullam ferre injuriam aut molestiam, praeter Senatum Ostrogothi filium, Christianis intulerunt, usque ad Ratomirum, qui anno circiter 580. Regnum Praevalitanum adeptus, itaque subitus in neccalum propagatis, Christianae religioni crudele bellum indixit. Ex huius progrediente quatuor diebus signatum, quorum nomina ignota sunt. Hi nihilo minores se Christianis praebuerunt, eosque immanitate ac rabie tyrannica direxerunt. Hae ex historia Prashyteri Anonymi Diocletis, & Codice Slavonico, quem Marcus Marculus latinitate donavit; & uberius ac dilucidius a nobis exposita sunt Tomo II. Illyr. Sacri. In Archiepiscopos Salonitanis Honorio II, Honorio III, Frontiniano, Honorio IV, & Natano. Sed ex temporibus potissimum in Episcopos Dalmatiae superioris incubuit, ad quos spectare videtur Epistola S. Gregorii ad Episcopos Illyrici Orientalis anno primo Pontificatus, Christi 591, mense Julio scripta. Illi siquidem commendavit Episcopos illos suis sedibus expulso, serumque omnium egentes; ut eos, quemadmodum etiam Jobinus Mandatus Illyrici iidem nomine Imperatoris mandaverat, benigne accipiant, iidemque ad vitam & cultum ecclesiasticum suppeditent.

Sebastianum
fede su
pallio in
Asie apud
Antioch
sum, vel
Anastasio
illius ex
pulis, in
laqueis
sed Sed
dixit esse
sedat.

Epistola
secunda.

Genshus
& Slava
rum
Regis Ep
dixit &
Christiani
passim in
fessit.

590. S. Gregorius
pontifex con
mendavit
Episcopos
Illyrici in
distante.

Epistola
Gregorii ad
Episcopos.

Gregorius Universis Episcopis per Illyricum.
Johannes excellentissimus vir, filius noster, praepositus per Illyricum, scriptis suis nobis indicasse dignoscitur, ad se sacris apicibus designatis, iussu fuisse, Episcopos, quos a propriis locis hostilitas furor expulerat, ad eos Episcopos, qui nunc usque in locis propriis degunt, pro sustentatione & stipendiis praesentis vitae esse iungendos. Et licet ab hac fraternitatem vestram iussu principalis admovent, habemus tamen magis huiusmodi atterit Principi, quo ad hoc terribilius peragenda compellimur, ut non dico fratres & Coepiscopos nostros, sed ipsos etiam, quos nobis contrarias patimur, cum opportunitas posset, in conferendis subsidii necessitatum carissimum diligamus. Oportet ergo vos ad hanc rem & celestis Principi obediens existere, & Imperialibus etiam iussibus consentire; quatenus fratres Coepiscoposque nostros, quos & captivitatibus, diversarumque necessitatum angustia comprimebat, debeat consolandas, consiliis quoque propositis in ecclesiasticis sustentationibus libenter suscipere, non quidem, ut per communionem Episcopalis throni dignitas dividatur, sed ut ab ecclesiis, juxta possibilitatem sufficientia, debeat alimenta percipere. Sic enim & proximum in Deo, & Deum in proximo diligere comprobamus. Nullam quippe eis res in vestris Ecclesiis austeritatem tribuimus, sed tamquam vestris salutis continui summoque hortamur. Mense Junio, Indictione nona, quae congruit cum anno Erae vulgaris 591.

Ecclesia
Dalmatiae,
& Episcopi
ab tyrannidis
veriti.

Hae etiam pertinet, opinor, illa sollicitudines ac molestias, quibus se vehementer angerebatur Natalis Archiepiscopus Salonitanus in suis ad Gregorium litteris an. 592, & perurbari atque impediri, quo minus vacare possent lectissimi sacrorum liberorum, quae animam tranquillam, ab omni perturbacione vacuum tranqulle: id quod illis esse ex litteris Gregorii ad eum redditis intelligi licet. Illud autem, frater dulcissime, quod tribulationibus pressum te legere posse augeat, minus ad extenuationem idoneum puto; cum Paulus dicat: *Quaecumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam, & consolationem Scripturarum speculabamur.* Si igitur ad consolationem nostram sacra Scriptura preparata est, tanto magis eam debemus legere, quanto magis nos conspicimus sub tribulationum saepe lassari. Huiusmodi sollicitudines & anxietates, quibus consistebatur Natalis, non aliunde ortas fuisse arbitror, nisi ex tyrannica illa & acerbissima vexatione, qua premebantur Episcopi & Christiani, non solum Praevalitanæ, sed etiam Salonitanæ provinciae; eorumque arumnas maxime dolebat, praeteritum cum in talia tanta calamitate nihil illis praedicti & solati afferre possent. Hae temporis procella Ecclesiam Rhizinensem quoque & Sebastianum Episcopum percussit, qui vel in exilium pulsus suam sedem amiserat, vel cum inter acerbissimos illos Christiani nominis hostes, neque suo munere fungi, neque populo sibi commissi, quae sunt Episcopi, officia praestare possent, Ecclesiae illi nuncium remittere decreverat. Quare illum Gregorius in Siciliam, Anastasium in Asiam ad sedem stationemque tranquillam, ac nulli perturbationi obnoxiam invitavit, ubi tutissime degere, utilemque operam plebi Christianae navare possent. De Sebastiano praeter haec, nihil habeo quod scribam; neque illud mihi competum est, utrum Eccle-

siam a Gregorio, vel Anastasio Epioblatam, rogandam suscepit.

Post Sebastianum ea concessa sunt tempora, plena turbam & calamitatem, ut Christiani, Dalmatiae praesentis inferioris, nihili a periculis ac molestiis vacuum reliquissent, & Ecclesiae illas fere omnes suis Episcopis orbatas ingentibus malis opprefferint. Haec crudelis Christianorum oppugnatione tenuit usque ad annum unde quadragesimum saeculi septimi, cum Abarum & Slavorum ingens multitudo ex regionibus ultra Danubium profecta atque in Dalmatiam insula, Salona, Epidaurum, aliasque urbes everlas atque incensas solo praedant, totamque Dalmatiam atque Istriam quardant, urandque vastarunt. Anno proximo primum Chrobati, deinde Serbi, utraque gens Slavonica, victis expulsisque Avaribus, Dalmatiam mediterraneam occuparunt concessu Heraclii Imperatoris, qui civitates maximas insularum in sua potestate retinuit; & usque in silentium Imperii regereis annuum tributum imperavit. Chrobatis Dalmatia inferior, Serbis superior obtigit. Hi extincto rege Praevalitano postremo ex stirpe Oitroyli, & Dalmatiam transalpinam inter Savum & montes Ardijs adepti, quae nunc Bosnia dicitur, itemque Moesiam superiorem, quae nunc Serbia appellatur, regnum Serbiamque, amplitudine regionum, multitudine incolarum, viribus atque opibus praepollens considerunt, Primum eorum regem Praxbyter Diocletius Zoonimirus, Marcus Marula a suo Codice Slavonico Satimerus vocat. Constantinus Porphyrogenitus Dalmatiam superiorem, quae Serbis obvenerat, in quatuor partes divisit, ut supra dictum est; atque in eam, quam Terbuntiae & Canaditis incolebant, Rhisicam, idest Rhizinum, nunc Risanum conjecit. Haec ex Porphyrogenito, & Dioclete, quae Tomo I. & II. Illyrici Sacri variis locis distinctus & fufius a nobis declarata sunt.

Clades de
valeria
Dalmatiae.

Regnum
Serbianum.

Joannes princeps Spalatensium Archiepiscopus is, qui a patre cognominatus est Ravennas, cum plerisque Cathobatorum & Serbiorum, ab inaniam Deorum cultu ad Religionem Christianam traductos, sacro baptismo expiasset anno circiter 670, suos Ecclesiae Avarica clade vastatis Episcopos restituit, ut tradit Archidiaconus: *Rebauget Ecclesias, ordinavit Episcopos, Presbiteros disponit.* An vero tunc Rhizinensis quoque suum recuperaverint Episcopum, mihi non liquet. Certe quidem ab hoc usque ad saeculum decimum tertium, si qui fuerunt Episcopi, nullus est, cujus nomen ex antiquis monumentis aut veterum scriptis proferre possim. Saeculo nono cum in Concilio Delmetiano Instituta fore Metropolitani Diocletiana, atque attributi Episcopi Dalmatiae superioris, inter hos nullum Rhizinensem Episcopum nominatum invenio; & saeculo undecimo, cum post Diocletiam superiori saeculo a Bolgaris everfam, Antisbaris in locum postea metropolitici Ecclesiae Diocletianae subrogata fore, Alexander II. in Epistola *Petro Ven. Archiepiscopo Diocletensi atque Antisbarensi* inscripta, datae anno 1062, omnes quidem Ecclesiae eidem subiectas nominatim percerent; sed ab illis abest Rhizinensis. Ex his videtur colligi posse tum nono saeculo, cum habitum fuit Concilium Delmetianum, tum anno 1062, cum Alexander eas litteras ad Petrum scripsit, Ecclesiam Rhizinensem Episcopo caruisse. Hunc E-

Joannes
princeps
Fav.
nono. An.
Episcopos
restituit
eccle-
sias
Dalmatiae
superioris
restituit.

Paul. Venet.
Huiusmodi
per
saecula
Episcopos
restituit
eccle-
sias
Dalmatiae
superioris
restituit.

episcopatum dñi quidem ob varios casus even-
tisque rerum vasalle arbitrio; nunquam tamen
omnino antiquatum & abolitum fuisse existimo;
sed vel cum Catharibus, cui nunc adheret,
vel cum aliquo alio non ita longe dispendia Ec-
clesiæ conjunctum. Post Sebastianum igitur per
annos cinctur septingentos Ecclesiæ Rhizinien-
sis vel nullis propriis habuit Episcopos, vel si
forte habuit, eorum nulla extat memoria li-
teris consignata. Saeculo decimo tertio hæc Ec-
clesiæ quodammodo e tenebris emergit, atque
in ecclesiasticis scriptis ac tabulis apparere coe-
pit; sed post unum, itemque alterum Episcopum,
rursum Antistite proprio carens, per ali-
quos annos delituit. Eodem reuera saeculo laos
recepit Episcopos, licet ex his plures suam Ec-
clesiam non adeverit pro funclis illorum tem-
porum vicissitudinibus, quibus ea loca plerum-
que fustigant omnia. Primus itaque, qui post
diuturnum saeculi decimi tertii Episcopum Rhiz-
inienfis renunciatus esse videtur, is est

MICHAEL EPISC. RHIZINIENSIS II.

Michael
Episc. an.
1371.

Patris Tridentinis, & familiae Augustiniana
plumus, cui Rhizinienfis Episcopatus titulus
collatus fuit an. circ. 1371., & Vicarium egit
Egonis Episcopi Tridentini. Hunc Torellus
Tomo IV. Ann. August. ad an. 1371. *Ross-
sen* seu *Rossensensem* Episcopum appellat. Egonis
facultate conobium & Ecclesiam Marcanam
sui Ordinis exstruenda curavit Tridenti, huc sui
fratribus advocatis, qui Barbanæ conobium
in agro Tridentino incolabant. Hæc ex Bonel-
lo in Monum. Ital. S. Adelperti Tomo II. pag.
154. & 163. ubi dicitur *F. Michael* Triden-
tinæ Episcopos *Rossensens*, *Rosens*, seu *Rolo-
sens*, & in patria sua suffraganeus; tum Tomo
III. pag. 342. De titulo vero *Rosensens* Epi-
scopatus pro Rhizinienfi praelo inferius agemus.

NICOLAUS EPISC. RHIZINIENSIS III.

Nicolaus
Episc. an.
1390.
1392.
1395.

Ex Epistola Clementis VI. ad proximum e-
iusdem Nicolai succedentem. Hujus quoque men-
tionem fecit Lucas Vadius Tomo IV. Anna-
lium; sed præter nomen, Episcopatum, & annum
emortuale, saeculi decimi, quarti quinquagesi-
mum, vel hinc proximum, nihil de illo vel in
Clementina illa Epistola, vel apud Vadium,
vel denique apud alios scriptores reperire liceat.

DUMUS EPISC. RHIZINIENSIS IV.

Dumus
Episcopus
an. 1397.

Orta Spaltenfis, e præclarissima sodalitate
Patrum Minorum S. Francisci, vir insignis do-
ctrinae ac religionis, quem Clementis VI. Epi-
scopus præfice Ecclesiæ Rhizinienfi, que cum
per ea tempora tum hominibus hæreticis, tum
Rhizinis Ichismaticis circumscripta, maximo in
discrimine versaretur. Extat Epistola Clementis, qui
dum adhuc Nicolaus vivebat, ius eligendi suc-
cessoris Episcopi Rhizinienfis ad se revocave-
rat, inscripta *D. d. d. filio Dumo de Spalato e-
lecto Rossensens*, quam hic subijcio.

Epistola
Clementis
VI. ad Dum.
1398.

Sancti dispensatione *Rossens*, ad regimen uni-
versalis Ecclesiæ deputati, optamus curis assiduis,
ut opem & operam, quantum nobis ex alio con-
cedatur, impendamus, ut Orbis Ecclesiæ univer-
sæ Pastoris regimine destituta, per vestra pro-
videntia studium, viris committantur idoneis,

qui sciant, velint, & vellent Ecclesiæ ipsæ
eis commissis studio regere, prædante dirige-
re, & salubriter gubernare. Nuper siquidem bo-
na memoria Nicolai Episcopi Rossensens, regimi-
ni *Rossens* Ecclesiæ præstare, nos cupientes
ipsi Ecclesiæ, cum tam quovis modo vacare con-
tingeret, nullum & fructuosum, per Apostolicam
Sedis providentiam, præstare personam, provisionem
eiusdem Ecclesiæ dispositioni nostræ, ac ob-
lita Sedis duximus specialiter referendam; docen-
dum ex tunc trivium & iure, si locus super
his per quoscunque, quavis auctoritate, scienter
vel ignoranter contingere attulerit. Postquam
vero prædicta Ecclesiæ, per obitum ipsius Nico-
lai, qui nuper extra Romanam Curiam debitam
naturæ persolvit, Pastoris solatio destituitur, nos
vacatione huiusmodi fide dignis relatione intelli-
gita, ad provisionem ipsius Ecclesiæ ceterum &
solliciti, de qua nullus præter nos se hoc vice
intrinistere potest, reservatione & decreto obli-
gationibus prædictis, ne longæ vacationis deplo-
raretur incommoda, sponte & sollicitis studiis inten-
dentes, cupientes, quomodo ipsi Ecclesiæ *Rossens* ta-
lem præstare personam, que sciant, velint, ac possit
eam præferre a noxiis & adversis, ac in suis
manu tenere paribus, & etiam adagere: post de-
liberationem, quam super his cum fratribus vo-
stris habuimus, disceptum, demum ad te Ordini
viri Fratrum Minorum, in Sacerdotio constitutum,
quem litterarum scientia præditum, vite ac morum
bonitate decorum, in spiritualibus prævidum, & in
temporalibus circumspicuum, ac aliis multiplicium
virtutum meritis laudabiliter, prout ex testimo-
niis fide dignis accepimus, insignitum, conver-
tuntur aculo vestra mentis: quibus omnibus de-
bita meditatione præfatis, de persona tua nobis,
& eiusdem fratrum nostris, consideratione præ-
stissimè accepta, præfata *Rossens* Ecclesiæ, de
sistens ipsorum consilio, auctoritate Apostolica,
providemus, teque illi præsumus in Episcopatum,
& Pastorem, curam & administrationem ipsius
tibi in spiritualibus, & temporalibus plenarie
committende; fœne doli fœdeta, quod tuas ad nos
& opera, illas, & quo universarum christianis-
sima dona præstantur, elementa dirigente, præ-
fata *Rossens* Ecclesiæ, per tuam curiosam soler-
tiam, tumque ministerium studiosam, regatur
ut illis, & prospere dirigatur. Inquam igitur a
Domino huiusmodi tuis impositum suscipiens reve-
renter, & suavi eiusdem oneri humiliter colla
flexerit ipsius *Rossens* Ecclesiæ sollicitam curam
geras, egeris Domalium tua vigilantia credi-
tissimè doctrina verbi & operis informanda; ita
quod eadem *Rossens* Ecclesiæ gubernatore cir-
cumspetto, & fructuosae administratione gaudat
se commissam, ac bonæ fœne tua odor ex lauda-
bilibus tuis elibus latius diffundatur; ac tu pen-
ter æterna retributionis premium, nostræ bene-
dictionis gratiam aetheris consecrari merearis.

Datum apud Villam novam Austriacensem Dia-
cristi Kal. Aprilis, anno Pontificatus nostri IX.
idest *Æra* vulgaris 1390.

Alteram in eandem fere sententiam litteras
dedit ad Archiepiscopum Ragusinum, quem de
novo Episcopo in eius provincia creato, & Ec-
clesiæ Rhizinienfi præposito certiorum facit, at-
que ad Clerum Rossensem, quem monet atque
hortatur, ut Pastorem sibi ab Sede Apostolica
traditum reverenter suscipiat, eique ad omnia
morigerem fœ acque obedientem præbeat. Tunc
scilicet Ecclesiæ Rhizinienfis non Ambarenfis,
sed Ragusino Metropolitæ iuberet; idque con-
stat

stat tum ex hac Epistola ad Archiepiscopum Ragusinum, tum ex Vadiotis in *Reflexis*, inquit, sub *Archiepiscopo Ragusino per obitum Nicalai F. Primus Spalatensis*. Anno altero post iurisdictionem huius Ecclesie regimen nondum elapso, idem Pontifex Duinum migrare iussit ad Ecclesiam Catharensis regendam. Huc in sedem Rhizinensem nullum lubilitatum fuisse invenio; nec vero ab simile est Duinum ex mandato Pontificis cum Episcopatu Catharensi administrationem Ecclesie Rhizinensis conjunxisse. Illis temporibus ut Catharum, sic etiam Rhizinum obtinebant reges Serblie, sive Rascie, fere omnes schismatici. Utamque urbem adeptus Ludovicus Rex Hungarie, ad breve tempus in sua potestate retinuit. Post mortem Ludovici Stephanus Turcius Regni Bohemensis potius, cum Chelmenfi provincia, aliiq; superfluis Dalmatie civitatibus, Catharum quoque & Rhizinum ad suum imperium adiunxit. Hic ad Sinum Rhizinum, qui in occasum spectat, arcem valissimam, & munitionem adificavit, quae nunc Castrum novum appellatur, perinetque ad diocesis Ecclesie Rhizinensis. Quos deinde proprios habuit haec Ecclesia Episcopus, si non Rhizinensis, atque Rhinensis, sed *Rosensis*, vel *Rosenses*, vel etiam *Rosenses*, appellari solent. In libris antiquis taxarum omnium Ecclesiarum, & Monasteriorum totius orbis terrarum, haec Ecclesia *Rosensis*, *Rosensis*, *Rosensis*, *Rosensis* nominatur, & in *Belavonia sub Archiepiscopo Ragusino* constituitur. Hinc *Rosium urbs Dalmatia*, olim *Rozinium*, apud Ferrarium, & *Rosa*, seu *Rosa urbs Episcopalis Dalmatie sub Archiepiscopo Ragusino*, *extrema*, & *extrema* proxima, apud eundem Ferrarium: sed in dubis notitiis quiaque Patriarchatum, de quibus in N. N. Episcopo Catharensi II. commodius agimus, uterque Episcopatus *Rosensis* seu *Rosensis*, & *Rose* distinguitur, & uterque *Ragusa* Metropoli adiectitur: sed *Rosensis* idem est ac *Rosensis*; *Rose* vero Episcopus si est, qui *Rhizinensis*, quique, ut ego autumo, Rhizinio everto sedem suam *Rosam*, seu *Rosam* oppidum ad fauces Sinus Rhizonici suum transtulit; unde *Rose* Episcopus appellatur, & quandoque *Catharensis* seu *Rosa*, cum nimirum Ecclesia Rhizinensis Antistiti Catharensi erat commendata, de quo in historia Ecclesie Ragusinae plura dicta sunt. Est Metropolis *Rosensis* in Calabria, Episcopatus *Rosensis* in Hibernia, Balanensis in Sardinia, *Rosensis* in Bohemia. Cum itaque plures sint Ecclesiae & Episcopatus ejusdem fere nominis, notam aliquam adhiberi oportet, qua Rhizinensis ab illi interestis possit. Nistoria Ecclesie Zagrabienfis, ex commentariis MSS. Raphaelis Levacovichii Episcopi Achridensis, tres mihi Episcopos *Rosenses* impeditavit, Andream, Constantinum, & Georgium, qui Episcopis Zagrabienfis vicariam operam navarunt. Mihi admodum versimile est hos referendos esse in numerum Antistitem Rhizinensium, Rhizinum temporibus illis referunt erat schismaticis, & statio male fide Episcopis Catholicis, qui cum sedem non haberent, futo tunc consisterent & muneribus Episcopaliibus fungentur, operam suam aliis Episcopis deferbant; quam quidem Zagrabienfis praestitit, libenter acceptabant, aut ultro etiam depolcebant, cum propter magnitudinem diocesis, & multitudinem ac varietatem curarum Episcopatum, auxilium Episcopis in-

digerent.

ANDREAS EPISCOPUS RHIZINIENSIS V.

Hunc ab Eberhardo Episcopo Zagrabienfi, qui primum inter annos 1398. & 1406., deinde inter annos decimum & viciesimum saeculi decimi quiescit, sedem illam pontificalem tenuit, adjuvato ad munera Episcopalis obsequia sibi adiectum fuisse ajunt. Nihil praeterea de illo litteris traditum invenio.

HENRICUS EPISC. RHIZINIENSIS VI.

Quem habeo ex Bibliotheca Carmelitana, quippe huic religiose familiae adscriptum: ita eodem in Tomo II. in Catalogo Antistitem Carmelitarum: *Henricus de Tolvis Rosensis in Dalmatia Episcopus 1400.*, & in altero Catalogo Scriptorum hujus Ordinis per cognomen descripto: *de Tolvis aut Tolvis Henricus, idem atque Tolvis Henricus Machinensis 1420.* sed in ipsa Bibliotheca nihil de illo memorie prodicium. Annus in utroque Catalogo non coheret: cum vero incertum sit, quo anno Andreas ejus praecessor vitam finiret, nihil de Henrico Episcopatu tuto possumus definire.

CONSTANTINUS EPISC. RHIZIN. VII.

De quo in Actis Consistorialibus: 1423. 711. Idem fuit primum est Ecclesie *Rosensis* in Slavonia vacanti per mortem, de persona fratris Constantini Ordinis servorum Praedicatorum. Positio Slavonica indicio est Ecclesiam *Rosensem* eandem esse ac *Rhizinensem*; nam & Catharensis Ecclesia ab Rhizinio non longe distans, in libro Taxarum sita dicitur in Slavonia. Hic *Suffraganeus* sive adiutor fuisse dicitur Joannis IV. Episcopi Zagrabienfis, qui Eberhardo fratri suo patruo in Sedem Zagrabiensem successit, Episcopatum & vitam amisit anno 1431. De Constantino flet *Gianius* in *Hist. Ord. Serv.*

GEORGIUS EPISC. RHIZINIENSIS VIII.

Hujus quoque ministerio ad suam Ecclesiam regendam idem Joannes Episcopus Zagrabienfis usus fuisse traditur, qui cum esset *Cancellarius Sigismundi Imperatoris ac Regis Hungariae*, saepe ab sua diocesi abesse cogebatur. Post Joannem cum Ecclesia Zagrabienfis Episcopo proprio per annos fere decem caruisset, duos vel tres per ea tempora administratores habuit, Episcopali charactere insignitos. In his Abel fuit *Sacra Sedis Apostolica Magister Protocollorum*, quem Thomas Kovalevichius, in Historia MS. Antistitem Zagrabiensem, Episcopum *Rosensem* fuisse ceteris. Hunc quoque Catalogo Episcoporum Rhizinensium adscriberem, nisi me dehortaretur antiquissimus Balhasaris Kerestichius, qui Abilem vocat Episcopum *Olmsensem*, itemque Joannes Episcopus *Borjaniensis*, idem Rhizinensis, quem mox subiiciam, cujus Episcopatus in illud interregnum Zagrabienfis incurrit. *Rosensem Episcopatum anno 1428. Fratri Edibargo Ordinis Carmelitarum per obitum Henrici vacante, & anno 1429. Fr. Uvaltero Ordinis Praedicatorum per obitum Dominici Maurini vacante* in tabulis Consistorialibus attributum invenio. Neutrum inter Episcopos

Andreas
Episc.
Rhiz.

Constantinus
Episc.
Rhiz. 1423.

Georgius
Episc.
Rhiz.

Episc.
Rhiz.
Catalogo
Rhiz.
secund.

Dalmatiae
Episc.
Rhiz.
Catalogo
Rhiz.
secund.

Episcopi
Rhiz.
Catalogo
Rhiz.
secund.

Episcopos Rhizinienses annuerandum censio; illis quippe annis titulum dignitatemque Episcopatum Ecclesie Rhiziniensis Constantinus vel Georgius obtinebat; & de Edinburgo nihil in laudata Carmel. Biblioth. quem credi facile potest collatam sibi post Henricum dignitatem ante abdicationem, quam acciperet.

JOANNES EPISC. RHIZINIENSIS IX.

Ex familia Franciscana, quem F. Petrus Antonius eisdem Ordinis in loco Vicario Seraphico vocat Episcopatum Basanensem in Dalmatia, et quique Pontificatum anno 1432. assixit. Episcopatus Rhiziniensis in Libris Tatarum inter Reges Holonenis appellatur, ut supra monuimus. Auditor Vicarii Seraphici Ecclesiam Basanensem, cum in Dalmatia constituitur, satis perspicue distinguitur ab Ecclesia Bosniensi; prout quidem quod post Joannem Tomcum, qui anno 1410. vivere desinit, nullus hoc seculo decimo quingentesimo Bosning fuit, cui Joanni nomen esset. In eodem Viridario ad annum 1434. adscriptus est alter Joannes ex eadem S. Francisci disciplina, Episcopum Bosniam in Dalmatia. Sed cum idem utriusque nomen sit, eadem religiosa familia, satis fere eadem, unum eundemque fuisse arbitror, qui Episcopatum anno 1432. suscepit quatuor deinde annos retinuit.

DIONYSIUS EPISC. RHIZINIENSIS X.

De quo hæc in Biblioth. Carmel. pag. 405. Dionysius Stephani nativæ Belgæ, Carmelita Thomeus, cujus nationem nobis exhibet ipsius Episcopatum in Ecclesia sui Conventus Thomeus, ante Joannem Altare, ubi jacet sepultus, sub lapide insigni appositum, quod tale legitur.

D. O. M.

Hic jacet inhumatus

Reverendus in Christo Pater

Dom. D. t. Dionysius Stephanus

Episcopus Rosensis

Neon Suffraganeus Illustrissimi

Dom. D. t. Joannis De Neiasberge

Episcopi Leodensis:

Ex isto Conventu Fratrum

Ordinis Carmelitarum Assumptus

Qui obiit Anno Domini MCDLVIII.

XXV. Die Mensis Octobris.

Eius mentionem habent acta Consistorialis Eugentii IV. decimo sexta Kalenda Novembris anno 1436. Joannes Baptista de Legnano Tomo IV. Amal. an. 1438. num. 6. pag. 396. Augustinus Biscarretus in Palmaribus vineæ Carmeli, Daniel a Virgine Maria in Vita Carmeli pag. 503. num. 906. & pag. 585. num. 1047. Idem Daniel Tomo I. Specul. Carmeli pag. 919. num. 3203. &c.

Quæ ratio movet, ut Dionysium inter Rhizinienses Episcopos adnumerarem, hæc est; quod, cum Rosensis Episcopatus pro Rhiziniensi non ratio intelligatur, & Dionysius et sua Ecclesia absque Adjutorio ageret Antistitis Leodensis, is certe Rosensem in Hiibernia Ecclesia tum præesse non potuit, quam nullis obnoxia calamitatum vicibus, ob quas licet interdum Ecclesiarum Pastoribus alio succedere, suamque operam in aliorum salutem vicario munere impendere, suo Episcopatu carere non debuit. Rhiziniensis vero Ecclesia per hæc ferme tempora continuis saevisque Turcarum excursionibus turbata pa-

cos habebat Christianæ fidei cultores, nec Haberum erat proprio Episcopo Pastoris partes obire; quin haud multo post Rhizinium ipsum a Turcis captum fuit, & fons deceptum. Hinc est, quod Rhizinienses hujus temporis Episcopi titulo solum hanc dignitatem gerebant, & illis Episcopis in Germania præsertim Adjutorum manus præstare soliti fuerunt: hujusmodi autem fuisse potius Dionysium, cujus Episcopatus initia in annum 1426. rejici commodè possunt ex actis Consistorialibus.

Utrum vero in hac serie collocari queat etiam Agidius Rosensis Episcopus, & Trevirensis suffraganeus, de quo mentionem in Biblioth. Carmel. superius laudata, dubitandi causa est. Nam eius Episcopatus anno circ. 1442. finitur; nec componi licet eo potest cum Episcopatu Dionysii, qui Rosensis Episcopi titulum usque ad obitum retinuit. Sulpicari tamen licet, Dionysium fortasse, abdicato jure adeundi suam Ecclesiam, cum potuisset, potestatem illius regende alteri concessisse; & Agidius quidem in eius locum successus fuerit, qui, desperato Rhiziniensi Ecclesiam aditu, Trevirus sese receperit, ubi vicariis, live Adjutoris opera personatus est. Et hunc igitur libet cæteris adungere, qui Ecclesiam Rhiziniensem quovis tandem modo tenuerunt: præsertim cum videmus, fuisse alios, qui e Carmeliensis familia hunc Episcopatum gesserunt; nec quispam aliter certo norm sit, qui post Joannem aut Dionysium illi Ecclesie præfuerit ad sæculum usque decimum sextum, itaque

ÆGIDIUS EPISC. RHIZINIENSIS XI.

Rhiziniensem Episcopatum obtinuit; quo anno incertum, sed solo titulo postea gessit, & Treviris Pontificale munus vicarii vice, & suffraganei exercuit. Agidius Rosensis Episcopus ex Ordine Carmelitano assumptus, Illustrissimi ac Reverendissimi Wilhelmi Episcopi, & Principis Argentoratensis Suffraganeus: ad quamdiuque patriæ ista per bruta ætas attrita esset, ut ipse D. Episcopus & Princeps Wilhelmus pro sua dignitate subsistere in eodem vix posset, ex speciali Sedi Apostolica licentia Domini nostri Agidius transiit in diocesium Treverensem, ibique Pontificalia administravit usque ad annum 1442. quo mortuus fuit, & Conventus Treverensis susceperit; pro quibus diocesis Conventus Treverensis, se ad memoriam ipsius in quatuor anni temporibus servandam perpetuis temporibus obligavit.

Hæc scribuntur in eod. inf. Actuum Capitularium Provincie Alemanniæ inferioris, & ex illo retulit in Historiam Provincie Carmelitane prefata Alemanniæ Jacobus Miltzack Prior & Provincialis, teste Daniele a Virgine Maria Tomo II. Spec. Carmel. pag. 1105. num. 3919. Hactenus Biblioth. Carmel. Tomo I. pag. 10.

ADRIANUS EPISC. RHIZINIENSIS XII.

Ut superiores Episcopi inter Duimum & Andream interjecti, sic post Agidium, liqui fuerunt Episcopi usque ad annum 1517. nihil fere ignoti; & tabulas ex scriptoribus illorum temporum scrutanti nullum invenire licuit, de cujus Episcopatu Rhiziniensi aliquid certi affirmare possem. De Adriano itaque hæc leguntur in actis Consistorialibus: annis 1517. xlv. Kal. Octobr. D. Adriano de Arnoldis Ord. Carmeli.

M. L.

Mag. in Theologia provifum est de Ecclesia Rofensis, in partibus infidelium &c. Sed totius ejus elogium descriptit Auctor Biblioth. Carmelit. Tomo I. pag. 1. quod est hujusmodi.

Adrianus Arnoldi, seu de Arnoldis, natione Belgae, in Convencu Fratrum Beatissime Virginis Mariae de Monte Carmeli, Brugis in Flandria vitam religiosam professus est, vero a Christi nativitate 1483. biennio primo die Mille scripturam obtulit an. 1490. Litter militatus an. 1500. promissi sacra Theologia Baccalarius an. 1507. Doctor Parisiensis an. 1518. reconvictus, Episcopus Rofensis in partibus infidelium an. 1519. die 18. Septembris cum pensione super mensam Ecclesiae Cameracensis ad exercenda Pontificalia in diocesi Cameracensi, vicarius in spiritualibus ibi assumptus, post Trinitatem Dominica 24. consecratus ab Episcopo Morinensi, seu Terranen. Morinorum, etque Suffraganeo, & Episcopo Treptano, Suffraganeo Toronensi, Anno 1518. die 18. Februarii consecravit altare Perennabile Sacramenti in choro Carmelitarum Antuerpiensium, in honorem Perennabile Sacramenti, ac Sanctarum Catharinae & Ursulae Virginum & Martyrum. Anno 1525. die 24. Aprilis consecravit capellam a latere equilonari chori ejusdem Ecclesiae, perisse Braxellis, & ibi in Carmelitarum Convencu sepelitus est mense Novembri an. 1536. Brugensis Carmelite Antuerpianum ejus haec sunt elebrant infra illarum Fidelium Defunctorum. Scriptis in Magistrum Sententiarum lib. 19. in Biblia sacra, Conciones per annum, lib. 1.

Adrianum de Arnoldis memorant alie Confessoriales Littere X. ad circa 18. Sept. 1519. Ceterum, Carmelitarum Brugensium, lib. 106. verum memorabilium Convencu. Antuerpiensis Carmelit. Daniel a Virgine Maria Tomo II. Spec. Carmel. pag. 906. num. 3171. item in vita Carmeli pag. 506. num. 906.

Post biennium Episcopatum, titulo servato, dimisit, cum suam Ecclesiam vix nollet adire, aut certe non possit: ut ex his suspicamus, quoniam mori dicenda.

AMBROSIIUS EPISC. RHIZINIENSIS XIII.

Hac adjecta conditione creatus Episcopus, ut suam Ecclesiam adiret, usque in diocesi commoraretur, quae e Turcarum potestate ereptam ad Venetos redierat: ita enim legitur in actis: 1519. 24. Decembris. provifum F. Ambrosio Ulipponensi Ord. Fr. Eremitarum S. Augustini de Ecclesia Rofensis, in Albania in partibus infidelium, quae convenit habere Episcopum, & habet populum Christianum, ita quod se consecrat ad illam Ecclesiam, & residet sub pena 300. ducatorum, pro qua se obligavit Sagan. Procurator, & Scriptor Apostolicus. Quarevis Albania proprie dicta illam, quibus Epirus nova, terminis desinitur, idest Drilone fluvio, & montibus Atrocraensis, tamen Veneti post hanc regionem amissam nomen Albaniam circa Drilonem propagarunt, & quicquid orae maritima ultra Ragulum possident, Albaniam vocant; atque ut Catharum, sic Rhizinium intra fines Albaniam includunt.

ANTONIUS EPISC. RHIZINIENSIS XIV.

Patris Catharensis, cognomento Paschalis, Erat ex Ordine Conventualium S. Francisci,

de quo Auctor Vitae illius Seraphici Anno 1520. Antonius Paschalis Convent. Episcopus Rofensis in Dalmatia, & P. Petrus Rodolphus Toffianensis lib. 2. Historiarum Seraphici Religioni: An. 1525. 2. Olib. Episcopus Rofensis F. Antonius Paschalis. Itaque Ambrosius proximus ante Antonium, si fuit Episcopus Rhizinienfis, ut annum quidem Pontificatum gesserit, & fortasse illum dimisit, cum ubi videretur, quod de domicilio apud Ecclesiam suam inter Turcas collocanda per procuratorem promissit, id prestare non posset extra periculum vitae tutelaeque amittende. Inter Episcopos, qui sub Paulo III. Concilio Tridentino interfuerunt, nominatur Angelus Paschalis Episcopus Morinensis Dalmatae. Idem mihi videtur esse, etque Antonius Paschalis Episcopus Rofensis, sive Rhizinienfis. Nam de Antonio apud Octavianum Spaderum haec invenio: cum videlicet Carolo V. Imperatore postulante, ejus gratiam & benevolentiam insigni virtute & doctrina sibi conciliaverat, a Paulo III. donatum fuisse anno 1540. Ecclesiam Muculanam in Regno Neapolitano; quoniam fortasse conjuncte, ac retinuit etiam Episcopatum Rofensem. Neapoli obitus dicitur anno 1550. & apud Fratres sui Ordinis sepultus in ecc. S. Catharinae.

Dum Antonius Ecclesiae ac diocesi Rhizinienfi praesidebat, Carolus V. Imperator idemque Rex Hispaniarum, & Ferdinandus Rex Hungariae, Veneti in societatem adiectis, cum Solimano Rege Turcarum bellum gerebant; anno autem 1537. Hispani Castrum novum ad Sinum Rhizinicum, oppidum ejus regionis munissimum, expugnaverunt. Tunc cogitasti capsum istud de sede Rhizinienfi huc transferenda; hoc enim oppidum titulo ac sede Episcopali dignum videbatur, praeterquam cum Rhizinium sub imperio Turcarum anno 1540. Sed cum proximo anno Chrysidenus Haebardus Praefectus Turcae classis Castrum novum imperio suo assidue assuetum, caelo Hispanorum praedictum, receperit, nihil tanti esse videbatur, ut ea translatio fieri deberet. Ceterum amissio Castrum novi cogitationem contumacis suscitavit ex illorum animis, quibus iniecerat, non omnino evasis, quoniam immo quod excogitatum fuerat, repleta perf. Am. fuisse

See 116
Index
Index
Index

Index
Index
Index

Concilium
Index
Index
Index
Index
Index

Antiochia
Index
Index

Sunt ac dioceses accesserunt. Plura deinde in tabulis Consistorialibus reperiuntur Episcopi Ecclesiarum Roloniensis, sive Rolensis in partibus insularium constituti: sed cum illis potestas facta sit munera pontificalia obtundi in Ecclesiis ab Rhizinito longe disjunctis, neminem illorum Catalogo Annuum Rhizinicorum inferi posse existimo.

Episcopi
Rhizinienses
olim com-
muni sal-
tem iurisdic-
tione in
Rhizinio

Post Antonium Palchalem ad sedem Morolaiensem translatum, Ecclesia de ecclesiis Rhizinienis administratio commissa fuit Episcopis Catharensibus, quam etiamnum retinent. Illi autem fuerunt alii proximo, alii superiori saeculo, Lucas Bituntinus, Paulus Brantius, Franciscus Zupinus, Hieronymus Bucebia, Angelus Baronus, Hieronymus Ruba ab anno 1540. ad an. 1620. An vero Paulus Zondinus Episcopus Roloniensis conditor Collegii Hungarici Bononiensis, qui anno 1570. Paulo Gregorovich Antistiti Zagrabienis vicariam operam dabat, ipsique Sussignus Episcopus vocabatur, itemque Georgius Sarsanakyus iidem Episcopus Roloniensis, qui anno 1607. Episcopatum Quinquearchensem obtinebat, titulum Roloniensem ab Ecclesia Rhizinensi sumperint, nisi non liquet. Neque certe rem ecclesiasticam Rhizinienem illa ex parte attingit: cum tota illius administratio per eos annos in Episcopis Catharensibus incurreret. Hieronymo Ruba Episcopo Catharensi sub initium suscepti Episcopatus controversia fuit cum Ambrosio Gozzio Episcopo Mercanensi, & Tribunenti,

Episcopi
Rhizinienses
olim com-
muni sal-
tem iurisdic-
tione in
Rhizinio

qui Caltrum novum ad suam jurisdictionem pertinere contendebat: idque ibi contra arbas & reificationem multorum, quibus aetas provecta, integritas vitæ, cognitio & scientiarum antiquarum a maioribus accepta, auctoritatem & fidem conciliabat. Ut vero Novacallentium animos indigni siquo beneficio dederet, templi collapsi reedificationem potestatem illis a Praefecto Turcico impetraverat. Itaque litteris ad Jacobum Bituntinum Vicarium generalem Episcopi Catharensis dedit, eumque admonuit, ne quid jurisdictionis in Castro novo, ejusque agro usurparet, neve fineret Presbyteros, aut Fratres Franciscanos diocesis Catharensis ibidem injus suum conationes habere, & incolarum confessiones excipere. Oppidani vero per alias litteras illustrationem Episcopalem indicit. Ad ea Jacobus paucis respondit, Caltrum intra fines contineri diocesis Rhizinienis, cujus procuratorem jam inde a superiori saeculo, ex mandato Sedis Apostolicae, Catharenses Episcopi gerebant, Evangelicis operariis illuc missis, qui rei Christianae operam darent, & incolas divinis praeceptis ac mysteriis imbuerent: idque certissimis documentis notum, testatum, manifestum esse; abstinere ab rebus novandis, ne Sedis Apostolicae auctoritatem laderet, in eoque reprehensionem incurreret. Haec fusius & laetius exposuit, & evidentissimis argumentis demonstravit Hieronymus Episcopus in suis litteris ad Ambrosium Episcopum Mercanensem. Extat etiam Epistola civium Castri novi ad eundem Episcopum reddita in hanc fere sententiam: se nullum alium Pastorem agnoscere nisi Episcopum Catharensis, a quo tum ipsi, rem majores ipsorum leges & sacra, Sacerdotes & Praecones Evangelicos acceperunt sibi certam esse ac deliberatam nulli alteri Episcopo subesse, & obedientiam ac fidem prestare; proinde adeundi iustitiaeque oppidi cogitationem

deponat, neve tantum laboris atque incommodi frustra suscipiat: praesertim cum periculum esset, ne, si accesserit, dignitatem Episcopalem ludibrio Turcarum atque injuriis exponat. Haec Epistola communi omnium nomine subscripta est, dataque anno 1612. v. Kalendas Januarii. Tandem Episcopus Mercanensis cum hac Epistola deteritiss, cum vero litteris Hieronymi Episcopi Catharensis, productisque ab eo exemplis, auctoribus, ac testimoniis convictis, ab ea contentione omnino desilensim paravit: ad quod summa latitudo fuit oppidani Castri novi, quorum aliam extat Epistola gratulatoria ad Hieronymum Rubam, cujus hac sententia est: sibi nihil jucundius, illi nihil gloriosius accidere potuisse, quam illum pro jure tuendo Ecclesiae Catharensis egregie pugnasse ac vicile, eique antiquum Castri novi possessionem ab omni contradictione vindicasse; majores suos, cum divinis praedictis indigebant, semper commovebat ad Episcopum Catharensis confingere, ab eoque & curatores animarum, & quoad salutem aeternam aliquid necellaria essent, petere atque accipere; nunquam fore, ut ipsi a more atque exemplo majorem suorum discernerent; orant obsecrantque, ut quam primam dilectionem & Clero Catharensi Sacerdotum ad se mittat, qui oppidanos ad omnes Christiani officii munus erodiat, eisque & rem divinam faciat, & sacra mysteria impertiat. Sibi in animo esse Templum dirutum, non absolute Praefecto Turcico, pro numero secularium suis amplam & capax reedificare, & pro suis epibus non investigare, & quam decentissime fieri possit, curare. Huc Epistola subiecta est haec subscriptio: Christiani ritus Romani Castri novi.

Id est in
conventu
de sedis.

Epistola
Hieronymi
Rubae ad
Paulum
Zondinum
Episcopum
Roloniensem.

Hieronymus
Episcopus
Catharensis
Panconis
et presb-
yterus.

Hieronymus Novacallentibus litteras reddidit plenae officii, & paternae charitatis: pro extrema illorum erga se, & Ecclesiam Catharensis voluntate gratias egit; ut in proposito susceperat consilio permaneret, amanissime hortatus est; & cum suis litteris Sacerdotibus misit perspicue probatae doctrinae & virtutis, qui rem Christianam apud illos curaret, illisque & verbis & exemplis ad recte pique vivendum adjumento esset. Nec vero oppidani studiosius, quam promptius de templi aedificatione, quod promitterent, re ipsa pericere aggressi sunt. Nemo fuit, quin operam suam, vel pecuniam ad templi aedificationem conferret. Emulante ante omnes studio & liberalitate Michaelis Nichievich, qui inter cives Catholicos Castri novi haud magis opulenti, quam religione praestabat. Hujus potissimum solertis, sedulitate, largitione templum brevi absolutum & perfectum fuit, idemque in honorem S. Venerandae Virginis Dea optimo Maximo consecratum. Id opus Deo gratum fuisse, & locum in tutelam S. Venerandae receptum, tum alia miracula, tum vero parva gravissima Turcis, templum diripere aut violare conantibus, divinitus inflicta declarant.

Reliqui deinceps Episcopi Catharenses diocelam Rhizinienem, nemine contradicente, dum repugnante, tranquille, studioso, diligenterque administrarunt; & cum in ceteris agrestibus Ecclesiis, tum in Castro novo, & Rhizinii Praetores sibi probatos pro potestate constituerunt. In litteris Georgii Episcopi Sappatenis ad Sacram Congregationem, Rhizinio ad rem Christianam curandam anno 1616. ab Episcopo Catharensi praepositum fuisse invento F. Seraphi

Adhuc
tamen
diocesi
Rhizinien-
si Episcopi
Catharensis
dignitas
innotuit.

dum ex Ordine S. Francisci, quem Sacra Congregatio confirmavit; indeque scriptum est Rhiziniensem ab octoginta Catholicis, a schismaticis eorum & quingenta, ab Turcis vero longe pluribus, & quingenta villas territorii Rhizinensis Morisgum, Colapaga, Crastentum Francum, & Tozzum, partim a Catholicis, partim a schismaticis habitari.

Annus 1649. Ipse restituendi in praeisum statum Episcopi & Ecclesiae Rhizinensis attulit. Leonardus Folculus Praefectus classis Illyricae, dum bellum Creticum peribat, in Sinum Rhizanicum invectum consilium cepit Rhizini tentandi; tunc oppidum valida moenia cingebant, turribus per intervalla obiectis, circumque habebat loco alto, & undique abrupto. Operibus adoriens ac torquentis. Nec vis, nec animus ad resistendum defuit obiectis. At undecim dies oppugnatione nunquam intermissa, cum plurimum operum jam esset muri, turrisque una, mox altera pincidisset, Turci diffusi sedus suis per possessionem locum tradidere. Verum, quomodo bellum Creticum tenuit, inter hostes tumultus, incertaeque rerum eventus, neque oppidi subleendi, neque illius Episcopatus restituendi vis est opportunitas. Post pacem compositam, cum contentio de finibus in Dalmatia esset, Rhizinium Turcis repentinis reddi oportuit, Baptista Nannio, quem Veneti ad disceptandum de finibus miserant, non admodum invito, quod ejus loci, magna ex parte diruti, ac parum moniti, possessionem inane esse arbitrabatur. Perique vero oppidani, ne iterum Turcicae servitutis iugum lubre coegerent, patriam deserere maluerunt, receperunt in illorum Senatus Venetus sedes atque agros assignavit. Ita Episcopus Catharensis, uti antea, sic postea administrationem diocesis Rhizinensis reitavit.

Anno 1687. dum bello Peloponnesio Dalmatia quoque ardebat, Hieronymus Cornelius Praefectus Illyricae classis, Castrum novum obiectum, vehementerque oppugnatum ad dedicationem compulsi, & eodem bello flagrante, Rhizinium altero in pocellatum venit. Utrumque oppidum Veneti ex conditionibus pacis retinuerunt, in quibus discrete additum fuit, Rhizinium, & Castrum novum cum agris utrumque suo, Venetorum uti esset. Venetos Caistro novo postea prima Religio sine cura iacebat. Delubrum Turcicum in oppido fere medio situm, expiatis sordibus Mahumeticis, super Ilionis, Deo Opt. Max. in honorem S. Hieronymi consecrati, & primarium oppidi Templum esse voluerunt. De sede Episcopali restituenda vel Rhizinii, vel in Caistro novo, ne cogitatum quidem fuit. Utrumque oppidum, & quidquid in eorum ac territorii inter fines diocesis Rhizinensis concideretur, in hoc manit ac pocellata Catharensis Episcopi. Huc Ecclesiae tunc praesidebat Joannes Franciscus Strovacius, qui Sebastianum Semanum Abbatem propositum Edii Sanctissimae Trinitatis in urbe Cathari, Parochum & curatorem dedit Catholicis Caistri novi, etique titulum ac munus Vicarii foranei attribuit. Huc vero & successores, ex earlo communi ejusdem oppidi, annuos proventus pietas ac munificentia Senatus Veneti assignavit. Dan praeterea domicilia, & sacella are sumptibus publico excitata sunt, alterum in oppido Patribus Capucinis, alterum ab oppido passibus fere quingentis disjunctum Patribus Fran-

ciscanis rigidioris disciplinae traditum; huc S. Antoni Patavini, illud Desipere in celum assumptae titulo ac patrocinio subest. In aere, quam non ita longe ab Caistro novo in edito colle Hispani insedificaverunt, erat templum S. Iosephi, jamdiu neglectum, ac fere dirutum; quod cura sumptibus oppidanorum restauratum fuit, theque constitutus ab Presbyter, qui singulis festis diebus sacrum militum praeparatis facit. Mille fere passibus ab Caistro novo extat aedes S. Venturosi ante aliquot annos, ac dictum est, pia curam largitionis, ac praestant munifica Nicha-lorichiae domus beneficentia a fundamentis constructa, quae adveniens iuxta indegotique, ob miracula ibidem divinitus patrata, summa frequentia ac religione colebatur. Ad hujus venerationis & cultus amplificationem a Clemente XI. Pontifice Max. impetratum est, ut omnibus & singulis, qui rite consili ad faciem Eucharistiae mensam accedissent, & una de festis festis mensis Martii, ab Episcopo designata, eandem aedem caelestique invocant, plenam delictorum omnium veniam largiretur; & insuper singulis ejusdem mensis festis feris, tantumdem ac poena Deo pro criminibus commissis solvenda iudicium remitteret, quantum poenitentia canonica septem annorum expiari posset: idque privilegium septem annorum spatio Pontificis definitum esse voluit. Extat Pontificum diploma, in quo Castrum novum ad Rhizonensem diocesim pertinere dicitur: hinc facti perspicue apparet adhuc consistere Ecclesiam ac diocesim Rhizonensem, live Rhizonensem rectoris vocabulo appellatam, tamque a Catharensi distinctam esse; quamvis utriusque administrationem gerat Episcopus Catharensis: Castrum vero novum partem quidem esse ejusdem diocesis, non vero sedem primariam Episcopalem, quam illuc ex oppidi Rhizinii translatam quidam falso existimant.

Clemente XI.

Universi Christi fideles praefatos litteras impetrans Jale & Apostol. benedicti. Ad augendam fidei religionem, & amorem salutaris castitatis observantiae, pro castitate indutem, omnibus virisque sexus Christi fideles vere poenitentibus, & confessis, ac sacra Communionem recessis, qui Ecclesiam, seu capellam publicam S. Paterandae Castrum novi Rhizonensis diocesis in qua ex festis festis Martii, per Ordinarium solum tantum designanda, ab omni usque ad octavam solis festi hujusmodi, singulis annis devotae visitaverint, ibi per Christianorum Principum Ec. oraverint, plenam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedamus; insuper omnibus Christi fideles pariter vere poenitentibus, & confessis, ac sacra Communionem recessis, qui praedictam Ecclesiam in requis sextis festis ejusdem mensis visitaverint, & oraverint, ut supra, septem annos & totidem quadragenas de indulgentiis, sex alias quovismodis debitis poenitentibus, in forma Ecclesiae consueta relaxamus praesentibus ab septennium validis &c. die 30. Junii 1712.

Martius Drago in sedem Catharensis Joannis Francisci Strovacii subrogatus anno 1683. nihil prius sibi faciendum censuit, quam ut Rhizinensis diocesis administrationem sibi totumque successores, tum auctoritate Sedis Apostolicae, tum decreto Senatus Veneti mandatu Rhizonensis

Adversus
reversus
Clemente
XI. Apostol.
partis in
capitulo.

Belle Peloponnesio
Dalmatia
Castrum
novum &
Rhizinium

Franciscus
Strovacius
Ep. Cathari
novi, Rhizonensis
Parochus
& Vicarius
foraneus

Martius
Drago Ep.
Cathari
novi, Rhizonensis
Parochus
& Vicarius
foraneus

confirmandam curaret, quoad fuit Ecclesia illi & proprius Episcopus redderetur. Itaque ipsum Vicarium foraneum amplissima potestate praeditum insititit Marcom Petrovichum Consecutum Ecclesiae Catholicae, qui sedem suam in Castro novo collocaret, nec solum hujus oppidi, sed totius diocesis Ecclesias omnibus praediceret. Deinde ipse in Castro novum, Rhiziniolum, atque omnes utriusque territorii pagos ritu Episcopali obivit; neque Christianis & Ecclesiasticis in eam statum ubique religiose fluide, a quo deciderat, cum loca illa ab Turcis violento dominio premebantur. Merito ad Ecclesiam Coreyza Nigra translati fuerunt anno 1709. Franciscus Patrichex Ordine Dominicano. Diocesium hanc universam peragravit, laboribus replevit, & Apostolici operis comite atque adiutore assumpto uno de Presbyteris Societatis Jesu. Incredibile dictu est, quam laetos ubique Christianos pietatis fructus ex hac Episcopali visitatione incolae illi perciperint. Omnes ad vitam Christianam homine dignam intelligendam, ejus praeceptis & cohortationibus rite instruiti, & vehementer excitati; singulis divinis mysteriis impertur, & plurimos sacro Chastitate innoxii, Coemiterium prope domicilium ac templum S. Antonii, extra Castrum novum, tumulandis militum & remigum corporibus, solennis precatione consecravit. Duos sodalitates instituit, alteram Societatem Rosarii, alteram, ut ro-

cas, Bone Mente, e cujus praescripto sodales suis caeremoniis vacant, ad pie sanctaeque moritodum perappositis, Duo sunt Turcae ad cultum divinum, & Christianae religionis viros convertit. Ne vero hujusmodi visitationes Episcopales incolis vel minimo laetum essent, obtegunt in singulis argentis ut ex araria publico contribuerebant, ab Senatu imperitiae. Civis Castri novi recenseri jussit; qui ritum Rascianum fere ad mille, qui latinum colerent, non amplius tercenti & quinquaginta inventi sunt. Illi non a ritu quidem, sed a schismate, & pravis opinionibus Gravorum ut revocaret, & ipse operam dedit, & Vicarium hujus omni cura studioque creti jussit. Nunc diocesis Rhizitanda, sive Rotontensis oppidum quidem primum vel numero incolarum, vel loci amplitudine & frequentia rectorum est Castrum novum; sed jure ac sine Episcopali caret. Rhizinium, sive Risanum, civitas olim Episcopalis, exigui oppiduli nomen vix sustinet, paucis familiaribus Rascianis habitatum, quibus insulae sunt aliquot domus ritus Latini. Horum Christianae institutioni curaque praepositos est Sacerdos ab Episcopo Catharino, qui gregem illum pusillum divinae doctrinae pulchro alit, & quoad ejus fieri possit, nihil illis dulle patitur, quod ad sacrorum religionem, & pietatis studium pertinet.

Quia Castrum novum
plurimum
Turcorum
fuerunt
non in
militia, sed
clero Rhizitanda.

Idem est
diocesis
Rhizitanda
Patriarchi.

EPISCOPI ASCRIVIENSES, SIVE CATHARENSES.

diem Rhio-
norum,
nunc Ca-
tharensis.

INter Ragulium vetus, olim Epidaurum, & Butuam, nunc Bodoam, pelagus oram maritimam interflens, Sinum Rhizonicum efficit, quem nunc Catharensiem vocant. Ac primum quidem a meridie patet factis terre faucibus, quas Cathari fauces appellant, alio non admodum lato isororum-pet; deinde ab occasu in ortum longe lateque expanditur; tum iterum angustis, obversisque ad orientem faucibus subiens, alterum minorem europam efficit, latius quam longius in-ter boream, & meridiem, ac orientis angulum sulis; hic superior ad orientem, ille inferior ad meridiem sinus rite denominari potest. Inde in ortum productus canalis efficitur, qui propius ad urbem, & obversum in meridiem moventem partem deflucit. Utrumque Sinum Rhizonicum antiquitas appellavit, Canslem Catharensiem posteritas nominare conluevit. In angulo ad borem extremo Sinus superioris litam est Rhizonium, nunc Risanus, elato, & saxeo elivo in-cumbens, ut supra dictum est in Episcopis Rhizoniensibus. In supremo Canalis angulo ab ori-ente, contra Rhizonium affurgit Catharum, ardu- & praerupto jugo, sed declivi ad meridiem impositum. Arcem habet invicissimam ex ipsa summo vertice eminentem, quam ex stipiti parte inaccessa, & conligata rupes inexpugnabilem reddunt; a meridie difficilis ascensus at-que arduus, & undique simillima moria & propugnacula validissimè communiunt. Arci subest civitas declivi loco explicata, & in solem meridiannum obversa, quoniam moria antiquo opo-rit cum turribus interjectis circumspicitur, & usque ad fastigium producta, cum arce ipsa coniungunt. A meridie mari alluitur, ab reli-quis cunctis plagis continenter aenobitur, & pri-um collibus, deinde altissimis montibus cir-condata est. Hanc urbem Ptolemaeus, & Ptole-maeus Ascrivium appellant, etiamque Civium Romanorum oppidum sine inclytum, Plinio re-fer. Sed Ascrivium ab eo loco, ubi nunc Ca-tharum est, paululum distabat orientem ver-sus, ut antiqua illius civitatis rudera, & di-ruorum adificiorum reliquia, & vestigia adhuc ibidem exacta declinant. Saeculo nono, an-imo circiter sexagesimo sexto, Saraceni Butus expugnata, Rola castro ad fauces Sinus Rhizonici funditus everto, Ascrivium quoque ceperunt, ac disieperunt. Cum hac civitas pa-ram tota & munita esset, nec loco ad muni-ones extendenda idonea, plerique Ascrivien-sium, patria relicta, collem undique praerup-tum, difficulti accessu atque arduum, non ita longe occatum versus discessum, ceperunt, ibi-que arce operibus munitionibusque septam inaccessam, quo se lingue omnia cetera hos-tilis irruptiones tuerentur. Post aliquos annos

Ascrivium a Bosnensibus captum, & combu-stum ferunt. Cives cremata patria, & domo profugi ad suos populares, qui eum, quem di-xi collem occupaverant, castellamque ibidem extruxerant, se contulerunt; cum autem locus angustior esset, quam ut multitudinem profu-gorum capere posset, ab ora maritima, & in-finitis radicibus collis, cunctis fastigium arx in-sidet, domos ibidem adificare ceperunt, & sursum versus continere, molli facillique elivo ad meridiem converso imposita. Anno 889. Hunos sive Hungari Pannoniam, aliasque fini-timas regiones depopulari, in Bosnam effusi Ceteram ejus regionis urbem diruperunt, ac territorium igne vastarunt. Plerique civium il-lorum ab huiusmodi improvisis inopitatisque barbarorum incursionibus sibi metuentes, pa-triam deserta, & rerum ac fortunarum locu-tum quidquid poterant colligentes, alio mi-grare decreverant. In Dalmatiam progressi, lo-cum nescio quem visum sibi opportunum novae ubi condere occuparunt, ubi procul ab omni muni sedes suas ac domicilia collocarent. Quod cum nuntium esset Ascrivien-sibus, hi Bosnenses invitavit, ut secum civili concilia-tione, & societate compuncti ad communem ut-rique genti civitatem, cujus fundamenta jam iocarent, adificandam ipsi quoque opes suas o-peramque conferre vellent. Grata fuit Bosnensibus invitatio; sed controversia orta est, utro vocabulo nova civitas appellanda esset; nam ut-rique a patria, quam reliquerant, alteri Ca-theram, alteri Ascrivium appellari volebant. Res permixta est Episcopo Ascrivien-si; qui ne alie-rutis disliceret, omnem hanc disceptationem iustitiam committendam potavit. Sortes eductae sententiam tulerunt secundum Bosnenses. Itaque nova civitas Cetera est appellata, quam nunc tribus literis immutatis, & aspiratione inter-jecta, Catharum vulgo dicimus. Hae Maurus Orbibus Abbas Congregationis Benedictinae Me-liten-sis in suis Commentariis Italici de Re-gno Slavorum pag. 297. Sed Carolus Cap-pio, seu Cippicus, lib. 2. Gellorum Petri Mau-rucci imperatoris, Cathari edificationem Rhi-zonitis attribuit: Catharus urbs est Dalmatiae in Sinu Risanum sita, civibus frequens; agrum quo-que suum, & bene habitare habet. Hae Risanus diu bello vexati propriam sedem reli-queutes in tutiori loco asseverunt. Verum prius dixerim hanc urbem a Rhizoniis post pa-triam ab hostibus interitam, & incolis, & ad-ificiis auctam fuisse, ut Orbibus supra laudatis tradit. Constantinus Porphyrogenitus in Lib. de Adm. Imp. Decataram nominavit; idque vocabulum non e Cetera civitate Bosnensi, sed aliunde duxit. Urbs Decatera lingua Roma-na significat angustiam & praeruptum, quoniam

Catharum
de Ascri-
vionibus
& Bosna-
ensibus con-
ditum

Civitas
patrie.

Ascrivium
& Saraceni
captum,
& a Bos-
nensibus
construunt.

gnaculum Torcis finitimus oppositum atque ob-

jectum.

Ue reliqui Dalmatiae populi, sic etiam Aferi-
viciens lucem doctrinaeque evangelicam B.
Dominio parenti & conditori Ecclesiae Dalmat-
icae, vel certe ejus discipulis acceptam refe-
runt, quam, licet haereticis aut schismaticis na-
tionalibus finitimi, ab omni labe invidiam con-
stantissime ferverant. Urbis, Ecclesiae, diocesis
patronus primarius erat S. Georgius, Mo-
galomartyris titulo inclycos, & Latini Grae-
cisque litteris celebratus, quem Aferivicienses sum-
ma religione venerant. Sed principio fa-
cti noni, quavis singulari studio colit apud
Aferivicienses nunquam desierit, priores tamen
ejus patrocinii & honoris partes concessit S.
Tryphon egregio iidem Martyri, cujus Corpus
anno ejusdem saeculi octavo illic Venera-
navi ex Oriente advehit ferunt. In antiquis,
& recentioribus Martyrologiis nomen Trypho-
nis Martyris variis diebus & locis adscriptum
invenio: Præter Novas Januarii in Africa A-
guitani, Tryphonis ex Luceni, & alii Apo-
graphis Hieronymianis apud Florentinam, ite-
rum ex Beda, Admo, Uluardo, & Martyro-
logio Romano. Tertio Novas Marti. . . In
Africa Gregori. . . & passio S. Tryphonis;
ex Corbienti apud eundem Florentinam. P.
Novas Julii. In Alexandria Tryphonis, Me-
casi &c. ex Luceni, & alii Apo-graphis Hier-
onymianis ab eodem Florentino laudatis. In
Romano Martyrologio ad eandem diem: Ale-
xandria S. Tryphonis, & aliorum duodecim,
quos nominatim petentem plerique ex Apo-
graphis Hieronymianis; hos iidem Uluardus
& alii eodem die commemorant. Illi Novas Ju-
lii. In Sicilia Agathone, Tryphonis &c. ex
Luceni & Corbienti. Sed in alio, veluti in
Beda & Romano pro Tryphone legitur Tryphi-
na. Illi. In Novembri. Natalis S. Martij
Tryphonis, & Reliquia ex Nymphis Barontis,
Vindictis, & alii in festis Martyrologis. Hæc
apud Graecos colit Kalendis Februarii, & in eo-
rum Menologiis ad diem primam Februarii ad-
scriptum esse idem Baronius affirmat. Cum plu-
res sint ejusdem nominis Martyres, quem Ca-
tharenses colunt, cujusque exuvii apud se con-
diti gloriantur, ab aliis haud facile est discer-
nere. Si fides tribuenda sit Lectionibus, quas
Gloria Catharensis inter divinas psalmodiam
festo & solemnem S. Tryphonis die recitare so-
let, quaque Romana Sacrorum Rituum Con-
gregatio approbavit, ex his satis perspicue in-
telligitur S. Tryphonem patronum Catharen-
sium non esse alium ab eo, quem Ecclesia La-
tina die decima Novembri cum Sanctis Rapi-
cio, & Nymphis anniversario cultu concelebrat.
Satis enim apparet Lectionem illam Egitomen
quandam esse Historiam SS. Tryphonis, & Reli-
quiae, & Graeco in latinum conversa, quam Ba-
ronius & Bibliotheca Vallicellana protulit, &
Octavianus Cajetanus Prodyces Societatis Jesu
Commentariis de Sanctis Siciliae inseruit, quam-
que Tillemonius ceteris eorundem Martyrum
actis apud Vincuntum Bellouacensem, & Pe-
trum Natalum descriptis longe praecedentem
censuit. Quae igitur in illa historia de utroque
Martyre obrita & solus expositus sunt, abbre-
viter & summario descriptis in his Lectionibus
continentur, ratenus scilicet, quae pertinent ad
Tryphonem, Reliquia Martyris loco praefer-
amulo. Idem est S. Tryphon, quem Latini die

decima Novembri, & quem Graeci Kalendis
Februariis colunt. Apud Catharenses vicesque
festus primarius ejusdem S. Tryphonis tertio
Novas Februarii solemnem religione ritusque ce-
lebratur ex quo apparet morem hujus Marty-
ris mente Februarii postquam colendi ab Grae-
cis ad Catharenses derivatum fuisse, quamquam
hi ad tertium, illi vero ad primum ejusdem
mensis diem anniversarium S. Tryphonis, &
praecipuum venerationem affecerit. Sunt praeterea
alii dies, quos Beatiissimi hujus Martyris
nominis ac religionis Catharenses consecraverunt,
de quibus postea. Nunc de ejus vita & mar-
tyrio, quae Auctore Lectionum Catharensum ex
Historia Vallicellana desumpta, atque in epi-
tomen contraxit, hic describere operæ pretium
censuit, & subiectis anim descriptionibus explicare.

Leccio II. (1)

Tryphon in Torcia (1) natus, in vico Com-
plano (2) prius parvulus natus, & prima aetate pa-
trati aique alen statuit, ut etiam (3) mirabilis
multis ac magnis adhibere pater soleretur; nam &
moribus variis precibus ad Deum suscitaretur,
& Damocles ab obesse corporibus non raro ex-
pulsus. Ita vero in hoc genere virtutis clarus,
ut etiam solo Tryphonis nomine auditu, maligni
Spiritus fugeretur. Cum autem adolevisset, &
Philippo Imperatore de medio subitis, Decima
(1) persecutio in Christianos saevire coepisset,
tunc domum apparuit, quo consilio divina pro-
videntia militum suum jam hinc a paucis tem-
poribus decessit, & erant alibi manifesti.

Leccio III.

Delectus igitur ad Aquilam (4) Praefectum,
quod una selem ipse Christum inopere volens,
sed multos praeterea alios parvo lapsu in cru-
tationem, parum diutina quodam coquebat ad
Christianam religionem allicere, cunctis magna
Praefecti astringere quæstione, & innotuit (5) si-
statur ad ejus tribunal. Cum vero nomen, pa-
trium, fratrum, & religionem suam edere
juberetur, intrepide (6) respondit: Religione Chri-
stianus sum, nomen autem Tryphonis est, patria
vicius Complani, fortius apud nos ait est, nec
cunctis qui praesentia Dei casta credimus ge-
nerari. Tum vero iussu Praefecti variis tor-
mentorum generibus excruciatu incredibili con-
stantia, & fortitudine omnia superavit. Primam
enim ad multas horas in ligno suspensus editior,
circa diebus, nudisque pedibus per lucra aperta
currere cogitur, quod passus genus invictis animis
perseverans cambat. Postquam domus ingressus
in semitis suis, ut non miraretur vigiliae meae
tunc pedes ejus acutissimis perforantur. Et ipse
indolens per medium urbem victricibus agita-
tur. Post hanc Virgini casto facit ardentes ejus
lateralibus addidit: ad extremum capiti sen-
tentia evasimur. (7)

Leccio IV.

Cum igitur apud Nicaeam (8) S. Tryphon glo-
riolum martyrium consummasset, qui Nicaeam trans-
iit, novis iudiciis, & variis atomatis factas
Reliquias componentes ad praesentem urbem suam
asportare, ac recendere cogitabant. Ceterum S.
Martyr per quietem (9) apparet amonuit, ut
in patriam suam Complani Corpus suum trans-
ferretur, ubique sepultura mandaretur. Sed cum
longo tempore sacra gloriosi hujus Martyris Re-
liquiae apud Complani, prope vicum Agre-
nem, ut ipse significaverat, quærent, placuit
tandem divina providentia tantum ibi locum cum
illis communicare. Itaque Veneta navi aspor-
tam,

Lectionem
secundam
de S. Try-
phone.
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

ram, atque apud Catharos Dalmatiae urbes depositum, vicini omnes populi magna celebritate colunt.

Notae.

1. Antiquam Vitam S. Tryphonis in plures Lectiones veteri more distribuit Lucas Byzantius Episcopus Catharensis saeculo decimo sexto Venetis typis apud Hieronymum Calceopannum cura & impensis Dom. Petri Grevogae Aethiariensis, & Hieronymi Buccia Canonici, consignandi facultatem obtinuit. Hanc vero integram ejusdem saeculi Hieronymus Buccia eidem Episcopo Catharensi diligenter recognovit, elegantiori stylo expositam, ad normam Breviarum Romani a Pio V. & Clemente VIII. emendati reformatque in tres lectiones contraxit, quas modo descriptimus, & a sacra Rituum Congregatione approbatas idem Clementi VIII. rogatus ejusdem Episcopi, & Capite Catharensis, clero universo civitatis ac diocesis iuxta divinam praescriptam recitandi potestatem fecit. Vitam utramque, & veterem pluribus, & novam tribus lectionibus comprehensam, apparere desumptam esse ex Historia Vallicellana supra laudata, ex qua Octavianus Cajsianus descripsit Acta Sanctorum Martyrum Tryphonis, & Relipii, quibus plurimum fidei & auctoritatis tribuit Theodoricus Ruinarius, eaque digna censuit, quae Actis fuisse, & scilicet Martyrum inferret. Jam, inquit, absolutae erat prima hujus operis editio, cum in Acta veterum Martyrum Tryphonis & Relipii, quae in collectione de Sanctis Sclavis ab Octavio Cajsiano adnotata haberentur, incidimus, & quidem, ut nobis quidem est, talia fuisse, quae haec antiquae monumenta bene nota locum obviare debuerant. Quamvis enim in his non desint aliqua nova, facile tamen ferari possunt, utique qui nonnulli ex amantissimis nostris, sed interea interpretum, qui haec Acta ex Graeco in Latinum transulerant, videntur irrepsisse.

2. Phrygia regio Asiae minoris duplex est, altera minor ad Hellespontum, unde etiam Hellespontica, altera major, quae & Paatiana dicitur. Tryphonem & Relipium e Phrygia ortum fuisse Historia Vallicellana confirmat.

3. Campades vicus est Phrygiae, quem Absidem Petrus Equitinus, & Petrus Galatinus vocant, Historia Vallicellana Sinforam; sed ex Actis Suriani Campades restituendus; & Metaphrales Campadem vicum vicinum esse Apameae civitati Phrygiae majoris affirmat.

4. Acta Vallicellana de Tryphone & Relipio: Non enim latere poterant, quoniam aliquot annos per domum & gratiam Dei praestiti erant patris memoriam viratibus.

5. Cum Decima perfectione scriptores omnes martyrium S. Tryphonis conjungunt.

6. In aliis Codicibus Aquiliani dicitur Praefectus Orientis, Ruinartus, ac Tillemontius negant proprie dicti potuisse Praefectum Orientis. Nam illis temporibus Praefectura Orientis habebat Syria cum finitimis provinciis, a quibus longe aberat Phrygia, & Bithynia, hujusque civitas Nicæa, in qua Tryphon extremo supplicio affectus fuisse dicitur. Sed, ut placere animadverber Ruinartus, Praefectus Orientis, qui hoc Martyrem denique memoratur, non Orienti proprie dicto praerat, sed aliqui ex illis provinciis, quae ad Orientem late sumptum pertinebant, uti certe erat Bithynia, quam ad Orientem co-

modo solum spectasse dicere potuit bona fide bono latius, qui haec Acta longe post martyrii tempus in suam linguam transtulit. Inde etiam Praefecti nomen in eadem Acta invenimus, quae voce non utebantur veteres ad designandos Praefectos provinciarum. Quare Tillemontius Reherem seu Praefidem Bithyniae Aquilium vocat, huiusque praenominibus ex Actis Vallicellanis affecit: Thiberius Graecibus Claudius Aquilinus.

7. Baronius in suis ad Martyrologium notis die 10. Novembri, Tryphonem cum Relipio Apameae captum, & Nicæam adtributum Aquilini perductum tradit ex Metaphraze. Utrumque Aprime captum, & Mettem perductum fuisse apud Acta Vallicellana. Depravatio utriusque vocabuli duo nomina Geographis omnino plane ignota invenit. Mettes est Nicæa, ex correctione Ruinartii, & pro Aprime restitui oportet Apameam, a qua prope aberat Campades patria utriusque Martyris, quae Sinforam in illis Actis vocatur; & Tryphon ac Relipius de Apameae finibus, de Sinforae viciis dicuntur. Apud Geographos plures civitates referuntur, quibus Apameae nomen fuit, nec praetertim apud Ferrarium, una in Syria, altera in Phrygia majori, tertia in Bithynia. Campades patria S. Tryphonis vicus erat: in ipsi finibus minoris & majoris Phrygiae, & Apameae civitati Phrygiae majoris proxima, ad ejusque territorium pertinebat; quocirca apud Metaphralem Tryphon vocatur Vir guidam & paucis generis non ignobilis &c. & ipsemet Tryphon in suis ad Iudicem responsionibus ait: sibi nomen est Tryphonis, patria viciis Campades, de vicinis Apameae, Inquit Apameam, Phrygiae majoris arbitror civitatem illam fuisse, in qua cum satellites Tryphonem comprehenderent, Nexam ad Praefectum Aquilium perduxerunt. Nicæa autem civitas est Bithyniae, & prope abest a finibus Phrygiae utriusque.

8. Quae deinde breviter narrantur de quolibet ac tormentis, & variis acerbisque suppliciorum generibus, quibus Tryphon excruciatum est, ac denum de amputatione capitis, eadem fere licet aliis verbis expressa repetuntur tam in Historia Vallicellana, quam apud Metaphralem, Vincentium Billovacensem, Petrum Natalum, & alios. Quare Tillemontius, quae scriptores modo laudati de S. Tryphone litteris mandarunt, bipartito divisit, & partem quidem primam, quae abest ab Actis Vallicellana, & Lectionibus Catharensibus, absolutam, & commentitiam censet; alteram vero partem, quae congruit cum Historia Vallicellana, itemque cum Lectionibus Catharensibus, recipi, admittique posse ac debere existimat. Metaphraze Relipii ac mentionem quidem fecit; quem tamen Antiochus Histocle Vallicellanae & ministerii evangelici, & gloriosi certaminis ac martyrii socium Tryphoni adjungit. Petrus Natalis Episcopus Equitinus tradit Relipium Tribunum invidiam Tryphonis in persequendis cruciatibus constanti motum converteremque esse ad Christianam religionem, & simul cum Tryphone variis supplicii affectum, praeclearam pro Christo mortem optulisse. Abestque quoque Lectionibus Catharensibus Relipius; nam, qui eis composuit, ex Actis Vallicellanis identidem modo sumpsit, quod ad Tryphonem pertinebat, ejus veteris Corpus Cathari assererat & coluit. Graeci etiam in suis scilicet ad diem Calendiarum Februarii, praetermisso Relipio, unius solum Try-

Tryphonis nomen & martyrium adscribunt. Martyrologium Romanum, Petrus Natalis, & Galestius cum Tryphos & Respicio, eadem die decima Novembri, Nympham Virginem conjungunt; sed hæc ab utroque & locorum, & temporum intervallo disjunguntur. Hanc siquidem Baroniis natione Siculam, patria Panormitanam fuisse ex ejus Historia tradit, quem cum S. Mamiano Episcopo Panormi e patria fugiens, Soanæ ad urbem Ercuriz appellet, absque sanctissime obit sæculo quinto, ut censet Tillemontius.

9. Martyrium S. Tryphonis & Respicii cum anno 250. vel cum proxime sequenti copulavit Theodoretus Eubairicus: *Hæc Martyres Decis temporibus aguntur summe consensu constat, prototypique ævo non GCL. aut sequenti. Si vero id mense Novembri, quo eorum sollemnitate tota Ecclesia Romana, castigat, passi sunt anno GCL. quod et ævum sequentem revocare oportet, si Græci sequantur, qui eorum Natale in Mæsis, & idem nomen mense Februario designant. Certe posteriorum sententiam priori præferri debere malis suadet. Nam isti Martyres Græci sunt: præterea Græci magis noti fuerit, apud quos celebres illas fuisse probant non modo sacri ecclesiastici, sed etiam insignes Basilicæ in honorem S. Tryphonis in ipsa urbe regis ædificæ, de quibus agunt Theopropius, Codinus, & alii scriptores: immo Imperatores duo, si Leonis Alarici excusinas, peregrinos S. Tryphonis ædificavit. Deinde illa horum Martyrum sacra gratia primis descripta sunt, & in illi ut & in illis illis passi dicuntur hyemis tempore, quod Februario negis, quam Novembri congruit. Cæterum Gigni in Miconiographi, ut diximus, solius Tryphonis nomen ad diem primum Februarii assignant.*

10. Nicæa civitas est Bithyniæ. In hac urbe Tryphonem martyrio perfectum esse tradunt Menæa Guxecorum, Historia Vallicellana, & alii plerique.

11. Hæc absunt a Vallicellana; estant tamen apud Hieraphraitem. *Sæpius vico apparuit in somnia jussu eæ (id est eas reliquias) transferri in sanctum vicum, nempe Campidalem, quod etiam fecerunt.*

Translatio
S. Tryphonis
ad Alerici-
vium.

Nunc vero quo tempore Alericivium, & per hoc translationem fuit Corpus S. Tryphonis cognosci oportet ex Codice Catharensi litteris preteritis exarato; cujus exemplum hic subijcio.

Indurmoctum Corporis nostri gloriosi Consalantis sancti Tryphonis anno a Christi incarnatione (1) obliuiscensimo novo die decima tertia Januarii.

Ego (2) Andreatus & cum conjuge mea Maria, & cum filio meo Petro, & cum filia mea Maria, & cum filia mea Theodora edificavimus Ecclesiam S. Mariae infulmari (3), & filia mea Maria tulit virum, & alia voluit virum, & dixit ad patrem suum: Rex mihi infulmari in S. Maria ad partem dexteram; & fecit ei pater suus placuit filius suus; & Index, qui sedebat in Duchia, audivit quod esset pater, voluit eum collere per surgam (4); & deinde audierunt amici ejus, dixerunt ei, & patri ejus Dom. Andreatus; & Dom. Andreatus dixit filio suæ. Filla audivi hæc, quia juvex in illa nocte habet te collere; illa respondit: Pater mi, voluit est mihi pater, quam hæc fecit perpetrare; & illa voluit pater ejus excusinas illam; & in illa die venit Index cum gente multa, & quærebant filium

Dom. Andreatus; & non invenit eum. Rex post eorum curricula venerunt Pontici (5), & ad duxerunt Corpus S. Tryphonis; & quando audierit D. Andreatus quod habuit ipsi Pontici Corpus (6) S. Tryphonis, abiit ad ipsam urbem, & dixit ad Ponticos: Rex vobis, amici carissimi, vendite mihi Corpus S. Tryphonis, & dixerunt Pontici: Si tu promittis servire ei cum tota mente & amore, vendimus tibi; & fixam, non dabimus tibi eum; & deinde promittit se voverit Ecclesiam in ejus nomine; & vendiderunt (7) eum Dom. Andreatus, & compravit illam per ducenas solidos Romanos; & novum corvum gemmatum per centum solidos; sunt simul recentis solidi; & quando eum expectavit de navi, venerunt Clerici secundum ordinem, qui perierunt, ad segrum Corpus; quando autem portaverunt per viam fori Corpus S. Tryphonis, & stetit (8); & venit noster, qui eum adduxerat, & dixit: Ob S. Tryphonem, tanto tempore te adduxi, & modo hic possum perire; (9) & extorsit ejus os sive ad aurem; & hoc fecit primam miraculam; & Clerici præverunt ad S. Tryphonem, & fecit misericordiam (10) super ipsam universum; & portaverunt eum paulo, & dixit se (11); & Dom. Andreatus cum conjuge sua Maria fecit in illum locum Ecclesiam in nomine ejus; & permansit (12) usque in hodiernum diem ad eandem & horem S. Tryphonis; & hæc sunt factilla (13) D. Andreatus, quam habuit, & dicit eam filii sui; ad novum filium dedit centum solidos; & hi sunt (14) beneficii ejus Marini, & Premarch; & sunt computati in una stirax de S. Tryphonem, & alia generatione de Zaracanis nomen Græci, & sunt liberi, & una dicitur eis liberi, sed fratres.

Hæc instrumentum fuit extractum ex originali scripto sacris antiquis de verbo ad verbum, nihil addendo, vel mutando.

Notæ.

1. Annis fere frangit ante cladem Saracenicam, de qua supra dictum est. Anno siquidem 866. Saraceni lex & viginti navium classe instructa, ducibus Soldano, Selba, & Culphone, ut est apud Constantinum Porphyrogenitum, & Georgium Cedrenum, ex Africa in Adriaticum invecti, & aliquot urbes maritimas de improvisi adorti, velut Butum, Rosum, Rhizinum, Alericivium ceperrunt, ac diruerunt; deinde ultra progressi Regellum urbem munitionibus terra marique obsecant quindecim ipsos menses tenere. Itaque cum Corpus S. Tryphonis adfectum esset, nondum Alericivensis, patria relicta, quod parum munita esset, atque erat in humili loco, barbarorum excursionibus exposita, Arcem in arduo ac prærupto jugo, & novam urbem, haud ita longe a veteri Alericivio disjungentem, loco acclivi se difficili subter Arcem edificaverant, quam Catharum appellarent: id quod sæculo nono ad exitum vergente factum fuisse diximus. Sed Porphyrogenitus & Cedrenus Alericivum, capium ac direptum a Saracenis, vocabulo recentiori appellant Desertero inferni, id est loco inferiori sumo; quæ quidem Arc & civitas nova nondum erat, cum Saraceni Alericivum expugnarent, & explerent; sed, dum Porphyrogenitus & Cedrenus hæc scribebant, utraque jam inde ab sæculo nono exarante post calamitatem primam Saracenicam, & alteram Bolnensem, ut dictum est, condita sublimi loco eminebat. Ex hæc perspicit licet Corpus S. Tryphonis ex partibus Orientis transve-

N. n. 3. Oram.

sum esse, dum vetus Alericum adhuc flaret, & cum per aliquot annos ibidem asseruam iussit, ab Alericivensibus, qui veteri patria relicta novam illam urbem Catharum condiderunt, illuc delatum esse, ubi etiamnum servatur & colitur. In Tabulis Catharensibus supra descriptis epocha sanctissimi illius Corporis Alericum decessit affixæ est ad nonum annum supra octingentesimum æræ vulgaris. Sed tabule illæ post aliquot annos, nec sine paucis, confectæ sunt: ex antiquioribus tamen descriptis fuisse apparet, ut mox declarabitur.

2 Hoc initium fæcis indicat vetustiores tabulas, quibus inscriptæ Andrestius empor Corporis S. Tryphonis, & conditor templi ad eundem Martyris honorem positi, totius rei narrationem designant. Ego, inquit, Andrestius cum conjuge mea etc. Ex his veris asserentibus descriptæ sunt, in quibus, quæ ab illo decessit fæcisse videntur, non Andrestius ipse, sed alius scriptor posterioris ætatis exposuit. Post hæc tabula illæ priores erant tabulae scriptæ seu testamentariæ ipsiusmet Andrestii.

3 Locus extra urbem, ubi fœtus confecti solent.

4 Venerat, ut verbum hoc Italicum, perfortem, & alterum infra temperavit, refecti possit ad faculum nonum.

5 Jamboludum Veneti, sive maritimi commercii exercitum, sive amicitia cum Imperatoribus Constantinopolitanis jungenda, aut servanda causa, ad partes Occidentis navigare coarctant.

6 Singulari fuit semper & eximia Venetorum pietas ac religio erga sacras Divorum Reliquias, quas undecunque naves potuerant, ablatas secum deferre, illique pietatem suam loquere mro studio exhibant. Hæc eadem locale nono Corpus S. Zacharie Constantinopolitani, & Corpus S. Mariæ Evangelistæ Alexandriæ Venetias alatum forent.

7 Illis temporibus cupiditas adipiscendi sacras Divorum reliquias adeo Christianorum animos incitaverat, ut eas quantolibet pretio emere nemo religionis habendum putaret.

8 Id miraculi sepe accidisse legitur in hujusmodi transfusionibus sacrorum Corporum, quæ subito quodam pondere divinitus indito adeo fixæ, & immobilæ solo hærent, ut vi nulla dimoveri possent.

9 Verba illa cum temere, & parum reverenter nauclerus protulisset, ore utrinque ad aures usque sordum in modum deducto & distorto, intelligendi remanentiæ parvas dedit.

10 Id est, pristinam oris formam nauclero restituit.

11 Vix paululum inde sacrum Corpus provehit, foras, cum iterum immobile stetit. Id signi dedit, ut omnes intelligerent Deum velle & jubere, ut ibidem loci templum ac monasterium hærenter, in quo Corpus Martyris deponeretur; quod Andrestius cum conjuge sua nec fore faciendum curavit.

12 Hinc apparet hand paucis annis post Corpus S. Tryphonis ibi depositum his tabulis ex antiquioribus abulis descriptis fuisse, cum scilicet templum ac monasterium illud, scilicet sub iustitiam italem non conditum, adhuc flaret.

13 Hinc eadem Dico Tryphoni conditam jure patronatus tum ipse Andrestius possedit, tum filius atque hæredibus suis possidendam tradidit.

14 Quia Andrestius heres patris emptus ha-

bebat ad rem domesticam curandam, eos pro sua eximia charitate, & pietate munificens & propitius liberti appellavit; quia immo illos non libertos, sed fratres nominati voluit.

Si sacrum Corpus, quod Venetæ nave adve-

Sam Andrestius civis Alericivensis pretio emptum in templo ab se constructo collocavit; quodque Alericivitas post desertam patriam Catharum transulerunt, ibique nunc in æde Cathedrali asservatur & colitur, est illius S. Tryphonis, de quo Historia Vitalicella, Metaphrasæ, Martyrologium Romanum, & Galensius die 10. Novembris, & Menæ Græcorum Kalendis Februarii agunt, non aliunde Venetis sublatum fuisse videtur, nisi ex vico Campide in Phrygia, quæ Sanctissimi Martyris patria fuit; nam ipsius S. Martyr post gloriosum pro Christo certamen Nicæ peractum, tumque ad lapsum transitum, Nicænam locum quem admodum, ut mortales, quas reliquerat, exuvias Campidem transferrent, ibique sepulture mandavit. Id traditum est in Lectionibus Catharensibus, itemque apud Metaphrasæm. Sed cum Justinianus Imperator, ut docet Procopius lib. de Edif. Justinianæ, Trionphum & monementum idem magnificum Constantinopolitani S. Tryphonis excitandum coarctavit, non est vero abimile ejus Corpus ex ista ignobili vico Constantinopolim translatum, & in Basilicâ Justinianæ conditum; atque hinc Venetiis, Nicephoro Imperante, vel sursum subreptum, vel ipsiusmet Imperatoris dono ibidem deum fuisse, Verum undecunque ablatum fuisse, Corpus idem S. Tryphonis, ejus possessione Catharenses gloriantur, sibi vindicant Romani, illudque subter altare maximum in æde S. Spiritus in Saxia, cum exuvias SS. Reliquiæ & Nymphæ conpositum esse affirmant. Sed a quibus, quo tempore, quæ occasione SS. Tryphon & Reliquiæ ex Oriente Romam allati fuerint, neque Baronius, neque alii scriptores tradunt, ut Tillemontius animadvertit. Romanos an Catharenses Corpus S. Tryphonis Martyris Nicæni adjudicari debeat, haud equidem scio; nec si qua conjectura alterius favens, meum sententiam interponere aulam. Si laicum esse velint Romani, non Catharenses quoque animo carere possunt; & pro Nicæno Tryphonem Martyrem Alexandrinum, quem attulerit navis illa Venetæ, ex Ægypto regrediens, ac felici omine in viciis Alericivensium appellata, nullo repugnante, sibi vindicabunt, ejusque & Reliquiis apud se conditis, & gratulæ apud Deum patrocinio gloriantur. Nomen Tryphonis Martyris Alexandrini celebre est in plebsque Apographis Hicronymianis, ad idem scriptum Iulii modis adscriptum, itemque apud Uuadem, & in Romano Martyrologio; qui cum aliis duodecim martyris locis ad extemum utque spiritum pro Christo decertavit. Sed præter nomen & martyrium, de illius vita & præclara factis vetustis nihil litteris aut memorie præditum reliquit. Debitari tamen potest integritate Corpus S. Tryphonis Nicæni Martyris, an solum ex eo pars aliqua insignis deposita servetur in æde Romana S. Spiritus, illuc fortasse Catharæ advectæ; præsertim cum Theodoricus Ruinartus eorum (id est, Tryphonis, Reliquiæ, & Nymphæ) Reliquias Romæ in duabus Basilicis asseruari scilicet, in Ecclesia scilicet S. Tryphonis in Campo Martis, quæ statim sublati post

Corpus S. Tryphonis
ibidem
Alericivitas
placet 101

Annal. &
Catharenses
ibi vindicant
compositum
S. Tryphonis

Chures nobilitatis, & in Ecclesia Sacti Spiritus in Sacta Gre. quamvis hic eorum, & in Nympha Corpora ferre integra sub majari altari, etiamque esse celsiores, De S. Tryphonem apud Catharenses condito Constantinus Porphyrogenitus, auctor sacculi decimi, Lib. de Adm. Imper. Oriental. cap. 29. hac litteris mandavit: In hac antica urbe (Decatera) depositus fuit S. Tryphon, qui amicus meus apertus fuit, maxime eos, qui ab impiis (poblicis) veniant. Tempore vero ipsius rotandum est.

Caterum cujuscumque Tryphonis, sive Nicom, sive Alexandri, sive etiam Africani Corpus Catharenses possederat, horum gente erga illum Sanctissimum Martyrem religio peramiqua est; & quod altissimis in eorum animis fixa sit radicibus, nulla temporum diuturnitate avellente, vel imminui potuit; sed per annos amplius nonagenos magis in dies magisque semper effloruit. Hanc declarant penissimum multa & illustria decreta, quae Catharenses idemdem fecerunt vel ad ejus celebratam cultumque legendum, vel ad faciendam rectam administrationem corporum illorum, quae illius Ecclesiae & sepulchro plurimum liberalitas contulit, ut quod detrimentum eidem afferat malitia, aut incuria illorum, quibus ea procuratio commissa fuisse. Quatuor ipsos dies singulis annis ejus nomine consecrarent. Primarius, idemque omnium sanctissimus, & celeberrimus est tertius Februarii; pridie ejus diei, sub praesolemnis vesperitibus, Caput S. Tryphonis aurea theca inclusum in altari summo adis cathedralis inter plurimos cereos ardentes collocari, propoquere ad venerationem publicam solet; die autem proximo post sacrum pontificali ritu decantatum, per vias urbis celebris insigni pompa, & magnifico apparatu circumfusus pium hominum sodalitatibus, Religiosorum virorum signibus, universo Clero & Collegio Canonico, & Episcopo praesentibus; Religio civitatis & magistratibus cum inmensa civium atque advenarum multitudine prolequantibus. Hujus diei celebrati decreta est mensis Februarii ex instituto Graecorum, qui prima ejusdem mensis die S. Tryphonem cultu universis venerantur; quia immo ex Latinis etiam Hagiologis, ut est apud Hollandos, ali ad primam, alii ad secundam, alii ad tertiam Februarii diem nomen & martyrium S. Tryphonis adhibent. In praetermissis ad diem 17 Februarii S. Tryphon Martyr celebratur die hac a Graecis in Menologio, & Menais; a Persecutionem, Gallesis, Mexico, Canisio, & quibusdam Latinis Missis, extatque in Saisi vita hoc die ex Metaphrasti. Nos cum Martyrologio Romano de eo agamus 10. Novembris. In praetermissis ad diem 1. Feb. S. Tryphon Martyr hac die refertur a Constantia Felice, Alii dantur 10. Novembris. In praetermissis ad diem 2. Feb. S. Tryphon Nicom Martyr refertur hac die in Usuardi Missis, Terentius, ab Hermone. Graecis. An. 1521. Canisio, Martyrol. Colon. an. 1490. Ferrer. in generali Catalogo 35. refertur Alexivis, vulgo Cathare, urbe Veneta sita in celi publica celebritate ne patronum urbis, carisque illius religiosissime alterari. An alius hic sit, haud scimus; in eoque refertur ad 10. Novembris. Habent igitur Catharenses horum auctoritate diem tertium Februarii cultui venerantur S. Tryphonis hujus jure decretum. Alter dies ad eundem S. Tryphonem 10. Fallis

Ecclesiae Catharensis assignatus est decimus tertius Januarii; quo quidem die Catharenses pretiosum illum thesaurum Veneta navi advenit se adeptos fuisse apert; & eodem die Abbas Petrus S. Gregorii ad rem divinam solemnitate ac caeremonia faciendam ex antiquo consuetudine invitari solet. Tertia S. Tryphonis solennitas incidit in diem vicissim Februarii cum ejus sacratissimum Caput sanctam sollemni recuperant. Denum diem dictum Novembris, ad quem in Romano Martyrologio assignatum est nomen S. Tryphonis, cum universa Ecclesia Latine, sed ritu duplicis majoris, Clerus Catharensis tum urbanus, tum dioeclesanus concelebrat.

Principio Ecclesiae Catharensis subdita fuit Metropoli Soloniano, ac deinde Spalatensi, Saeculo nona in perditionemque concessit Metropolitae Dioeclesiae; Dioeclesis eversa, sub postulatione Spalatensis reingravavit; nec multis post annis novi Archiepiscopi Aochiarenis Imperium subivit; ex hujus potestate transiit ad jurisdictionem Archiepiscopi Ragulini. Denum saeculo duodecimo attributa fuit Metropoli Bientis, cui etiamnum subest. Dioecles Catharensis non admodum late patet; vici, & pariter habitat fore septendecim, partim riuus Licini, partim riuus Graci, atque utrum non schismatici libe polluti. In civitate ac dioecesi ad quinque milia scolarum numerantur. Missa Episcopalis ruitus sanctissimus, auctoritatem; ut est apud Ughellum, taxator vero hac Ecclesia in lib. Apostolicis sacris 321. annuam.

Initia Episcopatus Catharensis incognita sunt; neque ulla extant monumenta ante saeculum nonum, in quibus aliqua illius vel ejusque vestigia deprehendi queant; quia immo sub initium ejusdem saeculi, in tabulis S. Tryphonis Alexivis advehi, nullus apparuit Episcopus, qui cum clericis christianis procederet sacratissimum illius Corpus excoerperet. Ab anno uique ad saeculum undecimum duos solum Episcopos habeo, coique anonymos, non proferre possum. Sub exitum saeculi undecimi nomina Catharensium Antistitem immolere incipiunt; hinc illorum continuatio ferretur, sermo cumquam interrupta, ad nostram uque extant producit. Ferdinandus Ughellus brevissimum putat catalogum, quam historiam Episcoporum Catharensium consecit, & Tomo V. Italiae Sacrae auctoritate & emendata cura & studio Nicolai Coleti Ecclesiae S. Moysi Venetiarum Sacerdotis Almus, ac Venetiae recita apud Sebastianum Caloti an. 1751. inter Episcopos Provinciae Barentis insinuat. Sed sane multos vetustiorum temporum Episcopos sibi ignotos praetermisit. Flaminio Cocchiatus Venetus, Senator amplissimus, non tam avidi generis splendore, & summo morum magistratum praeclare gedorum gloriae quam eruditione, sapientia, vita integritate ac religione clarior, qui Ecclesia Urbs Venetiarum egregiis & doctissimis commentariis in lucem edictis illustravit, longe copiosius, quam Ughellus, & eruditius ferretur atque historiam Episcoporum Catharensium contextit, ac typis Seminarii Patavini impressam vulgavit anno 1759. eique hunc titulum inscripsit: Catharus Dalmatiae civitas in ecclesiis, & civilis historiae documentis illustrata. Accedit Episcoporum Catharensium & Coradum series expurgata. Praefato huic operi insculpsit nomen

Ecclesia Catharensis ad aliam Metropolitam transiit, nunc Bientis.

Episcopi Catharenses hujusmodi.

Episcopi Catharenses hujusmodi.

Episcopi Catharenses hujusmodi.

mos aliquot Catharenes, tales in ea urbe hystorice, vel cum civitas suo jure libertateque crederetur, vel cum suberet Imperio Regum Serbicie ac Rascie, vel denique postquam se in eandem potestatem Venetorum contulit. Interdum quoque Diplomata Regum Serbicie, & unum Stephani Tuarici Regis Bosnie, quibus immunitates & privilegia Catharensum confirmantur; itemque nomina ipsique gestas Venetorum magistratum, ex quo civitas Venetorum imperium subivit; & duo praterea Poemata elegantissime scripta, alterum Ludovici Palchalis ac Georgium Argemum, alterum de Ascrivensi archiepis D. Joannis Bone de boileis nobilis Catharensis ad Heliam Agremum canonicum suum, illustriori Ecclesie Catharense ad calcem ferme perduxeram, cum hoc egregium & praeclarum opus ad meam manus perveniret ex quo ad eam augendam & munditiam sane multa deceptis & ne turpissimè videat, unde sumptis, variis in locis palam se libenter fateor; quin immo & gloriosius hanc meam lucubrationem talis ac tanti Senatoris nomine & scriptis illustrata.

Ades Cathedralis Catharense perantiqua est & S. Tryphonis nomina se religione consecrata anno 1166. ab Episcopo Malone. In eisdem quoque honorem dedicatum fuit lummen altare, quod pulcherrime Divorum eligitur ex laminis argenteis opere antiquo, & mira arte exaltis magnifice exornant. Ibidem in sacello maximo, quod est velut caput totius Basilice, extrat sacrasium plurimis & insignibus Divorum Reliquias in thecas argentearas, & crystallinas, auroque inclusis relectum; ejus custodiam praestant Doumviel ex primaria nobilitate electi. Harum catalogum, qui ibidem affertur, hic subjicere opera pretium esse duxi.

Offa Sancti Tryphonis in capsa argentea.
Offa ejusdem S. Martyris, manuum aspidum, in theca argentea quatuor.

Caput ejusdem Sancti Martyris sive Calvaria inclusa in theca aerea iuxta figuram ejusdem Calvarie, variis gemmarum lapidibus decoratissimè exornata, in vestice ejus est apertura circularis ad quantitatem unius ballii, ubi repositum est crystallum, per diaphanitatem ejus venerabiliter apparet scilicet ejusdem Calvarie, ejus pedestalum est argenteum inscriptum.

Part ligni S. Crucis in crystallo in argento.
Dignitas S. Bartholomaei in crystallo in argento.
Offa manuum ejusdem in theca argentea duabus.

Dens S. Jacobi Apostoli in crystallo inargentato.

Offa manuum ejusdem in duabus argenteis thecis.
Offa pedum S. Philippi in argento.

Offa S. Amantissimi Martyris in vase argenteo cum crystallo.

Offa Capituli S. Theodori in argento.

Offa duarum manuum, & p. dis ejusdem Sancti in tribus thecis ex argento.

Offa Capituli S. Sifonii Mart. in argento.
Offa Capituli nani ex 40. Martyribus in argento.

Offa trium manuum, & duorum pedum 40. Martyrum separata in quinque thecis argenteis.
Offa Capituli S. Pancratii Mart. in argento.

Offa manuum S. Florini Mart.
Offa duarum pedum SS. Innocentium in duabus thecis argenteis.

Offa manuum S. Abdon in argento.

Offa pedis S. Scanni in argento.

Offa manus S. Corneii Mart. in argento.

Offa pedis S. Catharinae Martyr. in argento.

Offa manus S. Laurentii in argento.

Offa pedis S. Apolloniae Mart. in argento.

Dens S. Blasii Mart. in crystallo & argento.

Offa pedis S. Constantini Mart. in argento.

Caro S. Davidis Prophetae in argento, Confessio-
tentis S. Spiritus.

Offa manus S. Felicii Mart. in argento.

Offa pedis ejusdem in argento.

Offa manus S. Polycarpi Mart. & Episcopi in
argento.

Offa manus S. Asclepie Mart. in argento.

Offa pedis S. Coraue Mart. in argento.

Offa pedis S. Flori in argento.

Offa S. Maximi Mart. in argento.

Offa pedis S. Vitellii Mart. in argento.

Nec fere paucioribus hujusmodi spoliis
Divorum cum Christo regnantium divos est
Ades S. Crucis Catharense, ut constat ex eo-
rum Catalogo hic descripto.

Lignum sanctissime Crucis iustissimè in sten-
sorio argenteo assidue elaborata, circa quod sunt
instrumenta passionis argentea; quod Lignum est
vero datum a Medo . . . diste Ecclesia anno
Domini 1342. mense Maji, conditionibus in me-
moria expressis.

Caro SS. Cosmae & Damiani in crystallo, cum
pedestallo argenteo, a supratillo donata est, ut
supra.

Offa S. Catharinae Mart. in argenteo Capite.

Offa S. Asclepie Mart. in Capite argenteo.

Offa S. Bassi Mart. in Capite argenteo.

Offa S. Mauri Mart. in Capite argenteo.

Offa S. Porcetii Mart. in Capite argenteo.

Offa S. Asclepie Mart. in manu argentea.

Offa S. Barbarae V. & M. in manu argentea.

Offa S. Callisti Mart. in manu argentea.

Offa S. Eusebii Mart. in manu argentea.

Offa S. Felicii Mart. in manu argentea.

Offa S. Fabii Mart. in manu argentea.

Offa S. Diviti Mart. in manu argentea.

Offa S. Valeriani Mart. in manu argentea.

Offa S. Severini Mart. in pede argenteo.

Offa S. Mauri Mart. in pede argenteo.

Offa S. Sergii Mart. in pede argenteo.

Offa S. Julii Mart. in pede argenteo.

Offa S. Columbae Mart. in pede argenteo.

Offa S. Clarii & Sui Mart. in pede argenteo.

Offa S. Felicii Mart. in pede argenteo.

In Ade S. Pauli, quae ad Collegium Vie-
gicem instituti Dominici nunc pertinet,
prater Reliquias SS. Martyrum Sergii & Ba-
chi, affertur Corpus integrum in arca mar-
morea, conditum B. Olavoe ex eodem Ordine
S. Dominici, quae apud Catharones eximia
sanctitate, & miraculis claret. Tres quoque
nobilissimi Fratres religionis causa vel ab ha-
reticis, & schismaticis, vel a cultoribus ido-
lorum interfecti, patriam suam & Ecclesiam
Cathareniem praeclaro martyrio illustrant.
Sed horum corpora Catharenibus praepara-
ta, Regibus possident, & praecipuo cultu vene-
rantur.

Capitulum Ecclesie Cathedralis ex duode-
cim Canonis constat. Hic dignitate & po-
estate praecedunt Archidiaconi, & Archipre-
byteri; sui utriusque eligendi, itemque creandi
Canonici est prae Capitulum ab Leone X.
ut ajunt, concessum, vel potius confirmatum.
Vrbana procuratio animarum itidem ad Ca-
pi-

Adm. Co.
medula
Cuthm.

Adm. Co.
medula
Cuthm.

Adm. Co.
medula
Cuthm.

Adm. Co.
medula
Cuthm.

Adm. Co.
medula
Cuthm.

Adm. Co.
medula
Cuthm.

giculum pertinet, quæ uni de ipsis Canonici demandati solent; huc vero ad grave illud & laboriosum munus peragendum ceteri quique Canonici, & Presbyteri inferioris ordinis auxiliam operam præbent. Cum proventus Mensæ Capitularis adeo sint exiles, ut ex universa massa fructuum sanctorum singulis Canonici ne suppetat quidem quod in teorum victum cultumque sit satis, pietas Senatus Veneti ac beneficentia decimarum, & cuiuscunque extraordinarii tributi solutione illos eximit.

Quatuor sunt yssorum religionum Cœnobiaz, unam S. Francisci extra muros anno 1288. a Domine Maria de Anno Chieriz (ut est in tabulis ejusdem Cœnobii) de Frænsa Regine de Zenta &c. conditam, quod Patres ex Ordine S. Francisci Conventuales nunc obtinent; alteram S. Nicolai anno 1344. fundatam, & Patribus Dominicis traditam; tertium S. Clara, regis possessio Virginibus Franciscanis, sive Clarissis adempta, ad Fratres ejusdem Ordinis, quos *Clarysses* dicunt, transiit; quartum denique S. Spiritus, seu potius hospitalis ædes Fratibus ejusdem itidem Ordinis, sed severioris Regum discipline concessa.

Tria itidem sunt Collegia sacrarum Virginum; unum S. Mariæ Angelorum, alterum S. Joseph, sive S. Crucis; utramque Virgines S. Clara incolunt; tertium S. Pauli, eoque cum Patres Dominicani ad S. Nicolai migrassent, in eorum sedes substituta sunt sorores ejusdem Instituti Dominicane. Fuere olim Cathari Sorores tertii Ordinis Franciscani, quæ domi quæque lux, alio seculum ab aliis, ex præscripto hospitalis Instituti vitam piam, sanctique operibus exercitum colebant; nunc vero nullæ exsistunt. His addæ quinque sodalitates piorum hominum, ac præsertim illud sanctissimæ Crucis; qui filios diebus in suas ædificas sacras conventus ad colendum Deum, & Christianæ religionis officia persurgunt; duo itidem Xenodochia ad pauperes agnos curandos, & peregrinos excipiendos constituta, & dotata.

Inter præcipua loca diversis Catharensis, Perastum oppidum nobile in primis & frequens, mari adjacens, medium inter Rhiginium & Catharum. Erat ibi celeberrima, & opulenta Abbatia Benedictina, ab S. Georgio de Scopolo, sive de Gulpio cognominata. Hæc a Monachis desertâ in ipsa titulumque Commende migravit, Abbas Commendatarius eidem propositus est itidem Proarchus oppidi, remque Christianam administrat. Templum S. Georgii perantiquum est, totiusque oppidi primum, & Ecclesiæ, ut vocant, parochialis. Erat Perasti Conventum Franciscanum severioris discipline, & templum eidem annexum S. Antoni, ubi colitur effigies Christi Domini in Cruce fissi miraculis instructi; in quam cum quidam Turci ex piratis Africanis, qui anno 1644. Perastum de improvisa adori discurrerant, trepidum ex fœdæ oblongæ bastia globum plumbeum expulserit, ictu in eum retracto, manum eidem dexterae elictissimam ferunt, & paulo post miserandum in modum perisse.

Sæpe occurrit mentio Statuti Catharense, ex quo piæ sunt delictibende leges sanctissimæ, quæ ad eam ecclesiasticam pertinet. Hoc Statutum Victor Sandius Patritius Venetus Lib. IV. Historiæ Civilis Venetæ summo pete commendat apud Flaminium Cornelium: *Perastum*, inquit, *spiritum Legum Penitentiarum am-*

latur Catharense Statuti dispositio; sive ordines & gravitates, sive majestatem spolia latini sermone. Ipsius decreta in tres partes distributa leguntur, prima quarum tempora amplexitur, in quibus Catharense regibus serviant; secunda autem leges exhibet a Catharenibus, dum libertate fructuantur, instituta; tertia denique ordinationes extulit ab anno 1420, usque ad præsepe tempus sub Venetorum Præsidiis regimine promulgatas. Nunc explicanda est Series Episcoporum Catharensum.

Series Episcoporum Catharensum

I. N. N. Episcopus Catharensis anno 877.

II. N. N. an. 1033.

III. Grimaldus an. 1090.

IV. Ursiclus an. circ. 1110.

V. Nicephorus an. circ. 1140.

VI. Malon an. 1160.

VII. Nicephorus II. an. circ. 1170.

VIII. Majus an. 1179.

IX. Baechius an. 1181.

X. Michael an. circ. 1200.

XI. Sergius an. 1205.

XII. Blasius an. 1210.

XIII. Dendatus an. 1247.

XIV. Cembertus an. 1249.

XV. Marcus an. circ. 1260.

XVI. Domestus an. 1280.

XVII. Meliciccia an. 1326.

XVIII. Pamponius an. circ. 1328.

XIX. Sergius II. an. 1328.

XX. Raymondus an. 1332.

XXI. Thomas an. 1334.

XXII. Sergius III. an. 1344.

XXIII. Bartholomæus an. circ. 1348.

XXIV. Adamus an. 1349.

XXV. Dominus II. an. 1352.

XXVI. Stephanus an. circ. 1369.

XXVII. Bernardus an. 1374.

XXVIII. Joannes an. 1375.

XXIX. Nicolaus an. circ. 1397.

XXX. Bartholomæus II. an. circ. 1400.

XXXI. Antonius an. 1410.

XXXII. Raymondus II. an. 1411.

XXXIII. Franciscus an. 1412.

XXXIV. Secundus an. 1425.

XXXV. Marinus an. 1429.

XXXVI. Bernardus II. an. 1453.

XXXVII. Angelus an. 1457.

XXXVIII. Marcus II. an. 1459.

XXXIX. Petrus an. 1474.

XL. Joannes II. an. 1492.

XLI. Tryphon an. 1512.

XLII. Lucas an. 1524.

XLIII. Paulus an. circ. 1565.

XLIV. Franciscus II. an. 1578.

XLV. Hieronymus an. 1581.

XLVI. Angelus II. an. 1604.

XLVII. Hieronymus II. an. 1611.

XLVIII. Jacobus an. 1610.

XLIX. Vincentius an. 1623.

L. Joannes Antonius an. 1656.

LI. Marinus II. an. 1688.

LII. Franciscus III. an. 1709.

LIII. Simon an. 1716.

LIV. Hyscinthus an. 1718.

LV. Vincentius II. an. 1743.

LVI. Joannes Antonius II. an. 1744.

LVII. Stephanus II. an. 1761.

LVIII. Joannes Martinus an. 1788.

LIX. Michael Mathias an. 1793.

LX. Franciscus Petrus an. 1796.

N. N.

gauebat, ab inanium Deorum cultoribus; vel saeculo quarto, aut quinto inuenit, cum Odoysio, generis Gothici regionem Prævalitanam, & Acrium obtinebat, a Gothis Arrianis, vel denique saeculo decimo exuente, aut sub initium undecimi, cum Reges Serblorum, fere omnes Græcorum schismate atque erroribus impleti, in Dalmatia superiore, & Cathari dominabantur. ab schismaticis, Christianis, & Catholicis Religionis causa, tres magnanimos illos Christi pugnas interfectos fuisse existimo.

Possit illud horum Fratrum certamen annos octauum intercesserat, ut Razzius tradit, cum, Deo declarante ac iubente, de illorum martyrio & sepulchro cognitum est, eorumque Corpora inuenta sunt, & publice venerationi exposita. Sed mihi non sit verisimile intra paucos annos eorum memoriam ex animis hominum ita penitus deletam fuisse, ut divina declaratio opus esset ad martyrium eorumdem, & locum, ubi conditi fuerant, ab oblivione hominum atque silentio vindicandum; neque credibile est, ea, quæ de re admodum recenti nuntiata fuerant Catharicis, nullam fidem habuisse. Itaque plures gratias effluerint oportet, antequam eorum memoria hominum interitus obui, & obliuio posteritatis extingui posset. Anno igitur 1026, pia quædam mulier de martyrio & sepulchro trium illorum Fratrum, ut Razzius ducit, in quiete per viam diuinitus edocta fuit; idque cum ex divino mandato ad Prætorum, & magistratum urbis retulisset, delirare vila est, nec sine irrisu ab omnibus repulsa. Nocte proxima, viliam idem obiectum dormientem, idemque mandatum traditum est. Sed nihil plus hæc iterum eadem nuntiari habuit fuit; quæ immo maiori, quam antea, indubio risuque rejecta est. Tertio demum per quietem admonita fuit, ut prætorium illud docum, quando Catharenses sibi oblatum respiciant, Ragulium profecta, Retoribus & magistratibus illius civitatis offerret. Ita, ut præceptum erat, fecit. Mirum quanta muliere, quævis exarante & ignota, hæc nuntiari fides fuerit apud Ragulinos, Deo scilicet ejus dictis auctoritatem conciliante, quamque illorum mentibus atque animis credulitatem inspirante. Lati igitur atque alacres biremem instruunt advenantique & cum Presbyteris clericisque in tam impubis, partu solvitur, velis remisque, magis tamen Deo, quam vento & remigio, secundo, nec militarum ciciter quinquaginta celerissime conficiant. Nocte jam appetente Rhizonicum finem inveniit ad eam littoris partem navigium applicans, quam mulier certa quibaldam indicis traditis designaverat. Sed clariora quædam indicia apparuerunt, caelestes nimirum facies, supra locum subterranei sepulchri collocantes. His admoniti terram ibidem effodiunt, sacra trium Fratrum Martyrum corpora inveniunt; inde subtrahit Sacerdotes clericisque ceteris acensis ad navem deferunt. Itaque discedere parabant, cum navigium immobile stetit, neque ulla vi, aut remigio comu ab litore dimoveri poterat. Molestationibus ab terra navem repellere in mentem venit, nam quid & sacris illis exvis desuere, quod per imprudens neglectum eos retinere, ac discedum inhibere. Nec sua illos fecellit suspicio. Rediunt ad ramulum, scrobem diligenter scrutantur, & quadam officula, & fragmenta reperiunt; quæ cum ad

navem retulissent, secundissima & celerissima navigatione Ragulium perveniunt. Ut primum in urbem fama perlata est navem, sacrosancta illa diplana deferentem, appulum esse ad terram, confestim clerici populique accessit candidis ac funalibus ad litus processit, & sacra illa Corpora sublata, & Sacerdotum humeris imposita in eadem cathedra lumino cum sensa levitate ac pietatis detulerunt; ibique cum per integrum diem omnium oculis & venerationi exposita fuissent, perhonorifico sepulchro condita sunt. Tenet fama, atque inde usque ab illis temporibus, veluti per manus tradita, ad posterum pervenit, certos ante Corpora illorum Martyrum totam fere diem ardentes, sub velperam integros, & sine ulla diminutione mentis aut ponderis repositos fuisse. Deinde Ragulini templum, publicè erga hos Martyres honoris causa, adificavit, quod nunc ab S. Petro cognominatur, mille ac ducentis argenteis ad eam adificationem ex communi ærario collatis. Eorum diem festum Nois Quotidibus eximia religione concelebrant; quo quidem die Dox, senatus, ceterique urbis magistratus advenit ad Templum S. Petri, ibique solemniter sacrischo interant. Nec vero semina Catharensis, quæ thesaurum illum absconditum indicaverat, sua desuit remuneratio; nam & domicilium in civitate donata fuit, & de publico, quoad vixit, quæ ad victum & vestitum pertineant, benignè illi liberaliterque suppeditantur. Diei vix potest quam penitus Catharenses, quod increduli fuissent, & quæ sibi a Deo per multietem nuntiabantur, ea tamquam delirantis somnia rejectissent, ac caeleste illud donum sibi diuinitus oblatum respiciunt; id vero maxime doluerunt, quod civium suorum Martyrum exuvias amiserint non aliis, sed suis culpa; quam ut quoque modo expiarent, ubi sacra Corpora desola fuerant, ibi in eorum honorem Templum excitant. Teadunt præterea ibidem repente erupisse fontem aquæ quidissimæ, quæ perpetuo manat, & ne in maximo quidem siccitate arceat. Hæc Seraphinus Razzius in Historia Ragulii: addit Zmarichius Mercator exiliatis (Ragulian) convalescentes propoli expensis magnificum templum memoria servandum Sanctorum adificasse, in quo tam pretiosa pignora collocata fuisset: Sacerdotibus officinæ præpositis, beneficia honesto villis eorum assignata. Tandem anno 1067, Ecclesia illa terramotum prostrata, & solo æquata, deum ejusdem civitatis pietatem pietate adificio priore pulchrior a fundamentis erigitur, Interius SS. Martyrum reliquia cum ab eis ejusdem civitatis honorifice observantur in eadem Cathedrali. Et eo quod horum Martyrum corpora illis anno terramotus ab eorum Ecclesia collapsa inuenta fuerant in festalibus civitatis obsequiis nuda rursus lesione translata, nec quacumque diligenter adhibita investigatione potuit, quæ ita ibi transiisset, pie creditur, divina præcedente servata, ac manu Angelorum delata eo fuisse: ideoque majori devotione reuerantur. Hos tres Martyres Andream, Petrum, Laurentium, Ferracius Catalogo generalis Sanctorum inseruit; de quibus Haginotus Antuerpiensis Tomo II. die vii. mensis Julii in Primæmissis: Andream, Petrum, Laurentis Episcopi Martyres apud Acrium passi ex eodem Ferracii pena deprensos sunt, ut qui martyrium subierint anno 1149. Allegantur tabula Ecclesie Ragulina, ubi Corpora hærentur. Admisso Corpora

Exemplum
exemplum
exemplum
exemplum

Exemplum
exemplum
exemplum
exemplum

De tribus
hæc man-
tybus quæ
invenit
Antuerpiensis
Catalogus

pora ibidem haberi; quare qua auctoritate eos, ut Sancti & Martyres, Galatam quoque inferimus Ferratam, cuius fides nominatim variat et infirmum grilla est, verbum repleo, addo ut etiam Sancti essent, id solum a nobis dici possit, Raguini, seu Episcopi honorari, quod balneum esse effert, non negare audent. Quomvis nihil ex antiquis Tabulis compertum de illarum aedificiis, neque a quibus, & quomodo saeculo ob religionem interempti fuerint, verumtamen & Martyri, & translationi Raguine hincem-fa Meletius, auctor saeculi duodecimi, qui cum proximo post invasionem saeculi flauerit, utrumque citare possit et veritas monumenti, quae nobis nimis temporum antiquitas praestitit.

N. N. EPISCOP. CATHARENSIS IL.

Hic anno circ. 1033, profectus ad Concilium Provinciale Spalatense, quod Dabralis Archiepiscopus indixerat, miserandum in modum cum tribus aliis provincialibus Episcopis Antibracis, Dublensis, & Saccensis naufragio perit. Triste infortunium miratur Thomas Archidiaconus cap. xv. Hist. Saloni. his verbis, *fallax est autem ad illis diebus convocarentur omnes Suffraganei Dalmatiae ad Provinciale Synodum, quae celebranda erat in Episcopo Spalatensi. Episcopi autem Superiores Dalmatiae visum est, quod commodum suum posset ite peragere, si omnes non nauigio decederent. Tunc paratae sunt ex quibusdam necessum ad portum, & impetentes quae erant nauigationis necessaria, omnesque Episcopi cum aliis vixit condescenderunt, videlicet Cathacensis, Antibracis, Dublensis, & Saccensis. Cum autem circa insulam vixit impellerentur non multum cives, ecce subito tempestas turbo ventis fluitibus toto se frangere incipit, statimque submersi nauta conspici glomeratis ad amaram velorum manum accurrunt apparere, quosdam ita deponere, anchoras proferre, ne navis in asperius loca, quae iam erat proxima, incidere. Sed antequam posset quidquam consilii agere, consensum navis arrepta in faciem tota illisa est, immensitibusque procelis immixta quassata est & confecta; sicque divino iudicio miserabilis Episcopi, & omnes, qui cum eis erant, perierunt.*

De naufragio Episcoporum nuncium com-
edit, Cisterciates & Ecclesiam suis viginti pas-
toribus, ut ex eorum felici eventu suis in-
stitutiis praevident, idque ex accidenti in pos-
terum, praevident, Legatos Romanis miserat,
qui forum Aulicum aridi & miserabili cusu
exploito Pontificem Max. docerent, quamvis
non longinquum modo, sed etiam periculosum
iter marisnum Spalensem, quod Episcopi Dal-
matiae superioris live Concilio Provincialis ad-
eundi, live Episcopalis conferentiam petende,
live denique Metropolitana Ecclesia suis tem-
poribus visitanda causa fulsere cogebant,
quamobrem orarent & obsecrarent, ut illos ex
digne Metropolitana Spalensis eximeret, no-
vasque in Dalmatia superioris Metropolim con-
stitueret, cui omnes ejusdem regionis Ecclesia
subfuerit. Annus Pontificis, qui tunc erat Be-
nedictus IX., nec vero novam Metropolim con-
cedendam, sed veterem Diocletinam, urbis eversione
jam tunc a laeva superioris lupulim,
insistentem consuit, itaque Anstibari in urbe
illius regionis facile praemissa palus ericeret mo-

te a mari, et ita longe a Dioeletanis rudibus sermo, sedem Archiepiscopatum excelsi Dioletæ concessit iudic. Hinc vero Episcopos & Ecclesias ultra Regium in ardua et moridiori vergentes fieri atque obediencia vinculo exsoluit, quo Metropolitani Spalatensis erant obnoxii, subesse voluit. Hæc Archidiaconus loco supra laudato: Tunc eris arrium prædilectum iussu relictæ at Sacerdotum Pontificum mutaverant de vestigio Episcoporum suorum ipsosmet posuissent eximæ & sublezione Ecclesiæ Spalatensis, factæ probandum præterea de occasione, quæ periculum illi erat cum reuocata Ecclesiæ visitare. Quamvis enim Romanus Pontifex auctor præstitit eorum, omnesque Episcopi a Regno Superiori subleuit a vinculo, quo tenebatur antiqua Metropolitana, statuitque novam Metropolitani in civitate Anthracensi, ex omni Episcopatus prædilecti et subieci.

Cum Antiochenſis Eccleſia in Incum julius metropolitico Diocleſiano ſuffecta fuiſſet, Alexander II. in ſpſali ad Petrum Diocleſianum & Antiochenſem Antileum ſacrum illi Eccleſiæ ſubſpectas committens, quæ ad Diocleſianam pertinebant, quæque ante annos circiter triginta Hæſternenſem, Palatinenſem, Sautinenſem, Sedertinenſem, Dunaſenſem, Pelatinenſem, Sorbitinenſem, Baluinenſem, Tribuſenſem; quarum nomina liberrimum ſuſcepta depravata ita correptiſſime ſc. Cathacenſem, Tribuſenſem forſſe in Serbiam, Sautinenſem, Sedertinenſem, Dunaſenſem, Palatinenſem, Sorbitinenſem, Baluinenſem, Tribuſenſem, Orta deinde controverſia ad inter Antiochenſem & Ragufinum Metropolis, qua uterque titulum Diocleſianæ Metropolis, hujusque Eccleſiæ ſibi vindicabat, & plures annos tenuit; cumque ſecum compoſita fuiſſet intra finem hujus ſæculi duodeſimi, tunc ſtatutum fuisse arbitrio, ut Eccleſia Cathacenſis impoſitum Ragufi Archiepiſcopo transiret; nec Scripſerunt omnes affirmant hinc Eccleſiam accipiendo ad provinciam Ragufam pertineſſe, Affert Lombardus puſſim lupatius laudatis aliis privilegium ad Urbano II. Pontifice conſeſſum

& Cathacenſis Eccleſia
ante ſæculum
ante Metropolitico
Ragufum, dum
hinc.

dicit Metropolitae Ragusino: utraque videtur descripta sub finem saeculi XII. ut in Tribuno Archiep. Ragusino dictum est, & altera quidem ex regia Parisiensis Bibliotheca descripta has Ecclesias attribuit Archiepiscopo Ragusino, Statensem, Tribunensem, Aiduensem, Bissensem, Rofe, Catarinensem, his alia manu adjectis, qui est Suffraganeus Berensis; & altera Thuanæ Bibliotheca, Sagueensem, Bissensem, Tribunensem, Catarinensem (& alia itidem manu, hic est Suffraganeus Barensis, id est Baronsis), Rofe, Bissensem, Berensem; ex quibus certo constat Archiepiscopos Catharenes olim Ragusino Metropolitae parvisse; cum postea in Notitiis eidem inter Ecclesias subiectas Baronsi Archiepiscopo citam Catharenes recententur.

Possit hunc Episcopum Catharensis inauspicio extindum series Episcopalis per annos fere sexaginta interrupta fuit; non quod Catharenes sui Episcopis per ea tempora caruerint, sed quod desint monumenta, ex quibus eorum nomina & acta profecti possint.

GRIMALDUS EPISC. CATHARENSIS III.

Primes, cujus nomen memoria prodicium, ac litteris custoditum ad nostram ætatem pervenit. Hunc debemus præstantissimo Senatori Flaminio Cornelio, qui cum catalogo Antistitum Catharensium his verbis inseruit. *Grimaldus Episcopus Cathari nominatur in quodam Codice ms. Liber Ducalium nuncupatio apud Fratres Oranis Predicatorum de Cathari pag. 196. ibique alligatur ad annum MXC. Innotescit etiam ex quodam suo edito, quod abbas Cathari observari crederetur, nullis tamen chronici notis signato, quibus succurreris si fieri adhiberi debeat, priusquam sit in serie Episcoporum Catharensium, qui proprio nomine agnoscatur.*

URSACIUS EPISC. CATHARENSIS IV.

Possit initium sæculi duodecimi hanc Ecclesiam regerat, & anno 1134. Adicolam S. Michaelis, ejusque proceres summa testificaverunt consensu donavit Ecclesiam S. Tryphonis, ut docent Tabula Catharenes in hac verba scriptas: In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen. Anno MCXXXIII. Ego Ursacius Episcopus una cum Miste Priore, & Nobilibus Catharensibus, in primis Bistuar Catapanis, Georgius de Gurgosa, Evencius Rollis de Grani Crofi, Fisa Dilevazze, Tryphon de Domana, Ursacius de Vilas, Simco Pauli, Vitalis de Grafana Derge, Sergius de Bata, Michs de Belez, Gostylas Derge, Dilevazze his & semel constitutis paxissimas campanas donamus Tandem S. Archidiaconi ad Ecclesiam S. Tryphonis, videlicet a Pargz usque ad litus maris, & a litore maris usque ad Paice Si aliquis esset hæret in eadem Tumba qui omnes animam Quoniam nulla humana persona habet aliquam hereditatem in eadem Tumba extra quatuor vel quinque que sunt a parte S. Vocavit. Et hanc donationem si aliquis rumpere temptaverit vel calumniam fecerit, ex parte Dei Omnipotentis & B. M. semper Virginis & omnium Sanctorum excommunicetur, & cum condemnatis condemnatur, & ex parte nostra quatuor precatores & in secundo adventu appareant. Et sicut luminaria, que a vento extinguntur, extinguen-

tur. Ego autem prefatus Ursacius Episcopus per voluntatem omnium nobilium & auctoritate communi propria manu scripsi.

NICEPHORUS EPISC. CATHARENSIS V.

De quo Flaminio Cornelius: Nicephorus hujus nominis primus simul cum Dulcinensi, Drivastensi & aliis Episcopis Suffraganeis consecravit Andream Lucchium Metropolitam suum. Andreas Lucchius, id est Lucensis patris hoc anno 1141. Archiepiscopo Ragusino renuntiatus fuit. Idem ne sit Nicephorus, qui postea a suo Metropolitae desiccens interdicti sententia confusus fuit in Synodo Provinciali Ragusina ab Henrico Subdiacono, & Anaslasi IV. Pontificis ad Ragusino Legato, vix dubitaverim. Nam Synodus Ragusina habita fuit anno 1133. Malon vero, qui Nicephoro successit, Catharensis Episcopatum inivit anno 1134; neque opus est, ut intermedium quæpiam Antistitem abique ullo monumento ponamus.

MALON, sive MAGION, EPISCOPUS CATHARENSIS VI.

Anno 1154. hanc Ecclesiam regendam suscepit, ut docent tabula pro consecratione Adis Cathedralis Catharensis consecrata anno 1166. testantur enim, duodecim Episcopos ætatum ætate Malone descriptis. Hujus consecrationis ritus extimè apparat, magnoque populi concursu peractus fuit ab ipso Malone cum tribus Episcopis, & septem Abbatibus vicinarum circa regionum. Principem gratiam idem Malon dedicavit S. Tryphonis titulo, & Divorum Primi ac Feliciani Martyrum; alterum altare a Lazaro Episcopo Arbiniensi, alterum a Joanne Episcopo Dulcinensi dictum fuit, & illud quidem Desipara Virginis, atque Innocentium Martyrum, hoc vero duodecim Apostolorum nominis, & Ss. Martyrum Joannis & Pauli. Hæc tabula ex peretusta membrana descripta hic exhibeo.

Ego Malo Episcopus declaro, quod duodecimo anno mei Episcopatus, cum confratribus nostris Episcopis: Lezaro Arbiniensi, & cum Martinis Drivastensi & cum Joanne Episcopo Dulcinensi, Ecclesiarum, Ecclesiam Sancti Tryphonis nostri Episcopatus adjunctis Abbatibus, Michaele Abbate (Archimandrita) Sancti Johannis, & cum Petro Abbate (Archimandrita) Sancti Sargii & Machi, & Joanne Abbate Sancti Salvatoris Arbiniensi, & Petro Abbate Sancti Petri, & Joanne Abbate Sancti Georgii, & Georgio Abbate Sancti Salvatoris Arbiniensi, (hic aliquid desit, forte consecravit) cum tribus altaribus, quorum merum servavi ego Malo ad honorem Sancti Tryphonis, & Sancti Martini Martyrum Primi & Feliciani; aliud altare a sancto latere sacravit Lazarus Episcopus Arbiniensis, ad honorem Beate Mariae Sanctissimæ; Innocentium nostrum concessit & voluntate, a dextro videlicet latere sacravit altare Johannes Episcopus Dul. nostre concessione & voluntate ad honorem Sancti Martini Apostolorum & Sancti Martini Martyri Joannis & Pauli. Anno incarnationis Domini nostri Iesu Christi Mil. C. LXV. Indictione XIII. tertiadecima Kalendas Julii in Sede Apostolica residente Papa Alexandro. Imperante piissimo & semper triumphatore Imperatore, quæ existeret Dalmatia atque Diocle qui in e-

Malon
Episc. an-
tiste. con-
secrat
victum ca-
tharensis.

Ursacius
Episc. do-
nat Tumb-
am S. Mi-
chaelis Sa-
cratam S.
Tryphonis.

dem delectatione sua gratuita voluntate & benignitate effuit. Vnde ita existens in Catharo. Tunc Sacerdotibus ecclesie interfuit, & ad hanc Priorem Athanasiensem cum & toto populo civitatis.

In tabula Catharensium anni 1160, a Placido Coracio productis traditum est, presbyterum quemdam nomine Bazaralem a Malone privatum fuisse Sacerdotis & presbyteri Ecclesie suburbani s. Victoris: quo etiam hostilitates uti not, anno 1167. sedus initum a Catharensibus, & per sancta cum Kinio Almissi Domino, quorum contentiones & dissidia interesserant. Extant tabulae peramentis, quod idem Kenfius edidit in hac verba.

Ego Nicola Kenfius Almyssii una cum meis consanguineis, & cum amicis, qui sub meo domino sunt, fecimus illi Placido Catharensi, & vobis Catharibus super Dei Evangelia salva fide & bone intentione, ut ab hostibus dei nos & nostri successores nobis & vestris successores parum & rectum habeamus pacem abque dolo usque ad novam generationem: & si Catharibus condideris auxilio, & feceris nobis iustitiam, nullam lesionem ei faciemus, & a Malone usque Trailli si volueris auxilio, que Catharam venire volueris, nullam damnationem faciemus. Sic uti Deus adiuvet, & hac sancta Dei Evangelia. Anna Domini millesimo CLXVII.

Extor tamen sponte inde hinc formula, unde integram formulam fuisse confictam quos non immerito suspicatur sed aliorum alio iudicio, an sit iure & Catharibus historici momentum rejicienda.

NICEPHORUS II. EPISCOP. CATHARENSIS VII.

Aequus Tribunus Michaeli Veneto Archiepiscopo Ragusino. Hic Nicephorum Episcopum ab iudicio, quod imperator fecere volebat, ob contumaciam archiepiscopi percellum ab sua communione integravit: deinde Beneventum profectus eundem apud Alexandrum III. mandati Archiepiscopi contumaciam accusavit. At Nicephorus confugit ad Neomannum Archiepiscopum Serbicum & Rasciam, ut sibi adversus Metropolitam suum presidio esset. Hic erat filius Desae, qui Rodolavo III. Serbicum Domino Principatum Chismentem & Zvontam superiorem ademerat. Neomannus vero Serbiam & Rasciam eidem Rodolavo triposuit urbem & agrum Catharensium: tantummodo illi usque fratri Joanni reliquit. Hoc deinde Ragusum auxilii petendi causa profectus Catharensi etiam dominum impetravit: & iterum in Serbis postus Archiepiscopi titulum sumpsit, ac Pristina in Rascia sui Principatus sedem collocavit. Provinciam vero Chelmenfem Constatino & Miroslavo fratribus suis fiduciam dedit. Nemanus inimicitia erant cum Ragusinis, propterea quod Rodolavum & Joannem eius fratrem, qui Ragusum se receperant, suis utramque preterea tradere noluerant, & illis quicunque poterat, damna inferbat. Itaque Nicephorum Episcopum ad se confugientem benigne accepit: & hinc occasione ductus fuit contra Ragusinos odii exponenda in Tribunalis Archiepiscopi auctoritatis fuit virtus evocavit, atque ab ipso potestate metropolitica Episcopos Ragusinae Provinciae, qui huc ditiores erant, sepe omnes abstraxit. Hac Maurus Orbis in

suis Commentariis de Regno Slavorum, qui Episcopatum Nicephori cum Archiepiscopatu Tribunali, & Pontificatu Alexandri III. conjungit.

Atque his temporibus Ecclesiam Catharensium Ragusino adeoquam, Barientis Metropolitae jam attributum fernerat: & hanc ecclesiam siquidem post aliquot annos, ut infra dicemus, in Actis Concilii Lateranensis Episcopos Cathari inter Episcopos Provinciae Barientis adnumeratur. Cum enim Pontifex videret, summam esse inter Tribunalium ac Nicephorum & voluntatum & iudiciorum dissensionem, ut omnem turbam occasionem praecideret, quae Christianis illarum parium officium erant, unum ab altero disjungendum omnino censuit. Praeterea, cum Archiepiscopo Antiharensi, ut videtur illi, Ecclesiam Catharensium, usque ad sus jurisdictionem, cui antea suberat, divisam repeteret, & crebra essent litigii & contentiones inter Ragusinum & Antiharensem Metropolitae, nec Barientis sui iuris unquam cessaret, quod illi in eandem Ecclesiam turbam fuerat, Pontifex ipsam decum Provinciae Barientis addici voluit. Porro Nicephorus anno circiter 1178. & ultra migravit: nam anno proximo Ecclesiam Catharensium regibat

Ecclesia Catharensis Pontifex fuit: & hanc ecclesiam siquidem post aliquot annos, ut infra dicemus, in Actis Concilii Lateranensis Episcopos Cathari inter Episcopos Provinciae Barientis adnumeratur.

MAJUS EPISC. CATHARENSIS VIII.

Quem alii Mariam, alii Marinum, alii Marcum appellant. Anno 1179. cum suo Metropolitae Barientis, alique eisdem Provinciae Episcopis interfuit Concilio Lateranensi III. quod Alexander III. convocaverat. Trecenti ac duo Episcopi conveniunt in his Provinciae Barientis Raynaldus Barientis Archiepiscopus, Joannes Alimontis Episcopus, Majus Catharensis, Paulus Salpinxianus, & alii ejusdem Provinciae.

BUCCHIUS EPISC. CATHARENSIS IX.

Anno 1181. confirmavit donationem Ediculi s. Michaelis, quoniam Ursicium cum ejus progenies tradiderat Ecclesiae Cathedrali s. Tryphonis anno autem 1197. fecerant nulli secundum Abbatem s. Laurentii. Ex catalogo Antihicem Catharensium, quem Vincencius Babichius ex Ordine Praedicatorum confecit.

MICHA sive MICHAEL, & SERGIUS, EPISCOPI CATHARENSIS X. & XI.

Alter filius Leonis, alter filius fratris Michaelis. Utroque Pontificatus annos postremos saeculi duodecimi, & priores decem inter illi sibi vindicant. Micha anno 1201. Sergius anno 1219. ab ipso traditur in Catalogo supra laudato. Catharum post adeuntem Serbicum usque ad saculum fere undecimum in fide mansit: & postea Imperatoris Orientis: deinde Catharenses seu vi ac necessitate coacti, seu voluntaria deditione sub imperium Regum Serbiam transferunt. Quibus autem Reges ac Dynastae Serbicum iter omnes ab Ecclesia Romana ad Graecos schismaticos deducunt, nullam tamen per eos injuriam sive molestiam Episcopis & Cathedralibus Catharensibus illarum inferunt. Hanc urbem Rodolavo III. Serbicum Domino cum Serbia & Rascia Neomannus eripuerat, quem Catharenses ipsi in tabulis anni 1186. suum Dominum appellat. Et novius auctori

Michael de regibus fuit. & hanc ecclesiam siquidem post aliquot annos, ut infra dicemus, in Actis Concilii Lateranensis Episcopos Cathari inter Episcopos Provinciae Barientis adnumeratur.

Catharensium fides cum alijs fuit.

Nicephorus Episcopus ad Neomannum confugit: & hinc occasione ductus fuit contra Ragusinos odii exponenda in Tribunalis Archiepiscopi auctoritatis fuit virtus evocavit, atque ab ipso potestate metropolitica Episcopos Ragusinae Provinciae, qui huc ditiores erant, sepe omnes abstraxit.

Domini & Salvatoris Jesu Christi anno MCLXXXVI. mense Janii, tempore Domini nostri Nemeani Magni Japuni Ræssæ. Ego Cutha Sannicus servillus in civitate Cathari a prædillo Magno Japuno sua cum juratis Judicibus ab ipso constitutis Janio, Sergio &c. Hic Nemeanus filius Dælie princeps & auctor fuit celeberrime gentis & familia Nemeanae, ex qua deinceps orti sunt Reges Dynastie Serbica & Rascie usque ad Uroslum III. postremum Nemeanicum Itipis Regem, cui vitam & regnum cepit Uroslus Despara anno 1368. Cum Uroslus post cladem a Turcis acceptam anno 1371. a suis interfectis Regnum Serbica & Rascie in plures Dynastias divitum, ac denique ab Turcis occupatum, profusus interit, Maurus Orbinnus auctor est Catharenses anno 1179. Serblorum dominas depulso sub potestatem Græcorum redisse, cum Emanuel Imperator rerum in Oriente potestatur. Sed ex Tabulis superelandam anno 1186. Nemeanus adhuc in uche Catharensi dominabatur, cum Emanuel ante sex annos diem obisset, extinctus anno 1180. Itaque defunctum Catharensium ab Regibus Serbica refoedam: cænos ad Imperium Iacobi Angeli Comeni, qui usque ad annum 1195. regnavit. Idem Orbinnus tradit Catharenses Græcorum auxilii adjuvos repulsi Simonem, quem Græci Stephanum vocant, filium Nemeani, qui primus a gente Nemeana Regem Rascie appellari voluit, cum Catharenses vi atque armis sub imperium redigere conaretur. Hic reliquum principatum habitum monachalem sumpsit. Tres habuit filios, Stephanum, Vulcum, tru Valcanum, & Rasciam: horum postremus patris exemplum, mundanis opibus & voluptatibus propensum, & asperitatem vitam monachicæ prætulit, ac Sabbæ nomine assumpto, eximius virtutibus floruit; & post mortem ob singularem sanctitatem, & illustri miracula, Divorum numerum contumque apud Græcos & Rascianos obtinuit. Porro Stephanus in Regnum Rascie Simonem potens successe, & Catharenses amplissimis promissis illectis ad primum erga Reges Serbicos obsequium revocavit. Tantum vero absque, ut Catharensibus dignitas ac ritus Romani cultusque molestus esset, ut ipse quoque, ab schismate Græcorum abstinens, ad Religionem Catholicam præteraret. Itaque per litteras atque intercessionem Innocentium III. rogavit, ut Legatum ad se amplissimum potestate præditum mitteret, qui Rascianis Ecclesiam Romanæ reconciliaret, sibi que regium cladem imponeret. Verum Rex Hungaria, cui bellum erat cum Stephano, Pontificem propensum ad iactantandum Serphani postulat, de hujus parum sincera fide, simulatque officio suspitione injecta, ab ea sententia & voluntate abduxit; & Stephanum Regnum Rasciam eripuit, ejusque fratri Vulcano tradidit. Cæterum Stephanus Emerico Regi, & fratri suo reconciliatus, Serbiam magna ex parte, ac titulum Magni Japuni retinuit; Vulcanus vero Dalmatiam superavit, & Diocliam Regem se appellari jussit, ut constat ex litteris Innocentii tum Valcano illius Regi Dalmatia & Dioclia, tum Stephano Magno Japuno interceptis. Cum igitur Vulcanus & Legatos Apostolicos, & Coronam regalem ab Innocentio postulasset, Pontifex misit Joannem Sacello Pontificio præpositum, & Simonem Subvicarium cum suis litteris ad Vulcanum Regem, ad Stephanum Magnum Ju-

panum, ad uxores utriusque, ad Archiepiscopum Diocliensem, five Anticharensem cum palio, ac denique ad cæteros Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, Ecclesiarum Prælatos, & alios clericos per Distributionem, & Diocliam in Regno christiani in Christo filii Volcani illud Regis Dioclia, & Dalmatiae constituit. Tunc Synodus Provincialis habita est anno 1199. præsentibus Legatis Apostolicis, cui interit & subscriptis Joannes Metropolitæ Diocliensis cum Episcopis Pontificibus, in qua Decreta omnino duodecim condita sunt, quæ ad ecclesiasticam disciplinam restituendam, & stabilendam pertinent. Ab hac Synodo absuit Michæ Episcopus Catharensis; quoniam enim Ecclesia Catharensis intra fines Regni Vulcani esset, ab Ragusina tamen, atque Anticharensi Metropoli divulsa, in potestatem Metropolitæ Bariensis transierat. In Tabulis Catharensibus annorum 1197. 1199. 1200. 1203. Valcanus, seu Vulcanus nominatur. Tabula anni 1197. his verbis inscripta sunt: Sub tempore Domini nostri Regis Volcani Dioclia, Dalmatia, Tribunia, atque Taplogge insulæ Regis, & Domini Begiani Comitatus Cui. obtinet. Nos Cui. Judices &c.

Haben veterum illorum temporum monumentum, quorum primum cum Michæ, iterum cum Sergii Episcopatu coheret. Annis superioribus Legatus quidam Sedis Apostolicæ, nomine Gualterius, post cæteras Dalmatiae urbes peragratas, Catharum venerat, tum ut rei Christianæ, & ecclesiasticæ rationibus utilitatque consuleret, tum vero ut colligeret tributa, quæ singule Civitates & Ecclesiæ Summo Hierarchæ pendere, atque hujusmodi Legatis pro vitio operaque in earum commodum impensa contribuere consueverant. Hic enim de causis hæc legationis identidem ex urbe in provincias mitti solebant. Porro Gualterius tributum exigebat sane gravius, atque intolerabilis quam æquitas & consuetudo ferabat. Itaque imperata exactiori clerici populique intercessit, & simul decrevit, quid & quantum pro decennio, tum elapso, tum proxime sequenti, hujusmodi Legatis exactioribus contribuendum esset. Hoc decretum memorie posterorum, & scripto mandari voluerunt. Sed nescio quo casu scriptum illud interit; quapropter, quod semel constitutum fuerat, anno 1200. de communis sententia renovatum, & confirmatum est.

In nomine Domini aeterni & Salvatoris nostri Jesu Christi Anno MCC. in mense Jan. in die 3. Nos nomine popularium Cathariorum Lupinus Lupanus, Maurus Jacobi Leate, Ursacius Simonis, Euticus Michæ pag. Pascalis Dragus, Rille Dabozza, Nicolaus Graban, cum omni populo civitatis posuiter, & Dominum Michæ Archid. cum suo Capitulo ibi existent. Reclentes & firmiter in mente retinentes, quod quandam sub tempore Comitæ Rensæ, videlicet quando Legatus a Romanis Curia, nomine Gualterius, & coram sui presentia revelavisse totius populi civitatis de superfluitate laboris, quoniam sine misericordia exigebat a suis debitoribus. Unde per voluntatem omnium nostrum ex justitia Apostolica decreverunt hoc, ut pro decem annis de labore, non plus possit querere exactor, nisi duplicatos solidos ad rationem de quinque in sex, quoniam in antiquo tempore hoc fuit nostra civitatis, alium laborem non exigebant, nisi de quinque in sex. Vnde pro decem annis decursum non possit querere nisi veterum labo-

Cathari
Trinitatis
Diocliensis.

Cathari
Legatus
Sedis
Apostolicæ
Anno
1197.

Tributum
quoniam
quæ
quæ
Cathari
sub
tempore
legati.

Cathari
Trinitatis
Diocliensis.

Cathari
Trinitatis
Diocliensis.

Cathari
Trinitatis
Diocliensis.

Cathari
Trinitatis
Diocliensis.

reus de quinque in sex; et decem vero annis
sursum non posse quærere est duplicatus. Na-
quidem scripturam bene resoluimus esse saltem,
sed nullo modo non debuerit parumque; sed quia
tandem; quia ille scriptus fuit, plene reuolue-
retur iuxta hoc decretum bene scripturam confir-
mamus; et firmiter, perpetuiter esse tenendum
communi voluntate habemus. Hoc fuit illam sub
tempore Domini nostri Regis Pelicani, et Constan-
tina regente apud nos Desimiani, et fami-

Ego autem Janus Preshyter, & Consiliarius Notarius audiens hoc ab istis Nobilibus sine dilatorum prenotari.

Cum Presbyteri quidam ad alienum concessisset, nec solventes essent, aut certe diutius, quam pasci foret, solutionem differenda, Comes civitatis, ut creditorem ab omni fraude ac damno tutum praeferat, iussit filium nescium quid pignoris dare, quos illi aptagias vocabant. Sergius Archidiaconus id rem esse pessimi exempli ratus, et immunitati ecclesiasticae repugnare, cum Episcopus obesset, curiam adit, et coram ipso Comite, ac iudicibus, denunciavit nemini, praterquam Episcopo, aut, illo absente, Archidiacono sui filio pignora quocumque ab clericis exigiendi: id quod omnes una voce tamorabant.

In anno Domini MCCC. Mense Augusti. Erant tunc, ut pro quodam debito fuisset data aptasia super presbyterum Michaelis Comiti Turpam, et postquam hoc factum uniuersum fuisse Archiepiscopo Sergio, qui tunc primum Ecclesie transibit, venit in curia orationis iudicium, qui ipso tempore erant, videlicet Drago Petrus Basilii, cum Petro Petri Tychpiori, etque Simonis Iuni, et eorum alterum iudicium conuenerunt Comitem Turpam. Et indicatum, ut Comes non auderet recipere aptasias super aliquo clericum, nisi Episcopo, vel si in Episcopo in civitate non fuerit, bene postulare Archiepiscopum, habere collendi opusculum super quolibet clericum. Scriptis hoc Iunius Comitis Notariis.

BLASIUS EPISC. CATHARENSIS XII.

Cujus nomen Tabulis Carbarensibus anno
1257. & aliis deinde usque ad an. 1339.
inscriptum invenio: De nomine Dei aterni,
& Salvatore nostri Jesu Christi. Anno Milii. CC. XXI.
15. die iurante mens. Septemb. sub tempore Do-
mini Regis Rodolphi & Conitis de Sely, Episcopi
vero Domini Blasii. Anno Milii. CCXXIII.
mense Octob. sub tempore Domini Regis Rodol-
phi, & Rever. Domini Blasii Episcopi &c. Sub
tempore Domini Regis Vladislavi, & Domini
Blasii Episcopi &c. Sub tempore Domini Lectu-
ri universitatis Regis, praesidente Catholico Ecclē-
siae Blasio Anno vero MCCXXXII. de mense
Janio Indict. XII. Primum de Blasio scribere
aggredior, duos illos reges, qui temporibus
illis Carhari dominabantur, Rodolphum &
Vladislavum, bene Ladislavum in disquisitione
vocatos censui, utque enim abrit sum a
Commentariis Magni Orbini de regno Slavo-
rum, tum ab Catalogo Regum Serbie, quem
Carolus Desirine diligenter conficit. Sep-
timum Simconem filium ab Emerico Rege Hun-
garum regem expulsum, et iuxta dictum est,
post mortem Volcani, seu Volcani fratris, a
quo in partem regali vocatus fuerat, & Ma-
gno Turpi titulo indignus, totius Regni Ser-

biliani, seu Balcani potius est; & anno 1220.
adhuc regnabat, ut constat ex eius epistola ad
Honoriū III. apud Raynaldum in Annalibus
ad hanc annum affixa, in qua ex variis pro-
vinciis, in quibus dominabatur, hos reges ti-
tulatos sibi adscripsit: *Stephanus Dei gratia Ser-
via, Dioclie, Thracie, Dalmatie, atque Bo-
chevlie rex coronatus, Maurus Orbium duos*
filios Stephanum attribuit, Neemanum II. cognom-
ine Crapulam, & Rodoslavum. Huic parens
Principum Chelmenium Petri Comiti ademp-
tum dedit. Idem Orbium scilicet genealogiam
Mecaniam familiæ constituit, in qua nullus est
præter hunc Stephanum filium, qui Rodoslavum
nomine appellatur. Hic igitur fuisse oportet,
qui post Stephanum parentem regnum Serbiam
Raskiam adeptus in Tabellis Catharenlibus an.
1211. & 1217. supra laudatis nominatur; &
Orbinum erratè arbitror, qui Rodoslavum an-
te parentem morte præemptum fuisse existimat.
Rodoslavo in regnum Serbiamum successit Ula-
dislavus, sive Ladislavus, qui in Tabellis Ca-
tharenlibus an. 1279. Regis nobilissimi titulo
donatur. Hunc Rodoslavum filium fuisse censo,
qui abest ab serie illa genealogica apud Orbi-
num. Duos igitur filios Neemanie reges Ser-
bie & Rascie habemus ex monumentis Ca-
tharenlibus tum a Mauro Orbino, tum a Ge-
rolamo Dufresne præcæsumis, Rodoslavum &
Uladislavum, alterum filium, alterum nepo-
tem Stephan, inter ipsum Stephanum & Ne-
manum II. interduci Stephanum filium & fratrem
Rodoslavi cognomento Crapulam interjectum.
Itaque Neemanus II. post fratrem & fratris fi-
lium regnavit. Nunc ad Blasium Episcopum
revertitur.

Hoc anno 1222. ledem cathedram adeptus anno proximo Eidem S. Maria in Fuarior, quam Andronicus ante annos quadringentos exstruxerat, ut supra dictum est ex tabulis Cathedralibus, in quibus de corpore S. Tryphoni S. Catharinae advecto, ex vertutibus collapsam Cathedrales restituerant, solemniter ritu consecravit. Seu lege, seu consuetudine constitutum erat, ut navarchi annuam quandam pensionem pro fregellis navibus Episcopo solverent. Nulla quidem erat controversia, quin majora navigia huius oneri subiecta essent; minora exempta esse iusti contendeant, & pro his nihil se debere ejusdem, solutionemque Episcopo obtinuisse negabant. Blasius non sine gravi querimonia rem detulit ad iudicium civitatis, qui cum navicularios seniores in quadammodo acedicio versarent, ex ipforum sollicitudine secundum Episcopo sententiam iuterunt; praeteritum cum recens esset de hac re praedictum, quo Simon nauchus Sergio proximo ante Blasium Episcopo pro sua navicula pensionem solvere iustus fuerat. Hac autem est Iudicium Catharensum sententia.

In anno Domini Incarnationis MCCCXXII. mense Janu. indit. X. Coram nobis juratis Judicibus Joanne Jacobo, & Desja, Blaise Cat. Episcopus misit quatuordecim super noscendum scripsit, dicens quia oportere dare mihi nuncios tam de majoribus rebus, quam de minoribus; denique ad hac quatuordecim respondit Andree Cateri decem, quia nunquam fecimus datum fuisse Episcopo de minoribus barcellis. Interem vocantes nuncios quatuordecim nos, si antea hoc datum fuisset; & in hac testificatus est Simon decem, quia Episcopus Sergius me convenit de hoc reddito; &

2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345
 2346
 2347
 2348
 2349
 2350
 2351
 2352
 2353
 2354
 2355
 2356
 2357
 2358
 2359
 2360
 2361
 2362
 2363
 2364
 2365
 2366
 2367
 2368
 2369
 2370
 2371
 2372
 2373
 2374
 2375
 2376
 2377
 2378
 2379
 2380
 2381
 2382
 2383
 2384
 2385
 2386
 2387
 2388
 2389
 2390
 2391
 2392
 2393
 2394
 2395
 2396
 2397
 2398
 2399
 2400
 2401
 2402
 2403
 2404
 2405
 2406
 2407
 2408
 2409
 2410
 2411
 2412
 2413
 2414
 2415
 2416
 2417
 2418
 2419
 2420
 2421
 2422
 2423
 2424
 2425
 2426
 2427
 2428
 2429
 2430
 2431
 2432
 2433
 2434
 2435
 2436
 2437
 2438
 2439
 2440
 2441
 2442
 2443
 2444
 2445
 2446
 2447
 2448
 2449
 2450
 2451
 2452
 2453
 2454

Andersson
 24 1/2-10-
 larva duo
 ruga 20-
 bila 20-
 rin 20-
 Delinea
 20-10-10

● 華盛頓
● 紐約
● 倫敦
● 巴黎

judicatum est me dare, & dedi illud tibi. Testificans & alios homines, Lycopidius Zige cum Vitalio Farou, & Martino Mosce. Unde nos videtur ex consensu aliquorum nobilium sic jubente, ut deinceps tam novas naves, quam hircella detentis reditus Episcopo, firmioris esset. Et hoc invenimus reditus de mare, de uno erant medietatem medietatem, & de duobus arboribus novum modum.

Mense Octobris ejusdem anni Blasius erat Ragusa, & cum Aconico Pontificis legato testis interfuit ad Joannem Gundula die 2. mensis Octobris pro Monasterio S. Jacobi de Viscopra diocesis Ragulina; eaque habes descripta in Arcangelo Archiepiscopo Ragulino XVIII.

Anno 1227. Ingenti letitia affecti sunt Catharenses civis, & sacris solemnibus universa civitas gessit, cum caput S. Tryphonis, quod ante multos annos seu vi, seu fraude ablatum fuerat, Matthæus quidam de Bovali civis Catharensis distinctis recuperatum in urbem retulisset. Extat hujusce facti memoria in antiquo Oclawario, quo dies facti celebrari solebant S. Tryphonis cultui adscripsi, & die Noverberis nona supra decimum Officium translationis prioris Capituli integras novum Lectiones habet ex historia confectas, quam sive vetustitudo, sive vetusta Ecclesia hujus monumenta, nunc forte desperata, de translatione Capituli S. Tryphonis Catharensibus civibus commendaverunt. Neque autem quidam illustriam ipsam Blasio Episcopo tribuere, qui in testimonio dicationis Matthæo facta pollicetur, se, cum narrationem invenit, translationis istam Capituli S. Tryphonis conferre, Matthæi nomen eidem inscripserunt; & cum gessit de hac translatione scripserimus, in eadem gente scribam: hanc tamen probata fidei, ut constabit, ex Oclawario dilectam hic exhibebo, aliquibus notis illustratam, acque emendatorem.

Transfessis annis (1) circiter centum ablegata a translatione Corcoris (2) S. Tryphonis ex Phrygia, hostes soluta iurisdictione Catharam (3) deprehenderunt, & inter alia Caput ipsius Sancti in eum in medium adveniens adduxerunt, & secum prædæ onuli adduxerunt: quod per multum tempus latuit, nec scire poterunt Catharenses, qui in loco pretiosum Caput reconditum haberent: donec ita Deus Mexico discerneret Matthæum quidam (4) Bonaechus Catharensis mercator negotiorum gratia peregrina Macedonia, superiorique Myia Constantinopolim pervenisset. In ibidem, ut hi, cum plerisque familiaritatis interfectionem comparavit, atque inter temporales sue mercatura negotia, divitia illustravit inspirata, spirituales commercium non pratermittit, itaque quicquid eum ab humanis rebus sibi supererit, ad reum ad sacrum D. Tryphonis Caput inquirendum conferbat. Scitabat enim prudens mercator, quod si conceptum in animo votum, Deus propitius, prospero evolutu perfecisset, nullum patrie sue magis gratum, magisque precandis muneris effere posset: utque divitiarum sibi in tam pio opere profuturum facillime impetrare posset, caput nobile cum vultu, precibusque altissimè impiorum clementiam, ut ipse Deus amplexibus omnium secretorum cognitor mentis sue gressum dirigere, & locum, in quo sacrum Caput delitesceret, sua illustrabili pietate sibi ostendere dignaretur. Dum sic supplicat, acque humilis in tam sacris propitiis per-

severaret, quadam die, casu quodam precum obitum habuit Monachum, quem quasi in spiritu adlocut, ut eidem sui pelleret attentionem pateret, itaque, speque non inani concepta, dantesolum, capiteque congruentibus verbis de Sancti Tryphonis Capite discuti, aperire et scilicet, qualiter alias ad hostium asportatum fuerit, Cantigit eadem, ut Monachus ipse esset ille, sub cuius custodia sacrum Caput habebatur, cui beatus Tryphon super in ianuam apponerat, atque hortatus fuerat, ut ipse eum in Dalmationem Caput suum traderet non recusat. Unde hic a mercatore acceptis, suspicatus caput Monachus, ad rem gratam Martyris faciens esset, si mercatori eidem Caput suum ingenti studio, ac instantia requiriti concedere non tardaret.

Cumque responsum in diem translationis mercatori dandum praterisset, sequenti nocte, dum quiesceret Monachus, electis suis admittit, ut eidem mercatori sacrum Caput pateret dare non esset. Maor autem mercator ipem habuit in Dominum magna aviditate Monachi responsum expellat: quem cum ostendit Monachus, eum omnia, que sibi nolle acciderent, exaravit, & cognita sancti Martyris voluntate, Caput eius se libenter et datum spopondit, petens ab eo, ut ex fortuito suis eius inopia subveniret, hic præcipue de causa, ut si forte res per eum gesta publicaretur, sibi propter metum meritis evitandum iode fieri, peccat se balat, unde vita sua, ac peregrinationi indultis consulo posset. Fuit prudens pueri more illius rursus, qui thesaurum in agro absconditum inveniret, cuiusque pro re emendo vendiderat: postulatam divitiarum substantiam se datum attulit, dummodo sacrum pignus sibi citius exhiberetur, itaque devotus mercator non modicum pecunie summam ex rebus venditis Monacho libenter erogavit, & accepta pretiosa Capite illud in Sancti Nicolai Convolis apud quendam Monachum suum familiarem mercibus involutum upasit, donec reperta navi inde solviret. Nec multo post profectus navi veniens, que erat in portu, ad prius status solvituram, cum laetus mercator cum felici ore conferebat, & cum ea discederet prospera casu usque Thessaloniam navigavit: dumque sic secendis ventis navigaret, mercaturæque universi periculis transirent, S. Tryphon valuit pro sui mercatoris nautis divitiis impendere.

Erat siquidem ex nautis unus, qui longopulus inopere lingue, & aurium densissimum amiserat, totius enim, & surdus daretur, quem quidem præparans nullo humano suffragio a se dicere poterat. In igitur, quod reliquum erat, votis, & genitibus saltem a Deo revera omnium anillere humiliter postulabat, cuius ex alto Dominus votum propitius per S. Tryphonem aliisque velle artis humane medicamine eo ejus ad inveniendum, & aures ejus ad audendum mirabiliter aperuit, (5) qua res universis, qui in eadem navi erant, & admirationem attulit, & eos ad laudandum Dei clementiam votis provocavit. Solus autem mercator sciebat tanti miraculi auctorem: ceteri vero nautæ ignorabant, insens corum, que secum rebebant; & præterea timebat mercator detegere: ne si in propatium res foret, tam pretiosa margarita, pro qua plurimum laboraret, privaretur: & ideo relictis exinde navi, conditissime equis, cum sacro Capite, aliisque rebus suis Dyrrachionem versus

de nautis
corbis quæ
dicit

arguitur
pateret
nautæ

Capituli S.
Tryphonis
interfecti,
& translati.

Monachus
Bonaechus
Catharensis
mercator
inquirit
Capitulum
S. Tryphonis.

professus est. Cuiusque Dyrrhachium applicuisset, pululabat jam fama de adventu sacri Capitis, & propterea studiosissimus mercator, coudasta cymba, intercepta nocte solvens Dyrrachio Oceanum pervenit, ibique commendatis secretis facinus suis, quae mercatum unum appellabatur, Monachis apud scapulum non longe ab oppido degentibus, & reversus in continentem cymba Monachorum sub specie cuiuspiam secularis negotii, expulso casu Catharum professus est. Quo cum applicuisset, convocatis suis moramatoribus civitatis, eisdem suorum negotiorum secretum referavit, sequae suamque operam eorum discretioni commendavit: a quibus summa cum exultatione exceptus, officiosaque assidue, laudibulque profectus eorum ipse sacra liberalitatis (6) accepit.

Certis itaque de Patrum liberalitate, assumptis secum dubiis comitibus, pedestri itinere ut venterent, quanta poterit celeritate Gledinium reverteretur est, sacrumque Caput cum aliis rebus suis ex loco, ubi deponebat, illud insulis, duosque dies totidem ab maris praestolans tempestatem commoratus, sedatoque quasi miraculo mari, scilicet mercator, extorta a Monachis cymba, cum eisdem sociis Catharum versus navigavit: quo cum advenisset, sacras reliquias usque in diem crastinum in ade S. Petri prope civitatem disposuit. Episcopo, clero, ac universo populo de ejus adventu communitis. Graecia autem die ejusdem materiam solennis processione ordinata cum toto populo veniunt ad praefatum adem, omnibus jubilationibus, sacrumque Caput jamdiu desideratum sublevarunt, ac in Dei laudibus exultationibusque hymnos, & cantica solenniter decantantes, ac Episcopi meritis in urbem apportant, & in ejus templum intraducunt super majori altare collocant.

Tostem autem sacrum Caput ab universis novis lacrymis pro multa laetitia ebullire suspens venerabiliter venerunt, cunctisque caritativis rite peractis, factis in reliquias sacrosancti Martyris, altarumque Sanctorum in sacris collocatis, omnibus Deo gratias agentibus, qui ipsius martyris intercessione dignatus est Caput gloriosum eis restituere. Deinde vocatis Patres Matthaei beneficii labores, ac sumptus beneficii aliqui ex parte recuperare per ipsum pro recuperanda sacro Capite impenses, una cum Episcopo, cleroque agrum insigne de ratione Ecclesiae donaverunt, ipsumque (7) Novitiam etiam immunitate annis quatuor tributarum maxime, etque nobili Masoleum sub vestibulo prope portam magnam Cathedralis Ecclesiae S. Tryphonis concesserunt, eundemque sibi, suisque haereditibus publicis instrumentis corroborant. Translatum est autem, seu restitutum Caput S. Tryphonis Catharum de suburbanis Caesariensis tempore (8) Domini Regis Radislavi, & (9) Blasi Episcopi Catharesis anno a salvificis Nativitate Domini nostri Jesu Christi (10) ducentesimo vigesimo septimo supra millesimum, quatuordecimo Calendas Decembris, praesente Domino Jesu Christo, cui est salus, & gloria cum Patre, & Spiritu Sancto per infinita saecula saeculorum. Amen.

Notae.

1 Saeculo igitur decimo dicendum est S. Martyris Caput fuisse Catharesibus ablatum; 6. quidem

a Beati Corporis ex Phrygia translati secu-

lo nono facta est, sexaginta fere annis ante cladem Saracenicam, & Alservium eversum, quo anno circiter 866. acciderunt; quare amorem octoginta supra centum summa si ab anno circiter 806. & initio saeculi noni deducatur, sub finem saeculi decimi, & anno circiter 986. facrum hunc thesaurum Catharo creptum compertus.

3 Hoc urbis Catharesis discreto, vel Sammeli Bulgarorum Regi tribuenda, qui cum Bulgari a Graecis delivissent anno 976. fratribus interfectis, sibi uni regnum arripuit, & Illyricas provincias tyrannico imperio exegitavit; vel a Graecis Imperatoribus illata est, Basilio, & Constantino, quorum potestate Dalmatia tunc subiecta fuit: itque pluribus bellis Bulgaros, subditosque illis, aut federatas regiones diu persecuti sunt, ut sibi deinde subirent.

4 Matthaei agnomen hic corrigendum; quod in tabulis donationis ipsi ab Episcopo factae, & inferius exhibendis legitur; Matthaei de Boreli.

5 Hoc miraculum, quod mercator solus intulit ope S. Tryphonis petratum fuisse, ita accidisse existimo, ut, cum ille nemini aperire voluerit, quoniam thesaurum secum deferret, furti, ac morti aucta infelici fata permovent S. Tryphonem occidit, quo auriam, linguamque utrumque homini a Deo impetraret.

6 Quam remembrance Catharesis clivis profectus sunt Matthaei libores, & indolentiam in perquirendo Capite S. Tryphonis, narrat hic auctor paulo inferius; & quod ad agrum attinet, cum tabulis mox citatis narratio continetur.

7 Haec in tabulis donationis omittuntur; & recte; quippe Episcopus Blasius, clero assentiente, agrum solummodo S. Theodori dictum, quod ecclesiasticis parvis erat, Matthaeo donavit: cetera vero Magistrorum, civiumque liberalitas, ac munificencia illi est elargita.

8 Vide, quae superius de Radislavo diximus, ex quibus patet huius narrationis fides, & auctoritas. Errat autem Zmajevichius, qui in notula huius epochae adiecta refert, Radoslavum anno 1098. regnasse, & S. Capiti translationem in annum circiter tertium saeculi undecimi supra septuagesimum referre videtur: scilicet enim. Cum translatio Capitis S. Tryphonis facta fuisset tempore Radislavi, qui regnavit in Illyrico circa annum Domini 1098. talit tempore, non vero anno 1227. ut in fine alius lectionis talis officii ascribit, eandem evenisse dicendam est, utique anno 87. postquam illud clavam Caput a Graecis Illyricorum Regem hostibus rapturn fuerat. Sed & sinceram Blasi Episcopi tabula hanc chronologicam narrationem notam confirmant; & Radislavi regnum cum Blasi Episcopato recte convenit; hic vero Radislavus ex Nemagea familia fuit Stephani filius, & Simeonis nepos, Serbica, Rasciaeque Regum; illeque jam anno 1221. regnum obtinebat, ut Catharesis tabula produnt, eodemque anno Blasius Catharesis Episcopus in istem nominatur; & Radoslavus alter, de quo Zmajevichius, ex Draghimici familia fuit, qui a Catharesibus misere premeus interit saeculo undecimo, ut Orbibus, & Carolus Dufresne retulerunt. Draghimiro Dobroslavus, & Michael, & Radoslavus in Serbis regnum successores post hunc Bodinam, Michael, & Dobroslavus hoc

interit
prope tem-
plum Co-
pae eregi-
t.

& Blasi
Episcopi
translati
Capiti.

7

8

9

10

nomine secundus regnum adepti sunt. Exinde, ait Dufresne, Georgius Rodini, & Jaquies filius Regni Soriani possessionem adit circa annum 1115, unde colligit, Radoslavi regno annum eiecit 1098, fortasse supremum recte a Zmajevischio attribui potuisse.

9 Blasii Episcopatus cum Radislavi regno conjunctus etiam in Tabulis Catharensibus anni 1212.

10 Hæc chronologica nota tabulis quoque donationis adijcit Mathias ab Episcopo factæ. Hæc vero in hæc verba sunt hujusmodi.

In nomine Dei aeterni & Salvatoris nostri Jesu Christi. Ego Blasius licet indignus Catharus. Episcopus una cum omni Catharensi Clero, necnon Communitatis prædictæ sub tempore Domini Regis Radislavi, facinus hanc breve Mattheus de Boreali propter bonum servitium, quod gessit circa nostra Ecclesia & nostra civitatis, adjuvans nobis Caput Sanctissimi Tryphoni nostri Praefectoris. Igitur de pieno corde facinus sibi ætenuum secundum vestram posse, & donemus illi agrum de S. Theodoro, ut habeat illud cum Dei benedictione & nostra, & habeat possessionem ex illo facere suam voluntatem, sicut ei placuerit. Et hoc sibi concedimus, ut ex omni collectione, quæ in civitate fuerit, de magna sive de minima, ipse & filii ejus, & universi sui heredes, qui de Mattheo nati fuerint, sicut abfoluti ad omni datione Communitatis in perpetuum, & cum gesta de hac translatione scripserimus, ipsum in eadem gesta scribam. Et hoc omnia, quæ sibi permittimus, & sacramenta firmamus, & quicumque hoc decretum audiverit temeraverit, & hanc permissionem sibi datam non audierit, ex parte Dei Omnipotentis sit maledictus, & subiacet in pena excommunicationis, tam ipse vixerit, & et confirmandum hac pagina Notarii Capitularis ex iussione Episcopi nostri Tryphoni Archidiaconi cum presbytero Jacobo Archipresbytero, & presbytero Joanne Communitatis Notario, & multis aliis presbyteris multis cum Tryphone Bolze & Milega Dico, quoniam ipso tempore iudices jurati erant in civitate. Testes tunc existentes Sergiuliano, Andreas Catib. Marino Melche, Joannes Ratici, Joannes Jacobus, Petrus filius Joannis Dabiniæ, & hoc donum, quod sibi damus, nullus homo præsumat violenter tollere pro quacunque suo debito. Hoc fact. An. mill. CCCII. Mensis Octobris.

Ego autem Joannes Presbyter & Communitatis Notarius ex iussione scripsi.

Caput S. Tryphonis Constantianopolitani translatus seu relictus fuisse dicitur in Lectionibus antiquis, quæ clerici Catharensis die festo S. Tryphonis Martyris inter divinam Palæodiam recitare consuevit. Translatum ad seu restitutum Caput S. Tryphoni Martyris Catharum de suburbano Constantianopolitani tempore Domini regis Radislavi & Blasii Episcopi Catharensis anno a Salvaterra Nativitate Christi MCCXXXII. xiv. Kal. Decembris. Itaque vel corpus S. Tryphonis Catharum adiecti caput dedit, ibidem relictum, unde illud foblarum fuerat: vel si corpus integrum Catharenses de Venetis emouit sæculo octavo, ut supra dictum est, postea et Caput ademptum, furtivum, & Constantianopolim delatum fuisse necesse est, cum scilicet Imperatores Orientis Cathari dominabantur. Quare Mattheus de Boreali sacrosanctum illud Caput Constantianopolim vel tum primum adve-

xii, vel recuperatum revertisit.

Anno 1219. de sententia ac voluntate tam Capituli, tam Magistratus & Consilii Catharensis Blasius Episcopus, penna anathematis interposita, vetuit quælibet civem aut credere aliquam causam Mattheo Canoniarum S. Georgii, ejusque Monachis, aut ab illis emere ullas Canonici possessiones, aut denique pecuniam illis credere, ab eisque de sacra vel domesticæ lupulicili quidpiam pignori accipere.

Ita anno Domini incarnationis MCCXXVIII. 11. die æstante mensis Octobris, postea campanæ &c. in primis Dom. Blasius Episc. Catharens. cum Tryphone Archidiacon. . . . & reliquis clericis de Capitulo, cum iudicibus juratis, & nobilibus civitatis, hoc decretum insinuat, ut ab hac die in antea nullus homo ex civitate præsumat credere aliquam causam Abbati Mattheo S. Georgii, nec ipsius Monachis super causis S. Georgii, nec nullas bonas emat ab illis emere terras aut vineas de S. Georgii, nec credere illis aliquam pecuniam super paraverit Monasterii. Et quicumque hoc fecerit, perdat pretium, quod illis datum habuerit, insuper subiacet in pena excommunicationis.

Blasius itaque ad annum 1240. vitam perduxit, anno quippe superiori 1239. ejus nomen cum nomine Ladislavi nobilissimi Regis tabulis Catharensibus adscriptum est. Et successit

DEODATUS EPISC. CATHARENS. XIII.

Qui hæc Ecclesiam regiebat anno 1247. hoc liquidem anno natus S. Georgii rogatu Capituli & totius civitatis, ad quam illa iure patronatus pertinebat, itaque Georgii Abbatis solemni ritu ac cæremonia consecravit, tabulæque consecrationis conscripserit.

Anno salvaterra incarnationis Domini MCCXLVII. n. Septembris. die duodecima æstanti, Jovis. V. Ego Deodatus Episcopus Ecclesie S. Tryphoni de Cardaro ad possessionem Capituli Ecclesie ejusdem, Communitatis ejusdem civitatis, ac Georgii Abbatis Canonici S. Georgii dedicavit Ecclesiam S. Georgii ad laudem Dei, & honorem S. Mariæ, necnon aliorum Sanctorum, quorum reliquie hic continentur, S. Georgii, Abdon & Sennen Martirum, ac SS. Innocentium, quæ Ecclesia prædictæ loci erat prædecessorum totius Communitatis Catharina, venerabilis Dei Ecclesiam gubernantes Innocentio Apostolice, Domino autem Uroscio regnante. Quod præfatus scriptum fieri fecit per Diaconum Micham de Gigna Not. prædictæ Communitatis, cum manu propria & signo conscripto.

Post Neomannum II. cognomenis Crapulum, qui a Patriarcha solemni ritu rex inauguratus Stephanus nomen assumptus, & postea suis relictus hereditarium reliquit, Serblis & Ralca regnum obtinuit Stephanus ejusdem Neomanni II. seu Stephanus filius, quem Pachimeres apud Casolum Doctrinae Uroscio vel Uroscum, vel denique Uroscum appellavit. Hic est ille Uroscus, qui in tabulis consecrationis templi Georgiani nominatur. Ejusdem Uroscii nomen anno superiori inscripserat extat in quodam Statuto Communitatis Catharensis, quo mancipia injulte veterari prohibentur: Anno Juer. Dom. Mill. ducentesimo quadragesimo sexto, mense Septembris, secundo die intrante sub tempore Domini Regis Uroscii . . . Catharina urbis prædictæ Juvio Jadera, & Consilio universo hoc decretum fuit sub Juvio publicè compense &c. Porro Stephanus

Deodatus Episcopus
ad hunc
conscribitur.

Deodatus Episcopus
ad hunc
conscribitur.

Stephani
filius
fuit
Neomanni
regis

Formale
donatione
Mattheo
die ab Episcopo.

non solum *Urgell*, sed etiam *Radoslavi* nomen tibi adoptavit: nam in Privilegio, quod anno 1150. Catharensibus concessi, sub initium quidem te ipsum *Radoslavi*, sub finem vero subscriptum est *Stephanus Radoslavi*. Si temporum ratio habenda est, *Stephanus Radoslavi* alius esse atque a *Stephano* *Niemani* filio, quem *Uroslavi* nominatum fuisse diximus; & duos fratres habuit in eodem Privilegio appellatos *Uladislavi* & *Uroslavi*. Cum nunc apud *Serbios* regnarent, uterque abest a serie de *histeria* Regum *Serblorum*. Inveni in diploma *Stephani Radoslavi* & *Slavonici* in *Polonia*, ex *italico* in *latinum* sermonem conversum hic subiecto.

Privilegium
Catharensi-
bus concessum.

Gloria ei, qui continet omnia, *Deo* nostro, Cui terrarum *Conditor*, & filio eius *Universalis* itaque *Spiritus Sanctus*, Gloria iterum tua semper. Dux mox, Imperator, Imperatorum, & Dominus possessorum, omnia vera & gloriosa *Divinitati* omnia accepta referimus. Tu Dominus et Imperator & Dominus, qui res omnes tuas & conservas, vides miseris in homines a te procreatos, qui pro tua immensa miseratione capivum hominum redimisti, & velum tamen nobis reatisti, ut nos servitute exaltes, vitæque immortalis donaret. Tu et Dominus Deus quoniam sacrificii, & omnia providentie tue carere & cunctis, cui omnia recta & iusta placent, inique & pervertit non tam; & cum diabolus *Lucifer* ob suum pravam cogitationem & asinus conatus a sublimi gloria se sublevari in aeternum nominant creaturamque tam Angelis percellens decidit, Angelis tibi obsequentibus ac factibus fecitque alteraque beatitudinis consortes dedit totamque *Militemque* *Virginem Mariam*, et qua natus *Christus* in hoc mundum adventa mors nostra redemit, episcopi imperium curavit; qui crucis officio vitam nobis comparavit. Ego *Radoslavi* pauci ac propitius *Dei* beneficii Rex *Servie* & ora *Uroslavi*, & fratres regni mei *Uladislavi* & *Uroslavi* nunciam ipsi repa-ramini, & nostrum te memoriam reverentiam foveram *Deo* & *Uroslavi*, quod honorabile nobisque fides civis & patris *Catharenses* pre-stitere per nos nunc Dominus *Stephanus* primo coronato Regi, & *Deo* nostro (1) *Santo* *Simoni* *Nemagie* primo in gloria, qui fuit calumniam rei *Christianæ* & mente revolvimus prave diabolici cogitationes, qui sublimi scientia sua elatus exaltatur sedem suam ad Occidentem col-locare, & similis obsequio fieri voluit, quemque Deus omnium mentes & cogitationes intrapicem celo detulit, eternisque apud Inferos ignibus ablitit. Postea consideramus verbe il-*la* *Domini* *Dei* *Servatoris* nostri, que *S. Joannes* in suo *Evangelio* descripsit, & precepta, que *Iesus Christus* *Isidori* tradidit, cum eis *vicem* *sanctis* *decetis* *deceat* *Si* *precepta* *vera* *servaverint*, *ecce* *quidem* *discipuli* *mei* *erunt*; itemque illa ab eodem *S. Joanne* *relata*, *Oves* *meæ* *vocem* *meam* *audiant*, & *sciant*, & ambulant iuxta precepta mea, & ego dabo illis vitam æternam. Ad hæc plane modum fides nostri civis & patris *Catharenses* semper vobis auscultat, voluntati vestræ obtemperant, & nobis profus amorem in vobis dillio antecedit fuit, & omnibus nobis *maius* *augmen* *non* *audientem* *se* *prædicantur*, qui sua privilegia & diplomata humiliter submissis animo vobis exhibuerunt; Privilegium *sanctum* *gloriosi* *Regis* *Georgii*, qui cum transisset *isidem* *Conventum* *Perigla-*

ram in ea solo ac patrimonio, in quo una re-
fuerunt ac restantem *idem* *S. Archidiaconi* *olim*
ad ipsi *conditum* & *fundatum*, ubi *Catharensi*
episcopi *territorio* *hunc* *prelatus*, *confirmavit* *illis*
possessorem omnium *horarum* & *viticarum*, quas
adhibebat in *pagis* *Ladiza* & *Periglava*, &
in *necessaria* *plantis* *alique* *ad* *fructus* *de* *Garbaji*
portella, *tenente* *omnium* *errorum* *usque* *ad* *ortum*
maritimam, & *malitiam* *cuiusque* *sive* *Regi*
sive *Dynasti* *in* *aerium*, qui *sua* *voluntati* *que-*
que *scriptis* *adversatur*. Nos itaque post
legum diligenterque perperam diplomata & *man-*
data *isidem* *Regis* *Georgii* *sancta* *precati* *su-*
mus *precamurque* *urbis* *Catharensi*, *cuiusque* *vi-*
ctis *atque* *actis*, quos possidet in *pagis* *Ladiza*
& *Periglava* & in *plantis* *super* *villis* *in*
alteram & *in* *sanctum* *sancti*. Amen.

Hæc *Catharensium* propria esse volumus & *jo-*
benas; & sequi ut occupare & ab eorum pos-
sessione subtrahere audiat, his *maliciis* &
autheori *inprecatum*, quem tamquam proditorem
Corpori *Christi* omni *oblitus* ac *desertor*.
Ego *Silvester* *Scriba* *hæc* *sanctum* *diploma* *iside*
Rege *stante* *ac* *subante*, *tenente* *ipsi* *Fratri-*
bis, *mea* *manu* *scripsi* & *iussu* *isidem* *Regis*
in *monas* *tridit* *idam* & *Medio* *honorabili-*
bus *Patritiis* & *Legati* *Communis* *Catharensis*;
quo quidem diplomate confirmatur Privilegium
Regis *Georgii*, quod *idem* *Catharensis* *Patritii*
constat ac *D. Regni* *Radoslavi*, episcopi
fratres *Uladislavi* & *Uroslavi*, qui cum il-
lus privilegium scriptum ac post *Christum* *na-*
tum *1145*, *libus* *Angeli*, *vicem* & *legitimum*
esse cognoverunt, & ratum habuerunt, & *ser-*
vant *iside* *hactenus*, quos ego ex *mandato* &
auctoritate *Domini* *nri* *Regis* & *Patritiis* *quid*
mea *manu* *scripsi*, *et* *aliquo* *Argis* *de* *10*, *iussu*
anos *ad* *ortu* *Domini* *MCCCL*, & *non* *conjecta*
signo *obsecavi*.

Stephanus Radoslavi: *Dei* *gratia* *Rex* *Servie*
& ora *Uroslavi*,
Domini *Uladislavi* & *Uroslavi*.

Nota.

Idem Progenitor: nam *Simoni* *filius* *Nem-*
ani *primi*, qui *relictus* *regis* *se* *in* *solitudi-*
nem *vitanque* *monachalem* *abdidi*, quantam
generationibus ostendit a *Stephano* *Radoslavi* *episcopi-*
que *fratribus* *Uladislavo* & *Uroslavo*.

De *Radoslavo* hoc præterea compertum ha-
bit, ductum fuisse ab illo in matrimonium
Helena ex *franco* *seminum* *que* *nobilissi-*
mam & *religionis* *sanctam*, quam *alii* *Mariam* *vo-*
cant; ex eaque tres filios genuit *Stephanum*
& *Uroslavi* *Reges* *Serbie*, alterum *Dragu-*
num, alterum *Militemque* *cognominatum*, ter-
rium *Prædilectum* *Archiepiscopum* *Serbie*, *He-*
lena *sive* *Maria* *post* *conjugis* *obitum*, cum
alio *in* *alio* *superioris* *Dalmatiae* *oppidis*, cum
vero *Cathari* *Canonibus* *S. Francisci* *fundavit*,
quod nunc *Pater* *Conventualis* *Franciscanorum*
conatus *iside* *antiquis* *litteris* *proditum* *est*.

Anno *Domini* *MCCXXXVIII*. *Monasterium* *S. Marie* *de* *Scutari*, & *Monasterium* *S. Francisci* *de* *Cathari*, & *Monasterium* *S. Francisci* *de* *Lon-*
tilaro, & *Monasterium* *S. Marci* *de* *Dalchini*
per *Domini* *Mariam* *de* *domo* *Chieriz* *de* *Francia* *Reginam* *de* *Scutari*, *hæc* *est* *Assise* *inferioris*
in *paribus* *Albania*. *Qua* *regina* *secum* *sepulta*
in *Ecclesia* *S. Marci* *de* *Dalchini* *coram* *altare*
visore *cum* *Domino* *Anselmo* *ipsi* *filio*; quem
loc-

Helena
sive
Maria
de
Cathari
S. Francisci

forte ex alio marito suscepit in privata rerum suarum fortuna, five ante, five post initum cum Radoslavo conjugium.

CENTIBERIUS EPISC. CATHAREN. XIV.

De quo Vincentius Babilichius ex Ord. Dominicanorum in catalogo Antislitum Catharensum: 1249. Centiberius Donati civis Catharensis, ipso sedente SS. Mirreyres Catharenses transfati Ragulinn. Sed horum translationum Ragulinn scelerandam esse diximus ad annum vicimum sextum seculi undecimi. Is tamen est Centiberius, ad quem scripse extant littere Innocentii IV. anno 1251. ut Episcopum Arbanoensem, qui Antiharenis Metropolitae subiecti remebat, sub huius jurisdictionem potestateque compelleret, suae vero huiusmodi ad nos Ragulinn perhumaniter mille.

Innocentius Cr. Vener. Fr. Episc. Cathar. Sal. & Ap. Ben. Nos nobis Ven. Fr. vester Antiharen. Archiep. quoniamdam docuerunt, quod Ven. Fr. vester Episc. Arban. eius suffraganeus ab obedientia & reverentia, in quibus eidem Archiep. sicuti ceteri eius suffraganei tenentur, dissentiant, pro sua voluntate arbitrio temere se subdiceret; & quomodo nullo super hoc exemptionis privilegio a S. Apostolica sit munus, praefato Archiep. in suis mandatis licitis & honestis obedire debere videtur. Quocirca fraternitati tuae per Apostolica scripta mandamus, quatenus si ea ita, praefatus Episcopum, ut eidem Archiepiscopo tamquam suo Metropolitano reverentiam & obedi. exhibeat, ut tenetur, attentius monere & inducas. Quod si monitis tuis in hac parte forte acquiescere contempnere, tu ipsum ex parte nostra citari praefatis ei terminum peremptorium compertum, quo per se aut per procuratores idoneos compareat coram nobis, eidem Archiepiscopo super praemissis legitime respondens. Item autem citamus & formam nobis tuis litteris transire praesentium continendis saluta. fuisse iurimur. Datum Perusii XII. Kal. Maij Pontif. nostri anno IX.

Huius gravissima controversiae historiam, quae inter Antiharensem & Ragulinn Archiepiscopos incedebat de metropolitico iure, quo civitates Dalmatiae superiores huius uterque jurisdictioni vindicabat, descriptam habes in Joanne III. Archiepiscopo Ragulinn XIX. Sed quid Centiberius egerit in hac causa, nullis litteris traditum invenimus: dubium tamen non est, quin Pontificio mandato obtemperaverit, licet Leonardus Ragulinn Archiepiscopi procurator publice obtulerit, nequid detrimenti per eas litteras afferret Ragulinn Antislitum juri ac potestati in Arbanoensem Ecclesiam: Eisdem litteris Leonardus de Terris Clericus Procurator Patris Archiep. Ragulinn pro ipso in audientia publica adduxit. Quas tandem ea condicione absoluit, quod scilicet litteris motis inter praefatos Archiepiscopos. Arban. ex parte sua, & Archiep. Ragulinn ex altera novum eidem Archiep. Ragulinn praesentibus litteris praedictum generetur. Quod pars altera promissit firmari coram nobis. De cuius rei testimonium praesentes litterae fere fecimus & nostro sigillo muniri. Datum Perusii Caledoniis Maij Pontificatus Domini Innocentii Papae III. anno IX. Centiberius vel anno 1254. vel insequenti sedem Catharensem vacuam reliquit; nam haec anno 1255. certe Collegium

Canonicorum Cathedralis Ecclesiae Capitularis, ut ajunt, jure civitatem ac diocesium Catharensem regibat, quod videtur intelligi posse ex quodam Capituli decreto, quod vetat bigamos, matrimonio illegatos, & quocumque ex ordine laicorum ab vici mundana statu & professione recentes faceret Ordinibus initiari; neque enim jus huiusmodi decreti condendi potestatemque usurpassent, opinor, Canonici illi, nisi ad eum Episcopalis jurisdictionis ob mortem Episcopi a praescripto sacrorum Canonum devoluta fuisset. Decretum autem in hac verba factum est.

Anno Incarn. Dom. Mill. CCCL. mense Junii Anno Incarn. Dom. Mill. CCCL. mense Junii die assente, Indict. XII. Nos quidem Ecclesia S. Tryphoni Capitulum in unum positum congregatum de voluntate omnium nostrorum sic de jure procuravimus ordinare, ut bigami aut conjugati vel de sacrali conditione ad sacrum Ordinem non promoveantur, volentes in Ecclesia omnia & scandala referre, & secundum ecclesiasticam jura vivere, & quicunque ipsorum ex parte praedictorum causa rogaverint adveniant, ipse a nostra Congregatione segregetur, ac vinculo excommunicationis sit irritum. Quibus autem secularium Magistratus antea fuerant in Ecclesia seculariter ducere sine antea Episcopi & Capituli praesentibus; quod praefati fieri fecimus per manus Diaconi Michae Com. Natalis.

MARCUS, five MARIUS EPISCOPUS CATHARENSIS XV.

Hic & Cenobio Dominicano Ragulinn evangelicos operarios in urbem recepit anno 1266, quibus ad vicum Dominicanum excolendum uteretur. Quo tempore Paulus quidam inter Catharenses pastillos in primis nobilis & pecuniosus, cum e conjugio Dabae lectissima femina nullo libero interfisset, quibus virum copiosumque patrimonium reliqueret, Dominicanam familiam sibi adoptare atque heredem instituere in animum induxit. Intraque templum S. Pauli quod ipse construxerat prope ab eadem Cathedrali S. Tryphoni, cum adificiis hostiliterque circumjunctis, consentiente & approbante Marco Episcopo, Dominicani Fratres domavit. Adhuc & Ragulinn Cenobio tres primarii Fratres una cum Cenobiarcha, qui nomine Magistri Generalis totius Ordinis infra stipulatione donationum acciperent, & oblati domicii possessionem adirent. Designatus est idoneus Fratrum numerus, & quibus solum Monasterium coelestet; quod initio quidem ad provinciam Hungaricam pertinuit, deinde vero in ipsa diocesi Dalmatiae provincia concessit. Extant tabulae, quibus Marcus Episcopus donationem huiusmodi amplissimis sane verbis confirmavit.

Anno incarnationis Domini MCCLXVI. mense Aprilis die Indict. IX. Mantei interatione Divina Episcopos Catharenses, nosterque Christifidelibus praesentes litteras inscriptas salutem in Domino sempiternam, Universitati vestrae duximus significandum, quod Paulus filius Dabae cognatus noster nobilis civis Catharensis, cum conjugis sua Domina Dabae sorore nostra coram nobis constituti praestarent tamquam eius patris Agniti Ecclesiam S. Pauli, quae est juxta Ecclesiam S. Tryphoni Cathedralis, quae propriis expensis edificaverat: tam

Donatus
Capituli
Catharensis.

Cenobii
Pauli
Catharensis
Indict. IX.
Pontificatus
Domini
XII.

Marij
Episcopi
Catharensis
Indict. IX.
Pontificatus
Domini
XII.

men cum sine horde essent carnali, spiritu sancto inspirante, sibi pro filijs adeptaverunt F. Michaelen Priorem fratrum Ordinis Prædicatorum de Regio & Cathara, & Fratres Florianum, Tryphonem, & Marcum Fratres Conventus Regij, vice Fratris Michaelis Generalis Magistri ejusdem Ordinis, ut ipse Ordo, & Fratres ejusdem Ordinis haberent & possiderent ipsam Ecclesiam S. Pauli cum domo & alijs pertinentijs suis circa Ecclesiam consiliatis in perpetuum. Et a nobis diligenter postulaverunt, ne præsentationem ipsorum ratiōnem habentes, Ecclesiam supra dictam cum suis pertinentijs eidem Ordini & Fratribus superius dictis confirmare in perpetuum possiderent dignemur; tali conditione interposita, quod si ipsi Fratres aliquo casu de Regio recederent, nec in Catharas essent vel venirent, Ecclesia supra dicta cum integro jurisdictionis reditu ad Paulum supradictum cum uxore sua & si eos Dominus ad se vocasset, jurisdictionis præstilla Ecclesie pertineret ad consanguineos proximos dicti Pauli & uxoris sue Domine Dobæ. Nos igitur petitionem jam dictam acceptantes ipsam Ecclesiam S. Pauli cum suis pertinentijs, ut dictum est, ipsi Magistro, & Ordini prædictis ac Fratribus Regij coram testibus Basilio Dragonio jurato juvare, Marco Leventis Basilij, Bartholomæo filio Basilæ vocatis & rogatis auctoritate Dei Omnipotentis in perpetuum possiderent confirmamus. In cujus confirmationis testimonium præsentis litteras supradictis Ordini & fratribus concessimus sigillo nostro roboratas; & ne ipsa confirmatio ratione sigilli nullum possit calumniari sustinere, ipsam per communem Notarium civitatis Diocesis Micham consensu fecimus. Adm. est hoc in Curia nostra Cathara. Et ego Diocesis Michæ supradictus Notarius ad hæc interfui cum testibus jam prefatis, rogatis, ut ab ipso Paulo, & eius Domina uxore audivi, in duabus cartulis veram sententiam contentis scripsi, & signo conscripto roboravi.

Superius jamminorem templi Paulini hæc inscriptio tabule lapideæ insculpta legitur, quæ annuū conditi abolitque additi, Pontificatum Urbani IV. Episcopatum Marci, regnum Orosii, sive Ursicii, & nomina Conditorum simul conjungit. Hac autem omnia inter se intrinsece coherent.

Anno tertio, bis tertio, millesimo, ducento, Quo fuit Urbani vice Quartus Papa Romanus, Orosius dante Dominus regnum moderante, Ecclesia Christi cum Marcus prefatus illi, Vir generis clari Paulus cognominis Bari, Nobilibus nata cum conjugio Dobæ vocata, illud fundavit templum, gentique dicavit Disservi Saulo mutato nomine Paulo. Pro quibus exores quilibet venit hæc æres, Quod calos opere tali meretur habere.

ad Urbanum
libertate.

Continuo autem in amorem excolenda civitatis artem cum se horum hominum labor effudit, ingens facta est morum in meliorem statum mutatio; schismatici perculsi, quorum ea regio selecta erat, cum Ecclesia in gratiam rediit; cives ad sacra mysteria usque, illud præclarum in primis ac salubre exitum, quod in sacra Edicula Canobio proxima localitatem S. Crucis sollemniter ex hostijs plique viris facile contulerat ex quoquepiam consuetum, quibus varia Christianæ pietatis opera præscrip-

te, certasque leges, ad quarum normam suos mores & vitam exigerent.

Orosius sive Ursiclus regi nemo amicior, nec juveniior, nec carior fuit Marco Episcopo, ac tradit P. Baberibus in suo Catalogo Antistitum Catharellum, & apud regem auctoritate & gratia plurimum valuit, ubique ab eo prebatur, quom impetraret. Hic Ursiclus rex Serbie atque Rascie ille idem est, qui nominatur in tabulis supra descriptis, quas Deodatus concili jussit, testis et esset tempus Georgiam ab se consecrati. Stephanus etiam dictus fuit, & præter Prædicatorum Serbie Archiepiscopum notum minimum duos habuit filios Stephanum cognomento Dragutinum, quem patres regio titulo donatum in regni societatem adscivit, & Ursiclam II. cum Milicium cognomen fuit, quem Ralciani ob egregias virtutes & plurima ab eo condita Monasteria Divorum catalogo adscriptum extima religione colunt. Pater Stephanus sive Ursiclus primus hoc nomen adhuc regnabat anno 1171. ut Carolus Dufresne ex Raynaldo & Pachimere scriptum reliquit. Illud etiam de Marco sive Mario Episcopo apud Baberibus memoria præditum invenio, quod sacriligum quendam rerum literarum raptorem gravissimo anathemate innoluit illi excommunicatio, quæ Marci sive Marci simul cum Neophitone Episcopo Zenta ex mandato regis Orosii Basilium quendam confixit, qui particulam ex ligno S. Crucis, factus icones, & reliquias S. Tryphonis læstipuerat: id Voislavus Comes & regis Administrat litteris tradidit. Ego Dei gratia & Domini regis Orosii Comes Voislavus mandato & scripto Domini Regis super placito, quæ noverunt Presbyter Michæ Poliquar, & Tripe adversus Basilium Dragonem de Ecclesia S. Lucie (i. S. Luca) & sui sententia Regis & ego pulso campanam & conjugio nobilibus Comitant civitatis, ut con-jarctos eos duo Episcopi, de Zenta Neophiton, & Catharensis Episcopus Marci, ut dicat si Er. Ego Voislavus vocari totos Episcopi Neophiton & Merium & totum Capitulum Ecclesiasticum, & nobiles & præbiter civitatis; & adduxerunt ligum Dominicum, icones, & reliquias S. Tryphonis, & ex præcepto Regis maliditerant Episcopi Er. Anno incarn. Dom. 1179. mens. Aug. 18. die.

DOMNIUS EPISC. CATHARENS. XVI.

Mulc Ecclesia preiit ab anno circ. 1280. usque ad annum fere vicefimum sextum sæculi proximi. Sacellum Divæ Virginis in oppido Presbitero diocesis Catharensis edificaverat quidam oppidanus nomine Heinz de Bibanis vir acie opulentus ac pius, illudque sacra-fu-
pellestus copiosa instructum, & pretiosis Divorum reliquijs locupletatum Patribus Dominicanis Ragutinis in perpetuum possiderendum tradidit. Dominus vero traditam illis possessionem confirmavit. Id docent tabule Catharenses, quibus adscriptum est diploma Episcopale.

Universis præsentis scriptum inscriptis Domini Heinz de Bibanis salutem in Domino sempiternam. Noveritis universitas vestra, quod ob dicto sano consilio virorum atque discretorum Capellanorum meam, quam in honorem Virginis Mariæ jussibus construxeram, Fratribus Pres-

Marci Episcopi
quidam
alijs.

Domini
Episcopi.

dominorum
sacelli
dominorum
episcoporum
episcoporum
episcoporum

capitulis de Regibus altius, delevi jure perpetuo possidendis sunt tamque, quod illi Fratres officium jam nominatum Capellam continue teneant; salvo hic, si aliquo legitimo negotio ad modicum tempus fuissent praepediti. Insuper dono eisdem Fratribus omnes ipsorum Capellae pretiosas reliquias, necnon & calicem argenteum cum aliis vestimentis sacerdotalibus, & altarii non modico ornamento. In cuius donationis testimonium sigillum illius Capellae duci praefectibus apponimus. Datum in Prescora, in qua sita est illa Capella, in Dominica ante festum S. Dionysii, anno Domini MCLXXXI.

Domini divina miseratione Episcopus Catharensis omnibus Christianissimis praefatus scriptura inspecturis saltem in oculum Salvatore, Quia saltem cum tempore qua dispensatur in tempore, cum non faciat illi necessaria commenda, igitur cum Dominus Henricus de Bibanis civis Prescorensis viri utique providi & discreti suam Capellam, quam in haerem constraxerat S. Maria Virgilius gloriosa, Fratribus Praedicatoribus de Conventa Regibus dederit, donavit, tradiditque, cum omnibus suis attinentiis jure perpetuo possidendam. Atque est ergo quod universis, ad quos devenit praefata pagina, cupimus non latere, quod ad interpellationem dilectorum Fratrum, quorum precibus semper considerandis intendimus, jam nominata Capella donationis eisdem Fratribus his litteris confirmamus; hoc tamen salvo, quod illi Fratres de nulla jure nominis Ecclesiae se aliquatenus intramittant; ut eorum nulli licet hanc donationem in antea confirmare, placita nobis tam sigilli nostri munimine roborant. Datum in Cathara in Vigilia Lucae Evangelistae anno Domini MCC.LXXXV.

Erat Cathari quidam mulierum coetus, qui privati tamen in adibus testium, ut ajunt, S. Francisci Ordinem professibantur, Rixocha vulgo appellata; cum vero a parentibus videlicet his necessariam denegaret aliquando contingeret, ipsarum alimoniam opportune providere valuerunt Catharenses lege anno 1321. ne plura feminae, qui ardentem Christianae vitae regulam amplecti cupissent, ob victus inopiam, nimiamque egestatem a sancto consilio detererentur. Nulmodi autem lex fuit.

Volentes per statum praefatum providere non solum morandis, sed etiam religiosis, ordinamus, & statumus, quod si aliqui habens filiam Rixocham, vel aliter viventem in parentum extra Monasterium, patet vel mater teneatur in vita sua praefatae sibi omnia necessaria post mortem vero suam teneatur sibi aliquid dimittere pro vita sua sustentenda; ita tamen quod post mortem ipsius Religiosae illud, quod pater suus vel mater sibi dimiserit, perveniat ad fratres majores ipsius Religiosae, vel ad heredes eorum, salvo tamen quod ipse dare possit pro anima sua quatuor partem regnum, quas pater vel mater sibi dimiserit; si vero fratrum majorem ipse Rixocha non habuerit, vel foret non maritatus, faciat velle suum.

Domini Episcopus inscribitur privilegio Urolici Regis concessa Rotacensis Convivia anno 1307, & Vladislavi ducis in alio ejusdem Regis privilegio dato anno eodem, qui in Ecclesia Antihartensi fuit describenda; sed monasterii error deprehensus in Vladislavi nomine, uti suo loco monuimus. Templum S. Nicolai, quod Baldinus Drago parvulus Ca-

tharensis a fundamentis extruxit, dotavit, atque ornavit, Dominus Episcopus anno 1289. consecravat. His temporibus Templum S. Francisci ab Helena regina eundem cum proximis edibus attributam fuit Patribus Franciscanis; idemque pollicetur, ac fovere nobilitatum laudissimi viri F. Adam de Catharo, cui miracula post mortem praestata fuisse titulum promeruerunt. De anno Vadingsen ad an. 1305. Durat in custodia Regis illud miracula caritas. Frater Adam primus frater Antonii (Archiepiscopi Dyrrhachiensis) etiam ministeria praedicatoris infidelibus itas addidit, qui similiter meritis suis diem praevenit. Facti Cathara miraculorum gloria insignitae. Tom. 9. pag. 195. Cathari, in quo fuerit B. Adam B. Antonii in predicatione facies. Idem anno 1295. instituta fuit pia sodalitas S. Gregorii, & religiosae quaedam observationes illi omnibus praetextae, qui in eam aggregati fuerant, quique in posterum aggregari vellent. Eodemque fere tempore emicuit virtus & doctrina, ac pietas F. Gregorii civis Catharensis, & Franciscanae familiae alumni, qui oras fuit ex Pontificis Legatis a Clemente V. missis ad Uroliam Serbin Regem, cumque sui Ordinis Fratres eximium religionis ac sapientiae virum commendant.

De Domino autem haec addit Flaminio Garbellius: A Joanne Papa XXII. (ut notatum legitur in regalis Bullarum ipsius Pontificis) indulgentiam parricidarum Roma degen in articulo mortis obtinuit die xxx. Januarii anno 1324. cui etiam praeptri, & indigent (ita notant regalia Pontificis elemosynarum) Romanam curiam sequenti subsistat precaria, vestimentis clericis uti Camera Apostolica die 11. subsequente Februarii. 20x (ita sequuntur clara elemosynarum sigilla) die 22. Martii ejusdem anni eodem Episcopo pro curia librorum Misalem, & Bravarium, cum non habent, & pro subsistat expensarum in recedendo ad portus suas datus fuit Flacii 22. anni. Anno autem 1325. die 22. Decembris a Romanis Pontificis Apostolicis delegatus simul cum Tribunensi Episcopo instituit, ut Pallium assignaret, & traderet Archiepiscopo Regis. Verum jam inde ab anno 1305. Sedes, & Curia Romana Avinionem translata fuerat.

Per haec tempora Praefectura S. Vincentii de Golpho a patronis hujus Ecclesiae delata est Joanni de Balizza Canonico adis Cathedralis, ut ex his tabulis constat.

Anno Domini 1324. mense Augusti die quinto coram testibus ibidem notatis. Nos quidem Drago de Balizza nos cum filiis nris Marco, & Nicolao, atque Minio Philippis, nepos quondam Janii de Calisto baroniarum Ecclesiae S. Laurentii de Calcho Catharensi in Pladino, de bona voluntate nostra eligimus presbyterum Sergium filium quondam Donae de Balizza Canonici Ecclesiae Cathedralis, Abbatis, & Religiosorum illius Ecclesiae, ut ipse tamquam verus, & legitimus Abbas, & Rector ejusdem, ipsam Ecclesiam haberet, disponat, & regat in conscientia sua, sicut convenit, & dicit, & sub tali conditione, quod si aliquis ex filiis nris dicit Drago de Balizza barones habere vicariam, dicit Sergius vocatur dare partem in vicaria Ecclesiae superfluum. Hi sunt testes: Corde de Giga, & Paulus Nicolai parati iudices civitatis. Et ego Petrus Viti Canonici Ca-

Tempus
a. Nicolai
venerunt
van, &
dicerunt
et. Item
clericus de
situatione.

Donell
Episcopi
pastor.

Prædictus
a. Laurentii
et de Gol-
pha ecclesia,
testes de
balizza.

his diplo-
matibus con-
firmat.

de Nicolai
in Cathara
adhibent.

roborensis juratus Notarius his omnibus interfui,
& rogatus me subscripsi, & roboravi.

MELICIACCA EPISC. CATHAR. XVII.

Melting
or Epile,
Cochin,
Muscovine.

Alii Mallicetum vocant. Anno circiter 1326,
hanc Ecclesiam regendum suscepit hinc Res-
pondendi Ughisii erod. deprehenditur, qui
Episcopatum Domini sive Dompni usque ad an-
num 1326. perduxit: cum duos istem annos
huc adeo necesse sit, tribuere Mallicetum,
quem Ughisii uxoribus sibi ignorat praetermi-
sit. Hic Episcopus definiti modum largiti-
onibus pullo natus effusus, qui a patris
fili solabant, cum ex universis Ecclesie con-
suetudine ad baptismum conferendum infantibus,
tamquam ipsorum, ac sibi ipsorum adhibe-
rentur. Isti uxor praeterfuit, quot, & qui-
lis offit, & spiritualis cognationis causa mis-
enda esset xenia parentibus infantem, quon-
iam in baptismo susceperant, item quid, & quan-
tum ad suos conuictum, si morte immatura
praegrati essent, conferre deberent. Erant e-
gerunt in hac uxor.

Nos Metuente diuino gratie Catbaren, Episcop-
 us, una cum aliis Archiepiscopis
 la Ecclesia S. Theophylis se stabiliorum, con-
 firmationis, ordinumque: amodo in aucta
 nos competer, tres caput, quando efficiunt
 Christianis, praxibus mittere exaria competer,
 vel comati his prater quibus docilem,
 & quatenus amari uiui, & galium cum gal-
 le, & duo herida. Mollis vero non eadem
 nos mittere his comati quinquae tertis plura,
 similiter & amari quatenus uiui, nimbique ali-
 quodque, la morte autem Peter spiritualis di-
 stingit. nihil aliud praxibus perire in refectio-
 ne mortuorum, nisi tres tertis ad consolatio-
 num, qui in laetantia persisterant, & qua-
 tuor amari uiui cum duodecim solariis de pul-
 beris. Laici quidem competer, tres comati in
 tristitia penitus nihil potuerit disponere. Qui-
 busque ergo amodo in aucta hinc usitum com-
 mune ordinemque ausu transierunt infringere,
 praxempit, & ad emendationem non reuertit,
 eredit se in hac ligatione perire.

Extat etiam formula sacramenti, quo Dominicus Cœnobiarcha S. Georgii suam fidem, atque obedientiam Episcopo Melitacœ, ejusque successoribus obtinuit.

Ego Dominus Constantinus S. Georgii Abbas iu-
 ro quod ab hac die in antea ero S. Catharini
 Ecclesie, atque D. meo Melchisedech Episcopo,
 quique successores iuraverunt. Non ero in con-
 silio, regno ne falso, nec vitam petenti, aut
 aliquod membrum seu male captione capitulum;
 consilium, quod mihi per sit, aut per litteras, aut
 per nuncios credideritis, aut vestram divinitus
 nemini pandam. Iura & possessiones Catharini
 Ecclesie assigno ero ad defendendum, & retinen-
 dum saltem eo ordine contra omnes homines.
 Potestatem ad Concilium, seu ad conventum revo-
 cantis, nisi propostis sacro propostione canonica.
 Si quidem annis triplato Ecclesiam S. Tryphani
 in suis saluacionibus, nisi velle, aut factu-
 rum referam absolvi licetia. Nec autem
 omnia nlla fac, & sine fratre observare.
 Sic me Deus aservet, & hac sancta Dei con-
 stituta.

Meliciacem auctorem fuisse existimant cu-
jusdam Catalogi Ecclesiarum, & Episcoporum,
qui asservatur in Mss. Bibliothecæ Vaticanæ Co-

dicibus signatis numer. 1923. & 1926. hoc titulum incipit: *Notitia Episcoporum, & Episcoporum Urbis, & Orbis ab Episcopo Caesariensis* huiusmodi temporibus compilatus fuisse apparet. Hanc Romanam a Schellerae Tom. II. Antiquit. Eccles. inferunt, ex qua hanc particulam decerpit: *Archiepiscopus Bariensis* hoc habet suffraganeos, *Bituntinum, Melphitensem, Juvenacensem, Rubicensem, Salernensem, Conversensem, Polignanensem, Carthagenensem*, iste est *M.* (id est Mallicianus, sive Mallicianus) & *Refici*, *Savellinensem, Hydruntinensem, Capuanum*. Margari vete huc nota adscripta legunt: *Hinc concilio hanc scriptam fuisse ab Episcopo Caesariensi, iuxta tempore Joannis XXII.*

FOMPONIUS EPISC. CATHAR. XVIII.

De quo nihil præter nomen; mihi non a-
gliunde notus nisi ex Actis Consistorialibus A-
venionensibus, mox in ejus successore descri-
bendis. Anno circiter 1328. Episcopatum su-
scipit, quem cum vita eodem anno deposuit.

SERGIUS II. five BERGIUS, EPISCOPUS
CATHARENSIS XIX.

Joannes Papa XXII. proximus post Clementem V. rom. qui sedem Romanam Avinionem transiit, ius & potestatem eligendi nominandique Episcopos, & illorum quodam sacerdotia conferendi ad se revocaverat. Hic, Pomponio a vivis sublato, Sergium civem & Archidiaconum Catharinum, quem aliqui Bergium vocant, Episcopum Catharinensem dedit, ut illi in tabulis Avinionensibus: *Præsentio Sergio Civesi Ecclesie Catharinensis ad Episcopatum ipsius Ecclesie per obtinui Pomponii privata reservatione vacanti. Dat. Avinionis vi. id. Iuliod. anno XIIII. Pontific. Joannis XXII. hic est annus ante vulgares 1338.* Hunc post traditum consecrationem episcopalem facultatem dedisse confertur tum dignitate Archidiaconi Petro Sorani Canonico, tum quodam facillota cessionis animarum immunita, que ipse obtinebat, Sergio de Gonn Archipresbytero Ecclesie Catharinensis, ut constat ex istis tabulis Avinionensibus. *Facultas Sergio Episcopo Catharinensi concessa conferendi Archidiaconum Catharin. Ecclesie Petro Sorani quoniam Ecclesie Canonico, & beneficiis ecclesiasticis Ecclesiarum S. Sophie & S. Laurentii vis cura annexum Catharin. diocesis Sergio de Gonn Archipresbytero, prefate Ecclesie Catharin. que omnia per consecrationem ipsius Episcopi ad Sedem Apostolicam vacant, & 21. fortiorum anni valorem amovendi non cedere. Dat. Avinion. 11. id. Decembris, anno XIIII. Joannis PP. XXII. Præsentem cum Pandolphus Archiepiscopus Barcinensis, quem Ughellius Laupolphus vocat, vis nominandi Episcopi Catharinensis Sedi Apostolica reservatione temere usurpasset, & Ecclesie illi Joannem quemdam de Viterbio præficeret, ut ipse temeritatis pœnas daret, Pontifex Sergium Episcopum, quoad viveret, Metropolitani Biterrensis jurisdictioni exemptum fore declaravit. Id docent tabule Avinionenses: *Exemptio Sergio Episcopo Catharinensi & Ecclesie Catharinensis ad omni jurisdictione Archiepiscopi & Capituli Biterrensis, quoniam ipse Sergius vixerit; ex co**

*Merula sa-
cramento*
at Abbott
S. George
extrema Mo-
liacoe.

qui Martini
curatorem
exhibuit.
et autem
reprehendit.

Songhas II.
Epitaph.

perforated
sheet Al-
nicalcoul
stretches
immediately

ut vacante illius Sedis per Pontificem promissus fuisset, tamen Pandolphus Archiepiscopus, Beatus Joannem de Viterbio Apostolicum eidem Ecclesie tenore de facto prefecit. Dat. Avenione 11. Id. Decembris, an. Joannis PP. XIII. & hac causa, cor in diplomate Landolphi anni 1321. quod a Lombardo producit in Chronol. Archiepiscopi Barensium, cum ceteris sibi subiectis Episcopis non numeratur.

Verum electioni Pontificis clerus popularique Catharensis intercessit; cum enim Catharensis decretum facissent, quo cavebatur, nequis e suis civibus & popularibus in Episcopum patris eligere, Sergium recipere constantissime abnuerunt, atque ut averisimum ab eo animi elationis indicia darent, non solum Vicarium generalem, quem sibi ipse constituerat, sed Sergium fratrem & fratris filios omnesque consanguineos in vincula conjecit Ursacio III. Regi Rascie in arcibus custodiam includendos tradiderunt. His temporibus regnum Rascianum obtinebat Stephanus Ursacii filius Regis ex thoro non legitimo filius, qui ex clero Uladislavo Stephani filio, & rerum in Rascia potius parentis nomine Ursacius etiam appellari voluit. Cum igitur clerus praeiter ac populus de reijciendo Episcopo populari suo consensisset, & quatuor admoniti ut ab ea contumacia desisterent, in proposito tamen atque consilio perstiterunt, uno omnis anathemate coacti sunt, civitas universa interdictione leprosa fuit, & omnes simul impedimenta canonice illigati, quo vel sacros Ordines suscipere, vel susceptum Ordinem munibus fuisse prohibebatur. Interea Sergius Avenione decessit in Romana Curia, unde anno MCCC. XXX. die xv. Januarii indulgentiam xi. dierum in concessit, qui certis diebus Venetiam S. Salvatoris Ecclesiam visitarent, vel ad ejus subsidium adiutricem manum porrigerent; id consistit ex autographis litteris, quae in eodem S. Salvatoris Monasterio servantur; eodemque anno tertio decimo die mensis Martii ejus nomen inscriptum fuit diplomati plurimum Episcoporum, quibusque patrem indulgentiam is largitus est, qui factis anni diebus Ecclesiam Rhemenensem S. Francisci religionis causa adiret; extat diploma datum Avenione inter monumenta Sacerdotia Sacra a Matheo vulgaris. Cum autem nulla ipse esset vincens Catharensium contumacia Joannes Pontifex Sergium Ecclesiam Polensem decrevit, ut est in tabulis Avenionensibus: Translatio Sergii de Episcopatu Catharensi ad Episcopatum Polensem per translationem Guidonis ad Episcopatum Concordensem apud Sedem Apostolicam pravia generali reservatione vacante. Dat. Avenione xvi. Kal. Maji anno Pontif. Joannis Papa XXII. decimoquinto; qui cohaeret cum anno 1331.

RAYMUNDUS EPISC. CATHAR. XX.

Nec vero Joannes Papa Catharenses Pastore suo, quumvis ob suam contumaciam se indignos praehisisset, dictus carere passus est, ut paternae hujusmodi erga illos indulgentiae iratos animos leniret, atque ad respiciendum alliceret. Eodem ipso die, quo Sergium ad Ecclesiam Polensem transtulit, Catharensibus Episcopum dedecit virum, ut vocabant, extraneum, sed insignis doctrinae atque integritatis ex Ordine Carmelitano, ut notatum est in Actis Con-

sistorialibus Avenionensibus: Translatio Raymundi Agosti de Clara Ordinis Fratrum S. Mariae de monte Carmelo professoris ad Episcopatum Catharensensem per translationem Sergii ad Episcopatum Tolensem &c. Dat. Avenione xvi. Kal. Maji an. Pontif. Joannis XXII. decimoquinto.

Plus benignitas, quam auctoritas pontificia valuit apud Catharenses, quos praeteritis contumaciae puduit ac penitentia & per suos Oratores ac litteras errati veniam petierunt; ut civitatem, clerum & populum, quibus erant confecti, tripliciter ecclesiastica censura vinculis exolveret, suppliciter ac demissa rogant; se paratos esse tum exules revocare, tum vero decretum illud rescindere a se tenere edictum, quo ascensus ad sedem episcopalem civibus Catharensibus interdicebatur; & propterea hujusmodi decretum inter Statuta civilia Cathari Venetis edita anno 1616. non reperitur. Pontifex postulat Catharensium perbenignus amavit, & Joanni Cardinali Diacono S. Theodori, qui tum in Etruria Legati Apostolici munere fungebatur, potestatem amplissimam delegavit, ut Catharenses, modo praestitissent quae promissum, ab omni culpa & poena liberaret.

Mandatum Johanni S. Theodori Diacono Cardinali, quatenus Universitatibus & officialibus civitatis Catharensis ac Capitulum Ecclesiae Catharensis absolvet a sententia excommunicationis per ipsos incursa ex eo, quod Sergius Polam olim Catharem Episcopum de civitate praefata ordinem sub praetextu causae statuit per eos contra ecclesiasticam libertatem editi, qui cavebat quod nullas ordines de civitate praefata possit praefici in Episcopum Catharem, recipere vacaturus; & in eadem ipsam ducebat utique alia causa rationabili consanguineos & nepotes ac fratrem & vicariam quidem Sergii exspectat, & per Ursacium regem Rasciae detineri in carcere fecerunt interdictionem relaxat, & super irregularitate disponit, dimittendo illius Sergius Episcopatus Polensis possessionem abique sit, & frater ejus liberatus cum cassatione illius Statuti. Dat. Avenione 2. Idus Junii anno Joannis XXII. 15.

Raymundus tres ipsos annos Ecclesiam Catharensium gubernavit; & anno quidem 1334. viz. Idus Maji eodem praerat, ut probant tabulae Hypsellenses editae a Matheo inter monumenta Sacerdotia Sacra, quae Annalibus plures, & Raymundus Catervensis (Catharensis) dies quadraginta de canonicis pennis remaneant in omnibus, qui certis Hypsell ecclesiae in tabulis memoratas pie religioseque inviserint. Sed cum tabula data sint Avenione eo die & anno, quum innotuisset, sic verisimile Raymundum in ea urbe supremum diem obisse; in qua tum degerebat Thomas Episcopus Dulcinensis, & Raymundi successor, illud tabulis inscriptum.

THOMAS EPISC. CATHARENS. XXI.

Erat Episcopus Dulcinensis in Dalmatia superior, quem Joannes XXII. anno postremo sui Pontificatus, scilicet vulgari 1334. ad Catharensium Ecclesiam transtulit; id quod colligitur ex Actis Consistorialibus Avenionensibus, in quibus Thomae in sedem Dulcinensem suffectus fuisse legitur F. Gratia de Aquila Franciscanus. Promotio F. Gratia de Aquila Ord. Praedic. Minorum Professoris ad Episcopatum Dulcinensem per translationem Thomae ad Episc-

Pp

pa

Catharensis
conditus
ecclesiasti-
cis statuti-
bus.

Raymundi
Episcopi
& Anna.

sed a filiis
civibus me-
ritis, qui
assensum
conferre-
nt.

Translatio
ad Polensem
ex Polens-
ibus.

fructuum, hoc addito, quod si dictus Ordo in
ditta Ecclesia dictos Fratres non retinuerit, ut illi
dictum, quod dicta Ecclesia & Conventus . . .
suisque omnibus huius revertantur & remaneant in
potestate nostra Nicolae, & fratris mei Albo,
& omnium descententium de linea masculina no-
stra, & dicti Albo fratris mei, providenti, eligenti,
& ordinandi de dicta Ecclesia, quod visum
erit, & gubernatur, prout eis pro meliori vi-
sum fuerit. Et si dicti Ordo Fratrum Predicatorum,
& dicti Fratres ipsius Ordinis vel alia
alia persona voluerit in dicta Ecclesia in-
ferre numerum dictarum Fratrum, & in ea fa-
cere aliquam electionem de familiaribus, vel pos-
sessionibus, aut de aliqua quacunque re, possint
hoc facere libere, & secum sint alia contradi-
ctione nostra, & nostrorum consanguineorum. His
nunc omnibus supradictis presentibus, & con-
sentientibus Dominis Dobis auctoritate dicti Domini
Comitis, & Petri filii comitis.

Actum Cathari per J. J. Jud. Marchi Si-
monde, & And. Calchodoni Galie.

Ego Gratia Dei Consiliarius Imperialis auctoritate,
& nunc Cons. Cathar. J. J. Not. bis
omnibus interfectis, rogatus scribere scripsi & pu-
blicavi.

Erant praeter litteras Clementis VI., quibus
ordinationem hujus Canonici Fratris Domini-
canis concedit, dummodo duodecim saltem
ex ipsis commodi alii quorundam.

Clementis Episcopus Servus Servorum Dei, dilectis
Filiis Vicariis Generalibus, Magistris, & Fra-
tribus Ordinis Predicatorum in Baluasia salutem
& Apostolicam Benedictionem. Ex munere
caelestis gratia illud Ordini vestro & personis
ejusdem annua infusa tradidit, quod nuncque
eorum, in quibus regitis, videlicet populos doctrinae
verbi pariter, & exemplo ad salutem gratiam
erectis. Est igitur & esse debet nobis, & A-
postolice Sedis cura sollicita cura vestra longe la-
teat extendere, ut quanto ipsa diffusius propa-
gatur, tanto amplius, prout in gratiam omnium
audire confidamus, majorem semper operam ve-
strorum fragmentum ad assecutionem Christi
necesse sentiamus, sicut est quod nos vestris
supplicationibus inclinati recipiendi unum locum in
Catharo, & alium in Scuteri civitatibus pro-
vincia (1) Hungariae sub dominio regis Rastae,
nec non tria alia in aliis civitatibus, vel castris,
villis, seu terris insignibus illarum partium per
Ordinem Predicatorum tibi, fili Vicarie, decre-
tamus . . . de quibus tribus locis pro utilitate
dicti Ordinis, & Ecclesiae Dei, & Christi Fi-
delium vobis videbitur expedire, ad domum opus
& usum Fratrum & Ordinis Predicatorum,
dummodo in singulis praenominatis & aliis civita-
tibus, castris, villis, seu terris hujusmodi
duodecim Fratres dicti Ordinis haustis & con-
grege valde sustineant, & adificandi in eisdem
singulis locis Ecclesiam seu Oratorium anno ex-
cimeria, & domibus & aliis necessariis edificiis,
sive jure praesentis Ecclesiarum Parochialium,
& consuevis aliter aliis, vel, etc. Beneficii
Papa VIII. praedecessoris vestri, & alius A-
postolice Constitutionibus in contrarium non obsta-
ntibus quovismodo, plenam ac liberam auctorita-
tem Apostolicam vobis licentiam elargimur. Nulli
ergo omnino hominum liceat hanc paginam no-
stra concessionis infringere, vel ei ausu temerario
contrariare. Siquis autem hoc attentare praesumpserit,
indignationem Omnipotentis Dei, &
Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se

noverit incursurum. Dat. Avinionae xvi. Kal. Jan.
Pontificatus nostri anno IV.

Nota.

i. Patet error geographicus, cum neque Catharum,
neque Scodra Hungaricam provinciam
tunc fuerint attributa. Legimus potius Bulgari-
cam, quod cognomen illius regionibus forte ob-
stigit, diuque perduravit, cum Vladislavo Bul-
garie rex regnum Rastae occupavit; & Catha-
rum quidem Rastae regibus hoc ipso tem-
pore obtinebat: iaculo autem dicto quarto
revera in Ludovici Hungariae regis potestatem
cessit, & ad annum usque 1384. Pannonico,
sive Hungarico dominio subiecta civitas per-
sistit.

Hoc Sergio Antistite Catharensi; eodemque
fortassis auctore, nova celebritas addita, au-
ctusque fuit S. Tryphoni cultus, cum, ut pu-
pulumque crederetur, concursus ad anniversarium
ejus diem festum, publica lege decreverant Catha-
renses civis, ut per eos dies ad urbem, &
templum ejusdem Divi accedere liceret in quo-
que, qui vel obliuisci reus alieno, vel herio-
ris cuiusque criminis rei a civitate exulabant:
decretum est hujusmodi in Catharensi Statuto.

MCCCLXIII, die xv. Februarii, Statutum,
quod si aliquis propter aliquod delictum, vel
praelationem, aut obligationem, aut verberationem,
vel persequutionem unam de morte ad nostram
civitatem non esse ausus venire, tribus diebus
ante festum S. Tryphoni, & tribus postea
vires libere ex omnibus, & secum.

Sed, ut ad Canonibus S. Nicolai revertar,
quaedam stetit, eximii viri cum religiosa di-
scipline tuenda studio, tum doctrina, & tan-
titate praestantissimi floruit. Nulla ab illis ju-
vandorum proximorum praefermissa indoluit;
nam & juvenuti humanae, divinique literis
endiuerunt scholae instituerunt, & in civibus,
paganisque Christiana doctrina, & pietate in-
buendis multam, ac diligentem operam pone-
bant. Nec vero Catharensis agri, ac diocesis
finibus Apostolice eorum labores circumscripti
fuerunt, sed in longinquas usque regiones longe,
lateque porrecti. Anno 1371, F. Hellas Tolo-
sanus Magister Generalis, postulate Ludovici
Hungariae regis, iussuque Urbani V. P. M. e
Canonibus S. Nicolai aliquot spectatae probita-
tis & eruditionis viros deligi iussit, qui ad
conversionem schismaticorum omni cura, flo-
dioque incumberebant. Hi cum in Valacchiam
profecti essent, infelicis doctrinae gentis, quae
races in ea regione altissimas egerant, peni-
tus evulsis, plerumque ex illa natione multiplici
errore, ac schismate implicitis ad rectam in
Deum fidem, Ecclesiamque Catholicam auctorita-
tem revocarunt.

Sed illud maxime commodum, ac perutile
accidit, quod alia ex eo propugata Monasteria
suerint. Tria enim Canonibus hanc originem
debent Patrium Dominicanis Ascensionibus, Xi-
goniense, Budacense, Scopulense, hanc ita lon-
ge inter se distans. Primum, atque alterum,
quod crebris Tarcarum incursionibus expulsa
essent, Patres defendenda postea censuerunt inco-
lo decimo sexto, cum Barbari universam Dal-
matiam ferro, atque incendiis vastarent. Ter-
tium illud Scopulense, quod a Fratribus Ca-
cellanis ultra concessum Dominica familia
pacta est anno 1516, nunc obtinent incolunt.

que Patres Minores Franciscanæ, quibus ab Observantia cognomen est, Dominicani studio pacis minime abhorrerent.

Verisimile præterea est, conditores & primordia Catharensium Monasterii ab Ascriviensi Censura recedenda esse, quod consensum possum fuisse in Castro novo diocesis Catharensis oppido, unde videtur nomen accepisse, & Catharo ab erat passum millia fere dodeviginti. Excitum fuit, & solo æquum a schismaticis rabie ac furore impulsus in Patres Dominicanos, per quos suam pertinaciam, & errores redargui minime pertinebant.

BARTHOLOMEUS EPISCOPUS CATHARENSIS XXIII.

Hunc Ferdinandus Ughellius, itemque P. Vincentius Habichius, Sergio prætermisso, inter Thomam & Adamum catalogo Antistitem Catharensium adscribunt, & interque ad Ecclesiam Traguriensem regendam migrasse tradunt anno 1350. Verum ejus migrationem, & commutationem Episcopatus ad annum superiorem revocandam esse ostendunt litteræ Clementis VI. qui eodem, quo datæ sunt, anno, idest 1349. successorem Bartholomæo in sedem Catharensis dedit. De Bartholomæo plura diximus in Episcopis Tragurienfibus.

ADAMUS EPISC. CATHAREN. XXIV.

Quem Clemens VI. ex Abienfī Ecclesia sub Patriarcha Constantiopolitano, ut Vaddingus, vel Abienfī in Dalmatia, ut tradit Ughellius, ad Catharensē Ecclesiam transtulit anno 1349. ut litteræ quidem Clementis docent apud Vaddingum Tomo III. incipit: *Dilecti filii Joanni de Montefonso clero Abienfī. Venerabilem Fratrem nostrum Adam Catharen. tunc Abien. Episcopum & vicario, quo Abienfī Ecclesie, cui tunc præerat, tenebatur et concessa &c. absolventes ipsum ad Ecclesiam Catharensē tunc vacantem duximus transferendam & præficiendum ipsam Ecclesiam Catharensē in Episcopum & Pastorem &c. Dat. an. 1349.* Sed neque Vaddingo assentimus, cum hujusmodi urbi episcopalis sub Patriarcha Constantiopolitano nuppiam liceat reperire, neque Ughello, quippe Albanensem sive Albanensem Ecclesiam regebant Laurus, quo tempore Adam successus fuit in Abienfī sede Joannes de Montefonso. Crediderim potius in litteris Clementis errorem irrepsisse, & pro clero Abienfī legendum esse Abienfī, id est clero Abienfī Ecclesie in Gallia, unde Adam forte natione Gallicus ad Catharensē Episcopatum migravit, ut mos ferebat illorum temporum, quem extranei homines, sed episcopali monere ac honore dignissimi extraneis præferebantur Ecclesiis; & Clementis VI. qui Avenionensē Pontificiam Sedem tenebat, Joannem de Montefonso hominem Gallicum in locum Adam Episcopum Albanensem dedit. Adam vix tertium a suscepto Pontificatu annum exegerat, vel quartum interat, cum illum mors immatura Ecclesiam Catharensē erepuit.

Dum Adamus huic Ecclesie præerat, ejus permissu Laurus Episcopus Albanensis in sede S. Georgii apud Piræthum altare consecravit, ut docet schedula in capitulum plumbeum inclusa, & sæculo superiori subter tandem aram pæce dictum repta, in qua scriptum erat: *Ha-*

sunt reliquie Sanctorum Lezerei, & Archibellii & illa sacratio facta fuit tempore illi Archiep. Ragusini, & tempore D. Petri Justiniani Comitis Ragusini per Fr. Laurum Episcopum Albanensem sub regimine Domini Jacobi de Odono Alto-Comitis Lagusa sub anno Domini 1350. Idid. III. die v. mens. Aug. Cum hujus altaris consecrati epocha sit delumpta ex Archiepiscopatu Elia sive Alia, & Præatura Petri Justiniani Comitis Raguli, itemque ex regimine Jacobi de Odono Comitis Lagusa, qui insula tunc ad ditionem Ecclesie Ragusine pertinebat, hinc videtur colligi posse, Archiepiscopos Ragusinos, ex quo Joannes Papa XXII. Sergium II. Episcopum Catharensē quoad viveret potestati Metropolitæ Bariensis exemit, ut dictum est, aut paulo post sub Elia Archiepiscopo jus antiquum metropoliticum in Ecclesiam Catharensē quodammodo recuperasse, nec fuisse illi Antistitem novo Metropolitæ subesse recusantem. Sed Clemens Papa VI. cum anno 1352. Domnium II. sive Duymum Ecclesiam Catharensē præfecit, eodem tempore Metropolitam Bariensem de electione hujus Episcopi admonuit: quo quidem facto facti superque declaravit Ecclesiam Catharensē ad jurisdictionem & provinciam Archiepiscopali Bariensi pertinere.

DOMNIUS II. sive DUYMUS EPISCOPUS CATHARENSIS XXV.

Duymus etiam appellatus in quodam Uroscii regis privilegio pro Monachis Rotaciensibus dato anno 1370. cujus exemplar extat Ragusii apud Canonicos S. Jacobi. Fuit patris Spalatensis, & Franciscane familie alumnus, cui Clemens VI. Episcopatum Rhizianensem an. 1351. contulerat; sed anno proximo idem Pontifex jussit Domnium ab Rhizianensi ad Catharensē Ecclesiam transferre, quocum fortassis etiam Rhizianensis administrationem retinuit: de quo Lucas Vaddingus ad annum 1352. *Ad Ecclesiam Catharensē in Dalmatia sub Archiepiscopo Bariensi in Apulia suffraganeum translatus est hoc anno P. Duymus & Refugius, ad quem promotus diximus anno præcedenti.* Ferdinandus Ughellius ejus translationem in annum 1353. rejecit; sed cum ab anno superiori disjungi vetat epistola Clementis VI. data Avenione viii. Calend. Novemb. anno Pontificatus XI. qui congruit cum anno Christi 1352. & incipit: *El.*

Venerabili Fratri Dayno Episcopo Catharensi. Quam sit curia displicet, quanto plene periculis, quantaque discrimina secum trahit distincta Ecclesiarum vacatio, sollicitæ considerationis indigne persequentibus libenter operarios manus apponimus, & studium efficax impedientes, ut viduatis Ecclesiis præter tempora qualitas exigat, & locorum utilitas persuasit, nunc per ardua provisionis officium, quandoque vero per necessarium translationis accommoda pastores præficeretur idonei, & subactis providi deputentur, quorum Ecclesia ipsa salta præstet & favorebus communita votis & prosperis exultet Domino proficiant incrementis. Datum liquidem bona memoria Adams Episcopo Catharen, regimini Catharen, Ecclesie præfidente, nos impientes vicem Ecclesiam cum tam vacare contingeret, nillem &c. Postmodum vero dicta Ecclesia per obitum ipsius Adæ Episcopi, qui extra Romanam Curiam debitum natum persolvit, Pastori soluto

Pontifici ad Duymum littera de talis die. Abienfī.

Adamus Episcopus Albanensis apud Piræthum consecratus.

Agnoscit, nec vacatione hujusmodi sine digna ex-
 ceptione intelligit, ad provisionem ipsius Ecclesie
 eorumque & intenditur, capientes quoque ipsi
 Ecclesia Catharum, talem praeisse personam, quae
 sciret, vellet & posset tam praeservare a noxiis
 & avariis, ac in sala manentem joribus, ac
 etiam adagere, post deliberationem, quam &
 deliberationem, decessit ad te. nunc Episcopum Resin-
 sem, confidit gratiam virtutum tuarum
 meritis, quibus personam tuam Altissimus in-
 signavit, & quod tu Resinem, Ecclesie hactenus
 laudabiliter praesidi, conpunctum acris mentis
 nobis, Intendentes itaque tam illa Catharum,
 Ecclesia, quam regi Dominico ejusdem salubri-
 ter & utiliter praesideri, a vinculo, quo ipsi
 Resinem, Ecclesia, cum iuxta praeter, tenebatur,
 de Fraterni ipsorum consilio, & Apostolica po-
 testatis plenitudine absolventes te ad praefatum
 Catharum, Ecclesiam transferimus, requiritur
 scimus in Episcopum carum & administrationem
 &c. plenarie committendo, liberamque tibi dan-
 do licentiam ad praefatum Catharum, Ecclesiam
 transfundi, firma ipsi fidei quae tenetur, quod
 dirigente Davido illar duos praefata Catharum,
 Ecclesia per una indolis & sententia circum-
 spectam studium sententiam regetur utique
 & proprie dirigatur, gratiam in ejusdem
 servitibus & temporalibus, auctoritate
 insuper incrementa, quoscumque praesentium tunc
 per &c. mandamus, quatenus ad illam Eccle-
 siam cum gratia nostra benedictionis accedens
 eam & administrationem praefata sic exercere
 studeat solite, fidei, & praesentis, quod
 ipsi Catharum, Ecclesia per una cooperari
 ministerium vestris iugiter praesentis communi,
 & succurrant praesentis angustiarum ac in praesentis
 dirigam, praesentis &c, noliam deinde
 & gratiam vestris causis miscere.

Dat. Arcangelo VIII. Kalen. Decemb. anno
Pontif. nostri XI. id est 1352.

In eandem apud Archiep. Barin, cujus erat
suffraganeus Episcopus Cathagenis.

Pia fidelitas navicularum Catharicum
potestatis ecclesiam subornatum S. Nicolai
hanc de communis omnium voluntate Patribus
Franciscanis donant, et Daimo Episcopo e-
jusdem Ordinis alumnio gratificantur. Cum
gratularum acipere donum accepimus F. Fran-
ciscus de Rebus de Regibus Cisterciensis
Dalm. Ord. Min. et Pictaris Generalis Ave-
rardum T. Ministri Generalis alii obitus suo
nomine et nomine Conventus Calabren. S. Fran-
cisci Ord. et et in tabulis rursus donationis
an. 1533. av. Kalen. maji confectis. Isti Co-
muni adfuerunt, quod per annos fere cin-
to et quinquaginta incoluerunt.

Quamquam hinc Ecclesiae praesidebat, reum in Serbia potestabat Stephanus cognomen Dulcianus, filius Stephani eius, qui patris nomine etiam Ordoium se appellari volebat. Hic et prius et victoris ciuitatis poliitici fines longe lateque propagatos, et distulit iuxta Aegreanum, Macedoniae, & Theissiam adiunctis, quae Graeci ademerat, nomen Imperatoris Romanorum & Serblorum sumptis; Ordoium autem filium, quum ex Helena sorore Alexandri regis Bulgariae succederet, titulo regis Rasciae donauit. Hic Cathares in prius dilexit, et eorum praesentia & immunitates amplissimas diplomate confirmari. Quamuis ab Romana & Catholica religione alienus esset, nobilibus tamen et potissimis sumptibus

ribus Ecclesiam & sepulcrum S. Tryphonis
coluit.

Hic principio regni sui, anno circiter 1337, inscripti, nomen a signumque cudi iussit, huiusque tum effigie repulsi, dextera sepiusque, hinc Crocem, sinistral globum tenente, cum lictoribus circa illum inscriptis: STERNOS RASIE, IUDOS, T. REX. tum vero in parte superiori effigie S. Trifolium, altera primam gentis, altera manu aediculam suffulgentis, cum hac epigrapha: S. TRIFONIS CATAREN- SIS. Alter extat eisdem nominis iidem armis gentis, & utraque illa effigie, signosus, sed post nomen fuisseque, & diadema Imperatorum perculum, ut declarat titulus eidem insculptus: STEPHANUS IMPERATOR. Hic præterea Catharenibus perivitum fecit committeri, quod illis cum Venetis fuerat, concessum, prorogandique in alius octo annos: illi quod se in gratiam Venetorum fecisse licet inscripti: A dno Daniele Duci Freg. Harum, Balutina, atque Corotica, necnon Dno nro quartæ partis, & dimidiæ totius Imperii Romani, plenè officio, & benevolentiæ Equi cavuit. Extant quoque diplomata Stephani Imperatoris eodem anno 1337, confecta, quorum altero privilegia functionum Regum concessa Catharenibus confirmavit, altero contraven- tum, quæ de confectis erat, Catharenibus cum Daniele Patriarcha S. Mariani, Garmis, & do- nationem duarum villarum, quæ ipmeti Ste- phanus dederat Catharenibus, ratam ex pri- vatum esse iussit. Hæc omnia ex latina Flavio Cornelli versione hæc exhibet.

Gloria omnia tribuimus D. nro Creatori
Patri, & matri, & filio nro Christo Iesu
Corde, & Spiritu Sancto Domino Deo Patri
& Verbo sapientie, veritate, & omnipotentie,
qui ex abundantia vite erga grati hominum, per
colum Iam nuntio S. pientie, fovem sapientie
homini doctorum, & per Spiritum Sanctum qui
nos ad divinitatem attulit, & gratiam recon-
ciliabit. Deas nro potestate nra celum & ter-
ram, & pulchritudinem eorum doctorum, & per
filium suum Christum universa in veritate,
fide, & sapientia reparabit, & infirmi pariet,
& peccata centupli per amplexum, &
sanguinem ipsorum filii dei nostri, qui
tunc regnat Deus & homo, Deus ex
divinitate tuo, & homo ex humanitate sua per
divinitatem incarnatam, annuntiat verbi Christi
Gloria in Nazareth civitate Galilee ad pu-
erum, & castissimum gloriam, & val-
de sanctam Virginem Mariam Ababa filium,
& filium matremque Dei, nobisque legem, & ra-
tionem ostendit in stramine natum in pelli.
Ego Stephanus Dei gratia Imperator Servus,
& Gracia, princeps sacri Imperii Magnae ad-
modum gloriosi, & maxime illustissimi Chris-
ti sedis Sancti Domini, ipsius & filii nri,
& proci nri Domini Stephani primi crana-
remiti Regis, tuncque filii S. Sabae Archiep-
isopi Servus, ego filius & successor in Imperio,
& Domini auctoritas, procurator, & pro-
curator nostrorum iurium observare leges, possi-
sumus, & privilegia omnia, & proinde nobis
catholici, ad sinceram eorum fidem, &
sanctissimum subsecutionem, quasi praesentem gen-
tibus Imperio, & progenitoribus nostris, & praeteri-
tis nris Imperio. Totum modo per omnia, nos
ad nos Stephanum Imperatorem Budae egerunt
in Ecclesia sacelle dei Constituit accersit

Diagn. nom.
non affligit
S. Tryphon
rūs Stephan
eus. Hux
Scythia
figurat
habet.

74 200 Cath
2000

Evigla L.
Nicotia glauca L.
Nicotia glauca L.
Nicotia glauca L.

mine sue Communitatis Nobiles Cathareses Michael Buchia, Grubis Biterib, Marcus Bzgaftu, Petrus Buchia, Brago Marcusch, ducentes Dominum Patriarcham accepisse consilia Cathari; & ego Stephanus Dei gratia Imperator Servie & Graeciae valens iustitiam & leges edimere id significavi Patriarcha, qui cum apud maiestatem vestram Praesentem esset simul cum Nobilibus Cathari ante nos, mandavi ipsi Nobilibus, ut loquerentur. Tunc istidem Nobiles Cathareses iura sua exposuerunt, ut antea dicebant; & Dominus Patriarcha respondit, quod aliqui viri probi & bona fidei se ad loca confervant, ipsorumque fidei & conscientia negotium demandant, ut vera consilia constituant. Dominus Imperator Patriarcha responsum laudavit, utique Amicum, & Radolavum Zarnochich rem totum fidei committit, qui Amicum & Radolavum decessit. Igitur consilia Cathari coram maiestate nostra in Nevodimgia, Exorditur antiquum consilium Cathari de Tat in petre rubra in Priozor in Ecclesia S. Tryphonis ad portum superiorem, & inde usque Dubovitcham scilicet in Vilgna in Poudio, quae consilia signantur per petras ibidem positas, & consilia invenimus supra in Unfava Glava superius versus Mastorochium Uratum per omnes Montanas, & per circuitum Lontien recto tramite ex Sindenaz in Goritan, & a Sindenaz per medium Padium ad Carthage in Pessing Grad recto tramite in Sietzen per circuitum montis superius versus flumen Zais. Haec antiqua consilia Cathari sunt usque ad illud consilium, quod Dominus Imperator deus Communitatis Cathari, scilicet Ledensim & Salsim ad sinceram eorum fidei & decorum firmitatem. Ex altera vero parte per litus maris incipit consilia Cathari, per litus maris usque ad flumen Luta per totum Dobretam, & aversa ex parte incipit Cathari consilia per litus maris ad Bihovillam, & pari modo in Preulac usque ad Ecclesiam S. Archangelii reedificationem per Nobiles & Communitatem Cathari, quod dedit confirmavitque Imperator usque Catharo Lustrem cum omni suo Comitatu, & cum pluri, ovis maritima, dovudis, & cum omnibus villis & periculis suis, & pariter recta via per litus maris ad Rosiem in Ecclesia purissima Dei Genitricis per litus maris ad Jas. Quam itaque maiestas nostra vidisset hanc discussionem & inventionem consiliorum totius territorii Catharensis silem per Moscum, & Radoslavum, diximus Patriarcha & Nobilibus Catharensibus quomodo res se haberet, ut significarent nobis Michael, & Radolavum, & tunc Dominus Sanctissimus Patriarcha, & supradicti Nobiles humiliter se obtemperatores dixerunt; quapropter nos quoscunque volumus Christiani Pessius, & nostrum honorabilem Nobilium Catharensium laudavimus & confirmavimus, ut confirmamus circuitum consiliorum supradictum, ut ordinatum exaratum est in hoc privilegio, ut sit Cathari, & regimen Cathari valeat, & possit, utcumque ei placebit, vendere, donare, in suum assignare, & Ecclesiae subscire, sicut suis reliquere, & libere agere servandum suum voluntatem in aeternum. Signis autem Imperator vel Dominus post nos, vel ex nostris descendensibus rebus suprascriptis contradicere praesumeret, sit maleficus, & anathema & reus Corporis & Sanguinis Christi, nec benedicatur a Jesu Christo Omnipotente, & a purissima Matre sua, & ab omni curia glorio crectis, & a nobis Stephano Imperatore.

Hanc consilium discussionem saltem a Moro & Radolavo iussu & mandato Domini Stephani Imperatoris & voluntate & assensu Domini Patriarcha Domini Danetis & assensu Nobilium Catharensium ego Gregorius scripsi, prout mandavimus mihi Dominus Dominus Imperator ut scriberem scripturam hanc & privilegium pro confirmatione suorum primorum privilegiorum, ut omne id quod dedit Dominus Imperator Catharo, & nunc ordinatum invenitur, Cathari sit, ut supra scriptum est, in aeternum; & hanc scripturam ego Gregorius scripsi, & dedi supradictis Nobilibus Catharensibus in conspectu Domini Imperatoris & Domini Patriarcha coram testibus praesentibus in aula Imperatoris in Nevodimgia nobilibus & electis praesentibus Imperii Voivodas Obis, Comes Martio, Comes Gailavo, & Millos fratre suo, Braco Aladunovich, Evchie Vocafvo, & Ugisfr fratre suo, & Vavoda Mirco & Braco Rastabaki & multis aliis primariis nobilibus parvis & magnis, qui omnes viderunt confirmationem, & approbationem Imperatoris possessionem & privilegium Cathari, & confirmaverunt, & approbaverunt humiliter confirmationem & approbationem Imperatoris dicentes Amen. Anno Domini MCCCL.

Stephanus Dei gratia Imperator Servie & Graeciae.

Porro Stephanus cum sibi & regno metueret ab Ludovico Rege Hungariae, ut imminens bellum videretur, cupere humiliter se ab Graecorum lethitate ad suum Eclisiam Catholicam conferre, & sicut ad Innocentium VI. Inter-nunciis missis Legator Sacerdotes Apostolicos ab eo postulavit, qui Serbos & Rascianos cum tota regali familia Romano Pontifici reconciliarent. Missi Pontifici Petrum Thomam Patrem Genem & Bartholomaeum Traguntinum Episcopos anno 1374. cum litteris cum ad Stephanum Regem Rasciae, tum ad Helenam Regis uxorem, tum ad Orosium Regis filium, tum ad Ioannichium Patriarcham Serbiam, tum denique ad Archiepiscopos & Episcopos Serbiam & Rasciae, nomque ad Optimates & Proceres totius regni, sed optimi Pontificis ipem & legationem peridia Stephanus frustra, atque adeo se alienum a Latinis, eorumque ritibus ostendit, ut, sacrificium trinusque Legati nequum intercedit, gravissima poena proposita interdicebat. At brevi peridia huius poena dedit, & Graecis, quorum erroribus adhuc, cum Catholicum fidem amplecti molveret, bello petitus, cum in Thraciam exercitum duceret, apud Deabolium oppidum lethali morbo correptus interitum obit, cum aetatis annis quinquaginta & quadragesimum attigisset. Infelicio fuit Orosius Stephani filius, cuius itidem exat datus pro Catharensi civitatis privilegio datum anno 1375. idemque postremus & tirpe Neumanka Rex Rascianorum, qui vitam & regnum eripuit Ualidus primus inter praecitos aula regum, qui apud Orosium Principem auctoritatis & gratiae locum obtinuit. Ualidus post eadem a Turcis acceptam ab ulico ephebo per solidas interfecto, Turci Serbiam & Rasciam ingressi solum in modum devastant. Hoc regnum exinde varias in partes diffusum est; alias Ualidus filii, alias alii Dynastae Serbiam occupant, qui tum inter se, tum vero cum Turcis variis bella gesserunt, ac fere omnes, ne sibi, quas ceperant, regionis Turci ceperant, eisdem traditum pendebant. Unus inter omnes

Legatus
Apostolicus
Stephanus
peter.

Missa pa-
tr, iura
que ex
sunt Gra-
ecis polle-
rent & do-
no Serbie
data.

omnes dominatus amplitudine, opibus & copiis prepollebat, usque posthabito regio & augustali titulo Desputa Serblin seu Ralcza appellabatur. Primus Serblitz Desputatus gaudet Lazarus, sive Elazarus Balcovitalis. Post interitum Stephani Dufciani, cum Turcarum potentia auferri in dies & validior fieret, Catharenses veriti ne sub servitutum Turcicam subirent, aut Turcis vestigiales esse cogerentur, in fidem & clientelam Ludovici potentissimi Regis Hungarie se contulerunt. Ita civitas Ecclesia Catharensis schismatizatorum Principum dominatu perfuncta, tandem aliquando sub tutela regum Catholicorum tranquillum ac felicior esse cepit.

Interca Duymus anno 1359. procuratorio nomine Elitz Archiepiscopi Ragusini, cuique etiam obsequi causa Romam adit, ut sacra limina videret, ac veneraretur; quod in Tab. Obl. Tomo III. pag. 18. consignatum est: *Die vigesima septima Mensis 1359. Dominus Helias Archiep. Ragusini, per ven. virum Duymum Episcopum Catharen, proe. suum visitavit.*

Erat Cathari collegium per vetustum ac nobilis sacrum Virginum Ordinis Benedicini; quod illarum numero paulatim decrescente, cum nulla ex ingenuis puellis civitatis admitti pateret, paucatum quæ supererant interitum dissolutum fuerat, adeoque ipsæ ob nimiam voluntatem concurrant. Porro Catharenses illud Conventum reedificare, idoneis proventibus dotare, & in eum quæ decederant locum Virginas Franciscanas substituere decreverant. Id ut sibi liceret, facultatem ab Urbino V. petierunt. Pontifex huic negotio eoque cum amplissima potestate Duymum Episcopum prefecit, datis ad eum litteris, quas hic subiungo.

Urbanus &c. Venerab. Fratri nostro Episcopo Catharensi &c. Nis vultis fideliū liberos &c. Petitis siquidem pro parte dictorum Communis Catharensium nobis super exhibitis fortiter, quod cum olim in civitate predicta quoddam Monasterium Monialium Ord. S. Benedicini fuerit, quod per sui reuersionem a multis iam clapsis temporibus pro maiori parte esse dirutum, nos etiam ibidem Abbatisse seu alia Moniales habitavimus, iidem Communis habuerunt ad Ordinem S. Clarae speciem devotionis affectum, ac cupientes terrenis cum calcibus commorari, ad laudem Dei, & divini cultus & religionis augmentum in loco, ubi antiquum Monasterium existeret, novum aliud Monasterium Monialium, seu Sororum Ordinis eiusdem Regule cum Ecclesia seu Oratorio, campanis & campana & aliis necessariis officiis pro Abbatisse & triginta Monialibus seu Sororibus iuxta perpetuum moraturis fundare & edificare ac de bonis propriis sufficenter dotare proposuimus. Quare pro parte dictorum Communis nobis suis humiliter supplicavit, ut eis faciendis premissis licentiam concedere dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati preteritatis tue, ac quæ subsecuta in Domino gerimus speciem, per Apostolicam scriptam committimus & mandamus, quatenus, si ita est, eidem Comuni, ut Monasterium huiusmodi, in quo Abbatisse, & 30. Moniales seu Sorores dicti Ordinis sub religionis observantia Deo famulentur, cum huiusmodi Ecclesia seu Oratorio, cimiterio, campanis & campana, domibus & aliis necessariis officiis, donec sufficienti pro premissis omnibus ad sui arbitrium primitus assignata, ac jure parochialis Ecclesia & eiuslibet alterius in

omnibus salvo, in loco predicto, ubi prædictum Monasterium, ut præmittitur, existeret, fundare & condurre valeant, auctoritate Apostolica licentiam largiar. Et nihilominus in hac vice primaria Moniales seu Sorores huiusmodi in eodem Monasterio, postquam constructum & datum fuerit, ut præfuit, auctoritate prefata recipias & recipi facias; & nam ex eis five illam Monialem seu Sororem Ordinis S. Clarae Ordinem ipsam professum ad regimen præfati Monasterii nililum & idcirco ipsi Monasterio in Abbatisse præfatis, eorum & administrationem ipsius Monasterii sibi in spiritualibus & temporalibus committendo, sibi facias a suis subditis obedientiam & reverentiam debitas exhiberi. Et insuper postquam idem Monasterium constructum & datum fuerit, ut præfuit, ut Abbatisse & Moniales præfatis omnibus & singulis privilegiis & indulgentiis eiusdem Ordinis S. Clarae per Sedem Apostolicam concessis perpetuo uti & gaudere valeant, eisdem Abbatisse & Monialibus præfata auctoritate concedas. Dat. Avinion. 3. id. Decemb. an. 3. Pontif. nostri, idell. an. 1364.

Conventio ac temple absolute, Duymus Episcopus Virginibus ibidem receptis leges ad normam institui Clarissimæ discipulas tradidit; & primam Antichiam præfate Claræ nomine, secundam e Foro Julio, secundam ipsarum virtutis ac prudentiæ. Catharenses vero quæ ad victum & cultum necessarii erant contribuerunt; ut constet ex tabulis Catharensibus.

Cum igitur nos faderet, Consilium, & Communitas ex subventionis fiduciam in nostra civitate edificaverimus, & fecerimus Monasterium S. Clara eiusdem Ordinis, prout nobis auctoritate Apostolica per litteras Sanctissimi in Christo Patris & Domini Donati Urbani divina providentia Papa V. est concessum; in quo Monasterio prima Abbatisse Venerabilis & religiosa Domina Clara de Foro Julio auctoritate predicta existis constitutas; itaque nos ipsi Monasterio, Abbatisse, & Sororibus præfatis & futuris in alio Monasterio residendis cupientes dignè & rationabiliter ac opportunè remediis subvenire & de necessariis providere &c.

De hoc Conventio Vaddingus ad an. 1364. in civitate Cathari in Dalmatia collapsa pro restructa Monasterio Monialium Ordinis S. Benedicini, & extructa ibidem Virginum Collegio, dicebat: civitatem reedificavit Monasterium, quod Clarissis interiret. Hoc anno III. id. Decembris, decretum approbavit Pontifex, natus Episcopus consentiret.

Duymus anno 1361. altare, quod Malon Episcopus in ade cathedrati titulo S. Tryphonis dedicaverat anno 1166., novo & ampliori sumptu cultuque exstructione solemni pompa consecravit ejusdem Tryphonis nomine; quod perhibere litteræ Duymi ipsius & verita membrana hic exhibita. Nos frater Duymus Dei & apostolicæ sedis gratia Episcopus Catharensis ad laudem Dei & honorem beati Tryphonis consecravimus altare illud magnum pontificatus. parisi domini Innocentii papa sexti sub tempore reverentissimi Urbani Imperatoris nostri anno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo trecentesimo sexagesimo secundo Indictione quinta decima. Anno 1361. idem Duymus illas litteras a Pontifice acceptas datas v. idus Januarii, quæ arbitratu constitutus fuit dirimende controversie ejusdem, quæ Hugodum Archiepiscopo Ragusino,

Portus
altare S.
Tryphonis
in ade ca-
thedrati
restructum.

Morum pro
Franciscana
Virgini-
bus Catha-
rensis.

Milione
Pontificis
fuerit.

on, tum Canonorum Collegio, & Rectori, Judicio, Confutibus & Communitatis Regibus intercedant, cum Canonibus & Monachis Lacernensibus de quo dictum est in Hegene Archiepiscopo Ragusino & anno 1368, consueverit templum S. Lucæ, ut declarat inscriptio marmorea tabula inculpsa, & in fronte ejusdem templi supra januam insidit. Interdum res Catholica Religio, quæ schismaticorum, quibus inimici erant Catharici, odio & infamia plurimum agitata, quandoque fuit, iterum turbata, eorum ab Ratisana & Albina Scribis schismati additis, præsertim a Dynallio Zenta per eum inde Catharo diffusi, adeoque ipsorum hominum creverat audacia, ut prope jam fuisset, ut non Hungarorum potestati ademptæ schismaticorum iugo subiceretur maxima cum religionis perniciæ, quam illi evitarent, si in locis omni ei conabantur. Catharici in angustias acti, cum nullus ab Hungaris auxilium spes esset, ad Romanum Pontificem ipsi opem flagitante confugerunt, a quo perhumiliter excepti sunt, eorum vero querelas ut audit Pontifex, & quanto in discrimine sive esset civitas & Ecclesia Catharici plane cognovit, eos quibus potuit verbis patetis benevolentia plenius solatus est, tam cogitationes ac consilia ad opem eidem ferendam convertebat. Quare satis literis ad Matrem Consuevit Dacem Venetorum humiliter illum hortatus est, ut, qui pollebat, potentia atque auctoritate Catholice fidei incolumitatem providere, utendum esset schismaticorum hominum impetu, qui fidei religionis ipse animas invadere nituntur, sui que contritus sine longis protrahere atque Dalmatis fidei subditis impere, ut socialibus armis videretur hosti obstitit, & communem vix sanctæque fidei causam tutaretur. Catharici nam vero boni fortunatque omnes ab insperato calumnie liberaret. In eodem sententiam scripsit Pontifex ad Jaderites, Regulares, & Archiepiscopos, & Apolos, illi ad Catharicorum defensum, quippe qui in solitate & obscuritate sanctæ Romanæ Ecclesiæ periculosi erant, sollicite incenderent. Extræ apud Raynaldum epistola Pontificis ad Dacem Vinctum, quam hic exhibimus e Tomo 26. Annali ad 1367. ann. 12.

Epist. 10.
Dacem ad
Venetorum
consuevit
101.

Matrem Venetis fidei Pontificem. Dilectissimi filii, non civitas & Communitas civitatis Catharici, sed ipsam quorundam animarum cum amaritudine mentis, multam, contritionem, quod licet ipsi sint inter hæreticos & schismaticos Albani & Ratisani, tamen prout nequeum est, sunt Catholicæ, in unitate & obedientia sanctæ Romanæ Ecclesiæ præstantes, quodque novallibus nobilibus & armis, militibus, hæreticis & schismaticis eos subjugare, & ad dominandum ipsorum citius ad docere, hostilibus aggressionebus molestantur, & quod, nisi a te & alio Christi fidei, adjuvante, sunt in maximo amissionem, & corporum ac rerum pericula angustia, quare super hoc apostolice favoris præstidium implorant. Nos igitur eisdem civibus & Communitati paterno compunctis affectu, auxiliamur tam devote requirimus, regamus, & hortamur attentè, quatenus omnibus subditis suis dilicite præcipias, ne præstatæ hæretici & schismatici per mare vel terram contra jam dictos civis & Communitatem præstant aliquod auxilium vel favorem, quinimo ipsos civis & Communitatem pro eorum defensione ab

hostilibus hostibus faciendis velis advenientiam Dei, & quare scitis, ac Apostolicæ Sedis & nostram in tanta necessitate articulo charitativis auxiliis & favoribus, ac quibus eis subvenire commode poterit, adjuvare; provide a Deo premium & a nobis aliquod speciale placitum benevolentiam edicamus. Dat. Roma apud S. Petrum vult. Kal. Decembris.

Urbani exhortationem plurimum proficisse inde colligimus, quod Dynallio Zenta, a quibus major periculum Catharicis imminere, partim armorum metu perterriti, quorum imperium omnem in se convulsam iri videbant, partim vero, præcipueque opera Petri Episcopi Suacensis, ejurato schismati in hærem & communionem Romanæ Ecclesiæ paulo post se convulerant anno inequenti 1368, multo ad Pontificem oratore eodem Petro, qui suoplorum nomine debitum illi reverentia, ac honoris obsequium exhiberet, Quare Pontifex, cui plurimum cordi caroque erant res Catharicorum, per litteras inscriptis nobilibus viris Strazimiro & Georgio ab Italia fratribus Zupanis Zenta in pelliculis est, addidit iri in gratiam, si a hereticis Catharicis in possessionem abstinere. Hac litterarum verba apud Raynaldum hæc locutus est: *Ut autem necessitas ad gratiam reconciliationis admitti, ac obiret. Apostolica Sedes benevolentiam & favorem, a nobilibus ecclesiarum & personarum ecclesiasticarum, aliorumque Catholicarum abstinere illa Romanæ Ecclesiæ, præsertim civitatis Catharici, quam ipsa a vobis, seu te, Georgi, nobilitate, nobilitate persequitur, caritate pacis abstinere, ac in te & alios vestram intentionem plurimum glorietur. Nullus dubito, quin in Pontificis voluntati promissu, alacrique animo obtemperaverint, nec illorum temporum iniquitates quidquam soppebant, unde consuevit, urbem atque Catharicorum illis multis fidei exagitatum alique ad annum 1378, quod a Venetis capta urbs fuit, ac direpta, ut paulo inferius dicemus. Quibus Episcopus obit hoc circiter anno 1368. & anno 1371, addit Cornelius, consuevit fidei illius cum civibus Catharici, in quod super licet indicare, & sententiam dare præstare, quapropter ut ea iurgia cessarent, decretum fuit, & in statum civitatis restituit, ut Episcopus non possit eam sententiam super laicam fidei iurati iudicibus civitatis, ut legitur in Statuto Catharici pag. 241.*

Epist. 10.
Dacem ad
Venetorum
consuevit
101.

STEPHANUS EPISC. CATHAR. XXVI.

De quo Flaminio Cornelius: Stephanus de Nigris Venetis Ordinis Serrorum B. Marie Pign. Episcopus Catharici memoratur a Glauco Ordinis Serrorum Histerico in Annali ad annum 1348. usque ad annum circiter 1380; probabiliter est circa hæc tempora Ecclesiæ Catharicæ administrasse; quidem ab anno 1352. usque ad annum 1416. Ughellus nullum episcopum Catharici Episcopum, sed neque ante annum 1368. huius Ecclesiæ regimen suscepit, ut docet inscriptio alia ad templum S. Lucæ, quod Dynallus Episcopus consecravit anno 1368. P. Barbichius totum Joannis proximi post Stephanum Episcopi anno 1375. alixit; sed Joanni anteposuit Bernardus anno 1374. quare Stephanus Episcopus in hunc annum delicti oportet.

BERNARDUS EPISC. CATHAR. XXVII.

Quem Gregorius XI. ab Ecclesia Drivastensi ad Catharensis migrare iussit anno 1374. centio Kal. Maji. Ex Reg. Gregor. XI. an. 17. pag. 74. de quo nihil preterea.

JOANNES EPIST. CATHAREN. XXVIII.

Dyrhachio oriundus, & praestantissimae Dominicae familiae alumnus, quem Vincendus Maria Fontana in suis Monumentis Dominici Episcopum in Dalmatia fuisse attitit sed nihil extra Ecclesiam ascriptum: P. Joannes a Dyrhachio in Dalmatia Episcopus saluti est. Verum P. Babichius ex eodem Ordine Praedicatorum in suo Catalogo ejus Episcopatum Ecclesiae Cathacenae ascribit, quem suscepit anno 1737, aetate annis viginti homini cum laude legit, & anno 1797, sponte deposuit. Venetis recessit, & in Canobio S. Dominici apud fratres sua vita, quae saepefuit, religiosissime transiit post biennium mortuus ibidem, & sepultus est. De illo B. Thomas Anconit Senensis in sua Hist. disciplinae regulari instituta in Canobio Ord. Praed. Praet. etiam ibidem R. P. Joannes de Duratio de Provine. Dalm. qui Episcopatum penitus in odore observantiae regularis attraxit.

Dum Joannes hanc Ecclesiam profunderet, Veneti acce, & magnum bellum gessere cum Januensibus, & Hungaris, qui, Regum Christiani, & Patriarchi Aquilejensi in societatem adducti, ad imperium accedendum, & nomen Venetorum exaltandum conparaverunt. Victor Pilonus Praefectus Venetie clavis in suum Rhizonem Jovatus, & Catharum advenit, urbem, arcemque Hungaris expulit, ut tradit Caresium apud Joannem Lucam lib. v. de Regno Dalm. & Croatia. 1578. 14. Julii praefectus Capitaneus (scilicet Victor Pilonus) Pervenit inquit Capitaneum palacium Januensium, aliosque captivos, deinde se transfecit ad civitatem Cabalet, cum Regi Hungarie fidelitatem dedit Dominica 24. Augusti 1578. devotiz, & sacramento fuit; perperit civibus, aliosque civitates restituit, castris in custodia ductis reversus. Victor ex pecto, & manibus capite urbis nihil recitavit, nisi Crux S. Tryphonii ex ejusdem corpore derivatum, quod ipsolum nullum pretiosius esse dicebat illudque Venetias transtulit, atque in aede S. Fantini depositit. Ex amissione illius illius Crucis mirum quantum doloris cepertat Catharenes, cujus recuperandi causa nullis usque precibus, neque lacrymis, neque legationibus perpererunt sed nec prece, nec pretio, nec gratia ab Venetis, quod quolibet thesoro illis carius erat, impetrari potuit, ut Flaminio Cornelius scriptum reliquit ex quodam S. civis ex duodecimo responso ad legatos Catharum anno 1460. Item loci S. Fantini Ecclesia affirmatur Crux domini S. Tryphonii, quod tempore expugnationis Catharum abjuncti Dominus Pilonus fuit; & propter vagantem excessum vestram dominatorem, ut dignetur nobis permittere, quod ipsius in patriam referamus ad S. Tryphonii Ecclesiam, ubi antiquitus asserbatur. Respondendum, quod alias similis requisitio facta fuit nostro Dominis per alias suos embasatores, quibus respondimus, quod pro certa, & rationali causa non poteramus eis complere, & sic

preſens reſpondimus, quod pro hanc & boniſſi-
cauſa non poſſumus eiſi complere. Poſt trien-
nium pax ita convenit, ut Catharum Regi Lu-
dovico ſtatui oportuerit: quo tempore Lud-
ovicus a Catharenſibus rogatus, ut eorum pri-
vilegia confirmaret, haſce illiſi literas dedit an-
no 1283.

Ludovici Dei gratia Rex Ungariae, Poloniae, Transilvaniae, Rutheniae, Croatiae, Slavoniae, Dalmatiae &c. Fidelibus suis Judicibus, Consilio, & Communi civitatis nostrae Cathacenae salutem, &c. gratiam. Mitis ad nostrae sollicitudinis conspectum Damius, & Marcus, nati, & ambaculatoribus vestris, ex parte vestri nobis exitit humiliter supplicatum per eodem, quod quia ipsa civitas nostra Cathacenae, tunc propter inopiam illis ignis incensa, tunc etiam propter Mexicanam guerram Fructuarum tunc nostrorum amulorum de novo sopitam, & ad pacis pacificationem destituta, destructiones, & desolationes non modice perpessa extitisset, immo multi, & quoniam plures ex ipsa civitate nostra ad extraneas provincias & locos dispersi extitissent, supplicantes nostrae Majestati ut eis & nominibus vestris, ut vestra Communitati, ac eidem civitati vestra Cathacenae in signum nostri Regii administrati libertatum prerogativarum, & gratiarum privilegia, quibus hactenus civis ejusdem civitatis nostrae Cathacenae gaudere solent, ratificari & confirmari digneremur, ut, ita a nostra clementia gratiae concessae, sicut numero, sic nominibus possit fidelitate multiplicari, & augeri, profectus & bonis materia a vestra Communitate nostra provenire Majestati: Nos itaque considerantes quod dum vestris fidelibus subsidia in eorum narratiombus gratiarum prerogativarum concessimus, & dum eorum opera removere volumus, in ipsum quare quiescimus, & foremus in pace, promissis supplicationibus ex parte vestri vestre personae Majestati gratiae exauditis, adiutis, promissionem libertatum, prerogativarum & gratiarum privilegia, quibus hactenus gaudere solent, confirmantes ratificamus, quoniam quique sibi Deo propitio diffusi civitatem nostram Cathacenam personarum nostrarum, vel Domini Reginae coloris nostra carissima ad illas partes fideliter accedendo visitabit, ut tunc nos, aut eadem Domini Regula super qualitatibus libertatum vestrarum in volis seiscitari, & expectet de vestro commando & iudicio statu, ac libertatum prerogativarum vestrae fidelitati indulgere debeat matrem deliberare possit. Dat. Zagabria Sabbato proximo ante festum Epiphaniae Domini Anno ejusdem Millesimo CCC. octingentesimo secundo.

Anno 1384. Ludovicus Hungariae Rege ex-
tincto, electus, & Ecclesiae Catharensium redi-
tus imperium, postulatque schismaticorum.
Nam Stephanus Turcius schismatici labe
infectus, qui ab Rege Ludovico Regnum Bohe-
miae suum unicum titulum regis acceperat, Ca-
tharum quoque cum aliis Dalmatiae civitatibus
in suam ditionem redegit. Existit ejus privile-
gium concessum Catharibus. At Catharen-
sibus usque ad Ochojam Christichium quartum ab
Turco Regem Bohemae dominatum Bohe-
miam pertulerunt; quo depulso sub initium fa-
culi decimi quinti se in libertatem vindica-
runt.

NICOLAUS EPISC. CATHAREN. XXIX.

Quoniam ad hæc tempora rejicimus, incertum
omni-

domino quo incerto, quove anno fixerit Ecclesiam Catharensis. Illius mentio extat in tabulis Catharenibus anni 1577. in quibus de prelio quodam a Nicolao Antistite locato huc legitur: *Quod quidem terrarum antiquitas erat conformatam aequatam a quodam Domino Nicolao Drago Reverendissimo Episcopo Catharensi, tanquam Abbat S. Marie Monachis &c.* Sed vox illa antiquitas indicat sane Nicolai utrumque seculo saltem decimo sexto esse antependendam, quo hae tabulae confectae fuerunt; praeterea ab Episcopo Bartholomaeo, qui Nicolao successit, tam certa est, atque nullo temporis intervallo interrupta series Antistitem Catharensium usque ad istum annum 1577, ut locus nullum pateret, in quo Nicolai Episcopatus constituitur commode quatur. Quare hic illum interferamus licet, cum ratio nulla sit, cur in anteriores hisce annos retrahatur. Tabulae illas habes suo loco integre descriptas.

BARTHOLOMAEUS II. EPISCOPUS CATHARENSIS XXX.

De quo nihil praeter nomen, quod Tabulae Consistoriales nobis describenda nobis conferantur. Obit anno octavo saeculi decimi quinti.

ANTONIUS EPISC. CATHAREN. XXXI.

Cognominatus de Albero apud Ecdestandum Ughelium & Lombardum, quod fuisse ex Apulia & urbe Ravennae oriundus esset. Fuit ex Ordine S. Benedicti & Cambrarcha S. Georgii de Gulpho, quem Gregorius XII. an. 1410. iuxta in sedem Catharensis Bartholomaeum subrogavit, ut est in Actis Consistorialibus: 22. Januarii 1410. praediti Ecclesia Catharensis vacante per mortem D. Bartholomaei alciini Episcopi de persona P. Antonii Abbatis Monasterii S. Georgii de Gulpho Ord. S. Benedicti dicta digne esset. Idem Penitens Monasterium illud Gregorius commendavit Henrico Episcopo Cardine Sabiniensi, quod tamen hic ipse dimisit & Gregorius illud Monachis restituit, quibus P. Augustinus de Esculo Abbatem praefecit: 14. Martii praediti Monasterio S. Georgii de Gulpho Ord. S. Benedicti per liberam resignationem Reverendissimi in Christo Patri & homini Henrici miseratione digni Episcopi Sabiniensis, & Cardine Neapolitani vulgariter nuncupati, Commendatarii dicti Monasterii, de persona P. Augustini de Esculo dicti Ordinis.

Anno 1413. Canonici Catharenses divino spiritui assilantur instincti ad Christianam pietatem, & Virginis Desipare, sanctique Tryphonis urbis Patroni cultum augendam, Antonio Episcopo approbante, plam quandam sodalitatem instituerunt, ad quam ex clero pariter & ex utroque laicorum sexu qui vellet aggregari posset; leges autem vivae ac mortui salutes de communis consensu praescriptae sunt fidelibus.

1413. Die Sabbati XXII. Decembris.

Assist nobis Spiritus Sancti gratia, Spiritus ubi vult spirat.

Com tandem Dominus precat, qui omnia bene gerentibus viam aperit civitatis, Per Catharensi Capitula inspirare dignata fuerit, ut non modo sub ipsi Canonici, verum & ceteris omnibus pia voce sequi voluntibus possideant piam rem verbo & exemplo, tanquam principalis capitis membra, salutis reliquia subiectis po-

polis insudare debeant; nulli non omnem missem, saltem manipulum aliquem ante tremendi iudicii equissimum tribunal quous ostendere. Non enim omnes mortales nesciunt, sedam scienter, Creatorem omnipotentem effundant, iuxta Davidicum illud: *Delicta quis intelligit?* & Ab occultis oculis munda me, Domine, & ab alienis parte serve tas; laudabile ipsi visum fuit super omnem laborem qui excederet, perpetuoque voluisti, ut tam pro vivis quam pro defunctis in Cathedrali Ecclesia S. Tryphonis, capis Caput tot civitati Catharensi divina iustitie elementa, divina caritas augeretur in melius, & suam misericordiam pinguem ille Catharensi impenderet, & ab omnibus adversis protegere, & in sacro conferre proposito dignaretur; divino ut praefertur lumine inspirati, & lucida charitatis iussu radio omnes ad suam compam pariter congregati Canonici, ut moris est, in sagittis statuerant inter se animi Fraternalis Congregationum in ipsa Cathedrali Ecclesia ad individua Trinitatis gloriam, & ceteris beatissima Virgini Mariae, & S. Tryphonis Protectorsi nostri reuerentiam instituit, qua Beatissima Maria de Misericordia & S. Tryphonis vocabula nuncupetur. Capitas igitur hoc praefati Statutus fuit, & nemine discrepante illorum, qui aderant, acceptum, cum maior illi pars fuisset aggregata; & ne huiusmodi Fraternitas sine legibus, aut constitutionibus solueretur, eadem Capitula consentiente, hac statuta ad ipsam Fraternitatem reuerentiam constituit.

In primis ut omnes Fraternitatem hanc ingredi volentes, primo si clericus fuerit, aut annua solvas sperperum, aut duodecim Missas celebret in ipsi altariis, quibus iustitia est ipsa Fraternitas. Si vero fuerit laicus, annua exsolvas sperperum semel tantum, cum ingredi voluerit. Item quod omni Sabbato ante gloriosissimam Virginis Inaginem, qua super Baptisterium est posita, Missa de Virgine gloriosa canitur sollemniter.

Item eodem die, quo beatissimi Tryphonis sollicitas venire contingerit, una Missa canitur pro animabus omnium Fratrum, & consoriorum Fraternitatis eiusdem, & illi, qui celebrat, de relictibus ipsius Fraternitatis, qua annuatim advenit, solvatur.

Item omni die ad altare illius Corporis (hoc est Dominum Virg.) una Missa canitur pro animabus omnium Fratrum, & consoriorum Fraternitatis eiusdem, & illi, qui celebrat, de relictibus ipsius Fraternitatis, qua annuatim advenit, solvatur.

Item si quis frater, vel soror Fraternitatis ejus diem suum clausit, cor ad Ecclesiam Pesthyterii portare tenentur devote, & in sepultura collocare.

Item quod semper, & in perpetuum Capitulum ipsam S. Tryphonis ordinare & disponere debeat, & potestatem habeat, de ipsa Fraternitate, & non alius.

Item singulis annis duo officiales in ipsa Fraternitate constituantur, quod disponere iussuunt, & conscientiose introitus ipsius Fraternitatis debeant, servanda aliaribus ipsius officiorum, de reliquo vero providere debeant pauperibus fratribus, vel sororibus Fraternitatis ipsius, & aliis egenis, ut melius videbitur expedire.

Item omni anno semel teneatur una generalis commemoratio facere pro animabus omnium fidelium defunctorum, & maxime pro fratribus, & consorioribus.

De ansels
et uenrich-
ten, quibus
exordium est
sive finis
4. Trypho-
niti.

Com eximia Catharenium erga B. Tryphonem religio tempore aeternitatis temporibus viget, ut, tum vero hoc Episcopatum Antiochiam potissimum excellere. Nam in generali & maiori Concilio civitatis praecipuum est, quo ritus quae caeremoniae, quibusque oblationibus & donis dies festus primarius S. Tryphonis, tum a magistratibus & consiliariis, tum a praefectis & curatioribus publicorum munera mercedem conduci colentes sunt accelebrandis. Decretum in eam rem conditum, sane dignum est, hanc ac gloriat Catharenium, ex Codice Statutorum Civitatis Cathari deservendum censetur.

De tremenda fide, seu offerenda in solemnitate
 beatorum Martyris Sancti Tryphoni,

Procurator Civitatis Cathari, per Offi-
ciales solius Civitatis, Cap. XXXIV.

Mili. CCCLX. XVII. Iulij. X. de XVII. mo
die Januarii. Aeterni Patris ac Infinitae Sapientiae
fulgor non solum hominibus illuminat intellectus
non solum solam Christianitatem, sed etiam ad vici-
torem mundi docet salubriter, & imendat; cu-
juslibet facilius dignumque ac honorabilem, qui
omnino Summo Imperatori puro corde digni
intellectus, ac felix ceremoniarum cupiditas
illis talia digno & venerabili celebrare; & mi-
nistri illius Sancti, qui ad specialia Precepta
deservit, & adiutor sua civitatis, ubi con-
stituitur. Est quoniam Reverendissimi S. Mari-
tyriani non modice miracula, inopugnabili
oprobria. Je homines Civitatis Professorum as-
sit, & suis, cui ingratum videbatur quidem
billimus, si quilibet Nobilis ac salutaris ipsi
Civitatis deus, ac dignus ceremoniali refer-
rent; idcirco et ipsius Sancti Martij illi
indignetur, sed de hoc in multis hanc prae-
sentem Civitatem auxiliatur & fovet, per ip-
scriptos iudices, & regulas Nobilis illa civi-
tas violenter digno & salubriter providetur.
etiam maiori & generali Consilio Civitatis p-
dile, et praedicta in sola magna adsonum es-
sant more solito congregata. In quo Cons-
cilioque fuerunt 51. fello exordio super
ac narratione, & nullo partito ad dissolu-
tiones per resolutionem eorumdem Dominorum
Comitis, Iudicum, & Consiliatorum minorum
secreti Consilij, secundum consuetudinem sua-
piani: Quo Resol. forensi, qui nunc est,
qui pro tempore fuerit, reoratur & debeat
fello S. Tryphonae Magni de mense Petrarque
tari facere annu eorum secundum quantitas
& numerum ipsius salarii, trinus grossorum
quolibet centenarius hyperperorum, per ratione
centenarius. Nullus autem si civis fuerit,
et debet offerri facere eorum annu
salaris grossorum ducentum ad minus quilibet
no in die fello. Quilibet autem Iudicum qui
vel qui pro tempore fuerit, reoratur & debeat
eorum annu liberum ducentum in die fello
& praefatur: & quilibet Consiliatorum Ma-
ris Censibus reoratur praefatur, & dare eorum
annu liber nolus ad minus: & quilibet Con-
siliarius Magni & generalis Consilij reoratur
re, & praefatur in die fello facilius annu
sive eorum secundum ipsius beneficiarum ad
grossa supra: & quilibet forensium, & salu-
tat, usque illud, Notarii, Cancellarii,
clari, barberii, reoratur & de praefatur
eorum de grossi tribus de quilibet eorum
hyperperorum de ipsorum salario, per ratione
centenarius; cum hoc conditione, pello, &
nia, uno si Resol. forensi contraeferit.

ypocritas decem Communi, si vero civilis Refor-
contrafecit, solvat ypocritas quingue, qui an-
tem Judicium aliquo contrafecerit, solvat ypoc-
ritas duos, qui autem Confiliarium aliqui Mi-
noris Confiliis contrafecerit, solvat ypocritas duos;
siquidem Confiliarium Majoris Confilii contrafecerit,
solvat ypocritarum annos; et residuo idola-
rariis, qui contrafecerit, solvat quod idem
Confiliarium Minoris Confilii, et nibiominus con-
trafacientes contra presentem partem et ordinan-
torem, solvendo poenam, etiam debitam oblati-
one suo facere et presentare tenentur Ecclesie Beatissi-
mi Martiris Sancti Tryphonii. Hoc autem ex-
presso, quod si aliqui praedictorum omnium a casu
fuerit infirmus, vel fuerit in infirmitate, vel Co-
munitate Captivi, per alium illam oblationem, et
debitum facere fieri loco sui locutus; aliter su-
praedicta poena subiacet, ad illi dñam: quia obla-
tio fieri debet, ut supra dictum est, in die S.
Tryphonii Majoris; et faciant debitor praesenti-
bus Sanctissimum Caput dicti Sanctissimi Marti-
ris cum dictis ceteris et oblationibus per civita-
tem cum letentis et solemnitatibus, secundum
antiquam consuetudinem; et anni Ceteris reveren-
tur a processionebus et letantibus cum dicto Beati-
ssimo Capite Sanctissimi Sancti Tryphonii, omnes
praesentibus tenentur praedictis ceteris et fac-
tan praesentare Ecclesie supra dictae, cum scripta
cantant illius, cuius facit ceteris sine faciat;
qua etia et oblatio datur et consignatur ad ho-
norem dicti Beatissimi Martiris S. Tryphonii,
per supra scriptos Dominos Refor., Judices,
Confiliaris et Solariatos; et depensat per D.
Archidiaconum, Praesentatoremque S. Tryphonii,
pro reparatione dictae Ecclesie, et ornamento
regularem faciendo, super quibus omnibus Refor.
praefati, et qui faciunt, tenentur omni anno
facere, conservari tam Judices, quam Confilia-
rios, et Solariatos, sub poena praedicti Sacramen-

Interdum autem superiorum decretum fuerat, ut quilibet, modo non sit haeres necessarius, aut excommunicatus defuncti, ramos terminos pro singulis centenariis sibi testamentum legatis, aut Cathedrali S. Tryphoni contribuit; inde tribuimus in iura teuta agenda iussimus iussimus; quod deinde renovatum fuit. Quod de concilio legatis testamentorum iuxta pro centenariis datus Ecclesia S. Tryphoni. Cap. VII. In die maiori generali Concilio capta fuit pars infrascripti concilii, videlicet, Cap. C. et cum habuisset ex voce publicae fana, atque ex eo apparet sententia fuit in hoc Concilio in anno MCCCLXXXI. Indulgentia in die xxiii. mensis Aprilis pro partem centuriam et ordinatum fuerit, quod quilibet, forte quisque, cui quid per uicem testamentum in testamentum fuerit legatum, exceptis horridis defuncti, aut quibus legatum fuerit debitum, in quod defunctus sibi tenetur, debet solvere tres per centenaria de toto illo, quod sibi fore legatum dispensantes si reporatione sem edificia S. Tryphoni per Archidiaconos et Procuratores Ecclesiae S. Tryphoni praesbiteri. Quod equidem iussimus et iussimus etiam tum pro ordinatis defunctis saltem, tam pro bonis illius Christianis, quod Ecclesia praesata non uat; et pars illa sine ulla in volumine peritum sine statutorum scriptura vel scriptis non apparet; unde quia contrarium seu peruersum ad ipsius uoluntatem sine partis observationem obstat uellet ad tanta ipsa sanctitate rei oppositum, de qua et supra dicitur; idcirco praedictum sit quod pars sine ordo dicitur tam

quam iustus & sanctus causis praevalentis obsequitur; nulli pars de nova in illa Consilio, quod quicunque ut supra sit quavis, dampnis hereditum, & quibus relictum fuerit per suos creditum, cui quid in testamento per testatorem aliquem legatum fuerit, & tenetur Ecclesia S. Tryphonis, & eae debet tres pro concenario de toto illo, quoniam sibi relictum fuerit pro reparandis, laboribus, seu aliis memoratis Ecclesiae & illi Archidiaconi, Procuratoribusque ipsius Ecclesiae, qui pro tempore erant, disto tres pro quolibet concenario a quolibet dare debent exigere debeant, & de ipsi reparare distam Ecclesiam, seu eam edificare tentantur, quantum facere necessarium cognoscunt, tenendo de praedictis computum ordinatum tam de receiptis quam de expensis quomodoque, & quicquid sibi superfluum aut abundantius ab eisdem, de una vana Archidiaconi Procuratorumque in aliam usque in perpetuum assignando; ad quam constitutionem sine insuper amari quibus quia relictum fuerit a tempore isto, quo distam partem captem fuisse dicitur usque in praesenti, & ita exceptis superius exceptis.

Hoc decretum tertio renovatum postea fuit, differereque additum, ut curatores testamentorum intra mensem ab obitu ejus, qui testamentum fecit, bona omnia ab eo relicta legitime administrationi subiciant.

Quod aliterum bona defuncti infra unum mensem, & solvantur tres pro concenario Ecclesiae S. Tryphonis, Cap. I.

MCCCXXXI. Indil. 4. die Jovis septimo Martii. In maiori Consilio, nemine discrepante, excepta balotta una contraria, in quo Consilio fuerant Consiliarii 38, capta sunt pars tenoris inscripti. Quia defuncti Commissarii defunctorum non curantur exequias Commissarii, Ecclesia S. Tryphonis patitur detrimentum, quia non solvantur tres pro concenario de legatis distis per defunctos dista Ecclesiae iuxta Rationem Cathari, & solum sit super inde providere, vult idem pati, quod ex nunc in antea nunquamque Commissarii, sive Commissarii testamenti tenentur & tenentur infra unum mensem a die obitus disti defuncti in antea assumeri fecisse per Assumatores Communis omnia bona mobilia & immobilia disti defuncti, & tam in Catharo quam in suo districtu & Comitatu existentia, & infra distum terminum ipsius mensei debeat seu debent solvisse Procuratoribus S. Tryphonis tres pro concenario de omnibus bonis ipsius defuncti iuxta administrationem ipsorum distarum Assumatorum. Quod si ipsi Commissarii non fecerint seu observaverint, aut non solverint, ut supra dicitur, de suo proprio solvere cogantur tantum, quantum summas bonis defuncti, pro quibus non solverint, & assumeri non fecerint, & ultra hoc cadant ad penam grossam quatuor pro quolibet hyperpro, & pro quolibet ipsorum de amari eo, quod non solvisset, qui pona vadit in Commune.

Item his ferme temporibus rectam administrationem honorum Ecclesiae S. Tryphonis curatum fuit hoc decreto.

Quod Procuratori S. Tryphonis tenentur tenere computum seu Praeceptum, & reddere rationem successoribus suis in dicto officio.

Cap. II.

In dicto Consilio, nemine discrepante, fuit obtentum & captem, quod Procuratores S. Tryphonis qui ad praesenti sunt, & pro tempore erant,

tenentur & debeant tenere unum quaternum, in quo sint notata omnia bona & res Ecclesiae S. Tryphonis, & similiter introitus & expensae & taliter quod semper videri possit computus distarum rerum & similiter introitus & expensarum. Item quod semper, quando illi Procuratores erant de officio suo, teneantur & debeant infra disti 15. postquam exierint, reddere & assignare successoribus suis rationes tam distarum bonorum & rerum, quam introitus & expensarum dista Ecclesiae S. Tryphonis, & totius administrationis dista sua Procuratio sub pona hyperprocurum decem pro quolibet, qui vadit in Commune. Item quod dista res & bona nullo modo tangi possint nisi per verum, neque alienari seu pignori, nisi per tres partes maioris Consilii civitatis Cathari.

Enituit praeterea Catharensum pietas erga sacrum Virginum Collegium & anno 1419. decretum editum fuit, quo certa pecunia summa praescribitur nobilibus pueris eroganda a parentibus, qui in Cernobio S. Clara Duo le le vellent devovere, nequid forte detrimenti Cernobium ipsum capesseret, immunitas, aut distis nihilum, aut etiam dnegatis nominis, quibus sacrum Virginum daret, ut apud, ex antiqua consuetudine statui solent. Decretum huiusmodi legitur in Catharano Statuto.

MCCCXXX. Indilicet XIII. die ultimo mensis Julii. Maiori, & Generali Consilio civitatis Cathari ad suam rumpam more solito congregati in sala magne palatii consensu, in quo Consilio fuerant Consiliarii 52. fuit captem per resolutionem unanimitatis Consilii secundum consuetudinem, quod quilibet Nobilis Catharensis, qui miserit, aut mittere voluerit ad bodierum die in antea ejus filiam seu filiam in Monasterium S. Clara De ipsas dedicando, pro dote ipsius secundum antiquam consuetudinem (1) hyperpro quinquaginta dare debeat, sed si denarius non habuerit, aut dote voluerit, loco ditionum dare possit a terris aut viciis, bonis talibus & laboratoribus, qui sint valoris hyperpro quinquaginta grossorum usualium nunc in Catharo. Quae tertia, sive vicia debeant assignari secundum omnem consuetudinem per omnes Assumatores Communis tam nunc Procuratores disti Monasterii. De quibus tertia sive viciis sic assignatis ad minus distum Monasterium habeat, & habere possit in anno de introitu, & emolumento sine utilitate hyperpro tres, & quod nulla possessio de cetero disti Monasterii possit assignari, donari, vendi, translati sive cambiari sive alienari quocumque modo sine consensu & voluntate maioris, & Generalis Consilii dista civitatis. Quod si secus factum fuerit, assignatis, donatis, translatis seu cambiatis, alienatis & venditis sit nullus valoris, officialis, rebus & momenti.

Nota.

1 Moneta aurea Imperatorum Byzantinorum sic appellata, quae ex auro exilis rutilo & sordido confecta esset. Ducaugius in Gloss.

Cum Torca post Serbiam, & Rasciam fecerit omnem redditam sibi vestigialim latius in dies sine imperis propagarent, & vicina Dalmatiam loca crebris incursionibus usque ad confinia territorii Catharensis devallarent, prope iam aberat, ut civitatem ipsam exoptino impetu adorti, quomodo loco, & natura egregie munitionem in levitatem redigerent. Id vixit Catha-

Cathari, sicut dicitur, non per Carolum, sed Clara.

Absterge in consuetudinem decretum.

Absterge in consuetudinem decretum.

tharenses contra potentissimum hostem, cui resistendo non erant, tutelam, & auxilium nullum, nisi a Venetis, sibi praestari posse existimarent. Itaque anno 1420. de communi consensu consensu Venetis miserunt, qui Thomae Maerucano Duci Venetiarum ultro dominatum urbis deferrent; & paucis post mensibus Petrus Laurencius praefectus classis, nomine Ducis, ad Senatus possessionem Cathari recepit; in ejusque verba, ad leges Venetorum Magistratus & Primores civitatis jurarent: id quod felix, saepeque fuit Catharensibus; quamvis enim polles non leve ab Turcis obsessi, oppugnatione fuerint, auxiliis tamen, praesidiisque Venetorum secti, omnes illorum conatus, impetisque repulerunt. Per idem tempus Perasini etiam ultro venerunt in fidem, potestateque Venetorum. Catharensis divisionis plura congestis, ediditque monumenta Flaminio Cornelius, qui primum quoque urbis Rectorem a Venetis datum commemorat Antonium a Roccolis Nobilem Venetum: hic biennio Catharensibus praesuit, quos gravi laborantes inopia ante plurimum juverat, ab illis quae pignus mutuata pecunia quidam S. Tryphonis reliquias, & aliquot calices cum accepisset, hac secum in patriam redire detulerat. Itaque per haec tempora, missa legatione, ut preciosa, sibi quae carissima pignora repeterent, enixe curavit. Hanc Catharensium petitionem, & Veneti Senatus responsa exhibet Bernardus Nanius in opus. de duobus Imperatorum Rhaecis nominis, in hac verba:

Ad VII. item missus est Ecclesie, ultra Dominationis Legatus, cujus Legationis causa precantem nobis notatus est Dux. Antonius a Beculis, & ad hoc abtulit novellas reliquias & calices S. Tryphonis itaque rogatus Episcopus Dominationem vestram, ut in hoc judicemus nobis Reliquias hujus restituere jubet.

Respondens, quod sciet ipsi scire, Antonius a Beculis mutavit ipsos denarios de suis propriis denariis, de quibus denariis noluit nos impedire, quia sunt filiorum suorum, sed ipsi possessus ad ecclesiam illarum rerum, proae ut placet, providere; sed ut cognoscat optimam intentionem vestram erga eos, mandavimus Praefecti vestri Cathari, quod pro exaltatione illarum rerum debeant dare Communitati praedicta de nostro sale deinde sacbos, ducunt, quod poterunt reddi facere, & de denariis extrahendis de nostro sale exigere Reliquias, & calices praedictos.

Utrum Catharenses hoc recuperaverint, incertum est: cum vero in hoc S. C. Praefectus Cathari nominetur, positum illa post annum 1420. rejectenda videtur, quo Veneti Senatus decreto haec utitur, ut Praefectus Cathari decemque Regibus, & Praefectus titulo insignirentur, ut notat Cornelius in Catalogo Regiarum, & Praefectum Catharensium. Hinc ipse sibi non censuit, quippe in Dominio Catharensi Antistite monuit, huiusmodi petitionem eodem tempore laetam fuisse a Catharensibus, quod ablatum S. Tryphonis eras sibi rediit a Veneto Senatu vehementer exorantur, anno scilicet 1400.

Interim Antonius Episcopus ne integrum quidem annum dedicationi Catharensium superbiae fuit; & quod Ecclesiam suam, atque urbem fore valida, siquaque Imperii Veneti tutela relinqueret, mirifice latus ex hac viis migravit.

RAYMUNDUS II. EPISCOPUS CATHARENSIS XXXII.

Natus est Viterbii, & in sodalitate Patrum Minorum rigidioris disciplinae nomen cum dedisset, postquam in ea rariss. magistratibus, & muneribus egregie functus esset, Franciscanum Dalmatiae provinciam gubernavit; cujus praecipue opera Itagurient. Minorum Cenobium commodiorem, tutioremque in locum translatum fuit. Anno 1418. Caeser datus Catharensi Cenobio S. Francisci, 10 in munere ad Catharensium Episcopatum evectus fuit a Martino V. ut scriptum est in Actis Consistorialibus: 1416. 13. *Agulvis provum est Ecclesie Catharensi vacanti per obitum Antonii de Bitonto, de persona F. Raymundi de Fierbis Ord. Min. Missis Provis. Dalmatiae.* Vix annum Pontificatum gessit. Civitas & Ecclesia Catharensis cum se Venetis dedit, hoc ipso dedicationis actum se in fidem & civitatem S. Marci Evangelista & Patroni primari Republicae Venetae contulit. Itaque ad venerationem Sanctissimi hujus Evangelistae in urbe excitandam augendamque Veneti pariter & Catharenses uni mente & voluntate consenserunt. Erat Cathari vetusta quidem ad S. Marci, sed inopia, deserta, & neglecta. Hinc Dux & Senatus idoneis proventibus dotavit, & Presbyterum Rectorem eidem praeposui, qui Sacrum quantum fieret, Catharensis vero huiusmodi honorum & oblationibus, quibus S. Tryphonis, S. Marci quonque festum diem celebrandum ac celebrandum esse decreverunt. Utrunque exemplis & litterarum Ducalium, & Dux et Catharensis hic subjectionem censuit.

Thomae Maerucano Duci, Dux Venet. Nobiliss. & sapientibus viris Antonio a Beculis de suo mandato Comiti Cathari, & successores suis, fidelibus dilectis salutem, & dilectionis officium. Significamus vobis, quod in nostris Regiarum . . . in MCCXXI. Idibus XII. de vii. men. Februarii capta fuit per timentis infrascripti, noluit: Cum in vestra Civitate Cathari sit quaedam Ecclesia, alias adificata sub vocabulo, & ad honorem beatissimi Marci Evangelistae Praefectus vestri, in qua tam propter neglectum, quam propter tenues proventus suos divina officia non celebrantur, quia, sicut fertur, non habet de redditibus annuorum ultra ducatos quinque; qua Ecclesia tenebatur per quendam, qui modo mortuus est; & sunt infirmi sumus, si Dominationis vestrae daretur ipsam Ecclesiam de tota territorio, qua esset per seminationem x. vel xii. Pariter ad mensuram fientem, quod fieri poterit absque expensa vestri Domini, quia multa sunt in illis partibus territoria, de quibus nulla habeatur utilitas, illa Ecclesia coelestis officii ad honorem beatissimi Marci, nostrique Domini; vadit pars quod illa Ecclesia dotari debeat tota vinit & territoria super insula S. Michaelis, qua per N. F. de Petram Lovellano Capitaneum nostrum Generalem Gulphi fuit acquisita in illis partibus, quia in illa insula sunt territoria inulta, & in specie, sicut infernati sumus, est quaedam terra vel vinit, quae est illa quantitas vel incerta, qua olim tenebatur per quendam Rade Ginevich Monachum Sclavum pro quodam Ecclesia, qua deserta est; qua vinit & terra possidet ad hoc saltem, ad hoc in anni Sacerdos pro tali dotatione ad illam Ecclesiam.

Raymundus
Episcopus
Catharensis

Cathari
Episcopus
Catharensis

an Diplo
mam Duci
Venetis
1418.

A. 1400
Episcopus
Catharensis

aleham S. Marti stare, attendere, & celebrare
pagia ad honorem Dei, & sanctissimi Marti Evan-
geliste, & orare per domum suam vestram; qui Sa-
cerdos per Cantatem nostram Cathari, qui pro
tempore illi, vane & quando in futurum vaca-
bit, ad illam respectum deligatur, & depone-
re, considerando quod illa Ecclesia per nostrum
Dominum est delecta, & sic mandatur Comiti no-
stro Cathari, & successoribus suis, quod debent
observare & facere iuxta temporibus observa-
re. Quare qui dicitur vestris Consiliariis nobis
mandante, quatenus partem praedictam, & con-
tentia in ea, prout fuerit, observare, & facere
inviolabiliter observare debeatis, facientes hanc
litteras in Cancellaria vestra regimini ad futu-
rum memoriam regimini. Dat. in nostro Palatio
Ducali die x. Febr. Indul. xiv. MCCCXXI.

De terminis feudis in solennitate sanctissimi S.
Marti Protectoris Alma Civitatis Vene-
tiam. Cap. I.

De no. Do-
c. 1111.
1111.

MCCCXXI. Indul. xiv. aeterna queta, dese-
randa Febrarii, in nostro Consilio Civitatis Ca-
thari, cum Nobilibus de adunare, ad sonum
campana, ut vocis est, congregati in sala ma-
gna ipsius Civitatis, saluta propositione, & missa
partita ad basilicas & balneas per magistrum,
& procuratorem nostrum D. Antonium de Soravia, de
mandatis illius ipsius Ducalis Domini Venetiarum
honorabilis Comitis & Capitanei Cathari. Ad ho-
noram & laudem sanctissimi Evangeliste sancti
Marti, sub ipsius umbra haec Civitas regitur,
& gubernatur, suis vicibus, & obsequiis per
omnes nuntius discrepante, quod anni die S. Marti
in perpetuum quolibet anno Dominus Comes,
qui annis illi, & pro tempore erit, sub pena
praesentis sententiae tenetur, & debeat observa-
re, & observari facere illum modum & ordi-
nem datum pro Capite S. Tryphonis, ad hono-
rem & reverentiam sancti Marti cum certis annis
& oblationibus ordinari, ut de illo ordine ap-
pareret pars capta per alios, & Generali Con-
silio Civitatis Cathari in MCCCXXVII. Indul. xiv. aeterna
die xxvi. mensis Januarii, & festo solemni
in praesentibus litteris partium cap. 34. Qua pars
revelata in nostro Consilio per omnes illi Ma-
gistris Consiliis, qui fuerant xxi., fuit capta, & con-
firmata.

FRANCISCUS EPISC. CATHAR. XXXIII.

Cognominatus de Pavovibus, quem iidem
Martino V. hunc Ecclesiam praefecit: 1423. 912.
Non. Octobris promissit Franciscum de Pavovi-
bus ad Ecclesiam Catharensium vacantem per obitum
S. Rymundi de Patibio. Anno proximo
veniens Catharum venit; & Nuntius Marti Bal-
thasarum de Ripsi Venerum Ecclesiae S. Jacobi
de Particu Rectorem constituit. De illius
actis nihil praeterita suppetit. Georgius Bran-
covizius Legatus fide Elezari, primi post Re-
gnum & Imperium Rulerum extinctionem Del-
phini Serbicus & Ralix, ex Mara seu Maria
Lazaris filia nepos, Stephano avunculo suo in
eum principatum successit, ac tertius Despota
fuit. Hic pacem cum Venetis fecerat, & loci-
cietatem junxit, circa quibusdam condi-
tionibus interpositis, & utriusque approbatis. At
pauca erat & molles Episcopo Catharensi,
quippe in locis, quae Despotali quidem domi-
nationi suberant, sed ad directum Catharensium
pertinebant, illi obediunt, non quae sunt eccle-
siastica jurisdictionis, manibus usurparet ac pri-

geret. Quamobrem Catharenses ab Duco &
Senatu per suos oratores postularunt, ut vel
per litteras, vel per eos Legatos, quos Gene-
gius Venetis propitius misissent, dicebatur,
Despotam etiam quae etiam admoneret, ut in
locis suis subiectis plenam Episcopo permitte-
ret, liberamque postellam agendi omnia, &
vergenti, & subendi, quae iam & officium epi-
scopale requirebat. Franciscus Polentius Dux Ve-
netiarum ad postulas Catharensium hac re-
sponsum reddendum dedit Stephano Quirino Comi-
ti, seu Praetori civitatis. Franciscus Polentius
Dux gratia Dux Venet., Nobilibus, & sapienti-
bus viris Stephano Quirino de suo mandato Comi-
ti Cathari, & successoribus suis fidelibus ob-
sequii salutem & dilectionis affectum. Per Orato-
res fideles vestra Communitatis Cathari fuerunt Do-
minis vestris puella infanteria Capitula, quibus
cum vestris Consiliis Regiarum & Additionis
fecimus responsiones, prout inferius videtur
&c. (Omnia responsa ad alia Capitula, quae
ad rem ecclesiasticam non pertinent.) Ad illud
respondetur, quod in complacencia ipsius fide-
lis Civitatis, si Dominus Despota vultet amba-
sciatore ad nostrum praesentiam, eis decemus &
mullabimus, quod ipse Dominus Despota in ob-
servacionem pacis inter nos, & ipsam celebra-
re, permittat ipsam Dozonem Episcopum habere
suas jurisdictiones, & iura in territoriis suis,
& illis pacifice gaudere, & similiter mandabi-
mus Capitaneis vestris fieri ad partes adhibere,
ut procurare & sollicitare debeant &c.
Dat. in Ducali Palatio die xv. mens. Martii Ind.
II. 1424.

Anno superiorum cum alia Civitate peritilla, &
honorifica, tam illud postulerant, atque
impetraverant, ius antiquum eodem mones-
tibus confirmaretur: Anno 1423. Venetis. Post
pari, quod responderet ad istamque postulacionem,
quod pro commodo & utilitate illius Civitatis,
& sanctorum civium illius famae contenti, & place-
ret nobis, quod in Catharo evadere mones-
tibus fuerat consuetudine, in qua mones-
tibus sit figura S. Tryphonis ab una parte, & alia, ubi erat
effigies Imperatoris, sit effigies S. Marti Evan-
geliste in solis; sed ut pro dovitate nostri Do-
mini satisfactio mones-
tibus non fiat, volumus quod
Comes, qui ibi est, & alii, qui erant pro tem-
pore, cum Consilio illorum Nobilium Catharensium,
eligere debeant aliquos veritabiles Nobiles,
& bonos viros, qui super huiusmodi mones-
tibus debeat providere, super stampis, super li-
ga, & super pondere ipsius super mones-
tibus autem revolvit, vocata Pollari, illius Rector cum pra-
dictis providet super stampis, liga & pondere,
sicut dicto Rector cum Consilio Nobilium videbatur.
Flaminio Corcosiles decem nummos Catharenses
in suis Commentariis de ecclesiasticis, & ci-
vilibus statuta Cathari exhibuit, alios reos, alios
argenteos, quibus insculpta est effigies vel in-
signe S. Marti, & imago S. Tryphonis.

Franciscus Episcopus Catharensium, anno
fere tertio quomodo suscepit, cum Argolicum
commutavit.

SECUNDUS EPISC. CATHAREN. XXXIV.

Petrus Venerus ex antiqua & perillustri
gente Natis, qui Ecclesiam Argolicam in
Peloponneso regebat. Inter haec & Franciscum
ita convenit, ut quam uterque obtinebat Ec-
clesiam, alter alteri tradideret. Continuum ex

Georgius
Despota
Dux
Catharensium
1423. &
1424.

Secundus
Natis ex
Argolicum
1423.

pactis & conventu Ecclesiarum commutationem Martinus V. approbavit; & Franciscus quidem in Peloponnesum, Secundus vero in Dalmatiam ad rem, quæ uterque ab altero acceperat, Ecclesiam gubernandam migravit. Anno 1415. ut est in Actis Consiliorum, 2. Idus Maji Franciscus Episcopus Catharensis ad Ecclesiam Argolicensem, & Secundus Episcopus Argolicensis transiit ad Catharensium, utroque consensiente. Eodem anno Catharensis venit ingreditur omnium ordinum gratulatione & lætitia exceptus, Canonici Catharenses præsertim quidam constituta fecerunt primum suam certam cuique tom & Capitulo, tum ex inferiori Clero, ubi Sacerdotio initiatus esset, penitus assignavit, ea tamen lege & conditione fruendam, ut choro interesset, tunc in ad cathedræ officia fungeretur: deinde decreverunt, ut si quis post Kalendas Martii decederet, ad eum omnes illius anni fructus, usque ad exitum mensis Septembris, percipiendi pertinerent; tum veterum numerum duodecim Canoniconum augeri præsertim declaravit sui eligendi Archidiaconum, atque Archipresbyterum, ceterosque Canonicos penes Capitulum, commendandi vero penes Episcopum esse; postremo si quis Canonatus sine auctoritate Episcopi & consensu Capituli dimitteret, vel cum alio Sacerdotio commutaret, dimissionem, & commutationem irritam esse voluerunt. Tum quæ ab ipso constituta assidue fuerant ut confirmaret, Episcopum suppliciter rogant, quod ille perlibenter fecit, cum hæc omnia post diligentem considerationem rationi & aequitati consentanea esse iudicasset.

Secundus Natus Dei & Apostolica sedis gratia Legatus Catharensis, Universis & singulis præfatis institutionibus, constitutionibus, & consuetudinibus æquum inspicere salutem in Domino sempiternam. Ad vestram omnium utilitatem deinde volumus, qualiter eorum nobis venerabiles Domini Canonici, & Capitulum Ecclesie Cathed. S. Tryphonii Catharensis, cum personarum constituti humiliter supplicarint, ac devotè petierint, ut antiquam consuetudinem præfate Ecclesie Cathed. inscriptam, conservatam usque in hodiernam diem, ac ipsorum Canoniconum institutionem per prædictos Canonicos ordinatam, nunc tamen 12. Canoniconum, nec non & electionem Canoniconum per Capitulum fierendam, prædictis prædictis, confirmare, ac inviolabiliter observari facere in perpetuum, pro bona pacis, ac ipsorum Canoniconum, & Capituli conservantione assignare, quarum reor talis est.

In Christi nomine Amen. Anno eiusdem Religioſitatis 1427. Idibus 5. die 25. mensis Aprilis, temporis Sanctissimi Domini nostri Domini Martini divina providente Papa V. ad futuram rei memoriam. Nos Nicolaus Mexæ Archiepiscopus, Michael Poladrosius Archiepiscopus, Presbyter Joannes Palmar, Presb. Nicolaus quondam Tryphonis Marci Domini, Presb. Nicolaus Bæchia, Presb. Dominiensis Clissani, Diaconus ..., quondam Domini Tryphonis Bæchia, Presb. Marinas de Palqualibus, Presb. Michael Frachin, Presb. Tryphon Pantico, Diaconus Hieronymus de Palqualibus, Archidiaconus Joannes de Draconibus, & Clerici Petrus Bæchia, Canonici S. Tryphonis, & Cathed. Ecclesia Catharensis, ad bonum compagne congregate in prædicta Ecclesia, ut moris est, unanimiter & concorditer, & nemine inter nos discrepante, pro salubri statu,

banore, & commodo præfate Ecclesie vestre, considerantes ac cultus pacis & iustitie vigeat inter nos, et ne curam solitam gerere teneamus, ad ipsam Ecclesiam libenter dirigimus aciem mentis vestre, desideritis intusque optantes, ut statim ipsius sit salubriter, & utiliter dirigatur, & conservetur pacifice, quod Canonici, & clerici ipsius Ecclesie in fide & devotione persistentes, in tabernaculo fidei seculum, & in requie opulenta quiescant, considerate volentes hæcenni inter nos, de nova pervenientibus ad sacros Ordines, tam in Ordine Subdiaconatus, quam Diaconatus, quam etiam Presbyteratus, quia nulla erat eis certa portio in suis Ordinibus assignata, ob hoc multantes varias ac diversas & illicitas conventiones faciebant, nos vero volentes obviare scandalo, et variis dissensionibus, & ut pace & concordia perpetua perservantur, antiquam consuetudinem præfate Ecclesie confirmantes, hæc constitutiones & institutiones irrefragabiles inter nos doctissime statuentes, perpetuis temporibus duraturas, sub certis penis inferius avocatis & videlicet ex nunc quicunque fuerit canonicè assumptus in Canonico inter nos, & in numero 12. congregatus, & de cetero de tempore futuro nullam partem habeat, nisi prius provocetur ad Ordinem Sacrum; & promotus ad illius Ordinem habeat pro parte & in parte, pro præbenda sui Canonici, perpetuo duodecim, assignatus per Canonici, & exiis si aliquid eveniat, in parte volentem participare, sicut & ceteri Canonici, & aliter non, pro qua parte, seu præbenda assignata eidem, ex tunc ipse Canonici incipiat residere in Ecclesia cathedrali, videlicet celebrare debet, & servare in quibus, sicut ceteri Canonici residentes in divinis officiis. Et quia rationale est, & aequitate consonum, ut Ecclesiasticis stipendiis subdarentur clerici, & Capellani, maxime qui laborant in verbo & doctrina, idcirco nos iuvimus etiam duximus statuendum, ut quicunque fuerit de Capellanis, sive clericis vestre Ecclesie præfate per nos, aut successores nostros, qui pro tempore erunt, ad prædictos Ordines, volumus quod quilibet Capellanus, dum erit in Ordine sacerdotali, habeat perpetuo 25. & non ultra, & ipsi in divinis teneantur devotè & reverenter in prædicta Ecclesia suum officium exercere; ac qui consolationum consortium appetant, & pensionum percipiendum non recusent, de prædictis vero Capellanis volumus, quod sint innumera nane, & in futuro quatuor, quicunque tempore debeant a Canonici prædictis, si debitum suum in divinis officiis non fecerint in prædicta Ecclesia, præfate, & futuri Canonici ipsam Ecclesiam supradictam eos eessere passim eligere autem & cassare supradictos sit semper in voluntate & libertate Canoniconum præfate Ecclesie. Item volumus etiam, ne quicunque ex uno de nostris Canonici alium clauderet extremam partem suam, id est introitus & reditus, proventus & fructus ipsius anni sit in potestate & voluntate sua per totum mensem Septemvrem, si ipse decederet post Kalendas Martii, & si ante prædictum terminum diem clauderet, habeat illud, quod contingit sibi usque ad prædictum terminum, si qua debita forent, & ultra nihil percipiat; & quia multantes ex hoc scandala inter Canonicos evenerunt, hoc idem volumus servari in Capellanis, Item volumus & ordinamus ac affirmamus numerum 12. Canoniconum, quod in Ecclesia prædicta non eligantur pluresquam duo.

deini, nec assumuntur; & cum his retroactis temporibus duo ultra numerum duoduenarium autenticum creati fuerint in Canonici, idcirco volumus quod si aliquis de predictis Canonici decederet, nullus eligeret, nec assumatur in Canonici, sed numerus 12. remaneat & conservetur secundum antiquam consuetudinem conservatam in Ecclesia antedicta; in quo quidem numero decimus est Canonici Archiepiscopus, & Archiepiscoporum, qui duo cum aliis decem faciunt numerum duoduenarium. Item volumus & ordinamus, quod omnes electi per Capitulum Cispolitorem in Archiepiscopum, in Archiepiscopum, et in Canonici nostra Ecclesia Cathedralis, & per confirmationem Domini Episcopi Catharensis, forsitan effectum; aliter vero electi vel creati in Canonici, non per viam electionis Canonici, foras inter Canonicos non habeant, nec pro Canonici reputentur, & reputentur inferius annotatum. Item volumus & ordinamus, quod si aliquis de nostris Canonicis vellet facere permutationem cum aliquo, vel renuntiationem, non possit absque licentia Domini Episcopi Catharensis, & consensu Canonici; & si vellet permutare vel renuntiare, quod non possit nisi in manibus superiorum; alioquin incurrit in penam, quae inferius continetur; & cum in omnia quolibet per scriptis ordinata pro tempore, si transgressus inposita non fuisset certa pena, quod multa maturitate digestum fuerit & tractatum, non solo verbo desensu potuisset; ideo volumus quod quicumque fuerit superiorum transgressor, incurrit in penam privationis omnium suorum beneficiorum, ac communicationis; & a libellum non fortior effectum suum.

Unde nos Secundus Episcopus antedictus gratiose suscipientes praescriptam supplicationem, ratione nobis humiliter ac devote porrectam, nec non ipsam institutionem, constitutionem, & antiquam consuetudinem, tamquam iustam, honestam, rationabilem duximus ratificandam, confirmandam, & ininvocabilem in perpetuum observandam esse, prout superius ad litteram notatur. Si quis autem contra ipsam institutionem, constitutionem, & antiquam consuetudinem quidquam attentare praesumpserit, tamquam a via veritatis, & iustitiae transgressor, ultra supra notatam penam, omnipotentis Dei, & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli indignationem, ac nostram maledictionem se oportet incursurum; & hanc omnia celebrata fuerint de consensu & voluntate omnium superiorum Dominorum Canonici. In quarum omnium & singulorum fides, certitudo, & evidentiam clariorem praesens privilegium praestitit institutioni, constitutioni, & consuetudini per Secretarium, & publicum Cancellarium nostrum in hanc formam possibilem redigi fecimus, & vestri majoris Pontificali, solique sigilli posuimus appositione muniri. Datum in Aula vestra Episcopalis palatii, praesentibus Nobilibus viris Dominis Paulo de Macchia, Dominis Nicolo de Passera, & Dominis Dracoe qu. Mari de Dracovich, & compluribus aliis; ac etiam ad omnium & singulorum subscripserunt ampliorum fecim, consensu totius Capituli Cathed. Ecclesiae S. Tryphonii, solique sigilli supra nominati Canonici duxerunt appositione muniri.

Secundus Ecclesiam Catharensis annos fere quatuor saepius perque administravit; extinctus est anno 1439. vel superius.

MARINUS EPISC. CATHAREN. XXXV.

Venetilis natus e gente Constantia, inter patritias Venetas familias atque vetustissimas ac nobilissimas, quae plures Duces, & viros innumeras omni virtutum ac laudum genere clarissimos patriae dedit. Hunc Marinus V. Episcopum creavit, & Ecclesiam Catharensis praefecit: 11. 15. Junii anni 1439. promissa est Ecclesia Catharensi vacante per eundem D. Secundum alium Episcopum, de persona Marini Constantiae, Vicarium generalem sibi constituit Joannem Balthaschium, qui pro potestate sibi ab Episcopo tradita, Michaelis Vrschien Canonico aedis Cathedralis adi suburbanae Sanctae Trinitatis Rectorem praeposuit, ut constet ex Tabuli consensu anno 1431. 3. Kal. Julii. Ecclesiae hujus administratione suscepta, id cultum divinum augendum, & patrimonium Ecclesiarum sacra testia ab omni detrimendo conservandum omni illo curaque incumbit; conus fultore & auctore plura decreta, quae huc pertinent, Catharenses fecerunt. In his cum religio & pietas Catharensium maxime elucet, dignis esse censui, quae huc loco intextem.

Quod Procuratores Ecclesiarum tenentur sub certa pena suo tempore expirare illas fabricas Ecclesiarum, quae fuerint per Regimen ordinata constructi, & reparari. Cap. II.

MCCCCXXXI. Iulii, nona, die ultimus Februarii, in minori & secreto Consilio civitatis Cathari ad Bassales, & Balthasch capta fuit pars infra scripti tenoris, videlicet: Cum multoties propter iustitiam Procuratorum Ecclesiarum & Monasteriorum, iura Ecclesiae perant, & Ecclesiae non fabricentur, ne deceret, nec salutariter edificibus, libris, parametis, & aliis necessariis eorum conditiis, & valore intrinseco Ecclesiarum, in deum & praesentium animarum, partem habundantem in ipsis Ecclesiis ex officio divinis, quae celebrantur in eis, vel debent continuo celebrari; & deditur civitati Cathari, & omnibus Nobilibus, & civibus ipsius, & in deum non modicum ipsarum Ecclesiarum, quae carentia fabrica in ruinam procedunt; venit pars, quod de cetero omnes Procuratores Ecclesiarum & Monasteriorum civitatis Cathari, & sui discipuli, presentes, & qui de cetero per Consilia Cathari creabuntur, teneantur & debeant sub pena hyperperorata viginti quoque pro quolibet, & qualibet vice, quae fuerit contrasactum, solventur Camera Dominationis, ponere, & facere poni in fabrica, reparatione & succursu illarum Ecclesiarum, quarum erant Procuratores, omne & totum id, quod per Regimen Cathari, & eius Consilium de tempore in tempore fuerit statutum, & ordinatum, atque iam extant suum officium procuratoris. De qua parte contrasactibus non possit fieri donum, gratis, remissio, recompensatio, commutatio, nec termini elongatio, nisi per tres partes minoris secreti, ac majoris Consilii civitatis Cathari.

Quod constituitur inventaria bonorum omnium, & possessionum omnium Ecclesiarum & Monasteriorum civitatis Cathari, & sui discipuli. Cap. III.

MCCCCXXXI. Iulii, nona, die quinto Martii in minori & secreto Consilio civitatis Cathari, per magistrum & quatuordecim viros D. Nicolaum Pisanum honorandam Consitem & Capitulum Cathari, posita fuit pars infra scripti tenoris, videlicet:

Marinus Constantiae Episcopus, qui fuit de cetero Canonici Catharensis.

De facto notum est, quod facta sunt hae.

De capitulis per magistrum & quatuordecim viros D. Nicolaum Pisanum honorandam Consitem & Capitulum Cathari, posita fuit pars infra scripti tenoris, videlicet:

videlicet: Cum iura Ecclesiarum civitatis & distric-
tibus Cathari per ignorantiam & negligentiam
Regium, & Procuratorum ipsarum petunt,
& accito ad nihilum revertantur, propter in-
ordinatiam, & desolam scripturarum non repe-
rentur, possessiones, domorum, & alio-
rum hororum nullum, & immobilium ipsarum,
ob quam causam possideret Ecclesiarum aliter-
antur, & disperduntur dictum, vadit pari, quod
omnes Procuratores Ecclesiarum, & Monasterio-
rum Cathari, & distric- tibus ejus, una cum The-
banis, Abbatibus, Rectoribus Ecclesiarum & Mo-
nasteriorum, quorum, & quorum sunt Procura-
tores, Abbates, Plebani, & Rector, incipien-
do ab Episcopatu Ecclesie & Ecclesie S. Trypho-
nis, & sic successim ab Ecclesia ad Ecclesiam,
usque ad complementum omnium Ecclesiarum, &
Monasteriorum civitatis Cathari, & sui distri-
ctus, tractant, & debent sub p[re]sentis p[re]parati-
onis viginti quinque pro quilibet Procuratore,
Abbate, Plebano, vel Rectore Ecclesie, appli-
catis pro modestate Canonici Dominus, & pro
alia modestate pro reparatione illius Monasterii,
vel Ecclesie, ratur erant Procuratores &c. con-
tra facientes in suis propriis bonis, desiste in-
scriptis Cancellariis civitatis Cathari omnes pos-
sessiones, vires, campor, ac domos ipsarum Ec-
clesiarum, vel Monasteriorum ipsis commissarum,
& commissarum, cum suis iuribus, consuetudinibus,
& pertinentiis, & redditibus eorum, & omnia,
& singula bona ipsarum Ecclesiarum, vel Mona-
steriorum, ac sua calces, libri, paramenta,
thoracula, & omnia alia ad Ecclesias sibi com-
missis spectantia, & pertinentia, ac debitorum,
& legata ipsarum Ecclesiarum, vel Monasterio-
rum, usque ad Julianum S. Georgii proxime veni-
entem MCCCLXXXI. Indult. una, ac de ipsa bonis mo-
nasterii, & monasterii ipsarum Ecclesiarum,
seu Monasteriorum p[re]sentis, ius debent, & tenen-
tur fieri catasticam & inventarium generale per
Cancell. Communitatis, quod Catastrum cum com-
plurim facit, stare debent in locum aliorum Ca-
tasticorum civitatis Cathari, ut ne iura Eccle-
siarum petant, & sua possideret, & bona in-
denter non alienentur; capta sunt pari pro vo-
catis Consiliariis existeret in dicto Consilio; re-
dulla sunt dicta pari ad majus Consilium Catha-
ri, die 6. Martii 1471. & capta cum balotis 58,
non obstantibus balotis quatuor in contrarium
positis.

Tre Missis perpetuis celebrandis super caplam Re-
liquiarum S. Tryphoni, & aliorum
Sanctorum Dei.

MCCCLXXXI. Indult. una, die Venetiis, sexto
Aprilis, in moniti & secreto Consilio civitatis
Cathari per eos, nomine asserpente, capta fac-
tunt infrascriptas partes tenoris infrascripti, vi-
delicet: Cum omnes Nobiles, & cives Cathari
ex debito teneantur honorari Reliquie Beatiss.
Marcelli S. Tryphoni, & aliorum Sanctorum
existentium in capla Reliquiarum sanctissim S.
Tryphoni, ut ipse Beatissimus Martyr, & alii
Sancti, quorum Reliquie requisierunt ibidem, pro
hac creatae, & sua pacifice ipsius digereant
Altissimum supplicare, ac pro conservantur soli-
cissimi status Sereffis. Dnc. Domini nostri Veneti-
ti, ac Nobiles & cives Cathari sub eius om-
bra multiplicentur, & conseruentur, vadit ideo
pari, quod omnes Canonici Cathedralis Ecclesie
Cathare, in qua dicta Reliquie requisierunt, qui
beneficet ipsas Ecclesie sanguinis, & gaudent
teneantur & debent de sacro sacere nom Ca-

pellentur ad salarium coram, qui ecclesie iver
Missas singula hebdomada supra dictam caplam
Reliquiarum, eligendum per unum & secretum
Consilium civitatis Cathari. Qui Capitulum ha-
bere debet pro sua salaria p[re]parari quidem
in anno pro celebratione missarum Missarum a di-
ctis Canonici, qui nullam p[re]sensionem, seu sa-
larium solvant de sua curatibus, quas habent
in dicta Ecclesia S. Tryphoni, secundum valo-
tem introituum suorum per eam. Redulla sunt
hoc pari in majus Consilio die tunc, 27. m[en]-
sis Aprilis in 1471. & capta cum balotis 58,
non obstantibus balotis quatuor in contrarium
positis.

De provisione salis Ecclesie & Monasterio
S. Georgii et Gulpho.

MCCCLXXXI. Indult. una, die ultimo Octo-
bris in moniti & secreto Consilio, in qua qui-
dem Consilio sacrum profecti M. Gulphus Domi-
nus Gomez & Capitulum Cathari, & sui ac
civitatis Cathari exigit inquit Indult, videlicet:
D. Paulus Barchin. D. Joannes quondam Do-
mini Martini de Mille, & Domini Basilini quon-
dam Domini Martini de Barchin, ac infrascripti
Consilii dicti civitatis & secreto Consilio,
videlicet Domini Domini Georgius de G. omni, Dominus
Tricipius de Jore, de Palsaghi, D. Diego de
Belzga, D. Natalian de Casta, D. Pi-
eter de Giarotti, & D. Mathias quondam D.
Michaelis de Barchin, per eos ipsorum nemine
discrepante capta sunt par infrascripti tenoris,
videlicet: Cum in 1473. Indult. prima die 13.
Iunii, tempore magnifici, & reverendi viri D.
Alberti Barbadili olim honor. Provostis, Comi-
tis & Capituli Cathari, caplam fuit in ma-
nor & secreto Consilio, & Consilio Rogatorum
Cathari, quod quia bona & possessiones Monasterii
S. Georgii de Gulpho Cathari alienabantur
alium, & Ecclesia & Monasterium ipsum
nullum ad saluum tendebat, eligendum duo
Procuratores ipsius Monasterii, qui procurato-
rent recuperationem honorum, & possessionum ip-
sius Monasterii alienarum, & legarentur
omnia bona ipsius Monasterii, pro ipsius Mo-
nasterii, & Ecclesie reparatione, & succi-
necione, reservando viliem, & viliem Ab-
bate ipsius Monasterii, & quibus Trevisyris in
eodem manibus, & cum a dicto tempore citra
non facit secundum dictum partem ipsi Monasterio,
vel Ecclesie provisionem, & peractant sol-
litor ad ruinam, in maximum damnum ipsius
Monasterii, & vituperium non modicum ipsius
curatibus, & utile, imo necessarium sit dicto Mo-
nasterio providere, ideo in nomine Altissimi Crea-
toris nostri, eiusque gloriose Matris Marie, &
Beatiss. Evangelice S. Marii Protatoris illius
alme, & sancta civitatis Venet. sub umbra cuius
regitur & gubernatur, ac Beatiss. Mar-
tyris S. Tryphoni precloribus, & venerabilibus
omni civitatis, nec non Beatiss. Marcyon S.
Georgii, cuius nomine dictum Monasterium est et-
natum, ac amicum Sanctorum, & Sanctorum
Dei, pro bonorum, & salu- aumerum requie-
scimus in dicto Monasterio, & habebimus par-
tem in eo, & ut assemprentur mandata Duca-
lie, que volunt omnino quod Ecclesia reparan-
tur, ac ad honorem, & profectum omnium No-
bilium, & civium Cathari, qui pietate viri-
na, & fessigis dilectione Religiosis, & San-
ctorum omnium, cum flic- statu huius civit-
passit regi & gubernari scilicet sub umbra prae-
latis nostri Sereffis. Ducalis Domini Venet. Per.

De proce-
patione
dicti
Monasterii
& Tregis
S. Georgii.

De celeb-
Reliquie
S. Trypho-
nis, & alio-
rum San-
ctorum
existentium
in capla
Reliquiarum
sanctissim S.
Tryphoni,
ut ipse
Beatissimus
Martyr, &
alii Sancti,
quorum
Reliquie
requisierunt
ibidem, pro
hac creatae,
& sua
pacifice
ipsius
digereant
Altissimum
supplicare,
ac pro
conservantur
solicissimi
status
Sereffis.
Dnc. Domini
nostri Veneti-
ti, ac
Nobiles &
cives Cathari
sub eius
ombra
multiplicentur,
& conseruentur,
vadit ideo
pari, quod
omnes
Canonici
Cathare, in
qua dicta
Reliquie
requisierunt,
qui
beneficet
ipsas
Ecclesie
sanguinis,
& gaudent
teneantur
& debent
de sacro
sacere
nom Ca-

dit pars, quod Procuratores ipsius Monasterii praesentes de introitibus ipsius Monasterii recipiendis in festo Nativitatis Domini proximo ventura, intromittantur, & recipientur propter eandem gressorum de Cathari, quos tempore sui officii procurare debeant dispensari fuisse in fabrica, & reparatione dicti Monasterii S. Georgii, scilicet ipsius Ecclesie, quae plura in solatio, & chora ipsius Ecclesie, deposita in ripa maris gradibus lapideis, per quos in Monasterium intrant: quae res nisi cito reparentur, cito ad ruinam festucliant: sub pena propterperum 25. culibet Procuratorum, seu quorum partem de Procuratoribus captem, & sic successivum de anno in annum per Procuratores ipsius Monasterii intramittantur, & recipientur de introitibus ipsius Monasterii anno singulis propterperi 100. scilicet 50. in festo S. Joannis Baptiste, & propterperi 50. in festo Nativitatis Domini, insuper de hoc festo S. Joannis proximo venturo 1437. sub dicta pena propterperum 25. culibet distorum Procuratorum contraventionem de suis propriis bonis sustinenda, quae veniat in Commune. Qui Procuratores teneantur, & debeant tempore sua Procuratoribus dispensare distas propterperi 100. in fabrica, reparatione & solamento ipsius Monasterii Ecclesie S. Georgii necessarii, prout ipse videbitur necessarium & opportunum, intendendo compulsionem ordinationem de recepta pecunia, & ipsius dispensatione, & consignanda ratione regionum Cathari tam de exillis, quoniam de dispensatione, sub dicta pena propterperum 25. pro quolibet; & quod ultra dictam penam propterperum 25. si dicti Procuratores praesentes & futuri non exegerint distas propterperi 100. in terminis supra scriptis, & tempore sua procuratoribus, suis privatis omnibus Consiliis Cathari non anno, scilicet ille, vel illi, qui fuerint in defuncto, & quod D. Abbas ipsius Monasterii infra spatium unius mensis teneatur, & debeat suis salariis & expensis providere dicto Monasterio de uno Presbytero sufficienti ad baptizandum, celebrandas missas, confiteendum, communicandum & alia divina officia celebrandum, custodiendum, & bene tenendum dictam Ecclesiam & Monasterium, aliquo per regimini Cathari praesidentur de dicto Presbytero ad capulas & salarium Monasterii supra dictis; & sic successivum Abbates ipsius Monasterii sui Successores ad salarium & expensas introituum ipsius Monasterii teneantur, & debeant tenere in dicto Monasterio unum Presbyterum sufficientem, ut supra; aliquo per regimini Cathari, quod pro tempore fuerit, provideatur; quae quidem pars daret in perpetuum; & si quis ex Consiliariis Cathari praesentes in aliquo Consilio Cathari dicere, arrogare, potestatem partem, vel balotiam contra hanc partem, quia in aliquo revocaret, vel annullaret, illico solvat Camera Secretis. Ducalis Dom. Ven. in Cathari auctores centum auri; de qua pena ipsi contraventionibus non possit fieri gratia, donum, remissio, recompensatio, termini elongatio, nec aliqua declaratio, nisi per Dominum Consiliis Cathari, tres Justices, sex Consiliarios minoris & secreti Consilii civitatis Cathari, totum Consilium Regatarum, totum majus & generale Consilium civitatis supra dictae, & quae pro tempore erant. Reducta fuit dicta pars ad majus Consilium Cathari die prius Novembri 1437. & capta cum balotis 60. non obstantibus balotis dactis positis contra partem.

Anno 1437. diploma Eugenii IV. Marini

accepti dat. Bononia 19. Non. Julii, ut Thomae Paquali Presbytero Ragulino quoddam S. Tryphonis sacerdotium traderetur: cum vero Archiepiscopo Ragulino commoveretur: cum vero Archiepiscopo anno 1438. aliud Eugenii diploma accepisset dat. 7. Id. Julii, quo Tryphonem de Lampio Boliziam in locum Thomae Iurrogaret, in Marino negotium conflictum domo permitit.

Interca nihil singulari cura ab illo impensa est ad cultum dierum festorum faciendum; & ex Laurentii Vicarii Provisorii Catharensis, ac publici Consilii auctoritate confectus est calendarium illorum dierum, quos singulis mensibus ab omnibus celebrari colique, & a quibusque operibus eorum foretibus, quam ferilibus festis esse oportere: MCCCXXXV. postquam x111. die primo mensis Januarii solemnitates fuisse in civitate Cathari solemniter consueverunt dicte civitati &c. Prater communes universae Ecclesiae, sunt haec Catharensium propriae: 17. Jan. Sanctus Antonius. 3. Februarii Sanctus Tryphon, & Sanctus Blasius. 12. Martii Sanctus Gregorius Papa & Sanctus Ecclesie. 11. Junii Sanctus Barnabas Apostolus. 28. Augusti Sanctus Augustinus Episcopus, & Sanctus Ecclesie. 30. Septembris Sanctus Hieronymus Doctor Ecclesie. 18. Octobris Sanctus Lucas Evangelista. 11. Novembris Sanctus Martinus Episcopus. 6. Decembris Sanctus Nicolaus Episcopus. 7. Decembris S. Ambrosius Episcopus & Sanctus Ecclesie. Hic Decembris suum auctoritatem tum Martini Cantuariensis Episcopi, cum Paulus Cantuariensis Praetor idem & Praefectus Cathari adjoignant, ut illorum illorum sanctitatem qui violant, his alterum anathematis, alter multam pecuniarum inflixit: Die x11. Decembris 1436. R. D. Episcopus D. Martinus Cantuariensis iudex penam excommunicationis omnibus civibus, & habitatoribus Cathari laborantibus, emutibus, & venientibus in dictis festivitibus; & Megificus vir D. Paulus Cantuariensis pro Secretis. Ducalis Dom. Ven. honorabilis Comes & Capit. Cathari totum quod emereat, & vendatur in dictis solemnitatibus per civem, & habitatoribus dictae civitatis, dividenda pro necessitate Camera Dominacionis, & pro alia necessitate accusatorum, excepto pace, vino, carnibus, piscibus, oleis, & aliis necessariis ad vitam quotidianam; & de hoc post fecerunt Tabulam hanc festivitatum super portas Ecclesie S. Tryphonis, & mandaverunt in vigiliis ipsarum festivitatum pulari campanas duplas in Ecclesie S. Tryphonis ad notitiam singularem. Cum an. 1437. Marinus mansum ab Eugenio IV. accepisset, ut possessionem sacerdotii Monasterii Pektinensis in insula Iapona traderet commendatario titulo filio Pictoris Radichievichii patris Ragulini, &c. & vix Pontificis iussioni parere potuit, contra intentiones Ragulini, & Tudisi familia, quae patronatus sibi in Monasterium illud vindicabat; qui tamen xiv. Kal. Decembris. eisdem anti Episcopo liberam mandati exsequendi facultatem tribuerunt, dummodo ne quicquam id obesset patronorum juri, & forensi iudicio, quo de pace familiae Tudisi in Pektinensi Canonibus Romae decreni volebant.

Vincencius Maris Dichiobis auctor est Marium anno 1439. interfuisse Concilio Florentino, & vix alium fuisse, qui contra Balicenses schismaticos ab Eugenio IV. fidentius steterit.

Oras vero in presbyterio, qui datur officio superius, Canonibus S. Georgii inscriptis.

Diei Regi Cathari calendi.

Marino interitus Concilio Florentino.

et de gentiosus. Abest quidem ejus nomen a subscriptionibus Episcoporum Decreto Eugeniano *Unanimes Latente Caroli &c.* sed animadvertenda est nota post ipsas subscriptiones appositam: *Nemo autem mirari debet, cur plures Patrum subscriptiones non fiat; nam ultima sessio celebrata, multis, prorsus huiusmodi subscriptionis fuerit, discesserant.* Atque cum Concilium predicaretur, Vicarium, quem vocant Foranum, majorem, quam hucus Vicariis concedi solet, potestate auctum prefecit Ecclesiis diocesis Catharense, quæ sub dominatu erant Georgii Despotæ seu Domini Rascie. Simulque ad ipsum Despotam suum internumitium misit, qui ab eo peteret, ut Catholici ritus latini Ecclesias ab Rascianis ereptas restitueret; atque Episcopo ejusque Vicariis jurisdictionis ecclesiasticæ usurpandæ exercendæque, in locis ejus imperio subiectis, plenam liberamque potestatem permitteret; & anno 1436. ad Suxentensem Cathedralis ecclesiæ a Pontifice, Episcopatum illum adire revocavit.

Tryphonius Abbas S. Georgii de Duxi Vicarius illius et Tryphonius Episcopus pro rectoribus suis hinc Monasterii

Tryphonius Canonicarcha S. Georgii auctoritate optime Ducis ac Senator imploravit ac recipiendam prædixi & bona Monasterii ac Templi Georgiani, sui per incuriam amissa, aut per fraudem & malitiam interverla. Dux Albano Segredo Comiti, seu Patri Catharense decretum Senator misit, sui litteris instructum, quo bonis Ecclesiæ cavetur; atque imperavit, ut favorem & auxilium Tryphonio præbueret.

Franciscus Falsari Dux Pineri &c. Nobilibus & sanctissimis viris Albano Segredo de suo mandato Comiti Cathari, & successione suis fideiheris, dilectis salutem & dilectionis assilium. Per Dominum Abbas Tryphonium, Abbas S. Georgii de extra Catharum, nobis fecit supplicari, ut cum per prodessorem suum, vel alius sui amicitias alienata fuerint multa territoria & bona stabilia Abbatis sui, dignemur ei dote favorem ac recuperationem dictarum bonorum; quare cum bona Ecclesiæ per leges nostras veniti, vel alienari negantur, deliberavimus. quomodo Partem super hac materia ceptam in nostro Consilio Regiorum & Additionis MCCCXII. die XXVI. Odoberis, vobis mittere prærogationis instructum, mandantes vobis, ut ipsam partem extingui, & obliterari faciat, faciendo eam registrari in Actis Cancellariæ nostræ ad futuram memoriam, & ipsam D. Tryphoniam pro his, quæ postula facit, suscipiat reconstitutam.

Dat. in nostro Ducali Palatio die XI. men. Jan. Indult. M. MCCCXXXIX.

Idem Dux Pincarii ab imperio Catharensum prohibuit domos 135. & agros oppidi, & territorii Parafini, qui ad Templum & Monasterium S. Georgii pertinebant, suis ad eundem Albano Segredo Interitis datis ab eo, anno 1439. IV. Non. Januarii: Pro parte solium nostrorum bonorum villa de Petalo districtus Cathari. nobis expetitum est, quod in ipsa villa sunt domus 135. supposita Ecclesiæ S. Georgii, & de territorii suis solvant data debita nostro Domino, & in aliis servituti, & expensarum accursusibus se exerceant pro bono & statu nostris quodque illi nostri Cives Catharense incedit, seu incidi facere velut videri placet, ac prohibent, ut de cetero alias vocari facere possint, quod si forte &c. Celebrare fuit apud Catharense hinc S. Georgii Monasterium; pro quo plures laxæ fuerunt leges in

Catharense Consilio; sed cum hujus bona, & redditus alienarentur dictis, & Monasterium ipsum doratim ad ruinam tenderet, multo antea Consilium Cathari decreverat de ultimo Odoberis anni MCCCXXXI. ut de introitus Monasterii Procuratoris ipsius precibus infunderent in fabrica & reparatione Ecclesiæ, & eorum, & succimento Monasterii, prout ipsi viderent opportunitatem.

Zentam superiorem, quæ ab Zenta inferiori, Labradie palude intermedia, disjungitur, Georgius Despotæ Rascie ademptum obtinuit Stephanus Cernovichius Dux Montis nigri, & Voivode titulo insignitus. Hic pactis cum Voivodis facienda, jungendæque amicis cupidus, conciliatores adhibuit Priorum & Commune Catharensum, qui pacis & locutatis petende oratores miserant Venetias, Marinum Contarentum Episcopum, & Loram de Poliquibus, Dux & Senator patrum Stephano dedit, & cum ex amicitia illius in eas ipsas leges, quas Legati attulerunt, & Senator approbavit. In his autem dilate additum est, ut Stephanus injuriam molestiamque omnem a Catharensis abstergeret, ne de illorum territorio quidquam deciperet. Preterea Falsari &c. Universis & singulis denotamus, quod venientes ad nostram præsentiam R. vir. in Corillo Patris Marinus Episcopus Cathari, & pascunt vir Lucas ex Jacobo de Poliquibus, Quætores ipsius fidelis. Communitatis nostræ, ut patet per exhortationes litteras Comitis nostri, & illius Comitis, nobis portaverunt nonnulla Capitula, cum quibus Magnus D. Stephanus Cernovich Voivode concordatus nobiscum ad pactum, & amicitiam devenire &c.

His temporibus, cum F. Nicolaus ex familia Franciscana severioris disciplina, vir exacte sanctitatis, & doctrinæ, Cathari conciones terribilissimas haberet, spiritus Apostolicæ plenæ, ac præstigit vehementi oratione in eos invaderet, qui dies festos, ac præsertim sanctissimam diem Dominicam laboriosis operibus, divinique cultus repugnantibus profanebant, ingens motus exiecit totius civitatis, divine ultionis violentiis sacrorum dierum improbandis metu ac terrore magno percussa. Concionibus Patris Nicolai, plenis oburgationum ac minarum, pondus vel maximum aspectu auctoritatis & cohortatio Marini Episcopi, qui ab omni dierum festorum violatione verberis edictique gravissimum populum deterret. Itaque de communi utriusque minoris, & majoris Consilii sententia decretum est, ut undique, quæ singulis diebus Dominicis celebrari solent, in diem proximum antecedentem transferantur; & nisi aliqua necessitas argeat, tum Dominico, cum aliis festis diebus omni commercio, omni actione tam seculi, quam sacri interdicitum est.

Pars pro Die Dominico, & aliis solemnitationibus observandis. Cap. III.

Millesimo quadringentesimo quadregesimo tertio, Indictione sexta, die Jovis, vigilia primo mensis Martii, in minori & secundo Consilio civitatis congregato in palatio magni D. Consilii, in quo Consilio fuerunt magni D. & generosi D. Leonardus deo pro Seniore, Dux Dominus Venet, honorandus Comes & Capitaneus Cathari, D. Lucas de Jero Judo, & infra scripti Consilii dicti nri, & sec. Consilii, videlicet D. Jacobus de Jero, D. Sushius de Bucchia,

Marinus Episcopus vicarius illius ac pater de amicitia jungendum inter Vicarium & Senatum MCCCXXXI.

Decretum Catharorum de die Dominico, & aliis festis diebus concordans.

ebus, & D. N. X. quatuor D. Ludovici de Bolz-
za, & D. Mariæ quatuor D. N. X. de Grun-
legas, adjacentibus D. Joanne quatuor D. Mo-
niti de Bille, & D. Laurentio de Bocchia, & Jo-
hannibus Jachibus propter hospitalitatem, & D. Goro-
gio de Gimo, & D. Ludovico de Drago ambobus
Confratibus propter suas occupationes: per
eos, nemini dispendium, capta sunt pars infre-
scripti tenoris, videlicet: Cum eorum prædilecto
Magnifico D. Comite & Capitaneo Cathari pla-
rimum conparaverint plures Nobiles, & alii omni
Civis Cathari exponentes, quod cum in Catharo
confectum fuerit die Dominico fieri mercato, &
eadem sui Comitatus, in qua die Dominica
mercatores, & itinerantes tenent stationes aper-
tas, & tunc, & vendunt, & mesurant panes,
& telas, & alias mercis, & ponderant
omnes mercantes in modum, quod illis Dominico-
bus, & sollicitudines Ecclesiarum converterentur in
alii laboratos, pro eo quod omnes expellant
illum Dominicum, ut ipsi die tunc, vendant,
ponderent, & mensurent, & audito Vener.
& religioso viro F. Nicolao de Jatra Ordinis Mi-
norum S. Franciscei de Observantia, solemniter Pra-
dicatore ad presens in Catharo, hac Quadragesi-
ma præsentis instantissime predicante, quem ma-
gnam illi peccatum in die Dominico laborare, qui
solemniter celebrari debet ad honorem Majestatis
Divine, & Domini nostri Jesu Christi, & au-
ditis instantibus vocantibus, & iudicibus illis, qui
supererant illis, qui dictum Dominicum, ut de-
ceat, in reverentia non habuerint, & auditis præ-
dicantibus super hac solis per illam rem, deo-
trimum predicantibus, & docentibus quomodo bona se-
quuntur honorantes Deum, & suas sollicitudines,
& quantum dominum & deorum supererant con-
trarietatem: mercatores Dominici, & mercatores non
excludendo illum Dominicum, & sollicitudines Sin-
dorum, propter se cum civis Cathari in presentibus,
quapropter omnes Nobiles, & civis Cathari cognos-
centes quibus eorum, & ut conparaverint deduc-
tilli, ut hinc Confratibus, supplicaverint prædilecto
Magnifico D. Comiti, & Capitaneo Cathari, ut
designaret per nos redire die Dominico civi-
bus Comitatus, nec forensibus, & sui civita-
tibus, quod die Dominico redirebat in Catha-
ro, transmutare in alium diem, & transmutare
tali mercato, quod confectum est fieri die Do-
minico, ut aliqui non laboret, & non negotie-
tur in Dominico die: nam si alie sollicitudines
Sanctorum celebrantur, a fortiori dies Dominica
est celebranda, quod est sollicitudo Salvatoris Do-
mini nobis Jesu Christi, ut quicumque domus Con-
fratibus possit dicere ad illi, & alia officia di-
vina, & regantur tamen instantes prefatum Ma-
gnificum Dominum Comitem & Capitaneum Ca-
thari, quod in hoc respellam habere, quod cum
habemus fuerit confectum operari in die Domini-
co, ut illi sapientia, signaretur habere respellam
in hoc principio, ut non videret res necessarias
villam quotidianam, ad hoc, ut persona ad hanc
observantiam sollicitudinis Dominica nullus re-
ducatur, ut sunt ligna obigne, que dictum con-
ducuntur de lectis non subditi bene Civitatis, &
cum epulis, & expolis parvis. Item carni ad
mucellam pro eo, quod non sunt brevisse firmi,
sed non occidit ovem ovem, aliter aliud, item
quod possit cum pullis, ovis, capreis, agni, vi-
nam, & oleum ad piscinum, fructus, olera, &
alia villatibus, que conducuntur in piscinam ad
vendendum de foris, que omni possit pro vilis
quodidiano, & ven causa incipendi, vel venen-

dendi. Item tempore vindemiarum, ne vine per-
santur, si necessitas emergerit, laborare non sit
velitum, sed quod omnia illa ad mundiciam spe-
ctantia veniant, ita quod die Dominica cui,
nec vendi possit. Quibus omnibus auditis & lu-
tellitis, & primo expositione Reverentis in Chri-
sto Patris D. Martini Cantuarii Dei & Ap. Sed.
gratio Episcopi dignissimi Catharum, & præ-
dicatione prædilecti Venerab. Fratris Nicolai de
Jatra, salutiferi Predicatoris, qui propter hac
observantiam diei Dominica multa obstacula ex-
posuerunt, & requisitione Nobilium, & civium
Cathari, petentium cum instantia, quod in hac
causa tales pona ponantur, quod vivere pona
nullus audiat contrasacere prædilectis. Ipse Magni-
ficus Dominus Comiti & Capitaneo Cathari val-
de consilatus remansit, & ipse licet cognosceret,
quod id, quod fiebat in die Dominico, erat con-
tra timorem Dei, & bonorem mundi: tamen
quia talem observantiam reperit in introitu sui
regimini per suum prædilectissimum servatum, sed
cognoscentes ad presens hunc confectum esse bene pos-
se præsentatiter obviare, decreverunt pro ma-
jore similitudine, quod talis promissio in Civili-
bus Cathari existeret, respellam bonam volun-
tatem Nobilium, & Civium Cathari, & dona-
tione morum, ut prædicti bono negotio
accut tale principium, quod hac observantia ser-
vetur, & non recedat, ut alia solam fuerit
ideo vult pass, quod de cetero, prædicta præ-
sentis parte prima die Dominica proxima fixata-
re, super placam S. Tryphonis secundum con-
suetudinem Civit. Aliphan Nobilium, Civium, Con-
fratibus, aut forensibus in die Dominica non quilibet
tenere, nec tenet facere aliquam stationem, seu
apothecam apertam, excepta apotheca spectantis
pro medicinis necessariis saluandis vendendis,
ut aliqui possit in tali die emere, vel vende-
re, nec onerare, & exonerare barones, regolos,
aut navigia, excepto quod quilibet possit emere
vinum & oleum ad piscinum, panem, & ligna
ab igne, carnes ad macellam, pullos, capreos,
agni, ovis, fructus, olera, & alia res neces-
sarias vilis quotidianam, que ducuntur per tri-
vium ad vendendum de foris in piscinam, & non
pro incipendi, confectum, aut revocando,
& si aliqui contrasacere prædilectis, vel alios
prædilectum, eadem vestigia pro qualibet vice
ad penam hyperperpetuam triam, & emptor ad arbitrium
Comitis & Capitanei Cathari presentis, & qui
pro tempore erunt, & secundum immediatam
communi, vel communitatem. Pro solis autem
laboratorum vindemiarum, hoc remaneat in con-
suetudine & discretione civium, sacralis secundum
necessitates temporis, & fortasse, super se &
animas suas. Item quod mercato, quod fiebat
in die Dominico, transferatur, & fiat in die
Sabbathi, & illis die reddatur sui antiquarium
Comitatus, & quia idagant, D. Comiti &
Capitaneo Cathari cum sui regimini erat soluta
secundum statuta Cathari redire rationem in die
Sabbathi civibus & habitatoribus Cathari, trans-
feratur dictum sui ad reddendum in die Veneris
de mane, exequuto autem dictam penam sit
accusationem contrasacere prædilectis communi-
tatem militi D. Comiti & Capitaneo Cathari
et omnibus officialibus suis, et eius regimini, & al-
liis quibuscunque personis ad inquisitionem con-
trasacere et eos accusandum, habendum militi-
um penam exactionem a contrasacere, et alia
medietas sit Communitatis scilicet Cantuarii

Acta Synodali Dominationis. Redacta illa parte ad maiorem Consilium civitatis Cathari, illa de capta fuit cum balatelli 53. non obstantibus balatelli nulla posita in iussu de non, & tribus possit in iussu non facere.

MCCCXLIII. Idem, sexta die 22. Martii in minori Consilio Cathari per omnes, nemine discrepante, capitum fuit, quod pars de celebratione diei Dominice obstrictor, ut iocet, salva quod illud verbum, quod dicit, & plus ad arbitrium D. Comitum & Capitanei Cathari pertinet, & qui pro tempore fuerit; intelligatur & capitum suum, quod contrasacientes contenti in praesenti parte cadunt et ponas in parte contrasacientes, & perdam mercedem in diebus Dominice empta & vendita; quae mercedem empta & vendita sine in libertate Domini Comitum praesentis & futurum sciendi in illis mercedem ut sibi videbitur & placebit. Redacta illa contrasacientes partem ad Consilium maius Cathari die 27. mensis Aprilis 1443. confirmata fuit cum balatelli 72. de it, non obstantibus balatelli una de non, & nulla posita in iussu non facere.

M. H. B. p. 10. lat. 10. 10.

Episcopus IV. extremo sui Pontificatus anno, quinque catholici Custodis Ragusensis Franciscanus, ex quibus illud S. Nicolai extra muros Cathari, Vicario Fratrum Ragusensium subiaceret. Remissum sub illis Ragusensibus, quod dicerent, se iussu illud pontificium decreverunt. Res ad illa ad Bonaventuram futurum fuit. Res ad illa est ad Nicolaum V. qui illam Episcopo Catharensi per litteras imperavit, iudicium utrique reddidit, causam rite cognoscere, servare ex quo & bono sententiam. Ille secundum Ragusensium iudicavit, itaque Pontifex Praefecturam ipsam Ragusensium Castellum jurisdictione Vicarii Bonaventurae exemptam Vicario Generali Cismontano Ordinis Franciscani, cui antea laborat, restituit.

Cum Presbyteri quidam labe schismatis infecti Catharensium agum circumfunderent magnam cum detrimento Catholicis Religionis, iidemque praeter in pago Valtazio sacris quibusdam adibus praesentem, locum solummodo ex illarum reddidit sibi procurantes, dum sacrum ministerium, & animarum salutem protulit negligenter, a Veneto Senatu petierunt Catharenses, ut malo ordine remedium vellet afferret: quae de littera Francisci Foscari Venetiarum Ducis iidem reddidit sunt huiusmodi.

Franciscus Foscari Dei gratia Dux Venetiarum Nobilibus, & sapientibus viris Joanni Nani de suo mandato Comiti Catharensi, & successores suis fidelibus salutem, & dilectionis affectum. Coram nobis comparuerunt, & fideliter Communitatis nostrae Catharensis praesentaverunt infra scripta Capitula, ad quae cum nostro Collegio habente a Consilio nostro Regiarum plenissimum libertatem circa hoc fecimus infra scriptas responsiones, volentes, & mandantes vobis collatione praescripta, quatenus res, de quantum ad nos attinet, observare, & observari facere inviolabiliter faciat: facientes haec nostras litteras in Cancellaria vestra ad successorum vestrorum memoriam registraré, & registratas inde Communitati restitui faciat. Teuer Capitulum talis est.

Omnia alia.

Item significamus, in agro nostro Presbyteros Blavos degere, & schismaticos. Petimus autem, ut Episcopum, & Consilium iudice vellet, quo-

illis rellis, Latinos Presbyteros in eorum locum sufficiant: inde spes erit, fore, ne cum Divina gloria, & bonis vestris incrementis in communione fidei nostrae conveniant.

Respondetur, quod circa rem istam scribimus Reverend. D. Episcopo, & etiam Refflori nostro, ut per illos solvere modis, qui eis videantur, providant mutare illos schismaticos, non tamen omnes una vice, sed paulatim extremo modo, ne forte ad magnitudinem illorum schismaticorum aliquod inconveniens nascatur.

Item significamus in pago nostro Mastazio Ecclesiam existere a maioribus nostris adificatam, modo tamen dirutam, quibus iidem Presbyteri praesentem, sed illarum sibi reddidit procurantes, sacra ministeria negligenter, eorumque culpa incola absque sacramentorum apte solvere intendunt. Petimus igitur, ut Episcopum, & Comitum iubeatis, quo Ecclesiarum illarum domini Presbyteros duos eligant, & in honorum possessionem constituant, qui Ecclesias illas administrarent, sacras functiones obeant, & incolas Sacramentis impertiant.

Respondetur, quod scribimus Reverendissimo D. Episcopo & Comiti nostro Catharensi expositionem nobis factam de Ecclesia praedicta, & mandabimus, ut quia intentione nostra . . . quod . . . cultus diligenter opera habeatur, provident quod Ecclesiae praedictae non vadant ad desolationem, sed de curatis earum provident Presbyteris, qui in ipsi cultui divinus vacent, & solvant residentiam per modum, quod incola illi de Mastazio in ministeriis sacris ministerium non patiantur.

Dat. in nostro Duc. Palatio die xi. Julii Ind. 15. 1446.

Anno 1447. die secunda Septembris Martinus ad praesentem Capitulum, necnon Abbatis & Monachorum ad gloriam Dei & honorem beatissima Dei-pae Mariae & S. Georgii dedicavit Ecclesiam sanctae vernacule illam lo Scoglio di S. Zorzi (Scopulus S. Georgii) prope Verulam, ubi Sanctarum Adolphi & Senonis, & Sanctarum Innocentium reliquias asseruntur; ut legitur in tabulis Ecclesiae Catharensis.

Anno autem 1450. idem Episcopus Sacerdotium suburbanum Sanctissimae Trinitatis per Commune Catharensis collatum Mathaeo Capitulizis presbytero, ipsi Mathaeo conceptis verbis iure traditum comprobavit.

Marianus Conarano Dei & Apostolicae Sedis gratia Ep. Catharensis. Universis & singulis hae praesentis nostrum privilegium in ipsellius facimus manifestum, quod cum die Jovis 27. m. Augusti praesentis comparuisset coram nobis sedentibus in nostra palatio Catharensi, prout vir Com. Catharensis Cancellarius Joannes de Luxia &c. Nos itaque intellexit expositione &c. investivimus de Capellania nostra praedicta S. Trinitatis ipsam Mathaeum &c. Dat. die Jovis xxvii. Augusti Ind. 13. MCCCCL.

Vetus erat consuetudo arcessendi Catharum Canoniarum S. Georgii, ut idibus Januariis sollemni huius diei festo adisset in ecclesia Catharensi, quod unum ex annivariis praecipuis Tryphonis venerationis cultus, ibique sacra praegens pontificali ritu debitum ex antiqua consuetudine circa pecunia minus Episcopo afferret. Itaque an. 1457. Archiepiscopus Capituli Catharensis, & Vicarius generalis Episcopi Tryphonem Abbatem ad sollemnia sacra invitavit hinc litteris.

Mat-

Adi. quod. dicit. Mart. ad Episc.

Adi. quod. dicit. Mart. ad Episc.

etholice fidei, Tatarum, & schismaticorum coarctavit; ex his ad finem Romane Ecclesie, ex aliis ad Christi cultum quamplurimos tradidit. Cum enim fides fultaret apud Bogdashianos, qui pugnati diocesani Catharensis, invenit quemdam Calogorum obolitum, ac proterum, qui non modo schismatica contagione infectus erat ipse, verum etiam mite cupidum ejusdem longe, lateque vulgandas; tam vero temeritatis, atque impudentie, ut non solum Parochia ejus loci, sed ipsi quoque Episcopo obstitere, ac repugnare auderet. Neque ab hujus vesana insolentia tantum, sed ab aliis preterea ejusdem schismaticæ sectæ Presbyteris, seu Monachis, quos illi Calogeros vocant, infesta erat diocesis Catharensis. Hi liquidem Parochia Latine Ecclesie, & suis Ecclesiis possessiones eripuerant; quod Episcopo, & clero caveri pendebant, tributum ipsi solvere abuebant, periculosè dogmata in vulgus disseminabant, & subdolis artibus a recta in Deum fide, atque ab auctoritate Pontificis Romani populum illos abducere conabantur. Quare vix tantum in urbe, ac diocesi Catharensi exegerat, cum ad concordiam illorum audiam, & impetrarem Bernardus Venetias profectus auxilium Senatus impetravit; & cum schismaticorum inique, & sceleris facta, quid, & quantum damni negotii facerent, exposuisset, litteras Dilectis ad Patrem Cathari impetravit, quantum hæc sententia: Calogeros illum, qui & Parochia justificationem laetatur, & Episcopi dignitatem gravissimè offenderat, e territorio Catharensi, totaque Venetia diocesi expellat; suas Latine Presbyteris Ecclesiis, & suis bonis Ecclesiis restitui jubet; ad compellendos continendosque in officio Presbyteros Græcici ritus favorem unanimum atque auxilium Episcopo prestat. Epistola digna est, quæ hic describatur; ita e liquidem non solum res a Bernardo laudabiliter gestæ commemorantur, sed etiam Senatus Veneti religio, pietas & studium conservandæ reverendæ Catholicæ Fidei potissimum elucet.

Profectus Fulcrum Dei gratia Dux Venetiarum Nobilissimus & sapientissimus viris Joanni Berke de suo mandato Comiti Cathari, & successoribus suis fidelibus dilectis salorem & dilectionis affectum.

Non solum ex relatione R. P. D. Bernardi Episcopi Catharensis, qui nunc venit ad presentiam vestram, sed etiam ex litteris vestris illiusque fidelissima Communitatis & cleri, & multarum relatione libenter audimus laudabilia opera sua tam in corrigendo, quam in conservando & restaurando illam Ecclesiam & Episcopatum non solum in divinis officiis & juribus temporalibus, sed etiam in practicationibus & satisfactionibus moribus, in compositione Fidei vestra Catholica, novumque Christianam, reducendo multas centenas personarum infidelium & schismaticorum ad Fidem Catholicam, qui converſi & baptizati sunt, & multum propriis sacro Christianæ confessionis, & præsertim in loco S. Petri de Graetz subditi de Mercatoribus dilectis Catharensis. In ejus Ecclesie idem D. Episcopus instituit novam Presbyteriam Catholicam, cui commisit curam animarum ejusdem loci & villarum Bogdashianorum & Capetz & presbyteriarum. . . . Quæ res tamquam optima & jam commendanda, sicut Paternitati suæ diximus, vobis permixtè placeat & gratissima est. At quoniam vobis dixit, quod quidem Calogeros schismaticos inimicos Crucis & Fidei Catholicæ, qui tam ejus concussus &

filii tanquam secularis habitant apud illos Bogdashianos, qui in schismate remanserunt, concussare & seducere non desit illos qui effectus Catholicæ Christianitatis, inno adualliter & personaliter assus fuit irritare contra dilectum Presbyterum Catholicam, & sabinde contra ipsam D. Episcopum, dum die illam Pascha personaliter vestris ad visitandum illam Ecclesiam, & confirmandos illos populos sacro Christiane, presentibus plurius civibus Catharensibus; nos cupientes quod hoc tam sanctum opus ipsius D. Episcopi fortiter efficiamus, & quod Fides Catholica conservetur & amplietur, & quod omnis materia, quæ huic sancto operi obstat, vel turbat, in aliquam offerre possit, penitus recidatur, vobis scribimus & mandamus, quod si vobis considerat, ipsam Calogeros schismaticum presbyterum illa scandala, & inane illas assus, & tentaverit vel tentet illos seducere qui ad Fidem converti sunt, & facere illos apostatari, ipsam Calogeros schismaticum de locis illis, & de tota territoria Catharensi omnino decedat & expellere debeatis; ut hoc ejus perfidiam sacra Fidem Jesu Christi & eis qui converti sunt, impetere vel maculare non possit. Et insuper contra omnes schismaticos, qui remanserunt in locis prædictis, & aliis locis dioc. Catharensis, dilecto D. Episcopo & Episcopatu suo expellamus ius & jurisdictionem ministris sacrum Datum & iustitiam compellendos eis ad relaxandum revera, vineas & possessiones pertinentes Ecclesiis, quas de sacris suis appropriaverunt, & ad salvandum elevatis sunt Christiani alii, & etiam idem illi, qui laborant possessiones & terras Ecclesiarum, solvere soligentur, sicut videtur per nos declaratum & terminatum esse in executione litterarum nostrarum alias redscriptarum, quædamque causas per declarationem & sententiam per nos latam sigillis vestris munitam, quæ vobis presentavit, quod vobis placeat & gratum habemus. In fide Ecclesiarum S. Michaelis, & S. Mariae de Preulacha de S. Gaudisio, & Petri de Bogdashio, S. Alexandri de Disconichio, S. Luca, & S. Nicolai de Lantz, omninoque altarium Ecclesiarum & Capellarum sanctarum in diocesi Catharensi, & in vicinis, decimis, redditibus & redditibus ipsarum Ecclesiarum, qui & quæ per Metropolitanum schismaticum, sive Schismam, de fide occupabantur, in villis & locis prædictis, & aliis diocesi Catharensi, dando prædictis Episcopo & Episcopatu suo amicos . . . & opportunos favores pro augmento Fidei Catholicae, & ad conservationem & commodum jurium Episcopatus & Ecclesie sue.

Datum in nostro Duc. Palatio die 22. mens. Martii, Indict. III. 1455.

Nec vero Bernardus ad suam Ecclesiam reveritus est; sed apud Paphum Saccentem late recepit, ubi in sacris principis Ecclesie exat ejus alii, cui hæc inscriptio subiecta est.

Bernardus Saccentis Archiepiscopus Catharensis, qui tamen die sedem habuit, pontificali exercitio, clericali Saccentis sacris instituit ex speciali privilegio Nicolai V. Summi Pontificis.

Per hæc tempora ingenti Catharensium bono, & Christianæ pietatis incremento hanc urbem adus extimui sanctitate ac doctrina vir Joannis & Paphi Dominione familia alumnus, qui divina institutione spiritu, Vincentii Patris virtutes & apostolicum ardorem annuatus est, atque Evangelicam missionem plurimos

Joannis
Paphi
gula
Cath.

Bogdash
Berke, qui
res. Berke
nunc ab
audire.

non ab erroribus vitisque ad Catholicam religionem veraque virtutis cultum traduxit. Tam ingens fieri solent populi concursus ad ejus conciones audientes, ut nullum capiendi multitudinis templum satis esset: supremum divini iudicii diem prope jam advenire nuntiabat tanta ardoris et, ut incredibiles animarum motus & conversiones fierent. D. vero Vincentii gloria ac meritis ab eo patris tam singulari studio qua publice quo privatim perdecavit, ut Catharensis in illius cultum millicie incensum ipsum sibi patronum elegerit, eidemque precabilem am in ecclesia S. Nicolai dicaverit. Quia paulo post communi voto illam inter Catharenses ejus adscribi iusserunt, cum ipse per letis lues depallia fuit, qua antea cito cum agros depopulata urbem ipsam aggredierentur, non tardius in iudicio jectus, & Vincentii auxilio impetrato, Joannes Innocentius civitatem tunc depopulatam in benedictionem palam ei agere est, hactenus seipsum contagionis xis prorsus exstincta fuit.

nonnulli
Episc. asc.
tunc

Anno 1457, incurre, vel ad exitum superestis anno. Bertr. d. Episcopatum Catharensis dimisit aut morte precepit, aut vo. nuntia abrogatione & quippi anno 1457. xiv. Cal. Martis. Callistus III. alium Catharensis Episcopum egredi. Ceterum quomodo sacerdotum Sacerdotis obdormit, quo in loco, quoque anno diem supremum obierit, non satis constat. Examini Cornelius erudit cum Roma e vixit excedisse an. 1457. & in tabulis Episcopalis Cancell. Patavinae ad an. 1470. & diem vicesimum Julii dicitur Sacerdos Archiepiscopus Alexander Bertr. Franciscus Lombardus in laudato libro de Archiepisc. Barcol. scribit Bernardo fuisse Episcopum Catharensis Antonium Falsolum Patritium Falsolum, ad vel mendole Antonium Falsolum pro Agorio Falsolum Bernardi successore nominavit, vel Antonius hic antea Episcopus Episcopus fuit, aut vix Episcopatum adeptus illum dimisit: nam an. 1455. die 22. mensis Martii Bernardus Catharensis censebatur Ecclesiam, ut docent littere Ducis Falsolarii, mox illatus: & xiv. Cal. Martis. anni 1457. eidem successit.

ANGELUS EPISC. CATHAREN. XXXVII.

Ex antiquissima Falsolorum familia, que olim apud Fossam Cladium maritimam urbem Venetia ditissima nobilitate & opibus floruit, inde Venetias delata inter secundi ordinis cives assecta fuit. Hujus gentis laudes fuit persequutus Joannes Baptista Rhamosius, & preclara illius gens, atque summi honores, quibus persuffusa fuit, celebravit in oratione nobili coram Veneto Senatu habita pro Francisco Falsolo Magno Republicae Cancellario, & Ang. II. Episcopo ex Andrea fratre nepote, ut ipse Rhamosius testatur, cupis verba lubet hic exhibere: Ego, si de eo (Francisco) verba facerem, qui non tam multis & majorum suorum & sui ipsius laudibus ita abundaret, ut mihi & hic multa potius amputanda sint, quam novum quippiam addendum, profecto id mihi proponerem, in qua nulli oratio desse possit: potius ipsum laudarem, originem nostrae hujus Republicae repetere, veterum veterum Italorum solentia a servationem barbarorum inopiam se subtrahere, atque in hac loca delatam, et hoc agere tempus innotescere perferre obnoxiarum

Angelus
ex antiquissima
Falsolorum
familia Episcopus
Catharensis
fuit.

... De eius etiam genere pauca tantum quidem perscrutari: nam nihil oculis dicere deus egredere et tam illustribus viris nulla passio passus ... Matthaeus bello illo, quod aceritimum cum Crusenensibus majores vestri egerunt, egressus, tam optima republica navavit, ut nihil quod aut e foretissimis viris, aut ab optimo viris ascribere posset, praetermitteret. ... Neque enim nos Antonius ejus filius haberi debet, quia antea fuit, ut cum inter nos & Patavinorum de fidebus esset controversia, arbitres constituit pacatissime rem omnem compescere. ... Agere vero duo Francisci ipsius patris Angelus & Angelus praeterit debent? At Angelus Constantiopolis pro patria morte obiit: Angelus, qui Patrensis Episcopus fuit, hoc fuit eloquentis, ut a Paulo II. Pont. Max. ad Barce ad Polonia regem missus, quod ad bellum in Turcas suscipiendum hortaretur, ita est ad id agendum, quod optabat, impetravit, ut Romanam urbem trecentis amplissima sit a Pontifice ipsa praemia donaretur. ... Jam ipse Andreas pater qualis fuit? Is ad majorem virtutis ornamentum etiam litterarum addidit, in quibus ita floruit, ut eo tempore, quo littera prope convenerat, primus in illas rebus tamen quidem iustitiae vixisset. Neque id Christophorum illum superius summo Principum fuisse, qui cum in classis fecerit habuit, neque vero patris vestigia, qui inter primos hoc, qui a secretis Sanctae sunt, ascribunt, quo hic suavit & egregie semper functus est, & antea republica praeside: sed antea in re magis quam quod Franciscum filium gerit, Angelus itaque hoc ore majorem, & haud minus propria, quam fratri suorum Angelus & Andrea laude illustris cum clericis militibus se adduxisset, & jura utriusque scientiae polleat quam qui maxime, ad colligendum Canonico adis Cathedralis Patavinae aggregatus fuit. Hoc Callistus III. Episcopum Ecclesiae Catharensis praefecit anno 1457. xiv. Cal. Martis. De jure Episcopalis controversias habuit cum Tryphone Cernobarschi S. Georgii & quodam Marco Presbytero Catharensi. Delecti ad eas dicimendas arbitri secundum Episcopum judicaverunt. Vix annum integrum ad gubernacula hujus Ecclesiae sederat, cum cum idem Pontifex Romam vocavit, ut ejus doctrina, prudentia optaret ad gravissima quaque Romanae Curiae & Ecclesiae ergo expedienda uteretur. Vicarium sui monuit, curaque Episcopalis reliquit Michaelis de Urachien Archiepiscopus Venetis cum esset an. 1458. inde Romam profecturus, abiens procuratorem cum amplissima eorum omnium gerendorum potestate constituit Joannem Palaschium Archidiaconum, virum egregie doctum, consilii plenam, & industriam ac sollicitudinem, eique praeterea facultatem dedit amovendi, si ita expediret, atque evanescendi Vicarii generalis, quem ipse discedens sibi in administrationem Ecclesiae Catharensis substituerat. Extant ejus litterae ad Joannem datus, qui sunt ejusmodi.

Angelus Falsolum Dei & Apostolica Sedis gratia Episcopus Catharensis, Venerabilis & Circumspicillito D. Joanni de Palaschii Archidiacono venerabili Ecclesiae vestrae salutem & in communis diligentiam debitam adhibere. Verum scimus, quod vos cupientes ad Ecclesiam vestram de persona idonea, per quem in spiritualibus & temporalibus in hac loca delatam, et hoc agere tempus innotescere perferre obnoxiarum

Romanus
Episcopus
Petrus
Episcopus
Catharensis

non fuisse
Catharensis

heribus modo, viz, & jure, causa & forma & ordine, quibus melius & efficacius possumus & debemus, vos Archidieconum praedictum, licet absentes, de corpore praedictae industriae & circumspicione experti sumus, facimus, constitutiones, decreta, nominationes & tenore praefationis ordinamus vestrum verum, certum & indubitatum procuratorem, actorem, fallorem, & negotiorum nostrorum & Ecclesiae nostrae gubernatorem, ac Nuncium generalem & specialem, ita tamen quod specialiter generalitati non deroget, nec e contra; specialiter & expresse ad exigendum omnes & singulas redditus anni & Ecclesiae meae spectantes & pertinentes, & de exaltis fidem faciendis ad locandum, assistendum & alia necessaria, Et quia in recessu nostro ab Ecclesia Catharen. Pictaviensi in spiritualibus sollicitudinibus & ordinariis D. Michaelis de Urachin Archiepiscopum Ecclesiae nostrae Catharen. volentes futuris temporibus occurrere, & salubriter providere, vobis praefati D. Archiepiscopi plenam & liberam potestatem dimus atque constituimus per praesentes revocamus praefatum D. Pictarium per vos constituimus, cum vobis visum fuerit, & necessarium, & aliam instituendi loco sui, unum vel plures, prout vobis visum fuerit, cum auctoritate & potestate regendi & gubernandi in spiritualibus dictam nostram Ecclesiam Catharen. cum auctoritate etiam exerceendi omnia alia, & singula per vos velle D. Archiepiscopo in mandatis Praefati sumus concessa &c. circa vero sollicitudines beneficiorum, & aliorum Ordinationum volumus & mandamus servandum & servari facendum, quod per specialem ecclesiam vram propria scriptura vobis mandavimus, & in futurum mandabimus; & quicquid per vos gelum fuerit, ratum, gratumque firmum habebimus. In quorum fidei & testimonium praefatum praesentes nostras litteras per mandavimus per Notarium publicum, scilicet & Secretarium nostrum infrascriptum, vobisque sigillis Pontificis iussimus apponi communiter. Dat. Venetiis in Domus nostra Residentia Anno Nat. mil. Dom. 1458. Indult. 6. de vera prima Janu. Pontif. D. N. Callisti div. Provid. PP. III. an. 4.

Et ego Petrus Basso q. Antonii pub. Imper. audior. Notarius, praedicti D. Episcopi scriba & Secret. de mandatis praefati D. Episcopi in hanc publicam firmam redeo, ita cum ipsius D. Episcopi, pontificalis appositione sigilli in fidei & testimonium praefatarum sub meo sigillo & nomine confectis.

Romam cum venisset, Pium II. Callisto III. subleatum an. 1458. mense Augusto, ut Angelum in urbe retineret, eadem, quo decedendum ut acciceret, causa impulsum. Cum ei spes & facultas ad suam Ecclesiam regrediendi magis inique protraheatur, illam maluit dimittere, quam Pistoris praesentia & solatio delictum diutius relinquere. Anno igitur post annum in urbem adventum proximo Ecclesiae Catharen. nuncium remisit. Exinde titulo Mochonensis Ecclesiae Peloponnesiacae decoratus legatione a Pio Pontifice impositum in Episcopio & Myfia, idest Serbia & Rascia, aequo sapienter ac feliciter gessit. Paulus II. Angelum Pictaviensem Episcopum dedit an. 1465. Mortuus est Romae an. 1488. & apud S. Marcum sepulto monumento humi posuit Marcus Card. Barbus, quod post annos quinque obliuiscendum cursum, ejus imaginem sine in operculo expressa, & titulum Imperialium fecerunt Oliverius Card. Carafa, &

Franciscus Card. Piccolominus.

Angelo Episc. Pictaviensi. Veneta ex nobili Geste Fabbolar. * Fosse Clod. Tar. ** Civili. Et Pont. Consulto Pii II. Pont. Max. in Epyro & Myfia pro Epi. Cathol. Legatus Pauli II. a Secretis Reversus. Fijit Apollon. Praef.

Marcus Barbus Card. S. Marci Episc. Pictaviensis. Ob fronsuicium * Mor. Reverentia singular. Monimen. faso Conquosham verus B. M. T. Viz. An. LXXX. M. X. D. III. Oliverius Carafa Card. Nepos. & Franciscus Piccolominus Card. Secret. Excussore absolvent. contravenit *.

Dum Angelus Romae degebat, Antonio Dondo, qui Catharensem Praefatum gerbat, delecta quaestio fuit de possessionibus quibusdam, quarum jus ad Cenoarchias S. Mariae Rotariensis pertinebat, et quae Pictaviensis contra eas occupaverant. Georgii Pellini tum commendatario titulo Abbatis Rotariensis causam egit Jaco quidam adversus Jacobum de Triepo, cui Pictaviensis negotium hocce commendaverant procuratorio nomine; & re pensata, atque ad rationis legamque normam probe iudicata, Antonius Praefatus hunc sententiam laudando Rotariensis Monasterium tenuit, quam hic exhibeo ex vernaculo in latium sermonem convertam.

In nomine Domini nostri Jesu Christi Amen. Anno ab episc. anno 1458. Indult. VI. XI. Kal. Aug.

Nigallensis Dominus Antonius Dondus Reip. Venetorum nomine & auctoritate Comes et Praefatus Cathari, in auditis, itaque cognitis, quae Jacobus de Triepo & Jaco Procurator Reverendissimi Domini Georgii Pellini Procuratoris S. Mariae Rotariensis apud eum dicitur, de quibusdam apud Pictaviensem appellatis Michorichis, Nicolichis, Taulichis, Poldorichis, aliisque iniquis possessionibus agrorum ad Monasterium Rotariense pertinentiam, qui villas vulgo dicitur Villapaglia, Stralbos, Lorico & Cola Ledna, qui est locus Pictaviensis, circumpositas contra ius suum occupant, retinensque eadem Protentorio iniquo; itemque iis bene perceptis, ac prodeciatis, quae contra titulum D. Triepo de Zagariis eorumdem Pictaviensis procurator, sic statuit, & iudicavit, Pictaviensis eorum agrorum possessione decedere, & si qua praeter abducentur, Ecclesiae Rotariensi restituere debere; neque illi fas esse, eos colere, nec quaque modo in eosdem agrorum manumque immittere iussu ipsius Protentorii. Decernit praeterea ius plenum, integrum ac liberum esse ipsi Protentorio repetendi agrum illi a Pictaviensibus, hosque inde expellendi; cui vasa ac legitimum damnum licet ius eorum, culumque voluerit, locare, cum contentione ac contraversia sublata.

Franciscus de Pictaviensis publicis J. A. Notarius. Cetera venustas absolit.

MARCUS II. EPISC. CATHAR. XXXVIII.

Hinc patria urbi Veneta fuit, genus & cognomen illustre ex familia de Nigra, qui inter cives leuandi ordinis clare erat & conficiat. Pius II. exilium vineola, quo Angelus Pictaviensis tenebatur ablati Ecclesiae Catharen. II, Marcum eidem in hunc sedem subrogavit an. 1459. mense Novembri, ut consilium ex ipis

Elis Sepul. col. indicat. infra. a sep. Pictaviensis. ** pro Jan.

9 pro Pictaviensis.

9 pro Pictaviensis.

Antonius Dondus Praefatus Monasterium Rotariensis.

Pauli Basso, etc. dicitur, ut, de eisd.

Pius II. de Marco clero fecit. Capitulum Catharen.

litteris Capitulo Catharensi inscriptis.

Viri Episcopi, Servus Servorum Dei, Dilecti, Filii Capituli Ecclesie Cathar. sal. & Apol. beneplaciti. Illud Ecclesia vestra Cathar. ex eo quod nos Viri, Patrem vestrum Angelum Motham, tunc Cathar. Episc. a vinculo, qui Ecclesia Cathar. tenebatur, absolventes duximus ad Ecclesiam Motham, tunc vacantem auctoritate Apostolica transivimus, Pastori solatio delicti & persona dilecti Filii Meriti dilecti Cathar. de Platano nostrorum consensu eadem auctoritate providimus, ipsamque eidem Cathar. Ecclesie, prefatum in Episcopum & Pastorem &c. Dat. Mantuae Anno Incarn. Domini, 1459. VII. Id. Novemb. Pontif. nostr. xv. 11.

Post Episcopatum consecrationem susceptam Monasterio de contulit, & ad Ducem & Senatum litteras impetravit ad Prætorium & Prefectum Cathar. quibus hic jubebatur Litorem & auxilium Compendio præbere ad suam jurisdictionem exercendam, ad preventum monasterium Episcopali ac decem in gradat. ad bona Ecclesiarum recuperare.

Papalibus vero petro De gratia Dux Pontificum, Nobilibus & populoque viri Antonio Donato de mandata Consilii Cathar. & successoribus suis

Consilium vobis esse notissimum, quod in concessione, quæ alias cum deliberatione nostri Consilii Regiarum fecimus illi distigisse Communitati Cathar. tunc Nobilibus, quæ popularibus de terreis & possessionibus villarum Lubriga & percontationem factam, in specie reservamus jura & jurisdictiones R. P. D. Episcopi & Episcopatus Cathar. sunt in litteris & respectu vestris litteris superinde consensu clare collat. Pro cujus nostra intentione executione per litteras nostras datas die 1. Aug. 1574. ac successive die XVI. ejusdem mensis scriptimus Nobili Viri Joanni Barbo tunc Consili nostro Cathar. quibus successoribus, ut prefato D. Episcopo omnibus convenientibus favoribus & auxiliis assistent, quibus mediantibus jura & jurisdictiones sue & Episcopatus ipsius atque Ecclesie tantum in portionem illarum territoriorum, & aliter dista Episcopatus & Ecclesia Cathar. pertineant, quantum jura & subsidia fuissent, integre conservarentur, sibi que seu naclis & procuratoribus suis de ipsi decimis & preventibus cum integritate responderent, non obstantibus differant, quæ fortasse inter Nobilibus & populares & alios subditos nostros pro dista terræ & possessionibus vertentes, quoniam usque incerto erat, quod prefato D. Episcopo ant Episcopatus & Ecclesia Cathar. tam circa prædicta, quam circa jurisdictionem spirituales quæ habet in ecclesiis & capellis, & eorum jurisdictionis, in locis prædictis, & ista directio sua non derogaret. Et quoniam tunc in illis quod aliquæ possessiones & bona ipsius Episcopatus per tempora præterita alienata & dissipata fuerint, in damnum & detrimentum Episcopatus & Ecclesie contra ordinem nostrum, iussimus ac fieri jura & subsidia manifestaretur pro bonis Dei & divini cultus, sicut in illis litteris nostris scripsisse continetur. Nunc autem ad requisitionem R. P. D. Morici Nigro civis nostri nostri Episcopi Cathar. volumus rursus scribimus & reiterando monemus, illud idem, quod prefato præcessit vestris & successoribus suis scripsimus per distas litteras vestras datas 1. Augusti, & XVI. Septembris 1454. quoniam effectum operum

declaratum, observare & exequi debeatis. Et siquid ex bonis disti Episcopatus & Ecclesie Cathar. indebitè alienatum vel venditum esset in præjudicium & detrimentum Ecclesie & Episcopatus contra formam legum & ordinum nostrorum, volumus, quod in his, quæ ad regimen vestrum pertinet, vocatis vocandis, & auditis auditis, jura & subsidia manifestetis, pro honore Dei, & augmento divini cultus, ut dilapidetur, vel dissipetur.

Dat. in nostro Duc. Palatio die XV. Februarii Incarn. 1411. anno MCCCCLX.

Valuit apud Prætorium, ut debet, auctoritas Senatus; ac proinde studium atque optatum suam Episcopo proinde dedit tum ad jura Episcopale vindicandum & obtinendum, tum verb ad bona Ecclesiarum ab illis rependa, ad quos seu bona fide, seu dolo misso dixerant. Marcus huic Ecclesie annos quatuordecim præfuit sed plerumque absuit, & Patavi habitare consueverat; quæ in urbe consecravit adum S. Merie in Babilehem, quæ ad Virginis Ordinis S. Augustini pertinet. Paulus II. anno 1464. cum delegavit ad controversiam dirimendam, quæ de Præfectura Canonici Tarsini S. Patricii inter Ursum & Blasium; utraque enim le Antivillam illarum Virginum electam esse contendebat. Extrat in Monumentis vix S. Patricii, & Canonici Tarsini SS. Christiani & Patricii editis an. 1748. diploma Pontificum, quo Marcus huic controversie iudex & arbitri constituitur cum Antonio de Capitibus Canonico Patavino; illudque hic excerptum subiungo, utpote ipsi Marco valde honorificum ob ipsam negotii, de quo agebatur, gravitatem.

Paulus Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili fratri Marco Episcopo Cathar. in civitate Paduana residenti, ac Antonio de Capitibus Canonico Paduano solentis & Apostolicam benedictionem. Humiliter supplicem vocis libenter ausimur, eoque favoribus promissionem opportunis, Exhibita siquidem vobis nuper pro parte dilecti in Christo filii Urse de Cadeboro Monialis Monasterii S. Christina Terris, Camaldulensis Ordinis prelio continuis, quod olim felicis recordationis Pio Papa II. prædecessor nostro pro parte ipsius Urse & dilectarum in Christo filiarum Felicitæ & Bartholomæ Monialium ejusdem Monasterii exposuit, quod aliter Monasterio prædicto per obitum quondam Lucia illius, dum viveret, Abbatissæ, quæ extra Romanam Curiam dicam clausit extremum, Abbatissæ regimine destituta, quæ dextera ipsius Monasterii Moniales dilecti in Christo filiam Blasiam illius Monialium eorum consanguineam majoris excommunicationis sententia innotavit, allata ad regimen ejusdem Monasterii inhabilem de facto, alia vero Moniales disti Monasterii præfatum Ursum in eorum, & ipsius Monasterii Abbatissam elegerant, & quod ipsa Blasia electionem dampnata auctoritate ordinaria confirmari quævisse simuliter de facto, quodque pro parte ipsius Urse, Felicitæ & Bartholomæ ad electionem & confirmationem prædictam ad Sedem Apostolicam fuerit appellatum, præfatus Pater prædecessor per suas litteras Venerabili fratri nostro Moyse Polentini Episcopo dedit in mandatis, quatenus vocatis, qui essent evocandi, & auditis hinc inde propositis, quod justum foret, appellatione remota decerneret, quatenus vigere ipsa Urse, Felicitæ, & Bartholomæ canonici Blasiam super hoc petendo electionem de ea, ut premissis, fallam, & con-

Delegatus
civis
abbor
fuer
an
Cano
bis
Tarsi
S. P.
1464.

Dilectum
Pontificum
delegat
tum.

Duch
Veni
Veni
gru
Manc
Ep. ad
Pav
tunc
Cathar.

firmationem hujusmodi cassari & annullari, si-
que super regione & administratione Monasterii
huiusmodi perpetuum silentium imponi, coram eod-
em Episcopo fuerunt ad iudicium evocari, ipse-
que Moyses Episcopus in huiusmodi causa rite
procedens definitivam per quam electionem de
ipsa Blasia scilicet & illius confirmationem tam-
quam de persona excommunicata & minus habi-
li cum omnibus inde habitis nullas fuisse & ef-
fectu, nullaque rebus vel momenti, electionem
vero de ipsa Urfa factam huiusmodi confirman-
dam fore decrevit, & declaravit, ac illam au-
thoritate Apostolica, prout sibi ex beneficio li-
terarum eandem competebat, confirmavit; a
qua quidem sententia pro parte dicta Blasia il-
lam inquam fore falso assertis, fuit ad Sedem
praedictam appellatum, ipsaque Blasia super hu-
iusmodi sua appellatio in curiam Apostolicam
ad dilectos filios Marcum Venerio Archiepiscopum
Constantinopolitanum, & Antonium Durachien-
sem Ecclesiarum Canonicos in civitate Tarvisina con-
currentes literas impetravit, quarum pre-
textu eandem Urfam coram praefatis Archiepiscopo &
Canonicis traxit in causam, & illa sic pendente
dicta Blasia et huiusmodi lite & de rescripto im-
petrato nulla fides mentione certas alias literas
ab eadem Sede in forma Brevis ad dilectum fi-
lium Symeonem de Viranis Canonico Concor-
dationem tunc Vicarium dictae Ecclesiae Tarvisinae
in spiritualibus & temporalibus per Sedem praedi-
ctam deputatum impetravit, Archiepiscopus vero
& Canonici in causa eis commissa huiusmodi
perperam etiam procedentes praefati Episcopi
sententiam per eorum definitivam sententiam re-
vocant iniquam, ipseque Vicarius similiter per-
peram procedens in viis dictarum sibi directarum
litterarum huiusmodi quamdam monalem dicti Mo-
nasterii extra illud expulit, ac sententiam per
Episcopum latam huiusmodi pro suam sententiam
cassavit & annullavit, ipsorumque Archiepiscopi
& Canonici sententiam confirmavit, licet nulli
& de falso; a quibus quidem sententis dic-
ta Urfa iterum ad Sedem praedictam appellavit,
& super huiusmodi sua posteriore appellatione
litteras in simili forma Brevis ad dilectos filios
Petrum Abbatem Monasterii Carcerum Paduanae
diocesis, & Alexandrum del Rino Canonicum
Vicarium cum clausula, quod unica sententia,
a qua neutri partium appellare liceret, dictam
causam remaneret, ab eadem Sede impetravit,
sequens in causa appellationis huiusmodi dictam
Blasiam coram dilectis filiis Petro Abbate dicti
Monasterii Carcerum, & Alexandro Canonico praedi-
ctis ad iudicium evocari, qui legitime & ius-
tis ordine observate in huiusmodi causa proceden-
tes, definitivam, per quam praevissas contra eandem
Urfam latas sententias revocant, dictique
Episcopi sententiam confirmant, sententiam promulgarunt,
a qua pro parte dicta Blasia illam
inquam fore falso assertis fuit quere de fa-
cto ad Sedem appellatum antea etiam, ipsaque Blasia
super huiusmodi sua posteriori appellatione li-
teras in simili forma Brevis ad Venerabilem fratrem
nostrum Andrean Episcopum Equinum in
Civitate Pectinensem etiam tunc residentem ab eadem
Sede impetravit, illarumque praeviam dictam
Urfam coram ipso Episcopo Equino traxit in
causam, qui similiter perperam procedens definitivam
pro dicta Blasia & contra eandem Urfam
sententiam promulgavit iniquam, a qua pro parte
ejusdem Urfa fuit ad eandem Sedem secundo ap-
pellatum. Quere pro parte dicta Urfa nobis fuit

humiliter supplicatum, ut appellatio huiusmo-
di, & etiam illam, quae ipsa Urfa contra di-
ctum Episcopum Equinum super damnis, quae
occasione praefata sua iniqua sententia pertulit,
& de quibus loco & tempore congruis coram eo
fuit legitime protestata movere intendit, necnon
nullitatis praedictarum contra eam latarum sen-
tentiarum & processum desuper habitum causas
aliquibus probis viris in partibus illis audiendis
& sine debito terminandas committere,
aliasque sibi in praemissa opportune providere de
benignitate Apostolica dignemur. Nos itaque
huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni
vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus
vocatis Episcopo Equino, & Blasia praedi-
ctis ac aliis, qui fuerint evocandi, & auditis
hinc inde propositis, quod iussim faverit, appella-
tione remota decernatis, facientes quod decre-
veritis ab Episcopo auctoritate nostra, ab aliis
vero per censuram Ecclesiasticam firmiter abste-
nari. Telle autem, qui fuerint nominati, si se
gratia, odio vel timore subiacerint, exorta si-
milli appellatione effusae compellatis veritati tes-
tificationem prohibere. Non obstantibus falsis re-
cordationis huiusmodi PP. VIII. praedecessoris vestri,
quibus sciverit, nequis extra suam civitatem
& diocesim nisi in certis exceptis casibus,
& in illis ultra quam dictam a fine sua diocesis
ad iudicium evocetur, seu ne iudices a sede
praedicta deputati extra civitatem & diocesim,
in quibus deputati fuerint contra quosqueque pro-
cedere, aut alii vel alius vice suas committere
praesumant, dummodo ultra duas dietas aliquis au-
thoritate praesentium non trahatur, & aliis Apo-
stolicis Constitutionibus contrariis quibuscunque.
Aut si Episcopo Equino, & Blasia praedi-
ctis, vel quibuscunque alii commoverit vel divisim ab
eodem se Sede insolentem, quod interdicti, suspensi
vel excommunicati extra extra vel ultra certa
loca ad iudicium evocari non possint per literas
Apostolicas non facientes plenum & expressum,
ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi intin-
tionum. Quod si non ambo in his exceptis po-
tueritis interire, aliter cassum ea inhibitionibus
exequatur.

Datum Roma apud Sanctum Petrum Anno In-
carnationis Dominicae Millesimo quadringentesimo
sexagesimo quarto, Nonis Januarii, Pontificatus
nostri Anno primo.

Lectis in audientia L. de Narnia.

Jo. de Ruicabellis.

Negotium sibi commendatum Marcus pro sua
equitate ac prudentia ita gessit, ut Blasia An-
tilicia in possessione sua dignitate retineretur,
ceteris Marci sententiam probantibus; nam Blasia
integrus triennium postea praefuit suo Cano-
bio, & an. 1467. vita decellit, cui Urfa ius-
ta fuit 7. Kalendas Januarii ejusdem anni.

Dum Catharo abisset ad Ecclesiam suam re-
gendam usus est opera vicaria Petri de Bruti
Episcopi Cyprensis in Epitro civis sui, viri exi-
miae doctrinae & prudentiae singularis. Extat re-
centum Capitali Catharense anno 1465. conditum,
quo Canonici omnes una mente ac va-
luntate ad iura & privilegia Capituli conser-
vanda consentiunt; & praefato quodam federe
inter se facto suam omnes & singulis eidem ob-
ligant, collatis studiis ac functionibus commu-
nem causam & sensuram contra quosunque ad-
versarios, qui privilegia ab Sede Apostolica con-
cessa, ac praerogativas liberam suffragi ferendi,
&c. quos vellent, ad locum Collegium regre-

R. r. a gaudi

gandi potestatem impugnare, & vel generatione Capitulo universo, vel spectatim unicuique Canonico item inferre, aut molestiam exhiberi audent.

MCCCLXX, die vero Januarii ultimo Demetrius Michael Presbyter Archipresbyter, Demetrius Tryphon de Scitis Vicarius, D. Joannes de Andria, D. Nicolaus de Gino, D. Drago de Dragashan, D. Joannes de Bolizza, D. Michael de Galesa, & D. Tryphon Praxias, omnes Canonici Ecclesie Catharensis, fecerunt & constituerunt quendam Constitutionem, sive Ordinationem perpetuam inter nos observandam; cuius Constitutionis tenor talis est.

In Christi nomine Amen. Quamquam divino calculi plurima conserpunt, quibus integritas, & immutabilitas ipsi Deo servari solent; tamen civilibus vicariis autpensionibus pacem plurimum restantur; quae quidem pulcherrima est, atque incommensurabilis, cum ipsa sola remissionem corporum & animarum offerat. Etiam Deum ad discipulos inquit. Pacem toro de vobis, pacem reliquos vobis. Sed cum Ecclesie Catharales in nostro Capitulo, quorundam imperitiosorum consensu angustiarum sitimur, nec ulla modo in statu iam praesenti quiescere nos permittant, sed perturbant animam, ut vivere nos talibus perficere pace careamus, quae sine Receptori nostro placere nequaquam possumus. Quamobrem nos sapientes omniaque molestias vobis inferentibus nosse pro viribus nostris conantes cum Dei adiutorio, statimque & ordinamus Constitutionem perpetuam inter nos observandam in hac forma. Nos Canonici Catharenses superius nominati, omnes concorditer, unanimiter, firmi, stabiles atque omnes concorditer dicimus, & facimus fieri observari, quod si quis infans, aut praesumptuosus in nos audent tendere in Constitutionem obtinendam, contra opinionem seu electionem nostram, ad deum Apostolicae cunctis & confirmationem, ut plene in titulo nostro patet: ut quovis alio modo nos praesumpserit attemptare, & molestare, sive cum Bulla, sive sine Bulla, sive verbo, seu opere, ut quovis alio modo, quod contra nostrum communem spectet honorem; omnes omnesque unanimes & concorditer obligamus, & tenemus solvere, & obviare talibus personis, obique ulla repella, verbo, & opere, & sumptibus, & expensis, quae hac in causa in dies occurrunt; ex his quod quilibet suum partem portiones aequaliter, damno tali praesumptuosus sustinuit evectamus. Praeterea volumus, & ordinamus, quod si nostram aliquis de suo Communione molestaretur, omnes illum defendere tenemur, & tueri tam verbis & opere, quam etiam & sumptibus & expensis, quosque nostra mens effusum fortiorat. Item omnino volumus, & ordinamus, quod gratiam, sive iudicium a Sede Apostolica nobis concessum tenemur defendere sic verbis, quomodocumque & expensis, a quolibet persona ipsam frangere, vel attingere conante; ut sit semper firmum & stabile, ut in Communione aliquis contra electionem nostram, ut in ipso patet titulo, possit ingredi. Quam quidem Constitutionem sive Ordinationem volumus ovino inter nos perpetuo fieri observandam, sub poena talibus nostram, pro qualibet vice, & actionem 25. applicandam pari dote praesentis Constitutionem, seu Ordinationem observantibus obligantes &c.

Mareus anno decimo quarto post Episcopatum suscepit, idest 1474. Catharensis cum

Ablorensi Ecclesia commutavit. Mortuus est Patavi anno 1485. de quo plura in Episcopis Ablorensis.

PETRUS EPISC. CATHAREN. XXXIX.

Natus est Venetiis ex illustri familia de Brutiis. Cum iuris utriusque scientia excellentem rerum humanarum ac divinarum doctrinam conjunxit. Sacerdotio initatus Ecclesiam S. Agathe, nunc S. Ubaldi administravit, & praefatus regendis scholis clericorum in aedibus Capitularibus Basilice Martiane. Paulus II. ob insignem viam sapientiam, Crojentinum in Episcopatum Provinciae Dyrrhachensis ei commisit. Prohibitus accessu ad urbem Croje, quae post mortem Scandenburg sub tyrannidem Turcarum ceciderat, ut titulum illius Ecclesiae sui omnia functione Episcopatus vacuum gereret, Marce de Nigris Episcopo ad regendam Ecclesiam Catharensis per aliquot annos operam vicariam navavit. Huic ad idem Ablorensem translatum Petrum successorem dedit Silius IV. anno 1474. Petrus anno 1476. vel nondum Catharem venerat, vel certe ab urbe abierat: ejus vice fungebatur, & locum tenebat Hieronymus de Pavatis, ad quem Iudices, sive Magistres Civitatis adducere iussu fuit Joannem de Bolizza Canonicum aedem Cathedralis; & receperunt eundem Relectorem Ecclesiae Sanctissima Trinitatis, ut ablatum Episcopum, Sacerdotem ad Communi Catharensium illi collatum confirmaret. Demetrius Presbyter Joannes de Bolizza Canonici Catharensis electus est in Relectorem & Abbatem Ecclesiae S. Trinitatis paratis per mortem D. Presbyteri Matthei Caribge; deinde commissum Iudicibus, qui in diebus ad Reverendum Domnum Hieronymum de Pavatis Locumtenentem Reverendissimi D. Episcopi Catharensis, & eidem praefato nomine Communitatis Cathar. praesentem Joannem de Bolizza in Relectorem Ecclesiae S. Trinitatis, Anno 1476. die 6. mens. Septembris, Joannes Baptista Zeus Presbyter Cardinalis S. Mariae in Porticu, idemque Episcopus Vicetiae, cum in urbe gravissimis Curiae Romanae negotiis distingeretur, Petro de Brutiis Episcopo Catharensi administrationem Ecclesiae Vicetinae commisit; hic vero Joannem Paltrachium Canonici Vicarium generalem constituit amplissima potestate praeditum, qui in Civitate ac Diocesi Catharensi rem Christianam atque ecclesiasticam administraret. Hac est Epistola Petri ad Joannem Vicetiae data anno 1478. vii. Kalendas Septembris.

Petrus de Brutiis Actum & Decretorum Doctor, Dei & Apost. Sedis gratia Episcopus Catharensis, Reverentissimus in Christo Patri, D. D. D. Baptista Zeus miseracione divina S. Mariae in Porticu Presb. Cardinalis, & Episcopi Vicetinae, Comitis & Marchionis, Locumtenentes Generalis, Ven. Viri D. Joanni Paltrach Canonici Catharensis, Vicario & Locumtenenti nostro gratulamur saltem in Donum aeternum. Nos qui in re mortis agimus, non valentes circa ea, quae nobis in temporalibus, atque spiritalibus officium nostrum concernunt, commodè attendere, confidentes in tua integritate, & diligentia, quod supplere poteris, quae praesentiam nostram corporelem expectant, expropterea te D. Presbyterum Canonici Catharensis, omnibus meliori modo, via, jure, & forma, quibus utiliter fieri poterit & adest, fecimus, constitimus, & ordinavimus, & per pra-

Petrus de Brutiis Venetus ex illustri familia de Brutiis. Cum iuris utriusque scientia excellentem rerum humanarum ac divinarum doctrinam conjunxit. Sacerdotio initatus Ecclesiam S. Agathe, nunc S. Ubaldi administravit, & praefatus regendis scholis clericorum in aedibus Capitularibus Basilice Martiane. Paulus II. ob insignem viam sapientiam, Crojentinum in Episcopatum Provinciae Dyrrhachensis ei commisit. Prohibitus accessu ad urbem Croje, quae post mortem Scandenburg sub tyrannidem Turcarum ceciderat, ut titulum illius Ecclesiae sui omnia functione Episcopatus vacuum gereret, Marce de Nigris Episcopo ad regendam Ecclesiam Catharensis per aliquot annos operam vicariam navavit. Huic ad idem Ablorensem translatum Petrum successorem dedit Silius IV. anno 1474. Petrus anno 1476. vel nondum Catharem venerat, vel certe ab urbe abierat: ejus vice fungebatur, & locum tenebat Hieronymus de Pavatis, ad quem Iudices, sive Magistres Civitatis adducere iussu fuit Joannem de Bolizza Canonicum aedem Cathedralis; & receperunt eundem Relectorem Ecclesiae Sanctissima Trinitatis, ut ablatum Episcopum, Sacerdotem ad Communi Catharensium illi collatum confirmaret. Demetrius Presbyter Joannes de Bolizza Canonici Catharensis electus est in Relectorem & Abbatem Ecclesiae S. Trinitatis paratis per mortem D. Presbyteri Matthei Caribge; deinde commissum Iudicibus, qui in diebus ad Reverendum Domnum Hieronymum de Pavatis Locumtenentem Reverendissimi D. Episcopi Catharensis, & eidem praefato nomine Communitatis Cathar. praesentem Joannem de Bolizza in Relectorem Ecclesiae S. Trinitatis, Anno 1476. die 6. mens. Septembris, Joannes Baptista Zeus Presbyter Cardinalis S. Mariae in Porticu, idemque Episcopus Vicetiae, cum in urbe gravissimis Curiae Romanae negotiis distingeretur, Petro de Brutiis Episcopo Catharensi administrationem Ecclesiae Vicetinae commisit; hic vero Joannem Paltrachium Canonici Vicarium generalem constituit amplissima potestate praeditum, qui in Civitate ac Diocesi Catharensi rem Christianam atque ecclesiasticam administraret. Hac est Epistola Petri ad Joannem Vicetiae data anno 1478. vii. Kalendas Septembris.

Epistola Petri ad Joannem Paltrach Canonici Catharensis, Vicario & Locumtenenti nostro gratulamur saltem in Donum aeternum.

Mareus a Catharensi anno 1474.

presentes facinas, constitutiones, & ordinatus nostram, & Ecclesiam nostram Catharem. Vicariam, & Locumtenentem generalem in spiritualibus & temporalibus, ac aliorum, fellam negotiorum nostrorum infirmitatem, scelerem & auctorem spectabilem, & generalem, cum reverentia quovismode aliam Vicariam nostrorum hallensium, consiliorum, dantes & concedentes eidem D. Joanni Vicario, & Locumtenenti nostro potestatem, auctoritatem, & facultatem omnes & singulas causas, lites & contraversas beneficiis, matrimoniales, presonas, civiles, & mixtas, ac iniquitatem, spirituales & temporales, & alias quascunque, inter quascunque personas Ecclesiasticas, & Episcopales, Capitula, Convocatas, Collegia, Civitates, Oppida, & Universitates, quascunque ratione & causa, audiendo, cognoscendo, sine debita terminandi; nec non omnibus negotiis, & subventionibus, in quibus nostra auctoritas, & consensu, vel dissentio exigatur, prestanti, & consentiendo vel dissentiendo Officiali quoque, Advocato, Procuratores, Notarios, qui alla iudicialia & extrajudicialia fuerint conferendi, provocandi, Satellites, Milites Ecclesiasticos, & seculares nuncios puniti, excipiendo, creando, instituti, deputandi, delibandi, & privandi, & alium, seu alios subrogandi, nostramque Ecclesiam Catharem, & quascunque alias Ecclesias, & Monasteria, & alla loca ecclesiastica, & dia Civitatis & diocesis nostrae Catharensis, in quibus nobis ratione vel de nostra Ecclesia, visitatio de jure, vel de consuetudine ipsius, & perit, & illam personas tam in capite, quam in membris visitandi, & eorum deficiat suppletis, & corrigendi, & puniti, & reformandi in iustis, qua reformanda videbimus, criminare, & excessus, & delicta cognoscendi, & puniendi, & contra omnes excedentes, & delinquentes inquirendi & procedendi, commendandi, puniti, suspendendi, incarcerandi perpetuo, vel ad tempus, ac excommunicationes eligendi, mitigandi, & moderandi; elebunt, provocantes, postulationes personarum innotuam ad quascunque beneficia & dignitates admittendi & recipiendi, confirmandi & approbandi; religiones quarumlibet beneficiorum ecclesiasticarum, secularium, & regularium, curationes & non curatorem nostram Civitatis & diocesis simpliciter, vel ex causa permutationis, aut alias quovismode, recipiendi & admittendi; nec non quacunque beneficia ecclesiastica, personarum, administrationes, & officia tam secularia, quam regularia in diocesi nostra Civitate & diocesi, quomodocunque vacantes aut vacatura, ad collationem & dispositionem nostram spontanea, presentis idem & habilibus considerandi, & si nullo forte, pro promissis omnibus & singulis, coram quovismode iudicibus ordinariis, & extrajudicialibus ad legatum, defendendum, petendum & respondendum, petitiones, libellos, & qualibet alia iura nostra, & dicte nostre diocesis producentium, productis respondendum, lites contestandum, sententias audiendo, ab eis appellandum, appellationesque proseguendum, de calumniis iocundum, & generaliter omnia alia & singula faciendi & exequendi, qua ad lites & iura casorum necessaria fuerint, & opportuna, & qua subiectis facere possimus, si per nos inter nos, & promissionem talium & firmam perpetuo habitaris omnia, & quicquid per te in omnibus, & singulis promissis, & circa ea aliam, factum, gestum,

collatum, promissum, presentatumque fieri quovismode, in quorum scdm & testimonium presentes litteras fieri per Castellarium nostrum inscriptum, nostris sigillis Pontificali, quo utemur, cum effusum Pontifex Crocatus, iussu appropinquanti. Datum Vicentiae in Episcopali palat. Anno Domini 1478, die 26. m. Augusti.

Dum Ecclesiam Vicentinam regeret, ex mandato Sixti IV. Pontificis profectus est Tridentinum, ut simul cum Angelo Escobio Episcopo Feltrensi quastiones haberet de martyrio S. Simonis pueri, quem Iudei, ex odio Christianae religionis, per summam crudelitatem interfecerant. Catharem aliquando dignum fuisse ad gregem foueendum laudandumque videatur colligi posse ex tabulis Catharenibus anno 1484. vix. Idem Martinus confectus, quo indicuntur illis conficiendis Petrum adfuisse. Catechismum vel alios, tam crebri ad forum Vicarium litteris, tam alia quocunque poterat ratione, Ecclesiae Catharum prodele studuit; nam conjunctione Monasterii Georgiani cum Episcopatu ab Innocentio VIII. imperata, proventus nuncie Episcopalis ampliorum, & moribus fupulchrum pontificalium ad Cathedrali testimonio legavit. Erant in Monachis, historicis. Congreg. B. Petri de Palis litteris Petri de Brutis Episcopi Catharensis, & Cardinalis Zani Episcopi Vicentini Suffraganei, quibus dies quadraginta debita punitio canonum in omnibus, qui Censuris nuntiis Summi in ag. & diebus Vicentini plam libere erogaverint; data sunt ex Episcopali palatio Vicentino die vigesima sexta Julii Millesimo quadringentesimo octogesimo secundo; quorum hoc initium est; Petrus de Brutis Artium Doctor, Dei & Apostolicae Sedis gratia Episcopus Catharensis Noverimus in Christo Patris & Dom. Dom. Baptista Zani militatione Divina Episcopi Vicentini Cardinalis S. Mariae in Porticu ac Praefatus Vicentini Ducis, Comitis & Marchionis Lantacensis &c. Vicentium dum supremum obijt anno 1497, & magnifico fune catus, in ejus urbis templo Cathedrali honorificum sepulchrum obtinuit, Jacobus Albericus in catalogo virorum illustrium Veterorum scribit, Petrum Cathari decessisse, & in principe templo tumulatum fuisse. Haud pauca ingenii & doctrinae lux reliquit monumenta illud longe praestantissimum, quod anno 1489. Vicentiae ex typographia Simonis Papicenis in lucem emisit, & inscribitur; Petri Bruti Petri Episcopi Catharensis ad viros nobiles Vicentinos de omni genere virtutis benemeritis Vissale contra Judaeos. Joannes Mabillonius in libro Burgundico scribit, la in Codice Raphaelis de Mercatellis Episcopi R. silentis anni 1492. hac verba legisse; Petri Bruti Petri Episcopi Catharensis ad viros nobiles Vicentinos de villaria contra Judaeos, quem librum condidit regatu Johannis Petri Benarditi Mantuani Artium Doctoris. Habeo ego p. manibus, dum hac scribo, Petri opus Vicentiae impressum anno 1489. & ex ejus epistola ad Mantuanum disceptatum, librum hunc Mantuani quidem consilio editum typis fuisse, non vero conscriptum; ita enim de se testatur ipsemet Petrus in iis. epistola. Me lapsum deboratus es, Joannes deditque . . . et quod perfeci opusculum meum anni 1489. pro instrgendis Judaeorum erroribus in lucem profertur. Hinc & Malitiam error, & Orlandi, & Ronghemis dignosci potest, qui libri titulum al-

Vel alios
Eccliam
Catharem
posuit.

Non illos
adversus
Judaeos in-
stat.

ter describunt, atque a me sunt exscriptos; ille enim in Tomo I. *Annal. Typogr.* pag. 512. hac addit titulum *pro Christiana Fide*, hi vero praesentem totum opus *Pisciculus Suscitatus* intcriptum esse. Sed ut propius ad librum ipsum accedamus, praefixa sunt operi aliquot Mantuani carmina ad Brutum, quibus illum summo prece commendat; consequitur Bruti epistola ad Mantuanum; deinde alia Mantuani carmina, quibus Bruti epistola respondet, & epigramma ad eos, qui horum periculum; tum eisdem Bruti praefatio ad Vicetinos. Opus est in duas partes distinctum: argumentum, in quo pars prima vertitur, auctor ipse his verbis summam expoluit.

Primum itaque videlicet quod summas omnium conditor Deus omnipotens Jussu Messias, quem Christiani Christiani appellant, missus erat de virginis natum.

Secundum quod Christus ipse esse debeat Deus & homo.

Tertium quod idem Christus, quem Messias Iudei expectant, legem novam hominibus laturos erat.

Quartum quod tempus Christi Messias adventus jam jam praeerat.

Quintum quod Jesus Maria Filius fuit ille verus Christus atque Messias, quem Prophetae Sancti Spiritu illustrati omnes futurum praedixerant.

Pars altera completitur quoddam contra hac ab Iudeis asserti Iulii, & Bruti responsa. Adhuc sunt ad calcem operis plura quorundam poetarum carmina, quibus exitum Petri opus maxime laudant; & in primis typographus ipse hoc epigramma subiicit.

Est opus inexpressum papientis summo clero: Compositum petri praesens ingenio.

En ego sum Jussu papientis nomine civis: Virgilianus vaper fata dedere mihi.

Hanc virginis mea librum magnusque labore Impressi: necesse virginis ob meritum.

Impressa vixit: Anno domini. M. CCCC. LXXXVIII. die tertio mensis Octobris.

Victoriam Petri Episcopi Catharensis contra Iudeos plerique scriptores summis laudibus celebrant, tum qui de re typographica scripserunt, Oslandus, Beughecius, Maistricus, tum qui catalogos scriptorum confecerunt, Polleinius, Simlerus, Joannes Albertus Fabricius, Paulus Colombinus, Joannes Mabillonius in suo *Itinere Burgundico*, Adrianus Fines in Praefatione ejus libri, cui simul praeposuit Flagellum contra Iudeos, illustri elogio opus Petri Bruti exornavit: Liber quidam a venerabili & eloquenti Patre Domino Petro Bruto, Nobili Veneto, & dignissimo Catharensi Episcopo, contra Hebraeos editus, cui omnes induit Vistaria Petri Bruti contra Iudeos, nec non statim reus in omnes. Hinc operis, & ejus elegantia, & eloqui suavitatis captas, totum hoc, & plures priores. Hinc multa contra Hebraeos, in Fidei Christianae favore, non minus diligenter, quam eleganter posita sunt.

Anno 1489. ex Senatusconsulto Praetores Cathari Comites appellati deferunt, & Rectorum ex Praefectura titulum diocesis sumperunt.

Petro Episcopo Catharensi, filio pietate ac doctrina insigni Marini de Catharo familiae Francicaeque alumnus, & ad regem Periarum Pii II. Pontificis legatus anno 1472. ut Christianae religionis negotia tractaret, & regem ipsam adversus Imperatorem Turcarum impelle-

ret, quo immanissimi hujus Christianorum hostis furor socialibus etiam Periarum armis celebris, facillime retundi, & comprimi posset. Et Marinus sane rem prosperare gelibus videtur, ut civitas & ecclesiastica situs temporis historis testatur; de quo vide Raynaldus ad hunc annum. Multo tamen felicitur Marino ipsi legationis exitus cessit; nam a barbaris pro Christi fide interceptus egregia laborum merita martyris laude cumulavit: quare Bruti etiam titulo apud suos decoratur.

JOANNES II. EPISC. CATHAR. XL.

Patria Vicetinus ex illustri familia Cheregata. E familiaritate Concistorum, cujus Praefecturam supremam gessit, assumptus fuit anno 1492. ad Episcopatum Otocensem in veteri Japydia, sive Corbavia, de quo Tomo IV. lib. I. Sacer in Appendice ad Episcopos Senienis; sed anno proximo illum dimisit. Quod vix scribit Tomassinus in Historia genealogica familiae Clericorum, Joannem tenuit anno 1490. Episcopum Tudertinum etiam nuncupatum ante hunc, quam Otocensis Ecclesiae praeficeretur, nulli innotuit satis firmo argumento; neque ejus nomen legitur apud Ughellum inter Tudertos Antistites Tomo VII. Ital. Sacer. Itaque Alexander VI. Ecclesiam Catharensis Joanni tergo die tradidit, ut est in Tabula Consistorialibus: Anno 1493. 30. Augusti dimisit resignationem Ecclesiae Otocensis, in manus sua Sanctitatis per R. D. Joannem Cheregate illum aliamque Episcopum saltem, etiam ad Ecclesiam Catharensis transiit. Quo vero tempore suam Ecclesiam adierit, difficile est narrare; dum enim Cardinalis Zenus Episcopus Vicetinus vitam egit, cum ex plures aetate amicitiae verisimile est, quin ab ejus quotidiano seculo convivio disjunctus. Anno certe 1498. erat Patavii, & xv. Kal. Februarii interfecti Iuneri Nicolai Telfanis Episcopi Cenerensis, qui triduo ante obierat. Rustum 121. Nov. Maji anni 1501. attitit in eadem urbe Cardinali Zeno jam mortuorum; atque biennio post, anno nimirum 1503. tertio Idus Octobris facultatem obendi Romam praeiit a Senatu, ut Cardinali Conclio adesset, ejusque consuetudine ac familiaritate maiorem de Zeni interitu levaret; utique enim, & Zeno & Cornelio carus imprimi & jocundissimus fuit. Hac a Marito Senatu acceptum in sua analibus mis. Joannes Catharensis. Conobium & Sacerdotium S. Georgii de Scapulo sibi commendatum habuit, & Abbas Commendatarii titulum gessit; qui quidem titulus post ejus obitum, deinceps ex aliis ad alios viros ecclesiasticos pervenit; ex quo intelligi potest conjunctionem Monasterii Georgiani cum Episcopatu Catharensi, quam Innocentius VIII. decreverat, postea dissolutam fuisse. Ab Julio II. impetravit, ut possessionem Templi S. Michaelis, nempe S. Lucae tradidit Conobio Virginum Catharensium S. Mariae de Angelis, diplomate Pontificis confirmaret. In partibus Ralicia, quae ad diocesium Catharensis pertinebant, Marimum Rodovicum Vicarium generale constituit, qui populi illius ritus Ralician praestit, eosque in fide Catholica, debitaque Romano Pontifici obedientia contineret. Ad eum anno 1514. pridie Idus Octobris Pontificum diploma fuit literis inclusum missi, in hunc illis promulgandum: quo quidem diplomate Pontifex omnibus

Joannes Cheregate in Otocensi Episcopatu.

In partibus Raliciae Vicarium generale constituit.

R. Marini
typographus

de singulis sacra confessione expiatis, & divinis Euchariſtiis impetratis pleniffimis cuncto-
rum delictorum votum largiebatur. Sub idem
tempus duos præcones evangelicos illic legavit,
alterum & Dominicanum, alterum & Franciscanum
familiam, qui gentes illas ad labes animi con-
tractas salutari remissione eluendas excitarent;
etque rationem indulgentiæ Pontificis esse præ-
cipue tradere & præſcribere. De Joanne
Clericato præter hæc nihil in tabulis Catha-
renſibus invenio. In Medico ſamen lapidario
Vicentino typis edito à P. Faciolio an. 1776.
duo extant in priori parte monumenta; unum
e domo exilicptum præram Virginum, ac ma-
tronnarum, quos *Deſſili* vulgo appellamus, uo-
de dilectum, lucum illum, qui xenodochium
erat Cæciſſorum cum ſubſequio, à Joanne
reſtitutum fuiſſe.

Joannes Cheregatus Epifc. Cathareſis reſtituit.
Alium indicat, Joannem Vicentia fuiſſe anno
1504, ut Eccleſiam Spinenſi Jeſu Chriſti Coronæ
tunc dicant ſolemni ritu conſecraret.

Templum hoc æd. Bartholomæo Gregentia Epifc.
Vicent. Ord. Præd. ſub titulo S. Coronæ ædificavit,
ac una epiſcopi Coronæ Spinae domo S. Lodovici IX.
Galliarum Regis ædificatione Anno Domini MCCXXII.
Joannes Garatius Epifcopus Cathareſis dedicavit
d. d. MDIV. xx. Oſtobris.

Eum Marturus in lib. 2. Miſt. Vic. virum
doctrina, religione, vitæque ſanctiſſima exemplis
clariffimum vocat; eique Franciſcum Vitalis Ba-
dianus epiſtolam inſcripſit, præpoſitam operibus
Martiani Capellæ ab ſe editis Vincentiæ an-
no ſæl. MCCXCIX. xvi. Kal. Januarias; data
eſt ad Revere, in Chriſto Patrem, & Dom.
Joannem Cheregatum divina providentiâ Epifco-
pum Cathareſem. Vincentia, 3. nonæ Oſtobris.
Matthæus etiam Roſſius Veroneſis vir æque
pius ac doctus Joannis meritis commendat in
litteris, quibus ſeſe apud illum excuſat, cur
pallium candidum, uelut quod velis genus,
non obtulerit; eas vero breviffimas hæc ſubi-
ciæ ex prima parte epiſtolæ Matthæi num.
120.

Pallium candidum uſitatum Miſſano Epifcopo
agendi in Curia pro ſerviffimo Rege nobis in
vicinia proximo ante triduum quam in petres,
reſpi à propoſito Patre fuiſſe promiſſum. Hi
nō falleretur, ſecundum iterum hodie ſolem po-
tuit petiſſe atque accepiſſe. Quod ſane ego do-
lentiffimus tui, qui (ſorte gula) et mihi uix,
quæ meritis & neceſſitate cæteris Coſcopis
Reverentiſſimis præſuro. Sed pro viribus, quæ
vobis ſuſceperat, uide tibi obſequeretur, con-
grua mercede & æquum (ſic) u. uſque ſu-
per, ut ſuis, habe. Vale ſigne.

Anno 1512. Joannes ſarum Venetis verſa-
batur, ibique, ſuſanto aſſortore, cum aliis Epif-
copis, & frequenti patrum numero ab Inſu-
la S. Spiritus ad Georgiam, ulque comitatus
eſt die Marti vicinia ſexta Cardinalem Sode-
nientem & Oratorem Helvetum, qui de ſocietate
cum Republica ſuſtento Legati Venetis ad-
veniente, tot itum ab Inſula Georgiana ad
Patrum Collegium & Ducis conſpectum penſen-
tens die vicinia octavi menſis ejusdem; ac
die Pſichatis 111. Id. Aprilis cum Duce &
Patribus templum D. Zachariæ, ut moſti eſt,
inſiſſe.

Dom Joannes Cheregatus hæc Eccleſiæ præ-
ſidit, V. uſque in Inſula, & Cænobio Au-
guſtiniæ S. Chriſtophori migravit ad ſuperos

anno 1508. Præter Gratia Cathareſis, cujus
vitam omniſibus ſanctiſſimæ notis indigenti,
ſummatim deſcribam, & Latinis atque Italianis
litteris commendam, quoniam hæc pertinet
ad decus & laudem Civitatis & Eccleſiæ Catha-
renſis, unde oriundus erat, hæc tempore & lo-
co innotandum putavi. Duplex igitur hujus
vitæ exemplar ſummaſti, alterum Latinum &
tabulis Cathareſibus deſumptum, alterum Ita-
licum, quod à religioſiſſimis Patribus Auguſti-
niani S. Chriſtophori mihi perhumandè tra-
dictum accepi. De ſumma rerum inter ſe miſe-
rice congruent; Italico tamen Latinum præſe-
rendum cenſeo; in hoc ſi quid prætermiſſum
eſt, ab illo ſumendum erit, atque animadver-
ſionibus inferendum, quæ hujus vitæ hiftorice
que illuſtrande caſſa ſubſcribam.

Anno 1438. (1) Præter Gratia, Braccio patre
ſu (2) quadam villa Cathareſis diſciſe in ſuper-
iori Delmatia, hoc anno natus. Juvenis preſe-
ſſe (3) natus, in Ordine (4) D. Auguſtini
anno 1468. ſe totum Deo conſecravit; Danovic
cum à ſancto propoſito advocat ſatentis magnas
tentationes ſuſtulit, cujus infernales inſulſas,
Deo propitia, perſiſtentiſſe viſe aſſiduitate ſu-
peravit, ledum ex (5) ſilicio, ac ſub ipſis ro-
nes ferrea catene cluiſas geſſant, ſemper uolens
peditus incideri, etiam tempore maximi frigo-
ris novitatem ad ignem, ut ſe caleſceter, ac-
ceſſit. Duobus modis aſſerbit, duro lapid ca-
pitæ inſito, feſſo corpori levamentum concedebat.
Ter in delictum deſcendit ad mortem, pante
ex aqua contentus jejunavit, carceri, aut latitudo
naque dum inſirma valitudine gravitaret,
guſſavit. Exaſſe obediencia ſuperiores libenti ac
ſilari animo ſemper caluit, quod & inferius
præſtans ſuorum omnibus ſe reputabat. Novit
quam ob ejus humilitatem cum aliquo ſerviti-
natus eſt, quæ prius ad terram proſtratus rever-
entiam ei non exhibuiſſet. Namquam ſine opere
viſus; nulla viſitatio, maximeque tribula-
tiones conſultare cum patrebat; glorificans Deum
(6) in omni tempore, manſuetudinem animæ ſuæ
notam faciebat, & pacem Domini in ſe. Ob hæc
præclaras virtutes benebarum Principi intolera-
biles, cito humani crudelitatis Pœna (7) ab eo
verberibus conquiſſatus exiſtit, ut à facili ſer-
vitutis repertus fuerit, mendit omniſis præ-
mortalis, in ultimum viſe diſcrimen adduſſus.
Tali fervore in oratione permanebat, ut in ipſa
viſeretur, non ut homo mortali, ſed ut cele-
ſtis Scaphim, amoris Dei flamma conſuſus, in-
ter alia dona, ejusdem orationis beneficio, inſu-
era Communionis frui & recreari meruit aperta
facile glorioſi Redemptionis. Ut proximorum (8)
ſui ſuccurreret, mare in dulcem aquam conver-
ſit, quæ & bodierna die emanat, inſiſſant in
Cænobio S. Chriſtophori diſpenſant. Spiritu pro-
phético multa revelavit; cunctam Pœna matro-
na præcipue ſitam illo veſpere à longo & du-
tario itinere reverſuram. Agitato aut Superior
præcepiſſet ſuū virtute S. Obediencia, ut carni-
bus veſceretur juxta medici præſcriptum; caro ſi
allata ita apparuit omnibus (9) ſolida, ut ſicam
Superior judicaverit cum alterius cibi non indige-
re, quam illius, quem ſumopere expectabat,
ſarratiſſime (10) Communionis; in fortitudine
cujus, ſerati exhortato, ad æternum requiem
ſervus Dei pervenit ſeptimo Id. Oſob. anno Do-
mini 1508. ætatis ſua ſpūgenſimo. Religioſis
quadragenſimo. Pœtes deſuſſi tali ſplendore co-
ſpectu apparuit, ut omnes in admirationem tra-
ge-
pc.

Gratiarum
in Angeli
et. Vener.
illi per ſan-
doque
anſis.

Vita vita
horum
ſcripta.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Alla eſt
aſſe X eſt
glori.

S. Gratia
Cathareſis
in Ordine

peret. *Sepulchrum Venerabilis in praefato Conbio S. Christophori, ubi adhuc, in communem sepulchrum Fratrum, Superiorem loci, ut eius Corpus inde tolleret per viam novam, (11) a quo sensum immutatum fuit; ac tandem inventum est insepulchrum, ubi & modo conservatur super altare positum in arca marmorea, (12) ornata votorum tabulis (13) tribus gratiarum, quae Deus largitus singulari ad intercessionem Gratiae servi sui confugientibus. De ipso inter alios Larianus (14) scribit: qui dum ait cum filia matris natum, ac tale nomen nec in illa Catharesi diceret, ut in locis contentis sit, vel facit in usum, praeterquam in quadam villa, quae Miprice Dubrota, id est Bona nuncupatur, existimamus eandem. Illam patris nomen matris Gratia appellasse.*

Nota.

1. Idem est natalis annus duodequadragentesimus saeculi decimi quinti in utroque exemplari Italico & Latino.

2. Ad e. auctor, post vitam & mortem sanctissimi hujus viri descriptam, illum in ea villa dixerunt Catharesi, qui Dubrota nomen est, ortum esse ex eo conject, quod cum ejus mater Bona appellaretur, ut est in exemplari Italico, id vocamen fortasse arsumptum fuerit, eique indium ex nomine ipsius villae, quae matris ac filii patris est; nam Dubro seu Dubrota apud Slavos item significat, quod Bona apud Latinos. In quibusdam tamen notis vitae B. Gratiae sub ejus scriptis Co. Tryphon Bilancius, indubitate pene huc apud Catharesis memorie traditum esse, B. Gratiam ex pago quodam potendum fuisse, cui illa cognomen, & parum Catharo dicitur, & e. Cillonia familia natum, cujus impetibus unus nomine Nicus adhuc per hocce annos vivebat. His igitur parentibus natus est Gratia, Benedicto & Bona, officiis quidem generis, ac tenus fortunae, sed honestis ac piis, ut tradit Scripter Italico, e quorum praeceptis & exemplis Deum colere ac timere dicitur, sumque vitam castam ad omne Christiani officii munus instituit.

3. Navicularium faciebat, & vecturis maritimi vitiis sube perabat.

4. Scriptae Italicae Gratiam impulsam fuisse ait concionibus apostolicis, & ferventissimis P. Simonis Caemestini ex Ordine S. Augustini, ut relicta navicula, rebuque mortalibus nuncio remisso, se Deo vitaeque monasticae addiceret. Erat P. Simon celeberrimus ac tempestive Congregator, & spiritus apostolici plenus; nec solum perditos ac flagitiosos homines ad rectum salutis iter reducenti, sed etiam Fratres sancti ad primariam & ferventem disciplinam reocendi miro studio flagrabat. Hic igitur Congregationem Augustinianam a ceteris ejusdem Ordinis sodalitatibus distinctam instituit, in qua perfectio & sanctitas vitae monasticae, ad normam ab ipso Sanctissimo Patre Augustino traditam, maxime vigere. Ejus fundamenta jecit in agro Patavino ad radices Montis Ortoni, ubi recenser & Templum Deloris Virgini, & Canobium exstructum foras, Monachique Eremitis S. Augustini tradidit. De utroque Bernardinus Scardonius lib. 2. De antiquitate Patavii &c. haec literis mandavit: *Extrahuntur superpositis omnia a fundamētis speciosum Templum, & totique Monasterium ad radices Montis Ortoni, juxta fuerunt aquarum ferventium, adificiis, donatis, & maxime adventantium quoti-*

die populorum frequentia gloriosum, & admirabili aspicio, & nunc quodam initio, Desperata Virgini consecratum. Etenim a partu Virgini an. 1428. Petrus Paizonius homo rudiculus in loca vicinis, cum gravissimi eructaretur vicibus, & nulla medicorum remedia sibi proficerent, contulit se eo ad balneum juxta radicem montis, in quo quotidie plagas suas salatari aqua certis horis diei fovebat; adeoque interdum fontem alterum paulo inferius & subterranum montis specu scaturientem, illic aqua gelida sese abluere, & potu reficere solebat. Illic ibi oranti ex improvviso visa est offerre se Virgo Maria supra montem humanam pulchritudinis formam speciosissima, a qua visus est moveri, ac sibi eodem loco Templum exhiberet, ubi tabellam sua insignitam effigie inveniret; & quod statim primum erat incolumitatem corporis acciperetur. Quod ei in ipso temporis momento contigit. Is autem confestim & oratione, & miraculum istum confidenter praedicare cepit, & incolumitatem sibi ad ulceribus repente reditum salum facere. Unde brevi, approbato per Petrum Donatum Pennerum tuos vestra nobis Episcopum miraculo, confusus populorum undique fudo, magnique atque invocantis in dies frequentius miraculi, Templum consensu ceptum est; & locus, qui prius incultus, & silvulis profusus fuerat, amenissimus factus. Subiit & sacra adeo crebra, & Monachis Eremitisque Canobium fabricatum; & in hoc aliam tam populis frequentia diebus singulari, & praeterea festiva, salutantium ac vota exultationem celebratur, ut nullas in urbe, quantavis fateri licet adunatum populorum frequentia, aut devotione sic bene merito conservetur. Et licet hic a nobis locum isti una cum exultare tanti operis merito celebratur.

Hoc Canobium primarium & caput est Congregationis Augustiniana, quae a S. Maria de Monte Ortono cognomen accepit, quocum alia paucis minoris Canobis ejusdem Ordinis, veluti membra, conjuncta sunt. P. Simon ejusdem Congregationis patens ac Pater Gratiam suppliciter petenti habitum monachalem induit, receptumque in hoc Marianum Canobium, inter eratores rei familiaris, quos vocant Conventos, adscripsit. Tunc autem etatis annum tricesimum agebat, ut in utroque Codice Italico, & Latino traditur.

5. Hoc cilicium hirsutum in prius atque horridum, memoriae ac venerationis causa apud Patres insulares S. Christophori aservatur.

6. In rebus adversis atque asperis hac voces, Benedicam Domini in omni tempore, ulupare, atque identidem iterare solum facile tradit Scriptor Italico.

7. Id accidit in hospitio S. Marci, ut est in Codice Italico. Habent quidem Patres Montis Ortoni parvum domicilium in Campo Martio, quod Patrum nullo vulgo appellant, cum adicula S. Marci titulo inscripta, ubi cum ad urbem veniant, diversi solent. In hoc hospitio habitare jussus fuerat P. Gratia ad res urbanas curandas, quae ad Monasterium S. Marci pertinebant. Tum hic apud cives Patavinos, tum illic apud accolae Montis Ortoni magna erat de illius sanctitate opinio, quae ob eximias illius virtutes, relique admirabiles ab eo divinitus patatas, quotidie magis augebatur nec solum ab omnibus haberi, sed etiam voce

concordi sanctus appellari creperat. Quocirca ut oculis hominum se, laudibique sorripere egregius contemptor fuit, & humana gloria fugatus, penitus vel iussu Perfidum suorum in insulam S. Christophori cecidit, ubi vitam in vulgus ignotam, & absconditam cum Christo, ac solitariam perageret. Sed ne ibi quidem ejus sanctitas calat, & virtus quondam divina eidem iocunda, ab observandis hominum calamitatibus coerceri, & occulta esse potuit.

8. Id Veneris evenit, cum civitas maxima siccitate, & aquarum inopia laborabat. Ad insulam S. Christophori iugentes hominum concursus aquationis causa ferebant. F. Gratia, quantum cuiusque amphora capere poterat, omnibus & singulis de cisterna Monasterii largie copioseque disperiebat. Cisternam denique exhaustam aqua marina impleri iussit, quam pia precatore, & Crucis signo non dulcem modo, sed etiam agrestis mirifice salubrem, atque idcirco pretenam reddidit, ut Scriptores Italici docent.

9. Id prodigii utrique Scriptor narravit.

10. Sacrosanctum Vaticum flum. genibus, ac tunc et collo pendente suscepit, & cum in extremo agone versaretur, ante oculos obiecta est ei purissima species S. Augustini, & S. Christophori, blando vultu, & voci suavissima eundem ad celsitatem patriam invitationem. Ex Codice Italico.

11. Non solum Conobiarcho, sed etiam Antonii Tronae Senatoris impio, & Attiliae Marcellae Procuratoris, qui hunc sanctissimum Monachum singulari ludib. sem. vixeret, doloxie, & coluit, angustissima specie, ac brevissimo fulgore lumine post obitum sub. palam ostendit, & de suo corpore in locum honorarium transferendo utrumque admonuit. Ex Codice Italico.

12. Idem Senator Antonius Tronus hoc monumentum marmoreum arte suo laudandum curavit, ubi nunc ejus Corpus ab omni labe intactum, atque impio impioque serratur. Ex Cod. Ital.

13. Haec tabella votum multos vel a morbis laceribus solvati restitutos, vel na. fragis certissimis periculis exemptos, vel alio beneficiis divinitus impetratis representant. Ex Cod. Ital.

14. Hic vitam B. Gratiae descripta Italica lingua, & typis editis Venetis anno 1643. cum ejus ope, haulla vix salubri aqua, & lental morbo convalescit, uti testatur F. Eliseus a Jesu Maria Polonus, & ejusdem Ordinis alumnus in vita ipsius B. Gratiae ab se descripta, & Venetis edita anno 1677. Scriptor autem vix Latine eximiam conspect posse ex testimonio Lazzarini, B. Gratiam natam esse Dobru, quae villa est diocesis Catharensis, ejusque matrem Bonam appellatam fuisse.

Vir illustris Cornelius Cauterensis epe B. Gratia, cui tunc se vel maxime commiserat, quondam subintravit miraculo de gravitate bombardarum, idem ille iterum cum sua consorte in urbem de villa rediit, incidit in horribilem inquieti. equis turbulenti, & sic in gravi periculo sitis, cum aliud non suppetere modum, invocant Beatorum evasit liber, & utrinque gratia auxilii alteri tabulam, supra quam requiescit Gratia, era proprio & ex voto dedicavit.

Vir spectabilis viri Sauter, exominis salus, intra fidei per plures oppressas mentes tandem ad experimentum consequentem valentius ex aqua calcescente balneum sibi exhiberi iussit, nol per rapida servorum locuta profusus calida, totaque corpore gravitate infusus, & pro fenestra relatus in cubile, cum ex indolentia medicorum in melius non profecisset, tunc in ultimum vite retellus articulum recurrit ad B. Gratiam, qui ut ei saluberrimum inventur aquarum, patienti suo annuit eadem illi nocte apparuit candidissimum florem in signum integritatis ore suo praefertens, diecognit; Sauter, ne timens; huc infirmitate non moritur; & complerem est; cumque agrestis etiam nunc superest, qui jaramento firmos votum confissus est se bonum valentius non recepit.

Benediti Mariani & Helena Bistrumia Prater filios moliam sextum fatali morbo affecit, jamque a medicis dimisit, & extremum exultant spiritum, dum sepultura appetit, superveniente eidem templi S. Christophori, & matris parentibus vera fide recusam ad B. Gratiam praesentem, id facientibus, (1) Mariani suppete, puer ad vitam rediit, qui etiam cum suis genitoribus vixit nunc adfuit literat.

Admirat. intolerabilis vixit vixit cordis angustias, qui post amissionem suae sensibilibus locutus nemp. anticum filium inconclutit. gular. Casu subito illam Francis perdidit, summa felicissimae gratiae per anfractus urbis, avocum moris lapidum, liquorem ex. coris, etiam in remotiora se extendens & lucissim. sem. septem. nium afflictionis fluxerat evolutum, ubi vix illa desinuit, quae est ultima misericordia anib. ra, nemp. spe. Tamen dirigitur moris recurrit ad insulam D. Christophori. Ibi tunc opere sanctus agebat Gratia; cum moris Suenitissia D. Elisei hospita in sim. li sala ad genia procumbentis vocem gentis complexor p. det, ad incitum sui consolationem ore prophetico hos i. nandit: Pias noli vexari, bona mater; hoc, inquit, vespere illum videbis. Et max. uti pra. dixerat B. Gratia, recepto pigore, facta est illius gloriæ divulgatrix.

Nora.

1. Morianum insula est in afluaria Venetia arte vittraria celebris, hand pccul sita ab ea insula, ubi coluit B. Gratia.

Hac Eliseus, qui cap. 14. duplicem prae. tra facit corpore translationem distinguit, alteram cum nocte inquantem beati vix obitum Conobiarcho per ritum apparuit, eandemque hanc esse voluntatem Dei, ut in scilicet de. cernat locum transferret: quod & sellum est; ap. etoque temulo suavissimum & corpore odor exhibuit; alteram vero, postquam in d. os crebrecens ad eius sepulchrum populi frequentia Conobitarum animo movit, ut nobiliori san. ctiorque in loco sacras illius corporis exuvias col.

Duplex
corpora
B. Gratia
translatio.

Eliseus B.
Gratia m.
translatio.

Et quoniam de Eliseo incidit mentio, lubet prius ex ejus libello nonnulla hic adre. re; quae mira prius, & prae. ter astra natura, naret his accedat, qui praesentem B. Gratia opem, atque totalem suae experti, ea autem selecta ex pluribus suis verbis exscribo.

Venerit vir nobilis Angliarum Drogas, cum crederet, se non posse suis eloquiis verbo recep. tam gratiam, illustri votum nemp. argenteam obitu lapidum, ut in hac loquatur fandum obitu, itaque ab anno 1652. nique in hanc diem ardens continuo, nec desinit oleo.

collocarent: & rem ita narrat accidisse.

Itaque post primum facti pignoris elevationem signis ad sepulchrum iterato accitendunt, ut maiorem virtutum odoratu aspiraverat, tunc ex dispositione *Arizimii*, & quorum inter fuit, prae-dictum consilio, placuit iterum *B. Gratia* renovare gloriam, & eundem quidem; namque Deus illi preparaverat verum tantum illud *Arizimii* & Excellentissimum *D. Antonium Trossi* celeberrimum *Senatorem*, & meritissimum *Præcatorem D. Marci*.

Sumpta proprio novum, in quo iterum repositum est, sarcophagum quatuor columnis insistentem, apud quoque in quadrum desuper emicentem extrudunt, in qua *S. Salvatoris* effigies visitur dextera manu sustentans orbem, astantibus ad latera *B. P. Augustinus*, & *S. Christophoro Martyr*, & in medio *B. P. S. Illustissima* possente puerum: erga quos in vira sua devotissimas caritate *B. Gratia*. Quae ovula ex albo marmore, aut graphice ornata sunt, cum hac inscriptione: *Sancti Gratia*.

Post aliquos ab ejus obitu annos titulum & cultum *Beati*, seu *Venerabilis* obtinuit; ejusque sepulchro, ubi in cypressina arca conditus jacet, hæc inscriptio apponita est.

VBLI GRATIA VIXIT. ANNIS. LXX.
OBUT. IN. REL. MIKA. ABSTINENTIA.
DIE. IX. NOV.

M. D. VIII.

B. Gratia præcipuo veneratione colitur Mulier, qui pagus illi mille fere passus Cathares distans, ejusque cultui dies octava Novembris decretæ est: ara quoque ipsius nomine insignita visitur in Ecclesia parochiali, in qua quondam ejus corporis reliquiae servantur argentes thesa in brachii formam elaborata inclusa, & quovis anni die festo Iuliano piis populi obsequiis condigne exhibentur.

Joannes Episcopus, quem anno 1512. Venerabilis consilium diximus, anno demum insequenti & mense Septembris diem supremum obiit; quod *Sancti* annales referunt: & in eadem ordine, uti videtur, licet *Sanctus* lacum non indicet.

TRYPHON EPISC. CATHAREN. XII.

Familia *Bisanti* inter Cathar. enses æque antiqua & illustri tres Episcopus alium ex alio successione fere continuata huic Ecclesie præbuit. Horum primus fuit Tryphon Archiepiscopus adis cathedralis, quem *Leo X.* Joanni Cherigito vel adiutorum dedit, vel succellorem designavit an. 1513. quo quidem anno cum elect. Romæ post sollemnem consecrationem Episcopatum unctione Concilii Lateranensis 1517. Non. Maji, & duodecim habuit an. 1517. interfuit; Reverendus *Pater Tryphon Catharensis*; ac reliquis tribus intermediis convenibus ejus nomen abest. Nam eodem anno 1517. vel insequente Catharum certe advenit summa omnium & civitate ordinum latinita exceptus, ac constat ex ejus litteris *Dat. Alexidii* sive *Cathari* anno *Dominici* ætas MDXIII. pridie *Calendas Decembris*, & inscriptis *Dominico Grimano Card. S. Marci Ep. Portuensi & Patriarcha Aquilejensi* quas autographis codicibus impertit æque nobilissimus ac eruditissimus vir *Julius Tomacanus Nobilis Oporteginus*. In his frater Tryphon, se *Dominico* debere, quidquid honoris erat consecutus, ipsamque episcopalem dignitatem, posteaquam in ejus clientelam atque pa-

trocinium se contulerat. Quod est vniu, inquit, dignitatis anteaquisque in *Catharensi* Episcopo, quod ab exemplissimo *Grimano* benigne promptuaris obervit & copiosissime non sit pro-fectum? Nix ego, sed enim istuc concessi, in *Grimano* sacratio limen attingam, quoniam id evocit tua benivolentia, ut in *Episcopatu Catharensi* assequendo vel illi præferret, qui diuturnam servituti tempore servierant. Unde *Pellegrinum* quendam consobrinum suum *Romæ* se mittere scribit, qui a Pontifice impetret *Dominici* favore adjutus, ut ne in urbem ad Concilium redeat, utique debita pro expensis decreti sibi Episcopatus solutio in aliud tempus magis rebus suis opportunum prorogaret: Tunc vero sanctitas id curabit, ut *Pellegrini* consobrinus meus, qui nomen nunc illuc venit, negotium nostrum ex sententia consuevit, ita ut ad proximum Concilium adventu laetetur, & exigendum assumpcionis nostre ad *Catharensium* Episcopatum caucionem dies in commodis solutionis tempus mihi differatur. Subjungit præterea ingentem perniciem, quam *Patres Franciscanos*, vulgo *Servantes* dictos, in *Conventum S. Clara* intulisse comperit, eoque graviores, quod ex *Virgines* sacre ipsorum gubernationi lubrant, & ortu inde offensiones totam fere urbem pervaserant. Quia de re, uti eodem tempore *Catharensis* *Senatus*, & ipse *Grimanum* certiorum facit, unde per ipsum *Sedes Apostolica* merito consensit sit, & ad expiationem imploreanda. Epistolam hinc descriptis ea, quæ de *Adiana* clade *Selimi* *Turcarum* Imperatoris *Catharum* perlat fuerant, & de populari *Phariseis* in nobilitatem conjuratione extincta, de qua parca quondam attingimus in *Episcopis* *Phariseis* Tomo IV. Operis nostri. *Selimi*, nempe, *Turcarum* Imperator, amissa cum decem & septem legatis & olloginta armatarum militibus utroque *Alia* & *Europa* *Præfatis* in proelio, quod cum nepotibus commisit, *Traxerunt* enses, insigne bicorne, edito impo-sito, ut ad refectorem cladem pueri militie apti retulio gentis rui compararet. Quod si quis *Christianus* *Princeps* *Græcis* vexillum in hac teram occasione explicaret, id procul dubio sequeretur, ut omnes *Europæ* *Turcis* subiciti armis omnibus primo in *Orbem*, num iudicarent strigere-ventque, & *Barbarumque* adeo necessariam tam facilem redderet de hoste truncatissimo, quam quæ est facilissima. Capellis *Veneris* *Classis* *Præfatis* proxime dictis in *Capitis* conjurationis in *Phariseis* nobilitatem constata non minus jussu, quam favore laqueo, ferro & clavigeratione animadvertit; in eos quidem, quos capere potuit, fuerunt extenu ii numero noventi, prioribus supplicis, in eos vero, qui sibi fugæ consuluerunt, postremo; nunc, ac accipit, ut *Corcyra* brevi magistratu insigniter disuaduit, cum ingenti gloria *Veneris* *republicam*.

In finu *Catharensi* inferiori prope ab insula, quam *Seradiarum* vocant, extat insula quondam exigua, ubi visitur Templum perverius *S. Maria* *Gratiarum*, alias de *Scopolis*, alias de *insula parva*, alias de *Galipho* cognominatum, miraculis inelytum, tabulis votivis ornatum, quod ab his, qui finem circumvolant, & a longinquis etiam populis, peregre illuc religionis & voti causa venientibus, extrema veneratione frequentatur. Hæc Templum, adesse quidem adjunctas *Romanis* Pontifici, sive *Pius II.* sive *Paulus II.* ad *Congregationem* *Veneram* *Ca-*

Tryphon
Bisanti
Episcopus
Catharensis

Tryphon
ad Cæd.
Episcopus

Templum
S. Maria
de Galipho
in parva
insula dicitur
Catharensis
Cognominatum
S. Georgii
in Alga
insulam.

canonicorum Cathedralium S. Georgii in *Alga* aggregaverat, & P. D. Florio viro egregio, & iulique facili ex eadem Congregatione tradidit, in atheniensi Sedis Apostolica respicit. Nec rat autem Jacobus Philippus Thomaeus Rimonensis Episcopus in Annalibus Canonicorum S. Georgii in *Alga*, ab anno jam 1487. quoddam ut *diocesis Catharensis* communi nomine videretur vel *cepisse* Georgiano Canonicorum habitu: quod ubi a Venetis Catholicis compertum est, silico decreverunt, ut illi homines ad eandem vitam, ac disciplinam futuram amplectendam, qua Canonici Georgiani utebantur, primum literis hortarentur; tum blati Petrus Catharum legati, qui viros eodem ad omnia Georgiani instituta munera intrusissent, & in communionem Venetæ Congregationis admitterent. Idem vero Florius mox laetioris itaque ad usus sociorum accommodatus confusus; habuissetque est ejus Conabitu adfector de conditor. De hoc Templo illi Canonici cum Fratribus Franciscanis de Observantia multa & magne contentiones fuerunt, quarum origo & causa paulo altius, & a superiori sæculo repetenda est. Cum debitis hinc sanctuario cultus hominibus magis ac magis obsolescere, negligitque ab illis Canonici videretur, & locus ipse a plerisque illorum desertus fuisset. Commune Catharensum Templum illud & domicilium, cujus dominium, passim patroneis ad se pertinere censebat, Patritius Min. Ordinis S. Francisci tradidit, & commendare iussit in hæc verba: Anno 1479. Communitas Cath. more solito congregata; cum sit quod locus S. Mariæ de Gratiâ insule parva Culphi Cath. qui locus est inspatronatus illius Communis, fuerit datus Ordini Pratum de Observantia S. Petri Celestini, quum locum ipse religio deberet regere, & gubernare, & officiarum debito modo; & cum sit quod ad presentiam Monasterium videtur deditam esse a dicto Ordine &c. vadit igitur pars, quod iuxta jurisdictionem, quam habuerat in dicta loco insula nostra, dicit immediate religioni FF. Minorum de Observantia hæc conditione, ut ipsi fratres dictum locum tenerent regere, ac gubernare, in eodem loco celebrare divina officia, preter moris est dictæ Religionis nec cum amplius advenire valeret &c.

Hæc docuere interfuisse P. Florius ejus Conabitu ac Templi Præses, ac tunc ipsos annos repugnasse videtur: sed cum neutrum, Catharensum invitis atque obstinationibus, retineri posse intelligeret, ipse ultra utrumque Fratribus Minoribus tradidit ac donavit, interpolatis quibusdam conditionibus, ultra citroque acceptis & approbatis, ut esset tabulis donationis, que sunt hujusmodi: *In Christi nomine. Anno. Anno Nativitatis ejusdem 1482. Idid. 15. die 4. mensis Junii. Illud Cath. in solo palatii habitationis Magnæ Domini Prædicti Comitum & Capitanei Cathari; presentibus J. Roa de Beferis jure Jurato, & J. Nicolao de Barchia jure Audite, testibus, ad hæc vocatis, habitis, & rogatis, & aliis; ibique D. Florius Ordinis Cathedralium S. Georgii de *Alga*, tamquam Gubernator Ecclesiæ, seu Monasterii S. Mariæ de gratia insula parva Culphi Cathari, sua mera, & libera voluntate, sponte & voluntarie, non coacte, omni meliori valitiorque modo, via, jure, & forma, quibus voluit & efficaciter fieri potuit, atque potuit, dedit, cessit, atque libere renunciavit hæc jura, rationes reales,*

& personales, quod, & quas habet insula Ecclesiæ, seu Monasterii S. Mariæ de gratia, Reverentia Patri Domino F. Bernardino de Arbo Vicario provincie Dalmatiae, Ordinis FF. Min. de Observantia, presenti & solemniter Nipalanti, & acceptanti nomine dicti Ordinis, & provincie, dictam Ecclesiam, seu Monasterium, cum omnibus suis redditibus, & pertinentiis, redditibus, introitibus, exitibus, & obventionibus universis, specialibus, & pertinentiis dictæ Ecclesiæ, seu Monasterii S. Mariæ de gratia, quomodocunque, & qualitercunque; cum his pællis, & c. additionibus infra scriptis; videlicet quod Reverendus Dominus F. Bernardinus nomine suo, & suorum voluit, & sic sponte promissit, & se contulerit, quod dicta P. Florius sit & habet in vita sua, in dicta Ecclesiâ seu Monasterio cum Fratribus dicti Ordinis, in habitu, quo ad presentem Rat, vel quo sibi placebit, seu placebit; & habet administrare, & extingere omnes introitus, & elemosinas dictæ Ecclesiæ, seu Monasterii S. Mariæ de gratia, tamquam fundator, & fabricator, & Procurator dicti loci; & quod non possit de dicta loco expelli per dictos FF. vel alias quoscunque personas eorum nomine; hæc etiam conditiones latus dictæ partes solenni stipulatione firmata, quod supra scripta alla debeant confirmari per Summam Pontificem; & casu quo non poterit sortiri assensum de prædictis, tunc dictæ partes, & quælibet earum, remaneant in eorum libertate pristina, qui primitus erat ante hæc assensum; promittentes ambæ partes deo attendere, & observare omnia præscripta, & in nulla contravenire sub obligatione perit & hypotitica ejus bonorum, tum etiam prædicta provincie, & Monasterii &c.

Donationem Sixtus IV. rogata Communis Catharenfis approbavit eodem anno, iussitque litteris confirmari: Sixtus &c. Dilectis Filiis Vicario & FF. provincie Dalm. sub obedientia Vicarii Cismontani Ord. Min. de Observantia degenantibus. Dilecti Filii, salutem & Apod. bened. Avenientes paterno affectu, pio & laudabili desiderio dilectorum filiorum populi Catharenfis, ac Flori Rectoris Ecclesiæ S. Mariæ de Gratiâ, sine in parva insula sita Catharen. qui Ordini vestro, pro ea, quæ ad illam gerunt, devotione, Ecclesiam ipsam dare, & assignare intendunt, prout etiam ad id consensus Ordinarii loci accedere assensum; vobis tenore presentium, si ita sit, si entiam & faciliorem concedimus Ecclesiam prædictam cum omnibus suis redditibus, & pertinentiis recipiendi, & Ordini vestro præfato applicandi; eamque cum necessariis officiiis adificandi, seu ampliandi; & per vestros Fratres habitare faciendi, sine tenore cujusque prejudicii; indulgentes pariter, ut illa omnibus, & singulis gratis, privilegiis, & immunitatibus gaudeat, quibus gaudet, seu gaudebit cetera Ecclesiæ & domus Ordinis præfati. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quoscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 21. Octobris 1480. Pontificatus nostri anno duodecimo.

Vix Fratres Minores adierant possessionem Templi ac Monasterii sibi traditi, cum Canonici Cathedralium Congregationis Venetæ Georgianæ, ut eos expellerent, litteris eisdem inoleverunt, id causæ, opinor, afferentes, quod P. Florius, in ipsa Præsidium ejusdem Congregationis, ipse hæc arbitratu totum illud negotium cum Fra-

Donationem
non. Florio
FF. provincie
Dalm. sub
obedientia
Vicarii

Canonici
Cathedralium
de Templo
ac Monasterio
S. Georgii
sine in-
commodis
Fratrum
Pontificis

tribus Franciscanis transg. ltr. P. D. Nicolaus de Pellegrina patritius Catharensis ex eadem Congreg. Caelitina constitutus est procurator, qui communem causam ageret, remque lite archiepiscopio persequeretur. Hic ab Innocentio VIII. iudicem ad eam controversiam dirimendam postulavit acq. impetravit. Verum Senatus Veneticus retrit iustices extraneos ad ejus causae cognitionem adhiberi; simulque decrevit secundum Fratres Monites litteris regis ad Rectorum Cathari datis in hanc sententiam: *Joannes Maccario Dux Ven. Nob. & supp. vris Marzio Zeno Rector & Presbyter Cathari, & Joannes Forthas & C. Quidam Presbyter Nicolaus Nob. Cath. de Pellegrina Ord. S. Georgii in Alga impetravit Judices Apostolicos in Romana Curia, circa necessarium ius, sive sepulchri B. Mariae de Gratia de Catharo, contra FF. Monites de Observantia, tunc existentes in possessione dicti sepulchri, & Ecclesiae ac confessa Dampio Florii olim gubernatoris Ecclesiae illius, alias per ipsum Dacem constituti, nec non de confessa Communitatis Catharensis, & confirmationis Pontificae. Id altum esse Nicolaus agit fecit & C. Judicium FF. Monites conservari in corporali possessione dicti sepulchri, nec permitti padio aliquo, quod Judices electi persequantur hanc causam & C. Dn. xv. April. Indul. ii. an. 1484.*

Ita per aliquot annos Fratres S. Francisci Templum illud & Caeobium Marianum tenebant; nec tanta virilique recuperandi voluntatem spernere obijci Congregatio Veneta S. Georgii in Alga. Forte evenit, ut Nicolaus Franciscus Episcopus Tarvisinus ab Innocentio VIII. in Dalmatiam mitteretur, titulo ac potestate Visitatoris Apostolicus praeditus; ad res illarum Ecclesiarum inspectandas, & si quid detrimens perciperent, in integrum restituendas. Ad hoc suos oratores eadem Congregatione delegavit, qui ad eo suppliciter peterent litteras ad Vicarium Generalem Petri de Butis Episcopi Catharensis, eaque impetrarent. Caput autem litterarum erat, ut iudicium illis redderet, ac de controversia, quae ipsi erat cum Fratribus Franciscanis, rite cognosceret, ferretque pro veritate sententiam. Ille secundum Canonicos Georgianos iudicavit; jussitque ut intra decem a prolata sententia dies, in possessionem Templi ac Caeobii Martini redirent. Verum plures dices, alii ex aliis intercesserunt, atque Canonicis Caelitinis in eodem sibi sedibus remigrarent; nescito quid impedimenti causaeque intercederet oportet, quo minus statim, ac tempore praefinito id efficere potuerint. Demum praestitantes, Fratrum dilectio vacuas, ex Vicarii sententia recuperant atque adiungunt: illique Praef. & Rector praepositos sibi Nicolaus de Pellegrina, quem hujus causa procuratorem constitutum fuisse diximus. Sententiae Vicarii Catharensis neque intercesserunt, neque ad Sedem Apostolicam, vel alio appellarent Patres Franciscani; sed sententiam illam prodesse & suffragari Canonici non posse ajebant, quod, cum intra legitimum tempus ab ea praestitutum redditam sibi possessionem non adissent, omnes ejus auctoritates considerat; & quicquid Vicarius secundum illud decreverat, ratum esse non posse; ipsorum quippe muta, & procrastinatio iterum fecerat. Exinde neque Fratres Franciscani, neque huius fautores molesti esse Canonici Caelitinis, & negotium facere se desinere. Hi ergo, ut objecta, contulque adven-

torum elidient, Alexandrum VI. Pontificem per suos oratores rogant, ut vires dignitate conspicuas, jurisperitos, probatae fidei acque integritatis, consiliteret arbitros, qui tum sententiam Vicarii Catharensis, tum quoque ad eam inhiendam objicerentur, in disquisitionem vocarent; & si hac inania esset, illam legitimam fuisse competerent, tum ipsam sententiam, tum possessionem illius loci, de quo controversia erat, traditam Canonici Congregationis Georgianae approbarent, & confirmarent; ac ne ullus in posterum contradicendi locus disputeret, adversantes repugnantesque, metu pavorum Ecclesiasticorum injecto, compellerent. Formula libelli supplicis, quem ad Pontificem deculebant, huc est.

Beatissime Pater. Olim cum devoti Oratores Vener. Canonici Congregationis S. Georgii in Alga, & Pontificem, certa anno & Etelias in Civitate Catharensi eis canonice & rite concessa, & donata, per Fratres Ord. Min. de Julia spoliati fuissent, ac praefati Canonici quosdam litteras super spolio huiusmodi a devota creatura vestra Nicolao Episcopo Tarvisino, in partibus illis Sedis Apostolicae Nuncio, ad Vicarium Episcopum Catharensis in spiritualibus generalis obtinissent, tandem praefatos Vicarius in consubstanti rite procederet, arguitur, per quosdam dices Canonicos resistendos fore, & resistent, sententiam promulgavit, qua nulla provocatio suspensa, in rem transiit iudicium. & cum per vigore praefati Canonici possessionem suam recuperarent. Cum antea, Pater Sancte, per eos quod illius iudex ante decem dies foretiam huiusmodi existens demum tunc manifest, tunc praefati Canonici longe post decem dies dictos possessionem huiusmodi fuerat affectu, habentes de iuribus dictae possessionis, suppliciter humiliter supplicantes vestram praefati Oratores, quantum super hoc oportuit providere, & aliquibus probris vitiis in partibus illis committere, & mandare dignemur, ut consilio in de sententia huiusmodi, & quod tunc lata fuerit, ac de iura transire iudicium, ipsique Canonici possessionem huiusmodi post dictos decem dies foretiam affectu, sententiam & possessionem huiusmodi approbent & confirmant, si quibus sententiam illam firmare observari, & illius Canonici in sua possessione huiusmodi confirmari; contradicendi per eos vel ecclesiasticas, & alia iura remedia, appellatio postposita compescendo; invocato citam ad hoc, si opus fuerit, auxilio beatorum sanctarum. Non obstantibus praemissis & C.

Annuit Pontifex, & causae illius cognitionem delegavit Petro Baroneo Episcopo, & Nicolaus de Castro Canonico Ecclesiae Patavinae; hic vero ex potestate sibi a Pontifice data, ad exequendum mandatum Pontificem sibi substatuit, sive subdelegavit Hieronymum Braxilem & Congregationem Humiliatum, Rectorem Domus Patavinae ejusdem Ordinis, SS. Simplicis, & Iudae. Sed cum ad hujus controversiae disquisitionem quidem cognitu necessaria, & propter locorum distantiam investigatu difficilia requiri viderentur, quae sciri ac dijudicari non poterant, nisi ex incolis vel acolis ipsius loci, de quo disceptandum erat, testes & testificationes peterentur, causam integram ad Sedem remittendam esse censuerunt, his litteris ad Pontificem subscriptis.

Seditione in Civitate Patavi, ac Beatisimo Dominus Dominus Alexandro divina providentia Pa-

ad sedem
contumacia
duo testi-
on anno
ab Eccege-
da VI.

supple-
mentum
belli.

aliqui
dices
fratres
propterea
non, cum
ecclesia
venerat

judici
interfuit
ad Pontif.

non in-
sta,
ad reuocandum
et ad reuocandum
et ad reuocandum

pa VI. Petrus Dei & Apostolica Sedis gratia Episcopus Patavinus, & Comes Sacensis; & Hieronymus Brictensis Praepositus SS. Simonis & Iuda de Palus Ordinis Hamilliarum, Delegatus, & Subdelegatus, commendatorem hamilliarum, & pedum officia deorum. Causam nobis Episcopo, & Vener. D. Nicolao de Calbra Camerario Paduensi, a Sanctitate vestra per litteras in forma Brevis diei 25. Januarii 1493. cum supplicatione intrata die 19. Kaledas Februarii, delegatam inter Vicarium & Fratres Ord. Minorum de Observantia provincie Dalmatiae, & Rectorum atque Canonicos S. Georgii in Alga Venetiarum, super dno S. Mariae Gratianum, insula per Catharen diocesis, per alios Rectorem atque Canonicos de praesent. possessi: quia pro parte Rectoris & Canoniorum supradictorum negant ipsos dedisse aliquod iuramentum, super consensu iuramentum primo & ante omnia per nec tertiam personam faciente; & probatio istius articuli propter locorum distantiam difficultas, & quia usus multo interdicti temporis fuerit, videbatur; petentibus ita Fratribus Minoribus antecessis, & Procuratoribus Rectoris, & Canoniorum non contradicente, ad sapientissimum, atque iustissimum Beatissimum vestra tribunal, inestabatur, in quo ante nos erat, hoc est ante litteras constitutionum, & super competente promouationem, vestra die, communi consensu remissimus, & bene litteras remissimus. Dat. Padua die quinta Junii 1493.

Canonici
Rectoribus
Nicolao de
Bellegio

Inter ea dum his sub iudice pendebat, Canonici Cretesini Congregationis Venetiae S. Georgii Templum ac Coenaculum illud Marianum redinebant, atque incolabant, sed non sine molestiis & contumaciis. Praefectorum gerente P. D. Nicolao de Pellegrina patritius Catharensis, vir singularis prudentiae ac religionis. Hunc & locos, ut discedere cogerent, & locum illud vacuum relinquere Patribus Franciscanis, quidam homines male erga illos animati, fastuosque Ordinis Franciscani assiduis & multimodis insectationibus agitare ac diuertere non desinebant. Hae injurias & vexationes Nicolaus summa animi aequitate, & inextinguibili fatis diu perterritus, neque his percelli potuit, ut loco cederet: quin ex litteris Catharenis Capituli, & clerici, de quibus dicendum inferius, eorum est, ex illorum hominum audaciam processisse, ut Canonicos e loco pellerent, & adibus, ac templo spoliarent: sed de injuria, ac vi illata apud Pontificem appellati per Apostolicos Legatos coacti sunt in officio consistere: horumque sententia Georgianis Canonici locorum restitutione facta est, & tranquillitas reddita. Sed ab impetrata, & molestis ragatione adversarii minime desisterunt, & ab Vicario Dalmatiae provinciae F. Bernardino de Arbo negotii huius procuratorum demandata est eisdem ex ordine F. Francisco de Draconibus Catharenis, ut quovis coram iudice iura Francicana familia persequeretur, & actionem huius studioissime argueret, ut ex huiusmodi litteris procuratoris liquet.

Anno 1493. Id. videsima, die 27. mensis Novemb. Jura, F. Bernardino de Arbo Ord. Minorum de Observantia, Vicarius provinciae Dalmatiae, eiusdem provinciae nomine, & suo iussu praetoralem, alarem, falcem, & unicum speciale coram Pontifice summo, aut quocunque alio iudice Ecclesiastico, vel temporali, F. Franciscano de Draconibus de Cathara Ordinis pra-

fati, & acceptantem in causa, hinc, & controversia vertente inter ipsum Vicarium, & F. praefate provinciae ex una parte, & F. Religiosos Congregationis S. Georgii in Alga diocesis Venetiarum ex altera, in occasione causae dnoe domus, & loci S. Mariae Gratianum in Scopulo diversis Catharensis &c.

Quapropter Nicolaus Rector admoventem tandem consuit Franciscum Paradisum Rectorum Generalem Congregationis S. Georgii in Alga; & quid sibi faciendum esset, per litteras consuluit. Ille ad eum descriptis in hanc fere sententiam: somnare commendat eius patientiam in vacationibus preferendis, & contentum in Ratione illa retinendi, quam Sedes Apostolica Congregationi Georgiana concesserat. Diploma Pontificium fidei Pal II. fide Paul II. litteris inclosure mittit, cuius auctoritate nixus suam, & communem Congregationis causam modelle quidem, sed fortiter sustulit; de litigia cum Fratribus Franciscanis suscipere nolles; neque vero alios Fratres sui Ordinis illos missurum, antequam adversarii quiescerent; & loci possessionem pacatam relinquere: exterum potestatem ei permittere, ut pro sua prudentia, & de consilio sapientum viatorum id faceret, quod utilius esset, quodque magis expediret: si tamen loco credendum esse iudicaret, templum ac coenaculum nullis aliis traderet, nisi Patribus Dominicis Catharenis S. Nicolai, quorum multa erant & illustra erga Congregationem S. Georgii merita, & beneficia. Haec summa huius Epistolae, cuius inscriptio est: Verba Dei in Christo D. Nicolao Catharensi Rectori insula per Catharensis cum sociis amantissimis mihi in Domino subscribere autem: Ex Monasterio S. Georgii in Alga die 5. Junii 1493. Venetis. Ego Dominus Franciscus Paradisus Rector immensis Congregationis S. Georgii in Alga.

Huius litteris confirmatus, & Pontificii Diplomata auctoritate fretus Nicolaus per annos viginti adversariorum conatus constantissime resistit. Sed cum illi de contentione nihil remitterent, quin immo magis magisque in dies importuni ac molesti essent; & praeterea reliqui Fratres fere omnes tam diuturnae vexationis impatiens, alii alio abissis; cumque ob eam causam, neque sacratissimum illud Templum sacrificiis, quotidianis plimodis, ceterisque publice religionis officiis coli, neque disciplina monastica vigere, ac servari posset; P. Nicolaus potestate sibi tributa utendum esse, & locum dimittendum consuit. Obstinere tamen Catharensis Cathedralis Ecclesiae Canonici, quos summa iura de Georgianis Patribus existimatio, nec minor cura illos in possessione Mariae adis retinendi: quare hoc anno 1516. Ludovicus ejusdem Ecclesiae Canonice Venetis ire iussus, & eorum statu exposito, vehementer Canonicos S. Georgii orare Capituli & clerici Catharensis nomine, ne in urbe, ac statione illa decederent; eodemque tempore Andreas Catharensis civis, & Canonice Georgianus ab ipsemet Capitula & Clero Ecclesiae Catharensis Romam missus est, qui cum Canonicis S. Salvatoris in Lauro ejusdem Georgianae Congregationis, negotium hoc sollicite ageret, multoque impensum cum Tryphone Episcopo, qui tunc Romae Lateranensi Concilio intererat, ut a Leone Pontifice opem expolerent, cuius au-

adfectum
fratrum ge-
orgianis.

qui tunc
locum ve-
niam, quod
sui ager-
dam, con-
siliu fratri-
bus ge-
orgianis.

Catharensis
Capitulum
venit
venit ge-
orgianis.

bonitate, atque decreto adversariorum vis, & injussu conatus praeitus insuperentur. Hec ex literis compertis Capituli & Cleri Catharensis ad Bernardinum Guadaluam supremum Georgiani Congregationis regimini praefectum, & primorum Canonicos, datis iv. Cal. Decembris anni 1516, quae ex Tabulario S. Georgii in Alga edidit idem Thomaeus in suis Annal. Literarum vero, quibus haec inscriptio praepositur, Reverendis in Christo Patribus Dominis Bernardino Gassiano Generali, & Deputatis Congregationis S. Georgii in Alga Praetiarum Joannem Patribus Observandis, summa praeterea est; velle sc. Georgianos Canonicos in Catharensi urbe, & Martia adeo omnes considerare, cujus antiquum possidit tum Romani Pontificis, tum Catharensis Communis publico diplomate obtinuerat; iniquum Georgiani Canonicoz nomini est; si cedant, iniquum plane Franciscanorum Patrum vexationem a Pontificis legatis declaratum fuisse; rogare autem, atque obsecrare, ne finiant, Catharensium Ecclesiam hoc Georgiani Monasterii ornamento, Martiam adeo sui cultu exeat, atque injuria videatur: tum addita subscriptionis formula; Cathari die xxviii. Novembris MDCV. Capitulum Canonicoz Catharensis, & Clerici PP. Sed firmum cessit Catharensis Capituli Rodinus, scripsit Andreas legationem Romanam, ipso contrae. Nicolaus enim ex praescripto Reditoris ac Praefecti totius Congregationis Catharum praefectus, in Convivio S. Nicolai Patribus Dominicis & Templum & Cenobium illud, & quicquid honorum ac eorum ad utrumque pertinebat, solemniter ritu & formula tradidit, duplici adjecta conditione, ut iidem Patres Dominici Templum & Cenobium ibidem vita sanctis & sepulchris, sacrum anniversarium facerent; altera vero, ut B. Nicolaus, & eius loci laici, itemque eorum famuli, quod vixerent, domicilium in eodem loco, & vicum, & vicum praebent; interea, dum huius traditionis & cessionis approbitio, ab Romano Pontifice petenda, ex urbe afferretur, P. Nicolaus nomine Patrum Cenobii Dominici Catharensis locum illum insisteret ac teneret. Illa omnia coram testibus legitime acta sunt, & publici scribae manu in tabulis descripta ad hunc modum.

Tabula
historica.

De nomine Caroli Auri. Anno ipsius Natalis 1516. Idus. IV. die 6. m. Junii. A. Dum Cathari in Convivio S. Nicolai Pat. Fratrum Ord. Praed. de Observantia; ibique Reverendus D. F. Nicolaus Ord. Calcedonensis, & Rector S. Mariae Gratianae de insula parva Gulpbi Catharensis, comparuit coram me Notario, & PP. infra scriptis, atque praesentavit literas missivas, integras, sanas, non abrasas, non violatas, nec in aliquo earum parte suspectas, sed omni praefata rito, & suspitione carentes, sigillis S. Georgii, cum cere rubea, impressione munitas, quas lesit per me Notarium de verbo ad verbum, idem R. D. F. Nicolaus rogavit, & requisivit illas in praesentis cessionis, si-ve reconsecrationis instrumentis registrare. Quarum litterarum tenor talis sequitur &c. Hic appositus est Epistola P. Francisci Paradi Praefecti totius Congregationis Georgianae, cujus initium est huiusmodi. In Domino Jesu Christo hancum suum Frater. Quia iuxta prophetium illud Domini Jesus a dextera est seminis provisorius.

huius bona in conspectu eius, ut non commoverentur &c.

In quarum quidem litterarum plenitudine, satisfactio, executione, praefatus quoque R. D. F. Nicolaus Rector memorata Ecclesia S. Mariae insula parva Gulpbi Catharensis, non intercedit Ecclesiam ipsam, si-ve Monasterium amplius tueri, & custodire multis respectibus, & maxime quia Ecclesia ipsa patitur in divinis officiis; sed minus auctoritatem beneficiorum per ipsum & sociis confessorum ab infra scriptis Vin. PP. S. Dominici de Observantia, factis auctoritate praemissa, & qua fagitur, perse, & vice, & nomine socii sui D. Joannis Calcedonensis, qui similiter laudavit & approbavit praefatum cessionem, & quibus aliis melioribus modis, via, iure, & forma, quibus melius & validius facere potuisset, & per haec, tametsi si, ut in quantum satisfactio Summi Pontificis D. vult in terris afferret, cessit, & iure cessit irrevocabili, renuntiavit Reverendo Domino Fratri Vincentio Catharensi, Ord. Praedicatorum beatorum Provinciales in partibus Dalmatiae, licet absentis, sed praesente Petro D. F. Luca de Spalero Sahpiori in praefato Convivio S. Nicolai de Catharo, vice ac nomine praefati Domini Provincialis, & ceteris Religiosis S. Dominici de Observantia acceptante, & stipulante, omnes & singulas actiones, jurisdictiones cum suis iuribus, terribus, redditibus, & proventus, quocumque titulo, iure, & nomine quomodocumque, & qualitercumque spectantibus, & pertinentibus, praefata Ecclesia, seu loco S. Mariae insula parva, praesentem item Reverendus Fr. Nicolaus in omnibus iuribus, & actionibus praemissis, praefatum D. Lucam praesentem, & ac supra acceptantem, & stipulantem mittit in omnes suam ius & locum de illa Ecclesia, loco, & bonis suis, hac tamen lege, & conditionibus infra scriptis, quod praefati Praedicatorum Praetores auctoritate singula aucto in posterum possit ostendat Praefate reconsecrationis celebratum annum Anniversarium pro animabus Petrarum Praedicatorum Praefata Ecclesiae ipsam quoque Dominum Fratrem Nicolaum, & Dominum Petram Solisiam converterent, ac Redicium famulum, donec vixerent, teneantur in dicto Convivio, si-ve loco S. Mariae ipsos quoque inducere, nutrire, & trahere, quomodocumque sint ceteri de familia. Quam quidem Ecclesiam si-ve locum S. Mariae praemissa cum singulis iuribus, & actionibus suis idem Reverendus D. Frater Nicolaus se praesentis auctoritate praedictorum Vin. PP. Praedicatorum constituit possidere, donec ipsi, consensu Pontificis praemissi, acceptis teneant & corporalem possessionem de dicta Ecclesia, & loco ipsius, quem in dicto casu acceptis, & in se reventi cedet omne suam ius est, si-ve praefata Petro D. F. Luca pro alii stipulenti, & interventi, promittit infra praefatos Reverendus D. Frater Nicolaus omnia & singula supra scripta, & contenta in praesentibus instrumentis semper habere firma, rata, & grata, & non contravenire per se, vel per interpositum personam aliquo modo, ingenuo, ingratitudine, vel officio, magna vel parva, sed obligatione omnium, & singulorum damnum, & interitus suis &c. Alium ut supra praesentibus Dominis Michele quondam D. Barcha, & D. Ludovico Barcha q. D. Joannis Nobilis Catharensis ut vocatur, nominatim, & rogavit.

Supradictis millesimo & vicesimo, die 7. Junii in Monasterio S. Mariae de Catharo constitutus Pe-

ner, D. Joannes de Catharo Ordinis Castellanorum, & socius in Ministerio, sive loco S. Mariae insula parva, & intelligit tenore praemissa cessante, & scilicet de verba ad verbum per nos Notarium, laudavit, & approbavit cessionem ipsam, sive instrumentum ipsius cessante in omnibus, & per omnia, &c. praesentibus ad haec testibus superius nominatis, & rogatis.

Ego Pompeus Lusius vicecomes Imper. assessor. Notarius publicus superascriptis amicus praesens fui, rogatus scripsi, & exemplavi &c.

Hanc abalienationem & traditionem Pontifex Romanus adeo non confirmavit, ut contra quam inter Nicolaum ejusdem Templi ac Cœnobii Rectorem, & Petrus Dominicanos convenerat, secundum Fratres Ord. Minorum S. Francisci decreverit. Dum hæc Cathari agerantur, Tryphon Episcopus, qui tunc Romæ regnabat, instante per litteras ac nuncios, & urgente Communi Catharensum, Templum illud & cœnobium Fratrum Franciscanum adjudicavit, & dominium duobus Fratribus ejusdem Ordinis praesentibus, Bonaventuræ, & Bernardino, nomine Vicarii generalis provincie Dalmatiae recipientibus, ex iusti formula tradidit: suo autem Vicario generali per litteras imperavit, ut expulsi qui locum illum tenebant, Fratres S. Francisci in legitimam ejusdem loci possessionem immittere, immisissique ageretur ac defenderet: id constat ex ejus litteris Vicario, & Fratribus provincie Dalmatiae inscriptis, quæ sunt hujusmodi.

Tryphon de Bisuntis, Dei & Apostolice Sedis gratia Episcopus Catharensis. Dilectis vobis in Christo, Vicario & Fratribus provincie Dalmatiae, salutem in Domino sempiternam. Gratia obsequis, & exemplis vestra, reverentiam gratiam, aliisque laudabilia probitatis & virtutum vestra, quibus profusus vestras novimus insignitas, nos inducunt, ut vobis redamur ad gratiam liberalem. Cum Itaque Ecclesia Sancta Maria de Gratia in Scopulo, nostra diocesis Catharensis, quam quidam quondam Martinus Jeleni, qui se gerebat pro nos ex congregatione Sancti Georgii de Alga, eandem Ecclesiam possidebat, cumque transiit in domum & regnum prefatorum Fratrum Minorum, qui illum exemplariter reverentur, postea novum iniquitatis filii, vigore assenti expulsum recepit, praesens Frater expulsum, ibique aliqui apostata nullam ritum gerentes, sed tantummodo ordinaria jurisdictione se submittentes, cumque Ecclesiam eandem auctoritate regentes; modo civitas Cathari ob novum feudale per vos perpetrata, & vos gerentes ritum religiosum, ut administrantur Sacramenta, & alia officia divina, prout conveniunt boni & religiosi, nec aliquod bonum exemplum vicinis suis praebuerunt, ac semper vicebant cum maxime discordia & malo exemplo, pro quo Communitas Catharensis reclamavit ad pedes Sancti Pontificis, & ad nos tamquam Episcopum, & ad quem pertinet casumque in eadem loci provisa. Quapropter nos praesens Episcopus, volentes hujusmodi indebitum & feudale providere, & ne praesens Ecclesia in futurum periclitetur detrimentum in divinis, idcirco memoriam, modo, & forma, quibus melius praesentibus, ad instantiam praesens Communitatis, praedicti Fratres, praesentibus Fratres Dominum Bonaventuram Sibenicensis, & Bernardinum Catharenses, recipientes vice, & nomine R. Vicarii, & Fratrum provincie Dalmatiae, in hujusmodi

Ecclesia investimus, & de ea providemus assessoribus ordinariis in hac parte, quæ sanguinis committentes de hujusmodi provisione, & investitione venerabili Vicario nostro, & quibuscumque aliis, ad quas praesentibus nostris pervenirent, in virtute facili obedientie, & sub excommunicationis pena late sententia, quam ipso facto non potentes incurrere debeant, cum & quando requisitus fuerint sicut & in solidum, vel si in specie requisitus fuerit a praesentibus Fratribus, vel ab eorum procuratore, ac tot, vel ex in possessione pacifica, vel quasi intromittere, vel intrudere debeat, seu debeat, cum omnibus iuribus, & possessionibus suis, & omnibus & singulis censuris, & de tali introductione & investitione per vestras satisfactis, defendentes praedicti Fratres in hujusmodi possessione, amoventes exinde quos, & quolibet, illicitos detractores, quos, seu quem per praesentibus excoimus. In quorum fidem hæc vestras fieri, & per Notarium subscripti sumus, sigillisque nostris obnoxio committimus. Dat. Roma in Palatio S. Marci, in Camera nostra cæcenaria die 17. Julii 1516. Indulsi. Pontif. SS. D. N. Leonis Papa X. anno quarto; praesentibus ibidem Ven. viris Presbyteris Clerico Novariensi, testibus ad praemissa vocatis atque rogatis.

Haec est: Tryphon Episc. Catharen.

Ego Casar de Bellinis Romanus, & Rector Ecclesiae S. Blasii &c. pub. Imper. assessor. Notarius de mandato pref. Reverendi D. Episcopi subscripti.

Sententiam Episcopi Leo X. binis litteris confirmavit, alteris ad Vicarium & Fratres Ordinis Franciscanum Prov. Dalmatiae 12. Kal. Augusti, alteris ad Natalem de Draconibus Canonemque, atque ad Vicarium generalem Episcopi v. Id. Novembrii eodem anno 1516. datis. Sane autem hæc.

Leo Ep. Sc. S. S. S. Dei dilectis filiis Vicario Provinciali, & Fratribus Ord. Fratrum Minorum provincie Dalmatiae. Struendum morem dilecti Ord. salutem & Apostolicam benedictionem. Cum a nobis petatur quod iustum est & honestum, tam rigor equitatis, quam ordo exigit rationis, ne id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane pro parte vestra vobis exhibita petitio continet, quod postquam alias filio record. Sixtus Papa IV. praedecessor vester in Ecclesia S. Mariae de Gratia in Scopulo Catharen. sive, ad supplicationem Communitatis hominum seu populi Cathari, ac filiorum tunc ipsius Ecclesiae Rectoris, sibi desuper factam, Fraternus Ord. PP. Min. provia. Dalmatiae juxta morem ejusdem Ordinis inhabitandi, ibique domum ejusdem Ordinis, pro coram ipsis, & habitatione propria adhaerens licentiam & facultatem indulserat: & illa domus per ejusdem Ordinis Fratres dictae provinciae aliquem inhabitata, & per vos filii certis ex causis deserta fuerat; Venerabilis Frater noster Tryphon Cathar. Episcopus, ad supplicationem humilem dilectum Communitatis, seu populi, praesentem domum vobis juxta litteras licentiam & facultatem ejusdem Sixti praedecessoris, inhabitandam digne assignavit; usque filii, in personam Bonaventuræ Sibenicensis, & Bernardini Catharensis dilecti Ordinis Fratrum, vestro nomine per impositionem directi capituli eandem Fratrum, introdixit, & introducti, scilicet vobis cum omnibus iuribus, ac pertinentiis suis libere inhabitandam re-

Quam Leo X. confirmavit litteris apostolicis.

Primo Leonis Episcopi.

In hac mandavit, prout in quibusdam ejusdem E.
 p[iscop]i litteris, suo sigillo munitis, plenius dic-
 tis continetur, quam quidem expressius, & in-
 troducentem ipsius ep[iscop]i pro illorum subscrip-
 tionis firmitate a vobis Apostolice potestatis munim[en]-
 tis roborari. Nec itaque vestris in ea parte
 premissis annexis, Ep[iscop]i assignationem, &
 introductionem hujusmodi, que rite & pie salu-
 ta, auctoritate Apostolice confirmatur, & pre-
 sentis scripti patrocinio communis. Nallergo
 Cr. Dat. Romae apud S. Petrum anno Incarn.
 dom. 1516. anno Cal. Augusti, Pontif. vestri
 anno 17.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Natali de Prarandinis Canonicis Ecclesie Carthagen. & Pictorio Pen. Fratribus nostris Episcopis Carthagen. in spir. general. sal. & Apost. beneol. Querelam adfessorum filiorum Guardiani, ac Prarandi domus S. Bernardini Caribæ. Ord. Prætorum ad hoc acceptam, continentem, quod . . . postquam filie, record. Sixtus Papa 18. prædecessor vester Ecclesiam S. Mariæ de Grat. in Scapulo Caribæ. sive, ac supplicationem Communitatis Carthæ, universis Fratribus Carib. Prætorum Mln. provincia Llanoria, nob. querentibus ipsi consensit, inobstanti, inique domum ejusdem Ordinis, pro eorum aju & habitatione perpetua, edificandi licentiam, & facultatem indulget, & illa domus pro ejusdem Ordinis Fratribus aliquando inhabitata fuerat, Pen. Prætor noster Tryphon Episcopus Carthæ. ex supplicationem humilium eorum Canonicos & populi, prefatam domum juxta litteras licentie, & facultatis ejusdem Sixti prædecessoris nostri, illis Fratribus inhabitantem deono assignavit, illique in ipsam possessionem deo ejus introductæ, ac introductæ mandaverit, & citius promissa per alia litteras nostras confirmavit, & approbavit faceret, ac Frætor prædicti ipsos Ecclesie possessionem legitime ejusdem, tamem vinceret, & vidam illi pro Fratribus Congregationis S. Gregorii in Alto Veneritum se gerentes, prætorum quærentium litterarum per ipsos subsciptæ, & obrepibile impetrarum, nullas querentes, a possessione illa Ecclesie, propterea auctoritate expelleret, ipsosque illa spoliare minaret, & foras spoliarentur in autumum suum periculum, & ipsorum querentium non modicum præjudicium, & gravamen. Quæ per parte ipsorum querentium nobis fuit omnimode supplicatum, ut ipsi in possessione illa Ecclesie manerent, & defendi, & in eventum, in quem illi de facto spoliati fuerat, in ipsam possessionem restitui, & redintegrari mandaret, aliasque super illis apparere prohibere de benignitate Apostolica quæremur. Quocirca discreti vestri per Apostolicæ scripta mandamus, quatenus vacatis, qui fuerint excoati, & alii illa querelantibus in eventum, in quem illa Ecclesia fuerit spoliata, sicut ipsam faciet, restituat, & auditis hinc inde propositis, quod iustitia faciet, appellacione revocata, decernatis, si fuerint quod decesserint per eorum ecclesiasticas fructus recuperari. Datum Romæ apud S. Petrum anno lxxv. Dominie 1516. vi. Id. Novembris. Pontific. nostri anno 11.

Sententia Tryphonis Episcopi, & confirmatio pontificia absterrens quidem Patres Dominicanos ab adeunda possessione alius Templi & Ceresobii Mariani, sed Patribus Franciscanis nihil profici, nisi forte tunc quidem possessionem utriusque adepti fuerint, ut videtur col-

signi possit ex secunda Leonis Epistola; sed cum paulo post iterum depulsi amiserint, ut loquor dicimus. Ex secunda Leonis Papa & superiore Tryphonis Epistola latius apparet, utique malam opinionem de Caspensi Cæsitate ab eorum adversariis injectam fuisse; illos quoque Tryphon *apostatas, filios iniquitatis, latrones dilicidos, & scandalorum appellari*. Pontificis vero sic eisdem in possessionem ejus Tituli ac Cænobii per litteras interpretibus inavillisse, ac invadere conari. Erat tertia in eadem rem Epistola Leonis, qui falsa delatione, ut videtur, deceptas sic adrem illam & domum Mariæm a Nicolao de Percegrina, eoque locum traditam fuisse Patribus Franciscanis, five traditionem antea per Florium illam fecit, ab eo confirmatam esse; cum eandem eadem ac domum idem Nicolaus non Franciscanis, sed Dominicani Cænobitii tradiderit; ut tabula supra descripta declarat: nisi vero exillimemus, Nicolaum post sententiam Episcopi, & Pontificis confirmationem, quod dederat Dominicani revocasse, atque in Franciscanos transivisse; id quo conjici posse videtur ex tertia modo laudata Leonis Epistola; qui non modo Nicolaum Franciscanis ejus loci possessionem cessisse scribit; sed etiam possessionem ab illis captam confirmat, & supplet, si quid ei defuerit, ut requiri videretur, ut ratio esse ac legitima. Hanc quoque tertiam Leonis Epistolam hic subiungimus censeo, quam tamen post primam ante secundam data fuit, & inter utramque interiecta.

Leo Ep. & vniuers. Sacrosancti Sedis, dilectis filiis
Nepotio & Fratres Ord. Min. S. Prædicti de
Germania nuncup. Prov. Salernæ sal. & Apo-
stolicis benedict. Exposit nobis super facili-
tate quæ postquam quædam Floris Cænonici Cuius-
damque S. Georgii in Alga Veneramus, &
Ecclesiis, & Domus S. Martini de Gratia in So-
palo Catharæ, &c. &c. tunc obitu Ecclesiarum
& Domus huiusmodi, vobis de consensu tunc
Ordinarii loci, & Communitatis Catharæfensi con-
cesserunt, ac fecit, reuocantibus Sixtus Papa Vi.
prædecessor vester nobis Ecclesiam prædictam, cum
omnibus iuribus, & pertinenis suis recipiendi, &
vobis Ordinari applicandi facultatem, & in-
stituendi omnia & singula prædicta, quodam ceteris
Ecclesiis, & Domus vestri Ordinis gauderent,
quandocum concesserit; reliquis Ordinari Præter
Domum & Ecclesiam prædictam per diuicem an-
no pacifice reuerant; illas Floris, & nos-
tri alii eius in hac parte conseruit illas Fra-
tres a domo & Ecclesia expulserunt; ac deinde
modernis Episcopis Catharæ, ad instantiam illas
Communitatis, domum & Ecclesiam prædictas vo-
bis concessit; & dilectis filiis Nicolais Peregrini-
ci, qui illas Floris interitus vna summo in do-
mum & Ecclesiam prædicta successit, & eiusdem
Nicolai socii in ipsum Ecclesia & domo, con-
cesserunt nobis fasces huiusmodi concesserunt, seu
domum & Ecclesiam eisdem vobis concesserunt,
prout Sixti prædecessor in forma brevis, ac E-
piscoporum prædictorum litteris, & aliis scripturis,
sen inuoluntatis desuper concessis plenius di-
citis contineri; & sic vos domus & Ecclesia præ-
dicta ratione cõsona fore minus solemniter affec-
tū fuitis. Quare supplicari vobis fecimus damu-
ter, & concessioni, & assensum huiusmodi, pro
illatum subsistentia firmiori, rebus apostolicas con-
firmationis adscribere, aliisque in præsenti opor-
tune providere de legitimis Adulteris digne

rum. Nos igitur litterarum ac scripturarum te-
norem prefatibus pro causis habuimus, huius-
modi supplicationibus eximatis, adorditor Apo-
stolica, tesore prefatum, concessimus, et as-
siduam prestatam approbamus, et confirma-
mus, supplicumque omnes et singulos tenemus,
quos facti desistat, si qui interuenient in eun-
dem, ac domum et Ecclesiam prestatam vobis de
eodem concedimus. Nos obediatis et. *Sanctus*
Quintus veritas, *Pieribus*, digni sui uocati pre-
sessoris die 20. Octobris 1566. Pontific. *maxi-*
mo uicario.

Si Nicolaus cum locis potentissimis Tryphonis Episcopi, & Pontificis confirmatum, tum celsis; & tum eadem Mariannam, tum domum eidem annexam Fratris Franciscani tradidit, ut in Epistola modo descripta Pontifex afferi; certe paulo post, Fratris inde expulsi, utrumque repeterent, vocantes potissimum Vicesum cum aliis ejusdem Congregationis Georgianis alumnis, ut idem Pontifex in altera Epistola secundo loco descripte se suspicari ostendit: *Tamen Vincitum*, inquit, & quidam alii pro Fratris Congregationis S. Georgii in *Alga Venetiarum* se gerentes, pretextu quorundam litterarum per ipsos subreptas, & obrepente importunatum, dictos querelantes a possidente dicta Ecclesie propriam auctoritate expelleret, ipsosque illa ipsaveruntur. *tur?* & *Joan* ipsaverunt in animarum suarum periculum &c. Caterum atroxque res foret, sequit tamen cunctis, quin utrumque, Ecclesiam & domum, protegi domini & possessoris retineant anno 1724. sed pregressi in Congregatione Veneta S. Georgii, qui, ut mihi videtur, institutum habitumque instituti Canonico-rum Celestino-rum cum alterius Religiosi Ordinis professione committunt; non quantes *Canonicos* appellabantur, postea *Canonicos* dicti sunt, idem scilicet in superioribus monumentis nominati, videlicet *Nicolaus Pellegrini*, *Vincitius* cum de *Dracolinis* cognomine luit, & *Petrus de Sol* *conversus*, quibus addo *Joannem* de *Barchia*, & *Benedictum Masini*, quem sibi *Petrus* seu *Petrus* confirmaverunt.

Politiam non ita multos, difficili & altissima, tunc ab hoc Praefide, tunc inter se, rem persicillatam in Canobrium illud invexit, leditumque discordiam, Typhan Episcopus, togato ipsius Praefidis cum quatuor Canonicis ad studium reformandum Canobrium accessit. Convocatis Fratribus sui adventum canilium exprobat, silioque blanda simul, & gravi oratione ad concordiam cohibuit, ita omnium animos permovere, ut promittent ad pedes Praefidis pacem ab eo se venientes perirent; ac praeterita ut mutuas offensas, quibusque acceptas, alter alteri condonaret, alii ab aliis deprecati sunt. Tryphon deinde legem quidam, & praescripta, fore omnia ex antiquo Codice statutorum Congregationis Capitulanae. Canobites impoluit, quibus praecipua ceptis cultus divini, & disciplina monachali continetur.

Die 14. Decembris 1524.

Reverendissimus D. Episcopus praedictus Tryphosa Bistuntis ad sollicitudinem & requisitionem R. D. Benedicti Moeli Prioris Monasterii Delphat. Virg. de Scapula parvo, cleri. Garbarn. curam, unenpati de Gontia vulgariter, visitavit sedulo rita publice dictum monasterium, sive de Carabum. noel. prout ipse Prior coelesti

non est in profundi de sacerdotibus Congregationis S. Georgii in Alga Pontificum, Joani alias, presbitero, et Joani Ecclesiam Austria magistri professoris DD. Bernardo de Draconibus, Francisco Belleri, Mathias de Scallio, et Natali de Draconibus, Canevris Catharicorum. In quo Consilio sunt infrascripti Censures R. Prior Dom. Benedictus Moilas, D. Ninojan Pollegria, D. Joannes de Rucchia, D. Vincentius de Draconibus Sacerdotes, et D. Petrus Belleri ceteri. Item qui quidem omnes et possessiones praestitit Reverendissimi D. Episcopi, ante omnia alia petentes veniam, primum ab ipso Priori, et postea alter ab altero pro suo reconciliationis praestitum fore hic obsecravit Priori, et hoc ad excommunicationem, et institutionem praestitit Reverendissimi D. Episcopi ipsos excommunicatos, et institutos ad hunc beatissimum vicarium, dicta suadente, venientes referantur.

Qui quidem Reverendissime, D. Episcopus ex
injectione facta, tam super vicia ipsorum Cam-
bistiarum, quam super divitiis officii, prout Sa-
cro disponat Cameræ, pro concordia, pace, ho-
no, ac religiose statu eorumdem Cambistarum &c.
& pro felici devotione magis amplianda de-
creti ac decretandi terminavit.

Primum ut aucti & singuli Cavobita tam praesenti, quam futuri parent in omnibus suo Priori, & ipsam tamquam animarum suarum Patroni, & Patronam colant, ac puerentur.

Item ac invidentes, & transgressores ac ri-
xantes inter se, videntes Prior ac postea sub po-
nitur & censura ecclesiastica, prout in memoriali con-
suetudinem dicta Congreg. I. Georgii in Agra
constituta, reprehendendi & ad obedientiam
& concordiam reduci: repugnantes vero & in-
solentes, nobis significare, ut super hoc habite
providentia.

Item ut omnes celebrantes teneantur semper, prout ad Altare accedunt, sacrificaturi, omnesque alii, prout in eodem memoriali, sua peccata Priori, vel alteri Sacerdoti non incongruenti, humiliter confiteri, sub pena infractionis a divinis. Et ab ipsius Ecclesie obeathe vice.

Item ut amicos honoratus in chorum vocetur, & deinde se Rudolfo simul diebus bonis canonicarum Natalis temporum morientis, tam nosteris, quam diutius, salvo facto impedimento, prout in premissis memoratis.

Item pro felis havis maturationalibus, sequantur
in eadem chiesa una diebus septem Plafano Te-
nueioriales pro salute Reipab. Christiane, con-
cessit semper de pace, & contra Paganos, &
hoc ex institutione Sacri Concilii Lateranensis
ad confirmandum x. annorum pro quolibet vic-
torialis.

Item ut singulis diebus Sabbathis teneantur om-
nibus celebrare Missam in honorem Beatae Vir-
ginis, etque perfectae, dicere Canonem eiusdem
Sacratissima Virgini.

Item ut quoties die Luna tentantur erigari,
Missam pro defunctis benefactoribus, & Censuri-
tis ibi quiescentibus, & facere processionem cir-
ca Cœmeterium canendo De profundis cum collecta.

Item ut quolibet anno tententur cantare tres
vigilias cum suis missis, pro quiescentibus ibi
Constitutis, & Beneficiariis, unam scilicet
ante Natalem Dominicum, alteram ante Refor-
mationem nostram, tertiam vero ante Pentecostem.

licet ut omnis rerum malis, contrarietateque
cedat, resque mobiles ejusdem Templi perpetua

53

Familien
 Paare
 als Kapelle
 für, während
 dantes &
 poffelmeier
 schon zu
 dennen
 Marianne
 ...

Einseitig
 locker bis
 diffusum
 felix
 Tryphon
 Epilopos

qui Carna
idem vili
tunc.

temporum scilicet conferuntur, terminavit, ut ca-
tera res custodiantur in capsa tribus clavisibus
clausa; quarum unam tenet Prior, alteram Pro-
curator, tertiam vero, cui ipse Reverendissimus
D. Episcopus detinet.

Item terminavit ut capsa electoribus singulis
mensibus, in Capitulo publico coram amabiles
Comitibus aperiretur, & quicquid in ea fuisset,
pulam propinquaret, prout in dicto memoriali.

Item ut nemo praesens appropinquare, vel po-
tens se per unum horum revertere aliquam electo-
rynam, sed statim sive deservat ad Priorem.

Item ut nemo audiat, nec praesens in dormi-
torium, aut in refecturiam, vel in coquina, vel
prout in fidelitatu memoriali, famulas caputem
que generis alio tempore introducere.

Item ut nemo fornicum Comitatuum specia-
liter procurator & suis familiaribus hunc tenere pos-
sit, abique licentia Prioris; & nisi aliquis ex
dictis ipsi Comitis impetret, ut in dicto memo-
riali.

Item ut omnes tententur persilire ac diligenter
differere omnes & singulas constitutiones prela-
torum Congregationis.

Quia omnia & singula praemissa, & distinde
posita, praesentibus Reverendissimis D. Episcopis
praescriptis, & mandatis in virtute S. Obedientiae,
& sub pena peccati mortalis, cum esset, &
inviolabiliter ab omnibus Comitibus custodienda,
& observanda deo tamen & concedendo fa-
cultatem Reverendis Prioribus praesentis, & pro-
prie existimatis, moderantur, & dispensandi
praedictam potatem, ad hoc coram conscientiam
cogitando.

In dicta Ecclesia Monasterii praedicti semper
divinum officium decantatur, tam diurnum, quam
nocturnum quotidie. In antichora Ecclesiae Beate
Virginis dicti Comitis celebratur Missa quoti-
die conventuali super altari majori. Habet tria
altaria; Immaculatum argenteum superius; tam
etiam servitum.

Lucas Dignus, seculare status, habet super ca-
pitulum Caput, resiliens, cum duobus fratri-
bus de subditis, & una piceolam margaritam,
Habet nam ceteram longam argenteam dupli-
cem; circa caput unam monile ex perlis; unam
Agnam Dei, & unam Crucem cum duabus cate-
nalis argenteis, argenteam; unam petam de per-
no aureo; candelabrum sex aurea. Super campou-
le unam campanam, & aliam fratham, & alia
hujusmodi pretio estimabilia.

Reverendissimus D. Episcopus praedictus termi-
navit pro utilitate, & conservatione Comitati-
um praedictorum, ut fieri indigentiorum de hunc
modis; & habilitas dicti Comitis, quod ibi
coram sua Reverendissima Dominatione fuit decla-
ratum per Dominum Nicolaum Pellegrinum, uti
maiorum nunc comitum.

Post Congregationem Calesthorum S. Grou-
gii in Alta extrinsum, vel fortassis extra, Prae-
ter Franciscani de Observantia in possessionem
huius templi, ac Comitis migraverunt, & la-
cuno proximo ab illis cultum, & inhabitatum
fuisse declarare Epistola Urbani VIII. suo tem-
pori, & loco inferenda.

Sub Tryphone Episcopo anno 1520. Patres
Dominicani Catharenses in aedibus S. Pauli,
unde eos in suburbanum S. Nicolai Monasterium
diximus commigrasse anno 1544, insti-
tuerunt collegium sacrum Virginum, quae vi-
tam religiosam & pexicripso S. Dominici pro-
ficerentur; & complures ex ea civitate adolescen-

tuas eximia indolis, ac probitatis in illud cer-
tamen, & lumino cum huiusmodi nomen decesserunt.

Anno 1524. Tryphon a Clemente VII. im-
petravit, ut Lucam fratrem suum annos unum
& viginti natum speciali concessione ad subli-
tendum, gerendumque munus episcopale, ad-
iutorum iure successione sibi daret. Cum vero
Lucas in rebus Catharensibus an. 1535. mo-
le Febuarii confectus, adhuc Electus nomi-
natus; eodem autem anno mente Iulio Episcopus
sue apollinis electi vocabulo appelleretur, id ar-
gumento est, Tryphonem utique ad annum 1535.
retinuisse titulum, ac sedem Episcopalem. Hoc
igitur anno post mensis Febuarii deponit
Pontificatu in vitam privatam secessit, & post
annos octenos placide, perque transectis, mi-
gravit ad superos anno 1540. Diploma Ponti-
ficium hoc est.

Clementis Episcopus Servus Servorum Dei, Di-
lectis filiis universis Vassallis Ecclesiae Catharensis.
Salutem, & Apostolicam benedictionem. Nos di-
lectum filium Lucam Discretum Canonicum Catha-
ren, in vigesimo primo, vel circa sae aetatis an-
nos, constitimus Pon. S. nobis Tryphonis Episcopo
Catharensis Coadjutorem in regimine, & admini-
stratione Ecclesiae Catharensis, quoniam ipse Tryphon
Episcopus illi praemisit, equalem Tryphonis Episcopi
ad id expresso accedere consensit, & ipso Try-
phone Episcopo cedente, vel decessente, seu pre-
sente Ecclesia alius quomodolibet praesente desin-
te, & illa quovis modo vacante, istam apud
Sedem Apostolicam, ex tunc, prout ex tunc, &
e contra, si contingit, ipsam Tryphonem Episco-
pum eivem, vel decessit, aut eadem Ecclesia
vacare, aut quem ibidem Lucas Tryphonem spiritua-
lem dicta aetate annos attigerit, Administ-
ratorem in spiritualibus, & temporalibus ipsius Ec-
clesiae, dante 27. annis aetatis huiusmodi attin-
geret, de Patrum nostrorum consilio, & Apo-
stolica auctoritate constituimus, & deputavimus;
& deinde cum dictum 27. aetatis attigerit, simi-
liter ex tunc, prout ex tunc, & e contra in
persona eiusdem Lucae, nobis, & Fratribus no-
stris ad suam exigentiam meritorum accepta,
eodem Ecclesiae de simili consilio, auctoritate praedi-
cta providimus, ipsamque illi in Episcopum,
& Pastorem praefectum fore determinari curam,
& administrationem ipsius Ecclesiae, dicta ad-
ministratione durante, sibi in spiritualibus, &
temporalibus plenarie committimus, prout in no-
stris notis consillis literis plenius continetur. Quo-
circa nostris vestra per Apostolicam scripta
mandamus, quatenus eandem Lucam Coadjutorem,
& futurum electum Catharensis de tota suscipia-
tes, & debita honorificentia proleptantes, &
etiam in illis, quae ad huiusmodi Coadjutoris of-
ficiam pertinent, fideliorem solitam, necnon con-
suetam servitia, & iura sibi & vobis debita, exhi-
bere integre iustitiae: aliquam sententiam, si ve-
riorem, quam ibidem Lucas Coadjutor, & futurus
electus rite tulerit, si vero statuerit in rebelles, ca-
tano habebimus, & faciemus, audire Dominum,
usque ad satisfactionem eandem inviolabiliter
observari. Dat. Roma apud S. Petrum anno In-
car. Domini. 1524. v. 11. Idus Julii, Anno Pon-
tificatus nostri primo.

LUCAS EPISC. CATHAREN. XLII.

Ex eadem familia Bilancia patris primum
adjutor, deinde successor, vir summi consilii,
& maximi animi, qui per annos amplius qua-
drage-

Tryphon
Episcopo
Lucam
Coadjutor
Episcopo
Catharensis

Clemente
VII. Pontifice

Lucas E.
Episcopo
Catharensis

Constat
e contra
notiam
pauca.

deaginta partim cum Tryphone patre, partim per se ipse rem Christianam atque ecclesiasticam sapienter administravit. Immense, excruciantum, dissequae horrorem faciens a Perallionis perpetravit, quae dignum erat animadversione, vindictae. Pompejus Pasqualis erat Abbas Commendatarius S. Georgii, idemque rector & curator animarum oppido Peralli praepositus, quom quidam oppidum solima talis ac furie diaboli peritis sacra mysteria peragentem post consecrationem dissimili Corpore & sanguinis hostia obsecrantem obsecrantemque per illa ipsa sacrosancta mysteria, ut tantisper traipererent, dum sacrificium abolveret, multis vulneribus confossum per inauditam & sacrilegam crudelitatem interfecerunt an. 1534. v. Non. Maji corpus vero pedibus tridum & laceratum proiecitur in aliam foream lapidibus obsecrant. De facto tam atroci & execrando, ad ejus quantum aures omnium animique exhoruerunt, quantione rite habita & peracta, tridum post Lucas Episcopus in ade cathedrati, ad quam ingens hominum multitudo confluxerat, sacerdoti vestitu ejus oratu sedens in throno pontificio, sollemni formula, & sacramenta pronuntiavit, sacrilegos interfectores ab Ecclesiis segregavit, & lacerum omnium communionem privatos esse, quibus nec urbanitatis jura, nec officiorum vicissitudinem reddi liceret, eorumque congressum & colloquium ab omnibus vitandum esse. Hac autem est sententia in eos prolata.

Lucas Blautius Dei & Apostolica Sede gratia Episcopus Cathari. Quoniam praeterita die Fests Inventionis S. Crucis de manu hominis de Perallo, publicata hominum veneranda, Dei Abbatum tunc, & sancti hujus nominis reverentia penitus spreta, in maximum totius civitatis hujusmodi, ac ipsius directis scandalum, commotionem, ac discrimen, in animarum perniciem, necnon totius sacerdotum ordinis ac dignitatem, ac sacrosancta Catholica Ecclesia deditur, utpote, & ignominiam, nefandissimam & sacrilegi homicidii, ac parricidii potius, nulla injuria, verba, aut opere provocati, sed spiritu proci audito ab illis diaboli coacti, variis armatum generibus muniti, ingressique alii super muros Monasterii, & totum Ecclesia S. Georgii, alii apertis sibi januis per insidias, aggressi fuissent D. Pompejum de Pasqualibus Commendatarium S. Georgii praedicti, ipsorum hominum de Perallo Cathedralium proprium & Praetatum specialem, celebrantem personaliter Missam in Ecclesia sua praedicta S. Georgii ad altare majus, ac dum inter celebrandum post elevationem esset praetatum, ut locuplet Pater noster, ipsius D. Commendatarium, pro delictis sacrilegum Corpus Domini Nostri Jesu Christi in manibus tenentem & motum alloquentem, ut Missam praedictam perficere licet, humiliter expostecant, insistenti Christicola vultu graviter avertentem, & prout quisque potuit, nulla ad dignissimum Corpus & sanguinem Domini habito respectu, crudeliter, ac detestabiliter pluvius vulneribus & plagis interfecerunt, ipsius sacrilegum Corpus dominicum in terram projici ac proci, necnon sacrum ecclesiae cum pretiosissimo sanguine dei & effusum profusum, ut & sanguinem ipsius D. Commendatarium, ac totum S. sacramentum nobilissimum permisceri ac indecentius consulari. sacrilegi non parentes; eoque non contenti corpore exanimi illi Commendatarium trahentes pecu-

las extra Monasterium posuerunt in quadam fontana prope portum, super id aerum mixtum lapideam societate, ita ut ejus cadaver optineat totum lapidibus, prout in processu deiper sacrificio latius continetur. Quocirca capientes ex atroci pastoralis officii nostri in praedictis nefandissimis sacrilegis iuxta sacrorum Canonum dispositionem animadvertere, ne de suo hujusmodi inaudito scelere, ac incredibili gloria valeant, sed ut totius poena allorum sit exemplum, videtur sacrilegos homines de Perallo omnes & singulas, qui praedictam D. Commendatarium, sicut supra, occiderunt, & eos, qui ipsi ad id scelus perpetrandum dederunt consilium, auxilium, incitamentum, defensionem vel favorem, tenere praesentium denotandos, & excommunicandos, & anathematis gladio percussos, ab omni propterea Christianissima utriusque sexus, donec hujusmodi infelicissimi homines viculis traditi possint, tam in oratione, quam in lectione, salutatione, conversatione, & alia quavis hujusmodi commercio genere tamquam malefactoribus, & ab omni & quovis sacrosancta Ecclesia Catholica reprobos, ab usibus, a jure diligenter sive evitandos.

Data & lata fuit superscripta denuntiatio per praetatum Reverendissimum D. Episcopum sedentem in Ecclesia Cathedrali S. Tryphonis, illa vero & de suo mandatu publicata fuit alia & intelligibili voce iuxta hujusmodi solennia publice, attente magna fidelium multitudo, per me Notarium & Cancellarium inscriptum, in die festo Ascensionis Domini vi. scilicet die Maji. 1534. sequente sono campanarum de more, ac appropinquata talis praedicta Ecclesia causam denuntiatiois superscriptae assignavit ad omnium notitiam & intelligentiam.

Floruit per haec tempora insignis doctrina ac episcopali dignitate vir Joannes Albertus Dominus civis Catharensis, de quo, cum plura sint Episcopi Modestissimi, & Vegetibus dicta sunt, tum alia addenda nobis superant, quibus superiori corripentem, & celebratam hujusmodi memoria debiti laudibus commendatorem apud Catharense, quom sua virtute ubique a quodlibet pro Catholica religione maxime ornavit. Is natus est ex familia Dabala, cui aliud cognomen additum de Givris, ut ex Ecardo in Tomo II. Bibl. Dominic. & ex Catala Tomo II. de Professoribus Gymnasii Rom. discimus. Hinc error notandus, quom Episcopi Modestissimis dicitur ex familia Divina ortus auctoritate Vincentii Fontana in Thesoro Domini. Porro Echarius de Alberti cognomine haec subiicit apertus erroris plures indices, qui illud corruperunt: Apud Pallavinum Dominus dicitur, & in catalogo Patrum concilii Ripa 1562. Italice edito in 4. Dantio, a Fontana in Thesoro Divinis, ab Altamura in Append. ad an. 1534. Divinus, & de anno Divina, ab Ios amialis corrupte, nisi Italici forte figura sit Divinatus, & verisimilis (quod omnino fallum) Dominus enim & de familia Divina certo ex probatis legitur & quibus est autoribus & monentibus, ex quibus illud certissimum, quod in Divinis ipse appellat in opere sua cura edito de Conceptione B. M. V. de quo interius dicendum. Apud Caralam Dacum legitur typographi mendo. Eximie v. religiosus & eruditiois cum esset, Roma Theologiam publice docuit in Gymnasio Sapientiae, & sacras Litteras interpretatus est Spondanum flororum viginti se-

Alberti
Dabala
Catharensis
clergicus.

per supra ducimus, inquit Carafa; anno autem 1547. a Paulo III. delictus fuerat, subdit Richardus, & quique Theologus unus, qui concepit a Patribus Concilii Tridentini decreta de justificatione ad eam nullam extingui eduxit & promulgaretur, auctoritate Sess. Apostolica recognoscere & approbare, ut ad eam auctoritas Pontificis usque in Nov. Item, annotavit pag. 482. Atque bicennio post eundem Pontificis iussu in id sedulo incubuit, ut in lucem prodiret Tractatus de Conceptione S. M. Virginis a Joanne de Torrememata Or. Præd. du. 1527. in Conc. Basilicensi iussu Patris scriptus atque Roma editus in 4. 1547. apud Ant. Bladum curante F. Alberto Dulacio tunc in collegio Romano magistro in Sapientia S. T. & scriptura interpreti & professore publico iussu Pauli Papæ III. uti Richardus & Carafa testantur. Petrus de Alva de Altagia in opere inscripto de Periculis ed. 1723. refert prælationem sive epistolam libere Joannis de Torrememata præpositam fuisse ab Alberto, cujus titulum ibidem excipit: F. Albertus Dulacio de Cathara Or. Præd. S. T. P. & in Sapientia urbis Romæ divina speculationis interpreti sacre veritatis amatori. Admonendam hinc ratiōne altitudinem &c. Nonnulla præterea addit Albertus eidem operi, de quibus plura differunt Alva & Ambrosius Catarinus. Cæterum Domsii nostri religio, integritas, doctrina adeo Paulo III. perspectæ probataque fuerunt, ut postmodum singula Patrum Tridentinorum decreta, qua Romam Tridento mitabantur, ut Pontifici consilio & auctoritate ante firmarentur, quam solemniter sita Patribus subscripta in lucem vulgare prodirent, eadem tradidit recognoscenda; cumque extimam hominum venerationem inter privatas Cæsaribus latere distans nollet delitescere, illam Episcopalem Ecclesiæ Madragonæ sedem primum concedere iussit. Kal. Augusti anni 1548. & insequenti anno ad Vaglientem transfudit xiv. Kal. Aprilis. Tum sub Julio III. Pontifice præclara Alberti sapientia maxime enituit Tridenti in Augusto illo sacrorum Prælatum consilio, cui & ipse interfuit an. 1551. ut illicum pios libros & scriptos conatus pro Christiana fide ac religione tuenda suis etiam consiliis studium juvaret. Sed quomodo in ea urbe constitit, mihi non est compertum; anno certe 1561. Veglia erat, qua S. Kal. Jan. Episcopalem huc diæcesis iustitiam induxit in initium insequentis anni. Verum eodem tempore Tridentum revocatus assuit mensis Februarii an. 1562. xv. c. sessu Concilii, ibique consilii de quo omnem dubitationem admittit eius Oratio in solennitate S. Dominici Tridenti die 5. Aug. 1562. illa; tamque indicat Richardus hæc subsanget: Quam etsi eam cum ceteris in Conc. Trident. habitis novam videmus, typis tamen tum fuisse datam nihil ambigimus sed abest revera ab ipsa Conciliarum omnium novissima editione Venetiæ curante Nicolao Coletto absoluta. Plurimum autem inter Patres valuit Alberti auctoritas nam cum de communione sua utraque Eucharistiæ specie, & infantibus tribuenda, Concilium in variis diversis sententiis hæteret, ipse in sessione vicesima prima præd. Nov. Iussu palam intercessit, ne decretum venerandi Calicis Eucharistici usus ediceretur, ne scilicet, addit Richardus, damari videretur Christianorum antiqua servataque ab inde a Graecis insularum Cypræ & Creta, Romania per omnia consuetudo & adha-

rentibus Ecclesiæ, usus; quorum causam Albertus tuebatur, uti narrat etiam Pallavicinus lib. 17. cap. 7. num. 13. Hist. Conc. Trident. Quapropter nihil possit a Patribus sanctum fuit, itaque tota Pontifici auctoritate promissa. Hinc animadvertas, Albertum iustitiam a se indicta Veglientis Ecclesiæ minime potestati pontifici, quod falso affirmatum est in Episcopis Veglientibus; quin neque locus neque certus sui obitus annus compertus est; licet enim an. 1564. Petrus II. in Veglientem Episcopatum illi successerit, qui tuto affirmet, an Tridenti ante moram traxerit, an Vegliam rediit, & utrum suam Ecclesiam sponte dimiserit, an vero eadem in urbe ante illum annum 1564. diem supremum obierit? Mihi quidem obhærentiam tanti viri doctrinam atque sapientiam valde sit verisimile, Albertum tandem Tridenti perlicitum, donec Concilium dimitteretur, quod contigit mensis Decembris an. 1563. quo absoluto, qua exinde, recte ait Richardus, Albertus usque ætate præstare, scripsisse, nulli habere mihi occurrit, nec ubi vel quando diem obierit. Petrus de Alva in opere superius laudato cum Veglientem in Argentinam Episcopum perperam vocat; nisi velis forsasse cum Veglientem cum Uggelensi Ecclesiâ commistisse; qua de remanente lappesunt monumenta.

Per hæc tempora Dominicanum Cenobium S. Nicolai, quod ducentos fere annos steterat regulari disciplina observantia vigens, & virorum doctrina, vel sanctitate insignium ferax, ebulliensque in diis Christianæ religionis, ac pietatis laudibus affluens, publicæ salutis, atque utilitatis causa, eximio cum aliis duobus Ordinis Franciscani itidem in suburbio sitis, soloque aequari oportuit: quorum quidem additionem demolitionem Olanna virgo eximia sanctitatis, de qua postea, divino afflata spiritu ante aliquot annos prædixerat. Cum enim anno 1538. Charisimus Alphonbus præfector Turicæ classis, post Calium novam, seu Novicium, Hispaniæ vicis & expulsi, receptum, Catharici urbi oppugnationem, & extinctionem minitaretur, ad eam munitionem, tuendamque cogitationes omnes, curaque conversæ sunt. Illud porro S. Nicolai adificium urbis defensionis officere videbatur; ne forte illo, ceterisque Cenobiis capitis, instructisque bellicis tormentis ad urbem oppugnamdam hostes urentur. Itaque Senatus Venetus, & hæc, & præclara S. Nicolai Basilica Cenobio adijunctæ demolitionem imperavit, materiamque ad reficienda membra civitatis adhiberi iussit. Quare Patres Dominicani, collecta domestica sapientia, ceterisque omnibus, que asperari poterant, in urbem emigrarunt. Et ut insignis hujus Monasterii vices uno tandem hoc aspectu populus referam, novo quidem adificando Cenobio Patres animam adseperant; sed quominus perfecti, vel conservari possit, ab eo alio impedimentum, & multiplex calamitas intervenit. Nam his artibus, quas in vico Martini de Michæle Uracchian emerant, cedendum fuit; quod ad munitionem urbis oportuit, idoneasque videretur. Monasterium consilicere ceptum ex aliis domunculis ad id compertis primum anno 1567. legens terræmotus depreit; deinde anno 1622. prope ad columnam perductum cum insigni bibliotheca, & tabulario conflagravit; denique anno 1667. restitutum novo iterum terræmotu cum cecidisset, rursus excitari, restitue-

Templi, de
Cenobio S.
Nicolai, de
hujus ci-
vitatibus.

que

bus portione[m] certam in egallatis levamen illi conferrent; cui tamen Patres Concilii non assenserunt. Atque inter Assilienses, quos Clemens VII. creavit, Patresque Tridentinos nominatur Lucas Byzantius de Catharo Episcopus Catharensis. Dum ille aherat, horribili terramotus, & post hominum memoriam maximus exitit anno 1563. ejusque vehementissimo successu plurima cum publica, tum privata aedificia corruerunt. Terramotum clademque Catharensis Petrus Justinianus lib. xiv. Hist. Venet. his verbis exponit: In Myrica per id tempus Catharum arbes ingruentem terramotum passa est; qui circa meridiem subita exortus horribilem aditum hominumque stragem edidit; non tantum sexaginta octo privatorum civium domus repentino motu confusa corruerunt, & reliquae summebilen in modum aperta inclinataque pendebant; collapsum quoque violentissimo tremore Praetorium Franciscum Priorem urbis Praesidem, vicem, rator, atqueque familiam miserabiliter interuersione oppressit; posteaque est (visu profecto miserabile) & sua spirantem materis semivivam puella; & ex civibus, ac ex plebe centum quinquaginta, aedificiorum complurium mole collapsa, abstriti perierunt, atque in his plurima agrestium turba, qui ex vicinis pagis ad urbem accesserant, ubi ea forte die solivores xanthina de more habebantur. Procidere etiam late urbis montis, oppidique facies in porphyreolum excludum conversa fuit; ad curia catholici, cum Turci grade arvis in proximis sedebant, filius Phippus fragratum elapsus Praefatus cum toto nupti apparatu acriolavit; & Pontis postea ad sublivendum assilum civitatis calum missa fuit conicqueque generis profusa; & novis inde Praetor Andreas Diodus creatus, vir impiger, ac accessit, cuius adventus perterrefactum populum plurimum recreavit, exsistensque vicente brevi apponit instauratum. Catharensis veriti, ne tota civitas ob commune aliquid flugium, quavis ignotum, in odium offensionemque Supremi Numinis impudens atque ignara incurreret, & occultis quibuscumque anathematismis vinculis illigata esset, quoniam talibus ab tantam calamitatem abtrato Deo immixta conficerent, Hieronymum Buechiam civem suum, & Pro IV. praefamilarem rogatum, ut civitati ac civibus plenissimam absolutionem a Pontifice Mix. impetraret, qua ab omni culpa & poena liberarentur; & Pontificia precatione incerperta, ab largitore omnium bonorum veniam, atque ecclesia dona obtinerent. Existit Epistola Pii IV. ad Catharensis plenipotentis commiserationis, & charitatis.

Pius Papa IV. dilectis filiis salutem & benedictionem. Gravi sane morore nos affecit id quod asper distulit. Hic Hieronymus Buechia Duxor, conuersus vester, quem inter familiares, & amicos nostros apprime carum gratumque habuimus, vobis exposuit, vos horrendum admodum ac lachrymabilem calamitatem esse ingenti incredulitate terramotus, quo proxime civitas pere tota rursus est, & magna ex parte subuersa, passus fuisse, crediderit vos hac evenisse, quod per peccata vestra ita Domini ad duriora contra vos fuisse provocata verumtamen non ingratas miserationes ipsius esse super omnia opera eius, & cum tratu finit, misericordia tamen sua recordari; ad nos, qui ejus Vicarium in terris agimus, ne opportunum aliquod & salutare remedium subministremus, ne talia delicta, aut detrita vobis contingant, evasugitum esse censuimus. Quare idem

Duxor Buechia, quem pro boni viri officio, vestra erga patriam suam charitate flagrare facile semper cognovimus, nobis nomine vestro humiliter supplicavit, ut vos oratorum vestram veniam a vobis suppliciter petentes, ab illis absolueret, & absolutas condempne de benignitate Apostolica dignaretur. Nos igitur illius vestigia habentes, cuius proprium est misereri semper, & parcere, vobis, quantumcumque Deo possumus, paternae pietatis opitulari cupientes, humiliter supplicatibus inclinati, vos ab omnibus, & singulis excommunicationis citamotibus, suspensionibus, & interdictis, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris & poenis, a jure, vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, & quavis modo incursis, si quibus quomodolibet innovati esset, nec non quibuscumque peccatis, criminibus, excessibus, & delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, atque vobis, & Apostolicae Sedi quomodolibet reservatis, & in soluta, qua in Carta Domini legi consuevit, constitutis, per vos delictis commissis, & perpetrat, dimisso illa, qua vos commississe nimmeritis, Confessori idoneo per vos eligendo confitemini, & penitentiam ab eo vobis propterea iungendam adimpletisi, huc pise dimittat, anteaque Apostolicae sedis praefatum de specialis dona gratia penitus & amodo absolventis, ac totaliter liberatis, absolutisque & liberatis fore & esse nunciamus; vobisque ac civitati & territorio ipsi vestro vestram & ejusdem Sedis Apostolica benedictionem benignis impertimur, sperantes omnipotentem & misericordem Deum, qui culpa offunditur, & penitentia placatur, vobis pariter ad eum cum humilitate & cordis contritione recurrentibus, pro sua infinita clementia, & ineffabili bonitate non modo sua misericordia generalis omni clausura, sed obrem sua propitiationis gratiam placide concessurus; non abstinentes Confitei, & Orare. Apostolice ceterisque caritatis quibuscumque. Dat. Romae ap. S. Aternum sub au. Piste. die 28. Julii 1563. Pons. an. iv.

Hic epistola pontificis Catharensis ingenti gaudio affecit; & cum his videretur & Deo & Ecclesiae reconciliati esse, erigere animum recenti calamitate oppressum, dolorem & praeteritis arum damnaque conceptum lenire, atque a metu malorum, quae sibi graviora ominabantur, respirare ceperunt. Ausit laetitia adventum Episcopi anno insequenti Catharum reversi, & siquid supererat tristitia de luctu absterit, Alacris diode & spe reum meliorum ecclesiasticarum cogitationes curaque ad domos reedificandas, & quae terminatus exierat, reficienda converterunt.

Rektor seu Provisor civitatis Presbyteram quendam nomine Braxinum, qui coram animarum peribat in villa Castoli, coniecit in carcerem, quod multa & nefaria tum contra Deum, tum contra Republicanam & Ecclesiam commiserat; & praeterea indigenas a disciplina ritumque Catholicorum malis artibus & fraudibus abducere conabatur. Locas Episcopus, cum & persona ipsa Presbyteri, & pars illius delictorum ad forum ecclesiasticum pertineret, verum ne quid detrimenti aut praecipit caperet auctoritas & jurisdictionis Episcopalis, a Rectore petiit, ut se quoque ad cognitionem ejus causae & sententiam ferendam admitteret, & pro suo uterque jure huic questioni ac iudicio praesent; alter, quae in Deum & Ecclesiam, alter, quae in Principem & Republicanam pre-

THEOPHILUS
PUS CALABR.
1563.

Epistola
Episcopi
Catharensis
ad Pium IV.
1563.

Annae
Episcopi
ad
Pium
IV.
1563.

caveret, iussis meritisque penis in eo vindicarent.

Die 17. Junii 1565.

Cum non alique merore, atque cordis dolore acrius Reverendissimi D. Luca Bissanti digni, Episcopi Catharensis ex relatione non malevolens, sed fide dignorum nuper esset informatus, quod Presbyter Brijanus de villa Caroli Catharensis diocesis in cura animarum, quam pro ritu Scorpiano in eadem villa exercet, male versatur, propter dolus, plura flagitia perpetrando, Catholicos utriusque sexus a ritu Catholico suis falsis suggestivissimis devari faciendo, & quod pessimum est, mammam inferioris monetae falsam audis, vel eandem facit, tam in auctoritatibus præjudicium Scerzuli. DD. Venerorum probam expendendo cum universali scandalo, atque passura evidentissima facies diocesis; cuiusque Clavis, D. Provisor moris vigilantissimi Rectoris clivis, Cathari utilitati publice prospiciens dictum Presbyterum, tanquam monitionem detineri, ac in carceribus includi iussit, propterea antelatus Reverendissimus D. Episcopus cupiens huiusmodi scandalo obviare, ipsamque Presbyterum, si culpabilis fuerit, pro culpa punire, præliatum Clavis, D. rogatum esse voluit, quatenus eius clarissima Dominatio iustitia ac severitate conscientia sua non designetur, ut in huiusmodi horrida causa iniquum procedatur ad finem & effectum, ut, ambobus una precedentibus ad invicem fidei auxilia conferentibus, facilius veritas eluceat; & tandem discussi omnibus, quæ de parte discutiente erant, iustitia super malo completum fuit, ut delinquentis pena aliter transeat in exemplum.

Episcopus
non ad
hoc.

Hoc postremum ejus aditum Episcopatum fuit, & cum jam mente afflata, & viribus infirmis minus idoneum esse se pontificio munere videre, eodem an. 1565. v. Id. Oct. Ecclesiam Catharensis dimisit.

E. Olanna
virgo Catharensis
pauca sunt
fama.

Hic interfecti sollemnibus exequiis B. Olannæ Catharensis, ex Ordine tertio S. Dominici, Virginis admirabili sanctitate, & celestium donorum copia insignis, quæ post ætatis quinquaginta in angusta cellula, quotidianis jejuniis, ædulis vigiliis, aliisque corporis afflictationibus, & fere perpetua rerum divinarum contemplatione transactis, eodem quidem, quo Lucas Episcopus, anno, sed sexto ante hujus obitum mense ad supernam patriam migravit. Hujus vitam italicè fuscèque descripsit civis Catharensis anonymus, sed vel æqualis, vel suppet illius ætati. Hanc ego latine & breviter histori exponendam censui; quippe ad decus & ornamentum Ecclesiæ & urbis Catharensis pertinet.

Episcopus.

Olanna virgo egregie sanctitatis, cui Catharensis nomen fuit, puerulum ad tertium Ordinem S. Patris Dominici aggregaretur, ignobilibus quidem, sed piis parentibus nata est Comani, qui vicus est Montis Nigri intra fines diocesis Catharensis, inter dimidia diei ab urbe distant, anno reparatae salutis millesimo, quadringentesimo, nonagesimo tertio. In sua optimorum parentum educata pueritiam egit ex eorumdem optimis præceptis & exemplis, pietatemque singularem cum illibata vita innocentiæ conjunxit. Non dum perfectæ rationis usum adeptæ erat, cum non tam magisterio matris edocta, quam lumine celestis perfusa, in rebus creatis summam Creatoris potentiam, sapientiam, bonitatem agnoscere, ac venerari cepit. Dum paternis oribus pascendis operam dabat,

identidem in abditi, & devoti loca grege compulso, sublati in celum oculis, ex ejus aspectu confecti in Dei cogitationem amoreque fervissime rapiebatur; tum provoluta in genua totius hujusce universitatis Conditorum suppliciter adorabat; & mente animoque in ejus contemplationem dehisce, divini luminis radios explebat impiorum, & mira quadam spiritus dulcedine cum Deo jangebatur. Christum vero humanæ salutis auctorem ac vindicem unice diligebat; in ejusque vitæ ac mortis meditatione maxime acquiescebat. Aliquando evenit, ut implet Christum se illi sub specie figuræque alias jucundissimi pueri, alias in cruce suffixi spectandum præberet, quem cum apprehendere, & compelli vellet, ille statim evanuit. Sed magistro vitæ spiritualis indigebat, cujus præceptis ad omne Christum perfectionis officium intrueretur; eoque dace ad sublimem illum sanctitatis gradum sine ulla errore contenderet, quo se a Deo vocari sentiebat; nihil enim difficillius, nihil periculosius, quam in cursu exercitationum spirituum sine rectore ac magistro versari. Illi, ne deesset huiusmodi magisterum copia, miram desiderium urbis, celestis quodam instinctu, Deus iniecit, Catharum ut se adduceret, ibique domesticum fidei quæreret, matrem precibus & lacrymis iterum ac sæpius rogavit: quæ demum non tam importunis filiorum obsecrationibus, quam nomine divino impulsæ ei morem gessit; sed cum effice pauperima, neque illi de suo aut domum in urbe conducere, aut alimenta præbere possit, Catharinam commendavit bestissimæ cuidam matronæ, ut tam domi suæ custodiret atque aleret, ejusque ministerio ad opera servilia & domestica uteretur. Domum suæ benevolentiam simplici minisque fucato animi candore, virginali modestia, humilitate ac demissione, adinduitate laboriosa, prompta alacritate obedientia, sui adeo conciliavit, ut tam non ancilla, sed filia loco haberet ac diligeret. Miro precandis, contemplandis studio tenebatur, & quamvis mentem in Dei rerumque divinarum cogitatione defixam perpetuo habebat, si quid tanto temporis & domesticis occupationibus vacuum nasci poterat, id omni precationi, & rerum celestium meditationi tribuit. Sed maxime capiebatur aspectu sacrarum imaginum, ex quarum intuitu ita commoveri, atque ad Christi Domini, ac Divorum exempla imitando accendi, tantæque voluntate persuadi solebat, vix ut oculos ab illis dimovere posse videretur. Cum senel in templo Praconem evangelicum de acerbitissimis Christi cruciatibus concionantem audiret, tam vehementi in eum amore, ejusque unice fervendi desiderio incensa esset, ut se ab omni humano commercio legaretur, atque in solitudinem abdere, anique Deo vacare decerneret. In ejusmodi cogitatione cum dies noctisque versaretur, & quomodo illi assensui perficere posset, non inveniret; interiori celestique voce admonita est, ut piam quandam mulierem, nomine Slaviam, consulere, ejusque quid sui consilii & voluntatis esset, aperiret. Quod cum illa fecisset, illa sibi fuxque prædictæ discipulæ, Catharinæ fuisse, ut Fratrem Thomam virum eximie doctrinæ & virtutis ex Ordine Franciscano adiret, ab eoque peteret, ut sibi ad divinum voluntatem intelligendam, & aliquandam opportuna & præcepta suggereret, & auxilia præberet. In cum variis percontationibus

nibus, quales haberi soleant, ut bonas a malo spiritu immutari polliceretur, ejus sentes atque animum explorasset ne quid temere statueret, tum quidem se tollunt ut omni iudicio, sed eam dimisit admodum, ut intentus lucem operumque excellentem impleret. Exinde frequens ad eum stare coepit, ac de incerta animi sui sensibus motibusque rationem reddere, ex quibus demum ille, ut erat singulari in spiritibus discernendis solertia & perita praevidens, clare percipere non aliunde hunc Virginis cogitationem illam, & cupiditatem spirituum & libertatem vitae, nisi a Deo injectam fuisse. Verum quo cautius rectiusque in re tanta procederet, in hunc consultandam ac deliberationem adhibere voluit P. Vincentium Bacchiam ex familia Dominicans, de cujus singulari virtute, & rerum divinarum scientia excellens vulgo erat opinio. Hic quoque post diligentem investigationem, & accuratam considerationem judicavit Catharinam divina impulsu moveri, vocarique ad eam vivendi rationem, quam abscondita esset cum Christo in Deo. Igitur utrique ad Tryphonem Bituntinum urbis Episcopum adeunt, qui sint pia Virginis desideria exponunt, locum assignat rogant, in quem se abdere querat, & seculo omnium mortalium consortio soli Deo vivere. De communi sententia visus est locus opportunus, desiderisque in extrema urbis regione, remota ab hominum frequentia: ibi penes adiculam S. Bartholomaei cella constructa est, humilis & angusta, quae vix cellam, & lectulum caperet, undique clausa, modica tamen fenestella, seu potius foraminis ad lucem excipiantem apertis, oblitum vero habebat, quo solitis diebus egredi posset ad sacrum audiendum in proxima adicula, & divina mysteria percipienda. Antequam includeretur, habitum S. Patris Dominici, quem Sororis tertii Ordinis gestant, impetravit, & natali deposito, nomen Ottonis assumpsit. Cum inclusa esset, annum quatuor alterum & vicissim agebat. Hic annos fere sapientem in summa vitae asperitate, & assidua rerum celestium contemplatione exercebat, cum Praesidium suorum iussu, seu potius divino consilio migravit in alteram cellulam consimili formae & structurae, conjunctam cum cede S. Pauli, in quam e fenestella intuspicere poterat, quippe ante aliquot annos Deo monitante cognoverat hic sibi ad S. Pauli mortendum esse. Utrouque hanc ferme normam vivendi & rationem perpetuo tenuit. Media nocte surgebat ad praesidium, orandum, & celestia contemplanda. Erat autem ejus oratio & contemplatio ardens semper & accensa, superiusque tum gaudiis affluens, tum illustrationibus perfusa: nam inter orandum Patre laetum tanta divina lucis copia in ejus mente infundi solebat, ut nullo alio magistro quamplurimus claresceret, non solum de mysteriis fidei Christianae, sed etiam de aliis vel subtilissimis Theologiarum questionibus atque decretis, quae homines post multum accuratamque lectionem, maximoque labores & vigilas intelligentia assequi vix possunt: itaque sebat, ut Virginem omnium litterarum ignem de rebus divinis loquentem, & sacrorum codicum, quos nunquam legerat, locos & sententias proferentem, cunctis obstupescerent, vel ipsi illi, qui diu multumque in studiis Theologicis versati fuerant. Nec vero solum ex media nocte ad lucem usque in oratione pernoctare solita erat, sed interdum quoque nunquam mentem antequam ab rerum ca-

lestium cogitatione abstraheret; ut nullam fere diei particulam ab oratione vacuam elabi sineret. Pro Iesu quidam veluti scala utebatur, humi strati, & quinque lignis transversis compacta, ad memoriam vulnere Christi recedendam, quae potius arceret quietem, quam accerseret pro cervicali saxum, vel frustum ligneum capiti supponebat. Corporculum ferreo cinctu, hirsuto cilicio, cruentis verberationibus quotidie affligebat. Carpe, caelo, lacte semper abstinuit, oleis & piscis pisciculis contenta. Quateris diebus unguem hebdomada jejunare, & quo die divina percipiebat mysteria, cibi & potionis ne tantillum quidem sumere solebat. Ab die decima quarta Septembris, culta sacrosancta Crucis consecrata, usque ad festum Paschalis, hanc sibi jejunandi legem imposuerat, ut nihil singulis diebus, nisi dimidium cibarii panis sub meridie ad vitam sustentandam adhiberet. Septem ipsos annos ne guttulam quidem vini gustaret, nec porro unquam gustaret, nisi iussu Praesidium coacta fuisset propter hominem imbecillitatem ut modico vino, sed adeo diluto, vix ut colorem vini retineret. Aut genibus flexis, aut humi sedens cibum capiebat, ita parum ac tenuem, ut pulsationes stomachi perspicue videretur. Propter eam ad extraneum usque diem constantissime cohibuit: nuda inopius ab ipsis omnibus, praeter tunicam & calcios, nihil habebat: unde viveret in diem, elemosynae nomine collatum a quibus hominibus accipiebat, de victu quotidiano quidquid supererat, sub vesperam pauperibus erogabat, cavebatque solo, ne quid reliquiarum apud se maneret. Nec vero manus ab operibus famineis seriatim esse praestabat, & memorialis Apostolicae sententiae, qui non laborat, non gaudeat, quotidie aliquot horas orationi, & contemplationi creptas, in consuetudine, vel relaxanda suspensibili sacra tam lineae, tam ferica, & ornamentis altarium coarctandis infundebat. Pro se ita demissa, & humiliter sentiebat, ut se mortalem omnium nequissimam iudicaret: nihil acerbius ferebat, quam honorari laudarique: nec minus laudem & honorem, quam ceteri vituperationem ac dedecus, haerebat; neque alio, quam inutili Dei servile, vilissimaeque famulae titulo gloriabatur. Ex immenso, quo flagrabat in Deum, amore proximam in homines charitatem reduci solbat; quos quoniam ad similitudinem Dei fecerat, & pretioso ejusdem Sanguine redemptos, ac proinde illi charissimos esse sciebat, quidquid in Deum non posset nullius egentem rei, ipsius gratia in proximos conferre. Cum de illius sanctissima magna esset vulgo opinio, multi ex utroque sexu, & omni civium ordine, ad eam vel consilii, vel auxilii petendi causa confogebant; nemo accessit, quo voti compos, salutis moribus ad pie vivendum instructus, & conceptio ex ejus ferventibus verbis amore Dei succensus abierit. Nihil a Deo sive pro se, sive pro aliis postulabat, quin obtineret. Saep in rebus gravissimis, ac difficillimis temporibus perspicuum est, ejus preces plurimum valuisse vel ad impetranda auxilia, & beneficia divina, vel ad calamitates tum publicas, tum privatas averterendas depellendaque. Quod non semel civitas nunc oppugnationis Turcica, nunc pestilentiae, praesentis Ragusensis, nunc aliorum impendentium malorum metu liberata esset: id Catharenses Ofonae precibus acceptum ferebant, legentem quendam adolescentem ex pra-

maria

De his
scriptis
libris
classis in
la cellam
apud ad
S. Bartholomaei,
dicitur
habuisse
libros.

Ex his
scriptis
libris
classis in
la cellam
apud ad
S. Bartholomaei,
dicitur
habuisse
libros.

maria nobilitate, divino plane impulsu, & nimis suavissimo illo, quem O. Anna sanctitas exspirabat, Christi odore capere illeque, cum proximum ejus cellula domesticum sibi statuisse, & in eisdem disciplinam tradiderunt. His illa suis præceptionibus diligentissime excoluit, atque ad omne religiosæ perfectionis officium sic instituit, ut cælestem in terris vitam agere videretur, & civitatem universæ tum admirationi essent, tum maximo ad virtutem & pietatem commendam incitamento. Incredibile est quæcunque inveniunt O. Annæ sanctitati hominis humani generis, quam acerbè ferrent & etiam ab ea in aliorum salutem collatum, quibus præstigit, dolis, terribilibus eandem ab instituto avocata consentirent; alias ut eam deluderent, atque in prævis opinionibus errorisque inducerent, saltem Delipata Virginis, & pueruli Jesu spectem oculis obijciunt, & vocem utriusque ab ea salutidine, & vitæ asperitate dichortantis mentiantur; alias ira odioque furentes, Deo oranti, accersitis medicamentis, quasi ex composito superveniunt, truci fremitu, clamoribus variis, horrendumque sono cuncta complent, eique acerbissimam quoque minantes, & femal laxum ingentis magnitudinis ac pondoris & proximo moxie dirivum in ejus cellam deiecerunt, quod, profollo lecto, ante illius pedes innoxius cecidit. Adversus hæc omnia fortis & constans Virgo divine grætiæ prædicio mixta, & Patris sui spiritualis monitis instructa, invictam se præbuit, ut nihil prius de studio & continentione obliuiscens Deo, placendique remitteret, & ac tantum abstraxit, ut hujusmodi diabolici spectris & terroribus moveretur, ut lavas illas vel ipsam in eas per contemptum confecto, vel signo Crucis eidem obijcto, & nomine Jesu implorato, facillime abigeret; quin aliquando cum ipso Dæmone comminus pugnaret; ac debellatum singillis occidit, & oculis quibundam vinculis confictum terræque altissim, suis pedibus superbisissimè illum Spiritum sublevarit, indignantem, ejulantemque se muliercula ludibrio ille, ab ea quæ per ignorantiam ac didicis calcari, & vincum atque oppressam trahi. Sicut vero elementissimus Deus O. Annam diabolici venarioribus, & motibus præterea gravissimis confictari voluit, sic etiam capillibus illam vilis recreare, & divinis voluptatibus perfundere solebat. Sæpius enim Christus Dominus oblatus ejus oculis specie sui ipsius vel nascentis in perlepio, vel crescent bajulantis, & crudelissimis supplicii affectu, vel immensa cum gloria resurgenti atque ad calum reduenti, se illi ostendebat, & colui aspectu mirificis aliis dolore, alias gaudio afflictoribus; itaque ad quolibet cruciatus pro Christo preferendus confirmari & corroborari sentiebat. Inter cætera divina charismata, quæ in eam Deus plena, ut ajunt, manu concessit, multiplici propitiorum dono claruit, & cælesti spiritu afflata cum futura prædixit, tum absentia enuntiavit; neque unquam ejus vaticinationes fecerit eventus. Annus amplius quinquaginta suo incola teguculo in assidue rerum divinarum contemplatione, lumina vivendi austeritate, perpetua virtutum omnium exercitatione, transiebat cum ætate jam prope, metatis tamen, quam annis plenior Virgo hæc prudentissima ad Sponsam migravit. Daubus fecit, antequam decederet, meritis gravi letali quoque morbo afflicti caput, & quo magis magisque in dies ingravebat, eo illustrior O. An-

na patientia & sanctitas eminebat; ad extremam spiritum eum devenisset, desiro in calum oculorum obrutus, læta fronte, hilari vultu, Ielum intermortuis vocibus identidem appellans, placidissime efflavit animam v. Kal. Maji, ante ortum solis, anno statim 72. æmæ vulgaris 1505. Sancta corpus curantur ejus discipuli, ac lotum de more, indumque tunica Dominica deponerunt in solo ejusdem cellæ; tenebrellam vero illam, quæ in eadem Divi Pauli aspectum præbuit, reterant, omnibus potestas ut esset ejus inspicendi, ac per totum contemplantis. Vulgata morte ingens hominum concortus, non visendi solum, sed etiam venerandi causa factus est. Corpus in eodem loco, ubi exspiraverat, triduo servatum est, & omnium oculis expositum. Die postremo Aprilis sub primam horam noctis ligno loculo inclinum, post exequias mixte populi frequentia celebratis, in templo S. Pauli humatum est. Cum in vita, tum post mortem multis claruit miraculis, itaque de vita illius, virtutibus, & miraculis ex mandato Sedis Apostolicæ quæstiones rite ac legitime habite sunt. Cum autem multa comperta forent haud dubis auctoribus ac testibus juratis per O. Annam, dum viveret, & post ejus ad superos transitum, vel sanctissimi gestis, vel divinitus patrat, merito attribuitur ei et titulus, & cultus Beate. In templo S. Pauli, quod nunc pertinet ad Collegium Virginum Institutum Dominicani, quocum consensum est, Corpus B. O. Annæ servatur, subter mensam altaris maximi, circa marmorea inclinum, quam superne claudat operculum æreum inauratum hoc titulo inscriptum: *Divæ O. Annæ exavis hic cælestis*; Bractea vero crystallina pellucida, infra operculum, Venerabile illud Corpus, cum tabula crystallina obducta removetur, supplicum oculis pervium præbet. Votiva tabella appollinæ regnetæ lignæque perennem O. Annæ vigiæ cives loci benedictionem declinant. Honos cultusque universarius B. O. Annæ tribuit Sicut illa ipso die, quo commemoratur & colitur Converso S. Pauli Apostoli; ab hac siquidem templum & summum altare, honorario titulo indidem accepto, cognominatur. Hoc vero die, quæ octavas est ante Calendas Februarii, maxima sunt non solum ex urbe & agro, sed etiam ex aliis fœditis locis, præsertim Montis Nigri, tum Catholicorum, tum schismaticorum concursus ad sepulcrum sanctissimæ hujus Virginis venerandum, ejusque opem implorandum.

Ad vitam B. O. Annæ Comes Marcus Antonius Gregorina, Canonicus Ecclesiæ Catharenæ, vix doctrinæ atque eruditionis eximia, levius egrægiū extat Opusculum pro Dogmate Catholico adversus errores Gregoriorum, Comiti Natali Eugenio parenti charissimè inscriptum, hæc notam appollinæ: *Placentini Beatiæ Dominicani Instituti, cum quo contractis Serra Dei, germanus erat F. Dominici Beatiæ Provincialis ejusdem Instituti, & Theologi bene nota, de quo extant Expositio Epistolarum Dominicæ totius anni, & Psalmorum de Penitentia, edita pœntis eodem saculo; quæ opera apud nos existant; & pia admodum & docta mihi videntur.* Inter Ecclesiasticos Scriptores Catharenæ hujus sæculi, quorum meo certe pertinet ad illustrandum nostrum, extitit F. Albertus Duzant de Glacis, qui interventus erat Concilio Tridentino Episcopum Angliensis scripsit, si bene recala, Opusculum ac Gratia, quod vixi docti illius reu-

His
pœntis
& cultus.

poris magnopere altissimant.

In tabulis Consistorialibus inventio ius accedendi ad sedem Catharensis a Pio IV. collatum fuisse Jacobo Cardinali Sabello Episcopo Beneventano. Nam ann. 1570. cum Pius V. de Catharensi Ecclesia referre decrevisset in augustissimum Cardinalium Senatum, ipsemet Cardinalis Sabellus, sive alius quipiam ejus nomine intercessit. Accessum quippe ad eam Ecclesiam, si quando vacaret, eidem Cardinali jampridem a Pio IV. concessum fuisse ait; nam quomodo hujusmodi accessus a Paulo IV. abrogati fuissent, eos tamen Pius IV. in integrum restituerat, sive in ipsum pristinum revocaverat. Quare Pius V. iterum omnes quidem ejus generis accessus irritos in posterum esse jubet; sed Cardinali Sabello ius petendi Episcopatus Catharensis concessio Pii IV. acquiritur non adimit. Anno 1570. x. Februarii in Consistorio secreto, ut est in tabulis supra laudatis, SS. D. N. constituerat preponere Ecclesiam Catharensis: sed cum intellexisset, Reverendissimum D. Card. Sabello ad illam accessum proutendit, respondit hujusmodi accessus jam amari esse solitos, & abrogatos fuisse. Cum responsum esset, abrogatos quidem fuisse illas a felic. record. Paulo IV. sed Pium IV. eosdem restituisse, Sanctitas sua hiis auditis voluit prejudicium facere juri quæsto Reverendissimi D. Card. sed revocavit omnes alios accessus, decrevitque ne deinceps locum illum haberent. Cæterum ipsemet Cardis. Episcopatu Beneventano contentus, ius sibi datum ad eundem ad sedem Catharensis sponte dimissit arbitratum.

PAULUS EMISC. CATHAREN. XLIII.

Frater Lucas Bilantii, juris utriusque Doctor. Ut ejus proximus decessor, sic & ipse Episcopus fuit, & Abbas S. Martæ de Flumine. Catalogi omnes ejus initium episcopalererunt ad ann. 1565. Idem confirmat Franciscus Serdonatus rhetor clarissimus in oratione fœderis, quam de laudibus Chrysostomi Calvinii Archiepiscopi Regiensiis habuit Regulus in æde cathedrali. Alic quidam anno 1565. cum idem Chrysostomus designatus fuisset Archiepiscopus, a Pio IV. mandatum habuisse, ut Catharum profectus in vitam ac mores Pauli Bilantii expectati a Catharensibus Episcopi ex juris formula inquirere, quem ejus adversarii consilii quam maxime ad similitudinem veri criminibus apud Pontificem magnam in suspicionem adduxerunt. Archiepiscopus, diligenti inquisitione adhibita post causam rite cognitam, Paulum omni non modo culpa, sed etiam culpæ suspicionis verbis amplissimis liberavit. Rem narrat orator supra laudatus, ex cujus oratione hanc libet particulam decerpere, quoniam ad eandem Pauli Bilantii pertinet: Cum eodem tempore, id est ann. 1565. Catharensibus illius Episcopatu mittere opus fuisset, cumque Paulus Bizantius, quem ego per eximia sua virtute & probitate honoris causa nominò, a plebique deposceretur, & exasperetur, maiore quidem incurreretur, & non pauci criminationes vel calumnias potius in eum conderant, ut ipsum ab eo honore repellerent. Itaque quavis ex provincia adiacentem hanc Rhodensem non petierat, Chrysostomo tamen Archiepiscopo jam designato, sed usque inaugurato atque in illius mandatum est, ut diligenter omnia perscrutaretur, & investigaret,

& ad summum Pontificem maxime aperta & manifestis referret. Si vero Catharum profectus, & iniquorum calumniis cognitis, Paulum omni crimine liberavit; & Pius Pontifex sanctissimi hujus senis tabulis & litteris adactis, statim Paulum Bizantium Episcopum Catharensis renuntiavit. Atque ita eo munere suscepto ita seculi se gessit, ut tandem illi, qui honori invaderent suo, tamen eo universis, qui ipsum deligerunt, plurimum videlicet confecti sint, & tunc ejus discipuli populi ex et causa sibi beatissimi esse videntur; & gratias maximas Chrysostomo agant, quod eius opera Pastorem nati sint, quem non sicut Roma missum, sed quasi de celo lapsum inveniant. Paulo cum Episcopatu & Interdicto S. Martæ de Flumine demandata vel administratio Ecclesiæ Budensis, ut colligitur ex ejus sententia secundum Stephanum Marcovitchium Presbyterum Budensem, cui selectio quid controversia erat cum altero ejusdem Budensis Ecclesiæ Presbytero, quem triennio ante Joannes Bruno Archiepiscopus antiarchiepiscopus eandem forelle ob causam dederat; Paulus Bisantius dei & Apostolicae Sedis gratia Episcopus Catharensis, & Ecclesiæ Bizantius Administrator dilecto nobis in Christo Presbytero Stephano Marcovitch salutem &c. Dat. Cathari in adibus nostris die 11. Julii &c. Flaminio Cornelius administrationem Caronenis quoque Episcopatus illi attribuit.

Cum ex interdicto Pauli III. puella ac mulieres cujusque generis in cenobium S. Clare recipi admittique ad convivium vel ad profectum vite religiosæ prohiberetur, intra annos triginta virgines illæ seniores alia post alios interierant. Itaque cenobium illud ratum ac desertum iudicatis & primoris Consiliis Catharensis Patribas Franciscanis rigidioris disciplinae esse decreverunt, cum hi domicilio angusto, & parum commodo uterentur, quo transiit fuerunt & veteri suburbanum cenobio S. Nicolai, quod sub initium hujus sæculi, bello Turcico ingruente, diu oportuerat. Duas addis conditiones voluerunt, alteram ut ex eorum ceteros duos sacerdotes ætatis maturæ idonea doctrina, & singulari prudentia præditos, perpetuo assignarent, qui consilium virginum S. Martæ de Angelis, itemque S. Crucis, sive S. Joseph exciperent, atque ad perfectionem religiosam Ordinis Seraphici assequendam duces se, ac magistros præberent; alteram ut hortos, quos antiquo cenobio S. Bernardini possidebant, Comuni Catharensi traderent. Hæc omnia rite ac legitime acta sunt in palatio Episcopali, Paulo Episcopo præsentem, atque approbantem.

Die Veneris 18. mens. Decembris 1573.

Adm. in Episcopali palatio, ibique personæ illustres consilium spectabiles Domini Militibus de Pisanalibus, Nicolaus Jacopo, & Joannes Grubaga honorandi iudices, & Tryphon Bizantius, Franciscus Drago, & Nicolaus Bucebia omnes consilii Consilii secreti magnificæ Communitatis Catharensis, nomine suo, & nomine D. Joannis Holzgia, D. Mitrovoyi Bucebia q. D. Ludovici, & D. Basilii Mexa suorum collegarum prædicti Consilii secreti absentium, habentes autoritatem a Consilio majori Nobilium Cathari, omni meliori modo &c. spontantes, agentes nomine ejusdem magnificæ Communitatis, ut illius, quæ est fundatrix infrascripti Monasterii & Ecclesiæ S. Clare, dant & assignant, dederunt & assignarunt cum presentia Reverendissimi D. Pauli

Paulus
Episcopus
Catharensis
et
Abbas

Catharensis
S. Clare
Episcopus
et
Abbas

Publice hac
de re ca-
venda

li. Huiusmodi Doctoris dignitatem Episcopi Catharensis, Petri. B. Præti Angolino B. Antonio Ordinis S. Francisci Observantia præfati Monasterium S. Clare, ut in ipso pro nunc tantum habites, & iniquitas sit cum aliis Præti. Præfatis ejusdem Ordinis modo in hac civitate existentibus, nomine religionis prædicti Ordinis, tam valens sit incommotum habitandi in præfati Monasterio, ubi nunc habitant. Et hinc assignationem faciant in præfatum, dante hoc adveniat Rev. Monister prædicti Ordinis, & cum ipso magnifice Communitas celebret instrumentum assignationis dicti Monasterii. Quia instrumentum celebrandum est non aliter, nec alio modo, nisi cum constitutione, quod prædicta Religio teneatur, & sit obligata dare ad præfati & perpetui in futurum ejusdem Ordinis Præti in Confessoribus duorum Monasteriorum monialium Ecclesie S. Mariae de Angelis, & Ecclesie S. Crucis, qui sint sacerdotes integre vite, laici ad officium & omnes Confessoribus, etiam ad novitum avarum quinquaginta, & pro recognitione ejusdem assignationis dare & consignare suprascripta magnifica Communitati horum eorumdem Rev. Præti, qui fuerat præfati Ecclesiam S. Bernardini in contraria Ecclesie S. Georgii de Patro sub obligatione &c.

De Præfati
die locum
Episcopi.

Paulus Episcopus ex mandato Gregorii XIII. Præti Franciscanos in possessionem ejus Monasterii misit, & possessionem illi traditam idem Pontifex confirmavit, hisce litteris ad Episcopum datis.

Venerabili Præti Episcopo Catharensi. Gregorius Servus Servorum Dei saltem & Apostolicum benedictionem. Cum alias tibi tunc apud nos existeret, ut Monasterium monialium S. Clare Conventualium intra seu extra muros Catharenses, cum per eorumdem monialium obitum vacaret, dictis filiis Præfatis S. Bernardini Ordinis S. Francisci de Observantia etiam Catharensibus, quarum monasterium propter ingruentia bella fuit dirutum, & solo aquatum, pro ipsorum Fratrum monasterio, & habitatione dare & assignare posses, viva vocis oraculo concessimus, tunc, sicut visis super per suas litteras significasti, quod concessio hujusmodi rigore assignationum prædictarum feceris, ut ut ea que de voluntate nostra gesta sunt, firma & illibata permanerent, eandem & assignationem Monasterii monialium prædicti Præfatis S. Bernardini hujusmodi per te, ut præfatur, factam, & inde secuta quovisq; licita, & honesta, auctoritate Apostolica tenore presentium confirmamus, & approbamus, & ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari debere decernimus. Non aliter &c. Dat. Roma apud S. Petrum sub anno Piscatoris die 22. Januarii Anno 1577. Pontificatus nostri anno III.

Tubus locum
catharensis
Episcopi
Paulus de
pat. facta.

Cum veteres conductores ejusdem vineæ S. Mariae de Flumina diem obissent, horum heredes a Paulo Episcopo etiam Abbate S. Marie postulant, ut eandem vineam sibi met locarent, pensionem sex yperperorum imposita. Annuit Episcopus, & confecta sunt tabula locationalis in hac verba.

In Christi nomine Amen. Anna Nativitatis ejusdem 1577. Idibus quinta die vero 21. Januarii, Pontificatus SS. D. D. Gregorii Papa anno quinto. Cum sit quod terram quandam vineatam possum in contraria S. Stephani remanserit vacuam a conductore per obitum q. D. Nicolai Rogozov, & ejus filii Thomasi, quod

quidem terram exquiratur erat consignatam et tenuit a q. D. Nicolao Drago Reverendissimo Episcopo Catharensi, tanquam Abbate S. Mariae Fluminis, pro recognitione ejus tractatur illud conductus solvere dicto locatori vel R. D. Abbati prædicto, tanquam sibi assignati, yperperos sex de livello perperos, nec vero heredes illi quondam Nicolai capientes Reverendissimum D. Episcopum contrarium, indecens reddere pro assidu prædicto ut supra vacante, regis fieret suam Reverendissimum Dominationem, ut terram nomination & retention pro quondam Dabov & ejus filium supradictos locare debeat Mattheo quondam Luca Rogozov pro assidu yperperorum sex de livello perperos; & ideo Reverendissimus qui supra, dedit, cessu & locutione prædicto jarum suorum q. hereditas illi Nicolai Mattheo supradicti præfati, Assidui & conductores per se, heredes & successores suis dictam terram, quod consistit disparem iuris sibi s. Lugari, de subus cum terram quondam ser Marini Bacchia, & ab uno latere cum terram Christophori q. Vincenti de Perello, & ab altero tam dicto conductore, solvis semper variisq; conductibus, pro recognitione ejus debeat solvere illud conductus yperperos sex annuatim Reverendissimo Episcopo, qui supra, locanti assidu terram. Qui quidem locator contentat & renovat dictam terram suprascripto conductore, pacto & constitutionibus prædictis, ponit suprascriptum Mattheum conductorem in ejus possessione, & in omnibus illiusq; & iuribus, quas & quæ suprascriptas q. Dabov, & ejus filius habebat, seu præcedebat habere, promittentes suprascriptis partes presentium instrumentorum, & in ea contenta habere rata, grata & firma, non contravenire, nec contraveniendi quæ sub obligatione omnium horum presentium & futurorum, presentibus R. D. Præti Thomasi Rogozov, & D. Marini Bacchia testibus notis, vocatis & rogatis.

Alia Cathari in adibus Reverendissimi D. Episcopi eorum ejus Reverendissimum Dominationem &c.

De Nicolao Drago Episcopo Catharensi diximus hoc loco, quem ad initium saculi decimi quinti rejecimus, quippe nullus aprior locus videbatur, ut in catalogo Antistitum Catharenium illum insereremus. Ex tabulis vero descriptis, quæ hujus Episcopi nomen nobis præbiderunt, colligi posse videtur, vineam, de qua hic agitur, fideiaria sponsione antiquitate a Nicolao concessam fuisse proavis Nicolai Rogozov, cujus familia illius possessionem ad huc usque tempora retinuerat, & pensionem sex yperperorum Abbati S. Marie, tanquam filii, qui vinea dominus erat, tantum persolveret. Si enim Nicolai Episcopus hocce prædium ipsimet Nicolao Rogozov locavisset, ejus Episcopatum ad saculum decimum sextum referre oporteret; continuata autem eo saculo Episcoporum Catharenium series nullum eidem locum reliquit, ubi ne brevi quidem temporis spacio consistere queat.

Dum bellum Cyprium ferrebat, Turci in omnem urbem Catharensis occupande occasionem intons alias occultis, alias apertis machinationibus rem sapè tentant. Simel atque iterum ad fances sinus Rhizonici propagaculum excitant, aggre valloque firmatum, & multis tormentis instructum, cujus objecta trementes Venerat adhibebantur ad subsidia ferent.

Episcopi
Dragos
quodam
Episcopi
Catharensis

da & commensus importandos, ut Catharenses omni auxiliorum spe destitutos & sine consilio ad dedicationem compellerent. Utrumque Veneti diruerunt, ac ne obsidendi quidem urbis copia & opportunitas huiusmodi data est. Anno 1575. Paulus Episcopus Ecclesiam S. Francisci de Catharo solemnem consecrationis ritu dedicavit; cumque huc Ecclesiam annos fere undecim preesset, an. 1576. vel sequenti Episcopatum sponte deposuit; sed nullum sibi successorem designavit, huiusque eligendi arbitrium ad Pontificem Maximum reiecit: attamen Episcopalem ejusdem Ecclesie titulum retinuit ad an. usque 1578. quo tempore Ecclesiam Aquileensem Joannis Patriarcha vice administravit, &que impere persunxit est usque ad annum 1587. Ejus gesta uberius inquit Bernardus de Rubels in Monument. Eccl. Aquilensi, e quibus hac describere libet, ne quidem omnino visere, quod in laudem summi hujus vice credere quest, ut si ad Catharensium historiam omnino non spectent, Dum enim vicariam operam praebuit Joanni, compressa ab eo novum licentia, qua latius fundebatur: Virgines Deo sacre in gymnasio conclusae, earumque nomina & aetas constitutum & ad servatum: Ecclesiasticorum vitia eliminata, canonice preces restituta, disciplina a Synodo Tridentina praescripta citius infroloque animo inuilla, res ad illi clerici ad obsequium Patriarchae redacti. Huiusmodi infroloque est, quo dixerunt patrem infroloque, fagavitque hareticos homines, qui Lutherana dogmata utebantur invenire. Diversimodo longe latiusque patenter nulli pariter labori visum fuisse sustinere. Hocce munus in parte Peria anno 1580. desolatus est. Anno insequente Carinibiam perlustravit, Saurum & Carinibiam; insuperque anno 1583. Comitatum Gorizianum, Carsum, Vipacum, Gradiscam. Ope Caroli Archiducis Austriae adjunctus quid egerit, ipse patefacit pluribus literis, quae m. servantur a familia Bilancia. Sacramenta dno neglecta administravit, ignotantes improbiique rejecit clericos, qui aliorum gratias petebant, &que sacra celebrant ordinatione, auxilio beneficiis, quot literis moribusque praestantes venerat. Ribasfidei dogmata coram palamque domus, duque villis voluminum, qua Lutherus confecerat, maximo religionis detrimento sparsa in vulgus, maximoque labore collecta dispersit, flammisque devoravit. Synodum praeterea celebravit an. 1584. ac tot laboribus pene confectus diem supremum obiit an. 1587. quod sancti oratione laudavit Hieronymus ligarella, &que typis eodem anno evulgata sunt.

FRANCISCUS II. EPISC. CATHAR. XLIV.

Ab Zupa regione inter Catharum & Buduam, unde oriundus erat, cognominatus est Zupanus. Zupa, vox Slavonica, Joannes Lucio interpretante, populum vel regionem aliquam populatam significat; Zupanus vero, inquit, a Zupa deditur. Jam vero Zupa Catharensis est regio inter Catharum, ut dixi, & Buduam interjecta, incolae ad vicis referta; bipartito dividitur; quae pars ad septentrionem spectat, & Catharo propinquior est, Superior, quae vero Buduam versus in meridie vergit, Zupa inferior appellatur: maxima ex parte ad territorium & jurisdictionem Catharensium pertinebat. Regio parum extenditur in planities, parum allurgit in colles; opima est & fertilis uberitate agro-

rum, varietate fructuum, & magnitudine passionis. Cives Catharenses plurima ibi ac singulifera praedia possidebant, & maximo indidem proveniens Ecclesia, Episcopus, Capitulum percipiebant. Nunc fere totam obtinent Epirotae, sive Albanenses situs Raiciani, qui a Turchis patria expulsi sedem omnium rerum ac forum suarum ibidem collocarunt, & alias Dynastis Serbicae, alias Zarovichis dominis Zarnagorae, seu Montis nigri, alias Turcis, alias Venetis pariter. Hos ut expellerent, Catharensis omni ope operaque nequiquam conati sunt. Haec Zupa in partes omnino quatuor divisa est; & quatuor Rectores ex natione Albanensibus, quos Comites vocant, suis cuique praefici solent. Unus est totius Zupae ex eadem gente moderator, cui praesides illi minores subiant.

In hac igitur regione partus esse dicitur Franciscus, qui ad sodalitatem Petrum Conventualium Ordinis Praedicatorum cum aggregatus esset, avito cognomine posthabito a patria cognominari voluit. Sunt tamen, qui Franciscum nobili genere natum Antisbari tradunt, &que cognomen de Zupensis ab illustri familia, unde erat oriundus, repetendum censent. Singulari probitate atque insigni doctrina praeditus inter suos floruit, atque in comobio Ariminensi superius studiorum praefecturam gessit. Huc sedem Catharensium Pauli Episcopi directu vacam decrevit Gregorius XIII. ut est in tabulis Constitutionibus: 1578. 21. Novembris praedia Ecclesiae Catharensi in domicilio Peria per resignationem magistri Episcopi in manibus Suae Sanctitatis sponte & libere sellam vacanti ad personam Fratris Francisci Zupani Ordinis S. Francisci Conventualium.

Anno 1579. mense Martio Augustinus Valerius Episcopus Viconensis, cui Gregorius XIII. visitationem Apostolicam Ecclesiarum Dalmatiae Venetae mandaverat, Catharum accessit. Ex huius actis decretisque nihil mihi nancisci licuit, nisi hac fragmentum visitationis Praefatae. Die 12. Martii 1579. Perasum in Catharensi finem conspexit, quiaque circiter passuum millibus a Catharo distans. Est in hoc loco Ecclesia quondam, in qua D. Philippus de Catharo Monachus S. Benedicti de Regio tribus abbas annis de Jurorum Superiorum licentia loco Reverentiss. Abbatis Abbatia S. Georgii de Culpho, hic non longe a mari super scopulo posuit, cuiusmodi curam exerceat. Vocatur de iure patronatus moruica Communis Cathari, Comitis haec Abbatia praeterea dicitur a Tursis, illius Rectores, Abbas nuncupatur, Rev. D. Vincentius Pasqualis xob. Catharensis, qui diuturna aegritudine correptus, leillo jacebat huius Ecclesia, & ejus parochianorum regimini maxime parum intendere, illius rediens ad 30. annos in eorum ascendunt. Est autem D. Philippus quadragenarius Praedicatoris ipsi appropinquat; unde ipsi communi omnium voce supplicarunt, quod quoniam D. Abbas adversa valetudine interceptus nequit suam Ecclesiam reedificare, & in ea curam ibi debitam exercere, digneque Reverendissimus D. Visitator praedictum D. Philippum deputare &c. I. dem postularunt Judices, Consilium, & Commune Catharensium, ad quos ius eligendi Abbatibus pertinebat. Nec vero dissensit Vincentius, qui cum Abbatibus & Parochis officia & munera per valetudinem male affectam usque non possent, illi se sponte addicavit, titulo Abbatis re-

Franciscus
Episc. Catharensis.

Vincenzo
Abbatia
Episc. Catharensis.

Zupa de
superior

rento. Itaque Visitator Apostolicus vicarium episcopum, quem omnes expectabant, Philippum Daploichium Monachum Benedictinum substituit, & hunc iterum omnium temporalium ac spiritualium administrationem cum animarum procuratore tradidit, ac simul cum admonuit, ut templum Georgianum quam maxima possit celeritate erigendum curaret.

Franciscum nondum tertium & suscepto Pontificatu annum exegerat, cum & vita migravit. Vaddingus in Ansal. auctor est Franciscum veneno necatum, quod liberius & constantius Ecclesie iura defendisset, ac bona repeteret, quam ferre possent, qui hanc retinebant, & illa violabant: Cathari sub Gregorio XIII. Franciscus Episcopus Catharensis, qui populo gratus & ci-vilius, dam iura sua Ecclesie defendere, & ablatum repeteri tentat, veneno catinus est. Obiit itaque anno 1584.

HIERONYMUS EPISC. CATHAR. XLV.

Illustri genere natus est Sibenici ex familia Bucciatorum, eratque Abbas S. Nicolai, quod nobile olim fuit templum, & cenobium Benedictinum ad fupioris portus Sibenicensis. Gregorius XIII. Hieronymo Ecclesiam Catharensis ergandam tradidit, nullo ex illis, quæ obtinebat, sacerdotis adempto, quod cum Episcopatu componi conjungereque possit. 1584. 20. Octobris promissæ Ecclesie Catharensis in Dalmatia per obitum Fr. Francisci vacanti, de persona Hieronymi Buccia nobilis Sibenicensis, in Presbyterianas ordines constituit, cum retentione Monasterii S. Nicolai in sanctis portus Sibenicensis & aliorum comparabilium &c. Annos præfuit tres & viginti sed in Pontificatu sane diuturno quid rerum gesserit, quibus indutis & occultis sem Chelissam & Ecclesiasticam auxerit, monuit, illustravit, mihi non est compertum. At tum discipline clericaliis tundens studio, tum sollicita Christianæ religionis propagandæ cura plurimum & apud fides, & apud finitimos populos que Græcæque schismati, aut Muhametana sectæ adhaerens, Hieronymum valuisse, indicio mihi sunt litteræ Clementis VIII. qui Ragusini & Alerivensis Cleri virtute ac religione probata, interduum ipsorum studium in animarum salute, & apostolicis excursus commendat in proximam Turcarum regiones: eoque pluribus jure ornatque privilegium. Data sunt hæc litteræ an. 1592. in hanc sententiam.

Clement PP. VIII. Universis Christi fidelibus præsentis litteræ inscriptis salutem & Apostolicam benedictionem. Cum noscimus Christi fides presbyteri & clerici tam sanctales quam regulares Reges, Africa, & aliorum locorum lingua Helvetica Christiana fidei & pietatis jurande, & conservanda studio peccati, & animarum salutis zelo accenti ad partes infidelium accedere voluntarie intendunt, non plium & laudabile opus hujusmodi plurimum in Domino commendantes ac promovere cupientes, Nos. Fratres vestros Archiepiscopos & Episcopos, necnon dilectos filios quatuordecim Ecclesiarum tam secularium, quam regularium Prælatos, & quatuordecim Ordinum electione Monachorum, & Congregationum Superiorum omni quo possumus assensu hortamur in Domino, quatenus eos omnes ad eas partes accedere volentes, viros tamen probatos, & qui Presbyteri fuerint, ad excecandam curam animarum, & ad Ecclesiasticæ Sacramenta ministranda idem

neos, cura animarum & personali residentia non auditos libere, & absque ulla prelois contradictione profecti promittant, litterasque dimissivas, & commendatitias seu recommendationes concedant. Ut autem ipsi Presbyteri vel clerici non libentius & promptius præmissa efficere studeant, illis & omnibus ac singulis aliis utriusque sexus Christi fidelibus de re promotionis & confessionis, qui ipsi Presbyteri & clerici ad partes infidelium hujusmodi accedentes seu profectus ad javerint, seu eis consilium, auxilium vel favorem præstiterint, de Omnipotentis Dei misericordia, ac SS. Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate cunctis tam peccatorum indulgentiam & remissionem que præstentibus in Terram sanctam, aut subsidium ad id præstandum concedi censuerit, Apostolica auctoritate revere præfatum concedimus & elargimur. Non obstantibus nostris de non concedendis indulgentiis ad instar, aliisque constitutionibus &c. Volentes autem &c. Datum Romæ in Monte Quirinali sub annis Piscatoris die 22. April. 1592. Pontificatus nostri anno primo.

Hieronymus veteres præterea S. Tryphonis lectiones liturgicas, cum essent nimium prolixæ, in epitomen redactas ab Sede Apostolica approandas curavit. Extat de hac re diploma Clementis VIII. qui universo clero Catharensi facultatem concessit illas recitandi inter præces martynas ejus diei, quem sanctissimi Martyris nomine consecratum Catharensis anniversarii & solenni religione celebrarent terrio Natis Febuarii. Hæc Pontifex suo diplomati inseruit, quæ a nobis, cum de illius Catharensi translatione actum est, descriptæ sunt, nostrisque animadversionibus illustratæ.

Clement PP. VIII. Ad perpetuam rei memoriam. Gloriosa Christi Martyrum veneratio apud Christianos populos vere celebrata est & frequens; ut illis debitis exhibetur honor, & nobis virtutum exempla monstrant, quibus cognoscimus, quanta ipsi gloria personantur in celis, quorum sanctorum celebramus in terris. Sane cum, sicut Venerab. Fratris Episcopi, & dilectionis Illorum Capituli Ecclesie Catharensis nomine vobis nuper expositum fuit, ipsi ob maximum, quod erga S. Tryphonem Martyrem, cujus corpus in dicta Ecclesia requiescit, gerant devotissimi affectum, cupiant lectiones inscriptas in officio, quod de dicto Sancto in prædicta Ecclesia ac civitate & diocesi Catharensi celebratur, recitare posse, easque præterea a nobis & Apostolica Sede approvari: & idcirco vobis humiliter supplicari fecerint, ut in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica degeretur, nos igitur piis evolvendæ Episcopi & Capituli supplicationibus benignæ annuentes, & Vener. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregationi sacrorum rituum præpositorum, qui Lectiones hujusmodi de historia ipsius S. Tryphonis desumptas examinarunt & approbaverunt, sententia, eisdem Episcopo, Capitulo, & Canonibus ac clero universo civitatis & diocesis Catharensis, ut Lectiones hujusmodi, quas sanctis ascribi voluerunt, in secundo ordinario officio, quod de dicto Sancto in illius festo celebrare solent, recitare libere & licite auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus & indulgemus; non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac quibuscumque alio iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque &c. Datum Romæ apud Sanctum Marcellum sub annu-

Dilecti
Clem. PP.
VIII. po
litionibus
in festo S.
Tryphonis
recitandi.

Lam. Lib.
Catharensis
in Bibliot.
Clement.
VIII.

In Trifectanis die xxvi. Septembris MDXGIII.
Pontificatus vestri anno tertio.

viginti
Anno
domini
MDCXIII.

Sub initium decimi septimi Michael Priolus Episcopus Vinctum iussu antioque Clementis VIII. Ecclesiam Dalmatiae auctoritate & prerogative Apostolica iussit. Dom Spalatensis, fama & additione accepit multa tum in arce, tum in theatri Cathedrati sive per ignorantiam, sive per malitiam fieri, & falsa esse, contra quam licet per leges ecclesiasticas & divinas. Ad ea mala tanquam gravissima corrigenda, exprobra extraordinaria & maiore potestate opus erat, quam quanta Episcopis inest & concedi solet. Itaque per litteras Hieronymum Episcopum Catharentem admonuit, ut qui quomodolibet labes & noxae contraxerant, eos iudice remedii & absolutionem suppliciter peteret a Visitatore Apostolico propediem affuturo; sibi enim facultatem indidit ille rata ex iustis faciendi matrimoniorum intra tertium & quartum gradum consanguinitatis inita, condonandi clericali sacros ecclesiasticos quoscumque & quosvisque male paros, remittendi culpam & poenam Canonici & Parochi, qui prohibitionem Fidei praescripserat a Concilio Tridentino neglexerant, etiamque ab illis excipiendi, commutandi poenas quolibet canonicis cum ministris foribus, quo temporum vel adificationi, vel satis ecclesiae reuendi praestari deberent. Praeterea ad se delatum fuisse non paucos propter quendam capitalia delicta in excommunicationem incurrisse, censurasque pontificias, e quibus illos eximendi amplissimum sibi factum esse postularet; ea vero delicta nominatim persequatur, quorum concilio qui sibi esse cognouerant, ad huiusmodi vulnere tam gravia & mortifera sananda remedium quaerere, peremerant ab ipsomet Apostolico Legato. Hi vero sunt, inquit, qui anathematismum pontificium gladio seipso confodiant: videlicet 1. Si quis piratis quocumque modo auxilium praestiterit. 2. Si quis bonis naufragantium rapuerit & retinuerit. 3. Si quis arma ad hostes quosvisque attulerit. 4. Si quis a causis ecclesiasticis ad foris saeculare recursum habuerit. 5. Si quis iudex saecularis se in causis criminalibus contra personam ecclesiasticam intromiserit. 6. Si quis duellum iocurrit, aut praestantibus adhibuit, aut ipsos incompum, ut dicitur, introduxerit, vel quomodoque contra Concilii decretum, & Bullas Pontificias in hac parte deliquerit. 7. Si quis clericum publice persequerit. Has litteras sui adventus praenuntias ad Hieronymum Episcopum Spalatensis dedit an. 1603. Deinde Spalatensis & aliarum civitatum ac diocesis visitatione perfunctus Catharum venit, & cum multa sapienter & tam assidue decrevit, quae ad morum corruptelam extirpandas, divinum cultum augendum, disciplinam restituendam ac stabilendam pertinebant, tum vero ista, quae in sua episcopa praesentuerat, multis & incommodis opportunitatem remedii adhibuit, quos succum ob illa, quae tum commemorata sunt, signata vinculi anathematum illigatis reperit, eos conceptis verbis, itaque praescriptis absoluit, atque in sacrum communionem, ac plenam cum Ecclesia gratiam & societatem restituit.

Hieronymus intra eundem saeculi decimi septimi annum vivere desinit.

ANGELUS II. EPISC. CATHAREN. XLVI.

Cognomento Ranacina apud Ughellum in Ital. Saer. & Lombardum in Patis Archiepiscopus. Brevissimus, et apud ceteros Scriptores omnis Baranensis, Vinctus natus est, & a prima adolescentia ad Ordinem Praedicatorum, & Conventum Vinctum S. Dominici aggregatus a Petro Passamonte ejusdem Conventus praefectus an. 1590. die 14. Septembris, uti testatur Joannes Dominicus Armarus in libro, cui titulus, Monumenta fidei Conventus S. Dominici Vinctiarum. Paga. 104. ubique nota post annum emisit, idem librum auctor. Vir tuit tum virtute & doctrina, tum magister laude, & illustribus numeribus illustrissimus, sacris namque Theologiae sacris optimae exercitibus primarius medietas ut in Conventu Bononiensi cathedram; & anno 1590. Canonibus S. Secundi in insula cognominis prope Venetias, quo Praedicatorum Ordinem ante annos hinc quinquaginta quinque antea fuerat honorificentissimum Separat Veneti decreto, sapientissimus praefatus, ut perhibet catalogus Praedicatorum Monasterio S. Secundi ex Ordine Praedicatorum apud Cornesium Decret. p. Monum. Eccl. Venet. pag. 25. Postea Romam vocatus, uti auctor est Pontana in Thes. Domat. Suci Magistri sacri palatii officio praefectus est apud Joannem Marcanum Praedictum. Hic Episcopatum Catharentem concessit Clementi VIII. Anno 1604. 11. Februarii providit Ecclesiae Catharicae vicarium per obitum Hieronymi de persona F. Angelii Baroni Ora. Paga. cum condonatione iurum sante consuetudine finitum &c. cum ob varios communium temporum calus ac praesentem qui Turcae praeterea non exigam directores Catharici obstant, proveniens mensis episcopalis animam quantum decreverant. His temporibus Vincentium Pasqualis Abbas S. Georgii, tum ejus Vicarius ab Augustino Valerio Visitatore Apostolico constitutus, idemque Vincentii successores Benedictus Philippus Duplovischus Monachus Benedictinus mortem obierant. Quare Angelus nihil prius sibi faciendum putavit, quam ut Petrum se conferret, & haberet sibi reddi rationem, quantum pecunie Philippus vel impendisse in aditicia, vel in capta reliquerit. Secutus, ut est in Tabulis, ad Ecclesiam S. Georgii de S. opulo, ut perquireret quot nummos & perperos Dominus Philippus quondam Abbas electus praefati loci, Ord. S. Benedicti, expendere in fabricis per rursus factis in praefato loco Ora. Compertit autem ad cimiterium refecturum, & edumque Canonibus male materiam ac ruinofum restituendum impendisse nummos argenteos centenos, & quinquaginta. Postea pecunia, & annuorum proventuum quod reliquum erat, domelliam & ecclesiasticam superfluitatem, itemque codices accepti & expensi perrexit, & recognovit; atque omnia novo Abbati tradenda diligenter custodiri iussit. Nos, inquit, Angelus Baronus &c. attestantes quod his proximis diebus annos. Rev. D. Philippus Duplovisch Ord. S. Benedicti Congreg. Altiem. & Abbas dell. S. Georgii de Galpho vitam obierit, & novissima bona, nummos, redditus, variasque scripturas ad se pertinentia reliquerit &c. Dat. 19. Septembris. 1604. Catharum reverens, statim iudicium valvis adis cathedralis affixit, quo iudebantur illi, ad quos iustpatronatus Templi & Canonibus Georgiani pertinebat, infra certos & praefinitos dies adesse.

Angelus
Baronus
ex Ordine
Praedicatorum
S. Dominici
Catharum.

Praefatus
Angelus
Baronus
ad Ecclesiam
S. Georgii
de Galpho
venerat.

Catharum
reverens
statim
iudicium
valvis
adis
cathedralis
affixit.

adefse coram Episcopo ad novum Abbatem nominandum. Anno igitur 1604. 1111. Id. Octobris assuerunt Iudices civitatis, & primores Consilii Monachi, personam insistentem, ac vice fungentem Consilii Maioris, totumque Communitatem Catharensem, & vices concordia Abbatem nominatum Michaelen Cissilam, Presbyterum honesto loco natum, optimæ vitæ, sanæque integritatis, qui mense proximo eorum Episcopo, cum periculum scientiam suam in se theologia & morali fecisset, inventus est idoneus ad munus Parochi tunc fungendum. Totius rei gesta fecerunt Episcopus Clement VIII. & Præfatus Romanæ Datarie per litteras sua testificatione roboratas, lunque signo obdignatas expulsi, & Abbatî electo præclarum virtutis atque doctrinæ testimonium tribuit, ut licetis diploma pontificum impetrare, quæ Michaeli potestas heret sacerdoti sibi collati possessionem advenit. Hæc omnia ex Adh. Curia Episcopalis, quæ sunt huiusmodi.

Die 14. Martii 1604. MDCLIII.

Coram Admod. Illustrissimæ, & Reverendissimæ D. Angelo Baroni Episcopo Catharen. in Civitate sui Episcopalis Palatii, sedente pro tribunali, in præsentia mei Nicolai Epiphany Episcopalis Curia Cancellarii, comparuerunt magnifici Domini Michael Bolza, Ludovicus Buebia, Jacobus Pasquale Iudices Communitatis civitatis Cathari; necnon D. Hieronymus Grubagna, Marienus Buebia, & Marienus Bolza; Consilium Maioris Consilii, & vice & nomine totius Communitatis iussu eorum civitatis, pro debita executione Monasterii civitatis ecclesie ipsius Reverendissimæ Domini Episcopi, ad valvas Ecclesie cathedralis affixi, infra tempus debitum, asserunt se habere inscripturatum, ac esse in possessione, vel quasi possessione præsentium, quocumque pro tempore opus fuerit, Abbatem & Commendatarium Monasterii Ord. S. Benedicti, quod Civitas Cathari, ad Ecclesiam parochialem S. Georgii de Scapulo in hac diocesi existentem, cui bellum in aliquo non est derogatum, sicut legimus in publicis documentis, quæ omnes & singula pro favore periculum suorum producant, & prædilecti esse voluntur omni meliori modo. Quapropter prædicto nomine præsentantur, & præsentantur quædam Illustrissimæ, & Reverendissimæ Dominationi R. Presbyterum Michaelen Cissilam, Sacerdotem civitatis & sufficientem, bonæ conditionis & famæ, ibi præsentem & acceptantem, in Abbatem, seu Commendatarium Monasterii, & Ecclesie S. Georgii de Scapulo prædictæ, cum honoris & digne soliti & cunctis, humiliter petentes ac ejus Reverendissimæ Dominatione, quod censuisti et sic iure, & de facto, & de prædicta iurisdictione illius Communitatis, & possessione ipsam, fidem faciat pro hanc credentiales litteras Illustrissimæ Domini vestri Papa, seu Reverendissimæ, ac Illustrissimæ, cui, vel quibus compati bullas in prædicta Abbatia seu Communitate in personam Presbyteri prædicti Michaelis Cissilæ, ut supra, præsentis, expectari pro anticipanda reali & corporali possessione prædictæ Abbatie, seu Communitatis.

Die Martii 3. Novembris 1604.

Auxilium Baroni Venitur Arrium, & Sac. Theol. Doctor, Episcopus Catharen. hodie post vesperas in Episcopali palatio examinavit D. Michaelen Cissilam cum examinatoribus separatim; & hoc in virtute præsentationis facta a Majori Consilio hujus magnificæ Communitatis sub sic &

Officibus proximæ præteritis, in Abbatem seu Commendatarium Monasterii & Ecclesie S. Georgii de Scapulo; & insinuat fuisse professionem fidei iuxta scripturam. Cui. Triente, decreta; & cumque invenirentur habiles, & idoneum, præsentem admod. Reverendissimæ D. Jacobo Bisanzio Vicario supradicti Reverendissimæ, Domino Laurentio Palestra, & Tryphone Bolza; minique Cancellario asseruerunt, & asseruerunt hæc rite & legitime esse facta &c.

Not Angelus Baronus &c. fidem indubiam facimus, & attestamus rem sanctissimam D. D. nostro Papa, quæ Illustrissimæ, & Reverendissimæ ejus Datarie, vel quocumque alia Illustrissimæ, & Reverendissimæ, cui vel quibus pertinet bullas ad insinuationem Ecclesiarum expedire; quod vacante in hac nostra diocesi Ecclesia parochiali Abbatia S. Georgii de Scapulo Gulsi acceptata, per admod. R. D. Philippum Daplovich Mon. Ord. S. Benedicti, ad Illustrissimam & Reverendissimam Domini Augustino Valerio, tunc Viscerem Apostolicum, nunc Cardinalem Episcopum, Vicarium, & Economum Administratorem Reverendi D. Vincentii Pasquale Abbatia, qui tunc curia, & annuibus fructibus, & præventionibus illius Ecclesie renouavit, cum consensu infrascriptorum Patronorum constituit, ut legitur in sententia prædicti Domini Vicarii, qui quidem D. Philippus præteritis mensibus diem suum extra Romanam curiam elapsus exiret. Quapropter affixi per nos, (ut in similibus fieri solet) monitionis editio ad valvas hujus Ecclesie cathedralis, infra debitum tempus comparuerunt coram nobis magnifici Domini Iudices, & Consilium Maioris Consilii hujus civitatis, repræsentantes, & personam tenentes Majoris Consilii Nobilium ejusdem civitatis, asserentes se esse patronos præsentium Abbatem illius Ecclesie, prædicentes pro favore iurium suorum, cum dilectione Illustrissimæ & Reverendissimæ Vicariatus, quæ alia publica documenta, quibus place dignoscitur in possessione, vel quasi, eos existere illi insinuationem, seu præsentationem Abbatem illius Ecclesie; cui eorum iuri deberent in aliquo non fuit derogatum; præsentantur, quæ videntur in Abbatem illius Ecclesie Presbyterum Michaelen Cissilam, Alumnus Collegii Clementini, morum ac veritatem meritis decertatum, & nobis prædicto eximie idoneum reperitum, & approbatum, in quorum omnium, & singularum robore, ac fidem hac munus vestre subscriptas, solisque vestre sigillo munus fieri fecimus.

Dat. Cath. ex aedibus Episcopalis die Luna 10. mens. Januarii 1604.

Cum quidem nomine Marcus ritus Rasciani mulierem ritus Latini docere la matrimonio vellet Episcopus veritus ne illa cum ritu erroris etiam Rascianorum conjungeret, atque ad eos ab sincera in Deum fide uxorem adduceret; potestatem inveniendi matrimonium cum muliere Catholica ei se facturum negavit, nisi non modo se Catholicum profiteretur, sed etiam iurandum dedisset se ad Latium ab Rasciano ritu transiitum.

Die Dominico xxi. Novemb. 1604.

Contrahendum cum ejus matrimonium inter Marcum quondam Nicolai de Orabovaz, & Mariam filiam Petri de Cositz, Reverendissimus Dominus Episcopus, qui supradictus Marcus est de ritu Græcorum Rascianorum, Stana vero Romanus ritus, noluit essentia prædictum matrimonium fieri, nisi prius supradictus Marcus iura-

Episcopus
Ange-
li de
Bis-
nazio

Rasciani
quidam
matrimonium
inter
canonice
Rito
Catholice
fieri
negavit
Episcopus
Rasciani
ritus
Latini

[illegible]

Stephanus Bosius Presbyter Graecanicus ritus ab Episcopo Cretensi ejusdem ritus ad vicem Caroli doctores Cathacenis missus fuerat, ut cum Christianis ibi erat, vicinis illis de sanctis legibus praecepta traderet, & sacra mysteria impertiret. Hunc in ejusdem Ecclesia, & victi possessione Hieronymus Buechia proximus ante Angelum Episcopum confirmaverat; & simul et Catholicum esse, ut par erat, idem Presbyter professus fuerat. Sed alter Presbyter ritus eidem Graeco Stephanus Alexin in ejus parochiam dictum impudenter invaserat; & quicunque ipsas domos seu familias ab ejusdem jurisdictione divellere, in ejusque sui Parochii usurpare per lumen temeritatem audebat. De injuria sibi facta Stephanus Bosius, quousque illi apud Angelum Episcopum, qui utriusque diem edixit ad conveniendum in coram episcopalem, ut pro se quicquid causam diceret. Audita utraque parte, secundum Stephanum Bosium ju-

Die 4. Februaril 1608.

Coram Aem. Illustrissimo, & Reverendissimo
Domino Angelo Baronio Episcopo Cathacen. com-
paruit Reverendus D. Stephanus Bosco Catus
Cartoli de villa Gregorij assensu &c.

Audita superascripta querela per Reverendissimum D. Episcopum supradictum, sedentem iuxta more sua solita consuetudine pro tribuisti, citari fecit superascriptum Reverendum D. Stephanum Alexin, ut die Veneti proxima futura, qua erit undecima superascripti mensis, comparere debeat coram sua Reverendissima Dominatione ad respondendum &c.

Die compoſiti comparuerunt ſupraſcripti Pref-
byteri Graeci eorum, ut ſupra, & expoſuerunt
eorum grammata. Preſentibus Sierbasus Alex-
ander ſalutis ait ſe uſurpaſſe ſupradictis domos,
& ſewillas, non ut eas uſurpaſſet ſibi, ſed quia
praſens perſona recuſauit ſe uelle recipere ſta-
tumenta a praſato Reuerendo Sierbasus Doſca &c.

Qui Reverendissimi fuisse prefato Reverendo
Superiori Axiu, non amplius se intromisit in
administrando Sacramentorum premissis antedictis
sanctissimis, cum non fuit de eius Paro-
chia; & si capitis prefatorum familiarium recu-
rent se velle recipere Sacramenta a prefato co-
muni Paracho Domini Superiore Episcopo, accedent
de Reverendissimo Dominationem suam ad alle-
gandas causas, quare id facere recusat, & Quia
Reverendissima Dominatio antdicti canis prohibet
se, punit de jure, aliter promissis in eius fu-
tura visitatione, si ipsi aut non se presentave-
rit, recusat adhibere, Idque mandavit prelati
Presbyteris sui parva sacramento ganguis-
quinta, ne aliter alium offenderet verbo, vel fa-
cto, & sub alius penis arbitratu suo.

Eodem anno 1609, Ecclesiam suam dicepsis, ^{procurator} ^{laicus} Latinas & Graecas illustravit. Sed ex Actis Episcopopalibus hujus illustrationis nihil habeo, nisi visitationem quatuor ecclesiarum, Disparum Virginis ab Angelo salutatae, S. Venerandae, S. Nicolai, quae ad Graecos, & S. Michaelis Archangelii, quae ad Latinos pertinet, his litteris commendatam.

Die 14. Novemb. 1601.

Admodum Illustrissimi, & Reverendissimi
Dominus visitavit Ecclesiam Annunciationis s.
V. de ritu Græcorum in Certoli, que gubernatur
a Presbytero Stephano Bosco de Zappa, qui
præcepit, ne se prepararet ad faciendum profes-
sionem fidei in manus ejus Dominus. Reverendissi-
mus juxta decretum Clementis Papæ VIII. qui
permittit continere, & proficere &c.

Die 3. Feb. 1666. Comparati D. Stephanus de
Cavali Præbiter Græci ritus, & Patarchus
loci loci de Cartoli, in concera ejus solita re-
pudicia, & ad ejus pedes genuflexi ewitit præ-
fessionem fidei Catholica juxta formam Clementis
VIII. ab eis propositam, & typis mandatis; præ-
sentibus Dominis Vincenstio Nob. Catharen. Palae-
to, Alexio, Catharen, Clerico Nicolao
Palma, & me Laurencio de Bagnais Secretario
de Consistorio.

Die 16. Novemb. 1608.

Admirabili Religioſiſſimo, & Reverendiſſimo Domini archiepi ad viſitandum Eccleſiam S. Petrum de villa Luſitana, cum filiis, & filiis Gracorum, abſoluteque cœteris, ſolemniterque pupilo brevitudo, in ea celebravit, inter alios, ratione non ſupra, in villa Caroli, quon in-venit fabricatorum de reventis ab annis quinquie-ſimica, in villa que dicitur Marci, que eſt in terra parva, & more Gracorum depicla, & tota lapidea, & quia parvitas eſt iniquale, juſſit Reverendiſſimi apparere, Patrociſ preſenti Eccleſie ſi Reverendiſſimi Martini Marceſis tunc loco, qui ipſi preſentatiſſime communitatiſ Apoſtoliſ Citeſiſſe, danieliter petitiſ conſignari in Patrochum, & tuncſi in Reverendiſſimo Epileſpa Cathariſ, qui illi juſſit, ut prius ſe preſentent coram qui Reverendiſſima Dominatione pro facienda profeſſione ſidei more Gracorum, qui Eccleſie Romane, et Romani Pontificis obediunt, & qui promiſſiſſe pariter mandatiſ habet, quia quidem juſti ipſiſ, Eccleſiaſ nullum debet recuſare, ſed qui juſti illius recte, preſentet illi pro quancunque familia amicitiaſ obſolubris fruſcenti, & obſolui, ſed juſticiaſ vial ſuſciſ, pro Miſſis vera celebrandiſ ſolventiſ duas ſolidas Penſion. Familiaſ autem ex via Graci monaſteriaſ computantur, que modo edificat ſunt Eccleſiamſ aut ſupradictam, que tantummodo indiget tello & parimento. Non debet Eccleſiaſ baptiſmum, ſed more Gracorum ante filios baptizare ſolent, debet campanieſ uniceſ cum campana, & eſt bene clauſa, nec habet ſuaſ pro aqua brevitudoſ, offerunt Patrochiſ, quod Graci ſentit in anno tam brevitudoſ, & ipſe tam conſolentur domiſ in ſcalcoſ vitreo, Carſ Procuratoſribus, et Communitas illiusſ curam gerit. Vere omnes Patrociſſiſ ſciunt Patroſ, & de, & Crede, & juſticiaſ docent, et docentur, & quiſ familiaſ docentem non habet, docet ipſe Preſbiterſ iſenaris.

Die 27. dicti accessit Reverendissimus Dominus
ad visitandam Ecclesiam S. Michaelis Archangeli
loci praefixi, & absoluto cometerio, benedictio-
ne

que solemniter populo, celebravit in eodem Ecclesia, quæ est Laticorum, & est edificata ab hac triginta & quinque annis incirca a duobus Fratribus ritus Latini loci Viran de Barguoli, videlicet Stephanus, & Juro Teiposa, quam tamen non deturam, nec fecit, an sit consecrata, est tota lapidea iuvulata, verumtamen parva, seu potius cretiorum, seu succellum, & parvis pila, habetque altare parvum lapideum, super quod solet celebrari a Latinis, & Græcis; quem tamen Reverendissimus ampliare iussit, & parvum est satis accommodatum. Caret campanis, nec habet aliquod requisitum ad celebrandum, sed erat Parochus Latinus, tunc Guardianus S. Mariæ de Scapula, deserti suum omnia requisita, qui tamen presentis annus non est debite fuerit officio suo, expropter infirmitatem, ut sibi prebatur de Parocho: qui Reverendissimus promissit illi providere, hac tamen ratione, ut ipsi quæque provident quibus stipendium vivere valeat, male sustinet de parvo Parocho Franciscano, cum sit proprii capitis. Ecclesia habet januam, sine tamen fere, & clare, & iussit Reverendissimus prædilecti quoniam primum fieri. Magna pars Parochiarum scit Pater, Ave, & Credo, quibus Reverendissimus iussit, ut qui illa scilicet, ceteros docere non dedignetur tam viri, quam mulieris. Nullum habent Procuratorem Ecclesia, sed omnes indifferenter illius curam gerunt.

Die eodem in eodem loco visitavit Ecclesiam S. Nicolai ritus Græci, quæ est antiquissima, & pluribus locis depila, ex parum constanti mutatur ruinam; est parva, lapidea, habetque campanile cum campana, & aliam Ecclesiam prope ipsam recte transiit pro laicis, & satis compacta; & iussit Reverendissimus eam accommodari. Habet vicum altare lapideum parvum Græcorum more; & nullus habet redditus, sed propter elemosinam sustentatur. Populi pro maiore parte sciunt Pater, Ave, & Credo, & se invicem docent, ac docentur; non habet necessaria ad celebrandum, sed solent Græci Sacerdotes ea penes se tenere, qui sustentant a parochiis, ut expositum est in Ecclesia S. Venerande. Non habet Procuratorem, sicut nec cetera Græcorum Ecclesias; curam tamen illius gerunt ad presentem tres laici. Cæter baptisterio, & Græcorum more baptizantur infantes in Ecclesia iuvenum. Huius Parochus ad presentem est idem D. Marcus, cui Reverendissimus præcepit, ut supra &c.

Die 27. mensis Decembris comparavit coram admodum Illustrissimo, & Reverendissimo Episcopo Cathacen. Marcus de Marcus loci de Luffizza, & in eius palatio, & camera solita residentia ad ejus prædilectum emisit prefationem fidei &c. præfationis infra scriptis videlicet magnifico D. Vincentio Telegrius Palvoda Nob. Cathacen. Andrea Facori Palvoda de Luffizza &c.

Anno 1608. Venetias profectus Angelus Ecclesiam S. Secundi, quæ incendio conflagravit, restituit solemniter ritu consecravit; ejusque rei legendi in marmorea tabula monumentum, quod ex Dec. 9. Monument. Ven. Eccl. pag. 21. huc deferimus.

Petrus hoc Dei templum a labe incendiis, atque ruinæ restituit, cum prius ad honorem S. Erasmi Episcopi sub die 25. Septemb. Festum dedicationis coleret, in crastinum Christi Transfigurationis a Fr. Angela Barosa Catarino Astitit ad gloriam S. athlete Secundi F. Domi-

nico Codalo de Urcis Monasterii Præfata, at D. Petro Rotti rogantibus, consecratum est, atque Insalgentis exornatum. Anno D. 1608.

Cum autem annos amplius septem hanc Ecclesiam sapientissimè administrasset, anno 1611. ex decreto Pauli V. ad Ecclesiam Clodiensem regendam migravit, de quo Vincentius Maria Fontana in sacro Theatro Dominicano: Cathacen. Ecclesia in Selavonia sub metropoli Ragusina (Baronici) P. F. Angelus Baroniæ Fontana, Conventus S. Domini alumnus, præfatus, vir doctus, & cordatus, postquam magistris studium manus cum laude in Conventu nostro Bononiensi exercuisset, qui Romam vocatur, ut socii Magistris sacri palatii officio fungeretur apud Joannem Mariam Brissibellensem, ex eo ministerio ad Catharensem promotus est a Clemente VIII. circa annum 1602. (biennio post ex tab. Conf.) in qua Ecclesia laudabiliter sedis usque ad annum 1511. quo die 3. Octob. a Paulo V. ad Clodiensem Ecclesiam translatus est. Ferdinandus Ughellus 13. Augusti in Episcopis Catharenibus, 13. Octobris in Clugienibus translatus fuisse scribit: auctor vero notæ ad marginem apposuit translationem Clodiensem ad diem alteram, & tricesimam Augusti affixit; sed aliam epocham significat Arceus ex literis translationis datis anno Incarnat. Dominicæ 1611. pridie Idus, nempe die 11. Septemb., quæ in archivo Conventus S. Domini servatur. Ejus mors incidit in annum proximum 1612. mensis Septembris.

HIERONYMUS II. EPISC. CATH. XLVII.

Hunc itidem civitas Venetiarum, & sanctissima B. P. Domini familia Episcopum Catharenibus dedit, Sebastianus Rolis viro genobili & Comitis de Lugano, & Melena Gritti Veneta matrona gentium. Patria fuisse Patavinum alii tradunt, Venetum alii; recte tamen notavit Joannes Baptista Maria Conteroni in dissertatione de Episc. Justinopolitanis ex Ordine Prædicatorum assumptis: Patavinum Hieronymum nostrum forte dixit eo, quia domicellum Patavi tradit tunc temporis Ruffægeus, ut satis lausit laudari Robertus Ruffa (in historia familia sua) qui & refert Sebastianum parvem Hieronymi in ea civitate satis esse die 27. Septem. 1576. & in pernegatione S. Justine templo terra fuisse mandatum. Venetum potius alii scripsere Hieronymum Venetum, post factum patris obitum, commoverent, ac matrem suam, ut diximus, nobili Veneta, & patre Sebastianus Ruffa ab præclara merita Venia civitate donato, ut ex bino constabat diplomate Tristi Duci Veneti, in quorum uno die dato 18. Martii 1580. vir dicebatur de republica nostra optime meritis; altero vero eodem anno die 26. Martii Eques aureatus instituebatur. Post fratris obitum, qui eodem Hieronymi nomine Dominicæ institutum possessus vir excellens Dominiæ sacre D. Domini militia nomen dedit 17. Idus Decembris ejusdem anni in Veneto Carnobio, cui ab eodem S. Dominico cognomen est. Inde Bononiam missus, ut Philosophia, ac Theologia studiis vacaret, hic absolutis, Sacra Theologia doctor fuit, inquit Contareni: Quibus vero subsequenti statim tempore fuerit aditus numeribus, cum filivert coevi, non novimus. Hæc solummodo ex memoria

Hieronymus Rolis
Ep. Cath.

Angulus
consecravit
Ecclesiam
S. Secundi
Venetis
1608

in *sepe Roberti Rufae Cisterciensis historia*, & ex epistola Petri Petracchi *historia ejusdem occupatoria deprehensio*. P. Hieronymus anno 1609. *Conventus nostrum S. Steudum in insula prope Venetias prefectorum fuisse, ac monasterium Commissarii Sanctae Generalis Inquisitionis prototo Petrarum duntaxat laudabiliter fuisse persuntum*. Triennium prefectorum P. Hieronymi acceperunt quoque Flaminius Cornelius Tomo VI. Decade 22. de Venetiis Ecclesiis. Interim translato ad Claudiolum Ecclesiam Angelo Bironio Amittus Catharensi, Paulus V. ob eximium Hieronymi doctrinam, & singularem virtutem illum Episcopatu dignum iudicavit; & anno 1611. 5. Decemb. providit Ecclesiam Catharensi de persona Hieronymi Rufae Ord. Praed. Veneti, Sac. Theol. Mag. Plurim autem fuisse humanissimae praedam moribus, & sanctam eorum sectam velle, sed iacuos, in gentes amato animi, cessavit Thomaeus Memorensis Episcopus, addiditque, auctore Contareno superius laudato, Marcum Cornelium Patavinum Antistitem carum in primis, ac familiarum eum habuisse, quos sepe opem in Episcopatu caris sustulerunt, ac peregrinis Transalpina, veluti sibi designati Cooperatoris, a sua fuisse quod veram illi fateatur, cum nimirum Hieronymus infolus Iustinopolitanus suscepit. Anno 1613. ad eam cathedralem S. Tryphonis Iolemi ritu consecravit, ut Cornelius, & Contareno docent. De his vero, quae fuisse pro retinenda iurisdictione in Caltrum novum jurisdictione Episcopis adversus Episcopum Tribonensem, vide quae dicta sunt superius in Episcopis Rhizintinibus. Novum autem a suscepto Episcopatu annum egibat, cum hanc Ecclesiae nunciū remisit; eumque idem Pontifex Paulus V. non Gregorius XV. quod Morerius, Nidius, Cavalierus, Armanus & Bremondus reddunt, ne titulum episcopalem ab omni curatione vacuum gereret, Ecclesiam Iustinopolitanam praefecit. P. F. Hieronymus Rufa Patavinus ejusdem provinciae, & Conventus (S. Dominici) nobilis alumnus, Catharensis Episcopus evasit die 5. Decemb. an. 1611. Paulo V. promovere; a quo ad Ecclesiam Iustinopolitanam translatus fuit an. 1620. relictis successore Jacobo Pamphilo Clodienfi. Hae Vincentius Maria Fontana in Theat. Sac. Domini. cul. & Contareno coelestis F. Joannes Dominicus Armanus in Monumentis selectis Conventus S. Dominici Venetiarum: F. Hieronymus Rufa, quem alii Ferrarius, alii Patavinum sciunt, Dominicanum vestem totalem in cambio castris anno 1582. die 22. Decemb. Bironem missus est, ut tyrocinium religionis egeret: quo expleto, professionem emisit pro totius Conventus, Iustinopolitanus Dominico Billovo Priore, aliisque Patribus, & aliorum, Disputat debet ab alio Hieronymo Rufa fratre eius, itaque eadem alumnus, ad Ordinem assumptus anno 1580. Rite integro viro, ac probatissimo. Angeli Bironis ad Ecclesiam Clodiensem translato, Catharens Episcopus milititer Hieronymus: Paulo V. anno 1611. Ecclesiam ante Iustinopolitanam affinis regendam a Gregorio XV. (a Paulo V.) an. 1620. die 29. Aprilis. Hic translatio annus, quem praestitit hunc Armanum Morerius, alique superius citati fuisse notant 1621. ex actis Consistorialibus confirmabitur in inferenti Episcopo Jacobo.

JACOBUS EPISC. CATHAREN. XLVIII.

Civis, & Presbyter diocesis Clodienfis, five Clugienfis, cognomento Pamphilus, five Pamphilus, ex oppido Caltri Aggeris; cui Paulus V. Ecclesiam Catharensi decrevit. Anno 1620. 15. Junii providit Ecclesiam Catharensi in provincia Macedonia (id est Albania) sub dominio Reipubl. Venetorum vacanti per resignationem factam a Hieronymo Rufa, de persona D. Jacobi Pamphili Presbyteri Clodienfis diocesis. Ne biennium quidem integrum praestitit, morte sublatum Venetiis xvii. Kalendas Maji, anno 1622. Ferdinandus Ughellus ex uno duos fecit Episcopos Josephum Pamphilum, & Jacobum Pamphilum; sed utrique eodem anno attribuit; Lombardus in Archiep. Barent. part. 2. hunc Josephum appellat.

VINCENTIUS EPISC. CATHAR. XLIX.

Familia Buccia inter Catharensis generis nobilitate, & majorum gloria illustris est. Hinc originem traxit Vincentius, quem ex Canonico adis cathedralis Episcopum fecit Gregorius Papa XV. Anno 1621. 5. Decemb. providit Ecclesiam Catharensi vacanti per obitum Jacobi de persona Vincentii Buccii Canonici della Ecclesiae. Vitam & Pontificatum perdidit aique ad annum 1630. Hunc Lombardus presbiter superius laudatus Jacobum Vincentium nominat. In ecclesia hinc Rhizintici, haud ita longe a Perastio, imminebat quidam scopulus, five insula exigua pennis totis habitata, ubi templum est Virginis Drisparae, tum ob arbes, & insignia miracula, tum propter concursus populorum illuc vel supplicandi, vel gratias pro beneficiis acceptis agendi causa adventantium, longe celeberrimum, quod Perastii ex arsis communi edificaverant, & dotaverant; caeterum totum ex marmore confectis, artificum scalpro elegantiae elaborato, cognominari solet S. Mariae de Scalpello. Iuxta Presbyteri nominandi, qui ex Templo custodire praestitit, & sacrum quotidie facit, est praes Conventus Perastinum, quod eidem attributum, vel confirmatum fuit, ut ajunt, anno 1603. a Michaele Priolo Episcopo Viceino, Visitatore Apostolico, cum Ecclesiam Dalmatiae inviteret atque iussaret. Itaque Perastii anno 1620. Vincentium Episcopum adveniens, coram illo constituitur F. Seraphianum ex Ordine S. Francisci, quem Praetorem, & Reclam ejusdem Templi elegerant, ut eum approbaret. Compararent magnifici Christophorus Tacchis, Dominicus Dentuli, & Lucas Marcovich nomine Nicolai Stieppi Capitanei totius magnifici Communitatis Perastii coram Reverendissimo Domino Vincentio Barceba Episcopo Catharensi; & nomine illo elegerant Capellanum Ecclesiae S. Mariae de Scalpello fundata, edificata, & dotata a praedicta Communitate, R. P. F. Seraphinum de Lipsa Ord. Min. Offerre per decem annos proxime futuros, qui ibi serviat pro Capellano, vigore facultatis attributa supra nominata Communitate per Illustrissimum & Reverendissimum Dom. Dom. Michaelem Priolum Episcopum Viceinum, & Visitatorem Apostolicum in tota Dalmatia; quae sit illius presentatum, & non alium Reverendissimum Dominum Episcopum praedictum confirmari, & approbati. Dat. Cath. die 27. Aprilis.

Vicentius
Buccia
Episc. Catharensi
Temp. a
Maria de
Scalpello
Reclamans
confirmatus.

reconstruit
et Ecclesiam
Iustinopolitanam.

Concurren-
tia de jure
patronatus
& iustitie de
decimis
& Abbatie
S. Georgii
inter Catha-
renses, & Regali-
nos.

An 1626. Erat tamen inter Perastinos, & Catharense controversia de hujus electionis jure, quæ non ita facile componi posse videretur; nec levior inter utroque his, atque disceptato- dum vigeat de jure itidem dilectissimi Abbatiss Perastini S. Georgii, quod jus, ex quo Canonibus & Sacerdotum Georgianum Monachis adeptum viris ecclesiasticis commendari cepit, Catharensis majori auctoritate, & potentia freti semper usurpaverant, ac retinebant. His itaque temporibus Abbatiss dignitate, ac munere præerat Templo Georgiano Michael Cifilla vir eximie doctrine, & pietatis, idemque Concionator egregius, quem Hieronymus Rufus Episcopus plurimum favebat, & nulum esse arbitrat gradum ecclesiasticæ Hierarchie tam sublimem, quo Michael dignus non esset; et, cum is diem supremum obisset anno 1636. contentio illi ætatis exarset & exacerbatis utrinque animis, jam ad arma, & rades spectabatur utrinque. Verum poris questione ad Venetum Senatum delata, hic de consensu partis utriusque illud jus patronatus ad se revocavit, sedatque dissidium, anno 1647. Damianum Silipsum elevit, ac presbyterum Perastinum elegerat, ac nominavit, Abbatem S. Georgii. Ut vero utrique & Catharensibus & Perastinis gratiam Senatus referret, his quidem possessionem S. Mariæ de Scapello adjudicavit, jussu nominandi Presbyteri, præstendique hunc ad Mariam confirmavit; illis vero decreto Senatus xv. Kal. Decembris anno 1654. concessum fuit, ut in posterum nobiles adolescentes binos Patavium mitterent, ubi per quinquennium litas operam darent, attribuitis ex publico ejus civitatis vestigali, argenteis annui in singulos septuaginti. Nunc vero ex Notis Canonici Gregoriani Perastini quidem eligant, Senatus vero electum Abbatem confirmat.

Quid Catharensis
dissidium
cum Perastinis
huc iustitie
ecclesiasticæ;

Aliud præterea dissidium hoc tempore intercessit Clero Catharensi cum Patribus Franciscanis de Observantia, qui jamdudum pœna possessione obtinebant Templum, & Canonium S. Mariæ de Scapulo, in insula parva finis inferioris Catharensis, Canonici Castellini S. Georgii de Alga inde abire coactis, quibuscumque turnas olim & magnis contentiones habuerunt, ut duximus in Tryphonem Episcopo Catharensi. Sed ante annos circiter decem Turcæ, live piratæ locum illum ex nec opisato adorti incenderant, ac diruerant: quare F. Hieronymus de Bergamo, qui tunc præerat ei loco, vir eximie virtutis, & observantissimus disciplinæ Franciscanæ, Templum, & Monasterium excolatis priorum hominum subditis reedificare cepit. Ostitit tamen Episcopus, live illius Vicarius, & Clerus Catharensis; agebant enim hujusmodi ædificationem non religionis, sed cupidum amolationis causa instituta esse, ex eaque non parum detrimenti capere tum agros vicinos quærendum civium, tum vero pœnarium, & sylvam quondam mensæ episcopalis. At moram, & impedimentum huic operi fanaticissimo injeçum ægre feriebant incolæ trium pagorum, non ita lato interjecto mari ab ea insula, live scopulo disjuncti, qui ædem illam Marianam insigui petebat, ac frequentis colere, & ibidem sacris interesse, ac divina mysteria percipere solebant. Causam tamen suam, & jus suum persequi apud Episcopum non audebant, a quo nihil æqui, bonæ imperatæ

posse specabant: quippe qui ædificium illud non relictum sua putabat interesse. Itaque ad Sedem Apostolicam confugere decreverunt orantes, obsecrantesque, ut aliquem ex Episcopis, aut viris ecclesiasticis illarum partium sibi arbitrum eligeret, & iudicem daret, qui de toto illius controversiæ statu cognosceret, & pro eo, ac iustitia, & æquitate pollularet, instantiam ferret. Urbani VIII. benigne supplicum preces excepit, & ejus causæ cognitionem Vicario generali Episcopi Budensis delegavit, his ad eum litteris datis.

Urbani Episcopus Sæcræ Sæcrorum Dei dilectio filio Vicario Ven. F. nostri Episcopi Budensis in spiritualibus Generali sal. & Apost. bened. Sæc nobis dilecti filii Universitates, & domini Lustice, Bugditch, & Barde terrarum dioc. Catharensis, petitione monstrant, quod cum alias domus a Sclavis B. Mariæ Scapelli nuncupata, Ord. FF. Min. S. Francisci de Observantia nuncupatorum dictæ aiet. in præstoria Dalmatiana cum omnibus suis manibus per barbaros, & Turcas a decennio & ultra devastata, combusta, & diruta fuerit, & novissime cum maxima pietate instantaretur, ut in pristinum usum omnibus necessariis redigeretur per dilectum Hieronymum de Pergamo Præsidentem, & Guardianum dictæ domus; nihilominus Ven. Fr. nostri Episcopus Catharensis, seu dilectus filius, ejus Vicarius in spiritualibus Generalis, una cum dilectis filiis Clero Catharensi, sub prætextu, quod ascriptio sit ad annulationem, & restantiam, & in pristinum reditus sit in demum aliquam locorum civium viciorum, cum quodam pœnario, & sylvæ mensæ episcopalis Catharensis, prætextu, instantationem hujusmodi non esse licitam; illudque eorum Ordinario interesse habere fieri non possit pro parte carumdem Universitatum, & hominum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus causa, & causa, quem & quas ipse Universitates, & homines contra prædictos adversarios, omnesque alios cum interesse prædictos, super præmissis habent, & movent, habereque, & movere volent, & intendunt cum omnibus & singulis suis . . . dependentibus, & emergentibus, annexis, & connexis, itaque negotio populi, aliquibus Ordinariis illarum partium, audienti, cognoscendi, decidendi, hincque debito terminandi, cum facultate prædictos adversarios, & quosque opus fuerit, citandi, ejusque sui sententias, censuras, & pœnis inibendi, omnique, & singula, in præmissis, & necessaria, & opportuna faciendi, decernendi . . . & . . . & . . . præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque non obstantibus committere . . . demandare de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur unicuique iustitiam, ut decet, administrare cupientes, et Universitatem, & hominum prædictorum . . . personas a quibuscumque excommunicationis, suspensionis, interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quomodolibet latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum prædictum dantez consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discreti tui, cum, ut Universitates, & homines prædicti asserant, Ven. F. nostri Episcopi Budensis Vicarius ordinarius illarum partium existit, per Apostolica scripta mandamus, quatenus, vocatis ad id, qui fue-

de qua
conspicendi
da quibus
vixit
VIII. et
Vicarius
Episcopi
Budensis.

rit

allegnesetor, has litteras ad Praefides sacrae Congregationis dedit.

Emmentissimi Patres.

Mensis est, ex quo, Deo adjuvante, patriam appellavi, ubi iurisdictioni, benevolentiaeque singularis, quae toto studiorum meorum curia a sacra Congregatione fui profectus, memor, ut Emmentissimis vestris gratitudinis meae, ut patet est, si qua darem testimonium, de re in discessu meo mihi impositi, meliori cura diligenterque, quae potui, certiorum me feci. Et primo Peralli, quae mea patria est, & tanto laboriosa cura animarum, incredibile della malitia sacerdotum ex tot, qui antea fuerunt, neque domesticum neque externum, nisi Patrem quendam Ordinis S. Francisci, qui a nonis parentibus suscitabatur, invenit. Hanc vitam decedere voluit, ut in tanta visse animarum ubi auxilio foret; & ipse propter immensam pericula belli manere recessit. Solus ergo sacramento ministrare cepi, quae licet malitiae pro totum tempore omnibus ministrare non possum, quae possum facio tua Peralli, tum in proximis villis, quas in tanta sacerdotum pericula cura non commendata habeo; & sunt Morigna, Collagazza, Crostoviz, Jofez, Glogoviz, Crevilla, Velibichia, Grashoviz, & quodam alia simul cum civitate Tartarorum Catharum Novum dicitur, ad quam durante praesenti bello libere accedere non possum. In quibusdam ex illis villis habitant soli schismatici, in quibusdam vero Catholici permixti schismaticis; numerus vero Catholicorum schismaticis valde inferior est. Gens est ancilla, & Religiosis amica, sed cum multis ab hinc annis nullum sacerdotem Catholicum doctum, & raro indoctum habuerit, insuperiora est, multarumque nostra Fidei mysterium ignorantia laborat. Multo Religiosus habet, sed omnes ad unum fidei schismatici Graeci sunt, qui non minus, ac ipse populus in ignorantia caligine deservit. Omnes illorum errores, utinamque tolerari possent, praeter eam, quae detrahatur, & anathematizant sanctum Sacramentum, Primatum eius in terris praesens agerent. Ecclesias visitavi, quarum quasdam praesens dicitur invenit; in quibusdam vero, cum ingenuum Christi vel Sanctorum non reperissem, Graecos lignos erigere curavi, sed neque haec diu durare possunt propter continuas Tartarorum incursiones, in mea parochia erant paramenta diversorum eorum, pauciora, & praesens, ad Urbem VIII. P. R. missa: cum autem Turci anni clausi Perallum invasissem, paramenta illa, vasaque suppellectilia nobiscum Ecclesiarum abducentes, alio in modo coacti sunt in antea violati coloris, quae praesens parochialis tantum habet, celebrare: et in diebus Ascensionis Domini, Pentecostes, & solennitate Corporis Christi in ipso celebrassem, uti solito alibi, & rubet coloris data fuisset. Et quoniam Ecclesia illa nullum proprium deservit habet, sed solum elemosynis utinamque satisfaciunt, durante bello haec data per nos, & per meos Parochianos restituti haud possunt. Peralli invenit juvenem, qui vocatur Christophorus Cuviebie: hic nostra prima uxor, duxit aliam, quae pariter vocatur Maria Roshovich, conjugia nostra conjungit in secundo gradu consanguinitatis illa nostra conjungit. Rogatur, ut eos in matrimonio copularem, non habens talem auctoritatem, cum remissum hoc facere, praesens juvenis coram toto populo publicam protestationem fecit se velle ad schismaticos transire (qui libenter animo eos con-

jangerent,) sistere mediocriter requisitam dispositionem brevi obtinere, quod dubio, & faciet ad scandalum multorum, quibus tunc otiosa talia perperant, & deinde schismatico viro. Hanc causam scribis Emmentissimis vestris, ut si possibile esset, facultatem mihi, vel alteri a S. Sed. Apostolica impetrare, quae res pauperes de culpa suspensio iuxta S. Romanam Ecclesiam ritum in matrimonium copulare possem. Sicut &, ut ante etiam a Sacris Canonibus requisitam iurisdictionem posset sacra Presbyterialis Ordinis Paulus Roshovich Clericus, quem necum habeo in sacro Subdiaconatus ordine constitutum, agentem annuum aetatis 23. ad sufficientiam in rebus ecclesiasticis instructionem, qui mihi maximo auxilio foret in animarum cura, cui, & melius incumbere possem, & praesens, quod in meo iuramento promisi, & S. Congregationi me devotum. Idcirco ab eadem S. Congregatione vestra peto, ut solitis Missionarium facultates pro villa Morigna, Glogoviz, territorio Rfani, & Cuius novi mihi concedere dignetur. Et quo possum sacra rubrica Ecclesiastica ad majorem eorum Christianorum instructionem divinae rei facere, insuper eorum cura, ut sicut aliis Missionariis, ita & mihi pro dictis villis aliquas casulas edificandas curam dare pariter augeatur. Ego ipsarum curam habeo, & dum meae custodiam, ne a Turcis eripiantur, sicut & his clausis diebus suppellectilia casulam Ecclesiae S. Petri, cum ipsa Dei Matris devotissima imaginem, venerabili Sacramentum (probi deus) in terram ipsam. His necessitates Emmentissimis vestris exponere volui, et si quae alia erant cogentes in posueram, exponam, commendans pietatem vestram, cui propegit fieri Catholica cordi est, mihi & huius populi profuturam, ad majorem Dei gloriam, & Christianae fidei propagationem. Valete.

Peralli 4. Maii M. D. MDCLXI.

Emmentissimis Patribus

Humilissimus & Osequiosissimus per omnia Saecula
Aureus Zmajevich Abbas Perallianus

JOANNES ANTONIUS EPISCOPUS CATHARENSIS L.

Tragurii haethio loco natus, cui cognomen Sborovacio fuit. Romanus profectus, in Collegio de Propaganda Fidei Juris Pontificio & Theologiae studium. In utraque scientia lauream adeptus, & Sacerdotio initiatus in patriam se retulit. Scandone, Chiffa, aliisque in regionibus imperio Turcico subiectis, Christianos illarum regionum, concionibus habendis, catechesis tradenda, divinisque mysteriis imperitissime diligenter excoluit: & Turcas sane plurimos a Mahumetica superstitione ad Christi cultum traductos baptismi explevit. In huiusmodi operis evangelicum quindicim ipsos annos insumpsit. Illam Alexander VII. pro remunerandis maximis plurimisque laboribus, rei Christianae causa susceptis, ex Canonico, & Archipresbytero Tragurienti Episcopum fecit, & Vincentio Buchio in eadem Catharensem subrogavit: Anno 1750. 24. Julii providit E. d. Catharensi vacanti per eundem Vincentium Buchium, de persona Joannis Antonii Sborovicii, cum decreto, quod donec Episcopalis reparatio pro viribus innotaret, & sacrum sacra suppellectilia sufficienter instruat. Vix Pontificatum interat, cum ob Turcicam urbis oppugnationem plurimum sollicitudinis curamque sustinere coactus est.

V v An-

JOANNES
ANTONIUS
EPISCOPUS
CATHARENSIS

Tatez Ca-
strem ob-
sione, ap-
pagatipae.

Anno liquidem 1697. Bassa Chulmiz, & Bassa Bosina, exercitu celeriter comparato, illoc con-
tendunt, & castris collibus, qui ex propinquo
imminet civitati, inde torquentis compluribus
quater urbem aggrediuntur acceperunt. Jam ali-
quot dies oppugnatu sane acerrima temperat,
cum Antonius Bernardus praefectus classis Illy-
ricae, armatis navibus aliquot in sinum Rhi-
zonium invectis, tum auxilia, tum commercia
in urbem intromittit. Hinc vires oblesit,
animique adeo crevere, ut aucta indidem au-
dacia intendam etiam erumperet ad opera ho-
stium disturbanda. Perilliter tamen incepto
Turcis, sed praesente in dies magis penuria
cibitorum, quando neque in praesens ipsi ad-
modum sebat urbis potestate, & si trahere opo-
pogationem vellent, metuebant ne ad ultimum
isopie adderentur, haud ita multo post re-
sista obsequio abessissent. Hoc metu coraque
Joannes Antonius liberatus, in sollicitudinem
curamque Episcopalem toto pectore incubuit;
quam magis maxime agebat administratio die-
cesis Rhiizonis eidem commissa. Cum pro-
ventus mensa Capitularis tum ob alias calami-
tates, tum propter incuriosos Turcarum, &
loes discessu Catharenis ab indem occupata,
plurimum detrimenti capissent, Alexander VII.
regis Episcopi & Canonici anno 1662.
penultimum annum decemnum numerum ap-
gentium Episcopatu Feltrensi impositum,
Capitulum Catharenis ad decem annos decrevit.
Dum adhuc bellum Creticum fervebat, clavis
existit in Dalmatiam, qua nulla facilius & hor-
ribilior, aut ex bello, aut ex quavis ira ho-
minum accidere potest; anno liquidem 1667.
viz. Idus Aprilis die quarta hebdomadae, quae
memoria recurrit humane salutis morte Christi
Domini reparata, hora tertia ejus diei, ter-
ta ingenti concussa est motu, qui urbes al-
quot, atqueque prostravit, & Ragusum praefec-
tum urbem nobilissimum funditus evertit. Catha-
ri minus quidem damni attulit; ceterum
saepe ingentia & vicinis collibus divulsa strage
cediorum late ediderunt, publicorum maxi-
me, ubi oppressi homines ad trecentos, aut
saeculati plures vero domus, & earum loca-
tione aliquot redditus annui Canonici percipie-
bant, eo terrae motu corruerunt.

Joannes Antonius Episcopus duo potissimum
invenerat, correctione, & animadversione di-
gna, ut derelictum Catholicae religionis
& perniciem vergebant. Alterum erat infestis
plane incredibilis Calogerosum seu Monacho-
rum, & Presbyterorum ritus Rasciani, qui va-
riis in locis apud gentes ejusdem ritus monere
Parochorum fugebantur; alterum vero illud
erat, quod in ipsius Episcopi, nullaque fidei Ca-
tholicae professione coram, & palam prolata,
contra quam decreta Veneta jubebant, homi-
nes Rasciani passim mulieres ritus Latini in ma-
trimonio ducebant; ex quo periculum erat,
ne has illi, ut sepe acciderat, ad ritum, cer-
monia, & schisma Graecorum abducerent. Ne-
cessum Episcopos per se ipse, nulla fultus au-
toritate publica, emendare poterat; nam si quos
e hoc clero vel collegio Canonice viros in
primis doctos parochias Rascianis magistris re-
rum dreturum, & curandorum animarum dare
voluisset, hos illorum arrogancia, superbia, at-
que intractum Latini hominis odium respul-
set. Ad illa vero matrimonia impedienda po-
tatis ecclesiastica satis vicium non habebat;

neque ipse Episcopus suis edictis atque inter-
dictis quidquam proferret. Anno 1667. erat
Cathari Jacobus Laurentius Provisor extraor-
dinarius ab Senatu missus. Ad hunc igitur,
itemque ad Aloysium Foscarenum urbis Recto-
rem ac Provisorum Joannes Antonius Episcopus
confugit; qui ejus rogatu edictum communiter
fecerunt, & exilii, carceris, ultremis poenis pro-
posita restituerunt Calogeros, & Presbyteros Ser-
bianos, Episcopo initio vel invito, seminas
ritus Latini matrimonio jungere cum viris al-
terius ritus; atque hoc edictum ad omnes no-
minatim Calogeros & Presbyteros Rascianos
jurisdictionis Catharicae perferri jussit.

Alteri etiam malo consulere ac providere vo-
luit, quod ex ignorantia Parochorum ritus Ras-
ciani, gentium illarum saluti & Christianae
institutioni imminerebat. Itaque anno 1679. Pe-
trum Valerium Provisorum Dalmatiae atque Al-
baniae rogavit, ut Locum Boliziam Canonici
parochias Rascianae magistrum praeficeret,
suaeque auctoritate constitueret, qui eos de my-
steriis ac praeceptis Christianae religionis erudi-
ret, atque ad omnes parochialis officii munus
instrueret. Praeterea cum in villas ejus regionis,
quam incolunt Bogoslitchi, quidam Presbyteri
schismatice infestissimi, & pravis opinionibus
plebem Catholicam inficerent, eos per di-
ctum Praetorem expellendos curavit. In his tri-
bus edictis, quae modo commemoravi, potissi-
mum claret eximia Venetorum Magistratum
religio, ejusque tuenda studium singulare, quod
quidem semper viguit apud Venetos, vigetque,
ut plurima in eam rem Senatusexultula decli-
naret, ex quibus apparet maxime his curae fuisse
judicatos libi populos ab omni haeretica,
vel schismatica lae infestum levare; & cum
multi ex natione Serbiana sive Rasciana epa-
to solo vela Turcis expulsi, vel sponte abren-
tes, ne Turcica servitute praerentur, identi-
dem ad Venetos confugerent, illos quidem be-
nigne receperunt, illisque sedes & agros in Dal-
matia atque Iliria assignarunt, sub ea tamen
condicione, ut passio ista retinere, fidem Ca-
tholicam colerent, & Romanum Pontificem
tamquam Caput, & Summum Hierarcham Ec-
clesiae universalis agnoscerent, ejusque subiectos
se atque obediens praerent; quae igitur me-
ritoque Pontifices Venetosque Respublicam ti-
tulo Christianissima condiderunt. Illa ergo,
quae dixi Magistratum Venetorum edicta, &
cetera censeo, quae hic describantur, ex Italica
in Latinum conversis.

Decretum Aloysii Foscareni Rectoris & Pro-
visoris, & Jacobi Laurentii Provisoris extraor-
dinarii urbis & diocesis Catharicae. Pres-
byteris & Calogeri Serbians interdictum ne
in ipsius Episcopi Catharici mulieres Latinas
cum mulieribus praefatis Serbians ritus ma-
trimonio jungant.

Aloysius Foscarens Rector ac Provisor, &
Jacobus Laurentius Provisor Extraordinarius ur-
bis & agri Catharici.

De Presbyteris & Calogeri Serbians, qui
militiam praefatariorum, Perassi, Perzague, Stiv-
li, aliisque in locis nostrae jurisdictionis subje-
ctis commorantur, spectatissimi regimini praesent,
illud apud nos desit Catharici Episcopos gra-
viterque expostulavit, quod mulieres Latini ritus
cum ipsorum praefatis mulieribus matrimonio jam-
pridem junctas ab illis Catholicorum ad ritum
& consuetudinem Graecorum abduxerint, cau-
stra

Castell
Catharici
improvisi
Alexander VII.
feliciter.

Infestis
Presbyteris
pitis Ras-
ciani, &
schismatis
eodem cum
fidei Catha-
ricis.

Venetorum
studia po-
tissima, &
singulare
studium
Catharici
ritus.

Infestis po-
tissimis, ne
schisma
Episcopi
Presbyteris
Serbians
mulierum
ritus ma-
trimonio
jungere
cum Prae-
fatis Ser-
bians.

tra quam & Principis nostri auctoritas, & ju-
ta annua votant divini atque humani, & nunc
porro pergat idem fieri, insignique temerita-
tis atque audacia coarctant alii item Littori mu-
liceres istius nuptiis vitioque libidinis imptica-
re, contemptum admonitionum atque interdicti
Episcopi, qui ne hinc malo sane gravissimo,
reique Catholicæ perniciem æquidiam offerret,
nostram auctoritatem optime imploravit. Nos
itaque propè ad obsequendum ejus iustissimæ
pulsati, & officis præterea, Rudique adu-
lantiis ab omni detrimento servandi Catholici-
tatis, hoc nostro dicto edicto atque inter-
dictis Catalogi & Presbyteri Serbiani, quæ
infra nominatim recensimus, aliisque intra no-
vissæ jurisdictionis finis versantibus, ne impossi-
tum autem sui interesse, seu evangelium opera-
re hujusmodi matrimonii præbere; nisi illam
Latini ritus feminam seu virginem, cum viris
Serbiani ritus copulare cogerent, sine permissa
& facultate Catharæ Episcopi, ad ejus ar-
bitrium vni amoveri nequiret, cuiusque judicio
stare debent. Si qui vero hinc nullo non obtem-
peraverint, intelligant se tanquam perturbatores
publicæ quietis perpetuo exilio multandos; & si
forte in sacrum manus inciderint, carceri, aut
extremæ mancipandæ, ulliusque pro arbitrato no-
stro penitus affectandæ esse. Itæ vero, ad quæ-
summa & præcipua communis militum præcari-
um pertinet, scias suorum partium esse eorum,
qui in hac re deliquerint, nomina ad magistra-
tus deferre. Hoc igitur decretum exsequendum
sedulo diligenterque curantem Cataloger Daniel
Lazarebitch, Cataloger Sopronius ejus collega,
Cataloger Michaelis Iyemenos, sive Abbas Ca-
nobi de Piva, Cataloger Cyrillus de Tridina,
Presbyter Stepanos de Anslavoz, & Presby-
ter Comitis ejus filius, itaque alii omnes,
qui omnes jurisdictionis finibus continentur, Ca-
thari tertio Kal. Novemb. 1669.

Decretum Leonardi Veneti Rectoris, & Pen-
sionis urbis, & ditionis Cathacenæ. Subet
Presbyteri Serbiani Schismatici et villis Bog-
dichurum, & Cavati expelli, atque in
perpetuum.

Nos Leonardus Venetiarum pro Serenissima Rep.
Veneta Rector, & Praefectus urbis, & agri Ca-
thacenæ.

Hand fuit æcerbissimum animi sensu, ac dolore
acceptum, Presbyteri Serbiani, istiusque schis-
matici, apud Bogdichibus, & Cavatis domi-
cili habendi, & consuetudinis, ac familiarita-
tis cum incolis jangæda liberæ, impulsuque
licentia paulatim permitti, unde grave pericu-
lum, & magna perniciem publicæ, Catholice
religionis impendit: id quod plene, aperius
remit S. C. iam totæ sab anno 1491. prid.
Nones Julias latuit, observantque in hanc us-
que diem religiosissime, quo schismatici omnes ex
duobus illis pagis expelli jubetur. Mandatum
igitur Decretum istiusque villæ infra nomi-
natis, et si statim ad hanc decreti promulgatio-
nem Convent Presbyterum de Horabowarzo, cate-
chetice omnes, ipsi præterea sui, Serbiani
schismatici et sui finibus expellat, extermin-
ent, ejiciant; novissimæ vero illarum in poste-
rum nullam ad casum in istis villis, intrare
eorum cunctas evellere stant; itaque devan-
cliam tuam Decretum, qui mandata nostra
neglexerint, tum relique, qui ad ea exequenda
operam, auxiliumque conferre abierint, quo-
quaque hæreticorum militum, exilium, carcerem,

extremum, aliisque arbitrari velle penas illis
irrogandas esse. Hujus decreti executio mandatur
Decretum Bogdichibus, itaque Decretum
Catharæ, videlicet Stephanus Valislo,
Mico Ricco Valislo, & Rico Andria &c.

Dat. Cathari pridie Kal. Oct. 1672.

Edictum Petri Valerii Provil. Gen. Dalmat.
& Albanie. Presbyterum Latium Geni Pres-
byteri, & Monachi insulicenses, erudiendi-
que pacifici.

Nos Petrus Valerius pro Serenissima Rep. Ve-
netæ Praefectus Generalis in Dalmatia, & Al-
bania.

Pro ea cura, & vigilantia, qua nos dicit
divini cultus facilitas, reique publicæ, & Chri-
stiana utilitas prospicere, hanc sine ingenti
movere animadvertimus, in situm Grecum quan-
ta jam deinde sit labor, atque perniciem ex-
cessu Sacerdotum, & Monachorum ejusdem ritus,
qui rerum divinarum imperiti, & discipli-
nae ecclesiasticae rudis, ignorantie contra perar-
batur, & periter seiplos, atque illos, quorum
regimen suscipiunt, in æterna salutis discrimen
adducunt. Quare hinc malo sane gravissimo con-
sulendi, & providendi studio incipit, & præterea
Excellentissimi Senatui literis, fusisque ex-
citati, post alia remedia in eam exhibita, con-
sultissimas, ac decrevimus tibi, Reverende Domine
Luce Bolizza Canonice hujus alii catharæ
ritus, ejus integritas, & doctrina, & in rebus
gerendis prudentia nobis fatis, superque cognita
est, id numeris dare, atque oneri impare, ut
Sacerdotes, ac Monachi Græci qui in hoc urbe
commorantur, ad majorem insistent, discipli-
namque ecclesiasticam, & ad omne parochialis
officii munus diligenter erudit; & plane hanc
operam ceteris quoque impendat velim, qui in
egro, ac discessi Catharæ versantur, si quan-
do urbem adierint, vel cum illis colloquendi oc-
casione nullas fatis, illud tamen ipse repa-
tari hoc munere rite obdando id tibi commodi,
utilitatisque adveniant, ut & magnam a Deo
gratiam lares, & ad majorem suorum in tem-
publicam merita maximis hoc tuis factis curis
secedat. Neque amittas, si quando necessitas pa-
suerit, ad Comitem, & Praefectum civitatis
apud, auxilium causa confugere, ut verum novum
Sacerdotum, vel Monachorum ritus Græci ad
hanc urbem in posterum additas petas, & ejus
seleccia, & pravitate aliquid detrimenti capere
possit Catholica religio.

Dat. Cathari idibus Sept. 1679.

Anno 1672. tempore pensioni Iulienfium Canoni-
cis Catharenibus solvenda prædictum exi-
rat. Itaque Clementi X. supplicatum est, ut
pensionem ab Alexandro VII. decretam in alios
annos prorogaret; ad vero, quod postulaverant,
impetraverint, literis consignatum non inven-
nit. Superiori anno Andreas Zamajevichus Ab-
bas Persilinus remonitatus fuit Archiepiscopus
Antibarenfis, & Diocensis, quem Persili in
templo totius oppidi primario Gerardus Gale-
ta Archiepiscopus Dyrrachianus solemnem con-
secrationem pontificis initiavit: corpus consecra-
tionis, & tibi, ac tanti prædicti monumentum
perpetuum Persilini extare voluerunt in facello
maximo ejusdem templi ab lateri Evangelii su-
per tabellam Canoniceorum, ubi hoc elogium
marmoris incilum legitur.

D. O. M.

Andreas Zamajevich monitus, & honoratus
omnino, viciniam atque speciem exhibuit & pri-
mi

De m. Tere-
lytes Lati-
tus Græci
Presbyteri,
& Monachi
cathari præ-
dicti.

Andreas
Zamajevich
Abbas Persi-
linus, &
Antibaren-
sis.

mis aucti Roma in Collegio Urbano de Propaganda Fide scientiarum professor & alumnus, Philosophia & sacra Theologia doctus, evasit, & insignis Professor. Periculum rediit Abbas S. Georgii acclamatus, uti hodie Vicarius Apostolicus, Janique Sedis electus Commissarius expeditionum communem capisio favore sapientie, Vnde Clementis X. motu proprio Antihavensis Archiepiscopi Archiepiscopus reconvictus in hoc templo per Gerardum Galeam Dyrrhachensem Archiepiscopum v. Idus Augusti MDCLXXI. sacra mitra coronatus fuit, & regi Servia Primas declaratus. Viru tantorum laudum Vincentius Martonovich Praefectus, & Judex. Perasti ex communi consensu nomen tantum ad aeternam famam creverunt.

Carolinus
gavicus
Abbas S.
Georgii
Idus.

Perastibus pollutantibus, Petrum Taglisperam Senatus Vinctus Georgiano Templo Abbatem praefecit, qui, cum Templum, ac Cenobium ab eum, quem dixi, terramotum magna ex parte collapsam, & redditus illius valde imminutos reperisset, collatum sibi Sacerdotium recipere noluit, & Leonardo Veneto urbis Patroni auctor fuit, ut Senatus commendaret Carolum Francum Ruginum, & Monachum Congregationis Benedictinae Melitenis, virum perspectae probitatis, & sapientiae; quem Senatus Abbatem S. Georgii renunciavit anno 1677. prid. Kalen. Novembriis, facto tamen decreto, ne cui in posterum Sacerdotium illud tradere, qui ortu subiectus esset imperio Venetorum. Ante aliquot annos pax cum Turcis composita bello Graeco finem attulerat. Pacatis, quiesque temporibus impigre usus Joannes Antonius Episcopus ad mores Christianorum, quos bilicia, & militaria licentia infecerat, purgandos, & corrigendos totum se commisit. Civitatem, ac diocesim illustravit, & multa praestare constituit, quae ad incrementum divini cultus, & aequae salutem, & utilitatem committi sibi praecepserunt. Idem ab Aloysio Foscarenso iterum Rectore civitatis decretum imperavit, quo jubebantur Serbiani sive Rasciani, qui in urbe, ac territorio habitabant, dies illos colere, & celebrare, qui apud Latinos festi, ac religiosi habeantur, poena praenuntiata praepositis, liquis diebus illis cultum agerent, aut aliis servilibus ministeriis operam daret.

Marinum
patriam
ut scribitur
ut supra
ac Latini
dies festi
eandem La-
tinae Ecclie
fieri.

Modicum Aloysii Foscarenii Rectoris, & Provisoris ubi, & ditionis Catharenis. Dies festus ab Ecclesia Latina institutos, ac praefcriptos non solum a Latinis, sed etiam a Serbians ecclesiis, cuique iuber.

Aloysii Foscarenii Rectore, & Provisor urbis, & agri Catharensis.

Festum divinum cultus, & celebritas, qua nobis a Dio praecipitur ad recordanda divina in nos beneficiis memoriam, & iustas, ac debitas eidem gratias agendas, quemadmodum Episcopus datus civitatis pro suo singulari, perpetuae studio in re divina apud nos detulit, a plerisque in hac Catharensi territorio, ejus procuratoris Scenissimi, Maximalis Consilii auctoritate, ac munificencia nobis commissa est, non solum possum negligi, sed etiam palam, aperteque violari soler: quippe Dei cultus, debitaque adversus Ecclesiam obedientia posthabita, pariter cum Serbians sacratissimos quosque dies laboriosis altioribus, coenosis, arantibusque agris, aliisque servilibus operibus ab Ecclesia interdictis impie profanantur; quod, cum res pessimi

exempli sit, publicae scandalis, tum vero divinis indignationem iure, ac merito provocat ad facinus tam detestabile dissolvendum. Haec flagitia minime ferenda ne aulicum nostrum vehementer commoveat, ac perturbent, sit nos argere extimulante, ut ad comprimentem hanc sacrilegam audaciam omni studio, ac contentione incumbamus, ne iniquitas latius serpat, & quotidie magis invaleseat, itaque edicimus & denunciamus Dicant, ac Praepositi omnium villarum, quae nostra iurisdictioni subiacent, ut Latini atque hoc nostrum mandatum acceptent, incolas omnes utrinque ritus Latini, atque Serbiani in novum locum convercant, & nosse nominis, ac auctoritate notificent, ac denuncient Serbians aequae, atque Latini, ab omni servili, rusticisque altioribus abstinentiam esse omnibus illis festis diebus, quos Ecclesia Latina instituit, iuberque ab amibus religiose tolli; & qui eorum violaverit, huc quique ducatorum multam irrogandam esse, & multatim poenitentiam partem quidem illi contrivendum esse, qui eorum nomina detulerit, reliquam vero partem Solidaritati Sanctissimi Sacramenti in hac aede cathedrali iustitiae additum sit. Dicant porro omni aedifici evanescant, quicquid a nobis illis mandatum est, festulo, accurateque exequantur; decet vero ad nos accedere officii sui curam fac, ac diligenter perastis rationem apud curiam nostram educti, ut a quopiam suo delicto ignorantia praetulerit, illi mandata ipsi Deo obtemperaverint, intelligant, se carere, itemque, aliisque gravioribus poenis punituri esse.

Dat. Cathari vi. Idus Maji 1679.

Pacem ante annos fere tredecim cum Turcis redintegratam excepit bellum Peloponnesium, quo prospera res multa alia ex aliis confecta sunt, & praeter spem multa in Dalmatia, Peloponnesu universa Turcis adempta in Venetorum potestatem concessit. Quarto hujus belli anno, qui fuit aera vulgaris 1688. Joannes Antonius Episcopus, aetate ad senectutem propemodum extremam vergente, onus Episcopale, cui dritius ferendo non erat, sponte deposuit.

Joannes
Antonius
Episcopus
non dicitur.

MARINUS II. EPISC. CATHAR. LI.

Ex illustri, & patricia Catharensi familia Drago, juris utriusque laurea insignitus, Canonicus idem, & Archiepiscopus aedis cathedralis quem Innocentius XI. Episcopum edidit: 1688. 31. Maji providit Ecclesiae Catharensi vacanti ob liberam effusionem Antonii Sforzavicii de persona Marii Drago Presbyteri Catharensis cum Decreto, quod Archiepiscopatus, & Canonatus, quos in eadem Ecclesia obtinebat, vacaret eo ipso. Praefuit annos viginti, & aliquot praeterea menses. Initium suscepti Episcopatus ab his, quae ad religionem, & cultum divinum pertinet, faciendum censuit. Itaque visitationem aedis cathedralis indixit, quam magna cum cura, & diligentia peregit. Divorum Reliquias insepexit, & recognovit, de quarum antiquitate praenuntiatus, earumque cultu, ab antiquioribus sacrarii Praefectis hae responsa retulit.

Marinus
Draco Episcopus
Catharus aedis
Cathedralis
vixit.

Interrogavit, quomodo colantur a Fidelibus, & si de ipsis sit officium in hac Ecclesia.

Resp. Praefecta Reliquia habentur in maxima veneratione a populo, praefertim Caput S. Tryphonis, quod frequenter ad infirmos ex torrens de-

devotione solet deferri pro recipiendo spirituali subsidio a Divina claustrata per eius intercessionem, & insuper ipsam Caput cum amabam alit Reliquis publice exponitur ad primas vespere solennitatis S. Tryphonis die 2. Februarii. & ipsa die sollemniter, scilicet tertia ejusdem mensis, sollemniter cantata Missa a Reverendissimo Praefule, vel in ejus absentia a Dignitate Capitali, cum interventu omnium Regularium, & maximo concilio populi totius diocesis, & aliis ab extra ad sollemnitatem venientibus sollemniter deferuntur circum totam civitatem processionaliter, & ipsa die post secundas vespere restituntur suis locis.

Circa officia vero sic officium in illa die sollemniter S. Tryphonis de Communi unius Martyris, & celebratur cum octava. Idem in die natalis ejusdem 10. Novembris pariter celebratur officium ejusdem natalis sub ritu Duplicitis Majoris. Die 20. ejusdem fit de translatione Capituli, quando, postquam ablatus antiquitas fuit, & inde denue asseritum reportatum a Byzantio, sive Constantinopoli a quodam clero Catharensi anno Domini 1227. breviter felici reversionis, nomine Matthaeo de Bevali. Et in peregrinatione hujus rei instrumentum extructum fuit quoddam capitulum inherens campani veteris illa Ecclesia, a parte dextera Ecclesia, ubi tunc fuerat ara cum Crucifixo, super quam celebrabatur illa dies, & post mortem ejusdem Matthaei, illa ejus in mare penes partem majorem Ecclesia cathedralis a latere dextero collocata fuerunt. Et majores nostri volentes remunerari Mattheum dictum, eadem agrum insignem de ratione Ecclesie donaverunt, & ipsam immunitate omnis generis manerunt. Post autem destructionem terrarum fallam, distructa fuit ipsa ara; illa vero ejusdem Matthaei reposita fuerunt in separatione Ecclesia, ubi antea locata fuerant. Denique 13. Januarii, quando ejusdem S. Martyris Corpus huc perveit, post celebrationem officii die octava Epiphaniae, qua fit a Reverendissimo Capitulo ejusdem Ecclesie, cantabatur Missa sollemni cum primis vespere ab Reverendissimo Abbate S. Georgii in Gulpho cum interventu duorum beneficiatorum Ecclesie S. Mariae de Plumive; & superadditis Abbas tentat solvere libras triginta; eaque die exposuit capula argentea cum ossibus ejusdem S. Martyris, sicut die superaddita decima Novembris ejus Caput ex antiqua consuetudine. Fit etiam officium S. Maximi M. sub ritu duplicit die 30. Aprilis; ut aliorum SS. Martyrum fit aliud officium, vel commemorative, prater descriptos in Calendario Romano.

Conferuntur in eis, ubi olim Reliquia, privilegia suum civitati olim concessa a Stephano Rege & Imp. Servio in duabus purgamentis scriptis charactere Romano cum duobus bullis argenteis innatis, & duo caudabra parva ex chrysillo, & quodam alia, qua ejusdem Stephani dona esse creduntur.

Anno 1689. Marcum Pastrovichium Castro Novo Vicerum doraum prefecit, hinc hac de te literis datus vicinia prima Februarii diei Cum sacrasancti Canonis vigilantie, antiochitque nostra pastoralis Castro novi eorum commiserit, etiam Episcopo propiori, cumque Vicari eligendi necessitas inderet, ad quem opportuna praedictum antiochia fideles illi persugant, ne quotidianum hoc ad nos conveniendi incommodo graventur, per hanc literas te Marcum Pa-

strovichium Canonium, virtutis tua, innoxiam qua tuorum meritis probe perspicis, eligimus, atque constitimus Vicarium Foraneum Castro novi, quo debita iustitias audiat, & quoniam tibi pro consuetudine imperitum, Fideles illis & levamus offensa, & salutem. Dat. Cathari 21. Februarii 1689.

Martinus Episcopus Catharensis.

Et anno 1696. cum Proculus ejusdem Castro jussu Episcopi Catharensis abiret, Martinus auctoritate magistratus interposita, illum accipere impetum coegit, novisque literis jus suum persequi, fortiterque tueri in hac verba petiit.

Parochus Castro Novi me Praefulem suum agnoscere debet, ac revereri, donec aliter publica Principis consilio decessat: ita enim funt leges Sacri Concilii Tridentini, quibus & obsequium, & obsequium exhiberi jubet Serenissima Republica auctoritas: itaque perspicue declarant Principis decreta, qua post Castro Novi possessionem inviolata observari hoc super negotio volente Provisore Generales provinciae, jure tamen loci inviolandi exceptis: tum Majoris Consilii sapientes viri id quoque cognovimus habent, a quibus postremo hoc tempore interrogatur, ad quemnam pastoralis Castro Novi cura spectaret, libere respondit, ad me pertinere, donec aliter consulatur, neque in illis quibus obstitit, quin vehementer commotum est, ut in hac eorum accuratius intunderem; deinde re ita, & pastoralis Castro Novi regimine, cui ego semper praesul, integritas jam saltem descripti. Dat. Cathari Priu. Kal. Sextilis 1696.

Martinus Episcopus Catharensis.

Antiquam quoque consuetudinem solemnia precum, & acclamationum jamdudum intermissam longo intervallo Martinus revocavit; & formulae precandi, acclamationisque ad veterum exemplar ipse composuit, ac singulis annis die sacratissimo Epiphaniae Domini nostri Jesu Christi inter laudes divinas decantari iussit in hunc modum.

Formula acclamationum in die Epiphaniae.

Beatissimo Domino nostro Innocentio Papa Decimo, inter minores discordantibus nimis, Christiano viri saluati spero exopto fideri, ab eo, qui cuncta juvat, fortiterque disponit, in regendo sibi grege commisso consilium, & fortitudo, in conciliandis Catholicorum Principum animis vera prudentia, ac omnia vincens charitas, in expellendis haereticorum nebulis illius laeis radiorum, qua illuminat omnes homines, ac tandem in omnes mundi partes, ac nationes, depulsa barbarie, sacratissima Orthodoxa Fidei propagatio.

Angelissimum Romanorum electum Imperatorem Leopoldum, Caesarem Imperator Domini, virtutum omnium incrementis nomine agnare.

Serenissimo inclite Venetorum Republica Duci, ac Principi nostro Francisco Marsucco Catholica Religione zelatori vigilantissimo, iustitia, & pacis fovendae, & contra Christiane fidei hostes triumphos, & visoria.

Illustrissimo & Reverendissimo Domino Martino Draco Praesuli nostro dignissimo salutaris vigilantia, in laboribus constantia, diuturna salus, & gaudium sempiternum.

Illustrissimum & Excellentissimum D. Federicum Papaviam Resorem, & Provisorem benignissimum, equitatis, & concordiae conservatorem, verum affluens in providenda civitate

Solemnitas
acclamationum
cum
focundo.

sanctissimum, omnipotens Deus, sub tua sancta
protectione esse custodire agnare.

Illustissimo & Excellentissimo D. Nicolao Epi-
scopo Secundo Ascrivii, Casii Novi, & Epri
Provisori dignissimo, a villis contra Turcas
regimine suspensum, strenuissima stirpis generosa
seculi, maxime gravitate, & prudentia in ipsa
juventutis flore venerando, iustitia incomparabi-
li, rei militaris scientia, & civilis doctrina sa-
pientia erantissimo, in bellicis expeditionibus be-
roii fortissimi, Pontionum Republica zelantissimo
filio, antiquissimae patriae optimo patri, contra
haereticos villoria semper, & triumphus, a sabatis
fides, obedientia, & obsequium, a bonis omni-
bus laus, benedictio, & plausus, a Deo Optimo
Maximo profecta solus, calidissimae & irreversibilis
decorum assuetudo, & per constantem pacis, bel-
licae huiusmodi gradus, ac dignitatis Ducalis
fidelitatem.

Religiosi in Christo Patribus Canonicis, toti
clero, cunctis Nobilibus, ac universo populo hu-
jus civitatis tranquillitas, salus, & divinarum gra-
tularum abundantia, & benedictio a Deo Patre
Omnipotente per ipsam seculi saeculorum, Amen.

Dum vero ceteris quae accidebant, multa
illi, & graves conventiones fuerunt cum Calo-
gerys, & Presbyteris Rascianis, quibus tamem
in officio continendis praesto fuit auctoritas,
& praesidium Senatus Veneti, Magistratusque
Dalmatiae. Ac primum quidem in possessionem
aedicola S. Lucae, quem ad collegium Virgini-
um S. Mariae de Angelis pertinere constabat,
penetare invaserunt; & nequidquam avertente,
ac deterrente Episcopo, summa cum pertinacia
retinebant. Virginiem quoniam dilata est ad
Ducentos, & Senatum, qui Danieli Delphinio
Provisori Generali per litteras imperavit, ut
se diligenter cognita, quod juri, & equitas pos-
sederat, Provisori extraordinario Cathari exa-
gendum mandaret, gereret, severae admo-
nitioni, nequid novari iniret, sed jura, posses-
siones, ceteraque omnia in antiquum statum
restitueret, ac retineret: ipse vero etiam at-
que etiam caveret, nequid detrimenti vel ge-
neris ruius Graecis, vel Patriarcha Pechinensis
Religioni Catholicae inferret. Epistolam Da-
nIELI Delphini Provisori Generalis Dalmatiae
ad Provisorem extraordinarium Cathari Italicae
descriptam hic Latinum subiecit; acque enim in
haec, ut alibi paulo post describendis, & in sa-
poribus sua descriptis Veneta religio, & pia-
tus luculenter appareat.

Epistola Danieli IV. Delphini Provis. Ge-
ner. ad Aloysium Marcellum Provis. Extraor-
dina. Catharensem. Senatusconsultum exequen-
dum corret, quia caverit, nequid incommode
afficeret catholico Augustorum confectio, live
amplificatio templi S. Lucae a Serbians in-
choata. Patriarcha Pechinensis conatus cohibere,
nequid ad periculum Religionis Catholicae mo-
lister.

Daniel IV. Delphini Episcopi, & Provisori Ge-
neralis Aloysio Marcellio Provisori Extraordinario
Catharensem.

Virgineis consoli Catharenses ab Angelis deno-
minata per suam Procurationem suppliciter ad Si-
crissimum Dilectum confugerunt; expulsi a
injuris, ac temeritate Monachorum Serbians vi-
tus, atque solliciti, qui rei novae in consue-
tione Serbians templi S. Lucae molientes ejus-
dem catholici jura violant, & commodis obstant,
argue ad huiusmodi injurias propulsandam Sere-

missi Ducis, & auctoritatis publice patro-
niam, optimeque implerant. Cum igitur Excel-
lentissimus Senatus negotium dedisset Rectori ur-
bis Catharense, qui nuper magistratu abili, ut
ea de se diligenter, ritque cognosceret, & ad
Senatum referret, post accuratam deliberationem,
consultationemque habuit de his, quae ab illa
comperita, & relata sunt, regium diploma tra-
ctum tunc. Novas Maji praetextibus ad nos trans-
misit, quo jubebatur exerce, ac providere, ut quid
novi moliantur, atque rei omnis in totum, quo
hactenus stetit, statim permanet, vel in eum,
unde divisa est, praedium locum, & statum re-
stituantur. Id vestre providentiae, ac sapientiae si-
gnificandum censuimus, ut, cum rem praesentem,
oculisque subjactam habeatis, omni tantum, &
deseritate adhibita amoveamur cunctis quicquid
nova molitionis contra jura, suscite extrallum
est, & ne ultra progrediantur, obstitant. Obser-
vatis etiam perpetuo velum, & quae diligentissi-
me motus omnes, consueque firmitatem, &
Patriarcha Pechinensis, nequid agant, vel mo-
liantur, ex quo aliquid detrimenti Catholicae Re-
ligio capere possit. Huc itaque prudentiae vestrae,
vestroque singulari Catholica rei reverentia studio,
etiam atque etiam commendo, ac Principis pia
voluntas, atque intentio nulla ex parte seque-
ratur. Atque nobis perspicua exculcator. Dat.
Spalati vii. Kal. Julii 1696.

Nec dubitandum est, quin Ducis, ac Sena-
tus mandatis diligentissime obtemperatum fue-
rit, & Calogeryorum audacia repressa, injus-
tiae conatus repulsi.

Com post mortem Lucae Bolizza, quem Pe-
trus Valerius Provisori Generalis Dalmatiae, ut
dictum est, Perichis Rascianis inductis, igna-
risque monachis parochialibus exequendi magnitudo
praeserret, illi ab Latinis doceri dedignarentur,
eorumque magisterium proferri abhorrent,
Jussim a Ripa istum Provisori Generalis, ro-
gatu Martini Episcopi, Valerianum addum va-
lere jussit, & Iosephum Geromettan Archidia-
conum, itemque Bernardum Litam Presbyterum
ad cathedrales deliquit, qui Parochos
illos sacra doctrina, Sacramenta consue-
ndi & confuendi scientia, animarumque curanda-
rum artibus erudiret. Item Jussim dixit,
ut omnia, quae a sacrosancto Concilio Triden-
tino praescripta sunt ad matrimonium legiti-
me, & rite celebrandum, atque a Rascianis,
atque a Latinis servarentur: reuic praeterea,
sive mulieres Latinas cum vicis ritus Graecis
et, sive homines Latinos cum feminis Graecis
matrimonio jungi, nisi antea Episcopus de hac
re certior factus, huiusmodi matrimonii inen-
di potestatem permittere. Utrumque edictum
Italico sermone compositum Latine reddidimus.

Decretum Petri Valerii fuit accessit Jussim
a Ripa Provisori Gen. Dalm. & Albaniae
confirmat, & renovat: & Latinis Presbyteris
duos eximia prohibitatis, & doctrinae consti-
tuit, qui Sacerdotes, & Monachos Graecos ad
curam animarum electos de rebus ad fidem,
& parochiale munus pertinentibus diligenter ex-
diant.

Non Jussim a Ripa pro Senatus Republicae
Pia Generalis Provisori in Dalmatia, &
Albania.

Cum Illustrissimus & Excellentissimus Eques
Petrus Valerius decem noster seculum ipse repu-
taret, quam gravia detrimenta divinis cultui,
reique Christianae saepe afferat insectis Sacerdo-

Calogerys
provis. gen.
extraordina.

Uices
provis. gen.
extraordina.

De Pro-
visori Gen.
extraordina.
publica
calogerys.

Epistola
provis. gen.
extraordina.
publica
calogerys.

tum, & Monachorum Græcorum ritus, qui necessarii doctrinæ prædicationi debent, & regularum ecclesiasticarum plura rantes, seipsos pariter, & eos, quibus præsent, in æternæ salutis discrimen conjiciunt, divinæ gloriæ laudæ, & pijs ab Excellentissimæ Sanctæ incitationibus impulsus provide, ac sapienter Latinam Sacerdotum perpiscit doctrinam, & probatis deligit, qui operam dantes eruditissimi, institutisquæ Græci Monachi, ac Presbyteri, quibus rei divine, & Christianorum Græcorum in hac urbi commorationem procuratio demandatur, si parum cum jampridem obierit, res sacra, & Christianæ iterum apud Græcos usque, quibus ætate, incommodis, & incitationibusque efficit, & laborare capis. Itaque tam salubre institutum, hanc ita longo intervallo intermissum, revocandum, & a nobis quoque usurpandum esse censuimus.

Quocirca huic muneri sane gravissimum præfatus dignissimus Adamus Reverendus Dominus Josephus Gerometanus Archiepiscopus, & Bernardus Litani Presbyterus datus ad cathedram, de quorum fide, doctrinæ, & prædicationis idoneis auctoribus satis nobis est perceptum, quos hortamur etiam atque citam, ut operi tam sancto, ac salubri omniis suam industriam, ac diligentiam impendant.

Insuper igitur, id sibi negotii datum esse, ac in doctrinam, moreque Sacerdotum Græcorum inquirant, & an muneri, quod illis committitur, idonei sint, cogitent, ac dijudicent; neminem vero ipsius nolite, nobisque intervoluntari potestate administratum suscipere, sicuti carentque prætoris, ut, dum illos de rebus ad parochiales officium rite exequendum necessariis pariter, ac peramantur eruditi, erroris pariter, pravæque opinant, si quas forte in eos irrepsisse compertum, ex illorum animis penitus erellant. Neque solius civitatis munus suum in ea re operam circumscribas, velis, sed amplius quodam charitate, & industria opita, passimque directis compellantur, necesse est; & sicuti opus facit, ne omittant a magistratibus, atque aucto a nobis, & successoribus nostris auxilium fidei, operaque accedere, ut nemo in posterum, quia idoneus sit, ulli Græcorum pariter ad suam, aliorumque prædicationem præstent. Illud pariter sibi certo persuadent, hoc munere rite, & recte abeundo magnam se inferens gratiam tam apud Deum, tam apud publicam Religionem, ac pietatem, quæ nihil habet augustinæ, quam ut & Dei gloria augeatur, & Fidei Catholica integritas sana tella servetur. Dat. Carthæ Nonis Septemb. 1701.

Atque
etiam
quidem.

Decretum Justini a Ripa Provisoris Dalm. & Alban. quo, gravissimum penarum comminatione interposita, omnibus utriusque ritus Latini, & Græci interdicte, ne aliam matrimonii inuendi rationem inquirant, nisi quæ a Concilio, & sacrosancta Tridentina Synodo præscribitur.

Nos Justinus a Ripa pro Serenissima Republica Veneta Theologus in Balutia, & Albona.

Sacrosancta Concilio, & præfata Tridentina Synodus certis auctoribus, solemniter ritus, præscriptaque formula præscripserunt, quibus matrimonium celebrari oportet, eo consilio sane laudabili, ac omnem hujus Sacramenti, comminationis illicitis, violandi occasionem dominam frangi, ac malitiam edicere, omnesque auctoritates

verterent, qui arii solus & matrimonium elandit, & contra leges initii, quique nota inuissolubili, & sanctitati ejusdem Sacramenti efficere possunt, hanc speciem gravissimæ leges Sacrosanctæ, quibus ejusdem Concilio Canones accurate observari iubentur, diligenter caveant, ut quis regulari, & formula a Concilio præscripta nullo ex parte negligat, vi, & auctoritate sacrosanctæ magistraturæ adhibita ad consuetudines illicitas in re tam gravi, prædicatione abusus extirpandos. Nos itaque pro eo, ac debitas, libenter, studioseque excepimus hac de re quæritur, & gravissimæ observationi Illustrissimi ac Reverendissimi D. Archiepiscopi, qui omni cogitatione, curaque in administrationem provinciam sibi concessit incumbit, & nihil volentius capis, quam perniciem quorundam licentiam, & audaciam servissimæ legibus sacrosanctæ, qui, deceptis Patribus, contemptis Ecclesiis, & Antistitem deest, sine rectificationibus necessariis, sine prævisis promulgationibus, sine præfatum sacrum permissum matrimonium contrahere solent, quod fieri omnino non potest. Expropter & sacris Canonibus, & Sacrosanctæ voluntati, qua impero diplomate XIII. Kal. Apr. ad nos dato satis aperte declaratur, ut par est, obtemperantes decernimus, ac jubemus hæc noster litteræ ant eum Decretis Concilio, & Veneti Sacrosanctæ ubique promulgari, itaque omnibus, & singulis deinceps salutari, quicunque, fallacis, ac deceptivis abusus, ritibus, & formula a Tridentina Synodo constitutis præscriptis, elandit, & ipsa ecclesiasticorum Præfatum matrimonium celebrare in posterum audent, quod omnes leges plenissime verent, in eos animadvertimus in carcere, exilio, trivium, horarum multatione, aliisque penis pro arbitratu vestro, ratione habita persequamur, & delictum: quibus quidem penis obnoxios esse volumus, non solum qui hujusmodi convivia intant, sed etiam eorum auctores, complices, reles falsos, ceterosque omnes, qui aliquid operis, vel consilii, vel paritatis ad hæc spurias, clandestinas, damnatasque conventiones contulerint. Hæc autem legibus, ac penis obstrictis esse decernimus omnes utriusque ritus Latini pariter, Græcique. Quia immo edicimus, atque interdicimus, nequis Patribus, vel aliis Sacerdos de ipsius Patribus licentia ant Græcis cum Latine, aut Latine mulieres cum Græcis rite matrimonio jungat, Episcopis ineluctibus, aut nos permissis: qui fecerint, eisdem, quas ceteri supra omnino, penas subeant. Et cum a multis in hac re tam gravi gravissime peccatum sit, quorundam peccator, idcirco nobis, ac successoribus nostris in hujus decreti violationes severius etiam animadvertendi integram potestatem reservamus; ut pœna illis inflicta ceteris terrari sint, atque exemplum, & hujusmodi nimis, perniciosa, ac sane intoleranda licentia omnino exhibeat. Hoc vero decretum ex Italico in Illyricum servorum converteri jubemus, nec solum in hac urbe, & ejus agri præcipuis pagis, villisque promulgari, sed etiam ad omnes hujus provincie magistratus transmitti, ut divulgatum ubique ab omnibus accurate, sanctique observetur.

Dat. Jadræ v. Kal. Octob. 1706.

Com vero id plurimæ Mariæ interest, cuius diæcesim hujusmodi abusus licentius peragrabant, Priori Justini suis litteris sane

omni.

Ex hunc
idem epi-
scopum ad Ma-
gistrum Ep-
iscopum.

officulis & Veneti Senatus voluntatem, & de-
creto hoc eidem communicavit.

Epistola Justini a Ripa Prov. Dalm. & Al-
banum ad Episcopum Catharensium.

Pages in hunc litteris incisa, quam signo
nostro impressam tibi transmitti, Illustrissime ac
Reverendissime Domine, decretum eorum auctoritate
nostra quodvis iuxta illas sanctiones ve-
teres, ac recentes Excellentissimi Senatus, quibus
ratio, ac formula matrimonii inveniunt praescribitur,
quasi ab omnibus diligenter servari oportet.
Negatum item a me animi est Illustrissimo
Istis civitati Prov. Dalm. ut huiusmodi decretum
evulgandum, & extendendum caret non solum in
urbe, sed etiam in pagis, villisque omnibus,
qua ad illius administrationem pertinent: jubens
praeterea illas a Parochis de solo in frequenti
conione notum omnibus fieri ad sacram adem
consuetudinem, & plane, atqueque declarari, ne-
quid unquam, siquid deinceps in hac re perca-
verint, ac primum subterfugiat, huius decreti
ignorantiam allegare possit. Mirum ergo te ob-
servantiam praestiteris, ac confinis.

Dat. Jastera Novus Januarii 1706.

Justinus a Ripa.

Erat praeterea ingens Marini cura, atque sol-
licitudo, ne Sacerdotes extranei, praeterquam Gra-
canici ritus, parochias regendis praesententur, a
quibus contemptum satis habebat gravis detri-
mentum Catholicis Religionis: plerumque allata
fuisse; tum illud valde exoptabat, Gracis Ep-
iscopis Gracas fidei diocesis Ecclesias invisendi
sui omne, atqueque primarii in Veneta Dalma-
tia Magistratus licentia, omnino abnu-
mque, cum illorum adventu dissidia, turbasque
religionis causa saepe exorirentur, quo pub-
licum diocesis, provinciae tranquillitatem
inturbabant. Quare Justini Provincie pte-
te, ac sapientia fretus utrumque obtinere eni-
te contendit: cuius gravissimis oblationibus
Prov. annuit, & publica auctoritate hoc ex-
dictum promulgavit, quo vetitum est, ne ex-
traneis, & alienigenis parochias atque sacerdo-
tis mandentur.

Ut omnis incommoda, & scandala evitentur,
que ab causis Illustrissimo & Excellentissimo Do-
mino Justino a Ripa pro Serenissima Veneta Re-
publica Prov. Generali in Dalmatia, & Al-
banis satis cognita, & perspectis occurrerent,
si extranei, & alienigeni parochiarum pro-
curator, & Sacerdotia Latini pariter, Gracique ri-
tus destruat, hoc edito caret, & scilicet, ut
neque in hac provincia vel parochia, vel Sa-
cerdotium ullum seu Latini, seu Graci ritus sa-
scipiet, admissumque, nisi Praetorum imperio
subiectus sit, & ex eodem ortus loco, in quo
huiusmodi parochia, sive Sacerdotia sunt consti-
tuta. Praetoribus vero, cunctisque omnibus,
qui iam habent egritatem, concessione ecclesiasti-
ca praescribitur, siquid unquam voluerint, edi-
cit, atque denunciat eorum nominum argenteo-
rum, quos Reges veneti, nullam subeundam
esse, aliasque parat, quos pro sua potestate, &
voluntate insignenda esse iudicabit. Vetus praeterea,
interposita eorumque penarum comminatione,
ex alienigenis, extraneisque hominibus praepo-
sitos parochiarum sodalitates assenti, vel in easdem
quaspiam ascribi, quia solita domicilia ha-
beat in urbe, sive oppido, in quo huiusmodi so-
dalitas regitur. Hoc decretum jubet ad magistra-
tus transmitti, qui illud & promulgandum, &
accurate exequendum curabunt.

Justinus a Ripa.

Datum est hoc Decretum die nona Octobris
anni 1707, & paulo post publico S. C. proba-
tum, confirmatumque fuit Venetis 111. Nonas
Novembres ejusdem anni, addito interdi-
cto, ne Episcopi Gracis iniqua Magistratum
Gracas Venetae diocesis Ecclesias jure, ritoque
episcopali lustrare liceat.

Cum in territorio Castri Novi, & Ròzini,
aliisque a te commemoratis, Religio Catholica
plerimum detrimetur ab Episcopis, & Calogis
schismaticis accipit, curam & cogitationem di-
gissimam tue pietatis, tunc singulari in rem
Catholicam fidei suscepisti, ut hinc nullo con-
fiteri, & providere. Cum enim multis fidei fuit
in eadem fere formalis, ac sententiam Senatus
emissa, quibuscumque omnino coheret interdictum
illud, quo vetuit Gracis Veneta diocesis Ec-
clesias ab Episcopis Gracis fidei auctoritate, ac
licentia Magistratus primarii istius provinciae la-
strari, aequum plane fuerat, ac necessarium ve-
tera decreta renovari, & eorumdem executionem
urgeti; illudque praeterea edito caret, & san-
citur, ut nequis extraneis, nequeque dominati-
onem exemptis seu Latini, seu Graci ritus praesententur. Tunc itaque erit, in te tam gravi
nihil vigilante, curaque praesententur, ac
omnis omnibus periculis, atque incommodis, fan-
tissima nostra Religio ab omni detrimento sancta
cella teneatur.

Alterum Justini a Ripa interdictum de Gra-
cis Episcopis, cuius memini S. C., delenda-
mus; extat tamen eius epistola data xxi. Kal.
Januarii ad Praeforem Extraordinarium Ca-
thari, qui Veneti Senatus voluntatem videm si-
gnificat, & ad ea terranda, quae publicis Di-
creta praescripta fuerant, atque sancita, illum
studiose in haec verba adhortatur.

Senatusconsulti eodem die facti alterum caput
erat, auctoritate publica approbati, ratumque
haberi, quidquid a me tantum, praesententur
fuerat ad comprimendum schismaticarum conatus,
avertentisque a periculis religionis Catholicae: vi-
debatur ne Gracis Episcopis Gracas Venetae diocesis
Ecclesias invisendi, lustrandique potestas fieret;
nunc aliunde Gracorum Ecclesiarum Praepo-
siti, nisi e Venetorum regione, ac provinciae ad-
fiscantur. Ex ipsi S. C. verbis sane gravissi-
mis, quae infra subiunguntur, pro vestra sapientia
intelligere poteritis, Excellentissimo Senatus vel
maxime veri esse hanc nostram cautionem, praes-
criptionemque servari, ut vili praeterea necesse
sit addere ad vestram industriam, & providen-
tiam excellentiam &c.

Sub initium huius saeculi, cum in aliis Ita-
liae regionibus, tum Romae praesentem ingentem,
& horrendum terroremque existerent. Clemens XI.
ad placandam divinam indignationem
universis populis Italiae & insularum adscen-
tum preces, jejunia, aliisque pia opera & pla-
cularia indixit, quibus qui rite perfuncti es-
sent, illa plenam ab omni poena divinae iustitiae
pro delictis debita liberationem ex aeterno
Ecclesiae concessit. Ut ad alios Dalmatiae Ep-
iscopos, sic etiam ad Marinum Antistitem Ca-
tharensium diploma pontificum misit Archiep-
iscopos Amasei apud Venetos Legatus Sedis A-
postolicae. Fuerunt qui negant hoc diploma
& privilegium extendi posse ad civitatem ac
diocesis Catharensium, ac ne ad ipsam qui-
dem Dalmatiam; quippe quae neque intra fi-
nem Italiae, neque intra nomen insularum
adjacentium continebatur. Hanc falsam opinio-
nem

& Gracia
Episcopi
ad invisendi
Gracas Venetae
diocesis
Ecclesias
permissum
inducunt

Ex Pro-
prietate
eius ad
pro-
prietatem
adit.

Dalmatiae
Episcopi,
& inter
alios
tam
venerabili
tam
conspicui
by in
Castro
Bosconi.

nem ut disceret, & si quibus infunderet, civium animis extimeret, Marinus Episcopus Juvenio scripto offendit vocabulis Italice & infularum, quæ Italice adjucent, ex Hyllo Curia Romæ Catharum etiam Dalmatiamque comprehendit idque plurimis exemplis & superiorum & recentiorum temporum memoris repetitis non solum confirmavit, sed etiam ad veritatem plene præfuit. Itaque Catharenes deposita omni dubitatione, ut maximo illo beneficio ex thesauro Ecclesiæ depreto potirentur, quæ Pontifex præscripserat, calce pieque obierunt. Marcus Radonitus Archiepiscopus itemque Vicarius generalis, cum ictumtum fecisset, quadringentos argroteos Venetos legavit, & eorum perpetuo fructu vicenos singulis annis contibuit jussit ut de Presbyteris, qui festis diebus in eadē cathedrā sub primam sacrificium de mysteriis ac præceptis Christianæ Religionis rudem ignarumque populum doceret. Hujus solum Presbyteri eligendi ius penes Episcopum esse voluit. Anno 1708, Marinus, jubente Pontifice Maximo, Catharenum cum Episcopatu Corycæ Melanæ commutavit.

FRANCISCUS III. EPISC. CATHAR. LII.

Civis & patritius Sibenicensis ex illustri domo Parichia, disciplina Dominicanæ alumnus egregius, magister sacre Theologiæ, & Inquisitor generalis Dalmatiae adversus hæreticam pervenit; cui Clemens XI. Ecclesiam Catharenam decrevit an. 1709. prid. non. Majas. Sex ipsos annos lumina cum laude præfuit, usque debitum grati animi obsequium rependimus bene de nobis merito Antistiti, non est silentio prætereundum, quantum Franciscus egregiam operam juverit, & strenuos labores P. Philippo Ricepti, cum Catharensium diocesium sacris missionibus obiret; qui jam tunc opus illud molebatur Illyrici Sacri deservit, quod nos adhuc persequuti sumus, cuiusque in vere conditor & parens extitit, ut in præfatione primi Tomi fuit dictum est. Eadem autem Francisci in Philippum voluntatis testes sunt perhonorifice literæ, quibus suam eidem opem, & auctoritatem contulit, ut uberes ex hoc Apostolico excursu in animarum adjumentum fructus consequeretur; ex his subjunctis ex ipso Francisci Episcopi exemplari descriptas.

P. Francisci Parcyb. Ord. Præd. Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episc. Catharen.
Exaltavit spiritus noster in adventu A. R. P. Philippi Ricepti præconis Verbi Dei venerabilis Sanctitatis Jese bidenia die, qua promissam Spiritui Sanctum Salvator noster in filios adoptionis effudit; quapropter præfatus gaudii provincialis Diocesis ob uberes fructus in salutem animarum ex Apostolice præfati P. laboribus prodiosus tota hæc diocesis exultat; hinc nos queque, qui sensuimus in lacrymis omnino nostris passim spirituales, ut predicatione Evangelicæ præfati P. adhi in exultatione metamur manipulos pacis, que superat omnia sensum, etiam concelebrat, (ut nos solatium, & beneficium animarum contingat) facultat omnes &c. exercitia spiritualia docere, etiamque sui sancti ministerii opera, prout in Domino judicaverit expedire, peragere. Quam rursus Apostolicum &c. In quorum fidem &c. Datum Cathari in palatio nostro Episc. die 15. Maji 1712.

P. Francisci Episc. Catharen.

Qui mense Majo anni 1715. vita decessit.

SIMON EPISC. CATHAREN. LIII.

Parentibus Turcis ortus cum esset, a puero Christianis sacris initiatus est; ab Græcis patriciis, in quorum fidem ac clientelam receptus fuerat, cognomen accepit. Romæ in Collegio Neophytorum humanis divinitque litteris operam dedit, & Philosophiæ sacreque Theologiæ lauream promeruit. Presbyter factus ad Ecclesiam ac diocesim Macarsicensem adscriptus fuit, deinde aggregatus ad Collegium Canoncorum adis urbana S. Hieronymi, quæ ad Nationem Illyricam pertinet. Huic Clemens XI. Episcopatum Catharenum contulit: 1716. 3. Martii providit Ecclesiæ Catharensi vacanti per obitum Francisci Parich de persona Simonis Græci Presbyteri diocesis de Macarsibus Canonici Collegiata S. Hieronymi Illyricorum de urbe. In urbe sibi committendum censuit, dum bellum Turcicum deservierat, quo Dalmatia quoque ardebat; & anno proximo exente, in templo S. Marie in Cosmedin altare Christi nacentis titulo inscriptum solenni ritu consecravit, ut epigraphæ ad ara cryptam apposita declarat.

Clemente XI. P. O. M. Brevis. An. MDCCXVII. die XXIII. Decemb. Feria P. Consecratum est hoc altare in honorem Nativitatis D. N. Jese Christi per manus Reverendissimi in Christo P. D. Simonis Græci Episc. Catharen. qui singulis fidelibus in die anniversario consecrationis hujusmodi ipsum visitantibus XL. dies de vera indulgentia concessit.

Idem Clemens Simonem Catharensi ademptum transtulit ad Ecclesiam Ferentinam vi. Idus Junii anno 1718.

HYACINTHUS EPISC. CATHAR. LIV.

Natus est Jadera parte Florentino, cui Zenoberto cognomen fuit, & matre Jaderina. A prima adolescentia nomen dedit in Dominicanam familiam, & provincie Jaderensi adscriptus fuit. Philosophiæ ac Theologiæ magistrum obtinuit, quod magna ingeni, doctrinæ, eruditionis laude gessit. Multis & illustribus sui Ordinis præfectoribus egregie sanctus ad sedem Catharensis ascendit an. 1718. v. Kal. Julii ex decreto Clementis XI. ut in sua ad eum epistola: Cum Ecclesiæ Catharensis ex ea quæ nos nuper Ven. F. nostram Simonem Græci Episcopum super Catharensis, nunc vero Ferentinum a viculo, quo distat Ecclesiæ Catharensi, cui tunc præerat, tenebatur, de Vener. Fratrum vestrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & Apostolicæ potestatis plenitudine absolventes, cum ad Ecclesiam Ferentinam certo tunc expremo modo Palloris solatia destituta, de simili consilio, auctoritate Apostolica transivimus, prædicandum ipsam ibi in Episcopum, & P. Floren, per translationem hujusmodi sic Palloris solatia destituta, nos ad provisionem ipsius Ecclesiæ Catharensis celerem, & sollem, in qua nullas præter nos hoc vice se intrinsece parat, sine potest. reservatione, & decreto obsequiatori supradictis, ut illa longa vacationis exporator incommodis, paternis & sollicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de prædicando eidem Ecclesiæ Catharensi personæ utilem, ac etiam fructuosam cum eisdem Fratribus nostris habuimus.

*Simon Græci
Episc. Catharen.*

*Id. Episc.
Ferentinum
translatum.*

*Hyacinthus
Zenoberto
Episc. Catharenus
ex diploma
Clementis XI.*

diligentem, decessit ad te. Ord. Fr. Prad. de le-
gatione maritimo, & Catholice, huiusque
parentibus in civitate Iakensi oritur, atque tunc
anno 39. elicitur, & pluribus annis in sacro Pra-
dicatorio Ordine constituitur &c.

Anno Incarn. Domini. 1718. v. Kal. Julii Pon-
tifi. nostri anno 18.

Altyoshi
aperte
voluntas

Anno proximo, mense Junio Catharum ven-
nit, quem clemens, populusque obviam progres-
sus ingenti leticia, & gratulatione excepti,
sanctisque acclamationibus ad aedem cathedra-
lem deduxit. Cum exquisita rerum divinarum
scientia singulari praeclatitate, acutiusque in-
dustriam conjunxit. Tanta erat ejus constantia,
& firmitas animi, ut liquid, se bene per-
fecti, sapienter crederet, nulla ratione se
ab eo deduci pateretur: quin immo illicpta
negotia, quae ad Dei gloriam, & salutem ani-
marum precibatur, in seum usque periclerant
urgibat, nullique difficultatibus, vel in-
commodis deterrebatur, quomodo praclare com-
placere pateretur. Paterna charitate omnes com-
plexus, omnibus benefecere studuit: sed illi
maxime dolebat, quod propter exiguum pro-
ventum mens episcopalis neque egentium, &
miserorum socia subvenire, neque aedis ca-
thedralis indigentiae consulere posset. Ad ut-
ranque sublevandam duobus illud Sacerdotis
donaverat Clemens XI. altero in Brizienti, al-
tero in Genetis diocesi: verum utriusque
redditus tenuioris erant, quam necessitas pa-
uperum, & Ecclesiae postulabat. Itaque summa
illi in omni vicio, cultusque parsimonia adhi-
benda fuit, ut ex his, quae libet, sicutque com-
modis detraheret, alienae egessit succurreret.
Vehementissime autem animo commoveri opti-
mus Pastor, suique gregis amantissimus, & in
communibus calamitatibus praecipue quodam do-
lore angli fovebat, veluti anno 1729. cum mis-
sivos calores maximos, & siccitatem diuturnam
exceptis horribilibus tempestas, fœta turbiditas,
fulminibus, & celo tonante, ac fulgurante
locus ille, in quo inclusus asservabatur tor-
mentarius polvis, de celo tactus cum esset,
accensa vis illa sulphurea tanto fragore, atque
impetu erupit, ut tota urbs contremiscent,
aerisque complures ex motu concussa corruer-
ent, vel apertis rimis fœdum in modum haur-
erent. Homines ad triginta tectorem ruinis op-
pressi, amplius trecentos male fauciatis se-
rent: ad huc imbris manini nobis effusi
vias, plateas, domosque humiliores inundarunt,
& aqua, limoque oppletis apothecis, ac mer-
cedibus corruptis, ingens negotiatoribus detrimen-
tum intulerunt. Gravi, & miserabili calu-
deformata civitas, strages hominum, tectorumque
ex irreversibili memoriae optimum Praefulem as-
pexit, qui statim ad nomen stratum placandum
supplicationibus, precibusque publicis indixit, &
civium animos ex calamitatis periculis & as-
siduos tum blanda oratione, tum omni, qua-
cumque potuit, ope recreavit.

Ne Presby-
teris cati-
on 20
pateris
D'austris,
in d. ara
Episcopi
an d'austris
in d'austris
in d'austris
Episcopi
Episcopi

Dum hinc Ecclesiae praesent, lata pridem Ju-
lii a Ripa Praeforis Generalis Dalmatiae, &
Albaniae decreta, quibus cautum fuerat, ven-
torumque, ne Presbyteris extraneis parentia, aut
sacerdotia Venetæ ditionis administranda com-
mitterentur, neve Graeci Episcopi abique Pro-
visoria Generalis consensu Graecæ Ecclesias la-
zare auderent in Venetorum provinciis sitas,
novis Venetæ Senatus licentis renovata, atque
confirmata fuerat: addiditque praeterea, Gra-

ecos Episcopus ab inviscendis Graecanicis ritus
Ecclesiis per suos quoque Vicarios omnino in-
terdictis esse, nisi expressa ejusdem Senatui li-
centia id illis fuerit permittitur.

Litteræ datæ sunt ab Aloysio Mocenico Vene-
torum Duce ad Vincentium Vendraminum
Provisorem Dalmatiae, & Albaniae, quarum pat-
tem hic describo, omisso ceteris, quæ ad rem
nostram non spectant.

Fragmentum epistolæ doctis Aloysii Moe-
nici Venetorum Ducis ad Vincentium Vendraminum
Provisorem Dalmatiae, & Albaniae: ne
Presbyteri alienigenae parochiarum curam ha-
berent in Venetia ditione, neve Graeci Episcopi
per se, suove Vicarios Graecæ Ecclesias in
Venetiæ provinciis inviscend.

Aloysius Mocenico Dei gratia Dux Venetiarum
Nobili & sapienti viro Vincentio Vendramino
Provisori Generali Dalmatiae, & Albaniae, Fi-
delis dilecti salutem, & dilectissimi affectum.

NOTA
est
Ducis.

Hinc pro tua sapientia animadvertas velim,
quomodo studii, operisque adhibuit deservit tam
insistens a Ripa, ut periculum, ac malitiam Ca-
logerorum exterruimus, qui religiosi correptione-
lem assidue molantur, a Catholicorum praecae,
& oppressione avertent: nec vero debitas pos-
sumus, quia tua religio, ac pietas eadem vigi-
lantia, curaque incumbere velit ad publicam
data exhortata, quæ diligenter cavent, ac fan-
tiam, ne cui parochiarum praesentia mandetur,
quin indigeat sui, sapientissimè Venetorum impu-
ria, qui in contrabitionibus sit exterruimus, quas
ratio, & leges definiunt, neque animarum au-
tem ad turpe lucrum, praesentia vocat, &
monere sua velit, animadvertat fangatur. Illud
igitur sapientia exhortata, & providendum, ut
per speciem demeritis colligenda violentis ex-
hibitionibus quassus fiat, ut sacramenta rite ad-
ministrantur: ut quicquid republica Christiana
diverimento, ac dedecore esse potest, omnino evi-
deant. Extranei vero Episcopi, earumque Vicari
in Venetiam otiosum ut admittantur, nisi
ante Senatus auctoritate, & praesentia. Id ad-
extremum soluta coram, ut Praeforis sicutum
regionum Praeforis, quod ejus fieri possit, am-
icos, paratosque habere, quo facilius, et ausu-
re, patrocinium suscipiam Catholicorum, quæ
regiones incolant, ut soluti ab omni metu siten-
tias in astra religione perseverent, & ergantur,
ac nostram Republicam bene fieri possit, atque
animati.

Hyacintho adhuc Episcopo, mira res acci-
dit, ac prodigio similis, quæ testium hinc pro-
bata, & publica auctoritate, tum divina vin-
dixit terrorem omnibus incussit, tum erga san-
ctissimum Catharensis urbis patronum Typho-
nem & cultum auxit, & obsequium. Anno
1722. Venetæ navis Catharæ discedens, cum
Episcopo vetus brevi minoris tractu praeter-
gressa jam esset, repente, sereno quidem ce-
lo, ventisque secundis, medio hæst in mari,
fluctibus circum frangere, & horribilem in mo-
dum extremum navis exitium minari ceperunt.
Rei novitate attoniti tremere omnes, ac
passim visi sunt, eoque anxius, quo nec ma-
re sine unquam periculum experienter, nec
vis ulla nautica arctis quidquam proderat, ut
e summo discrimine navis erepta progredi li-
terius posset. Tum prodigium, quod erat, id
esse rati, atque hac cogitatione suspensi, ne
quis forte gravi crimine obstrictus tanta libi-
litate calamitatis causa foret, nam sacilego
fœ-

Episcopo
Typhoni
adlocutus.

fecere aliquid factu supellectilis ablatum a quopiam fuisse, inquirunt, precibus, minisque impotenti, ut sincera patris factinosis confessione Dei vindicem iram, & impendens condus exitum averteret. Hac autem dum agitabant, miles quidam lineam telam quatuor in frusta dilaceratam prodidit cereis hinc inde guttis, & vini maculis interpres, qui indicio erant, aliquis altaris mensae ulius fuisse, tum illam a quodam nauta Cathari se minimè misisse fatetur. Ex nauta quidam aderat, qui comprehendit, & rite in quæstionem adductus tergiversari primum, negare interdum, exultationes etiam præiudicare caput; demum, ut fateretur, coactus, furtum se revera perpetrasse testatur, & Cathari quidem, sed locum, unde telam abstulerit, hiles, & ambiguis responsis abscondit. Quo facto tantus nautarum, ac militum furor exarsit, ut parum abfuerit, quin in mare subito projiceretur iustus sacrilegi pœnas daturus. Sed navis præfectus obstitit, & nauta in compedes coniecto, supremam sacrosancti quæstionem ad tribunal Provisoris Generalis deferendam esse iussit. Mox res interea, vix hisce peractis, quiescit maris ælius, silent flatus, & ultro navis inceptum iter proseguitur prospero cursu, donec Spalatium appulit. Quare ad Marcum Antonium Diedo Dalmatiae, atque Albaniae Provisorem Generalem te delata, & nauta iterum in iudicium producto, tandem rite convictus, confessus est, se telam illam Cathari furto furtulisse ex æde cathedrali S. Tryphonii; unde divini Numinis ultio patuit, quo beatissimi Martyris honorem, cultumque tueri promptum jam erat, nisi scelus detegretur, quod iusto nauta supplicio ex publica Principis auctoritate puniretur fuit. Hac ex ipsis iudicii, sententique tabulis retulimus, quas Provisori Generalis sigillis, ac manu obfignatas Provisor ipse ad Iudices Catharenses misit cum hille litteris Jadera datis 13. Kalend. Novembris anni 1722. & a nobis in latissimum fermorum conversis.

Missa fuit Domini.

Ut religiosa hujusce urbis veneratio angustar erga sacra lippiana D. Tryphonis celeberrimi eisdem Patroni, mihi coactis singulari animi mei voluptate, ut sacrilegium ulciscer serio miraculo manifestatum. Iupium etiam factus a Joanne Baptista de Benedicli Briziosi comessum, qui nauta erat parva navis cognomento Gamma, cum locum nappam e sacro altari furtim abripuit, que diligenti iudicio opera reposita est, digne tanto scelere pœna nullatum est.

Itaque Marino Urachien Doflori, atque Theodorino, qui id exire palularit, ablatam supellectilem tradi iussit, tum exemplar iudicii, latæque sententiae, in quo mira falli totius narratio continetur. Hinc ab reliquis Theodori Praefidis iuxta insignitum magis Martyris monumentum repositi velis, & vestra religionis testium, & ad cultus, ac commanens vestra veneratissimis incrementum. Omnia vobis bene, ac feliciter vertant.

Dat. Jadera 13. Kalend. Novemb. 1722.

Marcus Antonius Diedo Provisor Generalis.

Hyacinthus annos tres, & viginæ Ecclesiam Catharensis gubernavit, omnibus charus, nolens acceptus. Decessit anno 1742. vi. Id. Augusti; & proximo die lagobei pompa, solemnique funere elatus cum esset, ad exequias

convehendas universa civitas convenit. Hamatus fuit in communi Episcoporum sepulchro, quod erat in æde cathedrali ad sinistram arm maxima, clusum operculo marmoreo, cui insculpta est effigies Episcopalis. Cenobio Dominicano Jaderino, cujus fuerat alumnus, grati animi causa bibliothecam, & centum aureos legavit. Ex reliqua ejus pecunia iternque ex domesticis, & sacra supellectilis discedita, octingentorum anctorum summa coacta est, quæ omnis ex ejus testamento ad Ecclesiam pervenit. Tantum valeit frugalitas & parsimonia, ut ex tenuissimis provenibus, quamvis magna ex parte in pauperes aliaque pietatis opera erogatis, non exiguum hæreditatem conficere, & Ecclesie relinquere poterit. Hanc pecuniam Procuratores ædis cathedralis collocarunt, ut ex ea fructus anni ad larta tecta tendenda & sacram sepellectilem comparandam augendamque supprent.

VINGENTIUS II. EPISC. CATHAREN. LV.

Ex eadem nobilissima Draga familia Cathari ortus, ex qua Marinus Dragus Episcopus Catharensis Vinctentii patris vel certe consanguineus. In patria iis artibus ingenium excoluit, quibus ætas pœnilis ad humanitatem informari solet. Romam profectus in Collegio de Propaganda Fide gravius disciplina, humanis divinisque operam dedit. Patavium regressus, Juris utriusque scientiam adeptus Doctoris nomen & insignia sumpsit. Cum de illius doctrina, integritate, prudentia excellens opinio esset, cum Canonici Catharenses ad sum Collegium aggregarunt. Benedicli XIV. ad sedem patriam Episcopalem exivit anno 1743. Sed valitudine erat, & natura imbecillior. Post susceptam in urbe consecrationem, cum Catharum petere contenderet, jamque progressus esset multorum dierum viam, simul atque Jaderam pervenit, in morbum gravem & periculosum incidit, ad quem depellendum cum nihil remedia valuissent, ibidem extinctus est xv. Non. Augusti, sepultusque in æde Virginis Desparæ. Ita & patriæ & Ecclesie lux summam expectationem morte immatura præcepsit felicit.

JOANNES ANTONIUS II. EPISCOPUS CATHARENSIS LVI.

Orisundus quidem & Chio, insula maris Adriatici, sed Methone natus in Peloponneso anno 1706. ubi ejus parens egibat doctior militaria copiarum, atque Castello cognomen fuit. Benedicli XIV. gravem nec opinatum casum, & viduatum Ecclesia Catharensis solari cupiens novum ei spem decevit Joannem Antonium, cujus egregia virtus prioris sponsi ante amissam quam adepti desiderium lenit, & acerbam jacturam abunde compenlarer. Anno igitur 1744. vii. Id. Septemb. augustissimo Patrum purpuratorum Senatu approbante, illum Episcopum Catharensis renunciavit. Episcopali consecratione inauguratus cum esset, ex urbe discessit, & anno proximo, mense Martio innotuit Catharum advenit, ingenti civium omnium læticia & gratulatione, ipsoque die sacro Desparæ Virginis ab Angelo salutata, cum in æde cathedrali pontificale sacrificium ritu solemni fecisset, faustis omnibusque regimini Ecclesie sibi commissa suscepti. Romæ tamen erat cursus an-

*Jo. Antonius
Episc. Catharensis
Episc. Catharensis
Episc. Catharensis*

1746. ut praeferunt Acta Canonizationis S. Fidelis a Signatunga, aliorumque Divorum quatuor edita Romae typis an. 1749. Interfuit enim Joannes Antonius Consistorius hac super re habitis a Benedicto XIV. Pontifice, suamque sententiam dixit, quae in eisdem actis expressa est. Caelarum inde reventus ita in Episcopatu se gessit, ut nullum in eo vigilantissimi Palloris officium desiderari posset. Non tamen dioecesium illustravit, & ubique sapientissimum institutum, & sanctissimum exemplis clerorum populumque ad ecclesiasticam & Christianam disciplinam conformari studuit. Nihil indutrim operaque praetermisit, ut pravae consuetudines extirparet, inter quae illa erat plane irreligiosa, utique distorto corroborata, quod adolescentulae inuptis festis diebus, nisi essent e primariis maximeque solemmibus, templo & sacrificio abstinere, modestiam nescio quam male affectatam praetextantes; neque eorum decere agebant virgines ingenuas, nisi raro & gravissimis de causis in publicum prodire. Id satis causa non esse ostendit, cum le communis Ecclesiae praecipuo eximere: post illas capite velato, ut praecipit Apostolicus, ac dimissis oculis per vias accedere, templum adire, sacrificio interesse, salvo virginis pudore; neque antea monere, hortari, suadere desistit, quam ex animis parentum & filiarum salam illam opinionem evelleret, & consuetudinem illam divinae & ecclesiasticae legi contrariam prius aboleret; quam tamen eruditi animadversione a censura vindicare studuit Marcus Antonius Gregorius, vir inter ceteros sane doctus & eruditus, cujus iudicio & correctionibus hos nostros de Catharensi Ecclesia commentarios subieciimus. Disputatum fuit, inquit, de noce puellarum Catharensium, quae adeo se doni continebant, ut peccato sacrum audirent, utrum bene se gesserint Episcopi huiusmodi morem tolerando. Et sane videtur dubitandum, utrum SS. Apostoli, qui hanc sine ulla tolerare legem de sacra fecit debent continere, voluntas hae quoque obsequia Virgines Christianas. Sicuti probatur huiusmodi lex esse Apostolica, quia ut docet B. Augustinus, ubique terrarum servatur, neque a Conciliis sollicita fuerit; ita quoad Virgines, cum ubique aequae non sit recepta, scientibus & non contradicentibus Episcopis, praesentium existit dubitandum, num Virgines praecipuo Apostolice obsequia faciant. Præterquamquod de more huiusmodi apud Hispanos testatur pius Ludovicus Granatensis, & Alphonsus Ordo Ecclesiae Asturicensis. Videndum quoque est S. P. nosse interduimus in epistola, ut fallor, ad Dilectissimos, ubi ait puellas religiose in servanda modestia, ne quidem vicinis solennioribus ad Ecclesiam egredi. Ceterum diffinitio apostolica illustranda, necessario ubique ad Ecclesiam convenire debet. & ut sacro notetur, & ut audiant verbum Dei, sine ulla eorum salve fieri oportet; & cujus necessitatem significat S. P. Joannes Chrysostomus Hom. 2. de Periculis, quae extat in edit. P. de Sigeantoni Tomo II. Haec illa fuit, salvo iudicii iudicio, potius ad appellandum notam disidia a vestris Episcopis, quam ad vindicandum huiusmodi morem; si alteri hodieque citat; qui potius in corrupto verum Rem, in quo vivimus, potius, inquam, corruptela dicendus esset: ad istas Virgines sacra templis, servatis servandis, quae admodum ubique servatur.

Duos Presbyteros Soc. Jesu ter Spalato evoc-

cavit, ut dioecesium universam apostolicis exactionibus peragrarent, & populos illos divinae praecipua & mysteria induerent. Multiplices & copiosos tractus inde perceptos ipsimet praesens interdum alperit, & immopere gavissus est. Anno post fulcepum Episcopatum decimo septimo, aetate ad senium iam vergente, receptui canere, & reliquam vitam ab alio curis & negotiis vacuam sibi ac Deo vivere statuit. Itaque missionem illagitaris, obtinuitque a Clemente XIII. a quo pauci ante mensibus annuum centum auctorum pensionem & redditibus mensis Episcopalis Phariensis imposterat. Anno 1761. mense Iusto Pontificatum Catharensis deposuit, & Jaderam fecellit; qua in urbe quinto & octavo et esse non licuit; sed nihilo legnius quam antea, Archiepiscopo agnoscere, omnia pontificalia munera & officia exequutus est.

Episcopo non ibi erat.

STEPHANUS EPISC. CATHAREN. LVII.

Natus est Cathari anno 1699. filius posthumus Jacobi de Olivo viri clarissimi ac strenui duci, qui mortem Francolinam conjugem suam, fecundissimam femina, & se gravidam reliquit. In sinu optime parentis educatus pueritiam egit ex eius solliciti piisque disciplina; & post peritalem aetatem in patria primis literarum licentiarum elementis excultum in Italiam profectus, primum Firmi in eo gymnasio humanitatis ac rethorice studiis diligentem & fiduciam operam navavit, tum Roman se contulit, receptusque in Collegium urbanum de Propaganda Fide ad Philologiam primum, inde ad Theologiam scholasticam, dogmaticam, moralem animum applicuit. Studiorem cursu ex constanti, sic feliciter confecto, non doctrinam sibi solum, sed etiam doctrinae decus peperit; nam cum in istis quas didicerat disciplinis periculum fecisset, & quam alicuius tueris humanarum ac divinarum rerum scientiam acerrimo certamine expoliam suis magistri & sapientissimis viris probavit, horum perhominis co iudicio ac testimonio dignus habitus fuit, qui toto solenni laurea, ceterisque Doctorum insignibus decoraretur. His ornatus, simulque sacerdotio iniciatus in patriam rediit, loquentum ecclesiasticis ministeria addixit. Nullum fuit genus muneris apostolici, in quo se per annos quinque ac triginta indefesso studio, summa & assidua contentione non exercueret. Hyacinthus Zenobettus Episcopus, qui Stephanum iam inde ab anno tricesimo huius saeculi Collegio Canoniorum Catharensium adscriptum Vicarium generalem fidei delegit an. 1742. multis laboriosis operibus, & nunquam intermisit, in fidem animarum, & Dominici gregis utilitatem collata, praestavit ei testimonium tribuit, quod hic subijcio.

Frater Jo. Hyacinthus Zenobetti Miseratione Divina, & Sancta Apostolica Sedis gratia Episcopus Catharen. ex sacro Praedicatorum Ordine assumptus etc.

Episcopo non ibi erat.

Quidvis, & singulari, ad quas praesentes nostrae persequeris, piecata fidei facimus, aique testamur Reverendissimum Dominum Dilectum D. Stephanum de Oleo Canonice Doctorem, & senorem cathedralis vestrae Catharen. nec non in spiritualibus, & temporalibus Vicarium, & Locumtenentem nostrorum Generalium, etiam coarctum circiter quadraginta annis de legitima libere

no-

natum, civilibus, honestisq; parentibus ortum, ab inveterata aetate in Ven. Romano Collegio Sacrae Congregationis de Propaganda Fide spatio, septem circiter annorum fuisse alumnum, ubi quae adeo in fluviis humanarum litterarum profusse, ut mirari transferri ad alium artem in Ven. Urbino Collegio eisdem Sacrae Congregationis, in qua per septennium adeo servide instituisse ad nova studia Philologica, Theologica, Historica, Dogmatica, & Scholastica, ut strenue propugnaret in eodem Ven. Urbino Collegio eisdem Sacrae Congregationis Theologico-Dogmaticis Theologiae cum aliquibus Eminentijs, ac Reverendissimis S. R. E. Cardinalibus, communi iudicio omnium assensum plausu tandem dignis factis die 24. Junii 1724. inspectis praevisis, et diligenti examine laetis obditi, Repleto igitur tam laudabiliter cursa litteraria hoc rediit adventus. Attingente praefatus fuit a nobis cura parochiali villa occupata de Mulo nostra districti, ubi nulli parces labori tantum se decet invidiam pariri, populoque ibi commisso in radicentis Catholica doctrina, segreganda a reptibus, spiritibus, & laboribus plantis, & arboribus, ita ut vincta Domini Sobanhi sibi coarctata produxerit optimas fruges salutis aeternae, & tamquam optimus Pater semper super gregem suum vigilans, in omnibus laborans quomplurimos periclitantes in flatu perditionis reducere ac viam salutis peragere, tenuissimum contractum lauro vix ascendente ad quatuor annos Scota Romana, ubi tamen octavo viginti aeternum Missarum qualiter annis celebrantur; & hoc annis fuit impositum numeris quatuor in metropoli grave, ipsum tamen tamquam leve, ac facile siquae ad praefatus libenter suscipit. Hoc tamen non fuit satis equivoce dignis, quoniam esset quaque ad redimendas huius civitatis, ac reliqua vestra districti animas praedicanda sedula Verbum Dei, instantia oportuna, impetiorum arguendo, interponendo, obsecrando in omni patientia, & Ecclesiastica doctrina, siquae faciendo opus Evangelium, omni ex parte misericordiam suam perficere impleret in eruditis, doctis, sanctis, & ceteris concionibus ad ipsorum aedem in nostra cathedra, verum etiam in collegiata Sancta Mariae Fluminis, ubique fructuose, & eleganter habetis, in quibus Ecclesiis, & in sua parochiali, nec non in illis Regularium nostra districti iussibus labore audibus assensu Christianissimum utriusque sexus Confessores, eisque sacra Synaxis repositis nullum praeiit patrem diligentis operari: extorseruntque fervorem sua religiosa charitate ultramarinos milites Theotonicos, Ungaros, aliosque septentrionales haereticos Calvinianos, & Luteranos habet, ceterisque huiusmodi infestis edo perfido edomit dogmata Catholica veritatis, ut ipsi sponte abruerent in eiusdem modis falsa dogmata errentes haereticos in gremium Sanctae Romanae Ecclesiae via salutari posuissent ad eorum periculis facerint; neque amissi salvare homines perditos animas ad remigandum in publicis Venetis itineribus audient eorum Confessores Sacramentales, ceterisque insinuando fides Christiana, ceterisque mytheris, & sacramentis Catholica Religione, assensum quoque benignis charitate ultimo supplicio damnavit de, ut illaque effluantia sua, & conservanda usque ad locum parvuli. Nec supra necessitas extenuationis, quibus ipse episcopus praefatus est, obstitit, qui ulterius propugnet

corde sui studium iuvanda iuventutis, docendo clericos, aliosque iuniores sacerdotis nulla spe mercedis, nec retributionis, sed ultero Theologiam moralium, & in praxi specialiter casus conscientiae, nulla ex innumeralis laboribus oblatore, quia adhaerit personali sua residentia Canonici horis persolvendis in choro huius nostra cathedralis, curae antequam ad huius aevi iam explicitis a venerabili Capitulo venimus pro electis fuit Consuevis; in cuius gradus munere clave demonstravit summam eius peritiam in praxi theoreticam, sacrorumque rituum, nec non eximii Gregoriani, quem adeo iuvant possidet, ut ipso aliquando, raro tamen a choro absente vix Missa conventualis, aut vespera quatenus decantari. Quamvis annulis tot supra narratis arduis officiis, ipsum praefatus electus in Examinatore tam clericorum ad Ecclesiasticos Ordines promovendorum, quam Sacerdotum ad audientes Christianissimum Confessorum semperque expansionem, quo in munere tali dexteritate, prudentia, ac sapientia se gessit, ut semper elaxaret claritas sua scientia, profunditas sua doctrina, & docilis facilitas sua instructionis. Hanc religiosam vitam optime meritis de continuo & indefessa ecclesiastica servitute, morum probitate, vita honestate, probitate, pietate, pietate, sua doctrina, coarctat, ecclesiasticis rebus, concordantia, fidelitate, ceterisque reliquis virtutibus oratum, nunquam iniquitatem, nec deamantem, sed accusantem, neque proferentem, aut condemnantem, nulla ecclesiastica censura, aut canonica impedimento iuvandis, quinimum ut deest sacerdotem in sacris Domini vocatione, & mysterium Dei dispensatorem, in amplexu scriptum exemplum bonorum operum praebentem, habentemque omnia a sacris Canonibus, praecipue a sacro Concilio Tridentino requisita elegimus, creavimus, & fecimus nostrum in spiritualibus, ac temporalibus Vicarium, & Locumtenentem Generalem habemus ipsum tamquam necessarii nostra huiusmodi succedentem imbecillitatem longeva nostra aetate, in qua arduo, ac laboriosa officio nihil relinquit de se ipso destitueri. Quare locumque Deum, & pro nostra conscientia praefatus ipsum consensum meliorum, prudentiorum, ac digniorum ut ascendat ad altiores Ecclesiasticos gradus, dignitatem, etiam Episcopatus regendos, ideoque uti talem huius nostris testimonialibus amplexus, & singulis, quibus Dei honor, & gloria, popularumque sanctificationis maxime coram est, quamplurimum in domino commendatum faciant. In quorum fidem &c.

Datum Cathari ex Officio curiae nostrae Episcopalis die 22. Martii 1731.

Fr. Jo. Hyacinthus Episcopus Catharus, &c.

Nicolaus Lorenzini Cancellarius.

Quam Hyacinthus Zenoberto Episcopo parvis post mensibus extincto, eandem vicariam operam Antonio Castello proximo post Zenobertum Episcopo navavit. Bis Vicarius Capitalis fuit, primum post obitum Zenoberti, deinde post voluntariam Castellii abdicationem. Ita per annos fere viginti Ecclesiae ac diocesis Catharenis administravit vel tota, vel magna ex parte in eam incubuit. Anno 1755, 14. Id. Novembris Archiepiscopus electus proximum a primo locum dignitatis inter Canonicos Catharenos obtinuit; & post quinquennium una omnium voce & acclamatione Archiepiscopus declaratus supremum honorem in Capitulo & au-

Auritus sublellum concedit; liquidem ex privilegio singulari Leonis Papæ X. penes Capitulum jus est non solum reliquos inferioris ordinis Canonicos, sed etiam duos illos primarios eligendi, qui ceteris dignitate & potestate antecedunt, videlicet Archiepiscopum & Archiepiscopum. Virum amplissimi magistratus & muneribus ecclesiasticis egerit sanctum, magni & illustribus in rem Christianam Catharensis meritis insignem Clemens XIII. Episcopum Catharensis anno 1761. xv. Kal. Octobris designavit, & anno proximo tertio Kalendas Martias in augustissimo Cardinalium consilio non sine præclara ejus virtutum ac meritum commendatione declaravit. Eum vero Joannes Franciscus Cardinalis Albanus in Basilica urbana S. Marci solenni consecratione Episcopalis inauguravit anno eodem 1762. xviii. Kal. Junias. Antequam ex urbe discederet, Pontifex ut suam regi Stephanum beneficentiam voluntatem ostenderet, sinuque egessati mentis episcopalis subsidium aliquod contribueret, pensionem centum argentorum ei decrevit a Molscenti Abbate singulis annis persolvendam. Intra finem anni 1762. Catharus venit, ejusque adventum civitas universa insolita omnium Ordinum læticia & acclamatione celebravit. Anno proximo xiiii. Idus Januarii, ipso die sanctissimo & celeberrimo Epiphaniæ Domini Jesu Christi, magno cleri populi que comitatu præcunte ac prolequente ad Basilicam Cathedralem processit, citaque pontificali sacris operatus cum esset, consecrissimam multitudinem sancta & Episcopali precatione impetravit dimisit. Quam curam, sollicitudinem, vigilantiam per annos circiter viginti, generalis Vicarii officio fungens in utilitatem Ecclesiæ Catharensis contulit, non eandem solum, sed tanto majorem eidem impendit, quanto plenior potestatem adeptus est; & qui jamdudum animos omnium sibi caritate & obsequio devinctos tenuit, communem omnium erga se benevolentiam, & obedientiam magis in dicta magisque auxit, in id maxime intentus, ut omnes Christo lucrificerent, omnium utilitati commodisque inferiret. Hanc vitæ rationem, hanc Episcopalis officii curam constantissime tenuit ad annum usque 1788. quo laboribus ac senio confectus diem supremum obiit viii. Kal. Julii, & in cathedrali Ecclesiâ honorifice tumulatus fuit.

JOANNES MARTINUS EPISCOPUS CATHARENSIS LVIII.

Cognomen Bernardonus, vulgo Baculus dictus, patria Venetus, quem Pius VI. Pontifex huic Ecclesiæ præposuit xi. Non. Octobris an-

ni 1788. Insequenti anno Episcopalem consecrationem accepit xiiii. Kal. Majas; ipsique Kal. Majas anni 1790. Catharus pervenit. Vix biennium suam Ecclesiâ tenuerat, cum ob turbas schismaticorum præsertim causa ex-citatas in magnam Veneti Senatus ostensionem cadens, & Romam se recipere compellus, xiiii. Kal. Majas & anno 1792. Episcopatum Catharensis dimisit, cumque idem Pontifex titulo Anicistis Famagullani in insula Cypri posset donavit.

MICHAEL MATTHÆUS EPISCOPUS CATHARENSIS LIX.

Qui die Februarii 26. anni 1736. natus Arbi e nobilissima Spalatina familia, optimi patris, & Episcopi primum Corcyrensis, deinde Ablorensis Simonis Spalatini exemplis secutus est ac religia. Quare ob præclara ejus animi ingenique doctus Pius Pontifex illum Catharensis Antistitem renouavit xi. Idus Junias anni 1792. Cum anno post consecrationis munere donatus fuisset xi. Kal. Octobris, suam tamen Ecclesiâ adire distulit in annum proximum 1795. quo Catharus pervenit ipsi Kalendis Majis. Vtrum paulo post, amittit Pontifex xiiii. Kal. Junias anni 1796. ut eisdem hanc cum Sibenicensi commutaret.

FRANCISCUS PETRUS EPISCOPUS CATHARENSIS LX.

E nobili familia Raceamarchia in Pagensi insula. Is a prima ætate ecclesiasticæ militiæ nomen dedit, & abloclis humaniorum litterarum studiis, in Collegio Lauretano severiores disciplinas ad eam impense excoluit, ut brevi Doctoris insignia summa cum ingenii laude promeritus sit. In patriam revertens sacris concionibus, & animarum procuranda salutis se totum impendit; nec multo post inter Canonice Pagenses cooptatus est, quin collata in ejus virtutis dignitas quidquam plura viri fervorem imminueret. Romam postea cum adventisset, ob perspectam probitatem ac prudentiam Illyrico in urbe Collegio regendo illum Pontifex præfecit; quo munere dum optime fungeretur, ad Catharensis Episcopatum evectus est die Maji vicesima septima anni 1796. & anno proximo xi. Kal. Aprilis suam Ecclesiâ adivit. Alter jam annus est, quo egregius Antistites vigilantissimam crediti sibi gregis curam exerceat; idque jure optandum, quod boni omnes optant, ac precantur, ut Deus Optimus Maximus illum quam diutissime huic Ecclesiæ servet incolumem.

F I N I S.

CORRIGENDA ET ADDENDA.

Pag. 1. col. 2. *liv. 39. lege.* Sant tamen, qui Arionem Scyllacis, non Omblam, sed Glisum fluvium non ita magnam, esse affirmat. Hunc aqua inter duos pagos Piatum & Obodum scaturientes confluentesque per valem Breonnensem in unum alveum effluent &c.

Pag. 2. col. 2. *lin. 14. adde.* Ajant recentiores critici, & in primis Stephanus Antonius Morcellus, de studio veterum latinorum inscriptionum optime meritis, aut statum Dolabellæ, aut columnæ cuspim in ejus honorem erectæ subjectam fuisse hanc inscriptionem; sepulchrum vero Dolabellæ, seu locum sepulchri apud Epidaurum ostendi nonnulli perhibuerunt.

Id. liv. 57. corrige, in vestibulo adium Savi-
ni de Georgis &c.

Pag. 4. col. 1. *lin. 4. corrige.* Scipum.

Id. lin. 57. post verbum concelebrant, adde. Exat in altari principe ejusdem templi vetustissima tabula, patrati miraculi testis, quæ Hilarionem exhibet in genis prouum, & conversis in Virginem Desiparam oculis, insidentem nubibus, & puerum Jesum ulnis complexum. Pone Divum visitur draco in strum liquorum infectus, fuscisque ardens, ac pueri circum, qui ignem accendunt incenduntque vehementer; longe vero in conspectu fugitantes villici depicti sunt.

Id. lin. 38. corrige, Kravolotus.

Pag. 7. col. 1. *lin. 22. corrige,* ad annum.

Pag. 10. col. 2. *lin. 6. corrige,* anteanis.

Id. lin. ult. lege. Penes quæ leges ferendi & magistratus creando potestas, tum belli & pacis jura sunt.

Pag. 11. col. 1. *lin. 4. pro his verbis,* legatos ad reges mittere, *corrige,* Legatos Reipublicæ suo iam manere functos, & in patriam reducos coram admittere, & quæ gesserint, cognoscere.

Id. lin. 14. pro his verbis, penes illos belli ac pacis arbitria sunt, *corrige,* Penes illos mittendi ad reges legatos arbitrium est &c.

Id. lin. 17. corrige, quique & quadraginta.

Id. lin. 38. corrige & adde. Ad eum pertinet ordinaria & statuta a lege convocatio Consilii majoris; nam extraordinaria aut a Senatu, aut a minori Consilio indicitur &c.

Id. lin. ult. adde. Hujus publicæ administrationis ex Luccaro descriptæ falsa esse nonnulla, quæ hic contextimus, nos monuit viri amicus, & ingenio, scientia, eruditione, atque incredibili humanitate maxime præstantis Johannes Lucas Volantius civis Ragusinus, qui hujus Reipublicæ a secretis est, cuique plurimum debemus in hoc Operis nostri Tomo typis edendo.

Pag. 12. col. 2. *lin. 47. corrige,* Melitium, ut probatores Codd. ferunt.

Pag. 96. col. 1. *lin. 42. adde.* Quo in loco non est silentio prætereundum insignis prodig-

gium, quod ope D. Francisci patrum narrat idem Bonaventura in ejus vita pag. 223. Róm. edit. anni 1686. Accedit aliud in insula Japana passuum millia xx. Ragusio procul; & testis est tum piissimi cultus, quo Ragulenses Franciscum profecti sunt, tam celestis benevolentie, quæ Franciscum erga illos propitius movetur; nec ullis, quam ipsius Bonaventura verbis totam rei narrationem hic licet exhibere. Jovenis quidam Gerlandinus nuntius de Ragusia oriundus vicedominum tempore ad vinces exiens, cum in vase vinario ut atres impleret, sub tunculari se mitteret, repente praevalidus lapides, moti in se lignorum struibus, caput ipsius letali percussione quassavit. Follinavit continuo pater ad filium, & desperant obrutum non adjuvit, sed cum sub ore, sicut extraxit, sic reliquit. Accurrerunt expeditus viniores mirum clamoris vocem lugubrem audientes, multoque cum patre pueri dolore completi extraxerunt juvenem jam mortuum a ruina; pater vero ipsius Jese pedibus provolutus humiliter precabatur, ut filium suum vivum per merita S. Francisci, cujus tunc iuvinebat solemnitas, sibi reddere dignaretur. Iogeminabat preces, vocebat officia pietatis, & sancti viri corpus se visitatum cum filio, si suscitaretur a mortuis, repromisit. Mirum certe. Cunctis puer, qui toto fuerat corpore conquassatus, restitutus vita & integra sospitatus, gaudens coram omnibus exsurrexit plangens ob-
jurgans, & S. Francisci suffragis viam se reditam asseverans. Locum miraculo illustris pueri nomine adhuc Giralduus dicitur, & sacri memoriam servat.

Pag. 114. col. 1. *lin. 31. adde.* De B. Jacobo, & hujus imaginis prodigio hæc præterea habeo comperta, scilicet virum sanctum his ita-
to solemnibus jejuniis tempore Ragusii conciones habuisse, quæ maximos religionis pietatisque fructus pepererunt; eundemque bis in Ragulina ditione Stageni, Slanensi, Omblenti & Canalicum Consiliis præfuisse; unde constat, diu illum ibi versari solitum, & præcipua apud omnes reverentia exceptum atque exultatum. Quod vero ad piam Christi imaginem attinet, P. Scaltianus Dolci in Monum. Prov. Rag. sui Ordinis §. 12. pag. 26. hæc subiicit: Se vidisse super his acta authentica Rodasiti auctoritate Apostolica confecta, testatur laudatus Paduogus; hos Angelos moris ibi ibaribula, cum patre pariterarent in Ecclesia R. Evangelista a Terapio, recitabimus inferius ex Menologio P. Harbri; demum probat adhuc in nostro Sacerdotio hujus miraculi imago graphicè Bononia expressa a Simone Barlaamio anno 1614. ad instantiam ipsius Concionatoris FF. Capocciaronum, qui, cum eo anno sacras conciones habuisset, die Sab-
bati Sancti miram adeo rem suscepit oculis ins-
pexit, typisque in Italiam rediens evulgavit. Ego ipse vicar allicitor sum hujus miraculi re-
fles &c.

Page. 170. col. 2. lin. 37. *add.* Anno septimo hujus seculi supra quadragimum in insula Júpia in pago Laka Ecclesia S. Stephani Proconmaris solenniter consecratione dedicata fuit, fortasse ab ipso Elia Archiepiscopo. Reliquum monumentum in 1790. repertum est sub lapide facio, vulgo *sepaldreia*, atque majoris idemque verum, nullaque adulterina nota fucatum publica fide & auctoritate comprobavit Gregorius Lazari Archiepiscopus Ragusinus. Utique hæc æta nuper à nos Ragulo missa hoc subiecit.

De 7. Augusti 1790.

Comperita consecrationis memorie Ecclesie parvioris di Laka in insula Júpia in mensa majoris altaris, ad instantiam R. D. Dominici Natali P. Parochi eisd. Ecclesie, hic infra, falsis prius debitis recognitionibus, de mandatis Illustrissimi & Reverendissimi Domini D. Gregorii Lazari Archiepiscopi Ragusini scholasticum illud monumentum ad perpetuam rei memoriam registratum fuit tenore sequenti, videlicet.

In Christi nomine Amen.

Currenste anno. Pontis 1347. In illiusse secundæ die septimæ iuvante mensi Octobris ista Ecclesia facta consecrata tempore Venerabilis Patris Summi Pontificis Clementis Papa atque Reverendissimi in Christo Patris Elia Archiepiscopi Ragusini sub tempore Patris Matthei Benivilla Abbatii Monasterii S. Mariae Laceromensis civitatis Ragusini.

A quo autem ejusdem sacelli octavo &c.

Page. 170. col. 2. lin. 12. *add.* Hoc tempore, eundem anno fortasse illud accidit sacellum, & Ecclesie Ragulinae falsis inferendum, quod narrat P. Antonius Tullius in Vita S. Vincentii Ferrii lib. 3. tract. 1. cap. 8. Quippe cum Joannes episcopus Raguli & civitas gravissima pestilentia dudum laboraret, tantum dicendi virescit civium animos incendit fidem cultumque erga Vincentium, ut brevi ejus opem fecerit experti. Dux enim Nicolai Bragovichii civis Ragulensis pietate & impensis altare exstruxerat ad orandam diem morientiam, & illius statua ab ipso Joanne delictam fuisse ætæta in Ecclesia sui Ordinis, vi morbi penitus ætæta, & civis Vincentii favore in pristinum incolumitatem fuisse restituit. Quare S. C. illico laicum, ne prædie diei Vincentio sacre cuspide generis carnes publice venderetur, quo populus abstinentiam servandam esse intelligeret, eum ut dies ipse festus ac solemnitas per urbem totam ageretur. Hinc Vincentii cultus mirifice auspici cepit, & miraculis ab eo patris adeo ad hunc usque diem fecerit apud Ragulenses, ut toties circa statuat tabellis ex argente pretiosis operis ætæta perpetuo nitens & e Consilio Dominici monumentum constaret, pariter laicum deorum, ipsum altaris fucatione hujusmodi monumentum magnificam sane in speciem operis fuisse, que in sacra deinde Ecclesiastica ministerii sacramenta converti factus antilique in Patribus vivum.

Page. 207. col. 1. lin. 30. *add.* Idem erat hoc anno Venetis die vicinæ quarta Septembris, teste Martino Senatore. coevo Scriptore in Ann. m. b. eoque advenit cum Card. Borghia Pontificis Legato; die vero eadem coram Duce, Legato, Oratoribus Gallie, Neapolis, Ferrarie, Montisferati, tum Venetiarum Patriarcha pluribusque viris patris sacra mysteria solemniter pompa peregit in templo Mar-

ciano; inde Romam reverens est; nam in Cod. Brocardiano pag. 166, dicitur ipse anno 1499. interfuisse Consilio &c.

Page. 207. col. 2. lin. 32. *corrigi*, anno 1502.

Id. lin. 38. *add.* Cum vero eodem anno Julius II. ad Romanam Sedem evictus fuisset, & animo in Rempublicam Venetam insensu de recuperanda Pontificia ditione, quam Venetia Emilia possidebant, serio cogitaret, Raimundus Pontificatus Joannem Archiepiscopum Præfictum Emisæ creavit, justitque, ut expeditis militum cohortibus Venetorum hac illac præfictus ad turmas militares læcesseret, & ad reddendas urbes, que illorum liberant imperio, compelleret. Roma digressus v. Kal. Decembris illius anni 1502. celeri itinere Faventiam accessit, unde vi repulsi Forum Cornetii aggressus est, & urbe paucos post dies potius xv. Kal. Junias. Inde ad Colateralanum Comitatem iteras dedit, quibus cum hortabatur, os se Venetorum subditos potestatis; que per falsos intercepit Venetis missa fuit ad Duxem a Præfice Faventino; in his Archiepiscopi Ragusini Joannis & Romanolæ Gubernatoris titulo se subscriptis. Mox xvi. Kal. Februaris anni 1504. Faventium iterum præfictus præfictus fuit centum fupatores Galienum ad accem expugnandam contendit; eoque preceperit xvi. Kal. mensis ejusdem. Verum de hac ætæta Colateralis obtinione nihil præter memorie possidet laudat. Sicuti, & cuos m. b. Annalibus hæc descriphimus. Julius hæc anno 1504. ut Saracenus narrat in Hist. Ancon. Tomo II. vel etiam postea 1505. &c.

Page. 210. col. 1. lin. 10. *corrigi*. Paulo tamen ante abhæcationem Sacrosancti Corintheensis mensis Majo illius anni, uti Senatus refert ex literis Hieronymi Porcia datis Roma ad viro nobilissimum Venetum mensis Jani, & ab eo in suos Annales relatis, ad eadem Archiepiscopalem &c.

Page. 215. col. 2. in fine. Typis jam absoluta Annalium Ragulensium historia, de immatura Alephti Archiepiscopi morte nobis nunciatum est in viat. Kalendas Quintiles anni 1799. postquam doctissimus excellentissimus ipsas debentio reliquit Ragulinam Ecclesiam, quam septem omnino annos pie sapienterque gubernaverat.

Page. 325. col. 1. lin. 37. *add.* Ex illic, quæ de iocitis Episcopatus Ragulensis dicta sunt, satis liquet, quam falso quidam & Serbiantis Scripseribus assument, hujus Ecclesie primasus tribuenda esse Sabbæ Simonis Scribolorum regis filio, qui Episcopali dignitate, & vix laudimonia illustri vita excoluit anno 1530. & Dororum cultum apud illa gentes promeritos est; unde Dyasthe seu Ducatus S. Sabæ nomen, qui Herzegovina dicitur, ibique insignem olim monasterium S. Sabæ, & templum in Miloscevo, a quo cum Turca Viennensi bello pressum vivific Crach frustum abstraxissent, illud magno pretio redemit pia vir Nicolaus Boicovich civis Ragulinus, idemque Natalis ejus filius Patribus Societatis Jesu dono dedit, in quorum templo Viennæ servatum fuit, & debita veneratione cultum.

Page. 324. col. 1. lin. 6. *corrigi & add.* An. 1684.

XLI. Joannes Baptista II. Ep. Stag. an. 1683.

XLII. Carolus II. Episc. Stag. an. 1688.

XLIII. usque ad Episcopos extremam L.

INDEX RERUM

ET VERBORUM MEMORABILIVM.

Prior Numerus paginam, alter columnam notat.

A

- A**chilles de Crallis Cardinalis iussa Adriani VI. P. potestatem facit Philippo Archiepiscopo Ragulino absolendi eos qui ad Turcas armis detulerant. 223. 1.
- A**ntonis Logarus in Dalmatia Honori III. P. 92. Synodum Raguli convocat. 92. 2. ejus sententia secundum Abbatem Lacroinensem. 95. 1.
- Adrianus** Episcopus Catharensis ex Albensi in Gallia. 448. 1.
- Adrianus IV.** P. possessionem Ecclesiarum Dalmatiae superioris Tribusio II. Archiep. Ragulino confirmat. 79. 2.
- Adrianus VI.** P. Philippum Archiepiscopum Ragulinum commendat illius Suffraganeis 220. 1. Ragulino potestatem facit exercende cum Turcis mercaturae, armaque ipsis deferendi. 220. 2.
- Adrianus Arnoldi** Episcopus Rossensis seu Rhiziniensis ex Ordine Carmelitarum. 416. 2. Episcopatum dimisit. 447. 1.
- Adrianus** Episcopus Rossensis seu Rhiziniensis ex Ordine Carmelitarum. 416. 2. Suffraganeus Episcopi Argentoratensis. *ibid.*
- Adriani** medicinae inventor an Epidauri Dalmatiae adhibendus. 2. 1.
- Aleksi Daimi** Episcopi Modraffensis & Veghensis, patria Catharensis, elogium. 437. 1. 488. 1.
- Alextus** an inter Episcopos Tribunienses recensendus. 306. 1.
- Alextus** Archiep. Ragulinus. 107. 2. Joannem Præbendam Csanohi Rabiatensis subiecit anathemati. 108. ad Arborenses Ecclesiam transfertur. 110.
- Alexander III.** P. pas in Ecclesiis Dalmatiae superioris Tribusio II. Archiepiscopo Ragulino confirmat, caris ad eum epistolis. 80. 2. A ad Clericos Dalchinienses & Antiharenfes. 81. 1. & ad tres Episcopos Dalmatiae superioris, & ad Clerum Dyrrhachiensem. 81. 1. 2.
- Alexander VI.** P. de novo Csanohio S. Clara Raguli influenda litteras dedit ad Vicarium Archiepiscopi Ragulini. 193. 1. 2. aliasque ad Abbatem S. Mariae de Lacroia & Franciscos de Gradis Canonicos Ragulino, ut supradictum Episcopum Tribuniensem ceterosdam eucer Fratribus S. Dominici. 194. 2. Indulgentiam Ecclesiam Cathedralis Raguli viventibus, & elemosinas contra Turcos erogantibus concedit. 195. 1. redditus Canoniorum Ragulensium aequales esse decrevit. 198. 1. 2. nec non & Capellanorum. 199. 1. 2. quæ Joanni Archiepiscopo Ragulino aliisque Orioribus ad Regem Gallia mandaverit. 200. & seq. Canonibus Ragulino insignibus Capitularibus uti jubet. 203. 2. testamentum facienti facultatem concedit Gregorio II. Episcopo Tribuniensi & Mercanensi. 301. 1.
- Alexander** Antonius Thomaeus Locumtenens Archiepiscopi Spalientis sententiam quam Michaelis Episcopi Corcyrensis irritam esse dixit. 406. 2.
- Aloysius** Spaniolertus Archiepiscopus Ragulinus ex ordine S. Francisci. 285. obit. 530. 2.
- Aloysius** Mocenicas Dux Venetiarum jubet, ne Presbyteri extranei praesentia habeant, neve Graeci Episcopi Graecae Ecclesiae invitant in provinciis Venetis. 514. 2.
- Aloysius** Foscareus Rector Cathari, & Jacobus Lauretius Provincie extraordinarius edicunt, ne injussa Episcopi Presbyteri Serbiani matrimonio jungant mulieres Catholiceas cum schismaticis. 506. 1. 2. & ut Serbiani & Latini dies festos colant Latine Ecclesiae. 508. 1.
- Alphonso** Basilus de Gheraldi Episcopus Stagenensis ex ordine S. Benedicti. 260. 2.
- Archiepiscopus** Cereinus, Vicarius Rainaldi Archiepiscopi Ragulini, litteras Leonis X. secundum Virgines Ragulinas S. Clare exequendas curat. 215. 2. 216.
- Andreas** Goxzeus Episcopus Tribuniensis & Mercanensis ex ordine S. Dominici. 309. 1. de statu sue Ecclesiae verticem facit sacrum Congregationem. *ibid.* transferatur ad Ecclesiam Ragulinam. 309. 2. 356. 2. additionem Csanohi Broiani suo diplomate confirmat. 356. 2. obit. 337. 1.
- Andreas** Episcopus Rossionensis seu Rhiziniensis ex ordine S. Augustini. 417. 2.
- Augustinus IV.** P. litteras mittit Ragulino. 65. 1.
- Ausonius** fœdus ineunt cum Ragulino. 161. 1. 2.
- S. Andreas** in Pelago Monasterium. 73. 1. Abbatem Meliteni attributum. 221. 2.
- Andreas** Episcopus Ragulinus. 36. 1. an litteras acceperit ab Zacharia Papa. *ibid.*
- Andreas II.** Episcopus Ragulinus. 69. 1. Romam peregit. *ibid.* ab Innocentio II. P. litteras recipit, quibus per metropolitanum Ecclesiae suae confirmatur. 63. 2. Episcopos suae provinciae, qui epi. imperium abusserat, in oronem redigit. *ibid.* insignia Episcopalia tradit Abbati Lacroinensi. 64. 1. primum Phariae & Brachia Antiliticum conferat. *ibid.* litteras ab Eugenio III. P. & ab Anastasio IV. P. recipit. 64. 2. 65. 1. Synodum duas celebrat. *ibid.* obit. 65. 2.
- Andreas III.** ex familia Gauffani, Archiepiscopus electus Ragulinus. 111. 1. a Philippo Legato apostolico eidem Ecclesiae praeficitur administratione. *ibid.* Canonicis Castellanus eligitur. 112. 2. administrationem dimittit. 112. 1.
- Andreas IV.** Archiepiscopus Ragulinus ex Ordine Praedicatorum. 140. 2. quo anno electus fuerit. 141. 1. Societatem Presbyterorum sub nomine S. Petri in Cathedra instituit. X x 3.

- tuit. 141. 2. & *seq.* ejus obitus, sepulcrum & elogium. 144. 2.
- Andreas V.* de Robertis Archiepiscopus Ragusinus. 168. 1. civitatem ac diocesim iultrastrita Episcopali. 268. 1. Aclas iultrastritensis. *ibid.* & *seq.* cum Fratribus Dominicans litteris habuit. 270. 1. Ad Ecclesiam Policastroensem transfertur. 270. 2.
- Andreas* subscipiens diplomatis Sigismundi Regis Hungarie, an vere Archiepiscopus Ragusinus? 147. 1. 2.
- Andreas* Episcopus Rhizinienfis, adjuror Eberhardi Episcopi Zagrabenfis. 415. 2.
- Andreas* Episcopus Stagnensis & Coreyrensis. 376. 2. 375. 1. ejus obitus. 377. 2. 376. 1.
- Andreas II.* Michaelis Episcopus Stagnensis & Coreyrensis ex Archidiacono. 345. 2. 377. 2. idem ac Episcopus Stagnensis, ad quem extat epistola Eugenii IV. P. *ibid.*
- Andreas III.* Canavellus Episcopus Stagnensis & Coreyrensis ex ordine S. Augustini. 346. 2. 378. 1. ejus acta adversus Canonicos canonici S. Spiritus Venetiarum. 378. 2. 377. 1. adversum habet Franciscum Barbarum, qui Canonicos S. Spiritus commendat Francisco Condulmerio Cardinali. 379. 1. 2. ejus obitus & sepulcrum. 380. 1.
- Andreas* Zimjevichius, Abbas S. Georgii Petrasti, de statu rei Christiane illius loci certiorum facit per litteras Congregationem de Propaganda Fide. 304. 2. 305. 1. fit Archiepiscopus Antivertensis. 307. 2. ejus elogium. *ibid.*
- Andreas* de Serena Presbyter a Lagutianis in carcerem conjectus. 128. 1. ad Sedem Apostolicam appellat. 129. 1. 130.
- Angelus* Francus Archiepiscopus Ragnanus ex ordine S. Francisci. 177. 1. Synodum convocavit, & typis edidit. 177. 2. leges a Benedicto XIV. P. praeferiptas servari jubet Sodalibus S. Petri in Cathedra. 177. 2. 278. de Ghisfariis quid agere debeat, binis accipit epistolam a Benedicto XIV. P. 177. 2. 2.
- Angelus* de Volantis Episcopus Stagnensis ex ordine S. Dominici. 261. 2.
- Angelus* Fufolus Episcopus Catharensis. 408. 1. Romam vocatus Joannem Palestichium sibi procuratorem per litteras constituit. 408. 2. suam Ecclesiam dimitte. 409. 1. Fit Episcopus Feltrensis, & obit Roma. *ibid.* ejus inscriptio sepulchralis. 460. 2.
- Angelus II.* Baronius Episcopus Catharensis ex Ordine Praedicatorum. 408. 2. rationes administrationis provenientium monasterii S. Georgii de Scopulo recognovit. *ibid.* Catharensibus nominationem Abbatis ejusdem monasterii indixit. *ibid.* electionem significat Clementi VIII. P. ejusque acta ad eam mittit. 409. 1. 2. Rationum quendam matrimonium interum cum muliere Catholica jubet dogma Romanum amplecti. 409. 2. contrarium de jurisdictione parochiali inter Stephanum Boscum & Stephanum Alexin diremit. 500. 1. 2. diocesim iultrastrit. 500. 2. consecrat Ecclesiam S. Secundi Venetiarum. 501. 1. ad Episcopatum Clodienensem transfertur. 501. 2.
- Angelus* de Spalato an Episcopus Coreyrensis, & quis fuerit? 395. 2.
- Anna* Regis Poloni soror Vincentium Porticum commendat Pio V. P. 247. 1.
- Asclepias* Cassichius Episcopus Tribunensis & Mercanensis ex ordine S. Francisci. 317. 2. ejus obitus. 318. 1.
- Ascharenfis* Ecclesia cum Ragulina ad tempus conjuncta. 64. 1. a Metropoli Ragulina disjungitur. 88. 1. 101. 2. & *seq.* in metropolim erigitur. 412. 1.
- Antonius* de Reate Archiepiscopus Ragulensis ex ordine Minorum. 156. 2. interit Concilio Constantienfi & plures legationes obit. *ibid.* 157. 1. quid praclare Raguli praestiterit. 157. 2. ejus elogium. 160. 1. & obitus. 160. 2.
- Antonius II.* de Allis Archiepiscopus Ragulensis. 177. 1. ejus gesta ante Archiepiscopatum. 177. 2. ad Ecclesiam Fafulanam, inde ad Volaterranensem transfertur. 178. 1. ejus sepulcrum. 178. 2.
- Antonius III.* Severolus Archiepiscopus Ragulensis. 261. 2. ad Ecclesiam Nazarenam transfertur. 262. 1.
- Antonius* de Primis Episcopus Tribunensis & Mercanensis ex ordine S. Francisci. 315. 2. ejus gesta & obitus. 316. 1.
- Antonius II.* Righius Episcopus Tribunensis & Mercanensis. 316. 1. Episcopatum dimitte. *ibid.* exequitur sententiam Benedicti XIII. P. in lite inter Fratres Dominicanos & Canonicos Ragulenses. 275. 2. 276. 1. 316. 1. ejus obitus. 316. 2.
- Antonius* Belgicus Episcopus Coreyrensis, postquam Zocynchi Ecclesiam recusat. 408. 2. ad Ecclesiam Triguariensem transfertur. *ibid.*
- Antonius* de Iltroco Episcopus Catharensis ex Abbatre S. Georgii de Gulpha. 454. 1. obit. 457. 2.
- Antonius* Paschalis Episcopus Rosenfis seu Rhizinienfis. 417. 1. ad Ecclesiam Molanensem transfertur. 417. 2.
- Antonius* Rosenfis Archidiaconus Coreyrensis, dux contra Turcas patriam oppugnantem, necne defensit. 193. 1. eandem oppugnationem deseruit. 197. 2.
- Antonius* David praefectus Cathari sententiam tulit pro monasterio Rotaciensi contra Pastrovichios. 469. 2.
- Archangelus* de Lupis Ordinis S. Dominici Archiepiscopus Ragulensis. 280. 1. ejus obitus & inscriptio sepulchralis. 281. 1.
- Archangelus* Gozze electus tantum Episcopus Tribunensis & Mercanensis. 307. 2.
- Arvengerius* Archiep. Ragulensis. 91. 2. quando electus. 92. sua iura metropolitica curat confirmanda a Gregorio IX. P. 95. 1. luxum in nuptiis coarctat. 96. 2. an is fuerit, qui Episcopum bareticum Ecclesiae Bosnensis praefecerit? 97. 98. 99. *ita* in Ecclesia Bosnensem amittit. *ibid.* an Abbas Divionensis Canonici obierit in Gallia? 100.
- Asterius* Episcopus Catharensis condunt. 421. 2.
- Asterius* Episcopus Catharensis Episcopi. 431.
- Asterius* Episcopus Inscriptiones. 422. 1. 1.
- Asterius* ubi positum. 421. 1. a Saracenis captum & a Bosanensibus combatum. *ibid.* nunc Catharum. 421. 2. verus oppidum civium Romanorum. 422. 1. paruit Imperatoribus Constantinopolitanis. 422. 2.
- Aurelianus* de Nale Episcopus Tribunensis & Mercanensis ex ordine Praedicatorum. 303. 1. electus a Leone X. P. 303. 2. interit Concilio Lateranensi. 104. 1. ejus elogium, opera, & obitus. *ibid.* Ecclesiam Tribunensem.

sem dimiserat, Mercanensem retinuerat. *ibid.*
Augustinus Macelonensis Episcopus Stagenensis ex
 ordine S. Francisci. 359. 2.
Augustinus Quindicus Episcopus Corcyrensis ex
 ordine S. Dominici. 395. 2. gesta ejus ante
 Episcopatum. 396. 1. ejus de temporum
 reverentia sollicitudo. *ibid.* ut Ecclesia Sta-
 genensis cum Corcyrensi iterum conjungatur,
 frustra nititur. 396. 2. 397. 1. Reliqua ejus
 acta. 397. 2. Ad Ecclesiam Massæ-Lubentem
 transferretur. 398. 1.
Augustinus Valerius Episcopus Veronenis, Vi-
 sitor in Dalmatia Veneta, litem componit
 inter Episcopum & Canonicos Corcyrensis.
 396. 1. 2. visitat oppidum Perastrum. 406. 1.
Aurelius Novarius ex ordine Minorum Con-
 ventualium Archiepiscopus Ragusinus. 256.
 2. ad Ecclesiam Episcopalem S. Marci in
 Calabria transferretur. 257. 1.

B

B *Arbulo* *Arbulo* Archiepiscopus Ragusinus ex
 ordine Minorum. 121. 2.
Bartholomæus II. Archiepiscopus Ragusinus ex
 Canonico Traneis. 122. 2. ad Ecclesiam Tra-
 nensem inde ad Sipontinum translatus. 123. 1.
Bartholomæus III. Clarus, Archiepiscopus Ra-
 gusinus. 183. 1.
Bartholomæus Episcopus Catharensis. 448. 1. ad
 Ecclesiam Tragarinensem transferretur. *ibid.*
Bartholomæus II. Episcopus Catharensis. 454. 1.
Basiliani Monachi schismatici Stagno, obire ju-
 ventur. 131. 2. quibus pædis discederint.
 132. 2. 132. 1.
Basilian Archiepiscopus Hertegovina redit e
 schismate ad Catholicam communionem cum
 Comobiarcha Monasterii Tribanensis S. Ma-
 riæ. 315. 1.
Basilian Episcopus Tribanensis & Mercanen-
 sis ex Monacho Benedictino. 202. 2. legatus
 Ragusinum ad Nicolaum V. P. *ibid.*
Basilian Gradius Episcopus Stagenensis ex ordi-
 ne S. Benedicti. 354. 2. ejus obitus & elo-
 gium. 355. 1. ejus opera. *ibid.*
Benedictus VIII. P. pallium & epistolam mittit
 Vitali Archiepiscopo Ragusino. 42. 2.
Benedictus XI. P. confirmationem Basilicæ Domini-
 canæ Ragusi suis litteris adjuvat. 122. 1. 2.
Benedictus XII. P. Eliam eligit Archiep. Ra-
 gusinum, rescissa electione Capituli Ragusini.
 126. 2.
Benedictus XIII. P. Raymundo Arch. Ragusi-
 no, qui ei Pontificatum gratulatus fuerat,
 respondet. 273. 1. eidemque, qui Turcam
 ad fidem convertit adsemiterat, gratias agit.
 274. 2. litem inter FF. Dominicanos & Ca-
 nonicos Ragusinos de bonis Raymundi Ar-
 chiepiscopi composuit. 275. 1. 2. ut augean-
 tur proventus Episcopatus Tribanensis &
 Mercanen- (scribit ad Senatum Ragusinum).
 310. 2.
Benedictus XIV. P. privilegia Congregationi
 Calensis concessa, Congregationi Melitensi
 concedit. 75. 2. leges Sodalibus S. Petri in
 Cathedra Ragusina præscribit. 277. 2. 278.
 quid agere debeat cum schismaticis, scribit
 his ad Angelum Archiepiscopum Ragusinum.
 279. 1. 2.
Benedictus Archiepiscopus Ragusinus ex Episo-
 po Saciensis. 124. 1. oblit Avenione. *ibid.*
Benedictus Lauretanus ex ordine Eremitarum

Camaldulensium Episcopus Corcyrensis a Ca-
 rolo Card. Borromæo nominatur. 392. 1. a
 Pio IV. P. electus. 392. 2. ejus præfata
 gesta. *ibid.* præfatum in pænitentia Corcy-
 rensis. 395. 1. mensis episcopalis & capitula-
 ris inopiam frustra curas sublevandam. *ibid.*
 ejus obitus. 395. 2.
Benedictus Stay tertiumnotum Ragusinum descri-
 bit. 262. 2.
Bernardinus Larizza Archiepiscopus Ragusinus.
 262. 1. obit. *ibid.*
Bernardus Archiep. Ragusinus litteras commen-
 datitias ad Ragusinum impetrat a Clemente
 III. P. 83. 1.
Bernardus II. Archiep. Ragusinus Romanus mis-
 sus a Bano Buline. 84. 1. 2. Archiepiscopo-
 patum dimittit. 88. 2. fit Episcopus Karle-
 nensis in Anglia. 29. 1.
Bernardus Episcopus Catharensis ex Drivastensi.
 453. 1.
Bernardus II. Episcopus Catharensis ex Archi-
 presbytero S. Martini Plebis Sacensis. 466.
 1. facultatem retinendi Archiepiscopatus ob-
 tinet a Nicolao V. P. 466. 2. pietatem Chri-
 stianam ac Catholicam religionem amplifican-
 dam curat. *ibid.* ad compellendos schismaticos
 litteras impetrat a Duce Venetorum.
 467. 1. ad Plebem Sacensem se recipit, in
 cujus ecclesia principe extat ejus effigies cum
 inscriptione. 467. 2. ubi & quando obierit.
 468. 1.
Bernardus Gundula Abbas Melitensis, ut se Ja-
 lius II. P. confirmet, obtinet post annos sex
 & viginti. 208. 1. 2.
S. Blasius eligitur patronus a Ragusensibus. 47.
 2. ejus verum Caput Ragusinum declarat. 47.
 2. 48. ejus Reliquia Ragusi. 48. 2. an Se-
 baste in Episo martyrium consummaverit?
ibid. Hygni, Lectiones, & Oratio in ejus
 honorem. 49. 50. quæ sacra Rituum Congre-
 gatio approbavit. 50. Formula precationum
 ad morbos depellendos. S. Blasio interceden-
 te. 50. 2. ejus opt. pæcis Ragusi depulsa,
 ob idque nova Basilica in ejus honorem ex-
 struitur. 131. 1. ejus statua mire servata in
 Basilicæ incendio. 268. 1.
Blasius Archiepiscopus Jaderinus jubetur a Mar-
 tino V. P. cognoscere questionem de deci-
 mis Stagenensibus inter Ragusinos & Nicolaum
 Episcopum Corcyrensem. 341. 2. Senatui
 Ragusinum ad suam curiam citat. 342. 2.
 ne progrediatur, ab eodem Pontifice jussus.
 343. 1.
Blasius Constantinus Episcopus Tribanensis &
 Mercanen- ex ordine S. Dominici. 298. 2.
 jubetur a Sixto IV. annuere petitioni Mo-
 nasterii Ragusini S. Mariæ de Angelis.
 186. 2. 299. 1. ejus elogium. 299. 1.
Blasius II. Episcopus Tribanensis & Mercanen-
 sis, non Methonen- ex ordine S. Do-
 minici. 299. 2.
Blasius Episcopus Catharensis. 456. 1. idem
 S. Mariæ in Funario confectus. 456. 2. pen-
 sionem a navarchis sibi debitam esse evincit.
ibid. testis interest adis Joannis Gundula pro
 monasterio S. Jacobi de Viscigra. 477. 1.
 interest translationi Capitis S. Tryphonis.
 477. 1. 2. 478. 1. 2. donatio ab ipso fida
 Matthæo de Bonali, qui Caput illud inven-
 nit. 479. 1. ejus decretum adversus Mona-
 chos S. Georgii. 479. 2.
Bischo Catharenses alenda a suis parenti-
 bus.

bus. 442. 1.
Bodinus Rex Serbize Ragusium obsidet. 78. 1.
 villam S. Martini in Zancheto Monasterio
 Laceromeni donavit. 58. 2.
Baleslaus Julex relicturam curat villam de
 ecclesiam S. Martini Monachis Laceromeni-
 bus. 59. 1.
F. Bauventura de Parma ord. Minorum eligitur
 Archiepiscopus Ragusinus a Martino IV. P.
 115. 1. 2. suam Ecclesiam adit. 116. 1.
 auctoritatem Pontificis implorat ad bona Eccle-
 siæ recuperanda. *ibid.* in castro Joannis
 Prodenli Subdilaconi quid egerit. 116. 2.
 Stagnensem & Tribunensem Episcopos eligit.
 117. 2. 495. 327. 2. 328. 1. ejus acta
 Ragusi forique. 118. jubetur a Nicolao IV.
 V. ut Patavinus cogat rescindere leges quas-
 dam libertatem ecclesiasticam ludentes. 118.
 2. in Patavinis anathematis sententiam intulit.
 119. 2. oblit. 121. 1.
Boufajus Episcopus Tribunensis. 124. 2. ad
 Episcopatum Sironensem transiit. *ibid.*
Boufajus de Stephanis Episcopus Stagenus ex
 ordine S. Francisci. 153. 2. monumenta quæ
 de illa existant. *ibid.* ejus expeditio in Tur-
 nicas regiones. *ibid.* ejus obitus & elogium.
 154. 1. 2. alia ejus gesta ante & post Episcopatum.
ibid.
Boginus de Tolentis electus a Canonicis Corcyren-
 sibus Episcopus Corcyrensis & Stagen-
 sis. 380. 1. 2. rejicitur a Nicolao V. P.
 381. 1. 2.
Borichius Bonus Bosina a Ragusinis proligatus.
 79. 2. Ecclesiam Melitenensem S. Pancrati Mo-
 nachis Laceromenibus confirmat. *ibid.*
Bosfusus Ecclesia a Metropoli Ragusina transiit
 ad Spalensem. 79. 82. 2. dein ad Co-
 locensem. 97. 98. 99.
Brennus Canobium Domitianum erigitur.
 259. 1.
Bucinus Episc. Catharensis donationem adiecit
 S. Michaelis consensu Ecclesiæ cathedra-
 lis & sententiam contra secundum Abbatem S.
 Laurentii. 437. 2.

C

Cassius II. P. concessit & passio donat
 Gerabulum Archiep. Ragusinum. 60. quod
 Episcopus Dalmatiae per litteras significat. 61.
Cassius III. P. committit Ragusinis bellum
 sacrum in Torcas. 169. 1.
Carolus de Freda, vel Jaltanus, Episcopus Sta-
 gneus ex ordine S. Dominici. 258. 1. 2.
Carolus II. Olantes Episcopus Stagenus ex or-
 dine S. Dominici. 360. 1.
Carolus Borromeus Cardinalis ex mandato Pii
 IV. P. Episcopus Tribunensem & Mercan-
 ensem cooptari Jacobo Luccaro. 306. 2.
Benedictus Eremita Camaldulensem eligend-
 um proponit Episcopus Corcyrensem. 392. 1.
Cerasus Francus Abbas S. Georgii Perathi.
 308. 1.
Castrum novum in Sinu Rhizonico adiacentum
 districti Catharensi contra Episcopum Mercan-
 ensem. 418. 1. 2. Parochum accipit ab Episcop-
 o Catharensi. *ibid.* Venetis cessit bello
 Peloponnesiaco. 419. 1. 2. iterum ibidem S. Ve-
 neranda celebris. 419. 2. nunc oppidum primi-
 tium diocesis Rhiziniensis. 420. 2.
Catharensis Stratum. 420. 6.
Catharensis Capitulum. 428. 1. ejus decretum.

442. 2. Sodalicæ Bestiæ. Virgini & S.
 Tryphonis instituit. 454. 1. 2. quædam sua
 constituta a Secundo Episcopo Catharensi con-
 firmanda curavit. 459. 1. 2. 460. 1. invitat
 Abbatem S. Georgii ad solemnia sacra S. Try-
 phonis Cathari peragenda. 465. 2. 466. 1. de-
 cretum condit de suis privilegiis tuendis. 471.
 2. 472. 1. de consilio a Maria de Scopulo
 distidet cum Patribus S. Francisci. 503. 1. 2.
Catharensis veteri & insigni religione S. Try-
 phonem colunt & venerantur. 427. 1. in his
 inveniunt cum Albanis. 428. 1. sub potestate
 Regum Rasciæ. 435. 2. tributum gra-
 vius quam æquum erat, solvere recusant. Li-
 gato Apostolico. 435. 2. quid de Bizochis
 decreverint. 443. 1. censuræ ecclesiasticas,
 quas ob Sergium Episcopum expulsum incur-
 rant, absoluti. 443. 2. eorum decreta de
 rebus ecclesiasticis. 446. 2. diploma obtinent
 a Stephano Dalciano Rege Serbiæ in contro-
 versis, quæ illis erat cum Danicæ Patriar-
 cha Serbiorum. 449. 2. consilio Virgini-
 chæ Franciscanis fundandum curant. 451. 1.
 2. a schismaticis in angustias acti, Romani
 Pontificis opem fugitant & impetrant. 452.
 1. 2. a Ludovico Rege Hungariæ privilegio-
 rum impetrant confirmationem. 453. 2. Bos-
 nina Regi substantur. *ibid.* in libertatem se
 vindicant. *ibid.* quomodo colendus sit dies
 festus S. Tryphonis, decreverunt. 455. 1. de
 tributo ex testamentis persolvendo esse ec-
 clesiæ S. Tryphonis, & de rell. administra-
 tione ejus hancum, Catharensium decreta.
 455. 2. 456. 1. aliud decretum pro Cono-
 bio S. Clare. 456. 2. Venetis se sollicitant.
 457. 1. Reliquias S. Tryphonis invictas po-
 tuit ab hisdem. *ibid.* cultum S. Marci Evan-
 gelistæ augustin in urbe. 458. 1. juris eundem
 monete coanemationem a Venetis obtinent.
 458. 2. plura decreta eundem ad Ecclesiam
 pertinentia. 460. 2. 461. 1. 2. & ad cultum
 dierum festorum. 462. 2. 463. 2. de schi-
 smaticis agris Catharensis litteras accipiunt a
 Duce Venetiarum. 465. 1. terramotus exte-
 riti a Pio IV. P. absolutionem peccatorum
 petunt & impetrant. 466. 1. Consilio S.
 Clare dant Patribus Franciscanis. 469. 2.
 Abbatem S. Georgii de Scopulo nominant.
 470. 1. 2. litigant cum Perathinis de jure
 patronatus S. Mariæ de Scapello & Abbacie
 S. Georgii. 503. 1.
Catharenses tres Martyres, iidemque tractes,
 Ragusium transiit. 420. 2. 421. 1. 2.
Catharensis Edificii, olim Africiventes. 422.
 a Ferdinando Ughello in catalogum reducti.
 427. 2. a Flaminio Cornelio illustrati. *ibid.*
 recensentur. 428. 2.
Catharenses Presbyteri ob eorum zelum laudati
 a Clemente VIII. P. 427. 1.
Catharensis Canobium viroorum & mulierum.
 429. 1.
Catharensis Episcopatus initia sunt ignota.
 427. 2.
Catharensis Ecclesia a Metropoli Ragusina tran-
 sit ad Bariensem. 82. 1. commendata iterum
 Ragusino. 127. 1. ex aliis ad alios Metropo-
 lis migravit, nunc Bariensi subest. 427. 2.
 430. 1. 431. 2. 432. 2.
Catharensis Ecclesia cathedralis, & Divorum Reli-
 quie ibi asseruat. 428. 1. 2.
Catharensis ares S. Crucis, & Divorum Reli-
 quie ibi asseruat. 428. 2.
 Ca.

Cathac nſi ſive Africaniſi Epiſcopus primus amovetur. 430. 1. item ſecundus, qui naufragio perit. 432. 1.

Cathareſi Sinus, olim Rhizonicus, deſcribitur. 431. 1.

Catharus ubi poſitum, 431. 2. ab Africaniſi & Boloniſiſis coalitum, 431. 2. cat Catharus dicta ſit urbs? 432. 1. 430. 1. primus Imperatoribus Conſtantinopolitans, deinde Regibus Siciliam, poſtea Hungaris & Boloniſiſis, denique Venetis ſubjectum, 432. 1. 435. 1. 433. 1. 437. 1. ab Anſaldis obſeſſum, 439. 1. a terramora puer circum, 490. 1. a Turcis iterum obſeſſum, 506. 1. iterum & tertio terramora circumſum, *ibid.* 514. 1.

Celleſe familia Hiſtorienſis nobilitas, 361. 2.

Centurius Episcopos Cathareſis, 443. 1. ad eum littere proſcriptae Innocentio P. IV. contra Episcopum Arſenſem, *ibid.*

Cenari, genus navium Concordinum, 366. 1.

Cheſenſis Dynaſtie ſere omnes vel heretici vel Chriſtiani, 327. 2.

Chilaphorus Archiepiſcopos Ragulius, incertum quo anno, 321. 2.

Chryſoſtomus Calvius Archiepiſcopos Ragulius ex Abbate Benediſtino Melitenſi, 342. 1. antequam eſſet Archiepiſcopos, Concilio Tridentino interfuit, 342. 1. eligitur Archiepiſcopos, 343. 1. ejus virtutes & praedicte ſua, 343. 2. nimia leſitatis & indolentia ſuſto accuſatur, 344. 1. de abdicando pontificatu cogitat, 344. 1. ple moritur, *ibid.* cum viſis ſummis amicis ſanctis, 345. 1. ejus laudes oratione ſancti expoſuit Franciſcus Serdonius, *ibid.*

Chryſoſtomus Antichius Episcopos Tribonienſis & Mercanenſis ex Monacho S. Benediſti, 309. 1. ſeriem rerum & Episcoporum Eccleſiae ſuae ſcriptis mandavit, 310. 1. 2. que ipſe ſecit, deſcripſit, 310. 2. diocelim ſuſtravit, *ibid.* de ſtatu Eccleſiae ſuae Sacram Congregationem certiorum ſecit, 311. 1. diploma obtinet pro ſua Eccleſia ab Oſmano Imperatore Turcarum, 311. 2. cum Ragulino & Scagnenſi Antichibus de poſſeſſione quarundam Eccleſiarum contendit, 312. 1. de de Eccleſia Stephaneſi cum Dominico Andreado Episcopos Scandrenſi, 312. 1. cauſam obtinet adverſus eundem, *ibid.* quod Thomas II. Episcopos de Collegio Clericorum ſuſtituendo mandaverat, ut perſiceretur, contendit, 313. 1. 314. 1. iterum notitiam Eccleſiae ſuae exhibet Sacra Congregationi, 314. 2. obit, *ibid.*

Chryſoſtomus Ragulina Episcopos Scagnenſis ex ordine S. Benediſti, 355. 2. ad quem litteras mittit Gregorius XIII. P. *ibid.* obit, *ibid.*

Claudianus Ptolemaus Episcopos Coreſenſis, 389. 1. ejus nomina atque nomina, *ibid.* legatus in Galliam pro Republica Senenſi, 389. 2. ejus obitus, *ibid.* & ejus ſcripta, 390. 1.

Clement III. P. reſtituit Eccleſias a Metropolitano Ragulino avulſas, datus ad eum litteris, 82. commendat per litteras Ragulini Bernardum Archiep. Ragulinum, 33. 1.

Clement IV. P. Patribus Dominicanis aſſenſus eſt, ut domum quendam ſibi legatam vendant, 410. 1. Alardum Archiepiſcopum Ragulinum ad Eccleſiam Arboreſem tranſfert, 416. 2.

Clement VI. P. Joannem III. eligit Episcopum

Tribonienſem, datus ad eum litteris, 394. 2. facultatem facit Fratribus S. Franciſci duo conſueſta erigendi, unum Scagni, alterum in diſceſſi Quinqueceſenſi, 324. 2. eligit Dulcium Episcopum Rhizonienſem, eique & Archiepiſcopo Ragulino de electione datus litteras, 414. 1. 2. donationem Canonici Cathareſis S. Nicolai confirmat Fratribus S. Dominici, 447. 1. Adamum & Dominum II. praedicat Eccleſia Cathareſi, 448. 1. 2.

Clement VII. P. Congregationem Melitenſem ordinis S. Benediſti ſuis litteris approbat, 74. 1. 211. 2. Ragulianis poſtulatatem confirmat exercenda cum laicis mercatorum armatae ipſis deſerendi, 211. 1. Philippo Archiepiſcopo Ragulino injuria a quodam Presbytero affecto ſuſcitandum curat, 219. 2.

Clement VIII. Episcopum Tribonienſem & Mercanenſem eligit, 304. 2. ſtes dedit eidem episcopis de ejus electione & conſecratione, 304. 2. 305. 1. 2. Lucam Biliantem adjutorem & ſucceſſorem Tryphoni Episcopos Cathareſi delegat, 426. 2. Capituli Cathareſis inopia ſubvenit, 506. 1.

Clement VIII. P. ſodalitatem Preſbyterorum conſtituit ſub nomine S. Petri in Cathedra Raguli inſtitutum, 342. precibus annuit Miſſionariis Hydruntinis, 357. 1. velum laudar Cleri Cathareſis & Ragulienſis, 407. 1.

Clement VIII. P. Tryphonis recitantes Cathareſis concedit, 407. 2.

Clement IX. P. aurum & argentum eccleſiarum Ragulienſium alienandum concedit pro ſolent readificandis, 364. 1.

Clement XI. P. idem S. Veneranda Calcei novi in Sinu Rhizonico indolentia locupletat, 419. 2. Hyacinthum Zenobetum eligit Episcopum Cathareſem, datus ad eum litteris, 511. 2.

Colſtini Canonici S. Georgii in Alga obtinent templum & coenobium S. Mariae de Gratiis in inſula Sinus Cathareſis, 421. 2. littera intendunt FF. Franciſcanis, qui illud occupaverant, 429. 2. 432. 1. recuperant & ſententia Vicarii Petri Episcopos Cathareſis, quam conſtituendum curant ab Alexandro VI. P. 430. 1. 2. injuriis venantur a Franciſcanis, 481. 1. ideoque coenobium tradunt Patribus Dominicanis, 481. 1. recuperant, 485. 1. eorum diſcordiam ſecit Tryphon Episcopos Cathareſis & coenobium viſitat, 485. 1. 2.

Coenobium utriſque ſexu in Raguli ditione, 28. 2. 39. 2. 1. monachum ad ſua redacta poſt terramotum, 265. 1. 2.

Coenobium Deiparae dies feſtus a Ragulienſibus deſcretos, 177. 2.

Coenobium Baſilienſe generale concedit Ragulianis privilegium navigandi in Terram ſanctam, 159. 1. 2.

Coenobium provinciale Diocleſe, 435. 2.

Conjunctio inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Conſtitutio inter Ragulianos & Borchium Banum Rodina, *ibid.*

Conſtitutio Episcopos Rhizonienſis, adjutor Joannis IV. Episcopos Zagrabienſis, 417. 1.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

Coſtore inſula dimenſio & poſitio, 363. 1. Melano ſeu Nigra cognominata, *ibid.* *Kerkir* Phoenicem vocabulo ſorte appellata, 363. 2.

22. 363. 1. 2. ejus coloni. 364. 1. veteres
Corcyrae domus. *ibid.* Romanis subiecta.
ibid. sub Venetorum imperio transit. 364.
 2. inde sub Comitibus Chelmenibus. 365.
 1. iterum sub Venetis, qui eam Georgin-
 gam familie jure feudatario tradunt. *ibid.*
 post varios dominos, demum rediit ad Ve-
 netum. 365. 2. 371. 2. 374. 376. 2. ab
 Hungaris occupata. 371. 2. 372. 1. provenit
 ejus copiosi & vino & sylvis. 365. 2. fodina
 marmoris & portus. 366. 1. habitatoribus
 frequentata. 366. 1. 2. a Turcis frustra op-
 pugnat. 393. 1.
Corcyrae urbis positio & descriptio. 366. 1. cur
 Corcyra appellata? *ibid.* e. tribus incolarum
 ordinibus constat. *ibid.* ei praest Venetas in-
 agilitates. 366. 3.
Corcyrae quibus dominiis subiecti. 364. 1. a
 Romanis debellati. *ibid.* a Joannis subacti.
 364. 2. & a Venetis. *ibid.* imperium subeunt
 Comitum Chelmenium. 365. 1. se Venetis
 dedunt, qui eorum familie infamiam ju-
 re fiduciario tradunt. *ibid.* post varios domi-
 nos, demum redeunt ad Venetos. 365. 2.
 374. 1. 2. 376. 1. 2. eorum ingenium. 366.
 2. Christianae Religiois exordium apud *Cor-*
cyrenses. *ibid.* primum ad Salonitanam, deinde
 ad Macarentem & Pherensem diocesium
 pertinuerunt. 367. 1. 2. Episcopum proprium
 obtinent. 367. 2. 369. 370. 1. ut sibi Epi-
 scopus non daret Ragulensis, orant Senatam
 Venetum. 376. 2. iniquum de Neapolitanis
 referant victoriam. 386. 2. & de Turcis.
 393. 1. 2. diem decimum quintum Augusti
 illius de Turcis victoriae anniversariam, con-
 celebrant. 394. 1. spolia hostium in ade Ca-
 thedrali affigunt. 394. 1. ab Aloysio Moce-
 nico Duce Venetiarum cullaudati. 394. 2.
Corcyrae Episcopi recensentur cum Stagnacili-
 bus. 374. 1. 367. 368. 2.
Corcyrae Canonici eligunt Episcopum *Corcy-*
rensem Boninum de Tolentis, deque electio-
 ne sententiam faciunt Nicolaus V. P. 380.
 1. iterum eligunt Lucam de Tolentis. 382.
 1. jus eligendi Canonicos amittunt. 386. 1.
Corcyrae Aedes sacra urbana & extra urbem.
 364. 1. 2. aedes Cathedralis titulo S. Marci
 consecrata. 368. 1.
Corcyrae Inscriptiones. 364. 1. 2. Carceres,
 ubi Christiani inclusi solent. 366. 2. 367.
 1.
Corcyrae Episcopus initia. 328. 2. 367. 2.
 369. 370. 1. ejus diocesis, & Capitulum.
 367. 2. dissipatur a Stagnacili. 388. 2.
Corcyrae pestilentia. 395. 1.
Corcyrae coeli temperies & sui natura. 363. 1.
Cosmas Lellius Vicarius Joannis Episcopi *Cor-*
cyrensis queritur cum Leconteo Archie-
 piscopi Spalensis de violata sui Episcopi ju-
 risdictione. 403. 2.
- D
- Dalmatia* in Italia comprehensa Bylo Cariz
 Romane. 512. 2.
Daninus Juda conjurat in Republicam Ra-
 gulianam. 109.
Daniel Delphinus Proxor generalis Dalmatiae
 scribit ad Aloysium Marcellum Proviforem
 Cathari, ut Calogorum & Patriarcha Pe-
 chlenis conatus reprimat. 510. 1.
Dionysius Episcopus Catharensis eodem S. Geor-
 gi consecratur. 459. 2.
Doffa, sive Ulias Episcopus Mercanensis ex or-
 dine S. Francisci. 295. 1. ejus obitus & de
 ejusdem bonis controversia. 295. 1. 2.
Dioclea quando excisa. 24. 2. 25. 1. 38. 2.
Dionysius Scythian Episcopus Rodensis seu Rhi-
 ziniensis ex ordine Carmelitarum. 416. 1.
 adiutor Joannis Episcopi Leodensis. *ibid.*
 ejus epitaphium. *ibid.*
Dominicana insulatus Ragulii juvenis saeculo X.
 VIII. 264. 2.
Dominicana obtinent Cathari consocium S. Pauli.
 486. 1.
Dominicana tertii Ordinis Ragulii obtinent sa-
 cellum S. Jacobi. 125. 2. excedere causam
 causam obtinent. 358. 1. 2. Stagni domici-
 lium impetrant a Thoma II. Episcopo Sta-
 gnenfi. 352. 1. 2.
Dominicani Patres Ragulii excepti. 95. 2. domo
 donati a Jacobitz Ragulienfi, eam ut vendere
 possint, impetrant a Pontifice Clemente IV.
 110. 1. & adibus Prifcoventibus ab Henrico
 de Bibanis donantur. 117. 2. 442. 2. 443.
 1. Basilicam aedificant Ragulii. 122. 1. 2.
 Provinciam Dalmatiae sui Ordinis insistant.
 139. 2. Gravosa consocium extruunt. 157.
 2. ab Italis sejuici. 187. 2. 188. 1. opem
 Sixti IV. P. implorant contra quosdam no-
 biles sibi injurios. 188. 2. consocium in
 insula Modia sibi aedificant. 189. 1. ab Ale-
 xandro VI. P. petunt, ut sibi restitui jubet
 spoliatissimum Episcopum Tribunensis. 194. 2.
 auxilium Pauli II. P. implorat in contra-
 versa cum Laurentio de Luccaris. 223. 2.
 diploma obtinent a Sixto V. P. pro sua Bi-
 bliotheca. 236. 1. 2. Brenense consocium a-
 edificant. 259. 1. ab Urbano VIII. P. Phi-
 lippo Hispaniarum Regi commendantur. 260.
 2. templum & domicilium in Valle Nucis
 accipiunt. 267. 1. cum Andrea V. Archie-
 piscopo Raguliano litem habent. 270. 1. Ca-
 tharum excepti & consocii Paulina dona-
 ti. 441. 2. aliud amplius consocium S. Ni-
 colai obtinent. 446. 2. 447. 1. 2. & tem-
 plum ac consocium S. Mariae de Gratia
 in insula parva Sius Catharensi dono ob-
 tinent a Canonicis Catiellens. 482. 1. 2. sed
 a Tryphone Episcopo Catharensi & Lenne
 X. P. spoliatur. 487. 484. 1. 2. consocium
 suburbanum S. Nicolai dimittit bello cogun-
 tur. 488. eorum vicissitudines & praesentia-
 tas in urbe Cathari. *ibid.*
Dominicus Venetus Archiepiscopus Ragulianus pallio
 donatus a Paschali II. P. 460. 1.
Dominicus de Gravosa Episcopus Tribunensis
 & Mercanensis ex ordine S. Dominici. 277.
 1. obiit. 307. 2.
Dominicus Aedreus fide sua Scodreni expul-
 sus, titulum sumit Stephanensis Episcopi.
 312. 1. 2. in controversia de eodem Step-
 hanensi Episcopatu cum Episcopo Mercanensi &
 Tribunensi, causa cecidit, & damnatus fuit.
 313. 1.
Dominicus Tobia, Episcopus Stagnensis & *Cor-*
cyrensis. 372. 2. 371. 2. ambit Archiepiscopus
 Ragulianum. 375. 1. 2. 332. 2.
Dominicus Abbas S. Georgii Catharensis suam
 fidem atque obedientiam obstringit Episcopo
 Catharensi. 444. 1.
Dominus vel Duimus Episcopus Rhiziniensis ex
 ordine S. Francisci. 414. 1. epitaphum sua
 electionis accipit a Clemente VI. P. *ibid.*
 trans.

translatas ad Catharensis Ecclesiam administrationem Rhiziniensis retinuisse videtur. 415. 1. 448. 2. Romam adiit. 451. 1. iussus ab Urbano V. P. Virginibus Franciscanis cenobium ac templum attribuit Cathari. 451. 1. 1. altare S. Tryphonis consecrat in adu cathedrati. 451. 2. & templum S. Lucae. 452. 1. obiit. 452. 2.

Donatus Episcopus Catharensis donationem scellum Mariani scilicet Dominicanis Ragusinis confirmat. 442. 2. 443. 1. ejus paupertas. 443. 2.

Donatus Georgius Episcopus Tribunienfis & Mercanensis ex ordine S. Dominici. 300. 1. ejus elogium & obitus. 300. 3. 2.

Donatus Episcopus Zachlumienfis five Stagenfis in exilium ejicitur. 326. 2. ejus obitus & sepulchrum. 327. 1.

E

*E*ffigies Jesu Christi thaumaturgica in aede PP. Franciscanorum Ragusini aservata. 123. 2. 320. 2.

Elias Saracus, Archiep. Ragulinus electus a Benedicto XII. P. rescisso electione Capitali Ragulinensis. 126. 1. 2. ejus laus & aet. 127. 1. Ecclesiam S. Stephani Luciae in insula Júpina consecrat. 520. 1. quae dederit praeterea monita Ragulinis. 137. 1. diplomatis Regis Hungariae subscribit. 133. 2. Archiepiscopatum obducit. 134. 1.

Epidanensis Episcopi. 1. recensentur. 6. 1. *Epidanensis*, excisa patria, hac illuc fugiunt. 6. Ragulum aedificant. 7.

Epidanus triplex. 1. 1.

Epidanus Dalmatica. 1. ejus antiquitas & monumenta Romana. 2. 3. septimo saeculo excisa. 3. 1. 6. 1. civitas Episcopalis provinciae Salonitanae. *ibid.*

Episcopi Sulzrageni Metropolis Ragulina. 186. *Eugenius* III. litteras dat Andreas II. Archiep. Ragulino. 64. 2.

Eugenius IV. P. novam extruendum Ragulini cenobium PP. Dominicanis concedit. 158. 1. bona quodam Fratribus Minoribus insulae Daxae legata, administranda praecipit a Praefectis ararii Ragulinis. 162. 1. ut administrationem possessionum monachalium in Ragulina ditione laicis committendam curet, jubet Abbati Lacrorensi. 162. 2. 163. 1. mandat Episcopo Stagenfi, five Stagenfi, ut duo Virginum collegia uniat in Urbinate diocesi. 345. 2.

F

*F*abius Tempestivus Archiepiscopus Ragulinus. 157. 2. Synodum convocat & typis edit. *ibid.* Presbyteros Societatis Jesu Ragulum accivit. 158. 1. obiit. 159. 2.

Fabricianus Episcopus Epidauri Synodum provinciam approbavit anno 530. 4. 1.

Ferdinandus Ughellus seriem Episcoporum Catharensium contextit. 437. 2.

Flaminius Corneilus seriem Episcoporum Catharensium eruditae contextit. 437. 2.

Florentinus per Bajazethem Imperatorem Turcarum petunt a Ragulinis Brachium S. Joannis Baptiste. 101. 2.

Florentinus Episcopus Epidauri a Natali Metropolitae Salonitanae exilio multatus. 4. 1. ejus

causa ut rite iudicetur, jubet Gregorius Magnus P. 4. 2. 3.

Florius, Canonicus Caeselinus, templum S. Mariae de Gratia in insula Sinus Catharensis donat Fratribus S. Francisci. 479. 1. 2.

Francisca foemina Ragulina illustris sepulchrum posuit Romae Nicolao Episcopo Modrulessi confobino. 173. 1. 2.

Franciscani Instituti laus. 154. 2.

Franciscani Patres Ragulum excepri. 96. 1. intra munera recipiuntur. 123. 2. in insulam Stagni monachis Basilianis substituantur. 131. 2. 332. 2. novum cenobium Daxae aedificant. 140. 1. & alterum in territorio Ombla, alterum in valle Slani. 146. 2. unum & alterum in valle Canali. 157. 2. Ragulini a Dalmatis divisi. 188. 2. duo cenobia sibi aedificant, alteram in insula Media, alteram in veteri Epidauri. 188. 2. 189. 1. de parentis Stagenibus sibi traditis evulgant apologiam. 335. 1. 2. Ecclesiam suburbanam Catharensis S. Nicolai dono accipiunt. 449. 1. accipiunt a Commune Catharensium templum S. Mariae de Gratia in insula Sinus Catharensis, expulsi Canonicis Caeselinis. 479. 1. & a P. Florio Canonico Caesellino donationis nomine. *ibid.* donationem approbandam curant a Sixto IV. P. 479. 2. in possessione conservantur a Joanne Mocenigo Duce Venetorum. 480. 1. ejus & sententia Vicarii Petri Episcopi Catharensis. *ibid.*

injuris vexant Caeselinis. 481. 1. sententiam obtinent a Tryphone Episcopo Catharensi contra Dominicanos, qui illud dono acceperant a Caeselinis. 487. 1. quam sententiam confirmat Leo X. P. 483. 2. 484. 1. 2. sed frustra, redeuntibus in cenobium Caeselinis. 485. 1. Cenobium S. Clarae obtinent a Catharensibus. 494. 2. id quod Gregorius XIII. P. confirmat. 495. 1. Cenobium S. Mariae de Gratia recinent, frustra adversante Clero Catharensi. 503. 1. 2.

Franciscus Ragulum venit. 96. 1. ejus miraculum in insula Júpina. 519. 2.

Franciscus Capius, five Lapius, Archiepiscopus Ragulinus ex ordine Servorum B. Mariae Virginis. 168. 2. Monasterium Lacrorense reformet iussu Pii II. P. 169. 1. 2. quando obierit. 172. 2. ejus elogium. 173. 1.

Franciscus II. Capiteus, five de Capitibus, Archiepiscopus Ragulinus. 173. 2.

Franciscus III. Perotus, Archiepiscopus Ragulinus. 261. 2. jus visitandi Ecclesias Junchei male sibi arrogat. 263. 1. Romae obiit. *ibid.*

Franciscus Episcopus Tribunienfis ordinis S. Francisci. 395. 1.

Franciscus II. de Orello Episcopus Tribunienfis ex ordine Conventualium S. Francisci. 304. 2. dictus etiam Dominicus de Orello. *ibid.*

Franciscus III. de Putro Episcopus Tribunienfis & Mercanensis ex ord. S. Dominici, a Clemente VII. P. electus. 304. 2. tres ab eodem recepit epistolas. 304. 2. 305. 1. 2.

Franciscus Episcopus Mercanensis idem ac Jacobus II. 306. 1. 307. 1.

Franciscus Hieronymus Bona Episcopus Mercanensis & Tribunienfis ex Canonico Ragulino. 316. 2. ut proventus Episcopatus augeretur, frustra curat. *ibid.* ad Patriarchatum Constantinopolitanum transferitur. 317. 1. obiit.

- obit. *ibid.*
Franciscus Episcopus Stagenus & Corcyrensis. 336. 1. 372. 2. ad Scarditanam Ecclesiam translatus. *ibid.*
Franciscus II. de Volantis Episcopus Stagenus. 361. 2. Synodum coegit, & obit. *ibid.*
Franciscus III. Songo Episcopus Stagenus ex archiep. S. Francisci. 362. 2. adhuc vivit. *ibid.*
Franciscus II. Manola Episcopus Corcyrensis ex Archidacopo Spoletensi. 402. 1. cultor ecclesiasticæ discipline diligentissimus. *ibid.* palatium episcopale auxit & ornavit. 403. 2.
Franciscus de Pavonis Episcopus Catharensis. 458. 1. ad Ecclesiam Argusensem translatus. 458. 2.
Franciscus II. Zeporus Episcopus Catharensis ex ordines Conventualium. 496. 1. ejus obitus. 497. 1.
Franciscus III. Parschius Episcopus Catharensis ex ordine S. Dominici. 512. 1. ejus litteræ pro P. Philippo Ricipato Societatis Jesu Presbytero. *ibid.*
Franciscus Pannu Racamarichius Episcopus Catharensis. 538. 2. vivit. *ibid.*
Franciscus Falsari Dux Venetiarum jubet reddi bona Ecclesiæ S. Joannis in villa Luniarda insula Corcyre. 177. 1. Tryphonio Abbati S. Georgii Catharensis litteras concedit pro recuperandis bonis monasterii. 463. 1. pacem init. cum Duce Montis nigri. 463. 2. de schismaticis Catharensibus agri quid sit agendum scribit Catharensibus. 465. 1. schismaticos Catharenses excoedendos jubet per litteras ad Comitem Cathari. 467. 1.
Franciscus Barbara Canonici comitis S. Spiritus Venetiarum commendat Franciscum Consulmerio Cardinali. 379. 1.
Franciscus Sardinatus Ragulensis deus de Catholica Religione meritis laudat. 22. 23. 1.
- G
- G**avriel Episcopus Zachlamiensis sive Stagenus, primus, cujus nomen sit cognitum. 326. 1.
Gaddus ex ordines S. Dominici Episcopus Stagenus & Corcyrensis. 339. 1. 371. 1. translatus ad Ecclesiam Corcyre in Junio mari insula. *ibid.*
Gassius Archiepiscopus Ragulinus. 83. 2.
Georgianus familia Veneta patricia Coccyram possidet jure feudatario. 365. 1. 2. Corcyra de eade jure, castellum Zupallo in agro Tarevillano pro illa obtinuit. 376. 2.
Georgius Episcopus Tribunensis & Mercanensis ex ordine S. Francisci electus ab Alexandro VI. P. 300. 2. Episcopus tantam Tribunensis fuit. *ibid.*
Georgius II. a Crace Episcopus Tribunensis & Mercanensis ex Consuevencia Pilsensis. 301. 1. ejus testamentum. *ibid.* primum Episcopus solum Mercanensis, dein & Tribunensis. 301. 2. ab Alexandro VI. P. facultatem obtinet facienda testamenti. 302. 1. obit. *ibid.*
Georgius Episcopus Rhizinensis, adjutor Joannis IV. Episcopi Zagabienensis. 413. 2.
Georgius Rex Serbie villam & ecclesiam S. Martini Monachis Lacroemensis adjudicat. 59. 2. 62. 1.
Georgius Stalacimeri de Balis, Corcyre domi-
- Georgius* Delfota Rascie ne molebus sit Episcopo Catharensi, a Francisco Falsari Duce Venetiarum admonetur. 458. 1. 2.
Georgius Drageich ex ordine S. Francisci Ragulinus deher Brachium S. Joannis Baptiste. 191. 2.
Gerardus Archiep. Ragulinus consecratur & pallio donatur a Callisto II. P. 60. & ab eodem commendatur Episcopo Dalmatiae. 62. fisco sede depulsi dicitur a Seraphino Raxio. 63. 1.
Gerda Jades villam & ecclesiam S. Martini judicat pertinere Monachis Lacroemensis. 59. 2.
G. Gratia Catharensis ex ordine S. Augustini. 475. 4. ejus Vita notis illustrata. 475. 3. 476. 1. 2. ejus miracula. 477. 1. duplex ejus corporis translatio. 477. 2. 478. 1.
Gratia Episcopus Olthinienis eligitur a Capitulum Archiepiscopus Ragulinus, sed rejicitur a Benedicto XII. P. 126. 1.
G. Gregorius Magnus P. scribit ad Natlem Archiep. Salonitanum, ut causa Florenti Episcopi Epidauri rite cognoscatur. 4. 2. & de eodem ad Antonium Apocritarium, & ad Sabianum Episc. Jaderensem. 4. 2. & 5. 1. hinc mittit epistolam ad Sebastianum Episcopum Rhizinensem. 413. 2. 412. 1. Episcopus Dalmatiae superioris commendat Episcopo Illyrici Orientalis. 413. 2. 414. 1.
Gregorius VII. P. scribit ad Ragulenses de Vitali II. eorum Episcopo rite judicando. 55. & ad Michaelem Regem Serbiorum de vexillo eidem, & de pullo Petro Archiep. Ragulinus mittendo. 17.
Gregorius IX. P. confirmat jura metropolitani Aerangerii Archiep. Ragulini. 66. 1.
Gregorius X. P. respicit translationem Salvii Episcopi Tribunensis ad Ecclesiam Jovenacenensem. 291. 2.
Gregorius XI. P. duo privilegia Ragulina concessit. 138. 1.
Gregorius XII. P. Abbatem S. Georgii de Galpho eligit Augustinum de Eculo. 454. 1.
Gregorius XIII. P. Christophoro Episcopo Stageni scribit. 355. 2. possessionem comitis Catharensis S. Clara Patribus Franciscanis confirmat. 495. 1.
Gregorius XV. P. Ragulenses meritis laudibus obicit. 266. 1.
Gregorius Iazari Archiepiscopus Ragulinus ex *Præfata* Congregationis Melitenis Benedictina. 281. 2. confirmatus Praef. Melitenis a Pio VI. P. per litteras. 282. 1. sit Archiepiscopus. 282. 2. jubetur ab eodem Pontifice retinere praefecturam Melitenensem. 283. 1. ut esset novitarius ejusdem Congregationis moderator, ab eodem imperat. 283. 2. Iapanam insulam laicit, & auctoritate apostolica absolvit. 284. 1. obit. 284. 2.
Gregorius Abbas Lacroemensis, ut administratio possessionum monachalium in Ragulina distine laicis committeret, jubetur ab Eugenio IV. P. 163. 1. 2.
Grimaldus Episcopus Catharensis. 433. 1.
- H
- H**elena Stephanii Uroscii Serbie regis uxor facit comitatum Catharensis S. Francisci. 440. 2.
Hieronymus de Bibanis adus Priscovienses donat PP. Da.

- Dominicanis Ragusensibus. 117. 2.
Henricus de Tolvis aut Tolnis Episcopus Rhizensis ex ordine Carmelitarum. 415. 2.
Hieronymus Barnitus Archiepiscopus Ragulinus. 181. 1.
Hieronymus II. Mattheucci Archiepiscopus Ragulinus. 252. 2. dimissus a Senatu Ragulensi Romam rediit. 253. 1. translatus ad sedem Sarnensem, deinde ad Viterbiensem. *ibid.* ejus mors & sepulcrum Viterbi. *ibid.*
Hieronymus de Andreis Episcopus Corcyrensis. 402. 2. de Sacramento Penitentiae rite administrando ejus precepta & decreta. *ibid.* ritus ecclesiasticos ipse servavit & servari voluit. 403. 1. Traguri obiit. *ibid.*
Hieronymus Buccia Episcopus Catharensis ex Abbatibus S. Nicolai in porta Sibenicensi. 497. 1. ut Lectio in Officio S. Tryphonis recitetur, a Clemente VIII. P. obtinet. 497. 2. a Michaele Priolo Visitatore Apostolico in Dalmatia litteras accipit. 498. 1. obiit. *ibid.*
Hieronymus II. Rufa Episcopus Catharensis ex ordine S. Domitii. 501. 2. ad Ecclesiam Justinopolitanam transferatur. 502. 1.
S. Hieronius advenit ad urbem Epidauri, & miracula. 3. 2. 4. 1.
Flavinius III. P. jubet Capitulo Ragulino, ut Archiepiscopum eligat. 92. 1.
Flavinius IV. P. scribit ad Bonaventuram Archiepiscopum Ragulinum, ut Episcopos Stagnensem & Tribanensem eligat. 293. 1. 327. 2.
Hugo Cigala & Monacho Cassinensi Archiepiscopus Ragulinus. 135. 1. ejus gesta. 136. 1. & ab Archiepiscopo abdicatio. 136. 2. obijurat ab Urbano V. P. ob haereticorum tolerantiam. 137. 1.
Hyacinthus Milcovichius ordinis S. Dominici Archiepiscopus Ragulinus ex Episcopo Stagnensi. 280. 1. 361. 2. ejus gesta & virtutes. *ibid.* obitus & elogium. 280. 2.
Hyacinthus de Passaris Episcopus Stagnensis ex ordine S. Dominici. 359. 1. ejus elogium. *ibid.*
Hyacinthus II. Tuarkovichius Episcopus Stagnensis ex ordine S. Francisci. 360. 1.
Hyacinthus Zenobettus Episcopus Catharensis ex ordine S. Dominici, a Clemente XI. P. electus per litteras eidem datas. 513. 2. ejus egregiae virtutes. 514. 1. ut Presbyteri extranei praecis habuissent, & ne Graci Episcopi Graeca Ecclesiae jussu in Venetis provinciis, ab Senatu Veneto obtinerent. 514. 2. 2. ejus obitus, sepulcrum, & testamentum. 515. 1. 2. testamentum praeberet honorificum Stephano de Oleo, qui eidem in Episcopatu succellit. 516. 2. 517. 1. 2.
I
Jacobus Archiep. Ragulinus ex ordine S. Francisci. 105. 1.
Jacobus II. Venerabilis Archiepiscopus Ragulinus. 160. 2. Perusie Governor & Reclor Patrimonii S. Petri. 164. 1. ob Pekinensem Abbatiam sibi denegatam iratus Ragulo discessit. 166. 1. Legatus pontificie classis praefectus, & jubetur a Nicolao V. P. Constantinopoli obfesse a Turcis opem ferre. *ibid.* iterum a Callisto III. P. 167. 1. obiit Romae. 167. 2.
Jacobus de Amalphi ordinis Capuccinorum Archiepiscopus Ragulinus administrat. 242. 1.
Jacobus Norvegicus Episc. Tribanensis & Mercanenensis. 296. 1. ejus opera manu scripta. 296. 2.
Jacobus II. Lucerus Episcopus Tribanensis & Mercanenensis ex ordine S. Francisci. 306. 1. a Maphoe Episcopo Theatino consecratus. *ibid.* obiit. 307. 1. perperam dictus Franciscus. *ibid.*
Jacobus Faganeus Episcopus Corcyrensis ex ordine S. Hieronymi. 400. 2. ad conciones quadraginta habendas expetitur fructa a Corcyrensis. 401. 1. fit Episcopus ab Urbano VIII. P. *ibid.* praeterea ejus acta, decreta & instituta. *ibid.* pauperimus obiit. 402. 2.
Jacobus Pamphilus Episcopus Catharensis. 502. 2.
Jacobus Sabellus Cardinalis Episcopatum Tribanensem & Mercanensem conferendum curat Simeoni Monti. 307. 2. jus adveni ad sedem Catharensis dimittit. 499. 1.
Jacobus Lucerus Historiam Ragulinensem scripsit. 33. 2.
Ignatius Georgii opinio de origine monasterii Lacronensis rejicitur. 25. 1. Commentarium de Congregatione Meliteni Benedictina. 66. & seq. descriptio insulae Melitenensis. 76. 2. & seq.
Innocentius II. P. jus metropolitancum Andrea II. Archiep. Ragulino confirmat. 63. 2.
Innocentius III. P. Archiepiscopum, Episcopos, & Clerum provincia Ragulina hortatur, ut subsidia conferant ad defendendam Terram sanctam. 84. 2. & omnes Christianos ejusdem provinciae. 86. 2. Bernardum Archiepiscopum Ragulinum transferat ad Episcopatum Karlolesensem. 89. 1.
Innocentius IV. P. Ecclesiam Bosanensem ademptam Ragulino attribuit Archiepiscopo Colocensi. 98. Legatum suum committit Joanni Archiep. Ragulino. 101. 2. monet Ragulinos, ut pacem habeant cum Antiochenis. *ibid.* Dalmatiae superioris Episcopos citat ad causam inter Archiepiscopos Ragulinum & Antiochenum dijudicandam. 102. 298. 1. Sahiarensem & Anconitanum Episcopos eidem cause praeficit. 103. 2. 104. 1. ut Episcopum Albanensem redire faciat sub potestate Archiepiscopi Antiocheni, scribit ad Episcopum Catharensis. 104. 1. in clientelam Sedis Apostolicae Monasterium S. Jacobi de Vifina recipit. 105.
Innocentius VI. P. jubet per litteras duobus Canonicis & Canoniaribus S. Joannis Baptista Traguri, ut Lagutaur, qui Andream Presbyterum in carcerem detruxerant, anathemate percellant. 128. 2. ipsum jubet, ut Andream causam cognoscant. 129. 1. 2. tribus Canonicis Traguriensibus item jubet, ut sententiam secundum praedictum Andream confirmandam curent. 130. 1.
Innocentius VIII. P. donationem confirmat a Canonicis Ragulinis factam PP. Dominicano. 191. 1. adponit Ragulinos ut Beadium S. Joannis Baptista Florentinum emendant. 192. 1. Ragulinos committit excoecis cum Turcis facultatem confirmat. 192. 2. tempus addidit canonibus S. Clarae Ragulipro rogat Curatores Teilmontii Marini de Bonna. 193. 2.
Innocentius X. P. arma mittit cum litteris ad Ragulinos contra Turcos. 263. 1.
 Y y
 10-

- Inscriptiones Epidaurenses.* 2. 3.
Joannes XXI. P., litteras dat Salvo II. Archiep. Ragusino de ejus electione, itemque ad Capitulum, Clerum, & Comitem, & ad Episcopos provincie Ragulinas. 113. 292. 1.
Joannes Episcopus Epidauri postremus, & primus Ragusii. 6. 1. 10. 1. 23. 2. 36. 1.
Joannes Archiepiscopus Diocletensis Ragulium fugit. 38. 2. sedem archiepiscopalem Diocletanum Ragulium transfert. 25. 1. 39. 1. primus Archiepiscopus Ragulianus. 40. 1. 2. ejus obitus. 41. 1.
Joannes III. Archiepiscopus Ragusinus Venetiis accersitus. 100. 2. Salviem consecrat Episcopum Tribuniensem. 101. 2. Concilio I. Lugdunensi interfuit. *ibid.* litteras recipit ab Innocentio IV. P. *ibid.* de jurisdictione cum Archiepiscopo Antibarensi contendit. *ibid.* Lugdunum impetrat ab Innocentio IV. ut Episcopi Dalmatie superioris ad Pontificem clementer. 102. 1. Perusii cum degeret, Legatos Ragulianos certiores facit per litteras de statu causae cum Archiepiscopo Antibarensi. 103. 1. per Stanchiam procuratorem proficiscitur per Antibarum iterum ad audiendos testes, si securus fuerit. 104. 2. obiit. 105. 1.
Joannes IV. Archiepiscopus Ragusinus. 106. 2. ex mandato Philippi Electi Ravennatis hortatur Gotifredum Torcellanum Episcopum, ut censeret Virgines S. Matthei de Constantiano. *ibid.* Archiepiscopatum dimittit, recenti titulo. 107. 1. Indulgentias contulit Ecclesie S. Felicii Venetiarum. 107. 2.
B. Joannes V. Archiepiscopus Ragusinus. 149. 2. Joannes Dominicus dictus, & Joannes Dominici. *ibid.* In Ordinem S. Dominici admittitur. 150. 1. ejus virtutes & doctrina. *ibid.* libri ab eo editi. 150. 2. ejus conciones ferventissimae. 151. 1. & pro suo Orde eximie gesta. 151. 1. 2. legationes ab eo susceptae. 152. 1. renunciat Archiepiscopum Ragulianum. 152. 2. & Cardinalis. 153. 1. Archiepiscopatum dimittit. 153. 2. novae legationes obit. *ibid.* interit Concilio Constantiensi. 154. 1. ab eodem Concilio coactus retinere Cardinalatum. 154. 2. in Bohemiam & Hungariam legatus mittitur a Martino V. P. *ibid.* Bada obiit. 155. 1. ejus elogium & cultus. 155. 2. Cardinalis Ragulianus appellatus. 156. 1.
Joannes VI. Veneris Archiepiscopus Ragulianus. 182. 2. jubetur a Sixto IV. P. ut FF. Dominicans ex quibusdam illorum reditibus Bibliothecam erigendam curet. 182. 2. a suis Rheinauentibus honorifice exceptus. 183. 2. Sacerdotium S. Stephani infale Japane Francisco de Zamagis collatum confirmat. 189. 2. ejus gesta postrema & obitus. 190. 2.
Joannes VII. de Sacchi Archiepiscopus Ragulianus. 191. 1. Ragulio abiens, Romae praetorem gessit. 195. 2. Stephanum Vicarium suum generalem exaudivit. 196. 197. redditus Canonorum aequales ut sunt, imploret a Sixto IV. P. 198. 1. reliqua ejus acta & legatio ad Regem Francorum. 200. 1. 201. 205. 320. 2. Praefectus urbis. 205. 2. transfertur ad Ecclesiam Anconitanam, recenta Ragulina. *ibid.* ejus obitus, sepulcrum & elogium. 205. 2. 206. 1.
Joannes ex ordine Fratrum Praedicatorum expungitur & catalogo Archiepiscoporum Ragulianum. 215. 1.
- Joannes* Archiep. Anzianensis de jurisdictione cum Archiep. Ragulino contendit. 101. 2. 102. in carcerem traditur. 103. 1.
Joannes Episcopus primus Tribunienfis. 189. 1. Paulinorum regnum Serblanum adeuntem excepit. *ibid.*
Joannes II. de Mobilibus Episcopus Tribunienfis. 194. 2.
Joannes III. de Rapella, Caracalla, Episcopus Tribunienfis. 194. 2. eligetur Clemente VI. P. receptis ab eo litteris. *ibid.* ad Ecclesiam Potentiae transferatur. 195. 1.
Joannes IV. Episc. Tribunienfis & Mercanensis. 196. 1.
Joannes V. Muzarechis Episc. Tribunienfis & Mercanensis ex ordine S. Dominici. 196. 2.
Joannes VI. Episcopus Tribunienfis & Mercanensis. 197. 2.
Joannes Episcopus, qui Concilio Lateranensi interfuit anno 1573. an recensendus sit inter Episcopos Tribunienfes? 198. 2.
Joannes de Crostio ex ordine S. Dominici Episcopus Stagnensis, & Corcyrensis primus. 328. 2. 369. 1. consilium cepit sedis episcopalis Stagno Corcyram transferendi. *ibid.* rem cum Corcyrensis transigit. 329. 1. 369. 2. Corcyra domicilium collatur. 329. 2. 370. 1. Societatem piorum hominum Corcyra instituit. 370. 1. obiit. 370. 2.
Joannes II. de Kerlo ex ordine S. Francisci Episcopus Stagnensis & Corcyrensis. 329. 2. 370. 2. quoddam Bonifacii VIII. P. diploma recognoscit. *ibid.*
Joannes III. ex ordine S. Francisci Episcopus Stagnensis & Corcyrensis. 332. 1. 371. 2. a tribus, quod Curiae Romanae debebat, eximitur. 333. 2.
Joannes IV. ex ordine S. Francisci Episcopus Stagnensis & Corcyrensis. 333. 2. 371. 2. de decimis Stagnensibus transigendi cum Ragulinis & componendi facultatem a Sede apostolica postulavit. 334. 1. iterum de istem praeteritis & non solutis paciscendi cum Ragulinis facultatem impetrat ab Urbano VI. P. 334. 2. Laguliam infamem adjuvandum curavit dimitti Corcyrensi. 372. 1. 2. idque impetrat ab eodem Urbano. 373. 1. sedem eodem cogitur Metropolitae Ragulino. *ibid.* Ecclesiam S. Joannis in villa Lombardi residendam curavit. 373. 2. obiit. *ibid.*
Joannes V. Episcopus Stagnensis & Corcyrensis. 346. 1. 377. 2.
Joannes VI. de Paulis Episcopus Stagnensis & Corcyrensis ex Badoeni. 346. 1. 378. 1. cui cognomen Rubini. *ibid.*
Joannes VII. Carlana Episcopus Corcyrensis ex Archidiacono Jadertino. 406. 1. a Matthaeo Episcopo Jadertensi summe laudatus. *ibid.* sui Metropolitae jura adversus Archiepiscopum Spalensem per sui Vicarii litteras tuetur. 406. 2. 407. 1. 2. ad Ecclesiam Jadertensem transferatur. 408. 1.
Joannes Episcopus Bafanensis seu Rhizianensis, ex ordine S. Francisci. 416. 1. idem ac Joannes Episcopus Bufenis. *ibid.*
Joannes Episcopus Catharensis ex ordine S. Dominici. 453. 1. Episcopatu se abdicat; obiit. *ibid.*
Joannes II. Choregatus Episcopus Catharensis ex Episcopo Ottocriensi. 474. 2. in partibus Rhae. Vicarium generalem constituit. *ibid.* ejus acta & elogium. 474. 2. 475. 1. ejus obiit. 122.

- Joannes* de Ragulio ordinis S. Dominici Archiepiscopus Ragulinum administrat. 142. 1.
Joannes Sacerdos Cardinalis Ragulinus appellatus, alius a B. Joanne V. Archiepiscopo. 156.
 1. Concilii Basilienfis praefes. 158. 2. quendam ejus acta. 159. 1.
Joannes Euriandus, non Epidauricus Episcopus. 5. 2.
Joannes Legatus Castellani III. P. sententiam dicit de ade S. Mariae de Rabiata secundum Monachos Lacroenenses. 84. 1.
Joannes de Bolizza Canonicus Catharensis obtinet praefecturam S. Laurentii de Gulpho. 243. 2.
Joannes Praefes cenobii Rabiatenfis northemore peritulus. 108. 1. an idem Abbas Lacroenensis. 108. 2.
Joannes Gundula fundat cenobium S. Jacobi de Valnozza. 92. 2. 93. ejus testamentum. 93. 2. 94.
Joannes Pistoriensis ex ordine S. Dominici, religioni Catharensium peritulis. 467. 2.
Joannes Olexicus ex ordine Praedicatorum mittitur in Bosnam a Nicolao V. P. ad fidem Catholicam revocandam. 168. 1.
Joannes de Pistorio ordinis S. Dominici Ragulinum venit. 187. 1.
Joannes Rex Angliae Bernardum Archiepiscopum Ragulinum & electum Karicalem ad Archiepiscopum Eboracensem commendat. 89. 1.
Joannes Angelus Medicus Archiepiscopus Ragulinus. 218. 1. abiens per vicarios Ecclesiam suam administrat. *ibid.* in collegium Cardinalem cooperator. *ibid.* Pallium suscipit. 224. 2. quos vicarios habuerit. 229. 1. Sebastiano Porcio ecclesiam tradidit, inquit Ragulinus. 229. 2. ad Ecclesiam Fulginatensem transfert. 230. 1. ad summum Pontificatum equestre sub nomine Pii IV. *ibid.* benevolentia plenas litteras reddidit Ragulinis. *ibid.* obijt. 230. 2.
Joannes Antonius Shorovaci Episcopus Catharensis ex Archiepiscopo Tragurienti. 505. 2. matrimonium cum schismaticis concorda, Presbyteros schismaticos ex villis Bogdubachiorum expellendos, eisdemque Presbyteros & Clericos iustitiales a Catholicis curae, obtemperans tribus decretis a Catholicis curae. 506. 1. 2. 507. 1. 2. & ab Aloysio Folcareno Rectore Cathari decretum impetret, ut Seshiani & Latini dies festos colant Latina Ecclesia. 508. 1. Episcopatum deposuit. 508. 2.
Joannes Aramius II. Castellus Episcopus Catharensis. 515. 2. quae gesserit in Episcopatu. 516. 1. Episcopatum abdicat. 516. 2.
Joannes Baptista Conventus Archiepiscopus Ragulinus. 70. 2. ad Ecclesiam Terracinensem transiit. *ibid.*
Joannes Baptista Georgius Episcopus Scagorietis ex ordine S. Benedicti. 356. 1. ejus obitus & inscriptio sepulchralis. *ibid.*
Joannes Baptista II. Natalis Episcopus Stagnensis ex ordine S. Dominici. 359. 2. Templum Vigagense consecravit. *ibid.* improvia morte subitatus. 360. 2.
Joannes Baptista Amatheus, ut Raguli sit magister publicus, invitavit Nascimbenem Nascimbenium. 355. 1.
Joannes Franciscus Commendatus Cardinalis quid scripserit de matrimonio dissolvendo Regis Poloniae ad Vincentium Porcum apud Regem Sedis Apostolicae intercessionem. 147. 2. 148. 1. & ad Cardinalem Rodricum. 148. 1. 2. ab eodem Porcio dissentit in electione novi Poloniae Regis. 148. 2. 149. 1. 2.
Joannes Maria Matthaeus de Historia Antilitum Ragulinum bene meritis. 31. 2.
Joannes Marinus Gundula res Ragulinenses descripsit. 33. 2.
Joannes Marinus Bernardonus, vulgo Bachelus, Episcopus Catharensis. 518. 1. Episcopatum se abdicat, & Episcopus Tarnovianus renuntiatur. 518. 2.
Joannis de Prodanello Subdiaconi causa apud Archiepiscopum Ragulinum. 116. 2. Ejusdem causa acta publica. 116. 2. 117. 1.
S. Joannis Baptiste Brachium Ragulinum delatum. 101. 2. de quo magna controversia fuit inter Ragulios & Florentinos. 191. 2. 192. 1. 2.
Joseph Collicivichus Episcopus Corcyrensis ex Archidiacono Sibenicensi. 409. 1. abbas vivit. 409. 2.
Joseph Garampus de Historia Antilitum Ragulinum bene meritis. 31. 2.
Johannes de Maphais ex ordine S. Francisci Archiepiscopus Ragulinus. 206. 1. per suum Vicarium Episcopum Mercanensem Ecclesiam administrat. *ibid.* ejus obitus & sepultura. 209. 1.
Julius II. P. in luxum nuptiarum quae decreverat Senatus Ragulinus confirmat. 204. 3. 205. Sacerdotium S. Michaelis in insula Japona testibus de Testibus contulit. 206. 1. Monialibus Ragulinis SS. Apostolorum vestendi carnibus & caligis pedibus insuendi concessit. 207. 2. Bernardum Gundulam Abbatem Melitenensem confirmat. 208. 1. 2. decimas Stagnenses contra Episcopum Stagnensem & Corcyrensem Ragulinis adjudicat. 348. 2.
Junius Archidiaconus Corcyrensis Canonicus ad Comitiam convocatus Episcopalis. 380. 1. cum Canonicis certiorum facit Nicolaum V. P. de electione Boniae de Tolentis in Episcopum Corcyrensem. 380. 2.
Justus Gradus offi Nobilium quorundam in aulem Ragulinensem S. Stephani transferenda curat. 256. 1.
Jupena insula describitur. 71. 1. illustratur a Gregorio Archiepiscopo Raguliano, & absolvitur. 184. 1.
Justus a Ripa Provisor generalis Dalmatiae Parochos Graecos a Latinis cradiendos jubet, & ne matrimonium contrahant inter Graecos & Latinos sine assensu Episcopi Catharensis. 510. 2. 511. 1. 2. Idque notum facit Marino Episcopo Catharensi. 512. 1. Presbyteros extraneos ab parochiarum curis, & Graecos Episcopos ab invicendis Venetie ditionis parochiis propulsandos esse jubet ex Senatus Consilio. 512. 1. 2. quod per litteras significat Provisori Cathari. 513. 2.

L

L *Armenensis* Monasterii initia. 44. 45. Benedictini suae instituti probatur. 47. pradium quoddam recuperat ex sententia Prioris Raguli. 51. 2. 53. & aliud S. Martini ex sententia Bolensii iudicis. 58. 2. 59. 1. & Gerdoneis itidem iudicis. 59. 2. & Gergrit

- Regis Serbæ diplomate. 59. 2. 60. 1. ejus Abbat infignia Episcopalia traduntur. 64. 1. 88. 2. Ecclesiam Melitenensem S. Pancratii retinet ex diplomate Boerichii Bani Bosniæ. 79. 2. & ecclesiam S. Mariæ de Rabiata. 84. 1. jus obtinet sacri faciendi iv. Non. Feb. in sede cathedrali Ragusina, 90. vineas duas retinet ex sententia Acontii Legati apostolice. 97. ad quid convenerit cum Communi Ragusino? 132. 2. reformatur & Congregationi Patavinæ S. Juhinæ aggregatur. 169. 170. 171. 172.
- Lagusa* insula describitur. 372. 1. 2. adjuncta diocesi Corcyrensi. *ibid.* deinde attributa Metropolitæ Ragusino. 373. 2.
- Lagusa* defunctæ tentant ab Ragusinis ad Venetos. 376. 2.
- Leonius* Chalcondyla Ragusinus laudat. 232. 2.
- Leontorius* Archiep. Ragusinus Ord. Minorum. 225. 1.
- Laurus* Episcopus Albanensis altare in sede S. Georgii consecrat apud Perastum. 448. 1.
- Ley* X. P. abrogat quod decreverat Julius II. de luxu nuptiarum Ragusinum. 205. 2. numerum pœnitæ Virginiam Ragusinam S. Clare. 211. 1. Miliarium Gorzeum Abbatem S. Andrea de Pelago confirmat. 211. 2. Canonicis Melitenis conjunctionem cum Congregatione Cassinese confirmat. 212. 2. 213. dotem pœnitæ virginibus in monasterio Ordinis Benedictini recipiendis. 214. 2. Fratrum Minorum regimini subijcit Virgines Ragusinas S. Clare. 214. 2. Ragusinis gratias agit, quod se certiores fecerint de morte Schimi Regis Turcarum. 218. 1. quædam, quæ Hæm postulaverant, concedit. 218. 2. Augustinum Nalium pœnitæ Episcopum Tribunensibus & Mercenariis, datis tribus Epistolis. 203. 2. sententiam Tryphonis Episcopi Catharensis in causa inter Franciscanos & Dominicanos de cenobio S. Mariæ de Graziis confirmat tribus litteris. 437. 2. 434. 1. 2.
- Leonardus* Archiep. Ragusinus. 91. 1. ejus gesta & obitus. 91. 1. 2. & inscriptio sepulchralis. 91. 2.
- Leonardus* procurator Joannis III. Archiep. Ragusini in causa ejusdem cum Archiepiscopo Antiharensi. 102. 2.
- Leonardus* Venerius Rector Cathari jubet Presbyteros Serbianos schismaticos expelli ex villis Bogdashiorum. 507. 1.
- Liturgia* Ecclesiæ Ragusine. 29. 2.
- Lucas* Archiepiscopus Ragusinus an tantum electus? 112.
- Lucas* de Padua Ordinis Minorum electus Archiepiscopus Ragusinus a Nicolao III. P. rejicit Archiepiscopatum. 114. 2.
- Lucas* Leonius Episcopus Stagnensis & Corcyrensis. 346. 2. 381. 2. Ragusinis a Nicolao V. P. commendatur. *ibid.* Societatem Verberatorum confirmat, & Sacerdotium aræ Cathedralis Ecclesiæ S. Jacobi affixum. 381. 2. obit. 382. 1.
- Lucas* de Tolentis Archidiaconus Corcyrensis eligit Episcopus a suis Canonici. 382. 1. ejus virtutes, illustra facta & munera perhonorifica. *ibid.* rejectus a Pio II. P. 382. 2. fit Episcopus Sibenicensis. *ibid.* ut in collegium Cardinalium cooptaretur, Maximilianus Imp. Pontificem orat. *ibid.* obit. *ibid.* mandata quæ Sixtus IV. P. eidem dedit in legatione ad Burgundie Ducem. 383. 2. *cf. seq.*
- Lucas* Bisantius Episcopus Catharensis, adjutor & successor datus Tryphoni patroa a Clemente VII. P. 486. 2. in Perastinis sacrilegos sententiam excommunicationis pronuntiat. 437. 1. Natalem Bisantium confanguineum suum delinquentem & collegio Canoniorum ejicit. 489. 1. Vitam S. Tryphonis elendam permittit. 439. 2. interest Concilio Tridentino. *ibid.* de suo jure controversiam habet cum Rectore Catharensi. 490. 2. Episcopatum abdicat. 491. 1.
- Ludovicus* Boccatellus Archiepiscopus Ragusinus. 230. 2. ejus ortus & educatio. *ibid.* quæ gesserit ante Archiepiscopatum. 231. 232. fit Episcopus Ravennensis. 232. 2. ex qua Ecclesiâ ad Ragusinum transferatur. 233. 1. Ragusino venit. *ibid.* 238. 2. 239. 1. urbem in parochias dividendi auctor est. 233. 2. 234. 1. 2. ejus præclara facta, & de eo testimonium Joannis Baptiste Amalthei. 237. 1. Romam discedens, Vicarium relinquit Simonem Mercurium. 240. 1. a Pio IV. P. missus ad Concilium Tridentinum. 235. 2. administrat Archiepiscopatum Pisum. 236. 2. Archiepiscopatu Ragusino se abdicat, & successorem sibi nominat. *ibid.* 240. 1. rectoris titulo Archiepiscopi Ragusini, transferitur ad Præposituram Ecclesiæ Præstensis. 237. 1. obit. 237. 2. ejus habitudo corporis & animi. *ibid.* ejus cultus literarum & hominum literatorum. *ibid.* religio & pietas. 238. 1. bibliotheca & opera scripta. 238. 2. ejus virtutes. 239. 1. 2. laudatus a Carol. Reginaldo Polo. 239. 2. Gabriele Palestrum cupit sibi eligi successorem. 240. 1. cogitat de domicilio Ragusini stabilendo Presbyteris Societatis Jesu. 240. 2. 241. 1. ejus obitus & epitaphium. 241. 2. 242. 1.
- Ludovicus* Zomagnus Episcopus Stagnensis ex ordine S. Dominici. 357. 1.
- Ludovicus* Rex Hungariæ privilegia Catharensibus confirmat. 453. 2.

M

- M**arius Melissenus Ragusini Archiepiscopi titulum gessit. 254. 1. 2.
- Majus* Episc. Catharensis interest Concilio Lateranensi III. 434. 1.
- Males*, sive Magion, Episcopus Catharensis consecrat Ecclesiam cathedralem. 433. 2.
- Malsombræ* familie viri illustres. 386. 1.
- Mannus* Rhalla expungitur ex albo Archiepiscoporum Ragusini. 219. 2.
- Maphias*, seu Maphæus Lampoganus Archiepiscopus Ragusinus. 140. 1. transferatur ad Ecclesiam Messanensem. 140. 2.
- F. Marcus* de Venetiis Ord. Minorum electus tantum Archiepiscopus Ragusinus. 114. 1.
- Mercus* Musurus expungitur ex albo Archiepiscoporum Ragusini. 219. 2.
- Marius* Maripetros Episcopus Corcyrensis. 383. 2. Corcyram nunquam adit. 389. 1. Concilio Tridentino interfuit. *ibid.* ad Ecclesiam Phariensem transferatur. *ibid.*
- Mareus*, sive Marius, Episcopus Catharensis, fundationem cenobii Paulini pro PP. Dominicanis confirmat. 441. 2. ejus acta. 442. 2.
- Mareus* II. de Nigris Episcopus Catharensis. 469. 2. litteras a Duce Venetorum impetrat de bonis ecclesiasticis restituendis. 470. 1. cum-

- consecrat idem S. Mariae Bethlehem Patavii. 470. 2. ab inter deligitur a Paulo II. P. ejusdem controversie inter Virgines cœnobii Tarvisini S. Parisi. *ibid.* 471. 2. ad Ecclesiam Abfentem transfertur. 472. 1.
- Marcus Antonius* Massicus Episcopus Thestinus Jacobum Luceram consecrat Episcopum Tribunensem & Mercanensem. 306. 2.
- Marcus Antonius* Diedo Provisor generalis Dalmatiae futuri punit sacrilegum miraculo S. Tryphonis detectum. 515. 1.
- Margarita* vidua Stephani Bani Chrobatie Ragulium confugit. 41. 2. templum S. Stephani Reliquis Sacerdotum ditavit, & sacellum D. Margaritae extruxit. *ibid.*
- Maria* Regina Hungariae diploma edidit pro Ragulino. 134. 2.
- Marianus* de Nagrue an inter Episcopos Tribunenses recensendus? 306. 1.
- M. Marius* de Catharo ex ordine S. Francisci martyrio coronatur. 474. 1.
- Marius* de Martinello Canonicus Ragulinus ecclesias Archiepiscopus a Ragabensibus, rejicitur a Joanne P. XXII. 125. 1. 2.
- Marius* de Spaleto Episcopus Stagnensis & Corcyrensis ex ordine S. Francisci. 330. 2. 371. 1. de decimis Stagnensis litem Ragulino incendit. *ibid.* 331. 1. 2. 332. 1. ejus obitus. 332. 1. 371. 2.
- Marius* II. Drago Episcopus Corcyrensis ex Episcopo Catharensi. 404. 2. ejus gesta in Episcopatu Corcyrensi. 405. 2. ejus obitus & sepulcrum. *ibid.*
- Marius* Contrareps Episcopus Catharensis. 460. 2. eo fusore plura decreta ad Ecclesiam pertinens Catharenses fecerunt. 460. 2. 461. 1. 2. quodam accepit mandata ab Eugenio IV. P. 462. 2. notior est Catharensibus cultus dierum festorum. *ibid.* interest Concilio Florentino. *ibid.* Venetis missus ad pacem faciendam inter Venetos & Ducem Montis nigri. 463. 2. judex delegatus in controversia inter PP. Franciscanos Bosnienses & Ragulinos. 465. 1. Ecclesiam dedicat S. Georgii prope Peratham. 465. 2. sacerdotium SS. Trinitatis collatum Mathæo Curulize confirmat. *ibid.* ad varios Episcopos nominatus, tandem ad Ecclesiam Tarvisinam transfertur. 466. 1.
- Marianus* II. Drago Episcopus Catharensis idem Cathedralis visitat. 508. 2. jux episcopale exercebat in Castro Novo. 509. 1. 2. solemnes excommunicationes in die Epiphaniæ intermissas revocavit. 509. 2. Calogeros reprimat. 510. 2. de parochiis Graecis exstiterit & de maritimos Latinorum cum Graecis edicta publica impetrat. 510. 2. 511. 1. 2. de eoque certior fit a Justino a Ripa Provifore Dalmatiae. 512. 1. de parochiis & Episcopis Graecis aliud decretum impetrat. 512. 1. 2. Dalmatiam comprehendit in Italia ex stylo Curiae Romanae demonstrat. 512. 2. ad Ecclesiam Corcyrensem transfertur. 513. 1.
- Marius* Ragulina Sacerdotium S. Petri majoris de Ragulio sibi collatum, confirmandum curat a Paulo II. P. 174. 175.
- Marius* de Bona jubet testamento, ut Cœnobium Virginum S. Clare edificetur suis bonis. 195. 2.
- Martinus* IV. P. eligit Archiepiscopum Ragulinum F. Bonaventuram de Parma, datis ad eum litteris. 115. 1. scribit ad eundem, ut Episcopos Stagnensem & Tribunensem eligat. 203. 2. 327. 2. 328. 1. scribit ad Abbatem Lacrociensem, ut bona abata Ecclesie Ragulinae curet restituenda. 116. 1.
- Martinus* V. P. scribit ad Peregrinum Abbatem Lacrociensem, ut licet de decimis Stagnensibus componat inter Ragulinos & Episcopos Corcyrenses. 338. 2. 339. mandatum Peregrino traditum revocat. 341. 2. idem mandatum dedit Blasio Archiepiscopo Jaderino. *ibid.* instantibus Ragulins sententiam Peregrini secundum illos confirmat. 344. 1. ad Peregrinum scribit, ut sententiam exequatur. 344. 2. & litteras Archiep. Jaderino datas revocat. 345. 1.
- Matthæus* Georgius electus a Capitulo Archiepiscopus Ragulinas, a Senatu Ragulino rejicitur. 156. 1.
- Matthæus* Abbas S. Jacobi de Vifaizza confirmat auctoritate apostolica Sacerdotium S. Petri majoris Ragulii Marino Ragulinae collatum. 175. 2.
- Matthias* de Altamura Episcopus Tribunensis ex monacho Cisterciensi. 295. 1.
- Melchior* Episcopus Catharensis quid de patris decreverit? 444. 1. Notitia ejusdem ecclesiasticae auctoritatis creditur. *ibid.*
- Melius* infans prope Ragulum defecit. 65. 2. 76. 2. quomodo Ragulins ecessit. 134. 2.
- Melitenus* Cœnobii & Congregationis Benedictine initia. 65. 2. de illa Commemariarum Ignatii Georgii. 66. *Or. sup.* Tabulae controversie & conventionis inter Monachos & Insulanos Melitenes. 145. 1. 2. annectitur Congregationi Cassinensi. 145. 2. duos Visitatores mittit Paulus V. P. 228. 2.
- Mercanensis* & Tribunensis Episcopi. 316. 2.
- Mercapensis* Episcopus initia. 292. 1. & Tribunensis unio. 292. 2. 302. 2.
- Mercanensis* Monasterium S. Mariae & S. Petri historia. 294. 1.
- Metropolis* ecclesiastica quomodo erigi possit. 39. 2.
- Micha*, five Michael, Episc. Catharensis. 434. 2.
- Michael* Raltius Episcopus Sequensis ex Canonico Ragulino. 316. 1. Ad Ecclesiam Nafcanensem, dein ad Afulanum translat. *ibid.*
- Michael* Natalis Episcopus Tribunicus & Mercanensis. 197. 2. Ragulins se recipit, ibique obit. 208. 1.
- Michael* Triallus Episcopus Corcyrensis ex Archidiacono Jaderino. 405. 1. Synodum diocesinam coegit. 405. 2. ejus scripta. 406. 1. transfertur ad Ecclesiam Jaderinam. *ibid.*
- Michael* Episcopus Rhiziniensis ex ordine S. Augustini. 414. 1. Vicarius Egnonis Episcopi Tridentini. *ibid.*
- Michael* Prius Episc. Victorinus, Visitator apostolicus in Dalmatia, Catharum lustrat. 493. 1.
- Michael* de Reltis Vicarius Philippo Archiepiscopo Ragulino attribuit monasterium Vilegnienze & S. Andrea de Pelago Mauro Abati Meliteni. 221. 2.
- Michael* Rex Serborum vexillum sibi, & palium petit Petro Archiep. Ragulino a Gregorio VII. P. 56. 2. 57.
- Michael* Michaelian Comes Corcyrae Lucam e-recensitum S. Joannis de Gradina ab solvendo vestigali immuamem declarat. 377. 2. 378. 1.
- Michael* *Matthæus* Spalatinus Episcopus Catharensis. 148. 2. ad Ecclesiam Sibulanensem translatus. *ibid.*
- Micromensis* Episcopus Bosnianum decrevit in-

perium Metropolitae Ragusini. 79. 1.
Mileti res Ragusinas carmine descriptae. 12.
 1. ejus versus notis illustrati. 13. *Or. seq.*

N

N *Bozovic* Rex Serbicae novam metropolim ecclesiasticam instituit: nuntius adversus Ragulinam. 80. 1. 2. Catharenses suo regno adjungit. 433. 1.

Nicophorus Archiepiscopus Ragulinus. 41. 1.
 Petro Ursulo II. Venetorum Duci ad Corcyram Melaniam obviam procedit. 42. 1.
 Corpora SS. Zenobii & Zenobiae Ragulii recepit. *ibid.*

Nicophorus Episc. Catharensis. 437. 2. jurisdictioni Metropolitae Ragulini se subtrahere conatur. 80. 1. 433. 2. Metropolitae Bariensi subicitur. 82. 1.

Nicophorus II. Episc. Catharensis ad Neomannum fugit adversus suum Metropolitam. 434. 1.

Nicolaus III. P. Philippum de Bonacorso eligit Archiepiscopum Ragulinum; datus ad eum litteris. 114. 1. unde Lucam de Paulis. 114. 2.

Nicolaus IV. P. jubet Bonaventuram Archiep. Ragulinum, ut Patavinos cogit rescindere leges libertati ecclesiasticae contrarias. 118. 2.

Nicolaus V. P. jubet restitui PP. Franciscanis Ragulinis quae iidem Archiepiscopi Ragulii donaverant. 169. 1. 2. clausi pontificis praeficit Jacobum II. Archiepiscopum Ragulinum ad opem Constantinopoli ferendam. 166. 1. P. Joanni Oleario potestatem facit missionem apothecam in Bosnam suscipiendi. 168. 1. Lucam Leonium Episcopum Stagenensem & Corcyrensem Ragulinis commendat. 346. 2. facultatem retinendi Archiepiscopatu Sacente concedit Bernardo II. Episc. Catharensi. 466. 2.

Nicolaus de Orvis Archiepiscopus Ragulinus ex ordine S. Dominici. 140. 1. transiret ad Ecclesiam Sipontinam. 146. 2. obit Ragulii. 147. 1.

Nicolaus II. de Sacbis Archiepiscopus Ragulinus ex ordine S. Dominici. 148. 1. 2. primum fuit Archiepiscopus Sipontinus. 149. 1. Senis pergit, & Gregorio XII. P. faveat in schismate. *ibid.* Senis obit. 149. 2.

Nicolaus III. Pugliesis Archiepiscopus Ragulinus ex Archiepiscopatu Nicopolitano. 181. 1. Archiepiscopatum abdicavit. 181. 2.

Nicolaus Episcopus Mercanensis ex ordine S. Francisci. 293. 2. ejus obitus. 294. 1.

Nicolaus II. Ferrichius Episcopus Tribunensis & Mercanensis. 318. 1. vivit. 318. 2.

Nicolaus Episcopus Stagenensis & Corcyrensis ex Episcopatu Lavellensi. 326. 2. 373. 2. titulum Stagenensis Ecclesiae sibi adjunxit. 375. 1.

Nicolaus II. Mentius Episcopus Stagenensis & Corcyrensis ex ordine S. Augustini. 371. 2. 376. 1. littere de Stagenensibus decimis cum Ragulinis restituerent. 377. 2. 376. 2. causa cadit ex sententia Cenoabiarchae Lacomensis delegati Apostolici. 379. 2. 340. 1. 2. 376. 2. Martinum V. P. appellat. 341. 2. iterum causa cadit. 342. 345. 1. ejus acta & decreta in Episcopatu Corcyrensi. 377. 1. obit. 341. 2. 377. 2.

Nicolaus III. Niconitus, sive Nigrevichius, nuntius Thomae Malabocae Episcopi Stagenensis

& Corcyrensis cum jure successoris. 348. 1. 347. 2. decimas Stagenenses solvendas curat a Ragulinis. 348. 1. Thomae succedit. 349. 1. 388. 1. 2. genere, doctrina & moribus illustis. 388. 1. interit Concilio Lateranensi. 388. 2. ejus obitus. *ibid.*

Nicolaus IV. Spanichus Episcopus Corcyrensis ex Archidiacono. 407. 1. ejus ratio ecclesiae gubernandae praeiens & aequa. 407. 2. Christianos e Turcica ditione Corcyram professos benigne accepit. 404. 1. ejus erga Divos religio & animas pie defensorum. *ibid.* ejus obitus & inscriptio sepulchralis. 404. 2.

Nicolaus Episcopus Rhiziniensis, de quo nihil memoriae traditum est. 414. 1.

Nicolaus Dragus Episcopus Catharensis. 453. 2. 454. 1. 495. 2.

Nicolaus de Pellegrini, Rector cenobii Celestini S. Mariae Gratiarum de Gulpho Catharensi, vexoribus injuriis consilium petit a Praefide Generali Celestino. 481. 1. 2. ab eo jussus cenobium tradit Patribus Dominicanis. 482. 1. 2.

Nicolaus Cenoabiarcha Lacomensis apud Ponticem falso conqueritur de Ragulinis. 138. 2. ipse crimen confitetur, ab iisque veniam impetrat. *ibid.*

Nuptiarum luxus Ragulii expositus. 96. 1.

O

O *Senas* ex ordine S. Dominici aservatur Cathari in ade S. Pauli. 428. 2. ejus vita. 491. 1. 2. 492. 1. 2. 493. 1. ejus sepulchrum & cultus. 493. 2.

Ostianus Turcarum Imperator facultatem tribuit Chrysothoae Episcopo Tribunensi & Mercanensi muera episcopalia exercendi, potentibus Ragulinis. 311. 2.

P

P *Aladins* Foscus Ragulinus laudat. 13.

Panphylus Stenofolus Archiepiscopus Ragulinus. 221. 2. quae gesserit ante Archiepiscopatum. *ibid.* Legatus Pauli III. P. ad Regem & Episcopos Poloniae pro cogendo Concilio munitur. 221. 2. quae legationis mandata ab eodem accepit. *ibid.* *Or. seq.* eligitur Archiepiscopus. 227. 2. Legatus a Pontifice in Germaniam. *ibid.* obit. 228. 1. Pontifici sacrosancti, quod pater Jesus involutus fuit, inventio Ragulii. 51. delectat in eodem cathedrali. 52.

Paschalis Maripetro Dux Venetorum jubet bona ecclesiastica restitui Episcopo Catharensi. 470. 1.

Patavinus anathematis percussus. 119. 2. *Paulinus* Rex Serborum adem S. Stephani condit Ragulii. 37. 2.

Paulinus II. P. Lacomense Monasterium reformat, & cum Congregatione Pacavina S. Justina conjungit. 170. 2. jubet Abbat S. Jacobi de Vissizza, ut Sacerdotium S. Petri Majoris Ragulii Mariano Ragunae collatum, si idoneum illum repperit, confirmet. 174. 2. privilegium mercatorum exercendi cum Turcis confirmat Ragulinis. 180. 2. facultatem quosdam redditus converterendi in Domum rebusuadam & Bibliothecam erigendam PP. Dominicanis Ragulii concedit. 181. 2. arbitros eligit in controversia Virgilem

- conohit S. Parilli Tarvini Marcom Episcopum Cathacenſem & Antonium de Capitoliſiſte. 470. 2.
- Paulus III. P.** de ſummo Pontificatu ſibi collato certiores facit Ragulinos. 222. 2. plures litteras dedit Philippo Archiepiſcopo Ragulino. *ibid.* facultatem Ragulino concedit de ruendi ſedes ſacras pro uſu municiandi. 223. 1. & Hoſpitale Domus Chriſti conſtituendi. *ibid.* ut litteras dirimant inter Laurentium de Lucceſis & Patres Dominicanos. jubet Episcopum Stagenſis & Marco Palmotte Canonico Ragulino. 223. 2. Pamphiliam Stratodum. poſtea Archiepiſcopum Ragulium. mittit ad Regem Poloniae per eundem Concilio munimenco. 225. 2. qua mandata ſibi dederit. *ibid.* & ſeq. jubet Episcopum Stagenſis & Abbatem Laceromenſis. ut litteras dirimant inter Margaritum de Bona & PP. Dominicanos Raguli. 228. 2. Eccleſiam Stagenſem a Corecyenſi diſjungit. 350. 2. 388. 2. nominandi Episcopum Stagenſis facultatem Ragulino concedit. 351. 1. vetat alios virginis recipi ad Collegium Catharenſe S. Clarae. 480. 1. 2.
- Paulus V. P.** Praeſbyteri Societatis Jeſu Senatori Ragulina commendat. 258. 1. Viſitatores duos Congregationis Melitenſis Raguli conſtituit. 258. 2. impedimentum matrimonii ex quarto gradu conſanguinitatis & affinitatis amoveri Ragulenſibus. 259. 1.
- Paulus Episcopum Epidauri.** 4. 1.
- Paulus Alberus Archiepiſcopus Ragulino.** 355. 2. Archiepiſcopatum dimiſit. lite compoſita de claviſus ſacrarum Reliquiarum. 256. 1.
- Paulus de Graſis Episcopum Stagenſis.** 357. 1. de quo littera perſonifica Urbani VIII. P. ad Senatum Ragulinum. 357. 2. Dominicanis Brotlenſibus templi uſuſicandi facultatem concedit. *ibid.* ejus obitus & inſcriptio ſepulchralis. 358. 1.
- Paulus Bilantius Episcop. Catharenſis ex Abbat. S. Mariae de Flumine.** 494. 1. accusatus abſolvitur ab Archiepiſcopo Ragulino. *ibid.* Adminiſtrator Eccleſiae Budenſis & Coromenſis. 494. 1. canonibus S. Clarae tradit Patribus Franciſcanis novaeſſe litteris Gregorio XIII. P. 495. 1. quantum viſum S. Mariae de Flumine tradiſſe Abbatibus Ragulivae. *ibid.* Episcopatum dimittit. & Eccleſiam Aquilejenſem adminiſtrat. 496. 1. obit. *ibid.*
- Pedroſus monaſteri ſuſtor.** 497. 1. 72.
- Pedroſus ob ceterum Abbat. S. Georgii excommunicatur.** 487. 1. ligitur cum Catharenſibus de jure purgatoris S. Mariae de Scalpetto & Abbat. S. Georgii. 503. 2.
- Peraphus.** oppidum nobile dictus Catharenſis. 459. 1. viſitatum ab Auguſtino Valerio Viſitatore Apoſtolico. 496. 2.
- Preſbiter Abbas Laceromenſis ex mandato Martini V. P.** quaſtionem de decimis Stagenſibus habuit inter Ragulinos & Episcopos Corecyenſes. 339. 2. & ſecundum Ragulinos judicavit. 325. 1. 2.
- Peſſulorum Raguli ſavit.** 130. 2. ope D. Bladii depaſa. 131. 1. Item altera. ope B. Virginis. 167. 1. 174. 1.
- S. Petri. Laurentii & Andreae Martyrum Aſcrivenſium Corpora Ragulino** tranſlat. 47.
- Petrus Archiep. Ragulino.** alius ab Antiharenſi. 54. 2. pallium petit. obſervante Laurentio Archiep. Spaltenſi. 56. 57. de jure inc-
- troſpolitico condeſcendit cum Petro Archiep. Antiharenſi. 37. 2. 58. 1.
- Petrus II.** cognomento de Martinis. Archiepiſcopus Ragulino ex ordine Praedicatorum. & fortade ex Episcopis Caltheſis. 124. 2.
- Petrus III.** Caltheſis. Archiepiſcopus Ragulino ex Episcopis Oltenſis. 158. 2. ejus obitus & elogium. 138. 1.
- Petrus IV.** de Torres. Archiepiſcopus Ragulino. 263. 1. ex Archiepiſcopo. Ragulium currit terrigenus. 263. 2. maniales diſperſas Antonom tranſcedens curat. 264. 2. Ragulium relocat. & duo tantum monaſteria illis dedit habitanda. 265. 1. 2. ad Episcopatum Potentiae primum. dein ad Tranſenſem tranſlatus. obit. 266. 2.
- Petrus Episcopus Stagenſis.** 323. 1. Indulgentias cum aliis Episcopis concedit Eccleſiae cathedrali Narnienſi. *ibid.*
- Petrus II.** Gozzus Episcopus Stagenſis & ex ordine S. Dominici. 353. 2. ejus elogium. obitus. & epitaphium. *ibid.*
- Petrus III.** Lucceſis Episcopus Stagenſis ex Canonico Ragulino. 358. 2. Canonibus Dominicanorum conſendi in pago Viſigam facultatem concedit. *ibid.* ejus obitus. 359. 1.
- Petrus IV.** Buſmanus Episcopus Stagenſis. 362. 1. ejus obitus & obitus. 362. 2.
- Petrus Bartholomaeus Episcopus Corecyenſis & Canonico Patavino.** 390. 1. quid de parcinis beſtitiis decreverit & de Canonici choro abſolvent. 390. 2. contra quos obit. diploma a Pio IV. P. 391. 1. 2. interſit Concilio Tridentino. 391. 1. Venetiis Episcopatum dimittit. *ibid.*
- Petrus de Bravis Episcopus Catharenſis ex Episcopis Raguli.** 472. 2. Eccleſiam ſum primum Hieronymo de Pavaris. dein adminiſtrationem Eccleſiae Viſentinae ſuſcepit. Joanni Palafichio committit regimen. *ibid.* vel abſente Eccleſiae ſum proſicit. 473. 2. obit. *ibid.* ejus liber adverſus Julianum laſcaurum. 473. 2. 474. 1. 2.
- Petrus Barroccius Episcopos Patavinos & Hieronymus Braviſis ex Ordine Humiliatorum.** judices in contraverſa inter F. Franciſcanos & Canonicos Caſtelletis de iuſula Catharenſi S. Mariae de Gratio. rem injunctam ad Alexandrum VI. P. remittit. 480. 2.
- Petrus Valerius.** Provivor generalis in Dalmatia. Praeſbyterum Latinum Praeſbyteris & Monachis Graecis inſtituendis praedicat. 507. 2.
- Petrus Rector Raguli praſidium monachis Laceromenſibus abſtituit jubet illis reſtitui.** 53.
- P. Philippus de Bonacordio Ordinis Minorum illius Archiepiſcopus Ragulino** a Nicolao III. P. Archiepiſcopatum non accepit. 114.
- Philippus Trivulſius Archiepiſcopus Ragulino.** 219. 1. poſteritatem habet ab Adriano VI. P. obſerventibus. qui arma ad Turcas decelerant. 220. 1. obit. Romae. cum capſarum a Catharenſibus. 221. 2. quaſiam ejus ſola. 221. 2. 2. neſſo quaſiam Praeſbytero injuria affectus. 222. 2. quantum interius accipit de variis rebus a Paulo III. P. 223. 2. ob amicitiam cum Gallis gerit. offerat apud Senatum & pugnam Ragulinam. 224. 1. quid reſponderit duobus Canonici Corecyenſibus. 224. 2.
- Philippus II.** Yrardiſes. Archiepiſcopus Ragulino. primum Episcopos Venetinus & S. Andree. 277. 1. Eccleſiam dimittit. *ibid.*
- Ph.

- Philippus* Archiepiscopus Rivenae, Legatus Apostolicus, Andream Gausonem eligit Administratorem Ecclesie Ragusinae. 117. 1.
- Philippus* de Quartigianis ad eandem cathedram Ragusinam descendit. 16. 2. de Archiepiscopo, Capitolo, clero differit. 27. 1. & de publicis supplicationibus. 27. 28. de templo, ecclesiis, & monasteriis Ragusi & in ditione Ragusina. 28. 1. 29.
- Pius II. P.* datis litteris ad Franciscum Archiepiscopum Ragusinum jubet, ut Monasterium Lacromen reformet. 169. 2. scribit ad Capitulum Catharensis de Marci II. Episcopi electione. 459. 2.
- Pius IV. P.* ante Archiepiscopum Ragusinum, 250. 1. litteras dedit benevolentia plenas Ragulinis. *Ibid.* contra Canonicos Corcyrenses morem gerit Petro Episcopo. 301. 1. 2. absolutioem peccatorum Catharensium penitentibus concecit. 490. 4.
- S. Pius V. P.* insignis Indulgentie moree donat Ecclesiam cathedralem Ragulinam. 243. 1. commendat Nuntium suum Vincentium Porticum Sigismundo Regi Poloniae. 245. 2.
- Pius VI. P.* praelegit ad quinquagesimum aduersionem Congregationis Misteus Gregorio Lazari Abbati Benedictino. 182. 1. eademque confirmat, cum electi Archiepiscopo Ragulino. 283. 1. & ut esset novitiorum eiusdem Congregationis moderator, concedit. 283. 2. infamem Iupanum absolvendam jubet Gregorio Archiepiscopo Ragulino. 284. 1.
- Placidus* Scoppe Archiepiscopus Ragulino ex Clerico Regulari Theologo. 269. 2. transferatur ad Ecclesiam Venetiam. 284. 2. *Ibid.*
- Pompeius*, sive Pompeius Minucius, Archiepiscopus Ragulino. 262. 2. ad Ecclesiam opida Aquapendens transferatur. *Ibid.*
- Pompeius* Episcopus Catharensis. 244. 2. Periphrasim error chronologicus de Raguli adificatione emendatur. 244. 9.
- Pompeius* Cathari visum. 244. 2. 250. 1.
- Presbyteri* Dioecesis opinio de Raguli adificatione rejicitur. 244. 2. 250. 1.
- Præbiteri* Societatis Jesu Ragulinum acciti. 245. 2. 246. 1. 2. 250. 1. 251. 1. 259. 1. pecunia pro eorundem Collegio Raguli fundum sanctorum emolgo. 261. 1. eos Ragulinum revocati. 265. 1. Collegium subleuolunt. 266. 1.
- Ragulina* Antiochensis. 20. 2. 11.
- Ragulina* Ecclesia. 1. quando ius metropolitico adepta fuerit. 37. 2. 38. 1. 38. 1. conjuncta cum Catharensi. 38. 2. & cum Antiharen. 64. 1. an subiecta fuerit Patriarchæ Græcensi. 79. 1.
- Ragulina* templa & cenobia utriusque sexus. 29. 1. 30. 1.
- Ragulina* Aides Cathedralis describitur. 26. 2. edificatur a Richardo Rege Angliæ. 90. 1.
- Ragulina* Historie Scriptores. 32. 2. 33. 1.
- Ragulina* Ecclesie Liturgia. 29. 2.
- Ragulina* Episcopatus & Archiepiscopatus instituta. 27. 2. & seq. 37. 2. 38. 1. 40. 1. Ragulinus Archiepiscopus usque ad sæculum undecimum contentiosus. 26. 1. qui Episcopi eidem subiecti sunt. *Ibid.* 40. 1. 61. 2. 61. 1. 286. 1. 286. 2. 286. 2.
- Ragulini* Episcopi & Archiepiscopi. 1. recensentur. 35.
- Ragulini* cum Spalatenfis de Archiepiscopatu contendunt. 8. 2. 38. 2. 39. 56. eorum imperii fines. 11. 2. eorum copia terrestres & maritimæ. *Ibid.* eorum indoles & mores. 12. 1. & negotio atque agri fertilitas. *Ibid.* eorum ingenium. 12. 2. Fidei Catholicae tenacissimi. 21. 2. & seq. a Francisco Serradino laudantur. 22. 23. 1. & a Palladio Fusco, & a Leonico Chalcodondia. 23. auxilia conferunt Græcis ad Barli expugnationem. 37. 1. patronum sibi eligunt S. Blasium. 47. 2. 48. eique rovent & edificant novam Basilicam, ejus ope pestilentia depulsa. 130. 2. 131. 1. Melitam insulam obnoctant. 134. 2. decernunt diem festum Conceptus Desipare celebrandum. 137. 2. a Concilio Basiliensi impetrant privilegium mercaturæ exercendi cum infidelibus. 159. 1. 2. solum inueniunt cum Anconitanis. 161. 1. 2. hospitalis & liberales in Græcos profugos, Constantinopolis amissa. 166. 2. approbant conjunctionem Monasterii Lacromensis Congregationi Patavinae S. Justinae. 172. 2. A Turcarum metu & peste liberati. 173. 2. 174. 1. privilegium mercaturæ exercendi cum infidelibus confirmantur eunt a Paulo II. P. & Innocentio VIII. 180. 1. 2. 192. 2. quodam petunt quod illis concedit Sixtus IV. P. 184. 185. 186. a Turcis oppressi adjuvantur ab eodem Sixto IV. 187. 1. resistunt negant Florentinis Brachium S. Joannis Baptiste. 19. 2. decretum in luxum nupiarum confirmandum curant a Julio II. P. 204. 2. quod abrogatum delinde feli a Leone X. 205. 2. potestatem obtinent ab Adriano VI. P. & Clemente VII. arma Turcis subministrandi. 220. 2. 221. 1. S. Rochus vocent & asistent templum, peste depulsa. 221. 1. Sebastianum Porticam, Archiepiscopum Ragulinum, electum, constantissime respuunt. 229. 2. Hieronymum II. eidem Archiepiscopum dimittunt. 233. 1. Scellum sue nationis janua curant extruendum Patribus Dominicis tradunt. 233. 2. 234. 1. laudibus a Gregorio XV. P. prosequuntur. 260. 1. arma contra Turcas accipiunt cum litteris ab Innocentio X. P. 262. 1. constantes in cyro publico herodoxis negando. 276. 2. 3. habent eligendi Episcopos Trihanenses & Mercanenenses. 298. 1. potestatem creandi Episcopi Scaguentis respuunt. 327. 1. peninsulae Staglii emunt a Stephano Basso Bulgaro. 330. 1. item intendunt Marino Episcopo Stagenensi & Corcyrensi de decimis Stagenensibus. 337. 1. 2. 332. 1. cum Joanne IV. Episcopo Stagenensi de eisdem conveniunt. 334. 1. 2. easdem decimas ut sibi colligere permittat, rogant Martinum V. 337. 2. 338. 1. 2. causam obtinent de eisdem ex contentia Abbatis Lacromensis Delegati Martini V. contra Nicolaum Episc. Corcyrensem. 339. 2. 340. 1. 2. quatuor oratores Roman mittunt contra eundem Nicolaum, qui litteris reintegraverat. 342. 1. a Blasio Archiepiscopo Jaderico, a Martino V. P. in hac causa delegato, citantur. 342. 2. ad hac citatione ad Martinum V. appellat. 342. 1. 2. & causam tandem obtinent. 344. 1. 2. 345. 1. iterum petiti a Thoma Episcopo Corcyrensi & Scaguenti, iterum illis decimas impetrant a Julio I. P. 348. 2. orant Clementem VII. P.

ut Stagenus & Coccyrensis Ecclesie disjungat.
349. 1. 387. 1. a quo imperant a Paulo
III. P. 350. 2. obierunt ab eodem Paulo
nominationem Episcopii Stagenis. 352. 1.
352. 1.
Ragusini doctrinae praestantes. 12. 2. & seq.
Ragusine. 11. 2. quatuor Ragusini illustres
saeculo decimo septimo cadente vita functi.
266. 1. 2.
Ragusini Presbyteri ob eorum zelum laudati a
Clemente VIII. P. 497. 1.
Ragusi Capitulum. 26. 1. 27. 1. Sacerdotium
S. Salvatoris confert Blasio de Gleda.
137. 2. que illi Alexander VI. P. iussit.
198. 199. 203. 2.
Ragusi edificatur. 7. metropolis Dalmatiae
superioris. 9. 1. describitur. 10. Regibus &
Dynastiis expulsi periculum fuit. 11. 2. a
Saracenis obsidum. 36. 2. incendio pene to-
ta conficitur. 44. 1. & iterum. 121. 2.
obsidetur ab Uroslao Rege Serbiae. 123. 1.
corruit temeraria. 263. 2. 264.
Raphe Bonellus Archiepiscopus Ragusinus. 254.
2. ejus orationes typis editae. *ibid.* Roma
regressus commendatur ab Azzolino Cardine
li Republicae Pontificis nomine. *ibid.* alia
ejus gesta. 275. 1. ejus obitus & elogium.
255. 1. 2. ejus vita typis edita. 255. 2.
Raphae a Ripa Episcopus Coccyrensis ex Or-
dine S. Dominici. 398. 1. ejus opera do-
ctissima. *ibid.* Schismaticum Episcopum ex
insula fugat. 398. 2. Ecclesiam S. Dominici
Venetiarum consecrat. *ibid.* ad Clodiensem
Ecclesiam transfertur. *ibid.* ejus obitus & In-
scriptio sepulchralis. *ibid.*
Ravus Episcopus Mercanensis. 296. 1.
Royandus Gallenus Archiepiscopus Ragusinus
ex Archiepiscopo Ancyrano & Vicario Apo-
stolico Constantinopoli. 270. 2. ad Cardina-
lem Spisalem scribit, ut urbis aeternae lege
eximeretur. 270. 2. 271. diocesim lustravit,
& libros prohibitos proscrubendos curat. 272.
& Benedicto XIII. Pontificatum gratulatur.
272. 2. ab eoque responsum accipit. 273. 1.
statum Ecclesiae suae significat per litteras Sa-
crae Congregationis. 273. 1. 2. Turcam ad
idem Christi convertit, & ad Benedictum
XIII. P. mittit, a quo litteras accipit. 274.
2. obit. 275. 1. de ejus bonis lis inter Do-
minicanos & Canonicos a Benedicto XIII.
P. componitur. 275. 1. 2. ejus elogium.
277. 1.
Royandus Agonus Episcopus Catharensis ex
Ordine Carmelitae. 445. 1. obiit facile A-
venione. 445. 2.
Royandus II. Episc. Catharensis ex Ordine S.
Francisci. 457. 2.
Royandus Gratianus Archiepiscopus Ragusinus
ex Archiepiscopo Cortinensi. 209. 2. 320.
2. antea Minister generalis totius Ordinis Fran-
ciscani. *ibid.* interfecti aliquibus sessionibus
Concilii Laceranensis. 210. 1. & iudicium S.
Luce Fratris Dominicanis adjudicat, & con-
firmat. 210. 2. Raguso discedit, & ecclesiam
Ragusinam per Vicarios administrat. 217. 2.
Archiepiscopatu se abdicat, & obit Cortine-
se. 219. 1. Ejus tumulus & pia legata. 219.
1. 2.
Royandus Cardinalis S. Angeli ex auctoritate
Pii IV. P. annuit petitionibus Capitali Ra-
gusini. 275. 2.
Rozasius Monachi Joannem praedilectum eligunt.

108. 2.
Rozasius Monasterii historia. 69. 70. 232. 2.
traditur Monachis Cossiohu. 107. 2.
Reginaldus Polus Cardinalis mercatorum Ra-
gusiensem causam suscipit apud Londinenses,
de eoque scribit ad Senatum Ragusiensem.
239. 2.
Reliquae Sanctorum Ragusi. 30. 31. 32. Tur-
cis praereptae, & Ragusium delatae. 167. 2.
De clavibus eorum lis composita inter Sena-
tum & Archiepiscopum. 256. 1.
Reliquae Sanctorum Cathari asservatae. 418. 1. 2.
Rhiginensis Episcopi. 410. eorum series muti-
la & saepe interrupta. 411. 1. jamdudum crea-
ri desierunt. *ibid.* quibus Metropolitae subje-
cti? *ibid.* Resanenses & Resenses dicti. 411.
2. 415. 1. per annos fere septingentos post
Sebastianum nullus reperitur Episcopus Rhi-
ginensis. 413. 2. tres Episcopi a catalogo
Episcoporum Rhiginensium accendi. 415. 2.
conditum sedis Episcopalis Rhiginensis in Ca-
strum novum transferre effectum curat. 417.
2. tres inde Episcopi a serie expungendi. *ibid.*
Rhiginensis Ecclesia & diocesis. 411. 1. nunc
commendatur Ecclesiae Catharinae. 411. 2.
418. 1. 2. 419. 1. 2.
Rovinensis positio & varia appellatio. 410. 1. sub
Regibus Illiris civitas frequens ac nobilis.
ibid. sub Romanis immunis ac libera. 410.
2. a Saracenis capta & direpta. *ibid.* Venetis
paruit, qui captam a Turcis demum recupe-
rarunt. *ibid.* 419. 1. nunc exiguum oppidum
perpetua familiis habitatum. 420. 1.
Rhiginensis Simus, nunc Catharensis. 421. 1.
Richardus Rex Angliae Lacromeni appellat. 89.
2. Basilicam Marianam Ragusi aedificat. 90.
1. Caenobiarchae Lacromeni suae ibidem sacri
faciendi IV. Non. Febr. concedit. 90. 1. 2.
Radulphus & *Ulrichus*, duo reges Serbiae,
ab Orbino & Dalselino pratermissi. 436. 1.
2. 438. 2.

S

Sabinus Gundula Caenobii Umbienensis funda-
tor. 62. 1.
Sabinus Ghetaudus omnia bona sua legat testa-
mento FF. Franciscanis caenobii Daxensis.
119. 2. & seq.
Salvator cum Episcopo Ragusiensi edificat.
8.
Salvator Archiepiscopus Ragusinus. 83. 2.
Salvator Episcopus Tribunensis ex Abbatie mo-
nasterii Lacromeni. 292. 1. ab Innocentio
IV. jussu citat ad eundem Episcopum Dal-
matiae superioris, qui se jurisdictioni Archie-
piscopi Ragusini subtraxerant. 292. 291. 1.
& sua ecclesia pellicit. 291. 1. illam recupe-
rantem. 291. 2. eligitur ad Episcopatum Jate-
nientem, sed a Pontifice non confirmatur.
ibid. fit Archiepiscopus Ragusinus. 112. 2.
292. 1. litteras recipit a Joanne XXI. P.
113. ejus obitus & inscriptio sepulchralis.
114. 1.
Savonar Florianus Episcopus Tribunensis & Mer-
canensis ex Ordine S. Francisci. 315. 2. ejus
obitus. 315. 2.
Scipio de Martinis Episcopus Tribunensis &
Mercanensis. 315. 2. Episcopatu se abdicat.
ibid. Episcopus Polymannensis renunciat.
ibid.
Sepulchra de Molano a Ragusini donatus Eccle-
siae

- for Mercanensis. 297. 1.
Schiste in Episo alia a Schiste Armenis. 48. 2.
Sebastiani *Pericens*, Archiepiscopus Ragulini
 electus, rescriptus a Ragulino. 229. 2. ad
 Ecclesiam Fulgineas translat. 230. 1.
 ejus elogium. 232. 1.
Sebastiana Porticus, alius ab Archiepiscopo Ra-
 gulino, Vilitur Archiepiscopo Ragulino, turba
 Ragulenses componit, & Synodum congregat.
 251. 2.
Sebastiano Episcopus Rhiziniensis. 411. 2. bi-
 nos accipit episcopos a S. Gregorio Magno.
 411. 2. 412. 1. ad eam Ecclesiam amiserit
 in exilium pulsus, iacetum. 412. 2. 413. 2.
Sebastiano Docti Seriem Antistitem Ragulini-
 sum scriptit. 33. 2. Vitalem quendam inter
 Archiepiscopos Ragulinos intradit. 46. 1.
Secundus Nanius Episcopus Catharensis ex Ar-
 golicensi. 458. 2. quendam Capitali Catha-
 rensis constituta confirmat. 459. 1. 2. obile.
 460. 1.
Seppianus Razias Ord. Predicatorum ia con-
 tituentis initis Archiepiscopus Ragulini
 multa peccat. 25. hitoriam Ragulini civi-
 lem & ecclesiasticam scriptit. 320. 1. 255. 1.
 Ragulini venit. 255. 1. Vicarius Capitalis
 Ragulini. 255. 2.
Seraphinus de Cerva Historiam scriptit Ecclesie
 Raguline. 34.
Sergius Episcopus Catharensis. 434. 2.
Sergius II. live Bergius, Episcopus Catharensis
 a jurisdictione Archiepiscopi Brendi eximi-
 tat. 444. 2. a suis civibus rejectus. 445. 1.
 ad Ecclesiam Polensem transierit. *ibid.*
Sergius III. Episcopus Catharensis. 446. 2.
Sergius Archidiconus Catharensis vindex im-
 munitatis ecclesiasticæ adversus Comitum Ca-
 thari. 436. 1.
Seyfianus Tadiis Episcopus Tribunensis &
 Mercanensis & Canonico Ragulino. 517. 1.
 ejus acta & obitus. 517. 1.
Seviger Rex Serbie tres insulas vendidit Ra-
 gulinis. 41. 2.
Sinon Mens Episcopus Tribunensis & Mercan-
 ensis. 307. 1. ejus obitus. 307. 1.
Sinon Episcopus Zachlumenis live Scagnensis,
 Metropolitæ Ragulini subiectus. 326. 2.
Simon Spalatinus Episcopus Correntensis ex Pri-
 micerio Ardens. 408. 1. Ad Auxerensem
 Ecclesiam translatus. 408. 2.
Simon Grieti Episcopus Catharensis, natione Tur-
 ci. 513. 2. ad Ecclesiam Fereatinam trans-
 fertur. *ibid.*
Simon Mencius Vicarius Ludovici Archiepiscopi
 Ragulini turba excitat Ragulini. 240. 2.
Sinon IV. P. Sodalitatem Presbyterorum con-
 firmat sub nomine S. Petri in Cathedra Ra-
 guli institutam. 141. 2. 142. 190. 1. quon-
 dam sibi a Ragulino petita concedit. 184.
 185. 186. petitioni Monialium S. Marie de
 Angelis Raguli annuit, datis litteris ad Mer-
 canensem Episcopum. 186. 2. Ragulino a
 Turcis oppressus adjuvat. 187. 1. Joanni de
 Pistorio, ut Ragulini iret concionandi cau-
 ta, potestatem facit. *ibid.* facultatem quosdam
 redditus convertendi in Bibliothecam erigen-
 dam PP. Dominicis Raguli confirmat.
 187. 2. PP. Dominicis Ragulino seipsum
 ab Italia. 187. 1. 188. 1. eorumdem quere-
 le contra quosdam mobiles, ut perperantur
 ac judicentur, jubet Archidiacono Catharen-
 si, Archiepiscopo, & Vicario. 188. 2.
- ejus mandata ad Lucam de Tolentis legatum
 ad Duacem Burgundie. 383. & *seq.* donati-
 onem monasterii S. Marie de Graus in in-
 sula Sinus Catharensis confirmat FF. Franci-
 scanis. 479. 2.
Sodalitas Presbyterorum sub nomine S. Petri in
 Cathedra instituit Raguli. 141. & *seq.*
Spalatinus cum Ragulino de Archiepiscopo
 Salonitano contendit. 8. 2. 39.
Stagnose interregnum Episcopale primum. 325.
 2. secundum. 326. 1. tertium. 326. 2. quartum.
 327. 1.
Stephanus Religionem Christianam inde usque
 a temporibus apostolicis receperunt. 321. 2.
 ab hereticis liberantur a Ragulino. 321. 2.
 quando suum habuerint Episcopum. 322. 1. 2.
Stagnose live Zachlumenis Episcopi. 328.
 Scagii residunt. 323. 1. eorum dogmata. *ibid.*
 recensentur cum Coercyensis. 324. 2. titulo
 Zachlumenium possidit. 324. 2. apponunt
 tantum Stagnose. 328. 1. quando titulum
 & administrationem Ecclesie Coercyensis de-
 posuerunt. 326. 2.
Stagnose live Zachlumenis Episcopos initia
 incompetit. 322. 1. 2. 320. 2. tribus Me-
 tropolitibus variate temporum parit. 322. 2.
 324. 2. 325. 326. 1. 327. 1. quæ subest
 Ragulino. 324. 1. 326. 4. 2. per errorem at-
 tributa Metropolitæ Spalati a Clemente
 III. P. 327. 1.
Stagnose live Zachlumenis Episcopus primum
 anonymus, subiectus Metropolitæ Diocle-
 tani. 324. 2. cujus acta perire. 325. 1. se-
 cundum item anonymus subiectus Metropolitæ
 Spalati. 325. 1. 2. tertium item, attribui-
 tus Metropolitæ Ragulino. 326. 1. & quartus.
 326. 2.
Stagnose Ecclesie cathedralis edificatio. 332.
 1. 2.
Stagel peninsula a Stephano Bano Bosar Ra-
 gulensibus vel dono data, vel vendita. 126.
 1. 321. 4. 326. 1. describitur. 321. 1. 2.
 323. 1. 2. in tres partes divisa. 323. 1. ejus
 aedes sacra. 321. 1. 2.
Stagnum vetus & Stagnum novum. 321. 1. 2.
 live parvum & magnum. 322. 1. apud Sta-
 gnum magnum Sedes episcopalis. 323. 1.
Stephanus Quosii, seu Radoslavi Serbii regis
 privilegium Catharensibus concessam. 446. 1. 2.
Stephanus de Nigris Episcopus Catharensis ex
 Ordine Servorum B. Marie Virginis. 452. 2.
Stephanus II. de Olen Episcopus Catharensis.
 516. 2. Hyacinthi sui predecessoris testimonio
 honorifice celebratur. 516. 2. 517. 1. 2. ejus
 obitus. 518. 1.
Stephanus Dufclanus Rex Serbii, in Catholi-
 cos benevolus, tribuit quoddam, quod illi
 Ragulenses predecebat, attribuit Bificia Ba-
 rensi S. Nicolai. 127. 2. erga sacra Laci-
 norum propius. 128. 1. Ragulini venit.
ibid. duos nummos ligandos curat eligi S.
 Tryphon. 449. 2. controversiam diremit,
 quæ erat Catharensibus cum Daniele Patriarcha
 Serborum. *ibid.* simulat se a Græcorum
 schismate ad Ecclesiam Catholicam conferre.
 450. 2. misere peccat. *ibid.*
Stephanus Banus Chrobacis tria loca Ragulino
 donavit in Serbia maritima. 41. 1.
Synodus duo Raguline. 64. 2. 65. 1. altera sub
 Aconio Honorii III. P. legato. 92. 2.

T

T *Enple* in ditione Ragulina. 26. 2. 28. 2. 29. 30. 1.

Terrentius Ragulii. 217. 2. 263. 2. Cathari. 490. 1. 514. 1.

Theodorus Dedit Episcopus Coryrensis ex Ordine Predicatorum. 398. 2. multa ejus scriba preclara. 399. 1. 2. decreta quamdam ab se condita, a Visitatore Apostolico confirmata curavit. 400. 1. duo volumina de possessionibus, privilegiis, relique omnibus ecclesiasticis ab se conscripta reliquit. 400. 2.

Thomas Archiepiscopus Ragulinus ex Canonico Alculano. 125. 1. eligitur a Joanne XXII. P. rejecta electione Ragulensium. 125. 2. obiit. 126. 1.

Thomas II. Cellensis Archiepiscopus Ragulinus. 261. 1. obiit. *ibid.* ejus merita & sepulchrum. 261. 2. & ejus familie nobilitas. *ibid.*

Thomas Cerva, vel *Cervinus*, Episcopus Tribunensis & Mercanensis ex Ordine Predicatorum. 303. 2. simul etiam Episcopus Stagnensis. 306. 1. 350. 2. domicilium Stagni mulieribus tertii Ordinis Dominici concedit. 352. 1. Episcopatum Stagnensem dimittit. 352. 2. ejus obitus. *ibid.* & 352. 2.

Thomas II. Natalis Episcopus Tribunensis & Mercanensis. 308. 1. arte medica celebris. *ibid.* in suam Ecclesiam liberalis. 308. 2. ejus obitus. 309. 1.

Thomas Malombra Episcopus Stagnensis & Coryrensis ex Ordine S. Dominici. 347. 1. 386. 1. 2. mulieribus tertii Ordinis S. Francisci potestatem fecit commemorandi prope Stagnum apud ecclesiam SS. Cosme & Damiani. *ibid.* alidit, ne Stagnensis a Coryrensi Ecclesia disjungatur. 347. 2. 387. 1. fit Gubernator Tiferi, & in Germaniam mittitur Legatus apostolicus. *ibid.* Episcopum adiutorem cum jure successione sibi postulat Nicolaum Niculinum. 348. 1. 387. 2. Litem de decimis Stagnensibus cum Ragulinsis reintegrat, sed causa cadit Julii II. P. decreto. 348. 2. ejus elogium & obitus. 387. 2.

Thomas II. Episcopus Stagnensis. *Vide* Thomas Cerva.

Thomas Episcopus Catharensis. 443. 2.

Thomas Episcopus Phariensis, Legatus Nicolai V. P. in Provincia Ragulina. 164. 2.

Thomas Mocenigo Dux Venetiarum cultum S. Marci auge. Cathari. 457. 2.

Thomas *Auratus* Scottus Archiepiscopus Ragulinus. 267. 2. ejus mors repentina & epiphanius. *ibid.*

Thomas *Maphaeus* Archiepiscopus Ragulinus & Canonico Lateranensi. 178. 2. amicus Cardinalis Papientis, a quo duas accepit epistolas. 179. 2. 180. 1. item *scia* a Paulo II. P. 180. 2. cujus iussa decretum facit de Ragulins mercaturam facientibus cum Turcis. 181. 1. jubetur a Paulo II. P. ut PP. Dominicani ex quibusdam illorum redditibus Bibliothecam erigendam curet. 181. 2. quasdam leges contra libertatem ecclesiasticam a Ragulins arrogandas curat. 182. 1. ejus testamentum. 182. 2. & obitus. 183. 1.

Tribunia priscis Geographis ignota. 286. 1. ejus positio & descriptio ex Porphyrogenito. 286. 2. 287. 2. quibus dominis paruit. 287. 1. 290. 1. 2. nunc Turcarum imperio subest.

287. 2. urbis situs ac dignitas antiqua. *ibid.* describitur a Chrysostomo Episcopo. 310. 1. 2. *Tribunio*se monasterium S. Mariae & Graeco schismate redit ad Catholicam communionem. 315. 1.

*Tribunio*ses & Mercanenses Episcopi. 286. recensentur. 288. 2. 310. 2. eorum series interrupta. 289. 2. 290. 1. 293. 2. Mercanum se se recipiunt. 296. 1. jus illos eligendi ad Ragulins delatum. 298. 1. modumque, modo sejancti. 302. 2.

*Tribunio*ses Episcopi duo & catalogo Episcoporum Tribunensium expundi. 297. 1.

*Tribunio*ses Episcopatus & diocesis. 288. 1. Metropolitae Ragulinae subiectos. 288. 2. sed antea nunc Dioclesiani, nunc Antiharenis paruit. 289. ab hereticis vexatos. 290. 2.

*Tribunio*ses Archiepiscopus Ragulinus. 54. 2.

Tribunius II. Archiep. Ragulinus. 78. 2. jus retinet in Episcopatum Bolinensem. 79. 1. litteras impetrat ab Adriano IV. P. ad retinendos in sua potestate Episcopos qui deservierant. 79. 2. & ab Alexandro III. P. 80. 2. 81. & a Clemente III. P. 81. ejus obitus & inscriptio sepulchralis. 83. 1.

J. Tryphon urbis & Ecclesiae Catharensis patronus. 423. 1. ex multis ejusdem nominis, quis hic Martyr fuerit? *ibid.* ejus cultus Cathari, & Lethones cum notis. 423. 2. 424. 427. 2. ejus Corpus transferretur Afrivrium, inde Catharum. 425. 1. 2. unde Afrivrium translatum sit? 426. 2. quis Tryphon Romae, quis Cathari asservetur? *ibid.* insigni religione a Catharensibus cultus. 427. 1. Capita S. Tryphonis inventio & translatio. 427. 2. 438. 1. 2. 439. 1. 2. ejus cultus notus. 447. 2. duas nummos effigie S. Tryphonis signatus curat Stephanus Rex Serbice. 449. 1. Crux S. Tryphonis Venetiae Catharo allata a Vidore Pisano, & in ecclesia S. Fantini deposita. 453. 1. Quomodo celebrandi dies ejus festus, decretum Catharese. 455. 1. & alia de tributo ex testamentis solvendo ejus ecclesiae. 455. 2. 456. 1. & de rella ejus honorum administratione. 456. 1. ejus miraculum, quo fortum sacrilegum detegitur. 514. 2. 515. 1.

Tryphon Bisanus Episcopus Catharensis ex Archiepiscopo bytero. 478. 1. interest Concilio Lateranensi. *ibid.* quid scripserit Cardinali Dominico Grimano? 478. 1. 2. templum accephorum S. Mariae de Gratiis in insula parva Sinus Catharensis adjacet PP. Franciscanis contra Dominicanos. 483. 1. Caeslestinorum discordiam in idem caenobium regressum sedat, & caenobium visitat. 485. 1. 2. Lucam Farri filium adiutorem suum & successorem in Episcopatu dandum curat a Clemente VII. P. 486. 2. Episcopatum deponit & obiit. *ibid.*

Tudisi, Nobiles Ragulini, jux patronatus obtinebant in Monasterium Pektinense. 72.

V

V. Innocentii Ferrerii cultus apud Ragulins. 510. 1.

Vincenzo Porticus Archiepiscopus Ragulinus. 245. 2. quae gesserit ante Archiepiscopatum. 246. 1. Orator Republicae Lucenae ad Pium IV. *ibid.* a Pio V. P. missus Internuntius ad Sigismundum Poloniae Regem. 246. 1. 2.

res ab eo geste in Polonia. 227. 1. commendatur Pio V. ab Anna Regis Poloni sorore. *ibid.* a Francisco Card. Commendatio adnotatur, ne in matrimonio dissolvendo Regis Polonia se immisceat. 227. 2. 228. 1. 2. ob electionem novi Polonie Regis ab eodem Commendatio differtur. 228. 1. 229. 1. 2. ex legatione Polonia Romam revocatur. 230. 1. eligitur Archiepiscopus Ragulinus. 230. 2. Ragulinus venit cum duobus Presbyteris Societatis Jesu. *ibid.* nimis in Clericos ac presbyterum Archidiaconum severus. 231. 1. 2. discordiam Ragulinus auctor. 231. 2. 232. 1. Romam profectus Archiepiscopatum deposuit. 232. 1. ejus elogium. 232. 2.

Vincencius II. Lancerius Archiepiscopus Ragulinus. 239. 2. de iure visitandi aedificas quasdam litteras habuit cum Camerarcha Sacromentis. *ibid.* tres Presbyteros Societatis Jesu Ragulinum accivit. 260. 1. ad Sedem Verulanam transfertur. 260. 2.

Vincencius III. Luthelinus Archiepiscopus Ragulinus ex Praefide generali Servorum B. Mariae Virg. 266. 2. templum & domicilium in Valle Noctis recipiendi potestatem facit PP. Dominicis. 267. 1. ad Sedem Assisientem translatus. *ibid.* ejus elogium. *ibid.*

Vincencius de Lupis Episcopus Stagnensis ex Ordine S. Francisci. 266. 2. Patribus Franciscanis potestatem facit recipiendi Templi S. Mariae Lauretanae, & monasterii ibidem aedificandi. 267. 1. ejus obitus. *ibid.*

Vincencius Cosslovichius Episcopus Corcyrensis ex Canonico Catharensi. 405. 1. diuturnitas ejus Episcopatus & obitus. *ibid.*

Vincencius Buccinius Episcopus Catharensis. 502. 2. Templi S. Mariae de Scalpellis eorum confirmat. *ibid.* Zuppanos schismaticos ad Ecclesiam Catholicam venientes reconciliavit. 504. 1. Corpora SS. Sergii & Basilii recognovit. 504. 1. 2. Perasum visitat. 504. 2. obit. *ibid.*

Vincencius II. Dragus Episcopus Catharensis. 515. 2. dum ad suam sedem iter habet, diem suum obit. *ibid.*

Visargianus Canonicum S. Jacobi a Joanne Gundula fundatum. 92. 2. 93. 1. & bonis ditatum per testamentum. 92. 2. 94. in clientelam Sedis Apostolicae receptum ab Innocentio IV. 105. Mauro Abbati Melitensi attributum a Vicario Archiepiscopi Ragulini. 227. 2.

Vitalis Archiep. Ragulinus pailum & epistolam accipit a Benedicto VIII. P. 42. 2. ejus obitus, sepulcrum & inscriptio. 54. 2.

Vitalis II. Archiep. Ragulinus accusatus & in carcerem conjectus a Ragulinis. 54. 2. an absolutus fuerit, incertum. 55. 2.

Vitalis ex Archiepiscoporum Ragulinorum serie expunctus. 46.

Vladislavus & *Rodulavus*, duo reges Serbii, ab Orfino & Dathesino praetermissi. 426. 1.

Urbanus V. P. negligentia coarguit Archiepiscopos Spalatensem & Ragulinum ob haereticorum Bistumium tolerantiam. 137. 2. scribit ad Daynum Episcopum Catharensium, ut

Virgines Franciscanus Catharum excipiat. 457. 1. 2. & ad Marcum Cornarium Ducem Venetiarum, ut Cathareses a schismaticis rursum. 458. 1. & ad Dynastis Zente ad fidem catholicam reverset. 452. 2.

Urbanus VI. P. approbat divisionem Provinciae Dalmatiae Fratrum S. Domini ab Hungarica. 139. 2. jubet Trapiensibus, ut pecuniam, a Delfa Episcopo Mercatorum relictam, Camera apostolica reddant. 295. 2. de decimis Stagnensis Episcopo illi non perceptis litteras componendam curat, datis litteris Delfa Episcopo Trihensi, & Joanni IV. Episcopo Stagnensi. 314. 1. 2. Ragulinum insulam attribuit Episcopo Corcyrensi. 373. 1.

Urbanus VIII. P. Frater S. Domini Ragulinus Philippo Hispaniarum Regi commendat. 260. 2. & Paulum de Gratia Episcopum Stagnensem Senatui Ragulino. 357. 2. Diffidum inter Clerum Catharensis & PP. Franciscanos de episcopo S. Mariae de Scapulo componendum delegat Vicario Episcopi Baudensis. 503. 2.

Vesulius Episcopus Catharensis aedificum S. Michaelis donat Ecclesiae S. Tryphonis. 433. 1.

Z

5. *Zacharias* Papa an litteras scripserit Andree Episcopo Ragulino? 36. 2. ad Archiepiscopatum Ragulinum intrinsece. 39. 1.

Zacharias ab Serbis oriundi. 318. 1. 2. sub regimine suorum Ranoem erant Imperatores Graecis vestigiales. 319. 1. fuit habuerunt Comes & Duces. 319. 2. 320. 1. 2. nunc fuit imperio Tercarum. 320. 2. Religionem Christianam inde usque a temporibus apostolicis receperant. 321. 2. quando suum habuerunt Episcopum. 322. 1. 2.

Zacharias positio & fines. 318. 1. 2. 319. 2. 320. 2.

Zacharias interregnum Episcopale primum. 325. 1. secundum. 326. 1. tertium. 326. 2. quartum. 327. 1.

Zacharianenses, sive Stagnenses Episcopi. 318. recenserent. 324. 1. quando solam Stagnenses appellati sunt. 328. 1.

Zacharianenses Bani. 319. 1. Comes. 319. 2. 320. 1. Duces. 320. 2.

Zacharianensis Episcopatus, sive Stagnensis, initia incomperata. 322. tribus Metropolitibus proviantate temporum parit. 322. 2. 324. 2. 325. 326. 1. 2. nunc subest Ragulino. 323. 1. 326. 1. per errorem attributa Metropolitae Spalateni a Clemente IX. P. 327. 1.

Zacharianensis, sive Stagnensis Episcopus primus anonymus, subiectus Metropolitae Diocetiano. 324. 2. cujus acta perire. 325. 1. secundus item anonymus subiectus Metropolitae Spalateni. 325. 1. 2. tertius item, attributus Metropolitae Ragulino. 326. 1. & quartus. 326. 2.

53. *Zenobii* & *Zenobii* Corpora Ragulinum translata. 42. 1.

Zepa descriptio. 496. 1.

F I N I S.

